

La Conferència dels Comuns i el Braç Militar

Dues institucions decisives en el tombant del s. XVII

Eduard Martí Fraga
Tesi Doctoral
2008
C/Roger de Flor, 303
1º 4º, 08025, Barcelona
eduard.marti@upf.edu
tel: 638750847

Dipòsit legal: B.54973-2008
ISBN: 978-84-692-0966-0

ÍNDEX

0. INTRODUCCIÓ	1
I. PART	
ELS TRES COMUNS	
I ELS ANTECEDENTS DE LA CONFERÈNCIA	
CAPÍTOL I	
Dues institucions hegemòniques: Diputació i Consell de Cent	13
1.1. La Diputació del General	15
1.1.1. Introducció	15
1.1.2. La Defensa de les Constitucions	17
1.1.3. La representativitat i les facultats atribuïdes	20
1.1.4. La Diputació al segle XVII i XVIII	24
1.2. El Consell de Cent	29
1.2.1. L'elit aristocràtica i el pes del poble	29
1.2.2. Cap i casal de Catalunya	32
1.2.3. El poder de Barcelona	35
1.2.4. El Consell de Cent en el tombant del segle XVII	42
CAPÍTOL 2	
El Braç Militar: una institució massa desconeguda	45
2.0. Introducció	47
2.1. El Braç Militar: Origen i composició	49
2.2. El Braç Militar: una institució en ascens	62
2.2.1. La noblesa al segle XVII (1602-1697)	62
2.2.2. La noblesa sota Felip V i Carles III, l'arxiduc (1700-1714)	70
2.2.3. Aproximació a la composició social del Braç Militar	76
CAPÍTOL 3	
Els antecedents de la Conferència	85
3.1. Juntes de Braços	88
3.1.1. Juntes de Braços i divuitenes abans de 1593	89
3.1.2. Les Juntes de Braços a la primera meitat del segle XVII	93
3.1.3. Sisenes, vuitenes, novenes i divuitenes	101
3.2. Els primers indicis	103
3.3. Les conferències amb la Diputació del General	109
3.4. Les conferències dels Tres Comuns	119
3.4.1. Octubre de 1694	119
3.4.2. Maig de 1697	123

II. PART

LA CONFERÈNCIA DELS TRES COMUNS: “ORACLE DE LA NACIÓ CATALANA”

0. Introducció: una història complexa	133
--	-----

CAPÍTOL 4

El canvi dinàstic i el govern de Felip V (1698-1705)	151
4.1. La Conferència treu el cap (1698-1702)	156
4.1.1. La defensa de l'honor dels catalans	157
4.1.2. La vicerègia de 1700-1701	163
4.1.3. Després de les Corts de 1701-1702	172
4.2. El primer cop de força	178
4.2.1. El fracàs del Tribunal de Contrafaccions	179
4.2.2. La Conferència contra els diputats	187
4.2.3. Canvi de guió: la Diputació recula	193
4.3. Anys de tempesta: la reiterada conculcació de les Constitucions	198
4.3.1. La Conferència contra Felip V	200
4.3.2. Quan la unió fa la força	214
4.3.2.1. El torp al veguer	214
4.3.2.1. La qüestió militar	217
4.3.3. El preludi de la prohibició de la Conferència	225

CAPÍTOL 5.

En defensa de les lleis. El govern de Carles III (1705-1714)	239
5.1. L'estabilitat enganyosa del regnat de Carles III	242
5.1.1. Les conferències de 1705. Qui mana a Barcelona?	245
5.1.2. El retorn a la normalitat política	254
5.1.3. La defensa del país (1707-1711)	271
5.1.3.1. L'any d'Almansa i de la caiguda de Lleida	273
5.1.3.2. Les pèrdues de Tortosa i Girona	280
5.1.4. La Conferència i els problemes econòmics	291
5.1.5. La Conferència contra Carles III, l'arxiduc	302
5.2. Un organisme director de les institucions catalanes	309
5.3. La política de la resistència: la Conferència de 1713-1714	336

III. PART

LA CONFERÈNCIA ANALITZADA

CAPÍTOL 6

El funcionament	367
6.1. Un problema de conceptes: conferències, juntes i congressos	370
6.2. La convocatòria	380
6.3. Seu de les reunions i organització	391
6.4. El funcionament intern	407
6.5. La durada	421
6.6. L'evolució	428

CAPÍTOL 7	
Les facultats	443
7.1. Per a què servia una Conferència	446
7.2. Les facultats atorgades	464
7.2.1. Els temes	
464	
7.2.2. L'abast decisor	471
7.2.3. La dinàmica del retorn	475
7.2.4. Delegació, modificació i oposició	492
7.3. Conflictes motivats per les facultats	498
7.3.1. Els primers enfrontaments: 1700-1701	499
7.3.2. La clau de volta: l'afer Jäger i el torp al veguer	503
7.3.3. El conflicte de maig de 1713	514
7.4. Els impulsors de la Conferència	522
7.5. La lluita pel control	529
7.5. Les facultats exercides	547
7.6. Cap a una institucionalització de la Conferència	576

CAPÍTOL 8	
La Conferència en el seu context	585
8.1. El context legal: anul·lació de Felip V i legalització de Carles III	587
8.2. El context simbòlic: la representativitat	608
8.2.1. La Conferència i els tres braços	609
8.2.2. La minorització política de la Diputació	622
8.3. El context social: els membres de la Conferència	638
8.4. El context institucional català	661
8.4.1. La Conferència i les Juntes de Braços	662
8.4.2. Les conferències i els altres sistemes assessors	673
8.5. La Conferència en el context de les institucions representatives europees	685

IV. PART

APROXIMACIÓ A LA CLASSE DIRIGENT CATALANA

CAPÍTOL 9 La classe dirigent catalana	699
9.1. Introducció. Alguns problemes metodològics	701
9.2. La classe dirigent des d'una perspectiva estamental	711
9.3. La classe dirigent des d'una perspectiva familiar	730
9.4. La classe dirigent des d'una perspectiva institucional	749
9.5. La classe dirigent des d'una perspectiva política	762
9.6. La classe dirigent des d'una perspectiva econòmica	784
9.7. La classe dirigent des d'una perspectiva quotidiana	812
9.8. La classe dirigent en el context europeu: una aproximació	822
BALANÇ FINAL	851
ANNEXES	875
BIBLIOGRAFIA	963
BASE DE DADES DE LA CLASSE DIRIGENT CATALANA	1015

Índex d'abreviatures

ACA	Arxiu Corona d'Aragó
AGS	Archivo General de Simancas
AHMB	Arxiu Històric Municipal de Barcelona
AHM	Archivo Histórico Nacional
AHPB	Arxiu Històric de Protocols de Barcelona
B.	Baró
BC	Biblioteca de Catalunya
bhp	Burgés Honrat de Perpinyà
C.	Comte
can	Canonge
Categ. Social	Categoria Social
cav	Cavaller
chb	Ciudadà Honrat de Barcelona
chg	Ciudadà Honrat de Girona
Conf.	Conferència
DC	Dietari de la Conferència
DDP	Dietari de la Diputació del General
Dr.	Doctor
ecles	Eclesiàstic
ll.	Lliures
LLDBM	Llibre de Deliberacions del Braç Militar
LLDCC	Llibre de Deliberacions del Consell de Cent
LLDDP	Llibre de Deliberacions de la Diputació
M.	Marquès
Merc	Mercader
MNA	Manual de Novells Ardits
nob	Noble
Obs.	Observacions
tn	testament numerat

0. INTRODUCCIÓ

El 2 de febrer de 1705, els tres comuns, és a dir, el Consell de Cent, la Diputació de Catalunya i el Braç Militar, rebien una carta del rei per la qual decretava que *he tenido a bien de resolver y mandar de que no se tengan ni permitan las dichas conferencias y juntas de los referidos comunes ni por medio de personas por ellos nombradas ni en cualquier otro modo*. La decisió es justificava *en vista de los absurdos que han resultado y resultan de dichas conferencias contra mi real servicio y quietud de esse Principado*.¹ El document significava la prohibició que els tres comuns poguessin reunir-se mitjançant conferències per tal de coordinar la seva actuació en la defensa de les Constitucions. Era el punt i final de tot un seguit de mesures repressives, endegades després de la conspiració austriacista de 1704, amb nombrosos empresonaments de destacats membres de l'elit política catalana així com desinsaculacions d'un bon grapat de membres de la Conferència. Què havia passat? Per què el rei prohibia un tipus de reunió, que segons el contemporani Francesc de Castellví era *una práctica antiquísima aprobada y consentida de los soberanos por atrasados siglos*?² La societat catalana no va ser indiferent a la mesura i, com recordava Emmanuel Mas, “causà universal sentiment en tots los ciutadans per reconèixer que se havian experimentat ser de gran utilitat per lo servey de sa magestat, ja per lo obrar de conformitat los comuns”.³ La veritat, és que per aquelles dates, les tres institucions s'havien reunit en més de 150 ocasions des de 1698 per trobar la manera de defensar la legalitat vigent davant els intents transgressors dels ministres reials. Certament la seva actuació no havia passat desapercibuda per la monarquia, que els contemplava amb temor. Alguns anys abans, el 1690, parlant de les conferències que tenien els comuns, el virrei duc de Villahermosa deia: *No cave en la explicación los daños que estas conferencias causan a la paz y público sosiego de la provincia, y al servicio de vuestra Magestad*. Per ell eren un veritable obstacle per l'actuació del poder reial. Però no només era ell qui opinava així. El 1706, el marquès de Gironella ens parlava de la mateixa Conferència com *una Junta*

---

¹ Manual de Novells Arditos (Dietari del Consell de Cent), vol. XXV, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1972, p. 8. D'ara en endavant MNA.

² Castellví, F., *Narraciones Históricas*, Fundación Francisco Elías de Tejada y Erasmo Pèrcopo, Madrid, 1997, vol. I, p. 419.

³ Mas, E., *Diari des del novembre del any 1700 fins a l'octubre del any 1705*, Biblioteca del Seminari Conciliar de Barcelona, document 419, p. 518.

aún más pernicioso y malicioso que el Consell de Cent i altres institucions i venia a ser una *tripealianza (...) oráculo de toda la nación catalana*.⁴

La qüestió començava a tenir el seu punt d'intriga. Per què aquestes crítiques tan dures a una institució que aparentment era tan antiga? Alguna cosa succeïa amb aquestes conferències que, com assenyalava Núria Sales “ens havien passat per alt, fins ara, als que hem estudiat aquelles guerres i aquell període”.⁵ La mateixa autora suggereix com les conferències, composades pels “tres comuns, (...) semblen haver jugat rols decisoris el 1697 i 1713, que no són pròpiament la reunió de la Diputació del General amb el Consell de Cent barceloní i el Braç militar tradicional, (...) sinó un consistori nou”⁶. Què eren aleshores? Una reunió d'oficials dels tres comuns? Una mena de Parlament? Una reunió de gent del comú per debatre temes d'interès col·lectiu però sense cap poder efectiu? De quines facultats gaudien? Per què Felip V suprimia les conferències i no pas als comuns?

Aquesta tesi doctoral té com a objectiu principal aportar una mica més de llum sobre la Conferència dels Tres Comuns: explicar què era, d'on venia, com funcionava, de quines facultats gaudia, qui la composava, què significava en el context institucional català i quin paper va jugar en la difícil conjuntura de la primera dècada del segle XVIII a Catalunya. Es tracta, en el fons, de definir si realment fou important, si realment fou decisiva per la història de Catalunya. El fet que la Conferència ens hagués passat desapercebuda per als historiadors és explicable perquè no s'ha conservat cap fons documental ni cap arxiu de la Conferència, el que fa difícil la seva recerca. Ni a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, ni a la Biblioteca de Catalunya, ni a la casa de l'Ardiaca no hi ha cap secció que digui: “Papers de la Conferència”, o “Llibre de deliberacions de la Conferència”. El seu nom no apareix en cap inventari de cap arxiu.

Quan vaig plantejar al professor Joaquim Albareda la possibilitat de fer un treball sobre la Conferència dels Tres Comuns per l'assignatura d'història moderna que aleshores estava cursant en el doctorat de l'IUHJV, he de reconèixer que jo pecava d'ingenuïtat en pensar que potser trobaria documents sobre aquestes reunions i que estava capacitat per dur a terme aquella tasca. Em sentia atret per les dures crítiques que

---

⁴ Memorial del duc de Villahermosa, dins Dantí i Riu, J., *Aixecaments populars als països catalans 1687-1693*, Curial, Barcelona, 1993, p. 222. Fernández, M., “Espionatge borbònic en a la Barcelona austriacista. Un informe de l'any 1706”, dins *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 243-252. La cita és a la p. 245.

⁵ Sales, N., *De Tuïr a Catarroja, Estudis sobre institucions catalanes i de la Corona d'Aragó*. Afers, Catarroja, 2002, p. 212.

⁶ Sales, N., *De Tuïr...*, p. 93.

rebia la Conferència per part de Gironella o de Villahermosa, i sentia una curiositat molt gran per saber per què era tan durament censurada. La mateixa obscuritat del tema em feia més atractiva la tasca. Amb un alt grau de sentit comú, el professor Joaquim Albareda em va advertir de les dificultats del tema però, sobtat per la meua tossuderia i il·lusió, acceptà el repte d'orientar-me. Inicialment em suggerí algunes vies de treball a partir de bibliografia secundària i també que explorés les possibilitats documentals que oferien algunes fonts primàries. A més, em facilità dues entrevistes inicials amb la professora Eva Serra i amb Armand de Fluvià, que esdevingueren fonamentals durant les primeres fases d'aquest treball. El meu punt de partida era clar: de la Conferència no s'ha conservat cap document, però si realment era tant important, o si realment era tan negativa per als interessos de la monarquia, bé que devia deixar rastre en la documentació oficial. La pista clau me la proporcionà Núria Sales, en constatar que al Dietari del Consell de Cent, més conegut com Manual de Novells Ardits (MNA), hi havia referències a la Conferència. Vaig anar a consultar directament aquesta font i, per sorpresa meua, no només vaig trobar les referències mencionades per Sales, sinó moltes més. La raó per la qual es trobaven allí aquestes citacions era ben lògica: si el Consell de Cent participava en les reunions dels tres comuns, bé hauria de deixar algun rastre en els seus documents, encara que només fos el nomenament dels seus representants. Aleshores vaig fer una primera lectura sistemàtica del Dietari del Consell de Cent des de l'any 1698 fins al 1714, buscant totes les referències possibles a la Conferència dels Tres Comuns. El resultat va ser un petit treball, d'unes quaranta pàgines. Vaig continuar investigant el tema, ampliant lleugerament la base documental amb estudis parcials dels Llibres de deliberacions del Braç Militar i amb un estudi exhaustiu del Dietari del Consell de Cent. Al setembre del 2005 vaig presentar el Treball d'Iniciació a la Recerca. L'estudi tenia aleshores al voltant de 300 pàgines, i demostrava que era possible trobar documentació sobre la Conferència dels Tres Comuns. Vaig continuar treballant en la mateixa línia, ampliant la base documental amb els documents de la Diputació i un estudi exhaustiu dels Llibres de deliberacions del Consell de Cent, del Braç Militar i de la Diputació. La present tesi doctoral és el resultat final d'aquesta recerca.

A l'hora de fer una valoració general de la tasca feta al llarg d'aquests anys, crec que l'única cosa realment original que he pogut aportar al coneixement de la història de les institucions catalanes, i de la Conferència dels Tres Comuns en particular, és haver trobat un mètode de treball per investigar una realitat institucional que era fins al moment totalment desconeguda, la qual cosa m'ha permès definir i sistematitzar millor

la seva activitat. Estudiar la Conferència dels Tres Comuns no és una tasca fàcil, sobretot per l'absència de documents específics concentrats en un sol lloc. Les planes que continuen són el resultat final de la suma d'informacions molt disperses procedents fonamentalment de cinc fonts diferents: els Llibres de Deliberacions del Consell de Cent, de la Diputació i del Braç Militar, així com dels dietaris de les dues primeres institucions. Les dades que cadascuna d'aquestes fonts aporta individualment són massa escasses i incompletes per poder furnir un treball seriós d'investigació, però sumades ens proporcionen una imatge global, prou entenedora, d'una realitat, la Conferència dels Comuns, que s'esmunyia dels ulls dels historiadors. Tot i que pròpiament no parlen de la Conferència, la veritat és que entre les seves planes trobem tota una munió d'informacions que ens permeten saber quan tenen lloc les reunions dels representants dels tres comuns, on es desenvolupen, quins temes tracten, quines decisions prenen, qui assisteix, quantes persones i com hi són presents, etc. Hi trobem documents i deliberacions de la Conferència cosits entre els folis, nomenaments de representants, resolucions dels advocats dels comuns, ambaixades al rei o al virrei, manuals d'instruccions per als ambaixadors, etc. La feina no ha estat fàcil, ja que sovint la informació planteja contradiccions (tot i ser fonts "oficials"), i els forats temporals i de documentació continuen existint. Les dades que aporta la documentació oficial cal contrastar-les, ordenar-les, emetre un judici en els casos de contradicció manifesta, etc. Tot i així, creiem que el volum d'informació que hem pogut recollir és prou satisfactori i ens permet poder explicar aquest mecanisme institucional amb un alt grau de fiabilitat. Aquestes fonts primàries han sigut completades amb les informacions que ens proporcionen els dietaris dels coetanis, com Francesc de Castellví, Emmanuel Mas, Narcís Feliu de la Penya, el Comte de Robres, etc.

Hem de confessar que a l'hora d'organitzar el treball, la Conferència ha esdevingut una realitat molt més complexa del que semblava inicialment. Per aquesta raó el títol de la tesi doctoral no expressa exactament el seu contingut. Inicialment, la nostra intenció era analitzar la Conferència dels Tres Comuns i el Braç Militar, però la recerca ens ha dut per altres camins, en trobar un grau de documentació i d'informació sobre les conferències molt més gran del que havíem pensat. Per aquesta raó, l'estudi del Braç Militar ocupa molt poques planes en el conjunt de la tesi. Formalment la tesi està organitzada en quatre parts: els Tres Comuns i els antecedents de la Conferència, la història de la Conferència, la Conferència analitzada i la classe dirigent catalana. La seva estructura pretén seguir un criteri aproximatiu que ens situï en condicions

d'entendre els darrers capítols (del sis al nou) que, al meu entendre, són els més importants.

La primera part suposa un treball de contextualització. Si volem conèixer què era la Conferència dels Tres Comuns, cal saber abans qui eren i què significaven cadascuna d'aquestes tres institucions. El primer capítol és una aproximació, a partir de bibliografia secundària, a la Diputació i el Consell de Cent. No volem analitzar-los en profunditat, sinó senzillament destacar aquells aspectes que resulten més importants per entendre la Conferència. El segon capítol, té un altre significat. El Braç Militar suposa per a la immensa majoria dels historiadors, un misteri. Els estudis eren escassos i, com bé va recordar Núria Sales, era una institució desconeguda. Davant la falta d'estudis ens hem vist forçats a utilitzar fonts primàries, especialment els Llibres de Deliberacions del Braç i el Llibre Verd. Aquestes han estat completades amb les informacions que em donaven els pocs historiadors que hi han parat la seva atenció (Armand de Fluvià, Morales Roca). El resultat final és una primera aproximació al seu funcionament, la qual clarifica notablement els coneixements que fins ara se'n tenien, però que és insuficient. D'altra banda, no només és necessari conèixer qui eren aquests tres comuns per entendre exactament el perquè de l'aparició de la Conferència dels Tres Comuns. A Catalunya hi havia també tot un seguit d'altres mecanismes i sistemes institucionals protagonistes de la vida política del país. Aquestes estructures (Juntes de Braços, sisenes, divuitenes i altres tipologies de conferències), van ser els autèntics fonaments sobre els quals es va desenvolupar la Conferència dels Tres Comuns. El tercer capítol té com a finalitat familiaritzar al lector amb aquest complex món institucional, especialment en les formes i els desenvolupaments que assolí durant el segle XVII.

La segona part del treball tracta sobre la història de la Conferència. Resulta lògic. Si volem conèixer com funcionava i quina importància va tenir la reunió dels comuns, cal saber primer què va fer i què va dir. El capítol 4 fixa l'atenció en els regnats de Carles II i de Felip V, i el capítol 5 recull les vicissituds de la Conferència durant l'època de Carles III, l'arxiduc. En aquesta part s'ha fet un esforç per explicar la història de Catalunya des de la Conferència. És a dir, no exposem tots els esdeveniments d'uns anys prou complexos, sinó exclusivament aquells en els quals hi va tenir un paper destacat la Conferència. Cal dir, però, que en alguns moments aportem dades rellevants que ajuden a millorar i matisar el relat de molts episodis que fins ara havien estat explicats de manera incompleta o imprecisa. Més interessant per nosaltres és la tercera part, que tracta de l'anàlisi de la Conferència. Aquest és el punt central de la tesi:

explicar el seu funcionament, les facultats i la seva significació des de la perspectiva institucional catalana. Sense pretensió d'avançar esdeveniments, cal ser conscient que la Conferència no va sorgir del no res, sinó que va ser el resultat d'una llarga tradició institucional, de juntes de braços i divuitenes, que combinava la capacitat de representació, el caràcter consultiu (amb una marcada tendència al deliberatiu), la operativitat i el consens institucional. Totes elles eren unes virtuts fonamentals que ens ajuden a entendre perquè en el tombant de segle XVII, les institucions consideraren que la Conferència havia esdevingut un mecanisme útil per la defensa del constitucionalisme.

Per últim, la quarta part suposa una aproximació a l'estudi de la classe dirigent catalana, utilitzant les paraules de James Amelang.⁷ Era la conseqüència natural de tot el procés anterior. Com recordava Eva Serra fa uns anys, el dinamisme de les institucions no es pot entendre sinó és “per la base social del país que encarna, dinamitza i enforteix una densitat històrica institucional i constitucional”.⁸ Aquestes estructures polítiques, dinàmiques i flexibles alhora, eren possibles per l'existència de tot un conjunt de persones que les vivificaven i els donaven sentit. Qui eren aquestes persones? Albert García Espuche i James Amelang,⁹ entre altres, ja havien fet estudis molt interessants sobre el tema, però cap d'ells no havia treballat expressament i de manera minuciosa els anys del nostre estudi. Per això, calia comprovar si les seves tesis eren vàlides per al període. El resultat de la recerca mostra l'encert i total validesa dels seus plantejaments. El capítol analitza conjuntament els membres de la Conferència dels Comuns i del Braç Militar a partir d'una base de dades de 240 noms diferents i l'anàlisi de més de 120 testaments. L'aproximació a aquesta classe dirigent es fa des de diferents perspectives: estamental, familiar, institucional, política, econòmica, etc., i creiem que demostra almenys dos elements prou importants: l'alt grau de cohesió interna i la gran facilitat per canviar d'estament i ascendir en l'escala social.

Seria absurd pensar que un treball com aquest ha estat possible només amb l'esforç personal i llargues hores de treball en un arxiu. Al llarg d'aquests anys, han estat moltes les persones que m'han ajudat amb el seu consell i la seva paraula, i per

---

⁷ Amelang, J., *La formación de una clase dirigente*. Barcelona, 1490-1714, Ariel ed., Barcelona, 1986.

⁸ Serra, E., “Entre la ruptura i la continuïtat”, dins *Les Corts a Catalunya. Actes del Congrés d'Historia Institucional*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1991, pp. 160-167. La referència és a la p. 160.

⁹ García Espuche, A., *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña 1550-1640*, Alianza, Madrid, 1998.

això és un deure i una obligació deixar-ne constància. En primer lloc voldria agrair al professor Joaquim Albareda per haver estat pacient amb les meves deficiències a la vegada que exigent amb el treball que he dut a terme. Durant aquests anys sempre he pogut gaudir del seu suport, la seva ajuda i, el que és encara més important, d'una amistat sincera. Haig de reconèixer que ell és un dels principals "culpables" del meu entusiasme per la història de Catalunya a l'Època Moderna. M'agradaria no decebre la confiança que va posar en mi i haver estat a l'altura de les seves expectatives. El professor Josep Mª Delgado, va cometre el gran error de confiar en un jove entusiasta i tossut que li demanava orientació en la direcció del seu primer treball d'iniciació a la recerca. La seva amistat i els seus consells, tant professionals com personals, han estat i seran sempre una ajuda inestimable. Lògicament aquest treball no hagués vist la llum sense el suport que em varen donar la Fundació Noguera l'any 2006 i la Fundació Ernest Lluch l'any 2007 amb la concessió de sengles beques. Institucions tan prestigioses com aquestes esdevenen avui dia fonamentals per als joves investigadors, els quals mai no agraiem prou la tasca que duen a terme de suport a la recerca. Els arxivers tenen també una paper molt important en la tasca de l'historiador. Les llargues hores que he passat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, al d'Història de la Ciutat, al de Protocols de Barcelona, a l'Histórico Nacional, no haguessin estat tan fructíferes sense al seva col·laboració. Eva Serra em va mostrar amb claredat com era el Braç Militar la clau de volta de tota la Conferència i el nucli principal a partir de qual havia de treballar. Quanta raó tenia! James Amelang em va corregir la primera versió del capítol dedicat el Braç Militar que vaig presentar a la tesina, i he tingut ben presents alguns els seus consells. Armand de Fluvià guià les meves primeres passes en el complex món de la genealogia. Agustí Alcoberro m'ha donat suggestius consells en el tram final de la recerca. Albert García Espuche m'orientà amb encert en el difícil camp dels documents notariais. Núria Sales va ser la meva font d'inspiració, i les cartes que em va escriure m'han estat de gran ajuda. Els professors Jaume Torras i Josep M. Salrach, són per mi un referent indiscutible. Tot i que no han participat directament en aquesta tesi, les seves ensenyances han influït decisivament en la meva formació com a historiador i, d'alguna manera, també tenen la "culpa" del treball que he dut a terme. Sergi Cebrián, amic de tant temps ençà, em va demostrar novament la seva vàlua en acceptar fer la correcció ortogràfica. Greu error del que encara no s'ha penedit i del que li estic profundament agraït. Lògicament, és un deure esmentar a tots aquells que han patit el dia a dia de la meva companyia i que m'han animat en els moments difícils: Óscar, Àlex, Toni, Càrol,

Jesús, Mamés, Imma, Carolina, Manel, Marie, Meritxell, Anna, Jordi, Josep M., Antonio, Josep Pich, Quique, i els grans i petits del “Club Juvenil Daumar”, que tanta paciència han tingut amb un monitor i amic que mai acabava la tesi. A tots ells gràcies, i espero no haver-los decebut. Per últim, tot i que haurien d’estar en el primer lloc, a la meva mare i als meus estimats Vicenç i Carlos.

Fa un bon grapat d’anys, una persona d’edat avançada i profundament sàvia, ens donava aquest consell a un grup de joves inquiets: “que la teva vida no sigui una vida estèril. Sigues útil. Deixa rastre.” Anys més tard, la professora Mª Carmen Iglesias ens recordava una realitat que els historiadors coneixem prou bé, però que potser en ocasions podem oblidar: *La historia como relato razonado no debe pretender condenar a nadie, sino comprender por qué los hombres ha actuado de una determinada manera y no de otra. En función de qué valores, de qué expectativas, en frase actual, de qué contexto histórico y social.*¹⁰ Sóc conscient d’algunes de les deficiències que conté el treball que presento, però tot i així he de confessar que tinc l’esperança que la tasca que he dut a terme no hagi estat estèril, sinó útil. Voldria que fos un treball que deixés una mica de rastre, que servís de punt de partida per a futures recerques. Amb més o menys fortuna, a l’hora d’apropar-me al nostre passat, a l’hora de “barallar-me” i establir llargues “converses” amb tot un seguit de reis, nobles, burgesos e institucions polítiques, he procurat tractar-los sempre amb respecte, sense cap intenció de jutjar sinó de comprendre per què van actuar d’una manera determinada i quines conseqüències i significacions tenien les seves actuacions. La història de la Catalunya del tombant del segle XVII és una història complexa i rica, de la qual encara estem a mig camí. Espero que la recerca que he dut a terme serveixi per donar una mica més de llum sobre aquests fenòmens, de tal manera que entre tots puguem continuar avançant en el coneixement del passat. Un passat que encara té moltes coses que dir a la societat actual. El repte, sens dubte, és apassionant.

---

¹⁰ Iglesias, M. C., “Presentación”, dins *Nobleza y Sociedad en la España Moderna*, 3 vols., Nobel ed., Oviedo, 1996, pp. 13-17. La cita és a la p. 15.

I. PART

ELS TRES COMUNS

I ELS ANTECEDENTS

DE LA CONFERÈNCIA

CAPÍTOL I

Dues institucions hegemòniques:

Diputació i Consell de Cent

1.1. La Diputació del General

1.1.1. Introducció

A l'hora d'apropar-nos a la Diputació, un dels principals problemes que ens trobem actualment és la falta d'estudis detallats sobre el seu funcionament durant l'època Moderna, i més concretament al segle XVII. Tradicionalment s'ha posat molt interès en determinar els seus inicis i el paper que jugà durant l'època medieval, però aquesta preocupació no s'ha continuat per als hipotètics "segles de decadència",¹¹ quan el Principat ja no era la seu de la Cort reial i patia un període d'allunyament dels centres de poder de la Monarquia. De fet, només en els últims anys historiadors com Víctor Ferro, Miquel Pérez Latre, Juan Luis Palos o Josep Capdeferro,¹² han començat a analitzar diversos aspectes d'aquesta institució durant els segles XVI i XVII, tot i que encara avui presenta nombrosos dubtes. Tal i com comenta Ferro, una de les principals dificultats radica en el fet que "els autors de l'època no tracten més que d'una manera ocasional i fragmentària un tema que, per la seva originalitat, els era de mal encabir dins les categories romanístiques que manejaven",¹³ la qual cosa obliga als historiadors a valorar el seu paper a partir de l'estudi d'episodis concrets. En aquest sentit, cal reconèixer que l'edició dels dietaris de la Generalitat, recentment finalitzada,¹⁴ és un bon mitjà per apropar-nos a la realitat de la institució.

Com és ben conegut, la Diputació té el seu origen en la necessitat d'un organisme que durant el període entre Corts es responsabilitzés de recollir el donatiu acordat pels estaments. Els seus membres, escollits cada tres anys, tenien categoria de funcionari reial i la seva elecció es feia per insaculació a partir de 1480. La Diputació tenia dues tasques principals: l'administració del General i la defensa de les

---

¹¹ Sales, N., *Els segles de decadència. Segles XVI-XVII*, dins Pierre Vilar (dir.), *Historia de Catalunya*, vol. IV, Edicions 62, Barcelona, 1993.

¹² Ferro, V., *El dret públic català*, Eumo Editorial, Vic, 1993; Pérez Latre, M., *Llevar la Corona de su magestad*, Treball d'iniciació a la recerca, Universitat Autònoma de Barcelona, 1994; Pérez Latre, M., *Entre el rei i la terra. El poder polític a Catalunya al s.XVI*, Eumo Editorial, Vic, 2003; Palos, J. L., *Catalunya a l'imperi dels Àustries*, Pagès editors, Lleida, 1994; Capdeferro, J., *Els Assessors ordinaris de la Diputació del General de Catalunya als anys previs a la revolució de 1640*, Treball d'iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, 1997.

¹³ Ferro, V., *El dret...*, p. 246.

¹⁴ *Dietaris de la Generalitat de la Generalitat de Catalunya*, 10 vols., Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 1994-2007. D'ara en endavant DDP.

Constitucions. El primer camp implicava unes àmplies competències financeres, administratives i militars, que la facultaven per a recollir impostos, així com erigir-se en màxim tribunal comptes pels afers de la seva competència. Responsabilitat seva era el pagament dels oficials reials i fins i tot de les despeses del virrei (a partir de 1661); també havia de sufragar les despeses de la defensa del Principat. Al segle XVII, la Diputació cobrava, entre altres impostos, el dret d'entrades i sortides, la bolla del plom, el segell de cera i el dret de joies, sense comptar l'emissió de nombrosos censals. En matèries econòmiques les seves sentències eren definitives, la qual cosa li atorgava un gran poder, ja que no podien ser qüestionades ni revocades, ni tan sols pel rei. Malauradament no disposem d'un estudi detallat del seu paper com administradora del General durant el segle XVII. Palos fa una primera aproximació a la problemàtica a través de les queixes en les Corts de 1585, 1599 i 1626 i conclou que possiblement “fou durant el segle XVII que la Diputació resultà administrada més malament fins al punt que la imatge que tradicionalment tenia d'organisme immensament ric s'anà diluint d'una manera progressiva”.¹⁵ A tall d'exemple, a les Corts de 1599 el capítol de Vic constata “lo gran desordre que los diputats han fet en gastar las generalitats”, i a les Corts de 1626 es comprovà que més del 40% dels ingressos de la Diputació s'havien gastat en ambaixades i “altres inrahonables rahons”, i això sense considerar que normalment l'arrendament de la bolla s'adjudicava no als que oferien més garanties sinó per “parentius, amistats y complaences”. Les recompenses excessives, la desaparició dels diners destinats a la construcció de les quatre Galeres del Principat al 1620¹⁶ o el conflicte per les teles de contraban descobertes a Mataró l'any 1637, són altres exemples del mateix. Amb tot però, cal valorar adequadament el valor de les prerrogatives fiscals del General, aspecte en què posseïa una gran autonomia que li conferia també un gran poder. En aquest sentit, cal tenir present que, com diu Eva Serra, “la visió de les seves finances en termes exclusivament de corrupció resulta parcial i poc aclaridora”.¹⁷

Amb la defensa de les Constitucions la Diputació assolí un enorme prestigi al llarg de la seva història, com a organisme que, en nom dels tres estaments, vetlla pel manteniment de la legalitat. Des de la perspectiva de les conferències, cal tenir present aquest últim aspecte. No entrem a valorar la faceta financera de la Diputació, que sens

¹⁵ Palos, J. L., *Catalunya...*, p. 337.

¹⁶ Cfr. Elliott, J. H., *La revolta catalana, 1598-1640*, Vicens Vives ed. Barcelona, 1966, p. 120.

¹⁷ Serra, E., “Tensions i ruptures de la societat catalana en el procés de formació de l'Estat Modern”, dins de *Manuscrits*, 4-5, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1987, pp. 71-88. La cita és a la p. 77.

dubte és la que generava la major part del seu treball, sinó en la seva funció com a representant del Principat i defensora del sistema pactista.

1.1.2. La Diputació i la defensa de les Constitucions

*Aunque en todos tiempos se ha grangeado el muy ilustre consistorio de la Diptuación de Cataluña, en quien se cifra la representación de todo el Principado, los créditos de vigilantes defensores de sus Generales Constituciones, Usages, Privilegios, Immunidades, y de demás leyes; con el nivel de la pública utilidad, que es ley suprema, y del mayor Real servicio; mereciendo así, tener calificada por Real Oráculo, la Fidelidad, y Amor a sus Reyes, en superlativo grado....*¹⁸ Així es qualificava a si mateixa la Diputació del General al 1701 per defensar la seva actuació durant els dies posteriors a la mort de Carles II. Poc més de mig segle abans, Joan Lluís Fontanella afirmava que “els diputats, com és el seu deure, mai deixen de lladrar quan es fa quelcom que perjudica a les llibertats de la Pàtria”.¹⁹ D’aquesta obligació eren molt conscients els diputats a finals del segle XVII, tal i com ho diuen ufanosament davant del rei. La finalitat d’aquesta defensa de les Constitucions era doble: d’una banda s’explica per què és de *pública utilidad, que es ley suprema*, afecta a tota la societat que se’n beneficia d’ella. D’altra banda, suposa un servei al rei, ja que, en última instància, sota la monarquia recau la responsabilitat de defensar les lleis, tal com es comprometen a fer en el moment de prendre possessió de la monarquia. Però aquesta doble finalitat no sempre anava en el mateix sentit i, de vegades, tingué interessos contraposats. La història de la Diputació es va moure tot sovint entre aquest dos extrems, i això explica que en algunes ocasions se’ns aparegui com la pitjor enemiga del rei, i en d’altres com la més gran servidora.

Més enllà de la consciència que tenien els diputats de la grandesa de la seva tasca, el cert és que la defensa de les Constitucions va ser una prerrogativa que si bé inicialment la Diputació no posseïa, es va configurar a mesura que els esdeveniments polítics del país i les innovacions legislatives mostraven la necessitat d’un organisme

¹⁸ *Publica Notícia del acierto con que el muy ilustre y fidelísimo consistorio de la Diputación del Principado de Cataluña...*, Institut Universitari d’Història, Jaume Vicens Vives. *Diputació i Catalunya*, Tomo III, fol. 1.

¹⁹ Capdeferro, J., “Joan Pere Fontanella. El dret al servei de la pàtria”, dins Albareda, J., (ed.). *Del patriotisme al catalanisme*, Eumo Editorial, Vic, 2001, pp. 51-70. La cita és a la p. 60.

que vetllés pel compliment de la legalitat. Com ha recordat Xavier Torres, a partir del segle XV “la comesa específica de la Generalitat ja no és només d’índole fiscal, com abans, sinó essencialment política: si la Generalitat existeix és per tal de vetllar per l’observança estricta de l’ordinament legal català, de les Constitucions”.²⁰ Aquesta prerrogativa queda ben definida a les Corts de 1422, en *Lo fruit de les lleis*, on s’atorga caràcter permanent a un síndic del General que té l’obligació de defensar les lleis i Constitucions del Principat. Els diputats havien de denunciar per via de “supplications, rehonaments, requestas, protestations, e appellations” davant la Reial Audiència la contrafacció feta. El seu poder quedà perfectament definit amb la coneguda constitució de l’Observança de 1481, on s’estipula explícitament que “lo sindich del general, advocats e scrivans de la casa de la Deputació hagen (...) instar e supplicar per la observança de la present constitució segons que per Constitucions los es permès e contre los dits oficials que ab declaració seran incorreguts en dites penes fer instancia davant nos o nostre lloctinent genera.”²¹ Cal tenir present però, que la determinació del que era una contrafacció i la pena que s’havia d’aplicar sobre els subjectes transgressors de la legalitat competia a la Reial Audiència. En aquest sentit, els poders de la Diputació no eren absoluts en la defensa de les Constitucions, ja que ella prenia la iniciativa en la defensa de les lleis davant l’Audiència però no tenia la darrera paraula. Això feia que la defensa de les Constitucions i la configuració d’un sistema independent que vetllés pel seu compliment fos una tasca que traspassava els límits de l’acció dels diputats. La frontera entre les dues institucions en aquest afer era molt prima, i no van ser pocs els casos en què la Diputació s’extralimità en les funcions, tal com succeí el 1589 o el 1592.²²

La Reial Audiència es convertia, tot sovint, en un instrument que defensava els interessos del monarca davant la llei i, a vegades, eren els mateixos magistrats reials els que cometien les contrafaccions, la qual cosa els feia alhora jutges i part implicada. Calia constituir un nou Tribunal, independent, que gestionés d’una manera eficaç les contrafaccions, i per això des de 1510 es van proposar diversos sistemes alternatius. No entrarem ara a valorar i explicar les diferents propostes de Tribunals de Contrafaccions,

²⁰ Torres, X., “Virreis i bandolers. Catalunya i la Generalitat a començaments del segle XVII (1611-1623)”, DDP, vol. IV, pp. IX-XXVII. La cita és a la p. XII.

²¹ González, M., “L’observança de les llei a través del processos de Corts: Des de la constitució Poch Valria (1481) fins a la creació del Tribunal de Contrafaccions (1705-1706)”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è Congrés de la Comissió Internacional per a l’Estudi de la història de les institucions representatives i parlamentàries*, pp. 319-335. La referència és a la p. 322.

²² Cfr. Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, p. 87 i ss.; i Palos, J. L., *Catalunya...*, pp. 329-381.

d'altra banda ben estudiades per Mònica González i Víctor Ferro. L'únic que cal tenir clar, és que en tots ells la Diputació tingué sempre un paper destacat. Al projecte de 1585, el tribunal estava format per tres persones escollides pel rei i sis escollides per una Junta de Braços convocada per la Diputació. El 1599 tots els membres eren escollits pels Braços i al 1626, el projecte de la Sala Sant Jordi, el formaven 6 membres de la Reial Audiència i 6 del Braços.²³ Només en el Tribunal de Contrafaccions de les Corts de 1701 els diputats no escollien la totalitat dels membres que representaven a la terra. En aquest cas, el tribunal estava format per tres representants del rei i tres dels Braços (el conseller en cap, el protector del Braç Militar i l'arquebisbe de Tarragona).²⁴ El tribunal aprovat a les Corts de 1705 tornà a la tradició anterior, ja que requeria una reunió dels Braços per presentar dues ternes de possibles jutges, els quals havien de ser escollits pel rei.²⁵

Però com hem dit abans la defensa de les Constitucions per part de la Diputació no només s'expressava en el paper jugat en el Tribunal de Contrafaccions, sinó també en altres recursos que mostren les prerrogatives que gaudien. La principal d'elles era la capacitat que tenia, atorgada des de les Corts de 1454, de poder enviar ambaixades al rei per tal de promoure la defensa de les Constitucions. Aquest dret, que sens dubte representava un privilegi especial, va ser molt utilitzat per la Diputació al llarg del segle XVI i XVII, i per això a les Corts les 1701-1702 s'intentà limitar tot condicionant-la a una votació secreta d'una divuitena dels braços. Igualment s'ha de considerar que els oficials reials juraven el seu càrrec (i la defensa dels Constitucions que això comportava) al síndic del General i que el virrei jurava les Constitucions davant els Diputats. Si bé la defensa de les Constitucions es desenvolupà per un camí independent de la Diputació -en tant que era la Reial Audiència la responsable en determinar què era o no contrafacció-, també és cert que aquesta defensa es trobava estretament lligada a les tasques pròpies del General. Com diu Palos, tradicionalment s'ha donat una visió excessivament crítica de la corrupció de la Diputació, i no s'ha posat prou èmfasi en la seva tasca com a garantidora del compliment de les lleis. La ciutat de Cervera, tan crítica amb la Generalitat, no deixa de reconèixer que "la conservació del Principat de Catalunya constitueix el General de Catalunya".²⁶ Josep Mª Torras considera que, tot i

---

²³ Ferro, V., "La Diputació del General de Catalunya", dins *El territori i les seves institucions històriques*, Fundació Noguera, Ascó, novembre 1997, pp. 441-460. La referència és a la p. 456.

²⁴ González, M., "L'observança...", p. 330.

²⁵ González, M., "L'observança...", p. 331.

²⁶ Palos, J. L., *Catalunya...*, p. 328.

ser la segona meitat del segle XVII un període de minorització política del General, aparentment domesticada mitjançant el control de les insaculacions, “l’actuació de la Diputació adquireix un nítid perfil de salvaguarda dels drets individuals” i que la Generalitat “no es cansa [durant aquests anys] d’invocar la vigència de la Constitució Poc Valria”.²⁷

1.1.3. La representativitat de la Diputació

Si bé John Elliott comenta respecte de la Diputació que *la admiración por sus conquistas en la Edad Media ha tendido a oscurecer su verdadero carácter en el periodo posterior y a conferirle un papel representativo que, a los ojos de sus contemporáneos, ya no era tan evidente*,²⁸ no era menys cert, com diu Víctor Ferro, que “aquelles formulacions tan àmplies, reflex de la representació expressa que exercia la institució, no estiguessin prenys d’unes virtualitats polítiques de gran transcendència en els moments de crisi de la constitució pactista”.²⁹ Independentment del bon o mal funcionament de la Institució, del prestigi que pogués tenir en certs moments, cal reconèixer, com fa Miquel Pérez Latre, que “La Diputació col·laborà a la creació i reflectí alhora la vertebració d’un espai polític, jurídic i cultural específic del Principat. Esdevingué el principal signe institucional de la consolidació d’un patriotisme”.³⁰ Efectivament, la Diputació era una de les dues grans institucions del Principat i gran part de la rellevància política que tingué s’explica per la seva funció com a representació permanent dels Tres Braços. És ben conegut que l’auge i la causa de la corrupció de la Diputació es pot trobar en el progressiu distanciament de les Corts, l’única autoritat que podia corregir els seu funcionament i modificar el seu reglament.³¹ Aquest fet el convertia en un organisme molt independent, que no depenia del rei sinó de la terra i només es sotmetia a l’autoritat de la Cort. Palos considera que el fet “de ser l’únic ens autònom de govern, el camp d’actuació del qual s’escampava per tot el territori del Principat,” feia que el General estigués necessàriament destinat “a

²⁷ Torras Ribé, J. M., “Pròleg”, dins DDP, vol. VI, pp. IX-XXXIX. La referència és a la p. XVII.

²⁸ Elliott, J. H., *España y su mundo*, Alianza, Madrid, 1990, p. 111.

²⁹ Ferro, V., *El dret...*, p. 258.

³⁰ Pérez Latre, M., “L’arrelament de la Diputació del General: pàtria i vertebració política a finals del cinc-cents”, dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 31-50. La referència és a la p. 32.

³¹ Sobre aquest paper vegeu, entre altres els treballs de Víctor Ferro, Juan Luis Palos i l’aportació de Núria Sales *De Tuïr a Catarroja...*

sobrepasar els estrets límits fiscals per aconseguir una important dimensió política” la qual cosa “va acabar per assignar a la Diputació un caràcter emblemàtic i representatiu que li havia mancat durant els primers segles de la seva existència”.³² L’absència del rei del Principat, al que calia afegir la falta d’una adequació de les lleis a la situació política canviant, féu que la Diputació esdevingués l’organisme responsable d’interpretar les lleis davant els nous esdeveniments i adquirí així un paper que anava més enllà de la pura defensa del constitucionalisme.

Aquesta funció la Diputació la podia fer gràcies a que representava tot el Principat i, com diu Josep Capdeferro, “s’arrogava el monopoli de la identificació amb els interessos de la pàtria”.³³ Andreu Bosch, notari de Perpinyà, ja ho va assenyalar: “dels mateixos tres brassos se forma una altra República y govern polítich (...) ab títol particular de Deputació o General (...) Estes dos Repúbliques [La Cort i la Diputació] tenen lo govern Democrátich, que és de molts, lo que se entén sols quan als actes de establir leys”.³⁴ La Diputació era la representació permanent dels tres braços i la seva estructura interna així ho mostrava, la qual estava composta per tres diputats i tres oïdors (un per cada estament) escollits cada tres anys. La determinació de les viles que tenien accés a les bosses d’insaculació dels càrrecs era un tema de freqüent controvèrsia en les Corts.³⁵ Un debat en el qual s’ha de reconèixer la preeminència que tenia Barcelona sobre la resta de ciutats. De fet, tant per al càrrec de diputat com oïdor reial, les persones insaculades per la ciutat comtal es trobaven en una bossa diferent de la resta de ciutats, de manera que s’havia establert un sistema que permetia que a la ciutat comtal tenir assegurada la presència d’un membre seu sis anys de cada nou.³⁶ De manera semblant, els militars residents a la vegueria de Barcelona tenien reservats 42 dels 137 llocs de diputat i 34 del 113 d’oïdor, el que equival aproximadament a una tercera part dels llocs vacants. Però aquesta preeminència de Barcelona tampoc s’acceptava com un fet indiscutible, tal com mostren les queixes recollides per Palos.³⁷

La representativitat de la Diputació no es manifesta només en la presència dels tres braços en el seu sí, sinó també en la seva omnipresència dins el Principat. Fruit de

³² Palos, J. L., *Catalunya...* p. 328.

³³ Capdeferro, J., “Joan Pere Fontanella...”, p. 61.

³⁴ Citat per Sales, N., *De Tuïr...*, p. 214. Vegeu també, Molas Ribalta, P., “De la defensa de les lleis al canvi de sobirania”, dins DDP, vol. V, pp. IX-XV. La referència és a la p. XII.

³⁵ La insaculació a la Diputació es va introduir a les Corts de 1493.

³⁶ Ferro, V., *El dret...*, p. 249 i ss. Aquí cal dir que al 1702 es van unificar les dues bosses del Braç Reial (amb la qual cosa no hi hagué aquest favoritisme cap a Barcelona), però aquesta constitució no es recollí a les Corts de 1706.

³⁷ Cfr. Palos, J. L., *Catalunya...*, p. 349 i ss.

les obligacions fiscals i financeres la Diputació estengué al llarg del segle XVI i XVII la seva estructura en vint-i-una demarcacions o diputacions locals, de tal manera que es feia present tot el territori.³⁸ Pérez Latre ha calculat que cap al 1585 la Diputació devia comptar amb unes 1.500 persones. Només a Barcelona, el 1621 hi treballaven unes 60 persones i quasi la meitat dels ingressos entre 1599 i 1626 s'havien consumit en el pagament dels oficials.³⁹

Víctor Ferro ha escrit que “la Diputació fruïa en l'exercici de les seves competències d'una posició verament excepcional (...), la representació permanent dels Braços aconseguí una immunitat jurisdiccional gairebé completa i una potestat normativa amplíssima”.⁴⁰ En un article posterior, el mateix autor, tot analitzant a distància totes les competències de la institució, considera que el fet de ser “tan privilegiada i independent (...) amb competències amplíssimes i facultats supremes, dotada a més d'una autonomia financera envejable”, podia funcionar ininterrompudament durant els llarguíssims intervals entre corts, “i fins i tot desenvolupar una certa tendència a constituir-se en poder separat”.⁴¹ Aquest gran poder s'explica, en part, perquè la composició de la Diputació no es podia modificar fora de les Corts, la qual cosa féu que, quan aquestes comencessin a espaiar-se, esdevingués una gran autoritat que no podia ser qüestionada ni resistida fora del cas del rei.

Una mostra d'aquesta influència la trobem en les ocasions en què el poder reial es veia obligat a recórrer a la força per tal de doblegar a la Diputació i sotmetre-la a la seva voluntat. Ens referim, per exemple, als casos d'empresonaments de diputats i oïdors. Al segle XVII es capturà a 13 consistorials diferents: al diputat i oïdor militar al 1602, al diputat eclesiàstic al 1640 i al 1645, a l'oïdor militar al 1649, a tots els consistorials al 1665 i a un oïdor al 1696. Sens dubte eren moments de crisi institucional, i més enllà de la raó que podien tenir els diputats, aquests episodis mostren amb clarividència que l'oposició que podien dur a terme forçà a la corona a utilitzar mètodes al marge de les Constitucions. En el mateix sentit, no podem oblidar el que diu Jon Arrieta al seu estudi sobre el Consell d'Aragó, en què destaca que els principals conflictes del Consell amb les institucions catalanes foren més amb la Diputació que no pas amb les Corts. De fet, els Àustries se serviren del Consell d'Aragó

---

³⁸ Serra, E., “Diputats locals i participació en les bolles de la Diputació del General, (1570-1638). Una mostra i una reflexió”, dins *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1992, pp. 259-270. La referència és a la p. 261.

³⁹ Cfr. Palos, J. L., *Catalunya...* p. 339.

⁴⁰ Ferro, V., *El dret...*, p. 281.

⁴¹ Ferro, V., “La Diputació...”, p. 445.

com a fre per a les queixes i demandes que contínuament estaven presentant els diputats al monarca.⁴² Semblantment, una de les causes dels freqüents enfrontaments entre els virreis i la Diputació als segles XVI i XVII fou pels insistents intents dels darrers per enviar ambaixades al rei, cosa a la que el virrei s'oposà frontalment.⁴³ La convicció tan forta que tenia la Diputació de sí mateixa, feia que es considerés al mateix nivell que el virrei i, per això, en condicions de tenir una relació directa, sense intermediaris, amb la corona. En una línia semblant, Rovira i Virgili comenta com la Diputació “en moments de culminació històrica (...) es convertí en el poder executiu català, en el Govern de Catalunya”.⁴⁴ Episodis com els conflictes amb la Reial Audiència als anys 1587 i 1591, amb el virrei el 1602 o fins i tot el trencament institucional de 1640 mostren com en moments determinats la Diputació adquirí un lideratge institucional i un poder tal que arribà a qüestionar l'autoritat reial. En aquestes situacions, les amenaces d'invasió, els empresonaments, les pressions i la guerra declarada semblaren els únics recursos vàlids per poder tornar les coses al seu estat normal. Cal valorar que potser, en darrera instància, el rei tenia part de raó: diputats i oïdors no deixaven de ser súbdits seus, i si bé la Generalitat gaudia d'un gran poder, especialment simbòlic per allò que representa, no deixava d'estar subordinada a la Cort.⁴⁵ Ferro, comenta que la Diputació “a diferència d'altres entitats anàlogues d'Europa, mai no es convertí en res que remotament s'assemblés a un govern. L'estretor de mires dels consistorials, i segurament l'escàs entusiasme dels braços pe assumir noves responsabilitats fiscals impediren que el paper administrativo-financer de la Diputació anés més enllà de la rutina”.⁴⁶

---

⁴² Arrieta Alberdi, J., *El Consejo Supremo de la Corona de Aragón*, Institución Fernando el Católico, Zaragoza, 1994, p. 160.

⁴³ Lalinde, J., *La institución...* A tall d'exemple Lalinde recull una carta enviada pel rei als Diputats l'1 de març de 1601 on, respecte al tema de les ambaixades, els recalca que *en ninguna manera las embieis* (p. 283).

⁴⁴ Rovira i Virgili. A., *Història nacional de Catalunya*, vol. V, Editorial la Gran Enciclopèdia Vasca, Bilbao, 1972, p. 513.

⁴⁵ Ferro, V., “La Diputació...”, p. 445.

⁴⁶ Ferro, V., “La Diputació...”, p. 460.

1.1.4. La Diputació al segle XVII i XVIII

Valorar la situació de la Diputació als segle XVII no resulta gens fàcil, en part degut a que, com esmentàvem abans, falten estudis sobre aquest període,⁴⁷ i en part perquè tot sovint els diferents historiadors ens transmeten imatges contradictòries. Així, recordem com Elliott considera que tradicionalment se li ha atribuït a la Diputació un paper representatiu *que a los ojos de sus contemporáneos ya no era tan evidente*.⁴⁸ El mateix historiador, en *La revolta dels catalans*, arran de l'episodi del bisbe Sentís al 1622 i l'actuació de la Diputació en ell, conclou que “si poder hi havia en el Principat, no detenien pas aquest poder els Diputats”.⁴⁹ Diversos autors, com Serra, Alcoberro o Dantí, parlen de l'afebliment de la Diputació a partir de la segona meitat del segle XVII,⁵⁰ sobretot fruit de la política de control d'insaculacions, però aquesta imatge la presenten com contraposada just als anys anteriors, la dècada de 1630 i la Guerra dels Segadors. Semblantment, per a la dècada de 1660 i 1670, Sánchez Marcos considera que l'actuació de la Diputació va a remolc de la del Consell de Cent, sense tenir cap lideratge,⁵¹ i Eva Serra ha constatat la seva debilitat fiscal en ser privada del control de les drassanes i de la Nova Ampra.⁵² Per contra, Miquel Pérez Latre, que ha estudiat el General durant la segona meitat del segle XVI, considera que per a la Diputació aquests període “no és un temps de decadència d'una institució medieval, sinó ben al contrari, el d'una majoria d'edat guanyada entre dificultats, en un context de disputa creixent entre el vigor renovat i el rearmament teòric pactista”.⁵³ Segons el mateix autor, a finals de segle els diputats, parlen de “la reputatio y auctoritat de aquella y de tot aquest Principat que per ella se representa”.⁵⁴ La immensa majoria dels historiadors reconeixen que

⁴⁷ Ferro, V., *El dret...*, p. 244.

⁴⁸ Elliott, J. H., *España...*, p. 111.

⁴⁹ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 161.

⁵⁰ Vid. Serra, E., “El pas de rosca en el camí de l'austriacisme”, dins Albareda, J., (ed.), *Del patriotisme...*. Aquesta autora comenta que la Diputació s'havia convertit en “un organisme inoperant a efectes del govern català” (p. 75). Per la seva banda, Agustí Alcoberro comenta que “la Guerra dels Segadors convertí la Diputació del General en una institució subordinada” (vid. “1644-1656, els anys centrals de la Guerra dels Segadors”, dins DDP, vol. VI, pp. IX-XXII. La referència és a la p. XIII). Per últim, el títol que dóna Jaume Dantí, al Pròleg al volum VIII dels *Dietaris de la Generalitat*, ja és il·lustratiu de la seva conclusió: “L'afebliment de la Generalitat, 1674-89: Fidelitat institucional, incapacitat econòmica”.

⁵¹ Sánchez Marcos, F., *Cataluña y el gobierno central tras la guerra de los segadores (1652-1679)*, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 1983, p. 53.

⁵² Serra, E., “El pas de rosca...”, dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 71-104. La referència és a la p. 83.

⁵³ Pérez Latre, M., “L'arrelament...”, p. 32.

⁵⁴ Pérez Latre, M., “L'arrelament...”, p. 49.

l'enfortiment del poder polític i econòmic de la Diputació en certs períodes s'explica per l'espaiament de la convocatòria de Corts - com és el cas del segle XVII-, la qual cosa li atorgava un alt grau d'independència, tal i com hem esmentat abans.⁵⁵ De ser així, a la dècada de 1620 la Diputació hauria de tenir molta més rellevància que no pas als anys trenta, poc després de les inacabades Corts de 1626 i 1632. Però això sembla difícil d'afirmar a l'hora de considerar que és a finals del trenta quan la Diputació se sent suficientment forta per provocar un trencament institucional amb la Monarquia.

Resulta difícil fer-se una idea clara del paper de la Diputació des de finals de segle XVI fins a la guerra de Successió. Una primera mirada posa èmfasi en el trencament institucional de 1640 i el posterior control insaculatori, que tal com hem mencionat, va convertir a la institució en un organisme dòcil amb la monarquia i un medi per aconseguir relacions clientelars amb les classes dirigents del país. Aquesta visió enllaçaria amb l'enfocament que qualifica la segona meitat del segle com un període "neoforalista", on destacaria la bona entesa entre les institucions reials i les de la terra, tal i com ho indicarien la fidelitat de les institucions catalanes al monarca durant el cop d'Estat de Juan José d'Àustria i la revolta barretina.⁵⁶ Això, sense deixar de ser veritat, pensem que no és suficient, ja que no explica la debilitat de la Diputació durant el conflicte amb el bisbe Sentís (és la primera institució a sotmetre's a la pressió del rei), la seva aparent negligència en la lluita contra el bandolerisme de la primera meitat del segle,⁵⁷ la incapacitat per frenar les mesures abusives del virrei Alburquerque, el mutisme general dels anys 20 i el seguidisme de les iniciatives del Consell de Cent. D'altra banda, els darrers estudis qüestionen la validesa del suposat neoforalisme, posant èmfasi en els continuats enfrontaments que tingueren les institucions amb la monarquia⁵⁸. De fet, els diferents autors dels pròlegs dels dietaris de la Diputació constaten que, tot i la minorització política de la Diputació fruit del control de les

⁵⁵ Cfr. Capdeferro, J., "Joan Pere Fontanella...", dins Albareda, J., (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 51-70. La referència és a la p. 60.

⁵⁶ Reglà, J., *Els virreis de Catalunya*, Teide, Barcelona, 1956. En concret el capítol "El neoforalisme de l'època de Carles II", pp. 159-174. Elliott, J. H., (*La revolta...*) també es situaria dins d'aquest grup d'historiadors en els que, tot i amb matisos, caldria afegir a Fernando Sánchez Marcos (*Cataluña...*).

⁵⁷ Cal dir, però, que durant aquests anys la Diputació no deixà de queixar-se de les contínues contrafacions que es cometien. Tal com comenta Xavier Torres durant el període 1611-1623, "les contrafacions o vulneracions de Constitucions denunciades hi són tan abundoses, i la seva mena tan variada que no val insistir-hi gaire" ("Virreis i bandolers...", p. XVI).

⁵⁸ Joaquim Albareda i Jaume Dantí ja han destacat la importància que tingué la revolta barretina. Més recentment Antonio Espino ha explicat la situació militar a l'últim terç de segle (*El frente catalán en la guerra de los nueve años, 1679-1697*, tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, 1995) i uns anys abans, Francisco Morales Roca, a "Privilegios nobiliarios del Principado de Catalunya. Dinastía de Austria. Reinado de Carlos II (1665-1700)" (*Hidalguía*, 1979, pp. 725-757), havia fet una síntesi de l'estat continuat de guerra amb França a que estigué sotmès el Principat.

insaculacions, la seva actuació continuava tenint “un nítid perfil de salvaguarda dels drets individuals” (Josep Mª Torras i Ribé),⁵⁹ i que “no aconseguia [la insaculació] que la institució es desentengués de la legalitat establerta” (Jaume Dantí).⁶⁰

Van ser nombrosos els conflictes amb el rei en els quals la Diputació s'implicà d'una manera activa: la renovació de veguers, el control dels càrrecs eclesiàstics, l'oposició a empresonaments, l'enviament de persones a galeres, el manteniment de l'exèrcit, la queixa per la Pau feta amb França sense consultar a les institucions catalanes, conflictes per teles que no paguen impostos, els abusius allotjaments i les violències que comportaven, el nou vectigal, les detencions arbitràries de ciutadans, fraus en l'extracció del general, conflictes amb els diferents virreis (especialment memorable el conflicte amb el Comte d'Osuna) i sobretot la falta de jurament de les Constitucions per part de Carles II.⁶¹ Tota una llarga llista d'esdeveniments que difícilment es poden entendre com a signes d'absoluta submissió a la voluntat reial i plena entesa amb les autoritats reials. Els fets ens parlen d'una activitat que, si bé no és tan incipient com als anys trenta, tampoc es pot qualificar de quietisme i ens indiquen que la institució continuava viva, tot i que molt limitada. En aquest sentit, si recordem els episodis d'empresonament d'oficials de la Diputació (1649, 1664 i 1696) i els processos desinsaculatoris a que fou sotmesa, arribarem a la conclusió que potser la Diputació no va ser tan dòcil com les autoritats de Madrid haguessin desitjat. Amb això no volem posar en dubte que el control de les insaculacions aconseguís subjectar millor la institució, un fet que tothom reconeix, però sí qüestionar que aquest control fos absolut. Els exemples recollits mostren com en aquest període, tot i les dificultats, encara hi ha suficient espai polític per defensar les Constitucions. En aquest sentit resulten interessants les últimes aportacions de Xavier Gil sobre el concepte de “Neoforalisme”. L'autor creu que sobre aquest concepte *está claro que no hay una respuesta simple, ja que disctuir sobre 'neoforalismo sí' o 'neoforalismo no' al por mayor, sin distinguir entre fases ni lugares no tiene apenas sentido.*⁶² Veient tot el panorama de conflictes i de col·laboracions entre les autoritats reials i les institucions catalanes durant la segona meitat del segle XVII, potser podem estar d'acord en què el

⁵⁹ Torras i Ribé, J. M., dins DDP, vol. VI, p. XXXIII.

⁶⁰ Dantí, J., “L'afebliment de la Generalitat, 1674-89: Fidelitat institucional, incapacitat econòmica”, dins DDP, vol. VIII, pp. IX-XXIX. La referència és a la p. XXIII.

⁶¹ Tots aquests esdeveniments i d'altres estan recollits al llarg de les planes dels dietaris i per això no detallem les dades.

⁶² Gil, X., “La Corona de Aragón a finales del s. XVII. A vueltas con el neoforalismo”, dins Fernández Albaladejo, P., (ed.), *Los Borbones: dinastía y memoria de nación en la España del siglo XVIII*. Marcial Pons, Madrid, 2001, pp. 97-115. La cita és a la p. 112.

concepte de “neoforalisme” és massa ambigu o general per qualificar uns anys prou complexos.

Un tema diferent és valorar el paper jugat per la Diputació durant la primera dècada del segle XVIII i fins el final de la Guerra de Successió. De l'estudi que exposarem en aquest treball sobre la Conferència és desprèn indirectament una imatge molt precisa sobre el paper que jugà la Diputació en la defensa de les Constitucions. La lectura atenta del dietari de la Diputació i les consultes puntuals als llibres de deliberacions, mostren amb contundència que la Generalitat no va estar a l'alçada de les circumstàncies i no va exercir el paper director de les institucions catalanes tal i com esperaven d'ella el Consell de Cent i el Braç Militar. La seva actitud va ser ambigua, i gairebé sempre va anar a remolc de l'actuació dels altres comuns. D'una banda s'ha de reconèixer la seva defensa de la legislació aprovada a les Corts i una actitud exigent en el compliment de la legalitat per part de les autoritats reials. Els intents per posar en marxa el tribunal de Contrafaccions, el port franc de Barcelona, les reclames per la supressió d'impostos i el retorn de la Nova Ampra, les protestes continuades pels abusos de les tropes i els allotjaments, pels excessos de Carles III en el control insaculatori, en la defensa dels drets individuals de persones empresonades o castigades injustament, etc., mostren que no va ser aliena als fets del moment i que “formalment” va complir el seu paper.⁶³ Una actitud que, en ocasions, podia portar a amenaçar al monarca mateix, com ara el 12 d'octubre de 1702 quan li insinuava que no pagaria el donatiu si no s'observaven les constitucions: *de la pretendida inobservancia [de les Constitucions] se podrian con fundamento recelar perjudiciales efectos a la tranquilidad pública, y que se intibiase aquel gustoso fervor con que sacando fuersas de flaquezas de su misma imposibilidad, (...) se acude al cumplimiento del donativo voluntario por la Corte general ofrecido a vuestra magestad.*⁶⁴ Una actitud bel·ligerant que Felip V no podia permetre i per això aconsellava al virrei Palma que *vuestros antecesores tenían la mano con esos deputados y otros a quien tocara para que no se cobren en derecho.*⁶⁵

Però aquests fets i d'altres que podríem recollir no ens poden fer oblidar que van haver molts episodis en què l'actuació dels diputats va estar ben lluny d'una defensa radical i ferma de les constitucions. Els exemples que podem recollir també són

⁶³ Sobre tots aquestes aspectes vegeu Albareda, J. i Martí, E., “La Generalitat entre 1701-1714”, dins DDP, vol. X, pp. IX-XXXV.

⁶⁴ DDP, vol. X, 8 d'agost de 1702.

⁶⁵ DDP, vol. X, 12 d'octubre de 1703 (annex 472).

nombrosos, i alguns seran analitzats més endavant. Des del conflicte de la vicerègia de 1701, passant per la nova Planta de govern al 1702, per l'afer Jäger, per l'obertura del Tribunal de Contrafaccions, pels empresonaments de 1704, per l'afer Pallejà i fins arribar a la modificació del testament de Carles II. En tots ells els diputats van decidir obeir les indicacions reials. La impressió general és que la Diputació va tenir un paper de segon ordre dins el context institucional català, i en molts pocs moments se'n apareix com una institució dinàmica capaç de liderar una oposició a la corona en el compliment de la legalitat vigent. Com va comentar no fa molt el professor Joaquim Albareda, i com podrem comprovar en aquest treball, a l'hora de la veritat, els fets palesen que la Conferència dels Tres Comuns va portar als diputats a posicions molts més radicals en la defensa de les Constitucions del que ells haguessin acceptat d'haver actuat en solitari.

Quin era, doncs, el paper polític de la Diputació al segle XVII i a principis del segle XVIII? És evident que la Diputació del 1714 ja no tenia ni exercia el lideratge de les institucions que havia dut a terme al 1640 o al 1588. Una mirada als cent cinquanta anys que hi ha entre 1550 i 1700, ens mostra una Diputació contradictòria i irregular, que en determinats moments adquirí un gran poder i exercí un lideratge clar a la vegada que també hi hagué moments de crisi, amb una docilitat total a les indicacions de la monarquia. Certament, com deia Rovira i Virgili, podia arribar a tenir una gran influència “en moments de culminació històrica” (o “moments de crisi de la constitució pactista”),⁶⁶ però això no fou així durant els anys que estudiem aquí. No podem negar que en conjuntures com les de 1588 (ben estudiades per Miquel Pérez Latre),⁶⁷ la bel·ligerència dels diputats arribés a qüestionar l'autoritat reial i tractar d'igual a igual al monarca,⁶⁸ ni que les seves actuacions durant els anys trenta del segle XVII justifiquin amb contundència que Elliott parli d'una “Diputació ressuscitada”.⁶⁹ No era casualitat que el virrei Comte de Santa Coloma afirmés al 1640 que *desde que llegué aquí, que son las personas de los Diputados, (...) los que con su mal afecto no sólo desayudan pero intentan conmovier la gente y procuran deshacer este ejército*.⁷⁰ Però això ja no era

⁶⁶ Ferro, V., *El dret...*, p. 258.

⁶⁷ Pérez Latre, M., *Llevar la corona...* i “Juntas de Braços i Diputació del General 1587-1593: un presidi de cavallers conspirant contra sa magestat”, dins *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 281-298.

⁶⁸ Cfr. Belenguer, E., “La Generalitat en la cruïlla de conflictes jurisdiccionals, 1578-1611”, *Dietaris de la Generalitat...*, vol. III, pp. IX-XLVI, La referència és a la p. X.

⁶⁹ Elliott anomena amb aquest títol el capítol dedicat a l'actuació de la Diputació durant els anys 1638 i 1640.

⁷⁰ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 382.

així al 1700. Legalment continuava essent la primera institució del Principat, la responsable de la defensa de les Constitucions i la màxima representant de la tota la comunitat. Però a finals del segle XVII i principis del XVIII, la seva feble activitat va fer que perdés prestigi, i que antigues i noves institucions maldessin per assumir una defensa de les constitucions, que no era ben executada per la màxima responsable. Consell de Cent i Braç Militar foren aquestes institucions.

1.2. El Consell de Cent i Catalunya

Si bé és cert que la Diputació era la gran institució representativa del Principat i, com hem pogut veure, el principal baluard de les Constitucions, no és menys cert que aquest poder no l'exercia aïlladament, sinó que en molts casos ho va fer amb el suport del Consell de Cent barceloní, arribant en algunes ocasions a cedir-li la iniciativa en l'actuació. Com deia Bruniquer, Barcelona era el *caporal y cap y títol de Catalunya*,⁷¹ i per residir en ella la Diputació, el virrei i la Reial Audiència, esdevenia el principal nucli de poder del Principat. Era dins de la ciutat on tenien lloc les gran batalles polítiques entre la Diputació i el virrei, la Reial Audiència o la Inquisició. En totes elles el Consell de Cent hi tenia gairebé sempre quelcom a dir, arribant a exercir uns poders molt més grans dels que li corresponien.

1.2.1. L'elit aristocràtica i el pes del poble

Tot i que els orígens del Consell de Cent Barceloní es remuntaven als primers privilegis concedits a la ciutat al 1249, va ser amb les reformes de Ferran II al 1498 quan el sistema de govern adquirí la estructura definitiva que perdurà fins 1714. En aquesta data s'introduí al Consell de Cent el sistema insaculatori per a l'elecció dels càrrecs, un sistema que determinà la vida de la ciutat i fou causa de la seva autonomia respecte al poder reial. Formalment, l'organisme director era el Consell de Cent, que tot i el seu nom estava compost a finals del segle XVII per 144 consellers. Al capdavant se

---

⁷¹ Cfr. Florensa, N., *Vid infra*. p. 114.

situaven els cinc consellers (tres ciutadans, un mercader, i un menestral o artista) que eren els autèntics representants de la ciutat.⁷² Cada conseller tenia encomanades una sèrie de tasques concretes, tot i que la responsabilitat última era la defensa de les Constitucions i privilegis de la ciutat. A part de les reunions del Consell plenari el consistori barceloní podia nomenar comissions o juntes de treball per assumptes concrets o conflictes conjunturals formades des d'un mínim de quatre membres fins a un màxim de trenta-sis, com ara la vint-i-quatrena de Guerra, la vint-i-quatrena de Corts, setzenes de la Mà Armada, vuitena de Pastims etc.⁷³

Però més que entrar a analitzar el funcionament del Consell de Cent, d'altra banda prou conegut, interessa destacar l'alt grau d'interestamentalitat que hi havia en els òrgans de govern. El seu sistema permetia que, tot i amb limitacions, persones socialment excloses de l'elit dels ciutadans honrats tinguessin accés als principals òrgans de govern de la ciutat, exercint funcions de direcció i assolissin un prestigi que es fonamentava no en la persona sinó en el càrrec que ocupava. Cal tenir present, en aquest sentit, la importància de conservar la paritat dels representants de cada estament a les comissions especials (les dotzenes, vint-i-quatrenes, trenta-sisenes, etc.) i la llarga lluita dels menestrals i artesans per aconseguir un sisè conseller.⁷⁴ Aquestes diferències socials cal entendre-les en sentit lax, ja que la veritat és que hi havia una certa permeabilitat entre els estaments que facilitava l'ascens dels mercaders a la categoria de ciutadans honrats, i de les classes inferiors a nivells socials més alts a través de l'enriquiment i les relacions matrimonials entre famílies d'estaments diferents. Els treball de Benet Oliva, Isabel Lobato o Albert Garcia Espuche mostren una societat dinàmica, on no poques famílies d'artesans o menestrals aconseguen ascendir en l'escala social i arribar a formar part de l'elit barcelonina en tres o quatre generacions.⁷⁵ Casos de famílies com els Feliu, Dalmases, Solà, Xammar, Duran, Llinàs, Cortada, són exemples de trajectòries ascendents des de petits menestrals o artistes fins a militars o

⁷² La bibliografia sobre el Consell de Cent i Barcelona és àmplia. La principal síntesi de la seva organització i funcionament durant els segles XVI i XVII és Florensa i Soler, N., *El Consell de Cent, Barcelona a la Guerra dels Segadors*, Universitat Rovira i Virgili, Barcelona, 1996; Carreras Candi, F., *Hegemonia de Barcelona en Catalunya durante el siglo XV*, Jaume Despuig, Barcelona, 1898; Duran i Sanpere, A., *Barcelona i la seva història*, Curial, 1973, i l'obra col·lectiva dirigida per Sobrequés i Callicó, J., *Història de Barcelona*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona 1992.

⁷³ Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 199.

⁷⁴ Fins a 1641, data en què s'aconsegueix el sisè conseller, artesans i menestrals compartien alternadament el cinquè conseller.

⁷⁵ Cfr. Oliva i Ricós, B., *La generació de Feliu de la Peña*, Edicions Universitat de Lleida, Lleida, 2001; Lobato Franco, I., *Compañías y negocios en la Cataluña preindustrial*. Universidad de Sevilla, Sevilla, 1995, García Espuche, A., *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña 1550-1640*, Alianza, Madrid, 1998.

nobles. A tot això cal afegir la progressiva entrada dels cavallers en el govern de la ciutat (1513), i més tard els nobles (1621) i els Grandes de Espanya (1707)

La Barcelona del segle XVII era una ciutat molt singular, amb un dinamisme social tan fort que li atorgava un lloc únic dins el context peninsular. Com diu Amelang *pocas ciudades fuera del Principado permitían que los altos cargos fueran ocupados por mercaderes i artesanos* i per això considera que la gran mobilitat social va neutralitzar *tensiones sociales que venían de antiguo al encontrar medios abiertos i visibles de absorber gradualmente a miembros del estado llano*.⁷⁶ La conseqüència d'això var ser un augment de la classe dirigent, que no només es quedà en les grans famílies patrícies sinó que creixia a través de la incorporació de noves famílies procedents, o bé d'estaments inferiors, o bé de la noblesa rural que emigrava a ciutat. Hi havia de fet una classe nova, cada vegada més gran, nascuda de la fusió de tots aquests sectors socials i que, tot i les diferències personals, cohesionava la vida política de la ciutat i del Principat i controlava els seus organismes directius. *En la práctica*, ens diu Elliott, *unas quinientas familias, estrechamente relacionadas y que disfrutaban de un estatus social muy parecido, dominaban la vida del Principado*.⁷⁷ És aquest sector social el que composà la Conferència dels Tres Comuns.

El control de Barcelona, en darrera instància, no es recolzava sobre l'oligarquia, sinó sobre els milers de ciutadans més humils. De fet, "un noble o ciutadà ambiciós podia reeixir a desafiar els seus col·legues apel·lant per damunt de llurs caps, a la multitud".⁷⁸ El comentari d'Elliott no està mancat de raó, i la història de la Barcelona del segle XVI i XVII així ens ho mostra. Només cal pensar en els fets del Corpus de Sang per adonar-nos del perill que suposava per a les autoritats l'aparició d'un motí popular i l'amenaça de viure en una ciutat rodejada de tanta gent. Resulta si més no sorprenent veure com el conegut virrei Velasco, afirmava al febrer de 1705 que *esta capital es el zentro en que se maquinan y donde salen todos aquellos materiales que pueden conducir a una general sublevación, que es el fin a que aspira la depravada idea de algunos de sus naturales, lo cuales con su autoridad y mandamientos hacen escalvos de sus detestables máximas la voluntad de la mayor parte desta plebe*.⁷⁹ Núria Sales ens recorda que, des de la perspectiva de les autoritats absolutistes, el poble barceloní era perillós ja que *Predomina en él la plebe* i el Consell de Cent estava

⁷⁶ Amelang, J., *La formación...*, p. 207.

⁷⁷ Elliott, J. H., "Una aristocràcia...", p. 108.

⁷⁸ Elliott, J. H., *La revolta ...*, p. 157.

⁷⁹ AHN, Estado, leg. 272, exp. 75.

format, de *menstrales, artistas y gente común*.⁸⁰ El comte de Robres, home ponderat i coneixedor de la realitat catalana, també ho valorava així, i cap a 1708 parlava *del capricho de un Consejo de Ciento, compuesto por la mayor parte de pueblo*.⁸¹ Una crítica gens allunyada de la que deia un memorialista borbònic, que considerava que al consistori barceloní es composava *la mayor parte de menstrales, y aquellos ser gente inútil e irracional, que su sentir siempre se inclina al sentir más malicioso*.⁸²

1.2.2. Cap i casal de Catalunya

En els seus primers treballs, Jesús Lalinde destaca que el Consell de Cent, *en la vida catalana pesava tanto como la Diputación*,⁸³ un fet que sobresurt amb suficient força. Segons Bruniquer, en una data tan llunyana com el 1347, Joan Botero ja considerava que “Barcelona apar més república franca que ciutat vassalla per los molts privilegis de que goza”.⁸⁴ i la veritat és que el gran poder de la ciutat es basava en els nombrosos privilegis i exempcions que gaudia, que la situaven en una posició única dins el Principat i la corona espanyola. Per exemple, Barcelona era l’única ciutat de la península que estava abonada a una llotja a la Plaça Major de Madrid;⁸⁵ que podia nomenar cònsols ultramarins amb jurisdicció sobre tots els naturals de la corona d’Aragó;⁸⁶ que posseïa la seva pròpia moneda i seca, així com la Taula de Canvis que era uns dels principals organismes financers del moment i font de gran riquesa. Una ciutat amb privilegis immemorials que l’eximien d’allotjar soldats; que no posseïa cap guarnició reial, sinó un sistema defensiu propi, les coroneles gremials, esborrant gairebé tot record de l’existència d’un poder superior. Una ciutat en la qual el càrrec de conseller en cap atorgava la categoria de Coronel des de 1544, amb capacitat de fer

⁸⁰ Sales, N., “Abans de 1714: cap a una democratització de les institucions catalanes”, dins *La Commemoració de l’Onze de Setembre a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, 1994, pp. 96-104. La referència és a la p. 96.

⁸¹ López de Mendoza, A., *Historia de las Guerras Civiles de España*, Diputación Provincial de Zaragoza, 1882, p. 124.

⁸² Barreda Fontes, J. M. y Carretero Zamora, J. M., “Una fuente inédita sobre la guerra de sucesión: memoria anónima sobre el sitio de Barcelona de 1705”, dins *Hispania*, 40, 1980, pp. 631-668. La referència és a la p. 659.

⁸³ Lalinde, J., *La institución...*, p. 389.

⁸⁴ Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 113-114.

⁸⁵ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 155.

⁸⁶ Ferro, V., *El dret...*, p. 163.

lleves i dirigir terços.⁸⁷ Una ciutat on el poder reial era molt menor, doncs fora de la concessió de privilegis, el rei amb prou forces podia nomenar el veguer i el batlle, això sí, aquest últim d'una terna presentada pels consellers, i al segle XVII per insaculació.⁸⁸ Una ciutat que de fet esdevenia un gran senyor feudal, ja que des del segle XV havia iniciat una política de compra de territoris i d'assimilació de diferents viles del Principat a través del carreratge.⁸⁹ Una ciutat que tenia privilegis especials en la concessió de salvaguardes que permetien viatjar pel Principat als que les posseïen, perdonant-los d'alguns delictes, i concedia també “guiatges de vitualles” per assegurar l'arribada de provisions.⁹⁰ I tot això sense considerar aquells privilegis que fan referència a les qüestions de protocol, en els quals es tenia tanta o més cura: les ambaixades al rei, el dret de cobertura i la preeminència davant les altres ciutats en els juraments, en les Corts i les reunions dels Braços.

Com la Diputació, Barcelona tenia el privilegi d'enviar ambaixades directament al rei. Aquest privilegi es revestia d'un gran protocol que pretenia simbolitzar el poder i la dignitat de la ciutat. Elliott recull la crònica de l'ambaixada que feu Josep Bellafilla al rei al 1602: “los mateixos cavallers principals i titulars d'aquesta Cort diuen que no s'ha fet mai tal rebuda ni al propi nunci de sa santedat ni a l'ambaixador de l'Emperador ni d'altres potentats, en tant que els mateixos castellans estaven admirats i espantats, dient és possible que a un ambaixador vassall del rei se li faci tan gran honra”.⁹¹ Les ambaixades eren importants, però encara més important era el dret de cobertura, la veritable “nina dels ulls” dels consellers. Aquest dret, que es fonamentava en antics privilegis, facultava els consellers a romandre amb el cap cobert davant la presència del rei, un privilegi que només el tenien els *Grandes* d'Espanya, i no de manera permanent. L'assoliment d'aquest privilegi situava a Barcelona en una posició única.⁹² La consecució definitiva del privilegi s'assolí el 1692, com a recompensa per la seva fidelitat en la revolta dels barretines, però al llarg del segle XVII esdevingué un dels

⁸⁷ Simón i Tarrés, A. i Espino López, A., “Les institucions i formes d'organització militar catalanes abans de la guerra dels segadors”, dins *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, p. 143.

⁸⁸ Lalinde, J., *La jurisdicción real inferior en Cataluña*, Ayuntamiento de Barcelona, 1966, p. 194 i ss. Vegeu també Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 155.

⁸⁹ Duran i Sanpere, A., *Barcelona i la seva història...*, vol. II, pp. 124-127; Palos, J. L., *Catalunya...* p. 386; Lalinde, J., *La institución...*, p. 421. El ser carrer de Barcelona suposava obligacions i deures respecte a Barcelona. D'una banda es perdia autonomia i llibertat, però d'altra els ciutadans d'aquestes viles gaudien gairebé dels mateixos drets i privilegis que els de Barcelona.

⁹⁰ Lalinde, J., *La institución...*, p. 379.

⁹¹ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 155.

⁹² Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 266.

grans cavalls de batalla de la ciutat, fins al punt de ser una de les principals causes del fracàs de les Corts de 1632.⁹³

Un altre camp on Barcelona exercia la seva primàcia protocol·lària eren les Corts, ja que era l'única ciutat amb quatre síndics al Braç Reial,⁹⁴ els documents del qual es guardaven a l'arxiu municipal de la Ciutat. En aquest sentit, cal recordar que les Constitucions de les Corts es votaven primer a la vint-i-quatrena de Corts de la Ciutat, i un cop aquesta hi estava d'acord es passava a votar dins del Braç Reial.⁹⁵ A la vegada, durant els segles XVI i XVII, Barcelona féu pressió perquè les Corts es celebressin a la ciutat comtal i no en cap altre indret. A més, Barcelona pretenia que el rei jurés primer a la Ciutat i després a la Diputació. Així ho confirmà la tradició i ho manifesten els diferents memorials que la ciutat presentà en les crisis de vicerègia. Per exemple, un memorial atribuït a Felip Vinyes, al 1622, afirmava que el lloctinent no tenia autoritat *abans de haver jurat sa Magestat en la Ciutat de Barcelona la carta de bovatge, los usatges de Barcelona, Constitucions de Catalunya, privilegis y immunitats així com particular.*⁹⁶ Fixem-nos en la importància del fet: la Ciutat s'equipara a la Diputació quant a preeminència, i situa la defensa dels seus privilegis per davant de les Constitucions del Principat. Sens dubte és un detall petit, però molt significatiu a l'hora d'entendre l'alt concepte que de sí mateixos tenien els barcelonins.

Veient totes les concessions reials que Barcelona havia aconseguit al llarg dels segles i que guardava zelosament dins del seus arxius, no ens ha d'estranyar que el general Vendôme escrivís a París el 1697 dient que en la capitulació s'havia vist en la obligació d'admetre articles que no eren gens corrents i "que mai havia vist una ciutat amb tants privilegis" (...) "i el que és més, amb capacitat de burlar-se sovint de les ordres (...) del rei d'Espanya."⁹⁷ En analitzar la revolta de 1640, succeïda mig segle abans, Elliott conclou que Barcelona "era quasi una república independent, una segona Venècia, lligada al seu comte, ara rei de Castella, només pels lligams més primers",⁹⁸ frase no molt diferent de la que deia el Comte d'Oñate, quinze anys abans, el 1626, quan considerava que d'aconseguir la Ciutat tot el que demanava a les Corts es

⁹³ Sobre la història d'aquest privilegi vegeu, Elliott, J. H. *La revolta...*, pp. 264-268; Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, pp. 56-58; Zudaire, E., *El Conde-duque y Cataluña*, CSIC, Madrid, 1964, p. 70.

⁹⁴ Ferro, V., *El dret...*, p. 201.

⁹⁵ Zudaire, E., *El Conde-duque...*, p. 39.

⁹⁶ Citat per Ferro, V., *El dret...*, p. 33.

⁹⁷ Albareda, J., "La revolució catalana de 1640: la continuïtat de la revolta", dins DD.AA. *La revolució catalana de 1640*, Crítica ed., Barcelona, 1991, pp. 291-317. La cita és la p. 310.

⁹⁸ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 155.

convertiria en *cuasi república libre*.⁹⁹ Els consellers, que s'arribaven a anomenar “consellers del monarca”,¹⁰⁰ tenien molt poder i per això era normal que les autoritats reials veiessin aquest creixement amb intranquil·litat i precaució. El 1668 el comte d'Osuna advertia que la ciutat *quería irse tomando más mano de la que conviene al servicio de vuestra magestad y hacerse independiente*.¹⁰¹ Però no era una realitat nova. Gairebé un segle abans, el 1578, el virrei Diego Hurtado de Mendoza deia que la ciutat *va encaminando sus cosas a más libertad de la que debe ni puede tener, inclinando a tener su gobierno a manera de señoría*,¹⁰² fins al punt que uns quants anys més tard l'amenaça del trasllat de la Reial Audiència a Perpinyà es feia perquè “puis no coneixen rey volien veure si en Perpinyà lo coneixien millor”.¹⁰³ Certament, l'autoritat de la Ciutat era tan gran que podia qüestionar la del monarca, en una situació molt semblant a la que es trobava la Diputació en els moments crisi institucional. En aquest sentit, al 1652 el Consell d'Aragó considerava que una de les causes de la revolta de Barcelona *ha sido por una usurpada autoridad que ella se ha ido tomando*,¹⁰⁴ i no per casualitat Elliott comenta que el virrei Alcalà, quan cap el 1620 decideix exigir el pagaments dels quintes a Barcelona, “anava en camí d'esclafar-se contra la força més poderosa del país”.¹⁰⁵ I per això, en finalitzar la guerra, el Consell d'Aragó veia amb claredat que *calia tener a raya la ciudad*.¹⁰⁶

2.1.4. El poder de Barcelona

Queda clar que Barcelona tenia molt poder. Una mirada ràpida als esdeveniments de Catalunya durant l'últim terç dels segle XVI i tot el segle XVII ens ho fa palès. Primer de tot en els conflictes de 1588 i 1591 de la Diputació amb la Reial Audiència per l'aplicació del Nou Redreç de 1585. De la lectura del treball de Pérez Latre es desprèn la imatge d'una Barcelona molt activa que de vegades actua conjuntament amb la Diputació, enviant ambaixades al rei, queixant-se de les

⁹⁹ Zudaire, E., *El Conde-duque...*, p. 72.

¹⁰⁰ Pérez Latre, M., *Llevar la Corona...*, p. 90. Vegeu MNA, vol. VI, p. 61.

¹⁰¹ Sánchez Marcos, F., *Catalunya...*, p. 158.

¹⁰² Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, p. 120.

¹⁰³ Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, p. 215.

¹⁰⁴ Torras i Ribé, J. M., “El Projecte de Repressió...”, p. 253.

¹⁰⁵ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 137.

¹⁰⁶ Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, p. 152.

contrafaccions, tenint reunions d'advocats amb el General tot buscant una sortida, participant activament en les juntes de Braços, etc. De fet, l'*assiento* final de 1589 entre la Diputació i el virrei, era fruit de l'important treball com a intercessor que va exercir el Consell de Cent.¹⁰⁷ Al llarg del primer quart de segle Barcelona es queixà per qüestions de protocol amb els virreis,¹⁰⁸ pels abusos amb el bandolerisme i la ineficàcia del marquès Almazán per reprimir-ho al març de 1612.¹⁰⁹ Una ciutat que pot arribar a lloar alguns virreis, com Alburquerque,¹¹⁰ sense valorar que possiblement fos el que va infringir més Constitucions, i a la vegada, capaç de desenvolupar grans campanyes de pressió sobre altres, com Alcalà, que va cometre l'atreviment d'exigir el pagament dels quints a la ciutat.

Però de tots els conflictes del primer terç del segle XVII, destaca especialment la vicerègia de 1621 i el paper jugat per Barcelona a les Corts de 1626. La seva ferma oposició a la pròrroga del virrei Alcalà portà a la Ciutat a no assistir al jurament del càrrec, i a una forta batalla contra el nomenament com a virrei interí del bisbe Sentís, ignorant l'amenaça d'excomunió feta pel nunci. La seva posició va ser tan ferma, que quan la Diputació va flaquejar i va començar a cedir a les pretensions reials, tot acceptant al bisbe Sentís, el Consell de Cent s'atreví a iniciar un procés de contrafacció contra la mateixa Diputació, assumint un poder que en principi només li corresponia al General.¹¹¹ Una ciutat que, tot i l'important pes de la "plebe" i el caràcter interestamental del seu govern, era capaç, a les Corts de 1626, d'aliar-se amb el Braç Militar en la defensa de les prerrogatives dels nobles, en contra de l'opinió de tota la resta del Braç Reial;¹¹² o que podia portar al fracàs més absolut les Corts de 1632 per la seva negativa a retirar un dissentiment general fins que no se li concedís el dret de cobertura.¹¹³ I això sense considerar la seva forta oposició durant els anys trenta al quint (una batalla que finalment guanyà),¹¹⁴ a la lleva de soldats, als allotjaments, les queixes pels abusos de les tropes, per les multes als mercaders francesos, la defensa del seu dret

¹⁰⁷ Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, p. 139.

¹⁰⁸ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 100.

¹⁰⁹ Carrera Pujal, J., *Historia de Catalunya...*, vol. I, pp. 168-9.

¹¹⁰ D'Alburquerque el Consell de Cent arribarà a dir que "molt bé i sanctament en son govern s'es portat ab molt gust i satisfacció d'aquesta ciutat i tot el Principat". Vegeu Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 117.

¹¹¹ Sobre aquest conflicte vegeu Elliott, J. H., *La revolta...*, pp. 142-152; Zudaire, E., *El Conde- duque...* pp. 1-33 i Lalinde, J., *La institució...* pp. 164-175.

¹¹² Serra, E., *La revolució...*, p. 22.

¹¹³ Palos, J. L., *Catalunya...*, p. 309.

¹¹⁴ El Consell no va arribar mai a pagar els quints. Els donatius que va a la Corona durant aquests anys d'alguna manera ho compensaven econòmicament, però formalment eren donatius voluntaris i per tant no eren concebuts com una obligació.

de no permetre l'accés de les autoritats reials al llibres de deliberacions del Consell, etc. Només cal seguir el relat que ens fa Zudaire dels diferents ambaixadors de la Ciutat a Madrid,¹¹⁵ per adonar-nos com qui realment portava la veu cantant de l'oposició al rei no era en aquells anys la Diputació, sinó el Consell de Cent.

Un poder que era reconegut també per les autoritats, per les contínues cartes que el rei li envià informant de les seves decisions o senzillament per la necessitat política de conèixer la seva opinió en assumptes claus. Així, per exemple, si ens fixem exclusivament en el trencament institucional de la guerra dels Segadors, ens adonem que l'acord de la Junta de Braços al 1641 amb França es passà al Consell de Cent perquè donés el seu vist-i-plau,¹¹⁶ o que la Junta de Guerra que es creà posteriorment per fer front a la invasió de Felip IV, estavà formada pel Diputat Militar, per un representant francès i pel conseller en cap; o també el seu lideratge en la "Junta del batalló" formada pels tres braços i el Consell de Cent, i que ha estat estudiada per Eva Serra.¹¹⁷ Un poder que a la guerra de Successió arribà a l'extrem de qüestionar l'autoritat de la Diputació, com ho demostra el conegut cop d'estat de 1714.¹¹⁸

Aquest poder del cap i casal continuava viu a la segona meitat del segle XVII. Ni tan sols les dures mesures repressives posteriors a la guerra, com eren el control de les insaculacions, la reducció dels membres del Consell de Cent, la construcció d'una ciutadella, la presència permanent de les tropes reials i l'allotjament de soldats, aconseguiren disminuir la seva influència i limitar les seves capacitats.¹¹⁹ És significatiu, que per l'estiu de 1705 el virrei Velasco es referís al castell de Montjuïc com el *freno del indómito caballo* que era la ciutat.¹²⁰ L'estudi de Sánchez Marcos, ens ho mostra ben a les clares: al Parlament de 1653 Barcelona no deixà de queixar-se pels abusos de les tropes i pels privilegis que posseeix de no allotjar-les, pel dret a moneda pròpia en contra del privilegi de Tarragona, per les insaculacions, per l'excessiu donatiu exigint, per la jurisdicció sobre l'impost del morbo, etc.¹²¹ Durant l'exili de Joan Josep d'Àustria al 1668-69, va ser el Consell de Cent qui liderà a les altres institucions

¹¹⁵ Zudaire, E., *El Conde-duque...*, pp. 92-103.

¹¹⁶ Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 555.

¹¹⁷ Serra, E., "Entre la ruptura i la continuïtat. Algunes consideracions a propòsit de la capacitat institucional de Catalunya durant la Guerra dels Segadors", dins *Les Corts a Catalunya. Actes del Congrés d'Història Institucional, Generalitat de Catalunya*, Barcelona, 1991, pp. 160-167.

¹¹⁸ Torras i Ribé, J. M., *La Guerra de Successió i els setges de Barcelona*, Rafael Dalmau, Barcelona, 1999, p. 349.

¹¹⁹ Vegeu Torras Ribé, J. M., "El projecte de repressió dels Catalans de 1652", dins DD.AA., *La revolució...*, pp. 241-290.

¹²⁰ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 235.

¹²¹ Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, pp. 121 i ss.

(Diputació i Capítol) que es limitaren a fer un seguidisme de les actuacions de la Ciutat.¹²² També durant aquest anys es produïren forts enfrontaments amb el virrei duc de Osuna pels abusos de soldats, la detenció d'oficials del Consell per portar armes de foc curtes i per prohibir que el terç de Barcelona es disgregués. No oblidem que va ser Osuna qui al 1668, en plena època del suposat neoforalisme, va dir que Barcelona volia *irse tomando más mano de la que conviene al servicio de vuestra Magestad y hacerse independiente*,¹²³ i que Bruniquer assenyala l'any 1670 com un dels períodes de més torbacions populars a la ciutat.¹²⁴ I això sense comptar les ambaixades de Felicià Sayol al 1653 a Madrid en nom del Parlament i del Consell de Cent (fixem-nos amb qui s'està equiparant la Ciutat) o les de Pere Montaner i Solanell al 1660-61 per reclamar el restabliment dels privilegis i queixar-se per la situació de Catalunya, o el descobriment de "desafectes" per part de les autoritats reial dins del Consell al 1662, tot i el control de les insaculacions. Considerem, a més, els continuats conflictes de vicerègia tinguts amb Carles II, el qual mai va jurar les Constitucions. Uns conflictes que si bé es van produir sense grans incidents, no per això el Consell de Cent deixà de queixar-se cada vegada que hi havia un nou nomenament reial de virrei, especialment el 1675, en assolir Carles II la majoria d'edat. Recordem també que el Consell de Cent els anys 1679, 1682, 1690 i 1692 va escriure diversos memorials de queixa al rei pels abusos de les tropes, en una mostra més de la seva defensa de les Constitucions.¹²⁵ Sense entrar en els incidents que es produeixen a partir del regnat de Felip V, ens adonem com, al igual que la Diputació, i encara més que ella, el Consell de Cent va continuar tenint un pes polític molt important en la segona meitat de segle i per això no és estrany que a l'informe de Francesc Ametller per a Felip V al 1713 sobre les institucions catalanes, consideri que el Consistori tenia tantes prerrogatives que actuava *con total independencia de la jurisdicción y autoridad real*.¹²⁶

Encara més, a parer d'Olivares *Barcelona era Cataluña*. Elliott considera que "Barcelona dominava Catalunya, determinava les seves relacions amb el rei i la política que el Principat havia de seguir".¹²⁷ Tot i les petites diferències que podia haver amb

¹²² Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, pp. 167 i ss.

¹²³ Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, p. 158.

¹²⁴ Sales, N., "Torbacions populars: alguns plantejaments", dins DD.AA., *Revoltes populars contra el poder de l'Estat*, Centre de lectura de Reus, 1992, pp. 58-63. La cita és a la p. 62.

¹²⁵ Albareda, J., "Entre França i Espanya. Actitud dels grups dirigents catalans a la fi del s. XVII" dins *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 167-181.

¹²⁶ L'informe està recollit per Sanpere i Miquel, S., *Fin de la Nación Catalana*, edició facsímil a cura de Albareda Salvador, J., Base, Barcelona, 2001, p. 661.

¹²⁷ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 158.

Perpinyà o amb Lleida, Barcelona tenia una clara preeminència entre les altres ciutats i viles del Principat, i, com deia Gaspar Sala l'any 1633, era “Cap de tot lo Principat y lo espill en que totes les demás ciutats se miren”.¹²⁸ Vegem un exemple, extret d'Olivares i el conflicte del quint amb la Ciutat: *Aragón ha dado, Cataluña a penas nada, porque las tres cuartas partes del Principado dependen de Barcelona, ella no ha dado, y por tanto, tampoco las demás universidades.*¹²⁹ Setanta anys després, al juliol de 1704, la situació no havia canviat gens ni mica. En una deliberació del Consell d'Estat sobre la necessitat o no de castigar al Consell de Cent, el marquès de Mancera es manifestà a favor de la línia repressiva, contra la ciutat ja que *todo el Principado de Cataluña consiste en la posesión de Barcelona.*¹³⁰ Un altre exemple: el dictamen del Consell d'Aragó sobre el tracte que havia de rebre Barcelona al 1652, un cop acabada la guerra. Segons el Consell, la ciutat havia adquirit *una usurpada autoridad* que havia portat a les altres viles a *ciegamente imitarla*,¹³¹ perquè de fet la ciutat *ha hecho cabeza de todas las desdichas de la monarquía y la que le ha puesto en el último extremo de perderse todo.*¹³² És per això que el virrei Mortara considerava que *en su seguridad consistía la de todo el Principado.*¹³³ Calia controlar bé la ciutat i *tenerla a raya*, ja que si ella es tornava a revoltar, també ho podia fer la resta de les universitats.

Al llarg de les planes anteriors hem pogut comprovar com Barcelona exercia un paper preponderant de primer ordre i la seva actuació influïa notablement en el comportament de la resta del Principat i de l'elit política del país. La gran batalla del pagament del quint estava marcada per la negativa de Barcelona, i si Barcelona no pagava, difícilment cap altra universitat ho hagués fet. En nombrosos episodis s'observa un seguidisme de la Diputació i el Capítol respecte les actuacions del Consell de Cent, sobre tot en el pagament d'impostos als anys 30, en l'enviament de tropes a Salses, en la reacció davant l'arribada de Joan Josep d'Àustria al 1668, en la defensa de les constitucions sobre allotjaments. En una vessant més institucional, els estudis de Palos ens mostren com a les Corts, els síndics de les universitats lluitaren per assolir cada vegada més prerrogatives, queixant-se dels privilegis que gaudia Barcelona, però en el fons desitjant poder arribar a tenir una categoria semblant. Barcelona era *l'espill*, el

¹²⁸ Sala, G., *Govern Politich*, citat per Amelang, J., *La formación...*, p. 34.

¹²⁹ Carta de Josep Navel al Consell de Cent el 18 de març de 1634, citat per Zudaire, E., *El Conde-duque...*, p. 92.

¹³⁰ AHN, Estado, leg. 1605, 8 de juliol 1704.

¹³¹ Citat per Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, p. 58.

¹³² Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, p. 56.

¹³³ Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, p. 152.

model amb el qual les ciutats volien identificar-se.¹³⁴ Per això al 1622 arribà a qüestionar el poder de la Diputació en la defensa de les Constitucions en veure que la oposició dels diputats a la vicerègia s'afeblia. Possiblement per aquest motiu, alguns dels llibres o pamflets que volien exaltar la figura de Catalunya, com ara els *Anales* de Feliu de la Penya, o *La Notícia Universal de Cataluña* de Martí i Viladamor, estaven dedicats al Consell de Cent i no pas a la Diputació del General.

Era el referent polític, també, perquè Barcelona defensava les Constitucions. Ja ho deien els mateixos consellers a l'agost de 1591 al virrei, “no sols los senyors Diputats tenen obligació de conservar los privilegis i exempcions i llibertats d'aquesta ciutat i Principat, més encara també aquesta casa”.¹³⁵ Al llarg de les línies anteriors ha quedat ben palès com “Generalitat i Consell de Cent en el fons eren els organismes que participaven del govern de Catalunya”,¹³⁶ o com deia Zudaire, parafrasejant un dictamen del consell d'Aragó el 1622, que *aquel país no podia gobernarse a voluntad de diputados i consellers*.¹³⁷ Tot i que aquest historiador no era conscient, el virrei Velasco, pensava d'una manera ben semblant al febrer de 1705, i parlava de *La insolencia de tener que observar por inviolables leyes las violentas deliberaciones del Consejo de Ciento y tener por agravio que su magestad use de aquellas limitadas facultades con que le han dejado las últimas cortes*.¹³⁸ El Consell se situava en una posició molt superior a la que li corresponia, en igualtat de condicions que la mateixa Diputació, si no més amunt. Com molt bé apuntava el mateix Consell d'Aragó anys més tard, el 1653, el problema radicava en què Barcelona havia adquirit una *usurpada autoridad*, que li feia assumir responsabilitats, la defensa de les Constitucions del Principat, que pròpiament no eren les seves. No era una realitat que hagués aconseguit per la via legal, sinó pels fets consumats, pel prestigi i pel poder acumulat al llarg dels segles. Jaume Sobrequés ja ho constata al 1982, quan afirmava com “la progressiva pèrdua de poder de les Corts [...] farà recaure el pes de la defensa de la doctrina i de la filosofia pactista sobre la Diputació del General i els consellers de la ciutat de

¹³⁴ Vegeu els diferents treballs de Palos, especialment les pp. 273-300 de *Catalunya...*, i l'article “Un sector específic de diputados: los síndicos municipales y capitulares”, pp. 394-402, dins *Les Corts a Catalunya...*

¹³⁵ Pérez Latre, M., *Llevar...* p. 226.

¹³⁶ Nadal i Farreras, J., “Entre autonomia i el centralisme”, dins *Formes i Institucions de Govern de Catalunya*, Institut Municipal d'Història, Ajuntament de Barcelona, 1977, pp. 49-58. La referència és a la p. 54.

¹³⁷ Zudaire, E., *El Conde-duque...*, p. 7.

¹³⁸ AHN, Estado, leg. 272, exp. 75.

Barcelona”.¹³⁹ Només un exemple d’aquest poder i responsabilitat: la Junta de Braços d’abril de 1621 per decidir sobre l’acceptació de la pròrroga del virrei d’Alcalà. Enmig de les discussions de la Junta els representants van ser incapaços d’arribar a un acord. L’única cosa en què semblaren estar tots conformes era en seguir el parer dels consellers de la Ciutat.¹⁴⁰ Si valorem adequadament aquest fet, veurem com la Junta de Braços, que representa a tot el Principat i que te com a missió decidir els assumptes de més transcendència per al país, està delegant tota la seva responsabilitat en el Consell de Cent, que pròpiament només ha de vetllar per la defensa del privilegis i el bon govern de la ciutat de Barcelona.

Barcelona va defensar les Constitucions, i per això no és estrany trobar que, a la proposta de Tribunal de Contrafaccions elaborada a les Corts de 1701, aquest estigui format pel conseller en cap, el protector del Braç i l’arquebisbe de Tarragona. Barcelona defensava les Constitucions, i per això no dubtà a qüestionar l’autoritat de la mateixa Diputació quan consideri que el consistori del General no compleix amb les seves obligacions. Així ho va fer al 1622 on juntament amb Braç Militar van denunciar als diputats per rendir-se a les pressions reials; així ho va fer al gener de 1701 quan els diputats es negaren a denunciar als magistrats de la Reial Audiència per jutjar sobre temes contenciosos durant la vicerègia; així ho van fer a l’abril de 1703 quan la Diputació no va voler oposar-se a l’expulsió d’Arnald Jäger. Barcelona defensava les Constitucions, era una prerrogativa seva, per a la qual tenia molts arguments a favor, tal i com va recollir en un memorial al gener de 1701.¹⁴¹

1.2.4. El Consell de Cent en el tombant del segle XVII

No resulta fàcil fer una valoració del paper que va tenir el Consell de Cent durant els primers anys del segle XVIII, però sí que hi ha un fet que es palesa amb contundència: juntament amb el Braç Militar va exercir el lideratge de les institucions en la defensa de les constitucions assumint així les responsabilitats pròpies de la Diputació. Els exemples d’això són nombrosos, i molts d’ells els analitzarem amb detall al llarg de les planes següents: la vicerègia de 1701, la desinsaculació de Pau Font, el

¹³⁹ Sobrequés i Callicó, J., *El pactisme a Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1982, p. 49.

¹⁴⁰ Sobrequés i Callicó, J., *El pactisme...*, p. 3.

¹⁴¹ El memorial es troba recollit al MNA, vol. XXIII, p. 182 i l’annex.

Tribunal de Greuges al 1702, l'expulsió d'Arnald Jäger, la negativa a rebre al comte de Tolosa amb la mateixa dignitat que el príncep Joan Josep d'Àustria, les càtedres de la universitat, l'inspecció de la correspondència, els empresonaments de Velasco, la modificació del testament de Carles II, les Sentències de la Reial Audiència, els intents de remarca dels rals de vuit, sobre els abusos de les tropes aliades, el control insaculatori de Carles III, l'arxiduc, etc. La seva actitud en línies general no sembla pas seguir el model de docilitat a la corona. És indubtable que el Consell de Cent s'adherí a la causa de Carles III, una prova del qual van ser els nombrosos préstecs que li féu. Però això no significa que deixés d'exigir al monarca el compliment de la legalitat i es dirigís a ell amb paraules dures, ben allunyades de tota delicadesa de tracte que hauria d'haver entre senyors i vassalls. Així, al desembre de 1707, es posava de manifest que el control insaculatori s'havia dut a terme *más por empeños e intereses que por razón*,¹⁴² i a principis de febrer de 1711, criticava que tot el donatius fets a la corona i les lleves s'havien “experimentat no servir per la causa pública si molts distribuïts en gràcia y en personas domèstiques de sa magestat”.¹⁴³

Un Consell de Cent que en ocasions aconseguia imposar-se a la mateixa monarquia ignorant els seus decrets, com succeí amb la negativa a fer celebracions festives al desembre en honor de Felip V al 1700, per les càtedres de filosofia de la universitat al 1702, per la modificació del testament de Carles II al 1704, per la rebuda al comte de Tolosa al 1704, per la modificació del valor dels rals de vuit al 1705. Un poder i una força que podia arribar a generar autèntiques crisis institucionals i a un enriment de les relacions amb la corona fins i tot en afers en què el Consell de Cent no tenia ni raó ni suport jurídic que justificués el seu posicionament. Els exemples també són molts, com les càtedres de la universitat, la desinsaculació de Pau Font, de Honorat Pallejà o el cas de Fortunat Parrella

L'alt concepte que tenien els consellers de les seves responsabilitats vers la societat es manifestava també en les pretensions de substituir els diputats quan aquests no exercien adequadament les seves funcions com a garants de l'estabilitat de les Constitucions. Ja hem mencionat alguns casos en què els consellers denunciaren als mateixos diputats de contrafaccions, com ara a la vicerègia del bisbe Sentís al 1622, a la vicerègia de 1701, per l'afer Jäger, etc. Això era un fet ben percebut pels contemporanis, i per això no ens pot estranyar que pels volts de l'hivern de 1700 el

¹⁴² DDP, N-106, fol. 82v.

¹⁴³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1157r. i ss. Vegeu també DDP, N-315, dia 10 de febrer de 1711, s/f.

poeta Bonaventura de Gualbes escrivís: “Lo Principat à fet el doch / perquè la nostra ciutat / fa paper de diputat / lo diputat de badoch.”¹⁴⁴ Però no només això. Amb els empresonaments que féu Velasco després del setge de 1704, foren la Ciutat i el Braç Militar els únics a protestar, mentre que els diputats s’estigueren de braços creuats sense fer res. Amb el conegut conflicte per l’Epítome, al 1711, els diputats només reaccionaren després de les demandes dels consellers perquè analitzessin el contingut del llibre. Al novembre de 1712, amb els abusos comesos per la retirada de les tropes angleses, va ser també el Consell de Cent qui suggerí la necessitat d’obrir un Parlament General per tractar sobre el tema. Un poder tan gran que fins i tot podia fer que la Ciutat ignorés a la resta de comuns i decidís actuar lliurement. Així succeí al setembre de 1707 amb la remarca dels rals de vuit, al gener de 1711 amb els abusos de les tropes després del setge de Girona, al novembre de 1713 per les prerrogatives militars del conseller en cap. Tot això no significa que no hi hagués una actitud fidel i compromesa amb la monarquia, però sí que es palesa que abans que ser fidel a la corona, el Consell de Cent era fidel a les Constitucions.

Així doncs, Barcelona no era una ciutat més i el seu paper en la política catalana era fonamental. Sembla que, tot i la diferència d’estatut legal que hi havia entre ella i la Diputació, en el dia a dia, podia arribar a assolir un paper més important que aquesta última. Cal tenir present que la Ciutat posseïa unes característiques que li donaven un avantatge qualitatiu sobre la Diputació. En primer lloc, el poble i la coronela. Barcelona tenia un exèrcit propi, podia reaccionar i defensar-se sola, podia enviar les seves tropes als indrets del Principat on fes falta, i sense recórrer a lleves ni a crides per tot Catalunya. Recordem que va ser la Ciutat la primera que va fer el terç que envià a Salses, i després ho féu la Diputació. Barcelona podia defensar-se d’un atac reial i tenia un poble molt actiu que podia ser utilitzat com a mesura de pressió. La Diputació ni tenia poble, ni tenia exèrcit. En segon lloc, Barcelona tenia diners, tenia moneda pròpia i Taula de Canvis. Barcelona, o els seus mercaders i cavallers, podien finançar les campanyes militars, distribuir armes, pagar impostos per tal de no fer lleves o no allotjar soldats i fer préstecs a la Diputació en moments de necessitat. La Diputació, en canvi, només posseïa les prerrogatives constitucionals que la configuraven com a representant de tot el Principat i defensora de les Constitucions, però sense cap poder fàctic que li donés la independència, el prestigi i el poder de que gaudia Barcelona.

---

¹⁴⁴ Brown, K., *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*, Publicacions de l’Abadia de Montserrat, Barcelona, 1995, p. 89.

És important tenir present totes aquestes qüestions a l'hora d'aproximar-nos a la Conferència dels Tres Comuns. La presència del Consell de Cent en unes conferències que tingueren com a finalitat coordinar l'actuació de les institucions catalanes en la defensa de les Constitucions, sembla una exigència ineludible. El Consell de Cent va ser un dels grans impulsors de la Conferència, i si no hagués estat pel dinamisme institucional dels seus membres i la força moral i material que suposava la seva presència, possiblement les conferències no haguessin tingut tot el relleu polític que assoliren. Barcelona va jugar un paper molt actiu en la seva convocatòria, perquè les considerà un instrument més que l'ajudava a dur a terme la seva responsabilitat de defensar les Constitucions del Principat, més enllà dels seus interessos particulars. Però la veritat és que, tot i que sembli estrany, el gran impulsor de les Conferències dels Tres Comuns no va venir per les dues institucions que tradicionalment s'havien configurat com les defensores dels interessos de la terra (Diputació i Consell de Cent), sinó per una institució molt més recent, la qual, tot i haver jugat un paper important en alguns conflictes, en general ha passat desapercebuda per als historiadors: el Braç Militar.

CAPÍTOL 2

El Braç Militar:

una institució massa desconeguda

2.0. Introducció

El Braç Militar era un congreso de todos los caballeros de Cataluña que se juntaban por su arbitrio fuera de Cortes y en cualquier tiempo.¹⁴⁵ Així qualificava José Patiño el Braç Militar al 1715, un braç que formava part de *los tres comunes ruidosos y de más representación de todo el Principado, que sustentaron las turbaciones, por quienes se dirigió la rebelión y resistencia*.¹⁴⁶ En aquest sentit, cal tenir present que el virrei Velasco considerava que *era la parte más poderosa y dominante de la Conferencia*.¹⁴⁷ Fins ara hem pogut veure com la historiografia catalana ha reconegut l'important paper que va tenir la Diputació en la defensa de les Constitucions, i que el Consell de Cent, sobretot a partir del segle XVI, va esdevenir un model d'actuació per a la resta de viles i ciutats del Principat. En aquest context, la pregunta que ens fem és ¿per què el Braç Militar participava a les conferències? Resulta estrany que, en unes conferències que tenien per missió vetllar pel compliment de les Constitucions i privilegis del Principat de Catalunya, hi participés un organisme que tenia com a funció principal la defensa del interessos d'un estament determinat.

No per casualitat Núria Sales lamentava la falta d'estudis sobre aquesta institució que, juntament amb la Conferència, eren tan importants per entendre els fets de Catalunya en el tombant del segle XVII. Aquesta autora considerava que el Braç era una institució “interestamental permanent que, des de la darrerria del segle XVI fins a la fi de la Guerra de Successió, sembla constituir una comissió permanent i coexisteix amb el braç militar nobiliari, tradicional: el braç militar tradicional té el seu president, el nou té el seu protector”.¹⁴⁸ En els últims anys, són diversos els historiadors que han destacat el rellevant paper que la noblesa va adquirir cap a finals del segle XVII al Principat. Així, Morales Roca, analitzant l'actuació del Braç durant la segona meitat del segle arriba a la conclusió que era sota el regnat de Carles II *quando adquiere mayor*

¹⁴⁵ Sanpere i Miquel, S., *Fin de la Nación Catalana*, edició facsímil a cura de Albareda, J., Base, Barcelona, 2001, p. 677. Molas Ribalta, P., “Felipe V y la nobleza Catalana”, *Conferencia pronunciada en el Real Cuerpo de la Nobleza de Cataluña*, Barcelona, 4 d'abril de 2001, p. 10.

¹⁴⁶ Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nación...* Aquesta segona afirmació és de Francisco Ametller, que juntament amb Patiño van fer dos informes a Felip V sobre la situació de les institucions catalanes i les reformes que convenia aplicar.

¹⁴⁷ Albareda, J., *Els catalans...*, p. 149.

¹⁴⁸ Sales, N., *De Tuïr...*, p. 93. Com veurem més endavant, al protector també se l'anomenava en ocasions “president”.

*preponderancia el papel político del Brazo Militar, como representante del estamento nobiliario en Cataluña.*¹⁴⁹ En la mateixa línia, Molas Ribalta, interpretant les reflexions que José Patiño feia sobre el Braç al seu informe de 1715, considerava que *el Brazo se había convertido en un contra poder de la autoridad real, presentándose en materias de estado como defensores del sistema constitucional catalán, con más fuerza que la propia Generalidad.*¹⁵⁰ Un prestigi que també era reconegut pels mateixos contemporanis, com ara Josep Alós al 1706, que el descrivia com *un congreso de gravísima representación (...) a cuyo exemplo por ser de personas ilustres y nobles sigue la ciudad (...) y los diputados.*¹⁵¹ Una prova d'aquesta creixent preponderància social eren les mercès que van rebre els seus membres durant aquest període, com ara el fet que en 1690 Carles II els concedí el títol de Fidelíssim o en 1706, quan Carles III atorgà als seus oficials els privilegis que gaudien els *Grandes de España.*¹⁵²

Però tot i aquests fets indicatius de la rellevància que tingué en el tram final de la seva història, el Braç Militar continua essent una institució desconeguda. A l'hora d'abordar l'estudi de la Conferència ens hem trobat amb aquesta gran mancança i hem considerat que per comprendre millor el funcionament de la reunió dels tres comuns calia aprofundir breument en el seu coneixement, el qual va tenir un paper cabdal en la configuració definitiva de les conferències. En aquest sentit, les planes següents són el resultat d'una primera recerca que, tot i ser molt parcial i incompleta, pensem que és suficientment aclaridora per entendre els trets bàsics del funcionament del Braç Militar. Una recerca feta a partir de fonts primàries (Llibre de deliberacions, fonamentalment), i que esperem continuar en els propers anys.

---

¹⁴⁹ Morales Roca, F., "Privilegios nobiliarios del Principado de Cataluña. Reinado de Carlos II 1665-1700", *Hidalguía*, 153, Madrid, 1979, p. 187.

¹⁵⁰ Molas Ribalta, P., "Felipe V...", p. 10.

¹⁵¹ "Informe de Josep d'Alós i Ferrer", dins Gay Escoda, J. M., *El corregidor a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid, 1997, p. 755.

¹⁵² Fluvià, A. de, "Precedents històrics del reial cos de la noblesa de Catalunya", Conferència pronunciada en el Real Cuerpo de la Nobleza de Cataluña, Barcelona 1991, pp. 6-20, p. 12. Haig d'agrair a Armand de Fluvià l'accés a aquest document.

2.1. El Braç Militar: origen i composició

Quan ens aproximem a l'estudi del Braç Militar cal tenir present a què ens estem referint, ja que al llarg de tot el segle XVII conviuen dos “braços militars”. D’una banda, hi ha el Braç Militar de les Corts, que es reuneix a la seu de la Generalitat i representa l’estament militar durant l’obertura d’aquestes. D’altra banda tenim un altre Braç Militar, que va ser “refundat” per Onofre d’Alentorn al 1602 i que Núria Sales qualifica com “interestamental i permanent”. Tal i com apunta aquesta autora, les principals diferències entre els dos residien en la seva composició i en la periodicitat de les seves reunions. Al Braç Militar de les Corts només podien assistir-hi la noblesa, ja fos titulada o simples cavallers. Els ciutadans honrats estaven exclosos i participaven a les Corts dins del Braç Reial. D’altra banda, el Braç Militar de Corts es reunia durant el desenvolupament de les Corts Generals (al segle XVII ho va fer només dues vegades) i els parlaments. Al Braç Militar “laic”, en canvi, hi participaven els ciutadans honrats de Barcelona, de Perpinyà i els gaudints.¹⁵³ Ambdós braços militars van conviure durant més de 100 anys (des de 1602 fins a 1714), però a l’hora de la veritat la coincidència va ser molt reduïda, als anys 1626, 1632, 1701 i 1705. En principi, quan es reunien Corts el Braç Militar laic deixava d’exercir i es transformava en el Braç Militar de Corts, que també incloïa la noblesa rural. Tot i així, de vegades també hi van haver conflictes entre ells, com ara a les Corts de 1701, quan el Braç laic va pretendre que les seves resolucions tinguessin validesa i es poguessin aplicar al Braç Militar de les Corts, proposta que no prosperà.¹⁵⁴ Seguint Armand de Fluvià, sabem que els orígens d’aquest braç es remunten al 1389, sota el regnat de Joan I, que a través d’una pragmàtica concedida al novembre escindí el Braç Militar de les Corts en dos. Aquest nou braç, que estava format inicialment per cavallers, generosos i homes de paratge, tenia el privilegi que els seus membres es constituïssin en un cos col·legiat que es podia reunir sempre que volguessin, sense llicència especial del rei. Com ha assenyalat Sebastià Solé, aquest era un privilegi de “la màxima importància política, l’exercici del qual no ens consta que provoqués mai cap crisi ni problema”.¹⁵⁵ Això implicava que la noblesa podia

¹⁵³ Cfr. “Informe de Josep d’Alós...”, p. 756.

¹⁵⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 336. Cal veure aquesta maniobra del Braç com un intent d’anular el Braç de Corts, de manera que el laic també assumís les funcions de l’altre.

¹⁵⁵ Solé i Cot, S., “La Cort General a Catalunya”, dins *El territori i les seves institucions històriques*. Fundació Noguera, Ascó, novembre de 1997, pp. 117-183, p. 126.

reunir-se quan volgués sense que hi hagués cap control per part del rei, amb la qual cosa s'obria la porta al sorgiment de reunions que fàcilment podien esdevenir nuclis d'oposició als manaments reials, com, de fet, va succeir durant la primera dècada del segle XVIII. Tot i les seves ordinacions, la seva vida va ser molt curta, i al cap de deu anys deixà d'existir. Un segon pas en el seu desenvolupament el trobem el 1481, quan Ferran II el Catòlic confirmà la totalitat del que Joan I havia concedit el 1389, amb l'obligació d'acollir al seu si també a la noblesa titulada.¹⁵⁶

Des d'aleshores no tenim cap rastre del Braç fins el 29 de juny de 1602, quan es confeccionaren unes noves ordinacions que eren signades per 174 membres de l'estament, sota la iniciativa d'Onofre d'Alentorn.¹⁵⁷ Amelang considera que la seva aparició va ser el resultat del progressiu èxode de la noblesa rural cap a la ciutat arran de l'augment de la tensió entre l'aristocràcia i el virrei, sobretot pel conflicte dels pedrenyals. Segons l'autor, va ser aquest últim fet el que *animó a la clase alta a cerrar filas y formar un «gremio» único y permanente cuya tarea principal consistía en evitar otras usurpaciones de sus privilegios.*¹⁵⁸ Com veurem més endavant, l'argument és vàlid, sobretot si analitzem les actuacions de l'estament militar durant la primera dècada de la seva existència. D'altra banda, no podem oblidar que l'oposició de la noblesa a algunes de les Constitucions de 1599 va ser liderada per Onofre d'Alentorn, i que pocs mesos abans de la confecció de les ordinacions, el 2 de març, s'havia produït l'arrest dels diputats militar i eclesiàstic i de l'oidor militar. El protagonisme dels Alentorn en el naixement del "nou Braç Militar" sembla evident i, de fet, la trajectòria d'aquesta família ens els últims anys en ajuda a entendre les motivacions que els dugueren a promocionar el "renaixement" del Braç.¹⁵⁹ Elliott els qualificava com a "arquetipus de la petita noblesa decadent",¹⁶⁰ i de raó no n'hi faltava si mirem els forts deutes que havia de pagar, per exemple, Alexandre d'Alentorn, fill d'Onofre, en morir el seu

---

¹⁵⁶ Amelang, J., *La formación...*, p. 98.

¹⁵⁷ En aquest punt cal dir que James Amelang s'equivoca en assenyalar Aleix d'Alentorn com un dels màxims promotors del nou Braç Militar. El seu nom no apareix entre els signants de les ordinacions. En canvi, Onofre Alentorn és el primer a signar tant el foli previ a les ordinacions com el posterior on es troben els 154 nobles restants (fol. 11r.).

¹⁵⁸ Amelang, J., *La formación...*, p. 98.

¹⁵⁹ Els Alentorn eren senyors de la vila de Seró i esdevenen un exemple d'aquesta aristocràcia rural empobrida, vinculada amb el bandolerisme, que emigra a la ciutat buscant noves oportunitats de prestigi social. Així, trobem que Guerau d'Alentorn va ser síndic de la Confraria de Sant Jordi el 1576 i guanyà diversos premis en les justes; Francesc d'Alentorn va ser diputat militar, al igual que Onofre d'Alentorn, el qual ja participa activament a la confraria des de 1575 i en 1596 esdevenia diputat militar. Així mateix Aleix d'Alentorn va ser protector del Braç el 1604 i el 1605.

¹⁶⁰ Elliott, J. H., *La revolta...* p. 63.

pare.¹⁶¹ D'altra banda, el paper que jugaren les noves *Ordinacions* del Braç de 1602 ha estat qüestionat encertadament per Miquel Pérez Latre quan afirmava que “caldría endarrerir aquesta revifalla, en constatar durant els anys vuitanta del segle XVI l'existència paral·lela d'un actiu braç militar aplegant-se al capítol de la Seu”¹⁶². Efectivament, de l'estudi que realitzà sobre el Redreç de 1585 i les Juntes de Braços es desprèn una imatge molt activa del Braç Militar, que fou, per exemple, un dels primers a demanar la convocatòria de les Juntes de Braços per tal d'aplicar allò que s'havia d'estipular a les Corts de 1585.¹⁶³

Les *Ordinacions del Braç Militar* estaven contingudes en el *Llibre Vert* i daten del 29 de juny de 1602.¹⁶⁴ En total són dinou capítols sense comptar les modificacions afegides amb posterioritat. Una primera lectura sembla confirmar el plantejament que fa James Amelang quan apel·lava a les fortes tensions amb el virrei i la crisi de la noblesa, que havia patit “grans treballs per sustentar les prerrogatives de son estament”, per explicar l'aparició de les ordinacions. A grans trets podem dir que el Braç Militar pretenia representar tota la noblesa de Catalunya, per això que explícitament s'anomeni Braç Militar de Catalunya i que en els estatuts es fes referència a “les persones militars de dit bras que estan fora de esta ciutat”.¹⁶⁵ Estructuralment, el Braç estava dotat d'un òrgan de govern, format pel protector, el clavari, i sis consellers i un síndic. Ja hem dit que Núria Sales considerà que el “nou braç militar” era molt més interestamental que no el Braç de les Corts. De fet, però, aquesta interestamentalitat ja estava fixada als Estatuts, que estipulaven que els sis consellers es dividien a la vegada en dos consellers nobles, dos consellers militars i dos consellers ciutadans. Com el Consell de Cent i la Diputació, el Braç també estava dotat d'advocats assessors, un andador, un notari, s'estipulava la creació d'un llibre d'ànimes, un arxiu per les deliberacions de l'organisme etc.

¹⁶¹ En concret, el seu fill tenia que fer front a la dot de la seva cunyada, a uns deutes de 30.000 escuts i al pagament dels interessos de tots els censals que el seu pare havia contret. Cfr. Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 63.

¹⁶² Pérez Latre, M., “Juntes de Braços i Diputació del General 1587-1593: Un presidi de cavallers conspirant contra sa Magestad?”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 281-298. La cita és a la p. 290.

¹⁶³ Pérez Latre, M., *Llevar la corona del cap de sa Magestad*, Treball d'Iniciació a la Recerca, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 1994, p. 27.

¹⁶⁴ Aquí ens referirem a aquestes ordinacions tot i que al llarg del segle XVII, van patir modificacions per tal de solucionar algunes deficiències detectades i adaptar-se a la realitat social canviant. En concret, les ordinacions de 1602 foren modificades els anys 1604, 1681, 1682 i 1683. Són aquestes últimes les que presenten potser els canvis més interessants (Cfr. *Llibre de deliberacions del Braç Militar*, ACA, Generalitat, sèrie II, G-69, vol. III, fol. 934r.). D'aran en LLDBM.

¹⁶⁵ *Llibre Vert...*, fol. 4v.

Les primeres quatre ordinacions feien referència als trets generals de l'organització. Potser la més important d'aquestes fos l'existència d'un *Llibre Vert* on s'inscrivien els militars que podien participar a les reunions del Braç¹⁶⁶. L'existència d'un llibre d'aquest tipus, com és ben conegut, era una pràctica habitual en les institucions barcelonines, ja que tant el Consell de Cent com la Llotja de Barcelona tenien llibres similars que limitaven l'accés a la corporació.¹⁶⁷ Resulta un tret il·lustratiu de la voluntat reformadora del nou Braç, que vol equiparar-se a les altres institucions catalanes. Sembla evident la voluntat corporativa que té aquesta ordinació, i en aquest sentit no ens sorprèn que amb certa freqüència el Braç Militar es presentés com a “gremi” i definís els consellers com “oficials del gremi de dit Molt Il·lustríssim i fidelíssim bras”¹⁶⁸ o de les “divuit personas del gremi del Bras nomenadas per dit protector”.¹⁶⁹ Un llenguatge que també era utilitzat pels oficials reials, com ara Josep Alòs, que parla de *los oficios de aquel gremio*¹⁷⁰ o fins i tot per Francisco Ametller en la seva crítica al *gremio del Brazo Militar*.¹⁷¹ Altres vegades, trobem que es parla del Braç com a “consistori”, equiparant-lo funcionalment al altres dos comuns. Per posar només un exemple: el 18 d'abril de 1708 la Conferència aconsellava que una representació fos portada al rei “per medi de un individu quiscún dels tres excel·lentíssims consistoris junts”, incloent dins el terme “consistori” al Braç Militar.¹⁷²

Les reunions de l'estament de la noblesa es van celebrar en diferents llocs al llarg del temps, i fins on ha arribat la nostra recerca, sembla que hi va haver una evolució. Inicialment es reuní a la seu del capítol barceloní. Així es deriva de l'estudi de Pèrez Latre¹⁷³ i està confirmat per *Llibre Vert*. Aquest document constata que el 28 de març de 1605 la noblesa estava reunida “en la casa capitular de la Santa Església de Barcelona, en les claustres de aquella”.¹⁷⁴ Amb posterioritat, possiblement a mitjans del segle XVII, tot i que no descartem que fos abans, el Braç es va reuní a la Diputació en una habitació propera al saló de Sant Jordi. Això és segur per als anys que estudiem en

¹⁶⁶ També es concreta alguns detalls com ara el pagament d'una quota o que per fer una nova inscripció en el *Llibre Vert*, cal que el protector del Braç (o el clavari en la seva absència) hi sigui present i comptar amb el vot favorable de la major part dels oficials.

¹⁶⁷ El Consell de Cent tenia *El llibre d'ànimes*, i la Llotja de Barcelona el *Llibre de matrícula de mercaders*.

¹⁶⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, dia 21 d'abril de 1700.

¹⁶⁹ LLDBM, G-69, vol. IV, dia 26 de desembre de 1689.

¹⁷⁰ Gay, E., *El corregidor...*, p. 756.

¹⁷¹ Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nació...*, p. 677.

¹⁷² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 479r.

¹⁷³ Pérez Latre, M., *Llevar...*, pp. 262-269.

¹⁷⁴ *Llibre Vert...*, fol. 14.

aquest treball (1697-1714). El 3 de maig de 1699 el *Llibre Vert* constata que la reelecció dels oficials es féu “en una de las salas de la casa de la Generalitat, a la qual se entra per la sala de Sant Jordi y fa cantonada a la plaça de Sant Pau davant de la Batllia General”.¹⁷⁵ Un any abans, 4 de gener de 1698, trobem que el Braç es trobava reunit “en lo aposento que se acostuma a juntar de las casas de la Generalitat de Catalunya, que és a ma dreta de la sala de Sant Jordi y fa cantonada al Call”.¹⁷⁶ Una frase que exactament igual a la que recollia el mateix Llibre de deliberacions el 5 de febrer de 1707.¹⁷⁷ Per una data com és el mes de juny de 1713, Castellví afirma que *la nobleza estaba junta en su apartamento de la casa de la Diputación*.¹⁷⁸ Aquest fet és interessant, ja que indica la proximitat física que hi havia entre els tres comuns. Quant analitzem la Conferència, veurem que hi havia continuades ambaixades entre les tres institucions, informant-se de les seves deliberacions. En el cas de la comunicació entre el Braç i la Diputació, aquest traspàs d'informació suposava simplement sortir d'una sala per entrar en la del costat.

La tercera i quarta ordinació fan referència al jurament i alguns aspectes que limiten l'accés al càrrec dels oficials del Braç. Com és tradicional a l'època, els oficials han de jurar les ordinacions davant els quatre evangelis, però, a diferència de la Diputació, no tenien que escoltar sentència d'excomunió.¹⁷⁹ Els oficials es nomenaven el dia 3 de maig, festa de la Santa Creu. A partir de l'estudi de les eleccions dels últims trenta anys de la corporació, es pot deduir que aquest requisit es complia amb prou regularitat.¹⁸⁰ L'elecció dels oficials es feia per dos anys, però de tal manera que la meitat d'ells renovaven en anys diferents. Un altre tret distintiu dels oficials era que una persona escollida per un càrrec no pot tornar a exercir-lo fins passats dos anys. Aquesta mesura, com l'anterior, s'insereix dins el mateix objectiu d'evitar el control del braç per part d'un grup reduït de persones. Però tot i així, l'anàlisi dels oficials durant els darrers trenta anys del Braç ens mostra que aquest objectiu no sempre s'assolia. Si mirem els quadres 1 i 2 veurem com entre 1681 i 1711 van ser oficials del Braç 95 persones diferents, de les quals 32 ho van ser més d'una vegada. Això significa que una tercera part dels oficials (el 35%) tornaven a ocupar algun càrrec de govern dins del Braç. Entre els “repetidors” dues terceres parts ho fan 2 vegades, i un terç ho aconsegueix 3 o 4

¹⁷⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1r.

¹⁷⁶ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 531v.

¹⁷⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1r.

¹⁷⁸ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 561.

¹⁷⁹ Cfr. Ferro, V., *El dret...*, p. 252.

¹⁸⁰ Entre 1683 i 1711 només dues vegades l'elecció no es va fer el 3 de maig. La primera vegada va ser el 7 de maig de 1690 i la segona el 18 de maig de 1706. En aquest cas, el retard s'explica perquè en aquelles dates es va produir el primer setge fallit de Barcelona per part de Felip V.

ocasions. Cal parar atenció a la trajectòria d'alguns d'aquests personatges, perquè era indicativa del procés seguit en l'ascens social. Potser el més destacat fos Josep Galceran de Pinós, que el 1683 era conseller noble, el 1689 clavari i que esdevenia protector el 1697 i el 1706. Un cas més directe d'ascens, però, el trobem en Pere Cartellà i Desbac, que entre 1687 i 1697 estigué sis anys dins de l'organisme director del Braç (1687 fou conseller noble i entre 1693 i 1697 fou consecutivament clavari i protector). En una altra línia, hi ha casos de persones que tenien fàcil accés a un càrrec concret. Baltasar Riba, per exemple, fou conseller militar tres vegades entre 1685 i 1697, a l'igual que Joan Llinàs, que fou conseller ciutadà tres vegades, però amb la particularitat que dues d'aquestes foren seguides (entre 1699 i 1705). També destaca la figura de Joan Bonaventura de Gualbes, dues vegades conseller militar (1682 i 1690) i dues vegades clavari (1695 i 1699), aquestes darreres seguides. Finalment, una ullada a les famílies que controlen el Braç Militar ens confirma la impressió que eren la petita i mitjana noblesa, les que acabaren controlant el Braç. Així, entre els més assidus trobem cognoms que, tal com ens mostra Juan Luis Palos, tenien una íntima vinculació amb la història de la ciutat: Gualbes, Terré, Desbac, Oliver, Desvalls, Costa, Junyent, Soler, Fivaller, Navel, etc. També hi ha un important grup de petits nobles com els Pinós, Cartellà, Rocabertí, Copons, Sentmenat, etc., als quals caldria afegir tota una generació de nobles i ciutadans honrats que havien ascendit relativament feia poc temps a partir d'estats inferiors de mercaders o menestrals, com ara Salvador Massanés, Joan Llinàs, Miquel Clariana, Josep Alemany o Ramon Vilana Perlas.¹⁸¹

---

¹⁸¹ Sobre aquestes grans famílies i la seva evolució vegeu Palos, J. L., *La práctica...*, p. 393 i ss. També resulta interessant la consulta de les recerques de García Espuche, A., *Un siglo decisivo...*, p. 293 i ss.

Quadre 1. Els oficials del Braç Militar de Catalunya

Abreviatures: P: protector; C: clavari; cn: conseller noble; cm: conseller militar; cc: conseller ciutadà; s: síndic

PERSONES

PARTICIPEN UNA SOLA VEGAGA	Càrrec	N
Agulló i Pinós, Francesc	cn2	1
Alegre, Ignasi Baltasar de	cn2	1
Amat i Despalau, Josep	P	1
Barrera, Baltasar	cc2	1
Barutell i Erill, Llorenç	cn2	1
Berardo, Francisco	S	1
Blanes, Francisco	P	1
Boneu, Fèlix	cc1	1
Bòria i Gualba, Ignasi	cc1	1
Bru, Josep	C	1
Carrera i Talavera, Josep	cm2	1
Comte de Centelles	P	1
Comte de Robres i Montagut	P	1
Copons de la Manresana, Joan	cn2	1
Copons de la Manresana, Jaume	cn1	1
Cruïlles de Sitges, Joan	cn1	1
Despujol Montcorp, Francesc	C	1
Duran, Mariano	cc2	1
Erill i Oris, Josep	cn1	1
Falcó, Josep	cn2	1
Fivaller i Torres, Carlos	s	1
Fontaner, Ignasi	cc1	1
Gàver i de Fluvià, Bernat	s	1
Granollachs i D'Àrdena, Anton	cm2	1
Junyent i Marimon, Francisco	C	1
Melic, Josep	cc2	1
Merlès i Massana, Josep	cn2	1
Masdeu, Joan Francisco	cm2	1
Montfar i Sorts, Francisco	cc1	1
Mora i Bosser, Salvador	cc2	1
Mora i Solanell, Josep	cm2	1
Nadal i Despujol, Emmanuel	S	1
Oms, Don Anton	cn2	1
Ordano, Josep	cc1	1
Parella, Fortunat	cm2	1
Peguera i Vilana i Millars, Josep	cn2	1
Peguera, Guerau	C	1
Pera i Tort, Anton	cm1	1
Pinós, Miquel	cn2	1
Planella i Cruïlles, Joan Baptista	C	1
Planella i Cruïlles, Pere	C	1
Quintana, Felip	cc2	1
Reverter, Joan Baptista	cc1	1
Rialp, Pere Joan	cm1	1
Ribera i Claramunt, Josep	cn1	1
Romeu, Josep	cc2	1
Romeu, Lluís	cc1	1
Sabastida, Francisco	cn2	1
Sambassart, Francesc	cc1	1

Nom	Càrrec	N
Sayol i Quarteroni, Francisco	C	1
Sentmenat i Lanuza, Emmanuel	P	1
Sentmenat, Joan	S	1
Solà i Guardiola, Josep	cm2	1
Soler, Lluís	s	1
Taverner i Montornès, Francisco	cm1	1
Terré Major, Josep	P	1
Torrelles i Sentmenat, Pere	P	1
Tort i Granollachs, Francesc	cm1	1
Tristany i Claresvalls, Aleix Gayetano	cn1	1
Vadell i Bèstur, Fèlix	s	1
Vilana Perlas, Ramon	cc2	1

TOTAL**62**

PARTICIPEN MÉS VEGADES	TOTAL	
Agulló i Pinós, Don Josep	cn1, P	2
Alemaný i Navel, Josep	cn1, c	2
Alós, Josep	cc1, cc2	2
Barrera, Magí	cc1, cc2	2
Bru i Banyuls, Josep	cm2, cm1	2
Carreras, Miquel	cc2, cc2	2
Clariana i Seva, Miquel	cn2, cn2	2
Costa, Josep	cc1, cc2	2
Descatllar, Narcís	c, P	2
Desvalls, Emmanuel	cm2, cm1	2
Falguera Major, Jaume	cc1, cc2	2
Llupià, Carlos	P, P	2
Montsalvo, Onofre	cc1, cc2	2
Nicolau de Sant Joan, Francisco	cm, s	2
Oliver, Josep	s, cn1	2
Ponsic i Monjo, Joan	m2, cm2	2
Rocabertí, Francisco	cn1, c	2
Roca Júlia i Lunes, Emmanuel	cm1, cm1	2
Rocabertí, Jeroni	cn2, cn1	2
Vives i Ximenes, Joaquim	cc2, cc2	2
Cartellà i Sabastida, Josep Galceran	S, cn1, P	3
Cartellà i Desbac, Pere	cn1, c, P	3
Castelló i Paratge, Ramon	cm1, cm1, c,	3
Cordelles, Felicià	cn1, c, P	3
Ferran, Felip	cn1, cn1, s	3
Llinàs, Joan	cc1, cc1, cc2	3
Massanes, Salvador	cc1, s, cm1	3
Sanjust i Pagès, Josep	cm1, cm2, c	3
Terré i Codina, Josep	cm2, s, cm2	3
Gualbes, Bonaventura	cm2, cm2, c, c	4
Pinós, Josep Galceran	cn1, c, P, P	4
Riba, Baltasar	cm1, cm1, cm1, s	4
Sans i Puig, Francesc	cn2, s, cn2, s	4
TOTAL més d'una vegada		33

TOTAL PERSONES**95**

Quadre 2. Els Oficials del Braç Militar durant els últims 30 anys

ANY	PROTECTOR	CLAVARI	cn 1	cn 2	cm1	cm2	cc1	cc2	Síndic
1681	Carlos Llupià	Joan Baptista Planella i Cruïlles	Josep Agulló i Pinós		Francisco Taverner i Montornès		Magí Barrera		
1682				Francisco Sans i Puig		Joan Bonaventura de Gualbes		Josep Melic	Josep G. Cartellà Sabastida
1683	Josep Agulló i Pinós	Francisco Junyent i Marimon	Josep G. de Pinós		Ramon Castelló i Paratge		Lluís Romeu		
1684				Miquel de Clariana i Seva		Josep Sanjust i Pexau		Miquel Carreras	Lluís Soler
1685	Comte de Robres	Narcís Descatllar	Josep G Cartellà i Sabastida		Baltasar de Riba		Jaume Falguera Major		
1686				Jeroni de Rocabertí		Josep Terré i Codina		Joan Llinàs	Francisco Sans i Puig
1687	Comte de Centelles	Josep Bru i Banyuls	Pere de Cartellà i Desbac		Ramon Castelló		Francesc de Sambassart		
1688				Josep Falcó		Josep Mora i Solanell		Miquel Carreras	Josep Terré
1689	Emmanuel de Sentmenat i Lanuza	Josep Galceran de Pinós	Felicià Cordelles		Josep Sanjust i Pagès		Josep Alòs		
1690				Francisco Sans i Puig		Joan Bonaventura Gualbes**	Jaume Falguera	Magí Barrera	Joan de Sentmenat**
1691	Joan Amat i Despalau	Ramon Castelló i Paratge	Joan de Cruïlles i Sitges		Baltasar Riba		Onofre Montsalvo		Bernat Gäver i de Fluvià
1692				Miquel de Clariana		Josep Terré i Codina		Salvador Mora i Bosser	Josep Oliver
1693	Carlos Llupià	Pere de Cartellà i Desbac	Jeroni de Rocabertí		Francisco Nicolau de San Joan		Josep Costa		
1694				Anton Oms		Emmanuel Desvalls		Josep Romeu	Francisco Berardo
1695	Pedro Cartellà i Desbac	Joan Bonaventura de Gualbes	Felip Ferran		Baltasar de Riba		Fèlix Boneu		
1696				Llorenç de Barutell i Erill		Fortunat de Parrella		Onofre Montsalvo	Carlos Fivaller i Torres
1697	Josep Galceran de Pinós	Josep Sanjust i Pagès	Josep Oliver i Boteller		Pere Joan de Rialp		Salvador Massanes		
1698				Joan Copons de la Manresana		Josep Bru i Banyuls		Josep Costa	Francesc Sans i Puig
1699	Descatllar, Narcís	Joan bonaventura de Gualbes	Francisco Rocabertí		Emmanuel Desvalls		Joan Llinàs		
1700				Francesc Agulló i Pinós		Joan Francisco Masdeu		Felip Quintana	Baltasar de Riba
1701	Josep Terré Major	Felicià Cordelles	Don Felip Ferran		Josep Bru i Banyuls		Joan Baptista Reverter		
1702	Felicià Cordelles	Pere Planelles i Cruïlles		Miquel de Pinós		Anton Granollachs i D'Àrdena		Ramon Vilana Perlas	Francesc N. de Sant Joan
1703		Guerau de Peguera	Josep Alemany i Navel		Francesc Tort i Granollachs		Joan Llinàs		
1704	Pere Torrelles i Sentmenat			Josep Peguera i Vilana i Millars		Josep Solà i Guardiola		Jacinto Vives	Felip Ferran
1705		Francisco Sayol i Quarteroni	Josep de la Ribera y		Anton Pera i Tord		Ignasi Fontaner		

			Claramunt						
1706*	Josep Galceran de Pinós i Rocabertí			Ignasi Baltasar de Alegre		Joan Ponsic i Monjo		Mariano Duran	Salvador Massanes de la Ribera
1707		Josep Alemany i de Navel	Aleix Gayetano de Tristany i Claresvalls		Emmanuel de Roca Júlia i Llunes		Josep Ordano		
1708	Josep Galceran de Cartellà i Sabastida			Josep de Merlès i Massana		Josep Carreras i Talavera		Joaquim Vives i Ximenes	Fèlix de Vadell i Besturs
1709		Francesc Despujol Montcorp	Josep Erill i Oris		Salvador Massanés		Ignasi Bòria i Gualba		
1710	Francisco de Blanes, comte de Centelles			Francisco Sabastida		Joan Ponsic i Monjo***		Baltasar Barrera****	Emmanuel de Nadal i Despujol
1711		Francisco de Rocabertí	Jaume Copons de Manresana		Emmanuel de Roca Júlia i Llunes		Francisco Montfar i Sorts		

Notes: * L'elecció es féu el 18 de maig per *embarrasarho las ocurrencias del siti y haventse cessat i essense terminat ab tanta gloria* fol 514. ** En ambdós casos hi ha paritat de vots i el protector decantà la votació: *Després de haver votat lo sr president per haver-hi dos en paritat (Deliberacions del Braç..., vol. IV . fol. 693r)*; *** Per acabar Ramon Falguera; **** Per acabar Fèlix Teixidor.

Font: LLDBM, vols. III-VI

Un dels trets que donava una fisonomia particular al Braç Militar era que els seus membres, a diferència de la Diputació i del Consell de Cent, eren escollits per escrutini. Aquest fet adquirí la seva rellevància sobretot a partir de 1652, data en la qual la Ciutat i la Generalitat perderen el control insaculatori. Tal i com han posat de manifest les investigacions de Sánchez Marcos i Torras i Ribé, el control de les insaculacions esdevingué “un instrument definitiu per a la submissió dels membres del patriciat barceloní”.¹⁸² Aquest control però, no podia ser aplicat al Braç, ja que l’escrutini, era *ad aures secret* per als assistents a la reunió, i no permetia la intervenció del monarca. Sabem que, a vegades, va haver-hi fortes tensions en l’elecció dels oficials i el vot del protector decidia finalment la persona escollida.¹⁸³ Però aquest no era l’únic tipus d’incidents que es podien produir en l’elecció dels oficials del Braç. Altres vegades un oficial podia renunciar al seu càrrec, com succeí al 1702, quan el protector elegit l’any anterior, Josep Terré, no volia continuar exercint com a protector.¹⁸⁴ Però era més freqüent que la renúncia fos per causa d’incompatibilitats, ja fos per l’adquisició d’un nou estatus social¹⁸⁵ o per l’exercici d’un càrrec reial.¹⁸⁶

Aviat, els Estatuts començaven a delimitar els poders que de cada oficial. En primer lloc el protector del Braç Militar.¹⁸⁷ El càrrec, com tots els altres, era escollit per escrutini amb una durada de dos anys, i amb la finalitat d’administrar i regir el Braç. Les seves funcions eren: reunir al Braç, confeccionar la proposició a tractar a la reunió, i, en cas de presidir el Braç, llegir-la; gaudia de la capacitat de reunir el clavari, els sis consellers i el síndic sempre que ho fos requerit per algun membre de l’estament. Per

¹⁸² Torras i Ribé, J. M., “El control polític de les insaculacions del Consell de Cent de Barcelona (1652-1700)”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, p. 467; Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, p. 58.

¹⁸³ Un cas el tenim en l’elecció dels oficials de 1690. Les votacions per decidir el conseller militar i el síndic van acabar en un empat, per a la qual cosa van ser elegits Joan Bonaventura de Gualbes i Joan de Sentmenat respectivament “després de haver votat lo sr president per haver-hi dos en paritat”. Cfr. LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 693r.

¹⁸⁴ El conflicte està ressenyat a LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 372v. Un altre cas seria el de Josep Pinós al maig de 1706 (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 526v.).

¹⁸⁵ Aquest és el cas, per exemple, de Joan de Sentmenat, que al 1691, després del seu primer any com a síndic del Braç, ha de renunciar al ser honrat per rei amb el títol de marquès. Cfr. LLDBM, vol. IV, fol. 769v.

¹⁸⁶ Així, per exemple, Josep Alòs ha d’abandonar el seu càrrec de conseller ciutadà el 1690 en esdevenir jutge de taula. Cfr. LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 693r.

¹⁸⁷ Sense entrar en una qüestió de matisos, cal tenir present que, de vegades, al protector també se l’anomenava “president”, en el sentit que era la persona que presidia el Braç. Així, per exemple, el 25 de maig de 1706 el Llibre de deliberacions del Braç Militar parlava de “lo excel·lentíssim senyor protector o President” (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 517r), o el 16 d’abril es decidia que una deliberació de la noblesa “per lo medi que aparega al senyor President sie participada als altres excel·lentíssims comuns” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 478r.). Emmanuel Mas també parlava, el 31 de març de 1703, de com la Diputació havia presentat “una súplica al President o protector del Bras Militar” (Mas, E., *Diari...*, p.256). Els exemples podrien ser encara més nombrosos, però potser no val la pena endinsar-se.

esdevenir protector, calia entregar una ferma de 1.000 ducats als consellers.¹⁸⁸ Aquest últim detall és rellevant, ja que si bé era cert que el Braç era interestamental i en principi tothom podia ser escollit per al càrrec, no tots els membres estaven en condicions de poder pagar una ferma d'aquesta quantitat. Era una limitació clara de l'accés al càrrec, alhora que també era una mesura per evitar la possible corrupció.¹⁸⁹ El Clavari era la segona autoritat del Braç i assumia les funcions del protector quan aquest era absent. La seva missió era controlar les despeses econòmiques del Braç, i li calia lliurar una ferma de 1.000 ducats per accedir al càrrec. En tercer lloc hi havia els sis consellers, que es dividien en dos per cada estament (nobles, militars i ciutadans honrats). Ajudaven el protector i el clavari en les feines del govern del Braç, però no pagaven cap ferma. El paper dels consellers esdevenia més important del que sembla, ja que si bé no tenia la iniciativa a l'hora de decidir les línies d'actuació, era un contrapès a les funcions dels dos primers oficials. Per últim s'estipula també la presència d'un síndic, per tal de portar “los negocis judicials i extrajudicials de dit Braç”.¹⁹⁰ El síndic era l'únic oficial del Braç que gaudia de salari per la tasca realitzada, tot i que també havia de fer una ferma.¹⁹¹

Aquests nous càrrecs formaven el que s'anomenava la “Junta d'Oficials”. Els Estatuts establien que s'havien de reunir com a mínim quatre vegades l'any, una cada tres mesos, per tal de tractar “los negocis fets y fahedors y convenientes a dit Bras i en particular del que se haurà exigít i cobrat”.¹⁹² La Junta era la que portava els negocis de la corporació, i la que en funció de la gravetat del tema decidia si es convocava o no una reunió plenària. D'altra banda, com en totes les institucions, regia un protocol en les reunions. En aquest sentit es considerava que el Protector era la “persona més priminent” del Braç, i per això el presidia. Aquesta normativa no s'aplicava quan assistien a la reunió algun noble titulat, ja fos duc, marquès o comte, el qual presidia

¹⁸⁸ La ferma de dret era un acte jurídic que tenia com a objectiu assegurar el compliment de certes obligacions. En un inici implicava “estar a dret, o sigui, sotmetre's a la decisió d'una potestat o un jutge”. Amb el temps es va simplificar fins a esdevenir el dipòsit de diners o d'una penyora per assegurar el compliment d'unes obligacions. Cfr. *Diccionari d'Història de Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1992.

¹⁸⁹ Tot i així coneixem alguns casos de donzells que van arribar a ocupar el càrrec de protector, com ara Lluís Lull i de Boixadors, al 1637. Cfr. LLDBM, G-69, vol. I, fol. 172r.

¹⁹⁰ *Llibre Vert...*, fol. 7r.

¹⁹¹ En concret de 1.000 ducats, la qual cosa significa que el síndic havia de ser una persona amb una certa riquesa. Al igual que el protector i el clavari, havia de donar comptes de la seva gestió als consellers. Cal tenir present que el síndic tot sovint fou un càrrec que ocuparen persones que amb el temps esdevingueren personatges clau dins el Braç. A tall d'exemple, ens podem fixar en els casos de Josep Galceran de Cartellà, que va ser síndic, conseller noble i protector, o també en Francesc Sans i Puig, dues vegades síndic i dues vegades conseller noble.

¹⁹² *Llibre Vert...*, fol. 7v.

aleshores la reunió, seguit del protector. Però el que es dedueix de l'estudi dels últims trenta anys és que hi ha una destacada absència en el Braç Militar de les grans famílies catalanes, la qual cosa comportava que normalment fos el protector qui presidís les reunions.¹⁹³ Il·lustratiu d'aquest fet fou el conflicte de protocol que es produí el 1692, arran del qual es féu a una modificació dels Estatuts i s'estipulà que el protector precediria tots els nobles, fins i tot la noblesa titulada, a excepció dels *Grandes*.¹⁹⁴ Tot i que la reforma va ser revocada l'any següent,¹⁹⁵ el tema va seguir ben viu, tal i com recollia Josep Alòs al 1706 quan afirmava que *modernamente pretenden que deve presidir el oficial nombrado protector*.¹⁹⁶

En aquesta línia cal entendre el conflicte que es produí a les Corts de 1701 per la presidència del Braç Militar de Corts, on els oficials del Braç laic pretenien que el presidís el protector, Pere Torrelles i Sentmenat, mentre que el rei demanava que ho fes Guillem de Rocafull i Rocabertí, comte de Peralada i d'origen valencià. Finalment la noblesa accedí a la petició reial.¹⁹⁷ D'altra banda, crida l'atenció que malgrat els nous nomenaments de noblesa titulada fets per Carles II (marquès de Rubí i Besora, comte de Munter, etc.) i per Felip V (marquesos de Cartellà, Gironella, Castellbell, Moja, Barberà, Aimeric, etc.), molt pocs d'aquests arribessin a presidir el Braç.¹⁹⁸ Cal remarcar també el paral·lelisme que adquireix el càrrec de protector amb els consellers de Barcelona, que des de 1690 tenien la dignitat de les *Grandes de España*, un estatus que també gaudiren els oficials del Braç a partir de 1707. A més, com en el cas de la

¹⁹³ Aquesta constatació no significa, però, que en alguns membres de la noblesa titulada esdevinguessin protectors com ara el comte de Centelles (1687) o el marquès de Besora (1699). A tot això caldria afegir que, com apunta Molas, *durante el reinado de Felipe V culminó el proceso de extinción de los grandes linajes de los principales señores de Cataluña* (Molas Ribalta, P., "Felipe V...", p. 5).

¹⁹⁴ El Memorial, que es conserva entre altres llocs a l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives, duu per títol *Por el muy ilustre y fidelísimo Braço Militar sobre el acierto con que revocó las ordinaciones hechas por el mismo braço en el año 1602 en la parte que negava la precedencia al protector dándola a los cavalleros titulados*. El mateix memorial afirma explícitament la precedència del Protector per davant de la noblesa titulada, a excepció de les grandeses, de manera que "Duchs, marquesos o comptes, hajan de tenir lo primer o millor lloc e après de aquell o aquells el protector" (cfr. fol. 3).

¹⁹⁵ Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 336.

¹⁹⁶ Gay Escoda, J. M., *El corregidor ...*, p. 756. La discussió s'havia reactivat al 1702 i al març de 1705. En aquest darrer cas, el doctor Domingo Aguirre va intervenir en l'afer per tal d'aconseguir un acord entre la noblesa titulada i la no titulada, però no fou possible. El tema es pot resseguir a través del LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 284 i ss. També resulta molt clarificadora l'explicació que dona el comte de Robres (López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 77 i ss.).

¹⁹⁷ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 264. Vegeu també la ja esmentada explicació del comte de Robres.

¹⁹⁸ L'única excepció en això fou el marquès de Besora, que presidí el Braç entre 1699 i 1701, la qual cosa s'explica no per la seva dignitat, sinó pel fet d'haver estat escollit protector pels mateixos membres del Braç. El mateix memorial afirma que fins al 1692 havien estat protectors només el comte de Solterra, el marquès de Anglesola, el comte de Peralada, el comte de Robres i el comte de Centelles.

Diputació, les persones que tenien un càrrec reial no podien exercir com a oficials del Braç: *son deste ayuntamiento excluidos todos los que tienen empleo, oficio y cargo del Rey... no acostumbran ser nombrados protectores ni se les encargan otros oficios de aquel gremio.*¹⁹⁹ Així, per exemple, l'agost de 1702 el duc de Cardona no pogué presidir el Braç per exercir un càrrec reial.²⁰⁰ Aquesta mesura atorgava una autonomia considerable al Braç, però sobretot tenia el valor de situar el gremi de la noblesa com una institució de la terra, en el mateix nivell que la Diputació o la Ciutat i, per tant, constituïda més per al servei de la noblesa del Principat que no pas al servei del rei. Això explica el perquè d'algunes "baixes" al quadre d'oficials que hem vist, ja que de vegades alguns d'ells van assolir càrrecs a les institucions reials, amb la qual cosa deixaven les seves responsabilitats al Braç, com ara Josep Alòs, que al 1689 fou nomenat jutge de taula. Certament, la Junta d'oficials tenia un gran poder, i el mateix Josep Alòs, en sentit crític, ja se n'adonava el 1706. Segons el seu parer, el protector i els oficials *forman un congreso, que cuida de executar todas las dependencias y negocios que por el mismo protector se proponen y por el brazo militar se resuelven.*²⁰¹ La importància i el poder dels oficials està fora de dubte.

Un tema del qual només podem mostrar unes lleus pinzellades, és la situació econòmica del Braç Militar. Tot i la seva configuració com una mena de "gremi" d'ajuda mútua entre els nobles, la lectura dels llibres de deliberacions posa de manifest que l'estament militar va estar marcat per un problema de greu de penúria econòmica. Significatiu d'això era el capítol de 31 de les Corts de 1701-702. En ell s'establí que "lo Bras Militar del present Principat puga gastar quiscun any fins à mil lliuras de diners de la Generalitat per los gastos se li oferiran y en defensa dels privilegis, exempcions y llibertats de dit Bras Militar, del General de Catalunya, Ciutat de Barcelona y de las demás Ciutats".²⁰² El capítol determinava que es creés una divuitena formada de nou representants del Braç i nou de la Diputació, per posar-se d'acord en la transmissió dels diners. A més, si feia falta, aquesta quantitat es podia augmentar amb mil lliures més. El fet és ben indicatiu de l'ampliació de les funcions de la noblesa, i de la dotació d'unes quantitats per poder exercir amb eficiència les seves tasques. La documentació transmet la sensació que la situació econòmica no va ser molt folgada. Així trobem que el 6 de desembre de 1703 es pagava a Josep Duran, ambaixador del Braç a Madrid, 75 dobles

---

¹⁹⁹ Gay Escoda, J. M., *El corregidor...*, p. 756.

²⁰⁰ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 361.

²⁰¹ Gay Escoda, J. M., *El corregidor...*, p. 756.

²⁰² *Constitucions, Capítols i Actes de Cort...*, p. 27.

pels “pochs effectes ab que es troba lo Braç Militar”,²⁰³ i sembla que en més d’una ocasió es va demanar a la Diputació que fes efectiva una segona paga de 1.000 ll. El Llibre de deliberacions recull, de vegades, els comptes de despeses presentats pel clavari. Comprovem com gran part dels ingressos provenen de la concessió de privilegis, com ara el de marquès a Martín Sabater, el de militar a Jaume Teixidor i ciutadà a Miquel Bosc.²⁰⁴ Entre les despeses trobem els correus que s’enviaven als ambaixadors a Madrid, els cotxes, els “lacayos” per portar les llums a la nit,²⁰⁵ la confecció de claus, el pagament de “melindros y xocolata dels cavallers” o “garrafas de aygua de Sidra”²⁰⁶ o fins i tot el pagament d’una faluga per fer els compliments a un almirall anglès.²⁰⁷ Però, més enllà d’aquestes qüestions menors, la sensació que transmeten els textos és que gran part d’aquests diners es va destinar a les despeses originades per la defensa de les Constitucions. No és casualitat que pel febrer de 1705 el virrei Velasco criticqués amb contundència que les 2.000 lliures del Braç *se consumen en los abogados que les suministran materiales para oponerse a la debida execución de las ordenes de vuestra magestad.*²⁰⁸

2.2. El Braç Militar: una institució en ascens

2.2.1. La noblesa al segle XVII (1602-1697)

El Braç Militar que participa a les Conferències dels Tres Comuns cap a 1700 no té el mateix paper polític que el Braç Militar que neix amb les Constitucions de 1602. El coneixement de les seves ordinacions, la possessió d’una estructura interna madura, que l’equipara al Consell de Cent i a la Diputació quant a dinamisme intern, no explica per si sol per què el Braç va ser tan important en els anys de la guerra de Successió. El segle XVII va ser un període complex, en què assistim a nombrosos canvis socials i polítics dins la corona espanyola i dins el Principat. En el terreny social destaca un doble procés d’urbanització i “domesticació” de la noblesa, d’una banda, i un procés

²⁰³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1062v.

²⁰⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 293r. i ss.

²⁰⁵ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 293r. i ss.

²⁰⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 85 i ss.

²⁰⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1198r. i ss.

²⁰⁸ AHN, Estado, leg. 272, exp. 75.

d'ennobliment de les classes urbanes de l'altra, fruit de la qual Elliott considera que, al segle XVII *la cohesión social y familiar dentro de los escalones superiores de la sociedad catalana era muy considerable*.²⁰⁹ El procés, però, havia començat abans, amb la introducció dels cavallers en el govern de la ciutat al 1498 i dels nobles al 1621. Això produí una fusió de l'oligarquia dels ciutadans amb els militars que es manifestà, en paraules de James Amelang, *en una clase dirigente nueva y unificada*.²¹⁰ En el terreny polític es produïren fortes tensions entre el rei i la llei. En aquest context, la noblesa catalana entrava en una gran crisi, ofegada pels deutes econòmics i per la societat cada vegada menys feudal. Necessitava nous recursos per sobreviure i buscà refugi en la ciutat de Barcelona i en l'aliança amb l'aristocràcia urbana. A la vegada, les grans famílies establiren llaços amb les castellanes i es vincularen cada vegada més amb la cort de Madrid. Això facilità que fos la mitjana i la petita noblesa la que se situés en els llocs clau del Principat. Els nous afers polítics, com ara el conflicte per l'ús dels pedrenyals, la imposició dels quintos, la successió del bisbe Sentís, les Corts de 1626, Leucata, Salses, 1640, les guerres amb França, els allotjaments, etc., crearen nombrosos conflictes, que implicaren múltiples conculcacions de les Constitucions per part del rei. La noblesa es trobà amb la difícil disjuntiva de mantenir un difícil equilibri entre la lleialtat al rei i el servei a la terra. I enmig de tots aquests conflictes sorgí el "nou Braç Militar". L'objectiu d'aquest apartat és atènyer-se només als fets polítics a través d'un breu i ràpid repàs de l'evolució d'aquesta institució al llarg del segle XVII. Volem mostrar que la seva actuació durant els anys de la guerra de Successió era resultat d'una tradició i un prestigi que s'havia guanyat en els anys anteriors.

Com hem dit més amunt, el naixement del Braç Militar de 1602 s'insereix dins el context ben definit d'una noblesa que veia com estava perdent les seves prerrogatives i buscava mitjans adequats per tal de conservar-les. No era casualitat que fos precisament al 1602 quan es produí l'arrest dels diputats militar i eclesiàstic i de l'oïdor militar per la seva oposició a la publicació de cinc constitucions aprovades a les Corts de 1599. Com Elliott ha assenyalat, la principal preocupació de la corona pel que fa al Principat durant els primers vint anys de segle va ser l'eliminació del bandolerisme, en el qual estava implicada gran part de la petita noblesa rural: "La petita noblesa i la gent

---

²⁰⁹ Elliott, J. H., *España y su mundo*, Alianza, Madrid, 1990, p. 108.

²¹⁰ Amelang, J., *La formación...*, p. 206.

en ascens tenien les claus de la caixa i eren ells qui encoratjaven els bandolers”.²¹¹ Això va portar a un enfrontament dels diferents virreis contra aquest sector social. Les actuacions del Braç tot sovint s'emmarcaren en la necessitat d'aconseguir el suport de la Diputació o de la Ciutat per tal de defensar la innocència d'algun dels seus membres. Així, a l'estiu de 1605, el braç demanava ajuda a la Diputació per tal d'aconseguir l'alliberament del militar Pere Massó, empresonat pel visitador Clavero, o al 1608, quan s'oposà al desterrament d'alguns nobles acusats de bandolerisme. Però, de fet, no va ser fins al virregnat d'Alburquerque (1616-1619) quan aquesta noblesa rural, implicada fortament amb el bandolerisme i les batalles entre Nyerros i Cadells,²¹² va rebre el cop de gràcia i es produí una autèntica “domesticació”. És en aquest últim sentit que Elliott considerava que el seu gran èxit radicava en el fet que “terroritzà els nobles i la gentilitat i va fer que retiressin el seu suport a les partides de bandolers”.²¹³ El govern d'Alburquerque, però, es caracteritzà per la duresa de les seves mesures (enderrocament de cases nobiliàries, prohibicions de dur insígnies, etc.) i la transgressió de nombroses Constitucions i prerrogatives. Això facilità l'aparició d'un notable grup opositor, liderat per Alexandre d'Alentorn (fill d'Onofre) i una part important de la noblesa rural empobrida i emigrada a la ciutat. Aquest grup va coordinar l'oposició a través del control de la Diputació, que Eva Serra anomena “la Diputació dels Alentorn”.²¹⁴ Resulta difícil fer una valoració del paper del Braç Militar durant aquests primers anys, sobretot perquè s'han perdut les deliberacions que van des de 1602 fins a 1623, però, globalment, altres fonts semblen indicar que el seu paper va estar més vinculat a l'acció de persones concretes, que defensen uns interessos marcadament estamentals, que no pas a una acció col·legial que tingués una preocupació per l'interès comú.

En la dècada dels anys vint van sorgir noves topades entre les institucions catalanes i els virreis, que reclamaren al Braç que es posicionés a favor d'uns o altres. El primer incident de relleu es produí el 1621 quan el virrei Alcalà decidí exigir a Barcelona el pagament dels quintos endarrerits.²¹⁵ Després d'un any d'infructuoses

²¹¹ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 111. Un testimoni de l'època, Andreu Roig escrivia al rei tot indicant que *quien entretiene a los bandoleros es alguna gente poderosa y algunos caballeros para conservar sus parcialidades*.

²¹² Sobre aquest tema vegeu, per exemple Torres, X., *Els Bandolers. segles. XV-XVIII*, Eumo Editorial, Vic, 1991; Torres, X., *La Vall de Torelló als segles XVI i XVII: una història de paraires i bandolers*, Eumo Editorial, Vic, 1995, i Sales, N., *Senyors bandolers, miquelets i botiflers*, Empúries, Barcelona, 1984.

²¹³ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 118.

²¹⁴ Serra, E., “Introducció”, dins DD.AA., *La revolució Catalana de 1640*, Crítica ed., Barcelona, 1991, pp. VII-XIX. La cita és a la p. XIII.

²¹⁵ El conflicte ha estat ben explicat per Zudaire, E., *El Conde-duque...*, p. 75 i ss.

ambaixades per evitar la mesura, el desembre de 1621 el Consell de Cent decidí a reunir-se amb la Diputació, el Capítol i el Braç Militar per decidir quina mesura calia prendre. Fou precisament la noblesa la que proposà la solució que finalment adoptà la Ciutat: enviar un memorial al rei per exposar-li les raons que justificaven el seu dret a no pagar el quint.²¹⁶ Pocs mesos abans, havia mort Felip III. El nou rei, Felip IV, intentà mantenir la lloctinència d'Alcalà sense aplicar, tal com indiquen les Constitucions catalanes, la vicerègia. Si bé en un inici totes les institucions catalanes s'oposaren a la mesura, fou especialment el Consell de Cent i el Braç Militar els que amb més fermesa defensaren les Constitucions. La seva posició era tan forta que quan al desembre de 1622 la Diputació decidí acceptar el jurament del bisbe Sentís com a virrei, que era la persona escollida pel rei per a substituir Alcalà, ambdues corporacions iniciaren en solitari un procés de contrafacció contra la mateixa Generalitat.²¹⁷ Aquesta actitud del Braç requerí un cop de força del rei per tal de doblegar una noblesa que li devia vassallatge. Felip IV ordenà al Braç que, com a “servei particular”, l'assistís al jurament del virrei Sentís. La mesura aconseguí crear la divisió dins la corporació, la qual, després d'una tensa votació, decidí obeir el manament reial.²¹⁸

Un altre episodi on el Braç tingué un paper destacat fou les Corts de 1626. Tal com assenyala Elliott, l'estament de la noblesa fou dels més combatius davant les pretensions reials.²¹⁹ En aquest sentit, Ferro recorda que el 1626 i el 1632 la creació del Tribunal de Contrafaccions en l'anomenat projecte de la “Sala Sant Jordi”, va fracassar “en gran part perquè el Braç militar no volgué sotmetre els barons i llurs oficials a la nova jurisdicció”.²²⁰ L'actitud bel·ligerant del Braç semblava una continuació de la política que s'havia dut en els primers vint anys del segle, tot lluitant per la conservació dels seus privilegis i vetllant pels interessos de classe. Però més enllà de les seves reclamacions, el tret que caracteritzà el braç militar a les Corts de 1626 va ser la seva divisió interna, fet que Eva Serra ja va destacar al seu moment.²²¹ En aquest sentit, i en

²¹⁶ MNA, vol. X., Concretament la proposta del Braç era fer “memorial llarg y copias de tots los medis així en fet com en dret concernents a la justícia de la ciutat” (dia 13 de desembre de 1621, p. 10). També es demanava que el rei vingués a jurar les Constitucions a Catalunya.

²¹⁷ Zudaire, E., *El Conde-duque...*, p. 19.

²¹⁸ Diversos autors han estudiat amb profunditat l'episodi de la vicerègia del bisbe Sentí, en especial Elliott, J. H., *La revolta...*, pp. 142-152, Lalinde, J., *La institució virreinal...*, pp. 164-175 i Zudaire, E., *El Conde-duque...*, pp. 1-33.

²¹⁹ Elliott comenta que “fou l'aristocràcia, no pas el braç reial, la que realment insistirà” en les seves exigències (*La revolta...*, p. 224).

²²⁰ Ferro, V., “La Diputació del General de Catalunya”, dins *El territori i les seves institucions...*, p. 456.

²²¹ Serra, E., “Introducció”, p. 22; *vid.* també Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 224. Els dos grups estaven liderats pel duc de Cardona i el comte de Santa Coloma respectivament.

consonància amb la proximitat política cada vegada major amb el Consell de Cent, no podem oblidar que Barcelona va ser l'única ciutat del Braç Reial que va donar suport a les pretensions del Braç Militar sobre jurisdiccions, fet que no ens ha d'estranyar si considerem que els ciutadans honrats de Barcelona formaven part del Braç Militar des de 1602. D'altra banda, durant aquestes Corts el Braç demanà el privilegi que el seus membres poguessin exercir funcions comercials sense deixar de perdre la condició nobiliària, la qual cosa era un signe dels nous sectors socials que estaven penetrant dins la noblesa.²²² Per tant, a partir de 1620 s'estava produint un canvi en l'actuació del Braç, cada vegada més vinculat als posicionaments del Consell de Cent, donant suport en l'assumpte del quints, en la defensa de la vicerègia o en la jurisdicció sobre les propietats.²²³

La dècada de 1630 estigué marcada per la tensió cada vegada més forta entre la corona i les institucions catalanes. La guerra contra França i la lluita pels quints foren les principals manifestacions d'una progressiva tensió que culminà amb el trencament institucional de 1641. En aquest context, destaca la normalització institucional del Braç Militar, que s'havia configurat com un referent necessari a l'hora de solucionar problemes o aconseguir el suport per defensar una determinada postura. Per exemple, el 1634 el virrei exigia al Consell de Cent la revisió dels seus llibres de comptes. El consistori barceloní s'oposà a aquesta mesura emparant-se en els seus privilegis, i sorgí un nou conflicte que només finalitzà quan el virrei, davant la pressió exercida per les ambaixades de la Diputació, el capítol i el Braç Militar, renuncià al seu desig. Poc després, però, empresonà tres membres del Consell de Cent. Els diputats, el bisbe i el marquès de Villafranca, protector del Braç, s'oferiren com a intermediaris. En la línia de fer pressió cal situar també el conflicte dels quints amb Barcelona, que cap al febrer de 1635 encara continuava viu. Davant la negativa de Barcelona a pagar, el rei es veié obligat a demanar a la Diputació, el capítol i el Braç Militar que pressionessin al Consell de Cent per tal que pagui l'impost. Altres vegades el Braç Militar esdevingué un punt de referència a l'hora de decidir quina era la millor opció. Així, el març de 1639, el Consell de Cent deliberava enviar a Jeroni Navel a Madrid per oposar-se al nou impost sobre fortificacions. Abans de fer el viatge, s'estipulà que es demanés consell al Braç, a la Diputació i al virrei sobre com s'hauria de fer aquesta ambaixada. Igualment,

---

²²² Serra, E., "Ciutats i viles a Corts Catalanes, 1563-1632: entorn de la força municipal Parlamentària", XVII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó. 7-12 de setembre de 2000, p. 26.

²²³ Sobre aquesta vessant resulta d'interès l'estudi d'Albert García Espuche, *Un siglo decisivo...*, especialment les pp. 296-300.

al 1642, ja sota domini francès, Margarit consultà al Braç la conveniència o no de fer una nova lleva de soldats.²²⁴ Una altra mostra de normalització institucional de la noblesa es trobava en la renovació del jurament del duc de Cardona com a virrei: tot i que la cerimònia es féu a Girona, hi assistí el Braç Militar, juntament amb el Consell de Cent i la Diputació.

La guerra amb França i les seves conseqüències (allotjaments i lleva de tropes) va forçar la noblesa a prendre una posició que clarament es manifestà en contra dels desigs reials. De fet, va ser el Braç el principal instigador que els barons no enviessin soldats a Leucata, al 1637. Després de la desfeta, la Ciutat, la Diputació i el Braç van presentar memorials justificatius de la seva actitud al rei. Tres anys més tard, davant la campanya del Rosselló, el rei tornà a demanar més tropes a les institucions catalanes. Aquesta vegada, Barcelona respongué aviat i envià un contingent; la Diputació, si bé en un principi no hi estava gaire predisposada, també ho féu. Fou el Braç Militar el que més s'oposà a col·laborar, arribant a enviar una ambaixada a la Ciutat per demanar que no seguís les indicacions reials.²²⁵ Paral·lelament a l'enviament de tropes es produí el conflicte del seu allotjament i les lluites per definir quines viles havien d'allotjar i quines no. El Braç Militar i el Consell de Cent es queixaren repetidament, tot argumentant els seus drets.²²⁶ De fet, encara al 1684, trobem un memorial justificatiu sobre l'afer,²²⁷ la qual cosa indica que el tema no havia quedat ni molt menys resolt. Més enllà de si podia o no allotjar soldats, el cert és que es produïren abusos per part de les tropes, uns abusos que la Diputació, el Consell de Cent, el Capítol i el Braç denunciaren amb cartes a les autoritats reials. Aquesta actitud tan negativa de la noblesa, fins al punt que alguns desertaren de l'exèrcit, va merèixer una carta del rei en què els recriminava la seva tebior.²²⁸ Al llarg de la dècada dels trenta, la noblesa se sentí molt pressionada per la corona, i cada vegada desconfiava més del monarca. Resulta il·lustratiu el resum que feia Elliott d'aquest desengany: “Desproveïts de càrrecs, mancats d'honors, tractats de forma que no haurien tolerat llurs antecessors, els nobles i la gentilitat no veieren cap raó, al moment de la crisi a l'estiu de 1640, per arriscar llurs

---

²²⁴ Sales, N., “Els segles de Decadència”, dins DD.AA. *Història de Catalunya*, vol. IV Edicions 62, Barcelona, 2002, p. 355.

²²⁵ Zudaire, E., *El Conde-duque...*, p. 194.

²²⁶ Sales, N., “Els segles de decadència...”, p. 332.

²²⁷ LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 107r.

²²⁸ El rei criticava *la tibieza con que procedéis en esta ocasión acudiendo tarde a ella (a la batalla) o retirandoos sin tiempo como lo habéis hecho algunos*. Cfr. Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 354.

vides a favor d'un rei que de forma tan singular no havia sabut apreciar llurs serveis".²²⁹ D'altra banda, si bé és cert que durant la revolta de 1640 van ser el Consell de Cent i la Diputació qui portaren la iniciativa en l'acció, Eva Serra ha recordat que alguns membres del Braç van tenir un paper ben destacat.²³⁰ Del que hem exposat en línies precedents es pot observar com al llarg de la dècada dels trenta el Braç s'havia consolidat com una institució plena de vida i un referent en la vida política del país. En els mesos previs a la revolta, la implicació del Braç va ser evident, fins i tot "a estones amb un caràcter radical capdavanter".²³¹ Van ser nombroses les reunions que la Diputació, Consell de Cent, Capítol i Braç celebraren al llarg dels mesos de gener i febrer per decidir com defensar les Constitucions. En el mateix sentit, no podem oblidar que només un 12% dels assistents del Braç Militar a la Junta de Braços de setembre de 1640 van abandonar la Diputació al gener de 1641.²³² Això no vol dir, però, que el Braç tingués el mateix prestigi social que la Ciutat i la Diputació. Prova d'aquest fet fou que el text del jurament que havia de fer Lluís XIV va ser elaborat pels dos comuns. Com diu Palos, "el Braç Militar va manifestar des de bon començament el seu desacord per no ser convidat a participar en la redacció d'aquest document",²³³ la qual cosa era indicativa de les seves pretensions quant a influència política, una influència que no era acceptada pels altres dos comuns.²³⁴

Després de la caiguda de Barcelona, el 1652, la corona inicia un fort procés desinsaculador per tal de dur a terme una purga política. Eva Serra ha destacat que en el Consell de Cent aquesta purga es va centrar especialment en els menestrals, el 67% dels quals foren desinsaculats, i que van ser els militars el sector que menys va patir aquesta repressió (només afectà el 19% dels insaculats).²³⁵ Arran d'aquests canvis sorgí una nova generació de burgesia ascendent i petits "nous" nobles que no han viscut els esdeveniments de 1640, i que tingueren una actitud diferent envers la corona. Tradicionalment, s'ha parlat de la segona meitat del segle XVII com una època de

²²⁹ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 463.

²³⁰ Serra, E., "1640 Una revolució política. La implicació de les institucions", dins, DD.AA. *La revolució...*, pp.3-65. La cita és a la p. 48.

²³¹ Serra, E., "Introducció", p. 32.

²³² Sales, N., *Els segles de decadència...*, p. 345.

²³³ Palos, J. L., "Una lectura de la Guerra dels Segadors (1638-1644)" dins, *Dietaris de la Generalitat...*, vol. V, p. XXVI.

²³⁴ Amb tot, cal dir que el seu poder ja era notable. Durant el 1641 la pressió del Braç va ser tant gran que van aconseguir la destitució de Jaume Ferrer com a assessor de la Diputació, tot i l'oposició dels diputats. Cfr. Palos, J. L., "Una lectura..." p. XXVII.

²³⁵ Cfr. Serra, E., "El pas de rosca...". L'autora comenta que amb el control de la insaculació es volia que la Generalitat fos "un òrgan inoperant a efectes de govern català i només operatiu a efectes clientelars de la monarquia" (p. 75).

neoforalisme, en què es destaca una col·laboració entre les institucions catalanes i la Cort de Madrid. Els recents estudis²³⁶ no fan sinó qüestionar la tranquil·litat del període. La veritat és que Catalunya va viure gran part d'aquest període sota un estat continuat de guerra amb França que condicionà gran part de la seva acció política: la guerra de la Devolució (1667-1668); la guerra d'Holanda (1672-1679), la tercera guerra amb França (gener-novembre de 1684) i la quarta (1688-1697), a les quals cal afegir la revolta dels barretines (1687-1690) i el cop d'Estat de Joan Josep d'Àustria al 1667. Aquest context tan bel·ligerant feu que la noblesa catalana, que s'esforçava en defensar el país davant la incapacitat de les tropes reials, *uno de los grandes protagonistas* del període. En aquest sentit, Morales Roca considerava que era sota el regnat de Carles II *quando adquiere mayor preponderancia el papel político del Brazo Militar, como representante del estamento nobiliar de Cataluña*.²³⁷ Una mirada als principals esdeveniments del període ens confirma la imatge d'un Braç Militar fidel a la Corona i que fruit d'aquesta actitud, assoleix diferents recompenses. Potser el primer episodi destacat sigui el posicionament polític del Braç davant el cop d'Estat de Joan Josep d'Àustria. Conscient de la seva situació, Joan Josep escriurà a les institucions catalanes, i entre elles al Braç Militar, per tal de demanar el suport a la seva causa. El conflicte creà una forta divisió al si del Braç Militar, que finalment decidí demanar a don Joan Josep que renunciés a les seves pretensions i se sotmetés a la Regent Mariana.²³⁸

Durant el conflicte dels Barretines, el Braç, com la resta de les institucions, tingué una actitud clarament de fidelitat al rei i de fermesa davant els insurgents,²³⁹ fins al punt que el 23 de novembre de 1689 es decidí fer una ambaixada al virrei "offerint sacrificar sas vidas y haciendas de tots los particulars del Bras per a lo castich dels contrafahents".²⁴⁰ A tot això cal afegir qüestions de caire més ordinari, que ja han sortit en la primera part del capítol: el finançament de la reconstrucció de baluards, els

²³⁶ Espino López, A., "Catalunya durante el reinado de Carlos II. Política i guerra en la frontera catalana. 1679-1697", *Manuscrits*, 5, Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona, 1997; Dantí, J., *Aixecaments populars als països catalans. 1687-1693*, Curial, 1990; Albareda, J., *Els catalans...*, capítol I.

²³⁷ Morales Roca, F., "Privilegios nobiliarios...", p. 187.

²³⁸ L'episodi ha estat estudiat per Sánchez Marcos, si bé és només una aproximació primerenca. Per conèixer l'actitud del Braç Militar en aquest conflicte resulta imprescindible la consulta de LLDBM, G-69, vol. III, fol. 220 i ss.

²³⁹ Sobre aquest aspecte, Albareda comenta que la noblesa, "si bé inicialment va mantenir una actitud possibilista, es desentengué del moviment i s'oposà en veure perillar els seus interessos perquè aquests (els barretines) es radicalitzaven" (Albareda, J., *Els catalans...*, p. 3)3. El mateix autor constata, però, que alguns van ajudar sotamà els grups radicals, que també tingueren el suport d'alguns petits nobles.

²⁴⁰ LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 581r.

donatius per al rei,²⁴¹ creació de juntes de defensa davant el setges dels francesos,²⁴² etc. Resultat d'aquestes i altres accions són les diferents mercès que el rei els concedí a l'últim terç de segle. Així, al 1674, Carles II atorga un Reial Privilegi pel qual es confirmà el dret de la noblesa a no allotjar soldats;²⁴³ el 1690 el rei els concedia el títol de “fidelíssims”;²⁴⁴ el juny de 1694, el privilegi de que els seus enviats a Madrid (també els del Consell de Cent i de la Diputació) rebessin el tracte d'ambaixadors.²⁴⁵ El 1698, el virrei Darmstadt concedí que la banda que acostumaven a portar els cavallers catalans, fos des d'aleshores la insígnia pròpia i peculiar dels membres del Braç Militar. El 1706 Carles III concedí als seus oficials els privilegis de què gaudien els *Grandes de España* i, al 1707, el privilegi al protector d'anar precedit de dos macers.²⁴⁶

2.2.2. La noblesa sota Felip V i Carles III, l'arxiduc (1700-1714)

Però, de fet, fou a partir de 1700 quan aquest prestigi i poder creixent de la noblesa es manifestà encara amb més força i es desenvolupà plenament. Un primer moment clau fou el conflicte per l'acceptació del testament de Carles II. L'estudi minuciós dels esdeveniments mostra que en aquest context va ser el Braç Militar el principal opositor a la mesura. De fet, tot i que la Conferència acordà acceptar els manaments de Madrid, el Braç, en una tensa reunió, es negà a seguir aquest consell i deliberà escriure una carta de condol a la reina, i que en un memorial se li exposessin “los reparos y dificultad que se offerescan respecta de la jurisdicció contenciosa” del virrei, la qual cosa ha portat a que “ha suspès al present Brás lo prendre sobre ells resolució fins a saber si sa Magestat se dignarà manar attendre a dit reparos y duptes”.²⁴⁷ La noblesa va valorar més el parer del seu prestigiós advocat, Lluís de València, que recomanava que no s'acceptés el virrei, que no pas el parer dels Tres

²⁴¹ Com el que es recull a LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 622r.

²⁴² LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 111v.

²⁴³ Cfr. Morales Roca, F., “Privilegios nobiliarios...”, p. 193.

²⁴⁴ Aquí tampoc cal ser ingenus, i hem de tenir present que aquesta mercè arriba poc després que el Braç hagués aprovat fer un donatiu al rei. Cfr. LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 108v.

²⁴⁵ Morales Roca, F., “Privilegios nobiliarios...”, p. 178.

²⁴⁶ Fluvià A., “Precedents històrics...”, p. 12. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. IV i Morales Roca F. “Privilegios nobiliarios...”. D'aquests privilegis cal destacar l'equiparació dels seus oficials a la dignitat de *Grande de España*, que en el fons és el privilegi de cobertura que tant va disputar el Consell de Cent amb el rei al llarg del segle XVII. En aquest sentit, cal tenir present com el privilegi equipara els oficials del Braç als del Consell de Cent i, a la vegada, és un signe de la íntima implicació social que hi havia entre el Consell de Cent i el Braç.

²⁴⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 157v. El memorial es troba als fol. 282r-295v.

Comuns. Encara que després la noblesa, en veure's aïllada políticament (Diputació i Ciutat no la van secundar en aquesta decisió), va rectificar, en cap moment no va deixar de protestar, i per aquesta raó envià pocs mesos més tard un llarg memorial on exposava totes les dificultats legals que suposava l'acceptació de la mesura que se'ls demanava. L'episodi representa un bon exemple de coherència política i d'estricta compliment de la legalitat. Sens dubte, el Braç va destacar en la defensa de la legalitat per sobre de la Diputació i el Consell de Cent.²⁴⁸

Aquesta bel·ligerància del Braç continuà en els mesos següents quan el conflicte de la vicerègia esclatà de nou al desembre de 1700 i gener 1701. Es produí una divisió molt gran entre la Diputació, partidària d'acceptar la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència, i la Ciutat, que es negava a donar per vàlida l'actuació del tribunal reial. En aquest context, el Braç se situà clarament del costat del consistori barceloní. Després hi va haver uns mesos de tranquil·litat amb l'anunci de la vinguda del rei a Catalunya per celebrar Corts. La noblesa va tenir novament un paper ben destacat, ja que en va posar-ne en perill la conclusió quan Pere Torrelles presentà un dissentiment general a totes les Constitucions fins que no es retornés el dret de les insaculacions. La maniobra de Torrelles, que va guanyar el suport d'un gran nombre d'altres nobles, tingué entre altres conseqüències la divisió del Braç Militar en dos bàndols, ja que altres nobles protestaren contra la proposta de Torrelles. Finalment les pressions reials aconseguiren que Torrelles retirés el dissentiment i que les Corts poguessin arribar a bon port. Tot i així, el Braç Militar havia fet sentir la seva veu davant del nou monarca: la noblesa estava disposada a jugar fort per defensar les Constitucions.

Una actuació vigilant que es mantingué en els següents mesos. Si les Corts es tancaven el gener de 1702, pel maig de 1702 esclatà un nou problema per la Planta de Govern en marxar Felip V a Nàpols, com veurem més endavant. El Braç tingué novament una paper ben destacat en la defensa de les Constitucions, quedant-se en solitari. Com recordava el comte Robres *no obstante la diputación y ciudad de Barcelona le reconocieron muy luego, más el Brazo se resistió.*²⁴⁹ De molta més rellevància fou el conflicte per l'expulsió d'Arnald Jäger. D'aquest conflicte, ara ens interessa destacar l'actitud del Braç i concretament del seu protector, Felicià Cordelles, que pel seu càrrec era també membre del Tribunal de Contrafaccions. La seva actitud va

²⁴⁸ Una primera aproximació detallada al conflicte la podeu trobar a Martí, E. "Conflictivitat institucional: La Conferència dels Comuns de novembre de 1700", *Pedralbes*, 23, vol. II. Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 209-232.

²⁴⁹ López Mendoza i Pons, A., *Historia de las Guerras Civiles...*, p. 123.

ser la més radical en la defensa dels drets que emparaven el ciutadà català d'origen holandès.²⁵⁰ Un altre moment on es manifestà el poder creixent que el Braç militar s'estava atribuint, el representa l'enfrontament pel torp que la Diputació imposà el veguer per haver fet un registre a la casa del diputat eclesiàstic sense tenir-hi competència. El Braç sortí en defensa del veguer i protestà amb fermesa davant dels diputats, criticant "lo ardor ab que lo procurador fiscal del General".²⁵¹ Perquè quedés clara l'actitud, la noblesa enviava una representació als diputats amb els seus arguments a través d'una ambaixada composta per sis persones, quan normalment s'enviava una o dues.²⁵² El conflicte és perllongà en el temps, es convocaren conferències, i l'afer no se solucionà fins ben entrada la tardor. Amb tot el succés mostra la importància creixent del Braç, que arribava a qüestionar el poder de la Diputació.

Fins l'arribada de Carles III les topades amb les autoritats filipistes es reproduïren, a la vegada que la unió dels Tres Comuns es reforçà. Aquí trobarem al Braç Militar ben disposat a la defensa de Barcelona davant els perills dels diferents setges, tot oferint la seva ajuda al Consell de Cent per capitanejar la Coronela, coordinant amb els altres dos comuns la seva oposició a acceptar la modificació del testament de Carles II, etc. Un altre moment clau en què el Braç Militar tornà a destacar per la seva actitud en la defensa de la constitucionalitat es produí amb la vinguda de Carles III a Barcelona, l'octubre i novembre de 1705. En aquella ocasió la noblesa va tenir un paper clau en control de la població de Barcelona, en la preparació de les Corts i la defensa dels interessos dels individus.

La legalització de la Conferència dels Tres Comuns a les Corts de 1705-1706 va tenir entre altres conseqüències un reforçament dels àmbits d'actuació del Braç Militar que intervingué en afers que a primera vista podien semblar ben allunyats de les seves competències: els rals de vuit, contra les desinsaculacions de Carles III, sobre la jurisdicció de la coronela, sobre els magistrats de la Llotja i la seva consideració o no com a militars, l'afer Parrella, *l'Epítome*, els allotjaments, sobre l'obertura del Tribunal de Contrafaccions, etc. Al darrere de molts d'aquests conflictes trobem una noblesa que secunda sense dubtar els suggeriments dels altres dos comuns quan no és ella la que proposa la convocatòria de la Conferència. Eren nombrosos els conflictes amb els quals el Braç s'implicà de forma destacada, i per això adquirí un prestigi molt gran en la defensa

²⁵⁰ Cfr. DDP, vol. X, 6 de desembre de 1702 i 1 de març de 1703.

²⁵¹ DDP, vol. X, 22 de juliol de 1703, annex 407.

²⁵² Cfr. DDP, vol. X, 24 de juliol de 1703.

de les Constitucions. Ben sentida era la resposta dels tres comuns en saber la marxa de Carles III a Viena pel setembre de 1711: “tant la Diputació com la noblesa i ciutat, el mantindran en eterna memòria”.²⁵³ Els Braç s’havia convertit en la tercera institució més influent del Principat per mèrits propis, i com el Consell de Cent, la via dels fets i la seva actitud en els moments difícils li havien atorgat un poder que depassava de llarg les prerrogatives estrictes que fixaven les seves ordinacions.

Malgrat al fidelitat al monarca no vol dir en cap cas que el Braç deixés de defensar els seus drets. Així, per exemple, quan Barcelona estigué sota domini francès el 1697, no dubtà, juntament amb el Consell de Cent, a exigir al virrei Vendôme el dret que tenen els nobles de dur armes, assumpte que es repetí el 1704. En una línia semblant, el 1698, el Braç es queixa al Consell d’Aragó pels incompliments dels allotjaments, per a la qual cosa confecciona un memorial.²⁵⁴ El seu dinamisme i implicació política tampoc havien canviat. Pocs mesos abans, el 8 d’agost de 1697, quan la caiguda de Barcelona ja semblava evident, la Diputació, el Consell de Cent i el Braç prengueren la iniciativa i presentaren al virrei Velasco una proposta de capitulació que fos digna. Aquesta imatge, però, no ens ha de fer oblidar les divisions internes que sempre existiren dins la noblesa. Cal tenir present, com ha assenyalat Joaquim Albareda, que en la revolta dels barretines van tenir un paper rellevant alguns notables de Barcelona, i que “la petita noblesa tenia motius de pes per sentir-se descontenta amb els ministres de Carles II”.²⁵⁵ En l’últim terç de segle assistim també al final d’un procés de progressiu canvi de la base social del Braç Militar. Molas Ribalta ha posat de manifest com va ser durant el regnat de Felip V quan culminà *el proceso de extinción de los grandes linajes de los principales señores de Cataluña*, la qual cosa fa que el Braç estigués format *mayoritariamente por nobles, caballeros y ciudadanos y burgueses honrados*.²⁵⁶ A això, cal afegir el conflicte de precedència que es produí al si del Braç el 1692, i que ja hem explicat abans. En el fons, el que s’estava produint era un reforçament de la cohesió interna, disminuint, *de facto*, les diferències entre els estaments i es reforçava la igualtat fonamental de la condició nobiliària.²⁵⁷

Tot i que és cert aquest augment de prestigi i presència social del Braç, això no vol dir que de vegades vetllés exclusivament pels seus interessos. Eva Serra ens recorda

²⁵³ DDP, vol. X, 6 de setembre de 1711.

²⁵⁴ Dantí, J., *Aixecaments...*, p. 101. El memorial es troba a LLDBM, G-69, vol. V., fol. 611r.

²⁵⁵ Albareda, J., “Entre França i Espanya: actituds dels grups dirigents catalans a la fi del segle XVI”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, pp. 167-181. La cita és a la p. 180.

²⁵⁶ Molas Ribalta, P., “Felipe V...”, p. 9.

²⁵⁷ Cfr. Molas Ribalta, P., “Felipe V...”, p. 9.

que a les compilacions de 1704 es recollia el dret dels membres del Braç a dur armes (que els diferenciava externament dels altres estaments), i el conflicte amb el Braç Reial per la reforma d'alguns drets fiscals.²⁵⁸ D'altra banda, Ferro considerava que no s'havien d'extrapolar aquestes maniobres de la noblesa, que en realitat "es limiten a consagrar una qüestió de fet". L'autor creu que la societat catalana, incloent la seva noblesa, caminava cap a un anivellament dels privilegis personals a favor de la societat en general.²⁵⁹ Raó no li faltava, sobretot si considerem que aquesta noblesa, amb els seus alts i baixos, va tenir en certs moments de la seva història un paper destacat en la defensa de les Constitucions. D'altra banda, el desenvolupament del Braç al llarg del segle XVII ens confirma allò que apuntàvem en la primera part d'aquest capítol: el protagonisme polític creixent del Braç en les últimes dècades del segle XVII. La seva presència en la política catalana és cada vegada més freqüent i intensa, i aquest fet li confiava un prestigi més gran.

Elliott considerava que al segle XVII fou "la falta d'un sentiment de responsabilitat cap a la comunitat el que més caracteritza a la classe dirigent catalana",²⁶⁰ i James Amelang va mostrar que la creació del Braç al 1602 "va confirmar la veu dominant de Barcelona dins del conjunt de l'aristocràcia catalana".²⁶¹ Però tot i així, no podem oblidar que l'onze de setembre de 1714, quan Rafael Casanova, conseller en cap, caigué ferit i hagué de deixar el pendó de Santa Eulàlia, la bandera la recollí Joan de Lanuza i Oms, comte de Plasència i protector del Braç Militar. El fet era indicatiu de la preponderància que ha adquirit el Braç al llarg del segle XVII. Sense qüestionar les afirmacions d'Elliott i James Amelang, cal reconèixer també que les seves accions sovint traspassaren els límits estrictament estamentals fins a esdevenir, com diu Molas, *defensores del sistema constitucional catalán, con más fuerza que la propia Generalidad*.²⁶² En aquest sentit tampoc podem oblidar la reflexió de Patiño, home contemporani als esdeveniments, el qual no s'estava de reconèixer que el Braç Militar *de algunos años á esta parte, por descuido ó tolerancia de los ministros, se había hecho formidable y se entrometían en todas las materias de estado, publicándose celadores de la observancia de sus fueros*.²⁶³ El decidit suport al Consell de Cent en el conflicte dels quints, la defensa aferrissada de la vicerègia al 1621, les queixes per

²⁵⁸ Serra, E., "Ciutats i Vilesa Corts de Catalunya...", p. 26.

²⁵⁹ Cfr. Ferro, V., *El dret...*, p. 441.

²⁶⁰ Elliott, J. H., *España y su mundo...*, p. 116.

²⁶¹ Amelang, J., *La formación...*, p. 98.

²⁶² Molas Ribalta, P., "Felipe V...", p. 10.

²⁶³ Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nación...*, p. 677.

abusos i transgressions de les lleis en els allotjaments, la defensa del *Princeps Namque*, l'impuls de les Juntes de Braços, les accions militars a finals de segle, el seu paper durant el setge de Barcelona al 1697, les seves actuacions polítiques amb Felip V, etc., eren actuacions que difícilment es poden explicar des d'una perspectiva d'interès purament estamental. El Braç amb el pas del temps es configurà com una institució capacitada per a defensar els privilegis i Constitucions, no només de la noblesa, sinó també de tot el Principat. Així ho deia Castellví quan valorava com el protector *tiene facultad de convocar la nobleza que se halla en Barcelona para deliberar sobre cualquier asunto que considere vulnera las prerrogativas de la nobleza o las del Principado*.²⁶⁴ Una imatge que Josep Alòs també ho reflectia, però des d'una perspectiva ben diferent: *atrevisse el brazo militar singularmente en materias de estado o que conduzcan a la conservación de la real autoridad y de sus regalías o del real patrimonio, motivando el interesarse en las dependencias, por dezir que recaen sobre rompimiento de las leyes, fueros, inmunidades y libertades de Cathalunya, de la cuales se constituye el brazo militar zelador*.²⁶⁵

La lectura atenta dels esdeveniments, mostra com la defensa de les Constitucions del país per part del Braç Militar no era només fruit del zel constitucionalista, sinó que també gaudia de sanció legal, i aquesta l'havia atorgat ni més ni menys que Felip V. En aquest sentit, les crítiques formulades tant per Josep Alòs com per Patiño eren errònies. El ja esmentat capítol XXXI de les Corts de 1701-1702, feia a referència al fet que el Braç tenia capacitat de gastar diners per la “defensa dels Privilegis, exempcions y llibertats de dit Bras Militar, del General de Catalunya, Ciutat de Barcelona y de las demás Ciutats, Vilas, Llochs, Termes, y Quadres, Comuns, y Particulars del present Principat”.²⁶⁶ S'havia produït el mateix fenomen que succeí a la Conferència anys més tard: una qüestió de fet (la defensa de les Constitucions) s'havia convertit en una qüestió de llei.²⁶⁷

²⁶⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 550.

²⁶⁵ “Informe de Josep Alós...”, p. 755.

²⁶⁶ *Constitucions, Capítols i Actes de Cort...*, p. 27.

²⁶⁷ El Braç Militar fou suprimit, almenys *de facto*, amb el decret de Nova Planta. Al segle XVIII però, van haver-hi alguns intents de revitalitzar-ho i sabem que alguna cosa sens dubte hi va haver. Aquest és tot un camp per investigar. Vegeu Solé, S., “La Cort...”, p. 155.

2.2.3. Aproximació a la composició social del Braç Militar

A les planes anteriors hem intentat dibuixar els trets principals del Braç Militar i mostrar les raons que expliquen la rellevància política que tingué a finals del segle XVII i especialment durant la guerra de Successió. El nostre objectiu ara és fer una primera aproximació a la composició social del Braç Militar, la qual pretén ser una introducció a l'anàlisi més profund que farem de la classe dirigent en el darrer capítol d'aquest treball. Per aconseguir aquest objectiu hem centrat la nostra atenció en l'estudi dels assistents al Braç durant els primers dies del conflicte de la vicerègia de 1700.²⁶⁸

A grans trets podem dir que entre els dies 31 d'octubre i 8 de novembre es va parlar sobre la salut del rei i sobre l'acceptació del cardenal Portocarrero com a regent. En aquestes reunions es decidí la convocatòria d'una Conferència per decidir la millor manera de solucionar el problema de la regència interina del cardenal. En el transcurs de les negociacions entre les tres institucions, Darmstadt comunicà la mort del rei. L'aplicació de la vicerègia, tal i com estipulen les Constitucions, centrà l'atenció de les sessions que es produïren entre els dies 8 i 16 de novembre i que foren el punt de màxima tensió dins del Braç. A partir del dia 16, un cop solucionat el conflicte, les reunions perderen interès i es debateren temes de menor importància, com ara l'assistència als funerals pel rei organitzats pel Consell de Cent i la Diputació. Aquest és el tema dels dies 24 d'octubre i 1 de desembre, que s'han inclòs dins l'estudi perquè poden ser il·lustratius de la participació del Braç en reunions on es debaten temes de menor relleu.²⁶⁹

A partir de l'anàlisi dels assistents a les reunions del Braç durant aquells dies, hem confeccionat una base de dades, que recollim a l'annex 2, on es troben els noms de les 119 persones diferents que hi participaren. D'aquestes n'hem pogut identificar amb seguretat a 117, de tal manera que només n'hi ha dues de desconegudes.²⁷⁰ La identificació dels membres s'ha basat a partir dels estudis publicats per diversos autors, especialment Armand de Fluvià i Francisco Morales Roca, Castellví i Bruguera.²⁷¹ El

²⁶⁸ Voldria agrair a Armand de Fluvià el temps que em va dedicar en la confecció d'aquesta base de dades. Els seus consells, la facilitat d'accés a textos inèdits i la seva ajuda en la identificació d'alguns personatges han estat de gran valor per poder finalitzar aquest treball.

²⁶⁹ Sobre aquest tema vegeu el Llibre de LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 167v.

²⁷⁰ Els noms d'aquestes dues persones són Josep Serra i Francesc Sunyer.

²⁷¹ Bru de Sala, Ll., i Fluvià, A., *Nobiliari del reial cos de la noblesa de Catalunya*, Editorial Joventut, 1998, Barcelona; Morales Roca, F., "Privilegios nobiliarios del principado de Cataluña. Reinado de Carlos II, 1665-1700", *Hidalguía*, 1979; i Castellví, F., *Narraciones...*. De vegades els diferents termes utilitzats per Castellví per referir-se a la mateixa persona ens han servit per identificar-les. Bruguera, M.,

marc temporal abraça des del 31 d'octubre fins a l'1 de desembre de 1700, i s'analitzen un total d'onze reunions plenàries que es celebraren durant aquest temps. Abans de començar amb l'estudi de les dades, però, voldríem cridar l'atenció sobre algunes dificultats que es presenten a l'hora de poder identificar amb seguretat els diferents personatges. Potser l'aspecte més important a tenir en compte quan analitzem socialment la composició del Braç, és que no ens podem guiar per la presència dels adjectius de dignitat. Tradicionalment s'ha considerat que els nobles sempre precedien el seu nom amb el tractament honorífic de "don", mentre que nom dels ciutadans honrats i els cavallers apareixen escrits sense aquest tret distintiu.²⁷² Partint d'aquesta base seria possible una identificació social dels membres d'una sessió del Braç només comptant el nombre de "don" que hi ha, independentment de si és possible identificar o no la persona concreta.

Després d'analitzar les reunions del Braç durant el novembre de 1700 tenim la sensació que aquest criteri, si bé resulta útil per fer una primera aproximació, no ens dóna una seguretat absoluta.²⁷³ En les deu sessions estudiades hem trobat almenys nou errors clars en la transcripció dels noms. Potser el cas més clamorós és el de Joan Llinàs, un conegut ciutadà honrat de Barcelona, relacionat amb Feliu de la Penya, que en diverses vegades apareix escrit com don Joan Llinàs, com ara el dia 15.²⁷⁴ En canvi els nobles Josep Clariana o Emmanuel Ferrer, veuen com els dies 1 i 16 han perdut la seva noblesa, en aparèixer escrits sense l'adjectiu de dignitat propi del seu estatus.²⁷⁵ Un altre error que es troba i dificulta la identificació és l'escriptura del nom, sobretot quan és compost. Així, Pau Ignasi Dalmases ens apareix el dia 15 com Ignasi Pau Dalmases, Antoni Roger d'Erill com Antoni d'Erill o Josep Nuri de Lana com Nuri de Lana. Semblantment la mateixa persona ens apareix de vegades amb els dos cognoms i d'altres només el primer, com ara don Felip Ferran Sacirera, que apareix el dia 10 com Felip Ferran.

Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona y heroica defensa de los fueros y privilegios de Catalunya en 1713 -1714, Editorial de Luis Fiol y Gros, Barcelona, 1870.

²⁷² Sobre la identificació estamental vegeu Morales Roca, F., "Privilegios nobiliarios del principado de Cataluña. Reinado de Carlos II, 1665-1700", *Hidalguía*, 1979, pp. 191-200.

²⁷³ Sobre les dificultats que presenta la utilització del "Don" per intentar establir categories socials vegeu Cadenas y Vicent, V., "El empleo del 'Don' en los documentos hasta el siglo XVIII y su presunción de calificación nobiliaria", *Hidalguía*, 86, 1968, pp. 9-12.

²⁷⁴ El mateix passa amb don Francesc Marí que, segons Armand del Fluvià, és cavaller.

²⁷⁵ Els altres errors identificats són els casos del Felip Quintana, que el dia 24 no se'l considera doctor, Bonaventura de Gualbes, que el dia 31 d'octubre no és noble i Ignasi Mari i Lluís Josa, ambdós són cavallers.

La precedència dels cognoms acostuma a ser una de les principals dificultats per a la identificació dels personatges, ja que tot sovint els nobles intercalaven els cognoms d'avantpassats seus que tingueren cert prestigi. En alguns casos la seva identificació resulta relativament fàcil, com ara amb Jaume Copons i Falcó, el nom exacte del qual és Jaume Copons de la Manresana - Calters de Vilafranca i Falcó. Però això no sempre resulta tan senzill, com il·lustra el cas de Pere Planelles i Cruïlles, que és el nom amb què apareix als textos. El seu nom autèntic és don Pere Planella i de Dusai, noble, baró de la Granera i senyor de Castellcir, i la presència del “Cruïlles” respon a la voluntat de conservar el segon cognom del seu avi. Si seguim l'evolució d'aquesta nissaga al llarg del segle XVI ens adonarem de les raons que fonamenten aquesta identificació. Primer, trobem Joan Francesc Planella i Despujol, donzell al 1599 i senyor de Castellcir. La següent generació la forma Pere Planella i de Cruïlles, fet cavaller al 1626, ennoblit després de 1632.²⁷⁶ Conserva el títol de senyor de Castellcir. El seu fill fou Joan Baptista Planella - Cruïlles i Vila, noble, que participa a la Junta de Braços de 1653, senyor de Castellcir al que s'afegeix el títol de baró de la Granera. Per últim arribem a don Pere Planella i de Dusai, que, com hem dit, era noble, baró de la Granera i senyor de Castellcir. A vegades el problema és que les persones canviaven l'ordre dels cognoms per fer prevaldre el de la mare o el d'un altre avantpassat. Així succeeix amb Carlos Orís i Puiggener, el nom exacte del qual és Carlos Puiggener i d'Orís.²⁷⁷ Altres vegades el problema el trobem en el fet que els dos primers cognoms apareixen com si fossin el primer i el segon. Francesc Agulló el trobem a vegades com Francesc Agulló i Pinós (el dia 11, per exemple), però el seu nom complet és Francesc Agulló-Pinós de Sagarriga. El que ens interessa destacar ara és que cal tenir cura a l'hora d'intentar identificar els diferents personatges que componen una sessió del Braç. Els errors que l'escrivà cometia en la transcripció, en l'adscripció del nom o dels cognoms i, sobretot en el tractament adequat a la dignitat de cada persona, exigeixen un estudi minuciós, cas per cas, en el que és fàcil cometre alguna errada quan es treballa amb un gran nombre de cognoms, com és el cas del present treball.

Abans d'entrar en l'anàlisi social del Braç Militar cal dir que en aquest estudi s'ha simplificat les categories estamentals de l'època moderna a tres tipologies ben definides: ciutadans honrats de Barcelona (chb), cavallers (cav) i nobles (nob). Això

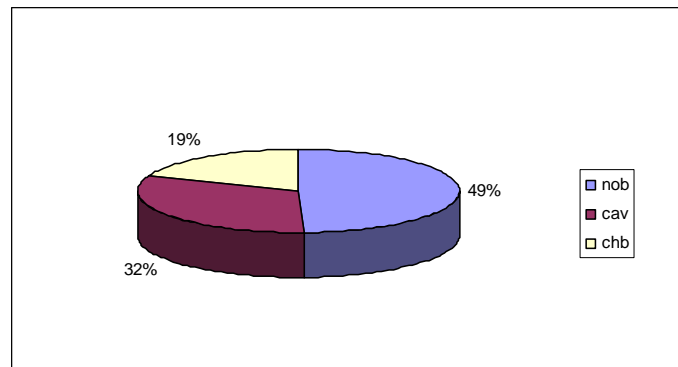
²⁷⁶ Vegeu de Fluvià. A., *Nobiliari...* L'autor constata que és ennoblit, però no recull la data exacta.

²⁷⁷ Dec aquesta dada a una comunicació personal d'Armand de Fluvià.

implica que identifiquem les categories de donzell i cavaller dins el mateix grup, i que, pel que fa a la noblesa, no es distingeix entre els *Grandes de España*, els barons, el comtes o els senyors de viles. Entrant ja en matèria, el primer que es desprèn de l'anàlisi dels assistents a les reunions del Braç el novembre de 1700 és que hi ha una paritat entre la noblesa i els estaments no titulats. Així, dels 117 membres identificats, 58 són nobles i 59 són cavallers o ciutadans honrats, tal i com ho podem observar en el següent gràfic.

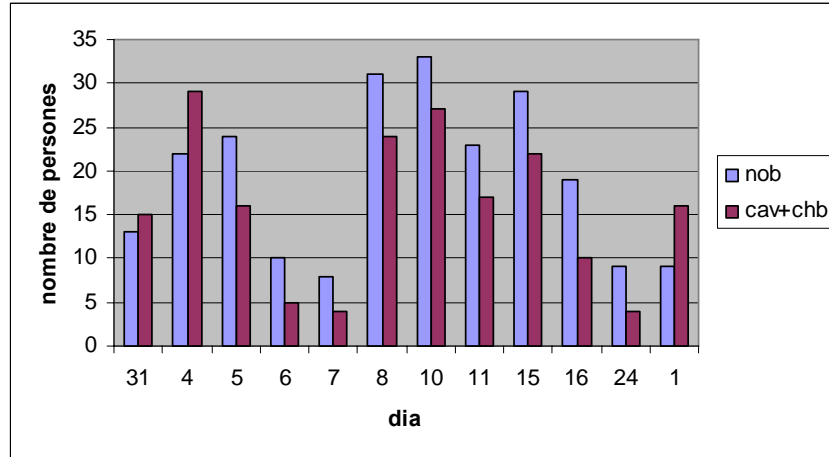
Gràfic 1

La composició social del Braç Militar

Cal relativitzar aquesta hipotètica paritat ja que quan es fa una anàlisi social dels assistents a les diferents reunions del Braç s'observa com la noblesa gairebé sempre està present en un nombre de persones més gran que cavallers i ciutadans. Així, en el gràfic 2 i en el quadre 3 es pot observar com en gairebé tots els casos el nombre de nobles és superior, tot i que aquesta diferència no és excessivament gran. Els casos extrems es donen el dia 16 de novembre, quan el nobles tenen nou persones més que els ciutadans i cavallers i el dia 24, quan són el doble que els altres. Aquesta superioritat, però, no és excessivament gran, ja que tot i ser majoria hi ha una forta presència dels altres estaments nobiliaris. Així, trobem tres casos (els dies 31, 4 i 1) en què els cavallers i els ciutadans honrats són superiors a la noblesa, la qual cosa mostra el pes que podien tenir aquests sectors dins del braç en determinades ocasions. Si bé en un principi es podria argumentar que el dia 1 és negligible, ja que en tractar-se temes poc importants es pot entendre que la noblesa no té interès en assistir-hi, cal tenir present que no es pot dir el mateix del dia 4, data en què observem una gran assistència de membres per la importància del tema (es parla sobre la regència de Portocarrero i la necessitat de convocar una conferència).

Gràfic 2
Proporció entre la noblesa i cav+chb

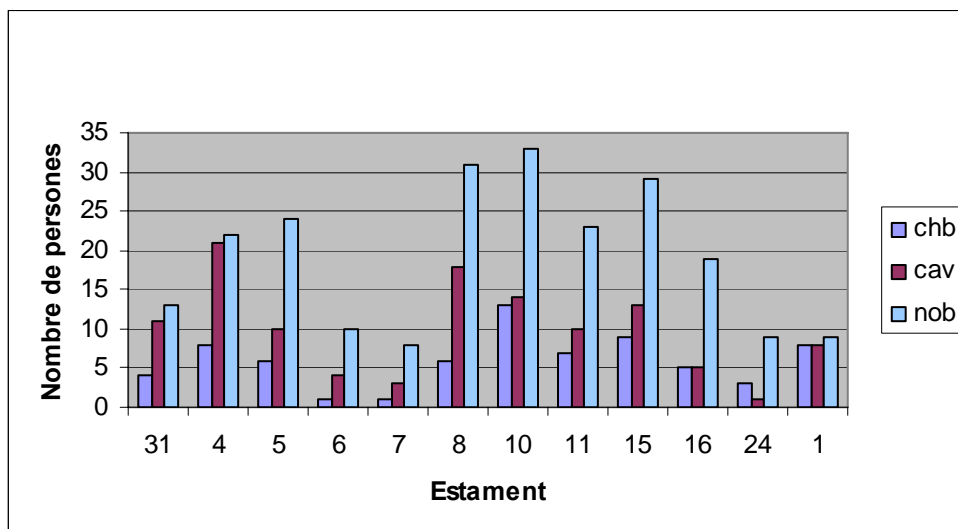
Quadre 3
Proporció entre la noblesa i cav+chb

Dia	nob	cav+chb
31	13	15
4	22	29
5	24	16
6	10	5
7	8	4
8	31	24
10	33	27
11	23	17
15	29	22
16	19	10
24	9	4
1	9	16

La imatge d'una noblesa que amb prou feines controla el Braç Militar a causa del petit marge d'avantatge que en alguns casos té davant els altres dos sectors, canvia notablement si analitzem els mateixos dies però diferenciant els tres estaments, tal i com mostra el gràfic 3. Observem aquí com la superioritat dels nobles és molt més evident

que no pas al quadre anterior, especialment els dies 8, 10, 11, 15 i 16, justament els dies amb més assistència. Destaca que aquesta superioritat es manté també els dies 31, 4 i 1, que al gràfic anterior assenyalava una minoria dels nobles. El quadre ens porta a considerar que aquests dies, més que d'una superioritat dels cavallers i ciutadans enfront dels nobles, caldria dir que hi ha una certa paritat en els seus membres, especialment entre els nobles i els cavallers, molt evident el dia 1 i una mica menys el dia 31 i el 4. D'altra banda, el quadre ens mostra que la distribució interestamental dins el braç a cada reunió és sempre la mateixa, és a dir, els ciutadans honrats són el grup menys representat, mentre que els cavallers sempre són el segon grup en nombre de persones, tot i que bastant lluny de la xifra dels nobles. Només el dia 24 els ciutadans honrats superen als cavallers en nombre. En aquest sentit, és il·lustratiu que, fora del cas dels dies 4, 10 i 1, en la resta els nobles són el doble dels cavallers i gairebé tres vegades més que els ciutadans. En la mateixa línia, trobem en general una lleugera superioritat dels cavallers sobre els ciutadans, que esdevé molt gran els dies 4 i 8 de novembre, dues de les quatre reunions amb més assistents (i, per tant, de més rellevància). Aquest fet ens pot fer pensar tant en una major presència dels cavallers dins del braç, com de la seva major capacitat de convocatòria. A la vegada, però, cal fixar-se que dues vegades els ciutadans honrats són més nombrosos que els cavallers.

Gràfic 3
Distribució estamental del Braç Militar

Quadre 9

Dia	Nob	Cav	chb
31	13	11	4
4	22	21	8
5	24	10	6
6	10	4	1
7	8	3	1
8	31	18	6
10	33	14	13
11	23	10	7
15	29	13	9
16	19	5	5
24	9	1	3
1	9	8	8

Veient els tres gràfics en conjunt, la primera conclusió a què s'arriba és que el Braç Militar de 1700 estava molt lluny de la imatge tradicional d'una noblesa tancada i elitista, sinó que integra en el seu si una proporció considerable d'altres sectors socials. És un Braç format principalment per nobles però també per cavallers i ciutadans honrats, suficientment representats per poder fer sentir la seva veu i, en algun cas, per poder-la imposar. D'altra banda, els tres gràfics també mostren la cohesió interna del Braç, en el sentit que no hi ha cap reunió on un estament estigui absent o que s'inverteixi d'una manera radical la presència de cada grup. Tot i els canvis en el nombre d'assistents a les diferents reunions, s'observa una proporció que fa que els nobles sempre siguin els més nombrosos, seguits gairebé sempre pels cavallers i els ciutadans honrats.

Aquesta divisió estamental dins el Braç no vol dir que aquests grups estiguessin clarament diferenciats ni que es moguessin per interessos purament de classe. Una aproximació a les seves trajectòries personals ens mostra com una part important d'ells representen una poderosa elit barcelonina formada per un magma heterogeni de mercaders, ciutadans honrats i cavallers ennoblits o de les famílies patrícies barcelonines que han assolit diferents graus de noblesa en el transcurs de l'últim segle.

Així, s'observa que alguns dels seus membres han tingut o tenen forts vincles amb el món mercantil, com ara Joan Llinàs, Francesc Bastero, Joan Lapeira, Joan Francesc Masdeu o el mateix Pau Dalmases.²⁷⁸ En una línia semblant, observem que, en els darrers vint anys dels personatges identificats, han obtingut el seu títol un total de 26 persones diferents (13 dels 22 ciutadans honrats, 5 dels 33 cavallers i 8 del 56 nobles²⁷⁹), xifra que augmenta a 33 si ens remuntem 35 anys enrere (1665), sense comptar les dignitats que han obtingut els progenitors dels assistents durant aquest període. La conclusió a què arribem és que gairebé un terç dels 117 identificats responen a persones recentment ennoblides. Seguint amb aquest raonament, observem també la presència d'importantes famílies patrícies barcelonines dins del grup del nobles, com ara els Gualbes, Dusai, Desvalls, Junyent, Terré, Soler, Amat, Miquel, Navel o Granollachs, que tal i com va posar de manifest Juan Luis Palos, al segle XVI i XVII iniciaren un procés d'emigració estamental des de la ciutadania honrada fins a la noblesa.²⁸⁰ Destaca l'absència dels grans llinatges, com ara els Cardona o els Requesens i en canvi trobem com aquest estament està format per la petita i mitjana noblesa, sovint d'origen rural: Agulló, Pinós, Codina, Rocabertí, Desbac, Desvalls, Banyuls, Orís, Cruïlles, Copons, Peguera, Sentmenat, Granollachs, etc. De fet, entre els assistents només hi ha un marquès, el marquès de Besora,²⁸¹ i cap *Grande d'España*.

Fa uns anys James Amelang va assenyalar que al llarg del segle XVII es notava una important participació dels ciutadans honrats en les reunions del Braç Militar.²⁸² A partir de l'estudi dels assistents a deu reunions del Braç Militar escollides a l'atzar entre 1624 i 1704 arribava a la conclusió que el ciutadans honrats representaven aproximadament el 23%, els cavallers el 27% i els aristòcrates el 50%.²⁸³ Pensem que

²⁷⁸ Sobre la formació i l'ascens d'aquesta naixent burgesia mercantil són de referència obligada les obres de Benet Oliva i Ricós (*La generació de Feliu de la Peña*, Edicions Universitat de Lleida, Lleida, 2001) i Isabel Lobato Franco (*Compañías y negocios en la Cataluña preindustrial*. Universidad de Sevilla, Sevilla, 1995).

²⁷⁹ Ciutadans honrats: Jacinto Blanc (1697), Josep Carreras (1697), Diego Martínez (1691), Francisco Moliner (1688), Ramon Sambassart (1697), Felip Quintana (1693), Magí Mercader (1697), Joaquim Vives (1692), Ignasi Fontaner (1698), Baltasar Barrera (1688), Josep Vilallonga (1698), Francisco Montfar (1688), Onofre Montsalvo (1683). Cavallers: Joan Lapeira (1699), Lluís Martí (1699), Francesc Bastero (1698), Joan Ponsic (1684), Anton Pera (1681). Nobles: Pere Cardona (1699), Baltasar Bru (1686), Joan Claresvalls (1680), Ramon Copons (1683); marquès de Besora (1698), Josep Mora (1699), Josep Novell (1681) i Carlos Puiggener (1680).

²⁸⁰ Vid. Palos, J.L., *La práctica...*, p. 393 i ss.

²⁸¹ El marquès de Besora va rebre el títol l'any 1698 i era el protector del Braç.

²⁸² Amelang, J., *La formación...*, p. 99.

²⁸³ Cal dir, però, que l'estudi abraçava un marc temporal massa ampli, que dificultava valorar el context de cada reunió. Així, per exemple, en el seu quadre trobem reunions on els ciutadans honrats representen el 7% (1629) i altres on són el 36% (1693), la qual cosa, aparentment no concorda amb el nostre estudi. Cfr. Amelang, J., *La formación...*, p. 99 i ss.

les seves conclusions queden confirmades per aquest primer estudi. Sota la perspectiva d'aquestes xifres, sembla que la imatge que tenim del Braç Militar potser no s'adequa del tot a la imatge que ens va transmetre Elliott.²⁸⁴ Tot i la presència real de nobles al seu si, s'ha de ser conscient que a finals de segle XVII aquesta ja no era la poderosa i rica noblesa rural sinó que estava formada per grans famílies patrícies ennoblides, petita i mitjana noblesa rural que ha emigrat a la ciutat, la burgesia mercantil ascendent que va assolint noves dignitats i tot un nou sector, els gaudints, que esdevenen cada vegada més presents. Per descomptat que vetllava pels seus interessos, però alhora s'ha de valorar que representava a una part de la societat molt més àmplia del que habitualment s'ha considerat. L'anàlisi de la composició del Braç ens mostra que no hi havia un sector de l'aristocràcia que dominés amb claredat sobre la resta de sectors nobiliaris, ja que aproximadament la meitat dels seus membres eren nobles i l'altra meitat cavallers i ciutadans honrats. Un Braç Militar que no era aliè als negocis mercantils, i que estava format en bona mesura de persones recentment ascendides d'estaments inferiors. Un Braç Militar que esdevenia un reflex fidel de la nova elit barcelonina, que controlava el Consell de Cent i la Diputació, una elit formada d'homes de lleis, d'homes de comerç i de les velles i noves famílies patrícies. Sembla que tenia raó James Amelang quan deia que la creació del Braç Militar *vino a confirmar la voz dominante de Barcelona dentro del conjunto de la aristocracia catalana.*²⁸⁵

---

²⁸⁴ Elliott, J. H., *España...*, p. 116.

²⁸⁵ Amelang, J., *La formación...*, p. 98. Sobre el mateix sentit recordem que Elliott deia que el Braç "ric i poderós, podia reforçar les accions de la ciutat mobilitzant l'aristocràcia resident en interès de la ciutat presentant les seves pròpies peticions" (Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 155).

CAPÍTOL 3

Els antecedents de la Conferència

La Conferència dels Tres Comuns no va sorgir del no res, fruit de la idea genial d'algunes persones que van viure en el tombant del segle XVII. No és només el resultat, com suggereix Víctor Ferro, del “dinamisme polític d'aquestes corporacions i en el fet que totes tres es reunien espontàniament a la ciutat capital”.²⁸⁶ Les conferències tenien uns precedents clars dins el passat institucional català, que anava més enllà de l'actuació conjunta del Consell de Cent, Diputació i Braç Militar. Certament, com hem pogut veure, les tres institucions eren fonamentals en la vida política del país. Però aquest fet no explica per si sol com va sorgir la Conferència dels Tres Comuns. En aquest sentit, cal preguntar-se per quins altres factors o antecedents ens ajuden a entendre el fenomen de les conferències. No podem oblidar que, en el fons, la coordinació entre les institucions al llarg del segle XVI i XVII s'havia pogut assolir sense la necessitat d'establir reunions de representants, però tot i així, en el tombant del segle XVII, les institucions consideraren que resultava més eficaç establir reunions de representants. Una ullada a la història institucional catalana del segle XVI i XVII mostra com el fenomen de les reunions dels comuns, tot i que amb formes i estructures molt diferents, existia en dates molt anteriors a 1697. Per aquesta raó, abans d'endinsar-nos pròpiament en l'estudi de les conferències resulta necessari exposar, encara que sigui breument, el funcionament de les Juntes de Braços, de les divuitenes i d'altres tipologies de reunions entre institucions, que presenten uns paral·lelismes clars amb les trobades que els tres comuns tingueren entre 1697-1714. Aquesta aproximació pot semblar que ens allunya del tema principal d'anàlisi, però en el fons ens apropa. El nostre objectiu és familiaritzar al lector amb tota una sèrie de problemàtiques institucionals i maneres de funcionar de les institucions que són necessàries per entendre les conferències. A grans trets podem distingir entre dos tipus de precedents: els precedents llunyans i els precedents immediats de la Conferència.

Els precedents llunyans serien les Juntes de Braços, les divuitenes i altres sistemes assessors dels comuns que tingueren una importància cabdal entre 1587-1593 i durant la primera meitat del segle XVII. Tot ells havien estat creats per les institucions per tal de solucionar afers greus que requerien la participació d'una base social més àmplia. No és fàcil tractar aquest tema per la falta d'estudis recents sobre les Juntes de

---

²⁸⁶ Ferro, V., *El dret...*, p. 288.

Braços a la primera meitat del segle XVII,²⁸⁷ i la inexistència de recerques sobre les juntes assessores dels comuns.²⁸⁸ Pretenem només sintetitzar el contingut dels estudis que s'han dut fins al moment i, en la mesura del que ens ha estat possible, completar-les amb algunes recerques a partir de fonts primàries que hem pogut dur a terme. Semblantment a com hem fet en el primer capítol, més que fer una exposició sistemàtica d'aquests sistemes, només destacarem aquells trets que considerem més interessants per la seva relació amb la Conferència. Pel que fa als precedents immediats, aquests fan referència a les conferències de representants de comuns (ja fossin oficials o simplement representants) que la Ciutat, Diputació, Universitat de Barcelona, Braç Militar i autoritats reials, començaren a tenir a partir de la segona meitat del segle XVII, una vegada foren suprimides les Juntes de Braços. Van ser aquestes reunions les autèntiques predecessores de la Conferència dels Tres Comuns. De fet, la primera conferència va nàixer el 1697 com una forma més evolucionada de les juntes. Però no avancem esdeveniments.

3.1. Juntes de Braços²⁸⁹

L'estudi de les Juntes de Braços i les divuitenes ha estat objecte d'anàlisi per uns pocs historiadors, especialment Ernest Belenguer, Miquel Pérez Latre, Joan Luis Palos i Basili de Rubí, que han posat de manifest els principals trets que posseïren i la importància que tingueren en les conjuntures de 1588-93 i durant la primera meitat del segle XVII. Tot i així, cal tenir present que a l'hora de tractar el tema de les Juntes de

²⁸⁷ Pérez Latre, M., *Diputació i Monarquia...*; Belenguer, E., "Del último Trastámara a los Austrias mayores: Cataluña y la monarquía hispánica", dins *Felipe II y el Mediterraneo*, Madrid: Sociedad Estatal para la Conmemoración de los Centenarios de Felipe II y Carlos V, 1999, pp. 453-479.; Belenguer, E., "És vàlid avui el concepte formulat per Reglà de fossilització del Dret Català al llarg del segle XVII?" *Manuscrits*, 15, Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona, 1997, pp. 33-44; Belenguer, E., "Pròleg: La Generalitat..." dins DDP, vol III; Pérez Latre, M., *Llevar la Corona...*; Palos, J. L. *La práctica...*, pp. 193-227; Rubí, B., *La Cort General...*

²⁸⁸ Sobre aquest tema només hi ha referències aïllades com ara Florensa, N., *El Consell de Cent...*, pp. 198-200 i a Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 224-227.

²⁸⁹ Sobre les Juntes de Braços cal tenir present que també existien les Juntes d'Estaments Valencianes, que si bé resulten d'interès pel seu valor comparatiu amb les catalanes, no entrarem en aquest capítol perquè s'allunyen excessivament del nostre tema. Sobre les Juntes d'Estaments vegeu Salvador, E., "Las Cortes de Valencia y las Juntas de Estamentos", dins *Congreso Internacional Felipe II*, vol. IV, pp. 152-157; Carbonell Bòria, Maria J., "Juntas de Brazos y comisiones estamentales", *Ius fugit*, 10-11, Zaragoza, 2001, pp. 1011-1022.

Braços s'ha de distingir dos períodes clarament diferenciats: 1585-1593 i 1599-1653. La primera etapa es caracteritzà pel gran nombre de facultats que assoliren, especialment les divuitenes, en la direcció de la Diputació. El tema en sí mateix ens resulta de gran interès perquè en elles es plantejà un debat que tornarem a veure amb més detall quan parlem de les conferències: si el vot de les divuitenes era consultiu o decisiu. El fet que es considerés que la seva opinió era vinculant produí un greu trasbals dins el funcionament de la Diputació, que va quedar totalment sotmesa a la direcció de la Junta de Braços i de la divuitena. Això explicava que la corona es veiés forçada a intervenir, de tal manera que al 1593 modificà substancialment el funcionament de les divuitenes, que des d'aleshores posseïren només facultats assessores. Aquesta part del conflicte és la que ha estat treballada amb profunditat per Miquel Pérez Latre i Ernest Berenguer. Tot i que els capítols del redreç de 1599 suprimien el funcionament de les Juntes de Braços, la veritat és que el sistema continuà actiu durant la primera meitat del segle XVII amb un caràcter assessor. Aquest segon model, que ha estat estudiat per Juan Luís Palos, és el que presenta més similituds amb el funcionament de les conferències. Tot i així, seria un error veure els capítols de redreç de 1599 com un punt de ruptura entre els dos models, perquè la modificació factual del funcionament de les Juntes de Braços mostra com era en una adaptabilitat a les circumstàncies del model dissenyat a les Corts de 1585. En ambdues etapes s'observen dinàmiques similars a les de les conferències. Per últim un apunt. L'estudi de Palos, tot i que interessant, ens ha resultat excessivament sintètic, per a la qual cosa hem fet una petita recerca en les Juntes de Braços durant la primera meitat del segle XVIII. Hem completat les aportacions d'aquesta autor amb l'anàlisi de 20 juntes escollides a l'atzar de les 133 que hi ha a la primera meitat de segle XVII.²⁹⁰ Hem procurat que estiguessin repartides durant tota la segona meitat del segle, i pensem que la xifra, encara que parcial, és suficient per tenir una primera idea sobre la seva natura.

3.1.1. Juntes de Braços i divuitenes abans de 1593

La configuració del sistema de les Juntes de Braços i les divuitenes a les Corts de 1585 tenia com a finalitat procurar un control sobre la Diputació durant els processos

---

²⁹⁰ Vegeu annex 1.

de visita. Es volia crear un organisme independent, però nascut de les institucions de la terra (que fos representatiu dels tres braços) i que assegurés el rigor dels visitadors. El capítol 34 del redreç de 1585 fixava que en cas que els diputats tinguessin dubtes sobre l'aplicació de les Constitucions haguessin de nomenar una Junta de Braços la qual designés una divuitena, que seria la responsable de determinar la interpretació de la llei. El que cal destacar és que quan la monarquia decidí utilitzar les Juntes de Braços per aquesta finalitat estava donant forma legal a una forma institucional espontània que ja feia uns anys que estava en funcionament. Miquel Pérez Latre considera que els orígens de les Juntes de Braços es poden trobar potser al 1460, amb el conegut *Parlament General de tots los III estaments* creat per la Diputació per l'empresonament del príncep Carles de Viana.²⁹¹ Posteriorment l'autor troba casos similars els anys 1525, 1527, 1531, 1532, 1536, 1540, quan la Diputació convocava als braços per parlar sobre diferents abusos comesos pels lloctinents, per empresonaments de nobles, pels robatoris als camins o altres temes que afectaven als tres estaments o un d'ells. El 1562, en una nova junta d'aquesta mena, es parlava de *ajustar els brassos, com en semblants casos se és acostumat fer*, la qual cosa ens il·lustra que, tot i no haver-hi una legislació sobre les Juntes de Braços, ja hi havia una tradició que les va configurar com un *costum lloable antich*, perquè permet ajuntar els braços en *negossis arduos*, segons paraules de Francesc Alentorn, que al 1569 era diputat militar.²⁹² El mateix diputat considerava que *les persones dels tres estaments que es troben en la present ciutat representen la mateixa terra*, apropiant-se així d'una capacitat representativa que cap llei reconeixia en aquell moment.

Però amb el seu reconeixement jurídic (1585), les Juntes de Braços adquirien una nova facultat que canviava profundament el seu sentit: la convocatòria deixava de ser un instrument consultiu de la Diputació per esdevenir un sistema obligatori i vinculant, responsable de nomenar la divuitena que assignava les vacants en les bosses d'insaculació de la Diputació, per fer la visita dels diputats, per aprovar qualssevol despesa extraordinària i, finalment, per dirimir l'aplicació dels capítols de Cort d'interpretació dubtosa. Pérez Latre, exposa perfectament com les prerrogatives atorgades a les Juntes de Braços i divuitenes van donar lloc a grans excessos, ja que

---

²⁹¹ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 233.

²⁹² No oblidem que Francesc Alentorn era familiar directe de Onofre Alentorn, el fundador del Braç Militar i un dels màxims promotors de la renovació de la Confraria de Sant Jordi. Conscients del pes que tindrà la noblesa en les Juntes de Braços, no és d'estranyar que ja abans que aquestes adquireixin la seva configuració definitiva, trobem a nobles com els Alentorn defensant la seva utilitat.

aquests últimes consideraren que “totes les qüestions no explícitament resoltes en els textos constitucional requerien interpretació i per tant estaven a l’abast de les seves competències”.²⁹³ La diferència fonamental que introduïa el redreç de 1585 era que les divuitenes se situaven en una posició per sobre de la mateixa Diputació, ja que eren les responsables de vetllar pel seu bon funcionament i assumien, en la qüestió de les competències, un paper semblant al tribunal de contrafaccions que s’aprovà a les Corts de 1701-1702. Des de primers d’octubre de 1587 les Juntes de Braços es crearen nombroses divuitenes que tenien “vot decisiu per deliberar lo que-ls aparega conforme justícia”.²⁹⁴ Com diu Pérez Latre, “el paper abans desenvolupat pels assessors amb poders consultius havia estat substituït pel que desenvolupava ara els membres dels estaments dotats de poder decisor”.²⁹⁵ La submissió total dels diputats a les divuitenes va fer que canviés radicalment el funcionament de la Diputació, un membre de la qual, a finals de 1587, exclamava com “tota la administració del general ha mudat”.²⁹⁶ El mateix autor continua mostrant que els diputats intentaren oposar-se a aquest poder creixent exigint la necessitat de la seva presència i del seu vot per decidir. Per això es convocà una nova Junta de Braços la qual tenia com a finalitat definir les competències i facultats de les divuitenes. La reunió, que es celebrà al maig de 1588, fou prou difícil i reafirmà les facultats decisives de les deliberacions de la divuitena. Atorgà també facultats per fer signar provisions, deliberacions, crides, lletres, instruccions, manaments o albarans, competències que fins al moment havien estat dels diputats. Fins i tot, diu Pérez Latre, tenien facultats per “reunir-se al Palau de la Diputació sense necessitat d’ésser convocades pel consistori, així com la de fer declaracions sobre els afers que els havien comés els Braços, amb o sense la presència dels diputats i oïdors”.²⁹⁷ El perill de fons, com ha destacat Ernest Belenguier, era que *interpretar una constitución y hacer válida tal interpretación significaba crear jurisprudencia y consecuentemente innovar en materia legislativa*,²⁹⁸ la qual cosa era prerrogativa de les Corts i qüestionava el poder de la Reial Audiència.

Sense entrar més a fons en el tema, ens interessa saber que la reforma de 1593, que anul·lava els capítols 7, 13, i 34 dels redreç de 1585, va canviar substancialment les

²⁹³ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 228.

²⁹⁴ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 228.

²⁹⁵ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 229.

²⁹⁶ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 229.

²⁹⁷ Pérez Latre, M., *Diputació...*, pp. 230-231. Una explicació més extensa de tot aquest episodi es pot trobar a Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, pp. 38 i ss.

²⁹⁸ Belenguier, E., “Del último...”, p. 477.

coses en estipular que la designació de les divuitenes fos feta directament pels diputats i les seves facultats fossin exclusivament consultives.²⁹⁹ Com ha destacat Ernest Belenguer, el redreç de 1585 i la creació de les Juntes van ser “una clara errada del rei” ja que, si inicialment “es crearen per ajudar a l’assessorament i govern del diputats... anaren després molt més lluny”.³⁰⁰ Aquest fet resulta interessant de destacar, ja que mostra com les institucions catalanes presentaven un alt grau de flexibilitat i que hi havia una tendència clara a assolir o usurpar cada vegada més competències al monarca a favor de la seva autonomia decisòria. La Conferència no fou aliena a aquestes dinàmiques i també va representar un exemple interessant d’aquesta tendència. Cal valorar el caràcter espontani i adaptable d’aquests mecanismes. Si ens fixem en el nom que van rebre les Juntes de Braços abans de la seva “legalització” al 1585, constatem, com ho fa Pérez Latre, que “les reunions celebrades durant els primers seixanta encara no rebien el nom de Juntes de Braços. Se les anomenava simplement aplec de persones dels tres estaments o aplec de braços i sovint els seus assistents eren relacionats pels escrivans sense delimitar la seva pertinença a un o altre estament”.³⁰¹ La seva aparició no obeïa a cap pla preestablert d’actuació, sinó que eren les circumstàncies de cada moment les que anaven configurant els trets de les Juntes de Braços. En aquest sentit, tot i que formalment eren els diputats els responsables de convocar la Junta de Braços, en un bon nombre d’ocasions “la iniciativa de convocatòria no partí dels consistori o d’alguna de les comissions reduïdes, sinó de grups de particulars que s’adreçaven als diputats i oïdors en demanda d’una convocatòria general”.³⁰² Hi havia plena consciència que els temes tractats a les Juntes de Braços afectaven a tota la comunitat i que per tant totes les institucions eren part implicada. Un altre element a destacar és el caràcter representatiu de la comunitat. Ja al 1569, molt abans de les corts de 1585, Francesc Alentorn considerava que “les persones dels tres staments que es troben en la present ciutat representen a la mateixa terra”.³⁰³ Fins i tot les divuitenes mateixes eren representatives dels tres estaments, ja que eren escollides per cada un del braços.

---

²⁹⁹ Tot el treball de Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, suposa un magnífic estudi de la qüestió. Vegeu especialment les pp. 337 i ss. Belenguer, E., “Del último Trastámara...”; Arrieta, J., “La Disputa entorno...”.

³⁰⁰ Belenguer, E., “És vàlid avui...”, p. 39.

³⁰¹ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 235.

³⁰² Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 235. L’autor recull diferents casos, com ara un de 1564 sobre el robatori als camins, o un altre en què la noblesa, la Ciutat i el capítol demanaren als diputats la convocatòria de les Juntes de Braços per la visita. Vegeu també Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, p. 27.

³⁰³ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 235.

L'elecció de la divuitena, i de fet la mateixa convocatòria de la Junta de Braços, va tenir grans conseqüències. Com recorda Pérez Latre, “a la pràctica, la nova dinàmica política al si de la Diputació féu saltar pels aires de forma temporal el filtre de la insaculació”, ja que la configuració de les Juntes de Braços es feia a través de crida pública (i no per insaculació) i era aquesta instància la que designava els membres de les divuitenes.³⁰⁴ En aquest sentit la presència del Braç Militar a les conferències, no sotmès al control insaculatori, no deixa de ser un punt a valorar adequadament.

3.1.2. Les Juntes de Braços a la primera meitat del segle XVII

A partir de la legislació de 1593 i 1599, les Juntes de Braços esdevingueren un organisme assessor de la Diputació, la qual cosa disminuï notablement la seva incidència en la presa de decisions per part de la Diputació. Això es manifestà, entre altres coses, en una reducció notable de la freqüència de les trobades dels Braços. Si per al primer període la mitjana mensual de reunions era de 1,3, durant el segon període, de 51 anys (1602-1652), es van produir 133 juntes, el que equival a 0,2 mensuals.³⁰⁵ Certament, les reformes de 1593 van influir d'una manera decisiva en el desenvolupament de les Juntes de Braços, però això no significa que el seu paper fos poc important a la primera meitat de segle XVII. La visió que ens dóna Palos, i que també es desprèn de la lectura dels dietaris consultats, és que van jugar un paper ben actiu en els conflictes amb les autoritats reials durant aquell període, utilitzades tot sovint per la Diputació, el Braç Militar i fins i tot pel Consell de Cent per defensar qüestions que afectaven a tot el Principat. Pensem que, sense qüestionar les paraules de Pérez Latre, les Juntes de Braços van fer possible la Junta General de Braços convocada per Pau Claris. En aquest sentit, cal valorar que tot i la forta tensió institucional viscuda en la conjuntura de 1589-93, l'enfrontament entre la corona i les institucions catalanes no va arribar a produir un trencament polític. En canvi, al 1639 aquesta ruptura fou inevitable, i part de la responsabilitat era d'unes Juntes de Braços aparentment només assessores. El fet que el 1653 es suprimissin les Juntes de Braços no es pot desvincular de l'ús que hi havia fet Pau Claris d'elles, la qual cosa demostrava que continuaven amb poder suficient per amenaçar l'autoritat reial. És interessant veure que totes aquestes

³⁰⁴ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 232.

³⁰⁵ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 239.

capacitats per determinar les decisions de la Diputació s'havien fet quan suposadament les Juntes de Braços només tenien facultat assessora, uns poders molt més reduïts dels que havia gaudit entre 1585-1593. La seva anàlisi resulta més interessant que no pas les Juntes del segle XVI, sobretot per l'extensió del marc temporal en què estigueren actives (una cinquantena d'anys) i perquè el seu desenvolupament no va estar marcat per una conjuntura d'enfrontament continuat amb el monarca.³⁰⁶

Sembla clar que a partir de 1599 la convocatòria de les Juntes corresponia a la Diputació, responsable de vetllar pel compliment de les Constitucions, tot i que, com succeïa abans, sovint els diputats les convocaven com a conseqüència de les pressions exercides per alguna altra institució, ja fos el Consell de Cent, el Capítol o el Braç Militar.³⁰⁷ La crida es feia per mitjà de pregó públic pels carrers de Barcelona i estaven convocats tots els membres dels tres estaments presents a la Ciutat o que tinguessin temps d'arribar, i que estiguessin a les Corts. A diferència d'aquestes, l'assistència de les diferents persones es feia a títol personal i no com representants dels estaments. L'única excepció era el Consell de Cent, que enviava sempre una comissió encapçalada per un conseller i vàries persones més amb la categoria de representants. Per part del Braç Reial, cal dir que no estaven convocades totes les viles que tinguessin representació a Corts, sinó només aquelles que tenien ciutadans honrats. La presència dels representants de Barcelona no deixa de ser un signe més del creixent pes polític de la ciutat comtal entre les diferents institucions. Quin sentit tenia que en una reunió a la qual tots els membres assistien a títol personal hi hagués representada una institució? No només això, sinó que hi havia un conseller, al qual se li donava un tractament especial i gaudia de privilegis a l'hora de votar. És que la ciutat de Barcelona era diferents respecte a les altres viles d'arreu de Catalunya? En teoria no, a la pràctica sí.

Una qüestió rellevant és veure les motivacions de les Juntes de Braços, és a dir, els temes que tractaren. En general va ser afers que consideraven greus, que afectaven a tota la comunitat i que requerien una solució ràpida. Per exemple, al 1601, en el conflicte per la impressió de les Constitucions de 1599, la Diputació demanava als Braços que “atesses dites coses y la gran importància de dit negoci supplicam a vostres senyories y mercés nos aconsellen lo que degam fer acerca dites coses perquè ab tant

³⁰⁶ Per desgràcia només un primer treball per part de Juan Lluís Palos, s'ha atrevit a endinsar-se en la matèria, la qual cosa fa que les informacions que tenim sobre elles siguin encara parcials i escasses.

³⁰⁷ Així, per exemple, succeïa al 1605 quan diversos cavallers van pressionar els diputats per convocar una Junta per parlar sobre l'empresonament de Pere Massó, o al 1608 quan el Consell de Cent va donar suport a les pressions del Braç per oposar-se a l'exili decretat contra uns militars. Cfr. Palos, J. L., *La pràctica...*, p. 201.

principal consell pugam millor acertar lo faedor al servey de Deu, de sa magestad i benefici públic y del General”.³⁰⁸ El plantejament no havia canviat molt quinze anys després, el 16 d’agost de 1616, amb un enfrontament per la captura d’uns oficials de la Diputació. En aquella ocasió, els diputats encarregaven el tema a la Junta de Braços perquè “lo cas sia de la importància que’s dexa considerar, per nostro descàrrec y per a més acertar en tot”.³⁰⁹ En altres episodis s’emfatitzava que la prioritat era la defensa de les Constitucions i per això hi havia necessitat de no equivocar-se en la resolució que calia prendre. Un bon exemple era el conegut conflicte per la vicerègia del bisbe Sentí, al novembre de 1622. Els diputats convocaren la Junta de Braços perquè “nostre desig sie en tot assertar ab conveniència y utilitat de est Principat i ab salvetat de las constitucions y privilegis de aquell”.³¹⁰ A vegades el tema tractat afectava només a un comú, però això no impedia que la qüestió fos tractada per tota la Junta de Braços. Així va passar en l’oposició a un nou impost que es volia aplicar sobre els Hospitals i les cases pies a l’octubre de 1633. Els diputats havien demanat als membres de la Junta que “aconsellaren a ses senyories fossen servits, attés que la matèria proposada és tant grave, de la qual ne pot resultar molt gran dany y detriment a l’estament eclesiàstic”.³¹¹ Fins i tot hem trobat casos en què es posa de manifest amb claredat que una qüestió que pròpiament només implicava un estament es considerava que afectava tota la societat. Així l’oposició a la designació del frare Francesc Calderó es justificava perquè era una qüestió que afectava al “benefici del Principat”.³¹²

Un tema que ja hem destacat, però que els textos palesen, és el caràcter assessor de les Juntes de Braços. Era la Diputació la que conservava la capacitat de prendre la decisió final i la responsable, en última instància, de l’actuació. Les cites que podríem recollir al respectes són enormes. A tall d’exemple podem veure com aquest caràcter era present des de bon començament, com ara al febrer de 1607 en un conflicte per l’extradició de dos presos. La Diputació demanava a la Junta que “sien servits de aconsellar-nos lo que devem fer per la bona direcció de dits negocis, perquè ab tant principal y madur consell dits negocis pugan prendre lo bon assiento”.³¹³ Una frase gairebé calcada a la que feien al novembre de 1622 per l’afer Sentís (“sien servits

³⁰⁸ DDP, vol. III, p. 384.

³⁰⁹ DDP, vol. IV, p. 252. Semblantment, al 1611 se’ls demanava que volguessin “aconsellar-nos en negoci tant grave y de tanta importància lo que aparegue convenir més en benefici universal de tot aquest Principat” (DDP, vol. III, p. 715).

³¹⁰ DDP, vol. IV, p. 593.

³¹¹ DDP, vol. V, p. 499.

³¹² DDP, vol. V, p. 220.

³¹³ DDP, vol. III, p. 552.

aconsellar-nos lo quels apareixerà que nosaltres havem de fer”)³¹⁴ o al febrer de 1628 per un conflicte sobre el nomenament d’un frare d’origen castellà (“se servescan aconsellar-nos si alguna cosa més havem de fer”).³¹⁵ Però a l’igual que amb les conferències dels tres comuns, aquest caràcter assessor sovint depassava la funció purament “consultiva” i trobem que, a l’hora de la veritat, la tendència del diputats fou seguir la immensa majoria dels consells donats, tal i com afirmaven al setembre de 1640, moment en el qual mostraven que havien “fet y fan lo possible posant en exequució tot lo que per los brassos y juntas los és estat aconsellat”.³¹⁶

La impressió que tenim és que l’actitud dels diputats respecte les Juntes de Braços no va diferir molt de la que els comuns tingueren anys més tard respecte la Conferència. Per exemple, al 1618, el conflicte de protocol perquè un capità de nau estrangera no havia saludat a la nau capitana de Catalunya en arribar al port, els diputats consultaven a una Junta de Braços, convençuts de que “ab el prudent consell de personas tan graves y savis tenim per cert acertarem en tot al servey de Deu nostre Senyor”.³¹⁷ Dos anys després, a l’agost de 1616, els diputats afirmaven com “ab dit consell [de la Junta de Braços] entenem acertar en tot”.³¹⁸ Amb l’afer Sentís encara s’era més contundent. Els demanaven consell “puix ab lo vot i parer de persones tant principals y ben intencionades a las cosas de aquest Principat, nos prometem en tot assertar al servey de Deu, de sa magestat y benefici universal de aquest Principat”.³¹⁹ El caràcter assessor de les Juntes va ser un tret que les institucions van intentar salvaguardar, ben escarmentades dels perills que suposava atorgar-les vot decisiu, com havia succeït al 1587. És significatiu que les Juntes Generals de Braços, tant la de 1640 com la de 1713, tenien un caràcter assessor i com les Junts de Braços ordinàries, era la Diputació la que tenia la darrera paraula en la presa de decisions. Bon exemple d’aquesta actitud va ser la pretensió del monjo Francesc de Montpalau de canviar-ho. Un cop iniciada la Junta General de Braços, el 13 de setembre de 1640, el monjo va proposar que les seves deliberacions fossin decisives, ja que *no parecia cordura fiar al manejo y mucho menos la resolución de tan árdulos negocios al antojo de quatro o séis hombres [referint-se als diputats i oïdors] aunque fuessen catalanes muy rancios*.³²⁰ La

³¹⁴ DDP, vol. IV, p. 593.

³¹⁵ DDP, vol. V, p. 220.

³¹⁶ DDP, vol. V, pp. 1098-1099.

³¹⁷ DDP, vol. IV, p. 337.

³¹⁸ DDP, vol. IV, p. 252.

³¹⁹ DDP, vol. IV, p. 593.

³²⁰ Rubí, B., *Les Corts...*, pp. 83 i 128.

proposta fou rebutjada, però volem assenyalar que en el fons hi havia unes motivacions que també trobaríem a la Conferència: la necessitat d'augmentar la base social amb poder decisiu.

Si centrem ara la nostra atenció en l'organització interna de les sessions de les Juntes de Braços, veurem que la seva estructura era similar a les Corts: el president de la Diputació llegia les propostes que calia debatre; seguidament es passava a la discussió i votació, que eren a títol individual segons ordre de prelació estamental. La votació es guanyava per majoria simple.³²¹ El fet que es votés per persona i no per estament era important, perquè facilitava el control de les resolucions per part del braç més nombrós. Però això no deixa de ser relatiu, ja que els membres d'un braç no necessàriament havien de votar tots el mateix. Normalment les sessions solien durar un dia o dos, i si la discussió del tema s'allargaven o es veia que era molt complexa d'estudiar, es tendia a delegar el seu estudi a una comissió més reduïda: la divuitena o trenta-sisena. En aquest sentit, el paper tant important que havien jugat aquestes juntes en la conjuntura 1587-1593 havia quedat reduït a una comissió de treball intens subordinada a les juntes de braços. Aquesta estructura no impedia que sorgissin problemes i conflictes, especialment en la fixació de les persones que podien assistir.

Un primer aspecte problemàtic és la presència del Braç Militar. Tal i com hem dit, les Juntes de Braços esdevingueren un mitjà de penetració de la noblesa dins la política catalana i de fer sentir la seva veu, alleugerint, d'alguna manera, la falta de poder polític i prestigi que tenia aleshores el Braç Militar. En aquest sentit, si mirem l'annex 1 sobre la relació entre els participants de cada Braç en les Juntes, ens adonarem com en 73 dels 79 casos aplegats durant els primers trenta anys del segle l'estament militar va assolir el doble de representants que els altres dos estaments, la qual cosa fa que s'assemblés més a una reunió de nobles que no pas una reunió de estaments. No per casualitat Palos, considerant globalment el paper de les juntes, conclou que es configuraren com *un verdadero foro de ideas a través del cual un sector de la aristocracia catalana canalizó su descontento*.³²² Només va ser a partir dels anys trenta quan la situació començà a canviar. Un segon tema problemàtic es trobava en el Braç Reial. Com hem dit, en principi només podien assistir els ciutadans honrats que es trobessin en aquell moment a Barcelona -fossin o no de Barcelona-, i que estiguessin inscrits en els llibres de matrícula de les seves viles. El fet que la convocatòria es fes

³²¹ Rubí, B., *La Cort...*, p. 83.

³²² Palos, J. L., *La práctica...*, p. 215.

pels carrers de Barcelona i amb poques hores d'antelació, dificultava la presència dels síndics de les altres viles, que tot sovint no s'arribaven a assabentar de les Juntes o be arribaven tard. D'aquesta manera es facilitava que les reunions fossin controlades per l'elit aristocràtica resident a Barcelona.³²³ És una queixa que formularen diverses viles, com Cervera, Perpinyà o Vic.³²⁴ Palos intenta mostrar que això, sense deixar de ser veritat, també era una mica exagerat, ja que la convocatòria de les Juntes no es feia sense avisar, sinó que moltes vegades ja corrien rumors els dies anteriors d'una possible convocatòria. Així, va ser una junta de 1632 que afectava directament als interessos del braç eclesiàstic la que registrà la major participació de membres del primer estament.³²⁵ Però més enllà del fet que les viles podien exagerar o no les seves queixes, el que sembla cada vegada més evident és que Barcelona exercia un paper preponderant en les Juntes de Braços, molt diferenciat de la resta de ciutats i estaments. Així ho reconeixia J.H. Elliott quan afirmava com amb aquest sistema *la oligarquia de Barcelona disfrutaba de una voz preponderante en cualquier decisión que se tomase*.³²⁶

A l'hora de la veritat però, resulta difícil fer-se una idea de si aquests plantejaments eren reals o no. De l'estudi de 20 Juntes de Braços seleccionades a l'atzar, només hem trobat un cas on es mencioni la presència d'un burgès honrat de Perpinyà, Joan Coronat.³²⁷ En els dinou casos restants, sempre apareixia en primer lloc el conseller present, seguit de la resta d'assistents, sense anotar la procedència dels mateixos. Potser tots eren ciutadans honorats de Barcelona, almenys així ens ho fa pensar una cita de la junta de braços de febrer de 1628 on es recull que després de votar el conseller segon, "tots los demás señores de dit ajuntament votaren, quiscú per son ordre",³²⁸ o una altra del 25 de gener de 1630 on es parla de "tots los señores de dita

³²³ Pérez, Latre, M., *Diputació...*, p. 237.

³²⁴ A les Corts de 1626 Cervera es queixava dels diputats perquè "juntan brassos per reparar los agravios de eclesiásticos y militares, y quan se fan agravios a universidades o personas del bras real dits diputats rehusen se exigir la defensa" i demanava que els diputats "tingan obligatio de ajudar a los síndics y ditas ciutat reals vassen a la ciutat per a lo dit efecte y après pujan juntar los brazos". Igualment Perpinyà considerava que "totes les universitats del Principat de Catalunya y dels comtats de Rosselló y Cerdanya", fora del cas de Barcelona, eren desigualment tractades en les Juntes de Braços (cfr. Palos, J. L., *La pràctica...*, p. 206). En el cas de Vic, la protesta era per la impossibilitat que tenien els seus síndics de participar a les juntes, ja que els ciutadans de Vic no posseïen una titulació honorífica de ciutadans honorats, tot i que durant un temps les Juntes es van celebrar a Vic mateix, ja que en aquell moment la ciutat de Barcelona hi havia un brot de pesta, per a la qual cosa la Diputació es va traslladar a Vic (cfr. Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 238).

³²⁵ Cfr. Palos, J. L., *La pràctica...*, p. 208.

³²⁶ Elliott, J. H., "Una aristocracia...", p. 112.

³²⁷ DDP, vol. III, p. 477.

³²⁸ DDP, vol. V, p. 219.

congregació”.³²⁹ El Consell de Cent, com queda dit, era l’única ciutat que enviava representants (els dietaris no diuen explícitament quants n’hi ha). Aquest fet tenia la seva importància a l’hora de fer les votacions, ja que gaudien de la prerrogativa de no votar al moment, sinó que la Junta s’havia de paraitzar fins que el conseller anés al seu consistori i consultés el seu vot. Palos posa èmfasis en la importància en l’ordre de la votació, en què la Ciutat era la darrera en procedir a la votació, la qual cosa la situava en una posició estratègica, ja que podia desempatar deliberacions i obtenir beneficis en la negociació. A partir del petit estudi que hem fet nosaltres, sembla que això no sempre era així. Sí que és cert que en algunes ocasions votava el Consell de Cent *y apres d’ell votaren tots los de dit braç*,³³⁰ però en molts altres ocasions la Junta esperava la decisió de la Ciutat per tal de passar a votar tots els estaments. Així creiem que cal entendre-ho quan s’afirmava que el conseller “donà son vot en escrit, lo qual així mateix fonch llegit en presència de dits brassos, y esent llegit los demás senyors de dits brassos votaren”³³¹ o que “essent apres tornat [el conseller] votaren tots”³³², o que després d’ell “tots los senyors de dita congregació y braços votaren”.³³³

És important tenir en compte aquests detalls, perquè ens parlen de la preponderància del Consell de Cent en la Junta de Braços. Tot i que numèricament els representants de la Ciutat fossin inferiors que els del Braç militar, el fet que s’esperés a saber la resolució del consistori barceloní per passar a la votació ens indica que la posició de la Ciutat influïa decisivament en el vot dels membres de la resta de braços. Aquest pes tant important del Consell de Cent dins la Junta de Braços ve confirmat també pel fet que en algunes ocasions els diputats no volien reunir la junta sense la seva presència, i per això els trobem al 1603 “suplicant (al consistori barceloní) los fossin servits enviar-los algú un conceller, com era costum, per lo que tenia necessitat alguns negocis de pes i consideració”,³³⁴ o també retardant la reunió de la Junta al desembre de 1639 perquè la Ciutat es trobava reunida en aquell moment i no volia enviar cap representant.³³⁵ Podem concloure que potser s’ha exagerat el pes que tenia el Braç Militar dins les Juntes de Braços, a banda de que cal qüestionar que actués com a braç. Tot i tenir molt pocs representants, en relació als altres estaments, sembla clar que la

---

³²⁹ DDP, vol. V, p. 316.

³³⁰ DDP, vol. III, p. 55, febrer de 1707.

³³¹ DDP, vol. V, p. 180, 6 de març de 1627.

³³² DDP, vol. IV, p. 338, 26 de maig de 1618.

³³³ DDP, vol. V, p. 316, 25 de gener de 1630.

³³⁴ DDP, vol. III, p. 477, 3 de desembre de 1603.

³³⁵ Palos, J. L., *La práctica...*, p. 207.

opinió de Barcelona sobre els assumptes tractats en les reunions dels braços era molt més influent que no pas la de l'estament militar. En aquest sentit, les Juntes de Braços semblen ser més una reunió del Braç Eclesiàstic, el Braç Militar i el Consell de Cent que no pas una reunió amb el Braç Reial, uns element que també veurem presents a la Conferència.

Juan Luis Palos considera que *con el transcurso del tiempo las reuniones de los brazos acabarán polarizándose de manera exclusiva en el examen de los contrafueros cometidos por los ministros reales.*³³⁶ Palos destaca, entre altres conflictes en què actuaren, la seva oposició a la castellanització de la jerarquia eclesiàstica, en el posicionament contrari a l'arrest de nobles o al seu ajusticiament, en la negativa a aplicar el *Princeps Namque* i contra la separació del Comtat del Rosselló del Principat el 1627. L'estudi que nosaltres hem fet ens confirma les seves impressions i mostra com gairebé totes les qüestions que es van debatre estaven íntimament vinculades a la defensa de les Constitucions i a la conservació de la legislació vigent, com ara la impressió de les Constitucions el 22 de febrer de 1601, sobre els abusos dels allotjaments el 3 de desembre de 1603, contra la captura dels oficials de la Diputació el 16 d'agost de 1616, sobre el bisbe Sentís 4 de novembre de 1622 o el nou impost sobre els hospitals i cases pies el 18 d'octubre de 1633.

Tot plegat mostra amb contundència que a l'hora de defensar les Constitucions, no només va ser important el paper jugat per la Diputació, Consell de Cent i Braç Militar, sinó que també cal destacar el paper jugat per les Juntes de Braços en la direcció de les institucions catalanes. Més enllà de si les seves capacitats eren assessores o decisives, resulta indubtable que tant al 1587 com durant la primera meitat del segle XVII van assolir una influència clara a l'hora de determinar l'actuació de la resta dels comuns. Certament calen estudis més profunds sobre el tema i determinar amb exactitud el nombre de reunions que tingueren, el grau d'efectivitat dels seus consells, etc., però això és una tasca que depassa els límits d'aquest treball i que esperem abordar més endavant.

---

³³⁶ Palos, J. L., *La práctica...*, p. 195.

3.1.3. Sisenes, vuitenes, novenes i divuitenes

La Conferència no només és hereva de la tradició de les Juntes de Braços. Hi ha altres estructures institucionals que també van influir en la seva composició. Una d'aquestes foren les divuitenes convocades per la Diputació. Les divuitenes cal situar-les dins una tradició institucional diferent: les comissions de treball (sisenes, vuitenes, dotzenes, novenes) que els comuns (tant el Consell de Cent, com la Diputació o el Braç Militar) solien anomenar durant els segles XVI-XVII per assessorar-se en les qüestions importants. Si les Juntes de Braços han estat objecte de pocs estudis tot i tenir en si mateixes tenen un relleu institucional prou important, no ens pot estranyar que les referències a aquestes comissions inferiors de treball encara siguin més escadusseres.³³⁷ El sistema era comú a diferents viles del Principat i a diverses institucions. Algunes d'elles tenien una estructura fixada com ara la vint-i-quatrena de Corts o la de Guerra del Consell de Cent, la setzena de ma armada o la vuitena de pastims. D'altres eren circumstancials, per resoldre problemes concrets que anaven sorgint, com ara la Junta del Batalló creada al 1641 per la Junta de Braços.

El seus orígens es poden situar a mitjans del segle XVI. Les aportacions que fa Miquel Pérez Latre sobre el tema resulten molt interessants. L'autor recull que ja al 1563 existien a Lleida 9 comissions reduïdes anomenades "prohomenies", les quals estaven especialitzades en bandera, admissió d'oficials reials, sèquia del Segrià, carnisseries, etc. Per les mateixes dates hi havia a Perpinyà una "dotzena dels ponts", i a Barcelona eren conegudes les quartetes i vuitenes dedicades a l'administració del formen, del vi, del canvi, del racional, del morbo o de guerra.³³⁸ Una de les finalitats principals era descarregar als consells executius d'aquestes tasques, tal i com recordava el consell igualadí al 1595, ja que així s'evitava "haver cada dia de congregar lo Consell". Aquest element, s'afegia curiosament la necessitat d'encert en la pressa de decisions, tal i com deia el Consell de Cent: "per descarregar-se y també per millor entendre los negocis ques tracten".³³⁹ Pérez Latre destaca que amb aquestes comissions

³³⁷ Sobre el tema les úniques referències clares són Florensa, N., *El Consell de Cent...*, pp. 198-200 i Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 224-227. Sobre algunes juntes més concretes vegeu també Serra, E., "Entre la ruptura i la continuïtat...", pp. 161 i ss.

³³⁸ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 225.

³³⁹ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 226.

reduïdes es volia “consolidar una més gran capacitat de resposta immediata als problemes”.³⁴⁰

Els inicis d'aquestes comissions, com en el cas de les Juntes de Braços, varen estar marcats per una certa espontaneïtat i a mesura que passà el temps, la seva configuració s'anà regularitzant.³⁴¹ Resulta significatiu observar com assoliren cada vegada competències més grans fins al punt de substituir en ocasions als mateixos consellers. Per aquesta raó a les Corts de 1599 van ser suprimides relegant les seves funcions a un paper assessor. La vint-i-quatrena de Corts proposà al Consell de Cent que les suprimís i que ells tinguessin la “administració de la ciutat ab vot decisiu”. A canvi, es fixava que aquestes comissions estarien compostes per igualtat de membres del quatre estaments, els quals serien nomenats pels consellers corresponents.³⁴² De nou tots aquests processos responien a les mateixes problemàtiques i al mateix funcionament: la qüestió de definir les facultats decisives o consultives que tenien les comissions, la composició de membres de tots els estaments, la designació a través de nominació (amb la qual cosa es defugia del sistema insaculatori), la necessitat de treballar temes greus amb una base social més àmplia i de manera intensiva, la urgència en la gestió dels afers, etc.³⁴³

Per a la primera meitat del segle XVII han estat objecte d'un estudi per part de Núria Florensa. A banda dels trets dalt referits, l'autora destaca que aquestes comissions reduïdes podien estar compostes pels mateixos consellers, els quals hi participaven a les reunions. La representativitat dels estaments es va mantenir, de tal manera que el nombre de membres era molt variable, des de comissions formades de 4 persones fins a d'altres que tenien 32.³⁴⁴ Aquestes comissions podien presentar formes molt variades, i en ocasions, si es considerava adient, “estaven assessorades per advocats i tècnics diversos, que tenien com a missió informar als altres òrgans de govern de la Ciutat”.³⁴⁵ Les facultats inicialment eren consultives, però en ocasions també podien ser decisives ja que com diu l'autora, “variaven, segons els casos i les atribucions que li concedia el

³⁴⁰ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 225.

³⁴¹ Pérez Latre recull alguns alguns exemples de processos reguladors de les juntes a Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 26, notes 97-99.

³⁴² Cfr. Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 227.

³⁴³ No es pot estranyar que la conclusió que arribi Pérez Latre sigui que molt probablement la Diputació es va inspirar en elles a l'hora de definir les divuitenes que assessoraven a la juntes de Braços. Cfr. Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 226.

³⁴⁴ Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 199. Entre moltes altres l'autora recull les conegudes vint-i-quatrena de Corts, de guerra, de Tavernes, la setzena de Mà Armada i la vuitena del Pastim.

³⁴⁵ Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 199.

Consell de Cent”.³⁴⁶ A cada convocatòria es feia una delegació de facultats, que segons les circumstàncies podien ser més o menys àmplies. En el fons es tractava d’una qüestió de flexibilitat institucional i d’adaptabilitat a les circumstàncies. Aquesta mateixa flexibilitat feia que poguessin assolir un gran nombre de facultats fins poder arribar gairebé a substituir als mateixos consellers. És sota aquesta perspectiva que Joan Lluís Palos arriba a considerar que durant la primera meitat dels s. XVII, aquestes juntes esdevingueren *las auténticas responsables de la ejecutoria política*,³⁴⁷ en el sentit que orientaren l’actuació de les principals institucions del país i determinaren la seva política.

Encara queda molt per estudiar sobre aquestes estructures institucionals, de les quals coneixem només una petita part de la seva actuació e influència. Com tindrem ocasió de comprovar més endavant, tots aquests trets i altres, tornaran a aparèixer amb una renovada força a la Conferència dels Tres Comuns.

3.2. Els primers indicis

Ja hem mencionat el comentari que feia el duc de Villahermosa al 1690 sobre *los daños que estas conferencias causan a la paz y público sosiego de la provincia, y al servicio de V. Mgd.*³⁴⁸ Però quan el Villahermosa parlava de “conferències” no es referia a la “Conferència dels Tres Comuns”, ja que, com veurem més endavant, la primera Conferència dels Tres Comuns es celebrà el 1697. Villahermosa s’estava referint a un sistema de reunions, també dites conferències, en què diferents institucions, reials o no, es reunien per tal de solucionar els conflictes que sorgien entre elles. La seva existència està constatada des de mitjans de segle XVII, fins i tot abans, però va ser a partir de 1670 quan s’anaren consolidant com un sistema vàlid i eficaç de diàleg i negociació entre els diferents organismes de govern. Un sistema que no era únic i que convivia juntament amb les esmentades juntes assessores menors dels comuns, com podien ser les vint-i-quatre del Consell de Cent, les novenes de la Diputació o les juntes del Braç Militar.

³⁴⁶ Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 199.

³⁴⁷ Palos, J. L., *El práctica...*, p. 216.

³⁴⁸ Memorial del duc de Villahermosa, dins Dantí i Riu, J., *Aixecaments populars...*, p. 222.

L'estudi en profunditat d'aquestes "conferències" prèvies a la Conferència dels Tres Comuns es pot seguir, tot i que parcialment, a través d'una anàlisi detallada dels dietaris i els llibres de deliberacions de la Diputació, el Consell de Cent i el Braç Militar. Ara però ens limitem a fer una primera aproximació a fi de mostrar el context institucional que va facilitar el naixement de la Conferència dels Tres Comuns a partir d'una lectura atenta del Dietari del Consell de Cent,³⁴⁹ contrastada puntualment amb altres documents com el Dietari i els Llibres de deliberacions de la Diputació.³⁵⁰ Partint d'aquesta primera anàlisi, les conferències se'ns apareixen com un tipus particular de junta, caracteritzada per diversos trets definitoris. El primer d'ells, i possiblement el més important, radica en ser una reunió d'institucions diferents, ja fos el Consell de Cent amb la Inquisició, la Batllia General, el Consell Reial o la Diputació. Això diferenciava les conferències de les juntes, que eren reunions d'un nombre reduït de persones nomenades per una única institució amb la finalitat d'assessorar-la en afers greus. En segon lloc, eren una reunió de representants d'institucions, en la qual els assistents representaven els interessos de la seva corporació i negociaven en el seu nom. No estaven formades per experts en una matèria concreta (advocats, doctors en drets, notaris) i generalment no solien assistir els oficials de la institució sinó els membres que nomenaven. Les conferències no tenien una periodicitat definida, més aviat eren un recurs que utilitzaven les institucions per tal de coordinar l'acció o per arribar a acords sobre els conflictes que sorgien. La convocatòria estava determinada per la conjuntura del moment. La seva durada variava en funció de les circumstàncies i de la complexitat de la negociació, però la tendència fou reunir-se un nombre variable vegades al llarg de diferents dies, no necessàriament seguits. Els representants a la Conferència gaudien de facultats limitades, que cada institució determinava segons les circumstàncies.

A partir de la lectura del Dietari del Consell de Cent es poden definir dues menes de "conferències": Les "conferències" entre institucions i les "conferències de comuns", la qual seria una mena de subgrup dintre del terme general de "conferència". Aquest últim terme no es troba recollit a la documentació sota aquesta expressió, però sí amb formulacions semblants. Un cas pot ser una súplica del Consell de Cent en què

---

³⁴⁹ En general, respecte al nombre de reunions el dietari ens dona més dades que no pas el Llibre de deliberacions. Una cosa similar passa amb la Diputació. En canvi, al Braç Militar l'única font possible és el llibre de deliberacions, que tot sovint sembla més un dietari que no un recull de deliberacions.

³⁵⁰ En aquests sentit, s'ha de ser conscient de les dificultats que presenta el Dietari del consistori barceloní. El text conté nombrosos problemes terminològics a l'hora de definir un tipus de reunió com a Conferència o Junta, i és necessari fer una anàlisi del seu contingut per adonar-se del que realment eren. Resulta estrany, per exemple, el silenci que hi ha respecte a les conferències entre 1658 i 1670, quan la seva existència està constatada per als anys anteriors i posteriors del període.

demanava *tenir la conferència de tots los comuns*, referint-se a les institucions no reials, és a dir, la Diputació, el Capítol Barceloní i el Braç Militar. La diferència principal entre els dos tipus es basa en què els segons presenten uns trets definitoris propis, essencialment iguals entre ells, que marquen distància respecte a la heterogeneïtat de les altres conferències que celebrava la Ciutat amb la resta d'institucions. El següent quadre recull algunes de les conferències que féu el Consell de Cent durant la segona meitat del segle XVII. S'exclouen, lògicament, les conferències amb el Capítol, el Braç i la Diputació.

Quadre 10

Les conferències del Consell de Cent³⁵¹

Data	Representats*	Lloc	Altern	Tema tractat
Inquisició				
Abril.1680	2+2	Inquisició / Consell de Cent	Sí	Franquícia de la Inquisició sobre els impostos de la Carn que entra a la Ciutat
Febrer.1691**	2+2	Inquisició/ Consell de Cent	Sí	Conflicte pel pasturatge de 46 moltons a mas Guinardó
Abril.1692	2+2	Consell de Cent	¿?	¿?
Virrei (Consell Reial)				
Novembre 1675	4+4	Casa del Canceller	No	Jurament del virrei
Setembre.1684	¿?	¿?		Temes militars
Gener.1694	5+3	Palau del virrei	No	Fortificacions de la ciutat davant el setge
Març.1694	2+2	Consell de Cent	¿?	Fortificacions
Batllia General				
Novembre.1680	4+5	¿?	No	Censos de pensió sobre el molí de pólvora i crèdits de Barcelona sobre el patrimoni reial
Universitat				
Març 1693	2+4	¿?	¿?	Assistència de la Universitat a la processó per Santa Maria de Cervelló. No s'arriba a tenir.
Reial Audiència				
Juliol 1687	5+5	Casa del Canceller	No	Plaga de llagosta
Confraternitat de San Sever				
Maig, agost i octubre. 1696	4+4	Consell de Cent	No	Cobrament d'impostos a la ciutat

Font: MNA, vols. XVI-XXII.

*El primer número és el nombre de representants que té el Consell de Cent, i el segon els representants de l'altra institució.

**Per la lectura dels documents se sap que va haver en total tres reunions sobre aquest tema, però el dietari només recull la data de la primera.

³⁵¹ Per facilitar la lectura, les dades de les conferències estan simplificades i només es cita el mes i l'any en què succeí.

Tal com hem dit, no pretenem oferir una llista exhaustiva de les conferències, i més que el nombre exacte de les que hi va haver, el quadre vol reflectir sobretot la gran varietat d'institucions amb les quals es va reunir el Consell. Una varietat que anava des de reunions amb organismes reials (Inquisició, Reial Audiència, virrei) fins a corporacions o entitats públiques (Universitat, Confraternitat de San Sever). També veiem que aquestes conferències van ser freqüents sobretot a partir de 1678, data en què ja s'havia configurat un determinat tipus de funcionament de les reunions de representants entre el Consell de Cent i la Diputació. Si ens fixem en el nombre de representants, constatem que no tenien sempre la mateixa estructura, tot i que trobem una certa tendència a la paritat, que es podia entendre com una intenció clara d'evitar cap preeminència en la negociació. Sempre hi havia un mínim de dos representants per institució, cosa que evitava el control exclusiu de les negociacions per part d'un membre. El lloc també variava, i en alguns casos s'alternaven (com per exemple la Inquisició), en d'altres es canvia en funció de les circumstàncies (les conferències amb el virrei) i a vegades es tenien sempre en el Consell de Cent (Confraria de San Sever). Respecte als temes tractats es constata una gran heterogeneïtat que abasta des de temes econòmics (pagaments d'impostos, cobraments), protocol·laris (assistència a processons), militars (defensa de la ciutat) o polítics (jurament del virrei). Tots ells eren temes que afectaven al interès del Consell de Cent però que requerien un acord o una actuació conjunta amb les altres institucions per tal de solucionar-los.

Però, sens dubte, el que resulta més interessant de resseguir en aquestes conferències és el llenguatge que s'utilitza, el qual es molt similar al que veurem a les conferències dels Tres Comuns. Així, per exemple, trobem com el 1680 la Inquisició demanava al Consell de Cent que *podrá vuestra señoría nombrar personas que con las que el Tribunal señalar confieran el punto que en esta materia se deba tomar amb el desig de profesar con vuestra señoría toda conformidad i buen término*. Unes frases que no estan molt allunyades del que li digué el Braç Militar al Consell de Cent el 1698 (“suplicar a l'excel·lentíssim consistori fos servit en passa a fer nominació de personas”),³⁵² o la Diputació al Consell de Cent en la Conferència dels Tres Comuns de novembre de 1700 (els “vius desitgs li assisteixen de prosseguir las unió y bona conformitat que sempre per tant important y precisa ha procurat”).³⁵³ Les dues cites també il·lustren alguns dels trets definitoris que hem esmentat abans, com ara el fet de

³⁵² MNA, vol. XXIII, p. 45.

³⁵³ MNA, vol. XXIII p. 139-140. També es troba a DDP, N-90, fol. 589 i ss.

nomenar representants per tal d'obtenir una uniformitat en l'actuació. Amb tot, aquests trets generals no sempre es complien. Si bé el Consell de Cent habitualment nomenava representants (mai no hi anava un conseller en persona), no succeïa el mateix amb algunes de les altres institucions, les quals a vegades nomenaven oficials. Exemples d'aquest fet poden ser les conferències amb la Batllia General, on assistiren el virrei, el regent i dos doctors en drets (Dr. Josep Aleny i Dr. Vicenç Sabater);³⁵⁴ amb la Reial Audiència, on assistiren el regent, el tresorer i el fiscal,³⁵⁵ o amb el Consell Reial, en què assisteix el governador de Catalunya, Joan Abarca.³⁵⁶

Vist globalment, la imatge que es desprèn d'aquestes conferències era que estaven dotades d'una cohesió interna marcada per uns trets comuns mínims, suficients per poder-los classificar com a conferències i diferenciar-les amb claredat de les juntes. Sembla evident que la Conferència era un recurs definit i útil per solucionar conflictes entre les institucions, però les recollides dins d'aquest grup presenten una gran disparitat interna, molt aïllades en el temps i sense un nombre de representants definit (a vegades era paritari, a vegades no). De fet, la Conferència esdevenia un recurs per resoldre problemes que abans se solucionaven d'altres maneres. Així, per exemple, el 1662 el dietari recull un conflicte entre el Consell de Cent i el governador d'Hostalric pel control del moltons. El 1691 per un tema similar amb la Inquisició, la Ciutat havia demanat una conferència, cosa que no succeí el 1662.³⁵⁷ Igualment, davant l'arribada el 1664 del virrei Vicente Gonzaga sense jurar les Constitucions, el Consell de Cent decidí fer una "junta de tots los estaments"³⁵⁸ del Consell per deliberar el que calia fer, i no demanà cap conferència amb el Consell Reial, cosa que si van fer deu anys més tard, al 1675. D'altra banda, com hem insinuat abans, les conferències van assolir una forma definida sobretot a partir de l'últim quart de segle, seguint el model que s'implantà entre la Diputació i el Consell de Cent. Anteriorment trobem "conferències de cavallers" o estructures similars també anomenades "conferències".

Dins d'aquest marc ampli de tipologies de reunions que s'engloben amb el terme "conferència", la lectura dels textos ens mostra que les conferències del Consell de Cent amb el Capítol Barceloní, el Braç Militar i la Diputació, posseïen una estructura molt més definida i estable que no pas les conferències anteriorment descrites. Els següents

---

³⁵⁴ MNA, vol. XX, p. 19.

³⁵⁵ MNA, vol. XX, p. 288.

³⁵⁶ MNA, vol. XXI, p. 133.

³⁵⁷ MNA, vol. XVII, p. 213.

³⁵⁸ MNA, vol. XVII, p. 286.

quadres ens mostren el tarannà que tingueren les conferències del Consell de Cent amb el Capítol i amb el Braç Militar. A l'igual que el quadre anterior, no recollim aquí totes les conferències que es celebraren, sinó aquelles que es poden trobar a través de la lectura dels dietaris del Consell de Cent.

Quadre 11
Conferències amb el Capítol i el Braç Militar

Data	Representants	Lloc	Altern	Tema tractat
CAPÍTOL BARCELONÍ				
2 i 3.III.1668	2+2	Capítol / Consell de Cent	Sí	Protocol a l'hospital de la Santa Creu en absència de l'arquebisbe de Barcelona
5.VII.1672	2+2	Capítol / Consell de Cent	Sí	Legalitat d'un pagament a la Inquisició pel manteniment dels palaus
16.IX.1675	4+3*	Consell de Cent	-	Vinguda de l'armada anglesa
18.IV.1676	4+4	Consell de Cent	-	Sobre sant Oleguer
10.X.1685	2+2	Consell de Cent		Extensió universal del res a Santa Eulàlia
25, 26, 27, 28 i 29.III.1686	4+4	Capítol / Consell de Cent	Sí	Assistència del Consell de Cent a la processó
7, 8, 9, 13 i 16.X.1688	2+2	Capítol / Consell de Cent	Si	Acció de gràcies per la fi de la plaga de llagostes
1 i 2.VI.1690	1+2	Capítol / Consell de Cent	Si	Res d'un <i>Te Deum</i>
23.V.1697	2+2	Consell de Cent	-	Setge de Barcelona
BRAÇ MILITAR				
2 i 9.VI.1693	2+2	Consell de Cent/ Sala del Braç	Sí	Possible setge de Barcelona
11.VI.1694	2+2	Consell de Cent/ Sala del Braç	Sí	Guerra i setge de Barcelona
23.V.1697	2+2	Braç Militar	No	Setge de Barcelona
2,3,4 i 7.VI. 1697	4+2?	Consell de Cent/ Sala del Braç?	¿?	Setge de Barcelona

Font: MNA, vol. XVI-XXII.

* Segurament és un error d'escriptura, deu ser 4+4.

A primera vista sorprèn el gran nombre de reunions que celebrà el Capítol i el Consell de Cent respecte les altres institucions del Principat, la qual cosa pot ser indicativa d'una major tradició de les reunions, però no ho tenim gens clar. Més enllà d'això, la principal diferència amb les conferències anteriors era la cohesió interna: gairebé totes les conferències amb el capítol eren paritàries de dos o quatre membres i en ell quan hi havia més d'una reunió es produïa sempre una alternança en el lloc de trobada. Aquests detalls no s'han de menystenir, ja que el que ens estan indicant és que

eren unes reunions d'igual a igual, en què els dos organismes es presentaven sota les mateixes condicions i amb un esforç clar per què cap d'ells tingués una posició de privilegi en la negociació. Respecte els temes que tractaren, s'observa la mateixa varietat de les conferències anteriors: temes protocol·laris (precedència a l'hospital de la Santa Creu), temes militar (precis per evitar el setge), econòmics (sobre la legalitat d'un impost) i religiosos (organització de processons, res d'oracions en acció de gràcies). Una cosa semblant es pot dir de les conferències amb el Braç Militar. Aquí, però, el fet que crida més l'atenció és que totes les conferències daten de la darrera dècada de segle, aspecte que s'ha d'entendre dins de la dinàmica evolutiva del Braç Militar, que no és fins als últims anys de la dècada del vuitanta quan comença a adquirir un cert relleu polític. Prova de la bona sintonia que hi havia entre el Consell de Cent i el Braç en els últims anys del segle XVII pot ser el comentari elogiós que dedicà la Ciutat a la noblesa el 12 d'agost de 1697, després de mesos amb intensos contactes entre les dues institucions: "donar les gràcies a l'excel·lentíssim Braç de la mercè que havia fet a esta ciutat de concorre amb tota uniformitat en esta matèria dels frangents corrents amb la present ciutat i de la assistència de las persones elegides per lo excel·lentíssim Braç Militar en als conferències que se han tingut i no menys de haver lo Excel·lentíssim Braç procurat que sos individus assisteixin i s'ocupessin en aquest temps en servir de capitans en las companyies de gremis d'aquesta ciutat per fer la coronela. Assegurant que per part d'esta ciutat a excel·lentíssim Braç Militar que esta ciutat sempre ho tindrà molt present".³⁵⁹ De fet, el Dietari de la Ciutat començava a anotar nombrosos contactes entre el Braç i el Consell de Cent en aquestes dates, tot i que en molts casos no sembla que arribessin a donar lloc a conferències.³⁶⁰ Respecte als afers tractats, veiem que en aquest cas sí que eren temes estrictament de caire militar, cosa que no succeí, posteriorment, amb la Conferència dels Tres Comuns.

3.3. Les Conferències amb la Diputació del General

Les relacions entre la Diputació del General i el Consell de Cent mereixerien un capítol a part per poder ser enteses amb tota la seva complexitat. El tipus de reunió que

³⁵⁹ MNA, vol. XXII, p. 215.

³⁶⁰ Exemples d'aquests contactes els podem trobar en l'acció conjunta davant la revolta dels barretines el 1688, la confecció de mesures de defensa al 1692, o les alimares a favor del rei el 1696.

celebraren aquestes dues institucions fou el que va marcar l'evolució cap a la Conferència del Tres Comuns. Per una qüestió pràctica, hem iniciat el nostre estudi en la segona meitat del segle, però això no ens ha de fer oblidar que les trobades entre membres de la Diputació i el Consell de Cent provenien de molts anys enrere. De fet, havien tingut en certs moments una importància cabdal, com a les crisis de 1588-1592, el conflicte de vicerègia de 1621-23 o els anys previs al trencament institucional de 1640. A partir de 1650 s'observa una evolució de les reunions que celebraren el General i la Ciutat i que afectava tant a la forma de les trobades com al nom que rebien. Una evolució que culmina el 1678, data en la qual van adquirir la forma definitiva que marcava el tarannà de la resta de conferències i que condicionava el desenvolupament inicial de les reunions dels tres comuns. El següent quadre ens pot ajudar a seguir la seva evolució.

Quadre 12

Les conferències entre el Consell de Cent i la Diputació³⁶¹

Data	Representants	Nom
Novembre 1653	Diputats i Consellers	Conferència
Juliol 1668	2+2	Conferència
Maig 1672	3+3	Junta de Cavallers
Febrer 1673	2+2	Conferència
Maig 1675	2+2	Junta de Conferències
Juliol 1675	4+4	Conferència de cavallers
Agost 1675	4+4	Conferències
Novembre 1675	4+4	Junta de Conferències
Juliol 1676	¿?	Conferència de cavallers
Març 1678	4(2)+3 (2)*	Conferència
Juny 1678	6+9	Conferència
Abril 1682	4+6	Conferència
Març 1688	6+9	Conferència
Octubre 1690	6+9	Conferència
Maig 1697	2+2	Conferència.

*Entre parèntesis el nombre d'assessors que intervingueren

La primera referència que hem trobat data del novembre de 1653, tal i com constata el Dietari del Consell de Cent: “en aquest dia los mols il·lustres i senyors diputats vingueren a casa de la present ciutat a tenir conferències amb los molt il·lustres

³⁶¹ Aquest quadre és un resum de les conferències que tingueren les dues institucions. Es citen només aquelles que estan constatades fins al moment, que no són totes les que hi hagueren. Voluntàriament s'han simplificat els conflictes per destacar aquelles informacions importants.

senyors consellers” per parlar de l’aquarterament de les tropes.³⁶² Pocs dies després, el 5 de desembre, hi tornava a haver una conferència pel mateix, aquesta vegada a la Diputació.³⁶³ Tot i que el Dietari no ens dóna cap dada més, tenim ja dues informacions valuoses: en primer lloc, la confirmació que el terme conferència ja era utilitzat a la segona meitat de segle per a referir-se a la reunió de membres de dues institucions diferents.³⁶⁴ En segon lloc, veiem que aquesta conferència no responia exactament al model de les conferències posteriors, ja que era una reunió de diputats i consellers (és a dir, sis per banda) i no de representants, com succeí posteriorment. D’altra banda, s’observa que també hi havia una alternança en el lloc de reunió, aspecte que es mantingué i que era indicatiu de la paritat entre les dues institucions. La següent conferència fou quinze anys més tard (1668). El gran buit temporal entre ambdues ens pot fer pensar en una absència de conferències, però creiem que la seva omisió s’explica més aviat per les limitacions que imposa el tipus de font consultada. De fet, sí que hi ha indicis de possibles reunions de comuns, com ara la “Conferencia del Governador amb els consellers” del 10 d’agost de 1658,³⁶⁵ el conflicte per l’empresonament del prebost Jeroni Porta al novembre de 1658 (que comportà queixes del Consell de Cent a la Diputació);³⁶⁶ contactes per conèixer l’actuació de la Diputació davant el jurament del nou virrei al 1664,³⁶⁷ o les súpliques del Consell de Cent a la Diputació l’agost de 1665 per l’alliberament de la presó del mercader Josep Guinart.³⁶⁸ Tots ells eren exemples de conflictes que, si bé desconeixem que donessin lloc a conferències, sabem que posteriorment per temes similars sí que es varen produir.³⁶⁹ Precisament la següent conferència que hem trobat, datada el 2 de juliol de 1668, tractava sobre l’alliberament de tres ciutadans empresonats: Josep Viquer, Jaume Montfor i Gaspar Duran. Si el 1668 es convocava una Conferència és raonable pensar

---

³⁶² MNA vol. XVI, p. 143.

³⁶³ MNA vol. XVI, p. 143.

³⁶⁴ Aquesta data no s’ha de considerar com inicial de l’ús de terme de conferència per referir-se a aquest tipus de reunió. De fet, al 1640 ja hi ha conferències similars, tal i com constata Basili de Rubí. Aquest autor recull com a partir del 8 de desembre de 1640 el “el consistori del General acordà reunir-se periòdicament amb el de la ciutat, una vegada a la casa de la ciutat i una altra a la de la Diputació” (Rubí, B. *Les Corts Generals de Pau Clarís*, Barcelona, 1976, pp. 84 i 301). En aquest sentit, la data de 1653, cal considerar-la exclusivament com un punt de partida per aquest treball, ja que l’origen de les reunions dels dos consistoris data de molt abans.

³⁶⁵ MNA, vol. XVI, p. 428.

³⁶⁶ MNA, vol. XVI, p. 444 i ss.

³⁶⁷ MNA, vol. XVII, p. 286.

³⁶⁸ MNA, vol. XVII, p. 372.

³⁶⁹ Vegeu, per exemple, la conferència de novembre de 1700 sobre la pròrroga al virrei Darmstadt, les conferències per l’alliberament d’Arnald Jäger, etc.

que probablement el 1665 també s'hagués fet, tot i que el dietari no ho digui explícitament.³⁷⁰

A partir de 1670 la documentació consultada mostra altres tipus de trobades entre les dues institucions que si bé no sempre responen al nom de “conferència” sí que la seva estructura interna reflecteix el seu l'esperit. El 28 de maig de 1672 hi havia una “Junta de Cavallers” a la Diputació per parlar d'una malaltia que s'havia detectat al comtat de Foix i les mesures que s'havien de prendre a la ciutat comtal per evitar el contagi. Aquesta junta de cavallers estava formada per tres representants del Consell de Cent i tres de la Diputació. El dia 30 les mateixes persones es tornaren a reunir, aquesta vegada al Consell de Cent. Entremig, el dia 29, es va celebrar una “conferència amb els senyors consellers”, per part del tres representants del Consell barceloní.³⁷¹ Tots els trets d'aquesta “junta de cavallers” responien al model de Conferència que estem dibuixant: presència de membres d'institucions diferents en una certa paritat i alternança en el lloc de reunió. A més, constatem que els representants es reunien amb el seu comú per informar del desenvolupament de la reunió, cosa que també es féu a la Conferència dels Tres Comuns. Cal tenir en compte, però, que aquest tipus de reunió *amb els senyors consellers*, per més que s'anomenés “conferència”, no era més que una trobada dels representants per informar del resultat de la junta de cavallers. Així doncs, en aquest cas, “junta de cavallers” responia a una realitat que podríem identificar amb el que més tard foren les conferències.

Seguint amb el nostre relat, el 12 de novembre de 1672 trobem una “conferència per parts dels senyors diputats amb los senyors consellers”,³⁷² per parlar sobre la mort del fill segon del duc de Cessa, però en realitat no eren els diputats els que van al Consell de Cent sinó el síndic de la Diputació en representació d'ells. El 12 de febrer de 1673 hi va haver una conferència entre “lo síndic i assessors de la ciutat amb los de la Diputació”³⁷³ i cinc dies més tard, una “junta dels advocats de la Diputació y Consell de Cent” per parlar de la contrafacció que suposava que la Capitania General prohibís tallar arbres sense llicència. Podem definir aquestes trobades “inter-institucionals” com a conferències? Creiem que no, perquè tot i ser reunions de membres de diferents

³⁷⁰ De la conferència de juliol de 1668, cal reconèixer que tenim molt poques dades. El MNA constata la seva existència, però no ens diu el nombre d'assistents (MNA, vol. XVIII, p. 57 i 59). El Dietari de la Generalitat, constata la súplica del Consell de Cent demanant la conferència, i que la Diputació va respondre afirmativament per tal de “tractar uniformement ditas materias”, però no recull que la conferència es desenvolupés realment. (DDP, vol. VII, p. 286).

³⁷¹ MNA, vol. XVIII, p. 67.

³⁷² MNA, vol. XVIII, p. 82.

³⁷³ MNA, vol. XVIII, p. 96.

institucions, eren essencialment reunions d'experts en matèries concretes: síndics o bé advocats. Sí que tenien en comú el fet de tractar temes conflictius per tal d'aconsejar al seu respectiu comú, però tots ocupaven càrrecs a la institució que representen. En la mateixa línia els dies 13 i 14 de juliol de 1673 hi havia unes conferències entre la Diputació i el Consell de Cent, a la seu d'aquest últim consistori, per parlar la manera d'aconseguir que el rei cedís el dret de guerra a la Generalitat de Catalunya. En aquest cas assistiren dos membres del Consell de Cent i els assessors i advocat fiscal de la Diputació.³⁷⁴ La reunió tingué lloc el primer dia al Consell de Cent i el segon a la Diputació.³⁷⁵ S'observa una barreja de tots els elements anteriors: per part del consistori barceloní hi anaven representants, però per part de la Diputació hi anaven oficials; eren conferències alternades i sembla que hi havia una paritat en els assistents (el Dietari no ho confirma, però tenim la sensació que només participava un assessor de la Diputació).

El febrer de 1675, el Consell de Cent rebia un memorial de queixa de la Llotja per les noves lleis contra la llibertat de comerç adduint que atemptaven contra les Constitucions. Davant la importància d'aquests fets, es va decidir enviar una ambaixada a la Diputació demanant "esser convenient anomenar persones perquè conferint-se amb els que per part de sa Senyoria serien anomenades, poguessin tractar i platicar de conformitat lo que en lo present cas se deu obrar per a lo major acert".³⁷⁶ És a dir, se sol·licitava que es convoqués una conferència entre les dues institucions. La resposta de la Diputació era afirmativa, i considerava convenient que es fes una reunió d'assessors de les dues cases. Aquest últim aspecte disgustà al Consell de Cent, perquè el que desitjava era una reunió de representants i no d'experts "per lo que a vostra senyoria suplica aquesta ciutat que lo tractar aquestes matèries sigui per medi de conferencia de persones particulars com en altres ocasions se ha platicat, ja que los medis de justícia que es tindrien dilatarien les gestions i los terminis que no es poden excusar i la matèria present necessita de prompte remei".³⁷⁷ Finalment, el 21 de març, la Diputació es negava a fer una reunió de representants, ja que no havia trobat casos on persones particulars, que no fossin assessores, intervinguessin en temes de contrafaccions.³⁷⁸ L'episodi ens ajuda a entendre una mica millor el que hem vist fins ara; el Consell de Cent estava demanant unes conferències segons el model que hem exposat fins ara:

³⁷⁴ Representant al Consell de Cent assisteixen Jeroni Ferrer i Baltasar Aguspí. Per part de la Diputació va l'assessor i l'advocat fiscal.

³⁷⁵ MNA, vol. XVIII, p. 119.

³⁷⁶ MNA, vol. XVIII, p. 205.

³⁷⁷ MNA, vol. XVIII, p. 207.

³⁷⁸ MNA, vol. XVIII, p. 211.

representants “particulars” (és a dir, sense coneixement específic en lleis), que parlen d’un tema conflictiu. L’argumentació de la Diputació, en canvi, introdueix un element nou que il·lumina les reunions anteriors: la importància de la tipologia dels representants. La Generalitat es negava a el fet que particulars poguessin decidir sobre temes tan importants com eren les contrafaccions, tal i com pretenia el Consell de Cent.³⁷⁹ S’estava repetint, tot i que en menor escala, el conflicte entre la divuitena de la Diputació i la Reia Audiència al 1588. Des d’aquesta perspectiva, les reunions anteriors, més enllà del fet que tinguessin o no el nom de “conferències”, esdevenien trobades entre institucions en què les persones nomenades tractaven assumptes importants. Amb el pas del temps, conferència esdevindrà el mot adient per anomenar un tipus específic d’aquestes reunions.

L’evolució es pot veure encara millor als mesos següents. El Dietari de la Diputació en diu que “estant lo present Principat tot falto de exercit per a poder evitar los designis de l’enemic, seria bo que las dos cases de la Ciutat i Diputació escollissin tenir una conferència de persones anomenades per a discórrer lo medi se podria prendre en ocasió tan urgent i serà be escriure a sa majestat la reina”.³⁸⁰ El 27 de maig del mateix any “es tingué junta de conferència al matí en la sala del Consell de Cent, entre la present ciutat i la Diputació”.³⁸¹ El 29 “se tingueren las mateixes conferències entre les dues cases de la Ciutat i Diputació i se ajuntaren los mateixos cavallers en la casa de la Deputació”. S’escolliren dues persones per cada comú que es reuniren.³⁸² El tipus de trobada respon amb claredat a una Conferència però el que sorprèn és la identificació entre “Junta de Conferència” i “Conferència”. Mesos més tard, el 19 i 21 de juliol “se tingué conferència de vuit persones”³⁸³ per parlar sobre la precedència en la coronela de la Ciutat. Una cosa semblant succeïa el 20 i el 22 d’agost, i el 17 i 18 de novembre, quan tornem a trobar una “junta de conferència”³⁸⁴ formada per quatre membres de cada comú per parlar de l’assistència o no al jurament del virrei, essent ja Carles II major

³⁷⁹ D’altra banda, no podem deixar de destacar l’atreviment del Consell de Cent al pretendre que persones particulars tractessin sobre temes realment importants, i per als que “teòricament” no estaven preparats. Certament aquest fet és el que va esdevenir més xocant i subversiu de les conferències, ja que insinua la necessitat d’ampliar la tipologia de persones que podien decidir sobre certs temes. Per això, no deixa de ser sorprenent que, el 1675, el Consell de Cent estigués reclamant aquest dret per als seus representants.

³⁸⁰ DDP, vol. VIII, p. 74.

³⁸¹ MNA, vol. XVIII, p. 233.

³⁸² Pere Muntaner i Jacint Sagrera per part del Consell de Cent i Francesc Orris i Jeroni de Miquel per part de la Generalitat.

³⁸³ MNA, vol. XVIII, p. 249. Per part de la Diputació assistiren Pere Perapertusa, Lluís de Areny i Toralla, Narcís Descatllar i Pere Planella. Per part de la Ciutat Pere Muntaner, Jeroni Ferrer, Josep Bru i Jacint Sagrera.

³⁸⁴ MNA, vol. XVIII, p. 254.

d'edat.³⁸⁵ El 29 de juliol i els dies 1 i 2 d'agost de 1676 es van fer conferències “entre los cavallers de las dos cases”.³⁸⁶ Entre totes aquestes conferències o juntes, una menció a part mereix la que tingué lloc el 22 de març i 20 d'abril de 1678 per parlar sobre la legalitat dels privilegis del virrei Monterrey. En aquest cas, tot i mantenir-se l'alternança en el lloc de trobada, assistiren per part de la Ciutat quatre representants més dos assessors, i per part de la Diputació 3 representants, més l'assessor i l'advocat fiscal. Com veiem aquesta conferència també posseïa trets particulars. D'una banda era la primera vegada que no hi havia una paritat en els representants, ja que el Consell de Cent tenia sis membres i la Generalitat cinc.³⁸⁷ D'altra banda, es constata la presència significativa d'experts. Si les conferències anteriors tractaren sobre temes militars o de protocol, aquesta feia referència a aspectes legals, que afectaven a les Constitucions. Per un costat això es podia entendre com una victòria de Barcelona, ja que persones particulars tractaven sobre temes jurídics, però també veiem que encara hi eren presents els experts en lleis per tal de conduir i argumentar els diferents punts de vista. Tots aquests exemples mostren que continuava havent-hi un magma variat de “conferències”, que a vegades s'anomenaven “juntes de cavallers”, o “juntes de conferències” però que, tot i la presència o no d'assessors, estaven formades sempre per representants de les dues institucions amb una paritat en el nombre dels representants i una alternança en el lloc de trobada. La situació canvià de manera notable a la Conferència de juny de 1678.

A la primavera de 1678 l'exèrcit francès féu una nova campanya d'atacs a la frontera catalana, de tal manera que el 27 de maig ocupaven Puigcerdà. La situació militar féu que a començaments de juny la Generalitat, veient “com los progressos se van continuant i se necessita de majors diligències per a l'acert de aquelles, los senyors diputats, desitjant conferir-se amb dits consellers, que per dit respecte los suplicava fos servit admetre dita conferència”.³⁸⁸ El Consell de Cent hi va estar d'acord i poc després es nomenava als representants: sis per part del consistori barceloní i nou per part de la Generalitat.³⁸⁹ El dia 1 de juny es produïa la primera conferència a la Ciutat. El Dietari

³⁸⁵ Per part de la Diputació assisteixen Pere Perapertusa, Lluís de Areny i Toralla, Narcís Descatllar, Carles de Llupià. Per part de la ciutat Pere Muntaner, Josep Novel i Erill, Josep Bru i Jacint Sagrera.

³⁸⁶ MNA, vol. XVIII, p. 309. Vegeu també DDP, vol. VIII, p. 183. Aquesta última font, a més, ens informa que la reunió va ser de tres membres de cada comú. Per part de la Diputació van assistir l'abat de Camprodon, el vescomte de Jonc i Onofre Llobet i Vilaseca. Per part de la Ciutat Josep Bru, Josep Bru (és un altre diferent) i Jacinto Sagrera.

³⁸⁷ MNA, vol. XVIII, p. 364.

³⁸⁸ DDP, vol. VIII, p. 309.

³⁸⁹ Per part de la Diputació assistiren Gaspar Casamitjana, Lluís Josa, Sagimon Sala, Josep Bru, Francesc Gamis, Narcís Descatllar, Jacint Sagrera, Miquel Grimossachs, Segimon Bofill. Respecte als membres del Consell de Cent hi ha contradiccions entre el Dietari de la Generalitat i el del Consell. Aquest últim recull

de la Diputació recull una dada interessant “que sempre que seria de gust de dits senyors consellers aniria la Novena a casa de la Ciutat, que és la forma acostumada quant la Diputació demana la conferència a la Ciutat, i al contrari”. Trobem aquí la raó explicativa de l’alternança en el lloc de reunió: el protocol i el costum assenyalava que la institució que demanés la Conferència es comprometia a assistir a la seu de l’organisme al qual demanava fer la reunió.

La Conferència decidí informar a Carles II i demanar-li ajuda militar, per a la qual cosa s’escriviren cartes que serien enviades a través d’un correu extraordinari. A la vegada, se n’informava al virrei per mitjà de quatre ambaixadors, dos de la Diputació i dos del Consell de Cent.³⁹⁰ El dia 3 de juny es produïren més reunions a la Diputació i a la tarda hi hagué una reunió (que el Dietari també qualifica com a conferència) de diputats i consellers.³⁹¹ Al dia següent, aquests mateixos es reuniren a la Generalitat per parlar de la pèrdua de Puigcerdà i el nomenament de Josep de Lanuza, comte de Plasència, com a ambaixador dels comuns a Madrid per informar al rei dels perills en què es trobava el Principat. A la tarda, la novena i la sisena es tornaren a reunir, aquesta vegada a la seu de la Ciutat, amb l’objectiu d’escriure les cartes que la Diputació i del Consell de Cent havien de donar a Josep de Lanuza. El 6 de juny, en una nova conferència s’informava que Joan Josep d’Àustria havia comunicat als diputats que ja s’havia enviat un exèrcit per sostenir l’atac francès a la frontera, i el dia 7 de juny, els representants dels comuns decidien crear una comissió més reduïda amb la finalitat de confeccionar les instruccions que s’han de donar al comte de Plasència. Aquesta conferència (que també és el nom amb què figura al Dietari de la Generalitat) estava formada per dos representants de cada comú més un consistorial³⁹² i es reuní alternadament a la Ciutat i a la Diputació els dies 7 i 8 de juny. Aquest dia “se ajuntà la conferència gran de las nou persones de la Diputació i sis de la Ciutat en esta casa de la

---

7 noms d’assistents, mentre que el Dietari de la Diputació diu que va assistir una sisena. Gairebé amb tota seguretat el dietari del Consell de Cent deu estar equivocat, doncs seria l’únic cas conegut on el Consell de Cent nomeni a set persones. Com veurem, a partir d’aquesta data normalment les conferències estigueren formades per sisenes del consistori barceloní. La sisena la formava: Josep Navel i Erill, Francesc Sanjust i Pagès, Baptista Planella, Francesc Rius i Bruniquer, Dídac Despalau, Baltasar Aguspí i Joan Alòs.

³⁹⁰ Per la Diputació van Lluís de Josa i Francesc Gamis, pel Consell de Cent Josep Navel i Francesc Sanjust (DDP, vol. VIII, p. 310 i 311).

³⁹¹ “Los molt il·lustres senyors diputats ...anaren a casa la ciutat en execució de la conferència que esta casa demanà a la de la dita ciutat” (DDP, vol. VIII, p. 310 i 311.).

³⁹² Per part de la Diputació assisteix el diputat reial, i per part del Consell de Cent el conseller tercer (DDP, vol. VIII, p. 313).

Diputació, juntament amb los dos consistorials”.³⁹³ La confecció de les instruccions es va complicar, ja que calia decidir també els diners que havia de rebre el comte pels seus serveis així com la roba que havia de dur en tant que ambaixador dels dos consistoris. El dia 10 a la tarda té lloc la darrera conferència per aquest assumpte amb l’assistència de la novena, la sisena, el diputat reial i el conseller tercer. Poc després es feien arribar les instruccions a Josep de Lanuza el qual s’acomiadava dels comuns. El dia 11, es tornava a reunir la conferència, aquesta vegada, sense els dos consistorials.

Si hem recollit aquesta episodi amb tant de detall, és perquè pensem que conté elements prou interessants que cal analitzar. Potser un dels més rellevants sigui el que s’utilitzi el mot “conferència” per designar tres tipus de reunions diferents: la reunió de representants de la Generalitat i el Consell de Cent; la reunió de diputats i consellers, i la reunió de dos representants de cada comú més un consistorial.³⁹⁴ Tot i la varietat, cal reconèixer que les tres s’insereixen dins les mateixes motivacions i dinàmiques: reunió de membres/representants d’institucions diferents, alternança en el lloc de reunió, presa de decisions que després han de ser aprovades pels respectius comuns, voluntat d’actuar uniformement en un tema consensuat, etc. Però això no ens pot fer oblidar que també constatem com el model de Conferència més freqüent va ser el primer, és a dir, la reunió de la sisena del Consell de Cent amb la novena de la Diputació i, de fet, va ser aquesta tipologia la que s’imposà els següents anys. Sense anar més lluny, els dies 27, 28 i 29 de juliol es tornava a convocar conferències entre les dues institucions per parlar sobre els informes i els problemes amb que s’estava trobant el comte de Plasència en la seva estada a la Cort. Tant la Diputació com el Consell de Cent tornaren a nomenar una novena i una sisena per tal que es trobessin i tractessin sobre aquests temes.³⁹⁵ Un model, que no va néixer en aquest moment, sinó que provenia d’anys enrere. Això és el que sembla deduir-se, si més no, de la comunicació de la mateixa Diputació, que el dia 1 de juny, una vegada coneixia que la sisena del Consell de Cent ja estava preparada, dient que “aniria la Novena a casa de la Ciutat, que és la forma acostumada quant la

---

³⁹³ DDP, vol. VIII, p. 313.

³⁹⁴ Com a molt, per a diferenciar la Conferència de quatre persones de l’altra, el dietari de la Diputació parla de “conferència gran”.

³⁹⁵ DDP, vol. VIII, p. 321. En aquest punt cal destacar que el nomenament de persones es féu de nou, i aquestes no va ser exactament les mateixes. Per exemple, en el cas de la Diputació, Antoni Sayol substituï a Segimon Sala. Aquí cal dir que el dietari comenta que s’havia escollit una novena, però només recull el nom de vuit persones. Per part del Consell de Cent van Francesc Servent i Pagès, Baptista Planella, Josep Navel i Erill, Jaume Falguera i Francesc Rius i Bruniquer. Com podem veure es tracta de cinc persones, cosa no habitual, ja que normalment es nomena una sisena. Es tracta d’un error de l’escrivà? Creiem que sí.

Diputació demana la conferència a la Ciutat i al contrari”.³⁹⁶ La mateixa estructura s’aplicà a les conferències de març de 1688, en què es parlà sobre la plaga de llagostes que afectà el Principat,³⁹⁷ i a l’octubre de 1690.³⁹⁸ Aquesta darrera, presenta nombroses similituds amb la de 1678.

El juny de 1690 les tropes franceses havien fet una nova entrada al Principat, de manera que el dia 17 ocupaven Vic.³⁹⁹ Davant la incapacitat de les tropes espanyoles de capgirar la situació, pel setembre la Generalitat proposava a la Ciutat que junts informessin Carles II de la situació militar així com de la necessitat de disposar de fortaleses eficients. Novament es demanaven conferències, les quals havien de ser “amb persones de igual número de una casa i altra”.⁴⁰⁰ Es designava una novena i una sisena que es reuniren alternadament al llarg els mesos d’octubre i novembre.⁴⁰¹ Durant el seu desenvolupament van decidir crear una comissió més reduïda perquè confeccionés el memorial per al rei exposant la situació de Catalunya. Aquesta comissió estigué formada, segons el dietari del Consell de Cent, per tres membres de la Diputació, dos de la Ciutat i un consistorial de cada comú.⁴⁰² Cal destacar tres aspectes: primer l’alt nombre de conferències (divuit en total),⁴⁰³ que indiquen que estaven ben assentades. En segon lloc és significatiu que el Consell de Cent faci referència al “modo, manera i estil observat en semblants conferències”, cosa que ens mostra com el model de 1678 tenia un pes important en la tradició. En aquesta línia, no deixa de ser curiós observar com, tot i que la Diputació oferia la possibilitat d’una reunió en igualtat de membres, la Ciutat hi va renunciar a favor de l’estructura tradicional. Per últim, la repetició del model de 1678 també es manifestava en el fet de convocar una comissió especial per confeccionar amb més detall el memorial. Aquesta comissió era gairebé idèntica a la de 1678.

Així, la conferència de juny de 1678 va marcar un punt d’inflexió en el desenvolupament de les posteriors. Prova d’això és que amb el pas del temps, quan s’haguessin de convocar conferències entre la Diputació i el Consell de Cent, tot sovint

³⁹⁶ DDP, vol VIII, p. 310.

³⁹⁷ MNA, vol. XX. p. 308.

³⁹⁸ MNA, vol. XX. p. 419.

³⁹⁹ MNA, vol. XX. p. 404.

⁴⁰⁰ MNA, vol. XX. p. 416. La Ciutat responia dient que també es podien reunir “de aquell modo, manera i estil observat en semblants conferències perquè se pugi lograr per dit medi lo major acert” (MNA, vol. XX. p. 417).

⁴⁰¹ Concretament els dies, 6, 11, 14, 21, 25, 26, 27, 28, 29 i 30 d’octubre i 2, 4, 5 i 6 de novembre.

⁴⁰² Com podem veure en aquest cas també es trenca la paritat en els representants, ja que la Ciutat te menys que la Diputació. És un altre error?

⁴⁰³ El dies 6, 26, 4, 5 i 6 de novembre es reuniren matí i tarda.

la Generalitat va prendre aquestes conferències com a model a seguir. Així succeí, de fet, a les conferències d'octubre de 1690 o a la Conferència del Tres Comuns de 1700.⁴⁰⁴ Fins i tot el 1703, quan la Diputació acceptava una conferència dels tres comuns després de no poques discussions entre les institucions, es remuntava a 1678 per argumentar la seva postura.⁴⁰⁵ Però això, no ens ha de fer suposar que totes les reunions de comuns que van tenir lloc posteriorment van respondre exclusivament a aquest model. Almenys hi ha dues excepcions. La primera es produí el 24 i 25 d'abril de 1682, dies en què les dues institucions celebraren conferències formades per una sisena de la Diputació i una quarteta del Consell de Cent per parlar sobre matèries referents a la Universitat literària.⁴⁰⁶ L'altre episodi va ser una conferència de quatre persones (dos per banda) que tingué lloc el 1697 i que comentarem més endavant. Però tot i aquestes excepcions, el que queda clar de la lectura dels dietaris del Consell de Cent i de la Generalitat, és que al llarg de la segona meitat del segle XVII es produí una evolució en les reunions entre dels dos comuns. Una evolució que no era lineal, i que implicava tant canvis formals com nominals, que anaven des de les primeres *juntes de cavallers*, passant per les *juntes de conferències*, fins a les *conferències* pròpiament dites. En general estaven formades per uns trets bàsics (representants particulars, alternança, tendència a la paritat) que, tot i les diferències puntuals, van marcar el camí que conduïa cap a la Conferència dels Tres Comuns.

3.4. Els intents per assolir una conferència de tres comuns

3.4.1 Octubre de 1694

La Conferència dels Tres Comuns va néixer com una evolució d'aquesta llarga tradició de conferències que el Consell de Cent feia amb les altres institucions. Era un fet espontani que es manifestà per primera vegada el juny de 1694, durant el setge francès de Barcelona. El 24 de maig arribava l'armada francesa a Barcelona i el Consell de Cent escrivia a Carles II informant de la situació militar i demanava al Braç Militar

---

⁴⁰⁴ DDP, vol. VIII, fol. 586r. i v.

⁴⁰⁵ MNA, vol. XXIV, p. 253.

⁴⁰⁶ MNA, vol. XX, p. 102.

que també ho fes.⁴⁰⁷ El dia 11 de juny es decidí convocar conferències entre ambdues institucions per parlar sobre la guerra i el setge. Aquestes conferències estaven formades per dos membres de cada institució⁴⁰⁸ i tingueren lloc els dies 11, 12 i 13 de juny. Allà es va proposar que “apareixia ésser molt del servei del rei nostre Senyor y de la cosa pública que en aquestes conferències concorreguessin també lo molt il·lustre i fidelíssim consistori dels senyors diputats i lo molt il·lustre capítol de la Santa Iglesia Catedral de esta ciutat per que junts poguessin millor premeditar i discórrer lo fahedor i tinguessin major eficàcia las representacions que se haurien de fer, segons la ocurrències en nom de tots”.⁴⁰⁹ La idea era fer una Conferència de tots els comuns, i no solament de tres. Les motivacions quedaven ben paleses en el text: la unitat, la utilitat, el bé del rei i del Principat, la uniformitat i finalment perquè les representacions que es fessin tindrien un major pes, ja que serien dels quatre comuns junts. La idea, que en si mateixa resultava una novetat en el panorama institucional català, es fonamentava en les conferències individuals que ja estaven assentades entre dos comuns per separat. Però a la vegada que el Consell de Cent considerava la conveniència d’aquest projecte, era conscient que “se podia dificultar per no estar acordes amb lo tractament que se hauria de donar a la excel·lentíssima ciutat”. Un cosa eren les reunions de dos comuns, en què ja hi ha un protocol estipulat (el sistema d’equilibri en el lloc de reunió, la manera de rebre als representants), i una altra diferent era la reunió de quatre comuns, la qual cosa implicava definir novament els tractaments protocol·laris que havia de rebre cada comú. En una societat on la tradició tenia un pes tan important com per definir la identitat, resultava molt difícil introduir modificacions com les proposades pel consistori barceloní. El Braç Militar, conscient d’aquesta dificultat, s’oferia com a mitjancer per assolir la unió institucional, i traslladava la proposta a la Diputació i al Capítol barceloní. El resultat no era gens esperançador i el dia 16 semblava que s’havia arribat a un punt mort, segons informava el Braç a la Ciutat “Si be havia ja aplanat i facilitat alguns punts, però que en altres últimament se havia discrepat, de manera que al fidelíssim Braç Militar no li apareixia que pogués la excel·lentíssima ciutat condescendir a ells i per consegüent lo fidelíssim Braç no havia volgut abraçar-los”.⁴¹⁰ Les conferències entre ambdues institucions continuen el dia 1 de juliol sense l’assistència dels altres dos comuns.

---

⁴⁰⁷ MNA, vol. XXI, p. 144.

⁴⁰⁸ Per part del Consell de Cent assistí Onofre Montsalvo i Ramon Codina i Farreres. Per part del Braç, Guillem Ramon de Josa i Peguera i Joan Amat i Despalau.

⁴⁰⁹ MNA, vol. XXI, p. 152-53.

⁴¹⁰ MNA, vol. XXI, p. 154.

Tot i així, durant l'estiu, continuaren els atacs francesos. Al setembre el Consell de Cent tornava a insistir al Braç Militar sobre la necessitat de fer una conferència dels quatre comuns "desitjant aquesta ciutat poder arribar a una uniforme conferència entre los comuns dels molts il·lustres senyors diputats, excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar, molt il·lustre capítol d'esta ciutat junt amb la present ciutat perquè com uniformes com a tenint entre tots més dilatades i certes notícies i premeditant los matèries segons les urgències, poguessin informar lo real ànim de sa Majestat, Deu lo guarde, de l'estat i imminent perill en què es troba esta ciutat i Principat i demés convingués".⁴¹¹ Com podem veure es tornaven a repetir les mateixes motivacions que uns mesos abans. La novetat radicava en què la Ciutat estava disposada a renunciar a certes prerrogatives a favor d'aconseguir la conferència dels tres comuns: "deixant en ma de dit excel·lentíssim i fidelíssim Braç dependència en tot com li aparegués, sens atendre a precedències ni a cosa alguna, oferint passar per lo que consideraria haver de passar esta ciutat perquè sols lo movia lo zel de major servei de sa Majestat".⁴¹² El 2 d'octubre la Diputació acceptava fer les conferències amb els altres dos comuns però en la seva resposta al·legava que "havia algunes paraules ambigües de les que no restava ben explicat la manera amb que s'havien de tenir dites conferències".⁴¹³ El Consell de Cent, demanava al Braç que continués les negociacions amb la Diputació per tal d'aclarir aquests últims detalls i poder iniciar les conferències, però les dificultats foren més grans del que semblaven i finalment no es pogueren dur a terme.

El Dietari de la Diputació ens aporta altres informacions, que ajuden a aclarir millor el conflicte intern que hi hagué dins la Generalitat, per tal d'afavorir o no la unió de les tres institucions. El 27 de setembre rebia l'ambaixada del Braç tot demanant la conferència. El primer que s'observa és que el parer dels diferents diputats i oïdors era divergent: el diputat i l'oïdor eclesiàstic estaven d'acord amb la proposta del Braç però abans s'havia de determinar "la millor forma y modo se pogan trobar";⁴¹⁴ el diputat militar i reial consideraven que s'havia de convocar una dotzena per deliberar sobre aquest assumpte perquè assessorés els diputats; l'oïdor reial, en canvi, era partidari que "en las conferències no hi intervengue lo Braç Militar per no haver-se estilat mai acostumat i de altra part representen al Braç los Il·lustríssims i fidelíssims Senyors

---

⁴¹¹ MNA, vol. XXI, p. 194.

⁴¹² MNA, vol. XXI, p. 194.

⁴¹³ MNA, vol. XXI, p. 192.

⁴¹⁴ DDP, N-88, fol. 267v. i 268r.

Diputats”.⁴¹⁵ L’oïdor reial votà a favor de la conferència, però amb la condició que es fessin “tansolament en la present casa i en la de la ciutat”.⁴¹⁶ Finalment es decidí acollir aquesta última opció per part de tots els oficials. En aquest sentit, les paraules de l’oïdor militar eren ben eloqüents: el principal obstacle per una conferència de tres comuns radica en la presència del Braç Militar, ja que implicava una anomalia jurídica difícil de superar. Acceptar la presència de la noblesa significava o bé negar a la Diputació el seu paper de representant del Braç Militar, o bé admetre que el Braç es trobés doblement representat. En ambdós casos ens trobem amb una contradicció legal. El dia 2 d’octubre els diputats rebien una ambaixada del Braç en què els instava a decidir la manera en què s’havien de reunir les conferències. Gairebé per unanimitat (només es va oposar el Diputatar reial que insisteix a convocar una dotzena), la Diputació decidí que un consistorial es reunís amb el protector del Braç per decidir “la millor forma se pugui trobar per efectuar-se les conferències”.⁴¹⁷ La reunió es desenvolupà el 14 d’octubre i es decidiren els següents punts:

1. Que les conferències comencessin a la Diputació “donant la precedència de las personas anomenades per la ciutat y Braç Militar amb igual tractament de senyoria a tots”.⁴¹⁸

2. Que les sessions es fessin a la Casa de la Diputació i de la Ciutat alternadament (i per tant no hi hauria reunions a la sala del Braç Militar).⁴¹⁹

3. S’anomenarien dues o tres persones per cada consistori i pel Braç Militar, de tal manera que els representants haguessin de traslladar el contingut de les conferències al seu comú perquè fes “la representació i demás papers convinguin de una mateixa substància”.⁴²⁰

4. Les despeses dels correus que s’enviessin a Madrid les pagarien la Diputació i del Consell de Cent a mitges o bé alternadament.

Els acords suposaven un joc d’equilibri protocol·lari on tots havien de renunciar a una part de les seves exigències. El Braç Militar aconseguí tenir el mateix nombre de representants i que el seu tractament fos el mateix que els consellers, però a canvi les conferències no es produïrien a la sala del Braç ni aquest hi participaria en les despeses

⁴¹⁵ DDP, N-88, fol. 267v. i 268r.

⁴¹⁶ DDP, N-88, fol. 267v. i 268r.

⁴¹⁷ DDP, N-88, fol. 269v.

⁴¹⁸ DDP, N-88, fol. 274r.

⁴¹⁹ Cfr. DDP, N-88, fol. 274v.

⁴²⁰ DDP, N-88, fol. 274v.

del correu a Madrid. La Diputació gaudia de la prioritat en el lloc de reunió però havia d'acceptar donar un tractament al Braç Militar millor del que hagués desitjat.

Amb aquest acords preliminars els oficials de la Diputació havien de manifestar el seu suport o no als mateixos, però noves divergències internes dificultaran l'acord final. El diputat i l'oïdor eclesiàstic s'hi avenien, però el Diputat militar continuà insistint en la necessitat de convocar una dotzena, un parer compartit pel diputat reial. La novetat radicava en el vot dels oïdors militar i reial els quals estaven d'acord en tenir les conferències però de tal manera que quan anessin a la casa de la Diputació només tinguessin precedència sobre els diputats els consellers de la ciutat, i no els membres del Braç Militar. En el seu favor argumentaven el protocol seguit durant la festa de Sant Jordi, en la qual, tot i assistir junts el Consell de Cent, la Diputació i el Braç Militar, aquest últim no gaudia de precedència sobre els diputats.⁴²¹ Possiblement fossin aquestes modificacions en el protocol la principal dificultat que es trobaren i un requisit que el Braç Militar difícilment podia acceptar. Les notícies sobre aquest primer intent de conferències desapareixen i desconeixem el seu final, la qual cosa ens porta a pensar que molt probablement no es van arribar a reunir. A la vegada, el triple empat mostra les divergències internes de la Diputació i la dificultat d'introduir canvis en la tradició. Però les dificultats no eren insalvables. Si en aquesta ocasió no va ser possible fer la reunió del tres a causa de l'oposició dels diputats i oïdors militars i reials, això sí que fou possible uns quants anys més tard, el 1697. Era una situació molt especial i amb uns condicionants clars, que per als contemporanis van justificar obviar circumstancialment les dificultats que s'havien posat de manifest el 1694.

3.4.2. Maig de 1697

Una vegada més van ser els atacs francesos a la costa catalana els que van provocar una nova situació de crisi que reclamava la reunió urgent dels comuns. El 22 de maig de 1697 el setge francès de Barcelona semblava imminent, i el Consell de Cent demanava al virrei Velasco aixecar tropes per tota Catalunya per aconseguir un exèrcit, treure la bandera de Santa Eulàlia i organitzar la coronela de la ciutat. A més, recorria als altres tres comuns “suplicant-los tinguin a bé tenir conferències per a tractar i

---

⁴²¹ Cfr. DDP, N-88, fol. 275r.

disposar-se el que es degui obrar en lo present cas”.⁴²² Tots acceptaren celebrar les reunions per separat. La primera tingué lloc el mateix 22 de maig amb la Diputació. Atesa la urgència de la situació, els diputats nomenaren tres representants, “no obstant que lo estil del consistori era ajuntar la novena per resoldre les conferències”.⁴²³ Així, per part seva assisteixen Miquel Joan Bosch, canonge, Josep Càncer, i Josep Alòs, mentre que part del Consell de Cent foren designat Lluís Soler i Onofre Montsalvo.⁴²⁴ Es trenca així l’estructura que hem vist anteriorment d’una novena i una sisena, explicable per la urgència del moment.⁴²⁵ El 23 de maig el Consell de Cent celebrava conferències per separat novament amb els diputats, però també amb el Braç Militar i el Capítol, amb dos representants de cada un d’ells. Veient el resultat de les conferències individuals,⁴²⁶ la Ciutat formulava una nova proposta a la resta d’institucions: “tenir la conferència de tots los comuns, que és tenir la conferència junts en un mateix conclave totes en la present casa, presidint en elles un consistorial dels molt il·lustres i fidelíssims diputats i altre dels excel·lentíssims senyors consellers, graduant-se los subjectes que concorreran per cada comú com és en primer lloc los eclesiàstics i seguidament los militars i després los ciutadans”.⁴²⁷ Si considerem que les principals dificultats que va trobar la Diputació el 1694 per tenir la conferència amb els altres dos comuns eren per qüestions de protocol, resulta interessant observar el joc d’equilibri que hi ha en la proposta del Consell de Cent. Primer de tot posava èmfasi en el fet de reunir-se tots junts en un mateix lloc i atorgava una preeminència, en igualtat de condicions, als consistorials de la Generalitat i de la Ciutat. El més sorprenent però, és que la reunió tenia un format més semblant a unes Corts que no pas a una reunió d’estaments, ja que s’atorgava prioritat a l’estatut social de cada persona per sobre la institució a la qual es representava. La comparació amb les Corts no era banal, ja que de fet es tractava d’una situació de crisi, que requeria el consens de la totalitat de la comunitat, la qual, tot i que

---

⁴²² MNA, vol. XXII, p. 152.

⁴²³ DDP, N-90, fol. 432v.

⁴²⁴ Cal dir aquí que les informacions dels dietaris del Consell de Cent i de la Diputació són contradictòries, ja que el Consell de Cent ens diu que es van reunir dos representants per cada comú, mentre que el de la Diputació ens parla de tres i dos. En el dubte ens hem decantat per considerar la versió de la Diputació com l’encertada, ja que l’estructura de tres i dos respon molt millor a la naturalesa de la Diputació.

⁴²⁵ L’alternança en el lloc de reunió es va mantenir. Tal i com diu la Generalitat, la primera conferència es tingué a la Diputació “per ser aqueix lo costum que aquell que demana la conferència ha primer a la casa de qui es demanat” (DDP, N-90, fol. 433r.).

⁴²⁶ Un resultat que les fonts no ens diuen quin és, però que es pot intuir bastant favorable.

⁴²⁷ MNA, vol. XXII, p. 155.

imperfectament, estava representada amb els quatre comuns.⁴²⁸ Segons aquesta estructura, hi ha una preeminència formal de la Diputació i el Consell de Cent, seguits dels eclesiàstics, els militars i finalment dels ciutadans honrats, que serien els últims.

La noblesa estigué d'acord amb la proposta i la mateixa tarda pressionà els diputats perquè l'acceptessin. En el record estava ben viu el fracàs de 1694 i és per això que considerava “que sens disputar-se per part del Braç lo puesto”,⁴²⁹ convenia que la Diputació adherís a la proposta. Entretant, el Capítol comunicava a la Ciutat que no estava disposat a reunir-se junt amb els altres comuns. Entre les raons que adduïa, hi havia el fet que era massa tard per a convocar el país, i que la discussió retardava la solució urgent del problema. Però la veritable causa del rebuig era que no volia “concurrer junt amb els demás comuns en conferències en un conclave fins que aquell no es tingués en la sala del molt il·lustre capítol”.⁴³⁰ Des de la perspectiva del Consell de Cent, la dificultat semblava insalvable i per això informà als altres dos comuns que de celebrar-se les conferències s'haurien de fer sense el capítol.⁴³¹ Poques hores després arribava la resposta de la Diputació, la qual posava tota una sèrie de condicions per dur a terme les conferències de tres comuns. Segons ells, la situació militar de Barcelona era suficientment greu per justificar que els diputats no possessin dificultats “en estils i concursos i condescendiria gustosos a la petició feta en manifestació del molt que desitjava aconsolar a la present ciutat en tant gran conflicte amb expressa condició i declaració que en ningú temps pogués servir en exemple per quant lo present cas mai havia succeït...i perquè en qualssevol altres casos de conferències sols se observa los exemplars estilats, amb que des de luego se principassen i continuassen les conferències en la forma estilada”.⁴³² L'objectiu de la Diputació era mostrar com el fet de fer una conferència dels tres comuns junts era una excepció que mai hauria de ser utilitzada com un precedent per al futur. Els consellers van acceptar les condicions i el mateix dia 23, a la nit, es produí la primera Conferència dels Tres comuns al Consell de Cent.

---

⁴²⁸ Sens dubte és una comparació arriscada, però no és aliena a la percepció que tingueren els contemporanis, com podem veure en el capítol VIII. Sota aquesta perspectiva, el Capítol representa al Braç Eclesiàstic, el Braç Militar al seu homònim, el Consell de Cent al Braç reial i la Diputació tenen els mateixos representants de cada estament. A la vegada, la proposta es pot entendre també com un mecanisme que compensava el possible deshonor que suposava per al Capítol el fet de no posseir un oficial entre els representants.

⁴²⁹ DDP, N-90, fol. 436r.

⁴³⁰ MNA, vol XXII, p. 156.

⁴³¹ MNA, vol XXII, p. 156.

⁴³² DDP, N-90, fol. 438r.

Hi assistiren per part de la Diputació l'oïdor militar i un representant de cada Braç (el canonge Miquel Joan Bosc, Josep Cancer i Josep Alòs i Ferrer), per part del Consell de Cent el conseller tercer i tres representants més (Domingo Verdier, Onofre Montsalvo i Magí Barrera) i dos representants del Braç Militar (Bonaventura de Gualbes i Josep Oliver). La situació de cadascú en la reunió era, tal i com havia suggerit la Ciutat, per ordre de l'estatus social a excepció dels oficials de la Diputació i del Consell de Cent, que tenien una taula pròpia. El Braç Militar no es trobava en igualtat de condicions respecte als altres dos comuns, ja que només hi era present a través de dos representants, enfront dels quatre de la Generalitat i de Barcelona. Aquest ha estat un dels preus que va pagar per assolir la unió dels tres comuns. Com a novetat, observem que es trenca la tradicional alternança en la seu de reunió, ja que totes les reunions foren al Consell de Cent. D'altra banda, hi havia la presència dels dos consistorials, un fet que pràcticament no succeïa des de 1678 i que cal entendre-ho tant com un recurs per donar més importància a la reunió com un sistema de control dels representants. La primera decisió de la Conferència fou fer una ambaixada al virrei Velasco per informar de la situació del Principat i proposar solucions. El dia 24 al matí es féu l'ambaixada, anant tres representants (un de cada comú) "segons la gradació de persona i no segons la presència del comú".⁴³³ Els tres exposaven junts les seves súpliques al virrei: la Diputació demanava permís per aixecar al Principat, la Ciutat treure la bandera de Santa Eulàlia i el Braç Militar oferia per sacrificar sos "vidas y haciendas". L'ambaixada no es feia en nom de la Conferència dels Tres comuns, sinó en nom dels tres comuns, amb la novetat que era conjunta, el que implicava un suport mutu a les súpliques dels altres. La tarda del 24 cada representant informà al seu respectiu comú del desenvolupament de l'ambaixada.

El dia 25, a les vuit del matí, es tornava a reunir la Conferència i es decidia escriure una carta al rei. La seva confecció s'encarregà a una comissió de tres persones (una per cada comú), i era presentada a la Conferència a mitja tarda. En el document, els comuns exposaven a Carles II la situació del Principat i les actuacions que cadascú havia dut a terme com a mostra de la seva fidelitat. Començava així: *Señor: La Diputación del Principado de Cataluña, ciudad de Barcelona y Brazo Militar dicen que...*⁴³⁴ Possiblement sigui aquesta la primera vegada en el segle XVII en què aquests Tres Comuns escrivien conjuntament al rei per tal de demanar una mateixa cosa. Indica,

---

⁴³³ DDP, N-90, fol. 439.

⁴³⁴ MNA, vol. XXII, p. 160. Vegeu també, DDP, N-90, fol. 442.

com es pot intuir, un primer indici de que les coses estaven canviant i que les institucions catalanes en un moment de perill estaven coordinant de manera efectiva la seva actuació. Lògicament una carta d'aquesta mena té molt més pes que no pas les tres cartes separades de cada comú, ja que estaven representant, teòricament a importants i diferents sectors de la societat catalana. Un cop presentada la carta a la Conferència els diferents representants l'exposaren al seu respectiu comú per tal que donés l'aprovació definitiva al redactat.

El dia següent els representants de la Diputació no anaren al Consell de Cent per celebrar les conferències. Això causà gran sorpresa als altres dos comuns, els quals feren ambaixades a la Generalitat per tal de demanar-ne la continuació. Els diputats es justificaren dient que la proximitat de les tropes franceses a Barcelona, els obligava a posar-se en un lloc segur, i per tant a sortir de Barcelona. Afegien que les conferències s'havien convocat amb la finalitat de confeccionar la carta a Carles II, i que una vegada enllestida es donaven per acabades.⁴³⁵ Era aquesta especial comissió la que justificava que es fessin exclusivament en el Consell de Cent. Des de la perspectiva de la Generalitat, si es volien reobrir les conferències calia fer una nova nominació de persones. Les ambaixades tant del Braç com del Consistori barceloní demanaven als diputats que continuessin les conferències.⁴³⁶ La Diputació acceptà però no s'estava de recordar el sacrifici que suposava celebrar les conferències, perquè significava no aplicar "las observades prerrogatives i la major que era de no tenir conferència alguna més en la casa de la Diputació sinó assistint totes en la casa de la Ciutat".⁴³⁷ Observem ara un aspecte interessant: el fet que totes les conferències es produïssin al Consell Cent implicava una important renúncia per part de la Generalitat.

El dia 27 a la tarda tingueren lloc noves conferències, assistint dos representats per cada comú. Per part de la Diputació foren l'oïdor eclesiàstic (un dels màxims defensors de la conferència, com hem vist) i el Dr. Domingo Figueres; per part del Consell de Cent, Felicià Cordelles i Joan Llinàs i per part del Braç Bonaventura de Gualbes i el Dr. Josep Oliver.⁴³⁸ A diferència de la conferència anterior, aquesta vegada

⁴³⁵ Cfr. DDP, N-252, fol. 445 i ss.

⁴³⁶ DDP, N-252, fol. 445r.

⁴³⁷ LLDBM, vol. V, p. 371.

⁴³⁸ Aquest és un altre d'aquells casos on es veu com les informacions que ens donen els dietaris tot sovint són incompletes o errònies. El dietari de la Diputació diu que es tingueren conferències però no diu si assisteix el Braç Militar. En canvi el dietari del Consell de Cent, que és la font que seguim aquí, sí que ho fa. (MNA, vol. XXII, p. 163). Les deliberacions de la Generalitat no ens diuen res d'aquesta conferència, i per tant no es pot contrastar la informació del MNA. El mateix succeeix per a la següent conferència dels tres que serà el dia 29 de juny.

hi hagué igualtat representants dels tres comuns, la qual cosa pot ser un primer signe indicatiu de que potser estem avançant cap a una equiparació de les tres institucions. L'objectiu d'aquesta conferència era la confecció de noves cartes d'ajuda, dirigides als jurats i les diputacions de València i Saragossa. Les mateixes conferències tornaren tenir lloc el dia 29 per parlar de les mesures a prendre davant l'imminent setge de la ciutat. Tot i així, el dia 29 l'atenció institucional no se centrà en la Conferència sinó en les contínues ambaixades que es produïren entre el Consell de Cent i el Braç per decidir la persona que s'havia d'enviar a Madrid en nom dels Tres Comuns per portar la carta al rei.⁴³⁹ Finalment s'acordà que el designés el Braç Militar, però que fos pagat pel Consell de Cent. La noblesa escollí Narcís Descatllar.⁴⁴⁰ Fixem-nos en la combinació d'elements: un representant dels tres, membre de la noblesa i pagat per la ciutat de Barcelona. També s'arribà a un acord en el fet que “per lo que importa guanyar los instants sigui en esta importància que sia sols amb títol d'enviat i no d'ambaixador, per que esta circumstancia no retardés lo negoci”.⁴⁴¹ En la línia del que hem observat sobre la importància del prestigi entre les institucions resulta il·lustratiu que, si no fos per les urgències (que obligà a rebaixar l'estatut de la persona designada a simple “enviat”), possiblement Narcís Descatllar hauria estat el primer ambaixador dels tres Comuns, molt abans del paper que jugarien el marquès de Montnegre, Pau Ignasi Dalmases o Felip Ferran.

El dia 30 es tornen a produir reunions, però aquesta vegada no hi assistiren els representants de la Diputació, que ja havien marxat de la ciutat. Les conferències es van continuar entre els dos comuns de la noblesa i la Ciutat els següents dies però això potser ja no ens interessa de seguir en aquest moment.⁴⁴² Aquesta primera conferència entre els Tres Comuns quedà interrompuda per l'arribada dels francesos i no trobarem una altra fins la setembre de 1698. Tot i així, la finalitat que tingueren les conferències dels Tres Comuns, o si més no la finalitat que li volien atorgar el Braç i la Ciutat, quedava ben palesa, tal i com ho expressa en Braç el 26 de juny: “a fi de que estigui sempre prompta sens interrupció alguna, tan matí com tarda per discórrer medis, facilitar dificultats, premeditar consols i ocórrer a quantes fatalitats amenacen la

---

⁴³⁹ En la deliberació del dia 25, la Diputació i el Consell de Cent havien acordat que fos aquest últim qui es responsabilitzés de les despeses de l'enviament així com la nominació de l'ambaixador. La Ciutat volia decidir-ho conjuntament amb el Braç Militar.

⁴⁴⁰ Narcís Descatllar fou, tres anys més tard, el protector del Braç.

⁴⁴¹ MNA, vol. XXII, p. 165, fol. 45.

⁴⁴² *Vid supra* quadre de les conferències entre el Braç i el Consell de Cent.

constitució més lamentable en què es troba exposada aquesta ciutat i Principat”.⁴⁴³ Si bé és cert, que les conferències posteriors tendiren a centrar l’atenció en la defensa de les Constitucions i que al 1697 el seu objectiu es limita a coordinar l’actuació davant el setge, cal reconèixer que les paraules del Braç ens mostren com l’esperit i les motivacions eren les mateixes: un mecanisme d’actuació institucional conjunta, eficaç i ràpid per a moments de crisi.

La Conferència dels Tres Comuns no va ser el resultat final d’un llarg procés que es remunta a la segona meitat del segle XVII. Lògicament si féssim una anàlisi de les reunions entre el Consell de Cent i la Diputació durant la primera meitat del segle XVII, trobaríem altres prefiguracions, com ara la “junta secreta” constatada per Sanabre,⁴⁴⁴ o les nombroses reunions que celebraren els dos consistoris en els moments de crisi institucional. Arribats aquí, sembla clar que el seu naixement es produí en una societat políticament molt activa, que estava desenvolupant mecanismes institucionals per tal d’assolir un major consens en la presa de decisions importants. Sota aquesta perspectiva, les conferències es manifestaren com una forma més de la mentalitat pactista de les institucions i la seva capacitat de negociació per tal d’assolir uns objectius comuns. El magma indefinit de conferències que celebraren el consistori barceloní amb les altres institucions apareixia com el nucli inicial on es produïren els primers intents de reunió, però fou de la relació entre les dues institucions més importants del Principat d’on nasqué la Conferència dels Tres Comuns. En aquest context, l’intent de conferència de 1675 i les conferències de juny de 1678 es configuraven com un punt d’inflexió clau per al seu futur desenvolupament. Les primeres perquè suposaren el primer intent d’ampliació de la base social que podia decidir sobre temes constitucionals, limitats fins aleshores als doctors en drets. Les segones, perquè institucionalitzen un sistema definit que estigué vigent durant els següents anys i que esdevingué el fonament sobre el qual va sorgir la Conferència.

---

⁴⁴³ DDP, N-90, fol. 445r.

⁴⁴⁴ Sanabre, J., *La Acción de Francia en Cataluña en la pugna por la hegemonía europea (1640-1659)*, Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, Barcelona, 1956, p. 92.

II. PART

LA CONFERÈNCIA

DELS TRES COMUNS:

“ORACLE DE LA NACIÓ

CATALANA”

0. Introducció: una història complexa

No resulta fàcil aproximar-se a la història de la Conferència. En la primera part d'aquest treball hem intentat donar una visió panoràmica de la figura dels Tres Comuns per separat a l'hora que mostrar el complex món institucional d'on sorgiren les conferències. Sembla difícil negar que, al llindar del segle XVIII, Consell de Cent, Diputació i Braç Militar havien de jugar un paper clau en els difícils esdeveniments dels primers anys del regnat de Felip V. La Conferència dels Tres Comuns, en part, va ser un dels mecanismes que les institucions desenvoluparen per tal d'enfrontar-se als reptes que la història els presentava. Però una mirada panoràmica a la història política i social d'aquells anys i, per consegüent, a la història de la Conferència, ens mostra una realitat que sembla indubtable: la història de la Conferència és una història complexa. Els capítols que segueixen, tant d'aquesta segona part com de la tercera, pretenen abordar aquest tema de treball, tot mostrant les seves actuacions, el seu funcionament i la seva importància dins el context institucional català de principis del set-cents. En el rerefons de tota explicació, però, no podem oblidar que la realitat generalment és molt més rica, variada i viva del que unes lletres impreses poden expressar i codificar. Una història complexa. I ho és, sobretot, per tres raons: perquè definir i parlar sobre la Catalunya de 1697-1714 és una tasca difícil que només en els últims anys s'està començant a treballar amb el rigor que es mereix; perquè la Conferència no va ser una realitat estàtica sinó que va estar en constant evolució, ja que les fonts a partir de les quals es fa aquesta història normalment són parcials i en ocasions presenten notables deficiències quan no contradiccions.

Una història complexa perquè la història de Catalunya a la Guerra de Successió tot just s'està refent. Des de l'obra de Pedro Voltes *Barcelona durant el Gobierno del Archiduque Carlos de Austria* (1964), van ser pocs els que intentaren fer algunes aproximacions a la temàtica.⁴⁴⁵ Era l'any 1993 quan Joaquim Albareda i Virgínia León publicaven dues obres que intentaven reobrir el debat sobre aquella guerra.⁴⁴⁶

---

⁴⁴⁵ Concretament hi havia les obres de Joaquim Nadal, *L'onze de setembre i el centralisme borbònic*, Dopesa, Barcelona, 1977; Josep M. Torras Ribé, *Els Municipis Catalans a l'Antic Règim, 1453-1808*, Curial, Barcelona, 1983 i Núria Sales, *Els botiflers, 1705-1714*, Dalmau, Barcelona, 1981.

⁴⁴⁶ Albareda, J., *Els catalans i Felip V. De la conspiració a la revolta 1700-1705*, Vicens Vives, Barcelona, 1993; León, V., *Entre Austrias y Borbones. El archiduque Carlos i la monarquía española*, Sigilio, Madrid, 1993.

Posteriorment, 1999, l'obra de Josep Mª Torras *La guerra de Successió i els setges de Barcelona* sintetitzava encertadament les últimes recerques i aportava noves dades que reobrien el debat.⁴⁴⁷ Des d'aleshores estem assistint a un allau de publicacions i obres de síntesis que ens permeten conèixer cada vegada millor què va passar.⁴⁴⁸ Tot i així, encara queda molt per fer. 1697-1714 són uns anys de gran densitat d'esdeveniments. En tant poc temps Catalunya va tenir 3 reis, 6 virreis i 2 Corts (portava més d'un segle sense que s'en convoquessin), i Barcelona va patir 5 setges. Els conflictes entre les institucions i la monarquia (tant amb Felip V com amb Carles III) van ser constants. Només a tall d'exemple i sense cap pretensió de recollir-los tots: entre 1700 i 1705 les institucions s'enfrontaren a la monarquia per l'aplicació de la vicerègia, per la jurisdicció contenciosa de la reial Audiència, per l'acceptació del virrei Palma, per la composició del Tribunal de Greuges, per la convocatòria de les càtedres de filosofia de la universitat de Barcelona, per l'expulsió d'Arnald Jäger, per la reinsaculació d'Honorat Pallejà, per l'obertura de cartes dels Comuns, per les persecucions i empresonaments fets per Velasco, per la modificació del testament de Carles II, etc. Una situació que no canvia de manera excessiva amb Carles III. A les continuades protestes pels excessos de les tropes aliades i la falta de queviures derivades de la situació militar, se n'hi sumaren altres de caire més ordinari com són la remarca dels rals de vuit, la jurisdicció sobre la coronela, els allotjaments dels familiars reials, la qüestió de la publicació de *l'Építome* de Francesc Grasses i Gralla, els excessos en el control insaculatori, sobre l'obertura del Tribunal de Contrafaccions, sobre la concessió del títol de ciutat a Mataró, etc. I tot això en un context de guerra internacional, que forçava als dos pretendents al tron d'Espanya a tenir cura, no només de les queixes dels comuns de Catalunya, sinó també dels diferents fronts militar, dels interessos de les potències estrangeres, de la necessitat de satisfer les pretensions geopolítiques i econòmiques de francesos, d'anglesos, d'holandesos, de genovesos etc. Un context internacional en què el que estava en joc no

⁴⁴⁷ Torras Ribé, Josep M^a, *La Guerra de Successió i els setges de Barcelona (1697-1714)*, Rafael Dalmau, Barcelona, 1999.

⁴⁴⁸ Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, Eumo Editorial., Vic, 2001; Albareda, Joaquim, *Felip V y el triunfo del absolutismo*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2002; Torras Ribé, Josep M^a, *Felip V contra Catalunya testimonis d'una repressió sistemàtica 1713-1715*, Rafael Dalmau, Capellades, 2005; Serra, Eva, "El pas de rosca en el camí de l'Austriacisme", dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 71-104; González, Mònica, "Les institucions catalanes durant la Guerra de Successió: les Corts de 1705-1706", *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 383-388; *L'exili Austriacista (1713-1747)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2002; Alcoberro, Agustí (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, Ara llibres ed., Barcelona, 2006, vol. I; García Espuche, Albert, *Barcelona entre dues guerres: economia i vida quotidiana 1652-1714*, Eumo Editorial, Vic, 2004; Alabrús, Rosa, *Felip V i l'opinió dels Catalans*, Pagès, Lleida 2001; García Cárcel, Ricardo, *De los elogios a Felipe V*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 2002.

era tant la corona espanyola, com el botí americà que aquesta comportava. No per casualitat Stanley J. i Barbara H. Stein posen de manifest com el conflicte bèlic, no es produí amb la crida al tro del nét de Lluís XIV, sinó que *lo que de hecho desencadenó la guerra abierta fue la decisión que tomó la recientemente instalada administración borbónica española, ante la insistencia francesa de conceder el asiento [de negres] a un consorcio empresarial francés.*⁴⁴⁹ Semblantment, Nélida García Fernández mostra com *la muerte del último de los Habsburgo sin heredero va a poner a Europa en una tesitura bélica de envergadura, al suponer, entre otras cosas, un claro obstáculo en la política expansionista marítima y mercantilista inglesa.* La unió amb els borbons francesos deixava *en clara desventaja a las demás potencias en lo tocante al comercio y a la plata americanas del imperio español*, la qual cosa calia impedir per tots els mitjans.⁴⁵⁰

Encara més. Ens trobem en un moment clau en el dinamisme institucional català. El creixent pes del Braç Militar obeïa, entre altres raons, a un canvi social de doble sentit: l'augment progressiu del nombre de persones d'origen burgesos amb caràcter de privilegiats (i això vol dir sobretot exempció d'impostos i d'allotjaments) i la participació cada vegada més activa d'aquests en la vida política del Principat. Les competències en la defensa de les Constitucions que el Braç Militar s'atribueix no passaren per alt a la Diputació, que veié en elles una intromissió clara en un camp legal exclusivament seu. A tot això cal afegir la llarga i debatuda lluita entre Consell de Cent i Diputació per exercir la direcció del país i la defensa de les Constitucions, de la qual ja hem pogut veure exemples en el primer capítol d'aquest treball. Com a resultat d'aquestes dinàmiques institucionals de llarg abast, trobem que durant els anys de la Guerra de Successió, a la vegada que hi hagué una intensa conflictivitat entre les institucions de la terra i les institucions reials, es produí un segon vessant conflictiu dins les mateixes institucions catalanes, en què el que realment estava en joc era el lideratge i el paper que cadascú jugava en la política del Principat. Un exemple: el debat de la vicerègia de novembre de 1700 - febrer de 1701 que recentment ens ha explicat Eva Serra⁴⁵¹. Els posicionaments diferents que tindrà la Diputació per una banda i el Braç Militar i Consell de Cent per l'altra, responen no només a un tema de defensa de les

⁴⁴⁹ Stein, Stanley, J. i Stein, Barbara H., *Plata, comercio y guerra. España y América en la formación de la Europa Moderna*, Crítica, Barcelona, 2002, p. 150.

⁴⁵⁰ García Fernández, N., *Comercio con el enemigo. El tráfico mercantil anglo-español en el siglo XVIII, 1700-1765*, CSIC, Madrid, 2006, p. 30.

⁴⁵¹ Serra, E., "Voluntat de sobirana en un context de canvi dinàstic", dins Albareda (ed.), *Una relació difícil. Catalunya i l'Espanya Moderna*, Editorial Base, Barcelona 2007, pp. 109-180.

Constitucions (si s'ha d'aplicar o no la vicerègia) sinó també a un tema de poder entre les institucions. Es tracta de dirimir, en el fons, si la Ciutat de Barcelona i la noblesa catalana tenen poder per exigir al rei el compliment de la legalitat, en contra del mètode i parer dels diputats. Així doncs, el conflicte amb el nou monarca esdevé, d'alguna manera, una excusa per posar sobre el tauler de joc un duel per decidir qui mana realment a Catalunya. Però encara hi hauria un tercer nivell d'anàlisi, ja que el que també s'estava produint en el conflicte era un posicionament institucional de cada comú a favor o en contra de Felip V. La Diputació va optar per la moderació, Barcelona i Braç Militar, en canvi, decidiren oposar-se radicalment a la mesura. Aquesta "conflictivitat interna", per dir-ho d'alguna manera, està ben present al llarg de tota la primera dècada del 1700. Si al gener els trobàvem enfrontats per la vicerègia, just després de les Corts de 1701-02 ho estigueren pel tribunal de Greuges i per la pretensió del Braç Militar d'aconseguir el suport dels altres dos comuns en la seva oposició a la nova planta de govern. Al novembre del mateix any esclatà l'afer Jäger, on es repetiren els mateixos posicionaments que a la vicerègia, després vindrien el conflicte per vàries sentències de la Reial Audiència, pel torp aplicat al veguer, per la reinsaculació d'Honorat Pallejà, pels rals de vuit, per la creació del port franc de Barcelona, pels deutes del banc de la ciutat, etc.

El període 1697-1713 fou de gran conflictivitat, de fortes tensions entre les institucions. És en aquest panorama tan complex on ens veiem forçats a explicar la història d'un mecanisme assessor fins fa poc massa desconegut. Perquè parlar de la Conferència dels Tres Comuns no resulta gens fàcil. Al llarg de les planes següents el lector podrà veure que no és el mateix les Conferències que es feren al 1697 per preparar la defensa del setge de Barcelona, que les que es reuniren l'any següent per parlar de l'honor dels catalans o les de 1701 o 1703 per exigir la suspensió de la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i l'expulsió d'Arnald Jäger. Conferències dels Tres Comuns, Conferències de Dos Comuns, Conferències de Comuns són termes diferents que designen una realitat que és essencialment la mateixa però que adquireix diversitat de formes al llarg del temps. Fins i tot després de les Corts de 1705-06, quan en teoria ja s'ha fixat un sistema clar sobre les Conferències dels Tres Comuns, encara trobem conferències que no són exactament iguals: algunes tenen àmplies facultats, altres tenen una acció molt reduïda; algunes perduraren molt en el temps, altres només es reuniren una o dues vegades. Si amb Felip V ja trobem a la Diputació barallada amb el Consell de Cent per definir els límits que tenen les decisions de la Conferència, amb

Carles III, l'arxiduc, continuaren les discussions dels comuns com ho mostren per exemple els conflictes de setembre de 1707, de novembre de 1708 o de gener de 1711. En aquest sentit, és molt important que tinguem present que no es pot parlar de "Conferència de Tres Comuns" sense relacionar-la amb la idea d'evolució. La Conferència va ser el resultat final de nombrosos factors que van portar a les institucions a adonar-se que mitjançant aquesta es podia defensar la legalitat vigent d'una manera eficaç i amb un alt grau de representativitat social. Al llarg de la seva història trobarem avenços i retrocessos, moments on adquireix un protagonisme clar, esdevenint l'autèntic organisme rector de les institucions catalanes (1702, 1705, 1712-1714), i d'altres on la seva opinió va ser menystinguda o ignorada per algun comú (1702, 1707, 1708).

No resulta fàcil parlar de la història de Catalunya durant la Guerra de Successió sense caure en imprecisions, i no resulta gens fàcil parlar de la Conferència de Tres Comuns sense caure en altres imprecisions. En aquest sentit, es farà un esforç per anar aprofundint progressivament en la dificultat de la matèria. L'objectiu dels següents capítols és exposar quin va ser el paper de la Conferència entre 1697 i 1713 i quin rol va tenir en els esdeveniments d'aquells anys. Aquí cal tenir present diverses qüestions que considerem importants. En primer lloc que sovint es parlarà de la "Conferència", sense distingir si és de dos o tres comuns, o si està dotada d'un poder més o menys ampli. Termes com "Conferència", "Conferència de Tres Comuns", "Conferència de Dos Comuns" "reunió dels comuns" "els representants" es refereixen sempre a la mateixa realitat. El que interessa destacar sobretot és allò que va fer la Conferència, independentment de diferències internes que podien haver-hi entre elles. D'altra banda, també cal tenir present que en cap moment volem explicar la història de Catalunya d'aquells anys, tot i que és impossible parlar de la reunió dels comuns sense referir-se als esdeveniments polítics en els quals actuà, ja que les dues realitats eren inseparables. En aquest sentit, cal dir que hem notat la manca d'estudis en alguns dels conflictes on intervingueren les conferències, la qual cosa ens ha forçat en ocasions a aprofundir en episodis que els historiadors de la Guerra de Successió no han pogut fins al moment tractar amb el rigor que es mereixen. Casos com l'afer Jäger, com l'obertura del Tribunal de Contrafaccions, les denúncies a l'actuació de la Reial Audiència, la modificació del testament de Carles II, els rals de vuit o el conflicte per la jurisdicció de la coronela han estat objecte de comentaris superficials per part de la historiografia recent, però sense endinsar-se en el rerefons dels mateixos. En conseqüència, els capítols intenten

mantenir-se fidels al seu fil conductor – explicar la història de la Conferència – però de vegades es veuen en la necessitat d'explicar amb un mínim de detall alguns d'aquests episodis per fer més comprensible al lector els esdeveniments.

Per últim, trobem un tercer nivell de complexitat, i aquest fa referència a la natura de les fonts consultades. Ja ho hem comentat a la introducció: l'únic mèrit que potser aporta aquesta recerca és haver trobat un mètode de treball que ens aproxima a una realitat institucional que fins ara havia passat per alt a un bon nombre d'historiadors. La Conferència dels Tres Comuns no ha deixat rastre “oficial”, no hi ha cap arxiu on hi figuri una secció titulada “Conferència” o “Papers de la Conferència”.⁴⁵² Però la importància que va tenir en els anys 1697-1713 va deixar la seva empremta en les institucions que en formaven part i en la memòria dels seus contemporanis. És a partir de la suma de moltes peces soltes que s'ha pogut realitzar aquest treball. Les fonts principals amb les quals hem fet la recerca són de dues menes: documentació oficial de les institucions i les memòries de diferents contemporanis del moment. La documentació oficial es basa en sis tipus de documents principals: Llibres de deliberacions del Braç Militar, del Consell de Cent i de la Diputació, els dietaris d'aquestes dues últimes institucions (el Braç Militar no té dietari), i el dietari de la Conferència (que només conté dos anys).⁴⁵³ Respecte a les memòries, les nostres principals fonts han estat el Dietari d'Emmanuel Mas, les *Narraciones Històricas* de Francesc de Castellví i, en menor mesura, altres memòries com els *Annales* de Feliu de la Peña, les memòries del comte de Robles o les del marquès de San Felipe. A tot aquest seguit de fonts, caldria afegir la documentació consultada al Archivo Histórico Nacional de Madrid així com alguns lligalls de Cancilleria de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. Aquesta informació ens ha servit per fer el contrapunt de la documentació

---

⁴⁵² L'única referència llunyana sobre la possible existència d'un fons amb documents de la Conferència en el dóna Francesc Castellví, el qual, narrant els fets de 1712, comenta que adjunta un vot de Ramon Sentmenat i un altre de Francesc Sayol. Aquests documents, segons l'autor, havien estat *sacados de los papeles de las mismas conferencias* (Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 425). Desconeixem on poden trobar-se aquests documents, si realment s'han arribat a conservar fins avui.

⁴⁵³ ACA, Llibre de deliberacions dels Braç Militar, G-69, vols. V-VIII; ACA, Llibre de deliberacions de la Diputació, N-257 fins al N-270. D'ara en endavant LLDDP; AHMB, Llibre de Deliberacions del Consell de Cent, 1B, II, 210 fins al 223. D'ara en endavant LLDC. El Dietari del Consell de Cent està editat *Manual de Novells Ardits* (MNA), vol. XX i ss, Instituto Municipal de Historia, Ayuntamiento de Barcelona, 1974. La Generalitat de Catalunya ha finalitzat l'edició del Dietari de la Diputació durant la redacció final d'aquesta tesi doctoral. Els documents els hem treballat parcialment a través dels volums editats i parcialment a partir de la versió que estava en premsa del volum X. Per facilitar la recerca, el citarem sempre com DDP. Quan fem referència a les versions editades esmentarem el volum i la plana de l'edició. Quan fem referència a les versions originals, posarem el codi del volum conservat a l'ACA, amb el foli o la data corresponent. Respecte al Dietari de la Conferència es troba a AHMB, Corts, XVI-89. Microfilm, 119. D'ara en endavant DC.

oficial, de manera que es palesa la visió que tenien les autoritats reials dels fets de Catalunya. Vist en la seva totalitat, la documentació oficial és la que resulta més interessant de treballar i la que ens ha aportat les principals informacions que tenim de la Conferència. La seva importància ha estat clau per aquest treball, ja que a les seves planes trobem constatades les conferències que celebren, el lloc (en ocasions fins i tot l'hora d'entrada i de sortida), les deliberacions que prenen els comuns en funció del consell emès per la Conferència, els temes encarregats i especialment alguns dels papers redactats. *A priori*, aquestes fonts haurien de ser objectives i plenes de rigor, però a l'hora de la veritat descobrim que estan plenes de mancances. Vist amb perspectiva, pensem que no seria lícit extrapolar per a la resta de documentació les afirmacions que fa més de trenta anys feia Pedro Voltes del Dietari del Consell de Cent: *no constituye en absoluto una fuente adecuada para estudiar estos episodios del ocaso de la Cataluña tradicional. Una vez más, le veremos más propicio a reseñar menudencias de protocolo (...) que a recoger los ecos de unas vivencias trascendentales para la historia*⁴⁵⁴. La nostra opinió és que cal revaloritzar la importància dels llibres de deliberacions com a font de coneixement històric, especialment els del Consell de Cent i del Braç Militar, ja que aporten documents i informacions molt rellevants. Això no treu que s'hagin de llegir amb esperit crític, ja que certament presenten notables dèficits.

El Llibre de deliberacions dels Braç Militar⁴⁵⁵ recull les decisions que va prendre aquesta institució al llarg de la seva història. En si mateix es presenta com una barreja caòtica de dietari i llibre de deliberacions, on es combinen fragments purament descriptius més propis d'un dietari o d'unes memòries⁴⁵⁶ amb moments plenament deliberatius, de caràcter més fred. Possiblement sigui la font més interessant i la que ens ha aportat més informacions sobre el contingut de les conferències i l'actuació del Braç Militar. En ell hi són recollides un gran nombre de les deliberacions de la reunió dels comuns així com de les representacions que va redactar, fins al punt que en alguns moments sembla un autèntic dietari de la Conferència. En general ens hem servit d'aquest document com a base a l'hora d'aproximar-nos a la història de la nostra institució, i hem procurat omplir els buits que presenta recorrent a les altres fonts primàries. En efecte, aquesta font posseeix forats temporals importants, en els quals no

⁴⁵⁴ Voltes, P., "Prologo...", dins MNA, vol. XXVIII, Instituto Municipal de Historia, Ayuntamiento de Barcelona, 1974 p. VIII.

⁴⁵⁵ LLDBM, G-69, vols. V-VIII.

⁴⁵⁶ Com a exemple podem destacar el protocol seguit a la processó de la Immaculada el vuit de desembre de 1706 o a la piràmide del Born, el 12 de maig de 1709. Cfr. G-69, vol. VII, fol. 728r. i ss.; vol. VIII, fol. 715r. i ss.

hi ha cap informació. La principal potser sigui el marc temporal que conté, ja que la darrera notícia que recull data del 23 de maig de 1711. Els anys finals de la guerra, en els quals la Conferència juga un paper tan important, hi són totalment ignorats.⁴⁵⁷ Però no només presenta aquest problema. La redacció dels anys anteriors esdevé caòtica i molt selectiva en els esdeveniments narrats. Per exemple: des del final del setge de 1697 (agost) no tenim cap notícia fins al 18 de novembre (una notícia esporàdica) i el 4 de gener de 1698 (quan comença de nou la redacció).⁴⁵⁸ ¿No ha succeït res en els sis mesos de govern francès a Barcelona? Igualment trobem altres forats remarcables entre juny i desembre de 1702, al gener-maig de 1704 i del 25 d'agost al 29 d'octubre de 1704⁴⁵⁹. Un altre exemple: l'any 1710. Del mes de febrer tenim notícies de tres dies, de març dos dies, d'abril un dia, de setembre un dia, d'octubre dos dies. No ha succeït res?⁴⁶⁰ Però no només això. Sovint arriben deliberacions del Consell de Cent, de la Diputació, de la Conferència on es menciona que s'ha redactat aquesta o aquella carta. En ocasions aquests documents es troben cosits al dietari, però en altres no ho són, com ara els documents de la Conferència del 26 de juliol de 1703, per citar només un exemple dels molts que hi ha.⁴⁶¹ En altres ocasions els esdeveniments els sabem amb molt retard o no els podem saber. Pel Dietari de la Diputació coneixem que el 31 de desembre de 1707 hi va haver una Conferència al Braç Militar, la qual no està constatada al llibre de deliberacions del Braç que, de fet, salta directament del 23 de desembre de 1707 al 4 de gener de 1708. És el 12 de gener de 1708 quan trobem inserida la deliberació de la Conferència tinguda tretze dies abans.⁴⁶² Així doncs, el Llibre de deliberacions del Braç tot i ser una bona font d'informació no recull ni totes les conferències que hi van haver (ni tan sols les que es van reunir al mateix Braç), ni tots els documents que va generar la institució.

El Llibre de deliberacions del Consell de Cent té un caràcter diferent. Aquest document conté de manera exclusiva les deliberacions de la ciutat de Barcelona durant els anys del nostre treball. La principal virtut del document és que no pateix grans forats

---

⁴⁵⁷ Això fa que no puguem saber qui va nomenar el Braç Militar per a les Conferències amb la Ciutat per escriure cartes a Montnegre, ni el representant del Braç a les conferències amb el comte d'Stampa, ni les deliberacions dels comuns sobre l'*Épitome*, ni les conferències sobre l'ordre públic de gener de 1713, etc.

⁴⁵⁸ Cfr. LLDBM, G-69, vol. V.

⁴⁵⁹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI.

⁴⁶⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII.

⁴⁶¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 999r.

⁴⁶² Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 422r. Semblantment, l'11 de setembre de 1699 trobem una deliberació de la Conferència reunida el 24 de juliol passat (un mes i mig abans), una deliberació de la Diputació del 22 d'agost i una de la Ciutat del 4 de setembre (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 38r).

temporals, cosa que sí succeeix amb la resta de fonts que hem utilitzat. Això ens ha estat especialment útil per als anys finals del nostre estudi, en concret per a conèixer el desenvolupament de les conferències de 1713 i 1714. Al llarg de les seves planes queda perfectament reflectida la vida i les preocupacions de la Ciutat, els problemes amb els diferents oficis, la compra de la carn, de la neu, sobre els mostafàs, sobre la necessitat de fer un rec que arribi a les rambles, sobre el manteniment del bon estat de les muralles etc. Quan vàrem començar el present estudi de la Conferència, ens formulàvem el següent raonament, que en principi sembla ben lògic: si els membres de la Conferència eren nomenats per cada comú, necessàriament hi ha d'haver una deliberació de cada comú on figuri el nom de les persones designades per assistir a la Conferència. Res més allunyat de la realitat. Diguem-ho ben clar: el llibre de deliberacions no conté, ni de bon tros, totes les deliberacions del Consell de Cent. De la mateixa manera que amb el Llibre de deliberacions del Braç Militar, no podem fer aquí tota la llista d'absències i mancances que posseeix la ciutat, però sí que en podem citar uns exemples per il·lustrar-ho. A la tardor de 1706 trobem dues conferències: una amb la Diputació per parlar de la impressió del capítol 105 de les passades Corts, i una altra amb els altres dos comuns sobre la possibilitat de crear un exèrcit unit de la Corona d'Aragó. Les conferències es van reunir i en tenim les dates de la reunió. Ara bé, el Consell de Cent en cap moment recull una deliberació on figuri els nomenaments dels seus representants.⁴⁶³ Les conferències de desembre de 1710 sobre el setge de Girona són un altre bon exemple. Aquestes conferències van durar dos mesos, i el Llibre de deliberacions recull molta documentació, ja que la ciutat va tenir un paper molt important en elles. Tot i així, en cap moment tenim el nomenament dels seus representants, els quals els coneixem gràcies al Dietari de la Diputació.⁴⁶⁴ En general no apareixen els membres de les nombroses juntes inferiors que habitualment la Ciutat crea per assessorar-se, la qual cosa és un greu obstacle per aprofundir en el seu coneixement. Però lògicament no és tema d'absència de nomenaments o deliberacions del que es tracta, sinó també de fets. Sobre el conflicte del jurament de *non revelando* que fan els oficials del Consell de Cent al novembre de 1703 no hi ha ni rastre; com tampoc de les conferències que es van fer al juny i juliol de 1708. D'altra banda, tenim els mateixos problemes que vèiem al Braç

---

⁴⁶³ Cfr. LLDC, 1B, II, 215, fols. 330 i 350. De fet les membres de la Conferència amb els diputats encara en resulten desconeguts i els de la Conferència amb els altres tres comuns els sabem gràcies al Llibre de deliberacions del Braç Militar.

⁴⁶⁴ Cfr. LLDC, 1B, II, 220. La primera notícia que tenim data del 3 de desembre, quan la Conferència ja s'ha reunit (fol. 6r).

a l'hora de situar les coses en el marc temporal adequat. Pel dietari de la Diputació sabem va que va haver una Conferència el 3 de juliol de 1710. No és fins al 7 de juliol que la deliberació arriba al Consell de Cent (al Braç arribà el 12 de juliol).⁴⁶⁵ Tot i que el Llibre de deliberacions no és una font útil per saber quantes conferències hi van haver i què van dir, cal remarcar que és una font molt interessant, ja que, com el Llibre de deliberacions del Braç Militar, recull molta informació i sobretot molts documents inserits. Certament no ho fa sempre amb la mateixa intensitat i les absències poden ser en alguns casos notables, però també és cert que en altres ocasions és molt rigorós i conté un gran nombre de documents que faciliten la recerca notablement. Això sí, mai trobarem tots els documents que es van fer ni tindrem una imatge total i absoluta de totes les actuacions de la Ciutat.

A diferència dels dos documents anteriors, el Llibre de deliberacions de la Diputació en general recull molts pocs papers i trobem poques dades sobre la Conferència. Per aquesta raó només l'hem consultat quan les informacions que ens proporcionaven la noblesa i la ciutat eren insuficients per entendre un determinat conflicte. Sí que és cert que en general recull tots els nomenaments de la Diputació a les Conferències, però això no treu que tingui greus forats temporals, com ara l'absència de notícies entre el 30 de juliol de 1710 i el 23 de gener de 1711. Entre aquestes dues dates tenim, per una banda, conferències sobre el Port Franc, sobre el jurament de la reina, sobre la obertura del Tribunal de Contrafaccions i sobre el setge de Girona, però de tot això no hi ha cap rastre. Un altre forat prou important és el que hi ha entre el 2 de maig i el 2 d'agost de 1713. És paradoxal que la institució sobre la que recau tota responsabilitat del futur de Catalunya no hagi conservat cap deliberació sobre el que féu aquells dies tan decisius. Les informacions que aporta per als anys del darrer setge de Barcelona finalitzen al desembre de 1713, i no contenen cap dada rellevant pel que fa les conferències. Lògicament, tampoc recull totes les deliberacions de la Diputació. En contraposició al Llibre de deliberacions del Diputació, el Dietari d'aquesta institució representa una gran font de treball. La seva principal virtut rau en recollir amb minuciositat un gran nombre de reunions, constatant el lloc i a vegades l'hora de la reunió. És sobretot a partir d'aquesta font que s'ha confeccionat el quadre de la història de la Conferència, la qual cosa però, no vol dir que hi siguin totes les reunions. D'entrada cal reconèixer que treballar amb la documentació de la Generalitat presenta

---

⁴⁶⁵ Cfr. LLDCC, 1B, II, 220, fol. 233r.

un problema clar: no podem saber res de les conferències de dos comuns (ciutat i noblesa) que tant sovint es van reunir abans de 1705. D'altra banda, cal reconèixer que el dietari no recull totes les reunions dels tres comuns posteriors a 1705, com ara la del 28 de juliol de 1707 o la de l'11 de maig de 1708. Respecte a la documentació, el dietari presenta un bon grapat de documents inserits, la qual cosa el converteix en una font valuosa per conèixer els fets de la Conferència, però també té una sèrie de mancances considerables. Per exemple, a partir de juliol de 1711 desapareixen tots els documents inserits, la qual cosa dificulta molt el treball.⁴⁶⁶ A la vegada es percep l'absència de referències a conflictes de gran rellevància política, com el conflicte per les càtedres de filosofia (només hi ha una referència el 4 de juny de 1703), la qüestió de la modificació del testament de Carles II al novembre de 1703 o la repressió que féu Velasco després del setge de 1704.

El Dietari del Consell de Cent, per la seva banda, va ser la nostra font inicial de treball i sobre la qual es va construir el nostre Treball d'Iniciació a la Recerca. Ara ens adonem que és una font prou parcial i que, si bé és una bona manera d'introduir-se en la matèria, és totalment insuficient per fer un treball mínimament seriós. Només apuntarem una dada que ho il·lustri. Treballant amb el dietari del Consell de Cent vàrem trobar al voltant de 130 conferències. Quan hem recorregut al dietari de la Diputació la xifra s'ha quadruplicat fins arribar a 517 reunions. A la vegada hi ha una clara evolució en l'estil i el tipus d'informació anotada. Així, durant el període 1698-1705 l'escrivà recull l'existència de les reunions de la Conferència, consignant-ho com un fet simple, sense donar-nos cap informació sobre el tema que tracten o el membres que la formen. Poc a poc aquesta informació comença a ser més rica pel que es refereix al temes de la Conferència (que coneixem per les cartes recollides en els annexes dels últims volums) a la vegada que deixa de ressenyar les reunions de les conferències. A més molts episodis tampoc són ressenyats, la qual cosa explica que al final s'ha recorregut en comptades ocasions a aquesta font a l'hora de redactar el present treball. Un cosa ben diferent és el Dietari de la Conferència, un document el coneixement del qual el devem a Eva Serra. Globalment és una font de gran interès, ja que recull amb minuciositat el desenvolupament de les conferències del Braç Militar i Consell de Cent durant els mesos de gener-febrer de 1701 i febrer-juny de 1703. Allí trobem gairebé totes les deliberacions de la Conferència, els assistents, els absents, el funcionament intern, etc.,

---

⁴⁶⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 210r. i ss.

un document únic en la seva mena. Però el gran problema és que només fa referències a aquests anys. L'existència d'aquest dietari sembla ser una excepció dins el complex món de les conferències dels Tres Comuns, ja que tota la resta de documentació (llibres de deliberacions i dietaris dels comuns) semblen indicar que no hi va haver en endavant un dietari similar. A més, el document també és parcial i no recull exactament tota la documentació ni totes les reunions. Per exemple, informa que les conferències de 1702 s'inicien l'11 de desembre i ens informa dels seus membres, però la primera notícia que tenim data del 13 de febrer de 1703.⁴⁶⁷ Igualment, hi ha un forat entre el 13 de febrer de 1703 i el 14 de març del mateix any. El document finalitza *in media res*, tot parlant-nos del conflicte amb la Reial Audiència pel sou dels notaris. Per altres fonts sabem que aquesta Conferència es perllongà en el temps durant el mes de juny i juliol de 1703.⁴⁶⁸

Un tema diferent el representa la lectura dels textos de les persones que visqueren aquells esdeveniments en primera persona i que més tard van escriure els seus records. Certament són fonts amb deficiències, a vegades en la datació dels esdeveniments, amb informacions imprecises, incompletes o senzillament errònies.⁴⁶⁹ A això, caldria afegir el fet que els autors sovint foren fermes partidaris d'una opció dinàstica o altra, la qual cosa fa que els seus textos no sempre es puguin considerar com a documents plenament fiables. Aquestes deficiències queden contrarestades per una imatge més vivencial del moment històric, que ens permeten entendre opinions i explicacions que es donaren als fets del moment. En molt casos ens han confirmat informacions e impressions que ja teníem de la lectura del dietari, l'abast del qual no podíem determinar amb exactitud (com ara els conflictes entre la Diputació i el Consell de Cent). En altres casos, ens han donat noves dades sobre les conferències que no recullen ni els dietaris i ni els llibres de deliberacions. Lògicament no podem ara fer una valoració de totes les fons consultades, però sí que en voldríem destacar una que ens ha resultat de gran utilitat i que és poc coneguda: el dietari d'Emmanuel Mas, utilitzada per Joaquim Albareda a *Els catalans i Felip V*.⁴⁷⁰ Aquest manuscrit, conservat a la Biblioteca del Seminari Conciliar de Barcelona, recull les memòries d'Emmanuel Mas, ciutadà honorat de Barcelona que va estar molt vinculat al Consell de Cent del qual va ser

⁴⁶⁷ No es diu absolutament res de les Conferències que es tingueren els dies 14, 15, 16, 17 i 28 de desembre, les quals estan perfectament constatades als Dietaris del Consell de Cent i de la Diputació.

⁴⁶⁸ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 959v.

⁴⁶⁹ Per exemple, el 10 de novembre, en ple conflicte per la vicerègia, Castellví ens diu que la Diputació va fer dues deliberacions, un fet que està confirmat pel Llibre de Deliberacions del Braç Militar, però no pel de la Diputació ni pel del Consell de Cent. Qui te raó?

⁴⁷⁰ Mas, Emmanuel, *Diari des del novembre del any 1700 fins a l'octubre del any 1705*, Biblioteca del Seminari Conciliar de Barcelona, document 419.

conseller segon el 1712. L'obra posseeix la virtut que segurament va ser escrita en un moment ben proper als esdeveniments narrats, i abraça els primers cinc anys del segle XVIII. En general segueix molt de prop l'activitat del Consell de Cent, i és gairebé segur que Mas es va basar en el Llibre de Deliberacions per redactar les seves memòries (els fets narrats en alguns moments, com ara al juliol de 1703 són idèntics.)⁴⁷¹ Partint d'aquesta base, Mas afegeix nombrosos comentaris i records personals que són d'una inestimable ajuda per valorar i entendre moltes esdeveniments d'aquells anys. Però certament tampoc és una font completament fiable. Per exemple, Mas no recull cap referència de les conferències de l'hivern de 1700 sobre l'aplicació de la vicerègia. Per Mas tot el que succeí ho féu el Consell de Cent en solitari, sense el suport i assessorament de cap Conferència. Francesc de Castellví és una altra font imprescindible per apropar-se a la història d'aquests anys, tant per l'extensió de la seva obra, com per la qualitat de la mateixa.⁴⁷² El seu llibre ha estat citat per nombrosos historiadors d'aquests anys i no serem cap excepció en aquest sentit, però sí que voldríem fer dues matisacions: primer recordar que Castellví escriu uns vint o trenta anys després dels esdeveniments, la qual cosa vol dir que, tot i basar-se en documentació oficial, s'ha de tenir cura a l'hora de treballar algunes de les informacions que dóna, que no sempre són exactes.⁴⁷³ D'altra banda, no podem oblidar que era un austriacista exiliat i que la seva visió està mediatitzada per opinions personals, si bé té esperit crític. L'obra del comte de Robres resulta d'interès perquè tot i ser un partidari de Felip V, la seva ploma és molt ponderada i la narració dels esdeveniments dels primers anys del regnat del rei borbó està feta des de la perspectiva de qui va viure i protagonitzar-ne molts d'ells.⁴⁷⁴ Menys valor considerem que tenen les obres de Narcís Feliu de la Penya i el marquès de San Felipe.⁴⁷⁵ Ambdós van ser fermes partidaris d'una opció o un altra i escriuen amb una clara vocació propagandística que desdibuixa notablement els esdeveniments narrats. Lògicament l'obra de Feliu resulta molt més interessant pel nostre estudi que no pas la del marquès de San Felipe, ja que Feliu recull

⁴⁷¹ Només cal veure les informacions que ens dóna el LLDCC (1B, II, 212, fol. 263 i ss.) amb les que ens aporta Emmanuel Mas (*Diari*, fols. 313 i ss.).

⁴⁷² Castellví, Francesc de, *Narraciones Históricas*, Fundación Francisco Elías de Tejada y Erasmo Pèrcopo, Madrid, 1997.

⁴⁷³ Cal reconèixer però, que Castellví és una persona que treballa el mètode, utilitza fonts de procedència diversa i té una preocupació per narrar els fets amb objectivitat.

⁴⁷⁴ López de Mendoza, Agustín (Conde de Robres) *Historia de las Guerras Civiles de España*, Diputación Provincial de Zaragoza, 1882.

⁴⁷⁵ Feliu de la Penya, Narcís, *Anales de Catalunya*, Edició facsímil, editorial Base (C.E.L.C.) Barcelona 1999; Bacallar i Sanna, Vicente (Marquès de San Felipe) *Comentarios de la guerra de España e historia de su rey Felipe V, el animoso*, Atlas ed., Madrid, 1957.

l'existència de les Conferència (cosa que no fa el segon) i ens aporta interessants opinions personals, fetes des de la militància autriacista. Però això no treu que al text de Feliu hi hagin errors tant en els membres com en la datació d'algunes conferències.

Veient la complexitat que presenta l'estudi de la Conferència, no ens pot estranyar que fins ara els historiadors no hagin pogut copsar amb la seva totalitat la riquesa institucional i la força social i política que posseïen les reunions dels comuns. Per això, abans d'entrar en l'estudi detallat de la Conferència dels Comuns, potser fora bo fer un repàs historiogràfic de com ha estat tractada per part dels historiadors que en la seva investigació s'han topat amb la seva presència i han hagut d'explicar-la. Aquesta aproximació permet observar quins aspectes de la Conferència han cridat més l'atenció dels investigadors. Primer de tot, cal dir que Antoni de Bofarull, en la seva *Història Crítica de Catalunya*, escrita al 1878, ja constata la seva existència, però sense arribar a fer mai un intent de valoració o de definició.⁴⁷⁶ Tot i aquest precedent, crida l'atenció que Pere Voltes no fes cap menció a elles en el seu conegut estudi de la Barcelona sota el govern de l'arxiduc publicat al 1963. L'única cosa que arriba a constatar era l'existència d'ambaixades dels presidents dels Tres Comuns a partir de 1707, però sense atorgar-les un relleu especial.⁴⁷⁷ De fet, no va ser fins als anys vuitanta quan es va començar a posar de manifest l'existència de les conferències dels comuns. La publicació de dos textos inèdits sobre la Guerra de Successió varen despertar l'interès dels historiadors. El primer text, publicat per José Mª Barreda i Juan M. Carretero al 1980, era una memòria d'un autor borbònic sobre el setge de Barcelona⁴⁷⁸ i el segon, publicat per Magda Fernández al 1984, era un informe, també escrit per un autor borbònic, sobre la situació política de Catalunya cap al 1706.⁴⁷⁹ En ambdós casos es posava de manifest que la Conferència semblava haver exercit un paper cabdal en l'oposició a Felip V, configurant-la ja com un tema d'interès històric.

A partir d'aquella data van començar a aparèixer diferents intents per definir la Conferència i situar-la en el seu context. Potser el primer que ho intentà fou Joaquim Albareda, en la seva tesi doctoral al 1993. La referència a les conferències resultava una necessitat ineludible, ja que el dietari d'Emmanuel Mas consultat per ell, eren

---

⁴⁷⁶ Bofarull i Broca, Antoni de, *Història Crítica (civil i eclesiàstica) de Catalunya*, vols. VIII-IX, Joan Aleu i Fugarull editors, Barcelona, 1878.

⁴⁷⁷ Voltes, P., *Barcelona durante el gobierno del Archiduque Carlos de Austria*, vol. I, CSIC, Barcelona, 1963 p. 237.

⁴⁷⁸ Barreda Fontes, José M., "Una fuente inédita... p. 659.

⁴⁷⁹ Fernández, M., "Espionatge...", p. 45.

contínuament citades i es palesava el gran relleu que varen tenir. A això, calia afegir la documentació francesa, la qual també en parlava a les cartes del virrei Velasco. Albareda situa el seu començament amb el conflicte per l'afer Jäger al desembre de 1702, i mostra com aleshores “a fi de superar la divisió entre les institucions catalanes la ciutat actuà d'intermediària per tal de crear unes conferències per posar en funcionament el Tribunal de Contrafaccions i per discutir la universalitat de coses”.⁴⁸⁰ Albareda va veure des del primer moment la utilitat de les conferències per assolir la unió dels comuns en la defensa d'objectius col·lectius, un tret que, com veurem, va ser fonamental. En una línia semblant a Albareda, Rosa Mª Alabrús considerava que la Conferència “havia sorgit de les Corts de 1701 amb els personatges més actius del Braç Militar i Reial”.⁴⁸¹ L'autora captava que va ser la noblesa i l'elit ciutadana els grans promotors dels Tres Comuns, però lògicament la Conferència no va néixer al 1701. Per la seva banda, Josep Mª Torras i Ribé es va esforçar en donar una explicació més extensa de la reunió dels comuns. Per ell era:

“un òrgan de poder independent, expressió col·lectiva de les institucions més representatives del país i de les seves classes dominants, que si bé no tenia una legitimació constitucional estricta, sí que responia a la mateixa dinàmica de la guerra, condicionada per l'extrema precarietat (...). Fou precisament la constant demanda d'ajuda per part de l'arxiduc a cadascuna d'aquestes institucions, de manera individual o col·lectiva, allò que acabà institucionalitzant un règim de consultes y de presa de decisions conjuntes davant dels diversos temes i conflictes plantejats, gairebé com si es tractés d'un protogovern del país, el qual hauria pres carta de naturalesa precisament amb la redacció d'aquest document de queixa”, [referint-se a la protesta que féu la Conferència al desembre de 1707].⁴⁸²

Si Pere Voltes no va parlar mai de les conferències, no ens ha d'estranyar que Josep Mª Torras remarqui el protagonisme de la Conferència per primera al desembre

⁴⁸⁰ Albareda, J., *Els catalans...*, p. 96.

⁴⁸¹ Alabrús, R., *Felip V i la opinió dels catalans*, Pagès, Lleida, 2001.

⁴⁸² Torras i Ribé, Josep M., *La Guerra de Successió...*, p. 237.

de 1707, quan ja feia més de deu anys que funciona. Aquest fet limita parcialment la seva visió ja que fixa el seu naixement sota Carles II i no considera que els Tres Comuns foren “legalitzats” a les Corts de 1705. Però tot i aquestes deficiències, s’ha de reconèixer que l’historiador va entendre perfectament les idees essencials: l’amplitud de facultats atorgades, caràcter representatiu,⁴⁸³ la importància per assolir la unió i el consens entre els comuns. Fins i tot apunta aquesta tendència en esdevenir un poder separat i superior als altres comuns, encara que Torras la fa completament independent, la qual cosa no es correspon exactament a la realitat. Per la seva banda, Xavier Gil també va intentar definir la Conferència, però centrant la seva atenció en el període justament anterior a l’arribada de Carles III. L’historiador considera que:

*Ahora surgió, a últimos de siglo, una singular institución: la Conferencia dels Tres Comuns, constituida por la reunión de dos miembros de la Diputación, dos del Consell de Cent, barcelonés, y dos del Brazo Militar. De convocatoria y actuación perfectamente autónomas, este comité desempeñó un papel de primera importancia ante los virreyes, en la organización de la guerra, e incluso evitó vacíos de poder a la muerte de Carlos II, i més endavant destaca La notable capacidad de iniciativa aportada por la Conferencia dels Comuns.*⁴⁸⁴

Xavier Gil mostra amb claredat que la Conferència no va sorgir amb Felip V, sinó que la seva història provenia d’un procés anterior, iniciat a finals del segle XVII. Lògicament la Conferència no era una institució *de convocatoria y actuación perfectamente autónomas*, però s’ha de destacar el seu bon ull crític en veure amb gran encert com va esdevenir un instrument útil per evitar buits de poder i liderar l’actuació de les institucions davant situacions de crisi. Amb tot, la persona que més ha subratllat la importància de la Conferència, i ha despertat l’interès de gran part dels historiadors que es dediquen a aquest període, ha estat Núria Sales. La historiadora destaca com els Tres Comuns “semblen haver jugat rols decisoris el 1697 i 1713”. Les conferències per ella “no són pròpiament la reunió de la Diputació del General amb el Consell de Cent

⁴⁸³ Sobre aquest tema, *vid infra*, l’apartat dedicat a la representativitat de la conferència.

⁴⁸⁴ Gil, X., “La Corona de Aragón a finales del s. XVII. A vueltas con el neoforalismo”, pp. 97-115, dins Fernández Albaladejo, P., *Los borbones...* La cita està a la p. 111.

barceloní i el Braç militar tradicional, (...) sinó un consistori nou”,⁴⁸⁵ i considera que “dirigiren la política interior del país durant llargs períodes de la Guerra de Successió”.⁴⁸⁶ Sales, a més, és conscient que no es tracta d’una simple reunió dels tres comuns, sinó que va més enllà. Per últim, Víctor Ferro també els dedica unes línies en la seva coneguda obra sobre el dret públic català:

“Menys interès institucional tenen, en canvi, els ‘Tres Comuns’ que menaren en la pràctica, la lluita contra Felip d’Anjou en la Guerra de Successió, car llur heterogeneïtat manifestes -La Diputació, representació permanent dels tres braços; tot un braç, el militar; un membre del braç reial, Barcelona- troben només llur explicació en el dinamisme polític d’aquestes corporacions i en el fet que totes tres es reunien espontàniament a la ciutat capital”.⁴⁸⁷

Tal com feia Joaquim Albareda, Víctor Ferro percep la possible relació entre Conferència i austriacisme, però això no deixa de ser mitja veritat, ja que la Conferència va ser un mecanisme que superava el marc temporal del primer regnat de Felip V. Cal atorgar-li la raó en la referència a la heterogeneïtat que posseïa, un tema, cal dir, que és molt més complex del que ell apunta. D’altra banda resulta interessant veure com Ferro considera que l’explicació de la Conferència rau més en el dinamisme de les tres institucions que no pas per l’entitat que tenia en si mateixa. L’afirmació no està mancada de raó, ja que certament és difícil donar una explicació satisfactòria de la Conferència sense valorar el dinamisme de la noblesa. Però això no vol dir que les conferències fossin una qüestió conjuntural sotmesa al lideratge de persones concretes. L’afirmació potser podria ser veritat si la seva història es reduís exclusivament al període del primer regnat de Felip V. Però l’evolució posterior demostra que no fou així.

Aquest treball, doncs, pretén aprofundir en les línies apuntades per aquests historiadors, i mostrar amb més precissió què va ser i com va funcionar la Conferència dels Tres Comuns. Arribats aquí, i abans d’entrar en la matèria que ens ocupa, cal tenir present alguns aspectes concrets que es troben en el rerefons de les línies que es

⁴⁸⁵ Sales, N., *De Tuïr...*, p. 93.

⁴⁸⁶ Sales, N., “Institucions polítiques catalanes en vigílies de la seva abolicció: una tasca historiogràfica urgent”, *Pedralbes*, 13 Barcelona, 1993, p. 279.

⁴⁸⁷ Ferro, V., *El dret...*, p. 288.

segueixen. Primer de tot que quan parlem de nombre de conferències que es celebraren, del nombre de deliberacions, de papers confeccionats, etc., sempre estarem parlant de “mínims”. La informació que aportem és completament segura, però això no vol dir que no es produïssin més documents o reunions, de les quals no en tenim notícia. El problema està en què les fonts amb què treballem són limitades i tenen forats que resulten molt difícils d’omplir. Dos exemples d’aquestes dificultats. El 27 de setembre de 1704 hi va haver una conferència. La seva existència ve confirmada per un informe fet pel síndic del Braç Militar on es recull el pagament de “lacayos de port de atxes de la conferencia de 27 de setembre de 1704”.⁴⁸⁸ Doncs bé, d’aquesta reunió no hi ha cap rastre ni als llibres de deliberacions ni als dietaris dels comuns, i de fet, aquest informe data de finals d’abril de 1705. El mateix podríem dir de les conferències de juliol de 1699, les quals estan constatades l’11 de setembre d’aquell any a través d’una referència indirecta.⁴⁸⁹ Certament aquestes conferències les hem pogut detectar per casualitat, però no és agosarat pensar que n’hi hagueren moltes més que no han deixat rastre. Ara bé, tenim la impressió, quasi el convenciment, que l’estudi de les conferències “desconegudes” difícilment canviaria les grans línies de reflexió que aportem. La tasca de redactar la història de la Conferència no ha estat planera. D’altra banda, la lectura de documents i la necessitat de contrastar informacions ens ha portat a trobar un nombre considerable de contradiccions entre elles (o més aviat errors dels escriptors) que ens ha forçat a pronunciar-nos sobre qui aportava la versió autèntica dels fets. Altres vegades els forats d’una font són completats per les informacions que ens dóna una altra font. La suma de totes plegades té com a resultat les dades que aportem en aquest treball. Per no allargar l’explicació en detalls menors afegirem que no justifiquem a cada moment el fonament de totes les dades que recollim ni hem posat sobre la taula tots els problemes que hem tingut a l’hora de definir una determinada problemàtica o reunió. En aquest sentit demanem al lector un punt de confiança en el nostre treball.

---

⁴⁸⁸ LLDBM, vol. VII, fol. 296r.

⁴⁸⁹ DDP, vol. IX, p. 1094.

CAPÍTOL 4

El canvi dinàstic i el govern de Felip V (1698-1705)

A l'hora d'organitzar aquesta II part hem considerat que era convenient dividir-la en dos capítols. En primer lloc fixarem la nostra atenció en els anys de govern de Carles II i Felip V i després en el temps de govern de Carles III, l'arxiduc, així com els posteriors anys fins a 1714. En general s'ha fet un esforç per sintetitzar els conflictes destacant només els seus trets principals. Tot i així, en alguns casos concrets, hem considerat necessari presentar un estudi minuciós dels fets, perquè la rellevància d'aquests creiem que il·lustra de manera contundent el paper jugat per la Conferència. Així succeeix especialment amb quatre episodis: l'afer Jäger, les conferències de 1705, 1712-13 i 1713-14. Tots ells representen moments i circumstàncies decisives per la història de Catalunya, i tots ells estan mancats d'estudis profunds. Aquest plantejament, ens ha forçat a prescindir de molts esdeveniments que foren rellevants, però en els quals la Conferència no hi va jugar cap paper (el conflicte per Jeroni Alabau, sense anar més lluny). Això explica la seva absència en el relat o que no hi aprofundim en ells amb el rigor que mereixen. En la majoria de casos ens limitem a ressenyar la principal bibliografia existent sobre ells. En general tot el capítol es basa especialment en la documentació trobada als arxius i memorials de l'època. Només utilitzem la bibliografia secundària per completar informacions i mostrar les diferents interpretacions que ha tingut cada conflicte. Aquesta metodologia explica perquè alguns episodis estan poc dibuixats o, si més no, es fa una explicació superficial de realitats més complexes.

Tota la història de la Conferència l'hem recollida de manera esquemàtica a l'annex 3. Aquest quadre és la base sobre la qual es fonamenten les planes que segueixen i a ell ens referirem en nombroses ocasions. És necessari comentar-lo prèviament per que tinguem una consciència clara de a què es refereix cada terme utilitzat i les limitacions del present estudi. Formalment està dividit en vuit camps: data de reunió, lloc, hora, institució que es reuneix, tema sobre el que es tractà, consells que es donaren, font documental sobre la que es basen les informacions anteriorment recollides i observacions. La data ens permet quantificar el nombre de reunions que hi hagueren i valorar així si un tema va ser molt o poc discutit. Alhora, és un signe de la rellevància que tingué la Conferència, ja que no és el mateix que sobre un afer es reuneixi només en una ocasió que li dediqui trenta reunions. Recollir el lloc i l'hora de

la reunió té com a finalitat valorar qüestions de protocol i de rellevància política, així com mostrar el ritme de les reunions. Més interessant és l'apartat del tema de la Conferència. La documentació en general no recull cap nom concret per a les conferències, en el sentit que en general es diu que es reuneix la Conferència, sense dir necessàriament el tema. En altres ocasions el tema surt mencionat de maneres diferents. Per exemple, la Conferència sobre l'arribada de l'armada enemiga entre 1703-1704 s'anomena a vegades amb aquest nom "sobre l'armada enemiga" i en altres casos com "sobre l'afer dels vaixells". Per aquesta raó a l'hora de tipificar els temes de la Conferència no copiem el que ens diuen els textos sinó que simplifiquem el contingut, destacant el tema general de que tractà, sense definir concretament la qüestió analitzada en aquella reunió. Cal ser conscients que sovint sota el marc d'un tema s'inclouen qüestions molt diverses, la especificació de les quals dificultaria la comprensió global de la Conferència. Sota l'apartat "Consell donat" situem dos tipus d'informació diferent: d'una banda els consells que la Conferència va donar als comuns; de l'altra també recollim si la Conferència havia fet algun memorial, representació, ambaixada o paper.

Amb la qüestió de les fonts ens endinsem en una altra problemàtica. El quadre ha estat confeccionat a partir de les informacions que ens proporcionen nou tipus de fonts primàries diferents, les quals estan ressenyades més avall. Qualsevol dada que aportem es basa com a mínim en una font, la qual cosa no vol dir que aquesta informació no es trobi en altres. Per no complicar la lectura, recollim les fonts originals sense mencionar el volum, la plana o foli concret on es troba cada informació. El lector interessat pot comprovar la veracitat de la informació que aportem guiant-se pel factor cronològic, a partir de la data en què es tingué la reunió (totes les fonts consultades estan ordenades cronològicament). Aquí cal dir que, pel que fa als llibres de deliberacions, en general la informació es troba un o dos dies després a la de la reunió de la Conferència. Només en el cas de la *Narraciones Històriques* de Castellví i en els *Anales* de Narcís Feliu de la Peña hem recollit la plana. Ens basem sempre en les edicions que mencionem a la bibliografia. S'observarà també que en molts casos citem més d'una font. El criteri que hem seguit per referir-ne més d'una no és únic, però en general s'explica perquè les diferents informacions que aportem procedeixen de fonts diferent. Per exemple, pel dietari de la Diputació sabem que hi va haver una conferència el 21 de febrer de 1704, però no ens diu què deliberà. És el llibre de deliberacions del Braç Militar qui ens completa la informació i ens diu que la Conferència aconsellà fer

una ambaixada al virrei i que aquesta ambaixada es fonamenta en una minuta feta per les persones de la Conferència. De fet, tot el quadre està construït a base de completar els buits informatius que una font determinada genera. En aquest sentit, tots els buits que hi trobem en el quadre (tant pel que fa al lloc de reunió, hora o consell donat) hi són perquè o bé no es va deliberar res en una reunió determinada, o bé perquè la informació del requadre (ja sigui l'hora, el lloc o el consell donat) no s'ha trobat en cap de les nou fonts consultades. Per últim en l'apartat "observacions" recollim tot un seguit de dades variades que cal tenir en compte, com ara contradiccions entre les fonts (dia 4 de febrer de 1702, 20 abril 1708), matissons de les dades (8 de maig de 1703), especificacions (20 de febrer de 1704), etc.

Un apunt més per acabar: parlar de "quantes conferències hi hagueren" és una expressió que pot donar lloc a confusió. Una cosa són "les reunions que va celebrar la Conferència" i una altra cosa ben diferent són el "nombres de conferències que es crearen". Una Conferència (amb majúscula) pot tenir moltes conferències (en minúscula), en el sentit que pot produir moltes reunions (cadascuna de les quals s'anomena conferència). Així, per exemple, la primera Conferència que veurem, la que es reuní per la defensa de l'honor dels catalans durant el setge, estava formada per 14 membres, els quals es reuniren 23 vegades per parlar sobre aquest tema. Això cal tenir-ho clar, ja que serà el context qui ens permet diferenciar quan ens referim a les reunions o a la Conferència pròpiament dita.

4.1. La Conferència treu el cap (1698-1702)

El període que va des de l'acabament de l'ocupació francesa de Barcelona fins al començament de l'afer Jäger suposen uns anys de transició en la vida política del país. Són anys complicats i convulsos on les institucions catalanes es recuperen del recent setge francès de Barcelona l'any 1697,⁴⁹⁰ a la vegada que renoven les seves demandes al rei pel compliment de la legalitat. Van ser anys en què la política europea estava pendent del desenllaç final de l'herència de Carles II una vegada impossibilitada l'opció de Ferran de Baviera.⁴⁹¹ La normalitat i bona entesa entre la monarquia i les institucions del país es trencà amb la mort de Carles II i la no aplicació de la vicerègia. Les Corts de 1701-1702 foren el recurs que Felip V utilitzà per guanyar-se el favor dels catalans i retornar a l'estabilitat política. Tot era un miratge. No ben acabades ja començaren a sorgir problemes entre el rei i la terra per definir els membres del Tribunal de Greuges, per veure si s'havia de pagar o no el donatiu, sobre la nova planta del govern del Principat... En tots ells destacà amb llum pròpia l'actitud bel·ligerant de la noblesa i el caràcter calculador del Consell de Cent davant una Diputació que no sabia afrontar adequadament els nous temps. Des de la perspectiva de la Conferència, aquest període és de desenvolupament i assentament de noves dinàmiques. Una vegada les institucions han aconseguit generar una Conferència de Tres Comuns, cal valorar la viabilitat de l'enginy, posar-lo a prova, veure com funciona, quines facultats i quina flexibilitat posseeix, a quins problemes s'ha d'enfrontar. I en aquest sentit trobarem èxits i fracassos. Èxits, perquè durant aquest temps (1698-1702) la Conferència es reunirà més de 50 vegades per tractar diferents conflictes, la qual cosa és una prova evident de la seva viabilitat. Fracassos perquè aviat es posarà sobre el taulell de joc les dificultats que pateix la Diputació per adaptar-se a les noves regles de la partida, de tal manera que no foren pocs els casos en què els altres dos comuns van actuar al marge de la Generalitat en la defensa de les Constitucions.

---

⁴⁹⁰ Sobre el setge de 1697 vegeu, García Espuche, A., "L'horrós siti: efectos del setge de 1697", dins García Espuche, A. *Barcelona entre dues Guerres: economia, vida quotidiana 1652-1714*, Eumo Editorial, Vic, 2004, pp. 147-198. I també Ros, F., *El codern de la relació del siti de Barcelona tingut en lo any 1697 del doctor Gaspart Mas y Montagut*, Seminario Conciliar de Barcelona, 1950, Barcelona.

⁴⁹¹ La bibliografia sobre la successió de Carles II és àmplia. A manera orientativa vegeu: Bérenger, J. "Los habsburgo y la sucesión de España" dins Fernández Albaladejo, P., *Los Borbones...*

4.1.2. La defensa de l'honor dels catalans

*Quiso probar el quilate de oro de la lealtad y servicios de Cataluña Dios misericordioso para que quedassen mas manifiestos los quilates de su fineza con otra prueba muy sensible, como publicarse un libro impreso en París en el año 1698 cuyo título es: Ensayos de la historia de Luís el grande hasta la paz general de 1697, en nombre de un canónigo de aquella Iglesia Catedral llamado Monsiur le Gendre.*⁴⁹²

Amb aquestes paraules Narcís Feliu de la Peña introduïa al lector la qüestió de la defensa de l'honor dels catalans per la seva actuació durant el setge de 1697. El detonant el provocà unes paraules escrites en el mencionat llibre de Monsieur Le Gendre on es lloava l'actuació de les tropes que defensaven Barcelona durant el passat setge de 1697. Els soldats tot i “los clamors de la burgesia y amenazas de tot lo poble”⁴⁹³, es negaren a rendir la plaça. Com dirà la Conferència l'onze de desembre de 1698, l'obra “a més de ser tant manifestament contra la veritat seria en notable descrèdit de la constància sens exemplar ab que axí la noblesa com lo poble animaren y ajudaren a la defensa fins lo últim extrem en lo frangent del siti”.⁴⁹⁴ El conflicte cal situar-lo en el context de la creixent desconfiança entre les institucions catalanes i la monarquia, tal com ens han explicat Joaquim Albareda i Rosa Alabrús.⁴⁹⁵ Els catalans acusaren els virreis Castañaga i Velasco de ser els responsables de la situació i del rendiment de la ciutat, tot i que el cap de turc utilitzat per la monarquia hagués estat el virrei Corzana, nomenat en substitució de Velasco durant el setge.⁴⁹⁶ En el context de les lluites internes a la Cort per la successió de la corona, i de creixents sospites sobre l'afrancesament d'importants sectors de la societat catalana, atiat per la revolta barretina i les seves seqüeles, la publicació del llibre de Le Gendre, on explícitament s'acusava a la burgesia barcelonina de col·laboracionista amb el règim francès, no feia sinó donar ales als que des de Madrid aprofitaren aquesta interpretació “per llençar dards contra la

⁴⁹² Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 455.

⁴⁹³ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 678r.

⁴⁹⁴ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 678r.

⁴⁹⁵ Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 45-47, Alabrús, R., *Felip V...*, pp. 67-69.

⁴⁹⁶ Albareda, J., *Els catalans...*, p. 46.

suposada infidelitat catalana”.⁴⁹⁷ La qüestió no era menor. El que estava en joc era definir el posicionament català davant el futur incert de la successió a la corona, i això era un qüestió que afectava a tots els comuns. La Conferència va ser vista com el vehicle adequat per dirigir la situació.

El 7 d'agost de 1698 el Braç Militar coneixia l'existència del llibre⁴⁹⁸ i encarregava a la Junta de govern del Braç un veredict. Aquesta suggeria el dia 20 l'obertura de conferències de dos comuns per “escriure i manifestar la veritat del succés del siti”.⁴⁹⁹ Els dies 10 i 21 de setembre es produïren les primeres reunions dels dos comuns però ben aviat es veié la necessitat d'incorporar a la Diputació perquè el tema era suficientment greu.⁵⁰⁰ El 13 d'octubre començava una nova Conferència dels tres comuns al Saló de Sant Jordi, i es decidia escriure “una verídica relació del siti últim de estat ciutat” i “tots los incidents y dependents de aquell negoci”.⁵⁰¹ Durant els mesos següents assistirem a tot un allau de reunions dels representants dels comuns per tal de veure com gestionar aquest conflicte. El total hem constatat 21 reunions entre octubre de 1698 i febrer de 1700, de les quals sortiren 9 documents públics fets per la Conferència.

Mentre es buscava una persona capaç per redactar la verídica relació dels fets, els presidents de la Conferència confeccionen un memorial al rei per demanar l'aprovació i lloança reial de l'actuació dels comuns durant el setge. El primer esborrany fou enviat a les institucions el 22 de novembre, perquè donessin el seu vistiplau i suggerissin les possibles modificacions. El 26 de gener la Conferència presentava la versió definitiva del text amb les modificacions fetes. En ell, després de narrar amb detall la veritable relació dels fets que succeïren, mostraven el seu temor a que *con el tiempo no enqüentre la memoria de este infortunio, modos, causas o motivos de obscurecer la verdad*. Per aquesta raó, *la Deputación con toda la provincia, (...) la ciudad con todo su pueblo y (...) brasso militar con toda su nobleza (...) pasan rendidos a suplicar a vuestra magestad sea de su real cariño acallarles este temor, con una real aprobación que les abone y canoniche todas estas operaciones com hechas en gracia y servicio de vuestra magestad y nacidas de fidelidad, amor y zelo*

⁴⁹⁷ Alabrús, R., *Felip V...*, p. 68.

⁴⁹⁸ Aquell dia es constata com “se te intel·ligència que se hauria imprès i esparsit un llibre en llengua francesa que parlaria del siti de la plaça desviant-se de la veritat i en descrèdit del poble que corregué tant y ab tants exemples de fidelitat” (LLDBM, G-69, vol. V, fol. 606v.).

⁴⁹⁹ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 645v.

⁵⁰⁰ DDP, vol. IX, p. 965.

⁵⁰¹ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 656v.

*correspondiente a la grandes obligaciones que els dejaron sus passados.*⁵⁰² El memorial fou enviat al virrei Darmstadt (7 de febrer) perquè l'acompanyés amb cartes al monarca i per demanar la seva aprovació per tal que fos imprès. El virrei ho féu a principis de març, i afegí també cartes per al President del Consell de Aragó (comte de Aguilar) i per al secretari de despatx universal (Antoni de Ubilla).⁵⁰³ La Conferència redactà també les cartes que els comuns enviaren al rei, a la reina i a l'inquisidor general, Tomàs de Rocabertí. A la vegada, els representants dels comuns renovaven el propòsit inicial d'escriure un llibre explicant amb detall la veritat dels fets (13 de març). La resposta tant desitjada arriba a la Diputació el 9 d'abril.⁵⁰⁴ El monarca els mostrava *quan de mi real agrado ha sido quanto aveys obrada concerniente a mi real servicio y manifestaros juntamente la gratitud con que quedo del zelo, amor, y constancia con que os aveys portado, señaladamente en el asedio de Barcelona, que todo ha sido muy de mi real aceptación y os lo apruebo.*⁵⁰⁵ Els comuns van decidir encomanar les respostes a les missives reials novament a la Conferència, la qual el 7 de maig les tenia confeccionades i poc després eren enviades a Madrid. Deliberà també remetre tota la documentació que havia rebut a la persona que estava fent el llibre sobre el setge.⁵⁰⁶

El llibre de moment sembla que no es va arribar a escriure, però mentrestant la Conferència sí s'encarregà de la publicació d'un fullet anomenat *Escudo de la Verdad*, que contenia un petit exordi de presentació redactat per ella mateixa així com altres documents oficials generats durant els darrers mesos entorn al tema.⁵⁰⁷ El fullet (com l'anomena Rosa Alabrús), “manifest” (com l'anomena Narcís Feliu de la Peña), “llibret” o “estampa” (com l'anomenen els mateixos comuns)⁵⁰⁸ es presenta a la Conferència el 12 de juny, la qual l'aprova íntegrament, cosa que també feren els comuns. El 27 de juny ja estava imprès, però abans de fer la distribució la Conferència aconsellà obtenir el vistiplau del virrei Darmstadt, el qual el donà mostrant als comuns com “havia quedat molt gustós de esta demostració de la conferència”.⁵⁰⁹ El document

⁵⁰² DDP, vol. IX, p. 1020.

⁵⁰³ DDP, vol. IX, p. 1031.

⁵⁰⁴ Cfr. DDP, vol. IX, p. 1050. En un exemple més de les dificultats que presenten les fonts, trobem que per al Braç Militar això succeeix el 29 d'abril (cfr. LLDBM, G-69, vol. V, fol. 743r.).

⁵⁰⁵ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 455.

⁵⁰⁶ La documentació no diu qui era aquesta persona.

⁵⁰⁷ En concret: les cartes escrites pel rei i Darmstadt lloant l'actuació dels catalans durant el setge, el memorial que escrigué la Conferència per la rei i diferents cartes que els comuns escrigueren a Carles II durant i després del setge. Cfr. ACA, N-93, fol. 249.

⁵⁰⁸ Alabrús, R., *Felip V...*, p. 69, Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 455, DDP, vol. IX, pp. 1072 i 1079.

⁵⁰⁹ DDP, vol. IX, p. 1069.

costà 344 lliures, 18 sous i 4 diners, va ser imprès per la Diputació i pagat a parts iguals entre els tres comuns. En total es van editar 6.250 exemplars, que s'enviaren entre altres llocs a la Reial Audiència, al Governador de Catalunya, a tots els bisbes del Principat, a totes les ciutats de Catalunya, viles amb representació a Corts o amb diputats locals i a personalitats de fora del regne.⁵¹⁰ El document en si resulta molt rellevant, no tant pel seu contingut com per la seva significació. La seva autoria s'ha d'atribuir completament a la Conferència, tal com ho diu explícitament la Diputació en referir-se a ell com “un llibret imprès dat i format per los senyors de la Conferència demandada per la excelentíssima ciutat de Barcelona a sas senyories”.⁵¹¹ A la vegada és una de les millors mostres del bon funcionament de la reunió dels comuns, ja que l'actuació conjunta dels tres havia permès defensar millor els interessos de cadascú i posava de manifest “las hasanyas dignas de eterna memòria executadas per lo Principat de Catalunya, ciutat de Barcelona y bras militar en dits frangents”.⁵¹² El text, que no ha estat recollit en l'edició que ha fet la Generalitat de Catalunya del Dietaris, es pot consultar a l'ACA.⁵¹³ Formalment està compostat per 43 planes de la mida d'octaveta i recull les diferents cartes que s'enviaren a les institucions i al rei durant el setge. A banda d'això també s'adjunta la representació que féu la Conferència al rei i la resposta posterior d'aquest. Tots els textos van entrelaçats per comentaris de l'autor del llibret que explica i justifica l'actitud dels catalans. Si bé mai es menciona explícitament a la Conferència, sí que parla expressament en nombroses ocasions de com l'acció conjunta dels tres comuns va permetre l'èxit de l'empresa, com ara la conclusió final quan s'afirma que *A la dirección y consejo de estos Tres Comunes deve Barcelona y todo el Principado los timbres glorioses que ganó este fragente a su valor, constancia y fidelidad.*⁵¹⁴

El bon èxit de la publicació animà a la Conferència a intentar escriure el famós llibre que des de l'octubre anterior intentaven fer sense resultat. En la conferència tinguda el 24 de juliol instaven als comuns a executar la redacció del llibre i que decidissin la manera com s'havia de pagar.⁵¹⁵ Ciutat i Braç Militar estigueren conformes amb la proposta, però no així la Diputació.⁵¹⁶ El 22 d'agost els diputats

⁵¹⁰ DDP, vol. IX, pp. 1069 i 1074.

⁵¹¹ DDP, vol. IX, p. 1072.

⁵¹² DDP, vol. IX, p. 1064.

⁵¹³ ACA, N-93, fol. 249.

⁵¹⁴ ACA, N-93, fol. 249. La cita és a la p. 43 del llibret.

⁵¹⁵ LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 38r.; DDP, vol. IX, p. 1079.

⁵¹⁶ El Consell de Cent donava facultats als consellers per gastar el que sigui necessari en la nova obra. El Braç considerava que calia continuar la bona unió entre els comuns i per tant cal escriure el llibre. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 39v. i 40r.

consideraren que la qüestió era una dependència “grave y pot recaure en gasto considerable” a banda d’altres dificultats que ara no especificuen.⁵¹⁷ En la conferència de l’11 de setembre s’intentaren resoldre aquestes dificultats, però sense resultat. El 13 d’octubre els Diputats demanaren un vot als seus assessors sobre si poden o no gastar més diners en la publicació d’un altre llibre. El vot arribava cinc dies després i en ells, els assessors Reig, Cruilles i Càncer consideraven que una vegada s’havia obtingut l’aprovació reial de l’actuació dels comuns eren “de vot i parer que no pot ni deu vostra senyoria fidelíssima (...) gastar de las pecúnias de la Generalitat per lo dit effecte y dependència sobre refferida”.⁵¹⁸ Els assessors no permetien que els diputats gastessin més diners en la defensa de l’honor dels catalans, ja que aquest objectiu estava assolit amb la publicació del *Escudo de la Verdad*. Els diputats així ho comunicaven a la resta de membres de la Conferència en la reunió tinguda el 23 d’octubre, “quedant lo molt il·lustre y fidelíssim consistori ab lo viu sentiment de que dits capítols de Cort li ajen impedit lo poder concórrer al respecte desitjava en lo negoci referit”.⁵¹⁹ Poca més sabem més. El 13 de febrer de 1700 encara hi hagué un altra conferència a la Diputació sobre aquest tema, però les fonts no ens diuen res del que succeí en ella, tot i que la impressió és que els altres dos comuns van intentar pressionar la Diputació perquè canviés de parer, cosa que no succeí. El fet és que el llibre finalment no es va escriure i que aquestes conferències finalitzen en un aparent fracàs. Un fracàs produït, cal tenir-ho ben clar, per la negativa d’un comú a adaptar-se a les necessitats institucionals d’un nou mecanisme assessor.

El conflicte per la defensa de l’honor dels catalans resulta d’interès en la mesura en què es plantegen ja alguns dels grans trets de la Conferència. És sorprenent veure com la Conferència dels Tres Comuns tot i haver nascut poc més d’un any abans, durant el setge de 1697, manifesta durant els mesos analitzats un alt grau de maduresa i de perfecta adaptabilitat a les necessitats de les institucions. Va demostrar la viabilitat i la continuïtat del sistema i la seva importància radica en què foren un referent clar per les que es desenvoluparen entre 1700 i 1704. Les conferències del setge de 1697 van ser una primera fita, ja que aconseguiren reunir en una sola instància a representants dels tres comuns. Ara però, calia demostrar que aquestes reunions es podien perllongar en el temps, sense la pressió d’una conjuntura que marqués el guió dels esdeveniments. Les

---

⁵¹⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, 38v.

⁵¹⁸ DDP, vol. IX, pp.1105-1106.

⁵¹⁹ DDP, vol. IX, pp.1105-1106.

conferències de 1698-1699 posava de manifest que això era possible i viable. Però a la vegada es palesen ja algunes de les causes que portaren a un enfrontament entre Ciutat i Braç amb la Diputació per les conferències. El fet que les lleis no permetessin a la Diputació fer un nou llibre, la qual cosa portà al seu distanciament, va ser un preludi del que succeí més tard.

Es pot considerar el període 1698-1700 com la calma prèvia a la tempesta, la millor prova del qual fou el funcionament normal de la Conferència i la bona entesa entre els comuns. Això no vol dir, però, inactivitat. A la vegada que el Consell de Cent enviava representants a la Conferència per netejar l'honor tacat, no s'estava d'aprofitar l'avinentesa per reclamar de nou el retorn de les insaculacions, "en la conformitat que antigament las tenia",⁵²⁰ com a premi per la seva fidelitat durant el setge (9 de gener de 1699). El més curiós és que això ho demanà quan tot just havia passat un any i mig i encara no tenia la carta favorable del rei. En el seu intent, la Ciutat volia implicar també al Braç Militar, el qual accepta escriure cartes a Madrid donant suport la demanda. Aquesta bona entesa dels comuns també es percep en la representació al rei que féu pocs mesos després (mitjans de juny) la Diputació tot demanant la sortida de tropes i la fortificació de la frontera.⁵²¹ La Generalitat també sol·licitava les altres dues institucions la redacció de cartes recolzant la seva petició, basant-se en la "uniformitat ab que sempre han corregut los dos comuns".⁵²² Allò que ens interessa rau, però, en la resposta que va donar el Braç Militar a les demandes dels diputats: "se condecendesca al que se solicita del molt Il·lustre consistori y si li apareix puga conferir-se sobre la representació fahedora al Rei Nostre Senyor (...) ab la Excel·lentíssima Conferència dels Tres Comuns y discórrer-se lo de major acert servey de sa magestat, benefici públich, consuelo y resguart de aquell Principat".⁵²³ El més sorprenent és veure com la noblesa estava insinuant l'obertura de noves conferències per un tema que també afecta a la totalitat dels comuns. Tot i així, la Diputació no féu cas de la insinuació.⁵²⁴ El suggeriment de la noblesa als diputats al·ludeix a la normalització institucional del fet de la Conferència dels Tres Comuns, quan ni tan sols han passat 3 anys des de la primera reunió.

⁵²⁰ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 697r.

⁵²¹ La Diputació demana suport al Consell de Cent el 27 de juny, i el 30 de juny ho fa a la noblesa (cfr. DDP, vol. IX, pp. 1067 i ss.).

⁵²² LLDBM, G-69, vol. V, fol. 5r.

⁵²³ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 5v.

⁵²⁴ DDP, vol. IX, p. 1080.

4.1.2. La vicerègia de 1700-1701

A hores d'ara no resulta gens fàcil aproximar-se al que succeí a Catalunya entre el 3 de novembre de 1700 i el 2 de març de 1701. Sota el que recentment s'ha anomenat "El debat de la vicerègia" s'amaguen quatre conflictes diferents: l'acceptació del testament de Carles II i la no aplicació de la vicerègia (novembre de 1700), l'actuació en afers de jurisdicció contenciosa per part de la Reial Audiència (desembre de 1700 i gener de 1701), l'acceptació per part dels comuns del virrei Palma sense que el rei hagués jurat prèviament les Constitucions (febrer de 1701) i un conflicte entre Diputació d'una banda i Braç Militar i Ciutat per l'altra, per definir qui tenia competències en la defensa de la legalitat constitucional (gener 1701). Són uns mesos que han estat profusament explicats tant per les fonts (Feliu de la Peña, Castellví, *Pública Notícia...*, *Representaciones...*)⁵²⁵ com pels principals historiadors del període (Joaquim Albareda, Rosa Alabrús, Víctor Ferro).⁵²⁶ A tot això, cal afegir el recent i magnífic treball d'Eva Serra sobre la problemàtica legal que s'amaga en el rerefons de les discussions entre comuns i monarquia. La vicerègia de 1700-1701 suposa un episodi fonamental en la història de la Guerra de Successió i un preludi del que succeí els anys posteriors. El comte de Robres destaca com *No fue tan fácil vencer a los catalanes en este punto, porque si bien el Gobernador de Cataluña imitó al de Aragón, más con todo fue muy fuerte la oposición que hicieron a Príncipe de Darmstadt los puestos de Diputación, ciudad de Barcelona y brazo militar, que se junta fuera de Cortes.*⁵²⁷ Eva Serra afegeix que aquesta aferrissada oposició, especialment de la noblesa i la ciutat de Barcelona, cal entendre-la com una autèntica "tarja de presentació sobiranista envers el nou rei".⁵²⁸ Per tal de fer-nos una idea del paper de la Conferència direm que entre el 7 de novembre de 1700 i el 16 de febrer de 1701 van haver-hi un total de 27 reunions dels comuns (el que suposa una mitja de dues reunions setmanals), i la Conferència va escriure nou documents diferents, incloent cartes al monarca, representacions i memorials. La vicerègia de 1700-1701 suposa el començament de la divisió entre els comuns per

⁵²⁵ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, pp. 462-473; Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 210, 224 i 228-250; *Pública Notícia...*; *Representaciones, las dos de la ciudad...* A més, altres memorialistes ens donen també dades interessants. Vegeu, per exemple, Mas, E., *Diari...*, fols. 2-12 i López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, pp. 31-39.

⁵²⁶ Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 67-68; Alabrús, R., *Felip V...*, pp. 89-94; Torras Ribé, J. M., *La guerra de Successió...*, pp. 48-49; Porta, A., *La victòria...*, pp. 58-62; Ferro, V., *El dret...*, pp. 102-104; Bofarull, A., *Història crítica...*, pp. 388-391.

⁵²⁷ López de Mendoza, A., *Historia de las Guerras...*, p. 33.

⁵²⁸ Serra, E., "Voluntat de sobirania...", p. 165.

definir les competències i el poder que adquireixen els seus representants a les reunions. En aquest context de debat, la Conferència adquirí aleshores un gran nombre de facultats i realitzà una tasca directora de les actuacions de la Ciutat i la noblesa. Un poder creixent que els diputats no podien veure amb bons ulls. No per casualitat, Víctor Ferro, analitzant aquest episodi, comenta que, més enllà de la disputa jurídica sobre qui tenia raó en l'aplicació de la llei, “s'amaga una divergència política entre la Diputació, més inclinada a la transigència, i el Braç Militar i Barcelona (...) defensors aferrissats de l'estricta respecte de les previsions constitucionals”.⁵²⁹

El 3 de novembre de 1700 el virrei Darmstadt convocava als presidents dels tres comuns i els comunicava que Carles II, per la seva malaltia, havia nomenat governador de tots els seus regnes al Cardenal Portocarrero.⁵³⁰ La situació era greu, ja que, com diu Castellví, *nunca otro vasallo consiguió igual honor o usurpó en el solio mayor soberanía*.⁵³¹ El Braç Militar i Ciutat prenen la iniciativa. Els dies 4 i 5 de novembre demanaven a la Diputació que, donada “la major importància en la positura present”, calia continuar “las conferèncias se troban ja ubertas entre los tres comuns de la Deputació, ciutat, bras militar”.⁵³² Aquestes conferències es van configurar inicialment com una continuïtat clara respecte a les anteriors. El dia 7 de novembre es reunia la Conferència i s'aconsellava que els comuns enviessin un correu extraordinari al Cardenal donant llargues a la obediència del mandat perquè *nuestro Señor concedería salud al Rey y con esto no se abría de mudar la forma de gobierno*.⁵³³ El dia següent, abans que sortís el correu, la situació canvià radicalment. El virrei crida novament als comuns a Palau i els lliurà tota una sèrie de cartes i documents on se'ls informa de la mort de Carles II i de les seves disposicions testamentàries. Entre elles destaca el nomenament de Felip d'Anjou com hereu a la corona i la demanda a les institucions que *continúe la planta de gobierno que hoy ocorre, assí en lo que irá a la jurisdicción contenciosa como en la voluntaria, salvando qualquier reparo que pudiera ofrecerse*. L'ordre implicava la prorrogació del virrei Darmstadt en el seu càrrec sense aplicar la

⁵²⁹ Ferro, V., *El dret...*, p. 104.

⁵³⁰ DDP, vol. IX, p. 1233.

⁵³¹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I., p. 210.

⁵³² DDP, vol. IX, p. 1233.

⁵³³ Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, p. 458. Aquest, cal dir-ho, és un tema controvertit, ja que Emmanuel Mas ho matisa i després de recollir les objeccions inicials de les institucions catalanes, ens diu que la Conferència *resolgué despatxar un extraordinari dient que gustosament tindrien per governador ... al cardenal Portocarrero durant la malaltia o tot lo temps que sa magestat quedàs durant la vida*, tot puntualitzant que, *si Deu disposava de ella* (de la vida), *en est cas, quel judicaven lluny y no hi podia pensar, que llavors prendrian la resolució mes convenient y adaptable a sas Constitucions y privilegis* (Mas, E., *Diari...*, fols. 2-3).

vicerègia. Tot d'una es produïa un greu canvi en la naturalesa del conflicte: la qüestió ja no era si Portocarrero gaudia de facultats per exercir la potestat reial, sinó qui l'exercia i en nom de qui.

Això féu esclatar un greu conflicte entre els comuns, la natura del qual ja vàrem poder explicar fa uns anys i del qual recentment Eva Serra ens ha tornat a parlar.⁵³⁴ Castellví, que el relata profusament, ens ha transmès una imatge plena de reunions secretes de certs personatges destacats, maquinacions ocultes dels diputats i de la Reial Audiència, etc.⁵³⁵ Nosaltres obviarem tota aquesta visió i procurarem resumir els fets a partir de la documentació oficial. A grans trets podem dir que la gravetat de la situació féu qüestionar als comuns si la Conferència era el mitjà més adient per solucionar la problemàtica plantejada o si calia reunir la Junta de Braços. Finalment es decidí recórrer al primer medi perquè es considerava que reunir la Junta exigia molt temps i per tant es retardaria la resolució.⁵³⁶ Una vegada decidit això, es produí un greu enfrontament entre els comuns per tal de fixar les facultats i poders que tenien els representants. Ciutat i Braç volien atorgant-los “lo poder ple y ab independència de discórrer, exequutar y obrare acerca de negoci occorrent”,⁵³⁷ cosa a la que es negava la Diputació. Les divergències estigueren a punt de portar a la ruptura però finalment el Consell de Cent i la noblesa acceptaren limitar el poder dels seus representants segons el format dels diputats.⁵³⁸ El dia 12 es reunia la Conferència, que acceptava el nomenament de Felip V com a successor però qüestionava la constitucionalitat de la forma de govern interina, ja que aquesta no aplicava la vicerègia.⁵³⁹ Per tot això els representants dels comuns van aconsellar que es reunissin els advocats de cada institució perquè formulessin un

⁵³⁴ Cfr. Martí Fraga, E., “Conflictivitat institucional: la Conferència dels Comuns de novembre de 1700”, *Pedralbes*, 23, vol. II. Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 209-232. Vegeu també Serra, E., *Voluntat sobirana...*, pp. 119-127.

⁵³⁵ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 214 i ss.

⁵³⁶ Feliu com ens diu que *este medio avia de tardar por el tiempo que pedía el juntarse los Estados y parecía que el caso present pedia diligencia brevedad atendiendo al bien público*. Cfr. Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 461.

⁵³⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 139r.

⁵³⁸ El dia 10 la Ciutat decidia que les conferències “continuen per part de esta ciutat ab los excel-lentíssims y fidelíssim Bras Militar” (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 134v.). Una contraproposta de la Diputació i la pressió dels fets afavorí el canvi d'actitud dels dos comuns, que acceptaven que els seus representants tinguessin només “facultat de premeditar, discórrer y aconsellar”. Cfr. *Pública Noticia...*, p. 14. També es troba a LLDCC, 1B, II, 209, fol. 129r.

⁵³⁹ El dietari de la Generalitat ens ha deixat un magnífic relat del que succeí en aquella reunió: “en la subjecta matèria se havian discorregut tres punts. Lo primer en lo tocant a la successió de la universal monarquia de los Sr Duch de Anjou, (...) sobre est punt no se offeria alguns reparo. Segundo, si la disposició que sa magestat es servit fer en lo modo de govern contravenia alguna disposició o capítol o acte de cort, privilegi o altrament, tercio, si lo ordre que la Reyna nostra señora y Junta de Govern donava, ço és que lo excel-lentíssim senyor príncep Darmestad continuàs en son càrrec de virrey i capità general contravenia al disposat per Generals Constitucions”. DDP, vol. IX, p. 1249.

veredictes, els quals ho feren els dies 13 i 14. La tarda d'aquest últim dia aconsellaren a la Conferència *que ni la disposició de Carlos Segón, ni la continuació del virrey del Príncep de Armetad ni alguna de las cartas ni papers eran contra las Constituciones*.⁵⁴⁰ La decisió era presa per unanimitat de tots els advocats amb l'excepció de Lluís de Valencia. El resultat va sorprendre als contemporanis, i no ens ha d'estranyar que Feliu consideri que els advocats *cuydaron poco de registrar los archivos*.⁵⁴¹ El dia següent, 15 de novembre, la Conferència es tornà a reunir per prendre una decisió final en base als vots dels assessors. El relat de Castellví mostra com *fue contravertido el punto sobre el consejo y parecer de los letrados. Superó de cuatro votos la resolución de seguir el parecer de los abogados*.⁵⁴² La resolució final era que calia obeir els manaments reials i acceptar la no aplicació de la vicerègia de manera que *el excelentísim señor Darmestad continúe en su lugartenencia general sin hacer nuevo juramento todo el tiempo que falta a su trienio*.⁵⁴³

La Diputació va donar ràpidament la seva conformitat al consell proporcionat per la Conferència, però el Braç Militar i la Ciutat no ho tenien tan clar. Els llibres de deliberacions estan plens de les cartes creuades que durant el dia 15 i 16 de novembre s'intercanviaren aquests dos comuns per saber com actuaria cadascú al respecte.⁵⁴⁴ Finalment, ben entrada la nit, el Braç Militar decidí oposar-se al consell emès i escriure a la Cort ajornant tota decisió sobre l'afer fins que la reina no hagués escoltat els greus inconvenients que la noblesa trobava per seguir les indicacions. La Ciutat prenia la decisió després i, per sorpresa de la Diputació, acordà seguir el parer de la Conferència, abandonant així al Braç Militar. La reacció d'aquest, estem ja a 16 de novembre, fou canviar la deliberació del dia anterior i acceptar el consell de la Conferència però sense renunciar a imprimir un memorial on es posés de manifest les lleis catalanes que es

⁵⁴⁰ Mas, E., *Diari...*, p. 4. Cfr. també Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 461, Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 225.

⁵⁴¹ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, fol. 461.

⁵⁴² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 224.

⁵⁴³ Es puntualitzava però que això és feia *por hacer particular obsequio a la gloriosa memoria de Carlos II, bien asegurados que su sacratísima magestad no habrá querido hacer perjuicio alguno a los privilegios constituciones y derechos del Principado*. Aquesta deliberació, al igual que les cartes dels advocats es troba a LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 146-153; LLDC, 1B, II, fol. 288r., Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 304.

⁵⁴⁴ La pressió dins de cada institució era tan forta que, com cita Joaquim Albareda, recollint una cita de l'intendent del Rosselló Albaret, en aquella reunió, enmig de la tensió per la radicalització de postures, el conseller tercer, defensor incondicional de Darmstadt, "fou agafat i col·locat a la finestra per llançar-lo abaix" (Albareda, J., *Els catalans...*, p. 65). En la mateixa línia Feliu ens mostra la tensió concentrada en aquella nit quan ens diu que la Ciutat *no obstante el sufragio de cinco, hasta siete votos más, se apartó de la deliberación del Braço* (Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 462).

contravenien.⁵⁴⁵ Així doncs, els tres comuns decideixen seguir el parer de la Conferència, però es destaca ja l'actitud bel·ligerant del Braç, que actuà, d'alguna manera, al marge de la resta de comuns.

La situació semblà estable durant les setmanes següents, ja que hi hagué una Conferència entre la Ciutat i el Capítol de Barcelona per parlar sobre les cerimònies religioses per la mort del rei (18 de novembre). El 8 de desembre la Diputació també féu la seva demostració de dol. Però l'estabilitat no durà gaire. El primer punt de confrontació es produí el 27 de novembre quan el virrei informà als comuns que la Junta de Govern els instava a fer les celebracions festives pel nomenament del nou rei. Pocs dies més tard, el 9 de desembre, la Reial Audiència començava a emetre decrets judicials signant en nom de Felip V, el que suposava una doble ruptura: de les Constitucions (ja que el nou monarca encara no les havia jurat) i de les normes de joc fixades al testament de Carles II (que estipulaven que la Reial Audiència continués signant els decrets en nom del difunt rei). Emmanuel Mas ens ha deixat un bon resum del que succeí: “los comuns se trobaven altra vegada perplexos per considerar que la forma de despatxar era contra varias Constitucions y privilegis de la ciutat de Barcelona y així tornaren a obrir conferèncias, y vehent que la Deputació anava remisa y no suspenia lo despatxar en dit nom de Felip V, passà la Ciutat a prevenir lo dany ses podia seguir ab differentes ambaxadas.”⁵⁴⁶ Les institucions decidiren obrir noves conferències per parlar del primer tema, però Ciutat i Braç Militar pressionaren a la Diputació perquè els seus representants també tinguessin poder per parlar sobre “la estabilitat i conservació dels Reals Privilegis, Constitucions Generals, usos y costums del present Principat”.⁵⁴⁷ La Conferència reunida el dia 18 adoptà una postura de clara oposició a la demanda de la Junta de Govern, i aconsellà que no es fes cap demostració festiva.⁵⁴⁸

⁵⁴⁵ Segons la versió de Castellví, la Ciutat es va adherir al parer del Braç i també envià el memorial. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 224 i ss. El memorial del Braç, que té deu planes, fou imprès a Madrid, i es troba recollit al Llibre de deliberacions del Braç (cfr. LLDBM, vol. VI, fols. 277-295). La visió d'Emmanuel Mas, que concorda perfectament amb la de la documentació oficial, és ben il·lustrativa del que succeí. La noblesa “vehient que los dos comuns ja avian passat a complimentar per virrey al Príncipe de Armestad resolgué no obstant tots los reparos fer lo mateix, però representar aquells a la Reÿna ab memorial fent comprendre a tot lo mon, que lo assentir no era perquè los reparos no fossen rellevants, si sols per la quietud pública” (cfr. Mas, E., *Diari...*, fol. 4).

⁵⁴⁶ Mas, E., *Diari...*, p. 7.

⁵⁴⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 179v.

⁵⁴⁸ La deliberació deia: “en consideració de que en esta provincia nos troba exemplar que en las successions de nous reis se sie feta alguna formalitat pública (fins a tant que lo nou rei arribe al present Principat) que perquè se aconsella als comuns nos fasse novetat y que en son lloch i temps se fara lo que acostuma en semblants casos” (LLDBM, vol. VI, fol. 185r). Joan Bonaventura de Gualbes, que va participar en aquelles conferències, ens va deixar un poema sobre el contingut de la reunió. El resultat final fou d'empat, amb la qual cosa no s'aprovà fer les demostracions: “De junta tan espetada / de veure

Les tres institucions van estar d'acord amb la decisió. El consell emès suposava qüestionar novament les indicacions que arribaven des de Madrid, el que implicava un augment de la tensió política. Per acabar-ho d'adobar, la Diputació decidia el dia 13 de desembre enviar un ambaixador (Josep Agulló) per donar la benvinguda a Felip V en nom de tot el Principat. El Braç Militar i la Ciutat qüestionen la decisió per falta de precedents, ja que encara faltava el jurament reial Felip d'Anjou sigui rei dels catalans, raó per la qual exigeixen als diputats que els ensenyin les cartes que s'havien redactat per l'ambaixador. La Diputació es negà a fer-ho.⁵⁴⁹

La qüestió important es posà sobre la taula a la conferència del 23 de desembre. En ella els representants elaboren un qüestionari per la Diputació on es pretenia aclarir exactament quina mena de facultats tenien els seus representants.⁵⁵⁰ Ciutat i Braç perceberen una actitud distant dels diputats. Per aquesta raó, avançant-se als esdeveniments, el Consell de Cent deliberà que en la conferència del dia 3 la Diputació respongués a les preguntes del qüestionari i que en cas que el poder fos “limitat y no semblant al que tenen concedit lo dit Bras Militar i present Ciutat, que en est cas (...) se tingue i reputen ditas conferencies per extintas y acabadas” i que es tinguessin aleshores entre la noblesa i Barcelona.⁵⁵¹ El Llibre de deliberacions del Braç Militar ens ha deixat un magnífic relat del que succeí en la Conferència del dia 3. En ella es demanà als representants de la Diputació que ensenyessin els poders que tenien atribuïts. Aquests van respondre que tenien el mateix poder que la resta de comuns però “comprentent que la elecció de medis per exir al repar de contrafacció (per ser esta molt peculiar a dit molt Illustríssim i fidelíssim consistori) quedàs reservada per dit consistori per esser segons lo estil y formas prescrites en als Generals Constitucions”.⁵⁵² El dia 4 de gener, després de comprovar que les facultats atorgades no estaven fixades al dietari de la Diputació, els representants consideraren que no es podia seguir les conferències de tres comuns, ja que hi havia una clara desigualtat de poders. A partir d'aquella data les conferències, després d'augmentar el nombre de membres, es celebraren entre els dos comuns,

---

què pariria / resolgué en lo mitg del dia / y assí ab conclusió empetada / nos fes festa. ¡Com agrada / a molts tal resolució / intenten pendre ab axò / desfer la tan mal feta obra: / perquè lo Principat cobra / perdent molts lo ropó! / tres n'i agué que en tal junta / cridaven més que no uns folls / que per a ser bocamolls / no feran cas de sa apunta;...”. Cfr. Brown, K., *Vida i obra...*, p. 81.

⁵⁴⁹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 195r.

⁵⁵⁰ Tot aquest episodi, de per si prou complex, es pot resseguir amb molt més detall al memorial *Pública Notícia...*, i al magnífic estudi d'Eva Serra (“Voluntat de sobirania...”, pp. 130-140). Nosaltres el resumim i el treballem a partir del llibre de deliberacions del Braç Militar, el qual aporta algunes informacions noves al que exposen aquestes dues fonts.

⁵⁵¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 196r.

⁵⁵² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 203v.

excloent a la Diputació.⁵⁵³ Darrera aquest enfrontament, com diu Eva Serra, “hom pot observar un conflicte d’atribucions en una situació de divisió de poders poc clara entre les funcions de consulta, deliberació i execució”.⁵⁵⁴

Els esdeveniments es desenvoluparen amb una gran rapidesa i la tensió entre les institucions va créixer enormement. La Conferència dels Dos Comuns esdevingué un autèntic organisme director de l’actuació de la Ciutat i Braç Militar. Entre el 6 de gener i el 16 de febrer es va reunir un mínim de 17 vegades i van generar uns 7 documents. Només iniciada la ruptura es presentava als comuns una ambaixada que havien escrit per a Darmstadt tot exigint la suspensió de la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència.⁵⁵⁵ El virrei, a canvi, els demanava quins arguments tenien per fer aquesta petició. El 9 de gener Ciutat i Braç encomanaren a la Conferència la confecció de la resposta a les peticions del virrei, així com “una representació, o memorial y en cas aparega un manifest en major justificació del dret que assisteix a la present ciutat acerca de la subjecta matèria”.⁵⁵⁶ La redacció d’aquest segon memorial implicava que la Ciutat assumia la defensa de les Constitucions com una prerrogativa pròpia. Era una dura crítica a l’actuació dels diputats, als quals s’acusava de no complir amb els seus deures. La Ciutat i el Braç instaren a la Diputació a sortir en la defensa de les Constitucions fent-li diferents requeriments. Com diu Eva Serra, “els dos comuns acusaven a la Diputació de dilació per emparar-se en defectes de forma en afers d’urgència”.⁵⁵⁷ Des de la seva perspectiva, la Generalitat no estava complint amb la defensa de les Constitucions i l’amenaçaven de denunciar-la en el proper Tribunal de Greuges. El 20 de gener s’intentà fer més pressió i es decidí que la representació justificativa de l’oposició a l’actuació de la Reial Audiència també fos enviada a la reina i a la Junta de Govern.⁵⁵⁸ La pressió sens dubte va ser molt forta. Pensem que les cartes que la Conferència redactà per la Cort anaren dirigides a 25 persones diferents, entre les quals hi figuraven 5 membres de la Junta de Govern i 15 del Consell d’Aragó, a banda d’altres personalitats com el duc de Borgonya o el Marquès de Castellldosrius.⁵⁵⁹ Però tot fou endebades. Veient que aquestes mesures no donaven els seus fruits, el 8 de

⁵⁵³ El fet que les facultats atorgades no estiguessin escrites al dietari implicava que la delegació de poders s’havia fet només de paraula i per tant no tenia cap valor legal. Per aquesta raó eren rebutjats.

⁵⁵⁴ Serra, E., “Voluntat de sobirania...”, p. 138.

⁵⁵⁵ DC, 6 de gener de 1701; LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 209.

⁵⁵⁶ DC, 9 de gener de 1701, LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 215v.

⁵⁵⁷ Serra, E., “Voluntat de sobirania...”, p. 143.

⁵⁵⁸ DC, 20 de gener i 1 de febrer de 1701; LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 230r., El memorial es troba entre els fols. 237 i 243.

⁵⁵⁹ La llista completa es troba a LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 248r.

febrer la Conferència aconsellà que la Ciutat fes una ambaixada al Portantveus del General, instant-lo a posar en marxa el seu govern, ja que havia finalitzat el trienni de Darmstadt.⁵⁶⁰ Dos dies més tard, en veure que el portantveus no responia a la petició, la Conferència instava els assessors que li presentessin un requeriment. La radicalitat de la decisió era tal que explícitament la Conferència demanà que es fessin les “requestas y protestes sie menester” fins que el Portantveus aplicés la legalitat constitucional. També es feren requeriments als assessors de la Reial Audiència.⁵⁶¹ Per si tot això no fos suficient, i tement una reacció contrària de les institucions reials, la Conferència aconsellà el 13 de febrer que s'imprimís un memorial justificatiu recollint tota l'actuació de la Ciutat i Braç Militar des del començament del conflicte.⁵⁶²

Per acabar-ho d'adobar, el dia 1 de febrer arribava a Barcelona el nomenament de Palma com a nou virrei de Catalunya, sense que el rei hagués jurat les Constitucions ni els comuns poguessin presentar les seves protestes.⁵⁶³ Esclatava així un nou conflicte en uns mesos ja prou difícils.⁵⁶⁴ La Diputació s'afanyà a acceptar el virrei i envià un representant a Lleida per assistir al jurament. La Ciutat i el Braç Militar, en canvi, decidiren oposar-se al nomenament i van encarregar a la Conferència la confecció d'una representació justificativa de la seva actitud. El 12 de febrer es presenta la versió definitiva del memorial i al dia següent la Conferència aconsellava enviar-lo al rei i a diferents persones de la Cort.⁵⁶⁵ La Ciutat confeccionà les cartes i acordà remetre-les juntament amb el memorial a través del seu representant a Madrid, Francesc de Miquel. Aquest, però, rep ordres explícites des de la Cort per tal que no imprimís el memorial i poc després fou expulsat de la capital. La reacció de la Ciutat era ben contundent: enviar dos representants (un dels quals va ser nomenat pel Braç Militar) per portar la representació directament al rei, però foren detinguts a Saragossa i no pogueren complir

⁵⁶⁰ DC, 8 de febrer de 1701; LLDBM, G-69, vol. I, fol. 256r-258r.

⁵⁶¹ DC, 10 i 11 de febrer de 1701.

⁵⁶² DC, 13 de febrer de 1701.

⁵⁶³ El conflicte va deixar una gran empremta en els contemporanis. Vegeu sobretot el relat de Castellví (*Narraciones...*, vol. I, pp. 237-247), Feliu de la Penya, (*Anales...*, vol. III, pp. 470-475) i López de Mendoza (*Historia de las guerras...*, pp. 38-39).

⁵⁶⁴ Segons les lleis, no es podia nomenar virrei, sense que el monarca hagués jurat abans les Constitucions. Els comuns ja havien fet una excepció amb el cas de la pròrroga del virrei Darmstadt, el qual en teoria governava en nom del difunt Carles II. Amb el nomenament de Palma es tornava a trencar l'estabilitat legal. La Diputació donava suport al nomenament, agafant-se al fet que durant tot el regnat de Carles II, s'havien nomenat virreis sense el jurament previ del rei, amb la qual cosa aquesta mesura s'havia convertit en llei. Ciutat i Braç s'oposaven a aquest plantejament tot posant de manifest que aquest juraments s'havien fet sempre amb prèvia protesta dels comuns i amb condició de mai ser utilitzats com a precedent. Una bona explicació es pot trobar a Serra, E., “Voluntat de Sobirania...”, pp. 165-75.

⁵⁶⁵ DC, 12 i 13 de febrer de 1701 i LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 258.

la seva missió.⁵⁶⁶ El conflicte finalitzà quan una carta del rei, que arribava a la ciutat el 28 de febrer, manifestava explícitament als comuns com *sería muy de mi desagrado cualquier oposción que por vuestra parte hicierais a esto*, i els criticava que mentre la Diputació no havia tingut cap dificultat en obeir el manament, ells continuessin amb la seva oposició aferrissada.⁵⁶⁷ La Ciutat aleshores claudicà, i el 2 de març féu una carta acceptant el nomenament.⁵⁶⁸

Vist en la seva totalitat, el conflicte de la vicerègia suposa un cop ben dur per les autoritats reials. En un moment d'instabilitat política (mort del rei, successió d'un monarca francès amb un virrei austríac, interinitat de la Junta de Govern, falta de jurament del monarca), les institucions catalanes no semblen pas donar suport als nous poders. Al darrere de tota aquesta actuació sempre hem trobat una Conferència, que estava dirigint als comuns i subministrant els arguments necessaris. A la Cort eren ben conscients de la gravetat de la situació. Una consulta del Consell d'Estat, anterior a tots aquests enfrontaments, posava de manifest la clara intenció de no aplicar la vicerègia *por los inconvenientes que resultan de este modo de gobierno*, i consideraven que les conseqüències d'aplicar-la *sería imponerles en una vanidad que ni la deven merezer ni conseguir nunca*.⁵⁶⁹ No anaven pas desencertats. Després del conflicte, dues cartes del Consell d'Aragó datades el 9 d'abril de 1701 demanaven a Palma, explícitament, un informe del que havia succeït i els noms dels responsables del Consell de Cent i del Braç Militar. La que demanava informació sobre el Consell de Cent deia: *Teniendo presente el consejo todo lo que ha pasado con esa ciudad de Barcelona en orden a la jurisdicción contenciosa y no haber dado a Vuestra Excelencia el juramento con el primer despacho que se les dirigió, ha acordado el Consejo que Vuestra Excelencia informe con toda individuación de los suxetos que se han señalado en esta dependencia y concurrieron en el voto de no jurarle a Vuestra Excelencia. Que demostración se puede hacer con ellos, si se hallan insaculados en la casa de esa ciudad y en que*

---

⁵⁶⁶ Els representants van ser Pere Ribes (per part de la Ciutat) i Felip Ferran (per part del Braç Militar). LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 266r. Vegeu també les relacions de Feliu i Castellví ja mencionades. D'altra banda, el llibre de deliberacions del Braç i el Dietari del Consell de Cent, recullen unes interessants cròniques dels seus representants narrant como foren empresonats a Saragossa. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 277 i ss.

⁵⁶⁷ MNA, vol. XXIII, p. 200.

⁵⁶⁸ Serra, E., "Voluntat de sobirania...", p. 173. En la carta, la Ciutat no s'estava de recordar els seus drets en la qüestió de la defensa de les Constitucions i mostrava com la seva actuació havia estat sempre seguint l'estricta compliment de la legalitat.

⁵⁶⁹ AHN, Estado, leg. 195, exp. 12.

bolsas.⁵⁷⁰ Les autoritats reials van prendre bona nota del que havia passat i de qui ho havia protagonitzat.

En síntesi: des de la perspectiva de la Conferència, els fets de novembre de 1700 a febrer de 1701 mostren el reforçament del seu paper com a organisme rector. Així ho reconeixia la Ciutat un any després quan afirmava que s'havia "tot lo referit executat inseguint en tot i per tot lo resolt per la Conferencia".⁵⁷¹ Si fins al moment havien servit per coordinar l'actuació dels comuns en qüestions que els afectaven d'una manera directa (el seu honor, la seva seguretat), ara la Conferència adquiria una dimensió més gran i assumia un paper director en les responsabilitats dels comuns en la defensa de les Constitucions. A diferència dels anys anteriors, durant aquests mesos es va posar de manifest que la Conferència no només coordina actuacions dels comuns sinó que també podia esdevenir un fort instrument d'oposició a les transgressions de la legalitat de la monarquia. Un poder naixent que calia tenir controlat. Un poder naixent que no només qüestionava les mesures reials, sinó que suposava una amenaça a les prerrogatives i competències de la Generalitat.

4.1.3. Després de les Corts de 1701-1702

Poc després la situació semblava tornar a la normalitat i els representants de Ciutat i Braç empresonats foren posats en llibertat. El marquès de Robres considera que fou segurament la propera vinguda del rei a Catalunya el que explicava l'actuació tan dura de la monarquia durant aquells primers mesos. Segons Robres l'actitud adoptada per Felip V facilitava *la introducción de nuevas desconfianzas en un pueblo ya tan malhumorado*.⁵⁷² La veritat és que entre el 10 i 13 de març es feren les celebracions festives previstes pel nomenament de Felip V, tot i no haver-hi jurament (les mateixes festes que els comuns s'havien negat a fer el passat mes de desembre) i a finals de setembre el monarca arribava a Catalunya per celebrar les Corts.⁵⁷³ Tot apuntava a una

---

⁵⁷⁰ AHN, Consejo, libro 2377.

⁵⁷¹ 6 de maig de 1702. LLDCC, 1B, II, , vol. 211, fol. 128v.

⁵⁷² López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 39.

⁵⁷³ Sobre l'arribada de Felip V i els principals esdeveniments d'aquells dies vegeu Riera i Fortiana, E., "Les festes celebrades a Catalunya durant el viatge i el casament de Felip V (1701-1702)", dins Rossich, A. (coord.), *El Barroc català*, Quaderns Crema, Barcelona, 1989, pp. 395-410.

bona entesa.⁵⁷⁴ Lògicament no és aquest el lloc parlar d'unes Corts ben estudiades i de per si prou complexes.⁵⁷⁵ Certament van suposar un moment de dinamització de la vida política del país, ja que es feren nombroses concessions, especialment a nivell econòmic (port franc de Barcelona, creació de Comanyia Nàutica, permís d'enviar dos vaixells a Amèrica) i jurídic (creació del Tribunal de Contrafaccions), la qual cosa explica per què, vuit anys després, Feliu de la Peña no s'estigués de lloar-les veient que *fueron las más favorables que avía conseguido la Provincia*.⁵⁷⁶ Segons el marquès de Robres, les consecucions dels Braços van ser tantes que, *habían sido capaces (...) para pedir cosas que al parecer limitaban mucho la autoridad real*.⁵⁷⁷ Però això no pot fer-nos oblidar el fort enfrontament que provocà el dissentiment de Pere Torrelles (que portà gairebé a la ruptura) ni que les principals pretensions dels braços van quedar sense resposta: el retorn de les insaculacions i la qüestió dels allotjaments.⁵⁷⁸

Però el que ens interessa a nosaltres és sobretot el que succeí després de les Corts. El primer punt d'enfrontament es produí a començaments de febrer de 1702, amb la formació del Tribunal de Greuges, compost per jutges reials i jutges nomenats pels braços. Entre els jutges reials hi figurava Francesc Portell, en lloc de Jeroni Magarola, que era a qui li pertocava el càrrec, per a la qual cosa els jutges dels Braços feren ambaixades als tres comuns protestant per la designació. Els tres reaccionen positivament a les demandes, però la noblesa dóna un pas més enllà i el 16 de febrer atribuïa poder als seus membres per “fer ambaixades al rei nostre Senyor, y als altres senyors, tenir conferències i fer ambaixades als altres comuns”.⁵⁷⁹ Les conferències però, no es varen arribar a reunir.⁵⁸⁰ Dos mesos després hi tornaren a haver problemes,

⁵⁷⁴ Aquí cal dir que no tot van ser flors i violes durant aquells mesos previs. Albareda recull com va haver-hi conflictes, com ara el tancament de la Universitat, l'abandó del dol per la mort de Carles II degut a un manament del virrei, el conflicte per les càtedres de filosofia de la universitat, per la sortida de fusta de Catalunya, etc. Cfr. Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 69-70.

⁵⁷⁵ De les Corts de 1701 així com dels aspectes positius i negatius s'ha escrit molt. A manera orientativa vegeu, Bartolí, J., “La Cort de 1701-1702: un camí truncat”, *Recerques*, 9, Curial, Barcelona, 1979; Serra, E., “Les Corts de 1701-1702: la represa política en vigílies de la Guerra de Successió”, *Avenç*, 206, Barcelona, 1996, pp. 22-26; Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 70-90; Albareda, J., “Las Cortes de 1701-1702 en Cataluña: Rey y República”, dins Agurreazkuenaga, J., *Contributions to European Parliamentary History*, LXXIX, Bilbao, 1999, pp. 291-309; Albareda, J., “Les Corts de 1701-1702 i de 1705-1706. La represa del constitucionalisme”, dins *Constitucions, capítols i actes de cort 1701-1702 i 1705-1706*. Parlament de Catalunya, Barcelona 2006, pp. XVII-XLV. A tot això, caldria afegir les nombroses referències que trobem als memorialistes contemporanis, com Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 335-347; López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, pp. 71-84 o Mas, E., *Diari...*, pp. 113-151.

⁵⁷⁶ Feliu de la Peña, N., *Anales ...*, vol. III, p. 492.

⁵⁷⁷ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 71.

⁵⁷⁸ Cfr. Albareda, J., “Les Corts de 1701-1702...”, p. XXVIII.

⁵⁷⁹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 359r. Vegeu també, DDP, vol. IX, 18 de febrer de 1702.

⁵⁸⁰ Albareda, J., *Els catalans...*, p. 91; LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 359v.

ja que entre els temes que tractà el Tribunal es trobava la instància que presentà el Consell de Cent contra el “excel·lentíssim príncep Darmestad, il·lustríssim i venerable Bisbe Cancellor, noble Regent de la Reial cancelleria (...) com i també contra el il·lustre y respectable Portantveus del General (...) y son magnífics assessors” per la seva actuació contra les Constitucions en l’afere de la vicerègia i la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència de l’any anterior.⁵⁸¹ La problemàtica de fons es trobava en el fet que el procurador fiscal patrimonial acusava cinc jutges dels braços de sospitosos per estar implicats directament o indirectament en els afers tractats al tribunal i demanava als comuns que nomenin a altres jutges. En concret foren acusats: Joan Bonaventura de Gualbes, Francesc de Nicolau de Sant Joan i Miquel de Pinós, per haver intervingut a les conferències de novembre i gener de 1700-1701 que tractaren sobre aquest tema (cal afegir que Miquel de Pinós era germà de Josep Pinós, un dels acusats.) També eren acusats Josep Areny, perquè era aleshores síndic del Consell de Cent i Pere Deu, perquè era cunyat de Francesc Ametller, un dels jutges acusats per la Ciutat.⁵⁸²

La reacció dels consellers davant l’acusació de suspectes als jutges fou demanar al Braç Militar (8 de maig de 1702) que encetés novament conferències perquè fessin un paper amb “lo que apareixerà poder obrar i executar en ordre a dita dependència”.⁵⁸³ El 14 de maig es produí la primera reunió dels representants dels comuns per aquest afer, que es trobaren en més ocasions al llarg dels mesos de maig, juny i juliol.⁵⁸⁴ El seu consell era que calia sortir en defensa dels jutges acusats. La Ciutat aleshores recusà al Procurador Fiscal, que era l’instigador de les acusacions. A la vegada, es consultà els assessors dels dos comuns, que van argumentar que ni el Braç ni la Ciutat havien de nomenar nous jutges, ja que els acusats havien participat en aquelles reunions no com a jutges sinó amb llibertat d’opinió, sense estar condicionats pels seus respectius comuns.⁵⁸⁵ El conflicte paralizà el desenvolupament del tribunal de Greuges, ja que la major part d’ells estaven recusats. Cap al juliol dues persones del Tribunal “feren entendre a las personas de la excel·lentíssima Conferència si seria bon medi que una y altra part (procurador i Consell de Cent) que eran las que respectivament oposaven las

⁵⁸¹ LLDCC, 1B, II, 211, fols. 128v.-129r.

⁵⁸² LLDCC, 1B, II, 211, fol. 118v.

⁵⁸³ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 131r., LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 377.

⁵⁸⁴ LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 407r.-418r; Mas, E., *Diari...*, p. 175.

⁵⁸⁵ “No foren precissats ab ordre o poder especial de aquells [dels seus comuns respectius] perquè donassen tal o cual vot determinat, sino que tingueren ampla i libera facultat de dir y aconcillar segons son propi sentir sobre lo fet i pretenció de dit greuge” (LLDCC, 1B, II, 211, document inserit al fol. 178v.).

sospites, se apartassen en un mateix temps de la insistència en elles”.⁵⁸⁶ La Conferència hi va estar d’acord amb la mesura i aconsellà els comuns que retiressin la seva acusació al procurador fiscal patrimonial i la defensa dels jutges i que aquest primer també retiraria les seves acusacions de suspectes. El 24 de juliol de 1702 els comuns hi estigueren conformes amb la mesura i així finalitzava el conflicte.

L’altre incident d’importància fou provocat per la marxa de Felip V a Nàpols el 8 d’abril de 1702⁵⁸⁷ i va tenir dues fases: el nomenament del Cardenal Portocarrero com a Governador General dels regnes (maig) i posteriorment de la reina (juliol).⁵⁸⁸ Les dues decisions van ser mal vistes pel Braç Militar, els assessors del qual consideraven que eren noves contrafaccions per les que calia protestar. La decisió del monarca implicava una repetició dels fets de principis de novembre de 1700, quan el Cardenal Portocarrero també fou nomenat Governador General. Aleshores els tres comuns actuaren tímidament oposant-se a la mesura, però la mort de Carles II va canviar la situació. El 19 de maig la noblesa alertava els altres dos comuns de la decisió reial i els demanava que ho consultessin amb els seus assessors. Castellví diu que els comuns van celebrar diferents conferències i van decidir oposar-se a la mesura,⁵⁸⁹ però la documentació oficial ens transmet una imatge diferent. Certament els assessors del Braç Militar consideraren que la decisió constituïa contrafacció i que calia convocar la Conferència dels Tres Comuns, cosa que demanaren a la Ciutat el 30 de maig,⁵⁹⁰ però aquesta rebutjà la idea perquè considerava que la decisió era completament legal.⁵⁹¹ Un cosa semblant féu la Diputació en la resposta que donà al Braç Militar el 2 de juny.⁵⁹² El Braç no cedia en la seva pretensió i el 27 de juliol feia una memorial per al rei on exposava els arguments que tenia per oposar-se a la mesura.⁵⁹³ Amb el nomenament de la reina a finals de juliol, la situació es repetia. Com diu Robres, *la Regencia de la Reina se informó a todas las provincias para que la reconociesen esta calidad, pero en Cataluña encontró reparos su limitación. No obstante, la diputación y ciudad de Barcelona se reconocieron muy luego, más el Brazo militar se resistió*.⁵⁹⁴ La pressió de

⁵⁸⁶ LLDCC, 1B, II, 211, document inserit al fol. 202v.

⁵⁸⁷ Mas, E., *Diari...*, p. 151.

⁵⁸⁸ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 358-359.

⁵⁸⁹ Cfr. Castellví, F., *Narraciones...* vol. I, p. 358.

⁵⁹⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 400v.

⁵⁹¹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 211, fol. 170r. Sobre l’argumentació a favor de la decisió reial vegeu el document inserit al fol. 169v.

⁵⁹² DDP, N-97, 2 de juny de 1702. La Diputació també havia consultat als seus assessors, els quals havien format un veredicta el 26 de maig.

⁵⁹³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 418r.

⁵⁹⁴ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 123.

la noblesa aconseguí forçar una reunió dels advocats de la Generalitat i del Braç el 18 d'agost. Però sense resultat favorable a les pretensions de l'estament militar. Els advocats consideraren que, encara que era una novetat el nomenament de la reina, calia condescendir a la petició reial.⁵⁹⁵ La noblesa no va quedar satisfeta i continuà les protestes en solitari.⁵⁹⁶

Però encara hi hagueren més problemes. El 20 de març d'aquell any el Consell de Cent havia demanat una conferència amb els diputats per parlar de l'avançament dels donatius de les Corts. El problema de fons es trobava en el fet que el Consell de Cent no podia decidir les quantitats de donatiu que podia exigir als "eclesiàstics i exempts". Els diputats es negaren a donar el poder necessari per tractar aquest tema als seus representants. Els consellers van constatar que "no se ha pogut conseguir dita nominació de personas per tenir dita conferencia".⁵⁹⁷ Pocs mesos després el consellers tornen a demanar conferències amb la Diputació. El conflicte aquesta vegada fou provocat perquè la junta d'habilitadors havia deshabilitat de la bossa de conseller quart i de cònsol de la Llotja a Pau Font "ab motiu de la deformitat que notòriament pateix en sa cara".⁵⁹⁸ La Reial Audiència ordenà al Consell de Cent (dies 10 i 27 de juny) que el rehabilités, cosa que els consellers no volien fer. Es decidí recórrer al suport de la Diputació "suplicant-los sien servits anuhir en què se tinguen conferencia entre las personas que per dit il·lustríssim consistori seran anomenadas y las que ho seran per lo excel·lentíssims consellers".⁵⁹⁹ L'argument per justificar aquesta petició era el perill que Pau Font fos també insaculat a les bosses de la Diputació i la impossibilitat que, degut a la seva cara, "no haver merescut dit Pau Font (...) lograr la ditxa de besar la real ma de sa magestat". Els diputats no accepten aquesta argumentació i l'onze de juliol "se excusa lo il·lustríssim consistori de annuir a las conferencias demandadas per part de la present ciutat".⁶⁰⁰

⁵⁹⁵ DDP, vol. IX, p. 109, 18 d'agost de 1702. Segons el LLDBM, aquesta reunió va ser posterior al 24 d'agost. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 461r.

⁵⁹⁶ Al setembre féu noves demandes als diputats, de manera que la Generalitat es veié forçada a convocar una junta especial formada per 11 advocats els quals son "de vot i parer que podan y dehan sas senyorias sens encontrar ab ninguna constitució ni dret de la patria obeir a la reina nostra Senyora com a Governadora de los Regnes de Espanya". Només Francisco Solanes diferí d'aquesta opinió (cfr. DDP, 26 de setembre de 1702).

⁵⁹⁷ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 98v. El Consell de Cent féu finalment un avenç de 20.000 lliures l'1 d'abril, a la vegada que una junta de medis acordava, el 25 d'abril, que els eclesiàstics exempts havien d'aportar 8.600 ll. Cfr. LLDCC, 1B, II, 211, fol. 122r. Aquesta imatge no és exactament igual a la que ens transmet Joaquim Albareda (Albareda, J., *Els catalans...*, p. 93).

⁵⁹⁸ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 178v.

⁵⁹⁹ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 179v.

⁶⁰⁰ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 188r.

Durant l'estiu d'aquesta any també trobem tot l'afer referent a l'obertura del Tribunal de Contrafaccions i la crida perquè el regent Calderó anés a Madrid per haver convocat el tribunal sense informar prèviament al virrei. Segons Castellví també es van celebrar conferències de comuns per aquest tema, però no les hem pogut detectar a la documentació oficial.⁶⁰¹ El mateix succeeix amb unes possibles conferències a finals d'agost, moment en el qual trobem representacions del Braç Militar i Ciutat on protesten al monarca per que el Tribunal de contrafaccions encara no està en marxa.⁶⁰² La Conferència que sí sembla molt més segura és la que esmenta Emmanuel el 28 de desembre sobre el tercer jurament de Palma, una vegada Felip abandonava Catalunya camí de Madrid. Feliu ens diu que amb la intenció d'oposar-se al nomenament deliberaren *dexarlo a los de la Conferencia, pero (...) estos* [els membres de la Conferència] *se exoneraron*.⁶⁰³ La raó ens la dóna Mas “no sabent aquells [els representants dels comuns] sobre què avian de premeditar i discórrer y per estar molt concisa y ab alguna dubietat” el dret a oposar-se a la mesura.⁶⁰⁴ El consell de Cent acceptà el jurament.

A banda del fet que durant l'any 1702 hi haguessin més o menys conferències dels Tres Comuns, els exemples recollits semblen palesar que la Conferència havia esdevingut un sistema assessor ordinari de les institucions, al qual es recorria tant per qüestions de gran relleu (el Tribunal de Greuges, la nova planta de govern) com en afers més particulars (l'habilitació de Pau Font, el donatiu). A més, la imatge que tenim d'aquest any 1702 és que tot i la celebració de les Corts, des de bon començament es produïren problemes amb l'autoritat reial i que la vida política del país distava molt de ser un regne de la bona concòrdia entre les institucions. Certament, el període 1698-1702 pot ser considerat com el del naixement de la Conferència, quan va treure el cap a la vida política catalana i va posar de manifest l'amplitud de facultats que podia exercir. Van ser un anys de “proves”, on simultàniament trobem grans éxits (la defensa de l'honor dels catalans), situacions d'incertesa (la vicerègia) i grans fracassos (les

⁶⁰¹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 359. La qüestió de la crida de Calderó a Madrid és un altre dels temes que els memorialistes contemporanis es solen fer ressò i del que han parlat molts historiadors. Mas, E., *Diari...*, 16 de juny 1702; López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 126; Albareda, J., *Els catalans...*, p. 93-94. Per la documentació que es troba al AHN no hi ha cap mena de dubte que va ser perquè *con no buena intención y mal fundado zelo, sin haver dado noticias al virrey ni a la audiencia salcarrieron el dia 15 pasado con los sujetos nombrados por la provincia y executaron la conferencia en la sala destinada para los contrafueros* (AHN, Estado, leg. 659, nº1).

⁶⁰² Mas, E., *Diari...*, 10 d'agost 1702; Albareda, J., *Els catalans...*, p. 93. La documentació oficial tampoc constata que hi haguessin conferències.

⁶⁰³ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 510.

⁶⁰⁴ Mas, E., *Diari...*, p. 219.

negatives de la Diputació a afegir-se a la Conferència si no era amb unes condicions molt limitades). Sens dubte, van ser uns anys de preparació per al primer “cop de força”, la primera vegada que les directrius emeses per la Conferència van assolir doblegar la voluntat d’un monarca absolutista, i fer que aquest obéis les manaments d’unes Constitucions que qüestionaven el seu poder universal.

4.2. El primer cop de força

La tensió entre rei i terra adquirí una nova intensitat a finals d’octubre de 1702 amb el decret d’expulsió d’Arnald Jäger. Els comuns sortiren en defensa del ciutadà d’origen holandès i s’oposaren frontalment a la decisió reial. De fet va ser una de les primeres ocasions en la qual la implacable pressió dels comuns aconseguí doblegar la voluntat de Felip V.⁶⁰⁵ Si Eva Serra ens deia que l’afer de la vicerègia de 1700-1701 fou una carta de presentació en clau sobiranista, i d’alguna manera un advertiment, no és exagerat considerar l’afer Jäger com el primer cop de força. Novament la Conferència dels Comuns agafà el timó de la nau i dirigí l’actuació de les institucions. Prova evident d’això són les 23 reunions i els més de 10 documents diferents que es confeccionaren entre mitjans de desembre i principis de maig de 1703. Val la pena aturar-nos a analitzar amb un mínim de detall el que succeí.

Darrera de l’expulsió de Jäger, a banda de la persecució dels anglesos i holandesos un cop iniciada la guerra, s’amagaven dos conflictes diferents: d’una banda el que recentment ha apuntat Eva Serra en considerar-lo com “un intent de posar a prova el Tribunal de Contrafaccions, d’estrena recent”,⁶⁰⁶ i en aquest sentit un enfrontament amb la voluntat reial. De l’altra, va significar un nou conflicte entre els comuns per erigir-se en defensors de la legalitat vigent. Cronològicament es pot dividir en tres fases internes o conjuntures: novembre-desembre de 1702 en què els comuns feren estèrils

---

⁶⁰⁵ Això resulta sorprenent, ja que el conflicte va ser una qüestió prou debatuda pels contemporanis. Tant Castellví, Feliu de la Penya, el comte de Robres com Emmanuel Mas li dediquen moltes línies en les seves memòries. Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 363 i ss., 413 i ss; Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, fols. 505 i, López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, pp. 128 i ss. Mas, E., *Diari...*, pp. 196 i ss.

⁶⁰⁶ Serra, E., “Catalunya durant el primer regnat de Felip V. La formació d’una alternativa política catalana”, dins Alcoberro, A. (dir), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, vol. I, Ara llibres, Barcelona, 2006, pp. 45-71. La cita és la p. 57.

intents de posar en marxa el Tribunal de Contrafaccions i la Conferència dels tres comuns; febrer de 1703, quan Ciutat i Braç Militar, dirigits per la Conferència, assetjaren la Diputació per forçar-la a assumir les seves responsabilitats en la defensa de les Constitucions; març-maig de 1703 quan els diputats es trobaren en un “fora de joc institucional” en constatar que els altres comuns actuaven autònomament en la defensa de la legalitat. Cal dir que en tot el conflicte s’impliquen qüestions legals, no sempre fàcilment entenedores per al lector poc avesat.

4.2.1. El fracàs del Tribunal de Contrafaccions

El 28 de juny de 1702 s’havia publicat a Barcelona la declaració de guerra amb l’Imperi austríac i les potències aliades. Conseqüència directa d’això va ser la confiscació dels béns dels anglesos i holandesos residents al Principat encara que, segons ens explica Castellví, aquests van poder recuperar les seves pertinences després de pagar una fiança.⁶⁰⁷ Quatre mesos més tard, el 28 d’octubre, arribava a Barcelona un decret pel qual s’expulsava a Arnald Jäger *de essa ciudad y Principado de Cataluña sin permitirle quede en España*, amb l’argument que *ha sido cónsul de la nación holandesa*.⁶⁰⁸ Jäger, assessorat per l’advocat Francisco de Solanes, va demanar el suport dels tres comuns, ja que el decret atemptava contra diferents constitucions, entre altres el privilegi dels ciutadans honrats de no poder ser acusats sense cognició de causa.⁶⁰⁹ La decisió va crear una gran preocupació entre els comuns ja que, com el mateix acusat deia, portava “domiciliat en la present ciutat per lo espai de mes de 33 anys, haver estat casat, tenir fills y família y gaudir del privilegi militar com a ciutadà honrat”.⁶¹⁰ Albert García Espuche ha explicat que Jäger havia arribat a Barcelona el 1669, s’havia casat el 20 de desembre de 1690 i estava molt ben relacionat tant amb l’elit mercantil de la ciutat comtal com també amb la monarquia, a la qual havia fet nombrosos serveis en l’abastiment de l’exèrcit. A tot això s’afegia la condició, prou important en aquells anys, de ser catòlic.⁶¹¹ El comte de Robres ens dóna una imatge molt viva de Jäger i el

⁶⁰⁷ Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 358.

⁶⁰⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 514r.

⁶⁰⁹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 513v.; Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 363.

⁶¹⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 513v.

⁶¹¹ García Espuche, A., *Barcelona entre dues guerres: economia i vida quotidiana, 1652-1714*, Eumo Editorial, Vic, 2004, p. 308 i ss. Aquest autor aporta el que fins ara és el millor estudi biogràfic i

defineix com *home de natural franco, que con gran bizarría socorrió en muchos lanzes las necesidades de muchos hombres de bien, así naturales como oficiales extranjeros del ejercito, de que le resultaron muchos apasionados*. En canvi, al seu amic i familiar Juan Kies, també catòlic, casat amb una catalana i resident a Barcelona des de la dècada dels seixanta, el qualificava com a *sumamente estrecho y oscuro, había poco más que los que con quien se había aliado, que no lo mirase con ojeriza*. El comte crida l'atenció sobre el fet que el decret fes referència només a Jäger, quan tant ell com Kies havien estat cònsols d'Holanda i cap dels dos ho era en aquell moment. Ho justifica dient que l'amabilitat del caràcter del primer el feia *más perjudicial (...) por la mayor facilidad de insinuar en los ánimos los intereses del partido que seguía su nación*.⁶¹²

Davant d'aquest perfil no ens ha d'estranyar que els comuns sortissin ràpidament en la seva defensa i demanessin al virrei l'anul·lació del decret. Palma es mostrà inicialment receptiu i respongué als diputats que "suspendria dita real ordre, escriuria a Madrit y creya tot se acomodaria per ser dit Yaguer home de bé".⁶¹³ Però el virrei va rebre varies cartes des de la Cort instant-lo a aplicar el decret. Els comuns de bon començament van reaccionar de forma divergent. Si el 3 de novembre el Consell de Cent informava que pensava actuar en la defensa del mercader holandès tant a nivell judicial (per via de tribunals) com extrajudicial (a través de cartes i representacions als poders polítics), els diputats, després de consultar els assessors, decidien actuar només per la via judicial (6 de novembre).⁶¹⁴ Els comuns demanaven al virrei la derogació del decret, ja que atemptava contra els privilegis dels ciutadans honrats a banda del fet que *si se le acumulaba [a Jäger] crimen no podía ser otro que el haber nacido en Holanda*", a la vegada que també feien una representació a Felip V.⁶¹⁵ Davant la petició dels

---

econòmic d'aquest personatge. Vegeu també alguns estudis parcials anteriors com ara Molas, P., *Comerc i estructura comercial a Catalunya i València als segles XVII i XVIII*, Curial, Barcelona, 1977, p. 102; Lobato Franco, I., *Compañías y negocios en la Cataluña preindustrial*, Universidad de Sevilla, Sevilla, 1995; Espino, A. "La burguesía Catalana y la guerra, 1680-1697", dins DD.AA., *La burguesía española en la Edad Moderna*, vol. III, Universidad de Valladolid, Valladolid, 1996, pp. 1409-1425; Oliva, B., *La generació de Feliu de la Penya*, Edicions Universitat de Lleida, Lleida, 2001. Una dada de la varietat de sectors amb els que estava relacionat poden ser els marmessors del seu testament. Entre ells trobem a un clergue (Joan Papiol, de família mataronina), un mercader (Joan Colomer), un dels adroguers més importants del moment (Jaume Abadal) i un noble (Sebastià Dalmau). Recordem que ell era ciutadà honrat. Cfr. AHPB, notari Tomas Simon, Llibre testaments, 839/80 vol. 2.

⁶¹² López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 128.

⁶¹³ DDP, N-98, 30 d'octubre de 1702. Castellví i Robres ens han transmès una imatge similar. Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 364, López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 129. Aquest segon ens diu que *permitió gratamente al interesado que formase proceso de contrafacción para eludirlo* [el decret d'expulsió].

⁶¹⁴ DDP, N-98, 3, 4 i 6 de novembre de 1702.

⁶¹⁵ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 363. No és aquí el lloc per aprofundir en les justificacions legals a favor o en contra del decret. Les planes dels dietaris estan plenes de les representacions dels comuns

comuns, el virrei encarregà un veredicte a la Reial Audiència, els jutges de la qual foren del parer que calia aplicar el decret, tot i que el regent (Calderó) va votar en contra i altres cinc es van desdir més tard.⁶¹⁶ La negativa de la Reial Audiència portà a la Diputació a demanar (el 7 de novembre) l'obertura del Tribunal de Contrafacions.⁶¹⁷

El dia 8 de novembre es reunia el Tribunal per parlar sobre el tema, però aleshores començà una autèntica carrera d'obstacles dels comuns per tal de superar el seguit de dificultats que posaren els jutges de la Reial Audiència i el Tribunal de Contrafacions. Sis dies després de la primera reunió del tribunal (14 de novembre) encara no s'havia incoat cap procés contra el virrei per la qual cosa, la Diputació, amb el permís d'uns dels jutges del tribunal (el protector del Braç Militar, Felicià Cordelles⁶¹⁸) presentà una súplica deprecatorià a Palma i al Regent de la Reial Audiència.⁶¹⁹ Els escrivans de manament de la Reial Audiència, per ordre dels seus jutges, no permetern que els diputats presentessin aquesta demanda, argumentant que no estava habilitada correctament (cosa no prevista a les Constitucions). El 18 de novembre, davant la impossibilitat de continuar el procés a través de la Reial Audiència els diputats decidien, emparant-se en la constitució XXXVI de les darreres Corts, recórrer novament al president del Tribunal de Contrafacions perquè habilités la súplica. Entre el 19 de novembre i el 6 de desembre assistim a un autèntic estira i arronsa entre el Tribunal de

---

justificant els drets de Jäger. Una primera aproximació es pot trobar en la carta que el mateix Jäger va escriure als comuns (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 513r). A grans trets podem dir que la condició de ciutadà honorat, aconseguida a finals de la dècada de 1690, el situava entre el grup dels privilegiats, el que comportava, entre altres coses, que no pogués ser acusat de res sense declaració de causa, ni que els seus bens poguessin ser segrestats. A tot això, s'hi sumava el fet que ja no era cònsol holandès (principal causa oficial d'expulsió), càrrec al que havia renunciat mesos abans (cfr. López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...* p. 128). Vegeu també, Mas, E., *Diari...*, p. 196-201.

⁶¹⁶ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 363.

⁶¹⁷ El tribunal de Contrafacions era un organisme judicial creat a les passades Corts i va ser una de les principals fites aconseguides aleshores. Compost per una estructura paritària de jutges reials i de la terra (el regent de la reial Audiència, els dos jutges més antics i els presidents dels tres comuns), tenia com a finalitat jutjar totes aquelles qüestions que atemptessin contra les Constitucions i la seva importància radicava en configurar-se com una instància legal per sobre del mateix monarca. Com ha destacat Víctor Ferro “des de la creació del Tribunal de Contrafacions ja no era el rei sinó una magistratura paritària (...) qui tenia la darrera paraula en un camp tan decisiu com el de la inesquívable actuació del reial”. I continua dient que gràcies a aquesta institució, “l'antic Principat s'havia convertit de Monarquia en 'nomocràcia' (govern de les lleis)”, Ferro, V., *El dret...*, pp. 426-427. Sobre el seu funcionament vegeu el mencionat estudi de Víctor Ferro (pp. 418-427) i també González, M., “L'observança de les lleis a través dels processos de Corts: des de la constitució Poch Valria (1481) fins a la creació del Tribunal de Contrafacions”, dins Sobrequés i Callicó, J. (ed.), *Actes del 53è Congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i parlamentàries*, vol. I, Parlament de Catalunya, Museu d'Història de Catalunya, Barcelona, 2005, pp. 610-626.

⁶¹⁸ DDP, N- 98, fol. 436r. Resulta interessant la imatge que el comte de Robres ens dona de Felicià Cordelles, com un home sensible i fàcilment influenciable. (cfr. López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...* p. 131).

⁶¹⁹ És a dir, els acusava formalment d'atemptar contra les constitucions per haver tramitat el decret d'expulsió de Jäger.

Contrafaccions i la Diputació per tal d'aconseguir que el primer habilités la súplica i fes les citacions corresponents. El tribunal, dirigit pel seu president Narcís Anglasesell, posà contínues dificultats, com ara l'absència de membres del tribunal o la dificultat de la matèria, per retardar la decisió, a la vegada que criticava els diputats per haver actuat al marge del Tribunal.⁶²⁰ Finalment, davant la negativa d'Anglasesell i emparant-se novament en la constitució XXXVI, els diputats demanen al protector Braç Militar, que *decretase la súplica y mandase a los escribanos de mandamiento y porteros á quien incumbe, que la presentase al Alter nos [el virrei] jurídicamente.*⁶²¹ El protector ho féu el 6 de desembre i manava explícitament als diputats que presentessin súplica deprecatòria al virrei, per la contrafacció que estava cometent amb l'aplicació del decret. Cal posar en relleu la decisió del protector, ja que el que estava succeint era que s'acusava el mateix rei de contrafacció. Tot i així, els escrivans continuaren sense voler habilitar la demanda.⁶²²

Per si no fos poc, el dia 2 de desembre es generaven nous problemes dins el tribunal, ja que es posava en dubte si el nou conseller en cap, Anton València, essent militar podia ser jutge del mateix. Durant els dies 4, 5, 6 hi hagueren reunions dels assessors dels tres comuns, els quals decidiren el 14 de desembre que calia que Anton Valencia fos substituït pel conseller segon, Josep Areny, que era ciutadà honrat.⁶²³ Davant aquests problemes, al quals s'hi sumava l'actuació de Cordelles al marge de la resta dels jutges, el Tribunal de Contrafaccions semblava entrar en una paràlisi total. La Diputació creava una divuitena amb la finalitat que l'assessorés sobre l'afer Jäger, la qual instava a continuar les accions i protestes, però no es feia menció al manament que havia fet dies abans Felicià Cordelles.⁶²⁴ Els diputats, seguint el consell dels seus assessors, es negaven a obeir el manament del protector i no presentaren la súplica

⁶²⁰ Robres ens diu com *conviniéron los ministros togados y de los estamentos en dilatar á otra sesión la resolución de la duda, tomándose este espacio para discurrir en ella* (López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 130).

⁶²¹ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 130.

⁶²² Tot aquest conflicte es pot resseguir amb més detall a través del DDP, N-98, dies 19 novembre - 6 de desembre de 1702. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 223; Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 363-364; López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, pp. 130-131; Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 508. Tota l'argumentació de la Diputació es basa en el capítol 36 de les Corts de 1701-1702, el qual establia que en cas que el president del Tribunal de Contrafaccions no hagués presentat la carta de la súplica deprecatòria presentada, "Puga la part instant recorrer a qualsevol altre dels jutges de dit Tribunal, que be li apareixerà presentante altre semblant suplicació y demanarli dita carta despatxada" (*Constitucions, capítols ...*, p. 35).

⁶²³ Cfr. DDP, N-98, dies 4, 5, 6 i 14 de desembre de 1702. Les Corts de 1705-1706, van fer d'aquesta decisió llei, establint que el president del Consell de Cent que assistís al Tribunal de Contrafaccions tenia que ser ciutadà honrat, cosa que no fixaven les Constitucions aprovades per Felip V. Vid. Capítol n°84, *Constitucions, capítols...*, p. 130.

⁶²⁴ Cfr. DDP, N-98, 8 de desembre de 1702.

deprecatòria al virrei.⁶²⁵ A tot això caldria afegir que la noblesa i la Ciutat van decidir actuar pel seu compte. El 3 de desembre s'havia reunit una conferència, que el Llibre de deliberacions dels Braç Militar anomena "confabulació", per tractar sobre com forçar als diputats a obrir el Tribunal de Contrafaccions i solucionar els problemes que hi havia amb el Tribunal de Greuges.⁶²⁶

Des de Madrid prenen bona nota del que estava succeint en terres catalanes. Davant la reacció tan contundent dels comuns, la Reial Audiència havia enviat un informe al Consell d'Estat on, tot reafirmant-se en els drets que tenia el rei en l'aplicació del decret, mostrava els seus dubtes sobre la conveniència d'aplicar-lo. L'informe, que arribava a Madrid el 13 de desembre, considerava que la potestat política del rei (sota la qual es justificava l'expulsió d'Arnald Jäger) era una *regalia suprema y muy preciosa, inseparable de la corona y persona de vuestra magestad y no estar sujeta a leyes y constituciones* per la qual cosa es era *inconveniente fiar estar regalia a la decisión del tribunal de contrafacciones* ja que la presència de jutges de la terra podia decantar la decisió final a favor seu. Explicava tota l'actuació dels comuns durant els dies anteriors i alertava com *están tan reacios que no se debe concebir esperanza de reducirlos, ja que han exercido los límites de la urbanidad, faltando con toda sensatez a la observancia de las mismas constituciones*. Però tot i així, els jutges de la Reial Audiència no estaven segurs que fos convenient l'aplicació del decret: *hallándose movido el juicio de contrafueros y los comunes de la Deputación, Brazo Militar i Ciudad de Barcelona empeñados en esta dependencia con tanto ardor, tiene reparo por ahora [la Reial Audiència] pasar a la ejecución de la citada orden hasta que vuestra magestad en vista de esta representación la repita*.⁶²⁷ El Consell d'Aragó es trobava en una autèntica disjuntiva ja que si suspenia el decret, els comuns agafarien encara més confiança en ells mateixos *pues con él no habrá cosa que vuestra magestad mande que, si no les viene bien a su gusto, a que no se opondrán y pretendan ser contrafuero, fiados en que saliendo a él con ardor y empeño se suspenderá cualquier orden de vuestra magestad (...) y no quedará vuestra magestad obedecido en nada y*

⁶²⁵ Els diputats no seguiren exactament el parer dels seus assessors. Un d'ells, Ramon Sans, considerava que abans de negar-se obeir, calia veure si realment la Diputació tenia poder per actuar d'aquesta manera. Els diputats donaren per evident que no tenien poder, però en el fons el que passava era que no es volien arriscar a assumir la responsabilitat d'acusar directament al virrei de contrafacció. Molts d'aquests elements es poden deduir d'un vot que mesos més tard (7 de març de 1703), feren els advocats de la Diputació. Cfr. DDP, N-99, 7 de març de 1703.

⁶²⁶ No hem trobat més notícies sobre aquestes reunions, però del que no hi ha dubte és que es produïren (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 698v.).

⁶²⁷ AHN, Estado, leg. 1604.

aquella província sin obediencia en la cual consiste reinar. Però si decidien aplicar el decret, aleshores es continuaria el procés contra ell en el Tribunal de Contrafaccions, en el qual *se arriesga esta regalía*, ja que Tribunal podia declarar que era contrafacció i establir així un precedent que qüestionés totes les decisions fetes pel monarca sota la jurisdicció política.⁶²⁸ Els membres del Consell es trobaven dividits, ja que uns creien que la decisió l'havia de prendre el rei (Frigiliana, Fresno y Veraguas), d'altres que s'havia d'executar l'ordre i evitar per tots els mitjans que es convoqués el Tribunal (Fuentsalida) i encara uns altres creien que la manca d'exèrcit justificava una decisió més suau (Montijo).⁶²⁹ La qüestió, de moment, quedà en suspens, en espera del vot del rei.

Davant el fet que la via legal estava paralitzada i que no permetia revocar el decret, els comuns decidiren actuar per la via extrajudicial, tot i que el posicionament de la Diputació s'havia començat a debilitar. Les coses anaven mal dades entre els comuns. La negativa dels diputats a complir la instància del protector sobre Jäger començà a produir un distanciament dels altres dos comuns quan els primers es negaren a fer noves diligències. A tot això cal afegir un altre conflicte que sorgí a finals de novembre amb el Tribunal de Greuges, perquè el síndic del General havia apel·lat unes sentències dels jutges, fet anticonstitucional ja que les sentències d'aquest tribunal eren inapel·lables. Els dos comuns havien criticat durament l'actuació, i l'1 de desembre els diputats retiraven l'apel·lació.⁶³⁰ Aquest incident no facilitava les coses. No per casualitat el 28 de novembre el Braç Militar ja havia advertit als diputats que “obravan ab alguna remissió en lo fet del decret de Ornelo Jaguer”.⁶³¹ La Diputació, veient-se acorralada entre el rei per una banda (que instava al compliment del decret) i els comuns per l'altra (que volien el contrari) intentà agafar les regnes de la situació i proposà l'obertura de

⁶²⁸ També s'aconsellava que en cas de permetre a Jäger continuar en terres catalanes, calia que abans se l'obligués a sortir d'elles, i que quan s'apliqués el decret i hagués sortit, que se'l perdonés i se li permetés retornar. Vegeu AHN, Estado, leg. 1604.

⁶²⁹ És interessant recollir l'opinió de Fuensalida, el qual considera que s'ha de derogar totes les concessions fetes per Felip V a les passades Corts: *hallandose Vuestra Majestad en Barcelona se afloxan agora los temores por esta ocasión* [Felip V es trobava aleshores vivint en la ciutat comtal i és allí a on escrivien els membres del Consell d'Aragó], *pero en el futuro acrecerán los cuidados de mdoo que Vuestra Magetad se hallará precisado (si quiere conservar aquel dominio) a convocar las Cortes para revocar todo lo concedido en estas o usar de remedios violentos.* AHN, Estado, leg. 1604. El text és ben premonitori del que succeí anys més tard.

⁶³⁰ Mas, E., *Diari...*, p. 201; MNA, vol. XXIV, p. 225. Tot i així, des de la Reial Audiència es continuava dificultant la tasca del Tribunal. En aquest mes de desembre els jutges presentaren diferents apel·lacions a sentències del Tribunal de Greuges (cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 203-204).

⁶³¹ Mas, E., *Diari...*, p. 201.

conferències.⁶³² La decisió no fou ben vista per la resta de comuns. Com apunta Feliu, des de la perspectiva de la Ciutat i el Braç *se sospechó que querían [els diputats] imitar el exemplo de sus antecesores en la Contravenciones del tiempo de príncipe Darmstad, (...) entrando solo para explorar y diferir las resoluciones.*⁶³³ De raó no n'hi faltava.

De bon començament hi van haver problemes per definir la naturalesa de la Conferència. Primer es va haver de concretar els nombre de representants que cada comú enviava. Al final els diputats acceptaren les condicions imposades pels altres dos comuns, tot i que no els afavorien.⁶³⁴ El 14 de desembre s'iniciaven les conferències però la primera reunió es va haver de suspendre per falta de dos dels nou assistents previstos.⁶³⁵ Pocs dies després les dificultats les provocava Lluís Soler, que hi assistia per part de la Diputació. Aquest noble es va negar a assistir a les reunions si el Consell de Cent tenia precedència en el protocol. En el seu lloc va ser nomenat Francesc Sans i Puig.⁶³⁶ Altres problemes vingueren per precisar el poders i definir els temes sobre els quals es podia decidir. La Ciutat i Braç havien atorgat poder per *gastar lo que fos menester y convingués*, i també decidien que les conferències poguessin tractar altres temes *depenents y emergents.*⁶³⁷ La Diputació estava d'acord sempre i quant aquestes facultats fossin conformes amb les Constitucions. En la conferència del 16 de desembre la situació s'embolicà. Aquell dia els diputats informaven que els seus assessors no els permetien concedir als seus representants les mateixes facultats que gaudien els altres dos comuns. L'argumentació es justificava en què els diputats no podien *tribuir los poders se pretenen per esser dit consistori delegat de la Cort y lo delegat no pot delegar.*⁶³⁸ El trencament era inevitable.

⁶³² Per les fonts consultades no tenim del tot clar que la iniciativa fos realment de la Diputació. La sensació és que es va produir dues peticions simultànies, una del Braç Militar i una altra dels diputats. Mas, E., *Diari...*, p. 204.

⁶³³ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 508.

⁶³⁴ Els diputats volien unes conferències segons el model de 1698 on ells tenien més representants que no pas els altres dos comuns, però la Ciutat i Braç no hi estigueren d'acord, ja que ambdós estaven prenent com a model les conferències de dos anys abans, durant el conflicte de la vicerègia, on hi havia una igualtat estricta entre els tres. La Generalitat acceptà a contracor la decisió dels altres comuns. Emmanuel Mas ho recull amb claredat "si be dit consistori tenia algun reparo en lo de la igualtat de numero de personas que havian de entrevenir en las conferencias (...) pero ab tot condescendiria i se conforma ab tot" Mas, E., *Diari...*, p. 206.

⁶³⁵ No van assistir Lluís Soler i Josep Terré i Granollachs.

⁶³⁶ DDP, N-98, fol. 479r.

⁶³⁷ DDP, N-98, fol. 492/2r.

⁶³⁸ MNA, vol. XXIV, p. 60. Com digueren el mateixos diputats en una ambaixada del dia 18 de desembre, el problema era que el Consell de Cent *havia concedit poder absolut per acordar o resoldre reservant-se vostra excel·lència [els consellers] tant solament lo posar-se en execució per sí y no per interposadas personas lo que havia resolt en ditas conferèncias. Y que aquest consistori donava lo poder limitat y ab report, del tal manera que no sols se retenia lo consistori lo poder executar sinó també lo resoldre y*

El 17 de desembre Ciutat i Braç decidien continuar les conferències ells dos sols, sense la participació dels diputats.⁶³⁹ Es repetia, de manera exacta, la situació de dos anys abans. La Conferència es posà a treballar en la redacció d'una representació conjunta de Ciutat i noblesa per al rei en defensa d'Arnald Jäger i sobre les apel·lacions que feia la Reial Audiència a les sentències del Tribunal de Greuges, la qual era presentada als comuns al dia següent.⁶⁴⁰ La representació, centrava les seves crítiques en l'actuació dels jutges de la reial Audiència, els quals amb les seves contínues apel·lacions i recursos impedièn el desenvolupament normal dels Tribunals de Greuges i de Contrafaccions, de tal manera que al final esdevenien jutges de les seves pròpies causes: *algunos jueces sólo tienen por blanco la propia conveniencia de frustrar por medio de apelaciones o recursos que tan inopinadamente ha amanecido, el antídoto de los Juicios de Greuges y Contrafacciones y de la visita, de vuestra magestad y la corte con tanto acuerdo ordenaron para el mayor consuelo de estos sus fidelísimos vasallos, de que si se siguieran, que los mismos que en la primera instancia serian reos, en la de suplicación, apelación o recurso lograrían ser jueces de su propia causa.*⁶⁴¹ El 21 de desembre presentaven al rei la representació, i al dia següent també es decidia que calia enviar-la a altres persones del Consell d'Estat (Cardenal d'Estress, Medinaceli, Ribas, Santiesteban, Palma i al confessor), la qual cosa es féu a través de dos representants de cada comú.⁶⁴² Castellví assenyala que els comuns esperaven que el rei prendria alguna decisió sobre l'afer Jäger i el Tribunal de Greuges abans d'abandonar les terres catalanes però no ho féu així i *aseguró a los comunes que llegado a Madrid mandaría desde luego mirar los puntos que le proponían y procuraría su consuelo con efectos de su real benignidad.*⁶⁴³

---

deliberar, ab que las personas nomenadas tant solament tindrien vot consultiu (DDP, N-98, fol. 492/3r.). Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 210-211.

⁶³⁹ Al dia següent els diputats intentaren inútilment tornar a entrar a les conferències, però el Consell de Cent els respon taxativament que "ja sobre dit fet la ciutat tenia presa deliberació" (Mas, E. *Diari...*, p. 211).

⁶⁴⁰ Mas, E., *Diari...*, p. 210.

⁶⁴¹ LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 710r. La representació es troba als fols. 690-710 del Llibre de deliberacions del Braç. També a MNA, vol. XXIV, p. 228 i ss. Cal dir que el Braç Militar va modificar lleugerament la versió que havia fet la Conferència, sobretot el final del text.

⁶⁴² LLDBM, G-69, vol. VI. fol. 713v. La Diputació presentà una altra representació en solitari sobre aquest tema, però amb paraules més suaus i amb menys força. Vegeu també Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 364.

⁶⁴³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 365.

4.2.2. La Conferència contra els diputats

Però la veritat fou tota una altra, i a mitjans de gener els comuns encara no tenien cap resposta reial a la representació. Els seus agents a la capital els avisaven de *lo poco favorable que encontraban la inclinación del Ministerio a atender sus repetidas instancias después del arribo del rei Felipe a Madrid*.⁶⁴⁴ El 17 de gener els comuns decidien augmentar el nombre de membres de la Conferència.⁶⁴⁵ Veient que la via extrajudicial estava fracassant, ja que la representació presentada a Felip V i als membres de la Junta d'Estat no era escoltada, la Conferència decidí que calia retornar a la via judicial i posar tots els mitjans per tal que el Tribunal de Contrafaccions entrés en funcionament. Però per aconseguir-ho hi havia un obstacle: la Diputació. Els diputats s'havien negat a formar part instant en el tribunal i a presentar les citacions tal com els havia manat fer el protector del Braç Militar el passat 6 de desembre. Cap a ells es dirigí tota l'actuació dels comuns.

El 13 de febrer la Conferència presentava als dos comuns dues representacions perquè cadascú la lliurés a la Diputació. En ells s'instava als diputats a “posar en execució la provisió feta per lo molt il·lustre protector de dit Bras Militar el die 6 de desembre propassat” i els criticaven durament dient com “se experimenta alguna lentitut i omisió en lo molt il·lustre i fidelíssim consistori [de la Diputació]”.⁶⁴⁶ Els consellers presentaven la súplica el 17 de febrer, però els diputats no la van voler rebre argumentant que la súplica no estava correctament habilitada, emparant-se en diferents capítols de Cort que exigien aquest requisit. Emmanuel Mas comenta com això era “cosa molt inusitada”.⁶⁴⁷ La Conferència contraatacava mostrant la il·legalitat de la decisió presa per la Diputació, ja que “en dit capítol no venan compresas las ambaxadas dels comuns”, però degut a la importància de l'afer aconsellava a la Ciutat que acceptessin habilitar-la “per esta vegada tantsolament”.⁶⁴⁸ El mateix dia els consellers demanaven als assessors de la Diputació (Francisco Gallart i Ramon Sans) que habilitessin l'ambaixada, però aleshores aquests es van desentendre del tema

⁶⁴⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 413.

⁶⁴⁵ LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 715v La Conferència doblà el nombre de representants que tenia, de manera que cada comú va delegar 6 membres.

⁶⁴⁶ DC, 13 de febrer de 1703. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 237.

⁶⁴⁷ Mas, E., *Diari...*, p. 238. L'habilitació era un requisit previ que s'havia fixat a les Corts de 1542 amb la finalitat de que la petició “se faça ab aquella decència que es pertany” i evitar un llenguatge brusc o indecorós. Ferro, V., *El dret...*, p. 386.

⁶⁴⁸ DC, 18 de febrer de 1703.

argumentant que “sols tenen obligació de habilitar los assessors lo que va en forma de suplica (...) y que may se ha habilitat ni acostumat a habilitar los paper que venen en forma de ambaixada en escrit”.⁶⁴⁹

El tema retornà a la Conferència. La seva reacció fou molt dura i declarà que “en los il·lustres i fidelíssims senyors diputats no resideix la potestat per establir lleys, que las embaxadas en escrit se hagen de habilitar si sols residesca en sa magestat y en los tres il·lustríssims Brassos congregats en Corts Generals y que lo subsistir semblants habilitacions se podrian seguir considerables inconvenients a comuns i particulars”. Els membres de la Conferència confeccionaven un llarg paper amb tota sèrie d'arguments jurídics “per no assentir a la novetat de las habilitacions de ditas ambaixadas” i per aquesta raó “las ditas personas de ditas conferèncias resolen y aconsellan que ditas ambaixadas sense la solemnitat de la habilitació sien reportadas als molts il·lustres i fidelíssims senyors diputats”.⁶⁵⁰ La decisió anava acompanyada d'una amenaça clara: en cas que els diputats no acceptessin l'ambaixada calia que l'escrivà major de la Diputació fes acta del rebuig, i si aquest es negava a fer-la aleshores que la fessin els escrivans del Braç Militar i de la Ciutat. L'actitud de la Conferència volia acorralar jurídicament la Diputació: o acceptava defensar Jäger segons les instàncies que li estaven fent els comuns, o quedaria constància per a la posterioritat del seu rebuig a assumir les seves obligacions constitucionals. Però no només això, darrera aquesta maniobra, la Conferència acusava els diputats d'abús de poder, en criticar que assumien unes facultats (la generació de legislació) que només tenia el rei amb les Corts. Indirectament el que estava succeint era que el dos Comuns reunits en conferència esdevenien supervisors del compliment de les Constitucions, una funció pròpia dels diputats. El 22 de febrer els diputats admetien l'ambaixada sense habilitar.⁶⁵¹ A la vegada, decidien nomenar una divuitena perquè els assessors sobre si havien de seguir les instàncies que els demanaven els altres comuns. La divuitena encarregà tot l'afer en una sisena, la qual es reuní els dies 25, 26, 27 de febrer i 1, 2, 3, 5 i 6 de març. Però tot

---

⁶⁴⁹ DC, 18 de febrer de 1703.

⁶⁵⁰ DC, 21 de febrer de 1703.

⁶⁵¹ El seu discurs havia canviat radicalment i afirmaven “que estaven molt promptes per a tot lo que conduiria a la major observança de las Generals Constitucions, y que se mirarian lo contengut de dita ambaixada” (DC, 22 de febrer de 1703). Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 238. Sobre la problemàtica entorn les habilitacions resulten molt aclaridors els comentaris de Ferro, V., *El dret...*, p. 386 i nota 423. Els comuns no van oblidar fàcilment aquest incident. A les Corts de 1705-1706, pel capítol 83, es va regular perfectament la qüestió de les habilitacions, deixant clarament establert que les súplices deprecatòries per contrafacció presentades contra el lloctinent general o el portantveus no tenien que ser habilitades.

foren dilacions i donar llargues als comuns sobre l'aplicació o no del manament del protector.

Davant la inoperància i lentitud dels diputats, la Conferència decidia el 26 febrer fer-los una nova representació en la qual els dos comuns els amenaçaven de denunciar-los en la propera visita per no defensar les Constitucions. Trobem aquí el que potser sigui la crítica més dura que feren els comuns als diputats, posant en evidència l'actitud dilatòria i totalment submissa a les instàncies reials, sense complir en cap moment les seves responsabilitats. El text mereix ser transcrit en la seva totalitat.

“Attés de la resposta feta per lo il·lustríssim y fidelíssim consistori dels Deputats i Oïdors (...) resulta y apar com *la matèria de contrafacció no sols se dilata però també se impossibilita* y en todas las otras ha experimentat la present conferència difugis, dilacions y polítichs altercats: cosa que a més de ser tan indecorós y desautorizat, destrueix tots los drets municipals, ab la circumstancia que *de qui esperave la present conferència lo antídoto, experimenta lo nociu*, todas las quals cosas precisan a la present conferència a premeditar, discórrer, aconsellar y resoldre: que a instància dels dos comuns del excel·lentíssim y fidelíssim Bras y present ciutat *se procedesca contra los dits il·lustres i fidelíssims senyors diputats y oydors fent per dit efecte*, per medi de sos respectius síndics *instància i part formada en lo judici de la pròxima visita en atenció de la gran omissió se ha experimentat y experimenta en dits diputats y oïdors* en lo tocant a la observança de las Generals Constitucions essent com es aquella pròpia y peculiar de las obligacions de llur càrrech”.⁶⁵²

La crítica era duríssima i posava en evidència la incapacitat i debilitat dels diputats per assumir els riscos que les seves obligacions comportaven. La ruptura entre els comuns havia arribat al seu punt més crític. La Generalitat ha perdut tota credibilitat en la defensa de les Constitucions, i per molts intents que fessin en els mesos següents per guanyar-se novament el favor dels altres comuns, mai arribaren a aconseguir-lo. La

---

⁶⁵² DC, 26 de febrer de 1703. La cursiva és nostra.

Ciutat va estar d'acord amb el parer de la Conferència, però considerà que calia donar una oportunitat als diputats, els quals tenien a la divuitena reunida decidint sobre aquesta qüestió.⁶⁵³ El dia 1 de març Braç Militar i Ciutat els instaven novament a complir el manament del protector, però reberen una nova negativa. La Generalitat, seguint sempre el consell de la sisena, considerava “no deurer-se posar en excusió per dit molt il·lustre i fidelíssim consistori la narradora provisió en res no obstant lo vot donat per dits assessors y advocats fiscal per las causas y raons que expressaran en dit vot”.⁶⁵⁴ Durant els dies següents, sisena i advocats van continuar reunint-se per tractar aquests temes, fins que el 7 de març aquests últims van emetre un veredicta en què contradeien explícitament el que succeí al mes de desembre. Ara, consideraven que els diputats no podien enviar la súplica deprecatorià, tal com va demanar el protector, ja que “no tenia obligació ni era decorós a dit consistori lo presentar per sí ditas suplicacions deprecatoriàs”.⁶⁵⁵ Aleshores el Consell de Cent aplicà la deliberació de la Conferència del 26 de febrer i deliberà que “per part de dita ciutat en lo judici de visita del general se fes instancia i part formada contra sas senyorias com a contrafacció per las generals Constitucions”.⁶⁵⁶ A més, els comuns encarregaren a la Conferència la redacció d'una representació, que era presentada als diputats el 16 de març.

El document justificava les seves raons apel·lant a diferents constitucions que regulaven el funcionament del Tribunal de Contrafacions.⁶⁵⁷ El cavall de batalla era l'argumentació sobre si els comuns podien actuar extrajudicial en la defensa de les Constitucions, un tema present des del començament del conflicte. La representació criticava que la Diputació no hagués deliberat actuar també d'aquesta forma, i recollien els precedents de 1681 i 1687 quan els diputats havien actuat extrajudicialment en la defensa de les constitucions. Es mostrava clarament que la Conferència “se dissent, contradiu y se oposa a tot lo fet y fahedor per dits diputats i oïdors que sie o pugue esser directe o indirecte contra los drets de la pàtria y privilegis de comuns i particulars” i afegia que això es feia “per a que en tot temps conste y sie manifest no haver consentit

⁶⁵³ Per aquesta raó, segons ens diu Mas, el Consell de Cent “no abessant dit medi, deliberà que en atenció dits diputats per dit efecte avian juntat una divuitena y se estava mirant lo que se devian fer, que se aguardassen uns 8 o 10 dies y que en estos anàs cada dia lo síndic de la Ciutat a sol·licitar als diputats la resposta acerca dit fet” (Mas, E., *Diari...*, p. 238). Vegeu també Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, pp. 510-511.

⁶⁵⁴ DDP, vol. X, 1 de març de 1703. Els seus assessors havien dit el passat 7 de desembre que el presentar la súplica deprecatorià al virrei no era cap contrafacció,

⁶⁵⁵ Mas, E., *Diari...*, p. 244.

⁶⁵⁶ DDP, vol. X, 7 de març de 1703, p. 325. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 245.

⁶⁵⁷ En concret les constitucions 2 i 3 del capítol 16 de les Corts de 1599 com també les conegudes constitucions 36, 37 i 38 de les Corts de Felip V.

ni consentit, ara ni en temps passats alguns (...) al per dits diputats obrat”.⁶⁵⁸ No hi havia excusa que valgués. Si els diputats no defensaven Jäger era senzillament perquè no volien. Recordava, a més, que els advocats de la Generalitat havien dit que no era contrafacció presentar al virrei la súplica deprecatòria i, tot i així, els diputats s’havien negat a posar-la en pràctica i forçaven la situació per aconseguir un veredict dels assessors que fos favorable a les seves intencions. Si la divisió entre els comuns era prou gran, un nou esdeveniment va ajudar a augmentar-la.

El dia 15 de març havia arribat al protector del Braç Militar un decret que li ordenava que retirés la seva actuació de desembre i en cas de no de no fer-ho el punia amb una multa de 2.000 ll. de plata.⁶⁵⁹ La mesura suposava la primera intervenció del virrei en el conflicte i era una càstig que tenia dues finalitats. D’una banda d’autodefensa, ja que es buscava evitar que el virrei fos acusat de contrafacció. D’altra banda s’intentava protegir als mateixos diputats, que en aquest afer estaven fent costat a la monarquia i anaven a ser acusats també de contrafacció per part dels altres dos comuns. La reacció de la noblesa fou fulminant i va donar un complet suport al protector. Es va comprometre a pagar la multa i defensà que en cap cas s’anul·lés la decretació. El comte de Robres ens ha deixat una magnífica versió del que succeí, tot posant èmfasi en el secretisme amb què es convocà aquell dia la junta de la noblesa. Explica que aquesta vegada la convocació de la junta general de Braç no fou universal, sinó que es va demanar a l’andador que la fes *solamente a los que llevaba en lista*. Es reduí i seleccionà les persones que van participar a la reunió del Braç, i així s’asseguraven una deliberació favorable a la seva opinió. La junta general *aconsejó al protector que no obedeciese la revocación por parecerles que no se había podido mandar, obligándose allí mismo todos los del Congreso, mediante acto público, á indemnizar al protector de los daños que pudieran subseguírsele*.⁶⁶⁰ La noblesa informà al Consell de Cent, el qual li va donar ple suport.⁶⁶¹ Es decidí escriure al rei sobre

⁶⁵⁸ DC, 14 de març 1703. La representació també es troba al DDP, N-99, 16 de març 1703.

⁶⁵⁹ La versió de Emmanuel Mas sobre això és ben clara: al protector se “li manava que encontinent declinàs, cassàs y borraràs la decretació que com a altre dels jutges del Tribunal de Contrafaccions havia fet a peu de una suplica presentada en lo mes de novembre passat, ab la qual decretació deya que los Deputats personalment anassen a presentar al virrey las citacions eo suplicas deprecatòries que per la introducció de la causa de contrafacció del desterro de Arnaldo Jäger” (Mas, E., *Diari...*, p. 246-247).

⁶⁶⁰ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, pp. 132-133. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 247.

⁶⁶¹ Els consellers consideraven que la multa imposada “era contra constitució”, i que a més dificultava la defensa d’Arnald Jäger, per a la qual cosa deliberaren que “la Ciutat se obligàs a treure indemne en cas de la execució de la pena cominada a dit Protector” (Mas, E., *Diari...*, p. 248). Al igual que la versió que ens dóna el comte de Robres, Mas ens confirma que aquestes reunions es van tenir en el més gran secret. Si el Braç Militar, que s’havia convocat a través de papers personals i no per crida general, el Consell de Cent

aquest afer i fer una ambaixada al virrei demanant la supressió del decret. La carta s'encomanà a la Conferència.

Però no només fou la noblesa l'afectada. El 16 de març els consellers també van rebre una multa de 2.000 ll. per a “que no innovassen cosa en lo fet de la decretació de presentar los Deputats personalment las suplicacions deprecatorias al virrey per la contrafacció del desterro de Arnaldo Jaguer”.⁶⁶² La multa als consellers tenia la mateixa finalitat que la del Braç: frenar tota l'actuació dels comuns en defensa de l'holandès. El tema fou tractat també per la Conferència, que es reuní el 17 de març i aconsellava tres coses: que els comuns escrivissin al rei manifestant els perjudicis que causava el decret i demanessin la seva anul·lació, que es continuessin fent les gestions sobre la defensa d'Arnald Jäger i que s'informés al rei de totes les actuacions que s'havien dut a terme sobre aquest fet.⁶⁶³ El 21 la reunió dels comuns presentava a la Ciutat i al Braç la representació per al rei. El document feia una exposició de tot el que havien fet els comuns en al defensa de Jäger i repetia els mateixos arguments constitucionals d'anteriors representacions. A més s'afegien nous elements, com ara recordar al rei que *en Cataluña no ha cosa más establecida y fixa que sus constituciones se deben entender a la letra*, el que suposava un dur advertiment. Segons la seva opinió, les multes decretades eren un nou exemple de com al Principat *solo se experimenta una total inobservancia de las leyes que vuestra magestad y los Braços en estas últimas Cortes establecieron cediendo estas novedades en notable deservicio de vuestra magestad*.⁶⁶⁴ S'acordava també que la representació fos enviada a través de Josep Duran al rei i que es fessin cartes similars a altres membres de la Cort (Cardenal Portocarrero, duc de Montalto, duc de Medinasidonia, comte de Santisteban i Marquès de Ribas).⁶⁶⁵ Per aquestes dates, Castellví recull que els comuns protestaren davant la Reial Audiència

---

fou convocat sense tocar la campana, que era la manera habitual, “sinó que se convidà ab paperets, y si bé costà molt lo juntar-lo però tard se juntà a las 2 horas de la nit” (Mas, E., *Diari...*, p. 248). És en aquesta hora tant intempestiva, quan va arribar l'ambaixada del Braç Militar. D'altra banda, el dietarista també recull que tots els membres del Consell de Cent van renovar el jurament de *non revelando* abans de tractar aquest tema (Mas, E., *Diari...*, pp. 247-248).

⁶⁶² Mas, E., *Diari...*, p. 249.

⁶⁶³ DC, 17 de març de 1703.

⁶⁶⁴ DC, 21 de març de 1703.

⁶⁶⁵ No podem entrar aquí a analitzar la interessant figura de Josep Duran, que havia estat a Itàlia defensant interessos del Consell de Cent i que després va ser enviat secretament a Madrid per part del Braç Militar, argumentant qüestions professionals i sense el coneixement previ ni del virrei ni de la Cort. Al febrer de 1703 es féu oficial el seu nomenament com a representant de la noblesa i *de facto* Duran va esdevenir l'ambaixador dels dos comuns. Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 414, i DC 21 de març 1703. La seva figura bé mereix una biografia, ja que sembla clar que va ser un dels elements claus en la cristal·lització i fortificació de l'austriacisme, com ho va demostrar el seu assassinat i els papers que es van trobar (cfr. AHN, Estado, leg. 272, exp. 46).

sobre les multes. Consell de Cent i Braç Militar, amb ironia, mostraven als jutges reials que *el dinero estaba pronto, (...) que su obligación era representar lo que consideraban conveniente a la pública quietud, como lo era también defender los fueros.*⁶⁶⁶ Per més multes que els possessin els dos comuns, dirigits per la Conferència, no deixarien de defensar les Constitucions.

4.2.3. Canvi de guió: la Diputació recula

La situació s'embolicava per moments: *el descontento se advertía universal en los semblantes de la nobleza y pueblo. Las voces de éste manifestaban el concebido odio a los diputados y Real Senado.*⁶⁶⁷ La decisió reial d'imposar la multa va tenir una conseqüència no esperada: el progressiu apropament de la Diputació als altres dos comuns. Com diu Feliu *el disgusto universal de la nobleza y pueblo hizo abrir algo los ojos a los Deputados,*⁶⁶⁸ els quals van escriure al rei demanant que anul·lés la multa, a la vegada que encarregaven a una divuitena deliberar si era contrafacció o no.⁶⁶⁹ Aquesta, sorprenentment, considerà que els decrets reials "encontravan ab las Generals Constitucions".⁶⁷⁰ Era el primer gest de canvi d'actitud dels diputats des del mes de desembre. A la vegada, el 19 de març, demanaven a la Ciutat que s'obrissin conferències entre els comuns sobre l'afer, però aquesta, aconsellada per la Conferència, rebutjà l'oferta.⁶⁷¹ Això afavorí que la Generalitat canviés progressivament el seu posicionament, per bé que molt lentament.

El 27 de març la Conferència tornava a l'atac davant la inactivitat dels diputats, que encara no havien presentat la súplica deprecatòria al virrei. A banda de les noves peticions, també s'aconsellà a la Ciutat que fes una ambaixada al síndic del General denunciant-lo en cas de no complir amb les seves obligacions constitucionals. El Consell de Cent ho féu així.⁶⁷² La representació per a Palma resultava rellevant per la defensa que feia la Ciutat de la seva actuació a través de mitjans judicials i

⁶⁶⁶ Castellvi, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 413.

⁶⁶⁷ Castellvi, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 414.

⁶⁶⁸ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 512

⁶⁶⁹ DDP, dies 21 i 23 de març de 1703. Vegeu també Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 512.

⁶⁷⁰ DDP, 23 de març de 1703.

⁶⁷¹ DC, 19 de març de 1703. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 252.

⁶⁷² DC, 19 de març de 1703, annex 13.

extrajudicials, així com els drets que tenia per reunir les seves juntes.⁶⁷³ Les representacions foren presentades al virrei i a la Diputació els dies 29 i 31 de març.⁶⁷⁴ La resposta dels diputats a aquesta petició fou tornar a demanar a la Ciutat obrir conferències de comuns, però Feliu considerava que això era només *para ganar tiempo*, ja que, per molt bones paraules que empremsin, els diputats continuaven sense fer res.⁶⁷⁵ La Conferència que tornà a mostrar-se desfavorable a la idea. No és aquest el lloc més adient per comentar el contingut del consell donat, però el text resultava ben interessant perquè era una crònica perfecta del tot el succeït en els mesos anteriors.⁶⁷⁶ El Consell de Cent va estar d'acord i així ho comunicà a la Diputació el 9 d'abril.

Els diputats continuaven sense reaccionar. El 10 d'abril la Conferència decidia passar novament a l'atac i féu un segon gran intent per aconseguir la reparació de la contrafacció per Arnald Jäger. Sembla que al darrera d'aquesta maniobra hi havia Pere Torrelles, que el 8 d'abril s'havia incorporat a la Conferència, en substitució de Josep Terré.⁶⁷⁷ Ara l'objectiu fou aconseguir que el síndic del Consell de Cent presentés les súpriques deprecatòries contra el virrei i el regent de la Reial Audiència als escrivans de manament. Emparant-se en un dret concedit a Barcelona pel rei Alfons el 1286, la Conferència pretenia que el Consell de Cent complís allò que durant els últims quatre mesos els diputats s'havien negat a fer. La decisió era radical i implicava que la Ciutat de Barcelona substituís completament a la Diputació en la defensa de la legalitat. La deliberació de la reunió dels comuns aconsellava que el síndic de la Ciutat “se conferesca ab los escrivans de manament instant-los i requerint-los un a un, presentant a sa instància la súplica deprecatòria al excel·lentíssim senyor lloctinent y las citacions al

⁶⁷³ Vegeu DC, 19 de març de 1703, annex 14.

⁶⁷⁴ DC, 29 de març de 1703; DDP, vol. X, 31 de març de 1703.

⁶⁷⁵ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 512.

⁶⁷⁶ DC, 8 d'abril de 1703, annex 16. La Conferència, després de mostrar com els diputats no responien a tots els temes que els havien representat en la representació del 31 de març, posava èmfasi en què les actuacions i representacions que fins al moment havien fet el dos comuns junts, les havien fet amb coneixement dels diputats. Aquestes representacions “no sols ha deixat lo consistori de acompanyar-las, però encara se és oposat a ellas”. Mostrava també la inactivitat dels diputats, i afegia que, per part dels dos comuns, “se ha sol·licitat y procurat ab todas veras la unió y conformitat ab lo dit molt il·lustre i fidelíssim consistori. Y que si no es lograda no ho ha ocasionat vostra excel·lència [el Consell de Cent] ni lo fidelíssim Braç Militar, si sols los reparos y dificultat que sobre la igualtat de poders, número de persona y altres se proposavan per aquell consistori, de forma que experimentant vostra excel·lència sobrades dilacions sobre lo modo que se havian de tenir y continuar las conferéncias”. Per tot això no s'havien de reunir les Conferències dels Tres Comuns, a més del fet que obrir noves conferències suposaria tancar les conferències de dos comuns i que, per tant, es perdés tota l'actuació realitzada. Sobre el tema, també és molt interessant la versió dels fets que ens dona Emmanuel Mas (cfr. Mas. E., *Diari...*, pp. 256-257 i 265-266).

⁶⁷⁷ Feliu de la Peña apunta que es trobava malalt. El cas és que no havia assistit a aquestes conferències des del primer dia que fou nomenat. Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 512.

nobles regent de la Reial Audiència (...) y trobant resistència en qualsevol de dits [escrivans de manament] los presentàs requesta en escrit comminant-los ab ella a las penas en què per ditas rescusació incideix y de proceder contra ells en lo judici de la pròxima visita en lo Tribunal de Contrafaccions”.⁶⁷⁸ A la vegada es demanava al Braç Militar que fes el mateix.⁶⁷⁹ El Consell de Cent va estar d’acord i encarregà al seu síndic que fes un resum de tots els procediments fets fins al moment per a presentar-los alscrivans de manament. El 28 d’abril el resum estava enllestit i la Conferència redactava les requestes que els síndics haurien de presentar alscrivans de manament. El 5 de maig la mesura era executada.⁶⁸⁰

Però la mesura no donà el resultat esperat. Els scrivans es negaren a rebre les suplicacions “sens donar causa ni rahó quel legitimés”.⁶⁸¹ La Conferència reaccionà justificant la seva postura amb l’existència de precedents. Va poder demostrar que 8 de gener de 1632 ja s’havia presentat una suplicació al virrei a traves d’una reunió amb els consellers en la qual va llevà “acte de la dita presentació lo escrivà major secretari de la casa del consell de la present Ciutat”.⁶⁸² Agafant-se a aquest argument, de per si prou feble, el 8 de maig la Conferència aconsellava que es fes el mateix i que fos l’escrivà de la Ciutat qui llevés acte. El Consell estigué conforme i el mateix dia, a les “vuyt horas de la nit” la portaren al palau del virrei “ahont trobaren a dit excel·lentíssim Senyor Lloctinent en lo llit”.⁶⁸³ Castellví ens diu que el virrei va admetre la requesta i *dió apacible respuesta: que por su parte se aplicaría a que todo se allanase arreglado a las leyes*.⁶⁸⁴ Al cap de més de 6 mesos des de que el protector hagués instat els diputats a presentar la súplica, a la fi, la mesura s’havia aconseguit. Segons Castellví el mèrit era de Pere Torrelles, ja que *a su autoridad y celo atribuyó el Real Senado el solemne acto*

⁶⁷⁸ DC, 10 d’abril de 1703. Mas ens dóna una versió exactament igual dels fets. Vegeu Mas, E., *Diari...*, p. 268. Vegeu també Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, p. 512.

⁶⁷⁹ Mas, E., *Diari...*, p. 268.

⁶⁸⁰ Les requestes es presentaren a Francesc Delfau, Ramon Pellicer i Vidal, Joan B. Aldòs, Joan Morer i Pasqual i Esteve Galceran.

⁶⁸¹ DC, 8 de maig de 1703.

⁶⁸² DC, 8 de maig de 1703 i Mas, E., *Diari...*, p. 280. Vegeu també Castellví, N., *Narraciones...*, vol. I, p. 414.

⁶⁸³ LLDCC, 1B, II, vol. 212, fol. 180v. i DC, 8 de maig de 1703. Mas recull com també presentaren la requesta al regent Calderó, però aquest va protestar: “féu una resposta dient de la nul·lilitat per certas raons de dita presentació de la resposta. Requerí a dit secretari [del Consell de Cent] que també llevàs acte” (Mas, E., *Diari...*, p. 282). Vegeu també Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, p. 512. Sobre el regent Calderó resulta interessant la valoració que fa el marquès de Robres, mostrand que era un home que tant aviat defensava les Constitucions com esdevenia el màxim defensor de les regalies reials. De fet, va ser ell el principal impulsor de l’aplicació del càstig al protector i als consellers (López de Mendoza, A. *Historia de las guerras...*, p. 132).

⁶⁸⁴ Castellví, N., *Narraciones...*, vol. I, p. 415.

*que ejecutó la Ciudad.*⁶⁸⁵ La mesura va ser discutida per alguns jutges de la Reial Audiència, els quals criticaven que el decret del rei Alfons de 1286 feia referència només als Privilegis i Constitucions, sense mencionar explícitament que fossin de Catalunya, i que per tant la causa es perdria. Però Torrelles se'ls oposà dient que això qui ho hauria de determinar era el Tribunal. Feliu comentà amb ironia que l'argumentació dels jutges era ben ingènua, ja que si dels Privilegis i Constitucions a què es referia el decret de 1286 no es podia deduir que es referissin necessàriament als de Catalunya, aleshores potser seria lícit deduir que *Barcelona deviese defender las leyes de Guinea.*⁶⁸⁶

Davant d'aquell impasse legislatiu la Diputació decidí canviar d'actitud. Les crítiques que li havia retret el Consell de Cent (sota guiatge de la Conferència) eren massa dures i el 13 d'abril presentava la súplica del protector al virrei, però era massa tard ja que els altres comuns ja havien deliberat recórrer a altres vies. La novetat era que la decisió s'havia fet sense demanar consell a la sisena.⁶⁸⁷ Un mes després, l'11 de maig, els diputats tornaven a reunir a la divuitena per preguntar-li sobre l'afer Jäger. La divuitena, contràriament al que havia aconsellat durant els mesos anteriors, i seguint ara el vot que havien donat els advocats Francesc Gallart i Pau Romà, considerava que calia continuar la defensa d'Arnald Jäger i presentar la súplica deprecatòria al virrei, sense que hi hagués habilitació prèvia i per mitjans extrajudicials.⁶⁸⁸ Així, la Diputació, el dia 16 de maig, presentava al Tribunal de Contrafaccions la denúncia sobre l'expulsió de Jäger el qual, finalment comença a reunir-se.⁶⁸⁹ Ens podem preguntar el per què del canvi d'actitud dels diputats. La impressió que dóna la lectura del dietari és que aquest es pot explicar per la desaparició d'escena de la sisena que els assessorava. Tota l'actuació que havien dut a terme els diputats sempre havia estat amb el vot d'una sisena composta pel Dr. Jaume Alòs, Rafael Pinyana, Francisco Sans i Puig, Lluís Soler, Onofre Montsalvo i Esteve Serra. Dels sis, quatre eren coneguts reialistes i només un va ser constitucionalista (Francisco Sans) i un altre se'l pot considerar com a no definit.

⁶⁸⁵ Castellví, N., *Narraciones...*, vol. I, p. 415. Vegeu també Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 512.

⁶⁸⁶ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 512.

⁶⁸⁷ DDP, N-99, 13 d'abril 1703.

⁶⁸⁸ DDP, N-99, 11 de maig de 1703.

⁶⁸⁹ La qüestió és una mica més complicada del que presentem en aquestes línies, ja que es presenten dues qüestions: la contrafacció sobre l'expulsió de Jäger i la multa al protector i consellers. El dietari del Consell de Cent permet fer una primera aproximació als esdeveniments d'aquells dies. Allí es constata la pressió que exercí la Diputació sobre el Tribunal, amb continuades ambaixades preguntant el veredict.

Resulta sorprenent que la primera decisió que va prendre la Diputació conforme al parer dels altres dos comuns es fes sense consultar el vot i el parer de la sisena.⁶⁹⁰

Mentrestant, la Conferència havia pres altres decisions. L'1 de maig aconsellava fer una nova representació dels dos comuns al rei, ja que “no obstant se hage passat tant temps no se ha lograt la real resolució del que resulta perjudicial al comuns y particular”.⁶⁹¹ Felip V encara no havia respost a la carta que havia redactat la Conferència el dia 21 de març, i calia fer una nova representació recollint totes les contrafaccions comeses i les pendents de reparació. Castellví apunta que aquesta representació es feia *viendo que a la vaga voz de esperanza no correspondía el efecto*, i que els comuns la van escriure *enardecidos*.⁶⁹² El 4 de maig s'enviava el document en nom dels dos comuns al rei a través de Josep Duran.⁶⁹³ Finalment, les súpliques dels comuns van tenir el seu efecte. El 8 de juny el Consell d'Aragó va rebre una missiva del rei on es suspenia l'ordre contra Arnald Jäger.⁶⁹⁴ La notícia arribava la Diputació el dia 11, quan encara el Tribunal de Contrafaccions no havia pres una decisió en ferm sobre la contrafacció. El resultat final, com deia un memorial borbònic de l'època era que *ganaron ellos, no por vía justicia, sino que a fuerza de requerimientos y de casi un sin número de replicas que hizieron tuvo reparo el virrey en continuar el empenyo, y assi prevaleció su sin razón, y el Olandés no se ha movido de Cathaluña*.⁶⁹⁵

Vist en perspectiva ens adonem que la Conferència va dirigir en tot moment l'acció dels comuns i va fer un autèntic cop de força davant Felip V. A través d'actuacions tant judicials (les continuades requestes i representacions als escrivans, als diputats, al regent i virrei) com extrajudicials (les 3 representacions dels comuns), la Conferència va aconseguir situar el monarca entre l'espasa i la paret. La decisió salvava *in extremis* el que possiblement era encara pitjor: reconèixer la superioritat del Tribunal de Contrafaccions. Què hagués passat si el Tribunal s'hagués pronunciat sobre l'afer i

⁶⁹⁰ DDP, N-99, 13 d'abril de 1703.

⁶⁹¹ LLDCC, 1B, II, vol. 212, fol. 172v. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 279.

⁶⁹² Castellví, F., *Narraciones...* vol. I, p. 415.

⁶⁹³ LLDCC, 1B, II, vol. 212, fol. 174v. Vegeu també DC, 2 de maig de 1703,

⁶⁹⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 415, Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, p. 513; Mas, E., *Diari...*, p. 279.

⁶⁹⁵ Fernández, M., “Espionatge borbònic a la Barcelona austriacista. Un informe de l'any 1706”. *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 243-252. La cita és a la p. 245. Aquesta visió, però, no és compartida per tots els sectors borbònics. El marquès de Robres, ens ha transmès una imatge ben diferent, en què considera que el conflicte no fou per a tant, i que Felip V estava ben predisposat a retirar el decret: *Arnoldo Xager se quedó e Barcelona y oí que se hubiera logrado si tanto empeño, porque informado el señor Felipe V de la inocencia del hombre y de la amargura de la diligencia contra del, mandó al de Palma, cuando volvió de Italia, que suspendiese la ejecución del decreto* (López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 133).

s'hagués condemnat al mateix rei per contrafacció? Millor era demostrar clemència que ser castigat.⁶⁹⁶ Ara, la Conferència apareixia com un organisme prou fort per doblegar la voluntat reial, o si més, no per impedir que aquesta s'apliqués indiscriminadament. La manera de fer política a Catalunya a partir d'aquell moment ja no seria com abans. Les conferències dels comuns havien demostrat ser un instrument eficaç i contundent per fer respectar la legalitat constitucional, i havia esdevingut un element imprescindible. El que succeí durant els dos anys posteriors confirma aquesta evolució.

4.3. Anys de tempesta: la reiterada conculació de les Constitucions

El període que va des de juny de 1703 fins a l'anul·lació de les Conferències el febrer de 1705 va ser un dels més complexos de la història de la Guerra de Successió. La conflictivitat institucional s'aguditzà d'una manera desmesurada i els enfrontaments amb el monarca i els seus virreis esdevingueren un fet gairebé quotidià. Sens dubte, van ser anys de tempesta, provocats precisament per aquesta política continuada de trencament de la constitucionalitat vigent. Si tradicionalment s'ha destacat la nefasta labor del virregnat de Velasco i les conseqüències que això va tenir en el decantament de la classe dirigent cap a posicions austriacistes, la lectura atenta del que succeí aquells anys, ens mostra que amb el virrei Palma els conflictes no van ser ni menys nombrosos ni menys greus. Resulta sorprenent que veient els fets exposats i els que explicarem tot seguit, encara avui hi hagi historiadors que puguin afirmar que *aparte de una fricción surgida entre la Corte y los altos dignatarios catalanes por la destitución del último virrey austriacista (...) no hubo una sola muestra abierta de enfrentamiento o descato al primer rey de la dinastía borbón* fins el bienni 1704-1705.⁶⁹⁷ El mateix Carlos Martínez

⁶⁹⁶ Cal dir que el conflicte no finalitzà encara. Tot i l'anul·lació del decret, la Diputació insistí en continuar les seves protestes per aconseguir la revocació de la multa. Una tasca en què Ciutat i Braç Militar, implicats en conflictes de més relleu polític, no hi van insistir. A manera aproximativa vegeu Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, p. 513.

⁶⁹⁷ Capel Martínez, R. M^a y Cepeda Gómez, J., *El siglo de la luzes. Política y sociedad*, Síntesis, Madrid, 2006. p. 29. Semblantment, una crònica anònima de la Guerra de Successió escrita al 1752, recordava que una vegada arribà Felip "se passà alguns 4 anys ab quietud". Cfr. Constans, L. G., "Una crònica inédita de la Guerra de Sucesión en Girona", *Annales Institut Estudis Gironins*, Girona, 1950, pp. 73-112. La cita és a la p. 74.

Shaw considera que es difícil entendre perquè l'opció austriacista tingué tan bona acollida a terres catalanes, ja que segons ell hi ha una *ausencia de cualquier conflicto entre la administración foral y la administración real en los años que median entre el fin de las Cortes (enero 1702) y la firma del Pacto de Génova (junio de 1705)*.⁶⁹⁸ La realitat va ser tota una altra. Pel que fa a la Conferència, aquests anys suposaren la seva consagració com a organisme eficient de defensa de la constitucionalitat. Les dades parlen per sí mateixes: per al període que va de juny de 1703 a desembre de 1704 hem pogut constatar un mínim de 83 reunions dels comuns, el que suposa que hi va haver una conferència setmanal de mitjana. Cal destacar que va ser durant aquests anys quan s'aconseguí una fita que sempre havia estat perseguida per les conferències: la unió dels Tres Comuns. Fou el conflicte per torp al veguer el que facilità un apropament entre les institucions de la terra. Tot i així, la història de les "unions" i "desunions" dels comuns és complexa, i en aquest apartat no l'analitzarem com és degut.

Els anys que hem de tractar ara no són fàcils d'exposar per la immensa quantitat d'esdeveniments que succeïren i perquè la gran majoria de memorialistes (Feliu, Mas, Castellví, Robres) i historiadors (Albareda, Torras Ribé, Alabrús) ja ens han parlat d'ells. A tot això, cal afegir que si pretenguéssim explicar tots els conflictes i totes les actuacions de la Conferència el relat s'allargaria de manera excessiva i innecessària. Per aquesta raó, hem optat per defugir de la narració cronològica dels esdeveniments i fer una exposició temàtica distingint dos grups diferents: la Conferència com a instrument d'oposició a la monarquia i la Conferència entesa com instrument per aconseguir la unió dels comuns. En el primer apartat recollim els principals conflictes del moment amb les autoritats reials. Cal dir que hem centrat la nostra atenció en els dos conflictes que considerem més importants del moment: en un, Felip V no va aconseguir que els comuns obeïssin el seu manament (la modificació del testament) i en l'altre, els comuns van aconseguir acabar amb la paciència del rei borbó (la desinsaculació d'Honorat Pallejà). Per tant, ometerem l'exposició de molts altres conflictes que es produïren aquells anys, en els quals, tot i ser prou importants, la Conferència no va jugar-hi cap paper rellevant.⁶⁹⁹ En el segon apartat centrem la nostra atenció en aquells esdeveniments que parlen a favor de la Conferència com un element aglutinador de

---

⁶⁹⁸ Martínez Shaw, C. i Alfonso Mola, M., *Felipe V*, Arlanza ediciones, Madrid, 2001, p. 214.

⁶⁹⁹ Com ara els conflictes pel control de les insaculacions del Consell de Cent, pel jurament dels cònsols de la Llotja, pels empresonament d'estudiants, la negativa de la Ciutat a fer un terç, conflictes amb Velasco per les obres a les muralles de la ciutat, les peticions del monarca perquè determinats productes no cobressin impostos, l'afer de les robes trobades al monestir de Barcelona dels monjos de Montserrat, conflictes amb el funcionament del Tribunal de Contrafaccions, i un llarg etcètera.

l'actuació dels comuns que serveix, o bé perquè aquests es posin d'acord en qüestions de divisió interna (el torp al veguer), o bé per facilitar una acció mancomunada dels tres en moments de perill extern com podia ser un setge.

4.3.1. La Conferència contra Felip V

Poc abans que s'acabés el conflicte per l'afer Jäger, Castellví recull com el virrei Palma va intentar calmar als comuns dient que ell *se desvelaría en persuadir al Ministerio de Madrid que todo se restableciese en el primitivo estado; que los fueros se conservasen sin alterar la práctica de ellos, que no podía dudarse que, bien informado el rey y el Consejo supremo de Aragón (...), cesarían de una vez las disputas y se restablecería la buena armonía entre los ministros regios y los comunes.*⁷⁰⁰ Però la situació va ser ben diferent. Els problemes començaren molt abans que finalitzés el conflicte per l'expulsió de l'holandès. A mitjans de març de 1703 arribava a Barcelona un decret reial que permetia apel·lar les sentències dels Tribunal de Greuges. La decisió suposava una greu contrafacció, ja que les sentències del Tribunal eren inapel·lables.⁷⁰¹ El decret implicava, entre altres coses, la subordinació del tribunal a la Reial Audiència i que totes les denúncies que Ciutat i Braç havien posat contra la Diputació per la seva actuació durant la vicerègia, poguessin quedar en no res. La qüestió fou portada a la Conferència el 27 de març, la qual aconsellà que es fés una representació al rei protestant pel decret i per l'actuació que havia fet el procurador fiscal patrimonial apel·lant una sentència contra Josep Montserrat. No sense un punt de picardia, la Conferència recordava al rei que era obligació seva complir amb la legalitat de la mateixa forma que “el Principat compleix a la paga del donatiu ofert en al mateixa Cort”.⁷⁰² La representació era enviada a Madrid a través de Josep Duran. Després de tornar a insistir al rei en una nova carta del 4 de maig, Felip V va derogar el decret a mitjans de juny de 1703.⁷⁰³

⁷⁰⁰ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 416.

⁷⁰¹ El Tribunal de Greuges es reunia després de les Corts per jutjar els greuges patits pels comuns des de les últimes Corts celebrades i que era considerat com la “viva representació de la Cort”. Sobre aquest tribunal vegeu Ferro, V., *El dret...*, pp. 227-231.

⁷⁰² DC, 27 de març de 1703 i Mas, E., *Diari...*, p. 254.

⁷⁰³ Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, p. 512. Aquest conflicte també va deixar la seva empremta en la legislació posterior. Ferro destaca com pel capítol 44 de les Corts de 1705-1706 es va fixar que “les sentències dels proveïdors no eren susceptibles de cap apel·lació ni recurs” (Ferro, V., *El dret...*, p. 231).

A principis de maig el problema sorgí arran d'unes ordinacions de la Reial Audiència sobre el sou dels notaris reials col·legiats. Els jutges havien allargat i afegit modificacions al que havia establert la legislació de les Corts. La qüestió era portada a la Conferència el 6 de maig, la qual demana als seus assessors un veredict sobre la constitucionalitat del decret. Els assessors Falguera i Riu consideraren que les ordinacions eren contrafacció.⁷⁰⁴ Aleshores el membres de la Conferència redactaren una nova representació al rei,⁷⁰⁵ la qual fou enviada al monarca a finals de juny.⁷⁰⁶ La documentació oficial no aclareix el final d'aquest conflicte, però confirma que les ordinacions no es van arribar aplicar.⁷⁰⁷ La coordinació dels comuns a través de la Conferència havia donat novament bon resultat.

Més interès va tenir el conflicte sorgit arran la convocatòria de les oposicions a les càtedres d'art de la Universitat Literària. La problemàtica de fons era una discussió entre la monarquia el Consell de Cent per la jurisdicció sobre la Universitat literària i les competències en la convocatòria de càtedres. Els termes del conflicte procedeixen d'un decret de 1681 on s'havia fixat que, per facilitar el debat intel·lectual, de les sis càtedres d'art de la universitat tres fossin per a tomistes i tres per a pensadors d'altres escoles.⁷⁰⁸ Les pressions dels de la Ciutat, argumentant la seva jurisdicció en aquesta matèria, van aconseguir la suspensió del decret. La situació es va mantenir paralitzada fins que Felip V, canviant l'esperit del decret, decidí que les tres places vacants fossin per teòlegs suaristes, però les pressions dels consellers aconseguiren suspendre la provisió de les places al juny de 1702, si bé el decret continuava vigent.⁷⁰⁹ Davant la inactivitat de la

⁷⁰⁴ DC, 6 de juny de 1703, LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 904r.

⁷⁰⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 904v.

⁷⁰⁶ La representació es troba a LLDBM, G-69, vol. VI., fols. 922r.-924r.

⁷⁰⁷ Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, p. 513. Aquest conflicte també va tenir les seves conseqüències en el futur. Per la Constitució 61 de les Corts de 1705-1706 es fixava una taxa general dels salaris que havien de cobrar els notaris segons els conceptes. La Constitució feia referències explícita a que això es feia "per evitar los abusos, se experimenten en las exaccions de salaris, ques fan per los notaris del present Principat de Catalunya" (*Constitucions, capítols i actes...*, p. 46). En el rerefons d'aquest capítol de ben segur que hi havia l'incident de 1703.

⁷⁰⁸ Cfr. López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 159 i LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 906r.

⁷⁰⁹ El problema de fons era un enfrontament entre els tomistes i els jesuïtes (principals defensors dels suaristes). Quan a l'agost de 1701 Felip V manava que les tres càtedres fossin per als suaristes estava atemptant contra la llibertat de càtedra, i per aquesta raó el Consell de Cent se li oposà, a banda també de qüestionar qui tenia jurisdicció sobre la convocatòria de places. A més, tenia també una lectura política perquè el confessor de Felip V era jesuïta, i en canvi a Barcelona, els tomistes eren l'opció majoritària. Les pressions del Consell de Cent aconseguiren que al juny de 1702 Felip V suspengués la provisió de les vacants, la qual perllongava indefinidament la solució del conflicte. L'episodi es pot seguir amb deteniment a través del relat que fa Robres (*Historia de las guerras...*, pp. 158-162) i Castellví, F., (*Narraciones...*, vol. I. pp. 255-257). Sobre el tema vegeu també Soldevila, F., *Barcelona sense universitat i la restauració de la universitat de Barcelona. 1714-1838*, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1938. També és interessant la recent aportació de Benet Oliva, "Conflicte ideològic i control

universitat, a l'estiu de 1703 els consellers prenen novament la iniciativa i sense prèvia consulta a les autoritats reials convocaren les oposicions a les càtedres vacants que Felip V havia suspès. El virrei Palma reacciona decretant l'anul·lació de la convocatòria. El decret de Palma era contundent i deia als Consellers que “vos diem y manam suspengau la oposició y provisió de las ditas càtedras de filosofia de la universitat literària de la present Ciutat fins a tenir altre ordre de sa magestat”.⁷¹⁰ Els consellers ignoraren el decret i el dia 1 de juny es feren les oposicions a les càtedres, les quals segons Mas, es feien “no obstant lo decret reial” i es desenvoluparen “sens averi novetat ni impediment algun per part del Rey Nostres Senyor ni de altre”.⁷¹¹ El Consell de Cent traslladà el decret de Palma a la Conferència, ja que considerava que era una intromissió en els competències de la Ciutat. Els representants aconsellaren als comuns que introduïssin nova causa de contrafacció al Tribunal per aquest decret reial, com també pels de 1701 i 1702,⁷¹² a la vegada que confeccionava una representació per al rei protestant pel decret.⁷¹³ Els diputats, intentaren sortir del “fora de joc” institucional en el qual es trobaven. Procuraren dilatar la presa d'una deliberació i per això sol·licitaren a la Ciutat fer una reunió dels assessors dels dos comuns. La resposta dels consellers ens resulta familiar: sobre el tema “ja tenia presa resolució la excel·lentíssima ciutat y que per consegüent dits sos advocats no podian conferir-se ab los de la present casa”.⁷¹⁴ El Braç Militar era encara més clar: “aquest fet estava comés a la conferència de dels dos comuns de la ciutat i Braç Militar”.⁷¹⁵ Al final les oposicions a les càtedres es varen desenvolupar amb normalitat, i com diu Robres *se hicieron las oposiciones y se dieron las cátedras sin hacer cuenta del decreto de división*.⁷¹⁶ Una vegada més els comuns s'havien sortit amb la seva i el rei no va poder aplicar el decret tal com havia decidit. El conflicte resultat interessant perquè, més enllà de la discussió entre *tomistes i suaristes*, el que amagava era una discussió entre rei i terra per la jurisdicció i poder del Consell de Cent. Un conflicte que pròpiament només afectava als interessos d'un únic comú era

---

de la Universitat. La ‘verdad triunfante’ de Narcís Feliu de la Penya (1682)”, *Recerques*, 44, Barcelona, 2002, pp. 181-198.

⁷¹⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 899r.

⁷¹¹ Mas, E., *Diari...*, pp. 290-291.

⁷¹² Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 899r.

⁷¹³ La representació es troba entre altres llocs a LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 918-922. Cfr. també LLDCC, 1B, II, 212, fol. 230v.

⁷¹⁴ DDP, N-99, 17 de juny de 1703.

⁷¹⁵ DDP, N-99, 17 de juny de 1703.

⁷¹⁶ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 162.

tractat també pel Braç Militar, ja que el que s'estava jugant en la partida no era tema de jurisdiccions sinó de la defensa de les Constitucions.

Quinze dies més tard, el 17 de juny, els problemes foren provocats perquè “avent com és de costum arribat la estafeta de Madrid, sen avian aportat la maleta de las cartas en palacio, desbalijan aquellas y mirant las cartas, apareguer cosa molt nova e inusitada y en grave dany y perjudici del públic i particular de esta ciutat”.⁷¹⁷ La Reial Audiència havia registrat les cartes dels comuns i particulars. L'afer era molt greu.⁷¹⁸ La reacció del Braç Militar va ser fulminant, ja que entre les cartes que hi havia en l'estafeta es trobaven les de Josep Duran, el seu ambaixador a Madrid. Es decidí encomanar el tema a la Conferència, que es reuní la mateixa tarda.⁷¹⁹ Allí s'aconsellà que s'escrivís a Josep Duran perquè vingués a Barcelona i es demanava facultats als comuns perquè els representants de la Conferència poguessin enviar missives a Madrid a través d'un correu extraordinari. Aquests, donades les circumstàncies, atorguaren als membres de la Conferència unes facultats molt grans, que no requerien ni tant sols “report algun per despatxar extraordinari a sa magestat (...) i deliberar lo gasto de aquell comte com los sie ben vist”.⁷²⁰ Quatre dies més tard, la Conferència redactava una representació dels dos comuns al rei protestant pel que consideraven una greu contrafacció. En ella, els dos comuns, farts de tantes transgressions legals, no s'estaven de queixar-se al monarca de *los repetidos contrafueros e inobservancias de las primeras y fundamentales leyes del Principado que se experimentan en deservicio de vuestra magestad y en universal desconsuelo de todo el Principado* i mostraven l'esperança que amb aquestes protestes *cesarían el tropel de tanto desconsuelo*.⁷²¹ La carta, escrita en nom dels dos comuns junts, també era enviada a cinc membres de la Cort.⁷²² Dies més tard, el comte de Palma s'adreçava al Braç Militar tot demanant disculpes i justificava l'inspecció de les cartes amb l'argument que s'havia fet *para ver si se encontraban ciertas cartas tocantes a lo que se dice de Portugal pero que de comunes y de gente conocida no se había tocado nada*, la qual cosa no era certa, ja que el mateix dietari de la noblesa no s'està de

⁷¹⁷ Mas. E., *Diari...*, p. 296.

⁷¹⁸ Com digué el Braç Militar, dies més tard, un cop les cartes van arribar al Palau del virrei, *por algunos oydores de la Real Audiencia de aquel Principado se estaban abriendo y registrando las pliegos con averiguación del contenido de muchos de aquellos, sin excepción ni distinción de personas de todos los estados* (LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 938r.).

⁷¹⁹ LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 930r.

⁷²⁰ LLDBM, 1B, II, 212, fol. 224v. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 296.

⁷²¹ La representació es troba al LLDBM, G-69, vol. VI., fols. 937r.-939r. La cita pertany al fol. 937v.

⁷²² Concretament: al virrei Palma, a Josep Duran, al duc de Medinasidonia, al cardenal de Fre, al marquès de Leganés, de Ribas i al confessor del rei.

constatar com “no podia dexar de estranyar que a algunas personas del gremi militar sels ajan enviat las cartas desclosas y altres rasgadas la cuberta y altres mudat lo sobre escrit”.⁷²³ La situació però sembla que quedà en suspens i que no s’arribà a punir als infractors.

L’incident va quedar ben gravat en la memòria dels comuns, com ho demostra el fet que la Constitució 22 de les Corts de l’arxiduc Carles III es fixés amb claredat que “ningun oficial Real, ni encara lo Llochtinent General ó Capità General puga descloure, ni llegir las cartas que aniran y vindran per estafeta”. A més la constitució fixava que en cas que s’obrissin les cartes sense permís de la Diputació, aquesta “tinga l’obligació de exir a la defensa en pena de una terça de son salari”.⁷²⁴ A més podem veure com la Conferència no cessà en cap moment d’actuar: si ens atenim a les dades objectives ens adonem que, des del començaments d’any, ja havia redactat 6 representacions per al rei en els 7 primers mesos de l’any.

Durant la resta de l’estiu sorgiren conflictes entre els comuns mateixos (per la multa que aplicaren els diputats al veguer de la Ciutat), i entre aquests amb el virrei (pel tancament dels portals de l’Escola Militar). A la vegada, la situació bèl·lica internacional començà a afectar al Principat. A finals d’agost el virrei Palma avisava als comuns que havien arribat notícies que l’armada aliada havia passat l’estret de Gibraltar i que es dirigia cap a les costes de catalanes. Però tot i que aquest fet és rellevant, voldríem posar l’atenció en una qüestió que va ser conseqüència directa de la situació bèl·lica: la modificació del testament de Carles II. El detonant va ser la proclamació de Carles III com a rei d’Espanya a Viena el 12 d’agost de 1703. La notícia arribava a Catalunya a finals d’octubre, i poc després, el 9 de novembre, els tres comuns rebien un decret de Felip V pel qual, interpretant la ment i la intenció de Carles II es manava modificar els exemplars dels seu testament que es conservaven als arxius. La modificació suposava un canvi en la successió dinàstica, de tal manera que es prioritzava al duc d’Orleans, hereu de la seva besàvia Anna, per davant de l’arxiduc Carles d’Austria. D’aquesta manera, en cas de mort de Felip V, la corona passava, per ordre de precedència al Duc de Berry, al duc d’Orleans i en quart lloc a l’arxiduc Carles.⁷²⁵ Castellví apunta com aquesta decisió va ser provocada en part pel fet que *el duque de Orleans, resentido de no haber sido incluido, en 1 de diciembre de 1700, en*

⁷²³ LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 942v.

⁷²⁴ *Constitucions, capítols i actes...*, p. 22.

⁷²⁵ Cfr. López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p.155, Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 515, Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 417.

*París, había hecho una solemne protesta alegando el prejuicio que se hacía a su familia contra el derecho de sangre.*⁷²⁶ La decisió, ens diu Robres, va ser ben rebuda en els regnes i províncies d'Espanya, les quals obeïren agraint la decisió, que clarificava alguns possibles dubtes successoris en el futur, *más la de Cataluña resistió la orden.*⁷²⁷ En efecte, el decret fou mal rebut per les institucions que, guiades novament per la Conferència, s'hi oposaren frontalment, donant lloc a un conflicte que durà gairebé un any i que acabà sense que la modificació fos aplicada i arxivada com volia Felip V. Pere Voltes considera que fou una decisió *infortunada e impolítica, y que vino a crear otro problema innecesario,*⁷²⁸ però Robres ho analitzà des de la perspectiva contrària i parlava de *lo inoportuno de semejante declaración de sus ánimos* per part de les institucions catalanes.⁷²⁹

Feliu ens diu que el capítol de Barcelona acceptà el decret, però que el Consell de Cent va decidir traslladar-lo a la Conferència que ja estava oberta sobre l'afer de l'armada enemiga, cosa que també feren els altres dos comuns.⁷³⁰ Els membres de la Conferència eren conscients de la gravetat de la situació, ja que negar-se a obeir el manament reial suposava enfrontar-se directament al rei. Per aquesta raó, abans de tractar el tema acordaren que tots ells farien jurament de *non revelando* del contingut de les reunions en què tractarien el tema, i que això també ho haurien de fer els oficials de cada institució que tinguessin coneixement dels afers discutits.⁷³¹ El 30 de novembre la Conferència presentava la resposta als comuns, els quals donaven el seu vistiplau.⁷³² Inicialment escrigueren al rei dient que la "la matèria era àrdua y dificultosa de resoldre per no haver trobat exemplar que se adequés al cas present".⁷³³ A més, ells no tenien

⁷²⁶ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 417.

⁷²⁷ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 155. Castellví apunta que també a Aragó i València el decret no va ser ben rebut i que va haver una certa oposició, però que el fet que els seus comuns no anessin en la mateixa direcció va dificultar una oposició ferma. Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 417.

⁷²⁸ Voltes Bou, P., *Barcelona durante el gobierno del Archiduque Carlos de Austria*, vol. II, CSIC, Barcelona, 1963, p. 9.

⁷²⁹ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 156.

⁷³⁰ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 515; LLDBM, 1B, II, 212, fol. 384v. i LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 1035v.

⁷³¹ El Llibre de deliberacions del Braç Militar ens ha deixat un magnífic relat del que succeí: "referí lo senyor Protector com en las conferèncias dels tres comuns últimament tingudas se ha acordat presentar-se jurament de non revelando del que en ditas conferèncias se tractarà y discorrerà y que lo mateix jurament presten los consistorials y personas dels tres comuns a quis reportaran los negocios de ditas conferèncias" (LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 1041r. i v.).

⁷³² La veritat és que formalment resultava difícil argumentar una oposició al decret. Anys més tard el compte de Robres havia de confessar que *ignoro el privilegio a que se oponía esta obediencia y quizás los mismos que la resistieron lo ignoraban también* (López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 155).

⁷³³ DDP, N-99, fol. 691.

facultat posar-la en execució ja que, com recull Castellví, *expresaban que los diputados eran unos procuradores del Principado y que la corte general no les había conferido tal poder; que el Brazo militar tampoco lo tenía; que sólo era una junta establecida de nobleza en cortes, sin tener comunicado tal poder; que tampoco la ciudad de Barcelona tenía tal autoridad, que era un miembro del estado real, que componía el tercer estado en las cortes: que el punto pendiente a decidir tocaba a los tres brazos o estados unidos en Cortes Generales.*⁷³⁴ Així doncs, van comunicar al rei que els tres comuns estaven posant els mitjans per “condescendir al real ordre de sa magestad, offerint que ab tot cuydado se aplicarian y continurian per a sercar y encontrar medis com poguessin donar gust a sa magestad sens perjudici de las lleys y llibertats de la pàtria”⁷³⁵ i afegien que esperaven “de la real benignitat de vostra magestat se dignarà donar-se per servit de esta diligència”.⁷³⁶ El posicionament dels comuns suggereix que ells volien obeir el rei però les Constitucions no els hi permetien fer-ho.

Sembla gairebé segur que la decisió de la Conferència es va prendre en un ambient tens i que al llarg dels mesos següents va haver quatre membres de la Diputació que contínuament s’oposaren a la decisió de la majoria de no aplicar el decret.⁷³⁷ Pel juny, un d’ells, el doctor Esteve Serra Vileta, trencant el jurament de *non revelando* que havien fet tots els membres, va explicar com el principal impulsor de l’acceptació del decret fou el marquès de Cartellà, al qual s’adheriren Onofre Montsalvo, Francesc de Miquel i ell mateix.⁷³⁸ Serra féu cosir al dietari de la Diputació el 19 de juny un manifest on explicava la seva actuació favorable a la inserció dels documents als dietaris “per a que en tot temps conste de son sentir”. En ell afirmava que els vots dels advocats consultats per la Conferència en cap moment deien explícitament que el manament reial fos contrafacció, sinó que era la Conferència qui ho interpretava així

⁷³⁴ Castellví, F., *Narraciones...* vol. I, p. 418.

⁷³⁵ DDP, N-99, fol. 691. Cfr. LLDCC, 1B, II, 213, fol. 1r.

⁷³⁶ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1061r.

⁷³⁷ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 418. Aquest és un dels casos on és possible veure els errors de les fonts. Per exemple, Castellví parla inicialment d’una Conferència de 36 persones i després d’una altra de 20 persones, creada expressament per aquest tema. Aquesta versió no concorda amb la de Feliu que menciona com aquest tema va ser tractat a la Conferència sobre l’Armada enemiga. La documentació oficial ens confirma la imatge de Feliu, i que la Conferència va ser de 21 persones. A més Castellví inclou entre les persones que decidiren votar a favor del decret a Ramon Vilana Perlas, la qual cosa és un error confirmat tant per Feliu com per Porta. Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 418 i 425; Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 515; LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1039r. i LLDCC, 1B, II, 212, fol. 384v.

⁷³⁸ La data també està confirmada per un informe que féu Esteve Serra el qual es troba a DDP, N-101, fol. 898 (document inserit). Vegeu també Porta, A., *La victòria...*, p. 205 i Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 515.

recorrent a un sil·logisme il·lícit.⁷³⁹ La documentació oficial no dóna moltes informacions sobre el que succeí després. Gràcies a Castellví i Feliu sabem que el rei va fer nous intents per tal que els comuns obeïssin el decret però, dirigits en tot moment per la Conferència, s'oposaren sempre. Un memorial anònim filipista, ho recordava perfectament: *no quiso dicha Conferencia, que tenía la comisión de la ciudad obedecer jamás, y siendo assí que se juntava muchas vezes sus resoluciones eran responder a su magestad, con cartas emphaticas, y dilatorias, haziendo tiempo, con pretextos de que todo se mudaría y que duraría poco al reyno*⁷⁴⁰ El virrei Velasco, que exercia el càrrec des de gener de 1704, féu noves pressions els mesos d'abril, maig, juliol i setembre. Pel maig, la Conferència demanà consell als assessors però aquests insistiren en la necessitat de no obeir el decret, ja que la modificació només es podia fer en Corts.⁷⁴¹ A la vegada, els quatre dels nou representants de la Diputació que hem mencionat, basant-se en un vot de l'advocat Josep Càncer, continuaven pressionant des de dins de la Conferència, dient que *deseaban que se admitiese la declaración, pero no consiguieron este fin.*⁷⁴²

Des de Madrid eren conscients de la situació i del paper que estava jugant la Conferència en aquest afer. El 29 de juny, en una consulta al Consell d'Estat sobre la demanda que havia fet Velasco de més tropes, el duc de Montalto comentava que *no hay ninguna petición o papel de qualquier individuo, que pidiendo se rexistre en los libros de aquellos comunes no se haga y se deba hacer. Y este correo [referint-se a la modificació del testament] la Conferencia (que perderá aquel Principado) de los Tres Comunes le ha dado a Don Francisco de Velasco un papel negándose absolutamente a registrar la declaración que ha hecho vuestra magestad sobre los llamamientos del testamento del Rey nuestro señor (que está en la gloria) diciendo que no lo puede hacer, que todo este agregado de cosas manifiesta el mal que hay en aquella provincia.*

⁷³⁹ El manifest es troba a DDP, N-101, fols. 898v. (document inserit). El text resulta molt interessant perquè mostra clarament la tensió interna de la Conferència. Els mateixos diputats intentaren dissuadir a Esteve Serra “ab moltas veras ab diferents medis per punts polítichs perquè no hu instàs”. A la vegada, aquesta actuació, que pensa només en benefici propi i no accepta la decisió de la majoria, suposava un preludi del que pocs dies després féu Honorat Pallejà quan també féu un document *ad futuram rei memoriam* on s'atribuïa tots els mèrits en la defensa de la ciutat durant el setge de 1704.

⁷⁴⁰ Barreda Fontes, José M^a y Carretero Zamora, Juan M., “Una fuente inédita sobre la guerra de sucesión: memoria anónima sobre el sitio de Barcelona de 1705”, dins *Hispania*, CSIC, 40, Madrid, 1980, pp. 631-668. La referència es troba a la p. 660.

⁷⁴¹ Signaren aquest consell els advocats del Braç Militar, doctor Francisco Solanes, doctor Francisco Toda i Gil i el doctor Josep Minguella. Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 418.

⁷⁴² Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, pp. 515 i 538.

*El remedio no se aplica con consultas sino con fuerzas.*⁷⁴³ La situació no era gens fàcil. Les instàncies del virrei acabaren per debilitar la Diputació. Els seus assessors (Pau Romà, Francesc Gallart i Josep Càncer) feren una resolució el 31 de juliol de 1704 aconsellant als diputats que admetessin inscriure el reial decret al seu arxiu ja que la carta i la declaració “no regoneixen ni troban en contra ab algunas de las Generals Constituciones, capítols, actes de Cort o altres drets de la pàtria”.⁷⁴⁴ Els diputats, apartant-se del parer de la Conferència, seguiren el consell.⁷⁴⁵ Al setembre encara hi hagueren nous intents per part de Velasco, però la nova negativa dels comuns portà a la monarquia a la conclusió que l'única opció viable era la força, tal com apuntava Montalto. Durant la tardor de 1704 Velasco començà a inquirir per les persones que s'havien negat a acceptar la modificació del testament, i de qui els havia assessorat i envià informes a Madrid. El cop de gràcia arribava el 31 de gener de 1705. En aquesta data, el Consell d'Aragó comunicava a Velasco que *Su Magestad (Dios la guarde) ha resuelto también, en conformidad con lo que vuestra excelencia les representó en carta del 15 de mayo próximo pasado (...) sobre el acuerdo que tomaron los comunes de esa ciudad de Barcelona en orden a la que fue para que se registrase en sus archivos la Real Declaración que hizo su Magestad de la sucesión en estos Reynos, que se desinsecule a los abogados del Braço Militar que escribieron diferentes papeles y aconsejaron lo contrario de todos los oficios de la Casa de la Deputación y Ciudad en que estuvieren insaculados.*⁷⁴⁶

Poques setmanes abans que la Diputació decidís apartar-se de l'opinió dels altres dos comuns sobre la modificació del testament, havia esclatat una nova topada entre els comuns i la monarquia per la desinsaculació per part del Consell de Cent d'Honorat Pallejà, conseller tercer de la Ciutat.⁷⁴⁷ Les decisions dels consellers, com deia un memorial borbònic era *muy gravísimas, y se hizieron si dar la menor parte al virrey (...) sin la debida congñición de causa, y sobre materia dependiente de las insaculaciones*

⁷⁴³ AHN, Estado, leg. 1605.

⁷⁴⁴ DDP, N-101, fol. 957r.

⁷⁴⁵ Cfr. també Fernández i Cervantes, M., “Espionatge borbònic en la Barcelona austriacista. Un informe de l'any 1706”, dins *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 243-252. La referència es troba a la p. 246.

⁷⁴⁶ AHN, Consejo, llibre 2377. El decret deixava espais en blanc per que Velasco pogués posar els noms de les persones afectades, ja que des de Madrid s'ignoraven els noms dels acusats.

⁷⁴⁷ Sobre l'afer Pallejà vegeu les seves memòries, publicades per Joaquim Albareda (Albareda, J., *Política, religió i vida quotidiana en temps de guerra (1705-1714)*, Eumo Editorial, Vic, 2001), i especialment el seu estudi introductori (pp. 22-34). Vegeu també Mas, E., *Diari...*, pp. 429-500 (nombroses referències al conflicte barrejades amb altres informacions); Porta, A., *La victòria...* pp. 267-270 i Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 151-52.

*que son totalmente reservadas al Rey.*⁷⁴⁸ El problema s'agreuja quan el virrei Velasco va intervenir en l'afer i ordenà l'habilitació de Pallejà, en les insaculacions de la Diputació, qüestió que els consellers consideraren que era una intromissió inadmissible. Pròpiament el conflicte va tenir tres fases ben diferenciades: el càstig a Pallejà per la seva declaració de mèrits en la defensa de la ciutat durant el setge de 1704 (primeres setmanes de juliol de 1704), els intents d'evitar que Pallejà fos insaculat a la Diputació (al voltant de l'u d'agost) i l'aplicació del decret reial sobre la reinsaculació de Pallejà i de Roc Bolsós (novembre). Tot i que pròpiament és una qüestió que va afectar sobretot al Consell de Cent, ens interessa de ressenyar-lo aquí perquè, especialment en les dues primeres fases, la Conferència va tenir un paper destacat. L'incident també va ser simptomàtic de la debilitat de la Diputació, que tot i ser convidada, en cap moment va voler participar de les conferències ni donà suport a les iniciatives dels altres comuns. Vist globalment, l'incident suposa un nou cop de força del Consell de Cent davant Felip V per defensar les seves prerrogatives, però amb la particularitat que aquesta vegada els consellers ni tenien la raó ni varen guanyar la partida. Com l'enfrontament ja ha estat explicat amb encert per Joaquim Albareda,⁷⁴⁹ farem només un breu resum dels termes de debat, centrant la nostra atenció en l'actuació de la Conferència.

A grans trets podem dir que el detonant fou el memorial *ad futuram rei memoria* que presentà l'1 de juliol el conseller tercer, Honorat Pallejà, al veguer de la Ciutat, on s'atribuïa tots els mèrits en la defensa de la ciutat durant el setge de 1704. L'actuació de Pallejà provocà que, com diu Robres, sentissin *sus compañeros y el Consejo de Ciento, que el mero ejecutor de las resoluciones de todos quisiera arrogarse toda la gloria de aquel caso, mas con razón, porque le quita al General el premio que merecen sus ordenes.*⁷⁵⁰ La decisió del Conseller era arriscada, ja que en un context tant difícil com havia estat el setge de 1704, atribuir-se tot el mèrit en la defensa, implicava menysprear l'actuació de la resta de membres del Consell. Oficialment, el conseller tercer considerava que amb això “no creya aver faltat y que sols ho avia executat per lo tenir exa memòria per la sa casa y per sos fills”,⁷⁵¹ però els consellers l'acusaven de “fer merits particulars (...) per son propi y peculiars interessos y fins”.⁷⁵² Castellví afegeix

⁷⁴⁸ Cfr. també Fernández y Cervantes, M., “Espionatge borbònic ...” p. 246.

⁷⁴⁹ Albareda, J., *Els catalans...*, p. 151-153 i Mas, E., *Diari...*, pp. 56-66.

⁷⁵⁰ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 231.

⁷⁵¹ Mas, E., *Diari...*, p. 430.

⁷⁵² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 160r.

que el conseller havia actuat així *a fin de que sirviera de escalón a su fortuna*.⁷⁵³ El Consell de Cent, després d'encarregar a una comissió que comprovés els fets, demanà el 4 de juliol a una junta d'advocats i a una comissió de sis persones la possibilitat d'actuar a través de "castichs y contra dit doctor Honorat Pallejà".⁷⁵⁴ El 7 de juliol, els advocats reconeixien que el Consell de Cent no podia suspendre al conseller ni privar-lo del seu càrrec.⁷⁵⁵ La sisena, en canvi, aconsellà tres coses: suspendre a Pallejà de tots els seus oficis i que no tingués dret a assistir a les reunions del Consell de Cent ni ser consultat per a res; suspendre als consellers quart i sisè, per haver fet de testimonis en la declaració de Pallejà, i demanar als altres dos comuns que s'obrissin conferències amb la intenció d'escriure al rei.⁷⁵⁶ El Consell de Cent no va dubtar i, tot ignorant els advertiments dels advocats, va decidir procedir segons el consell de la sisena. Entre el 7 i el 21 de juliol hi va haver conferències entre Ciutat i Braç sobre l'afer Pallejà, ja que els diputats es negaren a participar en elles.⁷⁵⁷ El 21 de juliol la Conferència presentava als dos comuns una representació per al monarca justificant la seva decisió, juntament amb dues cartes, per al duc de Montalto i per al de Medinaceli.⁷⁵⁸ El Consell de Cent donava la seva aprovació als documents, tot i que en modificava lleugerament un . També demanava al Braç, a la Diputació i al virrei que li fessin costat amb altres cartes de recomanació.⁷⁵⁹ El Braç Militar hi va estar d'acord.⁷⁶⁰ La situació semblava aturar-se aparentment en aquest punt.

Una setmana després el conflicte tornava a renàixer. El 29 de juliol el Consell de Cent en veure que la Diputació pensava habilitar Pallejà per les insaculacions dels diputats i oïdors, demanà que la suspenguessin, per evitar que Pallejà pogués ser insaculat. A la vegada, deliberava encarregar a la Conferència de dos comuns una nova

⁷⁵³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 463.

⁷⁵⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 166r. Cfr. també Mas, E., *Diari...*, p. 430.

⁷⁵⁵ Cfr. LLDC, 1B, II, 213, fol. 252 i ss. i LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 177r. Els advocats foren Francesc Falguera, Ignasi Pi i Rius, Josep Minguella i Josep Bruguera.

⁷⁵⁶ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 172v. i ss; Mas, E., *Diari...*, p. 432. En el consell donat, la sisena, preveient una possible negativa dels diputats, ja insinuava que "en cas que per part de fidelíssim consistori dels senyors deputats se dificulte en concórrer en dita dependència, se entregue comesa la formació de dita representació a las personas de la Conferencia dels dos comuns dels excel·lentíssims i fidelíssims Bras Militar i present ciutat" (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 173r.).

⁷⁵⁷ Desconeixem la data i nombre exacte de conferències que es tingueren sobre aquest tema, però el que és segur és que n'hi hagueren. Cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 440; LLDC, 1B, II, 213, fol. 280r.; LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 189r. Cal dir que els dies anteriors la Ciutat havia sol·licitat als diputats diferents vegades que enviessin els seus representants a la Conferència, cosa que no feren (cfr. LLDC, 1B, II, 213, fol. 280r.).

⁷⁵⁸ Cfr. LLDC, 1B, II, 213, fol. 280r. La representació es pot trobar al LLDBM, G-69, fols. 189-193, LLDC, 1B, II, 213, fol. 279v., documents nº 1, 2 i 3. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 440.

⁷⁵⁹ LLDC, 1B, II, 213, fol. 280r. i v.

⁷⁶⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 197v.

representació al rei sobre l'afer.⁷⁶¹ La Diputació inicialment féu cas, i deturà el procés, però el 30 de juliol un decret de la Reial Audiència manava que s'habilités a Pallejà. La Generalitat va obeir.⁷⁶² El decret és interessant, ja que afronta el nucli de la qüestió mostrant com el Consell de Cent no tenia dret a suspendre ningú sense cognició de causa. A la vegada criticava que s'estigués apoderant d'una regalia reial, la qual cosa era "abús y contra las Generals Constituciones de Catalunya".⁷⁶³ Els consellers es defensaven argumentant "lo dret que la ciutat gosa de temps immemorials de suspendre a sos oficials sens necessitat de precedir procés informatiu".⁷⁶⁴ La reacció de la Reial Audiència era contundent, però els consellers no s'arronsaren. Veient que no havien aconseguit aturar l'habilitació, decidiren modificar la seva representació al monarca incloent-hi també la nova actuació de la Reial Audiència. La Conferència, sense la participació dels diputats que novament rebutjaren formar-ne part,⁷⁶⁵ es reuní el 4 d'agost i considerà que calia afegir a la representació un llistat de totes les contrafaccions pendents de solució "des de que sa magestat passà a Itàlia en lo any 1702 (...) [i] de las que fins vuy no se ha tingut resposta alguna".⁷⁶⁶ Per aquesta raó, es demanava als dos comuns que augmentessin les facultats dels seus representants.⁷⁶⁷

Ciutat i noblesa hi van estar d'acord i durant el mes d'agost hi devien haver diferents reunions tot i que no estan confirmades per les fonts. El cas és que el 25 d'aquell mes arribava al Braç Militar "la representació y cartas diposadas per la Excelentíssima Conferència del excel·lentíssim y fidelíssim Braç Militar y present ciutat per lo Rey nostre senyor".⁷⁶⁸ La representació, que anava només a nom del Consell de Cent i que ocupava uns vint folis, feia una llarga llista de tots els conflictes produïts en els últims dos anys amb el rei, en la majoria dels quals havia participat activament la Conferència: la modificació de les insaculacions del Consell de Cent i les places vacants (abril de 1702), sobre les apel·lacions al Tribunal de Greuges, l'obertura del Tribunal de Contrafaccions, l'afer Jäger, la multa al protector i als consellers, sobre el sou dels

⁷⁶¹ Tots aquests fets es poden resseguir a través de la lectura dels llibres de deliberacions del Consell de Cent i del Braç Militar. Resulta també d'interés un memorial que Honorat Pallejà féu anys després per la reintegració en l'ofici d'oidor reial. El memorial es conserva a AGS (Estado, leg. 7838) i en ell confirma com els tres comuns es van unir *para impedirle que pudies sortear en el oficio de oidor real en que vuestra Majestad le había nuevamente insaculado*.

⁷⁶² Cfr. LLDCC, 1B, II, 213, fols. 299-302. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, pp. 445 i ss.

⁷⁶³ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 300r.

⁷⁶⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 211r.

⁷⁶⁵ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 211r.

⁷⁶⁶ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 309v., LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 214r.

⁷⁶⁷ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 310v.; LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 215r. i Mas, E., *Diari...*, p. 455.

⁷⁶⁸ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 331r.

notaris i els escrivans de manament, el conflicte entre el batlle i en nomenament dels cònsols de la Llotja, sobre la violació de la correspondència i, finalment, el recent afer de la suspensió d'Honorat Pallejà.⁷⁶⁹ En total uns 10 conflictes de gran relleu en dos anys i mig. Proporciona una imatge ben contundent de com els anys de govern de Felip V no van ser ni molt menys d'estabilitat i que els comuns, sota el guiatge de la Conferència, van vetllar pel respecte a les Constitucions. Per si fos poc, la Conferència també va escriure les 14 cartes dirigides a diferents personalitats de la Cort que el Braç havia d'enviar en suport de la representació feta en nom del Consell de Cent. Entre aquestes es trobaven personalitats del relleu com la reina, el secretari del rei, els ducs de Montalto, Cardona o Medinasidonia.⁷⁷⁰ Tot això succeïa en un context de creixent perill militar per la presència de l'armada enemiga a la Mediterrània, era certament un advertiment seriós que no podia passar per alt a les autoritats de Madrid. Mesos més tard, el 10 de novembre, era la Diputació la que tornava a la càrrega i demanava als altres dos comuns orientacions per posar novament en marxa el Tribunal de Contrafaccions, ja que hi havia molts assumptes pendents de solució.⁷⁷¹ La resposta dels altres dos comuns era que calia encomanar l'afer a la Conferència.⁷⁷² El 13 de novembre es reunia els representants dels tres comuns i confeccionaven un llarg paper sobre els assumptes pendents.⁷⁷³ Entre altres qüestions es demanava als comuns que es renovessin els juraments de *non revelando*, i que aquest també fos fet per part dels advocats dels comuns. Per desgràcia, la documentació oficial no ens dona cap altra notícia més d'aquesta Conferència i desconeixem el seu final.

D'altra banda, el conflicte per la suspensió de Pallejà, tornà a ocupar el primer pla de l'activitat política d'aquells dies. El 29 d'octubre el Consell de Cent perdonava als consellers quart i sisè dels càstigs,⁷⁷⁴ però com assenyalava Robres, l'actuació de la

⁷⁶⁹ La representació es troba al LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 221-240. Curiosament no està en el LLDCC, tot i que s'en parla d'ella. Cfr. LLDCC, 1B, II, 213, fol. 331r.

⁷⁷⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 243r.

⁷⁷¹ DDP, N-102, fol. 66r., LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 250r.

⁷⁷² Els dos comuns demanaven als diputats que fessin un nou nomenament de persones perquè s'adherissin a la Conferència oberta durant l'estiu passat (cfr. DDP, N-102, fol. 67/2r. i LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 253r.). La petició del Consell de Cent no deixa cap dubte al respecte: "suplicant sien servits dits il·lustríssim i fidelíssims senyors diputats servits nominar personas per a concórrer y entrevenir en ditas conferències conforme en lo últim estat" (cfr. DDP, N-102, fol. 67/2r. i LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 254v.).

⁷⁷³ DDP, N-102, fol. 77r. La Diputació també encarregà a la Conferència que tractés sobre un conflicte provocat per una galera genovesa.

⁷⁷⁴ El 19 d'agost els dos consellers havien demanat l'aixecament del seu càstig, el Consell de Cent s'hi negà inicialment. Això però generava un problema, ja que la junta del Consell formada en aquell moment només per tres consellers (el primer, segon i cinquè) estava paralitzada, ja que no podia actuar per si sola

Ciutat en aquest afer *se sintió en al Corte, porque era regalía de la Corona y al magistrado le tocaba sólo la acusación y las instancias del castigo si había delito.*⁷⁷⁵ La decisió reial arribava a la Ciutat el 15 de novembre i era ben contundent amb els consellers: *os ordeno y mando que reintegréis y restituays luego al doctor Honorato Pallejà y Riera consejero tercero en el ejercicio de su cargo y en todos sus salarios, gages i emolumentos y demás cosas de que le habéis privado sin dilación alguna.*⁷⁷⁶ Felip V no s'estava d'acusar a la Ciutat d'haver obrat en l'afer de manera *despótica*, ja que actuaren sense cognició de causa i sense tenir jurisdicció.⁷⁷⁷ Els acusava també d'apropiar-se d'una regalia (el dret de desinsacular) i concloïa amb un fort advertiment: *He resuelto desaprovearos todo cuanto habéis obrado en esta materia advirtiéndooos para en adelante os portéis más ponderadamente y atentamente en vuestras representaciones en cumplimiento de la obligación que os asiste.*⁷⁷⁸ Segons Mas, els consellers tornaren a sortir del pas amb un nou atac i decidiren no obeir el decret ja que “no venia despatxada en forma de cancelleria ni firmada de sa magestat”.⁷⁷⁹ Tres dies més tard el decret arribava en la deguda forma de Cancelleria, però aleshores els consellers deliberaren encomanar a una junta d'advocats dels tres comuns la deliberació sobre l'obediència al decret. La Junta, composta per 12 advocats, va deliberar el 21 de gener que “dits reals decrets y sas clàusulas en cas no encuentran ab alguna de las Generals Constituciones”. Els consellers obeïren, però alhora van escriure un memorial al rei justificant la seva actitud.⁷⁸⁰ Tot i que en aquest tram final del conflicte no sembla pas que la Conferència tingués un paper rellevant l'hem volgut recollir perquè és il·lustratiu de l'actitud de la Ciutat en la defensa de la legalitat i de l'acció conjunta dels tres comuns, que permeten que els seus advocats assessoressin a la Ciutat. Felip V havia guanyat aquesta vegada la partida, i aquest era un fet excepcional, ja que com diu

---

essent la meitat de membres. Finalment els consellers rebaixaren les condicions del càstig fins perdonar-los. Cfr. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, pp. 461-463 i 478. Albareda, J., *Els catalans...*, p. 152.

⁷⁷⁵ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 231.

⁷⁷⁶ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 422r.

⁷⁷⁷ Només tenien jurisdicció per actuar així en els casos de fraus (i no en qüestions polítiques) i encara dins dels fraus hi havia grans limitacions.

⁷⁷⁸ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 431r.

⁷⁷⁹ Mas, E. *Diari...*, pp. 482-483.

⁷⁸⁰ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 438v., document n°2. Cfr. també Mas, E., *Diari...*, pp. 486-488. Cal valorar com entre els dotze advocats es trobaven persones de tant relleu com Plàcid Copons, Jaume Falguera, Francesc Toda i Gil i Francesc Solanes.

Robres, el govern de Madrid estava *mas acostumbrado (...) a sufrir desobediencias formales de este puesto.*⁷⁸¹

4.3.2. Quan la unió fa la força

Els episodis anteriors mostren amb clarividència que la Conferència havia esdevingut un instrument clar d'oposició als intents de transgressió de la legalitat vigent per part del rei. Però quedar-nos només amb aquesta imatge, seria ignorar un altre vessant prou important: el paper que van tenir les reunions dels comuns per aconseguir solucionar problemes interns entre ells i facilitar, alhora, una actuació uniforme de les institucions catalanes davant un tema d'interès comú. En aquest sentit els fets polítics i la vigorització de la guerra entre els anys 1703-1705 facilitaren el desenvolupament de la Conferència com element defensiu i director dels Comuns. A grans trets podem dir que durant aquells anys van haver dos episodis que influïren decisivament en aquesta configuració: el conflicte pel torp (multa) aplicat sobre el veguer de la Ciutat i les amenaces d'un possible setge a la ciutat de Barcelona. Si fins al moment l'acció mancomunada dels dos comuns havia estat capaç de resistir els embats anticonstitucionalistes de Felip V amb bastant èxit, ara es posaria encara més de manifest que la unió dels tres comuns esdevenia un mitjà útil i necessari per defensar els seus interessos i la legalitat vigent.

4.3.2.1. El torp al veguer

La qüestió del torp al veguer, que va succeir entre els mesos de juliol i octubre de 1703, resulta rellevant per dues raons. En primer lloc perquè va suposar un nou intent d'aconseguir la unió dels tres comuns en conferència. Si bé aquest primer objectiu no es va assolir, sí que va servir perquè la Ciutat i el Braç Militar rebaixessin les seves exigències a l'hora de permetre el debat a tres bandes entre els comuns. D'alguna manera, el torp va ser el preludi del retorn a la unió de les tres institucions. D'altra

---

⁷⁸¹ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 231. Cal dir que el conflicte no finalitzà aquí. Dies més tard tornaren a sorgir les espurnes de la discòrdia per la reinsaculació de Roc Bolsó en l'ofici de romaner, cosa a la que es negava el Consell de Cent. Això va merèixer un nou decret de Felip V fent sentir la seva veu. Però això ja es part d'una altra història a la que ara no ens podem detenir. Per als interessats vegeu l'explicació que dona Albareda J. *Els catalans...*, p. 152-153, Mas, E. *Diari...*, pp. 492-494; LLDC, 1B, II, 214, fols. 6v. i ss. i 27v. i ss.; López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 231 i Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 463.

banda, aquest conflicte presenta un cert paral·lelisme amb el que succeí un any després entorn a la desinsaculació d'Honorat Pallejà. Si en aquell, com acabem de veure, va ser la Ciutat de Barcelona la que s'aproprià d'uns drets que no tenia, i aconseguia el suport del Braç Militar a la seva causa, al juliol de 1703 va ser el Braç Militar qui considerava com a competència seva la defensa d'una persona, quan en realitat la seva actuació es trobava fora de la legalitat. Aleshores el Consell de Cent donà en tot moment el seu suport al Braç Militar. La Conferència guià sempre els dos comuns a l'hora de buscar solucions al problema i aconseguir la bona entesa amb el diputats.⁷⁸²

El problema sorgí el 21 de juliol de 1703 moment en el qual el Braç Militar presentava una protesta formal a la Diputació pel torp de 1000 ll. que el procurador fiscal patrimonial havia imposat sobre el veguer de la Ciutat per negar-se aquest a entregar l'acta notarial dels bens trobats a la casa del Diputat eclesiàstic Antoni Planellas i Cruïlles, abat de Besalú.⁷⁸³ La problemàtica de fons era un episodi més dels continuats fraus comesos en el pagament dels drets de la Generalitat sobre els teixits. En un escorcoll a la casa del diputat eclesiàstic s'havien trobat robes que no havien pagat els impostos del General.⁷⁸⁴ El problema es produí quan Antoni Riera, notari públic, féu, per ordre del veguer, un inventari dels béns del diputat eclesiàstic. El procurador fiscal del General intervingué aleshores i manà al notari que li donés l'acta, però seguint ordres del veguer, aquest s'hi negà. La reacció del procurador fiscal fou manar arrestar al notari i posar una multa de 1000 lliures sobre el veguer.⁷⁸⁵ El Braç va sortir en la seva defensa, en tant que membre de l'estament militar. El 22 de juliol la noblesa protestava als diputats per l'actuació i els demanava que fessin “templar lo ardor de son procurador fiscal”.⁷⁸⁶ La Generalitat ignorant-la també va escriure al virrei pel que consideraven que era “tant notòria usurpació [que feia el Braç] de la jurisdicció que privative competeix al consistori”.⁷⁸⁷ El Braç no estava de romanços. El mateix dia 22 de juliol encarregava als seus advocats un vot sobre els seus drets, i demanava al Consell de Cent

⁷⁸² L'episodi ha estat estudiat lleugerament per Albareda, J., *Els catalans...*, p. 106.

⁷⁸³ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 953v.

⁷⁸⁴ Els teixits, com explicava la noblesa un any després, pertanyien a Fèlix Clavell *mancebo sastre, quien de muchos años continuos se recogía en casa donde ha habitado dicho Abad Diputado y a la sombra de este hacía como oficio defraudar estos derechos y vender semejantes géneros y ropas con tal exceso que valía por la mejor tienda de Barcelona*. Segons el relat, el diputat eclesiàstic, *recogía y abrigaba en su casa a dicho Clavell y a sus ropas y negociados, y aun vestía y gastaba de ellas por su persona y familia* (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 137v.).

⁷⁸⁵ El relat està més o menys ben explicat a LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 293r. i ss.. Vegeu també DDP, N-99, fol. 730/2r.

⁷⁸⁶ DDP, N-99, fol. 730/1r.

⁷⁸⁷ DDP, N-99, fol. 731/1r.

que el tema fos tractat a la Conferència per “assegurar la acertada direcció de esta importància”.⁷⁸⁸ Al dia següent, 23 de juliol, els advocats presentaven un vot amb els drets de la noblesa, el qual era portat a la Diputació a través de sis persones.⁷⁸⁹

El 24 de juliol la Conferència dels dos comuns aconsellava que “la ciutat per medi de son síndich fes instància i part formada en dita causa contra dit diputat” i que donat que el veguer havia procedit “ad futuram rei memoriam” convenia protestar als diputats i comunicar-los que la Ciutat faria “part instada (...) en al mateixa causa ques duu (...) contra dit il·lustre frare don Anton Planella”.⁷⁹⁰ També suggeria que el tema fos parlat entre els comuns.⁷⁹¹ La Ciutat, que hi estava d’acord, féu una ambaixada als diputats insinuant que “esperava dita ciutat que aqueixa matèria y competència vindria be lo consistori dels diputats que se compongués”.⁷⁹² La resposta dels diputats,⁷⁹³ tot i reafirmar-se en la seva postura, acceptava la possibilitat de fer conferències de dos comuns amb la Ciutat. La resposta a la Diputació fou novament encarregada a la Conferència.⁷⁹⁴ Entre el 26 i el 31 de juliol hi va haver reunions dels representants, tot i que en desconexem el nombre exacte. En aquesta data, la documentació oficial recull una deliberació dels dos comuns per la qual acceptava les conferències amb els diputats però exigint una sèrie de condicions respecte al nombre de representants i la limitació de facultats que aquests gaudien.⁷⁹⁵

Durant els primers quinze dies del mes d’agost es produí un estira i arronsa entre la Diputació i els altres dos comuns per definir les condicions sota les quals s’havien de reunir els comuns en Conferència.⁷⁹⁶ En el rerefons de tota aquesta qüestió s’amagava

⁷⁸⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 955r.

⁷⁸⁹ Resulta interessant veure com els advocats del Braç diuen que “lo principal objecte y blanch del Braç Militar sempre es estat, és i serà procurar per tots los possibles trillats jurídichs y suaus medis la puntual observança de las Generals Constitucions, defensa del General, capítols y actes de Cort, privilegis, prerrogatives y conservació de sos drets” (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 961r.). El fet que l’ambaixada fos de sis persones és indicatiu de la rellevància que li donava el Braç Militar al conflicte, ja que normalment les ambaixades eren de dues persones.

⁷⁹⁰ LLDC, 1B, II, 212, fol. 262v. (document inserit).

⁷⁹¹ Mas, E., *Diari...*, p. 313. La deliberació de la Conferència es troba a LLDC, 1B, II, 212, fol. 262v. (document inserit).

⁷⁹² Mas, E., *Diari...*, p. 313.

⁷⁹³ Durant aquells dies els diputats havien demanat dos vots als advocats. El primer l’havia fet Josep Càncer i és el que van enviar al virrei. El segon el feren Ramona Codina i Francesc Gallart (cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 314) i va ser enviat a la Ciutat i Braç Militar el 26 de juliol. En ell s’insinuava que semblava bé tenir les conferències.

⁷⁹⁴ Cfr. LLDC, 1B, II, 212, fol. 265r.

⁷⁹⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1002v. Cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 316. La deliberació de la Conferència es troba a LLDC, 1B, II, 212, fol. 269v. (document inserit).

⁷⁹⁶ A grans trets podem dir que durant aquells dies es produïren un mínim de dues conferències i que la Diputació es va tancar en banda en la qüestió del nombre de persones que havien de ser-hi presents per

una lluita pel control de la Conferència i al nombre de representants. La igualtat de representants entre els dos comuns i la Diputació situava als segons en una situació d'inferioritat i per tant de pèrdua del control de la Conferència. Els diputats es negaven a acceptar aquestes condicions. Això forçà que el Braç Militar renunciés a participar a les conferències i delegués tota la seva confiança en la Ciutat.⁷⁹⁷ El 13 d'agost s'iniciaven les conferències entre la Ciutat i la Diputació, les quals es reuniren unes 12 vegades durant l'estiu i la tardor d'aquell any. Finalment el 27 de setembre arribava al Consell de Cent la deliberació dels representants dels comuns. Aquests aconsellaven que el veguer lliurés l'acta del notari i tot el material derivat de la seva actuació, i que digués que mai havia estat la seva intenció danyar els drets de la Diputació. Afegia que el Braç Militar hauria de retirar totes les actuacions legals que havia fet contra els diputats durant el mes de juliol, i que el Consell de Cent fes un memorial a la Diputació mostrant el seu paper intercessor. La Conferència adjuntava la minuta de tots els documents.⁷⁹⁸ Tots hi estigueren d'acord, finalitzant així el conflicte. La Conferència havia canalitzat l'actuació dels comuns i havia permès arribar a un acord entre els tres. L'episodi és útil per posar de manifest l'actitud agosarada de la noblesa que, de la mateixa manera que el Consell de Cent, volia apropiarse de competències que no eren seves. En aquest context, la Conferència apareix nítidament com un mecanisme institucional amb el prestigi suficient per ser respectat per tots i el lloc on és possible trobar el consens necessari per defensar les Constitucions i coordinar l'actuació institucional.

4.3.2.2. La qüestió militar

Però si hi ha un tema que va afectar Catalunya des de l'estiu de 1703 va ser el començament de les hostilitats entre les dues corones i els aliats. Com hem comentat abans, el 21 de juny de 1702, es publicava a Barcelona la declaració de guerra per part

---

part de cada comú. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1005v. i ss.; DDP, N-100, fol. 746r. i ss.; LLDC, 1B, II, 212, fol. 279r. i ss.

⁷⁹⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1006r. Cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 319. La bona entesa entre els dos comuns, però produeix un petit conflicte entre ells, en negar-se tots dos, per una qüestió de galanteria, a nomenar les persones que per part de la Ciutat hi participarien a la Conferència. La Ciutat deliberava el 9 d'agost que "s'ian nomenadas per part de la present ciutat sis personas, deixant la elecció d'elles al excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar" perquè es reunissin amb els representants dels diputats (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1007v.). La noblesa es negà, la ciutat insistí i la noblesa es tornà a negar. Finalment el Consell de Cent hi accedí, però nomenar entre els seu representants a reconeguts membres del Braç Militar, com ara Pere Torrelles o Josep Terré (cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 319 i LLDC, 1B, II, 212, fol. 279r.-282v.).

⁷⁹⁸ Cfr. LLDC, 1B, II, 212, fol. 329r. (document inserit). Aquí també es troben les minuts. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1026 v. i ss.; Mas, E., *Diari...*, p. 335.

de les tropes aliades i l'agost de 1703, Carles III era coronat a Viena com a rei d'Espanya. S'iniciava així el conflicte bèl·lic que sacsejà Europa durant tota la primera dècada del segle XVIII. A Catalunya l'alarma es va disparar a principis de setembre de 1703, quan el virrei Palma informava als comuns que l'estol aliat havia creuat l'estret de Gibraltar i es dirigia cap a les costes catalanes. Començà aleshores una acció coordinada dels comuns per tal de preparar-se per a un possible setge de la ciutat, que es materialitzà a la darrera del mes de maig de 1704.⁷⁹⁹ Les implicacions que tenia la declaració de guerra per a Catalunya a nivell polític, social i econòmic ja han estat analitzades amb profusió: la configuració d'un partit austriacista que prengué cos amb el fracassat complot de 1704, els interessos d'importants sectors mercantils que volien una aliança amb les potències econòmiques del nord d'Europa (Anglaterra i Holanda especialment); el desencant d'una gran part de l'elit local per les continuades transgressions de la legalitat per part dels virreis, l'antifrancesisme latent dins la societat per les actuacions militars i econòmiques dutes a terme durant la segona meitat de la darrera centúria., etc. Aquests elements es combinen i interactuen en aquells anys i cal recordar-los a l'hora d'avaluar els fets succeïts. Per acabar-ho d'adobar, es varen produir conflictes, com els referits del veguer o Pallejà.

A grans trets podem dividir el període que transcorre entre setembre de 1703 i febrer de 1705 (data en què la Conferència va ser anul·lada per decret reial) en tres fases: setembre 1703 - abril 1704, el setge de Barcelona de 1704 i juny - febrer de 1705. En tots ells, la Conferència va jugar un paper clau en la direcció dels comuns. Pensem, per exemple, que entre novembre de 1703 i maig de 1704 hi va haver un total 41 reunions de la Conferència, la qual cosa suposa més d'una reunió setmanal. D'altra banda, aquestes conferències resulten rellevants, ja que signifiquen el retorn a les reunions dels Tres Comuns, a la vegada que demostren novament el poder que assolien tots els comuns junts en moments de crisi.

El 3 de setembre de 1703 el virrei Palma informava als comuns que la flota aliada havia creuat l'estret de Gibraltar.⁸⁰⁰ Tres dies més tard el Braç Militar deliberava encomanar el tema a la Conferència dels dos comuns de la Ciutat i Braç que s'havia

---

⁷⁹⁹ Lògicament, és impossible recollir aquí tota la bibliografia que hi ha al respecte, per a la qual cosa ens remetem a la bibliografia recollida al final d'aquest treball. Sobre els anys que tractarem ara són de referència imprescindible els següents autors: Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 127-158, Albareda, J., *Felipe V...*, pp. 51-76; Torras Ribé, J.M., *La guerra...*, pp. 75-35 i Alabrús, R., *Felip V...*, pp. 149-160.

⁸⁰⁰ Aquesta data no està del tot clara a la documentació oficial. Nosaltres ens guiem per la informació del Braç Militar, però cal dir que segons el llibre de deliberacions del Consell de Cent això va ser el dia 5 de setembre.

obert per parlar sobre l'afer Jäger i també havia tractat tota la qüestió de les oposicions les càtedres de la universitat de Barcelona. Les facultats que donava als seus representants eren molt àmplies.⁸⁰¹ S'inicià aleshores un nou debat entre els comuns per definir com havien de ser les conferències. Després de llargues discussions que analitzarem més endavant, es donà per bó un model de conferències de tres comuns amb limitació de facultats però on el nombre de representants de la Ciutat i el Braç era més gran que els de la Diputació.⁸⁰² La Conferència final va estar formada per 21 membres, dels quals 9 eren de la Diputació i els 12 restants del Consell de Cent i del Braç Militar.⁸⁰³ El 14 de novembre s'iniciaven les reunions a la Diputació.⁸⁰⁴ La Conferència aconsellava que s'enviés una ambaixada a virrei Palma per demanar informació sobre la situació de la flota enemiga.⁸⁰⁵

Durant els mesos de novembre i desembre els representants dels comuns es continuaren reunint, ja que a banda de la qüestió dels "vaixells", com sovint apareix nomenada en la documentació oficial el tema de l'amenaça de l'armada enemiga, també se li van encomanar altres qüestions, com ara la modificació del testament de Carles II,

⁸⁰¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 1013v. i LLDC, 1B, II, 212, vol. 301v. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, pp. 327-328.

⁸⁰² Els problemes foren de diversa mena. Primer la Ciutat va demanar la incorporació de la Diputació a les conferències, "attés la gravetat de la matèria y que en ella igualment interessa los comuns del molt il·lustre i fidelíssim consistori dels senyors diputats" (LLDC, 1B, II, 212, fols. 302v. i 303r.). Vegeu també DDP, N-100, fol. 765v., 1r.). El Braç ho acceptà. Posteriorment els problemes vingueren per la limitació de poders i sobre tot pel nombre de representants, ja que els consellers consideraven que les conferències s'havien de fer de tal manera que "lo número de personas que entervindran en dita conferència per part del excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar y Ciutat igual al de dit molt il·lustre i fidelíssim consistori dels senyors diputats" (LLDC, 1B, II, 212, fol. 303r.). Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 328. Aquesta condició no fou acceptada per la noblesa (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1020v.; LLDC, 1B, II, 212, fol. 323v., Mas, E., *Diari...*, p. 331) que demanà als consellers que pressionessin els diputats sobre l'afer. Finalment, el 2 d'octubre, els diputats acceptaren les condicions (cfr. MNA, vol XXIV, p. 252-254). La deliberació també es troba a DDP, N-100, fol. 773v. LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 1027. Cal dir que la lectura de la documentació no és molt clara. De la lectura del Llibre de deliberacions dels Braç Militar sembla deduir-se que la noblesa encomanà a la Conferència aconsellar si s'acceptaven o no les condicions que suggeria la Ciutat i que la Conferència va mostrar les dificultats que suposaven aquestes innovacions (LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 1018v. i ss.). La lectura del Llibre de deliberacions del Consell de Cent ens mostra una imatge radicalment diferent, la qual cosa ens porta a pensar que no hi van haver reunions i que l'actuació del Braç sempre va ser, durant el mes de setembre, a iniciativa pròpia (cfr. LLDC, 1B, II, 212, fols. 304v. i ss.). Aquesta imatge està reforçada pel fet que cap dels llibres incorpora una deliberació de la Conferència per aquests dies, cosa que normalment hauria fet la Ciutat. Tot i així, el DDP recull una nominació de persones per part del Braç Militar per aquesta Conferència (cfr. DDP, N-100, fol. 765/1v.).

⁸⁰³ Cfr. DDP, N-100, fol. 780r.; LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1027v.

⁸⁰⁴ Cal dir que la primera reunió no es va poder decidir res perquè els representants de la noblesa tenien menys poder delegat que la resta de membres. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1039v.

⁸⁰⁵ També es va demanar al Consell de Cent que augmentés el poder dels seus representants per que tal que també poguessin fer aquestes ambaixades. Cfr. LLDC, 1B, II, 212, fol. 419 (document inserit). Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1043r.; DDP, N-100, fol. 808/1r.

el privilegi de ciutat atorgat a la vila de Mataró⁸⁰⁶, l'afer de les galeres de la Diputació o la petició que féu Felip V per tal que sortissin tropes de Catalunya cap la frontera de Portugal. Sobre aquest tema, cal dir que la notificació arribà als comuns el 23 de desembre a través del duc de Montalto. Les tres institucions encarregaren la resposta a la Conferència,⁸⁰⁷ la qual, tres dies més tard, adjuntava als comuns una carta de resposta donant el seu vistiplau a la demanda reial.⁸⁰⁸ Els mesos de gener i febrer, essent Velasco nou virrei, van transcórrer amb normalitat, però la manca de notícies sobre l'enemic tenia en tensió als comuns. El 21 de febrer, la Conferència féu una nova representació perquè els comuns la presentessin al virrei. Allí les tres institucions demanaven informació dels últims moviments de l'armada aliada, a la vegada que s'informava a Velasco de com havien encarregat tot aquest tema a la direcció de la Conferència.⁸⁰⁹

La situació donà un tomb radical el 27 de maig amb l'arribada de l'estol aliat a la costa de Barcelona i l'inici del conegut setge de Barcelona. La història de "L'intent de 1704", com va batejar Joaquim Albareda aquest episodi, va suposar "un fracàs i un advertiment" a les autoritats borbòniques sobre l'aparició d'un sòlid i agosarat "partit austriacista" dins la capital i arreu del Principat.⁸¹⁰ Podem dir que, a grans trets, l'atac aliat va ser fruit de la insistència del príncep, i antic virrei de Catalunya, Jordi Hesse de Darmstadt. La flota tenia com a objectiu donar suport al duc de Savoia contra la flota francesa de Toló i, per tant, no tenia efectius suficients per fer un setge en condicions. Darmstadt va convèncer als aliats que Barcelona era una peça fàcil d'aconseguir, ja que els seus habitants donarien suport a la causa de Carles III, l'arxiduc, si veien un mínim intent de setge de la ciutat. Des de dins de la ciutat, sota la direcció d'Antoni de Peguera i de Pere Careny s'havia preparat un complot per lliurar la Porta de l'Àngel a Darmstadt, però la maniobra va ser descoberta perquè el veguer Llatzer Gélsen (el

⁸⁰⁶ El conflicte procedia de març de 1702, quan Felip V havia atorgat aquest privilegi a Mataró, la qual cosa implicava exempcions importants. Cap al mes de novembre de 1703 la Ciutat encarregà el tema als seus assessors els quals consideraren que havien de protestar. A la vegada, intentaren implicar en l'afer al Braç Militar, que els hi donà plenament suport i considerà la possibilitat de la qüestió fos encarregada també a la Conferència. La noblesa atorgava facultats als seus oficials perquè si "la excel·lentíssima Conferència, y aconsellarà haver-se de reportar alguna ambaixada, al excel·lentíssim lloctinent (...) tingan facultat (...) de executar-ho". Finalment però, la qüestió no fou encarregada o, si més no, no en tenim constància (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1043r. i ss.).

⁸⁰⁷ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1066v.; LLDC, 1B, II, 213, fol. 28v.; DDP, N-100, fol. 810v.

⁸⁰⁸ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1068r.; LLDC, 1B, II, 213, fol. 29v.

⁸⁰⁹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 1080 i ss.; DDP, N-100, fol. 827v.

⁸¹⁰ Sobre el desenvolupament del setge vegeu els relats de Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 446-451; Mas, E., *Diari...*, pp. 393-407; Feliu de la Penya, N., *Anales...*, vol. III, pp. 519 ss.; Bacallar i Sana, V., *Comentarios...*, p. 73; López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, pp. 190-193. Entre els historiadors recents, els millors estudis són els d'Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 133-139; Porta, A., *La victòria...*, pp. 217-230 i Torras Ribé, J. M., *La guerra de successió...*, pp. 91-99.

mateix al qual els diputats li havien aplicat el torp a l'estiu anterior), atemorit, va delatar als conspiradors. Així, les possibilitats de dominar la ciutat per part dels aliats es van esvaïr, els quals després d'un dia de bombardeig van abandonar el setge.

La Conferència va jugar un paper remarcable en aquest esdeveniment. Si el 26 de maig apareixia davant la costa de Barcelona un vaixell "de linea que se creya era Inglés o Olandés",⁸¹¹ al dia següent, moment en el qual Velasco confirmava a l'arribada de l'armada, els comuns encarregaven a la Conferència la direcció dels afers. Aquesta, en una deliberació presa el 28 de maig, aconsellava que els tres comuns es possessin als peus del virrei oferint-li la seva predisposició a col·laborar. La Conferència aconsellava que demanar al virrei el tancament de les tavernes i prostíbuls, que la Ciutat oferís la formació de la coronela i l'aixecament d'un terç, que el Braç Militar dirigís les esquadres i escrivís als nobles més destacats Catalunya i que els diputats fessin cartes circulars per tot el país exhortant-los a la quietud.⁸¹² El 29 de maig, els tres comuns junts, a través de 6 persones, presentaren al virrei l'ambaixada amb els papers fets per la Conferència.⁸¹³ Les reunions dels representants dels comuns durant aquests dies va ser diàries i intenses. El Dietari de la Diputació recull que el dia 29 la Conferència "se juntà en la present casa lo die de ahir a las quatre horas de la tarda, no se es disgregada fins a la una hora de la nit del present die" i que es tornà a ajuntar "a las set horas del matí en casa de la present ciutat".⁸¹⁴ Aquest mateix dia, el príncep Darmstadt feia arribar als comuns, a través del virrei Velasco unes cartes on els instava a rendir-se. Les tres institucions, a proposta del Consell de Cent, decidiren encomanar la resposta a la Conferència.⁸¹⁵ Darmstadt comminava als comuns a rendir la plaça o en cas contrari començaria el setge. Simultàniament, la Conferència redactava cartes a Felip V informant de la situació les quals foren enviades pels comuns a la Cort la tarda del 30 de maig.⁸¹⁶

La tensió era evident. El 31 de maig, a les cinc de la matinada, la Conferència presentava als comuns la resposta a la carta de Darmstadt.⁸¹⁷ Tots els comuns hi

---

⁸¹¹ Mas, E., *Diari...*, p. 393.

⁸¹² LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 11v. i ss.; Mas, E., *Diari...*, p. 396; DDP, N-101, fols. 870r.-871r. (documents inserits). Cal dir que el Consell de Cent modificà lleugerament el text de la Conferència, i suprimia la referència a formar un terç, ja que els consellers mai ho havien fet.

⁸¹³ Els tres papers contenien el que hem dit anteriorment sobre el que podia fer cada comú en aquella situació. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 32r. Cfr. també, DDP, N-101, fols. 872r. i ss.

⁸¹⁴ DDP, N-101, fol. 871v.

⁸¹⁵ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 40r. i v.; DDP, N-101, fol. 875/3r.; MNA, vol. XXIV, p. 262.

⁸¹⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 44r.; DDP, N-101, fol. 876r.

⁸¹⁷ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 57r.

donaren el seu vistiplau però abans d'enviar-la al príncep li feren arribar a Velasco per tal que donés la seva aprovació.⁸¹⁸ Velasco hi estigué conforme. En la resposta els comuns deien a Darmstadt, que “no està en nostre mà franqueyar las portas per no tenir lo mando algun en ellas del que està vostra excel·lència cumplidament enterat per aver ocupat los càrrechs de llochtinent y capità general, y no podem diexar de manifestar a vostra excel·lència que quant dependís de nostre ma sempre la nació cathalana ha procehit ab sos reys y senyors ab tota fidelitat”.⁸¹⁹ La frase ometia voluntàriament fer cap referència explícita a qui era el rei legítim (si Felip V o Carles III) i va desagradar tant a Velasco com a Darmstadt, tot i que el primer podia estar tranquil perquè de moment els comuns acceptaven l'estat de les coses. Menys conegut és el fet que aquesta missiva va ser resultat d'un intens debat dins la Conferència. No oblidem que la resposta arribava a les cinc de la matinada, la qual cosa ja és indicativa que els comuns van estar reunits durant tota la nit confeccionant-la. La resolució final dels comuns era el resultat final d'una votació guanyada només per un vot. Un informe del Consell d'Estat datat un mes després (el 29 de juliol), ho manifestava ben a les clares: *la respuesta que dieron los comunes al mensaje que les embió el Príncipe Darmestad, se formó solo por un voto mas que cumplió con su obligación en la Conferencia que tubieron para ello, que aunque no era clara, fue mejor que la que tenían resuelta, pues se ha averiguado que estuvieron de otro dictamen muy contrario.*⁸²⁰ El text permet fer dues reflexions interessants. D'una banda valorar adequadament que el setge de Barcelona de 1704 va produir una gran tensió, en què les institucions en cap moment van tenir clara quina actitud havien de prendre. D'altra banda, veiem confirmat el paper decisiu de la Conferència. En un moment tan delicat i amb una discussió tan transcendental, cap de les tres institucions va qüestionar la decisió presa i s'hi van adherir de ple, confiats que en el seu consell es trobava la millor manera d'aconseguir “la uniformitat y acertar en lo que més convinga”.⁸²¹

La resposta suposava per Darmstadt la frustració del seu pla. Acte seguit, començava el bombardeig. La Conferència aconsellà que els comuns tornessin a escriure a Felip V i al duc de Medinasidonia informant de l'atac i confeccionà noves

⁸¹⁸ Mas, E., *Diari...*, p. 402.

⁸¹⁹ DDP, N-101, fol. 880v. (document inserit). Vegeu també les versions que donen Emmanuel Mas (Mas, E., *Diari...*, p. 402), Castellví (Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 448) i el memorial anònim al que ja ens hem referit en altres ocasions (Fernández, M., “Espionatge...”, p. 247).

⁸²⁰ AHN, Estado, leg. 1605, Informe del 29 de juny de 1704. El mateix document ens diu que la resposta final va ser proposada per Narcís Descatllar.

⁸²¹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 57r.

cartes, les quals foren enviades immediatament per correu extraordinari.⁸²² Va ser la nit del 31 de maig a l'1 de juny, quan es produí la famosa reunió de Velasco en "lo teatro" de la Universitat literària amb els representants dels tres comuns. Allí els informava del complot descobert i els demanava suport en mantenir l'ordre públic pels carrers. L'episodi, prou ben explicat per Albareda, és interessant en la mesura que demostra com les tres institucions van donar suport ferm a Velasco, tot rondant pels carrers durant la nit i assegurant l'ordre públic.⁸²³ Al dia següent, de matinada, la flota aliada es retirava i abandonava la ciutat. Els comuns en saber-ho decidien escriure novament al rei, a la reina i al duc de Medinasidonia.⁸²⁴ Les conseqüències del setge foren mínimes. Emmanuel Mas calcula que va afectar a unes 40 cases "i encara estas no totas del tot arruinades" i que van morir només dues persones.⁸²⁵ Durant els mesos següents una munió de cartes del rei i de diferents membres de la Cort felicitaven als comuns per la seva actuació durant el setge. Les respostes a aquestes cartes foren encomanades a la Conferència, que les redactà. Així succeí amb les cartes confeccionades el 27 de juny, les quals responien a dues cartes de Felip V als comuns que havien arribat a Barcelona el 15 i 19 de juny⁸²⁶. El mateix succeí amb les cartes del rei del 5 i 24 de juliol, que també eren encomanades a la Conferència.⁸²⁷ Sembla clar que al setge de 1704 es va

⁸²² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 60v. Mas, E., *Diari...*, p. 402. Aquest és un altre cas d'informacions parcials que són completades sumant les informacions que ens dona cada font. El DDP no ens diu res d'aquestes cartes, cosa que sí fa el LLDBM, tot i que no ens confirma que s'arribin a enviar. És Emmanuel Mas que ens assegura que aquestes van sortir a través d'un correu extraordinari.

⁸²³ Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 135-136; Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 449; Mas, E., *Diari...*, pp. 403-404. També hi ha una llarga i interessant explicació de tot el que succeí aquella nit a LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 60v. i ss.

⁸²⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 70. Cfr. també DDP, N-101, fol. 883r.

⁸²⁵ Mas, E., *Diari...*, p. 407.

⁸²⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 125v.; LLDBM, 1B, II, 213, fol. 238v. El dia 15 era el rei i el duc de Medinasidonia qui escrivien als comuns. El dia 19 eren el rei, la reina i el duc de Montalto els que signaven les cartes. A tots ells els respongueren els comuns. Les dates exactes de l'arribada de les cartes reials varien en funció de la font. Segons Mas, aquestes cartes daten del 12 i 18 de juny, i segons el DDP va ser el 15 i el 19 de juny. El detall en sí és poc important, però sí que ens il·lustra les dificultats de les fonts. Cal dir que el rei també va escriure poc després als presidents dels tres comuns una altra carta, que no va tenir resposta. La delegació de les cartes a la Conferència fou una mica més complicada del que hem exposat. Inicialment el Consell de Cent encarregà la confecció de les respostes a una comissió especial, però fixava que la Conferència havia de donar el seu vistiplau i la Diputació feia una cosa semblant (cfr. DDP, N-101, fol. 896, 3r). La Diputació les encarregava a una novena, que a la seva vegada ho delegà en una junta de tres persones. La noblesa, però, decidia que fos la Conferència directament qui redactés les cartes, i el dia 20 de juny demanava als consellers i diputats que suspenguessin les seves deliberacions i ho encarreguessin tot a la Conferència. Els altres dos hi estigueren conformes amb la petició del Braç (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 79v., 98v. i 107r.). La lectura del DDP no dona lloc a cap dubte sobre això. Vegeu els fols. 898v. i ss. del vol. N-101. També és interessant el LLDBM, 1B, II, 213, fol. 225v.

⁸²⁷ LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 181v. i 211r. Aquí estem simplificant una realitat molt més complexa. La carta del rei del dia 5 de juliol sí que es una carta d'agraïment per l'actitud del setge. A la carta del 24 de juliol, el rei adverteix els comuns del perill de l'armada enemiga, que tornava a passar per les costes catalanes després d'haver fracassat del seu intent d'ajudar al duc de Savoia. Les respostes a aquestes

reproduir gairebé el mateix que havia passat set anys abans amb el setge francès de 1697. Aleshores, com recordava el llibret *Escudo de Verdad* es reconeixia que *a la dirección y consejo de estos tres comunes deve Barcelona y todo el Principado los timbres gloriosos que ganó en este a su valor constancia y fidelidad*.⁸²⁸ Ara, fou el Braç Militar qui no s'estava d'afirmar, el 20 de juny, que "las mes de las operaciones executaren los tres comuns de la Deputació, Ciutat i Bras foren dirigidas inseguint lo parer de la excel·lentíssima Conferència".⁸²⁹

La bona entesa entre els comuns i el paper que exercia la Conferència com a coordinadora de les institucions també es manifestà en les conferències que van celebrar el Consell de Cent i el Braç Militar per solucionar els problemes derivats del manteniment de la coronela i les esquadres per la nit. Tot i que l'1 de juny l'armada enemiga havia abandonat Barcelona, la situació a la ciutat no era ni molt menys tranquil·la, ja havien començat les recerques de Velasco per trobar els responsables de la conspiració. A mitjans de juny la coronela de la ciutat encara estava activa. L'onze de juny el Consell de Cent demanava al Braç Militar que nomenés quatre persones perquè s'ajuntessin amb altres quatre de la Ciutat per veure com solucionar els problemes sorgits entre els gremis de la coronela per l'ordre en "la precedència de entrar al guarda los uns primers que los altres".⁸³⁰ El Braç va estar d'acord.⁸³¹ La qüestió afectava els dos comuns, ja que la noblesa capitanejava les diferents companyies dels gremis que conformaven la coronela. El dotze de juny es reuní la Conferència i aconsellava que, havent desaparegut els perills d'un nou atac de l'enemic, calia demanar a Velasco que "podrian los individuos dels gremis que la componan retirar-se a sas casas ab las armas y estar en cas prompte per quant pugue ocorrer".⁸³² El 15 de juny la coronela deixava de funcionar.⁸³³ El 17 de juny, el problema sorgia amb les esquadres que rodaven per les nits. En haver cessat el funcionament de la coronela, els gremis ja no tenien armes, amb la qual cosa no podien fer les rondes nocturnes per mantenir l'ordre. El Consell de Cent

---

cartes van ser encomanades a la Conferència del dos comuns de la Ciutat i Braç Militar ja que, com ja hem vist, durant el mes de juliol es produí un nou trencament de relacions amb la Diputació per la suspensió a Honorat Pallejà. A tot això s'hi sumà un nou conflicte, que tot seguit veurem, causat per la negativa dels diputats a donar suport als altres dos comuns en la seva oposició a les mesures repressives que estava duent a terme Velasco. En la Conferència del 28 de juliol es van confeccionar dues cartes per a cada comú dirigides al duc de Medinasidònia i al secretari del Consell d'Estat.

⁸²⁸ *Escudo de la Verdad*, p. 43. El llibret es troba inserit a DDP, N-93, fol. 249v.

⁸²⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 98r.

⁸³⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 73r.

⁸³¹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 47r. i v.

⁸³² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 47r. i v.

⁸³³ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 74v.

⁸³³ Mas, E., *Diari...*, p. 418.

ho havia parlat amb Velasco, però aquest insistí en conveniència de continuar les esquadres.⁸³⁴ Hi va haver reunions entre el Consell de Cent i el Braç Militar per tal de decidir “de ahont sel’s havian de suministrar [les armes] y de quin gènere de armas haurian en dit cas de usar y valer-se. Y finalment en cas de algun frangent, lo pot esdevenir fent ditas rondas, lo que dehuen fer y executar”.⁸³⁵ És segur que es reuniren durant els dies següents, ja que el 14 de juliol arribava al Consell de Cent una nova deliberació d’aquesta Conferència, per la qual aconsellava finalitzar les esquadres. Els seus arguments es basaven en la falta de perill, en els costos econòmics alts i perquè “alguns dels individus de ellas per esser estar robats ab armas en la ocasió que fora de ellas [de els esquadres] se retiraven a sas casas”.⁸³⁶ El 18 de juliol es comunicava al virrei la decisió.⁸³⁷ Si bé aquestes conferències tenien una rellevància menor, mostren la capacitat de la Conferència per solucionar problemes que afectaven tots els comuns. Es reforçava la vessant més pactista, que prioritzava el consens per sobre de l’actitud individual.⁸³⁸

4.3.3. El preludi de la prohibició de la Conferència

Aquesta situació de bona entesa entre els comuns i el monarca contrasta amb l’acció repressiva que Velasco va dur a terme tot just acabà el setge.⁸³⁹ Si l’1 de juny la flota aliada abandonava Barcelona, tres dies després Velasco manava que tothom entregués les imatges que tingués de Darmstadt “sots pena per als cavallers i gaudints de relegació en lo lloch per sa Magestat nomenador y als plebeyos de servir remant en galera”, a la vegada que esborrava l’escut de l’antic virrei de Santa Maria del Mar.⁸⁴⁰ Començava aleshores la persecució de les persones implicades en el complot començant per Antoni de Peguera i Aimeric. El 17 de juny es publicava una ordre citant a cinc persones que havien desaparegut de la ciutat, que era el preludi dels empresonaments

⁸³⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 88r. Cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 423.

⁸³⁵ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 88r.

⁸³⁶ LLDBM, 1B, II, 213, fol. 267v. (document inserit).

⁸³⁷ Mas, E., *Diari...*, p. 437.

⁸³⁸ Cal dir que la documentació oficial en cap moment es refereix a aquestes reunions com a Conferència, sinó que l’anomena “junta” (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 79v.). Tot i així, per la tipologia de la reunió i per altres qüestions que veurem més endavant, no hi ha cap dubte que és una Conferència.

⁸³⁹ Un bon resum de l’episodi que tot seguir explicarem es troba a Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 141-142. L’autor, que segueix la versió d’Emmanuel Mas, en cap moment menciona que la Conferència tingués un paper destacat en ell.

⁸⁴⁰ Mas, E., *Diari...*, pp. 409 i 414.

posteriors.⁸⁴¹ Els memorialistes del moment ens han deixat un relat ben viu i minucios de totes les persones perseguides i empresonades durant aquells mesos i fins l'agost.⁸⁴² Pertanyien a tots els estrats socials, des de nobles com Josep Maris, gaudints i prestigiosos professionals com Ramon de Vilana Perlas o Narcís Feliu de la Penya, passant per coneguts mercaders com Amador Dalmau, Joan Kies i Arnald Jäger; clergues com el rector de Premià Francesc Barata, Jacint Vilanova i menestrals i artistes i menestrals com Macià Caterusa (patró de vaixell), Jaume Borrer (frener) o Josep Llarisa (panader). Les persecucions i empresonaments, els quals atemptaven contra les Constitucions, van generar un nou enfrontament entre els comuns i el virrei, i aquí la Conferència es veié obligada a intervenir. El detonant sembla que fou l'empresonament de Ramon de Vilana Perlas i de Narcís Feliu de la Penya el 20 de juny de 1704.⁸⁴³ El dia següent, el Braç Militar decidia sortir en defensa dels membres del seu estament i presentava una representació de protesta a Velasco. La protesta, com deia Montalto dies més tard, es basava en què *contra las constituciones del Príncipe se habían executado algunas capturas por medio de soldados y no de ministros que vuestra magestad tiene servidos*.⁸⁴⁴ També decidia que la qüestió fos portada a la Conferència dels Tres Comuns, i que en ella “se forme altre paper ab més extensió dels punts jurídichs per a tractarse”.⁸⁴⁵ D'altra banda, el Braç feia ambaixades als altres dos comuns on els demanava que també hi enviessin al virrei representacions similars a las seva.⁸⁴⁶ El Consell de Cent hi va estar d'acord però no la Diputació.⁸⁴⁷ Aquesta decidí no enviar cap representació al rei ja que havien “topat ab algun reparo en fer semblants representació” perquè dubtaven que les captures fossin inconstitucionals.⁸⁴⁸ Castellví, respecte a la negativa dels diputats, comenta com *éstos se excusaron variando entre sí*

⁸⁴¹ Mas, E., *Diari...*, p. 423.

⁸⁴² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 459-462 i 468-469; López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 130 i Mas, E., *Diari...*, pp. 409-423.

⁸⁴³ Cfr. AHN, Estado, leg. 1605. El lligall no ens permet cap mena de dubte sobre això, ja que recull que va ser en el moment que es va empresonar a Vilana Perlas i Feliu de la Penya quan es va decidir “combocar el Brazo en la sala de la Deputación”.

⁸⁴⁴ AHN, Estado, leg. 1605.

⁸⁴⁵ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 118r.

⁸⁴⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 118v., LLDC, 1B, II, 213, vol. 228v. (documents inserits), DDP N-191, fol. 900v. Cfr. també AHN, Estado, leg. 1605 i Mas, E., *Diari...*, p. 425.

⁸⁴⁷ Com recordava un informe reial, el Consell de Cent, *de común aclamación combino (...) en que si hiciese a don Francisco la representación que el Brazo Militar solicitava*. AHN, Estado, leg. 1605. Cfr. també LLDC, 1B, II, 213, fol. 229r.; LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 121v.; DDP, fol. 901, 3r.

⁸⁴⁸ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 123r. Mas, E., *Diari...*, p. 427. És molt interessant la versió que donà el duc de Montalto, el qual afirmava com els diputats *se excusaron de entrar en empenyo tan opuesto a fidelidad* i que davant aquesta negativa els enviats del Braç *se despidieron mal satisfechos* (AHN, Estado, leg. 1605). Vegeu també DDP, fol. 906, 1r., LLDC, 1B, II, 213, fol. 238r. i v.

*los sentimientos. Sorprendidos del temor, no resolvieron acompañar la representación.*⁸⁴⁹ S'albirava un nou trencament entre les institucions.

La representació de la noblesa resulta molt interessant, ja que mostrava l'ambient tens entre els comuns i la monarquia. En ella, després de recordar que “havent lo enemic en vista de la fidelitat catalana abandonat son empenyo tornant a embarcar sa gent”, protestava pels últims empresonaments i que “se vajan experimentant algunas operaciones dels reals ministres, axi eclesiàstics com reals, que a més apar se opositan a nostres lleis municipals, podrian dificultar la felicitat dels successos que espera lo bras ha de lograr lo rey nostre senyor contra sos enemics”, ja que la millor defensa de la ciutat consisteix “en lo afecta y zel que sos naturals han professat y tenen a sos reys i senyors”.⁸⁵⁰ La cita recull clarament una amenaça directa al rei, on s'insinua que les persecucions i empresonaments debilitaven l'amor que els súbdits li professen, la qual cosa dificulta enormement que aquests s'esforcin en la defensa de la ciutat en cas d'atac de l'enemic. El 23 de juny la Ciutat i Bras Militar presentaven al virrei la representació.⁸⁵¹ Dos dies després Velasco informava a Madrid del que havia succeït durant aquella entrevista, que havia estat molt tensa.

El duc de Montalto, president del Consell d'Aragó, explicava el contingut de l'informe de Velasco amb detall. La Ciutat arguïa que *hallandose la ciudad y los demas comunes tan favorecidos de su magestd y tan honrados de la gratitud que le havia debido su lealtad parecía impropio pasar a prisiones que se habían executado de orden del virrey*. Ponderava la necessitat de mantenir la quietud publica, cosa que no facilitava aquestes mesures i demanava a Velasco que posés els mitjans per *enfervorizar los ánimos de aquellos naturales*. Velasco preguntà als consellers quins mitjans proposaven, *a lo que replicó (el Consell de Cent) los que propone el papel. Que entonces leyó don Francisco de Velasco y con vista de él dijo que el papel no proponía ninguno pero que como nunca havia sido amigo de ambigüedades, de que no se deven usar en materia tan de la primera importancia se veía precisado a preguntar si la pretensión de la ciudad era de que no se castigase a los que havian sido cómplices en esta conspiración, faltando a su primera obligación y procurando obscurecer con un borrón tan feo la lealtad de aquellos naturales*. La Ciutat respongué que el seu objectiu era *implorar clemencia* i que en altres ocasions del passat s'havia actuat així. Una cosa

⁸⁴⁹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 464.

⁸⁵⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 119v.; DDP, N-101, fol. 901/2v.

⁸⁵¹ Mas, E., *Diari...*, p. 427.

similar succeí amb l'ambaixada que féu el Braç Militar. Mentre el protector, Pere Torrelles, estava llegint la representació i mencionant les inquietuds que estaven produint els empresonaments, Velasco el va interrompre i li preguntà per quatre vegades *qué son inquietudes. El pobre hombre se atascó sin poder bolver a pronunciar palabra.* Aleshores, Felip Ferran sortí en la defensa del protector i prenent la paraula va canviar el discurs limitant-se a agrair a Velasco les seves atencions i preocupacions per la noblesa. Velasco va respondre que la seva preocupació per la noblesa es manifestava en *cortar los miembros que estaban perdidos de aquel cuerpo tan noble para que no le infeccionase.*⁸⁵² La Diputació també va fer l'ambaixada, però es fou, com diu Emmanuel Mas, “únicament per donar-li las gracias”.⁸⁵³ El text il·lustra perfectament el grau de crispació entre els comuns i la monarquia, i mostra com l'actitud d'una part de les institucions en la defensa dels seus drets va ser ben atrevida.

Davant el fracàs de l'ambaixada a Velasco, la reacció de la Ciutat i del Braç va ser encomanar a la Conferència la redacció d'una representació al Felip V.⁸⁵⁴ Mentrestant la Diputació continuava contemporitzant. El 26 de juny enviava una deliberació als comuns on justificava la seva negativa a fer la representació. Allí els informava, que després d'haver-se assessorat amb els seus advocats sobre la constitucionalitat o no de les detencions, aquests havien aconsellat que no es podien pronunciar i que el lloc més adient per decidir això era la Conferència dels Tres Comuns.⁸⁵⁵ Però ja era massa tard. La Conferència que es volia convocar no era per parlar sobre la constitucionalitat de la mesura (cosa que per a la noblesa i per a la Ciutat era evident) sinó directament per redactar la representació a Felip V. El 30 de juny el Braç deliberava que la representació fos feta per la Conferència dels dos comuns, ja que havia quedat clar que, com deien els nobles al Consell de Cent, els diputats només encomanaven a la Conferència la qüestió jurídica del conflicte (“solament lo punt juridich”) i no la política (capacitat de fer representacions), raó per la qual “ha aparegut que vostra excel·lència (el Consell de Cent) y lo Braç se troban vuy empenyats a posar-

⁸⁵² AHN, Estado, leg. 1605.

⁸⁵³ Mas, E., *Diari...*, p. 427. Vegeu també AHN, Estado, leg. 1605.

⁸⁵⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 125r.

⁸⁵⁵ El text deia explícitament que “que ningún ab major acert podia aconsellar a sas senyorias il·lustríssimes lo fahedor en cabal desempeño de sos desig que la excelentíssima conferencia de que de present està oberta” (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 119v.). Segons ens informa Velasco, els advocats de la Diputació *no havían observado contradicción alguna en lo executado hasta entonces* però que *se podría remitir este punto en la Conferencia para que con mayor conocimiento se informase al consistorio en lo que se hubiese contravenido y le aconsejase lo que por su parte debería hazer* (AHN, Estado, leg. 1605).

ho quant antes en la real notícia de sa magestat”.⁸⁵⁶ Els consellers van estar conformes i donaven àmplies facultats als seus representants.⁸⁵⁷

L’1 de juliol es reunia la Conferència i a última hora del dia les cartes i la representació estaven redactades, i poc després eren enviades pels dos comuns.⁸⁵⁸ La representació, que anava signada en nom dels dos comuns, demanava el perdó general per tots els empresonats i explicava amb tot detall el succeït els últims dies. Criticaven com l’actuació dels ministres reials afectaven a *todo género de personas y estados, que en la irregularidad de su práctica (a más que parecen contradézirlas las leyes del Principado) ocasionaron el común desconsuelo que se reconoce en al ciudad y principado* i justificaven la seva petició amb l’existència d’actuacions semblants fetes amb anterioritat, com les del mes d’abril de 1688.⁸⁵⁹ No era fàcil guanyar a les institucions catalanes en el camp legal. La menció de 1688 feia referència precisament al conflicte dels barretines i al perdó de Daniel i Antoni Sayol així com de Josep Ciges, castigats pel rei amb procediments similars. Barcelona es trobava aleshores amenaçada per la multitud de pagesos i gent de la ruralia situats a les afores de les muralles.⁸⁶⁰ Diputació i el Consell de Cent van escriure cartes a Carles II demanant el “sie servit fer mercè y honrar a don Anton y don Daniel Sayol y don Joseph Ciges y donar-los llicència de tornar en sas casas”.⁸⁶¹ Carles II es mostrà aleshores clement i poc més tard (el 28 d’abril) responia dient que *he mandado al presidente don Pedro Antonio de Aragón declare a los tres que no solo les permito que se restituyan a sus casas sino que he resuelto por gracia particular que vuelvan a ser insaculados*.⁸⁶² Si Carles II havia perdonat, insinuaven els comuns, Felip V també havia de fer-ho. D’altra banda, la Diputació s’adonà que una vegada mes havia quedat fora de joc i els altres dos comuns havien assumit la defensa de les Constitucions, sense comptar amb ella.⁸⁶³

La situació de Catalunya era cada vegada més preocupant. Velasco va escriure a Madrid demanant reforços militars (no oblidem que al desembre havien sortit tropes) i

⁸⁵⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 134v.-135r.

⁸⁵⁷ Concretament podien fer “representacions i cartas”, i els consellers tenien poder per “executar lo despatx de ellas, per lo que toca a la present ciutat ab facultat de gastar i deliberar lo que se oferesca per dit efecte del compte los aparega”. Cfr. LLDC, 1B, II, 213, fol. 243r.

⁸⁵⁸ AHN, Estado, leg. 1605. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 148r. i v.

⁸⁵⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 151v.

⁸⁶⁰ Sobre aquest conflicte vegeu Dantí, J., *Aixecaments populars...*; Dantí, J. “Dels barretines als Vigatans i Botiflers. La persistència dels conflictes interns”, *Afers*, X, Catarroja, 1995, pp. 15-28.

⁸⁶¹ DDP, vol. VIII, p. 971.

⁸⁶² DDP, vol. VIII, p. 974. Vegeu també MNA, vol. XX, pp. 315-316.

⁸⁶³ Els diputats van fer una ambaixada al Consell de Cent preguntant què podien fer en aquesta conjuntura. Els consellers els hi respongueren que la representació dels dos comuns ja s’havia enviat i que creien que podien fer res més. Cfr. LLDC, 1B, II, 213, fol. 243v.

demanava que les cartes dels dos comuns no fossin escoltades. Al Consell d'Estat es deliberà sobre la qüestió. En una reunió del 29 de juny Montalto mostrava com *aquellos naturales están más sentidos que no arrepentidos que no se lograrse al conjuración*.⁸⁶⁴ En una altra reunió del 8 de juliol, el marquès de Mancera, s'adonava perfectament com darrera de la petició d'indult el que s'amagava era un joc de poder a poder entre els comuns i la monarquia, on cadascú lluitava per assolir cotes més altes de capacitat de decisió. Així, parlava de la *depravada declaración pues hay poca diferencia de pedir perdón y indulto general a los infieles a pasar a tomársele por su autoridad propia, haciéndose con el delito república, por no sujetar-se al castigo de los delinquentes*. Resulta interessant veure com ja en aquesta data, el marquès suggeria la necessitat de construir una ciutadella a Barcelona, feta pels mateixos catalans.⁸⁶⁵ Però la sensació que tenim és que Felip V, tot i que no va acceptar la petició d'indult, sí que va demanar a Velasco que moderés la seva actuació. Així es dedueix d'una carta del virrei signada el 6 de setembre, on es queixa que tenia els informes de quatre persones que havien col·laborat en el complot però que *como las ordenes con que me hallo de su Magestad me hayan dejado incapaz de pasar al castigo de estos traydores, se han suspendido las diligencias para la total provanza de los cómplizes*.⁸⁶⁶ En un altre informe, datat l'11 d'octubre del mateix any, encara era més explícit quan afirmava que el perill dels descontents a Catalunya *pudiera haberse extinguido con gran facilidad si cuando yo empezé a castigar a algunos hombre ordinarios (...) no hubiera atrasado el curso de la justicia las ordenes con que su magestad me mandó que procediese con templanza y moderación*.⁸⁶⁷ Certament la situació no era gens fàcil. El comte de Robres feia una bona anàlisi i mostrava com la solució adequada hagués estat castigar primer i perdonar després. Possiblement això era el que les institucions esperaven del rei, però aquest no les va entendre. Robres, sense mencionar a la Conferència, mostra com el consell de fer una representació al rei demanant l'indult *no era malo* perquè *la suspensión de los ánimos engendra desconfianzas perniciosísimas, cuando el castigo pronto escarmienta y siguiéndose a él un perdón general, asegura la quietud de todos*.⁸⁶⁸ Felip V no el va seguir i això va acabar conduint al trencament total.

---

⁸⁶⁴ AHN, Estado, leg. 1605.

⁸⁶⁵ AHN, Estado, leg. 1605. Anys més tard, un document anònim però procedent de la cort, considerava que *la ciudadela será para tener amedrantados a los bezinos*. AGS, Estado. Leg. 7838. Document dels anys 1715-1716.

⁸⁶⁶ AHN, Estado, leg. 466.

⁸⁶⁷ AHN, Estado, leg. 272, exp. 46.

⁸⁶⁸ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 230.

La situació canvià radicalment el 30 de novembre d'aquell any, moment en el qual es renovaven els consellers de la ciutat. Aleshores s'inicià una dura repressió contra diferents persones i institucions que no finalitzà fins acaba la primavera de 1705. El tema, prou ben exposat per Emmanuel Mas a les seves memòries,⁸⁶⁹ ens interessa en la mesura que aquestes actuacions punitives van ser fruit de l'actuació que moltes de les persones afectades van fer seguint el consell de la Conferència. Totes elles són simptomàtiques de l'enrarament de les relacions entre el rei i les institucions catalanes, un fet que havia estat provocat tant per l'actuació poc respectuosa amb la legalitat de Felip V, com per l'actitud ferma de les institucions en la defensa de les Constitucions. Els fets començaren a mitjans de desembre. Els dies 16, 17, 18 i 22 Velasco manà l'empresonament de Francesc Costa (conseller en cap sortint), Mateu Hereu (antic conseller cinquè), Joan B. Reverter (cavaller molt actiu al Consell de Cent), Francesc Duran (notari públic) i Onofre Sidós (mercader).⁸⁷⁰ Formalment eren acusats de no voler revelar les discussions que s'havien produït dins el Consell de Cent en l'oposició que aquest manifestà a la reinsaculació de Pallejà i de Bolsós. Cap d'ells volia trencar el jurament de *non revelando* a que estaven sotmesos tots els membres del Consell barceloní. Sembla que Velasco va actuar en aquesta ocasió seguint ordres explícites de Madrid. Un mes abans dels decrets de supressió, Felip V havia instat a Velasco a actuar en aquesta direcció. En una carta datada el 8 de novembre li deia que *en caso no obedezcan prontamente os ordeno y mando que les hagáis despachar mandatos de Cancillería penales para que lo ejecuten y no bastando esta diligencia hagáis que el fiscal proceda contra los consellers y Consejo de Ciento, fulminándoles causa y proceso de regalía, que así es mi voluntad.*⁸⁷¹ La reacció dels consellers va ser sortir en la defensa dels seus companys de consistori fent una ambaixada de protesta al virrei i encomanant a una junta especial de teòlegs i advocats que decidís si podien revelar el secret.⁸⁷² Poc després s'acordà escriure a Felip V sobre l'afer i es demanà a la Diputació

⁸⁶⁹ El relat d'Emmanuel Mas possiblement sigui un dels millors testimonis dels fets, ja que recull amb minuciositat els empresonaments, les visites dels consellers a les presons, les diferents persones desinsaculades etc. Mas, E., *Diari...*, p. 500-520. Castellví també en parla, tot i que amb menys precisió ja que no concreta dates i situa com succeïts simultàniament fets diferents, Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 463-64. Vegeu també el relat de Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, fols. 528-530. Respecte als historiadors que han parlat de la repressió, la referència inevitable és Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 153-155 i 159-167. Vegeu també Porta, A., *La victòria...*, pp. 263-278, Alabrús, R., *Felip V...*, p. 151-154 i Serra, E., "Catalunya durant el primer regnat de Felip V", dins Alcoberro, A. (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, Ara llibres, Barcelona, 2006, pp. 45-70. La cita és a la p. 70.

⁸⁷⁰ Mas, E., *Diari...*, pp. 500-503.

⁸⁷¹ AGS, Estado, leg. 7838. Document de 8 de novembre de 1704.

⁸⁷² LLDCC, 1B, II, 214, fol. 35r. Vegeu també, Mas, E., *Diari...*, pp. 503 i ss.

i Braç Militar que fessin una ambaixada a Velasco tot protestant per aquesta qüestió. Els dos van estar d'acord⁸⁷³ i van fer la protesta a Velasco el 7 de gener.⁸⁷⁴ El Llibre de deliberacions dels Braç recull com la trobada amb Velasco no va ser en cap moment cordial, ja que aquest els criticà que *la última embaxada que me hizo el Braço fue pedirme que me interpusiera con su Magestad (Dios la guarde) para que no castigara a los que habían faltado a la fidelidad que devían a su Rey, ahora me pide que perdona a los que no han obedecido a sus ordenes, ni a los decretos de Cancillería. Uno y otro muy impropio de la innata fidelidad del Ilustre Braço.*⁸⁷⁵ A més, Velasco va interrompre al protector, que volia continuar la seva protesta, i li digué que *no tengo más que responder*. La noblesa, indignada per aquest tracte vexatori, decidia també escriure al rei manifestant *el poco agrado, aceptación y agasajo con que el lugarteniente de vuestra magestad trata al Braço (jamás experimentado en sus antecesores) queda toda la nobleza catalana mortificada y inconsolable.*⁸⁷⁶

No eren pas bons moments. El 25 de gener arribaven els vots de la junta especial de teòlegs i advocats del Consell de Cent. La junta no havia estat capaç de generar cap acord, per a la qual cosa es proposaven tres vots diferents. El primer, signat pels teòlegs i un bon grapat d'advocats entre els quals hi havia Francisco Solanes, Francesc Falguera i Ignasi Pi, considerava que només es podia descobrir el contingut de les reunions en casos que fossin “grave dany espiritual, corporal del bé públich com son lo crim d'heretjia, de lesa Magestat, de conspiració contra Príncep, entrega de una ciutat, falsificació de moneda, assassinat”. El segon, signat per Ignasi Rius, Francisco Borrás i J. B. Güell, creien que es podia trencar sense cap mena de problemes el jurament. El tercer, fet per l'incansable i sempre actiu Lluís de València, considerava que només es poden fer en cas de “dany a tercer”.⁸⁷⁷ Es decidí enviar els vots a Velasco, a la vegada que el 4 de febrer es tornava a escriure al rei protestant pels empresonaments, cosa que també feren els altres dos comuns.⁸⁷⁸ Va ser aleshores quan va arribar a Barcelona la sèrie decrets desinsaculadors. El 5 de febrer foren els jutges de la Reial Audiència que

⁸⁷³ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 276v. La noblesa escrivia a Felip V el 29 de gener.

⁸⁷⁴ Cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 508; LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 272v.-274v.

⁸⁷⁵ LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 277v.-278r.

⁸⁷⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 279v.-280r. Aquesta segona carta es feia el 6 de febrer. Inicialment el Braç no havia dit a ningú el que havia succeït a l'entrevista amb Velasco, però veient que el mateix Velasco va explicar els fets al Consell de Cent, la noblesa decideix deixar constància de les seves paraules i prendre mesures.

⁸⁷⁷ LLDBM, 1B, II, 214, fol. 64v. Els vots estan inserits.

⁸⁷⁸ LLDBM, 1B, II, 214, fols. 66r., 79v. i 80r. Prèviament el Consell de Cent ja havia enviat a Pau Ignasi Dalmaes a Madrid sense consulta prèvia a Velasco. Va ser a ell a qui s'enviaren les representacions per demanar perdó.

s'havien oposat al fet que els empresonats trenquessin el jurament de *non revelando*,⁸⁷⁹ el dia següent, 6 de febrer, eren desinsaculats els advocats Josep Minguella, Francisco Toda i Plàcid Copons;⁸⁸⁰ el 7 de febrer li tocà el torn a un bon nombre dels membres que composaven la Conferència dels Tres Comuns,⁸⁸¹ i el 9 la mateixa Conferència era anul·lada.⁸⁸²

La veritat és que sembla que tots aquests decrets s'havien fet de pressa i corrents perquè estaven farcits d'errors. Per exemple: Plàcid Copons no estava insaculat ni al Consell de Cent ni la Diputació, amb la qual cosa, el "càstig" deixava de tenir sentit. Una cosa similar succeïa amb Bonaventura de Lanuza, canonge i degà de la catedral que Tarragona, que participava a la Conferència per part de la Diputació, lloc per on no estava insaculat i que per ser eclesiàstic no ho podia estar al Consell de Cent.⁸⁸³ També es castigava a un tal "Josep Bòria i Gualba", personatge inexistent. Els dies següents arribava la rectificació: es referia a Ignasi Bòria i Gualba.⁸⁸⁴ Emmanuel Mas ens diu que la causa de les desinsaculacions d'aquests membres de la Conferència "no la explicaven los decrets, si be se deya per la ciutat que era perquè quant sa magestat en lo any 1703 envià una declaració ab carta (...) manant la continuassen y possassen junt ab lo testament de Carles segon". Com sabem, la Conferència havia aconsellat que no es fes.⁸⁸⁵ A tot això cal afegir que aquella Conferència estava formada per 21 persones, de les quals, com hem vist, ni va haver quatre que s'havien manifestat a favor d'aplicar el decret (Esteve Serra, Onofre Montsalvo, Francesc de Miquel i Pere Cartellà i Desbach) i les restants 17 s'hi van oposar. D'aquestes, ara es castigava a nou persones, i no és fàcil saber per què no es va castigar també a les vuit restants. Entre les que no eren

⁸⁷⁹ En concret eren Cristòfol Potau, Josep Moret, Pere Amigant i Domingo Aguirre, Bonaventura de Tristany i Francesc Vertamon (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 464 i 469). Els dos primers van ser enviats a Madrid i després foren detinguts a Alcalà de Henares. Pere Amigant també tingué un destí similar dies més tard (cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 520). Cal dir que Tristany i Verthamon van votar en contra, però no s'atreverien a signar el vot. Emmanuel Mas afegeix que aquests jutges havien dit que "no se devia ni podia usar del rigor que se acostuma ab dits presos per testificar" (Mas, E., *Diari...*, p. 515).

⁸⁸⁰ Els dos darrers eren advocats del Braç Militar i responsables directes de moltes de les decisions que aquesta institució havia pres en la defensa de les Constitucions i en oposició frontal als decrets del rei i de la monarquia.

⁸⁸¹ Concretament: Bonaventura de Lanuza, Josep Terré, Josep Oliver, Felip Ferran, Joan B. Reverter, Francesc Nicolau de Sant Joan, Josep Ignasi Bòria, Josep Bru i Joan Llinàs. Cfr. DDP, N-102, fols. 112v.-113r. Cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 517.

⁸⁸² El decret es troba a MNA, vol. XXV, p. 8, i LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 281r. (document inserit). Cfr. també Mas, E., *Diari...*, p. 518 i DDP, N-102, fol. 114/1r. La data d'arribada a Barcelona varia segons les fons. El Llibre de deliberacions del Braç diu que va ser el 8 de febrer, Emmanuel Mas diu que va ser el 9 de febrer, data que recull també el Dietari de la Diputació.

⁸⁸³ Robres afegeix que també de la ciutat se mandó la desinsaculació de algún eclesiàstic, cuyo estado le excluye por sí mismo de poderlo estar (López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 233).

⁸⁸⁴ DDP, N-102, fol. 116/4r.

⁸⁸⁵ Mas, E., *Diari...*, p. 517.

castigades hi havia personatges de reconeguda filiació constitucionalista com ara Pere Torrelles, Josep Galceran de Pinós, Joan Bonaventura de Gualbes, Rafael Pinyana o Salvador Massanés. Possiblement les autoritats reials no sabien ben bé qui hi havia al darrere de les institucions, com ho reforça el fet que el decret de desinsaculació dels advocats del Braç Militar s'enviés amb un *despacho adjunto en blanco para que le llene* [el virrei Velasco] *por ignorarse aquí los nombres*.⁸⁸⁶ L'anul·lació de les Conferències era la guinda final d'aquest atac. El decret, emès a Madrid el 31 de gener, justificava la supressió per *los graves inconvenientes que de permitir dichas juntas se siguen a mi real servicio* per la qual cosa *he tenido por bien de resolver y mandar de que no se tengan ni permitan la dichas conferencias y juntas de los referido comunes, ni por medio de personas por ellos nombradas ni en qualquier otro modo*.⁸⁸⁷ La supressió de la Conferència, ens diu Mas, “causà universal sentiment en tots los ciutadans, per reconèixer que seu avia experimentat ser de gran utilitat ja per lo servey de sa magestat, ja per la obrar de conformitat los comuns tant en lo de aquell com en lo toncant a la major observança dels privilegis y constitucions”.⁸⁸⁸

Sembla que la Ciutat i la Diputació van obeir el decret sense protestar, cosa que no féu inicialment la noblesa, la qual encarregava el dia 16 de febrer a una junta la valoració sobre la validesa del decret d'anul·lació de les reunions dels comuns.⁸⁸⁹ A la vegada Velasco tornava a escriure a Madrid demanant al monarca que no escoltés les demandes de perdó als castigats que les institucions havien fet al rei. La resposta de Felip V al virrei, datada el 28 de febrer, era ben contundent: *Por justos motivos y consideración de mi servicio he resuelto que a los sujetos que se han desinsaculado y se desinsecularen en adelante no se les ohiga ni admita ahora ni en tiempo alguno en ningún tribunal súplica ni instancia que se hiciere por ellos ni por los comunes (...) para ser restituidos a las bolsas una vez desinsaculados, de que he venido a bien avisaros para su ejecución y cumplimiento que así es mi voluntad*.⁸⁹⁰ Les mesures repressives no van acabar aquí. El 20 de març es desinsaculava a Pau Ignasi Dalmases, que havia estat enviat pel Consell de Cent a Madrid per tal d'aconseguir l'alliberament

⁸⁸⁶ AHN, Consejo, llibre 2377, fol. 163.

⁸⁸⁷ MNA, vol. XXV, p. 8.

⁸⁸⁸ Mas, E., *Diari...*, p. 518.

⁸⁸⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 283v.

⁸⁹⁰ ACA, Cancilleria, microfilm 6189.

dels empresonats.⁸⁹¹ Durant els mesos següents encara hi va haver més empresonaments, de tal manera que el 10 d'abril la Ciutat i el Braç es veieren forçats a fer una nova representació a Velasco manifestant *el universal desconsuelo que ha impuesto en los ánimos la continuación de tantas capturas de personas de todos los estados*.⁸⁹² Els dos comuns intentaren que la Diputació també presentés aquesta protesta, però *no pudieron conseguir que el consistorio asintiese a la propuesta, oprimidos del temor o persuadidos de las insinuaciones del real senado*.⁸⁹³ Al llarg de la primavera arribaren les sentències als empresonats. Onofre Sidós i Francesc Duran eren desterrats, Costa i Hereu foren desterrats per 3 anys i privats d'oficis públics durant 10 anys, com Reverter que, a més, era privat d'oficis a perpetuïtat.⁸⁹⁴

Els decrets de febrer de 1705 pretenien ser el punt final de tota una sèrie d'actuacions dutes a terme per les institucions catalanes durant els anys anteriors. Com bé va dir Robres, en un principi *todo se disimuló (..) y ahora todo se quiso castigar*. Uns càstigs que van afectar *a muchísimos sujetos sin excepcionar los más ilustres*.⁸⁹⁵ Les autoritats reials eren perfectament conscients del paper jugat per la Conferència durant els darrers anys, la qual era qualificada a l'octubre de 1704 com *la offizina donde se formó la conspiración*.⁸⁹⁶ De fet, Velasco portava avisant des de feia temps de la situació. El 23 de juliol de 1704 advertia a Felip V de *lo poco que se deve fiar de unos naturales que tienen la osadía de quejarse al Rey de que se castiga a los traydores*.⁸⁹⁷ Pocs dies abans de l'onada de desinsaculacions, havia informat a Madrid de *la desconfianza que se deve vivir de estos naturales* (15 de gener) i més tard parlava de *la obstinada infidelidad de estos naturales* (28 de gener).⁸⁹⁸ Per si no fos poc, el mateix decret de desinsaculació dels advocats dels Braç Militar, emès el 31 de gener de 1705, s'havia decidit executar *en conformidad con lo que vuestra excelencia [el virrei Velasco] representó en carta del 15 de mayo próximo pasado*, és a dir, vuit mesos abans.⁸⁹⁹ Posteriorment al decret, l'anàlisi que Velasco feia dels fets no era molt diferent, recordant al rei que tot això no hagués passat *si se hubiera actuado a tiempo*.

⁸⁹¹ Sobre l'empresonament de Pau Ignasi Dalmasses i el seu empresonament vegeu el clàssic llibret de Ferran Soldevila "La presó de Pau Ignasi Dalmases i Ros, enviat de la ciutat de Barcelona a Felip V (1705)", *Homenatge a Antoni Rubió i Lluch, Barcelona*, 1936, pp. 481-498.

⁸⁹² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 628.

⁸⁹³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 495.

⁸⁹⁴ Mas, E., *Diari...*, p. 528 i 538.

⁸⁹⁵ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...* p. 233.

⁸⁹⁶ AHN, Estado, leg. 272, exp.46.

⁸⁹⁷ AHN, Estado, leg. 466. Carta del 23 de juliol de 1704.

⁸⁹⁸ AHN, Estado, leg. 272.

⁸⁹⁹ AHN, Consejo, llibre 2377, fol. 163.

Es queixava de *la insolencia de tener y observar por inviolables leyes las violentas deliberaciones del Consejo de Ciento, y tener por agravio que su magestad use de aquellas limitadas facultades con que le han dejado las últimas cortes*. Afegia que *los aliados, enemigos de las dos coronas, no han hecho ni han de causar a vuestra magestad el perjuicio que se ha seguido de ellas* (de les Corts).⁹⁰⁰ La situació havia arribat un punt límit. Durant els mesos següents sembla que les institucions van rebaixar el to de les seves exigències, tot i que no impedí que la noblesa s'oposés fèrrriament als intents de Velasco per reconstruir les defenses del Principat.⁹⁰¹ Això forçà noves cartes a Madrid advertint dels perills i els maquinacions de les institucions, com il·lustra el següent fragment extret d'una carta datada el 23 de maig de 1705: *ha muchos años que se ha observado que estos comunes, quando quieren hacer representaciones opuestas a la razón, apartándose del regular curso del Consejo de Aragón (...) se valen de algunos de los señores de la primera suposición de esa corte a quien remiten sus cartas con súplicas que las ponga en manos de su magestad*.⁹⁰²

A l'hora de fer balanç sobre el paper de la Conferència durant el primer regnat de Felip V podem veure que no és exagerat considerar-lo com “decisiu”. Darrera de tots els enfrontaments d'entitat entre les comuns i les autoritats reials trobem a una Conferència ben exigent en el compliment de la legalitat: la vicerègia de 1700, la jurisdicció de la Reial Audiència, el nomenament de Palma, el Tribunal de Greuges, el Tribunal de Contrafaccions, l'afer Jäger, el sou dels notaris, les càtedres de la Universitat, l'inspecció de l'estafeta, el setge de 1704, els empresonaments, l'afer Pallejà, etc. Una activitat impressionant que fa impossible parlar dels anys 1700-1705 sense fer referència al paper capdal jugat per la Conferència.

La situació bèl·lica es complicava progressivament. A la plana de Vic la revolta s'imposava, i el 20 de juny un grup de persones, els “vigatans”, amb voluntat de

⁹⁰⁰ AHN, Estado, leg. 272, exp. 75.

⁹⁰¹ AHN, Estado, leg. 2947. 23 de maig de 1705. Segons un informe de Velasco el Braç Militar havia fet ambixades secretes a la Ciutat i Diputació, per demanar que fessin representacions al rei per oposar-se a la reconstrucció de les defenses. Velasco demanava al rei que no les escoltés.

⁹⁰² AHN, Estado, leg. 2947, 23 de maig de 1705. Velasco advertia com era a través del duc de Medinasidónia com aquestes representacions havien donat els seus fruits de tal manera que a través d'aquest medi aconseguien *respuestas tan benignas y resoluciones tan favorables que ha vastado a hacerlos más insolentes, dejar a vuestra Magestad mal servido y en un total desprecio la representación del Consejo de Aragón*.

representar el país, havien signat el conegut Pacte de Gènova amb els aliats. A l'agost va aparèixer la flota aliada per fer un nou setge a la ciutat.⁹⁰³

---

⁹⁰³ Per una primera aproximació al que succeí a Catalunya entre la primavera i la tardor de 1705 vegeu Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 159-186 i Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 105-127. Sobre el pacte de Gènova és interessant l'estudi de Albareda, J., "El pacte de Gènova (1705). La posició anglesa a la guerra de Successió", dins Figueres, J. M. (coord.), *Catalunya i els tractats internacionals*, Eurocongrés2000, Barcelona, 2000, pp. 53-88.

CAPÍTOL 5

En defensa de les lleis.

El govern de Carles III (1705-1714)

El 14 d'octubre de 1705 les tropes aliades entraven a Barcelona. Per les institucions catalanes suposava el començament d'una nova etapa de la seva història, marcada per la fidelitat a un rei que tot i la seva predisposició per defensar i preservar les seves Constitucions i Privilegis, al final es va veure forçat a deixar-los abandonats en virtut dels tractats d'Utrecht. Des de la perspectiva de la història de la Conferència, el govern de Carles III, l'arxiduc, resulta rellevant per dues raons. Primer, perquè aquest monarca, mitjançant la constitució XVIII, atorgà cobertura legal a les conferències dels Tres Comuns. A partir d'aquell moment ja no era possible que un rei les pogués suprimir apel·lant a la manca de reconeixement jurídic. Segon, perquè aquells anys suposen l'únic període que tenim per analitzar el funcionament de la Conferència en un context de normalització política, tot i les nombroses circumstàncies que modificaren i condicionaren el govern del monarca austríac. És a partir del que succeí aleshores on podem visualitzar el paper que les reunions de les conferències dels comuns podien haver jugat en la vida política catalana. L'11 de setembre de 1714 avortava irremissiblement un mecanisme institucional basat en el consens i la unió de totes les institucions. A l'hora d'abordar l'exposició d'aquests anys, pensem que hi ha tres fases clarament diferenciades: els anys de govern de Carles III (1705-1711), els anys de govern de la emperadriu Elisabet de Brunsvic (1711-1713) i les formes de direcció política que adoptaren les institucions catalanes una vegada s'optà per la resistència davant l'abandó total dels aliats (1713-1714). Pensem que aquesta divisió resulta interessant i útil a l'hora d'aproximar-nos a la història de la Conferència.

5.1. L'estabilitat enganyosa del regnat de Carles III

L'arribada de Carles III a terres catalanes significà un canvi radical de la situació al Principat. No resulta gens fàcil fer una valoració del seu paper com a governant i entre els historiadors no hi ha un acord general. La celebració de les Corts semblava obrir una nova etapa en la història Catalunya, i molts contemporanis van veure en elles la realització de totes aquelles demandes constitucionals i econòmiques que portaven anys exigint. Per a Joan Mercader, el govern de Carles III “no estigué pas a l'altura de la tasca que l'esperaria en una futura Espanya. Es van perpetuar els vicis y defectes de l'administració anterior i es féu impossible l'organització sistemàtica dels recursos de la Corona d'Aragó”.⁹⁰⁴ Aquesta imatge es veu reforçada per l'estudi d'un manuscrit anònim fet per Montserrat Beltran, la qual arriba a la conclusió que el govern de Carles III, l'arxiduc no va estar exempt de polèmica i enfrontament, produint-se un “divorci entre les institucions del país i el govern, que es bellugava com aliè a aquestes dificultats”.⁹⁰⁵ En aquest sentit, no són pocs els historiadors, com Carlos Martínez Shaw, que consideren que *el archiduque era un monarca tan absoluto como Felip V, com se desprende de su gobierno en la corona de Aragón*.⁹⁰⁶ Virginia León, posà de relleu la voluntat manifesta de Carles III de ser rei d'Espanya i el desenvolupament d'una estructura de govern que era continuïtat clara del sistema de consells de Carles II. L'autora però ha de reconèixer que *a pesar de la defensa a ultranza de los fueros o privilegios políticos, su actuación no puede separarse de la tendencia absolutista que caracterizan las monarquías europeas en este momento*, si bé és cert que posteriorment ha matisat aquesta visió.⁹⁰⁷ Tot i així, els últims estudis estan posant de manifest que és arriscat fer una valoració adequada del regnat de Carles III ja que aquest estigué condicionat per dos factors que l'ofegaren constantment: la penúria econòmica i l'estat de guerra constant. Josep Mª Torras destaca “la càrrega d'urgència i provisionalitat” que tingueren moltes de les decisions, adoptades sovint sota la pressió dels esdeveniments bèl·lics i dependència dels britànics, i Joaquim Albareda recorda que tot el govern es va

⁹⁰⁴ Mercader, J., *Els Capitans Generals*, Edicions Vicens Vives, Barcelona, p. 7.

⁹⁰⁵ Beltran, M., “El desgovern durant el regnat de l'Arxiduc: Estudi d'un manuscrit anònim contemporani”, dins *Actes del I Congrés Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984. pp. 215-223. La cita és a la p. 223.

⁹⁰⁶ Martínez Shaw, C. i Afonso Mola, M., *Felipe V*, Arlanza ediciones, Madrid, 2001, p. 215.

⁹⁰⁷ León, V., *Entre Austrias...*, p. 48.

desenvolupar sempre en un “context de provisionalitat política”.⁹⁰⁸ A aquests factors caldria afegir un altre, recordat recentment per Virginia León, com és *la disparidad de criterios e intereses políticos de los gobiernos de la alianza*, que va dificultar enormement *la viabilidad de un proyecto austriacista político y económico*.⁹⁰⁹ Però tot i aquestes dificultats objectives, la mateixa autora reconeix que *parece poco probable que después de conocer la realidad española, el rey Carlos hubiera procedido a la abolición de los fueros, en el caso de ganar la guerra*.⁹¹⁰ No ens podem endinsar en aquest complex període, en el qual són pocs els historiadors que s’han atrevit a treballar amb la profunditat necessària.⁹¹¹ Les crítiques que va rebre el govern de Carles III són moltes, començant per la seva política partidista en la concessió de mercès, passant pel control insaculatori dels municipis, per les grans despeses econòmiques de la Cort, pels problemes dels allotjaments, pel control i confiscació de béns eclesiàstics, per les divisions entre els mateixos generals de l’exèrcit sobre els objectius militars, etc.

Com acabem de dir, des de la perspectiva de la Conferència els anys de govern de Carles III resulten molt interessants, ja que són anys de “normalització institucional”. Durant tot el regnat de Felip V les Conferències havien esdevingut un fet incontestable i necessari per les institucions, però mancava de la legitimació que les Corts de 1705-1706 li atorgaren. Un cop assolit aquest objectiu, cal valorar si les conferències es van reunir amb la mateixa periodicitat que abans i si van jugar el mateix paper director de les actuacions dels comuns que tingueren amb Felip V. Les dades parlen per si soles. Si dividim el nostre període d’anàlisi en dos parts (1698-1705 i 1706-1714) veiem que per als primers 7 anys tenim constatades 175 conferències i per la segona part en tenim 342, és a dir, gairebé el doble. Tot i així, una ullada a la tipologia dels conflictes on intervingué la Conferència dels Tres Comuns, ens palesa diverses constatacions.⁹¹² D’una banda hi ha una disminució considerable dels enfrontaments amb la monarquia, i els que es van produir, en general, van tenir una rellevància menor. D’altra banda, es

⁹⁰⁸ Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 218; Albareda, J., *Felipe V y el absolutismo. Cataluña en un conflicto europeo (1700-1714)*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2002, p. 96.

⁹⁰⁹ León, V., “De rey de España a Emperador de Austria: el archiduque Carlos y los austrias españoles”, dins Serrano, E. (ed.), *Felipe V y su tiempo*, Institución Fernando el Católico (CSIC), Zaragoza, 2004, vol. II, pp. 747-774. La cita és a la p. 753.

⁹¹⁰ León, V., *Carlos VI*, Aguilar, Madrid, 2003, p. 246.

⁹¹¹ Des del primer treball de Pere Voltes (*Barcelona durante el gobierno del Archiduque Carlos de Austria (1705-1714)*, Instituto Municipal de Historia de Barcelona, Barcelona, 1963), han de passar trenta anys fins que arribem al interessant estudi de Virginia León *Entre Austrias y Borbones...*. Més recentment, Torras Ribé a fet una interessant aportació a *La Guerra de Successió...*, especialment a les planes 137-299. Vegeu també la suggerent síntesi de Joaquim Albareda a *Felipe V...*, pp. 79-105.

⁹¹² Vegeu annex 3.

confirmen les impressions d'Albareda, Torras i León sobre la importància dels factors militars i econòmics com a condicionants de la política de Carles III, ja que va ser en ells on es va centrar gran part de l'actuació dels comuns. En aquest sentit, la documentació i l'actuació de la Conferència mostren un lent procés de canvi que va des d'una permissivitat inicial cap al nou rei a una exigència major en el compliment de la legalitat. Però potser el més interessant sigui observar que es produí un augment de les qüestions relacionades amb afers interns entre els comuns i amb la gestió dels afers quotidians, com ara el port franc, les discussions pel protocol, per l'honor o la mateixa defensa de Barcelona durant el setge de 1706. La nostra atenció es focalitza només en les actuacions dels comuns durant aquells anys i, més concretament, en les actuacions on intervingué la Conferència o se la va invocar. Per aquesta raó, al igual que ha succeït amb els anys de Felip V, hi ha molts episodis i conflictes del govern de Carles III que no tractarem en les següents línies, i d'altres només els apuntarem lleugerament. Això fa que la nostra visió posi un èmfasi especial en els conflictes i temes que succeï a Barcelona en el dia a dia d'aquells anys, i que les problemàtiques de l'interior de Catalunya (tant importants en el govern de Carles III) només apareguin en comptades ocasions.

Cal dir que molts temes es repeteixen enormement al llarg dels anys, com ara les discussions sobre el protocol o les protestes per la situació militar. Una exposició cronològica dels fets resultaria excessivament llarga i redundant, però sobretot ens dificultaria l'adquisició d'una imatge de conjunt, que és molt necessària per valorar l'acció del govern del pretendent austríac. Per aquesta raó pensem que la divisió temàtica facilita una millor comprensió de les tipologies dels conflictes i de la seva entitat. En aquest sentit, hem organitzat les següents planes en cinc apartats. Primerament analitzarem un episodi molt concret que fa de pont entre el regnat de Felip V i el de Carles III: les conferències d'octubre-desembre de 1705. Són uns mesos interessants, ja que les institucions catalanes es van trobar en la conjuntura d'un rei que ja no governava (Felip V) i un que encara havia de governar (Carles III). En aquest context, la Conferència va assolir una rellevància que està fora de dubte. En segon lloc, ja en dels anys de govern de Carles III, analitzem aquells temes que ens parlen d'una normalització de la Conferència com a mecanisme vàlid per solucionar conflictes interns. En ell recollim tots els enfrontaments que es produïren entre els comuns durant 1706-1712 que són indicatius d'una certa estabilitat i normalitat política, malgrat l'excepcionalitat provocada per la guerra. Són problemàtiques que mai no van conduir

a un enfrontament directe amb el monarca, sinó que més aviat foren els comuns que, a iniciativa pròpia, ajudaven i proposaven solucions al rei. En tercer i quart lloc fixem la nostra atenció en les qüestions de caire econòmic i militar, les quals produïren més d'una topada rellevant i greu entre les institucions i Carles III. Per últim comentem un seguit de conflictes per qüestions pròpiament constitucionals, que contenien el germen d'una possible ruptura entre el rei i la terra de no haver-se adaptat el primer a les exigències de la segona. Tot i que no sempre són oposicions frontals, en el rerefons de tots ells, normalment hi ha un advertiment al monarca sobre les seves obligacions i els límits de la seva autoritat.

5.1.1. Les conferències de 1705. Qui mana a Barcelona?

Seguint el fil de la nostra història, cal centrar ara l'atenció en el conegut setge de 1705. L'episodi, profusament recordat i estudiat per nombrosos memorialistes i historiadors,⁹¹³ no ens interessa pròpiament, ja que la Conferència, prohibida des de febrer passat, no es va reunir en cap moment (a diferència del que havia succeït als dos setges anteriors). Allò que potser és molt menys conegut i que per nosaltres resulta més rellevant, és el que succeí just després. Al llarg de les planes anteriors hem procurat mostrar el deteriorament progressiu de les relacions entre la monarquia i les institucions. Carles III, l'arxiduc, arribava amb la promesa d'una nova manera de governar, més respectuosa de les Constitucions, avalada pels anglesos en el pacte de Gènova. El pretendent austríac convocà Corts gairebé de seguida (el 5 de desembre) però abans passà un mes i mig en el qual a Catalunya es vivia amb una situació legal indefinida i d'expectació. La lectura atenta dels fets ens mostra com en aquesta context la Conferència dels Tres Comuns va esdevenir de nou l'òrgan director de les institucions catalanes, les quals no van prendre cap decisió de relleu sense comptar amb el seu suport i consell.⁹¹⁴ El que resulta més sorprenent de tot, és que la convocatòria de la

⁹¹³ Sense cap voluntat de recollir totes les fonts sobre el setge cal destacar: Castellví, F. *Narraciones...*, vol. I, pp. 519-564; Mas, E., *Diari...*, pp. 561-592 (aquest autor fa un recull gairebé diari del setge); López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, pp. 244-248; Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, pp. 540-546; Barreda Fontes, J. M., “Una fuente inédita...”, pp. 646-658. Entre les historiadors, la referència ineludible és Porta, A., *La victòria...*, pp. 523-589. Vegeu també Albareda, J., *Els catalans...*, pp. 186-200; Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 127-146.

⁹¹⁴ En un altre lloc ja he pogut esposar breument l'actitud de les institucions durant aquells dies. Vegeu Martí Fraga, E., “Les institucions Catalanes davant l'arribada de l'arxiduc Carles. Octubre-desembre de

Conferència es produí a iniciativa dels comuns i sense demanar permís a ningú. En el moment que s'adonen que els decrets de Felip V ja no tenien vigència, no dubtaren en cap moment en tornar-la a reunir per solucionar els problemes que s'estaven plantejant en el govern de la ciutat. Una dada il·lustra el relleu que assolí: entre el 14 d'octubre (quan entraren les tropes aliades a Barcelona) fins al 5 de desembre (obertura de les Corts) es produïren un mínim de 21 reunions, el que suposa una mitjana de 3 reunions setmanals. Pel relleu de la Conferència i perquè els dies posteriors al setge han estat poc treballats pels historiadors, val la pena analitzar-los amb detall.

El dia 4 d'octubre el virrei Velasco comunicava a la Diputació i al Consell de Cent la necessitat de capitular la plaça a les tropes de Carles III. Immediatament les dues institucions feren uns memorials recollint les condicions que ells consideren que s'havien de respectar fer efectiva la rendició.⁹¹⁵ Cinc dies més tard les tropes locals entregaven el baluard del Portal de l'Àngel a les tropes angleses i es fixava el dia 14 per la seva entrada. Els problemes començaren aviat. Primer va ser l'intent per part del virrei Velasco d'emportar-se els papers de la *Mulasa* i els *Anales* de Feliu de la Penya. La *Mulassa* eren uns documents que entre altres coses, contenien llistes de persones empresonades.⁹¹⁶ El fet que se'ls volgués emportar era un indicatiu clar de voler tenir controlades a les persones desafectes al duc d'Anjou. D'altra banda, el dia 13 començaren a produir-se greus tumults pels carrers de Barcelona, on el poble va començar a perseguir els seguidors de Felip V. La situació es complicà al dia següent, quan amb l'entrada de l'exèrcit aliat també entraren miquelets descontrolats i alliberaren els empresonats. Per unes hores a Barcelona va regnar el descontrol més absolut. Aquesta situació motivà contactes entre la Diputació, Consell de Cent i Braç Militar, els quals sortiren al carrer i feren rondes diàries a la nit per tal de calmar a la població.⁹¹⁷ La situació semblava tan greu, que el Braç Militar suggerí a la Ciutat i a la Diputació una reunió de representants dels tres comuns amb el príncep Antonio de Lienchestein per solucionar el problema. El dia 18 la Inquisició protestava pels allotjaments de les tropes al seu palau, ja que perillarien els "papers de secret" i l'arxiu reial.

1705", dins DD.AA., *Antoni Saumell i Soler. Miscel·lània in memoriam.*, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2007, pp. 357-372.

⁹¹⁵ Els memorials es troben a MNA, vol. XXV, p. 208 i ss.

⁹¹⁶ Segons Castellví eren *el norte y compendio del Real Archivo*. L'autor explica amb detall la negativa de Francesc Aloy d'entregar-li aquest document. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 549. El conflicte no és solucionar de seguida, va caldre la intervenció del Braç Militar, el qual exigí a la Diputació que actués. Finalment, el dia 20 els documents eren tornats a terra.

⁹¹⁷ Mas, E., *Diari...*, p. 591.

Però a la vegada que es produïen aquests esdeveniments a escala institucional l'arxiduc començà a posar els mitjans per aconseguir una normalitat política. El mateix dia de l'entrada de les tropes a Barcelona, Carles III nomenà a sis persones amb la finalitat que anessin a visitar cadascun dels Tres Comuns per demanar-los que vetllessin per la quietud pública.⁹¹⁸ El 20 d'octubre Milord Peterborough tingué una reunió amb el Consell de Cent, la Diputació i un "Braç Militar" que els textos defineixen com "junta del excel·lentíssim Braç Militar anomenadas per sa Magestad".⁹¹⁹ A la reunió Peterborough féu arribar a la Ciutat i als diputats una carta amb 11 punts que Carles III volia que tractessin i que mostraven les preocupacions del nou rei.⁹²⁰ El monarca posava èmfasi especial en la qüestió militar, ja que demanava que vetllessin per l'aplicació de la justícia i la quietud pública, per l'expulsió dels miquelets, els demanava lloc per allotjar els oficials militars i els malalts, sobre l'adquisició i fabricació d'armes, etc. Però juntament amb aquestes mesures, el document recollia tres temes prou importants: la necessitat de convocar Corts, la disposició del besamans i entrada pública del rei i la necessitat que els comuns escrivissin a les màximes autoritats d'Anglaterra, Holanda i Austria sobre la seva fidelitat a Carles III. El Consell de Cent considerava que el memorial era massa important perquè cadascú pogués decidir per sí sol i decidí convocar la Conferència dels Tres Comuns amb la finalitat de *tractar i conferir tot lo que se oferesca acerca lo contengut i expressat en dit paper*.⁹²¹

A partir de l'entrada dels aliats a Barcelona, el dia 14, els comuns només van trigar set dies a reunir de nou la Conferència.⁹²² A la proposta dels consellers els altres

⁹¹⁸ En concret el rei va nomenar: comte de Savalla, Miquel de Pinós, Joan de Pinós, Felip Ferran, Francisco Sans i Miquel i un sisè que no es recull el nom. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, dia 14 d'octubre de 1705.

⁹¹⁹ LLDC, 1B, II, 214 fol. 319r. Aquest fet era important perquè confirma el que ja deia un memorial anònim de l'època: l'existència d'una *junta a título de Braço Militar por la qual se dirigian las operaciones de Cataluña hasta que el Archiduque hubo entrado en Barcelona* (Fernández i Cervantes, M., "Espionatge...", p. 248). La duplicitat de Braços està constatada a més a més, pel mateix Llibre de deliberacions del Braç Militar, que també recull l'existència d'una "junta d'eclesiàstics formada per sa Magestad" (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 378r.). Això demostra que Braç Militar que mencionen els dietaris que assisteix a la reunió era diferent del Braç Militar laic de Barcelona del que estem parlant en aquest treball. Sembla que aquesta duplicitat ens parla a favor de què el nou rei encara no es refiava de les institucions catalanes i havia format dos braços especials, composts per persones fidels a la seva causa que substituïen a les institucions de barcelonines. Reforça aquesta impressió el fet que el Llibre de deliberacions del Braç en cap moment mencionés la reunió amb Peterborough, la qual cosa era indicativa de que no va assistir.

⁹²⁰ Assistiren, en nom de la Diputació, Josep Oliver i Boteller i Ramon Codina i Farreres, en nom del Consell de Cent, Joan Magí Barrera i Anton Cortés y Andrade i per part de la "junta dels Braç Militar", el marquès de Besora i Josep de Pinós. Cfr. LLDC, 1B, II, 214, fol. 319r.

⁹²¹ LLDC, 1B, II, 214, fol. 318v.

⁹²² Els fets recollits fins ara mostren amb claredat que les tres institucions actuaven a la vegada tot i no tenir reunions: les tres es coordinaren per fer rondes de nit, es consultaren mútuament sobre alguns

dos comuns van respondre afirmativament i el 23 d'octubre s'iniciaven les conferències a la Diputació.⁹²³ Durant els dies següent (24-27 d'octubre) es va reunir conferències per confeccionar les cartes que s'havien d'escriure a les autoritats estrangeres⁹²⁴ i la resposta al memorial dels 11 punts. A la vegada també va tenir lloc una reunió d'advocats dels Tres Comuns per tractar alguns aspectes més concrets, els quals el dia 27 entregaren el document al Consell de Cent.⁹²⁵ Els textos finals van ser presentats als comuns que els van enviar al rei seguint fil per randa el model aconsellat per la Conferència.⁹²⁶ A partir d'aquesta Carles III va demanar amb freqüència als comuns ajuda en les seves necessitats econòmiques i militars, a la vegada que els consultava la legalitat d'algunes pràctiques de govern que volia imposar. Així, si a la reunió del dia 20 els entregava una carta amb 11 punts, el dia 26 d'octubre els feia arribar una altra carta on els demanava un préstec de 1500 lliures a cadascú, que aixequessin un regiment de 1000 homes i que li fessin arribar una llista detallada de les persones que estaven insaculades a la Diputació i al Consell de Cent.⁹²⁷ El 29 el rei consultà als comuns la legalitat de crear una Junta Reial formada per vuit persones⁹²⁸ i el 5 de novembre es decidia convocar les Corts, que es celebrarien a inicis de desembre. Davant aquest conjunt de mesures de govern que afectaven la totalitat del Principat, els comuns decidiren que, per tal que *se logre lo major acert possible*, calia encarregar-les a la Conferència o als assessors dels Tres Comuns. Cal tenir present que la consulta sobre la constitucionalitat de la Junta Reial la feia el rei perquè “no ho havia volgut executar sens primerament donar-ne part a sas senyories perquè si tenian algun reparo en ordre a

---

conflictes com la Mulassa o el problema dels allotjaments a la seu de la Inquisició. No era casualitat que a l'hora de voler calmar la situació Carles III enviés els seus homes a aquestes tres institucions i no unes altres: sap que són les més influents en la societat i les que millor poden controlar a la població. Semblantment resulta interessant un petit detall que succeí el mateix dia 20. Aquest dia arribaven dues cartes al Braç Militar procedents de les Juntes del Braç Militar i del Braç Eclesiàstic formats pel rei, els quals responen a les queixes de la Inquisició. El Braç Militar considerava que l'assumpte era greu i “dessitjant lo acert han acordat suspendre resolució fins a tenir notícia de la que pendran los comuns de la Ciutat y Deputació (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 378r.). És a dir, no volia actuar fins a saber el parer dels altres dos comuns: exactament la mateixa dinàmica que observàvem entre les institucions abans de 1705.

⁹²³ Assistiren per part de la Ciutat Magí Barrera i Antoni Cortés, per la Diputació Domingo Fogueras, Pere Oliver i Joan B. Reverter, i per part del Braç Militar Josep Vilana i el Salvador Massanés.

⁹²⁴ Cfr. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 323r.

⁹²⁵ LLDCC, 1B, II, 214, fol. 328v.

⁹²⁶ Cfr. MNA, vol. XXV, p. 215; DDP, N-103, fol. 223/2v. I LLDCC, 1B, II, 214, fol. 328r. i ss.

⁹²⁷ Cfr. MNA, vol. XXV, p. 221 i DDP, N-103, fol. 221r.

⁹²⁸ Sobre aquesta Junta d'Estat vegeu l'estudi de León, V., *Entre Austrias...*, p. 52. Va ser aquesta Junta la que va instar a Carles III a convocar les Corts i la que va proposar a Ramon Vilana Perlas com a secretari, després que haguessin rebutjat aquest càrrec Narcís Feliu de la Penya i Joan B. Reverter. El primer es va negar perquè no volia *dejar la tarea de los Anales de Cataluña que escribía*. El segon, que havia retornat a Barcelona ocultament tot trencant el càstig d'exili que se li havia imposat a la primavera, també s'excusà perquè *su genio era muy retirado* (vegeu Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 559-560).

son servey seria servit de que les participassen per lo dessig que tenia de honrar y affavorir a sas amabilíssims fills i vasalls”,⁹²⁹ la qual cosa mostra un canvi d’actitud notable respecte al govern de Felip V. El tema fou encarregat a una junta d’advocats dels Tres Comuns que al dia següent ja tenia confeccionada la resposta afirmativa sobre la constitucionalitat de la demanda.⁹³⁰

Respecte a les clàusules que havia de jurar el rei, la Conferència i els advocats dels Tres Comuns confeccionaren els papers que cada comú presentà a Carles III sobre el contingut del jurament i les mercès que demanaven. Si el 28 d’octubre el rei sol·licitava a la Diputació i al Consell de Cent *copia autèntica del juramento que su magestad tendrá que prestar el dia de su entrada*,⁹³¹ la Conferència i els advocats començaren a reunir-se la mateixa tarda.⁹³² El Consell de Cent volia recuperar el dret de la insaculació, la jurisdicció sobre les viles de Flix i Palma i la custòdia de les seves armes i muralles. De tots aquests drets havia estat desposseït el 1653. La Diputació exigia la plenitud de la insaculació i el Braç Militar que s’escoltessin les demandes dels altres comuns. El rei s’assabentà d’això el mateix dia 31 i comunicà als comuns que “sols entenia jurar i confirmar les Constitucions i privilegis i demás prerrogativas concedidas al Principat així com se trobavan gosadas en lo estat de mort de Carles II”.⁹³³ En el fons, veiem una voluntat clara de frenar els memorials, ja que acceptar les Constitucions tal com es demanaven era atorgar als comuns massa poder. La reacció de les institucions, fou audaç. Decidiren fer recaure tota la responsabilitat en la Conferència, de manera que fos ella qui valorés la conveniència o no de presentar el memorial, tot i la insinuació reial.⁹³⁴ Així ho manifestaven els consellers, els quals van decidir que si la Conferència acordava que calia presentar el memorial ells el presentarien i “en cas que després de practicar i premeditar dit fet en dita Conferència acordaran los comuns de la Deputació y Braç militar deixar de donar i de posar en sa Real ma dit memorial en est cas se dixé de donar y presentar lo referit per part desta ciutat”.⁹³⁵ La Conferència estava substituint totalment l’acció dels comuns. Els seus membres consideraren que la situació mereixia assumir riscos i que calia presentar els

⁹²⁹ DDP, N-103, fol. 233r.

⁹³⁰ Cfr. N-103, fol. 234r. i 235r., MNA, vol. XXV, p. 227. La junta estigué formada per tres assessors de la Diputació (Pau Romà, Rafael Bruguera, i Ramon Codina i Farreres), dos de la Ciutat (Ramon de Salovera i Ignasi Pi de Riu) i dos per part del Braç Militar (Francesc Toda i Gil, Plàcid Copons).

⁹³¹ MNA, vol. XXV, p. 218.

⁹³² Es reuniren els dies 28, 30 i 31 d’octubre i l’1 de novembre.

⁹³³ DDP, N-103, fol. 236r.

⁹³⁴ Cfr. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 337r.

⁹³⁵ LLDCC, 1B, II, 214, fol. 337r.

memorials, cosa que es féu l'1 de novembre.⁹³⁶ La reacció reial davant la desobediència va ser moderada. El 4 de novembre el rei responia a les cartes dels comuns tot reafirmant que el seu jurament seria segons el model vigent amb Carles II però deixava la porta oberta a tractar els temes demanats més endavant.⁹³⁷ La notícia van ser ben rebuda pels comuns, que consideraren que en el futur podrien recuperar aquests privilegis. La pressió exercida, al cap i a la fi, havia servit per arrencar del rei un compromís que en aquell moment era més esperançador del que havia ofert Felip V.

La qüestió sobre l'aixecament del regiment i el préstec també van portar els seus maldecaps a Carles III. Tant la Diputació com el Consell de Cent van estar inicialment d'acord en aixecar el regiment.⁹³⁸ La Ciutat, considerava que la demanda tenia dues parts: d'una banda l'aixecament del terç, de l'altra decidir la planta, els sous, els socors i les entrades del regiment. El primer tema fou encomanat a una junta formada pels consellers i 4 persones “los quals premediten, practiquen y discorren los medis més efectius, promptes y proporcionats per més facilitar la lleva”.⁹³⁹ El segon tema, en canvi, considerava que s'ha de tractar amb la Diputació, de tal manera que es nomenen a dues persones, que havien de fer un paper perquè el Consell de Cent pugués “en vista de son contingut passar a resoldre lo fahedor”.⁹⁴⁰ Sense dir-ho explícitament, el segon aspecte del problema s'estava encomanant a una Conferència de dos comuns, on el Braç Militar estava exclòs.⁹⁴¹ Però el prestigi de la noblesa feia convenient que hi participés, per a la qual cosa la Diputació proposà al Consell de Cent que s'incorporessin els membres del Braç Militar a la Conferència. La Ciutat hi va estar d'acord, i justificà l'absència del Braç per què s'havia “deixat inadvertidament fer-se dita comissió” als seus membres. La Conferència es reuní els dies 11, 12, 13 i 17 de novembre. En aquesta última data, els representants enviaven dos memorials al comuns explicant els oficials que havien de tenir el regiment i el sou que cobraven.⁹⁴²

⁹³⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 214, DDP, N-103, fol. 236v. Els memorials que presentaren es poden trobar, entre altres llocs, a MNA, vol. XXV, p. 228-230.

⁹³⁷ Concretament, el rei es justificava dient que no podia *su Magestad el resolverse en materia tan dilatadas en este instante* però els prometia que *no tardaran de recibir de su liberal y piadosa mano qualesquiera consuelos y acrecentamientos que merecen* (LLDCC, 1B, II, 214, fol. 340v.).

⁹³⁸ Cfr. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 331-332; DDP, N-103, dia 28 d'octubre.

⁹³⁹ LLDCC, 1B, II, 214, fol. 334v.

⁹⁴⁰ LLDCC, 1B, II, 214, fol. 335r.

⁹⁴¹ Però de que aquesta reunió era una Conferència no podem dubtar, ja que fou el mateix Consell de Cent qui, set dies més tard, el dia 4 de novembre, es referí a ella com la *Excel-lentíssima Conferència* (cfr. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 340v.).

⁹⁴² Els soldats cobraven 3 lliures de entrada i tres sous per dia.

El dia 18 la Diputació encarregà a una novena que tractés la deliberació de la Conferència. La novena considerà que la Diputació no podia fer un regiment de 1.000 homes, sinó que aquesta hauria de ser de 500 perquè “lo mayor fors que poden arribar las facultats de dita Generalitat és lo número de cinc-cents homens (...) lo que en altres semblants ocasions se ha acostumat servir a sos reys”.⁹⁴³ Els diputats decidiren seguir el parer de la novena quant al nombre de soldats del regiment, però van estar d’acord amb el sou fixat per la Conferència i la distribució dels càrrecs.⁹⁴⁴ La Ciutat, en canvi, després de veure el parer de la Conferència acceptà la planta que aquesta suggeria i encomanà a la vint-i-quatrena de guerra l’execució del mateix.⁹⁴⁵ El conflicte revifà cap al 28 de novembre, quan els coronels dels regiments de la Ciutat i de la Diputació, Jaume Cordelles i Miquel de Lentorn, protestaren als comuns per la necessitat que tenien de sous més alts i més oficials. El tema novament fou encomanat a la Conferència que es reuní entre els dies 29 i 30 de novembre i el dia 1 de desembre presentava una resposta.⁹⁴⁶ La qüestió del préstec de 1.500 lliures es desenvolupà paral·lelament al del regiment i, inicialment, també el Braç estava exclòs. Fou el Consell de Cent qui demanà la seva incorporació.⁹⁴⁷ Durant els següents dies la Conferència es reuní i el 14 de novembre envià el seu consell als comuns.⁹⁴⁸ A la Ciutat li suggeria fer censals i que demanés a gent particular que contribuís amb el préstec. Els consellers ho acceptaren però es comprometeren només a costejar la meitat de la quantitat demanada.⁹⁴⁹ La Diputació, per contra, després de consultar-ho amb els assessors considerava que no podia fer el préstec “sens tenir exprés poder i consentiment dels tres braços en Corts”.⁹⁵⁰ Els casos de la formació dels regiments i del préstec ens mostren com tot i el gran protagonisme que a la Conferència se li va atorgar, això no anul·lava l’acció dels comuns, els quals podien no seguir els consells donats.

⁹⁴³ DDP, N-103, fol. 257v.

⁹⁴⁴ Cfr. DDP, N-103, fol. 251v.

⁹⁴⁵ Cfr. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 364v. i ss. Cal dir que el Braç Militar també hi va estar d’acord amb la decisió de la Conferència, tot i que no l’esmentem perquè en el seu cas no hi ha repercussions pràctiques. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 419r. i v.

⁹⁴⁶ El conflicte és molt llarg i conté un punt de complexitat en el que potser no paga la pena entrar. Vegeu LLDCC, 1B, II, 214, fol. 384r. i ss. i DDP, N-103, fol. 274; La deliberació de la Conferència es troba a LLDCC, 1B, II, 215, fol. 5 i ss. Tot i així, podem afegir que l’obertura de les Corts el 5 de desembre impossibilità que el tema fos tractat per la Conferència, ja que durant el període de Corts la Diputació desapareixia i per tant no es podien reunir les conferències. El Consell de Cent encomanà aleshores el tema als consellers i a la Junta de guerra (cfr. LLDCC, 1B, II, 215, fol. 43v.).

⁹⁴⁷ LLDCC, 1B, II, 214, fol. 341r. i v.

⁹⁴⁸ LLDCC, 1B, II, 214, fol. 352v.

⁹⁴⁹ MNA, vol. XXV, p. 233. Els consellers nomenaven una junta formada per una vuitena, el Clavari i els consellers per decidir com fer els censals i ho comunicà al rei (cfr. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 355r.).

⁹⁵⁰ DDP, N-103, fol. 257r. Tot i així, ho tornarà a consultar amb una novena la qual reafirmà que *resta impossibilitat (...) lo consistori de servir*, si més no a través de censals (cfr. DDP, N-103, fol. 257v.).

Un altre tema que també afectà l'acció dels Tres Comuns fou la convocatòria de les Corts, prevista per a principis de desembre. Aquesta vegada fou el Braç Militar qui emprengué la iniciativa de demanar una reunió dels advocats dels tres comuns per parlar del tema.⁹⁵¹ Els dos van estar d'acord, conscients que així s'aconseguiria "lo consuelo dels comuns i particulars de aquest principat, conservació de sos privilegis i exempcions i més prompta expedició i abreviació de la Cort".⁹⁵² Els advocats havien de confeccionar uns apuntaments sobre els temes que s'haurien de legislar a les Corts, de manera que fos un guió de treball inicial. Els documents no ens permeten saber quins assessors van assistir-hi ni quantes reunions es van fer, però sí que sembla clar que aquestes reunions van tenir lloc durant la segona quinzena de novembre i principis de desembre.⁹⁵³ Els fruits foren uns llargs apuntaments (ocupen més de 20 folis) que el Dietari de la Diputació recull el 17 de desembre, un cop iniciades les Corts.⁹⁵⁴ En total es proposaven 98 modificacions o millores respecte a les constitucions que Felip V havia aprovat el 1702.

Si bé en els temes apuntats fins al moment ressalta amb llum pròpia el paper director de la Conferència, aquests no van ser els únics. Lluny del que pugui semblar, els mesos d'octubre i novembre de 1705 es produïren altres episodis que forçaren la intervenció dels comuns. En molts d'ells, l'apel·lació a la Conferència com a mitjà de solució va ser un recurs habitual. De problemes, certament, n'hi hagueren, com ara quan els diputats protestaren pels danys que la guerra estava ocasionat a l'estanc del tabac, pels abusos que cometien persones suposadament vinculades a Carles III a les vegueries del Principat i finalment pels excessos de les tropes aliades a Tarragona, Girona, Vic i Figueres.⁹⁵⁵ Semblantment el Consell de Cent es negava a donar al príncep Antonio de Lienchestein les armes que havia pres a l'enemic perquè estaven destinades al regiment

⁹⁵¹ Això fou l'11 de novembre. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 418r.

⁹⁵² LLDDP, N-267, fol. 305r. Cfr. també MNA, vol. XXV, p. 234.

⁹⁵³ Això està confirmat pel LLDBM, el qual ens informa que el Braç Militar es veia forçat a substituir (el 26 de novembre) a dos dels quatre representants que té en aquestes reunions, els quals *feyan los apuntaments per la abreviació dels negocis concernents (...) de la Cort*. (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 426). Per part del Braç Militar intervingien en aquesta comissió Josep Minguella, Josep Solà y Guardiola, Felip Ferran i Joan Llinàs. El problema sorgí quan Josep Minguella va ser escollit jutge de la Reial Audiència i el Josep Solà com assessor del Braç Militar, la qual cosa va fer que aquests dos fossin substituïts per Salvador Massanés i Rafael Bruguera.

⁹⁵⁴ DDP, N-103, fol. 283, 2r.

⁹⁵⁵ Els dietaris, ens diuen, entre altres coses, que s'agafaven diners dels oficials de la Diputació i que s'adquirien robes sense pagar-ne el preu. Cfr. DDP, N-103, dies 27 d'octubre i 11 de novembre.

de la Ciutat,⁹⁵⁶ protestà per les conseqüències negatives que estava ocasionant el segrest del pa i l'entrada de moneda estrangera per l'economia, a més de la qüestió sobre la Lleuda reial.⁹⁵⁷ En aquest context, a finals de novembre, retornaven els problemes d'ordre públic. El 22 de novembre *corrió voz que avían querido matar a Don Antonio de Paguera y Aymerich* i el dia 23 *la voz fingida de querer matar al rei*.⁹⁵⁸ El fet produí nous tumults pels carrers de la ciutat, quan el poble començà a perseguir els partidaris del rei borbó. La situació era realment greu, de manera que el Braç Militar instà als altres dos comuns a vetllar per la quietud pública. Els comuns sortiren al carrer a fer rondes nocturnes. El 26 de novembre semblava que la situació estava més controlada. Aquell dia el Braç rebia dues cartes: una era del Príncep Antonio on els agraià el seu paper en apaivagar els tumults; l'altra procedia del capità Basset, que demanava a la noblesa que intercedís davant Carles III, l'arxiduc, per enviar més tropes i conquerir València. El Braç considerava que els dos temes eren greus i que calia reunir novament a la Conferència per tractar-los.⁹⁵⁹ La Ciutat va estar d'acord, però la Diputació s'excusà dient que davant la imminència de la convocatòria de les Corts no valia la pena reunir la Conferència per aquest tema. La Conferència no es reuní.

Les Corts s'iniciaren el 5 de desembre, però abans encara es produí un altre incident de relleu on la Conferència podia haver jugat un paper ben destacat: el control insaculatori. El problema s'havia iniciat pocs dies després de l'entrada de les tropes a Barcelona. El 26 d'octubre Carles III demanava als comuns la llista de les persones insaculades a les bosses del Consell de Cent i de la Diputació, i el 17 i 18 de novembre, quinze dies abans de la renovació dels consellers de Barcelona, Carles III reinsaculava a les persones que el virrei Velasco havia desinsaculat.⁹⁶⁰ Lògicament, la maniobra tenia com a finalitat situar dins les institucions catalanes el major nombre possible de persones fidels. Semblantment, les Corts estaven previstes que s'obrissin el dia 28 de novembre, però la seva obertura es retardà, la qual cosa provocà una dura protesta del

⁹⁵⁶ Cfr. LLDC, 1B, II, 214, fol. 346v. Finalment la Ciutat acceptà donar les armes, però ho féu per la pressió exercida pel rei.

⁹⁵⁷ El conflicte per l'entrada de moneda estrangera tingué una història ben llarga, que arribà fins ben entrat 1707. La Conferència dels Tres Comuns, com veurem més endavant, tornà a tenir un paper clau en la seva solució. Per una primera aproximació vegeu Crussafont i Sabater, M., "El problema monetari després de la guerra dels segadors", dins *Actes del segon congrés de Recerques*, Lleida, 2002. La Lleuda reial era un impost que gravava sobre les mercaderies, fou suprimida a les Corts de 1705, afavorint de manera notable al desenvolupament comercial.

⁹⁵⁸ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 544.

⁹⁵⁹ LLDBM, G-69, fol. 426r. Vegeu també, N-103, fol. 263r. i MNA, p. 78.

⁹⁶⁰ Cfr. LLDDP, N-267, dia 18 de novembre de 1705 i MNA, vol. XXV, p. 751. Tot això es pot seguir també en els Llibres de l'ànima de la Diputació. Cfr. ACA, Generalitat, G-81/4.

Braç Militar.⁹⁶¹ Per si fos poc, el 2 de desembre Carles III emetia dos decrets pels quals anul·lava totes les mercès concedides per Felip V i demanava als comuns que esborressin dels seus llibres tota referència a aquests títols, com si mai haguessin gaudit d'ells i *poniendo una multa de mil libras a quien no obedeciere con la debida puntualidad*.⁹⁶² La reacció del Braç i de la Ciutat davant els decrets de Carles III, que suposaven una clara interferència en els seus drets, no es va fer esperar. El primer decidia encomanar als seus assessors i a la Conferència la decisió sobre si havien d'obeir o no el decret reial.⁹⁶³ La proximitat de les Corts feia que no hi hagués temps per reunir als representants dels comuns. A més, la consulta als assessors del Braç va ser afirmativa, en el sentit que consideraven que el Braç havia d'obeir el decret reial.⁹⁶⁴ La Ciutat encomanava la qüestió a una junta de conselleres i sis persones, que van resoldre el mateix.⁹⁶⁵

El dia 5 de desembre s'iniciaven les Corts de Carles III, l'arxiduc, unes Corts que en paraules de Feliu de la Penya *concluyéronse a gusto del Rey y Vasallos* i que milloraven de manera notable les fites aconseguïdes en les passades Corts de 1701-1702. Havien passat només dos mesos des de que Carles III havia posat peu a Catalunya, i en aquest temps havia pogut veure com ressorgia amb força una mecanisme institucional que podia qüestionar cadascuna de les seves mesures de govern. Sembla que els fets posteriors al setge de 1705 indicaven que la Conferència, tot i haver estat anul·lada feia vuit mesos, s'havia convertit en un instrument necessari per a la vida política del país.

5.1.2. El retorn a la normalitat política

Les Corts de Carles III van ser una autèntica carta de presentació del nou rei. A nivell econòmic suposaren la consagració dels projectes que combinaven el comerç lliure amb el proteccionisme, que ja havia propugnat Feliu de la Penya anys abans en el seu conegut llibre *Fènix de Catalunya*. A banda de la supressió de nombrosos impostos

⁹⁶¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 436r.

⁹⁶² Els decrets es troben, entre altres llocs, a LLDBM, G-69, fol. 439-441 i a MNA, vol. XXV pp. 85-86.

⁹⁶³ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 438.

⁹⁶⁴ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 443-445.

⁹⁶⁵ Cfr. LLDBM, 1B, II, 214, dia 4 de desembre.

que gravaven el comerç, com ara la lleuda reial o el de capitania general, també es concediren moltes de les propostes que en el seu moment havia fet Feliu, com és el cas de la Companyia Nàutica, el Port Franc o el permís d'enviar anualment quatre vaixells catalans a Amèrica. A tot això s'afegia el retorn de l'impost de la Nova Ampra a la Generalitat, el que suposava una font d'ingressos considerable. A nivell polític i institucional, tres van ser les grans fites que s'assoliren: la regulació dels allotjaments de les tropes, el retorn del control de les insaculacions i la millora i perfeccionament del Tribunal de Contrafaccions⁹⁶⁶. D'altra banda, s'ha de reconèixer que una part de la legislació aprovada, va estar marcada pel desigs dels comuns que no es tornessin a repetir alguns dels esdeveniments dels anys anteriors, com ara la revisió de les estafetes, les apel·lacions als tribunals, el dret del jurament de *non revelando* sobre els assumptes tractats a les reunions dels comuns, etc. Les Corts de Carles III van ser importants també perquè la constitució XVIII donava forma legal a les Conferències dels Tres Comuns. S'assegurava així la pervivència d'aquest mecanisme assessor, i s'impedia que en el futur algun rei pogués perseguir-lo tot al·legant l'absència d'un fonament legal que la validés. Vist en el seu conjunt, les Corts van finalitzar, com digué Feliu de la *Penya a gusto del Rey y Vasallos*. Aquesta visió, contrasta amb la perspectiva que més tard donà el comte de Robres, el qual considerava que l'objectiu principal de les Corts havia d'haver estat *el armarse, no con milicias tumultuarias, sino con buenos regimientos de caballería e infanteria de la nación, facilitando sus levas con una total extinción rigurosa de migueletes* i no per contra, la producció d'un gran nombre de *Constituciones que se debían esperar tiempos más sosegados*.⁹⁶⁷ Veient tots els problemes militars que tingué posteriorment Carles III, cal reconèixer que part de raó no li faltava.

Perquè la situació militar va ser des de bon començament un maldecap per la nou monarca. Encara no s'havien tancat les Corts, quan el 27 de març apareixien els primers vaixells francesos per iniciar el setge de la Ciutat. El cert és que si el 31 es tancaven les Corts, dos dies després es constatava ja la presa de posicions al voltant de Barcelona per part dels 30.000 combatents de l'exèrcit franco-espanyol, iniciant-se

---

⁹⁶⁶ Voltes Bou, P., "Las cortes tenidas en Barcelona por el archiduque Carlos de Austria", *Boletín de la Real Academia de Buenas letras de Barcelona*. XXVIII, Barcelona, 1959; González, M., "Les corts Catalanes de 1705-1706", *L'Avenç*, 206, Barcelona, 1995 pp. 383-388; Torras Ribé, J., M., *La Guerra de Successió...*, pp. 146-167; Albareda, J., "Les Corts de 1701-1702 i 1705-1706. La represa del constitucionalisme", *Constitucions, capítols i actes de Cort...*

⁹⁶⁷ López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 279.

formalment el setge al dia següent, 3 d'abril.⁹⁶⁸ Tal com succeí al 1697 i al 1704, la Conferència dels Tres Comuns va tornar a esdevenir l'instrument escollit per les institucions a l'hora de coordinar la defensa de la Ciutat. Així ho reconeixia el mateix Feliu de la Peña: *Hallavanse promptos los comunes para dar providencia prompta a los lanzes, formada conferencia a los tres para las operaciones uniformes.*⁹⁶⁹ Sense entrar a valorar els detalls del setge, cal dir que durant el mes i una setmana que va durar el setge (3 d'abril - 8 de maig), tenim constatades un total de 31 reunions de la Conferència. Si el 31 de març es tancaven les Corts, el dia 3 d'abril a la tarda començaven les reunions⁹⁷⁰ i es decidia encarregar als fusters de la Ciutat que fessin un informe sobre els llocs més protegits de les bombes. Posteriorment es suggerí que el conseller en cap ajudés al comte d'Uhlefeld en la defensa de la capital, que la resta consellers es responsabilitzessin de la elaboració de farina i l'acaparament de llenya per al forn.⁹⁷¹ Al llarg dels dies següents trobarem reunions gairebé diàries dels comuns.⁹⁷² El 18 d'abril la Conferència decidia felicitar al rei per la seva decisió de refugiar-se a Sant Pere de las Puelles, seguint el consell que li havien donat els comuns.⁹⁷³

Mentrestant, els esforços de les tropes franco-espanyoles se centraren en la conquesta de Montjuïc. A partir del dia 12 s'intensificaren els atacs. El 19 la situació ja era ben crítica per part dels defensors dels Castell. En aquest context, els comuns eren ben conscients del perill que patia la ciutat si Montjuïc queia en mans enemigues, perquè des d'aquella posició estratègica era molt més fàcil l'atac a la ciutat. Conscients d'això, la Conferència decidia el 22 de d'abril enviar a Josep Peguera per tal que informés el rei de la manca de tropes al castell i la necessitat de reforçar-lo. Però les

⁹⁶⁸ El desenvolupament del setge està perfectament explicat per Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, pp. 75-107, Feliu de la Peña, N., *Anales...*, pp. 553 i ss; López de Mendoza, A., *Historia de las guerras...*, p. 282-292; Ballacar i Sanna, V., *Comentarios...*, pp. 105-107 i per un manuscrit anònim del setge titulat *Diario del sitio de Barcelona de 1706*, una còpia del qual es conserva a la biblioteca del IUHJVV. Respecte als estudis més recents, cal destacar Torras, J. M. *La Guerra de Successió...*, pp. 167-172 i Colomer Bartrolí, M., "El setge de Barcelona del 1706", dins Alcoverro, A. (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, Ara Llibres, Barcelona, 2006, pp. 123-131. Vegeu també les referències que dona Constants, L. G., "Una crònica inédita..." pp. 80-81.

⁹⁶⁹ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 556.

⁹⁷⁰ DDP, N-104, fol. 303r.; MNA, vol. XXV, p. 115. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 470r.

⁹⁷¹ DDP, N-104, fol. 304r.

⁹⁷² Un detall interessant, i que resulta indicatiu de la voluntat de la Diputació per marcar diferències entre els altres dos comuns, fou la decisió (10 d'abril) d'informar al monarca de que la Conferència dels Tres Comuns s'estava reunint i el nom de les persones que els diputats havien nomenat. La maniobra suposa una novetat en la història de la Conferència, ja que indirectament s'estava demanant l'aprovació reial, un requisit que no era necessari i que cap dels comuns havia fet fins al moment. El monarca responia manifestant com *queda a mi real gratitud muy propensa a tan honrados pensamientos*. La maniobra de la Diputació cal veure-la com un intent de cobrir-se les esquenes davant una possible desaprovació reial de la seva actuació (DDP, N-104, fol. 306v.).

⁹⁷³ DDP, N-104, fol. 308v.; LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 490r.

demandes van ser inútils. La situació era realment crítica. Va ser en aquest context de temor que va morir el conseller en cap, Francesc Nicolau de Sant Joan, el mateix 22 d'abril.⁹⁷⁴ El 25 d'abril el castell era controlat pels enemics i s'inicia el bombardeig a la ciutat. El 28 d'abril Carles III convocava diferents representants de les institucions, entre els quals es trobaven els membres de la Conferència. Els demanava que fessin una lleva de més de 400 homes per dedicar-los a diferents tasques de reforç de les defenses de la ciutat.⁹⁷⁵ La Conferència es reunia el mateix dia i decidia donar el seu vistiplau a les peticions del rei. La Ciutat es responsabilitzava de fer la lleva i la Diputació pagaria les despeses, que serien 60 lliures diàries. El Braç Militar, per la seva banda, assumia la responsabilitat d'aconseguir 50 homes per fer la cortadura i nomenava militars "per a dar calor a esta tant important expedició". El 30 d'abril s'informava al rei de la decisió.⁹⁷⁶ Durant els dies següents s'intensificaren els atacs, a la vegada que la Conferència es reunia matí i tarda per avaluar la situació. Finalment, el 8 de maig, l'armada francesa va abandonar el setge en conèixer la imminent arribada de l'estol aliat davant de Barcelona.⁹⁷⁷ La ciutat semblava salvada. El 9 de maig, la Conferència (a través de Josep Terré Peguera) demanava permís al rei per fer una ambaixada d'agraïment al comte de Peterborough, que havia arribat amb la flota aliada.⁹⁷⁸ A partir del dia 10 les tropes de terra de l'exèrcit franco-espanyol abandonaven el setge.

Durant la retirada, les tropes franceses van cometre no pocs abusos entre la població i les viles per on passaven, la qual cosa provocà que la Conferència enviés novament a Josep Terré al monarca per exigir que posés els mitjans per evitar aquests danys a la població.⁹⁷⁹ Durant els mesos següents la Conferència es va anant reunint. Sembla que es produïren diferències de criteri entre els representants de la Diputació i els del Consell de Cent i Braç Militar. La causa va estar provocada pels diputats, que actuant novament al marge de la resta de comuns, decidiren escriure cartes a la reina de Gran Bretanya, al rei de Portugal i als Estats Generals d'Holanda tot agraint l'enviament de la flota aliada i demanant que aquesta no abandonés Barcelona. La Diputació

⁹⁷⁴ L'episodi és un dels més coneguts del setge. Està narrat amb detall per Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, pp. 95-96. Una altre versió, ben similars i tot i que possiblement molt més viva dels fets es pot trobar a LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 493r.

⁹⁷⁵ En concret demanava 200 homes per fer cortadures i parapets, 50 homes per fer les trinxeres del baluard del rei, 100 homes per ficar terra a Sant Antoni i fer una cortadura i 100 homes més per fer una altra cortadura i netejar la fosa. Castellví també ens confirma aquesta informació i la participació activa dels Tres Comuns en la fortificació de les defenses. Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, p. 101

⁹⁷⁶ DDP, N-104, fol. 315r (document inserit). Cfr. també LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 498r.

⁹⁷⁷ LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 501r.-502r.

⁹⁷⁸ DDP, N-104, fol. 317v.

⁹⁷⁹ DDP, N-104, fol. 322v.

demanava als altres comuns que també escrivissin les cartes. El Braç Militar, per contra, i seguint la mateixa manera de procedir que s'havia fet a l'octubre de 1705, decidí encarregar a la Conferència dels dos comuns "lo modo y la forma de escriure las cartas".⁹⁸⁰ Dos dies després la Conferència feia arribar les cartes als comuns, les quals eren despatxades immediatament.⁹⁸¹ L'armada va abandonar Barcelona camí de València, que era el seu destí original.⁹⁸² La Conferència continuà reunida alguns dies més. El setge de 1706 va servir per mostrar com la vitalitat de la Conferència segia intacta tot i el canvi de monarca.

Al llarg dels anys següents, la Conferència va esdevenir en més ocasions un instrument útil a l'hora de coordinar i ajudar en qüestions militars. Un d'aquests casos el representa la proposta que féu el regne d'Aragó de crear un cos de milícies unides de tota la Corona d'Aragó. El fracassat setge de Barcelona per part de l'exèrcit de les dues corones va servir perquè els aliats fessin una contraofensiva cap a Madrid, conscients que *lo más importante és que el rey Carlos entre en Madrid, pues en caso contrario los aliados, hartos de la guerra, se avendrían a la paz que propone Francia*.⁹⁸³ Carles III entrava a Madrid el 2 de juliol, després d'haver aconseguit l'adhesió del regne d'Aragó. Però la mala rebuda que tingué a la capital i la reorganització de l'exèrcit borbònic va forçar l'abandó de Madrid cap a principis d'agost i la retirada a València. És en aquest context de reagrupament, que a Saragossa es percep la necessitat d'ajudar Carles III amb més tropes i per això neix la idea de crear un cos militar de tota la Corona d'Aragó, pensant que aquesta "unió d'armes" facilitaria la seva mobilitat i seria una ajuda inestimable. L'episodi, del qual Castellví ens parla extensament i que ha estat treballat per Virginia León i Josep Mª Torras,⁹⁸⁴ resulta interessant perquè a l'hora de proposar la qüestió a les institucions catalanes, aquestes delegaren la decisió i el debat a la Conferència. Els fets comencen el 8 d'octubre, data en què els tres comuns reben dues cartes dels jurats i diputats de Saragossa, per la qual expliquen com les dues institucions han tingut *conferencias continuas o de ambos consistorios, de reyno y ciudad con el señor gobernador y consejos* per les quals s'ha vist la necessitat de *uniendo y coligandose esse Principado y los reynos de Valencia y Aragon podrían por su comun*

⁹⁸⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 516v.

⁹⁸¹ En elles, al igual que la Diputació, es suplicava a les autoritats estrangeres que deixessin marxar l'armada perquè per la ciutat "seria dexarla expogada a sa major ruina" (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 518r.). Les cartes es troben als fols. 518r.-523v.

⁹⁸² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, p. 123.

⁹⁸³ AHN, Estado, leg. 993, s.f. Citat per Albareda, J. *Felipe V...*, p. 83.

⁹⁸⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, pp. 338-341; León, V., *Entre austrias...*, pp. 111-113; Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 103-194.

interés y beneficio formar y mantener un cuerpo de milicias para las operaciones más importantes que estigues format per milícies dels tres regnes de la Corona d'Aragó. Amb aquesta finalitat, proposaven als comuns de Catalunya que es fes una reunió de membres dels tres regnes en *la villa de Caspe, ciudad de Alcañiz*.⁹⁸⁵ El Braç Militar deliberava encarregar les dues cartes a una Conferència dels Comuns, cosa que també feren els altres dos comuns.⁹⁸⁶ La Ciutat, a més, afegí la conveniència de tractar també un afer sobre el protocol.⁹⁸⁷

El dia 15 d'octubre s'iniciaren les reunions, que van prosseguir els dies 16 i 19 del mateix mes. Malauradament no coneixem el seu contingut, ja que les fonts no ens proporcionen dades al respecte.⁹⁸⁸ Tot i així, és segur que van haver-hi més reunions,⁹⁸⁹ ja que Castellví ens informa com Catalunya va dir que podia fer una lleva de 6.000 homes, la qual cosa resulta difícil de pensar que no fos fruit del consell de la Conferència. Gràcies als estudis de Virginia León i a les informacions de Castellví sabem que finalment es va poder articular una proposta per la qual s'oferia a Carles III la possibilitat d'un exèrcit format per uns 12.000 homes (5000 de Catalunya, 4000 d'Aragó i 3000 de València).⁹⁹⁰ En aquest punt cal dir que les versions de Castellví, Torras i León no concorden exactament entre sí. Segons León, que es basa en la documentació oficial, la proposta anava més enllà de crear un exèrcit unit i es plantejava una mena d'unió de les tres Corones per facilitar la lleva de soldats.⁹⁹¹ Castellví, Torras i l'ambaixada dels jurats de Saragossa que hem pogut consultar als dietaris de la Diputació, parlen en canvi, exclusivament d'una unió d'armes.⁹⁹² Castellví afegeix que aquest oferiment no era ni molt menys gratuït, i que implicava *que debía concederse a*

⁹⁸⁵ DDP, N-104, fol. 386/1r.

⁹⁸⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 705v. i LLDCC, 1B, II, 215, fol. 349v.-350r.; LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 706r.; LLDCC, 1B, II, 215, fol. 253v.; LLDDP, N-268, fol. 503r. Per part de la Diputació hi assistiren Josep Ignasi Amigant, Aleix Cayetano de Tristany i Joaquim Vives; pel Consell de Cent Josep Emmanuel Terré, Salvador Massanés i Ramon Sabater i pel Braç Militar Joan B. de Gualbes, Felip Ferran i Joan Llinàs.

⁹⁸⁷ El Consell de Cent, en una mostra més del seu rigor en el compliment de la legalitat, es trobava indignat perquè "ab las cartas axí dels diputats de Aragó com dels jurats de Saragossa nos dona a la present ciutat lo degut tractament corresponent a la real munificència ab que dita ciutat se troba condecorada y honrada", i encarregava a la Conferència que "premediten dit fet y aconsellen lo que dita dependència deurà obrar i executar la present ciutat" (LLDCC, 1B, II, 215, fol. 350r. i v.).

⁹⁸⁸ De fet, l'existència de les reunions les sabem gràcies al Dietari de la Diputació. Les altres fonts no recullen l'existència de reunions.

⁹⁸⁹ Un indicador d'això és el fet que entre les reunions que hem pogut constatar no hi hagi cap que es produeixi a la Diputació i hi hagi dues seguides al Consell de Cent.

⁹⁹⁰ León, V., *Entre Austrias...*, p. 113; Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, p. 339.

⁹⁹¹ León, V., *Entre Austrias...*, pp. 111-112.

⁹⁹² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, p. 338; Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 192-193; DDP, N-104, fol. 386, 1r.

sus naturales [de la Corona d'Aragó] *el libre comercio en Indias, como lo gozaban los castellanos* i que tots els oficials fins al grau de capità fossin també d'aquests regnes.⁹⁹³ La qüestió quedà en l'aire i des de la Cort de Carles III no s'arribà a prendre cap decisió. Tot i així, per part de les institucions això no estava tan clar. Pel febrer de 1707 sabem que la Conferència sobre aquest tema encara estava oberta. El 19 de febrer arribaven al Braç Militar dues cartes dels jurats i dels diputats de Saragossa respectivament, en què comunicava que Carles III els havia fet l'honor de nomenar-los "Grandes de Espanya". Tres dies després, arribava una carta del duc de Cardona on informava que el rei li havia atorgat el títol d'Almirall de la Corona d'Aragó. La noblesa encarregava la resposta a les tres missives a la Conferència,⁹⁹⁴ la qual, el 3 de març, redactava tres cartes iguals per tal que els comuns les enviessin al duc de Cardona felicitant-lo pel nomenament.⁹⁹⁵ Respecte a les altres cartes dels diputats i jurats de Saragossa les fonts no ens diuen res.⁹⁹⁶

Però l'actuació de la Conferència no es va limitar a qüestions de caire militar. Un tema que provocà certes divisions entre els comuns va ser la impressió del capítol 105 de les anteriors Corts. Tot i que inicialment la Diputació el va aprovar, ja que comptava amb el suport del braç eclesiàstic i militar, les pressions del Consell de Cent

---

⁹⁹³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, p. 339. El tema va ser tractat al desembre. Resumint els termes de debat, prou ben explicats per Virginia León, podem dir que els aliats van ser els que més favorables es van mostrar a la idea, perquè facilitava una llei ràpida. Va ser el mateix Carles III i els seus assessors de la corona d'Aragó els que més dificultats hi trobaren perquè implicava un canvi de moltes legislacions dels tres regnes. A tot això s'afegí l'oposició radical de comte d'Oropesa, que va fer veure com la creació d'un cos de milícies unit de la Corona d'Aragó mai seria ben vist per Castella (cfr. León, V., *Entre Austrias...* pp. 112-114; Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 194; Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, pp. 339-340). Castellví atribueix al comte d'Oropesa unes paraules que eren ben il·lustratives del pensament d'alguns sectors de la noblesa castellana: *todos sabemos lo belicioso y altanero de estas naciones, que ha 200 años que procuramos adormecerles, sin que ninguno de ellos tenga acción ni representación en la corte. (...) Con todo no hemos podido batir su vanidad y orgullo. Ninguno de ellos se ha visto entrar en nuestro servicio, cuando de las demás provincias de España a porfía lo han procurado y deseado porque este escalón les da fortuna. Conservan de padres a hijos la memoria de no practicarlo, porque lo tienen a abatimiento de su esplendor y se tiene en sus familias por iguales a nosotros. A todos es patente que jamás los hemos visto en Madrid, haciéndonos corte en nuestras antecámaras. Nobleza i plebe conserva aversión a nuestra esclarecida nobleza y a la justa elevación a que nos elevaron nuestras prosapias y servicios.*

⁹⁹⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 19r. i v. Els altres dos comuns feren el mateix (cfr. LLDC, 1B, II, 216, fols. 76r. i 78v.).

⁹⁹⁵ DDP, fol. 438r. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 35r.

⁹⁹⁶ Sembla que encara estava oberta pel maig d'aquell any, quan va arribar el jurat en cap de Saragossa a Barcelona per fer una representació al rei sobre la situació militar del regne d'Aragó. Davant el dubte sobre el tractament que se li havia de donar al Braç Militar va encarregar la decisió "a la Conferència que dels tres magistrats està oberta per al dependència de la unió dels tres regnes", la qual cosa ens confirma que encara no estava tancada (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 116v.). La Conferència aconsellà que es donés tractament de grande i que els comuns donessin suport a les demandes fetes pel jurat en cap (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 133r; LLDDP, N-268, fol. 614r.).

aconseguien suspendre la impressió fins assolir un consens entre els comuns.⁹⁹⁷ Com bé va explicar Víctor Ferro, el capítol de Cort 105 prorrogava la suspensió que s'havia aplicat a les Corts de 1599 dels capítols 37, 51, 52 i 53, els quals tractaven sobre diversos drets que s'atribuïa al rei en la qüestió de la jurisdicció dels barons. S'entenia que la jurisdicció dels barons en el seu territori s'havia fet a carta de gràcia per part del rei, per la qual cosa, aquest podia "lleur-les, ço és redimir-les, reduint les jurisdiccions al reial patrimoni."⁹⁹⁸ En el fons es tractava d'una rêmora feudal que reforçava el poder dels barons com a jutges dels habitants del seus territoris enfront de la jurisdicció reial sobre el regne. La suspensió dels drets del príncep s'havia aprovat al 1599 només amb el suport dels braços militar i eclesiàstic (que eren els beneficiats de la mesura) i en contra dels interessos del braç reial (que era el perjudicat), el qual les va protestar. La protesta per la suspensió també s'havia fet a les Corts de 1702 i ara, al 1706, la Ciutat volia evitar novament que els referits capítols de 1599 tinguessin validesa. El virrei Uhlefeld, veient la forta oposició de Barcelona, va demanar als comuns que nomenessin "persones perquè se apliquen ab particular cuydado en lo ajust sobre lo fet de la impressió del capítol 105".⁹⁹⁹ El 18 de setembre consellers i diputats acordaren crear una Conferència amb dos representants per cada comú per tractar el tema.¹⁰⁰⁰ Entre els dies 19 de setembre i 2 d'octubre aquesta Conferència es reuní en diverses ocasions.¹⁰⁰¹ Tant el Consell de Cent com la Diputació van acceptar el consell donat, i el 8 d'octubre els diputats notificaven al virrei que ja es podien imprimir les Constitucions.¹⁰⁰² L'acord

⁹⁹⁷ El 29 de juliol Carles III enviava a la Diputació l'esborrany de les Constitucions i dels capítols de redreç, perquè donés el vistiplau final. Els diputats nomenaren una divuitena perquè les revisés, la qual, el 10 d'agost, donava el seu parer favorable tot i constatar que hi havia algun problema per part del Braç Militar i el Braç Eclesiàstic sobre el referit capítol de Cort 105, que feia referència a la jurisdicció dels barons (cfr. DDP, N-104, 10 d'agost). Les pressions dels consellers (cfr. DDP, N-104, 21 d'agost) aconseguiren inicialment que els diputats encarreguessin novament el tema a la divuitena, la qual considerava que calia imprimir-los tot i les protestes de la Ciutat. No contents amb el parer dels diputats, els consellers renovaren les protestes l'11 de setembre, la qual cosa forçà a la Diputació a informar al Braç Militar i al lloctinent comte de Uhlefeld sobre les dificultats que estaven posant els consellers, a la vegada que encarregava el tema als seus assessors, però deixant clar que ho feia "sens lligar-se de mans". Davant aquest joc d'ambaixades el virrei decidia suspendre momentàniament la impressió de les Constitucions (cfr. DDP, N-104, 15 de setembre de 1706).

⁹⁹⁸ Ferro, V., *El dret...*, p. 145.

⁹⁹⁹ LLDDP, N-268, fol. 490r.

¹⁰⁰⁰ LLDCC, 1B, II, 215, fol. 330v.; LLDDP, N-268, fol. 490r.

¹⁰⁰¹ Cfr. LLDDP, N-268, fol. 498v. La lectura de LLDCC, DDP i LLDDP no sempre es refereix a aquesta reunió com una "conferència", sinó que més aviat utilitza termes com "junta" o "personas anomenadas per los excel·lentíssims fidelíssim consistori dels senyors diputats i present ciutat". Però a banda del fet que la cita del LLDDP que hem recollit sí que les anomena "conferencia", el llenguatge utilitzat i el funcionament de la reunió (els poders que tenen, la naturalesa dels representants, el caràcter assessor, etc.) responen al que és una Conferència. Sobre aquesta disjunció entre "nom" i "contingut" en parlarem més endavant.

¹⁰⁰² DDP, N-104, fol. 389v.

final implicava el suport de la Diputació a les demandes de la Ciutat, i que quedés constància escrita al final del llibre imprès de les Constitucions de la protesta, a instàncies dels diputats, per la inclusió del capítol 105.¹⁰⁰³

Un altre tema en el qual va intervenir la Conferència per solucionar problemes de desavinença entre els comuns va ser la creació del port franc de Barcelona, tal com havia establert el capítol 79 de les passades Corts. La qüestió venia de lluny, i de fet una Constitució similar havia estat també aprovada a les Corts de Felip V.¹⁰⁰⁴ La idea però ja havia estat reclamada per Narcís Feliu de la Penya, en el *Fénix de Catalunya*, basant-se en els models d'altres ciutats mediterrànies com Gènova, Marsella i Liorna.¹⁰⁰⁵ Com reconeixien tant les Constitucions de 1701-1702 com la de 1705-1706, “lo negoci” era “lo medi mes proporcionat y útil per acarrear convenièncias en los regnes (...) del que resulta poder los vassalls ab major facilitat acudir al real servey y a las urgèncias y necessitats que se li ofereixen”.¹⁰⁰⁶ Però una cosa era la teoria legal i una altra de ben diferent la seva realització pràctica. En aquest sentit, la Diputació no va saber conduir-la adequadament. El desenvolupament del projecte del port franc de Barcelona durant l'etapa de Carles III, l'arxiduc va ser objecte d'estudi, ja fa uns anys, per part de Pere Voltes, però des d'aleshores ningú ha tornat sobre el tema.¹⁰⁰⁷ El nostre interès en ell es basa en què darrera la creació del port s'amagava un conflicte entre la Diputació i el Consell de Cent per definir quins impostos havien de pagar les mercaderies que entraven i sortien de Barcelona. La Constitució 79 deixava ben clar que la creació del port s'havia de fer “sens perjudici algun de la Generalitat, Ciutat y demás drets”, i delegava en representants dels tres braços i en la Diputació la responsabilitat de executar-la i de fer unes ordinacions.

¹⁰⁰³ La protestat es troba al fol. 195-196 de les Constitucions de 1705-1706. Vegeu *Constitucions, capítols i actes de Cort...*

¹⁰⁰⁴ Vegeu la constitució n° 71 d'aquelles Corts. El Capítol de Cort de les constitucions de Carles III és gairebé igual, tot i que defineix i millora alguns aspectes.

¹⁰⁰⁵ El text mostrava que la finalitat era atraure el comerç estranger, ja que gràcies al port franc *se adelanta la contratación, y sin reparo alguno vienen de todas las partes del mundo fiados en el abrigo tienen los tratantes y marineros en las ciudades con conveniencia común*, permetent per exemple que *arribin a la ciutat muchas mercaderias que no llegaran y se empelan muchas que no se emplearán con logro y utilidad comun*. Cfr. Feliu de la Penya, N., *Fénix de Catalunya*, edició facsímil, Editorial Base, Barcelona, 1983, p. 109.

¹⁰⁰⁶ Capítol de Cort n°79 de les Constitucions de 1705-1706.

¹⁰⁰⁷ Voltes, P., *Barcelona...*, vol. I, pp. 62-66. Vegeu també, Arranz, M. i Grau, R., “L'economia urbana de Barcelona i la guerra de Successió”, dins *Recerques*, 24, Curial, Barcelona, 1992, pp. 115-142. Vegeu especialment les pp.123-124.

Sintetitzant els conflictes, podem dir que la iniciativa partí de la Diputació el 8 d'octubre de 1706 quan demanà a la Ciutat que nomenés tres persones per celebrar conferències sobre el tema.¹⁰⁰⁸ Sabem que es van reunir entre l'11 d'octubre i l'1 de novembre.¹⁰⁰⁹ En elles segurament es va decidir les gran línies d'actuació i es delegà la responsabilitat en els diputats, tal com havien establert les Corts. A partir d'aleshores, i durant més de tres anys, la qüestió va quedar en mans dels diputats, els quals van mostrar una gran incapacitat per construir la casa del port i definir unes ordinacions justes.¹⁰¹⁰ Va ser a finals de la primavera de 1710 quan la qüestió començà a aclarir-se i es confeccionaren les ordinacions, que es finalitzaren el 18 de juny de 1710. Aleshores els diputats demanaren als consellers continuar les conferències de 1706 per entregar als seus representants les ordinacions i parlar-ne.¹⁰¹¹ La Ciutat hi va estar d'acord i sembla que durant aquells dies hi va haver conferències. El 15 de juliol el Consell de Cent encarregava a una comissió interna l'estudi del reglament. Però, sense esperar l'aprovació dels consellers, la Diputació fixà el 28 de juliol com a data per la inauguració del port franc. Això generà que el 27 de juliol la Ciutat presentés una greu queixa als diputats, ja que es va adonar que a les conferències de juny no els havien entregat la totalitat de les Ordinacions i que n'hi havia cinc que afectaven als interessos de Barcelona. La carta dels consellers criticava que els oficials de la Generalitat haguessin “diferit la dita conferència tres anys vuyt mesos y dies, i per so que sols se ha mogut lo principar-se serca de mitg mes de juny del corrent any”.¹⁰¹² Els consellers exigien la suspensió de la inauguració del port i que si no es feia ells continuarien recollint els seus drets com si el port franc no existís. A més, insinuaven que la falta d'acord dels dos “podria ocasionar alguna notable perturbació en deservy de las dos magestats”.¹⁰¹³

---

¹⁰⁰⁸ LLDCC, 1B, II, 215, fol. 352v; DDP, N-104, fol. 387/2r.

¹⁰⁰⁹ La informació és segura, ja que aquest dia (1 de novembre) es reuneix la junta de port franc que havia creat la Diputació i confirma com se “han tingut diferents conferencias ab las personas nomenadas per part de la ciutat”. Vegeu també el memorial de protesta que anys més tard feren els consellers (cfr. MNA, vol. XXVI, p. 163).

¹⁰¹⁰ Efectivament, el dietari de la Diputació recull entre 1706-1710 més d'una vintena de reunions de la junta que els diputats crearen per la construcció del port franc, i en tot aquest temps va estar paralyzada per les dificultats en la construcció de la casa fora de les muralles de la Ciutat, els canvis d'ubicació i les protestes de Uhlefeld perquè dificultava la defensa de la ciutat. Ni tant sols les demandes de Carles III el 8 de juny de 1707, perquè finalitzessin les obres i fessin el reglament va servir per donar accelerar el procés. DDP, N-105, fol. 477r. Vegeu també Voltes, P., *Barcelona...*, vol. I, p. 64.

¹⁰¹¹ DDP, N-108, fol. 341r.

¹⁰¹² MNA, vol. XXVI, p. 163.

¹⁰¹³ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 259r.

Els diputats recularen i acceptaren les condicions de la Ciutat i donaren facultats als seus representants a la Conferència per modificar i augmentar les ordinacions per “consuelo y benefici de la present ciutat y de sos gremis”.¹⁰¹⁴ Durant els dies següents se celebraren diferents reunions. El tema sembla que va quedar en l’aire, però és segur que cap al 21 de setembre hi va haver més conferències.¹⁰¹⁵ Com que els problemes continuaren, cap a la tardor de 1711 sembla que es tornaren a reunir els representants dels comuns.¹⁰¹⁶ Un any després, el 16 de novembre de 1712, la Diputació havia aconseguir confeccionar unes ordinacions mínimament acceptables, les quals eren enviades al Consell de Cent perquè hi donés el seu vistiplau,¹⁰¹⁷ però aquest trigà molt en lliurar-les, totalment immers en els afers de la guerra. La darrera referència que hem trobat sobre l’afet data del 24 de maig de 1713, moment en què el virrei manava als diputats posar en marxa el port, però aquests responien que encara no havien rebut l’aprovació del Consell de Cent.¹⁰¹⁸ El conflicte resulta interessant perquè il·lustra com alguns dels projectes de les Corts van tenir seriosos problemes per definir-se en la pràctica. A més, esdevé un bon exemple de com els comuns consideraren la Conferència com el mitjà adient per solucionar les seves desavinences.

¹⁰¹⁴ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 260r.

¹⁰¹⁵ Desconeixem les dates exactes, però tant el LLDCC (1B, II, 219, fol. 317r) com el DDP (N-315, 19 de setembre de 1710) ens confirmen que es nomenaren persones i que els dos comuns hi estaven d’acord en continuar-les. La pressió que va exercir el Consell de Cent a les reunions dels dos comuns va generar una divisió dins la Diputació entre els diputats i els membres de la junta creada per la construcció del port. Els primers volien imprimir les ordinacions sense aplicar les modificacions, mentre que els segons exigien fer cas a les demandes dels consellers expressades a les conferències. L’enfrontament obert entre les dues opinions continuà durant tot l’any 1711.

¹⁰¹⁶ La Diputació feia arribar al Consell de Cent les ordinacions el 10 d’octubre i aquest les encarregava a una comissió de vuit persones amb poder per tenir reunions amb els representants dels diputats però no ho podem afirmar amb rotunditat (cfr. LLDCC, 1B, II, 220, fol. 270r.). De fet, el Dietari de la Diputació recull la petició formal per part dels consellers per tenir conferències amb els diputats (DDP, N-315, 12 de novembre de 1711). D’altra banda, el LLDCC recull nombrosos documents respecte aquest tema durant tota la tardor de 1711, amb les modificacions que es proposaven, però en cap moment es constata que arribessin a haver conferències (cfr. LLDCC, 1B, II, 220, fol. 278r. i ss).

¹⁰¹⁷ DDP, N-315, 16 de novembre de 1712.

¹⁰¹⁸ DDP, N-315, 24 de maig de 1713. El 29 de maig el Consell de Cent informava a la Diputació “no deixaran de la ma eixa dependència, premeditant-la y que’s tornarà resposta quant antes” (DDP, 29 de maig de 1713, MNA, vol. XXVIII, p.81), però el dietari no recull cap notícia més. Cal dir que tot el conflicte és molt més complicat del que hem exposat aquí. En si mateix és un tema interessant de resseguir, perquè generà fortes discussions entre la Diputació i la sisena, les quals tingueren com a conseqüència la paralització del projecte i forçaren a la corona a intervenir en més d’una ocasió, tot i que sense èxit. De fet, tant el Carles III com la reina Elisabet van insistir a la Diputació sobre el tema, i fins hi tot s’havia encarregat al marquès de Montnegre que intervingués en l’afet i es reunís amb la Diputació per solucionar-ho. Tot resultà inútil. De la lectura del dietari de la Diputació s’extreu la conclusió que en el rerefons hi havia una oposició d’interessos entre els diputats, partidaris d’obrir el port tot i que això comportés trencar algunes lleis o anar contra els interessos de la Ciutat, i la sisena, que s’erigeix com la defensora a ultrança de la llei.

Un altre exemple de la funcionalitat de les conferències es manifesta en les divisions que es generaren entorn al protocol que s'havia de seguir a les funcions eclesiàstiques. El problema també va ser conseqüència directa de les Corts de 1706, durant les quals Carles III, l'arxiduc, havia atorgat la dignitat de *Grande de España* als oficials de la Diputació i del Braç Militar.¹⁰¹⁹ Això generà nombrosos problemes formals en el desenvolupament ordinari de la vida social, ja que implicava introduir noves variants en una societat que donava molta importància a l'honor i a la preeminència social. Al llarg dels anys següents, els comuns van procurar que l'etiqueta social fos exactament conforme amb la dignitat que havien assolit els individus. En aquesta situació, la Conferència va ser en nombroses ocasions l'instrument escollit per reconduir el descontentament i mirar de trobar solucions formals a les discussions que sorgiren. El primer cas aparegué tot just acabat el setge de 1706, en la processó d'acció de gràcies a Déu per l'alliberament de la ciutat i en el cant del *Te Deum* a la Catedral. El problema era definir la posició de la Diputació i el Braç Militar a la processó. Els comuns obriren conferència per buscar un consens entre ells.¹⁰²⁰ El 14 de maig es reuní, però *siendo tan corto el plazo para terminarlas*¹⁰²¹ no es va poder prendre cap acord i la Conferència suggerí que es consultés al rei quina era la seva voluntat sobre la qüestió.¹⁰²² Aquest respongué indicant amb minuciositat el lloc que corresponia a la noblesa.¹⁰²³

Gairebé un any després retornaven les incidències. El 6 de maig de 1707 Narcís Feliu de la Peña informava a la Diputació que el rei havia decidit que “en les ocasions on assisteixen els tres comuns en funcions eclesiàstiques en sa real presència tinguessin banchs rasos de vellut carmesí sens coberta y en eixa conformitat també se acentarian los senyors grandes que entrevindran en ditas funcions”.¹⁰²⁴ El rei els estava demanant que renunciessin a un privilegi de la grandesa, cosa que els comuns no estaven disposats a acceptar.¹⁰²⁵ La Diputació reaccionà demanant novament una Conferència dels Tres

¹⁰¹⁹ Fluvià, A. de, “Precedents històrics del reial cos de la noblesa de Catalunya...”, p. 12.

¹⁰²⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 506v.; LLDCC, 1B, II, 215, fol. 206r.

¹⁰²¹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 509r.

¹⁰²² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 508r.

¹⁰²³ El Braç proposava que el protector estigués sempre a la mateixa posició que els altres dos comuns. La resposta de rei fou ben diferent, i en ella assenyalava que durant la processó tenia que ocupar *el segundo lugar inmediato al palio después del cabildo* i que a la catedral *el tercer que es después de la ciudad y diputación sin diferencia empero en el asiento* (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 508r.).

¹⁰²⁴ DDP, N-105, fol. 461/1r. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 99r.

¹⁰²⁵ Això es complicava encara més perquè pocs dies abans que esclatés el conflicte, el rei havia atorgat al Braç Militar el privilegi de dur dos macers davant, igual al que posseïen la Ciutat i la Diputació.

Comuns per tal de “obviarse tots qualsevols reparos que podrien susitar-se”.¹⁰²⁶ Els dies nou i deu de maig es van celebrar conferències. Tot i que les fonts no ens diuen exactament què van acordar, el llibre de deliberacions del Braç Militar insinua que novament no s’arribà a un acord i que s’acceptà la demanda del rei.¹⁰²⁷ Però això era tancar una porta en fals. Un any després es tornava a repetir exactament la mateixa situació.¹⁰²⁸ El 5 de març de 1708 els consellers demanaven als diputats i al Braç Militar que es continuessin les Conferències de maig de 1707 sobre la forma d’asseure’s davant el rei quan hi haguessin altres *Grandes*, ja que una carta del rei, escrita el dia 25 d’abril, semblava menystenir als comuns.¹⁰²⁹ Els 23 de març s’iniciaren les reunions. En elles s’acordà encomanar a la Conferència la redacció d’una representació a Carles III tot explicant la problemàtica i exigint que expressés formalment la seva voluntat. El 25 d’abril ja havien finalitzat els seus treballs i presentaven als comuns la representació definitiva.¹⁰³⁰ El text posava de manifest com els *Grandes* gaudien del privilegi de cobertura amb tapet, i que si no se’ls concedia també als comuns *se podria inferir con fundamento ser estos inferiores en las honoríficas prerrogativas a los demás particulares grandes*. Expressaven que ells no volien aplicar aquest privilegi, del qual tenien dret, *sin preceder la declaración de la real mente de la soberana magestad* i per això demanaven al rei que es pronunciés públicament de manera que *gozen los comunes con igualdad de sus assientos de las mismas prerrogativas que la dignación de vuestra magestad permitiere a los demás grandes*.¹⁰³¹ Els tres van estar d’acord i el 4 de maig la representació era portada al monarca.¹⁰³² Les fonts no ens ho confirmen, però sembla que Carles III els concedí aquesta demanda. El cert és que a partir d’aquell s’acaben els problemes per qüestions de protocol.

Lògicament, el Braç no podia permetre que aquest privilegi no és manifestés a la primera oportunitat que tingués (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 81v.).

¹⁰²⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 99r.

¹⁰²⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 109v.

¹⁰²⁸ Aquí cal dir que enmig van haver-hi nous problemes per qüestions de protocol com succeí al desembre de 1707, amb la processó de la Immaculada Concepció. Aleshores Ciutat i Braç tingueren una Conferència d’un representant de cada comú per acordar la posició del Braç en una cerimònia en què el rei deia expressament que no hi participarien els *Grandes*. Més enllà del que arribaren a pactar, el més rellevant és veure com les dues persones aconsellaren que donada la gravetat del tema era convenient que “passades dites funcions, per medi de Conferència dels Tres Comuns” es tractés novament el tema (cfr. MNA, vol. XXVI, p. 210 i LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 395r.). Això és exactament el que succeí a l’abril de l’any següent.

¹⁰²⁹ DDP, fol. 127v. i 128r. Vegeu també, LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 460r. i MNA, vol. XXVI, p. 219.

¹⁰³⁰ LLDDP, N-270, fol. 119v.; MNA, vol. XXVI, p. 219; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 478v.; LLDDC, 1B, II, 217, fol. 138r. Cal dir que les dates varien segons les fonts. Segons el LLDDP i el LLDDC això es produeix el 25 d’abril. Segons el LLDBM, G-69 és el 16 d’abril. Ens hem guiat pels dos primers.

¹⁰³¹ La representació està recollida a LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 480r. i a MNA, vol. XXVI, p. 219.

¹⁰³² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 497r.

La Conferència també jugà un paper destacat en la gestió de qüestions que afectaven a tots els comuns i que requerien una coordinació entre ells. Un exemple pot ser el cas del jurament de la reina Elisabet a l'agost de 1710. Per aquells mesos s'havia iniciat el segon intent seriós per part de les tropes aliades de conquerir Madrid. El 27 de juliol es produí la decisiva batalla d'Almenar que obrí les portes del exèrcit aliat a l'interior de la península, de tal manera que el 28 de setembre Carles III entrava a Madrid. Durant la seva absència, el rei havia nomenat a la seva muller lloctinent del Principat, la qual cosa requeria definir la forma i el contingut del jurament. El tema ja havia estat encarregat pel Consell de Cent a la junta de vint a mitjans de juny passat,¹⁰³³ la qual tenia poder per fer conferències amb la Diputació si s'esqueia. En arribar el decret definitiu del nomenament de la reina, els consellers decidiren demanar conferències de dos comuns a la Diputació per parlar sobre la forma i el protocol del jurament, i es deixava la qüestió del contingut als assessors.¹⁰³⁴ Els diputats van acceptar, i els dies 2 i 3 d'agost es van fer conferències dos comuns, les quals redactaren un "paper de apuntaments"¹⁰³⁵ sobre "lo que se deuria practicar en lo que te respecte a las solemnitats del jurament de la reyna".¹⁰³⁶ Diputats i consellers hi estigueren d'acord i actuaren conformes al "que han aconsellat las personas de la Conferència".¹⁰³⁷

Un altre cas pot ser el conflicte que esclatà mesos abans entre la Reial Audiència i el Consell de Cent per les multes que imposà Fortunat Parrella als consellers. Tot i que de menor gravetat, la qüestió de fons presenta similituds amb l'afer Jäger en el sentit que en ambdós conflictes sorgiren dificultats en l'obertura del Tribunal de Contrafaccions i va ser la Conferència la que canalitzà l'actuació de les institucions per solucionar-ho. Cal dir que el conflicte es va allargar molt en el temps i que la intervenció de la Conferència només es produí en el tram final del mateix. A grans trets podem dir que el problema s'inicià a finals d'octubre per una intervenció il·legítima de Jeroni Alabau, conseller quart, en la nòmina de les persones que s'havien d'insacular a la bossa dels mercaders. Els habilitadors protestaren per la seva intervenció i el Consell

¹⁰³³ Cfr. LLDCC, 1B, II, 219, fol. 217v.

¹⁰³⁴ Cfr. LLDCC, 1B, II, 219, fol. 266r.

¹⁰³⁵ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 264/2r.

¹⁰³⁶ DDP, N-315, 3 d'agost de 1710.

¹⁰³⁷ DDP N-315, 3 d'agost de 1710. Aquí cal dir que ens trobem en un altre d'aquells casos en què les fonts no sempre anomenen a aquesta reunió "conferència", tot i ser-ho. Els mateixos membres de la Conferència s'autoanomenen com "las personas nomenadas per part de vostra excel·lència [el Consell de Cent] ab las deputadas per lo excel·lentíssim i fidelíssim consistori dels senyors diputats" (LLDCC, 1B, II, 219, fol. 264/2r.), però com hem vist, la Diputació parla d'ells com "Conferència". D'altra banda, el format i el contingut de la reunió responen perfectament al model que estem treballant.

de Cent el suspengué de tots els seus càrrecs (com en el seu moment havia fet amb Honorat Pallejà). La Reial Audiència, a través del jutge Fortunat Parrella, imposà una multa de 2.000 lliures sobre els habilitadors i els consellers. Després d'estires i arronses, i de la mediació dels diputats i de la noblesa, Jeroni Alabau es justificà i els consellers acceptaren la seva actuació tot i que amb importants matisos. Però la multes de la Reial Audiència seguien vigents.¹⁰³⁸ Per aquesta raó, instats pel Consell de Cent, el 5 de febrer de 1710 els diputats decidiren sortir en defensa dels consellers i denunciar Parrella per contrafacció. Començà llavors un autèntic calvari per obrir el Tribunal de Contrafaccions, ja que els diputats hagueren d'oposar-se les continuades accions dilatòries i excuses esgrimides pel Canceller i pel regent de la Reial Audiència.¹⁰³⁹ El cas és que els diputats decidiren, el 6 de juny, demanar conferències als altres dos comuns "per lo logro y consecució de la obertura de dit Tribunal de Contrafaccions".¹⁰⁴⁰ Els comuns van estar-hi d'acord, i poc després s'iniciaven les conferències. El 3 de juliol la Conferència aconsellava que la Diputació tornés a insistir al Canceller, "per haver cessat son legítim impediment" (la malaltia que deia tenir) i que ignoressin la recusació que havia fet el regent per "ser estada infundada". A més afegia que calia que els altres dos comuns li donessin suport.¹⁰⁴¹ Durant els mesos d'agost i novembre d'aquell any es van celebrar més conferències, però les fonts no ens permeten saber exactament de què van parlar. El que està clar és que finalment la multa que havia imposat Fortunat Parrella fou retirada, tal com havia demanat el síndic de la Ciutat a la Reial Audiència (10 de novembre). El mateix dia es reunia la Conferència que tancava el conflicte.¹⁰⁴²

Molt probablement durant els anys de Carles III hi va haver nombrosos casos de conferències sobre qüestions de gestió ordinària de les quals només en han arribat petits detalls, que no ens permeten assegurar-ho amb una rotunditat absoluta. Ben entès, cadascuna d'elles, analitzada individualment, potser no té un gran relleu, però vistes en

¹⁰³⁸ Tot aquest conflicte es pot resseguir bastant bé a través del Dietari de la Diputació. Com no ens afecta directament obviem gran part de les cites.

¹⁰³⁹ No podem resumir totes les dificultats que tingueren els diputats, des de dilacions perquè el canceller estava desganat, passant per negatives del regent a actuar sense el vistiplau del canceller (quan les lleis ho permetien), defectes de forma de la demanda, o conferències entre Fortunat Parrella i un advocat de la Diputació, que no serviren per a res. El dietari de la Diputació recull un bon relat de totes elles (vegeu des del 8 de maig fins al 6 de juny de 1710).

¹⁰⁴⁰ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 213v.; DDP, N-108, fol. 336v.

¹⁰⁴¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 982v.; DDP, N-108, fol. 349/2v.

¹⁰⁴² L'única referència que tenim sobre l'afer prové del Dietari de la Diputació, el qual no recull el contingut de la deliberació de la Conferència. Cfr. DDP, N-315, 11 de novembre de 1710. Tant el LLDBM, com el LLDCC no diuen res al respecte. Vegeu també MNA, vol. XXVII, p. 171.

el seu conjunt són il·lustratives de la “normalització” de les conferències. Un d’aquests exemples pot ser les conferències sobre la institucionalització del dia de Santa Eulàlia, patrona de Barcelona, com a festa de precepte a tot Catalunya. Ens situem a l’abril de 1712 moment en el qual el Concili de la Tarraconense estava reunit a Barcelona. El dia 16 els bisbes demanaren als comuns de la Diputació i Ciutat de Barcelona que intercedissin davant la reina per suplicar que tingués a bé demanar al Concili que la festa de Santa Eulàlia fos de precepte a Catalunya. El Consell de Cent deliberà encarregar la confecció de la carta per la reina a una Conferència dels Tres Comuns. Tant la Diputació com la Ciutat feren els seus nomenaments, però desconeixem si s’arribaren a reunir.¹⁰⁴³ El cas és que el 27 d’abril els concili provincial acordava que el dia de Santa Eulàlia fos de precepte a tot el Principat. El concili anà més enllà i demanà als comuns que fessin una nova carta a la reina per tal que escrivís al Sant Pare tot suplicant l’extensió del rés de la patrona de Barcelona per a tota l’església universal. El Consell de Cent delegà novament la qüestió a la Conferència, però les fonts no ens diuen com va acabar tot plegat.¹⁰⁴⁴ L’episodi es indicatiu del paper preponderant de Barcelona dins el Principat. A més, un tema que pròpiament no pertany a la competència de cap comú (era un afer estrictament religiós), els implica als tres.

En el dia a dia de la vida de les institucions, podem veure també com durant els anys de Carles III, l’arxiduc, hi ha algunes continuïtats i paral·lelismes respecte a conflictes i situacions del període anterior. Un d’aquests és la qüestió de la suspensió de Pere Planellas i Cruïlles, abat de Santa Pau, i antic diputat eclesiàstic. Com ja hem vist, l’estiu de 1703 es van trobar robes de contraban a la seva casa, la qual cosa produí un doble conflicte: d’una banda que la Ciutat i el Braç Militar fessin part instant contra ell en la Reial Audiència, i de l’altra una conflicte entre els comuns pel torp al veguer. La qüestió judicial seguí el seu procés normal dins els averanys del tribunal reial. Cap a finals de l’hivern de 1707, l’abat presentà un llarg memorial en la seva defensa. En veure’l els diputats suggeriren (16 de febrer) que es reunís una conferència dels advocats del general “ab los advocats de la excel·lentíssima ciutat y excel·lentíssim braç militar per ser dits dos comuns part instant”.¹⁰⁴⁵ Dues setmanes més tard, el 28 de febrer els advocats ja tenien presa una resolució i que consideraven que els arguments esgrimits per Planella eren “insubsistents”, i per això calia que el procurador fiscal

¹⁰⁴³ LLDDP, N-274, 19 abril 1712., s/f. Tot aquest volum es troba en molt mal estat i els seus folis no estan numerats. Vegeu també LLDCC, 1B, II, 221, fol. 97r.

¹⁰⁴⁴ LLDCC, vol. 221, fol. 105v.

¹⁰⁴⁵ DDP, N-105, fol. 432v.

continués la causa contra ell.¹⁰⁴⁶ El que resulta curiós d'observar és que la noblesa va demanar a la Ciutat que es reactivessin les conferències dels dos comuns que s'havien celebrat durant el mes de juliol de 1703.¹⁰⁴⁷ Desconeixem si s'acabaren reunint, però el que cal observar és la consciència de continuïtat, manifestada en la voluntat clara de prosseguir unes conferències que s'havien tancat feia quatre anys.¹⁰⁴⁸

Un altre tema que també presenta un fort paral·lelisme amb afers que havien succeït abans, va ser un petit conflicte per la defensa de l'honor dels catalans. Si al 1697 era un autor francès qui criticava als catalans de porucs, al juliol de 1706 es va saber que “en la curia romana y altres parts se aurian publicat diferents enormes i mal fundadas veus, volent desacreditar la nació catalana en ordre a la santa fe catòlica”.¹⁰⁴⁹ L'acusació es fonamentava en què “en esta ciutat i Principat se vivia eresicament negant lo culto divino”,¹⁰⁵⁰ i s'havia produït per la presència entre les tropes aliades de nombrosos protestants i anglicans. El 25 de juliol el canonge Josep Romaguera havia demanat a la Diputació i al Consell de Cent que escrivissin uniformes a una carta i una representació a Roma tot desmentint l'acusació. Els diputats decidien escriure cartes al Cardenal Paulicci (ministre del Sant Pare) i al auditor de la Rota romana de nació alemanya. El Braç Militar, en canvi “attenent a la gravedat del assumpto i al interés que igualment se considera en los tres comuns” deliberava que el tema fos “comes a la excel·lentíssima conferència dels tres comuns”.¹⁰⁵¹ La Ciutat deliberava una cosa similar, però cap font ens permet saber si finalment arribaren a reunir-se.¹⁰⁵²

Semblantment, el 5 d'agost de 1707 els diputats enviaren al Braç Militar la còpia d'una representació que pensaven fer al rei tot demanant que una de les dues places vacants del Consell de Mallorca fos concedida a una persona de nació catalana. La noblesa considerà que l'afere era greu i demanava a la Diputació que volgués “suspendre lo posar la representació en la real ma de sa Magestat, a fi que antes se puguere platicar, y conferir per medi de personas dels tres excel·lentíssims comuns perque ab segur

¹⁰⁴⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 23r.

¹⁰⁴⁷ “Attenent que en lo temps se principà dita causa fou comesa a la excel·lentíssima conferència que dels dos comuns que aleshoras se trobava uberta [que] se continue i se proseguisca la dita Conferència dels dos excel·lentíssims comuns de la excel·lentíssima ciutat i dit braç” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 23r. i v.).

¹⁰⁴⁸ El LLDBM no recull cap referència sobre aquest tema, ni tant sols l'ambaixada que la noblesa va enviar. El LLDBM no ens dona cap informació nova.

¹⁰⁴⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 579r.

¹⁰⁵⁰ LLDBM, 1B, II, 215, fol. 279r.

¹⁰⁵¹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 564v.

¹⁰⁵² LLDBM, 1B, II, 215, fol. 280r.

fonament se obre lo de major acert".¹⁰⁵³ La petició del Braç però, va arribar tard i els diputats li comunicaren que ja havien presentat la petició al monarca.¹⁰⁵⁴ El fet, que en si mateix no té una gran rellevància, ens interessa en la mesura que parla a favor d'una normalitat institucional de la Conferència, alhora que mostra que el mecanisme era vist positivament per les institucions.

5.1.3. La Conferència i la defensa del país (1707-1711)

La Conferència anava ampliant progressivament el radi de la seva actuació ja que, com acabem de veure, cada vegada eren més diversos els temes dels conflictes que li encarregaven. Tot i així, s'ha de reconèixer que durant els anys de govern de Carles III hi va haver una qüestió que acaparà gran part de l'atenció dels comuns i condicionà en bona mesura la vida política del país: la militar. És un aspecte que ja hem comentat i que tots els historiadors no deixen mai de posar de relleu.¹⁰⁵⁵ Hom ha arribat a la conclusió que entre les principals causes del fracàs de l'exèrcit aliat en terres peninsulars es troba la falta d'unió entre els caps militars a l'hora de fixar els objectius bèl·lics, la dificultat en coordinar tot un magma heterogeni de tropes i procedències diferents, els problemes econòmics i de subministraments i la falta d'adhesió dels habitants a la causa aliada, especialment en terres castelleses i andaluses. En el cas català caldria afegir, com bé ens ha recordat Josep Mª Torras, un element prou important com era la dificultat de fer lleves de soldats i de crear un exèrcit reglat, la qual cosa féu que durant tot el conflicte militar sempre calgués recórrer als poc disciplinats somatents i a les companyies de miquelets.¹⁰⁵⁶ A tot això cal sumar-hi el greu problema dels abusos de les tropes sobre els naturals, un mal endèmic a Catalunya des de la segona meitat del segle XVII i que es va accentuar durant la guerra per les precarietats

¹⁰⁵³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 243v. i 247r.

¹⁰⁵⁴ El monarca va respondre el 5 de setembre negant-se a acceptar la petició dels diputats, ja que regent de la Reial Audiència de Mallorca, Francesc de Solà, era català i per tant ja es complia amb la llei. Cfr. DDP, N-106, fol. 34.

¹⁰⁵⁵ Sobre els problema militars de la Guerra i les seves conseqüències, creiem que, més enllà dels llibre de Voltes, P., *Barcelona durante...*, (vol. pp. 113-225), són molt interessants els estudis de Josep Mª Torras (*La Guerra de Successió...*, pp. 177-215), Joaquim Albareda (*Felipe V...*, pp. 89-96) i Virginia León (*Entre Austrias...*, p. 192-199). Per una bona síntesi de tot el desenvolupament de la guerra vegeu el llibre col·lectiu, dirigit per Agustí Alcoberro, *Catalunya durant la Guerra de Successió*, Ara llibres, Barcelona, 2006, vol. I.

¹⁰⁵⁶ Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 190-195. L'autor recull nombrosos exemples de com la població es negava a fer allistar-se i que sovint les autoritats tingueren que utilitzar la força per reclutar soldats.

de l'exèrcit de Carles III. Certament, com recordava Virginia León, Carles III va posar tots els mitjans al seu abast per canviar la situació, i creà un sistema judicial que tot i lent, va arribar a ser eficient en l'execució de càstigs. Però això no aconseguia evitar nous incidents. El rei, en el seu segon viatge a Madrid, confessava que *no hay forma de remediarlo porque no quieren los generales y son los generales los primeros y los peores*.¹⁰⁵⁷ Una actuació que, com diu Torras, “en molts casos no responien a actes desesperats de lluita per la supervivència dels soldats, com podien ser les requisites d'aliments i collites, sinó que es tractava d'extorsions i robatoris en tota regla”.¹⁰⁵⁸

Lògicament, les institucions no van ser indiferents a tots aquests problemes, que afectaven a la totalitat del país, i en aquest sentit la Conferència va jugar un paper decisiu a l'hora de canalitzar les protestes i demandes que els comuns feren a Carles III, l'arxiduc. Una dada que ens serveix per il·lustrar aquesta realitat: de les 173 conferències que hem constatat per al període 1707-1711, n'hi ha 110 que fan referència a qüestions de caire militar, el que representa més del 60% del total. Per la seva extensió, no pretenem ara fer un llistat i una descripció sistemàtica de totes les representacions, cartes i memorials que els comuns van adreçar al rei seguint el consell o la minuta que havia fet la Conferència. Per contra, el que intentarem fer tot seguit és un breu repàs cronològic dels principals fets tot destacant les actuacions que considerem més rellevants de la Conferència. Hem de tenir present que tots aquests conflictes interactuen amb altres problemàtiques, ja siguin divisions entre els comuns per definir el poder de la Conferència, ja siguin enfrontaments amb el rei per algunes qüestions ja analitzades o que analitzarem més endavant. A l'hora d'exposar-ho hem preferit fer una narració cronològica en la qual intentem mostrar paral·lelament l'evolució de la guerra i com va actuar la Conferència en cada cas. Una mirada de conjunt palesa que a nivell militar l'actuació de la Conferència es manifestà en tres àmbits o aspectes concrets: demanar ajuda al rei per tal que defensés el territori i evités que les ciutats caiguessin sota domini de Felip V; protestes pels continuats abusos a que les tropes aliades sotmeteren als naturals dels país i, per últim, suport a les demandes, cada vegada més freqüents, que el rei féu als comuns per pal·liar la situació militar. La lectura dels fets mostra que hi ha una evolució que va des d'una permissivitat inicial a una major intransigència davant la incapacitat del monarca per fer complir les ordres. El punt

---

¹⁰⁵⁷ León, V., *Entre Austrias...*, p. 195.

¹⁰⁵⁸ Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 212.

culminant d'aquest procés el va constituir l'obertura del Tribunal de Contrafaccions per denunciar els abusos de les tropes.

5.1.3.1. L'any d'Almansa i de la caiguda de Lleida

L'any 1707 resulta un bon exemple d'aquesta evolució. Podem dividir l'actuació de la Conferència en els afers militars en tres fases. Una primera, que caldria situar entre els mesos de gener i febrer, quan els comuns advertiren al rei del perill que corria la frontera del nord del país. Una segona, que es centra en els mesos estivals i que és conseqüència directa del perill en què es trobava Catalunya com a fruit de la batalla d'Almansa. I una tercera, que situem entre els mesos de novembre i desembre, quan els comuns, indignats per la pèrdua de Lleida, feren un llarg memorial al monarca on posaren de manifest no només els problemes militars que patia el Principat, sinó també altres dificultats derivades d'una actuació reial injusta, que atemptava contra les Constitucions. La derrota de Felip V al setge de Barcelona, va permetre una contraofensiva dels aliats, els quals conqueriren València i començaren a endinsar-se a l'interior de la península. A finals de setembre Carles III arribava a València després d'una fracassada i breu estada a Madrid. És en aquest context de retirada general dels aliats on cal situar les primeres actuacions de la Conferència. El 26 de gener de 1707 la Diputació, veient “la desprevenició ab que se troba est Principat” i per evitar “los danys que se podrian succehir de una impensada invasió” demanà als altres dos comuns obrir una Conferència amb la finalitat de fer una representació al monarca, que en aquells moments encara es trobava a la capital del Túria.¹⁰⁵⁹ Com recull el Braç Militar, el tema de fons era la por que el francesos fessin les periòdiques ràtzies en busca d'aliments: “per diversió intentàs la França una impensada entrada en lo Principat”.¹⁰⁶⁰ Durant els primers dies de febrer es celebraren conferències,¹⁰⁶¹ els membres de les quals redactaren una representació per al rei en nom dels tres comuns en què exposaven els perills que patia Catalunya, ja que *sólo se halla en pie la plassa de Gerona, quedando expuesto todo el país del Empurdan, que es el mas fèrtil*. Els comuns demanaven que enviés una important guarnició a Girona per assegurar així la defensa d'un territori que

¹⁰⁵⁹ DDP, N-105, fol. 425r.

¹⁰⁶⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 739r.

¹⁰⁶¹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 738v.-740r.; LLDBM, 1B, II, 216, fol. 52v. No sabem el nombre exacte de conferències que tingueren. Per les informacions que tenim, aquestes es produïren entre el 2 i el 5 de febrer. En aquesta data el Consell de Cent recull la representació que féu la Conferència. El LLDBM i el DDP recullen la representació els dies 10 i 11 respectivament.

es considerava clau per les seves collites.¹⁰⁶² Després d'afegir algunes modificacions proposades per la noblesa, els comuns enviaren la representació a València.¹⁰⁶³ A finals de mes arribava la resposta del rei (20 de febrer) en què els agraiïa les seves lletres i els informava que hi estava posant els mitjans. Els comuns, després de consultar-ho amb la Conferència, decidiren no respondre la carta.¹⁰⁶⁴

El següent moment important fou conseqüència directa de la derrota d'Almansa, el 25 d'abril de 1707. Poques setmanes abans, el 3 de març, Carles III havia avisat del seu retorn a la ciutat comtal.¹⁰⁶⁵ Els problemes comencen amb l'arribada del jurat en cap de Saragossa, el 17 de maig,¹⁰⁶⁶ el qual portava una carta en què es demanava ajuda urgent al rei i als comuns de Catalunya en la defensa de Saragossa.¹⁰⁶⁷ Pocs dies després, el 19 de maig, arribava una altra carta a Barcelona. Aquesta vegada era la ciutat de Girona que informava de l'entrada de les tropes franceses per l'Empordà. Les premonicions dels comuns del febrer passat s'havien acomplert.¹⁰⁶⁸ La situació militar era realment greu. De fet, el 6 de maig havia capitulat la ciutat de València, i Saragossa ho féu poc abans d'acabar el mes. Després d'un tímid intent per part del Braç Militar d'intentar reactivar la Conferència sobre l'exèrcit de la Corona d'Aragó, va semblar que la millor opció era crear una nova Conferència per parlar sobre la situació militar. El 26 de maig començava la primera de les 20 conferències que es van fer durant els dos mesos i mig següents. La Conferència aconsellà que els comuns acompanyessin amb una ambaixada de paraula la representació que portava per al rei el jurat i que els secretaris dels comuns escrivissin cartes de resposta a la ciutat de Saragossa.¹⁰⁶⁹ Respecte a la carta de Girona, els comuns la presentaren al rei. Tot i així, la situació s'agreujà pocs dies després. L'onze de juny una nova carta dels jurats gironins informava de l'avanç de l'enemic fins a La Bisbal, on havien segrestat unes 20 persones a més de destruir les collites.¹⁰⁷⁰ La carta era encarregada a la Conferència, que

¹⁰⁶² DDP, N- 105, vol. 430v.; Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 4r.

¹⁰⁶³ Les modificacions que féu la noblesa al text inicial feien referència a destacar més com els comuns estaven posant els mitjans per fer lleves de soldats en substitució dels somatents. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 6r.

¹⁰⁶⁴ Cfr. DDP, N-105, fol. 437v.

¹⁰⁶⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 31v.

¹⁰⁶⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 116v.

¹⁰⁶⁷ La carta es troba, entre altres llocs a DDP, N-105, fol. 467r.

¹⁰⁶⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 118r.; DDP, N-105, fol. 464v/1r. La data d'arribada de la carta varia segons les fons. Nosaltres ens guiem sempre per la font que constata l'arribada del document en la primera data cronològica

¹⁰⁶⁹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 134r.; DDP, N-105, fol. 469r. i v.

¹⁰⁷⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 142v.

aconsellà als comuns respondre a Girona i que escrivissin a Tortosa, Lleida i Balaguer demanant-los informació sobre els moviments militars dels enemics.¹⁰⁷¹

A partir d'aquí els esdeveniments es van accelerar. Durant els següents mesos, i fins al mes de setembre, els comuns van rebre una vintena de cartes procedents de les quatre ciutats més importants del país tot informant de la situació. D'aquestes 20 cartes, 16 van ser encarregades a la Conferència, la qual assessorà en tot moment als comuns.¹⁰⁷² En la majoria de casos va aconsellar que transmetessin les cartes i representacions de les ciutats al rei i que les acompanyessin d'ambaixades de paraula o escrites suplicant al monarca que fes cas de les demandes presentades. La situació de Catalunya era tan greu, assetjada ara pels tres extrems, que forçà a la Conferència a redactar una representació al rei (3 de juliol) on informaven al monarca amb tot detall de la situació de perill en què es trobaven la ciutat de Lleida i Tortosa i li demanaven ajuda per alleujar-les.¹⁰⁷³ El problema de Tortosa era la falta de farina per alimentar la població. La Conferència, a més d'aconsellar fer súpliques al monarca, també va decidir que es podia enviar a Tortosa una partida del carregament de blat que havien portat els aliats recentment a la ciutat comtal a través de l'enviat anglès Estarof.¹⁰⁷⁴ Pocs dies després el rei, instat pels comuns, intervingué en l'afer i decidí que les viles del camp de Tarragona proporcionessin les farines possibles per l'abast dels habitants de Tortosa.¹⁰⁷⁵ A Lleida la situació militar era molt greu, ja que les tropes de Felip V havien ocupat les rodalies de la ciutat per deixar-la incomunicada. El fet que de les 20 cartes que tenim

¹⁰⁷¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 143r.; DDP, fol. 479/1r.

¹⁰⁷² El criteri que ens seguit per quantificar-les ha estat sempre les cartes constatades al LLDBM, la qual cosa fa que sigui possible que al DDP n'hi hagi mes.

¹⁰⁷³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 193r. Durant el més de juny es produí una divisió entre els comuns sobre la manera en què s'havien de presentar la representació juntament amb les cartes o sense les cartes i si es tenia que fer a través de tots els oficials de cada comú o només a través de dos consistorials (cfr. LLDBM, G-69, vol VIII, fol. 173r.). La Conferència decidí seguir la segona opció, però el Consell de Cent tingué dubtes sobre si podia fer-ho. Inicialment sembla que s'hi adherí (cfr. LLDC, 1B, II, 216, fol. 177r.), però després canvià d'opinió i decidí que ho fessin tots els consistorials, separant-se de la decisió dels comuns, tot i que puntualitzava que d'ara en endavant les representacions es fessin "conforme se aconsejarà per la excel·lentíssima Conferència" (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 185r.). La Conferència, per no trencar la unió dels comuns, estigué d'acord amb el parer de la Ciutat i modificà la deliberació anterior tot indicant que ho fessin els consistorials de cada comú. El Braç Militar hi estigué d'acord (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 185r.-188v.). Al final van sorgir alguns dubtes per part de la Diputació, la qual a última hora es desmarcà del parer de la Conferència i per aquesta raó la representació pròpiament només fou presentada al rei per part de la Ciutat i el Braç Militar (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 193r.). La Diputació la presentar per separat, com s'entén de la deliberació que la Conferència va fer el 2 de juliol (cfr. DDP, N-105, fol.488/2r.).

¹⁰⁷⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 159v.

¹⁰⁷⁵ Cfr. Carta de Tortosa al Braç Militar. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 176v.

d'aquests dies, 11 siguin de la ciutat de Lleida és un bon indicador de les penúries que patia.¹⁰⁷⁶

Carles III es va veure forçat a demanar ajuda al comuns. El dia 13 de juliol convocà els oficials de les tres institucions i els va fer tota una sèrie de peticions a cada un. En elles constatava com el l'enemic havia entrat *en este principado por las fronteras del Rosellón, Aragón y Valencia sin que las tropas aliadas que componen mi ejército y las de los aliados vasten no solo para rechazarles pero ni a la precisa resistencia.*¹⁰⁷⁷ Per aquesta raó demanava als diputats que possessin tots els mitjans per fer lleves de naturals i sortir en la defensa de les fronteres; al Consell de Cent que procurés aconseguir gent per reparar les muralles de la ciutat i proveir-se de queviures dins les muralles de la ciutat¹⁰⁷⁸ i al Braç Militar que enviés persones de prestigi per animar la moral dels catalans i que posés els mitjans per impedir que *el enemigo se valga de los granos y forrajes, cuya diligencia puede obligarles a retroceder.*¹⁰⁷⁹ Els tres encarreguen les peticions del monarca a la Conferència, a la qual, degut a la gravetat de la situació, afegeixen més representants.¹⁰⁸⁰ El 20 de juliol els representants ja havien redactat les cartes de resposta. A la vegada que donaven les gràcies al monarca per la confiança que els manifestava, no deixaven de mostrar les dificultats que hi havia en complir els manaments, tot insinuant alguns dels primers signes de crítica al govern. En aquest sentit resulta molt interessant veure com la Diputació es queixava pels abusos de les tropes aliades en els allotjaments, o que tant la Ciutat com el Braç Militar possessin de manifest que les collites s'estaven perdent “los del Ampurdà per lo enemich, los de Urgell per los recels transits i malogros de las auxilitars tropas [dels aliats]”.¹⁰⁸¹ Tots els

¹⁰⁷⁶ La lectura de les cartes, que es pot fer a través del LLDBM, G-69 i del LLDCC, resulta molt interessant, ja que suposen un relat ben viu dels moviments de l'exèrcit borbònic i la situació cada vegada més delicada en què es trobava Lleida.

¹⁰⁷⁷ DDP, N-105, fol. 493v.

¹⁰⁷⁸ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 190v.

¹⁰⁷⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 207r.

¹⁰⁸⁰ De fet van doblar el nombre de representants. Si abans hi havien 3 per comú, ara hi haurà sis.

¹⁰⁸¹ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 198/1v. Entrant una mica més en detall podem dir que la resposta de la Diputació recordava al rei com ja havia fet un regiment de 500 homes (el que va fer al novembre de 1705) i que no era bona experiència fer lleves entre els catalans per un exèrcit reglat (DDP, N-105, fol. 499/1v.); la noblesa, per la seva banda, deia com estava posant tots els mitjans al seu abast per animar la població i dirigir-la, però que respecte a la qüestió dels grans mostrava que les gran reserves estaven ocupades per l'enemic (Empurdà, Tortosa), al que afegia, amb una crítica al monarca, que les reserves de Lleida que havien estat arrasades pels mateixos habitants “per libra-se de las primeras iras del enemigo y transits de las tropas aliadas”(LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 224r.). El Consell de Cent, per últim, a més de dir que ja posava els mitjans per reparar les muralles, mostrava com la població de Barcelona havia augmentat molt en els últims dies degut al gran nombre de refugiats procedents de València i Aragó i que hi havia una mancança general de grans per la pèrdua de terra a Aragó i València (cfr. LLDCC, 1B, II, 216, fol. 198/1r.).

comuns van estar d'acord amb les cartes confeccionades i les enviaren al rei. Tot i això la situació no canvià. El 9 de setembre noves cartes d'ajuda per part de Tortosa sobre la necessitat de queviures forçaren a la Conferència a fer una nova representació al rei que presentà cada comú per separat a través de dos consistorials.¹⁰⁸²

Però els problemes autènticament greus vingueren de la banda de Lleida. El setge de la ciutat s'inicià el 9 de setembre i finalitzà el 10 de novembre, sense que les tropes aliades de Galway i Uhlefeld poguessin trencar el cordó creat pel duc d'Orléans.¹⁰⁸³ El 14 de novembre es signava la capitulació. El 17 de novembre el rei informava als comuns de la notícia, els quals encarregaren el tema a la Conferència. Aquesta redactà una carta de resposta al rei en nom dels tres comuns en què reafirmava la seva fidelitat al monarca *assegurandole que la aplicació de éstos continuarà su desvelo, para lo más conveniente al buen logro.*¹⁰⁸⁴ El mateix dia que es presentava la representació al monarca, el 20 de novembre, la noblesa demanava als altres comuns que es reunís la Conferència per tal que redactés una altra representació on s'exposés els greus problemes i proposessin mitjans per solucionar la situació de Catalunya.¹⁰⁸⁵ La resta de comuns s'hi van avenir i sabem que entre aquesta data i el 3 de desembre els representants es reuniren per confeccionar la representació. En aquella data la Conferència presentava als tres comuns el text que havia redactat.¹⁰⁸⁶ El document, ben estudiat per Torras Ribé,¹⁰⁸⁷ resulta molt important ja que va ser el primer avís seriós dels comuns al nou rei sobre els abusos i els problemes que patia Catalunya. La seva rellevància rau en què a banda de les qüestions militars, els comuns donaven un pas més enllà i s'atrevien a denunciar les pràctiques polítiques del govern de Carles III en qüestions com la concessió de privilegis, el control insaculatori, els càstigs i empresonaments injustificats, el defectuós funcionament dels sistema judicial, etc. Que tota aquesta munió de crítiques (al voltant d'uns deu aspectes diferents) es produïssin justament quan el monarca austríac portava només dos anys governant, és un element que cal valorar adequadament i posar-lo en relació amb la política de Felip V. Que aquestes crítiques procedeixin concretament de la Conferència dels Tres Comuns, amb

¹⁰⁸² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 328r. i ss.

¹⁰⁸³ Sobre el setge de Lleida vegeu Voltes, P., *Barcelona...*, vol. II, pp. 137-139, Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 195-196 i Buyreu Juan, J., "L'ocupació borbònica de Lleida i Tortosa", dins Alcoberro, A., *Catalunya durant...*, pp. 190-191.

¹⁰⁸⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 383; DDP, N-106, fol. 79r.

¹⁰⁸⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 389r.

¹⁰⁸⁶ La data de recepció varia segons les fonts. Al Braç Militar està recollida el dia 5 de desembre i a la Diputació el dia 3, la mateixa data que també està recollida al LLDC.

¹⁰⁸⁷ Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...* pp. 236-244.

tota la seva càrrega que això comportava de representativitat i defensa de la comunitat, implicava que devien tenir un gran fonament i que estaven lluny de ser interpretacions subjectives.

La representació va ser redactada en un llarg procés d'elaboració que durà aproximadament unes dues setmanes, on no hi faltà una certa tensió entre els comuns. Si el 3 de desembre arribava el primer esborrany de la representació, el Consell de Cent mostrava la seva disconformitat amb alguns aspectes del text, per la qual cosa decidia encarregar a una vuitena i als consellers “lo remirar i premedita dita representació i son contingut ab facultat de retocar anyadir o llevar lo que aparega”.¹⁰⁸⁸ Els altres dos comuns feren el mateix, per tal d'aconseguir la unió final en la redacció.¹⁰⁸⁹ Les comissions dels tres comuns van fer les seves modificacions al text inicial de la Conferència, i entre l'11 i el 13 de desembre les enviaven.¹⁰⁹⁰ Cal remarcar l'actitud del Consell de Cent en aquest aspecte, ja que adoptà una posició de força que amenaçava amb el trencament de la unitat. En la seva deliberació del dia 11 de desembre deia que “en cas en la Conferència ocorre algun reparo per a conformar-se ab los dits apuntaments en la formació de dita representació o be non ocorre algun, disposada dita representació sie reportada a la Junta de Vint (...) tenint facultat dita junta per resoldre lo fahedor”.¹⁰⁹¹ Entre el 13 i 19 d'aquell més la Conferència es va reunir i redactà la versió final del text, la qual fou aprovada per tots els comuns. També s'encarregà a la Conferència que decidís la forma com s'havia de fer arribar al rei la representació i si calia que la representació s'enviés a més persones. La Conferència, reunida el dia 21, acordava que la representació al lliuressin els tres presidents dels comuns, però respecte a la segona demanda consideraven “esser prudencial la suspensió de passar-la a altra ma”.¹⁰⁹² El mateix dia es feia l'ambaixada al rei.

Resulta interessant fer una lectura comparada entre la primera versió del text i la que es presentà al rei a finals de desembre. Aquesta anàlisi ens mostra com els comuns feren un esforç per sintetitzar l'exposició dels fets i suavitzar algunes de les crítiques més dures, però sense deixar mai de parlar amb claredat. Així, sobre el control de les insaculacions, la primera versió criticava obertament que *se han executado más*

¹⁰⁸⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 394r.

¹⁰⁸⁹ La Diputació ho encarregava a una novena (DDP, N-106, fol. 85v.) i la noblesa a una junta especial.

¹⁰⁹⁰ No podem entrar ara a comentar amb detall les modificacions que feren els comuns al text. La lectura de les modificacions que féu la Diputació, mostra ben a les clares com la representació fou analitzada minuciosament, ja que es repassa fil per randa el text, tot mostrant el seu acord o desacord. Aquestes modificacions es troben a DDP, N-106, fol. 88v. i ss.

¹⁰⁹¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 402r.

¹⁰⁹² LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 409r.-411r.

por empeños e intereses que por razón mentre que a la versió definitiva això era omès i s'exculpava al rei sobre el tema, tot destacant que s'havia fet *contra la real intenció*.¹⁰⁹³ Una cosa semblant passava amb la qüestió dels nombrosos crèdits que els comuns havien fet a la corona i que encara estaven pendents de cobrar. La primera versió mostrava ben a les clares el problema i criticava que això dificultava que es poguessin tornar a fer préstecs: *se han tomado en préstamo sin intereses diferentes géneros y cantidades de dinero, sin dificultad en entregarlos gustosos, con la confianza ofrecida de cobrarse y asta hoy se esta deviendo la mayor parte danyo considerable contra el credito que dificulta poder bolverse a hallar cuando convenga*. La versió final, en canvi, ometia les frases més dures i deixava clar que els comuns no li estaven reclamant el pagament del préstec: *se han tomado en préstamo sin intereses diferente géneros de granos y cantidades de dinero sin dificultad de entregarlos gustosos con la confianza ofrecida de cobrarse, y hasta hoy se está deviendo la mayor parte, no solicitándose por ahora la satisfacción. Si sólo poner en la alta comprensión de vuestra magestad el menoscabo que se sigue contra el crédito*.¹⁰⁹⁴ Igualment, sobre les persecucions injustificades de borbònics i altres persones innocents, la primera versió era més contundent i criticava que s'havien omplert les presons *de estos delincuentes con ordenes irregularmente distribuidas, sin que se haya castigado por el exemplar si sólo por composiciones, hcsiendo la codicia o la venganza lucro de imposturas*. A la versió final es matisava molt més el que havia succeït, tot substituint la referència als delinqüents per *sujetos* i afegint que amb aquestes actuacions injustes *malbarataron lo provechoso del escarmiento*.¹⁰⁹⁵ Però a la vegada que aquests aspectes eren modificats a la baixa, la versió definitiva desenvolupava amb més detall tots els problemes derivats de la situació militar, com ara els abusos en el segrest de grans, afegint que a algunes persones no se'ls hi segrestava i *a otros, que tenían poco, se lo llevaron todo sin dexarles para el sustento y simienta de sus campos*.¹⁰⁹⁶ També es feia una descripció molt més detallada i minuciosa de l'actuació dels assentistes reials, afegint, per exemple, que *todas estas extorsiones se continúan en muchos parajes, secuestrándose a los comunes i particulares no solo los granos sino también los comestibles*.¹⁰⁹⁷

¹⁰⁹³ DDP, N-106, fols. 82v. i 99r.

¹⁰⁹⁴ DDP, N-106, fols. 83r. i 99r.

¹⁰⁹⁵ DDP, N-106, fols. 82r. i 98v.

¹⁰⁹⁶ DDP, N-106, fol. 99v.

¹⁰⁹⁷ DDP, N-106, fol. 99v.

La redacció final de la representació, sense deixar de criticar obertament el govern i la seva actuació, va preferir posar un èmfasi especial en la descripció crua dels problemes derivats del context de guerra, deixant en un segon pla les crítiques de caire més polític, com podien ser el control insaculatori, les persecucions dels borbònics, els criteris en la concessió de mercès o les irregularitats del sistema judicial.¹⁰⁹⁸ L'episodi ens porta a fer-nos dues reflexions. D'una banda no podem deixar de preguntar-nos per què tot aquest conjunt de crítiques tan dures que conté la representació sorgeixen en aquell moment, de cop i volta, sense generar durant els anys anteriors una major tensió institucional entre els comuns i Carles III, l'arxiduc. Si traslladéssim aquests fets en el context del govern de Felip V i el virrei Velasco possiblement arribaríem a la conclusió que d'haver-se produït llavors segurament haguessin provocat un bon conflicte polític. Això ens portaria a pensar que potser durant els primers anys del govern del pretendent austríac va haver-hi una major permissivitat per part dels comuns respecte al compliment de la legalitat, explicable en part per la situació militar que dificultava i condicionava molts esdeveniments. Certament, al desembre de 1707 la guerra havia pres un tomb ben diferent de l'eufòria i les esperances de 1705. L'altra qüestió és valorar el paper de la Conferència. Tot l'episodi mostra la gran responsabilitat que recau sobre els seus membres, i com la seva decisió és gairebé sempre seguida per tots els comuns, amb una actuació unànime. Això l'atorgava un relleu que el monarca no podia obviar a l'hora de rebre les seves representacions.

5.1.3.2. Les pèrdues de Tortosa i Girona

Durant els anys següents les actuacions de la Conferència en qüestions de caire militar esdevenen més i més freqüents. En aquest sentit, 1708 resulta un altre any interessant, perquè mostra clarament el procés d'evolució en la problemàtica plantejada i en les preocupacions dels comuns. Si al 1707 l'actuació es va fonamentar sobretot en la demanda d'ajuda per a les ciutats i en proposar mitjans per solucionar els problemes, ara (1708) la qüestió dels abusos que les tropes aliades cometien sobre la població adquirí un paper cada vegada més rellevant, fins a monopolitzar gairebé tota l'activitat de la Conferència. Aleshores s'observa un canvi d'actitud dels comuns, els quals

---

¹⁰⁹⁸ Això no vol dir, però, que no es parlés clar sobre aquests temes. No oblidem que la representació final continuava criticant obertament que els danys que es feien a *familias y linajes que siempre han sido buenos vasallos de vuestra magestad*; que moltes de les noves insaculacions s'haguessin fet a persones *no por sus meritos sino por sus medios* o que molts ministres reials *se introdujeron a ejercer manejos agenos de sus encargos con danyo dels país a impulso de sus valedores* (DDP, N-106, fol. 99r. i ss.).

progressivament deixen de proposar solucions al monarca per exigir pura i simplement el compliment de les Constitucions. D'altra banda, 1708 també fou important perquè es va reafirmar novament la necessitat que tingué Carles III, l'arxiduc, de demanar ajuda a les institucions per solucionar tots aquests problemes, cosa que féu en diferents ocasions. Per últim tornaren a sorgir nous enfrontaments entre els comuns per la qüestió de la Conferència, i s'observa com progressivament la Ciutat i el Braç van mostrar una actitud menys implicada amb el règim, que no pas la Diputació. A grans trets 1708 es pot dividir en l'aspecte militar en dues grans fases: d'una banda la qüestió de l'avenc militar de les tropes borbòniques tant pel nord com pel sud, el qual culminà amb la caiguda de Tortosa el 14 de juliol. De l'altra banda persistiren els problemes pels allotjaments i abusos de els tropes, els quals motivaren una severa representació de la Conferència a finals de novembre d'aquell any.

Els problemes s'iniciaren al voltant del 10 de maig, moment en el qual la ciutat de Girona informava els comuns de l'entrada de tropes franceses per l'Empordà. Els tres comuns decidiren convocar una nova Conferència, la qual aconsellà, l'11 de maig, que fessin una representació de paraula al rei tot demanant ajuda per la ciutat.¹⁰⁹⁹ Quan la noblesa estava a punt d'executar l'ambaixada noves cartes de Tortosa portaren als comuns a suspendre la decisió i encarregar el tema novament a la Conferència. La situació era realment greu, ja que els comuns veien repetits exactament els mateixos episodis que l'any anterior. Aquesta vegada havien après bé la lliçó i la Conferència, reunida el 22 de maig, decidia fer una representació al rei tot posant de manifest que la gravetat de la situació es trobava en el perill de *malográndose la próxima cosecha, especialmente en el Ampurdan donde se prometía abundante no solamente para el abasto de los naturales, sino también de las reales tropas.*¹¹⁰⁰ La representació era portada al rei per dos consistorials de cada comú. Un mes després la situació s'havia agreujat i s'iniciava el setge de Tortosa (10 de juny). Els comuns no es quedaren amb els braços creuats, i la Conferència féu una nova representació al monarca, el 13 de juny.¹¹⁰¹ En ella, no s'estaven de criticar indirectament al monarca, en mostrar que la ciutat assetjada s'havia quedat sense aliments *por haver aplicado los limitados que tenían poco antes en las dependencias que se han ofrecido del real servicio de vuestra*

---

¹⁰⁹⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 511r.

¹¹⁰⁰ LLDBM, G-69, vol VIII, fol. 518r. i DDP, N-106, fol. 151v.

¹¹⁰¹ DDP, N-106, fol. 157r.

magestad.¹¹⁰² Com és conegut, les demandes no van servir de res. Amb el cas de Tortosa es van repetir els mateixos errors que es van fer a el setge de Lleida i la ciutat va caure en mans borbòniques el 9 juliol.¹¹⁰³ Al dia següent la Conferència, que encara no sabia la notícia, es tornava a reunir i decidia fer una nova representació al rei sobre Tortosa, però aquesta vegada, decidí escriure també al comte de Starhemberg tot adjuntant-li la representació que els comuns havien fet al rei el mes de desembre.¹¹⁰⁴ Continuant la tònica d'altres representacions anteriors, la nova protesta dels comuns, a banda de demanar ajuda per Tortosa criticava l'actitud de les tropes aliades que estaven a Tarragona, les quals *más sirven para su propia conveniencia que la del mayor servicio de vuestra magestad y utilidad pública*, i exigien el càstig per la soldats infractors.¹¹⁰⁵ El rei els responia el dia 23 de juliol comunicant que havia enviat la representació al comte de Starhemberg i que també s'havia informat a tots els generals per tal que complissin les lleis en matèria de segrest de grans i allotjaments.¹¹⁰⁶ Tot plegat, el que cal valorar d'aquests fets, era el canvi d'actitud dels comuns. En menys de dos mesos (22 de maig-14 de juliol) la Conferència ja va redactar tres representacions al rei, mentre que durant tot l'any 1707 s'havien fet 4 representacions per qüestions militars. A més cal afegir que ara el llenguatge començava a ser progressivament dur, i critiquava obertament els abusos de les tropes aliades. Les coses estaven canviant.

La situació adquirí un nou rumb el 19 de juliol, moment en el qual el rei va cridar als presidents dels tres comuns per informar-los de la pèrdua de Tortosa i demanava "que per part de dits comuns no se omitís diligència alguna a est fi [la defensa del Principat] perquè tots los particulars cohoperen ab lo ànimo i zel que fins vuy ha obrat sa acostumada lealtat".¹¹⁰⁷ La petició reial féu que els comuns encarreguessin el tema a la Conferència a la qual s'afegiren nous membres.¹¹⁰⁸ El dia 31

¹¹⁰² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 527r. i v.

¹¹⁰³ Sobre el setge de Tortosa vegeu Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 197-202, i Buyreu Juan, J., "L'ocupació borbònica de Lleida i Tortosa", dins Alcoberro, A., *Catalunya durant...*, pp. 190-191.

¹¹⁰⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 532r. i ss. Això generà una greu topada entre les institucions. A grans trets podem dir que el problema de fons radicava en la negativa dels consellers a enviar la carta a Starhemberg i menys encara la representació que s'havia fet al rei. Després de diferents discussions entre ells s'arribà a l'acord que la representació de la Conferència fos presentada al monarca només a través de la Diputació, cosa que es feia el 14 de juliol.

¹¹⁰⁵ DDP, N-107, fol. 167. Del dietari de la Diputació sembla que la representació fou feta per la Diputació, però la lectura del LLDBM, no deixa cap mena de dubte de que aquesta havia esta feta per la Conferència.

¹¹⁰⁶ DDP, N-107, fol. 172/1r.

¹¹⁰⁷ DDP, N-107, fol. 171r.

¹¹⁰⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 558r.; LLDDP, N-271, fol 160r. i LLDCC, 1B, II, 217, fol. 220r. Sembla que van haver alguns problemes en reunir-la, però finals d'agost començaren les reunions. Tot i

la Conferència presentava una representació en nom de les tres institucions per al monarca. En ella tornaven a insistir en els abusos de les tropes sobre la població, exigien al rei que es complís la llei *secuestros de todo género de granos, pajas, acarreos y bagajes que actualmente se solicitan por los ministros de vuestra magestad* i demanen que procurés que *una de las escuadras de las Potencias aliadas* hivernés a les costes catalanes.¹¹⁰⁹ Al llarg del mes de setembre les institucions continuaren rebent notícies sobre nous abusos de les tropes, la qual cosa forçà a la Conferència a fer una nova representació al rei.¹¹¹⁰ La reacció del monarca davant aquesta súplica va ser tornar la pilota als comuns. El 28 de setembre, a la vegada que els informava com havia donat ordres a tots els seus comandants perquè *velen con toda vigilancia en contener los soldados obviando que practiquen el menor desorden*, els demanava que possessin tots els mitjans per *alentar los naturales en que procuren en lo posible despreciar con tollerancia aquellos acontecimientos que suele contraher la guerra*.¹¹¹¹ La Conferència decidia fer una altra representació al rei agraint la carta reial, informant-lo dels nous abusos comesos i donant-li resposta a les peticions sobre la bona entesa entre els naturals i les tropes.¹¹¹²

El 14 d'octubre s'entregava als comuns la representació, però aleshores sorgí un nou conflicte entre les institucions per tal de definir el contingut.¹¹¹³ El punt essencial de la discussió es trobava en el fet que el Consell de Cent i el Braç militar consideraven que no s'havia d'especificar cap mitjà concret que poguessin afegir els comuns. La Diputació, en canvi, estava d'acord amb tot el text, però volia afegir que havia fet crides per tot el Principat per animar els naturals a la bona entesa amb les tropes. Això últim va ser rebutjat per la Ciutat i el Braç, que insistien que la representació s'havia de limitar a dir que “lo remey i consuelo sols se esperaba de sa Real Clemencia”.¹¹¹⁴

---

que el 23 de juliol el Consell de Cent acceptava augmentar el nombre de representants per a la Conferència, aquest nomenament no arribà al Braç Militar fins el dia 27 d'agost. Desconeixem les causes per les quals això es va produir. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 599r.

¹¹⁰⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 604; DDP, N-107, fol. 193v.

¹¹¹⁰ DDP, fol. 698/3r. Aquesta representació va ser oral.

¹¹¹¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 610v.; DDP, N-107, fols. 199v. i ss.

¹¹¹² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 615r.; DDP, N-107, fol. 201/1r.

¹¹¹³ La representació es troba a LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 621r. i ss. i a DDP, N-107, fol. 204/1r.

¹¹¹⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 625v. El Consell de Cent i Braç Militar s'oposaven concretament a dues coses: que es digués una afirmació molt dura referent al desànim de la població i les mesures que proposava la Conferència. Respecte al primer punt, la discutida frase deia *que de la privación de verse vassallos de su natural rey al morir no halla medi su constancia*, la qual cosa insinuava que els catalans ja no tenien motius per ser fidels al rei. Respecte al segon punt, la Conferència havia aconsellat que el rei enviés al Portantveus i al Regent de la Tresoreria per tot Catalunya perquè possessin ordre i fessin complir la llei i que la Diputació fes les crides públiques animant la bona conducta (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 624r.). El Consell de Cent considerava que no s'havia de dir res d'això perquè “dits medis se

Enmig d'aquestes discussions, el 7 de novembre, arribaven nous abusos de les tropes a Agramunt i altres llocs. El Braç i la Ciutat ho volien recollir a la representació però la Diputació s'hi negava.¹¹¹⁵ Per acabar-ho d'adobar, el 17 de novembre la Conferència responia a les queixes de les tres institucions dient que considerava que la representació s'havia de presentar en la forma inicial del 14 d'octubre, sense cap de les modificacions que els comuns havien proposat.¹¹¹⁶ Davant la urgència del tema i la complicació, la noblesa decidia que la modificació de la representació fos feta pels presidents dels Tres Comuns.¹¹¹⁷ Els presidents es reuniren durant els dies següents i el 21 de novembre presentaven les seves modificacions. Tots hi estigueren d'acord i el 22 de novembre era lliurada al rei.¹¹¹⁸ La versió final era un exercici calculat d'equilibri entre totes les postures, encara que es recollien la totalitat de les demandes de la Ciutat i del Braç. Així, la representació, després de donar gràcies al rei per les seves paraules de setembre, entrava a explicar detalladament els últims abusos comesos¹¹¹⁹ a la vegada que es reafirmava la fidelitat dels catalans a la causa (*a la qual los catalanes hasta derramar la última gota de su sangre tendrán siempre muy presente para defenderla*). Es posava un èmfasi especial en destacar que era *solo vuestra magestad el único refugio, consuelo y amparo del Principado con que se pueden serenar tantos males*, i es recollia els oferiments de la Diputació respecte a les crides.¹¹²⁰ En síntesi, els mesos de setembre i octubre de 1708 resulten il·lustratius del pes progressiu que havia adquirit el tema dels abusos de les tropes aliades entre les preocupacions dels comuns i com el monarca ha de recórrer a ells en demanda d'una solució que no pot donar. El comportament de les institucions durant aquests mesos mostra que estaven exigint a Carles III, de la mateixa manera com ho havien fet amb Felip V, el compliment de la legalitat constitucional, sense admetre excuses.

---

consideraven ineficasses y en cas fossen efectius ocorreria lo reparo de proposar aquells per no haver-ho, com està dit, manat sa magestat" (cfr LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 626r.). D'altra banda, l'actitud de la Diputació era vista com una maniobra d'individualització en el sentit que ella volia manifestar clarament els seus mèrits en la defensa del Principat, mentre que els altres dos comuns no podien en aquella conjuntura atribuir-se cap actuació. Resulta interessant veure com sobre aquest conflicte el LLDCC recull ben poques dades, mentre que és el LLDBM on trobem tot un relat minuciós dels fets. Entre les poques referències que hi ha al LLDCC vegeu, 1B, II, 217, fols. 289-290r.

¹¹¹⁵ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 632v. i LLDDP, N-271, fol. 202v.

¹¹¹⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 635r. i DDP, N-107, fol. 211r.

¹¹¹⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 637v.

¹¹¹⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 641; DDP, N-107, fol. 211r.

¹¹¹⁹ Explicava, per exemple que les tropes aliadaes no respectaven *las haciendas, vidas y honras de muchos particulares* de tal manera que això es repetia en nombroses ocasions a Agramunt, Tarràga, y otros lugares (...) y después transitando las tropas se han experimentado muhcas vexaciones en algunos lugares (DDP, N-107, fol. 211r. i v.).

¹¹²⁰ La representació final es troba a LLDBM, G-69 vol. VIII, fol. 638r. i ss.

El 1709 es presenta com un any d'estabilitat de la frontera tot i els atacs dels borbònics des del nord i del sud. Com ha recordat Joaquim Albareda, va ser l'any en què a les dificultats generades per la guerra s'afegí una crisi de subsistència,¹¹²¹ explicable per les fortes nevades i glaçades que malbarataven les collites. En aquest context de penúria econòmica era lògic que es reproduïssin els abusos de les tropes aliades. Les actuacions de la Conferència durant aquesta any es dirigiren precisament a denunciar aquests problemes, i entre els mesos d'agost i octubre, moment més àlgid dels problemes, arribaren a confeccionar 5 ambaixades al rei. L'any 1709 resulta interessant perquè es produí un fenomen nou, que no tingué continuïtat posteriorment: les reunions dels presidents dels comuns. Hem vist com aquest nou tipus de reunió, va ser el recurs utilitzat a finals de 1708 per solucionar el conflicte que havia sorgit entre els comuns per fer la representació al rei sobre els abusos de les tropes. Ara trobarem que els comuns decideixen en més ocasions convocar una reunió de presidents dels comuns per fer representacions en nom dels tres comuns, amb el mateix funcionament, significat i poder que tenien les conferències.¹¹²²

Els primers incidents tornaren a procedir del nord. El 7 d'agost la noblesa rebia una carta de Girona advertint sobre l'entrada de tropes, que aquesta vegada s'havien endinsat fins arribar al Ter. Els tres comuns, sense convocar la Conferència, decidiren fer una ambaixada dels tres presidents al rei tot demanant ajuda per la ciutat.¹¹²³ Durant aquell mes Girona continuà enviant cartes als consistoris barcelonins sobre els moviments de les tropes enemigues, la qual cosa força una nova actuació de la Conferència. Tal com recull el Dietari de la Diputació, el 22 d'agost "se han conferit los presidentes dels tres excel·lentíssims comuns en un aposento de la present casa y han acordat ques fes sobre est assumpto a sa magestat en escrit i que aquella fos reportada (...) per medi dels tres presidents".¹¹²⁴ El mateix dia la representació era presentada al rei.¹¹²⁵ Tot i així, Carles III no podia fer res per evitar la situació, de tal manera que la

¹¹²¹ Albareda, J., *Felipe V...*, p. 92.

¹¹²² Per aquesta raó les hem considerat també conferències, tot i que formalment no són representants tota la seva funcionalitat respon al model d'una conferència. Això ja ho analitzarem amb detall més endavant.

¹¹²³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 796r.; LLDC, 1B, II, 218, fol. 563r.

¹¹²⁴ DDP, N-107, fol. 259r. Vegeu també LLDC, 1B, II, 218, fol. 623r.

¹¹²⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 804r. i ss. La versió que dona el Braç Militar és una mica diferent de la que transmeten la Diputació i el Consell de Cent. Segons la noblesa la representació havia estat feta pel Consell de Cent i els altres dos comuns hi estigueren d'acord en presentar-la en nom propi. Aquesta versió, tot i així, no és necessàriament contradictòria, ja que molt probablement la Ciutat la fes per encàrrec dels presidents dels comuns. A més, cal valorar que el resultat final és una única representació en nom dels tres comuns (*Señor, la ciudad de Barcelona, la Deputación de este Principado y el Brazo*

Ciutat decidí el 5 de setembre obrir una conferència dels Tres Comuns per parlar-ne.¹¹²⁶ Passats uns dies el problemes militars vingueren per Tarragona, on els borbònics feien noves incursions. Els comuns van convocar una reunió dels Tres Presidents els quals decidiren fer una ambaixada de paraula al rei, que era presentada el 25 de setembre.¹¹²⁷ Per si no fos poc, a les continuades cartes de Girona i Tarragona, a l'octubre s'afegiren les de Vic. Els presidents es reuniren i feren una altra representació (13 d'octubre).¹¹²⁸ En ella, a banda de demanar ajuda per les fronteres del nord, els comuns tornaven a insistir sobre la qüestió dels abusos de les tropes reials, parlant cada vegada amb una major cruesa i criticant *el poco abrigo que experimentan de las tropas del real exercito para su defensa, que como estas han practicado y practican en los parajes donde acampan y en sus tránsitos saqueos, robos y talas de frutos que es notorio, se hallan precisados muchos naturales del principado a abandonar sus casas y haciendas dexándolas al despótico albedrío de las tropas y otros se ven constituidos a no moverse de ellas para cuydar de la custodia de sus familias.*¹¹²⁹

El 1710 va ser l'any del fracassat segon intent de conquerir Madrid per part dels aliats. Com sabem, a finals de novembre Carles III es retirava de la capital castellana i el 15 de desembre tornava a estar a Barcelona. A tot això les batalles de Brihuega i Villaviciosa (8 i 10 de desembre de 1710) afavoriren el desmantellament de l'exèrcit aliat les restes del qual arribaven a la Balaguer el 5 de gener. Fruit de tota aquesta situació, i paral·lelament a ella, es produïa el setge de Girona a mitjans de desembre, que capitulà el 24 de gener de 1711. A l'igual que els casos de Lleida i Tortosa, la caiguda de Girona generà un rebombori considerable.¹¹³⁰

Militar postrados a los reales pies con el mayor rendimiento dicen...), exactament el mateix resultat de l'actuació de la Conferència.

¹¹²⁶ La Conferència es reuní durant els dies següents. No hi ha cap mena de dubte sobre l'obertura d'aquesta Conferència, tot i que no sembla que arribés a produir cap representació per al rei. El LLDCC recull la convocatòria de la reunió el dia 5 de setembre (LLDCC, 1B, II, 218, fol. 638; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 818r.) i el LLDBM recull una deliberació de la Ciutat (que no es troba al LLDCC) on demana explícitament el dia 6 de setembre que "la Conferència novament uberta continue en discórrer lo que reconega haver de obrar los excel·lentíssims comuns, reportant-se son sentir" (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 819v.). El LLDDP, per las seva banda, també recull el nomenament de persones (LLDDP, N-272, fol. 301v.) i el funcionament de la Conferència.

¹¹²⁷ LLDCC, 1B, II, 218, fol. 681r.; DDP, N-107, fol. 267r. Amb aquest tema passa el mateix que amb el cas de la representació del 22 d'agost. El Consell de Cent parla de convocar una reunió de presidents, mentre que la noblesa en cap moment sembla referir-se això (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 829r.).

¹¹²⁸ Cfr. LLDCC, 1B, II, 218, fol. 716r.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 388r.; DDP, N-107, fol. 269r. La representació es troba a LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 839r. i ss. i a DDP, N-107, fol. 269v.

¹¹²⁹ DDP, N-107, fol. 270r. La representació també es troba a LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 839r. i ss.

¹¹³⁰ Sobre el setge de Girona vegeu Gifré, P., "L'ocupació borbònica de Girona" dins Alcoberro, A., *Catalunya durant...*, pp. 196-197; Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 277-282.

Com bé ha recordat Josep Mª Torras, les institucions van tenir una consciència clara de que “l’esforç militar de conquesta de Madrid havia conduït a una irreversible indefensió del país”.¹¹³¹ Un mes abans de la decisiva batalla d’Almenar (28 de juliol), la situació no feia pensar ni molt menys en una escena favorable als aliats. Mentre aquests preparaven la seva ofensiva sobre la frontera de Lleida, el 18 de juny la reina escrivia als comuns demanant-los que vetllessin per la defensa del País i sobretot per al *resguardo de los magazenes de Igualada y Calaf y mayor seguridad de los convoyes que llevan provisiones a nuestro ejército*.¹¹³² El dia següent saltava l’alarma amb una carta de Manresa on informava dels perills que patia Calaf per part dels atacs borbònics.¹¹³³ Els comuns encarregaren a la Conferència la qüestió,¹¹³⁴ que poc després redactava un text de resposta on posava de manifest que no podien fer res per evitar els atacs dels borbònics ja que es feien *con crecido numero de cavalleria se persuaden no poder estas prevenirse por otro camino que con la aplicación de correspondientes fuerças de cavalleria de que se hallan los comunes imposibilitados*.¹¹³⁵

A principis de novembre Girona començà a escriure cartes als tres comuns tot alertant del perill que patia per part de les tropes. El Consell de Cent decidia fer una representació a la reina sobre el tema i, per la seva banda, la Diputació escrivia al rei tot demanant-li el seu retorn.¹¹³⁶ La situació s’agreuja el 27 de novembre quan noves cartes del jurats gironins van fer prendre consciència als comuns de la gravetat de la situació. Aleshores decidiren convocar la Conferència.¹¹³⁷ A la vegada, el Braç Militar demanava als altres dos comuns que volguessin presentar a la reina en nom propi la representació que havia fet la noblesa sobre la situació de Girona. Aquests acceptaren la idea i el dia 28 de novembre es lliurava la representació en nom dels tres.¹¹³⁸ Mentrestant, arribaren cartes de Carles III que informaven del seu retorn a Barcelona i que ja havia ordenat l’enviament de tropes cap a Girona així com l’aixecament de somatens. La Conferència reunida el 3 de desembre decidia informar al rei de tots els indrets on es trobava l’enemic. Per això demanava als comuns que cadascú busqués “las noticias más

¹¹³¹ Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 277.

¹¹³² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 961r.

¹¹³³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 964r.

¹¹³⁴ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 219v.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 965v.

¹¹³⁵ DDP, fol. 345r.; LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 967r.

¹¹³⁶ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 364v. (16 de novembre); MNA, vol. XXVII, p. 174.

¹¹³⁷ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 383r.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1035r.

¹¹³⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1038v.-1044r. Aquesta manera d’actuar era exactament igual a la que ja hem vist que s’havia fet al setembre de 1709. Tot i així, cal dir que el DDP i el LLDCC no ens confirmen que això s’hagués produït exactament segons la versió de la noblesa.

verídicas de las operaciones dels enemich”.¹¹³⁹ A partir d’aquest moment començà una activitat frenètica dels comuns per tal d’evitar la caiguda de la ciutat. Així, entre el 3 de desembre i el 27 de gener, hi va haver un total de 27 reunions dels comuns que van donar lloc a 4 representacions i 2 cartes a Carles III. A més cal afegir que durant aquest temps els comuns van rebre una dotzena de cartes per part de la ciutat demanant ajuda. Lògicament no podem entrar en detall a analitzar-les, però s’ha de destacar que totes elles es feren sempre en nom dels tres comuns i que foren presentades pels presidents. A banda d’aquestes decisions, la Conferència també en va prendre d’altres que resulten rellevants. Per exemple, el dia 5 de gener de 1711, quan la situació ja era molt crítica i ja s’havien enviat dues representacions al rei, s’aconsellava als comuns que resessin a Déu i que busquessin noves informacions sobre el desenvolupament del setge.¹¹⁴⁰ El 19 de gener decidien acudir a la intercessió de Vilana Perlas, per tal de no molestar al monarca,¹¹⁴¹ però fou en va. Noves cartes dels jurats gironins forçaren la Conferència a fer una altra representació. Finalment, el 30 de gener els comuns s’assabentaren de la capitulació de la ciutat.¹¹⁴²

A la vegada, sorgiren noves tensions entre els comuns. Aquesta vegada el motiu fou una qüestió de competències entre la vint-i-quatrena de guerra del Consell de Cent i la Conferència. El problema de fons radicava en una deliberació de la Conferència del 29 de gener on aconsellava que els comuns fessin una representació al rei sobre els desordres de les tropes aliades fruit de la pèrdua de Girona.¹¹⁴³ La vint-i-quatrena de Guerra és negà a acceptar la representació, ja que considerava que la Conferència

¹¹³⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1060r. En la Conferència del 5 de desembre es presentava als comuns les minutes de cartes que havia fet, les quals eren enviades tot seguit i aconsellava als comuns que també escrivissin a Vilana Perlas (cfr. DDP, N-315, 5 de desembre de 1710; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1062r.). És interessant veure que en la representació els comuns informen al rei de com havien reunit a la Conferència per tractar aquest tema.

¹¹⁴⁰ El text deia: “procuren implorar sa defensa de la misericordia divina, fen aquelles rogativas que han acostumat en semblants casos y majors” i que “quiscun de dits tres excel·lentíssims comuns procuren adquirir notícias verídicas de la plaza” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1100r.). Cal dir que aquest fou un autèntic problema, ja que els rumors sobre el que succeïa a Girona no eren ben clars, la qual cosa també afectà a l’activitat de la Conferència. Per exemple, el dia 10 de gener s’aconsellava fer una nova representació al rei sobre la situació de perill, però al dia següent la Conferència anul·lava la representació (que ja estava minutada), perquè havia arribat la notícia que ja havien entrat tropes de reforç dins la ciutat. Tot i així, tres dies més tard, es decidia enviar la representació perquè “alguna noticias se tingueren de haverse ja lo die vuit executat lo dit socorro y experimentantse esser equivocades per no haverse executat dit socorro” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1107r.).

¹¹⁴¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1117r. Aquest recurs ja l’havien utilitzat amb anterioritat. En la conferència del 28 de desembre s’havia acordat que el diputat eclesiàstic es reunís amb Vilana Perlas sobre aquest afer. Vegeu també DDP, N-315, 19 de gener de 1711.

¹¹⁴² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1139r.

¹¹⁴³ DDP, N-315, 29 de gener de 1711, s/f. Vegeu deliberació inserida. També es troba a LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1135r.

“solament tenia comes lo fet del siti de Gerona y sos dependents y emergents”, entre els quals no es trobava un problema general com eren els abusos de les tropes, a banda del fet que el tema era competència dels Diputats.¹¹⁴⁴ Els conflictes entre vint-i-quatrena i Conferència duraren un parell de dies, fins que les pressions de Diputació i Braç Militar aconseguiren que el Consell de Cent augmentés el poder dels seus representants a la Conferència per parlar sobre aquests temes.¹¹⁴⁵ D’aquesta manera les reunions dels Tres Comuns es tornaren a celebrar a partir del dia 6 de febrer per parlar sobre els abusos de les tropes amb l’objectiu clar de fer una representació al monarca. El 8 de febrer la Conferència presentava als comuns l’esborrany de la representació. En ella es carregaven les tintes sobre els problemes militars, i es mostrava sense embuts com la població de la ruralia es refugiava a la ciutat comtal perquè “no se distinguexen las operaciones de las tropas ab los naturales de las que los enemichs executan (...) ab los maltractes de las personas, atropellant-las no com lleals vassalls de vostra magestad si no com si fossen los majors enemichs”.¹¹⁴⁶ Sorgí aleshores un nou conflicte entre el Consell de Cent¹¹⁴⁷ i el Braç Militar per les modificacions fetes a la representació. El tema és interessant i val la pena recollir algunes cites. La Ciutat, cansada de tanta promesa no acomplerta exigia que la representació “se parle ab major claredat y individuació” i que es mostrés com “lo haver servit est Principat ab lo donatiu voluntari fet en la cort general, pagador en lo discurs deu anys, y haver-se la major part de aquell satisfet en lo termini de tres anys ab motiu de subvenir las reals tropas y lo haver contribuït ab novas llevas, sometens y allotjaments de soldats y haver fet a sa magestat altres serveys, axí per los comuns com per los particulars, havent-se experimentat no

¹¹⁴⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1137r.

¹¹⁴⁵ Tota la problemàtica es pot seguir bastant bé a partir de diferents fonts: LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1135r.-1144v.; LLDC, 1B, II, 220, fols. 45 i ss; DDP, N-315, 29 de gener - 6 de febrer. Realment el que es produí fou un enfrontament obert entre la Conferència i la vint-i-quatrena. Aquesta criticava a la Conferència d’abús de poder en considerar que la defensa dels abusos de les tropes no li competia a ella, sinó que era la Diputació qui tenia que fer una representació al rei sobre els “desordres se experimentan executar las reals tropas de sa magestat en lo present Principat” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1137r.). La resposta de la Conferència, reunida el 30 de gener, era que es fes una representació al rei en què es mostrés la fidelitat dels catalans tot i la capitulació de Girona ja que es considerava “esser dependent i emergent de Gerona y per tant propi de la comissió feta a la excel·lentíssima Conferència per dits Tres Comuns” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1138r.). La vint-i-quatrena, fent una lectura totalment restrictiva dels poders atorgats, es negava a presentar la representació, ja que la Conferència tenia poder “tantsolament en lo tocant al socorro de Gerona, que vuy se troba en poder els enemichs” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1139r.). Finalment, la representació sembla que no es va presentar. Resulta interessant valorar el poder que adquireix la vint-i-quatrena, fins al punt de substituir completament al Consell de Cent.

¹¹⁴⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1153r. Vegeu també DDP, dia 8 de febrer s/f.

¹¹⁴⁷ Pròpiament era la vint-i-quatrena la qui actuava, perquè en aquests temes el consellers havien delegat tot el poder en aquesta comissió subordinada.

servir per la causa pública si molts distribuïts en gràcia y en personas domèstiques de sa magestat y altrament”.¹¹⁴⁸

La crítica de la Ciutat era implacable, i mostrava que als comuns se’ls estava acabant la paciència, ja que tot els seus esforços per la causa no estaven servint per res, resultat de la manca de recursos de Carles III i de l’imcompliment dels britànics a l’hora de fer efectiva la seva aportació econòmica. En conèixer la deliberació del Consell de Cent el Braç Militar considera que les frases eren excessivament dures perquè al monarca calia parlar-li “ab tota suavitat”.¹¹⁴⁹ Els consellers, el 13 de febrer, van acceptar els suggeriments de la noblesa.¹¹⁵⁰ A tot això arribaven cartes de Vic als comuns sobre la situació militar i les amenaces dels enemics en la rodalia. El 21 de febrer els representants dels comuns entregaven la versió definitiva de la representació.¹¹⁵¹ El text, escrit en un llenguatge suau, contenia els elements apuntats per la noblesa i s’ometien les crítiques més radicals que inicialment havien plantejat els consellers, encara que no s’estaven d’acusar a les tropes aliades de comportar-se com a enemics.¹¹⁵² La resposta del rei fou demanar als comuns que fessin una llista detallada dels abusos comesos, missió que s’encarregà novament a la Conferència. Aquesta era presentada als comuns tres dies després i el 25 de febrer era lliurada al rei pels tres presidents.¹¹⁵³

Durant la resta de l’any no hi hagué incidents militars de relleu. No podem oblidar que eren moments de canvi en l’esfera internacional. A Anglaterra els *tories* havien arribat al poder, i va emprendre una nova política internacional partidària de reduir la seva implicació militar en la guerra. D’altra banda, el 17 d’abril de 1711 moria Josep I, la qual cosa feia que Carles III assumís la corona imperial i que, per tant, s’imposés un canvi estratègic en les aliances internacionals. No per casualitat, un any després, a finals de gener de 1712, es començaven les negociacions de pau a Utrecht. Conseqüència de tot això fou que els fronts de guerra s’estabilitzessin i que, de moment, els exèrcits borbònics no pretenguessin fer noves campanyes. Queda clar, en conclusió, el protagonisme de la Conferència en els afers de caire militar durant el període 1707-

¹¹⁴⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1157r. i ss. Vegeu també DDP, N-315, dia 10 de febrer de 1711, s/f.

¹¹⁴⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1160r.; DDP, N-315, 12 de febrer de 1711, s/f.

¹¹⁵⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1164r.

¹¹⁵¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1169v.

¹¹⁵² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1171r. Tal com havia demanat la noblesa, la representació afirmava que no s’especificaven amb detall els abusos “per no ofendre los reals oïdos de vostra magestat”.

¹¹⁵³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1175v. Poques setmanes després (23 de març) encara hi hagué un altra Conferència per parlar sobre les cartes que havia enviat la ciutat de Manresa. La Conferència féu una nova representació al rei. La representació es pot trobar a LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1191r.

1711. Podem dir que en aquest àmbit no va haver cap decisió important dels comuns que no fos dirigida per la Conferència.

5.1.4. La Conferència i els problemes econòmics

Josep Mª Torras va recordar, ja fa uns anys, que “les majors dificultats i contradiccions en la tasca de govern de Carles III, l’arxiduc, es produïren en l’àmbit econòmic, a causa de la falta d’ingressos regulars per fer front a les despeses militars”.¹¹⁵⁴ Joaquim Albareda afegeix que *lo que marcó el ritmo del gobierno de Carlos III fue, inexorablemente, la guerra y la falta de recursos para proseguirla, lo cual supuso un gran esfuerzo para las instituciones y para el país en general.*¹¹⁵⁵ Si ja hem vist com el conflicte bèl·lic fou causa d’una part important de les preocupacions dels comuns durant els anys de govern de Carles III, no ens ha d’estranyar que a nivell econòmic, la Conferència també arribés a tenir un paper destacat en algunes conjuntures. Els historiadors no han deixat de remarcar l’escassetat de recursos del pretendent austríac, la qual es manifestà en la seva dependència total envers els britànics i holandesos. Si tan bon punt arribava a Catalunya demanava d’un donatiu als comuns al novembre de 1705, poc després d’acabades les Corts, el rei reclamava un avanç de part del donatiu acordat,¹¹⁵⁶ i va intentar aconseguir un préstec de banquers italians com un avançament dels donatiu dels catalans. Castellví recull com a principis de 1706, *el Brazo Militar resolvió que los caballeros contribuyesen en préstamo toda la plata de su propio servicio. Pocos fueron los que no contribuyeron con todo.*¹¹⁵⁷ Un memorial anònim, datat al 1706 es queixava de *lo que Cataluña (...) ha expendido y gastado en un solo año en servicio del Archiduque casi se puede dezir que no tienen guarismo.*¹¹⁵⁸ A finals de 1707 va fallar l’intent d’imposar una nova taxa extraordinària als membres de l’estament eclesiàstic. Per les mateixes dates, hi va haver una conferència entre tres membres del govern i tres dels diputats per veure com fer un avanç del donatiu.¹¹⁵⁹ La pressió era tan gran que no ens ha d’estranyar que al 1710 el Consell de Cent considerés

¹¹⁵⁴ Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 229.

¹¹⁵⁵ Albareda, J., *Felipe V...*, p. 103.

¹¹⁵⁶ Els catalans donaren de cop la mateixa quantitat que havien donat a Felip V en tot un any. Cfr. Fernández, M., “Espionatge...”, p. 249.

¹¹⁵⁷ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, p. 27.

¹¹⁵⁸ Fernández, M., “Espionatge...”, p. 249.

¹¹⁵⁹ Cfr. DDP, N-106, fol. 95v.

que s'havia pagat gairebé la totalitat del donatiu en només quatre anys. A més Carles III per aconseguir més fons d'ingressos va recórrer sovint a la confiscació dels béns dels adeptes al rei borbó, tal com feia Felip V en els territoris que dominava¹¹⁶⁰ i també intentà la introducció de moneda portuguesa.¹¹⁶¹ Els pobles, com ha constatat Josep Mª Torres i Pere Gifré estaven exhausts i s'havien endeutat per tal de fer els serveis econòmics a Carles III.¹¹⁶² Les seves urgències econòmiques eren de tal magnitud, que dos dies després de la seva arribada a la capital espanyola al 1710, l'ajuntament de Madrid aprovava un subsidi de 480.000 ducats pagadors en un any, dels quals el 3 d'octubre Vilana Perlas reclamava una bestreta de dues mesades.¹¹⁶³ L'extrema dependència era tal, que a finals de 1710, l'abat Dorda, president del Consell d'Hisenda, confessava que si mancava el diner d'Anglaterra *necessariamente quedamos perdidos y sin poder subsistir*.¹¹⁶⁴ Pocs mesos després el rei escrivia als comuns sobre la situació econòmica i els deia que veient *la total falta de medios con que de presente se hallan mis reals arcas por todos los caminos inimaginables* havia arribat a la conclusió que no li quedava més remei que *convertir en moneda mi vajilla de plata y de todos los comunes i particulares que de este mi Principado quisieran a mi exemplo voluntariamente dedicar a tant importante negocio*.¹¹⁶⁵

Molts d'aquests temes afectaven tota la comunitat, en la mesura que l'erari procedia del donatiu que pagaven els comuns. En aquest sentit la Conferència també va tenir un paper destacat, especialment en dos aspectes: en les modificacions i remarca de moneda i en la subvenció dels deutes de Carles III. En els anys anteriors ja hem vist algunes actuacions dels representants dels comuns, com ara el donatiu de 1705 o les protestes de 1707 i 1711. En la modificació del valor de la moneda, la Conferència va

¹¹⁶⁰ Pere Voltes va identificar més de quatre-cents expedients. Voltes, P., *Barcelona durante...*, vol. I, pp. 217-223.

¹¹⁶¹ Mateu i Llopis, F., "Les encunyacions de l'arxiduc Carles a Barcelona i l'estat dels tresor reial durant la Guerra de Successió. Documents per a l'estudi llur (1707-1714)", dins *Estudis Universitaris Catalans*, vol. XVII, Institució Patxot, Barcelona, 1932, pp. 184-220. La cita és a la p. 198.

¹¹⁶² Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 229-230; Gifré Ribas, P., "Universitats Endeutades i fiscalitat comunitària. Les universitats del comtat d'Empúries, 1659-1705", *Recerques*, 33, UAB, Bellaterra, 1996, pp. 53-75.

¹¹⁶³ Mateu i Llopis, F., "Les encunyacions de l'arxiduc Carles...", p. 200.

¹¹⁶⁴ Mateu i Llopis, F., "Les encunyacions de l'arxiduc Carles...", p. 202. Aquest treball de Mateu Llopis, és possiblement una de les millors aportacions a la qüestió dels problemes econòmics de l'arxiduc analitzats des de la perspectiva monetària. L'autor recull, entre altres coses, com en tota la política d'encunyacions, s'havia pactat amb Anglaterra un benefici per a ells que Carles III no sempre va satisfer, la qual cosa provocava reticències d'aquests a l'hora de fer nous suministraments de moneda.

¹¹⁶⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1151, 8 de febrer de 1711. Carles III havia creat fins i tot una junta de persones encarregades de recollir aquesta plata per transformar-la en moneda. També dona notícies d'aquesta actuació el document anònim trobat per Magda Fernández (Fernández, M., "Espionatge...", p. 250).

jugar un paper clau en l'intent de la remarca dels rals de vuit retallats a l'agost-setembre de 1707, així com en altres modificacions de 1708 i de 1709. Respecte a la subvenció per a les necessitats econòmiques del rei, els Comuns influïren en la compra que féu el Consell de Cent de tots els drets reials pel setembre de 1711 i en els problemes que sorgiren entre Diputació i Consell de Cent per la falta de líquid de la taula i banc de la Ciutat. Globalment els episodis ens interessen perquè, a banda de ser escenaris de noves divisions entre els comuns, també mostren la intervenció de la Conferència en afers que van més enllà de les competències de les institucions que l'integraven.

La qüestió de la remarca de la moneda era un problema endèmic a Catalunya, que es remuntava molt abans de l'època que estudiem. De fet, com ens recorda Valentín Vázquez de Prada, la creació del Banc de la Ciutat de Barcelona al 1609 es va fer especialment *para recoger las monedas de mala pasta o recortada (trasquilada) que no aceptaba la Taula*.¹¹⁶⁶ El problema del valor de la moneda va ser una preocupació constant per part de la corona al llarg del segle XVII, i com constata Manel Vilaplana, la creació al 1679 de la *Junta de Comercio y Moneda* tenia entre altres objectius solucionar les dificultats continuades que ocasionava.¹¹⁶⁷ Sobre aquest tema són molt aclaridors els treballs de Crussafont i Sabater,¹¹⁶⁸ els quals demostren que el problema de la moneda retallada era un mal que estava ben present en els anys que analitzem. Efectivament, durant els virregnats de Darmstadt i Palma ja es van fer intents per tal de recollir la moneda fraudulenta a canvi de moneda nova del mateix valor, però el consell de Cent sempre s'hi va oposar pels danys que això suposaria per al comerç.¹¹⁶⁹ De fet, al mes d'abril de 1705 es produïren conferències entre Velasco i el Consell de Cent sobre aquest afer, en les quals els consellers proposaren que en comptes de recollir la moneda viciada es crees una nova moneda. Velasco, desanimat, escrivia el 2 de maig de 1705 a Madrid i es queixava del *continuado y perjudicial exceso que desde que entré en el ejercicio de estos cargos he observado en esta provincia de zerzenar y cortar los reales de a ocho en tanto extremo que hoy en el banco público se reciben por tales los*

¹¹⁶⁶ Vázquez de Prada, V., "La institución bancaria en Barcelona (siglos XV-XVII)", *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 495-504.

¹¹⁶⁷ Vilaplana Persiva, M., *Historia del Real de a ocho*, Universitat de Murcia, Murcia, 1997, p. 59.

¹¹⁶⁸ Entre altres obres d'aquest autor vegeu *Història de la Moneda catalana*, Caixa de Barcelona, Barcelona, 1986; *Barcelona i la moneda catalana*, Caixa de Pensions de Barcelona, Barcelona, 1989.

¹¹⁶⁹ Emmanuel Mas, sense anar més lluny, recull com el 28 de març de 1703 el virrei Palma demanava a la Ciutat que comprés 200.000 rals de vuit per transformar-los en realets. El tema fou encarregat a la Junta de Taula i banc perquè valorés "los perjudicis y beneficis se podian seguir a dita ciutat de dita compra" (Mas, E., *Diari...*, p. 253). Davant la negativa dels consellers, el 7 d'abril Palma demanava la compra de 70.000 onces de plata per fer reals de dos, però la Ciutat també s'hi negà (pp. 265 i 270).

que llegan al peso de 5 reales de plata, afegint com qui no vol la cosa que estas constituciones hacen impracticables la administración de la justicia.¹¹⁷⁰ El tema, com recull Pere Voltes, també va ser treballat pels tractadors de les Corts de 1705-1706, els quals *propusieron que se tratase de evitar el cercén de los patacones o reales de a ocho y que su peso fuese subido a quince reales*. La Junta va considerar que aquesta modificació no es podia fer via de Constitucions, ja que per ser una qüestió variable segons els moment, molt possiblement hagués estat necessari modificar-la abans de celebrar unes noves Corts, a més del fet que el càstig als que retallaven la moneda ja estava previst en la legislació vigent.¹¹⁷¹ Durant el govern de Carles III, les modificacions i les encunyacions de moneda van ser una constant i, com conclou Mateu Llopis, moltes d'aquestes “foren batiments de necessitat, fets per als pagaments de les tropes aliades, per disposar de moneda interestamental i per poder satisfer als anglesos els deutes de guerra amb el guany de l'encunyació”. L'estudi d'aquest autor evidencia que durant tots els anys de govern de Carles III, l'arxiduc, es feren encunyacions de moneda.¹¹⁷² Aquestes actuacions també van tenir el seu ressò entre els memorialistes de l'època, els quals no van deixar de constatar l'entrada de nova moneda amb la vinguda del nou rei al 1705.¹¹⁷³

L'actuació de la Conferència en aquest camp començà el 21 de juliol de 1707, moment en el qual el rei escrivia als tres comuns per convocar-los a una reunió.¹¹⁷⁴ L'objectiu era parlar sobre la seva decisió de recollir tots els rals de vuit retallats i canviar-los per una nova moneda remarcada i augmentada de valor.¹¹⁷⁵ La mesura, advertia el monarca, es prenia conscient que *esto pudiera el rey practicarlo por sí*,

¹¹⁷⁰ AHN, Estado, leg. 2947. El tema és molt més complicat del que hem apuntat. Velasco demanava a la Ciutat de Barcelona que reduís 200.000 pesos de plata que arribarien aviat a la ciutat a *realillos*, però aquesta s'hi negà, com ja ho havia fet amb Darmstadt i Palma. També hi ha un lleuger rastre d'aquestes conferències a MNA, vol. XXV, p. 18 (on es confirma el nomenament de representants per la Conferència) i p. 172.

¹¹⁷¹ Voltes, P., *Barcelona, durante...*, vol. II, p. 82-83.

¹¹⁷² Mateu i Llopis, F., “Les encunyacions de l'arxiduc Carles...”, pp. 192, 194 i 207.

¹¹⁷³ El pamflet anònim del Collell, que ja hem citat en altres ocasions, associa la vinguda de Carles III, l'arxiduc amb la qüestió monetària, i recorda com “féu fer molta moneda rodona, peseta de 7 sous barcelonina, quiscuna de valor tot lo temps que ocupà Barcelona, las quals son estadas bonas y adensas per tals per lo pahys com las de nostre Rei Felip”, Constants, L. G., “Una crònica inèdita...”, p. 78. Vegeu altres referències a les pp. 82 i 84. Castellví també recull un bon grapat de bones explicacions. A tall d'exemple vegeu Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, pp. 376-377; vol. III, pp. 406-407.

¹¹⁷⁴ Aquest conflicte ha estat ben treballat per Pere Voltes. Nosaltres ens aproximem a ell sempre des de la perspectiva de l'actuació de la Conferència. Vegeu Voltes, P., *Barcelona...*, vol. II, pp. 70-72.

¹¹⁷⁵ Aquest conflicte ha estat explicat lleugerament per sobre per Josep Mª Torras (*La Guerra de Successió...*, pp. 232-234), i amb més detall per Francesc de Castellví (*Narraciones...*, vol. II, pp. 376-377). Nosaltres ens aproximem a ell a partir de les fonts documentals a la vegada que hem simplificat la terminologia i obviem tota la qüestió sobre els valors de les monedes i les equivalències, tema que les fons tracten amb deteniment.

usando de la suprema regalía, quiere que sea con acuerdo y dictámenes del Principado ja que el tema afectava *al bien común y a su servicio*.¹¹⁷⁶ Els comuns hi estigueren d'acord i el dia 6 d'agost s'iniciaven les Conferències entre els comuns i el rei per abordar el tema. La decisió era en realitat un pas més en la desesperada recerca de recursos per fer efectiu el pagament de les tropes, agreujat per la derrota d'Almansa.¹¹⁷⁷ El 25 de maig s'havia introduït la moneda portuguesa, i el monarca informava els comuns del valor que s'havia decidit que tingués.¹¹⁷⁸ En la reunió del 6 d'agost els representants del rei explicaren als comuns les mesures que pensaven aplicar. Cada comú encarregà una comissió especial subalterna de cara a la confecció d'un veredictes sobre allò que els proposava el rei, de tal manera que a partir d'aquells veredictes la Conferència dels Tres Comuns elaborés una representació de resposta al monarca.¹¹⁷⁹ Després de diferents reunions la representació era presentada a les institucions el dia 1 de setembre.¹¹⁸⁰ Els comuns s'oposaven a la decisió reial i demanaven al rei que manés “suspindre la idea del dit reculliment, remarca y augment en atenció de no poder produir efecte favorable al servey de vostra magestat”.¹¹⁸¹ Argumentaven que els rals de vuit era la moneda més estesa al Principat i la que s'utilitzava per al pagament de l'exèrcit, la qual cosa produiria nombrosos problemes entre la tropa. La mesura podia ser utilitzada pels “estrangers i malintencionats d'introduir (estimulats per sa cobdícia) per la major ganància gran suma de reals de vuyt retallats ab remarca feta”.¹¹⁸² Es criticava també el dany que causaria al comerç, ja que “si se donàs augment als reals de vuyt y real de quatre de tant inferior pes i valor com es notori” (LLDCC, 1B, II, 216, fols. 116v. i 214r.). A més, afegien que la història mostrava que quan s'havien volgut fer reformes semblants no havien servit de molt, a banda del fet que la mesura semblava que atemptava contra diverses constitucions.

¹¹⁷⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 218v.-219r.

¹¹⁷⁷ De fet, el mateix dia de la batalla, el 25 d'abril, havia demanat al Consell de Cent augmentar el valor de la dobla d'or. Els consellers hi van estar conformes, però ja en aquell moment van recordar a Carles III els inconvenients de la mesura i els problemes que hi havia amb els rals de vuit. Els consellers recordaven al rei que “qualsevols mutacions de monedas se perjudiquen perniciosament al bé públich per raó dels contracte fets en dobles en especie, majorment trobant-se la moneda corrent de plata, com son real de vuyt y real de quatre de tant inferior pes i valor com es notori” (LLDCC, 1B, II, 216, fols. 116v. i 214r.).

¹¹⁷⁸ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 145r.

¹¹⁷⁹ El dia 15 el monarca els havia escrit una carta posant per escrit la manera i valor del recolliment dels rals de vuit. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 255r.; LLDCC, 1B, II, 216, fol. 213r.

¹¹⁸⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 267v.; LLDCC, 1B, II, 216, fol. 236v.

¹¹⁸¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 275r.

¹¹⁸² LLDBM, G-69, vol. III, fol. 275r.

La representació es va lliurar al rei els dies 3 i 4 de setembre.¹¹⁸³ Al dia següent aquest els responia insistint en la seva decisió *no dudando que luego me daréis positiva respuesta*, ja que era l'única via que se li quedava per aconseguir més ingressos per les tropes. La carta acabava amb una amenaça als comuns en cas de no obeir, en la qual el rei mostrava *que sentiria no pudiesen ser [les respostes positives a la demanda] las más correspondientes al paternal affecto y entranyable amor que profeso al Principado*.¹¹⁸⁴ Obviament, el monarca pretenia aconseguir nous ingressos a través de la remarca, ja que les monedes noves es bescanviarien per un preu més baix que les antigues, obtenint així un benefici que aniria a parar a les arque reials. En el rerefons el es percep una actuació de caire regalista o absolutista per part del rei, ja que inicialment volia actuar conforme amb els comuns, però quan aquests es s'oposaren a la mesura, els exigí obediència. La Conferència es reuní el mateix dia i aconsellà acceptar la remarca dels rals de vuit viciats (tot i que amb severes condicions respecte al nou valor atorgat) i que a la vegada es fes un donatiu al rei utilitzant “aquella porció de plata (...) que trobaria esser de menos servey en las Iglesias, axí de la present ciutat com en los demás de Catalunya”.¹¹⁸⁵ Consell de Cent va estar d'acord, però la noblesa i els diputats, després de consultar-ho amb unes juntes de teòlegs, s'oposaren a la segona part de la proposta, ja que la utilització de la plata de les esglésies només era vàlida en cas de “urgentíssima necessitat i falta de altres medis”.¹¹⁸⁶ Era en el fons, una nova manifestació del regalisme de Carles III i de Ramon de Vilana Perlas, la qual cosa ajuda a entendre el rebuig de la seva política per determinats sectors privilegiats. En vista d'això els consellers rectificaren la seva decisió renunciant a utilitzar la plata de les esglésies. La Ciutat va decidir que la representació que fes la Conferència hagués de dir explícitament “lo dolor que ha causat universalment a estos sos comuns fidelíssims vassalls lo último periodo de la real carta”¹¹⁸⁷ i afegia que en cas que els altres dos comuns es neguessin a

¹¹⁸³ Cal dir però que aquí es produí un petit conflicte entre el Consell de Cent d'una banda i els altres dos comuns per l'altra. El primer, instat per Vilana Perlas a respondre amb urgència, va decidir que la representació no calia traduir-la al català i que aquesta fos presentada pels seus oficials. En canvi els diputats i la noblesa, van decidir traduir-la primer i que la Conferència decidís la manera de presentar-la. Això explica perquè les representacions no les presentaren els tres junts, sinó que el dia 3 la presentà el Consell de Cent i el dia 4, després d'una reunió de dos oficials del Braç i dos de la Diputació, la presentaren els altres dos comuns. Sobre això vegeu LLDCC, 1B, II, 216, fols. 249r. i ss.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 281r. i ss.

¹¹⁸⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 295r.; DDP, N-106, fol. 35v. i LLDCC, 1B, II, 216, fol. 241r.

¹¹⁸⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 302v.

¹¹⁸⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 309r. Aquest va ser el veredict de teòlegs consultats pel Braç Militar. Els de la Diputació van dir que “sols dit superior eclesiàstic y clero poden donar resolució sobre lo proposat” (DDP, N-106, fol. 38v.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 310r.).

¹¹⁸⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 212r.

acceptar aquesta condició, es revoqués el poder que tenien els seus representants a la Conferència i que la representació fos confeccionada pels mateixos consellers i junta destinada”.¹¹⁸⁸ Noblesa i diputats s’hi negaren, per la qual cosa decidiren continuar ells dos sols la Conferència per redactar la representació al rei i decidir com calia fer-la.¹¹⁸⁹ El tema de discussió era la frase de la carta reial on el monarca els manifestava que en cas de no acceptar la decisió els consideraria mals vassalls. El Consell de Cent volia protestar per aquestes paraules del rei mentre que la noblesa i els diputats consideraven que calia ser més suaus i respectuosos. En els fons, com podem veure, s’estaven produint els mateixos posicionaments que observarem quatre anys més tard, al febrer de 1711.

La Conferència dels dos comuns (diputats i noblesa) es reunia el mateix dia 9 de setembre i confeccionava la representació final al rei en la qual s’acceptava el decret i es dissimulava tota crítica, encara que sí s’expressava el disgust que els havia causat la carta.¹¹⁹⁰ Carles III els responia dient *que jamás havia dudado del zelo del Brazo*.¹¹⁹¹ El Consell de Cent lliurava la seva representació individualment. Les pressions dels comuns tingueren efecte en l’actitud del monarca, el qual decidí donar-los alguna esperança. El 18 de setembre els escrivia una carta en la qual, sense canviar d’opinió, els demanava que proposessin mitjans *en que no concurran los reparos que me tenéis representados*, donant a entendre que potser així evitarien la remarca.¹¹⁹² Els comuns, a iniciativa del Consell de Cent, encarregaren a les seves comissions la redacció d’un paper on proposessin alternatives a la remarca dels rals de vuit i que a partir d’aquests la Conferència redactaria una representació de resposta al rei.¹¹⁹³ El 21 de setembre la corona els tornava a urgir sobre la necessitat d’una resposta ràpida, i els informava que havia decidit modificar la forma de recollir dels rals, tot aplicant una sèrie de criteris econòmics en els bescanvis de moneda viciada que pretenien assegurar *el mexor y más abundante comercio en este Principado que es el fin a que encamino mis desvelos, como al de solicitar a mis fieles vassallos su más segura tranquilidad*. El rei també els

¹¹⁸⁸ LLDC, 1B, II, 216, fol. 246r. i LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 314r.

¹¹⁸⁹ El que realment es produí fou un trencament a tres bandes, ja que els diputats inicialment es posicionaren en contra dels consellers i exigiren que “se omitesca y disimule” tota referència a l’últim període, mentre que era la noblesa qui volia cedir tota la responsabilitat a la Conferència. La pressió d’aquests aconseguí finalment que la Diputació canviés de parer i que acceptés l’autoritat de la Conferència en la decisió final. Vegeu tot el relat dels fets a LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 313v.-320v.

¹¹⁹⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 321v.; DDP, N-106, fol. 44r.

¹¹⁹¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 323v.

¹¹⁹² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 341v.; DDP, N-106, fol. 47r.

¹¹⁹³ LLDC, 1B, II, 216, fol. 254v.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 342r.-346v.

suggeria que potser amb la fabricació de 600.000 pesos de velló de tamany real s'aconseguiria reduir la circulació de rals de vuit viciats.¹¹⁹⁴ La necessitat d'una resposta ràpida per part del rei va portar a un nou trencament entre els comuns, provocat una vegada més pel Consell de Cent. Aquest, sense esperar al parer de la Conferència, decidí presentar en solitari una representació confeccionada a partir dels apuntaments fets per la seva comissió.¹¹⁹⁵ Els altres dos comuns, en canvi, actuaren segons l'acordat i es reuniren en Conferència el dia 25 de setembre, que redactà les representacions de la Diputació i noblesa.¹¹⁹⁶ La representació del Consell de Cent suggeria que se suspengués el recolliment dels rals de vuit i que a canvi es remarquessin els ardots augmentant el seu valor i es fabriquessin censillos, una moneda més petitat i de menor valor. A més oferien al rei 30.000 lliures “per socorre les tropes del Real Exèrcit de que tant es necessita”.¹¹⁹⁷ La representació dels altres dos comuns, repetia el mateix suggeriment dels consellers respecte a les alternatives al recolliment dels rals de vuit i afegien que la Diputació li podia oferir al rei 131.500 lliures de l'estanc del tabac durant sis anys, i 29.000 lliures del dret del deu per cent durant tres anys.¹¹⁹⁸ El rei acceptà les propostes dels comuns i finalment va suspendre la recollida dels rals de vuit a canvi de la remarca proposada de la moneda de velló.¹¹⁹⁹ Quinze dies després (11 d'octubre) Carles III insistia al Consell de Cent que fes efectiu el pagament de les 30.000 lliures, les quals van ser entregades a Francesc Dorda el 15 d'octubre.¹²⁰⁰ Els consellers, per la seva banda, encarregaren a una comissió especial formada per 10 persones tota la “execució de dita remarca o recello com també lo concernent a la fàbrica fahedora de diners”.¹²⁰¹ Vist l'episodi en el seu conjunt ens adonem que la maniobra de la corona va

¹¹⁹⁴ DDP, N-106, fols. 49r.-50r. ; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 349r.

¹¹⁹⁵ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 259r.

¹¹⁹⁶ DDP, N-106, fol. 51r.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 352r.

¹¹⁹⁷ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 257/2r.

¹¹⁹⁸ DDP, N-106, fols. 51v. i ss.; El Braç Militar, per la seva banda, tenia que constatar que no podia aportar diners al rei degut a que es trobava en un *miserable estado*. *Assí por la cortedad y malogro de sus cosechas como por las repetidas invasiones de los enemigos* (LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 353 i ss.).

¹¹⁹⁹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 216, fol. 262v.

¹²⁰⁰ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 280r.

¹²⁰¹ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 271v. No va ser fins al 7 de febrer de 1708 quan aquesta junta va tenir enllestit els seus treballs i presentava als consellers un paper amb la forma com s'havia de fer la remarca (cfr. LLDCC, 1B, II, 217, fol. 77r.), però aquesta encara no s'havia finalitzat cap al 13 de juny d'aquell any (cfr. LLDCC, 1B, II, 217, fol. 178r.). La lectura del llibre de deliberacions del Consell de Cent recull nombres referències de l'actuació de la comissió al llarg dels anys següents, i són un testimoni ben viu de les contínues inferències que realitzà Carles III en el control i modificació de la moneda. Tot i que el present treball no ens permet endinsar-nos en aquest tema, sí que creiem necessari deixar constància que aquesta comissió estigué activa fins ben entrat l'any 1712. El 23 de maig de 1712 els consellers decidien anul·lar “la junta [que] fonch formada y disposada per la remarca y fabrica de la moneda de velló”. La problemàtica de fons era que s'havien constatat “lo gran dany ocasiona la moneda de velló remarcada y fabricada falsament” (LLDCC, 1B, II, 221, fol. 133r.). La reina, de fet, havia demanat tenir conferències

donar els seus resultats, ja que per evitar la remarca dels rals de vuit va aconseguir que tant el Consell de Cent com els Diputats li proporcionessin uns donatius considerables, que haguessin estat molt difícils d'aconseguir per altres vies.

L'actuació de la Conferència sembla que es perllongà en altres ocasions durant els anys següents. Així, uns mesos després que el rei hagués pres aquesta decisió, demanava al Consell de Cent la fàbrica de 200.000 marcs de aram (el 25 d'abril de 1708).¹²⁰² Els consellers decidiren demanar conferència als altres dos comuns el 5 de maig, els quals donaren el seu vistiplau a la petició, però per desgràcia, les fonts no ens permeten saber si la Conferència es va arribar a reunir.¹²⁰³ Més interessant va ser la petició que un any després féu el rei al Consell de Cent per fabricar “cent mil marchs de moneda de belló de diners senzillos”, el 7 de març de 1709.¹²⁰⁴ El Consell de Cent demanà conferències als altres dos comuns, però aquests s'hi negaren recordant al Consell de Cent la seva oposició a tractar el tema amb la Conferència durant el mes de setembre de 1707. La resposta de la Diputació era ben il·lustrativa de la problemàtica: “Lo assumpto de la fàbrica de moneda no és de la incumbència del consistori de la Deputació, y si propi i peculiar de vostra excel·lència y com a tal ho reconeguí lo excel·lentíssim i savi Consell de Cent en al deliberació que per semblant assumpto se serví de prendre a 22 de setembre de 1707 independentment dels altres dos comuns estan pendents y uberta la conferència”.¹²⁰⁵ La resposta del Braç fou en el mateix sentit que la dels diputats, però obria la porta a la possibilitat d'acompanyar la representació que fessin els consellers al rei amb cartes seves.¹²⁰⁶ La Conferència finalment no es reuní.

Si en aquests afers sembla que la reunió dels comuns no sempre va tenir un paper clau, explicable en part per l'actitud del Consell de Cent, a nivell econòmic tornà a tenir un lloc important més endavant. Un d'aquests episodis és produí a finals d'agost de 1711. La precarietat econòmica que perseguí Carles III, l'arxiduc, durant tot el seu regnat a Catalunya es féu visible d'una manera especial en la decisió dràstica que va

---

amb representants dels consellers per tal d'evitar els problemes derivats d'una mesura iniciada 5 anys abans pel seu marit.

¹²⁰² LLDCC, 1B, II, 217, fol. 139r.

¹²⁰³ LLDCC, 1B, II, 217, fol. 147r. El 9 de maig la Diputació donava el seu vistiplau a la Conferència (cfr. DDP, N-106, fol. 150r.) i nomenava a Ivo Cassanyes, Josep Ribera i Joaquim Vives com a representants (cfr. LLDDP, N-270, fol. 126v.). El Braç Militar, per la seva banda, també aprovava la decisió, tot i que el llibre no recull la nominació (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 502r.). Aquestes dades fan molt probable que la les reunions s'arribessin a tenir, però en cap moment ens ho asseguren.

¹²⁰⁴ LLDCC, 1B, II, 218, fol. 200r.; DDP, N-108, fol. 234r.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 660r.

¹²⁰⁵ DDP, N-107, fol. 235/1r.

¹²⁰⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 663v.

prendre de cedir al Consell de Cent “los fondos y rendes curtes y fixes que vuy en lo estat present estat componen son Real Patrimoni” (és a dir els drets de la Batllia General), la qual cosa equivalia a vendre tots els drets fiscals que tenia el monarca sobre el territori (tant en la recaptació d'impostos, com els drets sobre la mesura de grans, censals sobre els terres reials, drets sobre els molins, dels rius, els camins, ponts, etc.).¹²⁰⁷ El 29 d'agost el rei comunicava als consellers que, per tal d'aconseguir diners, volia transferir “ab plenitud de tots los drets a favor dels Tres Excel·lentíssims comuns o altres de ells” si eren capaços de “encontrar lo capital corresponent, ja sie venent a totas passades los dits effectes o buscant sobre ells diners a censal”.¹²⁰⁸ La decisió s'emmarcava dins un context més ampli, en què el monarca es veia forçat a ampliar els territoris que dominaven “per medi de alguna empresa que obre la porta al desahogo que tant necessita”. Però per dur a terme aquesta empresa calien aliments i diners. Carles III, tot i ser conscient que el Consell de Cent es trobava exhaust de medis “per lo molt empleats en lo real servey” tornava a reclamar ajuda.¹²⁰⁹ La reacció de la Ciutat fou demanar als altres comuns obrir conferències per parlar sobre el tema, la qual es reuní en diverses ocasions. El 5 de setembre s'aconsellava als comuns respondre al rei que es trobaven “ab lo viu sentiment de no trobar-se ab medis en esta urgència per offerir”, però suggeria al Consell de Cent que posés tots els mitjans per ajudar al rei i “executar tot lo que sa magestad se digne manar-li”.¹²¹⁰ Els consellers acceptaren la indicació i nomenaven una junta especial per veure quins mitjans es podien posar per comprar els drets de la Batllia. Aquesta, després de diferents consultes, va concloure els seus treballs el 3 de novembre. Es calculava que els drets de la Batllia costaven uns 170.683 lliures. S'acordava pagar al moment 8.000 quarteres de blat (equivalent a 17.000 ll.) i 3.730 rals de vuit que devia Joan Magrit, pagador de les tropes angleses al Consell de Cent. La resta ho pagaria dins del termini d'un any.¹²¹¹ Segons Castellví, a finals d'any arribaren els poders de l'emperador per fer la venda, i pel que sembla la Ciutat aconseguí pagar-ho gairebé tot en el termini previst.¹²¹²

Aquesta situació de penúria econòmica extrema de Carles III, acabà finalment per produir també petits enfrontaments entre els comuns, cosa que forçà l'obertura de

¹²⁰⁷ A manera orientativa sobre la Batllia General i els seus drets vegeu Ferro, V. *El dret...*, pp. 89-95.

¹²⁰⁸ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 234v. Document inserit. Sobre la Batllia General sota el govern de Carles III vegeu Voltes, P., *Barcelona...*, vol. I, pp. 189-195.

¹²⁰⁹ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 234 (document inserit).

¹²¹⁰ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 241v. (document inserit).

¹²¹¹ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 255 (document inserit) i fol. 290 (document inserit). El LLDCC permet fer un seguiment bastant minuciós del desenvolupament dels treballs de la comissió.

¹²¹² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 430.

noves conferències entre els comuns. Un d'aquests es produí a finals de desembre de 1712, quan els diputats repregueren a Pau Casals, oficial de la Diputació, per acceptar una pòlissa com a pagament dels drets del General al Banc de Barcelona.¹²¹³ Certament la situació de la Taula i del Banc de Barcelona s'havia deteriorat enormement durant els anys de govern de Carles III degut al gran nombre de préstecs que s'havien vist obligats a fer. Al juny de 1706 el Banc es trobava tancat per falta de líquid i només les fortes pressions del Consell de Cent aconseguiren fer censals dels diners que hi havia al banc, de tal maner que aquest tornà a obrir. Tal com apunta Pere Voltes, la situació en 1712 era desastrosa, provocada en part per la falta d'ingressos procedents de l'administració de les carns i el pa i per la desconfiança que havia provocat les continuades remarques de la moneda de velló.¹²¹⁴ La desconfiança envers la falta de crèdit era tan gran que la Diputació es veié forçada a prohibir els arrendadors dels drets del General que dipositessin diners al Banc de la Ciutat. Immediatament es convocaren conferències entre la Diputació i el Consell de Cent per veure com evitar que els diputats apliquessin aquest manament i perquè a la vegada s'aconseguís donar una major solvència a l'entitat financera. Al llarg dels mesos de gener, febrer i març es produïren nombroses reunions de les quals n'hem pogut constatar nou.¹²¹⁵ La deliberació final trobava un punt mig entre els interessos de les dues institucions. D'una banda els diputats acceptaven que els arrendadors dipositessin els diners al banc, tot i que es fixava un límit per poder-los arrendar. D'altra banda, la Ciutat es comprometia a poder oferir líquid per valor de 2.500 lliures mensuals a la Diputació.¹²¹⁶ Els dos comuns va estar d'acord amb el consell donat, tot i que l'oïdor eclesiàstic s'hi oposà.¹²¹⁷ El conflicte, a banda de ser il·lustratiu els problemes econòmics dels comuns durant el període, mostra, un cop més, la viabilitat de la Conferència com a mitjà adient per aconseguir la unió i bona entesa entre ells.¹²¹⁸

---

¹²¹³ LLDDP, N-275, fol. 22v.

¹²¹⁴ Voltes, P., *Barcelona...*, vol. p. 199.

¹²¹⁵ Segurament hi hagueren moltes més conferències de les recollides. Així ho deduïm de dos fets. D'una banda perquè els nomenaments es feren el 2 i el 4 de gener, i en canvi la primera reunió que tenim no es produeix fins deu dies després (LLDCC, 1B, II, 222, fol. 31v.; LLDDP, N-275, fol. 31r.). De l'altra, perquè la darrera reunió que tenim constatada és del 8 de febrer, però el veredict final no arribà als comuns fins al 14 de març (cfr. LLDDP, N-275, fol. 214r.). Entre mig hi degué haver més conferències. Cal dir que segons el DDP, la deliberació arribava l'11 de març. El LLDCC no recull res al respecte.

¹²¹⁶ La deliberació de la Conferència es troba a LLDDP, N-275, fol. 214r.

¹²¹⁷ Sobre les divisions dins la Diputació per aquest tema vegeu DDP, N-315, 11 de març de 1713.

¹²¹⁸ Cal dir que realment els fets es desenvoluparen amb alguns problemes més dels que hem exposats. De fet, la qüestió també havia estat encomanda a una junta d'advocats, els quals havien proposat algunes modificacions al parer de la Conferència (cfr. LLDDP, N-275, fols. 215-216).

5.1.5. La Conferència contra Carles III

Si al llarg de les planes anteriors hem pogut veure com durant el regnat de Carles III es van produir signes clars d'estabilitat política a la vegada que molt marcats pels esdeveniments militars i econòmics, això no treu que durant aquells anys es produïssin conflictes entre el monarca i les institucions catalanes. El més conegut d'ells, certament, va ser el que provocà la publicació del llibre de Francesc Grases *Epítome sobre o compendi de les principals diferències entre les lleys generals de Catalunya y los capítols dels redreç*, però aquest no fou l'únic. En un nivell inferior també hauríem de destacar el conflicte que es produí pel control de la coronela i d'altres de menor relleu. En tots ells la Conferència va ser l'organisme canalitzador de l'actuació dels comuns i la que va aconseguir que el rei mostrés una actitud de respecte a les Constitucions. Ben entès, la gravetat d'aquests conflictes no es pot comparar de cap manera amb els conflictes amb Felip V, però també és cert que l'actitud de Carles III envers ells va ser ben diferent.

El conflicte sobre la jurisdicció de la Coronela va ser provocat per l'empresonament el 13 d'agost de 1707 de Ramon Sambassart, capità de la companyia dels sabaters de vells, el qual va ser arrestat pel governador de la Plaça durant les 48 hores en què estava de servei de guàrdia. Això provocà la intervenció del conseller en cap en defensa de Sambassart, ja que es considerava que el capità, no estava sota jurisdicció del Governador per no ser militar, sinó que la seva màxima autoritat era el coronel del regiment de la ciutat.¹²¹⁹ Aquest darrer protestà al rei per l'actuació del Governador, ja que considerava que era una intromissió en la jurisdicció del coronel, que li era aliena. Carles III, aleshores, féu un decret el 2 de setembre que va obrir la capsa dels trons. En ell establia que durant *las quarenta y ocho horas de guardia y sobresalientes, no deban estar sujetos los oficiales y soldados de la coronela ni conocer por superior ministro alguno político sino al gobernador de esta plassa, bajo cuya mano hazen mi servicio. Sin embargo de qualquieras disposiciones que pareciera ser contrarias en alguna manera a esta mi real deliberación.*¹²²⁰ La decisió era un clar error per part del rei, que imposava la seva voluntat. Al Consell de Cent li faltà temps per reaccionar. A principis de setembre demanava una conferència als altres dos

¹²¹⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 365r.-368.

¹²²⁰ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 235r. DDP, N-106, fol. 30/3r.

comuns, ja que considerava que hi havia alguns capítols de Cort contra els quals “apar se oposa lo contengut en lo dit real decret”. A més, s’afanyà a mostrar com els altres dos comuns també estaven interessats directament en l’afer.¹²²¹ Poc després s’iniciaren unes conferències que es van allargar molt en el temps i que no finalitzaren fins al març de 1708. Ja a la primera reunió, el 16 de setembre, la Conferència aconsellà als comuns que fessin una representació al rei tot protestant pel decret, ja que era evident que en relació als crims que fessin referència a la defensa de la plaça, sí que devien estar sotmesos al governador, però que respecte als crims que poguessin cometre en altres jurisdiccions no vinculades a la defensa, estaven sota jurisdicció ordinària del Veguer o del Batlle. La representació fou encarregada a la mateixa Conferència.¹²²² El Consell de Cent hi va donar el seu consentiment, però també decidí que una comissió especial fes una llista d’apuntaments i modificacions al text per afegir al text que redactés la Conferència.¹²²³

El cas és que la redacció d’aquesta representació no es finalitzà fins el 2 de febrer de 1708, ja que enmig sorgiren nombroses dificultats. Els apuntaments del Consell de Cent foren entregats als comuns el 24 d’octubre, i en ells s’exposava amb una major claredat els termes del conflicte. El punt principal de tota l’argumentació pretenia mostrar com els membres de la coronela no eren militars, ja que no gaudien ni dels seus drets i dels seus privilegis i que per tant no podien estar sotmesos a l’autoritat del capità general. A més, la seva participació era voluntària, i el seu cap era el Coronel (el conseller en cap) “al qual lo miran no sols com a jefe de aquell cos, sino també com a pare de la república”.¹²²⁴ Els comuns van estar d’acord amb els apuntaments i decidiren que els membres de la Conferències fessin la representació al rei. La qüestió es va complicar el 24 de novembre quan el rei concedí una sèrie de patents al coronel, tinent coronel i sergent major de la coronela (cosa que implicava tota una sèrie de privilegis i sobretot un sou), però que ignorava a la resta d’oficials de l’host barcelonina, com eren els capitans i altres càrrecs de rang inferior. Els comuns consideraren que potser això podia modificar alguns del aspectes que es volien exposar en la protesta a Carles III, per a la qual cosa encarregaren el tema als membres de la

¹²²¹ Els consellers argumentaven que el tema afectava a la Diputació perquè de ella “es propi i peculiar lo invigilar y cuidar de la observança de las generals constitucions”, i a la noblesa perquè “dels indivíduos del qual se troba capitanejada las companyias de la coronela”. LLDC, 1B, II, 216, fol. 236r.

¹²²² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 347r.

¹²²³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 347v.

¹²²⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 367r. i LLDDP, N-270, fol. 51r.

Conferència.¹²²⁵ Aquesta es reuní el 31 de desembre i acordà demanar al Consell de Cent que suspengués el lliurament de les patents fins que no s'hagués fet la representació al rei.¹²²⁶ Durant els dies següents la Conferència va haver de calmar els oficials, impacients per rebre les noves patents.¹²²⁷

Finalment, el 6 de febrer de 1708 la Conferència presentava la minuta de representació per al rei. En ella defensava a ultrança l'autoritat del coronel sobre els oficials de la coronela, basant-se en els capítols 7, 82 i 103 de les Corts de 1705-1706. A més demanaven l'extensió de les patents a tots els oficials de la coronela, de manera que els capitans i altres oficials menors *continuen en el real servicio con el lustre y honor que gozan en sus patentes los oficiales mayores de la misma coronela.*¹²²⁸ La representació era portada pel Consell de Cent al rei.¹²²⁹ El 13 d'abril d'aquest mes els responia. Carles III, manifestava com *mi real intención no ha sido limitar la jurisdicción ordinaria a que están sujetos los oficiales y demás individuos de la coronela, por sus personas en causa civiles y criminales, de delitos comunes por el referido espacio de las 48 horas* sinó que el decret només feia referència als que estaven sota la jurisdicció del governador les persones que estaven exercint en aquell moment la guàrdia, i exclusivament per delictes *por razón del ejercicio de la guardia (...)* quedando por todo lo demás vajo aquella jurisdicción de que antes gozaban.¹²³⁰ El Consell de Cent ho comunicava a la resta de comuns i els demanava si tenien quelcom a dir i si calia reunir novament la Conferència per respondre al rei. El Braç Militar considerava que calia reunir la Conferència, ja que en la seva resposta el monarca no feia cap menció a la protesta per la concessió de patents dels oficials menors de la coronela.¹²³¹ A partir d'aquesta data, es perd el rastre d'aquest conflicte a les fonts i

¹²²⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 390r. i ss.; LLDDP, N-270, fol. 55v.

¹²²⁶ DDP, N-106, fol. 107/1r.

¹²²⁷ En realitat, qui estava realment impacient eren els consellers en veure el retard de la Conferència en fer la representació. El 14 de gener decidia que en cas que la Conferència no hagués redactat la representació abans de febrer, aleshores que aquesta fos feta per una comissió del Consell de Cent (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 50v.). El dia 1 de febrer la Conferència escrivia als consellers demanant-los més temps per fer la representació: "haventse treballat en dit fet incessantment y que no es estat possible lo terminar aquella, empero que dins tres o quatre dies se acabaria la dita representació" (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 67r.).

¹²²⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 445v. i ss.; LLDDP, N-270, fol. 102r.

¹²²⁹ Les fonts, no acaben de deixar clar si la representació fou portada per cada comú o només pel Consell de Cent. Sembla que va succeir això, però també és cert que el Consell de Cent va demanar als altres dos comuns que escrivissin al rei amb la mateixa representació. La noblesa decidia encarregar aquesta decisió a la Conferència, però no ens ha arribat quina resolució final es va prendre. Tampoc sabem la data en què la representació fou portada la rei, però degué ser a principis de març (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 442r. i ss.).

¹²³⁰ LLDCC, 1B, II, 217, fol. 129r. i v.

¹²³¹ LLDBM, G-69, vol. III, fol. 417r.; LLDCC, 1B, II, 217, fol. 130r. i v.;

desconeixem el seu final. Tot i que el decret no es modificà finalment, l'actitud de la Conferència va servir per forçar el monarca a precisar millor les limitacions del decret i per advertir al rei sobre la pretensió d'actuar al marge de les Constitucions. Era un advertiment clar, que es manifestà encara amb més contundència uns anys després amb la publicació de l'*Epítome*.

Com bé ha recordat Joaquim Albareda, la publicació d'aquesta obra va ser un dels temes que més tensió generà.¹²³² La qüestió ha estat i encara és objecte de debat entre els historiadors, ja que com s'ha recordat recentment cal rellegir l'obra de Grases per ubicar-la en el seu lloc adient dins les aportacions dels juristes de l'època i fer una lectura més profunda.¹²³³ Pròpiament l'obra es presentava com un estudi justificatiu dels drets que tenien tots els jutges reials en rebre els sous de les causes d'apel·lació, i no només el jutges de la sala tercera, tal com s'havia establert. A l'hora de la veritat, l'autor esgrimia una concepció del dret que posava èmfasi en què la capacitat legislativa competia en última instància al rei, tot i que per ser efectives les lleis tenien que comptar amb el consentiment exprés dels súbdits (que es donava a les Corts, únic lloc on es podia legislar).¹²³⁴ L'obra va ser entesa però com una defensa del regalisme i un atac contra el pactisme. En aquest context, esclatà el conflicte que, com afirmen Rosa Alabrús i Ricardo García Cárcel, va ser un “cas típic d'interpretació esbiaixada d'un text i de crueltat afegida en el procediment repressiu, només explicable en els termes de la singular conjuntura política de 1711”.¹²³⁵ Més que entrar en el debat sobre el llibre i les qüestions en conflicte, que de per si són prou àmplies i complexes, el que ens interessa destacar és precisament aquesta ferotge persecució que sotmeteren els comuns a l'autor.¹²³⁶ El més interessant d'observar és que es produí una actitud totalment dòcil per part del rei a les queixes dels comuns, les quals estaven guiades en tot moment per

¹²³² Albareda, J., *Felipe V...*, p. 99.

¹²³³ Jordà Fernández, A., “L'estudi (pendent) de l'*Epítome* o compendi de Francesc Grases Gralla” dins *Pedralbes*, 23, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 203-214.

¹²³⁴ Cfr. Vernet, J., “A l'entorn de Francesc Grases i Gralla. Una perspectiva de dret constitucional” dins *Initium*, 1, Associació Catalana d'història del Dret, Barcelona, 1996, pp. 645-663. La referència és a la p. 650.

¹²³⁵ Alabrús, R. i García Cárcel, R., “L'afer Grases i la problemàtica constitucional catalana abans de la Guerra de Successió”, dins *Pedralbes*, 13, vol. II, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 557-564. La referència és a la p. 559.

¹²³⁶ A banda de les obres esmentades, també són molt interessants les reflexions de Albareda, J., *El “Cas dels Catalans”. La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2005, pp. 62-64, Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 256-261; Arrieta, J., “L'antífesi pactisme-absolutisme durant la guerra de Successió a Catalunya” dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 105-128; Anguera P., “Sobre Josep i Francesc Grases i Gralla. Un comerciant i un advocat del segle XVIII”, *EHDAP*, VIII, Barcelona, 1980, pp. 245-251; Ferro, V., *El dret públic...*, pp. 29-30 i 227. També és interessant, tot i que no entrarem a comentar-ho, el relat que fa Castellví del conflicte, aportant algunes dades rellevants (Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, pp. 236-238).

la Conferència. Les 20 reunions que es van celebrar en dos mesos per tractar el tema i els tres representacions que escrigueren al rei, són un bon indicador de la importància que li atorgaren.

L'alarma es disparava el 21 de juny de 1711 moment en el qual els consellers demanaven que els assessors de la Diputació fessin un veredict sobre el llibre.¹²³⁷ Dos dies després el Consell de Cent demanava oficialment obrir la Conferència dels Tres Comuns per parlar-ne.¹²³⁸ El 24 de juny es reunia la Conferència i confeccionava una representació per al rei, perquè cada comú la presentés per separat. La Conferència considerava que es derivaven “de las proposicions en dit *Epitome* contengudas la total ruina de los usos, lleys, constitucions, llibertats prerrogativas y costums de Catalunya”.¹²³⁹ La representació destacava que el llibre “produeix effectes tant danyosos al real servey que no podian idear-los més nocius los enemichs”, a la vegada que es demanava la ràpida solució.¹²⁴⁰ Carles III responia dient que havia manat recollir l'obra, tot i que no donava massa importància al conflicte, ja que no considerava *capaz al autor ni a los que le aprobaron de alterar o variar la substancia de las leyes municipales del Principado*.¹²⁴¹ Tot i així, els comuns no es donaren per satisfets i es continuaren reunint en conferència. Aquesta, el 27 de juny, aconsellava fer una nova representació al rei on exigien no només la retirada del llibre, sinó també el càstig per als infractors. El 29 de juny es feia la representació demanant explícitament que “lo autor i qui lo ha aprovat experimenten la justa demostració que correspon al obvio dany ocasionat al real servey”.¹²⁴² La resposta del rei no es féu esperar, i al dia següent escrivia als comuns informant-los que havia castigat Francesc Grases (autor del llibre) i Josep Minguella (jutge que havia aprovat la seva publicació) *depojándoles del ropon que vestían y de los ministerios que ocupaban*.¹²⁴³ Aleshores la Conferència aconsellà

¹²³⁷ DDP, N-315, 21 de juny de 1711.

¹²³⁸ Pròpiament s'encarregaven tres coses a la Conferència: decidir sobre la constitucionalitat d'algunes de les afirmacions contingudes al llibre; si calia que es reunissin els diputats amb el Canceller i de la Reial Audiència i si s'havien de reunir els advocats dels tres comuns per parlar del tema (cfr. DDP, 23 de juny de 1711, document inserit).

¹²³⁹ DDP, N-315, 24 de juny de 1711 (document inserit). El text també aconsellava a la Diputació que no es reunís amb el Canceller.

¹²⁴⁰ DDP, N-315, 25 de juny de 1711.

¹²⁴¹ DDP, N-315, 27 de juny de 1711 (document inserit).

¹²⁴² DDP, N-315, 29 de juny de 1711.

¹²⁴³ DDP, N-315, 30 de juny de 1711.

fer una nova representació al rei donant les gràcies per la seva decisió, cosa que s'executava el dia 1 de juliol.¹²⁴⁴

Durant els dies següents del mes de juliol continuaren les reunions dels comuns els quals, veient que el llibre continuava circulant, tot i les actuacions que havia fet la Diputació per evitar-ho,¹²⁴⁵ decidiren fer encara un pas més i exigir “la revocació i exterminació del *Epitome* se imprimí contra las generals constituciones, usos y costums de la Pàtria”.¹²⁴⁶ El dia 2 d'agost es feia l'ambaixada al rei a través dels tres presidents, després que aquesta fos modificada lleugerament.¹²⁴⁷ La resposta reial arribava tres setmanes després (22 d'agost) i en ella es comunicava la seva decisió que el llibre *se tenga y repute como no escrito privando perpetuamente el uso de aquel*.¹²⁴⁸ A la vegada es manava que tots els exemplars passessin a mans dels diputats. Poc després el monarca emetia un decret pel qual imposava una multa de 1.000 lliures a les persones que en el termini de 24 hores no entreguessin els exemplars als diputats, amb la intenció clara de que “sie oblidat totalment lo ús de aquell per las conseqüèncias i evidents prejudicis que se'n podrian seguir”.¹²⁴⁹ La Conferència aconsellava als comuns que escrivissin al rei donant les gràcies per la seva decisió, finalitzant així el conflicte.¹²⁵⁰ El més interessant d'aquest incident és veure com darrera cada protesta de la Conferència es produeix una resposta del rei accedint a la seva petició, la qual cosa ens il·lustra una vegada més sobre la influència que podia assolir.

Però a banda d'aquests dos episodis, les fonts també recullen l'existència d'altres casos on s'intentà convocar la Conferència dels Tres Comuns per solucionar-los, tot i que al final sembla que no va resultar necessari. Un d'ells es produí el 2 de maig de 1709 quan els mercaders de la Llotja presentaren una carta al rei per la qual demanaven el privilegi de ciutadans honrats per als seus membres, amb els privilegis i prerrogatives que això comportava però sense que *pierdan sus individuos la calidad de*

¹²⁴⁴ DDP, N-315, 1 de juliol de 1711 (document inserit). El Braç Militar, per la seva banda decidia inhabilitar a Josep Minguella i Francesc Grasses com a advocats de la noblesa (cfr. MNA, vol. XXVII, p. 186).

¹²⁴⁵ Castellví recull que el 8 de juliol es produí una crema pública del llibre a la Diputació (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 239).

¹²⁴⁶ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 210r. (document inserit); MNA, vol. XXVII, p. 188.

¹²⁴⁷ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 216r.; DDP, N-315, 2 d'agost 1711. De la lectura del LLDCC sembla deduir-se que hi hagué una petita divisió entre els comuns per la duresa de les paraules de la representació. El MNA (vol. XXVII, p. 188) ens confirma que es va modificar, però que era per una qüestió d'inexactitud en les dates.

¹²⁴⁸ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 229r.; DDP, N-315, 21 d'agost de 1711.

¹²⁴⁹ MNA, vol. XXVII, p. 192; DDP, N-315, 26 d'agost de 1711. De manera anecdòtica podem dir que al dia següent el Doctor Domingo Aguirre entregava 185 exemplars del llibre que es trobaven en l'arxiu de la mateixa Diputació. DDP, N-315, 27 d'agost de 1711.

¹²⁵⁰ DDP, N-315, 26 d'agost de 1711.

mercader ni que muden de estamento de manera que fossin compatibles estas dos cualidades (ser ciutadà honrat i mercader alhora) *a fin de establecer más el comercio.*¹²⁵¹ El Braç Militar deliberà encarregar el tema a una junta especial per tal que fes una representació i que el protector tingués poder per demanar conferències als altres dos comuns.¹²⁵² Setmanes més tard (10 de juny), el Consell de Cent atorgava el mateix poder a la junta que havia redactat la representació.¹²⁵³ Es va produir un altre cas uns mesos abans, al febrer de 1709, com a conseqüència dels abusos del veguer en l'allotjament dels familiars del rei a les cases de particulars, les quals es feien *sin la asistencia de sus consellers i a su alvedrío* de manera que exigia a algunes persones *salgan de las (cases) que tienen alquiladas para introducir algunos de las dichas reales familias, lo que ha causado no poca novedad.*¹²⁵⁴ El Consell de Cent féu una representació formal de queixa al rei i demanà als altres dos que l'acompanyessin, cosa que feren.¹²⁵⁵

A l'hora de fer balanç sobre el regnat de Carles III ens podem preguntar si realment les seves pràctiques de govern foren o no tan absolutistes com les de Felip V. Elements favorables per aquesta interpretació no en falten: les crítiques pel control insaculatori dels municipis, l'ús de diners per a qüestions suntuàries, els descontrol del govern, la mateixa exclusió dels borbons de la successió a la Corona tal com es fixà a les Corts, etc. Però sense entrar en el debat de les intencions i els dessitjos del monarca, la sensació que tenim és que si ho hagués desitjat no ha va poder fer. La Conferència dels Tres Comuns va ser el millor “antídot” contra les possibles dèries absolutistes de Carles III. Fixem-nos en alguns exemples que hem exposat, com ara la qüestió de la remarca dels rals de vuit al setembre de 1707 i l'afer de la coronela. En el primer cas el rei volia fer la remarca, amb o sense el comuns, però la dura oposició d'aquests va forçar-lo a acceptar altres alternatives. La qüestió sobre la jurisdicció de la coronela, un fet en si mateix bastant menor, va durar gairebé un any (setembre 1707-maig 1708) i va aconseguir una carta en la què Carles III, mostrava amb claredat que *mi real intención no ha sido limitar la jurisdicción ordinaria a que están sujetos los oficiales y demás*

¹²⁵¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 697r. i v.

¹²⁵² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 700v.

¹²⁵³ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 398r. Tot i aquestes condicions favorables, la Conferència no s'arribà a reunir. Els dos comuns s'intercanviaren les representacions perquè cadascú donés els seu parer i sempre actuaren conjuntament, però en cap cas sembla que s'arribessin a reunir a través de representants escollits (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 731 i ss; LLDCC, 1B, II, 216, fol. 414r.)

¹²⁵⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 649r.

¹²⁵⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 656r.; DDP, N-315, fol. 232/1r.

*individuos de la coronela.*¹²⁵⁶ Sembla gairebé com si el rei demanés disculpes al comuns. Què no dir de qüestions d'abast més gran, com ara *l'Epítome*. El conflicte no es va solucionar fins que Carles III féu tot allò que digueren els comuns. Podríem posar encara més exemples, com l'article 105, el jurament de la reina, la fabricació de moneda, el port franc, etc. Aquest últim, recordem, no va entrar en funcionament, tot i les ordres expreses del rei, perquè no hi havia acord entre els comuns. Davant de tot això, ens podem preguntar per qui manava realment a Catalunya. El rei o els comuns? O més aviat el rei amb el "consentiment" dels comuns? En el fons, i aquesta és una de les grans idees d'aquest treball, la sensació que tenim és que a Catalunya no es podia governar sense gaudir del favor de les institucions. En última instància, eren elles, guiades per la Conferència, les autèntiques dirigents del País. El què succeí en marxar el rei ho posà encara més de manifest.

5.2. Un organisme director de les institucions catalanes

El 6 de setembre de 1711 la reina comunicava als comuns la partida del rei cap a Viena per ser coronat com emperador, la qual es va fer efectiva el 27 d'aquell mes. Carles III deixava Isabel com a governadora, mostrant així que no renunciava a la corona d'Espanya. Però indubtablement era el primer signe visible que alguna cosa estava canviant. De fet, des de 1710 els anglesos havien començat a tenir converses secretes de pau amb França, de manera que el 22 d'abril de 1711 es materialitzava la primera proposta en ferm.¹²⁵⁷ Vuit mesos després, el 29 de gener de 1712, començaven oficialment els tractats de pau d'Utrecht, els quals no finalitzaren fins les acaballes d'abril de 1713. La situació internacional era ben complicada. Els *tories*, que havien arribat al poder l'octubre de 1710 reclamaven la fi de les hostilitats, i Lluís XIV, arruïnat i cansat d'una guerra que estava perdent en tots els fronts menys a la península ibèrica, també volia la pau. La mort de l'Emperador Josep propicià el canvi d'aliances estratègiques, les quals es veieren afavorides encara més amb la renúncia de Felip V al tron de França a l'abril de 1712, cosa que feia desaparèixer el fantasma d'una possible

---

¹²⁵⁶ LLDC, 1B, II, 217, fol. 129r. i v.

¹²⁵⁷ Albareda, J., *Felipe V...*, p. 114.

unió de les corones francesa i castellana.¹²⁵⁸ Així les coses, 1712 va ser l'any de la retirada de les tropes angleses que s'inicià al setembre i que fou seguida de les portugueses (desembre) i les imperials (abril de 1713). En aquest context, dins l'alta política europea sorgí el conegut "Cas dels Catalans". Quin tracte rebrien els catalans en els pactes que s'estaven fixant a terres holandeses? Les institucions no eren pas alienes a tots aquests problemes i al llarg dels anys 1712-1713 enviaren diferents ambaixadors a Viena, L'Haia i Londres per tal d'intentar que es reconeguessin els seus drets i que les Constitucions fossin respectades. Però com sabem tots els seus esforços van resultar inútils.¹²⁵⁹ A més, a parer de Josep M. Torras, es produí un canvi d'actitud de Carles III, l'arxiduc, que va optar per alimentar amb els seus súbdits catalans una relació basada en l'equivoc, donant-los falses esperances i ocultant el contingut real de les negociacions.¹²⁶⁰ La lectura de la documentació oficial mostra com les institucions catalanes estaven desorientades i mancades de tota font d'informació fiable fora de les dades parcials que els enviaven els ambaixadors. Un exemple ben il·lustratiu va ser el decret de la marxa de la reina a Viena, el qual era emès el 27 de desembre de 1712 però que no es comunicà als comuns fins el 24 de febrer.¹²⁶¹ Els estudis de Joaquim Albareda han mostrat perfectament els intents de les autoritats angleses i imperials per intentar defensar els drets dels catalans a les negociacions, però en última instància va ser la tossuderia de Felip V, que considerava el cas dels catalans com *une bagatelle*, el que impedí que aquests es recollissin.¹²⁶²

El tema és prou complex i ja ha estat tractat per diversos historiadors en els últims anys.¹²⁶³ Els estudis han tendit a posar èmfasi en el gran debat internacional i totes les possibilitats polítiques que entraren en joc, però poques vegades s'han aproximat al desenvolupament diari de les institucions durant aquells mesos.¹²⁶⁴ La

¹²⁵⁸ Buyreu Juan, J., "El tractat d'Utrecht i els cas dels catalans", dins Alcoberro, A. (Dir.), *Catalunya durant...*, pp. 243-257. La referència és a la p. 247.

¹²⁵⁹ Cfr. Albareda, J., *Felipe V...*, p. 116.

¹²⁶⁰ Cfr. Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 303.

¹²⁶¹ Mollfulleda i Vinyallonga, C., "El govern de l'emperadriu Elisabet Cristina (1711-1713)", dins Alcoberro, A. (Dir.), *Catalunya durant...*, pp. 234-235; LLDCC, 1B, II, 222, fol. 59r.

¹²⁶² Albareda, J., *El "cas dels catalans" La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2006, p. 127.

¹²⁶³ Albareda, J., *El cas dels catalans...* Un resum de la problemàtica i dels principals esdeveniments d'aquells anys els podeu trobar a Albareda, J., *Felipe V...*, pp. 111-128. Vegeu també Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp 289-300. Lògicament d'aquest llistat no podem obviar l'obra clàssica de Sanpere i Miquel *Fin de la nació catalana*, Editorial Base, Barcelona, reedició de 2001, especialment els capítols 1 a 4.

¹²⁶⁴ Això és explicable en part per "l'empobriment de la documentació" tal com ha assenyalat Josep Mª Torras (*La Guerra de Successió...*, p. 301). A l'autor no li falta raó, ja que per aquest període no tenim cap registre del Braç Militar i els dietaris del Consell de Cent i la Diputació adquireixen un llenguatge

veritat és que les institucions no es van quedar de braços creuats mentre contemplaven la retirada progressiva de les tropes i l'abandó de tots els aliats. En aquest context, les fonts mostren com les institucions delegaren cada vegada un poder més gran en la Conferència dels Tres Comuns de manera que va esdevenir *de facto* un autèntic organisme rector dels comuns. La lectura que es desprèn del relat de Francesc de Castellví, que és la font principal en la qual es basen gran part dels historiadors, mostra la imatge d'una societat amb la moral cada vegada més baixa, en la que proliferen les reunions secretes, els perills constants de tumults del poble i on les institucions no sempre van comunicar a la població totes les informacions que rebien. De fet Castellví, en parlar de les conferències que es reuniren durant aquells mesos, ens proporciona una imatge obscura i secreta, en la qual les reunions es feien *sin poderse penetrar lo que en ellas se trataba, que todo era indecisión*.¹²⁶⁵ La visió que ens transmet la documentació consultada permet fer un seguiment prou detallat dels esdeveniments. Els gairebé dos anys que transcorren entre setembre de 1711 (moment en el qual el rei abandonava el Principat) i juliol de 1713 (quan es convocà la Junta General de Braços), presenten una gran unitat, caracteritzada per ser els anys de govern de la reina Isabel de Brunswick i del virregnat de Starhemberg.¹²⁶⁶

Podem dividir el període en tres parts: el primer any (setembre 1711-1712), que es caracteritzà per una estabilització del front de guerra; la tardor de 1712, quan cobrà relleu la qüestió militar i els abusos de les tropes, provocats per les retirada de l'exèrcit britànic i finalment l'hivern i la primavera de 1713, moment en el qual els factors polítics i la qüestió internacional van esdevenir els autèntics protagonistes de la vida política de les institucions. L'activitat de la Conferència en aquest sentit va ser molt intensa, com ho demostra el fet que entre l'11 de setembre de 1712 i el 28 de juny de 1713 es van reunir en més de cent ocasions, el que suposa una mitjana d'una conferència cada tres dies. En el tema militar la Conferència coordinà l'actuació de les institucions pel que fa a la retirada de les tropes, als abusos que cometien sobre la població i es preocupà per l'ordre públic de Barcelona. Políticament, la Conferència guià els comuns en l'enviament d'ambaixadors internacionals, en la defensa dels

---

cada vegada més telegràfic i sense suport documental annexat. Tot i així, els llibres de Deliberacions de la Diputació i especialment del Consell de Cent resulten prou útils per completar els esdeveniments dels fets.

¹²⁶⁵ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, fol. 429.

¹²⁶⁶ Sobre el govern de la reina vegeu León, V., "Isabel Cristina, reina y regente en Barcelona", dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 429-440.

interessos dels catalans a les negociacions d'Utrecht, en la signatura d'un possible armistici amb Grimaldo i en la convocatòria de la Junta General de Braços. Les fonts consultades mostren com en un context d'indecisió els comuns delegaren cada vegada més les seves responsabilitats en el consell dels Tres Comuns, la qual cosa li conferí una gran capacitat decisòria. Però no només foren els comuns els qui demanaren ajuda a la Conferència. La reina mateixa va sol·licitar que l'aconsellessin sobre moltes qüestions de govern. Per aquesta raó Isabel de Brunsvic va demanar que els comuns nomenessin representants als quals els comunicava periòdicament les seves preocupacions i els plantejava els problemes. Aquests, a la vegada, transmetien les qüestions a la resta de comuns per tal de convocar la Conferència i donar respostes a les peticions efectuades. Entre setembre de 1712 i febrer de 1713 tenim constatades 7 peticions de consell de la reina als Comuns. Lògicament no les comentarem totes, però sí remarcarem les més rellevants.

Podem fixar com a punt de partida d'aquest apartat la data del 6 de setembre de 1711, moment en el qual els comuns coneixien la marxa del rei. Dies abans les institucions s'estaven barallant encara per la qüestió de l'*Epítome* i el Consell de Cent es trobava immers en la discussió sobre com podia pagar la compra dels drets de la Batllia General. Tot i que la documentació no ho acaba de confirmar, és probable que el rei hagués comunicat a alguns representants dels comuns la decisió a finals d'agost, ja que el 14 d'aquell mes trobem ja el primer cas de les "conferències" entre representants dels comuns i el Vilana Perlas.¹²⁶⁷ Com ha recordat Conxita Mollfulleda, la decisió de deixar a la reina Isabel a Barcelona va ser fruit de fortes negociacions entre els aliats, que no estaven interessats a facilitar el retorn de Carles III a Viena per jurar el càrrec. De fet, aquesta solució, que es manifestava com un signe evident de les pretensions que encara mantenia sobre la corona espanyola, va ser una proposta holandesa que no fou ben rebuda pels francesos, que la consideraren com una *gage de son retour* [del rei] *qui peut toucher ses peuples*.¹²⁶⁸ El monarca creà una junta per assessorar-la, formada entre altres per Ramon de Vilana Perlas, el comte de Cardona, el mariscal Starhemberg i el duc de Moles. Durant el primer any de govern de la reina no es produïren incidents

¹²⁶⁷ DDP, N-315, 14 d'agost de 1711. En aquesta conferència hi assistí Josep G. Cartellà (Consell de Cent), Felip Ferran (Diputació) i Francesc Despujol (Braç Militar). La demanda s'havia fet el 8 d'agost per parlar de "los buenos sucesos y adelantamiento de la actual campanya para el desahogo y ensanche del país", però més endavant es parla de "diferents punts concernents al real servey i benefici públic del present Principat". El LLDCC sembla indicar que d'aquí van sorgir les conferències sobre la venda de la Batllia General, però la imatge que transmet el DDP, no és tan clara (DDP, N-315, 29 d'agost de 1711).

¹²⁶⁸ Mollfulleda, C., "El govern...", p. 234.

d'especial relleu, tot i que això no vol dir que no hi haguessin problemes. La tardor de 1711 va estar centrada en l'atac dels borbònics a Cardona, les gestions del Consell de Cent per veure com pagar la venta dels drets de la Batllia general i els esforços de diputats i consellers per solucionar la qüestió del port franc, la qual va exigir la intervenció de la reina al febrer de 1712.¹²⁶⁹ Els exèrcits franco-espanyols intentaren conquerir Cardona, que al novembre de 1711 era assetjada, però fracassaren. El 15 de març els comuns rebien una carta de felicitació del rei, i la Ciutat decidia respondre en cas que els altres comuns també ho fessin.¹²⁷⁰ A la vegada es produïren tumults a Barcelona, la qual cosa forçà a la reina a demanar conferències de representants amb la Ciutat per veure “las providèncias que aseguren la quietud pública de esta ciutat y lo comerç libre de gent en la nit” (13 de febrer de 1712).¹²⁷¹ Per si no fos poc, els problemes amb la moneda es revifaren, ja que des de feia mesos s'havien detectat falsificacions en la moneda de velló fabricada. La reina demanà conferència amb representants del Consell de Cent, en la qual es resolgué la necessitat de fabricar una nova moneda.¹²⁷² També fou durant aquests mesos quan es produí el Concili de la Tarraconense.

Les institucions eren conscients de la penosa situació en què es trobaven, i que a Viena i a Holanda s'estaven prenent decisions importants que els afectaven (com ara la suspensió de les armes per part britànica). Per aquesta raó, el 28 de maig, la Diputació proposà als altres dos comuns enviar un ambaixador a Viena, per fer presents a l'Emperador la situació de Catalunya i les seves necessitats. La Ciutat i el Braç donaren suport a la idea.¹²⁷³ Després de reunir una divuitena, nomenà el marquès de Montnegre, el qual el 8 de juliol aconseguia el beneplàcit de la reina per sortir cap a la capital austríaca i informar al monarca de la situació militar de Catalunya.¹²⁷⁴ La Ciutat i Braç es plantejaren la possibilitat d'enviar també ells mateixos un ambaixador a la Cort de Viena, però finalment decidiren enviar cartes a través de Montnegre. Es convocà per aquest fi una conferència de dos comuns que es reuní com a mínim un dia per redactar

¹²⁶⁹ DDP, N-315, 3 de febrer de 1712. Com vàrem dir, la reina demanà al marquès de Montnegre que intervingués en l'afer i es reunís amb representants dels diputats per veure com desbloquejar la situació i posar en marxa el port.

¹²⁷⁰ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 79v.

¹²⁷¹ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 55r.

¹²⁷² LLDCC, 1B, II, 221, fol. 133r.

¹²⁷³ DDP, N-315, 28 de maig de 1712. La noblesa, entusiasmada amb el projecte no s'estava de dir que la junta “aplaudeix la idea de enviar a Viena” l'ambaixador (31 de maig de 1712).

¹²⁷⁴ DDP, N-315, 8 de juliol de 1712.

les cartes dels comuns al rei i a altres personalitats de la Cort.¹²⁷⁵ Montnegre sortia cap a Viena el 13 de juliol. Mesos després els esdeveniments es precipitaren. El 28 d'agost el marquès de Rialp demanava tres representants per parlar sobre un afer greu, el 31 es reunien i el secretari d'Estat els demanava que reunissin la Conferència per tractar un tema de relleu que afectava a tot el Principat.¹²⁷⁶ El que remarcable és veure com la iniciativa no partia dels comuns, sinó de la mateixa corona, la qual era conscient de “lo acertat estil tenen estos excel·lentíssims comuns per estas importàncias de valer-se del medi de las conferencias”.¹²⁷⁷ Automàticament es convocaren conferències, la primera de les quals es reuní l'11 de setembre.¹²⁷⁸ El dia anterior, el marquès Rialp s'havia tornat a reunir amb els representants dels comuns i els havia entregat un paper en nom de la reina on aquesta els informava de la retirada de les tropes angleses i els demanava ajuda per coordinar els seu replegament. El més interessant, però, és que la reina Isabel manifestava la seva intenció clara de no fer cap actuació sense comptar amb el suport i consell dels Comuns. Així ho manifestava als reunits amb Rialp: “nos ha dit en nom y per exprés ordre de sa emperatris y reyna nostra senyora que havent resol sa magestat comunicar per nostre medi als excel·lentíssims comuns tot lo que en est temps, per tantas circumstàncias lo més crític se offerís y se anas offerint, perquè uniformes

¹²⁷⁵ LLDCC, 1B, II, 221, fols. 173v.-175r. Les cartes que escriviren no ens han arribat, però el que és segur és que la Conferència es reuní, i que es produí un petit conflicte entre la noblesa i la Ciutat per una qüestió de poders. Inicialment els representants del Consell de Cent tenien poder només per “la formació de cartas y representacions per acompanyar las fahedors a sa magestat (Deu la guarde) per part del excel·lentíssim i fidelíssim consistori dels senyors Deputats” (fol. 174v.). En canvi, els representants de la noblesa tenien poder per a “escriure al senyor Emperador, així duquesas, reina de la Gran Bretanya y altres potencias dels Estats Generals de Olanda” (fol. 175r.). El Consell de Cent rectificà i els concedí als seus representants el mateix poder que els del Braç Militar. Finalment els dos comuns escriviren a l'Emperador, “senyoras dos emperatris, quatre senyoras archiducquessas, senyora reina de la Gran Bretanya y dits Estats Generals” (DDP, N-315, 13 de juliol).

¹²⁷⁶ Aquests representants foren: Felip Ferran (Diputació), Pau Ignasi Dalmases (Consell de Cent) i Francesc Despujol (Braç Militar). Aquestes informacions estan confirmades tant per LLDCC (vol. 221, fols. 209 i 212) com pel DDP (N-315, 1 i 2 de setembre de 1712). Castellví recull com inicialment es nomenaren a nou persones, però com *el negocio pedía el mayor secreto* el marquès de Rialp demanà que sols es nomenessin a tres persones (cfr. Castellví, F. *Narraciones...*, vol. III, p. 425).

¹²⁷⁷ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 212 (document inserit).

¹²⁷⁸ Segons la documentació oficial (LLDCC, 1B, II, 221, fol. 215, document inserit), la Conferència va ser de 18 persones. D'altra banda, cal dir que una vegada més es produí un nou conflicte entre els comuns per la qüestió de les facultats dels representants. Consell de Cent i Braç Militar atorgaren un poder molt ampli als seus, de tal manera que podien tractar tots els temes que el marquès de Rialp plantejà en les conferències que tenia amb els representants dels comuns (cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 213r.). La Diputació, en canvi, atorgava un poder més limitat, ja que els seus representants a la Conferència amb Rialp havien de reportar el contingut de les seves reunions primer a la Diputació, de tal manera que eren els diputats qui decidien els temes que es tractarien a les Conferències dels Tres Comuns, i quin serien treballats només pel consistori (LLDCC, 1B, II, 221, fol. 215, document inserit). Després d'algunes discussions, els altres dos comuns rectificaren i limitaren les facultats dels seus representants conforme ho havien fet els diputats, ja que aquests no podien canviar el sentit de la seva deliberació (LLDCC, 1B, II, 221, fol. 215v.). El conflicte, tot i de manera molt més parcial, també es pot seguir a través del DDP.

aconcellassen sobre del cas lo que sentirian en major servey de las dos magestats, afiansant-se lo acert al dictament dels tres comuns, no entenent sa magestat resoldre cosas sens tenir son consell”.¹²⁷⁹ La decisió suposa un canvi notable, i un esglaió més en el paper que jugava la Conferència en el context institucional, més si ho analitzem des de la perspectiva dels anys. Si durant el període de Felip V va tenir una història més o menys oculta o tolerada, ara la seva existència no concernia només a les institucions, sinó que la reina mateixa es veia necessitada dels serveis de la Conferència.

Els comuns es posaren de ple a treballar en la demanda reial, i el 12 de setembre ja tenien confeccionada la resposta. Després de donar gràcies a la reina i mostrar el dolor per la retirada anglesa, aconsellaven que la millor opció era dividir les tropes angleses en dos grups i que es situessin entre Sitges i Vilanova un grup i l’altre entre el Besós i la Granota. En cas que no es poguessin dividir el millor era que totes anessin a Sitges. S’afegia la demanda de que la reina nomenés tres persones per tenir cura que tot es fes sense incidents.¹²⁸⁰ Aprovat i presentant el document, el 15 de setembre la reina responia indicant que les tropes anessin a Sitges i demanava als comuns que vetllessin per que l’evacuació es fes sense incidents amb els naturals, que escrivissin cartes de recomanació als representants dels comuns que vigilarien la retirada i que procuressin el manteniment de la tropa amb llenya i aliments.¹²⁸¹ Com sabem aquests objectius no es van assolir amb la rapidesa que tots desitjaven. La retirada dels anglesos no fou efectiva fins a la darrera d’octubre, i no es va poder evitar alguns incidents amb els naturals. Com recordava en les seves memòries John Fontaine, “veient que els abandonàvem ens van cridar traïdors, i tot els noms més vils que se’ls van ocórrer, i el populatxo ens llançà pedres dient que els havíem traït, posant-los en mans del rei Felip”.¹²⁸²

Dos dies després (17 de setembre) arribava als comuns una nova demanda de la reina, on els informava de la voluntat de l’emperador de prosseguir la guerra tot i la retirada de les tropes angleses, de la retirada de les tropes holandeses a altres indrets, de la futura vinguda de l’arxiduchessa quan la reina Isabel hagués de marxar i que procuressin buscar mitjans tant per evitar els abusos de les tropes com per trobar nous

¹²⁷⁹ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 220 (document inserit).

¹²⁸⁰ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 221 (document inserit). També es troba a MNA, vol. XXVIII, p. 171. Hi ha referències a ell també en DDP, N-315, 12 de setembre de 1712.

¹²⁸¹ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 224 (document inserit).

¹²⁸² Citat per Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 297.

mitjans econòmics i ajudar-lo.¹²⁸³ La Conferència s'hi posà a treballar i dues setmanes després, el 4 d'octubre, presentava la representació per als comuns. Castellví ens ha deixat un relat interessant sobre la discussió interna dels comuns durant les reunions que es van celebrar. Segons ell, tot el debat intern es polaritzà entre dos posicionaments enfrontats: els vots de don Francesc Josa i Agulló i el de Ramon de Sentmenat i Toralla. El primer considerava que, atesa la retirada anglesa, era prioritari ajudar el monarca en la qüestió econòmica, ja que del futur èxit en les seves campanyes militars a Europa depenia els interessos de Catalunya: *era preciso que desde luego deliberasen los comunes qué subsidios fijos podría suministrar Cataluña para la continuación de la guerra en aquel continente de la qual cosa depenia la libertad de la corona de España y la continuación del nombre inmortal de Cataluña y la seguridad de sus honores y privilegios, y el no dar pronto y eficaz expediente hacia forzosa la esclavitud del Principado.*¹²⁸⁴ El segon, en canvi, creia que era prioritari la reparació dels greuges i evitar per tots els mitjans els abusos de les tropes. Per això, tot i donar la raó a Francesc Josa (*considero ser justo que ayudemos a nuestro rey con todas nuestras fuerzas*) afirmava que *nunca convendré a que se tomen de positivo estas medidas ni se responda a lo que pueda hacer y contribuir Cataluña según el estado presente sin que preceda primero el impedir la continuación de tantos abominables abusos y vejaciones, de que los continuos llantos de los indefensos pueblos claman incesantemente por el alivio.*¹²⁸⁵ El cas és que la veu majoritària es decantà pel vot de Ramon Sentmenat, la qual cosa li valgué dures crítiques per part de Castellví, que considerà un gran error deturar-se en aquestes coses quan a Europa estava en joc el futur de Catalunya.¹²⁸⁶ La deliberació de la Conferència aconsellava als comuns escriure al rei per agrair les seves paraules, que es demanés el retorn de la flota holandesa i que es procurés buscar nous mitjans econòmics. En aquest sentit, a banda se suggerir el compliment de la llei pel que fa a la qüestió dels segrestaments de grans i el seu pagament just, es suggeria fer un “assiento que asegure la puntual assistència de grans” i es demanava, no sense una crítica velada a la corona, que els diners “no se extravien en altres dispendis”. El tema més seriós, però, era l'oposició als excessos de les tropes, en el qual, a més de demanar que “se

¹²⁸³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, pp. 493. Aquesta deliberació no es troba a la documentació oficial, però sí la resposta que féu la Conferència (cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 237, document inserit). De resultes d'això, s'observa com la versió de Castellví és incompleta.

¹²⁸⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 495.

¹²⁸⁵ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 496.

¹²⁸⁶ L'autor, es sorprèn d'aquesta decisió i li atorga una gran transcendència, ja que considera que el fet que el vot de Sentmenat triomfés era un signe de com *ya la Providencia destinaba a la Corona de Aragón el castigo* (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, pp. 424-425).

observen recíprocament les lleys que Rey y Vassalls han jurat” suggerien que “seria bé que lo excel·lentíssim i fidelíssim consistori dels senyors deputats procuren per tots los medis és promptes per obrir lo Tribunal de Contrafaccions”.¹²⁸⁷

A partir d'aquí, i fins a principis de 1713, la qüestió dels abusos de les tropes i l'obertura del tribunal fou un dels principals temes que tractaren els comuns, el qual només passà a un segon pla en el moment que la marxa de l'emperadriu i la retirada de les tropes imperials es situà en primera línia de les preocupacions dels comuns. El 3 d'octubre arribaven a la Diputació cartes de l'ambaixador Montnegre des de Viena, informant com la situació de Catalunya era cada vegada més greu. La Diputació informà els altres dos comuns. El Braç Militar decidia encarregar la qüestió a la Conferència.¹²⁸⁸ El dia 11 la reina tornava a escriure als comuns per insistir en la qüestió de l'ajuda econòmica per continuar la guerra i el llistat dels abusos que cometien les tropes.¹²⁸⁹ Una setmana després, el 19 d'octubre, arribava la resposta de la Conferència, amb dues minuts de carta, una per al rei i una altra per la reina, que eren enviades tot seguit.¹²⁹⁰ En elles donaven gràcies al rei que seguís la guerra i demanaven a la reina, entre altres coses, que intentés que la flota holandesa portés grans, ja que Catalunya “per lo exhausta y reduïda no pot alcansar er la abundància que es requereix al qual fi apar es substancial que se escusen los segrestos”.¹²⁹¹ També s'aconsellava que els comuns fessin una nova representació a la reina amb la llista dels abusos comesos.¹²⁹² Per aquestes dates, el Consell de Cent instava a la Diputació perquè obrís el Tribunal de Contrafaccions.¹²⁹³ El Dietari de la Diputació constata com durant els mesos de novembre i desembre de 1712 i la primavera de 1713 els diputats posaren els mitjans per obrir el tribunal, tot i que això no sempre fou fàcil.¹²⁹⁴ Mentrestant, les reunions dels

¹²⁸⁷ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 237 (document inserit).

¹²⁸⁸ DDP, N-315, 3 d'octubre de 1712.

¹²⁸⁹ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 242, document inserit (11 de d'octubre). La reina encara escriví una altra carta en el mateix sentit el dia 23 d'octubre, demanant explícitament que sobre “dits dos assumptos [els desordres de les tropes i els subsidis pel seu manteniment] y sobre ells aconsellassen lo que judicassen més convenir al servey de deu adelantament de la justa causa de l'Emperador y son espòs y al benefici públic, augment y conservació dest Principat” (DDP, N-315, 23 d'octubre de 1712).

¹²⁹⁰ DDP, N-315, 20 d'octubre de 1712.

¹²⁹¹ MNA, vol. XXVIII, p. 176.

¹²⁹² LLDCC, 1B, II, 221, fol. 251 (document inserit). Els documents també es troben a MNA, vol. XXVIII, pp. 177 i ss. Hi ha referències a ells a DDP, N-315, 19 d'octubre de 1712.

¹²⁹³ De la lectura del MNA, sembla deduir-se que inicialment el Braç Militar s'oposà a la mesura d'obrir el Tribunal de Contrafaccions (MNA, vol. XXVIII, p. 180), però a finals de novembre acceptà la seva obertura (DDP, N-315, 1 de desembre de 1712).

¹²⁹⁴ El DDP, recull novament les dificultats per obrir el Tribunal que tingueren els diputats. Al llarg del mes de desembre el Canceller va donar llargues a l'obertura (6 de desembre), després va ser l'arquebisbe de Tarragona, el qual deia que hi tenia algunes dificultats per obrir el tribunal i que “ja las hi posaria en escrit” (DDP, N-315, 23 de desembre de 1712). El tema es perllongà fins ben entrada la primavera

comuns i de la Conferència prosseguiren. En la reunió del 5 de novembre es presentava la representació per a la reina sobre els abusos comesos i es demanava als comuns que totes les notícies que rebessin sobre el tema les trametessin a la Diputació.¹²⁹⁵ De fet, els problemes per mantenir les tropes eren tan greus (per falta d'aliments i per falta de diners) que el Consell de Cent encarregà “que las personas de la excel·lentíssima Conferència discorren y premediten si serà medi proporcionat per dit fet lo obrir-se un parlament general y donen son parer y sentir en escrit”.¹²⁹⁶ La proposta s'adequava perfectament a la situació del moment en el qual la monarquia es trobava desorientada i totalment mancada de recursos. Donada la gravetat de la decisió els diputats van decidir suspendre la representació a la reina fins a saber el veredict de la Conferència sobre la conveniència d'obrir el Parlament General.¹²⁹⁷ Aquesta, el 20 de novembre, considerava que no era convenient convocar-lo perquè “se reconeix tenir graves inconvenients en la positura present lo aconsellar aquell”.¹²⁹⁸ El 23 els comuns presentaven a la reina la representació,¹²⁹⁹ però aquesta els recriminà que no proposessin solucions ja *que lo que pedía a los Comunes era la individuación de estos excesos para poderlos remediar y castigarlos y que esperaba saber lo que podía hacer la Cataluña*.¹³⁰⁰ La Conferència es reuní immediatament, però la solució no era fàcil. Van respondre a la reina que tot ho esperaven del seu consell i que no sabien què aconsellar.¹³⁰¹

Les males notícies no paraven. El 6 de desembre la reina Isabel tornava a demanar ajuda als comuns. Ara els informava de la retirada de les tropes de Portugal i de l'entrada d'un gran exèrcit dirigit pel Duc de Berwick amb la intenció de trencar el

---

següent. Finalment sembla, segons Castellví, que el Tribunal s'obrí cap al mes de març de 1713, però el desenvolupament dels fets internacionals amb els tractats de pau d'Utrecht i la Junta General de Braços impediren que finalment es castigés als acusats (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 537). Cal dir que la documentació oficial no ha deixat cap mena de constància sobre això últim.

¹²⁹⁵ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 270 (document inserit). També es troba a MNA, vol. XXVIII, p. 183. En la representació, els comuns obviaven llistar permenoritzadament els abusos per “no contristar lo piadós cor de vostra magestat cesària i persuadint-se que los ministres superiors ne tenen bastant notícia y poden plenament informar”. Però no s'estaven de criticar “los maltractes se fan als jurats, paysans, i fins a sacerdots” i que a Tarragona “se veheuen monstruositats de fortuna, valent-se del real nom de vostra cesarea magestat en benefici particular”.

¹²⁹⁶ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 271r.; DDP, N-315, 7 de novembre de 1712. El Braç hi estigué conforme i també ho féu el 15 de novembre (DDP, N-315, 15 de novembre de 1712). El Parlament General era una reunió de tots els braços amb el rei o el seu representant per donar “consell o ajuda en matèries concretes relatives als interessos de la corona o de la cosa pública del principat” (Ferro, V., *El dret...*, p. 238). Es diferenciava de les Corts, en què es reunia només per un assessorar en un assumpte concret i no sobre la generalitat de problemes.

¹²⁹⁷ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 275 (document inserit); DDP, N-315, 11 de novembre de 1712.

¹²⁹⁸ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 289 (document A).

¹²⁹⁹ DDP, N-315, 23 de novembre de 1712.

¹³⁰⁰ MNA, vol. XXVIII, p. 43.

¹³⁰¹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 13B.

setge de Girona que els imperials, des de feia uns mesos, havien iniciat. A més tornava a insistir en l'ajuda per les tropes.¹³⁰² Com recull Castellví, els comuns estaven desorientats i no sabien molt bé com actuar. Dies abans, el 25 de novembre, Ramon Vilana Perlas els havia comunicat que la reina havia donat el seu vistiplau per l'obertura del Tribunal de Contrafaccions,¹³⁰³ però mentrestant la Conferència s'anava reunint sense que semblés que sortís d'allà cap deliberació concreta. Davant aquesta inoperativitat, la reina Isabel va escriure el 18 de desembre una carta molt dura als comuns criticava que no fossin capaços de proposar solucions.¹³⁰⁴ Després de mesos de confiar en l'acció de la Conferència, la reina, segurament també angoixada pels problemes, els mostrava que no eren útils a l'hora de trobar solucions al problema del país. Aquí, cal destacar-ho, la reina cometia un error, ja que els comuns no gaudien de competències ni posseïen els mitjans per solucionar els problemes dels abusos de les tropes. L'emperadriu els manava que es reunissin amb tres representants reials (el comte de Stampa, el comte de Vallafranca i Josep Moret) per mirar de solucionar-ho. El consellers demanaren temps, ja que la Conferència estava estudiant els temes. La reprimenda va tenir efecte. Tres dies després els representants dels comuns aconsellaven fer-li una representació, en la qual se l'informés que no tenien res a dir sobre la marxa de l'exèrcit portuguès i s'aconsellés a la reina que pel que feia a la situació militar a les terres d'Urgell, Tarragona i Girona confiés plenament en "la acertada militar conducta del senyor generalíssim comte Guido de Estarmberg".¹³⁰⁵

Tot seguit començaren les conferències dels comuns amb els tres representants que havia nomenat la reina (dies 3 i 7 de gener de 1713). En elles se'ls féu entrega d'una carta del mariscal Starhemberg, la qual informava que s'havia hagut de retirar a Hostalric amb les seves tropes (que estaven assetjant Girona) per l'arribada de l'exèrcit de Berwick. A la vegada, es comunicava als comuns de l'entrada de noves

¹³⁰² LLDCC, 1B, II, 222, fol. 13A.

¹³⁰³ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 298v.

¹³⁰⁴ El text, en la versió que va enviar a la Ciutat, deia: *que vuestra mayor aplicación con la de los Diputados y Brazo Miliar, y la solicitud correspondiente al resguardo de este Principado y seguridad de sus naturales y conservación de todo, no ha sido suficiente a concertar ni discurrir hasta ahora temperamento que se establezca providencia tan precisa que asegure el objetivo tan principal de mi desvelo* (LLDCC, 1B, II, 222, fol. 21v.). La carta de la reina també es troba a LLDDP, N-275, fol. 18r.

¹³⁰⁵ El 26 de desembre la representació era presentada als comuns i al dia següent la portaren a la reina. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 23/1r; DDP, N-315, 27 de desembre de 1712. També van demanar a la reina que posés els mitjans per la bona entesa entre les tropes i els naturals. En aquest tema, com podem veure, hi ha un continuat "estira i arrossa" entre la reina i els comuns, en el qual cadascú considera que era l'altre qui podia solucionar el tema.

forces enemigues per Tarragona.¹³⁰⁶ La resposta dels representants dels comuns a la carta era ben il·lustrativa de com la situació era cada vegada més crítica i les solucions escasses. Bàsicament s'aconsellaven dues coses: resar (“que sas excel·lencias manin disponer rogativas públicas y secretas implorant la misericòrdia divina en lo ahogo present”) i que el Consell de Cent enviés un ambaixador a Viena “per a que posat als peus del Emperador y Rey nostre senyor, puga explicar ab major eficàcia la llastimosa situació del Principat invadit de numerosos exercits per totas parts” i que després “passe a L’Haia fer las representacions y diligèncias que aparega més convenientes y que los altres excel·lentíssims comuns los acompanyen ab cartas”.¹³⁰⁷ La Ciutat encarregà la confecció de la representació a la Conferència, però decidí que en comptes d’enviar un ambaixador, enviaria els papers al marquès de Montnegre.¹³⁰⁸ El 15 de gener sortia l’enviat amb la representació confeccionada pels comuns en nom de la Ciutat i també amb una carta per al marquès.¹³⁰⁹ La decisió resulta interessant perquè, a banda de ser un preludi dels ambaixadors que mesos més tard s’enviaren a Londres i L’Haia, indica que els comuns eren perfectament conscients del que estava succeint en aquells moments a Utrecht gràcies a les cartes que Montnegre estava enviant des de Viena. La reina, el 22 de gener, va demanar als comuns que nomenessin dos representats cadascú per participar en unes noves conferències amb dos representants de la Corona per tractar *quanto se ofrezca del Real y público Servizio (...) la libertad y alivio del Principado*.¹³¹⁰ Aquests es reuniren en diverses ocasions al llarg els mesos de gener i de febrer. El 25 de gener els comuns rebien la notícia fatídica. Stampa els feia entrega d’una carta, amb data de 20 de febrer, on els comunicava el desenvolupament dels acords de Utrecht i *como los Ingleses y después los portugueses hayan entrado en la suspensión de armas con la Francia*. Assegurava que Carles III havia proposat la partició d’Espanya, però que aquesta no fou acceptada, i llançava una dura crítica a Anglaterra: *Llegó el conde*

¹³⁰⁶ LLDDP, N-275, fols. 58r. i ss. Els assistents per part dels comuns varen ser els mateixos que s’havien reunit amb Vilana Perlas durant els mesos anteriors, amb la diferència que Felip Ferran fou substituït per Salvador Tamarit, perquè el primer havia estat enviat a l’Empordà per ajudar a Starhemberg amb la qüestió dels abusos de les tropes.

¹³⁰⁷ LLDDP, N-275, fol. 63r.; LLDC, 1B, II, 222, fol. 35 (document inserit).

¹³⁰⁸ LLDC, 1B, II, 222, fol. 35v.; LLDDP, N-275, fol. 64r.

¹³⁰⁹ DDP, N-315, 15 de gener de 1713. El LLDC ens confirma que a la Conferència del 13 de gener s’havia confeccionat la representació, però no es volia fer la carta fins que no hi hagués acord sobre la manera de fer-la arribar a Viena (cfr. LLDC, 1B, II, 222, fol. 37/1r.). El Consell de Cent acordà que la carta s’enviés per extraordinari (cfr. LLDC, 1B, II, 222, fol. 38v). És el DDP qui ens constata que la carta s’arribà a fer.

¹³¹⁰ LLDDP, N-275, fol. 98r. LLDC, 1B, II, 222, fol. 47v. Aquesta conferència amb Stampa i un altre representant de la reina que les fonts no ens han fet arribar, va tractar de temes molt variats, que van des de l’ordre públic a la retirada de les tropes, passant pels tractats d’Utrecht i la marxa de la reina.

*Estratford de Londres con proposiciones del todo impertinentes por las quales se niega la Inglaterra a todo lo que se propuso por parte del señor Emperador.*¹³¹¹ Per últim, demanava als comuns que *se desbelen (...) en premeditar, prevenir y diponer todo lo que juzgaren más combeniente a la seguridad quietud y buena correspondencia que tanto importa.*¹³¹²

A partir d'aquell moment les negociacions diplomàtiques passaren a primer pla en les preocupacions dels comuns, els quals eren perfectament conscients de com el futur de les seves Constitucions estava en joc a Utrecht.¹³¹³ Com recorda Albareda, *una vez más Cataluña se convirtió en moneda de cambio en la mesa de negociaciones de las grandes potencias y, desde finales de 1712, la tropas aliadas la iban abandonando.*¹³¹⁴ La resposta de la Conferència a la carta d'Stampa mostrava amb claredat aquestes preocupacions i els mitjans que posaren el comuns per solucionar-ho. A grans trets els seu contingut es pot resumir en sis punts: fer noves rogatives públiques a Déu per implorar clemència,¹³¹⁵ escriure a Montnegre perquè informi de la situació al rei, fer una representació a la reina mostrant la fidelitat catalana, enviar dos ambaixadors a Londres i L'Haia, mostrar el dolor a la reina per la seva partença i que donés les ordres necessàries perquè els allotjaments de les tropes es fes amb el major alleugeriment del País.¹³¹⁶ De tots ells potser els més interessants siguin el quart i el cinquè: l'enviament d'ambaixadors a Londres i L'Haia, que ja s'havia plantejat en conferències anteriors. Les noves d'Stampa mostraven la necessitat de prendre aquesta mesura, explicable perquè no n'hi havia prou amb demanar a Montnegre que es desplaçés fins a L'Haia per entregar les cartes que s'havien enviat a mitjans de gener. Durant els dies posteriors el Consell de Cent nomenà Pau Ignasi Dalmases i Felip Ferran com ambaixadors a Londres i L'Haia respectivament per defensar els interessos de Catalunya a les negociacions, i encarregà a la Conferència la confecció de les cartes i representacions

¹³¹¹ LLDDP, N-275, fols. 150v.-151r.

¹³¹² LLDDP, N-275, fol. 154; La deliberació de Stampa també es troba a Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 759-760.

¹³¹³ Tot i així, cal reconèixer que al llarg dels mesos següents els comuns reberen les notícies del que succeïa amb un notable retard, la qual cosa dificultava qualsevol actuació. Per exemple, els primers esborranys del tractat d'evacuació de les tropes daten del 7 de gener d'aquell any, i la versió definitiva es signà el 14 de març, poc abans de la sortida de la reina. Vegeu Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nación...*, p. 43 i 47.

¹³¹⁴ Albareda, J., *Felipe V...*, p. 117.

¹³¹⁵ Entre les coses que s'estipulaven hi havia l'exposició del Santíssim Sagrament, treure el fèretre de Santa Eulàlia i fer processons a la imatge de la Verge de la Piràmide.

¹³¹⁶ La deliberació de la Conferència es troba a LLDDP, N-275, fol. 152r.-153r.

que havien de presentar a la Reina Anna i als Estats Generals d'Holanda.¹³¹⁷ Però com sabem prou bé, tots els seus esforços foren inútils, i Albareda constata que *todos ellos manifestaron repetidamente su impotencia y amarga sensación de abandono, especialmente por parte de los británicos*, tot i que alguns van aconseguir ser rebuts per les autoritats.¹³¹⁸

L'altre consell que creiem que s'ha de destacar és que els comuns escrivissin a la reina mostrant el dolor per la seva partença. Això era rellevant, perquè oficialment no s'havia comunicat als comuns que la reina havia de marxar però com diu la mateixa deliberació “encara que lo paper de dit senyor comte de Stampa nos parla del viatge de la Emperatriz y reina nostra senyora, no apareix puguem los comuns dissimular-ho sent tant públich y deurian expressar son dolor en est particular”.¹³¹⁹ Això ve a confirmar la imatge de secret que contínuament traspua la narració de Castellví, el qual, mostra que les reunions dels representants amb Stampa es feien *sin que de ellas se puediera penetrar las propuestas ni las deliberaciones, observando el mayor secreto. Toda la nación estaba como pasmada de tanto silencio. Admiraban que no se divulgara cosa alguna, aunque fiaban de de la intervención de las personas elegidas*.¹³²⁰ Segurament fou en aquestes reunions quan Stampa havia comunicat als representants de les institucions la partença de la reina a Viena, la qual es feia pública el mateix dia 25 de febrer.¹³²¹ El tema del secret però no era exclusivament de la Cort. Els mateixos comuns també adoptaren aquesta actitud respecte a les cartes que contínuament rebien del marquès de Montnegre. De fet, el 16 de novembre de 1712, la Diputació ja havia decidit informar del contingut de les cartes que rebia des de Viena només als presidents dels altres dos comuns, sense enviar còpies, “puix que practicant-ho axí, se obviava la

¹³¹⁷ LLDDP, N-275, fol. 163r. Els altres dos comuns estigueren d'acord amb la decisió. Cal dir que Castellví s'equivoca a l'hora de situar alguns esdeveniments d'aquests dies. Així, l'enviament d'aquests dos ambaixadors considera que fou conseqüència d'una carta que reberen els comuns posteriorment (el 9 de març) de part de l'Emperador i que la decisió de la Conferència fou en una reunió que tingueren durant la primera quinzena de març (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 537). El LLDDC mostra clarament com el dia 9 de març els dos ambaixadors ja havien estat nomenats pel Consell de Cent i ja gaudien del vistiplau de la reina (LLDDC, 1B, II, 222, fol. 70r.). Sobre la història d'aquests dos ambaixadors, vegeu les nombroses referències que recull Albareda, J., *El cas dels catalans...*, pp. 145-160; Lògicament Sanpere i Miquel resulta una altra font ineludible per aquest tema (Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nación...*, pp. 59-65). La recent aportació de Amelia Castan i Gemma García Fuentes també és interessant: Castan Ranch, A i García Fuentes G., “L'oscil·lant posicionament polític de Pau Ignasi Dalmasas i Ros durant la Guerra de Successió”, dins DD.AA., *Actes Congrès Internacional “L'aposta Catalana durant la guerra de Successió (1705-1708)”*, Museu d'Història de Catalunya, Barcelona, 2005, pp. 359-392, especialment les pp. 386-390.

¹³¹⁸ Albareda, J., *Felipe V...*, p. 116.

¹³¹⁹ LLDDP, N-275, fols. 252v.-253r.

¹³²⁰ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 535.

¹³²¹ LLDDP, N-275, fol. 158.

publicitat de las notícias que per ser no tant alegres com se destijava sempre havian de donar que discórrer als melancholichs”.¹³²²

Durant el mes de març l'activitat de la Conferència va ser frenètica, com ho demostra el fet que durant aquell mes va generar unes vuit cartes o representacions per al rei, la reina, els ambaixadors o dignitats internacional. Si la carta d'Stampa es feia pública el 25 de febrer, el 4 de març els comuns presentaven a la reina una representació feta per la Conferència on exposaven els greuges comesos per les tropes i exigien de nou l'obertura del Tribunal Contrafaccions.¹³²³ El 9 arribaren nombrosos documents de Viena, entre els quals destacava una ordre del rei per la qual manava a Montnegre que passés a Utrecht i a Londres, amb instruccions i cartes de recomanació i una carta del mateix marquès als comuns. Els comuns decidiren delegar el tema a la Conferència.¹³²⁴ L'11 de març els representants dels comuns presentaven una minuta de carta per al rei per tal que fos enviada a través del marquès de Montnegre, juntament amb tots els documents que els havia donat la reina durant el mes de febrer. A més recomanaven a la Diputació que demanés als bisbes que fessin súpliques deprecatòries i urgien al Consell de Cent en la qüestió dels ambaixadors.¹³²⁵ El dia 14 la Conferència ja tenia redactades les cartes que els tres comuns havien de presentar per separat a la reina d'Anglaterra i als Estats Generals d'Holanda a través dels seus ambaixadors.¹³²⁶ A més adjuntaven uns “Apuntaments per las instruccions fahedoras per los senyors enviats” on quedaven clarament exposats quins eren els seus objectius. El text resulta de gran interès perquè mostra les preocupacions del moment i fa patent aquelles coses a les quals no estaven

¹³²² DDP, N-315, 16 de novembre de 1712. De fet, durant aquells mesos els diputats rebien contínuament cartes de Montnegre, tot informant de la situació, la qual s'adonaven que era cada vegada més crítica.

¹³²³ DDP, N-315, 4 de març de 1713. LLDC, 1B, II, 222, fol. 64r. La representació s'havia fet a la Conferència del 2 de març (cfr. LLDDP, N-275, fol. 168r.). Castellví recull com va ser una vegada més una reunió tensa, i en ella l'opinió de Ramon de Sentmenat es va tornar a imposar en prioritzar la solució dels abusos per sobre d'altres qüestions. Castellví no amaga la seva visió crítica respecte a la decisió i mostra com al final *se hallaba aún abierto el tribunal sin haber concluido los procesos de acusaciones cuando llegó el día de la evacuación de Cataluña (...) con que no tuvo efecto el castigo de los delinquentes ni la resolución de evitar la ruina que amenazaba* (Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 537).

¹³²⁴ LLDDP, N-275, fols. 186v. i ss.; LLDC, 1B, II, 222, fols. 69r. i ss.

¹³²⁵ LLDDP, N-275, fol. 201r.; LLDC, 1B, II, 222, fol. 72/1r. En aquesta carta, després de narrar amb deteniment la situació de Catalunya, els comuns informaven a Carles III de l'enviament de dos ambaixadors a Londres i L'Haia, els quals van “en nom de la província”. En la Conferència del dia 12 es decidia escriure al comte de Savalla en comtes de Montnegre per fer arribar a la carta al rei, ja que se suposa que el marquès ja deuria estar a París i per tant no podria fer arribar la carta al monarca (cfr. LLDDP, N-275, fol. 202r.).

¹³²⁶ LLDDP, N-275, fol. 218r. Les cartes per a la reina d'Anglaterra estan al fol. 219 i per als Estats Generals d'Holanda al fol. 220.

disposats a renunciar. Després de fer algunes consideracions de caire general, les instruccions exposaven els principals objectius polítics, i fixaven entre altres que:

“Tercio, procuraran per quants medis sian practicables esforçar la conveniència universal en què los senyor Carlos III (Deu lo guarde) quede ab la entera monarquia de Espanya.

Quarto, que en cas no pogueren fixar preu en la universalitat de dita monarquia, procuraran dar a comprendre, quede a favor del senyor Carlos tercer la entera Corona de Aragó si y en la conformitat la poscehiya lo senyor rey don Fernando (de immortal memòria) ab las Índias de Nova Espanya, altrament ab lo millor modo y major avantatges se pugan conciderar.

Quinto, que en tot cas no pogués tenir cabuda lo sobredit, se preocure en atenció del que va expressat en als cartas, altrament sabent dits senyors, que est Principat iunt amb lo Rosselló y Serdanya y demés dependents de aquell, quede república a part, baix la protecció de la Augustíssima casa de Austria.

Sexto, executaran tot lo que segons las urgèncias y posituras los apareixerà conduís a la quietud, lustre, llibertat y desempeño de Catalunya, de ciutats, vilas, llocs comuns i particulars, naturals y habitants de esta província, lo que se dexa a la acertada direcció de dits senyors”.¹³²⁷

El fragment no permet cap mena de dubte. Els catalans preferien ser abans república lliure amb les seves Constitucions i privilegis que no pertànyer a la monarquia hispànica sense drets. El 9 de febrer el Consell de Cent els assignà 600 lliures mensuals a cada ambaixador (és a dir, a Pau Ignasi Dalmases i a Felip Ferran). Aquests protestaren per ser una quantitat insuficient. Els consellers, després de consultar-ho amb la Conferència, decidiren augmentar-la a 1000 lliures.¹³²⁸ El 18 de març feien el

---

¹³²⁷ LLDDP, N-275, fol. 221r. i v.

¹³²⁸ LLDCC, 1B, II, 222, fols. 70v. i 73v. Uns dies després, els ambaixadors tornaren a insistir als consellers amb la qüestió econòmica i demanaren un avançament de diners. El 21 de març la Ciutat decidia donar 2.000 lliures a cadascú per als primers dos mesos (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 81).

jurament i el 23 marxaven els dos ambaixadors.¹³²⁹ Paral·lelament a aquests fets, els abusos de les tropes continuaven. Entre 8 i l'11 de març arribaven notícies sobre problemes que generaven les tropes a Tremp i a altres indrets del Pallars.¹³³⁰ Tot i que el 4 de març ja s'havia fet una representació per un tema semblant, la Conferència del 16 de març adjuntava una nova carta per a la reina sobre els abusos denunciant els mals que patien els naturals “ab los maltractes en ses personas y en molts fins y tot llevant-los la vida, no exseptuant de los maltractes parrochos, ni sacerdots, ni lo reservat del sexo femení, del qual se troban auténticas y iurídicas provas”.¹³³¹ Els problemes no eren només els derivats del pas de les tropes, sinó també d'ordre públic a la ciutat. A les conferències que havien celebrat els sis representants dels comuns amb Stampa al gener s'havia parlat, entre altres coses, “sobre la pública quietut” i en elles s'havia suggerit que “apareixia haver la present ciutat passar a major diligències per la seguretat de dita quietud pública”.¹³³² La Ciutat traslladà el tema a una junta especial, la qual suggerí entre altres coses fer esquadres per la nit. Però els problemes encara persistien i a la Conferència li quedaven cada vegada menys solucions per proposar. A la reunió del 3 d'abril, a banda de demanar al virrei informacions verídiques “acerca las posituras dels negocis e importancias corrents”,¹³³³ es considerà que, després d'haver posats tots els mitjans espirituals possibles (a través de rogatives públiques, i “revivar en los sagrats temples lo culto y veneració que per ser casa de Deu nostre Senyor los deu correspondre”), la situació no havia millorat, calia eliminar els “pecats socials”. Per això, encara que els representants eren conscients que alguns temes no eren competència de tots els comuns, proposaven quatre mesures radicals: la supressió de tots els trinquets de Catalunya; acabar amb els abusos en el tall de la carn i en la venda

¹³²⁹ Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nació...*, pp. 62-65. L'autor recull un relat molt interessant sobre l'actuació d'aquests dos ambaixadors.

¹³³⁰ LLDDP, N-275, fols. 185r. i 198r.

¹³³¹ LLDDP, N-275, fol. 247. Aquí cal dir que produí un conflicte entre els comuns perquè el Consell de Cent considerà que la Conferència s'havia extralimitat en les seves funcions en adjuntar la representació per al rei sense que els comuns li haguessin encarregat fer-la. Tot i que la noblesa i els diputats estaven d'acord amb la manera de procedir de la Conferència, no van aconseguir dissuadir els consellers de la seva decisió, per a la qual cosa el Braç Militar i la Diputació presentaren la representació de la Conferència per separat. El conflicte es pot seguir a través de la lectura del LLDDP, N-275, fols. 245r. i ss. També s'insinua lleugerament al LLDCC, 1B, II, 222, fol. 79r.

¹³³² LLDCC, 1B, II, 222, fols. 47v.-48r.

¹³³³ LLDDP, N-275, fol. 284v. Aquesta demanda no està exempta d'una certa controvèrsia. Sanpere i Miquel recull com el dia 2 d'abril rebé la notificació de la signatura del tractat d'evacuació del Principat, fet el 14 de març passat, sense que es contemplés el manteniment de les constitucions catalanes. De ben segur, com apunta Sanpere *la noticia llegó a Barcelona a las autoridades catalanas a la vez que llegaba a Starhemberg* i per aquesta raó la Conferència demanava les notícies “més verídiques”, saben perfectament quines eren. Cfr. Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nación...*, p. 54.

de la neu i, per últim expulsar, els gitanos dels països.¹³³⁴ El moment de tensió era tal que el paper on s'aconsellaven aquestes mesures acabava amb una crida de to patriòtic apel·lant a la responsabilitat dels catalans a no defraudar als avantpassats: “Homes són com nosaltres los que governaren moltas províncias practicant en ellas exactament lo sobredit y expressat (...) no desmeresquem ser tinguts per fills de aquells (...) Deu nostre senyor és lo mateix que sempre es estat i no faltarà en cumplir sas divinas promesas de no desamparar als que de bon cor lo cercan ab fervorosas obras”.¹³³⁵

Va ser precisament en aquestes dates, a finals d'abril, quan es van tancar els tractats d'Utrecht. Les notícies arribaven contínuament als comuns. El 20 d'aquell mes el mariscal Starhemberg (que havia estat nomenat virrei després de la marxa de l'emperadriu el 19 de març), informava als comuns que en cas de suspensió d'armes posaria tots els mitjans per defensar els interessos de Catalunya. A la vegada arribaven noves cartes de la reina Isabel informant del seu viatge. Els comuns encarregaren tots aquests aspectes a la Conferència que al llarg d'aquell mes féu diferents representacions per a la reina i per al virrei tot demanant notícies de la situació.¹³³⁶ En la representació que féu a Starhemberg la Conferència el dia 27 d'abril, els comuns es mostraven perfectament conscients que “las circumstàncias ab que és concebut lo tractat son tan desgraciadas que may podia tenirlas lo Amor, la llealtad y sacrifici ab que esta nació ha servit a sa magestat” i demanaven la intercessió del virrei, que era definit com “la confiança de esta província y lo amparo de tant fidelíssims vassalls”.¹³³⁷ La situació semblava més o menys estable els primers dies de maig, durant els quals la Ciutat va rebre cartes de Ferran i Dalmasas demanant informació recent sobre Catalunya per informar, a les autoritats d'Anglaterra i Holanda. Tot i així, l'alarma es disparà amb una

¹³³⁴ LLDDP, N-275, fols. 285r. i ss. Resulta interessant veure l'argumentació d'alguna d'aquestes mesures. Respecte a la supressió dels trinquets s'afirmava que era per fer-se en ells “jochs perniciosos per resultaria la offensa a Deu Nostre Senyor tant ab las blasfémias com per (...) los que assisteixen se jogan lo que los es altrament precís per lo sustento de sas famílias” (fol. 285r.). Respecte al tall de la carn es deia que calia fer una justa distribució de la qualitat i evitar així els guanys d'alguns i evitar que “quedar lo pobre que no pot gastar, defraudat i tenint lo més ínfim” (fol. 285v.). De la neu es criticava els enganys en el pes i la seva distribució desigual. I pel que fa a l'expulsió dels gitanos (mesura que estava fixada tant a les Corts de 1701-1702, com les de 1705-1706, i que la Diputació ja havia intentat aplicar durant els anys anteriors), es considerava que “no poden servir ya may de útil al públich, ans be se experimentan especia per originar y mantenir bagabunds” (fol. 286r.). La documentació també es troba al LLDDC, 1B, II, 222, fols. 87 i ss.

¹³³⁵ LLDDP, N-275, fol. 286v.

¹³³⁶ Vegeu les deliberacions de la Conferència del 21 d'abril (LLDDP, N-275, fol. 325) i del 27 d'abril (LLDDP, N-275, fol. 342).

¹³³⁷ LLDDP, N-275, fol. 343r. i v. Cal dir però, que el Consell de Cent modificà lleugerament la deliberació, tot eliminant la darrera frase que deia: “Deu guarde vostra excel·lència los dilatats anys que li suplicam y est Principat hi es menester”, la qual cosa pot ser entès un signe de distanciament respecte a l'actuació d'Starhemberg.

carta d'Starhemberg rebuda al Consell de Cent el 18 de maig. En ella el virrei informava, seguint la demanda feta el mes anterior per la Conferència, de la situació militar en la frontera i constatava que no hi havia novetats. Tot i així la carta finalitzava amb unes paraules que no van passar desapercebudes per als comuns: *y si en este intermedio de tiempo compareciere en la frontera los comisionados del enemigo para tratar dels armisticio, pasaré a vuestra excelencia el aviso*,¹³³⁸ donant a entendre clarament que això podia succeir.

Ràpidament la Conferència es reuní per tractar tots aquests temes. El 21 de maig enviava als comuns la deliberació presa i aconsellava que fessin arribar al rei i a la reina dues cartes en què informaven de la situació del Principat, que es continuessin les rogatives públiques, que les respostes a les cartes de Dalmases i Ferran els fessin les mateixos consellers, i que els comuns reflexionessin sobre la carta de Starhemberg. Per tot això, la Conferència aconsellava que es creessin altres juntes per assessorar als representants dels comuns sobre aquests afers.¹³³⁹ S'encetà aleshores un conflicte de greus dimensions entre el Braç Militar d'una banda i els altres dos comuns per l'altra. Resumint, podem dir que la problemàtica de fons radicava en el fet que la Conferència, conscient de la transcendència que podien tenir les seves decisions, volia ampliar la base social de les persones que hi participessin i per això demanava disposar del consell de més organismes assessors. Ciutat i Diputació van acceptar el consell, però no així la noblesa, la qual exigia que les cartes de resposta a Dalmases i Ferran les fessin els mateixos representants, i que no es delegués aquests afers a altres assessors, sinó que s'ampliés el nombre de membres de la Conferència. Després d'unes ambaixades que contenien paraules molt dures entre els comuns,¹³⁴⁰ la noblesa va recular en el seus posicionaments i acceptà la postura dels altres dos comuns, permetent que el Consell de Cent escrivís les cartes i es nomenessin juntes especials per assessorar a la Conferència. Així, a partir d'aquell moment entrà en escena un doble sistema assessor, que ampliava la base social que participava de les decisions més però en què es reconeixia la superioritat de la Conferència per sobre aquestes juntes assessores.¹³⁴¹

---

¹³³⁸ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 121/A, v.

¹³³⁹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 124/1r.

¹³⁴⁰ La noblesa, per exemple, criticava a la Ciutat que hagués fet maniobres dilatòries per no rebre les seves ambaixades i que després hagués intentat "persuadir al Braç Militar passàs a revocar las sobreditas dos deliberacions" (LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1° s.n.).

¹³⁴¹ Teòricament les juntes assessoraven només a la Conferència, però a l'hora de la veritat hem trobat casos en què també assessoraven als comuns sense passar per la Conferència prèviament, com ara el 10 de juny de 1710 quan donaren el vistiplau a la representació que havia fet la Conferència. LLDCC, 1B, II,

Els fets es continuaren desenvolupant amb una rapidesa cada vegada més gran, la qual cosa forçà la Conferència a treballar de valent.¹³⁴² Una dada: entre el 8 i el 30 de juny se li van encomanar 18 papers diferents, incloent totes les cartes que durant aquells dies envià Starhemberg als comuns (8), cartes dels ambaixadors i d'altres viles o grups (Tarragona i comunitat aragonesa) i diferents papers relacionats amb la convocatòria de la Junta General de Braços. El 26 de maig arribaren noves cartes de Dalmases i Ferran, i el 8 de juny una de Montnegre en què informava que ja era a Londres i que les idees de França eren “contràries a la llibertat del Principat”.¹³⁴³ Totes elles foren encarregades a la Conferència.¹³⁴⁴ La carta més preocupant era novament la del virrei on demanava als comuns que l'informessin de *las circunstancias que tuvieran por combenientes al servicio del bien público y consuelo de los naturales* per quan vingués l'enviat de l'enemic a la frontera per parlar de l'armistici.¹³⁴⁵ Els representants dels comuns responien amb una representació en què s'establien uns mínims per a la negociació.¹³⁴⁶ Els comuns donaren el vistiplau a la representació de la Conferència, però abans que aquesta les pogués entregar noves notícies empitjoraren la situació.

El 10 de juny els comuns rebien una carta del rei, escrita el 24 d'abril, quan ja s'havia consumat el tractat d'Utrecht, on els informava de la retirada de les tropes imperials i la fi de les negociacions.¹³⁴⁷ En ella manifestava als comuns que *si yo creyese que con el sacrificio de mis tropas pudiera aliviar vuestro desconsuelo, no tiene la menor duda que lo haría, pero perderlas para perderos más no creo que sea medio que aconseja vuestra prudencia*.¹³⁴⁸ La carta, que no feia cap menció a la defensa de les Constitucions catalanes, anava acompanyada d'un text del virrei que els prometia que no hi hauria cap armistici “que primerament no se asseguràs lo quedar Catalunya ab sos Privilegis y prerrogativas a la major satisfacció de sos comuns y particulars”.¹³⁴⁹ Com sabem aquestes promeses no es van complir. La carta del rei era un cop dur per a les

---

222, fol. 135r. Tot aquest conflicte, de per si prou complicat, es pot seguir a través del LLDCC, 1B, II, 222, fols. 127-129. Vegeu especialment els documents inserits entre aquests folis.

¹³⁴² Per una perspectiva més àmplia dels fets que narrarem tot seguit, vegeu Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nación...*, p. 85-104. Nosaltes, com estem fent, ens limitarem sobretot a destacar el paper de la Conferència.

¹³⁴³ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 132/2v.

¹³⁴⁴ LLDCC, 1B, II, 222, fols. 129 i 132/3r.

¹³⁴⁵ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 132/1v.

¹³⁴⁶ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 134/A.

¹³⁴⁷ Castellví mostra com la carta fou entregada per Starhemberg precisament quan els vaixells de l'Almirall Jennings arribaven a Barcelona i que s'havia retardat voluntàriament per evitar aldarulls entre la població. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 547. Vegeu també Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 314.

¹³⁴⁸ MNA, vol. XXVIII, p. 84.

¹³⁴⁹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 138r.

institucions, que veien com els pitjors auguris s'havien acomplert. Sens dubte era era el moment polític més greu que havien viscut durant aquests anys, i requeria l'actuació ràpida i uniforme dels tres, ja que en depenia el futur de les Constitucions. No ens ha d'estranyar que precisament per això, a partir d'aquesta data les reunions de la Conferència siguin pràcticament diàries i que en cap moment els comuns qüestionin les seves decisions. De fet, en les tres setmanes que faltaven per la convocatòria dels braços els comuns redactaren un total de nou documents diferents a banda de més d'una quinzena de consells. A grans trets les reunions es centraren en dos temes fonamentals: la fixació d'un armistici favorable a la conservació dels interessos dels catalans i la convocatòria de la Junta General de Braços.

En rebre la carta del rei, la primera decisió que adoptaren les institucions fou anul·lar la representació al virrei que s'acabava de fer i demanar a la Conferència que redactés una nova versió afegint aquestes informacions. El dia 11 s'adjuntava la nova representació per al virrei,¹³⁵⁰ es demanava als comuns que encarreguessin a les seves juntes la qüestió de l'ordre públic i que es sol·licités a la Reial Audiència la suspensió de les causes judicials que estaven actives.¹³⁵¹ En la representació al virrei, els comuns agraïen a Starhemberg el seu compromís amb la defensa de les Constitucions i li demanaven que procurés aconseguir allargar en la mesura del possible el temps de la negociació, ja que “lo benefici del temps és lo únich medi que pot ésser favorable per a lograr estos comuns lo acert en las reflexions y proposicions que se necessitan”.¹³⁵² La tensió devia ser tanta, que al dia següent, veient els membres de la Conferència que encara no havien fet les gestions per aturar l'administració de la justícia, tornaren a insistir sobre el tema, no sense un cert to de crítica: “estranyant a la Conferència que essent de tanta importància la recomendació de la suspensió del negoci de la Reial Audiència no se haja executat”.¹³⁵³ La qüestió de l'ordre públic era un tema que com hem vist ja venia de lluny i que durant aquests dies s'aguditzà. Castellví explica que el poble començà a cantar a la nit versets crítics com “Inglesos han faltat, portugueses han firmat, holandesos firmaran y a la fi nos penjaran” o “Carlos y Isabel precisats a la fi nos han deixat”.¹³⁵⁴ La conferència del 14 de juny tractà sobre aquest tema i va fer diferents consells per als comuns. D'una banda demanava a la Diputació i a la noblesa

¹³⁵⁰ El dia 12 es feia una altra representació per a l'almirall Jennings (cfr. LLDC, 1B, II, 222, fol. 138/1).

¹³⁵¹ LLDC, 1B, II, 222, fol. 138/A.

¹³⁵² MNA, vol. XXVIII, p. 237. La representació també demanava que procurés que durant la negociació no es fes cap invasió del Principat i que es vetllés per la bona entesa entre tropes i naturals.

¹³⁵³ LLDC, 1B, II, 222, fol. 138/1.

¹³⁵⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III., p. 549.

que enviessin cartes circulars als tots els pobles i a “sos respectius vassalls com a altres persones los aparega convenir” per que s’animés a “la observança del major sosiego”. A la Ciutat se li recomanava que parlés amb els caps dels gremis “recomanant-los lo molt que convé en la present positura la conservació i manutenció de la pública quietud”. A més, afegia que tots tres fessin una representació al virrei per tal que evités el moviment de tropes, perquè els camps encara no estaven segats i per tant podia donar lloc a la pèrdua de molta collita.¹³⁵⁵ El tema també fou tractat per la junta especial d’ambaixadors que havia creat el Consell de Cent, la qual dies més tard, el 25 de juny, confeccionà una representació al virrei amb propostes concretes.¹³⁵⁶

Sobre la qüestió de l’evacuació de les tropes i la signatura de l’armistici Castellví ens ha deixat un bon relat. El tema també ha estat treballat per Josep Mª Torras.¹³⁵⁷ El tema s’havia dut en secret des de mitjans de d’abril i que en arribar el mes de juny i iniciar-se públicament les negociacions, aquestes eren en la recta final. Les negociacions, que finalitzaren amb el tractat de l’Hospitalet signat el 21 de juny, es tingueren sobretot a Cervera entre el marquès de Grimaldo per part dels borbons i el comte de Königsegg, per part dels imperials. El principal escull fou la situació en la qual havia de quedar Barcelona després de la retirada de les tropes ja que els comuns exigien el respecte a les lleis i als béns de les persones. Sembla molt probable que el virrei va jugar la carta de l’ambigüitat en tot moment, de manera que donava esperances als comuns pel que fa al respecte de les seves lleis, però que a la vegada, com conclou Torras “el mariscal Starhemberg no estava disposat a arriscar la vida de cap del seus soldats en una defensa del territori de Catalunya en la qual ja no hi creia i que havia estat expressament desautoritzada per l’emperador”.¹³⁵⁸ La lectura del Llibre de deliberacions i del Dietari del Consell de Cent ens permeten veure amb claredat el protagonisme que va tenir la Conferència en la direcció dels fets. El dia 12 de juny Starhemberg feia arribar als diferents papers on els informava oficialment del començament de les negociacions sobre l’armistici i els demanava que li comunicessin quins punts consideraven que s’havien de tractar a banda dels que els proposava en un

¹³⁵⁵ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 140/A

¹³⁵⁶ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 156v. El LLDCC constata que aquesta representació es féu, però no la recull, al igual que el MNA, amb la qual cosa és impossible saber el seu contingut. D’altra banda, en la mateixa data, 25 de juny, la Conferència havia fet una representació similar per al virrei en resposta a una carta d’aquest. Però com el paper de la Conferència arribà amb posterioritat a la confeccionada per la junta de la Ciutat, els comuns decidiren no enviar-la (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 157/6).

¹³⁵⁷ Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 312-318; Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, pp. 546-559.

¹³⁵⁸ Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 315.

paper adjunt. El virrei havia fixat dues condicions: *no se puede ni se deve empezar el tratado de armisticio sin que preceda arreglar y establecer la forma en que ha de quedar la Cataluña y Islas de Mallorca y Ibiza con la continuación de sus Privilegios y fueros i puedan desde luego libres con toda seguridad, restituirse en sus casas y entrar en goze y usufructo de sus bienes y haciendas.*¹³⁵⁹ A més demanava que nomenessin quatre persones per veure el lloc on es podrien retirar les tropes. Resulta interessant veure l'actitud del virrei, que demana ajuda als comuns (i aquests a la Conferència a qui delegaren la resposta de tots els papers) a la vegada que sabia perfectament que aquestes condicions no serien acceptades per l'enemic. Els comuns acceptaren els suggeriments del virrei per negociar. Per aquestes dates, la noblesa i el Consell de Cent reberen una súplica per part de la comunitat d'aragonesos residents a Barcelona, els quals els demanaven que intercedissin per *la manutención de los fueros, privilegios reales, gracias y concesions que en comun y particular han gozado hasta ahora los Aragoneses (...) en recíproca e inseparable unión de este Princiado y el Reino de Aragón.*¹³⁶⁰

El 14 de juny es celebrà la primera reunió entre el comte de Königsegg i Grimaldo. Castellví ens ha deixat un bon relat de la mateixa, que coincideix a grans trets amb el del Consell de Cent, i mostra com tots els esforços del representant imperial per presentar les exigències dels comuns foren inútils perquè Grimaldo li va contestar que aquells ja estaven tractats a Utrecht *y que por consiguiente solo quedava por tratar (...) qual de las dos plazas de Barcelona o Tarragona se les havia de entregar al tiempo de publicar el armisticio.*¹³⁶¹ Segons el llibre de deliberacions del Consell de Cent, es produí una forta discussió entre ells. Königsegg mostrà *Las dificultades que encontraran los catalanes en caso de que antes de la evacuación no supiesen que sus privilegios estaban confirmados*, a la qual cosa Grimaldo va respondre que *aunque su amo (Felipe V) había dado orden para que se tratase a los catalanes con toda suavidad, no entraría en capitulaciones con ellos*. Finalment s'acordà que els catalans enviessin representants per parlar amb el Duc de Pópuli i negociar directament amb ell.¹³⁶² La Conferència féu dues representacions per a Starhemberg i per a Jennings demanant ajuda. En la representació que enviaren a l'almirall anglès, posaven de manifest com la negativa de Grimaldo a respectar les lleis "atropella nostra honra y

¹³⁵⁹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 139 (document inserit).

¹³⁶⁰ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 143/3. La carta també fou encomanada a la Conferència.

¹³⁶¹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 143/4. Vegeu també la versió de Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 548

¹³⁶² Grimaldo, va apuntar *que se desengañasen, que no obtendrían nada por nuestro interposición, y si en esto persistiessen, seria peor pera ellos* (LLDCC, 1B, II, 222, fol. 143/4).

contradiu a la grandesa de as magestat britànica, pues si esta animar nostra llealtat y constància, apar just que se empeñe a la manutenció de las prerrogativas de una Província que vuy la venera per protectora”.¹³⁶³ La resposta d’Starhemberg insistia en el seu compromís per defensar el Principat però proposava als comuns una reducció de les exigències de tal manera que la referència als privilegis fos substituïda per una expressió que digués que els seus drets *se les habrán de continuar conforme al presente gozan sin minorar en nada hasta que se decida en la Paz General*.¹³⁶⁴ La resposta fou encarregada a la Conferència, com també una carta dels jurats de Tarragona que demanaven informació sobre com havien de tractar a les tropes imperials que arribaven per la seva evacuació.¹³⁶⁵ Grimaldo no canvià de parer davant la nova oferta, i va tornar a insistir que podien anar a veure a Pópuli si ho desitjaven.¹³⁶⁶

Però tot fou endebades i Starhemberg ho tenia clar des de bon començament. No per casualitat, entregà als comuns el Tractat d’evacuació del Principat, el 26 de juny, cinc dies després que s’hagués signat.¹³⁶⁷ La resposta de la Conferència fou una llarga representació on criticava durament la decisió del virrei, mostrant el “pasmó en los cors d’estos naturals” que havia provocat la seva signatura sense que hi hagués cap clàusula referent a la conservació dels privilegis. El comuns donaven diferents raons per no acceptar el tractat i es negaven a enviar ambaixadors a Pópuli tal com se’ls havia suggerit. Demanaven que les tropes s’acampessin fora de les muralles de Tarragona, i criticaven obertament al virrei dient-li que corrien “veus en lo públich que vostra excel·lència intentaria passar a residir en aquella ciutat y entregar-la a l’enemich, ho embarcar-se ab los deu mil homens que ab tot secret aniria vostra excel·lència disposant embarcar ab los transports”.¹³⁶⁸ La resposta del virrei arribava dos dies més tard i els comunicava, sincerament dolgut, que *sobre este asunto me falta arbitrio y me precisa obediencia* i els deia que faria *todo cuanto me permita mi limitada posibilidad*.¹³⁶⁹ La

¹³⁶³ MNA, vol. XXVIII, p. 239.

¹³⁶⁴ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 146/B.

¹³⁶⁵ La carta arribava el 21 de juny de 1713. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 153/B. També s’encarregà a la Conferència una carta posterior d’Starhemberg, on els informava que Grimaldo s’havia tornat a negar a concedir.

¹³⁶⁶ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 154/1.

¹³⁶⁷ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 157/B.

¹³⁶⁸ MNA, vol. XXVIII, pp. 249-251. Els tres comuns apel·laven a la fidelitat a les paraules de la reina Anna i del mateix Carles III per demanar a Starhemberg que devia continuar defensant els drets de Catalunya. A més, criticaven també la venda de cavalls a l’enemic i que hagués “licensiat los fusillers, miquelets y voluntaris”, perquè aquests, sense paga efectiva, provocarien greus tumults i encara farien més mal entre els naturals.

¹³⁶⁹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 160/B.

resposta fou encarregada a la Conferència, però sembla que aquesta no s'arribà a fer.¹³⁷⁰ El 2 de juliol començà l'evacuació de les tropes i el dia 7, quan la Junta de Braços ja havia pres la resolució a favor de la guerra, Starhemberg embarcava en direcció a Viena.¹³⁷¹

Paral·lelament al desenvolupament de les negociacions sobre l'armistici, la Conferència gestionà la convocatòria de la Junta Genal de Braços. En la reunió del 14 de juny, quan ja eren conscients de l'inici de les negociacions amb Grimaldo, la Conferència aconsellava “a dits excel·lentíssims comuns que premediten lo temps i circumstàncies que poder offerir-se per la pràctica de la convocatòria de Parlament General o Junta de Braços, i axí mateix si considera de major conveniència y facilitat lo formar quiscun dels tres excel·lentíssims comuns un aranzel de todas sas respectivas pretensions”.¹³⁷² Els comuns donaren el seu vistiplau i encarregaren als seus representants la confecció de les representacions a Starhemberg i Jennings informant de la convocatòria dels Braços i demanant el permís del virrei. El 18 de juny la Conferència decidia que en aquella circumstància el que convenia era una Junta General de Braços i no un Parlament (com havia insinuat el Consell de Cent) i presentava als comuns les representacions per al virrei i Jennings.¹³⁷³ La Conferència, a més, assumia com a pròpia la responsabilitat de guiar els comuns en la manera de convocar els Braços i els comunicava com “quedava invigilant (...) en la disposició del modo de la convocatòria General de Braços per lograr la breu execució desitjada per los tres excel·lentíssims comuns”.¹³⁷⁴ Al dia següent informava que:

“en atenció als ordres de vostra excel·lència ha procurat [la Conferència] mirar en lo arxiu de la Deputació la forma se deu tenir en la convocatòria de la Junta de Braços general, la qual ha encontrat en lo dietari llibre de deliberacions y registre tercer trienni 1638, sots jornada de 2 y següents y al mes de setembre de 1630, y del qual pot vostra excel·lència fidelíssima valer-se en la present ocasió, disponer des de luego lo excel·lentíssim y fidelíssim

¹³⁷⁰ La documentació oficial ens confirma que el tema fou encarregat als tres comuns (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 162v.), però no recull cap paper de resposta.

¹³⁷¹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 572.

¹³⁷² LLDCC, 1B, II, 222, fol. 142/D.

¹³⁷³ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 143r. El Consell de Cent havia plantejat convocar un Parlament General (LLDCC, 1B, II, 222, fol. 143r.). Fou la noblesa la que modificà la resposta tot afegint “o Junta de Braços” (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 143/2). Les respostes al virrei es troben al MNA, pp. 243 i 245.

¹³⁷⁴ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 146/1.

consistori dels senyors deputats y oïdors la publicació de cridas tant en la present ciutat com en los caps de veguerias dest Principat y avisos per carta a particulars conforme a aquella ocasió se practicà”.¹³⁷⁵

El text mostra amb claredat que la convocatòria de la Junta de Braços va ser iniciativa de la Conferència.¹³⁷⁶ La Junta General de Braços suposa una variació respecte les Juntes de Braços de la Diputació en el sentit que la seva convocatòria no es feia només als membres dels Braços que es troben a la ciutat comtal, sinó que també s’incloïa a les viles d’arreu del Principat que tenien representació a Corts, així com la noblesa i el clergat resident fora de la capital. Com diu Ferro, era una assemblea extraordinària que tenia només dos precedents en la història del Principat: el parlament revolucionari de 1461, en plena guerra civil, i l’esmentada Junta General de Braços de 1640 que fou el detonant de la Guerra dels Segadors.¹³⁷⁷ No per casualitat la convocatòria de 1713 es féu seguint fil per randa el model de mitjans de segle ja que en ambdues situacions el que es trobava en joc era el respecte a la legalitat constitucional. A partir d’aquí els fets es succeïren amb una enorme rapidesa. El mateix dia 19 el virrei aprovava la convocatòria dels Braços (*me parece bien que se practique de los medios que con mayor uniformidad y quietud puedan facilitar la posible combeniencia y alivio de los naturales*¹³⁷⁸), i al dia següent arribaven les cartes circulars per a les viles del Principat que havia fet la Diputació.¹³⁷⁹

Sorgí aleshores una discussió entre la Conferència i la Diputació. La problemàtica radicava en el fet que a les cartes circulars la Diputació s’expressava que la convocatòria dels Braços s’havia fet “inseguint lo parer y concell de las personas que componan la Conferència dels tres excel·lentíssims comuns”.¹³⁸⁰ La Diputació ho havia fet així perquè seguia el model de 1640, la qual s’havia dut a terme seguint el consell de la Junta de Braços “que era lo stil que aleshores se practicava”, de la mateixa manera

¹³⁷⁵ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 149/1. La Conferència afegia que tenia algun dubte sobre si realment hi havia temps de fer la convocatòria de tot el Principat, per estar gran part d’ell ocupat. La Ciutat digué que ho tenia clar i instava als diputats a fer la convocació (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 150r.).

¹³⁷⁶ Una deliberació del Braç Militar també ens confirma aquest fet, en demanar que “quant antes se execute la convocació de Brasos generals, segons los últims exemplars notats en dit paper de la Conferència” (MNA, vol. XXVIII, p. 247).

¹³⁷⁷ Cfr. Ferro, V., *El dret...*, p. 287.

¹³⁷⁸ LLDCC, 1B, II, 222, fol.151/C. Els comuns respongueren el 21 de juny donant-li les gràcies (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 153/A).

¹³⁷⁹ Vegeu LLDCC, 1B, II, 222, fols. 152-153 (documents inserits).

¹³⁸⁰ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 152/2.

que ara era la reunió dels representants dels tres comuns qui ho havia aconsellat. La Conferència es negava a ser ella la que convocava i considerava que en el seu lloc havien de figurar la Ciutat i la noblesa.¹³⁸¹ El Consell de Cent i el Braç van estar d'acord amb l'opinió de la Conferència i afegiren que també s'eliminés la referència al permís concedit pel virrei reemplaçant la frase per un altra que digués que la convocatòria es feia “havent-se participat al excel·lentíssim lloctinent y Capità General”.¹³⁸² La modificació tenia el seu interès, ja que resultava indicativa de la voluntat de sobirania de les institucions, que consideraven que no requerien del permís de ningú per decidir sobre el seu futur i per recórrer als mitjans que ells creien adients segons la llei. El 27 de juny la Diputació feia arribar al Consell de Cent la proposició que havia fet per obrir la Junta General de Braços. La Ciutat ho encarregà a la Conferència, la qual va donar el seu vistiplau el 28 de juny tot modificant alguns aspectes.¹³⁸³ Va ser aquesta versió la que finalment s'aprovà. El 30 de juny s'iniciava la Junta General de Braços, que finalitzà el 9 de juliol amb la decisió de continuar la guerra. El relat del que succeí aleshores ha estat profusament explicat per nombrosos historiadors,¹³⁸⁴ i encara que apassionant, el tema traspasa els límits d'aquest treball.

Un balanç de la conjuntura de 1711-1713 mostra que, efectivament, la Conferència havia esdevingut un autèntic organisme director de les institucions. Potser és agosarat considerar així aquest període, ja que, en el fons, la funció “directora” de la reunió dels tres comuns estava present des de 1697. Però no és menys cert que aquests van ser els anys en què el paper dirigent de la Conferència es va manifestar amb més força. Recordem que per al període gener-juny de 1713 la mitjana de reunions va ser de tres setmanals, i va redactar 24 documents, el que suposa gairebé un text setmanal. La seva actuació és impressionant: assessora a la reina, posa en marxa el Tribunal de Contrafaccions, decideix sobre els ambaixadors i redacta les instruccions, escriu cartes als dirigents de les principals potències estrangeres, supervisa i exigeix condicions en la signatura dels tractats que va el virrei amb Pòpuli, insta a l'obertura de la Junta General de Braços, etc. És possible parlar d'aquests episodis sense fer referència al paper capdal que tingué la Conferència?

¹³⁸¹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 152/A.

¹³⁸² LLDCC, 1B, II, 222, fols. 152/5 i 153r. A més el Braç Militar i el Consell de Cent també demanaven a la Diputació que convoqués als prelats i que la Conferència decidís sobre l'ordre de protocol a seguir. Sobre això la Conferència decidí que ho tractessin els mestres de cerimònies de cada comú (LLDCC, 1B, II, 222, fol. 153/A).

¹³⁸³ LLDCC, 1B, II, 222, fols. 163v. i 164r. La Conferència va retallar la versió original que havia fet la Diputació.

¹³⁸⁴ Albertí, S., *L'onze de setembre...*; Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nación...* i Bruguera, M., *Historia...*

Amb el començament de la Junta General de Braços, el rastre de la Conferència desapareix de la documentació oficial. Tot sembla apuntar que finalitzà amb l'obertura de la Junta General de Braços. Això no significa però que desaparegués del panorama institucional català. Si al llarg dels anys anteriors havia estat un instrument fonamental per coordinar l'actuació dels comuns i defensar les Constitucions, resulta lògic pensar que en un context tan crític com fou el setge de 1713-1714, els comuns es veiessin novament necessitats de requerir dels seus serveis. El 17 d'octubre de 1713 el Consell de Cent prenia la iniciativa i demanava l'obertura de noves conferències entre els comuns per tractar diferents temes relacionats al govern de la ciutat. S'iniciava aleshores el darrer episodi que hem pogut constatar de la Conferència.

5.3. La política de la resistència: la Conferència de 1713-1714

“Attenent que del tractat de Utrech (...) no resultat seguretat alguna en la conservació de las Constitucions, usos costums, llibertats, privilegis y prerrogativas del comuns y particulars, tant eclesiàstichs com seculars, del present Principat de Catalunya y sos Comptats, per rahó de la qual seguretat, deu lo consistori abrasar qualsevol medi; y considerant que lo de la defensa ab las armas és proporcionat per aconsellar-lo los excel·lentíssims y fidelíssims Brazos militar y real, y mourer al consistori, lo abrasar aquella precisió del temps (...) Per só deliberan y se conforman ab lo aconsellat per los excel·lentíssims Brazos militar y real, ab deliberació per ells presa”.¹³⁸⁵

Amb aquestes paraules els Diputats acceptaven i feien pública la decisió dels Braços de resistir i no acceptar les condicions de capitulació instades per Pópuli. La història del setge de Barcelona de 1713-1714 és prou coneguda gràcies a les obres de Sanpere i Miquel, Mateo Bruguera i més recentment per Santiago Albertí. Però tot i aquests treballs, cal reconèixer que encara resulta necessari un coneixement més profund de les formes de govern que adoptaren les institucions en aquella conjuntura,

---

¹³⁸⁵ Bruguera, M., *Historia...*, vol. I, p. 199-200.

especialment a partir de febrer de 1714, moment en el qual es produí allò que Sanpere i Miquel qualificà com un *golpe de estado concejil* del Consell de Cent sobre la Diputació.¹³⁸⁶ Des d'aquella data els consellers, pressionats per una part de l'elit mercantil, assumiren moltes de les competències de la Diputació, tot i que aquesta continuà en funcionament, així com que les autoritats militars i el Portantveus del General. Com molt encertadament constata Josep Mª Torras, amb la sortida del virrei Starhemberg es produí un buit de poder considerable dins la ciutat, i “de manera improvisada s'hagué de procedir a buscar solucions de recanvi institucional que tenien tota l'aparença d'un procés constituent”.¹³⁸⁷ Si el 9 de juliol el virrei abandonava les terres catalanes, el 10 s'obria la vicerègia i el Portantveus del General jurava el seu càrrec com a governador del Principat i per tant com a màxima autoritat. La veritat però és que la documentació oficial que ens ha arribat és més aviat escassa, i les principals fonts d'informació procedeixen de les memòries dels contemporanis, les quals sovint utilitzen termes confusos, a banda dels errors ocasionals que cometen. Pel que fa a la documentació oficial cal dir que tant el Dietari com el Llibre de Deliberacions de la Diputació presenten ben poques informacions que puguin ser rellevants. Del Dietari només es conserva l'esborrany, el qual està redactat en un estil telegràfic i finalitza a mitjans de desembre de 1713. El Llibre de deliberacions esdevé a partir de setembre de 1713 gairebé un inventari de pagaments i nomenaments que fa la Diputació, recollint només alguns pocs documents de les juntes que es crearen. A més, les seves informacions finalitzen també al desembre de 1713.¹³⁸⁸ En aquest sentit, l'única font fiable és novament el Llibre de Deliberacions del Consell de Cent el qual, tot i incompletes, presenta un nombre considerable d'informacions de relleu fins al febrer de 1714. A partir d'aquesta data les dades comencen a ser més escasses fins al darrer foli, datat al 19 d'agost de 1714.

D'altra banda, cal llegir amb deteniment les informacions que ens proporcionen els memorialistes ja que, a banda dels errors que poden tenir, el termes utilitzats en ocasions són ambigus i donen lloc a lògiques confusions. Si agafem Castellví, que sol ser la font més utilitzada, trobem com explica que al desembre de 1713, en finalitzar els poders atribuïts a la trenta-sisena per la Junta de Braços, *pasaron a nombrar sujetos*

¹³⁸⁶ Sanpere i Miquel, S., *Fin de la nación catalana...*, p. 327.

¹³⁸⁷ Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 347.

¹³⁸⁸ Cfr. LLDDP, N-276. L'esborrany del llibre de Deliberacions (N-387), no aporta pas cap novetat de relleu, fora del fet que la seva documentació sobre pagaments, vacants i súpriques arriben que fins al 6 de setembre de 1714.

para formar una nueva junta de Gobierno, nombrada junta de 24, extingiendo la que se havia formado en 10 de julio,¹³⁸⁹ cosa que sabem que és errònia, ja que el que crearen els diputats, seguint el consell de la Conferència, va ser una divuitena, com ho demostra l'aclaparadora informació i les deliberacions d'aquesta junta conservada al Llibre de Deliberacions del Consell de Cent.¹³⁹⁰ Igualment, aquesta autor parla en nombroses ocasions de conferències entre el Consell de Cent i la Diputació per veure com fer efectius els pagaments de diners dels primers als segons. Aquestes reunions no les hem pogut constatar i a més sembla que d'haver-se produït haguessin estat d'oficials dels comuns i no de representants.¹³⁹¹ A la vegada, termes com "Junta de Govern", "Junta General de Govern", "Junta General de 3 comuns" i "Conferència General", són termes ambigus, que no permeten saber amb exactitud si es refereix a la vint-i-quatrena creada al febrer de 1714 o a altres tipus de reunions variables, que en ocasions van incloure al Portantveus del General, a Vilarroel i als presidents dels comuns, i en altres a tots els oficials de cada comú.¹³⁹² Semblantment, el 7 de setembre de 1714, recull com *Los tres comunes se juntaron mañana y tarde para deliberar sobre el comando de las armas*,¹³⁹³ però això no permet saber si es van reunir cadascú per separat, o si va ser una reunió d'oficials, com ja s'havien reunit en altres casos similars, o si es tractava d'una conferència dels tres comuns en tota regla. El fet que no sigui possible recórrer a la documentació oficial per contrastar aquestes informacions fa difícil emetre un judici definitiu sobre les formes de govern que adoptaren les institucions en aquelles circumstàncies tan importants. A més, l'acció mancomunada de les tres institucions, com hem pogut veure al llarg de les planes anteriors, no implica necessàriament l'existència de conferències, i el mateix ús de la paraula "comú", podia englobar, a banda de les tres institucions, també a altres instàncies, com ara la vint-i-quatrena.¹³⁹⁴ El

¹³⁸⁹ Castellví, F., *Narraciones...* vol. IV, p. 29.

¹³⁹⁰ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 57r. i ss.

¹³⁹¹ Així ho demostra el fet d'una reunió de representants de la Ciutat i Diputació que es volgué tenir el 2 de desembre de 1713 per aquest afer econòmic. La Diputació però digué que les Constitucions només li permetien reunions sobre aquest afer amb oficials de la Taula i Banc, per la qual cosa la reunió no arribà a tenir lloc. Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 8r (document inserit).

¹³⁹² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, pp. 46-47 i 445. Per ficar només un exemple, trobem que Castellví parla d'una *Nueva Junta de Gobierno* per a referir-se a la divuitena creada l'1 de gener de 1714 (vol. IV, p. 29) però Albertí parla d'una "Reunió del govern en ple" en la qual hi eren presents els consellers, els diputats, Vilarroel, el protector del Braç i els membres de les juntes (cfr. Albertí, S., *L'Onze de setembre...*, p. 300).

¹³⁹³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 223.

¹³⁹⁴ Recordem com juny de 1704 el Consell de Cent utilitzava el terme "comú" per referir-se als "mult il·lustres i fidelíssims senyors deputats, excel·lentíssims y fidelíssim Bras Militar, present ciutat, excel·lentíssima Conferència dels Tres Comuns y personas de la junta de vint-i-quatrena de guerra" (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 166r.).

mateix succeeix amb Castellví i alguns dels termes que utilitza en la descripció dels fets que succeïren al 1713-1714.

Aquestes dificultats terminològiques ajuden a entendre que sigui fàcil confondre realitats i atribuir unes competències a les conferències dels tres comuns que en realitat no va tenir. En dos llibres recents, el professor Agustí Alcoberro afirma que la Conferència dels Tres Comuns va tenir un gran protagonisme en la direcció del Principat durant el setge de Barcelona. En un d'ells considera que la Conferència “es féu càrrec del govern efectiu de la resistència”,¹³⁹⁵ i que fou ella la que comunicà al virrei de Mallorca la decisió de resistir. En un altre lloc, l'autor també assegura que tot i el cop d'estat del Consell de Cent al febrer de 1714, “la Conferència dels Tres comuns va ser convocada de manera reiterada per atendre afers pròpiament polítics”.¹³⁹⁶ La documentació que hem consultat mostra una imatge una mica més complexa.

Com hem dit, en marxar el virrei Starhemberg, la màxima autoritat del Principat va ser el Portanveus del General, Pere Torrelles i Sentmenat, seguit del seu lloctinent, Antoni Sayol. Tot i així, a l'hora de la veritat, com apunta Albertí, “en la pràctica (...) el Principat hauria de regir-se com una improvisada república, per més coronada que es considerés oficialment”,¹³⁹⁷ un plantejament ben similar al d'Agustí Alcoberro, que considera que “la Catalunya resistent actuà com una república independent”.¹³⁹⁸ Els polítics es trobaven davant una situació política inèdita, els únics referents equiparables de la qual eren 1640 i durant el captiveri del príncep de Viana al desembre de 1460. Això provocà que els contemporanis fessin de la necessitat virtut, i organitzessin noves estructures de govern que, com la Conferència mateixa, no tenien necessàriament cap cobertura constitucional que les validés. Una lectura purament legalista d'aquestes formes polítiques, trobaria certament nombroses incoherències i solapament en les funcions que se'ls atribuï. La seva espontaneïtat feia que no tinguessin cap ordinació pròpia, i que per tant, no hi hagués una clara consciència de diferents aspectes com ara els límits de les facultats que tenien, del grau de vinculació de les seves decisions o l'ordre de precedència institucional. Com diu Alcoberro “Tot plegat generà una estructura de govern força complexa i aparentment de difícil encaix”.¹³⁹⁹ El tema sens dubte és complex i no és el nostre objectiu solucionar aquests problemes, sinó més aviat

¹³⁹⁵ Alcoberro, A., “La Junta General de Braços i el Govern de la Catalunya resistent” dins Alcoberro, A. (ed.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, vol. II, pp. 15-59. La cita és a la p. 25.

¹³⁹⁶ Alcoberro, A., “La Junta General de Braços...”, p. 59.

¹³⁹⁷ Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 144.

¹³⁹⁸ Alcoberro, A., “La Junta General de Braços...” p. 15.

¹³⁹⁹ Alcoberro, A., “La Junta General de Braços...” p. 15.

plantejar-los. Simplificant lleugerament el relat dels esdeveniments, podem dir que les formes de govern de Catalunya entre el 10 de juliol de 1713 i l'11 de setembre de 1714 varen tenir tres fases clarament diferenciades. La primera va des del 10 de juliol de 1713 fins al 25 de desembre de 1713; la segona des del 26 de desembre fins al 26 de febrer de 1714 i la darrera del 27 de febrer fins a l'11 de setembre de 1714.

De totes elles la que es presenta com menys problemàtica, tot i que té algunes dificultats, és la primera. En aquesta fase el govern de Catalunya va estar dirigit per una trenta-sisena escollida per la Junta General de Braços, la qual exercia les mateixes funcions que aquesta i amb les mateixes capacitats, és a dir tenien el poder absolut i ple, situant-se per sobre de la Diputació. La seva validesa es fixà fins al 25 de desembre de 1713, data en la qual “si los tres excel·lentíssims senyors presidents dels tres excel·lentíssims i fidelíssim Brasos regoneixen convenient (...) avisar als tres excel·lentíssims Braços General, per continuar sos actes y deliberacions, tingan facultat y ple poder dits senyors presidents per executar-ho”.¹⁴⁰⁰ Aquesta trenta-sisena, escollida pels presidents de cada Braç, tenia com a finalitat dirigir el govern del Catalunya i evitar els inconvenients que es derivaven de la presència continuada de tota la Junta General de Braços durant tant de temps. La trenta-sisena va tenir reunions plenàries però aviat es va dividir en juntes inferiors especialitzades en temes més delimitats. En concret: Junta de Guerra, Junta de Segrests, Junta de Mitjans, Junta de Política i Junta de Tresoreria.¹⁴⁰¹ Albertí, senyala com aquesta instància “en unió de la Generalitat i del Consell de Barcelona, formarien aleshores el govern del Principat”.¹⁴⁰² Però això no deixa de ser problemàtic: podien els dos comuns no executar les decisions de la trenta-sisena? Els fets semblen mostrar que a l'hora de veritat la trenta-sisena va dur la direcció efectiva dels afers, i va ser ella la qui nomenà a Villarroel com a General de totes les forces catalanes, tot i que ja ho era en nom de l'emperador. Tot i així, com apunta Alcoberro, la trenta-sisena, “no substituï la Diputació del General, a qui corresponia l'execució dels acords (...). Era, doncs, una junta de govern, amb atribucions que depassaven las pròpies d'un organisme assessor o deliberatiu, però des del punt de vista institucional i de precedència es trobava per sota de la Generalitat”.¹⁴⁰³ Però aquesta visió es complica lleugerament quan trobem que Castellví ens diu que el 24 de setembre de 1713 es va crear una “Junta Superior Secreta” per acord dels tres

¹⁴⁰⁰ Bruguera, M., *Historia ...*, p. 201.

¹⁴⁰¹ Cfr. Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 147.

¹⁴⁰² Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 147.

¹⁴⁰³ Alcoberro, A., “La Junta General de Braços...” p. 44.

comuns para tratar con el general comandante, debiendo éste comunicarle las más graves ocurrencias y resolver las operaciones, sin participarlo a las otras juntas, previniendo los estorbos y inconvenientes que tiene la multitud de concurrentes.¹⁴⁰⁴

Aquesta junta sembla situar-se clarament per sobre de la trenta-sisena, i estava composta, per Villarroel, el conseller en cap, alguns membres de la trenta-sisena i Joan Francesc Verneda.¹⁴⁰⁵ Podem veure que l'estructura jeràrquica no és gens clara. Oficialment era la Diputació la que es presenta com la principal responsable de Govern, tot i que es situa per sota del Portantveus del General. La figura de la Junta General Secreta, resulta ambigua, ja que sembla dependre del Consell de Cent.¹⁴⁰⁶

La segona fase de govern s'inicià oficialment el 25 de desembre de 1713. Dies abans, la Conferència dels Tres Comuns, veient la proximitat del final dels poders atribuïts a la trenta-sisena per la Junta General dels Braços, aconsellà que els

“tres excel·lentíssims comuns eo al excel·lentíssim consistori dels senyors diputats tingan a bé escusar lo dita congregació [de la Junta de Braços] y deixar expirar la dita pròrroga, y aquella terminada sie vostra excel·lència fidelíssima servit nomenar una junta divuytena o vintisetena dels tres estaments (...) ab la inteligencia que dita divuytena o vintisetena no estiga precisada a discórrer y aconsellar solament sobre lo assumptos que los excel·lentíssims y fidelíssims consistori li proposaran, ans bé puga y dega reflectar no sols ab lo excel·lentíssim consistori, sinó també per sí sola y aconsellar sobre qualsevol matèria que li aparega convenient per la causa comuna ab lo mateix poder que te la trenta-sisena”¹⁴⁰⁷

¹⁴⁰⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 20. Cal dir que Castellví es contradiu, i més endavant (p.29) diu que aquesta junta secreta *tuvo principio en el mes de agosto de 1713*.

¹⁴⁰⁵ Verneda s'incorporà a l'octubre, i de fet va esdevenir l'enllaç entre Catalunya i Viena. Cfr. Alcoberro, A. “La Junta General de Braços...”, p. 45. Segons Castellví els membres foren uns altres, entre els quals hi havia una representació paritària de representants dels tres comuns (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 29).

¹⁴⁰⁶ Alcoberro considera que tot i la finalització de la Junta General de Braços “La Conferència dels Tres Comuns continuà actuant conjuntament, amb un paper amplificat per les noves circumstàncies. En alguns temes, a més s'hi afegí la figura del portantveus de la governació general” (Alcoberro, A., “La Junta General de Braços...” p. 45). Nosaltres no hem pogut constatar aquesta informació, ja que la lectura dels llibres de deliberacions i dels dietaris de la Diputació i del Consell de Cent no han deixat cap rastre sobre l'afer.

¹⁴⁰⁷ LLDC, 1B, II, 223, fol. 31 (document inserit).

Després d'algunes dificultats provocades per la pretensió de la Ciutat de tenir un major control de la situació, els tres comuns van seguir el consell ofert per la Conferència, i s'acordà que la Diputació designés una divuitena de persones, la qual es féu efectiva el dia 1 de gener de 1714.¹⁴⁰⁸ La cita mostra amb claredat com aquesta divuitena estava dotada de les mateixes facultats que la trenta-sisena atorgada per la Junta General de Braços. La Conferència, també demanava que la junta que es formés tingués poder “de dividir-se en dos o més juntas com més convenient aparega, no podent tenir força de consell sinó aquell que dimane de tota la dita junta divuytana o vint-i-setena” i s'apuntava que això es feia així “per més facilitar la expedició dels negocis y més conformar-se ab la disposició prengueren los brassos”.¹⁴⁰⁹ Resulta interessant veure el següent procés: al juliol de 1713 va ser una Junta General de Braços la que va donar el seu vistiplau a la creació de la trenta-sisena per governar el país en absència del rei. Al desembre de 1713, varen ser els Tres Comuns (guiats per la Conferència) els que decidiren la nova forma de govern un cop finalitzats els poders atorgats a la Conferència. El tema mereix ser estudiat, especialment quan veiem que els nomenaments dels membres d'aquesta nova junta els féu la Diputació, però a suggeriment dels noms que proposaren la Ciutat i la noblesa per als respectius braços reials i militar.¹⁴¹⁰ No per casualitat, al gener de 1714, parlava de la divuitena com “la excel·lentíssima junta de divuyt personas anomenadas per los tres excel·lentíssims y fidelíssims comuns de la Deputació, Braç Militar y present ciutat”.¹⁴¹¹ Aquest sistema

¹⁴⁰⁸ La conformitat de la Diputació i del Braç es troben a LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31 (documents inserits). Sobre la negativa inicial de la Ciutat i els seus arguments vegeu l'explicació que donarem més endavant. L'acceptació de la Ciutat es troba a LLDCC, 1B, II, 223, fol. 32v. Els membres de la divuitena els recollí Sanpere y Miquel, S., *Fin de la nación...*, p. 289.

¹⁴⁰⁹ LLDCC, 1B, II, 223, fol., 31 (document inserit).

¹⁴¹⁰ La mateixa Conferència suggeria als diputats que el nomenament d'aquesta divuitena es fes “prenent concell en quant als militars i reals de sos respectius presidents, esperant que dits excel·lentíssims senyors proposaran a dit excel·lentíssim consistori las personas recongeixeran de més utilitat per lo benefici públich” (LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31, document inserit). El Consell de Cent, en una altra deliberació, també es referia a que era competència seva la designació dels membres del estament reial (cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31/A.) .

¹⁴¹¹ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 57r. En un exemple més del sentit crític amb què s'han de llegir les fonts, cal destacar que la versió que dóna Castellví d'aquests fets és totalment diferent. Segons ell *Los diputados, con el pretexto que estando Barcelona bloqueada y ocupada Cataluña era difícil la convocación [de la Junta General de Braços] y casi imposible el concurrir los ausentes, que esto hacía forzosa la prorrogación de los estado por seis meses o a un mes después de levantado el sitio (...) aceleraron el acto solemne de la prorrogación, celebrado en 22 de diciembre de 1713 y en primero de enero de 1714 se publicó, declarando los diputados que así lo habían deliberado de parecer de la ciudad de Barcelona y presidente de la nobleza. Seguida esta, de consentimiento de los dos presidentes de Ciudad y Brazo Militar, los diputados pasaron a nombrar sujetos para formar una nueva junta de Gobierno nombrada junta de 24 extinguiendo las de que se habían formado en 10 de julio de 1713* (Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 29). Les fonts mostren amb claredat que la iniciativa de la prorrogació va ser de la Conferència i no dels diputats, com afirma Castellví.

de govern estigué vigent fins al febrer de 1714, moment en el qual es produí l'esmentat "cop d'estat" del Consell de Cent.

Cal dir que durant els mesos següents es produí un enfrontament entre la divuitena i la Diputació per tal de definir les competències que tenia la primera. Els Diputats consideraren que la funció de la divuitena era només assessora, per a la qual cosa ells tenien un ampli marge d'actuació per procedir independentment del parer d'aquesta. La Divuitena, en canvi, considerava que els diputats havien de seguir les seves indicacions, i que a més també podien suggerir nous temes, sense que necessàriament haguessin de ser encarregats a ells per part dels diputats. L'enfrontament fou tal que la divuitena va decidir recórrer al Consell de Cent per demanar la seva mediació. Els consellers decidiren convocar una conferència de comuns amb el Braç Militar per tal de solucionar la crisi. Simplificant els termes de debat, la Conferència es va posicionar en un punt intermedi. D'una banda reconeixia que les facultats de la divuitena no eren exactament iguals a les de la trenta-sisena, ja que no emanaven de la Junta General de Braços, i que per tant els diputats podien o no seguir els seus consells, tot i que devien "venerar-la y en bona política seguir-la". D'altra banda, afirmava amb rotunditat que la divuitena "pot i deu aconcellar al excel·lentíssim i fidelíssim consistori sobre tots los quals negocis han ocorregut y en avant ocurreran".¹⁴¹² Més enllà del conflicte, el que resulta interessant de comprovar és el prestigi de la Conferència en aquest context de debat sobre les formes de govern que ha de dirigir Catalunya. Tot i la seva funció assessora, sembla clara la continuïtat de la seva influència en la direcció de les institucions i en la solució dels enfrontaments que es produeixen entre elles. Per últim apuntar que tot sembla indicar que la Junta General Secreta, continuava vigent.

Més problemàtica es presenta la nova fase de govern iniciada al febrer de 1714. Aquí cal dir que la documentació oficial no ha deixat cap rastre d'aquest fet, amb la qual cosa el seu coneixement només es fonamenta sobre les versions dels testimonis contemporanis. Simplificant els termes d'un episodi en si mateix confús, el que succeí fou que la Diputació va cedir interinament part de les seves competències en matèria de defensa del Principat al Consell de Cent fins que finalitzés el setge de la ciutat. La raó d'aquesta decisió es fonamentava especialment en la falta de diners per part de la

---

¹⁴¹² LLDCC, 1B, II, 223, fol. 61 (document inserit). La qüestió era més complexa i intervenia també elements d'interessos personals. La divuitena havia demanat als diputats que els justificuessin la seva actuació entre el 25 i 31 de gener, moment en els quals els diputats havien exercit el govern dels Principat sense recórrer en cap moment a la divuitena, perquè encara no estava nomenada. La Diputació, lògicament, és negava a passar comptes de la seva actuació davant una instància que considerava només assessora i dependent.

Diputació per dur a terme la defensa. Castellví apunta com la cessió d'aquest poder es feia amb el benentès que en *los negocios de consecuencia no podían ser resueltos sin intervención de los diputados y personas que eligieran para comunicarles los negocios y el presidente de la nobleza, con los sujetos que componían la conferencia que el presidente había formado para aconsejarle unidos siempre a la junta que existía siempre del mismo estado.*¹⁴¹³ El Consell de Cent assolí la plenitud de la direcció, però aquest estava limitat en les decisions més greus a l'actuació coordinada dels tres comuns. L'explicació que dóna Castellví no deixa en cap moment clar que hi hagi pròpiament una conferència dels tres comuns com a supervisora de l'acció del Consell de Cent, ja que quan parla de "conferència" sembla referir-se més aviat a una junta assessora de la noblesa i no pas a un organisme comú a les tres institucions. El Consell de Cent creà llavors una vint-i-quatrena amb funcionament gairebé idèntics als que tenien la trenta-sisena i la divuitena anteriors, la qual es subdividí en altres juntes inferiors responsables respectivament dels afers de Guerra, Proveïments i Mitjans.¹⁴¹⁴ Aparentment sembla bastant clar que amb la creació de la vint-i-quatrena es va suprimir la divuitena de la Diputació, però no així la Junta Secreta ni la Conferència.

Però aquesta impressió no és del tot segura. Bruguera recull que el 20 de juliol de 1714 que els tres comuns crearen una junta *a fin de tomar las providencias más preciosas, urgentes y decisivas para oponer la más fuerte resistencia que fuera posible.* La junta tenia la missió de idear *los medios y propousiese cuanto considerase conveniente en el aprieto en que se hallaba la ciudad.*¹⁴¹⁵ La Junta estava formada per tres representants de cada comú als quals s'afegia un president, que era el protector del Braç Militar. Com s'articula aquesta junta amb la vint-i-quatrena de guerra? Quines competències exercia cada institució? No ho tenim clar.¹⁴¹⁶ A tot això cal afegir que la documentació oficial tampoc ens permet assegurar amb rotunditat la versió

¹⁴¹³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 33. Resulta significatiu observar com uns mesos abans la Ciutat ja havia intentat augmentar el seu control sobre els organismes de govern. Quan al desembre de 1713 la Conferència plantejà la necessitat de prorrogar els Braços i crear la divuitena o vint-i-setena, el Consell de Cent hi estigué d'acord amb la mesura. Tot i així posava dues condicions que ja eren un preludi dels fets del febrer següent: que a les reunions de la junta que es creés hi hagués de ser present "un dels excel·lentíssims senyors concellers, lo qual en nom de la present ciutat done son vot" i que a les reunions de la Diputació on es parlés dels afers de guerra també assistissin els consellers més el General o generals de l'exèrcit (LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31/A.) Les pressions dels altres dos comuns aconseguiren que canviés d'opinió.

¹⁴¹⁴ Cfr. Alcoberro, A., "La Junta General de Braços...", p. 59; Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 33.

¹⁴¹⁵ Bruguera, M., *Historia...*, vol. II, p. 54.

¹⁴¹⁶ Cal dir que Bruguera no cita la font de la qual extreu aquesta informació.

d'Albertí.¹⁴¹⁷ El Llibre de Deliberacions del Consell de Cent, presenta informacions que no concorden exactament amb la versió del cop d'estat barceloní. En cap moment es fa referència a la creació de la junta especial que menciona Castellví i sí, en canvi, hi ha continuades referències a la vint-i-quatrena de Guerra, la qual està activa des de la tardor de 1714, i sembla tenir un paper molt rellevant durant els mesos següents.¹⁴¹⁸ Certament desapareix tot rastre de documentació de la divuitena, però no així de la Conferència, la qual el 7 d'abril feia arribar unes cartes redactades per ella als ambaixadors. La Ciutat, seguint el consell de la vint-i-quatrena de Guerra hi donà el seu vistiplau.¹⁴¹⁹ Però a la vegada, també es recull la petició feta per la Diputació el 12 de març de 1714 per crear una "Junta de medis" que procurés aconseguir més diners per a la guerra. Aquesta junta la formaven el Portantveus del General, un oficial i quatre representants de cada comú. La Ciutat va estar d'acord amb la proposta i féu els nomenaments corresponents.¹⁴²⁰ L'existència d'aquesta junta, que està composta per una estructura triple dels comuns, no sembla adaptar-se molt bé a la imatge que ens ha transmès Castellví de la Junta de Mitjans derivada de la vint-i-quatrena. Paral·lelament el Dietari de la Ciutat constata l'existència d'una "junta per tractar coses concernents a la política y guerra", la qual estava composta pel general Villarroel, dos consellers, dos diputats, el protector del Braç Militar i quatre persones de la divuitena de la Diputació. L'interessant és veure com aquesta junta començà a reunir-se el 2 de febrer de 1714 i continuà les seves reunions després del 26 de febrer.¹⁴²¹ Aquest tipus de reunió no concorda exactament amb el format de "Junta General Secreta" que refereix Castellví (els membres no són els mateixos), tampoc sembla adaptar-se molt bé a l'existència d'una "junta d'afers polítics" depenent de la vint-i-quatrena creada pel Consell de Cent i, si més no, fa qüestionar que la divuitena desaparegués a partir de finals de febrer. No pretenem ara per solucionar aquests problemes, però sí creiem necessari deixar clar que les formes de govern que dirigiren les institucions catalanes en la recta final de la seva existència varen ser més complexes del que s'ha considerat fins al moment, i exigeixen una recerca més profunda i minuciosa.¹⁴²²

¹⁴¹⁷ Cfr. Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 213.

¹⁴¹⁸ Cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 254v.

¹⁴¹⁹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 105r.

¹⁴²⁰ LLDCC, 1B, II, 223, fols. 86/2r i 92r.

¹⁴²¹ Cfr. MNA, vol. XXVIII, p. 121 i 128.

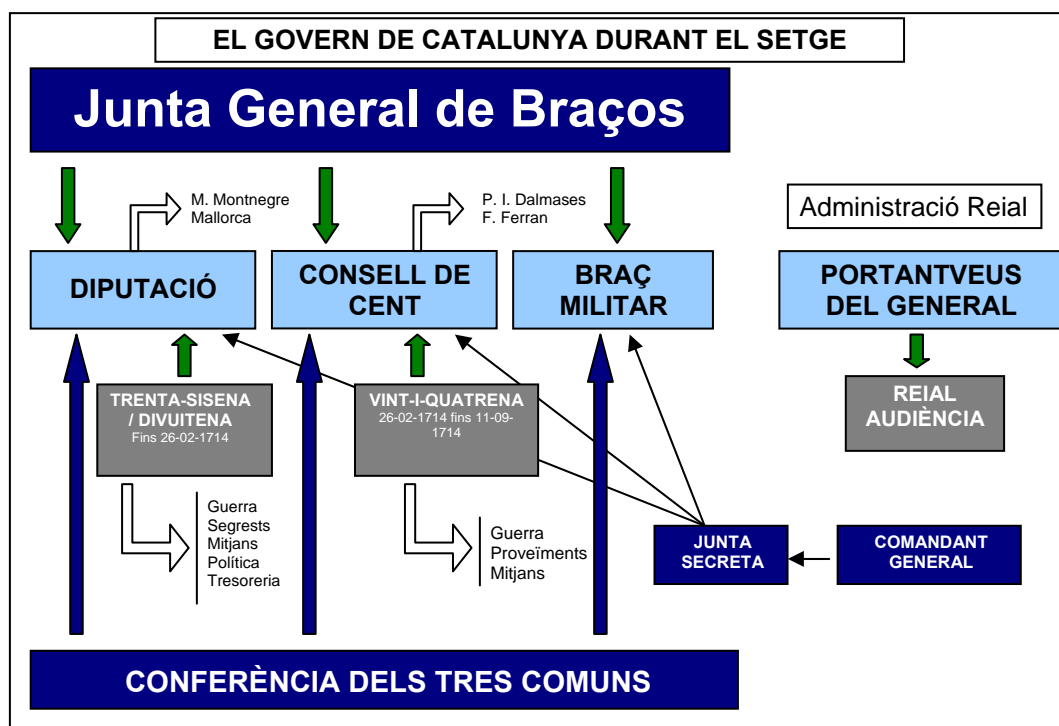
¹⁴²² Si seguim estirant del fil, trobem altres tipus de juntes, com ara la creada el 10 de novembre "per la relaxació dels vicis, abolicó dels mals costums y extirpació dels delictes", la qual estava composta per un diputat, un conseller, un oficial del Bras, un representant de cada comú, el portantveus i un altra persona designada per ell (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 174r.). El 21 de gener la Diputació sol·licitava una reunió

Tot i que amb matisacions, podem dir que aquesta forma de govern sembla que fou la que es perllongà fins l'11 de setembre de 1714. Si al llarg de les planes anteriors hem procurat exposar amb la major claredat possible aquestes estructures és perquè creiem necessari precisar el suposat un paper central a la Conferència dels Tres Comuns en la direcció de molts dels afers del govern de Catalunya durant el setge. Alcoberro recull un quadre on considera que la Conferència tenia una relació directa amb els Agents enviats a Mallorca, Sardenya i Nàpols, amb els ambaixadors amb la Junta Secreta i amb l'administració reial. Fins i tot sembla insinuar que hi havia un contacte entre la Conferència, la Junta de vint-i-quatre i la trenta-sisena. Cal dir que la seva interpretació és molt comprensible, explicable per la dificultat terminològica de la documentació. A això, s'afegeix el fet que fàcilment es confon l'acció mancomunada dels tres amb la Conferència. Recordem que la Conferència és un mecanisme assessor dels comuns, compost de representants de les institucions no pels seus oficials. Quan es produeixen, com es produïren durant aquells mesos, reunions d'oficials dels comuns amb el Portantveus o altres instàncies, allò no eren conferències dels tres comuns, les quals tenen un format i un reglament definit, sinó que més aviat responien a nous formats de juntes, fruit de les necessitats del moments. Des d'aquesta perspectiva creiem necessari mostrar com, fins on ha arribat la nostra recerca, la Conferència va ser una instància assessora més, i que la responsabilitat de la direcció dels afers va recaure pròpiament sobre els comuns, i no sobre les juntes assessores, les quals podien tenir moltes facultats, però mai arribaren a anul·lar o situar-se per sobre dels mateixos comuns. Per aquesta raó, creiem necessari incloure el següent quadre sobre la forma de govern de Catalunya durant el setge. Pensem que millora les interessants aportacions del professor Alcoberro i en clarifica alguns aspectes.

---

de comuns per parlar sobre els afers de guerra. Aquesta estava composta per dos oficials i dos representants de cada institució (cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 50v.) El Consell de Cent hi estigué conforme. Resulta sorprenent l'existència d'aquestes juntes, tot i haver una junta especial per part de la divuitena dedicada als afers de la guerra. Tot plegat, la documentació mostra que la realitat institucional fou molt més complexa del que sembla.

Gràfic 4
El Govern de Catalunya durant el setge de 1713-1714

Pensem que ara es visualitza millor el paper que realment va tenir la Conferència en aquell context tan difícil, a la vegada que es destaca com els autèntics protagonistes foren els Tres Comuns a escala individual. Podem veure com ells van ser els executors de les decisions de cada junta. D'altra banda, les decisions de la Junta Secreta, també eren executades pels comuns, els quals, no ho oblidem, eren presents en ella. Lògicament el quadre és una simplificació de les principals juntes que es produïren durant aquells mesos. Hi hagueren molts altres formats, que incloïen també la presència del portantveus del general, com ara l'esmentada Junta de Medis de febrer de 1714.

Una vegada tenim clara aquesta estructura del govern de la ciutat durant el setge, potser ja és hora d'endinsar-nos pròpiament en l'exposició del que va fer la Conferència. L'única font que ens ha donat dades rellevants sobre la seva actuació és el Llibre de deliberacions del Consell, i molt escadusserament també el Dietari de la Ciutat. La documentació de la Diputació, a banda de ser escassa, no ha deixat cap referència. En xifres absolutes podem dir que entre el 24 d'octubre i el 7 d'abril, moment durant el qual tenim una seguretat plena que va estar activa, es varen fer un mínim de 20 reunions (que suposa gairebé 4 reunions mensuals). De ben segur però, que n'hi van haver moltes més, ja que només ens han arribat les deliberacions de la Conferència i sabem que no sempre les reunions acabaven amb acord. Un altra cosa que sembla segura és que durant l'estiu de 1713 no hi hagué cap Conferència, i que les que aconsellaren l'obertura de la Junta General de Braços finalitzaren al juny. L'activitat de la Conferència es constata per als mesos d'octubre de 1713 – febrer de 1714, durant els quals generà uns 24 consells diferents i produí cinc documents, ja fossin manuals d'instruccions, cartes o representacions. A partir de març la seva pista es perd, degut especialment a la reducció notable de les informacions recollides al Llibre de deliberacions del Consell de Cent, tot i que amb molta probabilitat va seguir activa fins l'11 de setembre de 1714. La nostra anàlisi se centrarà especialment en els referits mesos d'hivern, que és quan podem parlar amb més coneixement de causa. Si, com hem pogut veure ja, l'activitat de la Conferència durant la primera meitat de 1713 va ser enorme, esdevenint un autèntic organisme rector de les institucions, ara la seva rellevància institucional tornarà a tenir un paper igual de decisiu que abans, i els seus àmbits d'actuació varen ser també molt amplis.

El 17 d'octubre de 1713 el general Villarroel informava al Consell de Cent que uns mariners encarregats de contractar miquelets per la defensa de la ciutat havien estat empresonats a Mataró, i sol·licitava la seva intercessió per alliberar-los. L'afer pot resultar a primera vista menor, però els consellers foren del parer que el tema mereixia ser tractat en una Conferència, i per això demanaven als diputats i noblesa que “sien servits nomenar quiscun dos personas porque junt ab las de la present ciutat tracten, miren e inviligen lo que dits comuns hauran de posar en execució sobre li dit assumpto”. La demanda no es quedava aquí, i s'ampliava les facultats dels representants per tal que poguessin tractar també “sobre qualsevols altres concernents a la manutenció y quietud de esta capital, administració de la justícia y demás concernents al benefici

públic, reportant-se després a la vint-i-quatrena de guerra”.¹⁴²³ Podem veure com les facultats eren molt àmplies, i de fet afectaven gairebé a la totalitat del govern de la ciutat. A partir d’aquell moment l’activitat de la Conferència va ser intensa. A grans trets podem resumir la seva tasca assessora en quatre camps d’acció diferents: polític, jurídic, econòmic i militar.

A nivell polític cal destacar dues actuacions ja esmentades: la prorrogació de la Junta General de Braços al desembre i la solució del conflicte entre la divuitena i la Diputació al febrer. Les dues resulten molt interessants ja que afecten al nucli mateix del govern de Catalunya. Si al juny de 1713 va ser la conferència la que va aconsellar la convocatòria de la Junta General de Braços, no ens pot estranyar que quan aquesta s’anava a finalitzar, fos novament la Conferència la que fes considerar als comuns la conveniència de prorrogar els braços i de proposar el nou sistema de govern pel qual s’haurien de regir a partir d’aquell moment. És significatiu veure com s’avançava als esdeveniments i en la reunió que tingué el 21 de desembre mostrava als comuns “estar molt cerca lo finir-se la pròrroga que los tres excel·lentíssims brassos resolgueren” i posava de manifest els “varios y perniciosos inconvenients que de dita congregació de Brassos pot portar en si” degut a que una reunió de tanta gent a la ciutat seria un estímul per l’enemic a l’hora de fer un atac.¹⁴²⁴ Com al desembre, al febrer també va ser decisiva per arribar a un acord sobre les funcions de govern de la divuitena i la Diputació.¹⁴²⁵ Però a banda d’aquests fets tan cabdals que hem explicat en el seu moment, l’acció a nivell polític de la Conferència també tingué altres manifestacions. Una d’elles fou l’actuació dels comuns en el seu vessant internacional i suggerí en nombroses ocasions que escrivissin al rei. El 4 de desembre Diputació, Ciutat i Braç encarregaven als seus representants la resposta a les cartes que havien rebut de Montnegre, Ferran i Dalmases.¹⁴²⁶ Aquests, el 7 de gener de 1714, aconsellaven als comuns que escrivissin a Carles III informant de la situació militar de Barcelona. La redacció dels documents fou encomanada a la mateixa Conferència.¹⁴²⁷ El 3 de febrer

¹⁴²³ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 254v.

¹⁴²⁴ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31 (document inserit).

¹⁴²⁵ D’altra banda, cal dir que la Conferència que va resoldre les discussions entre la Divuitena i la Diputació fou una conferència de dos comuns de la Ciutat i Braç, creada especialment per tractar aquell tema. Cfr. MNA, vol. XXVIII, p. 121. Durant un temps vàrem pensar que era la mateixa Conferència que la anterior, però el fet que en aquestes conferències hi fos membre Emmanuel Flix, fa impossible aquest fet, ja que al novembre Flix era conseller en cap i per tant no podia ser alhora membre de la Conferència.

¹⁴²⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 12 (documents inserits). Inicialment el Consell de Cent no les encarregà a la Conferència, però després rectificà i féu igual que la resta (cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 13r.).

¹⁴²⁷ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 42 (documents inserits).

els comuns li tornaven a demanar que fes cartes al monarca mostrant com “lo enemich intenta circumvelar esta capital ab armada del mar”. Aquestes eren presentades el 15 de febrer.¹⁴²⁸ Encara el 30 d’abril trobem noves cartes escrites pels representants dels comuns.¹⁴²⁹

D’altra banda, la seva actuació també es manifestà en qüestions relacionades amb jurisdiccions. Així, el 24 d’octubre aconsellava que calia sortir en defensa dels mariners empresonats, tal com havia demanat Villarroel i el 24 de desembre resolía un conflicte de jurisdicció militar entre el conseller en cap i el Governador del castell de Montjuïc Pau de Thoar. El problema havia sorgit el 9 de desembre quan el segon no havia obeït al primer a l’hora de determinar el nom, senya i contrasenya del castell. Thoar qüestionava que aquest aspecte fos competència de Casanovas, el qual, tot i ser coronel en raó del càrrec que ocupava, no tenia carrera militar i per tant no era un expert en qüestions militars. Com sabem, durant l’estiu el Consell de Cent havia acordat que el govern militar de la Ciutat corresponia al conseller en cap, la qual cosa incloïa la jurisdicció del castell de Montjuïc. Es recuperava així un privilegi del qual havia estat desposseït al 1652, i que havia demanat persistentment als monarques sense resultat.¹⁴³⁰ La deliberació de la Conferència donava la raó al Consell de Cent en afirmar que “no té reparo ningú la conferència dels Tres Comuns en asentir a dita pretensió, considerant estar de sa part la justícia”. Tot i així, posava de manifest que “la persona ques troba en lo empleo de conseller en cap no ha professat la milícia y així bé se troba ab menos perícia de execir dit mando ab lo acert y bona conducta que es necessita”. Per aquesta raó proposava que la Ciutat fes delegació de “dit mando de las tropas de la forma si aparexerà (...) a la perícia y la gran experiència militar del senyor tinent de Mariscal General don Antoni de Villarroel, comandant en xefe destinat per la excel·lentíssims i fidelíssims consistori dels senyors Deputats”. La Conferència destacava que aquesta delegació només era assessora i que sempre s’havia de reconèixer la superioritat del conseller en cap, de manera que Villarroel no podia prendre cap decisió sense el vistiplau de Casanovas.¹⁴³¹ El Consell de Cent s’hi mostrà d’acord amb els dos consells i actuà seguint les indicacions de la Conferència. L’afer, que ha estat destacat tant per

---

¹⁴²⁸ Les cartes eren escrites per al rei, reina, príncep de Eugeni, marquès de Rialp, Dalmases, Ferran i comte de Molinar (cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fols 61/3 i 68r.).

¹⁴²⁹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 105r.

¹⁴³⁰ Cfr. Alcoberro, A., “La Junta General de Braços...”, p. 44. Aquests privilegis també havia estat demanat a l’octubre de 1705 a Carles III, l’arxiduc, però ni tant sols aquest monarca va voler atorgar a la Ciutat aquest grau d’autonomia tan important. Cfr. DDP, N-193, fol. 223/6.

¹⁴³¹ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 34 (document inserit).

Josep M. Torras com per Agustí Alcoberro, és significatiu en la mesura que és un exemple més dels problemes de solapament de competències entre el poder militar (Villarroel havia estat designat per la trenta-sisena, i les seves funcions depenien de la Diputació) i el poder civil representat pels consellers i el govern de la coronela.¹⁴³²

Pel que fa als aspectes relacionats amb la justícia, l'activitat de la Conferència també fou notable. Amb la marxa del virrei, com recull Castellví, *se siguió en la ciudad la confusión, porque el curso de la justicia devia ser en su nombre [del virrei] y por su ausencia los ministros no ozavan ejecutarla.*¹⁴³³ El conseller Flix va recórrer a les hores al líders més radicals de la ciutat per fer-los responsables de preservar la quietud a canvi d'un sou. La mesura va donar algun resultat.¹⁴³⁴ La veritat és que el problema de la justícia era greu, ja que en la capital es concentraven quatre instàncies judicials diferents (el Portantveus del General, la Diputació, la ciutat de Barcelona i el Comandant General) que fàcilment podien entrar en conflicte a l'hora de determinar de qui era competència un afer determinat. Ja a la primera reunió de la Conferència, el 24 d'octubre, els representants varen demanar als seus comuns que nomenessin un advocat per assistir a les reunions de la Conferència per poder assessorar-los en les qüestions sobre la quietud i administració de la justícia de la capital. Les institucions estigueren conformes.¹⁴³⁵ El resultat d'això es posà de manifest en la reunió de la Conferència del dia 5 de novembre. En ella es redactà un llarg memorial de tres folis on s'exposaven amb tota mena de detalls quines eren les competències de cada tribunal. L'objectiu era "que se eviten las novetats" i pal·liar els efectes negatius que es produïen "retardant-se la administració de la justícia".¹⁴³⁶ Amb aquest memorial, els comuns havien de tenir clar quines eren les limitacions de cada instància judicial i evitar els conflictes entre ells. Dos dies després la Conferència aconsellava que els comuns nomenessin dues persones perquè "insten y soliciten ab vivesa a tots els presidents dels tribunals que resideixen en

¹⁴³² Torras, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 350-351 i Alcoberro, A., "La Junta General de Braços...", p. 44. Cal dir que el conflicte es perllongà encara més en el temps, ja que el Consell de Cent decidí que juntament amb el títol de Coronel del conseller en cap s'afegís "governador de la Plassa y Armas y del fort de Montjuïc y sos dependents". Diputació i Noblesa demanaren en diverses ocasions (8 de gener i 3 de febrer) i que l'afer fos portat a la Conferència per valorar la validesa del títol (cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fols 41 (document inserit) i 61/1). El Consell de Cent s'hi negà repetidament fins que el 3 de febrer, cansat de la insistència, contestà amb contundència que "la present ciutat no te que consultar ni reflectar cosa en ordre a est assumpto, si sols posar a la notícia de dits excel·lentíssims comuns (cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 61v.). El conflicte resulta interessant en la mesura que és un signe més d'aquest poder creixent del Consell de Cent en aquelles circumstàncies, qüestionant l'opinió dels altres comuns.

¹⁴³³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 595.

¹⁴³⁴ Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 596.

¹⁴³⁵ LLDCC, 1B, II, 222, fols. 257 (document inserit) i 258r.

¹⁴³⁶ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 269 (document inserit).

la present ciutat la aplicació al compliment de la justícia”.¹⁴³⁷ La demanda era un signe clar de com la justícia no s’aplicava adequadament. Tot i així, els problemes continuaren ben vius i sense solució, de tal manera que, el 31 de gener de 1714, la Conferència tornava a insistir als comuns sobre la necessitat de complir les sentències als empresonats i denunciava les “molts desordres en tota espècie de maldats com son (...) agavellaments, usuras, furts en pes y mesura y altrás que donant motiu a la justa indignació de Deu Nostre Senyor per castigar-nos (com nos castiga) ab lo flagell de la Guerra”. Per tot això, aconsellava que els comuns fessin una ambaixada al Portantveus per tal que procurés que les sentències dictades pels jutges fossin executades.¹⁴³⁸ Els comuns s’hi van avenir i sembla que així ho executaren. A finals de febrer els problemes encara continuaven.¹⁴³⁹

Un altre tema prou important va ser la qüestió econòmica. Al llarg de les planes anteriors ja hem pogut veure com això fou un maldecap continu per a Carles III. Lògicament, durant el setge de Barcelona això encara s’agreujà més. Resulta significatiu veure com de les cinc juntes en què es va dividir la trenta-sisena dues feien referència a qüestions econòmiques: tresoreria i segrestaments. A tot això caldria afegir altres juntes no assenyalades pels historiadors, però sobre l’existència de les quals la documentació no deixa cap mena de dubte. Així, per exemple, a l’agost de 1713 trobem activa una “junta de medis” (diferent de la trenta-sisena), la qual estava compostaa per l’oïdor eclesiàstic, el conseller en cap, el protector i dos oficials de cada comú,¹⁴⁴⁰ i al març de 1714 tenim una altra “Junta de medis” en la qual participa el Portantveus, un oficial i quatre representants de cada comú.¹⁴⁴¹ Lògicament ens trobem, com han assenyalat tots els historiadors, amb una Diputació endeutada perquè no pot cobrar les seves rendes ni impostos per estar les terres ocupades per l’enemic, i amb una Ciutat abandonada per part important de les grans fortunes. A tot això caldria afegir les enormes despeses dels anys anteriors (recordem les dificultats del Consell de Cent per pagar els drets de la Batllia General). Castellví apunta que una de les causes que

¹⁴³⁷ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 276/1r.

¹⁴³⁸ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 58/2r.

¹⁴³⁹ Tot i que no estem totalment segurs, és molt probable que al febrer hi hagués una altra conferència on es va tractar aquests temes. El 26 de febrer els tres comuns presentaven el Portantveus una ambaixada conjunta en què suplicaven que “tots los reals ministres de sa magestat (Deu lo guarde) se apliquen a la execució y administració de justícia, sense omitir diligencia que puga conduir a est intent” (MNA, vol. XXVIII, p. 125).

¹⁴⁴⁰ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 208r.

¹⁴⁴¹ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 86/2. L’existència d’aquestes juntes, que no concorden amb la visió tradicional, reforça encara més la necessitat d’aprofundir en el coneixement d’aquest període.

s'amaguen darrera el “cop d'estat de febrer” era la convicció que amb la mesura s'aconseguiria *que los naturales y habitantes de la ciudad se inclinassen del todo a sacrificar el resto de sus caudales*.¹⁴⁴² A més, segons el mateix autor, hi havia una clara maniobra de l'elit mercantil per tal que la Diputació cedís totes les competències a la Ciutat. Al llarg dels mesos anteriors s'havien produït continuats préstecs econòmics per part del Consell de Cent als diputats, per tal que els segons poguessin subvenir les despeses de la Diputació.¹⁴⁴³ En aquest sentit resulta interessant observar com tot i l'existència de juntes específiques per a la gestió d'aquests problemes, la Conferència també va intervenir de manera decisiva, produint-se un doble procés assessor.

Una de les primeres actuacions fou la reunió del 6 de desembre de 1713. En ella els representants dels comuns consideraven imprescindible la fabricació de la moneda i proposaven tres mitjans possibles: primer, que es busqués aram per fer una remarca de moneda. L'aram es podia aconseguir demanant-lo als ciutadans perquè donin “molta porció de las alajas que no son del servey o per inútils o per deteriorades”. Segon, que es fes una “captació o donatiu dels ciutadans o habitants en Barcelona fent una taxa segons los bens existents que cadascún de ellos gozan, comprendent a tots los individuos dels tres brazos”. S'apuntava que aquestes quantitats servirien com a donatiu de la Ciutat al rei i que els tres comuns es comprometien com a garants. Tercer, que es fabriqués “150 o 200.000 lliures de alguna especie de moneda, que ab poc cost se li donàs una estimació que exedís de son intrínsec valor y pogués servir durant la present urgència”. Una vegada finalitzat el setge aquesta moneda seria retirada. La Conferència deixava clar com aquestes mesures es proposaven per evitar “la universal repugnància de arribar a la lamentable cas de valerse de la plata de les esglésies”.¹⁴⁴⁴ Resulta interessant veure que tot i que al 1707 la Conferència s'havia oposat a la fabricació de moneda i a la remarca dels rals de vuit, la situació feia que ara fos ella mateixa la que proposés aquestes mesures. El seu consell tenia unes clares conseqüències sobre l'economia, i afectava directament als interessos mercantils. No va ser ben rebut pels comuns, especialment per un Consell de Cent que, com denunciava Castellví (i també

¹⁴⁴² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 32.

¹⁴⁴³ Nosaltres hem pogut constatar aquests pagaments els dies 2 de desembre de 1713 i 6 de gener de 1714. Segons Castellví, s'havien produït conferències de dos Comuns entre Ciutat i Diputació (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 32). Nosaltres no ho hem pogut constatar i més aviat semblen no tant conferències com reunions d'oficials per fer efectiva les pagues. El tema cal ser treballat més a fons, tot i la falta de documentació oficial que hi ha al respecte.

¹⁴⁴⁴ La deliberació de la Conferència, de la qual procedeixen totes les cites es troba a LLDC, 1B, II, 223, fol. 69/1.

Rafael Casanova), estava cada vegada més controlat per l'elit mercantil.¹⁴⁴⁵ Els consellers encarregaren la qüestió a una junta especial, la qual donà llargues a les propostes. Durant els mesos següents, la Conferència insistí als comuns en diverses ocasions sobre el tema (7 i 23 de gener¹⁴⁴⁶), però aquests no respongueren. Finalment, el 22 de febrer (tres mesos després) la vint-i-quatrena de guerra va considerar que no s'havien d'aplicar cap dels mitjans proposats “per los reparos e inconvenients que ocorren per posar en execució los medis ideats per la excel·lentíssima conferència dels tres comuns”.¹⁴⁴⁷

Paral·lelament a aquestes mesures, la Conferència també va aconsellar en diverses ocasions, que els comuns reunissin les persones més riques de la ciutat per instar-les a fer donatius a favor de la causa. Així, el 2 de desembre, aconsellava una reunió composta dels tres presidents dels comuns, més un representant de cadascú amb “totas aquellas personas que se reconeixeran i reputen de muchas convenièncias en la present ciutat” perquè procuressin “prestar promptament las més quantiosas sumas que lo fervor ab que se deu correspondre a un empenyo de tanta conseqüència com es lo present, consentiran y deixant a disposició de ditas personas la seguretat dels préstamos, assegurant-los de part de dits tres excel·lentíssims comuns la estabilitat del recobro”. El consell incloïa també demanar als eclesiàstics “tots els diners que tenen en sos arxius, deixant-los també a sa disposició la seguretat de sos esmenos”, la qual cosa es feia “per no haver de arribar a la plata de las Iglesias”.¹⁴⁴⁸ La Ciutat va estar d'acord, nomenà Joan Ponsic perquè assistís a la reunió juntament amb Casanova i encarregà a la Conferència que decidís les quantitat de les fiances i seguretats que s'havien de donar.¹⁴⁴⁹ Per causes desconegudes la reunió no arribà a tenir lloc, però el cas és que el 28 de gener la Conferència tornava a proposar aquest medi per tal d'aconseguir nous ingressos, ja que es considera que “podria produir algun fruit”.¹⁴⁵⁰

Íntimament vinculat amb la necessitat de més ingressos, i entrant en els afers de caire militar, hi havia el problema dels abastiments, tant per la població com per l'exèrcit. El tema va ser plantejat ben aviat, i de la mateixa manera que amb la qüestió econòmica resulta significatiu observar com tot i haver juntes especialitzades sobre l'afer (Junta de medis de la trenta-sisena, i junta de proveïments de la vint-i-quatrena) la

¹⁴⁴⁵ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 32.

¹⁴⁴⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fols. 42 i 55 (documents inserits).

¹⁴⁴⁷ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 74r.

¹⁴⁴⁸ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 8 (document inserit).

¹⁴⁴⁹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 9v.

¹⁴⁵⁰ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 58/1.

Conferència també va interferir en aquest camp. El 29 de novembre feia arribar als comuns un paper amb diferents apuntaments per la manutenció de la cavalleria de la ciutat. Calculava que a Barcelona hi havia uns 600 cavalls,¹⁴⁵¹ i es fixava amb exactitud les quarteres que requerien. La Conferència proposava substituir la palla per sègol, i civada per faves, ja que eren productes més abundosos a la capital.¹⁴⁵² Els comuns estigueren conformes.¹⁴⁵³ L'abast de material per a les tropes també generà problemes. El 19 de desembre la Conferència posava de manifest els “desordres en la distribució de vestuari, y armas, algun menoscabo en lo dispendi del diner per los gastos de la gent que treballa a las atarazanas” i també altres irregularitats, com ara “alguna duplicació de racions tant de pa com de civada”.¹⁴⁵⁴ Per tot això, proposava que la Diputació nomenés els càrrecs de Vehedor i Provehedor per tal de posar ordre i dirigir els abastiments de l'exèrcit. La Conferència fixava les condicions del nomenament, el rang i sou que havien de cobrar i també aconsellava que els consellers anomenessin dues persones perquè supervisessin la tasca dels dos primers. Certament la situació econòmica era tan crítica que la Conferència aconsellava que les dues persones del Consell de Cent estiguessin “sens altre salari que la gloria los redundaria del vigilant cuydado del benefici públich”.¹⁴⁵⁵ Tot i l'acord dels comuns en aquest afer, pocs dies després, el 10 de gener, sorgí un conflicte perquè la Diputació havia nomenat estrangers (no naturalitzats catalans) per als càrrecs. La Conferència i els altres comuns protestaren per la designació, la qual atemptava contra les Constitucions. Després d'uns estires i arronses, la Diputació es negà a canviar els nomenaments.¹⁴⁵⁶ En una línia semblant, la Conferència també va vetllar per l'abastiment d'aliments per a la població. El 7 de gener aconsellava als comuns que procuressin que “no se embargue els carregaments de blat que arribin, sinó que es pagui el preu just”.¹⁴⁵⁷ Pocs dies després, el 23 de gener, es tornava a insistir en el tema i es demanava als comuns que possessin els mitjans per aconseguir més blat i grans pels habitants de Barcelona.¹⁴⁵⁸

En l'àmbit purament militar l'activitat de la Conferència també fou significativa. Per exemple, el 24 d'octubre aconsellava que els membres de la coronela

---

¹⁴⁵¹ Albertí calcula que a Barcelona hi havia 820 homes de cavalleria, “segurament sense cavall per a tots”. Com veiem ho va encertar. Cfr. Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 162.

¹⁴⁵² LLDCC, 1B, II, 222, fol. 298 (document inserit). Desconeixem la data exacta de la Conferència.

¹⁴⁵³ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 299r.

¹⁴⁵⁴ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 39 (document inserit).

¹⁴⁵⁵ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 39 (document inserit).

¹⁴⁵⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fols. 43 i 49 (documents inserits).

¹⁴⁵⁷ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 42 (document inserit).

¹⁴⁵⁸ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 55 (document inserit).

s'inscrivessin a la veeduria de la ciutat, ja que els inscrits tenien els mateixos privilegis que els inscrits als llibres reials, la qual cosa els atorgava certes prerrogatives en cas de ser fets presoners per l'enemic.¹⁴⁵⁹ Semblantment, en altres moments els representants dels comuns denunciaren les “confabulacions” entre els paisans i les tropes enemigues, la qual cosa podia tenir conseqüències nefastes ja que “dels enemics se ha de pensa sempre lo pitjor”. La Conferència suggerí a les institucions que fessin ambaixades a Villarroel per avisar-li del fet i que prohibís tot contacte amb l'enemic.¹⁴⁶⁰ Els problemes d'aquest tipus, sembla que estigueren presents durant tot el període. Així, per exemple, en una ambaixada feta al portantveus el 26 de febrer de 1714 pels comuns, es denunciava com alguns es dedicaven a “tractar secretament ab lo enemich, conduint-se avisos y correspondèncias tant perniciosas al bé públich y a la conveniència de la nació”.¹⁴⁶¹ Amb la renovació dels càrrecs dels consellers, el 30 de novembre, la Conferència suggerí novament als comuns que fessin una altra ambaixada a Villarroel per a demanar que aquell dia reforcés les defenses de la ciutat.¹⁴⁶² En fi, veient la inactivitat de les tropes, la Conferència arribà fins i tot a suggerir maniobres militars, com ara el 23 de gener de 1714, quan proposava que mostressin Villarroel com “seria de summa importància inquietar al enemich todas las nits ab continuas alarmas a fi de tenir-lo sempre fatigat y de aquest modo impedir-li fer los destacaments que fa per lo pays que son molt perjudicials”, per a la qual cosa “dipose una exida de tropas i fussellers de número proporcionat cada nit perque toquen la alarma al enemich.”¹⁴⁶³ Aquestes decisions sempre foren acceptades pels comuns.

Una mirada de conjunt a l'activitat de la Conferència durant aquests mesos mostra com el seu funcionament va estar guiat per la normalitat institucional que havia caracteritzat els anys anteriors, sense aparèixer cap novetat destacable. Així, trobem que va tractar sobre els mateixos temes i les seves decisions també varen tenir una incidència similar: la majoria dels consells van ser seguits, però també n'hi va haver alguns que no ho foren (la fàbrica de moneda, per exemple). Sembla que les ambaixades dels presidents dels tres comuns foren menys freqüents o no n'hi hagueren (de fet no n'hem constatat cap), però aquestes ambaixades conjuntes es continuaren fent a través d'oficials o altres persones representants als comuns com ara el 29 de novembre, el 31

¹⁴⁵⁹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 257 (document inserit).

¹⁴⁶⁰ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 277 (document inserit).

¹⁴⁶¹ MNA, vol. XXVIII, p. 125.

¹⁴⁶² Cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 298 (document inserit).

¹⁴⁶³ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 55 (document inserit).

de gener o el 26 de febrer. La realitat del setge féu créixer les divisions en un ambient tens entre les institucions i les persones, com ho demostra l'esmentada pressió dels interessos mercantils, l'intent de fugida de prominents nobles a finals d'agost de 1713¹⁴⁶⁴ o la conspiració de Rodolat al febrer de 1714.¹⁴⁶⁵ No ens ha d'estranyar que al desembre de 1713 la Conferència ja denunciés "lo dividida o poc agermanada autoritat dels comuns, que devia molt en son principi escusar-se".¹⁴⁶⁶ Tot plegat ajuda a entendre que per als comuns no sempre resultés fàcil executar els consells dels representants dels comuns, tot i les bones intencions i la bona rebuda que els donaven. Recordem que la reunió per recollir diners proposada al desembre no s'arribà a fer, tot i l'acord dels comuns. La Conferència es ressentia d'aquesta inactivitat. El 23 de gener no s'estava de mostrar el gran "desconsol" que patia per "ignorar ques posen en pràctica ningun dels tres últims modos que té proposats".¹⁴⁶⁷ Al febrer, però, la seva paciència es va acabar i, desanimada, suggeria als comuns de no seguir aconsellant-los a no ser que els hi demanessin explícitament.

"En atenció de haver la conferència en vàrias y repetidas ocasiones posat en ma dels excel·lentíssims comuns diferents consells sobre lo que ha aparegut del major benefici públic conforme la general comissió que se li ha donat per los excel·lentíssims comuns (...) dels quals fins vuy se ignora per los effectes sa admisió: perçó per ara escusarà aconsellar sobre lo general dels negocis, s'espera ara lo que en particular se li farà comissió per encontrar ab lo major gust dels excel·lentíssims comuns".¹⁴⁶⁸

Les frases eren dures i mostren amb claredat com la Conferència començava a sentir la inutilitat de la seva tasca si els seus consells no s'arribaven a executar. La resposta del Consell de Cent va ser reafirmar la seva confiança plena en la reunió dels tres comuns i li suplicava que seguís aconsellant-los. Les seves paraules testimonien el lideratge exercit per la Conferència al llarg dels últims mesos:

¹⁴⁶⁴ Torras, J. M., *La Guerra de Successió...* p. 348.

¹⁴⁶⁵ Alcoberro, A., "La Junta General de Braços...", p. 59.

¹⁴⁶⁶ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 69 (document inserit).

¹⁴⁶⁷ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 55 (document inserit).

¹⁴⁶⁸ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 68 (document inserit). La crítica de la Conferència es dirigia sobre tot al fet que encara no haguessin respost als consells sobre la fàbrica de la moneda. El 22 de febrer, escarmentats per l'advertiment, el Consell de Cent mostrava el seu parer sobre l'afer. Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 74r.

“Attés lo zel, vigilància y contínua aplicació ab que las personas que componan dita conferència se ha dedicat en discórrer y aconsellar sobre tots los punts lo ha aparegut convenir al públic benefici encara que de aquells no se’ls fes especial comissió. Perço sie suplicat a ditas personas continuen en discórrer i aconsellar sobre tot y quant reconeixeran convenir.”¹⁴⁶⁹

A partir d’aquesta data, 14 de febrer, desapareix tot rastre oficial sobre la Conferència, la qual cosa creiem que és degut no tant a una reducció de la seva activitat (que sens dubte es produí) com a la falta de documentació oficial.¹⁴⁷⁰ Ja hem mencionat com Agustí Alcoberro considera que tot i el cop d’estat del Consell de Cent el 26 de febrer “la Conferència dels Tres Comuns va ser convocada de manera reiterada per atendre els afers pròpiament polítics”.¹⁴⁷¹ Podem veure que això no va ser ben bé així, ja que la Conferència no només va tractar aspectes polítics, sinó també jurídics, econòmics i militars. La versió que Castellví transmet dels fets de febrer, tot i que confusa, sembla insinuar el reconeixement del poder dels altres dos comuns en la presa de decisions de relleu.¹⁴⁷² Considerem que no resulta lícit deduir d’aquelles frases l’existència d’una Conferència com a organisme superior, sinó més aviat el reconeixement per part de la ciutat que no podia actuar al marge dels altres dos comuns en els temes més greus.¹⁴⁷³ Determinar el funcionament de les formes de govern de Barcelona a partir de febrer de 1714 és una tasca complexa, ja sigui per la confusió dels termes utilitzats pels contemporanis, ja sigui per la falta de documentació oficial. Tot i així, després de fer una lectura atenta de les escadusseres informacions del Dietari i del Llibre de deliberacions del Consell de Cent, així com de les informacions que ens

¹⁴⁶⁹ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 68v.

¹⁴⁷⁰ El 18 de febrer trobem una nova deliberació de la Conferència, però aquesta és la deliberació que havia fet el 6 de desembre passat sobre la remarca de la moneda.

¹⁴⁷¹ Alcoberro, A., “La Junta General de Braços...”, p. 59.

¹⁴⁷² Recordem que l’autor deia que *con la reserva que los negocios de consecuencia no podían ser resueltos si intervención de los diputados y personas que eligieron para comunicarles los negociaos y el presidente de la Nobleza, con los sujetos que componían la Conferencia que el presidente había formado para aconsejarle* (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 33).

¹⁴⁷³ Seguint a Castellví, Sanpere i Miquel parla d’una *Junta consultiva para los casos extremos nombrada pr la Diputación y Brazo Militar* (Sanpere i Miquel, S, *Fin de la nación...*, p. 330). Era una conferència? Nosaltres pensem que no, tot i que sembla clar el seu caràcter assessor. Ens basem per rebutjar aquesta hipòtesi en el fet que estava formada per 8 membres de la Diputació i 7 de la noblesa (tot i que és possible que Castellví s’equivoqués a l’hora de nomenar-los). Si fos una Conferència els diputats haguessin anomenat un número múltiple de tres (per conservar la igualtat de representants) i els nombre de membres dels dos comuns seria igual. A més, ni Castellví ni cap altra font torna a parlar mai més d’aquesta junta.

proporciona Castellví, considerem que la Conferència dels Tres Comuns va estar activa fins a l'11 de setembre de 1714. Ara bé, determinar si es va reunir moltes vegades o poques, quins consells va donar i quina influència exerciren sobre els comuns, és una tasca que no es pot dur a terme, a partir de la documentació existent avui.

Quan diem que la Conferència va existir fins al darrer moment del setge, ho fem perquè creiem tenir diferents proves que ho fan gairebé irrefutable, les quals veuen reforçades per altres que ho fan molt plausible. Cal dir que és segur que a l'abril de 1714 la Conferència estava activa, ja que el dia 7 d'aquell mes el Consell de Cent donava el seu vistiplau a la tramesa de dues cartes "disposades per las personas entrevenen en al excel·lentíssima conferència dels tres comuns de la Deputació, Bras Militar y present Ciutat".¹⁴⁷⁴ Les dues cartes, que anaven dirigides al rei i al príncep Eugeni, no estan cosides al Llibre de deliberacions, ni el paper de la Conferència, i per tant no podem saber quan es van redactar. Segur que va ser abans del 31 de març, ja que en aquella data la vint-i-quatrena les havia aprovades. Semblantment, el 26 de febrer, el Dietari del Consell de Cent recull una representació que feren conjuntament tres representants dels comuns al Portantveus, la qual comença dient com "han considerat los comuns de la Ciutat de Barcelona, Diputació y Bras Militar de Catalunya, los desordres y delictes...".¹⁴⁷⁵ És un únic document en nom dels tres comuns. Com hem pogut veure aquesta era una pràctica habitual de la Conferència, i cal ser una mica ingenu per no considerar molt probable que impliqués una reunió dels comuns per redactar-la. Però tot i així no és segur i per aquesta raó no l'hem recollit en el nostre estudi. Els mesos que transcorren entre abril i setembre de 1711 gairebé no hi ha res significatiu que ens indiqui la presència o no de Conferència. Un fet interessant és veure que la resposta a les cartes del rei que arribaren el 23 d'abril fou encarregada als consellers i a la vint-i-quatrena de guerra.¹⁴⁷⁶ Un any abans la resposta s'hauria encarregat a la Conferència. El fet que no es confiés en ella, pot ser un indicador, no necessari, de la seva menor activitat. Castellví recull que al maig la Junta de Govern va decidir demanar als confessors que preguntessin als penitents sobre si volien resistir o rendir-se. La decisió s'havia pres, *con uniforme dictamen de los comunes*.¹⁴⁷⁷ Implica això l'existència d'una conferència? És probable. Pocs dies després, el 20 de maig, la Ciutat feia un comunicat on es reafirmava en la seva decisió de resistir. Aquesta, s'havia

---

¹⁴⁷⁴ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 105r.

¹⁴⁷⁵ MNA, vol. XXVIII, p. 124.

¹⁴⁷⁶ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 109v.

¹⁴⁷⁷ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 46.

pres en consecuencia de lo comunicado y convenido con los excelentísimos comunes del consistorio de diputados (...) y del excelentísimo Brazo Militar.¹⁴⁷⁸ Igualment, el dia 2 d'agost de 1714 els diputats, els consellers i el protector feren un novenari de pregàries en els quals es comprometeren a acabar amb les cases de joc i prohibir els balls públics.¹⁴⁷⁹ La mesura és molt similar a algunes de les que en anys anteriors havia aconsellat la Conferència dels Tres Comuns.

El següent moment que aporta informació rellevant són els dies que transcorren entre el 4 i l'11 de setembre de 1714.¹⁴⁸⁰ Sense entrar en una explicació dels diferents organismes de govern vigents en aquella conjuntura, hi ha diversos testimonis que semblen palesar amb contundència que hi havia una Conferència activa. El més clar de tots ens el proporciona Joan Francesc Verneda. Aquesta personatge, recull en les seves memòries com el dia 4 de setembre de 1714 el tinent general francès Asfeld havia fet arribar un paper als comuns on els instava a capitular, i comenta com *los consellers enviaron luego el papel de esta noticia a la conferencia de los tres comunes, que residia en las casa del General de Catalunya*.¹⁴⁸¹ La referència és contundent i no deixa cap mena de dubte. Hi ha una Conferència dels Comuns oberta que els està assessorant. Després comenta com *se acordó por los dichos tres comunes, por la Conferencia, por don Francisco Sayol y de Quarteroni (...), por don Galceran de Pinós y demás sujetos...*, reafirmant així la presència d'aquesta Conferència, la qual actua al mateix nivell que els altres comuns i que el lloctinent del Portantveus del General. A partir d'aquesta cita, que considerem irrefutable, podem entendre com a conferències altres expressions utilitzades pels contemporanis.

Per exemple, Rafael Casanova. El conseller en cap explica com el dia anterior a l'episodi que narra Verneda, Asfeld, per indicació de Berwick, va suggerir un dia de treva per tal que hi hagués una reunió de representants dels dos bàndols per tractar sobre les condicions d'una possible capitulació. Casanova mostra com *siendo punto de mayor*

¹⁴⁷⁸ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 378.

¹⁴⁷⁹ Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 151.

¹⁴⁸⁰ Abans d'arribar al mes de setembre, tenim el difícil problema de la junta de 10 persones que es va crear el 20 de juliol de 1714, la qual es referida per Bruguera (Bruguera, M., *Historia...*, vol. II, p. 54). La Junta formalment s'assembla bastant a una Conferència, ja que estava formada per tres representants de cada comú, cap dels quals era oficial. A més, sembla bastant clar que la seva finalitat era assessora i que s'havia creat a iniciativa de les tres institucions. Tot i així hi havia un president, que precisament era el protector del Braç Militar. Era una Conferència? Nosaltres hem considerat que no, sobretot per la presència d'aquest president. A més, la xifra de 10 persones era totalment una novetat. Pensem que aquesta junta era una exemple més de la flexibilitat institucional de les institucions catalanes del moment, capaces de crear noves estructures per solucionar els problemes. El tema creiem que és digne d'estudi si fos possible estudiar-ho a partir de la documentació (cosa que veiem difícil).

¹⁴⁸¹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 217.

*importancia, era preciso concurrir los demás comunes y los sujetos de su Conferencia. Feliu [Salvador Feliu] respondió que muchos señores de la Conferencia le habían dicho a él que no convenían en enviar sujetos. Yo le respondí que esto era menester oír su voto en la Conferencia general que se debía tener.*¹⁴⁸² Els termes aquí poden ser confosos, ja que s'utilitza la mateixa paraula “conferència”, per referir-se a realitats diferents. La sensació que tenim és que la primera conferència mencionada és la Conferència dels Tres Comuns, formada per representants, mentre que la “Conferència General”, era un altre tipus de reunió, la qual Santiago Albertí va qualificar com “reunió de govern en ple”,¹⁴⁸³ i Castellví com *grande consejo de los tres comunes, representando el principado de Cataluña*.¹⁴⁸⁴ Joan Francesc Verneda explica el mateix episodi considerant que en aquella reunió *se juntaron los tres comunes esto es, los seis consellers o jurados de la ciudad, los diputados y oidores, el protector o presidentes de la nobleza, que componen los tres comunes. A más de éstos, el gobernador de Cataluña y todos los sujetos de quienes los tres comunes habían formado diferentes juntas y elegido personas para son consultar los puntos de mayor consecuencia*.¹⁴⁸⁵ La participació del conseller en cap, d'altra banda, està confirmada pel mateix Casanova, que ens diu que ell va votar a favor d'entrar en converses, però que la majoria va decidir no fer-les.¹⁴⁸⁶ És interessant veure com aquesta reunió, que clarament no era una conferència, fou qualificada de manera diferent segons les persones. Va ser d'aquesta junta de la qual sorgí la famosa resposta de les institucions a l'enemic del dia 6 de setembre:

“Els tres comuns s’han ajuntat y considerant la proposició feta per un oficial dels enemics, responen que no volen oir ni admetre cap proposta de l’enemic”.¹⁴⁸⁷

¹⁴⁸² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 445.

¹⁴⁸³ Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 300.

¹⁴⁸⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 347.

¹⁴⁸⁵ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, pp. 213-214.

¹⁴⁸⁶ Cfr. Castellví, F. *Narraciones...*, vol. IV, p. 446. Dels trenta assistents, només quatre (entre ells el mateix Casanova) eren partidaris de negociar. Castellví també va recollir la llista de tots els assistents. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 347. Aquesta junta, o una molt similar es tornar a reunir el dia 10 de setembre, a la qual assistiren també alguns generals de les tropes (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 228).

¹⁴⁸⁷ Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 301. Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 214.

Podem veure amb claredat que el fet que es parli que els “els tres comuns s’han ajuntat” no s’està referint a una conferència de comuns, sinó a una autèntica reunió dels oficials dels comuns. Sota aquesta perspectiva creiem que quan el dia 7 de setembre Castellví ens diu que *los tres comunes se juntaron mañana y tarde para deliberar sobre el comando de las armas*,¹⁴⁸⁸ una vegada Villarroel havia renunciat, s’està referint a una reunió dels oficials de cada institució i no a una autèntica Conferència de Tres Comuns, la qual aconsella les institucions, però no decideix res. D’igual manera, quan es parla de la *Junta de Gobierno* pensem que vol dir la vint-i-quatrena.¹⁴⁸⁹ No val la pena aprofundir més en les tipologies de reunions d’aquells dies. Està clar que la Conferència va estar activa fins la darrera hora. Ara bé, amb la documentació existent, no resulta possible determinar el nombre de reunions i exactament quins consells va donar als comuns. Més enllà d’aquest debat, de les línies precedents hi ha un altre element que cal destacar: l’acció mancomunada dels tres comuns durant aquells mesos. Oficialment la responsabilitat de la defensa i govern de Barcelona era competència del Consell de Cent, o almenys així havia quedat dibuixat al febrer de 1714. Però la multitud de juntes i consells diferents que es formaren en aquelles circumstàncies, les quals prenen les decisions finals, mostren com sempre que es va mantenir activa una representació dels tres comuns. De fet eren ells tres, i no el Consell de Cent en solitari, els que estaven portant a terme la direcció dels destins de Catalunya. La lectura atenta de la versió que ens dona Bruguera dels fets succeïts entre el 3 i el 6 de setembre de 1714 mostra amb contundència que eren el Consell de Cent, la Diputació i el Braç Militar els qui prenen les decisions, els quals estaven en contínua comunicació. De fet, en aquells moments no hi hagué cap divisió entre ells, cap institució actuà al marge de la resta, tot acord es prenia per consens.¹⁴⁹⁰ En els fons, ens adonem com tot i les noves formes, les dinàmiques institucionals que menaren fins a la Junta de Braços de 1713 i les que portaren a la resistència fins al 1714 eren essencialment les mateixes.

¹⁴⁸⁸ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 223. El mateix podem dir de les “reunions de comuns” dels dies 8 i 10 (Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 224 i 228).

¹⁴⁸⁹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 223.

¹⁴⁹⁰ Bruguera, M., *Historia...*, vol. II, pp. 210-224. La imatge que ens transmet aquest autor no resulta fàcil d’encaixar amb el pes tant important que se suposa que hauria assolit el Consell de Cent en el conegut cop d’estat de febrer de 1714.

III. PART
LA CONFERÈNCIA
ANALITZADA

Entrem ara de dret en l'estudi de la Conferència. Fins al moment hem intentat transmetre una idea de les seves principals actuacions i mostrar com el seu paper va ser clau en la vida política del país durant la primera dècada del segle XVIII. En aquesta tercera part, el nostre objectiu se centra en aprofundir en el coneixement intern de la Conferència i analitzar el seu funcionament i la seva significació dins el context institucional català. El fet que la Conferència evolucioni fins arribar a una certa estabilitat a partir de 1706, ens ajuda a entendre per què no resulta fàcil explicar-la. Hem dividit aquesta part en 3 diferents capítols que s'aproximen a vessants diverses de la Conferència. Cal tenir present que totes elles estan íntimament relacionades, i que resulta molt difícil entendre adequadament una, sense valorar la influència que exerceixen les altres sobre ella. S'ha procurat avançar progressivament cap els temes més complexos, de tal manera que aquests es troben en la part central. Primerament intentem mostrar el funcionament de les reunions dels comuns. En segon lloc tractem la qüestió de les facultats de la Conferència, és a dir, les capacitats que li atorgaren les institucions en el context polític del moment. En aquest apartat també incloem un estudi quantitatiu de l'activitat de la Conferència (nombre de reunions, distribució temporal, consells, deliberacions, documents, etc.), per tal de fer una valoració sobre el seu caràcter decisiu sobre l'actuació dels comuns durant aquells anys. Per últim recollim diferents aspectes ben relacionats amb les reunions dels comuns, però que responen a dinàmiques institucionals d'ampli abast temporal, de les quals la Conferència dels Tres Comuns no deixa de ser una manifestació més: la representativitat, la composició social, les valoracions dels contemporanis i els historiadors, les formes institucionals similars que s'havien produït amb anterioritat, etc. Tot plegat ens permet veure la Conferència des d'altres perspectives que completen i milloren el significat que tingué.

CAPÍTOL 6

EL FUNCIONAMENT

La dificultat de l'anàlisi de les conferències dels tres comuns es fonamenta sobretot en dues raons: primer per l'absència d'ordinacions i segon perquè la Conferència patí al llarg dels anys una evolució que féu que no tingués exactament els mateixos trets. La manca d'un reglament intern, que regulés el funcionament i delimités les facultats atorgades, condiciona notablement l'exposició de les següents línies. Del que hem dit fins ara es pot intuir que la Conferència va néixer, més o menys espontàniament, a partir de la tradició anterior de juntes entre dos comuns que cristalitzaren en la primera reunió de les tres institucions al 1697. En la documentació hi ha contínues referències al factor "tradició" per justificar que s'hagi d'actuar d'una manera o una altra. Gran part de les discussions que tingué la Diputació amb els altres dos comuns abans de les Corts de 1705, s'explicaven precisament perquè ambdós feien una lectura diferent de la tradició. Castellví reconeixia que la Conferència *era una pràctica antiquíssima aprobada y consentida de los soberanos por atrasados siglos*¹⁴⁹¹ tot i que ell l'associava a un tipus de reunió una mica diferent. En teoria, la constitució XVIII de les Corts de Carles III havia de regular el seu funcionament, en fixar-se unes pautes mínimes. Però la constitució deixava un ampli marge per la interpretació i només fixava les qüestions bàsiques per les quals els comuns s'havien discutit durant els anys anteriors. Aquest fet estigué agreujat per una certa evolució del funcionament de la Conferència, explicable en part per l'acció de les diferents causes de caire polític i social que la menaren a adquirir formats diferents per aconseguir una major eficàcia en la gestió dels afers.¹⁴⁹² En aquest sentit, s'ha de reconèixer que la Conferència de 1698 no era exactament igual que la de 1712, ja que enmig hi va haver un seguit de factors que la modificaren notablement. Vist així, les idees que seguidament exposarem no deixen de ser una abstracció o generalització confeccionada a partir dels fets, de l'actuació diària de la Conferència al llarg de més de 15 anys. La nostra tasca s'ha limitat a recollir els trets que es mantenen immutables i pensem que permeten identificar la Conferència com a tal. A tot això cal afegir dos apunts finals. Primer recordar que la informació que ens proporcionen les dades és limitada, i que per tant hi ha aspectes dels quals no resulta possible aconseguir un coneixement més exacte, com ara les persones que feien els vots

---

¹⁴⁹¹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 419.

¹⁴⁹² Per exemple, l'aparició de les conferències dels presidents dels Tres Comuns el 1709 es pot veure com un intent fracassat (perquè no va tenir continuïtat durant els anys posteriors) per aconseguir un sistema més àgil. L'existència d'ambaixadors de la Conferència és un tret únic i exclusiu de les conferències de 1698, tampoc tingué casos posteriors, possiblement perquè suposava reconèixer una excessiva autonomia a la Conferència.

dins la Conferència, els criteris que tenien els consellers per designar a una persona o altra per la reunió dels comuns, etc. En segon lloc cal dir que no resulta fàcil individualitzar tots els elements de la Conferència, ja que molts d'ells es troben íntimament relacionats entre si. Nosaltres ens hi hem esmerçat en fer-ho, però no estem segurs d'haver-ho assolit amb el rigor que es mereix el tema.

6.1. Un problema de conceptes: conferències, juntes i congressos

Una primera lectura dels textos, tant de la documentació oficial com de les obres dels memorialistes contemporanis, mostra una gran varietat en l'ús dels termes "conferències", "juntes" i "congressos". Són paraules prou habituals en el llenguatge ordinari però que sovint designaven realitats diferents i en ocasions contradictòries. Quan l'historiador s'endinsa en la recerca de "conferències" entre els manuscrits, té el perill de considerar que cada vegada que apareix el terme "conferència" aquest es refereix a una "Conferència de Comuns", la qual cosa està ben allunyada de la realitat. A la vegada darrere paraules com "juntes" o "congressos" s'amaguen realitats complexes que responen en el fons a autèntiques conferències de comuns, tot i que no se les anomeni així. La qüestió no és fàcil de treballar, ja que aquestes deficiències no són pròpies d'un autor (com ara Castellví), sinó que són extensibles als dietaris i llibres de deliberacions dels comuns. La consolidació de les conferències dels tres comuns a partir de 1697 no significa que desapareguessin els altres formats de reunions. L'any 1697 no va ser cap punt de ruptura. El que hi havia era una autèntica continuïtat de dinàmiques, amb l'aparició de nombroses tipologies diferents de reunions que fa difícil la seva codificació sota conceptes tancats i definits. Al llarg de les planes anteriors sempre hem parlat de conferències per referir-nos a les reunions dels comuns, però en alguns casos, per no complicar el relat més del necessari, hem obviat que a la documentació oficial aquella reunió no apareixia qualificada com a "Conferència". Per tant la nostra tasca no ha estat exempta d'un cert esforç d'interpretació, que considerem lícit i que respon a la realitat estudiada.

El primer punt és definir què entenem nosaltres per “Conferència de Comuns” (sense entrar a la discussió de si són dos o tres comuns). Tot i que ho desenvoluparem, avancem alguna de les conclusions d’aquest treball. Entenem per “Conferència de Comuns” la reunió de representants de les institucions catalanes entre elles, amb la finalitat d’assessorar al seu respectiu comú sobre com solucionar afers considerats greus que afecten a tota la comunitat i que requereixen una actuació uniforme de tots ells. Lògicament aquesta definició exigeix una explicació dels termes. Quan parlem de representants volem dir que aquests no poden ni ser oficials dels respectius comuns (és a dir, tenir un càrrec en ell), ni ser presents en la reunió en qualitat d’experts en la matèria (és a dir, els advocats no podien assistir si ho feien per ser advocats, però sí si era per ser membres del comú). Quan parlem d’institucions ens referim a les institucions de la terra, entenent per aquestes a la Diputació, Consell de Cent i Braç Militar, les quals representen els interessos d’amplis sectors socials i, en cert sentit, de tota la comunitat. Els altres aspectes (funció assessora, gravetat i uniformitat) els analitzarem més endavant, ja que ara no són necessaris per entendre el que exposarem.

Si ens endinsem en la problemàtica entorn els conceptes, veurem que la confusió de termes rau d’una banda en la utilització dels verbs conferir i conferenciar; i de l’altra en definir la realitat concreta que engloba el substantiu “Conferència”. El primer punt té una problemàtica més reduïda. Una primera lectura de la literatura institucional de finals de segle XVII ens mostra que en l’època no hi havia una distinció clara entre *conferir* i *conferenciar*. Formalment *conferir* volia dir reunir i comparar, però també *apersonarse*.¹⁴⁹³ En canvi, *conferenciar*, vol dir *tractar*, *conversar*, un significat que el diccionari de l’Institut d’Estudis Catalans concreta encara més per dir que significa “veure’s amb algú per consultar o discutir un assumpte determinat”.¹⁴⁹⁴ La noció de *conferirse* com *apersonar-se* la trobem, per exemple en un cas del 2 d’octubre de 1687, quan el dietari de la Ciutat constata que els Consellers han anat a *conferir-se amb sa excelència [el virrei] a son Palacio*.¹⁴⁹⁵ Però, la realitat documental, també mostra que això no sempre va ser ben bé així. Per exemple, al 1637, per tal d’oposar-se a les crides del rei per aixecar un terç sota el dret del *Princeps Namque*, el Braç decidia crear una junta amb la finalitat de *treballar i conferir los negocis*,¹⁴⁹⁶ i al 1677 considerava que la

¹⁴⁹³ Labernia, P., *Diccionari de la llengua catalana*, 2 vols., Espasa Calpe germans editors, Barcelona, 1864, p. 409.

¹⁴⁹⁴ *Diccionari Institut Estudis Catalans*, Publicacions Abadia de Montserrat, Barcelona, 1995, p. 461.

¹⁴⁹⁵ MNA, vol. XX, p. 295.

¹⁴⁹⁶ LLDBM, G-69, vol. I, fol. 182r.

millor solució d'un conflicte radicava en *conferir amb lo Excel·lentíssim duc de Medinaceli*.¹⁴⁹⁷ Al 1712 la mateixa Emperadriu Elisabet demanà als comuns que *nombrasen tres sujetos para conferir asunto de consecuencia*, tot referint-se a la retirada de les tropes angleses del Principat.¹⁴⁹⁸ En aquests casos, sembla clar que la utilització del verb *conferir* s'assembla més a la noció de *conferenciar*, en el sentit de discussió, que no pas d'*apersonar-se*. Lògicament que els textos parlin de *conferenciar* o de *conferir* no implica que hi hagi una Conferència de Comuns. Ambdós verbs foren utilitzats per referir-se a reunions d'un grup de persones, que en alguns casos sí que corresponien a conferències dels tres comuns, però no sempre. Així, que Castellví digui que durant les Corts de 1701, *el ministerio conferenciaba ocultamente sobre los privilegios de Catalunya*¹⁴⁹⁹ no implica en cap moment l'existència de conferències.

La situació es complica enormement quan ens endinsem en la qüestió del terme Conferència. A grans trets podem dir que es produeixen dos fenòmens diferents i simultanis: d'una banda la utilització d'aquest terme per referir-se a reunions que no són conferències dels comuns. De l'altra, que hi ha altres paraules, com "junta" o "congrés", amb les quals els documents es refereixen a realitats institucionals que són conferències de comuns pròpiament dites. Dins el primer grup trobem que hi ha una continuació de les conferències entre diferents institucions de la monarquia i les comuns. Així, per exemple, el 17 de desembre del 1707 el monarca demanava als diputats que per facilitar la solució dels abusos de les tropes semblava que "lo medi que més pot facilitar lo remey és una conferència de personas nomenadas per sa magestat i altres tantes per sas excel·lències fidelíssimes".¹⁵⁰⁰ De fet, totes reunions que des de 1711 fins al 1713 tingueren els representants dels comuns amb Vilana Perlas (i el comte de Stampa després), foren anomenades sempre "conferències", com ho reconeixia el mateix Consell de Cent al setembre de 1712.¹⁵⁰¹ Conferències també foren les reunions que tingueren durant els mesos de novembre de 1703 i gener de 1704 els representants del Consell de Cent amb els hereus de la Lleuda reial, per veure com compensar-los per l'extinció de l'impost. En aquella ocasió la Ciutat els proposà per solucionar-ho "tenir conferencias

¹⁴⁹⁷ LLDBM, G-69, vol. III, fol. 471r.

¹⁴⁹⁸ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III p. 422.

¹⁴⁹⁹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I p. 347.

¹⁵⁰⁰ LLDDP, N-270, fol. 74r.

¹⁵⁰¹ En aquella ocasió es parlava de "la primera conferència que en nom dels tres excel·lentíssims comuns tingueren los senyors don Felip Ferran, don Francisco Despujol i don Pau Ignasi Dalmasas ab lo il·lustríssim marquès de Rialp" (LLDCC, 1B, II, 221, fol. 220, document inserit).

per medi de personas per part de la present ciutat y de dits hereters respectivament”.¹⁵⁰² Amb el terme “Conferència”, en altres ocasions, es designà les reunions de persones de dos advocats per solucionar un conflicte entre la Reial Audiència i un comú, com ara les conferències que es produïren pel conegut cas de la multa que imposà Fortunat Parrella al 1709 sobre els consellers. El Dietari de la Diputació, constata com s’envia el síndic per “prendre hora per la conferència que lo doctor Pau Romà, ha de tenir ab dit don Fortunat Parrella per lo fet de la contrafacció insta la present ciutat de Barcelona”.¹⁵⁰³

Però el terme conferència també s’utilitzà per referir-se a realitats institucionals que no són pas reunions entre representants de corporacions diferents, sinó senzillament les mateixes reunions de cada institució. Al maig de 1705 el virrei Velasco, parlant de les reunions que tingué el Braç Militar on es decidí oposar-se a les seves mesures per reforçar les muralles de les ciutat, comentava que *los oficiales del Brazo Militar, después de diferentes conferencias en que se ha tratado de las fortificaciones que se estan haciendo, han pasado a embiar diversas embajadas (aunque secretas) a los comunes de la ciudad y Diputación*.¹⁵⁰⁴ Un any abans, referint-se a les reunions del Consell de Cent, el mateix virrei parlava que *con motivo de haverse hecho a la vela la armada de su magestad cesaron las conferencias de la ciudad en cuanto al modo de recibir al señor Conde de Tolosa*.¹⁵⁰⁵ Conferències eren també les reunions dels advocats als qui la Diputació encarregà veure si l’actuació de la Reial Audiència al desembre de 1700 era il·legal,¹⁵⁰⁶ o la novena que s’havia de constituir al febrer de 1704 per la formació d’una companyia Nàutica, tal com es fixava a les Corts de 1701-1702.¹⁵⁰⁷ Fins i tot la junta per fer el port franc al març de 1704 era anomenada simultàniament “il·lustre conferència” i “il·lustre junta” del port franc.¹⁵⁰⁸ Una terminologia també utilitzada per referir-se a les reunions de caire estatal i internacional. Conferències són moltes coses, tot sovint diferents entre elles. Conferències foren les conferències de L’Haia de 1712, les conferències de l’Hospitalet de 1712, les

¹⁵⁰² LLDCC, 1B, II, 212, fol. 377r. Altres referències es poden trobar als fols, 384v, 402r, i a LLDCC, 1B, II, 213, fols. 36r. El conflicte s’inicià a l’agost passat i ja aleshores s’havien tingut conferències.

¹⁵⁰³ DDP, N-108, fol. 324r.

¹⁵⁰⁴ AHN, leg. 2947, carta del 23 de maig de 1705.

¹⁵⁰⁵ AHN, leg. 466, carta del 12 de novembre de 1704.

¹⁵⁰⁶ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 234.

¹⁵⁰⁷ DDP, N-100, fol. 830.

¹⁵⁰⁸ DDP, N-100, fol. 840. La junta de teòleg creada per la Ciutat al desembre de 1704 també va rebre aquest nom (cfr. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 64v.) i també el Tribunal de Contrafaccions (cfr. AHN, leg. 659/1. Document sense data.).

conferències de Riswick de 1697 i les conferències de Munster al 1643.¹⁵⁰⁹ Si seguim el relat que fa Castellví veiem que l'autor identifica coses molt diferents amb aquest terme, i ens parla que al gener de 1701, en saber l'emperador Leopold d'Àustria que el successor al tro d'Espanya era el futur Felip V *convocó el Consejo, que llaman conferencia*.¹⁵¹⁰ Una mica abans, el mateix Castellví ens parla del *gabinete o conferencia*¹⁵¹¹ dels ministres de l'Emperador. Fins i tot per referir-se a les reunions del Consell Assessor de l'Arxiduc Carles, al 1712, enmig dels tractats d'Utrecht, es refereix a la *Conferencia o Consejo de Gabinete*,¹⁵¹² fent així identificació entre els tres termes mencionats abans.

La qüestió no és fàcil de dilucidar i la lectura de la documentació mostra una gran varietat en la terminologia que ens ha de portar a anar amb molt de compte a l'hora de dir què és cada cosa. Aquesta problemàtica es manté quan donem la volta al plantejament i fixem la nostra atenció en els diferents termes que són utilitzats per referir-se a les Conferències dels Comuns. Cal dir que en general la documentació normalment les reconeix com a tals, però això no sempre és així. En un bon nombre de casos, seguint una tradició anterior a 1697, la Conferència és anomenada com a “junta” o amb noms similars.¹⁵¹³ Així trobem com la Conferència sobre la composició del tribunal de Greuges al juny de 1702 encarregà als advocats un vot sobre l'afer. Aquests, en la seva deliberació, parlaven de “lo fet consultat per los senyors anomenats per la excel·lentíssima junta del molt il·lustre fidelíssim Braç Militar y de la excel·lentíssima ciutat de Barcelona”, i dins del mateix text, de les “juntas que dita Ciutat i Braç Militar tant repetidament tingueren ab los anomenats per los molt il·lustríssims i fidelíssims

¹⁵⁰⁹ Sobre les conferències de l'Haia vegeu Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 364. Sobre el Tractat de l'Hospitalet vid, MNA, vol XXVIII, p 154. Sobre la conferència de Münster de 1643 vegeu Fontana, J., “La guerra de successió i les constitucions de Catalunya: una proposta interpretativa”, dins, Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 13-29. La referència és a la p. 25.

¹⁵¹⁰ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 201.

¹⁵¹¹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 151.

¹⁵¹² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 361.

¹⁵¹³ No és aquest el lloc d'aprofundir en un tema que ens hagués agradat analitzar amb detall. Al llarg de tota la segona meitat del segle XVII, i fins i tot abans, s'observa una concomitància de significat entre els termes “junta” i “conferència”. Alguns exemples ens ho poden il·lustrar. Al 1687 es tenia al Consell de Cent una “Conferència o Junta de Teòlegs i Juristes” per decidir la legalitat o no dels canvis que estava aplicant la Ciutat en la moneda (cfr. MNA, vol. XX. p. 290); al maig de 1675, en un context d'amenaça d'un atac francès es tingué una “junta de Conferències” en la sala del Consell de Cent entre la Diputació i el Consistori (cfr. MNA, vol XIX, p. 233). El 28 de maig de 1672 s'havia produït una “Junta de Cavallers” a la Diputació amb l'objectiu de decidir els mitjans que s'havien de posar per evitar que entri a la ciutat una malaltia que s'havia detectat al comptat de Foix. Aquesta *Junta de Cavallers* estava formada per 3 cavallers del Consell de Cent i 3 cavallers de la Diputació (MNA, vol. XIX, p.67). Lògicament, això no demostra res, però sí que sembla una línia clara de treball que cal resseguir cap a anys anteriors.

consistori dels diputats”.¹⁵¹⁴ El fragment resulta interessant perquè, d’una banda, es refereix a la junta com “excel·lentíssima”, un adjectiu que normalment s’aplica a la Conferència, i de l’altra utilitza el terme “juntas” per referir-se a les reunions de novembre de 1701, les quals des del primer moment s’havien plantejat com una Conferència. La utilització del terme “junta” encara es perllongà molt en el temps. Al 1707 la junta de teòlegs reunida al setembre per decidir sobre la validesa d’utilitzar la plata de les esglésies per fer la remarca dels rals de vuit es negava a aplicar “lo medi proposat per la Junta elegida per los tres excel·lentíssims comuns”,¹⁵¹⁵ referint-se així a la Conferència. Més freqüent és trobar barreges dels noms. Precisament en aquest conflicte pels rals de vuit, la noblesa constata que havia rebut “la minuta de representació per al rey, nostre senyor, disposada per la Conferència o junta sobre la dependència dels rals de vuyt”.¹⁵¹⁶ Aquest doble joc de noms el trobem des de gairebé als començaments. Pel desembre de 1698 el Braç Militar parlava del que se havia “discorregut y premeditat en las repetidas juntas y conferencias” amb els altres comuns.¹⁵¹⁷ Per acabar-ho de complicar encara més, veiem com en el conflicte de protocol entre els comuns per l’assistència a la processó després del setge de 1706, la noblesa decidia escriure al rei ja que “en la junta de conferència no ha pres acort sobre lo puesto” que devia ocupar cada comú.¹⁵¹⁸ Un terme que, d’altra banda, ja havia utilitzat Velasco al 1704, el qual es referia a Bonaventura de Lanuza com el *presidente de esta detestable junta de la conferencia*.¹⁵¹⁹

Però aquests no foren els únics mots utilitzats per a referir-se a les conferències dels comuns. En ocasions, es percep una evolució clara dels termes dins del mateix context i els mateixos dies. Les conferències sobre els problemes per la composició del Tribunal de Greuges al 1702, són inicialment anomenades “juntas”. El 12 de juny els representants de la noblesa parlen de la “junta tinguda ab las personas te deputades la excel·lentíssima ciutat”,¹⁵²⁰ però tres dies més tard, el Dietari constata com “són vinguts a tenir conferencia las personas elegidas per la ciutat”.¹⁵²¹ El conflicte pel torp del

¹⁵¹⁴ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 178v.

¹⁵¹⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 309r.

¹⁵¹⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 267v.

¹⁵¹⁷ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 678r.

¹⁵¹⁸ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 508.

¹⁵¹⁹ AHN, Estado, leg. 272, exp. 46.

¹⁵²⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 407r.

¹⁵²¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 417v.-418r. En aquest cas, a més, s’afegeix que aquestes persones foren rebudes i “donat asiento y acompanyats en la forma acostumada”, la qual cosa és interessant, ja que ens indica que al 1702 ja hi ha una certa tradició en el protocol de les conferències.

veguer de 1703 és un altre exemple de les variacions possibles. El 14 d'agost al Dietari de la Diputació es parla de la “il·lustríssima Conferència de personas elegidas per part de la excelentíssima ciutat y per sas senyorias”, però poques línies més avall, trobem que es fa referència a elles com “las quals personas de dita il·lustríssima divuitena”.¹⁵²² Mesos abans, al desembre de 1702, la mateixa font es referia a la Conferència com “est congrés”,¹⁵²³ un terme que habitualment s'utilitzava per a la noblesa, però que també s'aplicava als altres comuns.¹⁵²⁴ De fet, en ocasions trobem que un mateix text es refereix a la Conferència amb termes diferents. Un bon exemple és el memorial que el Braç Militar imprimí a començaments de 1701 a Madrid per justificar les dificultats que havia tingut en acceptar la no aplicació de la vicerègia al novembre de 1700. En ell, la noblesa exposava amb detall l'actuació dels comuns durant aquells dies i parlava de la Conferència de diferents maneres. Primerament relatava com havia deliberat que es formés *una junta de personas elegidas por los tres comunes a fin de que confiriese, discurriesen y aconsejasen*, després diu que *haviendo formado la junta y tenido la Conferencia se resolvió...* i acaba parlant com *leídos ambos papeles en la conferencia de los tres comunes y platicada la duda se resolvió...*¹⁵²⁵ L'exemple il·lustra perfectament aquesta evolució del terme des de “junta” fins a “conferència” i mostra la confusió que hi ha en la seva utilització. Per si no queda clar aquesta possible confusió de termes, trobem que el 15 de maig de 1706, quan el sistema de conferències se suposa que ja està ben assentat, la noblesa encara es refereix a ella com “junta de conferencia”.¹⁵²⁶ En altres ocasions, els documents obvien tota referència explícita a la Conferència i utilitzen altres recursos per amagar la seva actuació. Possiblement el millor exemple d'això sigui el llibret *Escudo de la Verdad*, que com vàrem dir en el seu moment, va ser escrit per encàrrec exprés de la Conferència al 1699. Doncs bé, en tot el document mai es parla de la Conferència, sinó que fan digressions com ara *las operaciones hechos de conformidad*

¹⁵²² DDP, N-100, fol. 752. Cal dir que l'escriptura s'havia confós, ja que era una dotzena. D'altra banda, el context mostra amb claredat que es refereix a la Conferència i no a una junta assessora de la Diputació, les quals mai són anomenades amb l'adjectiu “excel·lentíssima”.

¹⁵²³ DDP, N-98, fol. 479r.

¹⁵²⁴ Josep Alòs considerava al 1706 que el Braç Militar era *un congreso de gravísima representación* (Gay Escoda, J. M., *El corregidor...*, p. 755). Semblantment, el 20 de febrer de 1711, el Braç Militar parlava del Consell de Cent com “excel·lentíssim i Savi Congrés” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1163). El Llibre de deliberacions del Consell, per la seva banda, recull una deliberació de la noblesa, datada el 21 de maig de 1713, en la qual es referia als tres comuns com “los dits tres excel·lentíssims congressos” (LLDCC, 1B. II, 222, fol. 127/1). Per si no fossin pocs aquests exemples, trobem també que al novembre de 1704, els advocats dels comuns en el seu veredict sobre si s'havia de trencar o no el jurament de *non revelando*, es referien a les reunions del Consell de Cent com “conferència y congressos” (LLDCC, 1B. II, 214, fol. 64. document inserit).

¹⁵²⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 282v.-284v.

¹⁵²⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 508r.

*durante la expugnación última de esta capital o que a la dirección y consejo de estos tres comunes deve Barcelona y todo el Principado los timbres gloriosos que ganó.*¹⁵²⁷

Aquesta complexitat semàntica ha fet que en alguns moments, ben pocs, hem considerat conferències a realitats que responen a aquest format, tot i que la documentació no arribi a anomenar-les d'aquesta manera. Aquest és el cas de les conferències sobre les guàrdies de la coronela i la de les esquadres nocturnes al 1704 entre la Ciutat i la noblesa o el de les conferències sobre la modificació de l'article 105 de les Corts entre la Diputació i el Consell de Cent al setembre de 1706.¹⁵²⁸ Tot i així, cal dir que els diputats en confirmen que “després de varias conferencias tingudas (...) ab las dos personas elegidas per part de la excel·lentíssima ciutat” s'havia pres una deliberació.¹⁵²⁹ El cas més extrem que hem recollit és el de les “confabulacions” que tingueren la Ciutat i la noblesa el 3 de desembre de 1702 per veure com coordinar la seva actuació per tal d'aconseguir l'obertura del Tribunal de Contrafaccions i solucionar el problema del Tribunal de Greuges.¹⁵³⁰ Tot i que el terme pot sorprendre, sembla clar que també foren autèntiques conferències, tant per la seva estructura formal (dues persones no expertes de cada comú) com per la seva finalitat (coordinar la actuació de les dues institucions). A tot això s'afegeix el fet que la utilització de “confabular” com a sinònim de “conferenciar” està confirmada per la documentació per a dates tant distants com poden ser 1702 i 1707.¹⁵³¹

Un tema en el que no hem aprofundit, perquè hem considerat que no ens hauria aportat una informació excessivament rellevant, és la utilització que fan els textos dels termes “Excel·lentíssima Conferència”, “Conferència dels Tres Comuns”, “Excel·lentíssima Conferencia dels Tres Comuns” o “Conferència dels tres excel·lentíssims Comuns”. *A priori* es podria pensar que potser existia una evolució en la utilització d'aquests termes per part dels comuns, de manera que a mesura que la

¹⁵²⁷ DDP, N-93, fol. 249 (document inserit).

¹⁵²⁸ Cfr. LLDC, 1B, II, 213, fol. 264v., i LLDC, 1B, II, 215, fol. 346r.

¹⁵²⁹ LLDDP, N-268, fol. 498v.

¹⁵³⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 569r. Altres raons que podríem afegir es basen especialment en el fet que el Llibre de deliberacions utilitza exactament el mateix llenguatge que la Conferència. Així, es parla de “donar principi a les confabulacions”, i de que la seva finalitat era perquè “se practiquen i premediten los expedients y medis que més pujan assegurar lo bon succés de esta importància i la uniformitat en las resolucions dels dos comuns”(fol. 568v.).

¹⁵³¹ El 8 de maig de 1702, el Braç Militar donava poder als seus representants en les conferències dalt referides per a “junt ab las de la present ciutat confabulen sobre dita subjecta matèria (...) per a que en vista de lo que confabularan, premeditaran i discorreran se puga passar a la formació y disposició del paper” (LLDC, 1B, II, 211, fol. 131r.). Cinc anys més tard, al setembre de 1707, trobem la reunió dels dos oficials del Braç Militar i dos de la Diputació per traduir al català la representació del rei sobre els rals de vuit. Segons recull el Llibre de deliberacions de la noblesa, en ella, les quatre persones “platicaren i confabularen lo negoci” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 284r.).

Conferència s'assentava a nivell institucional aquests termes s'utilitzarien d'una manera o altra. La sensació que tenim és que la realitat està ben allunyada d'aquest plantejament. Per exemple, l'expressió "Excel·lentíssima Conferència dels tres comuns", que potser és la forma més correcta per anomenar-la i la que indicaria una major institucionalització, apareix en moments ben diferents. La Diputació es refereix d'aquesta manera a ella el 6 de setembre de 1707 durant el conflicte pels rals de vuit,¹⁵³² però també el Consell de Cent ho havia fet el 9 de juliol de 1704 en la qüestió de l'afer Pallejà¹⁵³³ i el Braç Militar al maig anterior.¹⁵³⁴ De fet, l'expressió es troba present des de bon començament. El 30 de juny de 1699, la noblesa ja considerava la possibilitat que una representació per la rei fos feta "per la excel·lentíssima conferència dels tres comuns",¹⁵³⁵ i mesos abans (desembre de 1698) parlava de "La Conferència dels tres excel·lentíssims comuns de la Diputació, Ciutat y present Bras".¹⁵³⁶ Aquesta expressió és exactament igual a la que s'utilitzava la mateixa Conferència per autoanomenar-se al gener de 1708, quan en un paper intern deia com "lo die 31 de desembre de 1707 en la conferència dels tres excel·lentíssims comuns tinguda en la sala del excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar...".¹⁵³⁷ El dietari de la mateixa Conferència, que com hem dit només recull les dades dels anys 1702-1703 (i no totes), s'autodefineix de manera habitual com "excel·lentíssima Conferència".¹⁵³⁸ En realitat, l'expressió està present des de la primera conferència que es tingué al 1698. El 13 d'octubre d'aquell any, el dietari de la Diputació, després de recollir minuciosament tot el protocol seguit durant la reunió, un cop acabada, comenta que "se nota que lo dit tractament ques donaven en si los senyors de la Conferència era de excel·lència".¹⁵³⁹

Ens podem preguntar per què l'adjectiu "excel·lentíssima" sol acompanyar al substantiu "Conferència". Des de Madrid tenien una opinió molt particular. Tot intentant esbrinar cap a qui anaven dirigides les cartes trobades a Josep Duran al 1704, varen considerar que una d'elles, que començava parlant de "excelentíssima", *es la que formó Duran para el común de la Conferencia, que por componerse en parte de los individuos*

¹⁵³² DDP, N-106, fol. 36v. Cal dir que concretament la Diputació parlava de la "Excel·lentíssima Conferència dels tres excel·lentíssims comuns".

¹⁵³³ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 173r.

¹⁵³⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 10r.

¹⁵³⁵ DDP, vol. IX, p. 1069 (document annex).

¹⁵³⁶ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 695 (document inserit).

¹⁵³⁷ LLDBM, 1B, II, 217, fol. 38v. (document inserit).

¹⁵³⁸ Vegeu per exemple els dies 11 de febrer de 1702 i el 31 de març de 1703, document nº 16.

¹⁵³⁹ DDP, vol. IX, p. 972.

*nombrados por la ciudad, se ha arrogado el tratamiento de excelentísima.*¹⁵⁴⁰ L'explicació pot tenir el seu sentit, ja que la Diputació i la noblesa normalment eren qualificades com “excel·lentíssimes i fidelíssimes”, mentre que el Consell de Cent era la “excel·lentíssima ciutat”. De fet podríem continuar la nostra digressió parlant d'altres termes utilitzats en diferents ocasions, com ara quan trobem referències als “tres excel·lentíssims magistrats” per parlar dels tres comuns¹⁵⁴¹ o quan es parla de la “il·lustríssima Conferència” en comptes de excel·lentíssima,¹⁵⁴² la qual cosa podria ser atribuïda, seguint el raonament dels jutges de Madrid, a la presència de la Diputació i el Braç Militar els quals són “il·lustríssims”. La veritat és que els termes es confonen, i tot i que “l'excel·lentíssima” es va imposar a altres adjectivacions, això no sembla que arribés a ser una norma tancada i unidireccional. El 8 de maig de 1704 trobem que el dietari de la Diputació parla de la “excel·lentíssima conferència dels tres comuns”,¹⁵⁴³ però quatre dies més tard, el 12 de maig, es refereix a ella com “il·lustríssima conferència dels tres comuns”.¹⁵⁴⁴ El Dietari de la Conferència mateix s'autoanomena indistintament amb o sense adjectiu. El 9 de gener de 1701 es diu que “se convocà y juntà la dita conferència”. Un mes després, l'11 de febrer, es recull com “Acordan las personas de la dita excel·lentíssima conferència aconcellar als excel·lentíssims senyors consellers...”; però cinc dies més tard es parla de “las personas de la present conferència seran anomenadas per los senyors presidents”.¹⁵⁴⁵ L'exemple més extrem, però, ens el proporciona el Llibre de deliberacions del Consell de Cent, el qual en un mateix dia (8 de maig de 1703) parla a la vegada de la “excel·lentíssima Conferència de dos comuns” i de las “personas de dita Conferència”.¹⁵⁴⁶ Ben entès, el tema restava obert a les circumstàncies del moment i no s'arribà a imposar una adjectivació monolítica.¹⁵⁴⁷

Més enllà del terme utilitzat “conferència” o “junta”, el que ens interessa analitzar és una realitat que va néixer el 1697 i que determinà l'actuació dels comuns de Catalunya durant els anys de la Guerra de Successió. Certament aquestes precisions en

¹⁵⁴⁰ AHN, Estado, leg. 272, exp. 46. Cal dir però que els jutges que analitzaven els documents no hi estaven completament segurs, ja que la carta estava inconclusa.

¹⁵⁴¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 147v.

¹⁵⁴² DDP, N-101, fol. 876r.

¹⁵⁴³ DDP, N-101, fol. 857r. bis.

¹⁵⁴⁴ DDP, N-101, fol. 857v. bis.

¹⁵⁴⁵ DC, 9 de gener de 1701 i 11 i 16 de febrer de 1701.

¹⁵⁴⁶ LLDCC, 1B, II, 212, fol. 180v.

¹⁵⁴⁷ De fet, el terme “excel·lentíssima” era utilitzat per a multitud d'instàncies polítiques diferents i no exclusivament per la Ciutat. Només un exemple paradigmàtic: la Junta General de Braços de 1713. El 30 de juny el Consell de Cent parlava textualment de la “convocatòria General dels tres excel·lentíssims Brassos” (LLDCC, 1B, II, 222, fol. 163v.).

els termes utilitzats resulten necessàries a l'hora d'aproximar-se a la documentació, i el fet mateix que no sempre hi hagi una uniformitat absoluta en la seva designació demostra precisament el caràcter evolutiu que tingué la Conferència. En aquest sentit cal veure que molts dels exemples que hem recollit són posteriors a les Corts de 1705-1706, quan en teoria es "regulà" el funcionament de les conferències. Els fets demostren que tot i així, amb posterioritat a aquesta data, encara hi hagué ocasions amb que fou designada com a "junta", sense que això li tregui facultats i significació a la seva funció. Tenir clar aquests conceptes és necessari però no suficient, ja que són el preàmbul per explicar altres facetes molt més complexes.

6.2. La convocatòria

El 20 d'agost de 1698 el protector comunicava al Braç Militar que una junta especial havia trobat el llibre d'un monjo francès anomenat "mesier Le Gendre" on es criticava l'actuació de la burgesia i el poble de Barcelona durant el setge de l'any anterior. Davant aquest fet tant greu, que atemptava contra l'honor dels catalans, la junta aconsellava a la noblesa que:

"havent corregut vostra excel·lència tant uniformement ab la excel·lentíssima ciutat de Barcelona en totas las ocasions, i senyaladament en lo dit siti (...) Ha aparegut a la junta que en consideració que la excel·lentíssima ciutat es també interessada en lo negoci podria vostra excel·lència demanar conferència a la ciutat elegint personas vostra excel·lència per sa part y convenint en ella la ciutat se discorregués per la conferència lo que aparexeria ser mes convenient obrar-se en lo fet referit ab report a vostra excel·lència per a que vostra excel·lència després, ab intel·ligència del que se havia discorregut i tractat en la conferència passes a deliberar lo que li aparexerà més del garbo de la noblesa i crèdit de la nació.¹⁵⁴⁸

---

¹⁵⁴⁸ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 644r.

El text és interessant perquè mostra com ja des dels inicis s'havia fixat tota una sèrie de condicions necessàries perquè hi hagués conferències. En primer lloc calia que es produís un fet extern greu, que afecta a una comunitat d'interessos i que exigeix una actuació conjunta per part dels comuns (el llibre de Le Gendre), per a la qual es considera que la solució adient per aquest problema és una reunió dels comuns a través de persones nomenades (“elegint personas”) les quals tenen com a finalitat discutir la solució més adient (“discorregut i tractat”) i fer un paper en escrit. Aquest tindrà que ser retornat a cada comú (“ab report”) perquè allí es prengui la decisió última, que serà la de “més del garbo de la noblesa i crèdit de la nació”. Tot i que la Conferència evolucionà amb el pas dels anys, aquests elements es mantingueren inalterables al llarg del temps, i sobre aquests elements parlarem ara. Per exposar-ho hem considerat que potser la millor forma era fer el seguiment d'una Conferència fictícia de principi a fi, des de la seva convocatòria fins a la seva supressió.

Què és necessari perquè hi hagi una Conferència? Primer de tot s'ha de produir un conflicte que sigui suficientment greu perquè un comú consideri que per solucionar-ho cal l'actuació conjunta de diverses institucions. En la part dedicada a la història de la Conferència ja hem vist quin mena de conflictes podien ser: des de qüestions de gran entitat com la vicerègia, l'expulsió d'Arnald Jäger o la defensa de la ciutat davant el setge, fins a qüestions de caire menor com podien ser els conflictes pel protocol, la solució del port franc o la finalització de les esquadres nocturnes. Però perquè es produeixin conferències, és necessari que un comú les convoqui. Ho pot fer qualsevol dels tres comuns. Això vol dir que la Conferència no és un organisme dependent d'una institució, com ho podien ser les Juntes de Braços de la Diputació o les vint-i-quatreenes de guerra del Consell de Cent. No és monopoli de ningú, sinó que exigeix el comú acord dels tres. Així va ser com s'acabà definint la Conferència, però als seus inicis no va ser ben bé d'aquesta manera.¹⁵⁴⁹ Però aquesta possible via fou avortada amb les conferència sobre el trop al veguer. El següent quadre recull la llista de les Conferències que es celebraren entre 1698 i 1714 tot indicant de qui va ser la iniciativa en la convocatòria.

---

¹⁵⁴⁹ Els conflictes de la Ciutat i Braç amb la Diputació durant els anys de Felip V, s'han de veure sota la clau d'una lluita entre ells per fer de la Conferència un instrument al seu favor. De fet, com tindrem ocasió de veure, les Conferències de 1701-1703 (fins al juny), van estar d'alguna manera sotmeses al control del Consell de Cent. Per exemple, durant aquells anys es produïren en algunes ocasions reunions entre la Conferència i els consellers, com ara el 18 i el 28 de març de 1703 (cfr. DC, 21 de març i 30 de març de 1703).

Quadre 11

La iniciativa en la Conferència dels Tres Comuns

	Data	Tema	Iniciativa
1	13.10.1698	Defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	BM
2	11.11.1700	Acceptació de la vicerègia	BM
3	06.01.1701	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	CC
4	16.02.1702	Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	BM
5	11.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger (la Conferència dels tres comuns)	DP
6	17.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger (la Conferència dels dos comuns)	CC
7	13.08.1703	El torp al veguer del braç militar	CC
8	14.11.1703	Sobre la armada enemiga	BM
9	13.06.1704	Organització de la coronela i les esquadres després del setge	CC
10	01.07.1704	Sobre Honorat Pallejà i les contrafaccions pendents de solució	CC
11	13.11.1704	Obrir el tribunal de contrafaccions	BM
12	23.10.1705	Peticions de Carles III després del setge.	CC
13	04.04.1706	Setge de Barcelona	BM
14	09.10.1706	Sobre el port franc	DP
15	15.10.1706	Sobre la creació d'un cos de milícies dels regnes de la Corona d'Aragó	BM
16	02.02.1707	Sobre els perills d'una invasió	DP
17	09.05.1707	El protocol a seguir en els oficis eclesiàstics quan hi és present el rei	DP
18	26.05.1707	Sobre la situació militar del Principat	BM
19	28.07.1707	Sobre els reals de vuit	CC
20	23.03.1708	Manera d'asseure's en les funcions eclesiàstiques en presència del rei	BM
21	10.05.1708	Entrada de tropes enemigues	CC
22	14.06.1710	Obertura del tribunal de contrafaccions per l'afer de Jeroni Alabau	DP
23	28.07.1710	Sobre el port franc	DP
24	01.08.1710	Sobre el jurament de la reina	CC
25	03.12.1710	Sobre entrada de tropes enemigues per Girona	CC
26	23.06.1711	Publicació <i>Epítome</i>	CC
27	01.09.1711	Sobre la marxa del rei i la venda dels drets reials	CC
28	19.04.1712	Sobre Santa Eulàlia	CC
29	13.07.1712	Escriure cartes al marquès de Montnegre	BM
30	13.01.1713	Taula i banc	DP
31	23.10.1713	Defensa de la capital i afers derivats	CC
32	02.02.1714	Conflicte entre la divuitena i la Diputació	CC

Font: LLDBM, LLDCC, LLDDP, DDP, MNA.

Nota: Inclouem aquí les conferències d'octubre de 1713, les quals no estan recollides a la base de dades perquè desconexim els seus membres. Lògicament posem aquí les conferències de les quals sabem de qui va ser la iniciativa.

Com podem veure, a l'hora de la veritat s'observa que la convocatòria de la Conferència va ser un recurs prou utilitzat per cadascú dels comuns. El Braç Militar les va demanar en 10 ocasions, la Diputació en 7 i el Consell de Cent en 15. Percebem una major activitat de la noblesa durant els primers anys i que la Diputació va ser més activa a partir de 1705, però la diferència és poc rellevant. Allò interessant del quadre és que mostra que la Conferència era realment un instrument al servei dels tres comuns i tots ells la van utilitzar en nombroses ocasions, de tal manera que difícilment es pot parlar de monopoli per part d'un o altre comú. A la vegada, s'ha de reconèixer que el quadre presenta també les seves limitacions. Una cosa és saber qui va demanar per primera vegada la convocatòria de la Conferència i una altra de ben diferent és considerar qui tenia la iniciativa en els afers nous que s'hi afegien a una reunió dels comuns. Per exemple, la Conferència sobre l'entrada de les tropes enemigues a Girona al desembre de 1710 va ser iniciativa dels consellers, però aquesta Conferència també va tractar la qüestió dels abusos de les tropes, una decisió a la que inicialment la Ciutat s'oposà, tal com vàrem explicar en el seu moment. D'altra banda, hi ha episodis en què la documentació no ens permet saber exactament de qui va ser la iniciativa, com pot ser el cas de la Conferència convocada a petició de la reina al setembre de 1712.¹⁵⁵⁰ Però aquests casos representen una part molt petita dins el conjunt. En altres ocasions eren les juntes inferiors dels comuns les que demanaven a la seva institució la convocatòria de la Conferència, com ara a l'agost de 1698.¹⁵⁵¹ Semblantment, el 7 de juliol de 1704, enmig del conflicte per Honorat Pallejà, era una sisena del Consell de Cent qui aconsellava “cometre la formació de la representació y cartas per dit effecte fahedoras (...) a la excel·lentíssima conferència dels tres comuns”.¹⁵⁵² En altres ocasions, la iniciativa podia ser fins i tot de la mateixa Conferència la qual informava als comuns de l'existència de nous conflictes i els instava a que deleguessin poder necessari als seus representants per tractar sobre ells. El 6 de maig de 1703 advertia als comuns que “per los senyors doctors de la Reial Audiència del present Principat son estatadas fetas algunas ordinacions com manaments als notaris (...) lo contengut en las quals com també lo fer-se i ordenar-se

¹⁵⁵⁰ Tampoc considerem, per exemple, les conferències que no es varen convocar, perquè un comú no estigué d'acord, com ara les de la nova planta de govern de 1702, les demanades per la noblesa per les places vacants al Consell de Mallorca o les de la remarca de moneda al 1709. Tampoc es valora els augments del nombre de membres de la Conferència. En si mateix aquests elements poden tenir el seu interès, però cal reconèixer que tampoc modificarien substancialment la conclusió, fora del fet d'augmentar la presència del Braç Militar.

¹⁵⁵¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. V, fol. 644r.

¹⁵⁵² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 173. Vegeu també LLDBM, 1B, II, 213, fol. 254v. (document inserit).

aquella se creu contra a las disposicions de las Generals Constitucions”,¹⁵⁵³ i demanava als comuns que s’informessin del que havia succeït perquè una vegada tinguessin notícies “sien reportades a la present conferència perquè en vista de son contingut se passe a practicar, premeditar y tractar lo fahedor”.¹⁵⁵⁴

La convocatòria de la Conferència es feia a través d’una ambaixada d’un comú als altres dos, els quals podien estar conformes o rebutjar la petició. El caràcter d’aquestes convocatòries podia ser molt variat, però el que sempre quedava clar és que la Conferència era convocada per solucionar un tema concret. Això implica que la Conferència no era una institució permanent i estable, sinó que la seva duració estava vinculada a la fi del conflicte per al qual s’havia convocat. Emmanuel Mas ho deixava ben clar. La Conferència que es convocà al desembre de 1702 sobre l’afer Jäger havia de durar “fins a tant se acabassen las dificultats que contínuament se suscitaven acerca de la prossecució de dit tribunal [de contrafaccions]”.¹⁵⁵⁵ Això va donar lloc en algunes ocasions a enfrontaments entre els comuns per definir què podia i què no podia tractar la Conferència. Un d’aquests es va produir a les conferències de desembre de 1710. La Conferència l’havia convocat el Consell de Cent per tractar només sobre el perill de Girona.¹⁵⁵⁶ En la deliberació que la reunió dels comuns féu el 29 de gener de 1711, quan la Ciutat ja havia caigut a mans dels enemics, va aconsellar als comuns que fessin una representació al rei demanant que tingués cura d’evitar els abusos de les tropes reials amb els naturals. El Consell de Cent s’hi oposà al consell dels comuns, ja que considerava que “La excel·lentíssima Conferència solament tenia comés lo fet del siti de Gerona y sos dependents i emergents” i acusava als representants dels comuns d’abús de poder, ja que no era “propi de la obligació de dita Conferència pervenir los inconvenients poder resultar de tals operacions contra la quietud pública (els abusos de les tropes)”.¹⁵⁵⁷ La Conferència aleshores reculà i va modificar la seva deliberació tot dient que considerava que els abusos de les tropes era una conseqüència directa de la pèrdua de Girona. És amb aquest matís que els consellers acceptaren continuar les conferències. Altres conflictes produïts per causa del tema que havia de tractar la Conferència podrien ser el de l’honor dels catalans, quan la Diputació es negà a costejar

---

¹⁵⁵³ DC, 6 de maig de 1703.

¹⁵⁵⁴ DC, 6 de maig de 1703.

¹⁵⁵⁵ Mas, E., *Diari...*, p. 205.

¹⁵⁵⁶ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1035v.

¹⁵⁵⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1137r.

al publicació d'un segon llibre,¹⁵⁵⁸ o el de la vicerègia de 1701, quan els diputats consideraven que “la elecció de medis per exir al reparo de contrafacció”¹⁵⁵⁹ era una competència seva i no de la resta de comuns. Semblantment, la Conferència es podia convocar per un tema, però al llarg del seu desenvolupament es podien afegir altres problemes o conflictes, no necessàriament relacionats amb el primer. Per exemple, la Conferència sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència de gener de 1701 entre els dos comuns, també va tractar sobre el jurament del Virrei Palma i la no aplicació de la vicerègia; la Conferència sobre la armada enemiga de octubre de 1703 també va tractar sobre la modificació del testament de Carles II, el setge de 1704 i, sense la participació de la Diputació, sobre les persecucions de Velasco, el conflicte provocat per Honorat Pallejà i les contrafaccions pendents. La Conferència d'octubre de 1705 es va reunir inicialment per donar resposta a la carta d'onze punts enviada per Carles III, però després també tractà sobre el préstec, la lleva de soldats, el jurament del rei i l'aprovació de la Junta Reial. Aquests temes es podien afegir, lògicament, a iniciativa de qualsevol comú.

Una vegada s'havia fet la convocatòria de la Conferència els altres comuns responien acceptant o no la convocatòria. Un exemple dels molts que podríem recollir. El 9 d'octubre de 1706 el Consell de Cent acceptava fer una Conferència per parlar sobre la creació de l'exèrcit unit dels tres regnes de la Corona d'Aragó. La deliberació mostrava com “attés que lo fet proposat és negoci grave i de tota premeditació, (...) y que los excel·lentíssims y fidelíssims senyors diputats i oïdors militars y excel·lentíssims y fidelíssims bras militar, se judica ab igual o major interès que la present ciutat, (...) Que perço per part de la present ciutat se assentesca com lo present consell assenteix, en què las instàncias fetas per los dits diputats del regne de Aragó y jurats de la ciutat de Çaragoça se conferencien y tracte ab las personas que per los excel·lentíssims y fidelíssims senyors diputats i Braç Militar seran anomenadas”.¹⁵⁶⁰ El text mostra clarament com el comú accepta la demanda feta ja que es considerava que era una qüestió greu que afectava a tots. No totes les deliberacions justificaven amb tant detall les raons per adherir-se. Els mateixos consellers, el 1711, acceptaven les conferència amb el Braç Militar per redactar les cartes al marquès de Montnegre dient que “se adheresca y conforme (...) al deliberat per dit excel·lentíssim protector y oficials del

---

¹⁵⁵⁸ Recordem com els assessors de la Diputació es negaven a pagar el llibre perquè “dits capítols de Cort” els impedien “lo poder concórrer al respecte desitjava en lo negoci referit” (DDP, vol. IX, pp. 1105-1106).

¹⁵⁵⁹ LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 203v.

¹⁵⁶⁰ DDP, N-104, fol. 387/1.

excel·lentíssim Braç Militar en orde a obrir conferències sobre dit assumpto”.¹⁵⁶¹ L’acceptació per part dels altres comuns era un element important, perquè en el rerefons hi havia una qüestió de bona entesa entre ells, en un context on les discussions eren ben freqüents. És per aquesta raó que l’11 de desembre de 1702, per exemple, trobem que la divuitena de la Diputació donava “la enorabona a sas senyorias fidelíssimas del felis temperament havien pres estats dependèncias”,¹⁵⁶² en referència a l’acceptació de les Conferències sobre Arnald Jäger, per part de la Ciutat i de la noblesa. Com sabem, dies abans, els dos comuns havien criticat durament els diputats per no haver posat tots els mitjans en l’obertura del Tribunal de Contrafaccions. De fet, durant els primers dies de desembre, els dos comuns havien tingut les mencionades “confabulacions”¹⁵⁶³ per mirar de forçar als diputats a canviar d’actitud. L’obertura de la Conferència significava, *a priori*, un retorn a la cordialitat de les relacions.

Quan ja es tenia l’acceptació per part dels altres dos comuns, es procedia a nomenar de les persones que els representarien a la Conferència. Si està fora de dubte el paper decisiu que varen jugar les reunions dels comuns en els fets d’aquells anys, resulta necessari controlar les persones que hi podien tenir accés i els processos de designació. Quan Felip V va anul·lar les conferències ho va fer juntament amb uns decrets de desinsaculació, que intentaven privar als seus membres de participar en elles. Però la realitat era tota un altra. Els membres de la Conferència no estaven subjectes a la insaculació, sinó que eren designats nominalment per cada comú. En el cas del Braç Militar, això era responsabilitat habitual del protector, al qual la noblesa li atorgava poder per a “nomenar persones per a conferirho ab las que per forsa elegiran los comuns de la Ciutat i Diputació o altres de ells per a tenir conferències”.¹⁵⁶⁴ D’aquesta manera, el president del Braç Militar adquiria una gran importància, ja que podia seleccionar l’orientació política dels representants. Si relacionem això amb el fet que el càrrec era escollit per votació cada dos anys, ens adonem de l’alt grau d’autonomia que tenia aquesta institució respecte a l’hipotètic control que el rei hagués destijat tenir sobre el Braç. En el cas de la Ciutat i la Diputació sembla clar que eren els consellers i els diputats respectivament els que ho feien. Per al cas de la Ciutat de Barcelona, per

¹⁵⁶¹ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 173r.

¹⁵⁶² DDP, N-98, fol. 474v.

¹⁵⁶³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 569v.

¹⁵⁶⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 253r. Aquesta cita pertany al 10 de novembre de 1704. Altres referències on es pot trobar perfectament explicitada aquest nomenament per part del protector poden ser LLDBM, G-69, vol. V, fol. 648v. (29 agost 1698); DDP, vol. IX, p. 1786 (4 de novembre de 1700); LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 23r. (28 de febrer de 1707) i 504r. (10 de maig de 1708).

exemple, trobem que el consell plenari decidia l'11 de juny de 1710 que “sien admesas (...) las conferencias demandas per los dits excel·lentíssims i fidelíssims senyors diputats, donant facultat y poder al dits excel·lentíssims senyors concellers per anomenar igual número de personas que qual quiscun de dits altres dos excel·lentíssims comuns seran anomenadas”.¹⁵⁶⁵ Respecte a la Diputació els textos normalment parlen “las personas nomenadas per sas senyorias il·lustres”,¹⁵⁶⁶ tot referint-se als diputats.

És bastant clar que en aquests dos casos l'elecció era col·lectiva entre els oficials de cada institució, però els textos no ens permeten anar més enllà i desconexim si els possibles noms es proposaven i es votaven o si era el conseller en cap i el diputat eclesiàstic qui directament designaven a les persones. A vegades aquesta elecció no sempre es feia així. Per exemple, el 13 de novembre de 1704, els diputats convocaven una novena, i el “il·lustríssim y fidelíssim senyor diputat eclesiàstich, en veu de sos companys, és estat proposat de com lo il·lustríssim y fidelíssim consistori (...) quedaven anomenats per la conferència demanda per la excel·lentíssima ciutat junt amb lo il·lustríssim i fidelíssim Bras Militar”.¹⁵⁶⁷ Almenys pel que fa al Consell de Cent, hem trobat casos on els representats eren escollit per votació. Així, el 2 de gener de 1701, en plena discussió amb els diputats per l'afer de la vicerègia, els consellers decidien augmentar el nombre de persones de la Conferència, les quals havien de ser escollides “votant-se (...) per escrutini ad aurem secretari”.¹⁵⁶⁸ Però sembla que aquest recurs fou poc utilitzat.¹⁵⁶⁹ També hem trobat el cas d'unes conferències entre la Diputació i el rei per parlar sobre un possible avenç del donatiu, al desembre de 1707. En aquell moment l'elecció es féu “inseguint lo parer i consell de una novena de personas dels tres estaments per est negoci juntada”.¹⁵⁷⁰

El nombre de persones de la Conferència podia ser augmentat si les circumstàncies ho exigien. Nosaltres hem trobat 5 casos en què això es produí: al gener

¹⁵⁶⁵ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 213v. Una altra bona referència pot ser el cas del 19 de maig de 1707 (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 138v.).

¹⁵⁶⁶ DDP, N-100, fol. 792v.

¹⁵⁶⁷ DDP, N-102, fol. 75v.

¹⁵⁶⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 196r. Uns mesos abans, el 5 de novembre de 1700, també s'havien escollit els membres del Consell de Cent per a la Conferència “per escrutini ad aurem secretarii” (DDP, vol. IX, p.1786).

¹⁵⁶⁹ Realment només hem trobat tres casos similars, cap d'ells però referit a la Conferència. Un és l'elecció de Josep Sabastida per representar al Consell de Cent a les Conferències amb Vilana Perlas a l'agost de 1711 (LLDCC, 1B, II, 220, fol. 221r.). Un any després es feia el mateix amb Pau Ignasi Dalmases (LLDCC, 1B, II, 221, fol. 210r.). L'altre cas és el d'unes conferències amb representants de la reina per parlar de l'ordre públic. Els tres representants de la Ciutat varen ser escollits *ad aurem secretary* (LLDCC, 1B, II, 221, fol. 133r.).

¹⁵⁷⁰ LLDDP, N-270, fol. 74v.

de 1701 en la qüestió de la vicerègia,¹⁵⁷¹ al gener de 1703 per l'afer Jäger,¹⁵⁷² al juliol de 1707 per la qüestió militar,¹⁵⁷³ al setembre de 1707 per la remarca dels rals de vuit¹⁵⁷⁴ i al novembre de 1714.¹⁵⁷⁵ La raó que justificava normalment aquesta decisió la recull Feliu de la Peña per a la primera ampliació de 1701: *por la gravedad de la materia de la qual pendía conseqüencias y libertad del Principado determinaron entreambos Comunes añadir tres sugetos más.*¹⁵⁷⁶ Semblantment, Emmanuel Mas, parlant de les Conferències de 1703, ens diu que “regonexent lo senyors consellers la gran ocurrencia y gravetat de negocis que cada die se anaven oferint a dits senyors [de la Conferència] avian convingut, ab lo dit Bras Militar nomenar tres més de cada comú, axí que tots junts venian a ser dotze”.¹⁵⁷⁷ Castellví afegeix que aquesta decisió també s'havia pres *a fin de premeditar más seguro acuerdo sobre lo que se debía emprender.*¹⁵⁷⁸ Queda clar que aquesta mesura es prenia quan les circumstàncies s'agreujaven i es considerava que si s'ampliava la base social de les persones que participaven a la Conferència, s'aconseguiria un consell més segur i ponderat. En realitat, cinc anys després, els arguments no havien canviat en absolut, tal com recull el Llibre de deliberacions del Consell de Cent, el qual demanava als altres comuns, el 14 de juliol de 1707, que “tinguen a be sils apareixerà augmentar lo número de personas que entrevenan i concorren (...) en ditas conferèncias atesa la gravetat conté en si lo expressat en dita carta”.¹⁵⁷⁹ Al novembre de 1713, l'argumentació es fonamentava en “los molts negocis se ocorran en ditas conferèncias”.¹⁵⁸⁰ Des d'aquesta perspectiva no ens ha d'estranyar la decisió que prengué la Conferència al maig de 1713 quan va demanar als comuns que creessin altres juntes per assessorar-la.¹⁵⁸¹ Però aquest no va ser l'únic argument. La necessitat de descansar per la intensitat de les tasques encomanades també va influir. Si més no al maig de 1713 la noblesa ho considerava així: “esser molt just que los comuns contribuescan en tot lo que de son major descans, consuelo y alívio de ditas personas [de

¹⁵⁷¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 196r.

¹⁵⁷² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 715.

¹⁵⁷³ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 191v.

¹⁵⁷⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 346v.

¹⁵⁷⁵ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 285v.

¹⁵⁷⁶ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 464r.

¹⁵⁷⁷ Mas, E., *Diari...*, p. 266.

¹⁵⁷⁸ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 413.

¹⁵⁷⁹ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 191v. La Diputació feia el mateix i apel·lava a “la gravetat del assumpto y lo quant importa premeditar-ho per aconseguir lo major acert” (LLDDP, N-268, fol. 667r.).

¹⁵⁸⁰ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 285v.

¹⁵⁸¹ El conflicte ja l'hem explicat abans. Vegeu LLDCC, 1B, II, 222. fols. 124 i ss.

la Conferència] que per ço se ajunten persones a dita Conferència en igual número que aparegués als altres dos comuns”.¹⁵⁸²

Alhora, aquests membres podien ser substituïts per diferents circumstàncies, que fins on hem pogut constatar mai van tenir a veure amb qüestions polítiques.¹⁵⁸³ La Conferència que s’obrí al maig de 1708 per l’entrada de tropes enemigues per Girona i Tortosa pot ser un bon exemple. Dels sis representants de la Diputació, tres van ser substituïts. El 19 de maig era substituït Francesc Montfar perquè “se troba impedit”,¹⁵⁸⁴ tres dies després ho era Josep Amigant, el qual “ha suplicat a sas excel·lències fidelíssimas lo tinguen per excusat per ocasió de trobar-se de present ab grandíssimas ocupacions”.¹⁵⁸⁵ Per si no fos poc, el 8 de juliol, Ivó Cassanyes (que actuava en lloc de Josep Amigant) i Josep Terré eren rellevats “lo primer per ser ausent de la present ciutat y lo segon per sas moltas ocupacions”.¹⁵⁸⁶ No sempre les raons foren impediments més o menys objectius. A les conferències de novembre de 1700, el Consell de Cent havia nomenat inicialment a Josep Terré i Granollachs, però abans que s’arribés a reunir fou substituït per Miquel de Pinós, ja que el primer havia manifestat “no gustar de acistir” a la Conferència.¹⁵⁸⁷ En altres ocasions els arguments podien ser per qüestions d’exigències personals. Així, a la Conferència de desembre de 1702 sobre l’afer Jäger, Lluís Soler, es va negar a assistir “per esser primer el vot del Consell de Cent”, la qual cosa era vista com una pèrdua de prestigi dels diputats enfront dels consellers. La Diputació el substituï per Francesc Sans.¹⁵⁸⁸ Tot i que no hem trobat escrit en cap lloc, és molt probable que per ser membre de la Conferència calia no estar en exercici d’un càrrec reial. Per exemple, Joan Baptista Reverter, que va ser un actiu membre de la Conferència abans de l’arribada de l’arxiduc (va participar en 9 de les 13 conferències anteriors a 1706), desapareix completament de les reunions en el moment que va ser nomenat jutge de la Batllia General per Carles III. Una altre: Joan Bonaventura Gualbes. Fins a 1706 va participar en 10 de les 15 conferències que hi hagué. A partir d’aquell any desapareix, justament quan va ser nomenat lloctinent del mestre racional.¹⁵⁸⁹ Però allò que ho fa gairebé segur és una substitució que es produeix el 24 d’agost de 1710 en

¹⁵⁸² LLDC, 1B, II, 222, fol. 127/3v.

¹⁵⁸³ Ens referim aquí al fet que les substitucions no es justificaven per arguments fonamentats en les opinions personals dels membres de la Conferència, sobre les qüestions polítiques.

¹⁵⁸⁴ LLDDP, N-270, fol. 137v.

¹⁵⁸⁵ LLDDP, N-270, fol. 139v.

¹⁵⁸⁶ LLDDP, N-271, fol. 154v.

¹⁵⁸⁷ DDP, vol. IX, p. 1235.

¹⁵⁸⁸ DDP, N-98, fol. 479r.

¹⁵⁸⁹ Brown, K., *Vida i obra ...*, p. 28.

la junta que Braç Militar havia fet per la qüestió dels rals de vuit. En aquella data, Francesc Sayol i Quarteroni era substituït i “no se li permet concorre en lo Braç Militar” perquè havia estat nomenat per Carles III, lloctinent del Batlle General.¹⁵⁹⁰ El seu lloc l’ocupà Felip Ferran. Igualment, trobem que Joaquim Vives era substituït per Fèlix Teixidor com a conseller ciutadà del Braç el 20 de març de 1709 en ser nomenat escrivà de manament del Consell d’Aragó.¹⁵⁹¹ Si els oficials reials no podien participar de les reunions dels comuns, lògicament tampoc podien ser nomenats per la Conferència.

Respecte a la composició social dels membres de la Conferència, voldríem fer ara dos apunts. El primer és que per part de la Diputació sempre es féu una nominació que respectés una representació igualitària del tres braços, de tal manera que hi hagués clergues, nobles i ciutadans honrats. Aquesta distribució no es manté en absolut pel que fa a les designacions de la noblesa i la Ciutat. En ambdós casos no sembla que es pugui establir un criteri de nomenament basant en qüestions de representativitat per estament. Sembla clar, això sí, que per participar de les conferències calia ser com a mínim ciutadà honrat o gaudint. Tot i que en alguns casos (pocs) també hem trobat a mercaders. Emmanuel Mas recull com els comuns procuraven enviar a la Conferència “personas de la major noblesa intel·ligència y zel, així de sa magestat com de la observança de las Constitucions y privilegis”, la qual cosa concorda bastant bé amb els perfils de molts dels seus membres.¹⁵⁹² Un memorialista borbònic anònim, destacava al 1706 que els comuns obrien les conferències *destinando cada uno perçonas de su satisfacció*,¹⁵⁹³ insinuant que l’elecció es feia a consciència i seguint uns criteris conformes amb les intencions que buscaven. De fet, la documentació oficial no fa sinó confirmar la impressió que les persones eren designades perquè es considerava que posseïen les virtuts necessàries per desenvolupar la tasca assessora que se’ls encarregava. El Consell de Cent parlava, el 8 de maig de 1703, de les persones de la Conferència “en las quals se concidera residir tota premeditació y censura”,¹⁵⁹⁴ i poc dies després, el 24 de juliol, no s’estava de dir com en elles “se regoneix residir tota intel·ligència y maduresa”, frase no molt allunyada de la d’Emmanuel Mas.¹⁵⁹⁵ Nou anys més tard, el 17 de setembre de 1712, la reina informava als comuns de la retirada de les tropes angleses. La reacció de

¹⁵⁹⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 261r.

¹⁵⁹¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 666v.

¹⁵⁹² Mas, E., *Diari...*, p. 518. Semblantment, el setembre de 1712, Vilana Perlas demanava als comuns nomenessin “personas de la major intel·ligència e integritat” per a unes conferències per tractar sobre la retirada de les tropes angleses. (LLDCC, 1B, II, 221, fol. 212, document inserit).

¹⁵⁹³ Fernández, M., “Espionatge...”, p. 245.

¹⁵⁹⁴ LLDCC, 1B, II, 212, fol. 180v.

¹⁵⁹⁵ LLDCC, 1B, II, 212, fol. 265v.

la Ciutat fou la següent: considerava que “dit paper és difícil y que necessita de medura reflexió a effecte de donar lo concell se requereix y que en las personas que concorren en la excel·lentíssima Conferència dels tres comuns (...) son todas las prendas necesarias per dit effecte”, per a la qual cosa se’ls hi encarregava a ells aquesta missió.¹⁵⁹⁶ Però no només era la Ciutat la qui parlava tan bé dels membres escollits per a les conferències. El 21 de maig de 1713, la noblesa feia una valoració global de l’activitat de la Conferència, i en ella parlava explícitament de “la cabal intel·ligència, prendas y aplicació dels individus que la componen”.¹⁵⁹⁷ Certament la seva elecció no podia ser aleatòria i es basava en part en les virtuts personals que es considerava residir en els membres designats. No era casualitat que en una de les últimes conferències que hem pogut constatar en aquest estudi, el 14 de febrer de 1714, la Ciutat lloés amb tota claredat “lo zel, vigilància y contínua aplicació ab que las personas que componan dita conferència se han dedicat en discórrer y aconcellar sobre los punts que lo ha aparegut convenir al públic benefici”.¹⁵⁹⁸

El nombre de representants que enviava cada comú va ser un dels temes que generà més discussions entre ells, ja que determinava el control de les votacions de la Conferència, a banda de tenir importants conseqüències a nivell de prestigi social. Normalment les Conferències estaven formades per 6, 9, 12 o 18 persones, i a partir de 1705 es va mantenir una representació igualitària entre tots els comuns, tal com establia la constitució XVIII de les Corts de 1705-1706. Per últim afegir que juntament amb la designació dels representants es feia una concessió de poder, delimitant i precisant minuciosament les competències que gaudien les persones anomenades.

6.3. Seu de les reunions i organització

Si bé el Consell de Cent es reunia al Saló de Cent, la Diputació a la Sala Sant Jordi i la noblesa a la sala dita habitualment de “Contrafaccions” o de la “visita”, la Conferència no tenia una sala pròpia per a reunir-se i les seves trobades es feren als mateixos llocs on es reunien els comuns. En una societat marcada profundament pel

¹⁵⁹⁶ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 227v.

¹⁵⁹⁷ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1.

¹⁵⁹⁸ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 68v.

protocol i l'etiqueta com a signes visibles de l'honor i prestigi personals, definir la sala on s'havia de tenir la Conferència va ser causa d'un profund enfrontament entre els comuns. La qüestió no era vanal, ja que des de la perspectiva protocol·lària, la petició de conferències suposava, d'alguna manera, demanar ajuda als altres comuns en la solució d'un problema. De bon començament sorgí una norma no escrita que els comuns acceptaren sense qüestionar mai. Aquesta es basava, com deia la Diputació el 13 d'octubre de 1698, en què era “lo costum que aquell qui demana conferencia va primer a la casa de qui és demanat”.¹⁵⁹⁹ Això sembla que sempre es mantingué tots i els canvis de les circumstàncies i de la Conferència. Sis anys més tard, el 13 de novembre de 1704, els diputats no s'estaven de recordar i deixar constància que la Conferència s'havia iniciat en la casa de la Diputació “per ser lo estil que qui demana va a casa del demanat”,¹⁶⁰⁰ i sis anys després, en començar les conferències sobre *l'Epítome*, per si algú no ho tenia clar, tornaven a insistir que es feia en la Sala Sant Jordi “per quan dita Conferència es estada instada y demandada per la excel·lentíssima ciutat”.¹⁶⁰¹ Una vegada iniciada la Conferència, el lloc de reunió es feia alternat entre les diferents sales dels comuns. Abans de la legalització de les conferències a les Corts de 1706 però, aquest sistema alternat es féu entre el Saló de Cent i el Saló de Sant Jordi, excloent al Braç Militar. Això és explicable per un tema d'interpretació diferent del fet de les conferències. Des de la perspectiva de la Diputació, les conferències es celebraven entre dos cossos: els dels representants dels diputats i els dels representants de “dita ciutat i bras militar, fent un cos”, tal com deien a l'octubre de 1698.¹⁶⁰² Amb la constitució XVIII de les Corts de 1706, canvià aquesta interpretació dels fets, i s'establí explícitament que les reunions dels comuns s'havien de dur a terme “fent cada un de dits tres comuns, un cos de per sí”.¹⁶⁰³ A partir d'aquell moment les conferències es feren alternadament entre les cases de les tres institucions, incloent ara a la noblesa.

¹⁵⁹⁹ DDP, vol. IX, p. 971.

¹⁶⁰⁰ DDP, N-102, fol. 76r.

¹⁶⁰¹ DDP, N-315, 24 de juny de 1711.

¹⁶⁰² DDP, vol. IX, p. 972. Pel setembre de 1703, aquesta exigència encara seguia ben viva. En aquell moment la Diputació acceptà tenir menys representants que els altres dos comuns junts, però no renuncià a l'exigència de que ells dos fessin un sol cos. Els diputats comunicaven als consellers que “condescendeix lo consistori en acceptar dita conferència ab menos número de personas, per lo que podrà vostra excel·lència manar avisar-lo de las que elegirà per sa part, junt amb lo molt il·lustre y fidelíssim Bras Militar, fent un cos” (MNA, vol. XXIV, p. 254).

¹⁶⁰³ *Constitucions, capítols y actes de Cort...*, constitució XVIII. Aquest tema és molt interessant i està íntimament relacionat amb la qüestió del poder i representativitat de cada comú dins la conferència. Per això serà objecte d'un anàlisi més detall en un apartat posterior.

Que aquest criteri alternat estigués vigent fins al final del període estudiat aquí ens ho demostra una referència del 20 d'agost de 1711. En aquella ocasió es constata l'existència de reunions entre si dels membres que representen els comuns en les trobades que tenen amb Vilana Perlas. En la junta que es reuní a la Diputació, el dietari constata que “se adverteix que son estats cumplimentats ab lo mateix modo i forma que se acostuma quan hi ha conferència en la present casa, y que dits cavallers han tingut la primera junta en casa de la ciutat, y tindran la altra en la sala ahont se junta lo bras militar. I després consecutivament se ajuntaran en la sobredita forma”.¹⁶⁰⁴ Aquesta dinàmica també es mantingué amb posterioritat. Al febrer de 1713, les reunions que celebraren entre si els representants dels comuns amb Stampa també es feien alternadament en la casa de cada comú.¹⁶⁰⁵ Això no vol dir que segons les circumstàncies es funcionés d'una manera diferent. Així, durant el setge de 1704, el Dietari de la Diputació constata com la Conferència es va reunir a “l'aula de lleis”.¹⁶⁰⁶ Semblantment al novembre de 1705, en decidir Carles III celebrar les Corts a la casa de la Generalitat, els diputats demanaren a la Ciutat que *estimarian que las conferèncias se tinguessin sempre en la casa de la Ciutat*, ja que estaven adaptant el Saló de Sant Jordi per rebre als braços.¹⁶⁰⁷

A l'hora de comprovar si aquesta teoria es complí en els fets, ens trobem amb la barrera infranquejable de les fonts, les quals no sempre ens proporcionen les informacions que desitjaríem. Com que no és possible conèixer la totalitat de reunions de la Conferència durant aquells anys, tampoc sabem si aquestes es varen reunir alternadament o no. A més cal afegir que en un bon nombre de casos sabem que hi va haver conferència, però en desconeixem el lloc. A l'annex 3 hem recollit totes les dades que hem trobat sobre aquest tema. Globalment tenim el lloc de reunió de 429 de les 517 conferències que hem trobat, el que representa el 81% de total. D'aquestes 177 es reuniren a la Diputació, 164 al Consell de Cent i 88 al Braç Militar. El que mostra clarament és que no hi havia un control monopolístic per part d'un comú o altre. El càlcul, caldria fer-lo més precís, ja que a la seu de la noblesa no es reuní fins el 1706. Des d'aquesta perspectiva, la igual distribució entre ells es fa més evident. Abans de 1706 hi hagué 55 reunions a la Diputació i 63 al Consell de Cent. Després de 1706, hi

¹⁶⁰⁴ DDP, N-315, 20 d'agost de 1711.

¹⁶⁰⁵ El 19 de febrer es reunien a la casa de la Ciutat, el 20 de febrer a la Diputació i el 24 al Braç Militar. Cfr. DDP, N-315, les dades assenyalades.

¹⁶⁰⁶ DDP, N-101, fol. 881r.

¹⁶⁰⁷ DDP, N-103, fol. 274r.

hagué 121 a la Diputació, 102 al Consell de Cent i 85 al Braç Militar. Aquestes xifres, però, només són vàlides a manera orientativa, ja que cal recordar que no tenim constatades totes les conferències que hi van haver, i que tenim 88 conferències de les quals desconeixem el lloc de trobada. Si fixem la nostra atenció en el fet de l'alternança del punt de reunió, veiem que la situació es complica una mica. Hi ha períodes on tenim perfectament registrada la cronologia de les reunions i l'alternança es veu a simple cop d'ull. Potser el més clar sigui les conferències de 1698-1699, però també es veu en les que tractaren sobre el tribunal de greuges al 1702, sobre l'armada enemiga i el setge (1703-1704), les de 1705, les del setge de Girona (1710-1711), les de la tardor de 1712 i les que van de març a juny de 1713. Enmig hi ha períodes on es veu també una alternança però que no sempre es compleix, de manera que hi ha casos on tenim dues o més reunions seguides a la mateixa seu, com ara les del torp al veguer, la creació d'un cos de milícies dels tres regnes o la dels rals de vuit. Aquestes irregularitats creiem que són explicables perquè enmig hi degué haver més conferències que les fonts no han recollit.

Una referència específica mereixen dos casos. D'una banda les conferències sobre la vicerègia de 1701, de l'altra, les del setge de 1706. Les primeres es van tenir totes (o almenys això és el que sembla), al Consell de Cent, i no hi hagué cap a la seu de la noblesa. Això es pot explicar perquè aquestes conferències tingueren una configuració especial, que les feia més semblants a un organisme assessor dels consellers que no dels dos comuns, tot i que també assessoraren a la noblesa. Respecte al setge de 1706, cal dir l'alternança de lloc es conservà des del 3 fins al 18 d'abril, moment en què els comuns es traslladaren a Sant Joan de Jerusalem per estar més protegits de les bombes. A partir d'aquell moment el dietari de la Diputació parla exclusivament de reunions dins la seva seu, tot i que és possible que en alguns casos hi hagués alternança.¹⁶⁰⁸ A més, s'ha de comptar amb altres factors, com poden ser les contradiccions i errors dels mateixos dietaris. Així, per exemple, el Dietari de la Diputació diu que el 28 de maig es reuní una conferència a la Diputació pel matí, però línies més tard diu que va ser al Consell de Cent;¹⁶⁰⁹ el 16 de juny de 1713 es reuní una conferència, que segons el Dietari de la Diputació fou al Consell de Cent, i segons el Llibre de deliberacions del Consell de Cent

---

¹⁶⁰⁸ Si suposem que hi va haver conferències diàries, és molt probable que l'alternança es mantingués almenys fins al mes d'abril. A partir del 30 constatem reunions diàries, de matí i tarda, que se celebraren totes a la Diputació.

¹⁶⁰⁹ DDP, N-101, fol. 870r.

fou a la Diputació.¹⁶¹⁰ A tot això caldria afegir altres errors en la fixació dels dies en què es celebraren conferències.¹⁶¹¹

El Dietari de la Diputació, i en ocasions també el del Braç Militar, recullen amb tota mena de detalls els protocol de trasllat dels comuns a la seu fixada i la manera d'asseure's. A l'igual que el lloc de trobada, el tema resultava molt rellevant, ja que tenia conseqüències en la posterioritat. En aquest sentit, el protocol que se seguí en iniciar-se les conferències de 1698 entre els tres comuns va tenir una gran importància, ja que passats quatre anys, encara es feia referències a ell. Tot i que és una mica llarg, recollim la descripció que féu la Diputació de la primera Conferència dels Tres Comuns del 13 d'octubre de 1698. El fragment comença dient que les persones del Braç Militar i de la Ciutat es trobaven a la casa del Consell de Cent, i que enviaren un veguer als diputats per preguntar si estaven a punt per començar la conferència. Aquests els digueren que sí. Aleshores,

“anaren per los carrer des de casa de la ciutat fins a la present casa en esta forma ab un veguer de la ciutat devant y quatra lacayos de dos en dos (...) [explica que les parelles estan formades per un membre de cada comú]. Las quals personas, anomenadas per dit ciutat y bras militar, fent un cos foren rebuts al cap de la escala de la present casa per lo secretari y escrivà major y demás officials de ella, y després a las portas del terreplé de la part de dins estaven aguardant las sis personas anomenadas per lo molt il·lustre i fidelíssim concistori de sas senyorias a hont després de haver-se fetas las degudas cortesias se posaren quiscun dels de la ciutat y bras militar, a ma dreta dels anomenats per sas senyorias en esta forma, so és lo dit don Joseph Terré a mà dreta del il·lustre abat de Santa Pau, y Joan Bonaventura de Gualbes a la dreta de fra don Anton Solantell (...) [segueix la llista de tots els llocs, guardant sempre el protocol, els de la Ciutat i Braç anaven al costat d'un de la Diputació], y axís anaren anaren per lo terreplé de la present casa fins a

¹⁶¹⁰ DDP, N-315, 16 de juny de 1713; LLDCC, 1B, II, 222, fol. 144/A .

¹⁶¹¹ Per exemple, Castellví en diu que hi hagué una conferència el 5 de novembre de 1700, mentre que la documentació oficial la recull el dia 7 (cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 210); Feliu de la Peña en diu que hi hagué una altra el 2 de gener de 1701, però els dietaris diuen que va ser el 4 (cfr. Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 464). Semblantment, el Dietari de la Diputació ens diu que el 20 d'abril de 1708 hi hagué una Conferència, però segon el Llibre de deliberacions del Braç Militar es produí quatre dies abans, el dia 16.

al primera porta de la sala del consistori que ix al surtidor més endins. Y en dita sala del consistori se sentaren en dos fileras de cadiras de vaqueta de moscòvia de una de las quals hi havia vuyt cadiras i en la altra sols sis, fora de dosser. (...) [Recull com a la filera de vuit s'assentaren els de la ciutat i Braç Militar] a la part de la finestra que mira al carrer sant honorat, estant d'espatllas a ditas finestras. Y a la sisena de la present casa a la squerra, a la part de las portas que donan al surtidor, més endins de allà ahon eran entrats, so és, primer los dos eclesiàstichs de espatlla ditas portas, y se posà la tauleta xica ab los tintes, després los dos militars y després los dos reals, estant també escriptori y campaneta devant la taula gran que està sota dosser entremitg del primer de la ciutat y de la Deputació”.¹⁶¹²

El fragment mostra la configuració de la Conferència com l'estructura de dos cossos. Això tenia també una manifestació externa, en el sentit que la mateixa processó dels membres de la Conferència fins la sala es fa en dues fileres, cadascuna de les quals representa cada cos, i que la reunió es feia també a través d'una estructura similar, amb dues fileres de cadires enfrontades on s'assentaven els dos cossos respectivament, havent-hi una tauleta petita enmig dels dos grups. Crida l'atenció la minuciositat a l'hora de fixar que les cadires estaven fora del dosser i d'esquena al carrer de Sant Honorat. Hi havia una consciència clara de la necessitat de deixar constància del fet. El 18 d'octubre es féu la Conferència al Consell de Cent i el Dietari torna a recollir amb minuciositat el protocol seguit. A partir d'aquell moment, aquestes dues reunions foren un referent ineludible per la Diputació a l'hora de *conferenciar* amb els altres comuns i els textos parteixen d'ells per comentar les modificacions fetes. Així, per exemple, el 22 de novembre s'introduïa una modificació. El protocol a casa de la Diputació era “lo mateix que lo dia XIII de dit mes de octubre (...) sols ab esta diferencia que los senyors anomenats per part de la excel·lentíssima ciutat i molt il·lustre i fidelíssim bras militar se asentaren interpoladament, so és primer Josep Terré, anomenat per part de la ciutat, després Joan Bonaventura de Gualbes, anomenat per part del present bras militar i axí los demás consecutivament interpuladament”.¹⁶¹³ La modificació implicava un reforçament de la idea que Barcelona i noblesa formaven un sol cos, a la vegada que es

¹⁶¹² DDP, vol. IX, p. 972.

¹⁶¹³ DDP, vol. IX, p. 985.

suggeria que ambdues institucions es trobaven al mateix nivell d'importància. Cinc anys després, al 14 de novembre de 1703, s'afegia que els presidents dels comuns de la Diputació i Ciutat “tenian una tauleta al mitx, a la del dozer ab cobertor de domàs carmesí y adrés ab campaneta” però que “lo demás se ha fet com ab las conferèncias tingudas en lo octubre de MDCXCVIII”.¹⁶¹⁴ No val la pena entrar a comentar totes les referències que hem trobat sobre el protocol i les petites modificacions que es feren. Només per mostrar com això es mantingué fins a final de període mencionem el cas de la Conferència de setembre de 1712, que fou la darrera que es convocà. En la primera reunió els diputats deixaven clarament dibuixat el protocol seguit. Es recull l'arribada i com foren rebuts pels representants dels diputats “anant de dos en dos, tenint a ma dreta los forasters” (la mateixa estructura que al 1698) i que la reunió es féu “en una tauleta petita ab dotze cadiras de vaqueta de Moscòvia a mà dreta i sis a la ma esquerra”(gairebé igual que al 1698).¹⁶¹⁵

Quan les reunions es feien al Consell de Cent o al Braç Militar, el protocol era essencialment el mateix però canviant alguns petits detalls. Així, la Diputació i el Braç no entraven junts a la casa de la Ciutat, sinó que primer anava el Braç Militar, el qual esperava als altres asseguts a la sala del Consell de Cent, i després arribava la Diputació.¹⁶¹⁶ Els representants d'aquesta,

“arribats a dita sala del Concell de Cent se assentaren axí mateix a ma dreta las sis personas anomenadas per sas senyorias al dit cantó de dita sala del Concell de Cent, seguidament, ço és, los dos eclesiàstics, los dos militars y després los dos reals y los de la ciutat y bras militar a la squerra interpolats, ço és primer lo cap eo president de las del bras y immediat a son costat lo cap eo president de las de la ciutat, y axís los demás, estant posada una tauleta petita ab tot lo adrés de escriure de plata y campaneta, arrimada a la part del presidents dels senyors de la sisena [de la Diputació], la qual tauleta estava entremitg del dit president dels anomenats per part del bras militar”.¹⁶¹⁷

---

¹⁶¹⁴ DDP, N-100, fol. 795v.

¹⁶¹⁵ DDP, N-315, 11 de setembre de 1712.

¹⁶¹⁶ Vegeu, per exemple MNA, vol. XXIII, p. 53.

¹⁶¹⁷ DDP, vol. IX, p. 975-976.

Podem veure que essencialment es respectaven els mateixos trets, una estructura de dos cossos, on la Diputació es situava en una banda i els altres dos comuns, interpoladament, a l'altra. Quatre anys després, al desembre de 1702 per l'afer Jäger, observem com el protocol no havia variat en absolut, i es constata que Ciutat i noblesa estaven asseguts "interpoladament", i enfrontats als diputats "estant posada una tauleta petita ab tot lo adrés de escriure de plata y campaneta (...) la qual tauleta estava entremig de dit president [de la Diputació] y del president dels anomenats per part de dit Braç Militar".¹⁶¹⁸ Respecte a les reunions al Braç Militar tenim menys informació, però tot fa pensar que no deuria variar excessivament. El 10 de setembre de 1698 es recollia el protocol seguit en les conferències amb la Ciutat anteriors a la participació dels diputats en elles. El representants dels consellers foren rebuts "a la sala de la porta grande de la Sala de Sant Jordi (...), los quals se sentaren al cap de taula se havia posada a la esquina de la pessa, que mira i fa cantonada qui va al call y ab banch de front, junt al doser gran. Y los nomentats per lo bras al altre banch, donant la ma dreta, tinter, polsera y campaneta als de la ciutat".¹⁶¹⁹ Com podem veure uns s'assentaven en cadires i altres amb bancs, però fora d'això trobem el mateix protocol en quant a fileres, taula, tinter i manera d'asseure's. En finalitzar la reunió, tant les fetes a la Diputació com al Consell de Cent o a la sala del Braç Militar, els representant marxaven seguint un protocol similar al que havien seguit en entrar. El Dietari de la Diputació ens dóna testimoni: "Y acabada dita conferència se disgregaren y se'n tornaren los senyors anomenat per la ciutat y bras militar, fent un cos. Y foran complimentat al tornar-se com al venir y des de lo cap de la escala de la present casa fins a cassa de la ciutat anaren ab la mateixa graduació que havian vingut".¹⁶²⁰ En ocasions també es recullen detalls d'hospitalitat, com ara que en fer-se fosc, "se'ls donà atxes, per entrar la nit".¹⁶²¹

Hem vist com el protocol respecta la uniformitat dels representants de cada comú. En aquest sentit hi ha un tema que en ocasions ha generat algun problema interpretatiu: l'existència del president de la Conferència. Al 1704, Velasco criticava a Bonaventura de Lanuza per ser el *presidente de esta detestable junta de la conferencia*,¹⁶²² fet que no és ben bé així. La Conferència tenia tres presidents, un per comú. Aquest era designat per cada institució en fer els nomenaments de representants i

¹⁶¹⁸ DDP, N-98, fol. 480v.

¹⁶¹⁹ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 653r.

¹⁶²⁰ DDP, vol. IX, p. 972.

¹⁶²¹ MNA, vol. XXIII, p. 53.

¹⁶²² AHN, leg. 272, exp.46.

exercia funcions de direcció i altres responsabilitats dins les conferències. Tot i que els llibres de deliberacions mai fan menció explícita en els nomenaments sobre qui és el president, la seva existència està perfectament demostrada des de bon començament.¹⁶²³ El 18 d'octubre de 1698 (la segona conferència d'aquell any), es va acordar que la decisió sobre la persona que hauria d'escriure el llibre en defensa de l'honor dels catalans “fos comés als presidents de las personas per los tres comuns per a entrevenir en esta dependència”.¹⁶²⁴ Tres anys més tard, el Dietari de la Conferència recull com “són estats servits los senyors presidents de la present Conferència dir i referir...” que el Consell de Cent havia de fer una ambaixada al Portantveus del General per obrir la vicerègia (8 de febrer de 1701).¹⁶²⁵ El 13 de novembre de 1703, el Dietari de la Diputació parla del protocol dels comuns, i recull que durant la Conferència “lo president de las personas anomenadas per part de la excel·lentíssima ciutat ha entregat al president de las personas de la Diputació, la deliberació del Consell de Cent”.¹⁶²⁶ En el llindar del final de la nostra història, el 9 de juny de 1713, trobem al Consell de Cent demanant que el “President de la excel·lentíssima Conferència per part de la present ciutat” informés al Consell en cas de produir-se novetats greus.¹⁶²⁷ Aquestes referències no treuen que en l'ordre de protocol i d'una possible representació externa, sí que hi hagués una precedència del president de la Diputació, que era l'eclesiàstic. Així, hem trobat que, l'11 de setembre de 1699, el Llibre de deliberacions del Braç Militar parla del “il·lustre don frare Joan Soler, abat de Santa Pau, meritíssim president de dita Conferència”.¹⁶²⁸ Aquesta referència ens ha de fer pensar que potser Velasco no anava tant desencaminat a l'hora de parlar del president de la Conferència, però d'això no s'ha de deduir pas que hi hagués un únic president o una estructura jeràrquica. Fora d'aquesta referència no hem trobat res més que ens demostrï que la figura d'un únic president anés més enllà d'una funció merament protocol·lària, que no responia a un exercici efectiu de la direcció.

De fet, les informacions que tenim sobre les funcions dels presidents ens confirmen aquesta impressió. Cal dir que no resulta fàcil saber exactament les competències que exercien dins la Conferència, ja que manquen les actes de les reunions

¹⁶²³ Pel que hem pogut comprovar, el president era la primera persona de la llista de persones anomenades. En la base de dades finals sobre la Conferència hem respectat aquest ordre en la mesura que les fonts ens ho han permès, cosa que ha estat la major part dels casos.

¹⁶²⁴ DDP, vol. IX, p. 975.

¹⁶²⁵ DC, 8 de febrer de 1701.

¹⁶²⁶ DDP, N-100, fol. 795v.

¹⁶²⁷ LLDC, 1B, II, 222, fol. 135v.

¹⁶²⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 40r.

i el Dietari de la Conferència tampoc ens dóna moltes notícies al respecte. Sembla que varen ser importants a nivell intern encara que evolucionaren amb el pas del temps. Una d'aquestes funcions que dóna la sensació que es mantingué invariable era mostrar als representants dels altres comuns els poders que tenien concedits per part de la seva institució i comunicar als comuns les deliberacions que havien fet.¹⁶²⁹ A les conferències de 1698-1699, els presidents adquiriren un gran protagonisme, ja que a ells se'ls va encomanar la tasca de decidir qui tenia que fer el llibre,¹⁶³⁰ els qui confeccionaren el memorial per al rei que enviarien els comuns,¹⁶³¹ els qui feren les cartes per a Darmstadt, per el rei, per a l'inquisidor General i per altres membres de la Cort.¹⁶³² Fins i tot arribaren a fer algunes ambaixades al virrei.¹⁶³³ A les conferències de 1701 aquestes responsabilitats en la redacció les delegaren en altres persones, ja que sabem que el 9 de gener i el 4 de febrer se'ls va demanar que anomenessin “quiscun dos personas de las que concorran en la present conferència de sas respectius individuos las quals sians servidas formar i disponer un paper”.¹⁶³⁴ A la vegada, també tenien la iniciativa en algunes decisions com ara suggerir a la resta de membres de la Conferència la deliberació que calia prendre. Així, el dietari recull com el 8 de febrer de 1701 “son estats servits los senyors presidents de la present conferència dir i referir que (...) per la major estabilitat i conservació de les Constitucions (...) sie suplicat per medi de ambaixada en escrit al molt il·lustríssim (...) Portantveus ...” que obrís la vicerègia.¹⁶³⁵ En altres ocasions, sembla que eren ells els responsables de nomenar les persones de les comissions subalternes de la Conferència. El 28 de maig de 1704, la Conferència delegava “la elecció de las personas que per part de esta ciutat ha de concórrer de las de la excel·lentíssima conferència per fer ditas embaixadas a la disposició dels excel·lentíssims presidents de dita Conferència”.¹⁶³⁶ A més, era a ells als qui els

---

¹⁶²⁹ Això són impressions que es fonamenten en algunes dades i en la dinàmica normal de les institucions, en les quals el president (tant el diputat eclesiàstic, com el conseller en cap o com el protector) comunicava la proposició inicial de cada reunió, informava també de les cartes rebudes i responia en nom de tots les oficials a les ambaixades que feien els altres comuns. Les referències que hem trobat sobre l'exercici d'aquestes funcions per part dels presidents de la Conferència són escasses, però en pertànyer a períodes diferents pensem que és lícit deduir que eren les habituals. Així, l'entrega de poders la tenim constatada per al 1698 (cfr. DDP, vol. IX, p. 972.), la comunicació de les deliberacions de la institució pertany al 1703 (cfr. DDP, N-100, fol. 795v.) i la de comunicar al respectiu comú les deliberacions de la Conferència al 1713 (cfr. LLDC, 1B, II, 222, fol. 135v.).

¹⁶³⁰ DDP, vol. IX, p. 975.

¹⁶³¹ DDP, vol. IX, p. 985.

¹⁶³² DDP, vol. IX, p. 1013. Ho feren juntament amb Onofre Montsalvo.

¹⁶³³ DDP, vol. IX, p. 1021.

¹⁶³⁴ DC, 9 de gener de 1701. Vegeu també el 4 i el 16 de febrer de 1701.

¹⁶³⁵ DC, 8 de febrer de 1701.

¹⁶³⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 29r.

representants de cada comú feien el jurament de *non revelando*. Així ens ho confirma la mateixa Conferència, la qual el 13 de novembre de 1704 recull que feren “lo jurament de *non revelando* tots los individus que componan dita conferència en ma de sos respective presidents”.¹⁶³⁷ Igualment, sembla que exerciren el lideratge dels representants de cara al mateix comú. El 9 de juny de 1713, el Consell de Cent encarregava al “president de la excel·lentíssima Conferència per part de la present ciutat” que informés al consell plenari de les novetats que anessin succeint.¹⁶³⁸ Però poques coses més sabem.

Per últim, cal afegir l'existència d'un altre element que generalment no apareix en la documentació: el secretari i escrivà de la Conferència. La seva persona no hi figura en els nomenaments de persones i desconeixem gran part de les qüestions que l'envolten (qui el nomenava, qui el pagava, on guardava la documentació, etc.) La sensació que tenim és que eren els mateixos secretaris de cada comú els que prenien acta de les reunions de la Conferència quan aquesta es reunia a la seva seu. La seva presència la tenim constatada des de les reunions de la Conferència de 1699. El 14 de febrer d'aquell any, el Dietari de la Diputació recull com “lo secretari de la present casa junt ab son scrivent extraordinari, [tenia] tots dos sillas devant de la taula del docer en presència de dita conferència”, i formà els plecs de cartes que s'anaven a enviar a Madrid.¹⁶³⁹ Més explícita és una cita que pertany a la conferència del 13 de novembre de 1704. L'escrivà, després de descriure amb tot detall el protocol seguit durant l'obertura de la Conferència, no s'està de fer-se una auto-referència i deixar constància dels honors que ell mateix gaudia. Ens narra com “Al capdevall de la pessa [la sala on s'havia reunit la Conferència] hi havia una cadira de vaqueta de moscòvia apartada un poc de las ditas dons línia de cadiras ab una taula gran davant que frontejava ab dita tauleta ab son cobertor de domàs carmesí ab los franjons de or, a hont se acentava y estava cubert sempre lo secretari y escrivà major de la present casa quant convenia llegir-se alguna cosa. Advertint-se que quant dit secretari havia de prendre algun paper los prenia de ma de qui los obtenia, passant devant de ells [dels membres de la Conferència] per lo mig”.¹⁶⁴⁰ Semblantment, el Llibre de deliberacions del Consell de Cent recull el 4 de maig de 1703, en ple conflicte de l'afer Jäger, que els consellers havien acordat donar 846 lliures a Lluís Casas, escrivà i notari de la Ciutat, “per pagar gastos ocorreguts y que

¹⁶³⁷ DDP, N-102, fol. 77r.

¹⁶³⁸ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 135r.

¹⁶³⁹ DDP, vol. IX, p. 1023.

¹⁶⁴⁰ DDP, N-102, fols. 76v.-77r.

ocorran per rahó de las conferències ubertas entre lo excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar i present Ciutat”.¹⁶⁴¹ La xifra pot semblar molt alta, però recordem que aquestes conferències sempre es celebraren al Consell de Cent i lògicament ell devia ser l'únic escriptent. El 29 de novembre de 1703 tenim constància d'un altre pagament a Casas segons “ordre en escrit firmat per lo excel·lentíssim consistori, y lo nobles Pedro Torrelles y Sentmenat, y senyor Joan B. Reverter, ciutadà, altres de las personas que concurriran en ditas conferències per part del excel·lentíssim i fidelíssim Bras Militar”.¹⁶⁴² Aquests pagaments també es feien quan la Conferència dels Tres Comuns estava vigent, com ara al gener de 1704.¹⁶⁴³

D'altra banda, tot i que el Braç Militar no fa cap menció a la figura de l'escriptent, sí que recull algunes despeses originades per les conferències reunides a casa seva o fora d'ella. En l'informe del clavari del 25 d'abril de 1705 es recollia el pagament de “los lacayos per port de atxes dels cavallers assisteixen en las conferències tingudas en lo mes de novembre i desembre de 1703”.¹⁶⁴⁴ Dos anys després, al maig de 1707, aquesta mena de despeses no havien variat substancialment.¹⁶⁴⁵ En altres ocasions hem trobat que un comú limitava la quantitat de diners que es podien gastar per les conferències. Així, al novembre de 1700 el Consell de Cent atorgava poder als consellers per gastar “la quantitat de sinch-centas lliuras y no més per lo gasto se pot oferir per las dependències de ditas conferències y no per altra cosa”.¹⁶⁴⁶ Però no sempre es limitava. Pocs mesos després, al gener de 1701 se'ls atorgava poder per “gastar per dit efecte deponents i emergents de la subjecta matèria y deliberar del compte los sia ben vist lo menester sia”.¹⁶⁴⁷ Vist globalment el que ens interessa observar d'aquesta mena d'informacions és que la gestió dels elements secundaris que envoltaven a la Conferència (escriptents, trasllat a la seu de la reunió, les atxes per la nit, etc.) eren pagats per tots tres, la qual cosa reforça la idea d'igualtat i que la Conferència no era en cap moment un instrument controlat per un comú a favor del seus interessos particulars. No per casualitat, la publicació del *Escudo de la Verdad* és féu a parts iguals entre els tres, i la negativa de la Diputació a pagar les despeses d'un segon llibre impedí que aquest

¹⁶⁴¹ LLDCC, 1B, II, 212, fol. 174v. Resulta si més no curiós que uns mesos després (29 de novembre de 1703), trobem al Consell de Cent pagant a Casas 20 lliures.

¹⁶⁴² LLDCC, 1B, II, 212, fol. 430v.

¹⁶⁴³ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 56r.

¹⁶⁴⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 295v.-296r. També apareixien registrades les despeses de les conferències de juliol, setembre i novembre de 1704, tant dels portadors de les atxes com dels cotxers.

¹⁶⁴⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 87-91.

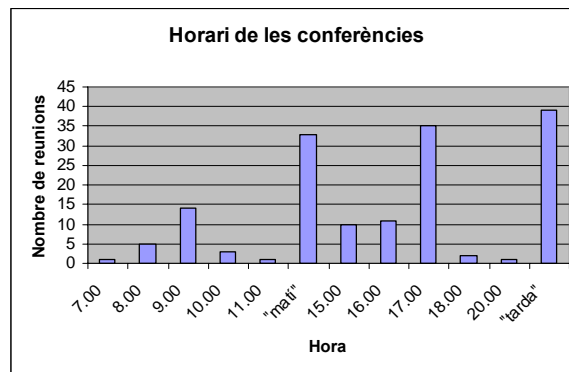
¹⁶⁴⁶ DDP, vol. IX, p. 1786.

¹⁶⁴⁷ Serra, E., “Voluntad de sobirania...” p. 142.

arribés a sortir a la llum.¹⁶⁴⁸ Segons les circumstàncies, i a qui afectava el tema tractat, les despeses que suposaven els consells de la Conferència eren costejades per un comú. Així, l'enviament de les representacions la rei per la qüestió dels sous dels notaris i per les oposicions de les càtedres de la universitat al juny de 1703, fou pagat pel Consell de Cent exclusivament,¹⁶⁴⁹ a l'igual que el cost dels ambaixadors enviats a Londres i L'Haia al març de 1713.¹⁶⁵⁰ Altres despeses es feien conjuntes, com ara l'extraordinari que s'envià al desembre de 1710 al rei per informar del perill que corria la ciutat de Girona.¹⁶⁵¹

Un tema diferent és definir l'hora en què es desenvolupaven les reunions. La documentació oficial també ens proporciona informacions de cert interès sobre el tema. De les 517 reunions hem pogut determinar l'horari inicial de 155, el que representa gairebé el 30% de totes les reunions. En molts casos només es diu si es reuniren al matí o la tarda, però en altres es precisa una mica més. A partir d'aquestes dades s'ha fet el següent gràfic, que tot i ser parcial, sí que dóna una idea aproximada.

Gràfic 5

Font: DDP, LLDBM, LLDC, MNA

Podem observar que hi ha una tendència a reunir les conferències preferentment per la tarda (98 casos que suposen el 63% del total). Dintre d'aquest grup, l'hora preferida sembla ser a les cinc, tot i que també hi ha un nombre considerable que es fan a les tres i a les quatre. Pel que fa al matí, l'hora preferida va ser les nou. Més interessant que aquestes informacions creiem que és veure la intensitat i duració que podien tenir algunes d'aquestes reunions. Per exemple, durant el setge de 1704 el Dietari de la

¹⁶⁴⁸ Cfr. DDP, vol. IX, pp. 1105-1106.

¹⁶⁴⁹ LLDC, 1B, II, 212, fol. 208v.

¹⁶⁵⁰ LLDC, 1B, II, 222, fol. 73v.

¹⁶⁵¹ Cfr. DDP, N-315, 5 de desembre de 1710.

Diputació ens ha deixat diferents testimonis de gran relleu. El dia 29, quan l'armada enemiga ja està davant Barcelona i es disposa a fer el desembarcament, es constata com la Conferència "se juntà en la present casa lo die de ahir a las quatra horas de la tarda, no se es disgregada fins a la una hora de la nit del present die" i que es va tornar a ajuntar "a las set horas del matí en casa de la present ciutat".¹⁶⁵² Aquella nit havien dormit com a molt 4 hores o menys. Dos dies després rebien la famosa carta de Darmstadt on els instava a rendir-se. La nit del 31 de maig constatem que la Conferència "ha estat junta de molt antes de las dotse horas de la nit fins entre quatre y sinch horas de la matinada del die present".¹⁶⁵³ La deliberació que aleshores prengueren els comuns fou aquella coneguda resposta ambígua sobre la seva fidelitat, que no acontentà ni a Darmstadt ni a Velasco. Però no només en moments de perill la Conferència feia reunions fins a altes hores de la nit. L'11 de setembre de 1712, la trobem reunida per parlar sobre la retirada de les tropes angleses "des de las cinch horas de la tarde fins la mitja nit".¹⁶⁵⁴ Però els períodes de setge o d'un gran temor per la seguretat de la nació eren moments d'especial activitat. L'annex 3 mostra perfectament com durant els setges de 1704 i 1706, així com durant el decisiu mes de juny de 1713 es produïren reunions diàries, de matí i tarda. En altres ocasions, l'actuació de la Conferència podia exigir una actuació ràpida per part dels comuns, com ara el cas del 8 de maig de 1703. Immers en la qüestió de la súplica deprecatorià al virrei per l'afer Jäger, els consellers decidiren aplicar la súplica i envien el seu síndic al Palau a les vuit de la nit, "ahont trobaren a dit excel·lentíssim senyor lloctinent en lo llit".¹⁶⁵⁵ Aquests casos, cal reconèixer que semblen més aviat l'excepció. La tendència general de les fonts és recollir només l'hora de començament de les reunions, tot i que ocasionalment també es diuen la seva duració com ara el 10 de setembre de 1698.¹⁶⁵⁶

Les informacions que ens proporcionen els dietaris i llibres de deliberacions, també ens permeten analitzar altres aspectes de la Conferència, tot i que parcialment. Un d'ells és el grau d'assistència dels representants dels comuns a les reunions. No tenim dades per a totes les conferències, però sí que ens han arribat uns registres que ens poder servir per tenir una idea aproximada del que succeí. Aquestes dades pertanyen a les

---

¹⁶⁵² DDP, N-101, fol. 871v. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 14v.

¹⁶⁵³ DDP, N-101, fol. 879r.

¹⁶⁵⁴ DDP, N-315, 11 de setembre de 1712.

¹⁶⁵⁵ DC, 8 de maig de 1703.

¹⁶⁵⁶ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 653r. Aquella conferència durà una hora.

conferències de dos comuns de gener i febrer de 1701, de la primavera de 1703 i de la Conferència sobre l'armada enemiga de 1703-1704. En total són 59 reunions, que si bé suposen el 12% del total, pensem que són rellevants per pertànyer a anys diferents. Els següents dos quadres, al qual caldria afegir l'annex 4, recullen els resultats d'aquesta aproximació.

Quadre 11.2

Assistents a la Conferència de dos comuns de 1701

	1701												Assistència	
	Gener				Febrer									
Data	06	9	14	20	1	4	8	10	11	12	13	16	Total	%
Consell de Cent														
Bernat Aimeric i Cruïlles	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	11	91,7
Franciso Sans i Puig	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Dr. Onofre Montsalvo	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Francesc Nicolau de Sant Joan	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Baltasar Riba	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	10	83,3
Joan Magí Barrera	X	X	X	X		X		X	X	X		X	9	75
Anton Valencia	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	11	91,7
Joan B. Reverter	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Miquel de Pinós	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Braç Militar														
Pere Planellas i Cruïlles	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Joan Bonaventura de Gualbes	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Felicià Cordelles	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Josep. G. de Pinós i Rocabertí	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Josep Oliver i Boteller	X	X	X	X			X			X	X	X	8	66,7
Felip Ferran	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	12	100
Josep Costa	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	11	91,7
Salvador Massanés de la Ribera	X	X		X			X			X	X	X	7	58,3
Assistents a les reunions	17	17	15	17	13	13	15	15	15	17	16	17		
% assistents a les reunions	100	100	88	100	76	76	88	88	88	100	94	100		
	% Total assistència												91,7	

Font: Dietari de la Conferència

Quadre n° 11.3

Assistents a la Conferència de dos comuns de 1703

	1703																Assistència				
	Febrer				Març					Abril				Maig					Juny		
Data	13	18	21	26	14	17	19	21	27	30	08	10	12	28	01	06	08	28	05	Total	%
Consell de Cent																					
Francesc Nicolau de	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	18	95

San Joan																							
Joan Llinàs,	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Pau Lledó i Dalmases	X		X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Josep Oliver Boteller	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
Felip Ferran i Sacirera				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
Ignasi Bòria i Gualba	X	X	X	X			X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
Braç Militar																							
Josep Terré i Marquet	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Josep Terré Granollachs	X																						
Guerau de Peguera	X				X	X	X	X		X		X			X	X	X		X				
Josep Bru i Banyuls	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X						
Joan Copons i Falcó			X		X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X					
Joan B. Reverter	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
*Pere Torrelles												X	X	X	X	X	X	X					
Assistents a les reunions	10	7	8	7	10	8	11	10	10	11	9	12	8	9	12	9	12	7	8				
% assistents a les reunions	83	58	67	58	83	67	92	83	83	92	75	100	67	75	100	75	100	58	67				
	% Total assistència																					81	

Font: Dietari de la Conferència

* Josep Terré fou substituït per Pere Torrelles el 8 d'abril de 1703

Vistos els tres quadres (incloent el de l'annex), podem observar com la mitjana total d'assistència a les conferències era molt alta (94, 91 i 81%). Entre les coses que ens poden cridar l'atenció hi ha una que creiem que és important destacar: la Conferència no exigia l'assistència de tots els membres per tenir lloc i que en els tres casos analitzats trobem un grup considerable de persones que van faltar en alguna ocasió. Només en la de 1702 el nombre de persones amb un 100% d'assistència és superior als que faltaren en alguna ocasió. Cal valorar que no tots els quadres són iguals, i que les xifres s'haurien de matisar. Per exemple, resulta lògic que l'assistència al 1702 sigui bastant alta, ja que són molts menys dies que no pas la de 1703 o la de 1704. A la vegada, és interessant veure com en el cas de 1703-1704, hi ha vuit persones que van estar presents a totes les conferències al llarg de 6 mesos. Veient també que els presidents dels comuns (els situats en primer lloc dins de cada grup) no necessàriament havien d'assistir a totes les reunions i, de fet, del 7 casos recollits només Pere Torrelles va assistir a totes les reunions. Un cas que cal fer referència és el de Josep Terré i Granollachs, que va ser nomenat per les conferències, però que només va assistir a la primera. Per aquesta raó va ser substituït per Pere Torrelles. En canvi, tenim personatges que van assistir sempre a totes les reunions, com és el cas de Joan B. Reverter, que és present als tres estudis i que sempre té un 100% d'assistència. Pel que fa al nombre d'assistents a les reunions veiem

que no tots tenen el 100% (5 de 12 al 1701, 3 de 19 al 1703 i 9 de 28 al 1703-1704), però sempre aquesta xifra és major del 50%, i en la majoria de casos representa més del 75%. Les xifres mostren que la Conferència era un mecanisme dinàmic, on l'assistència era assídua, tot i que amb certs marges de flexibilitat.

6.4. El funcionament intern

Les fonts en general guarden un gran silenci sobre el desenvolupament intern i no podem saber qui opinava o què es votava. Tot i així, en ocasions es desprenen informacions d'aquí i d'allà que juntes ens permeten tenir una idea bastant aproximada del que succeïa. La primera cosa que es feia sembla ser que era ensenyar les facultats o poders que tenien els diferents representants. Això generà més d'un conflicte entre els comuns. Ja hem comentat en el seu moment l'episodi del 3 i 4 de gener de 1701 quan es va demanar als representants dels diputats que ensenyessin els seus poder, i que en comprovar que eren diferents als atorgats pels altres dos comuns, es produí la ruptura de la Conferència.¹⁶⁵⁷ Al setembre de 1712 es produïa un episodi similar a les conferències sobre la retirada de les tropes. En aquella ocasió Consell de Cent i Braç Militar havien atorgat als seus representants facultats per tractar tots els temes que fossin exposats a les reunions que tenien els comuns amb Vilana Perlas. Els diputats, en canvi, van considerar que abans aquests temes havien de passar per la Diputació i aleshores decidir quins serien tractats per la Conferència i quins no.¹⁶⁵⁸ Els altres dos comuns accediren a limitar les facultats segons el model de la Diputació.¹⁶⁵⁹

Tot seguit hi havia el jurament de *non revelando* del contingut de les reunions. El Llibre del deliberacions del Braç Militar ens confirma l'existència d'aquest jurament, almenys a partir de 1703. El 23 de novembre d'aquell any, el protector informà de “com en las conferencias dels tres comuns últimament tingudas, se ha acordat prestar-se jurament de *non revelando* del que en ditas conferencias se tractarà y discorrerà y que lo mateix jurament presten los consistorials y personas dels tres comuns a quis reportaran

¹⁶⁵⁷ Cfr. per exemple LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 203r. i ss.

¹⁶⁵⁸ Cfr. LLDCC, fols. 213r. i ss.

¹⁶⁵⁹ Cfr. LLDCC, fol. 215v.

los negocios de ditas conferèncias”.¹⁶⁶⁰ Un any després, el 13 de novembre de 1704, era la mateixa Conferència la qui ens confessava l’existència del jurament amb unes frases que són gairebé calcades a les del Braç i que amplien l’àmbit del secret als advocats dels comuns. En la seva deliberació es diu que “després de haver prestat lo jurament de non revelando tots los indivíduos que componan la conferència en ma de sos respective presidents, és [va] suplicar a sa senyoria il·lustríssima y fidelíssima [és refereix a la Diputació] sia servit prestar igual jurament per sí y fer-lo prestar a sos magnífichs assessors y als advocats del bras y excel·lentíssima ciutat”.¹⁶⁶¹ Desconeixem si aquest jurament es feia amb anterioritat, ja que les fonts en cap moment ens el refereixen, però sembla més que probable que fos així, ja que el duc de Villahermosa parlant de les primeres conferències es queixava de que estaven *sacramentadas con la solemnidad del juramento y otras cermonias ostentosas de que usan*.¹⁶⁶² En la mateixa línia, el virrei Velasco denunciava el *sigilo que se jura en sus congresos*.¹⁶⁶³ Aquests juraments era un pràctica habitual de les institucions. Emmanuel Mas comenta que al març de 1703, enmig del conflicte de les multes al protector, els consellers decidiren que abans de votar sobre el tema “tots los que se trobavan en consell, tant de votants com dels consellers y oficials, presentasen nou jurament de *non revelando* y prestat aquell se passar a votar”,¹⁶⁶⁴ mostrant així que ja havien fet el jurament. Aquest element no era ben vist per les institucions reials, les conseqüències del qual ja les hem explicades en referir el conflicte de desembre de 1704. A la vegada, cal fixar-se que el consell de la Conferència es féu precisament per a les reunions on es parlaria de la negativa a obeir el manament reial sobre la modificació del testament. El jurament, sens dubte, era un recurs per a cobrir-se les esquenes i no poder ser delatat.

Després del jurament (si era la primera conferència) es passava a tractar el tema concret. Primer de tot es llegia la proposició o els papers sobre els que s’havia de decidir. Després es discutia sobre l’afer concret i finalment es votava. Aquest és un procés del que no hi ha cap mena de dubte i del que tenim testimonis des de bon començament. El 28 de novembre de 1698 el Dietari de la Diputació recull com “havent votat tots los senyors de dita conferència sobre lo proposat [la representació al rei], se

¹⁶⁶⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1041r. i v. Cal dir que ni el Llibre de deliberacions de la Diputació ni del Consell de Cent, així com els seus dietaris, recullen en cap moment aquesta deliberació de la Conferència.

¹⁶⁶¹ DDP, N-102, fol. 77r.

¹⁶⁶² Dantí, J., *Aixecaments...*, p. 222 .

¹⁶⁶³ Albareda, J., *Els catalans...* p. 161.

¹⁶⁶⁴ Más, E., *Diari...*, pp. 247-248.

resolgué que est memorial, junt ab un paper” fos enviat als comuns.¹⁶⁶⁵ Durant les discussions, els diferents membres expressaven la seva opinió a través de vots, els quals eren discutits i votats per tots els membres. Els debats es podien allargar molt en el temps. Per exemple, sabem que la Conferència del 6 de gener de 1701, que parlà sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència, es reuní a les 10 del matí. El dietari de la Conferència recull com “després de llegits dits papers ans de passar a votar, se platicar sobra la subjecta matèria y per ser hora tarda, se diferir lo votar per la tarda”.¹⁶⁶⁶ En altres ocasions les discussions podien durar molts dies. Castellví ens ha narrat com a les Conferències de setembre de 1712 sobre la retirada de les tropes angleses, els membres de la Conferència *se juntaron mañana y tarde, discordes los votos no pudieron convenir en los puntos de mas importancia que ocurrían en aquella urgencia (...)*. L'autor afegeix com *dos fueron los opuestos pareceres y dictámenes en estas conferencias*, els de Ramon de Sentmenat (partidari de prioritzar la reparació dels abusos de les tropes) i Francesc Josa (partidari de donar més diners al rei) i conclou com *prevaleció siempre el dictamen de la reparación de abusos y castigo de delitos*.¹⁶⁶⁷ Altres discussions potser no s'allargaren tant però foren molt més intenses. Ja hem mencionat el cas del setge de 1704, quan la Conferència estigué reunida des de les 12 de la nit fins a les cinc del dia següent.¹⁶⁶⁸ Per una acta del Consell d'Estat sobre l'enviament de tropes a Catalunya, sabem que la discussió degué ser molt forta i que *por el marqués don Narciso Descatllar se pasó a votar la respuesta que se dió al Príncipe Darmestad, no pudiendo conseguir per más que se esforzó que se pusiese más clara*.¹⁶⁶⁹ En un altre lloc, el document insinua que els posicionaments devien estar profundament contraposats ja que la resposta *se formó solo por un voto más que cumplió con su obligación en la conferencia que tubieron para ella, que aunque no era clara fue mejor que la que tenían resuelta, pues se ha averiguado estuvieron de otro dictament muy contrario*.¹⁶⁷⁰

El fet que les decisions es prenguessin per votació i de comú acord va generar tensions entre els membres de la Conferència, especialment quan es temia que la

¹⁶⁶⁵ DDP, vol. IX, p. 985.

¹⁶⁶⁶ DC, 6 de gener de 1701. Semblantment, al novembre de 1700 també hi hagué problemes i discussions sobre la acceptació o no del testament de Carles II. Un memorial que confeccionà més tard el Braç Militar recull com *leídos ambos papeles en la Conferencia de los tres comunes y platicada la duda, se resolvió con pluralidad de votos que se aconsejase a los comunes, podían condescender a que continuase su ejercicio del lugarteniente* (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 284v.).

¹⁶⁶⁷ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 425.

¹⁶⁶⁸ Cfr. DDP, N-101, fol. 879r.

¹⁶⁶⁹ AHN, Estado, leg. 1605, 29 de juny de 1704.

¹⁶⁷⁰ AHN, Estado, leg. 1605, 29 de juny de 1704.

resolució final podia tenir conseqüències sobre la pròpia persona. Així, gràcies a un poema de Joan B. de Guables que participà a les conferències sobre la vicerègia al 1700-1701, sabem que la decisió de no fer manifestacions festives pel nou rei Felip V, fou el resultat d'una acalorada votació en la qual “Tres n'i agué que en la tal junta / cridaven mes que no uns folls” perquè s'acceptés fer les festes. El resultat final fou d'empat, per a la qual cosa aquestes no es dugueren a terme.¹⁶⁷¹ Un altre d'aquests casos va ser el que ja vàrem comentar del doctor Esteve Serra i Vileta al juny de 1704. Recordem com en aquella ocasió el doctor Serra féu un memorial justificatiu de la seva actuació durant les conferències sobre la modificació del testament de Carles II. En ell ens deia explícitament com “havent-se las personas de componan dita excel·lentíssima conferencia en differentes congressos aplicat en premeditar y discorrer ab tot cuydado sobre lo dit assumpto” i que finalment “per pluralitat de veus” s'havia aconsellat no obeir el manament.¹⁶⁷² Serra mostra que hi hagué a la Conferència un “vot del senyor don Pedro de Cartellà y Desbach”, al que ell i altres tres persones s'havien adherit.¹⁶⁷³ Esteve Serra estava de fet trencant el jurament de *non revelando*, en informar del contingut de les conferències (tot i que en cap moment feia menció de les persones que s'hi oposaven al decret), “per a que en tot temps conste de son sentir”. L'episodi, a banda de confirmar l'existència de vots i parers dins la Conferència, mostra que les divisions internes podien ser fortes, i que la discussió final no sempre era el resultat del consens.

Però els debats no sempre foren tan encesos. En la reunió dels comuns del 22 de novembre de 1698, els tres presidents feien entrega a la Conferència del memorial per al rei sobre el setge de 1697 el qual, una vegada llegit, es constatà que fou “per tots los senyors de la Conferència aplaudit”.¹⁶⁷⁴ Els textos recullen en ocasions el funcionament habitual de la Conferència una vegada ja estava en marxa. En el mateix episodi que acabem de citar, el dietari de la Diputació ens narra com els presidents informaven a la Conferència que “després de differentes juntas dels tres senyors presidentes dels tres comuns (...) avia aparegut a dits senyors disposar un memorial per a posar-se en las reals mans del rei nostre senyor (Deu lo guarde) y que lo tenian ja treballat y que si aparexia a dita conferencia se llegiria”. El document fou aleshores llegit i acceptat, i es proposà que es fessin tres còpies “una per a cada comú per a que ho examinés y resolgués sobre lo

¹⁶⁷¹ Cfr. Brown, K., *Vida i obra...*, p. 81.

¹⁶⁷² El manifest es troba a DDP, N-101, fols. 898v. (document inserit).

¹⁶⁷³ DDP, N-101, fol. 898 (document inserit.).

¹⁶⁷⁴ DDP, vol. IX, p. 985.

contengut en ell si se passaria a posar-ho en als reals mans de sa magestat”.¹⁶⁷⁵ En altres ocasions, es mostra clarament com la Conferència “després de platicar se acordà que las personas de dita conferència lliuraran a sos respectius comuns lo que està contengut i explicat en un paper”.¹⁶⁷⁶ Uns papers, que a vegades eren entregats a cadascun dels representants, els quals tenien “facultat de enmendar i corregir lo que apareixerà”.¹⁶⁷⁷ La major part de les vegades, com constata el Llibre de deliberacions del Braç Militar el 18 de desembre de 1702, es demanava que una representació feta per alguns membres, sense determinar exactament qui l’havia redactat, fos “llegida en la Conferència”.¹⁶⁷⁸ Allí es decidia què calia fer amb ella. Normalment succeïen dues coses: o bé es considerava que la representació era correcta i aleshores s’aconsellava que s’enviés a cada comú (“per a que advertís, anyadís o llevàs lo que li aparegués esser de conveniència”),¹⁶⁷⁹ o bé, com succeí el 26 de gener de 1699, es considerava que “era forçós mudar algunas clàusulas en lo memorial que se havia de posar en mans del rei”¹⁶⁸⁰ i s’encarregava novament a la comissió perquè ho redactés.

La confecció d’aquests papers no sempre anava dirigida als tres comuns, tot i que fou la tendència general. Aquest és un tema important, en el qual incidirem amb més profunditat en l’apartat dedicat a l’anàlisi de les facultats de la Conferència. La funció assessora afecta als tres comuns, i la redacció de documents podia ser tant per als tres junts com per només un comú concret. Alguns exemples dels molts que hi ha ens poden servir per il·lustrar aquesta dinàmica. Al abril de 1703, enmig del conflicte per l’obertura del Tribunal de Contrafaccions per l’afer Jäger, la Conferència “resolia i aconsellava” que lo síndic de la Ciutat, “se conferesca ab los escrivans de manament instant-los y requerint-los de un a un presentant a sa instancia la súplica deprecatorià al excel·lentíssim senyor Lloctinent general”.¹⁶⁸¹ Mesos més tard, el 16 de juny, la Conferència redactava la representació que féu el Consell de Cent al rei pel conflicte sobre les càtedres de la Universitat de Barcelona,¹⁶⁸² i un any després també féu les representacions i cartes que els consellers enviaren a Madrid en nom propi sobre el conflicte per Honorat Pallejà.¹⁶⁸³ Recordem que durant el mesos posteriors al setge de

¹⁶⁷⁵ DDP, vol. IX, p. 985.

¹⁶⁷⁶ DC, 9 de gener de 1701.

¹⁶⁷⁷ DC, 30 de gener de 1701.

¹⁶⁷⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 589r.

¹⁶⁷⁹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 589r.

¹⁶⁸⁰ DDP, vol. IX, p. 1007.

¹⁶⁸¹ DC, 10 d’abril de 1703.

¹⁶⁸² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 925r.

¹⁶⁸³ LLDBM, 1B, II, 213, fol. 279v. (documents inserits).

1705 va ser una Conferència de tres comuns la que decidí sobre els préstecs que la Ciutat i la Diputació havien de fer així com la lleva de tropes.¹⁶⁸⁴ En la conjuntura de 1713, l'actuació de la Conferència en la formació de la Junta de General de Braços anava dirigida constantment a assessorar a la Diputació en la seva convocatòria i a supervisar en tot moment l'actuació d'aquest.¹⁶⁸⁵ A la vegada, cal reconèixer que en la major part de casos la seva acció afectava als tres comuns en el seu conjunt. Lògicament no és aquest el lloc per llistar-los tots. La Conferència aconsellà simultàniament als tres, per exemple, durant els setges de 1697, 1704, 1706 i la primavera de 1713. Només com a exemple recordem que al 1704 la Conferència aconsellava a la Diputació que fes cartes circulars, que la noblesa dirigís les companyies de la coronela i que la Ciutat oferís la coronela la virrei.¹⁶⁸⁶ Un assessorament als tres comuns en igualtat de condicions es va fer per la modificació del testament de Carles II, per la defensa del país, per l'*Epítome*, per les persecucions de Velasco, pels rals de vuit, etc.

Les fonts poques vegades ens permeten saber qui concretament redactava els consells, deliberacions, cartes i altres documents fets per la Conferència. En alguns casos, sobretot per als primers anys, hem pogut constatar l'existència de comissions subalternes dins la reunió dels tres comuns, als que s'hi delegava aquesta tasca. A les conferències de 1698-1699, sembla que aquestes funcions eren exercides pels presidents dels comuns a la Conferència. Ells van ser els qui decidiren la persona que escriuria el llibre,¹⁶⁸⁷ els que redactaren el memorial al rei i el modificaren,¹⁶⁸⁸ els qui, juntament amb Onofre Montsalvo, minutaren les cartes per al rei¹⁶⁸⁹ i un llarg etcètera d'actuacions. Però això sembla que fou una particularitat més pròpia d'aquestes conferències que no pas de les que seguien. En la resta tenim sensació que allò habitual fou la delegació a comissions reduïdes de membres de la mateixa Conferència, quan no redactades per la totalitat de persones que la composaven. Per exemple, el 9 de gener de 1701 es deliberà que els dos presidents “anomenen quiscun dos personas de las que concurran en la present conferència de sos respectius individuos las quals sian servidas forma y disponer un paper en resposta” a la carta de Darmstadt sobre la jurisdicció

¹⁶⁸⁴ Vegeu per exemple, LLDC, 1B, II, 214, fol. 352v. i N-215, fol. 5 i ss.

¹⁶⁸⁵ Vegeu per exemple la deliberació de la Conferència del 19 de juny, en què aconsellava a la Diputació la convocatòria de la Junta General de Braços (LLDC, 1B, II, 222. fol. 152/2).

¹⁶⁸⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 11.

¹⁶⁸⁷ DDP, vol. IX, p. 975.

¹⁶⁸⁸ DDP, vol. IX, p. 1002.

¹⁶⁸⁹ DDP, vol. IX, p. 1013.

contenciosa de la Reial Audiència.¹⁶⁹⁰ Dies més tard també se'ls encarregava la redacció de les cartes per la reina i el rei en les quals es negaven a acceptar a Palma.¹⁶⁹¹ Però no totes les gestions d'aquesta Conferència les feren aquestes quatre persones. El 16 de febrer s'encarregava als Presidents que anomenessin altres individus per fer la resposta a una deliberació del Consell de Cent.¹⁶⁹² El mateix recurs s'utilitzà al 29 de novembre de 1703, data en què sis persones de la Conferència estigueren reunides tot el dia a la Diputació per parlar sobre la modificació del testament de Carles II.¹⁶⁹³ Aquesta comissió reduïda, estigué activa durant molt de temps, ja que hem constatat que es reuní almenys al febrer i al maig de 1704.¹⁶⁹⁴

La delegació de les tasques de la Conferència en aquestes comissions poden explicar-se per diferents causes. L'1 de maig de 1703 trobem que la Conferència que delegava la redacció d'una carta conjunta dels dos comuns al rei insistint sobre l'afer Jäger a una comissió de quatre persones. Aquesta delegació es justificava per “ocorre en dita conferència vârios y diversos negocios per los quals se necessita de tant sol·licitud, cuydado y diligencia, que altrament se retardaria la expedició de dit negoci y execució de ell”.¹⁶⁹⁵ Altres vegades, era una qüestió simplement d'esgotament físic per l'excessiva durada de les reunions. Així, enmig del setge de 1704, el 27 de maig, el Braç Militar ens informa com la Conferència “ha comés la ambaixada [al virrei] a tres [persones] anant-se los demás a descansar”.¹⁶⁹⁶ Aquella deliberació de la Conferència havia arribat a la una de la matinada. L'existència d'aquestes comissions inferiors les hem pogut constatar per als anys 1698-99; 1702, 1703 i 1704. Posteriorment no hem trobat cap rastre d'elles però creiem molt probable que continuaren donant-se,

---

¹⁶⁹⁰ DC, 9 de gener de 1701. Per part del Braç Militar aquestes dues persones foren Joan Bonaventura de Gualbes i Josep G. de Pinós. Per part de la Ciutat foren Francesc Sans i Puig i Anton València.

¹⁶⁹¹ DC, 23 de gener i 12 de febrer de 1701.

¹⁶⁹² DC, 16 de febrer de 1701.

¹⁶⁹³ DDP, N-100, fol. 804v. El LLDC i LLDBM no constaten aquesta reunió. El contingut de la mateixa la deduïm, ja que el Dietari de la Diputació diu que reuniren “a effecte de premeditar y discórrer sobre los fets narrats en la conferència tinguda el die XVII de nohembre corrent”, en la qual s'havia tractat sobre la modificació del testament. No és difícil imaginar que segurament fou aquesta comissió reduïda de persones (la Conferència estava composta per 21 persones) la que redactés les minuts de resposta al rei sobre aquest tema que com sabem fou tan controvertit. Aquestes sis persones eren: Felip Ferran, Joan Llinàs, Josep Terré, Joan B. Reverter, Josep Pinós i Onofre Montsalvo.

¹⁶⁹⁴ Concretament es reuní els dies 20 de febrer, 19 i 20 de maig de 1704. Vegeu les referències d'aquests dies al DDP.

¹⁶⁹⁵ DC, 1 de maig de 1703.

¹⁶⁹⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 14v.

especialment en aquelles conferències compostes per un nombre bastant gran de membres.¹⁶⁹⁷

Un altre fenomen que s'observa, sobretot a partir de 1705, és que en ocasions la Conferència redactava documents a partir d'esborranys i esquemes confeccionats per les comissions inferiors de cada comú. Una primera mostra d'aquesta dinàmica la trobem el 28 de maig de 1703, enmig del conflicte pels sous dels notaris. En aquella ocasió, la Conferència féu la representació al rei a partir del vot que havien fet els advocats sobre ell.¹⁶⁹⁸ Un altre cas molt aclaridor és el del conflicte pels rals de vuit a l'agost de 1707. El dia 17 el Braç de Militar, de comú acord amb la Ciutat i la Diputació, encarregava a una junta que “discorren y posen en nota los reparos que comprendran poder-se subseguir” de la remarca dels rals de vuit, de manera que aquestes “notes” s'enviessin a la Conferència, la qual “ab las dels altres magistrats disposen y formen una viva i eficaz representació”.¹⁶⁹⁹ El dia 24 es tenien els apuntaments fets i la representació es presentava als comuns l'1 de setembre. En la mateixa línia trobem que una junta especial del Consell de Cent confeccionà “un paper de apuntaments” de la jurisdicció que Governador tenia sobre la coronela.¹⁷⁰⁰ Aquests foren portats a la Conferència, la qual començà a redactar una representació al rei a partir d'ells. El procés assessor també el trobem en la recta final de la nostra història. Recordem com al maig de 1713 la Conferència demanava als comuns que creessin altres juntes assessores perquè poguessin ajudar a la Conferència a prendre la millor decisió en aquelles circumstàncies,¹⁷⁰¹ i que la proposició que obria la Junta General de Braços fou enviada a la Conferència perquè donés el seu vistiplau.¹⁷⁰²

Un tema diferent és analitzar la naturalesa jurídica dels conflictes que tractà la Conferència. Darrera gran part dels conflictes on intervingué s'hi amaga un debat, que

¹⁶⁹⁷ Ho creiem així perquè l'existència d'aquestes reunions les sabem en gran part gràcies al Dietari de la Conferència, que ens confirma l'existència de les dels anys 1702 i 1703. Cal valorar que a mesura que avancem en el temps la documentació és cada vegada més pobre, i el Dietari de la Diputació adquireix progressivament un estil telegràfic i amb menys dades. La comissió de sis persones de la Conferència sobre la modificació del testament la sabem gràcies al Dietari de la Diputació, ja que ni el Llibre de deliberacions del Braç Militar ni el del Consell de Cent han deixat constància d'elles tot celebrar-se en més de 5 ocasions diferents. Els silencis de les fonts no poden ser utilitzats com a prova de la seva inexistència.

¹⁶⁹⁸ DC, 5 de juny de 1703.

¹⁶⁹⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 256v. Aquí, quan parla de magistrats es refereix als altres dos comuns, com ja hem apuntat anteriorment. A finals de setembre es reproduïa el mateix procés quan els comuns, seguint la insinuació del Consell de Cent, deliberaren encarregar a una junta especial les idees que es podien fer per evitar la remarca, de manera que “formatos y disposats dits papers per quiscun de dits excel·lentíssims comuns sien passats a la excel·lentíssima conferència” (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 254v.).

¹⁷⁰⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 364r.

¹⁷⁰¹ El conflicte es pot seguir a través del LLDCC, 1B, II, 222. fols. 127-129.

¹⁷⁰² LLDCC, 1B, II, 222. fols. 163v. i 164r.

poques vegades es fa explícit en els textos, en el qual es presenta una disjuntiva: cal sortir en la defensa d'un dret constitucional a través dels processos judicials, els extrajudicials o tots dos alhora? Al maig de 1702, en el conflicte pel Tribunal de Greuges, la noblesa mostrava ja la necessitat d'actuar conjuntament amb la Ciutat "a efecte de que uniformement sobre lo fet de aquellas axí extrajudicialment com judicialment dits dos comuns pugna discórrer, fer y obrar lo que podrà conduir en la major utilitat".¹⁷⁰³ Un dels casos on es féu més evident fou en el conflicte per Arnald Jäger. El Consell de Cent ho tenia clar des de bon començament, i el 3 de novembre de 1702 acordava que "la ciutat se contjuve ab tots aquells medis, axis judicials com extrajudicials, a que pugna y dega exir".¹⁷⁰⁴ La Diputació, en canvi, el 6 de novembre, seguint el consell dels seus advocats havia decidit "que se elegesca lo medi judicial".¹⁷⁰⁵ En aquests context la via judicial era l'obertura del Tribunal de Contrafaccions i les vies extrajudicials serien les ambaixades i representacions al rei per aconseguir la supressió del decret. La Conferència entra dins l'àmbit dels mitjans extrajudicials, ja que ella féu les representacions al rei i altres actuacions dels dos comuns, a les quals no s'hi volgué adherir la Diputació. Mesos després, el 14 de març de 1703, quan el conflicte entre els comuns ja era plenament obert, la Ciutat enviava a la Diputació una representació confeccionada per la Conferència on exigia als diputats que actuessin extrajudicialment, ja que el 31 d'octubre de 1686 i el 21 de març de 1687, havia "recorregut a sa magestat extrajudicialment lo molt il·lustre y fidelíssim consistori dels senyors diputats".¹⁷⁰⁶ Dotze anys més tard, l'11 d'octubre de 1712, era Ramon Vilana Perlas qui mostrava amb contundència com la Conferència era precisament el recurs idoni per posar en pràctica els mitjans extrajudicials. Enmig del conflicte pels abusos de les tropes, demanava que "podrian extrajudicialment los excel·lentíssims comuns per medi de la Conferència, fer un resumen de ells, general o específich, per passar las demostracions a càstichs corresponents".¹⁷⁰⁷

En altres ocasions aquest debat es formula sota els conceptes de mitjans polítics i mitjans judicials. Per exemple, al 30 de juny de 1704, durant els empresonaments duts a termes per Velasco, el Braç Militar decidia sortir en defensa dels afectats tant per

¹⁷⁰³ LLDC, 1B, II, 211, fol. 129r. (document inserit).

¹⁷⁰⁴ DDP, N-98, fol. 418v.

¹⁷⁰⁵ DDP, N-98, fol. 427r.

¹⁷⁰⁶ DC, 14 de març de 1703. La representació també es troba a DDP, N-99, fol. 647/1. Pocs dies després arribava la multa al protector i als consellers de la Ciutat i a llavors els diputats intentaren canviar d'actitud. Aquests decidiren sortir en defensa dels oficials dels altres dos comuns, però abans preguntaren a la Ciutat si escolliria "lo medi judicial o lo extrajudicial" (DC, 19 de març de 1703).

¹⁷⁰⁷ LLDC, 1B, II, 221, fol. 242 (document inserit).

mitjans polítics com per mitjans jurídics, per a la qual cosa encarregava a la Conferència “la execució de aquella gravetat [fer la representació] y lo escriure las cartas que convingan a la mateixa conferència”. Aquest era el medi polític, és a dir, “l’extrajudicial”. En canvi, la noblesa constatava com “no havent aparegut al fidelíssim consistori dels senyors deputats fer estat diligencia suspenent-la, y cometent solament lo punt jurídic a la excel·lentíssima Conferència dels Tres Comuns, perquè en ella se premedités y discorregués lo dubte”, de si era o no anticonstitucional els empresonaments.¹⁷⁰⁸ Veiem com noblesa i Ciutat decidien sortir en defensa dels afectats amb tots els mitjans disponibles, tant legals com judicials, la Diputació, per contra, només encarregà a la Conferència decidir la legalitat o no del decret. Per aquesta raó es produí el trencament. Recordem que en el conflicte per Honorat Pallejà la problemàtica es repetí. Els assessors del Consell de Cent varen considerar que la mesura era legal (mitjà judicial), però tot i així els consellers decidiren protestar i encarregaren a la Conferència la redacció de representacions oposant-se a la mesura (mitjà extra-judicial). De fet, de caràcter extrajudicial varen ser la major part de les actuacions de la Conferència: consells, representacions, cartes, apuntaments..., tot aquest seguit de documentació generada, esdevenen recursos alternatius que completaven i reforçaven la via judicial, quan no la substituïen. En aquest sentit, la seva actuació va ser contundent i eficaç. Com recordava un memorialista anònim al 1706, parlant de l’afer Jäger *ganaron ellos, no por via de justicia, sino que a fuerza de requerimientos y de casi un sin número de réplicas que hizieron.*¹⁷⁰⁹ No ens pot estranyar que, escarmentat per la dura experiència, el Consell d’Aragó comunicés a Velasco el 28 de febrer de 1705 que *el rey se sirve resolver que los que una vez han sido desinsaculados no puedan por motivo ni instancia alguna hacer representación a su Magestad para ser reintegrados en las bolsas i s’alertava que no se les admita ahora ni en tiempo alguno súplica ni instancia que se hiciera por ellos ni por los comunes (...) para ser restituidos a las bolsas una vez desinsaculados.*¹⁷¹⁰

Però si el tret més distintiu de la Conferència va ser la defensa dels conflictes en l’àmbit extrajudicial, això no vol dir que totes les seves actuacions es moguessin dins aquesta escala. Això ens porta a la figura de les reunions o conferències dels advocats dels tres comuns. Aquesta és una qüestió interessant que en ocasions pot donar a lògics

¹⁷⁰⁸ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 134v.

¹⁷⁰⁹ Fernández, M., “Espionatge...”, p. 245.

¹⁷¹⁰ ACA, Cancillería, n° 6189.

embòlics. Un dels trets bàsics per formar part de la Conferència era que no es podia ser anomenat en qualitat d'expert en lleis, independentment que algú fos advocat o no. Els seus veredictes i deliberacions es consideraven de caire polític, no jurídic. Tot i així, una part important dels temes que se'ls encomanaven tenien clares implicacions legals, les quals exigien en molts casos l'assessorament d'experts. En aquest sentit, la Conferència va recórrer en nombroses ocasions al consell dels advocats dels tres comuns, de tal manera que es produí un fenomen nou: les reunions d'experts en lleis de les tres institucions més importants. Resulta necessari fer una lleugera aproximació al tema perquè el recurs a aquest elements formava part de les subcomissions de la Conferència.¹⁷¹¹ Les reunions d'experts ens apareixen així com un sistema paral·lel a la Conferència dins la dinàmica institucional del moment i van esdevenir un recurs útil per donar major contundència legal a les protestes que dugueren a terme els comuns.

El recurs als advocats dels tres comuns és un signe clar de com l'àmbit de moviment de la Conferència no es limitava únicament a la qüestió extrajudicial, sinó que abraça tots els recursos possibles que els comuns poden dur a terme. En la majoria dels casos es recorria a ells perquè es considerava, tal com recordà Castellví per al cas de l'acceptació del testament de Carles II, *no eran puntos los pendientes en que ellos con acierto podian aconsejar...que lo más acierto y sin sospecha de ser mal recibido su voto sería tomar el parecer de los abogados de los tres comunes*.¹⁷¹² En el següent quadre hem recollit les reunions dels advocats dels tres comuns que hem pogut constatar a partir de la documentació consultada.

Quadre 12

Les reunions dels advocats dels comuns

Data	Qui	Iniciativa	Tema	Font	Observacions
13.10.1700	3 comuns	Conferència	Acceptació del testament	LLDBM	Es reuní més dies
18.08.1702*	dp/bm	Comuns	Nova planta de govern	LLDBM, DDP	Segons DDP fou el 18 d'agost
12.11.1702	3 comuns	Comuns	Tribunal de Greuges	DDP	Es reuní més dies
14.12.1702	cc/dp	Comuns	Sobre els ganaders i la aprensió de moneda	DDP	
28.05.1703*	cc/bm	Conferència	Sou dels notaris	DC, LLDBM, LLDCC	
15.05.1704*	3 comuns	Conferència	Modificació testament	DDP	La data la desconeixem. La referència de la Diputació és N-101, fol. 955/1
13.11.1704*	3 comuns	Conferència	Contrafaccions pendents	DDP	
15.11.1704*	3 comuns	Comuns	Honorat Pallejà	LLDCC, DEM	

¹⁷¹¹ Pensem que les podem considerar com una subcomissió, ja que els advocats entregaven els seus veredictes als membres de la Conferència, no a les institucions per a les que treballaven.

¹⁷¹² Castellví, F., *Narraciones...* vol. I., p. 222.

27.10.1705	3 comuns	Conferència	Carta dels 11 punts	Es dedueix de LLDCC, 1B, II, 214, fol. 328v.	
28.10.1705	3 comuns	Conferència	Jurament del Rei	Es dedueix de MNA, p.218	També es reuní el dia 31 d'octubre
30.10.1705	3 comuns	Conferència	Junta Reial	DDP, MNA	
16.11.1705*	3 comuns	Conferència	Preparar les Corts	LLDBM, DDP, LLDCC	Es van reunir durant la segona quinzena de novembre
28.02.1707*	3 comuns	Comuns	Sobre Pere Planella	LLDBM	

*Conferències d'advocats de les que desconeixem la data exacta de reunió

Una vegada més, la tipologia de les fonts ens dificulta conèixer exactament quantes reunions es celebraren exactament, per a la qual cosa en el quadre les hem classificat només per les temàtiques que es delegaren a l'assessorament dels advocats. D'entrada sembla clar que el recurs va ser utilitzat durant tot el període analitzat, encara que amb posterioritat a les Corts de 1705-1706 només hem trobat un cas. Això probablement s'explica per una doble raó: primer per les mancances de les fonts, però sobretot i en segon lloc, perquè els conflictes de caire constitucional foren molt menors i més clars, la qual cosa afavoria que es demanés en menys ocasions ajuda als advocats. D'altra banda, al quadre hem distingit entre reunions d'advocats convocades a iniciativa de la Conferència i reunions d'advocats dels tres comuns fetes a iniciativa de les institucions, com a pas previ d'una conferència o no. Això és un detall important. Per exemple, la qüestió del Tribunal de Greuges de 1702 va ser un tema que afectava els tres comuns, en tant que tenia conseqüències sobre tota la comunitat. Inicialment es plantejà com una qüestió purament jurídica, però finalment va ser assumida per la Conferència a l'abril i maig de l'any següent.¹⁷¹³ Respecte al tema de la Nova Planta de govern al 1702 en marxar el rei cap a Nàpols, recordem que el 30 de maig el Braç Militar demanava al Consell de Cent que fos "servit demanar conferencia ab lo molt il·lustre y fidelíssim consistori dels Senyors Deputats",¹⁷¹⁴ però aquestes no s'arribaren a reunir, i a canvi hi hagué una reunió d'advocats de la noblesa i de la Diputació que digueren que no era contrafacció.¹⁷¹⁵ Tant la reunió dels advocats pel tema d'Honorat Pallejà al novembre de 1704 com per l'afer Pere Planella de 1707 s'han de veure dins el context de conflictes derivats de conferències ja obertes. El primer va ser iniciativa del Consell de Cent, que va recórrer a ells perquè "premediten, practiquen i vejan si los dits reals decrets o alguna de sas clàusulas encontran ab algunas de las Generals Constitucions",¹⁷¹⁶ referint-se al

¹⁷¹³ DC, 1 de maig de 1703.

¹⁷¹⁴ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 400v.

¹⁷¹⁵ Cfr. DDP, N-97, fol. 376/1r. Ja hem explicat en el seu moment com el conflicte va ser molt més complex i llarg.

¹⁷¹⁶ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 432r.

decret reial que obligava a la reinsaculació de Pallejà.¹⁷¹⁷ En el segon cas, desconeixem de qui va ser la iniciativa, però entronca directament amb les conferències de l'estiu de 1703 sobre el torp al veguer. Els assessors es van reunir per veure si els arguments que havia utilitzat Planella en la seva defensa tenien algun fonament legal, els quals foren del parer que eren “insubsistents”¹⁷¹⁸ i conseqüentment aconsellaven la prossecució del procés contra ella. La reacció de la noblesa aleshores fou demanar una Conferència dels tres comuns.¹⁷¹⁹

El recurs al consell dels advocats de les tres institucions va ser sobretot un signe de la iniciativa que podia tenir la Conferència a l'hora de definir què calia fer per la defensa de les Constitucions. Al novembre de 1700, els tres comuns els demanaren ajuda perquè es pronunciessin sobre “si en la testamentària disposició del rey nostre senyor hi havia cosa que contravingués a ditas Generals Constitucions”.¹⁷²⁰ El 10 de juny de 1703, el Llibre de deliberacions del Consell de Cent recull com la Conferència, considerant que tenia la missió de “invigilar en la defensa de les generals Constitucions” i veient l'actuació de la Reial Audiència en l'afer del sou dels notaris, la Conferència ho consultà amb els advocats dels dos comuns.¹⁷²¹ Semblantment, un any i mig després, al novembre de 1704, se'ls encarregava que “miren tant en los dietaris de la present casa com en la ciutat y arxiu del Braç Militar sis troban en ellas algun exemplar que fossen concernents al present cas per llum i direcció del fahedor” i s'afegia que també diguessin allò “que pot obrar la Diputació (...) de fer contra aquellas personas que li denegan la justícia y deixan de executar lo disposat en las Constitucions Generals y altres drets de la Pàtria”.¹⁷²² Però on es veu amb més força quines facultats es podien arribar a delegar en aquestes reunions va ser als dies posteriors al setge de 1705. En aquell temps els advocats dels tres comuns assessoraren a la Conferència en qüestions tant diferents com la resposta a la carta sobre els 11 punts del rei, la legalitat o no de crear la Junta Reial i la preparació dels esborranys de les Corts. Un altre tema interessant és observar com les reunions dels advocats es produïren alternadament a les cases dels comuns, seguint aquí

¹⁷¹⁷ Cal dir que en aquesta reunió estava composada per 12 experts que englobaven als assessors i advocat fiscal de la Diputació, a dos advocats de la Diputació especialistes en matèries de contrafacció, als advocats del Braç Militar, assessors i advocats ordinaris del Consell de Cent, tres advocats “del que corren al present Consell” i 4 persones més. Cfr. LLDC, 1B, II, 213, fol. 431v.-432r.

¹⁷¹⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 23r.

¹⁷¹⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 23r. i v.

¹⁷²⁰ DDP, vol. IX, p. 1249.

¹⁷²¹ Cfr. LLDC, vol. N-213, fol. 207 (document inserit).

¹⁷²² DDP, N-102, 77r. La Conferència es referia aquí a un petit incident entre la Diputació i una galera de Gènova, la qual no permetia que els diputats fessin la inspecció de les mercaderies.

el mateix funcionament que una Conferència. Al novembre de 1700 la reunió del dia 13 tingué lloc a la Diputació i la del dia 14 al Consell de Cent.¹⁷²³ Dos anys després, pel desembre de 1702, l'alternança es mantenia¹⁷²⁴ i a l'octubre de 1705 també estava vigent.¹⁷²⁵ Desconeixem que aquest criteri es mantingués amb posterioritat, però tot fa pensar que degué ser així.

Aquesta relació entre la Conferència amb els advocats dels comuns no impedia, ni molt menys, que els comuns poguessin recórrer als seus advocats independentment. De fet les decisions d'aquests incidien sovint en la Conferència. No podem aprofundir en aquest tema, però unes pinzellades per recordar aspectes que vàrem comentar en el capítol dedicat la història de la Conferència ens poden ser útils per fer-nos una idea. Per exemple, el final de les Conferències de 1698-1699 es produí perquè els advocats de la Diputació, als quals se'ls havia consultat sobre la demanda de gastar més diners per fer un nou llibre, digueren que les constitucions no permetien a la Generalitat fer aquella despesa.¹⁷²⁶ Al juliol de 1703 es produïren els conflictes entre el Braç Militar i la Diputació pel torp al veguer. En ambdós casos es demanà l'ajuda dels seus assessors els quals donaren parers diferents. Els assessors de la Diputació sembla que suggeriren la convocatòria de les conferències com a recurs vàlid per solucionar el conflicte.¹⁷²⁷ Al juliol de 1704 va ser un vot dels advocats el que provocà que finalment la Diputació acceptés la modificació del seu testament,¹⁷²⁸ i durant les mateixes dates els advocats del Consell de Cent afirmaven que els consellers no tenien poder per desinsacular a Pallejà, la qual cosa forçà a la Ciutat a recórrer exclusivament a mitjans extrajudicials (la Conferència) per defensar la seva actuació.¹⁷²⁹ Al setembre de 1707, per posar un altre exemple, la deliberació de la Conferència sobre la utilització de la plata de les esglésies per fer nous rals de vuit va ser avortada, ja que els teòlegs consultats per la noblesa i pels diputats s'hi oposaren.¹⁷³⁰ Però no sempre els advocats actuaren com a limitadors del poder de la Conferència.

¹⁷²³ Cfr. DDP, vol. IX, p. 1250. Cal dir que el primer dia es reuní a la Diputació matí i tarda, i el segon al Consell de Cent matí i tarda. Més tard, com ara al 1705, l'alternança seria per reunions, no per dies de reunió.

¹⁷²⁴ DDP, N-98, fol. 462v. i ss.

¹⁷²⁵ DDP, N-103, fol. 236r. En tots els casos referits l'alternança és entre la casa de la Ciutat i la de la Diputació, ja que encara es considera que la Conferència està formada de dos cossos.

¹⁷²⁶ DDP, vol. IX, pp. 1105-1106.

¹⁷²⁷ Cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 314.

¹⁷²⁸ Cfr. DDP, N- 101, fol. 957r.

¹⁷²⁹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 213, fol. 252 i ss. i LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 177r.

¹⁷³⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 309r.

En altres ocasions foren ells qui instaven a reunir els comuns. El 30 de maig de 1702, els assessors del Braç Militar aconsellaven que per “assegurar lo acert de las resolucions, y que per aconseguir-ho podian dits tres excel·lentíssims comuns passar a conferir en la forma que aparegués en esta dependència”.¹⁷³¹ Semblantment, el 10 de febrer de 1703, enmig de les dificultats que posava la Diputació per obrir el Tribunal de Contrafaccions, els advocats del Braç Militar formaren un veredicte pel qual deien que eren “del sentir que la excel·lentíssima conferència aconselle a sos comuns que estos per medi de ambaixada (...) representen ab tota eficàcia instent a dit molt il·lustríssim i fidelíssim consistori sie servit encontinent i sens dilació executar dita provisió”.¹⁷³² Però el cas més extrem el trobem a l'estiu de 1704 durant les persecucions de Velasco. Sabem que la Ciutat i el Braç decidiren sortir en la defensa dels empresonats, però que la Diputació s'abstingué de fer-ho. En realitat, el que succeí, és que els diputats demanaren consell als seus assessors sobre el tema, i aquests els respongueren que “ningú ab major acert podria aconsellar a sas senyorias il·lustríssimas lo fahedor en lo cabal desempenyo de sos desigs que la excel·lentíssima conferència que de present està oberta y pendent” entre els comuns.¹⁷³³ Fixem-nos que els advocats es consideren incapaços de decidir sobre el tema que se'ls demanen i deleguen tota la responsabilitat en els comuns. En síntesi. El paper dels advocats resulta fonamental dins la dinàmica institucional catalana,¹⁷³⁴ i lògicament la seva funció no podia estar absent en les relacions amb la Conferència. El que resulta interessant de constatar és que un fenomen nou, com és la reunió de representants dels comuns, desencadenà processos similars en altres nivells, com poden ser les reunions dels advocats dels tres comuns.

6.5. La durada

Qüestió ben diferent és parlar sobre la durada temporal de les conferències. Com hem vist, les reunions dels comuns no eren concebudes com una institució permanent,

¹⁷³¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 394r.

¹⁷³² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 726r.

¹⁷³³ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 119r. i v.

¹⁷³⁴ Sobre el paper dels advocats en la societat catalana, la bibliografia és àmplia. Potser les obres més interessants en aquest sentit siguin els recents treballs de Palos, J.L., *Els juristes i la defensa de les Constitucions*, Eumo Editorial, Vic, 1997; Capdeferro, J., “Una aproximació a l'activitat dels assessors ordinaris de la Diputació del General de Catalunya al segle XVII”, dins DD.AA., *El territori i les seves institucions històriques.*, fundació Noguera, Lleida, 1999, pp. 687-702; Capdeferro, J., “Joan Pere Fontanella. El dret al servei de la pàtria”, dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 51-70.

sinó que era un mecanisme assessor de caràcter conjuntural. Això vol dir que tenien un principi i un final. En aquest sentit, el llenguatge de la documentació parla contínuament de conferències que s'obren o que estan "obertes" i conferències que es tanquen. El 29 d'agost de 1698 el Consell de Cent demanava al Braç Militar que es dignés a "destinar dia y hora per dar principi a las conferèncias",¹⁷³⁵ i el 29 d'abril de 1699 el Braç Militar parlava de "la excel·lentíssima conferencia que estos comuns tenen uberta".¹⁷³⁶ El llenguatge no havia canviat al maig de 1703, quan es parlava explícitament dels "gastos ocorreguts i que ocorren per rahó de las conferèncias ubertas entre lo excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar y present ciutat".¹⁷³⁷ Encara al febrer de 1707 trobem al Braç que encarregava "a la excel·lentíssima Conferència (...) que se troba uberta per las dependèncias de la unió dels tres reynes" les cartes del duc de Cardona i dels jurats de Saragossa.¹⁷³⁸ Menys casos hem trobat de processos de tancament de les conferències. En principi els poders concedits als membres d'una Conferència duraven fins l'acabament del conflicte per la que havien estat convocats. Així ens ho confirma el Consell de Cent, el qual atorgava facultats als seus representants, el 24 de juny de 1711, per tractar "tots los dependents i emergents de dita incumbència fins a esser aquella terminada".¹⁷³⁹ Pròpiament només hem trobat una deliberació on explícitament s'anul·lessin els poders atorgats als representants. L'exemple pertany a les conferències de maig de 1706, que tractaren sobre el setge. El text, il·lustra perfectament el funcionament de la Conferència, i per això el transcrivim gairebé íntegre.

"Attés que lo poder donat y attribuit a las personas que per part de la present ciutat concorran en las conferèncias que durant lo siti ab las personas anomenadas per los excel·lentíssims i fidelíssims consistori dels senyors deputats y Braç Militar, fonch per durant dit frangent del siti: y com el estat present sie aquell (...) passat. Que perçó lo poder donat y atribuit per lo present consell a las ditas personas que per part de dita ciutat concorrian en las conferèncias (...) sie finit y extint".¹⁷⁴⁰

¹⁷³⁵ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 648r.

¹⁷³⁶ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 743v.

¹⁷³⁷ LLDC, 1B, II, 212, fol. 174v.

¹⁷³⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 19r. i v. Un altre exemple seria el de 21 de juny de 1710 (cfr. LLDDP, N-272, fol. 376r.)

¹⁷³⁹ DDP, N-315, annex 272.

¹⁷⁴⁰ LLDC, 1B, II, 215, fol. 231r.

Desconeixem si aquesta supressió de facultats s'aplicà en més casos, però ho creiem molt probable.¹⁷⁴¹ A vegades la finalització de les facultats atorgades no es feia d'una manera tan pacífica com aquesta. Durant les discussions dels comuns es produïren trencaments que suposaren la fi brusca d'algunes d'aquestes conferències. Un exemple el podem trobar en les discussions sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència al desembre i gener de 1700-1701. Enmig del debat amb els diputats, el Consell de Cent comunicava a la noblesa que en cas que la facultats dels representats de la Diputació fos “limitat y no semblant ni igual al que tenen concedit lo dit Braç Militar i present ciutat, que en est cas (...) se tinguen i reputen ditas conferències per extintas i acabadas”.¹⁷⁴²

Dins del tema de la durada de les conferències ens podem preguntar per la seva extensió temporal. En el quadre 13 hem recollit les dades que tenim sobre aquest aspecte. Cal dir que hem aproximat les xifres, comptabilitzant-les en mesos, sense arribar a precisar els dies en què estigué activa una Conferència. Ho hem fet així perquè el que ens interessa no és tant mostrar la duració exacta, sinó assolir una idea general del temps en què una Conferència podia estar activa. En els extrems hem posat la data inicial i final. En la primera, situem la data de la primera conferència o la del nomenament de representants. En la segona data posem el mes en què finalitzà de manera aproximada. Això ho hem fet així perquè com manquem dels acords sobre l'anul·lació de poders, no podem saber amb exactitud la data de finalització i ens guiem per la darrera conferència que hem pogut constatar en el nostre estudi. Aquest és un tema realment complex. Per exemple, les conferències de 1698-1699. Hem considerat que duren un any i 4 mesos, ja que la darrera conferència que tenim sobre el tema data de febrer de 1700. Però quan la Ciutat demanava les conferències de novembre de 1700, ho feia dient als diputats que “sien servits continuar las conferèncias que de temps a esta part se troban ubertas”¹⁷⁴³ donant a entendre que encara no s'havien tancat. Potser amb una excessiva llibertat d'interpretació, les hem considerat dues conferències diferents per qüestions temàtiques i de funcionament.¹⁷⁴⁴ Un altre cas problemàtic els representa les conferències sobre les robes trobades en casa del Diputat eclesiàstic Pere Planella a

---

¹⁷⁴¹ Aquest és un exemple més de com els llibres de deliberacions no recullen totes les deliberacions dels comuns. Si fos així tindrien els membres de la Conferència, i tindríem totes les deliberacions en què es decidia la fi dels poders atorgats.

¹⁷⁴² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 196r.

¹⁷⁴³ DDP, vol. IX, p. 1234.

¹⁷⁴⁴ Per prendre aquesta decisió ens fonamentem sobretot en el fet que s'afegiren nous membres i es substituïren d'altres de més antics, de tal manera que entre dels 14 membres nomenats al 1698, 11 continuaren en aquesta Conferència. A més el funcionament d'aquestes conferències era substancialment diferent de les anterior, que tenien una història més tancada.

l'estiu de 1703. Pel febrer de 1707 el judici sobre el frau comés per l'abat de Besalú encara continuava viu. En aquelles circumstàncies el Braç Militar demanava a la Ciutat que "se continue y se proseguisca la dita conferència dels dos excel·lentíssims comuns de la excel·lentíssima Ciutat i dit Bras".¹⁷⁴⁵ El que resulta sorprenent és que no es parla de fer noves conferències sinó de continuar les antigues, encara que es concedia poder al protector per nomenar persones noves. Problemàtica una mica diferent representa la qüestió de la coronela. Oficialment sabem que la darrera conferència es produí al febrer de 1708, però és molt probable que es tinguessin més amb posterioritat, ja que fins a mitjans d'abril no arribà la resposta del rei a la representació que li féu la Conferència. En aquella ocasió, el Braç considerà que la carta del monarca era incompleta, ja que no feia menció al tema de les patents concedides als capitans i per tant cometia "a las personas de la excel·lentíssima conferències dels tres comuns lo discórrer si se encontra algun reparo en anuir al ordenat en dita carta".¹⁷⁴⁶ Desconeixem si la Conferència s'arribà a reunir, però sembla probable. Quina data hauríem de fixar per la seva finalització? No ho tenim clar. Però tot i aquestes dificultats, i d'altres que no mencionem, creiem que el quadre resulta útil per tenir una idea aproximada de la durada de les conferències, i ens permet fer-nos càrrec del caràcter que tingueren.

Quadre 13

La durada de les conferències

Data d'inici	Tema	Mesos de durada																Durada	Data final
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
13.10.1698	Setge de 1697																	1 any i 4 mesos	Gener de 1700
07.11.1700	Governació Cardenal Portocarrero																	1 reunió	
11.11.1700	Acceptació de la vicerègia																	2 mesos	Desembre
06.01.1701	Jurisdicció de la Reial Audiència																	2 mesos	Febrer
14.05.1702	Tribunal de Greuges																	3 mesos	Fins juliol**
11.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger																	3 dies	
17.12.1702	Arnald Jäger, Torp, Càtedres																	8 mesos	Juliol de 1703
13.08.1703	El torp al veguer																	3 mesos	Octubre
14.11.1703	Armada enemiga i altres																	10 mesos	Juliol de 1704
13.06.1704	La coronela i les esquadres de nit																	Dies	

¹⁷⁴⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 23r.

¹⁷⁴⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 471r.

01.07.1704	Persecucions de Velasco i altres	■	■	■	■	■																					4 mesos	Setembre
13.11.1704	Obrir Tribunal de Contrafacions																										1 reunió	
23.10.1705	Peticions de Carles III																										2 mesos	Novembre
04.04.1706	Setge de Barcelona	■	■																								2 mesos	Finals maig
18.09.1706	El capítol 105 de Corts																										1 reunió	
09.10.1706	Port franc																											Desconeixem els dies
15.10.1706	Milícies unides Corona Aragó	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■																8 mesos	Maig de 1707
02.02.1707	Perills d'una invasió																										1 mes	
09.05.1707	Protocol oficis religiosos	■																									1 reunió	
26.05.1707	Sobre la situació militar i la coronela	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■												10 mesos	Desembre de 1708
27.08.1707	Rals de vuit	■	■																								2 mesos	Setembre
23.03.1708	Protocol oficis eclesiàstics	■																									1 mes	
10.05.1708	Entrada tropes enemigues	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■											7 mesos	Novembre de 1708
14.06.1710	Tribunal de contrafacions i altres	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■											6 mesos	Novembre de 1710
28.07.1710	Port franc	■																									1 mes	
01.08.1710	Jurament de la reina	■																									Dies	
03.12.1710	Setge Girona i altres	■	■	■																							3 mesos	Febrer de 1711
23.06.1711	Publicació <i>Epítome</i>	■	■																								2 mesos	Agost de 1711
01.09.1711	Venda drets Batllia	■																									Dies	
19.04.1712	Santa Eulàlia	■																									Dies	
05.09.1712	Retirada tropes angleses i altres	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■											10 mesos	Fins juny de 1713
13.01.1713	Taula i banc	■	■																								2 mesos	Febrer 1713
24.10.1714	Sobre la defensa de la capital i altres	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■											6 mesos	Abril 1714

* En realitat les conferències de novembre i de desembre de 1700 foren dues de diferents, ja que féu un nou nomenament de les mateixes persones (Cfr. LLDBM, vol. VI, fol. 182v.).

**Es molt probable que les Conferències estiguessin en marxa des de febrer.

Font: LLDBM, LLDC, LLDDP, DDP i MNA.

Observem com la Conferència més llarga fou la que tractà sobre la defensa de l'honor dels catalans durant el setge de 1697, que es perllongà gairebé un any i mig, seguida per tres conferències que duraren uns 10 mesos i 2 que arribaren a tenir 8 mesos. La tendència general però, era que duressin a voltant d'un o tres mesos, que suposa una tercera part de les conferències recollides (13 de 33). Això sembla el més natural, ja que si la Conferència es convocava per solucionar un conflicte concret, era perquè s'esperava aconseguir-ho en un temps relativament breu. De fet, la major part de les conferències que es perllonguen més de 5 mesos fou perquè en elles es tractaren diferents temes. Per exemple, la que tractà sobre Arnald Jäger, que finalitzà a principis de juny, també va debatre sobre les oposicions a càtedres de la Universitat i sobre la revisió de les cartes de l'estafeta, conflictes que s'havien produït al juliol; la que discutí

sobre la situació militar al 1707 s'allargà en el temps degut a que després assumí la qüestió de la coronela; la que afrontà les conseqüències de la retirada de les tropes angleses, acabà parlant sobre l'enviament d'ambaixadors a Londres i L'Haia i al final fou la que demanà l'obertura de la Junta General de Braços. Un tema diferent el representen les conferències que duraren uns quants dies. En general foren per assumptes molt concrets, que exigiren acords ràpids en un temps breu, com ara per l'article 105 de les Corts de 1705-1706, algunes de les reunions sobre el protocol, el jurament de la reina, sobre el port franc, el tema de la venda dels drets de la Batllia General, etc. La conclusió a la que s'arriba és que les conferències no tenien una duració determinada, sinó que aquesta era fixada per la tipologia del conflicte i les circumstàncies del moment històric.

Però a banda d'aquests aspectes, hi ha altres elements que fan referència al desenvolupament temporal que no queden reflectits en aquest quadre. Un d'ells seria la qüestió de la periodicitat de les reunions. Una ullada a l'annex 3 de l'apèndix ja ens mostra com realment no hi ha cap mena de criteri a l'hora de fixar un ritme periòdic de les reunions dels comuns. D'una banda, ens trobem amb moments d'alta tensió política o militar, la qual cosa provoca que les conferències esdevinguessin diàries, amb un ritme frenètic de matí i tarda. Exemples d'aquests moments serien el setge de 1704, el mes de d'octubre de 1705, els dies anteriors i el setge de 1706 i també el mes de juny de 1713. En altres moments, en canvi, les reunions de la Conferència sobre un tema estan molt espaiades en el temps, com podrien ser les de l'armada enemiga de 1703-1704, en les quals trobem sis reunions al novembre, cinc al desembre, cap reunió al gener, tres al febrer, una al març, dos a l'abril i divuit al maig.¹⁷⁴⁷ Altres casos amb espais temporals grans podrien ser els de la coronela de 1707 (entre octubre i desembre hi ha dos mesos sense reunions) o de l'obertura del Tribunal de Contrafaccions per l'afer de Jeroni Alabau (entre agost i novembre de 1708 hi ha més de dos mesos). Però els casos recollits serien els dos extrems d'una realitat més complexa, en la que sembla que allò normal era que el ritme de reunions estigués marcat per una freqüència entre un parell de dies i una setmana. En el fons, el que assenyala aquest ritme no era cap criteri preconcebut sobre un hipotètic funcionament de la Conferència, sinó més aviat les circumstàncies polítiques i militars del moment.

---

¹⁷⁴⁷ Aquí cal dir, que és molt probable que hi haguessin més conferències, ja que sabem que a la primavera d'aquell any es tractà sobre la modificació del testament de Carles II.

Una qüestió relacionada amb la periodicitat i la distribució temporal és també l'existència de “solapaments” entre conferències. És a dir, les conferències no havien d'anar necessàriament seguides unes de les altres, sinó que trobem ocasions en què es produeixen una o varies conferències alhora. A l'igual que amb el tema de la periodicitat, aquesta vessant de la Conferència només es pot intuir a partir de l'annex 3 de l'apèndix. Un dels moments en què millor s'hi il·lustra va ser durant el juliol de 1703. En aquells dies hi ha actives tres tipus de conferències: una dels tres comuns sobre la defensa de la Ciutat, la qual està responent a les cartes del rei i que possiblement també tractà sobre el testament; una altra de dos comuns en la qual es tractà sobre les persecucions de Velasco i l'afer Pallejà; i per acabar tenim les conferències sobre les esquadres de la ciutat.¹⁷⁴⁸ Un altre moment de solapament fou al febrer i març de 1707 quan estaven obertes simultàniament una conferència sobre el perill d'una invasió enemiga i la que tractava sobre la unió dels tres regnes. Mesos més tard, al maig, trobem actives les del protocol i les de defensa del Principat, i al setembre, les dels rals de vuit i la de la coronela. Ben entès, l'estructura de la Conferència era dinàmica i flexible. Que estigués oberta una reunió, no impedia que sorgissin altres conferències, també de les tres institucions, per tractar sobre un assumpte diferent. En ocasions, els nous temes s'afegien als vells, encara que formalment podien no tenir molta relació, com succeí amb les de Jäger, que tractaren també sobre el Tribunal de Greuges, les càtedres de la universitat i la revisió de cartes. En altres ocasions, en canvi, es decidia convocar una nova Conferència, com és el cas de la dels rals de vuit, tema que no fou tractat per la Conferència ja existent en aquell moment sobre la defensa del Principat (a la que sí s'afegí, en canvi, la qüestió de la coronela). La conclusió a la que arribem és que, a l'igual que passava amb la periodicitat de les reunions, eren les circumstàncies de cada moment les que sovint marcaven el caràcter de la Conferència i l'existència o no de solapaments. Tot plegat, aquests trets (duració, periodicitat, solapaments) ens estant mostrant el caràcter no reglat de les reunions dels comuns, la qual cosa juga a favor seu,

---

¹⁷⁴⁸ A l'annex 14 de l'apèndix no hem recollit cap conferència dels tres comuns pels temes derivats del setge de 1704, perquè, com vàrem dir en aquell moment, es produí un enfrontament entre la Diputació i els altres dos comuns. Tot i així, la Conferència dels Tres Comuns per als afers de l'armada enemiga i derivats continuava oberta, tal com ens ho confirma la Ciutat. Aquesta, el 29 de juliol, encarregava a la “excel·lentíssima conferència que la present ciutat (fent un cos amb lo excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar) te pendent i uberta ab lo molt excel·lentíssim i fidelíssim consistori dels senyors diputats” (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 205v.). A més, totes les comissions que es feren durant aquell mes a la Conferència es referien a la de tres comuns, amb el benentès que si la Diputació no volia adherir-se que es fessin entre els dos comuns, cosa que al final succeí.

ja que és un signe clar de la seva adaptabilitat als temps i, per tant, de la seva flexibilitat i modernitat.

6.6. L'evolució de la Conferència

Com hem dit en el seu moment, durant tot aquest apartat hem tingut cura d'exposar el funcionament de la Conferència d'una manera més o menys "atemporal", recollint tots aquells trets que en general podríem qualificar com a propis de totes les conferències dels Comuns. Hi ha hagut un esforç continuat per citar exemples de tots els períodes que analitzem, i demostrar com els elements seleccionats no eren exclusius d'un o altre moment. Tot i que encara hem d'analitzar algunes qüestions prou importants de la Conferència, com és el tema de les facultats que gaudien els seus membres i la representativitat que exercien, pensem que ja tenim suficients elements de criteri per poder entendre millor quina va ser l'evolució de la Conferència al llarg del temps, quins elements propis sorgiren en moments concrets i quins varen desaparèixer. A grans trets podem parlar de tres models de Conferència amb uns trets propis, més una quarta que tot i anomenar-se conferència i semblar-ho, no ho era pas. Aquests quatre casos són: les conferències sobre la defensa de l'honor dels catalans (1698-1699); les conferències de dos comuns sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i sobre l'afer Jäger (1701-1703); les conferències dels presidents dels comuns de l'estiu de 1709 i les conferències dels representants dels comuns davant les autoritats reials (1711-1713). Totes elles presenten particularitats pròpies, algunes de les quals fan referència a aspectes que ja hem exposat i d'altres a elements que exposarem en els capítols següents. Aquests elements no s'acabaren generalitzant en el que hem anomenat "Conferència dels Tres Comuns", però resulten molt interessants perquè són signes visibles d'aquesta adaptabilitat de les institucions a les circumstàncies canviants, a la vegada que indiquen altres camins que s'haguessin pogut seguir.

Les conferències sobre la defensa de l'honor dels catalans, representen en si mateixes una història molt ben tancada, tot i que "oficialment" enllacen amb les de

l'acceptació del testament de Carles II.¹⁷⁴⁹ La seva importància és fonamental, ja que van esdevenir la guia i el criteri (especialment utilitzat per part de la Diputació) sobre la qual es fonamentà les discussions que tingueren els comuns durant el primer regnat de Felip V. Recordem que quan finalment s'aconseguí la unió dels comuns en les conferències sobre el torp del 14 d'agost de 1703, la Diputació anotava en el seu dietari que els representants de la Ciutat “foren complimentats com en altre funció que es troba a XIII del octubre 1698 (...) sols ab esta diferencia que las nomenadas per part de la ciutat se han acentat a millor puesto, per edat, per no haver-hi personas de altre comú”.¹⁷⁵⁰ Havien passat cinc anys des d'aquella data, però les conferències d'aleshores continuaven assenyalant (des de la perspectiva dels diputats) el criteri i *modus operandi* de les reunions. Ben entès, les reunions dels comuns d'aquells anys contenen gairebé tots els trets fonamentals de la Conferència: el protocol de les reunions, la forma del nomenaments de representants, l'existència de presidents de comuns, l'alternança del lloc de reunió, l'existència de comissions subalternes, la limitació i ampliació de poders, la confecció de papers per part de la Conferència, el caràcter assessor, etc. De tot això ja hem vist prou exemples al llarg de les planes anteriors. Tot i així, hi ha una sèrie d'elements propis que és necessari destacar.

Un dels que crida més l'atenció és el gran protagonisme que adquiriren els presidents dels tres comuns. En aquestes conferències la seva actuació era molt àmplia, fins al punt que tots els documents que es produïren foren redactats per ells. Tant la representació que es féu al novembre com la seva modificació, les cartes al rei, a la reina i al Inquisidor General, els papers d'apuntaments per a la persona que faria el llibre, tots, foren escrits pels presidents. De fet, el Dietari de la Diputació recull el 22 de novembre de 1699, l'existència de “diferents juntas dels tres senyors presidents dels tres comuns”¹⁷⁵¹ en les quals s'havia redactat la representació que es volia enviar al rei. Desconeixem quantes reunions d'aquest tipus s'arribaren a tenir, però està clar que representava una tipologia única de reunió, de la qual no hem trobat cap cas amb posterioritat. Només llunyanament s'assembla a les reunions dels presidents dels Tres Comuns de 1709, però la diferència amb ells és notable, tal com comentarem més endavant. D'altra banda, cal valorar que el paper que feren els tres presidents de la Conferència fou sotmès a votació i aprovació per part de la resta de membres, reforçant

¹⁷⁴⁹ Vegeu les observacions que hem fet a la base de dades de Conferències de l'annex 14 de l'apèndix.

¹⁷⁵⁰ DDP, N-100, fol. 752r. Altres referències a això les va fer la Diputació en plantejar de les conferències sobre Arnald Jäger al desembre de 1702.

¹⁷⁵¹ DDP, vol. IX, p. 985.

la impressió que tenim que l'existència dels presidents no implicava un poder més gran sobre la resta de membres. Pel febrer de 1699 la redacció de les cartes al rei i altres autoritats de la Cort, s'havia encomanat també als presidents, però s'afegí que Onofre Montsalvo els ajudés. Segurament degueren haver-hi noves reunions de presidents, ja que quatre dies després ja tenim les cartes redactades.¹⁷⁵² El mateix succeïa uns mesos després a l'abril de 1699, quan es decidia encarregar-los la redacció dels apuntaments per a la persona que redactés el llibre, i s'afegia que "lo que farien sie reportat a la primera conferència que se tindrà".¹⁷⁵³ En aquest cas, però, es puntualitzava que la redacció la fessin "los tres senyors presidents junt ab las personas de dita conferència queus aparegués".¹⁷⁵⁴ Dos mesos després ja no es va recórrer als presidents per a fer tasques delegades de la Conferència. El 27 de juny de 1699 s'acordà que la distribució dels exemplars del llibret *Escudo de Verdad* que s'havien d'enviar "fora del regna [de Catalunya] aparegué deixar-se al cuydado dels senyors Baltasar de Riba y doctor Honofre Montsalvo, per a què encaminassen en al manera que los aparegués més a propòsit".¹⁷⁵⁵ Es percep un procés clar on els presidents adquireixen cada vegada una menor responsabilitat en la redacció dels textos. Aquesta dinàmica sembla que s'accentuà amb posterioritat. A les conferències de dos comuns de 1701 i de 1703 els presidents ja no redactaren els documents, només anomenaven les persones que els havien de fer.¹⁷⁵⁶ Això és el que s'assentà com a definitiu.

L'existència d'ambaixadors dels tres comuns davant el virrei suposa un altre element exclusiu de les conferències de 1698-99. Aquest és un element que no hem explicat en les planes anteriors perquè serà tractat amb més detall en un altre moment. Pròpiament la Conferència no tenia cara externa, i això vol dir que els que actuen a nivell polític eren els comuns. Ells foren els que signaren els papers, els que feien les ambaixades al rei i als que el rei o el virrei els dirigeix les cartes que escrivien. Ja vàrem veure com totes les cartes i representacions que feren el Braç Militar i la Ciutat a rei del conflicte d'Arnald Jäger, ho feren a nivell individual i personal, no hi hagué cap relació directa entre la Conferència i el virrei Palma.¹⁷⁵⁷ Un any després, al conflicte d'Honorat Pallejà, fou la Conferència qui redactà la carta al rei, però qui l'envià fou el Consell de

¹⁷⁵² DDP, vol. IX, pp. 1013 i 1021.

¹⁷⁵³ DDP, vol. IX, p. 1050.

¹⁷⁵⁴ DDP, vol. IX, p. 1050.

¹⁷⁵⁵ DDP, vol. IX, p. 1069.

¹⁷⁵⁶ DC, 9 de gener de 1701, 16 de febrer de 1701 i DDP, N-100, fol. 804v. (pel novembre de 1703).

¹⁷⁵⁷ La representació es troba a LLDBM, G-69, vol. VI. fols. 690r.-710r. També a MNA, vol. XXIV, p. 228 i ss.

Cent en nom propi.¹⁷⁵⁸ Les cartes de setembre de 1707 sobre l'afer dels rals de vuit havien estat fetes per la Conferència però enviades per les tres institucions a títol individual. Els exemples són enormes i no paga la pena insistir.¹⁷⁵⁹ En cap moment hi hagué un document oficial dirigit al monarca signat per “La Conferència dels Tres Comuns”, o es féu una “Ambaixada de la Conferència dels Tres Comuns” al rei. D'igual manera, no hi ha documents de les autoritats reials dirigits “a la excel·lentíssima Conferència dels Tres Comuns”.

El perquè de l'aparició dels ambaixadors de la Conferència al 1699 s'explica per una discussió interna entre els comuns per tal de decidir qui dels tres havia de fer l'ambaixada al virrei Darmstadt per informar-lo de l'enviament del memorial justificatiu al rei. El mateix Dietari de la Diputació ens ho mostra ben a les clares que el dia 11 de febrer de 1699: “fonch axí mateix resolt que se execute la ambaixada (...) al excel·lentíssim senyor príncep de Darmstadt per medi de dos personas de esta Conferència, sens tenir-se mira, per fugir las dificultats se podia levitar, per qual comú que entravenen en ella devia ser aportada”.¹⁷⁶⁰ La qüestió de fons tenia molt a veure amb la problemàtica de la representativitat dels comuns i les lluites entre ells per tal d'assumir el seu control. Cal destacar que la decisió que féu la Conferència al 1699 fou de caràcter salomònic, en el sentit que assumeix una responsabilitat que després tindran els presidents dels comuns o els seus oficials. La Conferència decidí en aquell moment escollir a l'abat de Santa Pau, Joan Soler i a Joan Bonaventura de Gualbes, els quals eren els presidents dels membres de la Diputació i del Braç Militar respectivament. El 14 de març aquests ambaixadors tornaren a ser enviats al virrei per agrair-li que hagués volgut escriure cartes de recomanació a la Cort.¹⁷⁶¹ Així es produïa un doble procés. D'una banda la Conferència adquiria un rostre públic clar, amb l'existència d'ambaixadors propis que la representaven. D'altra banda, s'establia un vehicle de comunicació permanent entre la Conferència i el virrei. D'aquesta manera s'entén que el 13 d'abril Darmstadt hagués “enviat a cercar als senyors abat de Santa Pau y Joan Bonaventura de Gualbes y los avia entregat tres cartes del rey nostre senyor” per a cadascú dels tres comuns.¹⁷⁶² S'havien canviat les tornes, i era el mateix virrei qui cridava als dos representants de la Conferència per llurar uns papers que no eren per la Conferència sinó

¹⁷⁵⁸ La representació es pot trobar al LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 189-193 i a LLDC, 1B, II, 213, fol. 279v., documents nº 1, 2 i 3.

¹⁷⁵⁹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 275r. La representació també es troba a DDP, N-106, fol. 25r.

¹⁷⁶⁰ DDP, vol. IX, p. 1022.

¹⁷⁶¹ DDP, vol. IX, p. 1032.

¹⁷⁶² DDP, vol. IX, p. 1050.

per als tres comuns respectius. Això resulta rellevant, ja que en altres circumstàncies el que hagués estat normal fora avisar les tres institucions separadament per donar a cadascuna les cartes a nivell individual. De fet, la reacció dels comuns va ser entregar les cartes a la Conferència perquè ella decidís què s'havia de fer. La reunió dels comuns acordà que els ambaixadors visitessin novament al virrei per agrair la gentilesa. Veiem un procés de delegació de poder cada vegada més gran en la Conferència, la qual està decidint en tot moment sobre el que s'ha de fer amb les cartes rebudes. Dos mesos després els ambaixadors tornaren a ser necessaris per portar al virrei el llibret *Escudo de Verdad* i demanar-li el seu vistiplau.¹⁷⁶³ Aquesta és la darrera referència que tenim dels ambaixadors de la Conferència.

Una de les conseqüències que es deriva de tota aquesta activitat dels ambaixadors era la “visibilitat” de les reunions dels comuns, en el sentit que la seva existència es feia pública i manifesta, tot i que no reconeguda legalment. Aquest és un tret que després va tendir a desaparèixer. El 9 de gener de 1699 el virrei, en rebre la còpia de les cartes que els comuns pensaven enviar a la Corts, ja els informava de que havia rebut *copia adjunta del memorial que por parte de la Deputación de este Principado, ciudad de Barcelona y Brazo militar ha llegado a las mías [manos]*.¹⁷⁶⁴ L'interessant és veure que la còpia no l'havien enviat els tres comuns per separat, sinó els dos ambaixadors de la Conferència. Mesos més tard, aquest reconeixement de l'actuació de la Conferència es feia encara més explícit, i en rebre còpia del memorial *Escudo de la Verdad*, Darsmstadt mostrava que “havia quedat molt gustós de esta demostració de la Conferència”.¹⁷⁶⁵ Això és interessant, perquè d'alguna manera la Conferència estava buscant el suport i el reconeixement del virrei (quan no el permís) per enviar les cartes a la Cort. Com hem vist, durant els anys posteriors l'actuació de la Conferència gairebé mai va buscar l'aprovació dels virreis per reunir-se ni demanà el seu suport a les demandes que feien.¹⁷⁶⁶

Al llarg de les conferències posteriors no hem trobat més casos fora d'un episodi puntual que es produí durant el setge de 1706 i que presenta particularitats diferents. Ja hem explicat que en aquelles circumstàncies la Conferència adquirí novament un paper

---

¹⁷⁶³ DDP, vol. IX, p. 1069.

¹⁷⁶⁴ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 716 (document inserit).

¹⁷⁶⁵ DDP, vol. IX, p. 1069.

¹⁷⁶⁶ Això és molt clar en el període anterior a 1705, especialment en el conflicte sobre la vicerègia, el d'Arnald Jäger, el d'Honorat Pallejà etc. Cal dir però, que a finals de 1703 els comuns informaven a Velasco que havien reunit a la Conferència per parlar sobre els moviments de l'armada enemiga. (Cfr. DDP, N-100, fol. 808/1r.).

director en l'actuació dels comuns. El 5 d'abril trobem que Pau Dalmases i Ros “inseguint lo parer de la Conferència” i “de ordre y comissió dels tres excel·lentíssims comuns” féu una ambaixada al rei amb la finalitat d'aconsellar-li els llocs més segur per refugiar-se de les bombes.¹⁷⁶⁷ Semblantment, el 22 de d'abril, es decidí que Josep Emmanuel Terré “se posàs als peus de sa magnífica en nom dels tres comuns” per comunicar la presència de poques forces a Montjuïc.¹⁷⁶⁸ Aquesta persona, féu encara dues ambaixades més al rei “en nom dels tres comuns”, el 9 i el 12 de maig.¹⁷⁶⁹ Dóna la casualitat que Pau Dalmases era el president dels membres del Consell de Cent, i Josep Terré dels del Braç Militar. Durant el període 1700-1705 no hem trobat cap cas d'ambaixadors, i els de 1706 no segueixen exactament la mateixa dinàmica que els de 1699 perquè en aquests últims van ser enviats directament en nom i de part de la Conferència, en canvi Dalmases i Terré anaren seguint el consell de la Conferència però per ordre dels comuns. A qui representaven no era a la Conferència, sinó als tres comuns. De fet, aquesta figura suposa un punt intermig entre les ambaixades de 1699 i les ambaixades dels tres presidents dels comuns que es generalitzaran a partir de 1707. Aquestes ambaixades de 1706 presenten punts d'unió i diferències amb les de 1707, ja que si d'una banda comparteixen que anaven en nom dels comuns (i no de la Conferència), eren diferents perquè els primers “presidents” ho eren de la Conferència, mentre que els posteriors ho eren dels comuns.¹⁷⁷⁰

Per últim, cal destacar que durant aquestes conferències es feren diversos intents per tal d'establir una periodicitat de les reunions. El primer es produí a la segona conferència de tres comuns, el 18 d'octubre de 1698. En ella s'acordava que “totas las setmanas se dega ayuntar la Conferència per lo major acert y expedició més prompta de dit negoci”.¹⁷⁷¹ La veritat fou ben diferent, ja que la següent conferència que hem pogut constatar data d'un mes després, el 22 de novembre, i la següent es produeixen el 22 de desembre. Cap al febrer hi hagueren nous intents de periodització. El dia 7 es fixava un dia per a la següent conferència, data en què els presidents havien finalitzat la redacció de les cartes.¹⁷⁷² Però fou en va. La periodicitat real de les reunions sembla que es mantingué més o menys constant dins d'una mitjana de dues reunions mensuals. Pel

¹⁷⁶⁷ DDP, N-104, fol. 305r.

¹⁷⁶⁸ DDP, N-104, fol. 309v.

¹⁷⁶⁹ El 9 de maig va ser per preguntar-li volia que els comuns donessin la benvinguda a milord Peterborough (cfr. DDP, N-104, fol. 317v.), i el 12 per informar-li dels abusos comeses per les tropes enemigues en la seva retirada (cfr. DDP, N-104, fol. 322v.).

¹⁷⁷⁰ Com veurem aquestes ambaixades posteriors no sempre foren fetes pels presidents dels comuns.

¹⁷⁷¹ DDP, vol. IX, p. 976.

¹⁷⁷² DDP, vol. IX, p. 1014. El mateix succeïa el 13 de febrer (cfr. DDP, vol. IX, p. 1022).

maig hi hagué un últim intent de fixació, en la qual es rebaixava la freqüència de les reunions a la periodicitat que s'havia mantingut fins al moment. La Conferència “resolgué que de qui al devant si no se oferís cosa particular o de importància, se dega juntar la conferència de quinze en quinze dias”.¹⁷⁷³ Però ni tan sols això s'arribà a complir. Al maig i hagué una reunió, al juny dues, al juliol tres, a l'agost cap i al setembre una. Més enllà de l'èxit o fracàs d'aquests propòsits, el que cal destacar és que eren indicatius de la voluntat de reglamentar les reunions dels representants de les institucions. Com vàrem comentar en el seu moment, el ritme de les conferències que es celebraren a partir de 1700 fins al final, va estar marcat per les necessitats de les circumstàncies de cada moment. De fet, és aquesta absència de reglament intern de les conferències el que va facilitar la seva adaptabilitat. Les conferències de 1698-1699 són el testimoni d'un camí truncat, d'un possible *modus operandi*, més reglat, amb un protagonisme notable dels presidents, amb visibilitat, reconeixement i aprovació per part de les autoritats reial i un sistema intern organitzat. Però no fou així. El funcionament de les conferències va estar influenciat per les conjuntures de cada moment. Això fou la seva virtut.

En aquest context evolutiu, les conferències de dos comuns de 1701-1703 presenten algunes particularitats que cal comentar. A grans trets podem dir que en alguns moments, sense deixar de ser autèntiques conferències de dos comuns, semblen situar-se més dins l'àmbit d'un organisme assessor del Consell de Consell, al mateix nivell que podien estar les vuitenes i vint-i-quatreteres que aquest solia nomenar per afers concrets. Diferents elements són els que ens fan pensar així. El primer de tots ells és la dinàmica de comunicació entre els la Conferència i el Braç Militar. En principi les deliberacions confeccionades a les reunions dels comuns eren comunicades a cada institució a través dels seus representants. Tot i així, durant aquests anys trobem casos en què la Conferència demana al Consell de Cent que comuniqui a la noblesa el seu consell. Així succeí, per exemple, el 8 de febrer 1701 quan la Conferència demanava als consellers que fessin una ambaixada al Portantveus i que ho comunicessin al protector perquè “sie servit dit excel·lentíssim protector fer semblant ambaixada a dit molt il·lustre y respectable Portantveus”. Però tot i aquesta demanda, sabem que el paper de la Conferència va arribar directament al Braç Militar, i no calgué que els consellers informessin.¹⁷⁷⁴ Uns dies després eren Francesc Sans i Joan B. Reverter, els quals de

¹⁷⁷³ DDP, vol. IX, p. 1056 (7 de maig de 1699).

¹⁷⁷⁴ DC, 8 de febrer de 1701. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 256r.

part del Consell de Cent, feien arribar a la noblesa “la representació disposada per la excel·lentíssima Conferència”.¹⁷⁷⁵ Al cap d’un any, el 17 de març de 1703 es tornava a produir el mateix procés, aquesta vegada amb la qüestió de la multa al protector.¹⁷⁷⁶ Però sembla que això no sempre fou així. El 16 i el 26 de febrer de 1703, el Llibre de deliberacions del Braç Militar recull una deliberació i una representació redactada per la Conferència, les quals havien arribat directament, sense la mediació de la Ciutat.¹⁷⁷⁷

Un altre element que fa pensar en la subordinació al Consell de Cent és l’existència de reunions, durant la primavera de 1703, de consellers amb els membres de la Conferència. El dia 18 de març de 1703 “fonch comés [per part de la Ciutat] als dits excel·lentíssims senyors consellers y present conferència” la redacció de cartes per al rei sobre l’afer de les multes.¹⁷⁷⁸ El procés es repetia exactament igual el 28 de març amb una nova carta per al rei sobre les apel·lacions al Tribunal de Greuges,¹⁷⁷⁹ i dues setmanes després, el 10 d’abril, trobem que una resposta del Consell de Cent als diputats havia estat “per los excel·lentíssims senyors consellers y personas de la dita conferència formada”.¹⁷⁸⁰ Però això no fou l’habitual, ja que la major part dels papers confeccionats per la Conferència havien estat redactats pels seus membres i per les comissions subalternes que ja hem vist.¹⁷⁸¹ Les reunions de consellers i representants semblen que només es produïren durant aquells mesos, ja que no hem trobat cap rastre més d’estructures similars a les fonts. A tot això, cal valorar que, fins on ha arribat la nostra recerca, totes les reunions de la Conferència durant aquests mesos (tant les de 1701 com les de 1703) es feren al Consell de Cent,¹⁷⁸² sense aplicar-se mai l’alternança de lloc. Una alternança que era un fet normal a les conferències de dos comuns de Ciutat i Braç del segle XVII com es pot comprovar als casos de juny de 1693 i 1694, maig de 1697 i setembre de 1698. El mateix fet que existeixi un “Dietari de la Conferència” per

¹⁷⁷⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 258v.

¹⁷⁷⁶ DC, 17 de març de 1703. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 778r.

¹⁷⁷⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 717v. i 734v.

¹⁷⁷⁸ DC, 21 de març de 1703.

¹⁷⁷⁹ Cfr. DC, 30 de març de 1703.

¹⁷⁸⁰ DC, 10 abril de 1703. Un altre cas de reunió dels consellers i els membres de la Conferència el podem trobar al juliol de 1703 (DDP, N-100, fol. 745/1r.).

¹⁷⁸¹ De les moltes que podríem citar esmentem dues: la resposta a Darmstadt el 9 de gener de 1701 i la resposta als diputats del 14 de març de 1703 (vegeu DC, 9 de gener de 1701 i 14 de març de 1703).

¹⁷⁸² Efectivament, ni el Dietari de la Conferència ni el Llibre de deliberacions del Braç Militar recullen la presència de reunions dins la sala de la noblesa.

aquestes reunions, i que es conservi a l'arxiu del Consell de Cent, és un fet significatiu que no ens pot passar per alt.¹⁷⁸³

Aquests elements no poden negar que les referides conferències no fossin autèntiques conferències de dos comuns ni que el paper del Braç en elles fos insignificant. Primer perquè, com hem apuntat, la noblesa sí que va rebre en moltes ocasions dels deliberacions de la Conferència a través del seus representants. Segon, perquè les reunions de consellers i membres de la Conferència semblen que foren una excepció (hem constatat només 3 reunions d'aquest tipus davant les 51 conferències de dos comuns que es tingueren durant els anys 1701 i 1703). I en tercer lloc perquè les fonts consultades parlen en tot moment de la Conferència dels dos comuns, sense deixar entendre mai que fos una junta assessora dels consellers. Així, el Braç Militar ho deixava ben clar el 22 de gener de 1701 en parlar del “memorial que ha format la excel·lentíssima Conferència dels dos comuns de la excel·lentíssima Ciutat i present Bras”.¹⁷⁸⁴ Un any després, el 27 de març de 1703, el Dietari de la Conferència mostrava, per exemple, que aquell dia “se ajuntà la Conferència dels dos comuns de la present Ciutat y del excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar”.¹⁷⁸⁵ Aquestes referències, i altres que es podrien posar, mostren prou bé que eren de dos comuns i que assessoraven als dos. A partir de l'estiu de 1703 amb el conflicte del trop, sinó abans, desapareix tot rastre que ens pugui parlar d'una possible submissió de la Conferència al Consell de Cent.¹⁷⁸⁶

Per últim, comentarem dos petits detalls significatius. D'una banda que es constata la possibilitat que membres no nomenats pels comuns puguin participar a les reunions per informar d'algun tema concret. El dia 14 de gener de 1701 Isidre Pi i Pagès va assistir a les conferències per comunicar que la Reial Audiència havia demanat al Consell que no intervingués en un conflicte mercantil que s'havia produït entre Benet Shallet i Magí Barrera.¹⁷⁸⁷ Un mes després, l'11 de febrer, el mateix Isidre Pi i Josep Coromines entraven de nou a la Conferència per exposar de les dificultats que tenien en

¹⁷⁸³ D'altra banda, la seva existència pot ser entesa com un intent evident de “normalització institucional” per dir-ho d'alguna forma, entenent que es vol deixar constància de totes les actuacions, a l'igual que ho fan la resta d'institucions del país. En aquest sentit, no deixar de ser el mateix procés de les conferències de 1698-1699 que buscaven una major “reglamentació”.

¹⁷⁸⁴ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 247r.

¹⁷⁸⁵ DC, 27 de març de 1703.

¹⁷⁸⁶ No deixa de ser significatiu que el Dietari de la Conferència finalitzi *in media res* el 5 de juny de 1703, quan estava ben viu el conflicte pel sou dels notaris i encara no havien començat les qüestions de les càtedres de la universitat i de l'estafeta. Tots aquests temes també foren tractats per la Conferència dels dos comuns però el dietari no ens diu res d'ells. La sensació que tenim és que senzillament s'abandonà.

¹⁷⁸⁷ Cfr. DC, 14 de gener de 1701.

presentar les requestes al Portantveus i als assessors de la Reial Audiència.¹⁷⁸⁸ No tenim constància d'altres episodis similars amb posterioritat, i potser aquests només foren fruit de la conjuntura del moment. Tot i així, cal dir que són un altre signe clar d'aquesta flexibilitat de la Conferència. Finalment hem trobat una referència explícita a la voluntat dels comuns de mantenir ocultes aquestes reunions o si més no, el contingut de les mateixes. El 7 de gener de 1701, es demanava al Braç Militar que el paper fet per la Conferència “se tingue en reserva, sens permetre se comuniqui a persona alguna fins que sie menester”.¹⁷⁸⁹ Desconeixem si aquesta actitud es mantingué al llarg de les reunions posteriors.

D'un tarannà netament diferent van ser les conferències dels presidents dels tres comuns que es celebraren al novembre de 1708 i a l'agost - octubre de 1709. Entrem ara en un episodi una mica complicat, en què són possibles diferents lectures dels fets a l'hora de determinar si foren o no autèntiques conferències. El que es produí durant els períodes assenyalats no són estrictament “conferències” sinó reunions dels presidents dels tres comuns. Tot i així, nosaltres les hem considerades com a tals, ja que juguen el mateix paper, i en el fons pensem que no són sinó una forma més evolucionada de reunions de comuns. La narració dels fets ens ajudarà a entendre millor el que volem dir. El primer cas d'aquestes característiques es produí el 18 de novembre de 1708 durant el conflicte entre els comuns per decidir el contingut de la representació al rei sobre els abusos de les tropes aliades. En aquelles circumstàncies de desacord manifest entre Ciutat i Braç amb la Diputació, la noblesa proposà que “los tres excel·lentíssims Presidents vejan, disposen, y se forme dita representació ab aquella forma los apareixerà més proporcionada y corresponent a les obligacions y zel dels comuns per a que puga posar-se en la real ma de sa magestat”.¹⁷⁹⁰ Els presidents es reuniren i el 21 de novembre ja tenien la representació confeccionada, que, acceptada per tots, fou enviada al rei.¹⁷⁹¹ D'aquesta manera la reunió dels tres presidents esdevenia, almenys en aquella circumstància, un mitjà per solucionar un problema que la Conferència no havia estat capaç de resoldre. Un any després es torna a utilitzar aquest recurs però en unes circumstàncies diferents. Durant el mes d'agost de 1709, la ciutat de Girona informava de l'entrada de tropes per la frontera i del perill que corrien. El Consell de Cent decidí escriure al rei una representació i informar als altres dos comuns. El Braç Militar

---

¹⁷⁸⁸ Cfr. DC, 11 de febrer de 1701.

¹⁷⁸⁹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 209r. Vegeu també DC, 6 de gener de 1701.

¹⁷⁹⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 637v.

¹⁷⁹¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 641v.

demanà que la representació fos feta en nom dels tres comuns.¹⁷⁹² El dia 22, el Dietari de la Diputació ens informa de com “se han conferit los presidents dels tres excel·lentíssims comuns en un aposento de la present casa y han acordat qués fes sobre est assumpto representació a sa magestat en escrit y que aquella fos reportada a sa magestat per medi dels tres presidents”.¹⁷⁹³

Noves cartes de Girona a començaments de setembre forçaren a obrir una Conferència dels tres comuns pròpiament dita, amb la particularitat que estava formada només per un membre de cada institució.¹⁷⁹⁴ El 24 de setembre arribaven cartes de Tarragona sobre l'entrada de tropes enemigues pel sud. El Consell de Cent deliberava que “lo excel·lentíssim conseller en cap sie servit ab la mes possible brevetat conferir-ho ab los excel·lentíssims senyors presidents de dits excel·lentíssims comuns de la Deputació i Braç Militar”.¹⁷⁹⁵ El dia següent, els tres presidents feien una ambaixada al rei informant del perill.¹⁷⁹⁶ Pocs dies després era Vic qui demana ajuda, i la situació es tornava a repetir de manera gairebé calcada. El 12 d'octubre la noblesa sol·licitava que els presidents es reunissin per parlar sobre el tema, i al dia següent ens confirma que “havent-se reunit los tres presidents dels excel·lentíssims comuns” s'havia redactat una carta per al rei sobre Vic.¹⁷⁹⁷ La documentació en cap moment parla d'aquestes reunions com a “conferències” de comuns, però pensem que cal considerar-les com a tals perquè reuneixen gairebé tots els trets d'una Conferència. Són reunions delegades dels comuns que actuen en nom d'ells, amb concessió de poders i amb la finalitat de coordinar la seva actuació en un mateix sentit. Redacten representacions, les quals eren portades al comuns, i que formalment no es diferenciaven en res de les que la Conferència redactava.¹⁷⁹⁸ La seva funcionalitat era exactament la mateixa i l'única diferència real

¹⁷⁹² Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 804r.

¹⁷⁹³ DDP, N-107, fol. 259v. El tema en sí resulta interessant, perquè l'existència d'aquesta reunió només la tenim constatada per la Diputació. La lectura exclusiva del LLDBM, G-69 i del LLDCC ens portaria a pensar que mai va arribar a fer-se aquesta reunió. El Consell de Cent, però, recull (amb dos dies de retard respecte a la data que figura al DDP) una concessió de poders “per tractar-ho lo sie ben vist ab los excel·lentíssims presidents de la Deputació y Braç Militar” (LLDCC, 1B, II, 218, fol. 623r.).

¹⁷⁹⁴ De tot això no hi ha cap mena de dubte, ja que el mateix Consell de Cent demana que “qualsevol cosa que sie aconcellada y acordada en la excel·lentíssima conferència antes de posar-se en execució sie reportada al present consell” (LLDCC, 1B, II, 218, fol. 640). Vegeu també, LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 818r.

¹⁷⁹⁵ LLDCC, 1B, II, 218, fol. 681r. Vegeu també, LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 829.

¹⁷⁹⁶ DDP, N-107, fol. 267r.

¹⁷⁹⁷ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 838r. i v. Vegeu també DDP, N-107, fol. 269r. i v.; LLDCC, 1B, II, 218, fol. 716r.

¹⁷⁹⁸ Aquest és un tema que analitzarem en el capítol següent, però cal fer una breu referència a ell. Les representacions d'aquestes reunions dels comuns tenen la mateixa entrada que les que feia la Conferència: *Señor, la ciudad de Barcelona, la Diputación y el Brazo Militar (...) dicen...* (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 839r.).

entre elles i les conferències és que les primeres estan composades pels presidents dels comuns, que són oficials de cada institució, mentre que les segones eren representants que no tenien cap càrrec dins el seu comú. En el fons, i això pensem que és l'important de l'episodi, les reunions dels presidents dels comuns foren un altre cas de “camí truncat”, en el sentit que van ser una possible via que podia haver seguit la Conferència però que no tingué continuïtat durant els anys posteriors. A partir de 1710 tornem a trobar-nos amb les conferències segons l'estructura tradicional i no coneixem de cap cas més de reunions de presidents dels comuns.

Per últim, cal analitzar un cas de reunions que la documentació anomena “conferències” però que no són realment conferències dels tres comuns. Ens estem referint a les reunions que celebraren a partir de 1711 i especialment durant la tardor de 1712 representants dels tres comuns amb Ramon Vilana Perlas primer i el comte d'Stampa després. *A priori*, el tema en sí no presenta una dificultat especial, ja que les reunions dels comuns amb representants de la monarquia entrarien dintre d'aquest concepte més ampli de “conferència” que ja era tradicional entre les institucions, però amb la novetat que en comptes de ser un comú a nivell individual el que es reunia amb el rei eren els tres alhora. El problema sorgeix quan constatem que aquests representants dels comuns, més enllà de les trobades amb Vilana Perlas, es reuneixen entre si per parlar sobre el contingut de les reunions tingudes amb la monarquia. En la primera reunió que hem trobat d'aquestes característiques, el 20 d'agost de 1711, el Dietari de la Diputació ens diu que els representants dels comuns “son estats cumplimentats ab lo mateix modo i forma que se acostuma quan hi ha conferència en la present casa, y que dits cavallers [tingueren] la primera junta en casa de la ciutat, y tindran la altra en la sala ahont se junta lo Bras Militar. Y axí després consecutivament se ajuntaran en la sobredita forma”.¹⁷⁹⁹ Els fets semblen mostrar que aquesta alternança s'aplicà tant a les reunions que celebraren entre si els membres nomenats a l'agost per trobar-se amb Vilana Perlas, com els que foren anomenats al gener de 1713 per trobar-se amb Stampa.¹⁸⁰⁰ Cal dir però, que no hem trobat cap referència que anomeni “conferència” a aquestes reunions dels comuns. El 20 de setembre es parla de que “se han juntat” les

---

¹⁷⁹⁹ DDP, N-315, 20 d'agost 1711.

¹⁸⁰⁰ Els primers foren Pau I. Dalmases, Felip Ferran i Francesc Montcorp. Per les reunions amb Stampa del gener de 1713 foren dos membres de cada comú: Josep G. Pinós, Josep Oliver, Felicià Cordelles, Francesc Blanes, Josep Cartellà i el marquès de Sentmenat. Les reunions alternades durant els mesos de gener-febrer de 1713 es poden seguir a través de DDP, N-315, s/f.

persones que componen la conferència amb Vilana Perlas,¹⁸⁰¹ i al febrer es fa referència com “los sis de la conferència de Estampa, ajuntats a la Deputació”,¹⁸⁰² diferenciant clarament entre la reunió amb el secretari de la reina, de la reunió entre ells. Les cites sobre aquesta diferenciació poden ser moltes, però pensem que no val la pena endinsar-nos.

El que voldríem destacar és que la funcionalitat d'aquestes reunions entre els representants dels comuns amb la monarquia és ben diferent de la finalitat de la Conferència. Tal com afirmaven els mateixos representants, l'11 de setembre de 1712, aquestes reunions s'havien demanat per part de la Corona per “per comunicar per nostre medi als excel·lentíssims comuns tot lo que en estat, per tantas circumstàncias lo més crític, se offerís y se anàs offerint”.¹⁸⁰³ És a dir, la seva finalitat no era assessorar als comuns sobre un afer sinó que simple i purament tenien una funció de transmissors de les informacions que els rei volia comunicar als comuns. Eren, de fet, un filtre entre el rei i les institucions, i a elles es refereix Castellví quan parla de les persones que conferien amb Vilana Perlas per informar del que succeïa i transmetre aquestes dades als comuns segons es creia convenient. Referint-se a les de setembre de 1712 Castellví menciona com *les comunicó en nombre de la emperatriz que el negocio pedía el mayor secreto*.¹⁸⁰⁴ Aquest secretisme es mantingué durant tot el període fins a la Junta General de Braços. El 17 d'abril de 1713 trobem una reunió dels tres presidents dels comuns amb les sis persones que conferenciaven amb Stampa i el 9 de juny hi hagué una altra.¹⁸⁰⁵ En la primera d'elles es tractà sobre unes cartes de Berardo, i en elles es decidí “se dilatàs la notícia per ser malencònica”. Aquestes reunions sembla clar que en el fons estaven més al servei de la monarquia que no pas dels comuns, i no les podem considerar conferències perquè ni assessoraven els comuns, ni generaven documentació, ni se'ls havia encarregat un tema concret fora del de rebre i parlar sobre les informacions que Vilana Perlas o Stampa els comunicaven. Són, certament, una forma més de flexibilitat institucional, però no tenen la mateixa funcionalitat de les conferències, per molt que els tres hi fossin representats i s'apliqués l'alternança en el lloc de reunió.

¹⁸⁰¹ DDP, N-315, 20 d'agost de 1711.

¹⁸⁰² DDP, N-315, 20 i 24 de febrer de 1713.

¹⁸⁰³ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 220r. (document inserit).

¹⁸⁰⁴ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 425.

¹⁸⁰⁵ DDP, N-315, 17 d'abril i 9 de juny de 1713.

A l'hora de valorar el funcionament de la Conferència, veiem que, tot l'evolució que hi hagué al llarg dels anys, sí que és possible establir uns trets mínims que ens permeten identificar-la com a tal: el fet que sigui una reunió de representants dels tres comuns, designats per a nivell individual per tractar un tema, el fet que les reunions tinguin lloc alternativament en les cases de cada institució, el fet que es reuneixen per tractar sobre un tema concret i que la seva durada estigui es perllongui fins que aquest es solucioni, el protocol i l'estructura interna, etc. Tot això són elements que ens permeten diferenciar quan una reunió era una "conferència" i quan aquesta podia ser qualificada més aviat com una "junta". Però per identificar una conferència de comuns, no només cal saber com funcionava. Més important encara, per les conseqüències polítiques que comportava, és conèixer de quines facultats gaudia i fins a quin punt els seus consells determinaven o no l'actuació dels comuns.

Capítol 7

Les facultats

“La experiència ha ensenyat que corrent las presents urgèncias, per medi de la excel·lentíssima conferència, se ha lograt ab lo consell de ella, lo acert en las resolucions y la brevedat en la expedició del que se ha ofert executar; de forma que fins vuy, en tot lo que la excel·lentíssima conferència ha aconcellat se han conformat substancialment los excel·lentíssims comuns. Y no és de admirar, puix a mes de la cabal intelligència, prendas y aplicació dels individus que la componen, com en ella concorran personas per part dels tres excel·lentíssims comuns, y estas proposan las especies que sels ocorran sobre els assumptos de la comissió, se plactican, disputan, objectan y allanan los reparos se ofereixen, y per últim, se assolan uniformes en aconcellar als tres excel·lentíssims comuns respectius allò apar ser del major servey de las dos magestats y benefici públich. Y que esta uniformitat y brevetat en lo aconcellar no podia lograr-se ab tanta facilitat per ningun altre medi”.¹⁸⁰⁶

Així valorava el Braç Militar a la Conferència el 21 de maig de 1713, un mes abans de la convocatòria de la Junta General de Braços. La cita és potser el millor exemple de la funció i les facultats que havien assolit les reunions dels comuns al llarg dels 15 anys d'existència i és un bon resum de tot el que voldríem exposar en aquest capítol. Una vegada que ja coneixem com funcionava la Conferència ens endinsem ara en un tema que per nosaltres és dels més importants d'aquest treball: definir quines facultats i quina rellevància va tenir la Conferència durant els anys de la Guerra de Successió. Pretem explicar el per què es reunien i de què tractaren els membres de la Conferència. Sens dubte, és la consciència del paper clau jugat per les reunions dels tres comuns en la vida política del país, el que justifica i dóna sentit a la recerca que hem dut a terme. Al llarg de les planes següents utilitzarem, basant-nos sempre en el llenguatge de la documentació oficial, dos termes diferents per referir-nos a una mateixa realitat: “facultats” i “poders”. Entenem aquests termes com a definidors de les capacitats que tenia la Conferència d'actuar en diferents àmbits i tractar i determinar l'actuació dels

---

¹⁸⁰⁶ LLDC, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

comuns. En algunes ocasions però, també utilitzem el terme “poder” com a símil “d’operativitat”, en el sentit que la Conferència va facilitar la gestió ràpida i eficaç de molts afers.

A l’hora d’organitzar el present capítol hem cregut convenient dividir-lo en cinc parts: “Perquè servia una Conferència”, “Les facultats atorgades”, “La lluita pel control de la conferència”, “Les facultats exercides” i “Cap a una institucionalització de la Conferència”. Els temes presenten dificultats a l’hora de delimitar-los, perquè sovint unes coses porten a les altres, i totes elles s’expliquen i complementen mútuament. Per exemple, no podem parlar de la qüestió de “l’encert” de la Conferència sense posar-lo en relació amb el valor de la “unitat”, ja que es considerava que la Conferència era el lloc adient per assolir una resolució encertada perquè era fruit de l’acord dels tres comuns. Però a la vegada, “la unió dels tres comuns” era desitjada no tant en sí mateixa sinó com a medi d’assolir l’encert en la resolució del problema. La nostra exposició serà temàtica, de manera que els diferents episodis de la història de la Conferència aniran sortint contínuament, però vistos sempre des de perspectives diferents. Per últim un apunt. Les referències i cites que es poden recollir sobre molts dels aspectes que exposarem són en ocasions incomputables. Nosaltres n’hem fet una selecció, prioritzant la seva distribució temporal per sobre altres criteris. Per exemple, quan parlem de facultats atorgades a la Conferència i diguem que se’ls donava capacitat de “premeditar i aconsellar”, posarem casos de diferents anys per demostrar que és un fet general, però no posarem tots els que hem trobat, ja que ho considerem redundant i innecessari.

7.1. Per a què servia una Conferència

Aquesta és la pregunta inicial. Quines eren les motivacions, què havia de succeir, per què un comú considerés que calia obrir una Conferència amb les altres dues institucions com a via adient per solucionar un problema? La resposta ens la donava el Braç Militar el 2 de juny de 1702.

“Attenent la gravetat del negoci, dessitjant lo bras militar assegurar lo acert y com per aconseguir-ho no se li offereix altre medi més eficaç

que el de suplicar a vostra excel·lència, sie servit demanar conferencia ab lo molt il·lustre i fidelíssim consistori dels senyors deputats, puix los tres comuns igualment interessants, fent lo bras un cos ab vostra excel·lència, podran unànimes discórrer, conferir y resoldre tot lo que més condueca per la inviolable observança de las constitucions, privilegis y demás drets municipals en ques cifra lo major servey de sa magestad y consuelo de estos sos fidelíssims vasalls”.¹⁸⁰⁷

El tema per al qual es demanava la Conferència no era un altre sinó la qüestió de la forma de govern del Principat una vegada que Felip V havia deixat terres catalanes camí de Nàpols. El fragment recull quatre dels cinc temes que la lectura de la documentació ens indica que foren els principals “justificants” de l’aparició de les conferències: la gravetat del tema, la consideració que el tema afectava als tres comuns, la necessitat d’aconseguir una resolució encertada sobre la qüestió, la recerca de la unió de les institucions i l’exigència d’actuar amb rapidesa i efectivitat. Un any després era la Diputació qui s’expressava d’una manera ben similar: les conferències es feien “per lo mayor acert dels negocis més graves i urgents que en lo discurs del temps se han esdevingut en lo present Principat”.¹⁸⁰⁸ Encara que els cinc arguments s’impliquen mútuament, i uns són conseqüència dels altres, cal dir que no sempre apareixen perfectament exposats en totes les convocatòries de la Conferència que feia un comú, com exemplifica la cita dalt referida (en la qual no hi ha cap referència a la qüestió de la urgència). Això vol dir que els cinc arguments no són estrictament necessaris perquè hi hagués una Conferència. Com hem dit, les reunions dels comuns eren una realitat viva i sensible als canvis del moment, el que provoca que en certs moments s’apel·li a unes raons per celebrar una Conferència i en ocasions els comuns utilitzin altres arguments per justificar la seva demanda.

El primer element necessari perquè hi hagués una conferència era que es produís un esdeveniment suficientment greu perquè un comú considerés que exigia la reunió amb els altres per poder solucionar-lo amb l’encert requerit. Ja hem vist com aquest és el primer i principal argument que addueix la noblesa per justificar la necessitat de reunir la Conferència davant la nova planta de govern al 1702. En el seu moment ja vàrem exposar que aquesta reunió no arribà a tenir lloc, perquè tant el Consell de Cent com la

¹⁸⁰⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 400v.

¹⁸⁰⁸ MNA, vol. XXIV, p. 252.

Diputació consideraren que el tema no era inconstitucional i que per tant que no posseïa la gravetat que el Braç li atorgava.¹⁸⁰⁹ Però la demanda de la noblesa no era ingènua. De fet, al novembre de 1700, en una altra conjuntura de “nova planta” de govern, s’havia apel·lat al mateix argument per justificar les conferències. En aquelles circumstàncies, el Consell de Cent demanava al Braç que “attés la gravetat del negoci y a sas conseqüències, tinga a bé per sa part vèncer totas las dificultats poden ocórrer” per assistir a la Conferència dels Tres Comuns amb les condicions que demanava la Diputació.¹⁸¹⁰ Va ser aquesta “gravetat” la que forçava que els nobles acceptessin rebaixar el nivell de les seves exigències i fos possible la Conferència en aquell moment. Tres anys després, al setembre de 1703, amb el començament del perill per l’armada enemiga, el Consell de Cent creia convenient que les conferències fossin de tres comuns per tal d’aconseguir “lo acert ques desitja en matèria tan grave”.¹⁸¹¹ Fixem-nos que la força moral d’aquest argument, que la qüestió fos “grave”, va aconseguir novament la unió dels tres comuns, cosa que no s’havia assolit des de gener de 1701. Passà un any i els comuns, com sabem, tornaren a barallar-se per la qüestió d’Honorat Pallejà i la negativa dels Diputats a donar suport a les demandes de la Ciutat. A finals d’agost de 1704 la Conferència dels dos comuns, exclosa la Diputació, havien fet una representació al rei protestant per les contrafaccions pendents de solució.¹⁸¹² En aquesta conjuntura de trencament, al mes de novembre de 1704, la Diputació s’atrevia a demanar Conferències dels Tres Comuns precisament per un tema ben similar: l’obertura de Tribunal de Contrafaccions. La resposta del Consell de Cent va ser acceptar la demanda dels diputats pel motiu d’“esser lo fet proposat matèria de tanta consideració y conseqüències a que apar digne concórrer en tot lo possible”.¹⁸¹³ La gravetat del tema tornava a justificar la unió dels tres comuns i mostrava la influència que podia tenir en la consecució d’un objectiu compartit. N’hi hagueren més casos on la gravetat intervingué en aquest sentit, però potser no cal aprofundir en ells.¹⁸¹⁴

---

¹⁸⁰⁹ Recordem que l’únic que acceptà la Diputació fou una reunió d’advocats dels dos comuns a l’agost de 1702 els quals consideraren que no era contrafacció. Cfr. DDP, N-97, fol. 376/1r.

¹⁸¹⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 142v.

¹⁸¹¹ DDP, N-100, fol. 765/1r.

¹⁸¹² La representació es troba al LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 221-240.

¹⁸¹³ DDP, N-102, fol. 67/2r.

¹⁸¹⁴ Un d’ells es produí al juny de 1707 enmig del conflicte pels atacs borbònics a la frontera. El 25 de juny la Conferència havia aconsellat que els comuns fessin una ambaixada la monarca enviant-li les cartes de Girona, Lleida i Balaguer. El Consell de Cent posà algunes dificultats en acceptar aquest consell, per a la qual cosa, el Braç Militar, desitjant “lo major acert en importància de la primera gravetat” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 172v.), deliberà que el tema fos novament tractat a la Conferència, la qual modificà lleugerament el consell de tal manera que fou acceptat per tots.

La importància de la gravetat com argument justificatiu era tal que, en ocasions, els comuns decidiren suspendre deliberar quelcom fins saber l'opinió de la Conferència. Així, en la qüestió de les càtedres de la universitat, al juny de 1703, el Consell de Cent deliberava que “regonexent la gravetat de ell (el assumpte de les càtedres) deliberen suspendre discórrer en ell fins a haver ohit lo que premeditarà discórrerà y deliberarà lo excel·lentíssima conferència dels dos comuns perquè ab més fonament passar a sa deliberació”.¹⁸¹⁵ El 2 de setembre de 1707, en iniciar-se el conflicte per la coronela, el Consell de Cent afirmava com “se troba entre dits dos excel·lentíssims comuns y present ciutat pendent conferència per medi de personas per los casos àrduos ocorren”.¹⁸¹⁶ L'any següent, en parlar de fàbrica de 200.000 marcs, la noblesa reconeixia “la importància de est assumpto” i convenia en tenir conferències amb els altres comuns, tal com demanava el Consell de Cent.¹⁸¹⁷ Tres anys més tard, el 29 d'agost de 1711, per si algú no ho tenia clar, la Ciutat tornava a insistir en la mateixa idea. En rebre la carta del rei sobre la possible venda dels drets de la Batllia General, considerava que “lo contengut y expressat en dita relació és de molta importància y que la present ciutat sempre ha confiat son major acert en casos àrduos al concell y parer donats per la excel·lentíssima conferència dels excel·lentíssims comuns de la Diputació, Braç Militar y ciutat”.¹⁸¹⁸ Una mirada breu als temes que tractà ens palesa com efectivament molts d'ells foren qüestions d'entitat: la vicerègia, Arnald Jäger, l'estafeta de correu, els setges i la situació militar, els abusos de les tropes, els rals de vuit, etc.

Però això no treu que en ocasions el tema de la “gravetat” també fos utilitzat com un argument per tractar temes que potser tenien una incidència menor. Un exemple el trobem l'11 de juny de 1704, quan els consellers demanen conferències a la noblesa per parlar sobre l'organització de la coronela degut a “la gravetat inclou en sí lo referit assumpto y que en esta dependència se judica interessa igualment lo excel·lentíssim Braç Militar”.¹⁸¹⁹ Però això no ens pot fer perdre de vista que “la gravetat” era important però no necessàriament determinant. Un cas: juliol de 1706. El dia 24 la Diputació informava al Braç Militar de com a Roma s'estaven difonen rumors que volien “desacreditar a la nació catalana en ordre a la santa fe catòlica”. La reacció de la noblesa era que “atnent a la gravetat de dit assumpto y al interès que igualment se considera en los tres comuns”

¹⁸¹⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 899r.

¹⁸¹⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 287r.

¹⁸¹⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 502r.

¹⁸¹⁸ LLDBM, 1B, II, 220, fol. 234v.

¹⁸¹⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 73r.

cal obrir conferències.¹⁸²⁰ El que resulta interessant és veure com la frase és gairebé calcada a la que feia el Consell de Cent al 1711 i tot i així, en el primer cas es produïren conferències i en el segon no. Encara més. L'episodi té un paral·lelisme evident amb el tema que tractaren les conferències de 1698-99. En aquell cas es celebraren conferències, però al 1706, amb unes circumstàncies exactament iguals i de la mateixa gravetat, els comuns no es reuniren.¹⁸²¹

Un altre argument prou utilitzat, i que es deriva de la gravetat, fou que les conseqüències d'un problema concret afectaven als tres comuns. La seva existència es troba des dels mateixos començaments. El 20 d'agost de 1698, la noblesa justificava la demanda al Consell de Cent de conferències perquè “la excel·lentíssima ciutat és també interessada en lo negoci” de l'honor dels catalans,¹⁸²² frase exactament igual a la que digué el Braç Militar per acceptar que el tema de l'obertura de cartes al juny de 1703 fos tractat per la Conferència: “Attenent que los comuns de la ciutat y Bras igualment interessen en lo negoci, deliberan perço...”¹⁸²³ De fet, l'argument el trobem esgrimit en nombroses ocasions, com ara amb el tema de la nova planta de govern al 1702, amb la qüestió de la guardies de la coronela al 1704 o amb la jurisdicció de la coronela al 1707. En aquest últim, per exemple, la Ciutat esgrimia que la qüestió afectava a la Diputació “de qui es propi y peculiar lo invigilar y cuydar de la observança de las generals Constitucions”, i al Braç Militar ja que “dels indivíduos del qual se troba capitanejada las compañías de la coronela”.¹⁸²⁴ A vegades trobem casos en què un tema és tractat inicialment per un comú però que després de diferents intents infructuosos per solucionar-lo decideix encomanar-ho a la Conferència. En aquestes situacions, l'argumentació canvia perceptiblement i s'emfasitza la necessitat de la Conferència perquè els implica a tots. Potser el millor exemple d'això sigui el de l'obertura del Tribunal de Contrafaccions per l'afer Partellà al juny de 1710. El tema pròpiament afecta només a la Diputació, la qual és la responsable del seu començament. Aquesta, després de veure que totes les seves actuacions havien topat amb les dilacions i excuses dels jutges, considerant “lo present cas per molt grave i de suma conseqüència y desitjan

¹⁸²⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 564v.

¹⁸²¹ Un cas similar en què en la noblesa, contra el parer dels altres dos comuns, va considerar que la gravetat exigia l'obertura de conferències es produí a l'agost de 1707 per la qüestió de les places vacants de Mallorca (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 243v. i 247r.).

¹⁸²² LLDBM, G-69, vol. V, fol. 664r. Quan mesos després es demani a la Diputació que participi a les conferències, l'argumentació no havia variat substancialment, ja que la ciutat apel·lava a “quant recíproc era en esta dependència lo lustre e interès” dels tres comuns (cfr. DDP, vol. IX, p. 956).

¹⁸²³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 929r.

¹⁸²⁴ LLDBM, 1B, II, 216, fol. 236r.

acertar en lo que deu obrar, y considerant lo molt que interessa en esta matèria los altres dos comuns”, acordava demanar l’obertura de conferències.¹⁸²⁵ La Diputació estava implicant als altres dos comuns en una problemàtica i unes competències que pròpiament no eren les seves. Fixem-nos com, d’alguna manera, la Conferència estava servint per expandir els àmbits d’actuació dels comuns més enllà dels seus camps d’acció estrictes.

Però aquesta rebuda positiva dels altres dos comuns no sempre fou així. Recordem que en el conflicte per la cara de Pau Font, al juliol de 1702, la Ciutat va intentar tenir conferències amb els diputats per veure com impedir que l’home fos habilitat a la bossa de consellers quart degut a la “deformitat que notòriament pateix en sa cara”. Tot i els intents els consellers per mostrar que el tema també afectava als diputats, aquests s’excusaren “de annuir a las conferèncias demandadas per part de la ciutat”.¹⁸²⁶ Al febrer de 1709, els consellers demanaven als altres dos comuns que també escrivissin cartes de protesta al rei sobre els abusos en els allotjaments de familiars reials a Barcelona, “attés no és sols interès de ella (de Barcelona) però també de tot lo present principat de Catalunya”.¹⁸²⁷ Poc després, el 9 de març de 1709, la Ciutat demanava conferències per parlar sobre la “fàbrica de cent mil marchs de diners senzillos com y també aconsellar a la present ciutat”,¹⁸²⁸ un tema (la fàbrica de moneda), que era competència exclusiva de la Ciutat. La seva argumentació per demanar ajuda a noblesa i als diputats es fonamentava en “esser dita dependència concernent al benefici públich e interessar-se en ella los tres excel·lentíssims comuns”.¹⁸²⁹ Aquesta vegada, com sabem, la noblesa no va acceptar tenir les reunions, ja que “la excel·lentíssima ciutat és qui únicament pot saber la quantitat de diners senzillos se necessita de nou fabricar-se y los inconvenients que de dita fàbrica se podrian resultar per esser dit assumpto peculiar de la excel·lentíssima ciutat”.¹⁸³⁰ Tal com passava amb la gravetat veiem que aquests arguments podien ser objecte de manipulació. L’any anterior, per un afer exactament igual (la fàbrica de 200.000 marcs), la noblesa tot i reconèixer que el tema era “propi i peculiar de la excel·lentíssima ciutat” admetia que en ell “se interessa lo servey del Rey nostres senyor, Deu lo guarde, y públic benefici”.¹⁸³¹ Per aquesta raó acordava obrir

---

¹⁸²⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 954v. i 955r.

¹⁸²⁶ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 188r.

¹⁸²⁷ DDP, N-107, fol. 231/1r.

¹⁸²⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 660r.

¹⁸²⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 665v.

¹⁸³⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 663v.

¹⁸³¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 502r.

conferències entre els tres comuns.¹⁸³² Perquè en un cas sí i en un altre no? Semblantment, al juliol de 1708 estaven obertes conferències entre els tres comuns per veure com evitar la caiguda de Tortosa. Es produí un conflicte entre la Conferència i els comuns sobre la representació que s'havia de fer al rei. Finalment es decidí que els diputats “com a principals interessats en las dependències de la província possassen en nom de aquell comú la representació en ma de sa magestat”.¹⁸³³ Resulta interessant veure com inicialment s'havia considerat que el tema afectava els tres comuns, però en sorgir problemes per arribar a un acord, es creu que el problema afectava sobretot a la Diputació.

Una qüestió que era implícita a l'interès dels tres comuns, però que sembla tenir en ocasions un paper secundari, és la que Emmanuel Mas assenyalava en reconèixer que les conferències havien estat “de gran utilitat ja per lo servei de sa magestat”.¹⁸³⁴ El tema el trobem present també als primers anys. El 30 de juny de 1699 la noblesa demanava conferències de comuns sobre els allotjaments de tropes i la fortificació de la frontera “per a que ab major facilitat se puga conseguir lo de major servei de sa magestat, benefici públic, consuelo y resguart de aquell Principat”.¹⁸³⁵ Semblantment, al setembre de 1703, la Ciutat acceptava les conferències sobre l'armada enemiga perquè tractessin sobre “tot lo que apareixerà ser del servey de las dos magestats, divina y humana y benefici públich del present Principat y Ciutat”.¹⁸³⁶ L'argument es podia utilitzar fins i tot per oposar-se a decisions reials, com ara els empresonaments de Velasco després del setge de 1704. Resulta sorprenent veure com la noblesa demanava conferències el 29 de juny de 1704, perquè era el medi que “més puga conduir per a facilitar lo major servey de sa magestat, quietud pública y lustre de la nació”.¹⁸³⁷ Però potser una de les cites més il·lustratives d'aquesta preocupació sigui la que feia la Diputació el 9 de març de 1713. En rebre nombrosa documentació des de Viena informant de la situació de les negociacions i dels trasllat de Montnegre a L'Haia, els diputats encarregaven tots els papers a la Conferència perquè diguessin tot “lo que podan y deuen obrar en tanta importància, que sia del major servey de ambas magestats, benefici públich y consuelo del Principat”.¹⁸³⁸

¹⁸³² Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 505v.

¹⁸³³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 538r.

¹⁸³⁴ Mas, E., *Diari...*, p. 518.

¹⁸³⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 5v.

¹⁸³⁶ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 302v.

¹⁸³⁷ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 133v.

¹⁸³⁸ LLDDP, N-273, fol. 186v.

De molta més rellevància era la qüestió de l'encert de les conferències per solucionar els problemes plantejats. Aquest és possiblement l'argument més utilitzat i el que s'amaga en el rerefons de totes les reunions dels comuns. Les cites que podríem recollir són nombrosíssimes. El mateix Francesc de Castellví afirma com la seva finalitat era *para convenir con más brevedad con esta previa disposición y facilitar el acierto a los sujetos que representaban a los tres comunes*,¹⁸³⁹ una frase que és idèntica a la que el Braç Militar formulava al juny de 1713 i amb la que començàvem aquest capítol: “La experiència ha ensenyat (...) per medi de la excel·lentíssima conferència, se ha lograt ab lo consell de ella, lo acert en las resolucions y la brevedat en la expedició del que se ha ofert executar”.¹⁸⁴⁰ Pensem que en ambdós casos s'està parlant de les conferències en un sentit general, fent una valoració amb perspectiva de tota la seva actuació durant els anys que existí. Pocs dies abans de l'obertura de la Junta General de Braços de 1713, la Diputació manifestava com “ja tenia previnguts tots los papers empero que per lo major acert los subjectiva a la censura de la Conferència”.¹⁸⁴¹ L'encert en les deliberacions el trobem des de bon començament. Quan el 29 de setembre de 1698 els consellers demanaren als diputats que participessin a les conferències sobre el setge de 1697 ho feien argumentant que “intervenint en ella sas senyorias se conceguiria los felices acerts de una acertada resolució en lo fahedor”.¹⁸⁴² Aquest joc de paraules, “acerts”/“acertada”, el tornem a trobar calcat cinc anys després, el 16 de juny de 1703. En aquella ocasió, la noblesa, reflexionant sobre les representacions que havia fet la Conferència sobre l'actuació de la Reial Audiència i sobre les càtedres de la universitat, considerava que “lo acert queda afiançat en la acertada censura dels senyors de la Conferència”.¹⁸⁴³ Però no només la noblesa opinava això sobre la Conferència. La Diputació, en una data tan significativa com és el 26 de juny de 1704 (quan s'havia iniciat la repressió per part de Velasco), deliberava que la representació que havia fet el Braç protestant pels empresonaments fos portada a la Conferència, perquè “ningú ab major acert podria aconsellar a sas senyorías il·lustríssimas lo fahedor”.¹⁸⁴⁴ L'any següent era la Ciutat la que opinava de manera semblant, i just després del setge de 1705, demanava les

¹⁸³⁹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 419.

¹⁸⁴⁰ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

¹⁸⁴¹ DDP, N-315, 19 de juny de 1713.

¹⁸⁴² DDP, vol. IX, p. 965.

¹⁸⁴³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 925r.

¹⁸⁴⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 119v. Això resulta més interessant d'observar en aquesta data, perquè poc després es produïa un trencament entre els comuns precisament per la negativa de presentar els diputats les protestes pels empresonaments. Els fets demostraven que, per als diputats, no totes les deliberacions de la Conferència eren tant “encertades”.

conferències per “acertar en lo que mes sie del Real servey i de sa obligació”.¹⁸⁴⁵ Ja hem vist com al 1707 la noblesa volia reunir la conferència per parlar sobre les places vacants a Mallorca precisament perquè “ab segur fonament se obre lo de major acert”,¹⁸⁴⁶ i a l’agost de 1711 el Consell de Cent encarregava una carta del rei sobre l’*Epítome* “per lo major acert en esta dependència de tanta suposició”.¹⁸⁴⁷ Podríem posar molts més casos, però pensem que no val la pena.¹⁸⁴⁸

Perquè de fet, parlar de “l’encert” a nivell individual resulta molt difícil, ja que és un element gairebé indestriable de dos altres factors que també determinen l’actuació: la unitat i la urgència de les deliberacions. La concepció de la Conferència com un vehicle fonamental per tal d’aconseguir la unitat dels comuns, és un tret que tots els memorialistes no ha deixat mai de posar de manifest. El Braç Militar ho deia al 1713, en recordar com “esta uniformitat y brevetat en lo aconcellar no podia lograr-se aba tanta facilitat per ningun altre medi”.¹⁸⁴⁹ Però no només en aquell moment. Deu anys abans, el 4 d’agost de 1703 destacava com “ab ella se asseguraba los bons successos en tots los negocis”.¹⁸⁵⁰ Aquest era un tret també remarcat per Emmanuel Mas, que al 1705 reconeixien que la Conferència “se avia experimentat ser de gran utilitat ja per lo servey de sa magestat ja per lo obrar de conformitat los comuns”.¹⁸⁵¹ Els mateixos comuns ho reconeixia al 1707. Al febrer d’aquell any s’havia reobert l’afer Planella. El Braç Militar demanava a la Ciutat la continuació de les conferències “puix per este medi se assegura la conformitat en el obrar”.¹⁸⁵² Tres mesos després, 24 de maig de 1707, era la Diputació qui ho afirmava.¹⁸⁵³ Fins i tot un informador borbònic anònim reconeixia al 1705 aquesta finalitat de la Conferència en considerar que els comuns *procuraron hacerse un cuerpo más unido para entrar y proseguir con más vigor los empeños*,¹⁸⁵⁴ i un altre

¹⁸⁴⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 378v.

¹⁸⁴⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 247r.

¹⁸⁴⁷ LLDBM, 1B, II, 220, fol. 230r.

¹⁸⁴⁸ Només cal fer un relectura de les cites que acabem de recollir sobre la gravetat i l’interès dels tres comuns en els conflictes plantejats per adonar-se que en molts d’ells l’encert en la deliberació era un element sempre present.

¹⁸⁴⁹ LLDBM, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

¹⁸⁵⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 435r.

¹⁸⁵¹ Mas, E., *Diari...*, p. 518.

¹⁸⁵² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 23r.

¹⁸⁵³ Davant l’atac francès al nord del Principat, tornava a insistir: “Atenent sas senyories a la importància que consideran que en est assumpto se obre de conformitat per los tres excel·lentíssims comuns, lo que millor pot facilitar-ho [és] lo medi de las excel·lentíssima conferència” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 128r.).

¹⁸⁵⁴ Fernández, M., “Espionatge...”, p. 245.

apuntava que gràcies a ella *en la oposición concordavan los Tres Comunes y assi hiziesse la oposición más harmonía al Rey y al Pueblo*.¹⁸⁵⁵

Lògicament la idea de unitat estava present des de bon començament, però gairebé sempre vinculada de manera inseparable a l'encert de les resolucions. Els casos que podríem recollir sobre això també són molts. Només per tenir una idea pensem que quan els consellers demanaven als diputats que s'incorporessin a les Conferències dels dos comuns al setembre de 1698, ho feien perquè consideraven que així “se aconseguirían los felices acerts”.¹⁸⁵⁶ Al novembre de 1700 un dels arguments forts per no trencar amb la Diputació va ser “la summa importància procurar vèncer per tots los camins lo que puga dilatar o impedir la unió ques considera ser la primera importància per lo major acert de las resolucions”.¹⁸⁵⁷ Trobem frases similars per als anys 1703 i 1704.¹⁸⁵⁸ En aquest últim cas, el 30 de maig de 1704, els comuns rebien les cartes de Darmstadt comminant a la rendició. La seva decisió va ser enviar-les a la Conferència, perquè desitjaven “la uniformitat y acertar en lo que més convinga”.¹⁸⁵⁹ En 1713, en definitiva, era el Braç Militar qui considerava que les circumstàncies de perill que vivien “demanen la més exacta uniformitat y concòrdia entre los comuns per assegurar la importància del major acert en benefici de la Pàtria, lo qual se ha experimentat en las resolucions ideadas per la excel·lentíssima Conferència”.¹⁸⁶⁰ De la unió no només es derivava l'encert en les resolucions, sinó que també hi havia altres factors. Al setembre de 1699, quan ja es començava a albirar el possible trencament de les conferències amb la Diputació, la noblesa recordava que als inicis de les reunions s'havien fet amb el desitg de “continuar ab tan tres respectuosos comuns tota bona unió, de la qual espera redundar sempre el crèdit i garbo de la nació”.¹⁸⁶¹ Un argument que era ben similar al que deien Diputació i noblesa a la Ciutat a l'octubre de 1705 per acceptar l'obertura de

¹⁸⁵⁵ Barreda Fontes, J. M. y Carretero Zamora, J. M., “Una fuente inédita...” p. 659.

¹⁸⁵⁶ *Dietaris de la Generalitat...* vol. IX, p. 965.

¹⁸⁵⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 143r.

¹⁸⁵⁸ Al setembre de 1703, amb el perill de l'armada enemiga a les costes, el Consell de Cent considerava que el tema era “de la primera importància dels tres comuns y de summa importància a la unió y bona conformitat en esta y demás dependencias dels mateixos comuns per al major acert al servey de las dos magestat divina y humana” (DDP, N-100/3v.).

¹⁸⁵⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 57r. De fet, aquesta expressió la tornem a trobar repetida quatre anys després. El 23 de maig de 1707 els comuns rebien al Jurat en Cap de Saragossa i decidien encarregar les cartes que portava a la Conferència perquè era la manera de “assegurar millor lo acert i conformitat entre ells”(cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 125r.).

¹⁸⁶⁰ LLDBM, 1B, II, 222, fol. 127/2r.

¹⁸⁶¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 40v. Al setembre de 1703 també s'utilitzava aquest argument per demanar la unió dels tres comuns davant el perill enemic. Vegeu DDP, N-100/3v.

les conferències.¹⁸⁶² En altres ocasions la unió era un mitjà de fer més expeditiu una actuació determinada. Així, al juliol de 1712 s'acordaven fer conferències entre la Ciutat i la noblesa per “facilitar la uniformitat ab los altres excel·lentíssims comuns (...) sobre lo tenor de ditas cartas” que s'anaven a enviar al marquès de Montnegre.¹⁸⁶³

La unitat va ser un valor molt important a l'hora d'impedir el trencament entre les institucions per qüestions relatives a la Conferència. Sota aquesta perspectiva cobren una nova llum alguns dels enfrontaments tan freqüents que hi hagueren entre ells. Per exemple, el conflicte del torp al veguer de 1703. Sense entrar ara en les divergències que existien entre ells pel que fa al poder atribuït i al nombre de representants, cal valorar la demanda que feia la Ciutat als diputats, suplicant-los que havien “de procurar se allanen qualssevols dificultats que sobre esta formalitat pugan suscitar-se, per a poder-se conseguir se restablesca la antiga uniformitat entre magistrats i comú de tanta graduació”.¹⁸⁶⁴ La Diputació continuà insistint en les seves exigències, la qual cosa féu que finalment la Conferència dels dos comuns aconsellés a la Ciutat que “atnent lo quant importa la unió y tota conformitat entre los comuns” acceptés les condicions dels diputats.¹⁸⁶⁵ La força que tenia la unió com a valor aglutinador havia aconseguit que els consellers renunciessin a concedir unes facultats més grans als seus representants. A l'octubre de 1708 ens trobem amb un afer similar. La Conferència havia fet una representació al rei sobre els abusos de les tropes, la qual havia estat modificada pels altres comuns. Tot i així, les modificacions de la Ciutat i el Braç s'oposaven directament a les dels diputats, produint-se un enfrontament entre ells perquè cap dels dos vol renunciar a les seves exigències. El 20 d'octubre la Diputació cedia a part de les seves exigències, cosa que feia “dessitjant sas excel·lències fidelíssimas continuar la unió y bona correspondència que sempre han procurat conservar ab dits comuns”.¹⁸⁶⁶

Cal reconèixer que la “unitat” no sempre va ser un valor absolut i guaridor, capaç de superar totes les dificultats. Al novembre de 1700 es va evitar el trencament entre les institucions, però aquest no es pogué impedir al gener de 1701, tot i els bons desitjos de

---

¹⁸⁶² Aquests respongueren dient que desitjaven “per sa part lo mateix i singularment la unió entre dits tres comuns per considerar-la molt dels servey de sa magestat i benefici de la causa pública” (MNA, vol. XXV, p. 63.) Aquesta perspectiva d'anàlisi dels fets no havia canviat al 1707, quan el Braç confessava que actuava “mogut únicament del molt que afecta la bona unió y conformitat entre los comuns per lo que en ella tant interessa lo benefici públic” (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 184r.).

¹⁸⁶³ LLDBM, 1B, II, 221, fol. 170r. (document inserit).

¹⁸⁶⁴ DDP, N-100, fol. 748/1r.

¹⁸⁶⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1002r.

¹⁸⁶⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 627v. Com sabem, però, el conflicte es tancà aquí, ja que els altres dos comuns no consideraren suficient aquesta renúncia i l'enfrontament restà obert fins al novembre de 1708.

la noblesa. Aquesta reconeixia el 14 de desembre que la finalitat de les conferències eren per “discórrer i premeditar allò que puga més assegurar la unió y acert” entre els comuns.¹⁸⁶⁷ Però com sabem les diferències en les facultats atorgades als representants portaren al fracàs de les conferències, per molt bona intenció que hi hagué per aconseguir aquesta unió. El mateix succeí al desembre de 1702. Un moment especialment il·lustratiu d'aquests enfrontaments es produí al març de 1703, quan el protector i els consellers reberen les multes per la seva actitud durant l'afer Jäger. La Diputació es veié en l'obligació de donar-los suport i tornà a suggerir el mitjà de les conferències per a gestionar la qüestió. Els comuns encarregaren la resposta a la Conferència la qual deixava les coses ben clares als diputats. El text recordava com “se ha sol·licitat y procurat ab totas veras la unió y conformitat ab lo dit molt il·lustre i fidelíssim consistori. Y que si no es lograda no ho ha ocasionat vostra excel·lència [el Consell de Cent] ni lo fidelíssim Braç Militar, si sols los reparos y dificultat que sobre la igualtat de poders, número de persona y altres se proposavan per aquell consistori”.¹⁸⁶⁸ El text, curiosament acabava fent una defensa de la Conferència dels dos comuns davant la possibilitat d'una reunió de tres comuns justificant que la separació dels comuns no semblava que “puga impedir o dificultar lo bon logro de las resolucions”, ja que si tots buscaven la mateixa fi, les resolucions que prenguessin “seran unas y altra acertadas y uniformes”.¹⁸⁶⁹ Resulta rellevant observar com la “unitat”, que tant fortament s'havia argumentat per justificar les conferències dels tres comuns i semblava un requisit fonamental per l'acert de les deliberacions, tenia a l'abril de 1703 un paper secundari, qüestionant que fos una condició ineludible per l'èxit de les actuacions dels comuns. Podem veure doncs que la Conferència no va servir sempre per aconseguir la unitat.

Un altre moment il·lustratiu del fracàs de la Conferència es produí al juliol de 1708. En aquella ocasió, assetjada la ciutat de Tortosa, la Conferència redactà una representació al rei que no fou acceptada per cap dels comuns. La noblesa suggerí una sèrie de modificacions per “facilitar lo posar-se dita representació en ma de sa magestat de conformitat dels comuns, segons tenia ideat”.¹⁸⁷⁰ La Diputació acceptà de bon gran la proposta però el Consell de Cent no estigué conforme, perquè no tenia facultat per decidir sobre això. Aleshores es proposà que la representació fos portada només pels diputats, ja que si també ho feia el Braç però no els consellers “quedaria la

---

¹⁸⁶⁷ DDP, vol. IX, p. 1792.

¹⁸⁶⁸ DC, 8 d'abril de 1703, document 16.

¹⁸⁶⁹ DC, 8 d'abril de 1703, document 16.

¹⁸⁷⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 537v.

excel·lentíssima ciutat en algun descobriment” (és a dir, quedaria malament de cara a la població), la qual cosa no facilitava ni la unió ni la bona entesa entre ells.¹⁸⁷¹ Cal referir també el cas de novembre de 1708. El fet que fossin els presidents dels comuns, i no la Conferència, els que aconseguissin fer una representació que fos acceptada per les tres institucions, té una doble lectura: d’una banda indica un nou fracàs de la Conferència en assolir la unió dels comuns; de l’altra ens parla a favor del dinamisme institucional català, que era capaç de generar evolucions institucionals diferents per tal d’aconseguir la fi desitjada de la unitat.

Per últim hi ha el tema de la urgència, que va ser un altre argument indefectiblement lligat a la Conferència i, de la mateixa manera que la unitat, íntimament vinculat amb l’encert de les resolucions preses. Ja ho recollia el Braç Militar en recordar que gràcies a les conferències s’havia aconseguit “lo acert en las resoluciones y la brevedad en la expedición del que se ha ofert executar”.¹⁸⁷² Castellví en valorar les conseqüències de la supressió de les reunions dels comuns, destacava com un dels seus principals trets va ser la seva capacitat *para convenir con más brevedad con esta previa disposición los negocios*.¹⁸⁷³ En la mateixa línia, Feliu de la Peña posa de manifest que en la conjuntura de novembre de 1700 pròpiament s’havien de convocar la Junta de Braços, però *como este medio avia de tardar por el tiempo que pedia el juntarse los Estado parecía que el caso presente pedía diligencia o brevedad atendiendo al bien público*¹⁸⁷⁴ es va recórrer a les conferències. Les demandes que Ciutat i Braç feren durant aquells dies a la Diputació en feien ressó de la importància en obrir la Conferència i demanaven “fos servit guanyar los instants per demanar-ho així lo negoci”.¹⁸⁷⁵ Però aquest element ja era d’alguna manera present a les conferències de 1698-1699. Pensem que a la segona reunió dels tres comuns (18 d’octubre de 1698) es proposava que la Conferència es reunís setmanalment “per lo major acert y expedició més prompta de dit negoci”.¹⁸⁷⁶ Al juliol de 1703, durant el conflicte pel torp al veguer, la Ciutat acceptava que els seus representants no tinguessin poder per tancar cap assumpte, perquè de fer-ho es corria el perill que “se diferís lo entrar-se en conferenciar esta materia ab la brevedad que la ciutat ho desitja”.¹⁸⁷⁷ Un any després, a les

¹⁸⁷¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 538r.

¹⁸⁷² LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

¹⁸⁷³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 419.

¹⁸⁷⁴ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, vol. III, p. 461.

¹⁸⁷⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 130v.

¹⁸⁷⁶ DDP, vol. IX, p. 975.

¹⁸⁷⁷ DDP, N-100, fol. 148/1r.

conferències sobre les contrafaccions pendents de solució de novembre de 1704, la Ciutat volia que els comuns es reunissin “quan antes sie possible per la urgència dela gravetat de la matèria”.¹⁸⁷⁸ La mateixa institució sol·licitava, ens situem ara al 22 maig de 1707, l’obertura de conferències “perquè amb major puntualitat pugan donar-se las providèncias convenients”¹⁸⁷⁹ per evitar l’entrada de tropes enemigues.¹⁸⁸⁰ En fi, el 10 de juny de 1710 els consellers instaven els representants a “guanyar los instants del temps en esta dependència”,¹⁸⁸¹ i el 8 de gener de 1713 eren els diputats els qui demanaven una resposta a la Conferència “en la major brevetat possible”.¹⁸⁸² En ocasions, la necessitat era tal que si al matí es sol·licitava l’obertura de conferències, trobem que la mateixa tarda la reunió s’havia consumat. Així, per posar només un exemple, l’11 de juny de 1707, la noblesa urgia a la resta de comuns i mostrava com “esperan se serviran donar la mes puntual providència perquè la tarda de vuy puga juntar-se la excel·lentíssima Conferència”.¹⁸⁸³

La gravetat de la matèria era sens dubte un dels elements que amb més freqüència justificà la urgència en l’actuació. Pensem per exemple, que les conegudes conferències de novembre i desembre de 1707, que feren la primera gran representació de protesta a Carles III, l’arxiduc, foren convocades “perque ab la brevetat corresponent a esta importància se servescan disponer y formar dita representació”.¹⁸⁸⁴ Semblantment, les que tractaren sobre *l’Epítome* al juny de 1711, es va demanar que “se guanyen los instants per resoldre lo que se haurà de executar en esta importància”.¹⁸⁸⁵ En altres ocasions la urgència podia justificar l’augment de representants, com ara al setembre de 1707¹⁸⁸⁶ o al juliol de 1708 moment en el qual es valorava “quant importa en esta dependència tan grave guanyar en quant sie possible los instants”.¹⁸⁸⁷ En altres circumstàncies va ser la mateixa Conferència la qui apel·lava a aquest argument, com ara pel gener de 1711, en instar els comuns a fer una representació al rei sobre el setge de

¹⁸⁷⁸ DDP, N-102, fol. 67/2r. i v.

¹⁸⁷⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 122r.

¹⁸⁸⁰ La frase no estava molt allunyada de la que emetien els consellers el 5 de setembre de 1709 per justificar la mateixa demanda: “assegurar la uniformitat dels comuns i la puntualitat en el obrar” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 819r.).

¹⁸⁸¹ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 223r.

¹⁸⁸² LLDDP, N-275, fol. 57v.

¹⁸⁸³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 142v.

¹⁸⁸⁴ DDP, N-106, fol. 80/1r.

¹⁸⁸⁵ DDP, N-315, 23 de juny de 1711.

¹⁸⁸⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 342v.

¹⁸⁸⁷ DDP, N-107, fol. 172/5r.

Girona “attenent a la urgència inusitada per dita molt il·lustre ciutat de Gerona”.¹⁸⁸⁸ Una urgència que en ocasions podia arribar a prendre acords menys favorables del que un comú desitjaria. Així, davant la deliberació final de les conferències de Taula i Banc de març de 1713, la Diputació acceptava l’acord pres per la necessitat de “guanyar-se los instants del temps que tant convé” i perquè “tota dilació pot ser danyosa al bé de la Generalitat”.¹⁸⁸⁹ Semblantment, el Consell de Cent va canviar de parer al desembre de 1713 i acceptà un consell de la Conferència al qual s’havia oposat inicialment “per no perdre més temps en est assumpto, la execució del qual es de primera importància”.¹⁸⁹⁰

A l’hora de la veritat, però, caldria matisar lleugerament la rellevància que podia suposar la urgència en el fet de les conferències. Una ullada al quadre cronològic de les reunions dels comuns mostra com, certament, hi hagueren períodes amb una gran activitat, en què la urgència provocà l’existència de reunions gairebé diàries entre els comuns: durant els diferents setges (1704, 1705, 1706, i juny de 1713), quan una ciutat era atacada (desembre-gener de 1711), durant els abusos de les tropes al octubre de 1710, la retirada de tropes angleses al setembre-octubre de 1712, etc. Però a la vegada també hi ha altres conflictes que, tot i les bones intencions dels comuns, es van allargar enormement en el temps, com ara les conferències sobre l’honor dels catalans al 1698-1699, la vicerègia, l’afer Jäger, la modificació del testament o la del exèrcit unit dels tres regnes. En algunes ocasions sembla que la seva actuació realment va ser lenta. Així, el 14 de gener el Consell de Cent deliberava que si la Conferència no redactava una representació sobre la qüestió de la coronela abans de febrer, que en aquest cas el paper fos redactat pels consellers.¹⁸⁹¹ L’1 de febrer, quan havia expirat el límit de temps, els membres de la Conferència escrivien a la Ciutat demanat més temps, ja que ells “havien treballat en dit fet incessantment y que no es estat possible terminar aquella [la representació], empero que dins de tres o quatre dies se acabaria dita representació”.¹⁸⁹² Encara més, el que mostra en nombroses ocasions la documentació és que la urgència va ser un argument de doble sentit, el qual tan aviat era utilitzat per demanar conferències, com era llençat contra elles per justificar l’actitud d’un comú que no es volia adherir al parer de la resta.

¹⁸⁸⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1097.

¹⁸⁸⁹ DDP, vol. IX, p. 142.

¹⁸⁹⁰ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 32v.

¹⁸⁹¹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 217, fol. 50v.

¹⁸⁹² LLDCC, 1B, II, 217, fol. 67r.

El 31 de març de 1703 la Conferència responia negativament a la petició dels diputats de reunir conferències de dos comuns amb la Ciutat. Els membres de la Conferència criticaven els diputats per “la lentitud fins ara experimentada en aquell consistori”, mentre que la Ciutat, seguint els consells de la Conferència, “guanyant los instants y no negant-se a la contínua fatiga ab lo coneixement de esta importància de estos negocis no ha omitit diligencia alguna”.¹⁸⁹³ Afegia, a més, que si no s’havia aconseguit la unió amb la Diputació en les conferències era per los “reparos y dificultats” posats per aquests, de manera que s’havien experimentat “sobradas dilacions sobre lo modo que se havian de tenir continuar las conferèncias”.¹⁸⁹⁴ El text mostra clarament com l’objectiu de la Conferència era poder gestionar amb rapidesa els diferents conflictes. Podem veure com la crítica anava dirigida al fet que amb les condicions que imposen els diputats per tenir conferències dificultava una gestió ràpida i eficaç. En si mateix això potser no tindria més rellevància si no fos perquè quatre mesos més tard, al juliol de 1703, seguint el consell de la Conferència, els consellers acceptaven obrir conferències amb els diputats amb les condicions que aquests exigien (que eren exactament les mateixes que al març de 1703). Allò autènticament curiós és que l’argument per admetre les reunions era que, de no acceptar-les “se diferís lo entrar-se en conferenciar esta materia ab la brevetat que la ciutat ho disitja”.¹⁸⁹⁵ Durant l’hivern i primavera de 1703 la urgència justificava donar un ampli poder als representants per actuar, tot i que això suposés trencar amb els diputats. Al juliol del mateix any, la urgència justificava renunciar a aquests amplis poders a favor de la unió amb els diputats.

Si al 1703 la Conferència semblava evident que era un instrument adient per gestionar amb rapidesa els problemes que sorgien, un any després els comuns no ho tenien tan clar. El 20 de juny de 1704 eren empresonats Ramon Vilana Perlas i Narcís Feliu de la Penya. La reacció de la noblesa era fer una llarga representació al virrei protestant per la mesura, “excusant a dita excel·lentíssima Conferència del treball de la formació de dita representació per sa excel·lència per a guanyar-se los instants en esta gavedat”.¹⁸⁹⁶ També demanava a la Ciutat que fes el mateix i acordava delegar “lo demés que no apressa tant a la excel·lentíssima Conferència dels Tres Comuns”.¹⁸⁹⁷ El

---

¹⁸⁹³ DC, 31 de març de 1703, document 16.

¹⁸⁹⁴ DC, 31 de març de 1703, document 16.

¹⁸⁹⁵ DDP, N-100, fol. 148/1r.

¹⁸⁹⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 118.

¹⁸⁹⁷ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 228/1r.

mateix succeïa dos anys després durant el setge de 1706. Estant la Conferència ja oberta, la noblesa decidia fer una representació individual al rei (sense els altres dos comuns) informant de l'aparició de l'armada enemiga el 16 d'abril. El mateix dia s'excusava davant els altres dos comuns dient que “per no haver temps per juntar las conferencias en vista de la precisió li ha aparegut executar esta diligencia”.¹⁸⁹⁸ Tant al 1704 o al 1706 semblava que la urgència del problema havia fet que la Conferència no fos un instrument útil per respondre a les exigències del moment.

El conflicte dels rals de vuit és un altre bon exemple de com la qüestió de la urgència podia ser un element utilitzat a favor d'uns interesos o altres. El 2 de setembre els comuns rebien la deliberació de la Conferència sobre la carta reial on informava de la remarca dels rals de vuit. Diputació i Braç decidiren traduir-la al castellà. Tot i així, els consellers, davant una carta de Vilana Perlas en què els instava a donar una resposta ràpida, apel·laven a la urgència per ignorar el parer dels altres dos comuns i enviar la representació en català, trencant així la unitat d'actuació.¹⁸⁹⁹ Noblesa i Diputació, en canvi, acordaven reunir a dos oficials de cada comú perquè fessin la traducció i l'enviessin al rei.¹⁹⁰⁰ Uns dies després, el 26 de setembre, l'incident es tornava a repetir calcat. Davant una missiva reial datada el dia 21, els comuns havien acordat encarregar a la Conferència la redacció d'una representació al monarca sobre els nous condicionants per a la remarca. Però l'enviament d'una altra carta el dia 25 fa considerar als consellers la “urgentíssima necessitat” de la situació i que “apareix que tota dilació es així poc respectuosa com perniciososa per respondre”, per a la qual cosa decidien ignorar novament els representants dels comuns i es donava facultats als consellers per “anomenar lo número de personas [del Consell de Cent] els sie ben vist per a que estas formen y disponen una obsequiosa representació per a sa Magestat”.¹⁹⁰¹ Mentrestant els altres dos comuns seguiren la Conferència per la seva banda i feren la seva representació. Per als consellers la urgència justificava que es pogués trencar la unitat, cosa que feren en dues ocasions en menys d'un mes, i consideraven que la Conferència no era el mitjà adient per donar resposta ràpida a les demandes reials. Diputats i noblesa no ho veien així i consideraven que la unitat era un valor superior, o almenys, que la urgència no era un element tan important per trencar-la. Anys més tard, al març de 1709, quan els consellers demanin conferències als comuns per la fàbrica de 100.000 marcs de “dineros sencillos”,

¹⁸⁹⁸ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 488r.

¹⁸⁹⁹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 283r.

¹⁹⁰⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 283v. i 284r.

¹⁹⁰¹ LLDBM, 1B, II, 217, fol. 259r.; LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 350v. i ss.

li retrauran en cara la seva actitud al setembre de 1707: “no obstant que dita dependència estava comesa a la Conferència dels tres excel·lentíssims comuns (...) en la qual y los mateixos se aplicaren incessantment en aquella importància, aparexent a la excel·lentíssima ciutat que tota dilació podia ser perjudicial, deliberar que per los grans inconvenients podria resultar al real servey y benefici públic...”.¹⁹⁰²

Però no només foren els comuns que utilitzaren aquest argument a favor dels seus interessos. La mateixa Conferència també l'utilitzà en algunes ocasions. L'11 de novembre de 1708, després de fortes discussions sobre com havia de ser la representació que es presentés al rei sobre els abusos de les tropes, els representants dels comuns menyspreaven les modificacions proposades per les institucions i afirmaven que calia presentar el text en la seva forma original. La raó es basava en el fet que la inclusió de les correccions portaria molt de temps, “retardant-se esta dependència mateixa que necessita tanta brevetat”.¹⁹⁰³ Semblantment, el 18 de març de 1713, “per guanyar los instants en urgència que tant importa”, la Conferència adjuntava una representació al rei sense esperar que els comuns li donessin el seu vistiplau per fer-la, la qual cosa generà un conflicte no petit entre ells.¹⁹⁰⁴

Vist en la seva totalitat ens adonem com les motivacions que menaren als comuns a convocar l'obertura de conferències entre ells foren diverses i en alguns casos condicionades pels interessos i les circumstàncies. Els exemples recollits mostren com la gravetat, l'interès comú, l'encert i la urgència foren elements que en la gran majoria dels casos esdevingueren una exigència imprescindible de les reunions dels comuns. Això no els atorga però una unitat indivisible. La Conferència, com estem intentant demostrar, va ser una institució viva, en constant evolució, que obeïa a unes necessitats institucionals de gestió dels problemes polítics. És aquesta realitat canviant la que pot ajudar a entendre perquè en alguns moments la “unitat” semblava un valor més important que no pas la “urgència” i perquè en altres circumstàncies les tornes canviessin.

---

¹⁹⁰² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 663r.

¹⁹⁰³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 636r.

¹⁹⁰⁴ LLDDP, N-275, fol. 245r.

7.2. Les facultats atorgades

Ens endinsem ara en una de les qüestions més interessants d'aquest treball: la qüestió de les facultats que les tres institucions concedien als seus representants per tractar sobre els afers plantejats. La seva importància és fonamental per entendre el grau d'autonomia i la incidència que tingueren les decisions de la Conferència. En el capítol dedicat al funcionament, hem omès deliberadament una anàlisi en profunditat d'aquest tema, ja que exigia un tractament específic. Com ja hem fet en altres apartats, primer exposarem en “abstracte” el funcionament de la Conferència i els processos de delegació de competències per passar després progressivament a comentar les excepcions i les particularitats de cada situació. En aquest sentit, cal diferenciar dos aspectes en la concessió de facultats: el “tema” sobre el qual es podia tractar i “l'abast decisor” que s'atribuïa en la delegació de facultats. Aquest últim, fa referència a les capacitats que tenien els representants per proposar solucions, és a dir, si tenien o no facultats limitades, si podien fer representacions, cartes o ambaixades, formular suggeriments, etc. Són dues vessants de la mateixa problemàtica que en ocasions es poden confondre.

7.2.1. Els temes

El primer aspecte presenta en sí mateix una dificultat relativa. Veient l'annex 7 s'observa que la Conferència podia tractar qualssevol tema sempre i quan reunís algunes de les motivacions que acabem d'exposar en les línies precedents. Aquí cal recordar un aspecte que ja hem vist lleugerament apuntat en parlar de la seva història. Perquè es produís una reunió dels comuns no era suficient amb que una institució considerés que s'havia produït un tema que exigia la convocatòria de la Conferència, calia que hi hagués un acord entre els comuns sobre la “catalogació” d'aquest conflicte com a greu, d'interès general o urgent. Això resulta interessant d'observar, perquè quan ens aproximem als fets ens adonem que la realitat esdevé gairebé sempre molt més complexa. En el següent quadre hem recollit alguns paral·lelismes que es poden establir entre diferents temes que són essencialment els mateixos però que en uns casos els comuns consideraren que exigien l'obertura de conferències i en altres no.

Quadre 14

Afers tractats i no tractats per la Conferència

Conferències que es tingueren			Conferències que no es tingueren		
DATA	QUI HO DEMANÀ	TEMA	DATA	QUI HO DEMANÀ	TEMA
1698	bm	Honor dels catalans sobre el setge de 1697	1706	bm	Honor dels catalans sobre la pràctica de la religió
1700	bm	Sobre la nova planta de govern amb el cardenal Portocarrero	1702	bm	Sobre la nova planta de Govern en marxar Felip V a Nàpols
1702	dp	Expulsió d'Arnald Jäger	1705	bm	Deshabilitacions prèvies a les Corts
1704	cc	Deshabilitació de Honorat Pallejà	1702	cc	Deshabilitació de Pau Font
1705	2 comuns	Concessió d'un préstec al rei	1702	cc	Donatiu de les Corts
1707	cc	Remarca dels rals de vuit	1709	cc	Fabricació de moneda
1712	3 comuns	Allotjament de tropes i defensa del país	1697	bm	Allotjament de les tropes i fortificació del Principat

Font: LLDBM, LLDCC, DDP, MNA

Per simplificar només hem recollit l'any en què es produí la petició i l'hem ordenat cronològicament a partir de les conferències que es celebraren. Pensem que allò que resulta més important és veure com els temes eren exactament els mateixos i amb les mateixes qualitats de “gravetat”, “interès general” i “urgència”. La qüestió de l'honor dels catalans, per exemple. Tant al 1698 com al 1706 es va tractar de defensar l'anomenada dels comuns, però en el primer cas es generaren unes conferències que duraren gairebé dos anys, mentre que en el segon no es produïren, tot i la demanda que Ciutat i noblesa feren als diputats.¹⁹⁰⁵ Igualment resulta ben significatiu el cas de la nova planta al novembre de 1700. En aquella situació no va haver-hi cap problema per reunir als tres i parlar sobre els poders concedits al cardenal Portocarrero. Però durant l'any 1702 la noblesa es va quedar en solitari en la seva protesta per la concessió dels mateixos drets al mateix cardenal. La Ciutat no volgué unir-se argumentant que tenia “alguns reparos en assentir a la Conferència” demandada.¹⁹⁰⁶ El tema d'Arnald Jäger, tan ben conegut, resulta interessant de posar-lo en relació amb les deshabilitacions que féu Carles III, l'arxiduc, abans de les Cort. En aquell context només la noblesa va demanar celebrar conferències, la Ciutat ho consulà als seus assessors i la Diputació es limità a obeir de bon començament.¹⁹⁰⁷ Una cosa similar podríem dir de la resta de casos. La conclusió que es desprèn de la lectura de la documentació és ben similar a la

¹⁹⁰⁵ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 564v. i LLDCC, 1B, II, 215, fol. 280r.

¹⁹⁰⁶ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 170r. Sobre l'argumentació a favor de la decisió reial vegeu el document inserit al fol. 169v.

¹⁹⁰⁷ Cfr. LLDBM, G-69, G-69, vol. VII, fol. 438.; cfr. LLDCC, 1B, II, 214, dia 4 de desembre.

que fèiem en parlar de les motivacions de la Conferència. A l'hora de definir els temes per als quals es podia atorgar facultats als representants en les conferències cal reconèixer que en el fons era una qüestió d'interpretacions i de voluntat política. Això es fa més evident encara quan fixem la nostra atenció en altres episodis que en unes circumstàncies van generar conferències mentre que en altres cap dels comuns es va plantejar la possibilitat de donar principi a les reunions dels comuns. Potser el més il·lustratiu sigui el cas de les persecucions i empresonaments de Velasco al juny de 1704. El tema fou protestat amb claredat pel Braç Militar i la Ciutat en la Conferència, enviant una dura representació al rei. Uns anys després, durant les persecucions de Carles III als borbònics, no hi hagué cap intent de conferència i l'únic indici que trobem és la llarga i coneguda representació de desembre de 1707 on es protestava per aquestes persecucions entre molts altres aspectes dignes de crítica del govern.¹⁹⁰⁸ Per què en un cas sí i en l'altre no? Una cosa semblant podem dir pel jurament del virrei Palma. Al desembre de 1702 el tema fou tractat a la Conferència, però en prendre el seu càrrec el virrei Uhlefeld a l'estiu de 1706 no es produí cap intent de reunió.

Com hem apuntat en el seu moment les conferències no eren organismes tancats, sinó que una vegada obertes, era possible afegir temes a les reunions si els respectius comuns concedien facultats suficients als seus representants. Un dels millors exemples del mateix ens el proporciona el Consell de Cent a les conferències sobre el setge Girona de 1711. Perduda la ciutat, i després de fortes discussions amb els comuns, els consellers accedien que fos “ampliat, com lo present consell amplia, lo poder de la excel·lentíssima conferència (...) per poder discórrer e idear lo que més aparega convenir per frustrar los depravats designis del enemic”, i concretava encara més tot precisant: “no sols las invasions de ell, però també en qualsevol dependent y emergent ocasionat per la present ocurrència, així en lo públich com en lo privat”.¹⁹⁰⁹ Deu anys abans, al desembre de 1700, ja s'havia produït una situació semblant. Recordem que les conferències de desembre es convocaren per tractar inicialment sobre si s'havien de fer o no manifestacions festives pel nomenament de Felip V com a nou monarca. La noblesa però, atorgava als seus representants “no sols facultat de platicar, premeditar, discórrer y aconcillar lo que poden i dehuen obrar los tres comuns en la present dependència, però també premeditar i discórrer lo estabilitat i conservació dels reals privilegis,

---

¹⁹⁰⁸ Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...* pp. 236-244.

¹⁹⁰⁹ DDP, N-315, 6 de febrer de 1711 (document inserit).

constitucions generals usos y costums del present Principat”.¹⁹¹⁰ Semblantment, al juny de 1704, els consellers ampliaven les facultats de la Conferència que tractava sobre les persecucions de Velasco, perquè estudiés també la qüestió de l’afer Pallejà: “donant facultat y poder per tractar y conferir sobre esta importància lo que més convingue”,¹⁹¹¹ unes facultats que eren novament ampliades unes setmanes després per que tractés sobre “differentes ocurrencias y las més importants axis al real servey, quietud pública y observança de las primeras prerrogativas y fundamentals lleis dest Principat”.¹⁹¹² Al novembre de 1706, en constatar que les cartes escrites pels diputats i jurats de Saragossa no atorgaven als consellers el degut tractament, aquests decidiren que aquest tema fos “comés, com lo present consell comet a las mateixas personas que intervindran y concurreran en ditas conferèncias”.¹⁹¹³ Podem observar com aquests dos fets, la qüestió militar i la qüestió del protocol, no tenien gaire en comú, i tot així foren tractats per la mateixa Conferència. Pel juny de 1710 es produí una barreja també ben similar. Els consellers acordaven que “lo contengut en la real carta de la reina nostra senyora, y en la de la ciutat de Manresa (...) cometre-ho a la excel·lentíssima conferència nomenada sobre las dependèncias de la contrafacció instada per la excel·lentíssima ciutat”.¹⁹¹⁴ En el següent quadre hem recollit les conferències que tractaren més d’un tema, per tal que poguem entendre millor quina va ser la tendència general.

Quadre 15

Les conferències que tractaren més d’un tema

DATA	TEMA
11.11.1700	- Vicerègia - Celebracions per al nou rei.
06.01.1701	- Jurisdicció Contenciosa Reial Audiència - Jurament del virrei Palma
03.12.1702	- Tribunal de Contrafaccions - Tribunal de Greuges
17.12.1702	- Expulsió Arnald Jäger - Jurament Palma - Tribunal de Greuges - Sou dels notaris - Càtedres Universitat - Obertura de cartes - Fraus de robes del Diputat eclesiàstic

¹⁹¹⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 179v.

¹⁹¹¹ DDP, N-101, fol. 901/3v.

¹⁹¹² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 214r.

¹⁹¹³ LLDBM, 1B, II, 215, fols. 350r. i v.

¹⁹¹⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 965v.

14.11.1703	- Armada enemiga - Modificació testament Carles II - Setge de la ciutat de 1704 - Cartes del rei felicitant-los per l'actitud durant el setge
01.07.1704	- Persecucions de Velasco - Honorat Pallejà - Contrafaccions pendents de solució
23.10.1705	- Carta 11 punts - Consell reial - Préstec - Lleva de soldats - Preparació Corts
15.10.1706	- Creació d'un cos de milícies unit dels tres regnes de la Corona d'Aragó - Protocol de tractament al Consell de Cent
26.05.1707	- Sobre la situació militar del Principat - Jurisdicció sobre la Coronela - Situació militar i altres contrafaccions
14.08.1710	- Situació militar de la frontera - Obertura del Tribunal de Contrafaccions
03.12.1710	- Entrada de tropes enemigues per Girona - Abusos de les tropes
05.09.1712	- Retirada de les tropes angleses - Abusos de les tropes - Defensa de les Constitucions en els tractats internacionals
24.10.1713	- Empresonaments mariners - Administració de la justícia - Abastiment cavalleria - Fabricació de moneda - Forma de govern

Font: LLDBM, LLDCC, LLDDP, DDP, MNA

D'entrada s'observa que de les 34 conferències que tenim documentades, 13 van tractar més d'un tema, la qual cosa mostra que no era un fet estrany. La tendència general fou que tinguessin facultat per tractar dos o tres afers diferents, tot i que hi hagué algunes a les que se'ls encomanaren moltes qüestions com ara la d'Arnald Jäger, o la de les persecucions de Velasco. El quadre mostra clarament com l'acumulació de temes no va patir cap evolució, ja que trobem 7 casos per abans de la legalització i 6 per després. Una de les coses que més pot sobtar és la que acabem de comentar respecte la relació que podien tenir entre si els temes que tractava una conferència. A banda dels ja esmentats de 1706 i 1710, observem que n'hi ha altres que aglutinen afers encara més diversos, com per exemple el d'Arnald Jäger que tractà qüestions com l'obertura de cartes, les oposicions de les càtedres de la universitat i el frau de robes del Diputat eclesiàstic; o la posterior a la del setge de 1705 que abordà aspectes tan diametralment diferents com una qüestió política (la Junta Reial), una econòmica (el préstec) i una militar (la lleva de soldats). El fet mateix d'aquesta diversitat és un signe més que parla a favor de com els representants no eren experts en la matèria tractada, i que la seva

presència a les reunions era per qüestions de caire polític i no jurídic. Per últim, cal apuntar que el quadre és una simplificació de la realitat, en el sentit que un tema podia implicar molts “subtemes”, com les cartes que escrivia el rei, les ciutats o els ambaixadors als comuns o també els decrets, els incidents produïts als tribunals relacionats amb el tema principal. Cada un d’aquests elements per ser tractat a la Conferència havia de ser encarregat pels comuns a través d’una concessió expressa de facultats.¹⁹¹⁵

L’existència d’aquestes “concessions de poder” podia generar una burocràcia administrativa que dificultés la gestió ràpida i eficaç dels assumptes. Per aquesta raó, els comuns tendiren a desenvolupar unes fórmules administratives que evitaven les continuades concessions de facultats als seus representants. Per exemple, al desembre de 1702, en el conflicte per Arnald Jäger la noblesa i la Ciutat pretenien que la conferència pogués tractar no només sobre l’obertura del Tribunal de Contrafaccions, sinó també sobre altres temes “depenents y emergents de aquell”,¹⁹¹⁶ a la qual cosa s’oposaven els diputats. Mesos més tard, al juny de 1703, la Conferència reclamava a la noblesa que el tema de l’obertura de les cartes fos tractat per ella. La Conferència considerava que això no requeria una nova concessió de poders perquè la problemàtica era “depenent y conexas a contrafaccions y pròpia de la confiança que va vostra excel·lència de las personas que concorran en la excel·lentíssima conferència de dos comuns”.¹⁹¹⁷ De fet, aquesta expressió es troba present tant a les primeres conferències com a les últimes. El 13 d’octubre de 1698, els diputats deixaven clar que els seus representants tenien facultat per tractar “tots los incidents y dependents de aquell negoci”.¹⁹¹⁸ Semblantment, els consellers, el 24 de juny de 1711, en l’afer sobre *l’Epítome*, demanaven que “la Conferència reste ab poder per tots los dependents i emergents de dita incumbència fins a esser aquella terminada”.¹⁹¹⁹ Fórmules com aquestes atorgaven a la conferència un ampli marge d’actuació, que agilitzava l’expedició dels afers. Aquest joc d’interessos féu que en ocasions es produïssin conflictes entre els comuns per tal de definir el tema sobre el que podia i no podia tractar la Conferència. De tots ells potser el més interessant fou el que es produí al febrer de 1711, entre el Braç Militar i la Ciutat.

¹⁹¹⁵ No hem inclòs aquests aspectes al quadre, ja que de fer-ho s’hagués allargat enormement el relat i sense aportar una informació excessivament rellevant.

¹⁹¹⁶ DDP, N-98, fol. 492/2r.

¹⁹¹⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 930r.

¹⁹¹⁸ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 656v.

¹⁹¹⁹ DDP, N-315, annex. 272.

Els problemes s'iniciaren el 29 de gener quan, gairebé perduda Girona, la Conferència aconsellava als comuns que fessin una representació al rei mostrant la importància “que no experimenten los naturals de est Principat atropello per los soldats” dels aliats que estaven en moviment per les terres de Girona, i es procurés “la conservació de la quietud”.¹⁹²⁰ Els diputats i la noblesa hi estigueren conformes, però no així la Ciutat. Aquesta, criticava obertament que els representants consideressin “propi de la obligació de dita Conferència prevenir los inconvenients poden resultar de tals operacions contra la quietud pública”, quan “la excel·lentíssima conferència solament tenia comés lo fet del siti de Girona y sos dependents i emergent”. Per tot això exigia que fos el consistori de la Diputació el que fes la representació “en ordre als desordres se experimenten executar las reals tropas de sa magestat en lo present Principat”, ja que el tema era “propi y peculiar de ell”.¹⁹²¹ Fixem-nos bé en els termes de la discussió. D'una banda es produeix una interpretació diferent d'allò que es considera “dependent i emergent” del setge de Girona. Des de la perspectiva de la Conferència, la qüestió dels desordres de les tropes estava implícita dins la primera concessió de poders que es féu als comuns, i per tant ella gaudia de competències sobre la problemàtica. Des de la perspectiva de la Ciutat, el setge i els desordres eren dues problemàtiques diferents, la qual cosa exigia una nova concessió de poders als representants. El Consell de Cent estava criticant a la Conferència d'apropiació il·lícita de competències. Però potser el més curiós del tema sigui que tant els diputats com els membres de la noblesa no ho veien així, i estaven conformes amb el consell donat per la Conferència. Conclusió: qüestió d'interpretacions. D'altra banda, també s'ha de destacar que el tema concret, els abusos de les tropes, era responsabilitat directa de la Diputació, però que tot i així es va tractar per les institucions. El cas és que la representació no s'arribà a fer en aquell moment per la negativa de la Ciutat.

Al dia següent arribava la notícia de la pèrdua de Girona i el conflicte tornava a sorgir de manera molt similar. La Conferència aconsellava als comuns que fessin una nova representació al rei tot manifestant la seva fidelitat. Aquesta vegada es cobria les espatlles i deixava ben clar que el tema en qüestió “se compren esser dependent i emergent de Gerona, y per tant propi de la comissió feta a la excel·lentíssima Conferència de los tres comuns”.¹⁹²² La resposta de la Ciutat és encara més dura que

---

¹⁹²⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1135r.

¹⁹²¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1137r. Vegeu també DDP, N-315, 31 de gener de 1711.

¹⁹²² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1138r.

l'anterior: "attés que la comissió feta per part de la present ciutat a dita excel·lentíssima conferència feta era tantsolament en lo tocant al socorro de Gerona, que vuy se troba en poder dels enemics, deliberan perço que no se anuesca com la present junta anhuir no resol al aconsellat".¹⁹²³ Però aquesta vegada els diputats i la noblesa reaccionaren. Els dos van demanar a la Ciutat que la representació fos presentada al rei, "y per eix efecte sie donat lo poder ques necessita".¹⁹²⁴ La pressió dels dos va aconseguir doblegar lleugerament l'actitud de la Ciutat, la qual, tot i negar-se a fer la representació al monarca, acceptava que "dita excel·lentíssima Conferència tingue poder per discorrer y premeditar sobre los desordes que executan las tropas del real exèrcit que perturban la quietud pública se deu guardar i observar en lo restant del present Principat."¹⁹²⁵ Finalment la Ciutat havia concedit les facultats necessàries per tractar el tema dels desordres de les tropes i la unitat dels comuns no es va trencar. Dos dies després, la noblesa demanava una ampliació de poder per tractar sobre "los accidents y ocurrencia poden esdevenirse de las operaciones del enemich". La Ciutat, sobrenentment, canviava radicalment d'actitud i augmentava les facultats dels seus membres per tractar "no sols en les invassions de ells, però també en qualssevol dependent y emergent ocasionat per la present ocurrencia".¹⁹²⁶ Podem veure com el retorn a la unitat dels comuns havia estat possible gràcies a la pressió dels altres dos comuns i al fet mateix que definir què podia ser o no ser "depenent i emergent" d'un tema estava sotmès a un ampli marge d'interpretació. En el fons era qüestió de voluntats i sobretot una qüestió de poder atorgat a la Conferència. Aquest és l'autèntic debat que anirem veient al llarg de les següents planes.

7.2.2. L'abast decisorí

Parlar sobre el tema tractaren els comuns a les reunions només ens aproxima a una part reduïda de la qüestió de les facultats de la Conferència. El tema autènticament central és definir l'abast decisorí que tenien els representants, és a dir, les funcions deliberatives o executives que els eren atorgades. Però per entendre això cal tenir una estructura clara del funcionament de les institucions catalanes i especialment dels

¹⁹²³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1139r. Vegeu també DDP, N-315, 31 de gener de 1711, annex 141.

¹⁹²⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1142v. Vegeu també DDP, N-315, 31 de gener de 1711, annex 142.

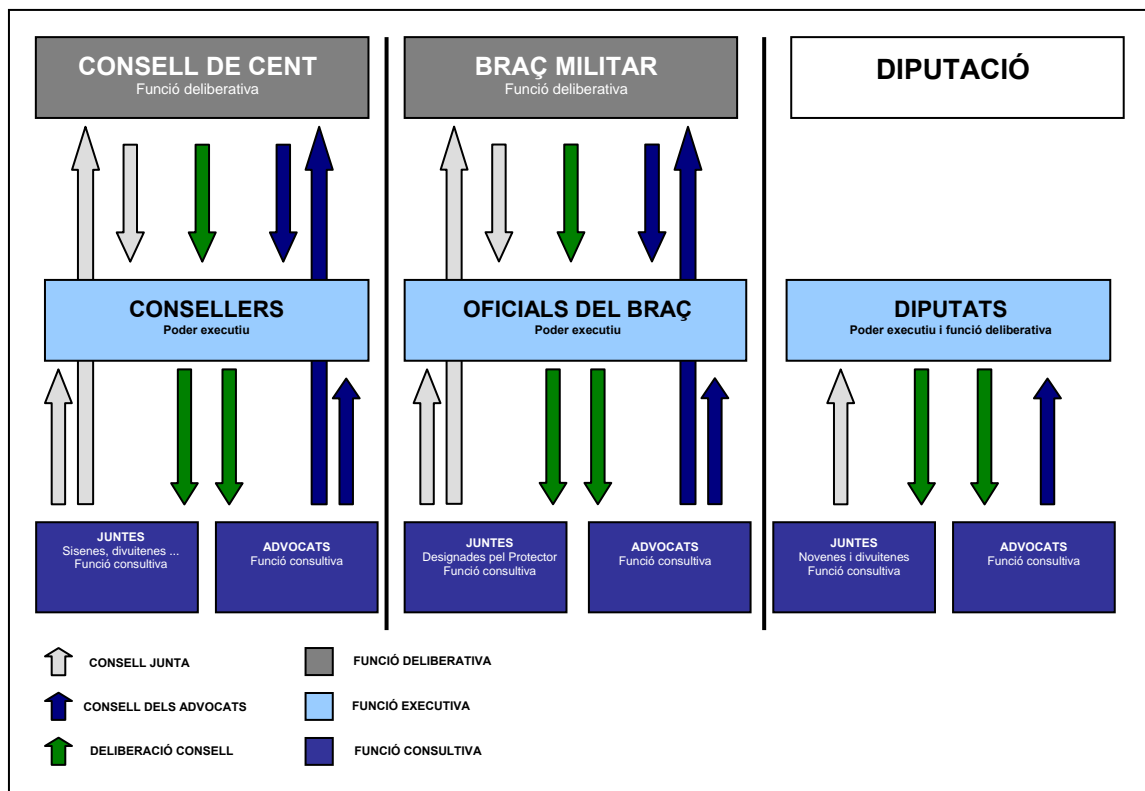
¹⁹²⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1141r.

¹⁹²⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1144r-1145r.

processos de delegació de poders i competències. Tot i que alguns aspectes ja els hem vist en la primera part d'aquest treball, resulta necessari aprofundir lleugerament en ells per entendre millor la posició de la Conferència dins l'estructura institucional així com la novetat que suposava. El següent quadre, que resumeix esquemàticament aquestes "procesos institucionals", ens pot ajudar a entendre millor el que volem dir.

Quadre 16

La presa de decisions polítiques a les institucions catalanes als segles XVI-XVII

A grans trets podem dir que hi havia dues tipologies de funcions/facultats (o tipus de "vots", com diuen els documents) exercides a la seva vegada, per tres entitats institucionals diferents (les hem reflectides en els quadres de color). Primer de tot hi ha la funció deliberativa (o "decisiva", si ens atenim a la documentació), entenent aquesta per la facultat de prendre decisions sobre afers concrets. Era exercida respectivament pel Consell de Cent plenari (és a dir, el format pels 144 membres), per Braç Militar plenari (al que podien assistir tots els membres inscrits al Llibre Verd) i pels diputats i oïdors del General. La funció o facultat deliberativa era la que determinava l'actuació de cada institució, la qual era executada a través dels oficials. En segon lloc tenim el poder

executiu, que era l'exercit pels oficials de cada institució (consellers, oficials del Braç i diputats i oïdors).¹⁹²⁷ Aquest poder comporta l'execució de les decisions preses del consells plenaris de cada institució, la iniciativa de govern i la gestió de l'activitat ordinària de cada comú. En tercer lloc trobem la funció consultiva que, com el seu nom indica, consistia en la capacitat de donar consells a cada institució sobre afers de gestió difícil, ja sigui perquè exigien un coneixement legal precís, ja sigui perquè era necessari l'estudi en profunditat d'un conflicte.¹⁹²⁸ Aquesta funció era exercida per dues tipologies diferents de persones. D'una banda pels advocats de cada institució, que emetien vots sobre la qualificació legal d'un determinat afer; d'altra banda per juntes assessores formades per membres de cada institució (és a dir, inscrits o insaculats) creades específicament per solucionar un tema concret. La funció consultiva no obligava, és a dir, el consell donat no implicava la seva execució, cosa que sí succeïa amb la funció deliberativa.

Entre aquests tres nivells (les dues funcions i el poder executiu) es creaven tot un seguit de relacions, que estan reflectides en el quadre, en el qual, les fletxes indiquen el recorregut que feien les deliberacions i consells des que eren formulats fins a la seva execució (a través dels oficials). El consell plenari de cada institució era qui prenia les decisions finals sobre un afer i manava als oficials l'execució de les mateixes. Sovint però, el que feien eren delegar la gestió dels problemes als oficials i sol·licitar que aquests anomenessin juntes assessores especials per tractar els temes amb més profunditat. Les juntes, després de diferents reunions, redacaven un informe amb el seu parer, el qual era entregat als oficials perquè el portessin al Consell plenari. El Consell, aleshores, deliberava ("decidia") si acceptava o no el consell donat per la junta, i manava als oficials l'execució o no del mateix. Al quadre hem reflectit aquesta dinàmica a través de les fletxes que van directament des de les juntes fins als consells plenaris i d'aquests als oficials. La mateixa dinàmica s'aplicava quan en comptes d'anomenar una junta el tema era consultat amb els advocats i assessors de cada institució. En ocasions aquest recorregut es podia alterar substancialment en el sentit que el consell plenari podia atorgar facultats decisives als oficials de cada institució. Això implicava un canvi de

¹⁹²⁷ Pròpiament la Diputació no tenia oficials sinó magistrats, ja que els seus membres eren jutges. Tot i així, per simplificar el discurs, sempre parlarem d'ells com a oficials.

¹⁹²⁸ Lògicament la realitat era molt més complexa del que estem exposant aquí. La raó de fons de les juntes assessores era doble: per una banda evitar les contínues reunions del Consell plenari. D'altra banda, evitar que els consells donats fossin confeccionats per una minoria de persones. Això és especialment important en el cas del Consell de Cent, en què les juntes estaven formades per una representació paritària de membres de cada estament. Cal afegir que sovint l'actuació de les juntes es feia en coordinació amb els oficials de cada institució, que podien assistir a les reunions de les mateixes.

funcionament, ja que aleshores els consells dels advocats i de les juntes no es dirigien cap al consells plenaris, sinó que anaven directament als oficials, els quals decidien si s'havia d'executar o no el parer donat (vegeu les fletxes més curtes situades als extrems). En aquests casos els oficials adquirien unes facultats molt més grans perquè ells deliberaven i executaven alhora les seves decisions. Cal valorar que aquest poder el tenien no per si mateixos (no era un poder implícit del càrrec), sinó perquè el consell plenari l'havia atorgat expressament. Esmment a part mereix el cas de la Generalitat, la qual hem obviat deliberadament en la nostra explicació. La Diputació no disposava d'un "consell plenari", no hi havia una reunió de tots els membres insaculats que decidissin sobre els afers més importants, ja que eren els mateixos diputats i oïdors els que alhora deliberaven i executaven les decisions. En aquest cas (no així en la Ciutat i el Braç Militar), funció deliberativa i poder executiu eren inherents al càrrec. Això simplificava enormement el seu funcionament intern i tingué conseqüències importants per al funcionament de la Conferència.

Des d'aquesta perspectiva, on cal situar a la Conferència dels Tres Comuns? La Conferència es situa al mateix nivell que les juntes assessores, ja que la seva funció era guiar i donar consell als comuns en els assumptes "graves", que implicaven a les tres institucions i que exigien actuar amb "urgència". La documentació sobre això és molt abundosa, i no deixa cap mena de dubte al respecte. Vegem alguns exemples il·lustratius. Al octubre de 1698 el poder que atorgava la noblesa als seus membres era perquè "platiquen, tracten y discorren ab las personas nomenadas per la ciutat".¹⁹²⁹ Al 1704, just passat el setge, la Ciutat acordava que els membres de la Conferència es dediquessin a "practicar i aconsellar" sobre el que tenien que fer els comuns durant els setges.¹⁹³⁰ Més freqüents són però frases com ara "premeditar i discórrer" que trobem formulades pel Consell de Cent en dates tant distants com ara al maig de 1703 i al 22 de juny de 1713 i per la noblesa al juny de 1704 i al novembre de 1712;¹⁹³¹ "premeditar, discórrer i aconsellar", utilitzada pels consellers al febrer de 1701, al juliol de 1704 i per la Diputació al febrer de 1707¹⁹³² o "premeditar i aconsellar", que deien els diputats al gener de 1707 i al març de 1708.¹⁹³³ Les cites i les variants possibles que podríem

¹⁹²⁹ LLDBM, G-69, vol. V, fols. 656r. i 657r.

¹⁹³⁰ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 29r.

¹⁹³¹ LLDC, 1B, II, 212, fol. 210r. i LLDC, 1B, II, 222, fol. 154v.; LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 88v. i DDP, N-315, 15 de novembre de 1712.

¹⁹³² DC, 4 de febrer de 1701; LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 171v. i LLDDP, N-268, fol. 561v.

¹⁹³³ DDP, N-105, fol. 425/1r. i LLDDP, N-270, fol. 102v.

recollir són moltes.¹⁹³⁴ En ocasions els comuns no s'estaven fins i tot de descriure minuciosament aquestes capacitats, reunint en una sola frase un enorme reguitzell de verbs amb caràcter assessor. Per exemple, el 14 de novembre de 1703, el Braç Militar concedia poder als seus membres per “tractar, conferir, placticar, discórrer e idear ab las personas per dits comuns de la Deputació y present Ciutat nomenadas tot lo quels apareixerà esser de conveniència”.¹⁹³⁵ Al maig de 1704 els consellers donaven facultat per “discorre, premedite, practique i dispongue lo que apareixerà esser de més adequat al real servey”,¹⁹³⁶ i nou anys més tard, a les conferències sobre *l'Epítome*, es concedia poder perquè “premediten, vegem, miren y censuren dita relació y aconsellen en escrit a la ciutat lo que en esta dependencia de tanta monta haurà y deurà obrar”.¹⁹³⁷ Semblantment, els diputats, el 20 d'abril de 1713, quan la solitud política ja es veia venir, no s'estaven de precisar que les cartes que els arribaven del virrei i de la reina foren encarregades a la Conferència perquè “de digne reflectar, ponderar y considerar dit assumpto y aconsellar a sas excel·lèncias fidelíssimas lo que poden i deuen obrar en est cas”.¹⁹³⁸

Aquesta facultat consultiva queda encara molt més explicitada en la documentació que generava la Conferència, la qual manifesta amb claredat que en cap moment pretenia imposar res sinó senzillament orientar als comuns en la seva actuació. Ja al juny de 1699 el Dietari de la Diputació ens parla com en la Conferència “se tractà fos aconsellat a quiscun dels tres comuns respective” la impressió del *Escudo de la Verdad* i que fos pagat a parts iguals. S'afegeix que la Ciutat i la noblesa “se conformaren ab lo consell los donar lo die de ahir dita Conferència”.¹⁹³⁹ Al gener de 1701, el dietari de la Conferència mateix mostra amb claredat com “acorden aconsellar a la dita excel·lentíssima ciutat que...”.¹⁹⁴⁰ Aquestes expressions, juntament amb “ha aparegut aconsellar”, van agafar fortuna, i de fet els membres de la Conferència la feren pròpies del protocol dels consells redactats, com ho mostra el fet que les trobem contínuament repetides en la documentació ja sigui, al juny de 1704, 1707 i 1710,¹⁹⁴¹ al

¹⁹³⁴ Altres de les moltes variants possibles que trobem són: “premeditar discórrer i deliberar”, (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 564v.); “premeditar, idear i discórrer” (LLDCC, 1B, II, 219, fol. 383r.) i “tractar practicar, i discórrer” (DDP, N-100, fol. 756/1r.).

¹⁹³⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1040r.

¹⁹³⁶ DDP, N-101, fol. 870/1r.

¹⁹³⁷ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 235r.

¹⁹³⁸ LLDDP, N-275, fol. 314v.

¹⁹³⁹ DDP, vol. IX, p. 1064.

¹⁹⁴⁰ DC, 20 de gener de 1701.

¹⁹⁴¹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 74v.; DDP, N-105, fol. 479/1r. i LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 967r.

setembre de 1706,¹⁹⁴² al febrer de 1711,¹⁹⁴³ al setembre de 1712¹⁹⁴⁴ o al març de 1713.¹⁹⁴⁵ En ocasions les trobem combinades amb altres variants, com poden ser “resoldre aconsellar”, molt utilitzada al 1703, 1713 i 1714¹⁹⁴⁶, “discórrer i idear”¹⁹⁴⁷ i “premeditar y discórrer”, present ja al 1698, però també al 1701 i al 1703.¹⁹⁴⁸ A tot això s’afegeix una tendència cada vegada més gran en acabar els documents amb la següent expressió: “Assó és lo que ha aparegut a la excel·lentíssima Conferència aconsellar als tres excel·lentíssims comuns, sobre lo que prendran la resolució que los apareixerà ser més acertada”,¹⁹⁴⁹ la qual no deixa cap mena de dubte sobre qui tenia la darrera paraula a l’hora d’executar les decisions. Els primers testimonis que tenim d’aquest ús daten de març, juliol i novembre de 1703,¹⁹⁵⁰ però sembla que l’expressió realment es generalitzà a partir de 1710 i especialment entre 1712-1714.¹⁹⁵¹ Aquest caràcter assessor era present fins i tot quan semblava que la Conferència qüestionava l’autoritat dels comuns, tal com succeí al novembre de 1708. Recordem que a la tardor d’aquell any s’havia produït un conflicte entre Ciutat i Braç amb la Diputació pel les modificacions que calia fer a la representació redactada per la Conferència. Després de nombroses discussions, la Conferència, ignorant totes les correccions proposades pels comuns, decidia que calia portar al rei la representació en la forma original en què havia estat concebuda. La decisió semblava qüestionar l’autoritat de cada institució per modificar, si calia, els papers fets a les conferències, i generà una nova crisi, només solucionada a través de la reunió dels presidents. Doncs bé, fins i tot aquest paper de la Conferència, que semblava tan controvertit, mostrava que es tractava d’un consell ja que afirmava com “ha aparegut

---

¹⁹⁴² DDP, N-104, fol. 380/1r.

¹⁹⁴³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1176r.

¹⁹⁴⁴ LLDC, 1B, II, 221, fol. 221v. (document inserit).

¹⁹⁴⁵ LLDDP, N-275, fol. 214r.

¹⁹⁴⁶ Per al 1703 vegeu les referències del Dietari de la Conferència, com ara els dies 13 de febrer, 14 de març, 10 d’abril i 1 de maig. Per al 1713 vegeu LLDC, 1B, II, 222, fols. 124/1r., 140/a. i 147r. (document inserit). Per al 1714 vegeu LLDC, 1B, II, 223, fols. 39 i 58 (documents inserits).

¹⁹⁴⁷ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 12r.

¹⁹⁴⁸ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 678r.; DC, 9 de febrer de 1701 i 17 de març de 1703.

¹⁹⁴⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1060v.

¹⁹⁵⁰ DC, 31 de març, document n°16; LLDC, 1B, II, 212, fol. 262v. (document inserit); LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1043v.

¹⁹⁵¹ Com tot el que estem dient, les referències que podríem posar sobre això són molt nombroses. Com a botó de mostra que englobi a tots els períodes vegeu: LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1079r. i 1135r. (desembre de 1710 i gener de 1711); DDP, N-315, 8 de febrer de 1711, annex 161; LLDC, 1B, II, 220, fol. 241r., document inserit (setembre de 1711); LLDC, 1B, II, 221, fol. 251r., document inserit (octubre de 1712); LLDDP, N-275, fol. 153r. (febrer de 1713), LLDC, 1B, II, 222, fol. 140/A (juny de 1713) i LLDC, 1B, II, 223, fols. 69/1.

a la Conferència (salva sempre la gran censura dels excel·lentíssims comuns) no esser temps oportú” per fer la representació amb les modificacions proposades.¹⁹⁵²

Però la concessió de poders o potestats incloïa també la capacitat de redactar documents, formular dictàmens i altres accions. Inicialment sembla que no foren explicitades amb gran detall, la qual cosa contribuï a augmentar les discussions entre la Diputació i la resta de comuns per definir què podien i què no podien fer els representants dels comuns. Això forçà que, per evitar malentesos, a partir de 1703 es comencessin a definir i acotar els marges d’actuació que tenia la Conferència a l’hora d’actuar sobre un l’afet que li era encarregat. Per exemple, a les conferències sobre la violació del secret de la correspondència, el Braç Militar encomanava “lo modo y formació de la representació y lo enviar-la per extraordinari a la excel·lentíssima Conferència dels dos comuns (...) per a que la disposen en la conformitat sie mes propi, reverent y attenta en nom dels dos comuns” i afegia que també tenien facultat “per fer ambaxadas a sa excel·lència, disposar las cartas y escriure als senyors que aparega”.¹⁹⁵³ Al setembre del mateix any, la noblesa encara era més explícita: tenien “facultat de platicar, conferir y discórrer, escriure cartas, fer representacions e idear y posar en planta aquells medis y expedients que més se proporcionen a las grans obligacions de la noblesa catalana”.¹⁹⁵⁴ A vegades la situació podia ser tan urgent, que les facultats concedides gairebé no tinguessin límits, com ara durant els empresonaments de juny de 1704, moment en el qual la noblesa concedia facultats a la Conferència per fer “totas aquellas diligencias y operaciones que demanare la urgència y bon èxit del assumpto”.¹⁹⁵⁵ Però no només la noblesa concedia aquestes facultats als seus representants. Unes setmanes després era la Ciutat la que, immersa en l’afet Pallejà, atorgava poder a la Conferència per “la formació de la representació y cartas per dit efecte fahedoras axí per sa magestats com per los demás senyors de la Corts a qui aparexerà a la excel·lentíssima Conferència dels Tres Comuns”.¹⁹⁵⁶ Deu anys més tard, al març de 1713, li encarregava “la formació y disposició de las instruccions y cartas y demás papers se deuran aportar” per part dels dos ambaixadors que els consellers enviaven a Londres i L’Haia.¹⁹⁵⁷ La Diputació generalment no fou tant explícita, però això no treu que també trobem casos en què fa manifest les facultats que atribueix per “formar sobre

---

¹⁹⁵² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 636r.

¹⁹⁵³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 931v.

¹⁹⁵⁴ LLDDC, 1B, II, 212, fol. 301 (document inserit).

¹⁹⁵⁵ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 133r. i v.

¹⁹⁵⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 173r.

¹⁹⁵⁷ LLDDP, N-275, fol. 163r.

dit assumpto la representació quels apareixerà”,¹⁹⁵⁸ com ho féu per a les invasions de l’enemic al 1708. A la vegada, les facultats atorgades també podien ser anul·lades, fruit normalment de les discussions entre els comuns. Així, per posar només un exemple, al setembre de 1707, enmig de la discussió si calia o no fer la representació de la Conferència al rei sobre l’us de la plata de les esglésies per a la remarca dels rals de vuit, els consellers decidien que “en cas que dits comuns dels senyors diputats y Braç Militar no se conformen a la present deliberació, que en tal cas sie revocada, com lo present consell ara per les hores revoca, la comissió donada a las personas de la excel·lentíssima Conferència dels tres excel·lentíssims comuns”.¹⁹⁵⁹ En altres ocasions era la mateixa Conferència la que anul·lava una deliberació seva, com ara l’11 de gener de 1711 quan demanà als comuns que no enviessin cartes al rei sobre el socors a la ciutat de Girona (cosa que s’havia aconsellat el dia anterior) perquè li havien arribat notícies que havien entrat reforços.¹⁹⁶⁰

Tal com succeeix amb els temes que tractava, les facultats concedides als representants dels comuns també podien ser ampliades si les circumstàncies ho feien escaient. Al desembre de 1698 la noblesa modificava les facultats concedides als seus membres, reduint la seva autonomia per portar documents a les reunions dels comuns i exigí que haguessin de passar prèviament pel consell plenari del Braç.¹⁹⁶¹ Al maig de 1703 trobem que era la mateixa Conferència la que sol·licitava als comuns augmentar les facultats als seus representants per tal de poder fer cartes i enviar ambaixades: “com ni los excel·lentíssims senyors consellers ni las personas de dita Conferència tinguen poder ni facultat per despatxar dit extraordinari ni per escriure a sa magestat, perço si participada al present consell per que sie servit resoldre y deliberar esser despatxat dit extraordinari y escrita dita carta a sa magestat o bé donar poder i facultat per dit efecte”.¹⁹⁶² Al març de 1708, en les conferències sobre el protocol, la noblesa atorgava facultat “no sols lo formar y disposar estas representacions (...) però també discórrer y convenir la formalitat ab que havia de posar-se en la real ma”.¹⁹⁶³ Quatre anys més tard, al juliol de 1712, era la Ciutat la que, en constatar que els seus representants tenien un poder més reduït que els de la noblesa, decidia ampliar-los perquè poguessin escriure a través de Montnegre, no només al rei, sinó també a la reina d’Anglaterra i als Estats

---

¹⁹⁵⁸ LLDDP, N-270, fol. 126r.

¹⁹⁵⁹ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 246r.

¹⁹⁶⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1106r.

¹⁹⁶¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. V, fol. 694v.

¹⁹⁶² LLDCC, 1B, II, 212, fol. 172r.

¹⁹⁶³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 466v.

Generals d'Holanda.¹⁹⁶⁴ L'existència d'aquestes ampliacions era un signe clar sobre la flexibilitat i adaptabilitat de la reunió dels comuns a les circumstàncies canviants de cada moment, i permetia que ella pogués esdevenir el lloc adient per solucionar els nous conflictes. En iniciar-se el mes de febrer de 1711, un cop perduda la ciutat de Girona, la noblesa mostrava com “apareix ser convenient ampliar-se lo poder als senyors de la dita conferència per a que puguén tractar sobre los accidents y ocurrèncias poden esdevenir-se de las operacions del enemic”.¹⁹⁶⁵ Semblantment, en la tensa situació que es vivia al març de 1713 eren els consellers qui demanaven a la Conferència que tractava sobre la defensa del Principat i l'estabilitat de les Constitucions que també es responsabilitzés de “la formació y disposició de las instruccions y cartas y demás papers se deuran aportar” pels dos ambaixadors que es pensava enviar a Londres i L'Haia.¹⁹⁶⁶

7.2.3. La dinàmica del retorn

A l'hora de la veritat, però, definir el caràcter assessor de la Conferència va estar sotmès a un ampli debat entre els comuns. La qüestió de fons era acordar si els representants tenien o no el “ple poder” a l'hora de prendre decisions i si aquestes exigien o no el “retorn” a la junta plenària de cada institució per prendre allà la decisió final. El tema és complex, i ajuda a entendre les fortes divisions entre la Diputació i els altres dos comuns durant els tres primers anys del segle XVIII. Va ser a partir de setembre de 1703 quan s'arribà a un consens pel qual s'acordava que els representants no tenien el “ple poder” i que la darrera paraula en les decisions residia en cada institució. En el fons el debat es basava en definir si el vot de la Conferència era “decisiu” o “consultiu”. La història que porta fins a aquest acord final és complexa i té molt a veure amb nombrosos elements que hem exposats a les línies anteriors, raó per la qual li dedicarem un apartat específic més endavant. Ara voldríem centrar la nostra atenció en el segon vessant del problema, la qüestió del retorn, la qual és present des del començament de les conferències i explica una part important de les desavinences entre els comuns a partir de 1703. La importància d'aquest tema rau en el fet que, en

¹⁹⁶⁴ Cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 175r.

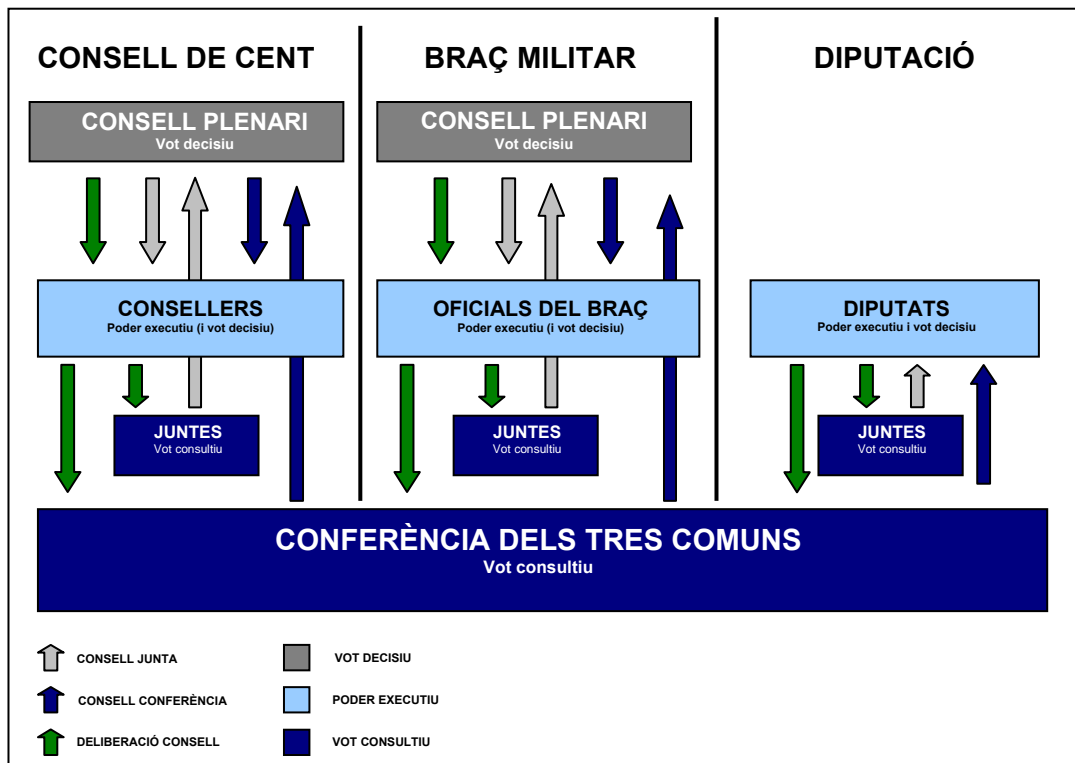
¹⁹⁶⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1144r. La Ciutat ampliava encara més el poder per tractar “no sols en las invasions de ell, però també en qualssevols dependents y emergents ocasionats per la present ocurrencia” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1145r.).

¹⁹⁶⁶ DDP, N-275, fol. 163r.

última instància, l'existència o no de retorn dels consells donats per la Conferència, determinava qui tenia la darrera paraula a l'hora de definir l'actuació de cada comú i era un signe clar de la major o menor incidència dels consells de la Conferència sobre els comuns. Els següents quadres recullen les dues relacions possibles de funcionament que s'establien entre la Conferència i els comuns.¹⁹⁶⁷

Quadre 17

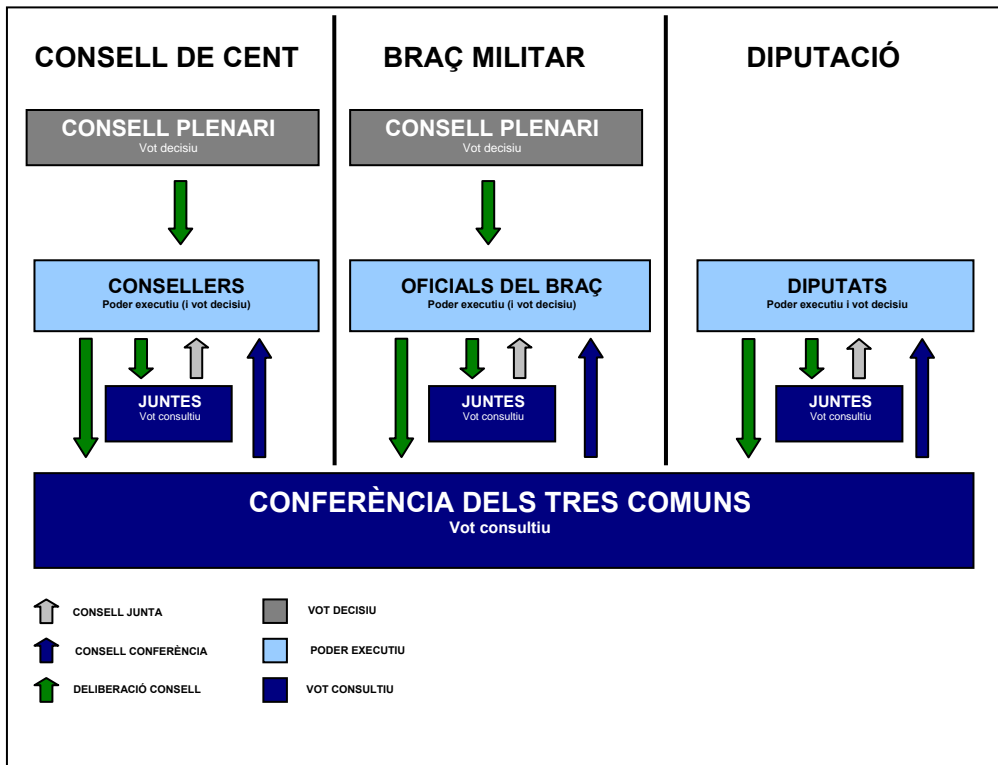
La pressa de decisions polítiques amb retorn

¹⁹⁶⁷ Com es pot observar, aquí hem substituït el terme "funció deliberativa" per "vot decisiu". La raó d'aquest canvi és que el segon terme s'adequa millor al llenguatge utilitzat pels contemporanis.

Quadre 18

La presa de decisions polítiques sense retorn

En el primer cas, el quadre 17, veiem com la presa de decisions polítiques implica un major control per part dels consells plenaris de cada institució. És a dir, el vot de la Conferència anava primer als consells plenaris i aquestes decidien si els seus oficials havien o no d'executar-ho. Això feia que l'aplicació de les indicacions dels comuns passessin un filtre major, ja que eren aprovades o rebutjades per un nombre més gran de persones. Els oficials, esdevenien aleshores simples executors de les decisions dels consells, i la seva maniobrabilitat a l'hora de dirigir a institució era ben reduïda. Aquest procediment assegurava un major control sobre l'activitat dels oficials, però alhora dificultava la gestió ràpida dels conflictes, ja que per prendre una decisió calia convocar prèviament el consell plenari, la qual cosa requeria un temps que sovint podia dificultar l'encert en l'aplicació de la decisió. En altres situacions el *modus operandi* podia ser ben diferent, i els consells plenaris atorgaven unes facultats molt àmplies als seus oficials, de manera que aquests podien decidir si aplicaven o no les directrius emeses per la Conferència. Era el que succeïa quan la presa de decisions polítiques es feia sense retorn. Aquest recurs tenia els efectes contraris. D'una banda s'atorgava més facultats als oficials de cada institució, els quals no només executaven decisions, sinó que també podien decidir sobre els consells donats per la Conferència. D'altra banda,

també s'aconseguia una gestió més ràpida dels afers, ja que exigia menys temps reunir a les persones necessàries per prendre una decisió. Tot plegat, era el consell plenari qui perdia el control de la situació i les decisions de la Conferència adquirien una incidència més gran en tenir que passar per un nombre menor de filtres. Cal dir que pròpiament de “retorn” sempre n’hi hagué, en el sentit que les decisions de la conferències sempre retornaven als comuns i eren aquests els que actuaven seguint o no els consells donats. Pel que fa a la Diputació, com s’observa, la manca d’un consell plenari feia que en el fons totes les seves decisions fossin sense retorn. Aquesta doble via de “retorn” i “no retorn” va estar present dins la Conferència al llarg de tota la seva història i, a diferència de la qüestió del “ple poder”, no va patir una evolució. Era cada institució, en funció de les circumstàncies concretes, la que decidia atorgar als seus oficials i a la Conferència un tipus o altre de facultat. En el fons, aquesta dinàmica era una mostra més de la flexibilitat de les institucions i de la Conferència mateixa, la qual cosa permetia la seva adaptabilitat a les circumstàncies canviants. Però a la vegada, la indefinició de les facultats va generar conflictes entre els comuns. Vegem a través de diferents cites com es va aplicar a la realitat aquesta doble tensió.

Un aspecte que resulta molt interessant d’observar és que aquestes dues possibilitats en la concessió de facultats ja estaven presents a les primeres conferències de 1698. Per exemple el Braç Militar. En demanar les conferències el 20 d’agost de 1698, es donava facultat al protector i a la junta per “premeditar, discórrer y fer todas las diligèncias que pugan conduir al major lustre de la noblesa y crèdit de la nació sens report algú”, la qual cosa incloïa la convocatòria de la Conferència, però “en cas aparega escriure i manifestar la veritat dels succés del siti (...) antes de donar-se a impressió lo que se haurà escrit (per la conferència) sie reportat en altre braç per a que puga si li apareix advertir o anyadir tot lo que se discórrer se més propi per lo major crèdit de la nació”.¹⁹⁶⁸ Uns mesos després, el 29 d’abril, en rebre la carta de resposta del rei, la noblesa atorgava als seus oficials facultats molt més grans: “donant facultat y poder als senyors Protector y oficials de fer, obrar y posar en execució tot lo que apareixerà a la conferència dega fer y obrar lo present Braç acerca de aquella dependència”.¹⁹⁶⁹ Les diferències entre les dues concessions són evidents. En el primer cas l’actuació de la Conferències està totalment controlada pel Braç, en el segon, en canvi, el protector pot aplicar directament el que digui la Conferència, sense haver de passar prèviament per

¹⁹⁶⁸ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 645v.

¹⁹⁶⁹ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 745r.

cap filtre censorador. Tot això es produí en menys d'un any de diferència. Al juny de 1702, per exemple, en el conflicte per Pau Font, quan els consellers van demanar conferències amb els diputats, ja advertien que els representants fessin “un paper amb la major expressió possible, lo qual format y disposat sie reportat al present consell per poder en vista de son contengut deliberar lo fahedor”.¹⁹⁷⁰ L'expressió, de fet, era ben similar a la formulada per la noblesa el mes anterior (10 de maig de 1702) en demanar conferències sobre el Tribunal de Greuges: “de lo que acordaran se dispose y forme un paper reportant-ho en altre braç quan antes per a que ab més premeditació se puga deliberar lo convenient”.¹⁹⁷¹

Referències sobre la dinàmica de retorn en trobem per a tots els anys i tant per part dels consellers com per part de la noblesa. Per exemple, quan la Ciutat van demanar que la Conferència tractés sobre la retirada de les tropes de Catalunya al desembre de 1703 ho va fer puntualitzant que s'havia de “reportar la minuta de dita carta al present consell per deliberar lo fahedor”,¹⁹⁷² i la noblesa, en acceptar les conferències sobre les guàrdies de la coronela al juny de 1704, apuntava que “després tingan a bé de fer relació de paraula o en escrit del que hauran conferit, platicat i acordat per a que ab major premeditació se puga per la present junta deliberar lo que apareixerà esser més convenient”.¹⁹⁷³ Quan els consellers demanaven les conferències per la fàbrica dels 200.000 marcs, al maig de 1709, estipulaven que la representació havia de reportar-se “després de formada y disposada, al present consell”,¹⁹⁷⁴ i dos anys després, en el ja mencionat conflicte de febrer de 1711, la noblesa donava un pas més enllà, i fixava que la dinàmica de retorn calia que fos comuna a les tres institucions: “reportant-se als tres comuns lo que idearan perquè en notícia de son sentir pugan resoldre lo de major utilitat”.¹⁹⁷⁵ La Diputació també ho remarca en ocasions, com ara el 4 de febrer de 1707.¹⁹⁷⁶ Aquesta dinàmica persisteix fins als últims moments de la història de les reunions dels comuns. Quan el 6 de novembre de 1712 els consellers suggerien a la Conferència la possibilitat d'obrir Parlament General per tractar sobre les abusos de les tropes, ho feien demanant als representants que “donen son parer y sentit en escrit, lo qual sie reportat al present consell per poder ohit aquell, resoldre y deliberar lo

¹⁹⁷⁰ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 179r.

¹⁹⁷¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 377v.

¹⁹⁷² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1065r.

¹⁹⁷³ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 74r.

¹⁹⁷⁴ DDP, N-106, fol. 150/1r.

¹⁹⁷⁵ DDP, N-315, 6 de febrer de 1711, annex 152.

¹⁹⁷⁶ LLDDP, N-268, fol. 561v.

fahedor”.¹⁹⁷⁷ Semblantment, tant al febrer com a l’abril de 1713 els diputats encarregaven les cartes del comte de Stampa i del virrei a la Conferència, dient que els representants havien de “reportarho a sas excel·lèncias fidelíssimas per poder després deliberar lo fahedor”,¹⁹⁷⁸ i el Consell de Cent feia una cosa similar el 7 de gener de 1714.¹⁹⁷⁹

Si la dinàmica de “retorn” la trobem al llarg de tots els anys, el mateix succeeix amb la dinàmica del “no retorn”, i això és aplicable també per a les tres institucions. Ja hem dit que el Braç Militar ho féu a l’agost de 1698, però un any després, al setembre de 1699, era la Ciutat la qui atorgava als consellers un poder molt ampli, que els permetia “deliberar tot lo que per part de la present ciutat se oferesca haverse de gastar y que se ha gastat per dita Conferència” i també per “posar en execució tot lo que per dita conferència serà resolt”.¹⁹⁸⁰ Cinc anys més tard, al maig de 1704, en iniciar-se el setge de la ciutat, la noblesa concedia facultat al protector i una junta especial per fer exactament el mateix: “posar en execució lo que dita conferència aconsellarà”¹⁹⁸¹ i tres anys després, el 27 de gener de 1707, trobem una frase ben similar.¹⁹⁸² En ocasions, es feia menció explícita a l’absència de retorn en les decisions preses, com ara al maig de 1707, quan la noblesa atorgava “plena facultat i poder de posar en pràctica y execució tot lo que los senyors de dita Conferència aconsellaran acordaran (...), sens report algú al dit Braç Militar”,¹⁹⁸³ o al juny de 1710, en les conferències sobre l’obertura del Tribunal de Contrafaccions, quan es concedia als oficials del Braç “plenitud de poders sens report algú”.¹⁹⁸⁴ Trobem fins i tot casos en què a les juntes assessores dels comuns se’ls exigí “el retorn” mentre que a la Conferència aquest requisit no era demanat. Un d’ells pot ser el que es produí al juliol de 1708, durant el setge de Tortosa. En aquelles circumstàncies, el Consell de Cent deliberava que “lo que per dits excel·lentíssims senyors concellers y

¹⁹⁷⁷ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 271r.

¹⁹⁷⁸ LLDDP, N-275, fols. 156r. i 314v. No deixa de ser curiós observar com fins i tot la mateixa Conferència estava imbuïda d’aquesta dinàmica. En la reunió del 17 d’octubre de 1698, la Conferència delegava en els tres presidents la decisió sobre com, qui i què havia d’escriure el memorial en defensa dels comuns durant el setge. Es demanava als presidents que el seu acord sobre el tema “ho posen en altra conferència, perquè se pugue prendre en ella lo més acertada resolució” (DDP, vol. IX, p. 975). Resulta sorprenent veure que les frases són exactament iguals a les que farien els comuns durant els anys següents.

¹⁹⁷⁹ En aquella ocasió encarregava a la Conferència les redaccions de cartes al rei informant de la situació “servint-se reportar aquella a la present junta per quedar esta informada de son contengut” (LLDCC, 1B, II, 223, fol. 42v.).

¹⁹⁸⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 39v.

¹⁹⁸¹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 10r.

¹⁹⁸² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 740r.

¹⁹⁸³ DDP, N-105, fol. 462/2v.

¹⁹⁸⁴ DDP, N- 108, fol. 339/1r. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 956r. Frases similars també les trobem per a l’agost de 1711 (cfr. DDP, N-315, 23 d’agost de 1711).

personas seran anomenadas sera aconcellat sie reportat al present consell, y lo que per la excel·lentíssima conferència se aconsellarà sie posat en execució sens report algú”.¹⁹⁸⁵

La cita mostra clarament com la consideració i prestigi de les decisions de la Conferència era més gran que no pas la de les juntes assessores, la qual cosa explica que es confiï més en elles i no se les exigeixi una revisió dels seus acords.

Sovint aquesta delegació de poders era molt àmplia, i eren detallades amb minuciositat totes les competències possibles. Així, el 27 de juny de 1703, el Consell de Cent donava poder als consellers per “posar en execució tot los que los aparega [al membres de la Conferència] convenir en ordre a dita dependència sens report algun per despatxar extraordinari a sa magestat en cas aparega esser necessari, deliberar lo gasto de aquell del compte lo sie ben vist y fer qualsevols ambaixadas en ordre a dit fet als comuns apareixerà convenir y que los excel·lentíssims consellers en lo primer consell subseguirà sien servits fer relació del que en ordre a dita dependència se haurà obrar i executat”.¹⁹⁸⁶ Tres anys més tard, el Braç Militar, amb l’arribada de les cartes dels diputats i jurats de Saragossa el 9 d’octubre de 1706, atorgava poder al seu protector per “posar en execució, deliberar i resoldre en nom de dit Bras lo que apareixerà convenir després de haver ohit lo que se acordarà en dita excel·lentíssima Conferència, com també lo suplicar lo assiento y escriure a sa magestat, respondre ditas cartas, diligenciar y obrar tot lo que quels apareixerà ser de conveniència”.¹⁹⁸⁷ Aquests poders podien incloure fins i tot el nomenament de més persones per a la Conferència, tal com decidia el consell plenari de la noblesa el 20 de juliol de 1708: “en cas que per esser tan grave lo assumpto aparegués a dits senyors esser de conveniència aumentar lo número de las personas de la Conferència, tingan [el protector i la junta especial] facultat de executar-ho”.¹⁹⁸⁸ El Consell de Cent també ho féu amb els consellers al setembre de 1709.¹⁹⁸⁹

Arribats en aquest punt, cal reconèixer que la realitat va ser molt més complexa del que sembla. L’existència d’aquests dues vies de “retorn” i de “no retorn” que acabem d’exposar, no significa que deixessin d’existir situacions intermèdies en les quals es combinaven els dos formats de concessió de facultats. En un bon nombre de casos els comuns concediren un ampli poder als seus oficials, però amb la limitació que si el conflicte esdevenia greu la decisió última havia de ser portada al Consell Plenari. Per

¹⁹⁸⁵ LLDCC, 1B, II, 217, fol. 219v. Vegeu també DDP, N-107, fol. 172/1v.

¹⁹⁸⁶ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 932r.

¹⁹⁸⁷ LLDCC, 1B, II, 215, fol. 349r. (document inserit).

¹⁹⁸⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 544r. Vegeu també LLDCC, 1B, II, 217, fol. 219 (document inserit).

¹⁹⁸⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 818r.

exemple, el 6 de setembre de 1703 la noblesa atorgava moltes facultats als seus oficials a l'hora de decidir sobre els consells donats per la Conferència que tractava de l'armada enemiga. Tot i així, es puntualitzava que “offerint-se cosa grave la reporten en altre bras per a que se pugue donar las providèncias efectivas i promptes demanarà la urgència”.¹⁹⁹⁰ Al maig de 1707, en iniciar-se les conferències sobre la situació militar, el Consell de Cent donava facultat als consellers “per posar en execució lo que per ditas eo personas de ellas sera aconcellat. Y en cas los aparega esser cosa molt grave y ardua lo reporten dits excel·lentíssims senyors consellers al present concell per poder en tal cas resoldre i deliberar lo fahedor”.¹⁹⁹¹ Una cosa similar succeïa al febrer de 1711.¹⁹⁹² A vegades les condicions podien ser diferents, i no es parlava tant de gravetat com de dificultats. Per exemple, a l'agost de 1711 el Consell de Cent donava ple poder per executar el que digués la Conferència en el cas que no trobés cap dificultat a una carta reial, i “en cas empero de offerir-se reparo, sie reportat al consell per deliberar lo fahedor”.¹⁹⁹³

El doble joc de concessions de facultats provocà més d'una confusió dins les institucions mateixes. El 5 de febrer de 1707, els consellers consultaven als Consell de Cent si havien de reportar-li “tot lo que li serà aconsellat i participat per dita conferència”. El Consell hagué de recordar als oficials que només h havien de fer en allò que “sie en lo prendre fina resolució en la dependència comesa a dita excel·lentíssima conferència y en lo cas aparega als excel·lentíssims senyors concellers esser cosa grave”.¹⁹⁹⁴ A l'estiu, aquest tema generà un conflicte que a punt va estar de trencar la unitat dels comuns. En la reunió dels representants del 28 de juny es decidí fer una representació al rei sobre la situació militar del Principat, i que aquesta fos portada “per tot lo excel·lentíssim consistori o dos de ells”. La noblesa s'hi adherí, però no així els consellers, els quals dubtaven “si tenia lo consistori facultat per fer semblants ambaixadas”. Ho consultaren al Consell de Cent i aquest tornà a repetir el mateix discurs que al febrer: la decisió sobre com fer l'ambaixada no era un tema greu i per tant tenien facultat per deliberar sobre la forma com s'havia de fer. Tot i així, perquè no hi hagués cap dubte, deixaren constància de “sempre i quant per la excel·lentíssima conferència sie aconcellat a sos respectius comuns fer representacions a sa magestat, tingue facultat los

¹⁹⁹⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1013v.

¹⁹⁹¹ LLDC, 1B, II, 216, fol. 138v. El Braç Militar concedí un poder similar (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 119v.).

¹⁹⁹² Cfr. DDP, N-315, 6 de febrer de 1711, annex n°153.

¹⁹⁹³ DDP, N-315, 23 d'agost de 1711.

¹⁹⁹⁴ LLDC, 1B, II, 216, fol. 61r.

excel·lentíssims consellers per fer aquella consistorialment tots los dits consellers o per medi de dos de ells si y conforme per dita excel·lentíssima conferència sera aconsellat”.¹⁹⁹⁵ D’aquesta manera la unió es va salvar i la representació es va poder fer.¹⁹⁹⁶ Resulta interessant veure l’amplitud del poder atorgat als consellers, i com el Consell de Cent no vol assumir el control de la situació.

La diversitat d’opcions a l’hora de concedir facultats als representants féu que en nombroses ocasions ens trobem amb Conferències en què uns i altres no coincideixen en els processos d’execució de les decisions, sense que això impliqués necessàriament un conflicte. Un exemple foren les conferències dels comuns durant el setge de 1704, les quals foren uns dels primers casos on es féu palès l’eficàcia de les reunions a l’hora de coordinar l’actuació dels tres. Doncs bé, en elles es produí una disfunció clara de les facultats atorgades, ja que el protector i la junta especial tenien facultats per “posar en execució lo que dita Conferència aconsellarà”, mentre que els del Consell de Cent, havien de fer un paper sobre el contingut de les reunions, el qual havia de ser “reportat al present Consell per deliberar lo de major acert.”¹⁹⁹⁷ El mateix conflicte es produïa a l’octubre de 1706 amb la creació d’un exèrcit de la Corona d’Aragó. Per a la noblesa, la matèria era “gravíssima”, la qual cosa justificava que el protector pogués posar en execució “lo que se acordarà en dita excel·lentíssima Conferència”. El Consell de Cent en canvi, demanava als consellers que es dignessin “reportar-ho al present consell”.¹⁹⁹⁸ Mesos més tard, la diferència es feia encara més manifesta. En iniciar-se les conferències sobre les invasions de l’enemic al febrer de 1707, el protector tenia capacitat de “posar en execució tot lo que se idearà y acordarà en ditas conferències”, mentre que els consellers “antes de posar-ho en execució” havien de “reportar-ho al present concell per poder ab major acert resoldre y deliberar lo fahedor”.¹⁹⁹⁹ El mateix succeïa a les conferències per l’obertura del Tribunal de Contrafaccions al juny de 1710.²⁰⁰⁰ El que resulta sorprenent és que tot i aquestes disfuncions en l’atorgament de facultats això no impedí que les reunions esmentades tinguessin un funcionament correcte i que assolissin els seus objectius.

¹⁹⁹⁵ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 177r.

¹⁹⁹⁶ Cal dir que a última hora la Diputació no féu la representació, tal com ens ho confirma el LLDBM, G-69 (Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 193r.). Les fonts no ens permeten saber les causes d’aquest trencament.

¹⁹⁹⁷ DDP, N-101, fols. 869/1r. i 870/1r.

¹⁹⁹⁸ LLDCC, 1B, II, 215, fol. 350r.

¹⁹⁹⁹ DDP, N-105, fols. 426/1r. i 429/1v.

²⁰⁰⁰ DDP, N-108, fols. 339r. i 339/1r.

No sempre l'obertura de les conferències estigué marcada per la normalitat. En més d'una ocasió les desigualtats en la concessió de facultats donaren lloc a enfrontaments entre els comuns, els quals dificultaren la gestió ràpida dels assumptes i la consecució d'una postura unitària. Aquestes dificultats les trobem des de bon començament, com ara el 29 de desembre de 1698. Com sabem, el primer esborrany de la representació al rei sobre l'honor dels catalans, havia estat portat a cada comú perquè el modifiquessin, aprovessin les modificacions (al consell plenari) i el portessin a la Conferència per fer la versió definitiva. En aquella data, la Conferència manifestava al Braç Militar com "se havia estranyat lo no haver-se reportat [per part dels seus representants] lo paper al molt il·lustre i fidelíssim Bras puix un i altre comú de la Diputació y Ciutat lo han ohit y aprovat y donat poder a las personas tenen nomenadas per dit effecte, y que lo molt il·lustre Bras no haja feta encara esta diligencia".²⁰⁰¹ El que havia succeït era que els representants de la noblesa havien portat directament les modificacions a la Conferència, sense tenir el vistiplau del consell plenari del Braç, cosa que sí havien fet els altres dos comuns. La noblesa rectificà i s'adaptà al format dels altres dos comuns. Era un cas més de disfunció de facultats, on els militars atorgaven més autonomia als seus representants que no pas els altres dos. Cinc anys després l'incident es tornava a repetir de manera exacta. En la reunió dels comuns del 14 de novembre de 1703, la Conferència havia constatat la desigualtat de facultats entre ells perquè els poders que tenien els representants de la noblesa eren atorgats per la junta d'oficials i no pel consell plenari, cosa que sí havien fet els altres dos comuns. La noblesa rectificà novament i concedí "semblant poder facultat i poder qual quant lo dit molt il·lustre i fidelíssim consistori i excel·lentíssima ciutat han donat y atribuït".²⁰⁰²

Al juliol de 1708, els problemes derivats d'aquestes disfuncions es posaven encara més de manifest. Aquesta vegada el protagonista va ser el Consell de Cent. El 10 de juliol la Conferència havia aconsellat fer una representació al rei sobre el setge de Tortosa. Els comuns dissentiren del seu contingut i la retornaren a la Conferència perquè la modifiqués. Aquesta respongué que considerava que no calia modificar-la. Aleshores sorgí l'enfrontament. La noblesa deliberà que la representació es fes, però ometent els punts conflictius en els quals els tres comuns no hi estaven conformes. La Diputació acceptà la idea però els consellers respongueren que "ab singular agrado condescendirian al mateix, a no obstar-ho lo deliberació prengué lo excel·lentíssim i savi

---

²⁰⁰¹ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 649v.

²⁰⁰² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1039v. Vegeu també DDP, N-100, fol. 798/5v.

Consell de Cent en què resolgué que los excel·lentíssims consellers obrassen segons lo parer de la conferència dels comuns”.²⁰⁰³ És a dir, els consellers tenien poder per acceptar o rebutjar les deliberacions de la Conferència, però no per fer un paper modificat. Per això calia “participar esta dependència a dit congrés” és a dir, al Consell plenari, la qual cosa es considerava que tenia “alguns inconvenients”,²⁰⁰⁴ ja que retardaria la expedició del document. La solució que es trobà al conflicte va passar pel trencament de la unitat dels comuns. Es decidí que els diputats, “com a principals interessats en las dependències de la província” fessin la representació al rei.²⁰⁰⁵ El cas mostra que un excés de facultats atorgades (capacitat d’executar les decisions sense consultar al Consell de Cent) no sempre era un signe de més autonomia, ja que podia esdevenir un fre que dificultés la gestió dels esdeveniments no previstos (com ara que la deliberació de la Conferència no fos del gust dels comuns).

A la tardor d’aquell any 1708 les discussions es reobrien en uns termes similars. El 14 d’octubre la Conferència havia fet una representació sobre la situació militar de Catalunya, la qual també fou modificada pels comuns. Aquí es produí, com hem vist en el seu moment, un conflicte entre Ciutat i Braç per una banda amb els Diputats per l’altra, que es perllongà fins a les darreries de novembre. Davant la discussió, la Conferència deliberà el 17 de novembre que calia presentar la representació sota la mateixa forma que havia estat concebuda a l’octubre, sense incloure les modificacions proposades. Les raons d’aquesta decisió ens les dóna la mateixa Conferència: “no reparant-se en extraure qualsevols clausulas de la representació ideada que millor premeditaran convenir, per considerar la conferència que de altre modo no podrian los excel·lentíssims consellers, segons deliberació del savi Consell de Cent feta a 21 de juliol propassat, posar-ho en execució sens participar-ho al dit concell, mayorment retardantse esta dependencia mateixa que necessita de tanta brevetat”.²⁰⁰⁶ Però tot i així, els comuns no havien après la lliçó. Cinc anys després, al març de 1713, trobem un altre enfrontament pels mateixos motius. Davant els abusos de les tropes, la Conferència, per la urgència de la situació, aconsellà fer una representació a la reina, la qual era minutada i enviada als comuns per a la seva aprovació i enviament. El Braç Militar i els Diputats

²⁰⁰³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 537v. i 538r.

²⁰⁰⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 538r.

²⁰⁰⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 538r. El conflicte realment és més complicat, ja que la proposta inicial era que la noblesa i la Ciutat acompanyessin la representació dels diputats, amb cartes. Però els consellers hagueren de confessar novament que tampoc tenien poder per fer aquesta gestió. La noblesa, per evitar que la Ciutat quedés “en algun descubrimient”, en no actuar de la mateixa manera que la resta dels comuns, decidí tampoc enviar les cartes.

²⁰⁰⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 636r.

estigueren d'acord, però la Ciutat posà de nou dificultats en la seva expedició per la necessitat de consultar-ho al plenari. La noblesa decideix trencar la unitat i enviar la representació en solitari. Els seus arguments per actuar així els deixava ben clars: “en consideració que per part del excel·lentíssim conseller en cap se té reparo en executar per sa part lo que aconcellà la excel·lentíssima Conferència sens reportar-ho al excel·lentíssim i savi Consell de Cent, i no permetent la precisió del temps tanta dilació per la execució (...) deliberan però sie posada per part del Bras en ma de sa magestat”.²⁰⁰⁷ Els tres casos recollits posen de manifest el gran problema que tenia la dinàmica del “retorn”: la lentitud en la gestió dels afers. La tendència general de la noblesa va ser donar un ampli poder als seus representants a l'hora d'executar i modificar els documents generats per les reunions dels comuns. La Ciutat, en canvi, atorgà menys marge de maniobra als seus consellers, amb la qual cosa es generaren problemes a l'hora de coordinar l'actuació dels tres comuns i es dificultà la gestió ràpida dels afers, precisament una de les principals virtuts que posseïa la Conferència.

En altres moments, els problemes es produïren, no per un excés de facultats o per una desigualtat en la manera d'executar les decisions, sinó senzillament per la falta de poders. Un d'aquests casos fou el de gener-febrer de 1711. Només voldríem destacar dos fets de la discussió que tingueren els comuns. Primer que la noblesa va donar suport en tot moment a les decisions de la Conferència i va demanar a la resta de comuns que procuressin “per est effecte donar (...) lo poder ques necessita” per fer el què deia la Conferència.²⁰⁰⁸ L'actitud dels consellers, en canvi, era més limitada, i el que va demanar als altres comuns era que “tinguin a bé concedir semblant poder y facultat a las personas de dita excel·lentíssima Conferència” al que tenien concedit els membres de la ciutat.²⁰⁰⁹ La diferència rau en el fet que els primers demanen el que aconsella la Conferència, mentre que els segons demanen el que demana el Consell de Cent. Qüestió de perspectives i sobretot qüestió de facultats atorgades als representants. Un any i mig després es produí un altre conflicte per la concessió de facultats. Ciutat i noblesa decidiren el 12 de juliol de 1712 obrir conferències per tal d'escriure cartes al rei a través del marquès de Montnegre, ambaixador de la Diputació. El Llibre de deliberacions del Consell de Cent parla del “dubte ocorregut a las personas concorran en la conferencia del excel·lentíssim y fidelíssim Bras Militar y present ciutat en ordre a escriure al senyor

---

²⁰⁰⁷ LLDDP, N-275, fol. 246r.

²⁰⁰⁸ DDP, N-315, 31 de gener de 1711, annex 142.

²⁰⁰⁹ DDP, N-315, 3 de febrer de 1711, annex 148.

Emperador, duquesos, reina de la Gran Bretanya y altres potencies dels Estats Generals de Olanda, per no haver donat la present consell lo die de ahir facultat i poder”.²⁰¹⁰ Novament trobem com la noblesa ha concedit un poder molt més ampli que no pas la Ciutat, ja que permet escriure a altres autoritats a part del rei, cosa que no podien fer els consellers.

Uns mesos més tard, al setembre de 1712, va ser la Diputació la que generà els problemes. Ja vàrem comentar en el seu moment com Vilana Perlas va demanar a l’agost que els comuns nomenessin tres representants perquè es reunissin amb ell per tractar sobre temes importants que la reina els volia comunicar. Les tres institucions decidiren obrir conferències per tractar sobre els temes que Vilana els havia de comunicar. En començar aquestes es produïren noves diferències entre ells a causa de la desigualtat en els procediments de delegació de facultats. La Ciutat i el Braç havien atorgat facultat als seus representants perquè “tracten lo que sels participarà per los tres senyors han anomenat los comuns per conferir-se ab dit senyor marquès de Rialp. Y se servescan aconsellar al Bras Militar lo que comprendran haver-se de obrar”.²⁰¹¹ En canvi, els representants de la Diputació, només podien tractar sobre “lo que los serà participat per sas excel·lèncias fidelíssimas, tindran estos antes entès primerament per dit comte don Felip Ferran”.²⁰¹² Veiem com noblesa i Ciutat han atorgat àmplies facultats, ja que els seus representants podien tractar de tot allò que haguessin parlat a la reunió a Vilana Perlas, i que la Conferència aconsellés a cada comú. En canvi, els diputats exigien un major control de la situació. El que es tractés a la reunió amb el marquès de Rialp primer havia de ser portat als diputats, els quals decidirien quins temes s’havien de discutir a la Conferència i quins no. Els consellers i el Braç Militar, per tal de no trencar la unitat, acceptaren la limitació de facultats.²⁰¹³ L’episodi és justament el revers del que succeïa a 1708. En aquella circumstància hi havia una voluntat clara de prioritzar la urgència en l’expedició dels documents davant una dinàmica de “retorn” que entropia la gestió, tot i que assegurava el control de la situació. Al setembre de 1712, en canvi, els comuns acceptaren un sistema més lent (que les deliberacions vagin primer als comuns i d’aquests al seus representants a la Conferència) a favor de preservar la unitat i assegurar un major control sobre l’actuació de la Conferència.

---

²⁰¹⁰ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 175r.

²⁰¹¹ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 215r.

²⁰¹² LLDCC, 1B, II, 221, fol. 215r. (document inserit).

²⁰¹³ Cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 215v.

7.2.4. Delegació, modificació i oposició

La concessió de facultats no implicava necessàriament que la Conferència assumís totes les responsabilitats en la confecció dels temes encarregats. Segons les circumstàncies, la Conferència aconsellava i delegava la confecció de documents en els mateixos comuns. Com en moltes de les coses que estem explicant, pensem que no val la pena fer un llistat de tots els casos en què la reunió dels comuns actuà d'aquesta manera, però sí que recollirem alguns episodis que il·lustrin aquesta dinàmica. Per exemple, el 14 de gener de 1701 el Consell de Cent demanava a la Conferència que l'assessorés en el conflicte que tenia Magí Mercader amb Benet Shallet per un afer mercantil. Els representants dels comuns van respondre que el tema no era de la seva competència i que per tant no podien aconsellar.²⁰¹⁴ Unes setmanes després, el 13 de febrer, aconsellava a la Ciutat que redactés ella, i no la Conferència, les cartes per al seu ambaixador a Madrid, Francesc de Miquel.²⁰¹⁵ L'interessant del consell és veure que en altres moments la redacció de les cartes i les representacions les havia fet i les faria la Conferència mateixa.²⁰¹⁶ Semblantment, al maig de 1707, en arribar el jurat en cap de Saragossa a Barcelona, s'aconsellava que es fes la resposta "a ditas cartas per los secretaris" de cada comú.²⁰¹⁷ De fet, durant tot aquell estiu trobem una doble estructura de funcionament per la qual era cada institució per separat la que, seguint el consell de la Conferència, respona a les cartes de Girona, Lleida, Balaguer i Tortosa, a la vegada que era la mateixa Conferència la que redacta les representacions al rei.²⁰¹⁸ Uns aspectes els assumeix ella i altres els delega. L'any 1713 pot ser un altre cas per il·lustrar aquesta manera de fer. El 23 de febrer es decidia que els comuns escrivissin una carta al marquès de Montnegre perquè mostrés al rei el dolor dels catalans per la marxa de la reina,²⁰¹⁹ però dues setmanes més tard, era la Conferència mateixa la que redactava les cartes que

²⁰¹⁴ La Conferència deia: "lo fet consultat era de dret, y per consegüent dits excel·lentíssims senyors consellers foren servits cometreho als assessors y advocats ordinaris de la present casa (...) atès que la present conferència ja es estat aconsellant a la present ciutat lo que deuria i podria fer sobre los temes de las generals constitucions" (DC, 14 de gener de 1701.).

²⁰¹⁵ DC, 13 de febrer de 1701.

²⁰¹⁶ Els exemples sobre això són nombrosos i molts es poden veure en l'annex 10. Com a botó de mostra vegeu el 27 de març de 1703, l'1 de juny de 1704, 20 de juliol de 1707, 5 de desembre de 1710 i 13 de juliol de 1712.

²⁰¹⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 134v.

²⁰¹⁸ Vegeu el quadre complet de les conferències a l'annex 3.

²⁰¹⁹ LLDDP, N-275, fol. 152r.

havien de fer els comuns per als Estats Generals d'Holanda i per la reina d'Anglaterra.²⁰²⁰

El caràcter assessor de la Conferència implica que, fora del cas particular dels anys 1701-1703, ella no tenia la darrera paraula en les decisions que prenién els comuns, la qual cosa a nivell pràctic significava que aquests podien modificar les decisions i els papers confeccionats per ella. En el mateix moment d'iniciar-se les conferències a l'agost de 1698, la noblesa advertia que els papers que redactés la Conferència fossin portats al Braç per "advertir o anyadir tot lo que se discorrerà sie més propi per lo major crèdit de la nació".²⁰²¹ La Conferència també tenia ben clar el caràcter "condicional" de les seves deliberacions, i per aquesta raó, en fer entrega als comuns de la problemàtica representació al rei d'octubre de 1708, assenyalava que era per "posar en las reals mans (...) si mereix l'acceptació dels referits comuns".²⁰²² Més endavant farem una aproximació quantitativa al nombre de deliberacions i consells que van ser modificats per la Conferència, però ara només voldríem recollir dos o tres exemples que mostrin com fou un fet general, aplicable a tota la història de les reunions dels comuns. Un dels primers i més coneguts és la modificació per part dels comuns de la representació que féu la Conferència al rei per la defensa de l'honor dels catalans durant el setge de 1697. Recordem que el 22 de novembre de 1698 s'havia presentat el primer esborrany del text, el qual era revisat pels comuns. A finals d'any feien arribar els seus suggeriments a la Conferència. Amb la suma d'aquests suggeriments, el 13 de gener de 1699, es decidia que el document fos "remirat ab tot cuydado per los tres excel·lentíssims presidents, esmenant y corregint lo que aparegués necessari y en altre Conferència fos reportat y llegit".²⁰²³ El 28 de maig de 1704, en iniciar-se el setge fallit de Darmstadt, la Conferència redactava una representació al virrei amb els mitjans que els comuns podien oferir per la defensa de Barcelona. El Consell de Cent acceptava les indicacions però demanava "que en la còpia de dit paper se ha de entregar a sa excel·lència se trague lo últim capítol o ítem de aquell que tractar de formar tercios la present ciutat, suposat que per la conjuntura present no es medi que se necessite".²⁰²⁴ L'existència de modificacions per part dels comuns no necessàriament implicava un rebuig i una crítica de la seva actuació. Per exemple, en les conferències sobre el perill d'una invasió al febrer de 1707,

---

²⁰²⁰ LLDDP, N-275, fol. 201r.

²⁰²¹ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 645v.

²⁰²² DDP, N-107, fol. 294/1r. La cursiva és nostra.

²⁰²³ DDP, vol. IX, p. 1002.

²⁰²⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 29r.

la noblesa, a la vegada que lloava la deliberació feta per “esser aquella diposada ab lo acert y maduresa que és propi de la bona direcció de ditas personas”, també la modificava i considerava que “després de les paraules ibi ‘que se halla esta província’ se anyadesca las expressions següents ‘no obstant las llevas que actualment se forma en esta província en subsidi dels somatens generals’”.²⁰²⁵ D'altra banda, en el seu moment ja hem comentat les modificacions que feren els tres comuns a la coneguda representació al rei de desembre de 1707.

Si al 1704 era el Consell de Cent qui havia modificat els papers de la Conferència, i al 1707 fou la noblesa, a l'agost de 1711 trobem que la Diputació deliberava “que la representació ideada per la Conferència, esmenada com se resolgué als 27 del mateix a que se adherí dita Conferència a 30 de dit mes, sie posada en las reals mans de sa magestat”.²⁰²⁶ Aquesta capacitat de modificació de les deliberacions podia en alguns casos arribar a suspendre l'execució de les mateixes, tot i tenir el vistiplau dels tres comuns. Així, el 9 de novembre de 1712, els diputats decidien que “si suspès (...) que sia posada en las imperials mans de sa magestat cesària la sobredita representació [sobre la situació militar a Catalunya]” fins que no hagués un consell clar sobre la conveniència o no de convocar Parlament General”.²⁰²⁷ En altres ocasions les correccions suggerides pels comuns podien fer referència a aspectes menors dels documents, però no per això irrellevants. Així, resulta molt significativa la modificació que suggeria la Ciutat a la resposta que havia fet la Conferència a una carta del virrei Starhemberg el 13 d'abril de 1713. En ella el virrei els informava del possible inici de les converses d'armistici amb l'enemic. El Consell de Cent estava d'acord amb el paper redactat, però exigia que s'eliminés la darrera frase: “Deu guarde a vostra excel·lència los dilatats anys que li suplicam y est Principat ha menester”.²⁰²⁸ La frase pot ser entesa perfectament com un signe clar que els catalans eren fidels a Carles III, no a un virrei que volia pactar amb l'enemic. La capacitat de modificar, de fet, també podia arribar a ser una facultat de la mateixa Conferència. En aquest sentit resulta també molt significatiu que al juny de 1713 la Conferència modifiqués les cartes circulars que la Diputació havia

²⁰²⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 3v. i 6r.

²⁰²⁶ DDP, N-315, 1 d'agost de 1711. La documentació conservada no ens permet saber exactament en què consistiren aquestes modificacions. El LLDCC (N-220, 31 d'agost de 1711), constata també l'existència de “algun reparo entre los excel·lentíssims senyors presidents dels excel·lentíssims comuns (...) en ordre a las paraules expressadas en la deliberació presa”, però no concreta quins eren.

²⁰²⁷ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 275/2r.

²⁰²⁸ LLDDP, N-275, fol. 325r.

fet per a la convocatòria dels Braços Generals i així com la proposició per la seva obertura.²⁰²⁹

Tal com succeïa amb la concessió de facultats, la possibilitat de modificar documents també va generar més d'un conflicte entre els comuns. Potser un dels més importants fou el de setembre de 1707, el qual provocà el primer trencament entre els comuns pel fet de la Conferència des de 1704. Després de la negativa dels comuns a utilitzar la plata de les esglésies per fer la remarca dels rals de vuit, la Ciutat va demanar que la Conferència redactés una representació de resposta a una carta reial del dia 5 on els exigia que apliquessin la remarca.²⁰³⁰ La Ciutat volia que la representació manifestés “lo dolor que ha causat universalment a estos sos fidelíssims vassalls lo últim periodo de la real carta”.²⁰³¹ Es produí aleshores un fet únic en tota la història de les conferències: una triple divisió entre ells. Si la Ciutat exigia aquesta condició, els diputats optaven per la opció justament contrària i consideraven que calia que aquest dolor dels comuns “se omitiesca o dissimule”.²⁰³² El Braç Militar, en una postura intermèdia, atorgava tota la responsabilitat a la Conferència perquè decidís “ab sa docta censura, lo dissimular (si apar) lo que se represente al último periodo de dita real carta”.²⁰³³ Les posicions es radicalitzaren i el 8 de setembre la Ciutat decidia “que en cas que dits excel·lentíssims comuns no se conformen ab la present deliberació, que en tal cas, sie revocada, com dit consell ara per les hores revoca, la comissió donada a las personas de la excel·lentíssima conferència dels tres comuns, per formar y disponer dita representació per sa magestat. Cometent en tal cas (...) la dita formació y disposició als excel·lentíssims senyors consellers y a sis personas per los dits senyors concellers nomenadas”.²⁰³⁴ La noblesa adoptava la mateixa posició i també contemplava la possibilitat del trencament.²⁰³⁵ Finalment les pressions aconseguiren debilitar a la Diputació, la qual modificà el seu parer i s'adherí al posicionament del Braç. Atorgava facultat suficient a la Conferència per prendre la decisió final sobre l'afer i apuntava com “en cas la excel·lentíssima ciutat no convinga a la present deliberació sie comesa la formació de dita representació a las personas nomenadas per assistir a las ditas conferències per part del excel·lentíssim y

²⁰²⁹ LLDCC, 1B, II, 222, fols. 152/A, 163v. i 164r.

²⁰³⁰ La frase textual del rei deia: *no dudando que luego me daréis positiva respuesta de si es vuestro ánimo conformarse con mi acordado dictamen en la mas prompta y efectiva ejecución del referido medio* (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 295v.).

²⁰³¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 312r.

²⁰³² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 316v.

²⁰³³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 313v.

²⁰³⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 314r.

²⁰³⁵ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 316v.-318r.

fidelíssim Bras Militar i consistori de sas excel·lències fidelíssimas”.²⁰³⁶ Això és el que finalment succeí. El dia 9 es reunien els dos comuns i el 10 ja estava confeccionada la resposta.

Aquest no fou l'únic conflicte provocat per la modificació dels documents. Ja hem explicat les discussions de juliol de 1708 sobre la representació al rei pel setge de Tortosa. Tot i que el problema principal fou una qüestió de delegació de poders, no podem oblidar que l'espurna que posà de manifest aquesta disfunció fou precisament la incapacitat dels consellers per poder modificar una representació del rei sense consultar-ho abans amb el consell plenari. A l'octubre i novembre de 1708 ens trobem amb un cas que era la rèplica exacta del setembre de 1707 però a diferència de juliol, els comuns foren capaços de generar solucions de consens. La proposta que la representació fos redactada pels presidents dels tres comuns esdevingué una solució acceptable per tots i aconseguia mantenir la unió institucional.²⁰³⁷ Tot i que menys problemàtic, el conflicte de febrer de 1711 és un bon indicador de la situació que es vivia i com les modificacions dels documents de la Conferència obeïen sovint a actituds i interpretacions diferents sobre els fets que succeïen al país. El 8 de febrer arribava una representació confeccionada per la Conferència sobre els abusos de les tropes. El Consell de Cent envià tota una sèrie de modificacions, entre les quals figurava una crítica molt dura la rei per haver malgastat els diners del donatiu.²⁰³⁸ La noblesa s'oposà a aquestes modificacions i demanà a la Conferència “se servesca ab tota suavitat anyadir a la representació lo que ha tan bé discorregut la excel·lentíssima ciutat”.²⁰³⁹ La Ciutat finalment acceptà les modificacions suggerides pel Braç.²⁰⁴⁰

Però si els comuns podien modificar els documents, també podien negar-se a obeir les seves indicacions ja que, la funció de la Conferència era consultiva. Tot i que a l'hora de la veritat van ser molts pocs i aïllats els casos en els que positivament els comuns no acceptaren les directrius de la Conferència, cal reconèixer que aquesta possibilitat era real i la trobem en diferents ocasions al llarg del temps. La majoria d'ells s'expliquen no per una qüestió de voluntat política sinó senzillament perquè els assessors dels comuns no els permetien seguir els consells de la Conferència. Recordem que les conferències de 1698-1699 van finalitzar bruscament a l'octubre quan els

²⁰³⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 320v.

²⁰³⁷ La representació es troba a LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 640r.

²⁰³⁸ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1157r.

²⁰³⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1160r. i v.

²⁰⁴⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1164r.

advocats de la Diputació van mostrar que no podien col·laborar en la confecció d'un segon llibre en defensa del honor dels catalans.²⁰⁴¹ Semblantment, l'11 de febrer de 1701, la Ciutat comunicava a la Conferència que “se havia suspès lo posar en execució lo aconsellat” respecte a presentar les requestes al portantveus del General ja que els seus assessors havien trobat algunes dificultats en aplicar la decisió²⁰⁴² i els diputats decidiren acceptar la modificació del testament de Carles II al estiu de 1704 quan els seus advocats formularen un vot pel qual consideraven que el decret era legal.²⁰⁴³ En el conflicte per la remarca dels rals de vuit al setembre de 1707, no es va poder seguir el parer de la Conferència sobre l'ús de la plata de les Esglésies perquè la junta de teòlegs de la noblesa havia mostrat que no ho podien fer.²⁰⁴⁴ Però el recurs al consell dels advocats per justificar la negativa a adherir-se a un consell de la Conferència no deixa de ser un argument opinable ja que, com hem vist, en més d'una ocasió els comuns prengueren decisions polítiques tot i la opinió negativa dels advocats. Així ho féu el Braç Militar al 1702 sobre els decrets de la Nova Planta de Govern, el Consell de Cent al juliol de 1704 amb la desinsaculació d'Honorat Pallejà o la Diputació a la primavera de 1703 quan es negava a presentar la súplica deprecatorià al virrei tot i el vot favorable d'un dels seus advocats.

El fet que la negativa a adherir-se a les indicacions de la Conferència s'expliqués per una qüestió de pura voluntat política, modificable segons les circumstàncies, és més visible en altres episodis. Així, el novembre de 1700 el Braç decidia no seguir el consell de la Conferència i suspenia deliberar res sobre la no aplicació de la vicerègia fins a saber el parer de la reina ho feia perquè volia, ja que 7 advocats havien votat favorablement a l'acceptació.²⁰⁴⁵ Dos anys després, enmig del conflicte amb els Diputats per a l'obertura del tribunal de Contrafaccions, la Conferència havia deliberat que els consellers fessin “instància i part formada per fer querella a dits diputats per la visita vinent”. Però els consellers decidiren no seguir aquesta decisió, ja que els diputats “havien juntat una divuitena y se estava mirant lo que devian fer” per tal d'aconseguir l'objectiu proposat.²⁰⁴⁶ El mateix podem dir de les discussions de finals de gener de 1711 per la representació al rei sobre els abusos de les tropes aliades després de la pèrdua de Girona. La vint-i-quatrena de guerra s'oposà a portar la representació

²⁰⁴¹ DDP, vol. IX, pp. 1105-1106.

²⁰⁴² DC, 11 de febrer de 1701.

²⁰⁴³ Cfr. DDP, N-101, fol. 957r.

²⁰⁴⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 309r.

²⁰⁴⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 157v.

²⁰⁴⁶ Mas, E., *Diari...*, p. 238.

argumentant que la Conferència no tenia competència sobre el tema, però allò no deixava de ser una excusa que ocultava el fet que la reunió dels tres comuns estava endinsant-se en un terreny que era competència d'altres mecanismes institucionals.²⁰⁴⁷ Finalment el cas de maig de 1713, que comentarem més endavant amb deteniment. En aquella ocasió fou la noblesa la que es negava a seguir el consell dels comuns en no acceptar que és delegués facultats a altres juntes assessores, ja que es considerava que això dificultava el bon encert i la agilitat en la presa de decisions.²⁰⁴⁸ Comptat i debatut, veiem que la realitat era complexa i els casos que podien justificar una manera o altra d'actuar també, però queda clar que la Conferència es situava sempre dins l'àmbit assessor. En principi, els seus consells no tenien caràcter deliberatiu, però el sistema era prou flexible perquè, si les circumstàncies ho aconsellaven, poguessin gaudir d'aquesta facultat. La "indefinició" sobre aquest afer era una virtut, ja que demostrava la flexibilitat que posseïa per adaptar-se a les circumstàncies canviants.

7.3. Conflictes motivats per les facultats de la Conferència

Del que hem exposat fins al moment s'observa que tot i haver un consens general entre els comuns sobre el caràcter assessor de les conferències, les discussions entre ells no foren un fet estrany, i hi havia un marge de maniobra ampli que permetia augmentar o disminuir les facultats atorgades segons les circumstàncies i la voluntat de cadascú. Però aquest consens sobre el caràcter consultiu va tenir un naixement molt traumàtic. Com estem intentat dir al llarg de tot el treball, van ser les circumstàncies polítiques del moment les que progressivament anaren modelant els trets i les característiques de la Conferència. En aquest sentit, entre novembre de 1700 i setembre de 1703 es produïren uns greus enfrontaments entre els comuns per tal de definir els límits de les facultats atribuïdes als representants, unes discussions que afectaven als dos vessants que hem exposat: el tema i l'abast decisor. Els conflictes en els quals es produí aquest debat són prou embolicats ja que sovint es barregen a la vegada dos nivells de discussió: les institucions amb el rei i les institucions entre elles. El seu contingut l'hem procurat sintetitzar en exposar la història de la Conferència. Ara però pretenem abordar de nou

---

²⁰⁴⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1137r.

²⁰⁴⁸ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

aquells conflictes però analitzats exclusivament des de la perspectiva dels enfrontaments produïts per les facultats que s'atribuïen als membres de la Conferència. Dividirem la nostra anàlisi en tres fases: 1700-1701; 1702-1703 i maig de 1713. El primer període va ser quan es posaren de manifest els posicionaments; en el segon aquests esclataren amb tota la seva profunditat, la qual cosa permeté un aclariment del problema i la posterior solució. Finalment, al maig de 1713 hi hagué el principi del que hagués estat un nou conflicte.

7.3.1. Els primers enfrontaments: 1700-1701

Si les conferències de 1698-1699 s'havien desenvolupat dins d'una notable normalitat institucional, no qüestionant en cap moment el caràcter assessor que tenien les seves deliberacions, la situació canvià radicalment a les reunions dels comuns al novembre de 1700 per la nova planta de govern i per la continuació o no de la vicerègia de Darmstadt. El canvi es fonamentà principalment en dos aspectes: d'una banda el tema tractat, de l'altra les facultats atribuïdes. Respecte al tema tractat el novembre cal reconèixer que era d'una rellevància política molt més gran que no pas la defensa contra les injúries d'un monjo francès. Era aquesta gravetat la que explica que inicialment la noblesa i la Ciutat atribuïssin als seus membres un poder molt gran, molt més del que tindrien després les conferències. El 5 de novembre els consellers concedien facultat als representants de les conferències perquè “se premedite i discórrer en ella tot lo que aparega de conveniència segons la positura del temps podrà ocórrer tenint facultat als personas de ditas conferència de escriure a sas magestats, presidents y altra personas los apareixerà convenir” i també s'estipulava que “las personas de ditas conferèncias premediten y discorren si deu la present ciutat respondre al dit real decret (...) Y en cas si dega respondre o dispoen y exequten en la forma los aparega més a propòsit per al real servey”. S'afegia que s'informés als consellers “lo que en ditas conferèncias se haurà premeditat, discorregut, resolt o executat”.²⁰⁴⁹ Fixem-nos bé, no hi ha en cap moment una dinàmica de retorn. L'única relació entre els representants i els consellers era informativa del que havien fet els primers. Els consellers no tenien cap capacitat d'oposar-se o impedir les actuacions dels seus representants. D'altra banda, resultat

---

²⁰⁴⁹ DDP, vol. IX, p. 1786. A més es donava poder per a gastar “fins a la quantitat de cincentas lliuras y no més per lo gasto se pot oferir per las dependèncias de ditas conferèncias y no per altra cosa”.

també molt significatiu l'amplitud del tema que tracten, el qual està lleugerament definit amb un "tot lo que aparega de conveniència". Si tenim en compte que les conferències de 1698-99 finalitzaren perquè la Diputació no tenia poder per tractar sobre la publicació d'un altre llibre, resulta sorprenent que ara els consellers atorguin aquesta amplitud d'actuació als seus representants. Per últim, volem destacar la capacitat que gaudien els representants de fer cartes i altres documents. La noblesa, per la seva banda, els concedia un poder ben similar al de la Ciutat, i parlava de "lo poder ple y ab independència de discórrer, exeqtar y obrar acerca de negoci occorrent".²⁰⁵⁰ Tampoc es feia cap referència a la dinàmica de retorn a l'hora que s'emfatitzava la seva autonomia ("independència") respecte al Braç.

En un altre lloc ja hem explicat amb detall el desenvolupament minucios del que succeí després.²⁰⁵¹ El que ens interessa destacar ara és que la Diputació va considerar que no podia atorgar als seus representants, "lo ple poder, puix a lo menos per se indirecte alteraria la forma de las deliberacions consistorials prescrites y establertas per la última cort general"²⁰⁵² i va demanar a la Ciutat i Braç que reduïssin les facultats que havien atorgat, de tal manera que als representants per part del "consistori [de la Diputació] se'ls donarà la comissió ab expressió sols de la facultat de premeditar, discorre y aconsellar".²⁰⁵³ S'excloïa per tant tota capacitat per redactar documents i implicava també una dinàmica de retorn clara. Després de llargues discussions, en les que no ens podem aturar, els dos comuns acceptaren la proposta i decidien que els seus representants tinguessin poder per actuar "premeditant, discorrent y aconsellant lo que apareixerà lo que apareixerà dega obrar la present ciutat, y participant als excel·lentíssims consistori la resolució o resolucions se prendran en ditas conferencias, perquè pugan los excel·lentíssims senyors consellers reportar-ho al present consell, per prendre la més acertada y prompta deliberació, la qual requereix lo estat present, revocant qualssevol altres facultats y poders pel present consell concedidas a las personas per part de la present ciutat en entrevenir en ditas conferencias anomenades".²⁰⁵⁴ La situació havia canviat radicalment: els representants del Braç i de la Ciutat havien passat de tenir una gran autonomia en la seva actuació a ser privats de tota capacitat per redactar documents i actuar "ab independència". A partir d'aquell moment les seves facultats s'havien

²⁰⁵⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 139r.

²⁰⁵¹ Vegeu Martí, E., "Conflictivitat institucional...".

²⁰⁵² LLDBM, G-69, vol VI, fol. 139r.-140r.

²⁰⁵³ *Pública Noticia...*, p. 14.

²⁰⁵⁴ LLDCC, 1B, II, 209, fol. 280r. Cfr. també LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 142v i DDP, vol. IX, p. 1243

quedat reduïdes a una mera funció assessora que requeria l'aprovació del consell plenari per ser duta a terme.

Les conferències de desembre de 1700 i gener de 1701 es presenten com una continuïtat d'aquestes, però la qüestió de debat va ser sobretot definir de què podien tractar a les reunions. Inicialment les conferències foren convocades per tractar sobre la celebració o no de manifestacions festives pel nou rei. El 14 de desembre la noblesa atribuïa als seus representants “semblant poder i facultat qual ha conferit y atribuït la excel·lentíssima ciutat a las suas, reportant-se lo que en ditas conferencias se acordarà i aconsellarà al present Bras per resoldre y deliberar lo fahedor”.²⁰⁵⁵ Es posava de manifest la limitació de poders concedits, en clara consonància amb les reunions del novembre anterior. Els problemes començaren quan els consellers donaren als seus representants “no sols facultat de platicar, discórrer, premeditar y aconsellar lo que poden i deuen obrar los 3 comuns en la present dependència, però també, per premeditar i discórrer la stabilitat y conservació dels reals Privilegis, Constitucions, usos y costums del Present Principat i ciutat”.²⁰⁵⁶ Els diputats, en canvi, no van concedir aquestes facultats. Això no va impedir que la Conferència es reunís el dia 18 de desembre per aconsellar que no es fessin manifestacions festives fins l'arribada de Felip V a terres catalanes. Però el conflicte va aparèixer pocs dies després. La documentació mostra com els consellers van demanar a la Diputació que augmentés el poder dels seus representants per tractar sobre aquest tema, i que aquest ho varen fer, almenys així ho comunicaren a la noblesa.²⁰⁵⁷ El 31 de desembre la Ciutat demanava que a les conferències també és tractés sobre les Constitucions, ja que consideraven que no tenien “aquella stabilitat ques necessita”.²⁰⁵⁸

En començar el nou any els consellers ja advertien la noblesa dels problemes de desigualtat de poders entre els representants a la Conferència, i suggerien que en cas que el dels diputats fos “limitat y no semblant ni igual al que tenen concedit lo dit Braç Militar i present ciutat, que en tal cas encontinent se disgreguen en éstas [les conferències]” i es continuessin entre els comuns.²⁰⁵⁹ De fet, a finals de desembre s'havia enviat un qüestionari als diputats sobre els poders exactes què gaudien els seus

²⁰⁵⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 182v.

²⁰⁵⁶ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 179r.

²⁰⁵⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 179v. i 184r.

²⁰⁵⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 190r. Recordem que el conflicte per les constitucions, venia provocat per l'exercici de la jurisdicció contenciosa per part de la Reial Audiència, cosa que era il·legal en un moment de vicerègia. D'altra banda, ometem del nostre relat tot el conflicte sobre l'enviament de Josep Agulló a Madrid i els discussions sobre si havia d'entregar o no als comuns les cartes que portava per a la Cort.

²⁰⁵⁹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 196r.

representants, el qual encara no havia estat respost. En la conferència del 3 de gener es posà de manifest les divergències de criteri i els diputats justificaven la seva falta de facultats perquè consideraven que “la elecció de medis per exir al reparo de contrafaccions per ser esta peculiar a dit molt Illustríssim y fidelíssim consistori...segons los estils i formas prescritas en las generals Constitucions”.²⁰⁶⁰ Aquest és el punt nuclear del conflicte: definir què era competència de la Conferència. Les reunions dels comuns de 1697 i de 1698-99 havien tractat sobre temes menors o que difícilment podien ser atribuïts a un únic comú. Però ara la qualitat de la qüestió era ben diferent: es tractava de la defensa de les Constitucions, una prerrogativa exclusiva dels Diputats (o, si més no, ells així ho consideraven). En assumir la Conferència la discussió sobre aquest tema, el que s’estava produint, sempre des la perspectiva dels diputats, era una intromissió inacceptable en les seves prerrogatives, i per això s’oposaven a la reunió. No per casualitat, el 6 de gener, la Ciutat encarregava a la Conferència la confecció d’un memorial justificatiu dels drets que tenia per oposar-se a la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència. La qüestió era demostrar que la Conferència sí que podia tractar sobre aquests temes perquè “la elecció de medis per exir al reparo de contrafaccions” no era una prerrogativa “peculiar a dit molt Illustríssim y fidelíssim consistori”.

Com sabem, el trencament es consumà el dia 4 de gener, moment a partir del qual s’iniciaren les conferències entre els dos comuns. És interessant observar com s’inicià aleshores un procés de concessió de facultats cada vegada més àmplies als representants dels comuns. Per exemple, per a les primeres reunions de les dues institucions es donava facultat als consellers per “posar en execució tant los medis aconsellats (...) com altres qualssevols seran aconsellats per dita excel·lentíssima conferència,”²⁰⁶¹ eliminant ja la dinàmica de retorn al consell plenari que s’havia establert al desembre i donant-los un ampli marge d’actuació. Posteriorment, en la representació a la reina feta per la Conferència s’estipulava que fos portada als consellers perquè “en cas que aparega haver-se de advertir, anyadir o llevar alguna cosa, lo execute com millor aparega,” però

---

²⁰⁶⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 203 El Llibre de deliberacions del Braç ens ha deixat un viu relat del desenvolupament d’aquesta Conferència. Els membres de la Ciutat i Braç demanaren als representants de la Diputació si sabien si els seus poders havien estat atorgats per escrit i si estaven registrats al Llibre de deliberacions o dietari. El dia 4 aquests tenien que confessar que els seus poders “no era estat ab deliberació ni posat en dietari” (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 203v.). Davant aquesta notícia els membres de la Ciutat i la noblesa a la Conferència votaren i decidiren que hi havia una desigualtat clara de poders que dificultava la continuació de les reunions. A les hores comunicaren a les seves institucions la conveniència de finalitzar les reunions i fer-ne de noves. Lògicament, els consellers i la noblesa estigueren conformes.

²⁰⁶¹ MNA, vol XXIII, p. 182.

s'apuntava que “després de ser remirat per dita conferència sie posat per medi de ambaixada en la forma acostumada posat en ma de l'excel·lentíssim senyor Príncep Darmstadt”.²⁰⁶² És a dir, ja no era necessari ni tan sols que els consellers revisessin la versió última. El 3 de febrer, amb la nominació del virrei Palma, la dinàmica no havia canviat substancialment. Els representants “tenen facultat y poder de premeditar, discórrer i aconsellar”, i els consellers “de posar en execució tot lo que per a dita excel·lentíssima conferència los serà aconsellat”.²⁰⁶³ Quinze dies més tard encara s'era més explícit: a la vegada que es demanava que es confeccionés un paper per a “que en vista de ell lo present consell pugua prendre (...) resolució”, també s'afirma que “lo excel·lentíssims senyors Consellers hagin i degan posar en exequció lo que per ditas excel·lentíssimas conferèncias los serà aconsellat en ordre a est fet”.²⁰⁶⁴ No calen potser més exemples. Es veu amb claredat l'existència d'aquesta doble via procedimental: a la vegada que en uns aspectes es demanava el “retorn”, en altres s'atorgava un marge d'actuació ampli, molt més del que tindrien després, de tal manera que hi havia una certa tendència a l'autonomia que no prosperà en formulacions posteriors.

7.3.2. La clau de volta: l'afer Jäger i el torp al veguer

Els enfrontaments es reobriren de nou amb les conferències per l'afer Jäger. Amb anterioritat ja hem exposat com el tema de fons eren les dificultats que les autoritats reials estaven posant per obrir el Tribunal de Contrafaccions, al qual es sumà un cert afebliment dels diputats en les seves responsabilitats. La Diputació volgué canviar aquesta impressió i el dia 11 de desembre de 1702 demanava als comuns celebrar conferències,²⁰⁶⁵ les quals s'iniciaven el 15 de desembre.²⁰⁶⁶ De bon començament sorgiren els problemes per la qüestió de les facultats atribuïdes als representants, i es

²⁰⁶² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 230r.

²⁰⁶³ MNA, vol. XXIII, p. 195. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 253r.

²⁰⁶⁴ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 262r.

²⁰⁶⁵ Cfr. MNA, vol. XXIV, p. 52. Cal dir que la realitat fou una mica més complexa. De la lectura del LLDBM, es pot deduir que la iniciativa no fou dels diputats sinó de la noblesa. El 10 de desembre, el Braç demanava al Consell de Cent que “sie servit demanar al molt il·lustre i fidelíssim consistori dels senyors diputats tingan a bé obrir conferències ab vostra excel·lència, fent lo braç un cos ab vostra excel·lència” (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 572v.). A més, cal valorar que dies abans s'havien tingut les “confabulacions” entre la Ciutat i el Braç per parlar sobre com aconseguir l'obertura del tribunal tot i les dificultats que començava a posar la Diputació (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 568v. i ss.).

²⁰⁶⁶ Pròpiament s'iniciaren el 14 de desembre, però hi hagué algunes dificultats. Vegeu “observacions” de l'annex 3.

constatà com “lo poder que sas senyorias [els diputats] havian atribuït als seus era més limitat que lo que la excel·lentíssima ciutat havia atribuït a las suas personas”.²⁰⁶⁷ Les facultats concedides per la noblesa i els consellers eren molt grans: absència de limitació en les despeses (podien gastar “lo que fos menester y convingués per lo effecte de ditas conferències”),²⁰⁶⁸ capacitat per parlar no només d’aquest conflicte sinó també de “qualsevols dependents i emergents de aquell” i que els oficials de cada comú tinguessin poder per executar el que digués la Conferència.²⁰⁶⁹ Ens adonem com la noblesa i la Ciutat estaven mantenint el mateix format d’atribucions de novembre de 1700 (abans de la “rebaixa” provocada per la Diputació) i que posteriorment es concedí al gener i febrer de 1701. En cap moment es parlava de la dinàmica de “retorn” ni de cap control pressupostari o de les decisions. Els diputats, en canvi, com al desembre de 1700, tornaren a defensar una acció limitada de la Conferència, però ara aportaren un nou argument que semblava un obstacle insalvable: els diputats no poden “tribuir los poders se pretenen per esser dit consistori delegat de la Cort y lo delegat no pot delegar”.²⁰⁷⁰ La problemàtica realment era nova. No es tractava d’un tema de voluntat dels diputats, sinó de capacitats. Segons ells, eren les pròpies lleis les que els dificultaven poder concedir l’amplitud de poder que els altres dos comuns desitjaven, ja que en ser delegats de la Cort, per poder atorgar aquests poders calia convocar les Corts i que aquesta els permetés actuar així. La reacció de la Conferència fou la mateixa que l’any anterior i es decidí redactar un qüestionari per definir exactament les facultats que tenien els representants dels diputats. En concret es formularen tres peticions fruit de tres constatacions: que definissin quants diners podien gastar per aquest tema; que diguessin exactament sobre què podien i no podien tractar i que manifestessin si els seus representants tenien facultat per executar o no les deliberacions de la Conferència.²⁰⁷¹ La resposta negativa a les mateixes portà al trencament entre els comuns de manera que el 17 de desembre a la nit s’obria una conferència des dos comuns entre el Braç i la Ciutat per “no entrevenint en ellas, per falta de poder, las [personas] del molt il·lustríssim i fidelíssim consistori de la Diputació”.²⁰⁷²

La situació se li havia escapat de les mans a la Diputació. Unes conferències que ella havia promogut, de cop i volta se li tornen en contra. De liderar l’acció dels comuns

---

²⁰⁶⁷ DDP, N-98, fol. 481r.

²⁰⁶⁸ DDP, N-98, fol. 492/2r.

²⁰⁶⁹ DDP, N-98, fol. 492/2v.

²⁰⁷⁰ MNA, vol. XXIV, p. 60.

²⁰⁷¹ DDP, N-98, fol. 481/1r.

²⁰⁷² MNA, vol. XXIV, p. 59

en la defensa de les Constitucions, es converteix en un fre per assolir aquest objectiu. La seva reacció fou enviar 19 de desembre una carta als consellers en què exposava tot el succeït, els poders que podia i no podia concedir i demanava continuar les conferències entre els tres comuns. La carta era un llarg i interessant document que mereix ser comentat amb deteniment, ja que il·lumina perfectament els termes en discussió. Primer de tot els diputats mostraven que quan van demanar les conferències a principis de desembre ho feien amb el desig de poder “concórrer ab uniformitat y mútua correspondència ab vostra excel·lència (els consellers)”.²⁰⁷³ Aleshores ja plantejaven els trets que haurien de posseir les reunions dels comuns: en primer lloc que el nombre de representants de la Diputació fos igual al nomenat per part de la Ciutat i el Braç respectivament; seguidament que la durada de les conferències fos fins que finalitzés el conflicte sobre Jäger i per últim la delimitació de poders per “premeditar, tractar i discórrer lo que més apareixerà esser de la utilitat”.²⁰⁷⁴

Davant d'aquestes condicions el Consell de Cent va respondre dient que no s'expressava si la Diputació estava disposada a “gastar lo que fos menester y convingués per lo effecte de ditas conferències”, i que tampoc es deia si les conferències podien tractar altres temes derivats.²⁰⁷⁵ Els diputats responien a aquestes dues primeres crítiques mostrant que eren injustes. En el cas dels diners, la Diputació argumentava que la Ciutat podia estar tranquil·la, ja que “per disposició de diferents constitucions y capítols de cort, pot i deu gastar [la Diputació] tot lo que convinga sia menester per lo reparo de qualsevols contrafacions i per la major stabilitat y conservació de las generals constitucions”.²⁰⁷⁶ La crítica de la Ciutat no era ni molt menys ingènua. La noblesa i els consellers tenien ben present que les conferències de 1698-1699 havien finalitzat precisament perquè els diputats manifestaren que no podien continuar les reunions per no tenir capacitat, segons les lleis, de gastar els diners necessari per fer un segon llibre.²⁰⁷⁷ No per casualitat, al novembre de 1700, el Consell de Cent havia fixat que els consellers podien gastar “fins a la quantitat de cincetas lliuras y no més per lo gasto se pot oferir per las dependèncias de ditas conferencias y no per altra cosa”.²⁰⁷⁸ Ara la

²⁰⁷³ DDP, N-98, fol. 492/1r.

²⁰⁷⁴ El nombre de representants que havien de tenir les conferències és tema de discussió que prové ja de novembre de 1700, tot i que està latent a les conferències de 1698. Per no complicar encara més el relat dels esdeveniments no hem recollit aquest tema en la nostra exposició. La qüestió serà analitzada amb deteniment a l'apartat dedicat a la lluita pel control de la Conferència, que veurem més endavant.

²⁰⁷⁵ DDP, N-98, fol. 492/2r.

²⁰⁷⁶ DDP, N-98, fol. 492/2r.

²⁰⁷⁷ Cfr. DDP, vol. IX, pp.1105-1106.

²⁰⁷⁸ DDP, vol. IX, p. 1786.

Diputació manifestava que les Constitucions li permetien gastar tot allò necessari. Per què al 1699 no podien i al 1702 sí podien? Respecte al segon tema, definir l'abast decisor de que gaudien, els consellers exigien una doble precisió: es podia tractar sobre l'afer Jäger “fins y a tant que sian terminadas las dificultades que de present ocurren y ocurreran” i també dels “dependents i emergents de aquell”.²⁰⁷⁹ La resposta dels diputats era dir que la seva intenció “sempre fou y és estat de facilitar los poders de dita conferència y de atribuir y concedir a las personas per sa part anomenadas tot lo poder que li és permès per capítols de Cort”.²⁰⁸⁰ La frase insinuava que podien concedir tots els poders que considerés oportú el Consell de Cent sempre i quan aquests fossin conformes a la legalitat, la qual cosa els servia d'excusa en cas de no conformar-se els altres comuns, ja que llavors serien ells els qui no complirien amb les lleis. Aquí, una vegada més, hem de ser conscients que l'exigència dels consellers estava marcada també per les experiències negatives del passat. Les conferències de desembre de 1701 havien finalitzat precisament perquè els diputats consideraven que l'elecció de medis per sortir en la defensa de les Constitucions era una prerrogativa seva, i per tant que no podia ser tractada a la Conferència. Ara, al desembre de 1702, quan s'acaben de complir dos anys d'aquell fet, també estava tractant d'un tema que feia relació directa a la defensa de les Constitucions i a l'elecció de mitjans per la seva “estabilitat i conservació”.²⁰⁸¹

Però el punt on els Diputats consideraven que no podien condescendir era en la qüestió de les facultats atribuïdes als seus representants. Els consellers demanaven que allò que els membres de la Conferència “tractaran y acordaran en ditas conferèncias ho participi quiscú a sos respective comú, perquè los principals de ells respective fer-ho posen per si en execució y no per interposadas personas”. És a dir, sense cap mena de “report” i on els consellers esdevenen els simples executors de les indicacions emeses. En canvi, els diputats atorgaven facultat per “tractar, premeditar i discórrer lo que més aparega en conveniència” i això “sien servits ditas personas participar-ho a sas señorias per a que pogan fer aquella resolució que aparexerà més convenient”.²⁰⁸² Així els diputats controlen en tot moment l'actuació dels seus representants. La Diputació manifestava magníficament en què consistia les diferències en un fragment que per la seva claredat i rellevància mereix ser transcrit sencer.

---

²⁰⁷⁹ DDP, N-98, fol. 492/2r.

²⁰⁸⁰ DDP, N-98, fol. 492/2v.

²⁰⁸¹ DDP, N-98, fol. 492/1r.

²⁰⁸² DDP, N-98, fol. 492/ 2v.

“La discrepància que consideravan y ponderavan las personas anomenadas per vostra excel·lència en dita conferència consistia en què vostra excel·lència los havia concedit lo poder absolut per a acordar o resoldre, reservant lo posar en execució per si y no per interposadas personas, lo que se hauria resolt en ditas conferències, y que aquest consistori donava lo poder limitat y ab report de tal manera que no sols se retenia lo consistori lo poder de executar sinó també lo de resoldre y deliberar ab que las personas que per sa part anomenadas tantsolament tindrian vol consultiu, restant lo decisiu per lo consistori, de hont en aqueixa intelligència era notòria la discrepància dels poders. Y si és que vostra excel·lència ha entès donar a las personas anomenadas per a concórrer per part de vostra excel·lència en las conferències lo poder absolut y decisiu en la conformitat sobre explicada, no li quedaria àrbitre a aquest consistori de donar igual poder a las personas anomenadas per sa part, per quant encontraria a las disposicions de diferents capítols de Cort a que comprendrà vostra excel·lència molt bé que no pot dispensar lo consistori, y restaria ab lo desconsuelo i vivíssim sentiment de no poder concórrer en estas conferències y obrar ab la uniformitat que tant desitja per lo major acert de sas operacions que és la de major importància per la pública utilitat dedicada al major servey de las magestats divina y humana”.²⁰⁸³

Hem arribat al punt clau del problema: definir qui té el “vot decisiu” en les decisions que prenen els comuns. Consellers i noblesa estaven atorgant un poder *absolut* als seus representants, de tal manera que la Conferència substituïa a cada institució en la seva capacitat decisòria sobre els assumptes encarregats. En aquest sentit, la institució esdevenia una simple “executora” de les decisions de la Conferència, sense cap facultat concreta. Sota la perspectiva dels quadres que hem comentat sobre l’execució de les decisions a les institucions, veiem que el “vot decisiu” hauria passat al tercer nivell. Ja no el tindrien ni el Consell de Cent ni els consellers, sinó els membres de la Conferència. Les conseqüències d’això eren molt importants. En primer lloc suposava reconèixer la Conferència com una autoritat superior i comuna a les tres institucions; en

---

²⁰⁸³ DDP, N-98, fol. 492/2v. i 3r.

segon lloc atorgava als seus membres un gran prestigi social, ja que la incidència de les seves decisions era més gran que no pas la dels diputats, consellers i oficials del Braç, considerats individualment. A més, el fet que fossin escollits per nominació o votació els atorgava una major autonomia respecte al poder reial. Sens dubte, als ulls dels diputats suposava atorgar-li unes capacitats massa àmplies. La Diputació era conscient que aquesta dinàmica portava a l'anul·lació del paper propi de cada corporació a favor d'una entitat més gran que les unificava a totes. Des de la perspectiva del Consell de Cent era una gran idea perquè la Conferència suposava la unió d'actuació de les tres institucions més influents del Principat i facilitava una ràpida actuació en situacions de crisi institucional. Però els diputats no volien veure-ho així, i no renunciaven a perdre el seu paper director en la política catalana ni la seva autonomia en la presa de decisions sobre els afers més importants. D'altra banda, seria ingenu pensar que aquesta concessió de poders tan àmplia fos una idea que hagués sorgit aquells dies. El tema ja era present en començar les conferències de novembre de 1700. Recordem que en aquelles circumstàncies els consellers havien atorgat als seus representants un gran marge d'actuació, de tal manera que només havien d'informar de "lo que en ditas conferències se haurà premeditat, discurregut, resolt o executat".²⁰⁸⁴ Semblantment la noblesa havia concedit als seus membres "lo poder ple y ab independència de discórrer, exequitar y obrar acerca del negoci occorrent",²⁰⁸⁵ una frase que no està molt allunyada del "poder absolut" que ara, al 1702, els diputats deien que tenien els representants de la Ciutat.

D'altra banda, el tema legal és important de tenir-lo en compte. Al novembre de 1700 la Diputació justificava la seva negativa a donar el ple poder "puix a lo menos per se indirecte alteraria la forma de las deliberacions consistorials prescrites y establertas per la última cort general".²⁰⁸⁶ Al desembre de 1702, reprenia l'argument i apel·lava al fet que "encontraria a las disposiciones de diferentes capítulos de Cort". D'alguna manera el que estaven dient els diputats als consellers era que si delegaven aquest poder tan ampli estarien actuant contra les lleis, precisament les mateixes que es volien defensar, la qual cosa no deixava de ser incoherent. Però allò que vertaderament es troba en el rerefons de la justificació dels diputats era un element del que estem parlant contínuament a llarg d'aquest treball, tot i que més endavant l'analitzarem amb detall: la qüestió de la "il·legalitat" de la Conferència. És a dir, les conferències foren un mecanisme sorgit

²⁰⁸⁴ DDP, vol. IX, p. 1786. A més es donava poder per a gastar "fins a la quantitat de cincetas lliuras y no més per lo gasto se pot oferir per las dependèncias de ditas conferèncias y no per altra cosa".

²⁰⁸⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 139r.

²⁰⁸⁶ LLDBM, G-69, vol VI, fol. 139r-140r.

espontàniament per la iniciativa dels comuns, però mancaven d'una legislació que les protegís i que a la vegada regulés el seu funcionament. Aquesta s'anà fixant a mesura que succeïen els fets. Des d'aquesta perspectiva, el conflicte de desembre de 1702 no deixa de ser un pas en la configuració dels trets i les capacitats que hauria de tenir la Conferència. Si bé la negativa dels diputats portà al trencament de la unitat entre les institucions i a afirmar aquesta amplitud de poders fins al juliol de 1703, sabem que aquest no fou el tarannà que tingué la configuració definitiva de la Conferència, la qual s'afirmà com un mecanisme amb "vot consultiu" i no "decisiu". Fou el conflicte pel torp al veguer el que forçà una marxa enrere en les exigències dels comuns i la imposició d'un poder limitat als membres de la Conferència. Però abans d'arribar a aquest punt succeí un enfrontament al que cal fer-hi referència pel seu significat. De moment, els diputats havien de constatar que eren rebutjats de les reunions, i per això mostraven "lo desconsuelo y vivíssim sentiment de no poder concórrer en estas conferèncias y obrar ab la uniformitat que tant desitja per a lo major acert de las operacions."²⁰⁸⁷

El 31 de març de 1703, la divisió entre els comuns no podia ser més gran: ja s'havia consumat la multa sobre el protector i els consellers, la qual havia estat qüestionada per la Ciutat i la noblesa després de rebutjar l'ajuda de la Diputació. Paral·lelament, els dos comuns, guiats per la Conferència, havien augmentat la pressió sobre els diputats instant-los a presentar les requestes per obrir el Tribunal de Contrafaccions, ja que un advocat, Francesc Sans, havia emès un vot favorable en aquest sentit. La Diputació contraatacà les acusacions amb una proposta que podia desconcertar als comuns. La demanda de noves conferències. Però el que resultava curiós era, tal com sol·licitava a la Ciutat, que els representants "fossen magnífics assessors y advocats ordinaris (...) be fossen altres personas nomenadas respective per cada hu dels dos consistoris y si aparexia ab assistència dels excel·lentíssims senyors consellers y dels molt il·lustres consistorials o be en la forma que aparegués més proporcionada".²⁰⁸⁸ Fixem-nos que els diputats estaven plantejant un format molt obert de conferències, que incloïa tant les reunions d'advocats, com les de representants i fins i tot la reunió d'oficials dels comuns, un format de conferència que no s'havia convocat des de feia més de 25 anys.²⁰⁸⁹ Això és interessant, ja que indica que per a la primavera de 1703, el

---

²⁰⁸⁷ DDP, N-98, fol. 492/3r.

²⁰⁸⁸ DC, 8 d'abril. Document n°16.

²⁰⁸⁹ La darrera Conferència entre consellers i diputats que hem pogut constatar data del 3 de juny de 1678. (cfr. DDP, vol. VIII, pp. 310 i 311). Aquí cal reconèixer que no es pot descartar que hi haguessin

model de Conferència, entès com estem explicant en aquest treball, no era concebut com un sistema únic de solució de conflictes.

Més interessant que la demanda dels diputats va ser la resposta que féu la mateixa Conferència sobre la possibilitat d'adherir-se a la proposta. Els representants mostraven a la Ciutat que “no ignora vostra excel·lència [el Consell de Cent] que tant per sa part com per la del molt il·lustre i fidelíssim Bras Militar se ha sollicitat y procurat ab todas las veras la unió y conformitat ab lo dit molt il·lustre consistori [els diputats], y que si no és lograda no ho ha ocasionat vostra excel·lència ni lo fidelíssim Bras Militar, si sols los reparos dificultats que sobre la igualtat de poders, número de personas y altres se proposavan per aquell consistori, de forma que experimenta vostra excel·lència sobradas dilacions sobre lo modo que se havian de tenir y continuar la conferencia”.²⁰⁹⁰ S'estava carregant tota la responsabilitat sobre la desunió dels comuns en els diputats, els quals han procurat amb arguments poc consistents dificultar el desenvolupament de les reunions. A més, la deliberació dels representants dels comuns rebutjava que la falta d'unió dels tres dificultés el bon èxit de les actuacions i de la defensa de les Constitucions: “ni apar puga impedir o dificultar lo bon logro de las resolucions de vostra excel·lència y del fidelíssim Bras Militar en las materias occorrents lo no assistir y concórrer lo dit molt il·lustre consistori, perquè si las resolucions de aquell se dirigeixen al mateix fi (...) seran unas y otras acertadas y uniformes y restan encaminadas a la més puntual observança de las Generals Constitucions”.²⁰⁹¹ Si ens agaféssim a aquest argument per analitzar la història posterior de la Conferència podríem pensar que tota la justificació de la seva existència era un pur joc argumental, sense cap fonament que respongués a una necessitat real de les institucions. Si la unió dels tres no és un requisit per aconseguir “l'acert” en les resolucions i la seva ràpida i eficaç expedició, quin sentit tenien les reunions dels tres comuns? Què hagués passat si cada vegada que es demanava l'obertura de Conferència un comú utilitzés aquest argument per justificar la seva negativa? Però el més sorprenent era que qui justificava aquesta actuació era la Conferència, la qual cosa conté un punt d'ironia, ja que qüestionar la conveniència de la unitat per aconseguir l'encert era qüestionar la conveniència de les conferències mateixes. Al novembre de 1700 la unitat va justificar la reducció de les facultats concedides als representants. A l'abril de 1703, la unitat no semblava necessària per

---

conferències d'aquest tipus almenys fins 1697, ja que tot i que hem treballat aquests anys, no hem pogut fer un estudi tan minuciós com el realitzat per als anys 1697-1714.

²⁰⁹⁰ DC, 8 d'abril de 1703. Document n°16.

²⁰⁹¹ DC, 8 d'abril de 1703. Document n°16.

aconseguir l'encert i no justificava una possible reducció de facultats unitat. Lògicament el parer final de la Conferència era que “no pot ni deu vostra excel·lència anuir per ara a ningun dels medis proposats”. El 12 d'abril, després d'una nova petició dels diputats, la Ciutat enviava la resposta negant-se a tenir conferències amb ells.²⁰⁹²

L'existència d'aquestes divisions no significa que el poder atribuït a la reunió dels comuns durant els mesos que van de desembre de 1702 a juliol de 1703, fos sempre absolut i amb capacitat de cloure conflictes. La lectura del Dietari de la Conferència mostra com la funció assessora i limitada també hi va ser present en certs moments. Per exemple, la mateixa deliberació amb la qual s'aconsellava a la Ciutat que rebutgés la proposta de conferències feta pels diputats, finalitzava dient que “lo sobredit és lo que a la excel·lentíssima Conferència ha aparegut dir y aconcellar, sobre lo que se servirà vostra excel·lència prendre resolució serà servit, que sempre serà la mes acertada”.²⁰⁹³ El 10 d'abril trobem que la Conferència “resol i aconsella” que el síndic de la Ciutat presentés les requestes als escrivans de manament i el 5 de maig “resolen perço ditas personas [de la Conferència] y aconcellen que per extraordinari de anada y tornada” s'enviés una representació al rei demanant resposta a les cartes que li havien enviat els comuns”.²⁰⁹⁴ Aquests i altres exemples que podríem recollir mostren que tot i la duresa de les discussions de desembre de 1702, a l'hora de la veritat, l'autonomia i la independència de la Conferència no fou sempre tan gran com s'havia previst inicialment i que el caràcter assessor estigué present durant la primera meitat de l'any 1703. El “debilitament” de la seva autonomia ens ajuda a entendre el perquè del canvi d'actitud que es produí al juliol de 1703, quan es plantejà la possibilitat d'un retorn a les reunions de les tres institucions.

Si a l'abril la unitat es considerava com un valor menyspreable i no necessari per aconseguir l'encert en les resolucions, tres mesos després la percepció que tingueren els comuns sobre això canvià radicalment. L'onada que provocà aquest viratge de la situació es produí a finals de juliol d'aquell any, quan la noblesa va protestar a la Diputació pel torp que el procurador fiscal del General havia imposat sobre el veguer. Com sabem, el Braç va demanar a la Ciutat que el tema fos tractat a la Conferència, la qual va suggerir parlar amb la Diputació. La deliberació de la Conferència resulta sorprenent, i assenyalava que “en cas de servir-se vostra excel·lència assentir a ques

---

²⁰⁹² DC, 8 d'abril de 1703. Document n°16, i DDP, N-99, fol. 676r.

²⁰⁹³ DC, 8 d'abril de 1703. Document n°16.

²⁰⁹⁴ DC, 10 d'abril i 1 de maig de 1703.

conferèncie sobre aquells ha de esser no prenent-se resolució sens reportar-se primer a vostra excel·lència”.²⁰⁹⁵ La Ciutat acceptava el consell i enviava el 31 de juliol una ambaixada als diputats on els demanava conferències en les quals les facultats dels representants fossin “sens empero concloure cosa alguna, sinó tantsolament aconsellar lo medi aparexerà més practicable” i afegia que el que “acordaran sien servits los excel·lentíssims senyors consellers reportar-ho al present Concell, per deliberar ohit aquell lo fahedor”.²⁰⁹⁶ El text deixava clar que això es feia “attenent lo quant importa la unió y tota conformitat entre los comuns”. Els diputats, sorpresos, responien en el mateix sentit i afirmaven com els seus representants tenien “facultat tantsolament de aconsellar lo medi aparexerà més practicable, y no lo de concloure cosa alguna”.²⁰⁹⁷ El canvi d’actitud era notable. Ara eren la Ciutat i la noblesa els que estaven demanant una conferència amb limitació de poders, on els representants no podien executar res i “concloure cosa alguna” sense el vistiplau dels comuns i on es posava de manifest l’exigència de la dinàmica de retorn perquè fossin els consells plenaris els que tinguessin el “vot decisiu” final. Justament el contrari del que havia succeït al desembre de 1702. La unitat com a valor fort per a reunir la Conferència adquiria una rellevància que era impensable a l’abril anterior. La raó per actuar així és precisament la necessitat de la participació de la Diputació en les conferències. Aquesta és la clau de volta del canvi d’actitud. Al desembre de 1702 el tema de conflicte era una qüestió d’oposició al rei, per a la qual no resultava imprescindible la participació dels diputats en elles, tot i que podia ser convenient. El mateix podem dir de l’abril de 1703. Al juliol però, el tema de discussió era un enfrontament entre la noblesa i la Diputació, cosa que no es podia solucionar si els membres de la segona no podien participar en les reunions. De l’experiència de l’hivern anterior havien après que si volien la participació dels diputats calia reduir les facultats atorgades, i per aquesta raó actuaren així. Però això, en el fons, ens porta al mateix punt de sempre. Al desembre de 1702 la defensa de les Constitucions i l’amplitud de poders atorgats eren més importants que no pas la unió dels comuns. Al juliol de 1703, la unió dels tres comuns sembla ser un valor prou important per forçar els altres dos comuns a renunciar a la concessió de poders amplis als representants. Cal dir però que les conferències no s’iniciaren fins el 13 d’agost ja que aleshores sorgiren problemes sobre el nombre de representants.

---

²⁰⁹⁵ LLDC, 1B, II, 212, fol. 269v. (document inserit).

²⁰⁹⁶ DDP, N-100, fol. 745r. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VI.

²⁰⁹⁷ DDP, N-100, fol. 746r.

Però que al juliol de 1703 s'hagués acceptat la reducció de poders no significava necessàriament que els dos comuns consideressin que d'ara endavant calia funcionar així de manera ordinària. En aquest sentit resulta significatiu observar l'actitud del Braç Militar al setembre següent en avisar el virrei de la possible vinguda de l'armada enemiga per les costes mediterrànies. La noblesa decidia encarregar el tema a la Conferència de dos comuns que estava oberta des de desembre de 1702 i els concedia un ample marge de maniobra: “que lo fet proposat sie comes com lo present Bras comet a la excel·lentíssima conferència del dos comuns de la excel·lentíssima ciutat y present Bras y a la junta destinada (...) donant-los facultat de platicar, conferir, discórrer, escriure cartas, fer representacions e idear y posar en planta aquells medis y expedients que més se proporcionen a las grans obligacions de la noblesa catalana”.²⁰⁹⁸ Fixem-nos com en cap moment es va plantejar una reunió dels tres, sinó que directament s'acut només a la Ciutat. D'altra banda, l'amplitud de facultats concedides parla a favor de la continuïtat a l'hora de concedir un cert grau d'autonomia a la Conferència. Tot i així, aquesta vegada la noblesa incorporava una puntualització prou significativa, ja que “offerint-se cosa grave lo reporten en altre Bras per a que se puga donar las providèncias més efectivas”, mostrant ja un canvi notable respecte a la dinàmica de funcionament plantejada al desembre de 1702. Però si la noblesa manifestava aquests signe clar que apuntava a un nou rumb, la resposta que feren els consellers a la seva petició, fou encara més explícita de la perspectiva que s'estava assolint respecte a les conferències.

“Attés la gravetat de la matèria y que en ella igualment interessa los comuns del molt il·lustre y fidelíssim consistori dels senyors deputats, molt excel·lentíssim i fidelíssim Bras Militar y present ciutat, y lo molt importa la unió y bona conformitat de aquella, que perçó sigui oberta nova conferència entre lo molt il·lustre y fidelíssim consistori dels senyors deputats y present ciutat, concurrent i fent un cos ab esta lo molt excel·lentíssim i fidelíssim Bras per a tractar, practicar i discórrer en dita conferència tot lo que apareixerà ser del servey de las dos magetats (...) ab tal que la personas que intervindran en dita Conferència no tingan poder per resoldre cosa alguna, sinó

---

²⁰⁹⁸ LLDC, 1B, II, 212, fol. 301v. (document inserit). Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1013v. i DDP, N-100, fol. 763/1r.

que hagen de reportar lo que idearan a sos respectius comuns per deliberar lo fahedor”.²⁰⁹⁹

Els consellers estaven demanant l’obertura de noves conferències i reclamaven la presència dels diputats. A més, la concessió de facultats s’emmarca dins la dinàmica de “retorn”, amb una clara limitació per cloure les assumptes tractats i sense cap menció a la redacció de documents i execució d’altres actuacions. Això ens pot sorprendre encara més quan considerem que potser la presència de la Diputació a les conferències al juliol sí que era un requisit necessari, però al setembre aquesta necessitat no era tan clara. La conclusió que s’arriba és que per als consellers aconseguir la unió dels tres comuns tornava a esdevenir un valor important, per al qual valia la pena pagar el preu de la reducció de poders. Diputació i noblesa acceptaren les condicions proposades, però es produïren aleshores noves discussions sobre els nombre de representants que havia de per part de cada comú. El cas és que a mitjans de novembre s’iniciaven les conferències amb aquesta limitació de poders atribuïts.²¹⁰⁰ Va ser a partir d’aquest moment quan les facultats limitades es varen assentar com a sistema habitual de concessió de poders a les conferències. Això sí, amb la flexibilitat que ja hem exposat en el seu moment, la qual permetia augmentar i disminuir el grau de la seva autonomia segons les circumstàncies. Així doncs, ens adonem que els conflictes sobre les facultats de la Conferència de 1700-1703 són part d’aquest procés formatiu que esmentàvem de configuració i adaptabilitat d’una necessitat institucional (la Conferència) a les circumstàncies de cada moment històric.²¹⁰¹

7.3.3. El conflicte de maig de 1713

Per acabar amb aquest apartat voldríem fer referència a un conflicte que sorgí entre els comuns al maig de 1713. Pròpiament no va ser una qüestió de “ple poder”

²⁰⁹⁹ LLDCC, 1B, II, 212, fols. 302v. i 303r. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1017v. i DDP, N-100, fol. 765/1r.

²¹⁰⁰ Recordem que en començar aquelles conferències es produí un petit conflicte, ja que la noblesa havia atorgat un excessiu poder als seus representants, per a la qual cosa tingué que rectificar per donar “semblant facultat y poder qual quant lo dit molt il·lustre i fidelíssim consistori y excel·lentíssima ciutat (...) ab report a dit Bras” (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1040v.).

²¹⁰¹ Un altre lloc on es pot veure aquest debat entre el vot consultiu i el vot decisiu va ser en el conflicte entre la divuitena i la Diputació al febrer de 1714. Vegeu LLDCC, 1B, II, 223, fol. 61 (document inserit).

atorgat a la Conferència, però sí que té una incidència directa sobre la concessió de facultats i la capacitat assessora. La discussió resulta molt interessant de ressenyar, ja que suposa un bon resum de la importància de molts dels factors que hem explicat durant les línies precedents com ara l'encert, la urgència i la unitat, als que cal afegir el caràcter assessor i la dinàmica de presa de decisions polítiques de les institucions. A més s'utilitzaren tot un seguit d'argumentacions que no eren noves, però que en alguns casos entraven en plena contradicció amb plantejaments anteriors del fet de la Conferència. El conflicte no ha estat explicat fins ara per cap historiador, per a la qual cosa, recollirem un bon nombre de cites textuais que feren els comuns tot exposant la seva personal percepció del termes en disputa.

A grans trets podem recordar com a principis de maig de 1713 els comuns ja eren ben conscients que els tractats d'Utrecht no eren gens favorables als interessos dels catalans. Els ambaixadors a Londres i L'Haia demanaven a les institucions que els enviessin notícies recents sobre la situació militar de Catalunya. Paral·lelament el virrei Starhemberg informava que no hi havia novetats especials sobre els moviments de l'enemic però els demanava orientació sobre què havia de dir en cas que les tropes borbòniques fessin arribar un missatger per donar principi a les negociacions de l'armistici. Això disparà les alarmes dels comuns sobre la imminent situació de final del conflicte sense quedar assegurats els drets dels catalans. La qüestió fou novament delegada a la Conferència dels Tres Comuns. El 20 de maig aconsellava als comuns quatre coses: enviar la minuta de carta que havia confeccionat per al rei, que les respostes a les cartes dels ambaixadors les redactés cada comú respectivament, que es fessin noves rogatives públiques a Déu i que cada comú nomenés unes juntes assessores per obtenir millor consell sobre la situació. D'aquestes, la que més interessa destacar és la darrera, la qual deia concretament:

“sie vostra excel·lència servit per sí mateix fer-hi la és madura reflexió, sent rahó que en matèria tan delicada, sens reduir-se al consell de la Conferència, prengue vostra excel·lència la més madura y proporcionada resolucions, que se assegurèn, be en la discreta comprensió dels que componen los Tres excel·lentíssims comuns, a

que contribuiran los individuos que concorren en la Conferència ab major aplicació”.²¹⁰²

La Ciutat i la Diputació acceptaren la decisió i nomenaren respectivament una vuitena i una novena, deixant clar que la seva finalitat era assessorar a la Conferència per a que aquesta última “pugue aconcellar en matèria tan grave lo fahedor”.²¹⁰³ La deliberació del Consell de Cent, en aquest sentit, no deixava cap mena de dubte sobre el funcionament:

“que quiscuna de las juntas separadamente, en escrito, reporti a la excel·lentíssima Conferència dels Tres Comuns lo que quiscuna de ellas reflectarà, y premeditarà sobre la ocurrència present per a que dita Conferència aconselle lo fahedor en lo que li aparega de més convenir.”²¹⁰⁴

La demanada era una decisió realment innovadora. Fins ara havíem vist que la Conferència podia assumir o delegar algunes gestions concretes, com la redacció de cartes de resposta a diferents autoritats, la consulta als advocats per obtenir un dictamen, etc. Però ara la Conferència estava delegant la capacitat assessora. És a dir, estava demanant als comuns que no només es guessin pel seu consell (“sens reduir-se al consell de la Conferència”) sinó que anomenessin juntes perquè elles assessoressin a la Conferència, de tal manera que aquesta pogués donar un consell més segur. Justament la dinàmica contrària a la que succeïa entre 1700 i 1703, on la tendència era concentrar cada vegada més competències en la reunió dels comuns. Certament els casos en què un tema era encarregat simultàniament a una junta i la Conferència no era un fet nou dins la dinàmica institucional catalana, com ja havia succeït, amb l’afer de la coronela al 1707, la vint-i-quatrena de guerra durant els setges de 1704 i 1706 i el port franc, per posar només alguns exemples del molts que hi ha. Però en aquests casos, la iniciativa partia de

²¹⁰² LLDCC, 1B, II, 222, fol. 124/1.

²¹⁰³ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 125v. i 127/4r.

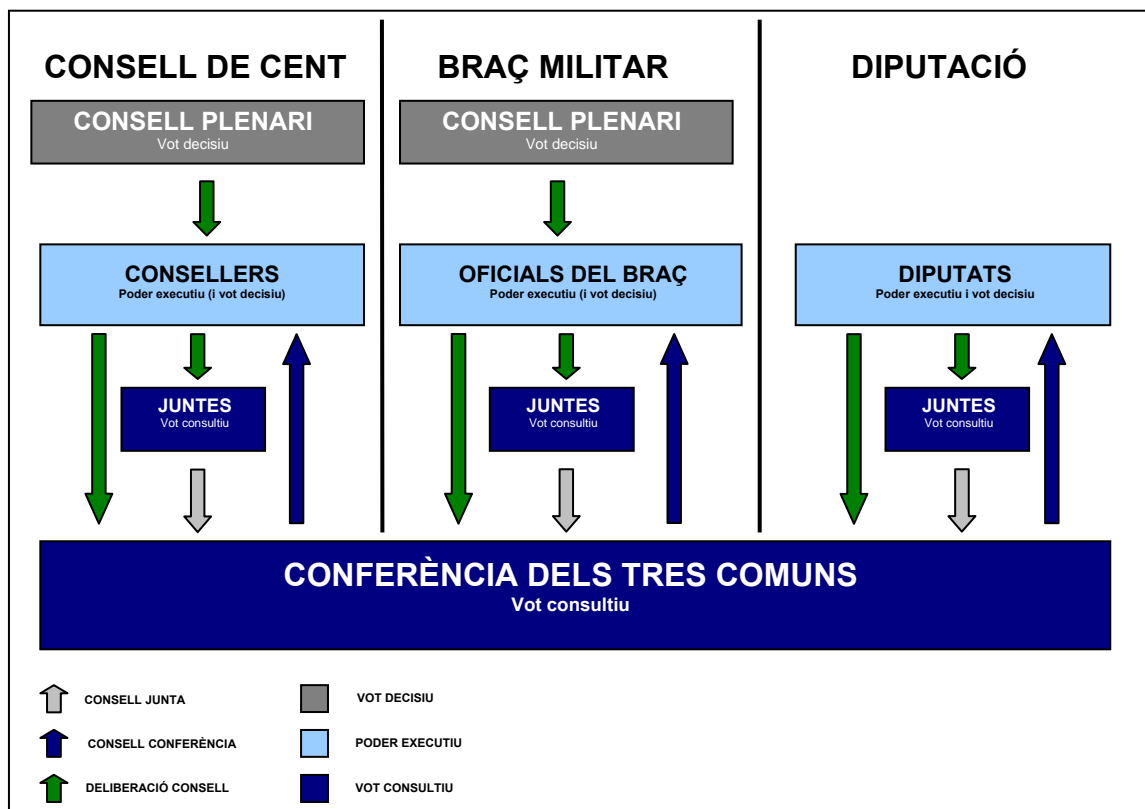
²¹⁰⁴ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 128v. La deliberació de la Diputació era ben similar tot i que amb algun matís diferent. “que sie convidada per los veguers de la present casa una novena de personas dels tres tres estaments a la qual per sas excel·lèncias fidelíssimas sie proposat lo assumpto de las present urgèncias y del que aniran aconsellant en esta dependència sie comunicat en escrito a las juntas de la excel·lentíssima ciutat y excel·lentíssim i fidelíssim Braç Militar, servint-se fer lo mateix los altres excel·lentíssims comuns, per a que la excel·lentíssima conferència pugue aconsellar en matèria tan grave lo fahedor” (LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/4r.).

les mateixes institucions, que no delegaven tota la responsabilitat en la reunió dels comuns. Al maig de 1713, en context bèl·lic i diplomàtic clarament advers, en canvi, era la Conferència la que no volia assumir tota la responsabilitat en la presa de decisions sobre l'afer, i volia augmentar la base social de persones que l'ajudaven. Es produïa un canvi en la dinàmica de funcionament de les institucions que podem il·lustrar a través del següent quadre.

Quadre 19

La presa de dedicions polítiques al maig de 1713

Podem veure com s'havia produït un desdoblament en la funció assessora, en la qual un sistema assessor aconsellava a un altre sistema assessor, que a la seva vegada, assessorava als comuns. El que resulta rellevant i innovador era que les juntes no aconsellaven al seu comú sinó a la Conferència (tot i que a l'hora de la veritat, van assessorar als dos alhora). La conseqüència d'això era doble: d'una banda es reafirmava la superioritat de la Conferència dins el món dels "sistemes assessors" dels comuns. D'altra banda s'augmentava la base social que decidia sobre els afers concrets, la qual estava formada, no només per les 18 persones de la Conferència, sinó també per les vuit

de la junta del Consell de Cent, les nou de la novena de la Diputació i les de la junta de la noblesa. En total més de 40 persones assessorant sobre el futur de Catalunya.²¹⁰⁵

Si el Consell de Cent i els diputats s'adheriren plenament al consell, la noblesa trencà la unitat dels comuns i es negà a seguir les indicacions fetes. El Braç considerava que les cartes les havia d'escriure la Conferència mateixa i que no calia recórrer a altres juntes assessores, sinó que era suficient amb augmentar el nombre de persones de la mateixa Conferència. Respecte al primer punt, la seva actitud es justificava perquè les circumstàncies actuals “demane la més exacta uniformitat y concòrdia entre els comuns per assegurar la importància del major acert en benefici de la Pàtria, lo qual se ha experimentat en las resolucions ideadas per la excel·lentíssima conferència”.²¹⁰⁶ És a dir, si les redactava la Conferència s'assegurava una uniformitat una ràpida expedició de les mateixes. Aquí cal dir que aquest argument no tenia molt fonament, ja que en nombroses ocasions les cartes havien estat redactades pels comuns seguint el consell de la Conferència, sense que això hagués produït cap conflicte seriós. Les pressions dels altres dos comuns aconseguiren que la noblesa canviés de parer i el 23 de maig acceptava la redacció per separat.²¹⁰⁷ Però on no cedia la noblesa era en la qüestió de les juntes assessores. En aquest tema cal reconèixer que els seus arguments eren de pes:

“encaminant-se los negocis per los medis y prácticas de las juntas determinadas per per los dos altres comuns sobre notades podrian produir algunas diversitats de sentir y estar lo motiu de prolongar-se las resolucions més conformes y puntuales que lo cas y urgència reclamen (...). Reconeixent dita junta [la d'oficials del Braç] esser molt just que los comuns contribuescan en tot lo que sie de son major descans, consuelo y alivio de ditas personas [de la Conferència] que perçó se ajunten personas a dita conferència en igual número que aparegue als dos altres comuns”.²¹⁰⁸

La noblesa estava qüestionant el consell de la Conferència precisament perquè dificultava dos dels principals objectius de les reunions dels comuns: la uniformitat i la

²¹⁰⁵ Desconeixem el nombre de membres de la junta assessora creada per Braç Militar, però de ben segur que foren al voltant de sis o més persones. Sumant la xifra dels membres de la Conferència i de les altres juntes assessores, veiem com foren més de quaranta persones.

²¹⁰⁶ LLDCC, 1B, II, 222, fol.127/2r.

²¹⁰⁷ LLDCC, 1B, II, 222, fol.127/3r.

²¹⁰⁸ LLDCC, 1B, II, 222, fols. 127/3r. i v.

rapidesa en la gestió dels afers. Amb el sistema proposat per la Conferència aquesta tindria encara més feina que abans, ja que segurament els parers de les juntes serien diferents, la qual cosa implicaria un treball afegit d'unificar criteris, augmentant les discussions i retardant la deliberació final. Si ens hi fixem, aquest argument és justament el contrari del plantejat a l'abril de 1703, quan la Conferència justificava que no calia tenir conferències dels tres comuns amb la Diputació, ja que si tots tres buscaven la defensa de les Constitucions, de segur que arribarien a la mateixa resolució final. El Braç, com alternativa al recurs de les juntes assessores, proposava que s'augmentés el nombre de persones que participen dins la Conferència. Aquí cal reconèixer que la noblesa tenia raó. El recurs a augmentar el nombre de representants estava assentat ja dins la tradició de les conferències, com hem pogut veure en el seu moment, i es recorria a ell en situacions ben similars, en les que era precís assegurar l'encert de les decisions.²¹⁰⁹ L'actitud del Braç suposa una reafirmació de la facultat de la Conferència per a decidir, atorgant-li tota la responsabilitat i sense permetre que aquesta quedés diluïda i compartida amb les altres juntes assessores. D'altra banda, el fet que la Conferència suggereixi una nova manera d'aplicar la dinàmica assessora, no deixa de ser un signe més d'aquesta flexibilitat institucional, que permetia generar mecanismes nous davant noves circumstàncies i que aquestes fossin acceptades pels comuns. El cas és que els altres dos comuns no acceptaren el parer de la noblesa i insistiren en seguir el consell de la Conferència. Com deia la Ciutat, calia que “en tot y per tot se estiga al resolt i deliberat per lo present consell tingut i celebrat lo die 21”.²¹¹⁰

La reacció del Braç davant la negativa dels altres fou reafirmar-se en el seu posicionament. Escrigué aleshores una llarga carta explicant el que havia succeït durant els dies anteriors, fent una valoració de la Conferència i exposant amb tota minuciositat el seu punt de vista. Després de mostrar com la seva actuació era moguda només pel desig de “lograr la uniformitat que sempre ha procurat practicar ab los altres comuns excel·lentíssims comuns y que tant importa se conserve en las presents ocurrencias”, recull la cita amb que hem iniciat aquest capítol. El que ens interessa però és el que ve justament després: la crítica al sistema proposat. El text és llarg però molt revelador.

²¹⁰⁹ No oblidem que era l'encert la raó en la que es basava la demanda de la Conferència de nomenar altres juntes assessores en la seva deliberació del dia 20 de maig.

²¹¹⁰ LLDCC, 1B, II, 222, fol.128v.

“Ab lo que ha deliberat practicar vostra excel·lència [es refereix al Consell de Cent] y lo excel·lentíssim consistori dels senyors deputats ab sas referidas deliberacions, ha de ser dificultós lo conseguir-se la uniformitat en sas resolucions y la brevetat en los negocis. Perquè havent-se de discórrer los assumptos que ocorreran separadament en las juntas nomenadas per vostra excel·lència, en la novena deliberada per lo excel·lentíssim i fidelíssim consistori dels senyors deputats y en la junta que per dit fet havia de formar lo Braç Militar (...) encara que en tots los dits congressos los assistesca lo zel del major acert, com los sentirs dels homes són varios i diferents, és molt difícil que concorden en los dictamens. Y encara que se participase en escrit lo que en dits congressos se discorrerà, seria menester valer-se de promovedors per a concordar la discrepància ques trobarian en los dictàmens, y a més que estas diligèncias consumirian molt temps, seria contingent que persistint un o altre de dits excel·lentíssims congressos en son dictamen, se destemplaria la acorde armonia de la unió, que tant importa conservar entre los tres excel·lentíssims comuns. Y quant després de moltes diligèncias se logràs quedar uniformes en los dictàmens, haver-se de reportar après a la excel·lentíssima conferència lo que haurian acordat, tal vegada esta tindria alguna dificultat en adherir-se per donar consell als excel·lentíssims comuns. Y en cas la excel·lentíssima Conferència fos del mateix dictamen, las diligèncias de ditas juntas y novena sols servirian per aconsellar a la excel·lentíssima Conferència lo que esta ha de aconsellar als comuns, lo que apar conté en sí impropietat”.²¹¹¹

A tot això s’afegia una crítica al sistema assessor dels altres dos comuns, que també resulta d’interès.

“attés la que vuy te formada [la junta del Braç] te lo ple poder per resoldre i deliberar, circumstància que no concorren en la junta formada per vostra excel·lència [el Consell de Cent] ni pot concórrer

---

²¹¹¹ LLDCC, 1B, II, 222, fol.127. Primer document inserit

en la novena que formarian los excel·lentíssims y fidelíssims senyors deputedats”.²¹¹²

No fan falta molts comentaris ja que els dos fragments s'expliquen prou clarament. La noblesa mostra com el sistema proposat allarga i dificulta innecessàriament la presa de decisions de manera uniforme i ràpida, ja que suposa una “burocratització” de la forma de prendre decisions. El Braç entén que el que es produïa era una duplicació de les discussions: primer s'havien de posar d'acord les deliberacions de les juntes assessores de cada comú, i un cop s'hagués produït això s'hauria de posar conformes el seu consell amb el parer de la Conferència, en cas que aquesta hagués pres una decisió diferent. Si la Conferència i les juntes havien deliberat el mateix, sembla innecessària l'existència de les segones. Si havien deliberat de manera diferent, s'allarga encara més la confecció d'una resolució final. Si a això hi afegim la possibilitat que una junta és negués a pactar, la unitat seria encara més difícil d'aconseguir. El plantejament que formulava la Ciutat era una mica diferent, ja que no contemplava la possibilitat d'una discussió prèvia de les juntes entre elles, sinó que directament assessoraven a la Conferència. Amb tot, el sistema continuava embolicant la troca, ja que la Conferència, per prendre una resolució havia d'esperar a escoltar el consell de les juntes (les quals exigien una discussió prèvia) i amb aquells consells discutir i formular un proposta que mirés d'unificar-les totes. D'altra banda, resulta ben clarificadora la referència al fet que els poders atribuïts per la Ciutat i la Diputació a les seves juntes eren limitats, la qual cosa dificultava enormement la gestió dels conflictes, ja que requerien en molts casos la convocatòria plenària del Consell. En aquest sentit, el dinamisme del Braç com una institució més flexible i adaptable a les circumstàncies, sobresurt encara amb més força. Per últim cal remarcar la paradoxa de que el Braç en la seva pretensió d'atorgar més facultats a la Conferència estava desobeint-la, ja que el que aquesta demanava era compartir-les. En canvi, diputats i consellers, en acceptar la responsabilitat compartida que treia l'exclusivitat en la formulació de consells als comuns, estaven seguint les seves indicacions.

Certament era molt fàcil augmentar el nombre de representants a les reunions dels comuns, però al final s'imposà el parer de la Ciutat, com ho demostra el fet que quinze dies després, el 8 de juny, trobem com el Consell de Cent encarregava una carta

---

²¹¹² LLDCC, 1B, II, 222, fol.127. Primer document inserit.

del marquès de Montnegre simultàniament a la Conferència dels Tres Comuns i als membres d'una junta especial "los quals sien també servits premeditar y discórrer tant sobre dit bitllet com sobre dita carta, remetent a dita conferència lo que premeditaran y discorreran sobre una i altra de dita cosa, perquè dita conferència aconselle lo fahedor en un i altre de dits casos y que lo que se aconselle per dita excel·lentíssima conferència sie reportat al present Consell per resoldre y deliberar lo fahedor".²¹¹³

Aquests enfrontaments per les facultats de la Conferència mostren que la configuració de les reunions dels comuns atemptava contra els interessos d'alguns sectors i suposava un transbals en el funcionament de les institucions catalanes. En el rerefons hi havia una lluita entre les forces que menaven a favor d'una modernització de les estructures i una adaptabilitat dels sistemes a les circumstàncies canviants, i les que es quedaven aturades en el passat, en lleis i codis fets en altres temps i en altres circumstàncies, que no podien donar resposta efectiva a les necessitats presents. És molt interessant observar que tant la Diputació, com el Braç com la Ciutat, utilitzaren indistintament argument legals i factuais per justificar les seves opcions sobre les facultats que havia de gaudir la Conferència. A l'hora de la veritat, sembla que les forces modernitzadores s'acabaren imposant, ja que tot i definir-se el caràcter estrictament assessor, la Diputació acceptà un ampli marge en el *modus operandi*, i s'adherí a una estructura institucional que el temps havia demostrat ser de gran utilitat en la defensa de les Constitucions.

7.4. Els impulsors de la Conferència

El conflicte de maig de 1713 però pot tenir encara una altra lectura: l'enfrontament entre una tendència a concedir cada vegada facultats més grans a la Conferència i la tendència a tenir-la controlada. En aquest sentit, potser ara ens trobem en condicions d'apropar-nos a un tema complex, que ha estat objecte de debat entre els historiadors: definir qui dels tres comuns va ser el principal impulsor de les conferències com a sistema assessor. Núria Sales, en la seva primera aproximació a la temàtica,

---

²¹¹³ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 133v.

apuntava que el Tres Comuns “són una conseqüència de la creació d’aquest Braç Militar, distint de l’antic”²¹¹⁴ i molt més recentment, Eva Serra ha assenyalat que la noblesa va ser la principal opositora al conflicte de la vicerègia de 1700-1701, “arrossegant” darrera seu al Consell de Cent.²¹¹⁵ En un sentit similar, Josep Alòs destacava al 1706 el lideratge del Braç Militar, *a cuyo exemplo por ser de personas ilustres y nobles sigue la ciudad en su consejo de ciento, que lo más se impone a la plebe, y los diputados han de hacer lo mismo, si no quieren ser mal vistos entre los del pueblo.*²¹¹⁶ Però l’afirmació més contundent sobre aquest fet ens la proporciona el Consell d’Estat de Felip V, el jutges del qual, tot intentant esbrinar a quin anava dirigida una de les cartes trobades a Josep Duran a l’octubre de 1704, indicaven que *la compuso para un particular del mismo Brazo u de la Conferencia, en quien el mismo Brazo era la parte más poderosa.*²¹¹⁷ La veritat és que una mirada a la documentació que hem consultat confirma perfectament aquesta impressió.

De fet es pot analitzar des de diferents perspectives. Primerament a través de les vegades que la noblesa va tenir la iniciativa en la convocatòria de la Conferència. Ja hem dit abans que van ser deu vegades del total de 32 conferències de les que ho sabem. Aquestes estan repartides per igual abans i després de 1705 (5 i 5 respectivament), la qual cosa indica que no va haver-hi un moment en què donés un major o menor suport a aquest sistema assessor. Però això no deixa de ser una dada en certa manera relativa, ja que en altres ocasions, no va tenir la iniciativa però sí que va donar un suport fidel a un altre comú, com ara en la qüestió de les càtedres de la universitat, l’entrada de tropes enemigues o l’afer de la coronela. Més interessant i suggestiu és veure que la noblesa va ser qui en més ocasions va demanar l’obertura de conferències sense que algú dels altres comuns les acceptés, i s’arribés a fer. Així succeí al juny de 1699 amb la Diputació,²¹¹⁸ al maig 1702 amb el Consell de Cent,²¹¹⁹ al novembre i desembre de 1705,²¹²⁰ al juliol de 1706²¹²¹ a l’agost de 1707 per la plaça vacant al Consell de Mallorca²¹²² i al maig de 1709 pel privilegi de militar per als mercaders de la Llotja.²¹²³ A nivell individual, els

²¹¹⁴ Sales, N., *De Tüür...*, p. 211.

²¹¹⁵ Serra, E., “Voluntat de sobirania...”, p. 165.

²¹¹⁶ Cfr. Gay Escoda, J. M., *El corregidor...*, p. 755.

²¹¹⁷ AHN, Estado, leg. 272, exp. 46. 11 d’octubre de 1704.

²¹¹⁸ Cfr. DDP, vol. IX, p. 1069.

²¹¹⁹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 400v.

²¹²⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 426r. i 438r.

²¹²¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 564v.

²¹²² Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 243v. i 247r.

²¹²³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 700v.

temes exposats poden semblar d'una rellevància menor, però analitzats en conjunt transmeten una imatge molt viva de com la noblesa estava pendent dels detalls més petits que poguessin afectar als interessos i prerrogatives dels comuns, per a la qual cosa no dubtava en demanar conferències. Certament la noblesa era la institució que més confiança tenia en la Conferència com a vehicle adient per a solucionar els conflictes de caràcter constitucional.

Això també es pot entendre a partir de l'anàlisi de les facultats concedides als seus representants. Recordem que ja al desembre de 1698 havien concedit poder als representants perquè portessin les modificacions de la representació dels comuns al rei, sense que aquesta tingués que ser aprovada prèviament pel consell plenari del Braç.²¹²⁴ Semblantment, també hem exposat en el seu moment els casos en què es produí una disfunció de les facultats atorgades als membres de la Conferència per part de la noblesa i del Consell de Cent. Tant al setge de 1704, com a l'octubre de 1706, al febrer de 1707 o a l'octubre de 1710, per posar nomen alguns exemples, la noblesa havia atribuït capacitats més àmplies als seus representants que no pas la Ciutat.²¹²⁵ El conflicte de gener de 1711, és ben il·lustratiu d'aquesta dinàmica. La Diputació i la noblesa no consideraren cap incompatibilitat que la Conferència que havia deliberat sobre el setge de Girona tractés també sobre els abusos de les tropes reials i fes la redacció de les representacions. La Ciutat, en canvi, sí. Els primers atorgaven àmplies facultats als seus representats, la Ciutat les limitava.²¹²⁶ Això no vol dir que els poders atribuïts per la noblesa sempre fossin molt més extensos que la resta, ja que hem pogut veure un bon nombre de casos en què es concedia facultats amb l'exigència del retorn, com ara al setembre de 1703,²¹²⁷ al juny de 1704,²¹²⁸ al maig de 1709²¹²⁹ o al febrer de 1711.²¹³⁰ Fins i tot coneixem de tres episodis on no seguí la deliberació de la Conferència, encara que la seva negativa s'explica per altres raons.²¹³¹

²¹²⁴ Cfr. LLDBM, G-69, vol. V, fol. 694v.

²¹²⁵ Cfr. DDP, N-101, fols. 869/1r. i 870/1r.; LLDC, 1B, II, 215, fol. 350r.; DDP, N-105, fols. 426/1r. i 429/1v. i DDP, N-108, fols. 339r. i 339/1r.

²¹²⁶ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1138r. i ss.

²¹²⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1013v.

²¹²⁸ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 74r.

²¹²⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 700v.

²¹³⁰ LLDBM, G-69, vol. 1144r.

²¹³¹ Tant al juliol de 1708 com al març de 1713, moments en què no és seguit el consell de la Conferència, aquests s'expliquen perquè la dinàmica de retorn de la Ciutat retardava la gestió dels conflictes per a la qual cosa la noblesa decidia que la Diputació (el 1708) o ella mateixa (el 1713) enviessin en solitari al representació confeccionada per la Conferència. Al setembre de 1707 la seva oposició s'explica per la negativa dels teòlegs a utilitzar la plata de les esglésies.

Un altre cas que il·lustra el suport que mostrà la noblesa a la Conferència es pot veure a través de l'anàlisi de qui protagonitzà els enfrontaments entre els comuns en el seu interior. El següent quadre, que en servirà també per analitzar la trajectòria de les altres institucions, recull, els enfrontaments i qui els liderà. Podem veure com només en un cas (maig de 1713) la noblesa s'enfrontà amb els altres comuns per una decisió de la Conferència. En la resta de casos sempre va estar de la banda que defensava les competències de la Conferència i la licitud de la seva actuació. En el cas de juliol de 1712, cal recordar que el tema de discussió fou que els membres de la noblesa tenien un poder més ampli que els de la Ciutat per escriure cartes a altres personalitats europees, a més de Carles III, l'arxiduc.

Quadre 20

Els enfrontaments entre els comuns

	Data	Tema	Enfrontament
1	Gener 1701	Vicerègia	CC/BM contra DP
2	Desembre 1702	Jäger	CC/BM contra DP
3	Juliol 1703	Torp del Veguer	CC/BM contra DP
4	Setembre 1703	Armada enemiga	CC/BM contra DP
5	Juny 1704	Persecucions de Velasco	CC/BM contra DP
6	Juliol 1704	Honorat Pallejà	CC/BM contra DP
7	Juliol 1707	Atac enemic per les fronteres	Conferència contra comuns (CC)
8	Setembre 1707	Remarca rals de vuit	BM/DP contra CC
9	Juliol 1708	Setge de Tortosa	Conferència contra comuns (CC)
10	Octubre 1708	Atac enemic per la frontera	CC/BM contra DP
11	Febrer 1711	Abusos de les tropes	BM/DP contra CC
12	Juliol 1712	Escriure cartes a Montnegre	BM contra CC
13	Setembre 1712	Situació militar	CC/BM contra DP
14	Març 1713	Cartes ambaixadors	BM/DP contra CC
15	Maig 1713	Nou funcionament assessor	DP/CC contra BM
16	Gener 1714	Nomenament de veedor	BM/CC contra DP

Nota: Quan fem referència als "comuns", volem dir que els tres s'oposaren al consell de la Conferència, però que això era degut sobretot a la dificultat del Consell de Cent per seguir el suggeriment de la mateixa

A tot el que hem exposat fins ara, caldria afegir que resulta molt aclaridor trobar episodis en els quals es produeix un dubte entre els comuns sobre s'hi s'ha de prendre o no una determinada decisió. En molts d'ells, davant la indeterminació, la noblesa decidia fer el que digués la Conferència al respecte. Al desembre de 1705, davant les desinsaculacions de Carles III la noblesa acordava encomanar a la Conferència la decisió

sobre si havien d'obeir o no el decret reial.²¹³² Al setembre de 1707, els comuns dubtaven si la carta de resposta la rei havia de manifestar el dolor que sentien per la duresa amb que havia parlat: la Ciutat demanava que es digués, la Diputació que no es digués. El Braç Militar, en canvi, considerava que la millor opció era que la Conferència decidís “ab sa docta censura, lo dissimular (si apar) lo que se represente al últim periodo de dita real carta”.²¹³³ Un altre cas curiós d'aquesta confiança, es produí al març de 1708. En aquella ocasió la Conferència havia redactat una representació per al rei sobre la coronela amb la intenció que el Consell de Cent la fes arribar al rei, després d'haver informat als altres dos comuns. Els consellers actuaren així, però afegiren una demanda a la Diputació i la noblesa perquè també enviessin aquella representació al rei en nom propi. Cal destacar que, tot i ser aquesta una qüestió senzilla per a la qual no es requeria cap poder especial, la noblesa va decidir que fos la Conferència la que els aconsellés “lo quels apareixerà haver-se de practicar per part dels dos excel·lentíssims comuns de la Deputació y Bras Militar sobre lo que sol·licita la excel·lentíssima Ciutat ab dita deliberació”.²¹³⁴ La situació es repetia gairebé calcada poc després. A l'abril, davant la resposta del rei a la qüestió de la coronela, la Ciutat demanava a la noblesa si trobava alguna dificultat en acceptar-la. En comptes de respondre directament, el Braç encarregava “a las personas de la excel·lentíssima Conferència lo discórrer si se encontra reparo algú en annuir al ordenat en dita real carta”.²¹³⁵ Des d'aquesta perspectiva s'entén encara millor el perquè del conflicte de maig de 1713. En ell, el que estava succeint era que la noblesa estava atorgant tota la seva confiança en l'acció assessora de la Conferència, i considerava que recórrer a altres mecanismes, no deixava de ser una manera de debilitar-la. El de maig de 1713, en el fons, era un episodi més d'aquesta tendència general de la noblesa a cedir competències i prerrogatives a la Conferència. A tot això, caldria recordar que tant al novembre de 1700 com al maig de 1713, tot i que inicialment la noblesa s'havia oposat a la deliberació de la Conferència, finalment rectificà i s'adherí.

Una cosa diferent és aproximar-nos a la relació entre la Ciutat i la Conferència. Aquí la situació és més difícil de generalitzar, tot i que sí que s'observa un procés que va des d'una major concessió de facultats durant els anys anteriors a Carles III, l'arxiduc, fins a una limitació de les mateixes posteriorment. Si ens fixem en la qüestió de la

---

²¹³² Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 438.

²¹³³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 313v.

²¹³⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 447r.

²¹³⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 471r.

iniciativa a l'hora de demanar les reunions (vegeu quadre 11), veiem que estan també igualment repartides entre els dos períodes (6 i 9 casos respectivament). D'altra banda, pel que fa a les conferències que no arribaren a tenir lloc, la situació és una mica contradictòria: els consellers van demanar reunions per temes com el donatiu de les Corts a l'abril de 1702 o per la desinsaculació de Pau Font mesos després, les quals foren rebutjades per la Diputació.²¹³⁶ Però a la vegada cal reconèixer que rebutjaren reunir-se per la nova Planta el mateix any.²¹³⁷ Semblantment, donaren suport a la noblesa en l'obertura de conferències sobre l'honor dels catalans a l'estiu de 1706 així com pel tema dels mercaders de la Llotja,²¹³⁸ a les caldria afegir els dos intents infructuosos de 1708 i 1709 sobre la fàbrica de moneda.²¹³⁹ Certament és innegable el paper director que tingué el Consell de Cent a les conferències de 1700-1703, de les quals, com hem comentat en el seu moment, tenim la sensació d'una certa submissió als seus interessos.²¹⁴⁰ Varen ser els consellers els que forçaren la situació al gener de 1701 demanant que en cas que el poder que tinguessin els representants dels diputats fos limitat que aleshores es tinguessin les conferències entre els dos comuns per separat.²¹⁴¹ Però a la vegada que en aquest període van ser els màxims impulsors de l'amplitud de facultats, després van ser també els principals defensors de la limitació de poders per aconseguir les conferències de setembre de 1703.²¹⁴²

La impressió que tenim és que a partir de 1705, l'actitud dels consellers respecte a les conferències va canviar lleugerament, tendint a limitar les seves facultats. Un exemple clar d'això serien els casos de desigualtat de poders que fa uns moments mencionàvem respecte al Braç Militar dels anys 1706, 1707, 1710 i 1711. Un altre element que il·lustra aquesta dinàmica, es pot veure en el quadre 20 sobre els enfrontaments entre els comuns per les Conferències. Fixem-nos com dels deu conflictes que tingueren els comuns després de 1705, sis foren protagonitzats per la negativa o les dificultats que plantejava el Consell de Cent a l'hora de seguir els dictàmens de la Conferència. En conjunt, sembla que la negativa de la Ciutat a seguir el parer dels comuns es fonamentava especialment en la consideració que aquests s'estaven

²¹³⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 211, fols. 98v. i 179v. i LLDCC, vol. 211, fol. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 400v.

²¹³⁷ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 400v. i ss.

²¹³⁸ LLDCC, 1B, II, 215, fol. 280r. i 216, fol. 398r.

²¹³⁹ LLDCC, 1B, II, 217, fol. 147r. i 218, fol. 200r.

²¹⁴⁰ Com hem referit en línies anteriors, el Dietari de la Conferència sembla que dirigeix els seus consells en primer lloc al Consell de Cent, i només secundàriament al Braç Militar. A més, molt probablement, totes les reunions es tingueren al Consell de Cent.

²¹⁴¹ Cfr. DDP, N-98, fol. 492/2v.

²¹⁴² Cfr. LLDCC, 1B, II, 212, fols. 302v. i 303r.

extralimitant en les seves competències i que podien substituir al mateix Consell de Cent en les seves funcions pròpies. Això és molt visible sobretot en els casos de setembre de 1707 i gener de 1711. En el primer, tot i haver estat la Conferència reunida a proposta dels mateixos consellers, aquests decidiren actuar al marge de ella, deixant en solitari als diputats i militars.²¹⁴³ Al 1711 va ser la vint-i-quatrena de guerra la qui s'oposà a que la Conferència tractés sobre la qüestió dels abusos de les tropes, competència que considerava de la Diputació, quan en realitat, durant els anys anteriors aquest tema havia estat tractada de manera habitual per la mateixa Conferència.²¹⁴⁴ La major part dels altres conflictes s'expliquen per la lentitud que imposava la dinàmica de retorn en la presa de decisions, una dinàmica a la que la Ciutat no volgué renunciar durant aquests anys, cosa que sí havia fet davant el primer regnat de Felip V.

La imatge que tenim de la relació entre la Diputació i la Conferència resulta més nítida. Clarament es percep una evolució que potser té un recorregut invers al del Consell de Cent. Si ens fixem en el quadre 20 ens adonem com durant els primers anys va tenir una actitud clarament oposada als fet de les conferències si no era amb la limitació de facultats. Fins i tot una vegada aconseguida aquesta condició, encara no va donar suport als altres dos comuns a les conferències sobre els empresonaments, la desinsaculació de Pallejà i les contrafaccions a l'estiu de 1704. Pensem que no cal fer cap referència sobre això, ja que ha quedat prou clar a les explicacions que hem donat en les planes anteriors. Semblantment varen ser els diputats els que es negaren a la celebració de conferències sobre els allotjaments al 1699, sobre el donatiu i Pau Font 1702, sobre les desinsaculacions i l'ordre públic al 1705, sobre l'honor dels catalans al 1706 i sobre la vacant al regne de Mallorca al 1707.²¹⁴⁵ Però tot i aquesta actitud negativa, cal valorar també que en algunes ocasions van donar suport a conferències per assumptes menors, com ara la Nova Planta de Govern l 1702, les de l'article 105 de les Corts el 1706 o les de port franc el 1710. D'altra banda, tenim la sensació que a partir de 1706 la seva actitud va ser molt més col·laboradora i favorable al fet de les conferències, com ho demostra el fet que de les 7 vegades que va tenir la iniciativa en convocar conferències, 6 van ser posteriors a 1705 (vegeu quadre 11). A més cal valorar que dels 10 conflictes posteriors a aquest any (vegeu quadre 20), només tres van ser provocats per

---

²¹⁴³ Cfr. LLDCC, 1B, II, 216, fol. 259r.

²¹⁴⁴ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1137r.

²¹⁴⁵ Sobre tots aquests episodis vegeu les cites que hem mencionat recentment.

la Diputació, i aquests van ser per qüestions molt menors.²¹⁴⁶ En la major part dels casos va presentar un front unit amb la noblesa, enfrontada als consellers.

Per tant és lògic considerar que la Diputació fos la que més dificultats posés en un principi al fet de les conferències, ja que era la institució que veia més afectada les seves competències per l'actuació de la reunió dels comuns. Però un cop assentats i definits els límits dels seus poders, els diputats donaren, en general, un suport incondicional a l'actuació de la Conferència. El cas de juny de 1713 és potser el que millor il·lustra aquesta realitat. Com vàrem dir, la convocatòria de la Junta General de Braços va ser una iniciativa de la Conferència, però la seva execució competia exclusivament als diputats. Doncs bé, tot així, la forma de convocar-la, les cartes circulars i la proposició inicial varen ser revisades i aprovades pels representants dels comuns abans de ser executades. Tot un exemple de com en el moment decisiu els comuns acceptaren la superioritat i autoritat de la Conferència, encara que suposés una pèrdua del seu àmbit d'actuació propi. Senyal que alguna cosa havia canviat a les dinàmiques institucionals.

7.5. La lluita pel control

Aquesta “minorització” de la Diputació es pot veure també a través d'una altra vessant que generalment resta oculta als ulls de l'investigador. La veritat és que l'existència de la Conferència va generar ròssecs entre els comuns, no només per les facultats que aquests perdien (sobretot la Diputació), sinó també perquè suposava una disminució del prestigi i dignitat. La qüestió no és fàcil d'abordar però, simplificant una mica els termes de discussió, podem dir que entre 1697-1703 es produí una doble pugna, en el qual, més enllà de la qüestió dels poders atribuïts, el que hi havia sobre la taula de joc era definir qui dirigia la Conferència i qui podia controlar les seves decisions, mitjançant el nombre de representants que cada comú aportava a les reunions. Qui tingués més representants assumia fàcilment la direcció de les decisions de la

---

²¹⁴⁶ Recordem que el conflicte de octubre de 1708, era un tema de modificació de deliberació de la Conferència, i que la Diputació va acceptar gran part de les propostes dels altres comuns. Al setembre de 1712, la dificultat venia pel procés de concessió de facultats a la Conferència. Al gener de 1713, la Diputació havia fet, tal com demanava la Conferència, els nomenaments del veedor i proveedor, però havia designat a estrangers, cosa que no fou acceptada pels representants dels comuns.

Conferència i es trobava en millors condicions d'utilitzar-la a favor dels seus interessos. Aquesta discussió, que enfrontà a la Diputació amb els altres dos comuns, és manifestà visualment en una interpretació diferent que uns i altres donaren a les reunions que hi hagué entre 1697 i 1703. Per als diputats les conferències que s'havien celebrat es consideraven com conferències de dos "cossos", és a dir, de dues institucions (Diputació i Consell de Cent), seguint amb la tradició iniciada durant la segona meitat del segle XVII. Això implicava que el nombre de representants dels diputats sempre era més gran que no pas la Ciutat, i que la participació de la noblesa a les reunions es feia entenent que aquesta formava "un sol cos" amb el Consell de Cent. Formalment això comportava una afirmació de la superioritat de la Diputació sobre les altres dues institucions, ja que disposava de més membres (podent controlar així les votacions). En canvi, el Braç Militar entenia les Conferències en un sentit ben diferent. Per aquest, la realitat que sorgí al juny de 1697 era una estructura institucional nova, completament diferent de les anteriors, ja que es tractava de reunions de "tres cossos" diferents, la qual cosa justificava que hi hagués una igualtat de membres per part de cada comú o, si més no, que la suma dels representants de la Ciutat i el Braç fos major que no pas la dels diputats. Les conseqüències d'aquesta interpretació eren notables, ja que d'una banda impedia que els membres de la Diputació poguessin controlar les votacions i de l'altra suposava afirmar el prestigi dels altres dos comuns, el quals s'equiparaven als diputats. Lògicament, aquest plantejament afavoria els interessos de la noblesa i de la Ciutat, i per això no ens ha d'estranyar que també fossin ells els màxims promotors de la Conferència dels Tres Comuns. Aquest debat va estar latent des de bon començament i la lectura dels textos ens permet confirmar-ho. Tot i així els comuns van saber esquivar-lo, de tal manera que no fou un impediment real per assolir la unió entre ells si més no durant els primers anys. Això no feia sinó allargar un conflicte que tard o d'hora havia d'explotar, cosa que succeí a l'estiu de 1703. Va ser llavors quan la qüestió fou abordada amb tota la seva profunditat i quan es posaren les bases per la veritable solució, la qual arribà a les Corts de 1705-1706. Vegem-ho a través dels textos.

Quan ens apropem a la documentació sobre les conferències de 1698-1699 ens adonem que la doble concepció ja estava ben viva en aquell moment. A la primera Conferència del 13 d'octubre de 1698, la Diputació feia constar com els representants "de la dita ciutat y Bras Militar, fent un cos, eran..."²¹⁴⁷ deixant clar que es tractava de

---

²¹⁴⁷ DDP, vol. IX, p. 972.

la reunió de dues entitats o dos cossos. El 25 de desembre encara era més explícita i parlava de la “conferència donada per part de la excel·lentíssima ciutat, fent un cos ab lo molt il·lustre i fidelíssim Braç Militar”.²¹⁴⁸ Aquesta visió era permanent a totes les reunions de la Conferència durant aquells dos anys, com ho demostren, per citar només alguns exemples, les referències que trobem el 13 de gener, 14 de febrer, 20 de març, 7 de maig o 27 de juny de 1699.²¹⁴⁹ En canvi, quan consultem la visió que ens transmet d’aquestes conferències el Llibre de deliberacions del Braç Militar, ens adonem com és completament diferent i en cap moment troben alguna referència a la unitat de la noblesa i la Ciutat. Per exemple, l’11 de desembre de 1698 es parla de la “Conferència dels tres comuns de la Deputació, Ciutat y Bras Militar”,²¹⁵⁰ sense fer cap menció a que les dues últimes institucions formin un cos, cosa que també succeeix, el 29 d’abril i el 30 de juny de 1699.²¹⁵¹ El Consell de Cent obviava la referència a “un sol cos”, quan el 30 de desembre de 1698 parlava de la “Conferència que esta ciutat te pendent ab lo consistori dels molt il·lustres y fidelíssims senyors deputats y excel·lentíssim Bras Militar”.²¹⁵² Fins i tot sembla que la documentació de la mateixa Conferència parla a favor d’aquesta imatge de 3 cossos. El Llibre de deliberacions de la noblesa recull una decisió de la reunió dels comuns on es comunicava al Braç de “las personas que vostra excel·lència te elegidas per las conferèncias ab lo molt il·lustre y fidelíssim consistori de la Deputació y la excel·lentíssima ciutat de Barcelona a effecte de discórrer y provehir...”.²¹⁵³ Com sabem, en aquelles circumstàncies el trencament es produí fruit d’una qüestió de facultats atorgades a la Conferència i no per aquesta divergent visió de les mateixes.

Les diferències començaren a posar-se més de manifest a les conferències de novembre de 1700. Quan el Consell de Cent demanava les conferències a la Diputació el 5 de novembre ho feia considerant-les una continuïtat amb les del febrer passat i, per tant, sense que la Ciutat i la noblesa formessin una unitat “se continuen las conferèncias que de un temps a esta part se troban ubertas entre dits los tres comuns de la present casa, de la Deputació y Braç Miliar, ab facultat...”.²¹⁵⁴ El Dietari de la Diputació recull que el dia 7 es tingué la primera reunió, però significativament anota que estaven “la

²¹⁴⁸ DDP, vol. IX, p. 985.

²¹⁴⁹ DDP, vol. IX, pp. 1002, 1022, 1036, 1056 i 1069.

²¹⁵⁰ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 686r.

²¹⁵¹ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 745r.

²¹⁵² LLDBM, G-69, vol. V, fol. 695r. (document inserit).

²¹⁵³ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 678r.

²¹⁵⁴ DDP, vol. IX, p. 1234.

“ciutat de Barcelona y bras militar, fent un cos”.²¹⁵⁵ Com hem pogut veure, la situació es complicà amb la mort de Carles II. Els diputats canviaren el plantejament de les conferències i consideraren que “per a facilitar la més desitjada y convenient uniformitat ha de esser medi proporcionat al cas present, avent-se practicat ja per molt menos urgent en lo any MDCLXXVIII (...) lo tenir-se conferèncias entre los consistoris”.²¹⁵⁶ La referència a 1678 és molt rellevant, ja que ens indica que a la Diputació estem parlant d’una conferència de dos comuns i no de tres. Per aquesta raó, aquests demanaven als consellers que decidissin “lo modo ab que se devia lograr lo concurs del molt Il·lustre y fidelíssim Bras fent un cos ab vostra excel·lència, [referint-se al Consell de Cent]”,²¹⁵⁷ ja que el Braç no havia participat en les conferències de 1678 (“no obstant de no aver concorregut en las del 1678”). Aquesta imatge de la Diputació no és ni molt menys aleatòria i, segons la perspectiva, està dotada d’un fonament real. Recordem que les de 1698-99 havien estat inicialment unes conferències de dos comuns entre la Ciutat i la noblesa, a les quals s’afegí després la Diputació. Lògicament això facilitava que la noblesa les entengués com una reunió de tres, en la qual, qui s’afegia era la Diputació.²¹⁵⁸ Però per a la Diputació la realitat era tota una altra, ja que les conferències havien sigut demandades per la Ciutat, la qual havia sol·licitat als diputats “entrar ab la que estava pendent ab dit molt il·lustre i fidelíssim Bras Militar”.²¹⁵⁹ De fet, les reunions dels tres comuns d’aleshores s’havien iniciat a la Diputació “per ser aqueix lo costum que aquell qui demana conferència va primer a la casa de qui es demanat”,²¹⁶⁰ i l’alternança durant els anys següents fou entre les cases de la Ciutat i la Diputació, excloent sempre a la noblesa. Certament hi havia raons de pes per considerar que era realment una reunió de dos cossos. La història dels fets que succeïren durant els dies següent de novembre de 1700 ja l’hem exposada abans. Recordem que gairebé hi hagué un trencament provocat sobretot per la qüestió de les facultats atorgades, que la Diputació, davant aquesta perspectiva proposà dues opcions, o bé obrir de noves conferències seguint el model de 1678 o bé continuar les anteriors amb limitació de poders. Finalment els comuns optaren per la segona possibilitat, la qual cosa va facilitar la continuació de les conferències l’11 de novembre. Però això no ens pot fer oblidar que

---

²¹⁵⁵ DDP, vol. IX, p. 1236.

²¹⁵⁶ DDP, vol. IX, p. 1239.

²¹⁵⁷ DDP, vol. IX, p. 1239.

²¹⁵⁸ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 40r. i v.

²¹⁵⁹ DDP, vol. IX, p. 965.

²¹⁶⁰ DDP, vol. IX, p. 971.

aquesta opció suposava tancar una porta en fals, ja que no s'afrontava l'autèntic problema: definir si la Ciutat i la noblesa formaven o no un sol cos.

L'actitud de la Diputació va servir per deixar clar als consellers que si volien continuar les conferències havia de ser amb el pressupòsit que ells formaven una unitat amb la noblesa. Per aquesta raó, en començar de nou les reunions dels comuns al desembre de 1700, la Ciutat canviava notablement d'actitud i demanava al Braç que es continuessin els conferències però que això havia de ser “fent un cos los dos com se ha estilat per a que se execute ab la deguda uniformitat”.²¹⁶¹ La Diputació també deixava constància d'aquest fet en iniciar-se les reunions el 18 de desembre.²¹⁶² D'aquesta manera, la situació sembla que es mantingué estable fins al cap de dos anys, quan l'afer Jäger, reactivà les discussions. Les condicions de la Diputació havien afectat també a la noblesa, la qual canviava d'actitud i acceptava aquesta configuració de dos cossos, com ho demostra el fet que el 10 de desembre de 1702 sol·licitessin als consellers que fossin “servit demanar al molt il·lustre i fidelíssim consistori dels senyors deputats tingan a bé obrir conferències ab vostra excel·lència fent lo bras un cos ab vostra excel·lència”.²¹⁶³ Però aleshores el problema es precisà encara més. Ja no era una qüestió de si els dos comuns formaven un sol cos o no, sinó que la qüestió era les conseqüències que això comportava en temes de nombre de representants, és a dir, si això significava que els tres podien tenir igual representació, o si els dos comuns junts havien de gaudir de tants representants com la Diputació sola. La demanda de conferències que havien fet els consellers l'11 de desembre als diputats exigia que, tot i constituir la Ciutat i el Braç un sol cos, les tres institucions tinguessin igualtat de representants. La noblesa i la Ciutat havien nomenat el mateix dia 3 persones per cada comú, i esperaven que la Diputació fes el mateix, nomenant a 3 persones més. Però això no fou així. La resposta dels diputats als consellers mostrava com la igualtat de representants per part de cada comú era una novetat ja que “puix que en las conferèncias que tingueren principi a XIII de octubre de MDCXLVIII eran quatra las personas que assistian per part de la ciutat, quatre per lo bras militar y sis per la Diputació”.²¹⁶⁴ El Manual de Novells Ardots precisa encara més el termes del debat i mostra com s'estava retardant el començament de les conferències per “dubtar si los senyors deputats havian de fer nominació de tant número de personas qual serian lo de las nomenadas per part de l'excel·lentíssim y fidelíssim Bras Militar y

²¹⁶¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 179v.

²¹⁶² DDP, vol. IX, p. 1270.

²¹⁶³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 572v.

²¹⁶⁴ DDP, N-98, fol. 475r.

present Ciutat, per fer estos dos comuns un cos”.²¹⁶⁵ La reacció dels consellers fou utilitzar una estratègia que coneixem bé: apel·lar al fet que un canvi sobre el tema necessitava de l’aprovació del consell plenari, la qual cosa dificultaria la gestió ràpida de l’afer. Així, en una ambaixada que feren a la Diputació, la Ciutat es lamentava que “sentia no poder innovar cosa en matèria de dita Conferència per que lo savi Consell de Cent havia deliberat fossen iguals en número los personas de la conferència dels tres comuns” i que en conseqüència “no se podien moure de lo que en ell o estava contengut”.²¹⁶⁶ Els diputats es veieren sense sortida, i es van veure obligats a acceptar la nominació de tres persones.²¹⁶⁷

Certament, la noblesa i la Ciutat havien jugat fort per tal de capgirar la situació a favor seu. La Diputació tenia raó en el seu argument: mai a les conferències que s’havien celebrat fins al moment s’havia produït una igualtat absoluta entre els tres comuns pel que fa al nombre de representants. La Ciutat i la noblesa estaven innovant. Però el que realment estaven fent era traslladar el funcionament de les conferències que tenien lloc entre ells a les conferències en les quals participava la Diputació. Ens expliquem. Les reunions entre representants de la noblesa i la Ciutat que es produïren durant la dècada de 1690, sempre havien estat marcades per una igualtat de representants (2 per cada comú). De fet, les de 1698 també eren així, però en participar-hi la Diputació aquesta tingué un nombre superior de membres. Quan es trencaren les relacions entre ells al gener de 1701, la conferència de dos comuns estigué formada per vuit membres per cada comú. Ara pretenien fer el mateix i forçar a la Diputació acceptés el canvi de format. La situació els afavoria clarament, ja que no només s’asseguraven un major control de les votacions, sinó que també implicava un reconeixement extern de la igualtat dels tres comuns a nivell polític. Si amb anterioritat havia estat la normativa de la Diputació la que dificultà o impedí l’èxit de les conferències (el fet de no poder gastar diners per un nou llibre al 1699, el fet de no poder cloure assumptes al 1701), ara intentaren tornar la resposta amb la mateixa moneda i fer que les lleis del Consell de Cent impedissin canviar la decisió, i forçar així als diputats a acceptar una igualtat de representants que clarament no afavoria els seus interessos. Certament els diputats picaren l’ham i es ficaren en un carrer sense sortida, ja que com a defensors de la legalitat no podien obligar els consellers a trencar les seves lleis per aconseguir una estructura de

---

²¹⁶⁵ MNA, vol. XXIV, p. 58.

²¹⁶⁶ DDP, N-98, fol. 476r. i MNA, vol. XXIV, p. 58.

²¹⁶⁷ DDP, N-98, fol. 477r.

Conferència més favorable als seus interessos. La Ciutat i Braç havien guanyat momentàniament la partida. Però com sabem aquesta conferència “igualitària” durà ben poc. Dies després es produïa un nou trencament entre ells, provocat no pel nombre de representants, sinó per les facultats que tenien aquests.

La situació de ruptura es mantingué durant els primers sis mesos de 1703. La qüestió del nombre de representants sens dubte havia estat un tema important. No per casualitat, el 31 de març, davant la demanda dels diputats per obrir noves reunions dels tres comuns, la Conferència no s'estava d'aconsellar a la Ciutat que es negués en rodó a acceptar la demanda, ja que si no s'havia aconseguit la unió dels tres comuns era per “los reparos y dificultats que sobre la igualtat de poders, número de personas y altres se proposavan per aquell consistori [de la Diputació]”.²¹⁶⁸ En aquesta situació, fou el conflicte pel torp al veguer el primer que posà les bases d'una autèntica solució del problema. Després que la Conferència acceptés que les reunions entre els tres comuns disposessin de menys poder de l'atorgat normalment, el següent cavall de batalla fou la qüestió del nombre de representants de cada comú. La deliberació que feien els consellers el 31 de juliol, no deixava cap mena de dubte, i mostrava amb claredat que es tractava inicialment d'una conferència de tres cossos amb igualtat de representants. La Ciutat demanava “fer nominació de personas per conferenciar aquellas ab las que per dit molt il·lustre i fidelíssim consistori seran anomenadas, junt ab las que ho seran per lo excel·lentíssim i fidelíssim Bras Militar”,²¹⁶⁹ i es parlava explícitament com el nomenament “de ditas personas [havia de ser] ab igual número qual seran nomenadas per la present ciutat”.²¹⁷⁰ La Diputació, que aquesta vegada havia guanyat la qüestió de les facultats atorgades, va apostar fort i va insistir que el nombre de persones per part de la Ciutat i la noblesa junts havia de ser igual als sis representants que ella nomenaria. En la resposta que els diputats feien el dia 5 d'agost als consellers acceptaven la proposta d'aquests, però després recordaven que ambdós comuns eren un cos: “no podent dubtar que ditas personas nomenadoras per vostra excel·lència [el Consell de Cent] y dit molt il·lustre y fidelíssim bras miliar seran iguals en numero ab la que per part del consistori se anomenaran”.²¹⁷¹ No es podien repetir els errors i confusions de desembre anterior. La Ciutat informava a la Conferència d'aquestes condicions imposades per la Diputació. La noblesa demanava als consellers que insistissin a la Diputació en la igualtat dels tres

---

²¹⁶⁸ DC, 31 de març de 1703, document n°16.

²¹⁶⁹ LLDCC, 1B, II, 212, fol. 270v.

²¹⁷⁰ DDP, N-100, fol. 745/1v.

²¹⁷¹ DDP, N-100, fol. 746/1r. Vegeu també, MNA, vol. XXIV, p. 251.

per separat. El que resulta interessant és veure l'argumentació utilitzada per la noblesa a l'hora de justificar aquesta postura.

“havent-se noticiat los senyors concorran en la excel·lentíssima Conferència dels dos comuns com lo fidelíssim consistori dels senyors deputats ha respost que per tractar del conveni dels empenyos presents ha nomenadas sis personas (...) y que esperaba que la ciutat i bras entre los dos, attés que fan un cos, nomenaran semblant número de personas y no més. Havent conferit [el Braç] sobre lo assumpto, attenant que los comuns se regulan segons los exemplars, y que als principis de la conferencia corrent, encara que la Ciutat i Bras fassen un cos, quiscú dels tres comuns nomenà tres personas, que conferenciaren algunas vegadas. Y en las dos últimas conferèncias, en que també la Ciutat y Bras feyan un cos, la Ciutat y Bras tenian dotze personas y nou los diputats, y altre ocasió vuyt los dos comuns de la ciutat i Bras y sis solament la diputació.”²¹⁷²

La cita cal posar-la en relació amb els fets succeïts al novembre i l'argumentació que la Diputació féu aleshores. En aquelles circumstàncies els diputats parlaven de les conferències de 1678 per intentar excloure a la noblesa o fer que aquesta juntament amb la Ciutat, tingués un nombre inferior de representants a la Diputació. Al desembre de 1702 els diputats utilitzaren el referent de 1698 per argumentar que no podia haver una igualtat absoluta de les tres institucions i que ells havien de tenir més representants que els altres dos a nivell individual. Al juliol de 1703 els diputats donaven un altre pas endavant, el qual suposava un punt intermedi entre els casos de 1678 i de 1698: exigien que el nombre de representants dels dos comuns (Ciutat i Braç) fos igual al dels diputats, basant-se en el fet que les dues institucions formaven un sol cos. Era un format totalment nou, que no tenia cap precedent en la història de la Conferència. Però cal reconèixer que aquesta maniobra no era pas una novetat. Quan al desembre de 1702 la noblesa i els consellers havien demanat i aconseguit unes reunions amb igualtat total dels representants dels tres comuns a nivell individual, també havien fet el mateix: exigir una nova organització de la Conferència que no tenia precedents en el passat. Davant aquest

²¹⁷² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1005v.

embat de la Diputació, i tornant a la cita anteriorment recollida, la noblesa justificava el seu posicionament recurrent a diferents arguments. Primer de tot recordava que “los comuns se regulan segons los exemplars”, per la qual cosa la demanda dels diputats no té sentit, ja que manca de precedents. En canvi la petició dels dos comuns sí que té precedents (desembre de 1702). D'altra banda, considerava que el fet que Ciutat i noblesa formessin un sol cos no justificava que haguessin de tenir un nombre inferior de representants a nivell individual que la Diputació, ja que “als principis de la conferència corrent, encara que la Ciutat i Bras fassen un cos, quiscú dels tres comuns nomenà tres personas”. És més, continuava argumentant la noblesa, si ens fixàvem en les conferències anteriors, el que s'observava era que la suma dels representants de la Ciutat i noblesa junts sempre era superior a la dels diputats, ja que al novembre de 1700 foren 12 i 9 i a les conferències de 1698-99 foren 8 i 6 respectivament. En cap moment la noblesa feia referència a les conferències de 1678 que mencionava la Diputació al novembre de 1700, ja que aquelles reunions de comuns corresponien a una realitat ben diferent. L'únic referent possible eren les reunions dels tres comuns, i aquestes s'iniciaven al 1698. Lògicament podem veure que l'actitud d'uns i altres era totalment interessada. L'opció defensada per la Diputació li permet a ella no perdre el control total de la Conferència, i conservar el seu prestigi en considerar formalment que els altres dos comuns junts són iguals que ella, però no superiors. La opció defensada per la noblesa va encaminada justament en sentit contrari: reforçar el seu prestigi i controlar, juntament amb la Ciutat, les votacions de les reunions.

El Consell de Cent actuà com li demanava la noblesa i va comunicar als diputats els arguments esgrimits. Aquests però es mantingueren en la seva posició, conscients que aquesta vegada la seva participació a les Conferències era imprescindible per solucionar el tema, cosa que no succeïa al desembre de 1702.²¹⁷³ Davant aquesta actitud, la noblesa cedí a les pressions ja que considerava que era part implicada. Això féu que renunciés a fer un nomenament de persones i demanés al Consell de Cent que designés a les persones que per part dels dos comuns anirien a la Conferència: “suplicant a vostra excel·lència sie servit nomenar las personas, dirigir, compondre y terminar lo negoci en la conformitat sie del major gust y agrado de vostra excel·lència, puix lo Bras Militar en las sempre acertadas direcciones de vostra excel·lència te ben assegurat y afiançat sos desempeños”.²¹⁷⁴ La resposta dels consellers, afalagats per aquesta mostra de confiança,

²¹⁷³ Cfr. DDP, N-100, fol. 749/3r.

²¹⁷⁴ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1006r.

fou nomenar a les persones que la noblesa designés per a la Conferència amb la Diputació,²¹⁷⁵ però el Braç declinà l'oferta i deixà que la designació també la fes la Ciutat.²¹⁷⁶ Els consellers acceptaren aleshores la petició “assegurant-los del affecte gran ab que se aplicará la present ciutat en esta incumbència”.²¹⁷⁷ La Ciutat finalment feia el nomenament de persones i el dia 13 s'iniciaven les reunions. Resulta significatiu veure com entre els 6 representants del Consell de Cent n'hi hagué 3 que eren membres prominents de la noblesa, i que de fet l'havien representat a les conferències dels dos comuns que estaven vigents des de desembre de 1702.²¹⁷⁸ No es pot negar que la reunió d'agost de 1703 fos una Conferència de dos comuns, però resulta difícil no veure al darrera una presència oculta de la noblesa. De fet, vist amb perspectiva, la decisió de la noblesa de retirar-se era en el fons l'opció més intel·ligent i que menys afectava els seus interessos. Si hagués acceptat les condicions imposades per la Diputació s'hauria produït un precedent en quant a la consideració inferior dels dos comuns respecte als diputats, ja que tant la noblesa com els consellers haurien donat per bo tenir menys representants. En sortir de la partida i deixar tota la responsabilitat als consellers evitava la possibilitat de que es considerés inferior a la noblesa respecte a la Diputació i aconseguia un precedent nou que beneficiava els interessos de la Ciutat: que les conferències de dos comuns entre el Consell de Cent i la Diputació tinguessin igualtat de representants, cosa que no havia succeït des de novembre de 1675.²¹⁷⁹ Així doncs tot no s'havia perdut i el debat sobre el nombre de representants que havia de tenir cada comú restava encara obert.

Al setembre següent la qüestió es tornava a plantejar novament. En informar el virrei Palma de la presència de l'armada enemiga, la noblesa decidia el dia 6 encarregar el tema la Conferència dels dos comuns de la Ciutat i Braç.²¹⁸⁰ La resposta dels consellers però, contradiu la feta per la noblesa, ja que consideren que el tema no ha de ser tractat per una conferència de dos comuns sinó de tres, i que els seus membres han de tenir facultats limitades. El més sorprenent era que les conferències s'havien de celebrar

²¹⁷⁵ La deliberació és un signe ben clar d'aquesta bona entesa dels dos comuns: “sian nomenadas per part de la present ciutat sis personas, deixant la elecció de ellas al excel·lentíssim i fidelíssim Bras Militar, per tractar i conferir dita dependència ab las sis personas que per lo molt il·lustre i fidelíssim diputats seran anomenades” (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1007v.).

²¹⁷⁶ Cfr. LLDBM, 1B, II, 212, fol. 280 i ss.

²¹⁷⁷ DDP, N-100, fol. 751/1v.

²¹⁷⁸ En concret: Pere Torrelles, Josep Terré i Joan B. Reverter. Significativament, els tres havien participat activament en aquelles conferències. Joan B. Reverter no havia faltat a cap reunió, Terré només a una i Torrelles a dues.

²¹⁷⁹ Efectivament, a partir de 1675, a totes les conferències que havien tingut diputats i consellers, els primers sempre havien disposat de més representants que no pas els segons.

²¹⁸⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1013v.

“havent de se lo número de personas entrevindran en ditas conferencia per part del excel·lentíssim i fidelíssim Bras Militar y Ciutat igual al de dit molt il·lustre i fidelíssim consistori dels senyors diputats”.²¹⁸¹ Lògicament, els diputats s’adheriren al plantejament de la Ciutat, però no així la noblesa, la qual comunicà als consellers com “sempre la ciutat i Bras han tingut més personas nomenadas que no la Deputació”.²¹⁸² Durant els dies següents hi hagué uns intents de posar d’acord els plantejaments oposats.²¹⁸³ La noblesa va jugar fort la seva partida, i féu de la qüestió del nombre de representants el cavall de batalla. Així, el 17 de setembre, tornava a insistir als consellers perquè intercedissin davant els diputats per aconseguir una configuració de la Conferència que seguís la tradició dels últims anys. En l’ambaixada que enviaven, es repetia l’argumentació d’agost però renovada. Es basaven sobretot en dos arguments.

“Primerament, que de ser igual lo número de las personas que han de concórrer en esta conferèncias per part de vostra excel·lència y lo Bras fent un cos ab las que concorreran per part del molt il·lustre i fidelíssim consistori podrian per lo temps esdevenidor seguir-se molts inconvenients y perjudicis que deixan de explicar a lo gran inteligència de vostra excel·lència. Segonament, lo representar a vostra excel·lència que lo fins assí estilat y observat en altres casos es estat excedir lo número de las personas que per part de vostra excel·lència y Bras Militar asistan al número de las que per part del molt il·lustre i fidelíssim consistori concorrian. Fou així en als que se obriren lo any 1697, quan amanaçava lo siti de esta ciutat; en las quals es tingueren a efecte de donar satisfacció al que se havia imprès en deshonra del obrat per vostra excel·lència y los habitants en lo siti. En las que continuaren després de la mort de la real magestat sereníssim senyor Carlos II de gloriosa memòria, y finalment en las que té vostra excel·lència actualment obertas ab lo Bras, a las quals no dexà de concórrer per part del molt il·lustre i

²¹⁸¹ LLDCC, 1B, II, 212, fol. 302v.-303r. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1017v. i DDP, N-100, fol. 765/1r

²¹⁸² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1018v.

²¹⁸³ Entre altres coses, hem pogut constatar una reunió del secretari del Braç amb el de la Diputació per veure com solucionar el problema. Desconeixem el resultat de la reunió, però gairebé segur que no arribaren a cap acord (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1020v.).

fidelíssim consistori dels senyors diputats, per motiu si solament per la desigualtat de poders”.²¹⁸⁴

Podem veure doncs com la noblesa es manté amb la mateixa perspectiva que a l'agost. Quan parla de conferències de tres comuns es remet a les que s'iniciaren al 1697 i en les quals sempre els representants de la Ciutat i Braç havien estat més nombrosos que no pas els diputats. Admetre una igualtat dels membres dels dos comuns junts amb la Diputació, tal com sol·licitaven els consellers, era realment innovar en la tradició. A més, com assenyala el Braç en començar la seva argumentació, si s'admetés aquest canvi “podrian per lo temps esdevenidor seguir-se molts inconvenients y perjudicis”, fent una menció indirecta als aspectes que hem mencionat sobre la qüestió del prestigi i del control de la Conferència. La posició dels nobles era clara i contundent. La Ciutat acceptà la petició i la transmeté als diputats, els quals el 2 d'octubre responien amb una llarga carta on feien un repàs de tota la història precedent de les conferències dels comuns. El document és llarg i de gran interès, per la qual cosa l'hem inclòs a l'annex 5. El seu comentari resulta imprescindible per entendre les causes d'aquest enfrontament, ja que la interpretació que fa la Diputació de les conferències és radicalment oposada a la que fa la noblesa.

Si el Braç demanava que Ciutat i noblesa tinguessin més representants que no pas la Diputació “per haver-se axí estilat en quatre casos que en dita embaxada se expressan”, els diputats responien al Consell de Cent dient que al llarg del temps el que havia succeït era el contrari, és a dir, havia “estat menor lo número de las personas que assistian a ella per part de vostra excel·lència a las que acistian per part del consistori”. Els diputats contraatacaven i “per evitar proximitat en referir-las” recollien altres quatre casos en què això s'havia produït. Concretament: juny de 1678, abril de 1682, octubre de 1690 i maig de 1697. Allò interessant és veure com tots aquests casos eren conferències de dos comuns entre Consell de Cent i Diputació, i que ja hem esmentat en parlar dels precedents de la Conferència. La noblesa i els diputats estaven parlant llenguatges diferents. Per als segons les conferències que s'havien produït a partir de 1697 eren una continuïtat de les anteriors. Per als primers, en canvi es tractava d'una nova realitat. En aquest sentit resulta molt suggestiu veure la lectura divergent que fan els diputats de la

---

²¹⁸⁴ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1021v.-1022r.

conferències de 1697. Des de la perspectiva dels diputats, aquella era una Conferència de dos comuns a la qual consentiren que s'hi afegís el Braç a petició de la Ciutat:

“després de haver-se ja ajuntada algunas vegadas ab lo modo dalt dit, fou servit vostra excel·lència embiar embaxada al consistori insinuant-li en ella lo gust gran tendria de que en dita conferencia assistisen dos personas per part de dit Bras y com la necessitat era tant urgent y prompta que no admetia allanar reparos (com era ben notori), mayorment trobant-se vostra excel·lència tant atribulat y ab tant gran afflicció, annuhí lo consistori en donar gust a vostra excel·lència en dita petició però fou ab la protesta de no poder ser tret en exemplar lo sobredit cas, com consta en los Dietaris de dit any, y no obstant dita precaució, vol donar lo Bras Militar dit exemplar a son favor.”

La Diputació basava aquesta concessió en el fet de “donar gust” a la Ciutat, cosa que ja va dir en el seu moment que no podia ser utilitzada com a precedent. Aquí potser sí que tenien raó. Per la noblesa, en canvi es tractava d'una conferència de tres comuns en tota regla, ja que de fet, havia estat el primer cas d'una tradició que s'establí al llarg dels anys següents, com mostrava la seva deliberació. En aquest sentit, cal recordar com a les conferències de 1698 es produí justament la situació inversa. Inicialment foren una reunió de dos comuns (Braç i ciutat) a la qual s'afegí posteriorment la Diputació a petició dels consellers. Com hem vist, al desembre de 1702 la Diputació no dubtà en recórrer a aquest precedent per defensar el seu posicionament. Ara, en canvi, l'ignorava. Els diputats continuaven la seva argumentació i es preguntaven sobre el perquè de la desigualtat de representants. La raó, consideraven, era evident: “havent premeditat lo consistori qual podia ser la causa, comprèn ser per representar legalment los tres estaments que componen la Cort General, y ab est motiu apar que fent vostra excel·lència un cos ab lo molt il·lustre y fidelíssim Bras Militar no sols deuria esser igual lo número de ditas personas, sinó encara mayor”. Hem arribat al punt clau que ja hem anant insinuant al llarg de les línies precedents. El perquè de la diferenciació en el nombre de representants es basa en què la Diputació, segons els diputats, no és una institució que estigui al mateix nivell que els altres dos comuns, ja que en representar als tres estaments està per sobre d'ells. Això justificaria aquesta desigualtat de membres, ja

que en ser més important ha de tenir més facultats i més representativitat dins la Conferència. Lògicament ni la Ciutat i la noblesa estaven disposats a acceptar aquesta consideració superior dels diputats, més veient la seva actuació en la defensa de les Constitucions.

Després d'aquesta visió de conjunt, la deliberació dels diputats intentava justificar per què a les conferències de 1698, 1700 i 1702 havien admès les reunions amb menys nombre de representants que no pas els altres dos comuns junts. En tots ells això s'explicava, deien, perquè havien estat "demanadas per vostra excel·lència [el Consell de Cent] y que per aquest respecte y atenció vingué bé lo consistori en admetre-las en la conformitat y circumstàncias que vostra excel·lència las demanà". L'argument era molt feble, ja que en aquelles conferències estaven en joc qüestions molt greus que afectaven la defensa de la legalitat. Si ens atenim als seus arguments de la necessitat de gaudir de més representants per ser una institució superior, no pot deixar de sobtar-nos que realment renunciessin a aquest privilegi de tantes conseqüències, tant a nivell de representació com de control de les reunions, només per una qüestió de cortesia. De fet, la interpretació "sui generis" que estaven fent els diputats de la història recent es veu encara amb més claredat quan consideren que les conferències que s'estaven reunint sobre el torp del veguer eren de tres comuns: "la qual conferencia hi assistian personas de dit molt il·lustre y fidelíssim Bras per ser sols tres las que eran de l'excelentíssim y savi Concell de Cent". Els diputats afirmaven justament allò que volia evitar la noblesa quan va renunciar a fer el nomenament de persones per aquelles conferències, és a dir, la creació d'un precedent que justificués una menor presència del Braç dins la Conferència. Però aquí els diputats feien trampa, ja que les conferències sobre el torp eren ben diferents de les de 1697, 1698, 1700 i 1702. En aquests casos s'havia produït un nomenament explícit de representants per part del Braç Militar, cosa que no havia succeït en el cas del torp del veguer, els nomenaments dels qual havien estat del Consell de Cent, la qual cosa la convertia en una Conferència de dos comuns. De fet, el mateix dietari de la Diputació considerava aquesta conferència sota la perspectiva de dos cossos. El 14 de setembre parlava de "una il·lustríssima conferencia de personas elegidas per part de la excel·lentíssima ciutat y per sas il·lustríssimes senyorias",²¹⁸⁵ i el 17 d'octubre es feia menció de les "personas anomenadas per sas senyorias il·lustres per la il·lustríssima conferencia convocada junt ab la excel·lentíssima ciutat".²¹⁸⁶ Podem veure

---

²¹⁸⁵ DDP, N-100, fol. 752r.

²¹⁸⁶ DDP, N-100, fol. 785v.

com en cap moment es fa esment de la noblesa, ni que aquesta formi un sol cos amb la Ciutat, cosa que sí havia succeït amb les conferències dels anys anteriors.

El més sorprenent de la representació dels diputats, però, és veure com, al final de la seva argumentació, la conclusió era que “ab tot desitjant donar gust a vostra excel·lència en quant li sia permès, y en consideració de recórrer en assumpto en què tant se vincula lo mayor real servey del rey, (...), condescendeix lo consistori en acceptar dita conferència ab menos número de personas”. La Diputació acceptava reunir la Conferència segons el model reclamat per la noblesa. Així doncs, el Braç s’havia imposat i la suma dels representants dels dos comuns junts era superior al dels diputats. La configuració final de la Conferència mantenia un doble joc d’interessos que possibilitava un cert pacte entre els dos oponents. D’una banda es continuava concebant la Conferència com la reunió de dos cossos diferents, Ciutat i noblesa amb els diputats; de l’altra, es reconeixia la superioritat numèrica del primer cos respecte l’altre (el dels diputats). Amb l’acord es tancava de manera gairebé definitiva la situació de les conferències, i aquest model de consens fou el que estigué vigent durant els anys següents. Així, per exemple, trobem com la mateixa Conferència el 24 de novembre de 1703 es dirigia a la noblesa i li parlava de “las personas de la Conferència que vostra senyoria il·lustríssima fent un cos ab la excel·lentíssima ciutat de Barcelona té ubertas ab lo il·lustre i fidelíssim consistori dels Diputats”.²¹⁸⁷ El 24 de desembre del mateix any els consellers encarregaven la redacció de la carta al rei sobre la retirada de les tropes “a la Conferència que la present ciutat (fent un cos ab ella lo excel·lentíssim i fidelíssim Bras Militar) te pendent y uberta ba lo molt il·lustre i fidelíssim consistori del senyors deputats”.²¹⁸⁸ La Diputació, per la seva banda, el 26 de juny de 1704, es referia a la “excel·lentíssima Conferència que de present està oberta y pendent entre la excel·lentíssima ciutat de Barcelona y il·lustre i fidelíssim Bras Militar fent un cos y lo comú de la Deputació”.²¹⁸⁹ A tot això cal afegir que les reunions van continuar tenint lloc alternadament a la casa de la Diputació i el Consell de Cent, i que les noves conferències que s’obriren es mantingué la superioritat numèrica dels membres dels dos comuns sobre els diputats.

Tot i així, cal reconèixer que a les conferències de 1705 aquesta configuració no estigué tan clara, ja que allà no hem trobat cap referència a “fer un sol cos”. Per contra

---

²¹⁸⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1043r.

²¹⁸⁸ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 28v.

²¹⁸⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 119r.

hem pogut constatar que la Ciutat nomenava persones per conferenciar “ab las anomenadas per los il·lustríssims i fidelíssims senyors diputats y excel·lentíssim i fidelíssim Bras Militar”, la qual cosa fa pensar que la imatge d’un cos unit dels dos comuns potser no era tan forta com abans.²¹⁹⁰ El cas és que la configuració definitiva de les conferències pel que fa al nombre de representants s’aconseguí només amb la constitució XVIII de les corts de Carles III, l’arxiduc. El text, que serà analitzat amb detall més endavant, finalitzava puntualitzant que les reunions podien tenir lloc lliurement, sempre que volguessin però “fent cada un de dits tres Comuns un cos per si, ab igual numero de personas per cada un d’aquells”.²¹⁹¹ Al final la noblesa havia guanyat la partida, ja que es fixaven totes les condicions que havia demanat: igualtat de representants per part de cada comú (la qual cosa implica un reconeixement extern de la igualtat en prestigi de les tres institucions) i l’afirmació de la existència de tres cossos separats. La gran perdedora semblava ser la Diputació, que veia minvat considerablement el seu prestigi, en haver-lo de compartir amb els altres dos comuns. A partir d’aquest moment “el fet de la Conferència” deixar de ser discutit, totes les reunions que se celebraren des de 1706 en endavant estigueren marcades per la igualtat de representants entre els comú. A tot això, s’afegí un altre element prou interessant: les reunions començaren a tenir lloc a la casa del Braç Militar. Era una conseqüència lògica d’aquest canvi.

Arribats aquí, potser podem fer una ullada com es va configurar “numèricament” les reunions dels Tres Comuns. El següent quadre recull aquesta informació.

Quadre 21

La composició numèrica de la Conferència

Data	Tema	Consell de Cent	Braç Militar	Diputació	Total membres
13.10.1698	Defensa de l’honor dels catalans al setge de 1697	4	4	6	14
07.11.1700	Governació interina del cardenal Portocarrero	6	6	9	21

²¹⁹⁰ LLDCC, 1B, II, 214, fol. 322r. El tema l’hem de treballar més a fons, ja que formalment sí que els dos comuns tenien més representants que no pas la Diputació (4 els primers i 3 la segona). Això potser requereix una explicació. Amb l’acord d’octubre 1703 s’arribava a una altra ficció “legal”, tot i que de menor importància. D’una banda es continuava afirmant l’existència formal de dos cossos: Ciutat i Braç d’una banda, i Diputació per l’altra. Però aquests cossos no s’entenien com a iguals, ja que el primer era numèricament més nombrós que el segon. Aquesta proporció numèrica es mantingué a l’octubre de 1705, però amb el matís que ja no trobem cap referència a l’existència de dos cossos, sinó que s’insinua l’existència de tres cossos, tal com fixà la constitució XVIII.

²¹⁹¹ *Constitucions i Actes de Cort...*, p. 18.

06.01.1701	Jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	8	8		16
14.05.1702	Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	3	3		6
03/12/1702	Tribunal de Contrafaccions i de Greuges	2	2		4
11.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	3	3	3	9
17.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	6	6		12
13.08.1703	El torp al veguer	6		6	12
14.11.1703	Sobre la armada enemiga	6	6	9	21
13.06.1704	Organització de la coronela i les esquadres	4*	4		8*
01.07.1704	Empresonaments, Honorat Pallejà i altres	6	6		12
13.11.1704	Obrir el Tribunal de Contrafaccions	6	6	9	21
23.10.1705	Peticions de Carles III després del setge de 1705	2	2	3	7
04.04.1706	Setge de Barcelona	4	4	4	12
18.09.1706	Capítol 105 de les passades Corts	2*		2	4*
09.10.1706	Port franc de Barcelona	3		3	6
15.10.1706	Creació d'un cos de milícies de la Corona d'Aragó	3	3	3	9
02.02.1707	Perills d'una invasió	3	3	3	9
09.05.1707	El protocol a seguir en els oficis eclesiàstics	3	3	3	9
26.05.1707	Situació militar del Principat	6	6	6	18
28.07.1707	Remarca dels rals de vuit	3	3	3	9
23.03.1708	Manera d'asseure's a les funcions eclesiàstiques	2*	3*	3	9*
10.05.1708	Entrada de tropes enemigues	6	6	6	18
14.06.1710	Situació militar de la frontera	3	3	3	9
28.07.1710	Port franc de Barcelona	3		3	6
01.08.1710	Jurament de la reina	3		3	6
03.12.1710	Entrada de tropes enemigues per Girona	3	3	3	9
23.06.1711	Publicació <i>Epítome</i>	6	6	6	18
01.09.1711	Marxa del rei i la venda dels drets reials	6	6	6	18
19.04.1712	Santa Eulàlia	3	3*	3	9*
05.09.1712	Retirada de les tropes angleses	6	6	6	18
13.01.1713	Taula i banc	3		3	6
02.02.1714	La divuitena i la Diputació	4	4		8

*Xifres no segures però probables. Les fonts no ens informen exactament de quants van assistir.

Nota. No hem inclòs la Conferència d'octubre de 1713, ja que les dades que tenim són contradictòries.

Font: LLDBM, LLDC, LLDDP, DDP, MNA.

El quadre mostra perfectament diversos elements. D'una banda que a totes les reunions de tres comuns anteriors a 1706 la noblesa i la Ciutat sempre disposaren d'un nombre major de representants que no pas la Diputació. D'altra banda, també s'observa com a partir de 1706 totes les reunions dels comuns es produïren amb igualtat de representants per part de cada un, la qual cosa demostra com la legalitat fixada a les Corts es va complir. Resulta interessant observar que les reunions de dos comuns sempre

van ser amb el mateix nombre de representants, la qual cosa és també aplicable a les conferències entre la Diputació i el Consell de Cent posteriors a 1706. Això era una novetat respecte a les reunions que aquests havien tingut durant la segona meitat del segle XVII. En aquest sentit, es va reforçar el prestigi de la Ciutat. Però a banda d'aquests elements, també podem veure que el nombre de persones que podia estar composta una Conferència era molt variable. Si fixem la nostra atenció només en les reunions dels tres comuns, podem veure que en xifres absolutes, la configuració més habitual eren les reunions de 9 persones (3 per cada comú), un format que és el més habitual a partir de 1706 (57%) dels casos, seguit de les que tenien 18 membres (6 per cada comú que són el 36%). Abans de 1706 la xifra més habitual però foren les reunions de 21 persones. Fora d'aquests casos trobem només exemples aïllats d'una reunió de 14, una altra de 7 i una altra 12. Pel que fa les conferències de dos comuns, la tendència abans de 1706 era que fossin reunions de 12 persones, tot i els casos són molt variats. Posteriorment a les Corts de Carles III, gairebé la totalitat de les reunions foren de 3 persones per comú. Per tant, podem concloure que les reunions anteriors a l'arribada de Carles III eren en general molt més nombroses que no pas les posteriors. A partir de 1706 l'habitual fou que cada comú nomenés 3 representants, xifra que normalment era augmentada a sis persones per institució en casos especialment greus.

No voldríem acabar sense fer un breu comentari sobre com la qüestió numèrica de representants estava estretament vinculada amb altres vessants de la Conferència que ja hem vist. El més visible de tots ells era la qüestió del protocol. Recordem que quan hem exposat com estaven asseguts els comuns (el lloc, la taula, la processió d'entrada etc.), tot això s'explicava precisament per aquesta concepció de les reunions en dos cossos. No és casualitat que el Dietari de la Diputació anoti amb exactitud i minuciositat aquests detalls, ja que eren fonamentals per poder justificar després un posicionament determinat, a banda de tenir profundes connotacions lligades al prestigi i la preeminència. És rellevant que els exemples més documentats fan referència exactament als episodis d'octubre de 1698, agost i novembre de 1703, moments claus en la configuració d'un determinat tipus de reunió. D'altra banda, podem veure que l'estructura final de la Conferència beneficia els interessos defensats pel Braç Militar, la qual cosa ajuda a entendre encara millor perquè aquesta institució va ser la principal impulsora de la Conferència. En el mateix sentit, es palesa la derrota de les pretensions dels diputats i, per tant, són més comprensibles les dificultats inicials que posaren al seu correcte funcionament. Però sobretot, cal destacar que el fet que el nombre de

representants de la Conferència no fos fix era un signe més del seu caràcter dinàmic, evolutiu i adaptable a les circumstàncies canviants. En casos de necessitat podia augmentar el nombre de representants, a fi que els consells emesos fossin fruit de la reflexió d'una àmplia base social. En casos d'urgència, podia estar formada per un nombre més reduït de persones, per facilitar la gestió ràpida i eficaç dels afers plantejats. La indefinició numèrica resulta ser no tant un defecte com una virtut, un signe de la seva adaptabilitat.

7.6. Les facultats exercides

Començàvem l'apartat anterior recordant com la noblesa considerava al maig de 1713 que “la experiència ha ensenyat que (...) per medi de la excel·lentíssima conferència, se ha lograt ab lo consell de ella, lo acert en las resolucions y la brevedat en la expedició del que se ha ofert executar”.²¹⁹² Vuit anys abans, al febrer de 1705, Emmanuel Mas mostrava com la supressió de les conferències “causà universal sentiment en tots los ciutadans per reconèixer que se avian experimentat ser de gran utilitat tant per lo servey de sa magestat, ja per lo obrar de conformitat los comuns tant en lo de aquell com en lo tocant a la major observança dels privilegis”.²¹⁹³ Fins ara hem procurat exposar com funcionava la Conferència i quines facultats tenia atorgades per actuar dins el món institucional català. El nostre objectiu en aquest apartat és plasmar les capacitats que tenia i veure què és el que realment varen fer els representants del comuns durant aquests anys: quantes reunions hi hagué i de què tractaren, quants consells i documents generaren, quants d'ells es modificaren o rebutjaren, quina evolució es pot observar en l'actuació de la Conferència al llarg de temps, etc. Pensem que en parlar sobre la història de la Conferència ja ha quedat prou clar que fou una institució decisiva durant aquells anys, sense la qual resulta difícil poder donar una explicació coherent del que succeí a Catalunya en l'àmbit polític.

A l'hora de “quantificar” l'actuació de la Conferència ho farem a través de tot un seguit de quadres i gràfics comentats, que expressen millor que les paraules què va fer i

---

²¹⁹² LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

²¹⁹³ Mas, E., *Diari...*, p. 518.

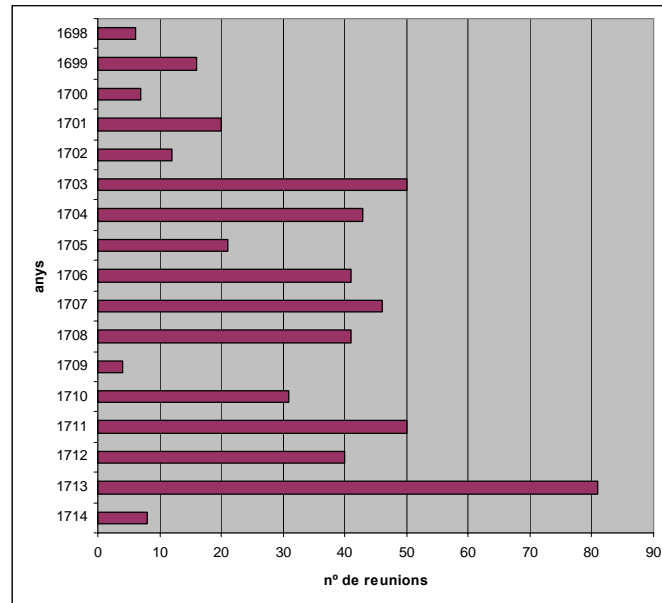
de què es va tractar a les seves reunions. Tots els quadres i gràfics han estat confeccionats a partir de les dades que ens proporcionen la documentació oficial (llibres de deliberacions i dietaris de cada institució), i per tant no posarem la font de cada un d'ells. Per l'elaboració dels quadres hem combinat de maneres molt diferents una gran quantitat de dades. Tot i els nostres esforços, no descartem que hi pugui haver algun petit error en la quantificació. D'altra banda, resulta necessari recordar que sempre estem parlant de xifres mínimes ja que la documentació que ens ha arribat sobre la Conferència és parcial: de segur que hi hagué, per exemple, més documents, més reunions i més modificacions, però nosaltres només podem treure conclusions vàlides a partir de les dades objectives que tenim. A la vegada, hi ha qüestions que estan sotmeses a un cert marge d'interpretació, com ara la consideració d'un tema com de caràcter "constitucional" o "militar" (ja que alguns casos, com el de la coronela, es situen en la frontera entre ambdues categories) o definir de qui pròpiament és competència el conflicte pel torp al veguer, ja que si bé va ser un tema dels drets de la Diputació, també va afectar directament al Braç, en la mesura que atemptava contra un militar. A la vegada, pensem que s'han de valorar les dades que aportem més pel seu significat que no pas per la xifra exacta. Per exemple, és relativament important saber si la Conferència va generar un total de 220 o 228 consells. Allò rellevant és constatar que van ser molts, que sumats als documents són gairebé 390, el que dóna una mitja anual de 24 documents/consells l'any (i 2 mensuals). Aquesta última dada és la que realment compta, perquè mostra que la seva activitat va ser molt intensa.²¹⁹⁴

Un primer aspecte a valorar pensem que ha de ser la seva activitat. Ja hem dit que tenim constatades un total de 517 reunions de la Conferència durant els anys 1698-1714. Però com es distribueixen aquestes en el temps? El següent quadre pretén il·lustrar-ho.

---

²¹⁹⁴ A l'hora de fer les mitjanes d'any global hem considerat sempre que el període abraça 15 anys (des de setembre de 1698 fins al juny de 1713).

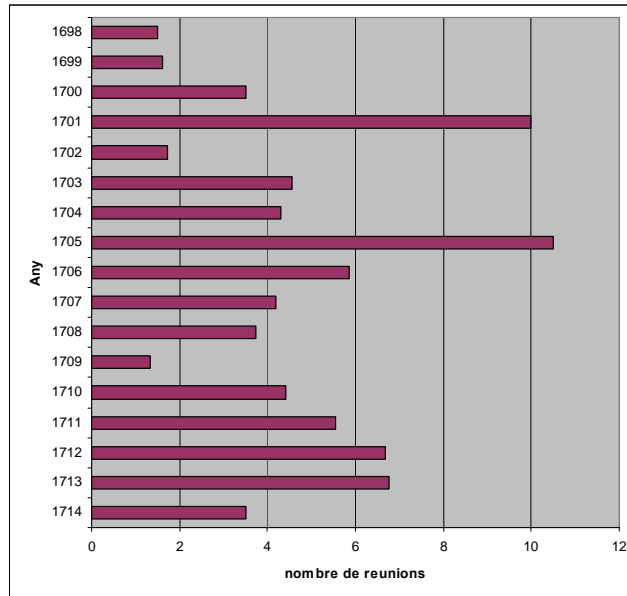
Gràfic 6**El nombre de reunions de la Conferència per any**

A grans trets podem observar com hi ha una progressiva evolució de la Conferència de menys a més reunions, cosa que indica que la institució es va assentar dins el context institucional català a mesura que passava el temps. En aquest sentit és significatiu que l'any amb més reunions sigui precisament el 1713, quan el futur de Catalunya estava en joc i moment en què la Conferència va tenir un paper molt rellevant. Però significativament el segon any amb més activitat constatada va ser 1703, sota el govern del virrei Palma. Podem observar també que hi ha tres períodes de gran activitat: 1703-1704, 1706-1708 i 1711-1713, els quals tenen una mitjana superior a 40 reunions anuals. Els tres responen a tres moments d'una intensa activitat política, ja que 1703-1704 foren anys d'un enfrontament creixent entre els comuns i Felip V; 1706-1708 són els anys en què hi hagué una certa estabilitat dins el govern de Carles III, l'arxiduc (especialment els dos primers) i 1711-1713 fou quan la situació internacional precipità els esdeveniments que menaren cap al final de la guerra. Si generalitzem per a tot el període veiem que per als anys 1698-1714 hi hagué una mitjana de 32 reunions anuals (2,7 mensuals), la qual cosa parla també a favor d'aquesta intensa activitat. Però aquesta xifra és enganyosa, ja que sabem que les conferències no estigueren contínuament obertes i que durant llargs períodes de temps no tenim constatada cap Conferència en actiu. Per aquesta raó, la dada que pot resultar més interessant és veure la intensitat de

les reunions de la Conferència mentre aquesta restava oberta, cosa que succeïa fins a la finalització de l'assumpte. En el següent gràfic hem recollit aquesta informació.²¹⁹⁵

Gràfic 7

Mitjana mensual de les reunions de la Conferència²¹⁹⁶

Podem veure com la imatge que tenim ara és sensiblement diferent a l'anterior gràfic. Aparentment l'any 1713 no destaca tant com abans, però això és un miratge. Si agaféssim només les conferències que es reuniren entre gener i juny, la mitjana seria de 11,5 reunions mensuals, el que suposa que va ser l'any que no només hi hagué més reunions sinó també amb més intensitat. Cal pensar que parlar de les gairebé 12 reunions mensuals que hi hagué equival a 3 de setmanals, una activitat intensa. Però ara observem que hi ha dos anys que destaquen per tenir una mitjana superior a les 9 reunions mensuals: 1701 i 1705. Això és explicable perquè ambdós responen a dues conjuntures molt precises que es desenvoluparen en un temps relativament curt i exigiren una gran dedicació per part dels comuns. El primer va ser per l'afer de la vicerègia i l'oposició al

²¹⁹⁵ Per fer les mitjanes ens hem basat en els mesos d'activitat. Així, per posar un exemple, 1703 la mitjana està feta en base sobre onze mesos d'activitat, 1704 sobre deu mesos i 1713 sobre dotze. Cal reconèixer que això tampoc acaba de ser absolutament exacte, ja que per al 1703, per exemple, obviem que al mes d'octubre només hi va haver una reunió, la qual cosa rebaixa notablement la xifra total.

²¹⁹⁶ A l'hora de fer aquest gràfic hem exclòs la reunió de febrer de 1700, perquè correspon a un àmbit diferent, i desdibuixaria la intensitat de les reunions dels comuns durant els mesos de novembre-desembre. La mateixa raó explica que també haguem exclòs les de Santa Eulàlia de 1712, ja que influïrien negativament en la percepció de les produïdes al setembre-desembre de 1712. Pel que fa a 1714, hem obviat la d'abril, ja que com hem dit, a partir de març la documentació és molt escassa i no podem saber quantes reunions hi va haver. Incloure la data d'abril modificaria la percepció d'una manera poc ajustada a la realitat.

nomenament del virrei Palma. El segon fou per donar resposta a les demandes que féu Carles III en arribar a terres catalanes. A banda d'això es continua observant un nucli fort d'activitat durant els mateixos anys que comentàvem abans: 1703-1704; 1706-1708 i 1711-1713, amb una mitjana superior a les 4 reunions mensuals. De fet només va ser durant els anys 1698-1699, 1702 i 1709 quan trobem mitjanes inferiors a 2 dues reunions mensuals. Per al cas de les conferències sobre l'honor dels catalans això s'explica per una intencionalitat clara de reunir-se quinzenalment, tot i que després no s'aconseguí. La baixa xifra de 1702 és explicable per les poques dades que ens han arribat i per la diversitat de temes que tractà. Pensem que tenim 1 reunió al maig, 4 al juliol i 7 al desembre. Pel que fa a 1709, ja vàrem comentar en el seu moment les problemàtiques que presentava aquell any.

Per acabar amb la quantificació de les conferències podem fer una ullada al nombre de reunions de dos o tres comuns que es produïren. Com hem dit en la introducció, al llarg de totes aquestes planes sempre hem parlat de la Conferència dels Tres Comuns o de la Conferència dels Comuns, conscients que no sempre foren tres. Ara bé, a partir de les dades que tenim, quines conclusions podem treure sobre això? Vegem-ho en el següent quadre:

Quadre 22

Tipus de conferències

Tipus	Nombre reunions	%
3 comuns	413	79,88
cc/bm	70	13,54
cc/dp	32	6,19
bm/dp	2	0,39

Gairebé totes les conferències que es reuniren van ser de tres comuns (prop del 80%) i les que van aplegar dos comuns es concentren en un moments molt definits i per a temes molt concrets. Així, les conferències entre el Consell de Cent i el Braç Militar es produïren sobretot els anys 1701-1703, i no oblidem que el plantejament inicial era que fossin de tres comuns, però les condicions imposades impossibilitaren l'adhesió de la Diputació. El mateix podríem dir per a les reunions de l'estiu de 1704, en negar-se els diputats a donar suport a les pretensions de la noblesa i els consellers. Només la de 1714 fou netament de dos comuns sense cap pretensió que hi participés la Diputació. Pel que

fa a les reunions entre la Ciutat i els diputats aquestes van ser per aspectes ben definits: el torp (al que es volia incloure inicialment el Braç), l'article 105, el port franc de Barcelona i el jurament de la reina al 1710. Els dos casos de les conferències entre la Diputació i el Braç es produïren al setembre de 1707 i cal destacar que també foren inicialment reunions de 3 comuns, però el Consell de Cent trencà la unitat.

Un altre element interessant a valorar és quines coses concretes van debatre els representants i quines competències tenien. El següent quadre recull tots els temes que van ser objecte de treball a les reunions així com aquells que també es van proposar, tot i que no s'arribessin a tractar (aquests últims estan assenyalats amb un asterisc).²¹⁹⁷

Quadre 23

Els temes que tractà la Conferència

	Any	Tema		Any	Tema
1	1698	Honor dels catalans durant el setge de 1697	43	1706	Article 105 de les Corts
2	1699	Allotjament de les tropes*	44	1706	Exèrcit unit del regnes de la Corona d'Aragó
3	1700	Nova planta de govern	45	1706	Port franc de Barcelona
4	1700	Vicerègia	46	1707	Defensa del Principat
5	1700	Cerimònies festives pel nou rei	47	1707	Protocol pels privilegis del títol de Grande
6	1700	Jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	48	1707	Defensa de la frontera
7	1701	Acceptació del virrei Palma	49	1707	Plaça vacant al Regne de Mallorca*
8	1702	Tribunal de Greuges	50	1707	Remarca dels rals de vuit
9	1702	Donatiu de Corts*	51	1707	Jurisdicció de la coronela i patents concedides
10	1702	Pau Font*	52	1707	Abusos del govern i altres greuges comesos
11	1702	Nova planta de govern	53	1708	Fàbrica de 200.000 marcs*
12	1702	Expulsió d'Arnald Jäger	54	1708	Com asseure's a les funcions eclesiàstiques
13	1702	Jurament de Palma	55	1708	Situació militar i setge de Tortosa
14	1703	Tribunal de Greuges	56	1708	Abusos de les tropes
15	1703	Sou dels notaris i escrivans de manament	57	1709	Fàbrica de 100.000 marcs*
16	1703	Càtedres de la universitat literària	58	1709	Mercaders de la Llotja*
17	1703	Obertura de cartes	59	1709	Maniobres de l'enemic a terres del sud
18	1703	Frau del diputat eclesiàstic	60	1710	Port franc de Barcelona
19	1703	Torp al veguer	61	1710	Situació militar
20	1703	Armada enemiga	62	1710	Obertura del Tribunal de Contrafacions
21	1703	Modificació del testament de Carles II	63	1710	Jurament de la Reina
22	1703	Privilegi de ciutat a Mataró*	64	1710	Setge de Girona
23	1703	Demanda del rei per treure un terç de Catalunya	65	1711	Abusos de les tropes i maniobres de l'enemic
24	1704	Setge de Barcelona	66	1711	Perill de Calaf i Manresa
25	1704	Les guàrdies de la coronela	67	1711	<i>Epítome</i>
26	1704	Empresonaments de Velasco	68	1711	Venda de drets de la Batllia General
27	1704	Desinsaculació de Honorat Pallejà	69	1712	Santa Eulàlia
28	1704	Les esquadres nocturnes de la ciutat	70	1712	Escriure cartes a Montnegre

²¹⁹⁷ La qüestió dels temes es podria definir encara més i diferenciar, per exemple, les cartes o decrets que enviava el rei, les diferents resolucions de la Reial Audiència o les notícies que arribaven contínuament per part de cada ciutat assetjada. Nosaltres ens hem referit a ells a partir d'una generalització basada sobretot en la concessió de poders que els comuns atribuïen als seus representants en iniciar-se la Conferència. Respecte a l'any 1714, només hem considerat el tema de la coordinació entre la divuitena i la Diputació, ja que els altres temes que es tractaren ja s'havien iniciat entre l'octubre i el desembre de 1713. Incloure'ls a 1714 hagués estat duplicar la informació.

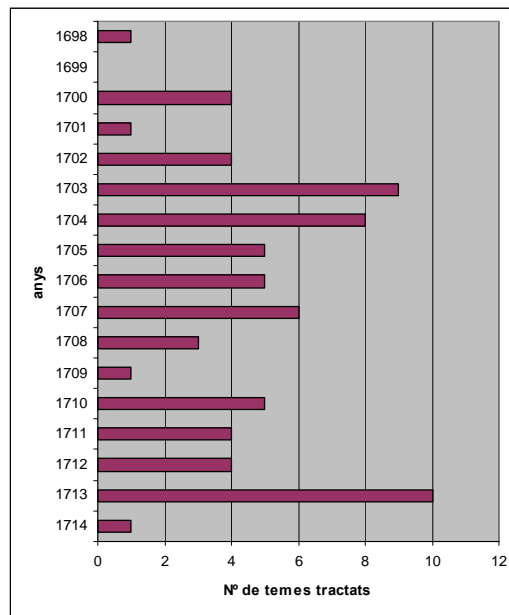
29	1704	Contrafaccions pendents	71	1712	Retirada de les tropes angleses
30	1704	Galeres de Gènova	72	1712	Abusos de les tropes
31	1704	Reobertura del Tribunal de Contrafaccions	73	1713	Taula i banc de la ciutat
32	1705	Carta 11 punts del rei	74	1713	Les Constitucions als tractats internacionals
33	1705	Consell Reial	75	1713	Armistici
34	1705	Jurament del rei.	76	1713	Convocatòria de la Junta General de Braços
35	1705	Preparació de les Corts*	77	1713	Empresonament de mariners
36	1705	Préstec a Carles III	78	1713	Administració de la justícia
37	1705	Formació d'un regiment	79	1713	Abastiment de la cavalleria
38	1705	Ordre públic*	80	1713	Situació econòmica
39	1705	Desinsaculacions de Carles III*	81	1713	Forma de govern
40	1706	Setge de Barcelona	82	1713	Defensa de la ciutat
41	1706	Protocol a la processó d'acció de gràcies	83	1714	Coordinació divuitena i Diputació
42	1706	Honor dels catalans per injúries a Roma*			

Podem veure com durant els anys 1698-1714 la Conferència va tractar un total de 83 temes diferents, la qual cosa suposa una mitjana de cinc temes l'any²¹⁹⁸ i que no va passar cap anys sense que un comú plantegés la possibilitat de reunir la Conferència per un tema concret. Això és interessant de veure al 1699, quan la primerenca experiència de les conferències sobre l'honor dels catalans, va animar a la noblesa a demanar a la Diputació de fer noves reunions per parlar sobre els allotjaments de les tropes, un tema sobre el qual el mateix Braç portava temps insistint al rei per defensar els seus privilegis.²¹⁹⁹ Però més interessant resulta l'any 1705, ja que durant 8 mesos les conferències van estar prohibides, però això no impedí que una vegada “legalitzades” desenvolupessin en un mes i mig una intensa activitat. En aquest període de temps tan curt es van tractar més temes diferents que durant els anys 1698-1701. D'altra banda també podem adonar-nos com a la Conferència se li van encomanar qüestions de gran incidència per a Catalunya, com els donatius, la remarca i fàbrica de diners, la defensa dels interessos dels catalans als tractats internacionals, l'armistici i la Junta General de Braços, i temes derivats de la defensa de la ciutat al 1713-1714. Aquest quadre s'hauria de completar amb el gràfic 8, que recull la distribució numèrica dels temes segons els anys, exclosos els temes que es proposaren però que no s'arribaren a tractar.

²¹⁹⁸ Pròpiament són 5,1. Si descomptem els 12 casos dels temes que no es van convocar, la mitjana és de 4,2 temes/l'any.

²¹⁹⁹ El Llibre de deliberacions del Braç permet resseguir perfectament la història d'aquest conflicte, que finalitzà el 19 d'octubre de 1699, amb un carta del rei on acceptava les seves demandes sobre el privilegi de no allotjar soldats en cases dels masovers de les terres dels nobles. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 46r.

Gràfic 8
Nombre de temes tractats per any

El gràfic mostra el grau d'assentament de la Conferència com un recurs utilitzat pels comuns a l'hora de solucionar els conflictes que sorgien. En aquest sentit, s'observa amb claredat un procés evolutiu en la mesura que progressivament se li van encarregar més qüestions. Així, si els primers anys se li varen encomanar com a molt un tema l'any (fora de la notable excepció de la conjuntura derivada del canvi de dinastia), després aquesta xifra comença a augmentar fins arribar al seu màxim duran el virregnat de Palma l'any 1703, tot i que cal destacar també els incidents produïts amb Velasco. Es percep amb claredat com els anys centrals de la dècada (1702-1707) foren els de més activitat, fet derivat de la normalització de la vida política una vegada finalitzades les Corts de Felip V i abans que els fets militars adquirissin un relleu preponderant després de la derrota d'Almansa. En aquests interval de temps la mitjana de temes tractats per la Conferència fou de 6 qüestions l'any. A partir d'Almansa s'observa una reducció considerable de l'activitat per l'estabilització de la frontera militar, que només començarà a augmentar fruit dels abusos cada vegada més freqüents de les tropes i per les conseqüències polítiques que tingué la mort de Josep I el 1711 (amb la marxa del rei i l'inici de les negociacions de pau).

Tradicionalment s'ha recordat la nefasta labor de govern duta a terme pel virrei Velasco, a la qual s'ha al·ludit per justificar el perquè del decantament dels catalans a

favor de l'arxiduc. En aquest sentit, el gràfic mostra com va ser amb el seu antecessor, el virrei Palma, quan la Conferència va tractar més temes diferents, la qual cosa ens ha de portar a centrar l'atenció en els anys del seu govern com un element gens menyspreable per entendre el descontentament. No en va, 1703 fou l'any de l'afer Jäger, quan els comuns intentaren denunciar al mateix virrei al Tribunal de Contrafaccions només per complir les ordres reials sobre l'expulsió de l'holandès, cosa que no feren amb Velasco. El 1703 fou l'any de les càtedres de la universitat, del conflicte per l'estafeta del correu, de la modificació del testament de Carles II..., qüestions totes elles d'una gravetat indubtable, del mateix nivell o equivalents a les produïdes amb Velasco (empresonaments, Pallejà, contrafaccions). Un altre moment interessant és l'any d'Almansa, com algun autor l'ha anomenat. Però no només va ser "d'Almansa", sinó també de la remarca dels rals de vuit (la qual amenaçava els interessos mercantils), de la coronela i sobretot del cansament de les institucions pel seguit d'abusos i continuades transgressions de la legalitat comeses per les autoritats austríaques. Recordem com a la representació que feren al desembre de 1707 protestaven entre altres coses per les persecucions a *linajes que siempre han sido buenos vasallos de vuestra magestad*.²²⁰⁰ Per últim, el quadre mostra com l'any en què s'encarregaren a la Conferència més temes diferents, 10 qüestions, fou precisament el 1713. Això no ens ha d'estranyar. El 1713 possiblement sigui un dels anys més decisius per a la Història de Catalunya, en el qual es va decidir el seu futur i s'organitzà la defensa de la ciutat per a l'atac final.

Hem assenyalat que quan Emmanuel Mas defensava l'existència de les Conferències ho feia perquè considerava que eren útils per al servei del rei i per "a la major observança dels privilegis".²²⁰¹ La defensa de les Constitucions era una de les motivacions fonamentals de la Conferència, i per aquesta raó, en una data com era el 9 de març de 1713, els diputats encarregaven a la Conferència la resposta al papers enviats per Montnegre perquè diguessin el que podien fer per lo "major servey de ambas magestats, benefici publich y consuelo del Principat".²²⁰² Aquesta era una raó tan important que no per casualitat la constitució XVIII de les Corts de Carles III, l'arxiduc, legalitzava les conferències ja que per elles els comuns aconseguien "la conservació de llurs prerrogativas, Generals Constitucions, Capítols, Actes de Cort, usos y costums del

²²⁰⁰ DDP, N-106, fol. 99r. i ss.

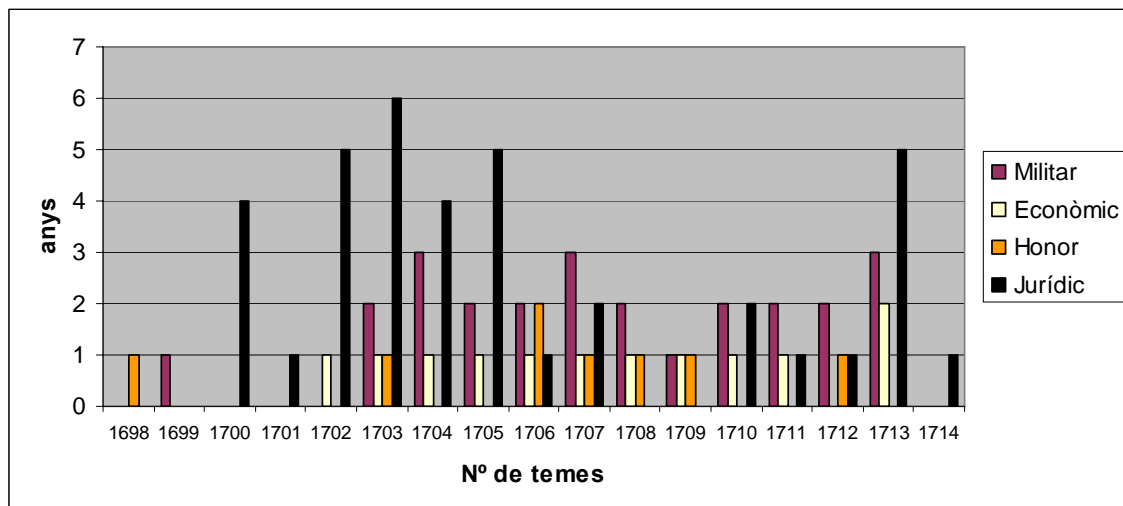
²²⁰¹ Mas, E., *Diari...*, p. 518.

²²⁰² LLDDP, N-273, fol. 186v.

present Principat y dels Privilegis dels Comuns i particulars”.²²⁰³ Però sovint teoria i pràctica no van necessàriament agafades de la mà. A l’hora d’establir un barem sobre els temes discutits a les reunions dels comuns proposem quatre tipologies diferents: qüestions militars, qüestions econòmiques, qüestions sobre l’honor i qüestions jurídiques. Les entenem en un sentit general, i som conscients que no sempre resulta fàcil adscriure tots aquests temes dins d’aquestes quatre categories que poden ser excessivament tancades. A l’annex 7 de l’apèndix es pot consultar l’adscripció que hem fet.²²⁰⁴ Aquí sí que incloem els temes que no s’arribaren a tractar, perquè el que ens interessa sobretot és destacar allò susceptible de ser tractat pels comuns. El resultat d’aquesta divisió és que en total la Conferència va tractar 8 temes sobre l’honor, 12 econòmics, 25 de miliars i 38 de jurídics. És a dir, gairebé la meitat de tots els temes (46%) van fer referència a qüestions explícitament legals, amb una relació directa i exclusiva amb la conservació de les Constitucions, tal com apuntàvem abans. Les qüestions militars, que poden semblar tan importants durant el regnat de Carles III, l’arxiduc, signifiquen només el 30% del total, les econòmiques un 14% i les honorífiques un 10%.²²⁰⁵ Aquestes dades poden ser analitzades també a partir de la seva distribució temporal. El següent gràfic recull aquesta perspectiva.

Gràfic 9

Les tipologies temàtiques de la Conferència

²²⁰³ *Constituciones y Actes de Cort...*, capítol XVII.

²²⁰⁴ Per exemple, la qüestió del torp al veguer l’hem considerat un tema legal, ja que fa referència als drets de la noblesa i els seus privilegis. El tema de Santa Eulàlia, pròpiament un afer religiós l’hem posat dins de l’honor, perquè no deixa de ser un signe visible de la primàcia de Barcelona i de l’honor dels catalans i sa patrona.

²²⁰⁵ De fet, si exclouem els temes que no s’arribaren a tractar la proporció es manté gairebé igual i s’aguditza lleugerament el pes dels temes legals i militars: 5 sobre honor (8%), 8 econòmics (13%), 21 militars (33%) i 30 legals (47%).

Entre els molts elements que il·lustra el gràfic destaca que la conflictivitat política dels anys de la Guerra de Successió a Catalunya va estar concentrada sobretot en el període 1700-1705, precisament els anys del primer govern del Felip V. Fixem-nos en les qüestions d'afers estrictament jurídics. Si exclouem el cas de 1713 que s'explica per unes particularitats concretes, els anys amb més problemes sobre aquest camp van ser 1703, 1702, 1705, 1704 i 1700, per aquest ordre de rellevància. El cas de 1705, quan Catalunya ja està sota l'autoritat de Carles III, s'explica perquè el monarca va consultar les grans decisions d'Estat als comuns. La situació jurídica canvia radicalment i comença a disminuir a partir de 1706, quan el nou governant austríac comença a exercir les seves tasques de govern. Aquesta baixada culmina durant els anys 1708 i 1709, moments d'estabilització del front militar en què no hi hagué cap incident "constitucional" de rellevància. A partir de 1710 quan els temes legals comencen novament a tenir un cert relleu, degut a la conjuntura internacional i alguns incidents esporàdics com l'afer Alabau o l'*Epítome*. La situació es dispara al 1713, explicable per la situació internacional, la defensa de la legalitat i la necessitat d'organitzar el govern després de la marxa del virrei Starhemberg. Una mirada al conjunt, ens mostra que del total de 38 qüestions jurídiques, 25 foren treballades durant els anys 1698-1705, el que suposa el 66% del total. Si fixem la nostra atenció en la qüestió militar ens adonem com aquesta té un recorregut invers als afers "jurídics". Hi ha una evolució de menys a més, de tal manera que els moments més àlgids són 1704, 1707 i 1713, anys de setge i del capgirament de la situació militar i de la resistència durant el setge final. Durant els primers anys (1698-1702) les qüestions militars són totalment absents, fora de l'intent de la noblesa de tenir conferències sobre els allotjaments. En canvi, tenen un protagonisme evident sota el govern de Carles III, ja que és l'únic dels quatre temes que és present cada any, confirmant així les impressions de Josep Mª Torras, Joaquim Albareda i Virgínia León.²²⁰⁶ De fet, el percentatge de temes militars tractats durant el govern de Carles III (1705-1713) representa el 76% del total (de tots els temes militars).

Juntament amb la qüestió militar, l'altre aspecte que tradicionalment s'ha destacat del govern del pretendent austríac va ser l'econòmic. El gràfic mostra perfectament com les xifres mai van ser excessivament grans, però que estan igualment

---

²²⁰⁶ Vegeu les obres de Josep M. Torras (*La Guerra de Successió...*, pp.177-215), Joaquim Albareda (*Felipe V...*, pp. 89-96) i Virgínia León (*Entre Austríes...*, p. 192-199). Tot i que el gràfic no ho reflecteix, recordem que també durant 1714 es van tractar temes militars com la necessitat de fer atacs a l'enemic, la qüestió dels abastament de les tropes i fins i tot la mateixa decisió de capitular.

repartides al llarg de tot el període: des de 1702 fins a 1713 cada any es va tractar o es va plantejar a la Conferència que discutís afers de caire econòmic (a excepció de 1712). Tot un signe que els problemes financers foren un maldecap per Carles III, però també dels anys anteriors. Per últim, la qüestió de l'honor. La major part dels casos que hem recollit es troben sota el govern de Carles III. Aquest element és significatiu i té molt a veure amb la política de concessió de mercès que es va dur a terme. Pensem que, a banda de les qüestions pròpiament de protocol, alguns dels temes notables van ser el privilegi de ciutat concedida a Mataró o la pretensió dels mercaders de la Llotja d'assolir el privilegi militar sense deixar d'exercir el comerç. Però tota aquesta divisió no ens pot fer oblidar que en el fons, les qüestions de caire constitucional, és a dir que afectessin l'estabilitat de les Constitucions, ho eren gairebé totes. Les qüestions militars, per exemple. Quan s'està exigint que s'evitin els abusos de les tropes aliades sobre la població, no s'està en el fons demanant que es compleixi la legalitat respecte a les Constitucions que regulen els allotjaments? Quan s'està defensant la ciutat d'un atac enemic, no s'està defensant també les lleis i privilegis de la mateixa? El mateix podem dir de les qüestions econòmiques. Tant les Constitucions de 1701-1702 com les de 1705-1706, estaven plenes de referències a qüestions econòmiques i la seva regularització. El tema dels rals de vuit, sense anar més lluny. Recordem que a les Corts de Carles III, ja es va plantejar la necessitat regularitzar i evitar el vici de la moneda retallada.²²⁰⁷ Una mirada de conjunt mostra com, de fet, de qüestions que pròpiament no afectessin l'estabilitat de les Constitucions n'hi van haver ben poques: les qüestions de protocol, l'afer de Santa Eulàlia, la coordinació de les rondes nocturnes de les esquadres, la redacció de cartes per a Montnegre i poca cosa més. Ens adonem que certament l'afirmació d'Emanuel Mas no era en cap moment exagerada, les conferències es crearen per a garantir l'estabilitat i defensa de les Constitucions.

Un dels arguments pels quals es justificaven les conferències era perquè es considerava que el conflicte sorgit afectava als tres comuns, tot i poder-se tractar d'una competència exclusiva de només un d'ells. Recordem, per exemple, que la qüestió de l'obertura de les cartes fou tractada per la Conferència ja que "los comuns de la Ciutat y Bras igualment interessan en lo negoci",²²⁰⁸ o que la Diputació demanava conferències al 1710 per obrir el Tribunal de Contrafaccions per "lo molt que interessa en esta matèria

²²⁰⁷ Voltes, P., *Barcelona durante...*, vol. II, p. 82-83.

²²⁰⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 929r.

los altres dos comuns”.²²⁰⁹ La qüestió, com hem exposat també, va generar en més d’una ocasió conflictes entre ells, ja fos al 1701, quan la Diputació considerava que les contrafaccions eren una competència seva,²²¹⁰ o al 1711, quan el Consell de Cent rebutjava la deliberació de la Conferència sobre els abusos de les tropes perquè era un afer exclusiu dels diputats que no els hi estava delegat.²²¹¹ En el fons, al que estem assistint és a un procés de delegació de poders en una institució que, tot i ser exclusivament assessora, ha adquirit un paper decisiu sobre els comuns. En aquest sentit, a l’annex 7 hem recollit de quina institució eren competència exclusiva els temes tractats a les conferències. Sintetitzant aquelles dades hem confeccionat el següent quadre.

Quadre 24

Les competències de cada comú en els afers tractats

INSTITUCIÓ	nº	%
DP	41	49,4
CC	15	18,1
BM	1	1,2
Els 3 comuns	15	18,1
CC/DP	7	8,43
BM/DP	2	2,41
CC/BM	2	2,41

Podem observar com l’existència de les conferències afectà directament la Diputació, la qual va veure reduïda notablement la seva autonomia decisòria. Gairebé la meitat dels temes que va tractar la Conferència atenyien, en principi, exclusivament a la competència dels diputats. La xifra augmenta al 80% si hi sumem aquells casos que l’afectaven juntament amb els altres comuns. Aquest fet és interessant, sobretot perquè ja anuncia un tema que tractarem més endavant i del qual ja hem vist alguns indicis: la minorització política de la Diputació durant els anys de la Guerra de Successió. Des d’aquesta perspectiva s’entenen encara millor les dificultats que els diputats posaren durant els primers anys a les conferències. Eren perfectament conscients que la consolidació de la Conferència significava, inexorablement, perdre àmbits de decisió. En canvi, el quadre mostra com va ser la noblesa la que va veure més ampliat el seu camp

²²⁰⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 954v. i 955r.

²²¹⁰ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 203 i ss.

²²¹¹ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1137r. i ss.

d'influència, ja que pròpiament de temes que fossin només seus n'hi va haver un, el dels empresonaments de Velasco. Així, no ens pot estranyar que fos precisament el Braç el més interessat en el reforçament dels poders de la Conferència, ja que generalment era el que en sortia més beneficiat. El Consell de Cent se situa en una posició intermèdia, tot i que també sortia beneficiat: només el 18% dels temes tractats eren específicament seus. Per últim esmentar que una cinquena part dels temes que tractaren les reunions dels comuns afectaven pròpiament a les tres institucions, la qual cosa mostra com el nou mecanisme institucional també se situava en una posició de frontera competencial indefinida entre les tres institucions.

Un dels altres arguments sovint utilitzats per justificar la necessitat de les conferències era l'encert de les seves resolucions, és a dir, que gràcies a elles els problemes plantejats se solucionaven amb eficàcia. Ja hem vist com al juny de 1703 el Braç considerava que respecte a l'afer de les càtedres de la universitat literària "lo acert queda afiançat en la acertada censura dels senyors de la Conferència",²²¹² i Castellví, per la seva banda, afirmava que les conferències es feien per *facilitar el acierto a los sujetos que representaban a los tres comunes*.²²¹³ Era això realment així? A l'annex 8 hem classificat els que temes que tractà la Conferència segons si va aconseguir realment solucionar els problemes plantejats. Aquí cal fer una precisió: dels 71 temes que va tractar, cal excloure'n 12 que no depenen de la seva acció, com són tots els referents a la qüestió militar i dels abusos de les tropes, així com l'afer de l'exèrcit unit que va quedar en suspens i l'empresonament dels mariners al 1713, que no sabem com es va resoldre.²²¹⁴ Així, els afers possibles de solució hem considerat que foren 57, dels quals la Conferència en va solucionar 37, fet que significa un 73,7% d'efectivitat. Considerem que va solucionar un conflicte quan la seva opinió es va imposar (com ara l'expulsió d'Arnald Jäger, la modificació del testament o *l'Epítome*), quan va aconseguir que els incidents no es repetissin (com ara la revisió de les cartes) o quan facilità un acord entre els comuns (el torp del veguer, la constitució 105 de les Corts). En aquest sentit és veu amb claredat que, efectivament, la Conferència havia esdevingut un instrument realment útil i eficaç. No exposarem ara la llista de tots ells (vegeu annex 8), però a banda dels ja

²²¹² LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 925r.

²²¹³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 419.

²²¹⁴ Els 12 casos de temes que hem exclòs de la llista perquè considerem que no estava en mans dels comuns solucionar-ho varen ser: defensa del Principat i la defensa de la frontera al 1707, la situació militar, el setge de Tortosa i els abusos de les tropes al 1708, les maniobres de l'enemic els abusos al 1709, el setge de Girona, els problemes derivats, els perills de Calaf i Manresa, els abusos de les tropes al 1712, la defensa de les Constitucions als tractats internacionals i l'armistici al 1713.

esmentats, podem destacar també els rals de vuit, les càtedres de la universitat, el préstec a Carles III o el reconeixement per part de Carles II de l'honor dels catalans al setge de 1697.

Això no vol dir que la Conferència solucionés sempre tots els temes. N'hi ha un bon grapat d'ells que, tot i els esforços dels comuns, no va ser possible arribar a un acord entre ells (com ara el port franc de Barcelona o algun dels debats derivats del protocol a les cerimònies religioses), o no es van poder imposar a les autoritats reials per a defensar les Constitucions. A hores d'ara no es pot dubtar que els anys del primer govern de Felip V es varen caracteritzar per una gran tensió política entre un rei que volia imposar unes lleis i uns comuns que defensaven les Constitucions. Des d'aquesta perspectiva, és possible fer una anàlisi del combat "sord" que es produí entre els dos contrincants durant aquells anys. El següent quadre recull aquells conflictes en què s'evidencia la contraposició entre el rei i la terra. Hi hem anotat qui dels dos es va imposar, segons si el resultat final era conforme o no a la voluntat dels comuns.

Quadre 25

La imposició de la Conferència sobre la voluntat reial

Any	Tema	Triomfa el criteri de la Conferència	Triomfa el criteri del rei
1700	Nova planta de govern		X
1700	Vicerègia		X
1700	Cerimònies festives pel nou rei	X	
1700	Jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència		X
1701	Acceptació del virrei Palma		X
1702	Tribunal de Greuges	X	
1702	Nova planta de govern		X
1702	Expulsió d'Arnald Jäger	X	
1702	Jurament de Palma		X
1703	Tribunal de Greuges	X	
1703	Sou dels notaris i escrivans de manament	X	
1703	Càtedres de la universitat literària	X	
1703	Obertura de cartes	X	
1703	Frau del diputat eclesiàstic	X	
1703	Modificació testament de Carles II	X	
1703	Treure un terç de Catalunya	X	
1704	Setge de Barcelona	X	
1704	Empresonaments de Velasco		X
1704	Desinsaculació de Honorat Pallejà		X
1704	Contrafaccions pendents		X
1704	Reobertura del Tribunal de Contrafaccions		X

En xifres absolutes trobem que va hi haver pràcticament empat tècnic: Felip V es va imposar en 10 ocasions i la Conferència en 11. Entre els primers veiem que, efectivament, l'acció dels comuns no va poder impedir la nova planta de govern, ni la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència, ni els empresonaments de Velasco o l'afer Pallejà. En canvi, sí que es va imposar en algunes qüestions decisives com ara l'afer Jäger, la modificació del testament (tot i la retirada de la Diputació a darrera hora), les càtedres de la universitat o el control de la correspondència. Sembla que en els anys del virrei Palma és va aconseguir amb més facilitat imposar la voluntat dels comuns cosa que no succeeix amb Velasco. Això pot ajudar a explicar la imatge més positiva que es tenia del primer que no pas del segon. Si el que fem és fixar la nostra atenció amb el govern de Carles III, l'arxiduc (vegeu l'annex 8 de l'apèndix) la realitat és tota un altra. Efectivament, amb ell no hem trobat cap cas que s'imposés la seva voluntat quan aquesta provocava una reacció irada dels comuns. L'únic episodi on finalment es féu la voluntat del monarca, tot i que no hi hagué una oposició oberta dels comuns, fou en els conflictes pel protocol de 1706 i 1707. La resta de casos són encara menys clars. En la qüestió dels rals de vuit, per exemple, cal tenir present que al final no es féu la remarca, tal com pretenia fer el rei, i va acceptar les alternatives proposades. En l'afer de la coronela, el monarca es veié forçat a redactar una carta explicativa on deixava ben clar que en cap moment pretenia trencar les Constitucions vigents. És més, la impressió general és que Carles III va fer només allò que els comuns li van deixar fer. Agafem l'any 1705, per exemple. El rei vol fer un Consell Reial, els comuns li donen el vistiplau. El rei els demana un préstec. La Diputació no li dona, el Consell de Cent li proporciona una quantitat que és la meitat del que li ha demanat. El rei vol aixecar un regiment de 1000 homes per part de cada comú. El Consell de Cent estigué d'acord, però la Diputació decidí fer-lo només de 500 persones. El rei vol vendre els drets de la Batllia General. Els comuns ho fan, això sí, van pagar el preu que Consell de Cent decidí que era just, no el que hagués desitjat el monarca. Una cosa semblant podríem dir també de *l'Epítome*, o de la qüestió dels juraments del rei i la reina, els quals en tot moment feren allò que els indicaren els comuns. Són fets que cal tenir presents a l'hora de parlar del suposat tarannà absolutista de Carles III.

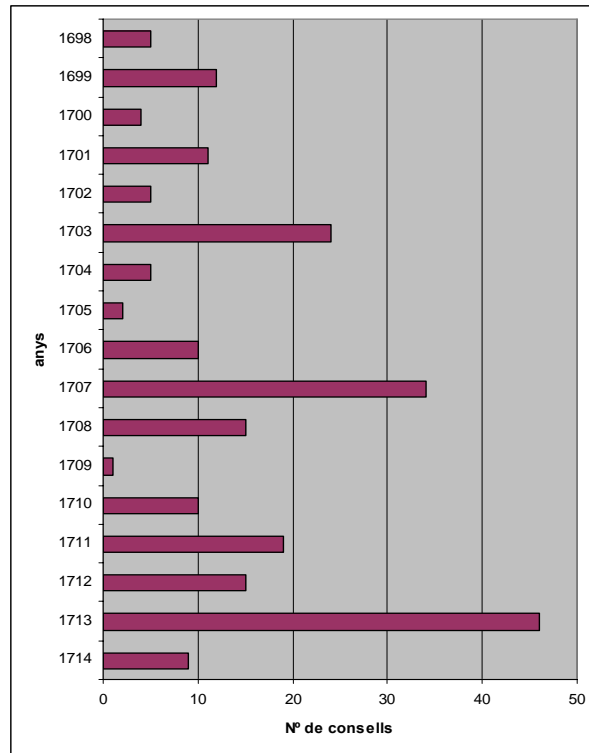
En parlar de la Conferència, la documentació també sol referir-se al fet que gràcies ella s'assolia un consens no només en qüestions que afectaven a la defensa de la legalitat, sinó a temes que requerien una acció conjunta dels tres, sense que això impliqués necessàriament un enfrontament amb el rei. En aquest sentit, en el ja esmentat

annex 8 hem recollit una diferenciació entre les qüestions que feien referència a la defensa de les Constitucions davant el rei i les que simplement exigien una coordinació dels comuns per assolir aquest objectiu. Les dades mostren que en un total de 53 casos sobre els 71 possibles (o sigui, el 74%) els temes que tractà la Conferència implicaren una relació directa amb el rei, ja sigui oposant-se als seus decrets o bé donant-li els vistiplau després de comprovar la seva legalitat (el jurament de Palma al 1702 o la Junta reial al 1705). En canvi van haver-hi 14 temes (26%) que simplement exigiren una coordinació entre els comuns per solucionar-los. Resulta interessant observar com d'aquests últims, en deu ocasions es va assolir un acord entre ells, el que suposa una efectivitat del 65% del total. Les qüestions a les que no s'arribà a un acord foren temes de protocol, el port franc i la manera de aconseguir més diners al 1713. En canvi, dels afers que implicaven una defensa de la legalitat respecte a l'actuació del monarca, la Conferència va solucionar-ne 42 dels 52, la qual cosa significa una efectivitat del 81 % del total. Les xifres mostren que en l'àmbit jurídic la Conferència era un vehicle més eficient que no pas en els afers de coordinació entre els comuns.

Ara que tenim clar “de què” va parlar la Conferència, potser estem en condicions d'endinsar-nos en el “què va dir” i “què va fer”, és a dir, en les manifestacions concretes de la seva actuació. Si els assumptes que li van ser conferits van tenir en general un bon resultat va ser perquè generà tot un seguit de recomanacions i de documents que guiaren les actituds dels comuns durant aquells anys. Un primer aspecte a valorar en aquest sentit és preguntar-nos pel nombre de consells que va donar. Definir amb exactitud la xifra no és una tasca fàcil, ja que en una mateixa deliberació podia haver un o més consells. Per exemple, quan suggereix fer una representació i que la representació es faci a través dels presidents dels tres comuns està donant un o dos consells? Quan aconsella tot un seguit de mesures per mantenir l'ordre públic, està donant un o més consells? En el primer cas hem considerat que es tracta d'una unitat, en el segon que es tracten de coses diferents. A més no considerem com a consells les representacions, ambaixades i altres documents que la Conferència va produir, perquè els atorgarem un tractament especial. Basant-nos en aquest criteri, que pensem que és més aviat restrictiu, a l'annex de l'apèndix hem recollit tots els consells que va generar la Conferència. El resultat final és que hem constatat 227 consells, el que suposa una mitjana de 14 consells anuals. Però lògicament aquesta xifra és enganyosa, ja que la mitjana varia força segons els anys. El següent gràfic recull la distribució dels consells segons els anys.

Gràfic 10

Els consells de la Conferència per anys

A grans trets observem que es mantenen els mateixos tres grans períodes cronològics que esmentàvem abans: 1703-1704, 1706-1708 i 1711-1713. Potser la gran novetat és veure el gran nombre de consells que es varen generar l'any 1707, tot i que estan ben lluny de superar les marques de 1713. Això mostra amb claredat com l'any d'Almansa va ser un any de gran activitat política per part del comuns. És significatiu veure que hi hagué conferències des del febrer fins al desembre. El 1713 continua sent un referent indiscutible amb una activitat frenètica. Un dels elements que més ens pot sorprendre és la baixa xifra de consells que es generaren el 1704, un any que com sabem va ser decisiu i va estar marcat per una gran activitat per part de la Conferència. Això és explicable per dues raons. D'una banda perquè realment sabem molt poc del que succeí a les conferències dels primers mesos (febrer-maig), que tractaren especialment de la modificació del testament de Carles II,²²¹⁵ i en segon lloc perquè l'actuació de les reunions dels comuns va estar marcada sobretot la producció de documents, com podrem veure més endavant. D'altra banda, el gràfic permet veure amb més claredat la intensa

²²¹⁵ El Llibre de deliberacions del Braç Militar, sense anar més lluny, té un forat temporal que va del 22 de febrer fins al 4 de maig de 1704, i el Llibre de deliberacions del Consell de Cent, tampoc ens dóna cap informació de relleu, tot i que sabem l'existència de conferències durant aquells mesos.

activitat de la Conferència durant el conflicte de la vicerègia i acceptació del virrei Palma al mesos de gener-febrer de 1701. El 1711 també s'ha de destacar per la seva intensa activitat, explicable pel setge de Girona i els abusos de les tropes.

Més interessant que no pas els consells és veure quins documents va redactar la Conferència. Com sabem en molts casos els comuns aconsellaven a les institucions que redactessin elles les cartes o representacions que aconsellava la Conferència, però en altres ocasions era la mateixa Conferència qui redactava els diferents documents, els quals eren enviats per cada comú en nom propi. En aquest sentit, també és possible fer una aproximació quantitativa del nombre de documents produïts per la Conferència durant els anys del nostre treball. Com tot, cal fer algunes matisacions. Hem considerat com a documents, els textos que eren diferents, entenent que un mateix document que era enviat a varies persones, com podia ser per exemple al rei, la reina i al duc de Medinasidonia, és un únic document i no tres.²²¹⁶ D'altra banda, en alguns casos (2) hem considerat com a document de la Conferència diferents textos que pròpiament no va redactar ella, però sí que van ser fets amb la seva aprovació i incloent totes les modificacions que ella va suggerir, per la qual cosa considerem que és lícit considerar-los com a tals.²²¹⁷ A la vegada aquestes xifres cal relativitzar-les lleugerament, ja que com sempre estarem parlant de mínims. A l'annex 10 hem recollit el llistat de tots els documents generats per la Conferència. El resultat absolut és que hem trobat 160 documents diferents fets per la reunió dels comuns, la qual cosa suposa una mitjana de 10 documents a l'any. Si analitzem aquests documents en la seva distribució temporal obtenim el següent gràfic.

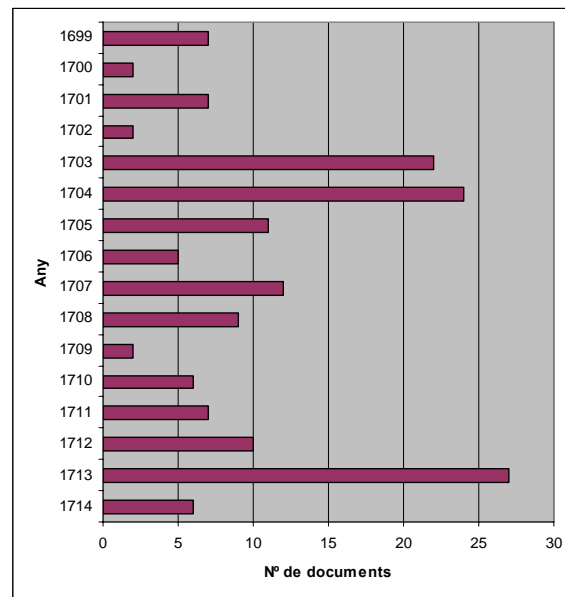
---

²²¹⁶ Aquí cal dir que a vegades els textos ens informen de la redacció de les cartes, però no les adjunten i no resulta fàcil saber si eren documents diferents o iguals. Per exemple. Al juny de 1712 a la Conferència de la Ciutat i el Braç per escriure les cartes per a les autoritats estrangeres, es van redactar 9 documents, els quals no estan cosits al llibre de deliberacions, la qual cosa fa que sigui impossible saber si eren 9 documents diferents o iguals. En aquests casos hem calculat per baix i hem considerat, de manera orientativa que eren 4 documents, ja que pensem que els enviats a les arxiduquesses devien ser iguals. Una cosa similar succeeix amb les cartes enviades al 1714, de les quals no ens ha arribat cap. Allí sempre hem considerat un mínim de dues cartes diferents.

²²¹⁷ Aquests dos documents són: la crida a les viles per a la Junta de Braços de 1713 així com la proposició d'obertura dels mateixos, les quals varen ser modificades per la mateixa Conferència.

Gràfic 11

Els documents redactats per la Conferència

Fixem-nos com la situació sembla ser l'habitual però amb uns canvi interessants de comentar. El 1713 continua essent l'any amb una major producció de documents, seguit en un destacat segon lloc pel 1704. En tercera posició hi figura el 1703. Aquest detall és significatiu, perquè indica que els anys 1703-1704 fou un període en el qual les institucions van delegar una gran responsabilitat en l'actuació de la reunió dels comuns, junt amb el 1705. Foren els anys d'un major enfrontament amb els autoritats reials i precisament en aquests context la Conferència va tenir un protagonisme indiscutible, que es manifesta no només en nombre de reunions, sinó també en els temes, els consells i els documents produïts. D'altra banda, s'observa que l'any 1707, que tenia un paper tan decisiu respecte al nombre de consells donat, ara posseeix una activitat menor. De fet, una lectura atenta de la documentació i dels quadres que hem recollit a l'apèndix, mostra com durant aquells anys la Conferència va delegar la redacció d'una part considerable de cartes als mateixos comuns, sobretot aquelles de resposta a les missives que enviaven les ciutats sobre la situació militar a la frontera. Per últim, pensem que també s'ha de destacar el fet que la producció de documents va ser una de les tasques que la Conferència va tenir encomanada des de bon començament. Si ens fixem veurem com al 1699 la reunió dels comuns ja havia redactat tant el memorial *Escudo de la Verdad* com

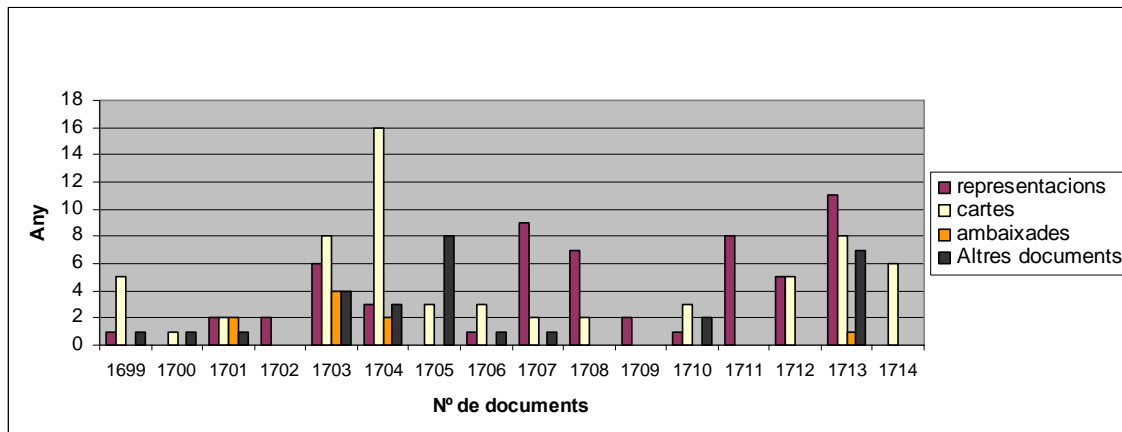
les cartes que s'enviaren al rei, la reina i altres persones de la Cort. Una activitat que també fou molt intensa al conflicte de la vicerègia de 1701.

Encara podem donar un pas més enllà i intentar definir encara millor quin tipus de documents féu la Conferència. En aquest sentit, hem classificat tota la documentació generada en quatre tipologies diferents: representacions, cartes, ambaixades i “altres documents”. Els tres primers termes no presenten una dificultat especial i considerem que no exigeixen una explicació sobre a què ens referim. Sota el concepte d’“altres documents” hem englobat tot un magma ampli de textos que van des del memorial *Escudo de la Verdad*, passant pel qüestionari als diputats al 1701, els textos sobre com fer el donatiu al rei i la planta del regiment al 1705 o el manuals d'instruccions per als ambaixadors el 1713. En xifres absolutes obtenim que la Conferència va redactar un total de 58 representacions, 64 cartes, 9 ambaixades i 29 documents amb altres formats. Cal tenir present que tota aquesta documentació mai anava signada per la Conferència, sinó que la presentava cada comú en nom propi, fent seves les indicacions i textos produïts pels representants. És en aquest tema on potser és veu amb més claredat la importància que tingué la Conferència durant la primera dècada del segle XVIII. El fet que produís tanta documentació era un signe de la progressiva acumulació de facultats atorgades pels comuns i mostra que la seva actuació estava substituint al paper jugat per aquests últims dins la vida política del país. Una ullada als textos redactats ens mostra la importància indubtable de la seva actuació. Per exemple, la major part de les cartes que els comuns escriviren a les autoritats estrangeres foren redactades per la Conferència. Quan el Consell de Cent decideix enviar dos ambaixadors a L’Haia i Londres ho féu perquè ho havia dit la Conferència, i és ella qui redactà les “instruccions” sobre el que havien de fer i havien de dir. Quan la Diputació convocà al Junta de General de Braços al 1713, tant les crides com la proposició d’obertura foren fetes amb l’aprovació i les modificacions que indicà la Conferència. Si el que fem és centrar la nostra atenció en les representacions que es confeccionaren la llista pot ser inacabable: sobre l’honor dels catalans, sobre els drets de la Ciutat per defensar la vicerègia, contra la Diputació, sobre l’afer Jäger, les càtedres, la modificació del testaments de Carles II, Honorat Pallejà....

També és interessant veure la distribució d’aquests documents al llarg del temps. El següent gràfic ho mostra.

Gràfic 12

Els documents de la Conferència

Entre els diferents aspectes a comentar potser el més remarcable sigui constatar que la Conferència va redactar algun document cada any, la qual cosa mostra com formava part inherent de la missió que se li encomanava. Un altre element interessant és veure com hi ha anys (1701, 1703, 1704 i 1713) en què es redactaren documents que responen a les quatre tipologies que hem recollit. Una ullada general mostra com durant els primers anys, i fins la vinguda de Carles III, l'arxiduc, la tendència fou escriure més cartes que no pas representacions, de tal manera que les primeres són el doble que les segones (32 i 14 respectivament), situació que s'inverteix, tot i que no tant marcadament, durant el govern del rei austríac (32 i 44 respectivament). Podem veure que la gran activitat de 1704 correspon especialment a la redacció de cartes, mentre que el nombre de representacions fou molt menor. En canvi 1703, 1712 i 1713 es configuren com anys amb un nombre similar de documents d'aquest dos tipus, la qual cosa indica força bé la gran activitat que tingueren. Respecte als "altres documents", 1705 i 1713 són els anys que presenten un major nombre de casos. Pel que fa al primer, aquests documents foren tots els esborranys que redactà la Conferència sobre el que havien de respondre els comuns a les demandes del rei (carta dels 11 punts, préstec, regiment, jurament). Pel que fa al segon, la major part foren documents derivats de la conjuntura internacional: manual d'instruccions als ambaixadors, textos per la preparació de la Junta General de Braços, sobre la manutenció de la cavalleria, competències dels tribunals, etc. Veiem que l'existència de les ambaixades és una tipologia menor de document, que només apareix rarament als primers anys i que la seva consideració com document habitual de la Conferència no va assolir una tradició ferma.

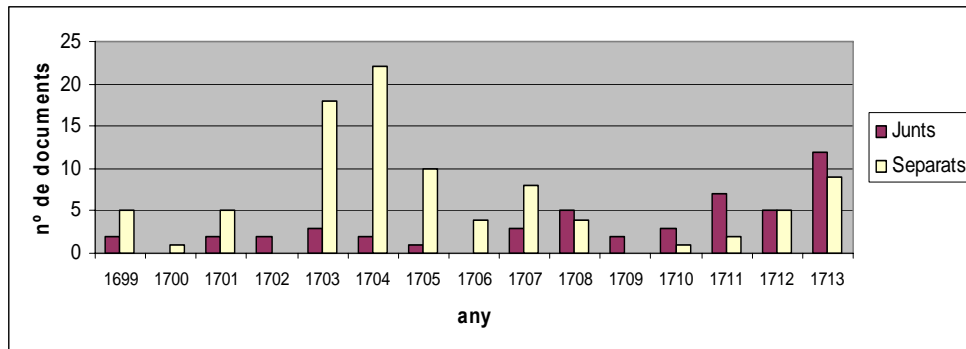
Un altre aspecte que cal valorar és si aquests documents s'escriuen en nom dels tres comuns junts o per separat. La documentació que generava la Conferència podia ser escrita per cada comú per separat, tot i que fos exactament igual però amb el començament canviat, o bé presentar un únic document signat pels tres comuns conjuntament. En el primer cas, el receptor, ja fos el virrei o el rei, rebia tres documents iguals, els quals havien estat remesos per cada institució a nivell individual. En el segon cas el receptor només rebia un únic document. Per exemple, gairebé tots els papers confeccionats per la Conferència durant el conflicte de la vicerègia al 1702 foren presentats pels Consell de Cent i pel Braç Militar a les autoritats reials en nom propi, sense mencionar en cap moment que haguessin estat redactats per la Conferència. Només els memorials sobre els seus drets per oposar-se a la jurisdicció contenciosa i el memorial final que recollia tota la seva actuació estaven signats pels dos conjuntament. En canvi, un any després, al desembre de 1702, la representació oposant-se a l'expulsió d'Arnald Jäger anava signada pels dos, i començava dient: *Señor, la ciudad de Barcelona y el Brazo Militar del Principado de Catalunya, con la más humilde y obsequiosa veneración (...) dicen...*²²¹⁸ Semblantment, al 1707, la famosa representació de desembre sobre els abusos del govern de Carles III, l'arxiduc començava dient *Cumpliendo con lo ofrecido a vuestra magestad el dia 19 de noviembre, lo comunes de la Deputación de Cataluña, Ciudad de Barcelona y Brazo Militar del Principado, con el debido rendimiento dicen...*²²¹⁹ Fixar l'atenció sobre això és il·lustratiu, ja que les cartes que anaven signades conjuntament tenien una major força moral a l'hora que significaven una reafirmació de l'acció de la Conferència i de la seva representativitat. Dels 143 documents externs de la Conferència, 95 varen ser escrits per cada comú per separat i 48 foren escrits pels tres junts, és a dir, una tercera part del total.²²²⁰ El següent gràfic recull tots els documents generats per la Conferència, diferenciant entre els que es van escriure junts i els que es van escriure separats.

²²¹⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 590r.

²²¹⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 405r.

²²²⁰ A l'hora de fer aquesta classificació ens hem basat en aquells documents de la Conferència que tingueren una dimensió externa. Això ha fet que haguem exclòs onze documents, que no es varen enviar i que per tant no és possible diferenciar si anaven en nom dels tres conjuntament o per separat. En concret: el qüestionari de 1701, les raons per les habilitacions al 1703, la resposta a la Diputació de 1703, papers al rei sobre els llocs més segurs al 1706, apuntaments sobre la coronela al 1707, document sobre com ha de ser el jurament de la reina al 1710, el manual d'instruccions als ambaixadors, la proposició d'obertura de la Junta de General de Braços així com les cartes circulars convocant-la el 1713, les instruccions sobre les competències de cada tribunal, el memorial sobre com abastir a la cavalleria i el que tractà sobre la manera de fabricar moneda. També hem exclòs d'aquest estudi les quatre cartes de 1714, ja que els Llibre de deliberacions del Consell de Cent, no les recullen i no podem saber si anaven a nom dels tres o si anaven signades individualment.

Gràfic 13
Els documents signats conjuntament i separatament

Hi ha diversos elements que podem destacar del gràfic. Primer de tot que l'existència de documents fets junts i separats per la Conferència va ser un element present al llarg de tots els anys i per tant connatural a l'actuació mateixa de la institució. Tant al 1699 com al 1713 observem que hi hagué una producció de les dues tipologies (el 1714 no l'hem inclòs perquè no ens han arribat els documents). Podem anar una mica més enllà i comprovar que només hi va haver tres anys en què la totalitat de documents produïts fos d'un tipus (1700, 1702 i 1709) cosa explicable per la baixa producció i pel petit nombre de reunions que hem pogut constatar. Un altre element interessant és observar que hi hagué una evolució evident en la producció de documents. Fins al 1707 es constata amb claredat que la producció de textos per separat fou molt més gran que no pas la dels que anaven signats conjuntament. En canvi la situació s'inverteix a partir de 1708, quan els documents conjunts sempre sobrepassen els separats. Aquest detall resulta rellevant, ja que és indicatiu d'un procés d'afirmació de l'actuació conjunta dels comuns i per tant del prestigi de la Conferència com a coordinadora d'aquesta unitat. Si el que fem es fixar-nos en tipologies diferents veurem que la tendència general fou que les cartes redactades per la Conferència varen ser escrites sobretot a títol individual, ja que del total de 60 cartes, només 7 va ser escrites pels tres comuns junts. En canvi, la situació canvia amb les representacions, les quals tendiren a ser escrites conjuntament. Del total de 59 representacions, 37 foren conjuntes i 22 separades. Això és especialment perceptible durant els últims anys, precisament el moment que també va haver una major producció d'aquest tipus de document. Les dades ens ajuden a entendre el perquè dels desfaçaments tan grans de 1703 i 1704, ja que com hem vist, van ser anys amb una gran producció de cartes.

Per acabar amb aquest apartat, podem aproximar-nos al grau de seguiment que tingueren els consells de la Conferència sobre els Comuns. Com ha quedat clar, la funció de la Conferència pròpiament només era assessora, la qual cosa implica, *a priori*, que les institucions no tenien que seguir necessàriament les seves indicacions. Al llarg de les planes anteriors hem recollit un bon nombre de casos on la Ciutat, Braç i Diputació modificaren o s'oposaren als consells donats. En aquest sentit es pot fer un esforç per quantificar el nombre d'ocasions que això es produí, del tal manera que puguem valorar la incidència o el grau de seguiment que tenia l'actuació de la Conferència sobre les institucions. El quadre 26 recull aquesta informació. En ell hem assenyalat amb un asterisc aquells casos en els que inicialment es plantejà una modificació i/o oposició, però que al final no s'arribà a fer efectiva.²²²¹

Quadre 26

Les modificacions i oposicions a la Conferència

Data	Tema	Document redactat	Modificada	Oposada	Qui s'oposa
26.01.1699	Honor dels catalans al setge de 1697	Memorial	1		
24.07.1699	Honor dels catalans al setge de 1697	Possibilitat de fer un nou llibre		1	Diputació
15.11.1700	Testament de Carles II i vicerègia	Acceptar el testament i l'aplicació de la vicerègia		1*	
10.02.1701	Contra el nomenament del virrei Palma	Que es facin requestes al portantveus perquè es compleixin les Constitucions.		1*	
22.12.1702	Sobre Arnald Jäger	Representació al rei i al Consell d'Estat	1		
26.02.1703	Sobre Arnald Jäger	Denunciar a la Diputació en la propera visita		1*	
30.11.1703	Modificació testament de Carles II	Carta oposant-se a la modificació		1*	Diputació
28.05.1704	Sobre el setge de la ciutat	Documents amb el que cada comú pot fer en aquesta situació de setge	1		
21.07.1704	Sobre Honorat Pallejà	Carta al rei i ducs de Montalto i de Medinasidonia sobre Honorat Pallejà	1		
17.11.1705	Sobre el regiment demanat i el préstec	Es fa un paper per al rei sobre el regiment	1		
17.11.1705	Sobre el regiment demanat i el préstec	Es fa un paper per al rei sobre el préstec.	1	1	Diputació
05.02.1707	Perill d'una invasió del Principat	Representació per al rei	1		
02.07.1707	Situació militar del Principat	Representació al rei sobre la situació militar,	1*		
01.09.1707	Sobre els rals de vuit	Representació al rei sobre els rals de vuit	1		
06.09.1707	Sobre els rals de vuit	Treure la plata de les esglésies		1	Diputació/Braç
09.09.1707	Sobre els rals de vuit	Que es faci la representació al rei	1		
16.09.1707	Sobre la coronela	Apuntaments	1		
19.12.1707	Situació militar del Principat.	Representació al rei sobre abusos.	1		
20.05.1708	Entrada de tropes enemigues	Representació al rei	1		

²²²¹ També hem inclòs dins aquest criteri els casos en què només un comú es va oposar a la decisió de la Conferència, mentre que els altres dos la seguien. D'altra banda, hem considerat com a oposició la negativa de la Diputació a nominar un veedor català al 1713, quan pròpiament no fou una oposició. La Diputació havia acceptat crear aquesta figura, i una vegada feta la nominació la Conferència va dir que havia de ser català, a la qual cosa s'oposà la Diputació. Els altres dos comuns sembla que seguien el parer de la Conferència. Respecte a la fabricació de la moneda, ho hem situat al 1714, tot i que el consell fou emès al desembre de 1713, perquè la negativa dels consellers es produí al febrer.

10.07.1708	Entrada de tropes enemigues	Representació al rei sobre Tortosa i carta a Starhemberg	1		
12.07.1708	Entrada de tropes enemigues	Que s'actuï com s'indicà el 10 de juliol		1*	
14.10.1708	Entrada enemics i abusos de les tropes	Representació al rei	1		
17.11.1708	Entrada enemics i abusos de les tropes	No cal modificar la representació al monarca		1*	
29.01.1711	Setge de Girona	Fer ambaixada de paraula al rei		1	Consell Cent
30.01.1711	Setge de Girona	Representació al rei sobre abusos de les tropes		1	Consell Cent
21.02.1711	Abusos de les tropes	Representació al rei	1		
26.07.1711	Publicació de l' <i>Epitomé</i>	Representació al rei	1		
16.11.1712	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació a la reina	1*		
11.01.1713	Sobre la situació militar de Catalunya	Que la Ciutat enviï un ambaixador a Viena	1		
11.03.1713	Taula i banc	Resolució final	1*		
16.03.1713	Situació militar i defensa dels privilegis	Representació a la reina sobre els abusos		1*	Consell Cent
21.04.1713	Situació militar i defensa dels privilegis	Resposta a la carta del virrei sobre l'armistici	1		
20.05.1713	Situació militar i defensa dels privilegis	Nou sistema assessor		1*	
14.06.1713	Situació militar i defensa dels privilegis	Obrir Parlament o Junta de Braços	1		
25.06.1713	Situació militar i defensa dels privilegis	Carta al virrei		1	Consell Cent
19.12.1713	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que la Diputació nomeni un Veedor General i un proveedor per a l'abast de les tropes		1	Diputació
21.12.1713	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Sobre la prorrogació de la Junta de Braços		1*	
22.02.1714	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Sobre la fabricació de moneda.		1	Consell Cent

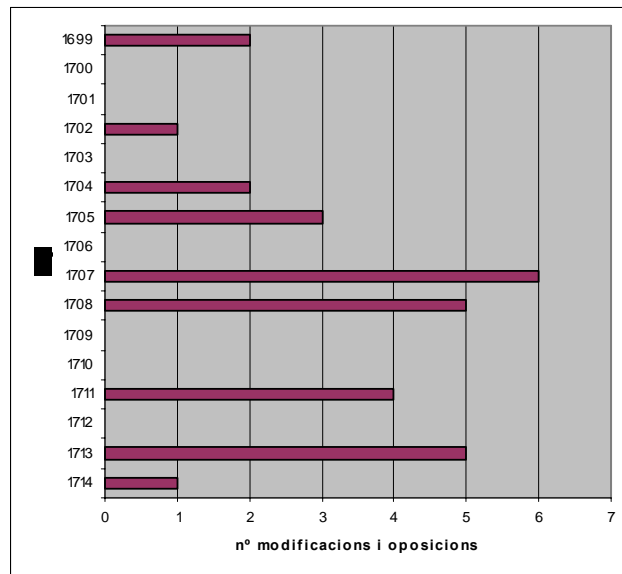
En total són 39 documents o consells als que inicialment els comuns s'hi oposaren o que modificaren. Però si eliminem els casos que al final sí que van ser secundats per les institucions, la xifra real de documents/consells rebutjats és de 27, la qual cosa suposa el 7% del total dels 387 documents i consells que hem pogut constatar en el nostre treball. És a dir, que el 93% de les indicacions que va donar la Conferència varen ser escoltades i aplicades pels comuns, sense aplicar-hi cap canvi. En aquest sentit podem veure com efectivament, la Diputació no exagerava pas quan a finals de desembre de 1713, mostrava als consellers els “tants acerts a la causa comuna se han continuat ab lo segur de que sos consells serian abraçats dels tres comuns a ciegas a la medida del aplauso que mereixen los que respective assisteixen en ella”.²²²² En quina mesura podem parlar que es tractava realment de consells? La xifra és ben il·lustrativa de com la Conferència dels Tres Comuns va ser un instrument decisiu i molt influent en l'actuació de les institucions catalanes durant els anys del nostre treball. Si dividim per anys la xifra de modificacions/oposicions veiem que el resultat final no arribar a les 2 modificacions a l'any (1,7). Podem fer també una aproximació al desenvolupament temporal d'aquestes negatives al llarg del temps. El següent gràfic ens pot ajudar.

²²²² LLDC, 1B, II, 222, fol. 31/B.

Gràfic 14

Les modificacions/oposicions als consells de la Conferència

Cal remarcar la capacitat que tenien els comuns per modificar el parer de la Conferència, la qual es va manifestar des del començament. L'any amb més modificacions va ser 1707, les quals són explicables en gran part pel conflicte dels rals de vuit i l'actitud que adoptà el Consell de Cent aleshores. El 1708 i el 1711 s'expliquen sobretot pels enfrontaments entre els comuns per la Conferència, i 1713 van ser modificacions suggerides pel Consell de Cent. Cal destacar també el fet que l'any 1703, un any molt important en nombre de conflictes, documents i reunions, no hi ha cap modificació, la qual cosa indica que tot el que va dir la Conferència es va fer. El seu protagonisme sembla indubtable i no ens ha d'estranyar les dures crítiques que rebé. Una cosa similar podríem afirmar del 1704, en què només hi hagué dues modificacions, les quals foren molt poc rellevants. De fet hi ha un desequilibri molt evident entre els anys de govern de Felip V i els anys de Carles III, l'arxiduc. Entre 1699-1704 només es produïren 5 modificacions/oposicions, mentre que entre 1705-1713 n'hi hagué un total de 22. La dada és certament significativa i no les podem explicar exclusivament basant-nos en el fet que durant el primer període les facultats concedides a la Conferència foren més àmplies que posteriorment. En aquest sentit, cal valorar que els anys posteriors a 1705 hi hagué més conferències i aquestes les tenim més ben documentades.

Val la pena comentar breument de quin tipus de modificacions estem parlant i quina incidència tingueren. En xifres absolutes hi van haver 19 modificacions reals, a les

quals caldria afegir dues modificacions que inicialment foren oposicions.²²²³ D'entrada cal dir alguns dels principals documents de la Conferència van ser modificats notablement pels comuns, com ara el memorial en defensa de l'honor dels catalans durant el setge de 1697 o la representació al rei de desembre de 1707. D'altres, com els d'octubre de 1708 o de febrer de 1711 produïren autèntiques friccions entre els comuns. Però a la vegada, cal reconèixer, que en un nombre important de casos, les modificacions de documents van fer referència a coses realment menors. Així, per exemple, al desembre de 1702, la noblesa aprovava la representació al rei sobre l'afer Jäger, però considerava que calia “disposar en altra forma la conclusió”,²²²⁴ i a l'abril de 1713 el Consell de Cent demanava que la resposta a la carta del virrei Starhemberg fos modificada de manera que s'eliminés la darrera frase: “Deu guarde vostra excel·lència los dilatats anys que li suplicam y est Principat ha menester”.²²²⁵ En altres casos es plantejaren modificacions inicialment, com ara a les conferències de Taula i Banc, en què els diputats plantejaren unes correccions als acords de la Conferència que finalment no aplicaren.²²²⁶ Al desembre de 1713 va passar el mateix amb el Consell de Cent i la prorrogació de la Junta de Braços. La Ciutat modificà notablement el sistema de govern proposat per la Conferència, però les pressions dels altres dos comuns feren que finalment s'adherís al parer dels representants sense modificar res.²²²⁷ El paper fet per la Conferència al 1705 sobre el préstec al rei és interessant, ja que va ser modificat pel Consell de Cent (reduint a la meitat la quantitat estipulada) i oposat per la Diputació (la qual va considerar que no podia legalment fer préstecs). Un cas curiós de modificació va ser la de gener de 1713, quan la Conferència aconsellà que el Consell de Cent enviés els ambaixadors a l'estranger. La Ciutat decidí seguir l'esperit del consell però no la forma, de manera que va enviar cartes a través de Montnegre.²²²⁸

Si el que fem és fixar la nostra atenció en les ocasions que els tres comuns junts és negaren a seguir obertament el consell de la Conferència veiem que això pròpiament només es produí dues vegades: al setembre de 1707 amb la qüestió de la plata de les esglésies i la remarca dels rals de vuit, i al juny de 1713 amb la carta a Starhemberg. A aquesta xifra, hem afegit altres quatre casos en els quals l'oposició d'un d'ells va impedir que el consell de la Conferència es portés a terme: juliol de 1699 amb la

---

²²²³ Ens estem referint als casos de juliol i octubre de 1708.

²²²⁴ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 589v.

²²²⁵ LLDDP, N-275, fol. 324r.

²²²⁶ Cfr. LLDDP, N-275, fol. 213v.

²²²⁷ Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 32v.

²²²⁸ LLDDP, N-275, fol. 64r.

publicació d'un nou llibre (per culpa de la Diputació), la negativa dels diputats a fer el préstec al 1705, i les oposicions que féu el Consell de Cent al gener de 1711 sobre la qüestió dels abusos de les tropes. A més, cal esmentar el cas de 1708, quan es produïren dues negatives a seguir el parer de la Conferència però que després es resolgueren mitjançant modificacions. Al juliol la representació dels comuns fou finalment portada en solitari per la Diputació, amb les modificacions suggerides per la noblesa; al novembre la negativa a seguir el consell de la Conferència evolucionà en la reunió dels presidents que redactà de nou la representació que havia fet la reunió dels comuns, afegint les modificacions de les tres institucions. Un altre aspecte que cal observar és que la noblesa, fora del cas de setembre de 1707, mai s'oposà als consells de la Conferència, reforçant així encara més la imatge que hem transmès d'aquesta institució com la principal promotora de les reunions dels comuns. Només en dues ocasions (novembre de 1700 i maig de 1713) es va negar a seguir el seu consell, però després va canviar de parer i l'acceptà. En canvi no podem dir el mateix de les altres dues institucions. La Diputació va ser la responsable directa del fracàs final de les conferències de 1699, es va desdir dels altres dos comuns en la qüestió de la modificació del testament de Carles II al 1703 i es negà a fer el préstec al 1705. Semblantment, el Consell de Cent es negà a seguir les opinions de la Conferència al setembre de 1707, al gener de 1711, al juny de 1713 i al febrer de 1714, al que caldria afegir tres ocasions en què inicialment s'oposà però després va acceptar i aplicar les indicacions donades (1701, 1703 i 1713). Això ens ajuda a entendre millor la idea que transmetíem en el seu moment sobre el major o menor suport donat pels comuns a les propostes de la Conferència.

Quant ens trobem en la necessitat de fer un balanç sobre l'actuació de la Conferència, pensem que les xifres són contundents i no permeten dubtar que realment fou una institució decisiva en el tombant del segle XVII: 517 reunions (2,7 a l'any), 83 temes diferents, 81% d'efectivitat en la solució dels temes plantejats, 227 consells, 160 documents i un 93% de seguiment del seu consell per part dels comuns. I això sense valorar la immensa amplitud de temes tractats (militars, econòmics, jurídics, honorífics) ni la varietat de documents redactats (cartes, representacions, ambaixades, memorials, manuals d'instruccions, informes sobre com ha de ser un regim o el lloc en què cal situar les tropes angleses en la seva retirada). Certament no exagerava el Braç Militar quan afirmava que "La experiència ha ensenyat que corrent las presents

urgències, per medi de la excel·lentíssima conferència, se ha lograt ab lo consell de ella, lo acert en las resolucions y la brevedat en la expedició del que se ha ofert executar”.²²²⁹

7.6. Cap a una institucionalització de la Conferència

El 3 de març de 1704 la Diputació creava una novena a la qual li encomanava la qüestió de la modificació del testament de Carles II. Per sorpresa dels diputats, la novena responia la seva demanda dient que “no podia aconsellar a sas senyories il·lustres que primer no haguessin reportat dit paper a la il·lustre Conferència”.²²³⁰ Davant la concessió de facultats sobre un tema que, com sabem, va ser molt conflictiu, la novena considerava que la instància qualificada per tractar la qüestió era la Conferència. Certament les coses havien canviat respecte un any abans, quan s’havia produït un trencament total entre diputats i dos comuns. Mesos més tard, en ple setge dels aliats, el Dietari de la Diputació recollia la necessitat que “en lo present frangent seria molt adequat que tots los comuns estiguessin cerca lo un del altre perquè poguessin ab major facilitat i brevetat, unànimes i conformes, donar las providèncias necessàrias”. Aleshores el document concretava on se situava cadascú: els diputats a l’aula del rector, el Consell de Cent en “la pessa dit la teatro de dita Universitat”, la noblesa l’aula de retòrica i “la il·lustríssima Conferencia dels tres comuns a l’Aula de Lleys”.²²³¹ Allò que crida l’atenció és veure la consideració de la Conferència com un comú més, al mateix nivell d’importància que la resta d’institucions, sense valorar que era un mecanisme institucional assessor i, d’alguna manera, subordinat a elles. Semblantment, uns mesos després, en esclatar el conflicte d’Honorat Pallejà, el Consell de Cent considerava que calia actuar contra el conseller tercer “en satisfacció del crèdit y estimació dels comuns del molt il·lustres i fidelíssims senyors deputats, excel·lentíssims y fidelíssim Bras Militar, present ciutat, excel·lentíssima Conferència dels Tres Comuns y personas de la junta de vint-i-quatrena de guerra”.²²³² El mateix tractament: la Conferència considerada com una institució més, com si fos concebible que tingués vida més enllà de les

²²²⁹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

²²³⁰ DDP, N-100, fol. 832r.

²²³¹ DDP, N-100, fol. 881r.

²²³² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 166r.

limitacions i el control a què la sotmetien els comuns. Això no fa sinó parlar-nos a favor de la força moral que tingueren les seves indicacions.

Perquè efectivament, com hem pogut veure, la Conferència va exercir una gran influència sobre les institucions, de tal manera que en algunes ocasions sembla que estava dotada de facultats directives que la situaven per sobre d'elles. En aquest sentit no ens ha d'estranyar que Núria Sales considerés que la Conferència era “un consistori nou”,²²³³ ni que Torras Ribé digués que era “un òrgan de poder independent”, una mena de “protogovern del país”.²²³⁴ Aquesta imatge de fet estava reforçada per l'opinió dels mateixos contemporanis. Així, per exemple, un informe del Consell d'Estat datat l'11 d'octubre de 1704, parlava de la carta *que la formó Duran para el común de la Conferencia*,²²³⁵ donant a entendre que era una institució amb autonomia pròpia. Semblantment, un informador borbònic parlava de la Conferència al 1705 com un *común, compuesto de dichos tres comunes* [el qual] *fue creado sin licencia del rei*.²²³⁶ Emmanuel Mas, per la seva banda, constata com durant el setge de 1704, els tres comuns anaven “sempre units y guiats per la Conferència que entre ells se trobava oberta”.²²³⁷ Aquesta tendència a esdevenir un poder separat, independent dels altres comuns, explica perquè en algunes ocasions la Conferència va qüestionar les decisions de les institucions, com si se situés per sobre d'elles. Per exemple, l'11 de febrer de 1701 el Consell de Cent informava que havia suspès el consell donat per la Conferència sobre la presentació de les requestes al Portantveus del General perquè els seus assessors havien trobat alguna dificultat. La reacció de la reunió dels comuns va ser insistir en la mateixa deliberació i demanaven a la Ciutat que nomenés a Isidre Pi i un altre assessor perquè presentessin les requestes. Certament es tractava d'un consell, ja que el document parla del que “acordan las personas de la dita excel·lentíssima Conferència aconsellar”, però significativament finalitza dient que “esperan de sa excel·lència [el Consell de Cent] posarà en execució ab la major prestesa possible lo aconcellat”.²²³⁸ Era un consell o un manament? Dos anys més tard, al març de 1703, tornem a trobar una situació de molta tensió que generà una reacció dura de la Conferència. Davant la negativa dels diputats a aplicar les súpliques deprecatòries exigides per protector al novembre, la Conferència redactava 7 arguments pels quals els diputats tenien que obeir el manament. A tot això s'hi sumava la negativa

²²³³ Sales, N., *De Tuir...*, p. 93.

²²³⁴ Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 237.

²²³⁵ AHN, Estado, leg. 272, exp. 46.

²²³⁶ Barreda Fontes, José M^a y Carretero Zamora, Juan M., “Una fuente inédita...”, p. 659.

²²³⁷ Mas, E., *Diari...*, p. 397.

²²³⁸ DC, 11 de febrer de 1701.

de Pau Corbera i Palau, síndic del General, a habilitar les demandes de la Ciutat. La reacció de la Conferència era demanar, ni més ni menys, que la Ciutat amenacés el síndic de denunciar-ho en la propera visita en cas de no canviar d'actitud.²²³⁹ Aquesta tendència sembla que va estar present al llarg de tot el període treballat. Així, en la difícil i important conjuntura de desembre de 1713, ja vàrem veure com la Conferència considerava que no era convenient convocar novament als braços sinó que calia crear una junta de divuit o vint-i-set persones que assessoressin als diputats, exercint les mateixes funcions que la trenta-sisena. Resulta molt significatiu observar com la seva deliberació finalitzava així: “esperant que los tres excel·lentíssims comuns assentiran al present consell suplicant-los rendidament ab la major brevetat facin reflexió sobre ell”.²²⁴⁰ La Conferència està demanant explícitament que seguissin el seu parer.

Unes facultats tan grans que fins i tot feien que en ocasions la Conferència s'erigís en supervisora de l'actuació dels comuns a través de la modificació dels seus documents. Per exemple, el 30 de juliol de 1711, enmig del conflicte sobre *l'Epítome*, la Conferència donava el seu vistiplau a les modificacions proposades pels comuns a la representació que ella havia redactat.²²⁴¹ No eren els comuns el que en teoria havien d'aprovar i donar el vistiplau a les deliberacions de la Conferència? Un altre cas encara més evident: la preparació de la Junta General de Braços. Tant la crida com la proposició inicial varen ser redactades per la Diputació però revisades i aprovades per la Conferència. El Consell de Cent ho deixava ben clar, i acordava que “la proposició fahedora a la convocatòria General dels 3 excel·lentíssims Braços, inseguint lo parer y consell de la excel·lentíssima Conferència (...) sols se consebesca des de la clàusula...”.²²⁴² Qui està supervisant a qui? En aquest sentit resulta també il·lustrativa la cita que esmentàvem no fa molt sobre la incidència dels consells de la Conferència. El 23 de desembre de 1713 la Diputació, fent un balanç global sobre el funcionament de les conferències al llarg dels darrers anys mostrava la consciència que tenien els comuns que “ab lo segur de sos prudentíssims consells serian abraçats dels tres comuns a ciegas”.²²⁴³ ¿Adherir-se cegament a un consell? A hores d'ara ja tenim clar que les facultats de la Conferència no eren decisives sinó consultives, i hem pogut veure com en algunes ocasions les seves indicacions no foren seguides pels comuns. Però tot i així, la

²²³⁹ DC, 27 de març de 1703, document n° 13.

²²⁴⁰ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 31 (document inserit).

²²⁴¹ DDP, 315, 1 d'agost de 1711.

²²⁴² LLDCC, 1B, II, 222, fol. 163v.

²²⁴³ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31/B.

política dels fets menava els comuns per altres camins. Això es va visualitzar d'una manera molt evident al conflicte que es produí entre la divuitena dels tres estaments i la Diputació al febrer de 1714. Com hem vist el conflicte girava entorn de la discussió sobre si les facultats de la primera eren consultives o decisives. La Conferència de dos comuns intervingué com a mitjancera i tot i reconèixer el caràcter assessor de les divuitenes, apuntava com “las quals circumstàncias [el caràcter assessor] sino bastan per a prezisarlas a seguir sa resolució, a lo menos deuen esser suficients per attendre-la, venerar-la y en bona política seguir-la, puix en ella està, com se ha dit, lo concurs y consentiment de tots los pobles de Catalunya”. Després passava a mostrar com s'havia de comportar la Diputació en els casos de conflicte:

“Y en cas lo excel·lentíssim y fidelíssim consistori encontràs algun reparo considerable en algun o alguns dels consells que li donava la excel·lentíssima divuitena, apar seria molt natural y propi de la atenció del excel·lentíssim i fidelíssim consistori lo reportar-ho a la excel·lentíssima i fidelíssima junta de divuit, perquè fent nova reflexió sobre aquell puga aconsellar ab major acert lo que sie del major benefici al públic. Y seria seguir la pauta del que se ha observat entre los tres excel·lentíssims comuns y las excel·lentíssimas conferencias que per aconsellar a estos en different temps se han format”.²²⁴⁴

La Conferència està dient que la “bona política”, és a dir, el que avui diríem “allò políticament correcte”, era atendre i seguir els consells de la Conferència. ¿No s'assembla més això a un manament que no pas a un consell? Però encara hi ha més. La Conferència mostra com en cas de dubte sobre la idoneïtat de la indicació, allò políticament adequat (“molt natural y propi”) era mostrar les dificultats a la mateixa Conferència “perquè fent nova reflexió sobre aquell puga aconsellar ab major acert lo que sie del major benefici al públic”. És a dir, suposant que hi hagués dificultat en seguir els consells, el que haurien de fer els comuns, no era actuar al marge dels representants, sinó fer-li entendre els problemes i que la Conferència decidís què calia fer. Sembla evident que aquesta dinàmica de funcionament situava *de facto* a la

---

²²⁴⁴ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 61 (document inserit).

Conferència per sobre de la resta de comuns, tot i que legalment només fos un organisme assessor. Però si tenim presents les reunions dels comuns ens adonem que en alguns casos les institucions no actuaren exactament així, si bé és cert que aquests representen una minoria dins del conjunt. Va ser il·lustratiu de les facultats i del caràcter gairebé imperatiu dels consells donats per les conferències el conflicte que es produí al gener de 1714 quan els diputats nomenaren a un estranger per al càrrec de Veedor General. La Conferència, i també la Ciutat i la noblesa, mostrà el seu rebuig a la decisió, perquè era inconstitucional, però els diputats es negaren modificar-la. La reacció de la Conferència fou contundent i denuncià la Diputació per “los prejudicis se li poden seguir en lo esdevenidor de desviar-se de eixa obligació [la defensa i compliment de les Constitucions] en cosa, que indubtablement constarà en tot temps. Y dita Conferència deu representar per son descàrrech no volent fer-se còmplissa en cosa que no sia del molt garbo de vostra excel·lència fidelíssima, ni que se comprega ho ha executat vostra excel·lència fidelíssima inseguint son consell”.²²⁴⁵ La Conferència ens apareix aquí com un organisme amb entitat pròpia, tal com apuntàvem abans, i criticava clarament els diputats per no seguir els seus consells per les conseqüències que això podia comportar en el futur.

Un altre aspecte on es pot visualitzar aquestes facultats creixents és en les ocasions on la Conferència havia “d’exigir” als comuns diligència en el compliment dels consells que havia donat o en determinades actuacions. Per exemple, ja al desembre de 1698 demanava als representants que “solicitassen respectivament a son comú la resposta eo aprobació del memorial que es donà en la Conferència que es tingué a XXII de novembre propassat”.²²⁴⁶ A l’agost de 1708 la Conferència demanava als comuns “se dignen entregar a las personas que assisteixen per sa part en escrit lo que el Rey nostre (Deu lo Guarde) fou servit insinuar als Presidents de dits Tres Comuns”.²²⁴⁷ No eren els comuns el que decidien de què podia i no podia tractar la Conferència? En aquest cas sembla que sigui ella qui decidia de què podia i no podia parlar, per la qual cosa demanava el contingut d’aquella ambaixada. En la conjuntura de juny de 1713 aquesta capacitat es féu encara més evident. El dia 11 havia aconsellat que els comuns demanessin la suspensió de l’activitat de la Reial Audiència. Al dia següent, encara no s’havia fet, i la Conferència hagué d’insistir, mostrant com s’havia “estranyat la

---

²²⁴⁵ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 49 (document inserit).

²²⁴⁶ DDP, vol. IX, p. 995.

²²⁴⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 601r.

conferència que essent de tanta importància la recomenació de la suspensió del negoci de la Reial Audiència no se haja executat”.²²⁴⁸ Al gener de 1714 es produïa una escena similar i la Conferència “renyava” als comuns perquè “varias vegadas ha passat consell (...) sobre la importància de sol·licitar més medis y grans y encara que present tenen dits excel·lentíssims comuns molt present esta matèria, però serveix de desconsol a dita conferència lo ignorar ques posen en pràctica ningun dels tres últims modos que té proposats”.²²⁴⁹ La Conferència estava exigint als comuns que l’informessin de la seva actuació i que actuessin segons les seves indicacions.

La tendència expansiva de les seves facultats va portar que en ocasions s’extralimités en les seves competències, o si més no que així ho consideressin els comuns. Un d’aquests casos va ser el de setembre de 1707 amb la qüestió dels rals de vuit, que per haver estat prou comentat creiem que no resulta necessari recordar-ho. Un altre fou el també molt explicat conflicte de gener de 1711 amb la qüestió si gaudia o no de facultats per tractar sobre els abusos de les tropes. Però potser paga la pena fer referència al que es produí al març de 1713. La conferència del 16 de març de 1713 va aconsellar als comuns que fessin una representació al rei sobre els abusos de les tropes a la zona del Pallars la qual, com deia la deliberació, “per guanyar los instants en urgència que tant importa se posa en la comprensió dels excel·lentíssims comuns ja executada”.²²⁵⁰ Sembla que la Conferència s’havia extralimitat en les seves facultats, ja que calia que els comuns li donessin permís per fer la representació, cosa que ella no havia fet. La Ciutat va reaccionar dient que per executar el document necessitava autorització del consell plenari, la qual cosa féu que fos presentada només per la noblesa i la Diputació.²²⁵¹

Finalment cal recordar els casos on aquestes facultats en expansió van provocar un enfrontament directe amb els comuns, en negar-se inicialment la Conferència a acceptar les modificacions que proposades per les institucions a les seves representacions. Dues van ser les ocasions en què això es produí. La primera fou al juliol de 1708. La Conferència havia aconsellat fer una representació al rei sobre la situació militar i els abusos de les tropes i també que s’enviés al comte de Starhemberg còpia de la representació que s’havia fet per al monarca al desembre de 1707. Els comuns es

²²⁴⁸ LLDC, 1B, II, 222, fol. 138, nº 1.

²²⁴⁹ LLDC, 1B, II, 223, fol. 55 (document inserit).

²²⁵⁰ LLDDP, N-275, fol. 245r.

²²⁵¹ Cfr. LLDDP, N-275, fol. 247r. Resulta interessant observar que un més després, el 23 d’abril, la Conferència tornava a fer el mateix, però que en aquella ocasió, la seva actuació no va causar cap rebuig i s’acceptà la representació que s’havia fet sense permís. Cfr. LLDDP, N-275, fols. 324r. i ss.

negaren a procedir d'aquesta manera, ja que consideraven que aquesta segona representació havia estat dirigida al rei i no era propi fer-la arribar al comte. Per tot això demanaven a la Conferència que modifiqués la representació al rei “al fi e intenció dels comuns” seguint uns canvis proposats per Braç.²²⁵² La reacció de la Conferència fou contundent: el 12 de juliol deliberava que “no obstant ells [les dificultats presentades pels comuns a seguir la deliberació de la Conferència] mantenir-se en son dictamen y consell (...) per considerar esser del servey del rey nostre senyor i utilitat pública”.²²⁵³ Els comuns, tot reafirmant la seva superioritat en aquests context, deliberaren aplicar les modificacions suggerides per la noblesa i poc després la Diputació presentava la representació de la Conferència modificada al rei.²²⁵⁴ Resulta interessant observar la reacció de la Conferència, que semblava qüestionar en aquell moment el seu paper subordinat als comuns. L'altre moment d'enfrontament fou a l'octubre i novembre del mateix any, quan Ciutat i Braç d'una banda i Diputació per l'altra s'enfrontaren per les modificacions que calia fer a la representació que féu la Conferència. De fet, l'única cosa en la qual els tres estaven d'acord era en la necessitat d'introduir algun canvi. Doncs en aquest context, el 18 de novembre de 1708, la Conferència considerava que no s'havia de modificar res: “no reparant en extraure qualsevols clàusules de la representació ideada”.²²⁵⁵ Era exactament la mateixa dinàmica de quatre mesos abans.

Però potser el cas més interessant d'aquests enfrontaments amb els comuns i el que ens il·lustra amb més força la influència dels seus consells fou el que es produí al juny de 1713 amb la confecció de la convocatòria de la Junta General de Braços. El dia 19 els diputats entregaren a la Conferència còpia de les cartes i crides per a tots els pobles de Catalunya per l'obertura de la Junta General del Braços. En elles, com hem vist, es feia una menció explícita al fet que la convocatòria s'havia realitzat “inseguint lo parer y concell de las personas que componen la Conferència dels Tres Excel·lentíssims Comuns”.²²⁵⁶ La reacció de la Conferència fou molt tallant i es negà en rodó que el seu nom figurés en els papers. No solament això, sinó que amenaçà dient que no “continuaría en aconcellar als excel·lentíssims comuns a no excloure's de ditas cridas i cartas convocativas lo executar-se en dita convocatòria inseguint lo parer de dita

²²⁵² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 537v.

²²⁵³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 535r.

²²⁵⁴ Com vàrem explicar en el seu moment, el conflicte va ser més complicat, ja que es produí un incident provocat perquè el Consell de Cent només tenia poder per executar el que digués la Conferència.

²²⁵⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 636r.

²²⁵⁶ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 152, document n°2.

excel·lentíssima Conferència”.²²⁵⁷ La frase era contundent, i els comuns decidiren acceptar la petició. Modificaren les crides posant que aquestes havien estat fetes per la Diputació “inseguint las deliberacions presas per los excel·lentíssims Consell de Cent i Braç Militar”, cosa que no deixava de ser una veritat a mitges. Allò que cal destacar és que l’actitud de la Conferència sembla situar-la en un nivell igual o superior a les mateixes institucions, certament com si tingués una autonomia pròpia respecte a les altres, com una institució de la vida política catalana. Exactament la mateixa idea que es deduïa de les referències que hem recollit fa uns moments sobre el setge de 1704.

Desconeixem què hagués passat amb la Conferència de no haver-se produït els fets de l’11 de setembre de 1714, però sembla indubtable que al llarg de la seva existència havia anat acumulant progressivament més facultats i prestigi i tendia a adquirir una autonomia d’actuació més gran, esdevenint tant o més poderosa que els mateixos comuns. Tenia en el seu si tota una sèrie d’elements que podien facilitar la seva institucionalització, és a dir, esdevenir un mecanisme autònom, gairebé permanent, independent i superior a les mateixes institucions, una mena de “govern a l’ombra”, que mai apareixia públicament, però que era la responsable directe de la major part de les decisions importants preses pels comuns en els moments de crisi.

---

²²⁵⁷ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 152, document A.

CAPÍTOL 8

La Conferència en el seu context

Per acabar amb aquesta III part voldríem fer una mirada de la Conferència amb altres ulls. Fins ara ens hem aproximat a la història, funcionament i facultats de les reunions dels tres comuns des de dins, és a dir, a partir de la documentació oficial de cada institució, i intentant mirar des d'ella la vida política. Però quedar-se només amb la perspectiva que ens ofereixen aquestes fonts no deixa de ser una imatge incompleta. Es posen de manifest molts elements però no permeten arribar amb profunditat a d'altres que estan implícits en l'existència de la Conferència. El nostre objectiu és ara analitzar les conferències en el seu context, des de fora. Perquè les conferències dels comuns eren en el fons una manifestació més d'unes dinàmiques institucionals i socials catalanes, caracteritzades per la recerca del consens, la voluntat representativa de tota la comunitat per part de les institucions dirigents i per una societat viva i heterogènia que estava en procés de canvi constant. Per tot això, aquest capítol l'hem dividit en quatre parts. Primer analitzem el context legal, posant un èmfasi especial en les raons que va tenir Felip V per anul·lar-les i Carles III per legalitzar-les. En segon lloc fixem la nostra atenció en el context simbòlic, en el sentit que, a l'hora de la veritat, la Conferència va ser percebuda pels seus contemporanis com la representació viva dels tres testaments. En tercer lloc analitzem el context social, i fem un estudi de les persones que participaren de les conferències. Després fem una primera aproximació al context institucional, i en ella intentem posar en relació tots els coneixements que ara tenim sobre la Conferència amb les estructures institucionals que hem vist al capítol 3. Es tracta, en el fons, de mostrar com la Conferència era hereva d'una tradició institucional anterior. Finalment, en el darrer apartat, plantejem alguns possibles punts de relació entre la Conferència i altres sistemes parlamentaris de l'àmbit peninsular i europeu.

8.1. El context legal: anul·lació de Felip V i legalització de Carles III

Certament la Conferència havia estat una institució decisiva en la defensa de les Constitucions i les seves facultats i competències havien arribat a substituir totalment l'acció dels mateixos comuns. La seva oposició ferma a cap mesura que suposés una

lesió a la legalitat explica per què les autoritats reials, especialment les que dirigien el país sota Felip V, no veiessin amb bons ulls la seva existència. En aquest sentit, cal recordar com ja al 1690, quan encara no s'havien produït les conferències dels Tres Comuns, el virrei Villarhermosa considerava que *no caben en la explicación los daños que estas conferencias causan a la paz y público sosiego de la provincia*.²²⁵⁸ Catorze anys després, al 1704, el virrei Velasco no en tenia pas una opinió millor i parlava de *esta detestable junta de la conferencia*, els membres de la qual eren *sumamente desafectos al rey* i que, com vàrem comentar en el seu moment, era *la oficina donde se formó la conspiración antecedente*.²²⁵⁹ Dos anys després, al 1706, era el marquès de Gironella qui la criticava, qualificant-la de *una junta aún más perniciosa y maliciosa* que la resta de comuns.²²⁶⁰ Per les mateixes dates, un informe borbònic deia que la Conferència era *perniciosa al Estado, y al bien común*, i que reconeixia *los gravísimos prejuicios que de esta colligación se seguía a su real servicio*.²²⁶¹ Per aquest informador l'actuació dels tres comuns es manifestava en *impertinentes instancias y repetidos disentimientos a la prosecución y conclusión de la Cortes*.²²⁶² Ens adonem que en certa manera tenien raó. La seva acció i les facultats que s'atribuïen eren tan grans, la seva oposició als dictàmens reials era tan forta que, com a les divuitenes del 1589, les autoritats reials temien que *caminando por este camino... se vendrán a quedar con toda la jurisdicción real*.²²⁶³ Així, doncs, no ens ha d'estranyar que al final succeís el que comenta Feliu: *llegó también orden de extinguir las conferencias u de manifestar en fuerza de qué privilegio las formaban*.²²⁶⁴

El decret d'anul·lació arribava en forma de carta del rei el 2 de febrer de 1705. La decisió era fruit d'un fort debat dins el Consell d'Estat, que durant els últims anys havia dubtat contínuament sobre la millor manera de solucionar els conflictes que es produïen a Catalunya. De fet, l'amenaça de la supressió de les Conferències era un element present si més no des d'abril de 1701. El dia 9 d'aquell mes, el Consell d'Aragó demanava al virrei Palma un informe detallat de tot allò que havia succeït entre els comuns que s'oposaren al seu nomenament. La carta mostrava explícitament que:

²²⁵⁸ Memorial del Duc de Villahermosa, dins Jaume Dantí, J., *Aixecaments...*, p. 222.

²²⁵⁹ AHN, leg. 272, exp. 46.

²²⁶⁰ Cita per Sales, N., *De Tuïr...*, p. 212.

²²⁶¹ Fernández, M., "Espionatge...", p. 245.

²²⁶² Fernández, M., "Espionatge...", p. 244.

²²⁶³ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 228.

²²⁶⁴ Feliu de la Peña, N., *Anales...*, p. 528.

*Teniendo presente el Consejo todo lo que ha pasado con esa ciudad de Barcelona en orden a la jurisdicción contenciosa y no haberse dado a vuestra excelencia el juramento con el primer despacho, que se les dirigió. Ha acordado el Consejo que vuestra excelencia informe con toda individuación de los sujetos que se han señalado en esta dependencia y concurrieron en el voto de no jurarle a vuestra excelencia. Que demostraciones se puede hacer con ellos, si se hallan insaculados en la casa de esa ciudad y en qué bolsas y así se lo participo a vuestra excelencia para que se sirva ejecutarlo con la brevedad posible.*²²⁶⁵

En la mateixa data també es demanava informació sobre l'actuació dels membres del Braç Militar per esbrinar *qué motivo, derecho y interés tuvo el Brazo Militar para coadyuntar los procedimientos de la ciudad en su desobediencia.*²²⁶⁶ Els textos mostren com la necessitat de prendre mesures punitives contra l'actuació dels comuns va sorgir abans que Felip V hagués jurat les Constitucions catalanes. En aquest sentit, resulta rellevant veure com les desinsaculacions que s'aplicaren al gener de 1705 als membres de la Conferència així com als advocats, eren mesures que ja s'havien contemplat com a possibles càstigs cinc anys abans, al 1701, tal com mostra el text que acabem de referir. D'altra banda, les fites aconseguides pels catalans a les Corts de 1701-1702, que expliquen per què Feliu de la Penya les va considerar tan positivament, no van ser ben vistes per les autoritats de la Cort. Al 13 de desembre de 1702, quan encara no havia passat un any des de la seva finalització, el comte de Fuensalida, veient les nefastes conseqüències que tenia per la poder reial la creació del Tribunal de Contrafaccions, considerava que *vuestra majestad se hallará precisado (si quiere conservar aquel dominio) a convocar las Cortes para revocar todo lo concedido en estas o usar de remedios violentos.*²²⁶⁷ La lectura de la documentació conservada a l'Archivo Histórico de Madrid, mostra amb claredat que la Corona va estar en tot moment plenament informada de l'actuació dels comuns i que va dubtar en nombroses ocasions sobre si calia utilitzar la força o no. El 8 de juliol de 1704 Velasco informava sobre les demandes de perdó que havien fet la noblesa i la Ciutat a favor dels empresonats per l'intent de

²²⁶⁵ AHN, Consejo, libro 2377, 9 d'abril de 1701.

²²⁶⁶ AHN, Consejo, libro 2377, 9 d'abril de 1701.

²²⁶⁷ AHN, Estado, leg. 1604, 13 de desembre de 1702.

conspiració de 1704. Davant d'aquestes dades, el marquès de Mancera considerava que els comuns podien *debajo del pretexto de procurar (...) la defensa y manutención de sus fueros caminar a largo paso a obtener una libertad independiente en todo de su soberano*, i afegia que *hay poca diferencia de pedir perdón y indulto general de los infieles a pasar a tomársele por su autoridad propia, haciéndose con el delito república*.²²⁶⁸ Però si Mancera opinava així, el duc de Medinaceli veia les coses de manera totalment diferent i considerava que no calia enviar tropes a Catalunya i que *las cosas de Cataluña no se van poniendo cada día en peor estado, sino en mejor, pues cada vez que se descubre más el mal, es mas fácil su curación*.²²⁶⁹ La major part dels membres del Consell creien que calia prendre alguna mena de càstig. El rei, adoptant una postura intermèdia va optar per enviar-hi tropes, però una quantitat menor a la demanada per Velasco, i que no fossin d'Extremadura sinó de Pamplona.

En el camí que conduí cap a l'anul·lació de les conferències, la impressió que tenim és que, a banda dels incidents de gener i febrer de 1701, també va tenir una importància decisiva la negativa dels comuns a acceptar la modificació del testament de Carles II durant la primavera de 1704. El 29 de juny d'aquell any el duc de Montalto, com hem vist, era molt explícit en aquest sentit i considerava com *no ay ninguna petición o papel de cualquiera individuo que pidiendo que se registre en los libros de aquellos comunes no se haga y se deba hacer y este correo [el manament sobre el testament de Carles II] la Conferencia (que perderá aquel Principado) de los tres comunes le ha dado a don Francisco de Velasco un papel negándose absolutamente a registrar la declaración*. La seva conclusió era ben contundent: *el remedio no se aplica con consultas sino con fuerzas*.²²⁷⁰ Sembla que els ministres reials encara van dubtar sobre si calia o no prendre mesures contundents. La impressió que transmeten els documents és que, tot i les demandes dels consellers de la Cort, veient les conseqüències del desplegament repressiu que va dur a terme Velasco després del setge, Felip V es va

²²⁶⁸ AHN, Estado, leg. 1605, 8 de juliol de 1704. La referència al "camí" que estaven prenent els catalans, com podem veure, era ben similar a la que havien formulat al 1589 les autoritats reials sobre les divuitenes de la Diputació. Respecte a la proposta de la ciutatella, és il·lustratiu veure com en aquella data ja es plantejava una solució que s'aplicà posteriorment.

²²⁶⁹ AHN, Estado, leg. 1605, 8 de juliol de 1704.

²²⁷⁰ AHN, Estado, leg. 1605, 29 de juny de 1704. En el mateix informe, es palesava la necessitat d'enviar tropes de reforç a Catalunya, però no quedava clar des d'on havien de venir. El comte de Fuentzalida era partidari de prioritzar la defensa de Catalunya que no la d'Extremadura ja que *importa poco el tomar un castillo más o menos en Portugal exponiéndose a un incendio de tanto fuego y tan perjudicial para toda la monarquía como el que está amenazando Cataluña y Valencia*. El duc de Veraguas, per la seva banda, considerava que era millor enviar tropes, encara que fossin franceses perquè era evident que no podia *haber nada peor que dejar sin tropas a Cataluña*. Era millor que *que dexen de ser españolas que el que no sean ningunas*.

fer enrere i li demanà que fos més suau amb la seva actuació. A l'octubre de 1704 el virrei es queixava que els problemes s'haguessin pogut solucionar amb facilitat *si cuando yo empecé a castigar a algunos hombres ordinarios (...) no hubiera atrasado el curso de la justicia las ordenes con que su magestad me mandó que procediese con templanza y maduración.*²²⁷¹ La situació s'anava descontrolant, i per això el 26 de novembre el virrei tornava a escriure a la Cort per mostrar com a Barcelona *son tan contados los buenos y tant sin número los malos*²²⁷² i es lamentava que no s'haguessin aplicat encara mesures repressives adients les quals eren necessàries *y esta verdad sólo ha de ser creída quando a gran costa de la monarquía no lo manifieste la experiencia.* Al gener de 1705, pocs dies abans dels decrets desinsaculatoris, parlava de *la desconfianza con que se deve vivir de estos naturales (...) si no es salir por las calles aclamando al archiduque no me falta otra cosa que ver.*²²⁷³

Finalment el monarca va optar per la via del càstig. De totes les mesures repressives que ja hem comentat, voldríem fixar ara la nostra atenció en el decret de supressió de les conferències, que recollim a l'annex 6. El text resulta molt il·lustratiu de les intencions de la corona. El monarca comença esmentant un informe que el virrei Palma li va enviar el 10 de maig de 1701 informant *sobre las juntas y conferencias que essos comunes de la Ciudad, Diputación y Braço Militar suelen tener por medio de personas que nombra cada común.* No hem pogut trobar el memorial redactat per Palma, el qual responia a les dues demandes de la Cort fetes el 9 d'abril. Sembla clar que el virrei va informar ja aleshores sobre el paper jugat per la Conferència en la oposició que li presentaren la noblesa i la Ciutat. Certament Felip V tenia un coneixement exacte de les reunions. El rei fonamentava la seva decisió en el fet *que no tienen derecho ni privilegio alguno dichos comunes para hacer dichas conferencias antes bien estar reprobadas y prohibidas con graves penas semejantes juntas de comunes, assí por disposición del derecho común como por las particulares de essa Provincia.* La Constitució sobre la qual es basa tota la seva argumentació era la número IX (cap IV) de les Corts de 1585, que recollim a l'annex 12, i duia per títol *De diversos i extraordinaris crims.* En ella s'establia que “sens licència o autoritat de son superior...los dits collegis aprobats, o confrarias directament ni indirecta, conjunctament, ni divisa ni per interposadas personas particulars, o nuncios no pogan entre si tractar, conferir ni

²²⁷¹ AHN, Estado, leg. 195, exp. 46.

²²⁷² AHN, Estado, leg. 466, 26 de novembre de 1704.

²²⁷³ AHN, Estado, leg. 195, 15 de gener de 1705.

determinar cosa alguna de qualssevol espècie de negoci que sie, ni notaris alguns pugan rebre ni fer actes de coses resultants de tals congregacions”.²²⁷⁴ El decret suposa un cop molt fort per a la Conferència, i va directe al punt feble: l’absència de protecció legal. Resulta una paradoxa fatal, ja que precisament un mecanisme que s’havia configurat els últims anys com un mitjà adient per a la defensa de les Constitucions era anul·lat en raó d’aquestes mateixes lleis que pretenia conservar.

Cal dir que el monarca, els assessors del monarca pròpiament parlant, feia una interpretació si més no arriscada de les causes i motivacions que portaren els comuns a acceptar la esmentada constitució IX. Aquesta regulava les reunions entre diverses confraries de gremis, de tal manera que prohibia les reunions entre elles per parlar d’assumptes comuns. Les confraries sí podien “tractar i determinar las cosas respectivament pertanyents a llurs particulars collegis”, però no en comú amb la resta. Aquesta normativa, que ha estat explicada per Lluís R. Corteguera,²²⁷⁵ s’emmarcava dins dels conflictes produïts pels gremis durant la dècada dels vuitanta al segle XVI. L’objectiu era prohibir les reunions que tingueren els oficials de cada corporació durant el setembre i octubre de 1582, per tal de coordinar la seva acció en la lluita contra l’acaparament de blat i aconseguir que el rei acceptés el *motu proprio* papal que estipulava això. Les reunions, del contingut de les quals no es conserva cap rastre documental, van ser molt nombroses i van exercir una notable pressió sobre el rei, arribant a nomenar fins i tot un ambaixador dels gremis per tal que demanés a Felip II l’aplicació de la butlla papal. Corteguera considera que la llei potser fou innecessària, ja que l’ambaixada no va tenir èxit i els gremis no aconseguiren la seva demanda.²²⁷⁶ Però més enllà del resultat final, allò que ens interessa de l’episodi és que les autoritats reials s’adonaren ben aviat del perill que suposava permetre als gremis tenir aquestes reunions conjuntes per defensar interessos comuns. Segons el virrei Miranda, amb aquestes reunions “ne resultarian molts inconvenients, y entre altres, que en ells se ocuparian la auctoritat y govern lo qual està sols acomanat als consellers y consell com a representats tot lo poble”, a banda de l’amenaça que es produïssin “seditious en la ciutat, com se és vist per experiència molt poch anys ha, special en lo cas del motu proprio”.²²⁷⁷ Més que el que van fer, l’important era el que podien arribar a fer. Tal com succeïa amb les

---

²²⁷⁴ *Constitucions i altres drets de Catalunya*. Compilació de 1588-89. Edició Facsímil. Editorial Base, Barcelona, 2004, fol. 503

²²⁷⁵ Corteguera, L. R., *Per al bé...*, p. 83 i 116.

²²⁷⁶ Corteguera, L. R., *Per al bé...*, p. 83.

²²⁷⁷ Corteguera, L. R., *Per al bé...*, p. 116.

conferències durant la primera dècada del segle XVIII, les reunions dels gremis havien assolit un poder excessiu que qüestionava les competències del Consell de Cent. Com sabem i hem pogut veure, la Conferència dels Tres Comuns havia agafat el mateix camí i en nombrosos moments s'havia erigit com una instància superior a les tres institucions.

Si les reunions de gremis podien qüestionar l'autoritat de les institucions catalanes, les reunions de les institucions catalanes podien qüestionar l'autoritat de les institucions reials, com bé ho havien fet. Si el 1585 es va voler tallar d'arrel el perill, amb el decret de 1705 Felip V també volia evitar una repetició d'aquest esdeveniment. Tot i que sabem molt poc sobre aquestes reunions, si ens fixem en la constitució IX podem veure que alguns dels seus trets presenten similituds notables amb les conferències. Per exemple, el llenguatge i les facultats que gaudien les reunions dels gremis i les conferències eren similars. Les conferències podien “tractar i premeditar, i aquí el que es prohibeix és que pugan entre si tractar, conferir ni determinar”. D'altra banda estipulava que aquestes reunions tampoc es podien fer “per interposadas personas particulars”, que era exactament el que succeïa en el cas de les conferències, en què són els representants dels comuns, i no els oficials, els que assisteixen.²²⁷⁸ Per últim cal valorar les penes que s'aplicaven als infractors d'aquesta constitució: “privació de sos oficis, la qual ipso facto incorregan irremissiblement, i també de exili perpetuo dels Presents Principat y Comtats del Rosselló i Cerdanya”. Precisament van ser aquestes mesures, la privació dels oficis, les que Velasco va aplicar en la repressió contra alguns dels membres de la Conferència, en desinsacular-los de les bosses de les institucions on eren. A més, l'exili també va ser aplicat a Joan B. Reverter.

El decret de Felip V continuava mostrant com la constitució IX havia estat reafirmada a les Corts de 1599 i pel capítol 50 de les Corts de 1702, amb la qual cosa venia a dir que la referida Constitució havia estat triplement aprovada pels comuns. A tot això s'afegia que la constitució 26 de les Corts de 1701 també justificava la decisió que es prenia. La referència no deixa de ser interessant. La constitució feia esment als abusos que “naturalment durant una centúria s'havien esdevingut”, referint-se als comesos entre 1599 i 1701, però que no es podien individualitzar perquè “no ho permet la brevedat del temps” i “per cridar a vostra real magestat las necessitats d'altres regnes”. Hi havia el perill que alguns consideressin per legals tot un seguit d'actes contraris a les lleis, els quals havien estat “per tant temps observats”. Aquestes persones pretenien considerar

---

²²⁷⁸ Recordem aquí les discussions que vàrem veure al 1675 pel fet que fossin persones legas, i no especialistes en lleis els qui decidissin sobre aquests temes.

lícits aquells actes, ja que “la Cort, no revocant-los, los hauria aprovats”. La constitució 26 anava directament contra un plantejament d’aquesta mena, i sol·licitava al monarca que “sia servit voler, ordenar y manar que qualsevols usos, costums contra dit usatges, constitucions, capítols y actes de Cort Privilegis, y usos y costums sian nullos y irritos, en particular des del any 1599 fins vuy anullant e irritant aquells; així que no se puga allegar per exemplar, restant així mateix per lo passat antes del any 1599 y després y per lo esdevenidor de ditas Constitucions en sa forma y valor”. El monarca donava el seu vistiplau i afegia que s’observessin també els usatges i costums “que no estan derogats en altres Corts”.²²⁷⁹ D’aquesta manera es pretenia avortar qualsevol intent d’apel·lar a la política dels fets i a l’existència de precedents per justificar una actuació determinada.

És ben conegut que el distanciament en la convocatòria de les Corts va facilitar que les institucions catalanes adquirissin cada vegada més marge d’actuació i assolissin facultats i poder amplis en el govern del país. En aquest sentit, són molt suggerents les reflexions que fa Lluís Corteguera sobre “la possibilitat d’actuar primer y donar explicacions després”.²²⁸⁰ La Conferència no deixava de ser en el fons un mecanisme sorgit precisament en un període de “entre Corts”, fruit de les necessitats institucionals i per tant que es trobava fora de la llei, o més aviat en un àmbit indefinit, en el qual cap llei l’emparava, però tampoc la prohibia. Des d’aquesta perspectiva cobren una llum pròpia les discussions entre els comuns que hem referit per tal de definir el nombre de representants que cada institució havia de tenir a les conferències, així com les facultats amb que comptaven. Si recordem, totes les argumentacions, tant les utilitzades per la Diputació com les del Braç Militar, es fonamentaven en els fets, en els casos que s’havien succeït en el passat. En cap moment es feia menció a alguna constitució o decret. El mateix Braç Militar ho manifestava clarament l’agost de 1703 en defensar el seu posicionament sobre la igualtat de representants: “havent conferit [el Braç] sobre lo assumpto, atnent que “los comuns se regulan segons los exemplars”, y que als principis de la conferencia corrent, encara que la Ciutat i Bras fassen un cos, quiscú dels tres comuns nomenà tres personas, que conferenciaren algunas vegadas”.²²⁸¹ Així doncs, el recurs per part de Felip V a la constitució 26 no era exactament lícit, ja que els fets posaven de manifest que la tradició sí que establia llei. A tot això es podia afegir altres enfocaments de la llei. Per exemple, el 21 de març de 1703, en la representació que els

²²⁷⁹ *Constitucions i actes de cort...*, p. 24.

²²⁸⁰ Corteguera, L. R., *Per al bé...*, p. 45.

²²⁸¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1005v. La cursiva és nostra.

comuns escriviren al rei sobre l'afer de les multes, li recordaven com *en Catalunya no ha cosa más establecida y fixa que sus constituciones se deben entender a la letra*,²²⁸² la qual cosa podia ser entesa com que si no es prohibien explícitament per una constitució, les Conferències eren legals, i per tant que el decret reial era invàlid. El tema és complex i no és ara el moment d'aprofundir en ell. El que sembla clar, però, és que la decisió reial era com a mínim qüestionable.

Si tornem al decret, podem veure que aquest continuava la seva argumentació posant de manifest *los graves inconvenientes que de permitir dichas juntas se siguen a mi real servicio*, i recalca com les Constitucions permetien les reunions per tractar cadascú dels seus negocis, però *no en orden al poder juntarse en común con otro, aún por medio de personas*, sense comptar amb el fet que *no haja privilegio alguno que dispense a dichos comunes el poder juntarse*. Tot això ja estava recollit a la constitució IX de les Corts de 1585. Aquí semblava trobar-se el problema legal fonamental: les institucions no podien reunir-se per tractar temes “comuns”, en aquest cas la defensa de les Constitucions, perquè amb això s'estaven apropiant d'una prerrogativa que pròpiament no era la seva, la qual abraçava exclusivament *sus negocios*. Recordem aquí tota l'explicació que hem donat sobre els temes que tractava la Conferència. Hem exposat com s'havia produït un procés de “posta en comú” de competències pròpies, la qual cosa implicava una ampliació de les facultats i de la influència de cada comú dins la vida política del país. La unió dels tres els estava atorgant més força. El decret de Felip V posava de manifest que no existia cap llei que aprovés les unions dels tres i per això eren *corruptela y abuso contra las referidas Constituciones*. Felip V justificava que si fins ara no l'havia anul·lada era per la seva *voluntad y regalía*, però que *en vista de los absurdos que han resultado y resultan de dichas conferencias contra mi real servicio y quietud pública de esse Principado he tenido por bien de resolver y mandar que no se tengan ni permitan*. El plantejament reial era totalment coherent. El manament de febrer de 1705 possiblement va ser una de les millors jugades que va fer Felip V. Va utilitzar les pròpies lleis catalanes per justificar una actuació que anava directament contra els interessos de les elits dirigents. Noblesa, Diputació i Consell de Cent es van quedar sense arguments per oposar-se a la mesura, i per una vegada van haver de baixar el cap davant una actuació repressiva del rei que no era il·legal. Però les institucions van prendre nota de la jugada, i per això no ens ha d'estranyar que, amb el nou rei,

---

²²⁸² DC, 21 de març de 1703.

s'assegurin que això no tornés a succeir. Les Corts de 1705-06 van legalitzar les conferències dels tres comuns tot considerant que *la dita Constitució IX y final ni altres, no comprenen, ni may han comprès les Conferències se han tingut y tindran entre los Comuns de la Deputació, Ciutat de Barcelona y Bras Militar.*²²⁸³

La decisió de Felip V es fonamentava, a banda de les informacions de Palma i Velasco, en una certa percepció social que hi havia sobre el fet de les conferències dels comuns. La seva existència i la seva actuació era un fet públic que no deixa indiferents als contemporanis. En aquest sentit, és interessant recollir el testimoni que donaren algunes persones sobre elles. Així, per exemple, un informador borbònic anònim, explicava el 1706, que una vegada acabades les Corts, els tres comuns

*procuraron hacerse un cuerpo más unido para entrar y proseguir con mayor vigor los empeños y a este fin resolvieron tomar el rumbo de estrecharse más en triple alianza, de la qual se havia ya antes valido algunas vezes estos tres comunes, destinando cada uno perçonas de su satisfacción, y estas Juntas en un congreso que ellos titularon con nombre de Conferencias vinieron a ser los oráculos de toda la Nación Cathalana, y por sus respuestas en todo lo que por parte de dichos tres Comunes se les consultaba salían arregladas las resoluciones.*²²⁸⁴

En primer lloc podem veure com atribuïa un vigor a la Conferència a partir de les Corts de 1701, tot i que reconeixia que la seva configuració era anterior: *se havia ya antes valido algunas vezes estos tres comunes*, tal com sabem que realment succeí. D'altra banda, el text ens confirma l'ambigüitat de noms amb què es podia nomenar a la reunió de les institucions, que també són vistes com *Juntas* o *Congresos*. El més important però, és que destaca elements molt rellevants dins el paper jugat per la Conferència. D'una banda la importància d'aconseguir "la unió que considera ser la primera importància per lo major acert de las resoluciones", com deien els mateixos comuns.²²⁸⁵ El text borbònic mostra la mateixa idea: la voluntat d'aconseguir la unió que permeti aconseguir una major eficàcia en les seves actuacions (*hacerse un cuerpo más*

²²⁸³ Constitució XVIII de 1705.

²²⁸⁴ Fernández, M., "Espionatge...", p. 245.

²²⁸⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 143r.

unido para entrar y proseguir con mayor vigor los empeños). D'altra banda, també posa de manifest la configuració com una institució representativa dels tres estaments (*vinieron a ser los oráculos de toda la Nación Cathalana*),²²⁸⁶ i la importància que tenien els seus consells, de tal manera que gairebé esdevenien solucions definitives als problemes plantejats (*por sus respuestas en todo lo que por parte de dichos tres Comunes se les consultava salían arregladas las resoluciones*). Lògicament aquestes foren algunes de les característiques que més van cridar l'atenció de les autoritats borbòniques, que expliquen perquè van ser vistes com *perniciosas al Estado* i per tant susceptibles de ser anul·lades. Un altre autor borbònic deia al 1705 que *en la ciudad de Barcelona había una conferencia llama conferencia de los tres comunes, que es lo mesmo que dezir, Común de tres Comunes; esto es de la Ciudad, de la Deputación, y del braço Militar (...). Este Común, compuesto de dichos tres comunes, fue creado sin licencia del Rey, a efecto que en haviendo algo que topar contra el Rey, se dixesse que en la oposición concordavan los tres Comunes y assí hiziese la oposición más armonía al Rey y al Pueblo*.²²⁸⁷ La seva visió resulta interessant pels punts en comú que posseeix amb el text de 1706, ja que ambdós posen de manifest que era una creació “nova” situada fora del marc legal. El text de 1705, a més, afegeix una idea que hem suggerit al llarg de les planes anteriors: la importància de la unió dels tres comuns per tal de fer front amb més força a les transgressions de la legalitat. Lògicament, aquesta actuació era vista, des de la perspectiva reial, com una oposició al rei i no com una defensa de les Constitucions. D'altra banda, cal destacar el fet que considerés a la Conferència com un “comú”, al mateix nivell que la resta d'institucions, la qual cosa era indicativa del procés d'institucionalització que hem vist.

Emmanuel Mas, parlant de la supressió de les conferències al febrer de 1705, exposa en el seu dietari algunes reflexions interessants. L'autor mostra com el decret

“causà universal sentiment en tots los ciutadans per reconèixer que se havian experimentat ser de gran utilitat per lo servey de sa magestat, ja per lo obrar de conformitat los comuns, tant en lo de aquell com en lo tocant a la major observança dels privilegis y Constitucions, lo de tenir ubertas estas conferèncias ahont procurava cada comú respective, posar personas de la major noblesa, inteligencia y zel axí

²²⁸⁶ Aquest és un aspecte que analitzarem més endavant, en l'apartat següent.

²²⁸⁷ Barreda Fontes, José M^a y Carretero Zamora, J. M., “Una fuente inédita...”, p. 659.

dels servey de sa magestat com de la observança de las Constitucions y privilegis”.²²⁸⁸

El fragment esdevé un testimoni rellevant que mostra entre altres coses que la Conferència era un mecanisme institucional volgut i defensat per tots els comuns i per la població en la qual “causà universal sentiment” la seva supressió. Destaca la seva voluntat en la defensa de les Constitucions, enllaçant dues idees que en ocasions podien semblar contradictòries: el servei al rei i el servei a les Constitucions. Aquest és un tema molt important en el que per desgràcia no podem aprofundir, tot i que ho vàrem apuntar en el seu moment. Els comuns en cap moment pretengueren amb les conferències oposar-se a les decisions del monarca, sinó simplement defensar la legalitat constitucional. Hi havia una consciència clara, com es veu en el comentari de Mas, que defensant les Constitucions es defensaven els interessos de la corona, ja que les lleis s’havien creat mitjançant el consens i l’acord del rei i la terra. En nombroses ocasions els comuns justificaren la convocatòria de les conferències per “ser del servey de las dos magestats, divina y humana y benefici públich del present Principat y ciutat”.²²⁸⁹

Francesc de Castellví, per acabar, ens aporta una altra visió de la Conferència, posant de relleu aspectes que també són molt reveladors: *Esta forma de conferencias era una práctica antiquísima aprobada y consentida de los soberanos por atrasados siglos. Era el fin para convenir con más brevedad con esta previa disposición los negocios y facilitar el acierto a los sujetos que representaban a los comunes, cuyas personas debían dar cuenta, concluido el término de sus empleos, en el tribunal destinado.*²²⁹⁰ Primer de tot crida l’atenció que digui que les conferències siguin una pràctica *antiquíssima* ja que, com hem vist, la primera Conferència dels tres comuns que tenim recollida data de 1697, i les primeres conferències de dos comuns, no semblen remuntar-se més enllà de 1653.²²⁹¹ El comentari potser no tindria més importància si no fos que la constitució XVIII de la Cort de 1705 també parteix de l’antiguitat de la Conferència per justificar-la: *Considerant que de antiquísimos temps y segons las ocurrencias y casos han esdevingut los tres Comuns...* Aleshores la referència a l’antiguitat adquireix rellevància. Primer de tot sembla lícit interpretar que quan Castellví considera la

²²⁸⁸ Mas, E., *Diari...*, p. 518.

²²⁸⁹ LLDCC, 1B, II, 212, fol. 302v.

²²⁹⁰ Castellví, F., *Narraciones...*, vol I, p. 419.

²²⁹¹ A més cal considerar que les primeres conferències solien ser reunions de consellers i diputats, i no de representants dels comuns.

Conferència com una pràctica antiquíssima estava criticant directament el decret d'anul·lació de Felip V. Com hem dit anteriorment, el rei, basant-se amb la constitució 26 de les Corts de 1701-1702, pretenia justificar que era una pràctica contrària a les lleis, ja que es deduïda com a actuació feta fora de Corts i sense el seu suport. Per Castellví i pels redactors de la constitució XVIII, en canvi, en referir-se al temps immemorial, volien situar-la més enllà del decret de 1585. Aquesta visió d'un fet llunyà de llarga tradició, contrasta notablement amb la visió que ens dóna el text de l'informador borbònic de 1706, on es destacava que la conferència era un recurs recent, del que *se havia ya antes valido algunas vezes estos tres comunes*. És a dir, des de la perspectiva reialista la Conferència era una realitat nova, que atemptava *contra las mismas Constituciones de Cathaluña, según las cuales no es lícito formarse nuevos ayuntamientos ni congresos sin preceder expresa licencia de Su Majestad*,²²⁹² mentre que des del bàndol oposat, se les veia com una realitat molt anterior, que havia estat validada pels reis. La pregunta que cal formular-se és a què s'està referint Castellví quan remunta les conferències als temps antiquíssims.

Aquest és un aspecte complicat, on no hem aprofundit en parlar dels precedents de la Conferència per no allargar excessivament el punt de partida del nostre estudi. Pensem que al que s'estaven referint Castellví i la constitució XVIII, a banda de les Juntes de Braços, era a les reunions que des del segle XVI, si no abans, tenien la Diputació i la Ciutat en moments clau per resoldre situacions de crisi del pactisme. No resulta fàcil explicar amb detall l'evolució d'aquestes reunions, d'una banda per l'absència d'estudis i de l'altra per l'amplitud del marc cronològic que abraça, la qual cosa fa que en aquest treball haguem renunciat a la seva anàlisi. Tot i així, voldríem recollir alguns exemples aïllats i significatius d'aquestes reunions que, si bé no són conferències pròpiament dites, sí que responen a una mateixa necessitat i a un concepte semblant que presenten molts dels trets essencials que caracteritzaren posteriorment les conferències dels tres comuns. Pensem que els casos que citarem, sense demostrar res amb rotunditat, sí que són uns primers precedents de la Conferència, als que ens agradaria dedicar un estudi amb més profunditat en el futur. Si comencem el nostre seguiment partint de les dates més properes al nostre període, trobem que al 1650 Josep de Pinós era l'ambaixador davant Lluís XIV de la Diputació i el Consell de Cent a la vegada, fet que no deixa de tenir similituds ben visibles amb els casos de Montnegre,

---

²²⁹² Fernández, M., "Espionatge...", p. 245.

Dalmases o Ferran. Deu anys abans, en la conjuntura tan important de 1640, trobem l'existència de reunions dels consellers i dels diputats. Com recull Basili de Rubí, el 8 de desembre es va donar vacances als membres dels Braços, però “durant aquest mes, o més concretament durant les festes de Nadal, succeïren coses gravíssimes, el consistori del General acordà reunir-se periòdicament amb el de la ciutat, una vegada a la casa de la Ciutat y una altra a la de la Diputació”.²²⁹³ Fixem-nos com tot i no ser representants estaven formades per igualtat de persones (els 6 diputats i oïdors amb els 6 consellers), amb una alternança del lloc de reunió i per un afer concret. Nosaltres, fent una primera lectura, hem pogut constatar que es reuniren els dies 28 i 31 de desembre i el 8 de gener, alternadament, però de ben segur que hi hagué més casos.²²⁹⁴ El dietari de la Junta General de Braços mostra com aquest últim dia els diputats anaren a la casa de la Ciutat “per a consultar i conferir ab los consellers” (el mateix llenguatge que la Conferència) i que això es feia “per a que uniformement, per las dos casas, se pogués obrar en la defensa de la província”,²²⁹⁵ és a dir, per buscar la unitat en l'actuació i per la defensa de les Constitucions, exactament igual que la Conferència. Sabem per altres historiadors que foren aquestes reunions dels dos comuns les que confeccionaren el text de les Constitucions que el rei francès havia de jurar, prèvia aprovació de la Junta de Braços.²²⁹⁶ La mateixa comissió va acordar enviar dues persones, una de cada comú, per investigar activitats conspiradores, les quals estaven dotades d'àmplies facultats. Resulta molt difícil no considerar aquesta tipologia de reunió com un precedent clar de les conferències dels tres comuns, ja que estava actuant seguint la mateixa dinàmica de funcionament i amb unes facultats ben similars: redacció de documents que havien de ser aprovats per altres institucions, substitució dels estaments, nomenant ambaixadors o representants, alternança en el lloc de reunió, igualtat de membres.

Un altre cas el tenim amb motiu de la vicerègia de 1622. Elliott recull com al setembre de 1622, “els diputats, el consell de la Ciutat de Barcelona i el Braç Militar es reuniren per considerar precedents a partir del regnat de Carlemany”.²²⁹⁷ Exactament el mateix que les conferències. L'episodi és prou conegut i presenta nombrosos paral·lelismes amb la vicerègia de 1700, ja que inicialment hi va haver una reunió dels tres comuns i el capítol, però després es produí el trencament en acceptar la Diputació al

²²⁹³ Rubí, Basili de, *Les Corts Generals de Pau Claris...*, p. 84.

²²⁹⁴ Rubí, Basili de, *Les Corts Generals de Pau Claris...*, pp. 302, 307 i 387.

²²⁹⁵ Rubí, Basili de, *Les Corts Generals de Pau Claris...*, p. 387.

²²⁹⁶ Cfr. Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 530 i Palos, J. L., “Una lectura...”, dins *Dietaris de la Generalitat...* vol. V, p. XXVI

²²⁹⁷ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 148.

virrei. Llavors el Braç i la Ciutat es radicalitzaren encara més, assumint junts la defensa de les Constitucions i atrevint-se a denunciar la mateixa Diputació per no defensar les lleis, exactament el mateix que succeí amb l'assumpte Jäger.²²⁹⁸ Si ens remuntem encara més enrere trobarem, per exemple, una *junta de doctors* de la Ciutat i Diputació al juny de 1590, enmig del conflicte per la divuitena. Unes juntes d'advocats que també van ser utilitzades per les institucions durant la primera dècada del set-cents. En aquella ocasió, la Diputació va rebutjar tenir aquestes juntes, però allò interessant és que el Consell de Cent va respondre dient que *semblants juntas entre los advocats de una casa i altre se són fetas moltes vegades* especialment quan hi havia un tema d'interès *comú i general*, com ara al 1588.²²⁹⁹ Com podem veure la motivació d'aquestes reunions d'advocats dels dos comuns, a l'igual que la Conferència, també s'explica per la defensa del bé comú, i semblen un precedent clar d'elles.

Podríem remuntar-nos potser més enllà i analitzar amb detall la creació del Consell del Principat durant la Guerra Civil catalana al desembre de 1460 el qual, tot i ser un organisme assessor només de la Diputació, havia estat erigit amb el suport total i absolut del Consell de Cent. La figura és digna d'un estudi precís, ja que, a l'igual que les conferències, fou creat a iniciativa dels comuns, legalitzat per la monarquia (1461) i dissolt per ella a les capitulacions de Pedralbes.²³⁰⁰ La conjuntura bèl·lica, les motivacions que el menaren (defensa de les Constitucions), el caràcter assessor, la actuació conjunta de les dues institucions, etc..., semblen apuntar una mateixa lògica de funcionament, que ens ajuda a entendre per què tan Castellví com la constitució XVIII de les Corts de Carles III consideraven que les conferències eren una tradició antiquíssima. En el fons, el debat sobre les conferències s'insereix dins d'una línia de treball més àmplia que és la unió institucional que hi ha a Catalunya en els moments de crisi de la constitució pactista. Aquí hem recollit només episodis aïllats que mostren amb claredat aquesta dinàmica, però que certament requereixen un estudi més minuciós. Si fixem la nostra atenció en els segle XVI-XVII observem com en moltes ocasions trobem la Diputació i el Consell de Cent defensant junts les Constitucions. Episodis com les divuitenes de 1589, el retorn dels exiliats a la dècada de 1590, el conflicte pels pedrenyals, pel pagament del quints, per la clau de compte, pel *Princeps Namque*, per les

²²⁹⁸ El conflicte està prou ben explicat per Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 147-152; Zudaire, E., *El Conde-duque...*, pp. 1-33; Lalinde, J., *La institución...*, pp. 164-175. Lògicament cal un estudi més profund per copsar com eren aquestes reunions, però sens dubte suposen un referent clar de les conferències.

²²⁹⁹ Pérez Latre, M., "Llevar la corona...", p. 204.

²³⁰⁰ Sobre el Consell de Principat vegeu Desdevises du Dezert, G., *Don Carlos de Aragón, príncipe de Viana*, Gobierno de Navarra, Pamplona, 1999.

robes de contraban al 1637, per l'empresonament del conseller en cap al 1640, la reacció davant don Joan Josep d'Austria el 1675, davant la revolta barretina, davant els abusos en els allotjaments, etc., donaren lloc a tot un seguit d'ambaixades mútues, de protestes de les dues corporacions al virrei i al rei. Són una munió d'actuacions conjuntes que si bé ara no podem dir si es van concretar o no en reunions (creiem que no), sí que ens parlen de la voluntat d'unió institucional, una voluntat unitària i amb una objectiu comú que va tenir en un moment donat, com a expressió sensible, la Conferència dels Tres Comuns.

Poca cosa ens queda per dir a la definició de Castellví, ja que la resta d'aspectes que recull (urgència, encert) ja els hem comentat amb anterioritat. Arribats aquí, potser ja és hora que ens enfrontem amb la Constitució XVIII pel qual s'aprova la Conferència i que hem recollit a l'annex 13. Abans cal destacar que la necessitat de legalitzar la Conferència va ser un requisit que ja plantejaren els advocats dels tres comuns a les reunions que celebraren durant els mesos de novembre i desembre de 1705 per preparar les Corts. En un document titulat "Apuntaments sobre algunas cosas las quals nos troban feta disposició y per bona administració de la Generalitat y sos drets y per evitar frauds a aquells apar se necessita de fer disposició en lo redreç", els advocats recollien 10 punts que consideraven necessari regularitzar.²³⁰¹ En el quart lloc situaven una demanda que ens interessa enormement:

"Per quant reconeix ser molt del servey de las dos magestats divina y humana y benefici públich que los comuns de la Deputació, ciutat de Barcelona y Braç Militar pugan per medi de conferencias de personas los aparexerà, conferenciar o tractar los negocis ocorrents y esser axí que de temps antich se havia estilat fer-se, empero com lo any passat se pretengués per los ministres reials ser contra constitució, apar ser molt digne ques demanàs ab un capítulo de Cort"²³⁰²

El text és il·lustratiu dels diferents elements que acabem de posar de relleu. D'una banda com l'objectiu de les Conferències era el servei de Déu, del rei i el de la

---

²³⁰¹ Cal dir que aquest document forma part de tota una sèrie de textos generats pels advocats dels comuns per preparar les referides Corts. Tots ells es troben recollits com a documents inserits a DDP, N-103, fol. 283r. En total són més de 28 folis, que inclouen diferents documents i memorials sobre aspectes que calia regular. Tots els documents estan recollits el dia 17 de desembre, però amb tota seguretat foren redactats abans.

²³⁰² DDP, N-103, fol. 283/ 27.

comunitat. Però sobretot ens interessa mostrar que també els advocats dels tres comuns consideraven que la pràctica de les Conferències ja “de temps antich se havia estilat fer-se”. D'altra banda, s'ha de valorar la importància que tenia aquesta demanda en el moment que fou formulada. Si al febrer de 1705 dèiem que Felip V havia jugat bé les seves cartes i havia guanyat als comuns en el seu propi camp de joc, ara aquests prenen mesures perquè la situació no es tornés a produir. Si a l'octubre de 1705 havien convocat la Conferència sense demanar en cap moment permís a les autoritats reials, ara calia fixar una bona defensa per no caure dues vegades en el mateix parany. El fragment ho diu ben a les clares: “com lo any passat se pretengués per los ministres reials ser contra constitució, apar ser molt digne ques demanàs ab un capítol de Cort”. La proposta és molt general i només parla lleugerament sobre el format d'aquestes reunions dels comuns.

Cal destacar que Carles III, no només va aprovar les Conferències, sinó que anà una mica més enlla i comptes de donar el seu vistiplau a través d'un capítol de cort ho féu a través d'una constitució. Aquest detall té posseix una alta significació, ja que les constitucions eren lleis expressament volgudes pel rei, mentre que els capítols eren lleis proposades per la terra i acceptades per la monarquia. Amb aquest acte, Carles III manifesta que la corona considerava expressament un bé per a la societat l'existència de les conferències, i per això ella prenia la iniciativa a l'hora de legalitzar-les. Si en endinsem en l'anàlisi de la referida constitució XVIII, veurem com es consagren i defineixen molts dels elements que hem anat exposant al llarg de tot aquest treball. A banda de la referència a l'antiguitat de les reunions, destaca que la finalitat de les mateixes era *per la conservació de llurs Prerrogativas, Generals Constitucions, Capítols, y Actes de Cort, Usos, y Costums del present Principat, y dels Privilegis de Comuns, y Particulars, y perque ab lo degut assert se logràs los fi de la major estabilitat, firmesa y conservació de aquells*. Queda perfectament definit com l'objectiu era assolir l'encert en les qüestions que afectaven a la defensa de les Constitucions, enteses aquestes últimes en el seu sentit més ampli, el qual abraça tant les de caràcter general com les particulars de cada institució. Aquest matís esdevé interessant, perquè es fixava que podien tractar sobre qualsevol cosa i, per tant, no es podia justificar el rebuig dels Diputats a conferenciar basant-se en què l'elecció de mitjans per sortir a la defensa de les Constitucions era una prerrogativa seva. En analitzar els temes que va tractar la Conferència ja hem posat de manifest com gairebé tots feien referència a la defensa de les Constitucions. Aquesta imatge la podríem completar a través d'alguns

textos. Per exemple, el 13 de desembre de 1700, el Consell de Cent demanava a la Conferència que *se invigilàs y discorregués sobre al estabilitat de les Constitucions*,²³⁰³ i semblantment, el 3 de març 1708, considerava que *essent lo fi de ella* (la Conferència) *procurar la conservació dels privilegis usos i costums*.²³⁰⁴ Cal dir que la defensa de les Constitucions o dels privilegis eren vistos en el sentit que apuntava el professor Xavier Torres, com una comunitat d'interessos, on cada corporació considerava que “la defensa dels seus drets (...) no podia no ser, alhora, la defensa simultània, indestriables dels drets del país”.²³⁰⁵ En aquest sentit podem entendre que el Consell de Cent demanés ajuda als altres comuns en el tema de fàbrica de moneda al 1708, perquè tot i ser un tema de la seva competència, considerava que també afectava a tota la comunitat i per tant a les altres dues institucions.

La constitució continuava fent referència a com *han acostumat los dits tres Comuns, y en algunas ocasiones dos de ells a solas, per medi de personas elegidas y anomenada, tenir Conferencias*. És interessant veure com s'ha modificat la visió de la història a favor dels interessos dels comuns. Ja hem vist com pròpiament, des de mitjans del segle XVII, el que hi va haver sobretot varen ser conferències de dos comuns, i que les de tres comuns només van aparèixer a partir de 1697. Quan el decret parla en primer lloc dels tres comuns i *en algunas ocasiones* de dos comuns està insinuant que allò normal era que fossin de tres comuns i rarament de dos, justament el contrari del que havia succeït en els anys precedents. Si posem aquesta constitució en relació amb l'ambaixada de la Diputació del 2 d'octubre de 1703 ens adonarem de la reinterpretació interessada de la història que hi ha darrera. A la vegada, cal ser conscients que en parlar de tres o dos comuns s'està exclouent la possibilitat que siguin quatre comuns, amb el Capítol de Barcelona. Les intencions inicials del Consell de Cent d'aconseguir una reunió del que serien les quatre institucions més influents del país, recordem els intents de 1694 i 1697, havien fracassat.

D'altra banda es fa esment del fet que sigui a través de persones escollides, és a dir, que no fossin reunions d'oficials de les institucions, sinó de representants, amb la qual cosa el que s'està consagrant és una ampliació de la base social que pot influir en la política. Després es concretava que la seva finalitat era *discórrer y aconsellar lo que dits Comuns y quiscun per son interès podria fer y obrar segons los casos, que han*

²³⁰³ MNA, vol. XXIII, p. 178.

²³⁰⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 442r. Vegeu també MNA, vol. XXVI, p. 218.

²³⁰⁵ Torres i Sans, X., “Pròleg: Virreis i Bandolers. Catalunya i la Generalitat a començaments del segle XVII (1611-1623)”, DDP, vol. IV, p. XVII.

esdevingut, de tal manera que quedava clar el seu poder assessor. Lògicament el text deixava clar que la referida constitució IX en la qual es basava el decret de Felip V *no compren ni may han compres las Conferencias* a la vegada que es posa de manifest la seva bondat i necessitat: *ab la mateixa lloació y aprovació que dits tres o dos comuns pugan tenir-las liberament*. La constitució, d'altra banda, menciona que els escollits actuaran *segons la comissió, facultat y poder que els serà tribuhit y concedit*, un fet molt important, ja que deixa un marge ampli per augmentar o disminuir les facultats dels seus representants *segons los casos*, i permet que si la necessitat ho requeria es pogués acumular poder i dirigir totalment l'actuació dels comuns. El text conclou fent una referència a la composició, estipulant que cada comú fa *un cos per si, ab igual numero de personas per cada un d'aquells*, frase que ja vàrem comentar en el seu moment. Des de la perspectiva de l'enfrontament entre la Diputació i els altres dos comuns ens adonem que el capítol XVIII representa una victòria contundent dels posicionaments defensats per la noblesa sobre els diputats. En primer lloc perquè fixa la igualtat de representació dels tres, un fet que la Diputació mai no va arribar a pair, consagrant així la seva minorització política. En segon lloc perquè afirma l'existència de les conferències dels tres comuns, amb una entitat i relleu superior a les de dos comuns. En tercer lloc perquè es deixava la porta oberta a concedir un poder més gran als representants, en funció de les circumstàncies polítiques.²³⁰⁶ I finalment, perquè també fixa que la Conferència podia tractar sobre temes de contrafaccions, que inicialment eren exclusius de la Diputació.

Però tots i aquests elements tan importants, cal valorar també que la constitució deixava alguns aspectes sense definir, la qual cosa pot ser entesa no tant com un defecte sinó com a virtut i exemple de flexibilitat. En aquest sentit no es definia en cap moment tota la qüestió del protocol, ni el lloc de reunió ni la necessitat de tenir les reunions alternadament en les cases dels tres comuns. Un altre element que tampoc era recollit fou la forma com s'havien d'escollir els representants (si per designació o per votació), ni si aquests havien de tenir una condició social específica (com veurem la majoria foren gent privilegiada, ciutadans honrats o de més categoria). A tot això caldria afegir altres aspectes de funcionament intern, com podien ser si les decisions s'aprovaven per votació, quin era el quòrum d'assistents mínim per prendre decisions, l'existència dels presidents i les funcions exactes que aquests exercien, la presència o no del secretari,

---

²³⁰⁶ Això podia suposar que era possible, a la llum d'aquesta constitució, argumentar que en alguns moments les conferències tinguessin poder per *cloure* assumptes.

d'un dietari, definir si els seus membres rebien un sou, etc. Tots aquests aspectes, i altres, varen quedar sense definir. La documentació que ens ha arribat no ens permet saber exactament com funcionava la Conferència a nivell intern, tot i que sabem que efectivament l'alternança amb posterioritat a 1705 es mantingué (incloent també la casa del Braç Militar), que les decisions de la Conferència es prenien mitjançant votacions, que hi havien presidents, secretaris, etc. Aquests casos ens fan pensar que potser sí que hi havia hagut alguna mena d'"ordinacions", però no tenim cap indicatiu o pista que ens suggereix la seva existència. El que sembla segur és que hi va haver un consens entre els comuns a l'hora de definir el funcionament de les conferències. També il·lustra això el fet que tot i aquests "buits" legals respecte al funcionament de la Conferència, a partir de 1706 mai es va produir cap enfrontament entre els comuns per qüestions de la forma i el nombre de representants que havien de tenir les reunions de les tres institucions.

La constitució XVIII posava en relleu la conveniència i utilitat de la Conferència per solucionar els problemes dels comuns en la defensa de les Constitucions. El mecanisme havia esdevingut gairebé una necessitat institucional. Aquest fet fou reconegut pels mateixos comuns, els quals en nombroses ocasions no s'estigueren de lloar l'actuació de la Conferència. Per aquesta raó no voldríem acabar aquest apartat sense recollir algunes de les expressions més il·lustratives d'aquest paper tan important jugat per la Conferència i que ens ajuden a entendre per què les institucions no dubtaren en utilitzar-la quan es presentaren situacions de solució complexa. Així, per exemple, al juny de 1703, en el conflicte amb la Reial Audiència sobre el sou dels escrivans, la noblesa deliberava mostrar la seva conformitat total amb els dos documents redactats per la Conferència "en consideració que lo acert queda afiançat en la acertada censura dels senyors de la Conferència".²³⁰⁷ Un any més tard, el Consell de Cent feia una valoració ben similar, i mostrava la seva satisfacció per "lo quant prudencialment ha reparat la excel·lentíssima Conferència (...) sobre la dependència del il·lustre conseller terç".²³⁰⁸ Al setembre de 1707, per fer un salt en el temps, la noblesa mostrava perfectament que l'actuació de la Conferència havia estat al llarg del temps sempre molt positiva i necessària, i lloava "la gran discreció y censura de ditas personas" la qual feia que el Braç tingués "ben afiançat lo acert tant sobre estas com en otras importàncias",²³⁰⁹ i el Consell de Cent valorava positivament una representació feta per la Conferència degut a

---

²³⁰⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 925r.

²³⁰⁸ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 214r.

²³⁰⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 316v.

“la gran erudició y doctrina ab que aquella [la representació] se troba estant concebuda”.²³¹⁰

La Conferència s’havia anat configurant com l’espai adient per solucionar els problemes importants que requerien una actuació prudent i eficaç. Recordem com a finals d’agost de 1711 el rei havia demanat tres representants dels comuns per comunicar-los afers importants sobre la retirada de les tropes i la seva marxa. En aquelles circumstàncies els consellers decidiren traslladar-los a la direcció de la Conferència i ho feien amb d’unes paraules que expressen amb molta claredat la gran confiança que els comuns havien disposat en aquest mecanisme assessor:

“Attés que lo contengut y expressat en dita relació [sobre la venda dels drets de la Batllia General] és de molt importància, y que la present ciutat sempre ha confiat son major acert en cosas àrduas ab lo concell y parer donats per la excel·lentíssima Conferència dels excel·lentíssims comuns de la Deputació, Braç Militar y present ciutat, las quals ab tant anhelo y cuydado se han aplicat a quant los es estat comés”.²³¹¹

Un any després, el 17 de setembre de 1712, davant d’un paper de Ramon Vilana Perlas que els havia arribat a través de Pau I. Dalmasas, els consellers s’expressaven de manera ben similar i posaven de manifest que “dit paper és difícil y que se necessita de madura reflexió a efecte de donar lo concell se requereix y que en las personas que concorren en la excel·lentíssima Conferència dels tres comuns (...) són todas las prendas necessàries per dit efecte”.²³¹² Però lògicament no només era el Consell de Cent que pensava així. La Diputació, que durant els primers anys havia tingut una actitud més aviat negativa respecte a les conferències, al juny de 1704 veia les coses d’una manera sensiblement diferent. Els diputats havien encarregat als seus advocats valorar si els empresonaments de Velasco atemptaven contra les Constitucions. Els assessors consideraren que “en las referidas circumstàncias no poden donar son sentir acerca si las ditas eo ab ellas han violat dits ministres las Generals Constitucions o algunas de ellas”, i per això creien “que ningú ab major acert podria aconsellar a sas senyorias il·lustríssimas

²³¹⁰ DDP, N-106, fol. 30/1r.

²³¹¹ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 234v.

²³¹² LLDCC, 1B, II, 221, fol. 227v.

lo fahedor en cabal desempeño de sos desig que la excel·lentíssima Conferència que de present està oberta y pendent entre la excel·lentíssima Ciutat de Barcelona, y il·lustríssim i fidelíssim Bras Militar fent un cos, y lo comú de la Deputació”.²³¹³

Unes lloances que no només foren dels comuns, sinó que també per les autoritats reials. Així, quan el 27 de juny de 1698 els comuns feien arribar al virrei Darmstadt, el memorial *Escudo de la Verdad*, aquest els responia mostrant “que avia quedat molt gustós de esta demostració de la Conferència”.²³¹⁴ Semblantment en la difícil conjuntura que s’iniciava al setembre 1712 la reina demanava assessorament als comuns sobre els afers importants, i lloava “lo acertat estil tenen estos excel·lentíssims comuns per estas importàncias de valer-se del medi de las conferèncias”. Per tot això els demanava que “fora del real servey y benefici públich que cada u respective previngués per una conferencia de personas de la major suposició, intel·ligència e integritat, perquè aquestes dependèncias y las que puga sobrevenir se reportasen a vostra excel·lència [en aquest cas es refereix al consell de Cent] ab la facultat aparexerà a vostra excel·lència donant-los lo que reporte.”²³¹⁵ La frase esdevé l’antítesi absoluta del que havia fet Felip V. Si el monarca borbó havia anul·lat les conferències, l’austríac no només les va aprovar, sinó que va arribar fins i tot a demanar als comuns que la reunissin. No ens ha d’estranyar que, pocs dies després, sigui la mateixa reina qui demanés ajuda als comuns perquè “uniformes aconsellassen sobre del cas lo que sentirian en major servey de las dos magestats, afiansant-se lo acert al dictamen dels Tres Comuns, no entenent sa magestat resoldre cosa alguna sens tenir son consell”.²³¹⁶ La Conferència havia esdevingut una institució ineludible, que gaudia del reconeixement i suport de les autoritats reials.

8.2. El context simbòlic: la representativitat

Víctor Ferro, en referir-se a la Conferència dels Tres Comuns, posa de manifest la “heterogeneïtat i asimetria” que posseïa,²³¹⁷ ja que pròpiament era una barreja gens clara d’una institució que legalment representa els tres estaments (la Diputació), una part de l’estament reial (el Consell de Cent) i un estament sencer (el Braç Militar), que a més

²³¹³ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 119r.

²³¹⁴ DDP, vol. IX, p. 1069.

²³¹⁵ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 220 (document inserit).

²³¹⁶ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 212 (document inserit).

²³¹⁷ Ferro, V., *El dret...*, p. 288.

ja estava representada a través de la Diputació. L'enfocament és encertat, ja que si ens atenim a una lectura estrictament legalista, la Conferència sembla ser un mecanisme contradictori: uneix en igualtat de condicions una institució de representació àmplia amb dues d'inferiors, fet al que cal afegir l'absència total del braç eclesiàstic. Al llarg de les planes anteriors hem procurat mostrar el desenvolupament de la Conferència al llarg del temps, la qual culminava la seva configuració amb la constitució XVIII de 1705-06. Però aquesta visió estaria incompleta si no ens aproximéssim a altres vessants sovint no explicitats formalment en la documentació legal, però que eren percebudes pels contemporanis com una realitat ben viva i de la qual en general no es dubtava.²³¹⁸

8.2.1. La Conferència i els tres braços

Un d'aquests aspectes és el caràcter representatiu dels tres estaments que s'atribuí a la Conferència dels Tres Comuns. La visió de Ferro és inapel·lable si ens atenim a la llei: les conferències no tenen cap valor representatiu, de la mateixa naturalesa que les seves decisions tenien un caràcter purament assessor, sense poder forçar els comuns a seguir-les. Però aquesta perspectiva es queda només amb una part de la realitat, sense endinsar-se en la societat que vivificava i donava sentit als comuns. Com hem pogut veure, encara que els consells emesos per la Conferència no tenien cap valor imperatiu, a l'hora de la veritat els comuns van seguir-ne el 93% dels emesos. Aleshores en quina mesura era purament assessora? Una cosa similar podem dir de la representativitat. Legalment, la Conferència no podia ser la representació viva dels tres braços, sobretot perquè l'estament eclesiàstic n'era absent. Però què en pensaven els coetanis? Què ens diuen els textos dels comuns al respecte? Intentarem aproximar-nos a aquesta realitat i altres dinàmiques institucionals que no van ser codificades per les Constitucions, però que la documentació consultada sembla indicar que foren realitats ben vives. Alguns d'aquests aspectes requereixen un estudi minuciós que no ens ha estat

---

²³¹⁸ Aquí caldria fer una reflexió teòrica sobre la concepció del dret, entès com una manera de donar resposta a necessitats socials així com fixar i codificar realitats vives que depassen la pura lletra escrita. El fet mateix de l'existència de la constitució XVIII, és potser el millor exemple d'aquest fet. La seva redacció respon a la necessitat de regularitzar l'existència de les conferències. Però aquesta necessitat va sorgir precisament perquè algú (Felip V) va qüestionar i problematitzar sobre unes reunions "antiquíssimes", la legalitat de les quals mai havia estat posada en dubte. El mateix podríem dir de les nombroses millores i precisions que es produïren a les Corts de 1705-1706, les quals s'expliquen en gran part per la negativa experiència del primer regnat del monarca borbó.

possible fer, però volem recollir-los perquè creiem que apunten línies de treball suggestives que poden enriquir la imatge que avui tenim d'aquelles institucions i d'aquell temps.

El primer tema a analitzar és la qüestió de la representativitat de la Conferència dels Tres comuns. Potser la millor manera de començar sigui pel final. El juliol de 1713. La situació de Catalunya era desesperada. La Junta de Braços ja havia pres la decisió final i la Diputació publicava el pamflet *Crisol de Fidelidad* per fixar les responsabilitats de la situació de guerra. Significativament el text s'inicia de la següent manera: *El Principado de Cataluña, ilustre, fuerte entre todos los que contiene Europa, está representado, en la Ciudad de Barcelona, que es su cabeza, Deputación y Brazo Militar; los cuales juntos y congregados forman y componen, resuelven y decretan el todo de lo que concierne a la utilidad, y mayor beneficio común.*²³¹⁹ Fixem-nos bé, els tres comuns representen tot el Principat. On es troba l'estament eclesiàstic? És possible representar tot el Principat sense el clergat? És correcte afirmar això si ens atenim a una lectura estrictament legalista com la que fa Ferro? Encara més, el text sembla recollir una referència indirecta a la Conferència quan es refereix a que *juntos y congregados* s'encarreguen de la defensa de les Constitucions i de la direcció del país. Una vegada més tornem a qüestió sobre fins a quin punt les facultats assessores de la Conferència no anaven, *de facto*, més enllà. El text, tant per la seva autoria com per la seva àmplia difusió, podem considerar-lo com un testimoni lícit de la percepció social de les tres institucions al final del període. Donem ara un salt enrere i detinguem-nos a la primera Conferència dels tres comuns el maig de 1697. El dia 29, una vegada ja s'ha fet la primera reunió, el Consell de Cent anomena a aquesta reunió com *la conferència de las personas dels Braços elegits per los comuns.*²³²⁰ Braços? On és el Braç eclesiàstic? Que quedi clar: era el Consell de Cent qui es manifestava així.

Volem més exemples? Ara donem un salt cap a endavant. Gener de 1701. Coneixem prou bé la situació de la Conferència sobre la vicerègia. Francesc de Castellví, referint-se a aquestes reunions, parla de les *conferencias de los tres estados.*²³²¹ "Estados"? No s'haurà pas equivocat? Potser sí, però aleshores no deixa de ser casualitat que la mateixa errada hagi estat comesa per un altre contemporani del moment, com era Emmanuel Mas. Situem-nos al 28 de maig de 1704. Darmstadt acaba d'adreçar als

²³¹⁹ Citat per Alabrús, R., *Felip V...*, p. 286.

²³²⁰ MNA, vol. XXII, p. 165. Aquí no és possible la confusió amb un altre tipus de reunió, ja que la Conferència com a tal també està constatada al LLDDP.

²³²¹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 250.

comuns una carta instant a la rendició. Segons Mas, la Conferència aconsellava que “se reportàs ab ambaixada en escrit en nom de tots tres comuns de Ciutat, Bras Militar y Deputació per sis personas, ço és, dos de cada Bras”.²³²² Aquí potser podríem dir que es referia a dos eclesiàstics, dos nobles i dos ciutadans honrats, però la veritat és que foren dos nobles, un cavaller i tres ciutadans honrats.²³²³ Com pot ser que es parli dels tres estaments quan la meitat pertanyen a l'estament reial i l'altra al militar? En canvi dos representaven a la Ciutat, dos a la noblesa i dos a la Diputació. Pura casualitat? No, quan Mas parla dels tres braços està parlant dels tres comuns. Però no només Emmanuel Mas fa aquesta identificació. El Llibre de deliberacions del Braç Militar diu exactament el mateix en narrar l'esdeveniment: “se podria esta oferta fer a sa excel·lència per medi de ambaixada de sis personas dos de cada bras de la Conferència”.²³²⁴ Està composta per Braços la Conferència? Un altre exemple, aquesta vegada procedent del Dietari del Consell de Cent. Ens trobem al 2 d'abril de 1706, en els moments previs al setge fallit de Felip V. En aquella situació arriba una deliberació de la Diputació sobre la necessitat d'informar de la situació al comte de Savallà. Els diputats referiren com “pochs dias ha que lo rey nostre senyor fou servit (...) manifestar als tres excel·lentíssims Brassos seria de son real agrada escriguessen a dit milort [Peterborough]”.²³²⁵ Els Braços estan actius fora de Corts? Castellví, Diputació, Braç Militar, Consell de Cent, Emmanuel Mas, tots ells han fet equivaldre els comuns als braços. Encara afegirem les paraules de Carles III, l'arxiduc. El 4 de novembre de 1705 responia a la representació feta per la Conferència sobre els punts que havia de jurar el monarca. En aquest text, el rei austríac parlava explícitament de *la representación que la hicieron los tres fidelísimos brazos el dia primero de este mes*.²³²⁶ Els braços? No s'haurà confós novament? Encara un altre exemple, aquesta vegada del virrei Starhemberg, o un text redactat a instància seva: el tractat d'evacuació del Principat signat el 21 de juny de 1713. En ell es fa referència a la possibilitat que les institucions volguessin enviar representants a Madrid per negociar amb el duc de Pópuli i parla de les institucions com *los comunes y brazos de Barcelona*

²³²² Mas, E., *Diari...*, p. 396.

²³²³ Aquests foren: Pere Cartellà, Felip Ferran, Josep Bru i Banyuls, Ramon Vilana Perlas, Magí Barrera i Joan Llinàs. Els dos primers eren nobles, el tercer cavaller i la resta ciutadans honrats. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 40r.

²³²⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 13v. El fet que sigui la noblesa qui parli així té una significació especial, ja que com vàrem exposar, Emmanuel Mas sembla que va redactar el seu diari a partir del Llibre de deliberacions del Consell de Cent. Això significa que dues fonts diferents parlen del mateix fet amb el mateix llenguatge. Vegeu també DDP, N- 101, fol. 871/4r.

²³²⁵ MNA, vol. XXV, p.112.

²³²⁶ LLDBM, 1B, II, 214, fol. 340v.

y *Cataluña*.²³²⁷ Una altra errada interpretativa? Massa coincidències per tractar-se d'un error.

Pensem que els exemples exposats són prou evidents ja que tots procedeixen de fonts, autors i moments històrics diferents. La Conferència va ser vista com la representació viva dels tres estaments, perquè de fet, els tres comuns eren la representació viva dels Braços de Corts. Ens adonem com l'autor anònim que al 1706 considerava que les tres institucions reunides en conferència *vinieron a ser los oráculos de toda la nación catalana*²³²⁸ no exagerava en absolut. Per si no fóra poc, la lectura de les *Narraciones Históricas* de Francesc Castellví, mostra amb claredat una identificació plena entre els conceptes “comuns”, “tres comuns”, “president dels tres comuns” i “presidents dels estats”. Sense voluntat d'exhaurir totes les referències que fa l'autor a aquesta realitat, en recollim algunes de les més il·lustratives. La primera és de 1705, i comenta com Mitford Crowe, quan arriba a Barcelona, es trobà pel carrer una ambaixada dels tres presidents dels comuns i en *advertir lo que representan les hizo las expresiones de atención correspondientes*.²³²⁹ Resulta lícit deduir que representaven als tres estats. Molt més explícit serà, en canvi al 1706. El dia 1 d'abril d'aquell any, durant el setge de Barcelona, *llamó el Rey a su presencia a los tres presidentes de los tres estados...los presidentes que eran don José Novell, diputado militar, don Pedro Torrellas, presidente del estado de la Nobleza, Joan Nicolás de Sant Joan, conseller primero de Barcelona*.²³³⁰ El mateix terme *presidentes de los tres estados* l'utilitzarà per narrar l'acomiadament que feren al rei el 26 de setembre de 1711²³³¹ i a la reina el 18 de març de 1713.²³³² Els tres comuns eren els tres estats, i per sorprenent que ens pugui semblar, aquí l'estament eclesiàstic pròpiament no hi figura. Però tot i aquesta aparent oposició amb una lectura estrictament “legalista”, sembla que per als contemporanis això no va suposar en cap moment un problema. En el fons, això apunta cap a una idea en la que no podem aprofundir, però que resulta interessant de referir: la pèrdua del paper jugat per l'Església en la direcció política del país, almenys, en relació al temps del Pau Claris.

Estretament relacionat amb aquest tema hi ha la qüestió dels ambaixadors dels comuns. A qui representaven? Realment parlaven en nom de la institució que els havia nomenat o la seva figura transcendia estrictament el límit de les facultats amb què havien

²³²⁷ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 157/A.

²³²⁸ Fernández, M., “Espionatge...”, p. 245.

²³²⁹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol I, p. 250.

²³³⁰ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, p.75.

²³³¹ Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 242.

²³³² Cfr. Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 542.

estat dotats pel seu comú? Com sabem el marquès de Montnegre havia estat designat per la Diputació el 1711; Felip Ferran i Pau I. Dalmases pel Consell de Cent el març de 1713, però actuaven en nom del seu comú? La documentació mostra una imatge ben diferent. Agafem el cas de Montnegre. En el seu moment vàrem exposar com va ser nomenat pels diputats a iniciativa pròpia i que aquests n'informaren a la Ciutat. Què van fer els dos comuns? Doncs demanar a una Conferència que redactés les cartes que Montnegre havia de portar en nom del Consell de Cent i del Braç Militar a les autoritats estrangeres,²³³³ la qual cosa ja fa pensar que possiblement també podia ser considerat com el seu ambaixador. Però aquesta impressió esdevé una realitat incontestable quan el 25 de febrer trobem que és el mateix Llibre de deliberacions de la Diputació el qui parla del “marquès de Montnegre, ambaixador del Principat de Catalunya per exprés dels Tres Comuns”.²³³⁴ Dies més tard, el 9 de març va ser Carles III qui parlava d'ell com *embajador del Principado de Catalunya*.²³³⁵ Certament aquesta qualitat d'ambaixador dels tres comuns inicialment no es va percebre així, ja que el 13 de juliol de 1712 la noblesa parlava de l'ambaixador de la Diputació,²³³⁶ però sembla indubtable que *de facto*, es convertí en l'ambaixador dels tres comuns. Exemple d'això és el fet que la Diputació comunicava als altres dos comuns el contingut de les missives que rebia del seu “ambaixador”. Així, el 3 d'octubre de 1712, Montnegre informava que havia aconseguit entregar les representacions dels comuns al rei. La reacció dels diputats fou comunicar a la Ciutat i al Braç la notícia amb altres informacions que contenia la seva carta “per a que sian servits aconcellar-los lo que apareixerà respondre en la importància tant grave que conté la sobredita carta del senyor ambaixador”.²³³⁷ La petició dels diputats era un signe clar que Montnegre estava defensant els interessos de tot el país, i això no era possible fer-ho sense el suport dels altres dos comuns. Vuit mesos després, l'opinió dels diputats respecte a Montnegre no havia canviat substancialment. El 8 de juny de 1713 trobem com encarregaven a la Conferència una carta del marquès perquè “se digne aconcellar sobre son contengut lo que millor lo apareixerà al servey de ambas magestats”.²³³⁸ Una escena similar, tot i que amb matisos diferents, es produí amb la segona carta que reberen, el 16 de novembre de 1712. Allí es puntualitzava que el

²³³³ Cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fols.173v.-175r.

²³³⁴ LLDDP, N-275 fol. 156r.

²³³⁵ LLDDP, N-275, fol. 188r.

²³³⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 174r. D'altra banda, parlar d'ambaixador del Principat també es pot referir exclusivament a la Diputació, que com vàrem veure també era qualificada així en ocasions.

²³³⁷ DDP, N-315, 3 d'octubre de 1712.

²³³⁸ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 132/3r.

contingut de les cartes es comunicaria “sols als presidents dels dos comuns de la Ciutat y Bras Militar, sense còpies de las cartas (...) axí se obviava la publicitat de las notícias per no ser tant alegres com se desitjava”.²³³⁹

En la mateixa línia recordem que al gener de 1713 la Conferència aconsellava que el Consell de Cent enviés un ambaixador a L’Haia, però aquest consistori considerà que era millor fer arribar les representacions al rei a través del marquès de Montnegre, com finalment succeí.²³⁴⁰ Reforça encara més aquesta idea el fet que fos la mateixa Diputació la qual el 25 de febrer de 1713, decidís que la Conferència redactés una representació la qual s’enviaria la rei a través de Montnegre, un fet que podem considerar il·lògic a no ser que es considerés que efectivament representava els interessos dels tres comuns.²³⁴¹ Però per si encara hi hagués algun dubte, pocs dies després, el 27 de febrer, trobem un petit conflicte entre els comuns que il·lustra perfectament el caràcter compartit del paper de Francesc de Berardo. En aquesta data el Braç Militar presentava una queixa formal a la Diputació per “haver “enviat las novas instruccions de 15 janer proppassat, al senyor marquès de Montnegre sens haver participat son contengut a la excel·lentíssima Ciutat y Bras Militar, en continuació de la bona correspondència ab que deuen córrer los tres excel·lentíssims comuns”. La noblesa argumentava en el seu favor que “puix sent iguals en los interessos [dels comuns] dehuen contribuir igualment en sas disposicions”, i sol·licitava als diputats que “sien servits entregar a la excel·lentíssima Conferència dels Tres comuns còpia de las ditas instruccions perquè puga discórrer sobre son contengut”.²³⁴² La resposta dels diputats fou que no pretenien faltar mai a la unitat i que de fet el contingut de la representació que havia enviat recentment la Ciutat per consell de la Conferència anava en el mateix sentit que les que havien enviat els diputats el mes anterior, i que si ho havien fet sense comunicar-ho era perquè “en semblants negociats és lo secret lo millor fonament, y que sens ell és casi impracticable conseguir lo que’s desitja”.²³⁴³ El fet que la noblesa protestés perquè els diputats no havien comunicat el contingut de les instruccions donades, implica que totes les indicacions que haguessin de dirigir a Montnegre havien de comptar amb el beneplàcit dels altres dos comuns. A partir d’aquesta data no hem trobat més casos de conflicte pel paper jugat per Francesc de Berardo i la sensació que

---

²³³⁹ DDP, N-315, 16 de novembre de 1712.

²³⁴⁰ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 35v.; LLDDP, N-275, fol. 64r.

²³⁴¹ LLDDP, N-275, fol. 156r.

²³⁴² MNA, vol. XXVIII, p. 205.

²³⁴³ MNA, vol. XXVIII, p. 207.

transmeten els textos és que les cartes que el marquès enviava a la Diputació eren normalment (no sempre) portades als altres dos comuns i a la Conferència. Habitualment, fou aquesta darrera la que decidia les instruccions que calia donar i sovint també fou ella qui redactà les cartes.²³⁴⁴

Els casos de les ambaixades de Pau I. Dalmases i Felip Ferran són encara més evidents. La lectura de la documentació personal del primer potser podria donar lloc a confusió, ja que al 1715 mostrava com *por marzo de 1713 habiendo la ciudad resuelto pasassen dos cavalleros, uno a Olanda y otro a Iglaterra (...) no supe y no me pareció lícito ni decente resistirme a servir a mi Patria*,²³⁴⁵ la qual cosa sembla indicar que la iniciativa fou dels consellers. Però la documentació oficial no permet cap mena de dubte. Ja hem comentat que al gener la Conferència suggerí a Barcelona que nomenés un ambaixador per enviar-lo a L'Haia, però que aquesta declinà l'oferta i s'estimà més enviar cartes a través de Montnegre.²³⁴⁶ El 23 de febrer la Conferència tornava a insistir sobre el tema dels ambaixadors, i aleshores la Ciutat nomenà a Dalmases i Ferran, a la vegada que encarregava a la reunió dels comuns la redacció de les cartes i representacions que aquestes haurien de portar per a les autoritats estrangeres.²³⁴⁷ El 14 de març la Conferència havia redactat les cartes que les tres institucions enviaren a través dels dos ambaixadors nomenats per la Ciutat així com un manual d'instruccions sobre la seva missió i els termes amb els quals podien negociar.²³⁴⁸ A la llum d'aquesta realitat és evident que, per molt "nomenats" que estiguessin per part del Consell de Cent, els dos ambaixadors representaven els tres comuns. De fet, la documentació que enviaren també fou comunicada pel Consell de Cent a la Conferència "per a que reflectant sobre lo contengut en dita carta (...) sien servits [els representants dels comuns] aconsellar a la present ciutat lo que comprendran haver-se de obrar y executar".²³⁴⁹ Així succeí en tots els casos que hem pogut documentar.²³⁵⁰ De fet,

²³⁴⁴ Alguns exemples d'això els podem trobar el 14 de gener de 1713, quan la Conferència féu la redacció d'una carta per a Montnegre (cfr. LLDCC, 1B, II, 222 fol. 38r.) o el 9 de març, quan els diputats encarregaren a la Conferència la carta del marquès i tota la documentació enviada pel rei tot donant facultats a Berardo per anar a Londres i L'Haia (cfr. LLDDP, N-275, fol. 186v.). A més, entre altres casos, també hem pogut constatar que la Conferència tractà i prengué decisions a partir de les informacions que transmetia Montnegre els 27 d'abril (cfr. LLDDP, N-275 fol. 342r.), 21 de maig (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 124/1) i 8 de juliol de 1713 (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 132/2).

²³⁴⁵ Castan A. i Garcia Fuertes G., "L'oscil·lant posicionament..." , p. 386.

²³⁴⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 35v.

²³⁴⁷ Cfr. LLDDP, N-275, fol. 163r.

²³⁴⁸ Cfr. LLDDP, N-275, fols. 218r. i ss.

²³⁴⁹ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 157r.

²³⁵⁰ En concret són: 17 i 26 de maig i 25 de juny de 1714 (cfr. LLDCC, 1B, II, 222, fols. 119v., 129r. i 157r.) i també el 30 de gener de 1714 (cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 58v.). Només hem trobat un cas en

Castellví ens ho confirma encara amb més claredat, quan considera que aquests dos ambaixadors eren *destinados por los Estados Generales de Catalunya*.²³⁵¹ No deixa de ser curiós que l'autor parli de “Estados Generales de Catalunya”, organisme que, si ens atenim novament a una lectura estrictament legalista, no existia al Principat. L'estructura més similar serien les Corts o la Junta General de Braços, però en les línies precedents ha quedat clar que ni Dalmases ni Ferran foren enviats per la Cort de 1705 ni per la Junta de General de Braços de 1713, sinó per la Conferència dels Tres Comuns. Sens dubte és suggerent que Castellví identifiqui “Estados Generales” i “Conferència”, ja que reforça enormement les reflexions fetes anteriorment entorn a la representativitat de les reunions dels tres comuns. Però si encara tenim algun dubte, podem recórrer al que diu Pau Ignasi Dalmases de sí mateix. En una representació que envià als reis d'Anglaterra el 28 d'agost de 1714 és qualificava a sí mateix com *enviado de la ciudad de Barcelona, del Principado de Cataluña y Brazo militar o cuerpo de la nobleza*.²³⁵²

A tots aquests exemples, encara podríem afegir els casos d'altres ambaixadors dels comuns anteriors. No podem aprofundir en el tema, però sí que voldríem fer uns ràpids comentaris. Per exemple: Narcís Descatllar, enviat pels comuns a Madrid durant el setge de 1697. La representació que els comuns enviaren al rei al febrer de 1699 mostra amb claredat com en aquelles circumstàncies es va produir exactament el mateix fenomen que al 1712 amb Montnegre, Dalmases i Ferran: *propusso el brasso militar a la ciudad ser expediente elegir personas que pasasen a la corte a ponerse en nombre de todos [Los comunes] a los pies de vuestra magestad (...) aceptase con aplauso la proposición y se remitió la elección al mismo brazo militar que de común acuerdo eligió a Don Francisco Descatllar*.²³⁵³ El mateix podríem dir del que succeí amb Pere Ribes i Felip Ferran al febrer de 1701, els quals foren enviats junts per la Ciutat i el Braç per oposar-se al nomenament de Palma, amb el memorial confeccionat per la Conferència.²³⁵⁴ En aquest sentit, una figura també prou il·lustrativa del que diem va ser

---

què el Consell de Cent decidia no encarregar la resposta a la Conferència dels tres comuns, tot i que enviava còpia de la carta a la Diputació i al Braç per a que estiguessin informats: el 4 de desembre de 1713. La raó l'explicava el mateix Consell de Cent, quan decidia escriure directament “sens aparega ser necessari cansar perçó a la excel·lentíssima conferència, quant mayorment la considera aplicada per differents assumptos y cosas graves” (LLDCC, 1B, II, 223, fol. 12v.). La referència explícita a la Conferència mostra com en situacions normals s'haguessin encarregat a ella la redacció de les cartes.

²³⁵¹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 532. En un altre lloc, Castellví parla de Felip Ferran com *enviado de los catalanes en Holanda* i de Pau I. Dalmases com *embajador de Cataluña en Inglaterra* (Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, pp. 422 i 426).

²³⁵² Castellví, F., *Narraciones...*, vol. IV, fol. 423.

²³⁵³ DDP, vol. IX, p. 1015.

²³⁵⁴ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 266r.

Josep Duran, el qual inicialment fou enviat per la noblesa però que ben aviat també fou considerat ambaixador de la Ciutat.²³⁵⁵ Tal com recollia el memorial confeccionat per la Conferència al rei per protestar per l'obertura de cartes al juny de 1703 *envió el Braço al Doctor Josep Duran para poner en las reales manos de vuestra magestad la representación con carta del 18 de marzo, y al mismo, por comuna acuerdo de la ciudad i Brazo, se remitieron las demás [cartas] para que en nombre de los dos las pase a las reales manos de vuestra magestad.*²³⁵⁶ La documentació mostra amb claredat com Duran va acabar exercint d'ambaixador de la Conferència, ja que a ell es dirigiren els papers confeccionats per ella durant la primavera de 1703, com ho mostren els cassos del 30 de març i 1 de maig. En aquest últim cas, va ser la mateixa Conferència la que demanà explícitament que s'enviés la representació dels dos comuns al rei, en la qual reclamava resposta sobre l'afer Jäger a través de Josep Duran.²³⁵⁷ De fet, una de les raons de la importància que tingué el conflicte per la inspecció de les cartes era perquè entre elles no hi havia les que havia d'enviar aquest ambaixador als dos comuns,²³⁵⁸ la qual cosa mostrava que no era el representant de la noblesa exclusivament. Per si no fos poc, la comunicació entre Duran i la Conferència sembla que fins i tot fou més directa que no pas els casos de Montnegre, Dalmases, Ferran i altres. Els primer escrivien als seus comuns, els quals enviaven les cartes a la Conferència. En canvi, segons semblen deduir a Madrid, Duran va arribar a escriure directament a la Conferència. Almenys així ho consideraven els jutges que dugueren a terme una recerca sobre el contingut dels documents que li trobaren després del seu assassinat. Segons ells, una de les cartes *es la que formo Duran para el común de la conferència.*²³⁵⁹ Sigui com sigui, i sense entrar en més detalls, queda clar que la figura dels “ambaixadors” dels comuns no va ser pas un invent de la Diputació el 1712, sinó que arrencava d'una tradició molt anterior, en la

---

²³⁵⁵ El Dietari de la Conferència mostra amb claredat que “oficialment” era el ambaixador de la noblesa, ja que el dia 18 de març menciona que Duran “se troba en la cort per part del excel·lentíssim i fidelíssim Bras” (DC, 18 de mar de 1713), i Emmanuel Mas en parla d'ell dient que “per extraordinari de part del Bras Miliar se trobava en Madrid”. Tot i així l'evolució sembla evident. El 10 de novembre de 1703 Duran tornava de la seva missió, i el Llibre de deliberacions del Braç constata que “la ciutat i el Bras convingueren en enviar-lo” a Madrid (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1033v.).

²³⁵⁶ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 937r.

²³⁵⁷ El 30 de març era el Consell de Cent qui decidia que la carta al rei feta per la Conferència per denunciar els contrafacions del Tribunal de Greuges fos presentada a Madrid a través de Josep Duran (Cfr. DC, 30 de març de 1703). L'1 de maig, com hem dit, era la mateixa Conferència la qui prenia aquesta decisió (cfr. DC, 1 de maig de 1703.).

²³⁵⁸ El text ho mostrava amb claredat “haber-se entregadas muchas desclosas y estar los comuns de la ciutat y Bras sense carta del Doctor Duran, quan ab tota previsió se li ha escrit” (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 929r.).

²³⁵⁹ AHN, Estado, leg. 272, exp. 46.

qual qui es trobava darrera dirigint la seva actuació era la Conferència, coordinant l'acció de les tres institucions i representant a tota de la comunitat.

A l'hora de concretar aquesta idea potser hauríem de recordar que el Braç Militar representava a la noblesa, cosa normal i evident; que el Consell de Cent representava al Braç Reial, com ho havia exercit a les Juntes de Braços de la primera meitat de segle; i que el Braç Eclesiàstic estava representat per la Diputació. Aquí la qüestió sembla trontollar si ens atenim a la lectura estrictament legalista dels fets. La Diputació no podia representar vàlidament els eclesiàstics, ja que dins dels representants que hi enviaven a les conferències hi havia eclesiàstics, certament, però també nobles i ciutadans honrats. Podem concloure que el clergat sortia perdent amb el sistema de les reunions dels comuns? Potser sí, però això no era un fet nou dins la dinàmica institucional catalana. Si prenem com a model les juntes de Braços de la primera meitat del segle XVII, observem com les “desigualtats” en la representació també hi eren presents, i tot i així mai no es va qüestionar que representessin vàlidament tots tres estaments. Una mirada de conjunt a les 131 reunions de les Juntes de Braços que hem analitzat entre 1588 i 1653 (vegeu annex 1) mostra com només en 5 ocasions (el 4%) el clergat va representar una tercera part o més dels assistents a la reunió, i que en la major part dels casos la seva presència va ser inferior al 10% del total (el 30% dels casos) o es va situar entre el 10 i 20% (el 52% dels casos dels casos analitzats). De fet, la mitjana absoluta de les 131 reunions analitzades dona que el clergat va suposar el 14% de les Juntes de Braços. Però tot i aquest desequilibri evident, mai es va posar en dubte que les Juntes de Braços representessin vàlidament als tres estaments.²³⁶⁰ En aquest sentit, no oblidem que el clergat no estava totalment absent de les conferències, ja que participaven en elles a través de la Diputació que sempre nomenava un nombre proporcional de persones dels estaments. Si ens atenim a les xifres de la Conferència, veurem com de les 26 reunions diferents en què participà la Diputació, els clergues mai van representar una xifra inferior al 11% del total (cosa que sí succeïa a les Juntes de Braços), però a la vegada, només en una ocasió van significar més del 17%.²³⁶¹ La mitjana absoluta però, presenta una similitud gairebé idèntica amb les Juntes de Braços: 13,3%. Si els contemporanis no van qüestionar mai la representativitat dels tres estaments a les Juntes, resulta lògic

---

²³⁶⁰ Sobre tot aquest tema de les Juntes de Braços vegeu el l'apartat següent d'aquest treball on es posen en relació amb la Conferència i es profunditza en aquests temes.

²³⁶¹ Concretament a la Conferència sobre l'article 105 de les Corts de 1705-1706.

entendre que tampoc ho fessin amb la Conferència, perquè la seva dinàmica i funcionament corresponia al mateix esperit.

Però la presència del Braç Eclesiàstic dins la Conferència i la validesa d'afirmar que aquesta representava els tres estaments, no s'expliquen exclusivament per uns simples jocs de xifres. A banda del testimoni dels contemporanis, del significat que tenia la figura dels ambaixadors, també cal valorar altres fets simbòlics importants que manifesten amb més claredat la presència de l'estament religiós entre els comuns. Un d'aquests signes era la figura dels presidents de la Conferència. Recordem com Velasco considerava que Lanuza, un eclesiàstic, era *presidente de esta detestable junta de la conferencia*,²³⁶² i que l'11 de setembre de 1699, el llibre de deliberacions del Braç Militar parlava de l'"il·lustre don frare Joan Soler, abat de Santa Pau, meritíssim president de dita Conferència".²³⁶³ Recordem també el paper jugat pels presidents en la gestió de la Conferència, pel que fa a la designació de comissions inferiors i redacció de documents. Aquests detalls són rellevants, perquè indiquen com, més enllà del nombre de eclesiàstics que hi hagués dins les reunions dels comuns, la responsabilitat a l'hora de prendre decisions importants era d'un membre de cada estament, en igualtat de condicions. Des d'aquesta perspectiva, el clergat suposava realment un terç de la representació dels comuns.

En la mateixa línia interpretativa i simbòlica caldria situar la figura dels presidents dels Tres Comuns i les ambaixades que realitzaven. Efectivament, si el que fem és parlar dels presidents de les tres institucions, no hi ha cap mena de dubte que aquests són: el diputat eclesiàstic (un clergue), el protector del Braç Militar (un noble o cavaller) i el conseller en cap (un ciutadà honrat). És a dir, un membre de cada estament. Fixem-nos com l'estament eclesiàstic està representat precisament per la Diputació. Durant el setge de 1704, la Conferència aconsellava als comuns que fessin una ambaixada al virrei formada per "sis personas dos de cada bras de la Conferència".²³⁶⁴ A primera vista això podria suposar que es referia a la categoria social de les persones, però quan veiem quines persones foren designades trobem que no hi havia cap eclesiàstic sinó dos nobles, un cavaller i tres ciutadans honorats. Què vol dir això? Doncs que quan parlava de tres braços es referia als tres comuns. En aquest context, la Diputació només podia representar "simbòlicament" al Braç eclesiàstic, ja que cap dels

²³⁶² AHN, leg. 272. Velasco a Mejorada.

²³⁶³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 40r. Recordem, com vàrem dir, que això no és ben bé així, ja que pròpiament la Conferència tenia 3 presidents.

²³⁶⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 13v.

altres dos comuns podia exercir aquesta funció. Però hi ha un altre episodi que il·lustra de manera contundent aquesta representativitat: la designació de la divuitena que assessorà la Diputació en prorrogar-se la Junta de Braços de 1713. En aquella ocasió, el 21 de desembre de 1713, la Conferència aconsellava a la Diputació que la designació dels membres es fes “prenent consell en quant als militars i reals de sos respectius presidents”.²³⁶⁵ Dies després, el Consell de Cent parlava de la divuitena com la “junta de divuyt personas personas anomenadas per los tres excel·lentíssims comuns de la Diputació, Bras Militar y present ciutat”.²³⁶⁶ En aquest context, la Ciutat havia nomenat els membres del braç reial, la noblesa els del braç militar i la Diputació el braç eclesiàstic.

En relació a aquest tema cal fer referència a les ambaixades dels presidents dels Tres Comuns, que es començaren a produir a partir de 1707 i que van ser tan freqüents durant els últims anys del govern de Carles III, l'arxiduc. La seva aparició va ser fruit d'un procés evolutiu que va portar a una progressiva afirmació de la preponderància dels comuns dins la vida política del país, i sobretot del pes jugat per la reunió dels comuns en la direcció dels afers importants. Val la pena aturar-se a comentar aquest procés. La primera ambaixada dels presidents dels tres comuns que hem pogut constatar es va produir el desembre de 1707, amb la coneguda representació sobre els abusos comesos per la Cort i les tropes de Carles III. Durant els primers anys del regnat de Felip V, les representacions eren lliurades pels oficials o ambaixadors de cada comú per separat, com en els casos que acabem de referir de Descatllar, Ferran, Ribes i Duran, o pels ambaixadors de la Conferència, el 1699 davant Darmstadt (Soler i Gualbes) i el 1704, durant el setge, davant Velasco.²³⁶⁷ En el cas de les representacions signades per les tres institucions normalment les lliurava un ambaixador en nom dels comuns conjuntament, com fou el cas de Ferran i Ribes al 1701 o Josep Duran al 1703. A tot això cal afegir el fet que Felip V no va residir a la ciutat comtal, la qual cosa feia difícil que els tres presidents poguessin presentar les cartes i representacions al rei personalment. La situació canvià radicalment amb Carles III, que va passar molts anys a Barcelona.

Fins on ha arribat la nostra recerca, sembla que l'any decisiu va ser 1707. Fou durant l'estiu quan la Conferència va començar a aconsellar als comuns la manera com calia que fossin presentats al rei els papers i representacions que confeccionava. La

---

²³⁶⁵ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31 (document inserit).

²³⁶⁶ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 57r.

²³⁶⁷ Sobre els representants davant Velasco vegeu LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 32r., Cfr. també, DDP, N-101, fols. 872r. i ss.

tendència general va ser que cada comú les presentés per separat mitjançant dos consistorials, però sense que aquests fossin els presidents. Així ho feia, per exemple, el 27 de juny de 1707, el 30 de juliol o el 3 de setembre.²³⁶⁸ En altres ocasions, en canvi, va suggerir que anessin tots els consistorials, com succeí el 2 de juliol.²³⁶⁹ El cas és que sembla que el detonant del canvi fou provocat per la crida que féu el monarca als presidents dels tres comuns per comunicar-los la pèrdua de Lleida. En la conferència del dia 19 de novembre es decidia que els presidents “anant extrajudicialment a Palacio cada hun a solas, juntant-se en aquell, sie posada en ma de sa magestat la representació que s’entrega”.²³⁷⁰ A partir d’aquest moment, les ambaixades dels tres presidents dels comuns al rei foren un recurs cada vegada més utilitzat per les institucions, especialment durant els últims anys.²³⁷¹ Això no vol dir que fos l’única manera de presentar els documents, ja que a la vegada la Conferència continuà aconsellant que les representacions fossin portades per un o dos consistorials separadament. Així, per exemple, el 16 d’abril de 1708, es demanava explícitament que fos portada “per medi de un individu quiscun dels tres excel·lentíssims consistoris junts, com no sien los excel·lentíssims presidents”.²³⁷² El mateix succeí en altres casos, com ara el 18 de juliol de 1708 o el 24 de juny de 1711.²³⁷³ Amb tot, la importància que adquirí la figura dels presidents fou tal que al 1709 van sorgir les referides reunions dels tres presidents dels Tres Comuns.²³⁷⁴

Pensem que no té massa sentit fer un estudi minuciós de quantes ambaixades a partir de 1707 foren conjuntes i quantes es feren per separat. La tendència general seguí un procés similar a la de la producció de documents signats en nom dels tres comuns, és a dir, cada vegada es feren més ambaixades juntes que no pas separades, però aquestes últimes no van deixar mai d’existir. Més enllà d’aquesta afirmació, el que creiem necessari destacar és que les ambaixades conjuntes dels Presidents dels Tres Comuns

²³⁶⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 173r., 233r. i 284r.

²³⁶⁹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 185r. Cal dir que en altres ocasions, fou el Consell de Cent qui decidí que fossin tots els consellers a presentar la representació, com ara el 2 i el 6 de setembre (LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 284r. i 303r.).

²³⁷⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 382r.

²³⁷¹ Gairebé sempre aquestes ambaixades foren aconsellades per la Conferència. Sense esgotar tots els casos, que foren molts, podem veure com la seva existència està documentada per a tot el període com ara a l’agost de 1708 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 605r.), el 17 de desembre de 1710 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1079r.), el 27 de juliol de 1711 (cfr. DDP, N-315, annex 275); el 6 de novembre de 1712 (cfr. LLDBM, 1B, II, 221, fol. 270r. document inserit) i el 3 de març de 1713 (cfr. LLDDP, N-275, fol. 168r.).

²³⁷² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 479r.

²³⁷³ DDP, N-107, fol. 155/5r, N-315, 24 de juny de 1711, annex 271.

²³⁷⁴ Nosaltres pròpiament només hem trobat 4 casos (21 de novembre de 1708, 22 d’agost, 24 de setembre i 13 d’octubre de 1709).

tenien una gran importància pel seu contingut simbòlic: eren l'expressió visible de com els tres estaments (cada president pertanyia a un estament diferent), presentaven al monarca les seves preocupacions i exigien la defensa i el compliment de les Constitucions. En el fons eren també una expressió sensible de l'actuació de la Conferència, ja que va ser ella la primera en proposar aquest sistema, la qui normalment el suggeria i qui confeccionava les representacions que els presidents entregaven al monarca. Per tant, no ens ha d'estranyar en absolut que Castellví les consideri com les ambaixades de *los tres presidentes de los tres estados*.²³⁷⁵ Certament la Conferència dels Tres Comuns va representar els tres estaments reunits, actuant *de facto* com una mena de Juntes de Braços gairebé permanents. Així ho van reflectir tant els contemporanis com la documentació oficial.

8.2.2. La minorització política de la Diputació

En relació amb la qüestió de la representativitat hi ha un altre tema que no és fàcil de tractar, però del que hi ha nombrosos indicadors. Ens estem referint a la minorització política de la Diputació. Al llarg d'aquest treball hem anat indicant algunes idees al respecte, les qual completen les que recollirem tot seguit. Com diu Víctor Ferro, la Conferència presenta una "asimetria" clara respecte als seus membres, ja que els àmbits d'actuació de cadascú (Diputació, Ciutat i Braç) són ben diferents tant en amplitud com en sectors als que afecten. Des d'aquesta perspectiva la reunió de les tres institucions en igualtat de condicions implicava una procés d'equiparació de funcions i de prestigi. Si, com acabem de veure, els contemporanis van considerar que la Conferència representava vàlidament l'acció mancomunada dels Braços, i que cada una de les institucions representava, al capdevall, a un estament, això comportava un element innovador prou important: qüestionar que la Diputació fos la representació dels tres estaments fora de Corts. El paper de la Diputació com a únic representant vàlid de la Terra davant el rei era posat en dubte per una nova figura institucional, dotada de més autonomia i més flexibilitat: la Conferència. Però això era degut a un procés més profund, en el qual era el Consell de Cent qui realment assolía una clara primàcia respecte a la Diputació en el lideratge dels Comuns, de tal manera que aquesta quedava

---

²³⁷⁵ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 75.

relegada a un segon pla. A la vegada, la noblesa aconseguia augmentar el seu pes dins la societat, assolint un tercer lloc en competència directa amb els diputats i situat per davant del capítol Barcelona.

Una bona manera d'aproximar-nos a aquesta realitat ens la proporciona Rosa Mª Alabrús. L'autora recull un pamflet *Afectos barceloneses*, datat al 1707, on l'autor anònim exposa la fidelitat de les institucions a Carles III, i on cada una d'elles mostra la seva devoció vers ell. El que resulta rellevant és veure que les situa seguint aquest ordre: *Ciudad/ Barcelona a vuestros pies.../ Diputación/ Todos mis hijos os van recibiendo abierto el pecho..., / Braço Militar/ siempre hallareis a la nobleza.../ Cabildo i clero/ Siguiendo el gran Inocencio.../ Universidad...*²³⁷⁶ Fixem-nos com en primer lloc s'esmenta la Ciutat, seguida de la Diputació i del Braç, és a dir els tres comuns. El capítol de la catedral de Barcelona apareix en quart lloc. Potser això no significa res en sí mateix, però no deixa de ser casualitat que el conegut pamflet anglès, *The Deplorable history of the catalans* transcrigui les ambaixades dels comuns en el mateix ordre: *the city of Barcelona, the Diputation and the military Arm of the Principality of Catalonia*.²³⁷⁷

Pel que fa a la Conferència hi ha un element molt interessant que il·lustra aquest canvi: les representacions escrites conjuntament en nom dels tres comuns. La lectura atenta dels encapçalaments dels documents mostra una evolució clara a partir d'una primacia de la Diputació la qual progressivament desapareix. Així, el conegut memorial que enviaren els comuns al febrer de 1699 sobre el seu honor durant el setge de 1697, començava dient “*Señor, la Deputación, la ciudad de Barcelona y el brasso militar del Principado de Cataluña, (...) se ponen a los reales pies de vuestra magestad. Y dizen...*”²³⁷⁸ Semblantment, el pamflet *Escudo de la Verdad*, s'iniciava amb una crida en la qual *aseguran el muy ilustre y fidelísimo consistorio de la Diputación a todo el Principado, la excelentísima ciudad de Barcelona a todos sus naturales y gremios y el muy ilustre y fidelísimo Brazo Militar a toda la nobleza de Cataluña*.²³⁷⁹ El següent document conjunt dels tres data del 10 de febrer de 1707, la representació sobre la defensa de Catalunya davant els nous atacs de l'enemic. El document s'iniciava amb *La Diputación del Principado de Cataluña, Ciudad de Barcelona y Brazo Militar, puestos a*

²³⁷⁶ Alabrús, R., *Felip V...*, p. 221.

²³⁷⁷ Anònim, *La Deplorable història dels Catalans*, Curial, Barcelona, 1993, p. 49.

²³⁷⁸ DDP, vol. IX, p. 1014.

²³⁷⁹ DDP, N-93, fol. 249r. (document inserit)

*los reales pies de vuestra magestad representan....*²³⁸⁰ Fins aquí tot era correcte: reafirmava la primacia clara dels diputats. Deu mesos després la situació va canviar notablement. El 19 de novembre de 1707 els tres comuns portaven al monarca la representació feta per la Conferència. Significativament començava dient *Haviendo los presidentes de la ciudad, Deputación y Brazo Militar participado a sus comunes la honra que merecieron...*²³⁸¹ La Ciutat es situava davant de la Diputació en la representació. Podríem pensar que es tractava d'un error, però aquesta impressió s'esvaeix quan veiem com la coneguda representació de desembre de 1707 començava dient *Cumpliendo con lo ofrecido a vuestra Magestad el día 19 de noviembre, los comunes de la ciudad de Barcelona, Deputación de Cataluña y Brazo Militar del Principado, con el debido rendimiento dizen....*²³⁸² De fet, a partir d'aquest moment, totes les representacions que s'escriviren conjuntament pels tres foren encapçalades sempre pel Consell de Cent, la Diputació i el Braç Militar en aquest ordre.²³⁸³

Això s'observa perfectament en alguns documents generats per la mateixa Conferència, en els quals es reafirmava aquest ordre de precedència. Així, el 2 de desembre de 1713 el consell dels representants dels comuns era formulat "per las personas anomenadas per la excel·lentíssima ciutat, excel·lentíssim i fidelíssim consistori dels senyors diputats y oïdors de comptes y excel·lentíssim y fidelíssim Braç Militar".²³⁸⁴ Fins i tot les autoritats estrangeres podien ser conscients d'aquesta primacia de la Ciutat. És significatiu que les representacions que presentaren els tres comuns a Utrecht durant les converses de pau fossin encapçalades dient *La ville de Barcelonne, la Députations et le le Bras Militaire de la Principauté de Catalogne...*,²³⁸⁵ Aquesta primacia del Consell de Cent per sobre de la Diputació també es pot observar en l'actitud de la monarquia, la qual situava als diputats en un segon pla. Així, per exemple, durant el setge de 1704, el virrei Velasco va reunir als tres comuns per comunicar les seves sospites sobre una possible traïció. En aquella reunió va fer seure "a la ma dreta

²³⁸⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 4r.

²³⁸¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 383r.

²³⁸² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 405r.

²³⁸³ De fet, no hem trobat cap representació conjunta dels tres posterior a 1707 en què es segueixi un ordre diferent al referit. Només per mostrar que això fou un fet estès a tots els anys vegeu, 16 abril 1708 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 480r.); 22 de setembre de 1709 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 805r.); 24 de juny de 1710 (cfr. DDP, N-108, fol. 345r.), 27 de juny de 1711 (cfr. DDP, N-315, 27 de juny 1711), 15 de setembre de 1712 (cfr. MNA, vol. XXVIII, p. 171) i 11 de març de 1713 (cfr. LLDDP, N-275, fol. 199r.).

²³⁸⁴ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 8 (document inserit).

²³⁸⁵ *Actes, memoires et autres pieces authentiques concernant la paix d'Utrech*, vol. I, Autrech, Guillaume van de Water, MDCCXIV, p. 462. Dec el coneixement d'aquest document al professor Josep M. Delgado, que molt amablement me'l va proporcionar.

los excel·lentíssims consellers, y a la ma esquerra los il·lustres senyors diputats”.²³⁸⁶ És a dir, la Ciutat estava en una posició més preeminent que no pas els diputats. El 17 de novembre de 1707 amb la pèrdua de la ciutat de Lleida, el Llibre de deliberacions del Braç Militar ho reafirma: “Lo rey, nostre senyor (Deu lo guarde) és estat servit cridar als presidents dels tres excel·lentíssims comuns de la excel·lentíssima ciutat, diputació y Bras Militar”.²³⁸⁷ Quatre anys més tard, el 27 de setembre de 1711, Carles III abandonava Catalunya. En la cerimònia de comiat, tal com recull el dietari de la Diputació, “los tres comuns li besaren sa real ma interpoladament, ço és, primer lo conceller president, després lo diputat eclesiàstic y després lo protector y axí consecutivament, etcètera fins que tots li hagueren besat la ma”.²³⁸⁸ La primacia de la Ciutat sobre els Diputats és evident. Semblantment, el 19 de març de 1713, l'emperadriu abandonava també les terres catalanes. Durant la cerimònia d'acomiadament tingué una deferència especial amb el conseller en cap i, com ens diu Castellví, *mandó al conseller primero le diera el brazo hasta el pie de la escalera de palacio, honrando la emperatriz su representación*.²³⁸⁹

La preeminència progressiva de la Ciutat sobre els diputats es va manifestar encara amb molta més claredat en les ambaixades que feien els tres presidents dels comuns al rei per fer-li arribar les representacions conjuntes que confeccionava la Conferència en nom dels tres. Aquestes ambaixades eren presidides pel Conseller en Cap, el qual era qui feia entrega del document i qui parlava en nom de les tres institucions. Això sembla que es féu així des de bon començament. En la primera ambaixada d'aquest tipus, el 19 de novembre de 1707, el Dietari de la Diputació recull com “lo dia present, los excel·lentíssims senyors conceller en cap, protector y deputat eclesiàstic se han posat als reals peus de sa magestat; y havent besat sa real mà li han donat las més obsequiosas gràcias, en veu del senyor conceller en cap, de part dels tres comuns, de las reals expressions ab que per sa gran benignitat fou servit affavorir-los lo dia 16 del corrent; y ha posat en sa real mà, dit conceller en cap la dita representació conforme la dita minuta”.²³⁹⁰ La documentació mostra com aquestes ambaixades sempre seguiren aquest protocol que emfasitzava la primacia de la Ciutat. Per si hagués algun dubte, el mateix Dietari ens confirma que això s'observava habitualment. El 14 d'agost

²³⁸⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 60v.

²³⁸⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 379r.

²³⁸⁸ DDP, N-315, 27 de setembre de 1711.

²³⁸⁹ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 542.

²³⁹⁰ DDP, N-106, fol. 78v. i ss.

tenia lloc una reunió de tres representants dels comuns amb Vilana Perlas. A l'hora de descriure el protocol seguit, el text recull que “lo modo de aciento y hablar sempre serà com se stila ab los tres senyors presidents dels tres excel·lentíssims comuns quant van a parlar al rey dins la present ciutat, que és que lo senyor conceller presideix, tenint a mà la dreta y parlant primer, lo de la Diputació al mitg y lo del bras militar a la squerra”.²³⁹¹

Unes manifestacions que no només afecten al protocol “civil” sinó que sobretot afectaven a l'eclesiàstic. El Llibre de deliberacions de la noblesa recull amb minuciositat els ordres de precedència seguits a les cerimònies religioses. En totes elles queda clar que sempre hi hagué una prioritat clara del Consell de Cent per sobre dels diputats. Per exemple, en la primera processó que es féu a la piràmide de la Immaculada del Born, al juliol de 1706, la noblesa constatava indignada com va “acudir primer lo consistori dels senyors concellers, després lo consistori dels senyors diputats y lo protector, clavari y consellers nobles del Bras”.²³⁹² En les cerimònies dins la catedral eren els Consellers els que estaven asseguts a primera fila, a vegades al costat dels diputats, i eren ells els que s'aixecaven per anar a rebre el monarca, mentre que la Diputació i la noblesa esperaven al seu lloc sense moure's. Per posar només un dels nombrosos textos que es troben recollits als dietaris, el 12 de maig de 1709, s'anota com:

“A la part del evangeli era lo estrado del rey nostre senyor (Deu lo guarde), a la part de la epístola hi havia uns banchs rasos y llisos de vellut carmesí per sentar-se los tres excel·lentíssims comuns, de la ciutat, Diputació y Bras Militar. En la mateixa part estavan los estrados dels senyors ambaixadors (...). Arribats los senyors protector i oficials en la capella trobaren los senyors concellers y diputats sentats en los banchs, ço és, dits concellers en lo primer lloch, més cerca del real sòlio, y après lo senyors diputats (...) y los bras ocupà lo puesto immediat als senyors diputats, quedant-se fora del tablado los massers de tots los tres comuns. (...). Al cap de rato, ab la notícia que sa magestat arribava se alsaren los senyors concellers, saludant a Nostre Senyor y després als altres dos comuns que restaren en sos

---

²³⁹¹ DDP, N-315, 14 d'agost de 1712.

²³⁹² LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 535r.

puestos. Y sen anaren a rebre a sa magestat, y lo acompañaren fins a la capella anant a mà dreta del conceller en cap”.²³⁹³

Queda clar, doncs, la preeminència de la Ciutat sobre la resta dels comuns, la qual es visualitzava en aquests fets externs. Semblantment, en la Santa Missa solemne que es celebrà el 2 d'agost de 1714, tant en asseure's com en combregar van anar *primerament los excel·lentíssims senyors consellers (...) després de ells anaren los excel·lentíssims senyors diputats, y finalment anaren a prendre Nostre Senyor lo protector y oficials del Bras*.²³⁹⁴ És evident com la Ciutat s'ha situat per davant la Diputació en prestigi social, i el Braç s'ha configurat clarament com la tercera força en el marc institucional. Això podia generar enveges i conflictes amb les altres dues institucions. Per aquesta raó, no ens ha d'estranyar que en ocasions, com succeí al juliol de 1708 en les cerimònies per l'arribada de la reina, la noblesa es queixés al rei del tracte preferent que gaudia la Ciutat. En aquella conjuntura, els consellers estigueren asseguts en una posició més destacada que els altres dos comuns, ja que els permeteren tenir dos macers, i es situaven al mateix nivell que la resta de *Grandes de España*. Diputació i el Braç, en canvi, estigueren asseguts darrera dels *Grandes* i sense macers. La noblesa protestà perquè considerava que es podia deduir que ells tenien una dignitat menor respecte als consellers.²³⁹⁵ En aquestes cerimònies la noblesa habitualment ocupava el tercer lloc. Quan això no es complia tenia molta cura en deixar-ne constància. Això fou el que succeí el 28 d'agost de 1710, quan en unes festes organitzades pels diputats la noblesa va aconseguir un lloc més preeminent que aquests: “se acordà de conformitat que lo primer y més preheminent puesto (...) als excel·lentíssims senyors concellers fos lo que ocuparen; la segona preheminiència de puesto fos la que tingueren los senyors oficials del Bras y lo últim lloch lo ocuparen los senyors diputats que és lo que tingueren”.²³⁹⁶ La primacia de la Ciutat no era qüestionada, el que li interessava a la noblesa era demostrar que havia avançat als diputats en prestigi. Una cosa similar succeí

²³⁹³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 714v. i ss. Entre altres casos en què es pot visualitzar aquest protocol podem citar també el 30 de setembre de 1706 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 584r. i ss.), 8 de desembre de 1706 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 728r.); 12 de maig de 1707 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 110v.); 12 de maig de 1708 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 508r. i ss.), 10 de novembre de 1711 (cfr. DDP, 10 de novembre de 1711) o 12 de maig de 1712 (cfr. DDP, N-315, 12 de maig de 1712). Lògicament, en aquest tema no entrem en detalls menors que ens portarien a analitzar si tenien o no “banchs rasos y llisos”, amb o sense “tapete”, si hi havia els massers o no, etc.

²³⁹⁴ MNA, vol. XXVIII, p. 143.

²³⁹⁵ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 573r. i 593r.

²³⁹⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1016r. Tot i que no ho transcrivim, cal dir que el text explica amb detall el lloc exacte.

el 20 de novembre de 1711 en el *Te Deum* d'acció de gràcies per la coronació com Emperador de Carles III. En la cerimònia es constata com “lo diaca primerament ha donat la pau a la ciutat, després al bras militar y últimament a la Deputació”.²³⁹⁷

Aquesta tendència a la igualtat fonamental dels comuns, forçà a alguns canvis en el protocol. Per exemple, a les cerimònies eclesiàstiques sempre assistien 6 oficials per cada comú, perquè tant els consellers com els diputats tenien aquest nombre de membres. Això féu que, en el cas de la noblesa s'hagués de reformar sensiblement la seva visibilitat, ja que en cas de portar els 9 oficials que tenia (Protector, Clavari, sis consellers i síndic) hagués provocat un desequilibri difícilment acceptable pels altres dos comuns. Per aquesta raó, la noblesa estava representada sempre per 6 oficial, que eren el protector, el clavari, els consellers vells i el síndic.²³⁹⁸ Pel que fa a la dignitat, era conegut com els consellers havien aconseguit al 1690 el dret de cobertura, la qual cosa els equiparava als *Grandes de Espanya*. Aquest fet, a banda de mostrar una vegada més la primacia de la Ciutat, generava una nova causa de desigualtat entre els comuns. Per aquesta raó en els mateixos esborranys de les Corts de 1705 en els quals els advocats demanaven que es legalitzés la Conferència, també es sol·licitava que els presidents del Braç eclesiàstic i del Braç militar tinguessin tractament de *Grandes de Espanya*, com els consellers.²³⁹⁹ Tot i així, cal un estudi més minuciós per poder treure conclusions sòlides sobre aquest tema.

La minorització de la Diputació i la tendència a una certa igualtat dels tres comuns també es pot comprovar en altres vessants, alguns dels quals els hem analitzat anteriorment. Per exemple, el reconeixement de les conferències com una reunió de tres cossos diferents era una manifestació de l'augment del prestigi de la noblesa i d'una afirmació de que la Diputació havia de compartir les seves responsabilitats amb dues institucions diferents situades al mateix nivell representatiu i executiu. Això també té a veure en la qüestió del lloc de reunió i el fet que les reunions tinguessin lloc alternades, la qual cosa mostrava una igualtat absoluta des tres comuns, posant en dubte una hipotètica prioritat de la Diputació. En la mateixa línia es podria situar la tramesa de cartes per part dels comuns a Carles III per interessar-se per l'estat de la seva salut quan no estava a Barcelona. El 7 de juny de 1710 les tres institucions acordaren “que durant

²³⁹⁷ DDP, 20 de novembre de 1711.

²³⁹⁸ Cfr. per exemple, el 12 de maig de 1709 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 714r.).

²³⁹⁹ Cfr. DDP, N-103, fol. 283/27v. D'altra banda, l'anècdota també resulta interessant perquè és un nou exemple com la Diputació es podia identificar amb el Braç Eclesiàstic. Com sabem, poc després de finalitzar les Corts, el 2 d'abril de 1706, Carles III atorgà aquest privilegi (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 458v.).

sa ausència [del rei] despatxaran en la mateixa forma que se ha estilat en altres ocasions, que es que quiscún comú despatxava, començant los senyors deputats, enviant baix son plech las cartas dels altres comuns, après, passats alguns dies, despatxava la excel·lentíssima ciutat, encaminant també los plechs dels altres y últimament també lo excel·lentíssim Bras Militar”.²⁴⁰⁰ El fet que es considerés que no hi havia cap tema exclusiu d’un comú i que gairebé tots es podien tractar a la Conferència també era un signe d’aquesta igualtat.

La igualtat de les tres institucions es manifesta, d’altra banda, en el reconeixement que les autoritats reials feren del seu prestigi i en el gran nombre de vegades que acudiren als tres comuns per informar-los de notícies importants i demanar-los ajuda en les diferents conjuntures. Al llarg del període que estem treballant s’observa un procés lent de singularització i lideratge dels consellers, diputats i noblesa respecte a les altres institucions (especialment pel que fa al capítol de Barcelona), de tal manera que els tres, junts i amb igualtat de condicions, esdevenien un referent inevitable i necessari per tal de governar el país amb estabilitat. El fet és interessant, ja que indica, d’una banda, que es qüestiona novament el lideratge exclusiu de la Diputació, i de l’altra que revalorava i augmenta la influència que exerceix el Braç Militar en la presa de decisions polítiques de relleu que afecten tota la comunitat. És il·lustratiu veure com el poeta Joan Bonaventura de Gualbes donava el següent consells al qui volgués ser virrei de Catalunya:

“Vetllant sobre tots excessos
dels apassionats ropons,
guardant les constitucions,
mane’ls despatxen processos,
negue permissos expressos,
tinga al noble en lo que és,
grats als consistoris tres,
secretari caputxí,
consulte al bó i al llatí
garde’s de tot mal francès”.²⁴⁰¹

²⁴⁰⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 951r.

²⁴⁰¹ Brown, K., *Vida i obra...*, p. 80. La cursiva és nostra.

Si el virrei volia tenir un govern eficaç i tranquil havia de tenir una bona relació amb els tres comuns, els quals avaluaven si la seva tasca era encertada o no. Era el reconeixement de la influència que exercien dins la societat. Les ocasions en què la monarquia va reconèixer aquest paper dirigent de les tres institucions foren nombroses, i un bon grapat d'elles les hem pogut veure en exposar la història de la Conferència. Sense fer un llistat exhaustiu, resulta interessant recordar algunes de les més rellevants. Un dels aspectes on millor es pot percebre això va ser en els moments de perill d'un atac enemic i per afers militars. En aquelles circumstàncies, el rei o el virrei sempre informava exclusivament els presidents dels tres comuns d'això, perquè aquests actuessin en conseqüència. Així succeí, per exemple, a l'agost de 1702, al setembre de 1703, durant el setge de 1704 quan Velasco va reunir als 3 comuns a la Universitat, al 1706 quan Carles III va cridar als 3 presidents per informar-los que no abandonava la ciutat, al novembre de 1707 per comunicar la pèrdua de Lleida, al juliol de 1708 amb la pèrdua de Tortosa, al 1710 quan la reina informava els presidents del perill de Calaf o al 1712 amb la retirada de les tropes angleses, per citar només alguns exemples.²⁴⁰² Però no només era, lògicament, per qüestions militars. El 29 d'octubre de 1704 Felip V escrivia als tres comuns perquè tributessin al comte de Tolosa els mateixos honors que donaren a don Joan Josep d'Àustria,²⁴⁰³ una petició que era ben similar a la que féu Carles III al juliol de 1707 amb la vinguda del Príncep Eugeni de Savoia.²⁴⁰⁴ Pocs dies abans, el rei també havia escrit als tres comuns per informar-los de la qüestió de la remarca dels rals de vuit.²⁴⁰⁵ Un fet il·lustratiu d'aquest reconeixement foren les "conferències" que a partir de 1707 van ser cada vegada més freqüents entre representants del rei i dels tres comuns per tractar temes transcendents que afectaven a tota la monarquia, les quals seran comentades més endavant. La primera d'elles es produí per la remarca dels rals de vuit a l'agost de 1707, però no fou l'única. També es produïren a l'agost de 1711 amb Vilana Perlas, al llarg de tota la tardor de 1712, al gener de 1713 amb el comte de Stampa i més endavant amb Starhemberg.²⁴⁰⁶ Aquestes reunions foren el mitjà escollit per la

²⁴⁰² Cfr. 1702 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 463v.), 1703 (cfr. DDP, N-100, fol. 762r.), 1704 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 60v. i ss.), 1706 (cfr. DDP, N-104, fol. 299v.), 1707 (DDP, N-106, fol. 77r.), 1708 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 542r.), 1710 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 961r.) i 1712 (cfr. LLDC, 1B, II, 221, fol. 221r.).

²⁴⁰³ Cfr. LLDC, 1B, II, 213, fol. 397v. (document inserit).

²⁴⁰⁴ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 225v.

²⁴⁰⁵ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 218v.

²⁴⁰⁶ De les moltes referències que hi ha sobre aquestes reunions vegeu, per exemple, els casos de 1707, (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 243r.), 1711 (cfr. DDP, N-315, 10 d'agost de 1711), 1712 (cfr. LLDC, 1B, II, 221, fol. 209v., i LLDC, 1B, II, 222, fol. 24r.) i 1713 (cfr. LLDDP, N-275, fol. 98r.).

monarquia a l'hora de comunicar als comuns les seves preocupacions. En elles es tractaren temes fonamentals per al futur de Catalunya com fou la marxa del rei, la retirada de les tropes angleses, el bon ordre de les tropes, el desenvolupament dels tractats internacionals, la marxa de la reina, etc. També és indicatiu del prestigi de les tres institucions el fet que al febrer de 1711, quan el rei va decidir intentar recollir tota la plata del país per fabricar moneda, va crear una junta especial formada per diversos nobles de prestigi i on figuraven també el diputat eclesiàstic, el protector i el conseller en cap.²⁴⁰⁷ No era casualitat. Cal fer notar que en cap moment la monarquia va prioritzar una institució sobre l'altra, sinó que els va atorgar una igualtat de tracte i de reconeixement, admetent així el paper clau que jugaven les tres a l'hora de decidir els destins de Catalunya.

Aquest reconeixement però no era només de la monarquia, sinó que altres comuns i institucions també ho entenien així. Darmstadt, en el seu primer intent de setge al 1704, va escriure en diverses ocasions als tres comuns (i no al capítol de Barcelona) instant-los a la rendició de la plaça.²⁴⁰⁸ L'antic virrei sabia perfectament a qui es dirigia i qui exercia realment la direcció del Principat. Semblantment, a l'octubre de 1706, els diputats i jurats de Saragossa escrivien als tres comuns per proposar-los les reunions a la ciutat de Casp per parlar sobre una possible unió dels exèrcits de la Corona d'Aragó.²⁴⁰⁹ No era casualitat, com tampoc ho era que el jurat en cap de Saragossa, que al maig de 1707 havia vingut a Barcelona a demanar ajuda militar al rei, supliqués als tres comuns que intercedissin a favor de la seva demanda,²⁴¹⁰ ni que la comunitat aragonesa resident a la ciutat comtal, al juny de 1713, també escrivís als tres comuns perquè procuressin en aquelles difícils circumstàncies *la manutención de los fueros, privilegios, y reales gracias y concesiones que en común y particular han gozado hasta ahora los aragoneses*.²⁴¹¹ Un reconeixement que també els van atorgar un gran nombre de viles d'arreu del Principat, com ho demostren les nombroses cartes que aquestes escrigueren als tres comuns (i no només a un) informant de la situació militar i del perill que corrien. Recordem que això ho va fer al 1707 ciutats com Girona, Balaguer, Lleida i Tortosa,²⁴¹²

²⁴⁰⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1151r.

²⁴⁰⁸ Mas, E., *Diari...*, p. 395.

²⁴⁰⁹ DDP, N-104, fol. 386/1r.

²⁴¹⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 125r. De fet, la ciutat de Tortosa va fer el mateix amb l'ambaixador que va enviar a Barcelona al setembre de 1707 per demanar també ajudar militar al rei (cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 318r.).

²⁴¹¹ LLDC, 1B, II, 222, fol. 143/3r.

²⁴¹² El seguiment d'aquestes cartes es poden fer perfectament a través del LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 118v.-331v.

al 1708 Girona i Tortosa,²⁴¹³ al 1709 Girona i Tarragona,²⁴¹⁴ al 1710 Girona²⁴¹⁵ i al 1711 Vic i Manresa.²⁴¹⁶ És il·lustratiu de la importància que tenien les tres institucions en la direcció dels afers militars (i no exclusivament la Diputació) el fet de trobar casos en què una ciutat demanava disculpes a la noblesa per no haver-la informat directament de la seva situació. Així, el 15 d'octubre de 1709, el Braç Militar rebia una carta dels comuns de Vic on aquests es disculpaven per haver escrit només a la Diputació i a Barcelona ja que “omitiren per descuyt lo escriure i suplicar a vostra excel·lència, lo que ens te ab lo corrimt que no sabem explicar. Mayorment habent sabut que vostra excel·lència, sabent dissimular nostre error ens ha deixat en la representació y suplica a sa magestat (Deu lo guarde) del que li dona las degudas estimacions”.²⁴¹⁷ Semblantment, en la difícil conjuntura del gener de 1711, la ciutat de Girona, que habitualment escrivia als tres comuns informant de la situació, es veié forçada en escriure només a la Diputació, “esperant que lo excel·lentíssim Bras la prendria [la carta] per pròpia per no haver tingut temps de escriure”.²⁴¹⁸ Tot plegat són signes evidents del prestigi assolit pels comuns conjuntament, en un plantejament de fons on la igualtat dels tres suposava una certa minorització evident de la Diputació. Però aquesta acció i prestigi mancomunat no deixa de ser sinó manifestació d'una dinàmica institucional d'abast ampli en la qual s'estava produint un procés on grups socials i institucionals diversos participaven de la vida política del país.

Tot i així, cal dir que la minorització de la Diputació per igualar-se a la resta de comuns, sembla que va ser un procés lent, que es precipità especialment a partir de 1707. Durant els anys del primer govern de Felip V hi ha signes clars de com encara conservava el seu prestigi. Per exemple, el 31 d'agost de 1702, el virrei Palma va informar els comuns de la presència de l'armada enemiga a les costes de la Mediterrània. El Llibre de deliberacions del Braç Militar constata com “li ha aparegut posar en notícia dels tres presidents dels comuns de la Deputació, Ciutat y Bras Militar, com se tenia inteligenza de que la armada de Inglaterra y Olanda se encaminava al estret per passar a la Mediterrània”,²⁴¹⁹ posant de manifest la prioritat de la Diputació sobre la resta de comuns. El mateix Castellví mostra com al 1705 Ciutat i Braç intentaren que la

²⁴¹³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 504r. i 522v.

²⁴¹⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 805r. i ss., i LLDC, 1B, II, 218, fol. 681r.

²⁴¹⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1028r.

²⁴¹⁶ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 1159r. i 1190r.

²⁴¹⁷ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 842r.

²⁴¹⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1111v.

²⁴¹⁹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 463v.

Diputació els donés suport en les queixes pels empresonaments, ja que ella era el *principal representante de Cataluña*, unes protestes que no van ser escoltades y *consideradas impertinentes, disintiendo el principal representante, la Diputación.*²⁴²⁰

Un episodi interessant que il·lustra els enfrontament entre les institucions per tenir un lloc més preeminent es produí amb l'arribada de Carles III, l'arxiduc, a Barcelona. En aquelles circumstàncies, ens situem el 16 d'octubre de 1706, els comuns enviaren representacions de persones a Sarrià a veure el nou rei. Els consellers havien arribat abans que els diputats, però el dietari de la Diputació no s'estigué de prendre bona nota de com “ditas nou personas [dels diputats] foren las primeras a cumplimentar a sa magestat, que no las que ha enviat la excel·lentíssima ciutat de Barcelona, essent així que eran a Sarrià en el mateix temps que aquellas y de ordre de sa magestat se volgué observar axís”.²⁴²¹ Dies més tard, durant l'entrada del rei a Barcelona, la Diputació també va assolir una posició preeminent sobre la resta dels dos comuns.²⁴²² Castellví diu explícitament, que el dia 1 d'abril de 1706, durant el setge de Barcelona, *llamó el Rey a su presencia a los tres presidentes de los tres estados (...) los presidentes que eran don José Novell, diputado militar, don Pedro Torrellas, presidente del estado de la Nobleza, Joan Nicolás de Sant Joan, conseller primero de Barcelona.*²⁴²³

En una línia similar trobem que la ciutat de Tortosa escrivia als tres comuns al juny de 1707 sobre la seva situació militar, però demanava que fos la Diputació la que fés arribar la carta al rei, tot i que al final ho feren les tres institucions.²⁴²⁴ Al febrer de 1711 veiem com la Conferència va aconsellar que el diputat eclesiàstic es reunís amb Vilana Perlas per parlar sobre els abusos de les tropes i la ciutat de Vic, reconeixent així implícitament una certa primacia de la Diputació.²⁴²⁵ Recordem també que les cartes que enviaren els comuns al rei durant la seva absència i qui va tenir el privilegi de ser el primer en fer l'enviament foren els diputats.²⁴²⁶ Semblantment, el primer ambaixador dels comuns per tractar sobre la situació militar del Principat al 1712 fou enviat per la Diputació, i que en una ocasió, el 20 d'octubre de 1712, la reina va demanar als altres comuns que no li adjuntessin cartes, i que només li escrivís la Diputació.²⁴²⁷ A més, caldria confirmar l'impressió que tenim de que la prelació de la Ciutat sobre la Diputació

²⁴²⁰ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 495-496.

²⁴²¹ DDP, N-103, fol. 214r.

²⁴²² Cfr. DDP, N-103, fol. 238r.

²⁴²³ Castellví, F., *Narraciones...*, vol. II, p.75.

²⁴²⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols., 159v. i ss.

²⁴²⁵ DDP, N-315, 17 de febrer de 1711.

²⁴²⁶ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 951r.

²⁴²⁷ DDP, N-315, 8 de juliol i 20 d'octubre de 1712.

a les ambaixades dels presidents al rei, es fonamentava perquè es produïa a Barcelona. Caldria veure si aquest criteri es mantenia quan les ambaixades eren fora de la ciutat comtal. Però aquests fets semblen ser més aviat una minoria i tenir un relleu ben reduït a la vista de tots els casos exposats. És significatiu que per les mateixes dates que succeïa aquesta tramesa de documents a Montnegre, el 15 de setembre de 1712, la reina demanava als comuns que escrivissin cartes a les viles perquè tinguessin un bon tracte amb les tropes angleses que es retiraven. Allò curiós és veure que la reina posava de manifest com *no dudo se pondrà esta providencia por parte de los deputados u de quien tocara expedirles las referidas cartas*.²⁴²⁸ La reina no tenia gens clar de qui era responsabilitat el tema. De fet, les ambaixades i les representacions conjuntes dels comuns a partir de 1707 sempre van reconèixer la primacia de la Ciutat sobre els diputats. El fet que el 28 de setembre de 1711 el rei fes als consellers *Grandes de Espanya* de primera classe, cosa que no succeï amb els diputats i militars, era un signe ben evident d'aquesta anomenada.²⁴²⁹ A més, cal recordar, que les representacions que els tres comuns enviaren als seus ambaixadors a Viena, Londres i La Haia duran el 1713, anaren encapçalades pel Consell de Cent en primer lloc i la Diputació i Braç Militar després. Un signe ben eloqüent de quí manava realment.²⁴³⁰ A més, el desprestigi motivat per la tebior en la defensa de les Constitucions que havia assolit la Diputació durant els anys del primer govern de Felip V, fou notable. Per això no ens pot sorprendre com el poeta Gualbes considerés que la Ciutat havia substituït els diputats en les seves funcions:

“Lo principat à fet el doch
perquè la nostra ciutat
fa paper de deputat,
lo deputat de badoch;²⁴³¹

És obvi, doncs, que la gran derrotada en les conferències ha estat la Diputació, superada en prestigi i en poder pel Consell de Cent, a la vegada que el Braç Militar, amb el qual a finals del segle XVII no es volia ni comparar, comença a situar-se molt a prop seu. Només cal recordar que un dels principals obstacles per a les conferències dels tres

²⁴²⁸ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 224v.

²⁴²⁹ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 260v.

²⁴³⁰ Cfr. *Actes, memoires et autres pieces authentiques concernant la paix d'Utrecht*, pp. 262 i 466.

²⁴³¹ Brown, K., *Vida i obra...*, p. 89. Quan parlar del “Principat” fa referència a la Diputació.

era que els diputats es negaven a entrar en una reunió amb la noblesa, per veure com havien canviat les tornes. El maig de 1697 la Diputació acceptava fer una conferència amb la Ciutat en què el Braç hi fos present, segons la versió que els diputats donaven al 1703. Poc imaginaven aleshores el que succeiria quinze anys després.

Paral·lelament a aquest procés hi ha altres dinàmiques interessants en les quals no ens podem endinsar amb la profunditat que desitjaríem. Una d'elles és el creixent pes que ha assolit la noblesa en aquest context. Pensem que és un aspecte que s'observa de les línies precedents amb prou claredat. Tot i així, voldríem completar la imatge que hem donat a través de dues constatacions més. Certament resulta difícil negar el que Josep Alòs apuntava al 1706 sobre el lideratge del Braç Militar, *a cuyo exemplo por ser de personas ilustres y nobles sigue la ciudad en su Consejo de Ciento, que lo más se impone a la plebe, y los diputados han de hacer lo mismo, si no quieren ser mal vistos entre los del pueblo.*²⁴³² Això no treu que, tot i ser la màxima impulsora de la Conferència, la noblesa mai va gaudir d'una primacia en prestigi i honors sobre la resta de comuns (cosa que sí va succeir amb la Diputació i el Consell de Cent). Per exemple, les representacions conjuntes que féu amb la Ciutat al 1702, al 1703 i al 1704 anaven encapçalades amb un *Señor, la ciudad de Barcelona y Brazo Militar del Principado de Cataluña, con la más humilde y obsequiosa veneración (...) dizen,*²⁴³³ reconeixent així la superioritat dels consellers per sobre de la noblesa. La seva "pugna", si es pot considerar així, consistia en intentar avançar els diputats en prestigi, com ho mostraven els exemples referits sobre el protocol o les excuses de les ciutats de Vic i Girona al 1709 i al 1711.

D'altra banda cal fer una referència a la qüestió de les possibles conferències de 4 comuns. Recordem com en els primers intents de 1694 i 1697, la Ciutat va convidar el capítol barceloní a participar-hi però el seu rebuig, basat en qüestions de protocol, féu que no s'assolís una reunió dels quatre. Al 1698, en iniciar-se les gestions per fer una conferència de comuns sobre l'honor dels catalans, la noblesa va plantejar al possibilitat de tenir conferències amb el capítol. El 20 d'agost es concedia poder a la junta per "tenir conferències si li aparexera ab lo molt il·lustre y fidelíssim senyors deputats, y molt il·lustre capítol de la catedral de esta ciutat".²⁴³⁴ La veritat però és que l'actitud del capítol barceloní durant aquells anys no va facilitar en cap moment la unió amb la resta

²⁴³² Citat per Gay Escoda, Josep M., *El corregidor...*, p. 755.

²⁴³³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 590r. El mateix podem dir de la del 16 de juny de 1703 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 922r.) i de juliol de 1704 (cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 151r.).

²⁴³⁴ LLDBM, G-69, vol. V, fol. 645v.

d'institucions, ja que acceptaren sense discussió la nova planta de govern al novembre de 1700, no donaren suport a la Ciutat i a la noblesa en les seves demandes i també acceptaren sense discussió les modificacions del testament de Carles II. A l'abril de 1712, quan el concili Provincial va demanar a la Ciutat que intercedís davant la reina per l'extensió de la festa de Santa Eulàlia a tot el Principat, potser es podia haver produït una conferència dels quatre comuns, ja que el Consell de Cent va donar poder per conferenciar el tema "ab los altres excel·lentíssims comuns".²⁴³⁵ Però això no s'arribà a fer, ja que més endavant concretava que es tractava de dues reunions diferents: una de tres comuns i una altra formada de "una o dos personas en comissió per part de la present ciutat per practicar dit assmpto ab lo molt il·lustre capítol en cas lo aparega esser menester".²⁴³⁶ La tradició dels tres comuns de la Diputació, Ciutat i noblesa estava més assentada políticament, sens dubte perquè es vincularen més intensament als esdeveniments polítics del moment.

En relació amb la representativitat de la Conferència hi ha una última qüestió que també cal destacar: la visibilitat de la Conferència. Al llarg de les planes anteriors hem pogut veure com el naixement de les conferències va ser una realitat espontània, forçada per les necessitats del moment. De la lectura dels informes dels virreis a la Cort Reial potser es podria pensar que les reunions dels comuns estaven envoltades pel secretisme i fetes al marge de l'autoritat reial. La lectura de la documentació mostra com la tendència general fou considerar les conferències com un recurs paralegal i vàlid entre els comuns, els quals no eren en absolut conscients que aquest sistema podia ser inconstitucional. Així, recordem com a les conferències de 1698-99 hi havia la figura dels ambaixadors de la Conferència, els quals es relacionaven directament amb el virrei Darmstadt, que el 27 de juny els responia com "avia quedat molt gustós de tot esta demostració de la conferència" quan els comuns li presentaren el memorial *Escudo de la Verdad*.²⁴³⁷ Dos anys després, al gener de 1701, amb el conflicte per la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència, el virrei notificava al Consell de Cent la rebuda *del papel que incluye dicha representación hecha por las personas de la conferencia*.²⁴³⁸ Però no només ho coneixia Darmstadt de primera mà. També la reina mare, el virrei Palma i Velasco ho sabien perquè els havien dit els mateixos comuns. En el primer cas, en el memorial que envià

²⁴³⁵ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 97r.

²⁴³⁶ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 105v. Cal dir que, com veurem més endavant, sí que es produïren conferències de dos comuns entre el Capítol i la Ciutat

²⁴³⁷ DDP, vol. IX, p. 1069.

²⁴³⁸ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 229r.

el Braç al febrer de 1701 sobre els fets de novembre de 1700, la noblesa informava a la reina com *leídos ambos papeles en la conferencia de los tres comunes y platicada la duda se resolvió con pluralidad de votos que se aconsejase a los comunes podían condescender a que se continuase su ejercicio de lugarteniente*.²⁴³⁹ En el cas de Palma, és significatiu veure que durant el conflicte per l'armada enemiga era la mateixa Conferència la que aconsellava als comuns que informessin al virrei que “sobre dit effecte i altres del servey de sa magestat y benefici públich los tres comunes tenen ubertas conferências per discórrer lo de major acert”.²⁴⁴⁰ Respecte a Velasco podríem citar com el 22 de febrer els comuns l'informaven que havien resolt “uniformement cometre a una conferència de personas nomenadas respectivament per dits comuns esta importància y altres de servey de sa magestat”,²⁴⁴¹ i que el 27 de maig de 1704, li tornaven a mostrar com “resolgueren dits tres comuns posar-se en obediència de vostra excel·lència (...) offerint ampliar sas forçes y medis a lo real servey y al mateix temps cometre als individus que que componan la conferència de dits tres comuns”.²⁴⁴² Si recollim totes les cites ens adonem que es fa una perfecta descripció del funcionament de la Conferència, amb els nomenament de representants, la redacció de documents, la funció assessora, el funcionament intern a través de votacions, etc.

Durant el setge de 1706, i una vegada aprovades les conferències a les Corts de 1706, la Diputació informava al rei com *tiene abierta conferencia con los comunes de la ciudad y brasso militar insiguiendo lo establecido y dispuesto en la última corte general*.²⁴⁴³ Però lògicament no eren només les autoritats reials les que coneixien la seva existència. També els pobles de Catalunya sabien que els comuns havien creat la Conferència. Almenys és segur que Girona era ben conscient d'això, ja que el 22 de maig de 1707 el Braç Militar li escrivia una carta en al qual l'informava com “ha ideat [el Braç] lo medi de obrir-se conferências entre los comunes perquè ab major puntualitat pugan donar-se las providèncias més convenients”.²⁴⁴⁴ El 6 de desembre de 1710 trobem que la Conferència redactava una minuta de carta per tal que la noblesa informés al rei que per solucionar el tema de Girona “incessantment procura lo Bras Militar per medi de la Conferència ab la Ciutat y Diputació lo que la possibilitat permet”.²⁴⁴⁵ No ens pot

²⁴³⁹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 284v.

²⁴⁴⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1043v.

²⁴⁴¹ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1080r. Vegeu també, DDP, N-100, fol. 827v.

²⁴⁴² MNA, vol. XXIV, p. 261.

²⁴⁴³ DDP, N-104, fol. 306/2r.

²⁴⁴⁴ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 122r.

²⁴⁴⁵ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1062r.

estranyar que aquest reconeixent tingués com a conseqüència final que fos la mateixa reina la qui demanés als comuns que es reunissin. El 23 d'octubre de 1712, Vilana Perlas mostrava com “fora molt de sa real estimació que se encarregàs a las personas de dita conferència que, sens perdre instants de temps, reflectassen dits dos assumptos [desordres de les tropes i abastiments]”.²⁴⁴⁶ Des del temps de Felip V, la situació havia canviat notablement.

Veient el què acabem d'exposar sembla indubtable que la Conferència era la representació viva dels tres braços, la qual cosa ajuda a entendre el prestigi que tenien els seus consells. Aquesta representativitat no era una “qüestió de llei” sinó una “qüestió de fet”. És a dir, no hi havia cap codi, cap constitució (ni tant sols la constitució XVIII) que reconegués i validés els caràcter representatiu de les reunions dels comuns, però a l'hora de la veritat, va ser la societat la que li atorgà aquest reconeixement per unanimitat. Era una realitat viva i evident que no requeria cap llei que la protegís. D'altra banda, la seva aparició va suposar una reconfiguració del posicionament institucional de què gaudia cada comú. La Diputació hagué d'acceptar la seva equiparació, i a estones submissió, al Consell de Cent, a la vegada que el Braç Militar apareixia com un tercer organisme que s'equiparava en prestigi a ells dos. Eren nous temps, ben llunyants del lideratge indiscutible que havia exercit la Diputació en altres conjuntures, com a finals del segle XV, al 1587 o al 1639.

8.3. El context social: els membres de la Conferència

L'anàlisi de la Conferència quedaria incompleta si no féssim un esforç per identificar i estudiar quines eren les persones que participaven i elaboraven els consells a les reunions dels comuns. Esbrinar el nom d'aquestes persones no resulta una tasca fàcil, ja que les informacions en no poques ocasions esdevenen disperses, incompletes i a vegades contradictòries. Com hem dit, els nomenaments de representants els feia cada comú, la qual cosa implicaria que als llibres de deliberacions s'haurien de trobar les llistes de les persones designades. Res més allunyat de la realitat. Aquests documents no

---

²⁴⁴⁶ DDP, N-315, 23 d'octubre de 1712.

són una font exhaustiva de tota la paperassa generada pels comuns, i en ells trobem la informació de manera irregular. Així, per posar només un exemple, el Llibre de deliberacions del Consell de Cent, en cap moment ens informa dels membres de la Conferència de maig de 1702, de juny de 1704, setembre de 1706 o d'octubre de 1714, i el Braç Militar, per la seva banda, tampoc ho fa amb les de març de 1708. Per poder conèixer els membres que formaren part de la Conferència dels Tres Comuns cal dur a terme una tasca de recerca de les informacions que ens proporcionen totes les fonts disponibles, és a dir, llibres de deliberacions de cada comú, així com els seus dietaris, i les memòries de contemporanis, especialment Castellví i Narcís Feliu de la Penya. Cal dir que aquest últim comet algun error en la transcripció i sovint ens dona els noms dels assistents de manera desordenada, amb la qual cosa resulta difícil, si no es contrasta amb altres fonts, saber quins representants eren del Consell de Cent i quins de la Diputació o del Braç. Castellví és una bona font d'informació, però la memòria o els informadors a vegades li fallen i presenta algunes contradiccions.²⁴⁴⁷ Cap d'aquestes fonts aporta un llistat complet de la totalitat dels membres, però sí que, en diferent grau, es complementen entre si, omplint els forats que unes i altres deixen. L'annex 14 de l'apèndix recull una base de dades elaborada a partir de la combinació de totes aquestes informacions.

El resultat final de la recerca ens ha permès identificar a la totalitat dels membres de 29 de les 34 conferències dels comuns que hem constatat per al període del nostre estudi. Les cinc conferències de les quals desconeixem part dels membres són: sobre la coronela al 1704, sobre el capítol 105 al 1706, sobre la manera d'asseure's al 1708, sobre Santa Eulàlia al 1712 i sobre la defensa de Barcelona durant els anys 1713-1714. D'altra banda, de la Conferència sobre la remarca dels rals de vuit al 1707 només analitzarem el nomenament que es féu en primera instància, i no valorarem l'ampliació de persones que es féu al setembre, ja que en aquest cas les dades que tenim són incompletes. Considerem que la mostra de 29 reunions completes és suficientment gran (85% del total) per poder considerar vàlides les conclusions de l'anàlisi que tot seguit durem a terme. A més, abracen la totalitat dels anys analitzats i per tant creiem que no és agosarat extrapolar els resultats finals per valorar la Conferència dels Tres Comuns en el seu conjunt. D'altra banda, també cal dir que en l'esmentada base de dades hem recollit un apartat titulat "observacions", on posem de manifest els dubtes i criteris seguits a

---

²⁴⁴⁷ Un bon nombre d'aquestes dificultats les hem recollit a la base de dades de l'annex 14.

l'hora de determinar els membres de cada Conferència. Lògicament en els casos de dubte sempre hem atorgat més credibilitat a la documentació oficial que no pas a les memòries dels contemporanis, que en aquest cas no sempre sol ser una font fiable de treball.

D'altra banda, la identificació dels noms no ha sigut una feina gens fàcil, ja que sovint l'escrivà cometia errors d'escriptura i moltes de les grafies dels cognoms varien al llarg dels anys. A tall d'exemple podem citar-ne alguns. El dietari del Consell de Cent parla de Josep Ferrer i Granollachs. Si no fos perquè és un personatge molt conegut, difícilment sabríem que es tracta de Josep Terré i Granollachs. Pau Ignasi Dalmases també és un home problemàtic per la grafies, que apareix amb tres noms diferents: Ignasi Delmases i Ros (juny 1711), Pau Ignasi Delmases (setembre de 1711) i Don Pau Ignasi Dalmases i Ros (setembre de 1712). Com a exemples de contradiccions clares entre les fonts potser els millors exemples siguin els d'Ignasi Bòria i Gualba i el de José Montfar. Castellví ens diu que el setembre de 1712 assisteix a la reunió don Gabriel Bòria i Gualba, mentre que el dietari del Consell de Cent ens parla de Ignasi Bòria i Gualba. Qui dels dos té raó? Pensem que el Manual. També el setembre de 1712 Castellví ens parla de Josep Montfar i Sorts, mentre que el MNA diu que es Francesc Montfar i Sorts. Pensem l'opció correcta és la segona, ja que Josep Monfar i Sorts era el pare de Francesc. A més, aquest mai havia participat a les conferències, cosa que si féu Francesc. Altres problemes aparentment sense fàcil solució seria el cas de Don Pere de Cartellà i Desbac (novembre de 1700) i Don Pere Bac i Cartellà. Són el mateix? Nosaltres hem considerat que sí, perquè el cognom "Desbac" és una evolució de "des Bac", i l'ordre de cognoms podia canviar o ser un error de l'escrivà, cosa que no era poc freqüent en aquella època. En el tema de cognoms el premi però, se l'enduu don Josep Terré. Si ens atenim a les fonts tenim cincs "Josep Terré" diferents: Josep Terré, Josep Terré i Marquet, Josep Terré i Codina, Josep Terré i Granollachs i finalment Josep Terré i Peguera. En el fons però són en realitat tres "Joseps" diferents: Josep Emanuel Terré Peguera, Josep Terré i Granollachs, el seu fill, i Josep Terré-Marquet i Codina, baró de Canyelles. Els dos primers eren nobles, mentre que el tercer era cavaller. La qüestió es complica quan es parla de Josep Terré sense res més. Aleshores és difícil saber a qui es refereix. Després de veure molts casos de coincidències dels dos en una mateixa reunió hem arribat a la conclusió que quan es parla de Josep Terré es refereix a Josep Emanuel Terré i Peguera. No val la pena explicar ara tots els dubtes que hem tingut, que tampoc són tants. Molts d'ells estan recollits a la base de dades de la classe dirigent que recollim

al final d'aquest treball. Respecte a la categoria social simplifiquem els estaments a noble, cavaller i ciutadà honrat de Barcelona o canonge, seguint un criteri que explicarem en el capítol de dedicat a l'estudi de la classe dirigent catalana. El mateix podem dir del criteri seguit a l'hora de la transcripció dels noms.

Entrant ja en l'anàlisi social dels membres, sabem que entre 1698 i 1714 van participar un total de 107 persones diferents a les conferències, xifra que constata que les reunions dels tres comuns foren un fenomen de participació social àmplia, en el sentit que moltes persones diferents hi van tenir accés, i que en cap moment va esdevenir una institució tancada. Si fem una ullada a l'annex 14 (on incloem només els membres de la Conferència), podem veure com les reunions dels comuns van estar formades per les classes privilegiades de la societat catalana: ciutadans honorats, cavallers, nobles i eclesiàstics. Només hi ha dos casos on trobem un mercader: a les conferències sobre el port franc (Jeroni Sadurní i Josep Duran). En aquest sentit sembla que la Conferència va ser un lloc exclusiu per a l'elit barcelonina, la qual controlà les institucions dirigents del país. Però enfocar la Conferència des d'aquesta perspectiva seria un greu error, ja que aquest fet va estar condicionat per elements externs: tant la Diputació com el Braç Militar estaven compostats exclusivament per membres de la classe dirigent, i per tant no podien sinó anomenar persones d'aquests grups. On cal parar l'atenció és en la naturalesa d'aquesta classe dirigent, és a dir, en la seva amplitud i en la seva distribució estamental. En el quadre 26 plasmem aquesta distribució.

Quadre 26

La distribució estamental dins de cada reunió de la Conferència²⁴⁴⁸

TEMA	Categ.	CC	BM	DP
1698. Defensa de l'honor dels catalans en el setge de 1697	chb	3	1	2
	cav			
	nob	1	3	2
	ecles			2
	merc			
1700. Governació interina del cardenal Portocarrero	chb	2	1	3
	cav	1	1	1
	nob	3	4	2
	ecles			3
	merc			
1701. Sobre la jurisdicció contenciosa de la	chb	4	2	
	cav	1	2	
	nob	4	4	
1706. Creació d'un cos de milícies unit de la Corona d'Aragó	chb	1		1
	cav	1	2	1
	nob	1	1	
	ecles			1
	merc			
1707. Perills d'una invasió	chb	2		1
	cav	1	2	
	nob		1	1
	ecles			1
1707. El protocol a seguir en els oficis eclesiàstics	chb	2		1
	cav		2	
	nob	1	1	1

²⁴⁴⁸ En aquest quadre només hem recollit aquelles conferències de les que sabem amb seguretat tots els membres. En els casos on hi va haver substitucions de persones hem considerat la categoria social dels primers nomenaments.

Reial Audiència	ecles			
	merc			
1702. Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	chb	2	1	
	cav			
	nob	1	2	
	ecles			
	merc			
1702. Tribunal de Contrafaccions i de Greuges	chb	1		
	cav	1	1	
	nob		1	
	ecles			
	merc			
1702. Expulsió d'Arnald Jaguer	chb	2		1
	cav	1	1	
	nob		2	1
	ecles			1
	merc			
1702. Expulsió Arnald Jaguer	chb	3	1	
	cav	1	2	
	nob	2	3	
	ecles			
	merc			
1703. El torp al veguer	chb	3		2
	cav	1		
	nob	2		2
	ecles			2
	merc			
1704. Sobre la armada enemiga	chb	3	2	3
	cav		2	
	nob	3	2	3
	ecles			3
	merc			
1704. Sobre Honorat Pallejà i altres	chb	3	1	
	cav	1	4	
	nob	2	1	
	ecles			
	merc			
1704. Obrir el Tribunal de Contrafaccions	chb	3	1	3
	cav	1	4	
	nob	2	1	3
	ecles			3
	merc			
1705. Peticions de Carles III	chb	1	1	1
	cav			
	nob	1	1	1
	ecles			1
	merc			
1706. Setge de Barcelona	chb	2		1
	cav		3	
	nob	2	1	1
	ecles			1
	merc			
1706. Port franc de Barcelona	chb	2		1
	cav			1
	nob			
	ecles			1
	merc	1		

	ecles			1
	merc			
1707. Sobre la situació militar del Principat	chb	2	1	2
	cav	1	2	
	nob	3	3	2
	ecles			2
	merc			
1707. Remarca dels rals de vuit	chb	1	1	1
	cav	1	1	
	nob	1	1	1
	ecles			1
	merc			
1708. Entrada de tropes enemigues	chb	3	1	2
	cav		2	
	nob	3	3	2
	ecles			2
	merc			
1710. Situació militar de la frontera	chb	1		1
	cav	1		
	nob	1	3	1
	ecles			1
	merc			
1710. Port franc de Barcelona	chb	1		1
	cav			
	nob	1		1
	ecles			1
	merc	1		
1710. Jurament de la reina	chb	1		1
	cav			
	nob	2		1
	ecles			1
	merc			
1710. Entrada de tropes enemigues per Girona	chb	1	1	1
	cav	1		
	nob	1	2	1
	ecles			1
	merc			
1711. Publicació <i>Epítome</i>	chb	2	1	2
	cav	1	1	
	nob	3	4	2
	ecles			2
	merc			
1711. Marxa del rei i altres	chb	4	1	2
	cav		2	
	nob	2	3	2
	ecles			2
	merc			
1712. Retirada de les tropes angleses	chb	2		2
	cav	1		
	nob	3	6	2
	ecles			2
	merc			
1713. Taula i banc	chb			1
	cav	1		
	nob	2		1
	ecles			1
	merc			
1714. Divuitena i Diputació	chb	3		
	cav	1		
	nob		4	
	ecles			
	merc			

Font: LLDBM, LLDC, LLDDP, DDP, MNA

Podem observar diversos elements que creiem interessants. Primer de tot destaquem que no hi ha cap reunió de representants dels comuns on tots els membres

pertanyin a un únic grup social. En totes les conferències sempre hi va haver eclesiàstics, nobles, ciutadans honrats i molt sovint també cavallers. De fet, cada institució nomenava membres d'estaments diferents i només hem trobat tres casos en què els representants designats per un comú pertanyessin a un únic estament: les conferències de 1710 sobre la defensa del Principat, les de 1712 sobre la retirada de les tropes angleses i afers derivats i les de 1714. En elles tots els membres de la noblesa eren nobles. Si fixem la nostra atenció en cada comú per separat podem veure com en el Consell de Cent hi té una tendència clara a nomenar més persones que fossin ciutadans honrats i cavallers que no pas nobles. De les 29 conferències analitzades, en 19 la xifra de ciutadans i cavallers és superior a la de nobles, en 8 casos és igual i només hi ha 2 episodis en els quals els nobles siguin més nombrosos que els altres dos junts (jurament de la reina, taula i banc). A més hi ha quatre casos en què entre els representants del Consell de Cent no hi hagué cap noble (per l'afer Jäger, al 1706 pel Port franc i al 1707). És interessant veure com hi ha un predomini dels ciutadans honrats sobre la resta, sense arribar a ser, però, exclusiu. En aquest sentit resulta significatiu que no hi hagi cap reunió en la qual tots els membres fossin ciutadans. A la vegada, observem que a totes les reunions menys una (Taula i banc) sempre hi va haver ciutadans. Si fixem la nostra atenció en la noblesa, la imatge és una mica diferent tot i que igualment rellevant. Observem que en 8 casos ciutadans i cavallers són més que els nobles, en 7 són iguals i en 9 casos la noblesa representa una proporció sensiblement superior. Són significatius diferents elements. D'una banda s'observa una certa tendència a l'elitisme dins la noblesa, emfasitzant la presència dels cavallers per sobre dels ciutadans honrats (34 dels primers i 16 dels segons), però a la vegada els ciutadans honrats estan presents en un gran nombre de reunions (12 de 24). Els nobles suposen 55 persones, és a dir, són tants com els altres dos comuns junts, però només en tres ocasions, com hem dit, van suposar la totalitat dels membres. La conclusió a la qual arribem és que, tal com apuntàvem en el seu moment, la noblesa va distar molt de ser una institució tancada i elitista, sinó que comptava en el seu si amb un magma ben heterogeni de membres procedents de diferents estaments. Pel que fa a la Diputació, s'observa amb claredat com sempre va respectar la igualtat entre els estaments, ja que trobem el mateix nombre de ciutadans, nobles, cavallers i eclesiàstics. Cal destacar que només en una ocasió hi ha un cavaller. Per últim, anotarem que també hi ha dos mercaders entre les files de Consell de Cent a les conferències sobre el Port franc de Barcelona, la qual cosa reforça la idea que convocatòries mostraven un cert grau de flexibilitat per incorporar altres experts.

Si el quadre 26 ens mostra la distribució estamental dins dels representants de cada comú, no deixa de ser interessant fer un estudi de les xifres absolutes, és a dir, de quan nobles, cavallers, ciutadans i eclesiàstics van participar a les conferències. El quadre 27 recull aquesta informació.

Quadre 27
Proporció social de la Conferència²⁴⁴⁹

Data	Tema	Nombre per estament					total	% de cada estament				
		chb	cav	nob	ecles	merc		chb	cav	nob	ecles	merc
13.10.1698	Defensa de l'honor dels catalans	6		6	2		14	43	0	43	14	0
07.11.1700	Governació del cardenal Portocarrero	7	3	8	3		21	33	14	38	14	0
06.01.1701	Jurisdicció de la Reial Audiència	6	3	8			17	35	18	47	0	0
14.05.1702	Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	3		3			6	50	0	50	0	0
03/12/1702	Tribunal de Contrafaccions i de Greuges	1	2	1			4	25	50	25	0	0
11.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	3	2	3	1		9	33	22	33	11	0
17.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	4	3	5			12	33	25	42	0	0
13.08.1703	El torp al veguer	5	1	4	2		12	42	8,3	33	17	0
14.11.1703	Sobre la armada enemiga	8	3	7	3		21	38	14	33	14	0
01.07.1704	Sobre Honorat Pallejà i altres	4	5	3			12	33	42	25	0	0
13.11.1704	Obrir el Tribunal de Contrafaccions	7	5	6	3		21	33	24	29	14	0
23.10.1705	Peticions de Carles III i altres	3		3	1		7	43	0	43	14	0
04.04.1706	Setge de Barcelona	3	3	4	2		12	25	25	33	17	0
09.10.1706	Port franc de Barcelona	3	1		1	1	6	50	17	0	17	17
15.10.1706	Creació exèrcit de Corona d'Aragó	2	4	2	1		9	22	44	22	11	0
02.02.1707	Perills d'una invasió	2	3	3	1		9	22	33	33	11	0
09.05.1707	El protocol en els oficis eclesiàstics	3	2	3	1		9	33	22	33	11	0
26.05.1707	Sobre la situació militar del Principat	5	3	8	2		18	28	17	44	11	0
28.07.1707	Remarca dels rals de vuit	2	3	3	1		9	22	33	33	11	0
10.05.1708	Entrada de tropes enemigues	6	2	8	2		18	33	11	44	11	0
14.06.1710	Situació militar de la frontera	2	1	5	1		9	22	11	56	11	0
28.07.1710	Port franc de Barcelona	2		2	1	1	6	33	0	33	17	17
01.08.1710	Jurament de la reina	2		3	1		6	33	0	50	17	0
03.12.1710	Entrada de tropes enemigues per Girona	3	1	4	1		9	33	11	44	11	0
23.06.1711	Publicació Epítome	6	2	8	2		18	33	11	44	11	0
01.09.1711	Marxa del rei i la venda dels drets reials	7	2	7	2		18	39	11	39	11	0
05.09.1712	Retirada de les tropes angleses	4	1	11	2		18	22	5,6	61	11	0
13.01.1713	Taula i banch	1	1	3	1		6	17	17	50	17	0
02.02.1714	Divuitena contra la Diputació	3	1	4	0		8	38	13	50	0	0
	Total per estament	113	57	135	37	2	344					
	% de cada estament	33	17	39	11	0,6						

Font: LLDBM, LLDC, LLDDP, DDP, MNA

Un dels elements que més destaca és veure com la noblesa i el clergat representen la meitat dels membres que participaren, i que l'altra meitat varen ser

²⁴⁴⁹ Com abans, només hem recollit aquelles conferències de les quals tenim sèries completes de tots els seus membres.

ciutadans honrats i cavallers. Les conferències van estar molt lluny de ser un mecanisme institucional controlat i format per una elit dirigent tancada. Aquesta igualtat també s'observa quan veiem la distribució dels estaments dins de cada reunió dels comuns. Així hi ha 12 casos on la noblesa i el clergat foren superiors als altres dos estaments, 5 en què foren iguals i 12 en què foren inferiors. A grans trets es pot observar una lleugera evolució des d'unes primeres conferències on ciutadans i cavallers solien ser més nombrosos que no pas la noblesa (no sempre) a una progressiva inversió del fenomen, de manera que en els últims anys la noblesa tendí a ser el grup més nombrós. D'altra banda, hi ha alguns casos que resulta interessant de remarcar, com ara la Conferència sobre el port franc de Barcelona al 1706, en la qual no hi hagué cap noble; o la que tractà sobre Honorat Pallejà, ja que en ella la noblesa representà només el 25% del total. També és significatiu veure com només en 8 casos del 29 recollits, un estament controla el 50% o més dels membres de la Conferència (una conferència al 1706, 1712, 1713 i 1714 i dos casos al 1702 i 1710), en cinc dels quals la noblesa és qui exerceix aquest control, en dos els ciutadans i en un els cavallers. La tendència general fou cap a una paritat de representants dels tres estaments, especialment entre ciutadans i nobles que en 9 ocasions tenen el mateix percentatge de membres i en molts d'altres mantenen xifres ben similars. Aquests dos grups són els més nombrosos i a l'hora de la veritat els que realment predominaren dins la Conferència. Pel que fa als cavallers veiem que era un grup minoritari, i de fet s'havia convertit en un pas intermedi en l'ascens a l'escala social. Hi va haver 5 reunions dels comuns on no hi hagué present cap cavaller. Tot i així, en altres ocasions van esdevenir l'estament més nombrós, com ara al 1702 o al 1704. Per últim, i enllaçant amb un aspecte que comentàvem abans, constatem que els eclesiàstics suposen un 11% del total dels membres, una xifra que cal valorar amb prudència, ja que la mitjana està feta sobre el total de les 29 conferències recollides, la qual inclou les reunions on la Diputació no va participar. Si ens atenim només a les conferències en les quals va participar la Generalitat, aleshores observem com la presència mitjana dels eclesiàstics va ser de 13,3%, arribant en algunes ocasions al 17%.

L'anàlisi social de la Conferència també es pot fer a partir d'una altra perspectiva. Fins ara ens hem centrat en veure la categoria social que tenien en aquell moment precis els membres que participaren a les reunions, però això ignora el fet que la societat catalana estava en constant moviment, i que les persones canviaven d'estament. Així Salvador Massanés, per exemple, va participar com a ciutadà honrat a les conferències fins a l'agost de 1707, moment en què fou ennoblit i a partir del qual entrà

a les reunions sota la qualitat de cavaller. En aquest sentit també és possible una aproximació als membres de la Conferència en el seu conjunt, sense valorar el nombre de vegades que hi van ser designats pels comuns. Des d'aquesta perspectiva, la imatge que obtenim de "l'elit" dirigent que composava i vivificava les conferències ens apareix amb alguns trets diferents. En total hem constatat la participació de 107 persones diferents, la llista de les quals l'hem recollida a l'annex 15. Seguint un criteri que explicarem amb més detall en parlar de la classe dirigent catalana, hem considerat aquestes persones a partir de la classe social més baixa de la qual van gaudir, partint sempre de la ciutadania honrada. Certament, la classe dirigent estava en un continuat procés de canvi dins l'escala social. Amb aquest criteri podem diferenciar aquelles persones que eren nobles de naixement de les que assolien la noblesa per ascens personal. Combinant totes les dades i resumint-les s'obté els següent quadre:

Quadre 28

La categoria social dels membres de la Conferència

Categoria	chb	cav	nob	ecles	total
Nombre	36	18	27	26	107
%	33,64	16,82	25,23	24,3	100

Font: LLDBM, LLDC, LLDDP, DDP, MNA

S'observa com es manté la igualtat de membre, que havíem vist abans entre ciutadans i cavallers d'una banda i nobles i eclesiàstic per l'altra, però la distribució ara és sensiblement diferent. Podem veure com els ciutadans són el grup més nombrós, amb un 33% del total, mentre que noblesa suposa el 25%. Aquest canvi s'explica pel fet que molts dels nobles que apareixien en els quadres anteriors pròpiament no eren nobles, sinó ciutadans honrats o cavallers que havien ascendit de categoria social. Un altre canvi notable és veure la notable presència d'eclesiàstics (24%), la qual cosa es pot entendre perquè els eclesiàstics va ser el sector social que va patir més canvis en la participació a les conferències. És a dir, la Diputació va tendir a nomenar eclesiàstics diferents per a cada Conferència, de tal manera que van ser moltes persones, però que a nivell individual van participar en molt poques conferències. La seva continuïtat va ser molt reduïda.²⁴⁵⁰ S'ha de dir que en la major part dels casos van ser canonges, especialment de Barcelona, però també de Vic, Girona, Tarragona i Urgell. A més hi ha 4 ardiaques, 3

²⁴⁵⁰ Com veurem Bonaventura de Lanuza va ser l'únic eclesiàstic a tenir un paper destacat i continuat dins les conferències.

pabordes i 5 abats.²⁴⁵¹ D'altra banda, veiem com els cavallers són el grup menys representat. En conjunt cal destacar que les xifres de cada grup en general són similars (entre el 15 i el 30%), el que reforça la imatge d'una conferència oberta, amb una gran amplitud social dels membres.

Una altra manera d'aproximar-nos a l'anàlisi social de la Conferència és veure el nombre de vegades en què participà cada persona a les reunions i mitjançant quines institucions va participar. A l'annex 16 hem recollit aquesta informació amb detall, que aquí resumim en el següent quadre 29.²⁴⁵²

Quadre 29

Nombre de participacions a les conferències

	Més de 10 conferències	Entre 5 i 10 conferències	Entre 3 i 5 conferències	2 conferències	1 conferència
Total persones	4	22	16	19	46
%del total	3,738	20,56	14,95	17,76	42,99

Un dels aspectes que crida més l'atenció és l'alt nombre de persones que només van participar en una o dues ocasions, el que suposa el 60% dels casos. Això significa que la Conferència va ser un mecanisme amb una gran mobilitat interna dels seus membres. Aquest fet esdevé molt important a l'hora de valorar l'actuació global dels comuns. Com hem vist en els capítols dedicats a la història de les reunions dels comuns, les deliberacions i consells que la Conferència sempre es van caracteritzar per una defensa ferma de les Constitucions i per la recerca en tot moment del consens i encert a l'hora de solucionar els problemes que plantejaren els comuns. Resulta sorprenent observar aquesta coherència d'actuació tot i la gran varietat de membres que hi participaren al llarg del temps. Que la Conferència assolís un prestigi tan gran és indicatiu que la seva manera d'actuar representava una voluntat general i no els interessos particulars d'uns grups definits, ja que d'haver estat així el quadre hauria de reflectir amb més claredat la presència d'aquesta hipotètica elit. El fet que haguem constatat 107 persones diferents en els 16 anys analitzats és un signe democratitzador

²⁴⁵¹ La xifra total lògicament és superior a 26, ja que alguns eren canonges i ardiaques, i que d'altres van ser abats amb posterioritat.

²⁴⁵² Les dades del quadre, a diferències dels anteriors, estan fetes a partir de la presència d'aquests membre en la totalitat de les 33 conferències que hem constatat. Lògicament el nombre de persones que participaren possiblement va ser més gran, així com el nombre de vegades que va participar, però aquestes informacions, fins on hem pogut arribar nosaltres, no les podem saber.

més de les institucions catalanes, entès en el sentit al que es referia la professora Núria Sales fa uns anys.²⁴⁵³ El quadre permet veure també altres elements interessants que ens ajuden a conèixer millor la dinàmica de les conferències. Per exemple, no era gens estrany que una persona participés en més d'una ocasió en conferències diferents. Partint de les dades que tenim obtenim una mitjana de participació 3 conferències diferents per persona. Cal valorar adequadament l'extensió del marc temporal en què ens movem: durant els 16 anys van succeir moltes coses a Catalunya, incloent tres monarques diferents, dues grans onades d'ennobliment i l'establiment de la Cort Reial de manera permanent a Barcelona durant uns anys (1707-1711). Això a nivell social va implicar canvis molt importants en la classe dirigent. Alguns, degut als esdeveniments polítics, van haver d'emigrar de la capital i del Principat, amb la qual cosa no pogueren participar a les conferències;²⁴⁵⁴ d'altres van ser designats per ocupar càrrecs reials en el govern de Carles III, la qual cosa féu que haguessin de renunciar a formar part de la vida política de les institucions,²⁴⁵⁵ d'altres, en tant que militars, sortiren a defensar el país,²⁴⁵⁶ i encara hi hagué d'altres que van morir durant els anys objecte d'anàlisi.²⁴⁵⁷ Tots aquests elements van facilitar una activa alternança i varietat entre les persones que eren designades pels comuns a l'hora de participar a les conferències. Però tot i aquests canvis, hi ha tota una sèrie de persones que van tenir un paper ben actiu a les reunions de les conferències. En aquest sentit, és significatiu que hi hagués 4 persones que participaren en més de 10 conferències diferents, i altres 22 que participaren entre 5 i 10 conferències. La xifra suposa el 24% del total.

Pensem que no resultaria lícit parlar d'una "elit" de la Conferència, entesa com un grup tancat que controla i dirigeix la seva actuació. Un plantejament d'aquesta mena seria desencertat, ja que els membres de la Conferència eren designats expressament per les institucions cada vegada que acordaven obrir una nova reunió dels comuns. Això impossibilitava que hi hagués un nucli dur i permanent, ja que els oficials del Consell de

---

²⁴⁵³ Sales, N., "Abans de 1714: cap a una democratització de les institucions catalanes", dins *La Commemoració de l'onze de Setembre a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, 1994, p. 96.

²⁴⁵⁴ Com ara Francesc Antic, Pere Cartellà, Baltasar Bru, Agustí Copons, Francesc Junyent o Josep Marimon.

²⁴⁵⁵ Per exemple Ramon Vilana Perlas, Joan B. Reverter, Joan B. de Gualbes, Felicià Cordelles, Francesc Despujol, Guerau de Peguera, Pere Torrelles o Francesc Sayol.

²⁴⁵⁶ Com ara Carlos Ribera Claramunt, Josep Santjust, Lluís Roger de Llúria, Miquel de Pinós, Felip Ferran. Un cas conegut és el de Josep Agulló, que va ser designat governador de Ceuta i que va morir al 1704.

²⁴⁵⁷ Com ara Francesc Agulló o Pau Lledó.

Cent es renovaven cada any, els de la noblesa cada dos i els de la Diputació cada tres.²⁴⁵⁸ Però tot i així, les xifres mostren com efectivament hi hagué una base de persones amb una presència freqüent. Sense considerar que aquests arribessin a formar un nucli dirigent, amb un objectiu preestablert sobre la finalitat de les reunions dels comuns, és indubtable que la seva presència i les seves opinions deurien d'influir en els posicionaments polítics i en les decisions que prenen les conferències. En total són 26 persones. El següent quadre recull els membres que formaven part d'aquesta mal dita "elit" dirigent de la Conferència, juntament amb altres dades que considerem rellevants.

Quadre 30
Assistents més freqüents a les conferències

Cognom	Categ. social	Relac. Merc.	Conferències a les que van assistir						Dates de presència
			Total	cc	bm	dp	% absolut	% relatiu	
Llinàs, Joan	chb	X	20	10	8	2	58,82	58,82	De 1697 a 1714
Massanes, Salvador	chb	X	18	11	7		52,94	62,1	De 1697 a 1711
Ferran, Felip	nob	X	12	4	5	3	35,29	44,4	De 1702 a 1712
Cordelles, Felicià	cav		11		10	1	32,35	35,5	De 1698 a 1712
Gualbes, J. Bonaventura	cav		9		9		26,47	52,9	De 1698 a 1706
Oliver, Josep	nob	X	9	5	3	1	26,47	69,2	De 1698 a 1705
Terré Granollachs, Josep	nob		9	2	7		26,47	66,7	De 1698 a 1704
Terré Marquet, Josep	cav		9	1	8		26,47	64,3	De 1698 a 1706
Bòria, Ignasi	chb		8	6	2		23,53	32	A partir de 1703
Monfar-Sorts, Francesc	chb		8	3		5	23,53	50	A partir de 1707
Reverter, Joan B.	chb	X	8	1	4	3	23,53	61,5	De 1698 a 1705
Sabater, Ramon	chb	X	8	8			23,53	40	A partir de 1706
Sant Joan, Francesc Nicolau	cav		8	8			23,53	66,7	De 1698 a 1704
Copons de la Manresana, Joan	nob	X	8		6	2	23,53	25,8	De 1698 a 1712
Lanuz, Bonaventura	ecl		7			7	20,59	41,2	De 1703 a 1710
Montsalvo, Onofre	chb		7	4		3	20,59	77,8	De 1698 a 1703
Vives, Joaquim	chb		7	1	1	5	20,59	31,8	De 1704 a 1712
Cartellà, Josep G.	nob	X	6		3	3	17,65	30	De 1703 a 1711
Dalmases, Pau	chb	X	6	6			17,65	33,3	De 1706 a 1712
Lladó, Cristòfol	chb	X	6	2		4	17,65	31,6	De 1706 a 1714
Pinós, Josep G.	nob		6		3	3	17,65	30	De 1700 a 1711
Ribera Claramunt, Carlos	nob		6	1		5	17,65	31,6	De 1706 a 1714
Teixidor, Fèlix	chb	X	6		2	4	17,65	62,5	De 1708 a 1712
Barrera, Magí	chb	X	5	4		1	14,71	38,5	De 1697 a 1705
Despujol Montcorp, Francesc	cav		5		5		14,71	38,5	De 1707 a 1712
Valencia- Franquesa, Anton	nob		5	4		1	14,71	16,1	De 1700 a 1712

Abreviatures: cc: Consell de Cent; bm: Braç Militar; dp: Diputació; chb: ciutadà honrat de Barcelona, cav: cavaller; nob: noble; relac. merc.: relació mercantil; categ.: categoria.

El primer que pot sorprendre és comprovar que, en general, el perfil social d'aquesta hipotètica elit és de caràcter baix. Gairebé la meitat dels membres eren o

²⁴⁵⁸ En parlar de la noblesa volem dir la renovació total dels membres. Recordem que cada anys es renovava la meitat dels oficials.

havien estat ciutadans honorats (12 casos que suposen el 46% del total), mentre que la noblesa no arriba a representar una tercera part del total (8 casos), una xifra que és sensiblement inferior a la mitjana del 40% que observàvem amb altres aproximacions. Els cavallers signifiquen gairebé un 20% del total i els eclesiàstic un 4%. Si, com hem fet en altres ocasions considerem conjuntament als cavallers i als ciutadans honorats per una banda i als nobles i eclesiàstics per l'altra, aleshores les proporcions són del 65% i 35% respectivament. Què significa això? Doncs que la Conferència va estar principalment impulsada pels sectors socials més baixos de la classe dirigent catalana, és a dir: per ciutadans honorats i cavallers. En aquest sentit no ens pot estranyar que les persones que més vegades varen ser membres fossin dos ciutadans honorats i que el primer noble, Felip Ferran, fos un noble ben peculiar que en cap moment respon a l'esterotip tradicional.²⁴⁵⁹ Una ullada als ciutadans honorats presents a la llista mostra que hi ha reconeguts membres de l'elit mercantil, com ara Pau Dalmases o Fèlix Teixidor, germà del conegut mercader Jaume Teixidor. I això sense considerar altres personatges com els esmentats Salvador Massanés, Joan Llinàs o també Joan B. Reverter, Magí Barrera, Cristòfol Lladó i destacats membres de la noblesa rural com pot ser Josep Oliver. Tot i que la qüestió de la vinculació comercial de la classe dirigent serà tractada més endavant, avancem ara que 12 dels 26 membres d'aquest llistat (el 46%) mantenien vincles amb activitats mercantils, la qual cosa reforça encara més aquesta imatge de classe dirigent baixa com a motor de la Conferència. D'altra banda també trobem a ciutadans honorats que havien tingut una vinculació ben viva dins la vida política de la ciutat, com ara Onofre Montsalvo, Ramon Sabater o Ignasi Bòria. Si fixem la nostra atenció amb la noblesa, un dels elements més rellevants és l'absència de les grans famílies aristocràtiques catalanes. L'únic que realment pertany a una família de relleu era Bonaventura de Lanuza, que participava en qualitat d'eclesiàstic, no de noble. En un segon nivell potser podríem destacar la presència d'un Copons, un Pinós i un Cartellà, però fora d'aquests casos el que hi ha és un predomini de la petita i mitjana noblesa, com els Ferran, els Despujol, els Ribera o els Terré (vinculats amb els Dalmases). A més hi ha un nombre considerable de cavallers que foren ennoblits com Felicià Cordelles o Joan Bonaventura de Gualbes. Un altre tema a considerar és la qüestió dels eclesiàstics. En el seu moment ja hem comentat que representaven habitualment l'11% dels assistents, tot i que a nivell individual eren el 24% del total de 107 membres diferents que havien format

---

²⁴⁵⁹ Tot i que ho veurem amb més detall, Felip Ferran pertany a una família de petita noblesa. Estava casat amb Anna Fivaller, procedent d'una família de reconeguts mercaders.

part de les conferències. L'estudi d'aquesta "elit" confirma el que apuntàvem abans sobre el baix grau de repetició per part de la noblesa a les reunions. D'aquesta llista de 26 persones només hi ha un eclesiàstic que participà en més 5 conferències diferents: Bonaventura de Lanuza, un personatge ben conegut i que fou considerat per Velasco com el president de la Conferència. No anava pas desencertat el virrei. Si mirem l'annex 16 de l'apèndix veurem com el següent eclesiàstic que va participar més vegades fou Josep Amigant (4 conferències), seguit per Francesc Sayol (3 conferències). La resta de membres de l'estament religiós va participar només en dues conferències (7 persones) o una (16 persones, que suposen el 62% del total dels eclesiàstics).

D'altra banda, podem fixar la nostra atenció en el significat percentual que té la presència d'aquesta elit dins del total. Com es pot observar, en el quadre 30 hem recollit dos percentatges diferents. El primer és el "percentatge total", el qual està fet comptabilitzant la totalitat de conferències analitzades durant el període 1698-1714 (és a dir, 34). El "percentatge relatiu", en canvi, considera només el nombre de conferències en les que participà durant els anys en què aquesta persona podia participar de les reunions. Per fer aquest càlcul ens hem basat en el nombre de conferències que hi hagué entre la primera reunió en què hi participà i la darrera. En l'apartat "dates de presència" indiquem aquest marc temporal d'activitat. Per exemple, el cas de Joan Bonaventura de Gualbes. Va tenir una participació activa a la Conferència dels comuns fins que el 1706 fou designat lloctinent del Mestre Racional. Si ens fixem en el percentatge absolut veiem que la seva participació a les conferències fou del 26% del total. Però aquesta xifra és enganyosa, ja que inclou totes les conferències posteriors a 1706 a les que no podia assistir. En canvi, si analitzem les seves dades només a partir de les conferències que es celebraren des de 1698 fins a 1706, la xifra canvia notablement i veiem com Gualbes havia participat en més de la meitat de les reunions dels comuns que van tenir lloc llavors. Els conceptes de "percentatge total" i "percentatge relatiu" no s'han d'entendre com dos enfocaments oposats, sinó complementaris, ja que ens ajuden a analitzar millor aspectes diferents de la mateixa realitat. Si fixem la nostra atenció només en el "percentatge absolut", observem com hi ha dos personatges que destaquen desmesuradament per sobre la resta: Joan Llinàs i Salvador Massanés, els quals van assistir al 59 i al 53% respectivament de totes les conferències. Aquesta dada és molt rellevant, ja que significa que al llarg dels 16 intensos anys els dos personatges sempre es van mantenir en primera línia de la vida política. És rellevant veure com tot i que els

dos van ser ennoblits per Carles III,²⁴⁶⁰ cap dels dos mai va assolir algun càrrec de relleu en el govern (ni amb un rei ni amb l'altre). A més a més, els dos tenien uns clars vincles amb el món mercantil. Joan era fill d'un conegut mercader, que mantenia relacions actives amb personatges de reconegut renom com podien ser Kies, Jäger, els Feu, els Teixidor i els Feliu de la Peña. Salvador era fill d'un altre mercader amb una notable activitat a Mataró i mantenia relacions familiars i econòmiques amb personatges com Ramon Vilana Perlas, Joan B. Reverter o el mateix Feliu de la Peña. Crida l'atenció veure com cap dels dos han passat a la història com a dirigents polítics, però les dades mostren que el seu protagonisme i presència dins la Conferència va ser notable, i que per tant que la seva influència en la vida política país també ho degué ser. No per casualitat, Joan Llinàs havia estat conseller ciutadà del Braç Militar al 1689, 1699 i al 1703, i també fou cònsol militar de la Llotja al 1714. Per la seva banda, Salvador Massanés havia estat conseller tercer del Consell de Cent al 1712, i conseller militar (1709), conseller ciutadà (1697) i síndic del Braç Militar (1706). Són uns perfils molt interessants: personatges aparentment de poc relleu, però molt presents a la vida política del país.²⁴⁶¹

En segon lloc trobem a un noble i un cavaller, que van assistir al voltant d'un terç de les reunions. La seva figura també resulta digna de comentari. Els dos responen perfectament al perfil de petit nobles, i en cap cas presenten vincles amb les grans famílies nobles. Felip Ferran respon al model de petita noblesa, que manté llaços tant amb l'alta noblesa (es va casar en segones núpcies amb Gertrudis de Lanuza) com amb la noblesa d'origen mercantil (la seva germana era la muller de Cristófol Potau) i de fet ell mateix estava vinculat amb l'arrendament de l'impost de la Nova Ampra. Felicià Cordelles respon a un model similar, ja que estava vinculat amb Carlos Vila i Francisco Vilana i Vilamala, prototipus de petita noblesa. Tant Felip com Felicià eren actius membres del Braç Militar, com ho demostra que el primer fou conseller noble (1695 i 1701) i síndic (1704), mentre que el segon fou conseller noble (1689), síndic (1701) i protector (1702). En un tercer nivell tindríem tota una sèrie de personatges que van ser membres de entre 7 i 9 conferències, el que suposa aproximadament la quarta part del total. Ens adonem com totes les persones que conformen aquest grup responen al mateix model que hem assenyalat: ciutadans honorats i petita burgesia. Amb l'excepció de

²⁴⁶⁰ Joan Llinàs fou fet cavaller al 1706 i Salvador Massanés al 1707. Resulta curiós observar com els dos es van trobar junts a la batalla del Baluard de Santa Clara del 14 d'agost de 1714, en la qual el primer va ser ferit i el segon hi perdé la vida.

²⁴⁶¹ Per saber mes coses sobre aquests personatges vegeu la base de dades que adjuntem al final d'aquest treball.

Bonaventura de Lanuza i de Joan de Copons, cap d'ells pertanyen a grans nissagues (i la figura de Copons caldria qüestionar-la). Aquesta combinació continuada de ciutadans honrats i petita noblesa, mostra amb claredat que no és possible definir el lideratge clar d'un sector social, perquè més aviat el que hi havia era una mescla de sectors.

Es pot objectar al quadre que resulta difícil poder dir que una persona que participa entre un 15 i un 18% de les reunions forma part d'aquesta mal anomenada "elit dirigent", ja que són proporcions ben petites. De fet, sembla més encertat que per poder parlar d'aquest concepte, hauríem d'establir un criteri de pertinença del 50% o superior. Hi estem d'acord. Però aquest és un element interpretable. A l'hora de buscar aquest grup de persones més presents a les conferències cal enfocar-ho de dues maneres. Primer en termes absoluts, és a dir, sobre el total de les Conferències que hi van haver durant els 16 anys. Però en segon terme cal valorar-ho en termes relatius, és a dir, a quantes podia ser elegit i a quantes va ser elegit realment. És el criteri que mostra el "percentatge relatiu". Si fixem la nostra atenció en aquest indicador veurem com la imatge de l'"elit" canvia notablement. Per exemple, ara tenim 11 persones que van ser membres de la meitat o més de les conferències possibles i 18 que van assistir a un terç o més. De fet, només tenim dos casos situats per sota del 30%, als quals realment sí que podem excloure d'aquest grup dirigent: Anton València i Joan Copons. Amb aquestes xifres sí que es fa més evident que aquestes persones foren les que varen tenir un paper més destacat a les reunions de la Conferència. Diversos elements es desprenen de l'anàlisi d'aquestes xifres. Primer de tot observem com, a grans trets, els que tenien un alt percentatge de presència en xifres absolutes també el mantenen en les relatives. De la llista de les vuit persones amb percentatges absoluts més alts només dos presenten percentatges relatius inferiors al 50%, i un d'ells (Felip Ferran) té un 44%. Aquesta coincidència reforça la idea com aquests membres varen ser els més assidus i els que podem dir que van promoure i vivificar la Conferència. Fixem-nos com per sobre del 60% trobem a personatges com Joan B. Reverter, Francesc Nicolau de San Joan, Onofre Montsalvo i Felix Teixidor. Però el criteri del "percentatge relatiu" també presenta les seves deficiències, com demostren els casos de Montsalvo i Teixidor. Les seves xifres sorprenen perquè són molt altes tot i el nombre petit de conferències de les que van ser membres. Això és explicable pel seu reduït marc temporal d'actuació, la qual cosa fa que el resultat sigui molt alt. En el cas de Montsalvo el càlcul l'estem fent sobre una base de cinc anys, i en el de Fèlix Teixidor el fem en base a 4 anys. Pensem que no és encertat considerar aquestes persones com a part d'aquesta hipotètica "elit", ja que només van

estar presents uns pocs anys, i per tant no es representatiu del sentit general. En aquest sentit, el “percentatge relatiu” és un criteri que pot desorientar i desdibuixar la realitat.

Més enllà del debat entre aproximacions absolutes i relatives, pensem que les dades sí que esbossen amb claredat l'existència de tot un seguit de membres que van tenir una presència activa a la Conferència. Un aprofundiment en el coneixement d'aquestes persones ens ajudaria a entendre millor el perquè de les decisions que es prengueren. El quadre 30 també ens permet veure altres realitats. Per exemple, l'apartat “dates de presència” ens mostra com les persones seleccionades responen a tots els períodes d'activitat de la Conferència. Així, en general podem veure com hi ha 11 persones que van tenir una presència més o menys activa durant tot el període analitzat, independentment del monarca que governés. Els 4 primers de la llista responen a aquest perfil.²⁴⁶² D'altra banda trobem 8 persones que desapareixen com a membres de la Conferència a partir de 1706 sinó abans,²⁴⁶³ la qual cosa ens parla de dos fenòmens: o bé que varen fugir de Catalunya per les orientacions polítiques (Onofre Montsalvo), o bé que varen assolir càrrecs reials amb el nou monarca, la qual cosa els féu renunciar a la vida política del país.²⁴⁶⁴ Per últim hi ha 7 casos de persones que varen començar a participar a les Conferències a partir de 1706, el que és indicatiu dels nous grups socials que pogueren ingressar a les classes dirigents amb el canvi de govern.²⁴⁶⁵

Per últim, un altre tema a valorar seria la qüestió de la mobilitat institucional. A l'annex 16 també hem recollit el nombre de vegades que una persona va representar a cada institució. En efecte, no sempre representaven al mateix comú, de manera que hi ha un bon nombre de personatges que en ocasions van participar a les conferències en nom d'una institució, i en altres ocasions representaven a una altra. Si exclouem als eclesiàstics del nostre estudi (ja que només podien representar a la Diputació), les dades mostren com de les 81 persones que podien representar a més d'un comú, 52 sempre van representar al mateix, la qual cosa suposa el 64% del total. Però cal destacar que 24 persones van representar a dos comuns diferents (el 30%) i n'hi va haver cinc que van participar a la Conferència a través de les tres institucions (6%). La conclusió que podem

²⁴⁶² Això ho entenem en un sentit ampli, considerant “l'inici” una data anterior a 1703, i “final” una data posterior a 1711. Aquestes persones són: Joan Llinàs, Salvador Massanés, Felip Ferran, Felicià Cordelles, Ignasi Bòria, Joan Copons de la Manresana, Bonaventura Lanuza, Joaquim Vives, Josep G. Cartellà, Josep G. Pinós i Anton Valencia Franquesa.

²⁴⁶³ En concret són: Joan B. de Gualbes, Josep Oliver de Boteller, els dos Joseps Terré, Joan B. Reverter, Francesc N. Sant Joan, Onofre Montsalvo, Magí Barrera.

²⁴⁶⁴ És el cas de Gualbes o Reverter.

²⁴⁶⁵ En concret: Francesc Monfar-Sorts, Ramon Sabater, Pau Dalmases, Cristòfol Lladó, Josep Ribera-Claramunt, Fèlix Teixidor i Francesc Despujol Montcorp.

extreure és que la tendència va ser participar a través d'una institució, tot i que no era estrany (més de la tercera part) que es participés a través de més d'un comú. Tot i així, una vegada més, cal matisar aquestes dades. Una autèntica anàlisi de la mobilitat institucional ha de contemplar sobre els casos d'aquelles persones que podien haver participat per dues institucions diferents i no ho feren. Així de la xifra total de 81 persones cal excloure els 30 casos de persones que només van participar una vegada a les conferències, amb la qual cosa, lògicament, no podien representar dues institucions alhora. Si centrem la nostra anàlisi només en aquelles persones que participaren dues o més ocasions les xifres canvien sensiblement: 22 ho feren només per una institució (el 43%), les que van ser-hi presents per dues institucions suposen el 47% del total i els cinc que ho feren per les tres són el 10%. La conclusió ara és molt diferent: la mobilitat de persones entre una i altra institució era un fet normal dins les dinàmiques institucionals catalanes. És a dir, era habitual trobar que un personatge, com Felip Ferran, al llarg de la seva vida pogués haver estat membre, en moments diferents, del Consell de Cent, de la Diputació i del Braç Militar. Tan normal com el fet que Salvador Massanés ho hagués estat del consistori barceloní i de la noblesa, o que Ramon Sabater s'hagués passat gairebé tota la seva vida vinculat exclusivament als quadres dirigents del Consell de Cent.

Si fixem la nostra atenció només en la elit que hem analitzat abans, comprovarem que, la seva major part va participar a través de dos o tres comuns en moments diferents, tal com mostra el quadre 30. Va haver-hi 5 persones que foren presents a les conferències en representació de tres institucions,²⁴⁶⁶ 15 que ho feren per dues²⁴⁶⁷ i 6 que sempre representaren a la mateixa.²⁴⁶⁸ Si observem els noms veurem que tant Joan Llinàs com Felip Ferran, dos dels tres membres amb més reunions, van tenir un paper ben actiu dins la vida política, de tal manera que van ser capaços de participar a través de les tres institucions. Els casos d'Oliver i de Reverter tenen el mèrit que en els 7 anys anteriors a 1706 havien ja participat a les Conferències a través dels tres comuns. Per últim Joaquim Vives, amb 8 anys també ho havia aconseguit. Aquests tres personatges il·lustren perfectament la flexibilitat i dinamisme social de les institucions catalanes, una realitat que mostra com els tres comuns estaven ben lluny de ser institucions rígides i

²⁴⁶⁶ En concret: Joan Llinàs; Felip Ferran, Josep Oliver de Boteller, Joan B. Reverter i Joaquim Vives.

²⁴⁶⁷ En concret: Salvador Massanés, Felicià Cordelles, Josep Terré, Josep Terré Marquet, Ignasi Bòria; Francesc Monfar-Sorts, Joan Copons de la Manresana; Onofre Montsalvo; Josep G. Cartellà., Cristòfol Lladó; Josep G. Pinós, Josep Ribera-Claramunt, Fèlix Teixidor, Magí Barrera i Anton Valencia Franquesa.

²⁴⁶⁸ En concret: Joan Bonaventura de Gualbes, Ramon Sabater, Francesc Nicolau de Sant Joan, Pau Dalmases, Francesc Despujol-Moncorp i Bonaventura de Lanuza.

tancades. Pel que fa a les persones que van participar a través de dos comuns diferents, 4 ho van fer pel Consell de Cent i el Braç, 6 ho aconseguiren per la Diputació i la Ciutat i 5 hi participaren a través de la noblesa i la Generalitat. És a dir, les proporcions són ben similars, la qual cosa indica que no hi havia un tipus de relació dominant, en el sentit que la vinculació a una institució no facilitava més o menys l'entrada en l'altra. Per últim destaquem que també hi ha 6 persones d'aquesta elit que van participar sempre per la mateixa institució, alguns d'ells en períodes de temps llargs de 6 o 8 anys. D'aquests 3 ho feren pel Consell de Cent (Ramon Sabater, Pau Dalmasas i Francesc Nicolau de Sant Joan), 2 per la noblesa (Bonaventura de Gualbes i Francesc Despujol) i 1 per la Diputació (Bonaventura de Lanuza). Aquesta vinculació a diferents institucions sembla que va anar lligada per temporades i no era un fet aleatori. És el cas de Felip Ferran. Els primers anys apareix vinculat especialment al Braç Militar i al Consell de Cent, i només a partir de 1710 comença a figurar com a representant de la Diputació, encara que no exclusivament. Joan Llinàs seria el seu contrapunt. Els primers anys per la Diputació, després pel Consell de Cent i finalment pel Braç Militar, tot i que alternat amb la Ciutat. Salvador Massanés també sembla mostrar una evolució, tot i que en dos fases: la seva participació va estar relacionada els primers i els últims anys amb la noblesa, però durant l'etapa central del nostre estudi estigué vinculat al Consell de Cent. Coses similars podríem dir d'altres personatges.

En síntesi: aquests continuats canvis d'institució posen de manifest la permeabilitat i la cohesió interna de l'elit barcelonina: suficientment àmplia per recollir al seu sí un nombre important de persones d'estaments diversos, a la vegada que amb la flexibilitat necessària per facilitar que una persona es pugui mantenir en la primera línia política tot i el pas del temps. Exemples com els de Joan Llinàs, Felip Ferran, Joan B. Reverter o Joan Copons són il·lustratius de l'habilitat d'alguns individus per estar presents a la Conferència a través de diverses vies. El dinamisme institucional era una virtut del sistema i permetia evitar les dificultats que el control de la insaculació podia exercir en la Conferència. Com sabem, Diputació i Consell de Cent funcionaven per sistema insaculatori, però el Braç Militar no. Semblar clar que els representants de la Conferència van sortir escollits generalment per nominació, però el que no hem pogut determinar és a partir de quin criteri es feia. Això vol dir que si una persona era desinsaculada del Consell de Cent, tenia l'opció de ser insaculat per la Diputació i mantenir així les possibilitats de participar en la Conferència. No per casualitat en desinsacular a Honorat Pallejà el Consell de Cent va demanar a la Diputació que també

el desinsaculés de les seves bosses, i no per casualitat el decret de desinsaculació de Felip V parlava de la desinsaculació de les bosses de la Diputació i del Consell de Cent. Però més enllà d'aquest sistema, el Braç Militar esquivava tot control, ja que no funcionava per insaculació, sinó que el nomenament sembla que es feia a partir de les persones inscrites en el Llibre verd. És a dir, qualsevol persona, pel fet de ser ciutadà honrat de Barcelona, cavaller o noble, ja podia participar de les conferències si era escollit pels oficials del Braç per aquesta tasca. El fet que fos desinsaculat o no per la Ciutat i per la Diputació no afecta per a res ni al Braç ni a la Conferència, almenys teòricament. A tot això caldria afegir el joc de complicitats que es produïa entre els comuns. Il·lustratiu d'això pot ser el cas de les conferències pel torp al veguer d'agost de 1703. Recordem com finalment la noblesa va renunciar a participar-hi, però és molt significatiu constatar que dels sis membres que va nomenar el Consell de Cent, tres havien representant de manera constant al Braç Militar en les conferències que els dos comuns havien celebrat per l'afer Jäger. No era cap casualitat.

El tema del control de les insaculacions va adquirir fins fa relativament poc temps un gran interès per part dels historiadors. Els estudis de Sánchez Marcos, James Amelang, Torras i Ribé i Eva Serra²⁴⁶⁹ posaren de manifest que va ser un instrument de control de les institucions catalanes, que “s’havia convertit en un acte de sobirania al que difícilment es podia permetre renunciar”,²⁴⁷⁰ i també un mitjà d'ascens social que permetia col·locar a les persones més regalistes en càrrecs clau de la política catalana. Inicialment es va configurar com un acte essencialment repressiu, que afectà de manera especial als menestrals i artistes insaculats en les bosses dels consellers cinquè i sisè.²⁴⁷¹ Tot i així, sembla ser que aquesta mesura de “neteja institucional” va facilitar que sorgís un nou grup social, aliè a la guerra dels Segadors i que es configuraren com futurs austriacistes. La qüestió que avui es debat rau en la valoració sobre si realment aquesta política va tenir èxit i si la seva incidència va ser més gran en el Consell de Cent o en la Diputació. Les recerques de Torras i Ribé i d'Eva Serra semblen apuntar que per part de

²⁴⁶⁹ Sánchez Marcos, F., “El autogobierno perdido en 1652: el control por Madrid de la vida política en Cataluña durante el virreinato de Don Juan de Austria (1653-1656)”, *Pedralbes*, 2, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1983, pp. 101-125; Amelang, J., “Municipal autonomy in early modern Spain: Two recent studies of Barcelona”, dins *Actes del I Congrés d'Història Moderna...*, pp. 19-24, Torras i Ribé, J. M., “El control polític de les insaculacions del Consell de Cent de Barcelona, (1652-1700)”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 457-468; id. “L'organització municipal de Barcelona en els segles moderns”, dins *Sobrequés i Callicó, J. (dir.), Barcelona dins la Catalunya Moderna (segles XVII XVIII)*, “Historia de Barcelona”, vol. 4. Barcelona, Enciclopèdia Catalana-Ajuntament de Barcelona, 1992, pp. 276-291; Serra, E., “El pas de rosca...”.

²⁴⁷⁰ Torras Ribé, J. M., “El control...”, p. 462.

²⁴⁷¹ Serra, E., “El pas de rosca...”, p. 72.

les autoritats reial hi va haver un interès més gran en controlar al Consell de Cent que no pas la Diputació. Però com reconeix el mateix Torras i Ribé l'estudi sobre el control de les insaculacions està encara per fer, ja que tot i les impressions sobre la duresa del mecanisme, "encara no estem en condicions de poder-ho afirmar amb rotunditat".²⁴⁷² Semblantment Xavier Gil apunta que *evaluar el alcance de las reformas establecidas entre 1644 i 1652 en el sistema insaculatorio catalán* és una de les tasques pendents per determinar la validesa del concepte de neoforalisme.²⁴⁷³ Certament hi ha nombrosos estudis sobre la desinsaculació dels primers anys (Sánchez Marcos, Eva Serra i Torras i Ribé²⁴⁷⁴); es coneix la voluntat clarament repressiva de la mesura i la incidència sobre els menestrals;²⁴⁷⁵ Torras i Ribé ha mostrat també les motivacions utilitzades al llarg de la segona meitat de segle per excloure als candidats i la política clientelar que se'n derivà²⁴⁷⁶ i Eva Serra ha destacat la diferent política duta a terme a la Diputació, on es van ocupar il·legalment totes les places vacants, i al Consell de Cent, on es deixaren nombroses places vacants.²⁴⁷⁷ Però encara està per fer un estudi minuciós de la política insaculatòria durant els anys 1655-1700, amb llistes, xifres i noms precisos de les persones rebutjades. Sabem que als inicis gairebé la meitat dels candidats de la bossa de menestrals del Consell de Cent va ser rebutjada, però desconeixem si aquesta proporció i intensitat en el control es va mantenir al llarg dels anys posteriors.

De fet hi ha indicis que indiquen que potser la seva incidència efectiva a partir de 1660 no va ser tan gran com s'ha volgut suposar. En aquest sentit les dades que aporta Sánchez Marcos són clares, i mostren com *la mitad de los nobles y la cuarta parte de los ciudadanos honrados y mercaderes que componían el Consell de Cent en 1669 formaban ya parte del mismo consistorio 16 años antes*,²⁴⁷⁸ una xifra que en alguns casos augmenta, com ara en els mercaders: 19 dels 32 que hi havia al 1669 també hi eren presents al 1652. La conclusió de l'autor es que *por sorprendente que pueda resultar a primera vista, hay un grupo relativamente numeroso de personas que formaban parte del Consell en 1651 y continuaron estando en las insaculaciones controladas desde*

²⁴⁷² Torras i Ribé, J. M., "El control...", p. 461.

²⁴⁷³ Gil, X., "La corona..." p. 112.

²⁴⁷⁴ Sánchez Marcos, F., "El nuevo estatus de Barcelona tras su reincorporación a la monarquía hispánica en 1652", dins *Homenaje al Dr. D. Juan Reglá Campistol*. Universitat de València, 1975, vol I. pp. 597-609; Serra, E., "Catalunya després de 1652: recompenses, censura i repressió", dins *Pedralbes*, 17, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1997, pp. 191-216, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1997; Torras Ribé, J. M., "El control..."

²⁴⁷⁵ Torras Ribé, J. M., "El projecte de repressió dels catalans..."

²⁴⁷⁶ Torras i Ribé, J. M., "El control...", p. 459 i p. 463 i ss.

²⁴⁷⁷ Serra, E., "El pas de rosca...", p. 75.

²⁴⁷⁸ Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, p. 111.

Madrid.²⁴⁷⁹ Semblantment Amelang, contrastant els diferents posicionaments entre Sánchez Marcos i Torras i Ribé, considera que *neither author has convincingly demonstrate that the crown measures of 1652-53 led to a substantial diminution of Barcelona autonomy, or did much to curtail the city's powers and prerogatives.*²⁴⁸⁰ És a dir, tot i el control insaculatori, no sembla que Barcelona perdés poder durant la segona meitat de segle XVII. Creiem que encara són vàlides les reflexions que feia aquest autor, en considerar que la insaculació va ser permissiva, en el sentit que eren les institucions les que proposaven la llista de candidats, i no Madrid, de manera que les autoritats reials tenien una actuació més o menys passiva.²⁴⁸¹ Hem de tenir present també “l'excepcionalitat” que suposaren les desinsaculacions dels germans Sayol per la revolta barretina, i les practicades a l'abril de 1700, el que mostra que potser no era un fet tan habitual. Des de la perspectiva de la Conferència, l'única cosa que es pot aportar al debat és que sembla que el control insaculatori s'havia debilitat. El mateix sorgiment de les conferències, pot aparèixer com un error de càlcul de les autoritats reials, que van reaccionar tard i malament al febrer de 1705. Si afinem una mica més el nostre estudi, potser podem anar més enllà i dir que si en alguna institució va afectar el control insaculatori va ser a la Diputació, més que no pas a la Ciutat. Si ens fixem en el quadre 30, veiem que dels 26 membres d'aquesta elit, 18 van participar a través del Consell de Cent (el 69%), 16 pel Braç (62%), i 17 ho feren per la Diputació (el 65%). La igualtat de les xifres és enorme i mostra com, tot i l'hipotètic control insaculatori, les persones que més varen participar a les conferències no trobaren les portes tancades dins cap institució. Si realment hi hagués hagut un control ferm dels membres que conformaren la vida política, resulta difícil que s'haguessin uns intercanvis de personal tan grans entre els comuns.

Un últim tema seria la vinculació entre la Conferència i l'austriacisme. Aquesta és una qüestió recurrent en la historiografia de la Guerra de Successió, sobretot per les dures crítiques que rebé la Conferència per part del virrei Velasco i el marquès de Gironella. Núria Sales diu dels Tres Comuns que va ser “decisiu i potser decididors en la presa de partit austriacista de 1705 i la llarg de la Guerra de Successió”.²⁴⁸² El virrei Velasco parlava de *lo mucho que se ha fraguado en ellas contra el Rey*²⁴⁸³ i Gironella la

²⁴⁷⁹ Sánchez Marcos, F., *Cataluña...*, p. 112.

²⁴⁸⁰ Amelang, J., “Municipal...”, p. 22.

²⁴⁸¹ Amelang, J., “Municipal...”, p. 22.

²⁴⁸² Sales, N., *De Tüür...*, p. 198.

²⁴⁸³ Albareda, J., *Els catalans...*, p. 161.

considerava una junta *perniciosa y maliciosa*.²⁴⁸⁴ El fet que la repressió de Velasco contra el nucli austriacista es dirigís d'una manera especial cap als membres de la Conferència, indica que les autoritats van veure en ella una responsable directa de les maquinacions contra el rei. Certament avui hi ha un viu debat entre els historiadors a l'hora de definir els conceptes de borbònic i austriacista, sobretot perquè les investigacions que s'han fet en els últims anys han posat de manifest la complexitat de les relacions.²⁴⁸⁵ Els últims estudis apunten a que potser s'hauria de parlar més de "constitucionalisme" més o menys general, on uns sectors serien més propers a defensar les prerrogatives reials i altres defensarien les prerrogatives de la terra. Sense intentar entrar en aquest debat, sembla que la història de la Conferència dóna suport aquesta noció de "constitucionalisme", ja que els que s'oposaren a molts dels decrets de Felip V, també s'oposaren a Carles III en les seves pretensions, com ara en el cas de les abusos de les tropes, el control insaculatori o la publicació de *l'Epítome*. Només cal mirar com una part important dels assistents en el període 1698-1704 es repeteixen en el període 1706-1713 per adonar-se d'aquest fet. A hores d'ara creiem que no cal insistir que no hi ha una relació directa entre Conferència i Austriacisme. L'activitat de les reunions de comuns depassa de llarg la conjuntura del govern de Felip V, i la seva activitat va ser igual d'intensa amb Carles III. Això no vol dir que molts dels líders d'aquest austriacisme, utilitzessin la Conferència com un mitjà adient per defensar els seus objectius i que certament esdevingués una punta de llança de l'austriacisme. En aquest sentit cal reconèixer que quan Velasco va desinsacular als nou membres de la Conferència el febrer de 1705 va tenir molt bon ull. Efectivament, en aquella ocasió van ser desinsaculats Bonaventura de Lanuza, Josep Terré, Josep Oliver, Felip Ferran, Francesc Nicolau de Sant Joan, Ignasi Bòria, Josep Bru, Joan B. Reverter i Joan Llinàs. Fixem-nos que d'aquestes nou persones, vuit formen part de la hipotètica "elit" de la Conferència que acabem de dibuixar.

Aquesta és doncs la classe dirigent que portava la direcció de Conferència. Conèixer la història de la Conferència dels Tres Comuns resulta indispensable per entendre els fets que succeïren a Catalunya entre 1697 i 1714, ja que va ser a través d'aquest mecanisme institucional que les institucions coordinaren la seva actuació. En els moments claus de la història de Catalunya d'aquells anys, sempre trobem un seguit

²⁴⁸⁴ Cita per Sales, N., *De Tuïr...*, p. 212.

²⁴⁸⁵ Sobre aquests temes vegeu els estudis de Ragón J., "La formació ..." pp. 263-272; Albareda, J., "L'austriacisme...", pp. 26-27; Arrieta, J., "Austriacismo...", pp. 177-216, i Alabrús, R., *L'opinió...*, p. 24-35.

de persones que a través de la Conferència estan marcant el camí que cal seguir. El més sorprenent potser és comprovar que aquestes persones no eren un grup tancat, sinó que es caracteritzaven per una gran varietat social que abraçava tant a ciutadans honrats com als nobles i antics mercaders. Això, en una societat marcada per les diferències socials, sembla ser un signe clar de modernitat.

8.4. El context institucional català

Fa uns anys Jon Arrieta va fer unes interessants reflexions sobre el conflicte que es produí entre 1586 i 1593 per les facultats i grau d'autonomia que havien adquirit les Junes de Braços i les divuitenes respecte a l'autoritat reial. L'autor mostrava com des del Consell de Aragó eren conscients del perill de permetre actuar a les institucions a través de *las vías de hecho y la conversión de determinadas prácticas en derechos adquiridos*. De esta forma nos hallamos ante la paradoja, ciertamente sólo aparente, de que la falta de convocación de Cortes repercutía en beneficio del poder de los estamentos y de la Diputación.²⁴⁸⁶ En aquest sentit, no ens pot estranyar que al 1593 el Consell d'Aragó criticés les divuitenes i les Junes de Braços convocades per la Diputació perquè podien arribar a qüestionar l'autoritat reial, ja que volien *hacerse jueces de todas las contenciones que se ofrecerán entre el Consejo Real y ellos, y caminando por este camino dentro de muy poco tiempo se vendrán a quedar con toda la jurisdicción real*.²⁴⁸⁷ Veient-ho amb certa perspectiva, ens adonem que aquestes afirmacions continuaven essent vigents un segle després. Les conferències dels tres comuns, no deixaven de ser uns mecanismes institucionals creats per *las vías de hecho* i que les institucions pretenien que fossin *derechos adquiridos*. Com hem pogut exposar en les línies precedents, la seva supressió per part de Felip V els va agafar per sorpresa, ja que consideraven que la Conferència era un dret immemorial. El decret de supressió feia menció explícita a la constitució 26 de les Corts de rei borbó, la qual es referia als abusos que “naturalment durant una centúria s’havien esdevingut” (és a dir, en el període

²⁴⁸⁶ Arrieta, J., “La Disputa en torno a la jurisdicción real en Cataluña. (1585-1640): De la acumulación de la tensión a la explosión bélica”, *Pedralbes*, 15, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1995, pp. 33-93. La referència és a la p. 86.

²⁴⁸⁷ Perez Latre, M., *Diputació i Monarquia: El poder polític a Catalunya, 1563-1599*. Tesis Doctoral dirigida per Eva Serra, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2001, p. 228.

transcorregut entre les Corts de 1599 i 1701). La Conferència dels Tres Comuns no va aparèixer com a resultat d'un projecte preconcebut i planificat per una sèrie d'ideòlegs i juristes coneixedors del dret català. No va ser un instrument utilitzat per determinats sectors socials i polítics per canalitzar una oposició aferrissada als monarques. La Conferència dels Tres Comuns era el fruit madur d'una tradició institucional catalana que havia demostrat una gran capacitat per adaptar-se a les circumstàncies canviants de cada moment històric i donar resposta efectiva als reptes que se'ls presentaven. Les conferències eren una manifestació més dels processos institucionals de llarg recorregut que caracteritzaren el funcionament de les institucions catalanes durant els segles XVI i XVII. La major part dels problemes al quals s'enfrontaren, la seva solució, l'organització que assoliren, els debats interns, la configuració externa, tot allò que envoltava a la Conferència tenia uns antecedents clars en el passat recent. En aquest sentit, hi ha poques coses de les reunions dels tres comuns que siguin realment una radical innovació política o una creació *ex novo*.

En aquest sentit, la pregunta que ens formulem és: on cal situar les conferències dins el context institucional català? La Conferència dels Tres Comuns es configura com un nou format associatiu de les institucions que s'alimenta de dues tradicions diferents: Juntes de Braços i les juntes assessores dels comuns. El nostre objectiu ara és fer una relectura comparativa de les idees que hem exposat al capítol 3, però analitzades sota la llum que ens proporciona el coneixement profund de les conferències. És tracta, en el fons, de posar de relleu els punts d'unió entre diferents estructures institucionals, algunes de les quals estan separades per més d'un segle de distància. Hem fet un esforç per ser estrictament comparatiu, i no repetir les idees que vàrem exposar anteriorment sobre les Juntes de Braços. Només en els casos que sigui necessari esmentarem cites ja recollides en el capítol 3.

8.4.1. La Conferència i les Juntes de Braços

Una ullada general a la història institucional catalana dels segles XVI i XVII mostra amb contundència que la Conferència i les Juntes de Braços van assolir un desenvolupament gairebé idèntic, que els menà a enfrontar-se als mateixos problemes i que forçà una reacció de la monarquia també similar. Juntes i conferències van nàixer d'una manera espontània, sense tenir una cobertura legal; totes dues van assolir una reconeixement constitucional (1585 i 1706) i totes dues foren suprimides (1593 i 1705).

Si fixem l'atenció en la tipologia de les seves facultats, trobem també que inicialment assoliren un caràcter consultiu, després decisiu (la qual cosa explicava en part la seva supressió) i finalment retornaren al caràcter assessor, sense que això significués una disminució de la seva influència. A més, tant unes com altres, van ser suprimides de forma definitiva en moments capdals de la història de Catalunya (1653 i 1714). Massa casualitats per no veure que darrera de Juntes i Conferències, tot i la distància temporal, s'amagaven les mateixes forces "democratitzadores" i constitucionals. Vegem-ho amb més detall.

Si fixem la nostra atenció en els orígens d'aquestes institucions, cal recordar com en començar a analitzar les reunions dels comuns a finals del segle XVII vàrem posar de manifest les problemàtiques sorgides al voltant del nom utilitzat per referir-se a les conferències. En aquella conjuntura, el terme "conferència" no era ni molt menys un concepte unívoc, sinó que sovint s'alternava amb altres paraules com ara "junta de cavallers", "divuitenes" o "congrés". També vàrem apuntar una possible evolució al llarg de la segona meitat del segle XVII que partia del terme "junta", passant per "junta de cavallers" i unes "junta de conferències".²⁴⁸⁸ Era de fet un fenomen derivat del seu naixement espontani, en què calia atorgar nom a una nova realitat institucional que encara no estava codificada. El mateix procés ja s'havia produït amb les Juntes de Braços. Pérez Latre constata que "les reunions celebrades durant els primers seixanta encara no rebien el nom de Juntes de Braços. Se les anomenava simplement aplec de persones dels tres estaments o aplec de braços i sovint els seus assistents eren relacionats pels escrivans sense delimitar la seva pertinença a un o altre estament".²⁴⁸⁹ La legalització al 1585 de les Juntes de Braços es va fer perquè es considerava un instrument adient per solucionar algunes mancances jurídiques de la Diputació, per millorar el control sobre els seus oficials i dirimir sobre capítols de Cort l'aplicació de dubtosa. Igualment la Conferència s'havia legalitzat al 1706 apel·lant a que era "per la conservació de llurs prerrogatives, Generals Constitucions, capítols i Actes de Cort", i no van ser pocs els casos en què l'opinió de la Conferència sobre l'aplicació de capítols o decrets d'interpretació dubtosa va determinar l'actuació dels comuns, com ara la vicerègia de Darmstad, l'afer Jäger, la modificació del testament de Carles II, etc.

D'altra banda, la supressió de Juntes Braços i conferències va obeir a les mateixes motivacions. En el cas de les primeres, el redreç de les Corts de 1599 parlava

---

²⁴⁸⁸ Vegeu capítol 6.

²⁴⁸⁹ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 235.

explícitament “com per experiència y ab lo discurs del temps, clarament se sia vist lo danys que són estats causats a la Generalitat de lo observança dels Capítols de Cort eo la major part de aquells, fets en les Corts del any mil sinch cents vuytanta sinch”. Una frase no molt allunyada del decret emès per Felip V al febrer de 1705, en el qual s’emfatitzava que se suprimien les conferències per *los graves inconvenientes que de permitir dichas juntas se siguen a mi real servicio i per los absurdos que han resultado y resultan de dichas conferencias*. Tots dos sistemes obeïen als mateixos problemes. Ja vàrem mencionar que Ernest Belenguer considerava que la creació de les Juntes havia estat “una clara errada del rei” ja que, si inicialment “es crearen per ajudar a l’assessorament i govern del diputats... anaren després molt més lluny”.²⁴⁹⁰ El mateix havia succeït amb les conferències, que si bé inicialment s’havien configurat amb unes facultats netament assessores (especialment entre 1697-1701) després assoliren uns poders molt més grans. Des d’aquesta perspectiva assoleix una nova llum el debat de desembre de 1702 entre la Diputació i els altres dos comuns per determinar si el vot de la Conferència era decisiu o consultiu. Recordem com en aquella conjuntura les discrepàncies entre les institucions consistiren en què els consellers i la noblesa havien “concedit lo poder absolut per a acordar o resoldre, reservant lo posar en execució per si y no per interposadas personas, lo que se hauria resolt en ditas conferències”. L’argumentació que esgrimiren els diputats per mostrar la seva incapacitat per poder atorgar semblants facultats es fonamentava en què si els diputats donaven uns poders tan amplis “no li quedaria àrbitre a aquest consistori de donar igual poder a las personas anomenadas per sa part, per quant encontraria a las disposiciones de diferentes capítols de Cort”.²⁴⁹¹

En el rerefons de la discussió de 1702 emergien amb claredat els mateixos termes de debat que havien sorgit un segle abans, al 1585. Com en les Juntes de Braços, atribuir a les conferències facultats decisives implicava anul·lar completament l’autonomia de la Diputació i sotmetre-la a una nova institució sorgida, no de Corts sinó de la pròpia iniciativa dels comuns. Quan al 1702 els diputats apel·laven a les lleis i Constitucions que els prohibien la delegació de facultats tant àmplies, s’estaven referint, sens dubte, al model fixat al 1593 i al 1599. En aquest sentit, recordem que Pérez Latre, destacava que el redreç de 1585 situava a les Juntes de Braços i les divuitenes per sobre de la mateixa Diputació. Ja al 1587 les Juntes de Braços crearen divuitenes que tenien “vot decisiu per

---

²⁴⁹⁰ Belenguer, E., “És vàlid avui...”, p. 39

²⁴⁹¹ DDP, N-98, fol. 492/2v. i 3r.

deliberar lo que-ls aparega conforme justícia”,²⁴⁹² amb la qual cosa “el paper abans desenvolupat pels assessors amb poders consultius havia estat substituït pel que desenvolupava ara els membres dels estaments dotats de poder decisor”.²⁴⁹³ En el fons ens trobem novament amb aquell aspecte que ja hem comentat en apartats anteriors. La Conferència dels Tres Comuns sorgia com una nova institució que s’erigia per sobre dels tres comuns i s’apropiava de gran part de competències que fins al moment eren exclusives d’un d’ells. En aquest procés, com també hem pogut veure, la que més sortia perdent era la Diputació que, semblantment a les Juntes de Braços, quedava sotmesa a la Conferència.

Les similituds entre els dos sistemes no es queden només aquí. Com varèm dir, a les Corts de 1599 es suprimiren les Juntes de Braços, i el que trobem és l’aparició de noves Juntes però amb un caràcter clarament consultiu i no decissiu. Allò que cal destacar és que amb la Conferència va succeir exactament el mateix. Després dels intents d’atorgar a les reunions dels representants un vot decissiu (la conjuntura de 1702-1703, la qual és equivalent a la de 1585-1593), la constitució XVIII de 1705-1706 va fixar de manera definitiva el caràcter assessor de les conferències. Pel que fa a les Juntes de Braços, ja vàrem recollir al capítol un bon grapat d’exemples on es posava de manifest com els diputats demanaven a la Junta de Braços “sien servits de aconsellar-nos lo que devem fer per la bona direcció de dits negocis, perquè ab tant principal y madur consell dits negocis pugan prendre lo bon asiento”.²⁴⁹⁴ Una frase que era essencialment idèntica a l’utilitzada per la mateixa Diputació cent anys després, el 20 d’abril de 1713, quan demava a la Conferència que “se digne reflectar, ponderar y considerar dit assumpto y aconsellar a sas excel·lèncias fidelíssimas lo que poden i deuen obrar en est cas”.²⁴⁹⁵ Com també hem pogut veure que, si “teòricament” els consells de la Conferència a partir de 1706 ere només consultius, i no vinculants, a l’hora de la veritat aquests van ser obeïts en més del 90% dels casos, i les institucions tenien una clara consciència que calia seguir-los “a ciegas”.²⁴⁹⁶ Certament en el cas de les Juntes de Braços cal fer un estudi més profund per veure el grau de seguiment dels seus consells però és significatiu que al setembre de 1640 els diputats comunicessin a la Junta de Braços que havien “fet y fan lo possible posant en exequució tot lo que per los brassos y juntas los és estat

²⁴⁹² Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 228.

²⁴⁹³ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 229.

²⁴⁹⁴ DDP, vol. III, p. 552. Febrer de 1607.

²⁴⁹⁵ LLDDP, N-275, fol. 314v.

²⁴⁹⁶ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31/B.

aconsellat”.²⁴⁹⁷ Semblantment, per al primer període de 1585-1593, Pérez Latre conclou que “és difícil discernir si les juntes i divuitenes eren només consultives o si les seves decisions esdevenien de fet vinculants”.²⁴⁹⁸

Fruit d'aquesta actuació que va ser eficaç i útil, tant unes com altres van rebre nombroses lloances per part dels seus contemporanis. Recordem, per posar només un exemple, que al 1618 els diputats consultaven un afer de protocol a una Junta de Braços, convençuts de que “ab el prudent consell de personas tan graves y savis tenim per cert acertarem en tot al servey de Deu nostre Senyor”.²⁴⁹⁹ Una expressió ben similar a les que va rebre també la Conferència, com ara el 16 de juny de 1703 quan el Braç Militar parlava de com “lo acert queda afiançat en la acertada censura dels senyors de la Conferència”.²⁵⁰⁰ Semblantment, el caràcter respresentatiu de les Juntes de Braços i de la Conferència va ser essencialment el mateix. Francesc Alentorn, considerava el 1569 que “les persones dels tres estaments que es troben en la present ciutat representen la mateixa terra”. Ja hem pogut veure que les conferències van ser vistes pels seus contemporanis com la representació dels tres estaments. Recordem, per exemple, que el 29 de maig de 1697 era qualificada pel Consell de Cent com “la conferència de las persones dels Braços elegits per los comuns”.²⁵⁰¹

Si ens endinsem en la composició de les Juntes de Braços i les Conferències veurem com en ambdós casos van estar composades per l'elit Barcelonina. En el cas de la Conferència ha quedat clar que la designació era tancada i la feien els tres comuns, la qual cosa facilitava que es designés persones residents a la ciutat comtal, ja que calia que poguessin assistir a les reunions. Tot i que amb les Juntes la convocatòria era oberta a tothom, a l'hora de la veritat només assistia l'elit barcelonina. A més, cal valorar adequadament el paper del Ciutat. Oficialment es convocava a tot el Braç Reial, però els fets mostren com hi hagué una preponderància total del Consell de Cent, el qual era l'única institució que enviava representants a les Juntes, cosa que condicionava completament el seu funcionament. De fet, la participació de la Ciutat a la Conferència i a la Junta de Braços és ben semblant, ja que en ambdós casos enviava representants i monopolitzava totalment (o gairebé totalment) la representació del tercer estament. Com vàrem dir, les Juntes de Braços s'assemblaven més a una reunió del Braç Eclesiàstic, el

²⁴⁹⁷ DDP, vol. V, pp. 1098-1099.

²⁴⁹⁸ Pérez Latre, M., “Juntes de Braços...”, p. 286.

²⁴⁹⁹ DDP, vol. IV, p. 337.

²⁵⁰⁰ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 925r.

²⁵⁰¹ MNA, vol. XXII, p. 165. Aquí no és possible la confusió amb un altre tipus de reunió, ja que la Conferència com a tal també està constatada al LLDDP.

Braç Militar i el Consell de Cent que no pas una reunió amb el Braç Reial. Tot i que amb matisacions, resulta difícil no veure un paral·lelisme clar amb la Conferència dels Tres Comuns pel que fa a la seva composició. La presència de membres del Braç eclesiàstic a les conferències i les Juntes de Braços era similar (13.5% de mitja per les primeres i 14% per les segones); la noblesa present a les juntes era la resident a Barcelona, exactament la mateixa que participava a les conferències, que era la del Braç Militar; respecte a l'estament reial a les juntes de braços hi ha un paper predominant clar del Consell de Cent, i les altres viles semblen absents o ben escasses. A les conferències, la ciutat de Barcelona monopolitzava tot l'estament reial. Si afegim les reflexions que hem fet sobre la representativitat de la Conferència, ens adonem que certament podien ser "heterogènies" com deia Víctor Ferro, però no era menys cert que les Juntes de Braços també ho havien estat. En aquest sentit és significatiu que poguem aplicar a les Conferències exactament el mateix que deia J.H. Elliott sobre les Juntes de Braços: a través d'elles *la oligarquia de Barcelona disfrutava de una voz preponderante en cualquier decisión que se tomase*.²⁵⁰² D'altra banda, cal veure com l'"heterogeneïtat manifesta"²⁵⁰³ que Víctor Ferro criticava de les conferències també la trobem a la Junta de Braços. Quin sentit tenia que en una reunió a la qual tots els membres assistien a títol personal hi hagués representada una institució? No només això, sinó que hi havia un conseller, al qual se li donava un tractament especial i gaudia de privilegis a l'hora de votar. Una vegada més ens trobem amb un d'aquells casos en els quals una cosa és el llenguatge jurídic de caràcter teòric, i una altra ben diferent les aplicacions concretes d'aquestes pràctiques legals. En aquest sentit, la configuració "asimètrica" de la Conferència no era cap originalitat, sinó que tenia uns precedents clars.

Encara més elements d'unió. Tant en unes com les altres les votacions eren personals i no per estaments, un element democratitzador prou interessant que atemptava directament contra la unitat d'actuació dels estaments. A més, la iniciativa en la convocatòria també podia ser de qualsevol comú. En el cas de la Conferència ja ho hem pogut veure. En el cas de les Juntes de Braços cal recordar que, tot i que formalment erens els diputats els responsables, els fets mostraren que, com destacava Pérez Latre "la iniciativa de convocatòria no partí dels consistori o d'alguna de les comissions reduïdes, sinó de grups de particulars que s'adreçaven als diputats i oïdors en demanda de d'una

²⁵⁰² Elliott, J. H., "Una aristocràcia...", p. 112.

²⁵⁰³ Ferro, V., *El dret...*, p. 288.

convocatòria general”.²⁵⁰⁴ Hi havia plena consciència que els temes tractats afectaven a tota la comunitat i que per tant totes les institucions eren part implicada. A més, tant les Juntes de Braços com les Conferències permetien escapolar-se del control reial i inutilitzar el sistema insaculatori. En el primer cas l’assistència era lliure i personal, en el segon eren designats pels comuns per nomenament directe. En ambdós casos trobem la designació d’ambaixadors. Tot i que sembla que no es va arribar a efectuar, cal valorar que el 8 de setembre de 1588 la Junta de Braços va proposar l’enviament de 8 cavallers per tot el Principat per informar de l’actuació de la Diputació, en una dinàmica de funcionament molt similar a les ja comentades de Montnegre, Ferran o Dalmases.²⁵⁰⁵

Un altre detall interessant que aporta el treball de Pérez Latre és que estableix una mitjana de les reunions de les Juntes de Braços entre els anys 1587-1593. El resultat és que es produïren una mitjana d’1,3 reunions mensuals, xifra no molt allunyada de les 2,7 conferències mensuals que nosaltres hem analitzat.²⁵⁰⁶ D’altra banda, també sembla clar que en ocasions les Juntes esdevingueren reunions on regnà una gran llibertat d’expressió amb tenses discussions. Sense arribar a l’extrem de codificar-se amb els juraments de *non revelando* que es feien a la Conferència, és il·lustratiu de la llibertat amb que es podia arribar a parlar a les juntes el cas d’una reunió de 1569 en la qual es tractava una problemàtica amb la inquisició. En ella *hubo hombres de ellos [dels braços] que pidieron licencia para hablar dixo que su parecer era que fuesen y pusiesen fuego a las casas de todos los testigos y los quemasen a ellos y a sus hijos y mugeres.*²⁵⁰⁷ Una realitat que no sembla trobar-se molt allunyada d’algunes reunions de la Conferència, que també foren molt tenses com ara les de 1704 que tractaren sobre el setge i la modificació del testament. En aquest sentit, les autoritats reials es queixaven del *tumulto que ha havido en estas juntas y la libertad con que se ha hablado* i per tant del perill que *nazcan grandes inconvenientes y daños.*²⁵⁰⁸ Massa similituds.²⁵⁰⁹

²⁵⁰⁴ Pérez Latre, M., *Diputació...*, p. 235. L’autor recull diferents casos, com ara un de 1564 sobre el robatori als camins, o un altre en què la noblesa, la Ciutat i el capítol demanaren als diputats la convocatòria de les Juntes de Braços per la visita. Vegeu també Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, p. 27.

²⁵⁰⁵ Cfr. Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, p. 131.

²⁵⁰⁶ Cfr. Pérez Latre, M., *Llevar la corona...*, p. 49.

²⁵⁰⁷ Palos, J. L., *La práctica...*, p. 202.

²⁵⁰⁸ Pérez Latre, M., *Llevar la Corona...*, p. 30.

²⁵⁰⁹ Per últim s’ha de destacar el fet que les persones que formen la divuitena siguin *legas*, és a dir, no expertes en lleis. Això era una dels aspectes que més irritava la Consell d’Aragó el 1591, en queixar-se que *dieciocho personas legas y sin letras fuesen censores de las sentencias y provisiones que los doctores del Consejo Real con el acuerdo y estudio que suelen, hubiesen hecho* (Belenguer, E., “Del último Trastámara...”, p. 477). No oblidem que els membres de la Conferència també tenien aquesta característica.

Si fixem l'atenció en les motivacions que forçaren els diputats a convocar les Juntes trobarem els mateixos arguments que amb les conferències. Afers greus, que impliquaven a tota la comunitat i per què hi havia la convicció que amb la unió dels tres s'assoliria l'encert necessari. Recordem que, per exemple el 1601, la convocatòria de la Junta de Braços es feia per “la gran importància de dit negoci supplicam a vostres senyories y mercès nos aconsellen lo que degam fer acerca dites coses perquè ab tant principal consell pugam millor acertar lo faedor al servey de Deu, de sa magestad i benefici públic y del General”.²⁵¹⁰ Exactament igual que una conferència dels tres comuns. Fixem-nos que durant l'afer Parrellà de juny de 1710 la noblesa va demanar conferències als altres comuns perquè considerava que “lo present cas per molt grave i de suma conseqüència y desitjan acertar en lo que deu obrar, y considerant lo molt que interessa en esta matèria los altres dos comuns”.²⁵¹¹ Una cosa semblant succeeix amb els temes que varen tractar les Juntes de Braços i les Conferències. El quadre 31 és un resum dels afers que treballaren les 20 juntes que hem seleccionat.

Quadre 31

Temes i resolucions de les Juntes de Braços

Data	Tema	Resolució
22.II.1601	Impressió de les Constitucions de 1599	¿?
3.XII.1603	Sobre els abusos en els allotjaments	Veure opinió advocats i fer ambaixada
24.II.1607	Extradició a Aragó de Joan de Gil i Joan Lluís Llavassuy	Es contrafacció. Fer ambaixada al virrei
14.I.1609	Sobre la captura de l'abat Juallar, visitador General	Diuen que la visita actua sense jurisdicció
24.III.1611	Sobre els danys que causa la falta de moneda	Fer ambaixada al virrei
16.III.1613	Sobre els pedrenyals	Fer ambaixada la rei i fer un memorial
16.VIII.1616	Contra la captura d'oficials de la Diputació feta pel capità Francesc Atienza	Ser delicats i prudents. Actuar conforme Constitucions
19.V.1618	Sobre el fet que el capità Gabriel de Chaves no saludés a la nau capitana de Catalunya en arribar a Barcelona	Fer ambaixada al rei queixant-se
26.V.1618	Sobre la legalitat de l'arrendament de la bolla	Es considera que sí és legal
28.II.1620	Enderrocament de la casa de don Margarit de Ponts sense coneixement de causa	Fer ambaixada al rei en protesta
4.XI.1622	Vicerègia del bisbe Sentís	Escriure al duc de Cesa
5.XII.1623	Sobre el dret de coronatge	Escriure carta al rei demanant que no s'apliqui
6.III.1627	Sobre la possible escissió de Perpinyà del Principat	Fer divuitena
8.II.1628	Nomenament de fra. Francesc Calderó, castellà, per a la reforma del monestir de Ripoll	Fer ambaixada al rei contra la reforma
25.I.1630	Excessos i contrafacions de soldats	Que s'actui contra el compte de Fontclara
26.V.1631	Sobre la legalitat d'armar galeres destinades a Itàlia	Es contra constitució i capítols
18.X.1633	Nou impost sobre Hospitals i cases pies	Demanar al Bisbe de Girona que intercedeixi
17.IV.1635	Detenció de Rafael Matalí i Jaume Pi, mercader	Nomenar una divuitena més assessors i advocat fiscal
7.VIII.1638	La troballa de teles de contraban a un magatzem de la Diputació a Mataró	Fer divuitena
11.IX.1640	Convocar als caps de vegueria per a la Junta de Braços	Fer divuitena

Font: Dietaris de la Generalitat. Vol III-V.

²⁵¹⁰ DDP, vol. III, p. 384.

²⁵¹¹ LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 954v. i 955r.

Com podem veure al quadre, gairebé totes les qüestions que es van debatre estaven íntimament vinculades a la defensa de les Constitucions i a la conservació de la legislació vigent. Uns temes ben similars als tractats per la Conferència dels Tres Comuns com ara la vicerègia, els excessos i contrafaccions comesos pels soldats, l'arrest de nobles o ciutadans, els nous impostos, l'honor dels catalans. Però també és cert que trobem alguns temes que potser sí que semblaven més relacionats amb els interessos particulars d'alguna institució o grup dirigent, com ara l'oposició a l'enderrocament de la casa de Margarit de Ponts, la possibilitat o no d'arrendar la bolla de Barcelona, o l'arrest de Rafael Matali. No és una cosa que ens hagi d'estranyar, ja que a les conferències succeï exactament el mateix, com ho mostra els casos del veguer, Honorat Pallejà, Jäger o la remarca de moneda. De fet, seria fins i tot possible encabir els temes seleccionats dins els quatre grups temàtics que hem aplicat per a les conferències. Una ullada ràpida mostra que les Juntes de Braços també tractaren temes relacionats amb l'honor (els pedrenyals, la salutació a la nau capitana), econòmics (la falta de moneda, els arrendaments d'impostos, els impostos il·legals sobre les cases pies), militars (els abusos en allotjaments, la necessitat d'armar galeres) i constitucionals (la vicerègia, la escissió de Perpinyà, els enderrocs de castells, la convocatòria de la Junta General de Braços). Trobem tant temes comuns a totes tres (la vicerègia, els abusos de les tropes, la unitat del territori) com particulars d'una institució (els nomenaments eclesiàstics, les captures i enderrocs). Els consells que donaven també eren similars a les conferències: fer ambaixades, confecció de memorials, consulta a juntes d'advocats experts, escriure cartes, declarar si quelcom era contrafacció o no, suggerir la manera d'actuar, etc.

Les Juntes de Braços i les conferències responien als processos institucionals. Les reunions del tres comuns sorgides entre 1697-1714 no presentaven en si mateixes una "revolució" institucional, sinó que havien heretat tota una llarga tradició de formes de funcionament, les qual eren adaptades als temps canviants. El següent quadre pretén ser un resum comparatiu dels principals trets que les dues assemblees tenien en comú i les que els diferenciaven.

Quadre 32

Similituds i diferències entre Juntes de Braços i conferències

Junta de Braços	Conferència
Similituds	
Existència prèvia a la seva legalització (1585 i 1706) i posterior supressió (1593, 1653, 1705, 1714)	
Facultats consultives	
Motivacions: gravetat, interès comú, encert i urgència	

Funcionament intern: proposició, vots per persona (no per estament), etc.	
Format per l'elit resident a Barcelona	
El Consell de Cent envia representants	
Els assistents no són professionals del dret	
Les reunions es tenen a Barcelona	
Defensa de les Constitucions interès col·lectiu dels temes tractats	
Deliberacions: ambaixades, memorials...	
Convocatòria per temes concrets, no periòdica	
Diferències	
Mecanisme assessor de la Diputació	Mecanisme assessor dels Tres Comuns
Representació a títol personal	Els assistents són representants de les institucions
Presència no igual de membres per estament	Presència fixa de representants de cada comú
Sessions d'un dia o breus	Sessions més llargues
Assistència d'un conseller	No assisteix cap oficial dels comuns
Presència dels tres estaments	Presència "teòrica" de dos estaments
La convocatòria la fa la Diputació	La convocatòria la té qualsevol dels comuns

Com podem veure són molts els trets que comparteixen ambdues institucions, especialment pel que fa a la composició social que gaudien, la seva capacitat assessora, els temes per als quals es convocava i el ser concebudes com un mecanisme d'actuació ràpida en conflictes greus. D'altra banda, però, veiem que també hi ha dos o tres diferències notables entre les Juntes de Braços i la Conferència. Especialment important és el fet que les Juntes són un organisme assessor de la Diputació, la qual cosa confirma a la Generalitat en la seva prerrogativa com a institució que vetlla pel compliment de la constitució pactista, per davant del Consell de Cent. Recordem que un dels principals problemes a l'hora de fer realitat la Conferència de Tres Comuns, va ser el fet que això situava a les tres institucions en un pla d'igualtat institucional i política que la Diputació no podia acceptar. En aquest sentit, la Conferència se'ns apareix com una assemblea més operativa que no pas la Junta de Braços, ja que el ressò dels seus consells tenia incidència en un sector social més ampli i amb més capacitat d'actuació.

A més, a les Juntes els assistents hi van a títol personal, mentre que a la Conferència van amb caràcter representatiu, la qual cosa atorga un pes institucional més fort al seu consell, ja que la seva veu expressa els consens de les tres institucions més influents del moment. Però això no deixa de ser un punt qüestionable, ja que dins la Junta també es feia notar, i amb un pes ben particular, el vot del Consell de Cent. Cal reconèixer que la Conferència apareix com un tipus de reunió estable, on l'equilibri de forces entre els diferents grups dirigents que configuren l'elit de Barcelona està molt més aconseguit, perquè en cap moment hi havia una subordinació d'un comú per sota de

l'altre. A més, cal afegir que al quadre hem posat com a diferència la qüestió de la representativitat, la qual és més aviat un punt d'unió, com ha quedat clar en l'exposició que hem fet amb anterioritat. Una cosa similar podem dir del fet de la iniciativa en la convocatòria. Les juntes oficialment eren convocades per la Diputació, però a l'hora de la veritat, tant els consellers, com els particulars o altres institucions havien demanat en ocasions als diputats que les convoquessin, la qual cosa presenta també similituds amb les demandes que podia fer un comú als altres dos perquè estiguessin d'acord en obrir conferències. La diferència entre els dos sistemes rau en què en el primer cas, era imprescindible que la Diputació estigués d'acord en què es fessin juntes, mentre que en el cas de les conferències només era necessari que dos comuns es possessin d'acord perquè aquestes entressin en funcionament.

Juntes de Braços i conferències dels comuns responien a les mateixes dinàmiques institucionals i donaven resposta al mateixos problemes polítics. Eren els mateixos contemporanis els que ho reconeixien. Recordem com en la difícil conjuntura de juny de 1713 la Diputació enviava a la Conferència les crides que havia fet a tots els pobles de Catalunya per convocar-los a la Junta General de Braços. En aquella situació va esclatar un conflicte entre Conferència i Diputació sobre el contingut d'aquestes crides, ja que la segona havia escrit que la crida s'havia fet seguint el consell de la Conferència, cosa que els representants dels comuns es negaven a acceptar, tot i ser certa. Aquesta és l'argumentació justificativa que feien els diputats de la seva actuació, tal com li explicaven al Consell de Cent.

“lo consistori dels diputats y oïdors hage disposat ditas referidas cridas y cartas ab la referida expressió [que s'havia fet per consell de la Conferència] de vot i parer dels magnífics assessors y advocat fiscal inseguint lo citat exemplar de la mateixa conferència subrogat en lloch de la clàusula de dit exemplar 'inseguint lo parer i consell de las juntas de personas de los tres estaments en la casa de la Diputació lo dia present tinguda', la clàusula que vostra excel·lència veurà en las adjuntas cridas y carta convocatòrias. *En consideració no sols de esser esta la veritat, sinó també de representar la excel·lentíssima Conferència la referida Junta de las Personas dels Tres Estaments, que al temps de dit exemplar fou tinguda en la present casa, y que*

era lo stil que aleshores se practicava com vuy lo medi de la conferència".²⁵¹²

La cita no permet cap mena de dubte. Els contemporanis van veure en la Conferència dels Tres Comuns la personificació de les Juntes de Braços anul·lades el 1653. A partir d'aquí podríem fer una reflexió sobre la capacitat de les institucions catalanes per adaptar-se a les circumstàncies canviants tot i les dificultats que podien provenir per part de la monarquia i de la voluntat d'uns reis cada vegada més absolutistes. La pervivència i aparició de fenòmens com la Conferència o les Juntes de Braços parlarien a favor d'unes dinàmiques institucionals que afavorien la participació de grups socials més amplis i d'unes polítiques marcades pels consens en la presa de les decisions més greus. Sens dubte un signe de modernitat en què potser ara no és el moment d'aprofundir. Deixem aquestes reflexions per més endavant.²⁵¹³

8.4.2. Les conferències i els altres sistemes assessors

Una ullada atenta al funcionament de les Juntes de Braços i les conferències mostra que, tot i els notables punts d'unió, hi ha dos o tres aspectes de cert relleu que eren essencialment diferents i que de fet assenyalaven dinàmiques diferents. Ens estem referint especialment a la qüestió de l'operativitat. Un primer detall que ens ajudi a veure això: la creació de documents. Les juntes de braços no redactaven cap document, la Conferència en va fer 160 en 16 anys, gairebé un de mensual. Les Juntes de Braços es reunia normalment un dia, els diputats presentaven el problema i els membres de la junta decidien el consell que calia donar. Les reunions de les conferències obeïen a una dinàmica diferent, les qüestions podien ser tractades durant dies seguits, matí i tarda, fins que s'arribés a una resolució final. En el fons la diferència clau radicava en el fet que les Juntes eren un mecanisme polític de caràcter assessor i no era concebut com una comissió de treball, és a dir, un lloc per estudiar els problemes a fons, redactar

²⁵¹² LLDCC, 1B, II, 222, fol. 152Av. La cursiva és nostra.

²⁵¹³ Un tema que encara podríem tractar sobre la qüestió de les juntes de Braços és la naturalesa de la Junta General de Braços de 1640. L'estudi de Basili de Rubí mostra alguns punts interessants de reflexió i de relació amb les conferències com ara el caràcter assessor, el fet que no poguessin assistir persones foranies, la presència dels consellers, la importància del valor de la unitat i l'existència mateixa d'un jurament (cfr. Rubí, B., *Les Corts...*, pp. 83-85). Per desgràcia no ens hi podem deturar a analitzar-ho com ens agradaria.

documents, debatre, etc. Els membres de la Junta l'únic que havien de fer era votar. En canvi, la Conferència reunia al seu si els dos vessants: treballar i aconsellar.

Aquest vessant de “comissió de treball” va ser exercit durant la primera meitat del segle XVII per les divuitenes i trenta-sisenes. Així es canviava substancialment el paper que havien jugat durant els anys 1587-1593. Si aleshores havien esdevingut els autèntics organismes directors de la Diputació, a partir del 1600 la seva finalitat quedà relegada a fer més executives les reunions dels Braços, de manera que, com deia el Dietari de la Generalitat, “no se haja de tenir cada dia junta de Brassos”. És il·lustratiu de la capacitat de treball intensiu la divuitena encarregada de fer un memorial contra els diputats dissidents al 1588, la qual va estar reunida tota la nit en la seva confecció. Un altre cas, de cinquanta anys més tard, ens demostra que aquest ritme de treball no va variar amb el pas del temps: la divuitena encarregada, al 1637 de decidir sobre la legalitat de l'aplicació del *Princeps Namque*, es va reunir 26 vegades entre el 17 de juny i l'1 d'agost, reunint-se en alguns casos, matí i tarda i dies festius.²⁵¹⁴ Sens dubte eren uns ritmes de treball molt més similars a la Conferència que no pas els de les Juntes de Braços. El fet que es reunissin durant tota la nit amb l'afer Granollachs, de gran importància política, no deixa de tenir un alt grau de similitud amb la reunió que celebrà la Conferència durant el setge de 1704, quan també estigué reunida tota la nit per donar resposta a Darmstadt. El ritme de treball d'aquell estiu de 1637, és ben similar també al de les conferències de 1704, 1706 o juny de 1713. Lògicament, els temes que tractaren també eren semblants i eren els mateixos que la Junta de Braços, especialment les contrafaccions.²⁵¹⁵ En el fons, el que es produí fou que les divuitenes assumiren bona part de les tasques que inicialment s'encomanaven a les Juntes de Braços, de manera que aquestes havien esdevingut un organisme purament deliberatiu sobre l'estudi detallat de la qüestió que havia fet la divuitena.

La seva convocatòria no era vinculant, en el sentit que els Braços no sempre decidien convocar la divuitena, sinó que depenia de les circumstàncies, com hem pogut veure en el quadre 31. Tot i que requeia sobre els braços la decisió de posar en marxa la divuitena, era la Diputació l'encarregada de fer els nomenaments dels representants, sis o dotze per estament. Així, a l'igual que amb les juntes de Braços, les divuitenes també

---

²⁵¹⁴ Palos, J. L., *La práctica...*, p. 223.

²⁵¹⁵ Pérez Latre recull el temes de 36 divuitenes que es tingueren durant els anys 1587-1693, entre les que podem trobar la conservació de la jurisdicció reial, els errors en el textos de les Constitucions, el pagament a doctors i oficials del General o el projecte d'armar les galeres al servei de la Diputació. Vegeu Pérez Latre, M., *Llevar la Corona...*p. 33.

escapaven del control insaculatori, i no ha d'estranyar que Palos conclouï que “acabaren esdevenint no només una realitat consolidada, sinó també un dels obstacles més fermes per a l'actuació dels ministres reials a Catalunya”.²⁵¹⁶ Certament els diputats nomenaven per als llocs de la divuitena les persones que volien, de tal manera que fàcilment acabaven sent un lloc de trobada de les figures més influents del moment. En aquest sentit l'estructura de les divuitenes presenten unes majors similituds amb la Conferència, ja que els seus membres també eren escollits pels comuns, i hi havia una igualtat del nombre de cada estament, que en el cas de la Conferència s'aplicava a una igualtat de membres de cada institució. A tot això, cal afegir que en ambdós casos no hi era present cap oficial de les institucions. D'altra banda, la divuitena va facilitar encara més la penetració de l'elit barcelonina, ja que com diu Palos, *los gobiernos municipales estaban en su perfecto derecho de reclamar su persencia en las reuniones de los brazos pero lo que ya no podían hacer era exigir que los diputados les llamase a participar en los grupos de trabajo*,²⁵¹⁷ un tema que també guarda una gran similitud amb la Conferència i del que ja n'hem parlat.

Els començaments van estar també caracteritzats per l'espontaneïtat que, com les Juntes de Braços, van assolir progressivament més facultats, cosa que explicava que a les Corts de 1599 es limitessin les seves facultats a un caràcter merament consultiu. Igual que les conferències. Amb les divuitenes també es visualitzava el debat entorn al “vot decisiu” o “vot consultiu” i el resultat fou el mateix: reafirmar el caràcter assessor. Un altre element a destacar d'aquestes comissions (tant les divuitenes de la Diputació com les sisenes, vint-i-quatrenes i altres comissions del Consell de Cent), és que tenien un nombre fixe de representants els quals eren designats pels oficials de cada institució. Les comissions podien variar de nombre de membres, des de quartetes fins a vint-i-quatrenes, però totes elles es caracteritzaven per que una vegada creada no variava el nombre dels seus membres i que aquests es reunien per tractar o buscar solucions per un tema concret que s'els encomanava. Era exactament igual al que succeïa a la Conferència. Tal com hem exposat en el seu moment, la configuració més habitual de les conferències van ser les novenes, però també hi hagué quatrenes, sisenes, dotzenes, divuitenes i vint-i-unenes. Des d'aquesta perspectiva, sembla clar que la Conferència dels Tres Comuns es configurà formalment com una nova forma de les comissions o

²⁵¹⁶ Palos, J. L., *Catalunya...*, p. 371.

²⁵¹⁷ Palos, J. L., *La práctica...*, p. 221. L'autor destaca com de 45 assistents a les 14 divuitenes que hi ha a la dècada de 1630, 33 eren de Barcelona.

juntes de treball que els comuns habitualment convocaven per assessorar-se o treballar amb més intensitat alguns afers. Reforça aquesta imatge alguns detalls com ara que tant les juntes com les conferències podien estar assessorades per advocats.²⁵¹⁸ Les facultats inicialment eren consultives, però novament la realitat va transcendir el marc teòric i, com remarcava Núria Sales, “variaven, segons els casos i les atribucions que li concedia el Consell de Cent”.²⁵¹⁹ No cal dir que les reunions dels representants dels comuns es guiaven pels mateixos processos. No per casualitat Joan Lluís Palos arriba a considerar que durant la primera meitat del segle XVII, aquestes juntes esdevingueren *las auténticas responsables de la ejecutoria política*.²⁵²⁰ Una afirmació que, a la llum del que hem exposat en aquest treball, també podem aplicar a la Conferència dels Tres Comuns. Es tractava dels mateixos problemes i de les mateixes solucions, però amb formes diferents i noves adaptacions.

Tots aquests paral·lelismes adquireixen encara una nova força quan analitzem el context institucional en el qual va sorgir la Conferència dels Tres Comuns. Si per als períodes precedents els estudis sobre les juntes assessores són ben escassos, no ens pot estranyar que per als anys del nostre estudi (1697-1714) aquests siguin completament inexistents, a banda del fet que la documentació dóna poques informacions i resulta difícil de treballar.²⁵²¹ Sense aprofundir en el tema, creiem necessari aportar algunes dades que mostren com molts dels trets que assolí la Conferència, tant en la seva configuració externa com en el llenguatge emprat, procedeixen d'aquest ambient institucional en el qual va néixer. A l'hora de referir-nos a elles, farem una menció especial a les del Consell de Cent, tot i que les idees que exposarem podent ser aplicades en general a totes les juntes, tant les de la Ciutat, com les del Braç o les novenes de la Diputació.

L'1 de juny de 1702 el Braç Militar escrivia al Consell de Cent informant de les irregularitats constitucionals que havia comès el rei en la fixació de la nova planta de govern del Principat en marxar cap a Nàpols. La reacció dels consellers fou ben clara:

²⁵¹⁸ Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 199.

²⁵¹⁹ Florensa, N., *El Consell de Cent...*, p. 199.

²⁵²⁰ Palos, J. L., *El práctica...*, p. 216.

²⁵²¹ Els mateixos problemes que en el seu moment vàrem exposar sobre les dificultats que presenten les fonts a l'hora d'analitzar les conferències (dades incompletes, grans forats temporals, absència de nomenaments de membres així com dels documents confeccionats etc) cal aplicar-los a les juntes creades pel Braç Militar, Ciutat i Diputació, però en un grau molt més alt. Tot i que les fonts fan contínuament referència a les diferents juntes que es creaven i es menciona algunes de les seves actuacions i consells, cap d'elles, en general, constata les reunions d'aquestes juntes i molt rarament podem saber qui les composaven i qui i com eren nomenades. El seu estudi amb profunditat sembla un tema apassionant i necessari, a la vegada que molt difícil, almenys amb la documentació que hem treballat nosaltres.

“Que perço dit fet sie comés com lo present consell comet a (...), los quals premediten, i preponderen dita dependència y tot lo a ella concernent y del que premeditaran i preponderaran y altrament de llur sentir formen y disposen en escrit un paper lo qual format y disposat que si sie, sien servits los excel·lentíssims senyors consellers reportar-ho al present consell per poder en vista de son contengut ab major acert resoldre i deliberar lo fahedor”.²⁵²²

Deu anys després, al novembre de 1712, la Ciutat preocupada per una representació que s’havia de fer per al rei, decidia encarregar-la a una junta de persones, les quals:

“discorren i premediten si serà medi proporcionat per dit fet lo [explicava una possible solució] y donen son parer y sentir en escrit, lo qual sie reportat al present consell, per poder ohit aquell resoldre i deliberar lo fahedor”.²⁵²³

Entremig, a l’abril de 1707, un altre conflicte va provocar que els consellers encarreguessin a una sèrie de persones l’anàlisi d’un problema sorgit arran d’un conflicte d’honor. Aquestes persones tenien facultats per:

“premeditar i discórrer si condescendint al que es servit sa Magestat insinuar ab dita real carta se encontra axí als reals privilegis a la ciutat (...) del que premeditaran, discorreran i acordaran formen i disposen un paper ab tota expressió e individuació i que sien servits los excel·lentíssims senyors consellers quant antes reportar-ho al present consell per poder en vista de ell deliberar lo fahedor”.²⁵²⁴

A hores d’ara saber que dels tres textos que acabem de recollir el primer i el tercer corresponen a juntes o comissions de treball i que el segon fa referència a una

---

²⁵²² LLDCC, 1B, II, 211, fol. 162r.

²⁵²³ LLDCC, 1B, II, 221, fol. 271r.

²⁵²⁴ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 123v.

conferència dels tres comuns potser sigui el que menys ens importa. Amb aquests exemples el que voldríem mostrar és que el llenguatge, les facultats i les funcions emprades amb les conferències eren gairebé idèntiques (quan no iguals) a les que utilitzava el Consell de Cent o el Braç Militar amb les seves comissions de treball. Si eliminéssim tota referència contextual de les cites resultaria molt difícil, si no impossible, poder diferenciar si estem parlant de conferències de tres comuns o de juntes, sisenes, dotzenes, etc. El primer text pertany a la delegació de facultats que el Consell de Cent feia als “excel·lentíssims consellers, junta de vint y personas a dits senyors consellers ben vistes”²⁵²⁵ sobre la qüestió de la nova Planta, la qual va considerar finalment que no era contrafacció, com pretenia dir el Braç Militar. El segon text fa referència als problemes militars de novembre de 1712, quan el Consell de Cent encarregava a la Conferència valorar la conveniència d’obrir Parlament General per veure com acabar amb els abusos de les tropes.²⁵²⁶ El tercer té a veure amb la demanda que havien fet al rei el gremi dels argenters per ser inclosos en la bossa dels artistes i no dels menestrals. Carles III havia encarregat a la Ciutat l’estudi de la qüestió, i aquesta havia delegat l’afer “a vuyt persones del present consell, ço és dos de quiscun estament”.²⁵²⁷ Els tres episodis plantegen problemes molt diferents (un és de caire constitucional, l’altre militar i el tercer fa referència a qüestions vinculades a l’honor), i per solucionar-los es decideix demanar el suport a comissions ben diferents: una junta de vint amb consellers i altres persones, una conferència i una vuitena dels tres estaments sense els consellers. Però tot i així els tres mecanismes estan marcats pels mateixos trets: capacitat assessora (premeditar, preponderar i discórrer), nombre fix de membres (20, 6, 8), confecció d’una resolució “en escrit” i el que hem anomenat “la dinàmica de retorn”, en la qual el paper escrit s’ha de portar al consell “per poder en vista de ell deliberar lo fahedor”. En el fons, la solució als tres problemes plantejats era la mateixa, però amb formats diferents. Lògicament podríem haver posat molts d’altres exemples però pensem que no resulta necessari.²⁵²⁸ Des d’aquesta perspectiva la Conferència no suposa cap

²⁵²⁵ LLDCC, 1B, II, 211, fol. 162r.

²⁵²⁶ Cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 271r.

²⁵²⁷ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 123v.

²⁵²⁸ Per exemple, en el cas del Braç Militar. Al 26 de març de 1707 encarregava a una junta formada per 14 membres un problema sobre el protocol en el besamà dels comuns al rei, als quals se’ls feia comissió per a que “premediten y discorren la importància i gravedad del negoci (...) reportant-se després a aquell [al Consell Plenari del Braç] lo que se haurà ideat” (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 64v.). En el cas de la Diputació podem posar el cas de la junta sobre la Companyia Nàutica, formada per 3 membres més l’oïdor reial, al març de 1704. Els seus membres tenien facultat per “premeditar i discórrer de nou lo modo y forma se podria platicar per a restablir en Catalunya lo comers” (DDP, N-100, fol. 834v.).

novetat excepcional, sinó que se situa en el mateix àmbit i amb una funcionalitat similar a la resta de juntes i comissions de treball que els comuns utilitzaven habitualment en el desenvolupament de les seves funcions.

A banda de les conegudes juntes amb un nombre fix de membres (les esmentades vint-i-quatre de guerra o de Corts, vuitenes de Pàstims, etc.), les institucions solien crear comissions de treball reduïdes per solucionar problemes concrets. L'interessant és veure que el format d'aquestes comissions era ben variat, tant en nombre de persones com en les temàtiques que tractava i la presència o no dels oficials de la institució. Com a botó de mostra, el següent quadre recull algunes de les nombroses comissions que el Consell de Cent i el Braç Militar crearen entre 1700 i 1714. A l'annex 17 el recollim ampliat amb els membres que les composaven.

Quadre 33

Juntes assessores del Consell de Cent i del Braç Miliar

Data	Tema	Nombre de persones
Consell de Cent		
14.03.1702	Sobre el donatiu	Ccs i 4 persones
02.07.1703	Sobre el rec comtal	Ccs i 4 persones
14.08.1703	Memorial dels drets dels membres de la Confraria de Sant Sever	4 persones
05.10.1703	Conflicte pels revenedors de pollaters, pollateres, marmanyers i marmanyeres	7 persones
04.07.1704	Afer Pallejà	6 persones
07.04.1704	Conflicte sobre el moll	Ccs i 3 persones
27.04.1707	Demanda argenters per ser insaculats a la bossa d'artistes	8 persones
01.09.1707*	Remarcar rals de vuit	CC i 6 persones
07.11.1707	Execució i seguiment de la fàbrica de la nova menda.	Ccs i 10 persones
25.04.1708	Fabrica de moneda de velló	Ccs i 8 persones
19.07.1708	Pèrdua de Tortosa	Ccs i 6 persones
14.07.1710	Port franc	Ccs i 8 persones
06.09.1711	Venta drets Batllia General	Ccs i 8 persones
Braç Miliar		
15.05.1702	Nova planta	6 persones
09.07.1704	Honorat Pallejà	4 persones
03.06.1706	Sobre la dignitat de <i>Grande</i>	Bms i 14 persones
24.07.1706	Injúries a Roma sobre l'honor dels catalans	11 persones
26.03.1707	Protocol en el besamans	14 persones
16.04.1708	Sobre el Tribunal de Contrafaccions	9 persones
27.04.1708	Conflicte de Anton Solà amb els jurats de Sant Vicenç de Llavaneres	4 persones

Abreviatures: Ccs: consellers; Bms: oficials del Braç Militar; * Data aproximada

Font: LLDBM, LLDC, MNA

Cal observar la diversitat del nombre de membres que componien aquestes juntes, que van des de reunions de tres persones fins a d'altres molt més nombroses de

14. En el cas de la Ciutat, la presència dels consellers era un fet habitual, tot i que no sempre en formaven part. Pel que fa al Braç Militar, sembla clar que hi ha una lleugera tendència a nomenar comissions amb més persones que no pas la Ciutat tot i que no sempre. Pel que fa a les temàtiques es constata el què havíem vist amb la Junta de Braços: les juntes dels comuns i les conferències dels comuns tractaren essencialment els mateixos temes. Una ullada als que hem recollit al quadre mostra que hi ha tant qüestions econòmiques (remarca i fàbrica de moneda, el donatiu, port franc), com militars (pèrdua de Tortosa), com honorífiques (el protocol del besamà, demanda dels argenters, injúries a Roma), com jurisdiccionals o constitucionals (Nova Planta, demanda d'Anton Solà). Hi ha afers d'una gran entitat política com el Tribunal de Contrafaccions, i d'altres d'una incidència molt menor, com els revenedors de pollaters. Hi ha fins i tot temes que van ser tractats simultàniament per la Conferència i per les juntes, com el port franc, el referit del Tribunal de Contrafaccions, Honorat Pallejà, els rals de vuit, etc. A la vista del quadre, podem veure amb claredat com el fet que la Conferència no tingués un nombre fix de membres sinó que en cada obertura es determinava quants el formaven, era un element que procedia precisament d'aquestes juntes assessores menors, creades especialment per solucionar els conflictes sorgits.

El fet que el nombre d'assistents fos variable (recordem que les conferències varen tenir des de 4 membres fins a 21) era un signe més de la flexibilitat i l'adaptabilitat a les circumstàncies, una característica també pròpia d'aquests juntes de treball. No convenia que les conferències fossin "regularitzades" mitjançant un nombre tancat i estable de membres, com eren les vint-i-quatre de guerra, la setzena de pastims o la junta de vint. Aquestes comissions més reglades responien a la necessitat de solucionar conflictes i qüestions que eren habituals dins la vida política de les institucions: coordinar la defensa de la ciutat, gestionar l'abastiment de queviures, determinar les habilitacions en les bosses d'insaculació, preparar les corts, etc. Eren fets estables, coneguts i mesurables. En canvi, les conferències i les comissions de treball que recull el quadre, es situaven dins un àmbit ben diferent: solucionar els incidents i problemes "extraordinaris", no previstos. Aquests podien ser de més o menys entitat, afectar a més o menys persones o estaments, i això implicava capacitat d'adaptació. No era casualitat que els dos únics mercaders que van participar a les conferències, ho feren precisament a les conferències que tractaren sobre el port franc de Barcelona, ni que un dels dos participants a la Conferència sobre el capítol 105 fos Alex Gayetano de Tristany, fill del jurista i membre de la Reial Audiència, Bonaventura de Tristany. El caràcter variable

dels membres de la Conferència era, en definitiva, una necessitat per poder adaptar-se millor a la missió que se li encarregava. En aquest sentit, si les conferències gaudien de capacitat per augmentar el nombre de membres que la composaven era perquè aquesta virtut també la posseïen les juntes assessores. Només un exemple que il·lustra això, el 21 de juny de 1704. En aquesta data, després del setge i una vegada iniciades les persecucions i empresonaments de Velasco, la noblesa decidia augmentar en 4 persones la junta que havia creat per la defensa de la Ciutat, ja que ara s'havien afegit els problemes per l'actuació del virrei, i l'encarregava fer una representació sobre “las rahons políticas y més eficaces per assegurar lo que sie del real servey y tota felicitat”.²⁵²⁹

Els membres de les juntes i comissions normalment eren nomenats directament pels oficials de cada comú. Així, el 20 de febrer de 1709, davant la protesta que formulava el Consell de Cent sobre els abusos en els allotjaments de familiars, la noblesa encarregava “als senyors Protector, oficials y personas se servirà anomenar ple poder i facultat de disposar la representació que se haurà de posar ma de sa magestat”.²⁵³⁰ La impressió que transmeten els textos és que la Ciutat normalment també actuava així, com ara la junta pel port franc el 14 de juliol de 1710, el qual era “comés (...) als excel·lentíssims senyors consellers y vuyt pesonas individuos del present consell per dits excel·lentíssims senyors consellers nomenadoras”.²⁵³¹ Tot i així, hem trobat casos que, almenys en la Ciutat, la designació es feia “per escrutini ad aures secretary”, com és el cas dels revendres de pollateres al 1703,²⁵³² l'afer Pallejà al 1704²⁵³³ o la demanda dels argenters a l'abril de 1707.²⁵³⁴

Les facultats que tenien aquestes juntes presenten una gran similitud amb les conferències. En principi tenien uns poders només consultius i es deixava ben clar la dinàmica de retorn, amb unes paraules que en ocasions eren exactament iguals a les que utilitzava la Conferència. Per exemple, en la junta creada al setembre de 1711 per analitzar com comprar els drets de la Batllia General al rei, els consellers tenien bona cura de que fixar que la seva missió era “veure i examinar lo estat en quès troba la

²⁵²⁹ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 107r. Concretament s'afegien: Francesc Nicolau de Sant Joan, Josep Bru i Banyuls, Francesc Despujol i Joan B. Reverter. Desconeixem quants membres composaven la junta del Braç durant el setge, ja que el Llibre de deliberacions no recull cap informació.

²⁵³⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 656r. Altres referències al vol. VII, fols. 133r. i 517r.

²⁵³¹ LLDCC, 1B, II, 219, fol. 245r. Altres referències sobre les designacions dels consellers es poden trobar a LLDCC, 1B, II, 217, fol. 219v.

²⁵³² LLDCC, 1B, II, 212, fol. 341r.

²⁵³³ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 172r.

²⁵³⁴ LLDCC, 1B, II, 216, fol. 123v.

present Ciutat en ordre al donatiu ofert a sa magestat (...) disposant i formant un paper ab tota expressió e individuació servint-se les excel·lentíssims senyors consellers quant antes reportar-ho al present consell per resoldre i deliberar ab major acert lo fahedor”.²⁵³⁵ Aquest procediment s’aplicava també a afers molt menors com podia ser el conflicte pel moll, al juliol de 1704. La comissió formada pels consellers i tres persones també s’estipulava que “de llur sentir ne formen y disposen un paper ab la major expressió possible. Y format y disposat dit paper sian servits los excel·lentíssims senyors consellers quant antes sia possible reportar-ho a la present junta per per poder en vista de son contengut deliberar lo fahedor”.²⁵³⁶ En el cas del Braç Militar la dinàmica era ben similar i també s’aplicava la via del “retorn”. La junta creada per l’afere Pallejà al juliol de 1704 tenia per missió fer “un paper sevint-se reportar-ho a altre junta [al consell plenari del Braç] perquè ab més madura premeditació se puga deliberar lo fahedor”,²⁵³⁷ i la que es nomenà al març de 1707 se’ls instava a que “premediten i discorren lo importància y gravetat de negoci (...) reportant-se després a aquell lo que se haurà ideat”.²⁵³⁸ Fins i tot en els papers que generaven aquestes comissions o juntes subalternes s’observa una tendència a finalitzar-los de la següent manera:

“Tot lo referit es lo que ha aparegut als excel·lentíssims consellers i personas anemenada aconellar a vostra excel·lència [es refereix al Consell Plenari] sobre lo de sa comissió, vostra excel·lència resoldrà lo que millor aparega, que sempre serà lo més acertat”.²⁵³⁹

Així s’expressava la vint-i-quatrena de guerra el 26 de gener de 1711, de forma gairebé calcada a la que havia utilitzat la Conferència dos mesos abans, el 4 de desembre de 1710:

“Assó és lo que ha aparegut a la excel·lentíssima Conferència aconsellar als tres excel·lentíssims comuns, sobre lo que prendran la resolució que los apareixerà ser més acertada”.²⁵⁴⁰

²⁵³⁵ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 242v.

²⁵³⁶ LLDCC, 1B, II, 213, fol. 264r. Altres casos on es pot observar aquesta dinàmica són: LLDCC, 1B, II, 221, fol. 271r. i LLDCC, 1B, II, 216, fol. 123v.

²⁵³⁷ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 177r.

²⁵³⁸ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 64v.

²⁵³⁹ LLDCC, 1B, II, 220, fol. 50r. (document inserit).

²⁵⁴⁰ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1060v.

Frases com aquestes van ser també utilitzades per altres juntes assessores com ara per la junta de vint al 1712 o per la junta de pregàries que estava activa al maig de 1713.²⁵⁴¹ Formalment són un exemple ben visible de com juntes i conferències responien als mateixos processos institucionals. Però, com aquestes últimes, les facultats atorgades a les juntes també eren variables i en alguns casos podien arribar a ser molt àmplies, eximint explícitament de la dinàmica de retorn. Això era especialment visible en el cas del Braç Militar. La junta que va crear el 16 d'abril de 1708 per tractar sobre el Tribunal de Greuges, tenia capacitat per “discórrer, esta dependència y obrar lo que més aparega esser del servey de las dos magestats, benefici públic y observança de las Lleys de la pàtria sens report algun”.²⁵⁴² Semblantment, el tema dels allotjaments dels familiars del rei era encomanat a una altra junta que gaudia de “ple poder y facultat de disponer la representació que se haurà de posar en ma de sa magestat y lo modo ab que se haurà de executar sens report algú”.²⁵⁴³ També com amb la Conferència, aquestes facultats podien arribar a implicar la redacció de representacions o altres tipus de documents. Per exemple, el 27 de gener de 1705, enmig dels conflictes pels empresonaments fets per Velasco dels membres del Consell de Cent, s'atorgava facultats a una junta especial per “fer representacions, escriure cartas als reis nostres senyores (Deu los guarde) y a qualsevols senyors, fer ambaixadas als comuns de la excel·lentíssima ciutat i fidelíssim consistori dels senyores deputats obrant ab aquells o altre de ells, o per sí a solas i fer totas qualsevols altres diligèncias que discorregueren ser de conveniència ab tota plenitud de poders per gastar y obrar quant se pugue oferir”.²⁵⁴⁴ De manera similar, la junta per tractar sobre la nova planta de govern, al juliol de 1702, gaudia de “plenitud de poders per a escriure cartes, fer ambaixadas a qui convinga y demás diligèncias que discorreran esser de utilitat y conveniència sens report

²⁵⁴¹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 170r. i LLDCC, 1B, II, 222, fol. 121B.

²⁵⁴² LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 471r.

²⁵⁴³ LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 656r.

²⁵⁴⁴ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 275v. Aquest és un dels molts casos en els quals sabem l'existència de la junta, però desconeixem absolutament de qui i de quants membres estava formada. D'altra banda, una delegació de poders molt similar la trobem també el 29 de juny de 1704 amb l'afer dels empresonaments d'aleshores. La junta tenia facultat de “discórrer, fer ambaixadas, fer representacions al rey nostre senyor, despatxar correus, escriure cartas a sa magestat, y altres senyors, tractar-ho i cometre-ho a la conferència de aquell comú o comuns los aparega, o bé per sí sols executar totas aquellas diligèncias y operacions que demanare la urgència y bon èxit del assumpto y que més puga conduir per a facilitar lo major servey de sa magestat, quietud pública y lustre de la nació ab tota plenitud de poders” (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 133r.).

algú”.²⁵⁴⁵ Com passava amb la Conferència, aquesta delegació de facultats també podia estar limitada en funció de la gravetat del tema, de manera que en general s’atorgaven poders que només exigien el “retorn” en algunes determinades circumstàncies. Així, per posar només un exemple, la junta creada després del setge de 1706 tenia “plenitud de poder per idea, discórrer, resoldre y executar totas y qualssevols diligèncias que lo cas y ocasió demanaran, deixant-ho a llur direcció, però offerint-se alguna cosa grave, sien servits reportar-ho al present braç per ab més madura premeditació se puga deliberar lo de major conveniència”.²⁵⁴⁶

El coneixement d’aquestes juntes subordinades encara és molt incomplet, ja que les fonts no ens permeten saber quan i on es reunien, la periodicitat, molts dels documents que generaven, els seus membres, etc. Però ens adonem que les conferències dels comuns s’havien alimentat de la seva dinàmica de funcionament a l’hora de configurar-se. El llenguatge, les facultats atorgades, la redacció de documents, la flexibilitat a l’hora d’assolir més o menys poders, la designació directa per part dels comuns, etc., tot posa de manifest que ambdós responien a unes idèntiques problemàtiques i solucions institucionals.²⁵⁴⁷ Però no tot acaba aquí. La lectura dels llibres de deliberacions dels comuns mostra com la realitat política catalana era encara més complexa i rica. Al llarg de les seves planes no només trobem juntes o comissions assessores exclusives d’un comú. També apareixen tot un seguit de reunions o comitès entre institucions diferents que tenien com a finalitat coordinar l’actuació de les institucions representades i assolir una solució consensuada als problemes plantejats. Aquestes “reunions”, que no estaven regularitzades per cap ordinació, tenien un caràcter més espontani i la seva configuració venia marcada per les necessitats dels moments. La lectura dels textos mostra amb claredat que totes elles tenien un caràcter assessor i que en cap moment van assolir les facultats tan àmplies de què gaudien les comissions dalt referides. No resulta fàcil definir-les, ja que els noms que els atorgaven les institucions variaven segons els moments, però totes compartien dos trets essencials: eren reunions de comuns diferents i no es consideraven “conferències de comuns” en el sentit que les hem estudiat aquí. Treballar el tema és encara més difícil que les juntes subordinades

²⁵⁴⁵ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 417r.

²⁵⁴⁶ LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 517r.

²⁵⁴⁷ Un tema en el que no ens hem endinsat, perquè les relacions amb la Conferència eren menors, és la qüestió de les novenes de la Diputació. Aquest organisme, de caràcter assessor, sembla ser un hereu directe de les Juntes Braços, però adaptades a la nova situació, de tal manera que estaven composades per un nombre fix de persones. Els seus membres eren nomenats pels mateixos diputats. La seva figura resulta interessant però no ens hi podem deturar en elles. La seva anàlisi és possible fer-la a partir de la lectura dels Dietaris de la Diputació.

que acabem d'analitzar, ja que les fonts són molt disperses i escasses. Per assolir només una idea lleugera de quin format tenien aquestes reunions, hem recollit en els quadres 34 i 35 algunes d'elles.²⁵⁴⁸ Seguint un criteri purament formal les hem dividides entre aquelles que els textos arriben a anomenar en algun moment “conferència” o similar (quadre 35) i les que van rebre altres noms com ara “junta” o “reunió” (quadre 34). En l'apartat “tipus de reunió” citem la designació original del text, quan s'escau. En la “data” situem la primera reunió o la designació dels membres.

Quadre 34
Les juntes de comuns

Data	Tipus de reunió	Tema	Rei	CC	BM	DP	Font
11.12.1701*	Junta	Sobre el dissentiment de Torrelles		2	2	2	DEM.
19.10.1701*	Junta	Sobre una actuació de protonotari		4	4	4	DEM*
28.4.1706	Reunió amb el rei	Sobre el setge de 1706	Carles III	2	Membres Conferència	2	DDP*****
03.08.1707**	Reunió	Sobre els reials de vuit	3	3	3	3	DDP LLDBM
03.09.1707	Reunió	Traduir la representació al rei sobre els reals de vuit.			2	2	Dp****
05.12.1707	Reunió	Sobre el protocol a les processons		1	1		LLDBM
28.11.1709**	Junta	Sobre Jeroni Alabau			P	Dpe	BM
29.12.1710	3 pte. amb els pte. de la Conferència	Decidir qui es reuneix amb Vilana Perlas sobre Girona		Ccp 1	P 1	Dpe 1	DP
08.02.1711**	Junta	Sobre la recollida plata per fer moneda	4	Ccp	P	Dpe	LLDBM ***
17.04.1713**	“Junta”	Cartes Berardo i l'evacuació de Catalunya	Ccp, P i Dpe	2	2	2	LLDCC, DDP

Abreviatures: CC: Consell de Cent; BM: Braç Militar; DP: Diputació; Ccp: conseller en cap; P: protector; Dpe: diputat eclesiàstic; Pte.: president.

* Son dues persones de cada estament. Aquestes reunions es van produir durant les Corts.

** Van haver més reunions

*** Els membres del rei no està clar que vagin en nom seu. El secretari es Verneda.

**** Van ser oficials de cada comú.

***** Els membres del Consell de Cent eren els consellers segon i tercer. Els de la Diputació eren els oïdors militar i reial

Quadre 35
Altres “conferències”

Data	Tipus de reunió	Tema	Rei	CC	BM	DP	Font
18.10.1698	Conferència	Sobre el dret d'allotjar soldats	2		2		LLDBM
05.11.1703	Conferència	Hereus Lleuda Reial	2	2			LLDCC**
27.04.1705*	Conferència	Sobre els rals de vuit	2	2			MNA
19.06.1706	“conferenciat”	Sobre el protocol a la processió			3	3	LLDBM***
15.04.1707*	“conferir”	Transformació del somaten en exèrcit	3			3	DDP
06.05.1707*	“Conferenciat”	Sobre el protocol processió			Oficials	Oficials	LLDBM
17.12.1707	Conferència	Donatiu i els abusos de les tropes	3			3	LLDDP
22.12.1708	Conferència	Abastir de pa a la ciutat	2	2			LLDCC
12.08.1711*	Conferència	Sobre l' <i>Epítome</i> , abusos de les	1	1	1	1	DP, LLDCC,

²⁵⁴⁸ Als annexes 18 i 19 hi ha la versió ampliada d'aquests quadres amb els membres que hem pogut saber que en formaven part

		tropes i la retirada de les tropes					LLDDP
13.02.1712*	“conferenciar”	Quietud pública durant les nits	2	2			LLDCC
23.05.1712	“conferenciar”	Remarca de la moneda de velló	3	3			LLDCC
03.01.1713*	Conferències	Retirada de les tropes imperials	3	1	1	1	LLDCC, DDP
29.01.1713*	Conferències amb Stampa	Sobre afers diferents de la situació militar:	2	2	2	2	DDP, LLDDP LLDCC
20.02.1713*	Conferència	Conferències sobre la quietud pública	1	2	2	2	LLDCC, LDDP

* Data aproximada.

** No van en nom del rei sinó que són els representants dels hereters de la Lleuda reial, la qual havia estat suprimida.

*** Eren oficials.

Sense entrar-hi a fons, el que volem mostrar és la riquesa del sistema institucional català i la gran flexibilitat que presentava a les circumstàncies. Pensem que tots els representants dels comuns eren escollits normalment per designació dels oficials, i quan no era així es feia a través de votació, amb la qual cosa sempre es saltava el filtre de la insaculació.²⁵⁴⁹ Si fixem la nostra atenció en el quadre 34, veurem diversos elements que resulten d'interès per la relació que tenen amb les conferències. Primer de tot cal observar que en aquestes reunions el nombre de representants entre els comuns i entre els comuns i el rei conservava sempre la igualtat. No hi havia una institució que destaqués per sobre de l'altra. Això reforça dues idees claus de la Conferència: el paper dels tres com a representants dels tres braços i l'afirmació que no hi havia una institució superior. Això encara és més important quan aquestes reunions es produïen amb el monarca: els representants del rei són iguals en nombre que els dels comuns. Simbòlicament hi ha un perfecte equilibri en la relació rei-terra on cap dels dos s'imposa per sobre de l'altre. Aquests aspectes, de fet, també es poden observar amb la mateixa nitidesa al quadre 35. Un altre element remarcable és l'existència de reunions d'oficials dels tres comuns, principalment entre els presidents dels comuns (com ara les de 1709, 1710 i 1711) però no necessàriament (juny de 1706 i maig de 1707). Hi trobem sistemes mixtes de reunions entre oficials i representants dels comuns, com ara al 1710 i al 1713,²⁵⁵⁰ i fins hi ha el cas, ben excepcional, d'una reunió entre Carles III, els membres de la Conferència, i dos oficials de la Ciutat i de la Diputació, la qual cosa reforça la visió que hem esmentat en altres ocasions de la consideració de la Conferència com una institució més, al mateix nivell que la resta de comuns.

Pel que fa al quadre 35, la cosa que primer crida l'atenció és la gran varietat de tipologies de reunions que havien rebut el nom de “conferència”: des de les conferències

²⁵⁴⁹ Aquest és el cas, per exemple, de Josep Sabastida, que participa per part del Consell de Cent a les conferències amb Stampa en ser escollit per votació “ad aures secretary” (LLDCC, 1B, II, 220, fol. 221r.).

²⁵⁵⁰ A tot això caldria afegir la reunió que la Conferència va proposar al desembre de 1713 per recollir diners, la qual estava composta pel presidents dels comuns més un representants. Cfr. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 8 (document inserit).

amb els hereters de la Lleuda reial de 1703, passant per reunions de tots els oficials de dos comuns (1707) fins les trobades dels representants de les institucions amb els nomenats pel monarca ja sigui per qüestions de caire econòmic (1705, 1707, 1712), militar (1698, 1707, 1713) o per procurar l'ordre públic (1712 i 1713). Moltes d'elles tenien per objectiu aconseguir un consens entre el monarca i les institucions a l'hora d'aplicar la normativa (1705, 1707 i 1708 per exemple), altres eren només per informar al comuns a través d'uns representants escollits dels afers més importants, com és el cas de les conferències que es reuniren a partir de 1711 amb Vilana Perlas primer (1711), Stampa després i Starhemberg finalment. Les fonts proporcionen poca i irregular informació sobre quan duraven aquestes reunions i tampoc permeten saber quantes vegades es produïren. En alguns casos (vegeu annex 19) sabem que es reuniren un bon nombre d'ocasions, com ara les de 1711, 1712 i 1713. En altres casos només tenim la constatació de la seva creació i de les deliberacions que havien fet després de reunir-se diferents vegades (1705, 1707). Una ullada al conjunt dels temes tractats tant a les "conferències" com a les "juntetes", mostra de nou com aquests eren essencialment els mateixos que les comissions de treball dalt referides: afers militars, econòmics, de l'honor, constitucionals, etc.

En el fons però, els quadres 34 i 35 responen a un únic fenomen institucional i aquest és el mateix que havíem exposat en parlar dels precedents immediats de la Conferència dels Tres Comuns. Si comparem aquests dos quadres amb el quadre 10 del capítol 3 que recollia algunes de les "conferències" del Consell de Cent durant la segona meitat del segle XVII, ens adonarem com, a l'hora de la veritat, tot responia essencialment a les mateixes estructures institucionals. En el quadre 10 i següents varem poder veure reunions de representants del Consell de Cent amb la Inquisició (1680, 1691, 1692), amb el virrei (1675, 1684, 1694), amb la Batllia General (1680), amb la Reial Audiència (1687), etc. Aquestes reunions, podien ser de representants o d'oficials, compostes per un nombre variat de membres, que va des de 4 a 10 persones, sempre amb igualtat de persones per part de cada institució, a vegades amb alternància en el lloc de reunió, etc. Les conferències entre la Diputació i la Ciutat, van desenvolupar elements que després trobarem calcats a la Conferència dels Tres Comuns. Un dels exemples més clars és la figura del comte de Plasència, ambaixador dels comuns a Madrid al 1678. La Conferència va redactar un memorial i una sèrie d'instruccions indicant a Plasència què

era el què havia de fer.²⁵⁵¹ A més, durant la confecció del memorial es produïren discussions per tal de decidir el sou que havia de rebre i el tipus d'indumentària que havia de dur el comte. Tot ells eren debats i problemàtiques a les quals la Conferència s'hagué d'afrontar al 1699 i 1713 per posar només dos exemples. Semblantment, aquelles conferències també crearen comissions reduïdes per treballar amb més intensitat alguns afers, com succeí al 1678 i 1690, casos que troben la seva rèplica amb les comissions de 1697 o 1703. Unes conferències que redactaren memorials (1678 o 1690), que comptaren amb el consell dels advocats, que discutiren per qüestions de protocol (causant el fracàs de les conferències 1694), etc. A tot això caldria afegir l'ambigüitat dels termes utilitzats per referir-se a elles que, com vàrem exposar en el seu moment, podia variar enormement des de junta, congrés o conferència.

A l'hora de finalitzar el nostre estudi de la Conferència dels Tres Comuns, tenim el perill de considerar la realitat com dividida en fases tancades i independents. És a dir, primer hi ha les Juntes de Braços, després les conferències i juntes i, finalment, com si fos una creació nova, la Conferència. Rés més allunyat dels fets. Les estructures institucional recollides als quadres 34 i 35 són una continuïtat de les conferències de la segona meitat del segle XVII, que a la vegada recullen l'esperit que animava les Juntes de Braços i d'altres comissions. En el fons, i aquesta és la idea que voldríem transmetre, en la història institucional catalana dels segles XVI i XVII no hi ha ruptures (tot i els fets de 1640), sinó continuïtats, evolucions, adaptacions, és a dir, una flexibilitat en la configuració de les estructures que permet donar resposta efectiva a les necessitats polítiques i socials de cada moment.

Però lògicament cal donar resposta a una pregunta evident: on cal situar la Conferència dels Tres Comuns dins el context institucional català? Quin era el seu origen? La Conferència era un resultat (o una manifestació més) del dinamisme institucional català. En l'organització i les facultats que va assolir hi percebem l'existència d'elements procedents de dues tradicions organitzatives diferents de les institucions. D'una banda recull l'esperit de les Juntes de Braços, especialment en la voluntat de representar a tota la societat i de permetre l'accés a la presa de decisions a grups socials més amplis, una dinàmica progressivament més democratitzadora, en el sentit que ho entenia Núria Sales.²⁵⁵² S'erigia també com un mecanisme assessor de primer ordre que, de la mateixa manera que les Juntes de Braços, amenaçava als comuns

---

²⁵⁵¹ DDP, vol. VIII, p. 313 i ss.

²⁵⁵² Sales, N., "Abans del 1714...".

amb substituir-los. Semblantment a elles, la Conferència esdevenia un mecanisme útil, capaç de fugir del control insaculatori, la qual cosa atorgava a les institucions un alt grau d'autonomia. D'altra banda, recollint la tradició de les juntes assessores menors, esdevenia un instrument de treball eficaç ben contundent, amb ritmes de reunions similars, amb una gran capacitat per redactar documents (160 documents) i generar un sistema d'assessorament continuat (227 consells), la qual cosa alleugeria de manera remarcable les tasques dels consistoris. A tot això cal afegir-hi la igualtat en la representació dels estaments, i sobretot el fet de posseir uns trets suficientment indeterminats que permetien la seva adaptabilitat a les circumstàncies. La seva única originalitat i principal virtut era que reunia en el seu interior les dues dinàmiques diferents, erigint-se simultàniament en un organisme assessor i representatiu de la voluntat de tota la comunitat (dels tres estaments) a la vegada que director de les institucions. Des d'aquesta perspectiva s'avé la idea de protogovern que Josep M. Torras ha proposat.²⁵⁵³ La Conferència havia esdevingut el lloc adient per trobar el consens entre les institucions, a la vegada que hi havia una consciència ben clara que els seus consells calia seguir-los “a ciegas”, com deia la Diputació al desembre de 1713.²⁵⁵⁴ Certament els comuns, a escala individual, continuaven tenint la darrera paraula en la presa de decisions, però no era menys cert que, com recordava el Braç militar al maig de 1713, “la experiència ha ensenyat que corrent las presents urgèncias, per medi de la excel·lentíssima conferència, se ha lograt ab lo consell de ella, lo acert en las resolucions y la brevedat en la expedició del que se ha ofert executar”.²⁵⁵⁵

8.5. La Conferència en el context de les institucions representatives europees

Podem comparar la Conferència amb altres instàncies polítiques europees? La història institucional europea és molt complexa, les estructures representatives franceses com les *assemblées d'état* presenten una varietat prou gran, tant en competències com en mecanismes electorals. A la vegada, aquests sistemes obeeixen a dinàmiques i processos

---

²⁵⁵³ Torras Ribé, J. M., *La Guerra de Successió...*, p. 237.

²⁵⁵⁴ LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31/B.

²⁵⁵⁵ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

particulars ben diferents del model parlamentari anglès, de les dietes alemanyes, de les ciutats-estat italianes o de les Corts castellanques. És arriscat aprofundir en comparacions entre institucions de països diferents, perquè la realitat política i la societat de cadascun d'ells presenta nombroses particularitats que determinen i expliquen el seu funcionament. Tractar el tema amb el rigor que mereixia hagués exigint per la nostra part un estudi molt profund d'aquestes realitats per tal de no caure en fàcils generalitzacions, una tasca a la qual, per qüestions de calendari i extensió del treball, hem hagut de renunciar. Tot i així, no volem acabar aquesta part sense apuntar algunes idees al respecte

El problema de fer comparacions no és una qüestió purament de bibliografia consultada. L'autèntic problema el representa la originalitat i la excepcionalitat de Barcelona dins el context europeu. Aquesta és una idea que el professor James Amelang no s'ha cansat de recordar constantment als historiadors, i encara som pocs els que intentem seguir-lo. En un article recent posava de manifest les grans línies de recerca pendents sobre la història de la ciutat comtal, i destacava la necessitat d'explicar "les característiques més excepcionals i a vegades úniques del passat".²⁵⁵⁶ No resulta fàcil fer comparacions dels cas de Barcelona, perquè hi ha poques ciutats a Europa que, sense ser la residència de la cort reial, reuneixin en un sol lloc tantes institucions amb tant de poder: Consell de Cent, Diputació, Braç Militar, Capítol, Reial Audiència. Unes institucions que en si mateixes ja tenen unes peculiaritats ben pròpies, tal i com hem pogut veure en la primera part d'aquest treball. El Consell de Cent, que aparentment organitza el govern d'una ciutat, presenta per si sol uns trets únics i unes competències ben àmplies que el situen clarament per sobre de la Diputació en alguns aspectes. Resulta molt significatiu observar que quan el professor James Amelang, intenta establir comparacions a nivell europeu del cas Barcelona, fixa la seva atenció en el cas de les ciutats-estat italianes, i no pas en els possibles referents més propers com serien Saragossa, València o els cabildos castellans.²⁵⁵⁷

Una possible via l'hora de buscar estructures similars a la Conferència potser sigui una anàlisi dels sistemes de govern municipals, però una mirada a la immensa bibliografia existent sobre la resta de municipis de la corona castellana posa de manifest que cap d'ells tenia les competències i privilegis de la capital catalana, cap d'ells

²⁵⁵⁶ Amelang, J., "Peculiaritats Barcelonines", dins Fradera J. M. i Ucelay-Da Cal, E., (ed.) *Nova notícia de Catalunya*, CCCB, Barcelona, 2005, pp. 39-60. La cita és a la p. 43.

²⁵⁵⁷ Amelang, J., "L'oligarquía ciutadana a la Barcelona moderna: una aproximació comparativa", *Recerques*, n. 13, Curial, Barcelona, 1983, pp. 7-25.

permetia una representació significativa dels menestrals, artesans i mercaders dins dels seus consells, ni presentava al seu si unes estructures electives tan dinàmiques com les que hem pogut veure.²⁵⁵⁸ Les estructures municipals castellanques es caracteritzaven, en general, per una notable presència de la noblesa (en els diferents nivells), que en alguns casos controlava completament el consistori, amb una capacitat representativa molt menor que en el cas barcelonès, amb designació reial d'alguns membres, amb pràctiques freqüents de venda de càrrecs i amb l'existència de càrrecs hereditaris.²⁵⁵⁹ A l'hora de buscar institucions similars a la Conferència el referent difícilment el trobarem en les estructures municipals castellanques. Potser podríem considerar casos equivalents les ciutats de Saragossa i València o fins i tot Oviedo, que tot i les seves particularitats, també eren capitals d'un regne, posseïen una Diputació, no eren la seu de la cort reial i permetien uns graus de participació social més amplis, tot i que notablement inferiors al cas de Barcelona.²⁵⁶⁰ Cap d'elles però havia generat un Braç Militar com el que hem exposat i les seves estructures municipals eren molt menys flexibles i variades que les estudiades aquí. En canvi creiem interessants les vies plantejades per James Amelang en referència a les ciutats-estat italianes, les ciutats suïsses així com algunes estructures municipals alemanyes, estudiades per Peter Blicke, com ara el suggerent cas de l'assemblea constitucional de Memmingem.²⁵⁶¹ Totes elles presenten una major

²⁵⁵⁸ La bibliografia sobre el tema, lògicament és àmplia. Per una primera aproximació resulten interessants algunes de les següents obres: Hijazo Pérez, A., *El pequeño poder. El municipio en la Corona de Castilla: siglos XI al XIX*, Madrid, 1992; Hernández Benítez, M., *A la sombra de la Corona: poder y oligarquía urbana (Madrid, 1606-1808)*, Madrid, 1995; Torras Ribé, J. M., *Els municipis catalans de l'antic règim (1453-1808)*, Barcelona, 1983; Peiró Arroyo, A., *El señorío de Zaragoza (1199-1837)*, Zaragoza, 1996; Bernardo Ares, J. M. y Martínez Ruiz, E. (ed.), *El municipio en la España Moderna*, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Córdoba, Córdoba, 1996; Bernardo Ares, J. M. i González Beltrán, J. M. (ed.), *La administración municipal en la Edad Moderna*, Universidad de Cádiz, Cádiz, 1999.

²⁵⁵⁹ Sobre aquest tema vegeu el conegut treball de Tomás y Valiente, F., "La venta de oficios de regidores y la formación de las oligarquías urbanas en Castilla (siglos XVII y XVIII)", *Historia, Instituciones, Documentos*, 2, Universidad de Sevilla, 1975, pp. 523-547.

²⁵⁶⁰ Per exemple, els jurats de Saragossa només podien ser ciutadans, i n'estaven exclosos tant la noblesa com els mercaders, menestrals i els ciutadans que tenien botigues. Els menestrals podien participar al "Consell i Capítol", però en una proporció molt reduïda, de tal manera que a partir de 1628 representaven el 7% de total (Peiró Arroyo, A. *El señorío...*, pp. 135-142.). En el cas de València hi havia 6 consellers, dels quals 4 eren ciutadans i dos nobles i generosos. Lògicament no hi havia cap mercader (García Martínez, S., *Els fonaments del País Valencià Modern*, València, 1968, pp. 95-91). Vegeu també altres aproximacions recollides dins Martínez Ruiz, E., *El municipio...*, com ara Álvarez de Morales, A., "El municipio aragonés en la Edad Moderna: Zaragoza, caput regni", pp. 27-42; Barreiro Mallón, B., "El municipio de la ciudad de Valencia en la Época Foral Moderna", i Armillas, V. y Sanz, Camaño, P., "La organización concejil y su funcionamiento en el Noroeste de la Península Ibérica", pp. 43-72. Vegeu també Frieria Álvarez, M., "La Junta General del Principado de Asturias: institución de representación y gobierno durante el antiguo regimen", dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è congrés...*, pp. 411-428.

²⁵⁶¹ Amelang, J., "L'oligarquia ciutadana...", pp. 9-15; Blicke, P., *From the communal reformations to the revolutions of the common man*, Brill, Leiden, 1998. Vegeu especialment les pp. 1-81 i 117-149. La *Constitucional Peasant Assembly* de Memmingem (creada al 1525) estava composta per representants de diferents regions, amb una delegació de poders diferents cadascú (alguns tenien vot decisiu, altres

participació dels grups socials i assenyalen dinàmiques de funcionals semblants a les que guiaren la Conferència, encara que no són exactament el mateix.

Si descartem la via de l'estudi de les institucions municipals, sembla que l'altre paràmetre de comparació deuen ser els sistemes parlamentaris. A primera vista és inevitable pensar en la similitud de noms que hi ha entre la *Conferència dels Comuns* i la *House of Commons* anglesa. Certament ambdós sistemes fan referència al fet que en ells es trobava reunida *gent del comú*. Però la veritat és que tot i la coincidència de noms eren dues realitats ben diferents. La Conferència no suposa cap organisme de representació de la comunitat davant el rei. El seu referent no és el Parlament anglès o les diferents tipologies d'*Assemblées d'États* franceses, per posar alguns dels exemples més coneguts, encara que cal reconèixer que posseïen un bon nombre de trets coincidents. Aquestes estructures estamentals es mouen dins l'àmbit de la negociació amb el monarca, en les quals, tot i els matisos i excepcions que és vulguin fer, hi havia una política d'intercanvi entre diners i lleis. La Conferència era una realitat ben diferent i se situa en un àmbit radicalment oposat: la negociació entre els comuns, entre les institucions de la terra, per coordinar una acció mancomunada. El monarca no juga cap paper a les reunions dels comuns. La Conferència és una mena d'institució "interna" de les institucions per enfortir la seva veu i la negociació amb el rei, que no arriba a posseir una rostre "extern", ja que no va tenir gairebé mai una manifestació pública que atorgués reconeixement i dignitat als seus membres. La Conferència era una barreja original i única, recordem-ho, de "junta de Braços" i "comissió de treball". La Conferència es situa dins l'àmbit assessor, és a dir, que, *strictu sensu*, no determina res. Les Corts, la *House of Commons* anglesa, sí que determinaven i duïen a terme les seves decisions. La Conferència era un organ d'organització i coordinació.

Si agafem el cas de les Corts Castellanes, destaquen dues diferències de gran importància que no fan sinó palesar la originalitat del model parlamentari català: la tipologia de temes tractats i el grau de representativitat de cadascuna. Els últims estudis sobre el tema tendeixen a posar de manifest com les *Cortes*, especialment a través de la *Comisión de Millones*, contenien prou elements de debat, de discussió política i de

---

consultiu). Era una institució d'iniciativa espontània feta pels mateixos ciutadans, reunida sense cap autorització reial, sense lloc de reunió propi (es reunia en la sala del gremi dels mercers) i per participar-hi calia fer un jurament. La seva composició incloïa tant a l'elit gremial de la ciutat així com altres sectors socials i el funcionament intern sembla ser bastant democràtic. Els punts d'unió amb el cas de la Conferència són interessants (vegeu pp. 60-64).

resistència.²⁵⁶² Sense negar que efectivament, com recordava Fernández Albaladejo, *las Cortes* suposaren un *freno al absolutismo*,²⁵⁶³ i que implicaven un cert contractualisme semblant a la Corona d'Aragó, això no ens pot fer oblidar que el reconegut historiador Helmut Koenigsberger, té seriosos dubtes a l'hora de situar el cas de Castella dins els estats considerats de *dominium políticum et regale*.²⁵⁶⁴ José I. Fortea ens recordava que els procuradors *podían ser consultados sobre cualquier tema, pero los propiamente fiscales fueron cobrando particular relieve, y en este campo era frecuente que sólo deliberaran sobre ellos*.²⁵⁶⁵ La tant lloada i comentada *Comisión de Millones*, així com la Diputación del Reino, es dedicaven exclusivament a qüestions econòmiques.²⁵⁶⁶ Com conclouïa I. A. A. Thompson, *si buscamos la fuerza de las Cortes del siglo XVII en términos de poder político, no encontraremos nada de tal cosa*.²⁵⁶⁷ Una ullada als temes treballats per la Conferència mostra amb claredat de que es tractava d'una realitat diferent: recordem els 83 temes diferents, que incloïen, certament, qüestions fiscals (rals de vuit, el donatiu de Corts, préstecs a Carles III), però també militars (abusos de les tropes, aixecament de regiments, defensa del regne, setges), constitucionals (*Epítome*, article 105, la vicerègia), drets individuals (Jäger, l'estafeta del correu) i qüestions relacionades amb l'honor (la processó a la Immaculada al 1706, al 1707). Els àmbits d'actuació de la Conferència eren molts més amplis i determinaven molt més la política de les institucions que no pas la influència que podien tenir les decisions preses a les Corts castellanès.

²⁵⁶² La bibliografía sobre les Corts castellanès és inmensa. A banda de la que citarem tot seguit, una bona síntesi es pot trobar a DD.AA., *Las cortes de Castilla y León en la Edad Moderna*, Cortes de Castilla y León, Valladolid, 1989 (vegeu especialment l'article de Fernández Albaladejo, P., "Cortes y poder real: una perspectiva comparada", pp. 479-499); Castellano, J. L., *Las Cortes de Castilla y su Diputación (1621-1689), entre el pactismo y el absolutismo*, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1990.

²⁵⁶³ Fernández Albaladejo, P., "Monarquía Cortes y cuestión constitucional en Castilla durante la Edad Moderna", dins *Revista de las Cortes Generales*, Madrid, 1984, pp. 11-34. La cita és a la p. 16.

²⁵⁶⁴ Koenigsberger, H. G. "Las Cortes de Castilla y los Estados Generales de los países bajos. El papel de los Parlamentos en la Europa Moderna", dins Bernardo Ares, J. M. (ed.), *El hispanismo anglo-norteamericano*, vol. II, Cajasur, Córdoba, 1997, pp. 937-961.

²⁵⁶⁵ Fortea Pérez, J. I., "Monarquía, cortes, y ciudades en la Corona de Castilla durante la edad moderna", dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è Congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i Parlamentàries*, vol. I, Parlament de Catalunya, Barcelona, 2005, pp. 305-345. La cita és a la p. 307.

²⁵⁶⁶ Sobre la Comisión de Millones hi ha una àmplia bibliografia. A manera orientativa vegeu Cárceles Egea, B., *Fraude y administración fiscal en Castilla. La Comisión de Millones (1632-1658)*, Banco de España, Madrid, 1994; Perona Tomás, D., "Cortes y Comisión de Millones en Murcia durante la Guerra de Sucesión", dins Cremades Griñan, C. M. (ed.), *Estado y fiscalidad en el Antiguo Régimen*, Universidad de Murcia, Murcia, 1989.

²⁵⁶⁷ Thompson, I. A. A., "La Corona y las Cortes en Castilla", dins *Revista de las Cortes Generales*, 8, Publicaciones del congreso de los Diputados, Madrid, 1995, pp. 8-42. La cita és a la p. 41.

Però no només això. Cal valorar també el grau de representativitat de les Corts de Castella. A banda del fet que el braç eclesiàstic i el militar no hi eren representats des de 1538, I. A. A. Thompson, posa de manifest que només la ciutat de Burgos escollia els seus representants per votació, fet al qual cal afegir la venalitat dels càrrecs i la realitat que tot sovint els procuradors ignoressin les indicacions emeses pels municipis als quals representaven. A més, s'observa un clar augment del nombre de noblesa titulada en el seu interior al llarg del segle XVII, a la vegada que els mercaders disminueixen. Justament la dinàmica contrària al cas català.²⁵⁶⁸ L'autor abunda en el debat sobre si els procuradors tenien o no vot decisiu i demostra com la desaparició de les Corts va ser fruit de la voluntat dels municipis, els quals qüestionaven *la aceptación de las Cortes como institución representativa del Reino*.²⁵⁶⁹ En canvi, els membres de la Conferència, com hem pogut veure, eren escollits per votació directa o per designació dels oficials de cada institució. Els tres comuns confiaven en uns representants escollits per ells expressament i que consideraven que defensaven plenament els seus interessos. Es tracta des dos mons diferents. Comptat i debatut tenim el pressentiment que si hem de buscar estructures institucionals similars a la Conferència, aquestes es troben més aviat en algunes assemblees d'estat franceses (com ara el Langedoc o les *assemblées des dix villes* del Dauphiné)²⁵⁷⁰ o a les dietes alemanyes, les quals estaven dotades de moltes més competències que les Corts castellanes i representaven la societat d'una manera molt més eficient que no pas els referents peninsulars.²⁵⁷¹ Aquesta creiem que és la línia de treball interessant, però per raons òbvies l'hem hagut de guardar per una altra ocasió.

²⁵⁶⁸ Thompson, I. A. A., "Cortes y ciudades. Tipología de los procuradores", dins DD.AA., *Las Cortes...*, pp. 193-248. Vegeu la p. 226. Vegeu també la interessant aportació de Bernardo Ares, J. M., "Cortes o Cabildos: la representació del reino en la Corona de Castilla (1665-1700)", dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è Congrés...*, pp. 393-419.

²⁵⁶⁹ Thompson I. A. A., "Cortes...", p. 246.

²⁵⁷⁰ Per al cas francès, per exemple, creiem que és molt suggestiu l'estudi de les *assemblées des dix villes*, del Delfinat, prou ben treballades per Favier (Favier, R., "Le conflit des ordre et la representation provinciale en Dauphine au XVII siecle", dins Blanchard, A. et alii, *Les assemblées d'Etats...*, pp. 63-89). L'assemblea reunia representants de les deu ciutats més importants del delfinat per tractar sobre temes que afectaven a tota la comunitat en els períodes de temps en què no es convocaven els Estats Generals. Les reunions es feren inicialment sense l'aprovació reial però posteriorment tingueren autorització del monarca per reunir-se i deliberar sobre les proposicions fetes a les Corts i altres temes. A més, Favier apunta que sembla que amb el temps assoliren una gran regularitat a l'hora de fixar les reunions.

²⁵⁷¹ Sobre aquest tema resulta de referència obligada l'obra de Blicke, P. (ed.), *Resistance, representation and community*, Clarendon press, Oxford, 1997. Una mirada del conjunt d'Europa també es troba a Blicke, P., "Representing the commons man in Old European parliaments", dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è Congrés...*, pp. 117-132. Sobre les *Assemblées d'Etats* franceses i les dietes europees la bibliografia és àmplia. Per al primer cas, una bona síntesis es troba a Blanchard, A., Michel, H. i Pélaquier, E. (eds.) *Les assemblées d'Etats dans la France méridionale a l'époque moderne*, Université Paul Valéry, Montpellier, 1995. Per al segon cas vegeu, per exemple, Berenguer, J. (ed.), *L'Europe des diètes aux XVIIe siecle*, Sedes, París, 1996. Vegeu també altres articles com ara Carretero Zamora, J. M., "Los Estados Generales

Certament trobar estructures a Europa que siguin equivalents a les de la Conferència sembla una tasca realment difícil i de fet nosaltres no coneixem cap. Només hem pogut trobar alguns casos que potser ens parlen de dinàmiques similars. Un d'ells es produí el 8 d'octubre de 1706 amb les dues cartes que enviaren la Diputació i els jurats de Saragossa als comuns de Catalunya proposant la creació d'un exèrcit unit dels regnes de la Corona d'Aragó. El fet rellevant és que les dues cartes eren exactament iguals,²⁵⁷² la qual cosa pot ser entesa com un signe de l'existència d'una reunió dels jurats i de la Diputació de Saragossa. Va existir aquesta reunió? Sota quin format? Representants o oficials? No ho sabem, i ens hagués agradat poder consultar els dietaris d'aquests dos comuns per esbrinar-ho. Per al cas de València pensem que són molt suggerents les Junes d'Elets, tan ben estudiades per Lluís Guia i per Pérez Aparicio,²⁵⁷³ que reunien representants dels tres estaments per tractar afers concrets amb caràcter consultiu. Una d'elles, per exemple, és va encarregar de preparar uns documents base per a ser discutits pels braços valencians abans d'anar a les Corts, cosa que ens pot recordar la Conferència de novembre de 1705.²⁵⁷⁴ Però la seva estructura de funcionament les fa més similars a les sisenes, novenes o divuitenes que creava la Diputació que no pas a la Conferència.²⁵⁷⁵ Cal analitzar amb més profunditat aquestes institucions i d'altres similars d'aquests regnes (a partir de la documentació oficial).

Si fixem la nostra atenció en casos europeus, podem trobar algunes estructures institucionals que presenten també trets molt similars a la Conferència i que suggereixen els mateixos processos socials i representatius. Un d'ells és el cas esmentat de

---

del Franco Condado en el siglo XVI: mecanismos institucionales y estructura representativa", *Cuadernos de Historia Moderna*, 18, Servicio de Publicaciones Universidad Complutense, Madrid, 1997, pp. 11-30; Hildesheimer, B., *Les assemblées Generales des comunales de Provence*, Editions Pedore, Paris, 1935. Pel que va al cas castellà, resulten suggerents els estudis de Floristan, A., "Le rétablissement d'un royaume pyreneen: la Navarre, 1642-1726", dins Brunet, M. (dir.), *Pays Pyrénéens. Pouvoirs centraux (s. XVI-XX)*, Conseil Generale d'Ariege, Toulouse, 1993, pp. 91-104; Zabala Montoya, M., "Las Juntas Generales de Bizkaia a principios de la Edad Moderna: desequilibrios y enfrentamientos anteriores a la concordia", *Cuadernos de Historia Moderna*, 30, Alicante, 2005, pp. 85-124.

²⁵⁷² Cfr. DDP, N-104, fol. 386/1r.

²⁵⁷³ Sobre aquest tema vegeu, per exemple Guia Marin, Ll., "La junta de contrafurs: uns inicis conflictius", dins *Saitabi*, XLII, 1992, pp. 33-45. Pérez Aparicio, M. C., "El proceso de consolidación de la monarquía autoritaria y la reacción foral valenciana. La Junta de contrafurs", dins *Mayans i la ilustración. Simposio internacional en el bicentenario de la muerte de Gregorio Mayans*, Ajuntament d'Oliva, Oliva, 1982, pp. 131-151; Martínez García, S., *Els fonaments...*, pp. 91-95.

²⁵⁷⁴ Pérez Aparicio, M. C., "El proceso de consolidación...", pp. 142-143.

²⁵⁷⁵ Una bona síntesis d'aquests dinamisme valencià el podeu trobar a Serra, E., "Una alternativa nacional sota aparença de conflicte dinàstic", dins DD.AA., *Actes del congrés Internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, Generalitat de Catalunya i Museu d'Història de Catalunya, Barcelona, 2007, pp. 509-518. Vegeu especialment les pp. 515-517.

Memmigem,²⁵⁷⁶ o també el de l'assemblea de les deu vil·les del Delfinat francès.²⁵⁷⁷ Un altre cas suggestiu és el les assemblees de la *noblesse* estudiades per Jean Dominique Lassaigne, i de les quals farem una lleugera referència al capítol 9.²⁵⁷⁸ El més rellevant d'elles és la creació, tant al 1649 com al 1651, d'unes comissions assessores per tractar afers concrets i assessorar a l'assemblea. Aquestes reunions tenien un nombre fix de membres, funcionaven per votacions, examinaven les grans decisions de l'assemblea i redactaven documents.²⁵⁷⁹ Posats a buscar, la junta de "comisaires du bien public", creada pels tres estaments als Estats Generals de 1576, analitzada per Arlette Jouanna, també presenta punts de connexió interessants. La junta estava composta per 12 membres dels tres estaments (36 persones en total) amb la finalitat de *proposer aux trois ordres ses réflexions, sur les quels chacun délibéra*,²⁵⁸⁰ és a dir, amb un caràcter netament assessor, com la Conferència. La comissió va redactar un document i va decidir que l'arquebisbe de Lió presentés una representació al rei en nom dels tres estaments. Exactament el mateix que succeïa amb la Conferència i les representacions dels tres comuns. Certament els exemples que acabem d'exposar no s'adapten exactament al model de la Conferència. Tots ells ens parlen de la capacitat política de resposta que tenien els sistemes parlamentaris i representatius de diferents regions davant les tendències absolutistes dels monarques.

Però com dèiem en començar aquest apartat, cap d'aquestes estructures s'adequa perfectament al model de la Conferència i sembla difícil poder establir vincles entre elles. La nostra impressió és que els exemples recollits, amb els matisos que calgui fer, responien, en el fons, a les mateixes problemàtiques: la necessitat d'ampliar la base representativa per donar veu als nous sectors emergents, a la vegada que la institucionalització de canals de diàleg entre la monarquia i les institucions per tal de canalitzar els nous reptes dels temps. Segons els llocs, les solucions proposades foren diverses i en ocasions úniques. En el cas català, la Conferència dels comuns sembla erigir-se com una manera ben particular i original de donar sortida a aquests problemes.

---

²⁵⁷⁶ Blicke, P., *From de comunal reformation to the revolution of the common man*, Brill, Leiden, 1998, pp. 16-80.

²⁵⁷⁷ Favier, R., "Le conflit...", p. 75.

²⁵⁷⁸ Lassaigne, J. D., *Les assemblées de la noblesse de France aux XVII et XVIII siècles*, Editions Cujas, Paris, 1962.

²⁵⁷⁹ Lassaigne, J. D., *Les assemblées...*, p. 40 i ss.

²⁵⁸⁰ Jouanna, A., *Le devoir de revolte. La noblesse française et la gestation de l'Etat Moderne*, Fayard, Paris, 1989, p. 304.

IV. PART
APROXIMACIÓ A LA
CLASSE DIRIGENT
CATALANA

CAPÍTOL 9

La classe dirigent catalana

9.1. Introducció. Alguns problemes metodològics

Ara que ja coneixem qui eren els membres de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar, cal aprofundir en la naturalesa de la classe dirigent que alimenta i vivifica l'actuació política d'aquestes institucions. En els dos capítols anteriors, a banda de mostrar breument quina va ser la seva història durant el segle XVII, hem fet unes primeres anàlisis sobre la composició social i els personatges que les dirigien. El nostre objectiu ara és estudiar aquesta classe dirigent en la seva totalitat, sense diferenciar entre els membres de la Conferència per una banda i els del Braç Militar per l'altra, com si fossin dues realitats separades, cosa ben allunyada de la realitat.²⁵⁸¹

Per assolir aquest objectiu hem confeccionat una base de dades que recull un total de 240 persones diferents que entre els anys 1698 i 1714 participen o bé al Braç Militar o bé a la Conferència. Aquests personatges s'han seleccionat a partir de tres criteris: en primer lloc, els membres de la Conferència dels Tres Comuns que hem recollit a l'estudi exposat a les planes preliminars; en segon lloc, els membres del Braç Militar que participaven a les reunions que la noblesa dugué a durant el mes de novembre de 1700 i que també hem exposat breument a les planes anteriors, i en tercer lloc, hem completat aquestes informacions amb un nou "tall estratigràfic" dels membres que participaren en les reunions del Braç Militar durant els mesos de juny i agost de 1707. Aquest "tall estratigràfic" ha estat escollit per diverses raons. Primer de tot, perquè si volíem analitzar la classe dirigent catalana durant els anys de la guerra de Successió, no podíem fonamentar el nostre estudi dels membres del Braç Militar exclusivament a partir de les persones hi que participaven al novembre de 1700. Aquell moment, que certament resulta rellevant en la història de Catalunya, no és suficient per donar una imatge global dels membres del Braç Militar durant tot el període, perquè aleshores no s'havien produït els grans trencaments que provocà la Guerra de Successió. La caiguda de Barcelona en mans de les forces aliades que donaven suport a Carles III, l'arxiduc, a l'octubre de 1705, tingué com a conseqüència la fugida del Principat de tot un sector de la noblesa afí a la política de Felip V, un sector que, lògicament, no pogué participar a les reunions del Braç Militar. Un segon motiu que ens ha portat a escollir l'estiu de 1707 ha estat la importància del moment històric. Per aquelles dates es van començar a percebre les conseqüències militars de la derrota d'Almansa i les ciutats de

---

²⁵⁸¹ Com podem veure més endavant, el 80% dels membres de la Conferència formen part del Braç Militar.

Lleida, Girona i Tortosa envien tot un seguit de cartes als comuns de Barcelona demanant la seva intercessió per tal d'aconseguir del rei un reforçament de les defenses militars. A tot això, Carles III, l'arxiduc, demanà ajuda als Tres Comuns per tal de subvenir econòmicament les seves tropes. Tots aquests temes foren tractats al Braç Militar durant els mesos de juny i juliol, eren moments d'especial tensió dins la noblesa que pren consciència del perill que amenaçava Catalunya. D'altra banda, a l'agost sorgí un nou conflicte entre les institucions i el monarca per la decisió d'aquest últim de modificar el valor dels rals de vuit. L'objectiu del rei era remarcar la moneda viciada, atorgar-li un valor menor i poder així pagar les tropes. Però els Tres Comuns s'oposaren frontalment a la mesura per les greus conseqüències que tenia per al comerç. Aquí el braç també tingué molt a dir, i el conflicte suposà un exemple més de com la noblesa exercí un poder que anava molt més enllà de les funcions de defensa dels interessos nobiliaris. En total s'han recollit els assistents a 16 reunions del braç tingudes entre el 16 de juny i el 24 d'agost, amb un total de 96 persones diferents, 25 de les quals ja havien assistit a les reunions de novembre de 1700. És a dir, una quarta part dels membres. A l'annex 21 recollim la llista dels assistents.²⁵⁸²

Si sumem els membres del Braç Militar de novembre de 1700 als de l'estiu de 1707 ens trobem amb una xifra total de 189 persones diferents que participen a les reunions. Fins a quin punt podem dir que aquesta xifra és representativa de tot el Braç Militar? Un estudi més ampli sobre el Braç Militar que no ens ha estat possible incorporar a aquest treball ens proporciona 60 noms nous, dels quals només 28 pertanyen a famílies no recollides en aquesta llista, tot i que moltes hi són esmentades.²⁵⁸³ La similitud de noms i el fet que siguin ben poques les famílies noves que s'hi incorporen (11%),²⁵⁸⁴ ens indica que la base de dades de la qual partim és vàlida per poder fer una primera aproximació a aquesta classe dirigent, al menys per la primera dècada del segle XVIII. En aquest sentit, voldríem remarcar que l'estudi que es presenta en les següents planes no pretén deixar la qüestió tancada, sinó més aviat una

---

²⁵⁸² En concret s'han analitzat els assistents a les reunions dels dies 17 de juny, 13, 14, 21, 22, 24, 27, 28 i 30 de juliol, i 5, 6, 14, 16, 17, 18, 24 d'agost. Les informacions s'han extret d'ACA, LLDBM, G-69, vol. VIII.

²⁵⁸³ L'estudi, que espero que surti aviat a la llum, es basa en l'anàlisi de la composició de divuit reunions del braç, formades per més de vint membres i que pertanyen a tots els anys compresos entre 1701 i 1711 (Cfr. LLDBM, G-69, vols. VI, VII i VIII, *vid.*, 22 de gener de 1701, 15 de maig de 1702, 18 de març de 1703, 21 de gener de 1704, 20 de juny de 1704, 7 de gener de 1705, 4 de desembre de 1705, 13 de maig de 1706, 8 d'octubre de 1706, 4 de desembre de 1706, 1 de febrer de 1708, 13 de març de 1708, 5 d'abril de 1709, 6 d'agost de 1709, 12 de juny de 1710, 8 de febrer de 1711, 27 de gener de 1711).

²⁵⁸⁴ Aquesta xifra, 11%, surt de la suma dels 60 membres nous als 189 que tenim de les reunions de 1701 i 1707.

aproximació a la realitat social d'aquesta classe dirigent. Però una aproximació rigorosa i exacta de la classe dirigent catalana exigeix un esforç i un treball molt més ampli. El nostre objectiu només pretén ser pas més en les línies de recerca que estan duent a terme reconeguts historiadors com Benet Oliva, Albert García Espuche i Pere Molas.

Arribats aquí, cal explicar la naturalesa de la base de dades i la manera com s'han tractat les informacions recollides. L'estudi es fonamenta a partir de l'anàlisi dels testaments de més de sis-centes persones, de les quals 106 pertanyen a alguna de les 240 persones seleccionades, 49 a les seves mullers i la resta a familiars o amics relacionats. Si sumem els testaments dels homes amb els de les dones (eliminant aquells casos on tenim els testaments dels dos cònjuges), arribem a la xifra de 128 nuclis familiars diferents dels quals tenim el testament (del marit o de la muller), el que suposa més de la meitat de totes les famílies analitzades. Les informacions que ens donen els testaments s'han completat amb les dades que ens proporcionen els estudis publicats fins al moment sobre la societat de la segona meitat del segle XVII. Tot ells estan referits dins de cada fitxa i recollits en la bibliografia final. Aquest segon tipus de font ens ha permès conèixer moltes informacions d'aquells personatges dels quals no n'hem trobat el testament, especialment pel que fa a la seva biografia personal. Sovint ens han facilitat omplir i completar algunes de les informacions que ens proporcionaven els testaments. De quins apartats consta la base de dades? A grans trets, podem parlar de tres tipus d'informacions: familiar, econòmica i institucional.

Dins de la informació familiar tenim els següents camps: biografia, familiars directes, marmessors, hereu, comentaris al testament i l'apartat que hem anomenat "altres testaments". La biografia està feta especialment a partir de les informacions que ens proporciona la bibliografia secundària. Se n'ha estructurat el contingut de manera esquemàtica, perquè permet recollir millor la font de la qual procedeixen les diferents informacions. Voluntàriament, hem volgut evitar repetir les informacions que ens dona el *Diccionari Biogràfic* d'Albertí. Per aquesta raó normalment no transcrivim els continguts que ens dona (només en els casos que siguin rellevants) i el citem al final, perquè el lector pugui consultar informacions complementàries. Dins l'apartat "familiars directes" posem els pares, la muller i els fills. En aquest últim camp no hem estat exhaustius i en alguns casos no els posem, o només posem els referits en el testament. Eventualment posem altres informacions complementàries, com ara la categoria social del pare o l'origen territorial. En l'apartat "marmessors" incloem els marmessors del o dels testaments (quan hi ha més d'una versió). Els transcrivim de

manera esquemàtica, sense les marques de categoria social (misser, don, senyor) i, si el testament ho cita, amb la relació familiar que tenen respecte el difunt. A vegades també hem afegit altres informacions (com ara si una persona és gendre o no), per la qual cosa aquest apartat no és una transcripció literal del testament, sinó que en recull el contingut. Dins del camp “comentaris del testament”, no esmentem tot allò que aporta el testament, sinó exclusivament les dades que ens han semblat interessants per al nostre estudi: els dots, el lloc on s’ha d’enterrar, els criats, els fills i un ampli ventall d’informacions, mai exhaustiu, que van des de la descripció minuciosa de les joies als plets entre germans per l’herència d’un familiar, passant per recomanacions a la muller, deutes pendents de pagar o cobrar, baralles familiars, etc. Sistemàticament hem obviat el lloc i on s’han de dir les misses, els aniversaris i obres pies que es fundaren a la seva mort.

“Altres testaments” és una secció ben dispersa. Hi recollim els testaments de persones relacionades amb el difunt, ja sigui familiarment (pares, muller, fills/es, germans/es), per vincles més llunyans (nebots, cosins, oncles, etc.) o senzillament perquè el nostre personatge se cita com a marmessor d’un altre difunt. A l’hora de ressenyar aquests testaments no hem estat tampoc exhaustius (no recollim tots els familiars que hem trobat ni totes les persones relacionades). La tipologia d’informacions que posem de cadascú varia enormement d’un cas a un altre. Així, a vegades ens limitem a constatar l’existència d’un testament (per exemple, de Josep Galceran Cartellà, recollim l’existència del testament del seu fill, Francesc, sense cap comentari) i altres vegades –la major part– apuntem alguna informació que ens ha semblat d’interès, com ara assenyalar la relació entre ells, els marmessors o anècdotes interessants. Lògicament, som molt més exhaustius en aquestes informacions quan es refereixen als testaments de les mullers, que no pas quan es refereixen als cosins o altres familiars més llunyans. Tant en aquest apartat com quan parlem dels marmessors, recollim la referència del testament. Aquí hem optat per referir els notaris pel seu codi, però durant la redacció d’aquest treball l’Arxiu de Protocols de Barcelona està duent a terme una reforma de l’inventari que està modificant les referències dels notaris. Per aquesta raó, a l’annex 25 i 26 recollim la llista de notaris ressenyats pel nom i el codi. El camp que hem anomenat “relacions” suposa una síntesi de les informacions que ens proporcionen els camps “marmessors”, “biografia” i “altres testaments”. Hi hem volgut resumir una sèrie de persones amb les quals el nostre personatge es relaciona. Aquí fem un èmfasi especial en les persones que formen part de la base de dades, però també n’hem

ressenyat altres prou conegudes en el context de la guerra de Successió o en l'àmbit mercantil que es troben a la nostra base de dades però que resulta interessant de tenir en compte per valorar millor la situació social que els envolta. Així, en aquest apartat incloem persones tan distintes com alguns membres de reconeguda orientació borbònica com Josep Alòs, Francisco Rius i Bruniquer o Josep Güell, altres de forta implicació austriacista com Feliu de la Penya, o mercaders com Francesc Mascaró, Onofre Sidós, Josep Duran o Joan Kies, per citar només alguns exemples. Els noms dels nostres personatges els hem dividit en tres apartats: nom, primer cognom i segon cognom. Normalment recollim el nom complet, independentment de si al document original apareix així o amb el primer cognom. Només en alguns casos, on no tenim clara la identificació del personatge, no hem anotat el segon cognom.

Respecte a les informacions de caire econòmic, introduïm tres tipologies de dades: el nombre de misses del marit i de la muller; els dots que deixa el marit o la muller en el seu testament i, a l'últim, l'existència o no de relacions amb el món del comerç. En el primer cas, considerem el nombre de misses com una informació de caire econòmic, perquè, en molts casos, com veurem més endavant, el nombre de misses demanat és proporcional al nivell de riquesa (tot i que no sempre). Aquí, totes les misses que es demanen (si no es diu el contrari) són "misses de la caritat a sis sous cadascuna".²⁵⁸⁵ Respecte als dots, incloem tant els diners que es destinen per a als fills i de les filles com els diners que es deixen a les mullers o als marits. Com podrem veure en el capítol dedicat a l'estudi econòmic, el que ens interessa aquí no és recollir el nivell de riquesa, sinó comparar els diners destinats als dots secundaris (és a dir, dels fills no primogènits) i altres persones que no siguin l'hereu principal. A l'últim, en parlar de "relació comercial" ho fem entenent-ho en un sentit ben ampli, que no comprèn de manera exclusiva el fet que el personatge ressenyat es va vincular directament en transaccions econòmiques. Sota aquest concepte volem referir-nos a les persones que estaven o havien estat vinculades a actuacions econòmiques que no fossin el mercat de la terra (compravenda de propietats), dels censals o que visquessin gràcies a les rendes senyoriales. És a dir, volem parlar d'aquells que no vivien segons el model nobiliari tradicional. Això inclou tant els fills de mercaders, independentment que ells exercissin o no com a mercaders (Pau Ignasi Dalmases), com els fills de pagesos (Josep Dalmau i Capcir) i els nobles que havien tingut relacions directes amb el món comercial, ja sigui a

---

²⁵⁸⁵ AHPB, 818/80, fol. 199.

través de la seva implicació en arrendaments (Pere Planella Dusai), en projectes econòmics com la primera Junta de Comerç (Bernat Aimeric) o que haguessin exercit el càrrec de cònsol militar de la Llotja de Barcelona (Anton Asprer).

Penso que el plantejament, si bé pot semblar arriscat, té la seva lògica. La família Dalmases, per exemple. Pau Ignasi Dalmases mai no va exercir com a mercader. La seva actuació es va moure entre les esferes de l'Acadèmia dels Desconfiats i els alts nivells de la política (va ser cronista del Principat i ambaixador dels Tres Comuns a Londres). Però no podem dubtar de la seva vinculació amb el món comercial, ja que tant el seu pare com el seu germà es dedicaren a activitats comercials en què tingueren un paper ben destacat.²⁵⁸⁶ Semblantment, el cas de Josep Dalmau i Capcir és il·lustratiu d'aquesta actuació. Aquest ciutadà honrat, fill i germà de pagesos de Montbrió, és un dels personatges més rics dels que es recullen en aquest estudi. La riquesa no es fonamenta en les seves propietats nobiliàries ni en les rendes de les terres que posseeix, sinó en la tasca econòmica que duu a terme el seu pare. Josep Dalmau no pertany a aquesta elit nobiliària, els marmessors del seu testament no tenen cap relació amb els membres del Braç Militar. Si l'englobem dins del concepte "relació comercial" és precisament perquè és un personatge que representa uns interessos diferents de la classe noble. A la vegada, com hem exposat en parlar del Braç Militar i les classes socials que hi han al darrere, al llarg del segle XVII es produeix un canvi social, que prové d'abans, en què diferents sectors de la noblesa s'impliquen en qüestions de caire comercial. Il·lustratius d'aquest procés serien els casos de Bernat Aimeric, Josep Galceran Cartellà o Pere Planella Dusai, per posar només tres exemples dels més coneguts. Cal dir que aquestes informacions són completades en molts casos per uns breus comentaris, el quals no són exhaustius, ja que la seva finalitat és donar algunes pistes que justifiquin per què hem adscrit el personatge dins del grup de "vinculació comercial".

En un tercer camp tindriem les informacions de tipus institucional, un concepte sota el qual s'empara un ampli ventall d'aspectes que van des de la categoria social, el canvi d'estament i l'evolució, passant per la condició de doctor en lleis, si és originari o no de Barcelona, etc. També inclou la participació en el Braç Militar, en la Conferència, en les Corts de 1701-1702 i les de 1705-1706, així com la Junta General de Braços de 1713. De tots ells potser el més interessant és el tema de la categoria social i el canvi

---

²⁵⁸⁶ Sobre els Dalmases vegeu Lobato Franco, I., "Activitat econòmica i actitud política de la burgesia mercantil barcelonina al final del segle XVII: la família Dalmases", *L'Avenç*, 184, Barcelona, 1995, pp. 20-23.

d'estament. Al igual que hem fet amb l'estudi social del Braç Militar i de la Conferència, hem reduït la classificació social a tres estaments: els ciutadans honrats de Barcelona, els cavallers i els nobles. Dins dels cavallers situo els donzells, que són ben poc freqüents en els textos. En parlar de noblesa entenc el concepte en el mateix sentit que ho fa Pere Molas (qui, a la vegada, segueix Elliott), el qual la considera "no en el sentit genèric, sinó com un grau específic de la jerarquia social, el més elevat de la noblesa no titulada, superior al de simple cavaller",²⁵⁸⁷ independentment que aquests fossin o no marquesos o comtes. El concepte de "canvi d'estament" l'aplico a aquelles persones que han aconseguit canviar d'estament o són fills d'una persona d'un estament inferior (no ho considero quan la persona que ha canviat d'estament ha estat el seu avi). La raó per considerar el concepte de "canvi d'estament" sota aquests termes rau en el fet que el nostre objectiu, a l'igual que amb la noció de "relació comercial", és diferenciar els que són nobles de "llarga tradició", és a dir, que el títol de noblesa el posseïen des de feia dos o més generacions, dels que ho són per haver estat ascendits recentment. L'exemple de Pau Ignasi Dalmases, per no anar gaire lluny, també resulta il·lustratiu d'això. Pròpiament ell era noble, i no va patir cap canvi d'estament fora de la concessió del títol de marquès de Vilallonga el 1709. Però considerar-lo com a tal seria un error, perquè ell era nét d'un paraire i fill d'un ciutadà honrat que va ser fet cavaller el 1685 i noble el 1692.²⁵⁸⁸ Lògicament, Pau Ignasi representa un sector social ben diferent de la noblesa, per molt que ell sigui noble i que no hagi canviat mai d'estament. Dins el camp "evolució estamental" es recullen els processos d'ennobliment dels diferents personatges. En alguns casos, quan hi ha dubtes, posem la referència de la font, com és el cas, per exemple, de Francesc Antic, la muller del qual diu en el testament que el seu marit és noble. En altres casos, quan és interessant, recollim si el pare pertanyia o no a un estament inferior. També ressenyem aquí la concessió dels títols de marquesos, comtes i el de "Grandes de Espanya", amb la data de la concessió. L'estudi no és exhaustiu, però resulta útil per mostrar el gran nombre de títols que es van concedir durant aquests anys. Igualment, quan en la biografia parlem dels senyorius de cada persona, no els ressenyem tots, sinó només els necessaris per poder caracteritzar el personatge. A l'últim, hem de constatar que també hem trobat alguns casos de burgesos honrats de Perpinyà i de ciutadans honrats de Girona. En el còmput general els hem fet equivalents a ciutadans honrats de Barcelona, tot i que els ressenyem adequadament.

---

²⁵⁸⁷ Molas, P., *L'alta noblesa...* p. 15. Vegeu també Elliott, J. H., *España...*, p. 103.

²⁵⁸⁸ Cfr. Bru, LL. i Fluvià, A., *Nobiliari...*, p. 59.

Respecte al concepte “emigrant”, ens estem referint al fet que una persona, o el seu pare, està “populat”, és a dir, inscrit com a resident en una ciutat diferent a Barcelona. Amb aquest apartat hem volgut fer una primera aproximació als fluxos migratoris, per intentar contrastar les nostres informacions amb els estudis que en un sentit semblant ha fet Albert García Espuche per la primera meitat del segle XVII.²⁵⁸⁹ Finalment, els camps “Braç Militar”, “Conferència”, i els referits a la participació en les diferents Corts i en la Junta General de Braços tenen com a finalitat il·lustrar la participació de cada persona en la vida política del Principat.

D'altra banda, hi ha tota una sèrie de petits aspectes formals que cal tenir presents a l'hora d'aproximar-nos a la base de dades per tal que no hi hagin confusions. En primer lloc, cal dir que hem fet un esforç per normalitzar l'ortografia dels noms, de manera que s'han eliminat totes les “h” finals dels cognoms (Ponsich, Bach, Aimerich han estat transcrits com Ponsic, Bac i Aimeric) i s'han normalitzat algunes grafies (“Dusai” per “Dusay”). Respecte a l'idioma dels noms hem respectat l'original, anomenant, per exemple, “Francesc” o “Francisco” en funció de la forma en què ens apareix. D'altra banda, hem utilitzat un gran nombre d'abreviatures, especialment per referir-nos a la categoria social, que estan ressenyades convenientment a l'annex. Les transcrivim sense punt, fora del cas que estiguin a final de frase. No s'ha fet un estudi crític de la situació dels accents en els cognoms. S'han suprimit tots els “de” que sovint enllacen el nom i el cognom o el primer cognom amb el segon (així, per exemple, Ramon de Falguera és transcrit com Ramon Falguera). Igualment s'han suprimit els “Don”, “Sr” o “Dr”. La raó és que, com hem pogut veure en parlar del Braç Militar, aquestes marques de categoria social fàcilment estan sotmeses a error. Quant a la grafia dels noms ens hem guiat pel *Nobiliari del Reial Cos de la noblesa de Catalunya*, de Lluís Bru de Sala i d'Armand de Fluvià, però això no ha estat sempre així. A l'hora de transcriure parts de textos originals hem procurat conservar la forma però actualitzar l'ortografia.

A l'últim, cal fer referència a els problemes que hem tingut a l'hora d'identificar alguns personatges. Primer de tot s'ha de destacar que hi ha tres persones que no hem pogut identificar: Francesc Sabastida, Josep Serra i Francesc Sunyer. En alguns casos tenim sospites, i així ho constatem a la biografia, però no n'estem segurs. Certament, aquest és un dels principals problemes amb els quals ens hem hagut d'enfrontar a l'hora

---

²⁵⁸⁹ Cfr. García Espuche, A., *Un siglo decisivo...*

de treballar amb aquest tipus d'informació. Sovint els textos només ens donen el nom i el cognom, la qual cosa dificulta la identificació del personatge, sobretot quan en el mateix moment històric hi havien dues persones que es deien igual. Francisco Moxó pot ser tant Francisco Moxó Peguera com Francisco Moxó Francolí, el seu fill. Aquí hem considerat que és el pare basant-nos en la data del testament de la muller del fill (1749), però no és completament segur. Més problemàtics són els casos de Josep Bru i Banyuls i de Josep Bru i Olzina. En ambdós, tant el pare com el fill es deien igual.²⁵⁹⁰ En el primer cas hem optat per identificar-los, ja que, de fet, mai no coincideixen junts en una mateixa reunió. En el segon cas hem considerat que era el pare. El cas de Josep Peguera, òlim Vilana, també és il·lustratiu d'un fet similar. Pare i fill es deien igual, amb la particularitat que el fill a vegades s'anomenava "òlim Vilana i Millars". Aquí hem conservat la diferència entre ambdós. El mateix passa amb Francisco Mari, que pot ser tant Francisco Mari Genovès, el pare, com Francisco Mari Vilana, el fill. Aquí hem considerat que és el pare. Francesc Nicolau de Sant Joan també resulta problemàtic. Poden ser tres: Francesc Nicolau de Sant Joan i Romeu (pare d'Hug de Sant Joan), Francesc Nicolau de Sant Joan i Many o Francesc Nicolau de Sant Joan Llobregat. Hem trobat el testament dels dos últims i hem descartat el "Romeu". Francisco Monar presenta altres dificultats. El text original sembla hi diu "Monner", la qual cosa l'identificaria amb Francesc Monner, un noble ben conegut a l'època. Però això no és possible perquè Francisco Monar apareix com un membre de la Conferència, que el dietari del Consell de Cent el qualifica com a ciutadà honrat. Aquí hem optat per considerar-lo ciutadà honrat deixant la seva identificació indeterminada. Joan Francesc Masdeu és un exemple dels errors que poden cometre les fonts consultades. Castellví parla de Francesc Masdeu com a membre de la Conferència, mentre que en el Braç Militar, Joan Francesc Masdeu és un personatge ben actiu. En cap dels documents consultats apareix Francesc Masdeu, amb la qual cosa hem considerat que aquest nom és un error de Castellví que, no ho oblidem, escriu trenta anys més tard de quan van succeir els esdeveniments que narra.

D'altra banda, hi ha una llarga sèrie d'eclesiàstics dels quals només sabem que van existir perquè participen a la Conferència: Joan Bac, Joan Cassanyes, Domingo Fogueres, Josep Godari, Baltasar Montaner, Josep Regàs, etc. A tots ells els hem considerat identificats, perquè a efectes pràctics ens interessa saber-ne, com a mínim, la

---

²⁵⁹⁰ En el cas de Bru Banyuls ens ho confirma el testament. En el cas de Bru i Alzina, ho confirma Bru, L. i Fluvià, A. *Nobiliari...*, p. 30.

categoria social, però de la seva biografia no en sabem gairebé res. Un cas especial el representa Josep Romaguera, conegut eclesiàstic de Barcelona, que també participa a la Conferència per part de la Diputació. Feliu de la Peña parla d'un Josep Romaguera, ciutadà honrat que participa pel Braç Militar o la Ciutat en les conferències de novembre de 1702. No hem trobat cap Josep Romaguera "laic". Es tracta d'un error? Hem considerat que sí, atès que els membres que participen en aquella conferència, la qual segons que es desprèn del relat de Feliu de la Peña, és una conferència de dos comuns, són els mateixos de la Conferència de Tres Comuns que es desenvoluparà setmanes més tard. En ella sí que participa Josep Romaguera, canonge, per part de la Diputació. A banda d'aquests petits problemes identificatius, en alguns casos, dins del marc d'allò facultatiu, hem pres algunes decisions a l'hora de determinar la forma del cognom de certs personatges. Per exemple, en el cas de Valerià de Lentorn hem conservat el cognom sota la forma "Lentorn", tot i que la forma normativa per anomenar la família sigui Alentorn. La raó és que Valerià s'autoanomena sota aquesta forma i renuncia també al cognom Pinós, que pertany a la seva família. Per la mateixa raó anomenem el seu germà Miquel de Pinós, tot i que en alguns textos apareix com Miquel de Lentorn. El mateix es pot dir de Pere Torrelles, fill de Joan de Sentmenat. Seguint Benet Oliva, distingim entre els Lledó i els Lladó, dues famílies diferents els cognoms de les quals sovint es confonen.²⁵⁹¹

Arribats a aquest punt i tenint clares les limitacions del present estudi, ens trobem en condicions d'abordar l'anàlisi de la classe dirigent del Principat. Com hem comentat en començar aquest estudi, el nostre objectiu és conèixer la naturalesa d'aquest grup social que està dirigint les institucions del Principat. Qui eren? Com estaven relacionats? Ens aproximarem a aquesta classe dirigent des de cinc perspectives diferents: estamental, familiar, institucional, política i econòmica. A l'últim, voldríem comentar alguns aspectes que ens permeten veure la vida quotidiana que vivien els nostres protagonistes. Com tota realitat històrica, la perspectiva d'anàlisi condiciona d'alguna manera el resultat, a la vegada que en mostra la riquesa. Pensem que enfocar la classe dirigent catalana amb diferents llums ens permet copsar la riquesa de colors i ens transmet una imatge molt més viva de la complexitat i de la modernitat que posseïa.

---

²⁵⁹¹ Oliva, B., *La generació...*, p. 75.

9.2. La classe dirigent des d'una perspectiva estamental

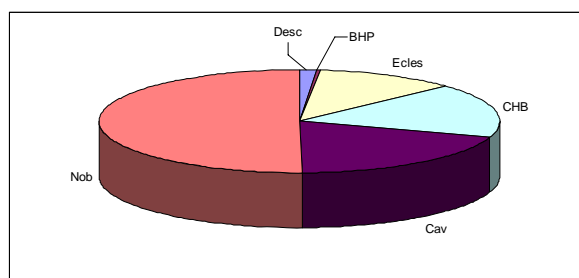
Quins estaments eren els que participaven en les institucions catalanes? En quina mesura els interessos mercantils podien estar defensats a les reunions del Braç o de la Conferència? Fins a quin punt hi ha realment una gran elit de nobles que controlen les institucions semblantment a un senyoriu? Aquestes preguntes són les que ens han portat a analitzar “estamentalment” aquest grup social. Com hem dit abans, l'estudi el fem conjuntament, ja que el Braç Militar, per la seva naturalesa, incloïa dins el seu si molts membres que després participaran al Consell de Cent i a la Diputació.²⁵⁹² En els capítols anteriors ja hem vist com, tant al Braç Militar com a la Conferència, la noblesa hi representava aproximadament la meitat de les persones que assistien. Però aquells estudis que hem presentat tenen el defecte de ser fotografies instantànies d'un moment donat. Analitzen reunions concretes amb l'estat social de cada persona en aquell any, però els estudis no consideraven que la realitat era viva, i aquestes persones evolucionen socialment. Alguns pertanyen a famílies nobles de llarga tradició, però d'altres no. Molts d'ells han estat recentment ascendits i, lògicament, els seus hàbits i ideals eren més propers als estaments als que pertanyien abans que no pas al nou estament. El que volem fer ara és analitzar aquesta classe social independentment del seu estatus en un moment concret. Això representa un problema, perquè una persona com Gabriel Francisco Bòria, que va ser ciutadà honrat, cavaller i noble..., a quin estament l'hem de situar? Pensem que allò important no és tant l'estament concret al que pertany com allò que la seva figura representa. En aquest cas, Gabriel Bòria és un exemple de la flexibilitat estamental de la societat catalana, que permetia que en una sola generació una persona pogués passar de ciutadà honrat a noble. A l'hora de tractar la informació penso que podem fer un joc de màxims i de mínims. Un joc de màxims seria valorar la classe dirigent catalana a partir de l'estatut social de més prestigi que assolís al llarg de la seva vida. Si ho veiem així, el resultat final és el quadre i el gràfic següents:

---

²⁵⁹² No oblidem la gran flexibilitat que hi ha entre els membres de la Conferència que tan aviat podien representar la Diputació, com el Consell de Cent o el Braç Militar.

Quadre 36**Estaments de la classe dirigent I (màxims)**

Categoria social	Nombre	%
Desc	3	1%
BHP	1	0%
Ecles	27	11%
CHB	41	17%
Cav	47	20%
Nob	121	51%
Total	240	100%

Gràfic 15**Estaments de la classe dirigent I (màxims)**

Abreviatures: Nob: noble; Cav: cavaller; CHB: ciutadà honorat de Barcelona; Ecles: eclesiàstic, BHP: burgès honorat de Perpinyà; Desc: desconegut.

Com podem veure, en aquest cas, la noblesa representa la meitat del total,²⁵⁹³ mentre que els cavallers són un 20%, els ciutadans honorats el 17% i els eclesiàstics el 9%. Les xifres mostren una imatge de la classe dirigent complexa, on la meitat del grup està format per nobles i l'altra per una barreja de cavallers, ciutadans honorats i eclesiàstics. La qüestió canvia sensiblement quan valorem els personatges en funció dels “mínims”, és a dir, a partir de l'estament social més inferior del que han estat membres. Aquí cal dir que incloem dins del concepte “ciutadà honorat” els que abans havien estat mercaders i que, com hem dit en parlar de la base de dades, atribuïm a una persona l'estament del pare quan aquest és inferior al seu. Per exemple, Ramon Claver, que era noble, el considerem ara com a cavaller, ja que el seu pare havia estat cavaller. Pensem que aquest joc de xifres és lícit i raonable perquè el que ens interessa és mostrar l'evolució de la classe social, diferenciar les “velles” famílies nobles de les “noves”.

²⁵⁹³ Cal dir que dins la noblesa no hem comptat Magí Mercader, que va ser ciutadà honorat però que a l'exili rebé el títol de marquès.

Només per tenir un referent i mostrar com aquest criteri no és en cap moment agosarat, cal valorar que per la mateixa època a França hi havia un gran debat a l'hora de definir la vella de la nova noblesa. El criteri que es seguí per definir la noblesa *de race* era que, com recull R. Mousnier *le père, l'aïeul et le bisaïeul étaient gentilshommes*.²⁵⁹⁴ És a dir, tres generacions endarrere. Nosaltres en canvi, només comptabilitzem una generació (el pare). Si ho considerem així, el resultat és el quadre següent:

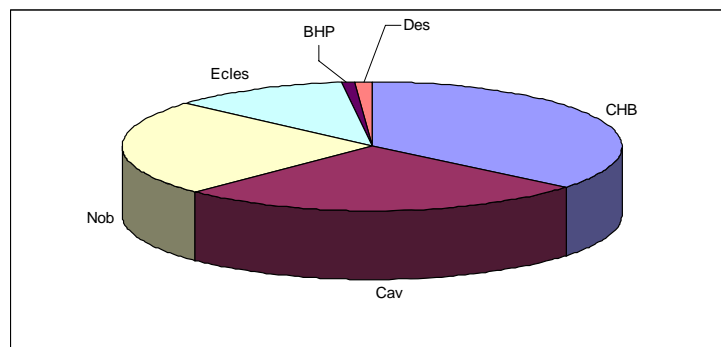
Quadre 37

Estaments de la classe dirigent II (mínims)

Categoria social	Nombre	%
CHB	86	36
Cav	64	27
Nob	58	24
Ecles	27	11
BHP	2	1
Des	3	1
Total	240	100%

Gràfic n° 16

Estaments de la classe dirigent II (mínims)

Abreviatures: Nob: noble; Cav: cavaller; CHB: ciutadà honrat de Barcelona; Ecles: eclesiàstic, BHP: burgès honrat de Perpinyà; Desc: desconegut.

La situació canvia notablement. Ara la noblesa representa una quarta part dels casos, mentre que els cavallers són una altra quarta part i els ciutadans honrats esdevenent el grup més nombrós amb més d'un terç del total. Els eclesiàstics representen l'11%. Què signifiquen aquestes xifres? Doncs que si volem parlar de

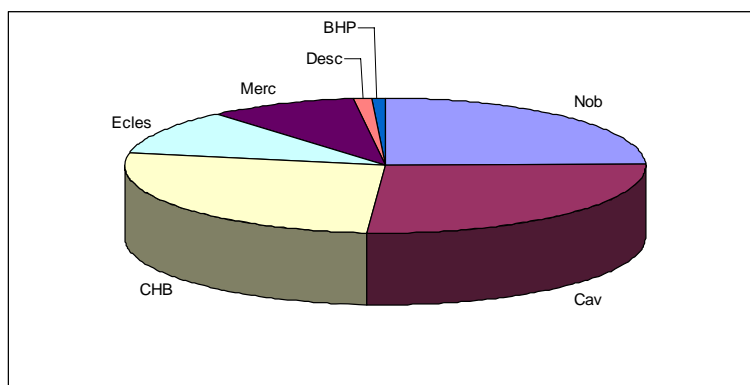
²⁵⁹⁴ Mousnier, R., *Les institutions de la France sous la monarchie absolue*, PUF, Paris, 1974, vol. II, p. 103

noblesa “vella” o de “llarga tradició”, és a dir, de noblesa que ha adquirit aquesta condició com a mínim des de fa dues generacions (els avis havien mort essent nobles), representa una minoria dins el total. Si ajuntem els cavallers amb els ciutadans honrats (afegint-hi els burgesos de Perpinyà, que són una categoria equivalent), tal com hem fet en estudis anteriors, veurem com aquests dos grups representen el 64% del total, és a dir, gairebé dues terceres parts. Si ens fixem en les xifres absolutes veurem com la noblesa esdevé el tercer grup més nombrós (58 membres), molt per darrera dels 87 ciutadans honrats (afegint-hi els dos burgesos de Perpinyà) i pocs menys que els 64 cavallers. Els eclesiàstics, per la seva banda, continuen en un discret quart lloc, amb les 27 persones que signifiquen l’11% del total. La conclusió a la que s’arriba és que la classe dirigent estava formada per una barreja molt heterogènia de membres, i que en cap moment hi havia un grup que dominés sobre la resta amb claredat. Si perllonguéssim aquest estudi als avis, la reducció de la noblesa encara seria més gran, ja que en un bon nombre de casos, era l’avi el que havia canviat d’estament, com és el cas de: Josep Alemany, Felicià Cordelles, Ramon Codina, Felip Ferran, Ignasi Corts, Vicenç Magarola o Josep Amat, per posar només alguns exemples. De fet, la noblesa vella, anterior a 1599 per posar una data, la representa un grup molt minoritari de famílies prou conegudes: els Agulló, els Pinós, els Descatllar, els Sentmenat, els Lanuza, els Terré, els Aymeric (aquests amb dubtes), i pocs més.

Aquesta anàlisi es complica un mica més quan entrem a valorar el pes que juguen els mercaders, entesos en el sentit que ja hem assenyalat línies abans. Lògicament, procedint d’aquesta manera aparentment en allunyem de la realitat, ja que els mercaders no podien participar ni a la Conferència ni al Braç Militar. Però, alhora, no podem oblidar que molts d’aquests ciutadans honrats, cavallers i nobles han viscut gran part de la seva vida gràcies a uns beneficis econòmics, seus o dels seus pares, que no provenien de les rendes senyoriales sinó de les riqueses generades per l’intercanvi de productes. En aquest sentit, sí que sembla un error no fer aquesta diferenciació: no seria correcte ni exacte considerar que aquestes persones que pertanyen ara a estaments privilegiats eren alienes a uns interessos i a un món (el mercantil) que havien marcat la seva existència d’una manera notable. Si modifiquem les dades seguint aquest criteri trobem que hi ha 22 persones que havien estat mercaders o eren fills de mercaders (o altres categories inferiors). Aleshores, el panorama social esdevé encara més complex, tal com mostra el següent quadre.

Quadre 38**Estaments de la classe dirigent III (amb mercaders)**

Categoria social	Nombre	%
Nob	60	25%
Cav	64	26%
CHB	65	27%
Ecles	26	11%
Merc	22	9%
Desc	3	1%
BHP	2	1%
	240	100%

Gràfic 17**Estaments de la classe dirigent III (amb mercaders)**

Abreviatures: Nob: noble; Cav: cavaller; CHB: ciutadà honrat de Barcelona; Ecles: eclesiàstic, BHP: burgès honrat de Perpinyà; Desc: desconegut.

Ciutadans honorats, cavallers i nobles, per aquest ordre, representen una quarta part total, i la resta està composta per una barreja de mercaders i eclesiàstics. Observem com la noblesa continua en tercera posició. En la mateixa línia cal fixar-se que d'aquestes 22 persones, 1 era eclesiàstic, 8 van ser ciutadans honorats, 5 cavallers i 8 van arribar a ser nobles,²⁵⁹⁵ és a dir, més de la meitat van ascendir a categories estamentals superiors a la ciutadania honorada. Les xifres són indicatives de la mobilitat de la societat catalana. És una dada ben significativa que en aquest llistat tinguem a vuit persones que en el transcurs de dues generacions (de pares a fills), haguessin passat de l'estament mercader al noble. Detalls com aquests ens estan parlant d'una societat dinàmica, on era

²⁵⁹⁵ Nobles: Joan Lapeira, Pau I. Dalmases, Josep Catà, Joan Claresvalls, Josep Duran, Francesc Antic i els germans Sagrera; cavallers: Jeroni Sadurní, Domingo Mora, Joan Francesc Masdeu, els germans Falguera; ciutadans honorats: Ramon Sambassart, Francisco Molines, Magí Mercader, Pau Lledó, Cristòfol Lladó, Francesc Bassols, els Barrera; eclesiàstic: Rafael Pinyana.

possible que persones d'estaments inferiors (artistes, menestrals), en un temps relativament curt, arribessin a ocupar llocs de cert relleu institucional i decidir sobre afers polítics que afectaven tot el Principat.

Però la qüestió ens porta més enllà. Parlar de mercaders no és exactament el mateix que parlar de relacions mercantils, ja que l'activitat del comerç no era exclusiva dels mercaders. Tal i com han mostrat els estudis d'Albert García Espuche, Isabel Lobato Franco i Benet Oliva, hi havia força ciutadans honrats, cavallers i nobles que portaven a terme activitats comercials, ja fos des del càrrec com a cònsol militar de la Llotja, la vinculació familiar amb grans famílies de mercaders, per la implicació en projectes empresarials com els de Feliu de la Penya o en la Cambra de Comerç. L'estudi d'Albert García Espuche per a la primera meitat del segle XVII no deixa cap mena de dubte. Ens mostra una gran varietat de nobles, des de cavallers fins a comtes, ben relacionats amb les activitats mercantils, com ara l'explotació de mines, administradors de la carn, de la llana, arrendament de les bolles, en el sector del cuir, en la venda d'animals, de vi, de blat, de vidre, fins i tot en les grans companyies comercials ultramarines. La seva conclusió és contundent: *La pequeña nobleza intervenía decididamente, de forma abierta o encubierta en la vida económica del País.*²⁵⁹⁶ Veient-ho des d'aquesta perspectiva, sembla lògic i ben raonable parlar de "vinculació comercial" per referir-se a tots aquells que, independentment que tinguessin o no un passat en l'estament mercantil, estaven relacionats amb aquests sectors econòmics, els quals, sens dubte, influïren en la seva actuació. Aleshores, la perspectiva canvia novament. Hi ha 84 casos de persones vinculades al món comercial (entès com a activitat no noble, incloent els fills de pagesos), que representen més d'una tercera part del total (35%). Dins d'aquest grup la distribució estamental (atribuint a cada persona l'estatut social més baix de què va gaudir, sense considerar el de mercader) quedaria segons indica el següent gràfic:

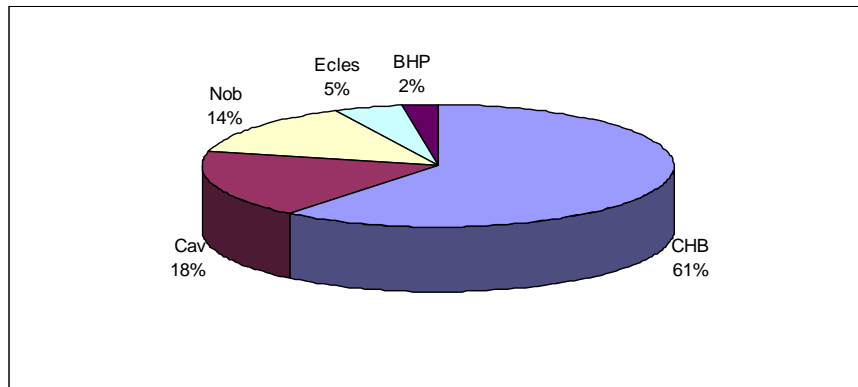
---

²⁵⁹⁶ García Espuche, A., *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña 1550-1640*, Alianza editorial, Madrid, 1998, p. 296.

Gràfic 18

Els estaments i la vinculació comercial (mínims)

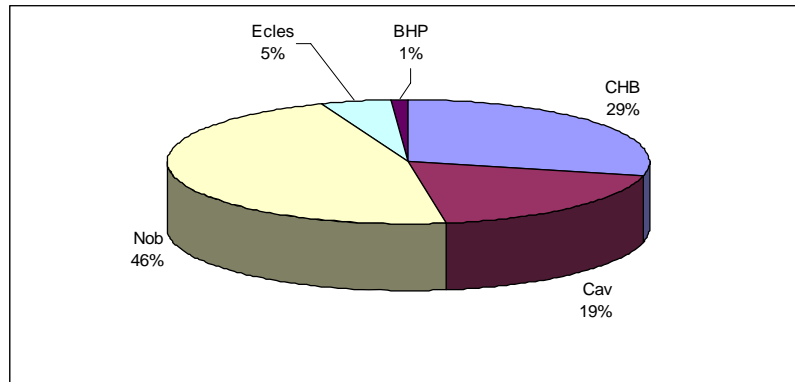

Més de la meitat dels membres eren ciutadans honrats (61%) i el 40% restant quedava distribuït entre els cavallers (18%), els nobles (14%), els eclesiàstics (5%) i els burgesos honrats, que en el fons, caldria comptar-los juntament amb els ciutadans honrats. Hem de ser conscients que en aquest estudi no considerem aquells casos en els quals els avantpassats majors d'una generació (és a dir, els avis o anteriors) es van dedicar també a tasques comercials. Així, per exemple, Francesc Copons de la Manresana exportava mercaderies a l'interior de la península, o Jordi Descatllar (familiar de Narcís) venia pedrenyals a Ripoll, Jeroni de Peguera mules i Pau de Fluvià, blat.²⁵⁹⁷ Cal afegir-hi un bon grup de famílies d'origen mercantil que s'havien ennoblit al llarg dels segles XVI i XVII, com ara els Montnegre (mercaders genovesos), els Aimeric, els Planella, els Fivaller (muller de Felip Ferran) o els Junyent. Si valoréssim aquests elements, lògicament les xifres serien encara més àmplies del que hem assenyalat en aquest estudi. Però tornem al nostre raonament. La imatge que tenim del món comercial canvia de forma considerable quan valorem els "màxims", és a dir, l'estatut social més alt al qual arribaren les persones vinculades al comerç. En aquest cas el resultat que obtenim és el següent:

²⁵⁹⁷ García Espuche, A., *Un siglo...*, p. 294.

Gràfic 19

Els estaments i la vinculació comercial (màxims)

Ara els nobles esdevenen el grup més nombrós, amb gairebé la meitat del total de les persones analitzades que intervenien en activitats comercials. Els ciutadans honorats apareixen en segon lloc amb un 29%, mentre que els cavallers, els eclesiàstics i els burgesos honorats mantenen una quota similar.²⁵⁹⁸ Lògicament, vist així, la noblesa sembla estar encara més vinculada al comerç que no pas abans. La xifra de la noblesa cal matisar-la, ja que d'això no es pot deduir que tots aquests nobles amb vincles comercials fossin noblesa vella, ni que mantinguessin permanentment al llarg de la seva vida aquests vincles. La xifra de trenta-nou nobles és el resultat de dos processos. D'una banda de l'existència real, com veure tot seguit, de noblesa vella que tenia i es dedicava parcialment a activitats econòmiques que no eren pròpies del seu estament. De l'altra banda, i això s'ha de destacar, també és un signe de com els sectors mercantils podien ascendir en l'escala social i arribar a la dignitat de noblesa. En el fons, tots els quadres que acabem de veure posen de relleu que a la Catalunya del segle XVII, l'estrat familiar on un una persona naixia no predeterminava el seu futur, ja que els ascensos i descensos en l'escala social eren possibles i habituals. Lògicament ara no és el moment de transcriure la llarga llista de les 84 persones que conformen aquest nucli vinculat al comerç, però sí que val la pena al·ludir als noms més destacats. Entre ells hi ha famílies de mercaders de reconegut pes i prestigi com Pau Lledó, Francesc Bassols, Francesc Bastero, Pau Ignasi Dalmases, Cristòfol Lladó, els Falguera, els Lapeira, Joan Llinàs, Joan Francesc Masdeu, Magí Mercader, Josep Ordano, Joan Ponsic, Jeroni Sadurní, Ramon Sambassart i Feliu Teixidor (aquest últim germà de Jaume Teixidor). Una

²⁵⁹⁸ Cal dir que els cavallers es mantenen en nombre, però no són les mateixes persones, ja que un grup de cavallers ha passat a la noblesa i un grup de ciutadans honorats al grau de cavaller.

mirada als vincles entre aquestes persones i als marmessors que nomenen en els seus testaments (vegeu l'apartat "relacions") ens fa present un nombre encara més ampli de mercaders. Personatges com els Mascaró, Rossell, Duran, Boneu, Quefi, Feu, Feliu de la Penya, Sidós, Kies, Circuns o Berenguer apareixen ara en escena, ben vinculats a aquesta classe dirigent, tot i que no participen en les reunions que aquí hem seleccionat. En aquest sentit, cal valorar que alguns mai es van ennoblir (Circuns, Lleonart, Sidós) i altres sí que van participar en altres reunions del Braç Militar, com ara Pau Rossell.²⁵⁹⁹ Més enllà del ball de noms, i del que pot ser fins a cert punt una ficció numèrica, tota aquesta llarga sèrie de gràfics il·lustra la complexitat de la xarxa social del Principat i el seu dinamisme a l'escalf dels canvis econòmics.

Un element a destacar és la relació entre la noblesa vella (o no tan vella) amb el món mercantil. Albert García Espuche mostrava amb claredat l'existència d'aquestes relacions per a finals del segle XVI i principis del XVII. Tractar aquest tema per principis del segle XVIII és una tasca que depassa el límits del nostre treball, però sí podem aportar algunes dades que suggereixen l'existència dels mateixos processos. Una d'elles és la gestió de la carn per part del Consell de Cent. El Llibre de Deliberacions de la Ciutat recull amb minuciositat els pagaments que periòdicament feien els consellers als proveïdors, especificant el tipus de carn, el pes i el cost abonat. Doncs trobem sovint a un bon grup de nobles entre aquests proveïdors. El següent quadre, merament aproximatiu, aplega alguns noms de membres de la noblesa que es van vincular a aquest negoci durant la primera dècada del segle XVIII.

Quadre 39

Nobles vinculats a la venda de la carn a Barcelona entre 1702-1713²⁶⁰⁰

	Data	Nom	Categ.	Què	Quan	Residència
1	20.06.1702	Antic Saladic, Tomàs	chb	6 basileus	1189 ll	
2	19.11.1703	Copons i Falcó, Joan	nob	158m.	498 ll i 10 s	
3	21.04.1704	Magarola i Descatllar, Vicenç	nob	52c	117 ll	
4	30.04.1704	Magarola i Descatllar, Vicenç	nob	51c	129 ll i 14 s	
5	28.06.1704	Pinós i Rocabertí, Miquel	nob	116c	218 ll, 10 s i 2 d	
6	28.06.1704	Pinós i Rocabertí, Miquel	nob	183m	295 ll, 18 s i 3 d	
7	14.07.1704	Antic, Francesc	chb	700m	1.100 ll i 7 s	
8	06.09.1704	Areny y Garriga, Josep	chb	1.000m i 1.000o	2.000 ll	
9	17.12.1704	Berart, Francesc	nob	60 moltons	97 ll i 6 s	Viu en Sort

²⁵⁹⁹ Pau Rossell va participar, per exemple en la reunió de 18 de març de 1708 (Cfr. *Deliberacions del Braç Militar*, G-69, vol. VIII)

²⁶⁰⁰ El quadre s'ha confeccionat a partir de les informacions que ens proporciona el LLDC. Per buscar les dades concretes el lector es pot guiar per les dates del pagament.

10	09.01.1705	Oliver i Boteller, Josep	nob	1204m	2.212 ll i 12 s	
11	14.08.1706	Oliver i Boteller, Josep	nob	165m	508 ll i 18 s	
12	01.09.1706	Solà, Francesc	nob	130m	551 m i 14 s	Terrassa
13	07.09.1706	Abadal, Jeroni	chb	218m	867 ll i 2s	Calaf
14	10.09.1706	Vadell, Fèlix	nob	163c	517 ll, 3 s i 4 d	
15	15.02.1707	Oliver i Boteller, Josep	nob	327m	1.008 ll, 18 s i 6 d	
16	19.04.1707	Llinàs, Joan	cav	100m	422 ll i 10 s	
17	24.07.1707	Dalmau i Capcir, Josep	chb	96c i 1440o	2.308 ll i 15 s	
18	28.07.1707	Dalmau i Capcir, Josep	chb	356m i 677a	1.980 ll	
19	14.01.1708	Desvalls i Vergós, Antoni	nob	1.156m	3.888 ll, 15 s i 8 d	
20	24.01.1708	Desvalls i Vergós, Antoni	nob	317o	436 ll i 4 d	
21	30.05.1708	Solà, Francesc	nob	181m	559 ll i 17 s	
22	08.08.1708	Corbera i Palau, Pau	chb	63m	233 ll, 10 s i 11d	
23	03.08.1708	Ivorra, Armenter de	cav	96o	133 ll, 16 s i 4 d	
24	15.10.1708	Desvalls i Vergós, Antoni	nob	15m	42 ll, 16 s i 9 d	
25	30.06.1709	Pera i Tord, Anton	cav	1878m	3.700 ll, 15 s i 2 d	
26	09.07.1709	Moner, Francesc	chb	343m	1.350 ll, 75 s i 7 d	
27	22.07.1709	Pera i Tord, Anton	cav	1.479m	2.755 ll, 12 s i 10 d	
28	05.08.1709	Pera i Tord, Anton	cav	1.117m	2.209ll, 8s i 6d	
29	27.08.1709	Pera i Tord, Anton	cav	987m	1.985ll, 3s i 10d	
30	08.10.1709	Sans, Ramon	Dr.	120o	243 ll i 9s	
31	01.09.1710	Amigant, Josep	nob	394m	1.690 ll, 8 s i 3 d	
32	30.10.1710	Ivorra, Armenter de	cav	2b, 18v, 3ve	419 ll i 8 s	
33	07.11.1711	Pera i Tord, Anton	cav	300m	996 ll, 7 s i 4 d	
34	11.11.1711	Dalmau i Capcir, Josep	chb	1.501m	4.826 ll, 14 s i 8 d	
35	11.11.1711	Dalmau i Capcir, Josep	chb	185o	383 ll i 17 s	
36	19.11.1711	Grau i Gomes, Anton	noble	1.233m	4.666 ll, 5 s i 4 d	
37	19.07.1713	Ninot, Magí	noble	526m	3.074 ll, 2 s i 8 d	

Abreviatures. m: moltons; b: basileus; c: crescats; o: ovelles; a: anyells, bo: bou; v: vaca; ve: vedelles; ll: lliures, s: sous; d: diners.

En total són uns 25 membres dels estaments privilegiats i podem veure la gran varietat de persones que hi estaven implicades: des de ciutadans honrats d'origen mercantil o pagès (Josep Dalmau, Tomàs Saladich o Francesc Antic), fins a un gran nombre de nobles. Entre aquests destaca la presència de famílies de noblesa vella o de llarga tradició, com ara Joan Copons, Vicenç Magarola, Josep Oliver o el conegut Emmanuel Desvalls. Això és una data significativa, que mostra amb força que els casos de noblesa "estricta", en el sentit que vivien exclusivament de les rendes de les seves possessions, devien ser més aviat una minoria. Al quadre trobem també a un bon nombre de persones de la petita i mitjana noblesa com ara Anton Pera, Armenter Ivorra, Magí Ninot, Ramon Sans, Gaspart Berart, Felix Vadell i el omnipresent Joan Llinàs. Si ens fixem en les quantitats abonades veurem com en alguns casos es tractaven de xifres molt considerables, com ara les 4.826 ll. que es pagava a Josep Dalmau, les 3.888 ll. a Emmanuel Desvalls o les 2.212 a Pere Oliver. No es tractava pas d'un negoci menor que complementés altres fonts de riquesa. Aquestes quantitats, com tindrem ocasió de

veure més endavant, eren superiors a les dots que alguns nobles de reconegut prestigi atorgaven a les seves filles en els testaments. D'altra banda, també veiem que hi estaven vinculades persones procedents de diferents indrets del Principat, de Sort, Calaf o Terrassa, cosa a la qual cal afegir que molts d'aquests nobles eren originaris de diferents comarques com els Oliver (Tarragona) els Desvalls (Lleida), els Dalmau (Montbrió), etc.

Potser podem donar un pas més enllà i veure qui més participava del negoci de la carn, al mateix nivell i sota les mateixes condicions que aquests grups privilegiats. El següent quadre recull totes les persones que van vendre carn al Consell de Cent entre setembre i novembre de 1710.

Quadre 40

La venda de la carn al 1710

La venda de la carn al 1710	La venda de la carn al 1710					
	Data	Nom	Categ.	Què	Quan	Lloc de residència
1	30.08.	Mas, Anton	revededor	53m	210 ll, 10 s i 3 d	
2	01.09	Amigant, Josep	Noble	394m	1690 ll, 8 s i 3 d	
3	01.09	Alabau, Jeroni	Mercader	373m	436 ll i 13 s	
4	04.09	Anglada, Francesc	Negociant	1bo, 11v	232 ll	
5	04.09	Fuster, Francisco	Pagès	773m	2.030 ll	
6	04.09	Golobardes, Pere		498m	1.690 ll i 18 s	Planola de la Vall de Ribes
7	06.09	Font, Andreu	Cirurgià	68m	308 ll, 5 s i 9 d	Sant Andreu
8	10.09	Alabau, Jeroni	Mercader	401m	1.544 ll	
11	12.09	Ferran, Josep	Notari	248m	931 ll, 10 s i 6 d	
12	12.09	Valls, Jaume	Sabater	3bo, 3 vad	146 ll	
13	16.09	Martí, Francesc	Candeler de la cera	272m	1.112 ll, 9 s i 9 d	
14	20.09	Corretja, Joan		960m	3.245 ll, 2 s i 10 d	Planola de la Vall de Ribes
15	22.09	Florensa, Miquel		401m	1.864 ll, 16 s i 3 d	Calaf
16	22.09	Morer, Jaume		282m	9.85 ll i 15 s	Camprodon
18	24.09	Torras, Antoni		892m	4.044 ll, 15 s i 3 d	Llavaneres
19	26.09	Muzarra, Josep		125m	3.49 ll i 13 s	Caldes
20	30.09	Vidal, Anton		256m	774 ll i 3 s	Urgell
21	30.09	Farras, Jerònim		25o	56 ll	Urgell
22	03.10	Soler, Gabriel	Candeler de la cera	1.190m	4.297 ll, 13 s i 9 d	
23	08.10	Vigo, Carles		1.217m	3.798 ll i 16 s	de Cerdanya
24	10.10	Sever March	Mercader	2b, 122va	554 ll	
25	16.10	Amiell, Jaume	Eclesiàstic	807m	2.175 ll, 12 s i 8 d	prevere de la Vall d'Aran
26	21.10	Albinyana, Francesc	Pagès	60m	249 ll, 1 s i 6 d	Calella
27	21.10	Ribera, Joan	Taverner	119m	486 ll, 13 s i 6 d	
28	27.10	Moga, Pere	Eclesiàstic	1152m	3.936 ll, 5 s i 10 d	prevere de Talam

29	27.10	Altimaras, Jaume	Argenter	116m	467 ll, 15 s i 8 d	
30	30.10	Ivorra, Armenter de	Noble	2b, 18v, 3va	419 ll i 8s	
31	30.10	Serdanay, Salvador	argenter	923m	1.659 ll i 10 s	
32	11.11	Amat, Francesc, Dr.	Eclesiàstic	162m	780 ll, 15 s i 2 d	
33	11.11	Riera, Narcís		313m	1.318 ll, 15 s i 6 d	De Gualba
34	26.11	Bassa, Fèlix	Eclesiàstic	107m	469 ll, 10 s i 44 d	prior de Montalegre
35	26.11	Tudó, Jacint	Botiguer de teles	136m	620 ll, 10 s i 8 d	

El tret més destacat és la gran varietat de persones de sectors socials diferents vinculades al negoci: des de botiguers de teles, pagesos, argenters, taverners, candellers de la cera, negociants, mercaders, sabaters i a la vegada, sense cap diferència, nobles. Fins i tot hi ha eclesiàstics. Cal valorar que només estem analitzant tres mesos d'un any que no és especialment significatiu (per aquelles dates s'acabava de produir el segon atac de Carles III a Madrid.), i que un estudi exigent hauria de treballar marcs temporals més amplis. Tot i així, creiem que aquestes dades il·lustre amb claredat que les diferències socials entre els estaments no eren excessivament grans. Una part de la noblesa, per molt noble que fos, participava de manera directa amb les activitats mercantils, i per molts privilegis que gaudís es relacionava amb els estaments inferiors. També cal destacar la varietat geogràfica de la procedència dels productes (dels que ho podem saber): Calella, Vall d'Aran, Cerdanya, Camprodon, Urgell, Vall de Ribes, Llavaneres, Caldes, Sant Andreu.... Certament, cal treballar el tema més a fons, però les dades confirmen el que insinuava García Espuche: Barcelona era un centre director del país, ben vinculat amb la seva rodalia.

La relació de la noblesa amb les activitats mercantils també es pot veure amb altres aspectes. Un d'ells és el lloguer de cases al Consell de Cent per al tall de la carn. Al 1704 trobem que entre els llogaters hi havia, Josep Galceran de Cartellà, Josep Terré Marquet, Josep Ferran, Joan Amat, Francesc Comalada i Francesc Anglasell, tots ells nobles de reconeguda anomenada i prestigi.²⁶⁰¹ Al 1708 trobem que encara mantenien el negoci.²⁶⁰² Una altra dada suggerent: el dret de la Nova Ampra. El 3 de juliol de 1702 un grup de nobles feia una instància al Braç Militar per tal que intercedís per recuperar el dret de la Nova Ampra. Entre les persones que signaven aquesta demanda hi havia: el rector de la parròquia de Sant Sever, Magdalena Mora, Mariana Mari, Josep Falcó, Anton Granollachs, Felip Ferran, Josep Erill, Narcís Feliu, Josep Carreras i Joan

²⁶⁰¹ Cfr. LLDCC, 1B, II, 213, fol. 112r.

²⁶⁰² Cfr. LLDCC, 1B, II, 217, fol. 163r i 164v.

Llinàs.²⁶⁰³ Fixem-nos com hi ha eclesiàstics, noblesa de vella tradició, mercaders ennoblits... Tot una barreja d'estaments i sectors diferents implicats dins les mateixes activitats. Al gener de 1707 trobem com Maria de Villalba, filla de noble Don Fernando Fivaller, demanava a la Diputació que perdonés la pena imposada al seu pare al novembre de 1704 per no pagar els drets de la bolla en una transacció de robes. Els diputats li feren costat.²⁶⁰⁴ La noblesa estava implicada amb les activitats comercials. Recordem el conflicte pel torp al veguer. El detonant fou l'existència de robes de contraban a casa del diputat eclesiàstic. Un any després, trobem un incident similar en la casa de Francisco Agulló Sagarriga, procedent d'una família noble d'antiga tradició. Els diputats entraren a la casa forçant les portes d'entrada i trobaren, tal com esperaven, robes de contraban que no havien pagat els impostos. El Braç Militar protestà pel que considerava que era una intromissió en la propietat privada d'un membre del seu estament. La resposta dels diputats era significativa d'una realitat que no ens pot passar per alt: "són moltas y contínuas las instàncies que té [La Diputació] per la multitud de fraus se ocultan en puestos sagrats y en casas de personas axí eclesiàsticas com militars".²⁶⁰⁵ Part de la noblesa estava estretament vinculada als interessos comercials i en vivia d'ells.

El dinamisme de la societat catalana encara es veu més reforçat quan analitzem el nombre de persones que han aconseguit canviar d'estament. Segons el criteri que seguim les xifres varien, però si ens atenim al criteri més restrictiu (que és el que utilitzem en la base de dades de l'annex), no considerem com a canvi d'estament la concessió de títol de comte o marquès, i sí el fet que el pare canviés d'estament. Des d'aquesta perspectiva, obtenim que del total de 240 persones 108 havien canviat d'estament, és a dir, el 45%, una xifra no gens menyspreable. Però si als 108 afegim els 30 nobles que van assolir el títol de comte, marquès o el de *Grandes de España*, aleshores la xifra augmenta a 136, que representa més de la meitat del total (57%). És a dir, el canvi d'estament sembla un fet quotidià dins la societat catalana de principis del segle XVIII. Si ens atenim al criteri més restrictiu, és a dir, les 108 persones, hi ha diferents aspectes que resulten interessants. Primer de tot cal fixar-se en alguns personatges concrets que en una generació o dues (si considerem la del pare) han assolit la noblesa des de la ciutadania honrada. De fet, 24 de les 108 persones que canvien

---

²⁶⁰³ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426v.

²⁶⁰⁴ Cfr. LLDDP, N-268, fol. 546r.

²⁶⁰⁵ Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 256r.

d'estament han seguit aquesta via. Dins d'aquest grup, hi ha algunes trajectòries admirables, com les de Francesc Antic i Joan Lapeira, que van passar de l'estament de mercaders al de la noblesa en una sola generació. Altres van arribar a la noblesa sense passar pel grau de cavallers, com Ramon Vilana Perlas, Pau Ignasi Dalmases o Ignasi Fontaner (aquest últim des de burgès honrat passa a ser noble). Si valorem els canvis per estament veurem com 62 persones van aconseguir la categoria de noblesa, 20 la de cavaller i 22 la ciutadania honrada (vegeu gràfic 20). A més, 26 persones (ells o els pares) havien evolucionat des de l'estament de mercaders.

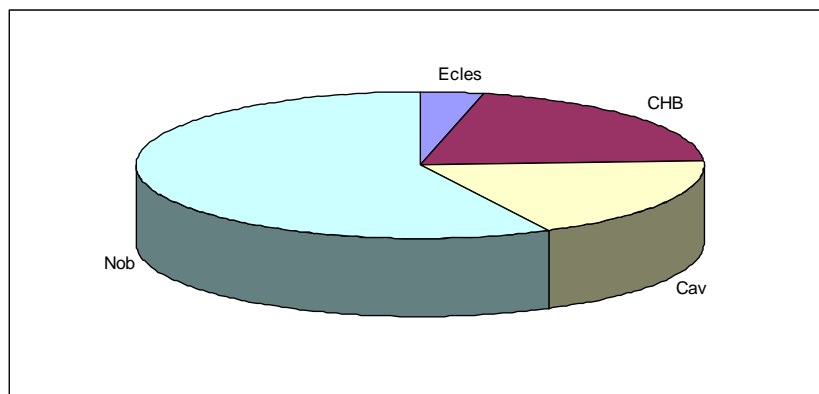
Quadre 41

Els canvis d'estament

Categ. Social	Nombre	%
Ecles	4	4%
CHB	22	20%
Cav	20	19%
Nob	62	57%
Total	108	100%

Gràfic 20

Els canvis d'estament

Més enllà de la discussió sobre el fet si va canviar d'estament una tercera part o la meitat del grup analitzat, l'existència d'aquests perfils tan precisos mostra ben clarament com la societat catalana de finals del segle XVII es trobava lluny de ser una estructura monolítica. Les xifres totals assenyalen com les històries de personatges que des del comerç podien ascendir en l'escala social i influir en la vida política del país, no eren casos aïllats, sinó que afectaven una massa de la població considerable. En aquest sentit, cal considerar que un bon grapat d'aquests personatges eren fills de persones

pertanyents a categories socials molt inferiors a la dels mercaders. Així, per exemple, Francisco Antic, Josep Dalmau i Capcir i Josep Rifós eren fills de pagesos; Jeroni Sadurní d'un perxer, Josep Romaguera d'un obrador, Magí Mercader d'un mestre de cases, Anton Berenguer d'un notari i Jacinto Blanc estava casat amb la filla d'un mariner o capità de nau. El fet que persones com aquestes poguessin, en el temps d'una generació, estar en condicions d'influir de manera indiscutible en la vida política del país ens mostra una societat en la qual les diferències estamentals eren cada vegada més diluïdes. Un altre aspecte a tenir en compte és la presència dels gaudints. Trobem que 62 de les 240 persones són doctors, o bé en lleis o en medicina, que representa una quarta part del total (26%). La dada és rellevant per valorar el pes dels homes de lleis dins una societat tan codificada. Si fem un cop d'ull als noms ens adonem que en aquestes reunions van participar homes de prestigi com Francisco Toda, Pere Cardona, Plàcid Copons, Jeroni Magarola, Salvador Massanes, Francisco Molines, Joan B. Reverter, Josep Costa o Francisco Vertamon. Alguns van estar vinculats a l'austriacisme (Plàcid Copons, Joan B. Reverter, Salvador Massanés) i d'altres es decantaren cap a l'opció borbònica (Pere Cardona, Francisco Vertamon). Tots ells, però, van tenir un paper prou important.

Semblantment, la qüestió de quantes persones eren de Barcelona i quantes procedien d'altres indrets del Principat resulta interessant. Aquí, l'aproximació al fenomen és complexa, ja que fins a quin punt podem dir que una persona "és de Barcelona" o no? En un inici vaig pensar que el lloc d'enterrament podia ser una bona pista, però la qüestió no és tan clara. La noblesa podia viure a Barcelona, però també passaven temporades a les seves terres. Aquesta doble residència és un fet que Albert García Espuche ha pogut constatar en els seus estudis per a la primera meitat del segle XVII, i que moltes vegades obeïa a un pla definit.²⁶⁰⁶ On cal ubicar-los? Que Ramon de Copons digui que vol ser enterrat a la parròquia de Sant Julià, a Llor (Solsona), significa que està assentat al Solsonès? Considero que sí, atès que ens indica que Sant Julià és un lloc important per a ell i on possiblement encara manté relacions. Però també és cert que no ha de ser així forçosament. També cal parlar de les nissagues. Les obres de Benet Oliva, Albert García Espuche i Isabel Lobato Franco estan farcides d'històries de les diferents famílies de mercaders que procedien d'arreu de Catalunya i que en una, dos, tres generacions s'instal·len a Barcelona i esdevenen rics empresaris i s'ennobleixen. On

---

²⁶⁰⁶ Espuche, A., *Un siglo...*, p. 297.

cal situar el límit? Per contra, en alguns casos, la informació a partir de la qual hem treballat ens indica que sí que es pot parlar amb certa seguretat de fluxos migratoris, com ara l'existència de burgesos honorats de Perpinyà, fills de ciutadans honorats de Girona, etc.

Els resultats mostren que hi ha un mínim de 51 persones que no eren barcelonins (ells o els seus pares), que representa el 21% del total. D'aquestes, 6 van arribar a ser ciutadans honorats, 6 cavallers, 32 nobles, 6 eren eclesiàstics i 1 era burgés honorats de Perpinyà. Entre ells trobem les més variades procedències. Des de noblesa aragonesa (Joan Abarca, José Bernal, els Lanuza), passant per un bon grup de perpinyanesos (Carlos Alemany, Josep Bru, Ignasi Fontaner, Francesc Mas) i un ampli ventall de ciutats com Berga (Hugo Senespleda), Puigcerdà (Anton Pera), Vic (Joan Ponsic, Francesc Tord, Valentí Armanteras), Tortosa (Rafael Pinyana), Tarragona (Ramon Clàver, Pau Torres,), Montbrió (Josep Dalmau), Riudoms (Francisco Toda), Arbúcies (Domingo Fogueras), Lleida (Anton Berenguer), Guissona (Anton Erill), Mataró (Joan Lapeira), Girona (Joan Vives) o Manresa (Pere Cardona). I això sense comptar els estrangers. Així, per exemple, és prou coneguda la relació de Joan Lapeira amb Joan Kies; els Bastero procedien de Torí i Josep Órdano estava casat amb una Queffi, família de mercaders genovesos. Aquest 21% de població augmenta quan no considerem tant el nombre d'immigrants com les relacions familiars i d'amistat que la classe dirigent mantenia amb famílies o persones d'altres indrets de Catalunya. En aquest sentit, el lloc on residien els marmessors sembla una prova clara de l'existència d'uns llaços de confiança forts amb persones de fora de Barcelona. Així, si reduïm la nostra anàlisi als 106 personatges dels quals hem trobat el testament, 28 són immigrants i 16 més tenen entre els seus marmessors persones no residents a Barcelona. La xifra total es queda en 44 persones de 106, que representa el 41% de la mostra.²⁶⁰⁷ Una mirada a aquests 16 personatges mostra la flexibilitat i l'amplitud de les relacions que l'elit dirigent mantenia amb la rogalia. Trobem, per exemple, que Francisco Blanes nomena com a marmessors Francisco i Manuel Ferrer i Pròpita, de València; que el gendre de Felip Butinyà és Narcís Saleta Comalada, de Vic, una família que també està vinculada amb Magí Mercader i Francisco Moxó. D'altra banda, veiem com la filla de Felip Ferran es va casar amb Enric Jalpi, d'Arenys de Munt (Girona), i que entre els marmessors també hi ha un canonge d'Urgell i un de Vic; que els dos gendres de Josep Francolí (Francisco

---

²⁶⁰⁷ En seleccionar aquestes dinou persones hem considerat que no fossin els germans preveres. En el cas de Francesc Nicolau de Sant Joan hem recollit al seu oncle Dionís, canonge de Tarragona.

Moxó i Bonaventura Muntaner) són de Cervera, a l'igual que Cirinio Folcràs (marmessor de Josep Mata) i Galceran de Vilalba (marmessor de Felip Ferran); que entre els marmessors de Bonaventura Gualbes hi ha l'abat de Sant Pere de Rodes i Magí Vilallonga, de Mataró, el mateix lloc on viu Josep Feliu Feu, que és marmessor de Francisco Saiol. Però no només aquests personatges estan vinculats amb l'exterior de Barcelona. Tota una llarga llista de ciutats com Mallorca (Salvador Tamarit, Hug de Sant Joan), Vilafranca del Penedès (Francisco Molines), Ripoll (Ramon Sambassart), Perpinyà (Magí Mercadé), Igualada (Fèlix Vadell), Puigcerdà (Francisco Padellàs), Agramunt (muller de Felip Ferran), Mollet (Lluís Josa) i Tarragona (Francisco Nicolau de Sant Joan, Josep Josa) ens apareixen vinculades a persones que participen en les institucions directives del Principat. I tot això sense fer un estudi minuciós dels llocs d'enterrament o d'altres persones que ens apareixen al testament. Per exemple, Bernat Aimeric volia ser enterrat a Sant Pere Màrtir (Manresa), el mateix lloc que Francesc Amigant; Narcís Descatllar a monestir de Ripoll i Felip Ferran al de Montserrat; Josep Mata i Ramon Copons a Sant Julià de Llor, mentre que Pere Planella i Magí Barrera escollien Santa Maria de Moià (Vic) i Joan de Lanuza la vila d'Urrea (Aragó).

La qüestió es complica una mica més quan considerem la vinculació d'aquesta classe dirigent amb famílies no catalanes. El fet d'endinsar-nos en la delimitació de quines famílies són castellanes, aragoneses, valencianes o estrangeres ens portaria molt lluny, però una mirada als cognoms dels marmessors ens mostra amb claredat l'existència d'aquests vincles. Així, a la llista de persones de fora de Barcelona o que tenen llaços familiars amb persones de fora de Barcelona, caldria afegir altres 12 persones més vinculades amb famílies no catalanes.²⁶⁰⁸ A banda del conegut cas dels Pignatelli (Domingo Pignatelli estava casat amb la filla de Bernat Aimeric), destaca el cas de Lluís Sayol. La seva filla estava casada amb Felip de Bouwerkerke, baró de May (Flandes), la seva germana amb Francisco Gascón i entre els marmessors també hi figura Guillem Ramon de Ivorra. D'altra banda, la germana d'Agustí Copons, estava casada amb Francisco Sierra i també era familiar de Francisco Vega; Josep Dusai té com a marmessor Juan de Castro, el qual, a la vegada, és marmessor de la filla de Felip Ferran; Josep Galceran de Pinós estava casat amb Agustina Urries, germana del governador d'Aragó, i Josep Marimon amb M. Francisca de Velasco, filla d'un noble

---

²⁶⁰⁸ Entre aquestes dotze persones no comptem les que, a banda dels llaços familiars amb famílies no catalanes, tenen també llaços amb famílies que no viuen a Barcelona, que ja estan compatibilitzades amb anterioritat.

castellà; la filla de Bernat Gàver es va casar amb Gabriel Quiñones, la de Joan Ponsic amb Josep Matías Luzas (natural d'Aragó), la de Gabriel Bòria amb Pedro Vallbona, la de Francisco Blanes amb Bartomeu Moncayo, marquès de Coscojuelo, la d'Ignasi Soler amb Ferran Guzman i la de Magí Mercader amb Luis Ortiz Velares, tots castellans o aragonesos. A més, entre els marmessors de la muller de Magí Mercader hi ha Benet de Portules Carreres i Bresco. Un cas interessant és el dels Queffi. Maria Queffi estava casada amb Emmanuel de Roca Júlia, i era filla de la germana de Josep Ordano. El seu pare, Joan Enric Queffi, era fill de "Mateu Queffi, mercader alemany, natural de la ciutat de Tirol, lo die de son òbit residint en la ciutat de Génova".²⁶⁰⁹ La trajectòria és curiosa: l'avi alemany, el pare italià, ella catalana. Mitjançant un estudi adequat dels cognoms no catalans i les nissagues a les quals pertanyen, segurament descobrirem encara més vinculacions familiars, però els exemples recollits semblen prou clars per comprovar l'existència d'aquests llaços.

Si ens atenim a les xifres "objectives" que per la nostra part podem aportar al debat, trobem que 54 persones de les 106 de les quals tenim el testament, són o tenen vinculacions familiars amb persones de fora de Barcelona, que representen més de la meitat. La xifra augmenta a 70 si sumem les 16 que són de fora de Barcelona i de les quals no tenim el testament. No podem oblidar que aquí només hem fet un sondeig. Per aprofundir en aquests temes cal analitzar també la procedència familiar de les mullers, element que hem considerat lleugerament i la importància del qual reflecteix la documentació consultada. Però més enllà de les xifres, sembla evident que els casos recollits mostren la presència d'unes dinàmiques migratòries clares, que sens dubte devien influir en la memòria de molts membres de la classe dirigent. No per casualitat, Magí Barrera, en escriure el seu testament el 1707, parlava de Mojà com l'"amada pàtria mia".²⁶¹⁰ Una de les primeres impressions que es poden extreure d'aquestes xifres apunta en la mateixa direcció d'allò que Albert García Espuche va constatar per la primera meitat del segle XVI: l'existència de la doble residència o els contactes amb la població d'origen,²⁶¹¹ com un fet natural de la societat catalana d'aleshores. Un fet que no és sinó una conseqüència lògica del procés d'urbanització de l'aristocràcia catalana que John Elliott va destacar en el seu moment.²⁶¹² En aquest sentit ja hem vist com

²⁶⁰⁹ AHPB, 839/80, fol. 124.

²⁶¹⁰ AHPB, 885/40, fol. 133.

²⁶¹¹ Cfr. García Espuche, A., *Un siglo decisivo...*, p. 297.

²⁶¹² Elliott, J. H., *España...*, p. 106. Aquest autor indica que, com cap al 1639, entre una quarta i una cinquena part de la noblesa catalana estava registrada com a resident a Barcelona.

Amelang considerava que la creació del Braç Militar va tenir com a conseqüència la confirmació del poder de l'elit barcelonina dins l'aristocràcia catalana. Sense que aquesta afirmació deixi de ser certa, les dades recollides apunten que un segle després (el Braç Militar havia estat creat el 1602), la realitat social de la classe dirigent catalana és sensiblement diferent. Certament, és a Barcelona on es prenen les decisions polítiques que afecten tot el Principat, però fins a quin punt aquestes decisions les prenen persones exclusivament vinculades als interessos de la Ciutat Comtal? Els exemples ens mostren que un gran nombre de ciutats i viles, més enllà del nombre de persones insaculades a la bossa de la Diputació, podien tenir accés a aquests organismes directius a través de persones i familiars amb els quals hi estaven vinculats. En el fons, això confirma l'existència d'uns fluxos entre Barcelona i la resta de Catalunya, que són la continuïtat d'aquells que Albert García Espuche ja va detectar per al vessant més mercantil: "a la capital anaven a parar branques i elements secundaris, de moltes famílies de Catalunya (fadrísters), i gràcies al peu posat a la Ciutat Comtal, aquests grups familiars podien establir vincles amb altres de tot Catalunya".²⁶¹³ La impressió que tenim és que aquests fluxos no es limiten només a les classes mitjanes, sinó que també afectaren, en certa manera, la petita noblesa i, sobretot, l'aristocràcia local. La presència de ciutadans honrats de Girona (Joan Vives) o de Perpinyà (Ignasi Fontaner) ho confirma.

A l'hora de valorar la classe dirigent catalana des d'una perspectiva estamental ens adonem de la complexitat social que l'envoltava. L'anàlisi que hem dut a terme mostra com aquesta societat, sense deixar de ser elitista, incloïa un ventall prou ampli d'estaments socials diferents, de tal manera que en una mateixa reunió de la Conferència podem trobar votant, en igualtat de condicions, el comte de Plasència, el fill de pagès (Josep Dalmau Capcir) i l'exmercader (Joan Lapeira). Imatges com aquesta ens mostren una societat que contenia prou signes de modernitat. Una societat en constant moviment, en què els canvis d'estament no eren estranys i en què un mercader podia esdevenir noble. Una societat oberta, en la qual també participaven nissagues d'arreu de Catalunya, i on els gaudints tenien la seva veu.

---

²⁶¹³ García Espuche, A., *Barcelona...*, p. 319. Sobre el paper de Barcelona com a centre director de l'economia catalana durant la primera meitat del segle XVII és d'obligada consulta el seu llibre García Espuche, A., *Un siglo decisivo...*

9.3. La classe dirigent des d'una perspectiva familiar

Com hem dit al començament d'aquest treball, fa una bona colla d'anys Núria Sales considerava que “la distància socio-econòmica que separa en els segles XIV-XVII un Cardona d'un Llupià, Descatllar o Banyuls és força més gran que la que separa un qualssevol d'aquests darrers d'un ciutadà honrat, o un ric mercader, notari o burgès de Perpinyà”.²⁶¹⁴ L'aproximació que hem fet en les línies anteriors mostra que aquests estaments socials que formen la petita noblesa, les cavallers, els ciutadans honorats i els antics mercaders, conviuen i participaven en la direcció de les institucions catalanes. D'altra banda, no fa gaire temps Albert García Espuche comentava que “cap a 1700, funcionava a Barcelona un complex conjunt de relacions familiars, de negoci i de confiança, una densa «troca» molts fils de la qual sortien del compacte nucli barceloní”.²⁶¹⁵ L'estudi de García Espuche se centrava en l'anàlisi de les relacions econòmiques i familiars d'alguns dels mercaders més destacats del període i mostrava com moltes vegades les relacions comercials les reforçaven importants vincles familiars, a partir dels quals es podia dibuixar una troca, “la troca barcelonina”, com l'anomenava ell, la qual il·lustrava gràficament la fortalesa i la densitat d'aquests vincles. Però si considerem l'estudi de García Espuche a partir de la reflexió que en feia Núria Sales, és lògic preguntar-nos si aquestes “troques” només existien en la classe mercantil o si també es podien trobar dins la petita noblesa. Fins a quin punt aquesta classe dirigent estava unida per forts vincles? A partir de l'estudi dels marmessors dels testaments de cent sis personatges, als quals cal afegir quaranta-nou testaments de mullers, obtenim informacions de 128 persones diferents del total de 240 (53%). Si a tot això hi sumem les dades que ens proporcionen altres testaments de familiars i amics i la que ens dóna la bibliografia sobre l'economia i la noblesa de finals del segle XVII i principis del segle XVIII, es pot dibuixar una primera aproximació a l'àmbit de relació de molts dels personatges analitzats, independentment del fet que en tinguem o no el testament. Aquesta informació l'hem sintetitzada en l'apartat “relacions”. Aquí volem recollir una primera aproximació a l'àmbit social on molts d'ells es movien, però en cap moment volem dir que aquestes siguin totes les relacions dels personatges analitzats.

²⁶¹⁴ Sales, N., “El segles...”, p. 136.

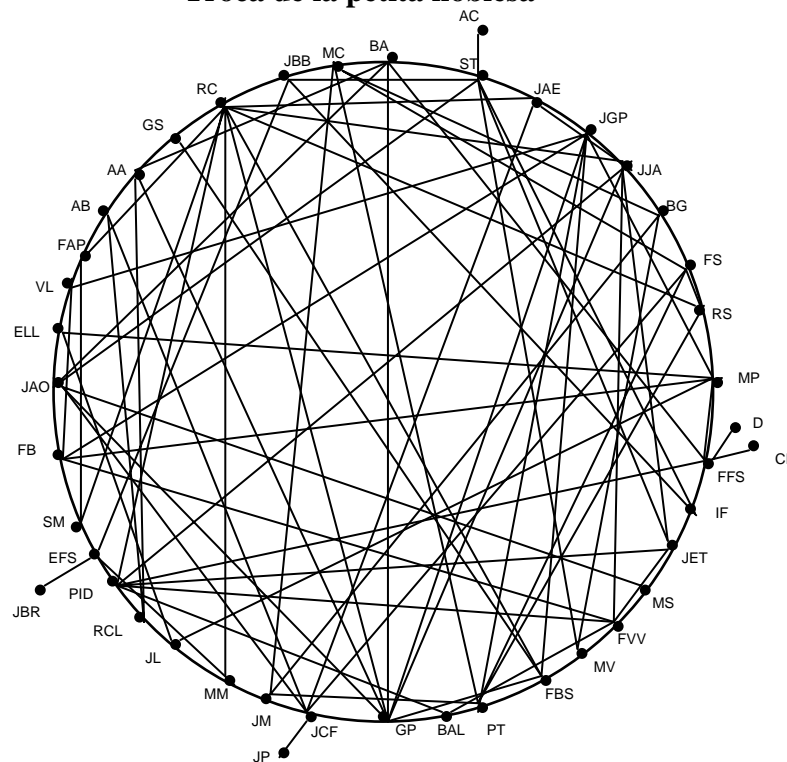
²⁶¹⁵ García Espuche, A., *Barcelona...*, p. 319.

Combinant totes aquestes informacions és possible dibuixar noves “troques”, seguint el suggerent model de García Espuche. Tot i que les possibilitats combinatòries són amplíssimes, ens ha semblat que es poden dibuixar dues troques. La primera la forma allò que podem anomenar a grans trets “petita noblesa”, terme amb el qual volem designar els nobles que no tenen un passat mercantil recent, tot i que, excepcionalment, també hi hem inclòs algun cavaller i ciutadà honrat. La segona la forma la “noblesa d’origen mercantil”, entesa com aquelles persones, ja siguin ciutadans honorats de Barcelona, cavallers o nobles, que tenen un passat mercantil recent. A diferència de la troca de García Espuche, aquí no diferenciem entre les relacions econòmiques i les familiars. Entre les familiars considerem en general les relacions directes en el context d’una generació (pares, germans, mullers, fills, gendres, nora, sogres, oncles i cunyats) tot i que en alguns casos concrets hem anat una mica més enllà en l’arbre genealògic. El total de les dues troques engloba setanta-cint persones diferents. La troca de la petita noblesa inclou trenta-vuit persones a les quals n’hem afegit cinc més que hi estan relacionades (els fills que surten de la troca), mentre que la de la “noblesa d’origen mercantil” la formen trenta persones més dues externes. La diferència entre les dues no cal entendre-la en un sentit estricte, com si fossin dues realitats completament diferents. De fet, ambdues troques hi ha deu persones comunes,²⁶¹⁶ demostra l’existència de forts punts de connexió social. Hem afegit alguns fills externs a la troca per mostrar la relació d’aquests personatges amb altres nobles o mercaders de reconegut prestigi en el seu moment, sis dels quals no recollim en la nostra base de dades: Pau Feu, Josep Duran, Rius i Bruniquer, Joan Kies, Narcís Feliu de la Penya i Cristòfol Potau. En síntesi, el dibuix seria el següent:

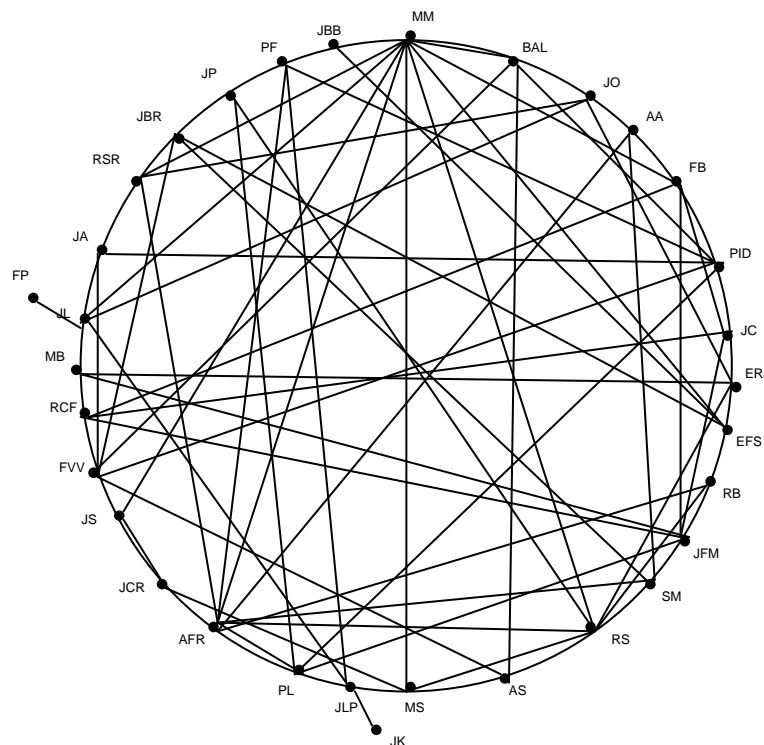
²⁶¹⁶ Concretament: Magí Mercader, Pau Ignasi Dalmasas, Francesc Bastero Lledó, Francesc Vilana i Vilamala, els germans Josa Agulló, Joan Ponsic, Salvador Massanés, Joan Baptista Reverter, Emanuel Ferrer i Sitges i Josep Bru i Banyuls.

Gràfic 21
Troca de la petita noblesa

Abreviatures. AA: Antoni Armengol; AB: Alexandre Boixadors; AC: Agustí Copons; BA: Bernat Aimeric; BAL: Francesc Bastero Lledó; BG: Bonaventura Gualbes; CP: Cristòfol Potau; D: Josep Duran; EFS: Emmanuel Ferrer i Sitges; ELL: Emmanuel de Lupià; FAP: Francisco Amat i Planelles; FB: Francisco Blanes; FBS: Francesc Berardo i Santjust; FFS: Felip Ferran Sacirera; FS: Felicià Sayol; FVV: Francisco Vilana Vilamala; GP: Guerau de Peguera; GS: Galderic de Santjust; IF: Ignasi Fontaner; JAE: Josep i Anton Erill; JAO: Josep Aguilar Oluja; JBB: Josep Bru i Banyuls; JBR: Joan Baptista Reverter; JCF: Joan Copons i Falcó; JET: Josep Emmanuel Terré; JGP: Josep Galceran de Pinós; JJA: germans Josa Agulló; JL: Joan de Lanuza; JM: Jeroni Magarola; JP: Joan Ponsic; MC: Miquel Clariana; MM: Magí Mercader; MP: Miquel Pinós; MS: els Monfar i Sorts; MV: Magí Vilallonga; PID: Pau Ignasi Dalmases; PT: Pere Torrelles; RC: germans Ribera Claramunt; RCL: Ramon Copons de Llor; RS: Ramon de Sentmenat; SM: Salvador Massanés; ST: Salvador Tamarit; VL: Valerià de Lentom.

Gràfic 22
Troca de la noblesa d'origen mercantil

Abreviatures. AA: Anton Asprer; AFR: Anton Falguera Broca; AS: Anton Sunyer; BAL: Francesc Bastero Lledó; EFS: Emmanuel Ferrer i Sitges; ERJ: Emmanuel Roca i Júlia; FB: Felip Botinya; FP: Narcís Feliu de la Penya; FVV: Francisco Vilana i Vilamala; JA: germans Josa Agulló; JBB: Josep Bru i Banyuls; JBR: Joan Baptista Reverter; JC: Josep Costa; JCR: Josep Cata Renau; JK: Joan Kies; JFM: Joan Francesc Maresc; JL: Joan Llinàs; JLP: Joan Lapeira Parera; JO: Josep Ordano; JP: Joan Ponsic; JS: Jeroni Sadurní; MB: Magí Barrera; MM: Magí Mercader; MS: Domingo Mora Sabater; PF: Pau Feu; PID: Pau Ignasi Dalmases; PL: Pau Lledó; RB: Francisco Rius i Bruniquer; RCF: Ramon Codina i Farreres; RS: Ramon Sabater; RSR: Ramon Sambassart i Roger; SM: Salvador Massanés.

Aparentment ambdues troques semblen formar dos mons separats: la petita noblesa es relaciona amb la petita noblesa i la noblesa d'origen mercantil entre ella. La novetat, però, és que, sense deixar de ser una societat amb un fort component estamental, podem veure com les xarxes de relacions familiars i econòmiques que García Espuche trobava per l'elit mercantil i explicaven part de la seva força, també es repeteixen amb igual intensitat entre la noblesa d'origen mercantil i la petita noblesa. A més, aquestes no són les úniques troques possibles, ja que segons el punt de partida i la perspectiva d'anàlisi, es pot confeccionar una troca de "l'elit reialista", una de "l'alta noblesa" i una altra de "l'elit austriacista".²⁶¹⁷ Vist en conjunt podem adonar-nos que la classe dirigent catalana no estava formada exclusivament per persones amb un alt grau de lideratge, sinó que al darrere hi havia grups ben definits i ben relacionats, que certament devien influir en la presa de decisions. Val la pena analitzar-les.

Si centrem la nostra atenció en la petita noblesa veurem que, a banda d'estar formada en la seva major part per la petita i la mitjana noblesa de llarga tradició (que només amb Felip V i Carles III, l'arxiduc, adquirí alguns títols de marquès i comte), destaca el gran nombre de relacions que tenen alguns personatges concrets, com ara els germans Ribera-Claramunt (vuit), Josep Guerau de Peguera (set), Galceran de Pinós (sis), els germans Josa Agulló (cinc), Salvador Tamarit (cinc), Pau Ignasi Dalmases (cinc), Pere Torrelles (cinc), Josep Aguilar i Oluja (cinc), Francisco Blanes (quatre) i Joan Copons i Falcó (4). Tots ells van jugar papers importants en el context de la guerra de Successió, en la major part dels casos en el bàndol de Carles III, l'arxiduc. Sense entrar en detalls podem veure que Guerau de Peguera estava vinculat amb Bernat Aimeric, Francesc Berardo, Josep Emmanuel Terré, Josep Aguilar i Josep Galceran de Pinós. A la vegada, Josep Galceran de Pinós ho estava amb Pere Torrelles, Francisco Blanes i Francesc Berardo; Pere Torrelles amb els germans Magarola i Miquel Clariana; Miquel Clariana amb Francisco Sentmenat i Bonaventura Gualbes; Francisco Sentmenat amb Pere Torrelles i els germans Ribera Claramunt; els germans Ribera Claramunt amb els germans Erill, Pau Ignasi Dalmases, Francesc Berardo i Josep Amat i Planellas..., i així podríem repassar les nissagues fins al final. Les dades confirmem que la immensa

---

²⁶¹⁷ Per exemple, un personatge tan conegut per les seves inclinacions borbòniques com Josep Alòs està relacionat amb Francesc Cardona, Ignasi Fontaner, Francisco Molines, Joan Ponsic i Josep Bru Banyuls. Ignasi Fontaner està relacionat amb Francisco Rius i Josep Bru; Josep Bru amb Francisco Rius, i així aniríem dibuixant la troca. D'altra banda la troca de la petita noblesa ens mostra que gran part dels seus membres van esdevenir forts austriacistes.

majoria dels noms designen famílies que no procedeixen de l'estament mercader en un passat recent. Però una mirada atenta ens mostra que la realitat no és ben bé així. Entre la llista de persones incloses a la troca hi ha Pau Ignasi Dalmases, fill del conegut mercader, el qual cal relacionar també amb el comte de Vallcabra; els fills i les filles de Pau Ignasi entroncaran amb els Terré, els Sant Joan i els Josa, a més, Pau estava casat amb Marta Vilana Cordelles (de la família de Josep Vilana i Vilamala). D'altra banda, també trobem Ignasi Fontaner, important exportador d'aiguardent; tant Bernat Aimeric com Joan B. Reverter s'havien relacionat amb els projectes mercantils de Feliu de la Penya; Antoni Bastero Lledó era fill de Pere Anton Bastero i Maria Lledó, dues famílies la vinculació comercial de les quals és prou coneguda; els germans Saiol estaven relacionats amb Pau Feu, un altre mercader reconegut, i Francesc Vilana Vilamala era familiar de Francesc Bastero i Pau Ignasi Dalmases i tenia diverses botigues.

Com hem comentat abans, hem volgut dibuixar alguns fils que surten de la troca per mostrar altres relacions dels personatges recollits. Felip Ferran, per exemple, que és un dels personatges que més participa a les conferències. Certament, el seu perfil respon al de la petita noblesa de "llarga tradició", que aparentment mai no ha estat vinculada amb grups socials diferents. Però fixem-nos que entre les seves relacions trobem tant Bernat Aimeric com Miquel Pinós (nobles de "llarga tradició") i també els Potau, els Dalmases i Josep Duran, un important mercader. Alguna cosa està canviant la societat. Un altre exemple: Joan Copons de la Manresana i Falcó. Joan és un model de la noblesa de les terres d'interior de Catalunya (de fet, vol ser enterrat a la parròquia de Sant Jaume de la Manresana). Pot semblar que un personatge com ell està poc vinculat amb l'elit dirigent de Barcelona, i no és pas veritat. Entre les persones amb les quals es troba relacionat hi ha Josep Aguilar, Alexandre Boixadors i Francisco Sentmenat, tres nobles ben reconeguts. Però no només hi ha aquest sector social. També trobem que Joan Copons està relacionat amb Joan Ponsic, de reconegut passat mercantil. Emmanuel Ferrer, el conegut defensor de l'opció resistencialista a la Junta General de Braços de 1713, amb qui el trobem relacionat? Magí Mercader (el seu cosí), Joan Baptista Reverter (cunyat) i els Bru i Banyuls. Aquests exemples, i altres que s'hi pot afegir, mostren que la imatge de la "petita noblesa" com un grup social que podria ser més o menys tancat queda desdibuixada. Els forts vincles que unien les persones que la formaven, juntament amb la presència de nombroses relacions amb persones vinculades al comerç dins seu, mostra com la classe dirigent catalana es trobava en un procés d'obertura. En un món que tradicionalment s'ha tendit a veure format d'estaments i

classes socials clarament separades, veiem com una primera anàlisi a fons del fenomen qüestiona la rigidesa d'aquesta separació. La pregunta que ens podem fer aleshores és si els mateixos patrons es repeteixen quan analitzem la "noblesa mercantil".

Una primera mirada a la troca ens transmet la mateixa sensació de força dels vincles que hem vist anteriorment. Cal dir que hi hem afegit alguns nobles que no tenen un passat mercantil, però que els trobem ben vinculats a aquest grup, com ara Francisco Vilana. Entre les persones que tenen més vincles destaca amb força Magí Mercader, amb nou persones relacionades, seguit pels Falguera Broca (set), Ramon Sabater (sis), Joan Frances Maresc (cinc) o Pau Ignasi Dalmases (cinc). En un darrer lloc tenim altres personatges prou coneguts com Joan Llinàs, Felip Botinyà, Joan Catà Renau, Joan Baptista Reverter, Pau Lledó, tots ells amb un nombre considerable de relacions. Potser no val la pena resseguir com estan vinculats aquests personatges, ja que la troca és suficientment il·lustrativa, però sí que penso que cal deturar-se en el comentari d'algunes figures prou importants. Magí Mercader és la persona que crida més l'atenció a simple vista. Fill d'un mestre de cases que va esdevenir mercader, es va casar en primeres núpcies amb Francisca Sabater i Sitges, amb la qual cosa ja es vinculava amb Ramon Sabater i Emmanuel Ferrer i Sitges; a més, era cunyat de Pau Agustí Rossell i Llinàs, també dues famílies conegudes i molt vinculades al món mercantil (Narcisa Rossell va ser la segona muller). La seva activitat com a mercader el va portar a participar en els arrendaments a l'exèrcit, de la neu, en la fabricació i en les botigues de teles, en les companyies comercials i en els arrendaments de la bolla i els drets del General. Fins i tot va ser arrendador dels drets senyorial del duc de Cessa. A resultes de tot això es va relacionar amb Ramon Sambassart, els Falguera (el seu pare), els Feliu de la Peña i els Teixidor. A més, les seves filles es van casar amb Llorens i Pere Pi, ciutadans honrats procedents de Mataró, i es va vincular així amb el nucli mercantil d'aquesta vila. Però, a banda de tota aquesta activitat econòmica, cal considerar la seva vinculació política. Va ser membre de la Junta de Comerç, en la qual també hi havia Bernat Aimeric, Pau Rossell i Narcís Feliu de la Peña; els anys 1686 i 1690 fou cònsol mercader de la Llotja i els anys 1695 i 1698 conseller tercer. A l'exili va ser membre del Consell de Nàpols, on va rebre el títol de marquès. La trajectòria, prou espectacular, és un bon exemple de com la combinació de les estratègies mercantils amb les familiars donava lloc a una àmplia xarxa de relacions que acabaven facilitant l'ascens dins l'escala social.

Pau Lledó Dalmases és un altre personatge important. Fill d'un mercader i botiguer de teles, el seu cosí era Pau Ignasi Dalmases. A causa de l'activitat mercantil del seu pare, exportador i botiguer de teles, va relacionar-se amb els Bastero, els Mercader i els Bassols. Una relació que no només era mercantil sinó també familiar, ja que Pere Anton Bastero estava casat amb una tieta de Pau. Pau es va casar amb Teresa Bac, la filla de Manel Bac, un important advocat. Dins la seva activitat mercantil Pau es va dedicar, sobretot, als arrendaments. A més, era cunyat de Joan Ponsic, Francesc Boneu i Onofre Sidós, tots ells reconeguts mercaders. Joan Baptista Reverter és un altre personatge a considerar. Joan Baptista era cunyat d'Emmanuel Ferrer i de Salvador Massanés de la Ribera (casat amb Clara Ferrer, i la germana de Joan Baptista estava casada amb Salvador Massanés). A la vegada, havia tingut relacions comercials amb Feliu de la Penya i Ramon Vilana Perlas, i estava vinculat també amb Nuri de Lana. La seva presència a la Conferència, com hem pogut veure, era molt gran. Salvador Massanés, fill d'un mercader, per la seva banda, estava relacionat amb Ramon Vilana Perlas, però també amb els Ribera Claramunt, els Reverter, els Falguera i els Asprer (aquests dos últims a través de la muller del seu fill Anton).

A la vegada, trobem personatges dels quals gairebé no tenim dades personals però que apareixen molt ben relacionats. Ramon Sabater Bris és un d'aquests. Fill d'un mercader que havia assolit la ciutadania honrada el 1663, Ramon va ser conseller en cap de Barcelona el 1711 i, com hem vist abans, va tenir una presència considerable en les conferències dels últims anys. Poca cosa més en sabem. Però a l'hora de situar-lo en el seu context el veiem casat amb la filla de Domingo Mora Salellas; era cunyat de Magí Mercader i de Josep Mora Cirera, Emmanuel Roca Júlia i Joan Ponsic eren marmessors del seu pare. Joan Francisco Maresc seria un altre personatge que respon a aquest perfil. Fill d'un ciutadà honrat que era doctor en medicina i havia estat cònsol de la Llotja, Joan Francisco assolí la dignitat de cavaller el 1685 i va ser conseller tercer de la ciutat el 1696. No en sabem gran cosa més. Ara bé, el seu àmbit de relacions és molt més ampli del que apunta la troca. Casat amb Maria Àngela Costa, era cunyat de Ramon Codina Farreres. En la llista dels seus marmessors apareix gent pertanyent a estaments socials tan diferents com Francisco Portell (jutge de la Reial Audiència), Jacinto Lloreda, la vídua de Miquel Carreres, la vídua de Cristòfol Lladó, Magí Barrera o Felip Quintana, casat amb la seva filla. Com podem veure, un ampli ventall de persones que inclou tant antics mercaders com ciutadans honorats i nobles.

Tal i com veiem en els quadres de la petita noblesa, aquí ens trobem personatges que aparentment no hi haurien de ser-hi, ja que en principi pertanyen a la noblesa de “llarga tradició”. Potser el més sorprenent sigui el de Francesc Vilana i Vilamala. Si mirem la fitxa que hi ha l’annex, veurem que entre els marmessors de Josep hi ha els Figuerola Blanes (familiars del comte de Centelles)..., però també està relacionat amb els Dalmases, els Terré, els Sunyer i els Bastero. Altres casos són els de Ramon de Codina Farreres, secretari de la Diputació relacionat amb els Costa, amb Felip Botinyà i Joan Francesc Maresc; Emmanuel Roca Júlia, casat amb Maria Queffi i Ordano, i relacionat amb Ramon Sabater i Magí Barrera, o Joan Copons i Josep Alòs, relacionats amb Joan Ponsic. A la vegada, també es percep la presència d’altres mercaders importants que no han estat recollits a la base de dades ni a la troca. Per exemple, Joan Lapeira està relacionat amb Joan Kies, íntim amic seu; Pau Feu està relacionat amb els Falguera, Ramon Sambassart i Joan Lapeira; també cal parlar dels Sant Joan, relacionats amb els Ponsic, els Matali i els Costa, etc. La llista de relacions i de persones que ens hi apareixen és llarguíssima. De fet, a la troca només hem fet una selecció d’un grup de trenta-dues persones de les seixanta-cinc que té la base de dades que hem confeccionat, i el nostre propòsit es limita a apuntar alguns trets que considerem il·lustratius d’una realitat molt més gran i complexa.

Però la força visual dels gràfics i l’evidència dels vincles que uneixen aquesta classe dirigent, no signifiquen que l’única manera de poder entrar dins del nucli rector de les institucions fos a través dels lligams econòmics o familiars. El nostre estudi també ha constatat l’existència d’un grup de persones totalment alienes a aquests lligams, persones que podríem anomenar *outsiders*, en el sentit que estan fora del circuit d’amistat que unia la classe dirigent. Un dels exemples més clars és Josep Dalmau Capcir. Josep Dalmau, fill i germà de pagesos de Montbrió, va ser una de les persones que més van invertir en les companyies comercials durant la segona meitat del segle XVII.²⁶¹⁸ La lectura del seu testament mostra com el seu àmbit de relació es mou exclusivament entre els familiars més propers, tots vinculats al Camp de Tarragona. Entre els germans hi ha dos religiosos i un que és pagès de la Vinyola. Entre els familiars trobem un notari, un mercader i dos doctors en dret (un d’ells de Cornudella, Tarragona). No es fa cap menció de les persones de la nostra base de dades. Les úniques possibles relacions es fonamenten en un marmessor que és doctor en drets de Tarragona

---

²⁶¹⁸ Lobato Franco, I., *Compañias...*, p. 60.

que es diu Joan B. Toda, i que potser és familiar de Francesc Toda i Gil (natural de Riudoms). Francesc Toda, de fet, també és un altre bon exemple d'*outsider*. Aquest personatge, fill d'un ciutadà honrat de Riudoms, va ser jutge de la Reial Audiència i va tenir un paper ben destacat en la defensa de les constitucions. Va ser censurat per part de Felip V a causa de la seva oposició a la modificació del testament de Carles II. Carles III, l'arxiduc, el va nomenar regent de la Reial Audiència. Tant el seu testament com el de la seva dona es mouen dins l'àmbit tarragoní, sense cap vinculació clara amb la classe dirigent de Barcelona. Potser l'únic punt d'unió és Fèlix Teixidor, doctor en drets, que es va casar amb una germana de la muller de Francesc Toda, i que era germà del conegut mercader Jaume Teixidor. Un altre: Anton Berenguer. Fill d'un notari de Lleida, casat amb Teresa Bullfarines, va ser conseller tercer de la ciutat de Barcelona el 1708, diputat militar el 1714 i comandant general durant el setge de 1713-1714. Els seus béns foren segrestats. Amb qui està relacionat? Amb ningú conegut: Tomàs Antimon, Felicià Casanova i un canonge de Lleida. Baltasar Riba també respon a aquest perfil. Riba era un cavaller ben present al Braç Militar, on ocupà el càrrec de conseller militar els anys 1685, 1691 i 1695, i va ser síndic el 1700. El seu àmbit de relació sembla que se situa a Vic, amb persones com els Comalada (la seva muller) i Francisco Brossa (cunyat). L'únic punt d'unió amb el nostre grup seria el seu cunyat Ermengol Peguera (casat amb la seva germana), el qual es relaciona a la vegada amb Josep Peguera òlim Vilana. Podríem citar altres exemples com Ramon Claver, Francesc Mas o Josep Romaguera, tots ells situats completament fora del circuit, però els casos citats creiem que són suficients per mostrar com aquesta elit, tot i estar molt ben relacionada entre si, permetia l'accés a persones alienes a les xarxes socials establertes.

Certament les dues troques dibuixades ens són útils per il·lustrar aquesta barreja d'estamentalitat i dinamisme de la classe dirigent. Però podem apropar-nos a aquest fenomen des d'altres perspectives. Com hem dit, en les troques posem en joc tots els elements que tenim a l'abast per veure les dinàmiques socials. Però què succeeix si només agafem un element d'anàlisi? En el següent quadre hem recollit els marmessors de vint-i-quatre membres d'aquesta elit dirigent. L'objectiu és analitzar la tipologia social de les persones amb les quals es relacionen. Els marmessors eren les persones de confiança, en les quals el difunt delegava la tasca de fer complir els seus últims desitjos. Lògicament, eren persones ben properes a ell, i per aquesta raó el fet de fixar-se en elles té una especial rellevància. El quadre suposa una simplificació del contingut en l'apartat "marmessors" de la base de dades de l'annex. Per qüestions d'espai en alguns casos no

hem recollit les mencions a les mullers, als fills i a alguns preveres, sobretot quan considerem que no aporten una informació rellevant. Per la mateixa raó, en altres casos tampoc no mostrem la relació familiar. En cas de dubte, es poden consultar les fitxes individuals de l'annex. El resultat és el que segueix:

Quadre 42

Els marmessors de la classe dirigent

Josep Agulló	Francesc Antic	Oleguer Argermir	Baltasar Barrera
<ul style="list-style-type: none"> - Emmanuel Agulló i Segarriga, tresorer de la seu de Barcelona. - Joan de Sentmenat, marquès de Sentmenat, gendre. - Manuel de Llupià, cunyat. - Maria de Pinós i Rocabertí, tia. - Joan de Llupià, portantveus del general, nebot. - Joan de Josa i Agulló, nebot. - Jeroni de Rocabertí, marquès de Argençola. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedro de Amigant, del Consell Reial. - Jeroni Cellarés, gendre. - Francisco Mercader, gendre. - Rafael Albià, notari, cunyat. - Salva Mallol, corredor d'orella. - Testimonis del testament: Salva Mallol, Francesc Puig, negociant, i Àlex Trevaria Jove, botiguer de teles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Agnès Duran i Grall, vídua de Mariano Duran, chb, cunyada. - Josep Duran, canonge de Vic. - Tomàs Fatjó, chb, casat amb Victòria Fatjó i Duran. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pere Planella, baró de Granera. - Francisco Gallart i Pastor, Dr. en dos drets, chb, marit de Narcisa Barrera, germana. - Jaume Pujol i Barrera, prevere de Moià. - Jerònima Masdeu i Grimossachs, vídua de Francisco Masdeu.
Francisco Blanes	Pedro Cardona	Pere Cartellà	Joan Catà Renau
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Blanes i de Pinós, fill, casat amb Anna de Pinós. - Francisca de Montcayo, princesa de Pignatelli, néta. - Bartomeu Moncayo, marquès de Coscojuelo, gendre. - Josep de Lentorn, cunyat, marquès de Barberà. - Francisco de Ferreri Propita. - Josep de Figuerola i Blanes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ignasia Riera i de Cardona. - Francisco Riera i Martí, gendre. - Benet Mas, marit de Teresa Mas i Mascaró, Dr. en drets. - Francisco Bassols, mercader. - Dr. Josep Alòs i Ferrer. - Dr. Josep Güell i Soler, jutge. - Joan Davi, apotecari de Manresa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maria de Descatllar i Desbac, marquesa de Besora, germana. - Teresa de Cartellà i Desbac, germana. - Joan de Sentmenat i d'Oms, gendre, casat amb Mª Anna de Sentmenat i Cartellà, filla. - Josep, Francisca i Pedro Cartellà i Oms, fills i filles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anton Cata, germà, ciutadà, casat amb Maria Cata i Sadurní. - Francisco Alemany i Magarola, corredor d'orella. - Jaume Ferrussola, corredor d'orella. - Francisco Gualba, corredor d'orella.
Agustí Copons	Francisco Costa	Felip Ferran	Domingo Fogueres
<ul style="list-style-type: none"> - Francisca de la Sierra Copons, baronessa de la Tossa, muller de Francisco Sierra, germana. - Ramon de Xammar i de Copons, casat amb Cayetana Xammar. - Josep Bru i de Copons. - Salvador Tamarit, comte de Rodonyà. - Ramon Sabater i de Copons, marquès de Benavent. - Francisco Vega i de Copons. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eufràsia Costa i Boneu. - Josep Costa i Boneu, Dr. en drets, fill. - Francisco Boneu i Riera, cunyat, Dr. en dret. - Anna Sidós i Riera, vídua i sogra. - Pere Costa, argenter. - Francisco Feu, botiguer de teles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maria Francisca Jalpi i Ferran, vídua d'Enric Jalpi. - Ramon de Ciscar, cunyat. - Emmanuela de Pinós i Sacirera, vídua de Miquel de Pinós i Rocabertí, cosina. - Maria de Cruïlles i Sacirera, vídua de Joan de Cruïlles, cosina. - Galceran de Villalba i Mª Ventura de Villalba, cosins. 	<ul style="list-style-type: none"> - Josep Clariana, comte de Múnter. - Benet Verdera, prevere de Sitges. - Josep Troch, apotecari. - Joan Torras, pagès d'Arbúcies. - Teresa Fogueres Güell, Magdalena Torras i Fogueres, Teresa Troch i Fogueres, nebodes.
Lluís Josa i Peguera	Pau Lledó	Rafel Llinàs	Jerònim Magarola
<ul style="list-style-type: none"> - Joan Josa i Agulló, nebot. - Benet Sala, bisbe de Barcelona. - Josep Emmanuel Terré. - Ramon Riera, prevere, rector de San Vicenç de Mollet. - Jaume Teixidor, mercader. 	<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Lledó i Bac, muller. - Mariano Lledó, prevere de Manresa i paborde. - Esteve Roca, prevere de Santa Maria del Mar. - Joan Ponsic i Monjo. - Francisco Bac. - Francisco Boneu. - Onofre Sidós, mercader. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maria de Llinàs i Lapeira, muller. - Joan de Lapeira, sogre. - Magí Mercader Moragues. - Fèlix Teixidor Sastre. - Jacinto Cortés, mercader. - Francisco Corcó. 	<ul style="list-style-type: none"> - Joan de Sentmenat i Toralla, marquès de Sentmenat. - Francisco Erill Bournoville, marquès de Rupit. - Miquel de Clariana i Seva, comte de Múnter. - Pere Torrelles, òlim Sentmenat. - Isabel Vidal de Magarola, vídua de Genís Vidal de Roda. - Josep Farnés i Marimon, gendre.
Joan Francesc Maresc	Josep Marimon	Diego Martínez	Salvador Massanes

- Felip Quintana i Fàbrega, chb. - Francisco Portell. - Maria Eulàlia Quintana, vídua de Josep Quintana, chb. - Ramon de Codina i Ferreres. - Josep Costa, Dr. en drets. - Mònica Ferrer, vídua de Jeroni Ferrer, donzell, Dr. en drets. - Maria Carreras i Talavera, vídua de Miquel Carreras, CHB. - Jacinto Lloreda, chb. - Maria de Lladó i Carreras, vídua de Cristòfol Lladó, chb.	- Joan Antoni de Marimon Fernández de Velasco, comte de Revilla. - Francisco de Llupià i Roger, marquès de Llupià. - Gayetana de Agulló i Marimon, marquesa de Gironella, filla. - Jerònima Marimon, filla, marquesa de Boil, casada amb Josep Boil d'Arenós.	- Teresa Martínez Areny, muller. - Josep Areny i Garriga, Dr. en dos drets. - Francisco Burniac i Teixidor, Dr. en dos drets. - Joana Capdevila i Garriga.	- Anton Massanes i Reverter i Josep Massanes i Pinyana, fill i nora. - Joan B. Reverter, Cav, cunyat. - Maria de Ribera Claramunt i Espuny, noble i vídua. - Josep de Ribera i Claramunt i Marianna de Ribera i Josa, comtes de Claramunt.
Francisco Molines	Domingo Mora	Josep Ordano	Josep Galceran Pinós
- Anna Rondó i Molines, germana i vídua de Dr. Jaume Rondó, notari. - Baltasar Oliveres, Dr. en drets, nebot. - Diego Caseta, Dr. en medicina, nebot. - Dr. Mariano Rondó, notari, nebot.	- Francisco Portell, Consell Reial i advocat fiscal, nebot. - Jaume Solà, Dr. en medicina, cunyat. - Joan Catà Bertran, chb, consogre. - Josep Mora, donzell, casat amb Francisca Mora i Cata, fill i nora. - Ramon Sabater, chb, gendre. - Francisco LLauder, chb, notari. - Antoni P. Duran, botiguer de teles.	- Rafael Sagués, prevere. - Francisco Sambassart, cavaller. - Joan Llinàs, chb. - Emmanuel Roca Júlia i Lunes, Dr. en drets, casat amb M ^a Francisca Roca Júlia Queffi i Ordano, conjugues, nebots. - Madrona Amat, vídua de Fèlix Amat, mercader.	- Josep d'Urrías i Marsilla, governador d'Aragó, cunyat. - Josep d'Ivorra Pinós i Sacirera, nebot. - Pere Torrelles i Sentmenat. - Guerau de Peguera, marquès de Foix. - Teresa de Boixadors i de Pinós, germana, comtessa de Savalla. - Joan de Pinós i Rocabertí, marit de Raimunda Roger i Llupià.

Un primer cop d'ull confirma la mateixa idea que les troques: en general, els individus es relacionen amb persones del mateix estament. Això és un fet que es confirma tant en el cas de la noblesa com en el del grup de ciutadans honrats i antics mercaders. Fixem-nos en alguns casos. Si comencem per la noblesa, tenim Francisco Blanes, comte de Centelles i conegut austriacista. Entre els seus marmessors hi ha la princesa de Pignatelli, Bartomeu Montcayo, marquès de Coscojuelo, Josep de Lentorn, marquès de Barberà, i la resta són tots nobles (Francisco Ferreri i Josep Figuerola). Un altre exemple, aquesta vegada agafem un conegut reialista, Agustí Copons, marquès de Moja. A qui nomena? Un baró (Francisco Sierra), a un comte (Salvador Tamarit), a un marquès (Ramon Sabater) i a un noble (Francisco Vega). Fixem-nos com Copons realment ha reunit a totes les varietats possibles de nobles, ja que amb l'excepció del títol de *Grande de España*, totes les altres categories estan presents entre els seus marmessors. Més sorprenents són els casos de Jeroni Magarola, comte de Quadrells, i de Josep Marimon, marquès de Cerdanyola. El primer presenta entre els seus marmessors dos marquesos, un comte i tres nobles: el marquès de Sentmenat (Joan Sentmenat i Toralla), el marquès de Rupit (Francisco Erill i Bournoville), el comte de Múnter (Josep Clariana) i els nobles Pere Torrelles, Isabel Vidal i Josep Farnés. Josep Marimon, per la seva banda, nomena tres marquesos i un comte: el de Llupià (Francisco de Llupià), el de Gironella (Gayetana d'Agulló), el de Boil (Josep Boil) i el comte de

Revilla (Joan Antoni de Marimon Fernández de Velasco). Al mateix nivell “d’elitisme” trobem altres personatges, com ara el marquès de Santa Maria de Barberà, Josep Galceran Pinós, el qual nomena el governador d’Aragó, els marquesos de Torrelles i de Foix i la comtessa de Savalla; o també el marquès de Gironella, que confia en els marquesos de Sentmenat i d’Argençola, el tresorer de la seu de Barcelona i el portantveus del General.

La imatge es repeteix exactament igual per a altres estaments. Felip Ferran, per exemple, prototipus de la petita noblesa de “llarga tradició”. Nomena cinc nobles, un dels quals havia estat donzell (Galceran de Vilalba) i un altre va esdevenir marquès (Miquel de Pinós). Oleguer Argemir, ciutadà honrat de Barcelona, suposa la seva rèplica en l’estament inferior. Tots els marmessors d’Oleguer són ciutadans honorats (Tomàs Fatjó i Mariano Duran), a l’igual que Josep Catà i Bertran, el qual no l’hem inclòs al quadre (Gismundo de Bofill, Josep Melic, Joan Martí i Josep Mora, donzell). En un nivell encara més inferior podem citar Rafael Llinàs, el qual nomena marmessors un gran nombre de mercaders i exmercaders: Joan de Lapeira, Magí Mercader, Fèlix Teixidor Sastre, Jacinto Cortés i Francisco Corcó. Si encara baixem més en el nivell social trobem, per exemple, Ramon Mascaró, adroguer, oncle del conegut mercader Francesc Mascaró. Ramon nomenava entre els seus marmessors (que no hem recollit al quadre) dos adroguers, tres mercaders, un notari i un doctor en drets.²⁶¹⁹ Els doctors en drets també mostren aquesta tendència a agrupar-se entre ells. Dels tres marmessors de Diego Martínez, dos són doctors en lleis (Josep Areny i Francisco Burniach). El mateix passa amb Francisco Molines. Tots els seus marmessors estan relacionats amb el món legal: el doctor i notari Jaume Rondó (cunyat), el doctor Baltasar Oliveres, Diego Caseta, doctor en medicina, i Mariano Rondó, un altre conegut notari. I això per no parlar de Ramon Vilana Perlas, que no hem recollit al quadre però que incloïa entre els seus marmessors dos notaris (Joan Francesc Verneda i Josep Llaurador).

A l’hora de la veritat, però, aquesta imatge queda novament diluïda, ja que moltes vegades hi ha situacions mixtes. Al quadre superior hem recollit un bon grapat d’exemples il·lustratius. Fixem-nos en Francesc Antic, un mercader que esdevé ciutadà honrat el 1692 i que, segons el testament, és noble. Entre els marmessors i testimonis del testament (fet al novembre de 1692) trobem un corredor d’orella (Salva Mallol), un negociant (Francesc Puig), un botiguer de teles (Aleix Traveria), un notari (Rafael

---

²⁶¹⁹ Cfr. AHPB, 839/80, fol. 38.

Albià) i un jutge de la Reial Audiència (Pedro Amigant). Un altre cas: Josep Catà Renau, possiblement antic mercader que assoleix la ciutadania honrada el 1707. Quan fa el seu testament, vint-i-cinc anys més tard (30 de juny de 1732), nomena com a marmessors el seu germà (casat amb una Sadurní) i tres corredors d'orella, que a primera vista no sembla que tingui una relació familiar directa (Francisco Alemany i Magarola, Jaume Ferrussola i Francisco Gualba). L'exemple ens ajuda a veure que tot i els canvis d'estament que hi podia haver dins la societat, les relacions d'amistat podien ser molt fortes i influir, en alguns casos, al mateix nivell que les familiars. Joan Francesc Maresc té un perfil ben similar. Ciutadà honrat de Barcelona que assolí el grau de cavaller el 1685, va ser conseller tercer de la ciutat el 1696. El seu testament, fet el 1703, mostra una varietat social admirable: juntament amb cinc ciutadans honorats (Felip Quintana, Josep Quintana, Jacinto Lloreda, la vídua de Cristòfol Lladó i la vídua de Miquel Carreras), també nomena un donzell (la vídua de Jeroni Ferrer), dos doctors en lleis (Josep Costa i Jerònim Ferrer), un jutge (Francisco Portell) i un noble (Ramon Codina Farreres). A més, no podem oblidar que dels cinc ciutadans honorats dos tenen un passat mercantil clar, ja que Jacinto Lloreda era fill d'un negociant de Manresa i Cristòfol Lladó era fill d'un mercader barceloní. I tot això ho fa quan fa divuit anys que és cavaller. La barreja estamental dels seus marmessors mostra com les línies de relació anaven tant cap a conservar les antigues (els ciutadans honorats) com a introduir-se en les superiors (la presència de Ramon Codina Farreres, que és noble).

Els vincles socials del passat en les relacions és ben present en el cas de Domingo Mora. Fill d'un corredor d'orella, va ser botiguer de teles abans d'esdevenir cavaller el 1687. Entre els marmessors hi ha tres ciutadans honorats (Joan Cata, Bertran, Ramon Sabater i Francisco Llauder), un doctor en medicina (Jaume Solà) un notari (Francisco Llauder), un jutge (Francisco Portell) i fins i tot un botiguer de teles (Antoni Pau Duran). Fixem-nos que no hi ha cap noble o cavaller, tot i testar deu anys després d'assolir la dignitat de cavaller (1697). El mateix podem dir de Francisco Costa, de Joan Llinàs o Arnald Jaguer, els tres ciutadans honorats. El primer inclou entre els seu marmessors a un argenter, a un botiguer de teles i a un doctor en medicina (Pere Costa, Francisco Feu i Francisco Boneu); el segon situa tant a un cavaller (Joan Ponsic), com a un mercader de primera línia (Onofre Sidós) o a un doctor en medicina (Francisco Boneu); el tercer, que no hem recollit al quadre, nomenava a un mercader (Joan colomer), un adroguer (Jaume Abadal), un cirugià (Francisco Roig) i un noble (Sebastià

Dalmau)²⁶²⁰. Però potser el cas més bonic d'observar sigui el de Josep Ordano. Entre els seus marmessors trobem una gama ben diferents d'estaments, que van des d'un prevere (Rafael Sagués), passant per un cavaller (Francisco Sambassart, antic mercader), un ciutadà honrat (Joan Llinàs), un donzell i doctor en drets (Emmanuel Roca Júlia i Lunes), i la vídua d'un mercader (Madrona Amat, vídua de Fèlix Amat). A més, entre les persones a les quals els hi deixava diners hi figuraven Paula Vilaseca (muller de Pere Vilaseca, passamaner), Eulàlia Roget (muller de Josep Roget, mariner) i Jaume Vernet (un hortolà).

Un altre fenomen interessant a l'hora d'analitzar les persones de confiança dels difunts és la presència de persones ben allunyades en l'escala social relacionades amb una mateixa persona. Per exemple, Lluís Josa i Peguera, capellà reial. En el seu testament nomena un bisbe (Benet Sala), un noble (Josep Emmanuel Terré), un prevere (Ramon Riera) i un mercader (Jaume Teixidor). Tota la gamma social, els tres estaments, hi són perfectament representats. Més radical és el cas de Salvador Massanés, ciutadà honrat fet cavaller el 1702. Entre els homes de confiança hi ha tant un cavaller (Joan Baptista Reverter) com el comte de Claramunt (Josep Ribera Claramunt). Ara bé, el premi se l'emporta Domingo Fogueres, canonge de Barcelona, que reuneix en un mateix document el comte de Múnter (Josep Clariana) amb un apotecari (Josep Troc), un prevere de Sitges (Benet Verdera) i un pagès d'Arbúcies (Joan Torras).

En conjunt, l'anàlisi social dels marmessors ens mostra que cal allunyar-se dels plantejaments simplistes que intenten reduir aquesta anàlisi a categories i grups separats, com si uns i altres visquessin en mons isolats, sense cap relació. Al quadre dels marmessors hem posat els casos que ens han semblat més rellevants, especialment pel tipus de persones que s'inclou, però la veritat, tal com es pot comprovar a la base de dades, és que el que més abunda són els marmessors mixtos. Molt poques vegades trobem casos "purs", formats exclusivament per nobles, per comtes, per preveres, per ciutadans honorats o cavallers. Certament, la impressió que tenim és que hi ha una certa tendència a l'estamentalitat, i una primacia de les relacions familiars a l'hora de fixar les persones de confiança en qui es delega l'execució del testament. Però en cap moment aquesta manera de procedir no és tancada i unidireccional. És a través dels marmessors que observem amb claredat, fins i tot més que amb les troques, aquest dinamisme de la

---

²⁶²⁰ Cfr. AHPB, 839/81, fol. 2.

classe dirigent, aquestes relacions que molts membres mantenien tant amb persones de grau superior com inferior, a vegades molt inferior. No deixa de sorprendre la presència d'apotecaris, de botiguers de teles, de pagesos i de notaris entre els marmessors de molts ciutadans honrats, cavallers i nobles. Una societat que permetia que una persona es relacionés amb gent tan allunyada dins el codi estamental era propensa a crear uns espais de sociabilitat oberts i dinàmics, com també espais de consens en l'àmbit polític. En el fons, estem definint una societat molt oberta, profusa en canvis d'estament, que engloba un bon nombre de persones i en què les relacions familiars i econòmiques perduren en el temps.

Això, però, no ens pot portar a l'engany. Ens trobem davant d'una societat estamental i, com estem procurant mostrar, els llaços familiars hi tenen una gran importància. Agafem ara una nova perspectiva d'anàlisi: la presència dels familiars més directes dins les reunions del Braç Militar i de la Conferència. En el següent quadre hem recollit les persones del nostre estudi que estan relacionades entre si per llaços de paternitat o filiació o germandat. A manera orientativa també afegim algunes de les persones que estan relacionades entre si pel fet de ser cunyats.

Quadre 43

Les relacions de paternitat i filiació

Pares i fills			
	Cognom	Nom	
1	Amigant	Josep, Josep i Francesc	
2	Barrera	Magí i Baltasar	
3	Blanc	Jacint i Francesc i Josep	
4	Cardona	Pere i Francesc	
5	Claresvalls	Joan i Lluís	
6	Codina	Ramon i Josep	
7	Terré	Josep i Josep	
8	Llinàs	Joan i Rafael	
9	Massanes	Baltasar i Anton	
10	Montfar Sorts	Josep i Francesc	
11	Oliver Boteller	Josep i Carlos	
12	Peguera òlim Vilana	Josep i Josep	
13	Reverter	Joan B. i Miquel	
14	Riba	Baltasar i Joan	
15	Sagrera	Jacinto i Francesc	
16	Sans	Francesc i Francesc	
17	Sant Joan	Nicolau i Francesc Nicolau	
18	Soler	Lluís i Ignasi	
19	Tristany	Bonaventura i Aleix	

Germans		Cunyats	
Cognom	Nom	Cognom, nom	Cognom, nom
19	Agulló Pinós	Josep i Francisco	Amat, Josep Junyent, Francisco

20	Blanc i Fontanils	Francesc i Josep	Amigant, Francesc	Farnés, Josep
21	Bòria i Gualba	Ignasi i Gabriel Francisco	Claresvalls, Joan	Tristany, Bonaventura
22	Copons i Falcó	Joan i Jaume	Copons, Ramon	Armengol, Antoni i Boixadors, Alexandro
23	Erill i Ortiz i Vilaseca	Josep i Antoni	Corbera, Josep	Peguera, Guerau
24	Falguera Broca	Ramon i Anton	Erill, Anton	Abarca, Joan
25	Josa Agulló	Joan, Josep i Francesc	Ferrer, Emmanuel	Reverter, Joan B.
26	Lanuza i Oms	Joan i Bonaventura	Gàver, Bernat	Mari, Ignasi
27	Mari i Genovés	Francisco i Ignasi	Massanes, Salvador	Reverter, Joan B.
28	Pinós Rocabertí	Josep, Miquel i Valerià	Mercader, Magí	Sabater, Ramon
29	Planella Dusai	Pere i Emmanuel	Mora, Josep	Sagrera, Jacinto
30	Ribera Claramunt	Josep i Carlos	Ribera, Josep	Josa, Josep i Erill, Josep
31	Sanjust i Pagès	Galderic i Josep	Sabater, Martín	Copons, Joan, i Bru, Lluís
32	Sayol i Quarteroni	Felicià, Francesc i Lluís	Soler, Ignasi	Ribera, Josep i Bòria, Ignasi
33	València Franquesa	Tomàs i Josep	Vilana, Josep	Peguera, Armengol

Una primera mirada ens mostra trenta-tres famílies diferents en els quals el pare i el fill o els germans van participar a les institucions. En xifres totals, representen setanta-una persones diferents relacionades per aquesta tipologia de llaç familiar, que representen el 30% dels 240 membres del nostre estudi. Podem veure també com el fenomen afecta un nombre ben variat d'estaments socials. Hi ha des de nobles com ara els casos dels germans Lanuza (Joan era el comte de Plasència i Bonaventura un actiu membre de la Conferència), els Agulló, els Pinós, els Planella o els Ribera, fins a membres d'allò que abans hem anomenat noblesa mercantil, com ara els Falguera Broca, Reverter, Llinàs, Riba, Barrera, Massanes, Claresvalls, etc. I, lògicament també hi ha famílies de ciutadans honrats i de la petita noblesa com els Bòria, els Sayol, els València, els Josa, els Codina, Oliver o Terré. Entre tots aquests casos cal destacar la presència de famílies amb tres membres, com és el cas dels germans Sayol, els Pinós i els Josa. Més interessant és la figura dels Blanc, perquè el pare (Jacinto) i els seus dos fills van participar a les reunions. En aquest joc de relacions podem afegir la variable del paper dels cunyats. Representen un total de trenta-quatre persones diferents, però si eliminem les repeticions amb les que es recullen al llistat de germans i pares, queden reduïdes a setze persones noves. Si les sumem a les setanta-una anteriors tenim vuitanta-set persones relacionades per aquests llaços, que representen el 36% del total. Si ens fixem en els noms dels cunyats, veurem que es repeteix la mateixa dinàmica que observàvem abans: hi ha membres tant de la noblesa titulada (Martín Sabater, Josep Amat, Alexandro Boxadors, Joan Abarca) com de la petita (Emmanuel Ferrer, Magí Mercader, Josep Mora). Tots aquests familiars participen en les institucions directives del Principat, sovint en la mateixa reunió.

Seguint amb aquest fil conductor podem fixar-nos ara en el grau de coincidència dins una mateixa reunió. Els següents quadres recullen les coincidències de familiars directes en les reunions de novembre de 1700 i de l'estiu de 1707.

Quadre 44

Els familiars a les reunions del Braç Militar al novembre de 1700

Cognoms i nom	Oct.	Novembre										Des.
	31	4	5	6	7	8	10	11	15	16	24	1
Agulló-Pinós Sagarriga, Josep			X			X						
Agulló-Pinós i Sagarriga, Francesc	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cardona, Pedro							X					
Cardona, Francesc							X					
Copons de la Manresana i Falcó, Jaume						X	X	X		X		
Copons de la Manresana i Falcó, Joan	X	X	X	X		X	X	X			X	
Erill, Ortiz de la Cabrera, Anton	X					X			X			
Erill i Ortiz de la Cabrera, Josep	X	X	X					X	X			
Josa i Agulló, Joan			X			X	X		X	X		
Josa i d'Agulló, Josep						X		X				
Pinós i de Rocabertí, Josep Galceran	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
Pinós i de Rocabertí, Miquel		X	X			X	X	X	X			
Sagrera, Francisco									X			
Sagrera i Massana, Jacinto		X									X	
Sans i de Miquel, Francesc		X	X			X	X	X	X			
Sans i de Puig, Francesc		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X

Quadre 45

Els familiars a les reunions del Braç Militar a l'estiu de 1707

Cognoms i nom	Juny	Juliol								Agost						
	17	13	14	21	22	24	27	28	30	5	6	14	16	17	18	24
Blanc i Fontanils, Francesc			X	X		X										
Blanc i Fontanils, Josep	X	X	X	X		X						X			X	
Blanc, Jacinto	X		X	X	X	X						X			X	
Bòria i Gualba, Gabriel Francisco	X		X									X			X	
Bòria i Gualba, Ignasi	X	X		X	X	X				X	X	X	X	X		X
Magarola i de Guerau, Jeroni					X	X	X	X	X	X	X	X		X		X
Magarola i Desbac-Descatllar, Vicenç				X	X										X	
Massanes de la Ribera, Salvador		X	X			X	X					X	X		X	
Massanes i Reverter, Anton	X	X														
Ribera-Claramunt i Espuny, Carlos de	X	X	X		X										X	
Ribera-Claramunt i Espuny, Josep Antoni		X	X	X		X	X		X	X		X				
Tristany, Alexandre Gayetano		X	X		X	X	X	X	X	X	X	X			X	X
Tristany i Bofill, Bonaventura		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
València i Regàs, Josep			X												X	
València i Regàs, Tomás			X	X											X	
Vives i de Ferrer, Joan	X			X	X										X	
Vives i Ximenes, Joaquim					X		X	X	X		X			X		X

Com hem dit, el nostre estudi social es basa en l'anàlisi dels membres que participen a la Conferència dels Tres Comuns i al Braç Militar. En el cas del segon hem fixat la nostra atenció en les persones que participaren a les reunions de novembre de 1700 i a les de l'estiu de 1707. Seguint aquest patró, trobem que a les reunions de novembre de 1700, 9 d'aquestes famílies van tenir 2 membres a la mateixa reunió. Així, el dia 5 de novembre hi eren presents els germans Pinós-Rocabertí i els Agulló, així com els Sans (pare i fill); el dia 11 hi assistiren els germans Copons, Pinós-Rocabertí, Rocabertí i també els dos Sans. A tots aquests, s'hi sumen el dia 15 els germans Erill. Si ens fixem en les famílies veurem com els Sans van assistir a les reunions dels dies 4, 5, 8, 10 i 15, i que els germans Pinós (Miquel i Josep) ho van fer els dies 5, 8, 10, 11 i 15, la qual cosa ens pot indicar la forta implicació de la família en els assumptes que es tractaren aquells dies (no oblidem que els dies 8, 10, 11 i 15 van ser els de més assistents i de debat més viu).²⁶²¹ Si ara centrem la nostra atenció en les reunions de l'estiu de 1707 veurem com les coincidències són menors, un fet explicable, perquè les reunions estan més espaciades en el temps. Aquí, set anys després, les famílies amb 2 membres en una mateixa reunió són unes altres: Bòria, Magarola, Ribera, València, etc. Entre els casos que criden més l'atenció destaca el dels germans Tristany, que els trobem junts en 11 de les 16 reunions que hem recollit, o també el cas dels Blanc, en el qual el pare i dos fills van assistir a la vegada a les reunions dels dies 14, 21 i 24 de juliol.

El fet de fixar-se en la Conferència suposa enfrontar-se amb un problema diferent, perquè la tipologia de reunió és essencialment una altra respecte a la del Braç. Les reunions del Braç són obertes, és a dir, hi pot assistir qualsevol persona que vulgui, sempre que estigui inscrita en el *Llibre Vert* i tingui les condicions necessàries. En canvi, els membres de la Conferència els escollia cada comú, i en aquest sentit es tenia bona cura d'evitar que en una mateixa reunió hi haguessin parents propers. El *Dietari de la Diputació*, per exemple, recull el conflicte que hi hagué el 21 de juliol de 1703 entre el Braç Militar i la Generalitat pel pagament de les segones 1.000 lliures que anualment havia d'abonar el segon organisme al primer. Per fer aquestes operacions es nomenava una novena per part de cada institució, les quals decidien la forma de fer efectiu el pagament. Aquesta vegada, però, la Generalitat va plantejar fortes dificultats a la reunió

---

²⁶²¹ Les altres famílies que tenen diversos membres durant aquest mes en una mateixa reunió són els Cardona i els Sagrera, tot i que no van arribar a coincidir.

ja que, com deien els diputats, havien “reconegut que en la Novena que per lo sindic de dit il·lustríssim Braç lo die de ahir fou entregada a sas senyorias il·lustríssimas hi havian dos germans, que són los senyors don Feliciano Sayol i Quarteroni i lo senyor don Francisco Sayol i Quarteroni, lo que no se estilava en ninguna de las novenas” i per la qual cosa “estimarian (...) se servís dit il·lustríssim Braç disposar que no entervinguessin dos germans en dita Novena”.²⁶²² El Braç acceptà, tot i que els dos germans Sayol ja havien estat presents en la novena que es reuní al desembre passat pel mateix afer. L'exemple és il·lustratiu de les precaucions que prenen les institucions per tal d'evitar tot allò que de lluny pogués facilitar la pressió d'un grup familiar dins la institució. Si fixem la nostra atenció en les reunions de la Conferència veurem fins a quin punt aquest criteri és seguit. De totes aquestes famílies que hem dibuixat només quatre van tenir més d'un membre que participés a les reunions de la Conferència: els germans Bòria, Pinós, Sanjust i els Monfar (pare i fill). Una mirada als membres que componen les diferents conferències mostra que només a la Conferència de novembre de 1700 és on trobem la presència de germans. Miquel de Pinós hi va participar pel Consell de Cent, mentre que Josep Galceran de Pinós ho féu pel Braç Militar. D'altra banda, trobem que els germans Santjust van representar la Diputació, un pel Braç Eclesiàstic i l'altre pel Braç Militar. A banda d'aquest fet, pocs casos més trobem. Un que potser pot cridar l'atenció és la presència de Joan B. Reverter i Salvador Massanes, que eren cunyats, en una mateixa reunió. Això es produeix, entre altres vegades, l'agost i el novembre de 1703 i al novembre de 1704.

Pensem que, més enllà de la casuística de l'estudi, el que ens està mostrant un cop més és la gran interrelació i la fluïdesa en les relacions que hi ha dins la classe dirigent. Es veu amb claredat que no hi ha en cap moment una família, o unes famílies, que dominin les institucions. La majoria de famílies estan formades per dos membres, tres en alguns casos concrets, i molt poques vegades coincideixen en una mateixa reunió. És cert que les relacions pares-fills-germans-cunyats representen una tercera part del total del nostre estudi, però l'elecció d'aquest criteri d'anàlisi no deixa de ser relativa. Podíem haver inclòs també els gendres, els nebots, els cosins i els oncles. Tots ells haguessin augmentat les xifres i ens mostrarien una xarxa de relacions més àmplia, però, a la vegada, aquestes relacions també serien més llunyanes. Allò interessant d'observar és que poques vegades trobem els germans i els pares en una mateixa reunió.

---

²⁶²² DDP, vol. X, 20 de juliol de 1703.

A les de novembre de 1700 del Braç, el nombre de persones relacionades per raó de paternitat/filiació o per germandat representa el 15% del total (18 casos de 119 persones diferents), i d'aquests només 8 estan junts en més de 3 reunions. En el cas de les reunions de l'estiu de 1707, la xifra és ben similar, 16 persones de 99 (16%), però aquí, a banda del cas dels Tristany, que ja hem comentat, només els Blanc coincideixen en més de 2 reunions a la vegada. Si ens fixem en la Conferència, aquesta tendència és molt més clara, tal com hem pogut mostrar. Cap a on ens porta aquesta reflexió? Doncs a veure com, tot i ser una classe dirigent fortament relacionada entre sí, era suficientment àmplia per evitar la concentració de familiars molt propers en la presa de decisions. A l'hora de la veritat veiem que són moltes les persones que hi participen (226) i relativament poques les persones vinculades per relacions de filiació (36), de germandat (28) o per ser cunyats (30).

9.4. La classe dirigent des d'una perspectiva institucional

Arribats aquí, potser ja tenim una idea aproximada de la naturalesa d'aquesta classe dirigent. En les línies precedents hem procurat exposar com aquest grup dirigent es componia d'un gran nombre de persones en constant canvi d'estament, algunes de les quals estan molt vinculades al món comercial. Una classe dirigent que també estava relacionada mitjançant nombrosos llaços familiars, que abasten tant persones situades ben amunt dins l'escala social com altres que es troben en el costat contrari. El nostre estudi seria incomplet si no relacionéssim aquestes persones amb les que semblen dirigir més directament les institucions, és a dir, les que hi participen més vegades. Tant en el capítol dedicat al Braç Militar com en el dedicat a la Conferència, hem recollit uns quadres amb les persones que tenen una presència més freqüent en cada institució. El següent quadre és un resum del quadre del Braç Militar, al qual hem afegit la categoria social més baixa de la qual van gaudir els seus membres.

Quadre 46

Els membres del Braç Militar que van tenir més d'un càrrec

Nom	Categ. social	Càrrec	núm.	TOTAL
Agulló i Pinós, Josep	nob	cn1, p	2	
Alemanys i Navel, Josep	nob	cn1, c	2	
Alòs, Josep	chb	cc1, cc2	2	
Barrera, Magí	chb	cc1, cc2	2	
Bru i Bañuls, Josep	chb	cm2, cm1	2	
Carreras, Miquel	chb	cc2, cc2	2	
Clariana i Seva, Miquel	chb	cn2, cn2	2	
Costa, Josep	chb	cc1, cc2	2	
Descatllar, Narcís	nob	c, p	2	
Desvalls, Emmanuel	nob	cm2, cm1	2	
Falguera Major, Jaume	chb	cc1, cc2	2	
Llupià, Carlos	nob	p, p	2	
Monsalvo, Onofre	chb	cc1, cc2	2	
Nicolau de Sant Joan, Francisco	cav	cm, s	2	
Oliver, Josep	nob	s, cn1	2	
Ponsic i Monjo, Joan	chb	cm2, cm2	2	
Rocabertí, Francisco	nob	cn1, c	2	
Roca Júlia i Lunes, Emmanuel	cav	cm1, cm1	2	
Rocabertí, Jeroni	nob	cn2, cn1	2	
Vives i Ximenes, Joaquim	chb	cc2, cc2	2	20
Cartellà i Sabastida, Josep Galceran	nob	s, cn1, p	3	
Cartellà i Desbac, Pere	nob	cn1, c, p	3	
Castelló i Paratge, Ramon	cav	cm1, cm1, c,	3	
Cordelles, Felicià	cav	cn1, c, p	3	
Ferran, Felip	nob	cn1, cn1, s	3	
Llinàs, Joan	chb	cc1, cc1, cc2	3	
Massanes, Salvador	chb	cc1, s, cm1	3	
Sanjust i Pagès, Josep	cav	cm1, cm2, c	3	
Terré i Codina, Josep	cav	cm2,s, cm2	3	9
Gualbes, Bonaventura	cav	cm2, cm2, c, c	4	
Pinós, Josep Galceran	nob	cn1, c, p,p	4	
Riba, Baltasar	chb	cm1, cm1, cm1, s	4	
Sans i Puig, Francesc	nob	cn2, s, cn2, s	4	4

Abreviatures: P: protector; C: clavari; cn: conseller noble; cm; conseller militar; cc: conseller ciutadà; s: síndic.

La dada interessant és que de les 33 persones que van ser oficials del Braç, 26 formen part de la nostra base de dades (81%). Si reduïm més el nostre enfocament veurem que de les 4 persones que van tenir 4 vegades un càrrec durant aquells anys, 3 estan recollides en el nostre estudi; de les 8 que hi van participar 3 vegades, 7 les tenim també recollides, i de les 20 restants només 5 són desconegudes.²⁶²³ Això el que ens

²⁶²³ Tot i que en el seu moment van ser prou conegudes. Josep Alòs va ser un destacat borbònic, la figura del qual ha estat treballada amb encert per Mª Ángeles Pérez Samper (Pérez Samper, M. A., “La familia

està mostrant és que, tot i les limitacions que té el treball que exposem, no és exagerat afirmar que inclou una part important de la classe dirigent del Principat del final del segle XVII i principi del segle XVIII. Si les analitzem des de la perspectiva estamental veurem que hi ha 13 ciutadans honrats (39%), 7 cavallers (22%) i 13 nobles (39%), la qual cosa concorda perfectament amb els quadres que en hem vist anteriorment. Ciutadans honrats i cavallers conformen la major part de la classe dirigent del Braç Militar (61%). Fixem-nos ara qui són aquestes persones. Francisco Sans i Puig, pare del coronel del regiment de la Generalitat el 1713, Francisco Sans i Miquel, pertany a la petita noblesa del Maresme i no sembla pas vinculat a l'elit barcelonina. Baltasar Riba, el qual ja ha aparegut, era un ciutadà honrat, fet cavaller el 1676, i estava vinculat amb famílies vigatanes. No observem cap relació amb algú que pugui tenir un cert relleu nobiliari. Josep Galceran de Pinós, home ben conegut per la historiografia, amb un gran nombre de relacions familiars i del qual encara haurem de parlar. Bonaventura de Gualbes, conegut poeta la figura del qual ha estat encertadament treballada per Keneth Brown,²⁶²⁴ pertanyia a la branca bastarda dels Gualbes. Va ser un austriacista ferm, de segona fila en l'escala social i vinculat amb els Clariana i els Vilallonga. Si ens hi fixem d'aquestes quatre persones dos es troben fora del circuit de les grans famílies de la petita noblesa de llarga tradició, i un tercer va ser un cavaller ben empobrit. Només Josep Galceran de Pinós sembla que respon a l'hipotètic ideal de persona pertanyent a una nissaga més o menys important, amb un gran nombre de relacions familiars.

Fem una ullada ara a la resta. De les 8 persones que van tenir càrrecs 3 cops, 3 eren nobles de llarga tradició (Josep Cartellà i Sabastida, Pere Cartellà i Felip Ferran), 2 havien estat cavallers (Felicià Cordelles, Josep Terré) i 2 més eren fills de mercaders (Joan Llinàs i Salvador Massanes). Les dades parlen per elles mateixes: els grups socials dels que estem parlant al llarg de tot aquest capítol es troben representats amb una gran igualtat. Aquesta tendència encara s'accentua en el següent grup. De les 20 persones que tenen càrrecs 2 vegades 8 eren o havien estat ciutadans honrats (Josep Alòs, Magí Barrera, Josep Bru, Miquel Carreres, Josep Costa, Jaume Falguera, Onofre Monsalvo i Joan Ponsic), 3 cavallers (Francesc Nicolau de Sant Joan, Emmanuel Roca i Júlia i Joaquim Vives) i els 9 restants eren nobles. El món mercantil continua estant ben

---

Alòs...”); Emmanuel Desvalls, governador de Cardona i germà del marquès del Poal, va tenir un paper ben destacat durant la guerra de Successió (vegeu Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 450); Jaume Falguera Major era probablement el germà dels Falguera que recollim al nostre estudi; Carlos Llupia era un borbònic de qui ens parla amb cert detall Castellví. Ramon Castellò i Miquel Carreras ens són més desconeguts.

²⁶²⁴ Vegeu l'extensa obra de Brown, K., *Vida i obra de...*

representat dins aquest grup, amb les figures de Joan Ponsic, Jaume Falguera, Josep Costa i Magí Barrera, a la vegada que també hi ha un grup prou considerable de persones pertanyents a importants nissagues nobiliàries, com ara Josep Agulló, Josep Alemany, Emmanuel Desvalls, Narcís Descatllar, Miquel de Clariana, Carlos Llupià o els Rocabertí. A l'hora de valorar les relacions ens adonem que es repeteixen els mateixos perfils: juntament amb persones allunyades del nucli barceloní (Onofre Montsalvo, Josep Oliver, Miquel Carreras) en trobem altres que hi estan completament imbricades, tant en l'aspecte mercantil (les figures de Joan Ponsic o Magí Barrera potser són les més clares) com en el nobiliari (Miquel Clariana, Josep Agulló, els Rocabertí). I tot això sense considerar el magma social de persones de grau mitjà, representats per un Emmanuel Roca Júlia, Josep Costa o Josep Santjust. Tot plegat ens mostra com aquest grup dirigent està compost per una gran multitud de persones pertanyents als estaments i grups socials més variats, tant mercaders com nobles, tan ben relacionats com poc relacionats amb l'elit barcelonina. Però potser el més sorprenent és que estem parlant del Braç Militar, és a dir, de la noblesa, suposadament elitista i ben allunyada de gran part de la societat. Fixem-nos en un detall ben precís: la presència de les principals nissagues entre les persones que més vegades tenen càrrecs del Braç Militar. Entre els 4 primers n'hi ha 1 (Pinós), entre els 8 següents n'hi ha 2 (els Cartellà), i entre els 20 restants, 5 (Agulló, Desvalls, Descatllar, Rocabertí, Clariana). És a dir, representen una quarta part del total. A més, cal constatar que no hi trobem cap germà, ni cap relació de paternitat. També hem de valorar adequadament el fet que els membres del Braç Militar eren escollits per escrutini, no per insaculació, cosa que significa que si una persona no volia exercir el càrrec hi podia renunciar (com de fet va passar el 1702 amb Josep Terré, que era protector) i que si l'acceptava era perquè es volia implicar en la vida política del Braç.

L'absència de les grans nissagues s'accentua més quan comparem el quadre anterior amb el següent, que recull les persones que més intervenen a les reunions del Braç Militar de novembre de 1700 i de l'estiu de 1707, i el nombre de reunions en les quals participen.²⁶²⁵

---

²⁶²⁵ Les 17 persones del quadre han estat seleccionades considerant que o bé participen 4 o més vegades a les 12 reunions de novembre, o bé participen 5 o més vegades a les 16 reunions de l'estiu de 1707.

Quadre 47

Els membres més actius del Braç Militar

	Cognom, nom	Novembre de 1700	Estiu de 1707	Total reunions a què assisteix	Categoria social	Relació mercantil
1	Pinós, Josep Galceran	11	16	27	nob	
2	Ponsic, Joan	3	12	15	chb	sí
3	Vives, Joaquim	8	7	15	chb	
4	Blanc, Jacinto	7	7	14	chb	sí
5	Copons de la Manresana, Joan	7	7	14	nob	si
6	Terré Marquet, Josep	9	5	14	cav	Sí
7	Sabater, Ramon	5	8	13	chb	Sí
8	Llinàs, Joan	4	8	12	chb	Sí
9	Ferran, Felip	6	5	11	nob	sí
10	Massanes, Salvador	4	7	11	chb	Sí
11	Torres, Pau	4	7	11	chb	
12	Cordelles, Felicià	4	5	9	cav	
13	Mari, Ignasi	5	3	8	cav	Sí
14	Sunyer, Anton	2	6	8	nob	sí
15	Carreras, Josep	1	6	7	chb	
16	Peguera Vilana, Josep	4	3	7	nob	
17	Sayol, Lluís	5	1	6	cav	

Nota: al novembre de 1700 hem analitzat dotze reunions; a l'estiu de 1707 hem analitzat setze reunions.

La primera qüestió que cal remarcar és que hi ha 7 persones que també es troben entre les que tenen un càrrec del Braç Militar més d'una vegada. En concret: Josep Galceran de Pinós, Joan Ponsic, Josep Terré, Joan Llinàs, Felip Ferran, Salvador Massanes i Felicià Cordelles. Significa que són aquestes persones les que van influir més en la presa de decisions? Cal valorar aquí que la selecció de les dates de les reunions ha estat aleatòria i que els dos talls estan separats entre si per set anys de diferència. El fet que en aquest espai de temps, amb els esdeveniments històrics que van succeir entremig (les desinsaculacions de Velasco, els tres setges de Barcelona, l'arribada de l'arxiduc), hi va haver un nombre significatiu de persones que van participar en unes i altres reunions sembla indicar que aquestes havien d'estar molt vinculades amb els afers del Braç Militar. Fixem-nos en les persones concretes, que les hem ordenat segons el nombre de reunions totals a les quals van assistir. La primera és Josep Galceran de Pinós, precisament una de les quatre persones que en els darrers 30 anys del Braç Militar va tenir 4 càrrecs diferents. Josep Galceran de Pinós va assistir a un total de 27 reunions de les 28 possibles, tot un exemple de constància i de dedicació al Braç. En segon lloc, amb 15 reunions, tenim Joan Ponsic i Joaquim Vives. Si Josep Galceran pot ser considerat un bon representant de la petita noblesa de "llarga tradició", molt vinculada a la política del Principat, Ponsic i Vives representen uns perfils ben

diferents: el primer, ciutadà honrat originari de Vic, va esdevenir cavaller, i era cunyat de Pau Lledó Dalmases. Havia estat conseller militar del Braç dues vegades. Es tracta d'un bon exemple dels interessos mercantils dins el Braç. El segon era un doctor en drets que assolí la ciutadania honrada el 1692, la qual cosa pot indicar que pertanyia a un estament inferior. Era un poeta conegut en el seu temps que signava amb el sobrenom d'“el rector dels banys”.²⁶²⁶ Amb 14 reunions tenim a Jacinto Blanc, Joan Copons i Josep Terré. El primer era un doctor en medicina que assolí la ciutadania el 1697 i que estava casat amb la filla d'un mariner. Els altres dos responen al perfil de petita noblesa, ambdós molt vinculats amb la causa austriacista. Josep Terré, de fet, era cavaller, conegut als textos tot sovint com el baró de Canyelles, aconseguí el grau de noblesa el 1705. Després, entre 10 i 14 reunions, hi ha un seguit de persones que ens resulten molt conegudes: Ramon Sabater, els omnipresents Joan Llinàs i Felip Ferran, Felicià Cordelles i Pau Torres. Tots tenen unes xarxes de relacions que ja hem comentat en el seu moment i són exemples de perfils socials diferents, allunyats de les nissagues nobles. Potser el que ens pot sorprendre més és Pau Torres, una figura de la qual no sabem gairebé res, fora que era un ciutadà honrat i doctor, fill d'un ciutadà honrat de Tarragona. De la resta de personatges, una figura interessant és Anton Sunyer, un noble que també era doctor en lleis, que estava casat amb la filla del mercader Anton Bastero i havia estat cònsol militar de la Llotja el 1705. Altres com Ignasi Mari, Josep Peguera, Lluís Sayol i Josep Carreres s'adeqüen al model de petita noblesa o de ciutadans honorats.

Veiem que dels 17 noms recollits, 5 eren nobles (30%), 4 havien estat cavallers (27%) i 8 foren ciutadans honorats (47%). És a dir, ciutadans i cavallers representen gairebé dues terceres parts de la classe dirigent (el 70%). A més, hi ha 10 persones amb vinculacions comercials en algun grau, el que suposa més de la meitat, i també hi ha tres de fora de Barcelona (Torres, Ponsic i Copons). Si hem de parlar de grans famílies nobles, ens hem de limitar a Josep Galceran de Pinós i a Lluís Sayol. Però destaca, sobretot, la presència de persones que ens resulten força desconegudes. Si per un moment ens oblidem dels Llinàs, Pinós, Copons, Ferran, Ponsic, Cordelles etc., trobem figures com Jacinto Blanc, Joaquim Vives, Ignasi Mari, Anton Sunyer o Pau Torres, que mai no han passat als llibres d'història i que no semblen jugar un paper destacat en els moments decisius del període que estudiem. Quant al quadre, es pot criticar que alguns

---

²⁶²⁶ Comas A., *L'Acadèmia de les Bones Lletres...*, p. 14.

d'aquests membres eren oficials del Braç Militar durant les reunions, la qual cosa explicaria per què assisteixen tant a aquestes reunions: Josep Galceran de Pinós assisteix a totes les reunions de 1707, ja que aquell any era el protector, o Ponsic, Llinàs o Massanes hi tenen una presència notable, ja que el primer era conseller militar el 1707, el segon era conseller ciutadà el 1700 i el tercer era síndic del Braç el 1707. Però això és una fal·làcia argumental, ja que el criteri de selecció no és el de major assistència a cada grup de reunions, sinó els que assisteixen més a les dues en conjunt. Josep Galceran de Pinós participa en totes les reunions de 1707, però si ens fixem en les de 1700, veiem com va estar present en totes les reunions menys en una, i aquell any no ocupava cap càrrec al Braç Militar. Hi era perquè volia participar en les decisions polítiques del Braç, no perquè tingués cap obligació. Llinàs va a 8 de 16 reunions (la meitat de les de 1707) i a 4 de 12 (una tercera part de les de 1700), xifra que és gairebé igual a la de Salvador Massanés, i això que l'any 1707 Joan Llinàs no era oficial del Braç. L'únic cas en què potser la crítica pot tenir fonament és amb Joan Ponsic, però no oblidem que al novembre de 1700 va assistir a 3 reunions (una quarta part). De fet, si interpretem el quadre d'aquesta manera obtenim noves perspectives d'anàlisi. Per exemple, dels 9 oficials del Braç Militar el 1707, només 3 figuren en el quadre, i dels nou que hi ha el 1700 només un.²⁶²⁷ Per contra, de les nou primeres persones del quadre 47 només tres eren oficials, els sis restants eren persones que hi anaven per la seva pròpia voluntat. Si ens fixem en el nombre de les reunions en un i altre grup veurem que hi ha una gran igualtat: 8 i 7 (Vives), 7 i 7 (Blanc i Copons), 9 i 5 (Terré), 5 i 8 (Sabater), 4 i 8 (Llinàs), 6 i 5 (Ferran), etc. Aquest enfocament sí que resulta interessant, perquè quan ens preguntem sobre la classe dirigent catalana, sobre qui està movent els fils de les institucions de Catalunya en la presa de decisions polítiques, en estem preguntant sobre les persones que eren presents a les reunions on es prenen aquests acords. Podem veure com aquestes persones responen a un perfil ben variat, i que la noblesa té un paper que comparteix amb igualtat de condicions amb ciutadans honrats, cavallers, antics mercaders i gaudints (fixem-nos que de les 17 persones recollides aquí, 6 eren gaudints). De fet, les persones que més destaquen són de perfil baix o desconegudes, personatges com Llinàs, Salvador Massanes, Joaquim Vives, Jacinto Blanc, Ramon Sabater o Felip Ferran.

---

²⁶²⁷ Concretament: el 1707, Josep Galceran de Pinós, Joan Ponsic i Salvador Massanés. El 1700 l'únic oficial que apareix al nostre quadre és Joan Llinàs.

Analitzem ara el quadre que hem vist en el capítol anterior sobre els assistents més freqüents a les conferències i posem-lo amb relació als altres dos. Per facilitar-ne la consulta, el tornem a reproduir aquí, eliminant algunes informacions i afegint la categoria social²⁶²⁸ i si tenen vinculacions amb el món comercial. Com hem comentat anteriorment, a l'hora d'analitzar la Conferència cal tenir present que estem donant un salt qualitatiu respecte al Braç Militar. Tot i que el Braç va tenir un paper clau en molts dels conflictes amb les institucions reials durant la primera dècada del segle XVIII, no cal oblidar que la Conferència encara va tenir una actuació més decisiva, atès que les seves deliberacions afectaven la totalitat de les institucions catalanes i no només un grup determinat. En aquest sentit, el quadre adquireix un relleu més gran, ja que l'actuació de les persones que formen la Conferència té unes conseqüències més importants per al conjunt de la societat catalana.

Quadre 48

Assistents més freqüents a les conferències II

Nom	Categoria social	Relació Mercantil	Nombre conferències
Llinàs, Joan	chb	Sí	20
Massanes, Salvador	chb	Sí	18
Ferran, Felip	nob	Sí	12
Cordelles, Felicià	cav		11
Gualbes, J. Bonaventura	cav		9
Oliver, Josep	nob	Sí	9
Terré Granollachs, Josep	nob		9
Terré Marquet, Josep	cav	Sí	9
Bòria, Ignasi	chb		8
Monfar-Sorts, Francesc	chb		8
Reverter, Joan B.	chb	Sí	8
Sabater, Ramon	chb	Sí	8
Sant Joan, Francesc Nicolau	cav		8
Copons de la Manresana, Joan	nob	Sí	8
Lanuza, Bonaventura	ecles		7
Montsalvo, Onofre	chb		7
Vives, Joaquim	chb		7
Cartellà, Josep G.	nob	Sí	6
Dalmases, Pau	chb	Sí	6
Lladó, Cristòfol	chb	Sí	6
Pinós, Josep G.	nob		6
Ribera Claramunt, Carlos	nob		6
Teixidor, Fèlix	chb	Sí	6
Barrera, Magí	chb	Sí	5
Despujol Montcorp, Francesc	cav		5
Valencia- Franquesa, Anton	nob		5

²⁶²⁸ Lògicament, seguim el mateix criteri que hem utilitzat en les línies anteriors, posant la categoria social més baixa de què ha gaudit ell o el seu pare.

La primera observació és la coincidència de 9 persones amb el quadre anterior dels assistents al Braç Militar el 1700 i el 1707 (Massanes, Llinàs, Ferran, Copons, Pinós, Cordelles, Vives, Terré i Sabater), el que representa una mica més de la tercera part. Si ho relacionem amb el quadre dels oficials del Braç Militar, veurem que 12 dels assistents més freqüents a les conferències havien estat oficials de la noblesa en dues o més ocasions, i 7 més havien estat oficials alguna vegada. En xifres absolutes veiem que el 73% dels assistents més freqüents a la Conferència havien ocupat un càrrec al Braç Militar, el que mostra de manera evident la profunda vinculació entre les dues institucions.²⁶²⁹ Cal destacar també que 13 persones tenien relacions comercials (el 50%) i altres 9 eren doctors en medicina o en lleis (Massanes, Bòria, Montsalvo, Oliver, Cordelles, Ribera, Teixidor, Vives i Reverter). Respecte a la presència de grans nissagues nobiliàries, si exceptuem els Pinós i els Lanuza, no trobem a ningú més, fora del cas que considerem com a grans nissagues els Terré, Oliver, Ferran o Copons, tots ells pertanyents a la petita noblesa i relacionats més aviat amb sectors socials inferiors. Entre els nous noms que s'incorporen als que fins ara hem analitzat potser podem destacar a Joan B. Reverter, cunyat de Salvador Massanés i vinculat familiarment amb Ramon de Vilana Perlas. Tant Onofre Montsalvo, Francesc Montfar com Ignasi Bòria, tenen un perfil semblant a persones com Joaquim Vives que vèiem abans.

En síntesi: allò que ens està mostrant el quadre és com la naturalesa de la classe dirigent catalana no varia excessivament en funció d'una institució o una altra. El caràcter social de les persones que assisteixen més a les institucions mostra una presència notable dels ciutadans honrats i dels cavallers, els quals, als tres últims quadres que hem vist, representen com a mínim la meitat dels casos, si no dues terceres parts. A la vegada, reflecteix l'absència quasi generalitzada de les gran famílies nobles, un pes considerable de persones vinculades al món comercial (al voltant d'una tercera part dels membres), i una proporció important d'homes que estan fora dels grans circuits familiars d'allò que podria ser la classe dirigent. Una classe dirigent en què els gaudints també tenen la seva veu, a l'igual que les persones procedents d'altres llocs de fora de Barcelona (Torres, Ponsic, Copons, Oliver, etc.). En el fons, el que podem veure és que la direcció de les institucions catalanes requeria, sobretot, en els representants de perfils baixos: ciutadans honrats, gaudints, antics mercaders, famílies poc extenses, gent que en alguns casos no apareixen en els grans llibres d'història. Això no vol dir que la

---

²⁶²⁹ No havien tingut cap càrrec al Braç Militar les següents persones: Ramon Sabater, Bonaventura de Lanuza, Pau Dalmases, Cristòfol Lladó, Fèlix Teixidor, Magí Barrera i Anton València.

noblesa hi sigui absent, ni molt menys, però sí que la noblesa que trobem en el dia a dia de la institució és la noblesa petita, com Joan Copons de la Manresana, Josep Terré Marquet o Felip Ferran, uns nobles que en cap moment no tenen un control absolut de la institució. Persones amb àmbits familiars reduïts, lluny d'una vida social desenvolupada entre comtes i marquesos. Però, de fet, si observem el quadre que hem dibuixat, cal reconèixer que una de les coses que més crida l'atenció és que les tres primeres persones siguin Salvador Massanes, Joan Llinàs i Felip Ferran. Els tres els hem trobat en les anàlisis anteriors.

El següent quadre és un resum dels tres anteriors. En ell hem intentat reflectir les continuïtats, les persones que en els tres estudis que hem analitzat que sempre apareixen. Per la importància que té la Conferència dels Tres Comuns en la vida política de Catalunya durant la primera dècada del segle XVIII, el quadre ha estat ordenat a partir de les persones que més participen en elles.

Quadre 49

L'elit dirigent catalana

Cognoms i nom	Nombre de conferències	Càrrecs al Braç Militar	Nombre de reunions del Braç Militar	Categoria social
Llinàs, Joan	20	3	12	chb
Massanes, Salvador	18	3	11	chb
Ferran, Felip	12	3	11	nob
Cordelles, Felicià	11	3	9	cav
Terré Marquet, Josep	9	3	14	cav
Sabater, Ramon	8	0	13	chb
Copons de la Manresana, Joan	8	1	14	nob
Vives, Joaquim	7	2	15	chb
Pinós, Josep G.	6	4	27	nob

Un dels detalls més significatius és veure com 6 d'aquestes 9 persones van exercir tres o més càrrecs al Braç Militar. Amb l'excepció de Felicià Cordelles, tots van participar en més de deu reunions del Braç Militar dels dos estudis que hem fet de 1700 i 1707. Pel que fa als estaments tenim 4 ciutadans honorats, 2 cavallers i 3 nobles, unes proporcions similars a les que estem veient a llarg de tot aquest treball, on la noblesa no suposa en cap moment una majoria. Els perfils és una barreja molt suggerent de vella noblesa de caire menor (Pinós i Copons), cavallers (Cordelles, Terré), i burgesia ascendent (Llinàs, Massanés, Sabater, Vives). Lògicament no pretenem dir que aquestes persones concretes fossin les que realment dirigien les institucions catalanes durant

aquells anys. La realitat és molt complexa, i cal distingir institucions i períodes concrets. Però el que sí que creiem encertat és considerar que van ser perfils socials com aquests els que generalment portaven la direcció de les institucions. La història tendeix a parlar dels grans personatges que van protagonitzar els grans esdeveniments: Villarroel, Aimeric, Peguera, els germans Desvalls, Rafael Casanovas, Feliu de la Penya. Però no podem oblidar aquests altres personatges que, tot i que no són als llibres d'història, van ser els que realment estaven al peu del canó, en el dia a dia de cada institució: representant, influent, decidint en els moments claus d'aquells anys tan decisius i complexos. Cal avançar encara en la investigació, ja que si féssim més estudis sobre altres reunions del Braç Militar segurament podríem incorporar noves persones a la nòmina, encara que difícilment variaran els grans trets que hem apuntat.

A l'últim, i perquè el lector es faci càrrec de les dificultats del present estudi, presentem un quadre amb el que podríem anomenar la "classe dirigent del Consell de Cent". Hi hem recollit les persones que entre els anys 1680 i 1714 van ocupar el càrrec més d'una vegada, i en el fons és una rèplica dels oficials del Braç Militar que hem vist amb anterioritat. A l'annex 22 adjuntem la totalitat dels càrrecs del consistori barceloní durant aquells anys. Amb més o menys fortuna, aquesta informació ja la va publicar Capmany.²⁶³⁰ Aquí hem volgut completar els estudis anteriors incorporant els obrers i actualitzant algunes grafies dels noms. Com ja hem comentat a la introducció d'aquest treball de recerca, potser es pot posar en dubte que parlem de "classe dirigent" sense tenir en compte els membres de la Diputació i del Consell de Cent. El problema que presenten aquestes dues institucions és que els seus representants eren escollits per insaculació, mentre que els membres de la Conferència sortien elegits per designació dels consistoris de cada comú. A més, ni el dietari ni els llibres de deliberacions del Consell de Cent recullen les persones que assistien a les reunions plenàries del consistori, cosa que sí succeeix amb el Braç Militar. D'altra banda, les decisions de la Diputació sempre les prenien els diputats i oïdors, amb la qual cosa la base social que hi participava era molt reduïda. Des d'aquesta perspectiva, sembla que tingui poc sentit recollir els oficials del Consell de Cent, ja que si assoliren el càrrec va ser per una qüestió de sort, no per designació o prestigi personal. Però tot i així, cal reconèixer l'interès de tenir una idea aproximada de les persones que més vegades assoliren una posició influent en el consistori, ja que en última instància, eren elles les que designaven

---

²⁶³⁰ Capmany, A., *Memorias...*, vol. IV, p. 114 i ss.

els membres de les sisenes, novenes, divuitenes i també de la Conferència dels Tres Comuns. En el quadre 50 només hem recollit les persones que exerciren el càrrec d'obrer o de conseller primer, segon, tercer o quart. La raó és que el càrrec de conseller quart estava reservat als mercaders, molts dels quals en ennobrir-se podien exercir els càrrecs superiors, reservats als ciutadans honrats, cavallers i nobles. D'altra banda, el càrrec d'obrer també podia ser ocupat per algun d'aquests estaments. Amb aquest criteri, hem volgut mostrar un grup social homogeni amb els quadres que hem vist anteriorment, a la vegada que ens serveix per valorar la implicació de la noblesa en les tasques directives de la ciutat.

Quadre 50

La classe dirigent del Consell de Cent²⁶³¹

	Nom	Nombre de càrrecs	Categoria social
1	Lladó, Cristòfol	4	mer
2	Alegre, Felip	3	cob
3	Companyns, Josep	3	chb
4	Lana i Fontanet, Erasme de	3	cav
5	Sant Joan, Francesc Nicolau de	3	cav
6	Alabau, Jeroni	2	merc
7	Amigant, Josep	2	nob
8	Vidal, Francisco Anton	2	merc
9	Areny i Garriga, Josep	2	chb
10	Barrera i Bofarull, Baltasar	2	chb
11	Barrera, Josep	2	chb
12	Boixadors, Alexandre	2	nob
13	Boneu, Fèlix	2	chb
14	Cavaller, Jacinto Anton	2	merc
15	Codina i Farreres, Ramon	2	nob
16	Colomer, Joan	2	merc
17	Colomer, Miquel	2	nerc
18	Falguera, Francisco	2	chb
19	Famades Morell, Isidoro	2	notari
20	Fuster, Miquel	2	cav
21	Mercader, Magí	2	merc
22	Montaner i Sacosta, Francisco	2	nob
23	Novial, Josep	2	merc
24	Salvador, Jeroni	2	chb
25	Salvador, Miquel	2	merc
26	Serra Vileta, Esteve	2	chb
27	Sidós, Onofre	2	merc
28	Taverner i Montornès, Francisco	2	nob

²⁶³¹ Cal dir que l'estudi social d'aquests membres és menys acurat. Entre els noms tenim algun dubte, com ara Cristòfol Lladó, que és impossible de diferenciar el pare del fill. Quant als estaments posem el més baix, sense valorar si van ascendir en l'escala social.

29	Teixidor, Jaume	2	merc
30	Teixidor, Melcior	2	chb
31	Valencia, Anton	2	nob

Abreviatures: Nob: noble; Cav: cavaller; CHB: ciutadà honorat de Barcelona; Merc: mercader.

Ara, el panorama és tot un altre. Hi ha 11 mercaders, 9 ciutadans honorats, 3 cavallers i 7 nobles, la qual cosa mostra ben a les clares algunes de les crítiques més dures que rebia el Consell de Cent per part de les autoritats borbòniques, amb relació al qual consideraven que *predomina en él la plebe*.²⁶³² El paper de la noblesa aquí sembla més reduït (23%), mentre que eren els ciutadans honorats i els mercaders els que més vegades repetien el càrrec (64,5%). Si ho posem amb relació a la llista de les 9 persones que més havien participat a les institucions veurem que ara no en trobem cap, només el pare de Magí Barrera. Però això no ens ha de confondre. D'aquestes 31 persones, 10 (el 31%) formen part de la nostra base de dades,²⁶³³ és a dir, que a més d'ocupar un càrrec del Consell de Cent més d'una vegada també van participar o bé al Braç Militar o bé a les conferències. A més, un bon nombre de les persones d'aquesta llista estan vinculades amb els nostres personatges i ja han aparegut en les línies precedents: Jaume Teixidor, Onofre Sidós, Miquel Colomer, Francisco Taverner, Fèlix Boneu, Francisco Falguera, Josep Barrera (pare de Baltasar), Erasme de Lana (pare de Josep Nuri), Josep Areny, etc. De fet, de la llista de les 31 persones, només n'hi ha 7 que no hem pogut trobar una relació amb algú de la nostra base de dades,²⁶³⁴ per tant el 77% estan relacionades amb la nostra línia de treball. D'altra banda, sí mirem la totalitat de les persones que van exercir un càrrec al Consell de Cent a partir de 1680 (vegeu l'annex 22), aleshores constatem que 46 persones també havien ocupat un càrrec al Braç Militar o eren membres de la Conferència. Dit d'una altra manera, el 19% de les persones que hem recollit al nostre estudi van tenir algun càrrec al Consell de Cent. Si fixem l'atenció en els noms, veurem com ens resulten encara més familiars. Entre ells trobem Salvador Massanés, Ramon Sabater, Magí Barrera, Josep Costa, Josep Magarola, Francesc Gallart o Joan Ponsic.

Podríem seguir el nostre estudi analitzant els diputats i els oïdors de la Generalitat entre 1680-1714. A l'annex 23 hem recollit la llista de les persones que van

²⁶³² Sales, N., "Abans de 1714...", p. 6.

²⁶³³ En concret: Esteve Serra, Magí Mercader, Anton València, Ramon Codina, Baltasar Barrera, Cristòfol Lladó, Francesc Nicolau de Sant Joan, Josep Amigant i Alexandre Boixadors.

²⁶³⁴ En concret: Miquel Fuster, Jacinto Cavaller, Isidro Famades, Jeroni i Miquel Salvador, Josep Novial, Jeroni Alabau i Josep Companys.

exercir entre 1680 i 1714 el càrrec de diputat o oïdor. Lògicament, aquí la mobilitat era més reduïda, atès que els càrrecs eren triennals, però tot i així paga la pena fer una ullada. Per exemple, de les 82 persones diferents que van ser diputats o oïdors durant aquells anys, 16 formen part del nostre estudi (20%),²⁶³⁵ xifra que augmenta a 26 si tenim en compte els familiars (pares, oncles, germans), la qual cosa significa un 32% del total dels diputats i oïdors. Si ens fixem en els noms veurem que juntament amb nobles importants, com ara el comte de Plasencià o Pere Desbac, també trobem gent vinculada al món comercial, com Esteve Serra Vileta, Rafael Pinyana o Lluís Claresvalls. Som conscients que aquestes xifres les obtenim contrastant dues realitats difícils de comparar. Estem posant en relació els últims trenta-quatre anys de la Diputació amb els dotze de la guerra de Successió. Lògicament, molts oficials de la Diputació no poden ser presents a la nostra base de dades perquè en el marc cronològic que estem analitzant ja havien mort. Possiblement, si els marcs temporals fossin equivalents els graus de coincidència encara serien més grans. Aquesta és una realitat que es pot aplicar tant a la Diputació com al Consell de Cent. Però, com hem dit abans, l'estudi de la classe dirigent del Principat a partir dels oficials del Consell de Cent i de la Diputació, potser no és la millor manera d'aproximar-se a aquesta realitat, ja que en ser escollits aquests membres per insaculació, la sort impedia que les persones més capacitades i amb més prestigi poguessin influir de manera clau en les decisions del govern. Amb tot, penso que paga la pena tenir una lleugera idea sobre aquests membres, perquè ens adonem que, tot i s'escollien per sorteig, formen part del mateix sector social, en què la noblesa i les interessos mercantils comparteixen els mateixos àmbits d'actuació i d'influència política.

9.5. La classe dirigent des d'una perspectiva política

En les línies precedents hem procurat dibuixar la naturalesa estamental i familiar de la classe dirigent catalana del tombant del segle XVII. Cal fer ara un esforç per vincular aquestes persones amb els complicats esdeveniments històrics a què s'hagueren

---

²⁶³⁵ En concret: Baltasar Montaner, Onofre Montsalvo, Pere Desbac, Anton Berenguer, Francesc Despujol, Joan de Lanuza, Rafael Pinyana, Josep Terré, Francesc Junyent, Lluís Claresvalls, Josep Novell, Josep Solà, Joan Bosc, Esteve Serra, Jacinto Blanc i Antoni Solanell.

d'enfrontar i que, de fet, representen el dia a dia de la seva actuació. Efectivament, els anys que comprèn el nostre estudi estan marcats per la guerra de Successió i els seus precedents. Un conflicte que provocà, entre altres conseqüències, la divisió de la societat en partidaris d'un i altre bàndol, si bé hi va haver un decantament majoritari a favor de Carles III, l'arxiduc. Una divisió que també afectà la classe dirigent catalana. Sembla que hi ha consens a assenyalar que les primeres manifestacions d'aquesta divisió es produeixen amb la mort de Carles II i el conflicte que tenen les institucions catalanes per acceptar o no el seu testament. Quan hem volgut endinsar-nos en la composició del Braç Militar en l'anàlisi que hem fet al primer capítol, ho hem fet perquè resulta molt interessant saber quines persones van participar en les reunions del Braç durant aquell convuls mes de novembre. Segurament, ja hi havia alguns homes que després prendran el lideratge a favor o en contra de Felip V. És conegut que als anys posteriors a 1700 sorgirà un potent grup de persones que, qüestionant la validesa del testament de Carles II, defensaran la legitimitat de les pretensions de Carles III, l'arxiduc, a la corona d'Espanya. Un grup que la historiografia ha identificat com el "partit austriacista", defensors de les opcions dinàstiques de l'arxiduc Carles, però sobretot de les Constitucions i de la monarquia composta a Espanya. Aquest grup, que Castellví anomena *celantes*, estaria enfrontat a un altre, que esdevindrien els filipistes, que la historiografia recent anomena *reialistes*. Els reialistes o *los del partido del ministerio de Madrid* (com també els anomena Castellví), a banda de defensar els drets de Felip V sobre la corona espanyola, es caracteritzarien per posar un èmfasi especial en les regalies reials per sobre la lletra de la llei i les Constitucions, sense arribar, però, a formulacions absolutistes.

Aquesta visió dual de la guerra de Successió ha donat lloc a un llarg debat, que encara continua, sobre la viabilitat de les dues opcions polítiques, sobre la solidesa interna de cada grup, sobre fins a quin punt els dos programes polítics eren divergents. Els estudis de Sales, Lluch, Albareda, Arrieta i en menor mesura de Rosa Alabrús i Óscar González, posen de manifest la necessitat de matisar aquestes diferències, qüestionant les motivacions i la cohesió ideològica d'aquests grups, especialment per a les dates anteriors a les Corts de 1701, però també durant els anys anteriors a l'arribada de l'arxiduc Carles III.²⁶³⁶ Va ser Núria Sales la primera que va apropar-se al tema, en mostrar con els coneguts "botiflers" no necessàriament eren "anticatalans",²⁶³⁷ i Eulàlia

---

²⁶³⁶ Alabrús, R., *Felip V...*

²⁶³⁷ Sales, N., *Els Botiflers...*, p. 6-7.

Duran ha destacat que cal distingir moments i conjuntures per tal d'evitar orientacions deterministes que han pogut estar presents en la utilització dels termes *austriacistes* i *borbònics* i els seus equivalents.²⁶³⁸ Jon Arrieta, per la seva banda, ha mostrat la complexitat de definir els trets de *l'austriacisme* i la necessitat de distingir diferents moments i argumentacions.²⁶³⁹ Per a l'historiador, sembla clar que hi ha una evolució des d'uns primers *celantes*, com els anomena Castellví, a uns possibles *austriacistes*, que es configurarien amb posterioritat. Arrieta creu que l'opció dinàstica només aparegué després de 1702, i va ser més aviat el resultat de la mala política duta a terme pels virreis Palma i Velasco el que va afavorir que un sector important de la societat considerés que l'arxiduc defensaria millor les Constitucions que no pas el rei borbó.²⁶⁴⁰ En una línia molt semblant, Joaquim Albareda creu que sí que es pot parlar d'un austriacisme de primera hora, però que estaria més definit per una defensa radical de les Constitucions que no pas per la defensa de la legitimitat de les pretensions de l'arxiduc.²⁶⁴¹ El mateix autor posa de manifest que aquest tret distintiu, la defensa de les Constitucions per sobre dels interessos reials, continuarà ben viu durant les Corts de 1701 on, al seu parer, es configuren dos grups, un de "constitucionalistes" i un altre de "reialistes".²⁶⁴² En la mateixa línia argumental, Arrieta ha desmitificat la solidesa del grup i considera que en la primera fase *los partidarios del archiduque no presentaban excesivas diferencias con los borbónicos, desde el punto de vista de las concepciones jurídico-doctrinales*.²⁶⁴³ Per complicar encara més la qüestió, Rosa M. Alabrús ha destacat també la forta presència d'un grup que "intentà aferrar-se a una objectivitat òbviament impossible", i que un text de 1706 anomena com *la secta de los contemplativos*.²⁶⁴⁴ D'altra banda, estudis com els d'Ernest Lluch, han aprofundit en el significat últim d'aquests dos posicionaments. Efectivament, en un dels seus últims escrits aquest autor comparava les trajectòries personals de dos personatges ben coneguts com eren Francesc Rius i Bruniquer i Narcís Feliu de la Penya. En el seu

²⁶³⁸ Duran, E., "Narcís Feliu de la Peña, historiador i polític", *Afers*, 20, 1995, p.73-85.

²⁶³⁹ Arrieta, J., "Austriacismo, ¿Qué hay detrás de ese nombre?", dins Fernández Albaladejo, P., *Los borbones...*, pp. 177-206. Vegeu especialment la p. 198 i ss.

²⁶⁴⁰ Arrieta, J., "Austriacistas i borbónicos entre los otros magistrados de la Corona de Aragón (1700-1707)", *Pedralbes*, 18, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1998, pp. 275-295. La cita és a la p. 284.

²⁶⁴¹ Albareda, J., "L'austriacisme, una visió alternativa: del projecte de 1705 a l'exili", dins Grau, R., (coord.) *El segle de l'absolutisme, 1714-1808*, Institut de Cultura, Arxiu Històric de la Ciutat, Barcelona, 2002, pp. 23-50. La cita és a la p. 24.

²⁶⁴² Albareda, J., "Encara sobre l'austriacisme", *Pedralbes*, 23, Barcelona, 2003, p. 188. Cfr. també, Arrieta, J., "L'antitesi pactisme-absolutisme durant la guerra de Successió a Catalunya", dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, p. 110-113.

²⁶⁴³ Arrieta, J., "Austriacismo...", p. 183.

²⁶⁴⁴ Alabrús, R., *L'opinió...*, pp. 34 i 205.

estudi mostrava com els posicionaments que podríem anomenar “austriacistes” de Feliu de la Peña venien “d’abans de 1705 i més per defensar les Constitucions catalanes que no pas la dinastia austriacista”.²⁶⁴⁵ Tal i com va mostrar a l’*Alternativa Catalana*, darrere d’allò que anomenem *austriacisme* hi havia tot un projecte polític que defensava, la configuració d’un sistema parlamentari i constitucional, amb unes Corts territorials dotades d’àmplies competències, que es reunien periòdicament i que exercien un poder limitador de l’autoritat del monarca.²⁶⁴⁶ Una visió que també ha estat matisada recentment per Arrieta, el qual ens ha destacat que *debe evitarse el planteamiento de una contraposición entre dos programas opuestos, o debe hacerse con cuidado, entre otras cosas debido a que incluso si admitimos su existencia, presenta grandes dificultades la demostración de su puesta en práctica inmediata*.²⁶⁴⁷

Actualment sembla que els historiadors han arribat a un cert consens a l’hora d’utilitzar els termes *constitucionalistes* i *reialistes* com dues realitats no necessàriament excloents fins la data de 1707, i en les quals el factor dinàstic juga un paper ben secundari.²⁶⁴⁸ Aquesta visió adquireix força a mesura que s’avança en el coneixement detallat dels esdeveniments polítics durant la primera dècada del segle XVIII. En aquest sentit, resulta interessant citar el text anònim, el qual critica el govern de Carles III. S’hi blasma l’actuació d’una sèrie de jutges com Josep Minguella, Rafael Llampillas i Josep Sunyer, que “havien estat també perseguits per l’antic Govern [el de Felip V], a causa de l’afer del Dr. Pallejà”.²⁶⁴⁹ Si existeix una dicotomia excloent entre constitucionalistes i reialistes, on cal situar aquests personatges? No resulta fàcil, ja que van ser perseguits tant per Felip V com per l’arxiduc Carles III. La complexitat de considerar-los com a grups tancats es reforça quan observem que el marquès de San Felipe, reconeix l’existència d’un grup de persones caracteritzats *no en el amor a los austríacos, sino en el temor a los franceses*.²⁶⁵⁰ Fins a quin punt aquests que odiaven els francesos eren partidaris de la defensa de les Constitucions? Semblantment, conflictes com el de l’*Epítome* van provocar que als autors del text, persones més properes a

²⁶⁴⁵ Lluch, E., “El programa...”, p. 154.

²⁶⁴⁶ Cfr. Lluch, E., *L’alternativa Catalana (1700-1714-1740) Ramon Vilana Perlas i Juan Amor de Soria: teoria i acció austriacistes*, Eumo Editorial, Vic, 2000.

²⁶⁴⁷ Arrieta, J., “Lo que pudo ser y no fue o la dificultad de las comparaciones “austro-borbónicas”, dins Claret, J. (coord.), *Miscel·lània Ernest Lluch i Martín*, Fundació Ernest Lluch, Barcelona, 2006, pp. 351-368. La cita es a la p. 362.

²⁶⁴⁸ Albareda, J., “Encara...”, p. 189.

²⁶⁴⁹ Beltran, M., “El desgovern...”, p. 218.

²⁶⁵⁰ Bacallar i Sana, V., *Comentarios a la guerra de España*, Atlas, Madrid, 1957, p. 230.

l'arxiduc, *se les acuse de lo mismo que antes se reprochaba a los felipistas*.²⁶⁵¹ Però el fet de considerar que no existiren dos bàndols completament oposats, o que els seus programes en alguns aspectes no eren tan diferents fins al 1707, no vol dir que no tinguessin una coherència interna així com un projecte i unes persones ben definides. Perquè, certament, el 1705, amb l'arribada de l'arxiduc Carles, hi ha una sèrie de persones que decideixen marxar i a les quals se'ls segresta els béns, i el mateix va passar el 1714 en una proporció més gran. Resulta difícil negar que aquestes persones tenien unes motivacions ideològiques prou fortes per prendre decisions importants, com ara exiliar-se. Si l'arxiduc té una bona acollida a Catalunya és perquè hi ha força persones que li donen suport, a ell i sobretot al projecte polític i econòmic que representava (una cosa diferent és si Carles III va respondre o no a aquestes expectatives). Per aquesta raó, són molt suggerents les reflexions de Joaquim Albareda, el qual ha destacat la coherència interna de l'autriacisme, i apunta que “no podem considerar [aquest grup] com una formulació política estàtica, sinó que cal tenir en compte la seva evolució al llarg del conflicte bèl·lic d'acord amb les conjuntures canviant durant la primera meitat del segle”.²⁶⁵²

En aquest sentit, i tenint clars els termes del debat, no és agosarat intentar aproximar-nos a la classe dirigent catalana des de la perspectiva política. Fins a quin punt les idees polítiques podien determinar l'elecció d'unes estratègies familiars? En quina mesura es pot parlar d'un ampli sector social que no es va decantar per cap de les dues opcions polítiques? Són preguntes interessants que certament poden aportar el seu gra de sorra al debat. Per fer-ho, seguint la terminologia utilitzada per Joaquim Albareda, hem diferenciat dos grups: els *constitucionalistes* i els *reialistes*. Penso que, veient l'actuació política que tingué el Braç Militar i la Conferència dels Tres Comuns sota el govern de Carles III, l'arxiduc, el terme *constitucionalista* adquireix més força, perquè demostra com aquestes dues institucions, i per extensió les persones que les representaren, no van deixar de defensar la legalitat amb la vinguda del nou rei el 1705, sinó que també se li enfrontaren en temes com les desinsaculacions, la modificació del valor dels reals de vuit, els abusos de les tropes i dels allotjaments o la publicació de l'*Epítome*. Només cal mirar com una part important dels assistents a la Conferència en el període 1698-1704 els retrobem en el període 1706-1713 per adonar-nos d'aquest fet.

---

²⁶⁵¹ Arrieta, J., “Lo que pudo ser...”, p. 360.

²⁶⁵² Albareda, J., “Encara...”, p. 189 i ss.

Tenint present allò que hem exposat en les línies anteriors, considerem els termes *constitucionalistes* i *reialistes*, esdevinguts absolutistes a partir de 1707, en un sentit lax, que posa en un segon pla l'opció dinàstica, i que indica més un cert posicionament ideològic, que no pas una adhesió ferma i exhaustiva a tots els trets d'una i altra opció. A més, cal valorar el factor evolutiu del qual ens parla Joaquim Albareda, i valorar que dintre del constitucionalisme, alguns podien haver mantingut actituds reialistes en temps de Carles III. El nostre objectiu no és tant atribuir una adscripció política a tots els membres de la nostra base de dades com identificar les persones que més van estar vinculades a una i altra opció. Per aquesta raó, només 118 dels 226 noms que tenim han estat inclosos dins del grup de constitucionalistes o reialistes. Per considerar una persona com a *constitucionalista* o *reialista* ens basem en sis criteris: si va signar el dissentiment de Pere Torrelles a les Corts de 1701 (*constitucionalista*) o la seva rèplica (*reialista*); si va marxar del Principat en arribar Carles III el 1705 (*reialista*) o va ser cridat per ell per formar els primers organismes de govern (*constitucionalista*); si va tenir algun càrrec de responsabilitat amb Carles III (*constitucionalista*); si va ser present a la Junta General de Braços de 1713 (*constitucionalista*); si va estar present a Barcelona durant el setge de 1714 o si els seus béns van ser segrestats posteriorment (*constitucionalista*); si va rebre alguns càrrecs a la junta d'administradors de Barcelona, a l'ajuntament posterior o altres institucions borbòniques a partir de 1706 (*reialista*).

Pensem que són criteris bastant clars ja que assenyalen moments decisius de la vida política del país. Resulta difícil pensar que una persona que ocupés un càrrec en el nou ajuntament borbònic fos de tendència *constitucionalista*, després del dur setge a què havia estat sotmesa la ciutat per la defensa de les Constitucions, o que una persona a qui els borbons li segresten els béns el 1714, fos *reialista*. El dissentiment de Torrelles, i les persones que li donaren suport, representa un punt clau a les Corts de 1701, perquè prioritzava el respecte a la legalitat (el conflicte pel retorn de les insaculacions) per sobre la finalització de les Corts. Els que estaven en contra del dissentiment, consideraven més important acabar les Corts, que no pas respectar tots els requisits de la llei. Els posicionaments són clars. Certament, alguns criteris poden ser una mica més complexos. Per exemple, a la Junta de Braços de 1713 hi ha una divisió entre els partidaris de la rendició i els partidaris de la resistència. Vol dir això que uns eren reialistes i els altres constitucionalistes? Penso que no, perquè a aquella altura dels esdeveniments, en una situació en què entrava en joc la conservació de la pròpia vida, és

molt comprensible que algunes persones que havien defensat les Constitucions durant molts anys, s'estimessin més la rendició abans de morir. De fet, com comenta Albertí, no van ser poques les persones que van votar a favor de la rendició i que després van defensar la ciutat durant el setge del dia 11 de setembre. Com constata aquest autor, entre les persones que s'oposaren a la segona deliberació del Braç Militar no hi havia "cap futur botifler de relleu".²⁶⁵³ Per contra, no hem volgut utilitzar altres criteris que ens semblen més dubtosos, com ara la concessió de títols per part de Felip V o Carles III, perquè de vegades això era un mecanisme de guanyar-se fidelitats, la presència a les Corts de 1706 amb l'arxiduc, perquè era un moment incipient del nou govern i hi participaren persones que després no es vincularen gens a la política del nou govern, o també el decret de desinsaculació del 19 de setembre de 1706, perquè va ser objecte de dures crítiques i afectà algunes persones que no s'havien posicionat en contra de Carles III. Tot i així, hem recollit aquestes informacions, ja que tot i ser "en si mateixes" dubtoses, sí que ens ajuden a dibuixar els perfils dels nostres personatges.

A la vegada, hem de ser conscients que sempre resulta més fàcil trobar constitucionalistes que no pas reialistes, ja que els primers van romandre a les institucions catalanes durant tot el període que analitzem, mentre que els segons van marxar cap al 1705. En aquest sentit el nostre estudi d'alguna manera està viciat, ja que en part es basa en els membres del Braç Militar durant l'estiu de 1707, just després de la batalla d'Almansa, un moment en el qual pocs reialistes devien quedar a Barcelona. D'altra banda, no podem oblidar que la Conferència dels Tres Comuns, si per alguna cosa va destacar va ser precisament per la defensa de les Constitucions, i que, com hem vist, aquesta actuació no cessà amb l'arribada de l'arxiduc. Resulta lògic que dins seu trobem també un nombre major de defensors de la legalitat que no pas de defensors de les prerrogatives reials. Partint d'aquestes premisses, si ens centrem en el nostre estudi, els resultats mostren que tenim 110 persones que podem considerar constitucionalistes (46%), 27 reialistes (11%) i 103 als que no ens hem atrevit a adscriure a un grup concret (43%). Aquí cal tenir en compte que hem procurat ser exigents i no fer generalitzacions excessives. Per exemple, entre els constitucionalistes no hem comptabilitzat aquells el pare o els germans del qual van defensar les Constitucions o van patir el segrest dels béns (Anton Asprer, Josep Generés, Josep Valencia, Josep Solà, Anton Massanés,

---

²⁶⁵³ Cfr. Albertí, S., *L'onze de setembre...*, p. 136. Cal dir que l'única persona que Albertí considera *botiflera* és Francisco Blanes, que va signar la protesta i després va tenir càrrecs amb el govern de Felip V. Nosaltres, per contra, el considerem constitucionalista, perquè la seva trajectòria política amb Carles III és ben eloqüent del seu posicionament durant aquells anys.

Alexandre Tristany) o aquells que van defensar les Constitucions en moments clau (Jeroni Magarola, el baró de Canyelles) o que van tenir càrrecs amb l'arxiduc (Francisco Rocabertí, Carlos Alemany, Alexandro Palau).²⁶⁵⁴ El mateix fet, però en menor mesura, succeeix amb els reialistes. Aquí, per exemple no ens hem atrevit a considerar Josep Vertamon com reialista tot i que va ser jutge de confiscacions i el seu pare va votar a favor de l'acceptació del testament de Carles II, ja que, a la vegada, també va ser un dels jutges que defensà el dret dels consellers a no revelar el contingut de les reunions del Consell de Cent. Igualment, no considerem reialista Emmanuel Planella, tot i que era germà de Pere Planella Dusai.

Però l'existència d'aquests casos "fronterers" no ens pot fer oblidar que dins de cada grup trobem un bon nombre de persones, d'una i altra opció dinàstica, que van tenir papers ben destacats en la història d'aquells anys i que responen perfectament als trets definitoris del grup. De fet, en confeccionar les petites biografies de cada personatge (que es poden veure en la base de dades) s'ha posat un èmfasi especial a mostrar aquells aspectes personals que denoten la implicació amb unes idees definides. Així, si ens fixem en els constitucionalistes observem que s'hi inclouen als tres ambaixadors de Catalunya davant les potències estrangeres (Francisco Berardo, Felip Ferran i Pau I. Dalmases); personatges que durant el primer quinquenni del segle XVIII van destacar en la defensa de les constitucions com Pere Torrelles, portantveus del general el 1714; Felicià Cordelles, el conegut protector del Braç Militar que liderà l'oposició a l'expulsió d'Arnald Jager; el poeta i actiu polític Bonaventura Gualbes; el conegudíssim Emmanuel Ferrer i Sitges, autor del discurs resistencialista en la Junta de Braços de 1713; Josep Galceran de Pinós, al qual hem vist en tantes reunions de les institucions i que va oferir el seu cos com a feixina al setge de 1714; el comte de Lanuza, protector del Braç Militar en la difícil conjuntura de 1713 i que va mantenir el pendó de Santa Eulàlia quan Casanova fou ferit; el seu germà Bonaventura de Lanuza, canonge de Tarragona que va tenir un paper clau en la força que adquirí la Conferència dels Tres Comuns sota el virrei Velasco; Guerau de Peguera, pare d'Antoni Peguera i Aimeric, que fou uns dels que signaren el pacte de Gènova, i un llarg etcètera de persones que deixaren la seva vida durant el setge de Barcelona (com Bernat Gàver, Salvador Massanés, Francisco Duran, Anton València o Francisco Montfar). A la vegada, dins dels reialistes també trobem grans personatges, com ara Josep Agulló,

---

²⁶⁵⁴ Pensem que tots ells els podríem incloure perfectament a la llista (en total serien uns tretze), sobretot quan veiem que estan vinculats a altres famílies constitucionalistes.

marquès de Gironella, governador de Ceuta, que es negà a rendir la ciutat a Darmstadt; el conegut espia borbònic Francisco Molines; Francesc Cardona, un dels setze administradors de Barcelona, a l'igual que Esteve Serra Vileta o Francesc Junyent, el qual també havia defensat el virrei Velasco a les reunions del Braç i havia participat al setge borbònic de 1713; Agustí Copons, que protestà contra el dissentiment de Pere Torrelles i membre del primer ajuntament borbònic, on també hi era Pere Planella, que havia estat perseguit pels vigatans el 1705; Onofre Montsalvo, que va ser partidari de l'acceptació del testament de Carles II i que després trobem entre els administradors de la ciutat; Martín Sabater, que va ser perseguit i condemnat pels autriacistes, etc. Tots ells, més enllà del debat sobre els seus programes polítics, representen posicionaments ben nítids a favor o en contra dels drets i de l'estil de govern de l'arxiduc Carles III. Per defensar les idees que creien tots van patir persecució, exili o segrest de béns, ja sigui el 1705 o el 1714. Afirmar l'existència d'aquests grups enfrontats no significa negar l'existència d'algunes similituds en determinats plantejaments polítics (no tots), almenys fins al 1705 o 1707, tal com ha fet recentment Jon Arrieta.²⁶⁵⁵ Però tampoc no podem arribar a dir, com sembla deduir-se d'alguns dels plantejaments d'aquest autor, que les diferències entre els dos grups eren mínimes, perquè certament no ho eren. Ni molt menys sembla raonable sostenir que els austriacistes eren una mena de “calaix de sastre”, segons García Carcel,²⁶⁵⁶ ja que, com Joaquim Albareda ha posat de manifest, no faltà en cap moment una coherència interna entre aquells que el 1714 donaren la seva vida per defensar unes idees.²⁶⁵⁷

Partint d'aquests dos grups, potser és interessant combinar les diferents informacions que ens proporciona el nostre estudi, per intentar conèixer millor com eren aquestes realitats polítiques a nivell estamental. En els següents quadres hem recollit gran part d'aquestes informacions.

Quadre 51

Els constitucionalistes

Cognom 1	Cognom 2	Nom	Categoria social	Vinculació comercial	Conferència
Aguilar Caçador	d'Oluja	Josep	cav		
Aimeric	Cruïlles	Bernat	nob	X	
Alemany	Navel	Josep	nob		

²⁶⁵⁵ Sobre aquests aspectes veieu especialment Arrieta, J., “Lo que pudo ser...”.

²⁶⁵⁶ García Cárcel, R. (ed.), *De los elogios...*, p. XXVIII.

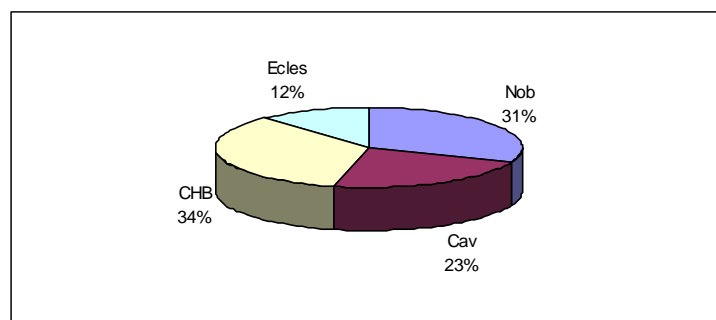
²⁶⁵⁷ Cfr. Albareda, J., “Encara...”, p. 190.

Aloy	Guitant	Francesc	cav		
Argemir	Creixell	Oleguer	chb	X	X
Bassols	Rafart	Francisco	chb	X	
Bastero	Lledó	Francesc	cav	X	X
Berardo	Santjust	Francesc	cav		
Berart	Cortiada	Gaspar	chb		
Berenguer	Novell	Anton	cav		
Blanes	Desbac	Francesc	nob		X
Boixadors	Crasi	Alexandre	nob	X	
Bòria	Gualba	Ignasi	chb		X
Bòria	Gualba	Gabriel Francisco	chb		X
Bosc		Joan	ecles		X
Cartellà	Sabastida-Àrdena	Josep Galceran	nob	X	X
Catà	Renau	Joan	chb	X	
Claresvalls	de Miquel	Lluís	chb	X	
Clariana	Gualbes	Josep	nob		
Codina	Farreres	Ramon	nob	X	
Codina	Costa	Josep	nob		
Copons	Esquerer	Plàcid	cav		
Copons de la Manresana	Falcó	Jaume	nob		X
Copons de la Manresana	Falcó	Joan	nob	X	X
Copons de Llor	Vilar	Ramon	cav		X
Corbera, òlim Terré	Granollachs	Josep	nob		
Cordellas		Francesc	ecles		X
Cordelles	Radamaquer	Felicià	nob		X
Corts	LLanos	Ignasi	nob		
Costa	Bertran	Josep	chb	X	X
Costa	Vinyola	Francisco	chb	X	X
Dalmases	Ros	Pau Ignasi	chb	X	X
Dalmases	Castells	Pau	chb	X	X
Dalmau	Capcir	Josep	chb	X	
Descatllar	Sacirera	Narcís	nob		
Despujol-Moncorp	Castells	Francesc	cav		X
Duran		Josep	chb	X	X
Erill	Ortiz i Vilaseca	Anton	nob		
Esteve		Rafael	chb		X
Farnés	Marimon	Josep	cav		
Fatjó		Tomàs	chb		X
Ferran		Josep	chb	X	X
Ferran	Sacirera	Felip	nob	X	X
Ferrer	Sitges	Emmanuel	cav	X	X
Flix		Emmanuel	chb		X
Foix	Montellà	Andreu	ecles		X
Fontaner	Martell	Ignasi	bhp	X	
Garriga		Lluís	chb		X
Gàver	Fluvià	Bernat	cav		
Gualbes	Copons	Bonaventura	cav		X
Josa	Agulló	Francesc	ecles		X
Lanuza	Montbui-Vilarig i d'Oms	Joan	nob		
Lanuza	Oms	Bonaventura	ecles		X
Lladó	Carreres	Cristòfol	chb	X	X
Lledó	Dalmases	Pau	chb	X	X
Llinàs	Riber	Rafael	chb	X	
Llinàs	Farell i Esquerrer	Joan	chb	X	X
Llúria	Cortit i Saportella	Lluís Roger	nob		X
Magarola	Guerau	Jeroni	chb	X	
Magarola	Desbac-Decatllar	Vicenç	nob	X	X
Mas	Duran	Francesc	bhp	X	
Masdeu	Pla	Joan Francesc	chb	X	
Massanes	de la Ribera	Salvador	chb	X	X
Mata	de Copons	Josep	nob		
Mercader	Moragues	Magí	chb	X	
Monfar-Sorts	Puig	Francesc	chb		X

Novell	Nadal	Josep	chb		
Oliver de Boteller	Miralles	Carlos	nob		
Oliver de Boteller	Saragossa	Josep Francesc	nob	X	X
Olzina		Joan B.	ecles		X
Orís	Puiggener	Carlos	cav	X	
Padellàs	de Pastor	Francisco	cav		
Peguera òlim Vilana		Josep	nob		
Peguera-Aimeric	Berardo	Guerau	cav		X
Pera	Tort	Anton	chb	X	X
Pinós	Rocabertí	Josep Galceran	nob		X
Pinós-Alentorn	Rocabertí	Miquel	nob	X	X
Ponsic	Monjo	Joan	chb	X	X
Regàs		Josep	ecles		X
Reverter		Miquel Ignasi	cav		
Reverter		Joan Baptista	chb	X	X
Ribera-Claramunt	Espuny	Carlos	cav		X
Ribera-Claramunt	Espuny	Josep Antoni	cav		
Rifós		Josep	ecles	X	X
Roca Júlia	Llunes	Emmanuel	chb	X	X
Romaguera		Josep	ecles		X
Sanjust	Vallgornera olim Pagès	Josep	cav		X
Sanjust		Galderic	ecles	X	X
Sans	Miquel	Francisco	nob		
Sans	de Puig	Francesc	nob		X
Sant Joan	Planella	Hug	nob		
Sant Joan	Llobregat	Nicolau	cav	X	
Sayol	Quarteroni	Francesc	cav	X	X
Sayol	Quarteroni	Felicià	ecles		X
Sentmenat	Toralla	Ramon	ecles		X
Solanell		Francisco	Ecles		X
Tamarit-Càncer	Vilanova	Salvador	Nob		X
Teixidor	Sastre	Feliu	chb	X	X
Terré	de Peguera	Josep Manel	nob		X
Toda	Gil	Francesc	chb	X	
Torrelles	Sentmenat	Pere	nob		X
Torrelles òlim Sentmenat	Parapertusa	Francisco	nob		
Tristany	Bofill de Bernac	Bonaventura	cav		
Vadell	Besturs	José Felix	cav	X	X
Valencia-Franquesa	Balaguer	Anton	cav		X
Valencia-Franquesa	de Regàs	Tomàs	cav		
Vilana	Perlas	Ramon	chb	X	X
Vilana-Peguera	de Millars	Josep	nob		X
Vilana-Puigmarí	de Vilamalla	Francisco	nob	X	
Vives	Ximenes	Joaquim	chb		X

Gràfic 23

Els estaments dels *constitucionalistes*

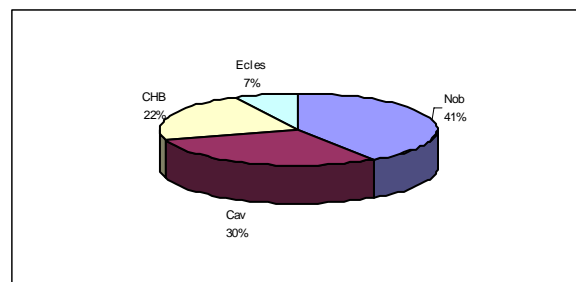

Quadre 52

Els reialistes

Cognom 1	Cognom 2	Nom	Categoria Social	Vinculació comercial	Conferència
Abarca	Velasco	Juan	nob		
Agulló-Pinos	i de Pinós	Josep	nob		X
Agulló-Pinos	Segarriga	Francesc	nob		
Amat	Planella	Josep	nob		
Amigant	Olzina	Francesc	cav		X
Anglasell	Cortiada	Francesc	cav		
Antic	Sanpere	Francesc	chb	X	
Bastero	Lledó	Baltasar	ecles		X
Bru	Canta	Baltasar	cav		
Cardona	Vidal	Francesc	chb		
Cardona	Martí	Pedro	cav	X	
Cartellà	Desbac	Pedro	nob		X
Claver	Foraster	Ramon	cav	X	
Copons de Bollidor	de Berardo	Agustí	nob		
Copons de Bollidor	Grimau	Joan	cav		X
Josa	Agulló-Pinós	Joan	nob		
Junyent	Vergós	Francesc	nob		
Marimon	Corbera	Josep	chb		
Molines	Casadevall	Francisco	chb	X	
Montsalvo	Puigventós	Onofre	chb		X
Mora	Cirera	Josep	cav		X
Oms	de Santapau	Anton	nob		
Planella	Dusai	Pere	cav	X	
Rocabertí	Argençola	Jeroni	nob		
Sabater	Sanz de Latras	Martin	nob		
Serra	Vileta	Esteve	chb	X	X
Taverner		Felix	ecles		X

Gràfic 24

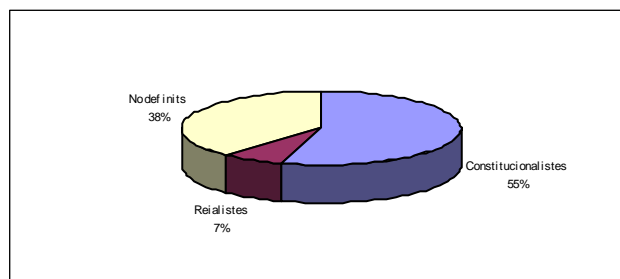
Els estaments dels *reialistes*

Per exemple, si analitzem socialment els 110 constitucionalistes, trobem que 38 eren ciutadans honrats, 25 cavallers, 34 nobles i 13 eclesiàstics. Si ens fixem en els reialistes veiem que dels 27, 6 eren ciutadans honrats (22%), 8 cavallers (30%) i 11 nobles (41%). Que ens indiquen aquestes xifres? Primer, que no hi ha un grup social que acaparés un posicionament polític, sinó que trobem percentatges notables de cada estament tant entre els *constitucionalistes* com en els reialistes. Ara bé, si ens fixem una

mica millor veurem que entre els primers hi ha un predomini dels ciutadans honrats que són el grup més nombrós, mentre que en el segon cas la noblesa és el grup clarament majoritari. Els constitucionalistes present una major distribució entre grups (34, 31, 23 i 12 %), mentre que en el cas dels reialistes, els nobles i els cavallers suposen el 71% del total, la qual cosa sembla un signe clar del seu “elitisme”. Tot i els problemes que pot tenir l’anàlisi (la xifra de reialistes és petita per treure conclusions, ja que no hi és representat el clergat), sembla clar que dins els constitucionalistes la base social és més àmplia. En el fons, el fet que tinguem cent deu constitucionalistes davant el vint-i-set reialistes és conseqüència lògica del suport més ampli que rebé l’arxiduc a Catalunya, que no pas a Castella. Aquesta amplitud dels sectors implicats en la causa de l’arxiduc ens indica que el decantament de la classe dirigent, no va ser el resultat de persones concretes, com podrien ser un Antoni Peguera Aimeric, sinó que va ser un fenomen socialment ampli. Fixem-nos en la proporció dels mercaders, tal i com mostra el següent gràfic.

Gràfic 25

Els mercaders i la vinculació política

De les 84 persones que hem considerat que tenen vinculacions comercials, 46 són constitucionalistes (55%), 6 reialistes (7%) i als 32 restants no ens hem atrevit a adjudicar-los una orientació (38%). Les xifres semblen confirmar la impressió tradicional que s’ha tingut del “partit austriacista”, en el qual els interessos de l’elit mercantil, representada per figures com Narcís Feliu de la Penya, tenen una gran importància a l’hora de donar cohesió al grup.²⁶⁵⁸ No per casualitat, Benet Oliva parla dels mercaders com “el tercer pilar austriacista”.²⁶⁵⁹ Una mirada a aquests personatges

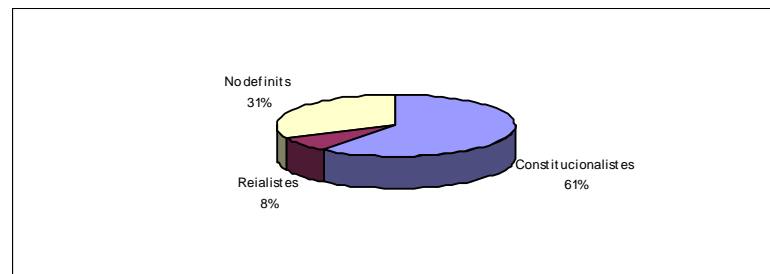
²⁶⁵⁸ Per una bona síntesi d’aquest tema prou conegut i discutit, vegeu la recent aportació de Albareda, J. “Encara sobre...”, pp. 191 i 199 i ss.

²⁶⁵⁹ Oliva, B., *La generació...*, p. 160. A les pp. 160-163 trobareu un bon resum d’aquesta vessant del conflicte.

ens ho mostra amb claredat: Francesc Bassols, Francesc Bastero, Pau Ignasi Dalmases, Ignasi Fontaner, Cristòfol Lladó, Pau Lledó, Joan Llinàs, Magí Mercader, Joan Ponsic, Feliu Teixidor, etc. Tots ells eren o havien estat grans mercaders, amb un reconegut prestigi. Però això no vol dir que no hi haguessin mercaders que optessin per defensar els interessos de Felip V. Els casos de Francesc Antic, Josep Molines o Esteve Serra, que foren filipistes, ens mostren que si bé una bona part de les famílies mercantils foren constitucionalistes això no vol dir que ho fossin totes. A l'últim podem fer una mirada a les relacions entre els constitucionalistes i la Conferència dels Tres Comuns.

Gràfic 26

La Conferència i l'orientació política

Podem veure que de les 108 persones de la Conferència, 65 van ser constitucionalistes, 9 realistes i 34 no definides, la qual cosa confirma la impressió generalitzada que les reunions dels comuns es van concentrar un gran nombre de persones exigents amb el compliment de les Constitucions (el 61%). De fet, si recuperem ara el quadre 30, veurem que de les 26 persones que més van participar, 21 van ser constitucionalistes, una realista i la resta no definits. Les xifres demostren que van ser aquestes persones les que van tenir més presència dins els Tres Comuns i van exigir el compliment de la legalitat tant a Felip V com a Carles III.

Però a la vegada que aquestes informacions ens permeten constatar l'existència de dos grups ben definits, hi ha una xifra que cal tenir ben present: les 103 persones que no hem pogut adscriure a cap orientació i que per simplificar hem anomenat "no definites". Certament, dins d'aquest grup la varietat de situacions és molt gran, des de persones que realment no es van implicar amb cap dels dos bàndols, passant per altres de les quals no tenim prou informacions biogràfiques que ens permetin situar-les adequadament, fins arribar a les persones sobre les quals dubtem, ja que la seva actuació en els esdeveniments polítics a vegades pot semblar contradictòria. Dins el primer grup

tenim alguns perfils ben clars, com Jacinto Blanc i els seus fills, els germans Falguera Broca, Jeroni Sadurní, Baltasar Riba, Josep Bru i Banyuls i Ramon Sambassart. Altres vegades tenim algunes lleugeres informacions que ens han semblat del tot insuficients per poder justificar una adscripció. Per exemple, Joan Lapeira va rebre el títol de cavaller el 1706 amb l'arxiduc, però no sembla que després tingué un paper destacat en la vida política del país, ni a favor ni en contra de l'arxiduc Carles III. Josep Ordano va ser conseller ciutadà del Braç Militar el 1707. Jacinto Sagrera va ser diputat militar el 1707, amb el vistiplau de Carles III. El germà de Josep Sanjust va ser membre de la primera Junta d'Estat de 1705. El germà de Joan Vives va morir l'onze de setembre. Els fa això constitucionalistes? En tots els casos hem considerat que no. Cap d'ells no els trobem presents en moments clau de la història recent del Principat. Ni signaren ni deixaren de signar el dissentiment de Torrelles, no els trobem en els organismes directors amb Carles III, ni sabem si durant aquells anys aquestes persones abandonaren la ciutat o que els seus béns fossin segrestats, ni el 1705 ni el 1714, ni tan sols sembla que participessin en la defensa de Barcelona entre 1713-1714. Precisament per aquestes raons, perquè tenim poques informacions, perquè tot i participar a la vida política semblen estar absents en els moments clau i no jugar cap paper decisiu, precisament per això, pensem que tenen una certa coherència com a grup i que la seva existència respon a una realitat històrica que sovint s'ha tendit a oblidar: els no definits. Certament, sol ser un error intentar aproximar-se a la realitat històrica amb plantejaments excessivament simplistes, i en aquest sentit no podem considerar la guerra de Successió com un procés en què tota la població es va decantar per una opció o una altra, com si no hi hagués un gran nombre de grisos. Aquests "grisos", aquests "no definits", possiblement van ser molt més nombrosos del que tradicionalment s'ha pensat.

Des d'aquesta perspectiva val la pena tornar a analitzar les informacions que hem donat anteriorment, però fixant la nostra atenció en aquest grup. Així, dels 103 no definits, 42 eren ciutadans honrats, 33 cavallers, 13 nobles, 12 eclesiàstics i 3 els hem considerat com a desconeguts. Podem veure com tots els sectors estan ben representats, tot i que hi ha una majoria dels ciutadans i els cavallers. D'altra banda, si fixem la nostra atenció ara en el món mercantil, trobem que 31 de les 84 persones que hem considerat relacionades amb el món del comerç, pertanyen precisament amb els no definits (vegeu el gràfic 14), el que representa el 43% de tots els mercaders de la nostra base de dades. La xifra és prou eloqüent del pes que podia tenir aquesta opció dins el

sector.²⁶⁶⁰ Entre aquests trobem a antics mercaders de reconegut renom com els germans Falguera, Joan Lapeira (amic personal de Arnald Jäger i Joan Kies), els Riba, Domingo Mora, Josep Ordano (relacionat amb Joan Llinàs i Emmanuel Roca Júlia) o Jeroni Sadurní i Ramon Sambassart (ambdós relacionats amb els Feu). Són un bon nombre de persones, que tot i estar en alguns casos ben relacionats amb altres mercaders *constitucionalistes*, no sembla que ells s’hi adherissin amb claredat a aquesta opció política. Vist en el seu context, podem adonar-nos com si bé és cert que els interessos mercantils es troben en el rerefons de les aspiracions dels *constitucionalistes* (representen el 55%), això no vol dir que tots els mercaders donessin suport polític i militar a aquesta opció i que va haver-hi un bon nombre d’ells que van procurar evitar un maridatge excessiu amb cap dels dos posicionaments polítics.

El concepte “no definit” que utilitzem en aquest estudi, però, pot donar lloc a alguna confusió. Pot fer pensar que el 43% de la classe dirigent catalana, els cent tres “no definit”, era indiferent a l’opció política, la qual cosa confirmaria en certa manera alguns dels plantejaments de Ricardo García Carcel sobre el desinterès social que generà el conflicte.²⁶⁶¹ Res més lluny de la realitat. Cal valorar que 92 d’aquestes 103 persones, les hem considerades com “no definit” per prevenció, per falta d’informació suficient per adscriure’ls en un bàndol o altre. Això no significa que fossin “indiferents” a la situació política del Principat, sinó que les informacions que hem recollit resulten insuficients per saber el seu posicionament. Tot i així, podem fer un esforç per definir millor aquest grup. Si haguéssim d’assignar una opció política a partir de criteris no tan clars com els que hem apuntat (com ara si reberen títols o tingueren càrrecs sota el govern de Carles III, l’arxiduc; si tingueren germans o familiars propers vinculats al món polític; si foren desinsaculats, per un o altre monarca, etc.), veuríem que la situació dels dos grups es manté igual. Si ens arrisquem a fer una valoració amb les poques dades que tenim, veiem que ho podem fer en quaranta de les cent tres persones, i el resultat que ens dóna és que trenta-una serien *constitucionalistes* i nou serien *reialistes*.²⁶⁶² És a dir, les primeres són tres vegades i mitja més nombroses que les

²⁶⁶⁰ Recordem que els *constitucionalistes* representaven el 47% i els *reialistes* el 9%.

²⁶⁶¹ Cfr. García Càrcel, R. (ed) *De los elogios ...* p. XXVIII.

²⁶⁶² Tot i les matizacions potser podríem considerar que serien *constitucionalistes*: Carlos Alemany, Antoni Armengol, Anton Asprer, Mariano Boneu, Joan Bosc, Josep Bosch, Felip Botinyà, Josep Bru, Josep Carreras, Joan Claresvalls, Josep Generés, Lluís Josa, Thomas Martí, Lluís Martin, Anton Massanés, Josep Merlés, Francisco Moxó, Josep Ordano, Alexandre Palau, Ermengol Peguera, Francisco Rocabertí, Ramon Sabater, Francisco Sagrera, Lluís Sayol, Josep Solà, Josep Terré, Alexandro Tristany,

segones. La proporció és ben similar a la dels constitucionalistes/reialistes que hem vist, els primers representen quatre vegades i escaig més que els segons (110 constitucionalistes davant els 27 reialistes). En el fons, les xifres no fan sinó confirmar les impressions d'Albareda i altres autors, que constaten un decantament majoritari de la societat catalana vers l'opció que representava Carles III, l'arxiduc.

A la vegada, hem de ser conscients que dins el terme “no definit” també hem inclòs tot un grapat de persones que, a partir de la seva actuació política, resulta difícil poder-les adscriure a un grup o altre. Val la pena comentar alguns d'aquests casos, perquè són significatius de les complexitats que es deriven de voler dividir la societat en dos o tres grups tancats. Per exemple, Francesc Gallart, advocat de reconegut prestigi. Fill de Maurici Reig, un dels assessors de la Diputació que votà a favor de l'acceptació del testament de Carles II, Francesc va ser membre de la *Junta de Medios* que l'arxiduc creà per recollir els préstecs de particulars el 1705. Tot i aquest fet, que denota una confiança de Carles III en la seva actuació, tant ell com el seu pare van ser desinsaculats el 1706, la qual cosa en principi el convertiria en reialista. Però quan el 1714 les tropes de Felip V entrin a Barcelona, el nou govern borbònic constatarà que Francesc Gallart ha desaparegut de la ciutat. Com cal identificar-lo? No és fàcil ja que, per exemple, ni defensà Barcelona el 1713, ni apareix demanant un càrrec als borbònics passat el setge de 1714. Un altre: Baltasar Barrera. Fill de mercader, home molt implicat en les institucions. Doncs bé, Baltasar va ser conseller tercer el 1709, la qual cosa sembla indicativa que no era considerat enemic de Carles III, l'arxiduc, però el seu germà Josep havia estat desinsaculat el 1706 i al seu fill els béns li foren segrestats el 1714. Tant per un costat com per l'altre, els Barrera van patir càstigs. Pel fet que un germà fos d'una orientació política determinada no podem inferir que tots ho siguin. Potser el cas més il·lustratiu d'aquest fet sigui Gaspart Cortiada. És un conegut i declarat *constitucionalista*, desterrat per Velasco a l'estiu de 1705 per considerar-lo afí a l'arxiduc, i va ser de les persones convocades per reunir-se amb l'arxiduc el 13 de setembre de 1705. Però el seu germà Josep era borbònic i altres membres de la família, segons Molas, van ocupar càrrecs en les institucions de Felip V.²⁶⁶³

Una problemàtica diferent la representa Josep Erill, oficial borbònic fins que va caure presoner a la batalla de Saragossa el 1710. Llavors va canviar de bàndol. Com

---

Josep Vilallonga i Joan Vives. Per la seva banda, *reialistes* serien Josep Bru i Olzina, Francisco de Miquel, Balthasar Muntaner, Joan B. Pastor, Emmanuel Planella, Anton Sunyer, Francisco Mari, Feliu Taverner i Josep Verthamon.

²⁶⁶³ Cfr. Molas, P., *L'alta...*, p. 153.

l'hem de considerar? Anton Sunyer, partidari de la rendició el 1713, va sol·licitar una plaça al nou ajuntament borbònic. El converteix això en *reialista*? Pensem que no, sobretot pels arguments adduïts anteriorment. Podríem citar encara més exemples, com les persones que van ser desinsaculades el 1706 (Francesc de Miquel, Ignasi Marí), però potser no val la pena. Pensem que els casos recollits reforcen en alguns aspectes les impressions de Jon Arrieta quan parla de l'ambivalència dels termes austriacistes/filipistes, i que moltes vegades, sobretot en l'àmbit jurídic, les diferències entre ambdós grups es basaven principalment en “dues maneres d'interpretar la forma d'aplicar les normes en un moment polític delicat”.²⁶⁶⁴ A més, cal afegir la variable temporal i el valor de les conjuntures de la guerra. Les situacions anaven canviant al llarg del temps i això comportava que també les actituds dels personatges canviessin segons les circumstàncies. En aquest sentit, les “etiquetes” també varien de significat a mesura que passen els anys, i no és el mateix, per exemple, parlar d'un constitucionalista al 1702 que al 1708. Persones com les que hem esmentat mostren la multitud de situacions diferents que existiren, i la possibilitat que alguns canviessin d'opinió en funció del desenvolupament dels esdeveniments. Hem de ser conscients que en aquesta anàlisi estem simplificant la problemàtica, i que cal anar amb compte a l'hora de voler enquadrar la societat sota uns motlles que sovint no s'adeqüen exactament a la realitat. Hem de valorar també que només a partir d'aquestes simplificacions és possible fer l'estudi d'un fenomen tan complex.

Aquesta complexitat social, en què no és fàcil trobar el límit entre un i altre posicionament polític, també es pot analitzar des de la perspectiva familiar. Fins a quin punt les conviccions ideològiques condicionaven unes estratègies familiars? O eren les estratègies familiars les que condicionaven els posicionaments polítics? En el següent quadre hem recollit els marmessors de 20 persones diferents per tal de fixar-nos en l'orientació política d'aquells. A l'igual que abans, aquí també hem simplificat la llista de marmessors, i només hi hem inclòs els que ens han semblat rellevants. D'altra banda, hem afegit els marmessors d'alguns familiars, com ara el germà de Josep Amat o la nora de Joan Ponsic, que creiem que són interessants per les informacions que ens aporten. En el cas de Josep Galceran de Pinós, dels dos testaments que hem trobat, citem l'últim, que data de 1714.

---

²⁶⁶⁴ Arrieta, J., “L'antítesi...”, p. 110.

Quadre 53

L'orientació política dels marmessors de la classe dirigent

Agulló, Josep	Aimeric, Bernat	Amat, Josep	Amat, Francisco
<ul style="list-style-type: none"> - Emmanuel Agulló i Sagarriga, tresorer de la Seu de Barcelona. - Joan de Sentmenat, marquès de Sentmenat, gendre. - Manuel de Llupià, cunyat. - Maria de Pinós i Rocabertí, tieta. - Joan de Llupià, portantveus del general, nebot. - Joan de Josa i Agulló, nebot. - Jeroni de Rocabertí. 	<ul style="list-style-type: none"> - Domingo de Pignateli, casat amb Anna Pignateli Aimeric. - Guerau de Peguera, casat amb Maria de Peguera Aimeric. - Maria d'Aimeric i Argensola. - Baptista Planella i Cruïlles. - Josep Aguilar i Oluja. - Emmanuel de Llobert i Oluja. - Joan Amat i Despalau. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anna Junyent i de Vergós, marquesa de Castellmeia, vídua de Francesc Junyent i Marimon, sogre. - Ramon de Junyent i de Vergós, cunyat. - Francisco Amat Planella i Granulosa, germà. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bonaventura de Lanuza. - Joan de Lanuza. - Josep Ribera i Claramunt. - Anton Massanes. <p>Té deutes amb</p> <ul style="list-style-type: none"> - Francisco Marí. - Esteve Serra Vileta. - Agustí Pinayana Monfort.
Bru i Banyuls, Josep	Cardona, Pere	Cartellà, Pere	Copons, Agustí
<ul style="list-style-type: none"> - Salvador Tamarit i de Vilanova. - Anton Alòs i de Rius, casat amb Teresa Alòs i Bru, filla. - Anton Bru Rocabruna Sampsó, fill. - Joaquim Bru i Sampsó. 	<ul style="list-style-type: none"> - Francisco de Cardona i Vidal, fill. - Maria de Cardona i Alòs, nora. - Ignàsia Riera i de Cardona, filla casada amb Francisco Riera i Martí. - Dr. Benet Mas i Enveja, casat amb Teresa Mas i Mascaró. - Francisco Bassols. - Dr. Josep Alòs i Ferrer. - Josep Güell i Soler, jutge de Cort. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ignasi de Cartellà i d'Oms (fill), casat amb Maria de Cartellà Sacirera i Cruïlles. - Maria de Descatllar i Desbac, marquesa de Besora, germana. - Joan de Sentmenat i d'Oms, gendre. - Josep, Francisca i Pedro Cartellà i d'Oms, fills i filles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gaetana de Copons, Oms i de Santa Pau. - Francisca de la Sierra Copons. - Ramon de Xammar i de Copons. - Josep Bru i de Copons i Joan de Copons i Grimau. - Salvador Tamarit. - Ramon Sabater i de Copons, marquès de Benavent. - Francisco Vega i de Copons.
Falguera, Jaume	Ferrer, Emmanuel	Maresc, Joan Francesc	Marimon, Josep
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco i Josep Asprer i Talric. - Francisco Rius i Bruniquer. - Ignasi Rius i Falguera, nebot. - Eulàlia Feu i Falguera, vídua de Pau Feu, cavaller, germana. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mariano Ferrer i Sitges, prevere i germà. - Josep Ferrer i Ferrer, fill. - Jerònima de Bru i de Sitges, tieta. - Joan B. Reverter, cunyat. - Francisca i Magí Mercader, cosins i cònjuges. 	<ul style="list-style-type: none"> - Felip Quintana i Fàbrega. - Francisco Portell. - Ramon de Codina i Farreres. - Josep Costa, Dr. en drets. - Mònica Ferrer, vídua de Jeroni Ferrer, Dr. en drets. - Maria Carreras i Talavera, vídua de Miquel Carreras. - Jacinto Lloreda. - Maria de Lladó i Carreras, vídua de Cristòfol Lladó. 	<ul style="list-style-type: none"> - Joan Antoni de Marimon Fernández de Velasco. - Francisco de Llupià i Roger, casat amb Francisca de Llupià i Marimon. - Gayetana de Agulló i Marimon, filla. - Jerònima Marimon, filla, marquesa de Boïl, casada amb Josep Boïl de Arenós.
Massanés, Salvador	Mora, Domingo	Pinós, Josep G. de	Sabater, Martín
<ul style="list-style-type: none"> - Anton Massanés i Reverter i Josep Massanés i Pinyana, fill i nora. - Joan B. Reverter, cunyat. - Miquel i Ignasi Reverter, donzells. - Josep de Ribera i Claramunt i Marianna de Ribera i Josa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Portell, Consell Reial i advocat fiscal, nebot. - Jaume Solà, Dr. en medicina, cunyat. - Joan Catà Bertran, consogre. - Josep Mora, donzell, casat amb Francisca Mora i Catà, fill i nora. - Ramon Sabater, gendre. - Francisco Llauder, notari. - Antoni P. Duran, botiguer de teles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Josep d'Ivorra Pinós i Sacirera, nebot. - Pere Torrelles i Sentmenat. - Guerau de Peguera. - Josep d'Alentorn i de Navel. - Emerenciana de Pinós i Sacirera, vídua de Miquel de Pinós i Rocabertí, germà. - Teresa de Boixadors i de Pinós, germana. 	<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Sabater i de Copons. - Anton Sabater i Copons, fill. - Baltasar de Riquer i Teresa de Riquer i Sabater, filla. - Francesc de Copons i Grimau i Isabel de Copons i Gilabert, cunyats. - Lluís Bru i Canta i Josepa Bru i Copons, cunyats. - Ramon Xammar i Francisca Xammar i Copons, cunyats.
Sayol, Felicià	Soler, Ignasi	Torrelles, Pere	Vilana, Francisco

- Francisco de Sentmenat. - Pedro Torrelles. - Ramon Ivorra, baró de Sant Vicenç, casat amb Emmanuela d'Ivorra i Descatllar, nebot. - Josep Meca, marit d'Isabel Meca i Cardona. - Jeroni de Montoliu. - Josep Falcó. - Joan Copons de la Manresana, marit de Josepa Boixadors. - Jaume Copons, casat amb Maria de Copons i Aguilar. - Josep de Clariana, comte de Múnter.	- Lluís Soler i de Riber i de Gualbes, fill. - Marianna Soler i Gualbes, mare. - Pedro Soler i de Gualbes, germà. - Josep de Ribera i Claramunt, cunyat. - Ignasi Bòria i Sanahuja, cunyat. - Francisco i Ramon Junyent i Vergós, cosins.	- Maria Despujol i Sentmenat. - Joan de Sentmenat Toralla i Gasol, marquès de Sentmenat. - Ramon de Sentmenat, cavaller de l'orde de Sant Joan, nebot. - Miquel de Clariana, comte de Munter. - Antònia Magarola i Fons.	- Anna de Vilana i de Dalmases, cunyada. - Francisco de Marí i de Vilana, nebot. - Anton de Vilana i de Cordelles, cosí i cunyat. - Pau Ignasi de Dalmases i Vilana, sagristà de la catedral. - Maria de Dalmases i de Terré, vídua de Ramon de Dalmases i Vilana. - Melcior de Figuerola i Blanes, casat amb Ignàsia de Figuerola i Vilana.
--	--	--	---

Una primera mirada al quadre anterior ens mostra que sembla que hi ha una relació clara entre orientació política i relació familiar. Fixem-nos en alguns exemples. Emmanuel Ferrer i Sitges, un petit noble constitucionalista que no cal presentar. Qui hi ha entre els seus marmessors? Joan B. Reverter, un dels assistents més freqüents a les conferències, i el ric mercader Magí Mercader. Els dos són constitucionalistes. Més espectacular pot ser el cas de Josep Galceran de Pinós. Els seus marmessors són: Pere Torrelles, Guerau de Peguera, Josep Alentorn i una Boixadors, tots ben coneguts i destacats en la defensa de l'opció que representava l'arxiduc. Fixem-nos en un altre personatge de primera línia dins el constitucionalisme: Pere Torrelles. Entre les persones de confiança nomena ni més ni menys que el comte de Múnter, un Magarola, la seva germana, que estava casada amb Benet Despujol, i Ramon, tots constitucionalistes. Una cosa similar, però amb altres famílies, podem dir de Francisco Vilana. Entre els que ell anomena trobem els Dalmases, els Terré, els Blanes i els Cordelles. Ara bé, si la qüestió és parlar de gent de renom, el millor exemple el representa Felicià Cordelles, el qual nomena un bon grapat d'austriacistes amb els quals no manté cap relació familiar: Pere Torrelles, Josep Clariana, Joan Copons de la Manresana i Francisco Sentmenat. El mateix fenomen el podem observar quan en fixem en els reialistes. Martín Sabater, un dels que signaren la protesta contra el dissentiment de Torrelles i que va ser perseguit pels austriacistes, nomena com a marmessors Francesc Copons Grimau (de la mateixa branca de Copons que Agustí), Lluís Bru i Canta i Ramon Xammar. Agustí Copons, que també va signar la protesta i que, a més, va ser regidor del primer ajuntament borbònic, nomena Martín Sabater, Ramon Xammar i Josep Bru i Copons. El marquès de Cerdanyola, Josep Agulló escollí Joan Llupià, que era Portantveus del General amb Felip V i Lluís Josa i Agulló. Pere Cardona, el conegut advocat del Braç Militar que signà a favor de la no aplicació de la vicerrègia el

novembre de 1700, té entre els seus marmessors Josep Alòs i Ferrer, Francisco Riera i el jutge de la Reial Audiència Josep Güell. Tots van ser reialistes de gran renom, que van ocupar càrrecs de relleu amb el govern de Felip V, i que es van implicar molt directament en els esdeveniments polítics, i que en alguns casos van patir l'exili i el segrest de béns. Des d'aquesta perspectiva, potser sí que és coherent pensar que hi ha una certa relació entre les estratègies familiars i les concepcions polítiques.

Però a l'hora de la veritat, el que realment trobem són un gran nombre de casos mixts, en que els marmessors constitucionalistes, reialistes i "no definites" ens apareixen indistintament dins el mateix testament. El cas de Bernat Aimeric, home de gran relleu polític, que signà el dissentiment de Torrelles el 1701, és el més conegut de tots. Entre els seus marmessors hi ha tant Guerau de Peguera o Josep Aguilar, constitucionalistes, com Domingo Pignatelli o Joan Baptista Planella, ambdós reialistes.²⁶⁶⁵ Pere Cartellà representa tot el contrari. Ell també signà la protesta contra Torrelles, va ser desinsaculat per Carles III i va ser membre del primer ajuntament borbònic. Sembla un *currículum vitae* "reialista" gairebé impecable. Entre els marmessors que nomena hi ha ni més ni menys que la seva germana, casada amb el marquès de Besora, Narcís Descatllar, un altre personatge que presenta també una impecable trajectòria... constitucionalista. Narcís havia estat protector del Braç Militar en la difícil conjuntura de la mort de Carles II. Després va ser membre de la primera junta de nobles que creà Carles III i de la Junta Reial d'Estat el 1705. Va ser nomenat mestre racional de la casa reial, i el seu fill va ser un dels nobles que van marxar amb l'emperadriu el 1713. Sobre la seva adscripció no hi ha cap mena de dubte. Un altre reialista, Josep Alòs, que no forma part de la nostra base de dades, també ens ajuda a veure aquesta barreja. Entre els seus marmessors hi ha Francisco Cardona i Anton Rius, dos altres reialistes clars, però també hi ha la seva nora, Francisca Alòs i Fontaner, filla d'Ignasi Fontaner, constitucionalista ben conegut.²⁶⁶⁶ Un cas interessant el representa Francisco Amat, germà del reialista Josep Amat, del qual ja hem parlat. Francisco no apareix a la nostra base de dades, però tot i així resulta interessant recollir quins van ser els seus marmessors ja que, lluny del que pugui semblar, tots ells eren reconeguts constitucionalistes: Bonaventura de Lanuza, Joan de Lanuza, Josep Ribera i Claramunt i Anton Massanés. Aquest és un exemple clar de que a l'hora d'identificar els personatges

---

²⁶⁶⁵ Joan Baptista era el pare de Pere Planella i Dusai.

²⁶⁶⁶ Cfr. AHPB, 871, 1r. llibre, fol. 179.

en una o altra opció no ens podem refiar exclusivament de les relacions, ja que tot i que són germans, Francisco i Josep representen mons polítics totalment diferents.

Aquesta barreja de marmessors d'un i altre bàndol s'accentua encara més quan posem la nostra atenció en les persones que hem considerat com a "no definits". Per exemple, entre els marmessors d'Ignasi Soler hi ha tant Josep Ribera Claramunt o Ignasi Bòria com els germans Junyent i Vergós, *constitucionalistes* els primers, *reialistes* els segons. Domingo Mora, per la seva banda, inclou tant Francisco Portell, un dels coneguts jutges de la quarteta, com Ramon Sabater, un dels assistents més freqüents de la Conferència. Josep Bru i Banyuls designa Salvador Tamarit (constitucionalista) i Josep Alòs (reialista). Francisco Rius, un altre dels jutges de la quarteta, ens apareix com a marmessor de Jaume Falguera, mercader de renom, el cunyat del qual és Pau Feu, amic i soci dels Feliu de la Penya. Però el millor exemple dels "no definits" potser és Joan Francesc Maresc. Entre els seus homes de confiança hi ha un reialista (Francisco Portell), tres constitucionalistes (Ramon Codina, Josep Costa i Maria Lladó) i tres "no definits" (Jacinto Lloreda, Maria Carreras i Talavera i Felip Quintana). Els testaments, a la vegada, ens permeten veure relacions amb altres persones de reconegut prestigi que no apareixen a la nostra base dades. Per exemple, si intentem dibuixar el cercle de relacions de Francisco Rius i Bruniquer, seguint el mateix criteri que hem utilitzat en fer les troques de les famílies, trobem que entre ells hi ha un reialista (Josep Alòs), dos constitucionalistes (Josep Mata i Ignasi Fontaner) i tres "no definits" (Josep Bru i Banyuls, Ramon Sambassart i els Falguera). Per la seva banda, Josep Alòs, un autèntic home de partit pertanyent a *una dinastia al servicio del estado*,²⁶⁶⁷ està relacionat amb dos reialistes (Pere Cardona i Francisco Molines), dos constitucionalistes (Joan Ponsic i Ignasi Fontaner) i un "no definit" (Josep Bru Banyuls). La figura de Joan Ponsic també resulta interessant, ja que tot i que la seva adscripció al bàndol *constitucionalista* és indubtable (va morir defensant Barcelona l'Onze de Setembre), el seu fill és un bon exemple de conversió, perquè es va casar amb una filla de Josep Alòs, va ser regidor de l'ajuntament de Barcelona el 1739 i un dels fundadors de la Reial Acadèmia de les Bones Lletres el 1752.

Tots aquests perfils ens fan qüestionar fins a quin punt les idees polítiques podien provocar trencaments dins les famílies. La sensació que tenim és que més aviat

---

²⁶⁶⁷ Cfr. Pérez Samper, M. Àngels., "La familia Alós. Una dinastía catalana al servicio del estado (siglo XVIII)", *Cuadernos de Investigación Histórica*, 6, Fundación Universitaria Española, Seminario Cisneros, Madrid, 1982, p. 195-239.

les idees polítiques esdevenen secundàries a l'hora de nomenar les persones de confiança, tot i que certament influïen. En aquest sentit pensem, a l'igual que Benet ho afirma de la burgesia mercantil, que cal parlar més de continuïtats que no de ruptures a l'hora de valorar les estratègies familiars.²⁶⁶⁸ La realitat social i les xarxes familiars eren ben extenses i complexes quan entre els primers anys de 1700 s'exigeix a la classe dirigent catalana un posicionament polític a favor o en contra d'uns dels aspirants al tron d'Espanya. En aquest context sembla clar que les respostes van ser ben diferents, des de persones que es posicionaren fortament en un sector, fins a amplis grups que es mantingueren en una situació equidistant. Per sobre d'aquestes actituds, les xarxes es continuaven expandint, sense obeir necessàriament a uns patrons ideològics que les dirigissin. De fet, els casos de *constitucionalistes/reialistes* "purs" són més l'excepció que no pas la regla del comportament de la classe dirigent.

9.6. La classe dirigent des d'una perspectiva econòmica.

Fins ara hem procurat dibuixar els trets estamentals, familiars, institucionals i polítics de la classe dirigent. Un tema diferent el representa la seva situació econòmica. En quina mesura el seu poder polític estava fonamentat també en un notable poder econòmic? En les planes anteriors s'ha comprovat que el dinamisme institucional català feia possible que en una mateixa reunió, en igualtat de condicions, estiguessin presents un comte i un fill de mercader, i que l'opinió personal d'un tingués el mateix pes que la de l'altre. En quina mesura aquests contrastos també es produïen en l'àmbit econòmic? En quina mesura una persona amb molt pocs diners podia discutir d'igual a igual amb les grans riqueses del país? No entrarem ara a parlar de les estratègies familiars per tal d'assegurar un bon futur als fill a través dels matrimonis amb famílies mercantils, ni de la simbiosi entre una noblesa empobrida que necessita diners i una burgesia enriquida que desitja ennobliment. Hi ha força estudis dedicats a aquesta temàtica i a ells remetem el lector interessat.²⁶⁶⁹ El nostre punt de partida, en canvi, són algunes de les reflexions

²⁶⁶⁸ Cfr. Oliva, B., *La generació...*, p. 212.

²⁶⁶⁹ Vegeu a manera orientativa els treballs de Palos, J.L., *La pràctica...* p. 385 i ss.; Oliva Ricós, B., *La generació...*; Fargas Peñarrocha, M., "Família i poder a Catalunya 1516-1616. Estratègies de consolidació de la classe dirigent", *Pedralbes*, 16, Universitat de Barcelona, 1996, p. 199-222.

que ja fa una colla d'anys va fer el sempre suggestiu John Elliott. Destacava que la situació econòmica de la noblesa catalana al segle XVII responia més aviat a l'estatus social de la petita noblesa europea. Tot i que la citació és una mica llarga, la recollim sencera, ja que considerem que suposa un bon marc conceptual per entendre moltes de les coses que direm en aquest apartat. Comentant la similitud entre els cavallers i els nobles, l'historiador anglès creia que:

*no había grandes diferencias económicas entre los dos grupos y de hecho, por los patrones europeos, la aristocracia catalana habría sido clasificada como simples hidalgos. Un noble necesitaba nominalmente unos ingresos anuales de unos 2.000 lliures a comienzos del siglo xvii para vivir de acuerdo a su estado, pero es dudoso que salvo una pequeña porción la nobleza poseyera tanto. Muchos nobles eran segundones y el sistema de transmisión de la herencia estaba cuidadosamente diseñado para asegurar que el grueso del patrimonio familiar fuera conservado intacto en las manos de un único heredero. Como consecuencia, las pretensiones de los hermanos menores sobre la herencia se resolvían habitualmente con una suma de dinero, que a menudo era demasiado pequeña para vivir de ella. Los hijos de don Josep Pons, por ejemplo, debían ser mantenidos a costa de la herencia hasta los veinte años, momento en el cual heredarían 1.000 lliures cada uno, una suma tan pequeña que probablemente hacía esencial un nombramiento seglar o eclesiástico, o un buen matrimonio.*²⁶⁷⁰

Partint de l'estudi dels testaments és possible fer una aproximació als nivells de riquesa de la classe dirigent catalana. L'estudi dels testaments no és la millor font per aproximar-se a la situació econòmica de la classe dirigent, ja que com és ben conegut i com deia Elliott, la major part de l'herència anava a parar a l'hereu. Per aquesta raó són els capítols matrimonials i els inventaris la font que els historiadors han utilitzat tradicionalment a l'hora de valorar el nivell econòmic de les diferents persones, ja que els primers contenen el dot que es destina a l'hereu, i els segons registren minuciosament totes les propietats que té el difunt just després del seu traspàs. Però tal i

---

²⁶⁷⁰ Elliott, J., *España...*, p. 104.

com comentàvem a la introducció, el nostre interès no és tant quantificar la riquesa de la classe dirigent, com sotmetre-la a comparació. De fet, podem donar la volta a l'argument, i considerar que els testaments esdevenen una bona eina per estudiar el nivell de riquesa dels fadrísters, és a dir, els fills no hereus. Des d'aquesta perspectiva, els testaments adquireixen un nou valor, ja que tot sovint en un mateix testament apareixen recollits els dots que el difunt destina als seus fills i filles, una tasca que és més senzilla que no pas la de buscar els capítols matrimonials de cada filla/fill. Així, l'estudi que presentem té sentit, ja que el que farem serà comparar els dots secundaris de les famílies, de tal manera que és possible distingir quines eren les més i les menys riques. Cal tenir present, però, que les informacions que ens donen els testaments no sempre són les mateixes, la qual cosa genera algunes dificultats a l'hora de tractar la informació. Generalment, tendeixen a quantificar els dots que transmeten als diferents fills i filles, deixant a l'hereu la resta de les seves possessions, les quals mai no especifiquen. Però a vegades això no és així i trobem casos en què no es s'esmenta cap dot (Magí Barrera, Alexandre Boixadors, Francesc Cardons, Josep Galceran Cartellà, per citar només alguns) o que un dels dos cònjuges delega la decisió sobre els dots secundaris en la seva muller (per exemple, Ramon de Copons o Pau Lledó). A la vegada, hem trobat el testament de quaranta-nou mullers dels nostres personatges, els quals també els hem inclòs el nostre estudi, tot i que de vegades presenten alguna particularitat. El resultat final és que tenim 106 persones amb informacions econòmiques, ja sigui el seu testament o el de la muller o el d'ambdós (vint-i-quatre casos). Com hem dit poques línies abans, sempre resulta perillós intentar classificar la societat sota conceptes excessivament tancats o simples, ja que normalment la complexitat social traspasa els límits que li volem aplicar. Tot i així, cal reconèixer també que sovint per conèixer i analitzar un fenomen cal dividir i identificar trets comuns que ens ajudin a copsar millor la realitat social d'un moment concret. A l'hora de treballar la informació que ens proporcionen els testaments ens ha semblat que, a risc de ser excessivament simples, podem classificar la mostra en una "classe benestant" i una "classe amb dificultats econòmiques". La frontera entre ambdós grups l'hem fixada en aquelles persones que deixen uns dots per valor total igual o superior a 2.000 ll., xifra que segons Elliott era el mínim anual per poder viure segons els patrons nobles normals, xifra que caldria corregir amb els índex d'inflació corresponents per al tombant del

segle XVII.²⁶⁷¹ Hem de ser conscients que aquests dos termes són una pura ficció conceptual, ja que el que realment existeix, com podrem veure tot seguit, és una gradació en el nivell de riquesa. Això significa que en el fons, per exemple, la diferència entre una persona que deixa dots per valor de 2.000 ll. i una que ho fa per 1.800 ll. és ben petita. Combinant aquestes informacions i afegint-ne altres de noves hem confeccionat el següent quadre:

Quadre 54

La situació econòmica de la classe dirigent

	Data	Gènere	Cognom 1	Cognom 2	Nom	Misses	Total dots (en lliures)	Categoria social	Relació mercantil
1	21/05/1715	Home	Amat	Planelles	Josep	2.000	31.000	nob	
2	12/03/1733	Home	Dalmau	Capcir	Josep	7.000	30.000	chb	X
3	18/06/1697	Home	Pinós	de Rocabertí	Josep G.	2.000	30.000	nob	
4	27/01/1711	Home	Sabater	Sanz de Latras	Martín	3.000	29.000	nob	
5	10/03/1707	Home	Mora	Cirera	Josep	0	25.000	cav	
6	14/06/1713	Home	Berart	Cortuada	Gaspar	600	24.000	nob	
7	26/01/1712	Home	Lapeira*	Parera	Joan	1.000	22.000	chb	X
8	15/07/1706	Home	Berardo	Santjust	Francesc	2.000	20.000	nob	
9	10/08/1740	Home	Bru*	Banyuls	Josep	300	20.000	chb	
10	12/07/1712	Home	Sadurní		Jeroni	2.000	20.000	chb	X
11	08/05/1738	Home	Clariana	Gualbes	Josep	1.000	15.000	nob	
12	31/12/1736	Home	Amigant	Olzina	Francesc	600	14.000	cav	
13	04/01/1738	Home	Copons de la M.	Falcó	Joan	300	12.000	nob	
14	08/07/1699	Home	Descatllar	Sacirera	Narcís	0	12.000	nob	
15	21/08/1745	Home	Verthamon	de Fizes	Josep	1.000	11.800	nob	
16	25/08/1714	Home	Lanuza	Montbui-Vilarig	Joan	1.000	11.500	nob	
17	08/10/1743	Home	Marimon	Corbera	Josep	2.000	10.000	chb	
18	18/11/1743	Muller	Lladó	Carreras	Cristòfol	400	9.000	chb	X
19	27/01/1728	Home	Mata	de Copons	Josep	0	9.000	nob	
20	18/07/1741	Home	Blanes	Desbac	Francesc	2.500	8.000	nob	
21	16/11/1736	Home	Dusai-Aragall	Bru	Josep	1.500	8.000	cav	
22	21/10/1700	Home	Padellàs	de Pastor	Francisco	2.500	8.000	cav	
23	06/06/1743	Home	Botinyà	Modolell	Felip	1.000	7.000	chb	
24	17/02/1746	Muller	Orís	Puiggener	Carlos	2.000	7.000	cav	X
25	05/04/1730	Muller	Soler-Peguera	Boixadors	Lluís	400	7.000	nob	
26	05/06/1737	Muller	Sunyer	Belloch	Anton	1.000	6.900	nob	X
27	21/03/1713	Home	Ferran	Sacirera	Felip	1.500	6.500	nob	
28	21/10/1708	Muller	Ferran	Sacirera	Felip	600	6.000	nob	
29	27/07/1726	Muller	Sadurní		Jeroni	1.000	6.000	chb	X
30	28/11/1743	Home	Tamarit-Càncer	Vilanova	Salvador	1.000	6.000	nob	
31	30/06/1702	Muller	Pera	de Tort	Anton	1.500	5.500	cav	X
32	16/12/1697	Home	Mora-Salellas	Sabater	Domingo	1.200	5.200	chb	X
33	20/05/1708	Home	Mora	Solanell	Josep	500	4.200	nob	
34	17/02/1696	Home	Aimeric	Cruïlles	Bernat	500	4.000	nob	X
35	13/07/1724	Home	Barrera*	Bofarull	Baltasar	1.000	4.000	chb	X
36	01/02/1738	Muller	Bastero	Lledó	Francesc	1.200	4.000	chb	X
37	02/02/1715	Muller	Copons de Llor	Vilar	Ramon	1.000	4.000	cav	
38	11/11/1707	Home	Gàver	Fluvià	Bernat	0	4.000	cav	

²⁶⁷¹ Aquí cal fixar-se bé que una dot de 2000 ll. significava que era per tota la vida. Què lluny semblen estar els nostres nobles dels estàndards de riquesa que Elliott suggereix com a normals.

39	17/08/1705	Home	Magarola	Guerau	Jerònim	3.000	4.000	nob	X
40	16/03/1704	Home	Molines	Casadevall	Francisco	0	4.000	chb	X
41	07/03/1737	Home	Ribera-Claramunt	Espuny	Josep A.	800	4.000	nob	
42	4/01/1731	Muller	Roca Júlia	Lunes	Emmanuel	200	4.000	cav	X
43	04/04/1701	Muller	Bru	Olzina	Josep	2.000	3.000	cav	
44	18/04/1715	Muller	Codina	Farreres	Ramon	50	3.000	nob	
45	09/08/1744	Home	Francolí	Magarola	Josep	500	3.000	nob	
46	09/08/1751	Muller	Sant Joan	Llobregat	Nicolau	1.000	3.000	cav	
47	22/12/1718	Home	Soler	Junyent	Ignasi	1.000	3.000	nob	
48	08/11/1692	Home	Antic*	Sanpere	Francesc	2.000	2.000	chb	X
49	07/07/1729	Home	Cartellà*	Desbac	Pedro	0	2.000	nob	
50	04/06/1710	Home	Claver	Foraster	Ramon	0	2.000	cav	X
51	19/06/1733	Muller	Soler*	Junyent	Ignasi	0	2.000	nob	
52	18/02/1719	Home	Sambassart*	Roger	Ramon	2.000	2.000	chb	X
53	25/05/1738	Muller	Aguilar Caçador	Oluja	Josep	0	2.000	nob	
54	04/01/1703	Home	Agulló-Pinos*	Segarriga	Francesc	2.000	1.000	nob	
55	26/05/1714	Home	Bòria	Gualba	Gabriel F.	400	1.800	chb	
56	23/03/1718	Home	Merlès	Massana	Josep	1.000	1.800	nob	
57	24/09/1712	Home	Claresvalls	Llúcia	Joan	400	1.500	chb	X
58	29/10/1744	Muller	Josa	Agulló	Josep	2.000	1.500	nob	X
59	4/08/1702	Muller	Tord	Granollachs	Francisco	2.000	1.500	nob	
60	04/06/1747	Muller	Bassols	Rafart	Francisco	1.000	1.000	chb	X
61	30/02/1711	Muller	Blanc		Jacinto	1.000	1.000	chb	
62	30/02/1736	Muller	Cartellà	Sabastida	Josep G.	1.000	1.000	nob	
63	17/02/1718	Home	Ferrer	Sitges	Emmanuel	100	1000	nob	X
64	07/09/1700	Muller	Ferrer	Sitges	Emmanuel	500	1.000	nob	X
65	11/09/1733	Muller	Lapeira	Perera	Joan	1.000	1.000	chb	X
66	07/12/1734	Home	Mercader	Moragues	Magí	0	1.000	chb	X
67	22/12/1729	Muller	Peguera-Aimeric	Berardo	Guerau	1.000	1.000	nob	
68	08/10/1734	Home	Sant Joan	Llobregat	Nicolau	500	1.000	cav	X
69	28/04/1713	Home	Sayol	Quarteroni	Lluís	500	1.000	cav	
70	26/10/1703	Home	Sayol	Quarteroni	Francesc	500	1.000	cav	X
71	30/01/1749	Muller	Terré-Marquet	Codina	Josep	1.000	1.000	cav	
72	13/10/1722	Home	Berenguer	Novell	Anton	100	1.000	cav	
73	04/04/1702	Home	Agulló-Pinós	Pinós	Josep	1.000	500	nob	
74	24/02/1714	Muller	Claresvalls	de Miquel	Lluís	0	500	chb	X
75	27/08/1709	Home	Montsalvo	Puigventós	Onofre	300	500	chb	
76	01/01/1731	Home	Vadell	Besturs	Josep Fèlix	300	500	cav	
77	15/05/1695	Home	Monfar-Sorts	Cavallet	Josep	0	300	chb	
78	27/09/1722	Home	Armenteres		Valentí	300	250	chb	
79	14/04/1712	Muller	Sabater	Sanz de Latras	Martín	1.000	100	nob	
80	01/09/1728	Home	Costa*	Vinyola	Francisco	0	50	chb	X
81	06/10/1726	Home	Sant Joan	Planella	Hug	1.500	pocs diners	nob	
82	12/10/1713	Home	Massanes	de la Ribera	Salvador	1.000	pocs diners	chb	X
83	4/06/1744	Muller	Antic	Sanpere	Francesc	700	pocs diners	chb	X
84	01/05/1722	Home	Dalmases	Ros	Pau	600	pocs diners	chb	X
85	20/02/1726	Home	Quintana	Fàbregues	Felip	600	pocs diners	chb	
86	23/07/1738	Home	Planella	Dusai	Pere	550	pocs diners	nob	X
87	08/04/1719	Home	Sayol	Quarteroni	Felicià	500	pocs diners	cav	
88	13/12/1703	Muller	Peguera, òlim Vilana		Josep	500	pocs diners	nob	
89	22/02/1737	Home	Junyent	Vergós	Francesc	500	pocs diners	nob	
90	03/02/1711	Home	Gualbes	Copons	Bonaventura	500	pocs diners	cav	
91	11/02/1703	Home	Corbera, òlim Terré	Granollachs	Josep	500	pocs diners	nob	
92	29/07/1708	Home	Carreras	Talavera	Josep	500	pocs diners	chb	

93	07/11/1737	Muller	Cardona	Vidal	Francesc	500	pocs diners	nob	
94	06/03/1726	Home	Cardona	Martí	Pedro	500	pocs diners	cav	X
95	25/02/1730	Home	Bernal	Vadell	Josep	500	pocs diners	cav	
96	11/04/1705	Muller	Catà	Bertran	Josep	300	pocs diners	chb	X
97	21/09/1745	Muller	Lledó	Dalmases	Pau	300	pocs diners	chb	X
98	18/08/1735	Home	Mari	Genovès	Ignasi	300	pocs diners	chb	X
99	02/08/1729	Home	Serra	Vileta	Esteve	100	pocs diners	chb	X
100	28/02/1704	Home	Torrelles	Sentmenat	Pere	0	pocs diners	nob	
101	07/02/1724	Home	Toda	Gil	Francesc	0	pocs diners	chb	
102	06/06/1694	Home	Riba	Llunes	Baltasar	0	pocs diners	chb	
103	17/03/1697	Home	Montfar	Sorts	Francesc	0	pocs diners	chb	
104	08/01/1711	Muller	Montfar	Sorts	Francesc	0	pocs diners	chb	
105	02/09/1714	Home	Mas	Duran	Francesc	0	pocs diners	bhp	X
106	04/04/1735	Home	Argemir	Creixell	Oleguer	0	pocs diners	chb	X

El quadre està ordenat segons els dots, un concepte sota el qual incloem la suma dels dots que cada difunt deixa als seus fills, i hi hem afegit els diners que també deixa a la muller. Quan desconeixem els dots, ho hem ordenat segons el nombre de misses que demanen. Tot i així, hi ha alguns casos especials que cal comentar i que hem assenyalat amb un asterisc. El dot de Josep Bru sembla que és l'herència, però no està clar, cosa que també succeeix amb Ignasi Soler. Si això es confirmés, ambdós personatges caldria situar-los molt més avall en el quadre, ja que se suposa que els dots secundaris (que no els coneixem) serien menors. Joan Lapeira, per la seva banda, dóna 3.000 lliures a cada fill/a que tingui en el moment de morir, a banda de 5.000 ll. a la filla gran i 5.000 ll. més a la muller. Nosaltres hem comptabilitzat 4 fills/es, i en resulta un total de 22.000 ll. Però pot ser que en morir, Joan Lapeira tingués més o menys filles. El mateix passa amb Baltasar Barrera, que deixa 1.000 ll. a cada fill, nosaltres hem comptat 4 fills. Els casos de Ramon Sambassart, Josep Agulló i Francesc Costa són una mica diferents. Desconeixem el nombre de fills que van tenir en el moment de la seva mort, amb la qual cosa hem comptabilitzat la xifra més petita, que suposa que només va ser un, però coneixent els hàbits de l'època, segurament van ser més, i per tant, caldria situar-los més amunt en el quadre. Hem de tenir present que els dots de Francesc Antic són dobles. Resulta difícil fer-ne una equivalència a lliures però sí que ens hi podem aproximar. Al 1719 Honorat Pallejà deixava 200 dobles per valor de 1.120 ll., la qual cosa significa que una dobla equivalia a 5,6 lliures.²⁶⁷² Semblantment, el 1732, Josep Faust de Potau deixava 100 dobles per valor de 5 lliures i 12 sous cadascuna.²⁶⁷³ Si utilitzem aquestes equivalències com a referent, a Francesc Antic caldria situar-lo més

²⁶⁷² Cfr. AHPB, 861, 2n llibre, fol. 57.

²⁶⁷³ Cfr. AHPB, 924, 1r llibre, fol. 20.

amunt en el rànquing de riquesa, atès que els dots sumarien unes 10.240 ll. aproximadament. Tot i així no ens hem volgut arriscar a fer l'equivalència i ho hem deixat en la forma original. Un altre terme que cal aclarir és el de "pocs diners". Sota aquest concepte hem volgut resumir una sèrie d'informacions que ens proporcionen els testadors quan no especifiquen els dots que donen. És molt freqüent trobar-se queixes dels pocs diners que tenen (Josep Carreras, Francesc Toda, Francesc Mas), per l'existència de deutes pendents de pagar o de cobrar (Josep Bernal, Josep Corbera, Hug de Sant Joan), per la pèrdua del dot que va rebre en matrimoni (Francesc Junyent, Esteve Serra), etc. Són un seguit d'informacions que ens mostren de manera més o menys objectiva la consciència que tenien els nostres protagonistes de trobar-se en una situació econòmica difícil.

Dins el quadre també hem afegit el nombre de misses que encarreguen els difunts pel repòs de la seva ànima. Durant un temps vam pensar que aquest criteri podria ser útil per determinar el nivell de riquesa, ja que normalment les misses que es demanaven eren "de caritat a sis sous cadascuna". Però a mesura que anàvem aprofundint en la recerca vam descobrir les dificultats d'aquest criteri. Primer perquè el nombre de misses que el difunt demana pot ser proporcional, no tant a la seva riquesa, com al grau d'identificació amb la fe cristiana. Però en segon lloc, la relació entre dots i nombre de misses no sempre és proporcional, ja que trobem casos en què una persona demana moltes misses i descobrim que deixa pocs diners en dot per als fills (Josep Agulló o la muller de Josep Josa), i altres que demanen poques misses però que en canvi sí que deixen grans quantitats de diners als fills fadrísters (Gaspart Berart, Joan Copons, Francesc Amigant, per exemple). Tot i així, quan comparem el nombre de misses amb els dots podem veure que en general sí que hi ha una certa regularitat en un sentit molt concret: una persona que demana moltes misses segurament es troba en una situació econòmica molt més favorable que no pas qui en demana poques. Constatar això, que pot semblar evident a simple vista, és més interessant del que sembla, ja que significa que el criteri del nombre de misses pot resultar útil per fer una primera aproximació econòmica quan no tenim altres informacions de caire econòmic. I on posem el límit? Ens ha semblat que la xifra de mil misses pot ser un bon indicador. Fixem-nos en les xifres. Tres quartes parts del que hem anomenat "classe amb dificultats econòmiques" demana menys de mil misses o no en demana, mentre que una quarta part demana mil misses i només tres demanem més de mil misses (Hug de Sant Joan i les mullers de Josep Josa i Francisco Tord). Amb la classe benestant la diferència

no és tan clara, però sí perceptible: vint-i-duess de les cinquanta-quatre persones d'aquest grup demanen menys de mil misses, mentre que la resta (trenta-dues persones) en demanen mil o més²⁶⁷⁴. La conclusió a què s'arriba és que certament no es poden fer estudis econòmics a partir del nombre de misses, però sí que és cert que aquesta informació resulta interessant de tenir-la present ja que, a banda de parlar-nos de la religiositat, també pot ser útil per completar algunes informacions i estudis de caire econòmic.

Un tema diferent el representen els testaments de les mullers. Com hem dit a la introducció a aquest capítol, hem trobat el testament de 49 mullers dels nostres protagonistes, que sumats als testaments dels homes, ens permeten estudiar la situació econòmica de 106 persones diferents. D'aquests, en vint-i-tres casos la informació que tenim procedeix exclusivament dels testaments de les mullers. La pregunta que ens podem formular és si resulta lícit comparar els testaments dels homes i les dones en igualtat de condicions, ja que segurament el nivell de riquesa d'un i altre no és el mateix, tot i que en vida compartissin els béns. El següent quadre és una primera aproximació a aquesta problemàtica. Hi comparem les informacions que tenim d'aquells casos en què hem trobat el testament dels dos cònjuges.

Quadre 55

Comparació entre els testaments dels marits i les mullers²⁶⁷⁵

	Gènere	Cognom 1	Cognom 2	Nom	Nombre misses	Dots (en lliures)
1	Home	Antic	Sanpere	Francesc	2.000	2.000
	Muller	Antic	Bonastre	Tecla	700	pocs diners
2	Home	Blanes	Desbac	Francesc	2.500	8.000
	Muller	Blanes	Pinós	Isabel	2.000	
3	Home	Cardona	Vidal	Francesc	500	
	Muller	Cardona	Alòs	M. Anna	500	pocs diners
4	Home	Carreras	Talavera	Josep	500	pocs diners
	Muller	Carreras	Gachapai	Lluïsa	800	
5	Home	Cartellà	Sabastida-Àrdena	Josep Galceran	1.000	
	Muller	Cartellà	Fons	Ignàsia	1.000	1.000
6	Home	Catà	Bertran	Josep	500	
	Muller	Catà	Roig	M. Àngela	300	pocs diners
7	Home	Copons de Llor	Vilar	Ramon	500	
	Muller	Copons de Llor	Armengol	Josepa	1.000	4.000

²⁶⁷⁴ De fet, la xifra de 1.000 misses esdevé una autèntica frontera. Del total de 22 persones que demanen aquest nombre de misses, 12 eren de la classe benestant i 10 de la que té dificultats econòmiques.

²⁶⁷⁵ En aquest quadre només hem recollit els testaments de les famílies que ens proporcionen dades comparables.

8	Home	Ferran	Sacirera	Felip	1.500	6.500
	Muller	Ferran	Fivaller	Anna	600	6.000
9	Home	Ferrer	Sitges	Emmanuel	100	1.000
	Muller	Ferrer	Ferrer	Josepa	500	1.000
10	Home	Gualbes	Copons	Bonaventura	500	pocs diners
	Muller	Gualbes	Vilallonga	Anna	600	
11	Home	Josa	Agulló	Josep	1.500	
	Muller	Josa	Dalmases	Caterina	2.000	1.500
12	Home	Lapeira	Perera	Joan	1000	22.000
	Muller	Lapeira	Cardona	Maria	1000	1.000
13	Home	Lledó	Dalmases	Pau	1.000	
	Muller	Lledó	Bac	Teresa	300	pocs diners
14	Home	Maresc	Huguet	Joan Francesc	2.000	
	Muller	Maresc	Costa	M. Àngels	1.000	
15	Home	Mercader	Moragues	Magí	0	1.000
	Muller	Mercader	Sitges	Maria	800	
16	Home	Montfar	Puig	Francesc	0	
	Muller	Montfar	Vidal	Maria	0	
17	Home	Pera	de Tort	Anton	1.000	
	Muller	Pera	Cortada	Teresa	1.500	5.500
18	Home	Sabater	Sanz de Latras-Agullana	Martín	3.000	29.000
	Muller	Sabater	Copons	Sabater	1.000	100
19	Home	Sadurní		Jeroni	2000	20.000
	Muller	Sadurní	Nadal	Maria	1.000	6.000
20	Home	Sambasart	Roger	Ramon	2.000	2.000
	Muller	Sambasart	Feu	Teresa	2.000	
21	Home	Sant Joan	Llobregat	Nicolau	500	1.000
	Muller	Sant Joan	Many	Anna	1.000	3.000
22	Home	Soler	Junyent	Ignasi	1.000	3.000
	Muller	Soler	Bòria	Maria	0	2.000
23	Home	Toda	Gil	Francesc	0	pocs diners
	Muller	Toda	Fontana	Francesca	0	
24	Home	Vilana-Puigmarí	de Vilamala	Francisco	2.000	
	Muller	Vilana-Puigmarí	de Vilamala	Anna	2.500	

Primer de tot veiem que hi ha una tendència a la igualtat pel que fa al nombre de misses que cada un dels cònjuges demana: en 18 dels 24 casos la diferència és menor a mil misses (75%), i en 15 d'aquests casos la diferència és igual o inferior a 500 misses. Una igualtat que també es manté si ho mirem en xifres absolutes: en 9 casos els homes demanen més misses que les dones, en 9 i casos les dones demanen més misses que els homes i en 6 casos demanen exactament la mateixa xifra. Si ens fixem en els dots la situació canvia una mica. Dels 10 casos que podem comparar (perquè tenim els dots dels dos cònjuges), en 6 els homes deixen un dot més grans als fills fadrísters, en 3 el dot dels homes i les dones és el mateix i només hi ha un cas on una muller deixa més diners que el seu marit (Anna Sant Joan). A més, dels 6 casos en què els homes deixen

més diners que no pas les seves mullers, en 3 la diferència és molt gran (Joan Lapeira, Martín Sabater i Jeroni Sadurní). Aquestes dades cal relativitzar-les, ja que, sovint, en morir, el marit estipulava que la majoria dels dots de tal manera que a la muller li quedaven poques propietats per deixar en herència. Però també és cert que a vegades es produïa el contrari i la dona, com recordava Josepa Copons, vídua de Ramon Copons, fixava els dots dels fills “usant de la facultat a mi donada per lo dit noble Senyor Don Ramon Copons, marit meu, en son últim testament”.²⁶⁷⁶ D'altra banda, també és cert que d'aquesta primera i reduïda anàlisi es poden extreure un bon grapat de conclusions per als estudis de gènere. Ens interessa constatar un altre fet molt concret: hi ha una certa tendència a la igualtat entre els testaments dels homes i les dones. Una igualtat que és molt evident en el nombre de misses, però quan es tracta de deixar diners, els homes mostren una tendència a la superioritat. Pensant en la validesa del nostre treball sobre la situació econòmica de la classe dirigent, hem de considerar els testaments de les mullers com una situació de mínims, i que normalment el marit tindrà una situació econòmica igual o superior a la de la seva dona. En aquest sentit, els casos de Lapeira i Martín Sabater resulten il·lustratius. Si ens hi fixem, només en els testaments de les mullers podríem pensar que tenen una situació econòmica difícil (1.000 i 100 ll. respectivament), una imatge que desapareix quan observem els dots dels marits (22.000 i 29.000 ll. respectivament). Aquests casos es combinen amb altres com els de Felip Ferran, Emmanuel Ferrer i Ignasi Soler, que tenen xifres similars en els dots d'ambdós cònjuges, o el d'Anna Sant Joan i Many, un dels pocs casos en què la muller deixa una herència per un valor sensiblement superior al del marit (3.000 ll. davant les 1.000 ll. del marit).

Tenint presents totes aquestes consideracions podem endinsar-nos en el comentari del quadre de la situació econòmica de la classe dirigent del Principat (quadre 54). Tot i que aquest grup de persones està condicionat en certa manera pels testaments que hem trobat, creiem que reflecteix bastant bé aquesta societat complexa, formada per nobles, cavallers, ciutadans honrats i mercaders. Les xifres totals del quadre mostren que hi ha 40 ciutadans honrats (38%), 22 cavallers (21%) i 44 nobles (41%). Unes proporcions que s'ajusten bastant bé a les que estem exposant en aquest treball, en què la noblesa sempre representa entre la meitat i una tercera part del total de la classe

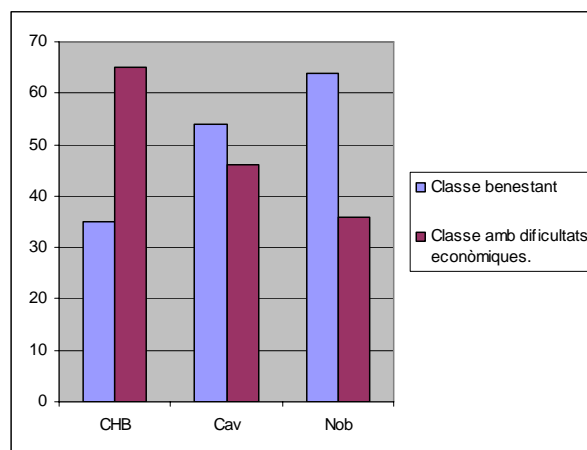
---

²⁶⁷⁶ AHPB, 870/33, fol. 147.

dirigent. Com hem dit abans, la informació que tenim es pot treballar de moltes maneres diferents. Una d'aquestes maneres és la diferenciació que esmentàvem entre una "classe benestant" i una "classe amb dificultats econòmiques". El primer grup estaria format per 54 persones mentre que al segon tindria 51. Vist així podem adonar-nos que dins la "classe benestant" trobem a 14 ciutadans honrats (26%), 12 cavallers (22%) i 28 nobles (52%). Aquí podem veure que la noblesa sembla ser majoritària entre les persones econòmicament més viables. Si parem atenció en el segon grup, la "classe amb dificultats econòmiques", les proporcions canvien notablement. Així, trobem a 26 ciutadans honrats (50%), 10 cavallers (19%) i 16 nobles (31%), el que suposa que és la ciutadania honrada, la que socialment es troba al final de l'escala social i també ho està en l'escala econòmica. Tot i així cal destacar que la xifra de nobles dins aquest grup és ben elevada, ja que representen una tercera part, molts més que no pas els cavallers. Una altra aproximació és veure l'adscripció dins de cada estament als sectors socialment rics o pobres. Així, dels 40 ciutadans honrats, el 35% pertany a la classe benestant i el 65% a la classe amb dificultats econòmiques; dels 22 cavallers, el 54% serien "rics" i el 46% "pobres"; dels 44 nobles, el 64% pertanyerien a la classe benestant i el 36% a la que té problemes econòmics, justament la situació inversa que els ciutadans honrats. El següent gràfic il·lustra aquestes xifres.

Gràfic 27

La situació econòmica dels testaments (en %)

Sembla haver-hi una certa relació entre noblesa i riquesa, els nobles tenen en general més diners que els estaments inferiors i el seu prestigi social en certa manera està fonamentat també en una primàcia econòmica. En l'escala social comprovem que

també els més pobres són els ciutadans honrats, mentre que els cavallers, que en l'escala social representen un grau mitjà, en l'escala econòmica també mantenen aquesta posició intermèdia. Ara bé, això no ens pot fer oblidar que hi ha una presència considerable de nobles entre les persones amb dificultats econòmiques (un 36%), la qual cosa és indicativa que potser la situació és una mica més complexa del que sembla.

Per seguir avançant amb la nostra anàlisi, podem centrar ara l'atenció en el que hem anomenat la classe benestant. Una mirada a les xifres amb que treballem mostra que és possible dividir aquest sector social en dos grups més, situant el límit en les persones que deixen dots per un valor igual o superior a 10.000 ll. En aquest sentit potser podem parlar d'una "classe mitjana" i una "classe alta". La primera estaria formada per 37 persones i la segona per 17. Si hem dit que la noblesa sembla predominar entre la classe benestant això s'accentua en el cas de la "classe alta", en què representen el 59% del total (10 dels 17 membres). Però aquesta impressió desapareix quan observem com de les 9 persones que tenen dots per valor de 2.0000 ll. o més, 4 són ciutadans honrats (gairebé la meitat) i 4 tenen relacions comercials. Si posem atenció a identificar qui són aquests personatges veurem la gran varietat de situacions. El primer de tots és el marquès de Castellbell, Joan Amat, un reialista conegut del qual ja hem parlat, però el segon és Josep Dalmau Capcir, un perfecte desconegut dins l'àmbit institucional català, que sembla participar ben poc en la vida política del país. Doncs bé, aquest senyor era fill d'un pagès de Montbrió (Tarragona) i sembla que va ser sergent de la Coronela i fou ferit a l'agost de 1713. A més, fou una de les persones que durant la segona meitat del segle XVII va invertir més en companyies comercial, en concret unes 4.8573 ll.²⁶⁷⁷ D'altra banda, també resulta interessant fixar-se que Dalmau és la persona que demana més misses pel repòs de la seva ànima (7.000 ll.), la qual cosa s'adequa perfectament a les seves possibilitats econòmiques. Vist globalment, ens adonem com el seu perfil és un bon exemple d'aquelles persones que no han passat als grans llibres d'història, però que en el seu moment van adquirir grans fortunes, tot i procedir d'estaments socials ben baixos. Els tres següents, Josep Galceran, Martín Sabater i Gaspar Berart, pertanyen a famílies nobles més o menys "de llarga tradició", que s'implicaren fortament en els esdeveniments polítics del moment, tal i com hem vist en els apartats anteriors. De tots tres, potser cal destacar la figura de Gaspar Berart, un bon contrapunt a Josep Dalmau pel que fa al nombre de misses que encarrega. Com

---

²⁶⁷⁷ Cfr. Lobato Franco, I., *Compañías...*, p. 60.

podem veure, Gaspar demana pel repòs de la seva ànima sis-centes misses, una xifra que considerada aïlladament ens podria fer pensar que pertany a un grup social amb problemes econòmics, cosa ben allunyada de la realitat. Entre aquests tres hi ha la figura de Josep Mora i Cirera, que respon al model de família burgesa ascendent, fill d'un conegut mercader ascendit a cavaller, Josep assolí la noblesa al 1699 i el seu fill fou el conegut Marqués de Lló. Tot i així, no hem pogut saber si es dedicà professionalment a activitats mercantils.

Joan Lapeira, el següent personatge amb el qual ens trobem, també mereix un comentari especial. Aquest mercader, que va esdevenir cavaller el 1699 i noble el 1706, és un perfecte exemple de les possibilitats que ofería la societat catalana d'ascendir en l'escala social. Ben relacionat amb l'elit mercantil del Principat, amic personal de Joan Kies i Arnald Jager, va ser un actiu mercader implicat tant en els assentaments de l'exèrcit, les botigues de teles i les assegurances com en les companyies comercials, en les quals va arribar a invertir 35.250 ll.²⁶⁷⁸ Tot i així, sembla que es va mantenir al marge de les grans disquisicions polítiques, ja que d'una banda l'arxiduc el va fer noble, però, de l'altra, José Patiño el va nomenar administrador de la nova Taula de Canvis.²⁶⁷⁹ El mateix perfil té Jeroni Sadurní, un mercader ennoblit molt tardanament i que abans havia estat botiguer de teles. Poc implicat en la vida política del país (participa només en una Conferència), Jeroni també va estar vinculat amb l'elit mercantil, atès que va ser un dels creditors de Kies i Jager el 1705 i tenia relacions comercials amb els Feu. La riquesa de Jeroni, però, deuria de ser més gran, ja que sabem que el seu fill, també anomenat Jeroni, donava un dot a la seva filla de 25.000 ll.²⁶⁸⁰ Al igual que Joan Lapeira, no sembla que es decantés per cap opció política d'una manera evident. Entre la resta de personatges d'aquest grup trobem grans personalitats nobiliàries dels constitucionalistes, com el marquès de Besora, el marquès de Montnegre, el comte de Plasència, el comte de Múnter, tot i que també hi ha el marquès de Cerdanyola, un realista conegut. En aquest sentit, és interessant constatar que 9 membres d'aquesta elit d'un total de 17 eren o havien arribat a ser comtes o marquesos. D'altra banda, també cal destacar que hi ha dos dels tres nobles que hi participen més a les institucions catalanes (Josep Galceran de Pinós i Joan Copons) i que l'altre noble que més participa (Felip Ferran) es troba poques línies més avall. Si ens fixem atenció en allò que hem

---

²⁶⁷⁸ Cfr. Garcia Espuche, A., *Barcelona entre dues guerres...*, p. 316 i Lobato Franco, I., *Compañías...*, p. 60.

²⁶⁷⁹ Molas, P., *Comerç...*, p. 219.

²⁶⁸⁰ AHPB, 961, fol. 205.

anomenat “classe mitjaan”, les xifres comencen a normalitzar-se. Veiem que hi ha 9 ciutadans honrats (24%), 10 cavallers (27%) i 18 nobles (49%), i que gairebé la meitat (el 40,5%) tenen relacions comercials. Entre aquests, hi ha personatges tan coneguts com Cristòfol Lladó, Anton Pera, Domingo Mora, Baltasar Barrera, Francesc Bastero, Francisco Molines, Francesc Antic o Ramon Sambassart. Entre els nobles trobem tant Josep Agulló (marquès de Gironella), com Felip Ferran, Francesc Blanes (comte de Centelles), Bernat Aimeric o Josep Ribera Claramunt. Tot plegat, els noms i les dades que podem observar són ben il·lustratius d'aquest conjunt social heterogeni que composava la classe dirigent catalana.

Més interessant, però, resulta la “classe amb dificultats econòmiques”. Com hem dit abans, dins d'aquest grup hem inclòs una sèrie de persones que no ens informen dels dots que deixen als seus fills però sí que transmeten informacions que ens permeten inferir que tenen problemes econòmics. D'altra banda, és també en aquest apartat on cal anar més amb compte a l'hora de valorar el significat dels dots que donen les mullers, atès que hi ha una tendència a que els dots que deixen siguin inferiors als dels seus marits (trobem, per exemple, la muller de Martín Sabater, el quart home més ric del nostre estudi). Per això, més que dur a terme un estudi precís sobre les xifres, que d'alguna manera és el que hem fet amb la “classe rica”, convé valorar el grup en conjunt, sense entrar en gradacions. Tot i que els ciutadans honrats representen una clara majoria dins el grup, ja hem destacat que la presència de nobles també és considerable, cosa que pot sorprendre veient la imatge que tenim de la “classe benestant”. Entre aquests trobem persones que a primera vista resulta difícil d'imaginar que estiguessin en aquesta situació, com ara Pere Torrelles, Josep Josa, Josep G. Cartellà, Emmanuel Ferrer i Sitges, Pere Planella i Dusai, Francesc Junyent, Bonaventura de Gualbes, Josep Terré, etc. Més sorprenent és constatar la presència d'un gran nombre de persones vinculades al comerç. En concret, dels 51 noms que conformen aquesta classe amb dificultats econòmiques, 22 tenen relacions comercials (42%), una proporció gairebé idèntica a la dels que pertanyien a la “classe benestant”. Entre aquests trobem també persones ben conegudes com ara Joan Claresvalls, Francesc Bassols, Magí Mercader, Salvador Massanes, Esteve Serra o Oleguer Argemir. Cal afegir-hi una llarga llista d'altres personatges, cavallers i ciutadans honrats, dels qual hem anat parlant al llarg d'aquest treball, ja sigui per la seva implicació política, la participació en les institucions o per les seves relacions familiars: Ramon Sabater,

Gabriel Bòria, Josep Josa, els germans Saiol, Josep Terré, Fèlix Vadell, Valentí Armenteres, Felip Quintana, Josep Carreres, etc.

Si quan parlàvem de la classe benestant hem destacat que entre els més rics hi apareixien algunes de les persones que més participaven a les institucions catalanes, aquí també podem constatar el mateix. Entre aquests, trobem un Salvador Massanes (el que més vegades participa a les institucions) Josep Terré, Bonaventura Gualbes i Ramon Sabater. Una imatge que ens confirma el perfil múltiple d'aquesta elit dirigent, en la qual hi participaven tant rics com pobres en igualtat de condicions. Podem veure que dins el grup de les persones amb dificultats econòmiques, sense negar que hi ha una certa preeminència dels ciutadans honrats, també és cert que es repeteix la mateixa constatació que fèiem abans: la gran heterogeneïtat dels perfils. Perquè si el que fem ara és fixar-nos en la vessant política des de la perspectiva econòmica trobarem la mateixa barreja. Entre els disset més rics hi ha 5 reialistes (Amat, Sabater, Mora, Amigant i Marimon), 4 "no definits" (Lapeira, Bru, Sadurní i Vertamon) i 8 constitucionalistes (Dalmau, Pinós, Berart, Berardo, Clariana, Copons, Descatllar i Lanuza), i entre els més pobres hi ha tant constitucionalistes (Pere Torrelles, Joan Bonaventura de Gualbes, Francisco Toda, Magí Mercader, Emmanuel Ferrer o Josep Terré), com no definits (Baltasar Riba, Jacinto Blanc, Joan Claresvalls, Francesc Nicolau de Sant Joan) i reialistes (Pere Planella Dusai, Esteve Serra, Onofre Montsalvo o Pere Cardona). En el fons, i aquesta és la conclusió que podem extreure de l'estudi, observem que en l'aspecte econòmic no és possible establir relació entre estatus social, vinculació comercial, orientació política i el nivell de riquesa. Creiem que el quadre resulta molt útil per mostrar alguns trets d'aquesta classe dirigent catalana, tan complexa i moderna alhora. Si en les planes anteriors hem vist que tots els estaments socials estigueren en continu moviment, ara ens adonem que aquests canvis no posseïen una relació directa amb la situació econòmica de cada personatge. Si hem mostrat el progressiu pes que adquireix l'elit mercantil dins la classe dirigent, ara veiem que aquesta elit també es mostra molt diferent en l'àmbit econòmic, ja que de persones amb relacions comercials n'hi ha en tots els grups que hem dibuixat. Si abans ens hem apropat a allò que podria ser una elit dirigent que és present en les institucions d'una manera continuada, ara ens adonem que està formada per una gran varietat de membres, ja no estamental, sinó també econòmica, des de grans fortunes com Josep Galceran de Pinós o Joan de Copons, fins a persones de pocs recursos econòmics com Pere Torrelles, Salvador

Massanes o Ramon Sabater. Tot plegat, una classe dirigent que no resulta gens fàcil d'encabir dins de plantejaments simples.

Ens podem preguntar fins a quin punt aquest estudi no està influenciat i condicionat pel tipus de documentació en què ens hem basat i si els resultats s'han forçat per tal de donar una imatge determinada. En aquest sentit, val la pena contrastar les nostres dades amb altres fonts que ens permetin valorar si s'adeqüen més o menys a la realitat. El següent quadre mostra algunes de les informacions que en proporciona Mateo Brugera sobre el segrest de béns de 1714 a què foren sotmesos gran part dels constitucionalistes. Hem recollit només el noms dels personatges que apareixen a la nostra base de dades i que tenien hisenda.

Quadre 56
El segrest de 1714

	Nom	Renda hisenda (en lliures)
1	Pinós, Galceran	2.578
2	Aguilar, José	1.144
3	Copons de la Manresana, Joan	1.133
4	Ribera, José	1.010
5	Peguera, Guerau	1.000
6	Lanuza, Joan	800
7	Bòria, Gabriel	764
8	Berart, Gaspart	700
9	Torrelles, Pere	455
10	Ferran, Felip	425
11	Codina, Ramon	403
12	Argemir, Oleguer	387
13	Tamarit, Salvador	371
14	Toda, Francisco	247
15	Roca Júlia, Emmanuel	213
16	Berenguer, Anton	70
17	Gualbes, Bonaventura	52

Font: Bruguera, M., *Historia del memorable...*, p. 383 i ss.

Més que les xifres en si mateixes, interessa veure la posició relativa de cada persona, és a dir, si els que apareixen com els més rics també ho són en el nostre estudi, i a la inversa. Podem veure que això es confirma gairebé sempre, i les excepcions es poden explicar perfectament. Per exemple, els 6 primers de la llista també es troben entre els primers del nostre estudi. Josep Galceran de Pinós, que en aquest quadre figura com un home molt ric, també ho és el nostre estudi, a l'igual que Joan Copons o Joan Lanuza. Josep Ribera apareix una mica més avall en la nostra llista, però pertany

clarament al grup que hem anomenat “classe benestant”. En canvi, ens pot sorprendre el cas de Guerau de Peguera, que segons el nostre estudi, estaria entre els que tenen menys recursos. Però això és una falsa impressió, ja que la informació que nosaltres tenim d'aquest personatge procedeix de la seva muller, i hem vist en el seu moment, les mullers, de vegades, deixen dots molt reduït perquè la part més important dels béns familiars la deixa el marit. Una cosa similar podem dir de Josep Aguilar, que apareix com la segona persona més rica, mentre que al nostre estudi s'inclou dins la classe mitjana. En aquest cas, a més, sabem que els dots de les filles i fills secundaris ja s'havien repartit en gran part, la qual cosa explica perquè la xifra és tan baixa.²⁶⁸¹ Si ens fixem ara en el grup de les persones amb menys recursos econòmics, veurem com els noms de la nostra llista i els del segrest també coincideixen: Francisco Toda, Oleguer Argemí, Anton Berenguer o Joan Bonaventura de Gualbes. Enmig hi ha alguns casos que exigeixen una certa explicació. Per exemple, Gabriel Bòria. Nosaltres l'hem situat entre les persones amb dificultats econòmiques, mentre que en el quadre del segrest sembla que és una de les persones més riques. Això pot ser explicable per diverses raons, però la principal és que nosaltres a l'hora de definir la classe mitjana hem situat el límit en els dots iguals o superiors a 2.000 ll. Si ens fixem en el cas de Gabriel Bòria, veurem que deixa uns dots per valor de 1.800 ll., la qual cosa el situa en aquest punt intermedi de la riquesa/pobresa. A més, en aquest cas, com en el de Josep Aguilar, sabem que ja havia repartit els dots de les seves filles, i aquí només recull el dels fills.²⁶⁸² En aquesta “classe mitjana” també hi ha Felip Ferran, Gaspart Berart, Salvador Tamarit i Ramon Codina, aspecte que és comú als dos quadres. El cas d'Oleguer Argemir s'explica per si sol, ja que el testament que nosaltres hem consultat és posterior al segrest, i en ell es queixa fortament de les conseqüències que ha tingut això en la seva economia familiar.²⁶⁸³ Pere Torrelles pertany a la tipologia de persones que no ens dona cap informació econòmica precisa, però que mostra clarament la consciència de difícil situació econòmica. En el seu últim testament, datat el 2 d'octubre de 1717, es queixa del conflicte civil que té per la jurisdicció sobre el terme de Pallejà, que sembla que és l'única propietat que conserva.²⁶⁸⁴ A l'últim hi ha el cas d'Emmanuel Roca Júlia. Segons el segrest és dels més pobres, en canvi, per a nosaltres se situa dins la classe mitjana, amb uns dots per valor de 4.000 ll. ñ És pot considerar que la seva hisenda no

---

²⁶⁸¹ Cfr. AHPB, 861, 4t. llibre, fol. 43.

²⁶⁸² Cfr. AHPB, 781/80, fol. 158.

²⁶⁸³ Vegeu els comentaris que recollim a la fitxa de la base de dades.

²⁶⁸⁴ AHPB, notari, 875, 1r llibre, fol. 163.

és tan petita com sembla (és sensiblement superior a les que hi ha darrere seu), i que les xifres no estan tan allunyades de les de Felip Ferran, per exemple, que pertany a la classe mitjana. Penso que en un sentit general les xifres del segrest i les nostres concorden bastant, i tot sense considerar que generalment les propietats immobles anaven a parar a mans de l'hereu, i que els beneficis d'aquestes propietats (que és la xifra en la qual es basa el quadre del segrest) generalment no són al testament. En un estudi precís del tema s'hauria de valorar totes aquestes variables, però això és una tasca que depassa els límits d'aquest treball. En tot cas, fent un estudi aproximat de la problemàtica, hem trobat aquestes similituds, i cal esperar que a mesura que s'aprofundeixi en aquesta línia de treball les concordances seran encara més precises.

Un altre tema que es pot contraposar a l'estudi és que no estem valorant la variable temporal dels testaments. Això és una gran veritat perquè, per exemple, no és el mateix que una persona testi abans o després de 1714, ja que les conseqüències que pot tenir per a ella el segrest dels béns poden modificar sensiblement la seva economia familiar i la imatge que ens mostra el testament. Però això no deixa de ser també en certa manera una fal·làcia conceptual, ja que fins a quin punt podem dir que un testament representa exactament la situació familiar? Fins a quin punt la representa el dot d'un capítol matrimonial o els inventaris *post mortem*? De tots és ben conegut el cas de Pau Dalmasas, un mercader ben ric que pels esdeveniments de la guerra i altres negocis, va acabar en una situació econòmica ben apurada, tal i com va mostrar Isabel Lobato.²⁶⁸⁵ Les persones evolucionen al llarg del temps, la seva riquesa també, i per això el fet de valorar la riquesa d'una manera "objectiva" és una tasca molt difícil de dur a terme. Amb tot, el nostre estudi ha procurat tenir-ho present, i per aquesta raó incloem les dates dels testaments. Val la pena fer una ullada a aquest aspecte i valorar, per exemple, fins a quin punt el segrest de béns de 1714 va modificar sensiblement la situació econòmica tant dels reialistes com dels constitucionalistes. Primer de tot, hem de veure que dels 106 testaments, 46 són anteriors a l'Onze de setembre de 1714, i 60 posteriors, és a dir, gairebé la meitat per període. Un fet curiós d'observar és que un bon grapat de persones testen poc abans del setge, com ara Gabriel Francisco Bòria (25 de maig), Gaspart Berart (14 de juny), Joan de Lanuza (28 d'agost) o Francesc Mas (2 de setembre), la qual cosa és indicativa de la consciència que tenien de la proximitat de la seva mort. Si ens fixem en les persones formen part d'allò que hem anomenat classe

---

²⁶⁸⁵ Lobato Franco, I., "Activitat econòmica...", p. 22.

benestant, veiem que la igualtat també es manté. De les 54 persones, 24 són anteriors i 30 trenta són posteriors. Entre els primers, entre les persones que testen abans de 1714, hi ha tant constitucionalistes (Josep Galceran de Pinós, Gaspart Cortiada, Francesc Berardo, Narcís Descatllar, Joan de Lanuza, Felip Ferran o Bernat Aimeric) com reialistes (Martín Sabater, Josep Mora, Francisco Molines, Francesc Antic, Ramon Claver o Francesc Agulló). Això a primera vista pot resultar fins a cert punt normal, però el que potser no és tan normal és que després de 1714 també trobem tant constitucionalistes (Josep Clariana, Joan de Copons, Cristòfol Lladó, Josep Mata, Salvador Tamarit, Josep Ribera) com reialistes (Josep Amat, Francesc Amigant, Josep Marimon o Pere Cartellà). Lògicament, els “no definits” amb una bona situació econòmica també es troben igualment repartits entre ambdós períodes. Des d’aquesta perspectiva ens podem preguntar fins a quin punt els fets de 1714 van condicionar i condemnar econòmicament tots aquells que van donar suport a Carles III, l’arxiduc. Certament, el segrest els va afectar molt durament, com podrem veure tot seguit, però tot i així, en va haver que, com Joan de Copons,²⁶⁸⁶ a pesar les seves queixes, encara es van poder mantenir en una situació econòmica decent. Volem dir, en el fons, que sense negar la duresa del segrest no podem atribuir a aquest fet la causa única dels processos d’empobriment.

Pel que fa a la “classe amb dificultats econòmiques” els processos es repeteixen exactament d’igual manera. Abans de 1714 trobem a un bon grapat de constitucionalistes i de reialistes empobrits. Entre els primers podem destacar Francesc Sayol, Salvador Massanés, Joan Bonaventura Gualbes, Pere Torrelles o Baltasar Riba; entre els segons hi ha, per exemple, Josep Agulló o Onofre Montsalvo. Pel que fa als constitucionalistes amb pocs recursos que testen després de 1714 trobem Emmanuel Ferrer, Magí Mercader, Josep G. Cartellà, Josep Terré, Francisco Costa o Oleguer Argemí, els quals no tenen una situació econòmica gaire allunyada d’alguns reialistes que també testen passat el setge, com ara Francesc Junyent, Pere Planella i Dusai, Francesc Cardona o Esteve Serra i Vileta. Tot plegat, veiem que encara que els reialistes van ser els que guanyaren la guerra, això no significà que millorés la seva situació econòmica. En conjunt, pensem que aquestes xifres demostren, una vegada més, la complexitat de les situacions i la multitud de factors que intervenen a l’hora de determinar una realitat. No es pot dubtar dels efectes negatius que va tenir el segrest de

---

²⁶⁸⁶ Cfr. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 112.

1714, però tampoc es pot fer generalitzacions excessives, perquè després de 1714 ni tots els que defensaren Barcelona caigueren en la pobresa més absoluta, ni tots els que la van ocupar es van enriquir. Aquesta realitat no fa sinó parlar en favor de la modernitat de la societat catalana i de la seva classe dirigent, que és capaç d'adaptar-se a les situacions canviants de cada moment històric. En el fons, pensem que a l'hora d'aproximar-nos a aquestes realitats, cal parlar cada vegada més de continuïtats que no pas de ruptures, en una línia que ja ha posat de manifest Benet Oliva.²⁶⁸⁷

A l'últim, pot resultar interessant fer una referència a les dificultats econòmiques que un grup important d'aquesta classe dirigent va patir, en part produïdes pels efectes de la guerra. Els testaments esdevenen un testimoni excepcional dels sentiments i de les percepcions que cada persona va tenir de la seva vida, i especialment de la responsabilitat de mantenir econòmicament la seva família. En aquest sentit, trobem nombroses queixes per la seva mala sort, per la ruïna econòmica, pels deutes, pels conflictes sobre els drets a una determinada herència, etc. Són testimonis ben vius d'un passat llunyà. Entre els diferents aspectes que semblen interessants de recollir destaca la concepció subjectiva sobre la pobresa. Un bon exemple ens el dona Pere Cartellà, que al nostre estudi l'hem situat dins la classe benestant, ja que deixa uns dots per valor de 2.000 ll. Doncs bé, aquest personatge, pel que fa al nombre de misses que vol encarregar per la seva ànima, diu que “no dispo eo non dexo per rahó de considerar ma Casa ab los ahogos grans”, a la vegada que encarrega al seu fill Ignasi que pagui els deutes pendents que el seu pare (és a dir, l'avi d'Ignasi) tenia amb els jesuïtes de Girona i que encara no s'havien pagat. Semblantment, encomana que pagui les misses per la seva mare, un altre deute que Pere encara no ha estat capaç de tancar.²⁶⁸⁸ Francesc Toda, el conegut advocat constitucionalista, demana que “per la col·locació en matrimoni carnal o espiritual de Raimunda, Maria i Teresa Toda, donzellas, mes fillas, se'ls sie donat de mos bens per llur collocació lo que sie menester, segons las forças i possibilitats de mos bens i dels de dita Sra. Francisca muller mia i mare de ellas, a vista dels pocs diners que tinc i dels càrrecs a que estan obligats”.²⁶⁸⁹ Aquestes queixes es repeteixen contínuament, a vegades de manera insistent en un mateix testament, com ara el de Josep Costa, el qual demana per la seva ànima "tantas misses baixas quantas

---

²⁶⁸⁷ Oliva, B., *La generació...*, p. 212.

²⁶⁸⁸ Cfr. AHPB, 861/54, 31.

²⁶⁸⁹ AHPB, 875, 1r llibre, fol. 199.

apareixerà a dits marmessors segons las forsas de ma heretat”. Però per si no quedés clar, a l’hora de determinar els dots per a les seves filles estipula que es doni “la quantitat a que es judicará proporcionada i rahonable, hagut de rahó a las possibilitats i forças de ma heretat”.²⁶⁹⁰ En aquest sentit, una de les declaracions més contundents de pobresa ens la proporciona el reialista Esteve Serra Vileta, el qual, el 1729, no tenia més remei que afirmar que “conec i reconec molt be ara, las pocas forças de ma heretat i bens i lo poc o no res que de aquells pot restar”.²⁶⁹¹ Semblantment, Emmanuel Mas, l’autor del dietari conservat al Seminari Conciliar de Barcelona, fa el testament “sabent que las forças de ma heretat són molt tenuas”.²⁶⁹² No per casualitat deixava encarregades 350 misses i feia hereu el fill que tindria de la seva muller, en aquells moments embarassada. Expressions com aquestes mostren d’una manera molt més viva la duresa de les condicions que no pas les fredes xifres amb les quals hem estat treballant fins ara. Ens hi hem basat sobretot a l’hora de fixar el concepte “pocs diners” que, com hem dit, apliquem als casos en els quals no tenim quantificats els dots dels fadristerms.

Un altre aspecte que destaquen els testadors són els durs efectes que van produir en la seva hisenda les continuades guerres i el segrest dels béns. No oblidem que, entre 1697 i 1714, Barcelona va patir cinc setges. Oleguer Argemir, un ciutadà honrat que va ser conseller tercer el 1710 i participà activament a les juntes que es crearen durant el setge de 1713, ens ha deixat un testimoni ben paradigmàtic. Després de parlar sobre el dot que va rebre de la seva muller, Teresa Argemir Duran, i de la pèrdua d’alguna collita, constata que

“En lo venider no causa admiració las crescudas quantitats que jo he gastat del any 1696 en que contrahí matrimoni ab Teresa Argemir Duran fins vuy. Lo any 1697, per causa del siti de esta capital, dita muller mia ab família se’n anà d’esta ciutat, lo que ocasionà algun gasto i ab dita marcha i retorn a esta ciutat, com per la manutenció de la casa en esta ciutat, en lo qual any se perdé la collita; que en lo any 1705 forem asitiats, i (...) isquerem de Barcelona i nos anarem a Pedralbes deixant la casa parada, tot lo

²⁶⁹⁰ AHCB, III.22, Pere Llosas, fol. 157.

²⁶⁹¹ AHPB, 875, 1r llibre, fol. 290.

²⁶⁹² AHPB, 881/16, fol. 20.

que portà molt gasto, i en dit any se perdé molta part de la collita. Que en lo any 1706 fórem semblantment asitiats, i los asitiadors destrueixen las casas i perderem la collita. I que los anys 1713 i 1714 gastàrem crescudas quantitats i respecte del segrest que durà fins al novembre de 1725 venguérem tot lo que poguérem i empenjàrem tot lo que poguérem per podernos mantenir i sustentar jo i ma crescuda família”²⁶⁹³.

El text, que és una autèntica crònica viva dels patiments que molts barcelonins sofriren durant aquells anys, s’ha de veure amb relació al del seu germà, Josep Argemir. En el testament d’aquest, signat a l’agost de 1714, s’acordava amb Oleguer que Josep podia gastar 300 ll. de l’heretat del seu pare, 200 ll. de les quals les podia utilitzar per allò que volgués. A més, deixava constància dels diners que Oleguer li devia i acaba parlant de “la poca roba de vestir i altres trastos que lo die de mon òbit jo tindrè”.²⁶⁹⁴ L’hereu era el mateix Oleguer. Podem veure com el fragment mostra d’una manera ben clara que el continuat estat de guerra en què estigué immersa Catalunya va afectar notablement alguns sectors de la població. Maria Roca Júlia i Queffi, muller d’Emmanuel Roca Júlia i filla d’un important mercader genovès, és un altre bon exemple dels efectes de la guerra. En el seu testament, fet al gener de 1731, es queixava que el govern encara li devia les 3.300 ll. que el seu pare prestà “per servey del Rey en lo Siti del any 1697 en telas per fer sacs y plomo”, i també de les cases derruïdes que posseeix al pla d’en Llull: “unes cases que tenia i posseïa en lo Pla d’en Lluhis, las que vuy se troban espatlladas per fer la ciutadella i avaladas en vint-i-dos mil lliures”.²⁶⁹⁵ Havien passat trenta anys, però el record encara continuava viu. Magí Mercadé, un altre important comerciant, tampoc no va ser aliè a aquests efectes. Ell, que durant la segona meitat del segle XVII havia invertit 31.233 ll. en companyies comercials i que, a més, havia estat membre de la primera Junta Particular de Comerç, es mostra al final de la seva vida com una persona amb certes dificultats econòmiques. En el nostre estudi l’hem situat entre les persones amb pocs recursos, ja que quan va testar, el 1734, demanava que “lo número de misses i demás sufragis se podran celebrar de la charitat [sigui] en lo modo i forma que a dits senyors mos marmessors los serà ben vist dels

²⁶⁹³ AHPB, 904, 1r llibre, fol. 93.

²⁶⁹⁴ AHCB, III.22, fol. 62.

²⁶⁹⁵ AHPB, 898, s/f.

quals espero tindran la mira al estat ab ques troba ma casa tan atrassada per causa de las pasadas guerras i estragos que ha suportat”.²⁶⁹⁶ Semblantment, Felicià Sayol exposa que Teresa Montserrat li devia diners però que “per los contratemps de las guerras present ha patit i suportat grans treballs i misèries per la qual causa no pot de present satisfacer dita quantitat”.²⁶⁹⁷

En la mateixa línia, Joan de Lanuza, un dels personatges més rics del nostre estudi, va patir les dures conseqüències de la guerra. Quan fa el seu testament, setze dies abans de l’Onze de Setembre, ha de constatar que a la filla Maria de Lanuza i Perellós, comtessa de Dosaguas, “li deu una [part] de la dot que se li assenyala, que per causa dels contratemps succeïts en estas guerras no se li han pogut satisfacer”.²⁶⁹⁸ Josep Galceran de Pinós, per la seva banda, en un testament posterior, signat el 25 d’octubre de 1714, redueix a 20.000 ll. els dots que deixa a les seves filles.²⁶⁹⁹ El cas de Josep Aguilar resulta ben paradigmàtic de com els efectes del segrest podien influir decisivament en l’economia familiar. Com hem dit abans, només hem trobat el testament de la seva muller, Francisca Aguilar Monfar, la qual deixava uns dots per valor de 2.000 ll., una xifra que ens pot sorprendre una mica, ja que el seu marit figurava entre els homes més rics segons la llista del segrest de 1714. En el seu testament, fet al maig de 1738, ens ajuda a entendre el perquè d’aquesta situació. Hi fa constar que el seu marit està enterrat a Miralles (baronia de Segunt), segurament a causa de l’exili a què foren sotmesos, i que “trobantse algo aliviada la mia hacienda, en força de dita concòrdia [es refereix, segurament, a la concòrdia de 1725 segons la qual es retornaven els béns segrestats] sie dit cadàver traslladat (...) i sepultat en lo vas propi de la Casa Aguilar”. A més, ens informa que vol donar més diners a una filla seva casada amb un Peguera Aimeric, però no pot fer-ho perquè “reconeixent que lo meu patrimoni se troba vuy molt extenuat a causa de los molts acreedors i de haver separat de ell la sua dot i la de dita M. Josepa de Copons Tamarit i de Copons”.²⁷⁰⁰ Semblantment, Pau Dalmases també es queixava d’aquesta situació i de l’efecte que havien tingut sobre la seva hisenda tots els esdeveniments passats. En el seu testament, fet el 1722, diu que els dots pels seu néts (que l’hereu ha de mantenir) es facin “segons las forças de ma heretat, i bens, tenint-se a la mira el molt han minorat mos bens per los grans encontres i

---

²⁶⁹⁶ AHPB, 880/14, fol. 68.

²⁶⁹⁷ AHCB, III.22, fol. 51.

²⁶⁹⁸ AHPB, 875, 1r llibre, fol. 216.

²⁶⁹⁹ Cfr. AHCB, III.23, s/f.

²⁷⁰⁰ AHPB, 861, 4t llibre, fol. 43.

excessius gastos han suportat, las crescuts càrrecs i obligacions a que estan tinguts i obligats”.²⁷⁰¹

Un bon exemple de la duresa del segrest també ens el proporciona Joan Copons de la Manresana i Falcó. Com hem dit, aquest noble tan implicat en la vida política del país, figura entre els constitucionalistes i sembla que manté un bon nivell de riquesa, tot i que escriu després del segrest de 1714. Doncs bé, quan signa el testament en 1739, és a dir, catorze anys després que s’aixequés el segrest, encara es queixa dels efectes que aquest ha tingut sobre la seva herència, i ens diu com es troba “ma casa ab molts atrassos per ocasió de haver tingut tants anys las haziendas en segrest”.²⁷⁰² A banda de deixar uns dots secundaris per valor de 12.000 ll., comenta que a l’hereu li deixa un censal de 6.800 ll. que li fa el marquès de Ciutadilla, i que a un fill no li dóna res perquè considera que ja en té prou amb les rendes eclesiàstiques que rep. Lògicament, el segrest de 1714 va afectar els constitucionalistes, però això no ens ha de fer perdre de vista que abans els reialistes també havien patit els efectes del segrest de béns que va dur a terme l’arxiduc. Ens en dóna una bona mostra Francesc Cardona Vidal, fill del conegut advocat Pere Cardona. Francesc va ser desinsaculat el 1706 i va ocupar una plaça de regidor al nou ajuntament borbònic. En el seu testament recorda que va ser receptor de la Batllia General “des del any 1696 fins lo any 1722, excepte des del any 1705 fins lo any 1714 en que mos bens foren confiscats per lo Sr. Emperador”.²⁷⁰³ La seva situació econòmica sembla que no fou gaire fluïda, perquè el seu dot va ser de 2.000 ll. Honorat Pallejà, el conegut conseller tercer *reialista*, que fou desinsaculat pel Consell de Cent per atribuir-se tot el mèrit de la defensa de Barcelona durant el setge de 1704, també va patir les conseqüències de la guerra. En el seu testament, fet al juny de 1719, parla de “la probresa i misèria de mas nebotas de Perpinyà” i constata que “per raó dels contratemps passat són mos bens molt deteriorats”.²⁷⁰⁴ Un altre cas és el d’Antonio Armengol Aimeric, fill d’Antonio Armengol Agulló, que nosaltres l’hem considerat com a “no definit”. En el seu testament, signat en una data tan tardana com 1762, recorda com Jeroni Martí, “recollí [diversos objectes] en la casa del Exm. Senyor baró de Rocafort, mon pare, sia al Cel, en lo any 1705, a fi de preservar-los dels saqueig del siti de esta ciutat”.²⁷⁰⁵ Han passat cinquanta-set anys, però el record encara continua ben

²⁷⁰¹ AHPB, 899, fol. 11.

²⁷⁰² AHPB, 875, 2n llibre, fol. 112.

²⁷⁰³ AHPB, 875, 2n llibre, fol. 249.

²⁷⁰⁴ AHPB, 861, 2n llibre, fol. 57.

²⁷⁰⁵ AHPB, 911, 3r llibre, fol. 75.

viu. Vist en conjunt, ens adonem que el temps no transcorre en va, i que encara que segons el nostre estudi trobem un nombre de persones amb un nivell de riquesa considerable, això no vol dir que no haguessin patit les conseqüències d'un estat continuat de guerra. No per casualitat, Teresa Lledó Bac, muller de Pau Lledó, parlava en una data tan tardana com 1748 de “la penúria i miserabilitat dels temps presents” i constatava que una filla seva, Teresa Graells, es trobava en un situació en què “son molt curtas i tenuas las rentas i forças de son patrimoni”.²⁷⁰⁶ Havien passat trenta-quatre anys des del setge de 1714 i encara no s'havien recuperat dels efectes.

Una altra causa latent de les dificultats econòmiques rau en els deutes que molts d'ells tenen. Per exemple, Gabriel Francisco Bòria, un dels personatges que segons el segrest de 1714 té una riquesa que el situa dins d'un grau mitjà, i que al nostre estudi figura com el més ric del grup que hem anomenat “classe amb dificultats econòmiques”. Doncs bé, aquest personatge, que testa el 25 de maig de 1714, és a dir, poc abans del segrest, reconeix l'existència de deutes i exigeix que ningú pugui fruir de l'herència fins que “dits deutes no estigan del tot satisfets”.²⁷⁰⁷ El testament fa pensar que Bòria var patir grans dificultats econòmiques, ja que les poques misses que demana (quatre-centes), exigeix que es facin “lo més prest sie possible”, deixa molts pocs diners en forma de donatius i dóna a cada fill 600 ll., ja que a les filles ja els ha donat el dot. En una situació similar trobem Josep Corbera, òlim Terré, que quan fa el seu testament, el 1703, reconeix que encara no ha complert amb algunes obligacions que li deixà la seva mare i que té una sèrie de deutes pendents que, com que n'hi ha un bon grapat, els posa en un memorial a part del testament.²⁷⁰⁸ A vegades, resulta interessant fixar-se en les persones a les quals els testadors deuen diners, perquè també indiquen vincles de confiança i relació. Per exemple, Josep Bernal, un cavaller aragonès del qual sabem ben poca cosa. A banda de reconèixer que se li deuen diferents rendes, també ens informa que té deutes pendents de cobrar, concretament amb el comte de Rocafort, amb Anton Berenguer i amb Jaume Riera, argenter.²⁷⁰⁹ Fixem-nos-hi bé: un comte, un cavaller i un argenter. Una gran varietat social que mostra el grau de simbiosi, també en l'àmbit econòmic, que presidia les relacions personals. Altres vegades, les dificultats les provocava precisament la nova situació política. Esteve Serra Vileta es queixava el 1729 del gran nombre de càrrecs i censos que havia de pagar, i especialment dels mals que li

---

²⁷⁰⁶ AHPB, 938, fol. 45.

²⁷⁰⁷ AHPB, 781/80, fol. 158.

²⁷⁰⁸ Cfr. AHPB, 818/80, fol. 169.

²⁷⁰⁹ Cfr. AHPB, 864, fol. 155.

havia produït el cadastre, ja que, segons la normativa vigent aleshores, “se li mana pagar el catastro tot enter”.²⁷¹⁰ Com hem vist, tot i el seu magnífic currículum a favor de Felip V, va acabar els seus dies amb molt pocs recursos econòmics.

A vegades, la situació econòmica comportava l’obligació de signar àpoques amb els dots rebuts en el matrimoni. Aquest és el cas, per exemple, de Francesc Junyent i Vergós, el qual va rebre un dot de 10.000 ll. de la seva dona, Teresa Junyent i Agulló, de les quals no pot disposar en el moment de testar, l’any 1737, perquè “hi tinc firmat àpocas”.²⁷¹¹ És interessant observar que estem parlant d’un reconegut reialista, fundador de l’Acadèmia dels Desconfiats, que protestà contra el dissentiment de Torrelles i que fou un dels setze administradors de Barcelona. Semblantment, un altre reialista, Pere Cardona, mostrava en el seu testament, publicat el 1725, com va rebre un dot de 3.000 ll. de la seva muller, Isabel Cardona Vidal, però que va haver de gastar-ne una part per arreglar la casa que tenien a Manresa.²⁷¹² Però, lògicament, firmar àpoques no és un tret distintiu dels reialistes. Francisco Monfar i Sort, un constitucionalista que morí defensant Barcelona l’agost de 1714, fa constatar també que del dot de la muller “mon pare i jo li férem i firmarem apoca”.²⁷¹³ El mateix fet li succeeix a Ramon Sambasart, un cavaller relacionat amb l’elit mercantil que hem considerat “no definit”, el qual confessa al seu testament que s’ha gastat 2.000 de les 9.000 ll. que va rebre de dot en el seu matrimoni amb Teresa Feu.²⁷¹⁴ Una vegada més, observem que la guerra no sempre la guanyen els vencedors, i que hi va haver un bon grapat de persones que, tot i trobar-se en una situació política favorable a les seves idees (Esteve Serra, Francesc Junyent, Pere Cardona), això no va anar acompanyat necessàriament per una millora de la fortuna familiar.

Sovint, el tema que dóna lloc a fortes tensions és el dels plets pendents, dels quals depèn gran part de l’herència. Per exemple, Francesc Sayol i Quarteroni, germà dels coneguts Daniel i Antoni, i ben relacionat amb els Feliu de la Penya i els Feu, en 1719 deixava només 1.000 ll. de dot per a la seva neboda Teresa Feliu. La xifra sembla ben reduïda i, de fet, diu que viu gràcies a un censal de 14.000 ll. que li presta la casa Alentorn, en un conflicte que té amb ells. Lògicament, si el tema s’arranjava, la seva

---

²⁷¹⁰ AHPB, 875, 1r llibre, fol 290.

²⁷¹¹ AHPB, 911, 1r llibre fol. 49.

²⁷¹² Cfr. AHPB, 873/40, s/f.

²⁷¹³ Cfr. AHPB, 865/40 fol. 184.

²⁷¹⁴ Cfr. AHPB, 870, fol. 296.

situació econòmica canviaria notablement.²⁷¹⁵ Semblantment, Pere Torrelles explicava al seu testament de 1717 el conflicte per la jurisdicció civil i criminal del terme de Pallejà,²⁷¹⁶ i el 1730, Ramon Sambasart tenia oberta una causa contra els hereus de Jaume Falgueras per l'herència de la seva mare, Francesca de Sambassart i Roger²⁷¹⁷. Més espectacular és el cas d'Anna Soler i Riber i Gualbes, vídua en segones núpcies de Lluís Soler i Peguera i en primeres de Francisco Riber. Aparentment es troba dins del grup de la classe benestant, ja que la seva filla, que no sabem si és l'hereva, va tenir un dot de 4.000 ll. i ara, en el moment de fer el testament, en 1730, li dóna 2.000 ll. més. Tot i així, aquestes xifres són fictícies, perquè aquests diners provenen d'un conflicte que té amb la casa Clariana pel cobrament d'unes 8.000 ll. que li han de pagar Lluís Soler Riber (el seu marit difunt) i, abans que ell, el seu sogre Ignasi Soler Junyent.²⁷¹⁸ La situació, doncs, és molt diferent, ja que sembla que els diners que posseeix aquesta vídua són ficticis, en dependre del fet de guanyar o no el plet. La pobresa no és un element que estigui absent de la classe dirigent.

Pere Planella, per exemple, parlava dels seus problemes i deia que “me consta del estat de ma casa i de las muchas obligaciones deixo”.²⁷¹⁹ De vegades la situació era tan precària que el testador demanava a la muller que es conformés amb la poca quantitat que heretava, ja que l'economia familiar no permetia res més. Aquest és el cas de Francesc Mas, un militar al servei de l'emperador que va morir l'Onze de Setembre. Quan feu el seu testament, nou dies abans de la caiguda de Barcelona, deixà a Isabel Mas i Vila, “charísima muller mia, la maseta de diamants té en son poder i per que li presenti i entregà antes del die de les nostres esponsalles (...) suplicant se done per contenta i satisfeta del present atès las pocas forsas de ma heretat”.²⁷²⁰ La pobresa podia arribar a casos extrems. Hug de Sant Joan n'és un bon exemple. Aquest noble, fill del conseller en cap Nicolau de Sant Joan (mort durant el setge de 1706), era la màxima autoritat militar de la Coronela durant el setge de 1713 (tot i que no l'arribà a dirigir, perquè en aquell moment residia a Mallorca). El seu testament, signat el 1734, és una crònica detallada de totes les obligacions econòmiques. D'una banda, diu que encara té pendents de pagar uns deutes amb el monestir de Santa Caterina màrtir i diverses cases que posseeix al carrer Ample. D'altra banda, es queixa que el seu avi Nicolau de Sant

²⁷¹⁵ Cfr. AHCB, III.22, fol. 104.

²⁷¹⁶ Cfr. AHPB, 875, 1r llibre, fol. 163.

²⁷¹⁷ Cfr. AHPB, 870, fol. 308.

²⁷¹⁸ Cfr. AHPB, 911, 1r llibre, fol. 186.

²⁷¹⁹ AHPB, 870, fol. 492.

²⁷²⁰ AHPB, 858/30, fol. 197.

Joan heretà bens hipotecats, béns vinculats i un fideïcomís. A més, també té diversos plets pendents: 7.000 ll. del dot de la seva mare, que es disputas amb Teresa de Sant Joan i Romeu; 1.300 ll. de la lluçió d'un censal; 1.034 ll. d'una casa. A tot això cal afegir que el govern li deu la renda de dues porcions de lleuda reial i del lloguer de terres, cases i hisendes.²⁷²¹ Fixem-nos que aquest és un dels personatges que hem situat dins el grup de persones amb pocs recursos, perquè, tot que i no va deixar constància de cap dot, sembla evident va patir dificultats econòmiques. Un altre personatge que ens dóna una bona mostra de les dificultats que es podien arribar a tenir és Ignasi Mari Genovés. Aquest ciutadà honrat, del qual l'única cosa que sabem és que el seu germà Antoni fou desinsaculat per l'arxiduc, sembla que es va mantenir ben al marge de la vida política del país. En 1735, moment en el qual testava, especificava la manera com s'havia de fer l'enterrament, "perquè així és menos costós", i que les despeses es "poden pagar dels fruits de ma heretat, i a mos hereus los queda la hisenda que cobro tots los anys del arrendament. Ja que no tinc ni he tingut diners avançats en ma casa sinó que he passat ab aquella estraches i decència a Deu gracias, no tenint en ma casa sinó aquells adornos necessaris de poc valor". Al seu criat li deia que "a vista de las pocas conveniencias me trobo lo deixo i llego tota aquella casa en que jo habito". A més, constatava que els mobles que posseïa "se suposa que són de molt poc valor", i que tenia també "quatre-centes lliures que li quedan liberadas", les quals les donava a Josep Salvà. A l'últim, mostrava el desig de donar més diners als cunyats i als nebots, però la seva hisenda "per los divinos secrets del Altíssims, se es reduïda en no res".²⁷²² Llegint textos com aquest fàcilment ens adonem que la situació de la classe dirigent era ben diversa, i que la pobresa no era un signe exclusiu de les classes menys desfavorides socialment parlant.

Començàvem aquest apartat referint-nos a la cita de John Elliott sobre la naturalesa de la noblesa catalana. Apuntava que a inicis del segle XVII una renda anual de 2.000 ll. era el mínim que es podia exigir a un noble per poder sobreviure en condicions dignes al seu estatus. Les dades exposades mostren que ben poques persones arribaven a aquests nivells de vida, i que la classe dirigent catalana es trobava bastant per sota dels nivells econòmics de la noblesa europea. Però, pel que fa al nostre esforç per caracteritzar aquesta classe dirigent des de el punt de vista econòmic, podem veure

---

²⁷²¹ Cfr. AHPB, 904, fol. 4.

²⁷²² AHPB, 969, fol. 15.

que es manifesta com una realitat certament complexa, amb multitud de situacions diferents, en una línia molt similar a la que hem observat respecte als seus estaments socials, al seus llaços familiars i d'amistat, a la seva participació política. Penso que una de les informacions que més crida l'atenció és el fet que a "l'elit dirigent", és a dir, aquells que participen més de les institucions catalanes, trobem persones de gran disparitat socioeconòmica, des de Josep Galceran de Pinós o Joan Copons de la Manresana, homes de situació més o menys fluïda, passant per homes de classe mitjana com Felip Ferran o Magí Barrera, fins arribar a persones amb situacions més complicades, com Salvador Massanes, Joan Bonaventura de Gualbes o Onofre Montsalvo. La situació econòmica no sembla un element que condicioni la participació en la vida política i això, certament, és un signe clar de modernitat.

9.7. La classe dirigent des d'una perspectiva quotidiana

No voldríem deixar el nostre estudi de la classe dirigent catalana sense fer una primera aproximació a les realitats que formaren part de la seva vida diària. Unes realitats que tot sovint foren la causa de les seves preocupacions principals, més que no pas les discussions polítiques en les que participaven quan sortien de casa. En aquest sentit, els testaments són una font privilegiada per aproximar-nos a la vessant més íntima dels nostres personatges, tota una sèrie de fets, de preocupacions, de problemes personals, que conformen el seu passat més real i que els historiadors fàcilment tendim a oblidar. Els testaments esdevenen així una mena de confessor que trenca el silenci d'ofici i ens permeten arribar a realitats que sovint resten ocultes a un primer cop d'ull.

Un dels elements que primer pot impactar en llegir els testaments és l'important pes que tenia la religiositat en la vida quotidiana. Lògicament, entre les finalitats del testament hi havia la de deixar totes les coses ben arreglades, per poder morir en pau, i procurar reparar les injustícies que s'havia comès. El nombre de misses, la manera i el lloc on se celebren, els aniversaris, les absoltes generals són temes recurrents i els testadors no escatimen tinta a precisar exactament què i com ho volen. En alguns casos, aquesta minuciositat arriba a extrems, com el d'Alexandre Boixadors i Crasi, que vol

ser enterrat a l'església del monestir de Bonsuccés. El text, per la seva minuciositat, val la pena transcriure'l. Alexandre concretava que volia que la missa:

“sie feta la que vulgarment se dia de nostra Senyora, ab set covas i catorze atxas de cera blanca, ordenant que li sian donats vuyt ciris de tres onzes a la parròquia on me esdevindrà morir i altres vuyt a dit convent de pares servitas, los quals vuyt ciris hagen de servir, ço és sis per lo altar ahont se celebraran los oficis acostumats i los altres dos ciris per los acòlits i lo mateix se hage de fer en la parròquia: volent que lo dia antes del enterro se hage de fer una absoluta general per tota la comunitat de dita parròquia, ab assistència del reverent rector o vicari perpetuo i demés beneficiaris de ella; i que se hagen de fer quatre tocs de campanes tant solament, així en la parròquia com en la Iglesia de Bonsuccés, ço és, lo primer al migdia antes del enterro, lo segon quan se farà la absoluta en ma casa, lo ters a la nit i lo altre tot lo temps que durarà lo aportar mon cadàver en la Iglesia ahont haig de ser enterrat, i per est effecte se donarà de caritat per los tocs primer i ters, tant una Iglesia com en l'altra, sinc sous per cada un, i deu sous per cada u dels altres tocs en cada Iglésia. Ordenant així mateix que als beneficiats de dita parròquia Iglesia sense lo rector i assistents sien donat de caritat set sous a cada un i al diaca i subdiaca i a las dos capas i cins sous a quiscun dels escolans de la creu, candeleres i encerer”.²⁷²³

Altres vegades trobem tot el contrari i els testadors, com Lluís Sayol o Bernat Aimeric, demanen que el seu funeral es faci “ab la menor pompa possible”. Això sí, aquest últim concreta que el seu hereu ha de posar un retaule de la mare de Déu a l'església d'Aiguafreda, i que aquest ha d'estar fet exactament de “mig relleu a la romana”.²⁷²⁴ Les obligacions devotes és transmetien en ocasions a la herència. Així, per exemple, Jerònim Magarola ordenava al seu fill que continués la devoció a sant Francesc Xavier a l'església de Sant Just, i també demanava que es fes un retaule de

---

²⁷²³ AHPB, 870/33, fol. 104.

²⁷²⁴ AHPB, 806/43, 93.

Sant Jeroni per a la catedral i que es donés una joia de 200 ll. per al monestir de Montserrat. Tot això a banda de les 100 ll. per a la congregació dels Dolors de l'església de Bonsuccés.²⁷²⁵ Per la seva banda, Anna Aimeric parla de “lo molt estimo i aprecio la imatge de un sant Crist en la creu pintat de fusta” i estipulava que la imatge anés als seus fills “volent vaja de un a altre de aquells, ço és al que es trobarà esser hereu”.²⁷²⁶

Els donatius als hospitals i a les obres pies són un fet contínuament present als testaments, com es pot comprovar en les fitxes de la base de dades. En alguns casos pot sorprendre que, tot i les dificultats econòmiques de la família, no es deixin de fer donatius, a vegades amb xifres que podien suposar un gran esforç econòmic. Un cas d'aquesta mena el representa Joan Bonaventura de Gualbes, el qual deixava 300 ll., xifra considerable per les seves possibilitats econòmiques, per a la col·locació en matrimoni de sis donzelles pobres.²⁷²⁷ En aquest context religiós no és estrany que sovint els rectors, els preveres i el confessor esdevinguin persones de confiança, i que de vegades, també rebin un donatiu. Dels molts casos que podem trobar, el de Joan de Copons potser és el més il·lustratiu. Aquest noble deixava 50 ll. al rector de l'església de Sant Jaume de la Manresana, 30 ll. al convent de Sant Ramon Nonat, 15 ll. al perfecte de l'església de Betlem, 20 ll. al seu confessor, 25 ll. a l'hospital de Misericòrdia i 300 ll. per a una absoluta general.²⁷²⁸ Tot i així, el cas més sorprenent potser és el de Josep Dalmau, que deixa al rector de Montbrió 1.200 ll., una quantitat molt superior a els dots d'un bon grapat de famílies.²⁷²⁹ Altres cops es percep una especial devoció per una imatge concreta, a la qual es deixa una quantitat de diners significativa, com va fer Joan Francesc Maresc, que deixava 281 ll. a la verge de la Gleva, a Sant Hipòlit de Voltregà.²⁷³⁰ A vegades n'hi havia que tenien el dubte de si havien demanat o no suficients misses. Per exemple, Gertrudis Codina Costa, la muller de Ramon Codina Farreres, demanava que “en cas reconega esser curt lo número de misses, tingan facultat de augmentar-lo segons la possibilitats de mos bens i las obligacions que nostre Senyor me ha encomanat”.²⁷³¹ Aquesta confiança en Déu, a la voluntat del qual a vegades s'atribueix la mala sort, ja l'havíem vist amb Ignasi Marí, el qual comentava com la seva hisenda “per los divinos secrets del Altíssims, se es reduïda

²⁷²⁵ Cfr. AHPB, 781/80, fol. 1.

²⁷²⁶ AHPB, 899, 1r llibre, fol. 35.

²⁷²⁷ Cfr. AHPB, 865/40, fol. 188.

²⁷²⁸ Cfr. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 112.

²⁷²⁹ Cfr. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 49.

²⁷³⁰ Cfr. AHPB, 873/40, s/f.

²⁷³¹ AHPB, 875, 1r llibre, fol. 159.

en no res”.²⁷³² La mateixa reacció tenia Josep Mercader, fill de Magí Mercader, davant altres tipus de contrarietats, com ara un fill amb defectes físics. En el seu testament, datat en 1747, reconeixia que “la divina Magestat se ha dignat encomenarme un fill ciego anomenat Josep Anton Mercader”.²⁷³³

El tema dels fills amb problemes, els familiars empobrits que depenen de la riquesa del testador per sobreviure i els malalts representa una altra tipologia de fets ben present als testaments. Si Josep Sadurní tenia un fill cec, Josep Rocabertí, fill de Jeroni Rocabertí, tenia una criada cega a la qual donava 50 ll. per un dot: “a Teresa Cervera, donzella ciega que habita de molts anys a esta part en ma casa”.²⁷³⁴ Per la seva banda, Eleonor Francolí, nora de Josep Francolí i filla de Martín Sabater, tenia un fill amb gota.²⁷³⁵ El reialista Ramon Claver recull que té un fill dit Ramon, de cinc anys, el qual és de “pares incògnits”,²⁷³⁶ la qual cosa ens indica que és adoptat. Li deixa 300 ll. amb la condició que se sotmeti als marmessors. Aquest cas, però, no és l’únic. Joan Catà Renau sembla que també tenia un fill adoptat, Anton Roca, el qual és “mon fillol legítim i natural de Miquel Roca, sastre”,²⁷³⁷ Domingo Mora tenia Rosa Duran, la qual és anomenada “fillola” i era filla de Antoni Pau Duran,²⁷³⁸ i Agnès Tord tenia “Agnès Parent, donzella, fillola mia, filla natural de Josep Parent”.²⁷³⁹ Menys caritatiu és el cas de Narcís Descatllar, el marquès de Besora, que sembla tenir un fill il·legítim, o almenys que no és de la seva muller. En la modificació del testament que va fer el 1707, ordena al seu hereu que pagui les despeses d’entrada en religió de Josep Descatllar “mon fill natural”,²⁷⁴⁰ recurs que era una de les solucions corrents que es donaven als fills nascuts fora del matrimoni. Aquesta preocupació pels fills s’estenia a tota la família, incloent en alguns casos els néts i els nebots. Felip Quintana, per exemple, ens parla de Josepa Vives i de Quintana, neboda seva, que “se troba donzella en edat avançada i tenir pocs bens”,²⁷⁴¹ per a la qual cosa, ordena a l’hereu que la mantingui econòmicament. Semblantment, M. Àngela Maresc, vídua de Francisco Maresc, i que sembla que va viure sola un bon nombre d’anys (el seu marit testava el 1703, ella ho fa

²⁷³² AHPB, 969, fol. 15.

²⁷³³ AHPB, 937, fol. 87.

²⁷³⁴ AHPB, 979, fol. 62.

²⁷³⁵ Cfr. AHPB, 904, 1r llibre, fol. 25.

²⁷³⁶ AHPB, 897/24, s/f.

²⁷³⁷ AHPB, 899, fol. 163.

²⁷³⁸ AHPB, 806/45, fol. 72.

²⁷³⁹ AHPB, 865/40, fol. 127.

²⁷⁴⁰ AHPB, 880/23, fol. 4.

²⁷⁴¹ AHPB, 904, 1r llibre, fol. 107.

el 1725), no pot deixar d'agrair al seu oncle, Josep Costa, els “bons serveis que he rebut del dit Sr. Don Josep Costa, mon oncle i dels treballs que ha presos per mi en mas occurrences”,²⁷⁴² una frase que sembla indicar clarament que aquest bon home la va protegir i ajudar en els moments difícils. A més, ens informa que en aquell moment Josep li prestava un censal de diverses cases del carrer de la davallada de Santa Eulàlia. No era casualitat, M. Àngela li deixés la meitat de la seva herència.

Altres vegades, la mort d'uns dels dos cònjuges crea serioses dificultats per poder tenir cura dels fills i les filles i s'ha de demanar ajuda a altres familiars. Així, Josep Dusai, que sembla que es va quedar sense muller ben aviat, deixava escrit en el seu testament que “ma germana farà com fins vuy ha fet i obrat de mare de dits [fills]”, i demanava concretament que la seva filla la posin en un monestir de Santa Clara “encomanant ella a M. Àngela Dusai, ma germana”.²⁷⁴³ Certament, la preocupació per no poder deixar als fills tot allò que el testador desitjaria és ben present als textos. Anna de Sant Joan i Many, un dels pocs casos en què hem vist que la muller deixava uns dots més grans que el marit, és un exemple. A la seva néta, Anna de Sant Joan i Tàpies, li deixava un dot de 3.000 ll., cosa que feia “tenint molt present lo estat de mos bens propis i los de la casa de dit mon marit, que no me permeten disposar de lo que me dicta lo carinyo, conformant-me amb lo que dicta la possibilitat”.²⁷⁴⁴ Aquesta preocupació arribava fins i tot pels fills que encara no havien nascut. Maria de Llar Pons i Sacosta, comtessa de Llar, deixava 4.000 ll. al fill “posnemo o prenyat aporto en mon ventre si a llur de vida previndrà”.²⁷⁴⁵ Però no tothom era tan agraciat. En altres casos es delega en l'hereu o en un altre fill el manteniment econòmic de la resta de germans, com va fer Maria Soler Bòria, la qual deixava 1.000 ll. de dot a cada una de les filles i estipulava que la filla gran havia de pagar 30 ll. anuals a les seves germanes.²⁷⁴⁶ Les persones a qui es delegava aquestes tasques tan importants eren ben variades, com ara els cunyats. Joan Enrich Queffi demanava a Josep i Frances Ordano, germans de la seva muller, que “hagen de estar i habitar si ells voldran en casa de dita senyora muller mia. I seguida sa mort en casa de la hereva mia avall escrita, prestantlos tots los aliments de menjar, beure en la conformitat que jo vuy lo fas”.²⁷⁴⁷ Per la seva banda, Maria Mercader i Sabater, muller de Magí Mercader, conscient de les dificultats econòmiques de la

²⁷⁴² AHPB, 875, 1r llibre, fol. 220.

²⁷⁴³ AHPB, 911, 1r llibre, fol. 124.

²⁷⁴⁴ AHPB, 984, fol. 11.

²⁷⁴⁵ AHPB, 865/40, fol. 83.

²⁷⁴⁶ Cfr. AHPB, 911, 1r llibre, fol. 145.

²⁷⁴⁷ AHPB, 839/80, fol. 124.

família, sembla prioritzar els drets del seu hereu sobre la resta de germans, atès que vol que les legítimes als fills “sian pagada ab aquell modo i forma i manera ab lo qual mon hereu quede menos gravat, puig ma intenció és afavorir-lo en tot lo que puga i en tot allò que la llei i disposició de dret me permeta”.²⁷⁴⁸ A vegades, però, trobem situacions justament oposades, en què són els fills els que vetllen per la salut dels pares. Aquest és el cas de Maria Gràcia Blanc i Fontanils, la qual deixava 80 ll. anuals a la seva mare, Carmina Bosc, “per ajuda de costa de sos aliments”.²⁷⁴⁹ Però la convivència entre els familiars no sempre resulta fàcil. El fet que fossin nuclis familiars extensos, i que en una mateixa casa podien viure els sogres i els cunyats, podia crear problemes de relació. Per aquesta raó, Francesc Nicolau de Sant Joan volia deixar les coses clares en el seu testament, i demanava a “Anna Sant Joan i Many, mare i senyora mia, tinga present a dita senyora Victòria Sant Joan i Tàpia molt amada muller mia, a mos fills en tot lo de son major consuelo i a la dita Victòria que continue ab la mare las bonas atencions que li ha guardat a fi que viscan ab la conformitat i unió que desitjo en companyia de mos fills i en lo mateix modo que si jo visqués”.²⁷⁵⁰ Igualment, Ignasi Soler Junyent advertia al seu fill sobre la bona relació que havia de mantenir amb la seva madrastra, Maria Soler Bòria, mostrant com “confio que mon hereu li serà bon fill i molt obedient i procurarà donar-li gust en tot”.²⁷⁵¹

Les persones grans, malaltes i que sembla que no tinguin familiars que els cuidin, també apareixen amb freqüència en els testaments. Per exemple, Maria Monfar Sorts i Vidal, filla de Francesc Monfart escriu el seu testament als seixanta-set anys, i a una edat tant avançada, encara és donzella, sembla que no s’ha casat i tota l’herència la deixa a la seva germana Anna.²⁷⁵² Josep Galceran de Pinós, després d’una llarga vida en favor de les idees constitucionalistes i d’haver sobreviscut al setge de Barcelona, escriu el seu últim testament a l’octubre de 1714 “trobant-me ab enfermetat perillosa”.²⁷⁵³ Per la seva banda, una altra Anna, Anna Vilana i Millars, muller de Josep Peguera, òlim Vilana, quan escriu el testament en 1703 ho fa perquè es troba, com constata el notari, “ab alguna indisposició corporal i lesada en la paraula, de manera que li és dificultós lo parlar ab tota claredat, lo que li es sobrevingut accidentalment”.²⁷⁵⁴ Quan Pere Torrelles

²⁷⁴⁸ AHPB, 909/27, fol. 34.

²⁷⁴⁹ AHPB, 874/15, s/f.

²⁷⁵⁰ AHPB, 875, 2n llibre, fol. 97.

²⁷⁵¹ AHPB, 861/54, n°23.

²⁷⁵² Cfr. AHPB, 974, 1r llibre, fol. 22.

²⁷⁵³ AHCB, III.23, s/f.

²⁷⁵⁴ AHPB, 873/40 s/f.

escriu la segona versió del seu testament, ens trobem al 1717, i després de tantes guerres, tants conflictes polítics, no ens ha d'estranyar que es trobi “en edat molt crescuda i ab algunas indisposicions de salut”.²⁷⁵⁵ Potser un dels casos més il·lustratius és el de Felicià Sayol. Membre de la junta d'eclesiàstics que l'arxiduc va crear en arribar a Catalunya el 1705, fet després majordom reial i lloctinent del prior de l'orde de Sant Joan a Catalunya, aquest personatge sembla que va morir en la més plena soledat, tot i pertànyer a una família amb un bon grapat de contactes familiars i d'amistat.²⁷⁵⁶ En el seu testament, fet a l'abril de 1713, poc abans de la Junta General de Braços, afirma que té moltes coses a casa seva però que no pot inventariar-les per causa de portar dos mesos de malaltia. Però tot i tenir una criada que el serveix des de fa més de quaranta anys, sembla que la seva situació econòmica no és gaire folgada: “no trobant-me de present ab majors avanços (...). Vuy, en mon poder, en quant toca a diner, sols me trobo ab una suficiència per lo gasto de una casa i malaltia per ocasió de molt temps a esta part he de viure i sustentar-me de aquellas mil lliures barcelonines de las quals lo Rei Nostre Senyor me ha fet gràcia per aliments”.²⁷⁵⁷ Ens informa que durant un bon temps el seu germà Francesc ha viscut amb ell, però ara sembla que està sol. No nomena cap hereu, i a la seva criada li dóna totes les seves pertinences. Resulta sorprenent que Felicià, que pertanyia a una extensa família, que té molt bones relacions tant amb l'elit de constitucionalistes (Torrelles, Terré) com l'elit mercantil (Feu i Feliu), acabi els seus dies en una aparent soledat, deixant totes les seves pertinences a la seva criada i vivint gràcies a la caritat que tenia amb ell l'arxiduc Carles III. Un cas ben similar el representa Ignasi Marí, del qual ja hem parlat abans. Aquest cavaller, que no sembla que tingués cap fill, nomenava hereus els administradors de la col·legiata de Sant Sever. Dels cinc marmessors que figuren en el seu testament només un és familiar (la seva neboda Ciprianna Gàver i Marí), i entre ells no hi ha cap dels seus tres germans. A més, puntualitzava que els marmessors eren “de tota confiança i amistat”, la qual cosa ens pot fer pensar que els seus germans no ho eren. Sembla que alguna cosa estranya deuria passar amb la família, i per això no ens ha d'estranyar que “a vista de las pocas conveniencias me trobo”, digués que al seu criat “li deixo i llego tota aquella casa en que jo habito”.²⁷⁵⁸ Però aquests casos de soledat semblen ser l'excepció. Sí que és

²⁷⁵⁵ AHPB, 875, 1r llibre, fol. 163.

²⁷⁵⁶ Entre les persones relacionades trobem Pere Torrelles, Francesc Sentmenat, Josep Meca, Joan Copons de la Manresana i Josep Clariana. Tots ells pertanyents a la flor i nata dels constitucionalistes.

²⁷⁵⁷ AHCB, III.22, fol. 51.

²⁷⁵⁸ AHPB, 969, fol. 15.

freqüent trobar mostres d'agraïment als fills o a les criades per la dedicació que han tingut en cuidar els testadors durant la seva la seva vellesa. Així, M. Francisca Lladó Matalí, muller de Cristòfol Lladó, donava una joia a la seva filla com a mostra “d'agraïment dels molts treballs que ha tingut i te en lo govern de ma persona”,²⁷⁵⁹ i Josep Ordano, deixava 150 ll. a Dionisia Martí, una criada que havia tingut cura del seu germà i d'ell mateix.²⁷⁶⁰

En aquest context, sembla indubtable que tot i les diferències socials, els criats a vegades jugaven un paper clau dins l'àmbit familiar i esdevenien persones de confiança. Per això no ens pot estranyar que en alguns casos els senyors els mantinguin econòmicament, tot i que ja no el poguessin servir. Un exemple ens el proporciona Josep Francesc Peguera i Aimeric, fill de Guerau de Peguera. Josep parla en el seu testament de Josep Guall, “vassall meu Baldat e impossibilitat de treball”, i comenta com ell l'està mantenint a casa seva tot i estar impedit.²⁷⁶¹ Igualment, Pere Planella, encara que sembla que va acabar els seus dies enmig d'una gran pobresa, no s'oblidava en el seu testament dels seus criats Joan i Francisca Cavaller, i demanava al seu hereu que els mantingués econòmicament.²⁷⁶² Uns detalls d'amistat i d'agraïment que no només arriben als criats, sinó que s'estenen també a altres persones que els han servit. Així, Josep Amat Planellas demanava al seu hereu que acollís en la seva casa Isabel Sunyer. En el testament, signat el 1715, concretava que “man que lo hereu meu avall escrit tinga la obligació de tenir en ma casa a Isabel Sunyer, vídua, tots los días de la vida sua natural, donant-li de menjar i beure, calçar i vestir, tant en sanitat com en malatia, pagant metges i medecinas i en cas que dita Isabel Sunyer no volgués estar en dita casa, o lo hereu meu avall escrit no la volgués tenir, en dits casos, lo dit hereu meu avall escrit tinga obligació de donar-li i pagar-li quiscun any durant sa vida natural cent lliures”.²⁷⁶³ A l'hora de fer memòria dels criats, tot sovint el testador els anomena un per un, concreta què els deixa i els hi dedica algunes paraules d'agraïment pels seus serveis. Domingo Mora deixava en el seu testament 25 ll. per Marianna Canninella, vídua i criada, “per los treballs que ha suportat en la meva malaltia”; a Josep Caselles, criat, 55 rals pels “bons serveis que he rebut”; 100 ll. a Francisca Casellas, per matrimoni, i 150 ll. més per a la seva mare vídua, ambdues criades. A més, afegia 5 ll.

²⁷⁵⁹ AHPB, 886, 3r llibre, fol. 196.

²⁷⁶⁰ Cfr. AHPB, 839/80, fol. 234.

²⁷⁶¹ AHPB, 911, 2n llibre, fol. 22.

²⁷⁶² Cfr. AHPB, 870, fol. 492.

²⁷⁶³ AHPB, 861/53, fol. 254.

per a Francisca Barberà i Joanna Ramon, també criades.²⁷⁶⁴ Moltes vegades, el record es dirigia, sobretot, a aquells havien estat més temps al seu costat, cosa que podem veure, per exemple, en Teresa Sambasart i Feu, vídua de Ramon, la qual deixava 10 ll. a cada criada, criat o patge “que faci més de tres anys que serveixi”.²⁷⁶⁵ Altres casos, com el de Josep Catà Bertran, els diners són per a tots els criats i criades “que lo die de mon òbit se trobaran al servei de ma casa”.²⁷⁶⁶ Generalment, les xifres que es donen als criats són molt petites, com les que hem vist en les línies precedents, però això no sempre és així. Josep Dalmau donava 150 ll. a Antonio, i 75 ll. a Francisca, els dos criats,²⁷⁶⁷ i Francesc Junyent deixava 300 ll. a una criada i 100 ll. i una habitació a un criat.²⁷⁶⁸ Però potser les xifres més espectaculars són les de Josep Amat, l’home més ric del nostre estudi, el qual deixava, 150 ll. per matrimoni a Maria Vidal, 150 ll. a Teresa Sunge, 100 ll. a Rosa Bas, 100 ll. a Antonio Humbert, tots ells criades i criats.²⁷⁶⁹ A vegades però, la situació econòmica no permetia deixar diners als criats, i es recorria a altres recursos. Tant Josep Francolí com Joan Francesc Maresc deixaven als seus criats els seus vestits de “lacayo”;²⁷⁷⁰ en canvi, Francesc Cardona, deixava a una criada dos matalassos, quatre llençols i tovalles.²⁷⁷¹

Certament, un tema a treballar és l’estudi d’aquest grup social dins la classe dirigent. Quants criats tenia una persona de classe mitjana o alta? Quin origen posseïen? En els exemples que estem posant hem pogut veure la gran varietat de persones que citen els seus criats, des de grans nobles fins a ciutadans honrats, persones riques i pobres. Maria Oms de Lanuza, muller de Ramon Oms i Santa Pau, especifica que entre les criades a les quals deixa diners hi ha una “criada donzella de la cambra”, una “criada major de la cambra” i una “criada de la cuina”.²⁷⁷² Però potser el millor exemple ens els proporciona el comte de Plasència, el qual ens dóna una primera imatge de com podia estar format aquest món tan complex. En el seu testament, signat a l’agost de 1714, fa memòria d’un bon nombre de persones que estaven treballant al seu servei. Demana que “quant antes siguin pagades els seus deutes amb els oficials que han treballat a sa casa: botigues, sastre, fuster, ferrer i adobadoras (..) percotxers i carroças, guarnimenters,

²⁷⁶⁴ Cfr. AHPB, 806/45, fol. 72.

²⁷⁶⁵ AHPB, 949, 2n llibre, fol. 6 i 10.

²⁷⁶⁶ AHPB, 806/45, fol. 154.

²⁷⁶⁷ Cfr. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 49.

²⁷⁶⁸ Cfr. AHPB, 911, 1r llibre, fol. 49.

²⁷⁶⁹ Cfr. AHPB, 861/53, fol. 253.

²⁷⁷⁰ AHPB, 875, 2n llibre, fol. 268, i 873/40, s/f.

²⁷⁷¹ Cfr. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 249.

²⁷⁷² AHPB, 858/30, fol. 220.

passamaners i demés oficials”. A més, diu que té quatre donzelles al seu servei (en diu els noms) a les quals dóna 50 ll. a cadascuna.²⁷⁷³ Quan comparem aquesta imatge amb altres realitats socials, situades en un nivell econòmic molt més baix, i ja n’hem vist un bon grapat, no ens pot deixar de sorprendre que a l’hora de la veritat, és a dir, de votar en una reunió del Braç Militar o de la Conferència dels Tres Comuns, l’opinió del comte de Plasència tingui el mateix valor que la de Salvador Massanes, el qual, un any abans, el 1713, es queixava de “los mals i càrrecs de ma heretat” i donava poders a la seva muller per “gastar lo necessari per la conservació de aquella”.²⁷⁷⁴

A l’últim, no voldríem acabar sense fer una menció especial al tema de les propietats, i especialment al de les joies. Per treballar la cultura material la millor documentació són els inventaris i els encants, però els testaments també ens donen a vegades informacions valuoses, sobretot perquè els objectes que el testador descriu sovint posseeixen un gran valor sentimental. El fet de recollir alguns d’aquests exemples ens ajudarà a veure que el tema del prestigi social no és només una qüestió de les lliures destinades a els dots o del nombre de criats, sinó que, al rerefons, també hi ha una cultura material que jugava el seu paper en la definició d’aquesta classe dirigent. Per exemple, Bernat Aimeric deixava a la seva filla Anna una “joia de or ab diamants, ab una flor de taronger esmeralda al mig”, a més de draps de tapis i dos fils de perles.²⁷⁷⁵ Lluïsa Bastero deixava a Eulàlia Bastero “totes les joies de or i pedreria que tinc de mon us i servei i totes les gales i roba blanca i de color així interior com exterior també de mon us i servei de tot lo que puga fer a sas liberas voluntat”.²⁷⁷⁶ Més sorprenent és el cas d’Anna Sant Joan, de qui ja hem parlat alguna altra vegada. Aquesta senyora, que acabà amb dificultats econòmiques per sustentar els fills, estipulava al testament que les despeses de la seva sepultura es paguin amb la venda de censals, però que si el seu hereu no ho vol fer, aleshores que vengui “la joia de diamants gran ab un cupido i una altra joia que és un ram de or ab rubins i una pera seta”.²⁷⁷⁷ La possessió d’aquestes joies tot i la pobresa aparent, mostra l’existència d’un passat en què l’economia familiar havia estat més fluïda. El contrapunt a aquests exemples ens el proporciona Anton Erill, el qual detallava minuciosament les propietats que deixava: a Maria Erill i Josa, cunyada, una “sortija de Robins”; a Francisca Abarca i Erill, una

---

²⁷⁷³ AHPB, 875, 1r llibre, fol. 216.

²⁷⁷⁴ AHPB, 861/53, fol. 228.

²⁷⁷⁵ AHPB, 806/43, 93.

²⁷⁷⁶ AHPB, 899, 1r llibre, fol. 34.

²⁷⁷⁷ AHPB, 984, fol. 11.

“joieta de or”; a Ramon Erill i Josa, una dobla d'or de 50 ll. i a Cecília Erill i Josa, neboda, una “creu guarnida de robins”.²⁷⁷⁸ Però potser l'exemple que ens sembla més interessant és el de Joan Lapeira. Aquest conegut mercader deixa a la seva muller, en cas que ella no conservi el seu cognom, 5.000 ll., un “rellotge guarnit de diamants i cor de diamants, regal del Marqués de Leganés” i una “joieta de diamants en forma de cor i rellotge de diamants, regal de comte de Palma”.²⁷⁷⁹ Ens sembla que aquest cas és una bona mostra del que podia arribar a ser la societat catalana de finals del segle XVII. Una societat, en què un mercader immigrant (era fill d'un mataroní) pogués ascendir en l'escala social fins arribar a la noblesa, tingués bones relacions tant amb constitucionalistes (Rafael Llinàs, els Feu) com amb reialistes (els Cardona, José Patiño), i arribés a un punt de confiança tal amb l'elit dirigent que aconseguís que dos virreis (Leganés i Palma) li fessin regals. Això només és possible si en el rerefons d'unes estructures aparentment arcaïtzants (la divisió en estaments) hi ha un dinamisme prou fort per permetre els ascensos i descensos en l'escala social, on els sectors aparentment menys afavorits, i a vegades menyspreats (els comuns), poden tenir accés als organismes rectors de la política de tot el país.

9.8. Aproximació a la classe dirigent en el context europeu: una aproximació

Arribats aquí, hom té la sensació de trobar-se a mig camí d'una història que només acaba de començar. Al llarg de les planes anteriors hem intentat exposar la naturalesa de la classe dirigent catalana. L'estudi dels testaments combinat amb altres fonts ens ha permès veure la complexitat i la varietat d'aquest grup director: la seva composició estamental, el pes creixent dels mercaders, la gran cohesió interna, les relacions familiars, les idees polítiques, la participació institucional, la situació econòmica i la vida quotidiana. Un ampli espectre de vessants que ens ajuden a conèixer una mica millor com eren aquestes persones que intervenien en les institucions de

---

²⁷⁷⁸ AHPB, 875, 2n llibre, fol. 262.

²⁷⁷⁹ AHPB, 859/49, fol. 283.

Catalunya. Però la veritat és que a mesura que avancem en el coneixement d'aquestes realitat, més conscients som del llarg camí que encara queda per fer.

En aquest sentit, el present treball no és cap excepció. Són molts els aspectes que cal treballar i que aquí hem deixat necessàriament inconclusos. Un d'aquests temes és la vida familiar. Al llarg dels testaments es veu la freqüència amb què apareixen els primers, segons o tercers marits o mullers. Com influïa això en les relacions familiars i en les clienteles? Es conservaven les amistats amb la família de la muller tot i que aquesta hagués mort i el marit s'hagués casat de nou? Què passava amb els fills? Els testaments permeten una primera quantificació, però nosaltres no ens hi hem endinsat. El mateix fet succeeix amb la qüestió de les filles monges o els fill preveres. A la nostra recerca s'observa com dins els monestirs també hi ha una certa diferenciació social, atès que sovint trobem les filles de nobles com a prioros, subprioros, superiores o abadesses, com ara Josepa Marimon,²⁷⁸⁰ Ignàsia Sagrera,²⁷⁸¹ Teresa Sentmenat,²⁷⁸² Isabel de Copons²⁷⁸³ o Eulàlia Sayol.²⁷⁸⁴ A vegades trobem casos extrems com el de Josep Novell. Dels cinc germans que figuren en el testament, quatre pertanyen a l'estament eclesiàstic.²⁷⁸⁵ Un altre tema són les motivacions que porten a deixar tota l'herència a l'Església. No hi ha descendents?, és una qüestió de devoció? Lluís Josa, Valentí Armanteres, M. Àngela Catà i Maria Roca Júlia Queffi ho fan.²⁷⁸⁶ Si entrem en la vessant religiosa, resulta d'interès comparar i quantificar els donatius que reben les distintes cases assistencials com l'hospital de la Santa Creu, la Casa de la Misericòrdia, l'hospital dels Infants Orfes o Sant Llätzer. Per exemple, Francesc Antic deixava 300 ll. a l'hospital de la Santa Creu, quan normalment els testadors acostumaven a deixar entre 10 i 15 ll. També les quantitats que s'atorguen als diferents preveres per a la celebració de misses així com el paper que van jugar en el testament té el seu punt de misteri. Resulta interessant constatar que entre els marmessors normalment hi ha un prevere o dos o tres, que sovint no semblen familiars. Per exemple, Joan Bonaventura de Gualbes nomenava entre els seus marmessors quatre persones pertanyents a l'estament eclesiàstic, cap d'ells familiar: Josep Despalau, abat de Sant Pere de Roda, el vicari

²⁷⁸⁰ Cfr. 932, 1r llibre, fol. 75.

²⁷⁸¹ Cfr. 875, 2n llibre, fol. 130.

²⁷⁸² Cfr. 964, 1r llibre, fol. 15.

²⁷⁸³ Cfr. 870/33, fol. 104.

²⁷⁸⁴ Cfr. III.22, fol. 51.

²⁷⁸⁵ Cfr. 876/32, fol. 144.

²⁷⁸⁶ Cfr. 784/63, s/f; 890/22, s/f; 781/79, fol. 93; 898, 1r. llibre, s/f.

perpetu de Sant Just, Ramon Rossell i Francesc Galvany, preveres del Pi.²⁷⁸⁷ En la mateixa línia es trobaria l'estudi dels llocs d'enterrament, si té o no un vas propi de la família, si ho fa a Barcelona o fora de Barcelona, etc.

El present capítol procura mostrar com era la classe dirigent catalana en un context ben definit: la primera dècada del segle XVIII. Són moments complexos a l'àmbit europeu. Mentre que Anglaterra acabava d'estrenar la seva monarquia parlamentària, a la resta del continent, i especialment a França, les monarquies absolutes s'han imposat com un model perdurable de govern. A la vegada, les noves transformacions econòmiques i les idees il·lustrades facilitaran el creixement de nous grups socials la força dels quals ja no es basava en la sang i en els avantpassats. La situació esclatarà amb la presa de la Bastilla el 1789. Quaranta anys després, un conegut pensador francès formulava la següent reflexió:

Cap a 1835 Alexis Tocqueville a l'hora de fer una mirada cap al passat de la noblesa considerava que s'havia produït una revolució dins la societat: *El noble habrá bajado en la escala social y el labriego habrá ascendido (...). El desarrollo gradual de la igualdad de condiciones es, pues, un hecho providencial.*²⁷⁸⁸ La reflexió, tot i que potser exagerada, expressa un sentiment ben estès entre una part considerable de la noblesa de finals dels segle XVII: la crisi del paper que exercia el noble dins la societat. Jonathan Dewald ho va exposar amb altres paraules no fa gaires anys: *dos amplios procesos de cambio dominaron la Edad Moderna: por un lado la disminución del número de nobles y de su ingreso en el estamento; por otro, la creciente incertidumbre sobre qué era exactamente la nobleza y dónde estaban sus límites.*²⁷⁸⁹ Certament, els anys no havien passat en va, i amb el transcurs del temps i les transformacions socials i econòmiques que patí Europa els nobles van haver d'adaptar-se a les noves circumstàncies.²⁷⁹⁰ La seva existència i dignitat social es va justificar, en els temps posteriors a la caiguda de l'imperi romà, sobre la responsabilitat en la defensa de la població dels perills a la vegada que en la fidelitat al monarca, el qual no era sinó un *primum inter pares*. Sota aquest pacte social, els nobles podien tenir dret a ser mantinguts per un tercer estament que els alimentava a canvi de protecció. Però aquesta situació començà a canviar en els anys moderns, a mesura que els monarques reforcen

²⁷⁸⁷ AHPB, 865/40, fol. 188.

²⁷⁸⁸ Tocqueville, A. de., *La democracia en América*, Fondo de Cultura Económica, Mèxic, 1984, p. 33.

²⁷⁸⁹ Dewald, J., *La nobleza Europea, 1400-1800*, Real Maestranza de la caballería de Ronda, València, 2004, p. 95.

²⁷⁹⁰ En aquest sentit vegeu l'estudi d'Amelang, J., *El hombre del Barroco*, Alianza, Madrid, 1992.

el seu poder per sobre la resta de senyors feudals i ja no depenen d'ells per poder assegurar una certa protecció als seus súbdits. Tal i com reflexionava Antonio Domínguez Ortiz referint-se al cas espanyol, cap a principis del segle XVI *la pérdida de la vocación militar fue un hecho general, producto de la paz interior que afectó a todas las clases sociales, pero que fue especialmente visible en el sector nobiliario porque las armas constituían su tradición y su razón de ser*, d'aquesta manera, continua, els nobles sota el govern dels austríacs i dels borbons *ya no disponían de la fuerza militar ni de la obediencia incondicional de sus vasallos*.²⁷⁹¹

Aquesta crisi del concepte de noblesa durant els segles moderns es veurà afavorida per dos processos nous: la progressiva emigració de la noblesa rural a la ciutat i el creixent pes de la burgesia mercantil en les economies estatals. Els casos varien d'un lloc a un altre d'Europa però, amb cronologies diferents, sembla un procés prou generalitzat. Això suposà un nou repte per la noblesa: com calia afrontar-lo? Són coneguts els processos de conversió, els matrimonis mixtes de noblesa i mercaders o de noblesa rural amb aristocràcia urbana. A les planes anteriors ja hem posat un bon grapat d'exemples que mostren com la societat catalana no era ni molt menys aliena a aquestes dinàmiques. El raonament tradicional és ben lògic i Xavier Torres l'ha exposat magníficament per al cas de Barcelona: "Si la ciutat dels segles XVI i XVII forneix expectatives noves a bon nombre de petits senyors rurals, les rendes dels quals s'han vist força afectades (...) pel desenllaç dels conflicte agrari del segle xv, les fortunes mercantils, al seu torn, cercaran en l'ennobliment familiar, i en l'adquisició de baronies, la coronació de la seva puixança i ascens social, així com una alternativa a la insegura o vegetativa vida comercial mediterrània de l'època. El resultat serà un «producte híbrid» (...) que conjuminava l'ascendència nobiliària i la fortuna burgesa".²⁷⁹² La noblesa necessitava diners, els mercaders, honors. La noblesa, allunyada dels centres de poder de la Cort, també volia poder, els mercaders, molts d'ells membres ja de l'aristocràcia urbana, volien dignitats. Ambdós grups estaven abocats a la simbiosi. Però això no feia sinó crear un nou problema: què era aleshores la noblesa? Quins n'eren els trets definitoris quan ja havia perdut sentit la seva funció militar, quan estava impossibilitada i tenia l'accés limitat als organismes de govern?

---

²⁷⁹¹ Domínguez Ortiz, A., "La nobleza como estamento y grupo social en el siglo XVII" dins, Iglesias, Mª Carmen (coor.), *Nobleza y sociedad en la España Moderna*, Ediciones Nobel, Oviedo, 1996, p. 115-133. La referència és a la p. 128.

²⁷⁹² Torres, X., *Els Bandolers, s. XVI i XVII*, Eumo Editorial, Vic, 1991, p. 88.

La consciència de decadència, de les raons de la seva existència i dels problemes econòmics que una part considerable d'ella patia, va generar algunes respostes efectives, com ara les escoles militars del segle XVIII. Un exemple pot ser l'escola reial militar de París, creada el 1751, que pretenia formar militarment joves procedents de famílies nobles empobrides, per tal que, a través de la carrera militar, poguessin ascendir en l'escala social.²⁷⁹³ També hi ha el cas de l'escola Saint Cyr, una casa creada per Lluís XIV a instàncies de Madame Maitenon, on *recibían educación unas doscientas jóvenes procedentes de familias nobles aunque pobres en medios de fortuna, de donde salían a las veinte años provistas de una buena dote.*²⁷⁹⁴ És en aquest context de crisi de l'estament nobiliari que la creació del Braç Militar de Catalunya el 1602, adquireix nou sentit, i esdevé una institució plenament integrada dins les problemàtiques del seu temps, especialment per la defensa dels interessos d'una noblesa decadent. No per casualitat, les ordinacions començaven mostrant que els nobles "han patit grans treballs per sustentar les prerrogatives de son estament". Per aquesta raó, "les persones de dit bras militar, per poder millor continuar y augmentar lo servey de nostre senyor Deu, del Rey nostre senyor y per a evitar dits inconvenients y danys y millor encaminar los negocis de dit Braç"²⁷⁹⁵ decidien crear aquesta nova institució. La seva aparició, però, no és un fenomen únic a Europa.

Gairebé cinquanta anys després, el 1649, es creaven a França unes *assemblées de la noblesse*. Mousnier, el qual es basa en un treball de Domenique Lassaigne les descriu breument destacant com aquestes assemblees estaven *ouvertes à tous les gentilshommes de France, ou à leur représentants, et qui parlèrent en conséquence au nom de toute la noblesse*. Estaven constituïdes per una Acta d'Unió a la qual es podia adherir qualsevol gentilhome (és a dir, que calia que fos noble) a condició de *n'être pas serviteur domestique d'un prince du sang ou d'un grand*. El seu organisme principal era una Assemblea General on *tous les gentilshommes qui le désiraient purent toujours y venir siéger*. Les decisions es prenien a través de votacions. Amb el temps la seva estructura s'anà complicant amb el nomenament d'assemblees locals, les quals designaven representants per la General, que al seu torn la componien un president i diversos secretaris que es reunien periòdicament. La vessant militar era ben present als

²⁷⁹³ Cfr. Mousnier, R., *Les institutions...*, p. 157.

²⁷⁹⁴ Grimberg, C., *El siglo de Luis XIV*, Daimon, Barcelona, 1973, p. 33. Vegeu també Mandrou, R. *Louis XIV en son temps*, PUF, París, 1973, p. 296.

²⁷⁹⁵ *Llibre Vert* del Braç Militar, fol. 1. Exemplar conservat a la Biblioteca de l'Institut Universitari Jaume Vicens Vives, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona.

inícis de l'assemblea, però aviat s'erigí com a representant de la noblesa i com a tal presentava al monarca les seves demandes. De fet, l'assemblea, com ens diu Mousnier, s'enfrontà als mateixos problemes que el Braç Militar: el qüestionament de la seva existència fora de les Corts. Mousnier ens ho explica magníficament: *le roi, ses secrétaires d'Etat et son Parlement estimaient que la noblesse no faisait corps en France que pendant les Etats généraux, alors que la noblesse pensait faire corps en tout temps. Le roi et son Conseil affirmaient que la noblesse ne pouvait faire corps et les nobles signer des requêtes en commun qu'avec la permission expresse du roi.* Per aquesta raó van ser anul·lades, ja que *elle pouvait devenir dangereuse et les esprits remuants y contaminer les autres.* El 1716 s'ordenà que es desmantellessin les reunions i es condemnés els seus principals dirigents.²⁷⁹⁶ Cal reconèixer que tot i alguns matisos, en general les similituds entre aquestes assemblees i el Braç Militar català són enormes: format per gentilhomes (que podem considerar com a equivalents als ciutadans honrats) i nobles, l'assistència era lliure, les decisions es prenen per votacions, es volia representar tota la noblesa, el fet que fossin anul·lades per la seva perillositat i que a la vegada fossin creades sense el vistiplau reial, etc. Tot ells són elements que la noblesa catalana havia desenvolupat cinquanta anys abans. El que resulta interessant d'observar és que ambdues institucions són manifestacions d'una mateixa realitat: la lluita de la noblesa per buscar nous models de cohesió interna per fer sentir la seva veu en unes monarquies que tendien a apartar-la de la direcció política. El Braç Militar de Catalunya no era una institució arcaica o fruit d'una noblesa que es resistia a acceptar la seva crisi, sinó que la classe social que l'alimentava donava resposta a unes problemàtiques generals a escala europea.

Però no només el desig d'influir i defensar els seus interessos es trobaven en el rerefons de la fundació del Braç Militar. Amelang ha destacat que la seva creació es feia per donar *medios objetivos de definir y, por ende, de controlar la admisión en la nobleza.*²⁷⁹⁷ Calia definir què era la noblesa en un nou temps i un nou espai: en un nou temps en què els reis ja no residien a la Ciutat Comtal i l'accés a la Cort estava limitat a un grup ben reduït; un nou espai format bàsicament per Barcelona, que era *centro director de una Catalunya más integrada*, com va dir en el seu moment Albert García

---

²⁷⁹⁶ Mousnier, R., *Les institutions...*, p. 161-162. Per un estudi més minuciós vegeu el magnífic treball de Lassaingne, J. D., *Les assemblées de la noblesse de France aux XVII et XVIII siècles*, Editions Cujas, Paris, 1962.

²⁷⁹⁷ Amelang, J., *La formación...*, p. 99.

Espuche,²⁷⁹⁸ i que progressivament estava més farcida de noblesa rural. Quina va ser la resposta dels nobles al desafiament que suposava el creixent pes econòmic i social de l'elit mercantil? Quin nou concepte de noblesa calia desenvolupar ara, en el tombant del segle XVII? Jonathan Dewald, fent un esforç de síntesi, subjecte sempre a nombroses matisacions, apunta que *los nobles del siglo XVIII eran menos que sus predecesores medievales* però, per contra, *compartían más en materias como cultura y experiencia de vida (...), a la vez que tenían funciones más diversas. En esta situación, su reacción fue aprobar el nuevo ideal social que iba cobrando preeminencia en la Europa del siglo XVIII, el de caballero. Era un ideal que desvinculaba liderazgo social de sangre y herencia, un ideal que implicaba, unas veces de forma tácita y otras con más contundencia, la pequeñez de la nobleza propiamente dicha y la superioridad del talento, la inclinación y el esfuerzo.*²⁷⁹⁹ Ara ja no és ni una qüestió de control militar ni de poder local, sinó d'elitisme cultural. Stone també ho constata per al cas anglès, tot i que amb matisos diferents: *they had managed very well with the moral qualities of endurance, courage, loyalty and generosity (...). But now success in the new administrative fields of endeavour required not only the old social graces but also trained intelligence. The heirs and younger sons of gentry soon began to flock at the Universities* i la conseqüència va ser que a Anglaterra *was developing an aristocratic bourgeoisie, not a bourgeois aristocracy.*²⁸⁰⁰ El progressiu augment del nombre de persones que adquirien els diferents graus de noblesa i que de mica en mica en formaven, i la penetració de la burgesia mercantil i dels homes de professions liberals dins l'àmbit aristocràtic, van facilitar l'apropiació d'una nova característica per definir allò que era vertaderament noble: la cultura. Ja no era una qüestió ni de sang ni de diners, sinó de capacitats.

Catalunya i la seva classe dirigent no van ser alienes a aquest procés. És ben conegut que durant els anys que hem estudiat en aquesta recerca va aparèixer una nova associació que mereix un breu comentari: l'Acadèmia dels Desconfiats. Significativament es va crear el 3 de juny de 1700, quinze anys abans de l'escola Sant Cyr francesa. Entre els objectius de l'acadèmia hi havia que els seus membres estiguessin *ocupando el tiempo en ingeniosas ocupaciones, así para excusar el ocio de introducir sus desaciertos, como por el gran bien que se saca de aquella estudiosa*

²⁷⁹⁸ García Espuche, A., *Un siglo...*, p. 285.

²⁷⁹⁹ Dewald, J., *La nobleza...*, p. 96.

²⁸⁰⁰ Stone, L., *An open...*, p. 398 i 411

fatiga. Les reunions es feien al palau Dalmases *no tanto por lo apreciable i exquisito de sus libros como por lo inestimable de sus méritos y prendas particulares*.²⁸⁰¹ El detall és important: les reunions d'aquesta noblesa es fan significativament a la casa del fill d'un mercader. Els acadèmics es lamentaven que *quien conocía su importancia y la agudeza de los ingenios españoles, felicísimos en todas sus facultades, no se valiesen de este género de Academias, que florecen en las demás partes de Europa, donde concurriendo sujetos insignes en Letras humanas, como en varias ciencias, se franqueasen desinteresados los estudios de cada uno, siendo discípulo en una profesión, el que en otra podían blasonar de maestro*.²⁸⁰² S'està parlant, clarament, d'elitisme cultural. Volem destacar que la seva aparició és un signe clar de com l'elit dirigent catalana s'inseria dins d'aquests patrons europeus. En aquest sentit és significatiu que dels quinze membres fundadors, set formen part de la nostra base de dades, és a dir, gairebé la meitat: Josep Amat i Planellas, Francisco Josa i Agulló, Felip Ferran, Francisco Junyent, Agustí Copons, Alexandre Palau i Pau Ignasi Dalmases. A més hi ha el germà de Josep Galceran de Pinós, el fill de Guerau de Peguera i el nebot de Bernat Aimeric. Una llista a la qual caldria afegir altres membres que s'afegiran més tard i que també participaran a reunions, com ara Diego Martínez, Joan Bonaventura de Gualbes, Francesc Sans i Miquel, Antoni Serra i Vileta (germà d'Esteve), Joaquim Vives i Ximenes i Joan Baptista Vilana i de Millars (germà de Josep).²⁸⁰³ De fet, en les següents acadèmies hi continuarà havent una forta presència de la nostra classe dirigent i dels seus fills. Fixem-nos que entre els fundadors de la Reial Acadèmia de 1752 hi ha: Bernat Antoni de Boixadors, Josep Mora i Cata, Francesc de Sentmenat i Agulló, Antoni Ermengol i Aimeric, Salvador Sant Joan i Planella, Josep Galceran de Pinós i Pinós, Ramon Ponsic i Camps, Francesc Sant Joan, Domènec Ignasi de Bòria i Llinàs i Gaietà Amat i Rocabertí.²⁸⁰⁴

²⁸⁰¹ Sobre l'Acadèmia dels Desconfiats i les acadèmies de les bones lletres posteriors s'han escrit moltes planes. Potser la millor síntesis és, Comas, A., *L'Acadèmia de Bones Lletres des de la seva fundació l'any 1700*, Reial Acadèmia de les Bones Lletres, Barcelona, 2000. Vegeu també l'obra clàssica de Carreras Bulbena, J. R., *La Academia desconfiada y sus académichs*, Tallers gràfics Atlas, Barcelona, 1922, i les aportacions més recents d'Ameleng, J., *La classe dirigent...*; Campadal, M., *El pensament i l'activitat literària del Setcents català*, Edicions universitàries de Barcelona, Barcelona, 2003; Venteo, D., "Per la bellesa de les lletres i la veritat de la història de Catalunya". *L'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i la Història (1700-1807)*, treball d'iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2005.

²⁸⁰² Venteo, D., *Per la bellesa ...*, p. 24.

²⁸⁰³ Cfr. Comas, A., *L'Acadèmia...*, p. 11-13. A aquesta llista podríem afegir encara un bon grapat de persones relacionades amb els nostres personatges i que d'una manera o altra ja han sortit en les planes d'aquest treball: Esteve Pinós d'Urries (fill de Josep Galceran de Pinós), Josep Faust de Potau, Benet Sala (bisbe de Barcelona), Miquel Francesc Salvador i Mascaró, Josep Cortada, Manuel Vega, etc.

²⁸⁰⁴ *Ibid*, p. 26.

Cal afegir-hi una sèrie de personatges que, en ple segle d'Or espanyol, entre Quevedo, Góngora i Lope de Vega, van destacar pels seus dots literaris i que encara avui són objecte d'estudi dels filòlegs catalans. Així, el nostre incansable Joan Bonaventura de Gualbes era conegut com el rector de Bellesguard. Keneth Brown el situa entre els tres grans poetes catalans del barroc i considera que la seva obra “representa un empelt revitalitzador de la història de la literatura catalana en l'època barroca”.²⁸⁰⁵ Josep Romaguera, per la seva banda, va ser un ferm defensor de l'ús literari del català i Jordi Rubió i Balaguer en destaca que “va voler donar a la seva llengua catalana un lustre nou, que li permetés d'emular la riquesa de les altres”.²⁸⁰⁶ En aquesta línia també trobem altres personatges, com ara Joaquim Vives, un dels que més va assistir al Braç Militar i que era conegut com el rector dels Banyes, o Antoni Bastero Lledó (germà de Francesc Bastero), vinculat tant a l'“Acadèmia sense nom” com a l'Acadèmia de les Bones Lletres.²⁸⁰⁷ Pel que fa a aquesta llarga llista, resulta interessant observar la presència d'alguns membres d'allò que seria l'elit mercantil (Pau Ignasi Dalmaes, Ramon Ponsic, Antoni Bastero, el germà d'Esteve Serra) a la vegada que també hi trobem nobles de tots els perfils (alta i petita noblesa) i fins i tot de la noblesa empobrida, com ara Joan Bonaventura de Gualbes, Francesc Junyent, el germà d'Esteve Serra Vileta i el d'Hug de Sant Joan. Vist globalment ens adonem com aquest nou model de noble que es basaria en la cultura, no era exclusiu ni de l'alta, ni de la baixa, ni de la rica, ni de la pobre noblesa. Amb tot, encara hi ha un altre element que ens ajuda a copsar encara millor aquest canvi de mentalitat: la Confraria de Sant Jordi.

Les justes i els tornejos organitzats pels nobles per celebrar festes sembla que daten del segle xi a França. En el cas català, no és fins ben entrat el segle XVI, que això comença a articular-se a l'entorn de la Confraria de Sant Jordi. Cal recordar que en l'acta fundacional de 1565 s'estipulava que:

“entre tots los altres exercicis ningun sia tant necessari per a la conservació de la República i defensa de aquella com

²⁸⁰⁵ Brown, K., *Vida i obra...*, p. 46.

²⁸⁰⁶ Rubió i Balaguer, J., *Història de la literatura catalana*, vol. II, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985, Barcelona, p. 176. Per a una primera aproximació a la seva biografia vegeu Soberanas, A., “Apunts per una biografia de Josep Romaguera”, dins DD.AA., *Homenatge a Antoni Comas*, Facultat de Filologia, Universitat de Barcelona, 1985, p. 447-456.

²⁸⁰⁷ Sobre aquests personatges vegeu Rubió i Balaguer, J. *Història...*, vol. II, p. 193 i vol. III, p. 30. Pel context on van treballar ofereix una bona síntesi Rossich, A., “Subordinació i originalitat en el barroc literari català: alguns paral·lelismes”, dins Rossich, A., *El Barroc català*, Quaderns Crema, Barcelona, 1989, pp. 531-557.

l'exercici de las armas i ordre militar (...) i com aquest exercici militar, per la continua pau se sia vingut a tibiarse en los cavallers jovens que de nou venen al món deixar d'entendre per lo poc exercici. Per ço los cavallers de Catalunya, moguts per aquell degut zel qual convé a persones que són los nirvis, força valor defensa de tot lo regne desitgen esser destres per a son cas i lloc degudament servir a son rei i a sa pròpia pàtria".²⁸⁰⁸

La consciència de crisi, de la progressiva pèrdua dels valors militars, és ben presents en aquesta declaració d'intencions. Però a banda d'això interessa destacar com els tornejos organitzats per la Confraria esdevenien a la vegada, una manifestació externa de les funcions militars i de prestigi que exercia la noblesa en la societat.²⁸⁰⁹ La veritat però, és que a mesura que ens endinsem en el segle XVII, aquests valors es van perdent progressivament. Duran i Sanpere esmenta que entre les manifestacions de la decadència hi havia la falta de disciplina militar dels actes i l'afluència cada vegada de més públic, la qual cosa era una prova palpable de "la transformació d'aquells primers exercicis militars en espectacles festius" i també una prova més de la generalització dels valors aristocràtics. A més, enllaçant amb la línia cultural que hem esmentat en parlar de l'Acadèmia dels Desconfiats, durant el segle XVII s'observa una "preponderància cada dia més marcada de la galanteria per damunt de la disciplina".²⁸¹⁰ Així, per exemple, en les ordinacions de 1596 es creà un nou premi, el de la millor invenció, que s'atorgava a la persona més original en la presentació de l'aventurer, en l'explicació de l'exercici o en la indumentària. Tot un símptoma de com les activitats militars havien quedat arraconades per les intel·lectuals. No ens ha d'estranyar que Montserrat Ribot conclogui que la confraria va ser per a la noblesa *un medio de canalización de sus actividades festivas, pero creemos que existen otras motivaciones enmarcadas en la creación de una cultura de elite propia y diferenciada del resto de la*

²⁸⁰⁸ Citat per Ribot i Iglesias, M., "La confraria dels cavallers de Sant Jordi de Barcelona en sus últimos tiempos", dins *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, p. 463-469. La cita és a la p. 463.

²⁸⁰⁹ Per a una primera aproximació a la confraria de Sant Jordi, Duran i Sanpere, A., *Els cavallers de sant Jordi*, ciutat de Barcelona, edició limitada, 1964; Miret i Sans, J., "Els torneigs de la Confraria de Sant Jordi", *Paratge*, 3-4, 1992-1994, p. 471-484; Güell, M., "La petita noblesa durant la primera meitat del s. XVII", *Paratge*, 3-4, 1992-1994; Ribot i Iglesias, M., "La confraria dels cavallers...", pp. 463-469.

²⁸¹⁰ Duran i Sanpere, A., *Barcelona i la seva història*, vol. II., Curial, Barcelona, 1973, p. 190-243. La cita és a la p. 236.

sociedad.²⁸¹¹ En el fons, estem parlant de les mateixes motivacions que hi ha en el rerefons de l'Acadèmia dels Desconfiats: davant els canvis socials que estan produint un desdibuixament dels límits d'allò que és i no és noble, la confraria volia assenyalar nous punts de separació. Tot i que amb el pas del temps els ciutadans honrats també van tenir accés a la confraria, sembla que en algun sentit ho van aconseguir. En l'últim torneig que es va celebrar, a la tardor de 1701, hi van participar vint-i-quatre nobles (vuit cavallers amb dos fadrins cadascú) dels quals dotze són a la nostra base de dades (novament signifiquen la meitat dels membres), sense comptar germans i fills. Tots ells eren nobles, cap no procedia d'estaments inferiors.²⁸¹² Però la veritat és que els valors militars ja no podien sustentar aquesta diferència de classe. En aquest sentit, resulta significatiu que l'últim torneig de Sant Jordi, i amb ell, el final de la confraria, es produí el 14 de novembre de 1701, un any i mig després de la fundació de l'Acadèmia dels Desconfiats (3 de juny de 1700). Sembla evident que el model de noble que volia il·lustrar la confraria de Sant Jordi era incompatible amb una societat tan dinàmica i canviant com la catalana, i al final de tot, la “noblesa cultural” s’havia imposat sobre la “noblesa de sang”. L'Acadèmia dels Desconfiats havia guanyat la partida.

Però la crisi que patia la noblesa no es devia exclusivament a la pèrdua del sentit que tenia la seva dignitat dins el nou estat modern. Cal valorar també tota la qüestió econòmica. Jonathan Dewald considera que la pobresa fou un tret permanent de la noblesa d'aquells anys²⁸¹³. Potser aquest és un dels temes més complicats a l'hora d'aproximar-se a l'estudi dels nobles europeus, perquè les particularitats i les diferències d'un lloc a un altre són molt grans. A grans trets, potser podem estar d'acord en constatar la pobresa dels *hidalgos* espanyols del nord de la península, o la difícil situació d'alguns nobles de la ruralia francesa o de certs sectors de la *gentry* anglesa, mentre que els *pares* o l'alta noblesa, tant de cort com de toga, no patien aquestes dificultats. Els canvis en la vida de la ruralia, el major poder del rei, les alliberacions dels serfs i de les viles senyorials, etc., tot va contribuir en general a una reducció de les fonts d'ingressos tradicionals de la noblesa rural. Tot plegat va forçar la noblesa a buscar noves fonts de riquesa. Molts d'ells les trobaren de manera desesperada a la Cort o en càrrecs de diferent entitat, altres en el mercat de la terra i en

---

²⁸¹¹ Ribot, M. “La confraria...”, p. 466.

²⁸¹² Cfr. Mas, E., *Diari...*, p. 97. En concret: Francesc Junyent, Joan Copons, Josep Amat, Josep Terré, Felicià Sayol, Miquel de Lentorn, Josep Agulló, Josep Clariana, Pere Bac, Francisco Blanes, Josep Marimon i Antoni Armengol.

²⁸¹³ Cfr. Dewald, J. *La nobleza...*, p. 72.

l'exploració de les seves finques, i molts d'altres també en el comerç. En aquest camp, la noblesa anglesa va suposar un model clar a imitar. Lawrence Stone, destaca que *la importància econòmica de los nobles en este periodo nace del hecho de que continuaron buscando afanosamente las ganancias por medios más especulativos que capitalista. (...). Fueron ellos, y no grupos sociales más profundamente afectados por el espíritu del capitalismo, los que aportaron a la economía ese elemento precisamente de riesgo.*²⁸¹⁴ Efectivament, els gran nobles anglesos titulats invertien en les mines (com ara el comte de Leicester o el de Pembrocks), en la pirateria (Cumberland), en les grans companyies comercials, la gran majoria de les quals estaven formades per una barreja d'aristocràcia i mercaders, com ara la Muscovy Company o la Barbary Company. Les dirigien mercaders i les finançaven tot sovint rics nobles. En un inici, només l'alta noblesa, amb el suport de la Cort, es va implicar en aquests camps, però amb el pas del temps també ho féu la *gentry* menys rica i menys poderosa, com ara la Companyia de les Índies Orientals o la Companyia de Virgínia.

Tot i que amb matisos i a una escala econòmica més petita, la classe dirigent catalana també trobà en el mercat una sortida a les seves necessitats. L'estudi d'Albert García Espuche per la primera meitat del segle XVII ha demostrat que els nobles es van implicar en sectors com la venda d'animals, el subministrament de teles, de vi, de carn i aiguardent, l'exploració minera, l'exportació de mercaderies a ultramar, etc.²⁸¹⁵ Per als anys que nosaltres hem tractat, els treballs de Pere Molas i Isabel Lobato Franco sobre les companyies comercials han posat de manifest aquesta estructura doble de mercaders i aristocràcia que hi havia en el rerefons de moltes companyies, on sovint eren els cavallers i els ciutadans honrats els socis capitals que invertien els diners i eren mercaders, adroguers i botiguers de teles els que portaven la gestió diària de l'empresa. Companyies com la coneguda Duran, Llorenç i Cia., estaven compostes per una gran varietat de membres, que anaven des de corredors d'orella (Josep Dalmau, Josep Mata), passant per botiguers de teles (Rafael Vilar), mercaders (Josep Duran) i cavallers (Joan Lapeira).²⁸¹⁶ Semblantment, entre els membres de les companyies d'assentaments militars durant la segona meitat del segle XVII trobem tant a mercaders (Joan Lapeira, Andreu Trulles, Magí Mercader, Josep Duran) com ciutadans honrats (Pau Rossell, Francesc Falguera, Joan Llinàs), cavallers (Pau Feu), paraires (Francesc Lloberas) o

²⁸¹⁴ Stone, L. *La crisis...*, p. 186.

²⁸¹⁵ Cfr. García Espuche, A., *Un siglo...*, pp. 293-300.

²⁸¹⁶ Cfr. Lobato Franco, I., *Compañías...*, p. 223. Vegeu també Molas, P., *Comerç i estructura comercial a Catalunya i València als segles XVII i XVIII*, Curial ed., Barcelona, 1977

tintorers (Josep Bitó).²⁸¹⁷ En aquest sentit, no deixa de ser significatiu que entre els creditors de la companyia Kies i Jager, els mercaders suposin només el 44% del total, mentre que els nobles són un 15% (el segon grup més nombrós), els gaudints un 4%, els militars un 6% i els eclesiàstics un 8%.²⁸¹⁸ Tot plegat, una varietat ben il·lustrativa de la multitud de sectors socials que estaven implicat en els afers econòmics. També cal considerar, com Pere Molas ens ha explicat amb detall, el funcionament de la companyia Feu-Feliu, en la qual Josep Feu, quan ja era cavaller, va exercir com a soci capitalista durant més de deu anys, fins a la seva retirada el 1698.²⁸¹⁹ Per la seva banda, Josep Maria Torras Ribé ha mostrat que entre les companyies que tenen més corresponsals comercials a Europa a començaments del segle XVIII hi ha alguns dels personatges més destacats del nostre treball, com ara Ignasi Fontaner o Pere Anton Bastero, pare del nostre Bastero.²⁸²⁰ Cal afegir que els treballs de García Espuche posen de manifest la vinculació de molts altres dels nostres protagonistes amb diferents camps, com ara les assegurances marítimes (Francesc Ordano o Joan Llinàs) o l'arrendament de la neu (Joan B. Planella).²⁸²¹ Per això no és cap exageració afirmar, com ho fa ell, que *la pequeña nobleza (...) intervernía decididamente, de forma abierta o encubierta, en la vida economica del país.*²⁸²²

Aquests elements semblen apuntar que també a l'àmbit econòmic la noblesa catalana tenia en el seu si la llavor necessària per seguir el camí que Anglaterra ja estava recurrent d'una manera espectacular. En aquest sentit, un detall que a vegades no ha estat suficientment valorat és la companyia nàutica universal que Narcís Feliu de la Penya reclamava per al Principat a el *Fénix de Cataluña*. Entre altres coses, estipulava que la seva junta directora la composarien seixanta membres i que *destos sesenta sujetos, los quinze podran ser militares, ó cavalleros, quinze mercaderes, quinze artistas, y quinze oficiales, que llamamos menestrales, estos sesenta hombres seran el origen y principio de la compañía y entraran y pondran cada uno por capital*

²⁸¹⁷ Cfr. Lobato Franco, I., *Compañías...*, p. 175. Vegeu també "Catalunya durante el reinado de Carlos II. Política i guerra en la frontera catalana. 1679-1697", *Manuscrits*, 4-5, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1987.

²⁸¹⁸ Cfr. Lobato Franco, I., *Compañías...*, p. 291.

²⁸¹⁹ Cfr. Molas Ribalta, P., "La companyia Feu-Feliu de la Penya (1676-1708). Comerç de teixits i estructura social vers 1700", dins *Cuadernos de Historia Económica de Catalunya*, vol. XII, Departament d'Història Econòmica, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1974, pp. 78-126. La referència és a la p. 78.

²⁸²⁰ Cfr. Torres Ribé, J. M., "Els corresponsals del comerç català amb Europa al començament del segle XVIII", *Recerques*, 23, Curial, Barcelona, 1990, pp. 115-139.

²⁸²¹ Cfr. García Espuche, A., *Barcelona...*, pp. 262 i 273.

²⁸²² García Espuche, A., *Un siglo...*, p. 296.

*doscientos doblones.*²⁸²³ Els nobles han de participar en la companyia, s'han de vincular al comerç i, a més ho han de fer en les mateixes condicions que la resta d'estaments socials. Precisament, el capítol 37 de les Corts de 1705, estipulava que la companyia nàutica que l'arxiduc acceptava crear, es faria “admeten en aquella las pecúnias i effectes de qualssevols individus, de qualsevol estat”.²⁸²⁴ A més les Corts de 1626 ja es va demanar que s'eliminés “tot embargo als nobles, homens principals, cavallers i que gozen de privilegi militar, que son los que ordinàriament tenen més diners” per tal que poguessin “liberament mercadejar i negociar per mar i terra, de manera que lo mercadejar nols impedesca lo poder tenir hàbits de qualsevol dels ordre militars, ni altres honors ni càrrecs en lo present Principat”.²⁸²⁵ L'element comercial està plenament integrat dins la classe dirigent catalana, i per això pensem, com insinua García Espuche, que *el desplazamiento de esta pequeña nobleza a Barcelona se originó en parte por la búsqueda de cargos y sinecturas, pero también fue provocada en muchos casos por una más compleja estrategia económica de localización territorial que llevaba a escoger Barcelona como lugar óptimo para dinamizar y controlar los negocios propios.*²⁸²⁶ Aquests elements són prou importants com per tenir-los en compte a l'hora de valorar la classe dirigent catalana en el seu conjunt. El nostre estudi ha mostrat amb claredat la presència d'aquests interessos mercantils dins la classe que dirigeix les institucions del Principat. Les persones amb vinculacions comercials representen una tercera part del total.

Tornem al tema principal que ara ens ocupa: la crisi de la noblesa. Una crisi que és europea, però que en el cas espanyol s'explica per algunes particularitats. Domínguez Ortiz les resumia en cinc. La primera era la no convocatòria a partir de 1585 del Braç Militar a les Corts de Castella, la qual cosa *disminuyó la capacidad de presión del estamento y su unidad corporativa, en adelante limitada al marco local, sobre todo en forma de confrarías* (com la de Sant Jordi). La segona era l'establiment de la Cort a Madrid, que tingué com a conseqüència un augment de *la división entre nobleza cortesana, con acceso directo a la persona del monarca, y la que permaneció apegada a sus lugares de origen*. En tercer lloc situava el reforçament de la pau interior, fet que va disminuir *las funciones de tutela y orden público* que havia exercit

²⁸²³ Feliu de la Peña, N., *Fénix de Cataluña*, edició facsímil, Editorial Base, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1983, p. 88.

²⁸²⁴ *Constituciones, i Capítols i Actes de Cort 170-1702, 1705-1706*, Generalitat de Catalunya, Editorial Base, Barcelona, 2006, fol. 90.

²⁸²⁵ Citat per García Espuche, A., *Un siglo...*, p. 296.

²⁸²⁶ García Espuche, A., *Un siglo...*, p. 297.

tradicionalment la noblesa. Assenyalava com a quarta causa la modificació dels sistemes d'accés a la noblesa, que ja no es relacionen tan amb els mèrits militars (no s'ha de dur a terme cap reconquesta), a la qual se suma una política restrictiva i criteris de *limpieza de sangre*. A l'últim mostrava com es produí *una simplificación de la jerarquía nobiliaria y un distanciamiento de sus grados y escalones*, de tal manera que la creació dels “grandes” augmenta les diferències, a la vegada que es desvaloritza i difumina la figura dels *hidalgos*.²⁸²⁷ Val la pena aprofundir en algunes de les seves reflexions per poder entendre millor l'excepcionalitat de la classe dirigent catalana en el context espanyol. La primera, l'absència d'un Braç Militar, dóna encara més relleu institucional al Braç Militar de Catalunya que hem estudiat, perquè expressa una dinàmica que és justament la contrària. Si a Castella el braç va desaparèixer, i amb això tota possibilitat de crear un front unit per defensar els interessos de la noblesa, a Catalunya no només es va conservar el Braç Militar de Corts sinó que es creà un nou Braç Militar, que tenia vida més enllà de les Corts. Una institució que es va crear precisament “per sustentar les prerrogatives de son estament”, i que no era tan “militar” com indicava el seu nom, sinó que incloïa un important nombre de d'exmercaders, de ciutadans honrats i cavallers. Les dades parlen per si soles. Dels 189 membres que hem descrit en aquest estudi, només setanta-tres eren nobles de llarga tradició, que representen el 39%. La resta estava formada per persones que eren o havien estat ciutadans honrats (31%) o cavallers (28%). Junts representen el 59% del total, xifra sensiblement superior a la de la noblesa.²⁸²⁸

Aquesta progressiva penetració dels nous sectors emergents dins el Braç Militar explica per què durant la segona meitat del segle XVII sorgeixen diferents debats dins la institució per afirmar o no la igualtat primordial de tota la noblesa. Un d'ells es produí el 1692 per un conflicte sobre la presidència del Braç. Tot i l'oposició de la noblesa titulada, s'aprovà una reforma que estipulava la preeminència del protector per sobre dels nobles titulats, encara que el protector fos d'una categoria social inferior. La decisió es justificava perquè *este braço por sí es de cavalleros y esta es la cualidad principal que para su inclusión es menester*, per tant, *es accidental superabundante y no necesaria cualquier otra [categoria social] de Duque, Marqués o Conde para el*

²⁸²⁷ Domínguez Ortiz, A., “La nobleza...”, p. 120.

²⁸²⁸ Cal dir que hem comptat els dos burgesos honrats dins els ciutadans honrats, i que hi ha un eclesiàstic i tres persones desconegudes. Aquests últims grups representen el 2% que falta fins al 100%.

*brazo, porque no está en él por Duque, Marqués o Conde sino por caballero.*²⁸²⁹ El conflicte es perllongà en els anys posteriors, i tornà a esclatar amb força a les Corts de 1701 quan el Braç Militar laic pretenia que el protector també presidís el Braç Militar de Corts, cosa que no se li concedí. Anys més tard, el comte de Robres, un defensor de les prerrogatives, criticà l'actitud dels *grandes* i considerava que *tuvieron de qué arrepentirse [por] no sacar la cara cuando la acción de 1692*. Tot i reconèixer “*la suma igualdad en la sustancia de la sangre* dins la noblesa, mostrava que la superioritat de la noblesa titulada no es basava *en la ordinación citada del Brazo, sino la naturaleza de su misma dignidad les hacía preeminentes a los demás en los congresos.*²⁸³⁰ Però això no només succeïa a Catalunya. A França, ens explica Mousnier, les assemblees de nobles, en les quals els *gentilshommes* tenien un pes considerable *disaient que les ducs et pair no devaient pas former un corps séparé et supérieur dans l'Etat; qu'ils ne ressemblaient pas aux anciens pairs, qu'ils n'avaient donc aucun droit au gouvernement; qu'ils ne formaient pas corps et ne devaient avoir ni syndics ni commissaires.*²⁸³¹ Lògicament els ducs s'oposaren a aquesta mesura que els impedia diferenciar-se de la resta de la noblesa i que pretenia marcar la igualtat per sobre de la diferència. Per al cas anglès, Lawrence Stone ha recollit el testimoni de sir Edward Walker, el qual considerava que l'augment en el nombre de nobles a partir de 1615 *introdujo una igualdad en la conversación; lo que teniendo en cuenta la idiosincrasia inglesa trajo malas consecuencias ya que la familiaridad (...) engendra menosprecio*. L'autor constata que *los lores eran mucho más respectados en las zonas remotas, como Lancashire, Cheshire y Shropshire, donde eran muy pocos, que en los condados en torno a Londres, donde se los veía con frecuencia.*²⁸³² És un exemple perfectament aplicable al cas català, en què hem vist com aquesta classe dirigent s'està formant en una Barcelona que s'alimenta dels processos d'emigració de la noblesa rural cap a la ciutat. El nostre estudi ha mostrat com entre una tercera part i la meitat de la classe dirigent (segons el criteri que utilitzem) procedien o tenien relacions amb regions de fora de Barcelona. En una societat tan dinàmica, la forta presència de nobles als seus

²⁸²⁹ *Por el muy ilustre y fidelísimo Braço Militar sobre el acierto con que revocó las ordinaciones hechas por el mismo brazo en el año 1602 en la parte que negava la precedencia al protector dándola a los caballeros titulados*, document conservat a l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicenç Vives, fol. 5 i ss.

²⁸³⁰ López Mendoza i Pons, A., *Historia de las Guerras...*, p. 77 i 79.

²⁸³¹ Mousnier, R., *Les institutions...*, pp. 163-164.

²⁸³² Stone, L., *La crisis...*, p. 342.

carrers va facilitar també la pèrdua de respecte i la consideració progressiva com a iguals a la resta.

En aquest context europeu i espanyol, en aquesta crisi de la noblesa durant els segles moderns, com cal situar la classe dirigent catalana? En quina mesura aquest grup social que al llarg de les línies anteriors hem estat dibuixant aporta particularitats pròpies dins l'Europa de les monarquies absolutes? Un bon punt de partida poden ser les reflexions que formulava James Amelang en parlar de la classe dirigent que controlava el Consell de Cent. En una obra que, tot i tenir més de vint anys, encara no ha estat superada, Amelang plantejava:

*El régimen barcelonés es ejemplo de una forma alternativa de forjar la estabilidad política y social. En Barcelona la plena integración de los nobles antiguos y nuevos, la apertura de cauces institucionales para la absorción regular del estado llano en la elite y la representación política continuada, incluso aumentada, de una proporción significativa de las clases bajas preservaron la paz cívica. (...) De este modo, al proporcionar oportunidades abundantes de movilidad social individual, las reformas incrementaron la amplitud de la identidad aristocrática, al mismo tiempo que ponían obstáculos a las escisiones y al faccionalismo en el seno de la clase gobernante.*²⁸³³

Com hem pogut veure, més d'una tercera part de la classe dirigent catalana havia canviat d'estament, (sense comptar les persones que van rebre títols) i un 35% pertanyien o mantenien relacions amb l'elit comercial. Són xifres que mostren clarament l'existència d'aquestes vies d'integració del poble en l'elit. Però, a més, cal valorar que aquest procés s'havia fet de manera lenta i progressiva, atès que era la resposta adequada a les necessitats de cada moment històric. Fixem-nos que els fluxos de penetració de la noblesa rural catalana en el govern de Barcelona, que és un procés paral·lel al que s'està produint a la resta d'Espanya i d'Europa, foren en part causats pel

---

²⁸³³ Amelang, J., *La formación...*, p. 206 i 207.

trasllat del rei a Castella i a l'aparició de la noblesa de Cort. El primer pas es produeix amb Ferran el Catòlic, el primer rei català que situarà la seva cort fora dels territoris de la Corona d'Aragó. És a les ordenances de 1498 (i la posterior modificació de 1513) quan es creà una bossa exclusiva de militars (categoria equivalent als nostres "cavallers") per al càrrec de conseller tercer, a la vegada que s'atorgava als ciutadans honrats la dignitat de militars (un decret de 1510 assignava a tots els ciutadans honrats la condició nobiliària). És un canvi clar de concessions, els cavallers accepten la generalització del seu estatus a estaments inferiors, la qual cosa suposa una reducció del seu prestigi, a canvi de majors quotes de poder a la ciutat. Els ciutadans honrats, per la seva banda, accepten la pèrdua de part del control exclusiu del Consell de Cent, a canvi de noves dignitats. És un exemple clar d'aquest doble procés a què es veieren sotmesos els nobles durant els anys moderns: d'una banda, la crisi del concepte de noblesa, que es comença a difuminar, i, de l'altra, la transformació del mateix concepte de noblesa, que s'obre a nous sectors socials. El següent moment fou el 1621, amb l'entrada de tots els nobles (fora del cas de la noblesa titulada) dins la conselleria tercera. És significatiu que això es produeixi justament sota el govern de Felip IV, quan el sistema de *validos* ja té plena vigència, i és encara més evident que la noblesa rural té les portes tancades a la Cort. Lògicament, no és casualitat ni el procés ni la data. L'últim canvi es produí amb l'entrada del conseller sisè, el menestral, l'any 1639. Aquesta mesura s'ha discutit molt, s'ha justificat com el preu que van haver de pagar els dirigents del Consell de Cent per aconseguir el suport de la classe popular a la causa contra Felip IV. Sense negar la influència de la situació política, tampoc no podem oblidar que aquesta demanda és present des de la segona meitat del segle XVI i que responia a una realitat molt més complexa com era el creixent pes de l'elit mercantil a Barcelona, pressionada, al seu torn, pels menestrals que ascendien a mercaders.²⁸³⁴

I tot això, sense valorar la continua demanda dels mercaders a finals del segle XVII per tal d'aconseguir la dignitat nobiliària per a ells.²⁸³⁵ Tot i que el 1709 gairebé ho van aconseguir,²⁸³⁶ aquesta exigència respon a una realitat més profunda: la creixent influència que tenen els mercaders en la societat del tombant del segle xvii, i que no és

²⁸³⁴ Sobre el creixent pes de l'elit mercantil durant la primera meitat del segle XVII vegeu García Espuche, A., *Un siglo decisivo...* Sobre la demanda i l'organització política dels més desfavorits a Barcelona vegeu Corteguera, L. R., *Per al bé comú...*

²⁸³⁵ Sobre aquest tema, vegeu Molas, P., *Comerç i estructura comercial a Catalunya i València als s.XVII i s.XVIII*, Curial, Barcelona, 1977, pp. 182-187.

²⁸³⁶ Efectivament, el febrer de 1709 la Llotja de Barcelona presentava un memorial a l'arxiduc Carles III pel qual demanava la dignitat militar per a tots els mercaders. El Consell de Cent s'hi oposà frontalment argumentant que atemptava contra els interessos de la noblesa. Cfr. DDP, vol. X, 16 de febrer de 1709.

sinó una manifestació d'un procés molt més ampli, a escala europea, com era la progressiva aparició de la mentalitat empresarial i capitalista. En aquest sentit, Josep Fontana ho deixava ben clar: "el creixement català del segle XVIII, que va convertir aquesta terra en la 'fàbrica d'Espanya' no té el seu origen en el canvi dinàstic que va dur al poder a un rei perseguidor de les llibertats i privilegis dels catalans (...) sinó en l'esforç de la societat civil catalana que, derrotada en la guerra, va prosseguir en temps de pau el gran projecte col·lectiu iniciat a mitjans del segle XVII".²⁸³⁷ Quan Amelang està mostrant l'excelsitud del cas de Barcelona dins el context europeu, per la seva capacitat d'adaptar-se als canvis i d'assumir lentament les noves forces vives dins l'elit dirigent, ho fa comparant-ho amb els sistemes d'adaptació social que tenien altres ciutats, com Venècia o Gènova, on una classe dirigent reduïda es va fer amb el control de la ciutat, no sense patir grans dificultats. El cas de Barcelona suggereix que, una vegada superats els enfrontaments entre la busca i la biga del segle XV, s'aconseguí un sistema que preservava la pau a la vegada que permetia l'ascens dels menys afavorits. En aquests sentit sembla que va ser una fórmula, en alguns aspectes, modèlica.

Es pot criticar amb raó que el nostre estudi sobre la classe dirigent està viciat d'arrel, ja que aquesta amplitud i mobilitat social és fruit no tant de les dinàmiques internes sinó de fets externs i casuals a les institucions, com ara les allaus de dignitats nobiliàries van concedir Carles II, Felip V i Carles III, l'arxiduc. Però això és una veritat a mitges. Primer perquè no hem d'oblidar que les institucions tenien els seus propis mecanismes de mobilitat social, més enllà i independentment de l'acció externa del monarca, i això ja ens ho va deixar ben clar Amelang. No oblidem que, sense demanar permís al rei, el Consell de Cent decidia els nomenaments dels ciutadans de matrícula, i que, igualment, sense demanar permís al rei, el Braç Militar escollia per estricta escrutini les persones que s'incorporaven al *Llibre Vert* i podien participar a les reunions. En aquest context cal inserir tot el debat pel retorn de les insaculacions, el qual no és només una qüestió de domini de les institucions, sinó també de mobilitat social i de creació de clientele. A més, la mobilitat social no es basa exclusivament en els nomenaments reials ja que, potser encara és més important el paper de les polítiques matrimonials i les xarxes familiars. L'anàlisi dels marmessors dels testaments ens ha donat una bona mostra de la gran barreja social i estamental que predomina dins la classe dirigent, aquesta barreja social no pot ser explicada exclusivament per la

---

²⁸³⁷ Fontana, J., "Els inicis de la Catalunya contemporània: l'economia a la segona meitat del segle xvii. dins *Barcelona Quadrens d'Historia*, 7, Barcelona, 2002, pp. 13-21. La cita és a la p. 21.

multitud de dignitats nobiliàries atorgades pels monarques. Aquestes relacions són processos llargs, que vénen d'abans i continuen després. Fins i tot l'obtenció d'un títol nobiliari no condiciona el futur de la família, ja que no interessava tant en l'ascens en l'escala social com el control del poder polític. En aquest sentit, són molt interessants els estudis de Juan Luis Palos sobre les transformacions estamentals dins l'elit barcelonina. L'historiador analitza els processos de transvasament de les famílies de ciutadans honrats a l'estament militar a partir de 1510. Aquest procés, lluny del que podia semblar, no va ser automàtic sinó gradual i adaptat a diferents estratègies familiars, de tal manera que va ser freqüent trobar famílies amb membres en diferents estaments. La conclusió a què arribava era que *la conducta seguida por un importante número de familias con un pie en cada grupo social, recuerda la política mantenida por sus antepasados durante los últimos siglos medievales, cuando la ascensión hacia la ciudadanía, no era óbice para seguir conservando al menos una rama familiar en el cuerpo de mercaders. Indudablemente, esta doble militancia contribuía de forma eficaz a desplegar un amplio campo de influencia difícilmente alcanzable si solo se pertenecía a un estamento.*²⁸³⁸ I, d'aquesta realitat, el nostre estudi n'ha trobat un bon grup d'exemples com ara Pau Ignasi Dalmases (el seu fill Ramon va continuar la companyia comercial del seu avi, Pau Dalmases); els cavallers Anton i Ramon Falguera Broca, germans de Jaume Falguera, un important mercader del moment; Josep Dalmau, ciutadà honrat que era fill i germà de pagesos, per citar només alguns exemples dels més coneguts.

En aquest context de crisi de la noblesa i de canvi de les formes de socialització i de govern de la corona castellana, com cal caracteritzar la classe dirigent catalana? Resulta interessant analitzar i comparar les diferents perspectives i definicions que ens han donat alguns historiadors d'aquest grup que controla les institucions catalanes. John Elliott la va caracteritzar com una "aristocràcia provincial" i considerava que:

como clase social poseía probablemente más cohesión social que la de Francia del siglo XVII, con sus profundas divisiones entre noblesse d'épée y noblesse de robe. De hecho, en algunos aspectos mostraba un mayor grado de uniformidad social y económica que

---

²⁸³⁸ Palos, J. L., *La pràctica...*, p. 395.

su equivalente de Inglaterra de Jacobo I, ya que había algunas características, tanto dentro de los distintos grados de la aristocracia como en la relación de la aristocracia con la alta burguesía, que eran particularmente favorables para la formación de un grupo social cohesionado.

La conclusió és ben eloqüent: *por los patrones europeos, la aristocracia catalana habría sido clasificada como simples hidalgos.*²⁸³⁹ L'historiador anglès destacava com un fet genuí de la classe dirigent catalana en l'àmbit europeu, la seva cohesió interna. Una cohesió que, en el fons, és fruit d'aquest procés d'absorció dels nous sectors ascendants que ja hem vist i que explica perquè el govern de Barcelona era tan peculiar. James Amelang, per la seva banda, també ha destacat aquesta cohesió interna, però posant èmfasi en un altre aspecte:

*la ausencia de un poderoso grupo de magnates, pequeño en número para empezar, y principalmente absentista al llegar el siglo XVII, acortó la distancia entre los rangos del estamento nobles. La cohesión nacida de un estilo de vida compartido difería notablemente del profundo abismo que había dentro de las clases privilegiadas de tierras vecinas. (...) La distancia entre estos nobles rurales y pobres y las capas superiores de la aristocracia no era tan grande como la que existía entre los poderosos grandes de Castilla y los hidalgos, a menudo empobrecidos, o entre los pares de Francia y sus primos los hobereaux.*²⁸⁴⁰

Amelang, com podem veure, remarca que aquesta cohesió interna va ser afavorida per l'absència dels grans títols, la qual cosa va facilitar el procés, que ja hem vist, de desfiguració de les diferències dins l'aristocràcia rural. En el fons, és exactament el mateix de què parlava Núria Sales quan recordava que "la distància socio-econòmica que separa en els segles XIV-XVII un Cardona d'un Llupià, Descatllar o Banyuls és força més gran que la que separa un qualsevol d'aquests darrers

²⁸³⁹ Elliott, J. H., *España...*, pp. 103 i 104.

²⁸⁴⁰ Amelang, J., *La Formación...*, p. 93.

d'un ciutadà honrat o un ric mercader, notari o burgès de Perpinyà".²⁸⁴¹ Podem veure com sembla que tots estan parlant exactament del mateix: la classe dirigent catalana sembla caracteritzar-se per ser una petita i dinàmica noblesa molt cohesionada. Petita quan a dignitat, atès que els seus mèrits i els seus nivells de riquesa semblen similars als dels *hidalgos*; dinàmica en el sentit que permet assumir nous membres sense generar conflictes interns; cohesionada perquè les diferències entre els grups, eren a l'hora de la veritat, mínimes. Ja ho deia al 1670 Josep Amigant, pare de Francesc Amigant: *En Catalunya son pocas las preeminencias con que se diferencian los nobles de los caballeros*.²⁸⁴² Però a totes aquestes visions, encara ens cal aportar una nova perspectiva. La que ens donen Xavier Torres i Albert García Espuche. El primer analitza el bandolerisme durant els segles XVI i XVII, posant un èmfasi especial en els processos de transformació d'aquesta noblesa rural, que progressivament perd les seves fonts de riquesa tradicionals i es veu abocada a emigrar cap a la ciutat. El segon centra el seu interès en Barcelona, especialment en els sectors mercantils que la vivificaven i que la van convertir en un *centro director de una Cataluña más integrada*. Des de perspectives d'estudi tan diferents, ambdós autors arriben a la mateixa conclusió: *de la fusión entre ciudadanos y caballeros nació (...) la flamante aristocracia urbana de los siglos XVI y XVII, una clase dominante cuyos fundamentos estaban constituidos tanto por el feudo como por la mercadería y las profesiones*.²⁸⁴³ Allò que resulta interessant d'aquesta definició és que canvia la perspectiva d'anàlisi. John Elliott s'aproximava a la classe dirigent catalana des de la visió d'una noblesa decadent, en crisi, que s'adapta i genera noves formes de perpetuació; James Amelang s'hi apropa a través de la capacitat que té per incloure en el seu si els nous sectors socials; Xavier Torres observa la noblesa rural a la recerca de noves fonts d'ingressos, i García Espuche estudia els nous sectors socials que ascendeixen i participen progressivament del poder polític. Així, si abans hem definit la classe dirigent com una petita i dinàmica noblesa cohesionada, ara caldria afegir l'adjectiu "àmplia" ja que abraça sectors socials ben diferents, des de nobles i cavallers fins a ciutadans honrats i antics mercaders.

El nostre estudi ha intentat dibuixar alguns d'aquests aspectes. Una noblesa, en primer lloc petita, en que els membres titulats hi són completament absents, la qual cosa en facilita la cohesió. Ja hem comentat com a partir del segle XVII comença a

²⁸⁴¹ Sales, N., "Els segles...", p. 136.

²⁸⁴² Citat per Amelang, J., *La formación...*, p. 93.

²⁸⁴³ García Espuche, A., *Un siglo...*, p. 300. Cfr. També Torres, X., *Els Bandolers...*, p. 88.

disparar-se el nomenament de títols per part de la corona. De fet, una primera mirada al nostre estudi mostra que hi ha quaranta-tres persones amb la dignitat de comte o marquès, que representa el 18% del total. Però aquesta xifra és enganyosa, ja que l'allau de títols no obeeïa a cap política profunda, sinó a la imperiosa necessitat que tingueren Felip V i Carles III, l'arxiduc, de crear clientelees que donessin suport a les seves opcions polítiques. Així, dels quaranta-tres títols, només sis havien estat concedits abans de les Corts de 1701-1702, i d'aquests sis, dos tenen un títol no català (el comte de la Rosa, Joan Abarca, i el comte de Plasència, Joan de Lanuza). És a dir, només trobem quatre persones amb un títol obtingut durant el segle XVII (Centelles, Erill, Múnter i Clariana), que representen el 2% del total. Encara més, només els títols del comte de Centelles i el d'Erill són anteriors a la guerra dels Segadors. Aquest grau baix de la noblesa també l'hem pogut veure en analitzar-la econòmicament. Les xifres amb les quals ens estem movent, 30.000 lliures com a màxim, són realment ridícules al costat de les grans fortunes dels Medinaceli o els Alba castellans. D'aquesta manera, és lògic pensar que potser el referent més similar siguin els *hidalgos* castellans o una mena de *gentry* que viu a Barcelona. Ja hem vist com Elliott considerava que a principis del segle XVII un noble necessitava una mitjana anual de 2.000 lliures per poder-se mantenir econòmicament d'una manera decent. 2.000 lliures és la xifra que nosaltres hem fixat com a límit per diferenciar la classe benestant de la que pateix problemes econòmics. 2.000 lliures és la suma, a vegades, de diversos dots, que ni de lluny representen una quantitat fixa anual, i que indica que cada fill o filla rebia una quantitat encara menor. Pensem que Elliott quan fixa el criteri s'està basant en un testimoni de 1626, mentre que el nostre estudi se situa vuitanta anys després, amb la qual cosa el context és prou diferent i les necessitats econòmiques majors.²⁸⁴⁴ Una petita noblesa que, en el fons, no ho oblidem, és conseqüència directa de la creació de la noblesa de Cort; una petita noblesa que s'adapta perfectament al model de noblesa rural que al llarg dels segles XVI i XVII emigra progressivament a la ciutat però que encara manté llaços amb la ruralia, tal com Palos ha demostrat i nosaltres hem pogut comprovar en parlar dels fluxos migratoris.²⁸⁴⁵ Una petita noblesa que està formada per un 35% de nobles de llarga tradició, un 25% de cavallers, un 30% de ciutadans honrats i un 9% d'eclesiàstics. És aquesta elit dirigent la que controlava les institucions catalanes, una

---

²⁸⁴⁴ Cfr. Elliott, J. H., *España...*, p. 104.

²⁸⁴⁵ Cfr. Palos, J. L., *La práctica...*, pp. 400 i ss.

elit dirigent ben allunyada del perfil de la noblesa de cort que dirigia les institucions castellanès.

En segon lloc, una noblesa dinàmica. Ja ha quedat clar en les línies anteriors: una tercera part dels seus membres han canviat d'estament, xifra que arriba gairebé a la meitat si comptem els que van rebre títols. Una classe dirigent amb sistemes propis i independents del control reial que permetien l'ascens en l'escala social, fins al punt que hi ha trajectòries espectaculars com la de Joan Lapeira, un mercader que va arribar a gaudir de la noblesa, i sense vincular-se políticament a cap opció concreta. Una noblesa, en tercer lloc, cohesionada, tal i com hem pogut comprovar en analitzar-la des de la perspectiva familiar. Les troques, l'estudi de les categories socials dels marmessors i de les seves orientacions polítiques ens han fet palesa l'enormitat de les relacions que mantenien entre ells i, a la vegada, la seva complexitat. Hi ha perfils com el de Joan Francesc Maresc, cavaller que havia estat ciutadà honorat i que incloïa entre els seus marmessors a cinc ciutadans, un donzell, un noble, un notari i dos doctors en drets, tot una varietat que mostra ben a les clares la força d'aquesta cohesió. Una classe dirigent, a l'últim, àmplia. I tan àmplia com que, deixant de banda les xifres absolutes, incloïa en el seu si un 8% de mercaders o un 29% de persones vinculades al món comercial. Una classe dirigent en la qual hi podien participar els fills de mestres de cases (Magí Mercader), de pagesos (Josep Dalmau), de perxers (Jeroni Sadurní) i d'obradors (Josep Romaguera). Una classe dominant amb canonges, amb doctors en lleis, amb preveres, amb mercaders, amb antics botiguers de teles, amb cavallers, amb nobles, amb marquesos, amb comtes, amb gent de Barcelona i gent de fora de Barcelona, amb burgesos honorats de Perpinyà, amb ciutadans honorats de Girona..., tots junts dirigien les institucions de Catalunya en igualtat de condicions a l'hora d'emetre el seu vot. No sembla això un signe clar de modernitat?

Aquest nou concepte de classe dirigent, en el fons, és el resultat de la crisi que patia la noblesa i va ser la resposta que va donar la societat catalana als canvis dels temps. Uns canvis que es manifestaven en unes noves forces vives que omplien els oceans de mercaderies i on el *poderoso caballero don dinero* començava a influir en les decisions polítiques amb més força que no pas la preeminència estamental. Justament, Quevedo ja ens ho recordava amb clarividència, era el *dinero (...) quien hace iguales al duque y al ganadero*, i qui *da y quita el decoro y quebranta cualquier fuero*.²⁸⁴⁶ En

²⁸⁴⁶ Quevedo, F. de, *Poesía original completa*, Planeta, Barcelona, 1990, p. 674.

aquest context en què la noblesa semblava condemnada a quedar-se fora de joc o a desaparèixer, la societat catalana va generar una classe dirigent que intentava unificar totes les forces del país en una mateixa direcció. Voluntàriament en les línies anteriors hem volgut utilitzar de manera indistinta els termes “noblesa” i “classe dirigent”. Són dos termes que segons els contextos signifiquen la mateixa cosa a la vegada que aporten matisos diferents. Parlar de noblesa implica parlar de diferenciació respecte a la resta de la societat, significa tot sovint parlar d’interessos de grup, de quelcom tancat. En canvi, el terme “classe dirigent” o “classe dominant” té uns límits més indefinits, no hi ha aquestes connotacions de grup diferenciat, sinó que apel·la a les persones que de manera efectiva estan dirigint les institucions de govern. El nostre interès se centra, lògicament, en la “classe dirigent”, que no està formada exclusivament per nobles. Però hem de tenir en compte un doble procés: d’una banda, moltes vegades aquesta classe dirigent s’identificava plenament amb la noblesa i, de l’altra, moltes persones, pel simple fet de pertànyer a aquesta classe dirigent, tot i no ser pròpiament nobles (els ciutadans honrats, el gaudints, els cavallers), formaven part ja d’aquesta noblesa, la qual s’entenia en un sentit cada vegada més ampli i difús.

En aquest punt, cal tenir present que a l’hora de fonamentar les nostres reflexions sobre la classe dirigent catalana, ens hem referit a tres historiadors que parteixen de concepcions diferents. Per Elliott, des d’una òptica que analitza l’imperi, estem estudiant una noblesa provincial en crisi, d’*estrechez de miras* i caracteritzada sobretot per *la falta de un sentimiento de responsabilidad hacia la comunidad en general* en referència a Espanya i l’Imperi.²⁸⁴⁷ Si Elliott es fixava en els membres del Braç Militar i de la Diputació durant la primera meitat del segle XVII, els estudis d’Amelang se centraven, sobretot, en l’elit que controlava la ciutat de Barcelona, sense fer valoracions sobre si representaven a la societat i si exercien un poder real més enllà de les muralles entre les quals estaven tancats. A Amelang, el que l’interessa és, sobretot, la política municipal, la classe dirigent que viu i que governa, no tant la Diputació com el Consell de Cent i Barcelona. El que més l’impressionava era aquest dinamisme intern i la seva capacitat d’adaptació als canvis, i per això afirmava que *el acierto especial de ciudades como Barcelona consistió, por tanto, en reestructurar y fortalecer a sus clases dirigentes dentro de sistemas de gobierno que aún concedían significativos derechos políticos y privilegios a ciudadanos que no formaban parte de*

---

²⁸⁴⁷ Elliott, J. H., *España...*, pp. 116 i 117.

la elite.²⁸⁴⁸ Xavier Torres, per la seva banda, veu una noblesa rural en transformació, a la recerca de nous recursos econòmics en la ciutat. En canvi, la perspectiva d'Albert García Espuche és ben diferent, perquè si Elliott parla de la crisi de la noblesa i Amelang de l'elit de Barcelona, García Espuche ens mostra uns interessos mercantils procedents de tot Catalunya que tenen el centre a Barcelona.

El nostre interès, com és palès en el títol del treball, rau en la classe dirigent catalana, i per aquesta raó el punt de partida ha estat l'anàlisi dels membres que componen la Conferència dels Tres Comuns i el Braç Militar de Catalunya. Tot i que tenien la seu a Barcelona, l'àmbit d'actuació propi d'ambdues institucions es trobava molt més enllà de la jurisdicció del Consell de Cent. Les seves decisions, els seus consells, tenien repercussions en tota la societat catalana, eren ells els qui dirigien les institucions del Principat (la Conferència més directament que el Braç) i, en el fons, els destins de Catalunya. Lògicament, com hem dit a la introducció, aquí caldria incloure també la Diputació i el Consell de Cent, però degut a les dificultats metodològiques esmentades no ho hem fet.

En el context d'una noblesa europea en crisi, d'unes monarquies que s'enforteixen, d'uns interessos mercantils creixents, el cas de Catalunya representa una resposta genuïna. Aquí, la forta tradició pactista, la defensa de les Constitucions, va aconseguir aplegar sota el seu paraigua grups socials molt dispersos. Aquest potser és l'últim element que cal valorar per comprendre el perquè de la cohesió progressivament més forta de l'elit dirigent. Això ho ha posat de manifest fins i tot John Elliott, que de vegades es mostra crític amb la classe dirigent catalana. Aquest autor reconeixia com *la clase dirigente estaba (...) unida en su determinación de mantener a distancia el poder real*. Tot i que constatava que, de tant en tant, es van moure per interessos personals, l'historiador anglès afirmava amb rotunditat que *estos [els interessos de l'elit] estaban con frecuencia tan íntimamente asociados a la conservación del carácter constitucional histórico de Cataluña como un estado con tradiciones legítimas de libertad política, que la aristocracia es merecedora de un cierto reconocimiento por su éxito en mantener vivo un constitucionalismo amenazado en toda Europa*.²⁸⁴⁹ Des d'aquesta perspectiva potser convé més parlar de "classe dirigent" que no pas d'"aristocràcia provincial". Certament, des de la visió de la monarquia, Catalunya i l'elit que la governava podia situar-se dins d'aquest grup perifèric, però la veritat era

---

²⁸⁴⁸ Amelang, J., *La formación...*, p. 208.

²⁸⁴⁹ Elliott, J., *España...*, p. 114.

molt més complexa. Darrere d'aquestes institucions hi havia la memòria d'un passat comú que els donava sentit i que en justificava l'existència i les lluites. Ens ho recorda Eva Serra. La fortalesa que demostraren les institucions en moments clau “només s'explica entre altres coses, per la base social del país que encarna, dinamitza i enforteix una densitat històrica institucional i constitucional”.²⁸⁵⁰ Aquesta “densitat històrica” va influir també en la cohesió de la classe dirigent. Per això, a l'hora d'aproximar-nos al seu estudi no la podem comparar exactament amb una simple noblesa rural, equivalent a una mena de *gentry* anglesa, o als *hidalgos* del nord de Castella. La classe dirigent catalana tenia més elements i objectius en comú que no pas en altres regions de la corona espanyola, anglesa o francesa, fruit de la defensa del pactisme i de les Constitucions. Lògicament, ara no n'és el moment, però cal valorar el paper que va jugar el patriotisme en la configuració d'aquesta classe dirigent. És un element que no podem passar per alt.²⁸⁵¹

Va ser aquesta “base social” de què parla Eva Serra la que generà al llarg de l'època moderna una sèrie d'institucions capaces de mantenir uns alts graus d'autonomia respecte a les pretensions unificadores dels monarques austríacs. Ja ho hem dit en parlar de la Diputació i el Consell de Cent. La Generalitat havia adquirit durant els segles XVI i XVII cada vegada més influència i autonomia, fins al punt de “desenvolupar una certa tendència a constituir-se en poder separat”.²⁸⁵² Per la seva banda, Barcelona, tot i ser una ciutat, “dominava Catalunya, determinava les seves relacions amb el rei i la política que el Principat havia de seguir”,²⁸⁵³ i s'atribuïa la *obligació de conservar los privilegis i excemcions i llibertats d'aquesta ciutat i Principat*.²⁸⁵⁴ En el tombant del segle XVII, a aquestes dues institucions s'hi afegiran, encara amb més poder i influència, la Conferència dels Tres Comuns i el Braç Militar. I és significatiu que la classe dirigent que controlà aquestes institucions no era cap

²⁸⁵⁰ Serra, E., “Entre la ruptura i la continuïtat”, a *Les Corts a Catalunya. Actes del Congrés d'Historia Institucional*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1991, pp. 160-167. La referència és a la p. 160.

²⁸⁵¹ Per una primera aproximació vegeu. Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...* Vegeu especialment l'article de Miquel Pérez Latre “L'arrelament de la Diputació del general, Pàtria i vertebració política a finals del cinc-cents”, pp. 31-50. Per estudis més profunds sobre la temàtica, vegeu, a tall d'exemple, Simon i Tarrés, A., *Els orígens ideològics de la revolució catalana de 1640*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1999; Simon i Tarrés, A., *Construccions polítiques i identitat nacionals. Catalunya i els orígens de l'estat modern espanyol*, Abadia de Montserrat, Barcelona, 2005; Torres, X., “Pactisme i patriotisme a la Catalunya de la Guerra dels Segadors”, *Recerques*, 32, Barcelona, 1995, pp. 45-62.

²⁸⁵² Ferro, V., “La Diputació del General de Catalunya”, dins *El territori i les seves institucions històriques*, Ascó: Fundació Noguera, 1997, pp. 441-460. La referència és a la p. 445.

²⁸⁵³ Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 158.

²⁸⁵⁴ Pérez Latre, M., *Llevar...*, p. 226.

noblesa de cort *selecta, cerrada y etiquetera*²⁸⁵⁵ com la de la Cort castellana, ni els *hidalgos* empobrits que limitaren les seves forces al control de les ciutats. Fou una classe dirigent dinàmica, d'ampli espectre social, cohesionada, de perfil nobiliari baix, capaç, com deia Amelang, de crear sistemes per la *absorción regular del estado llano en la elite y la representación política continuada*.²⁸⁵⁶

---

²⁸⁵⁵ Domínguez Ortiz, A., "La nobleza...", p. 123.

²⁸⁵⁶ Amelang, J., *La formación...*, p. 206.

BALANÇ FINAL

No fa molt temps que, en una d'aquestes converses informals tan interessants que els alumnes de doctorat de l'IUHJV hem pogut gaudir amb els nostres professors, vaig sentir al doctor Jaume Torras la següent opinió, que transcric més o menys literalment: “una vegada s’ha escrit un text, aleshores és quan arriben els autèntics problemes”. El reconegut historiador feia referència a la imminent publicació del seu llibre *Fabricants sense fàbrica*, i volia mostrar-nos com la tasca històrica era un procés continuat de millora i de redefinició de conceptes, de nous plantejaments. Per aquesta raó ens deia que els treballs escrits difícilment podien tancar un tema o donar per finalitzada l’explicació d’un fenomen. La realitat històrica no es pot encabir sota les dues-centes planes d’un llibre o les vint d’un article, ja que els textos publicats estan sotmesos a continuades revisions, a rectificacions, a precisions i millores. Penso que la frase del professor Torras és molt adient per valorar la feina feta en aquest treball. Sóc conscient que l’anàlisi que he exposat en les línies precedents necessita més reflexió, més recerca, tot i que he fet un esforç per ser rigorós, i ponderar adequadament els termes del debat. D’altra banda, durant els últims mesos de treball, no eren poques les persones que em recordaven que les tesis doctorals només signifiquen una estació en el recorregut de la investigació, no el punt d’arribada. Això és totalment cert. Les habituals limitacions marcades pel calendari, juntament amb altres raons, han impedit que pogués incorporar algunes recerques que ja havia dut a terme i d’altres que creia que calia fer. Espero en el futur poder-les afegir a les presents.

Des de la nostra perspectiva, tenim la sensació que aquest és un treball desigual, en què la realitat històrica sempre s’ha imposat als desitjos inicials de l’historiador. Un treball desigual perquè, simplificant, creiem que es plantegen tres temes diferents: l’estudi de la Conferència dels Tres Comuns, una anàlisi parcial de la classe dirigent catalana durant el tombant del segle XVII i una primera aproximació a la figura del Braç Militar. El nostre desig inicial era fer l’estudi de la Conferència, però a mesura que avançava la recerca, ens vam adonar que era impossible tractar aquest mecanisme assessor sense aprofundir sobre la classe dirigent que la composava i sense conèixer més a fons un Braç Militar que fins al moment ens resultava (i resulta encara), prou desconegut. Un treball desigual, perquè pensem que el primer tema està bastant ben definit i tancat (si bé és millorable), en el segon ens trobem a mig camí, i pel que fa al tercer tot just acabem de començar. Així doncs, com diu el professor Jaume Torras, “els

problemes”, justament s’inicien ara, i per això a l’hora de cloure aquestes línies voldríem exposar algunes de les principals mancances de la recerca duta a terme.

Al llarg d’aquestes planes hem fet un esforç per quantificar: 517 reunions, 160 documents, 227 consells, 93% de seguiment, tipologies de reunions, etc. Aquestes xifres són uns mínims comuns segurs. De fet, sabem que hi va haver més reunions, més documents i més consells. Sabem molt poc de les conferències sobre el tribunal de Greuges de 1702, de les conferències per la modificació del testament de Carles II al llarg de la primavera de 1704, de les del port franc al 1706, etc. En elles es van generar documents i consells que no ens han arribat. Només una dada il·lustrativa d’aquest fet. La qüestió de l’alternança en el lloc de reunió. A hores d’ara som conscients de la importància que per als comuns tenia la qüestió del protocol, i com havia portat en més d’una ocasió a la confrontació. Doncs bé, és lícit pensar que cada vegada que hi ha una alteració en l’alternança del lloc de reunió (com es pot comprovar a l’annex 3) és perquè hi va haver més reunions que les fonts no han recollit. Les institucions no haurien consentit aquestes irregularitats en el funcionament sense formular protestes, de les quals no en tenim cap constància. Lògicament, si hi va haver més reunions, segurament hi hagué més consells i, molt probablement, més documents. El tema no està tancat perquè, cal dir-ho també, no hem consultat absolutament tots els documents possibles. Per exemple: els Anales consulars, el dietari del convent de Santa Caterina, els documents de Pau Ignasi Dalmases conservats a l’AHCB, els Fullets Bonsoms de la Biblioteca de Catalunya, etc. Han de ser treballats amb més deteniment.

Un altre tema pendent: els precedents de la Conferència. Certament s’ha fet una aproximació a l’estudi de les conferències de la segona meitat del segle XVII, així com a les Juntes de Braços i les juntes assessores. Però ha estat un treball primerenc, a partir d’unes poques fonts. Cal aprofundir en aquesta línia de treball, especialment en les reunions entre consellers i diputats que es remunten a finals del segle XV, però també en el coneixement de les divuitenes, sisenes, vint-i-quatrenes, etc. D’altra banda, l’estudi de les Juntes de Braços de la primera meitat del segle XVII ens pot aportar dades molt interessants per entendre amb més profunditat el sorgiment de la Conferència. Sens dubte, aquesta serà una de les nostres prioritats una vegada defensada la tesi de doctorat.²⁸⁵⁷ D’altra banda, som conscients que una de les principals mancances d’aquest treball és la falta d’una comparació mínimament seriosa de la

---

²⁸⁵⁷ En la mateixa línia caldria situar l’estudi de les Juntes d’Elets Valencianes i estructures similars del Regne d’Aragó.

Conferència amb altres institucions semblants que hi poguessin haver a nivell europeu. Li hem dedicat un breu apartat que creiem que és totalment insuficient i en el que també ens agradaria poder seguir aprofundint en el futur.

Respecte a l'anàlisi de la classe dirigent catalana, ja ho hem dit abans: ens hem quedat a mig camí, o potser una mica més enllà. Com hem assenyalat en el seu moment, ha estat una llàstima que no haguem pogut incorporar un estudi més minuciós que estem elaborant sobre la composició del Braç Militar. Aquest estudi pendent es basa en l'anàlisi de la composició de divuit reunions del Braç, formades per més de vint membres i que pertanyen a tots els anys compresos entre 1701 i 1711. Amb ell pretenem donar una visió més completa de la composició social del Braç Militar, tot i que ja podem avançar que les conclusions no difereixen molt de les que hem exposat aquí.²⁸⁵⁸ Un altre tema pendent, que el professor Josep Maria Delgado ens va animar a fer i que malauradament no hem pogut tractar com haguéssim desitjat, és l'estudi de la classe dirigent catalana després de 1714.²⁸⁵⁹ Com s'articulen les xarxes familiars? Com els va afectar el segrest dels béns? En quina mesura l'amnistia de 1725 va suposar un autèntic oblit del passat i va facilitar la reincorporació a la vida política de la classe dirigent més constitucionalista? Algunes qüestions les hem pogut apuntar, especialment en parlar de les xarxes familiars i de la situació econòmica, però lògicament la feina està encara per fer.

Un altre dels temes pendents en relació amb l'anàlisi social és la seva contextualització dins l'àmbit europeu. Només li hem pogut dedicar un breu apartat en el qual destaquem aquells aspectes que considerem més rellevants i que assenyalen amb claredat que la classe dirigent catalana presentava alguns aspectes propis de les dinàmiques nobiliàries europees.²⁸⁶⁰ Ens hem limitat doncs a assenyalar punts de reflexió, però el camí és molt llarg. Pel que fa al Braç Militar hem fet només una

²⁸⁵⁸ Cfr. LLDBM, G-69, vols. VI, VII i VIII, *vid.*, 22 de gener de 1701, 15 de maig de 1702, 18 de març de 1703, 21 de gener de 1704, 20 de juny de 1704, 7 de gener de 1705, 4 de desembre de 1705, 13 de maig de 1706, 8 d'octubre de 1706, 4 de desembre de 1706, 1 de febrer de 1708, 13 de març de 1708, 5 d'abril de 1709, 6 d'agost de 1709, 12 de juny de 1710, 8 de febrer de 1711, 27 de gener de 1711).

²⁸⁵⁹ Una primera aproximació al tema, tot i que molt parcial es troba a Oliva i Ricós, B., "De la revoleta a la integració. La continuïtat de la burgesia mercantil autriacista", dins Albareda, J. i Serra, E. (coord.), *Actes del segon congrés de Recerques...*, pp. 85-102.

²⁸⁶⁰ Només de manera orientativa, creiem molt suggerents algunes de les reflexions dels següents autors: Maraval, J. A., *Poder, honor y élites en el siglo XVII*, siglo XXI, Madrid, 1979; Labatut, J. P., *Les noblesses europees de la fin du XV siecle a la fin du XVIII siecle*, PUF, Paris, 1978; Domínguez Ortiz, A., *La sociedad española en el siglo XVII*, CSIC, Universidad de Granada, 1992; Iglesias, C. (comp.), *Nobleza y Sociedad en la España Moderna*, Nobel ed., Oviedo, 1996; Mingay, G. E., *The Gentry. The rise and fall of a rulin class*, Longman, London, 1976; Scoot, H. M., *The european nobilities in the seventeenth and eighteenth centuries*, Longman, London, 1995.

aproximació. Pensem que l'estudi realitzat aporta molta més llum de la que hi havia fins ara i clarifica com funcionava. La figura del Braç Militar esdevé un altre fenomen excepcional dins l'àmbit europeu, únicament comparable, i amb nombrosos matisos, amb les *assemblées de la noblesse* franceses del segle XVII.²⁸⁶¹ La seva aparició cal entendre-la com una resposta efectiva de la noblesa catalana a la crisi d'identitat generalitzada que patia l'estament nobiliari a tota Europa. Són suggestives les reflexions d'Arlette Jouana sobre el *dévoir de revolte* que la noblesa francesa considerava tenir per oposar-se al monarca en la defensa dels seus drets i els que consideraven que eren de tota la comunitat (incloent-hi el tercer estat).²⁸⁶² El seu estudi mostra amb contundència que sota el paraigua de la defensa de l'antiga constitució i de les prerrogatives de la noblesa, el segon estament estava defensant una determinada concepció de l'Estat i de la societat, i en aquest sentit, la seva actuació beneficiava a tota la comunitat. Aquesta dinàmica convertia la noblesa en responsable de la defensa de l'antiga constitució (o lleis fonamentals) i el millor fre a la tirania: *ils devaient veiller au respect des lois du pays, léguées par les ancêtres et consacrées par l'usage, ils avaient aussi apporter aux oreilles du roi la voix de tous ceux qui dépendaient d'eux.*²⁸⁶³ La conclusió ens resulta molt familiar i és perfectament aplicable al cas de la noblesa catalana. Davant unes monarquies cada vegada més fortes amb tendències absolutistes, la noblesa catalana, semblantment a la francesa, era conscient de la seva responsabilitat en la defensa de les Constitucions, i va actuar en conseqüència, tal i com hem pogut observar en les línies precedents.

Si posem en comú els treballs de Jouanna i de Lassaigue i els relacionem amb la figura del Braç Militar català, hi ha una idea que cal posar de relleu. Mentre que les diferents revoltes de la noblesa francesa s'expliquen per la inexistència d'uns canals de diàleg i discussió dins la noblesa, que poguessin atenuar les tensions creixents entre el monarca i el segon estament, en els cas català, sí que existiren aquests "ponts" de connexió. La lectura de l'obra de Jean Dominique Lassigne, mostra com les assemblees de la noblesa franceses tenien molts punts d'unió amb el nostre Braç Militar: incloïen tota la noblesa (fora dels grans títols), tenien un funcionament independent del monarca i es reunien a iniciativa pròpia, funcionaven per votacions, tenien comissions subordinades, presidents, no hi podien participar els oficials reials, estaven formades

---

²⁸⁶¹ Vegeu l'estudi de Lassaigue, J. D., *Les assemblées de la noblesse...*

²⁸⁶² Jouanna. A., *Le devoir...*

²⁸⁶³ Jouanna. A., *Le devoir...*, p. 392.

sobretot per una elit urbana, feien documents, tenien ambaixadors, reunions diàries, etc.²⁸⁶⁴ Aquests elements ajuden a entendre perquè van assolir un poder molt gran per la via de fet (igual que el Braç Militar català i la mateixa Conferència), i també per què totes les assemblees de la noblesa (les de 1649, 1651, 1652, 1558-1659 i 1716-1717) van ser anul·lades pel monarca adduint precisament aquests abusos de poder (igual que la Conferència). A Catalunya, en canvi, les institucions van ser capaces de generar una institució representativa de la noblesa amb caràcter permanent, la qual cosa sens dubte va evitar que es produïssin els enfrontaments violents del regne veí. Aquí rau la originalitat única del Braç, i és un tema que cal estudiar més a fons. El seu paper en el tombant del segle XVII va ser fonamental, gairebé al mateix nivell que la Conferència. Certament tenim molta més informació sobre ell de la que hem recollit en aquest treball, però una anàlisi adequada requeria una dedicació molt més gran de la que hem pogut disposar. A la vegada, cal dir que a hores d'ara tenim la sensació que el seu relleu només va ser decisiu a partir de 1690 en endavant, i que mai va arribar a substituir a la Diputació ni al Consell de Cent en les seves funcions. Aquesta evolució es palesa d'una manera evident en l'extensió dels seus Llibres de deliberacions. Fins l'any 1683 la mitjana de folis per any és inferior a 35, però a partir d'aquesta data trobem que el volum 4 té 99,5 folis/any, el volum 5 té 124, el volum 6 té 216, el volum 7 té 247 i el volum 8 té 298. A més, el coneixement dels seus orígens és encara molt fosc.

Però tot i aquestes limitacions i fronts de treball tot just encetats, creiem que el nostre treball aporta també algunes idees rellevants i útils per a la recerca històrica. Ja fa més de deu anys que la professora Núria Sales, amb una intuïció envejable, plantejava que els Tres Comuns reunits en Conferència havien estat “decisius i potser decididors en la presa del partit austriacista de 1705 i al llarg de la Guerra de Successió”.²⁸⁶⁵ Aquesta va ser una de les preguntes inicials que ens vam formular a l'hora de començar la nostra recerca en el tema. Va ser la Conferència un organisme decisiu durant la guerra de Successió? Les dades parlen soles: 517 reunions entre setembre de 1698 i febrer de 1714 (cosa que suposa una mitjana mensual de 2,5 reunions), 160 documents (gairebé un document al mes), 227 consells (1 de mensual), 72 temes diferents tractats i, sens dubte, la dada més rellevant: el 93% dels consells que va donar la Conferència van ser

---

²⁸⁶⁴ Aquestes característiques són sobretot aplicables a les *assemblées* de 1649-1651. Les posteriors tingueren uns trets diferents en els que no ens hi podem endinsar ara. Vegeu Lassigne, J. D., *Les assemblées...*, pp. 15-65.

²⁸⁶⁵ Sales, N., “Diputació, síndics i diputats. Alguns errors evitables”, *Pedralbes*, 15, Barcelona, 1995, pp. 95-102. La referència és a la p. 96

aplicats pels comuns sense qüestionar-los. Entre els documents trobem cartes per al rei, per a la reina, per als membres de la cort, per a la reina d'Anglaterra, per al rei de Portugal, per als Estats Generals d'Holanda, per a l'Emperador, per a diferents viles i ciutats d'arreu del Principat i de la Corona d'Aragó, etc.. El mateix podem dir de les representacions, les quals inclouen des de protestes pels abusos de les tropes, per la conculcació de les lleis, les denúncies del mal govern i per la defensa dels drets individuals. I a més tot un munt de textos que van des d'ambaixades, informes sobre la planta d'un regiment, sobre com aconseguir més diners o fer la remarca de moneda, fins a cartes d'instruccions per als ambaixadors. Hi ha moments en què la seva activitat va ser frenètica com el decisiu any de 1713. Entre gener i juny de 1713 hi va haver una mitjana d'11,5 reunions mensuals, és a dir, gairebé una cada tres dies. Un xifra que és molt similar a la dels mesos d'octubre-novembre de 1705 i de gener-febrer de 1701.

En aquest sentit, pensem que una de les primeres conclusions que es deriva d'aquest treball és una lectura política sobre la difícil conjuntura de la Guerra de Successió. No és possible fer referència als esdeveniments d'aquells sense tenir en compte el decisiu paper jugat per la Conferència a l'hora de determinar l'actuació dels comuns. La Conferència es va erigir com un mecanisme necessari per coordinar l'actuació de les institucions catalanes en la defensa de les Constitucions. Si sota el regnat de Carles II sembla haver un cert consentiment a la seva existència, recordem les paraules elogioses de Darmstadt, amb Felip V la situació va canviar notablement. Ja des de bon començament la Conferència va mostrar-se contrària a les noves formes de governar. Conflictes com la vicerègia, l'expulsió d'Arnald Jäger, les càtedres de la universitat, la inspecció del correu, la modificació del testament de Carles II, les persecucions de 1704, l'afer Pallejà, etc., posen de manifest que l'actuació de la Conferència no podia ser ben vista per Felip V. Recordem que els primers informes negatius sobre la reunió dels comuns procedeixen de maig de 1701, abans de les Corts del monarca borbó, i que quan aquestes finalitzaren els enfrontament amb les institucions, guiades sempre per la Conferència, no minvaren en absolut (les Corts es tancaren al gener, però a l'octubre s'iniciava l'afer Jäger). Lògicament Felip V no podia permetre que la seva autoritat fos qüestionada contínuament per uns comuns que havien esdevingut més forts i resistents als manaments reials gràcies a la seva actuació mancomunada a través de la Conferència. La supressió de les conferències el febrer de 1705 volia acabar amb aquest front unit. Amb Carles III la situació va ser ben diferent. Si fins al moment les conferències havien estat "consentides" o "anul·lades", el nou

monarca canvià radicalment la relació amb les institucions. És molt significatiu que la “legalització” de les conferències s’executés amb una constitució i no pas amb un capítol de cort, la qual cosa significava que el monarca volia expressament l’existència de la Conferència, entesa com un bé per a tota la societat. El fet que fos la mateixa reina Isabel de Brunswick la qui el 31 d’agost de 1712 demanés als comuns que convoquessin la Conferència per assessorar-la, és indicatiu que les coses havien canviat de manera notable.

Sembla bastant clar que la Conferència no va ser cap instrument creat per sectors polítics concrets amb la voluntat de forçar un canvi dinàstic en el govern de la monarquia. La Conferència no tenia com a finalitat oposar-se a Felip V. L’actuació dels representants dels comuns en la defensa de les constitucions va ser, en línies generals, igual d’exigent amb Felip V que amb Carles III. El que van ser realment diferent fou la reacció d’aquests dos monarques davant les demandes i exigències emanades pels representants dels comuns. La resposta i el pensament de Felip V l’hem pogut veure parcialment a través dels lligalls de l’AHN que hem treballat: dilacions, conculcació de les constitucions, desinsaculacions i empresonaments. Carles III, l’arxiduc, en canvi, sembla que va ser molt més dòcil a les exigències dels comuns. El millor exemple va ser el conflicte de *l’Epítome*, en el qual el monarca executà fil per randa totes les peticions emanades per la Conferència. Però no va ser l’únic: no va poder aplicar la modificació dels rals de vuit perquè els comuns no volgueren; el conflicte per la coronela va finalitzar amb una carta on explícitament mostrava a les institucions que la seva intenció mai havia estat trencar les Constitucions, etc. Però desvincular completament austriacisme i Conferència seria també un error. En aquest sentit l’estudi posa de manifest com la conjuntura política, amb la represa del constitucionalisme que hi havia dins el projecte austriacista, va facilitar i accelerar el procés de formació de la Conferència. No és casualitat que la primera conferència dels tres comuns es produís durant el setge de 1697, i que la segona (la de 1698-1699) tingués com a tema central la defensa de l’honor dels catalans en un conflicte de fortes repercussions polítiques. En aquest sentit, pensem que l’austriacisme, o més ben dit, les persones que creien en el projecte polític austriacista, van trobar en la Conferència un mitjà adient per poder canalitzar els seus desitjos d’una societat millor representada i que estigués caracteritzada pel respecte a les Constitucions. El fet que amb Carles III la Conferència assolís una normalitat institucional indiscutible i desenvolupés totes les seves

potencialitats, és potser la millor prova de com aquest sistema donava resposta a les seves aspiracions.

Però tot i això, que en si mateix ja és una primera conclusió prou consistent, voldríem anar una mica més enllà. La Conferència va ser una manifestació més d'una realitat molt profunda que s'amagava en el rerefons de les institucions catalanes. Eva Serra ha explicat que els fets de 1639 eren una prova evident que “en les situacions d'excepcionalitat política s'observa que a Catalunya no hi ha un buit de poder per un arcaïcisme institucional, sinó tot el contrari, capacitat política de resposta, que només s'explica entre altres coses, per la base social del país que encarna, dinamitza i enforteix una densitat històrica institucional i constitucional”.²⁸⁶⁶ Semblantment, Núria Sales considera que el segle XVII era un període de “replantejaments, desenvolupaments constitucionalistes (...), noves i agosarades interpretacions de velles lleis (...), creació subreptícia de nous i flexibles organismes”.²⁸⁶⁷ En la mateixa línia, Víctor Ferro, valorant les institucions catalanes al segle XVII, qüestiona amb força la seva suposada decadència per la falta de Corts. L'autor ens parla l'existència d'un “corrent de les reformes i innovacions” i d'una “vitalitat subterrània”, de tal manera que amb les Corts de 1701-1702 “tota l'energia continguda rebrotà, no pas amb força destructora ni fent taula rasa del llegat de les generacions precedents, sinó, característicament, amb noves lleis, més madures, més perfectes que les anteriors, i que, recollint l'experiència acumulada i els plantejaments d'un segle llarg, n'eren la continuació i superació”.²⁸⁶⁸

La Conferència, en el fons, és una manifestació del que Eva Serra considera “capacitat política de resposta” de les institucions catalanes davant els reptes que els presentava cada conjuntura històrica; una manifestació de les “noves i agosarades interpretacions de velles lleis” i dels “nous i flexibles organismes” dels quals parla Núria Sales; una manifestació del “corrent de les reformes i innovacions” i de la “vitalitat subterrània”, de la “energia continguda”, a la que es refereix Víctor Ferro. Quan ens apropem a la realitat institucional catalana, podem veure com tot sovint aquesta anava per davant de la “realitat jurídica”. Primer hi ha el fet, i després hi ha la sanció legal. Primer van existir les conferències menors de la segona meitat del segle XVII, a partir de 1697 la Conferència de tres comuns. El seu funcionament no estava

---

²⁸⁶⁶ Serra, E., “Entre la ruptura i la continuïtat”, dins *Les Corts a Catalunya. Actes del Congrés d'Història Institucional*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1991, pp. 160-167. La referència és a la p. 160.

²⁸⁶⁷ Sales, N., “Diputació, síndics ...”, p. 96.

²⁸⁶⁸ Ferro, V., *Dret públic...*, p. 449.

regulat en el marc jurídic català. Però eren una realitat vivia i efectiva. Només posteriorment al “fet”, vingué la “legalització” amb els Corts de 1705. Era la tradició, la “capacitat de resposta” el que realment guiava i vivificava les institucions catalanes. Però això no és un fet nou. Agafem el cas de les Juntes de Braços del segle XVI. Segueixen el mateix procés: primer hi ha les juntes de braços de la Diputació, que són legalitzades a les Corts de 1585. La seva evolució a través, sens dubte, d’una “agosarada interpretació” de la llei, fa que siguin anul·lades al 1593 i a les Corts de 1599. Però què trobem amb posterioritat? Noves juntes de braços, amb una limitació de poders molt més grans, certament, però no per això menys influents, com van demostrar els fets de 1639-1640. A més, havien sorgit a instància de les pròpies institucions del país, sense prèvia consulta al monarca. Què va passar? Que Joan Josep d’Àustria les va anul·lar de manera definitiva al 1653. Exactament el mateix que havia passat abans amb les primeres juntes de braços i passaria després amb les conferències. Eren les institucions les primeres a moure la fitxa del tauler de joc, i mentre el monarca no se n’adonava, o ho consentia, la jugada continuava.

Ens podem preguntar el per què de “l’èxit” de la Conferència. La resposta pot ser múltiple, però creiem que cal destacar dos elements que resulten fonamentals: la flexibilitat i el caràcter poc normatiu de la reunió dels comuns. Quan Eva Serra analitza el conflicte de la vicerègia de 1700 fa una valoració del Braç Militar que és molt pertinent: “dels tres comuns, el del Braç Militar era el menys formalitzat, ja que no estava contemplat per les Constitucions ni sotmès a insaculacions i, per tant, tenia poques limitacions i pocs obstacles normatius. Per això és el més àgil i, en definitiva, l’organisme que enceta i dinamitza el debat de la vicerègia”.²⁸⁶⁹ El mateix, i en un grau encara més gran, podem dir de la Conferència. Totes les discussions que van tenir els comuns pel fet de les conferències s’expliquen en gran part per una qüestió de flexibilitat institucional, de la seva capacitat d’adaptar-se a les exigències de la realitat. En començar la nostra anàlisi de la Conferència, ja hem exposat els dubtes que teníem a l’hora de fer generalitzacions excessives, ja que la Conferència es trobava en canvi continuat, amb progressives adaptacions i modificacions. Les conferències de 1698 no són les mateixes de 1713, i aquestes no són iguals que les de 1703 o les de 1709. Estem parlant d’una realitat viva, adaptable. Semblantment, també hem destacat com la constitució de les Corts de Carles III, tot i fixar un model determinat de Conferència,

---

²⁸⁶⁹ Serra, E., “Voluntad de sobirania...”, p. 115.

deixava en l'aire un bon nombre de d'aspectes, com ara l'existència o no de presidents, el lloc de reunió, la forma de les votacions, el poder concedit als representants, la presència d'un secretari, etc. Era aquesta indefinició la que permetia que algunes reunions tinguessin unes facultats molt àmplies, amb caràcter "decisiu" i capacitat de fer i redactar documents, i d'altres, en canvi, gaudissin d'una gran limitació a l'hora d'actuar. Creiem que aquesta "indefinició" era una virtut, perquè permetia adaptar-se a les circumstàncies canviants, permetia un joc de negociació entre els comuns, una recerca de consens en situacions de crisi. D'aquí la força i resistència de la Conferència. A vegades l'historiador incorre en el risc de voler encabir la realitat dins d'uns paràmetres massa tancats, i oblida que sovint la realitat depassa la reflexió teòrica sobre el funcionament de les institucions. En un principi, per exemple, ens vàrem proposar analitzar quins criteris explicaven perquè un tema era encarregat a vegades a la Conferència i a vegades a les juntes assessores. Era un error. No hem trobat cap criteri, tret del fet que eren les circumstàncies concretes, a vegades aleatòriament, les que forçaven que es fes d'una manera o d'una altra.

És indiscutible que la Conferència és hereva d'aquesta llarga tradició d'estructures assessores: des de les que es generaren a la guerra civil catalana i que es perllonguen a través de les Juntes de Braços de finals del segle XVI i la primera meitat del segle XVII, passant per les juntes menors dels comuns i les primeres "conferències" de la segona meitat del segle XVII. Però sí que volem destacar que la Conferència no és una realitat fàcil de definir. És una barreja, original i única, de Junta de Braços amb una "comissió de treball". D'alguna manera aplega el millor de cadascun d'aquests sistemes assessors. La Conferència era la representació viva dels Tres Braços. Però té aquest fet sanció legal? La constitució XVIII no feia cap menció a aquesta realitat. Si realment representa als tres braços, com és que els seus consells podien ser rebutjats? Representa o no representa tota la comunitat? És clar que sí, però aquesta realitat no s'adapta a un discurs estrictament legal. Una altra qüestió: les seves indicacions són de caràcter consultiu, mai deliberatiu o decisiu. A l'hora de la veritat, però, el 93% de les indicacions van ser seguides pels comuns a ulls clucs i en no poques ocasions la Conferència exigia a les institucions el compliment de les seves indicacions. Manava o no manava la Conferència? És clar que manava, però a l'hora de la veritat aquesta realitat no es reflectia en l'ordenament jurídic. La legitimació procedia de les forces socials que hi eren representades i de la vivesa del constitucionalisme català.

Tornem a la pregunta que ens fèiem fa uns moments. Per què la Conferència va tenir èxit com a fórmula institucional per donar resposta a les noves problemàtiques que es plantejaven? Eva Serra, novament, exposa unes reflexions molt interessants al respecte. Segons ella la Conferència “tendia a solventar (...), no pas un buit de poder sinó el desajust institucional i la necessitat de resoldre la gestió política d’una societat judicialista, tal com ha estat tipificada, però cada vegada més necessitada de transformar el vell discurs judicialista en un nou discurs polític. A la societat catalana no sols li calia ajustar les lleis econòmiques, sinó també posar al dia les seves institucions públiques”.²⁸⁷⁰ Aquest és un altre dels temes més rellevants: la Conferència dels Tres Comuns donava resposta a una necessitat institucional, era “la resposta de la societat catalana a l’immobilisme aristocratitzant de la monarquia”, com digué la mateixa autora en una altra ocasió.²⁸⁷¹ Es tractava de donar sortida a la necessitat d’actuació mancomunada de totes les institucions a l’hora de defensar uns objectius comuns. La Conferència havia esdevingut un mitjà adient per assolir “l’encert en les deliberacions” a través de la “unió” dels comuns en qüestions considerades com a “graves” i “urgents”. Era la seva “operativitat”, com ha destacat Joaquim Albareda,²⁸⁷² la que explica perquè havia esdevingut un mecanisme útil per als comuns.

Al llarg d’aquest treball hem pogut veure que la Conferència, com a sistema, tenia un bon nombre de virtuts. D’una banda, ampliava la base social de les persones que decidien sobre els afers greus. El fet que recollís a membres de les tres institucions més importants del país, i que aquestes estiguessin nomenades per elecció directa implicava que al seu si hi estava implicada tota la comunitat, representada pels sectors socials decisius, i per això es considerava que “lo acert queda afiançat en la acertada censura dels senyors de la Conferència”, com deia el Braç al juny de 1703.²⁸⁷³ El seu consell era considerat de tota la societat. Les persones que en formaven part eren escollides per les seves qualitats personals, com constava el Consell de Cent en afirmar que en els seus membres “se concidera residir tota premeditació y censura”,²⁸⁷⁴ i que

²⁸⁷⁰ Serra, E., “Una alternativa nacional sota l’aparença de conflicte dinàstic”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l’aposta catalana...*, p. 513.

²⁸⁷¹ Serra, E. “La vida parlamentària a la Corona d’Aragó: segles XVI i XVII. Una aproximació comparativa”, dins Sobrequés i Callicó, J. (ed.), *Actes del 53è congrés...*, pp. 501- 536. La referència és a la p. 536.

²⁸⁷² Albareda, J., “Els fonaments de l’autriacisme en els territoris de la Corona d’Aragó”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l’aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, Museu d’Història de Catalunya, Barcelona, 2007, pp. 125-136. La referència és a la p. 130.

²⁸⁷³ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 925r.

²⁸⁷⁴ LLDCC, 1B, sèrie II, 212, fol. 180v.

acumulaven “tota intel·ligència y maduresa”. D'altra banda, aquesta àmplia base decisòria es combinava amb una capacitat de donar resposta efectiva als temes plantejats en un temps relativament breu. Per això la Conferència havia estat el mitjà escollit el novembre de 1700, i no per casualitat, al maig de 1713 el Braç Militar recordava als altres comuns que amb la Conferència s'assolia “lo acert en las resolucions y la brevedat en la expedició del que se ha ofert executar”.²⁸⁷⁵ Una operativitat en la solució de conflictes que s'explica també per les intenses jornades de treball a què podia estar dedicada en certs moments. Recordem només un exemple: el setge de 1704. El 29 de maig la Conferència “se juntà en la present casa lo die de ahir a las quatra horas de la tarda, no se es disgregada fins a la una hora de la nit del present die” i tornà a reunir-se “a las set horas del matí en casa de la present ciutat”.²⁸⁷⁶ De moments d'intens treball, amb reunions diàries n'hem trobat en diverses ocasions: durant setge de 1706, a l'octubre de 1708 o a la primavera de 1713. Altres virtualitats? La unitat dels comuns. Aquesta va ser una prioritat constant. Un exemple dels molts recollits. El 1699 la noblesa era partidària de prosseguir les conferències, ja que era necessari “continuar ab tan tres respectuosos comuns tota bona unió, de la qual espera redundar sempre el crèdit i garbo de la nació”.²⁸⁷⁷

Però no eren només aquests trets els que feien de la Conferència un instrument necessari i molt innovador. Cal afegir la gran amplitud de qüestions que va tractar. La Conferència va treballar sobre una gran varietat de qüestions, més enllà de si aquestes eren competència exclusiva d'un comú: afers econòmics, constitucionals, de protocol, sobre el tribunal de contrafaccions, sobre l'honor, sobre les insaculacions, sobre la situació militar, sobre els drets individuals, etc. La Conferència s'estava erigint en un organisme nou que substituïa i assumia gran part de les competències dels comuns, una mena de “nou govern”, nascut de les mateixes institucions per situar-se per sobre d'elles. Així s'expliquen també les topades entre els comuns per la qüestió de les competències. Ja hem vist com en aquest procés va ser la Diputació la gran derrotada, l'acció de la qual va ser en gran part substituïda i assumida per una Conferència molt més activa i molt més combativa en la defensa del constitucionalisme. També el Consell de Cent va veure amenaçats els seus àmbits d'actuació per la Conferència. Recordem els conflictes per la remarca dels rals de vuit al setembre de 1707 o el que es produí al

---

²⁸⁷⁵ LLDCC, 1B, II, 222, fol. 127/1r.

²⁸⁷⁶ DDP, N-101, fol. 871v. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 14v.

²⁸⁷⁷ LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 40v. Al setembre de 1703 també s'utilitzava aquest argument per demanar la unió dels tres comuns davant el perill enemic. Vegeu DDP, N-100/3v.

febrer de 1711 entre la Conferència i la vint-i-quatrena de guerra. La Conferència era una nova realitat institucional, que responia a unes necessitats, que s'erigia com una instància assessora superior, i que establia un nou equilibri i una nova distribució de funcions tant en l'acció política com la econòmica o la institucional. En aquest joc d'interessos, el gran guanyador va ser el Braç Militar. Però tot així, cal reconèixer que, a l'hora de la veritat, ho van ser els tres comuns, ja que el Consell de Cent va poder influir en les decisions de la Diputació, i aquesta també va poder tenir més marge d'actuació en afers que abans eren exclusius de la Ciutat, com ara les qüestions econòmiques, l'ordre públic o la coronela. Era una nova institució, una nova resposta als reptes polítics d'aquells anys de canvi, on el que cada vegada estava més en joc era la definició del model de govern amb el qual els catalans volien ser governats.

Aquest dinamisme de les institucions catalanes no s'explica per si sol. Hi havia una causa més profunda que ja ha estat destacada per Eva Serra, en assenyalar que “les conferències dels tres comuns (...) feien avançar l'adequació de la representació política a les bases socio-econòmiques en transformació del territori”.²⁸⁷⁸ Els estudis tant de Pierre Vilar, com Josep Fontana, Isabel Lobato i Albert García Espuche, han posat de manifest que la Catalunya de la segona meitat del segle XVII, es trobava en un procés d'embranchada econòmica, amb uns nous sectors socials procedents dels estaments inferiors que enriquien enormement el país amb noves formes d'entendre les relacions comercials, seguint el model anglès i holandès.²⁸⁷⁹ Eren aquests nous sectors, que progressivament ascendien en l'escala social, els que estaven exigint poder accedir a la direcció política. Calia adaptar el model representatiu a aquestes necessitats per tal de donar veu als que fins al moment no tenien veu. Aquest és un element clau per entendre les conferències, ja que van esdevenir el mitjà adient per adequar la representació social a la nova realitat social, de tal manera que nous sectors poguessin fer sentir les seves opinions i influir en la vida política. La vitalitat de la Conferència rau en l'existència una classe dirigent dinàmica, activa, amb continuats processos d'ascensió social i descensos. Recordem les xifres de la composició social dels membres de la Conferència: un 33% eren o havien estat ciutadans honrats, un 17% cavallers, un 39% nobles i un 11% eclesiàstics. Unes xifres que encara són molt més contundents quan

²⁸⁷⁸ Serra, E., “La vida parlamentària...”, p. 526

²⁸⁷⁹ Vilar, P., *Catalunya dins l'Espanya moderna...*; García Espuche, A., *Un siglo decisivo...*; Fontana, J., “Sobre el comercio exterior...”; Fontana, J., “Els inicis de la Catalunya contemporània...”; Franco, I., *Compañías y negocios...*; García Espuche, A., *Barcelona entre dues guerres...*; Oliva, B., *La Generació...*

parlem del que hem anomenat “l’elit” de la Conferència: 46% ciutadans honrats, 31% nobles, 19% cavallers i 4% eclesiàstics. La conclusió a la qual arribem és que la Conferència era dirigida, si realment podem considerar aquesta elit com a tal, per una classe dirigent de perfil baix, ciutadans honrats, cavallers, molts d’ells vinculats o amb un passat clarament mercantil, alguns dels quals s’havien ennoblit. Podríem considerar, seguint el suggeriment de Josep Fontana, que era una noblesa més “emburgesida” que no pas una burgesia “ennoblida”.²⁸⁸⁰ Un societat dinàmica, perquè estava en constant canvi, no només d’estament, sinó també d’institucions. Un 30% dels membres de la Conferència hi van participar representant dos comuns diferents i un 6% ho va fer a través de les tres institucions. No hi ha cap mena de dubte que la Conferència va ampliar la base social de les persones que podien participar de les decisions polítiques. Una institució nova, directora de l’actuació dels comuns, defensora del constitucionalisme, amb una gran flexibilitat interna i adaptabilitat als canvis, amb unes facultats progressivament més àmplies que estaven aprimant el marge d’actuació individual de cada comú en favor d’una acció mancomunada, en la qual participen sectors socials cada vegada més amplis. Resulta sorprenent, per exemple, que tot i la varietat de membres que la composaren, hi ha en línies generals una uniformitat en l’actuació, sempre en defensa del constitucionalisme. Un signe prou evident que a l’hora de la veritat no estava controlada per cap institució determinada sinó que les seves actuacions responien més aviat als desitjos i aspiracions d’una comunitat àmplia i heterogènia a la vegada.

Però aquestes virtualitats de la Conferència, quina rellevància tenien en el context institucional d’una Europa que es debatia entre les tendències absolutistes continentals i les parlamentàries de les potències marítimes? Aquest és realment el tema central de la present tesi de doctorat: determinar el significat profund de la Conferència. Arlette Jouanna, en el seu magnífic estudi sobre les revoltes de la noblesa francesa, sosté que aquests enfrontaments violents es produïen quan no existia un mitjà adient per fer sentir al monarca la veu dels sectors socials afectats per les decisions de la corona. Aquestes estructures intermèdies, que l’autora identifica amb els Estats Generals o les *Assemblées d’États*, resultaven necessàries per mantenir la pau i l’estabilitat del

---

²⁸⁸⁰ Semblantment, Jesús Cruz, analitzant el cas castellà, parla de “Hidalgos aburguesados o burgueses aristocratizados”. Vegeu Cruz, J., “¿Hidalgos aburguesados o burgueses aristocratizados? Una revisión del papel de la burguesía española en la crisis del Antiguo Regimen”, dins Enciso Recio, L.M. (coord.), *La burguesía española en la Edad Moderna*, vol. I, Universidad de Valladolid, Valladolid, 1996, pp. 454-478.

govern.²⁸⁸¹ Aquest és un tema interessant que també ha estat destacat per Peter Blicke, en analitzar el paper de les dietes alemanyes durant les revoltes camperoles del segle XVI: *where de common man alreedy enjoyed rights of representations at diets, negotiations could have an important share in the settlement of the conflict (...) the results were enshrined in territorial ordinance.*²⁸⁸² En els llocs on la representativitat de l'home del comú era menor la conseqüència van ser les revoltes. El seu treball mostra que les estructures institucionals que permetien una major presència dels grups menys privilegiats eren políticament més estables i perdurables. Aquestes estructures representatives, tenien la virtut que en els moments de conflicte amb el monarca i de tensió política, *all that needed to be done was to redefine their composition, so that they could serve the wider community.*²⁸⁸³ Blicke està parlant, en el fons, de la major adaptabilitat que presenten els sistemes de caire horitzontals (les assemblees representatives) que no les verticals (estructures feudals o monàrquiques) a les situacions canviants de cada moment històric.

La Conferència s'adaptava perfectament als models dibuixats pel reconegut historiador. Al seu si trobem un bon nombre de persones procedents d'estaments molt inferiors: Pau Dalmases era fill d'un paraire, Jacint Blanc, gendre d'un mariner, Josep Rifós era fill de pagès. Tenim a una vintena de mercaders o fill de mercaders entre els seus homes. Però no només això. En els moments de crisi, de conflictes realment greus, la Conferència va actuar seguint fil per randa el que apuntava Blicke: augmentar la base de persones que podien participar de les reunions. Recordem, per posar només un exemple, el conflicte de maig de 1713 quan la Conferència va demanar que els comuns creessin juntes assessores per a que assessoressin a la Conferència sobre les decisions que calia prendre en aquell moment tant crucial per al futur de Catalunya. Recordem la flexibilitat que permetia augmentar el nombre de membres de la Conferència segons les circumstàncies, com succeí amb l'afer Jäger o a l'estiu de 1707. Però no només això. La Conferència era una autèntica canalitzadora dels desitjos i demandes de tota societat, i de l'home comú en particular. Qualsevol persona (i això inclou també els paraires i artesans dels Consell de Cent), podia portar les seves preocupacions a la Conferència (si el seu comú ho considerava adient), les quals eren tractades pels representants de les tres institucions i, si s'esqueia, es redactava una representació per al rei. Una ullada als

---

²⁸⁸¹ Cfr. Jouanna, A., *Le devoir...*, p. 10.

²⁸⁸² Blicke, P., *From the communal...*, p. 128.

²⁸⁸³ Blicke, P., *From the communal...*, p. 124.

temes tractats mostra que hi havia tant qüestions de gran entitat política (la vicerègia), com afers molt menors o que afectaven a grups socials molt reduïts (la desinsaculació de Pau Font, el títol de ciutat a Mataró). Aquesta mateixa amplitud temàtica és un exemple prou evident que la Conferència esdevenia un mitjà adient per canalitzar les preocupacions de tota la societat, i no exclusivament de determinats sectors.

Però la qüestió no acaba aquí. Julian Hoppit, en aprofundir en les particularitats del model parlamentari i fiscal anglès, es pregunta per què l'Estat va ser capaç d'extreure més diners a través del impostos que no a França i sense que això produís greus conflictes. Entre altres raons, Hoppit considerava que *the intensity of political debate in those reigns* (els que posseïen sistemes parlamentaris) *drew much of its strength from the considerations of alternative strategies and aspirations*.²⁸⁸⁴ Tal i com mostra l'autor, era aquest debat polític el que facilitava que la població (incloent aquí novament a l'home comú de Blicke) s'identifiqués amb el sistema polític i confiés en les decisions preses. Era aquest fet el que, segons la seva opinió, ajuda a entendre la escassa oposició que hi hagué a la Guerra de Successió entre les classes populars angleses, tot i que s'aplicaren un bon nombre de mesures (nous impostos, lleves de soldats forçoses) que en altres indrets haguessin causat greus conflictes.²⁸⁸⁵ En el fons Hoppit estava destacant el mateix que lloava Joël Cornette dels *États provinciaux* francesos, els quals eren autèntiques estructures parlamentàries que permetien una *institutionalisation du dialogue*,²⁸⁸⁶ la qual cosa permetia aquesta presa de decisions a través d'una política de consens. L'existència d'aquest debat polític, d'aquesta institucionalització del diàleg, era un tret ben present a les conferències com hem pogut comprovar. Les decisions es prenen després de llargs debats on els diferents membres proposaven les seves opinions les quals eren discutides i votades. Unes discussions que es podien allargar molt en el temps, com la coneguda decisió sobre la resposta a Darmstadt durant el setge de 1704, i que en més d'una ocasió generaren greus divisions dins la Conferència, com el referit cas de la modificació del testament de Carles III al 1704. Però el sorprenent era que, una vegada presa una decisió, els comuns normalment la seguïren, la qual cosa és un signe evident d'aquesta identificació de les institucions amb el sistema. En el fons era una qüestió de confiança. Perquè confiaven en el sistema polític, perquè consideraven que ells i els seus interessos estaven prou ben representats i

²⁸⁸⁴ Hoppit, L., *A land of liberty?, England, 1689-1727*, Oxford University Press, Oxford, 2000, p. 131.

²⁸⁸⁵ Hoppit, L., *A land of liberty?...*, p. 129.

²⁸⁸⁶ Cornet, J., *La monarchie entre renaissance et révolution 1515-1792*, Seuil, Paris, 2000, p. 29.

defensats, els comuns seguïen les directrius de la Conferència. Eren les mateixes raons que explicaven l'èxit del sistema parlamentari anglès, tal i com insinuava Hoppit. Això, lògicament, no implica idealitzar el sistema, acotat per les limitacions de la representació pròpies de la societat basada en el privilegi de l'Antic Règim.

Aquests elements, la representativitat de l'home comú, la creació d'espais de debat i d'expressió d'interessos oposats, la identificació amb el sistema, cal completar-los amb altres elements que posen encara més de manifest l'originalitat de la Conferència. Un d'ells és el que James Amelang anomena com l'existència d'una "societat civil", la qual, segons la seva opinió, és una "característica o dinàmica rellevant del passat de la ciutat de Barcelona".²⁸⁸⁷ L'historiador considera que el terme "societat civil" ve a expressar "els esforços col·lectius d'un poble en la seva vida quotidiana de treball productiu i associacionisme". Per Amelang, la increïble estabilitat política i social de Barcelona s'explica precisament per aquests canals de participació ciutadana a tots els nivells i de la seva adaptabilitat als canvis, la qual cosa va "contribuir a alimentar la difusió de la ideologia de la unitat social".²⁸⁸⁸ La "societat civil" va esdevenir un tret de la mentalitat distintiva de les burgesies urbanes i, com apuntava el mateix autor en un altre treball, *en muchos casos el burgués no sólo se consideró un habitante de la ciudad (...) sino que también se tomó muy en serio sus derechos y responsabilidades como ciudadano*.²⁸⁸⁹ Tot plegat enllaçava amb una concepció republicana de la política.

És en aquests aspectes on trobem nombrosos punts d'unió amb els plantejaments de Arlette Jouanna i Peter Blicke. Si la burgesia, imbuïda d'aquest sentit cívic, prenia consciència de les seves responsabilitats vers la societat, la noblesa també ho havia fet i considerava, com hem esmentat, que era obligació seva la defensa de les Constitucions. Resulta significativa la conclusió a que arribava Arlette Jouanna: *les revendications constitutionnels restèrent plus présentes dans la moyen et petite gentilhommerie que les exprima chaque fois quels se réunir en assemblée*.²⁸⁹⁰ Com hem vist, era aquesta petita noblesa la que també participava de la Conferència i de la vida política de Barcelona, i per aquesta raó no ens pot estranyar la seva fèrria defensa del constitucionalisme, ja que es tractava d'un procés d'abast europeu. En el fons, la fusió de les elits, no era només

²⁸⁸⁷ Amelang, J., "Peculiaritats barcelonines...", p. 49.

²⁸⁸⁸ Amelang, J., "L'oligarquia ciutadana a la Barcelona moderna: una aproximació comparativa", *Recerques*, 13, Curial, Barcelona, 1983, pp. 7-25. La cita és a la p. 19.

²⁸⁸⁹ Amelang, J. "El burgés", dins Villari, R. (ed.), *El hombre del barroco*, Alianza, Madrid, 1993, pp. 377-399, La cita és a la p. 388.

²⁸⁹⁰ Jouanna, A., *Le devoir...*, p. 395.

física (a través de les relacions familiars i la proximitat del lloc de residència), si no també ideològica. Tant la petita noblesa com la burgesia compartien la mateixa preocupació per la comunitat, si bé en ocasions amb interessos diferents o contraposats, eren conscients de les seves responsabilitats vers la societat i consideraven tenir els mateixos deures cívics. En aquest sentit, la Conferència havia esdevingut un mitjà ideal per dur a terme aquesta tasca. Però cal anar més enllà. En realitat, parlar de “societat civil” implica l’existència d’estructures horitzontals de representació, nascudes, en darrera instància, de la *constitutional creativity of the rural population*, l’objectiu final de la qual era *to secure a formal right of representation within the political system*.²⁸⁹¹ Societat civil implica igualtat de tots els membres que la conformen, i quan es parla de tots els membres, això inclou tant a la burgesia, com als camperols com a la noblesa que vivia a la ciutat. En el fons, la progressiva penetració de la noblesa dins el govern de les ciutats controlades exclusivament per ciutadans, o l’obertura del govern de la ciutat a nous sectors socials inferiors (nous gremis o menestrals), tenia com a conseqüència un reforçament dels llaços entre les diferents classes socials, ampliaven els membres que composaven la “societat civil”. És evident que la Conferència, amb una composició igualitària de les tres institucions, amb un equilibri notable entre membres diferents sectors (la noblesa representava el 39% i els ciutadans el 33%), no deixava de ser una manifestació més de l’existència a Barcelona d’una autèntica societat civil. El fet mateix que dins la Conferència es prenguessin les decisions i consells a través de votacions per persona i no per estaments reforçava encara més aquesta desaparició de les diferències estamentals. Defensant una mateixa opinió, i donant argument a favor seu, podíem trobar en el mateix “bàndol” a antics mercaders, a eclesiàstics, a cavallers i a nobles.

A tot això, caldria afegir altres reflexions més que ens ajuden a completar la significació que tenia la Conferència a escala europea. Una de les més interessants és la que aporta Hilton L. Root quan afirma que *the hability of a society to develop mechanisms that institutionalize credibility and monitoring, is critical to the process of modernization. Such institutions are necessary to sustain intertemporal trades in both political and economic markets*.²⁸⁹² L’autor focalitza el seu estudi en la confiança, en la *credibility*, com a clau de volta que explica la perdurabilitat i adaptabilitat dels diferents sistemes polítics. Els governs parlamentaris es fonamentaven en aquest element, ja que en el fons la “institucionalització del diàleg” i la “política del consens” que acabem de

---

²⁸⁹¹ Blicke, P., *From comunal...*, p. VII-VIII.

²⁸⁹² Root, H. L., *The fountain of privilege*, University of California Press, Berkeley, 1994, p. 213.

veure no deixaven de ser sistemes contractuals de negociació, ja fos a nivell polític o econòmic. En canvi, la monarquia absoluta francesa, segueix argumentant l'autor, que es fonamentava en els grups d'interessos lligats a persones i no a institucions, afavoria les divisions i els enfrontaments i, en darrera instància, generava inestabilitat política. És el que Root anomena *cronyism*.²⁸⁹³ Els sistemes parlamentaris i representatius, com l'anglès, permetia que grups socials més amplis participessin del govern, el qual, basat en la negociació (el diàleg) i en la confiança havia demostrat ser molt més estable i perdurable. Uns plantejaments que, tot plegat, ja havien estat apuntat per Josep Fontana fa uns anys.²⁸⁹⁴

Aquestes reflexions menaven el nostre estudi necessàriament a una anàlisi més profunda d'una societat que estava imbuïda de la mentalitat cívica, seguint aquí les recerques pioneres de James Amelang. Resulta admirable que tot i haver passat més de vint anys des de la publicació de la seva coneguda obra *La formación de una clase dirigente*, encara avui moltes de les seves afirmacions tinguin una validesa indiscutible. L'estudi social que hem fet d'aquesta classe dirigent creiem que reforça amb noves dades moltes de les tesis que Amelang defensava aleshores. Una classe dirigent composta per sectors socials ben variats, sense que cap d'ells arribi a tenir un control de tot el grup: 36% de ciutadans honrats, 27% de cavallers, 24% de nobles de "llarga tradició", 11% d'eclesiàstics. Recordem que hem considerat noble de llarga tradició aquells que ho eren per tres generacions, quan el criteri més estès a Europa era que fossin quatre generacions. D'haver aplicat el criteri de la quarta generació la xifra de noblesa vella del nostre estudi encara seria menor. Una classe dirigent dinàmica, en la qual el 45% de les 240 persones, l'individu o el seu pare, havien canviat d'estament, xifra que augmenta al 57% si considerem com a canvi d'estament la concessió de títols de noblesa titulada. Una classe dirigent que permetia l'accés als menys desfavorits. Recordem que el 35% tenia vinculacions mercantils, i que entre les persones que hem estudiat hem trobat fills de pagesos (Francesc Antic, Josep Dalmau Josep Rifós), de mariners (Mª Gràcia Blanc Fontanils), de mestres de cases (Magí Mercader), de perxers (Jeroni Sadurní) o d'obradors (Jacinto Blanc). I això sense valorar la presència dels gaudints (el 26%), i de les famílies procedents de fora de Barcelona (21%), xifra que augmenta fins un 41% si valorem la presència de marmessors de fora de Barcelona. Una

²⁸⁹³ Cfr. Root, H. L., *The fountain...*, pp. 221-223.

²⁸⁹⁴ Fontana, J., "La guerra de Successió i les Constitucions de Catalunya: una proposta interpretativa", dins Albareda (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 13-30.

participació prou àmplia que permetia que tots aquests sectors tan diferenciats poguessin participar de les decisions polítiques amb les mateixes condicions i drets que el comte de Centelles, per posar un cas.

Es tracta d'una classe dirigent molt cohesionada, íntimament vinculada entre sí. Els estudis que hem fet a partir dels marmessors dels més de 130 testaments analitzats mostra la gran varietat de membres amb què es relacionava. No deixen de sorprendre figures com Domingo Fogueres, canonge de Barcelona, que nomenava marmessors persones tant diferents com el comte de Múnter (Josep Clariana), un apotecari (Josep Troc), un prevere de Sitges (Benet Verdera) i un pagès d'Arbúcies (Joan Torras). Figures com Joan Francesc Maresc, un ciutadà honrat de Barcelona fet cavaller el 1685, que nomenava marmessors cinc ciutadans honorats (Felip Quintana, Josep Quintana, Jacinto Lloreda, la vídua de Cristòfol Lladó i la vídua de Miquel Carreras), un donzell (la vídua de Jeroni Ferrer), dos doctors en lleis (Josep Costa i Jerònim Ferrer), un jutge (Francisco Portell) i un noble (Ramon Codina Farreres). Que en un mateix document trobem persones tan allunyades en l'escala social és un signe evident d'aquesta obertura i cohesió de la classe dirigent. Però en el fons això ens porta a qüestionar que aquestes diferències estamentals fossin tan grans com sembla. Una barreja i cohesió que també l'hem pogut constatar en aproximar-nos a l'anàlisi política dels constitucionalistes i reialistes, on la tònic general era una mescla de membres dels dos grups dins els marmessors. La barreja també visible en l'estudi econòmic que hem fet: ni els nobles eren els més rics, ni els ciutadans honorats eren els més pobres. De nobles n'hi havia de rics i de pobres. De ciutadans honorats n'hi havia de rics i de pobres.

És significatiu constatar que nosaltres hem centrat la nostra anàlisi en els membres del Braç Militar i de la Conferència, mentre que l'estudi de James Amelang, es basava sobretot en el Consell de Cent. Però tot i així, les conclusions a què arribem són les mateixes, perquè la classe dirigent era exactament la mateixa, la que participava indistintament a la Conferència, a les reunions del Consell de Cent, al Braç o a la Diputació. Ens ho va recordar fa poc el professor Joaquim Albareda: "La Conferència esdevé un mecanisme institucional (...) que eixampla la base política del sistema i que dóna joc als grups socials emergents, en una mostra inequívoca de la seva capacitat integradora des del punt de vista social, de fusió de l'oligarquia barcelonina amb la vella aristocràcia".²⁸⁹⁵ Que en una mateixa reunió de la Conferència, com ara la de maig de

---

²⁸⁹⁵ Albareda, J., "Els projectes...", p. 140.

1708 sobre les tropes enemigues, trobem reunits al fill d'un obrador (Jacinto Blanc), a quatre ex-mercaders o fills de mercaders (Joan Llinàs, Salvador Massanés, Cristòfol Lladó, Fèlix Teixidor), a tres ciutadans honrats (Tomàs Fatjó, Francesc Montfar, Oleguer Argemir) a diversos nobles recentment ascendits (Emmanuel Ferrer, Francesc Despujol), juntament amb noblesa de llarga tradició (Ramon Codina, Joan Copons i Falcó, Josep Ribera i Claramunt) no deixa de cridar l'atenció. Un signe ben evident, altre cop, de les immenses possibilitats de participació social que oferia la Conferència i de la cohesió social de la classe dirigent.²⁸⁹⁶

En un dels seus últims escrits, Ernest Lluch ens exposava alguns dels elements que mostraven la modernitat del sistema institucional català respecte d'altres fórmules polítiques. Entre aquests elements destacava de manera especial l'obertura que les institucions catalanes feren cap als sectors socials poc representats durant el període obert des de 1704.²⁸⁹⁷ Semblantment, Josep Fontana, valorant el paper que havien jugat les Constitucions en la formació d'aquest sistema institucional, conclouïa que "les Constitucions de Catalunya no eren cap anacronisme passadista, sinó la base d'un projecte renovador, que podia haver ajudat a construir una Espanya on tots els súbdits fossin tan «repúblicos» com els anglesos".²⁸⁹⁸ En la mateixa línia, Núria Sales ens va recordar que, tot i que les institucions podien estar controlades per aquesta classe dirigent, això no impedí que "el Consell barceloní, (...) els braços i la Diputació mateixa (si bé en menys grau) són acusades a vegades de democràtics".²⁸⁹⁹ Si diputats i consellers, que estaven sotmesos al control de les insaculacions, van rebre aquestes crítiques, què es podia dir de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar, que escapaven totalment a la jurisdicció reial? Josep Fontana, parlant dels inicis de la Catalunya contemporània, ens explicava que s'havien fonamentat en l'embranchida

---

²⁸⁹⁶ Aquest dinamisme de la societat crida encara més l'atenció quan la comparem amb els referents castellans. Resulta sorprenent, per exemple, que en l'estudi que fa Fayard dels membres del Consejo de Castilla durant el segle XVII i XVIII hi hagi ben pocs descendents de mercaders i constati la tendència progressiva a l'ennobliment dels consellers (Fayard, J., *Los miembros del Consejo de Castilla (1621-1746)*, Siglo XXI, Madrid, 1982). També és molt interessant el recent estudi de Jesús Cruz "Hidalgos aburguesados...". L'autor, tot i demostrar que la classe dirigent castellana esta composta per grups mitjans, ha de reconèixer la poca mobilitat social i la importància que tenien encara les xarxes clientelars. Tot plegat, una realitat ben allunyada de la catalana. Un altra comparació interessant és amb el cas aragonés. Vegeu Jarque Martínez, E. i Salas Ausens, J. A., "Oligarquías locales y poder real en Aragón en la segunda mitad del seiscientos", dins Aranda Pérez, J. F. (coord.), *La declinación de la monarquía hispánica en el siglo XVII*, Ediciones de la Universidad de Castilla La Mancha, Cuenca, 2004, pp. 695-705.

²⁸⁹⁷ Cfr. Lluch, E., "El programa...". La cita és a la p. 139.

²⁸⁹⁸ Fontana, J., "La guerra...", p. 29.

²⁸⁹⁹ Sales, N., "Abans del 1714: cap a una democratització de les institucions catalanes", dins DD.AA., *La commemoració de l'Onze de setembre a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1994, p. 96.

econòmica de la segona meitat del segle XVII, i conclouïa que “és en aquests temps del segle XVII que cal anar a cercar-ne els orígens, amb plena consciència, d'altra banda, que els seus protagonistes principals són una multitud de personatges de la mena dels que poques vegades apareixen a les pàgines dels llibres d'història: negociants, paraires, mariners, teixidors, pagesos o traginers”.²⁹⁰⁰ Semblantment, a l'hora d'aproximar-nos a la història de la Conferència dels Tres Comuns, i per extensió a la vida política de la Catalunya del tombant del segle XVIII, correm el perill de quedar-nos amb els grans noms com Casanova, Villarroel, els germans Desvalls o Vilana Perlas. Però, com sol passar, els autèntics protagonistes han quedat ocults. Personatges com Salvador Massanés de la Ribera, Felip Ferran, Joan Llinàs, Josep Terré o Joan Copons de la Manresana. Molts d'ells no van rebre cap títol o reconeixement especial per part dels monarques, alguns tenien serioses dificultats econòmiques, altres procedien d'estaments ben baixos i probablement cap d'ells no tindrà un lloc destacat als llibres d'història. Però van ser ells qui, amb el seu treball constant i ocult al darrere de les institucions, les vivificaren i influïren decisivament en aquell moment de la història de la Catalunya moderna. Entenem que la recerca que hem dut a terme en aquest treball n'és una prova fefaent.

---

²⁹⁰⁰ Fontana, J., “Els inicis...”, p. 21.

ANNEXES

Annex 1
Les Juntes de Braços: proporció entre el BM i el BE+BR

Any	Mes	BE+BR	BM
1588	setembre	13	17
1601	Gener	20	55
	Gener	19	54
	Febrer	32	76
1603	Juliol	15	36
	Desembre	22	52
1604	Febrer	12	45
1605	Agost	6	30
	setembre	8	24
1607	Febrer	8	73
	Maig	21	65
	Maig	18	50
	Maig	15	37
	Maig	20	71
	Maig	23	79
	Maig	22	84
1609	Juny	9	29
	Gener	15	36
	Gener	17	55
	Gener	6	42
	Juliol	15	36
	Juliol		27
1610	Juliol	9	22
	Març	13	29
1611	Juny	12	28
	Març	21	40
	Març	18	41
	Abril	24	36
	Agost	12	35
1612	setembre	14	57
	Febrer	12	81
	Març	12	27
	Abril	10	33
	Abril	14	55
	Juliol	13	26
	Juliol	11	33
1613	Octubre	22	39
	Febrer	14	37
	Febrer	15	30
	Març	23	70
	Maig	12	38
1614	Juny	16	29
	Febrer	7	26
	Maig	21	36
	Maig	19	60
	Juliol	10	40
	Agost	8	36
1616	Febrer	9	22
	Maig	12	33
	Agost	6	23
	setembre	13	36
	setembre	10	26
	Desembre	13	16

Any	Mes	BE+BR	BM
1617	Febrer	13	31
	Febrer	16	34
	setembre	10	32
	Octubre	5	23
1618	Maig	15	28
	Maig	24	32
1620	Febrer	19	49
	Març	9	40
	Novembre	13	35
1621	Febrer	9	41
	Abril	35	118
	Juliol	14	39
1622	Maig	17	57
	Maig	11	33
	Setembre	11	50
	setembre	20	43
	setembre	23	71
1623	Gener	8	22
	Desembre	9	25
1627	Març	11	41
	Juliol	10	27
1628	Febrer	11	33
	Juny	4	23
1629	Novembre	11	40
1630	Febrer	12	41
	Novembre	7	24
1631	Febrer	13	21
	Maig	20	45
1632	Gener	10	24
	Març	33	33
	Abril	22	32
1633	Octubre	23	15
1634	Març	14	32
1635	Març	10	20
	Abril	23	57
	Juny	10	23
1637	Juny		
	Juny		
	Agost		
	Octubre		
1638	Agost	40	67
	setembre	20	27
	Octubre	19	31
	Novembre	31	68
1639	Gener	14	31
	Gener	22	20
	Junio	29	56
1640	Febrer	21	43
	Febrer	20	39
	Març	18	33
	Agost	40	56
	setembre	21	46
	Juny	30	64

Any	Mes	BE+BR	BM
1642	Octubre	27	47
	Octubre	16	47
1643	Gener	20	35
	Juny	28	49
	Juny	34	38
	Agost	29	33
1644	setembre	24	25
1645	Febrer	19	24
	setembre	46	49
	Novembre	26	23
1646	Gener	45	38
	Març	40	28
	Juny	50	70
	Juliol	26	27
	Octubre	24	21
	Desembre	25	31
1647	Juliol	29	27
	Agost	32	26
	Novembre	20	29
1648	Novembre	35	36
	Novembre	31	39
1651	Gener	19	16
1652	Maig	21	14
	Octubre	17	13
	Octubre	14	8
	Octubre	13	6
	Octubre	17	13
1653	setembre	22	10
	setembre	17	13

Proporció entre el BM i el altres dos Braços

El doble	10
El triple	10

Nota:
BM: Braç Militar
BE: Braç Eclesiàstic
BR: Braç Rei

Annex 2
Base de Dades del Braç Militar. Novembre de 1700

Nom	Constitucionalista			Reunions del Braç Militar Novembre de 1700																
	CHB	Cav	Nob	31	4	5	6	7	8	10	11	15	16	24	1					
Abarca i Velasco Joan			X	X	X															
Agulló, Josep			X			X			X											
Agulló - Pinós i Segarriga, Francesc			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Amat i Planelles, Josep			X	X	X	X			X	X	X									
Amigant, Francesc			X	X	X	X			X	X		X	X							
Anglasell, Francesc de		X			X	X			X											
Antic, Francesc		X			X				X	X						X				
Armengol, Antonio		X			X				X	X	X	X	X							
Aymerich i Cruïlles, Bernat			X								X	X	X	X	X	X				
Barrera, Baltasar		X										X								
Bastero, Francesc			X			X			X			X				X				
Berardo, Francesc	X		X										X							
Blanch, Jacinto		X			X	X	X			X	X	X				X				
Bru, Baltasar			X						X											
Bru i Banyuls, Josep	X		X			X			X	X	X	X								
Bru i de Mora, Joan																X				
Cardona, Francesc										X										
Cardona, Pedro de			X							X										
Carreras, Josep		X								X										
Cartella i Desbac, Pedro de			X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Claresvalls, Joan			X						X	X										
Claresvalls, Lluís	X		X							X		X				X				
Clariana, Josep	X		X			X				X		X	X							
Codina i Farreres, Ramon			X	X												X				
Copons de Llor, Ramon			X							X	X	X	X							
Copons del Bollidor Agustí			X		X				X			X								
Copons, Plàcid	X		X							X										
Copons i Falcó, Jaume	X		X						X	X	X		X							
Copons i Falcó, Joan	X		X	X	X	X	X		X	X	X					X				
Copons i Grimau, Joan			X						X	X										
Cordelles i Radamaquer, Felicià	X		X		X		X	X	X											
Corts, Ignasi	X		X									X								
Costa, Dr. Josep	X	X			X	X	X		X	X	X				X	X				
Dalmases, Pau Ignasi	X		X			X			X	X	X	X								
Delentorn, don Valerià				X						X	X	X	X							
Descatllar i de Sarriera, Narcís	X		X	X	X	X														
Dusai, Josep	X		X							X	X									
Erill, Don Anton	X		X	X					X			X								
Erill i Ortiz de la Cabrera, Josep	X		X		X	X	X				X	X								
Farnes, Josep	X		X			X			X	X	X									
Ferran, Felip	X		X		X	X			X	X	X		X							
Ferrer, Emmanuel	X		X							X		X	X			X				
Ferrer, Ignasi de			X		X							X								
Fontaner, Ignasi		X			X															
Francolí, Josep			X		X															
Gallart, Francesc	X	X								X										
Gaver i Fluvià, Bernat			X						X											
Granollachs, Anton			X						X											
Gualbes, Bonaventura	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Josa, Lluís			X							X										

Annex 3

Reunions de la Conferència dels Tres Comuns

Data	Lloc	Hora	Qui	Tema	Consell emès	Font	Observacions
1698							
10.09	bm	16.00-17.00	cc/bm	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697		MNA, LLDBM	
21.09	cc		cc/bm	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697		MNA, LLDBM	
13.10	dp	16.30	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	S'informa dels poders que els representants de cada comú tenen. Es donen poders per encarregar la confecció d'un llibre sobre el setge	MNA, DDP, LLDBM	
18.10	cc		3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Que els presidents de la Conferència decideixin qui ha de fer el text. Que la Conferència es reunexi setmanalment.	MNA, DDP	
22.11	dp	16.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	S'entrega un memorial per al rei. Es fan tres còpies, una per a cada comú.	DDP, LLDBM	
22.12	cc		3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es demana als comuns que portin les possibles modificacions a l'esborrany del memorial donat	DDP, LLDBM	
1699							
13.01	dp	16.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Que els tres presidents de la Conferència revisin el memòria sota la llum de les modificació	DDP	
26.01	cc	15.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es llegeix el memorial definitiu	DDP	
07.02	dp		3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es porten tres cartes del memorial per als comuns. Es decideix enviar també el memorial al virrei Darmstadt i al Inquisidor general...	DDP	
11.02	cc	16.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es llegeixen dels cartes per al rei, la reina i per l'Inquisidor General. Es decideix executar l'ambaixada a Darmstadt. Que el dissabte es torni a reunir la Conferència.	DDP	
14.02	dp		3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es decideix enviar les cartes i el memorial	DDP, MNA	
13.03	cc	16.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Donar gràcies a Darmstadt per les cartes que ha escrit al rei, Comte de Aguilar i Antoni Ubilla recomanant als comuns. Que els tres presidents de la Conferència nomenin una persona per fer un llibre sobre l'actuació dels catalans durant el setge.	DDP	
20.03	dp	17.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Donar gràcies al Inquisidor General per haver presentat al rei la carta escrita per la Conferència	DDP, LLDBM	
13.04	cc		3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Que les cartes del rei remeses per Darmstadt siguin remeses a cada comú. Que els ambaixadors de Madrid donin gràcies la rei. Que els tres presidents amb la Conferència facin un paper amb les principals idees que ha de contenir el llibre s'ha d'escriure.	MNA, DDP	
07.05	dp	17.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Enviar les cartes dels comuns al rei donant gràcies. Imprimir en un sol plec els documents confeccionats sobre el setge. Que la Conferència es reunexi cada 15 dies.	DDP	
12.06	cc	17.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es presenta a la Conferència el llibre "Escudo de la Verdad". S'aconsella al comuns acceptar el text.	MNA, DDP	
27.06	dp	17.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Que el llibre "Escudo de Verdad" s'envii primer a Darmstadt i després es reparteixi a la resta d'autoritats i institucions.	DDP, LLDBM	
04.07			3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es parla sobre la possibilitat de escriure un nou llibre	DDP	Se sap per una informació del DDP del dia 11 de setembre
13.07			3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es parla sobre la possibilitat de escriure un nou llibre	DDP	Se sap per una informació del DDP del dia 11 de setembre
24.07	cc	17.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es demana als comuns més diners per fer un altre llibre per defensar el honor dels catalans.	MNA, LLDBM, DDP	
11.09	dp	16.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es parla del nou llibre que es vol fer	DDP, LLDBM	
23.10	cc	16.00-17.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es parla del nou llibre que es vol fer. La Diputació diu que no pot pagar diners per al nou llibre.	DDP	
1700							
13.02	dp	16.00	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es parla del nou llibre que es vol fer i els problemes per a que la Diputació hi participi	DDP	

07.11	cc	matí	3 comuns	Sobre els poders de Portocarrero		DDP	Per Castellví la Conferència es produeix abans del dia 5.
07.11	dp	17.00	3 comuns	Sobre els poders de Portocarrero	S'aconsella enviar un correu al Cardenal Portocarrero dient que accepten els seus poders però que en cas de morir el rei, reflexionarien sobre la validesa dels mateixos.	DDP, DEM, F458	
12.11	cc	16.00	3 comuns	Sobre el testament de Carles II i l'aplicació de la vicerègia	S'aconsella que la qüestió de l'acceptació del testament i no aplicació de la vicerègia es consulti amb els assessors dels tres comuns	MNA, DDP	
15.11	dp		3 comuns	Sobre el testament de Carles II i l'aplicació de la vicerègia	S'acorda acceptar el testament de Carles II i la no aplicació de la vicerègia	LLDBM, LLDC, DDP	
18.12	cc	10.00	3 comuns	Sobre les festes pel nomenament del rei Felip V	S'aconsella que no es facin celebracions festives per la designació del nou rei fins a que aquest no hagi jurat les Constitucions.	MNA, LLDBM, DDP	
23.12	dp	16.00	3 comuns	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Es presenta un qüestionari per als representants dels diputats sobre el poder que tenen conferit per tractar a la Conferència	MNA, LLDBM, DDP	
1701							
03.01	cc		3 comuns	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Es demana als representant dels diputats que confirmen si tenen el mateix poder que els altres dos comuns per tractar sobre la defensa de les constitucions	MNA, LLDBM, DDP	Segons Feliu hi ha una conferència el 2 de gener i una altra el dia 5 (F464)
04.01	dp		3 comuns	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Es constata la divergència en el poder concedit entre els representants dels comuns. La Conferència aconsella que cada comú decideixi si s'ha de continuar o no les Conferències.	LLDBM, DDP	
06.01	cc	10.00	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats		MNA, DC, LLDBM	
06.01	cc	15.00	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Es demana als comuns que escriguin a Darmstadt exigint la suspensió de la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència. La Conferència ha fet la minuta d'ambaixada. S'encarrega a la Conferència fer un memorial justificatiu dels drets que té la ciutat en la defensa de les Constitucions pel que fa la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència.	DC, LLDBM	
09.01		15.00	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Es delibera fer dos papers: una carta justificativa de resposta a Darmstadt, on s'exposin els motius que tenen els dos comuns per oposar-se a l'aplicació jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència; un altre paper o memorial que contingui els drets que tenen la Ciutat i el Braç Militar per sortir en la defensa de les Constitucions. S'encarrega a una comissió de la Conferència.	DC	
14.01			cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	La Conferència diu que no té competència sobre un conflicte entre Benet Shalle i Magí Mercader. Es s'aconsella que els papers per la reina protestant per l'actuació de la Reial Audiència es treballin encara més a fons.	DC	
16.01	cc	matí	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Es llegeixen els papers fets per la comissió. Es decideix enviar-los a cada comú.	MNA, DC	
16.01	cc	tarda	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Es parla sobre la carta per a la reina i Darmstadt.	DC	
18.01	cc		cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats		MNA, DC	
20.01			cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Aconsellen a la ciutat enviar el memorial que s'ha fet per Darmstadt també a la reina i als membres de la Junta de Govern	DC, MNA	
23.01	cc		cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Confecció de les cartes per a Madrid	DC	
30.01	cc		cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Es llegeixen els papers fets per la reina i altres membres de la Cort. Es modifiquen lleugerament	DC, MNA	
01.02	cc		cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Versió definitiva dels papers i del memorial	DC, MNA	
04.02	cc		cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma i altres temes derivats	S'encarrega fer un memorial sobre Palma a les mateixes 4 persones que han fet els anteriors.	DC	Segons el MNA, va ser el dia 3 de gener
08.02	cc		cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	La Conferència aconsella a la Ciutat i al Braç Militar que faci una ambaixada al Portantveus del General sobre la governació del Principat. La Conferència dona el vistiplau a l'ambaixada que ha fet el Consell de Cent.	DC, MNA, LLDBM	
10.02			cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma i temes derivats	Que els assessors de la ciutat i altres facin requestes i protestes al Portantveus per a que es compleixin les Constitucions. També que protestin a la Reial Audiència.	DC	
11.02	cc		cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma i temes derivats	La Conferència insisteix en que els assessors de la ciutat presentin les requestes.	DC	
12.02	cc		cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma i temes derivats	Arriba el paper amb la representació per al rei fet per una comissió delegada de la Conferència. La Conferència ho modifica.	DC, MNA	
13.02	cc		cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma i temes derivats	Es decideix enviar la representació per al rei, que es faci una carta per a diferents persones de la Cort i fer un memorial recollint totes les representacions i memorials fets pel Braç i per la Ciutat en la defensa de les Constitucions.	DC, MNA, LLDBM, F470	
16.02	cc	15.00	cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma i temes derivats	Aconsella que la resposta a una carta de Francisco de Miquel la faci la mateixa ciutat. També que sigui la mateixa ciutat qui sobre la manera de fer arribar al Rei les representacions.	DC, LLDBM	

1702							
14.05	bm		cc/bm	Sobre el Tribunal de Greuges	Presentar un greuge al Tribunal contra la Diputació per la seva actuació sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència durant l'hivern de 1700	LLDBM, DEM	
07.07*			cc/bm	Sobre el Tribunal de Greuges		LLDBM, LLDC	
10.07	bm	8.00	cc/bm	Sobre el Tribunal de Greuges		LLDBM	
14.07	cc	matf	cc/bm	Sobre el Tribunal de Greuges	Es parla com els jutges de greuges no volen assumir les acusacions que pesen sobre ells.	LLDBM	
15.07	bm	8.00	cc/bm	Sobre el Tribunal de Greuges	S'aconsella al CC que renunciï a la defensa dels jutges i l'acusació al procurador fiscal i que el procurador fiscal retirara l'acusació als jutges.	LLDBM, LLDC	
03.12	bm		cc/bm	Sobre el Tribunal de Contrafacions i el de Greuges		LLDBM	Es possible que es reunissin en més ocasions
14.12	cc		3 comuns	Sobre Arnald Jäger		MNA, DDP, DEM	Es va reunir però no es va tractar sobre el tema previst, per falta de dos assistents. La Diputació considera que la reunió no serví com a primera reunió dels comuns (DDP), però MNA i DEM la consideren com a conferència.
15.12	cc		3 comuns	Sobre Arnald Jäger	Es parla sobre les diferències de poder entre els comuns.	DDP	
16.12	dp		3 comuns	Sobre Arnald Jäger		MNA, DDP	
17.12	cc		cc/bm	Sobre Arnald Jäger	La Conferència fa representació dels dos comuns al rei sobre Jäger.	MNA, LLDBM, DEM	
22.12			cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que la representació per al rei també s'enviï a les persones del Consell d'Estat	LLDBM	
28.12			cc/bm	Sobre el jurament de Palma com a virrei	La Conferència accepta que Palma juri com a virrei però no renuncia a l'assumpte Jäger.	DEM, MNA	
1703							
13.02	cc		cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Aconsellen que els dos comuns facin la ambaixada que s'adjunta a la Diputació per a que executi la provisió presentada pel Protector del Braç el 6 de desembre de 1702.	DC, DEM, LLDBM	
18.02	cc	9.00	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Aconsellen que acceptin l'habilitació de l'ambaixada dels Comuns a la Diputació.	DC	
21.02	cc	17-18.00	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Davant la negativa a habilitar les ambaixades la Conferència considera que els diputats han d'acceptar l'ambaixada sense ser habilitada. També s'adjunta un paper amb les raons que tenen per actuar així.	DC	
26.02		9.00	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Sobre fer una representació a la Diputació denunciant-los en la propera visita.	MNA, DC, LLDBM	
14.03	cc		cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Es fa la representació per a la Diputació	DC	
17.03		17.00	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Aconsellen: escriure al rei demanant l'anul·lació de les multes, que es continuïn les gestions en la contrafació de Jäger, informar al rei de la seva actuació, informar al Braç militar.	DC, DEM	
19.03		17.00	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	La Conferència aconsella a la ciutat que respongui a la Diputació dient que el tema de la contrafació de la multa ja està encomanat a la Conferència.	DC	
21.03			cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Es fa representació que s'envia al rei i altres membres de la Cort per medi de extraordinari a través de Josep Duran	DC	Reunió dels consellers amb la Conferència.
27.03		17.00	cc/bm	Sobre una contrafació feta pel procurador fiscal patrimonial de la Diputació i altres temes.	Es fan quatre documents: un paper aconsellant al Consell de Cent que escrigui al Rei recordant que la paga del donatiu es sota condició del compliment de la legalitat; representació per als diputats instant-los a presentar la protesta del Protector; carta al síndic del General per a que porti la súplica deprecatorià del Protector al virrei i una llarga representació a al virrei Palma sobre l'afet Jäger.	DC	
30.03			cc/bm	Sobre l'apel·lació que ha fet el procurador fiscal patrimonial al Tribunal de Greuges.	Es fa una carta per al Rei i per altres personalitats sobre el Tribunal de Greuges.	DC	
08.04			cc/bm	Sobre Jäger i la demanda de Conferències per part de la Diputació.	La Conferència aconsella que es respongui negativament a la Diputació, perquè ella no vol aplicar la constitució n°8.	DC, DEM	
10.04			cc/bm	Sobre Jäger i la demanda de Conferències per part de la Diputació.	Que el síndic de la ciutat faci noves diligències sobre l'afet Jäger.	DC	
12.04			cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que el resum fet pel síndic de la ciutat amb tots els procediments fets fins al moment sobre l'afet Jäger es presenti a la Conferència per a que doni el seu parer.	DC, DEM	
28.04			cc/bm	Sobre Arnald Jäger	La Conferència confecciona les requestes que ha de presentar el síndic de la ciutat als escrivans de manament.	DC	
01.05			cc/bm	Sobre l'apel·lació que ha fet el procurador fiscal patrimonial al Tribunal de Greuges i altres qüestions.	Que es faci una carta conjunta de la ciutat i el braç al rei insistint en aquest tema	DC, LLDBM, LLDC, F512.	

						DEM	
06.05			cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència sobre les ordinacions dels notaris reial	Que les ordinacions es portin a la Conferència per deliberar.	DC	
08.05			cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Noves mesures per aconseguir que els escrivans de manament acceptin la súplica deprecatorià que va fer el Protector del braç.	DC, LLDBM	Potser hi ha dues reunions, una al matí al bm i a la tarda al cc. Vid. LLDBM
28.05		17.00	cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència sobre les ordinacions dels notaris reials, els casuístics i els porters fetes al juny de 1702	Que els assessors dels comuns donin el seu parer sobre si és contrafacció o no.	DC, LLDBM	
05.06			cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència sobre les ordinacions dels notaris reials, els casuístics i els porters fetes al juny de 1702	Que els comuns surtin en la defensa de la legalitat davant l'actuació de la Reial Audiència.	DC	
11.06*			cc/bm	Conflicte sobre les oposicions a la càtedra de filosofia	Aconsella informar al Rei sobre l'actuació del Consell de Cent, que es denunciï la contrafacció al Tribunal. S'insisteix en la qüestió dels sous dels escrivans de manament.	DEM	
15.06*			cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència sobre les ordinacions dels notaris reials, els casuístics i els porters fetes al juny de 1702	La Conferència ha confeccionat representacions i cartes sobre el sou dels notaris	LLDBM	
16.06*			cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència i les càtedres de filosofia	La Conferència ha confeccionat dues representacions per al rei: una sobre l'actuació de la Reial Audiència (signada pels dos comuns) i una sobre les càtedres de filosofia (signada pel Consell de Cent).	LLDBM	
23.06			cc/bm	Sobre l'obertura de les cartes de l'estafeta procedent de Madrid	Que s'escrigui a Josep Duran per que vingui a Barcelona per informar-li del que ha succeït	LLDBM, DEM, F514	
27.06*			cc/bm	Sobre l'obertura de les cartes de l'estafeta procedent de Madrid	Es fa representació al rei sobre l'obertura de cartes en nom dels dos comuns.	LLDBM	
24.07*			cc/bm	Sobre el torp aplicat al veguer	S'aconsella que la ciutat faci part formada en la causa contra l'actuació del diputat eclesiàstic. Que parli també amb la Diputació.	DEM, LLDC, LLDBM	
31.07*			cc/bm	Sobre el torp aplicat al veguer	S'aconsella a la ciutat que accepti conferenciar al qüestió del torp amb els diputats, però que també hi sigui present el braç militar.	DEM, LLDC, LLDBM	
06.08*			cc/bm	Sobre el torp aplicat al veguer	Es delibera sobre la composició de la Conferència amb la Diputació	LLDBM	
09.08*			cc/bm	Sobre el torp aplicat al veguer	Es delibera sobre la composició de la Conferència amb la Diputació	LLDBM	
13.08	dp		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		MNA, DDP	Segons DDP va ser el 14 d'agost
17.08	cc		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		MNA, DDP	
23.08	dp		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		DDP	
25.08	cc		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		DDP, MNA	
29.08	dp		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		DDP	
03.09	dp		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		DDP	
13.09	dp		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		DDP	
21.09	dp		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		DDP	
27.09*			cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer	S'aconsella que el veguer entregui als diputats l'acta de la seva actuació i dir que ha actuat per desconeixement. La Conferència ha fet els papers que el veguer, la Ciutat i Braç han d'entregar a la Diputació.	DEM, LLDC	
19.10	dp		cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer		DDP	
14.11	dp		3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II	Es suggereix escriure cartes al rei	DDP, LLDBM	
17.11	cc		3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II		DDP	
19.11	dp		3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II		DDP	
21.11	cc		3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II		DDP	
22.11	dp	16.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II	S'aconsella que els membres de la Conferència i els oficials dels comuns facin un jurament de <i>non revelando</i> sobre el contingut de les reunions de la Conferència.	DDP, LLDBM	El consell no és segur que es donés en aquesta conferència, però va ser en una que hi hagué entre el 13 i el 22 de novembre (Cfr. LLDBM, vol VI, fol. 1041r)
24.11	cc	9.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II	S'aconsella demanar informació al virrei. La Conferència fa una minuta de carta per al virrei	DDP, LLDC, LLDBM	
30.11	dp	9.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II	Aconsellen enviar al rei un carta feta per la Conferència sobre la modificació del testament	DDP, DEM, LLDBM	
01.12	cc	16.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
10.12	dp	16.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
12.12	cc	16.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	

17.12	dp	16.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
26.12	dp	16.00	3 comuns	Sobre la demanda del rei per treure un terç de Catalunya	S'aconsella acceptar la demanda. Es fa una minuta de carta de resposta al Duc de Montalto sobre aquest tema.	DEM, DDP, LLDBM, LLDC	
1704							
19.02	dp	17.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
21.02	cc		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II	Aconsellen fer una ambaixada al virrei sobre els vaixells. S'adjunta la minuta de l'ambaixada	DDP, LLDBM	
28.02	dp	17.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
15.03	cc	17.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II	Es parla sobre el tema de la modificació del testament	DDP	Segons C418 això es produeix a l'abril.
16.04	dp	17.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
28.04	cc	17.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
01.05	dp		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
04.05	cc		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
06.05	dp		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
08.05	cc		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
10.05	dp	17.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
12.05	cc		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
14.05	dp		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
16.05	cc		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II	Es va crear una comissió més reduïda de 6 persones que es reuneix els dies 19 i 20 de maig.	DDP	
19.05	dp		3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
23.05	dp	17.00	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II		DDP	
28.05	cc	9.00	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	S'aconsella fer una ambaixada al virrei on cada comuns exposa el que pot fer en aquesta situació de setge. Els quatre documents (l'ambaixada i els tres papers els ha redactat la Conferència a través d'una comissió de tres persones)	DEM, LLDBM, MNA, DDP	
28.05	dp	16.00	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat		DDP	
29.05	cc	7.00	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Es nomena a les sis persones que faran l'ambaixada al virrei. La ambaixada ha estat redactada per la Conferència	DDP, LLDBM	
29.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat		DDP, LLDBM	
30.05	cc	8.00	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat		DDP	
30.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	S'aconsella i es fan cartes per al rei informant de la situació i s'envien	DEM, MNA, LLDBM,	
31.05	dp	matinada	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat		DDP	
31.05	cc	matí	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Resposta feta per la Conferència a les cartes de Darmstadt	DDP, DEM, LLDBM	
31.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	S'aconsella fer cartes per al rei i a Medinasidonia informant de la situació i s'envien	DDP, LLDBM, DEM	
01.06	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat		DDP	
01.06		tarda	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Es confeccionen cartes per al rei, la reina i al duc de Medinasidonia informant de la retirada de tropes	DDP, LLDBM	
12.06			cc/bm	Sobre les guàrdies de la coronela		LLDBM, LLDC	
17.06*			cc/bm	Sobres les esquadres de la ciutat		LLDBM, LLDC	
21.06			3 comuns	Sobre el passat setge de la ciutat.	Confeccionar la resposta dels tres comuns al rei agraint la seva carta.	MNA, LLDC, LLDBM	
22.06*			3 comuns	Sobre les persecucions del virrei Velasco	Representació de la ciutat i del braç al rei sobre els empresonaments	MNA, LLDBM	
23.06	cc	17.00	3 comuns	Sobre el passat setge de la ciutat i les persecucions de Velasco	Es fan les respostes a les cartes reials i es parla sobre els empresonaments que està fent Velasco	DDP, LLDBM	
27.06	dp	17.00	3 comuns	Sobre el passat setge de la ciutat.	Es presenta la redacció final de les dues cartes en resposta a les del rei del passats dies 15 i 19 de juny.	DDP, LLDBM, LLDC.	

01.07			cc/bm	Sobre les persecucions del virrei Velasco	Entrega una representació per al rei dels dos comuns sobre les persecucions de Velasco	LLDBM	
14.07			cc/bm	Sobre les esquadres	Es proposa la finalització de les esquadres	LLDCC	
18.07*			cc/bm	Sobre el passat setge de la ciutat i les persecucions de Velasco	Es fa la resposta dels comuns a la carta del rei del dia 5 de juliol i es denuncien altres problemes.	LLDBM	
7-21.07*			cc/bm	Sobre Honorat Pallejà	Es fa una carta per al rei sobre l'afer Honorat Pallejà, i dues més per als ducs de Montalto i de Medinasionia	DEM, LLDCC, LLDBM	
28.07			cc/bm	Sobre el passat setge de la ciutat.	Es fan dues cartes de respostes a les cartes reials que arribaren el dia 24. Les cartes són per al secretari del rei i per al duc de Medinaceli	LLDCC, LLDBM	
31.07*			3 comuns	Sobre la modificació del testament	Es fa una nova deliberació de la conferència	DDP	
04.08			cc/bm	Sobre Honorat Pallejà	S'amplia el poder als membres de la Conferència per parlar també sobre les contrafaccions pendents de solució.	DEM, LLDCC, LLDBM	
25.08*			cc/bm	Sobre les contrafaccions pendents de solució	La Conferència fa un llarg memorial amb les contrafaccions pendents que el Consell de Cent envia al rei.	LLDCC, LLDBM	
27.09			cc/bm	Sobre les contrafaccions pendents de solució*		LLDBM	Aquesta dada la coneixem per un compte de despeses del Braç Militar (LLDBM, vol. VII, fol. 296r). El tema el deduïm, però no és segur.
13.11	dp	17.00	3 comuns	Sobre les noves contrafaccions i les pendents de solució	Que els membres de la Conferència i dels comuns facin jurament de <i>non revelando</i> . Que es reunixin els advocats dels tres comuns per veure la qüestió dels empresonaments. També que els assessors de la Diputació aconsellin sobre la qüestió dels fraus de la Galera de Gènova.	MNA, DEM, LLDBM, DDP	
1705							
23.10	dp		3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc		MNA	
24.10	cc		3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc		MNA	
24.10	dp		3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc		MNA	
25.10	cc		3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc		MNA, DDP	
26.10	dp		3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc		DDP	
26.10	cc		3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc		DDP	
27.10	dp		3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc	La Conferència entrega el text de resposta a la carta dels 11 punts de l'arxiduc. També les cartes a les autoritats estrangeres	LLDDDP	
28.10	cc		3 comuns	Sobre la creació de la Junta Reial i el jurament reial		MNA	
30.10	dp		3 comuns	Sobre el jurament de l'arxiduc	Es dona resposta afirmativa a la creació de la Junta Reial	MNA, LLDDP	
31.10	dp		3 comuns	Sobre el jurament de l'arxiduc	S'entrega als comuns una minuta feta per la Conferència sobre els punts que ha de tractar el jurament de l'arxiduc.	MNA, DDP	
01.11	cc		3 comuns	Sobre el jurament de l'arxiduc		MNA	
04.11*			cc/dp	Sobre el regiment demanat i el préstec		LLDDP	
04.11*			cc/dp	Sobre el regiment demanat i el préstec	Que el braç militar participi de les conferències sobre el regiment i el préstec	LLDDP	
11.11			3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec		LLDBM	
12.11	dp		3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec		MNA	
12.11	cc		3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec		DDP, MNA	
13.11	dp		3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec		MNA	
13.11	cc		3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Aconsella a la ciutat que fer el préstec faci censals i demani ajuda a persones particulars.	DDP	
17.11	dp		3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Es fa entrega als comuns de dos memorial explicant els oficials de cada regiment i el seu sou.	DDP	
17.11	cc		3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Es fa un paper per al rei sobre el regiment i el préstec.	DDP	
30.11*			3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Resposta de la Conferència a la súplica del coronel Jaume Cordelles.	LLDDP	
1706							
03.04	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	S'encarrega als fusters de la Diputació i del Consell de Cent que mirin quins són els llocs més segurs i protegits de les bombes	DDP	
04.04	cc	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	S'aconsella que el Conseller en cap es posi a les ordres del General Ullfield, que la ciutat nomeni persones per a que facin farina i llenya en els forns de llevant i ponent, i que els tres comuns facin ambaixades la monarca per a que es posi en un lloc segur.	MNA, DDP	

04.04	bm	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Que s'envii al rei el paper fet pels fusters	DDP	
08.04	dp	17.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
09.04	cc	17.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
12.04	dp	15.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
13.04	cc	17.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
14.04	bm	17.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
16.04	dp	9.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
18.04	Sant Joan de Jerusalem		3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Es decideix felicitar al rei per la seva decisió de refugiar-se al monestir de Sant Pere de les Puelles.	DDP	
22.04	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
22.04	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Es nomena a Josep Peguera per a que demani al Rei que reforci les tropes de Montjuïc.	DDP	
24.04	dp	9.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
25.04	dp	16.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
26.04	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
27.04	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
27.04	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
28.04	dp	15.00	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Accedeix al que el rei ha demanat sobre la defensa: Que la Diputació pagui 60 ll. diàries i que el Consell de Cent miri de reclutar gent.	DDP	
30.04	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
30.04	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Fer representació al rei	DDP	
01.05	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
01.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
02.05	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
02.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
03.05	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
03.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
06.05	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
06.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
08.05	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
08.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
09.05	dp	matí	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
09.05	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Felip V		DDP	
12.05*			3 comuns	Sobre el setge de Felip V	La Conferència protesta a l'arxiduc Carles III perquè les tropes enemigues cometien abusos sobre la població en la seva retirada. Demana que posi els mitjans per evitar-ho	DDP, LLDBM	
14.05			3 comuns	Sobre el protocol en la processó d'acció de gràcies.	Es decideix que sigui el rei qui prengui la decisió final sobre el protocol a seguir en la processó	DDP, LLDBM	
26.05*			cc/bm	Sobre el setge de Felip V	La Conferència redacta tres cartes per a la reina d'Anglaterra, el rei de Portugal i els Estats Generals d'Holanda demanant que l'armada aliada no abandoni Barcelona.	LLDBM	
18.09*			cc/dp	Sobre el capítol 105 de les passades Corts	Es decideix acceptar la redacció final, on es fa constar les protestes del Consell de Cent al capítol	DDP, LLDDP, LLDCC	Segurament es tingueren més conferències sobre aquest tema
15.10	cc		3 comuns	Sobre la creació d'un cos de milícies dels regnes de la Corona d'Aragó	Es parla sobre les cartes dels jurats i també sobre el tractament que han de donar els jurats de Saragossa al Consell de Cent	DDP, LLDDP	
16.10	cc	matí	3 comuns	Sobre la creació d'un cos de milícies dels regnes de la Corona d'Aragó		DDP	
16.10	bm	tarda	3 comuns	Sobre la creació d'un cos de milícies dels regnes de la Corona d'Aragó		DDP	
19.10	cc		3 comuns	Sobre la creació d'un cos de milícies dels regnes de la Corona d'Aragó		DDP	
octubre*			cc/dp	Sobre el port franc de Barcelona		DDP, LLDCC	Es segur que hi van haver reunions. Vegeu DDP, 1 de novembre
1707							

02.02	dp		3 comuns	Sobre el perill d'una invasió del principat		DDP, LLDDP	
02-05.02*			3 comuns	Sobre el perill d'una invasió del principat	Es confecciona una representació per al rei sobre la situació militar del Principat i el perill d'un atac de França per l'Empordà	DDP, LLDDP, LLDC, LLDBM	
03.03	dp		3 comuns	Sobre el perill d'una invasió del principat	Es decideix no respondre a la carta reial	DDP, LLDBM	
03.03			3 comuns	Sobre la creació d'un cos de milícies dels regnes de la Corona d'Aragó	Escriure al comte de Cardona felicitant-lo pel seu nomenament com a Almirall de la Corona d'Aragó.	DDP	
09.05	cc		3 comuns	Sobre el protocol dels tres comuns en les funcions eclesiàstiques quan hi ha la presència del rei i també hi son presents els grandes de España		MNA, LLDDP	Segurament es tingueren més conferències sobre aquest tema
10.05	dp		3 comuns	Sobre el protocol dels tres comuns en les funcions eclesiàstiques quan hi ha la presència del rei i també hi son presents els grandes de España		DDP, LLDBM	
26.05	cc		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els comuns complimentin al jurat de Saragossa, que s'acompanyi de paraula la representació que l'ambaixador porta per al rei, que els secretaris de cada comú facin les respostes a les cartes dels jurats de Saragossa.	DDP, LLDBM, LLDC, LLDDP	
11.06	bm		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que es respongui a la carta de Girona i que els comuns escriguin a Tortosa, Lleida i Balaguer demanant informació sobre els moviments militars dels enemics.	DDP, LLDBM	
13.06	dp		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat		DDP	
16.06	cc		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat		DDP	
17.06	cc		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat		DDP	
18.06	cc		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat		DDP	
21.06	bm		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els tres comuns facin una representació per separat al rei sobre la situació militar de Tortosa. També que part del blat que hi ha Barcelona i que tenen els aliats, vagi per alleugerir la situació de Tortosa.	DDP, LLDBM	
25.06	dp	tarda	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els tres comuns responguin a Lleida i Balaguer donant les gràcies per la informació. Que es faci ambaixada al rei informant de la situació	DDP, LLDBM	
27.06	cc	tarda	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els tres comuns facin una representació per separat al rei sobre la situació militar, però sense adjuntar les cartes que les viles han enviat	DDP, LLDBM	
28.06		tarda	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	La Conferència redacta la minuta de representació per al rei que presentarà cada comú per separat	LLDBM	
02.07	dp		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els tres comuns responguin a les cartes de Lleida, Balaguer, Girona i Tortosa, i que les cartes siguin formades pels secretaris de cada comú. Que es faci una representació al rei sobre la situació militar, la qual serà presentada per cada comú per separat.	DDP, LLDBM	
04.07	cc	tarda	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que dos consistorials de cada comú presentin al rei la carta enviada per Lleida sobre el perill en que es troba. També que es respongui a la carta de Lleida.	DDP, LLDBM	
12.07	bm		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els comuns responguin a la carta de Lleida	LLDBM	
18.07	dp	matí	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que es respongui a la carta del rei, dient que procuren obeir els manaments reials i que s'insisteixi sobre la situació de Lleida	DDP, LLDBM	
18.07	cc	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat		DDP, LLDBM	
20.07	dp		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	La Conferència entrega els papers que cada comú han de presentar al rei com a resposta a la carta que els escrigué el dia 14 demanant-los ajuda. S'aconsella que donin gràcies al rei, que procurin aixecar gent de guerra i que estan posant els mitjans per aconseguir grans.	DDP, LLDBM	
27.07	bm		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat		DDP, LLDDP	
28.07	dp		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat		DDP	
29.07	bm		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	La Conferència entrega la versió definitiva de les representacions que cada comú ha de presentar al rei	DDP, LLDBM	
13.08	dp		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Fer ambaixada al rei per medi de dos consistorials de cada comú sobre la situació militar de Lleida	DDP, LLDBM	
27.08	dp		3 comuns	Sobre els reals de vuit		DDP	
28.08	bm	matí	3 comuns	Sobre els reals de vuit		DDP	
28.08	cc	tarda	3 comuns	Sobre els reals de vuit		DDP	
29.08	dp		3 comuns	Sobre els reals de vuit		DDP	
30.08	dp		3 comuns	Sobre els reals de vuit		DDP	

01.09	dp		3 comuns	Sobre els reals de vuit	La Conferència ha fet una representació al rei sobre l'afer dels reals de vuit. Demanen que es suspengui la recollida dels reals de vuit i la remarca	DDP, LLDBM, LLDC.	
06.09		tarda	3 comuns	Sobre els reals de vuit	Aconsellen treure la plata de les esglésies, que se li digui al monarca que en cas de remarcar els reals de vuit retallats, es donés als propietaris un valor adequat i que ell mani a la Diputació els diners necessaris per pagar el cost de la batuda de la nova moneda.	DDP, LLDBM, LLDC.	
09.09	bm		bm/dp	Sobre els reals de vuit	Que es faci la representació al rei. També s'aconsella continuar la Conferència dels tres comuns	DDP, LLDBM	
12.09	cc		3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Que es faci representació escrita la rei sobre la necessitat d'abastir amb queviures a la ciutat de Tortosa	LLDBM	
13.09	dp	tarda	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	La Conferència confecciona la representació per al rei sobre les necessitats de Tortosa	DDP, LLDBM	
16.09	dp	tarda	3 comuns	Sobre la coronela	La Conferència fa un paper amb apuntaments sobre el conflicte per la jurisdicció de la coronela.	DDP, LLDBM	
19.09	bm	matí	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Fer ambaixada al rei per medi de dos consistorials sobre l'ajuda a Lleida i s'adjunti al rei la carta de Lleida. Que els comuns escriguin a Lleida informant de la seva actuació	DDP, LLDBM	
25.09	bm		bm/dp	Sobre els reals de vuit	La Conferència fa entrega als comuns de les respostes a les cartes del rei dels dies 18 i 21 de setembre, amb una representació per al monarca sobre l'afer dels reals de vuit. Demanen a la Diputació i Braç Militar que informin d'això a la Ciutat	DDP, LLDBM	
03.10	bm		3 comuns	Sobre la coronela		DDP	
18.11			3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	La Conferència fa una representació al rei sobre la capitulació de Lleida.	MNA, DDP, LLDBM, DDP	
03.12*			3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	La Conferència ha confeccionat una minuta de representació per al rei sobre la situació militar de Catalunya i els abusos de les tropes.	DDP, LLDBM	Durant els dies anteriors hi va haver conferències
19.12*			3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Ja està la versió definitiva de la representació al rei feta per la Conferència.	DDP, LLDBM	Durant els dies anteriors hi va haver conferències
21.12			3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Aconsella que la representació es presenti a través dels presidents dels tres comuns i que no s'envii a més persones.	DDP, LLDBM	
30.12	dp		3 comuns	Sobre la coronela		DDP	
31.12	bm		3 comuns	Sobre la coronela	Aconsella que no s'entreguin les patentes de la coronela als oficials i capitans fins a que no es resolgui la qüestió de la jurisdicció, i que de tot això s'informi als afectats	DDP, LLDBM	
1708							
13.01	cc		3 comuns	Sobre la coronela		DDP	
14.01	dp		3 comuns	Sobre la coronela	S'aconsella a la ciutat que tranquil·litzi als capitans pel retard en l'entrega de les patentes. S'encarrega a la Conferència fer una representació	DDP, LLDBM, LLDC.	
16.01	bm		3 comuns	Sobre la coronela		DDP	
30.01	dp		3 comuns	Sobre la coronela		DDP	
06.02	bm		3 comuns	Sobre la coronela	La Conferència finalitza la representació al rei sobre la coronela	DDP, LLDBM, LLDC.	
23.03	cc		3 comuns	Sobre la manera d'asseure's a les funcions eclesiàstiques davant el rei		DDP, LLDDP	
27.03*			3 comuns	Sobre la manera d'asseure's a les funcions eclesiàstiques davant el rei	La Conferència aconsella que es faci una representació al rei sobre el protocol	LLDBM, LLDC, LLDDP	
19.04	dp		3 comuns	Sobre la manera d'asseure's a les funcions eclesiàstiques davant el rei		DDP	
20.04	bm		3 comuns	Sobre la manera d'asseure's a les funcions eclesiàstiques davant el rei	La Conferència entrega als comuns la representació per al monarca demanant que declari formalment el privilegi que ha concedit als comuns, per a que no siguin considerats com a Grans d'Espanya d'inferior grau	DDP, LLDC, LLDBM	Segons el LLDBM això es produí el 16 d'abril.
06.05*			3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Es demana que es socorri a la ciutat de Tortosa	MNA	
11.05	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	La Conferència aconsella que els tres comuns facin una representació de paraula al rei sobre la situació de l'enemic i que escriguin cartes a Girona explicant el que han fet. Adjunta una minuta de carta per als comuns	LLDBM	
20.05	dp		3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Que es faci nova representació al rei sobre la situació militar.	LLDBM	
22.05	bm		3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	La Conferència fa arribar als comuns la representació per al rei que ha confeccionat	DDP, LLDBM	
12.06	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues		DDP	
13.06	dp	tarda	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	La Conferència fa una representació al rei sobre la situació de Tortosa	DDP, MNA.	

						LLDBM	
08.07	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues		DDP	
10.07	dp	tarda	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	S'aconsella fer una nova representació al rei sobre Tortosa (s'adjunta la minuta), enviar una carta al comte de Starhemberg, juntament amb la representació que es va enviar al rei	DDP, LLDBM	
12.07	bm		3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	La Conferència insisteix en la necessitat d'actuar de la manera com s'aconsellà el dia 10 de juliol	LLDBM	
28.08	cc	matí	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Que els comuns donin als seus representants a la Conferència els papers que els va enviar el rei. També es demana als comuns que esbrinin notícies sobre els excessos de les tropes.	DDP, LLDBM	
30.08	bm		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
31.08	dp		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	La Conferència fa una representació al rei recordant la necessitat de queviures, els abusos que cometien les tropes i demanen que l'armada anglesa no abandoni les costes catalanes.	DDP, LLDBM	
01.09	dp	matí	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
01.09	bm	tarda	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP, MNA	
10.09	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Es decideix fer ambaixada al rei dels presidents dels tres comuns sobre la situació militar	DDP	
21.09	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	S'aconsella no fer, pel moment, mes ambaixades al rei fins que no hi hagi noves notícies de relleu	LLDBM	
24.09	dp		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	S'aconsella fer nova ambaixada dels presidents dels tres comuns sobre la situació militar	DDP	
03.10	bm		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	S'aconsella donar gràcies al monarca per la carta que ha escrit; que juntament amb la carta es faci un llistat dels abusos que han comès i cometem les tropes aliades; que es digui també com els comuns estan treballant en la manera d'aconseguir la bona correspondència entre els vassalls i les tropes.	DDP, LLDBM, LLDBM	
04.10	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
05.10	dp		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	La Conferència es queixa als comuns que encara no ha rebut la llista dels abusos que s'estan cometent	DDP, LLDBM, LLDBM	
06.10	bm		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
07.10	dp		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
09.10	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
10.10	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
11.10	bm		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
12.10	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
13.10	dp	matí	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
13.10	bm	tarda	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP	
14.10	cc		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Es fa minuta de representació al rei, llistant els abusos de les tropes i proposant solucions: que el Portantveus i el Regent de la tresoreria vagin per tot el Principat solucionant conflictes i que la Diputació faci crides per animar als particulars a una bona entesa amb les tropes	DDP, MNA	
15.11	dp		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades		DDP, MNA	
17.11	bm		3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Aconsella que no cal modificar la representació al monarca feta el 14 d'octubre.	DDP, LLDBM	
21.11*			3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Arriba la representació final, feta pels presidents dels tres comuns	DDP, LLDBM	Va haver una reunió dels presidents dels tres comuns
1709							
22.08*			3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic a l'Empordà	Es fa una representació per al rei en escrit feta per la conferència.	DDP	És una Conferència dels presidents dels tres comuns
05.09*			3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic		MNA, LLDBM, LLDBM, LLDBM	
24.09*			3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic a Tarragona	Es fa ambaixada al rei sobre Tarragona	LLDBM, DDP	És una Conferència dels presidents dels tres comuns
13.10*			3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic a Tarragona i Vic	Es decideix fer una representació per al rei, segon la minuta que s'adjunta.	DDP, LLDBM, LLDBM	És una Conferència dels presidents dels tres comuns
1710							
18.06*			cc/dp	Sobre la creació del port franc de Barcelona		DDP, MNA	Van ser a partir d'aquella data. Desconeixem

							el nombre exacte de reunions
21.06	cc		3 comuns	Sobre la situació militar i la caiguda de Calaf	Aconsella donar gràcies a la reina per la confiança que ha dipositat en els comuns per assessorar-se. També li comuniquen que no troben mitjans per oposar-se a la invasió enemiga.	DDP, LLDBM, LLDCC	
22.06	dp		3 comuns	Sobre la situació militar i la caiguda de Calaf	Es decideix escriure a la reina informant del que els comuns poden fer en la situació present	DDP, LLDDP	
24.06	bm		3 comuns	Sobre la situació militar i la caiguda de Calaf	Es presenta minuta feta per la Conferència per representar a la reina l'opinió dels comuns a la carta de 18 de juny	DDP, LLDBM	
27.06	cc		3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafacions pel tema de Jeroni Alabau		DDP, MNA	
28.06	dp		3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafacions pel tema de Jeroni Alabau		DDP	
03.07	dp		3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafacions pel tema de Jeroni Alabau	S'aconsella que la Diputació demani novament al Cancellier l'obertura del Tribunal de Contrafacions i que es valori la conveniència de fer una recusació al Regent.	DDP, LLDBM, LLDCC	
16.07	cc		3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafacions pel tema de Jeroni Alabau		DDP	
28.07	cc		cc/dp	Sobre la creació del port franc de Barcelona		DDP, MNA	
28.07	dp		3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafacions pel tema de Jeroni Alabau		DDP	
30.07	cc		cc/dp	Sobre la creació del port franc de Barcelona		MNA	
31.07	cc	matí	cc/dp	Sobre la creació del port franc de Barcelona		MNA,	
31.07	dp	tarda	cc/dp	Sobre la creació del port franc de Barcelona		MNA, LLDCC, LLDDP	
02.08	dp	tarda	cc/dp	Sobre el jurament de la reina		MNA, DDP, LLDCC	
03.08	cc		cc/dp	Sobre el jurament de la Reina	Es fa un paper sobre com ha de ser el jurament.	DDP, MNA	
26.08	bm		3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafacions pel tema de Jeroni Alabau		DDP	
21.09*			cc/dp	Sobre la creació del port franc de Barcelona		LLDCC, DDP	Van ser a partir d'aquella data. Desconeixem el nombre exacte de reunions
08.11	cc		3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafacions pel tema de Jeroni Alabau		DDP	
10.11	dp		3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafacions pel tema de Jeroni Alabau	La Conferència ha confeccionat un paper amb la resolució final	DDP	
03.12	dp		3 comuns	Sobre el setge de Girona	Que es doni gràcies la rei per tornar a Barcelona i que se li informi dels llocs on es troba situat l'enemic	DDP, LLDBM	
05.12	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona	La Conferència fa minuta de carta per al rei	DDP, LLDBM	
08.12	bm	16.00	3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP	
11.12	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP	
16.12	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella que els comuns escriguin a Girona i que es faci una nova representació al rei sobre el setge de Girona	DDP, LLDBM	
17.12	bm		3 comuns	Sobre el setge de Girona	La Conferència ja ha fet la representació	DDP, LLDBM	
18.12	dp		3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP	
26.12	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP	
28.12	bm	matí	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'acorda que el diputat eclesiàstic es reuneixi amb Vilana Perlas	DDP	
28.12	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP	
31.12	cc	matí	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella fer nova representació al monarca	DDP, LLDBM	
31.12	bm	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Girona	La Conferència envia als comuns les minuts de les cartes que han d'enviar al rei	DDP, LLDBM	
1711							
02.01	dp		3 comuns	Sobre el setge de Girona	Que es facin plegaries públiques per Girona	DDP, LLDBM	
04.01	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella no fer noves diligència al monarca sobre Girona. A la vegada, que es procuri fer rogatives públiques i que els comuns mirin d'aconseguir noves informacions verídiques de la situació.	DDP, LLDBM	
07.01	bm		3 comuns	Sobre el setge de Girona	Es diu que per ara a la Conferència no li sembla que hi ha res especial que aconsellar	DDP	
10.01	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona	La Conferència aconsella i fa una nova representació al rei sobre Girona	DDP, MNA, LLDBM	
10.01	dp	tarda	3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP, LLDBM	

11.01	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona	Es decideix anular la representació feta el dia anterior, degut a les noves notícies rebudes	DDP, MNA, LLDBM
14.01	bm		3 comuns	Sobre el setge de Girona	Es decideix fer representació al rei sobre Girona	DDP, LLDBM
15.01	dp		3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP
15.01	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona	Es comença a confeccionar nova representació per al rei	DDP, MNA
19.01	bm		3 comuns	Sobre el setge de Girona	Es decideix escriure a Vilana Perlas per a que en nom dels tres comuns representi al rei la necessitat de socors de Girona	DDP, LLDBM
20.01	dp		3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP
23.01	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella fer representació al rei donant gràcies per l'ajuda que ha promès per Girona	DDP, LLDBM
24.01	bm		3 comuns	Sobre el setge de Girona	La Conferència entrega la representació que ha fet per al rei	DDP, MNA, LLDBM
26.01	dp		3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella que el diputat eclesiàstic es reuneixi amb Vilana Perlas instant-li a manar als generals de l'exèrcit a ser més exigent en el tracte que donen els soldats als naturals del país.	DDP
27.01	cc		3 comuns	Sobre el setge de Girona		DDP
29.01	dp	17.00	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella que els tres presidents dels comuns facin una ambaixada de paraula al rei demanant que velli per evitar els abusos de les tropes	DDP, LLDBM
30.01	cc	17.00	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Que es faci una representació en escrit al rei sobre la fidelitat dels catalans tot i la pèrdua de Girona i també sobre els abusos de les tropes	DDP, LLDBM
31.01	bm		3 comuns	Sobre els abusos de les tropes		DDP
06.02	cc		3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	La Conferència ha fet una representació per al rei sobre els abusos de les tropes	DDP, MNA, LLDBM
07.02	dp		3 comuns	Sobre els abusos de les tropes		DDP
08.02	bm		3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	La Conferència ha fet una nova representació per al rei sobre els abusos de les tropes	DDP, LLDBM
17.02	cc		3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	La Conferència diu als comuns que no té seguretat que tot el Principat hagi pagat el donatiu i que per tant es millor no posar-ho a la representació feta en la Conferència feta anteriorment. Que el diputat eclesiàstic es reuneixi amb Vilana Perlas.	DDP, LLDBM
20.02	dp		3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	S'aconsella que la representació sigui portada pels tres presidents dels comuns al rei, i que no cal afegir la carta que ha enviat la ciutat de Vic informant dels nous abusos de les tropes.	DDP, LLDBM
21.02	bm	matí	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	Versió definitiva de la representació. La Conferència afegeix que no pot concretar més de quins abusos està parlant ja que els comuns no l'ha informada amb detall dels mateixos.	DDP, LLDBM
23.02	cc	tarda	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	Seguint la insinuació reial, la Conferència farà una nova representació informant amb tot detall dels abusos comesos per les tropes aliades	DDP, LLDBM
24.02	dp		3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	S'aprova la versió final de la representació sobre els abusos detallats.	DDP
23.03	bm	matí	3 comuns	Sobre el perill que corre Manresa i Calaf	La Conferència ha fet una representació al rei sobre el perill de Manresa i Calaf	DDP, MNA, LLDBM
24.06	dp		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome	La Conferència adjunta una representació al rei sobre el dany que el llibre provoca a la conservació de les Constitucions. Que cada comú la presenti separatament.	DDP, MNA
27.06	cc		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome	S'aconsella fer una representació conjunta dels tres comuns sobre la publicació de l'Epítome	DDP, MNA
28.06	bm		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome		DDP
30.06	cc		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome		DDP
01.07	cc		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome	S'aconsella que els comuns donin gràcies al rei per la revocació del llibre	DDP, MNA
19.07	bm		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome		DDP
20.07	dp		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome		DDP
21.07			3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome		DDP
22.07	bm	matí	3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome		DDP
22.07		tarda	3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome		DDP
26.07	cc		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome	S'aconsella fer una representació al rei demanant la revocació i exterminació del Epítome (la representació s'adjunta)	DDP, LLDBM
30.07	bm		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome	La Conferència diu que està conforme amb les modificacions proposades pels comuns a la representació que ha fet per al rei	DDP, MNA
07.08	dp		3 comuns	Sobre la publicació de l'Epítome		DDP

12.08	cc		3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítome</i>		DDP	
14.08	bm		3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítome</i>		DDP	
17.08	dp		3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítome</i>		DDP	
22.08	cc		3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítome</i>		DDP	
23.08	bm	tarda	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítome</i>		DDP	
25.08	dp		3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítome</i>		DDP	
26.08	cc		3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítome</i>	S'aconsella donar gràcies al rei per haver decretat una multa de 1000 lliures a qui no doni a la Diputació els exemplars que conservi de l' <i>Epítome</i>	DDP, MNA	
03.09	dp		3 comuns	Sobre aspectes greus del servei del rei i benefici públic		DDP	
04.09	cc		3 comuns	Sobre aspectes greus del servei del rei i benefici públic		DDP	
05.09	bm		3 comuns	Sobre aspectes greus del servei del rei i benefici públic	S'aconsella que els comuns donin gràcies al rei per la confiança i que faran el que puguin per aconseguir la venda dels drets reials	DDP, LLDDBM, MNA	
1712							
19.04*			3 comuns	Sobre Santa Eulàlia		LLDCC, LLDDBP	Tenim els nomenaments, la qual cosa fa pensar que es reuní.
13.07			cc/bm	Sobre escriure cartes a Montnegre	Es feren cartes per al rei, per a altres autoritats de la Cort de Viena (2 emperadrius, 4 arxiduchesses), a la reina d'Anglaterra i als Estats Generals d'Holanda	LLDCC	
11.09	dp	17.00-24.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	S'aconsella fer una representació a la reina donant gràcies per la confiança que posa en ells, mostrant el dolor per la marxa de les tropes angleses i suggerint que aquestes es poden situar entre Sitges i Vilanova per la seva evacuació.	DDP, LLDCC	
12.09	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	La Conferència ja ha confeccionat la representació per la reina	DDP	
16.09	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
18.09	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
21.09	bm	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
22.09	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
23.09	dp	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
24.09	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
25.09	cc	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
26.09	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
27.09	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
03.10	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	La Conferència, en resposta a la carta de la reina del passat 17 de setembre, aconsella que els comuns escriguin al rei donant-li les gràcies per continuar la guerra, que procurin no gastar els diners innecessàriament, que es faci un <i>asiento</i> de grans, que es demani el retorn de la flota holandesa i que es representi a la reina els excessos dels tropes.	DDP, LLDCC	
05.10	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
12.10	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
13.10	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
14.10	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
15.10	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
16.10	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
17.10	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	La Conferència aconsella escriure al rei la representació que s'ha confeccionat, també una altra per a la reina, a la qual també se l'ha d'informar dels excessos de les tropes, i que els comuns procurin vetllar per la bona entesa entre les tropes i els naturals.	DDP, MNA, LLDCC	
18.10	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
21.10	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Es demana als comuns més informació sobre els excessos que es cometem al principat per part de les tropes	DDP, MNA, LLDCC	
23.10	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
27.10	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	

30.10	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
31.10	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
02.11	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
05.11	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Es fa una representació a la reina sobre els excessos de les tropes. La Conferència aconsella que es posi als seus peus a través dels tres presidents dels comuns. Que la resta de papers que els comuns rebin sobre els excessos de les tropes els enviïn a la Diputació	DDP, LLDCC	
15.11	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
16.11	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Aconsella que s'envii a la reina la representació i que per ara no convé convocar el Parlament General	DDP, LLDCC	
05.12	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Aconsella que els comuns responguin a la reina dient que tot ho esperen del seu consell i criteri i que no saben què més li poden aconsellar	DDP, MNA, LLDCC	
07.12	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP, MNA	
09.12	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP, MNA	
12.12	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP, MNA	
13.12	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP, MNA	
16.12	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP, MNA	
20.12	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Aconsella suspendre deliberar quelcom sobre la retirada de Portugal, que els comuns agraeixin a la reina la seva carta, que s'informi a la reina quina es la situació militar del principat i que ella procuri al bona entesa entre les tropes i els naturals	DDP, MNA, LLDCC, LLDCC	
23.12	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP, MNA	
26.12	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	S'ha confeccionat una representació per la reina.	DDP, MNA	
1713							
06.01	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
09.01	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	S'aconsella que es facin rogatives públiques per la situació militar i que el Consell de Cent enviï una persona la rei informant de la situació militar del principat. Que les cartes les faci la Conferència	DDP, LLDCC, LLDCC, LLDCC	
11.01	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
13.01	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	La Conferència adjunta la minuta de representació al rei portada a través de Montnegre. Diu que no farà la carta fins que no hi hagi acord entre els comuns sobre la manera de portar la representació a Viena	DDP, LLDCC	
14.01			cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat		DDP	
15.01	dp		cc/dp	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
15.01	dp		cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat		DDP	
16.01	cc		cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat		DDP, LLDCC	
17.01	dp		cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat		DDP	
18.01	cc		cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat		DDP	
19.01	dp		cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat		DDP	
20.01	cc		cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat		DDP	
24.01	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
25.01	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
05.02			cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat		DDP	
08.02	cc		cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat	Es pren la resolució final sobre com solucionar la falta de crèdit del Consell de Cent.	LLDDP	
22.02	cc	8.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
22.02	dp	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP	
23.02	bm	15.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Davant la carta d'Starhemberg sobre els tractats d'Utrecht la Conferència aconsella; que es facin noves rogatives públiques, que s'escrigui al marquès de Montnegre per a que informi del dolor dels catalans, que es faci una representació a la reina mostrant la fidelitat catalana, enviar ambaixadors a Holanda i Anglaterra, expressar a la reina el dolor dels catalans per la seva marxa, que es procuri la quietud de les tropes.	DDP, C260, LLDCC	

25.02	cc	15.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP
01.03	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya		DDP
02.03		matí	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	S'aconsella fer la representació que s'adjunta a la reina	DDP, MNA, LLLDDP, LLDC
03.03	bm		3 comuns	Sobre els abusos de les tropes aliades i l'obertura del Tribunal de Contrafacions		DDP
08.03	cc	9.00	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes aliades i l'obertura del Tribunal de Contrafacions		DDP
09.03	dp	15.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
10.03	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
11.03	cc	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que s'envii al rei la minuta de carta que ha fet la Conferència juntament amb totes les cartes que els ha enviat la reina. Que quan abans surtin els dos representants dels comuns per Londres i L'Haia. Que es demani a la reina vulgui acompanyar les cartes dels comuns. També s'aconsella que els comuns demanin als arquebisbes i bisbes del Principat que es facin rogatives públiques.	DDP, LLDC, LLLDDP
12.03	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Es demana que la minuta de carta no s'envii a Montnegre sinó al comte de Savalla, ja que possiblement Montnegre deu ser a París. S'adjunta minuta de carta per a Savalla	DDP, MNA, LLLDDP
14.03	bm		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència redacta dues minuts de carta per a que els comuns les enviï per separat a la reina d'Anglaterra i als Estats Generals d'Holanda a través dels ambaixadors. També es fa un manual d'instruccions per als ambaixadors (Ferran i Dalmases) fet per la Conferència.	DDP, LLLDDP
16.03	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència aconsella fer una representació a la reina sobre els nous abusos comesos per les tropes imperials al Pallars. La representació ja està redactada per ella.	DDP, LLLDDP
18.03	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
28.03	bm	15.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
30.03	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
03.04	dp	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Després de veure que totes les rogatives no estan donant el fruit desitjat la Conferència aconsella que s'eliminin completament els trinquets, que s'acabi amb els abusos en el tall de la carn i els fraus en la venda de la neu, i que s'expulsi als gitanos del Principat. A demés convé que els presidents dels tres comuns demanin a Starhemberg les notícies més recents sobre l'inici dels pactes amb l'enemic.	DDP, LLLDDP
20.04	bm	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
21.04	cc	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que els comuns responguin a la carta del virrei on informa de la possible suspensió de la guerra, que es respongui a la reina tot informant-la de la situació militar del principat i que es procuri evitar els excessos de les tropes. S'adjunten les minuts de les cartes que els feren en resposta al virrei.	DDP, LLLDDP
22.04	dp	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
25.04	bm	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
27.04	cc	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència adjunta una minuta de representació per a que la Diputació la posi a mans del virrei tot demanant-li ajuda en la qüestió dels tractats de pau d'Utrecht. També informa que està redactant les cartes per al rei i la reina.	DDP, LLLDDP
02.05	dp	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
19.05	bm	tarda	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
20.05	cc	18.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Aconsella enviar les minuts de cartes que ha redactat per al rei i a la reina; que respostes a les cartes de Dalmases, Montnegre i Ferran les faci cada comú respectivament, que es continuïn fent rogatives públiques i que els comuns recorrin a altres sistemes assessors per reflexionar sobre les noves notícies de Starhemberg	DDP, LLDC, C546
02.06	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
07.06	bm	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
08.06	cc		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que els comuns enviïn al virrei una representació que s'ha confeccionat. S'enviarà per separat. Que continuïn tractant aquests temes a les seves juntes assessores.	DDP, LLDC
09.06	dp		3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
10.06	bm	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP
11.06	cc	11.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Es fa una nova versió de la representació per al virrei, que es sol·licita la suspensió de les	DDP, LLDC

					causes de la reial audiència i que les juntes particulars de cada comú vetllin per la quietud pública.		
11.06	dp	17.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP	
12.06	bm	9.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que s'envi a l'almirall Jennings una ambaixada adjunta.	DDP, LLDCC	
12.06	cc	17.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP, MNA	
13.06	dp	9.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP	
13.06	bm	17.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència aconsella diferents mesures que cada comú pot fer per la quietud pública: que la diputació faci cartes circulars per tot el principat, que el braç militar escrigui als seus membres i que el Consell de Cent parli amb els prohoms i caps dels gremis. També parla de la conveniència d'escriure al virrei dient-li que no convé moure les tropes ara, doncs les camps ara estan en fruit i es podria perdre la collita.	DDP, LLDCC	
14.06	cc	9.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP	
14.06	dp	17.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	S'aconsella obrir Parlament o Junta de Braços i que els comuns facin una llista de les seves pretensions.	DDP, LLDCC	
16.06	bm	8.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP	
16.06	cc	17.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	S'envien la minuta de dues representacions per a Starhemberg i per a Jennings sobre la resposta que han de donar a Grimaldi sobre el armistici.	DDP, LLDCC	Segons LLDCC una conferència del dia 16 es va tenir a la dp
17.06	bm	9.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP	
17.06	cc	20.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	S'adjunten noves representacions dels comuns per a Starhemberg i per a Jennings on se'ls informa de la decisió de la Conferència de convocar la Junta de Braços.	DDP, MNA, LLDCC	
18.06	cc	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP, MNA	
19.06	dp	9.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència ha trobat els papers sobre la forma de convocar la Junta de Braços e insta als comuns a convocar-la.	DDP, MNA, LLDCC	
20.06	dp	10.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència modifica la crida per la Junta de Braços que ha confeccionat la Diputació	DDP, LLDCC	
21.06	bm	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que els comuns donin gràcies al virrei per acceptar al convocació de la Junta de Braços. Respecte al protocol que s'ha d'observar a la Junta de Braços que això ho decideixi els secretaris i mestres de cerimònies de cada comú.	DDP, LLDCC	
24.06	cc	9.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP	
25.06	dp	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència aconsella enviar una carta al virrei, la minuta de la qual s'adjunta.	DDP, LLDCC	
26.06	bm	18.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència demana als comuns que estiguin vigilants mentre es fan els preparatius per la Junta de Braços. També es fa una representació al virrei sobre el tractat d'evacuació del Principat.	DDP, MNA, LLDCC	
27.06	cc	16.00	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP, MNA	
28.06	dp	matí	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis		DDP	
28.06	bm	tarda	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència dona el seu vistiplau a la proposició d'obertura de la Junta General de Braços. La Conferència la ha modificat retallant-la lleugerament	DDP, LLDCC	
24.10	bm		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que es procuri l'alliberament dels tres mariners empresonats, que els membres de la coronela s'inscriguin en les llistes de la veheduria de la ciutat; que s'augmenti en una persona els membres de la conferència per part de cada comú i que aquest sigui advocat	LLDCC	
05.11	dp		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Informe sobre els àmbits d'actuació de cada tribunal de justícia que resideix a la capital	LLDCC	
07.11	cc		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que els comuns nomenin persones per instar als presidents dels diferents tribunals de justícia que hi ha a Barcelona per a que facin complir la legalitat	LLDCC	
14.11	dp		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que els comuns informin al comandant general de les converses entre paisans i tropes franceses i que les eviti.	LLDCC	La data no la sabem. El 14 de novembre es quan arriba la deliberació de la Conferència, la qual no expressa (per descuit) la data.
19.11			3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Es demana augmentar el nombre de persones de la Conferència en dos més per comú	LLDCC	La data exacta no la sabem. El 19 de novembre constatem com la Conferència ha fet aquesta demanda, el que implica reunió i consell.
28.11	bm		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	S'aconsella als comuns que demanin al comandant General que reforci les defenses de la ciutat el dia que elegeix nous consellers	LLDCC	
29.11			3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	S'envia als comuns una llista d'apuntaments fets per la Conferència sobre la manutenció de la cavalleria	LLDCC	La data exacta no la sabem. El 29 de novembre constatem com la Conferència ha

							enviat aquest document als comuns.
02.12	cc		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que es faci una reunió dels tres presidents dels comuns amb més tres representants de cada comú amb les persones més adinerades de la ciutat per demanar-los ajuda econòmica. Que recorrin també als eclesiàstics.	LLDCC	
06.12			3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Sobre la fabricació de moneda. Es proposen 3 mitjans diferents per aconseguir-ho.	LLDCC	
19.12	dp		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que la Diputació nomeni un Veedor General i un proveedor per a la distribució dels aliments, vestits i armes a les tropes (es fixa la categoria i sou de cada un). Que el Consell de Cent nomeni dues persones que a que supervisin l'actuació d'aquests.	LLDCC	
21.12	cc		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que no s'ha de convocar novament als Braços sinó que cal crear una junta (divuitena o vint-i-setena) que substitueixi a la trenta-sisena i tingui semblants facultats	LLDCC	
24.12	bm		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Reafirma l'autoritat del Conseller en Cap sobre el fort de Montjuïc. Degut a que el Conseller en Cap no posseeix la carrera militar, seria convenient nomenar a Antoni Villarroel per a que l'assessorés, sense qüestionar mai que l'autoritat última és del conseller.	LLDCC	
1714							
07.01	bm		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Sobre la necessitat d'aconseguir blat i grans, la fabricació de moneda i la necessitat d'escriure al rei informant de la situació	MNA, LLDCC	
19.01	dp		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Crítica a la Diputació per nomenar estrangers en els càrrecs de veedor general, demana més informació als comuns sobre la situació de la ciutat i poder seguir aconsellant. Adjunta minuts de tres cartes per al rei, Montnegre i Ferran.	LLDCC	
23.01	bm		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que es facin atacs a l'enemic, que es procuri aconseguir grans i blat. Insisteix en la fabrica de moneda	LLDCC	
28.01	dp		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que s'intenti de fer de nou la reunió amb les persones adinerades de la Ciutat. S'insisteix en la qüestió de l'abast de grans.	LLDCC	
31.01	cc		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Que es posin els mitjans per fer complir la justícia i aplicar els càstigs previstos als condemnats	LLDCC	
02.02	cc		bm/cc	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Es proposen solucions en el conflicte entre la divuitena i la Diputació. Es reafirma el caràcter assessor de la primera	MNA, LLDCC	
14.02	cc		3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	La Conferència mostra el seu dolor perquè els consells que dona no s'acaben d'executar correctament. S'adjunta les minuts de cartes per a diferents autoritats de la Cort de Viena (en total són 7 cartes)	LLDCC	
07.04*			3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Arriben minuts de cartes per al rei i el príncep Eugeni	LLDCC	La data no és exacta. La reunió de la Conferència va ser anterior al 21 de març.

Dr. Estevan Serra i Vileta , chb	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	28	100
Assistents a les reunions	21	21	19	20	18	21	19	21	19	20	18	20	19	20	17	18	20	21	21	20	20	20	19	21	18	21	21	21				
% assistents a les reunions	100	100	90	95	86	100	90	100	90	95	86	95	90	95	81	86	95	100	100	95	95	95	90	100	86	100	100	100				
	% total assistència																											94				

Annex 5

Deliberació de la Diputació del General del dia 2 d'octubre de 1703

Excel·lentíssim senyor:

Logrà lo concistori de deputats y oydors de comptes, als 23 de setembre proppassat, la fortuna de veurer-se affavorit ab la embaxada reportada per part de vostra excel·lència per los senyors Joan de Ponsich y Monjó, donsell, y Ignasi de Bòria y Gualba, ciutadà, en la qual se servia vostra excel·lència participar al consistori de com en lo Concell de Cent tingut y celebrat als 21 de dit mes, a ocasió de una ambaixada en ell aportada en escrits per part del molt il·lustre y fidelíssim Bras militar havia resolt i deliberat vostra excel·lència mediar ab lo consistori per a que en ordre a la conferència demanda ab deliberació del dia 7 fos mayor lo número de las personas que per part de vostra excel·lència y Bras Militar, fent junt un cos, que no pas las que deuria anomenar lo consistori, amb motiu, entre altres de haverse estilat en quatre casos, que en dita ambaixada se expressen, y després de venerar las sempre savias y prudents resolucions y deliberacions de vostra excel·lència, se troba lo consistori precisat de posar en la gran comprehensió de vostra excel·lència lo següent.

Varias y diferents són estadas las ocasions en que vostra excel·lència ha tingut. Conferències ab lo consistori per lo mayor acert dels negocis més graves i urgents que en lo discurs del temps se han esdevingut en lo present Principat, havent estat menor lo número de las personas assitian en ellas por part de vostra excel·lència a las que hi assistían per part del concistori, per evitar prolixitat en referir-las, sols de exemplars se farà memòria

Serà lo primer lo de l'any 1678, de 12 y següents dels mes de juny, que havent-se obert conferència ab vostra excel·lència y lo consistori, foren sols 6 las personas anomenadas per vostra excel·lència y 9 per lo consistori, ço és, tres de cada Bras.

Es lo segundo lo de l'any 1682, en 14 de abril y altres diadas subsegüents, en lo qual se anomenaren quatre personas per part de vostra excel·lència y sis per lo consistori, ço és, dos de quiscun estament.

Lo tercer és lo de l'any 1690, en los dias 6 y subsegüents del mes de octubre, en lo qual trobarà vostra excel·lència ésser sis las personas que entrevingueren per sa part i nou las anomenadas per part del consistori, tres de cada Bras, y per ausencia del senyor militar, sols foren 8 las que assistiren en dita conferència. Y per aparèixer després convenient que assistís en ella un consistorial de cada respectiu consistori, ab número més reduhit de las personas de dita conferencia, assistís per vostra excel·lència en ella un consistorial junt ab dos personas y altre consistorial per part de la Diputació ab tres, una de cada Bras. Com axí se observà ab diferents juntas tingudas desde 26 de octubre fins a 2 de novembre de dit any inclusive, y en las diadas de 3 fins als 6 de dit mes de novembre, assistiren en ditas juntas dits dos consistorials y tot lo número de personas, així anomenadas per part de vostra excel·lència com per part del consistori.

Lo quart y últim és lo de l'any 1697, als 22 de maig y subsegüents dies, en lo qual foren anomenadas dos personas per part de vostra excel·lència y tres per lo consistori, ço és, una de quiscun estament, y aquest exemplar, si bé lo cita y supposa lo molt il·lustre y fidelíssim Bras Militar per favorable en la dita embaxada reportada a vostra excel·lència, emperó, si se atén a las circumstàncies de aquell, apar no ser-ho, perquè per part de vostra excel·lència se demanà dita conferencia al consistori y aquest la acceptà, y després de haver-se ja ajuntada algunas vegadas ab lo modo dalt dit, fou servit vostra excel·lència embiar embaxada al consistori insinuant-li en ella lo gust gran tendria de que en dita conferencia assistisen dos personas per part de dit Bras y com la necessitat era tant urgent y prompta que no admetia allanar reparos (com era ben notori), mayorment trobant-se vostra excel·lència tant atribulat y ab tant gran afflicció,

annuhí lo consistori en donar gust a vostra excel·lència en dita petició però fou ab la protesta de no poder ser tret en exemplar lo sobredit cas, com consta en los Dietaris de dit any, y no obstant dita precaució, vol donar lo Bras Militar dit exemplar a son favor.

Dels sobredits exemplars y de altres ques podrian allegar se veu ocularment que lo estil que se ha observat en las conferèncias és estat, que avent-i personas anomenadas per part de vostra excel·lència y de consistori, era menor lo número de las de vostra excel·lència que las de la Deputació, y havent premeditat lo consistori qual podia ser la causa, comprèn ser per representar legalment los tres estaments que componen la Cort General, y ab est motiu apar que fent vostra excel·lència un cos ab lo molt il·lustre y fidelíssim Bras Militar no sols deuria esser igual lo número de ditas personas, sinó encara mayor. Emperò, com per vostra excel·lència fou demanda la conferencia de ques tracta y essent esta per la urgència de la novetat participada als tres comuns per lo excel·lentíssim senyor llochinent general, ab bitllet de data de 5 de dit mes de setembre, en que tant se interessa lo mayor real servey del rey, nostre senyor (que Déu guarde) y lo credit y obligació de la fidelitat cathalana, condescendí prompta y gustosament lo consistorial insinuat per vostra excel·lència, en dita sa deliberació de 7 del propassat.

Y encara que apar que los demás exemplars que ab dita sa embaxada al·lega lo dit molt il·lustre y fidelíssim Bras Militar, afavoririen sa pretenció, no pot omitir lo consistori posar en la intel·ligència de vostra excel·lència que podria considerar que las dels anys 1698 y 1700 foren, demanadas per vostra excel·lència y que per aquest respecte y atenció vingué bé lo consistori en admetre-las en la conformitat y circumstàncias que vostra excel·lència las demanà y lo mateix motiu precisa també al consistori en annuhir a la ques demanà per vostra excel·lència lo sobredit dia 7 de setembre ab igualtat de personas. Y en la de 1702 (no obstant los reparos que se offeriren per rahó del número de aquellas) en atenció de haver-la lo consistori demanada, convingué en admetre-la per a que nos pogués dir que escusava de una conferencia per part sua instada.

A més, que lo últim estat, respecte de semblants conferèncias se troba practicat ab igualtat de personas, com així és de veurer de las acertadíssimas deliberacions presas en lo savi Concell de Cent, los dias 31 de juliol y 11 de agost del corrent any, en la qual conferencia hi assistian personas de dit molt il·lustre y fidelíssim Bras per ser sols tres las que eran de l'excel·lentíssim y savi Concell de Cent, sens que sàpiga lo consistori judicar que de no ésser mayor, o igual lo número de personas per part de vostra excel·lència y dit Bras Militar fent un cos, a las anomenadoras per lo consistori pugua en ningún temps ocasionat algun dany o perjudici respecte que en conferèncias que se entervé per part de la Diputació, no és dispensable que a las personas que assistiran per sa part sens pugua donar lo ple poder, de forma que sempre vindrà a restar a àrbitre dels comuns la facultat de resoldre lo més convenient.

Encara que del referit y ponderat no dubta lo consistori, comprendrà vostra excel·lència la rahó y just motiu li assistia per poder suplicar li fos servit persistir ab deliberat per lo excel·lentíssim y savi Concell de Cent, celebrat als 7 de setembre proppassat y ab Sabia resolució. Però ab tot desitjant donar gust a vostra excel·lència en quant li sia permès, y en consideració de recórrer en assumpto en que tant se vincula lo mayor real servey del rey, nostre senyor, interès de vostra excel·lència y benefici públich de tot lo Principat, lo crèdit de la nació cathalana y sa innata incontestable fidelitat, condescendeix lo consistori en acceptar dita conferencia ab menos número de personas, per lo que podrà servir-se vostra excel·lència manar avisar-lo de las que elegirà per sa part, junt ab lo molt il·lustre y fidelíssim Bras Militar, fent un cos, per a que pugua passar lo consistori en anomenar las suas restant com sempre per tot lo que sia del mayor agrado de vostra excel·lència.

Annex 6
Decret d'anul·lació de les conferències

El REY

Espectable don Francisco de Velasco, mi lugarteniente y capitan General: Haviéndome remitido el conde de Palma, vuestro antecessor en esso cargos en carta de 10 de mayo de 1701 un informe que se le pidió y le hizo essa Real Audiència en quatro del mismo mes sobre las juntas y conferencias que essos comunes de la Ciudad y Diputación y Braço Militar suelen tener por medio de las personas que nombra cada común. Representándome que no tienen derecho ni privilegio alguno dichos comunes para hazer dichas conferencias, antes bien, estar reprobadas y prohibidas generalmente con graves penas semejantes juntas de comunes assí por disposición de derecho común, como por las particulares de essa Provincia, especialmente por la constitución “*Per quant 9*” título “De diversos y extraordinarios crímenes” que fue confirmada, no obstante que no necesitava per ser perpetua, en el capítulo primero de las cortes del año 1599. Ponderando assí mismo, los graves inconvenientes que de permitir dichas juntas se siguen a mi real servicio y habiéndose visto en este, mi consejo Supremo y considerado ser clara la prohibición de dicha Constitución 9 y que fue confirmada no sólo en las Cortes del año 1599 sino también en las que últimamente he celebrado en essa Ciudad, como consta del capítulo 50 de dichas Cortes, donde se confirman todos los capítulos antiguos expressados en la citada Constitución primera de las del año 1599, cuya repetición de confirmaciones da majores vínculos para que se observe puntualmente lo dispuesto en dicha Constitución, sin que puedan favorecer a dichos comunes los privilegios y facultad que tiene de poder juntarse, porque esto es de poder juntarse de por sí y cada uno para sus negocios, pero no en orden al poder juntarse en común con el otro, aún por medio de personas, por ser cosas muy diferentes y estar ésta prohibida, assí de derecho común como municipal, sin que haya privilegio alguno que dispense a dichos comunes el poder juntarse no obstante dicha prohibición. Y aunque lo han acostumbrado hazer de algunos años a esta parte, ha sido corruptela y abuso contra las referidas Constituciones y no puede allegarse por possessión, observancia ni consuetud por lo que se halla establecido en la constitución 10 y otras del título “De observar constituciones” y modernamente en el capítulo 26 de las últimas Cortes. A más que, aunque se las haja tollerado y permitido hasta ahora tener de algunos años a esta parte dichas conferencias, siendo esta materia facultativa y dependiente de mi real voluntad i regalía, puedo a mi arbitrio permitirles o negarles la licencia, con cuya reflexión, y en vista de los absurdos que han resultado y resultan de dichas conferencias contra mi real servicio y quietud de esse Principado. He tenido a bien de resolver y mandar de que no se tengan ni permitan las dichas conferencias y juntas de los referidos comunes ni por medio de personas por ellos nombradas ni en qualquier otro modo. Y os encargo y mando deys las ordenes convenientes para la más puntual observancia de esta mi real resolución, mandando con despacho de Cancillería a la Ciudad, Deputación y Brasso Militar para que se abstengan den adelante de tener dichas juntas i conferencias baxo las penas contenidas en dichas Constituciones, por importar assí a mi real servicio y a la observancia de sus leyes, y ser ésta mi real y deliberada voluntad.

Dada en Madrid a XXXI de enero, MDCCV.

Yo el rey”

Annex 7
Tipologia dels temes tractats per la Conferència

Any	Tema	Militar	Econòmic	Honor	Legal	Jurisdicció
1698	Honor dels catalans durant el setge de 1697			X		3 comuns
1699	Allotjament de les tropes*	X				dp
1700	Nova planta de govern				X	dp
1700	Vicerègia				X	dp
1700	Cerimònies festives pel nou rei				X	3 comuns
1700	Jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència				X	dp
1701	Acceptació del virrei Palma				X	dp
1702	Tribunal de Greuges				X	dp
1702	Donatiu de Corts*		X			cc
1702	Pau Font*				X	cc
1702	Nova planta de govern				X	dp
1702	Expulsió d' Arnald Jäger				X	3 comuns
1702	Jurament de Palma				X	cc/dp
1703	Tribunal de Greuges				X	dp
1703	Sou dels notaris i escrivans de manament				X	dp
1703	Càtedres de la universitat literària				X	cc
1703	Obertura de cartes				X	dp
1703	Frau del diputat eclesiàstic		X			dp
1703	Torp al veguer				X	dp/bm
1703	Armada enemiga	X				3 comuns
1703	Modificació del testament de Carles II				X	3 comuns
1703	Privilegi de Ciutat a Mataró*			X		cc
1703	Demanda del rei per treure un terç de Catalunya	X				dp
1704	Setge de Barcelona	X				3 comuns
1704	Les guàrdies de la coronela	X				cc
1704	Empresonaments de Velasco				X	bm
1704	Desinsaculació de Honorat Pallejà				X	cc
1704	Les esquadres nocturnes de la ciutat	X				cc
1704	Contrafaccions pendents				X	dp
1704	Galeres de Gènova		X			dp
1704	Reobertura del Tribunal de Contrafaccions				X	dp
1705	Carta 11 punts del rei				X	cc/dp
1705	Consell Reial				X	dp
1705	Jurament del rei.				X	cc/dp
1705	Preparació de les Corts*				X	3 comuns
1705	Préstec a Carles III		X			cc/dp
1705	Formació d'un regiment	X				cc/dp
1705	Ordre públic*	X				3 comuns
1705	Desinsaculacions de Carles III*				X	3 comuns
1706	Setge de Barcelona	X				3 comuns
1706	Protocol a la processó d'acció de gràcies			X		bm/dp
1706	Honor dels catalans per injúries a Roma*			X		3 comuns
1706	Article 105 de les Corts				X	dp
1706	Exèrcit unit del regnes de la Corona d'Aragó	X				3 comuns
1706	Port franc de Barcelona		X			dp

Any	Tema	Militar	Econòmic	Honor	Legal	Jurisdicció
1707	Defensa del Principat	X				dp
1707	Protocol pels privilegis del títol de Grandesa			X		3 comuns
1707	Defensa de la frontera	X				dp
1707	Plaça vacant al Regne de Mallorca*				X	dp
1707	Remarca dels rals de vuit		X			cc
1707	Jurisdicció de la coronela i patents concedides	X				cc
1707	Abusos del govern i altres greuges comesos				X	dp
1708	Fàbrica de 200.000 marcs*		X			cc
1708	Manera d'asseure's a les funcions eclesiàstiques			X		bm/dp
1708	Situació militar i setge de Tortosa	X				dp
1708	Abusos de les tropes	X				dp
1709	Fàbrica de 100.000 marcs*		X			cc
1709	Mercaders de la Llotja*			X		cc
1709	Maniobres de l'enemic a terres del sud	X				dp
1710	Port franc de Barcelona		X			dp
1710	Situació militar	X				dp
1710	Obertura del Tribunal de Contrafaccions				X	dp
1710	Jurament de la Reina				X	cc/dp
1710	Setge de Girona	X				dp
1711	Abusos de les tropes i maniobres de l'enemic	X				dp
1711	Perill de Calaf i Manresa	X				dp
1711	Epítome				X	dp
1711	Venda de drets de la Batllia General		X			3 comuns
1712	Santa Eulàlia			X		cc
1712	Escriure cartes a Montnegre				X	cc/bm
1712	Retirada de les tropes angleses	X				dp
1712	Abusos de les tropes	X				dp
1713	Taula i banc de la ciutat		X			cc/dp
1713	Les Constitucions al tractats internacionals				X	dp
1713	Armistici	X				dp
1713	Convocació de la Junta General de Braços				X	dp
1713	Empresonament de mariners				X	cc
1713	Administració de la justícia				X	3 comuns
1713	Abastiment de la cavalleria	X				dp
1713	Situació econòmica		X			dp
1713	Forma de Govern				X	dp
1713	Defensa de la ciutat	X				cc
1714	Coordinació divuitena i Diputació				X	dp
1713	Empresonament de mariners				X	cc
1713	Administració de la justícia				X	3 comuns

Annex 8

L'efectivitat en la defensa de les Constitucions

Any	Tema	Defensa Constitucions	Coordinació	Soluciona	No soluciona
1698	Honor dels catalans durant el setge de 1697		X	X	
1700	Nova planta de govern	X			X
1700	Vicerègia	X			X
1700	Cerimònies festives pel nou rei	X		X	
1700	Jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	X			X
1701	Acceptació del virrei Palma	X			X
1702	Tribunal de Greuges	X		X	
1702	Nova planta de govern	X			X
1702	Expulsió d'Arnald Jäger	X		X	
1702	Jurament de Palma	X			X
1703	Tribunal de Greuges	X		X	
1703	Sou dels notaris i escrivans de manament	X		X	
1703	Càtedres de la universitat literària	X		X	
1703	Obertura de cartes	X		X	
1703	Frau del diputat eclesiàstic	X		X	
1703	Torp al veguer		X	X	
1703	Armada enemiga		X	X	
1703	Modificació del testament de Carles II	X		X	
1703	Demanda del rei per treure un terç de Catalunya	X		X	
1704	Setge de Barcelona	X		X	
1704	Les guàrdies de la coronela		X	X	
1704	Empresonaments de Velasco	X			X
1704	Desinsaculació de Honorat Pallejà	X			X
1704	Les esquadres nocturnes de la ciutat		X	X	
1704	Contrafaccions pendents	X			X
1704	Reobertura del Tribunal de Contrafaccions	X			X
1705	Carta 11 punts del rei	X		X	
1705	Consell Reial	X		X	
1705	Jurament del rei	X		X	
1705	Preparació de les Corts*	X		X	
1705	Préstec a Carles III	X		X	
1705	Formació d'un regiment	X		X	
1706	Setge de Barcelona	X		X	
1706	Protocol a la processó d'acció de gràcies		X		X
1706	Article 105 de les Corts	X		X	
1706	Exèrcit unit del regnes de la Corona d'Aragó		X		
1706	Port franc de Barcelona		X		X
1707	Defensa del Principat	X			X
1707	Protocol pels privilegis del títol de Grandesa		X		X
1707	Defensa de la frontera	X			X
1707	Remarca dels rals de vuit	X		X	
1707	Jurisdicció de la coronela i patents concedides	X		X	
1707	Abusos del govern i altres greuges comesos	X			X
1708	Manera d'asseure's a les funcions eclesiàstiques	X			X
1708	Situació militar i setge de Tortosa	X			X
1708	Abusos de les tropes	X			X
1709	Maniobres de l'enemic a terres del sud	X			X
1710	Port franc de Barcelona		X		X
1710	Situació militar	X			X
1710	Obertura del Tribunal de Contrafaccions	X		X	
1710	Jurament de la reina	X		X	
1710	Setge de Girona	X			X
1711	Abusos de les tropes i maniobres de l'enemic	X			X
1711	Perill de Calaf i Manresa	X			X
1711	<i>Eptome</i>	X		X	
1711	Venta de drets de la Batllia General	X		X	
1712	Santa Eulàlia		X	X	
1712	Escriure cartes a Montnegre		X	X	
1712	Retirada de les tropes angleses	X		X	
1712	Abusos de les tropes	X		X	
1713	Taula i banc de la ciutat		X	X	
1713	Convocació de la Junta General de Braços	X		X	
1713	Administració de la justícia	X		X	
1713	Abastiment de la cavalleria	X		X	
1713	Situació econòmica		X		X
1713	Forma de govern	X		X	
1713	Defensa de la ciutat	X		X	
1713	Coordinació divuitena i Diputació		X	X	

Annex 9

Consells donats per la Conferència

Data	Qui	Tema	Consell donat	Consells donats
1698				
13.10	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es donen poders per encarregar la confecció d'un llibre sobre el setge.	1
18.10	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Que els presidents de la Conferència decideixin qui ha de fer el text. Que la Conferència es reunixi setmanalment.	2
22.11	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es fan tres còpies del memorial, una per a cada comú, per a que les revisin.	1
22.12	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es demana als comuns que portin les possibles modificacions a l'esborrany del memorial.	1
1699				
13.01	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Que els tres presidents de la Conferència revisin el memorial sota la llum de les modificacions.	1
11.02	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es decideix executar l'ambaixada a Darmstadt. Que el dissabte es torni a reunir la Conferència.	2
13.03	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Donar gràcies a Darmstadt per les cartes que ha escrit. Que els tres presidents de la Conferència nomenin una persona per fer un llibre.	2
20.03	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Donar gràcies al Inquisidor General.	1
13.04	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Que els ambaixadors de Madrid donin gràcies la rei.	1
07.05	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Imprimir en un sol plec els documents confeccionats sobre el setge. Que la Conferència es reunixi cada 15 dies.	2
27.06	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Que el llibre "Escudo de Verdad" s'envii primer a Darmstadt i després es reparteixi a la resta d'autoritats i institucions.	2
24.07	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es demana als comuns més diners per fer un altre llibre per defensar el honor dels catalans.	1
1700				
07.11	3 comuns	Sobre els poders de Portocarrero	S'aconsella enviar un correu al Cardenal Portocarrero	1
12.11	3 comuns	Sobre el testament de Carles II i la vicerègia	S'aconsella que la qüestió de l'acceptació del testament i no aplicació de la vicerègia es consulti amb els assessors dels tres comuns	1
15.11	3 comuns	Sobre el testament de Carles II i la vicerègia	S'acorda acceptar el testament de Carles II i la no aplicació de la vicerègia	1
18.12	3 comuns	Sobre les festes pel nomenament de Felip V	S'aconsella que no es facin celebracions festives per la designació del nou rei fins a que aquest no hagi jurat les Constitucions.	1
1701				
04.01	3 comuns	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	Que els dos comuns decideixin si s'ha de continuar o no les conferències a vista de les diferències de poder.	1
14.01	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	La Conferència diu que no té competència sobre un conflicte entre Benet Shallet i Magí Mercader. Es s'aconsella que els papers per la reina protestant per l'actuació de la Reial Audiència es treballin encara més a fons.	2
16.01	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	Es llegeixen els papers fets per la comissió. Es decideix enviar-los a cada comú.	1
20.01	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	Aconsella a la ciutat enviar el memorial que s'ha fet per Darmstadt també a la reina i als membres de la Junta de Govern.	1
08.02	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	Que es faci una ambaixada al Portantveus del General sobre la governació del Principat.	1
10.02	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	Que els assessors de la ciutat i altres facin requestes i protestes al Portantveus per a que es compleixin les Constitucions. També que protestin a la Reial Audiència.	2
11.02	cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma	La Conferència insisteix en que els assessors de la ciutat presentin les requestes.	1
16.02	cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma	Aconsella que la resposta a una carta de Francisco de Miquel la faci la mateixa ciutat. També que sigui la mateixa ciutat qui decideixi sobre la manera de fer arribar al rei les representacions.	2
1702				
14.05	cc/bm	Sobre el Tribunal de Greuges	Presentar un greuge al Tribunal contra la Diputació per la seva actuació sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència durant l'hivern de 1700	1
15.07	cc/bm	Sobre el Tribunal de Greuges	S'aconsella al Consell de Cent que renunciï a la defensa dels jutges i l'acusació al procurador fiscal i que el procurador fiscal retirara l'acusació als jutges.	1
22.12	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que la representació per al rei també s'envii a les persones del Consell d'Estat.	1
28.12	cc/bm	Sobre el jurament de Palma com a virrei	La Conferència accepta que Palma juri com a virrei però no renuncia a l'assumepte Jäger.	2
1703				
18.02	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Aconsellen que forcin a la Diputació a acceptar l'habilitació de l'ambaixada dels Comuns.	1
26.02	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Sobre fer una representació a la Diputació denunciant-los en la propera visita.	1
17.03	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Aconsellen: escriure al rei demanant l'anul·lació de les multes, que es continuïn les gestions en la contrafació de Jäger, informar al rei de la seva actuació, informar al Braç militar.	4
19.03	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que es respongui a la Diputació dient que el tema de la contrafació de la multa ja està encomanat a la Conferència.	1

08.04	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que es respongui negativament a la Diputació, perquè ella no vol aplicar la constitució n.º8.	1
10.04	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que el síndic de la ciutat faci noves diligències sobre L' afer Jäger.	1
12.04	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que el resum fet pel síndic de la ciutat amb tots els procediments fets fins al moment sobre L' afer Jäger es presenti a la Conferència per a que doni el seu parer.	1
06.05	cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència sobre les ordinacions dels notaris reial	Que les ordinacions es portin a la Conferència per deliberar.	1
08.05	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Noves mesures per aconseguir que els escrivans de manament acceptin la súplica deprecatorià que va fer el Protector del braç.	1
28.05	cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència sobre les ordinacions dels notaris reials, els casuístics i els porters fetes al juny de 1702	Que els assessors dels comuns donin el seu parer sobre si és contrafacció o no.	1
05.06	cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència sobre les ordinacions dels notaris reials, els casuístics i els porters fetes al juny de 1702	Que els comuns surtin en la defensa de la legalitat davant l'actuació de la Reial Audiència.	1
11.06*	cc/bm	Conflicte sobre les oposicions a la càtedra de filosofia	Informar al rei sobre l'actuació del Consell de Cent, que es denunciï la contrafacció al Tribunal. S'insisteix en la qüestió dels sous dels escrivans de manament.	3
23.06	cc/bm	Sobre l'obertura de les cartes de l'estafeta procedent de Madrid	Que s'escrigui a Josep Duran per que vingui a Barcelona per informar-li del que ha succeït.	1
24.07*	cc/bm	Sobre el torp aplicat al veguer per conflicte de contraban de robes.	Que la ciutat faci part formada en la causa contra l'actuació del diputat eclesiàstic. Que parli també amb la Diputació.	2
31.07*	cc/bm	Sobre el torp aplicat al veguer per conflicte de contraban de robes.	Que la ciutat accepti conferenciar la qüestió del torp amb els diputats, però que també hi sigui present el Braç Militar.	1
27.09*	cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer per conflicte de contraban de robes.	S'aconsella que el veguer entregui als diputats l'acta de la seva actuació i dir que ha actuat per desconeixement.	1
14.11	3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II	Es suggereix escriure cartes al rei.	1
22.11	3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II	S'aconsella que els membres de la Conferència i els oficials dels comuns facin un jurament de <i>non revelando</i> sobre el contingut de les reunions de la Conferència.	1
1704				
14.07	cc/bm	Sobre les esquadres	Es proposa la finalització de les esquadres.	1
04.08	cc/bm	Sobre Honorat Pallejà	S'amplia el poder als membres de la Conferència per parlar també sobre les contrafaccions pendents de solució.	1
13.11	3 comuns	Sobre les noves contrafaccions i les pendents de solució	Que els membres de la Conferència i dels comuns facin jurament de <i>non revelando</i> . Que es reunixin els advocats dels tres comuns per veure la qüestió dels empresonaments. També que els assessors de la Diputació aconsellin sobre la qüestió dels fraus de la Galera de Gènova.	3
1705				
04.11*	cc/dp	Sobre el regiment demanat i el préstec	Que el Braç Militar participi de les conferències sobre el regiment i el préstec	1
13.11	3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Aconsella a la Ciutat que faci el préstec faci censals i demani ajuda a persones particulars.	1
1706				
04.04	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	S'aconsella que el Conseller en cap es posi a les ordres del General Ullfield, que la ciutat nomeni persones per a que facin farina i llenya en els forns de llevant i ponent, i que els tres comuns facin ambaixades la monarca per a que es posi en un lloc segur.	3
04.04	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Que s'envii al rei el paper fet pels fusters.	1
018.04	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Es decideix felicitar al rei per la seva decisió de refugiar-se al monestir de Sant Pere de les Puellas.	1
22.4	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Es nomena a Josep Peguera per a que demani al Rei que reforci les tropes de Montjuïc.	1
28.4	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Accedeix al que el rei ha demanat sobre la defensa: que la Diputació pagui 60 ll diàries i que el Consell de Cent miri de reclutar gent.	2
14.05	3 comuns	Sobre el protocol en la processó d'acció de gràcies.	Es decideix que sigui el rei qui prengui la decisió final sobre el protocol a seguir en la processó.	1
18.09*	cc/dp	Sobre el capítol 105 de les Corts	Es decideix acceptar la redacció final, on es fa constar les protestes del Consell de Cent al capítol.	1
1707				
03.03	3 comuns	Sobre el perill d'una invasió	Es decideix no respondre a la carta reial.	1
03.03	3 comuns	Sobre la creació d'un cos de milícies dels tres regnes de la Corona d'Aragó units	Escriure al comte de Cardona felicitant-lo pel seu nomenament com a Almirall de la Corona d'Aragó.	1
26.05	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els comuns complimentin al jurat de Saragossa, que s'acompanyi de paraula la representació que l'ambaixador porta per al rei, que els secretaris de cada comú facin les respostes a les cartes dels jurats de Saragossa.	3
11.06	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que es respongui a la carta de Girona i que els comuns escriguin a Tortosa, Lleida i Balaguer demanant informació sobre els moviments militars dels enemics.	2
21.06	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els tres comuns facin una representació per separat al rei sobre la situació militar de Tortosa. També que part del blat que hi ha Barcelona i que tenen els aliats, vagi per alleugerir la situació de Tortosa.	2
25.06	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els tres comuns responguin a Lleida i Balaguer donant les gràcies per la informació. Que es faci ambaixada al rei informant de la situació.	2
27.06	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els tres comuns facin una representació per separat al rei sobre la situació militar, però sense adjuntar les cartes que les viles han enviat.	1
02.07	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els tres comuns responguin a les cartes de Lleida, Balaguer, Girona i Tortosa, i que les cartes siguin formades pels secretaris de cada comú. Que es faci una representació al rei sobre la situació militar, la qual serà presentada per cada comú per separat.	2

04.07	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que dos consistorials de cada comú presentin al rei la carta enviada per Lleida sobre el perill en que es troba. També que es respongui a la carta de Lleida.	2
12.07	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que els comuns responguin a la carta de Lleida.	1
18.07	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Que es respongui a la carta del rei, dient que procuren obeir els manaments reials i que s'insisteixi al rei sobre la situació de Lleida.	2
20.07	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	S'aconseja que donin gràcies al rei, que procurin aixecar gent de guerra i que estan posant els mitjans per aconseguir grans.	3
13.08	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Fer ambaixada al rei per medi de dos consistorials de cada comú sobre la situació militar de Lleida.	1
06.09	3 comuns	Sobre els reals de vuit	Aconsellen treure la plata de les esglésies, que se li digui al monarca que en cas de remarcar els reals de vuit retallats, es donés als propietaris un valor adequat i que ell mani a la Diputació els diners necessaris per pagar el cost de la batuda de la nova moneda.	3
09.09	bm/dp	Sobre els reals de vuit	S'aconseja continuar la Conferència dels tres comuns.	1
12.09	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Que es faci representació escrita al rei sobre la necessitat d'abastir amb queviures a la ciutat de Tortosa.	1
19.09	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Fer ambaixada al rei per medi de dos consistorials sobre l'ajuda a Lleida i s'adjunti al rei la carta de Lleida. Que els comuns escriguin a Lleida informant de la seva actuació.	2
03.12*	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	La Conferència ha confeccionat una minuta de representació per al rei sobre la situació militar de Catalunya i els abusos de les tropes. S'envia als comuns per a que la modifiquin.	1
21.12	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Aconsella que la representació es presenti a través dels presidents dels tres comuns i que no s'envii a més persones.	1
31.12	3 comuns	Sobre la coronela	Aconsella que no s'entreguin les patents de la coronela als oficials i capitans fins a que no es resolgui la qüestió de la jurisdicció, i que de tot això s'informi als afectats.	2
1708				
14.01	3 comuns	Sobre la coronela	S'aconseja al cc que tranquil·litzi als capitans pel retard en l'entrega de les patents.	1
27.03*	3 comuns	Sobre el manera d'asseure's en les funcions eclesiàstiques	La Conferència aconsella que es faci una representació al rei sobre el protocol.	1
06.05*	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Es demana que es socorri a la ciutat de Tortosa.	1
20.05	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Que es faci nova representació al rei sobre la situació militar.	1
12.07	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	La Conferència insisteix en la necessitat d'actuar de la manera com s'aconsejà el dia 10 de juliol.	1
28.08	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes	Que els comuns donin als seus representants a la Conferència els papers que els va enviar el rei. També es demana als comuns que esbrinin notícies sobre els excessos de les tropes.	2
10.09	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes	Es decideix fer ambaixada al rei dels presidents dels tres comuns sobre la situació militar.	1
21.09	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes	S'aconseja no fer, pel moment, mes ambaixades al rei fins que no hi hagi noves notícies de relleu.	1
24.09	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes	S'aconseja fer nova ambaixada dels presidents dels tres comuns sobre la situació militar.	1
03.10	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes	S'aconseja donar gràcies al monarca per la carta que ha escrit; que juntament amb la carta es faci un llistat dels abusos que han comès i cometen les tropes aliades; que es digui també com els comuns estan treballant en la manera d'aconseguir la bona correspondència entre els vassalls i les tropes.	3
05.10	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes	La Conferència es queixa als comuns que encara no ha rebut la llista dels abusos que s'estan cometent.	1
17.11	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes	Aconsella que no cal modificar la representació al monarca feta el 14 d'octubre.	1
1709				
24.09*	3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic a Tarragona	Es fa ambaixada al rei sobre Tarragona.	1
1710				
21.06	3 comuns	Sobre la situació militar i la caiguda de Calaf	Aconsella donar gràcies a la reina per la confiança que ha dipositat en els comuns per assessorar-se. També li comuniquen que no troben mitjans per oposar-se a la invasió enemiga.	1
22.06	3 comuns	Sobre la situació militar i la caiguda de Calaf	Es decideix escriure a la reina informant del que els comuns poden fer en la situació present.	1
03.07	3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafaccions pel tema de Jeroni Alabau	S'aconseja que la Diputació demani novament al Cancellier l'obertura del Tribunal de Contrafaccions i que es valori la conveniència de fer una recusació al Regent.	2
03.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Que es doni gràcies a la rei per tornar a Barcelona i que se li informi dels llocs on es troba situat l'enemic.	2
16.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconseja que els comuns escriguin a Girona i que es faci una nova representació al rei sobre el setge de Girona.	2
28.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'acorda que el diputat eclesiàstic es reuneixi amb Vilana Perlas.	1
31.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconseja fer nova representació al monarca.	1
1711				
02.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Que es facin plegaries públiques per Girona.	1
04.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconseja no fer noves diligència al monarca sobre Girona. A la vegada, que es procuri fer rogatives públiques i que els comuns mirin d'aconseguir noves informacions verídiques de la situació.	3
07.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Es diu que per ara a la Conferència no li sembla que hi ha res especial que aconsellar.	1
14.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Es decideix fer representació al rei sobre Girona.	1
19.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Es decideix escriure a Vilana Perlas per a que en nom dels tres comuns representi al rei la necessitat de socors de Girona.	1

23.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella fer representació al rei donant gràcies per l'ajuda que ha promès per Girona.	1
26.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella que el diputat eclesiàstic es reuneixi amb Vilana Perlas instant-li a manar als generals de l'exèrcit a ser més exigent en el tracte que donen els soldats als naturals del país.	1
29.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	S'aconsella que els tres presidents dels comuns facin una ambaixada de paraula al rei demanant que vetlli per evitar els abusos de les tropes.	1
30.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Que es faci una representació en escrit al rei sobre la fidelitat dels catalans tot i la pèrdua de Girona i també sobre els abusos de les tropes.	1
17.02	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	La Conferència diu als comuns que no té seguretat que tot el Principat hagi pagat el donatiu i que per tant es millor no posar-ho a la representació feta en la Conferència feta anteriorment. Que el diputat eclesiàstic es reuneixi amb Vilana Perlas.	2
20.02	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	S'aconsella que la representació sigui portada pels tres presidents dels comuns al rei, i que no cal afegir la carta que ha enviat la ciutat de Vic informant dels nous abusos de les tropes.	2
01.07	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítomé</i>	S'aconsella que els comuns donin gràcies al rei per la revocació del llibre.	1
30.07	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítomé</i>	La Conferència diu que està conforme amb les modificacions proposades pels comuns a la representació que ha fet per al rei.	1
26.08	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Epítomé</i>	S'aconsella donar gràcies al rei per haver decretat una multa de 1000 lliures a qui no doni a la Diputació els exemplars que conservi de l' <i>Epítomé</i> .	1
05.09	3 comuns	Sobre aspectes del servei del rei i benefici públic	S'aconsella que els comuns donin gràcies al rei per la confiança i que faran el que puguin per aconseguir la venda dels drets reials.	1
1712				
11.09	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	S'aconsella fer una representació a la reina donant gràcies per la confiança que posa en ells, mostrant el dolor per la marxa de les tropes angleses i suggerint que aquestes es poden situar entre Sitges i Vilanova per la seva evacuació.	1
03.10	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Que els comuns escriguin al rei donant-li les gràcies per continuar la guerra, que procurin no gastar els diners innecessàriament, que es faci un asiento de grans, que es demani el retorn de la flota holandesa i que es representi a la reina els excessos dels tropes.	5
17.10	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Que es faci representació a la reina explicant els abusos de les tropes i que els comuns vetllin per evitar-los.	2
21.10	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Es demana als comuns informació sobre els excessos que cometem les tropes.	1
16.11	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Que per ara no convé convocar el Parlament General.	1
05.12	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Aconsella que els comuns responguin a la reina dient que tot ho esperen del seu consell i criteri i que no saben què més li poden aconsellar.	1
20.12	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Aconsella suspendre deliberar quelcom sobre la retirada de Portugal, que els comuns agraeixin a la reina la seva carta, que s'informi a la reina quina es la situació militar del principat i que ella procuri al bona entesa entre les tropes i els naturals.	4
1713				
09.01	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	S'aconsella que es facin rogatives públiques per la situació militar i que el Consell de Cent enviï una persona al rei informant de la situació militar del Principat.	2
13.01	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	No es faci la carta a Montnegre fins que no hi hagi acord entre els comuns sobre la manera de portar la representació a Viena.	1
08.02	cc/dp	Sobre la Taula i Banc de la ciutat	Es pren la resolució final sobre com solucionar la falta de crèdit del Consell de Cent.	1
23.02	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Que es facin noves rogatives públiques, que s'escrigui al marquès de Montnegre per a que informi del dolor dels catalans, que es faci una representació a la reina mostrant la fidelitat catalana, enviar ambaixadors a Holanda i Anglaterra, expressar a la reina el dolor dels catalans per la seva marxa, que es procuri la quietud de les tropes.	6
11.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que quan abans surtin els dos representants dels comuns per Londres i L'Haia. Que es demani a la reina vulgui acompanyar les cartes dels comuns. També s'aconsella que els comuns demanin als arquebisbes i bisbes del Principat que facin rogatives públiques.	3
12.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Es demana que la minuta de carta no s'envii a Montnegre sinó al comte de Savallà, ja que possiblement Montnegre deu ser a París.	1
03.04	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Després de veure que totes les rogatives no estan donant el fruit desitjat la Conferència aconsella que s'eliminin completament els trinquets, que s'acabi amb els abusos en el tall de la carn i els fraus en la venda de la neu, i que s'expulsi als gitanos del Principat. A més convé que els presidents dels tres comuns demanin a Starhemberg les notícies més recents sobre l'inici dels pactes amb l'enemic.	3
20.05	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que respostes a les cartes de Dalmases, Montnegre i Ferran les faci cada comú respectiu, que es continuïn fent rogatives públiques i que els comuns recorrin a altres sistemes assessors per reflexionar sobre les noves notícies de Starhemberg.	3
08.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que continuïn tractant aquests temes a les seves juntes assessores.	1
13.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència aconsella diferents mesures que cada comú pot fer per la quietud pública: que la Diputació faci cartes circulars per tot el principat, que el braç militar escrigui als seus membres i que el Consell de Cent parli amb els prohoms i caps dels gremis. També parla de la conveniència d'escrivre al virrei dient-li que no convé moure les tropes ara, doncs les camps ara estan en fruit i es podria perdre la collita.	4
14.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	S'aconsella obrir Parlament o Junta de Braços i que els comuns facin una llista de les seves pretensions.	2
19.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència ha trobat els papers sobre la forma de convocar la Junta de Braços e insta als comuns a convocar-la.	1
21.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Que els comuns donin gràcies al virrei per acceptar al convocació de la Junta de Braços. Respecte al protocol que s'ha d'observar a la Junta de Braços que això ho decideixi els secretaris i mestres de cerimònies de cada comú.	2
26.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència demana als comuns que estiguin vigilants mentre es fan els preparatius per la Junta de Braços.	1
24.10	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Alliberar els tres mariners empresonats, que els membres de la coronela s'inscriguin en les llistes de la veduria de la ciutat; que s'augmenti en una persona els membres de la conferència per part de cada comú i que aquest sigui advocat.	3

07.11	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Que els comuns nomenin persones per instar als presidents dels diferents tribunals de justícia que hi ha a Barcelona per a que facin complir la legalitat.	1
14.11	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Que els comuns informin al comandant general de les converses entre paisans i tropes franceses i que les eviti.	1
19.11	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Es demana augmentar el nombre de persones de la Conferència en dos més per comú	1
28.11	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	S'aconsella als comuns que demanin al comandant General que reforci les defenses de la ciutat el dia que s'escull nous consellers.	1
02.12	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Que es faci una reunió dels tres presidents dels comuns amb més tres representants de cada comú amb les persones més adinerades de la ciutat per demanar-los ajuda econòmica. Que recorrin també als eclesiàstics.	2
06.12	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Sobre la fabricació de moneda. Es proposen 3 mitjans diferents per aconseguir-ho.	1
19.12	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Que la Diputació nomeni un Veedor General i un proveedor per a la distribució dels aliments, vestits i armes a les tropes. Que el Consell de Cent nomeni dues persones que a que supervisin l'actuació d'aquests.	2
21.12	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Que no s'ha de convocar novament als Braços sinó que cal crear una junta (divuitena o vint-i-setena) que substitueixi a la trenta-sisena i tingui semblants facultats.	1
24.12	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	La Conferència aconsella que la Ciutat té raó en el conflicte sobre l'autoritat del Conseller en Cap sobre el fort de Montjuïc. Aconsellen també nomenar a Antoni Villarreal per a que l'assessorés.	2
1714				
07.01	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	S'aconsella sobre la necessitat d'aconseguir blat i grans, la fabricació de moneda i la necessitat d'escriure al rei informant de la situació	2
19.01	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Crítica a la Diputació per nomenar estrangers en els càrrecs de veedor general, demana més informació als comuns sobre la situació de la ciutat per poder seguir aconsellant.	2
23.01	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Que es facin atacs a l'enemic, que es procuri aconseguir grans i blat. Insisteix en la fabrica de moneda.	1
28.01	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Que s'intenti de fer de nou la reunió amb les persones adinerades de la Ciutat. S'insisteix en la qüestió de l'abast de grans.	1
31.01	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Que es posin els mitjans per fer complir la justícia i aplicar els càstigs previstos als condemnats.	1
02.02	bm/cc	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	Es proposen solucions en el conflicte entre la divuitena i la Diputació. Es reafirma el caràcter assessor de la primera.	1
14.02	3 comuns	Sobre la defensa de la capital i afers derivats	La Conferència mostra el seu dolor perquè els consells que dona no s'acaben d'executar correctament. S'adjunten les minuts de cartes per a diferents autoritats de la Cort de Viena (en total són 7 cartes).	1

Annex 10

Els Documents de la Conferència

Data	Qui	Tema	Document redactat	Representacions	Cartes	Ambaixades	Altres documents
1699							
26.01	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Memorial al rei sobre l'honor dels catalans al passat setge.	1			
07.02	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Cartes dels comuns per al rei, la reina i l'Inquisidor General amb el memorial.		3		
20.03	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Carta d'agraïment a l'Inquisidor General per haver presentat el memorial al rei.		1		
07.05	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Carta al rei d'agraïment.		1		
12.06	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	Es presenta a la Conferència el llibre "Escudo de la Verdad".				1
1700							
07.11	3 comuns	Sobre els poders de Portocarrero	Carta al cardenal Portocarrero.		1		
23.12	3 comuns	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Qüestionari per als diputats.				1
1701							
06.01	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Minuta d'ambaixada a Darmstadt sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència.			1	
09.01	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Resposta a la carta de Darmstadt.		1		
01.02	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Versió definitiva del memorial justificatiu dels drets que tenen els dos comuns en la defensa de les Constitucions pel que fa la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència.	1			
08.02	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	La Conferència dona el vistiplau a l'ambaixada que ha fet el Consell de Cent.			1	
13.02	cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma i altres temes derivats	Representació per al rei, carta per a diferents persones de la Cort i fer un memorial recollint totes les representacions i memorials fets pel Braç i per la Ciutat en la defensa de les Constitucions.	1	1		1
1702							
17.12	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	La Conferència fa la representació dels dos comuns al rei sobre Jäger.	1			
22.12	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que la representació per al rei també s'envia a les persones del Consell d'estat.	1			
1703							
13.02	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Ambaixada a la Diputació per a que executi la provisió presentada pel Protector del Braç el 6 de desembre de 1702.			1	
21.02	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Davant la negativa a habilitar les ambaixades la Conferència considera que els diputats han d'acceptar l'ambaixada sense ser habilitada. La Conferència fa un paper amb les raons que tenen per actuar així.				1
14.03	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Representació per a la Diputació	1			
21.03	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Representació que s'envia al rei i altres membres de la Cort per medi de extraordinari a través de Josep Duran.	2			
27.03	cc/bm	Sobre una contrafacció feta pel procurador fiscal patrimonial de la Diputació i altres temes.	Es fan quatre documents: un paper aconsellant al Consell de Cent que escrigui al rei recordant que la paga del donatiu es sota condició del compliment de la legalitat; representació per als diputats instant-los a presentar la protesta del Protector; carta al síndic del General per a que porti la súplica deprecatorià del Protector al virrei i una llarga representació a al virrei Palma sobre l'afar Jäger.	2	1		1
30.03	cc/bm	Sobre l'apel·lació que ha fet el procurador fiscal patrimonial al Tribunal de Greuges.	Carta per al rei i per altres personalitats sobre el Tribunal de Greuges.		2		
28.04	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	La Conferència confecciona les requestes que ha de presentar el síndic de la ciutat als escrivans de manament.				1
01.05	cc/bm	Sobre l'apel·lació que ha fet el procurador fiscal patrimonial al Tribunal de Greuges i altres qüestions.	Carta conjunta de la ciutat i el braç al rei sobre el Tribunal de Greuges		1		
16.06*	cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència i les càtedres de filosofia	Dues representacions per al rei: una sobre l'actuació de la Reial Audiència (signada pels dos comuns) i una sobre les càtedres de filosofia (signada pel Consell de Cent).	2			

27.06*	cc/bm	Sobre l'obertura de les cartes de l'estafeta procedent de Madrid	Es fa representació al rei sobre l'obertura de cartes en nom dels dos comuns.	2			
27.09*	cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer per conflicte de contraband de robes.	La Conferència ha fet els papers que el veguer, la Ciutat i Braç han d'entregar a la Diputació.		1		
24.11	3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II	Ambaixades per al virrei demanant informació.			1	
30.11	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II	Carta feta per la Conferència sobre la modificació del testament.		1		
26.12	3 comuns	Sobre la demanda del rei per treure un terç de Catalunya	Carta de resposta al Duc de Montalto acceptant la demanda.		1		
1704							
21.02	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II	Minuta d'ambaixada al virrei sobre els vaixells.			1	
28.05	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	La Conferència redacta quatre documents: una ambaixada al virrei on cada comuns exposa el que pot fer en aquesta situació de setge (cada paper ha estat fet també per la Conferència).			1	3
30.05	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Cartes per al rei informant de la situació.		1		
31.05	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Resposta a les cartes de Darmstadt.		1		
31.05	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Cartes per al rei i a Medinasidonia informant de la situació.		2		
01.06	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Cartes per al rei, la reina i al duc de Medinasidonia informant de la retirada de tropes.		3		
21.06	3 comuns	Sobre el passat setge de la ciutat.	Confeccionar la resposta dels tres comuns al rei agraint la seva carta.		1		
22.06*	3 comuns	Sobre les persecucions del virrei Velasco	Representació del Consell de Cent i del Braç Militar al rei sobre els empresonaments.	1			
27.06	3 comuns	Sobre el passat setge de la ciutat.	Dues cartes en resposta a les del rei del passats dies 15 i 19 de juny.		2		
01.07	cc/bm	Sobre les persecucions del virrei Velasco	Representació per al rei dels dos comuns sobre les persecucions de Velasco.	1			
18.07*	cc/bm	Sobre el passat setge de la ciutat i les persecucions de Velasco	Resposta dels comuns a la carta del rei del dia 5 de juliol i es denuncien altres problemes.		1		
7-21.07*	cc/bm	Sobre Honorat Pallejà	Carta per al rei sobre l'afer Honorat Pallejà, i dues més per als ducs de Montalto i de Medinasidonia.		3		
28.07	cc/bm	Sobre el passat setge de la ciutat.	Cartes de resposta a les cartes reials que arribaren el dia 24. Les cartes són per al secretari del rei i per al duc de Medinaceli.		2		
25.08*	cc/bm	Sobre les contraffaccions pendents de solució	Memorial amb les contraffaccions pendents que el Consell de Cent envia al rei.	1			
1705							
27.10	3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc	Text de resposta a la carta dels 11 punts de l'arxiduc. També les cartes a les autoritats estrangeres.		3		1
30.10	3 comuns	Sobre el jurament de l'arxiduc	Es dona resposta afirmativa a la creació de la Junta Reial.				1
31.10	3 comuns	Sobre el jurament de l'arxiduc	Minuta feta per la Conferència sobre els punts que ha de tractar el jurament de Carles III.				1
17.11	3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Dos memorial explicant els oficials de cada regiment i el seu sou.				2
17.11	3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Es fa un paper per al rei sobre el regiment i el préstec.				2
30.11*	3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Resposta de la Conferència a la súplica del coronel Jaume Cordelles.				1
1706							
4.4	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Papers al rei sobre els llocs segurs de la ciutat.				1
30.4	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Representació al rei.	1			
26.05*	cc/bm	Sobre el setge de Felip V	Tres cartes: per a la reina d'Anglaterra, el rei de Portugal i els Estats Generals d'Holanda demanant que l'armada aliada no abandoni Barcelona.		3		
1707							
05.02*	3 comuns	Sobre el perill d'una invasió	Representació per al rei sobre la situació militar del Principat i el perill d'un atac de França.	1			
28.06	3 comuns	Sobre la situació militar	Representació per al rei.	1			
29.07	3 comuns	Sobre la situació militar	Representació per al rei.	1			
01.09	3 comuns	Sobre els reals de vuit	Representació per al rei.	1			
09.09	bm/dp	Sobre els reals de vuit	Que es faci la representació al rei.	1			
13.09	3 comuns	Sobre la situació militar	Representació per al rei sobre Tortosa.	1			
16.09	3 comuns	Sobre la coronela	Apuntaments sobre el conflicte per la jurisdicció de la coronela.				1

25.09	bm/dp	Sobre els reals de vuit	Respostes a les cartes del rei dels dies 18 i 21 de setembre, amb una representació per al monarca sobre l'afer dels reals de vuit.	1	2		
18.11	3 comuns	Sobre la situació militar	Representació al rei sobre la capitulació de Lleida.	1			
19.12*	3 comuns	Sobre la situació militar	Representació al rei sobre la situació militar i altres abusos.	1			
1708							
06.02	3 comuns	Sobre la coronela	Representació al rei sobre la coronela.	1			
20.04	3 comuns	Sobre la manera d'asseure's en les funcions eclesiàstiques en presència del rei	Representació per al monarca sobre la Grandesa d'Espanya de 1ra categoria.	1			
11.05	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Minuta de carta per als comuns en resposta a la de Girona.		1		
22.05	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Representació al rei.	1			
13.06	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Representació al rei sobre la situació de Tortosa.	1			
10.07	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Nova representació al rei sobre Tortosa i carta a Starhemberg.	1	1		
31.08	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Representació al rei.	1			
14.10	3 comuns	Sobre l'entrada de les tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Representació al rei	1			
1709							
22.08*	3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic a l'Empordà	Representació al rei	1			
13.10*	3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic a Tarragona i Vich	Representació al rei	1			
1710							
24.06	3 comuns	Sobre la situació militar i la caiguda de Calaf	Carta de resposta a la carta de la reina del passat 18 de juny		1		
03.08	cc/dp	Sobre el jurament de la Reina	Document sobre com ha de ser el jurament.				1
10.11	3 comuns	Sobre l'obertura del tribunal de contrafaccions pel tema de Jeroni Alabau	La Conferència ha confeccionat un paper amb la resolució final.				1
05.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Carta per al rei.		1		
17.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Representació al rei.	1			
31.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Cartes que han d'enviar al rei .		1		
1711							
14.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Representació al rei.	1			
24.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Representació al rei.	1			
21.02	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	Representació al rei.	1			
24.02	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	Representació al rei amb els abusos detallats.	1			
23.03	3 comuns	Sobre el perill que corre Manresa i Calaf	Representació al rei sobre el perill de Manresa i Calaf.	1			
24.06	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Eptomé</i>	Representació al rei.	1			
26.06	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Eptomé</i>	Representació al rei	1			
26.07	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Eptomé</i>	Representació al rei demanant la revocació i exterminació del <i>Eptomé</i> .	1			
1712							
13.07	cc/bm	Sobre escriure cartes a Montenegro	Cartes per al rei, per a altres autoritats de la Cort de Viena (2 emperadrius, 4 arxiduquesses), a la reina d'Anglaterra i als Estats Generals d'Holanda.		4		
12.09	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació per a la reina.	1			
17.10	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació al rei i a la reina i un carta individual sobre la retirada de les tropes.	2	1		
16.11	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació a la reina.	1			
26.12	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació per la reina.	1			
1713							
13.01	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació al rei.	1			
02.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació a la reina.	1			
11.03	cc/dp	Taula i Banc	Resolució final.				1

11.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Carta per al rei.		1		1
12.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Carta per al comte de Savalla.		1		
14.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Carta per a la reina d'Anglaterra i als Estats Generals d'holanda. Manual d'instruccions per als ambaixadors .		2		1
16.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació a la reina sobre els abusos.	1			
21.04	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Resposta a la carta del virrei sobre l'armistici.		1		
27.04	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació per al virrei.	1			
20.05	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Cartes per al rei i la reina.		2		
08.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació al virrei.	1			
11.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació per la virrei.	1			
12.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Ambaixada a Jennings.			1	
16.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representacions per a Starhemberg i per a Jennings sobre l'armistici.	2			
17.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representacions dels comuns per a Starhemberg i per a Jennings on se'ls informa de la decisió de la Conferència de convocar la Junta de Braços.	2			
20.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència modifica la crida per la Junta de Braços que ha confeccionat la Diputació.				1
25.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Carta al virrei.		1		
26.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació al virrei sobre el tractat d'evacuació del Principat.	1			
28.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	La Conferència dona el seu vistiplau a la proposició d'obertura de la Junta General de Braços. La Conferència la ha modificat retallant-la lleugerament.				1
05.11	3 comuns	Sobre la defensa de la capital, i altres afers.	Informe sobre els àmbits d'actuació de cada tribunal de justícia que resideix a la capital.				1
29.11	3 comuns	Sobre la defensa de la capital, i altres afers.	S'envia als comuns una llista d'apuntaments fets per la Conferència sobre la manutenció de la cavalleria.				1
06.12	3 comuns	Sobre la defensa de la capital, i altres afers.	Sobre la fabricació de moneda. Es proposen 3 mitjans diferents per aconseguir-ho.				1
1714							
19.01	3 comuns	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	Adjunta minuts de tres cartes per al rei, Montnegre i Ferran.		2		
19.01	3 comuns	Sobre la defensa de la capital, i altres afers.	Adjunta minuts de tres cartes per al rei, Montnegre i Ferran.		2		
07.04*	3 comuns	Sobre la defensa de la capital, i altres afers.	Arriben minuts de cartes per al rei i el príncep Eugeni.		2		

Annex 11

Documents emesos per lala Conferència junts i per separat

Data	Qui	Tema	Document redactat	Junts	Separats
1699					
26.01	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans per la seva actuació durant el setge de 1697	Memorial al rei sobre l'honor dels catalans al passat setge	1	
07.02	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans per la seva actuació durant el setge de 1697	Cartes dels comuns per al rei, la reina i l'Inquisidor General amb el memorial		3
20.03	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans per la seva actuació durant el setge de 1697	Carta d'agraïment a l'Inquisidor General per haver presentat el memorial al rei.		1
07.05	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans per la seva actuació durant el setge de 1697	Carta al rei d'agraïment		1
12.06	3 comuns	Sobre la defensa de l'honor dels catalans per la seva actuació durant el setge de 1697	Es presenta a la Conferència el llibre "Escudo de la Verdad".	1	
1700					
07.11	3 comuns	Sobre els poders de Portocarrero	Carta al cardenal Portocarrero		1
1701					
06.01	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Minuta d'ambaixada a Darmstadt sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència.		1
09.01	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Resposta a la carta de Darmstadt		1
01.02	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	Versió definitiva dels papers per a la reina i altres membres de la Cort així com del memorial justificatiu dels drets que té la ciutat en la defensa de les Constitucions pel que fa la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència.		3
08.02	cc/bm	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència i afers derivats	La Conferència dona el vistiplau a l'ambaixada que ha fet el Consell de Cent.		1
13.02	cc/bm	Contra el nomenament del virrei Palma i altres temes derivats	Representació per al rei, carta per a diferents persones de la Cort i fer un memorial recollint totes les representacions i memorials fets pel Braç i per la Ciutat en la defensa de les Constitucions.	1	2
1702					
17.12	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	La Conferència fa la representació dels dos comuns al rei sobre Jäger.	1	
22.12	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Que la representació per al rei també s'enviï a les persones del Consell d'Estat	1	
1703					
13.02	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Ambaixada a la Diputació per a que executi la provisió presentada pel Protector del Braç el 6 de desembre de 1702.		1
14.03	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Representació per a la Diputació		1
21.03	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	Carta que s'envia al rei sobre la multa. També s'escriuen cartes similars a altres membres de la Cort		2
27.03	cc/bm	Sobre una contrafacció feta pel procurador fiscal patrimonial de la Diputació i altres temes.	Es fan quatre documents: un paper aconsellant al Consell de Cent que escrigui al rei recordant que la paga del donatiu es sota condició del compliment de la legalitat; representació per als diputats instant-los a presentar la protesta del Protector; carta al síndic del General per a que porti la súplica deprecatorià del Protector al virrei i una llarga representació a al virrei Palma sobre l'afer Jäger.		4
30.03	cc/bm	Sobre l'apel·lació que ha fet el procurador fiscal patrimonial al Tribunal de Greuges.	Carta per al rei i per altres personalitats sobre el Tribunal de Greuges.		2
28.04	cc/bm	Sobre Arnald Jäger	La Conferència confecciona les requestes que ha de presentar el síndic de la ciutat als escrivans de manament.		1
01.05	cc/bm	Sobre l'apel·lació que ha fet el procurador fiscal patrimonial al Tribunal de Greuges i altres qüestions.	Carta conjunta de la ciutat i el braç al rei sobre el Tribunal de Greuges	1	
16.06*	cc/bm	Conflicte amb la Reial Audiència i les càtedres de filosofia	Dues representacions per al rei: una sobre l'actuació de la Reial Audiència (signada pels dos comuns) i una sobre les càtedres de filosofia (signada pel Consell de Cent).	1	1
27.06*	cc/bm	Sobre l'obertura de les cartes de l'estafeta procedent de Madrid	Es fa representació al rei sobre l'obertura de cartes en nom dels dos comuns.	1	
27.09*	cc/dp	Sobre el torp aplicat al veguer per conflicte de contraban de robes.	La Conferència ha fet els papers que el veguer, la Ciutat i Braç han d'entregar a la Diputació.		3
24.11	3 comuns	Sobre la armada enemiga i modificació del testament de Carles II	Ambaixades per al virrei demanant informació		1
30.11	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II	Carta feta per la Conferència sobre la modificació del testament		1
26.12	3 comuns	Sobre la demanda del rei per treure un terç de Catalunya	Carta de resposta al Duc de Montalto acceptant la demanda		1
1704					
21.02	3 comuns	Sobre la armada enemiga i la modificació del testament de Carles II	Minuta d'ambaixada al virrei sobre els vaixells.		1
28.05	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	La Conferència redacta quatre documents: una ambaixada al virrei on cada comuns exposa el que pot fer en aquesta situació de setge (cada paper ha estat fet també per la Conferència)		4
30.05	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Cartes per al rei informant de la situació		1
31.05	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Resposta a les cartes de Darmstadt	1	
31.05	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Cartes per al rei i a Medinasidonia informant de la situació		2
01.06	3 comuns	Sobre el setge de la ciutat	Cartes per al rei, la reina i al duc de Medinasidonia informant de la retirada de tropes		3
21.06	3 comuns	Sobre el passat setge de la ciutat.	Confeccionar la resposta dels tres comuns al rei agraint la seva carta.		1
22.06*	3 comuns	Sobre les persecucions del virrei Velasco	Representació del Consell de Cent i del Braç Militar al rei sobre els empresonaments		1
27.06	3 comuns	Sobre el passat setge de la ciutat.	Dues cartes en resposta a les del rei del passats dies 15 i 19 de juny.		2
01.07	cc/bm	Sobre les persecucions del virrei Velasco	Representació per al rei dels dos comuns sobre les persecucions de Velasco	1	
18.07*	cc/bm	Sobre el passat setge de la ciutat i les persecucions de Velasco	Resposta dels comuns a la carta del rei del dia 5 de juliol i es denuncien altres problemes.		1
7-21.07*	cc/bm	Sobre Honorat Pallejà	Carta per al rei sobre l'afer Honorat Pallejà, i dues més per als ducs de Montalto i de Medinasidonia		3

28.07	cc/bm	Sobre el passat setge de la ciutat.	Cartes de resposta a les cartes reials que arribaren el dia 24. Les cartes són per al secretari del rei i per al duc de Medinaceli		2
25.08*	cc/bm	Sobre les contraffaccions pendents de solució	Memorial amb les contraffaccions pendents que el Consell de Cent envia al rei.		1
1705					
27.10	3 comuns	Sobre la carta dels 11 punts enviada per l'arxiduc	Text de resposta a la carta dels 11 punts de l'arxiduc. També les cartes a les autoritats estrangeres	1	3
30.10	3 comuns	Sobre el jurament de l'arxiduc	Es dona resposta afirmativa a la creació de la Junta Reial		1
31.10	3 comuns	Sobre el jurament de l'arxiduc	Minuta feta per la Conferència sobre els punts que ha de tractar el jurament de l'arxiduc.		1
17.11	3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Dos memorial explicant els oficials de cada regiment i el seu sou.		2
17.11	3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Es fa un paper per al rei sobre el regiment i el préstec.		2
30.11*	3 comuns	Sobre el regiment demanat i el préstec	Resposta de la Conferència a la súplica del coronel Jaume Cordelles.		1
1706					
30.4	3 comuns	Sobre el setge de Felip V	Representació al rei		1
26.05*	cc/bm	Sobre el setge de Felip V	Tres cartes: per a la reina d'Anglaterra, el rei de Portugal i els Estats Generals d'Holanda demanant que l'armada aliada no abandoni Barcelona.		3
1707					
05.02*	3 comuns	Sobre el perill d'una invasió del principat	Representació per al rei sobre la situació militar del Principat i el perill d'un atac de França per l'Empordà	1	
28.06	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Representació per al rei		1
29.07	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat	Representació per al rei		1
01.09	3 comuns	Sobre els reals de vuit	Representació per al rei		1
09.09	bm/dp	Sobre els reals de vuit	Que es faci la representació al rei.		1
13.09	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Representació per al rei sobre Tortosa		1
25.09	bm/dp	Sobre els reals de vuit	Respostes a les cartes del rei dels dies 18 i 21 de setembre, amb una representació per al monarca sobre L'afar dels reals de vuit.		3
18.11	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Representació al rei sobre la capitulació de Lleida.	1	
19.12*	3 comuns	Sobre la situació militar del Principat.	Representació al rei sobre la situació militar i altres abusos	1	
1708					
06.02	3 comuns	Sobre la coronela	Representació al rei sobre la coronela		1
20.04	3 comuns	Sobre la manera d'asseure's en les funcions eclesiàstiques en presència del rei	Representació per al monarca sobre la Grandesa d'Espanya de 1ra categoria	1	
11.05	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Minuta de carta per als comuns en resposta a la de Girona		1
22.05	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Representació al rei	1	
13.06	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Representació al rei sobre la situació de Tortosa	1	
10.07	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues	Nova representació al rei sobre Tortosa i carta a Starhemberg.		2
31.08	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Representació al rei	1	
14.10	3 comuns	Sobre l'entrada de tropes enemigues i els abusos de les tropes aliades	Representació al rei	1	
1709					
22.08*	3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic a l'Empordà	Representació al rei	1	
13.10*	3 comuns	Sobre les maniobres de l'enemic a Tarragona i Vich	Representació al rei	1	
1710					
24.06	3 comuns	Sobre la situació militar i la caiguda de Calaf	Carta de resposta a la carta de la reina del passat 18 de juny	1	
05.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Carta per al rei		1
17.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Representació al rei	1	
31.12	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Cartes que han d'enviar al rei	1	
1711					
14.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Representació al rei		1
24.01	3 comuns	Sobre el setge de Girona	Representació al rei	1	
06.02	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	Representació al rei	1	
21.02	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	Representació al rei	1	
24.02	3 comuns	Sobre els abusos de les tropes	Representació al rei amb els abusos detallats.	1	
23.03	3 comuns	Sobre el perill que corre Manresa i Calaf	Representació al rei sobre el perill de Manresa i Calaf	1	
24.06	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Eptome</i>	Representació al rei		1
27.06	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Eptome</i>	Representació al rei	1	
26.07	3 comuns	Sobre la publicació de l' <i>Eptome</i>	Representació al rei demanant la revocació i exterminació del <i>Eptome</i>	1	
1712					
13.07	cc/bm	Sobre escriure cartes a Montnegre	Cartes per al rei, per a altres autoritats de la Cort de Viena		4
12.09	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació per a la reina	1	
17.10	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació al rei i a la reina i un carta individual	2	1
16.11	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació a la reina	1	
26.12	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació per la reina.	1	
1713					
13.01	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació al rei		1
02.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya	Representació a la reina	1	
11.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Carta per al rei	1	
12.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Carta per al comte de Savalla	1	
14.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Cartes per a la reina d'Anglaterra i als Estats Generals d'Holanda.		3
16.03	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació a la reina sobre els abusos		1
21.04	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Resposta a la carta del virrei sobre l'armistici		1
27.04	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació per al virrei		1

20.05	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Cartes per al rei i la reina		2
08.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació al virrei	1	
11.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació per la virrei	1	
12.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Ambaixada a Jennings	1	
16.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representacions per a Starhemberg i per a Jennings sobre l'armistici.	2	
17.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representacions dels comuns per a Starhemberg i per a Jennings on se'ls informa de la decisió de la Conferència de convocar la Junta de Braços.	2	
25.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Carta al virrei	1	
26.06	3 comuns	Sobre la situació militar de Catalunya i la defensa dels privilegis	Representació al virrei sobre el tractat d'evacuació del Principat.	1	

Annex 12

La Constitució XX de les Corts de 1585

VIII. LO MATEIX en dita Cort
Cap. C.

PER quant, encara que per dispositio de dret sie prohibit a las personas priuadas, fer congregatiōs, ni actes en nom cōmu de tals congregations, sens licentia, y authoritat de superior qui la pot donar, y las congregations altramēt fetas sien cōuenticulas, y collegis illicitis, y encara que algunas congregations, o confrarias per sos priuilegis siē tingudas per collegis approbats, y se pugan ensems juntar, y fer los actes tocants a son collegi, y congregatio, pero p la mateixa raho per lo dret considerada, los es prohibit jūtar se molts congregations, o confrarias juntas, o personas per ellas, en nom dellas destinadas, sens licentia, y authoritat de son superior, perço statuim, y ordenam ab consentimēt, y approbatio de la present Cort, que los dits collegis approbats, o cōfrarias directament, ni indirecta, conjunctament, ni diuisa, ni per interposadas personas particulars, o nūcios

no pugan entre si tractar, conferir, ni determinar cosa alguna, ã qualseuol especie de negoci que sie, ni notaris alguns pugā rebre, ni fer actes de cosas resultants de las tals congregations, y determinations, per molts collegis, o confrarias juntament, o separada, sobre los mateixos negocis fetas, sots pena de priuatio de sos officis, la qual ipso facto incorregan irremissiblement, y tãbe de exili perpetuo dels presents Principat, y Cōtats de Rossello, y Cerdanya, en la qual pena de desterro, o major, o menor segons la qualitat del excès a arbitre del judicant incorregā los majors, o aquells qui hauran juntats los dits collegis, o confrarias juntas, o personas particulars dellas, y seran deputats a tractar entre si, y cōuenir dels negocis que se haurá tractat per las ditas congregations, o cōfrarias, encara que separadament, no entenēt perço leuar la facultat a cada collegi, o confraria dada per nos, o per altres superiors dels dits collegis, o confrarias de tractar, y determinar las cosas respectiuament pertāyents a lurs particulars collegis, officis, o arts, segons per sos priuilegis, y licentias los es permes, y no mes auant.

Annex 13

Decret d'aprovació de la Conferència

18

Constitucions

QVE LO DISPOSAT EN LA CONSTITUCIÒ 9. Y FINAL, TIT. DE diversos, y extraordinaris Crims, ni altres, no compren, ni may ha comprès, las Conferencias se han tingut, y tindrán, entre los Comuns de la Deputació, Ciutat de Barcelona, y Bras Militar.

C A P. XVIII.

Considerant, que de antiquíssim temps, y segons las ocurrencias, y casos han esdevingut, los tres Comuns de la Deputació, Ciutat de Barcelona, y Bras Militar, per la conservació de llurs Prerrogativas, Generals Constitucions, Capitols, y Actes de Cort, Vfos, y Costums del present Principat, y dels Privilegis de Comuns, y Particulars, y perque ab lo degut asert se lográs lo fi de la major estabilitat, firmesa, y conservació de aquells, han acostumat los dits tres Comuns, y en algunas ocasions, los dos de ells á solas, per medi de las Personas elegidas, y anomenadas, tenir Conferencias per discorrer, y aconsellar lo que dits Comuns, y quiscun per son interès podria fer, y obrar, segons los casos, que han esdevingut; Y com se hage dubtat, ab poca rahò, si ditas Conferencias serian prohibidas per la Constitució IX. y final, titol *de diversos, y extraordinaris Crims*, que comença *Per quant*: Perçò declarám, ab lloació, y aprobació de la present Cort, que la dita Constitució IX. y final, ni altres, no comprenen, ni may han comprès las Conferencias se han tingut, y tindrán entre los Comuns de la Deputació, Ciutat de Barcelona, y Bras Militar, per medi de las Personas elegidas, y anomenadas per dits respectivè Comuns, ò per los dos de ells, segons la commisió, facultat, y poder que fels ferà tribuhit, y concedit, ans be per fer del servey de Deu nostre Senyor, y del be publich, las sobreditas Conferencias; Estatuhim, y ordenám ab la mateixa lloació, y aprobació, que dits tres, ò dos Comuns pogan tenirlas liberament, sempre que los aparexerá, fent cada vn de dits tres Comuns, vn cos de per sí, ab igual numero de personas, per cada vn de aquells.

Don Ramon de Vilana Perlas Secret.

Annex 14

Els membres de la Conferència dels Tres Comuns

Abreviatures: CC, consell de Cent; BM: Braç Militar; DP: Diputació; chb: ciutadà honrat de Barcelona; cav: cavaller; nob: noble; ecels: eclesiàstic; mer: mercader; can: canonge. Respecte a les fonts són les mateixes abreviatures utilitzades durant el treball, a les que cal afegir les següents: C: Castellví (*Narraciones históricas*); F: Feliu de la Peña (*Anales de Catalunya*)

Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecels	mer	total
13.10.1698	Defensa de l'honor dels catalans en el setge de 1697	3 comuns	Josep Terré i Granollachs, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb Magí Barrera, chb Baltasar Riba, chb	Joan Bonaventura de Gualbes, nob Felià Cordelles, nob Josep Oliver, nob Dr. Salvador Massanés, chb	Fra Joan Soler, abat de Sant Pau Fra Solanell, paborde Josep Santjust, nob Joan Copons i Falcó, nob Joan Llinàs, chb Juan B. Reverter, chb	6		6	2		14
Observacions										Font	
- Segons el LLDDBM no va assistir el Dr. Salvador Massanés. - Inicialment va ser de dos comuns (cc i bm) i després s'afegí la Diputació (13.10.1698).										DDP, LLDDBM, F455.	
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecels	mer	total
07.11.1700	Governació interina del Cardenal Portocarrero	3 comuns	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Miquel de Pinós, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb Magí Barrera, chb Baltasar Riba, chb Anton Valencia, nob	Joan Bonaventura de Gualbes, cav Felià Cordelles, nob Josep G. de Pinós, nob Pere de Cartellà i Desbac, nob Josep Oliver, nob Dr. Salvador Massanés, chb	Feliu Taverner, can de Barcelona Joan B. Olzina, can de Barcelona Fra. Galderic de Santjust, paborde de Berga José Agulló i Pinós, nob Joan Copons Falcó, nob José Sanjust i de Pagès, cav José Catà i Bertran, chb Joan Llinàs, chb Joan B. Reverter, chb	7	3	8	3		21
Observacions										Font	
- La documentació és contradictòria a l'hora de definir si són una continuació o no de les conferències anteriors. La petició que fa el Braç, de que va ser la iniciativa, demana l'obertura de Conferències noves (<i>Dietaris de la Generalitat...</i> , vol. IX, p. 1786). El Consell de Cent, parla de les conferències com si estiguessin obertes, però fa una nova nominació dels mateixos membres (<i>Dietaris...</i> , vol. IX, p. 1786). Segons la Diputació, però, són una continuació de les anteriors (<i>Dietaris de la Generalitat...</i> , vol. IX, p. 1235). Nosaltres les hem considerat conferències diferents, perquè es fa un nou nomenament (tot i ser algunes les mateixes persones) i perquè el seu funcionament fou diferent a les anteriors. - Castellví Afegeix una sèrie de noms de persones que segons ells van estar designades per no van assistir. Aquesta informació no està confirmada per la documentació oficial, per la qual cosa no l'hem afegit. Castellví, F. <i>Narraciones...</i> , vol. I, p. 275.										DDP, LLDDBM	
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecels	mer	total
06.01.1701	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	cc/bm	Bernat Aimeric i Cruïlles, nob Francisco Sans i Puig, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Baltasar Riba, chb Joan Magí Barrera, chb Anton Valencia, nob	Pere Planellas i Cruïlles, nob Joan Bonaventura de Gualbes, cav Felià Cordelles, cav Josep. G. de Pinós i Rocabertí, nob Josep Oliver i Boteller, nob Felip Ferran, nob Josep Costa, chb		6	3	8			17

			Joan B. Reverter, chb Miquel de Alentorn olim Pinós, nob	Salvador Massanés dela Ribera, chb										
Observacions										Font				
										DC (Dietari de la Conferència)				
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total			
14.05.1702	Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	cc/bm	Lluís Soler i Peguera, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb Dr. Joan Baptista Reverter, chb	Guerau de Peguera, nob Felip Ferran de Sacirera, nob Dr. Ramon Vilana Perlas, chb		3		3			6			
Observacions										Font				
										LLDBM (ACA. G-69, fol 378)				
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total			
03/12/1702	Tribunal de Greuges	cc/bm	Bernat Gàver i Fluvià, cav Joan. Baptista Reverter, chb	Josep Terré Marquet, cav Josep Terré, nob		1	2	1			4			
Observacions										Font				
										LLDBM				
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total			
11.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	3 comuns	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Joan Llinàs, chb Pau Lledó, chb	Josep Terré i Marquet, cav Josep Terré i Granollachs, nob Guerau de Peguera, nob	Dr. Josep Romaguera, can Dr. Francisco Sans i Puig, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb	3	2	3	1		9			
Observacions										Font				
-Lluís Soler, havia estat nomenat per la Diputació però ho rebutjà.										MNA, DDP, LLDCC, LLDBM				
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total			
17.12.1702	Expulsió Arnald Jäger	cc/bm	Francisco Nicolau de Sant Joan, cav Joan Llinàs, chb Pau Lledó i Dalmases, chb Josep Oliver i Boteller, nob Felip Ferran i Sacirera, nob Ignasi Bòria i Gualba, chb	Josep Terré i Marquet, cav Josep Terré i Granollachs, nob* Guerau de Peguera, nob Josep Bru i Banyuls, cav Joan Copons i Falcó, nob Joan B. Reverter, chb *Pere Torrelles i Sentmenat, nob		4	3	5			12			
Observacions										Font				
- El 17 de gener s'amplia el nombre de membres, afegint els últims tres de cada comú (LLDBM i Castellví, <i>Narraciones...</i> , vol. I., p. 424, DEM, p.266). - Feliu de la Penya dóna altres noms, que no concorden amb els documents oficials (F508 i 510). - Pere Torrelles s'incorporà a la Conferència en substitució de Josep Terré, malalt. (F512).										DC, LLDBM, Castellví, DEM,				
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total			
13.08.1703	El torp al veguer	cc/dp	Pere Torrelles i Sentmenat, nob Josep Terré i Marquet, cav		Fra. Baltasar de Montaner, abat Rafael Pinyana, can	5	1	4	2		12			

			Josep Oliver, nob Joan B. Reverter, chb Salvador Massanés de la Ribera, chb Ignasi Bòria i Gualba, chb		Josep G. Pinós, nob Pere Desbac i Cartellà, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb Dr. Esteve Serra i Vileta, chb								
Observacions										Font			
										MNA			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
14.11.1703	Sobre la armada enemiga	3 comuns	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Felip Ferran, nob Josep Oliver, nob Dr. Ignasi Bòria i Gualba, chb Joan Llinàs, chb Dr. Salvador Massanés i Ribera, chb	Pere Torrelles, nob Josep Terré i Granollachs, nob Josep Terré i Marquet Codina, cav Josep Bru i Banyuls, cav Dr. Joan B. Reverter, chb Dr. Ramon Vilana Perlas, chb* *Joan Bonaventura de Gualbes, cav	Bonaventura de Lanuza, can Dr. Rafael Pinyana, can Dr. Joan Bosch, can Josep Galceran de Pinós, nob Pere Desbac i Cartellà, nob Francisco Miquel i Descatllar, nob Magí Barrera, chb Dr. Onofre Montsalvo, chb Dr. Esteve Serra i Vileta, chb	8	3	7	3		21		
Observacions										Font			
*El 21 de juny de 1704 Joan Bonaventura de Gualbes substitueix al Dr. Ramon Vilana Perles (LLDBM).										DP, LLDBM, C417, F526			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
13.06.1704	Organització de la Coronela i les esquadres després del setge	cc/bm	Desconegut Desconegut Desconegut Desconegut	Joan Bonaventura de Gualbes, cav Feliçà Cordelles, cav Francesc Tord i Granollachs, nob Joaquim Vives, chb		1	2	1			8		
Observacions										Font			
										LLDBM, LLDCC			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
22.06.1704	Persecucions de Velasco.	cc/bm	Francesc Nicolau de San Joan, cav Josep Oliver, nob Felip Ferran, nob Joan Llinàs, chb Salvador Massanés de la Ribera, chb Ignasi Bòria i Gualba, chb	Josep Terré i Marquet, cav Josep Terré i Granollachs, nob Bonaventura de Gualbes, cav Feliçà Cordelles, cav Josep Bru i Banyuls, cav Joan B. Reverter, chb		4	5	3			12		
Observacions										Font			
- En algun moment donat Feliçà Cordelles substituï a Pere Torrelles, doncs inicialment aquestes conferències es configuraren com una continuació de les del setge, però la Diputació no volgué participar. LLDBM i LLDCC.										LLDBM			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
13.11.1704	Obrir el tribunal de contrafaccions	3 comuns	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Josep Oliver, nob Felip Ferran, nob	Josep Terré i Marquet, cav Josep Terré i Granollachs, nob Bonaventura de Gualbes, cav	Josep de Masdovellas i Çalba, ardiaca Dr. Joan Bach, ardiaca de Barcelona Feliçà Sayol, comendador de Sant Joan	7	5	6	3		21		

			Joan Llinàs, chb Salvador Massanés de la Ribera, chb Ignasi Bòria i Gualba, chb	Felicià Cordelles, cav Josep Bru i Banyuls, cav Joan B. Reverter, chb	Josep G. Pinós, nob Ramon Copons de Llor, nob Josep Vilana i Millàs, nob Dr. Josep Costa, chb Josep Ordano, chb Oleguer Argemir, chb								
Observacions										Font			
- Són una continuació de les d'agost de 1704 a les que s'afegeix la Diputació.										DP, MNA			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
23.10.1705	Peticions de l'arxiduc i altres.	3 comuns	Magí Barrera, chb Antoni Cortés, nob	Josep Vilana, nob Salvador Massanés, chb	Domingo Fogueres, can Josep Oliver, nob Joan B. Reverter, chb	3		3	1		7		
Observacions										Font			
										LLDBM			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
04.04.1706	Setge de Barcelona	3 comuns	Pau Dalmases i Ros, nob Josep E. Terré i Peguera, nob Salvador Massanés de la Ribera, chb Ramon Sabater, chb	Josep Terré i Marquet, cav Felicià Cordelles, nob Bonaventura de Gualbes, cav Joan Llinàs, cav	Fra. Francesc de Cordelles, abat de Gerri Dr. Domingo Fogueres, can de Barcelona Josep G. Cartellà i Sabastida, nob Dr. Josep Costa, chb	3	3	4	2		12		
Observacions										Font			
										MNA, DP			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
18.09.1706	Capítol 105 de les passades Corts	cc/dp	Desconegut Desconegut		Josep Ignasi Amigant, can Aleix Gayetano de Tristany, cav		1		1		4		
Observacions										Font			
										LLDDP			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
09.10.1706	Port franc de Barcelona	cc/dp	Salvador Massanés de la Ribera, chb Cristòfol Lladó i Carreres, chb Josep Duran, mercader		Bonaventura de Lanuza, can Francisco Sayol, cav Francisco Costa, chb	3	1		1	1	6		
Observacions										Font			
										DP			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
15.10.1706	Creació d'un cos de milícies unit dels tres regnes de la Corona	3 comuns	Josep E. Terré i Peguera, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Ramon Sabater, chb	Bonaventura Gualbes i Copons, cav Felip Ferran i Sacirera, nob Joan Llinàs, cav	Josep Ignasi Amigant i Olzina, can de ben Aleix Gayetano de Tristany, cav* Joaquim Vives, chb *Josep Ribera i Claramunt, nob	2	4	2	1		9		

	d'Aragó																		
Observacions														Font					
- L'1 de març de 1707 Josep Ribera i Claramunt substitueix a Aleix Gayetano de Tristany (LLDDP).														DP, LLDBM					
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total								
02.02.1707	Perills d'invasió	3 comuns	Pau Dalmasés i Ros, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Ramon Sabater, chb	Felicià Cordelles, cav Josep Vilana i Millars, nob Joan Llinàs, cav	Bonaventura de Lanuza, can Josep G. Cartellà i Sabastida, nob Francesc Montfar i Sorts, chb	2	3	3	1		9								
Observacions														font					
														DP, LLDBM, LLDDP,					
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total								
09.05.1707	El protocol a seguir en els oficis eclesiàstics	3 comuns	Pau Dalmasés i Ros, nob Salvador Massanés de la Ribera, chb Ramon Sabater, chb	Josep G. de Cartellà i Sabastida, nob Josep Carreres i Talavera, cav Joan Llinàs, cav	Bonaventura de Lanuza, can Francisco Sayol, nob Joaquim Vives, chb* *Francisco Montfar i Sorts, chb	3	2	3	1		9								
Observacions														Font					
														DP, LLDBM, LLDDP,					
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total								
26.05.1707	Sobre la situació militar del Principat	3 comuns	Pau Dalmasés i Ros, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Ramon Sabater, chb Cristòfol Lledó i Carreres, chb** Josep E. Terré i Peguera, nob** Joan Lapeyra, nob**	Felicià Cordelles, nob Felip Ferran, nob Joan Llinàs, cav Francesc Despujol i Montcorp, nob** Josep Carreres i Talavera, cav** Oleguer Argemir, chb**	Bonaventura de Lanuza, can Francisco Sayol, nob Francisco Montfar i Sorts, chb Josep Ignasi Amigant, can** Josep Ribera i Claramunt, nob** Joaquim Vives, chb**	5	3	8	2		18								
Observacions														Font					
- **Ampliació posterior del 16 juliol 1707(LLDBM, LLDDP, LLDC).														DP, LLDC,					
- Falta l'ampliació del Consell de Cent.														LLDDP, LLDBM					
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total								
28.07.1707	Remarca dels rals de vuit	3 comuns	Pau Dalmasés i Ros, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Ramon Sabater, chb Falta ampliació	Francesc Despujol, nob Josep Carreres i Talavera, cav Joan Llinàs, cav Josep Peguera i Vilana, nob* Josep Erill, cav* Tomàs Fatjó, chb*	Bonaventura de Lanuza, can Josep Ribera i Claramunt, nob Joaquim Vives, chb Falta ampliació	2	3	3	1		9								
Observacions														Font					
- Salvador Massanés rebia el títol de cavaller el 16 d'agost de 1707.																			
- *Ampliació del 19.09.1707 (LLDBM, fol. 346v).																			
- Les xifres de categoria social només contempnen el primer nomenament.														LLDBM					

Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
23.03.1708	Forma d'asseure's a les funcions eclesiàstiques	3 comuns	Pau Dalmasés i Ros, nob Desconegut Desconegut	Desconegut Desconegut Desconegut	Ivo Casanyes, can Anton Valencia, nob Joaquim Vives, chb	1		2	1		9
Observacions									Font		
- Segons el LLDBM són una continuació de les de l'any passat. Segons el LLDDP sembla que són unes noves conferències.									DP, LLDDP		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
10.05.1708	Entrada de tropes enemigues	3 comuns	Ramon Codina Farreres, nob Cristòfol Lladó, chb Emmanuel Ferrer i Sitges, nob Francisco Montfar i Sorts, chb Anton Sunyer, nob Oleguer Argemir, chb	Francesc Despujol, nob Felip Ferran, nob Joan Llinàs, cav Joan Copons i Falcó, nob Salvador Massanés, cav Tomàs Fatjó, chb	Josep Amigant, can de bcn* Francisco Montfar, chb** Josep Emmanuel Terré Peguera, nob**** Francesc Bosch, can de Lleida Francesc Tort i Granollachs, nob Jacinto Blanc, chb *Ivo Cassanyes, can de Vic*** **Fèlix Teixidor i Sastre, nob ***Josep Arbell, can de Vic **** Josep Ribera i Claramunt, nob	6	2	8	2		18
Observacions									Font		
- Els asteriscs marquen les persones substituïdes i el substitut. - El 24 de juliol de 1708 se li van afegir tres membres a cada comú (LLDBM).									LLDDP, LLDDC, LLDBM		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
14.06.1710	Situació militar de la frontera	3 comuns	Emmanuel Ferrer i Sitges, nob Joan Llinàs, cav Ignasi Bòria i Gualba, chb	Josep Alemany i Navel, nob Ramon Falguera i Broca, nob Fèlix Teixidor i Sastre, nob	Dr. Josep Riffós, can de Urgell Josep Ribera i Claramunt, nob Jacinto Blanc, chb	2	1	5	1		9
Observacions									Font		
									MNA, DP, LLDDP, LLDBM, LLDCC		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
28.07.1710	Port franc de Barcelona	cc/dp	Emmanuel Roca i Júlia, nob Dr. Francesc Monner, chb Gerònim Sadurní, mercader		Bonaventura de Lanuza, can de bcn Fèlix Vadell i Bestur, nob Dr. Francesc Costa, chb	2		2	1	1	6
Observacions									Font		
									MNA, DP		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
01.08.1710	Jurament de la reina	cc/dp	Josep Amigant, nob Ramon Codina, nob Francisco Moner, chb		Joan Soler, Abat Sant Pau del Camp Fèlix Cordelles, nob Jacinto Blanc, chb	2		3	1		6
Observacions									Font		

										DP		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total	
03.12.1710	Entrada de tropes enemigues per Girona	3 comuns	Josep Amigant, nob Joan Llinàs, cav Ramon Sambassart, chb	Josep G. Cartellà i Sabastida, nob Joan Copons i Falcó, nob Felix Teixidor i Sastre, chb	Miquel Joan Bosch, can de Girona Felip Ferran, nob Cristòfol Lladó, chb	3	1	4	1		9	
Observacions										Font		
- A la primera reunió no assistí Josep Galceran Cartellà.										DP, LLDDBM		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total	
23.06.1711	Publicació Epítome	3 comuns	Francesc Bastero, nob Pau Ignasi Dalmases i Ros, nob Joan Llinàs, cav Josep Ferran, chb Ramon Sabater, chb Francesc Montfar i Sorts, chb	Josep G. de Cartellà i Sabastida, nob Joan de Copons i Carrera, nob Francesc Despujol i Montcorp, nob Josep Erill i Ortiz, nob Salvador Massanés de Ribera, cav Ignasi Bòria i Gualba, chb	Dr. Josep Regàs, ardiaca i can de Girona Dr. Josep Godari, cabiscol bcn i prior de la Llacuna Felip Ferran de Sacisera, nob Salvador de Tamarit i Vilanova, nob Cristòfol Lladó, chb Joan B. Pastor i de Sentís, chb	6	2	8	2		18	
Observacions										Font		
										MNA, DP		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total	
01.09.1711	Marxa del rei i la venda dels drets reials	3 comuns	Anton de Valencia, nob Pau Ignasi Dalmases, nob Josep Ferran, chb Ramon Sabater, chb Francesc Montfar i Sorts, chb Dr. Josep Bosch, chb	Josep Galceran de Pinós, nob Joan Copons de la Manresana, nob Josep Erill, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Joan Llinàs, cav Ignasi Bòria i Gualba, chb	Dr. Josep Regàs, ardiaca i can de Girona Dr. Josep Godari, cabiscol bcn i prior de Llacuna Anton Pera, nob Salvador de Tamarit i Vilanova, nob Cristòfol Lladó, chb Dr. Fèlix Teixidor i Sastre, chb	7	2	7	2		18	
Observacions										Font		
										MNA, LLDCC		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total	
19.04.1712	Santa Eulàlia	3 comuns	Francisco Montfar i Sorts, chb Pau Ignasi Dalmases, nob Francisco Amigant, cav	Desconegut Desconegut Desconegut.	Baltasar Bastero, can de Girona Ramon Codina i Farreres, nob Fèlix Teixidor i Sastre, nob	1	1	2	1		9	
Observacions										Font		
										DDP, LLDCC		
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total	
05.09.1712	Retirada de les tropes angleses	3 comuns	Josep Terré i Granollachs, nob Anton Valencia, nob Pau Ignasi Dalmases, nob Joan Llinàs, cav	Francesc Blanes, nob Francesc Despujol i Montcorp, nob Feliçà Cordelles, nob Joan Copons de la Manresana, nob	Francisco Josa i Agulló, ardiaca de bcn. Fra Ramon Sentmenat i Toralla, cav San Joan Felip Ferran, nob*	4	1	11	2		18	

			Francesc Montfar i Sorts, chb Joaquim Vives, chb	Lluís Roger de Llúria i Saportella, nob Gabriel Bòria i Gualba, nob	Salvador de Tamarit i Vilanova, nob Fèlix Teixidor i Sastre, chb Cristòfol Lladó, chb Francesc Tord*								
Observacions										Font			
<p>- Felip Ferran és substituït per Francisco Tord i Granollachs el 20 abril 1713 (LLDDP).</p> <p>- Segons LLDCC (N-221, fol. 215-216) no va assistir Joaquim Vives sinó Fèlix Boneu pel Consell de Cent.</p> <p>- Segons Castellví es creà una Conferència nova al febrer de 1713. Els membres són els mateixos però amb petites diferències. Entre les dues només i ha un nom diferents: Josep Pinós (en el lloc de Salvador Tamarit) i dues persones canviades de lloc (Joaquim Vives per Lluís Roger de Llúria). Castellví, en clara contradicció amb el LLDDP ens diu que Felip Ferran fou substituït per Salvador Tamarit i que Dalmases ho fou per Josep Ribera i Claramunt (<i>Narraciones...</i> vol. III, p. 535).</p>										MNA, C460, LLDCC, DDP			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
13.01.1713	Taula i banc	cc/dp	Josep Ribera i Claramunt, nob Joan Llinàs, cav Josep Mora i Cirera, nob		Andreu Foix, can de Barcelona Emmanuel Ferrer i Sitges,nob Francisco Montfar i Sorts, chb	1	1	3	1		6		
Observacions										Font			
										DP, LLDCC, LLDDP			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
02.02.1714	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	3 comuns	Desconegut Desconegut Desconegut Desconegut	Desconegut Desconegut Desconegut Desconegut	Desconegut Desconegut Desconegut Desconegut	3	1	4			16		
Observacions										Font			
<p>- Inicialment fou una Conferència de dos membres per comú. El 19 de novembre es va augmentar en dues persones més. Les fonts no ens permeten saber qui en formà part, però sí que sabem que estigué composta per 4 membres de cada comú segons les deliberacions del Consell de Cent. Tot i així, el dia el LLDCC diu que hi havia tres representants (LLDCC, 1B, II, 223, fol. 41. document inserit).</p> <p>- També es menciona l'existència d'un advocat en per part de cada comú a la Conferència.</p>										LLDCC			
Data	Tema principal	composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total		
02.02.1714	Conflicte entre la divuitena i la Diputació	cc/bm	Joan Ponsic, cav Emmanuel Flix, chb Dr. Lluís Garriga, chb Dr. Rafael Esteve, chb	Jaume Copons, nob Alexandre Palau i Sentís, nob Fèlix Vadell, nob Vicenç Magarola, nob		3	1	4			16		
Observacions										Font			
										MNA, LLDCC			

Annex 15 Els membres de la Conferència

	1r cognom	2n cognom	Nom	Categ social
1	Agulló-Pinós	i de Pinós	Josep	Nob
2	Amigant	Ferrer	Josep	nob
3	Amigant	Olzina	Francesc	cav
4	Amigant	Olzina	Josep	ecles
5	Arbell		Josep	ecles
6	Argemir	Creixell	Oleguer	chb
7	Bac		Joan	ecles
8	Barrera		Magí	chb
9	Bastero	Lledó	Francesc	cav
10	Bastero		Baltasar	ecles
11	Blanc		Jacinto	chb
12	Blanes	Desbac	Francesc	nob
13	Bòria	Gualba	Ignasi	chb
14	Bòria	Gualba	Gabriel Francisco	chb
15	Bosc		Joan	ecles
16	Bosc	Talavera	Josep	chb
17	Bosc		Francesc	ecles
18	Bru	Banyuls	Josep	chb
19	Carreres	Talavera	Josep	chb
20	Cartellà	Desbac	Pedro	nob
21	Cartellà	Sabastida - Àrdena	Josep Galceran	nob
22	Cassanyes		Ivo	ecles
23	Catà	Bertran	Josep	chb
24	copons	Carrera	Joan	nob
25	Copons de la Manresana	Falcó	Jaume	nob
26	Copons de la Manresana	Falcó	Joan	nob
27	Copons de Llor	Vilar	Ramon	cav
28	Cordelles		Francesc	ecles
29	Cordelles	Radamaquer	Felicià	cav
30	Cortés	Andrade	Anton	cav
31	Costa	Bertran	Josep	chb
32	Costa	Vinyola	Francisco	chb
33	Dalmases	Ros	Pau Ignasi	chb
34	Dalmases	Castells	Pau	chb
35	Despujol - Montcorp	Castells	Francesc	cav
36	Duran		Josep	merc
37	Erill	Ortiz i Vilaseca	Josep	cav
38	Esteve		Rafael	chb
39	Fatjó		Tomàs	chb
40	Ferran		Josep	chb
41	Ferran	Sacirera	Felip	nob
42	Ferrer	Sitges	Emmanuel	nob
43	Flix		Emmanuel	chb
44	Fogueras		Domingo	ecles
45	Foix		Andreu	ecles
46	Garriga		Lluís	chb
47	Godari		Josep	ecles
48	Gualbes	Copons	Bonaventura	cav
49	Josa	Agulló	Francesc	ecles
50	Lanuza	Oms	Bonaventura	ecles
51	Lladó	Carreres	Cristòfol	chb
52	Lledó	Dalmases	Pau	chb
53	Llinàs	Farell i Escarrer	Joan	chb
54	Llúria	Cortit i Saportella	Lluís Roger	nob
55	Magarola		Vicenç	nob
56	Masdovellas	Çalba	Josep	ecles
57	Massanés	de la Ribera	Salvador	chb
58	Miquel	Descatllar	Francesc	cav
59	Monar		Francesc	chb
60	Monfar-Sorts	Puig	Francesc	chb
61	Montaner		Baltasar	ecles
62	Montsalvo	Puigventós	Onofre	chb
63	Mora	Cirera	Josep	cav
64	Oliver de Boteller	Saragossa	Josep Francesc	nob
65	Olzina		Joan B.	ecles
66	Ordano	Gascaldo	Josep	chb
67	Palau	Aguilar	Alexandre	nob
68	Pastors	de Sentís	Joan B	nob

69	Peguera-Aimeric	Berardo	Guerau	cav
70	Pera	Tort	Anton	cav
71	Pinós	Rocabertí	Josep Galceran	nob
72	Pinós-Alentorn	Rocabertí	Miquel	nob
73	Pinyana	Galvany	Rafael	ecles
74	Ponsic	Monjo	Joan	chb
75	Regàs		Josep	ecles
76	Reverter		Joan Baptista	chb
77	Riba	Llunes	Baltasar	chb
78	Ribera-Claramunt	Espuny	Carlos	nob
79	Rifós		Josep	ecles
80	Roca Júlia	Llunes	Emmanuel	cav
81	Roma guerra		Josep	ecles
82	Sabater	Bris	Ramon	chb
83	Sadurní		Jeroni	merc
84	Sanjust	Pagès i Pexau i Planella	Josep	cav
85	Sanjust		Galderic	ecles
86	Sans	de Puig	Francesc	nob
87	Sant Joan	Many	Francesc Nicolau	cav
88	Sayol	Quarteroni	Felicià	cav
89	Sayol	Quarteroni	Francesc	ecles
90	Sentmenat	Toralla	Ramon	ecles
91	Serra	Vileta	Esteve	chb
92	Solanell		Francisco	ecles
93	Soler		Joan	ecles
94	Soler-Peguera	de Boixadors	Lluís	nob
95	Tamarit-Càncer	Vilanova	Salvador	nob
96	Taverner		Feliu	ecles
97	Teixidor	Sastre	Feliu	chb
98	Terré	Granollachs	Josep	nob
99	Terré	de Peguera	Josep Manuel	nob
100	Terré-Marquet	Codina	Josep	cav
101	Tord	Granollachs	Francesc	nob
102	Torrelles	Sentmenat	Pere	nob
103	Vadell	Besturs	Jose Félix	cav
104	Valencia-Franquesa	Balaguer	Anton	nob
105	Vilana	Perlas	Ramon	chb
106	Vilana-Peguera	de Millars	Josep	nob
107	Vives	Ximenes	Joaquim	chb

Annex 16
La participació dels membres de la Conferència a les reunions

1r cognom	2n cognom	Nom	Categ social	total	cc	bm	dp	%del total de reunions
Llinàs	Farell i Esquerrer	Joan	chb	20	10	8	2	60,61
Massanés	de la Ribera	Salvador	chb	18	11	7		54,55
Ferran	Sacirera	Felip	nob	12	4	5	3	36,36
Cordelles	Radamaquer	Felicià	cav	11		10	1	33,33
Gualbes	Copons	Bonaventura	cav	9		9		27,27
Oliver de Boteller	Saragossa	Josep Francesc	nob	9	5	3	1	27,27
Terré	Granollachs	Josep	nob	9	2	7		27,27
Terré-Marquet	Codina	Josep	cav	9	1	8		27,27
Bòria	Gualba	Ignasi	chb	8	6	2		24,24
Monfar-Sorts	Puig	Francesc	chb	8	3		5	24,24
Reverter		Joan Baptista	chb	8	1	4	3	24,24
Sabater	Bris	Ramon	chb	8	8			24,24
Sant Joan	Many	Francesc Nicolau	cav	8	8			24,24
Copons de la Manresana	Falcó	Joan	nob	7		5	2	21,21
Lanuza	Oms	Bonaventura	ecles	7			7	21,21
Vives	Ximenes	Joaquim	chb	7	1	1	5	21,21
Cartellà	Sabastida - Àrdena	Josep Galceran	nob	6		3	3	18,18
Dalmases	Castells	Pau	chb	6	6			18,18
Lladó	Carreres	Cristòfol	chb	6	2		4	18,18
Pinós	Rocabertí	Josep Galceran	nob	6		3	3	18,18
Ribera-Claramunt	Espuny	Carlos	nob	6	1		5	18,18
Teixidor	Sastre	Feliu	chb	6		2	4	18,18
Barrera		Magí	chb	5	4		1	15,15
Despujol-Moncorp	Castells	Francesc	cav	5		5		15,15
Montsalvo	Puigventós	Onofre	chb	5	2		3	15,15
Valencia - Franquesa	Balaguer	Anton	nob	5	4		1	15,15
Amigant	Olzina	Josep	ecles	4			4	12,12
Bru	Banyuls	Josep	chb	4		4		12,12
Cartellà	Desbac	Pedro	nob	4		1	3	12,12
Dalmases	Ros	Pau Ignasi	chb	4	4			12,12
Terré	de Peguera	Josep Manuel	nob	4	3		1	12,12
Vilana - Peguera	de Millars	Josep	nob	4		3	1	12,12
Blanc		Jacinto	chb	3			3	9,09
Carreres	Talavera	Josep	chb	3		3		9,09
Costa	Bertran	Josep	chb	3		1	2	9,09
Erill	Ortiz i Vilaseca	Josep	cav	3		3		9,09
Ferrer	Sitges	Emmanuel	nob	3	2		1	9,09
Peguera - Aimeric	Berardo	Guerau	cav	3		3		9,09
Riba	Llunes	Baltasar	chb	3	3			9,09
Sayol	Quarteroni	Francisco	ecles	3			3	9,09
Tamarit - Càncer	Vilanova	Salvador	nob	3			3	9,09
Torrelles	Sentmenat	Pere	nob	3	1	2		9,09
Amigant	Ferrer	Josep	nob	2	2			6,06
Argemir	Creixell	Oleguer	chb	2		1	1	6,06
Bosc		Joan	ecles	2			2	6,06
Cassanyes		Ivó	ecles	2			2	6,06
Costa	Vinyola	Francisco	chb	2			2	6,06
Fatjó		Tomàs	chb	2		2		6,06
Ferran		Josep	chb	2	2			6,06
Fogueras		Domingo	ecles	2			2	6,06
Godari		Josep	ecles	2			2	6,06
Lledó	Dalmases	Pau	chb	2	2			6,06

Monar		Francesc	chb	2	2			6,06
Pinós-Alentorn	Rocabertí	Miquel	nob	2	2			6,06
Pinyana	Galvany	Rafael	ecles	2			2	6,06
Regàs		Josep	ecles	2			2	6,06
Sans	de Puig	Francesc	nob	2	1		1	6,06
Serra	Vileta	Esteve	chb	2			2	6,06
Soler		Joan	ecles	2			2	6,06
Vadell	Besturs	Jose Fèlix	cav	2		1	1	6,06
Vilana	Perlas	Ramon	chb	2		2		6,06
Agulló-Pinós	i de Pinós	Josep	nob	1			1	3,03
Amigant	Alzina	Francesc	cav	1	1			3,03
Arbell		Josep	ecles	1			1	3,03
Bac		Joan	ecles	1			1	3,03
Bastero	Lledó	Francesc	cav	1	1			3,03
Bastero		Baltasar	ecles	1			1	3,03
Blanes	Desbac	Francesc	nob	1		1		3,03
Bòria	Gualba	Gabriel Francisco	chb	1		1		3,03
Bosc	Talavera	Josep	chb	1	1			3,03
Bosc		Francesc	ecles	1			1	3,03
Catà	Bertran	Josep	chb	1			1	3,03
Copons Grimau	Carrera	Joan	nob	1		1		3,03
Copons de la Manresana	Falcó	Jaume	nob	1		1		3,03
Copons de Llor	Vilar	Ramon	cav	1			1	3,03
Cordelles		Francesc	ecles	1			1	3,03
Cortés	Andrade	Anton	cav	1	1			3,03
Duran		Josep	merc	1	1			3,03
Esteve		Rafael	chb	1	1			3,03
Flix		Emmanuel	chb	1	1			3,03
Foix		Andreu	ecles	1			1	3,03
Garriga		Lluís	chb	1	1			3,03
Josa	Agulló	Francesc	ecles	1			1	3,03
Llúria	Cortit i Saportella	Lluís Roger	nob	1		1		3,03
Magarola		Vicens	nob	1		1		3,03
Masdovellas	Çalba	Josep	ecles	1			1	3,03
Miquel	Descatllar	Francesc	cav	1			1	3,03
Montaner		Baltasar	ecles	1			1	3,03
Mora	Cirera	Josep	cav	1	1			3,03
Olzina		Joan B.	ecles	1			1	3,03
Ordano	Gascaldo	Josep	chb	1			1	3,03
Palau	Aguilar	Alexandre	nob	1		1		3,03
Pastors	de Sentís	Joan B	nob	1			1	3,03
Pera	Tort	Anton	cav	1			1	3,03
Ponsic	Monjo	Joan	chb	1	1			3,03
Riffós		Josep	ecles	1			1	3,03
Roca Júlia	Llunes	Emmanuel	cav	1			1	3,03
Romaguera		Josep	ecles	1			1	3,03
Sadurní		Jeroni	chb	1	1			3,03
Sanjust	Vallgornera	Josep	cav	1			1	3,03
Sanjust		Galderic	ecles	1			1	3,03
Sayol	Quarteroni	Felicià	cav	1			1	3,03
Sentmenat	Toralla	Ramon	ecles	1			1	3,03
Solanell		Francisco	ecles	1			1	3,03
Soler-Peguera	de Boixadors	Lluís	nob	1	1			3,03
Tord	Granollachs	Francesc	nob	1			1	3,03
Taverner		Feliu	ecles	1			1	3,03

Annex 17
Juntes assessores del Consell de Cent i del Braç Militar

Data	Tema	Nº de persones	Assistents
Consell de Cent			
14.03.1702	Sobre el donatiu	Ccs i 4 persones	Desconegut
02.07.1703	Sobre el rec comtal	Ccs i 4 persones	Desconegut
14.08.1703	Memorial dels drets dels membres de la Confraria de Sant Sever	4 persones	Felip Ferran, nob, Josep Minguella, Baltasar Oliver, Josep Soldevila
05.10.1703	Conflicte pels revenedors de pollaters, pollateres, marmanyers i marmanyeres	7 persones	Erasme de Lana, cav, Josep Costa, chb, Francesc Mas Calderó, chb, Baltasar Barceló, Pau Troch apotecari, Jaume Arau, fuster, Jaume Salvador, apotecari
04.07.1704	Afer Pallejà	6 persones	Eraimes de Lana,cav, Joan Llinàs, chb i Joan B. Reverter, chb; Josep Minguella, Baltasar Barceló, doctor, Onofre Sidós, mercader
07.04.1704	Conflicte sobre el moll	Ccs i 3 persones	Desconegut
27.04.1707	Demanda argenters per ser insaculats a la bossa d'artistes	8 persones	Ramon Codina, nob, Joan Llinàs, chb, Geroni Cerveró, mercader i Geroni Sadurní, mercaders, Josep Guell, notari, Pere Llusàs, notari, Josep Rodrigues, courer i Pere Jouana, beiner
01.09.1707*	Reals de vuit	CC i 6 persones	Desconegut
07.11.1707	Remarcar rals de vuit	Ccs i 10 persones	Desconegut
25.04.1708	Fabrica de moneda de velló	Ccs i 8 persones	Desconegut
19.07.1708	Pèrdua de Tortosa	Ccs i 6 persones	Ramon Codina, nob, Cristòfol Lladó, chb, Rafael Casanovas, chb, Ramon Sabater, chb, Emmanuel Ferrer, nob i Salvador Massanés
14.07.1710	Port Franc	Ccs i 8 persones	Desconegut
06.09.1711	Venta drets Batllia General	Ccs i 8 persones	Desconegut
Braç Militar			
15.05.1702	Nova planta	6 persones	Francisco Palau Toralla, nob, Josep Terré i Granollachs, nob, Joan B. Gualbes, cav, Josep terré i Marquet, cav, Josep G. de Pinós, nob, Guerau de Peguera, nob
09.07.1704	Honorat Pallejà	4 persones	Desconegut
03.06.1706	Sobre la dignitat de <i>Grande</i>	Bms i 14 persones	Pere Torrelles, nob, Josep Terré Marquet, cav, Josep Terré Granollachs, nob, Felicià Cordelles, cav, Gerònim Magarola, nob, Josep. G. Cartellà i Sabastida, nob, Felip Ferran, nob, Josep Peguera i Vilana, nob, Guerau de Peguera, nob, Josep Alemany, Josep Solà, cav, Joan F. Masdeu, cav, Joan Llinàs, chb, Joaquim Vives, chb
24.07.1706	Injúries a Roma sobre l'honor dels catalans	11 persones	Josep Terré i Granollachs, nob, Felicià Cordelles, cav, Bonaventura de Tristany, nob, Josep Vilana i Vilamala, nob, Josep Carreras i Talavera, cav, Joaquim vives, chb, Joan B. de Gualbes,cav, Josep G. de Cartellà, nob, Felip Ferran, nob, Agustí Teixidor, chb, Joan Llinàs, cav
26.03.1707	Protocol en el besamà	14 persones	Geroni Magarola, nob, Josep Terré i Granollachs, nob, Felicià Cordelles, nob, Josep G. Cartellà, nob, Josep Alemany, nob, Bonaventura de Tristany, nob, Francisco Rocabertí, nob, Felip Ferran, nob, Josep Peguera, nob, Francisco Tord, nob, Magí Mercader, chb, Joan Llinas, cav, Joaquim Vives, chb, Emmanuel Ferrer, cav
16.04.1708	Sobre el Tribunal de Contrafaccions	9 persones	Ramon Codina, nob, Felip Ferran, nob, Felix Vadell, nob, Nicolau de Sant Joan i Llobregat, cav, Joan Llinàs, cav, Ignasi Bòria, chb, Joaquim Vives, chb, Jacinto Blanc, chb, Felip Botinyà, chb
27.04.1708	Anton Solà i els jurats de Sant Vicenç de Llavaneres	4 persones	Nicolau de Sant Joan, chb, Ignasi Bòria, chb, Joan Ponsic, cav, Emanuel Roca Júlia, cav

Annex 18 Juntes de comuns

Data	Natura de la reunió	Tema	Rei	CC	BM	DP	Font
11.12.1701*	Junta	Sobre el dissentiment de Torrelles		2 persones	2 persones	2 persones	DEM. Son dues persones de cada estament
19.10.1701*	Junta	Sobre una actuació de protonotari		4 persones	4 persones	4 persones	DEM. Son dues persones de cada estament
28.4.1706	Reunió amb el rei	Sobre el setge de 1706	Carles III	Francesc Gallart Jacint Lloreda	Membres de la conferència (no són del BM)	Josep Braçó Clement Senespleda	Dp**
03.08.1707 6.08.1707 17.09.1707	Reunió amb el rei	Sobre els reials de vuit	Francesc Dorda, Domingo Aguirre Marqués de Montnegre	Pau Dalmasas i Ros Salvador Massanés, cav Ramon Çabater, chb	Francesc Despujol Josep Carreras i Talavera Joan Llinàs	Bonaventura de Lanuza Josep Ribera i Claramunt Joaquim Vives, chb	Dp, LLDBM
03.09.1707	Reunió Dp i BM	Sobre la traducció de la representació al Rei sobre els reials de vuit. Són oficials			Emmanuel Roca Júlia, conseller militar Salvador Massanés, síndic	Josep Serres, diputat real Lluís Claresvalls, oïdor Militar	Dp
05.12.1707	Reunió	Sobre el protocol a les processons		Alex Gayetano de Tristany	Ramon de Codina i Farreres		LLDBM
28.11.1709*	Junta	Sobre Jeroni Alabau			Protector	Manel Copons i Esquerre	BM
29.12.1710	3 presidents dels comuns amb els de la Conferència	Decidir qui es reuneix amb Vilana Perlas sobre Girona		Anton Valencia Josep Amigant	Protector Josep Galceran Cartellà	Anton Solanell Joan Miquel Bosc	DP
08.02.1711*	Junta	Sobre la recollida plata per fer moneda	Josep G. Pinós Comte de Montesanto Comte Urbano Fiesco Joan Lapeira	Josep Coromines	Protector	Anton Solanell	LLDBM * els membres del rei no està clar que vagin en nom seu. El secretari era Verneda.
17.04.1713 09.06.1713	“Junta”	Sobre les cartes de Berardo i l’evacuació de Catalunya	Els tres presidents dels comuns	Josep Pinós i Rocabertí Josep Oliver i Boteller	Francisco Blanes Feliçia Cordelles	Marqués de Sentmenat Marquès de Cartellà	LLDCC, DDP

* Data aproximada

** Els membres del Consell de Cent eren els consellers segon i tercer. Els de la Diputació eren els oïdors militar i reial

Annex 19
Altres “conferències” de comuns

Data	Natura de la reunió	Tema	Rei	CC	BM	DP	Font
18.10.1698	Conferència	Sobre el dret d'allotjar soldats	Canciller Pere Amigant		Josep Galceran de Pinós Josep Terré (baró de Terré)		LLDBM
05.11.1703	Conferència	Hereus Lleuda Reial*****	Joan B. Alsina, can Josep Cartellà i Sabastida	Felip Ferran Magí Barrera			LLDCC
27.04.1705*	Conferència	Sobre els rals de vuit	Josep Pastor Mora Francesc Rius i Bruniquer	Magí Barrera Josep Càncer			MNA
19.06.1706	“conferenciat”	Sobre el protocol a la processió			Protector Clavari Conseller noble més antic	3 magistrats	LLDBM
15.04.1707*	“conferir”	Sobre la transformació del somaten en exèrcit	Josep Galceran de Pinós Josep Cartellà i Sabastida Felicà Cordelles			Desconegut Desconegut Desconegut	DDP
06.05.1707*	“Conferenciat”	Sobre el protocol processió			Oficials	Oficials	LLDBM
17.12.1707	Conferència	Donatiu i els abusos de les tropes	Comte de Uhlefeld Francesc Dorda Ramon Vilana Perlas			Josep Ignasi de Amigant Ramon Codina Farreres Francisco Costa, chb	LLDDP
22.12.1708*	Conferència	Abastir de pa a la ciutat	Regent de la RA Ramon Vilana Perlas	Joan Llinàs Francisco Bastero			LLDCC
12.08.1711 ²⁹⁰¹	Conferència	Sobre <i>l'Épitome</i> , sobre els abusos de les tropes i la retirada de les angleses	Ramon Vilana Perlas (substituint pel comte de Stampa al gener)	Pau Ignasi Dalmases, Josep G. Cartellà (substitueix a Pau I Dalmases al 1712).	Francisco Despujol Montcorp	Felip Ferran (substituint per Salvador Tamarit al desembre de 1712)	DP LLDCC, LLDDP
13.02.1712*	“Conferenciar”	Quietud durant les nits	Domingo Aguirre, regent del Consell de Aragó Francisco Toda Gil, regent de la Reial Audiència	Joan Llinàs Pau I. Dalmases			LLDCC
23.05.1712*	Per conferenciar	Remarca de la moneda de velló	Domingo Aguirre Marqués de Montnegre Vilana Perlas	Pau I. Dalmases Emmanuel Ferrer i Sitges Rafael Casanovas			LLDCC
03.01.1713 07.01.1713	Conferències amb Estampa	Retirada tropes imperials.	Comte Estampa Comte Villafranesca Dr. Josep Moret	Pau Ignasi Dalmases i Ros	Francisco Despujol i Montcorp	Salvador Tamarit (inicialment fou Felip Ferran)	LLDCC, LLDDP
29.01.1713 25.02.1713* 08.03.1713*	Conferències amb Stampa	Sobre afers diferents de la situació militar:	Comte Estampa Desconegut	Josep G. De Pinós i Rocabertí Josep Oliver i Boteller	Francisco Blanes (probable) Felicà Cordelles (probable)	Marqués de Sentmenat Marqués de Cartellà	LLDDP LLDCC****
20.02.1713*	Conferència	Sobre la quietud pública	Guido Stamberger	Josep G. De Pinós i	Francisco Blanes	Marqués de Sentmenat	LLDCC,

²⁹⁰¹ Va haver més reunions. Concretament: 14.08.1711, 31.08.1712; 10.09.1712, 17.09.1712; 10.10.1712; 06.12.1712*

8.1 12 de 06.1713*				Rocabertí Josep Oliver i Boteller	Felicià Cordelles***	Marquès de Cartellà	LLDDP
-----------------------	--	--	--	--------------------------------------	----------------------	---------------------	-------

* Data aproximada

*** Es dedueix de les conferències de la Conferència posterior amb els tres presidents dels comuns sobre les cartes de Berardo.

**** La versió que dona Castellví dels assistents no concorda amb la documentació oficial. Segons ell (*Narraciones...*, vol. III, p. 679), per la ciutat hi assistiren Josep Terré i Granollachs i Anton Valencia; pel Braç el comte de Centelles i Josep Galceran de Pinós. Els de la Diputació són els mateixos.

***** No són els representants del rei sinó els hereus de la Lleuda reial.

Annex 20
El Braç Militar el novembre de 1700

		Oct.	Novembre											Des.
	Cognoms i nom	Categ. Social	Dia 31	4	5	6	7	8	10	11	15	16	24	1
1	Abarca i Velasco, Joan	nob	X	X										
2	Agulló-Pinós i Sagarriga, Josep	nob			X			X						
3	Agulló-Pinós i Sagarriga, Francesc	nob	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Aimeric i Cruilles, Bernat	nob								X	X	X	X	X
5	Amat i Planellas, Josep	nob	X	X	X			X	X	X				
6	Amigant, Francesc	nob	X	X	X			X	X		X	X		
7	Anglasell, Francesc	cav		X	X			X						
8	Antic, Francesc	cav		X				X	X				X	
9	Armengol, Antonio	cav		X				X	X	X	X	X		
10	Barrera, Baltasar	chb									X			
11	Bastero, Francesc	cav		X				X			X		X	
12	Berardo, Francesc	cav										X		X
13	Blanc, Jacinto	chb	X	X	X				X	X	X		X	
14	Bru, Baltasar	nob						X						
15	Bru i Banyuls, Josep	cav		X				X	X	X	X			
16	Bru i Claris Joan	cav											X	
17	Cardona, Don Pedro	nob							X					
18	Cardona, Francesc	nob							X					
19	Carreras i Talavera, Josep	chb							X					
20	Cartellà i Desbac, Pedro	nob		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
21	Claresvalls i de Miquel, Lluís	nob							X		X		X	
22	Claresvalls, Joan	nob						X	X					
23	Clariana, Josep	nob			X				X		X	X		
24	Codina i Farreres, Ramon	nob	X										X	
25	Copons de la Manresana i Falcó, Jaume	nob						X	X	X		X		
26	Copons de la Manresana i Falcó, Joan	nob	X	X	X	X		X	X	X			X	
27	Copons de Llor, Ramon	nob							X	X	X	X		
28	Copons del Bollidor, Agustí	nob		X				X			X			
29	Copons i Grimau, Joan	cav						X	X					
30	Copons, Plàcid	nob							X					
31	Corbera, olim Terré, Josep	nob			X			X						
32	Cordelles i Radamaquer, Felicià	nob		X		X	X	X						
33	Corts, Ignasi	nob									X			
34	Costa i Bertran, Josep	chb	X	X	X			X	X	X			X	X
35	Dalmases, Pau Ignasi	nob			X			X	X	X	X			
36	Delentorn, Valerià	nob	X						X	X	X	X		
37	Descatllar i de Sarriera, Narcís	nob	X	X	X									
38	Dusai, Josep	cav							X	X				
39	Erill, Ortiz de la Cabrera, Anton	nob	X					X			X			
40	Erill i Ortiz de la Cabrera, Josep	cav	X	X	X					X	X			
41	Farnés, Josep	cav			X			X	X	X				
42	Ferran, Felip	nob		X	X			X	X	X		X		
43	Ferrer, Emmanuel	nob							X		X	X	X	

44	Ferrer, Ignasi	cav				X							X						
45	Fontaner, Ignasi	chb				X													
46	Francolí, Josep	nob				X													
47	Gallart, Francesc	chb								X									
48	Gaver i Fluvià, Bernat	cav								X									
49	Granollachs, Anton	cav								X									
50	Gualbes, Joan Bonaventura	cav	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
51	Josa i Agulló, Joan	nob				X			X	X			X	X					
52	Josa i d'Agulló, Josep	nob							X			X							
53	Josa, Lluís	nob								X									
54	Junyent i Vergós, Francesc	nob	X	X	X					X	X	X							
55	Lana, Nuri	cav	X															X	
56	Lapeira i Parera, Joan	cav			X	X				X									
57	Llinas, Joan	chb									X	X				X	X		
58	Marí, Francesc	cav																X	
59	Mari i Ginovés, Ignasi	cav	X	X	X				X	X									
60	Marimon, Josep	nob							X										
61	Martí, Tomàs	cav							X										
62	Martín, Lluís	cav	X	X	X				X	X									
63	Martínez, Diego	chb			X					X	X								
64	Masdeu, Joan Francesc	cav			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
65	Massanés de la Ribera, Salvador	chb				X	X						X	X					
66	Mata, Antoni	nob											X						
67	Mata i de Copons, Josep	nob											X						
68	Mercader i Moragues, Magí	chb			X														
69	Monfar i Sorts, Francisco	chb																X	
70	Montsalvo, Onofre	chb	X																
71	Mora i Bosser, Domingo	cav			X														
72	Mora, Josep	nob											X	X					
73	Moxiga, Josep	cav	X																
74	Novell i de Nadal, Josep	nob				X			X	X									
75	Oliver, Josep	nob			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
76	Oms i de Santapau, Anton	cav									X	X							
77	Orís i Puiggener, Carlos	nob							X										
78	Palau, Alexandro	nob											X						
79	Palau i de Torralla, Francisco	nob			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
80	Peguera, Guerau	cav	X	X						X	X	X	X	X					
81	Peguera i Vilana, Josep	nob			X				X	X	X								
82	Pera i Tort, Anton	cav											X						
83	Pinós i de Rocabertí, Josep Galceran	nob	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
84	Pinós i de Rocabertí, Miquel	nob			X	X			X	X	X	X							
85	Planella i Dusai, don Emmanuel	nob										X							
86	Planella i Dusai, Pedro	nob	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X					X
87	Ponsic Monjo, Joan	cav			X	X			X										
88	Quintana i Fàbregues, Felip	chb																X	X
89	Reverter, Joan Batista	chb			X	X			X	X			X					X	
90	Riba, Baltasar	cav	X	X		X												X	
91	Rocabertí, Francisco	nob	X	X	X	X	X		X	X	X	X							X
92	Rocabertí, Jeroni	nob							X	X	X	X	X	X					
93	Sabater, Martín	nob							X										
94	Sabater, Ramon	chb			X				X	X			X	X					
95	Sagrera, Francisco	nob											X						

96	Sagrera i Massana, Jacinto	nob			X													X
97	Sambasart, Ramon	chb						X										
98	Sans i de Miquel, Francesc	nob			X	X			X	X	X	X						
99	Sans i de Puig, Francesc	nob			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
100	Sant Joan, Hug	nob									X	X						
101	Sant Joan i Many, Francisco Nicolau	cav			X													
102	Sayol i Quarteroni, Don Lluís	cav	X	X				X	X			X						
103	Serra, Josep	desc						X	X									
104	Sola i Guardiola, Josep	cav	X	X														
105	Soler -Peguera i Boixadors, Lluís	cav			X			X										
106	Sunyer, Francesc	desc							X									
107	Sunyer i Bell-lloch, Anton	nob							X				X					
108	Terré i Marquet, Josep	cav			X	X	X	X	X	X	X	X	X					X
109	Toda i Gil, Francesc	chb				X			X	X	X							X
110	Torres, Dr. Pau	chb			X				X			X						X
111	Tort i de Granollachs, Francesc	nob				X			X									
112	Valencia, Anton	nob			X													
113	Vilallonga, Josep	chb											X	X				
114	Vilana Perlas, Ramon	chb							X	X	X			X				
115	Vilana-Peguera i de Millars, Josep	nob			X				X									
116	Vives i Ximenes, Joaquim	chb	X	X	X				X	X	X	X	X	X				
117	Xammar, Francesc	cav	X									X						

48	Mari i Ginovés, Ignasi	X		X															X				
49	Mas i Duran, Francisco				X																	X	
50	Massanés de la Ribera, Salvador		X	X			X	X											X	X			X
51	Massanés i Reverter, Anton	X	X																				
52	Mata i de Copons, Josep		X	X																			
53	Meliànta i de Sullà, Josep				X	X																	
54	Mercader i Moragues, Magí			X	X																		
55	Merlès i Massana, Josep																					X	
56	Molines, Francisco																					X	
57	Moxó, Francisco				X																		
58	Oliver de Boteller i Miralles, Carlos			X	X																	X	
59	Ordano, Josep	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
60	Padellàs i de Pastor, Francisco			X																			
61	Pascual de Cadell i de Quintana, Miquel	X	X			X																X	
62	Peguera i de Riba, Ermengol			X	X	X																	
63	Peguera i Vilana, Josep	X							X														X
64	Pinós i de Rocabertí, Josep Galceran	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
65	Ponsic Monjo, Joan	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X							X			X
66	Quintana i Fàbregues, Felip				X	X																X	
67	Reverter, Ignasi		X																				
68	Riba i Comalada, Joan				X																	X	
69	Ribera-Claramunt i Espuny, Carlos de	X	X	X		X																X	
70	Ribera-Claramunt i Espuny, Josep Antoni		X	X	X		X	X		X	X									X			
71	Roca Júlia i Llunes, Emmanuel		X				X						X	X	X							X	X
72	Sabastida, Francisco																					X	
73	Sabater, Ramon		X		X		X	X	X	X		X									X		
74	Sagrera i Massana, Jacinto		X																				
75	Sant Joan i Llobregat, Nicolau	X					X					X	X										X
76	Sayol i Quarteroni, Don Lluís		X																				
77	Sayol i Quarteroni, Francisco			X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
78	Senespleda, Hugo					X	X												X			X	
79	Soler Junyent, Ignasi			X	X	X																	
80	Sunyer i Bell-lloch, Anton	X	X	X	X	X																X	
81	Teixidor, Fèlix	X	X		X		X																
82	Terré i de Peguera, Josep Emmanuel			X				X															
83	Terré i Marquet, Josep				X			X	X	X		X											
84	Torrelles, Francisco																		X			X	
85	Torres, Dr. Pau	X	X	X		X	X												X			X	
86	Tristany, Alexandre Gayetano		X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X							X	X	
87	Tristany i Bofill, Bonaventura		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
88	Vadell i Berart, Fèlix			X		X													X			X	
89	Valencia-Franquesa i Regàs, Josep			X																		X	
90	Valencià-Franquesa i Regàs, Tomás			X	X																	X	
91	Vertamon i Fizes, Josep	X				X																X	
92	Vila i Peiret, Diego																		X				
93	Vilana-Peguera i de Millars, Josep		X																X				
94	Vilana-Puigmari i Vilamala, Francisco						X		X	X	X	X	X										
95	Vives i de Ferrer, Joan	X			X	X																X	
96	Vives i Ximenes, Joaquim					X		X	X	X		X								X			X

Annex 22
Els membres del Consell de Cent 1680-1714

ANY	Conseller 1r	Conseller 2n	Conseller 3r	Conseller 4t	Conseller 5è	Conseller 6è	Obrer 1r	Obrer 2n
1680	Pallari Joncar, Dr. en medicina	Don Francisco Taverner,	...Company, Dr. en medicina	Miquel Salvador, mercader	Antoni Martí, candeler de la cera	...Molera, passamaner	...Bòria	Joan Alomar, notari
1681	Francesc Vidal i Ros	Gabriel de Amargos, chb	Francisco Cancer, donzell	Gaspart Matali, mercader	Miquel Fontcuberta, notari	Jaume Monfagues, flassader	Bernat Bòria, dr en medicina	Jaume Monfargues, candeler de la cera
1682	Erasmus de Lana i Fontanet, cavaller	Maurici Reig i Gallart	Josep Barrera	Anton Bonanat	Pere Brunes, adroguer	Joan Padrisa	Don Josep Sabastida i Cartellà	Isidoro Famades i Morell, notari
1683	Cristòfol Lladó	Felip Alegre	Josep Roig i Riera, Dr. en drets	Jaume Llobateras, mercader	Josep Ramoneda, adroguer	Jeroni Mir, sabater	Josep Barrera	Miquel Fontcuberta, notari
1684	Joan Jofreu	Francesc Lentsclar	Joan Claresvalls,	Josep Novial, mercader	Gabriel Mora, adroguer	Joan Castany, pedrenyaler	Christòfol Lladó	Josep Farrer, notari
1685	Francisco Santjust i de Pagès, militar	Onofre Montsalvo	Pau Fuster, Dr. en medicina.	Miquel Salvador, mercader	Jacinto Sescases, notari	Andreu Puig, fuster	Francisco Boneu, Dr. En medicina	Josep Güell, notari
1686	Josep Melich, chb	Francisco Vidrier	Miquel Matali, Dr. en medicina.	Josep Duran, mercader	...Roca, apotecari	Josep Rafart, tintorer de draps	...	...
1687	Cristòfol Lladó, chb	Francisco Falguera, chb	Francisco Montaner i Sacosta	Jaume Teixidor, mercader	Francisco Cotxet, notari	Josep Astor, paraire	Francisco Montaner i Sacosta	Anton Pera, adroguer
1688	Jeroni Novell i Bartrolà, noble	Melchior Teixidor, chb	Francisco Molines, Dr. en drets	Agustí Martines, mercader	Francisco Cortés, notari	Joan Tacó, Ferrer	Miquel Matali	Jospe Arbós
1689	Jaume Falguera, chb	Felip Ignasi de Alegre, noble	Josep Desta, Dr. en drets	Josep Novial	Francisco Michal, cirugià	Josep Juli	Fèlix Trelles	Vicens Gavarro, notari
1690	Miquel Grimosacs, chb	Josep Costa	Alexandre Boixadors	Fèlix Amat, mercader	Pau Maurici, adroguer	Bartomeu paraire	Jaume Bas	...
1691	Josep Merlés i Cadademunt, noble	Francisco Pinyana, chb	Jaume Francisco Teixidor, chb	Josep Bassols, mercader	Josep Ramoneda, adroguer	Ramont Font, paraire	...	Gabriel Mora, adroguer
1692	Anton Morell, Dr	Josep Amigant, noble	Josep Llauder	Joan Lapeira	Francisco Coxet Soler Ferran, notari	Maties Ros, mariner	Josep Cormellas, Dr.	Frances Armant, mercader
1693	Francisco Falguera, chb	Isidro Pi, Dr.	Ramon Codina	Josep Picó, mercader	Josep Pascual i Alba, adroguer	Isidro Balaguer, Candeler de la Seu	Joan B. Reverter, CHB	Pere Joan Novell, adroguer
1994	Don Felip Ignasi Alegre	Josep Companys, Dr. En medicina	Honorat Rius i Navarro, chb	Jacinto Cavaller, mercader	Pere Màrtir Castells, barber	Bernat Bonamic, sabater	Erasmus de Lana i Fontanet, donzell	Pau Lluscà, mercader
1695	Dr. Jacinto Andreu	Don Ramon Berart i Cortiada	Magi Mercader, ciutadà menor de dies	Jeroni Severó, mercader	Agustí Castells, barber	Joan Folch, daguer	...	...
1696	Esteve Serra i Vileta	Melchior Teixidor	Joan Frances Maresc	Joan Colomer, mercader	Jeroni Troch, apotecari	Josep Mestras, corder	Mariano Bofarull	Pau Sunyer, mecader

1697	Don Francisc Taverner i Montornés	Dr. Joaquim Borniac	Dr. Domingo Pinyol	Gaspart Gatillepa, mercader	Pere Brunés, adroguer	Macià Ros, mariner	Jaume Eva	Melcior Cortés
1698	Fèlix Boneu, chb	Francesc Nicolau de Sant Joan, militar	Magí Mercader	Onofre Sidós, mercader	Jaume Salvador, apotecari	Simeon Salvador, manyà	Mossen Josep Mora	Josep Rovira, candeler de la cera
1699	Joan Magí Barrera	Francisco Orriols, Dr. En medicina	Don Josep Magarola	Josep Aparici, mercader	Bartomeu Roig, notari	Francesc Ferran, cotoner	Don Francesc Nicolau de Sant Joan	Joan Galvany, militar
1700	Don Alexandro Boixadors	Francesc Llauder, chb	Hierònim Salvador, chb	Francesc Bassols, mercader	Pere Torner, barber	Bernat Miró, passamaner	Hierónim Salvador, CHB	Carlos Arnau
1701	Josep Company, Dr.	don Carlos Vila	Jeroni Francesc Mascaró, chb,	Miquel Colomer, mercader	Sever Marc, mariner	Macià Ros, mariner	Esteve Serra Vileta, CHB,	Diego Golorons, mercader
1702	Fèlix Boneu, chb	Pau Lledó i Dalmases, chb	Joan Ponsic i Monjo, militar,	Onofre Sidós, mercader	Pere Màrtir Castells, cirugià	Joan Nadal, sencerer	Baltasar Barrera i Bofarull, ciutadà	Joaquim Salla, mercader
1703	Don Anton Valencia	Dr. Josep Areny i Garriga	Dr. Francisco Fornaguera i Alòs	Jaume Teixidor, mercader	Marià Rondò, notari	Joan Vieta, barreter d'agulla	Don Antón de Solà i Montaner	Joaquim Ros, notari reial
1704	Francisco Costa, Dr en medicina	Gabriel Francisco Boria, cavaller	Honorat Pallejà i Riera, Dr. en drets,	Pau Sayol, mercader	Mateu Hereu, barber	Josep Solà, fuster	Ramon Vilana Perlas, CHB	Fèlix Costa, notari
1705	Josep Company, Dr. En medicina	Cristófol Lledó i Carreres, chb	Don Antón Sunyer i Belloch	Francisco Font, mercader	Joseph Saurina, apotecari	Bartomeu Olver, sastre	Dr. Francisco Toda i Gil	Josep Rubió, mercader
1706	Don Francesc Nicolau de Sant Joan	Francisco Gallart i Pastor, chb	Jacinto Lloreda, chb	Francisco Anton Vidal, mercader	Isidoro Famades, notari	Pau Girau, ortolà	Francisco Riera i Martí, CHB	Joan Calvaria i Sabater, mercader
1707	Dr. en medicina Francisco Orriols,	Don Francisco Bastero	Francisco Más i Calderó, micer	Francisco Golorons, mercader	Joan Vilardaga, apotecari	Jeroni Batlle, paraire	Erasme de Lana i Fontanet, donzell	Jeroni Alabau, mercader
1708	Micer Josep Areny i Garriga	Francesc Fontllonga, Dr. en medicina	Don Anton Berenguer i Gabriel	Miquel Colomer, mercader	Pau Pi, notari	Joan Darbó, Ferrer	Josep Carreras i Thalavera, CHB	Jacinto Anton, cavaller mercader
1709	Don Ramon Codina i Farreres	Anton Moxiga i Ginabreda, donzell	Baltasar Barrera i Bofarull, chb	Jeroni Alabau, mercader,	Rafael Albià, notari	Francisco Dolset, fuster	Francisco Llauder, CHB	Josep Madriguera, notari
1710	Don Anton Valencia	Francisco Monfar i Sorts, chb	Oleguer Argemir i Creixell, chb	Joan Puigeriguer, mercader	Francisco Rossines, notari	Lucià Quadrades, assahonador	Don Josep Amigant*	Pere Pau Joffre
1711	Josep Coromines, Dr.	Diego Caseta, Dr.	Miquel Fuster, Dr.	Gabriel Font,	Emmanuel Rossell,	Miquel Rigualt	Armengol de Peguera,	Pere Pau Ribes
1712	Ramon Sabater, chb	Emmanuel Mas i Soldevila, Dr. en drets,	Salvador Massanés de la Ribera, cavaller	Joan Colomer, mercader	Pere Torner, barber	Anton Mateu, argenter	Josep Bosch i Talavera, CHB	Isidoro Famades i Morell, notari
1713	Emmanuel Flix	Pau Corbera i Palau	Rafael Esteve, Dr. en medicina	Joan Pau Llorens, mercader	Josep Gali, notari	Jacinto Clariana, esparter	Miquel Fuster, militar	Bernat Forés, artista
1714	Rafael Casanova, Dr.	Salvador Feliu de la Penya, chb	Ramon Sans	Francisco Anton Vidal, mercader	Josep Llaurador, notari	Jeroni Ferrer, guanter	Francisco Monar, Dr en medicina	Jeroni Grasses, barber

Annex 23
Els Diputats de la Generalitat de Catalunya des de 1680.

Trienni	Diputat Eclesiàstic	Diputat Militar	Diputat Reial	Oïdor Eclesiàstic	Oïdor Militar	Oïdor Reial
1680	- Sastre Prats, Josep	- Amat Despalau, Joan	- Perpinyà, Joan B.	- Ferrer, Francisco	- Meca i Cassador, Josep	- Monsalvo, Onofre
1683	- Montaner i Sacosta, Baltasar	- Camporrells, Anton - s. Pallarès, Miquel	- Melic, Josep	- Mongai, Francesc	- Bac i Descatllar, Pere	- Cortés, Onofre
1686	- Sayol i Quarteroni, Antoni. - s. Pons, Francisco	- Passia, Jeroni - s. Masdovelles, Miquel	- Alaix, Francesc (pare) - Alaix, Francesc (fill)	- Mora i Navarro, Jeroni	- Sitges i Vidal, Josep, - s. Despujol i Moncorp, Francesc	- Corbera i Palau, Pau
1689	- Salazar, Benet Ignasi	- Lanuza i Oms, Joan	- Camps, Jaume Narcís	- Bosc, Miquel Joan	- Vivet, Joan	- Berenguer, Anton
1692	- Montserrat, Oleguer. - s. Valls Pendutxo, Josep A. - s. Planella i Cruïlles, Anton	- Terré i Granollachs, Josep	- Serra i Vileta, Esteve	- Burgés, Narcís	- Aquiles, Pau	- Boffil, Narcís
1695	- Pinyana i Galvany, Rafael	- Bru, Josep. - s. Meca i Cassador, Josep	- Grató Perpinyà, Anton	- Valls, Jeroni	- Junyent i Vergós, Francesc, - s. Martí i Vilanova, Tomàs.	- Blanc, Jacinto
1698	- Solanell i Foix, Climent	- Miravall, Aleix	- Llopis, Josep	- Nadal, Rafael	- Olmera i Viayna, Joan	- Boer, Josep
1701	- Planella i Cruïlles, Anton	- Magarola i Llupia, Pere, - s. Albertí, Anton	- Oliva, Jaume	- Padellàs i Cassamitjana, Rafael	- Eva i Malla, Jaume. - s. Muxiga Ginebreda, Anton	- Cerdà, Pere Màrtir
1704	- Valls i Freixa, Francisco, - s. Grau, Josep	- Puig, Antonino, - s. Novell i Nadal, Josep - s. Solà Guardiola, Josep	- Pinyana Montfort, Agustí - s. Vidal, Pere	- Oliver, Pere, - s. Gomis, Vicens	- Senespleda i Solanell, Clement	- Braçó i Duran, Josep
1707	- Copons i Esquerrer, Manuel	- Sagrera i Xifré, Jacinto	- Serres, Josep	- Novell i Nadal, Marià	- Claresvalls i Miquel, Lluís	- Moxí, Bernat
1710	- Solanell, Anton	- Solà i Sant Esteve, Francesc	- Vilar, Josep	- Reig, Fèlix	- Sullà i Gassol, Francisco	- Andreu, Joan.

Nota: s. significa “substituint per”.

Font: elaboració pròpia a partir de Sans, Josep Mª *Catàleg...* i *Deliberacions del Braç Militar...*

Annex 24
Testaments consultats (AHPB)²⁹⁰²
(ordenats per nom)

	TESTADOR	NOTARI	CODI	VOL	fol/nº	Obs.
1	Àger i Eva, Maria	Más, Josep	836	26	93	
2	Àger i Queralt, Pau	Fontana, Bonaventura	984	1r	85	
3	Àger, Pau	Fontana, José Francisco	875	3r	175	
4	Aguilar i Monfar, Francisca	Galí, Bonaventura	861	4t	43	
5	Agulló i Sagarriga, Francisca	Llaurador Satorre, Josep	861	54	30	tn
6	Agulló i Sagarriga, Francisca	Llaurador Satorre, Josep	861	54	s/f	tn
7	Agullo Pinós, Josep	Verneda, Joan Francesc	880	22	184	
8	Agulló, Ignasia	Gualsa Aparici, Francisco	943	1r	61	
9	Agulló-Pinós i Sagarriga, Francisco	Verneda, Joan Francesc	880	23	99	
10	Aimeric Cruïlles, Anna	Mollar, Pau	899	1r	34	
11	Aimeric, Bernat	Fontana, Lluís	806	43	93	tn
12	Aimeric, Joan	Duran, Francesc	900	24	55	
13	Alabau, Jacinto	Torres (menor) Francisco	862	1r	67	
14	Alabau, Jerònim	Olzina Malet, Juan	938	1r	5	
15	Alemaný i Alemaný, Maria	Cabrer, Pau	877	31	214	
16	Alemaný i Bru, Eulàlia	Golorons, Salvador	812	19	75	
17	Alemaný i Descatllar	Verneda, Joan Francesc	880	23	64	
18	Alemaný i Magarola, Francisco	Campllonch, Fèlix	960	1r	216	
19	Alemaný i Massa, Maria	Golorons Prous, Salvador	874	1r	40	
20	Alòs Hernández, Francisco	Naves, Joan	815	28	71	
21	Alòs i Fontaner, Francisca	Claramunt, Ignasi	979	1r	360	
22	Alòs i Fontaner, Joan	Claramunt, Ignasi	979	1r	175	
23	Alòs i Rius, Joan	Claramunt, Alejo	889	1r	199	
24	Alòs i Rius, Mª Gràcia	Cassani, Antoni	871	1r	127	
25	Alòs, Josep	Cassani, Antoni	871	1r	179	
26	Amat i Despalau, Joan	Verneda, Joan Francesc	880	22	66	
27	Amat i Lentisclà, Mª Anna	Galí, Bonaventura	861	4t	129	
28	Amat Planella i Granulosa, Francisco	Galí, Bonaventura	861	2n	139	
29	Amat Planella i Despalau, Josep	Llaurador Satorre, Josep	861	53	253	
30	Amat, Fèlix	Fontana, Lluís	806	43	41	tn
31	Amigant Carreres, Francisco	Albià, Rafael	818	79	187	
32	Amigant i Olzina, Josep Ignasi	Fontana, José Francisco	875	2n	180	
33	Amigant Olzina, Ignasi	Cerveró, Bartolomé	870	1r	347	
34	Amigant, Josep	Albià, Rafael	818	80	178	
35	Andreu, Jacinto	Fontana, Lluís	806	43	26	tn
36	Anglasell i Cortada, Maria	Torres, Bonaventura	770	48	188	
37	Anglasell i de Cortada, Ignés	Fontana, José Francisco	875	3r	12	
38	Anglasell, Narcís	Torres, Bonaventura	770	48	247	
39	Antic i Mora, Ignés	Fontana, José Francisco	875	1r	252	
40	Antic, Francisco	Albià, Rafael	818	80	138	
41	Antic, Tecla	Fontana, José Francisco	875	2n	266	
42	Ardena i Darnius, Bernardino	Fontana, José Francisco	875	2n	262	
43	Ardena i Darnius, Francisco Galceran	Gomis, Jerònim	911	2n	144	
44	Ardena i Darnius, Francisco Galceran	Gomis, Jerònim	911	3r	36	

²⁹⁰² Els notaris amb codi III.22 a III.23 pertanyen a l'AHMB.

45	Argemí i Duran, Manuela	Vidal, José I.	869	1r	s/f	
46	Argemí, Josep	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	62	
47	Argemí, Oleguer	Casals, Francisco	904	1r	91	
48	Armanteras, Valentí	Solsona, Joan	890	22	s/f	
49	Armengol Aimeric, Antoni	Gomis, Jerònim	911	3r	75	
50	Armengol Aimeric, Gertrudis	Gomis, Jerònim	911	1r	108	
51	Armengol Aimeric, Pere	Gomis, Jerònim	911	1r	10	
52	Armengol Despujol, M ^a Anna	Gomis, Jerònim	911	2n	217	
53	Armengol i Cartellà, Guillem	Verneda, Joan Francesc	880	23	98	
54	Asprer i Talric, Francisco	Riera, Antoni	841	61	272	
55	Asprer, Francisco	Cols, Esteve	844	37	189	
56	Asprer, Josep	Teixidor, Ignasi	909	27	16	vol. II
57	Asprer, Teresa	Cols, Esteve	844	37	122	
58	Balaguer, Francisco	Teixidor, Ignasi	909	27	93	vol. II
59	Banyuls, Francisca	Famades, Isidre	813	40	377	
60	Barrera Bofarull, Baltasar	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	63	
61	Barrera, Josep	Torres, Bonaventura	770	48	114	
62	Barrera, Magí	Torres, Francisco Bonaventura	885	40	133	
63	Bàssols i Colomer, Francisca	Cassani Mascaró, José A.	971	1r	56	
64	Bastero i Vilana, Lluïsa	Mollar, Pau	899	1r	261	
65	Bastero, Eulàlia	Albià, Rafael	818	80	208	
66	Bastero, Pere Anton	Rojas, Domenec	863	64	50	
67	Batlla i Tormo, Marianna	Borràs, Jeroni	887	15	s/f	
68	Berardo i Santjust, Francisco	Llaurador Satorre, Josep	861	54	13	tn
69	Berardo March i Matalplana, Narcisa	Verneda, Joan Francesc	880	22	109	
70	Berardo, Agustí	Verneda, Joan Francesc	880	22	197	
71	Berart i Bazai, Ramon	Torres, Francisco Bonaventura	885	40	49	
72	Berart i Cortiada, Gaspart	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	s/f	
73	Berenguer Novell, Anton Francisco	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	133	
74	Blanc i Castanyer, Paula	Virgili, Josep	197	13	13	
75	Blanc i Fontanils, M ^a Gràcia	Forés, Bernat	874	15	s/f	
76	Blanc i Fontanils, M ^a Gràcia	Cortés, Fèlix	880	14	21	
77	Blanc i Oms, Jacinto	Ferrusola, Gerardo	941	1r	137	
78	Blanes i Centelles i Pinós, M ^a Anna	Gomis, Jerònim	911	3r	15	
79	Blanes i Centelles, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	204	
80	Blanes i Centelles, Isabel	Llaurador Satorre, Josep	861	54	s/f	tn
81	Boixadors i Crasi, Alexandre	Topi, Francesc	870	33	104	
82	Boixadors i Crasi, Lluís	Güell, José	811	99	141	
83	Boixadors i Crasi, Lucia	Verneda, Joan Francesc	880	23	73	
84	Boixadors i Pinós, Teresa	Gavarro, Vicens	873	40	s/f	
85	Boixadors i Pinós, Teresa	Fontana, José Francisco	875	1r	229	
86	Boneu Lledó, Teresa	Forés Teixidor, Bernardo	950	1r	s/f	
87	Boneu Riera, Francisco	Olzina Malet, Juan	938	1r	15	
88	Boneu, Fèlix	Sayós, Gaspart	854	57	184	
89	Boneu, Onofre	Más Güell, Francisco	966	1r	113	
90	Bòria i Damians, Gertrudis	Gavarro, Vicens	873	40	s/f	
91	Bòria i Gualba, Gabriel Francisco	Pi, Pau	781	80	158	
92	Bòria i Gualba, Maria	Garau, Carles	833	29	117	
93	Boria i Sanahuja, Miquel	Rossell, Francesc	908	14	18	
94	Bòria, Salvador	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f	
95	Bosc Alzina, Pere Miquel	Albià, Rafael	818	80	114	

96	Bosc i Verdalet, Joan	Fontana, José Francisco	875	2n	193	
97	Bosc, Josep	Alier, Ramon	932	1r	11	
98	Bosc, Miquel Joan	Pujol, Pere Pau	910	31	196	
99	Bosser, Francisca	Güell, José	811	99	26	
100	Bournoville i Erill, Josep	Fontana, José Francisco	875	3r	32	
101	Bournoville, Francisco	Llaurador Satorre, Josep	861	54	25	tn
102	Bru i Banyuls, Josep	Ricós, Pau	864	1r	188	
103	Bru i Canta, Anton	Vila Torrens, José	898	1r	s/f	
104	Bru i Canta, Ignasi	Avella, Fèlix	890	1r	280	
105	Bru i Canta, Lluís	Llaurador Satorre, Josep	861	53	283	
106	Bru i Canta, Teresa	Verneda, Joan Francesc	880	22	173	
107	Bru i Casanovas, Teresa	Claramunt, Ignasi	979	1r	1	
108	Bru i Ciges, Jerònima	Vidal, José I.	869	1r	s/f	
109	Bru i Copons, Josepa	Llaurador Satorre, Josep	861	54	22	tn
110	Bru i Copons, Ramon	Gomis, Jerònim	911	2n	162	
111	Bru i Copons, Teresa	Gomis, Jerònim	911	2n	173	
112	Bru i Mora, Anton	Cassani, Antoni	871	1r	3	
113	Bru i Soler, Ignasia	Fontana, José Francisco	875	1r	209	
114	Bru Monjo, Anton	Ricós, Pau	864	1r	158	
115	Bru Sampso, M ^a Anna	Rojas, Domenec	863	64	116	
116	Bru, Josep	Torres (menor) Francisco	862	1r	122	
117	Butinyà, Felip	Campllonch, Fèlix	960	1r	6	
118	Cadell, Baltasar	Llaurador Satorre, Josep	861	53	189	
119	Calderó, Miquel	Llaurador Satorre, Josep	861	53	262	
120	Càncer i Solà Santesteve, Francisco	Prats, Sebastià	961	1r	148	
121	Càncer, Francisco	Fontana, Lluís	806	43	16	tn
122	Carbonell i Butinyà, Eulàlia	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
123	Cardona i Alòs, M ^a Anna	Fontana, José Francisco	875	2n	142	
124	Cardona i Vidal, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	249	
125	Cardona, Josep Antoni	Rossell, Francesc	908	13	5	
126	Cardona, Pere	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
127	Carreras i Bertran, Miquel	Pi, Pau	781	78	124	
128	Carreras i Erill, Joan	Llaurador Satorre, Josep	861	53	192	
129	Carreras i Gachapai, Lluïsa	Campllonch, Fèlix	960	1r	124	
130	Carreras i Talavera, Josep	Pi, Pau	781	79	179	
131	Carreras i Talavera, Raimunda	Casals, Francisco	904	1r	19	
132	Carreres, Maria	Duran, Francesc	900	24	59	vol. II
133	Cartellà i Desbac, Pere	Llaurador Satorre, Josep	861	54	31	tn
134	Cartellà i Fons, Ignasia	Llaurador Satorre, Josep	861	54	29	tn
135	Cartellà i Sabastida i Llupià, Petronila	Gomis, Jerònim	911	1r	56	
136	Cartellà i Sabastida, Joan Galceran	Llaurador Satorre, Josep	861	54	14	tn
137	Cata i Bertran, Josep	Fontana, Lluís	806	45	154	
138	Cata i Renau, Joan	Mollar, Pau	899	1r	163	
139	Cata Sadurní, Ramon	Prats, Sebastià	961	1r	81	
140	Circuns, Jaume	Simon, Tomàs	839	80	34	
141	Claresvalls i Gachapai, Caterina	Galí, Bonaventura	861	3r	101	
142	Claresvalls i Lucía, Joan	Galí, Bonaventura	861	1r	121	
143	Claresvalls, Clara	Teixidor, Ignasi	909	27	83	vol. II
144	Clariana Àrdena, Joan	Güell, José	811	99	100	
145	Clariana de Montaner i Sanglada, Maria	Rondó, Carlos	937	1r	27	
146	Clariana Gualbes, M ^a Teresa	Cassani, Antoni	871	1r	229	
147	Clariana i Gualbes, Josep	Cortés, Fèlix	880	14	153	

148	Clariana Meca, Josep	Rondó, Carlos	937	1r	62	
149	Clariana, Miquel	Cortés, Fèlix	880	14	168	
150	Clàver i Foraster, Ramon	Rufasta, Marià	897	24	s/f	
151	Clàver, Vicenta	Güell, José	811	101	115	
152	Climent, Francisco	Torres, Bonaventura	770	48	6	
153	Codina Costa, Gertrudis	Fontana, José Francisco	875	1r	159	
154	Copons de Llor, Ramon	Güell, José	811	101	24	
155	Copons Falcó i Aimeric, Joan	Fontana, José Francisco	875	2n	131	
156	Copons i Aguilar, Maria	Galí, Bonaventura	861	6è	91	
157	Copons i Armengol, Josepa	Topi, Francesc	870	33	147	
158	Copons i Bas, Maria	Fontana, José Francisco	875	3r	153	
159	Copons i Boixadors, Ignasi	Fontana, Bonaventura	984	1r	50	
160	Copons i Boixadors, Josepa	Fontana, José Francisco	875	2n	112	
161	Copons i Copons, Antoni	Fontana, Bonaventura	984	1r	7	
162	Copons i Falcó, Maria	Mitjans, Pau	859	49	466	
163	Copons i Grimau, Agustí	Llaurador Satorre, Josep	861	54	32	tn
164	Copons Ivorra, Caterina	Pujol, Severo	886	3r	174	
165	Copons Oms i Santa Pau, Cayetano Lluís	Gomis, Jerònim	911	2n	47	
166	Copons, Isabel	Mitjans, Pau	859	49	255	
167	Corbera i Sant Climent, Isabel	Desconegut	III.22	1705-1709	s/f	
168	Corbera, antes Terré, Josep	Albià, Rafael	818	80	168	
169	Corbera, olim de Sant Climent, Isabel	Verneda, Joan Francesc	880	23	1	
170	Cordelles i Vila, Jerònima	Sayós, Gaspart	854	57	203	
171	Cordelles Júdice, Paula	Güell, José	811	99	9	
172	Cortada, Francisco	Forés, Bernat	874	15	s/f	
173	Cortés, Jacinto	Albià, Rafael	818	80	199	
174	Cortiada, Miquel	Torres, Bonaventura	770	48	134	
175	Cortiada, Rafael	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	50	
176	Cortiada, Teresa	Torres, Bonaventura	770	48	221	
177	Costa Ferrer, Francisca	Augirot Sunyer,	968	1r	18	
178	Costa i Boneu, Tomàs	Duran, Antoni	916	2n	10	
179	Costa i Ferrer, Francisca	Augirot Sunyer,	968	1r	18	
180	Costa i Herxarch (Bertran?), M ^a Teresa	Ferran, Francisco	883	1r	78	
181	Costa i Vinyola, Francisco	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f	
182	Costa Puig, Josep	Fontana, José Francisco	875	1r	275	
183	Costa, Anton	Olzina Malet, Juan	938	1r	24	
184	Costa, Eulàlia	Albià, Rafael	818	80	152	
185	Costa, Francisco	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	157	
186	Dalmases i Ros, Josep	Mollar, Pau	899	1r	226	
187	Dalmases i Ros, Pau	Mollar, Pau	899	1r	11	
188	Dalmases i Vilana, Marta	Mollar, Pau	899	1r	1	
189	Dalmases Mayor, Pau	Torres, Bonaventura	770	48	66	
190	Dalmases Terré, Maria	Campllonch, Fèlix	960	1r	76	
191	Dalmases, Ramon	Mollar, Pau	899	1r	274	
192	Dalmau i Capcir, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	49	
193	Dalmau i Mas, Francisco	Gomis, Jerònim	911	3r	61	
194	Dalmau i Papiol, Eulàlia	Cortés, Fèlix	880	14	173	
195	Dalmau, Francisco	Rojas, Domenec	863	65	86	
196	Dalmau, Joan	Cerveró, Bartolomé	870	1r	181	
197	Dalmau, Josepa	Ferrusola, Gerardo	941	2n	29	
198	Dalmau, Pere	Cabrer, Miquel	906	1r	154	

199	Desbac i Cartellà, Benet	Campllonch, Fèlix	960	1r	159	
200	Descatllar i Bournoville, Francisca	Fontana, José Francisco	875	3r	34	
201	Descatllar i Llupià, Gertrudis	Llaurador Satorre, Josep	861	53	200	
202	Descatllar i Reart, Dioníssia	Mollar, Pau	899	1r	198	
203	Descatllar i Sacirera, Narcís	Verneda, Joan Francesc	880	23	4	
204	Descatllar, Joan	Albià, Rafael	818	80	175	
205	Despalau i Sullà, Diego	Güell, José	811	100	93	
206	Despujol i Pons, Francisco	Fontana, José Francisco	875	3r	109	
207	Despujol i Sentmenat, Maria	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
208	Despujol i Sentmenat, Maria	Fontana, José Francisco	875	1r	169	
209	Despujol, Jerònima	Teixidor Llaurador, Manel	969	1r	25	
210	Desvalls i Alegre, Maria	Torres (menor) Francisco	862	1r	50	
211	Druan, Paula	Pi, Pau	781	78	173	
212	Duran i Moxiga, Gertrudis	Duran, Antoni	916	1r	162	
213	Duran i Moxiga, Miquel	Mollar, Pau	899	1r	255	
214	Duran i Pujades, Jaume	Desconegut	III.23	1730-1746	s/f	
215	Dusai Bru i Aragall, Josep	Gomis, Jerònim	911	1r	124	
216	Dusai i Aragall, Joana	Mollar, Pau	899	1r	161	
217	Dusai i Bru, Anna	Mollar, Pau	899	1r	293	
218	Dusai i Bru, Maria	Llaurador Satorre, Josep	861	53	297	
219	Dusai i Fivaller, Teresa	Gomis, Jerònim	911	1r	24	
220	Eleonor de Sabater i Agullana	Borràs, Jacinto	724	48		
221	Erill i Orcau, Francisco	Llaurador Satorre, Josep	861	53	300	
222	Erill Ortiz i Vilaseca, Anton	Fontana, José Francisco	875	2n	122	
223	Espuny i Berardo, Maria	Oizina, Bonaventura	887	1r	154	
224	Eva, Jaume	Más, Josep	836	26	49	
225	Falguera, Francisca	Sayós, Gaspart	854	57	26	
226	Falguera, Francisco Antonio	Galí, Bonaventura	861	1r	173	
227	Falguera, Francisco Roger	Llosas, Pere	III.22	1680-1694	s/f	
228	Falguera, Jaume	Sayós, Gaspart	854	57	272	
229	Falgueras, Jaume	Sayós, Gaspart	854	56	29	
230	Farau i Lapeira, Marianna	Cusana, Fèlix	893	27	s/f	
231	Faura Macip de la Ribera, Miquel	Albià, Rafael	818	80	210	
232	Febrer, Agustí	Vila, Josep	914	35	79	
233	Feliu de la Penya, Narcís	Simon, Tomàs	839	80	15	
234	Feliu de la Penya, Salvador	Simon, Tomàs	839	80	s/f	
235	Feliu de la Penya, Salvador	Cerveró, Bartolomé	870	1r	329	
236	Ferran i Fivaller, Anna	Serra, Francesc	875	54	216	
237	Ferran Sacirera, Felip	Serra, Francesc	875	55	220	
238	Ferrer i Alemany, Salvador	Galí, Bonaventura	861	4t	33	
239	Ferrer i Ferrer, Josepa	Rossines, Francesc	858	30	156	
240	Ferrer i Resplans, Pau	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	9	
241	Ferrer i Sayol, M ^a Francisca	Fontana, José Francisco	875	1r	183	
242	Ferrer i Sitges, Emmanuel	Rossines, Francesc	858	30	247	
243	Ferrer i Vinyals, Jerònim	Güell, José	811	98	176	
244	Ferrer, Joan	Albià, Rafael	818	80	182	
245	Feu, Pau	Mitjans, Pau	859	49	265	
246	Fivaller i Clasquerí, Gertrudis	Naves, Joan	815	28	199	
247	Fluvià Llupià i Gilabert, Isabel	Casals, Francisco	904	2n	60	
248	Fluvià Orís i Puiggener, M ^a Anna	Olzina Malet, Juan	938	1r	7	
249	Fluvià Torrelles i Marquet, Pere Anton	Olzina, Joan	949	2n	206	
250	Fogueres Diego	Güell, José	811	98	64	
251	Fogueres, Domingo	Mitjans, Pau	859	49	289	

252	Fogueres, Domingo	Mollar, Pau	899	1r	235	
253	Fontaner i Trulles, Joan Anton	Alier, Ramon	932	1r	122	
254	Foxà i boixadors, Bernat	Desconegut	III.23	1725-1729	s/f	
255	Francolí de Magarola, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	268	
256	Francolí Magarola, Francisca	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	10	
257	Francolí Sabater, Eleonor	Casals, Francisco	904	1r	25	
258	Gallart i Pastor, M ^a Àngela	Serra, Francesc	875	55	102	
259	Gàver i Fluvià, Bernat	Sayós, Gaspart	854	57	89	
260	Gàver i Mari, Maria	Teixidor, Ignasi	909	27	8	vol. II
261	Gelcen, Eulàlia	Más, Josep	836	26	67	
262	Generés Melic, Jeroni	Fontana, José Francisco	875	2n	277	
263	Generés Melic, Teresa	Fontana, Lluís	806	45	175	
264	Generés Melic, Teresa	Fontana, José Francisco	875	1r	212	
265	Generés, Jeroni	Fontana, José Francisco	875	1r	120	
266	Golorons i Deu, Diego	Cabrer, Miquel	906	1r	3	
267	Golorons, Domingo	Cabrer, Miquel	906	2n	76	
268	Golorons, Salvador	Prats, Sebastià	961	1r	202	
269	Gualba i Bòria, Hipòlita	Fontana, Lluís	806	45	62	
270	Gualbes i Sentmenat, Clemència	Güell, José	811	99	57	
271	Gualbes i Vilallonga, M ^a Anna	Brotos, Joan	924	1r	49	
272	Güell i Soler, Teresa	Mollar, Pau	899	1r	129	
273	Guitart i Quintana, M ^a Teresa	Fontana, José Francisco	875	1r	266	
274	Jager, Arnald	Simon, Tomàs	839	80	2	
275	Jalpi i Ferran, M ^a Francisca	Cerveró, Bartolomé	870	1r	317	
276	Jalpi i Trias, Josep	Pi, Pau	781	78	128	
277	Josa Agulló, Josep	Creus Llobateras	914	1r	61	
278	Josa Dalmases, Caterina	Creus Llobateras	914	1r	46	
279	Josa i Agulló, Isabel	Verneda, Joan Francesc	880	22	96	
280	Josa i Peguera, Lluís	Marçal, Maties	784	63	s/f	
281	Josa i Peguera, Marianna	Güell, José	811	99	59	
282	Junyent i Marimon, Almanda	Virgili, Josep	197	13	222	
283	Junyent i Marimon, Francisco,	Verneda, Joan Francesc	880	23	14	
284	Junyent i Pons, Francisco	Güell, José	811	99	183	
285	Junyent i Vergós, Anna	Llaurador Satorre, Josep	861	53	276	
286	Junyent i Vergós, Francisco	Gomis, Jerònim	911	1r	49	
287	Kies, Joan	Simon, Tomàs	839	80	230	
288	Lana i Fontanet, Eramse	Fontana, Lluís	806	45	200	
289	Lana, Joan Baptista	Rossines, Francesc	858	30	18	
290	Lanua i Oms, Gertrudis	Mitjans, Pau	859	49	499	
291	Lanua i Oms, Isabel	Mollar, Pau	899	1r	125	
292	Lanua i Oms, Joan	Fontana, José Francisco	875	1r	216	
293	Lanua i Orís, Maria	Verneda, Joan Francesc	880	22	44	
294	Lapeira i Cardona, Maria	Mollar, Pau	899	1r	287	
295	Lapeira, Eulàlia	Güell, José	811	98	105	
296	Lapeira, Joan	Mitjans, Pau	859	49	283	
297	Lapeira, Josep	Fontana, José Francisco	875	1r	256	
298	Lapeira, Maria	Sayós, Gaspart	854	57	292	
299	Lentisclà i Pinyana, Josepa	Vilamala, Josep	912	39	s/f	
300	Lentorn (olim Pinós), Valerià	Albià, Rafael	818	80	68	
301	Lentorn i Sacirera, Emmanuela	Llaurador Satorre, Josep	861	54	18	tn
302	Lentorn, Josep	Fontana, José Francisco	875	3r	126	
303	Lladó Dalmases, Pau	Simon, Tomàs	839	80	133	
304	Lladó Matali, Francisca	Pujol, Severo	886	3r	190	
305	Lladó, Cristòfol	Pi, Pau	781	78	69	

306	Lladó, Pau	Simon, Tomàs	839	80	66	
307	Llar i Pons i Sacosta, Maria	Brotons, Jeroni	865	40	83	
308	Llaurador i Vilana Perlas, Maria	Gomis, Jerònim	911	1r	144	
309	Llavallo, Tomàs,	Albià, Rafael	818	80	218	
310	Lledó Bac, Teresa	Olzina Malet, Juan	938	1r	45	
311	Lledó i Sayol, Llorens	Vilamala, Josep	912	39	s/f	
312	Leonart Riera, Salvador	Brotons, Jeroni	865	40	165	
313	Leonart, Rafael	Simon, Tomàs	839	80	184	
314	Llinàs i Mercader, M ^a Teresa	Galí, Bonaventura	861	1r	18	
315	Llinàs i Riber, Rafael	Galí, Bonaventura	861	1r	155	
316	Lloreda, Jacinto	Güell, José	811	101	7	
317	Lloreda, Maurici	Albià, Rafael	818	79	136	
318	Llupià i Agulló, Francisca	Mollar, Pau	899	1r	131	
319	Llupià i de Vilanova, Carlos	Cols, Esteve	844	37	43	
320	Llupià i Gilabert, , Francisco	Casals, Francisco	904	1r	101	
321	Llupià i Roger, Emmanuela	Cerveró, Bartolomé	870	1r	165	
322	Llupià, Carlos	Duran, Francesc	900	vol II	117	
323	Llupià, Emmanuel	Llaurador Satorre, Josep	861	53	187	
324	Llupià, Isabel	Llaurador Satorre, Josep	861	54	26	tn
325	Llupià, Joan	Llaurador Satorre, Josep	861	53	182	
326	Luzas i Ponsic, Teresa	Galí, Bonaventura	861	5è	90	
327	Magarola i Amigant, Margarida	Fontana, José Francisco	875	3r	211	
328	Magarola i Grau, Jerònim	Pi, Pau	781	80	1	
329	Magarola i Gualbes, Josep	Pi, Pau	781	78	177	
330	Magarola i Reart, Jerònim	Desconegut	III.23	1730-1746	s/f	
331	Magarola i Sentmenat, Antonia	Casals, Francisco	904	2n	40	
332	Magarola, Pere Ramon	Gomis, Jerònim	911	3r	56	
333	Maresc i Costa, M ^a Àngela	Fontana, José Francisco	875	1r	220	
334	Maresc, Joan Francesc	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
335	Marí i Ginovés, Ignasi Fèlix	Teixidor Llaurador, Manel	969	1r	15	
336	Mari i Ginovés, Marianna	Llaurador Satorre, Josep	861	53	223	
337	Mari i Vilana, Teresa	Grases, Gaspart	860	1r	80	
338	Marimon Corbera, Josep	Gomis, Jerònim	911	1r	193	
339	Marimon i Corbera, Anton	Llaurador Satorre, Josep	861	53	311	
340	Marimon i Tord, Teresa	Llaurador Satorre, Josep	861	54	25	tn
341	Marlés i Casademunt, Josep	Ferran, Josep	853	56	86	
342	Marlés i Massana, Josep	Ferran, Josep	853	56	31	
343	Martí, Tomàs	Rossell, Francesc	908	14	99	
344	Martínez Folcràs, Diego	Sayós, Gaspart	854	56	108	
345	Mas i Duran, Francisco	Rossines, Francesc	858	30	196	
346	Mas i Güell, M ^a Àngela	Mollar, Pau	899	1r	313	
347	Mas, Emmanuel	Just, Agustí	881	16	20	
348	Mas, Francisco	Llaurador Satorre, Josep	861	53	22	
349	Mascaró Antich, Agnès	Albià, Rafael	818	80	128	
350	Mascaró, Francesc	Claramunt, Alejo	889	1r	67	
351	Mascaró, Francesc	Gualsa Aparici, Francisco	943	1r	250	
352	Mascaró, Maria	Alier, Ramon	932	1r	126	
353	Masdeu i Axada, Rafael	Duran, Francesc	900	24	51	
354	Masdeu i Moner, Raimunda	Teixidor, Ignasi	909	27	16	vol. II
355	Masdeu i Pla, Clara	Vidal, José I.	869	1r	s/f	
356	Masdeu i Pla, M ^a Gràcia	Torres, Bonaventura	770	48	98	
357	Masdovellas i Foxà, Marianna	Navarro, Antoni	876	32	159	
358	Masdovellas i Foxà, Marianna	Mollar, Pau	899	1r	59	
359	Massanés de la Ribera, Salvador	Llaurador Satorre, Josep	861	53	228	

360	Massanés Giralt, Eulàlia	Torras, Pere Martín	935	1r	48
361	Mata i Copons, Maria	Serra, Ramon	964	1r	15
362	Mata i de Copons, Josep Anton	Grases, Gaspart	860	1r	72
363	Mata i Pontons, Francisco	Grases, Gaspart	860	1r	87
364	Mata, Anton	Cerveró, Bartolomé	870	1r	508
365	Mata, Madrona	Minguella, Francesc	902	35	s/f
366	Matali, Gaspart	Navarro, Antoni	876	31	13
367	Matali, M ^a Engràcia	Cusana, Fèlix	893	27	s/f
368	Matali, Miquel	Duran, Francesc	900	vol II	86
369	Meca i Cardona, Marianna	Mitjans, Pau	859	49	515
370	Meca i Cardona, Ramon	Desconegut	III.23	1715-1719	s/f
371	Meca, Anton	Campllonch, Fèlix	960	1r	206
372	Meca, Isabel	Mollar, Pau	899	1r	39
373	Mercader i Lladó, Maria	Naves, Joan	815	28	199
374	Mercader Moragues, Magí	Cortés, Fèlix	880	14	68
375	Mercader Sabater i Sitges, Josep	Rondó, Carlos	937	1r	87
376	Mercader, Magí	Simon, Tomàs	839	80	76
377	Minguella, Francisco	Verneda, Joan Francesc	880	23	112
378	Miquel de Batlla i Tormo, Teresa	Borràs, Jeroni	887	15	s/f
379	Miquel Tormo i Requesens, Jeroni	Gomis, Jerònim	911	1r	115
380	Miquel, Carlos de	Gualsa Aparici, Francisco	943	1r	77
381	Molines i Casadevall, Francisco	Gavarró, Vicens	873	40	s/f
382	Molines, Josep	Campllonch, Fèlix	960	1r	181
383	Moncada i Portocarrero, Guillem Ramon	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	99
384	Monfar i Sorts, Josep	Brotos, Jeroni	865	40	55
385	Monfar Sorts i Vidal, Maria	Claramunt, Ignasi	979	1r	22
386	Monfar, Maria	Torres (menor) Francisco	862	1r	85
387	Monfart i Sorts, Francisco	Brotos, Jeroni	865	40	184
388	Monjo i Pla, Fèlix	Claramunt, Ignasi	979	1r	165
389	Monner, Magdalena,	Bruguera, Joan	913	6	s/f
390	Monsalvo Palomeres, M ^a Engràcia	Más Güell, Francisco	966	1r	205
391	Monsalvo, Onofre	Sayós, Gaspart	854	57	119
392	Montserrat, Casilda	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f
393	Mora i Bosser, Salvador	Serra, Francesc	875	55	102
394	Mora i Cata, Francisca	Fontana, José Francisco	875	3r	90
395	Mora i Cata, Josep	Cassani Mascaró, José A.	971	1r	283
396	Mora i Cirera, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	38
397	Mora i Sagrera, Anton	Fontana, Bonaventura	984	1r	37
398	Mora i Sagrera, Joan B.	Fontana, José Francisco	875	1r	199
399	Mora i Solanell, Josep	Fontana, José Francisco	875	1r	166
400	Mora i Xammar, Magdalena	Fontana, José Francisco	875	1r	172
401	Mora Sagrera, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	103
402	Mora, Domingo	Fontana, Lluís	806	45	76
403	Mora, Gabriel	Güell, José	811	101	57
404	Moxiga Ginebreda, Anton	Ferran, Josep	853	55	1
405	Moxó de Ninot i Negrell, M ^a Eulàlia	Fontana, José Francisco	875	3r	118
406	Moxó i Pomareda, Paulina	Armengol, Rafael	799	13	s/f
407	Moxó Peguera, Anton	Fontana, Bonaventura	984	1r	65
408	Nadal i Despujol, Emmanuel	Cerveró, Bartolomé	870	1r	395
409	Nadal i Ferrer, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	98
410	Nadal i Golorons, Teresa	Fontana, José Francisco	875	2n	146
411	Navel i Erill, Josep	Borràs, Jacinto	724	48	
412	Navel i Nadal, Josep	Navarro, Antoni	876	32	144

413	Ninot i Padellàs, Francisco	Fontana, José Francisco	875	1r	179	
414	Ninot i Padellàs, Isabel	Fontana, José Francisco	875	2n	25	
415	Novell i Bartrolà, Jerònim	Cortés, Francisco	807	21	s/f	
416	Novell i Nadal, Joan	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	160	
417	Novell i Nadal, Joan	Desconegut	III.23	1730-1746	s/f	
418	Oliver i Botaller, Francisca	Albià, Rafael	818	80	220	
419	Oliver i Miralles, Francisca	Galí, Bonaventura	861	2n	108	
420	Olzina i Vilanova, Gabriel	Borràs, Jeroni	887	15		
421	Olzina i Vilanova, M ^a Àngela	Borràs, Jacinto	724	48	29	
422	Oms i Lanuza, Maria	Rossines, Francesc	858	30	220	
423	Oms i Santa Pau, olim Setmenat, Joan Manuel	Rondó, Carlos	937	1r	209	
424	Ordano, Josep	Simon, Tomàs	839	80	234	
425	Oriol i Tord, Magdalena	Fontana, José Francisco	875	2n	29	
426	Orís Alemany i Descatllar, Anna	Fontana, José Francisco	875	3r	26	
427	Orís i Puiggener, Carlos	Oizina, Bonaventura	887	1r	62	
428	Padellàs Casamitjana i Puig, Bernardino	Claramunt, Ignasi	979	1r	268	
429	Padellàs i Pastor, Francisco	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
430	Padellàs i Pastor, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	230	
431	Padellàs i Pastor, Maria	Fontana, José Francisco	875	1r	285	
432	Pallejà Riera, Honorat,	Galí, Bonaventura	861	2n	57	
433	Parrella i Arch, Fortunat	Topi, Francesc	870	33	184	
434	Pastor i Mora, Josep	Más, Josep	836	26	114	
435	Peguera Aimeric, Josep Francisco	Gomis, Jerònim	911	2n	22	
436	Peguera i Aimeric, Maria	Güell, Agustín	901	1r	16	
437	Peguera i Guilla, Antoni	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f	
438	Peguera i Rialp, Josep	Desconegut	III.23	1720-1724	s/f	
439	Peguera, olim Vilana i Millars, Josep	Fontana, José Francisco	875	1r	211	
440	Pera i Cortada, Teresa	Rossines, Francesc	858	30	151	
441	Pera i Tord, Anton	Golorons Prous, Salvador	874	1r	19	
442	Pera, Anton	Cortés, Francisco	807	21	s/f	
443	Pera, Eulàlia	Rossell, Francesc	908	13	120	
444	Pera, Francisco	Rossines, Francesc	858	30	118	
445	Pinós i Llúria, Raimunda	Rossell, Francesc	908	14	32	
446	Pinós i Rocabertí i de Lentorn, Maria	Fontana, José Francisco	875	1r	60	
447	Pinós i Rocabertí Joan	Rossell, Francesc	908	14	168	
448	Pinós i Rocabertí, Anna	Fontana, José Francisco	875	2n	119	
449	Pinós i Rocabertí, Josep Galceran	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
450	Pinós i Rocabertí, Josep Galceran	Desconegut	III.23	1705-1709	s/f	
451	Pinós i Rocabertí, M ^a	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
452	Pinós i Urries, Josepa	Fontana, José Francisco	875	3r	58	
453	Pinyana i Galvany, Jerònim	Busquets, Francesc	871	28	224	
454	Planella i Cruïlles, Pedro	Teixidor, Ignasi	909	27	13	tn
455	Planella i Dusai, Pere	Cerveró, Bartolomé	870	1r	492	
456	Planella Terré i Ciurana, Magdalena	Sayós, Gaspart	854	57	259	
457	Planella, Pau	Cols, Esteve	844	37	186	
458	Planellas i Cruïlles, Joan B	Verneda, Joan Francesc	880	22	55	
459	Ponsic i Pla, Ramon	Claramunt, Ignasi	979	1r	302	
460	Portell i Càncer, Raimunda	Claramunt, Ignasi	979	1r	411	
461	Portell i Fons, Francisca	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
462	Postius i Maynou, Antonio	Cabrer, Miquel	906	1r	163	
463	Potau Ferran Lledó, Josep Faust	Brotons, Joan	924	1r	20	

464	Potau i Ferran Lledó, Josepa	Cortés, Fèlix	880	14	77	
465	Potau i Olzina, Eulàlia	Cases, Lluís	828	13	s/f	
466	Potau Menor, Francisco	Albià, Rafael	818	80	205	
467	Prous, Baltasar	Busquets, Francesc	871	28	154	
468	Puiggener i Orís, Francisco	Ferran, Josep	853	55	59	
469	Puiggener, Francisco	Oizina, Bonaventura	887	1r	82	
470	Puiguriguer, Joan	Ricós, Pau	864	1r	140	
471	Queralt i Xammar, Maria	Albià, Rafael	818	80	160	
472	Quintana i Fàbrega, Felip	Casals, Francisco	904	1r	107	
473	Quintana i Potau, M ^o Francisca	Casals, Francisco	904	1r	159	
474	Reart i Icart, Gaspart	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	16	
475	Reig Gallart, Maurici	Serra, Francesc	875	55	94	
476	Reverter i de Ferrer, Clara	Fontana, José Francisco	875	1r	197	
477	Riba i Comalada, Joan	Fontana, José Francisco	875	3r	159	
478	Riba, Baltasar	Verneda, Joan Francesc	880	22	144	
479	Ribas i Àger, Antonia	Teixidor, Ignasi	909	27	7	vol, II
480	Ribera Espuny Claramunt, Josep Antoni	Guasqui, Tomàs	910	1r	145	
481	Ribera i Claramunt, Maria	Topi, Francesc	870	33	172	
482	Ribera i Soler, Francisco	Guasqui, Tomàs	910	1r	160	
483	Ribera, Magdalena	Forés, Bernat	874	15	s/f	
484	Riffós, Francisco	Mas Navarro, Jaime	917	1r	33	
485	Rius i Bruniquer, Francisco	Marçal, Maties	784	63	s/f	
486	Roca Júlia i Queffi, Maria	Vila Torrens, José	898	1r	s/f	
487	Rocabertí i Boixadors, Bernat Antoni	Fontana, José Francisco	875	3r	179	
488	Rocabertí i Llupià, Josep	Claramunt, Ignasi	979	1r	62	
489	Rocabruna i Copons, Anton	Grases, Antoni	983	1r	180	
490	Romà, Pau	Rojas, Domenec	863	64	162	
491	Romaguera i Perpinyà, Domingo	Pujol, Severo	886	2n	26	
492	Romaguera, Josep	Pujol, Severo	886	1r	90	
493	Romaguera, Mateu	Albià, Rafael	818	80	17	
494	Ros, Francisca	Cassani Mascaró, José A.	971	1r	37	
495	Rubí i Boixadors, Regina	Verneda, Joan Francesc	880	23	114	
496	Rubí, Antoni de	Albià, Rafael	818	80	236	
497	Sabater Amat i Junyent, Marianna	Llaurador Satorre, Josep	861	54	19	tn
498	Sabater i Bris, Rafaela	Marçal, Maties	784	62	s/f	
499	Sabater i Copons, Teresa	Llaurador Satorre, Josep	861	53	234	
500	Sabater i Sambasart, Maria	Llaurador Satorre, Josep	861	53	75	
501	Sabater Sanz de Latras, Martín	Llaurador Satorre, Josep	861	53	206	
502	Sabater, Gaspart	Marçal, Maties	784	62	s/f	
503	Sabater, Isabel	Llauder, Francesc	787	35	80	
504	Sabater, Josep Caetano	Serra, Francesc	875	54	202	
505	Sabater, Luis	Borràs, Jacinto	724	48	2	
506	Sabater, Vicens	Naves, Joan	815	28	181	
507	Sadurní i Nadal, Maria	Simon, Tomàs	839	80	s/f	
508	Sadurní, Francisco	Cabrer, Miquel	906	1r	16	
509	Sadurní, Gertrudis	Prats, Sebastià	961	1r	199	
510	Sadurní, Jeroni	Simon, Tomàs	839	81	s/f	
511	Sadurní, Jeroni	Cabrer, Pau	877	30	125	
512	Sadurní, Josep	Prats, Sebastià	961	1r	205	
513	Sadurní, Ramon	Cabrer, Miquel	906	1r	42	
514	Sagarriga i Vera, Francisco	Pujol, Severo	886	2n	315	
515	Sagrera i Vergés, Maria	Llaurador Satorre, Josep	861	54	11	tn

516	Sagrera Melonda, Ignacio	Más Güell, Francisco	966	1r	287	
517	Sagrera Xifré, Jacinto	Duran, Francesc	900	24	259	
518	Sambasart i Feu, M ^a Teresa	Olzina, Joan	949	2n	6	
519	Sambasart, Francesc	Duran, Francesc	900	24	253	
520	Sambasart, Ramon	Cerveró, Bartolomé	870	1r	296	
521	Sanjust i Pagès, Francisco	Solsona, Joan	890	22	s/f	
522	Sanjust i Pagès, Josep	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
523	Sanjust i Pagès, M ^a Àngela	Mitjans, Pau	859	49	481	
524	Sanjust i Pagès, Maria	Güell, José	811	101	114	
525	Sanjust, Jeroni	Cusana, Fèlix	893	27	s/f	
526	Sans i Oller, Caterina	Güell, José	811	101	133	
527	Sans i Oller, Francisco	Ricós, Pau	864	1r	63	
528	Sans i Sala, Francisca	Comelles, Antoni	900	1r	99	
529	Sans, Ramon	Cols, Esteve	844	38	259	
530	Sant Joan i Llobregat i Amell, Nicolau	Fontana, José Francisco	875	1r	235	
531	Sant Joan i Many, Anna	Fontana, Bonaventura	984	1r	11	
532	Sant Joan i Many, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	97	
533	Sant Joan i Planella, Hugo	Casals, Francisco	904	2n	4	
534	Sant Joan i Planella, Ignès	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f	
535	Sant Joan, Francesc Nicolau	Pi, Pau	781	79	136	
536	Sant Joan, Hugo	Navarro, Antoni	876	31	107	
537	Santcliment i Corbera, Gabriel	Gali, Jerònim	795	24	44	
538	Sayol i Quarteroni, Anton	Cassanyes, Rafael	867	23	263	
539	Sayol i Quarteroni, Daniel	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	28	
540	Sayol i Quarteroni, Felicià	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	51	
541	Sayol i Quarteroni, Francisco	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	104	
542	Sayol i Quarteronni, Lluís	Verneda, Joan Francesc	880	23	80	
543	Sayol, Pau	Albià, Rafael	818	80	83	
544	Sentmenat Boixadors i Sureda, Teresa	Fontana, José Francisco	875	3r	194	
545	Sentmenat i Agulló, Menne	Desconegut	III.23	1730-1734	s/f	
546	Sentmenat i de Ribera, Isabel	Fontana, José Francisco	875	2n	155	
547	Sentmenat i Toralla i Gasol, Joan	Fontana, José Francisco	875	1r	203	
548	Sentmenat i Toralla, Ramon	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
549	Sentmenat i Toralla, Ramon	Fontana, José Francisco	875	1r	109	
550	Serra i Vileta, Esteve	Fontana, José Francisco	875	1r	290	
551	Solà i Guardiola, Rosa	Llosas, Pere	III.22	1700-1704	s/f	
552	Solanes i Soler, Damià	Roig, Francisco	906	34	s/f	
553	Soler i Bòria, Maria	Gomis, Jerònim	911	1r	145	
554	Soler i Junyent, Ignasi	Llaurador Satorre, Josep	861	54	23	tn
555	Soler i Monjo, Teresa	Naves, Joan	815	28	232	
556	Soler i Ribes, Lluís	Gomis, Jerònim	911	1r	25	
557	Soler i Sabater i Bris, M ^a Àngela	Claramunt, Alejo	889	1r	15	
558	Soler Ribes i Gualbes, M ^a Anna	Gomis, Jerònim	911	1r	186	
559	Soler, Joan	Solsona, Joan	890	22	s/f	
560	Sunyer Bastero, Maria	Casals, Francisco	904	1r	144	
561	Sunyer Homdedeu, Joan	Sayós, Gaspart	854	57	94	
562	Tamarit Càncer i Vilanova, Salvador	Gomis, Jeroni	911	1r	153	
563	Tamarit i Càncer, Gaspart	Cassanyes, Rafael	867	23	71	
564	Tamarit i Càncer, Maria	Cassanyes, Rafael	867	23	188	
565	Tamarit i Llobet, M ^a Teresa	Cerveró, Bartolomé	870	1r	405	
566	Taverner, Oleguer	Fontana, José Francisco	875	1r	237	
567	Teixidor i Sastre, Fèlix	Ferrer Albanell, Server	948	1r	67	

568	Teixidor Vergés, Mariano	Pujol, Severo	886	1r	8	
569	Teixidor, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	90	
570	Teixidor, Onofre	Fontana, José Francisco	875	2n	123	
571	Teixidor, Pau	Fontana, José Francisco	875	2n	156	
572	Terré de Vega i Rovira, Tomasina	Fontana, José Francisco	875	3r	209	
573	Terré i Tamarit, Teresa	Alier, Ramon	932	1r	75	
574	Terré i Tamarit, Teresa	Alier, Ramon	932	1r	75	
575	Terré Ripoll i Sunyer, Magdalena	Busquets, Francesc	871	28	124	
576	Toda i Fontana, Francisca	Fontana, José Francisco	875	2n	130	
577	Toda i Gil, Francisco	Fontana, José Francisco	875	1r	199	
578	Tord i Granollachs, Agnès	Brotos, Jeroni	865	40	127	
579	Tord i Granollachs, Ignasi	Golorons, Salvador	812	19	71	
580	Tord i Granollachs, Jerònima	Naves, Joan	815	28	224	
581	Torre i Torres, M ^a Gràcia de la	Fontana, José Francisco	875	2n	223	
582	Torrelles i Peguera, Francisco	Just, Agustí	881	17	s/f	
583	Torrelles i Sentmenat, Pere	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
584	Torrelles i Sentmenat, Pere	Fontana, José Francisco	875	1r	163	
585	Torres, Bonaventura	Marçal, Maties	784	63	s/f	
586	Torres, Pau	Albià, Rafael	818	80	95	
587	Torres, Pau	Fontana, José Francisco	875	1r	262	
588	Trelles i Alba, Pere	Rufasta, Marià	897	25	s/f	
589	Tristany i Claresvalls, Agraïda	Galí, Bonaventura	861	1r	160	
590	Vadell i Besturs, Fèlix	Fontana, José Francisco	875	2n	33	
591	Verdier, Alejandro	Tos Romà, Jaume	954	1r	175	
592	Vertamon i Fizes, Josep	Casals, Francisco	904	2n	105	
593	Vertamon, Francisca	Olzina, Joan	949	2n	79	
594	Vertamon, Teresa	Armengol, Rafael	799	13	s/f	
595	Vidal i Còdol, Teresa	Rossines, Francesc	858	30	227	
596	Vidal i Magarola, Isabel	Llaurador Satorre, Josep	861	53	271	
597	Vidal i Magarola, Isabel	Llaurador Satorre, Josep	861	54	sf	tn
598	Vila Casamitjana, Carlos	Duran, Francesc	900	24	348	
599	Vila i Casamitjana, Francisco	Minguella, Francesc	902	35	s/f	
600	Vila i de Mata, Carlos	Pujol, Pere Pau	910	31	80	
601	Vila i Lleó, Francisco	Simon, Tomàs	839	80	44	
602	Vila, Diego	Grases, Gaspart	860	1r	76	
603	Vilallonga i Sayol, Teresa	Navarro, Antoni	876	32	40	
604	Vilallonga, Jaume	Fontana, Lluís	806	43	44	tn
605	Vilana i de Millars, Magdalena	Fontana, José Francisco	875	2n	166	
606	Vilana i Millars, Anna	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
607	Vilana i Millars, Felip Anton	Fontana, José Francisco	875	3r	115	
608	Vilana i Millars, Joan B.	Fontana, José Francisco	875	2n	274	
609	Vilana i Vilamala, Anna	Creus Llobateras	914	1r	90	
610	Vilana i Vilamala, Anton	Fontana, José Francisco	875	3r	133	
611	Vilana i Vilamala, Francisco	Fontana, José Francisco	875	3r	141	
612	Vilana Perlas, Ramon	Fontana, Lluís	806	45	72	
613	Vilana, Francisco	Creus, Josep	892	10	19	
614	Vilaseca, Oleguer	Duran, Francesc	900	vol II	125	
615	Vives, Joan	Galí, Bonaventura	861	4t	183	
616	Vives, Mariano	Güell, José	811	101	77	
617	Xammar i Cassador, Ramon	Cases, Lluís	828	13	s/f	
618	Xammar i Meca, Maria	Cases, Lluís	828	13	s/f	
619	Xipell, Josep	Galí, Bonaventura	861	1r	94	

Annex 25

Codi de notaris consultats (AHPB)

Segle XVII	
Codi	Nom
197	Virgili, Josep
724	Borràs, Jacinto
770	Torres, Bonaventura
781	Pi, Pau
784	Marçal, Maties
787	Llauder, Francesc
795	Gali, Jerònim
796	Borés, Pau
799	Armengol, Rafael
806	Fontana, Lluís
807	Cortés, Francisco
811	Güell, José
812	Golorons, Salvador
813	Famades, Isidre
815	Naves, Joan
818	Albià, Rafael
819	Mora, Francesc
828	Cases, Lluís
833	Garau, Carles
834	Falgueras, Francesc
835	Corbera i Palau, Pau
836	Más, Josep
837	Cortés i Oriol, Melcior
838	Soldevila, Pere Joan
839	Simon, Tomàs
841	Riera, Antoni
844	Cols, Esteve
852	Abadal, Pere
853	Ferran, Josep
854	Sayós, Gaspart
858	Rossines, Francesc
859	Mitjans, Pau
860	Rondó, Marià
861	Llaurador Satorre, Josep
863	Rojas, Domenec
864	Modolell del Puig, Vicente
865	Brotons, Jeroni
867	Cassanyes, Rafael
868	Cervera, Josep
869	Vilarriquer, Jaume
870	Topi, Francesc
871	Busquets, Francesc
873	Gavarro, Vicens
874	Forés, Bernat
875	Serra, Francesc
876	Navarro, Antoni
877	Cabrer, Pau

Segle XVIII	
Codi	Nom
860	Grases, Gaspart
861	Galí, Bonaventura
862	Torres (menor) Francisco
864	Ricós, Pau
867	Ribera, Emeterio
869	Vidal, José I.
870	Cerveró, Bartolomé
871	Cassani, Antoni
874	Golorons, Salvador
875	Fontana, José Francisco
881	Amat Reixac, José
883	Ferran, Francisco
885	Marsal, Francisco
886	Pujol, Severo
887	Oizina, Bonaventura
889	Claramunt, Alejo
890	Avella, Fèlix
891	Tos Arquers, Francisco
897	Rojas, Ramon
898	Vila Torrens, José
899	Mollar, Pau
900	Comelles, Antoni
901	Güell, Agustín
904	Casals, Francisco
905	Cols, Josep
906	Cabrer, Miquel
908	Sayós, Jaume
910	Guasqui, Tomàs
911	Gomis, Jerònim
912	Rojas Albaret, José
914	Creus Llobateras
916	Duran, Antoni
917	Mas Navarro, Jaime
924	Brotons, Joan
929	Sala, Magín
930	Plana Circuns, Joan B.
931	Simon, Vicente
932	Alier, Ramon
932	Alier, Ramon
934	Vilariquer Fontcuberta, Lluís
935	Torras, Pere Martín
937	Rondó, Carlos
938	Olzina Malet, Juan
940	Simon, Cayetano
941	Ferrusola, Gerardo
942	Rondó, José
947	Novell, Francisco

880	Cortés, Fèlix
880	Verneda, Joan Francesc
881	Just, Agustí
883	Cervera Francesc
884	Caseta, Jeroni
885	Torres, Francisco Bonaventura
887	Borràs, Jeroni
888	Costa, Fèlix
889	Morell, Josep
890	Solsona, Joan
892	Creus, Josep
893	Cusana, Fèlix
895	Soldevila, Josep
896	Bruguera, Salvador
897	Rufasta, Marià
900	Duran, Francesc
901	Madriguera, Josep
902	Minguella, Francesc
903	Bossoms, Guillerme
906	Roig, Francisco
908	Rossell, Francesc
909	Teixidor, Ignasi
910	Pujol, Pere Pau
912	Vilamala, Josep
913	Bruguera, Joan
914	Vila, Josep

948	Ferrer Albanell, Server
949	Olzina, Joan
950	Forés Teixidor, Bernardo
951	Diumenjó, Daniel
954	Tos Romà, Jaume
956	Vilamala Navés, José
957	Just, José A.
958	Cussana, Joan
960	Campllonch, Fèlix
961	Prats, Sebastià
964	Serra, Ramon
966	Más Güell, Francisco
967	Costa, Juan
968	Augirot Sunyer,
969	Teixidor Llaurador, Manel
970	Llopart, Pedro
971	Cassani Mascaró, José A.
974	Llobet, Josep
975	Troc, Daniel
976	Figueres, José
977	Serch i Bocquet, José
979	Claramunt, Ignasi
983	Grases, Antoni
984	Fontana, Bonaventura
III.22	Desconegut
III.22	Llosas, Pere

Annex 26
Llibres de testaments consultats (AHPB)
(ordenats per notari)

	NOTARI	CODI	VOL	Arxiu
1	Abadal, Pere	852	6	AHPB
2	Albià, Rafael	818	79	AHPB
3	Albià, Rafael	818	80	AHPB
4	Alier, Ramon	932	1r	AHPB
5	Alier, Ramon	932	2n	AHPB
6	Amat Reixac, José	881	1r	AHPB
7	Armengol, Rafael	799	13	AHPB
8	Augirot Sunyer,	968	1r	AHPB
9	Avella, Fèlix	890	1r	AHPB
10	Borés, Pau	796	4	AHPB
11	Borràs, Jacinto	724	48	AHPB
12	Borràs, Jeroni	887	15	AHPB
13	Bossoms, Guillem	903	15	AHPB
14	Bossoms, Guillem	903	16	AHPB
15	Brotons, Jeroni	865	40	AHPB
16	Brotons, Joan	924	1r	AHPB
17	Bruguera, Joan	913	6	AHPB
18	Bruguera, Salvador	896	8	AHPB
19	Busquets, Francesc	871	28	AHPB
20	Cabrer, Miquel	906	1r	AHPB
21	Cabrer, Miquel	906	2n	AHPB
22	Cabrer, Pau	877	30	AHPB
23	Cabrer, Pau	877	31	AHPB
24	Campllonch, Fèlix	960	1r	AHPB
25	Campllonch, Fèlix	960	1r	AHPB
26	Casals, Francisco	904	1r	AHPB
27	Casals, Francisco	904	2n	AHPB
28	Cases, Lluís	828	13	AHPB
29	Caseta, Jeroni	884	21	AHPB
30	Caseta, Jeroni	884	22	AHPB
31	Cassani Mascaró, José A.	971	1r	AHPB
32	Cassani, Antoni	871	1r	AHPB
33	Cassanyes, Rafael	867	23	AHPB
34	Cassanyes, Rafael	867	24	AHPB
35	Cervera Francesc	883	45	AHPB
36	Cervera, Josep	868	25	AHPB
37	Cervera, Josep	868	27	AHPB
38	Cerveró, Bartolomé	870	1r	AHPB
39	Claramunt, Alejo	889	1r	AHPB
40	Claramunt, Ignasi	979	1r	AHPB
41	Cols, Esteve	844	37	AHPB
42	Cols, Esteve	844	38	AHPB
43	Cols, Josep	905	1r	AHPB
44	Cols, Josep	905	2n	AHPB
45	Cols, Josep	905	3r	AHPB
46	Cols, Josep	905	4t	AHPB
47	Comelles, Antoni	900	1r	AHPB
48	Corbera i Palau, Pau	835	3r	AHPB

49	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	AHPB
50	Cortés, Fèlix	880	14	AHPB
51	Cortés, Francisco	807	21	AHPB
52	Costa, Fèlix	888	14	AHPB
53	Costa, Juan	967	1r	AHPB
54	Creus Llobateras	914	1r	AHPB
55	Creus, Josep	892	10	AHPB
56	Cusana, Fèlix	893	27	AHPB
57	Cussana, Joan	958	1r	AHPB
58	Desconegut	III.22	1705-1709	AHCB
59	Desconegut	III.23	1705-1709	AHCB
60	Desconegut	III.23	1715-1719	AHCB
61	Desconegut	III.23	1720-1724	AHCB
62	Desconegut	III.23	1725-1729	AHCB
63	Desconegut	III.23	1730-1734	AHCB
64	Desconegut	III.23	1730-1746	AHCB
65	Diumenjó, Daniel	951	1r	AHPB
66	Duran, Antoni	916	1r	AHPB
67	Duran, Antoni	916	2n	AHPB
68	Duran, Francesc	900	24	AHPB
69	Duran, Francesc	900	vol II	AHPB
70	Falgueras, Francesc	834	31	AHPB
71	Famades, Isidre	813	40	AHPB
72	Ferran, Francisco	883	1r	AHPB
73	Ferran, Josep	853	55	AHPB
74	Ferran, Josep	853	55	AHPB
75	Ferran, Josep	853	56	AHPB
76	Ferrer Albanell, Server	948	1r	AHPB
77	Ferrusola, Gerardo	941	1r	AHPB
78	Ferrusola, Gerardo	941	2n	AHPB
79	Figueres, José	976	1r	AHPB
80	Fontana, Bonaventura	984	1r	AHPB
81	Fontana, José Francisco	875	1r	AHPB
82	Fontana, José Francisco	875	2n	AHPB
83	Fontana, José Francisco	875	3r	AHPB
84	Fontana, Lluís	806	43	AHPB
85	Fontana, Lluís	806	45	AHPB
86	Forés Teixidor, Bernardo	950	1r	AHPB
87	Forés, Bernat	874	15	AHPB
88	Galí, Bonaventura	861	1r	AHPB
89	Galí, Bonaventura	861	2n	AHPB
90	Galí, Bonaventura	861	3r	AHPB
91	Galí, Bonaventura	861	4t	AHPB
92	Galí, Bonaventura	861	5è	AHPB
93	Galí, Bonaventura	861	6è	AHPB
94	Gali, Jerònim	795	24	AHPB
95	Garau, Carles	833	29	AHPB
96	Gavaro, Vicens	873	40	AHPB
97	Golorons Prous, Salvador	874	1r	AHPB
98	Golorons, Salvador	812	19	AHPB
99	Gomis, Jerònimo	911	1r	AHPB
100	Gomis, Jerònimo	911	2n	AHPB
101	Gomis, Jerònimo	911	3r	AHPB
102	Grases, Antoni	983	1r	AHPB

103	Grases, Gaspart	860	1r	AHPB
104	Guasqui, Tomàs	910	1r	AHPB
105	Guasqui, Tomàs	910	2n	AHPB
106	Güell, Agustín	901	1r	AHPB
107	Güell, Agustín	901	2n	AHPB
108	Güell, José	811	98	AHPB
109	Güell, José	811	99	AHPB
110	Güell, José	811	100	AHPB
111	Güell, José	811	101	AHPB
112	Just, Agustí	881	16	AHPB
113	Just, Agustí	881	17	AHPB
114	Just, José A.	957	1r	AHPB
115	Llauder, Francesc	787	35	AHPB
116	Llaurador Satorre, Josep	861	53	AHPB
117	Llaurador Satorre, Josep	861	54	AHPB
118	Llobet, Josep	974	1r	AHPB
119	Llopart, Pedro	970	1r	AHPB
120	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	AHCB
121	Llosas, Pere	III.22	1680-1694	AHCB
122	Llosas, Pere	III.22	1700-1704	AHCB
123	Madriguera, Josep	901	8	AHPB
124	Marçal, Maties	784	62	AHPB
125	Marçal, Maties	784	63	AHPB
126	Marsal, Francisco	885	1r	AHPB
127	Más Güell, Francisco	966	1r	AHPB
128	Mas Navarro, Jaime	917	1r	AHPB
129	Más, Josep	836	26	AHPB
130	Minguella, Francesc	902	35	AHPB
131	Mitjans, Pau	859	49	AHPB
132	Modolell del Puig, Vicente	864	19	AHPB
133	Mollar, Pau	899	1r	AHPB
134	Mora, Francesc	819	12	AHPB
135	Morell, Josep	889	4	AHPB
136	Navarro, Antoni	876	31	AHPB
137	Navarro, Antoni	876	32	AHPB
138	Naves, Joan	815	28	AHPB
139	Novell, Francisco	947	1r	AHPB
140	Olzina, Bonaventura	887	1r	AHPB
141	Olzina Malet, Juan	938	1r	AHPB
142	Olzina, Joan	949	1r	AHPB
143	Olzina, Joan	949	2n	AHPB
144	Pi, Pau	781	78	AHPB
145	Pi, Pau	781	79	AHPB
146	Pi, Pau	781	80	AHPB
147	Plana Circuns, Joan B.	930	1r	AHPB
148	Prats, Sebastià	961	1r	AHPB
149	Pujol, Pere Pau	910	31	AHPB
150	Pujol, Severo	886	1r	AHPB
151	Pujol, Severo	886	2n	AHPB
152	Pujol, Severo	886	3r	AHPB
153	Ribera, Emeterio	867	1r	AHPB
154	Ricós, Pau	864	1r	AHPB
155	Riera, Antoni	841	60	AHPB
156	Riera, Antoni	841	61	AHPB

157	Riera, Antoni	841	62	AHPB
158	Roig, Francisco	906	34	AHPB
159	Rojas Albaret, José	912	1r	AHPB
160	Rojas Albaret, José	912	2n	AHPB
161	Rojas, Domenec	863	64	AHPB
162	Rojas, Domenec	863	65	AHPB
163	Rojas, Domènec	863	63	AHPB
164	Rojas, Ramon	897	1r	AHPB
165	Rondó, Carlos	937	1r	AHPB
166	Rondó, José	942	1r	AHPB
167	Rondó, Marià	860	32	AHPB
168	Rossell, Francesc	908	13	AHPB
169	Rossell, Francesc	908	14	AHPB
170	Rossines, Francesc	858	30	AHPB
171	Rufasta, Marià	897	24	AHPB
172	Rufasta, Marià	897	25	AHPB
173	Sala, Magín	929	1r	AHPB
174	Sayós, Gaspard	854	55	AHPB
175	Sayós, Gaspard	854	56	AHPB
176	Sayós, Gaspard	854	56	AHPB
177	Sayós, Gaspard	854	57	AHPB
178	Sayós, Jaume	908	1r	AHPB
179	Serch i Bocquet, José	977	1r	AHPB
180	Serra, Francesc	875	54	AHPB
181	Serra, Francesc	875	55	AHPB
182	Serra, Ramon	964	1r	AHPB
183	Simon, Cayetano	940	1r	AHPB
184	Simon, Tomàs	839	79	AHPB
185	Simon, Tomàs	839	80	AHPB
186	Simon, Tomàs	839	81	AHPB
187	Simon, Vicente	931	1r	AHPB
188	Simon, Vicente	931	2n	AHPB
189	Soldevila, Josep	895	11	AHPB
190	Soldevila, Pere Joan	838	12	AHPB
191	Soldevila, Pere Joan	838	13	AHPB
192	Solsona, Joan	890	22	AHPB
193	Teixidor Llaurador, Manel	969	1r	AHPB
194	Teixidor, Ignasi	909	27	AHPB
195	Topi, Francesc	870	33	AHPB
196	Torras, Pere Martí	935	1r	AHPB
197	Torres (menor) Francisco	862	1r	AHPB
198	Torres, Bonaventura	770	48	AHPB
199	Torres, Francisco Bonaventura	885	40	AHPB
200	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	AHPB
201	Tos Arquers, Francisco	891	1r	AHPB
202	Tos Romà, Jaume	954	1r	AHPB
203	Troc, Daniel	975	1r	AHPB
204	Verneda, Joan Francesc	880	22	AHPB
205	Vidal, José I.	869	1r	AHPB
206	Vila Torrens, José	898	1r	AHPB
207	Vila, Josep	914	33	AHPB
208	Vila, Josep	914	34	AHPB
209	Vila, Josep	914	35	AHPB
210	Vilamala Navés, José	956	1r	AHPB

211	Vilamala, Josep	912	38	AHPB
212	Vilamala, Josep	912	39	AHPB
213	Vilariquer Fontcuberta, Lluís	934	1r	AHPB
214	Vilarriquer, Jaume	869	16	AHPB
215	Virgili, Josep	197	13	AHPB

BIBLIOGRAFIA

1. Font manuscrites

Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA)

Llibres de deliberacions del Braç Militar, Generalitat, sèrie II, G-69, vols. I-VIII.

Dietari de la Diputació del General, Generalitat, sèrie II, N-75, 88, 90, 93, 94 i 98-108.

Esborrany del Dietari de la Diputació del General, Generalitat, sèrie II, N-315.

Llibres de deliberacions de la Diputació del General, Generalitat, sèrie II, N-230, 252, 257, 268-276.

Esborrany dels llibres de deliberacions de la Diputació del General, sèrie II, N-387.

Llibres de l'Ànima de la Diputació del General, Generalitat, sèrie II, G-81/3 i G-81/4.

Cancelleria, document nº 6189.

Arxiu Històric Municipal de Barcelonà (AHMB)

Llibres de deliberacions del Consell de Cent, 1B, II, N-209 a 223.

Llibres de Protocols. III.22 i III.23

Biblioteca del Seminari Conciliar de Barcelona

Mas, Emmanuel, *Diari des del novembre del any 1700 fins a l'octubre del any 1705*, document 419.

Archivo General de Simancas (AGS)

Estado, legajo 7838.

Archivo Histórico Nacional (AHN)

Estado, lligalls: 195, 245, 246, 264, 265, 281, 291, 373, 466, 659, 660, 673, 680, 691, 692, 701, 702, 723, 724, 1603-1605, 2947.

Consejo, llibres: 2377, 2606, 2376, 2007, 2630.

Biblioteca Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives

Por el muy ilustre y fidelísimo Braço Militar sobre el acierto con que revocó las ordinaciones hechas por el mismo braço en el año 1602 en la parte que negava la precedencia al protector dándola a los cavalleros titulados.

Publica Notícia del acierto con que el muy ilustre y fidelíssimo consistorio de la Diputación del Principado de Cataluña. Diputació i Catalunya, Tomo III.

Llibre Verd del Braç Militar.

Diario del sitio de Barcelona de 1706.

2. Fonts manuscrites editades

Actes, mémoires et autres pieces authentiques concernant la paix d'Utrecht, Autrech, Guillaume van de Water, Jacques van Pollsum, MDCCXIV.

Constitucions i altres drets de Catalunya. Compilació de 1588-89. Edició Facsímil. Editorial Base, Barcelona, 2004.

Dietaris de la Generalitat de Catalunya (10 vols.), Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 1994-2008.

Manual de Novells Ardits (MNA), Ayuntamiento de Barcelona, 1982-1975, vol. XIII-XXVIII.

Anònim

El dietari del convent de Santa Caterina, dins Política, religió i vida quotidiana en temps de guerra. (1705-1714), edició a cura de Joaquim Albareda, Eumo Editorial, Vic, 2001.

La Deplorable història dels catalans, a cura de Michel Strubell, Curial, Barcelona, 1993.

Bacallar i Sanna, Vicente

Comentarios de la guerra de España e historia de su rey Felipe V, el animoso, Atlas ed., Madrid, 1957.

Castellví, Francesc de

Narraciones Históricas, edició i estudi introductor i a càrrec de Mundet i Gifré, Josep M., Fundación Francisco Elías de Tejada y Erasmo Pèrcopo, Madrid, 1997, 4 vols.

Constants, L. G.

“Una crònica inédita de la Guerra de Sucesión en Gerona”, *Annales Institut Estudis Gironins*, Girona, 1950, pp. 73-112.

Feliu de la Peña, Narcís

Fénix de Catalunya, edició facsímil, Editorial Base, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1983.

Anales de Catalunya, edició facsímil, Editorial Base, Barcelona, 1999.

López de Mendoza, Agustín

Historia de las Guerras Civiles de España, Diputación Provincial de Zaragoza, Zaragoza, 1882, 2 vols.

Memoria para la historia de las Guerras de Civiles de España, edició i estudi introductor i de Iñurrítegui, José M., Centro de Estudios políticos y Constitucionales, Madrid, 2006.

Ros, Francisco de A.

El codern de la relació del siti de Barcelona tingut en lo any 1697 del doctor Gaspart Mas i Montagut, Seminari Conciliar de Barcelona, Barcelona, 1950.

3. Bibliografia

Alabrús, Rosa

Felip V i l'opinió dels Catalans, Lleida, Pagès ed., 2001.

“La Guerra de Sucesión”, dins *Aula*, 16, València, 2005, pp. 14-24.

“Las fuentes y la historiografía”, dins *Aula*, 16, València, 2005, pp. 34-40.

“La universitat de Cervera i l’Acadèmia de Bones Lletres. La cultura sàvia a la Catalunya de la primera meitat del segle XVIII”, dins Martínez Shaw, C. (ed.), *Historia Moderna...*, vol. I, pp. 275-298.

“La persistència de l’austriacisme després de 1725”, dins Albareda, J. i Serra, E. (coords.), *Actes del segon congrés de Recerques...*, pp. 103-120.

Escrits polítics del segle XVIII. Tom IV. Cròniques de la Guerra de Successió, Eumo Editorial, Vic, 2006.

Alabrús, Rosa i García Cárcel, Ricardo

“L’afer Grases i la problemàtica constitucional catalana abans de la Guerra de Successió”, dins *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 557-564.

Albareda i Salvadó, Joaquim

“Catalunya a finals del segle XVII. La continuïtat de la revolta”, DD.AA., *La revolució catalana de 1640...*, pp. 291-317.

Els catalans i Felip V, de la conspiració a la revolta, 1700-1705, Vicens Vives ed., Barcelona, 1993.

“Entre França i Espanya: actituds dels grups dirigents catalans a fins del segle XVII”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 167-181.

“Las Cortes de 1701-1702 en Cataluña: rey y república” dins, J. Aguirreazkeunagai M.Urquijo (eds.), *Contribution to European Parliamentary History*, vol. LXXIX, Juntas Generales de Bizkaya Bilbao, 1999, pp. 291-309.

“Introducció”, dins *Política, religió i vida quotidiana en temps de guerra...*, p. 9-34.

Felip V y el triunfo del absolutismo, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2002.

“L’austriacisme, una visió alternativa: del projecte de 1705 a l’exili”, a Grau, R. (coord.) *El segle de l’absolutisme, 1714-1808*, Institut de Cultura, Arxiu Històric de la Ciutat, Barcelona, 2002, pp. 23-50.

“Encara sobre l’austriacisme”, *Pedralbes*, 23, Barcelona, 2003, pp. 187-208.

“Felipe V y Cataluña”, dins Fernández García, J., Bel, M. A., Delgado, J.M. (eds.), *El cambio dinástico y sus repercusiones en la España del siglo XVIII*, Universidad de Jaén, Jaén, 2001, pp. 93-109.

“Felipe V y Cataluña: balance de un reinado”, dins Serrano, E. (ed.), *Felipe V y su tiempo*, Institución Fernando el Católico (CSIC), Zaragoza, 2004, vol. II, pp. 91-117.

El “Cas dels catalans”. La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742), Fundació Noguera, Barcelona, 2005.

“Les Corts de 1701-1702 i 1705-1706. La represa del constitucionalisme”, dins *Constitucions, capítols i actes de Cort 1701-1702, 1705-1706*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006.

“Els fonaments de l'autriacisme en els territoris de la Corona d'Aragó”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 125-136.

“Proyectos políticos enfrentados en la ‘guerra más que civil’ de 1705 a 1714”, dins Álvarez-Ossorio, A., García García, Bernardo J. i León, Virginia, *La pérdida de Europa...*, pp. 271-292.

Albareda Salvadó, Joaquim (ed.)

Del patriotisme al catalanisme, Eumo Editorial, Vic, 2001.

Una relació difícil. Catalunya i l'Espanya Moderna, Editorial Base, Barcelona, 2007.

Albareda Salvadó, Joaquim i Serra, Eva (coord.)

Actes del segon congrés de Recerques, Pagès, Lleida, 2005.

Albareda, Salvadó, Joaquim i Martí Fraga, Eduard

“Pròleg: La Generalitat entre 1701 i 1714”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. X, Barcelona, 2007, pp. IX-XXXV.

Albertí, Santiago

L'Onze de setembre, Albertí editor, Barcelona, 1964.

Diccionari Biogràfic, IV vols., Albertí editors, Barcelona, 1966.

Alcoberro, Agustí

“1644-1656, els anys centrals de la Guerra dels Segadors”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. VI, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, pp. IX-XXIII, 2000.

L'exili Austriacista (1713-1747), Fundació Noguera, Barcelona, 2002.

“Exili exterior i exili interior, una correspondència austriacista”, *EHDAP*, XXI, 2003, pp. 321-360.

“Catalunya davant l’escenari europeu a la Guerra de Successió”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l’aposta catalana...*, pp. 35-46.

“La Junta General de Braços i el Govern de la Catalunya resistent”, dins Alcoberro, A. (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, vol. II, pp. 15-59.

Alcoberro, Agustí (dir.),

Catalunya durant la Guerra de Successió, 3 vols, Ara Llibres, Barcelona, 2006.

Álvarez de Morales, Antonio

“El municipio aragonés en la Edad Moderna: Zaragoza, caput regni”, dins Martínez Ruiz, E., *El municipio...*, pp. 27-42.

Álvarez-Ossorio, Antonio y García García, Bernardo J. (ed.)

La monarquía de las naciones. Patria, nación y naturaleza en la monarquía de España, Fundación Carlos de Amberes, Madrid, 2004.

Álvarez-Ossorio, Antonio, García García, Bernardo J. y León Sanz, Virginia, (eds.)

La Pérdida de Europa la Guerra de Sucesión por la monarquía de España, Fundación Carlos de Amberes, Madrid, 2007.

Amelang, James

“Municipal autonomy in early modern Spain: Two recent studies of Barcelona”, dins *Actes del I Congrés d’Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 19-24.

“L’oligarquía ciutadana a la Barcelona moderna: una aproximació comparativa”, *Recerques*, 13, Curial, Barcelona, 1983, pp. 7-25.

La Formación de una clase dirigente. Barcelona, 1490-1714, Ariel, Barcelona, 1986.

“Instituciones no institucionales? Els fonaments de la identitat social a la Barcelona moderna”, dins *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 305-311.

“Memoria histórica y tradición cívica: algunas reflexiones sobre el caso de Barcelona en al edad moderna”, dins Fernández Albaladejo, P., *Los Borbones...*, pp. 533-548.

El vuelo de Ícaro. La autobiografía popular en la Edad Moderna, Siglo XXI, Madrid, 2003.

“Peculiaritats Barcelonines”, dins Fradera J. M. i Ucelay-Da Cal, E. (ed.), *Nova notícia de Catalunya*, CCCB, Barcelona, 2005, pp. 39-60.

“El burgés”, dins Villari, R. (ed.), *El hombre del barroco...*, pp. 377-399.

“*Gent de la Ribera*” i altres assaig sobre la Barcelona moderna, Eumo Editorial, Vic, 2008.

Amelang, James i Torres i Sans, Xavier (ed.)

Dietari d'un any de pesta Barcelona 1651, Eumo Editorial, Vic, 1989.

Anguera, Pere

“Sobre Josep i Francesc Grases i Gralla. Un comerciant i un advocat del segle XVIII”, *EHDAP*, VIII, Barcelona, 1980, pp. 245-251.

Arranz, M. i Grau, R.

“L'economia urbana de Barcelona i la guerra de Successió”, dins *Recerques*, 24, Curial, Barcelona, 1992, pp. 115-142.

Aranda Pérez, José Francisco (coord.)

La declinación de la monarquía hispánica en el siglo XVII, Ediciones de la Universidad de Castilla La Mancha, Cuenca, 2004.

Armillas, V. i Sanz, Camañes, P.

“La organización concejil y su funcionamiento en el Noroeste de la Península Ibérica”, dins Martínez Ruiz, E., *El municipio...*, pp. 43-72.

Armingol, Sophie

“Les Etats de provinciaux et les privilèges du Languedoc vus par Cazeneuve (Traité du Franc-alieu, 1645)”, dins Blanchard, A. et alii, *Les assemblées d'Etats...*, pp. 129-148.

Arrieta Alberdi, Jon

El Consejo Supremo de la Corona de Aragón, Instituto Fernando el Católico, Zaragoza, 1994.

“La Disputa en torno a la jurisdicción real en Cataluña. (1585-1640): De la acumulación de la tensión a la explosión bélica”, *Pedralbes*, 15, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1995, pp. 33-93.

“Austriacistas y Borbónicos entre los altos magistrados de la Corona de Aragón (1700-1707)”, *Pedralbes*, 18, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1998, pp. 275-295.

“Austriacismo, ¿Qué hay detrás de ese nombre?”, dins Fernández Albalejo, P., *Los Borbones...*, pp. 177-216.

“Conversaciones con Ernest Lluch acerca del austriacismo”, dins Serrano, E. (ed.), *Felipe V y su tiempo*, Institución Fernando el Católico (CSIC), Zaragoza, 2004, vol. II, pp. 235-256.

“Lo que pudo ser y no fue o la dificultad de las comparaciones “austro-borbónicas”, dins Claret Miranda, J. (coord.), *Miscel·lània Ernest Lluch...*, pp. 351-368.

“Las formas de vinculación a la Monarquía y la relación entre sus reinos y coronas en la España de los Austrias. Perspectivas de análisis”, dins Álvarez-Ossorio Antonio y García García, Bernardo L., *La monarquía de las naciones...*, pp. 303-326.

Ballbé i Sans, Neus

“L’Epítome de Llorenç Tomàs, canceller del Principal de Catalunya (1705-1714)”, *Manuscrits*, 24, 2004, pp. 193-212.

Barreda Fontes, José M. i Carretero Zamora, Juan M.,

“Una fuente inédita sobre la Guerra de Sucesión: memoria anónima sobre el sitio de Barcelona de 1705”, dins *Hispania*, 40, CSIC, Madrid, 1980, pp. 631-668.

Barreiro Mallón, Baudilio

“El municipio de la ciudad de Valencia en la Época Foral Moderna”, dins Martínez Ruiz, E., *El municipio...*, pp. 73-92.

Bartrolí, Jaume

“La Cort de 1701-1702: un camí truncat”, *Recerques*, 9, Curial, Barcelona, 1979, pp. 57-75.

Belenguer, Ernest

“És vàlid avui el concepte formulat per Reglà de fossilització del Dret Català al llarg del segle XVII”, *Manuscrits*, 15, Barcelona, 1997, pp. 33-40.

“La Generalitat en al cruïlla de conflictes jurisdiccionals, 1578-1611”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, Generalitat de Catalunya, vol. III, Departament de Presidència, Barcelona, 1997, pp. IX-XLVI.

“Del último Trastámara a los Austrias Mayores: Cataluña y la monarquía hispánica”, dins *Felipe II y el Mediterraneo*, Madrid: Sociedad Estatal para la Conmemoración de los Centenarios de Felipe II y Carlos V, 1999, pp. 453-479.

“Los cambios dinásticos en la Corona de Aragón antes de la guerra de sucesión a la Corona de España”, dins *Estudis*, 21, Universitat de València, València, 2005, pp. 37-66.

Beltrán Morales, Montserrat

“El desgovern durant el regnat de l'Arxiduc: Estudi d'un manuscrit anònim contemporani”, dins *Actes del I Congrés Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 215-223.

Bely, Lucien

Espions et ambassadeurs au temps de Louis XIV, Fayard, París, 1990.

Les relations internationales en Europe XVIIe-XVIIIe siècle, Presses Universitaires de France, París, 1992.

La Société des princes, XVIe-XVIIIe siècle, Fayard, París, 1999.

“La dimensión europea de la Guerra de Sucesión”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 25-34.

Bérenger, Jean

El Imperio de los Habsburgo, 1273-1918, Crítica, Barcelona, 1993.

“Los Habsburgo y la sucesió de España” dins Fernández Albaladejo, P., *Los Borbones...*, pp. 47-68.

“L’empereur Léopold 1er, l’archiduc, Charles et la succession d’Espagne”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l’aposta catalana...*, pp. 73-84.

Berenger, Jean (ed.)

L’Europe des diètes au s. XVII siècle, SEDES, París, 1996.

Bernabé Gil, David

“Insaculación y oligarquía municipal en guardamar durante el siglo XVII”, dins Bernardo Ares, J. M. y González Beltran, J. M., *La administración...*, pp. 501-508.

Bernardo Ares, José Manuel de (coord.)

La sucesión de la monarquía hispánica, 1665-1721, vol. I., Universidad de Córdoba, Córdoba, 2006.

Bernardo Ares, José Manuel de i Martínez Ruiz, Enrique (ed.)

El municipio en la España Moderna, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Córdoba, Córdoba, 1996.

Bernardo Ares, José Manuel de i González Beltran, Jesús Manuel (ed.)

La administración municipal en la Edad Moderna, Universidad de Cádiz, Cádiz, 1999.

Bernardo Ares, José Manuel de (ed.)

El hispanismo anglo-norteamericano, vol. II, Cajasur, Córdoba, 1997.

Bernardo Ares, José Manuel de

“Cortes o Cabildos: la representació del reino en la Corona de Castilla (1665-1700)”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è congrés...*, pp. 393-419.

Bitton, Davis

The French Nobility in Crisis, Standfort University press, California, 1969.

Blanchard, Anne, Michel, Henri i Pélaquier, Elie (eds.)

Les assemblées d'États dans la France méridionale a l'époque moderne, Université Paul Valéry, Montpellier, 1995.

Blicke, Peter

From the comunal reformations to the revolutions of the common man, Brill, Leiden, 1998.

“Representing the common man in old European parliaments”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è congrés...*, pp. 117-132.

Blickle, Peter (ed.)

Resistances, representation and community, Clarendon press, Oxford, 1997.

Bofarull i Broca, Antoni

Història crítica (civil i eclesiàstica) de Catalunya, Joan Aleu y Fugurull editors, Barcelona, 1878.

Brown, Kenneth

“Antoni Peguera i Aimeric (1689/1681-1707): obres en català i en castellà”. *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 52, Barcelona, 1989, pp. 29-80.

“Los juegos olímpicos de Barcelona en 1702/1703: un episodio en la historiografía literaria y en la historia político-militar de Catalunya”, dins Huerta Javier, Harm de Boer i Fermin Sierra (eds.), *El teatro Español a finales del siglo XVII. Historia y Cultura teatral en la España de Carlos II*, vol. III, Rodopi editorial, Amsterdam-Atlanta, 1989, pp. 903-913.

Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1995.

Bru de Sala, Lluís i Fluvià, Armand

Nobiliari del reial cos de la noblesa de Catalunya, Editorial Joventut, Barcelona, 1998.

Bruguera, Mateo

Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona y heroica defensa de los fueros y privilegios de Catalunya en 1713 -1714, Editorial de Luis Fiol y Gros, Barcelona, 1870.

Brunet, Michel (dir.)

Pays Pyrénéens. Pouvoirs centraux (s. XVI-XX), Conseil Generale d'Ariege, Toulouse, 1993.

Bush, Michael L.

Rich noble, poor noble, Manchester University Press, Manchester, 1988.

Busqueta, Joan i Guadrada, Coral

“Un grup social a la conquesta de l'entorn rural. Els funcionaris regis i la seva implantació en el Pla de Barcelona i en el Maresme”, *L'Avenç*, 24, Barcelona, 1986, pp. 36-41.

Busquets i Castellà, Josep

Gironella i la Guerra de Successió, Edicions Associació cultural vila de Gironella, Barcelona, 1993.

Buyreu Juan, Jordi

“L'ocupació borbònica de Lleida i Tortosa”, dins Alcoberro, A., *Catalunya durant...*, pp. 190-191.

“El tractat d'Utrecht i els cas dels catalans”, dins Alcoberro, A. *Catalunya durant...*, pp. 243-257.

Cabestany Fort, Juan

“Nómina de la ‘matrícula de mercaders’ de Barcelona (1479-1696)”, *Documentos y Estudios*, Ayuntamiento de Barcelona, Barcelona, 1964, pp. 167-183.

Cádenas y Vicent, V.

“El empleo de ‘Don’ en los documentos hasta el siglo XVIII y su presunción de calificación nobiliaria”, *Hidalguía*, 86, 1968, pp. 9-12.

Campadal, Mireia

El pensament i l'activitat literària del Setcents català, Edicions universitàries de Barcelona, Barcelona, 2003.

Cannon, John

“The british nobility, 1660.1800”, dins Scott, H. M., *The european nobilities...*, vol. I, pp. 53-81.

Capdeferro, Josep

Els assessors ordinaris de la Diputació del General de Catalunya als anys previs a la Revolució de 1640, Treball d'iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, 1997.

“Una aproximació a l'activitat dels assessors ordinaris de la Diputació del General de Catalunya al segle XVII”, dins DD.AA., *El territori...*, pp. 687-702.

“Joan Pere Fontanella. El dret al servei de la pàtria”, dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme...*, pp. 51-70.

Capel Matínez, Rosa M. i Cepeda Gómez, José

El siglo de las luces. Política y sociedad, Síntesis, Madrid, 2006.

Capmany, Antoni de

Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona, Edició facsímil, editorial Altafulla, Barcelona, 2002.

Carbonell Bòria, Maria José

“Juntas de Brazos y comisiones estamentales”, *Ius Fugit*, 10-11, Zaragoza, 2001, pp. 1001-1022.

Cárceles Egea, B.

Fraude y administración fiscal en Castilla. La Comisión de Millones (1632-1658), Banco de España, Madrid, 1994.

Carrasco Martínez, Adolfo

“Perspectivas políticas comparadas de las noblezas europeas en la transición del XVI al XVII”, *Cuadernos de Historia Moderna*, 28, Madrid, 2003, pp. 167-183.

“La clientela señorial como tipología burguesa en los siglos XVII y XVIII”, dins Enciso Recio, L.M. (coord.), *La burguesía española...*, pp. 421-437.

Carreras i Bulbena, Josep-Rafael

Estudis biogràfics i crítics dels catalans il·lustres, Barcelona, 1912.

La Academia desconfiada y sos académichs, Tallers gràfics Atlas, Barcelona, 1922.

Carreras Candi, Francesc

Hegemonia de Barcelona en Catalunya durante el siglo XV, Jaume Despuig, Barcelona, 1898.

Carreras Pujal, Jaume

Historia de la economía española, 5 vols., Bosch ed., Barcelona, 1944.

Historia política y económica de Cataluña, siglos XVI-XVIII, 2 vols., Bosch editorial, Barcelona, 1947.

Carretero Zamora, Juan. M.

“Los Estados Generales del Franco Condado en el siglo XVI: mecanismos institucionales y estructura representativa”, *Cuadernos de Historia Moderna*, 18, Servicio de Publicaciones Universidad Complutense, Madrid, 1997, pp. 11-30.

Castan Ranch, Amelia i García Fuentes, Gemma

“L’oscil·lant posicionament polític de Pau Ignasi Dalmases i Ros durant la Guerra de Successió”, dins DD.AA., *Actes Congrès Internacional l’aposta Catalana...*, pp. 233-246.

Castellano, Juan Luis

Las Cortes de Castilla y su Diputación (1621-1689), entre el pactismo y el absolutismo, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1990.

Ceballos-Escalera y Gila, Alfonso

“El llinatge dels Potau, de la vila de Sarral, marquesos de la Floresta i comtes de Vallcabra”, *Paratge*, 5-6, Sirius, Barcelona, 1994-95, pp. 5-4.

Cerro Nargánez, Rafael

“Els alcaldes majors de Catalunya: entre austriacistes i borbònics (1717-1725)”, *EHDAP*, XVII, Barcelona, 1999, pp. 283-301.

Chacon Jiménez, Francisco i Monteiro, Nuno Gonçalo (ed.)

Poder y movilidad social. Cortesanos, religiosos y oligarquías en la Península Ibérica (s. XV-XIX), CSIC, Universidad de Murcia, 2006

Claret Miranda, Jaume (coord.)

Miscel·lània Ernest Lluch i Martín, Fundació Ernest Lluch, Vilasar, 2006.

Colomer Bartrolí, Mercè

“El setge de Barcelona del 1706”, dins Alcoberro, A. (dir.), *Catalunya durant la guerra de successió*, Ara llibre, Barcelona, 2006, pp. 123-131.

Ramon Sans de Monrodon. Un austriacista a Arenys de Munt, Ajuntament de Arenys de Munt, Arenys de Munt, 2006.

Comas, Antoni

Les excel·lències de la llengua Catalana, Rafael Dalmau editors, Barcelona, 1967.

L'Acadèmia de Bones Lletres des de la seva fundació l'any 1700, Reial Acadèmia de Bones Lletres, Barcelona, 2000.

Cornette, Joël

La monarchie entre renaissance et révolution 1515-1792, Seuil, París, 2000.

Corteguera, Luis R.

Per al bé comú. La política popular a Barcelona, 1580-1640, Eumo Editorial, Vic, 2004.

Cortés, Cristià

“El testament de Joan-Baptista Monfar i Sorts”, *EHDAP*, IV, Barcelona, 1974, pp. 297-324.

Cremades Grinan, Carmen i Roman Cervantes, Cándido

“Abastecimiento de granos al Principado de Catalunya durante el asedio de Barcelona y la Guerra de Sucesión (1697-1714)”, *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984.

Cremades Griñan, Carmen M. (ed.)

Estado y fiscalidad en el Antiguo Régimen, Universidad de Murcia, Murcia, 1989.

Crusafont Sabater, Miquel

Història de la Moneda catalana, Caixa de Barcelona, Barcelona, 1986.

Barcelona i la moneda catalana, Caixa de Pensions de Barcelona, Barcelona, 1989.

“El problema monetari després de la guerra dels segadors”, dins *Actes del segon congrés de Recerques*, Lleida, 2002, pp. 35-54.

Cruz, Jesús

“¿Hidalgos aburguesados o burgueses aristocratizados? Una revisión del papel de la burguesía española en la crisis del Antiguo Regimen”, dins Enciso Recio, L. M. (coord.), *La burguesía española...*, pp. 454-478.

Dantí i Riu, Jaume

Aixecaments populars als Països Catalans 1687-1693, Curial, Barcelona, 1993.

“Dels barretines als Vigatans i Botiflers. La persistència dels conflictes interns”, *Afers*, X, 1995, pp. 15-28.

“La hacienda municipal y las exenciones fiscales en Catalunya. El conflicto entre el Consejo de Ciento y los eclesiásticos en Barcelona en los siglos XVI y XVII”, dins Bernardo Ares, J. M. y González Beltran, J. M., *La administración...*, pp. 219-227.

“L’afebliment de la Generalitat, 1674-89: Fidelitat institucional, incapacitat econòmica”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 2003, vol. VIII, pp. IX-XXIV.

“Intervencionismo real y pactismo. El Consejo de Ciento de Barcelona en la segunda mitad del siglo XVII”, dins Aranda Pérez, Francisco José (coord.), *La declinación de la monarquía hispánica en el siglo XVII*, Ediciones de la Universidad de Castilla La Mancha, Cuenca, 2004, pp. 115-127.

DD.AA.

Las Cortes de Castilla y León en la Edad Moderna, Cortes de Castilla y León, Valladolid, 1989.

La revolució catalana de 1640, Crítica ed., Barcelona, 1991.

Diccionari d'Història de Catalunya, Edicions 62, Barcelona, 1992.

Revoltes populars contra el poder de l'Estat, Jornades de debat, Centre de lectura de Reus, 1992.

Miscel·lània en honor del doctor Casimir Martí, Fundació Vives Casajoana, Barcelona, 1994.

Desfeta política i embranzida econòmica. Segle XVIII, Albareda, J. (dir), dins Riquer, B. (ed.) *Història, política, societat i cultura dels Països Catalans*, Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1995, vol. IV.

El territori i les seves institucions històriques, Fundació Noguera, Lleida, 1999.

Historia de la Generalitat de Catalunya i dels seus presidents, Fundació Enciclopèdia Catalana i Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2003.

Actes del congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707), Museu d'història de Catalunya, Barcelona, 2007.

Desdevises du Dezert, G.

Don Carlos de Aragón, príncipe de Viana, Gobierno de Navarra, Pamplona, 1999.

Dewald, Jonathan

La nobleza europea, 1400-1800, Pretextos, Valencia, 2004.

Domínguez Ortiz, Antonio

Instituciones y sociedad en la España de los Austrias, Ariel, Barcelona, 1985.

“La nobleza como estamento y grupo social en el siglo XVII”, dins Iglesias, M. Carmen (coord.), *Nobleza y sociedad...*, pp. 128 i ss.

La sociedad Española en el siglo XVII, vol. I. CSIC, Universidad de Granada, 1992.

Donati, Claudio

“The italian nobilities in the seventeenth and eighteenth centuries”, dins Scott, H. M., *The european nobilities.....*, vol. I, pp. 237-268.

Doncel Cabot, Jordi

“Els adroguers i sucres de Barcelona, 1700-1820. Un exemple d'elit gremial”, *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984.

Duran, Eulàlia

“Narcís Feliu de la Penya, historiador i polític”, *Afers*, 20, Catarroja, 1995, pp. 73-86.

Duran i Sanpere, Agustí

Els cavallers de Snt Jordi, edició limitada, 1964.

Barcelona i la seva història, Curial, Barcelona, 1973.

Elliott, John. H.

La revolta catalana, 1598-1640, Vicens Vives, Barcelona, 1966.

España y su mundo, Alianza, Madrid, 1990.

“Catalunya dins d'una Europa de monarquies compostes”, *Pedralbes*, 13, vol. I, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 11-24.

Enciso Recio, Luis Miguel (coord.)

La burguesía española en la Edad Moderna, vol. I, Universidad de Valladolid, Valladolid, 1996.

Escartín, Eduard

“Las confiscaciones de bienes a los partidarios del Archiduque en Cataluña bajo el reinado de Felipe V”, dins *Studia Storica et philosogica in Honores M. Batllori*, Roma, 1984, pp. 229-240.

La intendencia de Cataluña en el siglo XVIII, Santandreu editors, Barcelona, 1995.

Espino i López, Antonio,

“Catalunya durante el reinado de Carlos II. Política i guerra en la frontera catalana. 1679-1697”, *Manuscrits*, 4-5, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1987.

“Ejército y sociedad en la Cataluña del antiguo régimen: el problema de los alojamientos (1663-1689)”, *Historia Social*, 7, Madrid, 1990, pp. 19-38.

El frente catalán en la guerra de los nueve años, 1679-1697. Tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1994.

“La burguesía Catalana y la guerra, 1680-1697”, dins Enciso Recio, J. L. (coord.), *La burguesía...*, pp. 1409-1425.

“Oficiales catalanes en el ejército de los austrias, 1635-1700”, *Cuadernos de Historia Moderna*, 24, Madrid, 2000, pp. 31-55.

Guerra, fisco y fueros. La defensa de la Corona de Aragón en tiempos de Carlos II, 1665-1700, Universitat de València, Valencia, 2007.

“Els vigatans i la guerra (1695-1705). De l'autodefensa a la intervenció militar internacional”, dins DD.AA., *Actes del congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 389-402.

Fajal i Mercader, Sebastià

“El Rosselló i els rossellonesos davant la Guerra de Successió (1700-1715)”, *Afers*, 52, Catarroja, 2005, pp. 556-579.

Fargas i Peñarrocha, Mariela

“Família poder a Catalunya. 1516-1626. Les estratègies de consolidació de la classe dirigent”, *Pedralbes*, 16, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1996, pp. 199-222.

“Nobleza y burguesía: estrategias familiares y conquista social en la Barcelona del Quinientos”, dins Enciso Recio, L.M. (coord.), *La burguesía española...*, pp. 479-489.

Favier, René

“Le conflit des ordre et la representation provinciale en Dauphine au XVII siecle”, dins Blanchard, A. et alii, *Les assemblées d’Etats...*, pp. 63-89.

Fayard, Janine

Los miembros del Consejo de Castilla (1621-1746), Siglo XXI, Madrid, 1982.

Feliu i Montfort, Gaspart,

“El règim senyorial català als segles XVI i XVII”, *Pedralbes*, 16, Universitat de Barcelona, 1996, pp. 31-45.

Fernández Albaladejo, Pablo

“Monarquía Cortes y cuestión constitucional en Castilla durante la Edad Moderna”, dins *Revista de las Cortes Generales*, Madrid, 1984, pp. 11-34.

“Cortes y poder real: una perspectiva comparada”, dins DD.AA., *Las cortes de Castilla y León...*, pp. 479-499.

Fragmentos de monarquía. Trabajos de historia política, Alianza, Madrid, 1992.

Materia de España. Cultura política e identidad en la España Moderna, Marcial Pons, 2007.

Fernández Albaladejo, Pablo (ed.)

Los Borbones: dinastía y memoria de nación en la España del siglo XVIII. Marcial Pons, Madrid, 2001.

Fernández García, José, Bel Bravo, Maria Antonia y Delgado, J. Miguel (eds.)

El cambio dinástico y sus repercusiones en la España del siglo XVIII, Universidad de Jaén, Jaén, 2000.

Fernández i Cervates, Magda

“Espionatge borbònic en a la Barcelona austriacista. Un informe de l’any 1706”. *Actes del I Congrés d’Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, vol. I, pp. 243-252.

Fernández y Díaz, Roberto

La burguesía comercial barcelonesa en el siglo XVIII, tesis doctoral, Lleida, 1987.

“Historia social, historia en construcción. Una década de historia social en el modernismo catalán”, dins Martínez Shaw, C. (ed.), *Historia Moderna...*, vol. II, pp. 7-54.

Ferro, Víctor

El dret públic català. Les institucions a Catalunya fins al decret de Nova planta, Eumo Editorial, Vic, 1987.

“La Diputació del General de Catalunya”, dins *El territori...*, pp. 441-460.

Florensa i Soler, Núria

El Consell de Cent, Barcelona a la Guerra dels Segadors, Universitat Rovira i Virgili, Barcelona 1996.

“Les fortificacions de Barcelona, motiu de desafiament a Felip IV de Castella”, dins Roca i Albert (coord.), *El municipi de Barcelona i els combats pel govern de la ciutat*, Proa, Barcelona, 1997, pp. 41-48.

“La ciudad de Barcelona en la guerra contra Felipe IV: el Consell de Cent, más que un gobierno municipal”, dins *Espacio, tiempo y Forma*, 12, UNED, Madrid, 1999, pp. 181-198.

“La república Catalana de 1641: un foc d’encenalls”, dins *Butlletí de la Societat Catalana d’Estudis Històrics*, XV, IEC, Barcelona, 2004, pp. 75-88.

Floristan, Alfredo

“Le rétablissement d’un royaume pyrénéen: la Navarre, 1642-1726”, dins Brunet, M. (dir.), *Pays Pyrénéens...*, pp. 91-104.

Fluvià, Armand de,

“Índice de cargos y empleos del antiguo ayuntamiento de Barcelona”, *Documentos i Estudios*, XIII, Barcelona, 1964, pp. 184-207.

“Precedents històrics del reial cos de la noblesa de Catalunya”, Conferència pronunciada en el Real Cuerpo de la Nobleza de Cataluña, Barcelona, 1991.

“Els senyors del Castell d'Abons”, *Paratge*, 2, Barcelona, 1991, pp. 29-33.

“La qüestió del reconeixement dels títols nobiliaris atorgats pel comte-rei Carles III ‘l'Arxiduc’”, *Paratge*, 19, Sirius, Barcelona, 2006, pp. 65-75.

Fontana Lázaro, Josep

“Sobre el comercio exterior de Barcelona en la segunda mitad del siglo XVII. Notas para una interpretación de la coyuntura catalana”, dins *Estudios de Historia Moderna*, V, 1955, pp. 197-219.

“La Guerra de Successió i les Constitucions de Catalunya: una proposta interpretativa”, dins, Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 13-30.

“Els inicis de la Catalunya contemporània: l'economia a la segona meitat del segle XVII”, dins Grau, R., *El segle de l'absolutisme, 1714-1808*, Barcelona, 2002, pp. 13-21.

“Representativitat política i progrés social: una proposta interpretativa”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è Congrés...*, pp. 85-95.

“La Guerra de Successió: causes i motius”, dins DD.AA., *Actes del congrés internacional l'aposta...*, pp. 17-21.

Fortea Pérez, José Ignacio

Monarquía y cortes en la Corona de Castilla. Las ciudades ante la política fiscal de Felipe II, Cortes de Castilla y León, Valladolid, 1990.

“Monarquía, Cortes, i ciudades en la Corona de Castilla durante la edad moderna”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è congrés...*, pp. 305-345.

“Príncipes de la república”. Los corregidores de Castilla y la crisis del reino, 1590-1665”, *Revista de Historia Moderna*, 32, Madrid, 2006, pp. 77-110.

Fradera Josep M. i Ucelay-Da Cal, Enric. (ed.)

Nova notícia de Catalunya, CCCB, Barcelona, 2005.

Frayssenge, Jacques

“Une assemblée délibérative mécomuue: les Etats de Rouergue aux XVI et XVII siècles”, dins Blanchard, A. et alii, *Les assemblées d'Etats...*, pp. 21-40.

Friera Álvarez, M.

“La Junta General del Principado de Asturias: institución de representación y gobierno durante el antiguo regimen”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è congrés...*, pp. 411-428.

García Cárcel, Ricardo

“La opinión catalana sobre Francia en la primera mitad del siglo XVIII”, *Pedralbes*, 18, vol. 2, pags. 421-437.

Felipe V y los Españoles, Random House Mondadori, Barcelona, 2003.

“Los problemas de la Guerra”, dins *Aula*, 16, Valencia, 2005, pp. 26-32.

“Fin de un siglo, fin de dinastía. Algunas reflexiones”, dins *Estudis*, 21, Universitat de València, València, 2005, pp. 67-82.

“La significación cultural de Felipe V”, dins Pereira, J.L., *Felipe V...*, pp. 259-270.

“El austriacismo, representación y realidad”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 165-174.

García Carcel, Ricardo (ed).

De los elogios a Felipe V, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 2002.

García Espuche, Albert

Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña 1550-1640, Alianza ed. Madrid, 1998.

“Els Vilana Perlas i la casa del Regomir: del notariat al poder”, *EHDAP*, XXI, Barcelona, 2003, pp. 267-299.

Barcelona entre dues guerres: economia i vida quotidiana 1652-1714. Eumo Editorial, Vic, 2004.

García Fernández, M. Nélica,

Comercio con el enemigo. El tráfico mercantil anglo-español en el siglo XVIII, 1700-1765, CSIC, Madrid, 2006.

García i Fuertes, Gemma

“De la conspiración austriacista a la integración a la Nueva Planta: La familia Duran, máximo exponente de la burguesía mercantil barcelonesa en el siglo XVIII”,

dins Martínez Shaw, Carlos (ed.), *Historia Moderna en construcción*, Milenio, Lleida, 1999, pp. 513-527.

García Hernán, Enrique (coord.)

Guerra y sociedad en la monarquía hispánica: política, estrategia y cultura en la Europa moderna (1500-1700), CSIC, Madrid, 2006, vol. I, pp. 121-152.

García Martínez, Sebastià

Els fonaments del País Valencià Modern, València, 1968.

Gay Escoda, Josep M.

El corregidor a Catalunya, Marcial Pons, Madrid, 1997.

Gil, Xavier

“La Corona de Aragón a finales del s. XVII. A vueltas con el neoforalismo”, dins Fernández Albaladejo, P., *Los Borbones...*, pp. 97-115.

Tiempo de política. Perspectivas historiográficas sobre la Europa Moderna, Publicacions Universitat de Barcelona, Barcelona, 2006.

“Un rey, una fe, muchas naciones. Patria y nación en la España de los siglos XVI-XVII”, dins Álvarez-Ossorio, A. y García García, B. J., *La monarquía de las naciones...*, pp. 39-76.

Gímenez López, Enrique

Gobernar con una misma ley. Sobre la Nueva Planta en Valencia, Publicaciones Universidad de Alicante, Alicante, 1999.

“Contener con más autoridad y fuerza. La repressió de l'austriacisme als territoris de la Corona d'Aragó (1707-1725)”, dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 221-238.

“El primer capitán general de Cataluña, marqués de Castelrodrigo (1715-1721), y el control del austriacismo”, dins Fernández Albaladejo, P., *Los Borbones...*, pp. 401-420.

“El exilio de los magistrados borbónicos de la Audiència foral valenciana”, dins Álvarez-Ossorio, A., García García, B. J. y León, V., *La pérdida...*, pp. 551-566.

Giménez Blasco, Joan

Continuïtat i canvi a les estructures econòmiques de Catalunya del segle XVII. Mataró 1580-1710, Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, juny de 1998.

Giralt i Raventós, Emili

“Família, afers i patrimoni de Jaume Cortada, baró de Maldà”, *Estudis de Història Agrària*, VI, Curial, Barcelona, 1986, pp. 217-318.

González, Mónica

“Les institucions catalanes durant la Guerra de Successió: les Corts de 1705-1706”, *Pedralbes*, 13, Barcelona, 1993, pp. 383-388.

“L’observança de les llei a través del processos de Corts: des de la constitució Poch Valria (1481) fins a la creació del Tribunal de Contrafaccions 1705-1706”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è congrés...*, pp. 610-626.

González, Óscar

“El partit austriacista: coherència, divergència i supervivència d’una facció de poder”, dins *Pedralbes*, 23, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 295-324.

Gual Vilà, Valentí

“Diverses notícies sobre els Armengol”, *Paratge*, 3-4, Sirius, Barcelona, 1992-93, pp. 77-87.

Güell, Manel

“La petita noblesa durant la primera meitat del s. XVII”, *Paratge* 3-4. 1992-1994, pp. 9-26.

Guia Marin, Lluís

“La junta de contrafurs: uns inicis conflictius”, dins *Saitabi*, XLII, 1992, pp. 33-45.

Gunzber i Moll, Jordi

“Els enfrontaments entre les corporacions notariales barcelonines a l’època Moderna”, *EHDAP*, XIV, 1996, pp. 259-272.

Hernández Benítez, M.

A la sombra de la Corona: poder y oligarquía urbana (Madrid, 1606.1808), Siglo XXI, Madrid, 1995.

Hildesheimer, Bernard

Les Assemblées Generales des comunales de Provence, Editions Pedore, París, 1935.

Hoppit, Julian

A Land of Liberty? England, 1689-1727, Oxford University Press, Oxford, 2000.

Iglesias, Carmen

“La nobleza ilustrada del siglo XVIII espanyol. El conde de Aranda”, dins Iglesias, M. Carmen (coord.), *Nobleza y sociedad...*, pp. 245-282.

Iglesias, Carmen (coord.)

Nobleza y Sociedad en la España Moderna, 3 vols. Nobel, Oviedo, 1996.

Iñurritegui, José M.,

“Las memorias del conde de Robres: la nueva planta y la narrativa de la guerra civil”, *Espacio, tiempo y forma*, 15, UNED, Madrid, 2002.

“La fidelidad y los derechos”, dins Fernández Albaladejo, P. (ed.), *Los Borbones...*, pp. 245-302.

“Las virtudes y el jurista: El Emperador político de Francisco Solanes y el amor a la patria”, *Pedralbes*, 24, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2004, pp. 285-310.

Jarque Martínez, Encarna i Salas Ausens, José Antonio

“Oligarquías locales y poder real en Aragón en la segunda mitad del seiscientos”, dins Aranda Pérez, J. F. (coord.), *La declinación de la monarquía hispánica...*, pp. 695-705.

Jordà Fernández, Antoni

“Els ingressos fiscals de la Generalitat de Catalunya a la segona meitat del segle XVIII”, *EHDAP*, 10, Barcelona, 1982, pp. 163-203.

Jouanna, Arlette

Le devoir de revolte. La noblesse française et la gestation de l'état moderne, Fayard ed., París, 1979.

“Les Etats de Languedoc et le consentement de l'impôt après la révolte de 1632”, dins Blanchard, A. et alii, *Les assemblées d'Etats...*, pp. 149-171.

Juan Vidal, José

“La Guerra de Successió a la Corona d'Espanya: les illes Balears, Filipistes, austriacistes i anglesos”, dins DD.AA., *Actes del congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 415-428.

“La pérdida de Menorca como consecuencia de la Guerra de Sucesión a la Corona de España”, dins Álvarez-Ossorio, A., García García, B. J. y León, V., *La pérdida...*, pp. 717-756.

Kaga, Richard L. i Parker, Geoffrey (eds.)

España, Europa y el mundo atlántico. Homenaje a John Elliott, Marcial Pons, Madrid, 2002.

Kamen, Henry

The war of sucesión of Spain, 1700-1715, Weinfeld and Nicolson cop, London, 1969.

“The decline of Spain: a historical myth?”, *Past and present*, 81, 1978.

La España de Carlos II, Crítica, Barcelona, 1987

“A Catalan Merchant on the Mid-seventeenth century Narcís Feliu”, dins *Pedralbes*, 14, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1994, pp. 29-38.

Koenigsberger, Helmut. G.

“Las Cortes de Castilla y los Estados Generales de los países bajos. El papel de los Parlamentos en la Europa Moderna”, dins Bernardo Ares, J. M. (ed.), *El hispanismo anglo-norteamericano...*, pp. 937-961.

Kopeczi, Bela i Eva H. (ed.)

Noblesse française, noblesse hongroise XI-XIX, Editions CNRS, París, 1981.

Labatut, Jean Pierre.

Les noblesses europeens de la fin du XV siecle a la fin du XVIII siecle, PUF, París, 1978.

Labernia, Pere,

Diccionari de la llengua catalana, 2 vols., Espasa, Barcelona, 1864.

Ladero Quesada, Miguel Ángel

“La consolidación de la nobleza en la baja Edad Media”, dins Iglesias, M. Carmen (coord.), *Nobleza y sociedad...*, pp. 11-45.

Lalinde Abadía, Jesús

La institución Virreinal en Cataluña, Instituto Español de Estudios Mediterraneos, Publicaciones sobre Historia, Barcelona, 1964.

La jurisdicción real inferior en Cataluña, Ayuntamiento de Barcelona, Barcelona, 1966.

“Los ordenamientos jurídicos de la Corona de Aragón”, dins *Foralismo, derechos históricos y democracia*, Fundacion BBV, Madrid, 1998, pp. 21-47.

Lassaigne, Jean Dominique

Les assemblées de la noblesse de France aux XVII et XVIII siècles, Editions Cujas, París, 1962.

León Sanz, Viginia

“Una concepción austriacista del Estado a mediados del siglo XVIII”, dins *Coloquio Internacional Carlos III y su siglo*, vol. II, Madrid, 1990, pp. 213-224.

“Origen del Consejo Supremo de España en Viena”, *Hispania*, 52, CSIC, Madrid, 1992, pp. 107-142.

“Acuerdos de la Paz de Viena de 1725 sobre los exiliados de la guerra de sucesión”, *Pedralbes*, 12, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1992, pp. 293-312.

Entre Austrias y Borbones. El Archiduque Carlos y la monarquía de España 1700-1714, Sigilo editorial, Madrid, 1993.

“La oposición a los borbones españoles: los austriacistas en el exilio”, dins Gimenez López, E. i Mestre Sanchís, A., *Disidencias y exilios en la España Moderna*, Alicante, 1997, pp. 501-513.

“Patronazgo político en la Corte de Viena: los espanyoles y el Real Bolsillo Secreto de Carlos VI”, *Pedralbes*, 18, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1998, pp. 581-589.

“La influencia espanyola en el reformismo de la monarquía austriaca del setecientos”, *Cuadernos dieciochistas*, Madrid, 2000, pp. 107-132.

“El reinado del archiduque Carlos en España: la continuidad de un programa dinástico de gobierno”, *Manuscrits*, 18, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, Bellaterra, 2000, pp. 41-62.

“Felipe V y la sociedad catalana al finalizar la Guerra de Sucesión” dins *Pedralbes*, 23, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 271-294.

“De Rey de España a Emperador de Austria: el archiduque Carlos y los austrias espanyoles”, dins Serrano, E. (ed.), *Felipe V...*, pp. 747-774.

Carlos VI, el emperador que no pudo ser rey de España, Aguilar, Madrid, 2003.

“Una historia autriacista después de la Guerra de Sucesión”, dins Claret Miranda, J. (coord.), *Miscel·lania Ernest Lluch...*, pp. 445-458.

“Colaboración del ejército imperial con el hispánico de Carlos II”, dins García Hernán, E. (coord.), *Guerra y sociedad...*, pp. 121-152.

“Isabel Cristina, reina y regente en Barcelona”, dins DD.AA, *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 429-440.

“Después de la guerra de sucesión española: teoría y realidad política del exilio austriacista”, dins Albareda, J. i Serra, E. (coord.), *Actes del segon congrés de Recerques...*, pp. 121-139.

“Abandono de pàtria y hacienda: el exilio austriacista valenciano”, *Revista de Historia Moderna*, 25, Valencia, 2007, pp. 235-256.

“Represión borbónica y exilio austriacista al finalizar la Guerra de Sucesión española”, dins Álvarez-Ossorio, A., García García, B. J. y León, V., *La pérdida...*, pp. 567-590.

León Sanz, Virginia y Sánchez Belén, Juan Antonio

“Confiscaciones de bienes y represión borbónica en la Corona de Castilla a comienzos del siglo XVIII”, *Cuadernos de Historia Moderna*, 21, Madrid, 1998, pp. 127-175.

León Sanz, Viginia (ed.)

Defoe, Daniel, *Memorias de guerra del Capitán Carleton*, Publicaciones Universitarias de Alicante, Murcia, 2002.

Llobet Portella, Josep Maria

La Taula de Canvi de Cervera y su entorno socio-economico. 1599-1715, Instituto de Estudios Ilerdenses (CSIC), Lleida, 1985.

Llovet, Joaquim

Mataró 1680-1719. El pas de vila a ciutat i a cap de corregiment, Caixa d'estalvis de Mataró, Mataró, 1966.

Lluch, Ernest

La Catalunya vençuda del segle XVIII, Edicions 62, Barcelona, 1996.

L'alternativa catalana (1700-1714-1740) Ramon Vilana Perlas i Juan Amor de Soria: teoria i acció austriacistes, Eumo editorial, Vic, 2000.

“El programa polític de la Catalunya austriacista”, dins Albareda (ed.), *Del patriotisme al catalanisme...*, pp. 129-167.

Lluch, Ernest (ed.)

Escrips polítics del segle XVIII. Tom III. Via fora als adormits, Eumo Editorial, Vic, 2005.

Lobato Franco, Isabel

“Activitat econòmica i actitud política de la burgesia mercantil barcelonina al final del segle XVII: la família Dalmases”, *L'Avenç*, 184, 1995, Barcelona, pp. 20-23.

Compañías y negocios en la Cataluña preindustrial, Universidad de Sevilla, Sevilla, 1995.

López García, María Trinidad

“La perpetuación de una oligarquía a través del oficio de regidor en el último tercio del siglo XVII (1665-1700)”, dins Bernardo Ares, J. M. y González Beltran, J. M., *La administración...*, pp. 549-559.

Lorente Gasca, M. José

Análisis de la Universidad de Barcelona a través de los libros de ordenanzas y deliberaciones municipales, libros de grados y libros de protocolos notariales des de 1535 hasta 1686, Treball de Llicenciatura, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1982.

López-Salazar Perez, Jerónimo

“Las oligarquías y el gobierno de los señoríos”, dins Bernardo Ares, J. M. y González Beltran, J. M., *La administración...*, pp. 471-498.

Malamud Rikles, Carlos

“Els negocis d'un virrei català al Perú: el marquès de Castelldosrius (1707-1710)”, dins *Segones Jornades d'estudis Catalano-americans*, Barcelona, 1986, pp. 83-95.

Mandrou, R.

Louis XIV et son temps, PUF, París, 1973.

Maraval, José Antonio

Poder, honor y elites en el siglo XVII, Siglo XXI, Madrid, 1979.

Marcos Martín, Alberto

España en los siglos XVI, XVII y XVIII, Crítica, Barcelona, 2000.

Martí Fraga, Eduard

“Conflictivitat institucional: La Conferència dels Comuns de novembre de 1700”, *Pedralbes*, 23, vol. II. Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 209-232.

“La Conferència dels Comuns: Una institució per a la defensa de les constitucions a Catalunya (1698-1714)”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53 congrés...*, pp 447-466

La Conferència dels Tres Comuns. Treball d'Iniciació a Recerca, Universitat Pompeu Fabra, 2005.

“La Conferència dels tres comuns sota el govern de l'arxiduc carles III. 1705-1713”, *L'Avenç*, 305, Barcelona, 2005, pp. 3-12.

“Les institucions Catalanes davant l'arribada de l'arxiduc Carles III. Octubre-desembre de 1705”, dins *Antoni Saumell i Soler. Miscel·lània in memoriam*, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2007.

Martínez Rodríguez, Miguel Ángel

“Aproximació a l'estudi d'una família catalana als segles XVII-XVIII: els Meca”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, 1993, pp. 255-272.

“Linaje y poder en la Cataluña foral: la actividad política de los Copons”, *Cuadernos de Historia Moderna*, 22, Moderna, Madrid, 1999, pp. 11-31.

“Els oïdors de la sala tercera de l'Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII”, *EHDAP*, XX, 2002, pp. 205-228.

Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII, Fundació Noguera, Lleida, 2006.

Martínez Shaw, Carlos

Cataluña en la carrera de Indias, 1680-1756, Crítica, Barcelona, 1980.

“La Companyia de seguros de Salvador Feliu de la Peña (1707-1709)”, dins *II Congreso Internacional el Estrecho de Gibraltar*, Madrid, 1995, pp. 405-413.

Martínez Shaw, Carlos (ed.)

Historia Moderna, historia en construcción, Milenio, Lleida, 1999, 2 vols.

Martínez Shaw, Carlos i Alfonso Mola, Marina

Felipe V, Arlanza ediciones, Madrid, 2001.

Maxé Altés, Juan Carlos

“La colonia Genovesa en Catalunya en los siglos XVII y XVIII: los Bensi”, *I Congrés d'història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 523-532.

Mateu i Llopis, F.

“Les encunyacions de l’arxiduc Carles a Barcelona i l’estat dels tresor reial durant la Guerra de Successió. Documents per a l’estudi llur (1707-1714)”, dins *Estudis Universitaris Catalans*, vol. XVII, Institució Patxot, Barcelona, 1932, pp. 184-220.

McIlwain, Charles Howard

Constitucionalismo antiguo y moderno, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1991.

Mercader Riba, Joan

Felip V i Catalunya, Edicions 62, Barcelona, 1968.

Els Capitans Generals (segle XVIII), Vicens Vives, Barcelona, 1980.

Mettam, Roger

“The french nobility, 1610-1715”, dins Scott, H. M., *The european nobilities ...*, vol. I, pp. 114-141.

Mingay, Gordon Edmund

The Gentry. The rise and fall of a rulling class, Longman, London, 1976.

Miret i Sans, Joaquim

“Els torneigs de la Confraria de Sant Jordi”, *Paratge*, 3-4, Sirius, Barcelona, 1992-1994, pp. 471-484.

Molas Ribalta, Pere

Societat i poder polític a Mataró, 1718-1808. Rafael Dalmau Editorial, Barcelona, 1973.

“La companyia Feu-Feliu de la Penya (1676-1708). Comerç de teixits i estructura social vers 1700”, *Cuadernos de Historia Económica de Catalunya*, vol. XII, Departament de Historia Económica, Universitat de Barcelona, 1974, pp. 77-126.

“El comerç de teixits en la societat estamental”, *EDAHP*, V, Barcelona, 1977, pp. 161-197.

Comerç i estructura comercial a Catalunya i València als segles XVII i XVIII, Curial, Barcelona, 1977.

“Catalans als Consells de la monarquia (segles XVII-XVIII)”, *EHDAP*, XIII, 1995, pp. 229-251.

“La família del marquès de Rubí, dels Àustria als Borbó”, *Afers*, 20, Catarroja, 1995, pp. 61-71.

Catalunya i la casa d'Àustria, Curial, Barcelona, 1996.

“Abans, durant i després de les Corts inacabades”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya, Generalitat de Catalunya*, vol. V, Departament de Presidència, Barcelona, 1999, pp. IX-XV.

“El marquès d'Aitona a la Guerra de Successió”, *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, XI, 2000, pp. 51-59.

“Els comptes de Darnius. s. XVII-XVIII”, *EHDAP*, XVIII, Barcelona, 2000, pp. 313-324.

L'alta noblesa catalana a l'Edat Moderna, Eumo Editorial, Vic, 2003.

“Felipe V y la nobleza Catalana”. Conferencia pronunciada en el Real Cuerpo de la Nobleza de Cataluña, Barcelona, 4 d'abril de 2001, pp. 5-15.

Molina Recio, Raúl

“La presencia en el municipio cordobés de un linaje nobiliario: los Fernández de Córdoba (ss. XVI-XIX)”, dins Bernardo Ares, J. M. y González Beltran, J. M., *La administración...*, pp. 569-576.

Montagut, Tomàs de

“Estudi introductorí”, dins Peguera, Lluís de *Pràctica y stil de fer Corts*, Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 1998.

Morales Roca, Francisco

“Historia de la ilustre casa de Fivaller”, *EHDAP*, IX, Barcelona, 1981, pp. 305-345.

“Próceres habilitados en las Cortes del Principado de Catalunya, siglo XVII (1599-1713)”, *Hidalguía*, 1983.

“Privilegios nobiliarios del Principado de Catalunya. Dinastia de Austria. Reinado de Carlos II (1665-1700)”, *Hidalguía*, 1975, pp. 725-757.

Moreno Meyerhoff, Pedro

“Linajes Catalanes en la casa de Aranda. El caso Rupit”, dins DD.AA, *El Conde de Aranda y su tiempo*, Instituto Fernando el Católico, Zaragoza, 2000, pp. 99-134.

Mousnier, Robert

Les institutions de la France sous la monarchie absolute, vol. I, Press Universités de la France, París, 1974.

Mollfulleda i Vinyallonga, Conxita

“El govern de l'emperadriu Elisabet Cristina (1711-1713), dins Alcoberro, A. (Dir.), *Catalunya durant...*, pp. 234-235.

Muñoz, Antonio i Cata, Josep

“Presos d'estat de l'onze de setembre: un parell de notes”, *L'Avenç*, 228, Barcelona, 1998, pp. 11-18.

Repressió borbònica i resistència catalana (1714-1736), Muñoz Cata editors, Madrid, 2005.

Muset i Pons, Assumpta

“El grup de traginers i negociants de Calaf i Copons durant el segle XVIII”, *EHDAP*, XVI, 1998, pp. 303-326.

Nadal i Farreras, Joaquim

“El govern de Catalunya entre autonomia i el centralisme segles XVI i XVII”, dins *Formes i Institucions de Govern de Catalunya*, Institut Municipal d'història, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1977, pp. 49-58.

L'onze de setembre i el centralisme borbònic, Dopesa, Barcelona, 1977.

Nadal i Farreras, Joaquim i Wolff, Philippe (dirs.)

Historia de Cataluña, Oikos-Tau, Barcelona, 1983.

Oliva i Ricós, Benet

La generació de Feliu de la Peña, Edicions Universitat de Lleida, Lleida, 2001.

La petita noblesa del Maresme, Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró, 2002.

“Conflicte ideològic i control de la Universitat. La ‘verdad triunfante’ de Narcís Feliu de la Peña (1682)”, *Recerques*, 44, Barcelona, 2002, pp. 181-198.

El plet de l'Escó, Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró, 2005.

“De la revolta a la integració. La continuïtat de la burgesia mercantil austriacista”, Albareda J. i Serra, E. (coords.), *Actes del segon congrés de Recerques...*, pp. 85-102.

“Lluites historigràfiques entorn a la Guerra de Successió: tradicionalistes versus criticistes”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 319-326.

Palos, Juan Luís

“Un sector específic de diputados: los síndicos municipales y capitulares”, dins *Les Corts a Catalunya, Actes del congrés d'història institucional Barcelona Generalitat de Catalunya*, Departament de Cultura, Barcelona, 1988, pp. 394-402.

La pràctica del gobierno en Cataluña. Siglos XVI-XVII, Tesis doctoral. Departament de història Moderna i Contemporània, Facultat de Lletres, Universitat Autònoma de Barcelona, 1990.

“Una lectura de la Guerra dels segadors (1638-1644)”, dins, *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. V, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 1999, Barcelona, pp. XVI-XXXII.

Catalunya a l'imperi dels Àustries, Pagès Editors, Lleida, 1994.

Els juristes i la defensa de les Constitucions, Eumo Editorial, Vic, 1997.

“Quin va ser el paper dels juristes catalans en el debat entre absolutisme i constitucionalisme?”, *Manuscrits*, 15, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1997, pp. 53-57.

Pereira Iglesias, José Luis (coord.)

Felipe V de Borbón (1701-1746). Actas del congreso de San Fernando, Universidad de Córdoba, Córdoba, 2006.

Peiró Arroyo, A.

El señorío de Zaragoza (1199-1837), Zaragoza, 1996.

Peña Izquierdo, Antonio Ramon

La Casa de Palma. La familia Portocarrero en el gobierno de la monarquía hispánica (1665-1700), Universidad de Córdoba, Córdoba, 2004.

“La disyuntiva catalana: entre el filipismo y el autriacismo. El gobierno del Conde de Palma en Cataluña”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana...*, pp. 327-348.

Pérez Latre, Miquel

“Juntas de Braços i Diputació del General 1587-1593: Un presidi de cavallers conspirant contra sa Magestad?”, *Pedralbes*, 13, Barcelona, 1993, pp. 281-298.

Llevar la Corona de su magestad, Treball d'iniciació a la recerca, Universitat Autònoma de Barcelona, 1994.

Diputació i Monarquia: El poder polític a Catalunya, 1563-1599. Tesis Doctoral, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2001.

“L'arrelament de la Diputació del General: Pàtria i vertebració política a finals del cinc-cents”, dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 31-50.

Entre el Rei i la terra. El poder polític a Catalunya al s.XVI, Eumo Editorial, Vic, 2003.

“Les Corts i les veus de la terra. La participació política”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53 congrès...*, pp. 697-715.

Pérez Samper, M. dels Àngels

“La família Alós. Una dinastía catalana al servicio del estado (siglo XVIII)” *Cuadernos de Investigación Histórica*, 6, Fundación Universitaria Española, Seminario Cisneros, Madrid, 1982, pp. 195-239.

“El pan de la Barcelona moderna: Poder municipal y abastecimiento”, dins Bernardo Ares, J. M. y González Beltran, J. M., *La administración...*, pp. 407-420.

Pérez Aparicio, M. Carmen

“El proceso de consolidación de la monarquía autoritaria y la reacción foral valenciana. La Junta de contrafurs”, dins *Mayans i la ilustración. Simposio internacional en el bicentenario de la muerte de Gregorio Mayans*, Ajuntament d'Oliva, Oliva, 1982, pp. 131-151.

“Una vida al servicio de la Casa de Austria. Don José Folc de Cardona y Erill, príncipe de Cardona (1651-1729)”, *Estudis*, 28, Universitat de València, 2002, pp. 421-448.

“Cambio dinástico y disidencia política en el País Valenciano”, dins Serrano, E., *Felipe V...*, pp. 119-150.

“Cataluña y Valencia en las postrimerías del sistema pactista (1665-1714)”, dins Berenguer, E., *La Corona de Aragón: siglos XII-XVIII*, 2006, pp. 337-370.

“L’austriacisme al País Valencià: projecte i reivindicacions socials”, DD.AA., *Actes del congrés internacional l’aposta catalana...*, pp. 175-192.

Pérez, Joseph

“La aristocracia castellana en el siglo XVI”, dins Iglesias, M. Carmen (coord.), *Nobleza y sociedad...*, pp. 47-72.

Permanyer, Lluís

Cites i Testimonis sobre Barcelona, Edicions la Campana, Barcelona, 1993.

Perona Tomás, Domingo

“Cortes y Comisión de Millones en Murcia durante la Guerra de Sucesión”, dins Cremades Griñan, Carmen M. (ed.), *Estado y fiscalidad...*

Peronnet, Michel

“Reflexions sur les Etats de Languedoc: una histoire intermédiaire à l’èpoque moderne”, dins Blanchard, A. et alii, *Les assemblées d’États...*, pp. 107-128.

Perroy, Edouard

“Social mobility among the french noblesse in the later middle ages”, *Past and present*, 21, 1962, pp. 25-38.

Porta i Berguedà, Antoni

La victòria catalana de 1705, Editorial Pòrtic, Barcelona, 1984.

Price, J. L.

“The dutch nobility in the seventeenth and eighteenth centuries”, dins Scott, H. M., *The european nobilities...*, vol. I, pp. 82-113.

Quevedo, Francisco,

Poesía original completa, Planeta, Barcelona, 1990.

Quintanilla Raso, M. Concepción

“Los grandes linajes. Una investigación histórica sobre el linaje de Fernández de Córdoba”, dins, Iglesias, M. Carmen (coord.), *Nobleza y sociedad...*, pp. 73-112.

Ragón, Joaquim

“El último virrei de la administración habsburguesa en Catalunya: Jorge de Darmstadt y Landgrave de Hassia (1698-1701)”, *Pedralbes*, 2, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1982, pp. 263-271.

“La formació del Partit Austriacista a Catalunya abans de la guerra de successió”, *Primer Congrés d’Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 225-231.

Reglà, Joan

Els virreis de Catalunya, Teide ed., Barcelona, 1956.

Ribot, Luis

El arte gobernar. Estudios sobre la España de los Austrias, Alianza, Madrid, 2006.

Ribot i Iglesias, Montserrat

“La confraria dels cavallers de Sant Jordi de Barcelona en sus últimos tiempos”, dins *Actes del I Congrés de Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 463-469.

Riera i Fortiana, Enric

“Les festes Celebrades a Catalunya durant el viatge i el casament de Felip V (1701-1702)”, dins Rossich, A., *El barroc...*, pp. 395-410.

Riquer, Martín de, Comas, Antoni i Molas, Joaquim

Historia de la literatura Catalana, 5 vols., Ariel, Barcelona, 1985.

Rodríguez, Baltasar

Las Juntas de Gobierno en la monarquía hispánica (siglos XVI-XVII), Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 1998.

Root, Hilton. L.

The fountain of privilege, University of California Press, Berkeley, 1994.

Rossich, Albert

“Subordinació i originalitat en el barroc literari català: alguns paral·lelismes”, dins Rossich, Albert, *El Barroc català*, Quadrens Crema, Barcelona, 1989, pp. 531-557.

Rovira Gòmez, Salvador

“Els primers Oliver de Boteller (segle XVI)”, *Paratge*, 5-6, Sirius, Barcelona, 1994-95, pp. 15-29.

Els nobles de Tortosa, Centre d'estudis Francisco Martorell, Tortosa, 1999.

Els nobles del Baix Camp, Associació d'estudis reusencs, Reus, 2001.

“El comportamiento de los nobles de Tarragona y Tortosa durante la Guerra de Separación de Catalunya”, dins Aranda Pérez, Francisco José (coords.), *La declinación de la monarquía en el siglo XVII*, Ediciones Universidad de Castilla la Mancha, Cuenca, 2004, pp. 617-631.

Rovira i Virgili, Antoni

Història nacional de Catalunya, vol. V, Editorial la Gran Enciclopedia Vasca, Bilbao, 1972.

Rubí, Basili de

Les Corts Generals de Pau Claris, Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1976.

Rubió i Balaguer, Jordi

Història de la literatura Catalana, 3 vols., Publicacions de la Abadia de Montserrat, Barcelona, 1985.

Saavedra Fajardo, Diego

Idea de un príncipe político-cristiano, Espasa Calpe, Madrid, 1969.

Sales, Núria

Els Botiflers, 1705-1714, Rafael Dalmau., Barcelona, 1981.

Senyors bandolers, miquelets i botiflers, Empúries, Barcelona, 1984.

“Torbacions populars: alguns plantejaments”, dins DD.AA., *Revoltes populars...*, pp. 58-63.

“Institucions polítiques catalanes en vigílies de la seva abolició: una tasca historiogràfica urgent”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 275-279.

Els segles de decadència. Segles XVI-XVII, dins *Historia de Catalunya*, vol. IV, a cura de Pierre Vilar, Edicions 62, Barcelona, 1993.

“Institucions polítiques catalanes en vigílies de la seva abolició: una tasca historiogràfica urgent”, dins *Pedralbes*, 13, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1993, pp. 275-279.

“Abans del 1714: cap a una democratització de les institucions catalanes”, dins *La commemoració de l'onze de setembre a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1994.

“Diputació, síndics i diputats. Alguns errors evitables”, *Pedralbes*, 15, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1995, pp. 95-102.

De Tuïr a Catarroja, Estudis sobre institucions catalanes i de la Corona d'Aragó, Afers, Catarroja, 2002.

“Pròleg”, dins *Dietaris de la Generalitat de la Generalitat de Catalunya*, vol. IX, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 2005, pp. IX-XIII.

Salvador Esteban, Emilia

“Las cortes de Valencia y las Juntas de Estamentos”, dins Belenguer Cebrià, Ernest, *Felipe II y el Mediterraneo*, vol. IV, Sociedad Estatal para la Conmemoración de los centenarios de Felipe II y Carlos V, 1999, pp. 139-157.

Sanabre, Josep,

La Acción de Francia en Cataluña en la pugna por la hegemonía europea (1640-1659), Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, Barcelona, 1956.

Sánchez, Dolores

El deber de consejo en el estado moderno: las juntas “ad hoc” en España (1471-1665), Ediciones Polifemo, Madrid, 1993.

Las juntas ordinarias: los tribunales permanentes en la Corte de los Austrias, UNED, Madrid, 1995.

Sánchez Marcos, Fernando

“El nuevo estatus de Barcelona tras su reincorporación a la monarquía hispánica en 1652”, dins *Homenaje al Dr. D. Juan Reglá campistol*. Universitat de València, 1975, vol. I, pp. 597-609.

“El autogobierno perdido en 1652: el control por Madrid de la vida política en Cataluña durante el virreinato de Don Juan de Austria (1653-1656)”, *Pedralbes*, 2, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1983, pp. 101-125.

Cataluña y el Gobierno central tras la guerra de los segadores (1652-1679), Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 1983.

Sanpere i Miquel, Salvador

Fin de la Nación Catalana, edició facsímil i estudi introductorí a cura de Joaquim Albareda, Editorial Base, Barcelona, 2001.

Sans i Travé, Josep M. i Ballart i Marsol, Concepció

“El catàleg de diputats i oïdors de comptes de la Generalitat de Catalunya (1359-1710) de Pere Serra i Postius”, *EHDAP*, VIII, Barcelona, 1980, pp. 63-118.

Scott, Hamish M. (ed)

The european nobilities in seventeenth and eighteenth centuries, 2 vols. Longman, London, 1995.

Schak, Ellery

From Valor to Pedigree, Princeton university Press, New Jersey, 1986.

Serna, Pierre

“El noble”, dins Vovelle, M., *El hombre de la ilustración...*, pp. 41-128.

Serra, Eva

“Evolució d’un patrimoni nobiliari català durant els segles XVII i XVIII. El patrimoni nobiliari dels Sentmenat”, *Recerques*, 5, Ariel, Barcelona, 1975, pp. 33-71.

“Els Gualbes ciutadans de Barcelona: de la fallida bancària del s. XVI a l’enllaç nobiliari del XVII”, *Actes del I Congrés d’Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 479-494.

“Tensions i ruptures de la societat catalana en el procés de formació de l’Estat Modern”, dins de *Manuscrits* 4-5, Universitat Auntonoma de Barcelona, Bellaterra, 1987, pp. 71-80.

“Introducció”, dins DD.AA., *La revolució catalana de 1640...*, pp. VII-XIX

“1640 Una revolució política. La implicació de les institucions”, dins DD.AA., *La revolució catalana de 1640...*, pp. 3-65.

“Entre la ruptura i la continuïtat. Algunes consideracions a propòsit de la capacitat institucional de Catalunya durant la Guerra dels Segadors”, dins *Les Corts a Catalunya*, *Actes del Congrés d’Història Institucional*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1991, pp. 160-167.

“Diputats locals i participació en les bolles de la Diputació del General, (1570-1638). Una mostra i una reflexió”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 259-270.

“Un pamflet polivalent: un text de 1708 imprès el 1836”, dins *Miscel·lània en honor del doctor Casimir Martí...*, pp. 449-460.

“Les Corts de 1701-1702. La represa política a les vigílies de la guerra de Successió”, *L’Avenç*, 206, Barcelona, 1996, pp. 22-28.

“Catalunya després de 1652: recompenses, censura i repressió”, dins *Pedralbes*, 17, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1997, pp. 191-216.

“Ciutats i viles a Corts Catalanes, 1563-1632): entorn de la força municipal Parlamentària”, *XVII Congrés d’Història de la Corona d’Aragó*, 7-12 de setembre de 2000, pp. 1-28.

“El Pas de Rosca en el camí de l’Austriacisme”, dins Albareda, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 71-104

“L’enllaç del segle i el canvi de dinastia”, dins *Historia de la Generalitat de Catalunya i els seus presidents*, vol. II. Generalitat de Catalunya i Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 2003, pp. 15-42.

“L’enllaç del segle XV i el canvi de dinastia”, dins DD.AA., *Història del Generalitat de Catalunya...*, pp. 15-42.

“La vida parlamentària a la Corona d’Aragó: segles XVI i XVII. Una aproximació comparativa”, dins Sobrequés, J. (ed.), *Actes del 53è congrés...*, pp. 501-536.

“Una alternativa nacional sota l’aparença de conflicte dinàstic”, dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l’aposta catalana...*, pp. 509-518.

“Catalunya durant el primer regnat de Felip V”, dins Alcoberro, Agustí (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, Ara Llibres, Barcelona, 2006, pp. 45-71.

“Voluntat de sobirana en un context de canvi dinàstic”, dins *Una relació difícil. Catalunya i l’Espanya Moderna*, Editorial Base, Barcelona 2007, pp. 109-180.

Serrano, Eliseo (ed.)

Felipe V y su tiempo, Institución Fernando el Católico (CSIC), Zaragoza, 2004.

Simón i Tarrés, Antoni

Cavallers i ciutadans a la Catalunya del segle XVI, Barcelona, Curial, 1991.

Els orígens ideològics de la revolució catalana de 1640, Publicacions de l’Abadia de Montserrat, Barcelona, 1999.

Construccions polítiques i identitas nacionals. Catalunya i els orígens de l’estat modern espanyol, Abadia de Montserrat, Barcelona, 2005.

Soberanas, Amadeu

“Apunts per a una Biografia de Josep Romaguera”, dins DD.AA., *Homenatge a Antoni Comas*, Facultat de Filologia, Universitat de Barcelona, 1985, pp. 447-457.

Sobrequés i Callicó, Jaume

El pactisme a Catalunya, Edicions 62, Barcelona, 1982.

Història de Barcelona, Enciclopèdia catalana ed., Barcelona 1992.

Sobrequés i Callicó, Jaume (ed.)

Actes del 53è Congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i Parlamentàries, vol. I, Parlament de Catalunya, Barcelona, 2005.

Sobrequés i Callicó, Jaume (dir.)

Historia de Barcelona, Enciclopèdia Catalana-Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1992, 8 vols.

Sobrequés i Callicó, Jaume i Sobrequés i Vidal, Santiago

La Guerra Civil Catalana al segle XV, 2 vols., Edicions 62, Barcelona, 1973.

Soldevila, Ferran

Història de Catalunya, 3 vols., Alpha, Barcelona, 1934.

“La presó de Pau Ignasi Dalmasses i Ros, enviat de la ciutat de Barcelona a Felip V (1705)”, *Homenatge a Antoni Rubió i Lluch*, Barcelona, 1936, pp. 481-498.

Barcelona sense universitat i la restauració de la Universitat de Barcelona. 1714-1838, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1938.

Solé i Cot, Sebastià

“La Cort General a Catalunya”, dins *El territori i les seves institucions històriques*. Fundació Noguera, Ascó, novembre de 1997, pp. 117-183.

Stein, Stanley, J. i Stein, Barbara H.

Plata, comercio y guerra. España y América en la formación de la Europa Moderna, Crítica, Barcelona, 2002.

Stone, Lawrence

An open elite, England 1540-1880, Clarendon Press, Oxford, 1984.

La crisis de la aristocracia, 1558-1640, Alianza, Madrid, 1985.

Tocqueville, Alexis

La democracia en América, Fondo de Cultura Económica, México, 1984.

Tomàs i Valiente, Francisco

“La venta de oficios de regidores y la formación de las oligarquías urbanas en Castilla (siglos XVII y XVIII), *Historia, Instituciones, Documentos*, 2, Universidad de Sevilla, 1975, pp. 523-547.

“El poder político, validos y aristócratas”, dins Iglesias, M. Carmen (coord.), *Nobleza y sociedad...*, pp. 135-156.

Thompson, Irving A. A.

Crown and Cortes, Variorum, Hampshire, 1993.

“La corona y las cortes en Castilla, 1590-1665”, dins *Revista de las Cortes Generales*, 8, Publicaciones del Congreso de los Diputados, Madrid, 1995, pp. 8-42.

“El final de las Cortes de Castilla”, dins *Revista de las cortes Generales*, 8, Publicaciones del Congreso de los Diputados, Madrid, 1995, pp. 43-59.

“Cortes y ciudades. Tipología de los procuradores”, dins DD.AA., *Las Cortes...*, pp. 193-248.

“The nobility of Spain 1600-1800, dins Scott, H. M., *The european nobilities...*, vol. I, pp. 174-236.

Torras i Ribé, Josep Maria

“Reflexions sobre l’actitud dels pobles i estaments catalans durant la Guerra de Successió”, *Pedralbes*, 1, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1980, pp. 187-209.

Els municipis catalans de l’antic règim (1453-1808), Barcelona, 1983.

“Els corresponsals del comerç català amb Europa al començament del segle XVIII”, *Recerques*, 23, Curial, Barcelona, 1990, pp. 115-139.

“El Projecte de Repressió de 1652”, dins DD.AA., *La revolució catalana de 1640*, Crítica ed., Barcelona, 1991, pp. 241-290.

“L’organització municipal de Barcelona en els segles moderns”, dins Sobrequés i Callicó, J. (dir.), *Historia de Barcelona...*, pp. 257-306.

“El control polític de les insaculacions del Consell de Cent (1652-1700)”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 457-468.

Política i institucions en la historiografia catalana dels segles moderns”, dins Martínez Shaw, C. (ed.), *Historia moderna...*, vol. II, pp. 369-388.

“Pròleg”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. VI., Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 2000, pp. IX-XXXIX.

La Guerra de Successió i els setges de Barcelona, Rafael Dalmau ed., Barcelona, 1999.

“Catalunya després de la batalla d’Almansa: els desastres de la guerra contra la població civil”, *Pedralbes*, 24, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2004, pp. 411-344.

Felip V contra Catalunya. Testimonis d’una repressió sistemàtica, Rafael Dalmau ed., Barcelona, 2005.

“Les conseqüències de la militarització obsessiva de Catalunya després de la derrota de 1714”, dins Albareda, J. i Serra, E. (coords.), *Actes del segon congrés de Recerques...*, pp. 75-84.

“La difusió de la revolta austriacista a Catalunya (1705-1706): entre la lògica insurgent i l’estratègia militar aliada” dins DD.AA., *Actes del Congrés internacional l’aposta catalana...*, pp. 357-373.

“Las consecuencias de las negociaciones de Utrecht (1711-1713) en el curso de la guerra en Cataluña”, dins Álvarez-Ossorio, A., García García, B. J. y León, V., *La pérdida...*, pp. 591-610.

Torres i Sans, Xavier

Els bandolers (s. XVI-XVII), Eumo Editorial, Vic, 1991.

“Segadors i miquelets a la revolució catalana de 1640”, dins DD.AA. *La revolució catalana...*, pp. 66-96.

La Vall de Torelló als segles XVI i XVII: una història de paraires i bandolers, Eumo Editorial, Vic, 1995.

“Pactisme i patriotisme a la Catalunya de la Guerra dels Segadors”, *Recerques*, 32, Barcelona, 1995, pp. 45-62.

“Virreis i bandolers. Catalunya i la Generalitat a començaments del segle XVII (1611-1623)”, *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. IV, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 1997, pp. IX-XXVII.

“A vueltas con el patriotismo. La revuelta catalana contra la Monarquía Hispánica (1640-1659)”, dins Álvarez-Ossorio, Antonio y García García, Bernardo J. (ed.), *La monarquía de las naciones...*, pp. 811-844.

La Guerra dels Segadors, Eumo Editorial, Vic, 2006.

Upon, A. F.

“The swedish nobility, 1600-1772”, dins Scott, H. M., *The european nobilities...*, vol. II, pp. 11-40.

Vázquez de Prada, Valentín

“La institució bancària en Barcelona (s. XV-XVII)”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993. pp. 495-504.

Venteo, Daniel

“*Per la bellesa de les lletres i la veritat d'ela historia de Catalunya*”
L'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i la Història (1700-1807), Treball d'iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2005.

Vernet, Jaume

“A l'entorn de Francesc Grases i Gralla. Una perspectiva de dret constitucional”
dins *Initium*, 1, Associació Catalana d'història del Dret, Barcelona, 1996, pp. 645-663.

Vilaplana Persiva, Manuel

Historia del Real de a ocho, Universitat de Murcia, Murcia, 1997.

Vilar, Pierre

El manual de la companyia Nova de Gibraltar, Edicions del centre de lectura, Reus, 1990.

Catalunya dins l'Espanya moderna, Crítica, Barcelona, 1979.

“Introducció”, dins Nadal, J., *Història de Catalunya...*, pp. 9-69.

Villari, Rosario (ed.)

El hombre del barroco, Alianza, Madrid, 1993.

Voltes Bou, Pere

“Las cortes tenidas en Barcelona por el archiduque Carlos de Austria”, *Boletín de la Real Academia de Buenas letras de Barcelona*, XXVIII, Barcelona, 1959.

“Noticias sobre las mercedes nobiliarias otorgadas por el archiduque Carlos de Austria durante su gobierno en Barcelona”, *Documentos y Estudios*, vol. X, Instituto Municipal de Historia, Barcelona, 1962, pp. 65-105.

Barcelona durante el gobierno del Archiduque Carlos de Austria (1705-1714), 3 vols., Instituto Municipal de Historia de Barcelona, Barcelona, 1963.

Vovelle, Michel

El hombre de la ilustración, Alianza, Madrid, 1992.

Wood, James B.

“Demographic Pressure and social mobility among de Nobility of Early Modern France”, *Sixteenth Century Journal*, vol. 8, 1977, pp. 3-16.

Zabala Montoya, Mikel

“Las Juntas Generales de Bizkaia a principios de la Edad Moderna: desequilibrios y enfrentamientos anteriores a la concordia”, *Cuadernos de Historia Moderna*, 30, 2005, pp. 85-124.

Zmora, Hillay

Monarchy, aristocracy and the state in Europe 1300-1800, Roudledge, London, 2001.

Zudaire Huarte, Eulogio

El Conde-duque y Cataluña, CSIC, Madrid, 1964.

**BASE DE DADES DE LA
CLASSE DIRIGENT
CATALANA**

(Font: AHPB et alia)

Nº1	Abarca	Juan	Altres testaments relacionats	
	Velasco	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia			- Anton Erill, 875, 2n. llibre, fol. 122.	
<p>- Comte de la Rosa, cavaller de Sant Jaume. Era governador de Catalunya el 1701.</p> <p>- Henri Kamen, basant-se en un manuscrit posterior a la guerra de Successió, el considera borbònic (Kamen, 1969, p. 405).</p> <p>- Va ser un dels enviat pels comuns per esbrinar amb més profunditat el parer de Darmstadt davant el testament de Carles II. Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. (Castellví, 1997, vol. I., pp. 274 i 374).</p> <p>- El 1713 es casà amb Ignàsia Gai, la qual en primeres núpcies havia estat muller de Antoni de Potau i Ferreró, del qual heretà el títol de marquesa de la Floresta, títol concedit el 1702 al seu marit. (Ceballos 1994, p. 10).</p> <p>- Va ser la persona a qui Velasco encarreguà que tragués de Barcelona a tots els desafectes a Felip V durant el setge de 1705 (Porta, 1984, p. 424).</p> <p>- Sembla que va tenir greus enfrontaments amb el virrei Velasco. Aquesta darrer el va criticar durament, fins a l'extrem d'afirmar que "Para el gobierno de Barcelona nada puede haver tan inútil en tiempo paz y de guerra como el conde de la Rosa" (AHN, leg. 195).</p>				
Familiars directes			Comentaris del testament	
- Muller: Francisca Abarca i Erill.				
			Misses marit	
			Dots marit	
			Misses muller	
			Dots muller	
Marmessors			Relació comercial	
Hereu				

Afiliació política

Realista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- C. de la Rosa

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Anton Erill

Nº2	Aguilar Caçador	Josep												
	d'Oluja	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí										
Biografia														
<p>- Cav, nob al 1679, marquès d'Enfesta. El 1715 fou rehabilitat com d'Aguilar de Valaür (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Lluità a la coronela de Barcelona durant el setge de 1697. Fou ajudant del General anglès Stanhope i defensà Barcelona als setges de 1706 i 1713-14 (Porta, 1984, p. 433).</p> <p>- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació el juliol de 1713 (Albertí, 1964, p. 146).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 1.144 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966</p>														
Familiars directes														
- Muller: Francisca Aguilar i Monfar.														
Marmessors														
	Data testament	Referència testament												
<table border="1"> <tr> <td>Marmessors</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>					Marmessors									
Marmessors														
Misses marit														
Dots marit														
Misses muller														
0														
Dots muller														
Pocs diners														
Relació comercial														
Altres testaments relacionats														
<p>- Marmessor de Bernat Aimeric Cruilles i Oluja. 806/43, nº 93.</p> <p>- Francisca de Aguilar i Montfar, 861, 4t. llibre, fol. 43, 25/05/1738. Muller de Josep Aguilar Caçador. Filla de Onofre Montfar i Sorts, chb i de Mª Anna Monfar i Vilaseca. Entre els marmessors hi ha Mª de Copons i Aguilar, Josep Peguera i Aimeric, gendre (casat amb Gertrudis Aguilar); Salvador Tamarit i Vilanova i Càncer i Salvador Tamarit Xatmar, fill de l'anterior, casat amb Josepa Tamarit i de Copons (nora), Ramon de Copons i Aguilar, nets; Teresa Llobet i Tamarit, vídua de José Bournoville; Francisco de Boixadors i Copons. Enterrada a San Fransico de Asis. Les misses que apareixerà. Diu que el seu marit està enterrat a Miralles (baronia de Segunt), i que "trobantse algo aliviada la mia hacienda, en força de dita concordia sie dit cadàver traslladat a dita ciutat i sepultat en lo vas propi de la Casa Aguilar". A Gertrudis de Peguera i Aguilar, casada amb Josep Peguera i Aimeric, li vol donar més diners però no pot perquè "empero reconeixent que lo meu patrimoni se troba vuy molt extenuat a causa de los molts acreedors i de haver separat de ell la sua dot i la de dita Mª Josepa de Copons Tamarit i de Copons". Dóna 2.000 ll. a una néta, Gertrudis de Copons i Aguilar, per matrimoni si no es fa religiosa. Hereva: Maria de Copons i Aguilar.</p>														
Comentaris del testament														
Relacions														
<p>- Bernat Aimeric</p> <p>- Josep Peguera Aimeric</p> <p>- Salvador Tamarit</p> <p>- Montfar i Sorts</p> <p>- Joan Copons i Falcó</p>														
Afiliació política														
Constitucionalista														
Categoria social														
Cav														
Canvi d'estament														
☒ Sí														
Evolució estamental														
<p>- Cav</p> <p>- Nob 1679</p> <p>- 1715 M. d'Enfesta.</p> <p>Rehabilitat pels Borbons.</p>														
Braç Militar														
☒ Sí														
Conferència														
☐ Sí														
Corts 1701														
☒ Sí														
Corts 1705														
☒ Sí														
JGB 1713														
☒ Sí														
Hereu														

Nº3	Agulló-Pinos	Josep		
	i de Pinos	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob, M. de Gironella (1702). Sr. de Bellver, Sitges, Lloberola i Castellonu de Montfalcó (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va servir a l'exèrcit des de 1669, amb una patent de cavalleria. Mestre de Camp del terç de Barcelona, entre 1674 i 1679. Va ser sargent general de batalla i tinent general. Capturat amb la seva guarnició a la Seu d'Urgell durant la guerra dels nou anys. Defensà Barcelona durant el setge francès de 1697. En 1702 era governador de Ceuta i Lloctinent de les galeres de les costes africanes (Espino, 2000, p. 48).</p> <p>- Va ser un dels defensors dins del Braç Militar de fer un nou donatiu el 1689 per evitar nous allotjaments, (Espino, 1999, p. 84).</p> <p>- Protector del Braç Militar el 1683, conseller noble el 1681 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Paper clau al conflicte sobre el testament de Carles II el novembre de 1700 (Molas, 2003, p. 141).</p> <p>- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374). Felip V el va fer Gentilhome de càmera amb sou de coronel de cavalleria. (Castellví, 1997, vol. II, p. 231).</p> <p>- Des de Ceuta defensà els interesos de Felip V, rebutjant les diferents ofertes que li feu Jordi Hesse de Darmstadt. Alejandro Correa el defineix com "mui amanate del partido de nuestro amo el señor Felipe Quinto". Morí el 1704 a Ceuta per enfermetat (Busquets, 1993, p. 26).</p> <p>- Sobre una primera aproximació a les figures del marquesos de Gironella vegeu l'obra de Josep Busquets recollida a la bibliografia.</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Jeroni Agulló i Pinós i de Maria Agulló i Pinos.</p> <p>- Muller: Francisca Agulló i Sagarriga.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	04/04/1702	880/22, fol. 184		
<p>- Francisca Agulló i Sagarriga, muller.</p> <p>- Francisco Agulló i Sagarriga, fill.</p> <p>- Emmanuel Agulló i Sagarriga, tresorer de la Seu de Barcelona, fill.</p> <p>- Joan de Sentmenat, marquès de Sentmenat, gendre.</p> <p>- Manuel de Llupia, cunyat.</p> <p>- Maria de Pinós i Rocabertí, tieta.</p> <p>- Joan de Llupia, portantveus del general, nebot.</p> <p>- Joan de Josa i Agulló, nebot.</p> <p>- Jeroni de Rocabertí, marquès de Argençola, casat amb Maria de Rocabertí i Llupia, nebot.</p>				
Hereu	Francisco de Agulló			
Altres testaments relacionats				
<p>- Emmanuela de Lentom Sacirera, 861/54, nº13. És la muller de Miquel de Lentorn, òlim Pinós.</p> <p>- Emmanuel de Llupia, 861/53, fol. 187. La seva nora, Marianna de Llupia i Gelabert, es casà amb Joan de Llupia i Agulló. Josep Agulló i Pinós, és marmessor.</p> <p>- La seva vídua és Francisca de Agulló i Sagarriga 861/54 nº30, 23/12/1726. Filla de Ramon Sagarriga i de Antonia de Sagarriga i de la Puente. Entre els marmessors: Francisca Agulló i Sagarriga, maquesa de Gironella, vídua de Francisco Agulló, fill i nora; Miquel Agulló i Sagarriga, capità, nét; Mª Teresa Junyent i Agulló i Francisco Junyent i Vergós, marquesos de Castellbell, néts; Francisco de Sentmenat i de Teresa de Sentmenat i Boixadors, néts; Jeroni de Rocabertí, nebot; Josep de Rocabertí casat amb una Oms, nebot; Francisco Sagarriga i Maria Reart, comtes de Creixell, nebots, Maria de Llupia i Gelabert, vídua; a Josep Ribera; Josep Erill i la seva muller; Josep Josa, San Miquel Arcàngel de Barcelona, vas Agulló. 1.000 misses baixes. 25 ll. Hospital Santa Creu; A Teresa Junyent i Agulló un rellotge d'or. Hereu Miquel Francisco Agulló Pinós i Sagarriga, net.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a l'Església de Gironella.</p> <p>- 10 ll. a l'hospital de la Misericòrdia, de la Santa Creu, i Infants Orfes.</p> <p>- 500 ll. a Emmanuel de Agulló. Muller és usufructuària.</p>				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
500 fill				
Misses muller				
1.000				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
Reialista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1702 M. de Gironella				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Valeria Lentorn</p> <p>- Joan Josa Agulló</p> <p>- Anton Ribera</p> <p>- Joan de Llupia</p> <p>- Jeroni Rocabertí</p>				

Nº4	Agulló-Pinos	Francesc		
	Segarriga	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. Fill de Josep Agulló Pinós, també va ser un reialista aferrissat. Va ajudar a Velasco a l'hora d'aconseguir la simpatia de diferents regions per la causa felipista (Busquets, 1993, p. 26).</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1700 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Acompanyà el virrei Velasco en la seva marxa el 1705, mort a la batalla d'Almenar 1710. (Molas, 2003, p. 142).</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p>				
Familiars directes				
- Fill de Josep Agulló Pinós i Francisca Agulló i Sagarriga.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	04/01/1703	880/23, fol. 99		
<p>- Francisca de Agulló i Sagarriga, muller.</p> <p>- Comtes de Creixell.</p> <p>- Maria de Pinós i Rocabertí, tieta.</p> <p>- Emmnauel de Llupià, oncle.</p> <p>- Joan de Llupià i Agulló, cusi.</p> <p>- Joan Josa i Agulló cosí.</p>				
Hereu				
Miquel Francisco Agulló-Pinós Sagarriga				
Altres testaments relacionats				
<p>- Emmanuel de Llupià, 861/53, fol. 187. La seva nora Marianna de Llupia i Gelabert es casà amb Joan de Llupià i Agulló. Josep Agulló i Pinos, és marmessor.</p> <p>- Relació amb Francisco Junyent. 911, 1r. llibre, fol. 49. El germà de Francesc Agulló, Miquel Agulló Pinós, és el seu nebot i marmessor. Francisco Junyent casat amb una Agulló.</p> <p>- Relació amb Josep Marimon i Corbera, 911, 1r llibre, fol. 193, 08/10/1743. La seva filla, Cayetana, està casada amb el marquès de Gironella.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Fa donatius a l'hospital de la Santa Creu i a la Congregació dels Dolors.</p> <p>- A la resta de fills els hi dona 1.000 ll. en excreix.</p>				
Misses marit				
2.000				
Dots marit				
1.000 a cada fill				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
Reialista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamenal				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Joan Llupià</p> <p>- Josep Marimon</p> <p>- Francisco Junyent</p> <p>- Joan Josa i Agulló</p> <p>- Pinós i Rocabertí</p>				

Nº5	Aimeric	Bernat		
	Cruilles	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Bernat Aimeric-Cruilles de Santapau i d'Oluja-Claret. Nob. M. Aimeric 1703, B. d'Aiguafreda (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Diputat militar el trienni 1668 (Sans, 1980).</p> <p>- Els Aimeric eren donzells de Manresa on havien exercit funcions de veguers. El seu pare és Pere Aimeric i Cruilles. Relació amb les empreses comercials de Narcís Feliu de la Penya als voltants de 1690. Va obtenir del Consell de Cent els terrenys per establir la Companyia de la Santa Creu. Va establir a Manresa una oficina pel blanqueig de teles i col·laborà en l'edició del <i>Ramallet de Tintures</i> de 1691. La seva filla Anna es casà amb Domenico Pignatelli, militar i borbònic. Els Aimeric estaven més vinculats a l'austriacisme. Són familiars d'Antoni de Peguera i Aimeric (Molas, 1995b, p. 68 i ss.).</p> <p>- Els Aimeric van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).</p> <p>- Protector del Braç Militar 1673-75. Vocal de la Junta de Comerç de 1692. Mor el 1707 sense succecció masculina. Filles repartides en els dos bàndols, una es va casar amb Guerau de Peguera, mare de Antoni Peguera i Aimeric, Mariana es va casar amb el comte de Altham, i Anna amb Domenico Pignatelli (Molas, 2003, pp. 136-138).</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i els privilegis el 1701 i que signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277 i 374).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Pedro Aimeric i Cruilles i Maria de Aimeric i Oluja.</p> <p>- Muller: Maria Aimeric i Argensola.</p>				
Marmessors				
<p>- Maria de Aimeric i Argensola, muller.</p> <p>- Domingo de Pignatelli, casat amb Anna Pignatelli Aimeric.</p> <p>- Guerau de Peguera, casat amb Maria de Peguera Aimeric.</p> <p>- Maria de Aimeric i Argensola.</p> <p>- Baptisa Planella i Cruilles.</p> <p>- Josep Aguilar i Oluja.</p> <p>- Emmanuel de Llobert i Oluja.</p> <p>- Joan Amat i Despalau.</p>				
Hereu El fill mascle que tingui, o si no la filla Anna.				
Altres testaments relacionats				
- Relació amb Josep Dusai i Bru. 911, 1r. llibre, fol. 124.				
Comentaris del testament				
<p>- Sepultura a San Pere Màrtir (Manresa), capella de Sant Tomàs d'Aquino, amb la menor pompa possible. Que es cremenin 12 atxes en la església de San Pere.</p> <p>- Un aniversari cada any.</p> <p>- Que l'hereu faci un retaule de "mig relleu a la romana" i es posi en el quadre la mare de Déu de la Concepció, que ell ha posat en Aiguafreda.</p> <p>- 10 ll. a l'hospital de la Santa Creu.</p> <p>- 5 ll. a totes les esglésies "dels meus llocs per los ornaments".</p> <p>- Per cada filla 30 ll. anuals més 200 ll. en matrimoni.</p> <p>- Hereu: el fill mascle que tingui. A Anna d'Aimeric li dona una "joia de or ab diamants, ab una flor de taronger esmeralda al mig", draps de tapís i dos fils de perles.</p> <p>- A Maria de Peguera i Aimeric, 2.000 ll.</p> <p>- A Gretrudis de Armengol i Aimeric, 5 "panyos de tapís".</p> <p>- Té propietats a: Rajadell, Vallformosa, Vallhonestà (Vic), a Manresa, Casa al carrer del Forn d'en Ripoll (Barcelona).</p>				
Relació comercial				
- Relació amb els projectes de Narcís Feliu de la Penya.				
Misses marit				
500				
Dots marit				
2.000 filla 2.000 muller				
Misses muller				
Dots muller				
Data testament				
17/02/1696				
Referència testament				
806/43, nº93				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
<p>- 1703 M. d'Aimeric, B. d'Aiguafreda.</p> <p>- Família de donzells de Manresa.</p>				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Josep Dusai</p> <p>- Guerau de Peguera</p> <p>- Domingo Pignatelli</p> <p>- Josep Aguilar</p> <p>- Joan Amat</p> <p>- Copons de la Manresana</p> <p>- Antoni Armengol</p> <p>- Josep Ribera</p> <p>- Josep Terré</p> <p>- Antoni Armengol</p>				

Nº6	Alemany	Josep	Altres testaments relacionats	
	Navel	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia		Altres testaments relacionats		
<ul style="list-style-type: none"> - Sr. de Cabanabona (Bru-Fluvià, 1998). - El seu oncle, Josep de Navel, chb, havia estat fiador de la bolla de Tremp el 1668 (Jordà, 1982, p. 196). - Josep Alemany, capità del regiment de Sant Jordi al setge de 1714 (Albertí, 1964, p. 412). - Va ser clavari del Braç Militar el 1707 i conseller noble el 1703 (Martí, 2005, p. 51). 		<ul style="list-style-type: none"> - Josep de Navel i Erill. 887/15, fol. 13. El seu nebot i marmessor, és Josep Alemany i Navel. - Francisco Alemany i Magarola, 960, 1r. llibre, fol. 216, 28/10/1754. Fill de Josep Alemany i Navel, Magdalena de Alemany i Magarola. Entre els marmessors: Antonia de Alemany i Piquer, muller; Josep de Alemany i Piquer, fill; Josep de Alemany i Magarola, germà; Gaspar Berart i Cortiada, cosí germà, baró d'Esperonella; Ramon Deona, Francisco Magarola i Amigant, Josep de Ramon i Magarola. El seu pare va fer testament amb Josep Mas, Burgés de Vilafranca, notari de Barcelona. - Relació amb Josep Galceran de Pinós i Rocabertí. III.23, 1710-1714. s/f. 25/10/1714. Josep és el seu marmessor 		
Familiars directes		Comentaris del testament		
- Muller: Magdalena Alemany i Magarola.				
		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Marmessors				
Hereu				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Josep G. de Pinos i Rocabertí
- Josep Navel i Erill

Nº7	Alemany	Carlos	Altres testaments relacionats										
	Bellpuig	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí									
Biografia			- Eulàlia Alemany i Bru, 812/19, fol. 75. Vídua de Guerau Alemany. Filla de Francisco Bru i Petronila Bru i Granollachs. Germana de Josep Bru i Granollachs.										
- Noble, natural de Perpinyà, Sr. de Bellpuig i de Tortella. Fill de José de Ros i Reig, nét de Joan de Ros, capità. (Morales, 1983, vol.I., p. 132). - Va anar a les terres de l'Ampurdà a aixecar la moral després de la desfeta d'Almansa (Castellví, 1997, vol. II, p. 431).													
Familiars directes			Comentaris del testament										
			Misses marit <input type="text"/>										
			Dots marit <input type="text"/>										
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Marmessors</td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="height: 150px;"></td> </tr> </tbody> </table>				Data testament	Referència testament	Marmessors	<input type="text"/>	<input type="text"/>				Misses muller <input type="text"/>	
	Data testament	Referència testament											
Marmessors	<input type="text"/>	<input type="text"/>											
			Dots muller <input type="text"/>										
Hereu <input type="text"/>			Relació comercial										

Afiliació política

No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

Nob   Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Bru i Granollachs

Nº8	Aloy	Francesc	Altres testaments relacionats	
	Guitant	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - Cavaller (Bru-Fluvià, 1998). - Capità de la coronela de Barcelona al setge de 1706. El seu pare va ser espia de Juan José de Austria i del marquès de Mortara. Fill de militar (Espino, 2000, p. 51-52). - Capità de la 7ena companyia del III batalló de la coronela al setge de 1713-14. Ferit el 14 d'agost de 1714 (Albertí, 1964, p. 435). - Partidari de la resistència, protestà contra la segona votació del Braç, lluità l'onze de setembre (Albertí, 1964, p. 136). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.				
Altres testaments relacionats				
Comentaris del testament				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Relació comercial		
Hereu				

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social **Canvi d'estament**

Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Relacions

Nº9	Amat	Josep			Altres testaments relacionats
	Planella	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	- Pau Planella, prevere. 844/37, fol. 186 El seu germà és Joan Amat i Despalau, pare de Josep Amat i Planella, que és el nebot de Pau Planella. - Ana de Junyent i Vergós, 861/53, fol. 276r. És la seva mare. - M ^a Anna Sabater Amat, 861/54, n ^o 19. Filla seva, casada amb Anton de Sabater i de Copons, marquès de Benavent. - Joan Amat i Despalau, el seu pare, 880/22, fol. 66. - Francisco Amat Planella i Granulosa, el germà, 861, 2n. llibre, fol. 139, 19/04/1712. Entre els marmessors està Bonaventura de Lanuza, Joan de Lanuza, Josep Ribera i Claramunt i Anton Massanés. També demana 2.000 misses. Té nombrosos censals amb Josep Corbera, el marquès de Rupit (6.000 ll.), Francisco Mari, Esteve Serra Vileta, Agustí Pinayana Monfort (és el seu hereu), 4.000 ll. per la filla, i 2.500 ll. per una altra filla. - Francisco de Ribera i Soler, 910, 1r. llibre, fol. 160. L'hereu de Josep Amat és marmessor de Francisco Ribera - Relació amb Francisco Junyent i Vergós. 911, 1r. llibre, fol. 49. El fill de Josep Amat, Josep, és marmessors de Francisco i nebot. La muller de Josep és la seva germana.
Biografia	<p>- Josep d'Amat i de Planella i Despalau. Nob. M. de Castellbell 1702, sr. Vacarisses, Rellinars i Vilalba (Bru-Fluvià, 1998). - La família Amat procedia de la chb el 1510 i van ser ennoblits 1599. El seu pare és Joan Amat i Despalau, diputat militar 1680 i protector del Braç Militar 1691-1693. El seu fill, Josep Amat i Junyent, va ser regidor de Barcelona el 1736 i heretà també el títol marquès de Castellmeià. (Molas, 2003, p. 143). - Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 11). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - El seu fill va sol·licitar una plaça com a regidor de l'ajuntament borbònic de 1718 (Mercader, 1968, p. 361). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966</p>				
Familiars directes	<p>- Fill de Joan Amat i Despalau i Francisca Amat i Planella. - Muller: Marianna Amat de Junyent.</p>				
Marmessors	Data testament 21/05/1715	Referència testament 861/53, fol. 253			
	<p>- Anna Junyent i de Vergós, marquesa de Castellmeià, vídua de Francesc Junyent i Marimon, sogre. - Ramon de Junyent i de Vergós, cunyat. - Francisco Amat Planella i Granalosa, germà.</p>				
Misses marit	2.000				
Dots marit	14.000 filla 12.000 filla 3.000 filla 2.000 fill				
Misses muller					
Dots muller					
Relació comercial					
Comentaris del testament	<p>- Té 3 criades i un criat. Els va donant diferents diners. Diu que l'hereu tingui obligació d'acollir a la seva casa al reverend Nicolau Cas, prevere, mestre dels seus fills, "menjat i begut, calçat i vestit sa i malalt, pagat metges i medicinas". - 150 ll. per matrimoni a Maria Vidal, donzella criada. - 150 ll. a Teresa Sunge, donzella criada. - 100 ll. a Rosa Bas, donzella criada. - 100 ll. a Antonio Humbert. - A Francisca Caetana Amat i Junyent, de 17 anys, 14.000 ll. per matrimoni. - Gertrudis Amat i Junyent, de 14 anys, 12.000 ll. - Anna Amat i de Junyent, 5 anys, 3.000 ll. - Anton Amat i de Junyent, 12 anys, 2.000 ll.</p>				
Hereu	Josep Amat i de Junyent.				

Afiliació política

Realista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- 1702 M. de Castellbell.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Anton Sabater i Copons
- Francisco Junyent i Vergós
- Bonaventura de Lanuza
- Agustí Pinyana
- Esteve Serra i Vileta
- Salvador Massanés (a través del seu germà Francisco)

Nº10	Amigant	Francesc		
	Olzina	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Donzell. El seu pare és ennoblit al 1673. Neix al 1669 i mor al 1736. (Fluvià, comunicació personal).</p> <p>- Segons Morales Roca era nobel</p> <p>- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Josep Amigant i Ferrer i de Mª Teresa Amigant i Olzina.</p> <p>- Muller: Maria Amigant i Farnés.</p>				
		Misses marit	600	
		Dots marit	8.000 4.000 4.000	
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		31/12/1736	870, 1r. llibre, fol. 347	
<p>- Mª Amigat i Farnés, òlim Cartellà i Marimon, muller.</p> <p>- Josep Ignasi de Amigant i Olzina, germà, canonge.</p> <p>- Josep Ignasi de Amigant i Farnés, fill.</p> <p>- Francisco i Fèlix Farnés i Marimon, cunyats.</p> <p>- Francisco Magarola i Amgiant, nebot.</p> <p>- Mª Teresa Meca i de Magarola, muller de Josep Meca i Vega, nebots.</p> <p>- Josepa Sánchez de la Barzena i Magarola, muller de Josep Sánchez.</p> <p>- Mª Teresa de Cordelles i Olzina, muller de Jaume Cordelles, cosina.</p> <p>- Ramon Sala, prevere.</p>				
Hereu	Josep Ignasi Amigant i Farnés			
Altres testaments relacionats				
<p>- Josep Amigant, 818/79, fol. 178. És el seu pare.</p> <p>- Josep Ignasi de Amigant i Olzina, can de Barcelona. 875, 2n llibre, fol. 180.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a la col·legiata de Manresa.</p> <p>- 10 ll. a l'hospital de la Santa Creu i al de Manresa.</p> <p>- Deu un censal a Jaume Ferrer, pagès.</p> <p>- Mª Ignàsia Amigant, 8.000 ll. amb baguls.</p> <p>- Mª Teresa Amigant, 4.000 ll. amb baguls.</p> <p>- Francisco Ignasi, 4.000 ll. per privilegi.</p>				
Afiliació política				
Realista				
Categoria social		Canvi d'estament		
Cav		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- Nob.</p> <p>- El seu pare havia assolit la noblesa al 1673.</p>				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☒ Sí		
Corts 1705		☒ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<p>- Josep Farnés</p> <p>- Felícia Cordelles</p>				

Nº11	Amigant	Josep	Altres testaments relacionats		
	Olzina	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia Era canonge, Fill de Josep Amigant i de Ferrer.					
Altres testaments relacionats					
Comentaris del testament					
Familiars directes			Misses marit		
			Dots marit		
			Misses muller		
			Dots muller		
Marmessors			Relació comercial		
Hereu					

Affiliació política
No definit

Categoria social ecles **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamenal

Braç Militar Sí
 Conferència Sí
 Corts 1701 Sí
 Corts 1705 Sí
 JGB 1713 Sí

Relacions

Nº12	Amigant	Josep	Altres testaments relacionats	
	Ferrer	☐ Sí ☒ Sí ☒ Sí		
Biografia		Doctor ☐ Sí ☒ Sí ☒ Sí		
<p>- Va ser ennoblit al 1673. Neix al 1669 i mor al 1736. (Fluvià, comunicació personal). Senyor de Castellgalí.</p> <p>- Fill de Joan Josep Amigant i de Carreras, que també havia estat diputat militar de la Generalitat. El seu avi era Joan Francesc Amigant, natural de Manresa, doctor en dret o oïdor militar de la Generalitat que havia assolit la dignitat de cavaller al 1638 (Morales, 1983, vol. I, p. 137).</p> <p>- Va ser diputat militar.</p> <p>- Germà del conegut jutge de la Reial Audiència Pere Amigant. S'havia casat amb Teresa Olzina. Una germana seva casada amb Plàcid Copons. El seu pare també era un conegut advocat que havia destacat per la seva oposició als francesos raó per la qual fou executat a la dècada de 1640. Sobre la trajectòria del seu germà, Pere, vegeu Martínez Rodríguez, 2006, pp. 227 i 265.</p>			Comentaris del testament	
<p>Familiars directes</p> <p>Fill de: Joan Josep Amigant, donzell, "en Barcelona populat", i Maria Amigant i Ferrer Muller: Maria Teresa Amigant i de Olzina</p>			<p>Misses marit</p> <p>1000</p> <p>Dots marit</p>	
<p>Marmessors</p> <p>- Francisco Amigant i Maria Amigant i Farnés (fill i nora), noble. - Maria Teresa Amigant i de Olzina. - Josep Ignasi Amigant i Olzina, prevere i canonge de Barcelona, fill. - Pere Amigant i Olzina, prevere i canonge de Girona, fill. - Vicens Magarola i Descatllar i Ignàsia de Magarola i Amigant, filla i gendre. - Francisc de Amigant i Malla, cunyada i vídua. - Gabriel de Olzina, noble. - Joan B. de Olzina, canonge de Barcelona. - Diego de Olzina, sagristà de Sant Pau de Camp.</p>			<p>Misses muller</p> <p>Dots muller</p>	
<p>Hereu Francesc Amigant. En segon lloc Ignàsia de Magarola</p>			<p>Relació comercial</p> <p>- Vinculat al negoci de la carn. - Tenia una botiga</p>	

Afiliació política

No definit

Categoria social

Cav

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- 1673 nob

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Vicens Magarola
Plàcid Copons
Els Farnés.

Nº13	Anglasell	Francesc		
	Cortada	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Cavaller. Mor al 1741 (Fluvià comunicació personal).</p> <p>- El seu pare va ser un dels jutges que acceptà el testament de Carles II (Castellví, 1997, vol. I, p. 273).</p> <p>- Sobre la figura del seu, un important jutge de la Reial Audiència vegeu Martínez Rodríguez, 2005, pp. 227 i ss. El seu primer matrimoni amb Jeronima Càrcer el vincula amb els Càrcer, ciutadans honorats. El segon, amb Maria Cortada, els relacionava amb el Baró de Maldà.</p> <p>- El seu pare s'ausentà de Catalunya amb l'arribada de l'arxiduc. (Castellví, 1997, vol. I, p. 620).</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p> <p>- El seu pare llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213 fol. 112v.).</p>				
Familiars directes				
- Fill de Narcís Anglasell i Rocha, Dr. en drets de la Reial Audiència, i Maria Anglasell i Cortada.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Altres testaments relacionats				
<p>- Maria Anglasell i Cortada, 770/48, fol. 188. Mare de Francisco Anglasell</p> <p>- Narcís Anglasell, 770/48, fol. 247. El seu pare. 1.000 misses tres rals.</p> <p>- Ignés de Anglasell i Cortada, 875, 3r. llibre, fol. 12., germana seva</p>				
Comentaris del testament				

Affiliació política

Reialista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº14	Antic	Francesc		
	Sanpere	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Mercader, chb 1692 (Bru-Fluvià, 1998), sr. de Montgai i Llorenç (Rovira, 2001). - La seva filla casada amb Francesc Mascaró, adroguer i després mercader ben posicionat, que s'instal·la a Madrid i tingué un paper important en el suministrament de medicaments als hospitals. Francesc estigué vinculat al mon de la destil·lació de l'aiguardent amb l'arxiduc, el qual el féu chb el 1707. Relacionat amb Salvador Feliu (García Espuche, 2004, p. 282). - Forma part de la companyia colectiva de 23 adroguers formada el 1676, jutament amb Ramon Mascaró i Antoni Pau Duran (Oliva, 2001, p. 116). - Fiador de les Bolles foranes de Barcelona i dels drets del General el 1689 (Jordà, 1982, p. 184). - Matriculat com a mercader el 1686 (Cabestany, 1964, p. 170). - Relacionat amb mercaders de Mataró (Giménez, 1998, p. 636). - La seva casa fou saquejada durant el setge de 1705. Els dies anteriors ell i el seu fill s'havien amagat i pogueren fugir a Calaf i a Prats del Rei (Porta, 1984, p. 563). - El seu fill Josep va ser dels regidors de Barcelona (Molas, 1977b, p. 226). Era un ric comerciant, la seva casa va ser saquejada el 1705. Es refugià a Calaf i va ser un dels 16 administradors de Barcelona el 1714, i també membre del primer ajuntament de 1718 (Mercader, 1968, p. 350). - Per altres informacions vegeu Rovira, 2001. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Jaume Antic, pagès de la Parròquia de Sant Feliu de Alella, i de Marquesa Antic i Sanpere. - Muller: Tecla Antic. 				
Marmessors		Data testament	Referència testament	
<ul style="list-style-type: none"> - Tecla Antic, muller. - Pedro de Amigant, del Consell Reial. - Jeroni Cellarés, gendre. - Francisco Mercader, gendre. - Rafael Albià, cunyat. - Salvi Mallol, corredor d'orella. 		08/11/1692	818/80, fol. 138	
Misses marit				
2.000				
Dots marit				
1.000 dobles a cada filla que tingui				
1.000 dobles a la muller				
Misses muller				
700				
Dots muller				
Pocs diners				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - Abans era mercader i va ser arrendador dels drets del General. - Entre els marmessors: Salvi Mallol, corredor d'orella - Els testimonis del testament. - Relació amb els Mascaró. 				
Hereu Josep Antic				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Tecla Antic, 875, 2n. llibre, fol. 266. 14/06/1744. La seva vídua. Mare de Josep Antic, regidor de Barcelona. vídua del noble Francisco Antic, filla de Gabriel Bonastre, de la vila de Ulldemolins (Tarragona), i Maria Bonastre i Pedret. Marmessors: Duc de Bitonto o comte de Montamar, gendre, Josep Antic, fill i regidor perpetuo, Maria Antic, donzella i filla, Isabel Cellerés i Antic, fillastra, Francisco i Manuel Antic i de Mora, néts. Pau Dalmases, prevere de Barcelona. A Santa Maria del Mar. 700 misses. 25 ll. anuals a Maria Antic, filla. Al nét Manuel Antic i Mora, un cubert de plata. Hereu: Josep Antic, fill. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a Santa Maria del Mar. - 300 ll. a l'hospital de la Santa Creu. - 10 ll. a l'hospital de Misericòrdia, Orfes i Sant Llàtzer. - 1.000 dobles a cada filla que tingui, o el seu valor en lliures barcelonines. - 1.000 dobles a la muller i l'usdefruit. - 200 dobles a Agnès Mascaró i Antic, muller de Francisco Mascaró, mercader, filla seva i de Anna Maria Antic i Lledó, primera muller. - Diu que és chb, "antes mecader". La seva filla Agnès casada amb Francesc Mascaró. Altres filles: Isabel Francisca i Maria. Testimonis del testament: Salva Mallol, Francesc Puig, negociant i Alex Trevaria Jover, botiguer de teles. 				
Affiliació política				
Realista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - 1686 mercader - 1692 chb - El testament de la muller diu que és noble. 				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Francesc Mascaró - Pere Amigant - Els Fatjó 				

Nº15	Arbell	Josep	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
- Era canonge de vic.		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Familiars directes		Misses marit		Comentaris del testament
Marmessors		Dots marit		
	Data testament	Referència testament		
		Misses muller		Relació comercial
		Dots muller		
Hereu				

Affiliació política

No definit

Categoria social

ecles

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº16	Argemir	Oleguer		
	Creixell	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 387 ll. (Bruguera, 1871, p. 386). - Va ser conseller tercer el 1710 (MNA). - Tingué un paper destacat en el govern provisional català durant el setge de 1713-14, participant en algunes de les diferents juntes que s'hi crearen (D.D.A.A., 1966, p. 149). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Onofre Argemir, chb, i de Mª Àngela Argemir i Creixell. - Muller: Teresa Argemir i Duran. 				
		Misses marit	apareixerà	
		Dots marit	Pocs diners	
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial	<ul style="list-style-type: none"> - Relació amb els Masdeu. - El seu testament parla de les collites, que semblen la seva font de riquesa. - Està casat amb una Duran. 	
Hereu	Teresa Argemir i Duran			
		Data testament	Referència testament	
		04/04/1735	904, 1r. llibre, fol. 91	
Marmessors				
<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Argemir i Duran, muller. - Francisco, Oleguer, Josep, fills. - Agnes Duran i Grall, vídua de Mariano Duran, CHB, cunyada. - Josep Duran, canonge de Vic. - Tomàs Fatjó, chb, casat amb Victòria Fatjó i Duran. 				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Clara Madeu i Pla 869, s/f, 17/03/1721. Vídua de Joan Masdeu i Esteve, cavaller. Filla de Francisco Pla. El seu fill és Francisco Masdeu i Pla. Entre els Marmessors Jerònima de Masdeu i Grimosachs, nora, Josep Soldevila, Oleguer Argemir i Creixell, Josep Soler i Josep Ignasi Vidal, mercader. - Manuela Argemir i Duran, 869, 1r, s/f possiblement la filla de Oleguer. - Josep Argemir, III.22. fol. 62. 12/08/1714. És el seu germà. Ha fet una concòrdia amb els seus germans Oleguer per la qual, de la heretat del pare, Josep pot gastar 100 ll. per la sepultura, 200 ll. lliurament i el que resti de la sepultura s'utilitzi per dir misses. Els diners que li deu el seu germà que també vagin per dir misses. Les 200 ll. van a la muller d'un negociant (Joan Font) i per diversos preveres. Hereu és el germà. Parla de "la poca roba de vestir i altres trastos que lo die de mon obit jo tindrè". 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Sepultat on vulguin. - Té pocs diners, es queixa de la pèrdua de les collites, el que va pensar en temes de relacions comercials. Parla dels diners que resten de la dot que va rebre de la muller. - Crònica molt bona sobre els efectes de la guerra, al fol. 93: "venguerem tot lo que poguerem, i empenyarem tot lo que poguerem per podemos mantenir i sustentar jo i ma crescuda familia". 				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☐ Sí		
Evolució estamental				
Braç Militar		☐ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☐ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Joan Francisco Masdeu - Els Duran - Els Fatjó 				

Nº17	Armanteres	Valentí	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- El seu germà és Francesc Armanteres, chb el 1671 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Al setembre de 1706 era notari i tingué un conflicte amb els notaris casudístics (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 580r.).</p> <p>- Al gener de 1707 era procurador de Don Agustí Boer, tauler del General de la Bisbal (LLDDP, N-268, fol. 550r).</p>		Altres testaments relacionats		
Familiars directes		Comentaris del testament		
<p>- Fill de Francesc Armanteres, chb de Vic, i Margarida Armanteres.</p> <p>- Muller: Paula Armanteres i Roquer.</p>		<p>- Enterrat a Sant Jaume Apòstol.</p> <p>- 40 ll a l'hospital de la Santa Creu.</p> <p>- 50 ll. a Paula Armanteras i Roquer, muller.</p> <p>- 200 ll. a Alamanda Teixidor i Pujada fillastra.</p> <p>- Després les seves possessions a l'encant.</p>		
Marmessors		Misses marit 300	Relació comercial	
<p>- Alamanda Teixidor i Pujades, casada amb Ramon Teixidor, Dr. en dos drets i BHP, filla.</p> <p>- Josep Soler, prevere, Dr. en drets.</p> <p>- Narcís Colomer, prevere.</p>		Dots marit 50 muller 200 filla		
Data testament	27/09/1722	Referència testament	890/22, s/f	
Hereu	Jesucrist	Misses muller		
		Dots muller		

Afiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº18	Armengol	Antonio									
	Agulló	☒ Doctor ☐ Immigrant ☐ Vinculació comercial									
Biografia - Cavaller. Dr. en ambós drets (Bru-Fluvià, 1998). - El seu fill Antonio va ser marmessors de Francesc Pignateli, (Molas, 1995b, p. 70). - Estan relacionats amb els Gualbes ciutadans honorats. (Gual, 1992, p. 84).											
Altres testaments relacionats - Joan Galceran de Cartellà i Sabastida, AHPB, 861/54, nº14. La seva mare en segones núpcies es casà amb un Josep Armengol - És cunyat de Ramon Copons de Llor, 811/101, fol. 24. - Relació amb M ^a de Peguera i Aimeric, 901, fol. 16. Vidua de Guerau de Peguera. Armengol és el seu cunyat. - Pere Armengol Aimeric, 911, 1r. llibre. fol. 10, 08/05/1747, fill. - Gertrudis de Armengol i Aimeric. 911, 1r. llibre. fol. 108. 30/09/1737. Filla de Bernat i Aimeric i de Maria Aimeric i Argensola. Muller de Antonio de Armengol. Diu que Antonio és noble. Entre els marmessors: Francisco Pignatelli, Josep de Peguera i Aimeric, Antonio i Miquel, fills. 700 misses, 25 ll. i 30 ll. a un criat i una criada. Hereu: Emmanuel. - Anna Armengol i Despujol, muller del fill Antoni. 991, 2n. llibre, fol. 217. - Antoni Armengol i Aimeric. 911, 3r. llibre, fol. 75, 25/11/1762. És el seu fill. Casat amb M ^a Rosa Armengol i Aimeric. La filla Gertrudis casada amb Ramon de Peguera i Berardo. 500 misses. El testament inclou un relat sobre com Jeroni Martí, "recollí en la casa del Exm. Senyor baró de Rocafort, mon pare, sia al Cel, en lo any 1705, a fi de preservar-los dels saqueig del siti de esta ciutat.". Als capítols matrimonials de Gertrudis es fixà un dot de 14.000 ll.											
Comentaris del testament											
Familiars directes Muller: Getrudis Aimeric.		Misses marit <input type="text"/>									
		Dots marit <input type="text"/>									
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Marmessors</td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>			Data testament	Referència testament	Marmessors	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Misses muller <input type="text"/> 700
	Data testament	Referència testament									
Marmessors	<input type="text"/>	<input type="text"/>									
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>									
		Dots muller <input type="text"/>									
Hereu <input type="text"/>		Relació comercial <input type="text"/>									

Afiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamenal
 - Cav
 - 1706 C. de Montagut, B. de Rocafort.

Braç Militar Sí
 Conferència Sí
 Corts 1701 Sí
 Corts 1705 Sí
 JGB 1713 Sí

Relacions
 - Ramon de Copons de Llor
 - Peguera Aimeric
 - Bernat Aimeric

Nº19	Asprer	Anton		
	Ferrer	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Antonio Asprer i Ferrer, fill de Juan Asprer (Morales 1983, vol. I, p. 147). - Va passar com a captià a Vic per la defensa de la ciutat en aquell moment (Castellví, 1997, vol. II, p. 658). - A les Corts de 1701 assitiren l'avi, el pare i ell mateix. Tres generacions. L'avi, que al 1655 era fet cavaller, participà a les Corts de 1705. - A Francesc Asprer i Talric l'arxiduc el feu comte de Fagonella. (Fluvià, 2006, p. 73). - Al seu germà Josep els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 106 ll. (Bruguera, 1871, p. 388). - Va ser cònsol militar de la Llotja el 1709 i 1713 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).</p>				
Familiars directes				
				Misses marit <input type="text"/>
				Dots marit <input type="text"/>
		Data testament	Referència testament	
Marmessors				
<input type="text"/>				
				Misses muller <input type="text"/>
				Dots muller <input type="text"/>
Hereu <input type="text"/>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Marianna de Batlla, 887/15, s/f. Francisco de Palau, Joan Claresvalls i Joan Asprer són marmessors. - Relació amb els "de Miquel". Vid. Testament de Jeroni de Miquel i Tormo, 911, 1r. llibre, fol. 115. - Relació amb els Massanés. Eulàlia Massanes i Giralt, 935, 1r. llibre, fol. 48. - Ramon Falguera i Broca està casat amb Gertrudis Asprer. Ramon és oncle de Teresa Sambassart i Feu. Vid. testament de Teresa Sambassart i Feu. 949, 2n. llibre, fol. 6 i 10.</p>				
Comentaris del testament				
<input type="text"/>				
Relació comercial				
- Relació amb els Feu i els Falguera. Va ser cònsol militar de la Llotja.				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
Cav		☐ Sí		
Evolució estamental				
<input type="text"/>				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☒ Sí				
Corts 1705 ☒ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<p>- Els Batlla - Els Miquel - Ramon Falguera Broca - Els Massanés</p>				

Nº20	Bac	Joan	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
- Ardiaca de Barcelona.		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Familiars directes		Misses marit		
		<input type="text"/>		
		Dots marit		
		<input type="text"/>		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		<input type="text"/>	<input type="text"/>	
		Misses muller		
		<input type="text"/>		
		Dots muller		
		<input type="text"/>		
Hereu		Relació comercial		
<input type="text"/>		<input type="text"/>		
		Comentaris del testament		
		<input type="text"/>		
		Relacions		
		<input type="text"/>		

Affiliació política

No definit

Categoria social

ecles Sí

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamenal

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Nº21	Barrera	Baltasar	Altres testaments relacionats	
	Bofarull	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia		<p>- Josep Barrera, 770/48, fol. 114, chb, pare de Baltasar i Magí Barrera.</p>		
<p>- Chb 1688 (Bru-Fluvià, 1998). - Acreedor de la Companyia Teixidor Bastero el 1675 (Lobato 1995, p. 217). - El seu pare matriculat com a mercader el 1671 (Cabestany, 1964, p. 171). - El seu pare va ser CHB el 1697 (Molas, 1977b, p. 216). - Al seu fill els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 390). - El seu pare va ser cònsol mercader de la Llotja el 1677 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX). - Va ser conseller en cap el 1699 i conseller tercer el 1709. Obrer primer del Consell de Cent el 1702 (MNA). - El seu pare va ser conseller tercer el 1682 (MNA). - Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1710 (Martí, 2005, p. 51).</p>				
Familiars directes		Comentaris del testament		
<p>- Fill de Josep Barrera, chb, i Mª Magdalena Barrera i Bofarull. - Muller: una Teixidor. - Fills: Josep, Magí, Anton i Anna Barrera i Teixidor.</p>		<p>- Als fills que hereden els hi dona la legítima més 1.000 lliures. - Tudors dels fills: Josep Barrera, germà, Francisco Gallart, cunyat, Pere Planella i Dusai, Jaume Pujol i Barrera.</p>		
		Misses marit 1.000		
		Dots marit 1.000 fills		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
		<p>- Acreedor de la Companyia Teixidor Bastero. - El seu pare era mercader. - Casat amb una Teixidor.</p>		
Marmessors	Data testament 13/07/1724	Referència testament 885/41, fol, 63		
<p>- Josep Barrera i Teixidor, fill. - Josep Barrera, prevere, germà. - Pere Planella, nobles, baró de la Granera. - Francisco Gallart i Pastor, Dr. en dos drets, chb, casat amb Narcisa Gallart i Barrera, germana. - Jaume Pujol i Barrera, prevere de Moyà. - Jerònima Masdeu i Grimossacs, vídua de Francisco Masdeu, cavaller.</p>				
Hereu	Josep Barrera			

Afiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- El seu pare era mercader.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Francisco Gallart
 - Pere Planella i Dusai
 - Joan Francisco Masdeu

Nº22	Barrera	Magí
		Doctor ☐ Sí ☐ No Immigrant ☒ Sí ☐ No Vinculació comercial ☒ Sí ☐ No
Biografia - Chb, matriculat al 1673 (Bru-Fluvià, 1998). - En la Companyia que va arrendar la neu entre 1698-1708 (García Espuche, 2004, p. 274). - Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1681 i 1689 (Martí, 2005, p. 51). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i> , 19 de setembre de 1706). - El poeta Bonaventura de Gualbes els va defensar en els seus poemes (Brown, 1995, p. 100). - La companyia de la neu no funcionà bé i el 28 de gener de 1708 demanaven protecció al Braç Militar per els deutes que tenien amb el Consell de Cent. La ciutat havia decretat la captura dels bens de Magí Barrera (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 428r). Tot i així, pocs mesos més tard es tornà a vincular al mateix negoci (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 136, document inserit). - Al juliol de 1710 ja era difunt. El dia 14 la seva muller cobrava de la Diputació un censal del dret de la Nova Ampra. (LLDDP, N-272, fol. 387r.).		
Familiars directes - Fill de Josep Barrera, chb, i de Francisca Barrera i Savall. - Muller: Narcisa Barrera i Massana.		
Marmessors - Francisco Gallart i Pastor, chb, casat amb Narcisa Gallart i Barrera, germana seva. - Anna Barrera i Teixidor, casada amb Baltasar Barrera, germà. - Norberto Roca i Júlia, canonge. - Anton Vilana Cordelles i Júdice, casat amb M ^a Vicenta Vilana i Bertran, neboda. - Emmanuel de Roca Júlia i Lunes, donzell, casat amb Narcisa Roca i Queffi. - Josep Bayadellas i Lunes, chb, de la vila de Castellterçol, resident al bisbat de Vic. - Baltassar Massana, mercader, ciutadà de Barcelona, casat amb Emmanuela Massana. - Narcisa Barrera i Massana, muller. - Baltasar i Josep Barrera, germans.		Misses marit 300 Dots marit Misses muller Dots muller
Data testament 05/11/1707		Referència testament 885/40, fol. 133
Altres testaments relacionats - Joan Francesc de Maresc els cita com a marmessor, 873/40, s/f. - Josep Barrera, 770/48, fol. 114, chb, pare de Baltasar i Magí Barrera.		
Comentaris del testament - Hi ha dos testaments. El segon data del 20 de febrer de 1710 i posa a tots els marmessors a excepció de la muller i els germans que ja estaven com a marmessors en la primera versió. - Enterrat a la parroquia de Santa Maria de la Vila, Moià (Vic) "amada pàtria mia". - Les 300 misses són a 3 rals cadascuna. També demana una missa cada any. - 5 ll. per la celebració de la nona. - 25 ll. per l'hospital de la Santa Creu.		
Relació comercial - En la Companyia que va arrendar la neu entre 1698-1708. - Entre els marmessors hi ha varios mercaders. - També al dret de Nova Ampra		
Hereu Narcisa Barrera i Massana, muller		

Afiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- El seu pare era mercader.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Joan Francesc Maresc
 - Francesc Gallart
 - Emmanuel Roca Júlia
 - Baltassar Massana
 - Els Queffi.
 - Anton Vilana

Nº23	Bassols	Francisco		
	Rafart	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Chb, Dr. en drets (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- El seu pare procedeix d'una família de menestrals de Vic, on eren paraires. S'instalen a Barcelona a principis del segle XVII, primer com a sastres i sabaters fins que Francesc Bassols s'estableix com a botiguer de teles vers la dècada de 1660. Esdevindrà mercader l'any 1689. Francesc, va estudiar lleis. El pare tenia una companyia de teles amb Pau Lledó i estava vinculat al món dels assentaments i arrendaments públics. Després diversificà les inversions en censals, compra i arrendament de cases i peces de terra. En 1689 ingressà com a mercader. La seva mare és filla dels Rafart, candelers de la cera (Oliva, 2001, p. 67 i 102).</p> <p>- El seu pare, arrendador dels drets del general el 1686 (Jordà, 1982, p. 185).</p> <p>- Capità de la 5ena companyia (flassaders, llibreters vidriers, escultors i dauradors) del 3r. batalló de la coronela el 1714 (Oliva, 2001, p. 185). Mor l'11 de setembre de 1714.</p> <p>- El seu pare va ser conseller quart el 1690 i 1699, (Molas, 1977b, p. 216).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 32 ll. (Bruguera, 1871, p. 389).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Francesc Bassols i Gertrudis Rafart.</p> <p>- Muller: Francesca Colomer i Burgés, filla del Dr. de la Reial Audiència Joan de Colomer. La seva segona muller fou Magdalena Cruilles i Rajadell (Oliva 2001, p. 143).</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller	1.000	
		Dots muller	1.000 filla	
Altres testaments relacionats				
<p>- Francisca Bassols i Colomer, 971, 1r. llibre, fol. 56. Muller de Francisco Bassols, Dr. en dret. Entre els marmessors: Joaquim Bassols (Dr. en dret) i Josep Bassols, canonge, fill. Ignasi Dou i Solà, Dr. en drets, casat amb Gertrudis Bassols, Josep de Guanter, casat amb Francisca Bassols. 1.000 misses. 1.000 ll. de dot a la filla Gertrudis. Hereva: Francisca Bassols Duran</p> <p>- Antonia Pasqual i Bassols, 909/27, vol. II, fol. 106, 18/08/1743. La seva filla. casada amb Carlos Pasqual i Regàs.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- La dot de la seva mare va ser de 1.300 ll. (Oliva 2001, p. 143).</p>				
Relació comercial				
<p>- Relació amb els Duran.</p> <p>- Fill de mercader.</p>				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- 1706 chb</p> <p>- Fill de mercader.</p>				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Aimeric</p> <p>- Duran</p> <p>- Pasqual</p>				

Nº24	Bastero	Francesc
	Lledó	☐ Sí ☒ Sí ☒ Sí
Biografia		
<p>- Cav el 1698 (Bru-Fluvià, 1998). Segons la Conferència i Morales (1983) és nob.</p> <p>- Era fill de Pere de Bastero, natural del ducat de Saboya, mercader de Barcelona, fet chb al 1684, cav al 1691 i nob al 1698 (Morales, 1983, vol. I, p. 149).</p> <p>- El seu pare, Pere Antoni, reclamava el 1694 el pagament de 128.000 rals que se li devien dels préstecs a Bournoville, Leganés i Villahermosa. El 1698 reclamava encara 32.000 rals a Velasco. Aquella any aconseguí la noblesa (Espino, 1999, p. 331).</p> <p>- Pere Antoni va ser fiador fiador de les bolles foranes, de Barcelona i dels drets del General el 1674 i 1689 (Jordà, 1982, p. 185). Administrador el 1675 d'una companyia universal amb Felix Amat i Jaume Teixidor. Tenia 8 corresponsals a l'estranger el 1716 (Torras, 1990, p. 120). El seu pare van tenir una companyia de teixits juntament amb els Lladó el 1668 (Molas, 1974, p. 118). Va passar de ser negociant el 1684, a noble el 1698.</p> <p>- Relacionat comercialment amb els Feu. (Molas, 1974, p. 114).</p> <p>- També va ser administrador de la Taula de Canvis reformada per José Patiño. (Molas, 1977b, p. 219).</p> <p>- Va ser Conseller segon el 1707 (MNA).</p> <p>- Capità de la 4ta. companyia del II batalló de la coronela durant el setge (Albertí, 1964, p. 433).</p> <p>- El seu germà Baltasar Bastero va ser vicari general de Barcelona (1715) i Bisbe de Girona (1729) (Soberanas, 1985, p. 453).</p> <p>- Al 1708 era acreedor d'una companyia de la neu (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 136, document inserit).</p> <p>- El seu germà Antoni Bastero Lledó, vinculat tant a la "Acadèmia sense nom" com a l'Acadèmia de les Bones Lletres. Escrigué una obra "Crusca provençale" sobre l'origen de la llengua catalana. Va ser vicari general de Girona. Una aproximació a la seva figura i obra vegeu els treballs de Comas (Comas, 2000, p. 83 i ss.). Per veure el context literari on actuà vegeu Rossich (Rossich, 1989).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>		
Familiars directes		Misses marit
<p>- Fill de: Pere Anton Bastero i Maria Bastero i Lledó.</p> <p>- Muller. Lluïsa Bastero i Vilana.</p> <p>- Fills: Anton, Josep, Francisco, Esperansa i Eulàlia Bastero i Vilana.</p>		
		Dots marit
		Misses muller
		1.200
		Dots muller
		4.000 filla i joies
Hereu		

Altres testaments relacionats

- Pere Anton Bastero, 863/64, fol. 50. És el seu pare. El pare d'Anton és originari de Chyeri, Piemonte, arquebisbat de Torí. La seva muller és Mª Bastero i Lladó. El testament data del 8 de desembre de 1706, diu que el seu fill Francesc és noble, casat amb Lluïsa Vilana. Entre els marmessors, a banda de dos fills canonges, hi ha Anton Sunyer i Belloch, casat amb una filla seva. 2.000 misses i 2.000 ll. per dues filles. 3.000 ll. per la muller.

- Lluïsa Bastero i Vilana, 899, 1r. llibre, fol. 261. 1200 misses. 4000 ll. a Eulàlia. Hereu és Anton Bastero. A Josep Bastero, canonge de Barcelona, 500 ll. Relació amb els Muxiga, els Cordelles i els Vilana. Una germana seva, Ana de Vilana, casada amb Francisco Vilana i Puigmarí.

- Mª Sunyer i Bastero, 904, 1r. llibre, fol. 144, germana.

Comentaris del testament

- El testament del pare mostra que tenia molts diners.

Relació comercial

- El seu pare un actiu comerciant, molt vinculat al comerç i l'assentament de grans.

- Acreedor de companyies de la neu.

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

- Cav

- Segons Morales 1983, és noble.

- A la Conferència també apareix com a noble.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Els Vilana

- Els Anton Sunyer

- Els Moxiga

- Els Cordelles

Nº26

Berardo

Francesc

Santjust

Doctor

Immigrant

Vinculació comercial

Sí

Sí

Sí

Biografia

- M. de Montnegre (1706). *Grande de España*. 1714. Cavaller de Santiago el seu Pare. Avi Italià. Originari de Voltri (Gènova) (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Agustí Berardo i Santagata, cavaller de Santiago que assolí la dignitat de noble al 1655. Era nét de Pelegrin de Berardo i Villamarino, nascut a Voltri (Gènova al 1591) i que assolí la dignitat de cavaller al 1638 (Morales, 1983, vol. I, p. 152).
- Emparenat amb els Peguera i Aimeric (García Fuertes, 1999, p. 518).
- Procedia de una família de comerciants genovesos, que des de 1638 tenien el títol de cavallers i havien obtingut l'habit de Sant Jaume (Molas, 2003, p. 152).
- Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb l'arxiduc Carles III. Desterrat per Velasco a l'estiu de 1705. Va ser dels que acompanyà Carles III a Madrid en el primer viatge i conseller del Consell d'Aragó (Castellví, 1997, vol. I, pp. 618, 619 i vol. II, p. 240 i 424).
- Enviat a Viena el juliol de 1712, va ser detingut un temps a Viena i després obtingué permís per anar a Utrecht, però quan arribà el 17 de març de 1713 els representants imperials ja havien signat el tractat d'evacuació. El 7 de novembre retornava a Viena. Mor el 13 de desembre de 1714 després de conèixer la mort de dos dels seus fill en el darrer assalt de Barcelona. També va ser gentilhome de Cort (Alcoberro, 2002, p.43, 45, 176).
- Membre del Consell d'Estat i de Guerra (1706-1707) i del Consell d'Aragó amb Carles III (León, 1993, p. 53 i 56).
- Al seu fill els seus béns li van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 389).
- Va ser síndic del Braç Militar l'any 1694 (Martí, 2005, p. 51).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.

Familiars directes

- Fill de Agustí de Berardo, cavaller de Ordre de San Jaume de l'Espasa i Serafina Berardo i Sanjust.
- Muller: una Ribera, no diu el nom.
- Fills: Maria, Josepa, Antonia, Serafina, Teresa, Narcisa, Ramon, Anton.

Data testament

15/07/1706

Referència testament

861/54, nº13

Marmessors

- Anton Berardo i Ribera, fill.
- Maria Morera Berardo i Espuny, vídua i germana.
- Emmanuel Sanjust, abat de Camprodón,
- Francesc Sanjust, canonge d'Urgell.
- Galderic de Sanjust.

Hereu Anton Berardo i Ribera

Altres testaments relacionats

- Narcisa Berardo Marc i Mataplana, 880/22, fol. 109, muller del germà de Francesc.
- Agustí Berardo, és el seu pare. 880/22, fol. 197.
- Maria Espuny i Berardo, germana seva. 887, 1r. llibre, fol. 154, 27/01/1727. Vídua de Francisco Espuny i Morera. Entre els marmessors Galderic de Santjust, Maria de Peguera i Aimeric, vídua de Guerau, Josep de Peguera i Aimeric, casat amb Mª Peguera i Berardo, nebot; Jeròni de Castellbell i Àger, casat amb Teresa Berardo, nebot; Teresa Santjuts i Cortada, cosina; Jose de Ribera i Claramunt, casat Maria de Ribera i Josa; 3000 misses, sepultada a Sant Ramon. Hereva Teresa, maquesa de Castellbell.

Comentaris del testament

- 10 ll. als hospitals de la Santa Creu, Misericòrdia i Infants orfes.
- El testament es publica el 11/02/1726.
- 10.000 ll. a Maria Berardo i Morera, donzella filla.
- 150 ll. de renda anual a Josepa i Antonia, filles monjas.
- 3.000 ll. a Serafina, filla.
- 3.000 ll. a Teresa, filla.
- 3.000 ll. a Marisa, filla.
- 4.000 ll. a Ramon Berardo.

Misses marit

2.000

Dots marit

10.000 filla
3.000 filla
3.000 filla
3.000 filla
4.000 fill

Misses muller

Dots muller

Relació comercial

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

- 1706 M. de Montnegre
- 1714 GdE

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Josep Ribera i Claramunt
- Guerau de Peguera Aimeric
- Galderic Santjust

Nº27	Berart	Gaspart		
	Cortiada	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Nob, sr. Desgüell, B. Esperonellà 1707 (Bru-Fluvià, 1998). - Fill de Ramon Berart i Vessia, senyor de Esponellà, elevat a la dignitat de noble al 1668 i nét de Gaspar de Berart i Bou, elevat a la dignitat de cavaller al 1641 i besnet de Gabriel Berart i de Gasol, que asolí la chb el 1619 (Morales, 1983, vol. I, p. 153). - Capità de la Zona companyia del IV batalló. Morí l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435). - Desterrat per Velasco a l'estiu de 1705 per considerar-lo afí a Carles III, l'arxiduc (Castellví, 1997, vol. II., p. 618). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 700 ll. (Bruguera, 1871, p. 389). - Els Berart van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105). - El seu pare va ser conseller segon el 1695 (MNA). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Ramon Berart i Basai i Mª Magdalena i Cortiada. - Muller: Agnès de Berart i de Ramon. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	14/06/1713	885/41, s/f		
<ul style="list-style-type: none"> - Agnès de Berart i de Ramon. - Margarida de Ramon i Magarola, vídua de Josep de Ramon i de Tord, sogra. - Josep de Ramon i Magarola, cunyat. - Antonia de Sullà i Berart, vídua de Josep Sullà i Erill. - Alexandre de Montserrat i Eva, casat amb Emergencia de Montserrat i Berart, germana. - Mª de la Concepció, Miquel, Josep Ignasi (casat amb Eufèmia Rocha), Joan Bautista, monjo, germans. - Francisco Anton de Sullà i Berart. Sr. de Lapeira, nebot. - Anna i Emmanuela de Cortiada, religioses, tietes. - Emergencia de Sagrera i Cortiada, casada amb Tomas Valencia, cosina germana. - Francisco Boix de Berart, sacerdot. - Jeroni de Berart i Descatllar. 				
Misses marit				
600				
Dots marit				
8.000 filla				
8.000 filla				
8.000 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Hereu				
Ramon de Berart i de Ramon				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Ramon Berart i Basia, 885/40, fol. 49. És el seu pare. Entre els marmessors Alexandre de Montserrat, Jacinto Sagrera i Massana i Pere de Planella i Cruilles. - Relació amb Francisco Alemany i Magarola (vid. 960, 1r. llibre, fol. 216). 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Són misses resades a 8 sous cadascuna. Enterrat a Nostra Senyora del Carme, Barcelona. - 8.000 ll. per a les filles Margarida, Maria Magdalena i Maria Teresa. - 120 ll. a Anna i Emmanuela, ties. - 15 ll. per Marianna de la Concepció, Agustí Berart Monjo, Josep Ignasi la legítima. - Agnès Berart, muller, l'usdefruit. - Tudors: la muller, Alexandro Montserrat i Anton Sullà. 				
Relació comercial				
- Els Berart havien tingut relació amb els Feliu.				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Canvi d'estament				
CHB				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - 1707 B. Esponellà - El seu pare chb. 				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Jacinto Sagrera - Els Cortiada - Tomás València 				

Nº28	Berenguer	Anton	Altres testaments relacionats	
	Novell	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav 1692. - Francesc Antoni de Berenguer i Novell. Era diputat militar el 1714 i comandant general (Castellví, 1997, vol. III. p. 682). Fou escollit al tercer intent en renunciar els dos anteriors a ell. (D.D.A.A., 2003, vol. II, p. 329). - El testament diu que és noble. - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 70 ll. (Bruguera, 1871, p. 383). - Va ser conseller tercer el 1708 (MNA). - Un informe de setembre 1705, fet pel bisbe de Lleida, el considerava "públicament averso a la real persona y reconocido por tal de cuantos hay en este pueblo" (AHN, Estado, leg. 264, exp. 33) - Una àmplia biografia la podeu trobar a Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill del Dr. Epifanio de Berenguer, notari de Lleida, i d'Anna Teresa Berenguer. - Muller: Raimunda Berenguer Bullfarines. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	13/10/1722	III.22, fol. 133		
<ul style="list-style-type: none"> - Raimunda Berenguer Bullfarines. - Josep Casanoves i Joan Olines, canonge de Lleida. - Tomas Antimon. - Felicià Casanova. - Anton Berenguer i Cabrer, fill. 				
Hereu Anton Berenguer i Cabrer				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a la Catedral de Lleida. - A la muller li dóna l'usdefruit de 5.000 ll. que té de reserva. D'aquestes 5.000 ll, per a la seva lliure voluntat són 1.000 ll. i la resta són pel seu hereu Anton Berenguer. 				
Misses marit				
100				
Dots marit				
1.000 muller 4.000 hereu				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav - Noble en el seu testament. 				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				

Nº29	Bernal	Josep		
	Vadell	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☒ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Cav. Procendent d'Aragó, el seu pare era Infanzón de Aragón (Morales, 1983).</p> <p>- A l'abril de 1708 era fet advocat del Braç Militar en substitució de Francisco Solanes (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 495r.). Havia estat escollit per votació secreta.</p>				
Familiars directes				
- Fill de Salvador de Bernal i d'Anna de Bernal i Vadell.				
		Misses marit	500	
		Dots marit	Pocs diners	
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		25/02/1730	864, fol. 155	
<p>- Sagimon Comes, prevere.</p> <p>- Agustina Bernal i Vadell, germana.</p> <p>- Fèlix i Josepa Vadell: oncle i tia.</p> <p>- Esteve Vadell, cosí.</p> <p>- Dr. en drets Mariano Seriol.</p>				
Hereu	Agustina Bernal			
Altres testaments relacionats				
- Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol. 275, 01/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Felix Vadell, Josep Bernall, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevere) i Teresa Sant Joan.				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a San Just i Pastor.</p> <p>- Les rendes que li estan devent demana que les cobri Sagimon Comes per el fi que ell li ha encomanat.</p> <p>- Té un pensionat en la vila de Llimiana (Urgell).</p> <p>- Té diversos deutes pendents de cobrar. En concret:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 84 ll. del comte de Rocafort. - 21 ll. de Anton Berenguer. - 4 ll. de Jaume Riera, argenter. 				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
Cav		☐ Sí		
Evolució estamental				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☐ Sí		
Corts 1701		☒ Sí		
Corts 1705		☒ Sí		
JGB 1713		☒ Sí		
Relacions				
<p>- Josep Costa i Puig</p> <p>- Fèlix Vadell</p>				

Nº30	Blanc	Jacinto	Altres testaments relacionats	
		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1697. Dr. en Medicina. (Bru-Fluvià, 1998). - Jacinto Blanc. Oïdor reial trienni 1695 (Sans, 1980). - Assolí la ciutadania honrada el 1687 (D.D.A.A. 2003, vol. II, p. 295). - Va ser cònsol militar de la Llotja el 1672 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX). 		<p>- Maria Gràcia Blanc i Fontanils, 874/15, s/f. Muller de Jacinto Blanc, Dr. en medicina. 30/02/1711. Filla de Josep Fontanils, capità de nau, i de Caterina Bosc (vidua del notari Isidro Bosch). Marmessors: Jacinto Blanc, marit, Caterina Bosc, antes Fontantils, mare seva; Josep i Jacinto Blanc i Fontanils, fills; Maria Blanc i Oms muller de Josep, nora; Andreu Foix i Felip Reig, canonge. A Santa Caterina, de l'ordre de predicadors; 1.000 misses més una absoluta general; 100 ll. l'Hospital de la Santa Creu; 80 ll. anuals a la mare, "per ajuda de costa de sos aliments". A les netes Maria Antoni i Josepa, filla de de Josep, 300 ll. per matrimoni, 100 ll. a una criada, 10 ll. a una altra criada. 1.000 ll. a Josep, fill (el seu marit li va donar també 1.000 ll.). Hereu: el marit.</p> <p>- Maria Gracia Blanc i Fontanils, un testament anterior. 880/14, fol. 21 i 298, 01/10/1710, filla de Josep Fontanils, mariner, Caterina Bosc (el seu segón marit és Isidro Bosc, notari) 1.000 ll. el seus fills són Jacinto i Josep. A les nebodes, filles de Josep, 250 i 300 ll.</p>		
Familiars directes		Misses marit		
- Muller: Maria Gràcia Blanc i Fontanils.				
		Dots marit		
		Misses muller		
		1.000		
		Dots muller		
		1.000 fill		
Marmessors		Relació comercial		
		- La seva muller és filla d'un mariner.		
Hereu				

Affiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- Chb 1687

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº31	Blanc	Francesc	Altres testaments relacionats	
	Fontanils	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - El nom està confirmat pels arxius. - Fill de Jacint i germà de Josep.				
Familiars directes			Misses marit	
			Dots marit	
			Misses muller	
			Dots muller	
Marmessors			Relació comercial	
Hereu				

Afiliació política
No definit

Categoria social CHB **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental
- Se suposa que sí que és chb perque ho és el seu germà.

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº32	Blanc	Josep	Altres testaments relacionats	
	Fontanils	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia		Altres testaments relacionats		
<p>- El seu pare és Dr. en Medicina. Chb 1688. El seu germà Jacinto també a la Junta General de Braços de 1713 (Morales, 1983, vol I. p. 179).</p> <p>- Al gener de 1713 era receptor de la Bolla de Barcelona (LLDDP, N-275, fol. 77r).</p>		<p>- Jacinto Blanc i Oms, diaca i CHB. 941, 1r. llibre, fol. 137, 27/12/1742. Fill de Josep Blanc i Fontanills, i de Maria Blanc i Oms. Entre els marmessors hi ha la muller, els germans Josep i Anton Blanc i Oms, el primer chb, el segon clergue, Francisco Puig, casat amb al seva germana Ana, en Girona vivint. Misses i lloc on vulguin.</p>		
Familiars directes		Comentaris del testament		
Fill de Jacint Blanc. Te ún germà que també es diu Jacint Blanc i Fontanils.				
		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Hereu				

Afiliació política

No definit

Categoria social **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

- Pares sí.

Sí

Sí

Sí

Sí

Sí

Relacions

Nº33	Blanes	Francesc		
	Desbac	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Francesc Xavier de Blanes-Centelles-Carros i Desbac-Descatllar, comte de Centelles, sr. de Vilalba, Sasserra, Cànoves, Salamús, cavaller del Toisó d'Or.</p> <p>- Va tenir conflicte amb la localitat de Palma el 1685 pels allotjaments (Espino, 1999, p. 65).</p> <p>- Partidari de la submissió en la Junta de Braços el 1713. (Albertí, 1964, p. 130). Col·laboracionista a última hora amb els borbònics.</p> <p>- Sembla ser que la seva actitud amb al causa austriacista va ser ferma. És significatiu que Bonaventura de Gualbes, un poeta ben conegut i ferm partidari de Carles III, li dedicués un llarg poema lloant la seva figura i la seva família. (Brown, 1995, p. 127).</p> <p>- Membre de la Junta Reial d'Estat formada per Carles III, l'arxiduc, el 28 d'octubre de 1705. Membre de la "Junta de medios" de 1705 per rebre els préstecs que els particulars fessin per subvenir les urgències del moment. Va ser uns dels encarregats d'ajudar a Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses. Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. I, p. 621, vol. II, p. 232, vol. III, p. 459 i 681).</p> <p>- Va ser protector del Braç Militar els anys 1687 i 1710 (Martí, 2005, p. 51).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Josep Blanes i Centelles i de Isabel Blanes i Centelles.</p> <p>- Muller: Isabel de Pinós.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	18/07/1741	875, 2n. llibre, fol. 204		
<p>- Francisco Blanes i de Pinós, fill, casat amb Anna de Blanes i de Pinós.</p> <p>- Josep Blanes i Pinós, fill, sagrada ordre de San Joan de Jerusalem.</p> <p>- Francisca de Moncayo, princesa de Pignatelli, néta.</p> <p>- Bartomeu Moncayo, marquès de Coscojuelo, gendre.</p> <p>- Josep de Lentom, òlim Pinós i Sacirera, cunyat, casat amb Josepa Pinós i Viver, marquesos de Barberà.</p> <p>- Francisco de Ferreri Propita, casat amb Anna Pinós Sacirera, en València.</p> <p>- Manuel de Ferrer i Propita.</p> <p>- Josep de Figuerola i Blanes, nebot.</p> <p>- Melchor de Figuerola i Blanes, nebot.</p>				
Hereu	Francisco Blanes i Pinós			
Altres testaments relacionats				
<p>- Emmanuela de Lentom i Sacirera. 861/54, nº14. És la muller de Miquel de Lentom, òlim Pinós. Francesc Blanes està casat amb una filla d'Emmanuela, Isabel Blanes i Pinós,</p> <p>- Antoni de Rubí, 818/79, fol. 236. Francesc Blanes és marmessor seu i el seu onde.</p> <p>- Isabel Blanes i de Centelles, 861/54 s/f, filla de Miquel de Pinós i Rocabertí</p> <p>- Relació amb els Vilana i els Dalmases. Melchor de Figuerola i de Blanes, casat amb Ignàsia Vilana. Relació amb Francisco de Vilana i Vilamala. 875, 3r. llibre. fol. 141.</p> <p>- Mª Anna de Blanes, Centelles i Pinós, 911, 3r. llibre, fol. 15, 01/03/1763. Muller de Francisco Xavier Blanes Centelles i Carrós. Filla de Josep de Pinós i de Pinós òlim de Alentorn. Entre els marmessors Josep Galceran de Pinós i Pinós, germà; Francisco Vilallonga i Trulles, Ignasi de Queralt i Descatllar. 2.000 misses,</p> <p>- Relació amb els Rubí. Francisco Blanes i Carrós és l'oncle de Isabel de Corbera i de Sant Climent (III.22, testaments 1705-1706) marquesa de Rubí i muller de Josep Antoni de Rubí.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a Sant Francesc.</p> <p>- 25 ll. a l'hospital de la Santa Creu.</p> <p>- 10 ll. a l'hospital dels Infants Orfes. Parla de diferents oficis i de la fundació d'obres pies.</p> <p>- A Josep Blanes, si finalmente no entra en religió, li dona 8.000 ll. per matrimoni.</p> <p>- Els diners que tingui a casa en el moment de la seva mort que es destinin a la compra de "censals, censos i altres bens inmoebles".</p> <p>- El seu nebot és el marquès de Rubí, Antoni de Rubí.</p>				
Relació comercial				
Misses marit				
2.500				
Dots marit				
8.000 fill				
Misses muller				
2.000				
Dots muller				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1707 GdE				
Braç Militar				
☐ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
<p>- Miquel de Pinós</p> <p>- Antoni de Rubí</p> <p>- Francisco Vilana i Vilamala</p> <p>- Josep Galceran de Pinós</p> <p>- Valerià de Lentom</p>				

Nº34	Boixadors	Alexandre		
	Crasi	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Capità d'infanteria del terç de la Diputació al 1667.</p> <p>- En 1674 aixeca un terç a costa seva per la Diputació i passà a ser mestre de camp. En 1684 reclama comandar un terç a Boumville. Mestre de Camp durant la guerra dels nou anys. En 1695 aspira a ser general. La seva germana, Regina, casada amb Pere de Rubí, primer marquès de Rubí (Espino, 2000, p. 38).</p> <p>- Els Boixadors eren Austriacistes (Molas, 1995b, p. 66).</p> <p>- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1692. (Molas, 1977b, p. 205) Molas el considera autriacista.</p> <p>- Va ser conseller en cap el 1700 i conseller tercer el 1690 (MNA).</p> <p>- El seu pare tenia subrogat el dret de la Capitania General. Al 1709 la seva mare cobrava de la Diputació per les pèrdues que li havia provoat la supressió del dret de la Capitania General. (LLDDP, N-271, fol. 236r.).</p> <p>- Sobre la figura del seu pare, membre de la Reial Audiència des de 1656, vegeu Martínez Rodríguez, 2005, p. 97.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Josep Casademunt, òlim Boixadors, del Consell Reial i Lucia Boixadors i Crasi.</p> <p>- Muller: Maria Boixadors i Copons.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	05/02/1701	870/33, fol. 104		
<p>- Mª de Boixadors i Copons.</p> <p>- Isabel de Copons, superiora de les Jonqueres, marquesa de Rubí, germana.</p> <p>- Josepa de Copons i Armengol, vídua de Ramon de Copons i Llor, cunyada.</p> <p>- Joan de Copons i Falcó casat amb Josepa de Copons i Boixadors, nebots.</p> <p>- Els marquesos de Rubí, nebots.</p> <p>- Carlos Fivaller.</p>				
Hereu	M ^a Boixadors i Copons			
Altres testaments relacionats				
<p>- Carlos Vila Cassamiñja, 900/24, fol. 348. Alexandre Boixadors i Crasi és el seu oncle, i marmessor.</p> <p>- Emmanuel de Lentom i Sacirera, 861/54, nº14. És marmessor de Teresa de Boixadors i de Pinos, filla seva.</p> <p>- Antoni de Rubí, 818/79, fol. 236. Regina de Rubí i Boixadors és la seva esposa. Joan Antoni Boixadors és marmessor i amic.</p> <p>- La seva mare és Lucia de Boixadors i Crasi, 880/23, fol. 73.</p> <p>- Regina de Rubí Boixadors, 880/23, fol. 114. És la seva germana.</p> <p>- Lluís Boixadors i Crasi, el seu germà. 811/101, fol 141. Entre els marmessors hi ha Emmanuel Sentmenat, virrei de Mallorca.</p> <p>- Teresa Boixadors i Pinós, comtesa de Savalla, vídua de Joan de Boixadors i Rocabertí, 873/40, s/f. Un fill seu va ser director de la capella de música de l'Arxiduc.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a l'església del Bonsuccés. Demana que el dia del seu enterrament es faci una absolta general. Descriu amb tot detall el protocol, el nombre de campanes que han de sonar, les atxes i ciris que s'han d'encendre, el sou als escolanets, al rector i diaques.</p> <p>- 12 ll. per l'hospital de la Santa Creu, 6 ll. per l'hospital dels Infants orfes, 4 ll. per l'hospital de la Misericòrdia. De tots tres hospitals ell ha estat administrador. 12 ll. per la Confraria de San Narcis.</p> <p>- Al comte Josep Mata, nebot, li dóna una pistola de plata en pagament d'un deute pendent.</p> <p>- Te alguns deutes pendents de cobrar:</p> <p>- Alexandro Claramonte, 11 dobles, de Francisco Torrente, mestre, 6 dobles; d'un veler, 6 dobles.</p> <p>- 3 pensions eclesiàstiques: 200 escuts moneda del Bisbat de Barcelona. Una amb el bisbat de Girona i una altre amb el de Lleida.</p>				
Relació comercial				
El seu pare vinculat als drets de la Capitania General				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Carlos Vila</p> <p>- Antoni de Rubí</p> <p>- Emmanuel Sentmenat</p> <p>- Ramon de Copons i Llor</p> <p>- Joan de Copons i Falcó</p> <p>- Carlos Fivaller</p>				

Nº35	Boneu	Mariano							
	Riera	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí					
Biografia									
<p>- Cav. nob 1705 (Carles III). Fill de Francesc Boneu i Pi, Dr. en Medicina. Nét de Miquel de Boneu i de Miquel, síndic del Braç Reial, chb 1679. (Morales, 1983, vol. I, p. 161).</p> <p>- El seu germà va ser Conseller en cap el 1698 (MNA).</p>									
Familiars directes									
- Fill de Francisco Boneu i de Anna Riera.									
Marmessors									
	Data testament	Referència testament							
<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>									
Hereu									
Misses marit									
Dots marit									
Misses muller									
Dots muller									
Relació comercial									
- Relació amb Onofre Sidós, També amb els Monsalvo.									
Altres testaments relacionats									
<p>- Francisco Boneu i Riera, 938, fol. 15, 18/07/1739. Fill de Francisco Boneu i Sanoy i de Anna Sidós Riera, antes Boneu (muller en segones núpcies de Onofre Sidós). Entre els marmessors hi ha Eulàlia Costa i Boneu, germana vídua de Francisco Costa; Teresa Lladó i Bac, cunyada vídua de Pau Lladó, chb. Casat amb Teresa Boneu Lledó. 100 misses. A les filles li dona 400 dobles de 5 ll. i 12 sous cadascuna.</p> <p>- Teresa Boneu Lledó, 950, s/f. Muller de Francisco Boneu Riera, filla de Pau Lladó, CHB. Entre els marmessors Anna Sidós i Riera, vídua de Onofre Sidós, mercader, sogra; Teresa Lledó Bac, vídua de Pau Lledó, Onofre Boneu Lladó. 300 misses, 400 ll. de legítima a una filla, 500 ll. de dot a una altra filla.</p> <p>- Onofre Boneu, 960, fol. 113. Fill de Francisco Boneu i Riera. Entre els marmessors hi ha Mª Engràcia Monsalvo i Palomeres, muller de Magí Monsalvo. chb, 500 misses.</p> <p>- Relació amb els Costa.</p>									
Comentaris del testament									
Afiliació política									
No definit									
Categoria social									
Cav									
Canvi d'estament									
☒ Sí									
Evolució estamental									
<p>- Cav</p> <p>- 1707 nob</p>									
Braç Militar ☒ Sí									
Conferència ☐ Sí									
Corts 1701 ☐ Sí									
Corts 1705 ☐ Sí									
JGB 1713 ☐ Sí									
Relacions									
<p>- Onofre Sidós</p> <p>- Francisco Costa</p> <p>- Lledó Bac</p>									

Nº36	Bòria	Ignasi		
	Gualba	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Chb, M. de Benviure 1719 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Dr. en Filosofia, vid. testament de la mare.</p> <p>- El seu germà Josep Bòria i Gualba, capità de la Zona companyia del III batalló de la coronela. Ferit l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 434).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 80 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).</p> <p>- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1709 (Martí, 2005, p. 51).</p>				
Familiars directes				
- Fill de Bernat Bòria, Dr. en dret, chb, i Maria Bòria i Gualba.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Altres testaments relacionats				
<p>- Hipòlita Gualba i Bòria, 806/45, fol. 62. És la seva germana.</p> <p>- Miquel Bòria i Sanahuja, 908/14, fol. 18. Novici del monestir de les carmelites, fill de Francisco Bòria i Gualba.</p> <p>- Mª Gertrudis Bòria i Damians, 873/40, s/f. Filla de Salvador Bòria i Gualba, germana de Gabriel i Ignasi Bòria i Gualba</p> <p>- Salvador Bòria, 837/82, s/f. Fill de Salvador Bòria i Gualba, Gabriel i Ignasi són els seus oncles.</p> <p>- Maria Bòria i Gualba, 833/29, fol. 117. És la seva mare.</p> <p>- Relació amb els Soler i Riber. 911, 1r. llibre, fol. 145, 19/06/1733. Una germana seva és la muller de Ignasi Soler i Junyent.</p>				
Comentaris del testament				
Relació comercial				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- Chb</p> <p>- 1719 M. Benviure</p>				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☐ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☒ Sí		
Relacions				
- Ignasi Soler Junyent				

Nº37	Bòria	Gabriel Francisco		
	Gualba	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Dr. en drets. Chb, cav 1690, nob 1696 (Bru-Fluvià, 1998). - El seu fill va ser captià de la 4ta. companyia del 1r. batalló de la coronela al setge de 1714 (Albertí, 1964, p. 433). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 764 ll. (Bruguera, 1871, p. 389). - Va ser Conseller segon el 1704 (MNA). 				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Hipòlita Gualba i Bòria, 806/45, fol. 62, germana. - La seva filla casada amb Ignasi Soler. - Miquel Bòria i Sanahuja, 908/14, fol. 18. Novici del monestir de les carmelites, fill de Franciscos Bòria i Gualba. - Mª Gertrudis Boria i Damians, 873/40, s/f. Filla de Salvador Bòria i Gualba, germana de Gabriel i Ignasi Bòria i Gualba - Salvador Bòria, 837/82, s/f. Fill de Salvador Bòria i Gualba, Gabriel i Ignasi són els seus oncles. - Maria Bòria i Gualba, 833/29, fol 117. És la seva mare. - Relació amb els Soler i Riber. 911, 1r. llibre, fol. 145, 19/06/1733. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Reconeix l'existència de deutes i demana que es paguin. - Sepultat on vulguin els marmessors. - 6 ll. per l'hospital de la Santa Creu, 3 ll., pel de la Misericòrdia i Orfes. - 600 ll. a Miquel Bòria (28 anys), a Josep Bòria (22 anys) i a Carlos Bòria (13 anys). 25 ll. a Maria Soler, perquè ja te la dot i a Angès pel mateix. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Bernat Bòria, Dr. en dret, chb, i Maria Bòria i Gualba. - Muller: Petronila de Bòria i Sanahuja. - Fills: Miquel, Josep, Carlos, Maria, Agnès i Ignasi. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	26/05/1714	781/80, fol. 158		
<ul style="list-style-type: none"> - Petronila de Bòria, muller. - Bernat de Bòria i Gualba, prevere en Sant Pere de les Puelles i germà. - Ignasi Bòria i Gualba, chb, germà. - Ignasi i Miquel Bòria i Sanahuja, fills. - Maria Bòria i Sanahuja, casada amb Ignasi Soler, filla i gendre. - Agnès Bòria i Sanahuja, casada amb Pedro de Valbona, filla i gendre. 				
Misses marit				
400				
Dots marit				
600 fill				
600 fill				
600 fill				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Hereu Ignasi Bòria i Sanahuja.				
Affiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> -Chb -1690 cav -1696 nob 				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
- Ignasi Soler				

Nº38	Bosc	Joan	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- Miquel Joan Bosc, canonge de Vic, nob 1707 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Era Dr. en dret, oïdor eclesiàstic el 1689. Assisti a la Cort de 1705 i a la Junta de Braços de 1713 (DD.AA., 2003, vol. II, p. 288).</p> <p>- Doctor en Dret. Va se elevat a la dignitat de noble al 1707. (Morales, 1983, vol. I, p.90).</p>		<p>- Pere Miquel Bosc, 818/79, fol. 114</p> <p>- Miquel Joan Bosc, canonge de Vic, 910/31, fol. 196</p>		
Familiars directes		Comentaris del testament		
Marmessors		Misses marit		
		Dots marit		
	Data testament	Referència testament		
		Misses muller		
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		

Afiliació política
Constitucionalista

Categoria social
ecles

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental
- 1707 Nob

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº39	Bosc	Josep	Altres testaments relacionats	
	Talavera	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - Dr. en drets, chb 1711(Bru-Fluvià, 1998). - Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1712 (MNA).				
Familiars directes			Misses marit	
			Dots marit	
Marmessors			Misses muller	
			Dots muller	
Hereu			Relació comercial	
			Comentaris del testament	
			Relacions	

Afiliació política
No definit

Categoria social
CHB

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Nº40	Bosc	Francesc	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
- Era canonge.		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Familiars directes		Misses marit		
		<input type="text"/>		
		Dots marit		
		<input type="text"/>		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		<input type="text"/>	<input type="text"/>	
		Misses muller		
		<input type="text"/>		
		Dots muller		
		<input type="text"/>		
Hereu		Relació comercial		
<input type="text"/>		<input type="text"/>		
		Comentaris del testament		
		<input type="text"/>		
		Relacions		
		<input type="text"/>		

Affiliació política

No definit

Categoria social **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

Sí

Sí

Sí

Sí

Sí

Nº41	Botinyà	Felip		
	Modolell	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
- Felip de Botinyà i Modolell, Chb 1707, Dr. en dos drets (Bru-Fluvià, 1998).				
Familiars directes				
- Fill de Roch Botinyà i de Eulàlia Butinyà i Modolell. - Muller: M ^a Botinyà i Saleta.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	06/06/1743	960, 1r. llibre, fol. 6		
- Maria Botinyà i Saleta. - Narcís Saleta i Comalada, chb de Vic, casat amb Teresa Saleta i Botinyà gendre i filla. - Teresa Aromir i Botinyà, vídua del Dr. en Medicina Francisco Aromir, germana.				
Hereu	Teresa Saleta i Botinyà			
Altres testaments relacionats				
- Eulàlia Carbonell i Botinyà, 873/40, s/f. Germana de Felip Botinyà Modolell del Puig, Dr. en 2 drets, muller de Francisco Carbonell. - Gertrudis de Codina i Costa, muller de Ramon. Felip és marmessor. - Relació amb els Maresc. Ell és marmessor - Relació amb Magí Mercader. La muller de Felip és la tieta del fill de Magí.				
Comentaris del testament				
- Enterrat al convent de Santa Margarida, Barcelona. - 25 ll. als hospitals de la Santa Creu, Misericòrdia, Órfans i Sant Llätser. - 7.000 ll. a Francisca Botinyà i Saleta. - 7.000 ll. a Cayetana Botinyà Saleta, fillas. - 200 ll. a una germana. - 300 ll. a Teresa Aromir.				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
7.000 filla 7.000 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☐ Sí		
Evolució estamenal				
- 1707 Chb				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
- Magí Mercader - Els Maresc - Ramon Codina - Josep Costa				

Nº42	Bru	Baltasar			Altres testaments relacionats
	Canta	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	<p>- Lluís de Bru i Canta, 861/53, fol. 283. Germà. Casat amb Josepa Copons. El fill és Ramon Bru i de Copons. Relació amb Agustí de Copons, Francisco Copons, Anton Sabater, Josep Dusai i Aragall, Maria Alemany i Bru,</p> <p>- Maria Dusai i Aragall i Bru, 861/53 fol. 200. Filla de Teresa Bru i Canta, germana de Baltasar i Lluís. Casada amb Ramon Dusai i Aragall.</p> <p>- Martín Sabater Sanz de Latras, 861/53, fol. 206, casat amb Teresa de Copons. Lluís Bru, cunyat de Martín Sabater. Josepa és germana de la seva esposa Teresa.</p> <p>- Josepa de Bru i de Copons, cunyada seva, 861/54, nº22.</p> <p>- Teresa Bru i Canta, 820/22, fol. 173, mare. El pare és Josep.</p> <p>- Ignasi Bru i Canta, 898, fol. 280, fill de Josep Bru i de Teresa Bru i Canta.</p> <p>- Anton Bru i Canta, germà, prevere. 898 s/f., 8/01/1740 Entre els marmessors hi ha Esteve Mora, mercader.</p> <p>- relació amb Josep Dusai i Bru. 911, 1r. llibre, fol. 124. Anton Bru i Canta és marmessor i tudor.</p> <p>- Ramon Bru i de Copons, 911, 2n. llibre, fol. 217. Fill de Lluís Bru i Canta, germà de Baltasar i de Josepa Bru i de Copons. Ramon és regidor perpetu de l'ajuntament de Barcelona.</p>
Biografia	<p>- Baltasar de Bru-Terrades i de Canta, nob, cav ordre de Santiago (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Fill de Josep Bru i i Granollachs, que assolí la dignitat de cavaller i noble al 1653. El seu rebesavi havia assolit la dignitat de chb (Molares 1983, vol. I, p. 167).</p> <p>- Passat el 1705 Felip V li dona el sou d'un coronel reformat i 60 escuts més (Castellví, 1997, vol. II, p. 232).</p> <p>- Ell i el seu germà Lluís, van ser desinsaculats per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p> <p>- El seu germà Lluís Bru i Canta va ser un dels 16 administradors de Barcelona el 1714. Tingué un paper destacat en la defensa de Felip V (Mercader, 1968, p. 348).</p>				
Familiars directes				Misses marit	
				Dots marit	
	Data testament	Referència testament		Misses muller	
Marmessors				Dots muller	
				Relació comercial	
Hereu					

Affiliació política

Realista

Categoria social

Cav

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- El seu pare havia assolit la dignitat de noble al 1653.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Agustí Copons
- Josep Dusai Aragall
- Martín Sabater

Nº43	Bru	Josep		
	Banyuls	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☒ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Chb, procedent de Perpinyà, cav 1679, nob 1706 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser clavari del Braç Militar el 1687 i conseller militar el 1698 i 1701, (Martí, 2005, p. 51).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Josep Bru i Banyuls, cavaller i Anna de Mora i Xammar.</p> <p>- Muller: Jerònima Bru i Sitges.</p>				
		Misses marit	300	
		Dots marit	20.000 filla	
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		10/08/1740	864, 1r. llibre, fol. 188	
<p>- Salvador Tamarit i de Vilanova.</p> <p>- Anton Alòs i de Rius, sargent, casat amb Teresa Alos i Bru, filla.</p> <p>- Anton de Bru Rocabruna Sampsó i de Montpalau, fill primogènit.</p> <p>- Joaquim Bru i Sampsó.</p>				
Hereu	Anton Bru i Rocabruna			
Altres testaments relacionats				
<p>- Mª Anna de Bru Sampsó, 863/64, fol. 116. És la muller de Josep Bru Mora i Banyuls, filla de Narcís Rocabruna i Maria Samsó Alemany i Descatllar. El seu cunyat és Anton Bru i Mora. Anna Orís i Puigener i Descatllar, marquesa de Orís, és la seva cosina. 2.000 misses. 6.000 ll. per les dues filles, 100 ll. per dues criades. Hereu és el marit.</p> <p>- Jerònima Bru i Sitges, 869. s/f., 20/07/1724. No és un testament sinó una modificació del testament. Vídua de Josep Bru i Banyuls i en primers núpcies de Gaspar Sabater. Filla de Ramon e Isabel Sitges i Vidal. Emmanuel Ferrer i Sitges és el seu nebot. Conflicte per l'herència del seu pare. Parla d'un conflicte amb Emmanuel Ferrer per un censal de 500 ll.</p> <p>- Anton Bru i Mora, 871, 2n. llibre, fol. 3. 10/01/1728. És el seu germà. fill de Anna Mora. 500 misses, 200 ll. a Joaquim, nebot. Relació amb els Alòs.</p> <p>- Relació amb els Orís i Puiggener. Anton Bru i Samsó està casat amb Teresa Orís, filla de Carlos Orís. Testament de Anna Orís, 875, 3r. llibre, fol. 26.</p> <p>- Relació amb Ignasi Fontaner. El fill de Ignasi, casat amb la filla de Josep Bru, Maria. Anton Bru i Rocabruna, és cunyat del fill de Ignasi. 932, fol. 122, 09/02/1745.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a sant Francesc de Paula.</p> <p>- Que el seu hereu doni 4 dobles anuals (cada dobla val 4 peces de vuit) a Joaquim.</p> <p>- El seu germa Anton Bru i Mora, dóna 200 ll. a Joaquim.</p> <p>- Si els seus fills moren sense descendència dóna a Teresa Alòs i Bru, filla 20.000 ll. No és per a dot, sinó que sembla l'herència.</p> <p>- El seu germà és Anton Bru i Mora</p>				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- Chb</p> <p>- 1679 cav</p> <p>- 1706 nob</p>				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☐ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<p>- Carlos Orís Puiggener</p> <p>- Ignasi Fontaner</p> <p>- Emmanuel Ferrer i Sitges</p> <p>- Salvador Tamarit</p> <p>- Josep Alòs</p>				

Nº44	Bru	Joan	Altres testaments relacionats	
	Clarís	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - Hi ha un Antoni Bru i de Mora i un Josep Bru i de Mora, germans bessons ambdós nobles, Corts 1702, Armand del Fluvià creu que ha de ser Joan Bru i Clarís, 1707 privilegi de Cavaller (Fluvià, comunicació personal). - Joan Bru i Clarís, cav de Berga (Morales, 1983).				
Altres testaments relacionats				
Comentaris del testament				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Relació comercial		
Hereu				

Affiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**
Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Relacions

Nº45	Bru	Josep																										
	Alzina	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí																								
Biografia																												
<p>- Chb, 1652 cav (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Fill de Bernat de Bru i Alzina, cav 1675 (Llibre Vert).</p> <p>- Hi ha un José Cayetano Bru i Olzina, tinent de regidor de l'ajuntament de Barcelona, el 1744 (Fluvià, 1964, p. 206). És el seu fill.</p>																												
Altres testaments relacionats																												
<p>- Teresa Bru i Canta, muller de Josep Bru 880/22, fol. 173, 04/04/1701. Marmessors: Lluís, Anton, Baltasar, Josep i Ignasi Bru i Canta, Josepa Bru i Copons muller de Lluís, Maria Dusai i Brú, vídua filla, Rafael Cortada, casat amb Josepa Cortada i Bru, filla; Josep Dusai Aragall i Bru, net. 2000 misses. Enterrada a Sant Francesc. Dos aniversaris en la Vila de Perpinyà, 25 ll. Hospital de la Santa Creu, 15 ll. Orfes i Misericòdia. A Francico Bru i Canta, la pensió de 53 ll. que lo comtat de Empúries presta a la casa Canta; 2.000 ll. a Baltasar, 1.000 ll. a la neta Maria Bru i de Copons. Hereu Lluís.</p> <p>- Eulàlia Alemany i Bru, 812/19, fol. 75. Vídua de Guerau Alemany, filla de Francisco Bru i Petronila Bru i Granollachs. Germana de Josep Bru i Granollachs. Lluís Bru, nebot.</p> <p>- Josep Bru, 862, 1r. llibre, fol. 122, 5 de maig de 1708. Fill de Esteve Bru, negociant de Bagà. Un germà és Joan Bru, cavaller i un altre és Francisco Bru. Entre els marmessors hi ha Ignasi Teixidor, BHP.</p> <p>- Marmessor de Magí Mercader.</p> <p>- Teresa Bru i de Casanovas, 979, 1r. llibre, fol. 1, 03/09/1747. Muller de Josep Caetano de Bru i Olzina, de Barcelona. Filla de Josep Casanova i Calderó, de Vilafranca del Penedés. Entre els marmessors hi ha el seu marit i Francisco Bru i Olzina, cunyat.</p>																												
Comentaris del testament																												
<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Familiars directes</td> <td>Misses marit</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td>Dots marit</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td>Misses muller</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td>2.000</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td>Dots muller</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td>2.000 fill 1.000 neta</td> </tr> </table>					Familiars directes		Misses marit						Dots marit						Misses muller			2.000			Dots muller			2.000 fill 1.000 neta
Familiars directes		Misses marit																										
		Dots marit																										
		Misses muller																										
		2.000																										
		Dots muller																										
		2.000 fill 1.000 neta																										
Marmessors		Data testament	Referència testament																									
Relació comercial																												
Hereu																												

Afiliació política

No definit

Categoria social CHB **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

- Era cavaller i chb (V.V.A.A. 2003, p. 295).

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Magí Mercader

Nº46	Calderó	Francesc			Altres testaments relacionats - Miquel de Calderó, 861/53, fol. 262. Regent de la cancelleria. Avi de Miquel Calderó i Vidal. Del primer matrimoni, té a Francisco Calderó i Resplans (Magdalena Calderó i Resplans). Aquest últim és rebutjat com a hereu.
	Vidal	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia - Noble (Morales 1983).					
Familiars directes					
				Misses marit [ ]	
				Dots marit [ ]	
Marmessors		Data testament	Referència testament		
[ ]		[ ]	[ ]		
				Misses muller [ ]	
				Dots muller [ ]	
Relació comercial					
[ ]					
Hereu [ ]					

Affiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**
Nob Sí

Evolució estamental
[ ]

Braç Militar Sí No

Conferència Sí No

Corts 1701 Sí No

Corts 1705 Sí No

JGB 1713 Sí No

Relacions
[ ]

Nº47	Cardona, Vidal	Francesc	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	Altres testaments relacionats
Biografia	<p>- Nob, Dr. en dret. Fill de Pere de Cardona, chb 1643, cav 1675, nob 1699 (Morales, 1983, vol. I, p. 180). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - Va ser un dels 16 administradors de Barcelona el 1714 (Mercader, 1968, p. 348).</p>					<p>- Maria Anna de Cardona i Alòs, 875, 2n. llibre, fol 142, 7/11/1737. Muller de Francesc de Cardona, filla de Joan Alòs, Dr. en Medicina i de Mª Anna Alòs i Ferrer, germana de Josep Alos. Muller de Francisco de Cardona i Vidal, filla de Joan Alòs, Dr. en medicina i de Magdalena Alòs i Ferrer, cònjuges difunts. Marmessors: el marit, Mª Gràcia Alòs i Rius, cunyada i vídua de Josepa Alòs i Ferrer, germà; Joan Alòs i Rius, Manel Alòs i Rius, arxipreste, Anton Alòs i Rius, coronel; Francisco Alòs i Rius, paborde, Miquel Alòs i Rius, tots nebots; Mª Ignàsia Pallejà i Riera, muller de Cayetano Pallejà, neboda. Enterrada en la vas de la casa Cardona, convent del Carme, 500 misses de caritat, 100 ll. per ajuda de costa pel retaule de Sant Ignasi de Loiola, 12 ll. de cera anuals, tres aniversarsis. 2 dobles d'or per un benefici, 50 ll. a una criada. - Honorat Pallejà, 861, 2n. llibre, fol. 57. 16/06/1719. Pare del marit de la seva germana.</p>
Familiars directes	<p>- Fill de Pedro de Cardona i Martí, noble, i d'Isabel de Cardona i Vidal - Muller: Maria Anna de Cardona i Alòs.</p>					Altres testaments relacionats
Marmessors	Data testament 04/07/1739	Referència testament 875, 2n. llibre, fol. 249				Comentaris del testament
	<p>- Mª Ignàsia Pallejà i Riera, neboda, filla d'Ignàsia Riera i Cardona, germana, casada amb Caetano Pallejà. - Joan Alòs i Rius, hereu de la casa Alòs. - Josep Francisco Alòs i Rius. - Francisco Alòs i Rius, paborde, nebot. - Josep Bertran de la Campa. - Carlos Granet, prevere.</p>					<p>- Des de març de 1715 ha estat receptor de la Batllia General (Reial Patrimoni) "Des del any 1696 fins lo any 1722 (excepte des del any 1705 fins lo any 1714 en que mos bens foren confiscats per lo sr. Emperador", va ser procurador del Marquès de Castellodosrius. - La dot del seu matrimoni fou de 2.000 ll. Te diversos censals a Manresa. També funda una obra Pia allà, té el càrrec de depositari de l'Església de Betlem. - A una criada li dona 2 matalassos, 4 llençols i estovalles. - 60 ll. per l'hospital Santa Creu i 10 ll. al de la Misericòrdia.</p>
Hereu	Ignasia Pallejà					Relació comercial
						Afiliació política Reialista
						Categoria social CHB
						Canvi d'estament ☒ Sí
						Evolució estamenal - El pare era chb.
						Braç Militar ☒ Sí
						Conferència ☐ Sí
						Corts 1701 ☒ Sí
						Corts 1705 ☒ Sí
						JGB 1713 ☐ Sí
						Relacions - Josep Alòs

Nº48	Cardona	Pedro	Altres testaments relacionats	
	Martí	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
Biografia		☒ Sí	☒ Sí	☒ Sí
<p>- Pere de Cardona i Martí. cav 1675, nob 1699, Dr. en dos drets (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Un dels advocats del Braç Militar que votà a favor de l'acceptació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol I., p. 275).</p> <p>- Va ser objecte d'un poema burlesc per part de Bonaventura de Gualbes: "quant la ignorancia li abona/son rústic modo de obrar/puix a tots a fet constar/ser molt fluixa sa mullera" (Brown, 1995, p. 97).</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Pere de Cardona, ciutadà de Manresa, i Agnès de Cardona i Martí</p> <p>- Muller: Isabel de Cardona i Vidal.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	06/03/1726	873/40, s/f		
<p>- Isabel de Cardona i Vidal.</p> <p>- Francisco de Cardona i Vidal, fill.</p> <p>- Maria de Cardona i Alòs, nora.</p> <p>- Ignàsia Riera i de Cardona, filla.</p> <p>- Francisco Riera i Martí, gendre, chb.</p> <p>- Dr. Benet Mas i Enveja casat amb Teresa Mas i Mascaró, Dr. en drets.</p> <p>- Francisco Bassols, casat amb Gertrudis Bassols i Rafart, mercader.</p> <p>- Dr. Josep Alòs i Ferrer, chb, en la Batllia General.</p> <p>- Dr. Josep Güell i Soler, jutge de Cort.</p> <p>- Joan Davi, apotecari de Manresa.</p> <p>- Mare Mª Agnès de la Encarnació, convent de Vilafranca del Penedès.</p>				
Hereu	Francisco de Cardona i Vidal			
Misses marit				
500				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Comentaris del testament				
<p>- La data del testament és la que es va publicar, no quan es va fer.</p> <p>- Enterrat a Nostra Senyora del Carme.</p> <p>- De la dot que va rebre de la muller, una petita part la gastà per arreglar la casa que té a Manresa.</p> <p>- Muller usufructuària.</p> <p>- Té una obra pia que consisteix en: pensió de 3 ll. i 15 sous, censal de 100 ll. i pensió de 5 ll., censal de 4 ll. i 13 sous</p>				
Relació comercial				
<p>- Entre els marmessors hi ha un mercader i un apotecari.</p> <p>- Relacionat amb els Bàssols i els Mascaró.</p>				
Afiliació política				
Realista				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<p>- Cav 1675</p> <p>- Nob 1699</p>				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Josep Alòs</p> <p>- Francisco Bàssols</p> <p>- Els Mascaró</p>				

Nº49	Carreras	Josep		
	Talavera	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb1697 (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1708 (MNA). - Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1708 (Martí, 2005, p. 51). - Va tenir relació amb la Real Academia de las Buenas Letras i escrigué alguna peça burlescas (Comas, 2000, p. 126). 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Josep Carrera i Bertran, chb, i Mª Raimunda de Carreras i Talavera. - Muller: Lluïsa de Carreras Gachapai i Reart. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	29/07/1708	781/79, fol. 179		
<ul style="list-style-type: none"> - Lluïsa de Carreras. - Mª Raimunda de Carreras i Talavera, mare. - Joan de Gachapai i Veron, sogre. - Pau Carrera, monjo, reial Monestir de Montserrat, oncle. - Jeroni Talavera, prior. - Lluís Claresvalls i de Miquel, casat amb Caterina Claresvalls Gachapai i Reart. 				
Hereu	Josep Carlos Carreras i Gachapai			
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Joan Francesc de Maresc cita com a marmessor a Maria Carreras i Talavera, muller de Miquel Carreras i Bertran, 873/40, s/f. - Relació amb Josep Vertamon i Fizes, 901, 1r. llibre, fol. 105. Josep Vertamon està casat amb una filla seva, Lluïsa. - Raimunda Carreras i Talavera. 904, 1r. llibre, fol. 19, 18/04/1731. És la seva mare. Filla de Joan Jeroni Talavera, chb i de Magdalena Talavera Rossell. Entre els marmessors hi ha Jeroni, fill i prior de l'església de Colell, Lluïsa Carreras Gachapai, nora, vídua de Josep Vertamon. 500 misses. La neta hereda 1.000 ll. - Lluïsa Carreras i Gachapai, 960, fol. 124, 06/12/1745. Muller de Josep Carreras. Filla de Joan Gachapai i de Lluïsa Gachapai i Reart. Entre els marmessors: Josep de Vertamon, casat amb Mª Lluïsa de Vertamon i Carreras, gendre i filla. 800 misses. Als pares descalços. Dóna 100 ll. anuals a una filla Antonia, que viurà amb els Vertamon. Té un censal de 5.000 ll. del que li correspon una part a la filla. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Monestir dels Carmelites descalços. - 5 ll. per l'hospital de la Santa Creu, Caritat i Misericòrdia, també 5 ll. per la Confraria del Carme. - Muller usufructuària. - Sobre les dots i legítimes als fill/es en el moment del de la seva mort diu que es donin segons "las forçes de ma heretat". 				
Misses marit				
500				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
800				
Dots muller				
Relació comercial				
- Vinculat a l'impost de la Nova Ampra al 1702 (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426v.).				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - 1697 chb - 1700 cav 				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Vertamon - Joan Francesc Maresc - Lluís Claresvalls 				

Nº50	Cartellà	Pedro	Altres testaments relacionats	
	Desbac	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Nob. M. de Cartellà 1702 (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser oïdor militar de la Diputació el 1683 (DD.AA. 2003, vol. II, p. 284). - Va ser protector del Braç Militar el 1695 i clavari el 1693, conseller noble el 1687 (Martí, 2005, p. 51) - Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. S'ausentà de Catalunya amb l'arribada de l'arxiduc (Castellví, 1997, vol. I, p. 374 i 620). - Felip V li donà el títol de marquès de Cartellà, (Castllleví,1997, vol. I, p. 375). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - Partidari de la submissió a la Junta de Braços de 1713 (Albertí, 1964, p. 130). - Va ser membre del primer ajuntament borbònic de 1718, defensà els interessos reials a les Corts de 1702, la seva casa fou assaltada el 1705, es refugià a la vila de Pons (Mercader, 1968, p. 359). 		<p>- Benet Desbac i Cartellà, 960, fol. 159, 03/06/1752, prevere, canonge de Barcelona, fill de Lluís Desbac i Cartella. És el seu germà.</p>		
Familiars directes		Misses marit		
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Lluís de Cartellà i Desbac i Gertrudis de Cartellà Ahomes i Desbac - Muller: Emmanuela de Cartellà i Oms. 				
		Dots marit		
		1.000 fill 1.000 fill Pocs diners		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		07/07/1729	861/54, nº31	
<ul style="list-style-type: none"> - Emmanuela de Cartellà i Oms, muller. - Ignasi de Cartellà i de Oms (fill) casat amb Maria de Cartellà i Sacirera i Cruilles. - Benet de Cartellà i Desbac, canonge de Berga, germà. - Maria de Descatllar i Desbac, marquesa de Besora, germana. - Teresa de Cartellà i Desbac, germana. - Joan de Sentmenat i de Oms, gendre, casat amb M^aAnna de Sentmenat i Cartellà, filla. - Josep, Francisca i Pedro Cartellà i Oms, fills i filles. 				
Hereu		Ignasi de Cartellà i Oms		
		Relació comercial		

Affiliació política
Realista

Categoria social **Canvi d'estament**

Nob Sí

Evolució estamental

- 1702 M. de Cartellà

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Joan de Sentmenat
- Narcís Descatllar

Nº51

Cartellà

Josep Galceran

Sabastida-Àrdena

Doctor Immigrant Vinculació comercial

Sí Sí Sí

Biografia

- Josep Galceran Cartellà, olim de Sabastida-Àrdena i de Cartellà, baró d'Albi, Falgons i Granollers de Rocacorba (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller en cap durant el setge de 1697 (García Espuche, 2004, p.181).
- Va formar part de la Junta de Comerç de 1692 i va ser virrei de Mallorca 1698-1701. El 1707 l'arxiduc Carles li concedí el títol de marquès de Cartellà. El seu fill es casà amb la filla del borbònic maquès de Llupià (Molas, 2003, p. 150).
- El seu germà Oleguer Cartella Sabastida va ser patge de l'arxiduc Carles i capità a Hongria (León, 1993, p. 188).
- Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. III. p. 681).
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1682 (MNA).
- Va ser protector del Braç Militar el 1708, conseller noble el 1685, síndic el 1682 (Martí, 2005, p. 51).
- Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213 fol. 112v.).

Familiars directes

- Fill de Francesc Sabastida d'Ardena i Cartellà i Maria Sabastida i Cartellà, baronesa de Falgons, que en segones núpcies fou muller de Josep Armengol.
- Muller: Ignàsia Cartellà i Fons.

Marmessors

- Ignàsia Cartellà i Fons, muller.
- Francesc Galceran Cartellà Sabastida i Fons, fill.
- Francesc Areny i de Queralt, baró de Canet i Marianna de Areny i Cartellà, nebot i filla seva.
- Marianna de Armengol, religiosa i germana .

Hereu Francesc de Cartellà i Sabastida i Fons Despalau

Altres testaments relacionats

- Jacinto Sagrera i Xifre, 900/24, fol. 266. Menciona com a marmessors a Josep Galceran Sabastida
- Ignàsia de Cartellà i Fons, 861/54, nº29, 24/06/1736. Demana 1.000 misses. Hereu és el mateix.
- Petronila de Cartellà Sabastida i de Llupià, 911, 1r. llibre. fol. 56, 30/02/1736. Muller del seu germà Francisco. Filla de Carlos Llupià i de Vilanova i de Emmanuela de Llupià i Roger. Entre els marmessor està la seva filla Emmanuel, casada amb Miquel Clariana i Meca, gendre. 2.000 mises i 6.000 ll. per una filla.
- Francisco Galceran de Àrdena i Darnius, òlim Cartellà. El seu fill. 911, 3r. llibre, fol. 36.

Comentaris del testament

- El seu nom complet és: Josep Galceran de Cartellà Sabastida Ardena Erill Cardona, Fons i Deyla, marquès de Cartellà, baró d'Albi.
- La seva muller fa testament el mateix dia, amb mateixos marmessor però amb un notari diferent.
- 75 ll. anuals a tres filles monges, Ignàsia, Maria i Eulàlia, no profeses.
- 100 ll. anuals a una altra filla ja monja, Teresa de Sant José.

Relació comercial

- Membre de la Junta de Comerç el 1692.
- Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn.

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- 1707 M. de Cartellà.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Jacinto Sagrera i Xifre
- Francisco Sabastida
- Els Llupià

Nº52	Cassanyes	Ivo	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
- Era canonge de Vic.				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
Marmessors		Misses muller		
	Data testament	Referència testament		
Hereu		Dots muller	Relació comercial	

Affiliació política
No definit

Categoria social
ecles Sí

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº53	Catà	Joan		
	Renau	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1707 (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser soci de Pau Dalmases (Lobato, 1995, p. 21). - Vinculat amb món comercial (Oliva, 2001, p.176). - Capità de la Zona companyia (teixidors de lli) del 5è batalló de la coronela (Albertí, 1964, p. 436). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
- Fill de Joan Catà i Paula Cata Renau.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	30/06/1732	899,1r. llibre, fol. 163		
<ul style="list-style-type: none"> - Anton Catà i Renau, germà, ciutadà, casat amb Mª Catà i Sadurní. - Francisco Alemany i Magarola, corredor d'orella. - Jaume Ferrussola, corredor d'orella. - Francisco Gualba, corredor d'orella. 				
Hereu Anton Cata i Renau, germà.				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Relació amb Francisco Sadurní, fill de Jeroni. La seva germana Caterina és la muller del germà de Joan, 906, 1r. llibre, fol. 16 - Ramon Catà i Sadurní, 961, fol. 81, 16/10/1749. Fill de Anton Catà i Renau i de Maria Cata i Sadurní. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a Santa Maria del Mar. Les misses indicades més 12 misses anuals. - 15 ll. l'hospital de la Santa Creu. - 10 ll. l'hospital de la Misericòrdia. - 10 ll. al Convent de Mares Caputxines. - 10 ll. al Convent de Mares Mínimes. - 20 ll. Mª Armengol i Ribalaine, muller d'un pagès. - 25 ll. per la filla de l'anterior per matrimoni. - 15 ll. per Maria Nubió, muller d'un pagès de Sans. - 50 ll. per Sagimon Cassanyas, xocolater. - 12 ll. per Francisco Baus, criat. - 25 ll. per Pere Vendrell, criat. - 50 ll. per Anton Roca, "mon fillol legítim i natural de Miquel Roca, sastre". 				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - Relació amb els Sadurní i amb els Dalmases. - Entre els marmessors hi ha tres corredors d'orella. 				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
- 1707 chb				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Jeroni Sadurní - Dalmases - Domingo Mora Saellas 				

Nº54	Catà	Josep		
	Bertran	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Chb 1642. Fill de Francesc Catà, mercader, sr. de vassalls (Morales, 1983).</p> <p>- El testament diu que és Chb, sr. de la baronia de Jafrà.</p> <p>- Té alguns conflictes per l'exercici del seu càrrec com a regidor de comptes de la Diputació. El conflicte és amb Francesc Mari i Ginovés, que el succeix en el càrrec com a regent de comptes. Josep pretèn quedar-se el vestuari que se li donà amb motiu de la vinguda de la reina i també per la vinguda del rei (vid. el testament).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Francisco Catà i Franquet, mercader, i Mònica Cata i Bertran.</p> <p>- Muller: Mariangela Catà i Roig.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	22/05/1703	806/45, fol. 154		
<p>- Pere Roig i Morell, sacristà i canonge de Barcelona.</p> <p>- Baltasar Aguspí, prevere i prior de Sant Jaume de la Farfanya.</p> <p>- Gismundo de Bofill, chb.</p> <p>- Josep Melic, chb.</p> <p>- Joan Martí, chb, casat amb Maria Martí i Catà, filla i gendre.</p> <p>- Josep Mora, donzell, casat Francisca Mora i Catà, filla i gendre.</p> <p>- Teresa Costa i Vinyola, vídua d'Ignasi Costa i Vinyola.</p>				
Hereu	Maria Martí i Cata.			
Altres testaments relacionats				
<p>- Domingo Mora, 806/45, fol 76. La seva filla Maria és la muller de Josep.</p> <p>- Mª Àngela Catà i Roig, vídua de Josep Catà i Bertran, 781/79, fol. 93, 11/04/1705. Diu que el seu marit és chb. Filla de Pere Roig, pagès de la vila de Prades (Tarragona) i Magdalena Roig. Marmessors: Pere Roig Morell, Dr. en drets, canonge de Barcelona, germà; Francisco Bataller, prior, Miquel Teixidor, provincial dels carmelites descalços; Josep Bogonyà, lector. Enterrada a Barcelona, però si mort a Terrassa aleshores en aquesta vila; 300 misses. Al germà li dóna la casa i peses de terra que li donà el seu primer marit Francisco Bogonyà com a dot; a Josep Bogonyà dos matalasso, 25 ll. a una cunyada; Hereu: Jesucrist.</p> <p>- Francisca Mora i Catà, 875, 3r. llibre, fol. 90. La seva villa, muller de Josep Mora i Cirera. 1.000 misses.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Té dos testaments, un de 1690 i un altre de 1703.</p> <p>- Enterrat a San Agustí.</p> <p>- 5 ll. per les obres de la sagristia de Sant Just.</p> <p>- 10 ll. per l'hospital de la Misericòrdia.</p> <p>- 10 ll. per l'hospital de la Santa Creu.</p> <p>- "Tot aquell credit de 3.146 ll. 11 sous i 6 diners, que són part del diners a que foren condemnats los administradors de dit Hospital al 1667".</p> <p>- 5 ll. a tots los criats i criades que "que lo die de mon obit se trobaran al servei de ma casa".</p> <p>- Lluïsa Llopis, vídua, 5 ll. tots els anys. Viu en la botiga.</p> <p>- Té moltes propietats i la seva muller li demana que no la faci usufructuària perquè es veu incapaç de gestionar tot el patrimoni. A la muller li dóna 200 ll. anuals.</p> <p>- A Francisca li dóna: Mas Subià (Girona) amb totes les propietats i la Torre Armansa "ab sas terras, honors i possessions". També 2 matalassos, 4 coixins i 6 cadires.</p>				
Misses marit				
500				
Dots marit				
Misses muller				
300				
Dots muller				
Poques propietats				
Relació comercial				
<p>- El seu pare és mercader.</p> <p>- Te varios censals amb Francisco Mora i Cata a 50 ll. una "botiga de las mias casas sit en lo carrer del carne" fol. 156</p> <p>- La seva muller és filla d'un pagès.</p>				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<p>- Chb</p> <p>- Nob, però no se sap quan, després de 1700</p> <p>- Fill de mercader.</p>				
Braç Militar				
☐ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Domingo i Josep Mora</p> <p>- Ignasi Costa</p>				

Nº55	Claresvalls	Joan
	Llucià	☐ Doctor Sí ☐ Immigrant Sí ☒ Vinculació comercial Sí
Biografia - Chb 1666; cav 1671, nob 1680 (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser conseller en cap durant uns mesos el 1706 en substitució de Francesc Nicolau de San Joan. Pare de Lluís i Jeroni Claesvall i de Miquel, dos austriacistes destacats. (DD.AA., 2003, vol. II, p. 316). - Joan de Claesvalls i Llúcia. És baró de Llorac. Vid. testament. - Estan íntimamen relacionats amb els Claesvalls, jutges de la Reial Audència. Una germana seva casada amb Bonaventura de Tristany. Vegeu Martínez Rodríguez, 2005, pp. 156 i ss. i també p. 222. - Va ser cònsol militar de la Lotja el 1701 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX). - Fill d'un mercader (vid. Testament).		
Familiars directes - Fill de Lluís de Claesvalls, mercader i Agraïda Claesvalls i Llúcia. - Muller: Emerenciana de Claesvalls i de Miquel. - Fills: Lluís i Jeroni.		
		Misses marit 400
		Dots marit 1.500 fill
		Misses muller _____
		Dots muller _____
Marmessors		Relació comercial - Fill de un mercader, Lluís de Claesvalls. - Entre els marmessors també hi ha Esteve Mascaró.
	Data testament 24/09/1712	Referència testament 861, 1r. llibre, fol. 121
Hereu Lluís Claesvalls i Miquel		
Altres testaments relacionats - Marianna Batlla i Tormo, 887/15, s/f. El cita com a Marmessor. - Teresa de Miquel, de Batlla i Tormo, 887/15, s/f. La seva esposa. Marmessors: Joan i Lluís Claesvalls, Joan Asprer, Jeroni Ferrer, Francisco Planas		
Comentaris del testament - Enterrat a l'església de San Francesc. - A una criada 15 ll. L'escreix per Jeroni és de 1.500 ll.		
Afiliació política No definit		
Categoria social CHB		Canvi d'estament ☒ Sí
Evolució estamental - 1666 chb - 1671 cav - 1680 nob - Fill de mercader.		
☐ Braç Militar		☒ Sí
☐ Conferència		☐ Sí
☐ Corts 1701		☐ Sí
☐ Corts 1705		☐ Sí
☐ JGB 1713		☐ Sí
Relacions - Els Batlla - Joan Asprer - Bonaventura de Tristany - Esteve Mascaró - Francisco de Miquel		

Nº56	Claresvalls	Lluís		
	de Miquel	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Nob, sr. Llorac (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Oïdor militar 1707 (Sans, 1982, p. 118).</p> <p>- Capità de la 6a companyia (barreters i passameners) del 3r. batalló de la coronela el 1714. Oliva el relaciona amb el grup de famílies mercantils (Oliva, 2001, p. 185).</p> <p>- El seu germà Jeroni morí l'onze de setembre (Albertí, 1964, p. 435).</p> <p>- Fill de Joan de Claresvalls i Lluçia.</p> <p>- Estan íntimamen relacionats amb els Claresvalls, jutges de la Reial Audència. El seu oncle Bonaventura de Tristany. Vegeu Martínez Rodríguez, 2005, pp. 156 i ss. i també p. 222.</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 70 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Teresa de Miquel Batlla i Tormo, 887/15, s/f. La seva esposa. Marmessors: Joan i Lluís Claresvalls, Joan Asprer, Jeroni Ferrer, Francisco Planas.</p> <p>- Clara de Claresvalls, 909/27. vol. II. fol. 83, muller de Jeroni Claresvalls. Marmessors Lluís de Claresvalls i Ignasi Sans i de Miquel, cosí.</p> <p>- Caterina de Claresvalls, 861, 3r. llibre, fol 101. 24/02/1714. Muller de Lluís de Claresvalls i de Miquel. Filla de Lluïsa Reart i de Jeroni Gachapai i Vera, pagador de Real Exercit de Catalunya. Entre els marmessors Bonaventura de Tristany Bofill i Benac, casat amb Agraïda de Tristany i Claresvalls, Jeroni de Gachapai, espós; Emerencia de Claresvalls i de Miquel, vídua de Joan de Claresvalls i Lluçia, sogra; Lluïsa de Carreras i Gachapai, germana, Jeroni de Claresvalls i Miquel, cunyat. Lloc i misses que es vulguin. Dóna 500 ll. a una filla casada, filla d'un primer matrimoni amb Miquel Pallarés, a més de la dot que ja va rebre. Hereu és el marit.</p>				
Familiars directes				
				Misses marit
				Dots marit
				Misses muller
				Dots muller 500 filla
Comentaris del testament				
Relació comercial				
<p>- Net d'un mercader.</p> <p>- Oliva el relaciona amb el grup de famílies mercantils (Oliva, 2001, p. 185).</p>				
Hereu				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- El seu avi era mercader.</p> <p>- El seu pare havia estat chb, cav i nob.</p>				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☒ Sí				
Relacions				
<p>- Ignasi Sans i Miquel</p> <p>- Bonaventura Tristany</p>				

Nº57	Clariana	Josep		
	Gualbes	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. C. Múnter, sr. de Sant Julià de Bellpuig, Alta-riba i Plegamans (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- El seu germà Antoni Clariana Gualbes comandava un regiment de cavalleria el 1708 (Albertí, 1964, p. 77).</p> <p>- El seu pare Miquel i el seu germà Antoni van ser dels refugiats a Montserrat que passar al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc. El seu pare era membre de la "Junta de nobleza" organitzada el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona. Va ser nomenat ajudant general i majordom el 6 d'abril de 1706. (Castellví, 1997, vol. I, pp. 618, 619 i vol. II, p. 236 i 240).</p> <p>- Velascó l'expulsà de Barceloa durant el setge de 1705 per considerar-lo desafecte a Felip V (Porta, 1984, p. 424).</p> <p>- El seu pare va ser conseller noble del Braç Militar el 1692 (Martí, 2005, p. 51).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Miquel de Clariana Àrdena i Seva i de Mª Teresa de Clariana Gualbes.</p> <p>- Muller: Francisca Clariana Meca.</p> <p>- Fills: Josep Clariana Meca.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	08/05/1738	880, 1r. llibre, fol. 153		
<p>- Francisca Clariana Meca.</p> <p>- Salvador Clariana Gualbes, canonge, germà.</p> <p>- Antoni Clariana Gualbes, germà.</p> <p>- Anton Meca i de Cardona, casat amb Mª Meca i Sanglada, marquesos de Ciutadilla, cunyats.</p> <p>- Gertrudis Meca i Cardona, cunyada.</p> <p>- Josep Clariana i Meca, fill.</p>				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
15.000 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Hereu Josep Clariana Meca				
Altres testaments relacionats				
<p>- Mª Teresa de Clariana i Gualbes, 871, 1r. llibre, fol 229, 06/05/1724. Vídua de Miquel de Clariana Ardena i Seva, mare de Josep Clariana. filla de Joaquim Gualbes i de Leonor Gualbes i Sentmenat. Entre els marmessors Joan de Sentmenat, Antonia de Magarola, Josepa Palau i Magarola. Els fills són Josep i Antoni de Magarola i Sentmenat. 2.000 misses i a Anton li dóna 5.000 ll.</p> <p>- Miquel Clariana Meca. 880, 1r. llibre, fol. 168r. 24/08/1737. Fill de Josep Clariana i Gualbes. Casat amb Emmanuela Cartella Sabastida. Entre els marmessors Francisco Cartellà i Sabastida.</p> <p>- És marmessors del comte de Sentmenat.</p> <p>- Relació amb els Soler Peguera 911, 1r. llibre, fol. 186, Anna Gualbes i Sentmenat, germana de la seva mare, muller de Lluís Soler i Peguera</p> <p>- Maria Clariana de Montaner, 937, 1r. llibre, fol. 27. Muller de Josep Clariana Meca. filla de Francisco Amat i Montaner.</p> <p>- Josep Clariana Meca, 937, fol. 62, 09/01/1743. És el seu fill. Entre els marmessors Francisco Amat i Montaner, marquès de Reguer, Anton Meca i Cardona, marquès de Ciutadilla. 2.000 misses.</p> <p>- Relació amb Feliciano Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Josep és marmessor.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat al convent de Sta Eulàlia dels pares caputxins de Sarrià.</p> <p>- 22 ll. i 8 sous a l'hospital de Santa Creu.</p> <p>- 11 ll. i 4 sous a l'hospital de Misericòrdia.</p> <p>- 5 ll. i 12 sous als Infants Orfes.</p> <p>- Una dot de 15.000 ll. a la filla Francisca Clariana.</p>				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1693, C. Munter				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☒ Sí				
Relacions				
<p>- Joan de Sentmenat</p> <p>- Els Soler Peguera</p> <p>- Josep Magarola</p> <p>- Els Gualbes</p> <p>- Pere Torrelles</p>				

Nº58	Claver	Ramon	Altres testaments relacionats	
	Foraster	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia			- Vicenta Claver. La mare. 811/101, fol. 115.	
<p>- Nob, Dr. en dret. Fill de José Claver, Dr. en dret, oïdor de la Reial Audiència. cav 1697, nob 1698 (Morales, 1983, vol. I, p. 198).</p> <p>- El seu pare va ser un dels jutges de la Reial Audiència, que defensà l'acceptació del testament de Carles II. També s'oposà a la protesta per la modificació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol. I, pp. 273 i 381) i a les terres tarragonines va fer campanya a favor de Felip V durant la tardor de 1705 (Porta, 1984, p. 510).</p> <p>- Sobre el seu pare vegeu Martínez Rodríguez, 2005, p. 222</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p>				
Familiars directes			Comentaris del testament	
<p>- Fill de Josep Claver, Dr. en dos drets, en Tarragona visquent, i Vicenta de Claver i Foraster.</p> <p>- Muller: Mª Claver i Many.</p> <p>- Fills: Josep, Marianna i Ignàsia.</p>			<p>- Enterrat a Sant Josep a Barcelona.</p> <p>- Té amb ell a Ramon, fill de pares desconeguts, al que li deixa 300 ll.</p> <p>- A la muller usufructuària i 2.000 ll.</p>	
			Misses marit apareixerà	
			Dots marit 2.000 muller	
			Misses muller	
			Dots muller	
			Relació comercial	
			- Te relació amb Pere Planes, sastre amb qui "havem tingut molts tractes i contracte".	
Marmessors	Data testament	Referència testament		
	04/06/1710	897/24, s/f		
<p>- Josep Claver, pare.</p> <p>- Mª Claver i Many, muller.</p> <p>- Anton Salvador, Dr. en dos Drets.</p>				
Hereu	Josep Clàver i Many			
			Afiliació política	
			Reialista	
			Categoria social	Canvi d'estament
			Cav	☒ Sí
			Evolució estamental	
			<p>- Nob</p> <p>- El seu pare era cavaller.</p>	
			Braç Militar	☒ Sí
			Conferència	☐ Sí
			Corts 1701	☒ Sí
			Corts 1705	☒ Sí
			JGB 1713	☐ Sí
			Relacions	

Nº59	Codina	Ramon		
	Farreres	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Nob 1647 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Secretari i escrivà de la Diputació, llevà l'acta del Tribunal de contrafacions el 1702 (Sans 1982, p.114).</p> <p>- El seu avi havia assolit la noblesa al 1599. Abans procedia d'una família que havia assolit la chb al 1556 (Morales, 1983, vol. I, p. 198).</p> <p>- Fou el secretari i l'escrivà de la Diputació fins 11 de setembre de 1714. En aquell dia, es presentà, juntament amb el diputat i l'oïdor reial, al Pla de Palau per animar la lluita i després també en participà d'ella (Albertí, 1964, p. 352).</p> <p>- Vinculat amb l'impost de la nova Ampra. Al març de 1710 la seva dona cobrava diners de la Diputació per les pèrdues que li havia provocat la supressió del dret de la Nova Ampra. (LLDDP, N-272, fol. 351v.).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 403 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).</p> <p>- Va ser conseller en cap el 1709 i conseller tercer el 1693 (MNA).</p>				
Familiars directes				
- Muller: Gertrudis de Codina i Costa, germana de Josep Costa, Dr. en drets.				
Messes marit				
Dots marit				
Messes muller				
50				
Dots muller				
3.000 filla				
Relació comercial				
- Vinculat als drets de la Nova Ampra				
Altres testaments relacionats				
<p>- Joan Francesc de Maresc el cita com a marmessor, 873/40, s/f. Casat amb Gertrudis de Codina i Costa, germana de la muller de Joan Francesc.</p> <p>- Gertrudis de Codina i Costa. 875 1r. llibre, fol. 159, 18/04/1715. És la seva muller. Filla de Carlos Costa, Dr. en drets, chb. Entre els marmessors està el marit, Mª Àngela de Maresc i Costa, germana i vídua de Joan Francisco Maresc, cavaller, Josep i Francisca, fills; Felip Botinyà i Modolell, Dr. en dos drets, Joan de Roquer i Codina, Josep Costa, chb, Dr. en dos drets, casat amb Emanuela Costa i Romeu. Dóna 3.000 ll. a la filla Francisca com a dot. Demana 50 misses "i en cas reconegat esser curt lo número de misses, tingan facultat de augmentarlo segons la possibilitats de mos bens i las obligacions que Nostre Senyor me ha encomanat". Al marit la meitat de la seva herència i usufructuari. Hereu: Josep Codina i Costa.</p> <p>- Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol. 275, 01/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Angela Maresc, Joan Fàbrega, Felix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Antón Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevere) i Teresa Sant Joan.</p>				
Comentaris del testament				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				

Affiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob **Sí**

Evolució estamental

Braç Militar **Sí**

Conferència **Sí**

Corts 1701 **Sí**

Corts 1705 **Sí**

JGB 1713 **Sí**

Relacions

- Joan Francesc Maresc
- Josep Costa
- Felip Botinyà

Nº61	Copons	Plàcid	Altres testaments relacionats	
	Esquerer	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Cav. Dr. en dret, oïdor de la Reial Audiència. Fill de Jacinto Copons i de Goy, Sr. de Malmercat. Nét d'Onofre de Copons i Vilaplana (Morales, 1983).</p> <p>- Advocat de les Corts, desinsaculat el 1705. Amb Carles III fou reinsaculat en el Consell de Cent. En 1705 era magistrat. En 1709 enviat a Urgell i Segarra. En 1710 preparà les milícies de Vic i participà en la repressió d'una insurrecció borbònica en aquell indret (Martínez Rodríguez, 1999)</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i els privilegis el 1701. Va ser cridat per Felip V per la seva oposició a la modificació del testament de Carles II. Nomenat jutge de la reial Audiència per Carles III. Va ser uns dels encarregats d'ajudar a Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277, 381, 625, i vol. p. 459).</p> <p>- El seu germà Manuel de Copons i Esquerer, cambrer del Monestir de Sant Esteve de Banyoles, va ser diputat eclesiàstic el 1707 (DD.AA., 2003, vol. II, p. 316).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 345 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).</p>				
Familiars directes			Misses marit	
			Dots marit	
			Misses muller	
			Dots muller	
Marmessors			Relació comercial	
Hereu				

Afiliació política
Constitucionalista

Categoria social **Canvi d'estament**

Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº62	Copons	Joan		
	Carrera	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - Nob.				
Familiars directes				Misses marit <input type="text"/>
				Dots marit <input type="text"/>
Marmessors	Data testament <input type="text"/>	Referència testament <input type="text"/>		Misses muller <input type="text"/>
				Dots muller <input type="text"/>
Hereu	<input type="text"/>			
Altres testaments relacionats				
- Martín Sabater Sanz de Latras, 861/53, fol. 206, casat amb Teresa de Copons. Joan és cunyat seu, però no sabem si és aquest o el Bolidor.				
Comentaris del testament				
<input type="text"/>				
Relació comercial				
<input type="text"/>				

Affiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

Nob   Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí No

Conferència Sí No

Corts 1701 Sí No

Corts 1705 Sí No

JGB 1713 Sí No

Relacions
- Martín Sabater

Nº63	Copons de Bollidor	Agustí		
	Copons de Berardo	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Pertany a la branca Grimau. Nob. II Marquès de Moja (Bru-Fluvià, 1998). - Fill de Ramon Copons i Grimau, I marquès de Moja. Gentilhome de càmera de Felip V el 1702. Lluità a favor seu a Itàlia (Martínez Rodríguez, 1999). - Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. S'ausentà de Catalunya amb l'arribada de l'arxiduc. Felip V li donà un sou, ja passat 1705, de 800 ducats (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374, 620, i vol. II, p. 232). - S'exilià el 1705 i tornà el 1714 (Molas, 2003, p. 145). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 11). - Va ser membre del primer ajuntament borbònic de 1718 (Mercader, 1968, p. 359). 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Ramon de Copons i Grimau, marquès de Moja de la Torre, i de Anna de Copons. - Muller: Gaetana de Copons, Oms i de Santa Pau, Desbosc i San Vicens. 				
		Data testament	Referència testament	
		16/10/1724	861/54, nº 32	
Marmessors				
<ul style="list-style-type: none"> - Gaetana de Copons, Oms i de Santa Pau, Desbosc i San Vicens. - Pedro de Copons, ardiaca, canonge de Barcelona i Inquisidor apostòlic, germà. - Francisco, paborde de Berga i Antonio, canonge de Barcelona, germans. - Francisca de la Sierra Copons, baronesa de la Tossa, muller de Francisco Sierra, germana. - Maria de Copons, religiosa de las Puellas, germana. - Francisca Xammar i de Copons; Ramon de Xammar i de Copons, casat amb Cayetana Xammar i de Pinós; Domingo Vicens Xammar i de Copons. - Josep Bru i de Copons; Ramon Bru i de Copons; Joan de Copons i Grimau. - Salvador Tamarit, marit de Cayetana de Tamarit i Xammar. - Ramon Sabater i de Copons, marquès de Benavent. - Francisco Vega i de Copons; Anton Vega i Copons; Ana Vega Meca, vídua de Manel Meca. - Mª Agustina Vega i Copons, religiosa; Mariano Fort, religiós. 				
Hereu		Gaetano Luis de Copons i Oms		
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Lluís Bru i Canta, 861/53, fol. 283. Agustí és marmessor seu. - Martín Sabater Sanz de Latras, 861/53, fol. 206, casat amb Teresa de Copons. Agustí i Pere Copons són els seus nebots i marmessors. - Cayetano de Copons i Oms de Santa Pau, 911, 2n. llibre, fol. 47, 21/04/1753. Fill de Agustí Copons i de Copons. Casat amb Cayetana Xammar. - Anton de Copons i Copons, 984, fol. 7, 27/08/1751. Canonge de Barcelona. Fill de Ramon de Copons i Grimau i de Anna de Copons i Copons. Entre els marmessors Agustí Copons, marquès de Moja, germà, 1.000 misses. Hereu: Dalmau de Copons, Sr. de Bollidor. 				
Comentaris del testament				
- Prohibeix l'emancipació de bens.				
Misses marit				
aparixerà				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
Realista				
Categoria social		Canvi d'estament		
Nob		☐ Sí		
Evolució estamental				
- M. de Mojà				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☐ Sí		
Corts 1701		☐ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Lluís Bru i Canta - Martín Sabater - Francisco Xammar - Salvador Tamarit 				

Nº64	Copons de Bollidor	Joan		
	Grimau	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Cav. Nob al 1701, sr. Espitlles (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Joan de Copons i Grimau s'emportà algunes tapsseries de la casa de Jager al carrer Bonaire per cobrir els deutes que tenia amb Ramon de Copons i Grimau. Gener de 1703 (Gacía Espuche, 2004, p. 314).</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p> <p>- El seu germà Francesc va ser membre del primer ajuntament borbònic de 1718 (Mercader, 1968, p. 359).</p>				
Familiars directes				
<p>- Casat amb una Bru.</p> <p>- Germans: Dalmau, Francesc, Ramon, Teresa i Josepa.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Joaquim Grimau militar al servei de Felip IV.				
Altres testaments relacionats				
<p>- Lluís Bru i Canta, 861/53, fol. 283. Joan de Copons i Grimau és cunyat, casat amb una filla seva. És marmessor.</p> <p>- Joan de Llupià, 861/53, fol. 82. Francisco de Copons i Grimau, germà de Joan, casat amb Isabel Gelabert, germana de Marianna de Gelabert, casada amb Joan de Llupià.</p> <p>- Martín Sabater Sanz de Latras, 861/53, fol. 206, casat amb Teresa de Copons. Joan és el seu cunyat.</p> <p>- Teresa de Sabater i Copons 861/53, fol. 234, la seva germana.</p>				
Comentaris del testament				

Afiliació política

Realista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

- Cav
- 1701 nob

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Lluís Bru i Canta
- Joan de Llupià

Nº65	Copons de la Manresana	Jaume	Altres testaments relacionats	
	Falcó	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia			- Relació amb Feliciano Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Joan és marmessor.	
<p>- Nob. C. San Martí 1713, D. de Segur, sr. de San Martí de Sesgueioles (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1711 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser de les persones convocades per reunir-se amb Carles III, l'axiduc, el 13 de setembre de 1705. Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374, 618 i vol. III., p. 681).</p> <p>- Membre de la trenta-sisena creada per assessora a la Diputació al juliol de 1713 (Albertí, 1964, p. 146) i d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre (Albertí, 1964, p. 300).</p> <p>- Va estar vigilant el Pendó de Santa Eulàlia en la línia de foc l'11 de setembre de 1714 (Martínez Rodríguez, 1999).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 407 ll. (Bruguera, 1871, p. 389)</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes			Comentaris del testament	
- Muller: Maria de Copons i Aguilar.				
			Misses marit	
			Dots marit	
			Misses muller	
			Dots muller	
			Relació comercial	
Hereu				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- 1713 C. de San Martí

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Feliciano Sayol

Nº66	Copons de la Manresana	Joan		
	Falcó	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Copons de la Manresana i Falcó. Nob. sr. de Manresana (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser conseller noble del Braç Militar el 1698 (Martí, 2005, p. 51). - Es va implicar en la lluita al carrer durant el setge borbònic de 1713, juntament amb Francesc Toda i Gil (Martínez Rodríguez, 1999). - El seu fill, Salvador Copons i de Boixadors, banderer del regiment de Villarreal, mort el 12 d'agost de 1714 al baluart de santa Clara (Albertí, 1964, p. 420). - Membre del Braç Militar i d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre (Albertí, 1964, p. 300). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 1.133 ll. (Bruguera, 1871, p. 387) - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Joan de Copons i Aimeric, vivint en Manresana, i Teresa Copons i Falcó. - Muller: Josepa de Copons i Boixadors, filla d'Alexandre Boixadors i Crasi (880/23, fol. 73). - Fills: Francisco Xavier, Josep, Ramon, Ignasi, Salvador i Josepa. 				
		Data testament	Referència testament	
		04/01/1738	875, 2n. llibre, fol. 112	
Marmessors				
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Xavier, Josep, Ramon, Ignasi i Salvador Copons i Boixadors. Francisco està casat amb Caterina Ivorra, Josep està ausent del Principat, Ramon també i és del Sagrat Ordre de San Joan de Jerusalem, Ignasi és prevere i canonge de Lleida. Tots, fills seus. - Vicente Domingo Foxà Boixadors Masdovelles, òlim Xammar, casat amb Josepa Copons, filla. - Carlos de Copons i Boixadors, fill, religiós de San Joan. - Maria de Copons i Aguilar, vídua de Jaume de Copons i Falcó, germà. - Ramon de Copons i Ivorra, nét. 				
Hereu		Francisco Xavier Copons Boixadors		
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Joan de Llupia, 861/53, fol. 182. Joan de Copons estava casat amb Josepa Boixadors, són marmessors de Joan de Llupia. - Alexandre Boixadors i Crasi, 870/33, fol. 104. Joan és nebot d'Alexandro. - Ignasi Copons, 984, fol. 50, 06/07/1753. Fill de Joan de Copons Falcó i Aimeric. Entre els marmessors estan els germans: Francisco, Josep i Carlos. Ramon de Copons, baró de Sant Vicens, Vicens Xammar, cunyat, Josep Vilar, prevere de Lleida. - Relació amb Feliciano Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Joan és marmessor. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a la parròquia de Sant Jaume de la Manresana. - 50 ll. pel rector, 30 ll. pel convent de Sant Ramon Nonat, 15 ll. pel perfecte de l'església Betlem, 20 ll. pel seu confessor, 25 ll. per l'hospital de Misericòrdia i 300 ll. per una absolta general. - 6.000 ll. per Josep de Copons i Boixador, segon, fill. - 5.000 ll. per Ramon de Copons i Boixadors, tercer fill. - Ignasi, ja te unes rendes eclesiàstiques suficients, li dona un Sant Crist de marfil. - Parla de "trobant-se ma casa ab molts atrassos per ocasió de haver tingut tants anys las haciendas en segrest". - Salvador avui és governador de Juliers, va ser gentilhome de càmera al servei de l'elector palati i va tenir una companyia. Li deixa dos quadres. - Carlos: 200 ll. anuals. Està al servei del rei en galeraes. Quan acabi li dona 1.000 ll. - Al hereu li deixa un censal de 6.800 ll que li fa el marquès de Ciutadilla. Te propietats una Torre de Tiana i una a Gràcia. 				
		Misses marit		
		300		
		Dots marit		
		6.000 fill		
		5.000 fill		
		1.000 fill		
		Misses muller		
		Dots muller		
Relació comercial				
- Vinculat al negoci de la carn				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
Nob		☐ Sí		
Evolució estamenal				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☐ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☒ Sí		
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Feliciano Sayol - Josep Aguilar - Antoni Boixadors - Anton Erill - Josep Merlés - Joan Ponsic - Josep Masdovelles 				

Nº67	Copons de Llor	Ramon		
	Vilar	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav, nob 1683. Sr. de Llor i Tossal. (Bru-Fluvià, 1998). - Josep de Copons (el seu fill) va rebre el 1717, ja a l'exili el títol de marquès (Alcoberro, 2002, vol. II, p.78). 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Josep de Copons de Llor i de Helena de Copons i Vilar. - Muller: Josepa de Copons i Armengol. - Fills: Josep, Anton, Caterina de Copons i Armengol. 				
Marmessors		Data testament	Referència testament	
<ul style="list-style-type: none"> - Josepa de Copons i Armengol, muller. - Isabel de Copons, subpriora del monestir de les Jonqueres, germana. - Maria de Copons i Boixadors, casada amb Alexandre Boixadors i Crasi, germana i cunyat. - Alexandre Boixadors, cunyat. - Antoni Armegol, baró de Rocafort, cunyat. - Josep de Mata i de Copons, nebot. - Carlos Vila i Casamitjana, nebot. 		05/01/1701	811/101, fol. 24	
Hereu Josep de Copons i Armengol				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Josepa Copons i Armengol, 870/33, fol. 147. Muller. Filla de Josep Armengol i de Maria Armengol Agulló. Marmessors: Josep Anton de Mata i de Copons; Anton Armengol, comte de Montagut, germà i gendre. 1.000 misses caritat. 3 ll. a l'hospital de la Santa Creu, Misericòrdia, Orfes i Llàtzer. 4.000 ll. a Maria de Copons i Armengol (3.000 ll. del marit i 1.000 ll. seves). Tots els altres bens "que tots consisteixen únicament en cinc mil lliures barcelonines que me reservi en lo heretament universal que feu a favor de Caterina Copons i Mata filla a mi a dit Ramon comuna ... muller de Anton Mata i Copons". Hereu: Josep Copons i Mata. També diu que "fas memòria que dec algunas quantitats a algunas personas que van anotadas en un paper firmat". - Alexandro Boixadors i Crasi, 870/33, fol. 104. És el seu cunyat. La germana de Ramon està casada amb Alexandro - Josep Mata i de Copons, fill d'una germana seva. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a la parròquia de Sant Julià, a Llor (Solsona) - Josepa, muller, és la usufructuària. - A Caterina, la filla, 25 ll. anuals, és monja. - Anna, també vol ser monja. - Que la muller decideix les dots en cas de no seguir segons "lo que li apareixerà". 				
Relació comercial				
Misses marit				
500				
Dots marit				
Misses muller				
1.000				
Dots muller				
4.000 filla				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav - 1683 nob 				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Armengol - Anton Armengol - Anton i Josep Mata - Alexandro Boixadors - Carlos Vila 				

Nº68 Corbera, olim Terré, Josep
 Granollachs **Doctor** Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Biografia

- Va ser protector del Braç Militar. Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Diputat militar al trienni, 1692 (Sans, 1982).
- Noble i senyor de Morell. Ministre de la Junta Reial formada per l'arxiduc Carles, el qua li atorgà el títol de comte de Terré el 1711. Fou un dels desinsaculats dues vegades. Al maig de 1700 va ser desinsaculat per no haver acceptat el comte de Corzana com a virrei, i el 1704 per la seva actuació dins la Conferència dels Comuns. Assití a Carles III durant el setge de 1706 i romangué a la ciutat durant el setge de 1713-14 (DD.AA., 2003, vol. II, p. 291).
- Els Corbera van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).

Familiars directes

- Fill de Josep de Terré i Farreras i Magdalena Terré i Granollachs.
- Muller: Anna de Terré i Peguera.

Data testament	Referència testament
11/02/1703	818/80, fol. 168

Marmessors

- Francisco Benet de Sala, Bisbe de Barcelona.
- Anna de Terré i Peguera, muller.
- Josep de Terré i Peguera i Caterina Terré i de Tamarit, fill i nora.
- Guerau de Peguera i Marianna de Peguera i Aimeric, cunyats.
- Anton de Granollachs, cusi.
- Salvador de Tamarit i Marianna de Tamarit i de Xammar, cònjugues.
- Pedro Ribes, Granollachs i de Boixadors, i Mª Ribes i de Castellbell, cònjugues.
- Josep Vilana i de Millàs.
- Josep Agulló.
- Maria Salvador Cervera.

Hereu Josep Terré i Peguera

Altres testaments relacionats

- Antoni de Rubí, 818/79, fol. 236. La seva muller és Isabel de Corbera i Santcliment.
- Isabel de Corbera, òlim Santcliment, 880/23, fol 1. Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n. llibre, fol. 139, 19/04/1712, Te un censal amb ell de 500 ll.
- Isabel de Corbera i Sant Climent, III.22. testaments 1705-1709,1706, s/f. Muller de Josep Antoni de Rubí i Boixadors. Filla de Mª de Corbera i Blanes. Relació amb els comtes de Centelles. 4.000 misses.

Comentaris del testament

- Te quatre criats i una criada
- El dot del seu matrimoni va ser de 20.700 ll. Amb la dot ha firmat una àpoca.
- Muller ple usdefruit. que passi comptes amb Joan Valls i Francisco Bonet, criats. A Beneta, criada, li deixa un parell de mitges de Inglaterra, finas.
- Té alguns deutes amb Anton Granollachs i també amb altres persones però no diu els noms. Demana a la muller i al fill que ho paguin.

Relació comercial

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social **Canvi d'estament**

Nob Sí

Evolució estamenal

- 1711 C. de Terré.

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Anton Granollachs
- Salvador Tamarit
- Pere Ribes
- Josep Vilana i Millars
- Josep Agulló
- Guerau de Peguera

Nº69	Cordelles	Felicià		
	Radamaquer	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. M. de Mura 1707 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser protector del Braç Militar el 1702 i clavari el 1701, conseller noble el 1689 (Martí, 2005, p. 51)</p> <p>- Al tribunal de contrafaccions, 1702, (Sans Travé, 1980 p. 114).</p> <p>- Procedeix d'una família de ciutadans (1577) ascendits a cavallers (1600) (Molas, 2003, p. 151).</p> <p>- Porta considera que fou un dels elements directius que dins de Barcelona havia fet els preparatius de la revolta. Es trobava a Vic amb els revoltats quan Carles III, l'arxiduc, arribà a Barcelona (Porta, 1984, p. 434).</p> <p>- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc. Membre de la "Junta de noblesa" organitzada el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona. Ajudà a Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses. Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374, 618, 619, i vol. III, pp. 459, 374, 681).</p> <p>- Membre d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present en la reunió del dia 4 de setembre (Albertí, 1964, p. 300).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 615 ll. (Bruguera, 1871, p. 383)</p> <p>- El diccionari Bruguera diu que havia estat cavaller.</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
Hereu				
Altres testaments relacionats				
<p>- Carlos Vila i Cassamiñana. 900/24, fol. 348. Felicià està casat amb Jerònima Vila, germana de Carlos. És marmessor. Felicià serà tutor dels seus fills.</p> <p>- Paula de Cordelles i Júdice, vídua de Andreu Cordelles i Ponsic, noble. 811/99, fol. 9.</p> <p>- Jerònima Cordellas i Vila, 854/57, fol. 203. Muller de Felicià Cordelles.</p> <p>- Relació amb Francisco de Vilana i Vilamala. 875, 3r. llibre, fol. 141.</p> <p>Entre els marmessors hi ha Anton de Vilana i Cordelles.</p>				
Comentaris del testament				
Relació comercial				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- 1707 M. de la Mura

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Carlos Vila
- Josep Vilana

Nº70	Cordelles	Francesc	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- Abat de Gerri. - Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços. President del Braç Eclesiàstic en la Junta de Braços (Castellví, 1997, vol. III. p. 681). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		Misses muller		
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

Sí
  Sí
  Sí
  Sí
  Sí

Relacions

Nº71	Cortés	Anton			Altres testaments relacionats
	Andrade	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia - Nob 1701 (Morales). Natural de Barcelona.					
Altres testaments relacionats					
Comentaris del testament					
Relació comercial					
Familiars directes		Misses marit			
Marmessors		Data testament	Referència testament	Misses muller	
				Dots muller	
Hereu					

Affiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**
Cav Sí

Evolució estamenal
-1701 nob

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Relacions

Nº72	Corts	Ignasi			Altres testaments relacionats						
	LLanos	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí							
Biografia											
<p>- Assisteix a les Corts de 1701, fill d'un Gaspar, noble (Bru-Fluvià, 1998). el seu avi, Don Francisco Corts, Dr. en dret, havia assolit el grau de cavaller al 1633 i el de noble al 1634. Era membre de la reial audiència de Cerdanya. Tot i així, era besnet de Jaume Corts, un pagés de San Vicens de Sarrià (Morales, 1983, vol. I. p. 210). - Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol I, p. 374).</p>											
Altres testaments relacionats											
Comentaris del testament											
Relació comercial											
Familiars directes											
Messes marit											
Dots marit											
Messes muller											
Dots muller											
Marmessors											
<table border="1"><thead><tr><th></th><th>Data testament</th><th>Referència testament</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td></td><td></td></tr></tbody></table>							Data testament	Referència testament			
	Data testament	Referència testament									
Hereu											

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social
Nob

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº73	Costa	Josep		
	Bertran	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Dr. en dos drets. Chb 1679, nob 1710 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1683 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).</p> <p>- Va ser conseller segon el 1690 (MNA).</p> <p>- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1693 i 1698 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 20 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).</p>				
Familiars directes				
- Fill de Josep Costa Puig i de Teresa Costa Bertran.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
<p>- Relació amb Josep Duran.</p> <p>- Va ser cònsol militar de la Llotja.</p>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Hugo de Sant Joan i Matalí el nomena tutor dels seus fills. 876/31, fol. 107.</p> <p>- Joan Francesc de Maresc els cita com a marmessor, 873/40, s/f. Joan Francesc està casat amb una germana de Josep Costa. Una altra germana de Josep Costa, casada amb Ramon de Codina i Farreres</p> <p>- Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol 275, 02/06/1724. El seu pare. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Angela Maresc, Joan Fàbrega, Felix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevere) i Teresa Sant Joan. Pocs diners, terres segrestades.</p> <p>- Teresa Costa Hexarch, 883. fol. 78. En principi es la seva mare (Bertran). Filla de Rafel Hexarch, mercader i de Narcisa Moxiga i Mata. Entre els marmessors Manel Costa, chb, Gertrudis Duran i Moxiga, filla de Josep Duran. 500 misses.</p>				
Comentaris del testament				
Relació comercial				
<p>- Relació amb Josep Duran.</p> <p>- Va ser cònsol militar de la Llotja.</p>				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

CHB

Sí

Evolució estamental

- 1679 chb
- 1710 nob

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Joan Francesc Maresc
- Anton Moxiga
- Ramon Codina Farreres
- Felix Vadell
- Hug de Sant Joan

Nº74	Costa	Francisco		
	Vinyola	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1706, (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser conseller en cap el 1704 (MNA). - Desinsaculat per Velasco al 1704 (Soldevilla, 1936, p. 483). - Un nebot seu, Josep Vilatersana, mercedari, exiliat el 1716 (Alcoberro, 2002, p. 49). - Pel testament sabem que és Dr. en medicina. - Al seu germà Ignasi els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 253 ll. (Bruguera, 1871, p. 388). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Costa i Vinyola, 837/82, s/f, prevere, prior de Sant Jaume. Germà d'Ignasi Costa i Vinyola, - Tomàs Costa Boneu, 916, 2n. llibre, fol. 10, Fill de Francisco Costa, Dr. en medicina i de Eufràsia Boneu. Entre els marmessors Eufràsia Montfar i Costa, casada amb Anton de Montfar. - Relació amb els Boneu. Francisco Boneu i Riera, 938, fol.15, 18/07/1739. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a l'església de Santa Eulàlia, del Monestir de la Mercé. - "Tantes misses baixas quantas apareixerà a dits marmessors segons las forsas de ma heretat". - 50 ll. a cada fill. - La dot a les dues filles segons "la quantitat a que es judicará proporcionada i rahonable, hagut de rahó a las possibilitats i forças de ma heretat". - A Josep Costa fill, tots els trastos de estudis. - Muller usufructuària. 				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - Entre els marmessors hi ha un argenter i un botiguer de teles. - També una Sidós. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Pere Costa, chb, i de Eulàlia Costa. - Muller: Eufràsia Costa i Boneu. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	01/09/1728	III.22, Pere Llosas, fol. ...		
<ul style="list-style-type: none"> - Eufràsia Costa i Boneu. - Josep Costa i Boneu, Dr. en drets, fill. - Anton Costa i Boneu, prevere. - Josep Costa, ordre de la Mercé, cunyat. - Francisco Boneu i Riera, cunyat, Dr. en dret. - Anna Sidós i Riera, vídua i sogra. - Pere Costas, argenter. - Francisco Feu, botiguer de teles. 				
Misses marit				
aparixerà				
Dots marit				
50 cada fill				
Misses muller				
Dots muller				
Hereu	Josep.			
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
- 1706 chb				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Anton Montar - Francisc Boneu - Anna Sidós - Joan Francesc Maresc 				

Nº75	Dalmasses	Pau Ignasi							
	Ros	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí					
Biografia									
<ul style="list-style-type: none"> - Nob, sr. de Pierola. M. Vilallonga 1709 (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 11). - Ambaixador a Londres, arribà allà 1 de juny de 1713. Acabada la guerra retornà a Barcelona on mor el 19 de juny de 1718 (Alcoberro, 2002, p. 45). En retornar li fou acceptat el perdó i els seus béns no foren segrestats (Oliva i Ricós, 2001, p. 200). - Sobre la seva presó, vid. Soldevila 1936. - El seu avi, Pau Dalmases, era un important comerciant. Vegeu biografia d'aquesta base de dades. - La seva germana casada amb Josep Faust de Potau i Ferrán, comte i marquès de Vallcabra (1709), (Ceballos 1994, p. 13). - El seu fill (fill de Pau Ignasi) Ramon, continuarà la companyia de l'avi i serà noble el 1732 (Oliva, 2001). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 									
Familiars directes									
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Pau Dalmasses Castells i Caterina Ros. - Muller: Mª Marta Vilana. - Fills: Pau Ignasi, Josep, Antonia, Mairana, Josepa, Eulalia. 									
Marmessors									
	Data testament	Referència testament							
<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>									
Hereu									
Altres testaments relacionats									
<ul style="list-style-type: none"> - Antoni de Rubí. 818/79, fol. 236. Pau I. és marmessor i "amic". - Pau Dalmases i Ros, 899, 1r. llibre, fol.11, 01/05/1722. És el seu pare. - Relació amb Francisco de Vilana i Vilamala. 875, 3r. llibre, fol. 141. Pau I. és marmessor, Anna Dalmases casada amb el seu germà Anton de Vilana i Vilamala. - Josep Faust de Potau Ferran Lledó i Vives, 924, 1r. llibre. fol. 20. Un fill seu casat amb una Dalmases. - Teresa Terré i Tamarit, 932, 1r. llibre, fol. 75 i Mª Dalmases i Terré, 960, fol. 76, 01/06/1750. Vídua en 2n. núpcies de Ramon Dalmases Ros i Vilana, filla de Josep de Corbera, antes Terré i de Peguera. - Relació amb els Sant Joan. 									
Comentaris del testament									
<p>Comentaris del testament de la muller: Mª Marta de Dalmases i Vilana, 899, fol. 1, 29/04/1722. La seva vídua. Filla de Lluís de Vilana i Boixadors i de Francisca Vilana Cordelles i Judice. Marmessors: Pau Dalmases i Ros, sogre; Josep Dalmases i Ros, sagristà; Ramon Dalmases Vilana, Josep Faust de Potau i Josepa de Potau i Dalmases, cònjuges cunyats; Josep Josa i Agullo i Caterina Josa i Dalmases i Vilana, gendre i filla; Anton de Vilana Bertran Cordelles i Judice i Mª Vicenta Vilana Bertran i Massana, cònjuges; Francisco Vilana Vilamala i Anna, cònjuges; Francisco Bastero i Lledó i Lluïsa Bastero Vilana cònjuges, Josep de Vilana i Millas. Lloc i misses que voldran els marmessors. Hereu universal: Pau Dalmases i Ros, el seu sogre. Té poder per fer "los plans, o porcions iguals o desiguals del modo o manera que li apareixerà".</p>									
Relació comercial									
- Fill de Pau Dalmases, mercader.									
Afiliació política									
Constitucionalista									
Categoria social									
Canvi d'estament									
CHB									
☒ Sí									
Evolució estamental									
<ul style="list-style-type: none"> - Chb - 1709 M. de Vilallonga Fill de mercader 									
Braç Militar									
☒ Sí									
Conferència									
☒ Sí									
Corts 1701									
☐ Sí									
Corts 1705									
☐ Sí									
JGB 1713									
☐ Sí									
Relacions									
<ul style="list-style-type: none"> - Antoni de Rubí - Emmanuel Terré - Josep Josa i Agulló - Cordelles - Josep Potau - Francisco Vilana i Vilamala - Felip Ferran - Francesc Bastero 									

Nº76	Dalmasses	Pau			Altres testaments relacionats	Afiliació política Constitucionalista		
	Castells	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí				
Biografia						Categoria social CHB	Canvi d'estament ☒ Sí	
<p>- Noble, havia estat mercader</p> <p>- El seu pare, Pau Dalmases, era paraire procedent de Sant Martí de Sesgaioles (Vic), que s'instal·là a Barcelona i es casà el 1650 amb Jerònima Castells. El 1655 ja gestionava una botigua de teles. En 1670 aconseguia entrar en l'estament dels mercaders i es casava amb Caterina Ros, filla dels Ros de Cabrera. amb una dot de 1500 dobles d'or. A partir d'aquest moment Pau Dalmases i Castells afegeix al seu nom el cognom Ros. De tal manera que té el mateix segón cognom que el seu fill Pau Ignasi (Oliva i Ricós, 2001, p. 76). Als noranta s'incorpora al negoci de la exportació de l'aiguardent, Home ric, dels que més s'implicaren econòmicament amb l'austriacisme (Gacia Espuche, 2004, p.262, 310 i 322). Va arribar a tenir 94 corresponsals per tota Europa i mantenia relacions comercials amb Sardenya, Gènova, Marsella, Lisboa, Cadis i Amsterdam (Lobato, 1995, p.21), tot i que l'any 1716, els corresponsals s'havien reduït a 65 (Torras i Ribé, p. 120). Relació comercial prou activa a Mataró (Giménez, 1998, p. 579, 609). Els Dalmases van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 96, 102) i van tenir una companyia de teixits (el seu pare) juntament amb els Mercader, el 1682 (Molas, 1974, p. 118).</p> <p>- Al 1707 cobrava per l'arrendament dels drets de la ciutat (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 96v.).</p>								Evolució estamental
						- 1670 mecader	- 1685 cav	
Familiars directes						Comentaris del testament		
<p>Fill de Pau Dalmases i de Jerònima Castellàs</p> <p>Muller: Caterina Ros</p>						<p>- Enterrat a Barcelona,</p> <p>- 25 ll. a l'hospital de la Santa Creu</p> <p>- Ordena al seu hereu que mantingui a tots els seus germans i a la seva mare (Mª Marta de Vilana, muller de Pau Ignasi): "sien matinguts i sustentats sans i malalts en una casa per lo hereu meu avall escrit).</p> <p>- Perdona Josep Gomar (prevere) un deute pendent.</p> <p>- 50 ll. a Margarida Canyelles, mulles d'un Sabater.</p> <p>-100 ll a Francisca Ribera, donzella de casa seva i 30 ll. a un criat.</p> <p>- Diu que les dots per al seu nets, (que l'hereu ha de mantenir) es facin "segons las forças de ma heretat, i bens, tenint-se a la mira al molt han minorat mos bens per los grans encontres i excessius gastos han suportat, las crescuts carrecs i obligacions a que estan tinguts i obligats".</p>		
						Misses marit		
						600		
						Dots marit		
						Misses muller		
						Dots muller		
Marmessors						Relació comercial		
<p>- Josep Dalmases i Ros, prebere i canonge de Barcelona, fill</p> <p>- Josep Faus de Potau, Ferran i Lladó, casat amb Josepa de Dalmases, cunyat i germana</p> <p>- Josep Josa i Agulló, casat amb Caterina Josa Dalmases, néta</p> <p>- Anton Vilana Bertran, Cordelles i Júdice;</p> <p>- Ramon, Pau Ignasi, Josep Dalmases Ros i Vilana, néts</p> <p>- Anton Píria i Dalmases,</p> <p>- Joan Cata.</p> <p>- Pau Colomer, prevere.</p>						<p>- Tingué una botiga de teles i després diferents companyies.</p> <p>- Companyies comercials i vinculat al negoci de l'aiguardent</p> <p>- Tingué nombrosos corresponsals per tota Europa.</p> <p>- Relació activa amb Mataró</p> <p>- També vinculat als arrendaments dels drets de la ciutat</p>		
Hereu Ramon de Dalmases i Ros, net seu i fill de Pau Ignasi Dalmsses (fill)						Relacions		
						<p>- Antoni de Rubí</p> <p>- Emmanuel Terré</p> <p>- Josep Josa i Agulló</p> <p>- Cordelles</p> <p>- Josep Potau</p> <p>- Francisco Vilana i Vilamala</p> <p>- Felip Ferran</p> <p>- Francesc Bastero</p>		
						<p>Braç Militar ☐ Sí</p> <p>Conferència ☒ Sí</p> <p>Corts 1701 ☒ Sí</p> <p>Corts 1705 ☒ Sí</p> <p>JGB 1713 ☒ Sí</p>		

Nº77	Dalmau	Josep			Altres testaments relacionats
	Capsir	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial	- Joan Dalmau, 870, fol. 181, 06/03/1726, prevere de Santa Maria del Mar. Germà de Josep, fill de Francisco Dalmau, pagès de Montbui i de M ^a Dalmau i Capcir. Entre els marmessors hi ha Josep, germà Domingo Dalmau, prevere, 500 misses, 25 ll. a cada hospital.
Biografia		☐ Sí	☒ Sí	☒ Sí	- Francisco Dalmau i Mas, 911, 3r. llibre, fol 61, fill de Francisco Dalmau i Capcir, cavaller, en Barcelona vivint. La seva dona és M ^a Dalmau i Fals. 2.000 misses. Enterrat a Montbrió. Ell es casà per 300 dobles antigues, 5 ll. i 12 sous cadascuna.
<p>- Chb 1706. El seu germà Francesc era pagès (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Josep Dalmau i Capcir. És una de les persones que en la segona meitat del segle va invertir més de 10.000 ll. en companyies barcelonines. En concret a tres companyies i un total de 48.573 ll. La tercera xifra més gran de les ressenyades per Lobato (Lobato, 1995, p. 60).</p> <p>- Al novembre de 1709 era síndic del convent de Jesús (LLDCC, 1B. II, 218, fol. 838v.).</p> <p>- Sargent major de la coronela, (segurament, no diu que sigui Capsir), ferit el 14 d'agost de 1713 (Albertí, 1964, p. 417).</p>					
Familiars directes	- Fill de Francisco Dalmau, pagès de Montbrió, i M ^a Dalmau i Capcir.				Comentaris del testament
		Misses marit	7000		- Enterrat a l'església Parroquial de Montbrió.
		Dots marit	4.000 nebot 4.000 nebot 4.000 nebot 7.000 germà 8.000 cunya 1.000 merca 1.000 nebot 1.000 nebot		- 1000 ll. a l'hospital de la Santa Creu; 500 ll. al de la Misericòrdia; 500 ll. pels pobres Infants orfes; 500 ll. al Convent Monjas Rependidas; 200 ll. per la capella de Puigcarrer (Alforja, Tarragona).
Marmessors	Data testament	Referència testament			- 300 ll. a Emmanual Massana, vídua de Baltasar Massana; 150 ll. a Antonio, criat, 75 ll. a Francisca i Anton, criats, (més la soldada); 1200 ll. al rector de la vila de Montbrió.
	12/03/1733	875, 2n. llibre, fol 49			- 4.000 ll. a Josep i Joan nebots fills de Francisco i 4.000 ll. a Josep i Carlos, nebots, fills de Carlos, (4.000 ll. a cadascú)
<p>- Domingo Dalmau, prevere i rector de Alayar, camp de Tarragona, germà.</p> <p>- Gabriel Dalmau, religiós de l'ordre de Sant Domingo, germà.</p> <p>- Carles Dalmau i Capcir pagès de la Vinyolas, camp de Tarragona, germà.</p> <p>- Francisco Dalmau i Mas, nebot.</p> <p>- Joan Font i Tomasa, casat amb Margarida Font i Cervelló, Dr. en drets.</p>					
		Misses muller			- A Carlos Dalmau i Capcir, germà, censals de propietat de 7.000 ll. i pensió de 350 ll. que "me ha prestat Pau de Ager".
		Dots muller			- Relació tamé amb Teresa Toda i Dalmau, muller del Dr. en drets Joan B. Toda, domiciliat a Cornudella, (Tarragona).
Hereu	Francisco Dalmau i Capcir.				- 1.000 ll. a Bartolomé Cervelló, mercader, notari i cunyat
					- 8.000 ll. a Margarida Font i Cervera, cunyada, muller de Joan Font; 1.000 ll. a Maria Mestre, filla de Alexandre Mestre, Dr. en Drets, casat amb Maria Mestre Delmau; 1000 ll. a Maria Josa i Dalmau, filla de Pere Joan Josa, chb, casada amb Jerònima Dalmau, neboda; 600 ll. a cada fill.
					Relació comercial
					- Fill d'un pagès de Montbrió.
					- Entre els familiars hi ha un mercader.
					- Vinculat al negoci de la carn.

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

CHB

Sí

Evolució estamental

- 1706 chb

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Baltasar Massana
- Pau Àger

Nº78	Descatllar	Narcís		
	Sacirera	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. M. de Besora 1698, sr. de Catllar, Montesquiú i Vilallonga de Ter. (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- El seu germà Joan, va ser mestre de Camp 1692. Era Cavaller d'Alcàntara (Espino, 200, p. 48).</p> <p>- Va ser una de les persones que el Consell de Cent envià el 1688 a negociar amb els de Centelles (Espino, 1999, p. 77.).</p> <p>- Cap a l'any 1689 Miquel Poc informava als francessos que comptava amb el suport de de Narcís Descatllar per atacar Barcelona. També amb els germans Saiol, el marquès de Rupit, el comte de Perelada (Espino, 1999, p. 86).</p> <p>- "Mestre Racional de la Real Casa i Cort de sa Magestat en los Regnes de la Corona d'Aragó" (testament).</p> <p>- El seu fill, Joan Descatllar i Desbac, va marxar amb la reina el 1713. El 1722 rebia una pensió de 100 ducats al mes. També va ser gentilhome de Cort. Exiliat el 1714 segons la llista del Consejo de España. Cobra una pensió el desembre de 1714 de 4.000 escuts. El 1727 s'ordena que encara continui cobrant 120 escuts mensuals "en señal de mi gratitud" (Alcoberro, 2002, vol. I, pp. 39, 176, 27, 49 i vol. II, p. 209).</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc. Membre de la "Junta de nobleza" organitzada el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona i de de la Junta Reial d'Estat formada el 28 d'octubre de 1705. Fou Batlle General de Catalunya (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277, 618, 619, 621, i 624).</p> <p>- Els Descatllar van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).</p> <p>- Va ser protector del Braç Militar el 1699 i clavari el 1685 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Lluís de Descatllar i Elvira Descatllar i Sacirera.</p> <p>- Muller: Maria Descatllar i Desbac.</p> <p>- Fills: Cayetano, Francisca, Joan, Josep.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	08/07/1699	880/23, fol. 4		
- M ^a Descatllar i Desbac, muller.				
Hereu Josep Descatllar i Desbac				
Misses marit				
no lo dice				
Dots marit				
6.000 fill				
6.000 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Altres testaments relacionats				
<p>- Joan Descatllar, el seu germà, 818/79, fol. 175. Francisco de Rocabertí i Pau és el seu gendre, casat amb la seva filla, Francisca.</p> <p>- Dionisia Descatllar i Reart, 899, fol. 198, muller de Joan Descatllar, cavaller de Alcàntara, en el Consell de Aragó (1711)</p> <p>- Francisca Descatllar i Bournoville, 875, 3r. llibre, fol. 34, Muller de Caetano Descatllar i Desbac, filla de Francisco Salvador Bournoville.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- És un testament molt llarg, que va ser modificat el 6/02/1707.</p> <p>- Vol ser enterrat en el monestir de Ripoll, on foren enterrats els seus antecessors. Les misses a Ripoll, a Sant Quirze i a Besora.</p> <p>- Deixa diners a l'hospital de la Santa Creu, 50 ll.; preposít del Convent de Sant Cayetano, 40 ll.; a l'hospital dels Infants orfes, 25 ll.; 50 ll. repartides al més pobres de Besora; 50 ll. a dos donzelles pobres per matrimoni.</p> <p>- Als criats: Josep Bofill 20 ll. anuals, Teresa Bofill, 100 ll. per matrimoni; Francisco, 20 ll. anuals; 20 ll. a cada criada.</p> <p>Als fills: a Cayetano 6.000 ll. per prendre estat eclesiàstic; a Francisca, 6.000 ll. per prendre religió.</p> <p>- Hereu: Josep, que té 14 anys. A la muller: usdefruit.</p> <p>- Tutors dels fills: Joan Descatllar, germà i Franciscoco Rocabertí, nebot.</p> <p>- A la modificació també afegeix que reconeix a Josep Descatllar com a "mon fill natural", i per que entre en religió demana a l'hereu que li pagui. També dona 25 ll. a Jacinto Pelac, criat i que l'hereu protegeixi a Josep Bofill.</p>				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamenal				
<p>- 1698 M. de Besora</p> <p>- 1707 GdE (segons Castellví fou donada i no publicada, Vol. II. p. 432).</p>				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
- Francisco de Rocabertí				

Nº79	Despujol-Moncorp	Francesc		
	Castells	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Cav, nob 1706. M. sense denominació 1711(Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Oïdor militar al trienni 1686 (Sans 1982).</p> <p>- Partidari de la submissió en la Junta de Braços del 1713, (Albertí, 1964, p. 130).</p> <p>- Va anar a les terres de l'Empordà a aixecar la moral després de la desfeta d'Almansa (Castellví, 1997, vol. II, p. 431).</p> <p>- Carles III el designà governador de l'Empordà 1705. Defensà Vic de l'avenç dels enemic el 1709 i feu una cosa sembant a Olot el 1710. El 1711 reclutà milícies pel país i el 1713 fou del que protestà contra una defensa aferrissada e inútil de Barcelona (DD.AA., 2003, vol. II, p. 285).</p> <p>- Va ser clavarí del Braç Militar el 1709 (Martí, 2005, p. 51).</p>				
Familiars directes				
- Muller: Jerònima Despujol i Pons.				
Messes marit				
Dots marit				
Messes muller				
1.000				
Dots muller				
Relació comercial				
Hereu				
Altres testaments relacionats				
<p>- Maria Despujol i Sentmenat, 875, 1r. llibre, fol. 169, 15/11/1717. Vidua de Benet Despujol, donzell. Germana de Pere Torrelles. Mateixos marmessors que el seu germà, Inclús la data d'aquest según testament. Afegeix a Francisco Despujol i Moncorp, a Francisco Despujol i Pons (fill de l'anterior) i Manuel de Nadal i Despujol. 500 misses. Enterrada on vulgui el seu germà.</p> <p>- Francisco Despujol i Pons, 875, 3r. llibre, fol. 109. Fill de Francisco Despujol de Montcorp.</p> <p>- Relació amb els Orís. La muller de Carlos Orís cita entre els marmessors a Francisco Despujol i Pons.</p> <p>- Jerònima Despujol i Pons, 969, 1r. llibre, fol. 25. Muller de Francisco Despujol i Montcorp. Filla d'Anton Pons i Guimerà i de Francisco Pons i Meca.</p> <p>- Relació amb Bernardino de Padellàs Casamitjana i de Puig. 979, 1r. llibre, fol. 268. Un Francisco Despujol és marmessor seu.</p>				
Comentaris del testament				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<p>- Cav</p> <p>- 1706 nob</p> <p>- 1711 M. sense denominació</p>				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Pere Torrelles</p> <p>- Carlos Orís</p> <p>- Els Padellàs</p>				

Nº80	Duran	Josep	Altres testaments relacionats	
		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Chb. - Un dels més importants mercaders del segle XVII, tenia un gran negoci d'adrogueria al Pla d'en Llull. - Va tenir l'arrendament del tabac de Barcelona (1702-1705), amb fàbrica pròpia i després es dirigí vers l'exportació. Proveïdor dels pàstims municipals, així com de l'abast de les tropes. Amb els pas dels anys es dedicà a operacions financeres i gestionà diferents iniciatives, com la coneguda Companyia Nova de Gibraltar. (Albertí, 1966). - La seva activitat ha estat estudiada amb deteniment per Isabel Lobato. Primer adroguer, després mercader (1695), ciutadà honrat amb Carles III, i posteriorment cavaller i noble amb Felip V. Agafant com a base el negoci d'adroguer, la seva activitat anà més enllà, incloent activitats financeres (la famosa companyia Llorens, Duran i cia), arrendament de tabac, etc. (Lobato, 1995, p. 117). Sobre la Companyia de tabac vegeu la p. 195 i ss. de la mateixa autora. - Al 1716 tenia 46 corresponsals a l'estranger (Torras, 1990, p. 120). - Va ser un ferm partidari de la causa autriacista en la qual invertir molts diners. Al 1706 aixecà a costa seva un regiment per defensar la ciutat, i durant el curs de 1712 també va mantenir un regiment. Davant la situació militar de derrota va enviar totes les seves propietats i als seus familiars vers Itàlia, però ell finalment decidí quedar-se a la capital. La seva galera va ser interceptada per l'enemic. - A nivell polític va estar vinculat i fou membre de diferents juntes de govern durant el setge de 1713-1714.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
Hereu				
		Comentaris del testament		
		Relació comercial		
		<p>- Són nombroses. Vegeu la biografia. Resumint: - Companyies comercials - Activitats financeres - Adrogueries - Arrendament del Tabac</p>		
		Afiliació política		
		Constitucionalista		
		Categoria social	Canvi d'estament	
		CHB	☒ Sí	
		Evolució estamental		
		<p>- 1695 mercader - Chb en data indeterminada. - 1727cav - Nob</p>		
		Braç Militar	☐ Sí	
		Conferència	☒ Sí	
		Corts 1701	☐ Sí	
		Corts 1705	☐ Sí	
		JGB 1713	☐ Sí	
		Relacions		
		<p>- Els Fatjó - Els Argemir</p>		

Nº81	Dusai-Aragall	Josep		
	Bru	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
- En el testament diu que és donzell, en Barcelona domiciliat.				
Familiars directes				
- Fill de Ramon Dusai Aragall, donzell, i Maria Dusai i Bru, germana dels Bru i Canta. - Muller: Josepa Dusai i Cortada, primera muller.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	16/11/1736	911, 1r. llibre, fol. 124		
- Anton Bru i Canta, prior de Santa Anna, oncle. - M ^a Teresa Dusai i Bru, germana. - Carlos Fivaller Torres Clasquerí casat amb Francisca Fivaller i Rubí, sogres. - Joan de Fivaller i Rubí, cunyat. - Jaume Cortada i de Bru, ardiaca de la Catedral de Barcelona. - Pere Planella i Dusai, cosí germà. - Ramon Bru i Copons, cosí germà. - Josep Cortiada i Bru, cosí germà. - Francisco Pignatelli i Aimeric. - Juan de Castro, coronel.				
Hereu	Francisco Felip Dusai i Fivaller.			
Altres testaments relacionats				
- Maria Dusai i Bru, 861/53, fol. 297. És la seva mare. Relació amb Josep i Jaume Cortada i Bru (nebots, i per tant cunys de Josep Dusai), Pere Planella i Dusai, nebot seu i Ramon de Bru i Copons, nebot seu, Josepa de Bru i Copons és cunyada. Josep Dusai i Aragall és l'hereu. - La seva avia és Teresa Bru i Canta 880/20, fol. 173. Una altra filla de Teresa casada amb Rafael Cortiada. - Joana de Dusai i Aragall, 899, 1r. llibre, fol. 161. Filla de Galceran Dusai i de Jerònima Dusai i Aragall. - Relació amb Pere Planella i Dusai. És el seu cosí. - Teresa Dusai i Fivaller. 911, 1r. llibre, fol. 24. És la seva muller, filla de Carlos Fivaller i Clasquerí.				
Comentaris del testament				
- Enterrat a Santa Caterina Màrtir. - 25 ll. l'hospital de Santa Creu. - 10 ll. per l'hospital de la Misericòrdia, Infants Orfes i Sant Llàtzer. - 100 ll. anuals Teresa Dusai Bru, germana que viu a casa. - 6.000 ll. per la filla Maria de la Mercé (sumades a les 2.000 ll. que li donà la seva filla). - Com a tudors dels fills posa a: Anton Bru i Canta, Carlos Fivaller, Pere Planella, Jaume Cortada, Ramon Bru de Copons i Jaume Cortada. - La germana ha fet de mare dels fills: "Ma germana farà com fins vuy ha fet obrat de mare de dits". - A la filla que la posin en un monestir de Santa Clara "encomanant ella a M ^a Àngela Dusai, ma germana". - Prohibeix dividir o vendre l'heretat.				
Misses marit				
1.500				
Dots marit				
8.000 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
- 1720 nob - Fill d'un donzell				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
- Pere Planella - Bru i Canta - Carlos Fivaller - Anton Bru i Canta - Francisco Pignatelli - Ramon Bru i Copons				

Nº82	Erill	Anton	Altres testaments relacionats	
	Ortiz i Vilaseca	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Antoni Roger de Erill, emparentats amb la família de Leca (Vicentelo de Leca al 1624. Antoni és el IV Compte de Erill (Fluvià, comunicació personal).</p> <p>- Casat amb Josepa Montcayo, de família austriacista aragonesa. Fou empresonat a l'Alhambra i a l'Alcàsser de Segovia. El 1706 fou alliberat. Va ser nomenat <i>Grande de España</i> per part de Carles III, fomat part de la Junta de Guerra i va ser virrei de Cerdanya de 1711 a 1713. Morí a Viena 1715 (Molas, 2003, p.95).</p> <p>- El fill, Francesc, entre els que es queden a Viena el 1714 amb una gran pensió (Alcoberro, 2002, p. 95).</p> <p>- Membre del Consell de Guerra 1707-1711 (León, 1993, p. 54 i 68).</p>				
Familiars directes				
- Fill de Jaume Anton Erill, "vivint a la Vila de Guissona", i de Francisca Ortiz Cabrera i Vilaseca.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	12/05/1743	875, 2n. llibre, fol. 262		
<p>- Josep Erill Ortiz de Cabrera, germà, casat amb Mª Erill i de Josa.</p> <p>- Guiomar de Erill Ortiz, monestir de les Jonqueres, gemana.</p> <p>- Joan Abarca i Velasco, cunyat, casat amb Francisca de Abarca i Erill, germana.</p> <p>- Carlos Copons i Falcó, companyia de Jesús.</p>				
Misses marit				
800				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a l'església de San Salvador de Cancobella (Urgell).</p> <p>- "Confio que mon hereu donarà alguna limosna als Hospitals de la Santa Creu i altres que aparegue".</p> <p>- A Guiomar un censal de 18 ll. que cobra de una casa del carrer de Sant Pere més alt.</p> <p>- A Maria Erill i Josa, cunyada, "sortija de Robins".</p> <p>- Francisca Abarca i Erill una "joieta de or".</p> <p>- Ramon Erill i Josa, una dobla d'or de 50 ll.</p> <p>- Cecília Erill i Josa, neboda, "creu guarnida de robins".</p>				
Hereu				
Josep Erill Ortiz, germà				
Affiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1707 GdeE				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Joan Abarca</p> <p>- Els Copons i Falcó</p> <p>- Els Josa</p>				

Nº83	Erill	Josep
	Ortiz i Vilaseca	☐ Doctor Sí ☐ Immigrant Sí ☒ Vinculació comercial Sí
Biografia - Cav. Sr. de Concabella (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser oficial borbònic fins caure presoner a la batalla de Saragossa de 1710. Aleshores canvià d'obediència. (León, 1993, p. 185). - Ell o el seu pare va ser conseller noble del Braç Militar el 1709 (Martí, 2005, p. 51).		
Familiars directes - Muller: Maria Josa.		
Marmessors		Misses marit Dots marit Misses muller Dots muller
	Data testament	Referència testament
Altres testaments relacionats - Relació amb Josep Antoni de Ribera i Claramunt. Josep és marmessor de Josep Antoni de Ribera i Claramunt. 910, 1r. llibre, fol. 145. - Relació amb Jose Josa i Agulló. 914, 1r. llibre, fol. 61. Josep Erill casat amb una germana seva.		
Comentaris del testament		
Relació comercial - Vinculat a l'impost de la Nova Ampra al 1702 (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426v.).		
Hereu		

Afiliació política
 No definit

Categoria social Cav   **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental
 - Cav
 - Nob (en 1709 era conseller noble del Braç Militar, càrrec que només poden ocupar els nobles, no els cavallers).

Braç Militar Sí
 Conferència Sí
 Corts 1701 Sí
 Corts 1705 Sí
 JGB 1713 Sí

Relacions
 - Josep Josa Agulló
 - Anton de Ribera i Claramunt

Nº84	Esteve	Rafael	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
- Chb. Metge. Fou Conseller 3r entre 1712-1713. Partidari de la resistència. Els borbònics li confiscaren els bens. Vegeu Albertí 1664.		☒ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Familiars directes		Misses marit		
Marmessors		Dots marit		
	Data testament	Referència testament		
			Misses muller	
			Dots muller	
Hereu		Relació comercial		
		Comentaris del testament		
		Relacions		

Afiliació política
Constitucionalista

Categoria social CHB **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Nº85	Falguera	Anton		
	Broca	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav (Bru-Fluvià, 1998). - El seu germà Jaume Falguera Broca, va ser conseller en 1688 i arrendador de l'exèrcit, 1690-1691 (Espino, 1999, p. 327). - Els Falguera van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, pp. 96, 104, 114). - Van tenir una companyia de teixits juntament amb els Mercader el 1670 (Molas, 1974, p. 118). 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Jaume Falguera i Maria Falguera i Lledó. - Muller: Gertrudis Asprer. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - Germà de Jaume Falguera Broca, arrendador de l'exèrcit. Relacionat amb els Feu i els Massanes. - Segurament el seu pare és Jaume Falguera Doménec, mercader, chb 1673 (vid. Bru-Fluvià, 1998 i testament de Jaume Falguera). Fill d'una Lledó. 				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Jaume Falguera, 854/57, fol. 272, 02/03/1713, Dr. en dos dret. Fill de Jaume Falguera i de Maria Falguera Lledó. Marmessors: Francisco i Josep Asprer i Talric, Francisco Rius i Bruniquer, cunyat, Ignasi Rius i Falguera; Josep Rius i Falguera, canonge de Barcelona, Francisco Rius Falguera, monjo de Sant Cugat, tots nebots; Eulàlia Feu i Falguera, vídua de Pau Feu, cavaller, germana; Ramon de Falguera i Broca, "en quiscun drets populat, germà, Sra. Gertrudis de Falguera i Asprer, muller sua i cunyada mia". Convent de Sant Josep, Barcelona, 500 misses, 5 ll. a un criat "que ha de mols temps anys ques troba estar en ma casa i ja antes de en la de mos pares" . Hereu "Ramon Falguera Broca mon germà". - Eulàlia Falguera és muller de Pau Feu. - Teresa, filla de Eulàlia, és muller de Ramon Sabassart. - La sogra de Josep Vertamon és filla de Josep Carrera i Falguera. - Ramon Falguera i Broca és oncle de Teresa Sambassart i Feu. Ramon és germà de la seva mare, Eulàlia Falguera. Vid. testament de Teresa Sembassart i Feu. 949, 2n. llibre, fol. 6 i 10. - Francisca Roger Falguera, III.22. testaments 1680-1694. s/f. Filla de Jaume Falguera. entre els marmessors hi ha Francisco Sambassart, gendre, Jaume Falguera, germà, 				
Comentaris del testament				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav - El seu pare, Jaume Falguera Doménec era mercader. Era fill de Maria Lledó. 				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Asprer - Josep Feu - Francisco Rius i Bruniquer - Els Lledó - Francisco Sambassart 				

Nº86	Falguera	Ramon		
	Broca	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav (Bru-Fluvià, 1998). - El seu germà Jaume Falguera Broca, va ser conseller en 1688 i arrendador de l'exèrcit, 1690-1691 (Espino, 1999, p. 327). - Els Falguera van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 96, 104, 114). - Van tenir una companyia de teixits juntament amb els Mercader el 1670 (Molas, 1974, p. 118). - Potser un dels advocats de la ciutat que votà a favor de l'acceptació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol. I, p. 275). 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Jaume Falguera i Maria Falguera i Lledó. - Muller: Gertrudis de Falguera i Asprer. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - Germà de Jaume Falguera Broca, arrendador de l'exèrcit. Relacionat familiarment amb els Feu. - Relació amb els Massanes. 				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Jaume Falguera i Broca, 854/57, fol. 272, Germà de Anton i de Ramon. - Relació amb el baró Terré. Vid. testament de Tomasina Terré, 875, 3r. llibre, fol. 209, 30/01/1749. Ramon és marmessor de Tomasina. - Relació amb Anton Massanés. Eulàlia Massanes i Giralt, 935, fol. 48. - Relació amb Francisco de Miquel. Carlos de Miquel, 943, fol. 177. Josep de Falguera és marmessor seu. - Ramon Falguera i Broca és oncle de Teresa Sambassart i Feu. Ramon és germà de la seva mare, Eulàlia Falguera. Vid. testament de Teresa Sambassart i Feu. 949, 2n. llibre, fol. 6 i 10. Relació també amb els Asprer. 				
Comentaris del testament				
Affiliació política				
No definit				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav - El seu pare, Jaume Falguera Domenec era mercader. Era fill de Maria Lledó. 				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☒ Sí				
Corts 1705 ☒ Sí				
JGB 1713 ☒ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Terré i Marquet - Antón Massanés - Carlos de Miquel - Josep Asprer - Josep Feu - Francisco Rius i Bruniquer - Lledó 				

Nº87	Farnes	Josep	Altres testaments relacionats	
	Marimon	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - Cav. Sr. de Farnés, (Fluvià, comunicació personal). - Castellví parla de Don José Fernés que va anar a les terres de l'Empordà a aixecar la moral després de la desfeta d'Almansa. L'arxiduc Carles l'envià a les terres de Vic el 1708 per capitanejar les milícies i animar els pobles (Castellví, 1997, vol. II, pp. 431 i 657).				
Familiars directes			Misses marit	
Marmessors			Dots marit	
	Data testament	Referència testament		
			Misses muller	
			Dots muller	
Hereu			Relació comercial	
			Comentaris del testament	
			Relacions	

Afiliació política
Constitucionalista

Categoria social Cav **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí **Conferència** Sí

Corts 1701 Sí **Corts 1705** Sí

JGB 1713 Sí

Nº88	Fatjó	Tomàs	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
- 1707, Chb. Doctor en dos drets(Bru-Fluvià, 1998). - Fou un ardent partidari de l'axiduc i participà en diferents combats. Va ser un dels exiliats (Albertí, 1966).		☒ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
Marmessors		Data testament	Referència testament	Misses muller
				Dots muller
Hereu				Relació comercial
				Comentaris del testament
				Relacions

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social CHB **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental
- 1707 chb

Braç Militar Sí
 Conferència Sí
 Corts 1701 Sí
 Corts 1705 Sí
 JGB 1713 Sí

Nº89	Febres	Francisco	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
- Francisco Febrer, chb, Dr. en 2 drets. Hi ha un José Febres, nob 1700 (Llibre Vert). - Al febrer de 1708 era oficial de la ciutat i portava el llibre de l'administració de la carn (LLDCC, 1B. II, 217, fol. 83r.).		☒ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Familiars directes		Misses marit		Comentaris del testament
Marmessors		Dots marit		
Hereu		Misses muller		Relació comercial
		Dots muller		

Affiliació política
No definit

Categoria social CHB **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº90	Ferran	Josep	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
<p>- Chb 1706, notari de Barcelona (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser membre de la junta del Braç Reial encarregada de fer la ponència abans de passar a la votació el 1713. Partidari de la defensa de les Constitucions (Albertí, 1964, p.134).</p> <p>- Va ser defensat per un poema de Gualbes (Brown, 1995, p. 99).</p> <p>- Quan es va fer el segrest dels seus béns el 1715 es comprovà que els seus deutes eren més grans que no pas els ingressos (León, 2003, p. 287).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 550 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p> <p>- Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213 fol. 112vs).</p>		Altres testaments relacionats		
Familiars directes		Comentaris del testament		
Marmessors		Misses marit		
		Dots marit		
Data testament	Referència testament	Misses muller		
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		
		- Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213 fol. 112v.).		

Affiliació política

Constitucionalista

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- 1706 chb

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº91	Ferran	Felip		
	Sacirera	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Nob, 1706 comte sense denominació i <i>Grande de España</i> al 1709. (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- La seva muller era Ana de Fivaller i Torres, una família d'origen mercantil que en el segle XVI i XVII havia ascendit i s'havia vinculat fortament amb els ciutadans honorats i el Braç Militar i les grans famílies (Meca, Amat, Dusai, Planella). Fou ascendida a nobles el desembre de 1705. El seu germà i primogènit, Carlos fou un ferm austriacista i tingué un paper ben destacat al setembre de 1714 (Morales, 1981, p. 334).</p> <p>- Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats on participà activament (Comas, 2000, p. 11).</p> <p>- Va ser dels primers que es presentà al servei de Carles III, l'arxiduc el 1705 (León, 1993, p. 184).</p> <p>- Va ser ambaixador del Braç Militar per les protestes sobre la viceregia de 1701. (Albertí, 1964, p. 34).</p> <p>- En segones núpcies es va casar amb Gertrudis de Lanuza (Vid. testament de Francisca Jalpi).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 425 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1695 i 1701, síndic el 1704 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Un informe del virrei Velasco el reconeixia com un home intel·ligent i amb un gran prestigi social. Comentant un incident ocorregut al juliol de 1704 considerava que Ferran era un "de los perjudicialísimos hombres de aquellos comunes y que tiene gran séquito entre ellos". (AHN, Estado, leg. 1605).</p> <p>- Enviat a L'Haia al maig de 1713, arribà allí el 7 de juny. Acabada la guerra es dirigí a Viena, on morí el 16 de novembre de 1723. També va ser gentilhome de Cort. El 20 de maig de 1723 demanà assistir com a ambaixador dels catalans al congrés de Cambrai (Alcoberro, 2002, vol. I, p. 176 i vol. II, p. 95).</p> <p>- La família procedia de la ciutadania honorada a finals del segle XVI, que en la primera meitat del segle XVII van passar a cavallers i després a nobles (Martínez Rodríguez, 2005, p. 118).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Anton Ferran i Voltor i Francisca Ferrer i Sacirera.</p> <p>- Muller: Anna Ferran i Fivaller.</p>				
Marmessors				
		Data testament	Referència testament	
		21/03/1713	875/54, fol. 220	
<p>- Mª Francisca Jalpi i Ferran, vídua de d'Enric Jalpi, de Arenys de Munt (Girona), filla.</p> <p>- Magdalena Ferran, religiosa de Sant Pere de las Puellas, filla.</p> <p>- Teresa Ferran, filla.</p> <p>- Ignasi de Cruilles, canonge d'Urgell.</p> <p>- Ramon de Cruilles, cabiscot de Vic.</p> <p>- Ramon de Ciscar, carlà d'Ot, casat amb Rosa Ciscar, cunyat.</p> <p>- Emmanuela de Pinos i Sacirera, vídua de Miquel de Pinós i Rocabertí, cosina.</p> <p>- Maria de Cruilles i Sacirera, vídua de Joan de Cruilles, cosina.</p> <p>- Galceran de Vilalba i Mª Ventura de Villalba, cònjuges, cosins, vivint en Cervera.</p>				
Hereu Fill mascle, en la seva absència M ^a Francisca Jalpi.				

Altres testaments relacionats

- Emmanuela de Lentorn Sacirera 861/54, nº14. Muller de Miquel de Lentorn, òlim Pinós. Felip Ferran és marmessor.

- Anna Ferran i Fivaller, 875/54, fol. 216, 21/10/1708. Muller. Filla de Pere Fivaller i Pol, noble, i de Gertrudis Fivaller i Torres. Marmessors: Felip Ferran, Francisca Jalpi i de Ferran, vídua filla; Carlos Fivaller i de Francisca Fivaller i Rubí; Anton Solà i Lluïsa Solà i Fivaller, Ramon Siscar, en Agramunt vivint, Maria Rosa Siscar i Fivaller, cònjuges, cunyats i germanes; Comte Galceran de Vilalba i de Maria Ventura de Vilalba, en Cervera vivint. Enterrada on digui el marit. 600 misses, 25 ll. Hospital Santa Creu; 25 ll. anuals a Magdalena, filla monja, 4.000 ll. a Teresa Ferran; 30 ll. anuals a Mariona, filla monja; 2.000 ll. al marit. Hereu: Anton Ferran i Fivaller.

- Mª Francisca de Jalpi i Ferran. 870, 1r. llibre, fol. 317, 16/11/1736. Filla de Felip Ferran. Vídua de Enric de Jalpi. Alguns marmessors són: Marianna de Castro Antolínez i Ferran germana casada amb Juan de Castro Antolínez, Carlos Clasquerí, òlim Fivaller, oncle, casat amb Francisca Fivaller, Lluís Solà i Fivaller. Josep Duran, cosí, Josep Ignasi de Amigant i Olzina, canonge

- Cristòfol Potau Guimerà marit de Josepa Potau Ferran. 924, 1r. llibre, fol. 20.

Comentaris del testament

- Enterrat al monestir de Montserrat, igual que els seus pares. Que el seu cadàver sigui transportat allí.

- 25 ll. a l'hospital de la Santa Creu.

- 25 ll. a l'hospital de la Misericòrdia.

- 6.000 ll. per lo excreix de la filla Teresa més dos baguls amb robes. Si hi ha fill mascle, Teresa tindrà aleshores 3.000 ll.

- Magdalena Ferran: 500 ll. més 25 anuals.

- Mariona Ferran i Fivaller, filla ja en religiós, 110 ll. anuals.

Relació comercial

- Vinculat a l'impost de la Nova Ampra al 1702 (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426v.).

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- 1706 C. sense denominació
- 1709 GdeE

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Miquel de Pinós
- Carlos Fivaller
- Enric Jalpi
- Josep Duran
- Lluís Solà
- Cristòfol Potau
- Galceran Vilalba
- Els Cruilles
- Els Dalmases
- Els Lanuza (segones núpcies)

Nº92	Ferrer	Emmanuel						
	Sitges	☒ Doctor ☐ Immigrant ☒ Vinculació comercial						
Biografia - Nob (Bru-Fluvià, 1998). - Fill de José Ferrer i de Vinyals, Dr. en dret, membre de la Reial Audiència que assolí la dignitat de noble al 1672. Nét de José Ferrer, dotor en dret i oïdor de la Diputació (Morales, 1983, vol. I, p. 238). - Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació al juliol de 1713. Va ser un dels representats de la Ciutat que anà a Mataró a rebre a la reina el 1708. President de la Junta de Tresoreria de juliol de 1713. Un dels membres del govern reuní l'onze de setembre a Can Gorgot (Albertí, 1964, p. 146, 76, 147 i 359). - Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997 vol. III, p. 681). - Tant el seu pare com el seu avi havien estat jutges destacats de la Reial Audiència. La seva mare, Maria Sitges, a la vegada era descent d'una nissaga molt vinculada a la Ciutat, la qual es remuntava a 1279 (Martínez Rodríguez, 2005, pp. 218-219.). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 38 ll. (Bruguera, 1871, p. 386). - Va ser cònsol militar de la Llotja el 1707 (Capmany 1779, vol II, apèndix XX). - El seu pare va ser cònsol militar de la Llotja el 1675 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.								
Familiars directes - Fill de Josep Ferrer i de Vinyals, del Consell Reial, i M ^a Ferrer i Sitges. - Muller: Josepa Ferrer i Ferrer. - Fills: M ^a Anna, 12 anys; Emmanuela, 9 anys i Josep, 17 anys.								
		Misses marit 100						
		Dots marit 1.000 muller						
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Marmessors</td> <td>17/02/1718</td> <td>858/30, fol. 247</td> </tr> </tbody> </table>			Data testament	Referència testament	Marmessors	17/02/1718	858/30, fol. 247	
	Data testament	Referència testament						
Marmessors	17/02/1718	858/30, fol. 247						
- Mariano Ferrer i Sitges, prevere i germà. - Josep Ferrer i Ferrer, fill. - Jerònima de Bru i de Sitges, tia. - Joan B. Reverter, cunyat. - Francisca i Magí Mercader, cosins i cònjuges.		Misses muller 500						
		Dots muller 1.000 filla						
Hereu Josep Ferrer i Ferrer								
Altres testaments relacionats - Josepa Ferrer i Ferrer, 858/30, fol. 156. Muller. - Jeroni Ferrer i Vinyals, 811/98, fol. 176. El seu oncle. - Relació amb Josep Bru i Banyuls. - Relació amb els Reverter. Una cosina seva i cunyada és la muller de Joan B. Reverter.								
Comentaris del testament - A Marianna li dona una cinquena part, a Emmanuela 1.000 ll.								
Relació comercial - Relació familiar amb Magí Mercader. - Tant ell com el seu pare van ser còsols militars de la Llotja.								

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

- El seu pare assolí la dignitat de noble al 1672.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Josep Bru i Banyuls
 - Joan B. Reverter
 - Magí Mercader.

Nº93	Ferrer	Ignasi	Altres testaments relacionats		
	Pallarés	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	- Germà de Clara Reverter i de Ferrer, muller de Joan B. Reveter. Ell és donzell.
Biografia - Cav. Corts 1701 i 1705, sr. de Fortià. Germà de Gaietà (Bru-Fluvià, 1998).					
Altres testaments relacionats Comentaris del testament					
Familiars directes			Misses marit		
			Dots marit		
			Misses muller		
			Dots muller		
Marmessors			Relació comercial		
Hereu					

Affiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**
Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Relacions
- Joan B. Reveter

Nº94	Flix	Emmanuel	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- Doctor en dret, fou Conseller en cap de Barcelona durant l'any 1713. Casat amb Maria Florit i Creixell. (Morales, 1983, vol. II, p. 204).</p> <p>- Fou assessor del Braç Reial a les Corts de 1701- 1702. Presidí el Braç reial a la Junta General de Braços de 1713. Era partidari de la rendició, però acceptà la voluntat general. Formà part de la Conferència creada al febrer de 1714 per determinar les competències entre la 18ena i la Diputació. Els béns li foren segrestats. Vegeu Albertí, 1966, p. 225.</p> <p>- Estigué present a la reunió decisiva del 4 de setembre de 1714. Fou ferit l'11 de setembre. Albertí 1964, pp. 300 i 362.</p> <p>- Al 1714, en ser segrestats els seus béns, rendien 90 ll. i 16 sous (Brugera, 1871, p. 386).</p>		Altres testaments relacionats		
Familiars directes		Comentaris del testament		
Marmessors		Misses marit		
		Dots marit		
Data testament		Referència testament		
		Misses muller		
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		

Afiliació política
Constitucionalista

Categoria social
CHB

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº95	Fogueras	Domingo	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☒ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- Canonge de Barcelona. - No és el mateix que recull Morales 1983, vol. I, p. 97.</p>		<p>- Diego Fogueras, 811/98, fol. 64. És el seu nebot. Prevere de Sta M^a del Mar. Demana 100 misses - Domingo Fogueras, 899, fol. 235. És el seu nebot. Encarrega 1000 misses. Entre els marmessors està Dr. Emmanuel Mas i Soldevila, Josep Güell i Soler i Josep Troch, apotecari. També: Diego Troch, Dr. en medicina, Mª Teresa Fogueras Güell.</p>		
Familiars directes		Misses marit		
- Fill de Miquel Pau Fogueras Ferrer i de Magdalena. Els dos d'Arbúcies.		2.000		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Marmessors	Data testament	Referència testament		
	18/02/1713	859/49, fol. 289		
<p>- Josep Clariana i Gualbes, comte de Múnter. - Benet Verdera, prevere de Sitges. - Josep Fogueras, germà. - Diego, Miquel, Domingo, nebots. - Josep Troch, apotecari. - Joan Torras, pagès d'Arbúcies. - Mª Fogueras, cunyada. - Teresa Fogueras Güell, Magdalena Torras i Fogueras, Teresa Troch i Fogueras, nebotas.</p>				
Hereu	Josep Fogueras			
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
ecles		☐ Sí		
Evolució estamental				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat al cor de la catedral. - 25 ll. l'hospital de la Santa Creu. - Descriu amb molt detall les pertinences. Destina gran part a l'educació dels seus nebots. - 10 ll. als criats i criades que estiguin al seu servei. - 5 ll. a Francisca Roncali, per dot en matrimoni. - A Josep Fogueras el dret d'heretar del pare. - A Diego Fogueras, nebot i prevere molts mobles i altres instruments de la casa, les descriu amb detall.</p>				
Braç Militar		☐ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☐ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<p>- Emmanuel Mas - Josep Güell - Josep Clariana</p>				

Nº96	Foix	Andreu	Altres testaments relacionats	
	Montellà	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - Era canonge de Barcelona. - Canonge de Barcelona, doctor en dret, fill de Antoni Foix i de Collantes, donzell de Bagà, senyor de la Torre de Foix i de Mariana de Montellà. (Morales, 1983, vol. I, p. 97). - Al 1704 fugí de la capital i es posà al servei del príncep de Darmstadt. Carles III el nomenà capellà d'honor i membre de la Junta de segrets. Present a la Junta de Braços de 1713, també participà de les juntes de govern posteriors. Vegeu Albertí 1966.				
Familiars directes			Misses marit	
			Dots marit	
Marmessors			Misses muller	
			Dots muller	
Hereu			Relació comercial	
			Comentaris del testament	
			Relacions	

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social
ecles

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Nº97	Fontaner	Ignasi
	Martell	Doctor ☐ Sí
		Immigrant ☒ Sí
		Vinculació comercial ☒ Sí

Biografia

- Burgès Honrat de Perpinyà 1698 (Bru-Fluvià, 1998).
- Un dels grans exportadors d'aiguardent cap a 1690. Va ser procurador de Kies i Jäger al camp de Tarragona. També importava teles, drogues i bacallà. També era un dels homes rics, molt vinculat a l'austriacisme (García Espuche, 2004, p.304, 310, i 322).
- Carles III el va fer noble (Honorato Ignacio de Fontaner) (Castellví, 1997, vol. II, p. 240).
- Tenia una companyia amb Francesc Joffre, la qual posseïa 98 corresponsals a l'estranger (Torras i Ribé, Josep p. 120). Negociava entre altres coses amb teles. El 16 d'octubre de 1706 protestava a la Diputació perquè els diputats havien requisat unes teles que volien enviar a l'estranger sense pagar impostos (LLDDP, N-268, fol. 504r). Els diputats permeteren que el carregament sortís sense pagar els drets.
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1705 (Martí, 2005, p. 51).

Familiars directes

- Muller: Agraida Fontaner i Trules.

Marmessors

	Data testament	Referència testament

Hereu

Misses marit

Dots marit

Misses muller

Dots muller

Altres testaments relacionats

- Joan Anton Fontaner i Trulles, 932, fol. 122, 09/02/1745. BHP. Fill de Ignasi de Fontaner i Martell i de Agraida Fontaner i Trules. Entre els marmessors Mª de Fontaner i Bru, muller, Francisca Alòs i Fontaner, germana, casada amb Joan Alòs i Rius, regidor perpetu, Ignàsia Matas i Fontaner; els cunyats: Anton de Alòs i Rius, Teresa Alòs i Bru; Anton de Bru i de Rocabruna, casat amb Teresa Puiggener; Josep Francisco Alòs i Rius, regent de la Reial Audiència. Anton Balaguer, regidor perpetu, Manuel Pastor i Sentís i Ferran, chb, alcalde Major. 200 misses sis sous i 100 misses peseta en plata cada una. Puntualitzta que "si a dita Mª Anna, caríssima muller, mia apareixerà atessa la possibilitat de ma casa poder celebrar major número de missas, quel de trescentas, que tinc disposades, ordeno la celebració de ella en la forma que ben vist serà".

Comentaris del testament

Relació comercial

- Un dels grans exportadors d'aiguardent cap a 1690. Va ser procurador de Kies i Jäger al camp de Tarragona. També importava teles, drogues i bacallà (García Espuche, 2004, p.304 i 310).

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

BHP

Sí

Evolució estamental

- BHP
- 1706 nob

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Els Bru
- Joan Alòs i Rius
- Manuel Pastor i Sentís

Nº98	Francolí	Josep		
	Magarola i Genovart	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☒ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Fill de Jaume Francolí i de Toralla, noble, natural de Camprodón, elevat a la dignitat de cavaller al 1653 i de noble al 1666. Net de donzells de Barcelona (Morales, 1983, vol. I. p. 249).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Jaume Francolí de Magarola i de Francisca Francolí Magarola i Olzinelles.</p> <p>- Muller: Ignàsia Francolí i Alegre.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	09/08/1744	875, 2n. llibre, fol. 268		
<p>- Mª Francisca Moxó i de Francolí, vídua de Francisco Moxó i Peguera, domiciliat a Cervera, filla i gendre.</p> <p>- Ignàsia Montaner i de Francolí, muller de Bonaventura Montaner, domiciliat a Cervera, filla i gendre.</p> <p>- Josep Francolí i Sabater, Ignasi Francolí i Sabater, monjo, néts.</p> <p>- Francisco Moxó i Francolí casat amb Mª Eulàlia Moxó i Ninot, nebot.</p> <p>- Francisco Desvalls i Alegre casat amb Mª Eulàlia Desvalls i Sabastida.</p> <p>- Pere Jeroni de Quintana, oidor en la Reial Audiència, casat amb Gertrudis de Quintana i Tàpies.</p>				
Hereu	Josep Francolí, net			
Altres testaments relacionats				
<p>- Eleonor de Francolí Sabater i Alegre, 904, 1r. llibre, fol. 25, 13/01/1730. Vídua de Anton de Francolí i Alegre, fill de Josep Francolí. Ella és filla de Martín Sabater i Agullana, marquès de Benavent i de Teresa Sabater i de Copons. Entre els marmessors hi ha Josep Francolí Magarola i Ignàsia Francolí i Alegre, sogres; Andrés de Burgos, capità de les guàrdies, casat amb una germana seva, Josepa; Salvador Tamarit, cosí germà. 500 misses, convent de Santa Trinitat. 1.000 ll. a Teresa Francolí Sabater, filla, 40 ll. anuals a Anton Francolí Sabater, fill amb gota. 240 ll. a Ignasi, Martín i Tomás, fills. Hereu: Josep, fill.</p> <p>- Francisca Francolí i Magarola, III.22, fol. 10, 30/07/1684. Mare de Josep Francolí. Muller del noble Jaume Francolí i Toralla. Filla de Jaume Magarola i Mª Àngels Magarola i Olzinelles. Entre els marmessors, el seu marit Jaume, el fill Josep i Jeroni Magarola, Dr. 2 drets, en la Reial Audiència. També, Genís Vidal, donzell.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a l'església de la Trinitat Pares descalços.</p> <p>- 2.000 ll. Teresa Francolí i Sabater, filla de Anton Francolí i de Eleonor Sabater.</p> <p>- 1.000 ll. a Tomàs Francolí, net.</p> <p>- A Gabriel Creus, "Iacayo", el vestit, a Magdalena Casas, 7 ll.</p>				
Misses marit				
500				
Dots marit				
2.000 nebot 1.000 net				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
- El seu pare havia estat fet cavaller al 1653 i noble al 1666.				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Martín Sabater</p> <p>- Salvador Tamarit</p> <p>- Jeroni Magarola</p> <p>- Francisco Moxo</p> <p>- Felip Quintana</p>				

Nº99	Gallart	Francesc							
	Pastor	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí					
Biografia									
<ul style="list-style-type: none"> - Chb. Matriculat 1688 (Bru-Fluvià, 1998). - Síndic de Barcelona, Dr. en Dret (Morales, 1983, vol. I, p. 207). - Un fill, Felip Gallart, a la secretaria de despatx Universal a Viena (Alcoberro, 2002, vol. II, p.330). - El seu pare, Maurici, un dels assessors de la Diputació que votà a favor de l'acceptació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol. I, p. 275). - Membre de la "Junta de medios" de 1705 per rebre els préstecs que els particulars fessin per subvenir les urgències del moment (Castellví, 1997, vol. II, p. 232). - Ell i el seu pare van ser desinsaculats per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - Va ser una de les persones que el govern borbònic no trobà a Barcelona després del setge (Castellví, 1997, vol. III. p. 714). - Va ser Conseller segon el 1706 (MNA). 									
Familiars directes									
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Maurici Reig i Gallart, Dr. en 2 drets, chb, i Mª Àngela Gallart i Pastor. - Muller: Narcisa Gallart i Barrera. 									
Marmessors									
	Data testament	Referència testament							
<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>									
Hereu									
Misses marit									
Dots marit									
Misses muller									
Dots muller									
Relació comercial									
- Relació amb Francesc Mascaró i els Barrera.									
Altres testaments relacionats									
<ul style="list-style-type: none"> - El seu cunyat és Magí Baltasar Barrera vid. 885/41. - Mª Àngela Gallart i Pastor, 875/55, fol. 102. És la seva mare. - Marici Reig i Gallart, 875/55, fol. 94, És el seu pare. - Relació amb Francesc Mascaró. 889, 1r. llibre, fol. 67. Francesc és marmessor. La muller de Francesc Mascaró és Anna Mascaró i Gallart. 									
Comentaris del testament									
Afiliació política									
No definit									
Categoria social									
CHB									
Canvi d'estament									
☐ Sí									
Evolució estamental									
Braç Militar ☒ Sí									
Conferència ☐ Sí									
Corts 1701 ☐ Sí									
Corts 1705 ☒ Sí									
JGB 1713 ☐ Sí									
Relacions									
<ul style="list-style-type: none"> - Magi Barrera - Francesc Mascaró 									

Nº100	Garriga	Lluís	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- Doctor en ambdós drets. Estigué molt vinculat al govern de Barcelona durant els anys 1713-1714, i formà part de la vint-i-quatrena així com de la Conferència. Els seus béns foren segrestats (Albertí, 1966, p. 302).</p> <p>- Les seves possessions, en ser segrestades al 1714, rendien 28ll. i 8s. (Brugera, 1871, p. 387).</p>				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		Misses muller		
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social
CHB

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº101	Gàver	Bernat		
	Fluvià	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav. Nob 1706. (Bru-Fluvià, 1998). - Capità del regiment de la Diputació. Mort el 11 de setembre 1714 als combats de San Pere (Albertí, 1964, p. 419). - Va ser síndic del Braç Militar l'any 1691 (Martí, 2005, p. 51). - Al gener de 1707 va ser nomenat administrador del Banc de la ciutat (LLDCC, 1B. II, 216, fol. 49v.). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Jeroni de Gàver i Olzina i de Isabel Gàver i de Fluvià. - Muller: Maria Mari i Ginovés. - Fills: Francesc Mari, Anton Mari, Ignasi Fèlix Mari, tots donzells. 				
		Misses marit	apareixerà	
		Dots marit	2.000 filla 2.000 filla	
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
		Hereu	Anton de Gàver i Mari	
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Marianna Mari i Genovés, 861/53, fol. 223. Bernat està casat amb Maria Mari, filla de Marianna. Té deutes amb el marquès de Rupit, el comte de Centelles i Jeroni Rocabertí. - Maria Gàver i Mari 909/27, vol. II, fol. 8, 09/09/1723, vídua de Bernat Gàver i de Fluvià, filla de Francisco Mari "noble Senyor" i de Mª Anna Mari i Ginovés. Marmessors: Joan de Olzina, prevere; Diego Olzina, monjo, Josep Amigant i Olzina, monjo, Francisco i Ignasi Felix Mari i Ginovés, germans, Anton Gàver, marit, Maria Quiñones i Gàver, vídua de Gabriel, Cipriana Gàver i Mari, filla. Enterrada a l'església de Betlem. Les misses que els marmessors diguin "segons las possibilitats de mos bens" . Hereu els fills per igual parts. A Isabel, que va entrar com a monja, que se li pagui "que acostuma i deu cobrar per sos aliments". - Relació amb Ignasi Mari i Ginovés, 969, fol. 15, 18/08/1735. Cipriana Gàver i Mari i és la seva neboda, Maria és la seva germana. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - 2.000 ll. a Mª Anna i 2.000 ll. a Cipriana. - Tutors: la muller i Ignasi Mari 				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
Cav		☒ Sí		
Evolució estamental				
- 1706 nob				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☐ Sí		
Corts 1701		☒ Sí		
Corts 1705		☒ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Ignasi Mari i Ginovés - Diego Olzina 				

Nº102	Generés	Josep		
	Melic	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. Corts 1701 i 1705 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Jeroni de Generés, el seu germà, mort el 14 d'agost de 1714 (Albertí, 1964, p. 418).</p> <p>- Jeroni Generés va tenir relació amb la Real Academia de las Buenas Letras de 1752 i va escriure diverses peces literàries (Comas, 2000, p. 125).</p> <p>- A l'octubre de 1707 era ajudant primer del Racional (LLDDP, N-268, fol. 44r.).</p>				
Familiars directes				
- Fill de Jeroni Generés i de Teresa Melic.				
				Misses marit <input type="text"/>
				Dots marit <input type="text"/>
		Data testament	Referència testament	
Marmessors				
<input type="text"/>				
				Misses muller <input type="text"/>
				Dots muller <input type="text"/>
Hereu <input type="text"/>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Teresa Generés i Melic, 806/45, fol. 175, la seva mare. Procedeix de chb.</p> <p>- Josep Generés. 875, 1r. llibre, fol. 120. És el seu pare. Entre els marmessors hi ha Antoni Generés, en la vila de Perpinyà, noble. Entre els fills no menciona a Josep Generés, però sí a Jeroni. Enterrat a Santa Mònica. A la filla Teresa li dona 7.000 ll. de dot.</p> <p>- Teresa Generés Melic, 875, 1r. llibre. És la seva germana. No parla d'un germà Josep. El testament data de 1725. Un cosí germà seu, Francesc Generés, resideix a Perpinyà.</p> <p>- Jeroni Generés Melic, 875, 2n. llibre, fol. 277, 29/06/1744. És el seu germà, però no el menciona. Fill de Jeroni Generés i de Teresa Generés Melic. Entre els marmessors hi ha Josep Vidal de Nin, Joan Bellet de Grancourt, coronel de l'exèrcit, Bonaventura Vidal i Nin (domiciliat a Tarragona), Josep Vidal i Armagros casat amb Isabel Vidal i Jalpi, 500 misses.</p>				
Comentaris del testament				
<input type="text"/>				
Relació comercial				
<input type="text"/>				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- Nob</p> <p>- La seva mare procedeix de chb.</p>				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☒ Sí				
Corts 1705 ☒ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<input type="text"/>				

Nº103	Godari	Josep	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
- Cabiscol.				
Familiars directes			Misses marit	
Marmessors			Dots marit	
Data testament			Misses muller	
Referència testament			Dots muller	
Hereu			Relació comercial	
			Comentaris del testament	
			Relacions	

Affiliació política
No definit

Categoria social
ecles Sí

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamenal

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Nº104	Granollachs	Anton	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
- Cav de Barcelona. Fill de Francesc Granollachs i Millars, mestres de Camp. Procedeixen de família de mercaders (Morales, 1983, vol. I, p. 263). - Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1702 (Martí, 2005, p. 51).				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		Relació comercial		
		- Pares o avis eren mercaders - Vinculat a l'impost de la Nova Ampra al 1702 (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426v.).		
Hereu				

Affiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Relacions

Nº105	Gualbes	Bonaventura		
	Copons	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Donzell (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- És fill de Rafael Bonaventura de Gualbes, casat amb Ana Copons, i nét de Francesc Bonaventura de Gualbes, casat amb Maria Coll. Una altra branca Gualbes es va arroïnar i s'uní amb la casa Clariana (Serra, 1984).</p> <p>- Va ser un home ben actiu tan a nivell polític com cultural. També conegut com el rector de Bellesguart, la seva obra literària, prou important, ha estat estudiada per Keneth Brown. Ocupà diferents càrrecs de rellevància dins el Braç Militar, tot i que tingué una vida lligada a les dificultats econòmiques. Va participar de l'Acadèmia dels Desconfiats. Morí sense fills. Sobre la seva actuació com a poeta i una aproximació biogràfica interessant vegeu les obres de Kenneth Brown (especialment Brown, 1989 i Brown, 1995),</p> <p>- Relació amb els Armengol, la seva mare és Giomar de Armengol (Gual, 1992, p. 84),</p> <p>- Va ser de les persones convocades per reunir-se amb l'arxiduc el 13 de setembre de 1705. Membre de la "Junta de noblesa" que l'arxiduc Carles va organitzà el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona (Castellví, 1997, vol I, pp. 618 i 619).</p> <p>- Lloctinent del Mestre Racional "en las ciutats de Barcelona i Girona" amb Carles III. Vid Testament.</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 52 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).</p> <p>- Va ser clavarí del Braç Militar el 1695 i el 1699, conseller militar el 1682 i el 1690 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966 i Serra, 1984.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Rafael de Bonaventura Gualbes i Coll, donzell, i de Anna de Gualbes Copons i Tamarit.</p> <p>- Muller: Marianna de Gualbes i Vilallonga.</p>				
Messes marit				
500				
Dots marit				
Pocs diners				
Messes muller				
600				
Dots muller				
Hereu Marianna de Gualbes i Vilallonga				
Altres testaments relacionats				
<p>- Clemencia de Gualbes i Semmenat. Filla de Joaquim Gualbes i Carbonell, donzell. 811/99, fol. 57.</p> <p>- Anna Gualbes i Vilallonga, 924, 1r. llibre, fol. 49. Vídua de Joan Bonaventura de Gualbes, filla de Francisco Vilallonga i de Clemencia Saportella. 600 misses.</p> <p>- Relació amb els Jalpi. Maria Jalpi i Villalba, neboda, a qui lo dóna una joia. Té tres criades, també a Josep Ribas, criat, li dona 25 ll.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a Sant Just i Pastor.</p> <p>- Funda 5 aniversaris.</p> <p>- 300 ll. per col·locació de 6 donzelles pobres en sis anys.</p> <p>- L'heretat de Bellesguard a l'església de Sant Just.</p>				
Relació comercial				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☒ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<p>- Els Armengol</p> <p>- Magi Vilallonga</p> <p>- Els Magarola</p> <p>- Els Clariana</p> <p>- Els Ferran</p> <p>- Els Vilalba</p> <p>- Els Jalpi</p>				

Nº106	Josa	Lluís		
	Peguera	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
Biografia	☐ Sí ☐ Sí ☒ Sí			
- Capellà del Rei, clergue. Nebot de Lluís Josa i Peguera. Canonge de Barcelona i de Sta M ^a del Mar (Bru-Fluvià, 1998).				
Altres testaments relacionats				
- Marianna de Josa i de Peguera, 811/101, fol. 59. Mare de Lluís de Josa i de Peguera, ardiaca de Sta M ^a del Mar. Els seus nebots són Guerau de Peguera (sr. de Torrelles) i Josep de Terré. Isabel Josa i Agulló és la seva nora.				
Familiars directes				
- Fill de Joan de Josa, noble, i M ^a Anna Josa i Peguera.				
Messes marit				
2.000				
Dots marit				
Messes muller				
Dots muller				
Relació comercial				
- Entre els marmessors hi ha mercaders.				
Marmessors	Data testament	Referència testament		
	10/11/1701	784/63, s/f		
- Joan Josa i Agulló, nebot. - Francisco Josa i Agulló, coadjutor. - Benet Sala. - Josep Emmanuel de Terré. - Ramon Riera, prevere, rector de San Vicens de Mollet. - Dr. Joan Valles, prevere. - Jaume Teixidor, mercader.				
Hereu	Jesucrist			
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
ecles				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
- Josep Terré - Guerau de Peguera				

Nº107	Josa	Joan									
	Agulló-Pinós	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí							
Biografia											
<p>- Nob Corts 1701, sr. de Altés i Pinós. Mor a la batalla de Marabriques al 1710 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- S'ausentà de Catalunya amb l'arribada de l'arxiduc. Felip V li dóna els béns que tenia Josép Erill a Aragó (Castellví, 1997, vol. I, p. 620 i vol. II, p. 232).</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>											
Familiars directes											
- Fill de Guillem Josa i Peguera i d'una Agulló. Vid. Testament de Lluís Josa.											
Marmessors											
	Data testament	Referència testament									
						Misses marit					
						Dots marit					
Misses muller											
Dots muller											
Hereu											
Altres testaments relacionats											
<p>- Isabel Josa i Agulló, 880/22, fol. 96, la seva mare. Entre els marmessors hi ha Guerau de Peguera i Josep Erill, gendre. Joan es l'hereu</p> <p>- Lluís Josa i Peguera, 784/63 s/f, El seu oncle.</p>											
Comentaris del testament											
Relació comercial											

Afiliació política

Realista

Categoria social **Canvi d'estament**

Nob Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí No

Conferència Sí No

Corts 1701 Sí No

Corts 1705 Sí No

JGB 1713 Sí No

Relacions

- Guerau de Peguera
- Josep Erill
- Els Dalmases
- Ribera Claramunt
- Els Terré
- Els Vilana Vilamala

Nº108	Josa	Josep		
	Agulló	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
Biografia	☐ Sí		☐ Sí	☒ Sí
<p>- Nob Sr. de Pinós. Va ser protector del Braç Militar (Bru-Fluvià, 1998).</p>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Isabel Josa i Agulló, 880/22 fol. 96. És la seva mare. - Relació amb Anton de Vilana i Vilamala. 875, 3r. llibre. fol. 133. - Relació amb Josep Antoni de Ribera i Claramunt. Josep Josa és marmessor de Josep Antoni de Ribera i Claramunt. 910, 1r. llibre, fol. 145. - Caterina Josa Dalmases, 914, 1r. llibre, fol. 46, 29/10/1744. Filla de Pau Ignasi de Dalmases i de Mª Dalmases i Vilana. Els mateixos marmessor que el seu marit però afegeix: Maria de Ribera i Josa, vídua de Josep Ribera i Claramunt, Anton de Vilana i Judice, Francisco Vilana i Vilamala, oncles; Ramon de Erill i Josa i Josep Erill i Josa, nebots. 2.000 misses. 25 ll. als hospitals de la Santa Creu i Misericòrdia. 500 ll. a Eulàlia Santa Maria, donzella, 100 ll. a Antonia de Santa Maria, 10 ll. a Domingo Nadal, 7 ll. a Pau Aparici; 500 ll. a les nebodes Maria Dalmases i Rita Dalmases. Hereu: Josep Josa, marit.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a l'església de Santo Domingo. - 25 ll. a l'hospital de Santa Creu i al dels Pobres Orfes. - 25 ll. a Domingo Vidal, criat. - 25 ll. a Maria Bosch, cuinera. - 5 ll. a Joan Nadal, criat. - 200 ll. a Eulàlia Santa Maria. - 50 ll. anuals a Teresa Josa i Agulló.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
<p>- Fill de Guillem Josa i Peguera i Isabel Josa Agulló. - Muller: Caterina Josa Dalmases i Ros, filla de Pau Ignasi Dalmases.</p>		1.500		
		Dots marit		
		Misses muller		
		2.000		
		Dots muller		
		500 a neboda		
		500 a neboda		
		500 a criada		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
<p>- Ramon de Erill i Josa, nebot, muller de Rita de Erill i Ribes. - Teresa Josa i Agulló, monja. - Maria Dalmases i Terré, vídua de Ramon de Dalmases, neboda. - Anton Vilana i Vilamala casat amb Mª Vilana i Dalmases, nebot. - Francisco Martí, en Tarragona vivint, casat amb Josepa Martí i Dalmases, nebot. - Antonia de Cron i de Dalmases, vídua de Gaspar de Cron, capità de Regiment, neboda. - Jaume Gomar, en Lleida domiciliat, casat amb Eulàlia Gomar Dalmases, neboda. - Pau Dalmases i Vilana, sacristà.</p>		26/07/1747	914, 1r. llibre, fol. 61	
Relació comercial				
<p>- Casat amb la filla de Pau Ignasi de Dalmases.</p>				
Hereu		Ramon de Erill, nebot		
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
Nob		☐ Sí		
Evolució estamental				
		Braç Militar		☒ Sí
		Conferència		☐ Sí
		Corts 1701		☒ Sí
		Corts 1705		☐ Sí
		JGB 1713		☐ Sí
Relacions				
<p>- Pau I. Dalmases - Anton Vilana i Vilamala - Ramon Erill - Els Terré - Josep Ribera i Claramunt</p>				

Nº109	Josa	Francesc			Altres testaments relacionats - Lluís Josa Peguera, 784/63 s/f, el seu oncle. Li dóna gran quantitat de pertinences.
	Agulló	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia					Comentaris del testament
<p>- Ardiaca. Canonge de la Catedral de Barcelona, ardiaca de Santa Maria del Mar.</p> <p>- S'exilià juntament amb el bisbe de Barcelona Benet Sala (empresonat pels borbons 1705 i lliurat 1712). Cobra una pensió el desembre de 1714 de 500 ll. El 1720 és nomenat comisari de la General Croada de Sicília, amb un sou de 10.000 florins (Alcoberro, 2002, vol. I, p. 43, 49 i 84).</p> <p>- Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats i escrigué un relat sobre Jaume I i la seva magnanimitat. (Comas, 2000, p. 11).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>					
Familiars directes				Misses marit	Afiliació política Constitucionalista Categoria social ecles ☐ Sí ☐ No Canvi d'estament ☐ Sí ☐ No Evolució estamental ☐ Braç Militar ☐ Sí ☐ No ☐ Conferència ☒ Sí ☐ No ☐ Corts 1701 ☐ Sí ☐ No ☐ Corts 1705 ☐ Sí ☐ No ☐ JGB 1713 ☐ Sí ☐ No ☐ Relacions
- Fill de Guillem Josa i Peguera i d'Isabel Agulló. Vid Testament de Lluís Josa.				Dots marit	
Marmessors		Data testament	Referència testament	Misses muller	
				Dots muller	
				Relació comercial	
Hereu					

Nº110	Junyent	Francesc		
	Vergós	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Marquès de Castellmeià (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Oïdor militar trienni 1695 (Sans 1992, p. 107).</p> <p>- Participà en la defensa de Barcelona el 1697 com a capità de la coronela. La família eren mercaders de Barcelona el s.XV, que havien esdevingut cavallers i senyors de Puigvert i nobles el 1616. Fou un dels fundadors de l'Acadèmia dels Desconfiats. Durant la guerra estigué amagat i en correspondència amb els borbònics. Participà en el setge de 1714 i un dels primers en entrar a la ciutat. Fou regidor de Barcelona de 1718 a 1735 (Molas, 2003, p. 154).</p> <p>- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).</p> <p>- Va ser desinsaculat per donar de garrotades al síndic d'Agramunt per donar una terna de noms per cobrir el càrrec de batlle, tal com era l'obligació del síndic. (DD.AA., 2003, vol. II, p. 295).</p> <p>- El seu pare va ser clavari del Braç Militar el 1683 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p> <p>- La seva casa fou saquejada durant el setge de 1705 (Porta, 1984, p. 563).</p> <p>- Va ser un dels 16 administradors de Barcelona el 1714. Es manifestà obertament a favor de l'opció borbònica i defensà al Virrei Velasco en les reunions del Braç Militar. Fugí de Barcelona i participà en el setge de 1713 (Mercader, 1968, p. 348).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Francesc de Junyent i de Marimon i de Francisca Junyent i Vergós.</p> <p>- Muller: Francisca Junyent i Agulló.</p>				
		Misses marit	500	
		Dots marit	Pocs diners	
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		22/02/1737	911, 1r. llibre, fol. 49	
<p>- Mª Teresa Junyent i Agulló.</p> <p>- Josep Amat de Junyent Planella i Despalau, marquès de Castellbell.</p> <p>- Miquel Agulló-Pinós i Sagarriga, marquès de Gironella, gentilhome de càmera, casat amb Cayetana de Agulló i Marimon, nebots.</p> <p>- Anton i Emmanuel Amat i Junyent. El primer és membre de la Companyia de la Guardia de cavallers del hàbit de Sant Joan i el segon, capità d'Infanteria. nebots.</p>				
Hereu	M ^a Teresa Junyent i Agulló			
Altres testaments relacionats				
<p>- Ana de Junyent i Vergós, 861/53, fol. 276r. La seva mare. Relació amb Josep Amat i de Junyent, fill de la seva germana Maria.</p> <p>- Ignasi Soler i Junyent el cita com a marmessor. És cusí seu.</p> <p>- Francisco Junyent i Marimon, 880/23, fol. 14. És el seu pare. El seu avi és Franciscos Junyent i Pons, 811/99, fol. 183.</p> <p>- Almada Junyent i de Marimon. 797/13, fol. 222. Muller de Francisco Junyent i Pons, filla d'Aleix Marimon.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a capella de la Pietat (convent de San Agustí).</p> <p>- Diu que va rebre una dot de 10.000 ll., però que ha firmat amb ella àpoques.</p> <p>- 100 ll. a un criat més l'habitació .</p> <p>- 300 ll. a una criada.</p> <p>- Diu que ha rebut la meitat de l'herència de Mª Clara de Lentorn i Ricart, vídua de Valerià de Lentorn, segons una concòrdia.</p> <p>- Té un germà que es diu Ramon.</p>				
Afiliació política				
Reialista				
Categoria social		Canvi d'estament		
Nob		☐ Sí		
Evolució estamental				
- 1716 M. de Castellmeia				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☐ Sí		
Corts 1701		☒ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<p>- Josep Amat</p> <p>- Ignasi Soler</p> <p>- Aleix Marimon</p> <p>- Miquel Agulló-Pinós</p>				

Nº111	Lana	Nuri		
	Càncer	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Nuri de Llana i Cancer. Cav Corts 1701 i 1705 (Fluvià, comunicació personal). - La seva germana Emerenciància està casada amb Joan B. Reverter. - El seu pare Erasme va ser conseller en cap el 1682 (MNA). - El seu pare, Erasme, al 1707 cobrava per l'arrendament dels drets de la ciutat (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 96v.). 				
Familiars directes				
- Fill de Erasme de Lana i Fontanet.				
			Misses marit	
			Dots marit	
		Data testament	Referència testament	
Marmessors				
			Misses muller	
			Dots muller	
Relació comercial				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Erasme de Lana i Fontanet, 806/45, fol. 200. És el seu pare. Josep Càncer és nebot de Erasme. Joan B. Reverter és cunyat de Josep Nuri. Relac amb Llorens Lledó, donzell. - Joan Baptista de Lana, 858/30, fol. 18. 				
Comentaris del testament				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
Cav		☐ Sí		
Evolució estamental				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☐ Sí		
Corts 1701		☒ Sí		
Corts 1705		☒ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Càncer - Joan B. Reverter - Llorens Lledó 				
Hereu				

Nº112	Lanuza	Joan		
	Montbui-Vilarig i d'Oms	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☒ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Comte de Plasencia, baró de Montbui i de Llers, vescomte de Rueda i Perellós, <i>Grande de España</i>. (Bru-Fluvià, 1998). - Diputat militar el 1689, fou dels que s'oposà a la designació de Palma el 1702. Inicialment Carles III li confiscà els béns però després li foren retornats. President de la Junta General de Braços de 1713, i del a comissió que decidí a l'estiu de 1714 mantenir la resistència. Banderer del pendó de Santa Eulàlia. Després de la rendició se li confiscaren els béns i fou condemnat a exiliar-se, primer al regne de València i després a Segovia el 1716. El 1723 retornà a València on morí el 1727. (DD.AA., 2003, vol. II, p. 288). - Quan es va fer el segrest dels seus béns el 1715 es comprovà que els seus deutes eren més grans que no pas els ingresos. (León, 2003, p. 286). - La seva hisenda rendia 800 ll. (Bruguera, 1871, p. 383) - El seu fill Francesc de Lanuza i Gelabert va marxar amb l'Emperadriu el 1713. Heretà el títol de comte de Plasència, gentilhome de cambra de l'Emperador, va rebre una renda de 1000 ducats amb motiu del seu casament. Gertrudis, la seva germana, era dama d'honor de la reina, es casà amb el comte Ferran (Alcoberro, 2002, vol. I, p. 39, 92 i 177). - El seu fill Josep morí l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 436). Ell i els seus fills ere partidaris de la resistència (Albertí, 1964, p. 132). Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Muller: Elena de Lanuza i Gelabert. - Fills: Josep, Francisco, Gertrudis i Maria de Lanuza i Gelabert.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	25/08/1714	875, 1r. llibre, fol. 216		
<p>- Elena de Lanuza i Gelabert. - Josep, Francisco, Gertrudis i Maria de Lanuza i Gelabert, fills. - Bonaventura de Lanuza i Oms, germà. - Maria de Oms i de Lanuza, germà.</p>				
Hereu Josep Lanuza i Gelabert				
Altres testaments relacionats				
<p>- Joan de Llupià, 861/53, fol. 182r. Joan de Lanuza és el seu cunyat, casat amb Elena de Gelabert, germana de Mariana Gelabert, esposa de Joan de Llupià. - Maria Oms i de Lanuza, 858/30, fol 220. Gemana seva. 1500 misses, te tres criades, - Gertrudis de Lanuza i Oms, 859/49, fol. 499, subpriora del Monestir de les Jonqueres, filla del comte de Plasència, Josep de Lanuza, germana de Bonaventura de Lanuza i Oms, prevere, degà de la catedral de Tarragona. - Isabel de Lanuza i de Oms, 899, fol. 125. Religiosa, filla de Josep de Lanuza, comte de Plasència. El testament data de 1728. Entre els marmessors hi ha Bonaventura, germà.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Fa el seu testament davant dos testimonis: Francisco Grases i Des i Tomàs Antic i Saladrich. Joan va morir el 19 de novembre de 1725 a València. Revoca l'antic testament, que va fer amb el notari Francisco Baquerizo, de la vila de Urrea. Si mor a Aragó vol ser enterrat a Plasència. Demana: - "Quant antes siguin pagades els seus deutes amb els oficials que han treballat a sa casa: botigues, sastre, fuster, ferrer i adobadoras". També "percoixers y carroças, gaurnimenters, passamaners i demás oficials". 4 donzelles al seu servei (diu els noms). Els hi dóna 50 ll. a cadascuna. 100 ll. que deu a Isabel Fábregas. - 60 ll. anuals a les tres germanes del monestir de Junqueres - A la filla Maria de Lanuza i Perellos, comtesa de Dosaguas, 4.000 ll. "que se li deu una [part] del dot que se li assenyala, que per causa dels contratemps succeïts en estas guerres no se li han pogut satisfer". - A Gertrudis, una altra filla, 7.500 ll. (10.000 ll de plata doble). "a pagar de bens meus i de mia universal heretat, comtat i demás baronías".</p>				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
4.000 filla 7.500 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1707 GdE				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☒ Sí				
Relacions				
<p>- Joan de Llupià - Tomàs Antic - Francesc Grasses - Miquel de Pinós</p>				

Nº113	Lanuza	Bonaventura			Altres testaments relacionats - Gertrudis de Lanuza i Oms, 859/49, fol. 499, subpriora del Monestir de les Jonqueres, filla del comte de Plasència, Josep de Lanuza, germana de Bonaventura de Lanuza Oms, prevere, degà de la catedral de Tarragona. - Relació amb Francesc Amat Planellas, 861, 2n. llibre, fol. 139, 19/04/712.
	Oms	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia - Canonge i degà de la Catedral de Tarragona. - Membre de la Junta Reial d'Estat formada per l'Arxiduc el 28 d'octubre de 1705 (Castellví, 1997, vol. I, p. 621). - Tingué càrrecs elevats dins l'administració de Carles III, l'arxiduc (Porta, 1984, p. 202) - Membre actiu de la Conferència dels Tres Comuns, va ser desinsaculat el 1705 per la seva oposició a la modificació del testament de Carles II. - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.					
Familiars directes - Fill de Josep de Lanuza, comte de Plasència.					
				Misses marit <input type="text"/>	
				Dots marit <input type="text"/>	
		Data testament <input type="text"/>	Referència testament <input type="text"/>		
Marmessors <input type="text"/>					
				Misses muller <input type="text"/>	
				Dots muller <input type="text"/>	
Relació comercial <input type="text"/>					
Hereu <input type="text"/>					

Afiliació política
 Constitucionalista

Categoria social
 ecles

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamenal

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº114	Lapeira	Joan		
	Perera	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Mercader. Cav 1699, nob 1706 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Vinculat a l'arrendament del pa de munició el 1705 juntament amb Joan Colomer, Arnald Jäger i Daniel Font. Era també amic i creditor de Joan Kies. De fet, la casa que Kies tenia al carrer mercaders va ser venuda a Joan Lapeira. Probablement també fou protector de Jaguer. Vinculat als següents camps econòmics: botigues de teles, aigüardent, assegurances, arrendaments exèrcit, altres arrendaments (García Espuche, 2004, p. 290, 315 i 316).</p> <p>- Col·laborava amb l'exèrcit des de 1684. Va aconseguir que el regiment de la ciutat de trescentes persones arribés a cinc-centes el 1684, també un dels impulsors de préstec de 128.000 rals de plata el 1689 i un altre donatiu el 1690. També en la compra de civada, blat i préstecs pels hospitals (Espino, 1996, p.1420)</p> <p>- Companyia de suministrament de grans a l'exèrcit el 1690 (Oliva i Ricós, 2001, p. 126)</p> <p>- Fiador de l'arrendament de la bolla de Berga-Bagà el 1680 (Jordà, 1982, p. 194).</p> <p>- Soci l'any 1699 d'una companyia universal amb Josep Duran, Josep Dalmau, Josep Matas, Jaume Doménec, Joan Pau Llorens, i Rafael Vilar. Entre les persones que més inverteixen en les companyies durant la segona meitat del segle XVII, en concret quatre, i un total de 35.250 ll. La seva muller també apareix com a inversora en una companyia amb 10.500 ll. Va participar als arrendaments dels drets de la ciutat (1666.1669), del dret de la moneda (1680), en el negoci de les assegurances (1677-1695) i suministrament a l'exèrcit (1692) (Lobato, 2005, pp. 129, 60 i 223).</p> <p>- Va ser cònsol mercader el 1692 (Molas, 1977b, p. 216). També va ser administrador de la Taula de Canvis reformada per José Patiño. (Molas, 1977b, p. 219).</p> <p>- Acreedor de companyies de la neu (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 136, document inserit).</p> <p>- Relacionat comercialment amb els Feu. (Molas, 1974, p. 114).</p> <p>- Va ser conseller quart el 1692 (MNA).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Joan Lapeira, de la ciutat de Mataró, i Marianna, que en 2º núpcies fou muller de Joan Leonart, també de Mataró.</p> <p>- Muller: Mª Lapeira Cardona.</p> <p>- Fills: Josep, Anton, Teresa, Francisca, Lluïsa, Dionisia.</p>				
		Data testament	Referència testament	
		26/01/1712	859/49, fol. 283	
Marmessors				
<p>- Mª Lapeira i Cardona, muller.</p> <p>- Josep Lapeira i Cardona, fill primogènit.</p> <p>- Maria Llinàs i Lapeira, muller de Rafael Llinàs.</p>				
Hereu Josep de Lapeira i Cardona				
Altres testaments relacionats				
<p>- Eulàlia Lapeira, 811/98, fol. 105, és la mare. Filla de Climent Parera, veler. Entre els marmessors també hi ha Joan Leonart. El testament data de 1693, demana 500 misses a 3 rals.</p> <p>- Maria Lapeira, 854/57, fol 292, 4/11/1725. Vidua de Joan Lapeira, casada amb ell en terceres núpcies.</p> <p>- Marianna Farau Lapeira, 893/27, s/f. La filla de Joan.</p> <p>- Joan Kies, 839/80, fol. 230. Marmessor és Joan Lapeira.</p> <p>- Mª de Lapeira i Cardona, 899, fol. 287, 11/09/1733. Vidua de Joan Lapeira, cavaller. Entre els marmessors hi ha els fills Anton i Lluïsa i Mª de Llinàs i Lapeira, vidua de Rafael Llinàs, fillastre. 1.000 misses. 1.000 ll. a la filla Lluïsa. Hereu: Anton de Lapeira i Cardona.</p> <p>- Josep de Lapeira, 875, 1r. llibre, fol 256, 31/12/1720. És el seu fill. Prevere. Demana 400 misses.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a l'Església de Santa Caterina Màrtir.</p> <p>- 200 ll. a l'hospital de la Santa Creu; 40 ll. a l'hospital de Misericòrdia, 10 ll. a San Llätzer; 10 ll. a Infants orfes; 200 ll. a l'Hospital de Mataró.</p> <p>- A la filla major: 5.000 ll. més dos baguls de roba. Si no té fills que se li doni 2.500 ll. i si entra en religió 3.000 ll.</p> <p>- Als fills i filles que tingui quan mori, 3.000 ll. a cadascú per col·locació en matrimoni.</p> <p>- A Maria Llinàs i Lapeira Parera, casada amb Rafael Llinàs, filla seva i d'Eulàlia Lapeira Parera, primera muller, 50 dobles d'or per una joia. Ja li havia donat 800 dobles d'or pel seu matrimoni, més 2 baguls.</p> <p>- Teresa Soler, mig germana, muller de Jaume Soler, adroguer.</p> <p>- Mª de Lapeira i Cardona, usufructuària. Ella decideix sobre el matrimoni de la filla gran. En cas de trencament li dona: 5.000 ll., un "rellotge guarnit de diamants i cor de diamants, regal del marquès de Leganés" i "joieta de diamants en forma de cor, regal de comte de Palma".</p> <p>- Si mor sense descendents, 2/3 parts de l'herència a l'Hospital de la Santa Creu i 1/3 part a l'Hospital de Mataró.</p>				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
5.000 filla				
3.000 cada fill				
5.000 muller				
Misses muller				
1.000				
Dots muller				
1.000 a una filla				
Relació comercial				
<p>- Va ser mercader.</p> <p>- El seu avi matern era veler.</p> <p>- Acreedor de companyies de la neu</p>				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- Mercader</p> <p>- 1699 cav</p> <p>- 1706 nob</p>				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☒ Sí				
Corts 1705 ☒ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<p>- Joan Leonart</p> <p>- Rafael Llinàs</p> <p>- Joan Kies</p> <p>- Els Cardona</p> <p>- Els Feu</p>				

Nº115	Lentorn	Valerià de			Altres testaments relacionats
	Bullfarines	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	<ul style="list-style-type: none"> - Emmanuela de Lentorn i Sacirera. 861/54, nº14, muller de Miquel de Lentorn, òlim Pinós - Comte de Centelles, 875, 2n. llibre, fol. 204. - Francesc Junyent. 911, 1r. llibre, fol. 49. La meitat de l'herència de la muller la rep Francesc.
Biografia	- Noble. Germà de Miquel de Pinós.				
Familiars directes	- Fill d'Onofre de Lentorn i Francisca de Lentorn i Bullfarinas.				
Marmessors	Data testament 02/08/1692	Referència testament 818/80, fol. 68			
<ul style="list-style-type: none"> - Paula de Lentorn i Santandreu. - Onofre de Lentorn, mon germà i Mª Magdalena de Lentorn i Sivilla, cunyada. - Maria de Pinos i Rocabertí i de Lentorn, vídua de Josep Galcerán de Pinós. - Josep de Pinós i Rocabertí. 					
Hereu	Onofre de Lentorn				
		Misses marit 1.000	Dots marit	Comentaris del testament	
				<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a Santa Caterina Màrtir. - Dóna diners a la capella del Roser, de la Pietat, Confraria de Socors, a l'hospital de Agramunt. - 10 ll. anuals a la seva germana profesa en Mont Sion. - 50 ll. a una criada. - 10 ll. a tots els criats que es trobaran a la seva casa. 	
		Misses muller	Dots muller	Relació comercial	

Afiliació política

No definit

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Miquel de Pinós
- Francisco Blanes
- Josep Galceran de Pinós

Nº116	Lladó	Cristófol		
	Carreres	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Mercader, Chb 1667(Bru-Fluvià, 1998). - Els Lladó procedien d'una família de Badalona, de la qual descendeix el mercader Llorenç Lladó i el chb Cristófol Lladó (Oliva, 2001, p. 76). - Els Lladó van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 104). - El seu pare va ser conseller en cap el 1683 i el 1687 (MNA). - Va ser conseller segon el 1705 (MNA). - Va ser cònsol militar de la Llotja el 1690 i 1698 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX). - Va ser cònsol mercader de la Llotja els anys 1690 i 1698 (Molas, 1977b, p. 205 i 216). - Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. III. p. 681). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. (Bruguera, 1871, p. 388). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Crisfófol Lladó i Maria Lladó Carreres. - Muller: Francisca Lladó Matali. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
400				
Dots muller				
900 filla				
Altres testaments relacionats				
<p>- Mª Francisca Lladó i Matali, 886, 3r. llibre, fol. 196, 18/11/1743. Vidua de Cristófol Lledó, chb. Filla de Emmanuel Matali, Dr. en drets i de Anna Sobreas i Solà, antes Matali. Entre els marmessors Joan Antoni Lladó, abat de Poblet, Miquel Lladó, monjo i Fèlix Lladó, chb, fills tots ells. Demana 400 misses i dóna una dot a una filla de 900 ll., més baguls de Robas i vestits. També una joia com agraïment "de molts treballs que ha tingut i te en lo govern de ma persona".</p> <p>- Cristófol Lledó, capità d'infanteria, 781/78, fol. 69. 10/01/1680. És el seu pare. Fill de Llorens Lladó, mercader de Barcelona, La muller de Cristófol és Maria Lladó i Carreres, No diu ni misses i lloc. Muller hereva. Fill de Llorens Lledó, mercader de Marina.</p> <p>- Joan Francesc de Maresc el cita com a marmessor a Maria Lladó, vidua de Cristófol Lledó, 873/40, s/f.</p>				
Comentaris del testament				
No diu res ni lloc ni mises. Muller hereda tot. El s'autoanomena, capità d'infanteria i chb. Sembla que és el seu pare.				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - Era mercader. - Relació amb els Matali. 				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Canvi d'estament				
CHB ☒ Sí				
Evolució estamental				
- Abans havia estat mercader.				
Braç Militar ☐ Sí				
Conferència ☒ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
- Els Matali				

Nº117	Lledó	Pau		
	Dalmasses	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Chb 1689 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- El seu pare exporta entre 1663-1668, era aleshores botiguer de teles (García Espuche, 2004, p. 262).</p> <p>- La nissaga Lledó, segons Oliva, semblen situar-se a Argentona, on hi ha un Pau Lledó, paraire, germà d'un pagès. Aquest Pau es casà amb Jerònima Pi, el fill dels quals és Pau Lledó i Pi, botiguer de teles, mort el 1699, i que havia esdevingut mercader el 1670 i que es casà amb Maria Dalmases. El seu fill és Pau Lledó i Dalmases, el nostre protagonista, que morí el 1703, casat amb la filla del Dr. en drets. Francesc Bac. el qual havia aconseguit el privilegi de chb el 1693 i havia estat conseller quart de la ciutat el 1701. Joan Ponsic, Onofre Sidós i Francesc Boneu, Dr. en drets eren els seus cunyats (Oliva 2001, p. 76).</p> <p>- Entre l'activitat mercantil del seu pare destaca que va tenir una companyia de teixits juntament amb els Bastero el 1668, amb els Mercader i els Bàssols el 1674 (Molas, 1974, p. 118) i una altra el 1668 amb Francesc Bàssols, també botiguer (Oliva, 2001, p. 103). Va ser arrendador de la bolla de Barcelona el 1665, dels Drets del General el 1668, i de les bolles foranes el 1674 (Jordà, 1982, p. 194) i durant la segona meitat del segle va invertir 28.600 lliures en 3 companyies barcelonines (Lobato, 1995, p. 60).</p> <p>- Pau va ser uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).</p> <p>- Relacionat comercialment amb els Feu. (Molas, 1974, p. 114).</p> <p>- Va ser conseller segon el 1702 (MNA).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Pau Lladó, mercader, i Maria Lladó i Dalmasses.</p> <p>- Muller: Teresa Lledó i Bac.</p>				
		Misses marit	1.000	
		Dots marit		
		Misses muller	300	
		Dots muller	Pocs diners	
		Relació comercial		
		<p>- És fill de Pau Lledó, mercader.</p> <p>- Entre els marmessors també hi ha mercaders, com Onofre Sidós.</p>		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		05/08/1703	839/80, fol. 133	
<p>- Teresa Lledó i Bac. muller.</p> <p>- Mariano Lledó, prevere de Manresa i paborde.</p> <p>- Dr. Joan Bac, ardiaca de Barcelona.</p> <p>- Esteve Roca, prevere de Santa Maria del Mar.</p> <p>- Joan Ponsic i Monjo.</p> <p>- Francisco Bac.</p> <p>- Francisco Boneu.</p> <p>- Onofre Sidós, mercader.</p> <p>- Teresa Lledó.</p>				
Hereu		Josep Lledó i Bac		
Altres testaments relacionats				
<p>- Pau Lledó, 839/80, fol. 66. Pare de Pau Lledó i Dalmases. Entre els marmessors hi ha: Francisco Bac, Dr. en dos drets (pare de la seva nora); Joan Ponsic i Monjo; Onofre Sidós i Francesc Boneu, gendres. Demana 500 misses i a una filla seva (futura esposa de Francesc Boneu) li dóna 4.000 lliures i 2 baguls amb robes per matrimoni.</p> <p>- Pere Antón Bastero, 863/64, fol. 50. Casat amb Maria Lladó. Ell és pare de Francisco Bastero</p> <p>- Relació amb els Boneu. Francisco Boneu i Riera, 938, fol. 15, 18/07/1739. La seva muller és Teresa Lledó.</p> <p>- Teresa Lledó Bac, 938, fol. 45, 21/09/1745. És la seva muller. Ell ja està difunt. Ella és filla de Manel Bac, Dr. en Drets i de Teresa Bac. Entre els marmessos Josep Lledó Bac, casat amb Francisca Lledó i Llampillas, i Teresa Graella i Lledó, vídua de Ignasi Graells, Dr. en Drets. 300 misses. Explica com una filla seva té pocs diners: "són molt curtas i tenuous las rentas i forsas de son Patrimoni (Teresa Graells). Teresa Lledó parla dels diners que li deuen. Parla també de "la penúria i miserabilitat dels temps presents".</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Sepultura a Santa Mª del Mar.</p> <p>- 5 ll. a l'hospital de la Santa Creu (el seu pare havia donat 25 ll. a aquest hospital, 25 ll. al de la Misericòrdia i 10 ll. pels Pobres de l'església de Betlem).</p> <p>- La dot a les filles: Gertrudis, Mª Teresa i Josepa, que ho decideixi la muller.</p> <p>- Muller: usdefruit.</p>				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
- Fill de mercader.				
Braç Militar				
☐ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Els Dalmases</p> <p>- Joan Ponsic</p> <p>- Francisco Bac</p> <p>- Joan Francesc Maresc</p> <p>- Francesc Boneu</p> <p>- Onofre Sidós</p>				

Nº118	Llinàs	Rafael	Altres testaments relacionats	
	Riber	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb, JGC1713 (Bru-Fluvià, 1998). - Capità de la coronela de Barcelona el 1714. - Fill de Joan Llinàs. - Mort l'onze de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 		<p>- Es va casar, en primers núpcies amb una filla de Magí Mercader.</p>		
Familiars directes		Misses marit		
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Joan Llinàs i Teresa Llinàs i de Riber. - Muller: Maria de Llinàs i Lapeira. 		700		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		07/05/1714	861, 1r. llibre, fol. 155	
<ul style="list-style-type: none"> - Maria de Llinàs i Lapeira, muller. - Joan de Lapeira, sogre casat amb Maria de Lapeira i Cardona. - Ana Mª Llinàs i Esquerer, muller de Joan Llinàs. - Pau Llinàs, canonge d'Urgell, oncle. - Magí Mercader Moragues. - Felix Teixidor Sastre. - Jacinto Cortés, mercader. - Francisco Corcó. 				
Hereu		Anton Llinàs i Lapeira		
		Comentaris del testament		
		<ul style="list-style-type: none"> - Convent de Sant Francesc. - 5 ll. a l'hospital de la Santa Creu, de la Misericòrdia, San Llätzer i Pobres. 100 ll. a la sagristia de Sant Antoni de Pàdua. - Té un censal per valor de 1.472 ll. Muller: usdefruit. 		
		Relació comercial		
		- Fill de Joan Llinàs. Entre els marmessors hi ha un mercader i varios ex-mercaders.		

Afiliació política
Constitucionalista

Categoria social
CHB

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamenal
- Fill de Joan Llinàs

Braç Militar
 Sí

Conferència
 Sí

Corts 1701
 Sí

Corts 1705
 Sí

JGB 1713
 Sí

Relacions
- Joan Lapeira
- Magí Mercader
- Felix Teixidor Sastre

Nº119	Llinàs	Joan		
	Farell i Escarrer	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Mercader, chb 1674, cav 1706, (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Entre l'activitat comercial del seu pare destaca: activitat exportadora entre 1663-1668. En 1683 formà una companyia per fabricar escots i altres productes. En 1688-1698 en una companyia sobre l'arrendament de la neu a Barcelona. Creditor de Kies i Jäger. Vinculat a fabricació i botigues de teles, arrendament exèrcit i altres arrendaments (García Espuche, 2004, pp.262, 269, 274, 315, 318). En morir el pare, la mare representà el fill a les gestions econòmiques. Companyia de Teixits "Llinàs, Rossel i Feu", 1666-1674 (Lobato, 1995, p. 230-238). De fet la seva mare Catarina Llinàs i Farell és de les persones que mes inverteixen en companyies durant la segona meitat del segle XVII, 53.803 ll. (Lobato, 1995, p. 60).</p> <p>- Joan mai es va implicar en els negocis de les botigues, la seva atenció es centrà en l'arrendament de la bolla de Barcelona (1688), els drets de la ciutat (1687, 1688 i 1691), i l'assentament de grans de l'exèrcit (1690 i 1692). Dirigí la Junta d'Aprovisionament de Barcelona durant 1713-1714 (Oliva, 2001). Vinculat a la companyia de la Santa Creu de Narcís Feliu de la Penya.</p> <p>- Partidari de la resistència a la Junta de Braços de 1713 del Braç Reial, va ser membre de la trenta-sisena creada per assessora a la Diputació al juliol de 1713. Ascendit a tinent coronel. Anà a Viena en missió especial i tornà el 23 de maig de 1714. Ferit el 14 d'agost de 1714 i l'11 de setembre de 1714, empresonat durant onze anys (Albertí, 1964, p. 134, 146 i 424). Els seus béns van ser confiscats el 1714. Tenien un valor de 136 ll. (Bruguera, 1871, p. 383). Empresonat a Alacant i a Hondarribia (Muñoz, 1998, p. 12).</p> <p>- Rafael Llinàs i Riber, el fill, mort l'onze de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435).</p> <p>- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1714 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).</p> <p>- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1699 i el 1703 i conseller ciutadà el 1686 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
		<p>- Fill de mercader. Ell va estar ben vinculat als arrendaments. Relació amb Narcís Feliu de la Penya.</p> <p>- Vinculat al negoci de la cam i els drets de la ciutat.</p> <p>- Vinculat a l'impost de la Nova Ampra al 1702</p>		
Hereu				
Altres testaments relacionats				
<p>- Josep Ordano, 838/80, fol. 234. Joan és marmessor seu.</p> <p>- Narcís Feliu de la Penya, Dr. en dret. 839/81. fol 14. fill de Narcís Feliu i de Mª Feliu i Farell. Entre els Marmessors Joan Llinàs, cosí seu, que rep gran part de l'herència. Li dona un censal que té a Tarragona, l'herència que li correspon de Margarida Farell, els drets sobre la hisenda de Bertran, tot el que li correspon de l'herència de Maria Feliu, la seva mare. Hereu: el seu germà Salvador Feliu.</p> <p>- Mª Teresa Llinàs i de Mercader, 861, fol. 18, 17/12/1704, Muller de Rafael Llinas i de Riber (fill de Joan Llinàs). Ella és filla de Magí Mercader Moragues (chb) i de Maria Mercader i Lledò (difunta). Entre els marmessors està el seu pare, el seu marit i el seu sogre (Joan Llinàs)</p> <p>- Rafael Llinàs de Riber, 861, fol. 155. El seu fill.</p>				
Comentaris del testament				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<p>- 1674 chb</p> <p>- 1706 cav</p>				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☒ Sí				
Corts 1701 ☒ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<p>- Josep Ordano</p> <p>- Feliu de la Penya</p>				

Nº120	Lloreda	Maurici						
Biografia	<p>- Chb, fill de Jacinto Lloreda, nebot a la seva vegada de Maurici Lloreda.</p> <p>- Fiador de l'arrendador dels Drets del General el 1665 i de les bolles foranes i Drets del General el 1671 (Jordà 1982, p. 194).</p> <p>- El seu avi era un negociant de Manresa (vid. testament del pare).</p>	<p>Altres testaments relacionats</p> <p>- Jacinto Lloreda, 811/101, fol. 7, 15/02/1706. És el seu pare, chb. És fill de Pere Màrtir Lloreda, negociant de Manresa.</p> <p>- Maurici Lloreda, 818/79, fol. 136. Jacinto és el seu nebot. El testament data del 1 de desembre de 1683.</p> <p>- Joan Francesc de Maresc el cita com a marmessor a Jacinto, 873/40, s/f.</p>						
Familiars directes	- Fill de Jacinto Lloreda i Raimunda Llorda i Carreras.	<p>Misses marit 500</p> <p>Dots marit</p>						
Marmessors	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>		Data testament	Referència testament				<p>Misses muller</p> <p>Dots muller</p>
	Data testament	Referència testament						
Hereu	Josep Maris, fill de Josep Maris	<p>Relació comercial</p> <p>- Entre els marmessors del seu pare hi ha Josep Rubio, mercader i cunyat de Maurici i Josep de Maris, de Mataró.</p> <p>- Va ser fiador de diferents arrendaments de la Generalitat.</p> <p>- Fill d'un chb i net d'un negociant de Manresa.</p>						

Affiliació política
No definit

Categoria social
CHB

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental
- El seu pare era chb, fill d'un negociant de Manresa, Pere Màrtir Lloreda (vid. Testament del pare)

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions
- Joan Francesc Maresc

Nº121	Llúria	Lluís Roger	Altres testaments relacionats	
	Cortit i Saportella	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. Carles III li va concedir el títol de marquès de Granyera (Fluvià, 2006, p. 72).</p> <p>- El 1707 li donen una patent de capità de cavalls, al servei del marquès de Poal el 1712. S'exilià el 1721 (Alcoberro, 2002, vol. II, p.118).</p> <p>- Destinat per capitaneja gent a la frontera. Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. II 562 i vol. III. p. 681).</p>				
Familiars directes			Misses marit	
			Dots marit	
			Misses muller	
			Dots muller	
Marmessors			Relació comercial	
Hereu				

Affiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- M. de Ganyera

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº122	Magarola	Jeroni		
	Guerau	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
Biografia	☒ Sí ☒ Sí ☒ Sí			
<p>- Nob, Dr. en drets, C. de Quadrells 1707, procedeix de ciutadans honrats (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser membre de la Reial Audiència i del tribunal de Contrafaccions el 1702 (Sans 1982, p. 114).</p> <p>- La seva família havia estat present a la Reial Audiència durant tres generacions. (Molas, 2003, p. 151).</p> <p>- En primers núpcies es casà amb Anna Maria de Gualbes. En segon núpcies amb Maria de Fluvià i Aguilar. El seu fill, Josep, es casà amb Antoni de Sentmenat i Toralla, de la família dels marquesos de Sentmenat. El resultat final fou una àmplia xarxa de relacions que el vinculaven tant els Clariana, com els Gualbes, Sentmenat i Fluvià. Tots ells d'importants nuclis austriacistes. El seu pare havia nascut a Esparraguera (Martínez Rodríguez, 2006, pp. 227 i 265).</p> <p>- Va ser un dels jutges de la reial Audiència que s'oposa a l'acceptació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol I. p. 273).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes	<p>- Fill de Miquel Joan de Magarola, regent del Consell d'Aragó i de Jerònima de Magarola i Guerau.</p> <p>- Muller: En primers núpcies es casà amb Anna Maria de Gualbes. En segon núpcies amb Maria de Fluvià i Aguilar.</p>			
Marmessors	Data testament	Referència testament		
	17/08/1705	781/80, fol. 1		
<p>- Joan de Sentmenat i Toralla, marquès de Sentmenat.</p> <p>- Francisco Erill i Bournoville, marquès de Rupit.</p> <p>- Miquel de Clariana i Seva, comte de Múnter.</p> <p>- Pere Torrelles, òlim Sentmenat.</p> <p>- Antonia de Magarola i Sentmenat, vídua de Josep de Magarola i Gualbes, filla.</p> <p>- Isabel Vidal de Magarola, vídua de Genís Vidal de Roda, germana.</p> <p>- Miquel Joan de Magarola, canonge de la catedral de Barcelona.</p> <p>- Francisco de Magarola i Fluvià, casat amb Antonia de Magarola i Reart, fill i nora.</p> <p>- Josep Farnés i Marimon, gendre, casat amb Emmanuela de Farnés i Magarola, filla.</p> <p>- Teresa Clariana, comtes de Múnter, neboda.</p> <p>- Mª Teresa de Magarola i Saportella, priora del Monestir de Junqueres.</p> <p>- Maria Farnés, vídua de Llorens Farnés i Cartellà.</p>				
Hereu	Anton de Magarola i Sentmenat			
Altres testaments relacionats				
<p>- Isabel Vidal i Magarola, 861/53, fol. 271, germana.</p> <p>- Josep de Magarola i Gualbes, és el seu fill. 781/78, fol. 177. Està casat amb Antonia de Sentmenat. Joan de Sentmenat i Toralla és el seu cunyat. També està entre els marmessors Bonventura de Gualbes i Miquel de Clariana.</p> <p>- Antonia de Magarola i Sentmenat, 904, 2n. llibre, fol. 40, 5/01/1738. Vídua de Josep Magarola i Gualbes. Relació amb Antoni de Rubalcava, regidor de Barcelona.</p> <p>- Relació amb els Francolí. Francisca Francolí i Magarola, III.22, fol. 10. Possiblement la Mare de Josep Francolí és la seva germana. Jeroni és marmessor seu.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Capella de Nostra Senyora de la Concepció: "construida en los claustros de la seu (...) en lo vas de mon pares".</p> <p>- 600 ll. a l'hospital de la Santa Creu; 200 ll. al de la Misericòrdia.</p> <p>- Que l'hereu continui la devoció a San Francisco Xavier, a la parròquia de San Just. Un retaule a Sant Jeroni per la catedral; una joia de 200 ll. per Montserrat.</p> <p>- 100 ll. per la Congregació dels Dolors del Bonsuccés</p> <p>- A Francisco Magarola i de Llupià, la casa de Sant Joan Despí, peça de terra de Cornellà i un censals de 1.000 ll.</p> <p>- A Emmanuela de Farnés: 50 ll. per renda; a Agnès Farnés i Marimon, els lloguers de casa meva; a Isabel Vidal i Magarola, la casa on viu; a Josepa Magarola i Sentmenat, néta, 2.000 ll. per col·locació en matrimoni; a Francisca Magarola i Sentmenat, religiosa, 25 ll. anuals; a Pere Magarola i Sentmenat, 1.000 ll.; a Antonia Magarola i Sentmenat, nora, lloguer anual de "las botigues que són sota la mia casa ahont habito en carrer d'en Arlet"; a Mª Josepa de Magarola i Saportella, priora, 200 ll.; - Jaume Costa, criat, 200 ll. per una vegada; 5 ll. als criats.</p>				
Misses marit				
3.000				
Dots marit				
1.000 fill				
2.000 neta				
1.000 net				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
- Te censals i botigues. Vid. testament.				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
- 1707 C. de Quadrells El seu pare era chb(1613).				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☒ Sí				
Corts 1705 ☒ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<p>- Joan B. de Gualbes</p> <p>- Josep Clariana</p> <p>- Josep Francolí</p> <p>- Josep Farnés</p> <p>- Pere Torrelles</p> <p>- Francisco Erill</p> <p>- Joan de Sentmenat</p>				

Nº123	Magarola	Vicens	Altres testaments relacionats							
	Desbac-Descatllar	Doctor ☒ Sí Immigrant ☐ Sí Vinculació comercial ☒ Sí	- Isabel Vidal i Magarola, 861/53, fol. 271, germana. - Margarida Magarola i Amgiant, 875, 3r. llibre, fol 211. Monja, filla de Vicens. - Relació amb Francisco Alemany i Magarola (vid. testament, 960, fol. 216). Francisco Magarola i Amigant és marmessors.							
Biografia			Comentaris del testament							
- Nob, Dr. Drets, (Bru-Fluvià, 1998). - Fill de Pere Magarola i de Llupià, noble, conseller de barcelona i diputat militar de la Generalitat. El seu avi (de Vicens) Vicens Magarola i Genovart havia estat conseller en cap, cavaller i havia assolit al dignitat de chb al 1618 (Morales, 1983, vol. I, p. 294). - Fou un ardent austriacista, va ser dels aristòcrates que protestà contra els abusos dels funcionaris reials durant les Corts de Felip V. Lluità a favor de Carles III, l'arxiduc i fou ferit l'onze de setembre (Porta, 1984, p. 70). - Capità de la 3era Companyia del IV batalló de la coronela. Ferit l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435). - Va ser un dels enviats per la Diputació per rebre al rei a Lleida a l'agost de 1701. Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar en la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol I, pp. 278 i 374 i vol. III. p. 682). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 122 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).										
Familiars directes			Misses marit							
- Fill de Pere Magarola i de Llupià - Muller: Ignàsia de Magarola i Amigant.										
			Dots marit							
			Misses muller							
			Dots muller							
Marmessors			Relació comercial							
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Data testament	Referència testament				- Vinculat al negoci de la Carn	
	Data testament	Referència testament								
Hereu										

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Josep Amigant
- Alemany

Nº124	Maresc Huguet	Joan Francesc	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	Altres testaments relacionats						
Biografia						<p>- Mª Àngela Maresc i Costa. 875, 1r. llibre, fol. 220, 4/07/1725. Muller. Filla de Carlos Costa, chb. Entre els marmessors: Ramon de Codina i Farreres, cunyat; Josep Costa, oncle, Fausto Moret, Felip Botinyà, Dr. en Dret. 1000 misses. Deixa diners a Ignasi de Quintana i Maresc, fill de Felip Quintana i Fàbrega i de Gertrudis de Quintana i Maresc una joia, A Josep Costa, oncle, la meitat dels seus ben. Dóna 2 dobles a l'hospital de la Santa Creu. D'un vestit seu blau ab flors d'or i plata que es faci un adorno per una Verge, Parla dels "bons serveis que he rebut del dit Sr. Don Josep Costa, mon oncle i dels treballs que ha presos per mi en mas occurrences", li dona la meitat de les seves possessions. Diu que el seu oncle li presta un censal de varies possessions que té en el carrer de la devallada de Sta. Eulàlia. Hereu: Fancisca de Moret i de Codina i Costa, muller de don Faust de Moret, neboda.</p> <p>- Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol. 275, 2/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Felix Vadell, Josep Bemall, Josep Pahisa, Antón Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevere) i Teresa Sant Joan.</p>						
<p>- Chb, cav 1685 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- El seu pare va ser cònsol militar de la Llotja el 1669 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).</p> <p>- Va ser conseller tercer el 1696 (MNA).</p>												
Familiars directes						Misses marit 2.000						
<p>- Fill de Joan Maresc, Dr. en medicina, chb, i Isabel Maresc Huguet.</p> <p>- Muller: Mª Àngela de Maresc i Costa.</p>						Dots marit						
Marmessors						Misses muller 1.000						
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>25/04/1703</td> <td>873/40, s/f</td> </tr> </tbody> </table> <p>- Mª Àngela de Maresc i Costa.</p> <p>- Felip Quintana i Fàbrega, gendre, chb.</p> <p>- Francisco Portell, casat amb Francisca Portell i Fons, cunyats.</p> <p>- Mª Eulàlia Quintana, vídua de Josep Quintana, chb.</p> <p>- Ramon de Codina i Farreras, casat amb Gertrudis Codina i Costa, cunyat.</p> <p>- Josep Costa, Dr. en drets, chb, casat amb Mª Anna Costa i Romeu.</p> <p>- Mònica Ferrer i Trasserias, vídua de Jeroni Ferrer, donzell, Dr. en drets, cosí germà .</p> <p>- Maria Carreras i Talavera, vídua de Miquel de Carreras i Bertran, chb.</p> <p>- Jacinto de Lloreda, chb, casat amb Raimunda de Lloreda.</p> <p>- Maria de Lladó i Carreras, vídua de Cristófol Lladó, chb.</p> <p>- Magí Barrera, chb.</p>							Data testament	Referència testament		25/04/1703	873/40, s/f	Dots muller
	Data testament	Referència testament										
	25/04/1703	873/40, s/f										
Hereu El fill mascle que tingui en el moment de la seva mort.						Relació comercial Entre els marmessors hi ha varios antics mercaders.						
Affiliació política No definit						Canvi d'estament CHB ☒ Sí						
Evolució estamenal - Abans havia estat chb. - 1685 cav						Braç Militar ☒ Sí Conferència ☐ Sí Corts 1701 ☐ Sí Corts 1705 ☐ Sí JGB 1713 ☐ Sí						
Relacions - Josep Costa - Ramon Codina - Fausto Moret - Ignasi de Quintana - Anton Solà - Felip Quintana - Francisco Portell - Miquel Carreras - Jacinto Lloreda - Cristófol Lladó - Magí Barrera - Els Botinyà												

Nº125	Marí	Francisco		
	Ginovés	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
Poden ser tres persones: - Francesc Marí i del Vilana. cav. Corts 1701,1705,JBC1713; (Bru-Fluvià, 1998). - Francesc Marí i de Fontanills, Chb, cav 1670. - Francisco Marí i Ginovés, vid el testament de Ignasi Marí i Ginovés. Va ser oïdor militar, al trienni 1677 (Sans 1982). Era fill de Francesc Mari, chb 1635 i es va casar amb una Vilana, el seu fill era Francesc Marí i Vilana. (DD.AA., 2003, vol. II, p. 276). Hem considerat que és l'últim.				
Familiars directes				
- Fill de Francesc Marí, cavaller i mestre de camp, i Marianna Genovés. - Muller: una Vilana.				
Messes marit				
Dots marit				
Messes muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
Altres testaments relacionats				
- Marianna Marí i Ginovés, 861/53, fol. 223r. Pot ser la seva esposa o la seva mare. - Maria Gàver i Marí 909/27, vol. II, fol. 8 . Vídua de Bernat Gàver i de Fluvià, filla de Francisco Mari i de Mª Anna Marí i Ginovés. - Teresa Mari i de Vilana, 860, fol. 80, 27/10/1727. Filla de Francisco Mari i Ginovés. - Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n llibre, fol. 139, 19/04/1712, Te un censall amb éll. - Relació amb Francisco de Vilana i Vilamala. 875, 3r. llibre, fol. 141. Francisco Marí i Vilana, fill de Francisco Marí. nebot. El seu cunyat és Francisco de Vilana i Vilamala.				
Comentaris del testament				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
- El pare era chb 1635 (Morales, 1983, p. 299) i cav en data no determinada (AHPB, 861/53, fol. 223r).				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
- Bernat Gàver - Francisco Amat - Francisco Vilana				

Nº126	Marí	Ignasi		
	Genovés	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Cav (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- AHPB, 861/53, fol. 223r. El seu nom complet és Ignasi Fèlix Marí, donzell.</p> <p>- El pare era chb 1635 (Morales, 1983, p. 299) i cav en data no determinada (AHPB, 861/53, fol. 223r).</p> <p>- El seu germà Anton va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Marianna Marí i Ginovés, 861/53, fol. 223r. La seva mare. El seu nom complet és Ignasi Fèlix Marí i Genovés. És l'hereu. Relació amb marqués de Rupit, Comte de Centelles i Jeroni Rocabertí, a qui deuen calers.</p> <p>- El seu germà, Francesc Marí i Genovés, es casà amb una Vilana, i té dos fills, Ignacio Marí i de Vilana i Francesc Marí i de Vilana (Morales, 1983)</p> <p>- Bernat Gàver i Fluvià, 854/57, fol. 89, és el seu cunyat</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a Sant Francesc. Especifica la manera de fer l'enterrament "perquè així és menos costós".</p> <p>- Les despeses de l'enterrament "que poden pagar dels fruits de ma heretat i a mos hereus los queda la hisenda que cobro tots los anys de l'arendament. Ja que no tinc ni he tingut diners avançats en ma casa sino que he passat ab aquells estraches i decencia a Deu gracias, no tenint en ma casa sino aquells adornos necessaris de poc valor".</p> <p>- Al criat: "a vista de las pocas conveniencias me trobo li deixo i llego tota aquella casa en que jo habito". Diu que els mobles que posseix "se suposa que són de molt poc valor". Parla també de "quatre-centes lliuras que li quedan liberadas", que les dóna a Josep Salvà.</p> <p>- Conclou el testament mostrant el seu desig de donar més diners als cunyats i nebots, però la seva hisenda "per los divinos secrets del Altíssims, se es reduïda en no res".</p> <p>- Els marmessors són "de tota confiança i amistat".</p> <p>- Germans: Maria Gàver i Mari, Francisco Mari, Antoni Mari.</p>				
Relació comercial				
- Relacionat amb Ignasi Teixidor.				
Familiars directes				
- Fill de Francesc Marí, cavaller i mestre de camp, i Marianna Genovés.				
Misses marit				
300				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		18/08/1735	969, 1r. llibre, fol. 15	
<p>- Anton Bru i Canta, prior de Col·legiata de Santa Anna, "amic i senyor meu".</p> <p>- Joan Fontanet, Dr. en dret, "amic meu".</p> <p>- Josep Fraginals, administrador de Sant Sever.</p> <p>- Ignasi Teixidor, BHP.</p> <p>- Cipriana Gàver i Mari, neboda.</p>				
Hereu Administrador de la Col·legiata de Sant Sever.				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- El pare era chb</p> <p>- Ell és cav</p>				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<p>- Bernat Gàver</p> <p>- Jeroni Rocabertí</p> <p>- Ignasi Teixidor</p> <p>- Bru i Canta</p>				

Nº127	Marimon	Josep	Altres testaments relacionats	
	Corbera	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia		- Anton de Marimon i Corbera, 861/53, fol. 311. El seu germà. Auditor de Rota Romana		
<ul style="list-style-type: none"> - Noble (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser de 1714 a 1716 un dels vocals de la junta interina del govern i justícia de Catalunya. casat amb Mª Francisca de Velasco, filla d'un noble castellà. El seu fill, Joan Antoni, va ser regidor de Barcelona, el 1718. El seu pare va ser membre del Consell d'Aragó fins que s'abolí. El seu germà Ramon era bisbe de Vic, 1721-44, (Molas, 1995a, p. 237). - Ell i el seu pare van ser desinsaculats per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - Membre de la Junta Superior borbònica (Albertí, 1964, p. 377). - S'ausentà de Catalunya amb l'arribada de Carles III. Era capità de les Atarasanés de Barcelona (Castellví, 1997, vol. I, p. 620). Felip V li donà el sou de conseller del Consell d'Aragó. - Els Marimon van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105). - El seu fill va ser membre del primer ajuntament borbònic de 1718 (Mercader, 1968, p. 359). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 		Comentaris del testament		
Familiars directes		<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a Santa Anna. - 50 ll. a l'hospital de Santa Creu, Misericòrdia, Infants orfes, Sant Llàtzer. - 326 ll., 13 sous per una criada: Anna Trinxant. - Cobra diferents censos de les cases Marimon del carrer Ample: un de 156 ll. de la vídua de Anton Armés, un sastre; un de 70 ll. de una pensió de Anton Pibertosa, sabater i 100 ll. de Josep Martí, espaser. - També cobra pensió de cases als carrers de Sant Francesc i del carrer nou ("dit Tripó abans"). - Es reserva 10.000 ll. de la dot que dóna al fill. - Germans: Francisco Marimon, jesuïta; Anton; Bernardino; Comtesa de Altar. 		
- Fill de Fèlix de Marimon i Tord, marquès de Cerdanyola i Jerònima de Marimon i Corbera.		Misses marit 2.000		
- Muller: Francisca Velasco.		Dots marit 10.000 fill		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
		- Té propietats de les que cobra lloguer a diferents llocs.		
Marmessors	Data testament 08/10/1743	Referència testament 911, 1r. llibre, fol. 193		
<ul style="list-style-type: none"> - Joan Antoni de Marimon Fernandez de Velasco, comte de Revilla, superintendent de la fàbrica de Galeras de Barcelona, fill, casat amb Josepa de Marimon i Boil. - Francisco de Llupià i Roger, casat amb Francisca de Llupià i Marimon, marquès de Llupià. - Gayetana de Agulló i Marimon, marquesa de Gironella, filla. - Jerònima Marimon, filla, marquesa de Boil, casada amb Josep Boil de Arenós. 				
Hereu	Joan Antoni de Marimon i Fernández de Velasco			
Afiliació política				
Realista				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- M .de Cerdanyola				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
- Francisco Llupià				

Nº128	Martí	Tomas		Altres testaments relacionats
		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Oïdor militar trienni 1695 (Sans 1982).</p> <p>- Cobra una pensió el desembre de 1714 de 150 ll. Pot ser un cavaller o un noble. Va ser també pensionista al Banat de Temesvar 1737 (Alcoberro, 2002, vol. II, pp. 49 i 265).</p> <p>- Castellví parla d'un Tomás Martí, noble, al que Felip V li dona una patent de cavalleria (Castellví, 1997 vol. II, p. 232). Aquest Tomàs Martí es deia exactament Tomàs Francisco Martí i de Vilanova i va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p>				
Altres testaments relacionats				
- Tomàs Martí, 908/14, fol. 99. 9/07/1731. Negociant. Entre els marmessors està Joan de Pinós i Rocabertí.				
Comentaris del testament				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
Hereu				
		Relació comercial		

Afiliació política

Non definit

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº129	Martin	Lluís	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
- Chb, cav 1699. Secretari de Darmstadt. (Bru-Fluvià, 1998). - Vegeu també, <i>Dietaris de la Generalitat</i> , vol. IX, p 975				
Familiars directes		Misses marit		
Marmessors		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		
		Comentaris del testament		
		Relacions		

Afiliació política
No definit

Categoria social CHB **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental
- Chb
- 1699 cav

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Nº130	Martínez	Diego	Altres testaments relacionats	
	Folcras	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1691. Dr. en ambós drets (Bru-Fluvià, 1998). - Ell o el seu pare havia estat mercader. matriculat el 1673 (Molas, 1977b, p. 216). - Va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 13). - Va morir abans del 31 de juliol 1704. (LLDCC, 1B, II, 213, fol. 304) 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Diego Martínez i Ledesma i Àngela Martínez Folcras. - Muller: Teresa Martíenz Areny. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	24/07/1704	854/56, fol. 108		
<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Martínez Areny, muller. - Josep Areny i Garriga, Dr. en dos drets casat amb Potenciana Areny i Queralt. - Marianna Burniac, vídua de Joaquim Burniach. - Francisco Burniac i Teixidor, Dr. en dos drets. - Joana Capdevila i Garriga. 				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
- Ell o el seu pare havien estat mercaders.				
Hereu	Josep Martínez Areny			
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
- 1691 chb				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Nostra Senyora del Pi - Muller usufructuària. - No diu res de dots. la muller decideix. - Tudors: la muller; Josep Areny i Garriga, Potenciana Areny i Queralt, sogres. 				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
- Josep Areny				

Nº131	Màs	Francesc	Altres testaments relacionats							
	Duran	☐ Sí ☒ Sí ☒ Sí								
Biografia		Doctor ☐ Sí Immigrant ☒ Sí Vinculació comercial ☒ Sí								
<p>- BHP 1707.</p> <p>- Un germà seu, Eudald Màs i Duran, sargent major del regiment de Santa Eulàlia, ferit 11 de setembre de 1714, empresonat durant 11 anys i bens segrestats (Albertí, 1964, p. 421).</p> <p>- Capità de la 1a companyia del V batalló de la coronela, ferit el 26 de juliol de 1714 i mort l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 436).</p> <p>- Va ser coadjuntor del mestre racional de Carles III, i tenia un bon full de serveis durant la campanya de 1709 contra les forces de duc de Noailles (Albertí, 1964, p. 251).</p> <p>- Va passar com a capità de granaders a Vic per dirigir la defensa el 1708. Era capità del gremi de procuradors, que te la prerrogativa que el seu capità ha de pertànyer al seu gremi (Castellví, 1997, vol. II, p. 658).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 5 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>			Comentaris del testament - Té pocs diners: "Item deixo i llegeo a dita Isabel Mas i Vila, charíssima muller mia, la maseta de diamants té en son poder i per que li presenti i entregà antes del die de les nostres esponsalles (...) suplicant se done per contenta i satisfeta del present atès las pocas forsas de ma heretat" .							
Familiars directes - Fill de Josep Màs i Duran, BHP, i Raimunda Màs i Dardena. - Muller: Isabel Màs i Vila.										
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Marmessors</td> <td>02/09/1714</td> <td>858/30, fol. 156</td> </tr> </tbody> </table> <p>- Josep Màs i Duran i Raimunda Más i Dardena, pares. - Isabel Màs i Vila, muller.</p>				Data testament	Referència testament	Marmessors	02/09/1714	858/30, fol. 156	Misses marit apareixerà	
	Data testament	Referència testament								
Marmessors	02/09/1714	858/30, fol. 156								
			Dots marit Pocs diners							
			Misses muller 							
			Dots muller 							
Hereu Josep Màs i Duran			Relació comercial - Pertanyia al gremi de procuradors. És Burgés Honrat.							

Afiliació política
 Constitucionalista

Categoria social **Canvi d'estament** Sí

BHP Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº132	Masdeu	Joan Francesc		
	Pla	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Donzell (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Fill de Joan Masdeu i Esteve, mercader de Barcelona, caixer del Banc, conseller quart i cavaller el 1676 (Morales, 1983).</p> <p>- Partidari de la submissió al Braç Militar, protestà contra la segona votació. Després va ser capità de la 2a companyia del VI batalló de la coronela. Morí el 13 d'agost de 1714 (Albertí, 1964, p. 136 i 437).</p> <p>- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1700 (Martí, 2005, p. 51)</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
- Fill de Joan Masdeu Esteve i de Clara Masdeu i Pla.				
				Misses marit <input type="text"/>
				Dots marit <input type="text"/>
Marmessors		Data testament	Referència testament	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="text"/>	
				Misses muller <input type="text"/>
				Dots muller <input type="text"/>
Hereu <input type="text"/>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Mª Gracia Masdeu i Pla, 770/48, fol. 98. Filla de Joan Masdeu i Esteve, germana.</p> <p>- Clara Madeu i Pla 869, s/f, 17/03/1721. Vidua de Joan Masdeu i Esteve, cavaller. Filla de Francisco Pla, notari. El seu fill és Joan Francisco Masdeu i Pla, que ja ha mort i que es va casar amb Jerònima de Masdeu i Grimosachs, nora, Josep Soldevila, Oleguer Argemir i Crexell, chb, Josep Soler i Josep Ignasi Vidal, mercader. 200 misses també demana 100 misses més. Hereva: la nora.</p> <p>- Raimunda Masdeu i Moner, 909/27, vol. I., fol. 16.</p>				
Comentaris del testament <input type="text"/>				
Relació comercial				
<p>- Fill de mercader.</p> <p>- Entre els marmessors de la mare també hi ha un mercader.</p>				
Afiliació política Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamenal				
- Fill de mercader.				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☒ Sí				
Corts 1705 ☒ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<p>- Oleguer Argemir</p> <p>- Josep Soler</p>				

Nº133	Masdovellas	Josep		
	Çalba	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Ardiaca</p> <p>- El seu germà Miquel va ser Diputat miitar el 1686. Sr. de l'Arborç i governador de Vilafranca (DD.AA., 2003, vol. II, p. 284).</p>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Marianna Masdovelles i de Foxa, 876/32, fol. 159. Muller de Miquel de Masdovellas, Vilar, Franeba i de Salba, noble. Entre els marmessors hi ha Bernat de Foxà, la filla del comte de Robres i Francisca de Xammar i de Copons, vídua de Ramon de Xammar i Meca.</p> <p>- Un segon testament de la mateixa, ja vídua, posa com a marmessors a Marianna de Tamarit i Xatmar, muller de Salvador Tamarit i Vilana, 899, 1r. llibre, fol. 59</p> <p>- Relació amb Joan de Copons i Falcó.</p>				
Comentaris del testament				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
Relació comercial				
Hereu				

Afiliació política

No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

ecles Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Salvador Tamarit

- Joan Copons i Falcó

Nº134	Massanés	Salvador	Altres testaments relacionats	
	de la Ribera	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
Biografia		☒ Sí	☐ Sí	☒ Sí
<p>- Chb, cav 1702, Dr. en dret (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Fill de Onofre Massanés. Aquest exporta mercaderies entre 1663-668 amb Joan B. Reverter, Ramon Vilana Perlas, Pere Trelles, Joan Frances Verneda. També participà en algunes accions derivades de l'arrendament de la carn que tenia el seu pare, el qual tenia relació comercial amb Narcís Feliu (Garcia Espuche, 2003, pp. 262 i 279).</p> <p>- En arribar Carles III, l'arxiduc a Barcelona, es presentà voluntari (Porta, 1984, p. 205).</p> <p>- Conseller tercer 1712. Mort el 14 d'agost de 1714 a la batalla del baluard de Santa Clara (Albertí, 1964, p. 439 i 288).</p> <p>- El seu pare era una actiu mercader, amb una presència notable a Mataró (Giménez, 1998, p. 580).</p> <p>- Va ser conseller militar del Braç Militar el 1709 i conseller ciutadà el 1697 i síndic el 1706 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Al 1707 cobrava per l'arrendament dels drets de la ciutat (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 96v.).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Onofre Massanés i Isabel de la Ribera.</p> <p>- Muller: Teresa Massanés i Reverter.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	12/10/1713	861/53, fol. 228		
<p>- Teresa Massanés i Reverter, muller.</p> <p>- Anton Massanés i Reverter i Josep Massans i Pinyana, fill i nora.</p> <p>- Joan B. Reverter, cavaller, cunyat.</p> <p>- Miquel i Ignasi Reverter, donzells els dos, nebots.</p> <p>- Maria de Ribera Claramunt i Espuny, noble i vídua.</p> <p>- Josep de Ribera i Claramunt i Marianna de Ribera i Josa, comtes.</p>				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
<p>- Fill de mercader.</p> <p>- Al 1707 cobrava per l'arrendament dels drets de la ciutat (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 96v.).</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Seu de Barcelona.</p> <p>- Té una criada, Maria de Ferran.</p> <p>- Usdefruit la muller, diu que ha d'alimentar als fill, "los mals i càrrecs de ma heretat i gastar lo necessari per la conservació de aquella".</p>				
Hereu				
Anton de Massanes i Reverter				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<p>- 1673 chb</p> <p>- 1702 cav</p>				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Francesc Amat i Planellas</p> <p>- Joan B. Reverter</p> <p>- Josep Ribera Claramunt</p> <p>- Ramon Falguera</p> <p>- Anton Asprer</p> <p>- Vilana Perlas</p>				

Nº135	Massanes	Anton	Altres testaments relacionats	
	Reverter	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia		Altres testaments relacionats		
<p>- Fill de Salvador Massanés de la Ribera (García Espuche, 2003, p. 279). - Al gener de 1713 era donzell del Racional i arxiver de la Diputació. (LLDDP, N-275, fol. 39r).</p>		<p>- Eulàlia Massanés i Giralt, 935, 1r. llibre, fol. 48. Vídua de Josep Massanés i Pinyana, fill de Anton Massanés. Entre els marmessors està Ramon Falguera i Broca i Gertrudis Falguera i Asprer.</p>		
Familiars directes		Comentaris del testament		
<p>- Fill de Salvador Massanes de la Ribera i Teresa Massanes i Reverter. - La seva muller és Josepa Massanes i Pinyana.</p>		<p>Misses marit <input type="text"/></p> <p>Dots marit <input type="text"/></p> <p>Misses muller <input type="text"/></p> <p>Dots muller <input type="text"/></p>		
Marmessors		Relació comercial		
	Data testament	Referència testament	<p>- El seu avi era mercader. - Relació amb els Falguera.</p>	
Hereu	<input type="text"/>			

Afiliació política

No definit

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Ramon Falguera i Broca
 - Joan B. Revereter

Nº136 **Mata**
de Copons

Josep
Doctor Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Biografia

- Nob. C. de la Torre Mata 1707.(Bru-Fluvià, 1998).
- Els Mata eren clientelars del marquès d'Aitona, Guillem Ramon de Montcada, originaris de Sant Cebrà del Vallés, vescomtat de Cabrera. Van ser austriacistes, tot i que Guillem Ramon Montcada era un important borbònic (Molas, 2000a, p. 58).
- Estigué protegit el pendó de Santa Eulàlia l'11 de setembre de 1714. Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació al juliol de 1713 i membre de les juntes posteriors. Capità de la 5a companyia del VI batalló. Ferit el 13 d'agost de 1714 i l'11 de setembre (Albertí, 1964, p. 32, 146 i 437).
- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar en la Junta de Braços de 1713. (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374 i 618 i vol. III, p. 682).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. Tenien un valor de 50 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.

Familiars directes

- Joan B. Mata i Ramunda Mata i de Copons.
- Muller: Francisca Mata.

Misses marit
apareixera

Dots marit
6.000 filla
3.000 filla

	Data testament	Referència testament
Marmessors	27/01/1728	860, 1r. llibre, fol. 72

- Francisca Mata, muller.
- Francisco Rius, prevere.
- Madrona Pontons, sogra.
- Cirinio de Pedrolo i Folcràs, en Cervera vivint.
- Ramon Romà, en dos drets doctor.

Misses muller

Dots muller

Hereu Josep Mata i de Copons, germà.

Altres testaments relacionats

- Carlos Vila, 900/24, fol. 348. Josep Mata és el seu cunyat i marmessor. Serà tutor dels seus fills.
- Francico Mata i de Pontons 860, 1r. llibre, fol. 87, el seu germà.
- Mre Anna Mata i de Copons. 964, 1r. llibre, fol. 15, 04/04/1746. Germana de Josep Mata i de Copons. Filla de Josep Mata, en Alella vivint, i Caterina Mata i Copons, difunts. Entre els marmessors: Teresa de Sentmenat i Oms, abadesa de Sta. Clara, Josep Mata i Copons, casat amb Antonia Mata i Novell, Lucrècia Vila i Mata, vídua de Carlos Vila, ties. Anton de Armengol i Aimeric, baró de Rocafort. 1.000 misses.

Comentaris del testament

- Enterrat en Nostra Senyora de la Concepció de la Catedral o en la Parròquia de San Julià de Llor (Solsona)
- 200 ll. anuals a l'esposa.
- 6.000 ll. de dot a Marianna de Mata i de Copons, filla de la primera muller.
- 3.000 ll. a Raimunda Mata i de Copons, filla.
- 150 ll. anuals a Francisco Mata, fins que obtingui una dignitat eclesiàstica.
- 400 ll. per a Francisco Roma, monjo i confessor per un secret
- 25 ll. a Maragarida Costa, criada; 10 ll. a sant Francesc; 10 ll. a l'hospital de la Santa Creu.
- Hi ha un altre testament, anterior de 23/08/1725, 870, 1r. llibre, fol. 508. Allí entre els marmessors hi ha Ignasi Sans i de Miquel, Lucrècia Vila, germana, Allí dóna 4.000 ll a Raimunda i 1.000 ll a la muller. A Francisco Mata 2.000 ll.

Relació comercial

Affiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- 1706 C. de Torre de Mata

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Carlos Vila
- Anton Armengol
- Ignasi Sans i Miquel
- Francisco Rius

Nº137	Melianta	Josep	Altres testaments relacionats	
	de Sullà	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - Natural de Lleida, va ser cavaller el 1647, fill d'un ciutadà honrat (Morales, 1983).				
Altres testaments relacionats				
Comentaris del testament				
Familiars directes			Misses marit	
			Dots marit	
Marmessors			Misses muller	
	Data testament	Referència testament	Dots muller	
			Relació comercial	
Hereu				

Afiliació política
No definit

Categoria social
CHB

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental
- Fill d'un ciutadà honrat.
- 1647cav

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº138 Mercader Magí

Moragues

Doctor Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Biografia

- Chb 1697, Corts 1705. Sr. de Marat (Bru-Fluvià 1998).
- Magí Mercader era fill d'un mestre de cases del mateix nom. El seu pare va tenir una companyia de teixits juntament amb els Falguera el 1670 i 1682, (Molas, 1974, p. 122 i 118) i va ser cònsol mercader de la Llotja el 1673. Probablement ell ho fou el 1686 i 1690 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Vinculat als següents camps econòmics: fabricació i botigues de teles, arrendament exèrcit, arrendament de la neu i altres arrendaments (García Espuche, 2004, p.318). Les seves filles, Maria i Mª Gràcia es casaran amb Llorenç i Pere Pi, procedents de Mataró i del nucli mercantil d'allí. Va estar a la companyia d'aprovisionament de grans per l'exercit el 1671 i va ser membre de la primera Junta Particular de Comerç de Catalunya (Oliva, 2001, p. 71, 126 i 132). També va ser fiador de la bolla de Vic el 1665 i dels Drets del General el 1665 (Jordà, 1982, p. 195).
- A la segona meitat del segle XVII va invertir, com a mercader un total de 31.233 lliures en tres companyies diferents. A més va ser acreedor de la Companyia Teixidor Bastero el 1675 (Lobato, 1995, p. 60 i 216) i també administrador dels drets Senyoriais del duc de Cessa el 1678 juntament amb Sembasart i Feliu de la Penya (Molas, 1974, p. 115).
- Al 1701 tingué un conflicte econòmic amb Benet Shallet (DC, 14 de gener de 1701)
- Va ser conseller tercer el 1695 i el 1698 (MNA).
- El 1734, quan es perd el regne de Nàpols era membre del Consell de Nàpols. Aleshores ja havia assolit el títol de marquès (Alcoberro, 2002, p. 77).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966

Familiars directes

- Fill de Magí Mercader, chb, i de Maria Mercader i Moragues.
- Muller: Francisca Mercader Sabater i de Sitges. Un segón matrimoni amb Narcisa Rosell.

Misses marit

apareixerà

Dots marit

400 fill
600 fill

Misses muller

800

Dots muller

	Data testament	Referència testament
Marmessors	07/12/1734	880/14, fol. 68

- Josep Mercader Sabater i de Sitges, fill primogènit, casat amb Mª Mercader i Saleta i Descalpes.
- Luis Ortiz de Velares, gendre, casat amb Eulàlia Ortiz i Mercader (antes Sadurní), muller.
- Antoni Albertí, sacerdot de Sant Felip Neri.
- Ramon Sabater, chb, casat amb Mª Sabater, cunyats.
- Pau Agustí Rossell i Llinàs, chb, cunyat.
- Josep Bru i Olzina, "en Barcelona populat".
- Francisco Boneu i Riera, Dr. en drets.

Hereu Josep Mercader i Sabater

Altres testaments relacionats

- Pau Sayol, 818/79, fol. 83. Magí és marmessor seu.
- Magí Mercader, 839/80, fol. 176. Mestre de cases. És el seu pare. Entre els marmessors: Francisco Sambassart, Miquel Colomer, mercader i Francisco Cortinas, velluter.
- Mª Mercader i Lladó, 815/28, fol. 199, 25/07/1695. Muller.
- Marmessor de Rafael Llinas.
- Relació amb Ramon Sabater. Ambdós són adminstradors de la germana del primer. Vid. testament de Mª Soler i Sabater.
- Josep Mecader Sabater i Sitges, 937, 1r. llibre, fol. 87, 10/07/1747. El seu fill.
- Maria Mercader Sabater i de Sitges, muller, 909/27, fol. 34, 27/04/1724. Filla de Gaspar Sabater i de Jerònima Bru i Sitges, antes Sabater, en segonas núpcies muller de Josep Bru i Banyuls, cavaller (actualment). Entre els marmessors: Magí Mercader, marit; Jerònima Bru i Sitges, mare, Josep Mercader i Sabater, fill; els nobles Francisco Albertí i Francisca Albertí i Mercader; Benet de Portules i Carreres i Bresco i Maria Llinàs i de Mercader, cònjuges; Mariano de Ferrer i Sitges, mon cosí; Ramon Sabater, chb i Maria Sabater i Mora, germà i cunyada; Ignasi Roig i de Malla, bhp. A Santa Mònica; 800 misses ab absoluta. Marit usdefruit.

Comentaris del testament

- Enterrat a Santa Mònica, Barcelona.
- "Lo número de misses i demés sufragis se podran celebrar de la caritat en lo modo i forma que a dits senyors mos marmessors los será ben vist dels quals espero tindran la mira al estat ab ques troba una casa tan atrassada per causa de las pasadas guerras i estragos que ha suportat".
- 5 ll. a l'hospital de la Santa Creu i per la subvenció dels pobres.
- 10 ll. al pior de la congregació de nostra Senyora dels Dolors.
- 130 ll. anuals més 400 ll. de una vegada per Anton Mercader i Sabater, fill, cadet de la cavalleria en l'exèrcit.
- 600 ll. a Magí Mercader i Sabater, i 30 ll. anuals si entra en religió
- Si falten els hereus mascles l'hereva és Maria Portules Llinars i de Mercader, néta, filla de Rafael Llinars i Riber, i Mª Teresa Mercader, filla.
- Estipula la legítima per Francisca Albertí i Mercader i per Mª Eulalia Ortiz i Mercader, antes Sadurní.

Relació comercial

- Ell va ser mercader.
- Entre els marmessors del seu pare hi ha: Miquel Colomer, mercader i Francisco Cortinas, velluter.
- Entre els seus marmessors hi ha Pau Agustí Rossell.

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- 1697 chb
- Abans havia estat mercader.
- Va assolir el títol de marquès a l'exili.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Emmanuel Ferrer
- Joan Llinàs
- Ramon Sabater
- Felip Botinyà
- Pau Agustí Rosell i Llinas
- Domingo Mora Sabater
- Josep Bru i Olzina
- Francisco Boneu
- Pau Rossell
- Jeroni Sadurní
- Els Bastero
- Els Sambassart

Nº139	Merlés	Josep	Altres testaments relacionats	
	Maçana	☐ Sí ☐ Sí ☐ Sí	- Josep Merles i Cadademunt. 853/54, fol. 86. El seu pare.	
Biografia			Comentaris del testament	
- Nob (Bru-Fluvià, 1998). - Segons Morales era cavaller, fill de Josep Merlés de Casademunt, cavaller, conseller en cap. La família procedia de Cervera (finals segle XVI) (Morales, 1983, vol. I, p. 301). - Va ser cònsol militar de la Llotja el 1691 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX). - Va ser conseller noble del Braç Militar el 1708 (Martí, 2005, p. 51).			- Enterrat en el monestir de Sant Francesc, Barcelona. - 5 ll. per l'hospital de la Misericòrdia - 600 ll. a cada fill que tingui el dia del seu obit. A les filles el que sigui necessari per entrar en religió.	
Familiars directes			Misses marit	Relacions
- Fill de Josep Merlés i de Casademunt i de Pertronila de Merlés i Massana. - Muller: Apolonia Merlés i Gaspart. - Fills: Josep, Miquel i Diego.			1.000	☐ Braç Militar ☒ Sí ☐ Conferència ☐ Sí ☐ Corts 1701 ☒ Sí ☐ Corts 1705 ☒ Sí ☐ JGB 1713 ☒ Sí
			Dots marit	Relacions
			600 a cada fill	- Diego Fogueres - Francisco Sabastida - Jacinto Sagrera - Josep Mora i Solanell - Joan Copons de la Manresana
Marmessors		Data testament	Referència testament	
- Apolonia Merlés i Gaspar. - Diego Fogueras, canonge de Barcelona. - Oleguer de Merlés, camarer de Santa Maria de Ripoll i Anselm Merlés, monjo de San Feliu de Guixols, germans. - Francisco Sabastida i Fons i Cartellà. - Jacinto Sagrera i Massana. - Josep Mora i Solanell casat amb Maria Mora i Sagrera. - Francisco Mora i Sagrera. - Joan Copons de la Manresana, casat amb Joana de Copons i Boixadors.		23/03/1718	853/56, fol. 31	
			Misses muller	
			Dots muller	
Hereu			Relació comercial	
Josep Merlés				

Afiliació política

No definit

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Nº140	Miquel	Francesc
	Descatllar	☐ Doctor Sí ☒ Immigrant Sí ☐ Vinculació comercial Sí
Biografia - Cav. 1702 Nob.(Bru-Fluvià, 1998). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i> , 19 de setembre de 1706).		
Altres testaments relacionats - Marianna Batlla i Tormo, 887/15, s/f. Francesc de Miquel i Descatllar casat amb Teresa de Miquel i Batlla, filla seva. - Teresa de Miquel, de Batlla i Tormo, 887/15. La seva muller. Filla de Joan Batlla, en la ciutat de Girona vivint. Marmersors: Joan i Lluís Claresvalls, Joan Asprer, Jeroni Ferrer, Francisco Planas, Joan Batlla. - Marmessor de Joan de Claresvalls. - Jeroni de Miquel i Tormo i Requesens. 911, 1r. llibre, fol. 115. 07/08/1741. Fill de Francisco de Miquel i Descatllar. Entre els marmessors Anton de Miquel i Batlle, monjo i Josep Asprer. - Carlos de Miquel. 943, 1r. llibre, fol. 177, 17/01/1754. Brigadier del Real Exèrcit. Fill de Francisco de Miquel i de Eleonor. Entre els marmessors: Cosme Mascaró, capellà. Josep de Amigant, Josep de Falguera. 1000 misses.		
Familiars directes		
		Misses marit <input type="text"/>
		Dots marit <input type="text"/>
		Misses muller <input type="text"/> 1.000
		Dots muller <input type="text"/>
Comentaris del testament <input type="text"/>		
Relació comercial <input type="text"/>		
Marmessors		
	Data testament	Referència testament
	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Hereu <input type="text"/>		
Afiliació política No definit		
Categoria social <input type="text"/> Cav		Canvi d'estament ☒ Sí
Evolució estamental - Abans era cav. - 1702 nob		
<input type="text"/> Braç Militar		☐ Sí
<input type="text"/> Conferència		☒ Sí
<input type="text"/> Corts 1701		☒ Sí
<input type="text"/> Corts 1705		☒ Sí
<input type="text"/> JGB 1713		☒ Sí
Relacions - Joan Claresvalls - Joan Asprer - Lluís Claresvalls.		

Nº141	Molines	Francisco
	Casadevall	☒ Sí ☐ Sí ☒ Sí
Biografia		
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1688. Dr. en Medicina. Llibre Vert. - Espia borbònic. - En el testament diu que es Dr. en dos drets. - El 15 de gener de 1705 ja estava mort. (LLDCC, 1B, II, 214, fol. 68v.) - El seu germà Josep Molines, entre els eclesiàstics filipiastes a Roma, segons Castellví, abans havia estat sacerdot a Santa Maria del Pi (Alcoberro, 2002, p. 89). - El seu fill, Josep Molines i Flaquer serà regidor de l'ajuntament de Barcelona el 1718. (Fluvià, 1964. p. 192). 		
Familiars directes		
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Francisco Molines, mercader i Petronila. - Muller: M^aAnna Molines i Flaquer. 		
	Data testament	Referència testament
	16/03/1704	873/40, s/f
Marmessors		
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Molines, auditor de canon de la rota Romana, ardiaca de la Catedral. - Joan Tolleuda, prevere, rector de Sta Maria del Pi. - Josep Maxi, prevere, vicari de Vilafranca del Penedès. - Jaume Rondó, prevere de Santa Maria del Pi. - Anna Rondó i Molines, germana i vídua de Dr. Jaume Rondó, notari. - Baltasar Oliveres, Dr. en drets, nebot. - Diego Caseta, Dr. en medicina, nebot. - Dr. Mariano Rondó, notari, nebot. 		
Hereu	Josep Molines i Flaquer.	
Altres testaments relacionats		
<p>- Josep Molines; 960, 1r. llibre, fol. 181, 04/03/1754. Fill de Francisco Molines i Casadevall, chb, Dr en drets i de Mª Molines i Flaquer. La seva muller és Gertrudis de Molines i Alòs. Entre els marmessors Francisco Alòs i Rius, Anton Alòs i Rius, cunyats. 1.000 ll., Sta Caterina. 10 ll. hospital de la Santa Creu, 5.000 ll. de dot per la filla Mª Eulàlia, 2.000 ll. per Ramon Ignasi, 2.000 ll. per Cayetana. Hereu: Francisco.</p>		
Comentaris del testament		
<ul style="list-style-type: none"> - Convent de Santa Caterina Màrtir. - 5 ll. a l'hospital de la Santa Creu. - 3 ll. a l'hospital de la Misericòrdia. - 3 ll. a l'hospital dels Infants orfes. - 1.500 ll. a cada una de les filles més dos baguls de robes (filles. Mª Serafina, Petronila i Mª Anna). - Si te fills, cada una pot disposar de 750 ll., la resta és pel fill gran. 1.000 ll. per Ramon, fill seu. 		
Relació comercial		
- El seu pare era mercader.		
Affiliació política		
Realista		
Categoria social	Canvi d'estament	
CHB	☒ Sí	
Evolució estamental		
- Fill d'un mercader.		
Braç Militar	☒ Sí	
Conferència	☐ Sí	
Corts 1701	☐ Sí	
Corts 1705	☐ Sí	
JGB 1713	☐ Sí	
Relacions		
- Francisco Alòs		

Nº142		Monar		Francesc		Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial			
<p>- Chb Conf (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Potser sigui Francesc de Moner i de Miret, C. Serra de Nevá (1711), nob (Bru-Fluvià, 1998). Ferit a la barricada de Pla de Palau l'11 de setembre de 1714. (Albertí, 1964, p. 438) i membre d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 438 i 300). Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 7 ll (Bruguera, 1871, p. 388).</p> <p>- No està clara la seva adscripció, doncs també pot ser Francisco Monar, Dr en medicina, obrer del Consell de Cent el 1714.</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966 (Francesc de Monner i Miret).</p>		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí			
Familiars directes				Misses marit			
				Dots marit			
				Misses muller			
				Dots muller			
Marmessors		Data testament	Referència testament		Relació comercial		
Hereu							

Affiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- Potser evoluciona a noble.
- 1708 chb

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº143	Monfar-Sorts	Francesc		
	Puig	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1688 (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser conseller segon el 1710 (MNA). - Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1711 (Martí, 2005, p. 51). - Tinent del regiment de la Diputació, mort el 13 d'agost de 1714. Membre del Consell de Cent (Albertí, 1964, p. 419, i Cortés, 1974, p. 298 i ss.). - Per altres informacions vegeu Albertí, 966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Josep Montfar-Sorts i Cavallet i de Jerònima Puig. - Muller: Maria Monfar i Vidal. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	17/03/1697	865/40, fol. 184		
<ul style="list-style-type: none"> - Maria Montfar i Vidal. - Francisco Calderó i Resplans, casat amb Jerònima Calderó i Vidal. 				
Hereu				
Francisco Monfar i Vidal				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Maria Montfar, 862, fol. 85, 8/01/1711. Muller de Francisco Montfar. chb, filla de Jeroni Vidal, chb. La seva germana és Jerònima Calderó i Vidal, muller de Francisco Calderó, Dr. en drets i noble. També Francisco Mas i Calderó, chb, Dr. en dos drets. Lloc i misses que apareixerà al marit "aguda rahó a las grans obligacions de fills ab quem tobo". Hereu: el marit. - Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol. 275, 2/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Felix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Antón Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Monfar (prevete) i Teresa Sant Joan. - Maria Monffar Sorts i de Vidal, 979, fol. 22, 26/3/1752. Donzella de 67 anys. Filla de Francisco Montfar, chb, i de Mª Montfar Sorts i Vidal. Entre els marmessors: Gertrudis, donzell i germana, Manuel Moreno, casat amb Anna Moreno Montfar. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - 25 ll. a cada germà per la part que li correspón de la legítima de la mare. - Diu que de el dot de la muller "mon pare i jo li ferem i firmarem apoca". - Muller usdefruit. 				
Misses marit				
apareixerà				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Pocs diners				
Relació comercial				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Costa - Francesc Calderó 				

Nº144	Montaner	Baltasar	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- Abat de San Pere de Galligans. - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p>		<p>- Josep Francolí, 875, 2n. llibre, fol. 268. Un Bonaventura Montaner, casat a una filla de Josep i resident a Cervera - Relació amb Francisco Càncer i Solà de Santesteve, 961, 1r. llibre, fol. 148, 30/06/1755. Entre els marmessors: Caterina Càncer i Montaner, muller; Baltasar Montaner, sogre; Salvador Tamarit.</p>		
Familiars directes		Comentaris del testament		
		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Relació comercial		
Hereu				

Affiliació política

No definit

Categoria social ecles

Canvi d'estament Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Francisco Càncer

Nº145 Montfart - Sorts Josep

Cavallet

Doctor Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Biografia

- Chb 1655, (Bru-Fluvià, 1998).
 - El seu pare, Joan B. Montfar, havia estat ambaixador a París de la Diputació i el Consell de Cent, al 1649 i també havia estat conseller Tercer. Va ser Chb i Dr. en lleis. Entre els marmessors del testament de pare hi ha tan mercaders (Isabel Joan Pi i Rosell, muller de Jaume Pi) com nobles (Oleguer Erill i Orcau o Rafaela Parapertusa.). Rafaela testà a favor del I Marquès de Rupit, Francisco Antonio de Boumerville i de Perapertusa (Moreno, 2000, p.121).
 - Un fill de Josep, Francesc Montfar i Puig, va morir en la defensa de Barcelona, el 1714. La seva muller és Jerònima Puig. La seva tieta, Eugènia Montfar es casà amb Joan Erill i Orcau, en segones núpcies. En primeres núpcies ho havia fet amb Joan Miret. El seu pare tenia diversos arrendaments (Cortés, 1974, p. 298 i ss.).

Familiars directes

- Fill de Joan B. Monfart i Sorts i Mª Cavallet.
 - Muller: Jerònima Puig.

Misses marit
 apareixerà

Dots marit
 300 fill

	Data testament	Referència testament
Marmessors	15/05/1695	865/40, fol. 55

- Francisco Montfar i Sorts, casat amb Mª Vidal.

Misses muller

Dots muller

Hereu Francisco

Altres testaments relacionats

- Joan B. Montfar i Sorts (Cortés, 1974, p. 314). El seu pare.

Comentaris del testament

- 300 ll. al fill Joan B.

Relació comercial

Afiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº146	Montsalvo	Onofre	Altres testaments relacionats	
	Puigventós	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1683 (Bru-Fluvià, 1998). - Oïdor reial trienni 1680 (Sans, 1982). - Va tenir discussions amb el virrei Bournoville sobre l'allotjament de soldats el 1684 (Espino, 1999, p. 52). - Va ser dels que es mostrà favorable a canviar el testament de Carles II. - La seva elecció com a oïdor reial va ser problemàtica perquè va ser escollit com a oïdor per Perpinyà, ciutat en al qual mai havia estat domiciliat. També era doctor en medicina. Formà part del Consell de Cent com a conseller segon el 1685. Membre de la Junta de defensa de la ciutat el 1697, membre de la junta d'administradors de la ciutat després de la derrota de 1714 (D.D.A.A., 2003, vol. II, p. 278). - Conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1691 i el 1696 (Martí, 2005, p. 51). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - Va ser un dels 16 administradors de Barcelona el 1714 (Mercader, 1968, p. 348). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Francesc Montsalvo, cirurgià, i Maria Montsalvo Puigventós. - Muller: Eulàlia Monsalvo Vilamajor. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	27/08/1709	854/57, fol 119		
<ul style="list-style-type: none"> - Magí Montsalvo Vilamajor, casat amb Maria Monsalvo Vila, fill i nora. - Serafina Montsalvo, filla. 				
Misses marit				
300				
Dots marit				
500 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Sepultura a la Catedral de Barcelona. - 3 ll. a l'hospital de la Santa Creu - A Serafina li dona 35 ll. del lloguer que paga Josep Ribas d'una casa al carrer Argenteria (bé maternal) i 500 ll. dels bens paternals. 				
Hereu				
Magí Montsalvo i Vilamajor				

Affiliació política

Realista

Categoria social **Canvi d'estament**

CHB Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº147	Mora	Josep			Altres testaments relacionats
	Solanell	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial	- Jacinto Sagrera i Xifré, 900/24, fol. 266. Josep Mora i Solanell està casat amb una filla seva, Maria Mora i Sagrera. - Magdalena Mora i Xammar, 875, 1r. llibre, fol. 172, 27/06/1717. Filla de Pau Xammar, Dr. en dret de la Reial Audiència. Josep Mora i Solanell és el seu fillastre. - Joan Baptista Mora i Sagrera, 875, 1r. llibre, fol. 199, 6/02/1724. Fill de Josep Mora i Solanell i de Maria Sagrera. Entre els marmessors hi ha Josep Antic, casat amb Inés Antic Mora, germana i Pau Àger, casat amb M ^a Ager i Mora. - Francisco Mora i Sagrera, 875, 2n. llibre, fol. 103, 17/04/1734. Relació amb els Bru i Joan Monner. - Pau Àger, marit de Maria Àger i Mora, 875, 3r. llibre, fol.175, germana. - Anton Mora i Sagrera, 984, fol. 37, 05/03/1753. Fill de Josep Mora i Solanell. Entre els marmessors Agnès Mora i Mora, muller; Josep Antic, casat amb la seva germana. Tenen pocs diners perquè diu que la dot es faci "atent a la possibilitat de mos bens i a la disposició i voluntat de dita Agnes Mora i Mora".
Biografia	<p>- Josep Mora Solanell va ser cònsol militar de la Llotja els anys 1690 i 1712. (Molas, 1977b, p. 205) També va ser administrador de la Taula de Canvis reformada per José Patiño. (Molas, 1977b, p. 219). - Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1698 (MNA). - Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1688 (Martí, 2005, p. 51). - Noble, baró de Corbera, elevat a la dignitat de Cavaller al 1661 i de nobel al 1693 (Morales, 1983, vol. I. p.326).</p>				
Familiars directes	<p>- Fill de Joan Mora i Estefania Mora i Solanell de Foix de Ribes. - Muller: Maria Mora i Sagrera. - Fills: Francisco, Anton i Joan B., Josepa i Angès.</p>				
		Misses marit	500		Comentaris del testament
		Dots marit	3.000 muller 600 fill 600 fill		- Convent de Sant Francesc. - Us de fruit a la muller. - 3.000 muller. - 600 fill. - 600 fill. - Josepa i Ignàsia Mora, religioses, els diners que calgui per ingrés i 25 ll. anuals.
	Data testament	Referència testament			
Marmessors	20/05/1708	875, 1r. llibre, fol. 166		Misses muller	
- Maria Mora i Sagrera. - Francisco Mora, jesuïta, germà. - Anton Mora i Xammar, germà. - Magdalena Mora i Xammar (segona muller del pare). - Jacinto Sagrera i Xifré, sogre. - Jacinto Sagrera i Massana, cunyat. - Anton Solanell, abat elector de Sant Pere de Galligans. - Julià de Solanell i Foix i Clement de Solanell i Senespleda, cosins germans. - Josep i Anton Bru i Mora, nebots.		Dots muller			Relació comercial
Hereu	Francisco Mora i Sagrera				

Afiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

Cav Sí

Evolució estamental

- 1661 cav
- 1693 nob

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Jacinto Sagrera i Xifré
- Pau Àger
- Joan Monner
- Josep Antic
- Pau Xammar
- Josep Bru i Mora
- Anton Solanell

Nº148	Mora	Josep		
	Cirera	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Cav, nob 1699 (Bru-Fluvià, 1998). Regidor de Barcelona 1718.</p> <p>- Josep Mora i Cirera, casat amb Francesca Catà. Seu fill, Josep Mora Cata i Salelles fou marquès de Llio. el pare, havia renunciat a servir l'Arxiduc el 1708 i es refugià a Sant Jeroni de la Murta el 1713 (Molas, 2003, p. 155-156).</p> <p>- Autor de <i>Observaciones sobre los principios elementales de la historia</i>, (Comas 1967, p. 20). Va ser un dels fundadors de "Real Academia de Buenas Letras" de 1752 (Comas, 2000, p. 26) i sol·licità una plaça de regidor a l'ajuntament borbònic de Barcelona de 1718 (Mercader, 1968, p. 361).</p> <p>- El seu pare, Domingo Mora i Salellas fou elevat a la dignitat de cavaller al 1687.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Domingo Mora i Salelles i Victòria Mora.</p> <p>- Muller. Francisca Mora i Catà.</p>				
Marmessors		Data testament	Referència testament	
- Francisca Mora i Cata.		10/03/1707	875. 2n llibre, fol. 38	
Hereu Josep Mora i Cata.				
Altres testaments relacionats				
- Francisca Mora i Catà, 875, 3r. llibre, fol. 90. 10/05/1740. Filla de Josep Catà i Bertran, donzell i chb i Maria Cata i Vinyola, Baronesa de Llo. Era la muller de Josep Mora i Cirera. Entre els marmessors hi ha el fill Josep, casat amb Violanta de Areny, Victòria Foxà, filla, casada amb Anton Foxà (difunt) i el fill d'aquests Anton Foxà. Demana 1000 misses. Hereu el fill.				
Comentaris del testament				
<p>- Les mises que apareixerà</p> <p>- 20 ll. a l'hospital de Santa Creu, 5 ll. al de Misericòrida i 5 ll. als Infants orfes.</p> <p>- A Josep Sabater i Mora, nebot i fill de Ramon Sabater, chb, casat amb Maria Sabater i Mora (germana) i per tant cunyat seu, li paga els gastos fins que es gradui i li deixa una habitació (un estudi) als religisos Caputxins del Monte Calvari.</p> <p>- 8.000ll. a Victòria Mora i Cata, donzella i filla per matrimoni carnal.</p> <p>- 2.000 ll. a cada fill mascle que tingui el dia de la seva mort</p> <p>- 3.000 ll a cada filla que tingui el dia de la seva mort.</p> <p>- 12.000 ll a la seva muller "per sas liberas voluntats" en recompensa dels serveis que tinc rebuts de ella y dels immensos treballs li he causat en mes repetidas desganas". També diu que "encara que li dexàs tot mos bens a sas lliberas voluntats considero que no fora bastant demostració de agraïment a molt confeso deure-li".</p> <p>- Usufructuaria la muller. Que pot representar al marit en tots els lítiguis que tingui pendents.</p>				
Misses marit				
apareixerà				
Dots marit				
8.000ll filla				
2.000 fills				
mascles				
3.000 filles				
12.000 muller				
Misses muller				
1000				
Dots muller				
Relació comercial				
Fill d'un mercader.				
Afiliació política				
Reialista				
Categoria social		Canvi d'estament		
Cav		☒ Sí		
Evolució estamental				
- 1699 nob				
Braç Militar ☐ Sí				
Conferència ☒ Sí				
Corts 1701 ☒ Sí				
Corts 1705 ☒ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
- Ramon Sabater				

Nº149	Mora-Salellas	Domingo	Altres testaments relacionats	
	Sabater	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Cav 1687 (Morales, 1983 i Llibre Verd). - Abans de ser cavaller va ser botiguer de teles, com a tal, fiador de l'arrendador del dret de moneda i del de safrans el 1668 (Jordà 1982, p. 196). - Durant la segona meitat del segle XVII va invertir, com a mercader, 32.000 ll. en dues companyies (Lobato 1995, p. 60). - Matriculat com a mercader el 1670 (Cabestany, 1964, p. 178). - Pare de Josep Mora i Cirera. 				
Familiars directes				
- Fill de Miquel Mora, corredor d'orella, i Isabel.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	16/12/1697	806/45, fol. 72		
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Brianyó, prevere de Santa Maria del Mar. - Francisco Portell, Consell Reial i advocat fiscal, nebot. - Jaume Solà, Dr. en medicina, cunyat. - Joan Catà Bertran, chb, consogre. - Josep Mora, donzell, casat amb Francisca Mora i Cata, fill i nora. - Ramon Sabater, chb, casat amb Maria Sabater, gendre i filla. - Francisco Llauder, chb, notari. - Antoni Pau Duran, botiguer de teles, ciutadà. 				
Hereu	Josep Mora			
Misses marit				
1.200				
Dots marit				
4.000 amic 1.200 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Misses a dos rals de plata catalana cadascuna. - Enterrat al Monestir de Santa Caterina Màrtir, "en lo vas de Pere Xivau, mercader, mon oncle". - 100 ll. a l'Hospital de la Santa Creu; "una peça de cordellats pardos" per l'hospital de la Misericòrdia; 5 ll. a l'hospital dels Infants orfes; 1 ll. anual per l'administrador de la almoina de les presons; també dóna diners a la Congregació dels Jesuïtes. - Antoni Pau Duran 4.000 ll. - Rosa Duran (fillola) 100 dobles en or per una joia. - Francisca Casellas, vídua, 150 ll. - Francisca Casella, filla i criada, 100 ll. per matrimoni - Marianna Canninella, vídua i criada, 25 ll. "per los treballs que ha suportat en la meua malaltia". - Francisca Barberà, criada, 5 ll. - Joanna Ramon, 5 ll., vídua. - Josep Caselles, criat, pels "bon serveis que he rebut", 55 rals. - Maria Sabater, filla, 1.200 ll. Els fills de Maria Sabater són Domingo i Ramon Sabater i Mora. 				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - El seu pare era corredor d'orella. - Entre els marmessors Pau Duran, un botiguer de teles. - El seu oncle, Pere Joan Xivau, era mercader. 				
Affiliació política				
No definit				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - Sembla que abans era botiguer de teles o mercader (vid Jordà i Isabel Lobato). - El seu oncle era mercader (vid. testament). - Cav 1687 				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Joan Cata - Ramon Sabater - Jaume Solà 				

Nº150	Moxiga	Josep		
	Rifós	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Cav 1656 (Llibre Vert).</p> <p>- No està clar que tingui relació amb Anton Moxiga i Ginebreda.</p>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Anton Moxiga i Ginebreda, 853/55, fol. 1.</p> <p>- Miquel Duran i de Moxiga, 899, fol. 255. És fill de Getrudis Duran i Moxiga. Relació amb Francisco Bastero i Vilana i Anton Bastero i Lledó.</p> <p>- Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol. 275, 2/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Felix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Antón Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevete) i Teresa Sant Joan.</p> <p>- Francesc Mascaró. la seva mare es casà en segones núpcies amb Anton Moxiga i Ginebreda. Francesc Mascaró. 889, 1r. llibre, fol. 67.</p> <p>- Ana de Vilana i Vilana. entre els marmessors hi ha Domingo Duran i Moxiga, nebot. 914, 1r. llibre, fol. 90.</p> <p>- Gertrudis Duran i Moxiga, 916, 1r. llibre, fol. 162. Filla de Anton Moxiga i Ginebreda, muller de Josep Duran i Marc.</p>				
Familiars directes				
				Misses marit
				Dots marit
		Data testament	Referència testament	
Marmessors				
				Misses muller
				Dots muller
Comentaris del testament				
Relació comercial				
Hereu				

Afiliació política

No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

Cav Sí

Evolució estamenal

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº151	Moxó	Francesc						
		☐ Doctor Sí ☐ Immigrant Sí ☐ Vinculació comercial Sí						
Biografia								
<p>- Castellví parla de Francisco Moxó i Peguera, que va anar de part de Carles III, l'arxiduc a aixecar la moral a les terres de Lleida després de la desfeta d'Almansa i a capitanejar gent a la frontera el 1708 (Castellví, 1997 vol. II, p. 430 i 52), però també pot ser Francisco Moxó i Francolí.</p> <p>- Ens decantem per pensar que es Francisco Moxó i Peguera, pare de Francisco Moxó i Francolí, per la data del testament del germà del primer.</p>								
Familiars directes								
<p>- Fill de Rafael Moxó i Merlés i de Casilda Montserrat.</p> <p>- Muller Francisca Francolí.</p>								
		Misses marit						
		Dots marit						
		Misses muller						
		Dots muller						
Marmessors								
	Data testament	Referència testament						
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Marmessors</th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>			Marmessors	Data testament	Referència testament			
Marmessors	Data testament	Referència testament						
Hereu								
Altres testaments relacionats								
<p>- Josep Francolí, 875, 2n. llibre, fol. 268. Francesc casat amb una filla de Josep.</p> <p>- Eulàlia Moxó de Ninot i de Negrell. 875, 3r. llibre, fol. 118, 4/01/1749. Muller de Francisco Moxó i Francolí. Hi ha un Francisco Moxó i Francolí, noble senyor i Francisco Moxó i Peguera, sogre. Entre els marmessors hi ha: Joan B. Ninot i Negrell, la filla de Magí Ninot i Negrell i de Isabel Ninot i Padellàs; Maria Moxó i Francolí, vídua de Francisco Moxó i Peguera, sogra; el marit Francisco Moxó i Francolí, Joan B. Ninot i Negrell, oncle i prevere, Entrada a Sta. Maria de Clariana, Vic. Misses que es voldrà, les dots que les assigni la seva sogra i el seu marit "sobre los béns". Marit usufructuari. Hereu: Francisco Moxó i Ninot</p> <p>- Anton de Moxó i de Peguera, 984, 1r. llibre, fol. 65. 30/12/1754. Fill de Rafael Moxó i Merles i de Casilda de Montserrat i Peguera. Entre els marmessors està Josep de Montserrat i Peguera i Francisco Moixó i Francolí, nebot. Narcís de Peguera i Ramon Ponsic i Camps</p> <p>- Josep de Peguera i de Rialp, III.23, testaments 1720-1724, s/f. Francisco Moxó i de Peguera és el seu cosí.</p>								
Comentaris del testament								
Relació comercial								
Relació, sembla, amb els Ponsic								

Afiliació política

No definit

Categoria social

Nob

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Francisco Ninot
- Ramon Ponsic
- Josep Peguera i de Rialp

Nº152	Novell	Josep		
	Nadal	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob (aconseguida pel seu pare Jeroni), el 1681 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Fill de Jerònim Novell y Bertrolà, conseller en cap, elevat a la dignitat de cavaller al 1667 i a la de noble al 1681, nét de Gerónim Novell, mercader de Barcelona, elevat a dignitat de ciutadà honorat al 1633 (Morales, 1983, vol. II, p. 9).</p> <p>- Diputat militar el 1704, per mort de Antonio Puig (Sans 2002, p.117).</p> <p>- Va participar en la defensa de Barcelona durant el setge de 1713. (DD.AA., 2003, vol. II, p. 311). El seu germà Marià va ser oïdor el trenni següent.</p>				
Familiars directes				
- Fill de Jeroni de Novell i Bertrolà i Eulàlia de Novell i de Nadal.				
				Misses marit
				500
				Dots marit
		Data testament	Referència testament	
		05/04/1717	876/32, fol. 144	
Marmessors				
<p>- Felip de Novell i de Nadal, sagristà de Sta Mª de Ripoll.</p> <p>- Agustí de Novell i de Nadal, monje de Montserrat.</p> <p>- Ignasi de Novell i de Nadal, dominic, convent de Sta Caterina Màrtir.</p> <p>- Teresa de Novell i de Nadal, monja de Santa Clara.</p> <p>- Joan de Novell i de Nadal.</p> <p>- Mª Magdalena de Olzina, muller de Gabriel Olzina i Vilanova.</p> <p>- Jaume Cordelles i Mª Teresa Cordelles Olzina i Novell, nebots.</p>				
				Misses muller
				Dots muller
Altres testaments relacionats				
<p>- Jeroni de Novell i Bartrolà, 807/21, s/f . Pare de Josep Novell i de Nadal. Fills; Francisco, Josep i Magdalena. 500 misses.</p> <p>- Joan de Novell i Nadal. III.22. Pere Llosas, fol. 160, 16/05/1726. Éi seu germà. Entre els marmessors, Maria Novell i Borràs, muller, Magdalena de Olzina i Novell, vídua de Gabriel Olzina i Vilanova, Jaume Cordelles casat amb Mª Teresa Olzina i Novell i Ramon Sans i Monrodón. 500 misses. 50 ll. a cada germà.</p>				
Comentaris del testament				
- Enterrat a l'església de San Francesc,				
Relació comercial				
Hereu Joan de Novell i de Nadal. germà.				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

CHB

Sí

Evolució estamental

- El seu pare havia estat chb, cav (1667) i nob (1681).

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Ramon Sans i Monrodón
- Jaume Cordelles
- Gabriel Olzina

Nº153	Oliver de Boteller	Carlos			Altres testaments relacionats - Francisca Oliver i Miralles, 861, 2n. llibre, fol. 57. 26/07/1722. Filla de Josep Oliver, Dr. en drets.
	Miralles	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia					
<ul style="list-style-type: none"> - Nob (Bru-Fluvià, 1998). - La família Oliver procedeix d'una nissaga tortosina que tingué un paper destacat en la defensa dels interessors reialistes en la guerra de separació (Rovira, 2004, p. 628). - Fill de Josep Oliver de Boteller i Saragossa i el seu hereu. Morí sense succecció (Rovira, 1999, p. 140) - Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar en la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. III. p. 682). - Capità de la 1era companyia del tercer batalló de la coronela al setge de 1713-14. Membre del Braç Militar el 1713, estigué a la batalla del baluard de Santa Clara (Albertí, 1964, p. 4343 i 283). - Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 386). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 					
Familiars directes					
- Fill de Josep Oliver de Boteller i Saragossa.					
					Misses marit <input type="text"/>
					Dots marit <input type="text"/>
Marmessors					
		Data testament	Referència testament		
<input type="text"/>					
					Misses muller <input type="text"/>
					Dots muller <input type="text"/>
Comentaris del testament					
<input type="text"/>					
Relació comercial					
<input type="text"/>					
Hereu <input type="text"/>					

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº154	Oliver de Boteller	Josep Francesc	Altres testaments relacionats	
	Saragossa	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Nob. C. Camp-redó 1707 (Fluvià, 2006, p. 73).</p> <p>- Família natural de Tortosa, on nasqué l'any 1653. Fou militar i destacà com a capità de la coronela de Barcelona al setge de 1697. Va formar part de la comissió especial per la modificació del testament de Carles II, i és negà a signà la modificació, per la qual cosa fou inhabilitat dels seus càrrecs públics. El 1713 fou dels que s'entrevistà amb el comte d'Stampa per fer-li present les dificultats militars de Catalunya (Rovira, 1999, pp. 137 i 138).</p> <p>- Capità de la 1a companyia del II batalló de la coronela, ferit el 15 d'agost i mort l'11 de setembre de 1714. Els seus bens confiscats (Albertí, 1964, p. 433).</p> <p>- Membre de la "Junta de medios" de 1705 per rebre els préstecs que els particulars fessin per subvenir les urgències del moment. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar en la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. II, p. 232 i vol. III, p. 682).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 389).</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1697 i síndic 1692 (Martí, 2005, p. 51)</p> <p>- Al febrer de 1707 era procurador a Barcelona de Carlos Torres, Tauler del General de Tortosa (LLDDP, N-269, fol. 567r</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966 i Rovira, 1999</p>				
Familiars directes			Misses marit	
			Dots marit	
			Misses muller	
			Dots muller	
Marmessors			Relació comercial	
			- Vinculat al negoci de la carn	
Hereu				

Affiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- 1707 C. de Camp redó

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº155	Olzina	Joan B.
Biografia	<p>- Canonge de Barcelona.</p> <p>- Membre de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. III. p. 681).</p>	<p>Doctor ☐ Sí</p> <p>Immigrant ☐ Sí</p> <p>Vinculació comercial ☐ Sí</p>
Familiars directes		<p>Misses marit <input type="text"/></p> <p>Dots marit <input type="text"/></p>
Marmessors	<p>Data testament <input type="text"/></p> <p>Referència testament <input type="text"/></p>	<p>Misses muller <input type="text"/></p> <p>Dots muller <input type="text"/></p>
Hereu	<input type="text"/>	
Altres testaments relacionats		<p>- Gabriel Olzina i Vilanova, 887/15, s/f. És el seu germà. Menciona a Joan B Olzina i Vilanova, canonge com a marmessor.</p> <p>- Mª Àngela Olzina i Vilanova, Vídua de Bernat, 887/15, s/f.</p> <p>- Josep de Novell i de Nadal, menciona a Gabriel Olzina com a marmessors, són familiars 876/32, fol. 144.</p> <p>- És marmessor de Joan de Sentmenat i Toralla, marquès de Sentmenat.</p>
Comentaris del testament		<input type="text"/>
Relació comercial		<input type="text"/>

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

ecles

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Joan de Sentmenat
Toralla
- Josep Novell i Nadal

Nº156	Oms	Anton	Altres testaments relacionats	
	de Santapau	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia			- Maria Oms i de Lanuza, 858/30, fol 220, vídua de Ramon Oms i de Santa Pau.	
<p>- Baró (discutit) de Santa Pau, sr. d'Oms, de Rubí de Vilasar (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Poseïa més de 22 viles que durant la segona meitat del segle XVII van estar invadides pels francesos i per les quals va protestar (1692, 1694, 1696). Havia ingressat a l'exèrcit el 1667 (Espino, 2000, p. 49).</p> <p>- El seu nom complet sembla que és: Antoni Oms de Cabrera des Bosc de Santa Pau. Morí el 1713. Hi ha una discussió sobre el senyoriu de la baronia de Santa Pau amb els des Bosc. El cas és que tenia fortes inclinacions borbòniques, la qual cosa fa que Carles III el desheretés i donés la seva herència a Joan de Lanuza i Oms, comte de Plasència, cosí seu. Amb el retorn de Felip V, l'herència retornà als hereus de Antoni, Gaietana Oms, que es casarà amb el marquès de Moja, Agustí Copons i Copons (1675-1737), també destacat borbònic (Oliva, 2001, p. 167).</p> <p>- S'ausentà de Catalunya amb l'arribada de Carles III. Felip V li dona una plaça al Consell d'Índies (Castellví, 1997, vol. I, p. 620 i vol. II, p. 232).</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1694 (Martí, 2005, p. 51).</p>				
Familiars directes			Comentaris del testament	
			Misses marit	
			Dots marit	
			Misses muller	
			Dots muller	
Marmessors			Relació comercial	
Hereu				

Affiliació política

Realista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº157	Ordano	Francesc	Altres testaments relacionats								
	Queffi	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí	- Joan Henrich Queffi, 839/80. fol.124, 2/02/1703. El seu oncle.						
Biografia											
- Fill de Joan Francesc Ordano, chb 1664 (Bru-Fluvià, 1998). - Implicat en les companyies d'assegurances marítimes (García Espuche, 2004, p. 262).											
Familiars directes											
- Fill de Joan Órdano i d'una Queffi.											
Marmessors											
<table border="1"><thead><tr><th></th><th>Data testament</th><th>Referència testament</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td></td><td></td></tr></tbody></table>							Data testament	Referència testament			
	Data testament	Referència testament									
Hereu											
Misses marit											
Dots marit											
Misses muller											
Dots muller											
Relació comercial											
- Fill d'una Queffi, mercaders genovesos. - Implicat en les companyies d'assegurances marítimes.											
Comentaris del testament											
Afiliació política											
No definit											
Categoria social											
Canvi d'estament											
CHB ☐ Sí											
Evolució estamental											
Braç Militar ☒ Sí											
Conferència ☐ Sí											
Corts 1701 ☐ Sí											
Corts 1705 ☐ Sí											
JGB 1713 ☐ Sí											
Relacions											

Nº158 Ordano Josep

Gascaldo

Doctor Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Biografia

- Fill de Joan Francesc Ordano Chb 1664, (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1707 (Martí, 2005, p. 51).

Familiars directes

- Fill de Francisco Ordano, chb, i Paula Ordano i Gascaldo.
- Muller: una Queffi.

Data testament	Referència testament
11/03/1709	839/80, fol. 234

Marmessors

- Rafael Sagués, prevere.
- Francisco Sambassart, cavaller.
- Joan Llinàs, chb.
- Emmanuel Roca Júlia i Lunes, Dr. en drets, casat amb Mª Francisca Roca Júlia Queffi i Ordano, cónjugues, nebots.
- Madrona Amat, vídua de Fèlix Amat, mercader.

Hereu Francisca Rocajulia Queffi i Ordano

Altres testaments relacionats

- Joan Henrich Queffi, 839/80. fol.124, 2/02/1703. El seu cunyat.

Comentaris del testament

- Enterrat a Santa Caterina Màrtir, monestir de l'ordre de Predicadors de Barcelona.
- Te un germà difunt que es diu Francesc.
- 150 ll. a Dionisia Martí, que ha cuidat del seu germà i d'ell mateix.
- 25 ll. a Paula Vilaseca, muller de Pere Vilaseca, passamaner.
- 25 ll. a Eulalia Roget, muller de Josep Roget, mariner.
- Jaume Vernet, hortolà, los crèdits de las casa que té Josep Ordano.

Relació comercial

- Casat amb una Queffi.
- Té com a marmessora la muller d'un mercader.
- També hi ha Joan Llinàs i Francisco Sambassart.

Afiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Francisco Sambassart
- Emmanuel Roca Júlia
- Joan Llinàs

Nº159	Orís	Carlos
	Puiggener	☒ Doctor ☐ Immigrant ☒ Vinculació comercial
Biografia		
<ul style="list-style-type: none"> - Cav, nob 1680. M d'Orís 1711. Dr. en dret (Bru-Fluvià, 1998). - El seu germà Francesc, entre els catalans que visita asiduament a Dalmases a la presó a Madrid (Soldevila, 1936, p.486). - El seu germà Francesc, entre els acreedors de la companyia Teixidor Bastero el 1675 (Lobato 1995, p. 217). - L'arxiduc Carles l'envià a les terres de Vic el 1708 per capitanejar les milícies i animar els pobles (Castellví, 1997, vol. II, p. 657). - Els Puiggener van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105). 		
Familiars directes		
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Francisco Puiggener i Nicolau i de Magdalena Puiggener i Orís. - Muller: Anna de Orís i Puiggener i Descatllar. - Fills: Lluís, Carlos, Pau, Teresa, Maria i Magdalena. 		
Marmessors		Misses marit
<ul style="list-style-type: none"> - Anna de Orís i Puiggener i Descatllar. - Lluís de Orís Puiggener, fill. - Francisco Puiggener Orís, germà. 		apareixerà
		Dots marit
		Misses muller
		2.000
		Dots muller
		7.000 hereu
Hereu Anna Orís		
Altres testaments relacionats		
<ul style="list-style-type: none"> - Maria Lanuza i Orís, 880/22. fol. 44. Carlos és nebot seu. - Francisco Puiggener i Orís, 853/55, fol. 59. Germà. Carlos és l'hereu. Entre els marmessors hi ha Josep Bru, Narcisca de Lanuza i Orís, vídua de Felip Lanuza i Josep Ferran i Sacirera. - És gendre de Lluís Alemany i Descatllar, 880/23, fol. 64 - Anna Orís Alemany i Descatllar. 875, 3r. llibre, fol. 26, Vídua de Carlos Orís. Filla de Lluís Alemany i Descatllar. Entre els marmessors hi ha Teresa Bru i Orís, muller de Anton Bru i Samsó, Magdalena Graells, Maurici Alemany i Descatllar, gendre; Pere Fluvià, gendre i Francisco Despujol i Pons. 2.000 misses. Del testament del seu marit es resevà 7.000 ll. 100 lliuresa per la filla Teresa i 100 ll. per Magdalena. - Francisco Puiggener, 887, 1r. llibre, fol. 82, 4/09/1727, germà. 2.500 ll. a Pau Orís, 1.000 ll. a Magdalena, 2.000 ll. a Teresa. Tots nebots. - Anna de Fluvià Orís i Puiggener i Descatllar, 938, 1r. llibre, fol. 7, 01/03/1736. Filla de Carlos de Orís i Puiggener. Muller en primeres núpcies de Lluís Soler i Riber, en segonas núpcies de Pere Anton Torrelles i Marquet. Entre els marmessors està el marit, Maria de Fluvià i de Terré, sogra, vídua de Francisco Fluvià i Aguilar, els germans Carlos i Pau; Teresa Bru i Orís, germana casada amb Anton Bru. 500 misses. - Pere A. Fluvià Torrelles Marquet. 949, 2n. llibre, fol. 206. 		
Comentaris del testament		
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a parròquia d'Orís (Vic). - 25 ll. a l'hospital de la Santa Creu, 15 ll. al de la Misericòrdia. - Descriu els seus fills amb les edats Lluís 12 anys, Carlos, 10 anys, Pau 2 anys, Teresa, Maria, Magdalena (mes petits encara). 		
Relació comercial		
<ul style="list-style-type: none"> - El seu germà estava vinculat al món mercantil. - La seva família va ser client dels Feu-Feliu. 		
Afiliació política		
Constitucionalista		
Categoria social		Canvi d'estament
Cav		☒ Sí
Evolució estamental		
<ul style="list-style-type: none"> - Cav - 1680 nob - 1710 M. d'Orís 		
Braç Militar		☒ Sí
Conferència		☐ Sí
Corts 1701		☒ Sí
Corts 1705		☒ Sí
JGB 1713		☒ Sí
Relacions		
<ul style="list-style-type: none"> - Pere Anton Fluvià - Josep Bru - Josep Ferran - Francisco Despujol - Lluís Soler i Riber - Felip Ferran 		

Nº160	Padellàs	Francisco		
	de Pastor	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Cav (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Capità de la coronela, fet presoner el 10 de setembre de 1713 al convent de Santa Madrona (Albertí, 1964, p. 417).</p> <p>- El seu fill Bernardí Padellàs i Puig, va ser un dels fundador de la "Real Academia de Buenas Letras" de 1752 (Comas, 2000, p. 26).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Francisco de Padellàs i Casamitjana, donzell, i Mª de Padellas i Pastor.</p> <p>- Muller: Gertrudis Padellàs i Puig.</p>				
		Misses marit	2.500	
		Dots marit	4.000 fill 4.000 filla	
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
		Hereu	M ^a Padellàs i Pastor.	
Marmessors				
		Data testament	Referència testament	
		21/10/1700	873/40, s/f	
<p>- Mª de Padellàs i Pastor, mare.</p> <p>- Rafael Padellàs i Casamitjana, monjo, paborde de Sant Cugat, oncle.</p> <p>- Anton de Padellàs i Casamitjana, monjo del reial monestir de Ripoll.</p> <p>- Francisco Pastor i de Copons, en Puigcerdà vivint.</p> <p>- Magí Ninot Negrell, casat amb Isabel Ninot i Padellàs, cunyat i germana.</p> <p>-Afegeix en un testament de 1739: Antón Cortés i Andrade, oncle, a les tietes: Teresa Cortés i Amargo, Mª Àngela Nadal i Amargo, Lucrècia Vilar i de Mata, Mª Anna de Gualbes. Pedro de Tristany i de Padellàs, Francisco de Pastor i Bartulles, Josep Vila i Mata, Anton Cortés.</p>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Carlos Vila i Mata, 910/31, fol. 80. Francisco Padellàs és el seu cusí. Entre els marmessors de Carlos Vila hi ha Josep Mata i Felicià Cordelles, oncles i Ignasi Sans i Miquel, amic.</p> <p>- Francisco Ninot i Padellàs, 875, 1r. llibre, fol. 179.</p> <p>- Maria Padellàs i Pastor, 875, 1r. llibre, fol. 285. 13/08/1710. És la seva mare. Entre els marmessors hi ha Rafael Padellas, Magí Ninot i Negrell i Francisco Pastor i Copons. germà.</p> <p>- Isabel de Ninot i Padellàs, 875, 2n. llibre, fol. 25, 20/08/1721</p> <p>- Bernardino de Padellàs Casamitjana i de Puig. 979, fol. 268. Fill de Francisco Padellàs Casamitjana i Pastor i de Gertrudis Padellàs i Pastor. Entre els marmessors hi ha Francisco de Millars Peguera i Camps, gendre; Josep Jalpi, monjo; Bonaventura, Galceran i Ignasi Jalpi i Villalba; Salvador de Tamarit i Xammar, Francisco Moixó i Francolí, Francisco Despujol. 1.000 misses.</p> <p>- Relació amb els Moxó, Salvador Tamarit i els Millars Peguera.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat al convent de Sant Agustí, Barcelona.</p> <p>- A una germana monja, 37 ll. anuals</p> <p>- En un altre testament data l'1 de gener de 1739 (875, 2n. llibre, fol. 230) demana les misses que apareixerà. 4.000 ll. a Anton. 4.000 ll. a Gertrúdis.</p> <p>- Hereu Bernardino, fill.</p>				
Relacions				
<p>- Els Moxó</p> <p>- Salvador Tamarit</p> <p>- Josep Vilana Millars</p> <p>- Francisco Ninot</p> <p>- Josep Vila i Mata</p>				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Nº161	Palau	Alenxandro	Altres testaments relacionats	
	Aguilar	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. C. de Toralla 1708 (Bru-Fluvià, 1998). - Fill de Francisco Palau i Toralla (Morales, 1983, vol. II, p. 23). - Va ser dels que sortí de Lleida amb Enric de Darmstadt a l'abril de 1706 per ajudar a Barcelona (Castellví, 1997, vol. II, p. 237). - Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 11).</p>				
Altres testaments relacionats				
Comentaris del testament				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Relació comercial		
Hereu				

Afiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

Nob Sí

Evolució estamental

- 1708 C. sense denominació

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº162	Palau	Francisco			Altres testaments relacionats - Marianna de Batlla 887/15, s/f. Francisco de Palau, Joan Claresvalls i Joan Aspre son marmessors.
	Torralla	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia - Cav. Nob 1679 (Bru-Fluvià, 1998). - Natural de Conques, assolí la noblesa al 1679 Fill de Alejandro Palau i Besturs (Morales, 1983, p. 23).					
Familiars directes					
					Misses marit [ ]
					Dots marit [ ]
		Data testament	Referència testament		
Marmessors					
					Misses muller [ ]
					Dots muller [ ]
Relació comercial					
[ ]					
Hereu [ ]					

Afiliació política
No definit

Categoria social [Cav]   **Canvi d'estament** [Sí]

Evolució estamental
- Cav
- 1679 nob

Braç Militar [Sí]

Conferència [Sí]

Corts 1701 [Sí]

Corts 1705 [Sí]

JGB 1713 [Sí]

Relacions
[ ]

Nº163	Pasqual de Cadell	Miquel	Altres testaments relacionats	
	de Quintana	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob Sr. Serinyà (Bru-Fluvià, 1998). - Noble, natural de Puigerdà, fill de Francisco Pasqual Cadell i de Cassany, noble, dignitat que assolí al 1640 i nét de Juan Jaume Pascual Alenyà de Cadell, de Vilafranca de Conflent, que assolí la dignitat de burgés honrat al 1599 (Morales, 1983, p. 26).</p>				
Altres testaments relacionats				
<div style="border: 1px solid black; height: 150px;"></div>				
Comentaris del testament				
<div style="border: 1px solid black; height: 150px;"></div>				
Familiars directes		Misses marit		
<div style="border: 1px solid black; height: 50px;"></div>		<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>		
		Dots marit		
		<div style="border: 1px solid black; height: 50px;"></div>		
		Misses muller		
		<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>		
		Dots muller		
		<div style="border: 1px solid black; height: 50px;"></div>		
		Relació comercial		
		<div style="border: 1px solid black; height: 50px;"></div>		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
<div style="border: 1px solid black; height: 150px;"></div>		<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	
Hereu				
<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>				

Afiliació política

No definit

Categoria social

Cav

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- El seu pare assolí la dignitat de noble al 1640.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº164 Pastors Joan B

de Sentís

Doctor Sí Immigrant Sí Vinculació comercial Sí

Biografia

- Nob 1683, Dr. Drets (Bru-Fluvià, 1998).
- Regent de la Cancilleria, elevat a la dignitat de chb al 1661 i noble al 1683. El seu pare era escrivà de la Taula de Canvi i asolí la chb al 1644 (Morales, 1983, vol. II, p. 27).
- Es va casar amb Caterina Mora, filla d'un chb.
- Manuel Pastor de Sentís i Ferrer. Alcalde mayor de l'ajuntament de Barcelona, el 1738 (Fluvià, 1964. p. 202).

Altres testaments relacionats

Comentaris del testament

Familiars directes

Misses marit

Dots marit

Data testament

Referència testament

Marmessors

Misses muller

Dots muller

Relació comercial

Hereu

Afiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- 1661 chb
- 1683 nob

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº165	Peguera de Riba	Ermengol		
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- Nob (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1711 (MNA).</p>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Antoni de Peguera i Gulla, 837/82, s/f, pare. - Josep de Peguera, òlim Vilana i Millars, 875, 1r. llibre. fol. 211. Ermengol és el seu cunyat. - Josep de Peguera i de Rialp, III.23, testaments 1720-1724, s/f. Fill d'Argmenol de Peguera i Riba i de Teresa de Peguera de Rialp i Camporrells. Entre els marmessors Francisco de Moxó i de Peguera, cosí i Jeroni Pausa, cosí. 2.000 misses; 4.000 ll. a una filla seva, 1.500 ll. a cada una de les altres dues filles. Als dos fills 500 ll. a cadascun.</p>				
Comentaris del testament				
Familiars directes		Misses marit		
- Fill de Antoni de Peguera i Guilla i de Joana Riba (germana de Baltasar Riba).				
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Relació comercial				
Marmessors		Data testament	Referència testament	
Hereu				

Afiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

Nob Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Francisco Moxó
- Josep Peguera, olim Vilana Millars
- Baltasar Riba

Nº166	Peguera olim Vilana	Josep	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<ul style="list-style-type: none"> - Nob (Bru-Fluvià, 1998) - Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 388). - Va ser cònsol militar de la Lotja el 1676 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX). - Pare de Josep Vilana i Millars. 		<p>- Francisco Vilana, 892/10, fol.14. El seu cunyat. Josep Peguera està casat amb una germana de Francisco Vilana</p> <p>- Anna Vilana i Millars, 873/40, s/f, 13/12/1703. Vídua de Josep Peguera Vilana. Diu que està "ab alguna indisposició corporal i lezada en la paraula, de manera que li es dificultós lo parlar ab tota claredat, lo que li es sobrevingut accidentalment". Filla de Dimas de Millars, "en lo lloc de Millars (Girona) vivint", i de Maria de Millars i Guilla, cónjuges difunts. Marmessors: Josep de Peguera Vilana i de Millars, fill, Joan B. i Felip Antoni, fills; Armengol Peguera, en Barcelona vivint i Estàsia de Peguera Vilana i Millars, gendre i filla seva; Magdalena, filla. Enterrada en la Santa Seu de Manresa, en el vas de la casa Peguera, on està el seu marit. Demana 500 misses. Als dos fills 200 ll. anuals en cas de no voler conviure amb el seu germà. A la filla, que està entrant en monestir, 100 ll. anuals.</p>		
Familiars directes		Comentaris del testament		
- Muller: Maria Vilana i Millars.		<p>Misses marit [ ]</p> <p>Dots marit [ ]</p>		
Marmessors		Misses muller		
[ ]		500		
Data testament		Dots muller		
[ ]		Pocs diners		
Referència testament		Relació comercial		
[ ]		[ ]		
Hereu		[ ]		

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

[ ]

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Armengol Peguera
- Francisco Vilana

Nº167	Peguera-Aimeric	Guerau		
	Berardo	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Cav. Sr. Torrelles de Foix. M. de Foix 1711 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705. Nomenat Capità de les drassanes de Barcelona per Carles III (Castellví, 1997, vol. I, p. 314 i 618, 624).</p> <p>- Emprisonat el 22 de setembre de 1714, però s'amagà i eludí la presó als inicis i després fou desterrat (Albertí, 1964, p. 382, 383 i 397). Els seus fills Josep i Antoni foren destacats i actius austriacistes.</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 1000 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).</p> <p>- Els Peguera van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).</p> <p>- Va ser clavari del Braç Militar el 1703 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- El seu fill Antoni, fou un dels que signà el pacte de Gènova, i un dels primers a veure a Darmstadt en el seu desembarament a Castelldefels el 1704.</p> <p>- Josep Peguera (fill seu) capità de la 1era Companyia del IV batalló de la coronel·la. Ferit l'11 de setembre de 1714. Partidari de la resistència (Albertí, 1964, p.435 i 132).</p> <p>- El seu fill, Lluís de Peguera i Aimeric va ser un dels joves que sortí amb l'arxiduc cap a Viena el setembre de 1711. Va ser gentilhome de Cort (Alcoberro, 2002, p. 37 i 176). Va servir al rei a Hongria (León, 1993, p. 186).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
- Muller: M ^a de Peguera i Aimeric.				
		Dots marit		
		Misses muller		
		1.000		
		Dots muller		
		1.000 fill		
Marmessors		Relació comercial		
Hereu				
Altres testaments relacionats				
<p>- Relació amb Josep Aguilar i els Berardo. Maria Berardo (germana del marquès) 887, 1r. llibre, fol.154. El seu fill Josep és casat amb una filla de Guerau de Peguera.</p> <p>- Mª de Peguera i Aimeric, 901, 1r. llibre, fol.16, 22/12/1729. Vídua de Guerau de Peguera i Berardo. Filla de Bernat Aimeric i Cruilles. Entre els marmessors hi ha Josep i Lluís, fills; Anton Armengol i Agulló, cunyat, casat amb la seva germana Gertrudis, Francisco Pignatelli Americ, nebot, Francisco Terré i Tamarit, nebot; Josep Antoni de Ribera i Claramunt. El seu marit feu el seu últim testament vàlid a Pamplona. Encarrega 1.000 misses i dóna 1.000 ll. a Lluís. Hereu: Josep.</p> <p>- Relació amb Antonio Armengol. 911, 1r. llibre, fol.108. Josep, el fill de Guerau, és marmessor d'Antonio.</p> <p>- Josep de Peguera i Aimeric, 911, 2n. llibre, fol.22, 16/09/1746. Fill de Guerau. Entre els marmessors: Gertrudis Peguera i Aguilar, segona muller; Ramon Guerau Peguera i Berardo, fill de la primera muller. 600 misses. Diu que el seu pare va morir "en lo castell de la ciutat de Pamplona".</p> <p>- Relació amb Josep Galceran de Pinós i Rocabertí. III.23, 1710-1714. s/f. 25/10/1714. Guerau és el seu marmessor.</p>				
Comentaris del testament				
Relacions				
<p>- Josep Aguilar</p> <p>- Bernat Aimeric</p> <p>- Els Berardo</p> <p>- Anton Armengol</p> <p>- Els Josa (vegeu Lluís Josa)</p> <p>- Josep Galceran de Pinós</p>				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

- 1711 M. de Foix

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Nº168	Pera	Anton		
	Tort	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb, cav 1681, va ser fet noble més tard (Bru-Fluvià, 1998). - Natural de Puigerdà (Morales, 1983). - Hi ha una companyia, Bruguera-Pera que està activa en 1711-1712 (Lobato, 1995, p. 97). - Velascó l'expulsà de Barcelona durant el setge de 1705 per considerar-lo desafecte a Felip V (Porta, 1984, p. 424). - A la Conferència apareix com a noble. - Va ser conseller militar del Braç Militar el 1705 (Martí, 2005, p. 51). 				
Familiars directes				
- Fill de Anton Pera i Monner i de Angela Pera i Tord.				
			Misses marit	1.000
			Dots marit	
		Data testament	Referència testament	
		21/05/1712	864, 1r. llibre, fol. 19	
Marmessors				
<ul style="list-style-type: none"> - Jaume Cortada, ardicaca de Vic. - Jaume Garí, (Companyia de Jesús). - Josep i Jauma Tord i Cortiada, fillastres. - Ignasi Pera i Cortada, fill. - Sagimon Compte, Dr. en drets. 				
			Misses muller	1.500
			Dots muller	2.000 filla 1.500 fill 2.000 fill
Hereu		Ignasi Pera i Cortada		
Altres testaments relacionats				
- Teresa Pera i Cortada, 858/30, fol.151, 30/06/1702. Muller de Anton Pera i Tord. En primeres núpcies muller de Ignasi Tord i Granollachs. Filla de Jaume Cortada, correu major, i de Teresa Cortada i Cabanyes. Entre els marmessors: Josep Tord i Cortada, fill, Rafael Cortada i Josepa Cortada i Bru; Narcís Anglasesell (de la Reial Audiència), Jaume Cortada, ardiaca de Vic, germà. A la filla Rosa Tord i Cortada, 2.000 ll. més roba (la descriu), Jaume Tord i Cortada, 1.500 ll., Ignasi Pera i Tord, 2.000 ll. Hereu: Josep Tord i Cortada.				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat al convent de Sant Francesc. - 50 ll. a l'hospital de la Santa Creu. - Si mor el fill l'herència va als fillastres, si no a Rosa Prat i Tord (casada amb el noble Francisco Prat, en Vic) sinó a Francisco Tord i Tord, en Berga populat. Te censals i càrrecs diferents. 				
Relació comercial				
- Vinculat al negoci de la carn.				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb - 1681 cav - Nob 				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☒ Sí		
Corts 1705		☒ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Jaume Cortada - Narcís Anglasesell 				

Nº169	Pinós	Josep Galceran		
	Rocabertí	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. M. de Santa Maria de Barberà el 1702, <i>Grande de España</i> el 1707, cavaller del Toisó d'or, virrei de Mallorca. Fill de Josep Galceran Pinós i Perapertusa (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser una de les persones que el Consell de Cent envià el 1688 a negociar amb els de Centelles (Espino, 1999, p. 77).</p> <p>- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar a la Diputació el juliol de 1713 i de les juntes posteriors. Partidari de la resistència a la Junta de Braços de 1713. Era un home gran "la meva avançada edat hauria de dispensar-me d'expressar el meu parer". Tot i així va oferir el seu cos com a "feixina". Present a la reunió del 4 de setembre de 1714. Participà activament al setge, guardant el pendó de Santa Eulàlia al costat del comte de Plasència (Albertí, 1964, pp. 146, 130, 300, 322 i 362).</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser un dels refugiats a Montserrat i membre de la "Junta de nobleza" que Carles III va organitzar el 18 de setembre de 1705. Membre de la Junta Reial d'Estat formada el 28 d'octubre de 1705 i de la comissió dels 27 encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar a la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277, 374, 619, 621; vol. III, p. 681-682).</p> <p>- Empresonat a Pamplona i Burgos on morí el 1718 (Espino, 2000, p. 47).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 2578 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).</p> <p>- Va ser protector del Braç Militar el 1697 i 1706 i clavari el 1689, conseller noble 1683 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Al 1706 va renunciar inicialment al càrrec de protector, però les pressions dels membres del Braç, indicatives del prestigi que tenia, el forçaren a acceptar (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 526v).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Josep Galceran de Pinós i Parapertusa i de Maria de Pinos de Rocabertí i Lentom.</p> <p>- Muller: Agustina Urries.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	18/06/1697	873/40, s/f		
<p>- Mª de Pinós i Rocabertí, mare.</p> <p>- Miquel de Lentom, òlim de Pinos i Rocabertí, germà.</p> <p>- Joan de Pinós, i Rocabertí, germà.</p> <p>- Josep de Urries i Marsilla, governador d'Aragó, cunyat.</p>				
Marmessors en el testament de 1714:				
<p>- Josep de Ivorra Pinós i Sacirera, nebot; Pere Torrelles i Sentmenat; Guerau de Peguera; Josep de Alentom i de Navel; Emerenciana de Pinós i Sacirera, vídua de Miquel de Lentom, olim Pinós i Rocabertí, germà.</p> <p>- Teresa de Boixadors i de Pinós, germana, comtesa de Savalla.</p> <p>- Joan de Pinós i Rocabertí, germà, casat amb Raimunda de Roger i Llupià.</p> <p>- Ana de Pinós i de Urries, donzella, filla.</p>				
Hereu	M ^a de Pinós i Rocabertí.			
Altres testaments relacionats				
<p>- Emmanuela de Lentom i Sacirera, 861/54, nº14. Muller de Miquel de Lentom, òlim Pinós. Josep Galceran de Pinós és marmessor i cunyat.</p> <p>- Valerià de Lentom, 818/79, fol. 68. Josep Galceran de Pinós i Rocabertí apareix com a marmessor.</p> <p>- Emmanuel de Llupià, 861/53, fol. 187v. Josep Galceran de Pinós, Miquel de Pinós i Joan de Pinos són germans.</p> <p>- Joan de Pinós i Rocabertí, 908/14, fol. 168, de la sagrada religió de San Joan de Jerusalem, germà.</p> <p>- Raimunda de Pinós i de Llúria, 908/14, fol. 99. Muller de Joan de Pinós i Rocabertí</p> <p>- Maria de Pinós i Rocabertí, 873/40, s/f, la seva mare. Un altre testament a 875, 1r. llibre, fol. 60. 14/04/1710. Entre els marmessors: Miquel de Lentom, òlim Pinós, i els fills Josep Galceran i Joan. 2000 misses.</p> <p>- Una filla seva, Teresa, casada amb Joan de Boixadors i Rocabertí, comte de Savalla, 875 1r. llibre, fol 229.</p> <p>- Anna de Pinós i Rocabertí. 875, 2n. llibre, fol. 119, 6/12/1725. Entre els marmessors el comte de Centelles, Ramon Xammar de Copons, els marquessos de Barberà. 2.000 misses.</p> <p>- Josepa de Pinós i Urries, 875, 3r. llibre, fol. 58, muller del seu fill Josep.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- El dot de les filles la fixa la mare. En cas que ella no pugui diu que: 18.000 ll. per Josepa. 12.000 ll. per Cayetana.</p> <p>- Si la mare no vol l'herència aleshores Esteve de Pinós i Urries.</p> <p>- Hi ha un altre testament fet el 25/10/1714. (III.23, 1710-1714. s/f). Aquí diu altres informacions complementàries: - 2.000 misses. - 100 ll. a l'hospital de la Santa Creu. - 20.000 ll a Cayetana de Pinós i Urries, filla, per matrimoni, 400 ll. anuals a Anna de Pnos i Rocabertí, germana. - Hereva: Josepa de Pinós i Urries, casada amb Josep de Lentom olim Pinós, "ma nebot i gendre".</p>				
Misses marit				
2.000				
Dots marit				
18.000 filla				
12.000 filla				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
<p>- 1702 M.de Barberà</p> <p>- 1707 GdeE</p> <p>- Cav Toisó d'Or</p>				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Joan de Pinós</p> <p>- Valerià de Lentom</p> <p>- Miquel de Pinós</p> <p>- Ramon Xammar</p> <p>- Joan de Boixadors</p> <p>- Francisco Blanes</p> <p>- Pere Torrelles,</p> <p>- Guerau de Peguera</p> <p>- Els Ivorra</p> <p>- Els Urries</p> <p>- Francesc Berardo</p>				

Nº170	Pinós-Alentorn	Miquel		
	Rocabertí	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Nob. Sr de Rialp i la Torre Salbana. M. Seró 1706 (Bru-Fluvià, 1998). - Fill de Josep Galceran de Pinós, - Miquel, va ser capità de la coronela el 1684 i en 1705 coronel del terç de la Generalitat fins la seva dimissió el 1707 (Espino, 2000, p. 47). - Va rebre el títol de marquès de Alentorn (Molas, 2003, p.149). - Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374). - Va ser conseller noble del Braç Militar el 1702 (Martí, 2005, p. 51). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Muller: Emmanuela Sacirera. - Germà de Josep Galceran de Pinos i de Joan de Pinós, Maria de Pinós i Rocabertí, casada amb Josep de Pinós. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
2.000				
Dots muller				
Relació comercial				
- Vinculat al negoci de la carn				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Emmanuela de Lentorn i Sacirera. 861/54, nº14, 02/12/1715. Vidua de Miquel de Lentorn, òlim Pinós. Filla de Francisco Sacirera i Llupià. Entre els marmessors Josep de Pinós i Sacirera, fill; Francisco Blanes i Carrós, gendre casat amb Isabel Blanes i Pinós; Josep Galceran de Pinós i Rocabertí, cunyat; Teresa de Boixadors i de Pinós, cunyada, comtesa de Savalla; Joan de Pinós i Rocabertí; Joan de Lanuza i Oms, comte de Plasència; Felip Ferran i Sacirera. Demana 2.000 misses (abans havia posat tres mil però és taxat). - Emmanuel de Llupià 861/53, fol. 187v. Josep Galceran de Pinós, Miquel de Pinós i Joan de Pinós són germans. - Joan de Pinós i Rocabertí, 908/14, fol.168, de la sagrada religió de San Joan de Jerusalem, germà. - Raimunda de Pinós i de Lluria, 908/14, fol. 99. Muller de Joan de Pinós i Rocabertí. - Josep de Lentorn, 875, 3r. llibre, fol.126, marquès de Barberà. 				
Comentaris del testament				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Canvi d'estament				
Nob				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1706 M. de Seró				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Blanes - Joan de Lanuza - Felip Ferran - Emmanuel de Llupià 				
Hereu				

Nº171	Pinyana	Rafael		
	Galvany	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Canonge de Tortosa. Fill de José Pinyana, mercader (Morales, 1983). - Era Chb, Dr. en dret, paborde i canonge de Tortosa. El seu pare havia estat diputat militar i jutge d'apelacions de la Llotja de Mar (DD.AA., 2003, vol. II, p. 295). - Fou diputat eclesiàstic el 1695 (Sans, 1980). - Josep Pinyana, matriculat com a mercader el 1661 (Cabestany 1964, p. 179). - Va ser procurador de Kies i Jager (García Espuche, 2004, p.304). 				
Familiars directes				
- Fill de José Pinyana, mercader.				
				Misses marit
				<input type="text"/>
				Dots marit
				<input type="text"/>
				Misses muller
				<input type="text"/>
				Dots muller
				<input type="text"/>
Marmessors		Data testament	Referència testament	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Hereu				
<input type="text"/>				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Jeroni Pinyana i Galvany, 871/28, fol. 22. El seu germà, originaris de Tortosa. - Relació amb Francesc Amat i Planellas, 861, 2n. llibre, fol. 139, 19/0/1712, Agustí fa hereu universal a Francesc. 				
Comentaris del testament				
<input type="text"/>				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - El seu pare era mercader. - Va ser procurador de Kies i Jager. 				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social		Canvi d'estament		
ecles		☒ Sí		
Evolució estamental				
- Fill de mercader que fou chb 1661.				
Braç Militar				
<input type="text"/> ☐ Sí				
Conferència				
<input type="text"/> ☒ Sí				
Corts 1701				
<input type="text"/> ☒ Sí				
Corts 1705				
<input type="text"/> ☐ Sí				
JGB 1713				
<input type="text"/> ☐ Sí				
Relacions				
<input type="text"/>				

Nº172	Planella	Pere		
	Dusai	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Nob, sr. Castellcir, b. de la Granera (Bru-Fluvià, 1998). - segons Morales era cavaller, sr de castellcir, fill de Juan Bautista Planella de vila, cavaller (Morales, 1983, vol. II, p. 40) - Demanava una patent de mestre de camp al 1689 (Espino, 2000, p.37). - Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. (Castellví, 1997, vol. I, p. 277). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - Regidor de l'ajuntament de Barcelona el 1718 (Fluvià, 1964, p. 191). - Va patir persecució per part dels vigatans el 1705 (Mercader, 1968, p. 359). 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Joan B. Planella i Cruilles, baró de la Granera i de Anna Planella i Dusai. - Muller: Teresa Planella i Teixidor. - Fills: Bonventura, Francesc, Jaume, Anna, Francisca, Josepa, Cayetana, Maria. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	23/07/1738	870, 1r. llibre, fol. 492		
<ul style="list-style-type: none"> - Francesc Bonaventura, canonge de Lleida; Jaume, monjo de Sant Cugat, fills. - Anna, Francisca, Josepa, Cayetana, Maria Planella i Teixidor, filles, totes monjes, les tres primeres del monestir de Sant Antoni i Santa Clara i les dues últimes del de Valldonzella. - Teresa de Planella i de Llar, nora. - Francisco de Llar i de Pons, comte de Llar. - Teresa de Sanjust i de Cortada i Planella, nebot. - Josep de Cortada i Bru, nebot. - Hugo de Sant Joan i Planella, nebot, - Joan B. de Sant Joan i Planella i Montfar monjo, Teresa Sant Joan, subpriora de Santa Clara, Maria Teresa Sant Joan, monja. Tots nebots. - Josep Dusai i Aragall i de Bru, cosí. 				
Hereu	Bonaventura Dusai			
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Maria Dusai i Bru, 861/53. fol. 297. Pere és nebot seu. - Teresa Vila i Còdol, 858/30, fol. 227. Pere és marmessor. - Joan B. Planella i Cruilles, 880/22, fol.55. El seu pare. En 1666, essent baró de la Granera, vinculat directament en l'arrendament de la provisió de la neu, juntament amb altres mercaders. Novament vinculat en l'arrendament a partir de 1708 (García Espuche, 2004, p. 273 i 274). - Pere Planella i Cruilles Villa i de Ombert, 909/27, nº 13. Fill de Pere Planella Cruilles i de Maria Planella i Vila. Entre els marmessors Nicolau de Sant Joan i Hugo de Sant Joan i Anton Santjust i Planella. Possessions a Vic. - Agnès de Sant Joan i Planella, 837/82, s/f, 30/04/1696. Muller de Francesc Nicolau de Sant Joan. Filla de Joan B. Planella i Cruilles, germana de Pere Planella i Dusai. - Relació amb els comtes de Llar i amb Josep Vertamon i Fizes. Vid. testament de Josep Vertamon i Fizes. La muller del seu fill Bonaventura és neboda de Josep Vertamon. - Relació amb Hug de Sant Joan i Planella. Pere és el seu oncle. Vid Testament de Hug de Sant Joan i Planella. - Relació amb Josep Dusai i Bru. 911, 1r. llibre, fol. 124 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a Sta Maria de Moyà, Vic. - 10 ll. a l'hospital de la Santa Creu, 5 ll. a Misericòrdia, Orfes i Escala de Cristo. - 5 ll. anuals a tots els fills que estan en religió. - Que l'hereu mantingui a Francisca Cavaller, criada i Joan Cavaller, criat. - Parla de la seva pobresa. "me consta del estat de ma casa i de las moltas obligacions deixo". 				
Misses marit				
550				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
- El seu pare viculat a l'arrendament de la neu.				
Afiliació política				
Realista				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Vila - Nicolau de Sant Joan - Hugo de Sant Joan - Josep Vertamon - Anton Santjust - Josep Dusai - Els Cortiada 				

Nº173	Planella	Emmanuel			Altres testaments relacionats - Maria Dusai Bru, 861/53. fol. 297. Emmanuel és nebot seu. - Joan B. Planella i Cruilles, 880/22, fol. 55 . És el seu pare.
	Dusai	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia - Germà de Pere Planella i Dusai (Bru-Fluvià, 1998).					
Familiars directes					
				Misses marit <input type="text"/>	
				Dots marit <input type="text"/>	
		Data testament <input type="text"/>	Referència testament <input type="text"/>		
Marmessors					
				Misses muller <input type="text"/>	
				Dots muller <input type="text"/>	
Relació comercial					
Hereu <input type="text"/>					

Affiliació política

No definit

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº174	Ponsic	Joan		
	Monjo	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Chb, cav 1684, (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Família originària de Vic, havien assolit el 1589 la dignitat de chb. Conseller tercer 1701. Es va casar amb Caterina Camps, filla de Narcís Camps, gironí, Dr. en drets i chb (1668) i cavaller (1684) (Oliva, 2001, p. 185).</p> <p>- Josep Ponsic (¿el seu pare?) havia estat fiador de la bolla de Camprodón, Ripoll i Vic el 1683 (Jordà 1982, p. 198).</p> <p>- Va ser Conseller tercer el 1702 (MNA).</p> <p>- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1706 i el 1710 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Capità de la 4a companyia del IV batalló de la coronela. Mort l'11 de setembre de 1714. Participà activament en la defensa de la ciutat. Fou clavari de la ciutat, i "des de el començament del setge s'havia encarregat de la direcció de valuosos serveis" (Albertí, 1964, p. 435, 316).</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. (Bruguera, 1871, p. 387).</p> <p>- Ramon de Ponsic i Camps, fill seu d'un primer matrimoni, va ser tinent de regidor de l'ajuntament de Barcelona el 1739 (Fluvià, 1964, p. 203) i un dels fundador de "Real Academia de Buenas Letras" de 1752 (Comas, 2000, p. 26).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
<p>- Muller: Mª Gràcia Lledó, filla de Pau Lledó, cunyat de Pau Lledó i Dalmases.</p> <p>- Fills: Ramon i Teresa Ponsic. Ramon es va casar amb Ignàcia Alòs.</p>				
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
		<p>- Relació amb Pau Lledó. Casat amb la seva filla seva, cunyat de Pau Lledó Dalmases.</p>		
Hereu				
Altres testaments relacionats				
<p>- Apareix en el testament de Pau Lledó, 839/80, fol. 133.</p> <p>- Teresa Soler Monjo, 815/28, fol. 224. En primeres núpcies muller de Francisco Ponsic i Bru, ciutadà honorat de Vic. És filla de Joan B. de Monjo, donzell.</p> <p>- Marmessor del pare de Ramon Sabater, vid. Gaspar Sabater, 784/62, s/f.</p> <p>- Teresa de Luzas i Ponsic, 851, 5è. llibre, fol. 90. Filla de Joan Ponsic i Monjo, cavaller i Mª Gràcia Lledó. Entre els marmessors hi ha Ramon Ponsic (casat amb Ignàcia Ponsic i Alòs), Pau Dalmases, canonge i Anton Vilana. 2000 misses.</p> <p>- Felix Monjo i Pla, 979, 1r. llibre, fol. 165, 26/03/1760, fill de Felix Nicolau de Monjo Corbera i Santdiment i de Rosa Monjo i Pla. Entre els marmessors, Ramon Ponsic i de Camps, regidor perpetu de Barcelona, noble.</p> <p>- Ramon Ponsic i Pla, 979, 1r. llibre, fol. 302. Ell és noble. Regidor perpetu de Barcelona. Resident a Sabadell. Fill de Joan Ponsic i Monjo i de Caterina Camps. La seva muller és Maria Ponsic i Alòs. Entre els marmessors la muller, el fill, Gertrudis de Ponsic i Sant Joan, nora; Ramon de Copons i Ivorra, Sr. de la Manresana. Enterrat a Terrassa (on estan enterrats els avis i els pares). 800 misses.</p>				
Comentaris del testament				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- Chb</p> <p>- 1684 cav</p>				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☒ Sí		
Corts 1705		☒ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<p>- Pau Lledó</p> <p>- Ramon Sabater</p> <p>- Josep Alòs</p> <p>- Els Sant Joan</p> <p>- Copons de la Manresana</p>				

Nº175	Quintana	Felip		
	Fàbregues	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
- Chb 1693, cav 1701 (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1700 (Martí, 2005, p. 51).				
Familiars directes				
- Fill de Josep Quintana i Cruilles, també donzell, i de Eulàlia Quintana i Fàbregas. - Muller: Gertrudis Maresc, en primeres núpcies.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	20/02/1726	904, 1r. llibre, fol. 107		
- Ignacio de Quintana i Maresc, donzell fill casat amb M ^a Francisca de Quintana i Palau, fill i nora. - Felip Ignasi i Feliu Quintana, monjos de Sant Feliu de Guíxols i de Santes Creus. - Margarida de Quintana, religiós de Jerònimes, germana. - Emmanuel de Nadal i Despujol, casat amb Isabel de Nadal Guitart i Quintana, nebots.				
Hereu				
Ignasi de Quintana i Maresc.				
Altres testaments relacionats				
- Joan Francesc de Maresc el cita com a marmessor, 873/40, s/f. En primeres núpcies casat amb una filla seva, Gertrudis. - Teresa Guitart i Quintana. 875, 1r. llibre, fol. 266, germana. - Josep Francolí, 875, 2n. llibre, fol 268. Entre els marmessors hi ha Pere Jeroni Quintana, oïdor de la Reial Audiència. - Francisco Nicolau de Sant Joan. 875, 2n. llibre, fol. 97. Entre els marmessors hi ha Pere Jeroni de Quintana. - La seva nora, muller de Ignasi de Quintana, és M ^a Francisca de Potau, 904, 1r. llibre, fol.107, 20/02/1726. Filla de Cristòfol Potau i de Tera Ferrer, Lledó i Vives. Entre els marmessors hi ha Felip Vives i Quintana, monjo; Carlos Potau i Dalmases, nebot; i Josepa de Potau i Dalmases, cunyada vídua de Josep Faust de Potau. Demana 700 misses.				
Comentaris del testament				
- Enterrat a Sta Maria del Pi. - 5 ll. a l'hospital de la Santa Creu, Misericòrdia i Llätzer; 50 ll. congregació dels Dolors. - Una joïeta d'or de 50 dobles per la neta, M ^a de la Mercé. - Josepa Vives i de Quintana, neboda, filla de Emmanuel Vives. "se troba donzella en edat avançada i tenir pocs bens". Ordena a l'hereu que la mantingui.				
Misses marit				
600				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
- 1693 chb - 1701 cav				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
- Joan Francesc Maresc - Carlos Potau				

Nº176	Regàs	Josep	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
- Ardiaca i canonge de Girona.				
Familiars directes		Misses marit	Comentaris del testament	
		Dots marit		
Marmessors		Misses muller		
	Data testament			
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social
ecles Sí

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº177		Reverter		Miquel Ignasi		Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☒ Sí Immigrant ☐ Sí Vinculació comercial ☐ Sí		- Salvador Massanés de la Ribera, 861/53, fol. 228r. Ignasi i Miquel Reverter són marmessors.			
- Cav. Fill de Joan B. Reverter. - El 13 de gener de 1710 substituïa a Josep Nuri de Lana com a Racional de la Dipuació (LLDDP, N-272, fol. 328v.). - El 1734 era conseller del Consell de Nàpols, ja a l'exili (Alcoberro, 2002, p. 77).							
Familiars directes						Misses marit	
- Fill de Joan B. Reverter.							
						Dots marit	
		Data testament		Referència testament			
Marmessors							
						Misses muller	
						Dots muller	
Hereu						Relació comercial	
Comentaris del testament							
Afiliació política							
Constitucionalista							
Categoria social		Canvi d'estament					
Cav		☐ Sí					
Evolució estamental							
Braç Militar		☒ Sí					
Conferència		☐ Sí					
Corts 1701		☐ Sí					
Corts 1705		☐ Sí					
JGB 1713		☐ Sí					
Relacions							

Nº178	Reverter	Joan Baptista	Altres testaments relacionats	
			- Salvador Massanés de la Ribera, 861/53, fol. 228r. El seu cunyat i marmessor. Ignasi i Miquel Reverter també són marmessors. - Maria Sala Santgenís esposa en primers núpcies de Miquel Francisco Reverter, 853/54, fol.138. - Clara Reverter i de Ferrer, 875, 1r. llibre, fol.197, 24/02/1713. Muller de Joan B., filla de Jeroni Ferrer, Dr. en 2 drets. Entre els marmessors hi ha Emmanuel Ferrer i Sitges, que és el seu cunyat i el seu cosí. També i ha Salvador Massana i Ribera, casat amb Teresa Reverter, cunyat, Miquel Pérez de las Aguas. Les misses apareixerà, 25 ll. a una filla monja. Marit usdefruit Ignasi és l'hereu. - És cunyat de Josep Nuri de Lana. La germana de Josep Nuri es va casar amb Joan Baptista.	
Biografia		Doctor ☒ Sí Immigrant ☐ Sí Vinculació comercial ☒ Sí	Comentaris del testament	
- Dr. en dret, chb, cav 1707(Bru-Fluvià, 1998). - Era un jurista de molta fama, que ja havia protestat contra la manera d'actuar del virrei Corzana el 1696. Fou una de les figures claus de l'administració civil de Carles III, l'arxiduc, i membre de la Junta Superior d'Hisenda (Porta, 1984, p. 72). - Desinsaculat per Velasco a l'estiu de 1704 per l'afer Pallejà. En el moment d'arribar a Barcelona Carles III, l'arxiduc, es trobava desterrat a l'Aragó. S'escapolí del desterrament i mig a peu i mig a cavall arribà a Barcelona on fou ben rebut per Carles III, el qual el reinsaculà en els seus càrrecs. Va ser una persona important en l'administració del nou monarca (Porta, 1984, p. 436). - Vinculació entre: Salvador Massanés de la Ribera, Joan B. Reverter, Ramon Vilana Perlas, Pere Trelles, Joan Francesc Veneda. Relacions comercials també amb Narcís Feliu (García Espuche, 2003, p. 279 i 280). - Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. Membre de la "Junta de noblesa" que Carles III va organitzà el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona. Membre de la Junta Reial d'Estat formada el 28 d'octubre de 1705. Fou nomenat jutge de la Batllia General. Membre de la "Junta de medios" de 1705 per rebre els préstecs que els particulars fessin per subvenir les urgències del moment (Castellví, 1997, vol. I. pp. 277, 619 i 621 i vol. II, p. 232). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 5 ll. (Bruguera, 1871, p. 388). - Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1693 (MNA). - Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1701 (Martí, 2005, p. 51). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.			Afiliació política Constitucionalista	
Familiars directes			Categoria social ☐ CHB Canvi d'estament ☒ Sí	
- Muller: Clara de Reverter i Ferrer. - Fills: Miquel de Reverter i Ignasi de Reverter.			Evolució estamental - Chb - 1706 cav	
			Relacions - Emmanuel Ferrer - Salvador Massanés - Vilana Perlas - Nuri de Lana	
			Misses marit <input type="text"/>	
			☐ Braç Militar ☒ Sí	
			☐ Conferència ☒ Sí	
			☐ Corts 1701 ☐ Sí	
			☐ Corts 1705 ☐ Sí	
			☐ JGB 1713 ☐ Sí	
			Dots marit <input type="text"/>	
			Misses muller <input type="text"/>	
			Dots muller <input type="text"/>	
			Relació comercial - Relacions comercials amb els Feliu de la Penya.	
Marmessors	Data testament	Referència testament		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Hereu	<input type="text"/>			

Nº179	Riba	Baltasar			Altres testaments relacionats
	Llunes	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia					
<p>- Chb 1665, cav 1676 (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser conseller militar del Braç Militar el 1685, el 1691 i el 1695, sindic el 1700 (Martí, 2005, p. 51).</p>					
Familiars directes					
<p>- Fill de Baltasar Riba, chb, i de Isabel de Riba i Lunes. - Muller: Emmanuela de Riba i Comalada.</p>					
Marmessors					
	Data testament	Referència testament			
	06/06/1694	880/22, fol. 144			
<p>- Emmanuela de Riba i Comalada, muller. - Ana de Comalada i Olmera, sogra. - Francisco Comalada i Olmera, CHB, Barcelona i Vic vivint, casat amb Mª Anna Comalada i Riba, filla. - Francisco Brossa i Boxadors, donzell, Barcelona i Vic vivint, casat amb Francisca Brossa i de Riba, germana. - Baltasana de Riba, religiosa i germana. - Joana de Peguera i de Riba, germana. - Domingo i Ignasi Comalada i Olmera, cunyats i germans.</p>					
Misses marit					
apareixerà					
Dots marit					
Pocs diners					
Misses muller					
Dots muller					
Relació comercial					
Hereu	Emmanuela de Riba i Comalada				

Afiliació política

No definit

Categoria social CHB **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

- Chb
- 1676 cav

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Ermengol Peguera Riba

Nº180	Riba	Joan			Altres testaments relacionats	Afiliació política No definit
	Comalada	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí		
Biografia - Cav (Bru-Fluvià, 1998). - Al testament posa el "Don" i sembla noble.						Evolució estamental [ ]
Familiars directes - Fill de Baltasar Riba, donzell, i Manuela de Riba i Comalada.						Comentaris del testament - Enterrat al lloc i misses que vulguin.
				Misses marit apareixerà		
				Dots marit [ ]	☐ Braç Militar ☒ Sí	
		Data testament 08/03/1710	Referència testament 875, 3r. llibre, fol. 159		☐ Conferència ☐ Sí	
Marmessors - Manuela Riba i Comalada. - Anna Comalada i Riba, germana casada amb Francisco Comalada i Olmera. - Domigno, Ignasi Comalada i Olmera germans.						☐ Corts 1701 ☐ Sí
				Misses muller [ ]	☐ Corts 1705 ☒ Sí	
				Dots muller [ ]	☐ JGB 1713 ☐ Sí	
Relació comercial [ ]						☐ Relacions [ ]
Hereu	Manuela Riba i Comalada, mare					

Nº181	Ribera-Claramunt	Carlos	Altres testaments relacionats	
	Espuny	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia			- Maria Ribera Claramunt, 870/33, fol. 172. És la seva mare. - Relació amb els Berardo. Maria Berardo (germana del marquès) 887, 1r. llibre, fol. 154. Ell és marmessor.	
- Nob (Bru-Fluvià, 1998). Capità de la 6ena companyia de la coronela segon batalló. Ferit el 2 i el 14 d'agost de 1714. Desterrat a Lleó el 1715 i on morí el 1716 (Albertí, 1964, p. 434). - Va ser de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705. Desterrat per Velasco a l'estiu de 1705 per considerar-lo afí a l'arxiduc. Va ser dels que sortí de Lleida a l'abril de 1706 amb Enric de Darmstadt per ajudar a Barcelona. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar en la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. pp. 618, 619, vol. II, p. 237, vol. III. p. 682). - Membre de la trenta-sisena creada per assessorar a la Diputació al juliol de 1713. Desterrat el 28 de desembre de 1715, fou dut a Lleó on morí el 1716 (Albertí, 1964, p. 146 i 398). - Era fill de Francesc de Ribera, baró de Florejacs, i nét de Tomàs de Ribera, sr. de Florejacs. El seu pare esdevingué noble l'11 d'agost de 1671. La seva mare, Maria Espuny i Claramunt era filla d'un donzell, Josep Espuny (Martínez Rodríguez, 2005, pp.157-158). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. (Bruguera, 1871, p. 388). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.			Comentaris del testament 	
Familiars directes			Misses marit	
- Fill de Francesc Ribera, magistrat de la Reial Audiència, i Maria Ribera i Claramunt.				
			Dots marit	
			Misses muller	
			Dots muller	
			Relació comercial	
Marmessors				
Hereu				

Affiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

- El seu pare assolí la noblesa al 1671.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Els Berardo

Nº182	Ribera-Claramunt	Josep Antoni		
	Espuny	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. C. Claramunt, 1708, confirmat al 1716, sr. de Florejacs (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Membre d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre. Desterrat el 28 de desembre de 1715, i passà sis anys a Burgos (Albertí, 1964, p. 300 i 398).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 1010 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).</p> <p>- Era fill de Francesc de Ribera, baró de Florejacs, i nét de Tomàs de Ribera, sr. de Florejacs. El seu pare esdevingué noble l'11 d'agost de 1671. La seva mare, Maria Espuny i Claramunt era filla d'un donzell, Josep Espuny (Martínez Rodríguez, 2005, pp.157-158.).</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1705 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Francesc Ribera, Magistrat de la Reial Audiència, i Maria Ribera i Claramunt.</p> <p>- Muller: Mª Anna Josa.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	07/03/1737	910, 1r. llibre, fol. 145		
<p>- Mª de Ribera i Josa, muller.</p> <p>- Francisco de Ribera i Soler, fill de la primera muller, Teresa Ribera i Soler, difunta.</p> <p>- Josep de Ribera i Josa, canonge i ardiaca de Barcelona.</p> <p>- Maria de Bournoville i Ribera, maquesa de Rupit, muller de Francisco de Bournoville.</p> <p>- Isabel de Sentmenat i Ribera, muller de Menne de Senmenat i Agulló.</p> <p>- Josep Josa i Agulló, cunyat.</p> <p>- Josep Erill, cunyat.</p>				
Misses marit				
800				
Dots marit				
3.000 filla 1.000 fill				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Relació amb els Dalmases, però quan ja s'havien ennoblit.				
Hereu				
Francisco de Riera i Soler, fill del primer matrimoni.				
Altres testaments relacionats				
<p>- Ignasi Soler i Junyent, cita a Josep Antoni com a marmessor.</p> <p>- Maria Ribera i Claramunt, 870/33, fol.172. És la seva mare.</p> <p>- Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n. llibre, fol. 139, 19/04/1712. Josep és marmessor seu.</p> <p>- Isabel de Sentmenat i Ribera, 875, 2n. llibre, fol. 155. Filla de Josep Ribera i Claramunt, germana de Josep de Ribera i Josa, ardiaca de Santa Maria del Mar. Una altra germana està casada amb Salvador Bournoville, marquès de Rubí. Un germà és Francisco de Ribera i Soler.</p> <p>- Josep de Bournoville i de Eril, fill de Salvador i de Mª Ribera i de Josa.</p> <p>- Maria Berardo (germana del marquès) 887, 1r. llibre, fol.154. Muller de Francisco Espuny Morera.</p> <p>- Relació amb Mª de Peguera i Aimeric, 901, 1r. llibre, fol. 16. Josep Antoni és marmessors seu.</p> <p>- Francisco de Ribera i Soler, 910, 1r. llibre, fol.160. És el seu fill. Casat amb Mª Anna Amat i Lentiscar. Entre els seus marmessors hi ha Fèlix Amat i Lentiscar, cunyat i Josep Amat i de Junyent, marquès de Castellbell i Castellmeià.</p> <p>- Relació amb Josep Josa i Agulló i amb els Dalmases. Caterina Josa Dalmases 914,1r. llibre, fol. 46, el cita com a marmessor.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Sepultat a la Capella de tots els Sants, de la Catedral.</p> <p>- 50 rals per a l'hospital de la Santa Creu, i de la Misericòrdia; 20 ll. a la confraria dels dolors i 10 ll. a la del Carme i a la de Pàdua.</p> <p>- Diu que la dot del seu matrimoni fou de 2.000 ll. i que va rebre tota l'herència de la seva mare, que tenien un valor de 18.000 ll.</p> <p>- A la muller li dóna una renda de 400 ll. anuals i usufructuària.</p> <p>- Si la muller viu amb el fill, aleshores li dóna 200 ll. i l'obligació de cuidar-la (ho explica amb detall).</p> <p>- 1.000 ll. a Josep Ribera i Josa, ardiaca.</p> <p>- 3.000 ll. a Marina, filla.</p>				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
<p>- El seu pare assolí la noblesa al 1671.</p> <p>- 1708 C. Claramunt. Confirmat el 1716</p>				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
<p>- Ignasi Soler</p> <p>- Francesc Amat i Planellas</p> <p>- Els Sentmenat</p> <p>- Josep Bournoville</p> <p>- Els Berardo</p> <p>- Els Peguera</p> <p>- Josep Josa</p> <p>- Els Dalmases</p> <p>- Josep Erill</p> <p>- Salvador Massanés</p> <p>- Magí Mercader</p>				

Nº183 Riffós Josep

Biografia

- Canonge de Barcelona i d'Urgell,
- Va desaparèixer de Catalunya el 2 d'octubre de 1714. Inquisidor general de Sardenya des de 1715 i el 1720 de Sicília, també consultor del virrei de Sicília i subdelegat de la croada. Estava a Roma el 1714. Exiliat el 1714 segons la llista del Consejo de España. Cobra una pensió el desembre de 1714 (Alcoberro, 2002, vol. I. pp. 48, 84, 27, 49).
- Va ser vicari general de la diòcesis, substituït del bisbe Sala, durant el setge. Desterrat el 2 d'octubre de 1714 (Albertí, 1964, p. 301 i 394).
- Hi ha un Magí Rifós, matriculat mercader el 1621 (Cabestany, 1964, p. 180).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.

Familiars directes

- Fill de Francisco Rifós, pagès de Sabadell i Jerònima Rifós i Cellent.

Data testament

Referència testament

Marmessors

Hereu

Doctor Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Altres testaments relacionats

- Francisco Riffós, 917, 1r. llibre, fol. 33, 16/12/1741. Prevere. Entre els marmessors Josep Riffós, "jutge que fou de la monarquia, consultor del virrei i capità general del Regne de Sicília, mon germà", Pere Joan Riffós, pagès de Alella, germà. Canut, germà, notari causídic. Isabel Rojas, vídua del Dr. en medicina Pau Rojas. 1.000 misses, 50 ll. Rep diners de pensionats.

Comentaris del testament

Relació comercial

- Fill de Pagès.

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

ecles

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº184	Roca Júlia	Emmanuel	
	Llunes	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí
		Vinculació comercial ☒ Sí	
Biografia			
<ul style="list-style-type: none"> - Cav. Fill de Juan Baptista Roca i Júlia, cav 1674 (Bru-Fluvià, 1998). - És Dr. en drets. Vid. testament de Josep Ordano. - Capità de la 5a companyia del 5 batalló de la coronela. Ferit l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 436). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 215 ll. (Bruguera, 1871, p. 389). - Va ser conseller militar del Braç Militar el 1707 i el 1711 (Martí, 2005, p. 51). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 			
Familiars directes			
- Muller: Maria Roca Júlia Queffi i Ordano.			
		Misses marit	
		Dots marit	
		Misses muller	200
		Dots muller	4.000 conegut. Pocs diners
		Relació comercial	- Casat amb la filla de Joan H. Queffi, mercader de Gènova.
Marmessors		Data testament	Referència testament
Altres testaments relacionats			
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Ordano, 838/80, fol. 234. Emmanuel està casat amb Francisca Roca Júlia Queffi i Ordano, neboda seva. - Marmessor del pare de Ramon Sabater, vid. Gaspar Sabater, 784/62, s/f. - Maria de Roca Júlia i Queffi, 898, 1r. llibre, s/f, 4/01/1731. És la seva vídua. Ella és filla de Joan Henrich Queffi, mercader genovès, chb, i Paula Queffi i Ordano. Entre els marmessors Pau Comas i Mariano Ahonés, notari. 200 misses i 4.000 ll. a Pau Comas més l'or i la Plata. Es queixa que encara li devien les 3.300 ll. que el seu pare prestà "per servei del Rey en lo Siti del any 1697 en telas per fer sacs i plomo". A Dionisia Martí, vídua d'un forner, li dóna 200 ll. També es queixa per les cases derruïdes que té al pla d'en Llull "unes cases que tenia y posseïa en lo Pla d'en Lluhis las que vuy se troban espatlladas per fer la ciutadella i avaladas en vintidoss mil lliuras". Destina aquests diners a misses. Té un plet amb l'abat de Brea (Gènova). Hereu: Jesucrist. - Joan Henrich Queffi, 839/80. fol. 124, 2/02/1703. El seu sogre. 			
Comentaris del testament			
Relacions			
<ul style="list-style-type: none"> - Magí Barrera - Ramon Sabater - Francesc Ordano 			
Hereu			

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- El seu pares assolí el grau de cavaller el 1674.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Nº185	Rocabertí	Jeroni		
	Argençola-Montsuar	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. Sr. de les Pallargues i l'Aranyó. M. Argençola 1702 (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Fill de Josep de Rocabertí i Boixadors i Anna Argençola. Va ser batlle del Principat (1656-1680). El 1705 va sortir de Barcelona amb el seu fill. Josep Rocabertí i Llupià. Aquest, serà regidor de Barcelona el 1718 (Molas, 2003, p.148).</p> <p>- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Velasco el desterrà a Canovelles. Felip V li donà una plaça al Consell de Itàlia. (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374, 468 i vol. II, p. 231).</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1686 i 1693 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- El seu fill Josep va ser membre del primer ajuntament borbònic de 1718. Fugí el 1705 (Mercader, 1968, p. 359).</p> <p>- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966</p>				
Familiars directes				
- Muller: Maria de Llupià.				
Messes marit				
<input type="text"/>				
Dots marit				
<input type="text"/>				
Messes muller				
<input type="text"/>				
Dots muller				
<input type="text"/>				
Relació comercial				
<input type="text"/>				
Hereu				
<input type="text"/>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Gertrudis Descatllar i de Llupià, 861/53, fol. 200r. Com a marmessor està Jeroni Rocabertí, casat amb Maria de Llupià</p> <p>- Josep de Rocabertí i Llupià. 979, fol. 62, 05/07/1754. Fill de Jeroni Rocabertí i de Argençola, i de Maria de Rocabertí i de Llupià. Entre els marmessors: Ignàsia de Rocabertí i Oms, muller; Maria de Cruilles i Rocabertí, muller de Joan de Cruilles, cosins, Anton de Pignatelli i Aimeric, Caetano de Pignatelli i Rubí. 3.000 misses. Parla de "Teresa Cervera, donzella ciega que habita de molts anys a esta part en ma casa". Li dóna 50 ll. anuals.</p>				
Comentaris del testament				
<input type="text"/>				
Affiliació política				
Realista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1702 M. Argençola				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Els Llupià</p> <p>- Anton Pignatelli</p> <p>- Els Rubí</p>				

Nº186 Rocabertí-Pau-Bellera Francisco

Sarriera

Doctor

Sí

Immigrant

Sí

Vinculació comercial

Sí

Biografia

- Nob. Sr. Avinyonet (Bru-Fluvià, 1998).

- Va ser clavari del Braç Militar el 1711 i conseller noble el 1699 (Martí, 2005, p. 51).

Altres testaments relacionats

- Joan Descatllar, 818/79, fol.175. La seva filla Francisca Descatllar és la muller de Francisco Rocabertí i Pau.

Familiars directes

- Muller: Francisca Rocabertí i Descatllar.

Misses marit

Dots marit

Misses muller

Dots muller

Comentaris del testament

Relació comercial

Marmessors

Data testament

Referència testament

Hereu

Afiliació política

No definit

Categoria social

Nob

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Els Descatllar

Nº187 Romaguera Josep

Biografia

- Canonge de Barcelona. Chb 1683 (Bru-Fluvià, 1998).
 - Escriptor destacat, ocupà diversos càrrec dins el bisbat; vicari general, canonge penitenciari, advocat del Braç eclesiàstic a les Corts de 1701 i vicari general del Sant Ofici. Carles III el va fer capellà d'honor (Castellví, 1997, vol. II, p. 240). Amic personal del bisbe Benet Sala. Tot i que sembla vinculat al cercle d'amistats austriacistes, va ser nomenat el 1715 vicari general del Sant Ofici. Té una obra literària prou important que ha estat analitzada per Jordi Rubió i Balaguer. Per una primera aproximació a la seva biografia vegeu especialment l'estudi de Soberanas (Soberanas, 1985), i també el de Jordi Rubió i Balaguer (Rubió, 1985).
 - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.

Familiars directes

- Fill de Jeroni Romaguera, obrador, i de Teresa.

Data testament	Referència testament
27/02/1723	886, 1r. llibre, fol. 90

Marmessors

- Mª Puigventós Romaguera, germana, vídua de Pere Puigventós, pagès de la vila d'Olesa de Montserrat.
 - Josep Sabater, Dr en drets.
 - Jaume Solà, beneficiari de la parròquia de Sta Eulàlia de provençana.
 - Lluís Solà, prevere de Argentona.

Hereu Jaume i Lluís Solà i Josep Sabater.

Doctor Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Altres testaments relacionats

- Mateu Romaguera, 818/79, fol.17. Fill de Francesc Romaguera, pagès de Vilàr.
 - Domingo Romaguera i Perpinyà, ciutadà honorat de Girona, fill de Francisco Romaguera. 886, 2n. llibre. fol.26.

Comentaris del testament

- Enterrat a la catedral de Barcelona.

Relació comercial

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

ecles

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Jaume Solà

Nº188 Sabastida Francisco

Biografia

Desconegut. Algunes pistes possibles:

- Oleguer Sabastida i Font fou un dels que sortir amb l'Arxiduc el setembre de 1711 (Alcoberro, 2002 p. 37).
- Josep Sabastida, el seu germà, membre de la Juanta Particular de comerç de Catalunya com a gaudí, (Oliva, 2001, p. 132).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1710 (Martí, 2005, p. 51).

Doctor Sí No
Immigrant Sí No
Vinculació comercial Sí No

Altres testaments relacionats

[Empty area for related testaments]

Comentaris del testament

[Empty area for comments]

Relació comercial

[Empty area for commercial relations]

Familiars directes

[Empty area for direct family members]

Misses marit

[Empty field]

Dots marit

[Empty area for husband's dots]

Misses muller

[Empty field]

Dots muller

[Empty area for wife's dots]

Data testament **Referència testament**

Marmessors

[Empty area for executors]

Hereu

Affiliació política

No definit

Categoria social

Canvi d'estament

desc

Sí No

Evolució estamental

[Empty area for estate evolution]

Braç Militar

Sí No

Conferència

Sí No

Corts 1701

Sí No

Corts 1705

Sí No

JGB 1713

Sí No

Relacions

[Empty area for relations]

Nº189	Sabater	Martin	Altres testaments relacionats	
	Sanz de Latras-Agullana	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. M. de Benavent 1702 (LV f340) i sr. de Campmajor i Tudela (Bru-Fluvià 1998)</p> <p>- El 1684 capità de la coronela de Barcelona. Es casà amb Teresa Copons i Grimau. El seu fill Antoni, tot i restar a Catalunya fins al final de la guerra va ser uns dels que es retirà a Mataró el 1713 (Cfr. Albertí, 1964, p. 378).</p> <p>- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).</p> <p>- Va ser perseguit pels austriacistes i condemnat per rebel·lia. El seu fill Anton va ser un dels 16 administradors de Barcelona el 1714 i també del ajuntament de 1718 (Mercader, 1968, p. 348 i 359).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Lluís de Sabater i Eleonor de Agullana.</p> <p>- Muller: Teresa Sabater i de Copons.</p> <p>- Fills seus: Anton, Eleonor i Josepa Sabater i de Copons.</p>				
Messes marit				
3.000				
Dots marit				
7.000 filla				
8.000 filla				
8.000 filla				
6.000 muller				
Messes muller				
1.000				
Dots muller				
100 a cada filla				
Relació comercial				
Comentaris del testament				
<p>- Prohibeix separació del patrimoni. Primer Matrimoni amb Rafaela Alemany. Va rebre una dot de 14.000 ll.: les filles són Teresa de Riquer (muller de Baltasar de Riquer) i Sabater i Mª Antonia Sabater. A Teresa li donà 7.000 ll. i a Antonia 8.000 ll.</p> <p>- Del segon matrimoni dues filles.</p> <p>- 8.000 ll. per Leonor.</p> <p>- 150 ll. anuals a Josepa Sabater i Copons, monja.</p> <p>- 6.000 ll, per la muller, per a que les pugui utilitzar lliurement, a més de l'usdefruit.</p>				
Relacions				
<p>- Ramon de Copons</p> <p>- Ramon de Xammar</p> <p>- Lluís Bru i Canta</p> <p>- Josep Francolí</p> <p>- Els Tord</p> <p>- Agustí Copons</p> <p>- Joan Copons</p>				
Afiliació política				
Realista				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1702 M. de Benavent				
Relacions				
<p>- Ramon de Copons</p> <p>- Ramon de Xammar</p> <p>- Lluís Bru i Canta</p> <p>- Josep Francolí</p> <p>- Els Tord</p> <p>- Agustí Copons</p> <p>- Joan Copons</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	27/01/1711	861/53, fol. 206		
<p>- Teresa Sabater i de Copons "molt amada muller mia".</p> <p>- Anton Sabater i de Copons, fill.</p> <p>- Baltasar de Riquer i Teresa de Riquer i Sabater, filla del primer matrimoni.</p> <p>- Dalmau de Copons i Grimau, canonge.</p> <p>- Francesc de Copons i Grimau i Isabel de Copons i Gilabert, cunyats.</p> <p>- Joan de Copons i Grimau, cunyat.</p> <p>- Anna de Copons, vídua de Ramon de Copons i Grimau.</p> <p>- Lluís Bru i Canta i Josepa Bru i Copons, cunyats.</p> <p>- Ramon Xammar i Francesca Xammar i Copons, cunyats.</p> <p>- Agustí de Copons i Pedro de Copons, nebots.</p>				
Hereu				
Anton Sabater				

Nº190	Sabater	Ramon		
	Bris	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
- Chb. Va ser conseller en cap al 1711 (Morales, 1983).				
Altres testaments relacionats				
- Maria Sabater i Sambassart, 861/53. fol. 234. Casada amb Vicens Sabater, Dr. de la Reial Audiència. Fills: Bernat, Josep i M ^a Teresa Sabater i Sambassart. - Domingo Mora, 806/45, fol. 76. La seva filla, casada amb Ramon Sabater, chb. Els fills és diuen Domingo i Ramon. - Rafaela Sabater i Bris, 784/62, s/f. Muller de Gaspar Sabater. - Gaspar Sabater, 784/62, s/f. Chb, abans mercader. És el pare de Ramon. Entre els marmessors hi ha Joan B. Roca Júlia, Pere Pau Vives i Joan Ponsic. - Relació amb Josep Mora i Cirera, cunyat. - M ^a Soler Sabater i Bris. 889, 1r. llibre, fol. 15, 16/10/1713. És la seva germana. Entre els marmessors, a banda Ramon, també hi és Magí Mercader Moragues, noble; Anton Soler Xaragall. En el seu matrimoni va rebre una dot de 4.000 ll. a la filla Jerònima dot de 1000 ll. El seu germà Ramon i Magí Mercader són administradors dels seus béns. Problemes familiars perquè l'hereu no ha obeït a la mare en temes de l'herència. - Relació amb els Mercader. Josep Mecader Sabater i Sitges, 937, 1r. llibre, fol.87. Ramon està casat amb una tia seva.				
Comentaris del testament				
Familiars directes		Misses marit		
- Fill de Gaspart Sabater (chb 1663) i Rafaela Sabater i Bris. - Muller: una Mora (filla de Domingo Mora).				
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
		- El seu pare era mercader. - Relació amb Magí Mercader.		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
Hereu				

Afiliació política

No definit

Categoria social **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

- El seu pare obté el títol de chb el 1663.

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Domingo Mora
- Joan B. Roca Júlia
- Magí Mercader
- Joan Ponsic
- Josep Mora
- Anton Soler

Nº191	Sadurní	Jeroni	
		Doctor	Immigrant
		☐ Sí	☐ Sí
		Vinculació comercial	
		☒ Sí	
Biografia			
<p>- Mercader. Cav (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Creditor de Kies i Jager al gener de 1705 (García Espuche, 2004, p. 315).</p> <p>- Al febrer de 1708 era caixer del banc de la ciutat (LLDCC, 1B. II, 217, fol. 80r.).</p> <p>- Quan signa el testament el 1712 és encara mercader.</p> <p>- Abans havia estat botiguer de teles. En 1695 fiador de les bolles foranes, de Barcelona i dels Drets del General (Jordà 1982 p. 200).</p> <p>- Relacionat comercialment amb els Feu. (Molas, 1974, p. 114).</p>			
Familiars directes			
<p>- Fill de Francisco Sadurní, perxer.</p> <p>- Muller: Maria Sadurní i de Nadal.</p>			
Marmessors		Data testament	Referència testament
No posa marmessors.		12/07/1712	877/30, fol. 125
Misses marit			
2.000			
Dots marit			
4.000 filla			
4.000 filla			
4.000 fill			
4.000 fill			
4.000 fill			
Misses muller			
1.000			
Dots muller			
4.000 a Josep			
2.000 a Jeroni			
Hereu Francisco Sadurní			
Altres testaments relacionats			
<p>- Maria Sadurní i de Nadal, 839/81, s/f. 27/07/1726. Vídua de Jeroni Sadurní, mercader. Filla de Bartomeu Nadal, botiguer de teles i de Mariàngela Nadal i Ferrer. Enterrada en la catedral de Barcelona, Marmessors: Bartomeu Nadal, prevere, germà, Jeroni Sadurní, prevere i can de Tortosa, fill; Francisco i Josep Sadurni, mercaders i fills; Ramon Sadurní, Dr. en drets, fill, Maria Cata i Sadurní, Gertrudis i Teresa Sadurní filles. Anton Catà, gendre; Eulàlia Sadurní i Mercader, nora. Enterrada a Santa Mònica, 1.000 misses. Als fills els hi dóna 4.000 ll. més a cadascú, a les filles les posa condicions en funcions de la descència etc., i del fideicomís posat pel pare a Maria Catà i Sadurní. a Jeroni li dóna 1000 ll, A Ramon 500 ll. i a Josep, Gertrudis i Teresa 300 ll.. A Ramon "2 caixas plenas de robas". Hereu: Francisco.</p> <p>- Anton Catà i Renau, 899, 1r. llibre, fol.163. El seu germà Anton està casat amb Mª Catà i Sadurní, filla de Jeroni.</p> <p>- Francisco Sadurni. 906, 1r. llibre, fol.16, 29/12/1729. Fill de Jeroni Sadurní, mercader i de Maria Sadurní i de Nadal. És molt ric.</p> <p>- Gertrudis Sadurní, 961, 1r. llibre, fol. 199. És la seva filla.</p> <p>- Josep Sadurni, 961, 1r. llibre, fol. 205, 17/04/1756. Fill. És mercader. 2.000 misses. A la filla Maria li dóna 25.000 ll. en dot.</p>			
Comentaris del testament			
<p>- Enterrat al convent de Santa Mònica.</p> <p>- 4.000 ll. a Maria Gertrudis i 4.000 ll. a Teresa, filles.</p> <p>- 4.000 ll. a cadascú dels fills: Jeroni, Josep i Ramon.</p> <p>- 100 ll. a l'hospital de la Santa Creu.</p> <p>- 50 ll. a l'hospital de la Misericòrdia.</p> <p>- 25 ll. a l'hospital dels Infants orfes.</p> <p>- 12 ll. a San Llätzer.</p> <p>- Muller usdefruit.</p>			
Relació comercial			
<p>- El seu pare era un important mercader.</p> <p>- El seu fill és mercader i està relacionat amb família de mercaders.</p>			
Afiliació política			
No definit			
Categoria social		Canvi d'estament	
CHB		☒ Sí	
Evolució estamental			
- Era mercader. Va ser cavaller en 1758, ja difunt (Bru-Fluvià, 1998).			
Braç Militar ☐ Sí			
Conferència ☒ Sí			
Corts 1701 ☐ Sí			
Corts 1705 ☐ Sí			
JGB 1713 ☐ Sí			
Relacions			
<p>- Anton Cata i Renau</p> <p>- Magí Mercader</p>			

Nº192	Sagrera	Francisco		
	Masana	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
- Nob (Bru-Fluvià, 1998). - El seu pare va ser Diputat militar al 1707 (Sans, 1982, p.118).				
Altres testaments relacionats				
- Jacinto Sagrera i Xifré. El seu pare, 900/24, fol. 266. Marmessors: Jacinto, Francesc, Antoni Sagrera i Masana. Josep Mora i Solanell (casat amb Maria Mora i Sagrera, filla seva), Josep Galceran i Sabastida (virrei de Mallorca) - Relació amb Josep Antic, casat amb Ighes Mora i Sagrera - Ignacio Sagrera i Melanda, 966, 1r. llibre, fol. 287, 06/01/1764. El testament es portat per Juan de Sagrera Melanda i Xifre, germà seu. És Fill de Jacinto Sagrera i Mazan i Isabel Melanda. Familia Castellana.				
Comentaris del testament				
Familiars directes		Misses marit		
- Fill de Jacinto Sagrera i Mazán.				
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
Hereu				

Afiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- 1673 chb
 - El seu pare era mercader al 1629, chb al 1649, cav al 1680 i noble al 1684.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Josep Galceran Sabastida
 - Josep Mora i Solanell
 - Josep Antic

Nº193	Sagrera	Jancinto	Altres testaments relacionats	
	Massana	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia		- Ramon de Berart i Bazia, 885/40, fol. 49, 2/08/1693. Jacinto és marmessor i cunyat.		
<p>- Nob (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Noble, que havia estat fet chb al 1673. Fill de Jacinto Sagrera y Xifré. que va ser mercader al 1629, chb al 1649, cavaller al 1680 i noble al 1684. fill de Jacinto Sagrera Galí, mercader (Morales, 1983, vol. II, p. 85).</p> <p>- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1706 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).</p> <p>- A l'abril de 1712 el LLDCC recull que estava "en las ciutats de Barcelona y Mataró domiciliat" (LLDCC, 1B. II, 221, fol. 191r.).</p>				
Familiars directes		Comentaris del testament		
		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Relació comercial		
		- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1706.		
Hereu				

Affiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- 1673 chb
- El seu pare era mercader al 1629, chb al 1649, cav al 1680 i noble al 1684.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Ramon Berart

Nº194	Sambasart	Ramon		
	Roger	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1697 (Bru-Fluvià, 1998). - El seu pare era cavaller el 1709. Vid. testament de Josep Ordano. - El seu pare membre de l'assentament de grans de 1671. Aleshores era mercader (Oliva, 2001, p. 126). - També va ser administrador de la Taula de Canvis reformada per José Patiño. (Molas, 1977b, p. 219). - El seu pare administrador dels drets Senyoriais del duc de Cessa el 1678 juntament amb Magí Mercader i Feliu de la Penya (Molas, 1974, p. 115). - El seu pare va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1687 (Martí, 2005, p. 51). - Possiblement el seu oncle era el doctor de la Reial Audiència Vicenç Sabater i Gleu, casat amb la germana del seu pare Maria Sambasart. (Martínez Rodríguez, 2005, p. 221). - El seu pare participà en l'arrendament dels drets del General de 1701. Encara té comptes pendents amb Jaume Morera (dret de la Bolla) i Francisco Antic (Nova Ampra). Vid. testament. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Pares: Francesc Sambasart, cav, i Francisca Sambasart i Roger. - Muller: Teresa Sambasart i Feu. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	18/02/1719	870, 1r. llibre, fol. 296		
<ul style="list-style-type: none"> - Mª Teresa Sambasart i de Feu, muller. - Francisco Sambasart i Roger, jesuïta, germà. - Eulàlia Feu i Falguera, vídua de Pau Feu, cavaller, sogre. - Fr. Bernat Sabater i Sambasart, dispenser del monestir de Ripoll. - Ignasi Rull i de Falguera, del Consell de Aragó. - Pere Màrtir, del ordre de Predicadors. - Al Vicari Perpetu de Santa M^a del Mar i al canonge penitencer de la Catedral. 				
Hereu	El primogènit que tingui			
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Francesc Sambasart, 900/24, fol. 235. És el seu Pare. Casat amb Mª Teresa Sambasart i Feu. Relacionat amb Pau Feu i Bernat Sabater. - Maria Sabater i Sambasart, 861/53, fol. 75 germana de Francesc de Sambasart. És la tia de Ramon. Casada amb Vicens Sabater, Dr. de la Reial Audiència. Fills: Bernat, Josep i Mª Teresa Sabater i Sambasart. - Relació amb Magí Mercader, 839/80, fol. 76. - Josep Ordano, 839/80, fol. 234. El pare de Ramon és marmessor. - Mª Teresa Sambassart i Feu, 949, 2n. llibre, fol. 6 i 10 08/05/1745. Vídua de Ramon. Filla de Pau Feu, cavaller i de Eulàlia Feu Falguera. Entre els marmessors: Pau Feu Falguera, germà en la vila de Terrassa vivint, Ramon de Falguera i Broca i Gertrudis de Falguera i Asprer, cònjugues, oncles, nobles; Ignasi Rius i de Falguera, casat amb Anna Rius i Vega, cosins; Josep Bertran, prevere de Betlem. 2.000 misses. Deixa: 20 ll. Hospital Santa Creu, 10 ll. a la resta. 20 ll. anuals a les tres germanes religioses, les 20 ll. que es cobren de tres censals que rep d'unes cases de Barcelona, 10 ll. a cada criada, criat o patge "que faci més de tres anys que serveixi". Hereu: els nebots. 				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a Sant Josep dels Pares Descalços, de Barcelona. - 50 ll. a l'hospital de la Santa Creu; 15 ll. a la Misericòrdia, Orfes i per l'Adjuntor per les necessitats dels pobres. - 15 ll. a tots els critats i criades. - A Josep Rosell, adroguer, "totas las quantitas de diner i tot lo demés quem deurà lo die de mon obit". - Té 7.000 ll. del dot de 9.000 ll. del seu matrimoni. - 1000 ll. de dot a tots els fills que tingui. - 800 ll. anuals més 1.000 ll. a la muller. - 25 ll. a Ana de Jesús i Eulàlia de Sant Jeroni, religioses carmelites de Mataró. - En un segon testament, (870, 1r. llibre, fol. 308, 10/11/1732) diu que té una causa contra els hereus de Jaume Falgueras per l'herència de la seva mare, Francesca de Sambassart i Roger. Encarrega als administradors de l'Hospital de la Santa Creu la solució del problema. - Dóna diners al Dr. Salvador Monsó, Mª Àngela Camps, criada. També 25 ll. a Tomas Galceran, jove cirugià i 25 ll. a Maria Rimbaud, muller d'un sastre. 				
Misses marit				
2.000				
Dots marit				
1.000 a tots fills 1.000 muller				
Misses muller				
2.000				
Dots muller				
Relació comercial				
<ul style="list-style-type: none"> - Casat amb Mª Teresa Feu. - Fill de Francesc Sambassart. 				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
CHB				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
- Pare era mercader.				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Vicens Sabater - Josep Ordano - Ramon Falguera - Pau Feu - Ignasi Rius - Magí Mercader 				

Nº195 Sanjust Josep

Vallgornera olim Pagès i Pexau i Planella

Doctor Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Biografia

- Donzell. Sr. d'Albons (Bru-Fluvià, 1998).
- La seva filla, Teresa de Santjust es casà amb Josep de Cortada i de Bru, barò de Maldà. (Fluvià, 1991, p. 31).
- Manel Santjust i Pagès, (el seu germà) va ser membre de la Junta Reial d'Estat formada per Carles III, l'arxiduc el 28 d'octubre de 1705 (Castellví, 1997, vol. I, p. 621).
- Va ser militar i rebé de Carles III el comandament d'un batalló d'italians (Porta, 1984, p. 434).
- Va ser clavarí del Braç Militar el 1697 i conseller militar el 1684 i el 1689 (Martí, 2005, p. 51).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.

Altres testaments relacionats

- Maria de Sanjust i Pagès, religiosa, 81/101, fol. 114r.
- Joan de Sanjust i Pagès 873/40 s/f., els seus nebots són Francisco de Berardo i Sanjust, Anton de Santjust i Planella, germà de Josep.
- M^{ra} Àngela de Sanjust i de Pagès, 859/49, fol. 481. Filla de Francisco de Sanjust i Pagès i de Maria Santjust i Pexau. religiosa.

Familiars directes

Misses marit

Dots marit

Data testament

Referència testament

Marmessors

Misses muller

Dots muller

Comentaris del testament

Relació comercial

Hereu

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Francisco Berardo
- Els Planella

Nº196	Sanjust	Galderic
Biografia		☐ Sí ☐ Sí ☒ Sí
<p>- Paborde de Berga.</p> <p>- Abat de Sant Pere de Camprodon, concedida per Carles III el 1707 (Castellví, 1997, vol. II, p. 433).</p> <p>- En 1716 fou expulsat de Catalunya per Felip V (Porta, 1984, p. 437).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>		Altres testaments relacionats <ul style="list-style-type: none"> - Marmessor de Gabriel Mora, adroguer, 811/101, fol. 57. - Francisco de Sanjust i Pagès, 890/22 s/f., ardiaca. - Josep de Sanjust i Pagés, 873/40, s/f, el seu germà. Entre els marmessors hi ha els cunyats i nebots següents: Agusti Berardo, cavaller de Sant Jaume, Francisco Berardo i Sanjust, Francisco Nicolau de Sant Joan, Pedro Planella i Bruges. Casat amb una Planella. La dot a les seves filles és de 6.000 ll. i 2.000 ll. - Mre Àngela de Senjust i Pagès, 859/49, fol. 481. Filla de Francisco de Sanjust i Pagès i de Maria Santjust i Pexau, religiosa. La seva germana. - Relació amb Pere Planella i Dusai. - Relació amb els Berardo. Maria Berardo (germana del marquès) 887, 1r. llibre, fol. 154. Teresa de Santjust és la seva cosina.
Familiars directes		Misses marit
		Dots marit
		Misses muller
		Dots muller
Marmessors		Relació comercial
		- Un adroguer el cita com a marmessors.
Hereu		

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

ecles

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Els Berardo
- Els Planella
- Sant Joan

Nº197	Sans	Francisco	Altres testaments relacionats	
	Miquel	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Noble (Fluvià-Bru 1998). - Fill de Francisco Sans i Puig. - Va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 14). - Lluità també amb el Marquès de Poal a Cardona. Coronel del regiment de la Diputació i General de batalla el 30 de juliol de 1714, ferit el 10 d'agost de 1714. Emmprsonat durant 11 anys. El seu germà Lluís mort el 6 d'octubre de 1713 (Albertí, 1964, p. 99, 382, 418, 420). - Nascut a Barcelona 1667. Heretà la casa Montrodón. Membre i fundador de la Acadèmia dels Desconfiats, Paper destacat a la defensa de Barcelona 1714 (Albertí, 1964, p. 119). Després de ser empresonat va ser portat a Alacant i a Hondarribia. Allí es guanyà el perdò de Felip V en lluita en la defensa de Sant Sebastià en 1719. De retorn a Catalunya tingué seriosos problemes per guardar la seva hisenda familiar. Marxà a Viena per tal d'intentar rebre alguna pensió pels seus serveis a l'Emperador. Va estar a la secretaria de Despatx Universal a Viena, (Alcoberro, 2002, p. 330). Se li van confiscar els bens. Estan vinculats a la plana de Vic (Taradell). La seva figura ens és més coneguda gràcies al recent estudi de Mercè Colomer (Colomer, 2006). - Al seu fill Ramon els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 389). - Ramon va ser conseller tercer el 1714 (MNA). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 		<ul style="list-style-type: none"> - Ramon Sans, 844/38, fol. 259. És el seu oncle. Ramon és ardiaca de Prades i canonge de la Seo de Barcelona. - Clara de Claresvalls, 909/27. vol. II. fol. 83v, muller de Jeroni Claresvalls. Entre els marmessors Lluís Claresvalls i Ignasi Sans i de Miquel, cosí. - El seu germà Ignasi és marmessor de Anton Mata. - Un fill d'aquests és Ramon Sans i Montrodón, noble, casat amb Francisca Sala filla de Francisco Sala Sangenis i Alemany, de Blanes. 900, 1r llibre, fol. 99. 		
Familiars directes		Comentaris del testament		
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Francisco Sans i Puig. - Muller: Mª Teresa Sans i Monrodon. 		<ul style="list-style-type: none"> Misses marit <input type="text"/> Dots marit <input type="text"/> Misses muller <input type="text"/> Dots muller <input type="text"/> 		
Marmessors		Relació comercial		
	Data testament	Referència testament		
Hereu	<input type="text"/>	<input type="text"/>		

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Lluís Claresvalls

Nº198	Sans	Francesc		
	de Puig	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).</p> <p>- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1685 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).</p> <p>- Va ser un dels protagonistes d'un greu conflicte entre el virrei i el Consell de Cent per decidir qui havia de nomenar i a qui havien de jurar els cònsols de la Llotja. El conflicte es pot seguir a través de Mas, fol. 271 i ss.</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1682 i 1690, síndic el 1686 i el 1698 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Sobre la figura dels Sans resulta de molt interès el recent estudi de Mercé Colomer (Colomer, 2006).</p>				
Familiars directes				
Pares. Luís Sans, i Maria Sans i Puig. Muller: Maria de Miquel i Descatllar.				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Altres testaments relacionats				
<p>- Ramon Sans, 844/38, fol. 259. És el seu germà. Ramon és ardiaca de Prades i canonge de la Seo de Barcelona.</p> <p>- Caterina Sans i Oller, 811/101, fol.133, 21/11/1701 és la muller de Francisco Sans i Sans. El seu marit populat en la parròquia de Sant Andreu del Palomar. Filla de Francisco Oller, mercader, i de Maria Claresvalls, cònjugues. Entre els marmessors: el marit, diversos monjos, Josep Claresvalls, monjo i Joan Claresvalls, oncles; Aleix de Tristany, cosí,</p> <p>- Francisco Sans i de Oller, 864, 1r. llibre, fol.63, 10/05/1717. Canonge de Barcelona. Entre els marmessors Ignasi Sans casat amb Eulalia Montrodon. Fill de Francisco Sans i Sans.</p>				
Comentaris del testament				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº199	Sant Joan	Hug		
	Planella	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Poden ser diversos però ens decanem per Hug de Sant Joan i de Planella, nob, C. de Sant Joan al 1707. Fill de Francisco Nicolau de Sant Joan i Romeu i net d'Hug de Sant Joan Matalí (Morales, 1983). El seu pare va morir durant el setge de Barcelona el 1706, essent conseller en cap.</p> <p>- Durant el setge de 1713-14 residia a Mallorca i a ell li corresponia la direcció de la coronela (Albertí, 1964, p. 159).</p> <p>- El 1707 l'arxiduc el feu comte de Sant Joan.</p> <p>- Salvador Sant Joan i Planella va ser un dels fundador de "Real Academia de Buenas Letras" de 1752 (Comas, 2000, p. 26).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
- Fill de Francesc Nicolau de Sant Joan i Romeu i de Ignès de Sant Joan i Planella.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	08/10/1734	904, 1r. llibre, fol. 4		
<p>- "Tots mos germans i germanes". Té dues germanes religioses: Teresa i Mariana. Dos germans: Emmanuel i Anton.</p> <p>- Pere Planella, baró de la Granera, oncle.</p> <p>- Francisco Vilallonga i Russinyol, casat amb Ignés Vilallonga i Sant Joan, neboda. Viuen a Mallorca.</p> <p>- Als cosins germans i cosines germanes.</p>				
Hereu				
Altres testaments relacionats				
<p>- Francesc Nicolau de Sant Joan, 781/79, fol.139 El seu pare. Es va casar amb una Planella i entre els fills està Joan Baptista, Hugo, Emmanuel, Anton Sant Joan i Planella. Pere Planella i Josep Sanjust i Pagès són els seus cunyats i oncles de Hug de Sant Joan. 1200 misses. 200 ll. de dot per als fills i 300 ll. per a les filles.</p> <p>- Hug de Sant Joan i Matalí. 876/31, fol.107. Testa el 1694. Casat amb Maria Romeu. És el seu avi. A una filla li dona 4000 ll. de dot. L'hereu és Josep Berenguer de Sant Joan, Entre els marmessors hi ha Josep Faneca, mestre de cases, també és tudor dels fills. Els seus fills són menors d'edat el 1694, el gran té 10 anys.</p> <p>- Josep de Sanjust i Pagès, 873/40, s/f. Està casat amb una Planella. Francesc Nicolau Sant Joan Planella és nebot seu.</p> <p>- Relació amb Pere Planella i Dusai és el seu nebot.</p> <p>- Ignés de Sant Joan i Planella, 837/82, s/f, 30/04/1696. Muller de Francesc Nicolau de Sant Joan. Filla de Joan B. Planella i Cruilles, germana de Pere Planella i Dusai.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Sepultura a la Mercé.</p> <p>- 10 ll. a l'hospital de la Santa Creu i 10 ll. als pobres de les presons.</p> <p>- A les germanes, 150 ll. anuals.</p> <p>- Té deutes amb el monestir de Santa Caterina Màrtir.</p> <p>- Ha de pagar les cases que posseeix al carrer Ample.</p> <p>- Del seu avi, Nicolau de Sant Joan hereta: béns hipotecats, béns vinculats i un fideïcomís.</p> <p>- Té diversos plets pendents:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 7.000 ll. de la dot de la seva mare. Ho pledeja amb Teresa de Sant Joan i Romeu. - 1.300 ll. de la llucidació de un censal. - 1.034 ll. d'una casa. - Se li deu la renda de dues porcions de lleuda reial, del lloguer de terres, cases i hisendes. 				
Misses marit				
1.500				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Canvi d'estament				
Nob				
☐ Sí				
Evolució estamental				
- 1707 C. de Sant Joan				
- Nét d'un cavaller.				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
- Josep Santjust				
- Pere Planella				

Nº200	Sant Joan	Francesc Nicolau	Altres testaments relacionats	
	Many	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Donzell. El seu pare era Nicolau Sant Joan casat amb una Anna Many (Bru-Fluvià, 1998). - Va ser conseller segon del Consell de Cent el 1698 i obrer primer el 1699 (MNA). - Va ser conseller militar del Braç Militar el 1693, síndic el 1702 (Martí, 2005, p. 51). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Altres testaments relacionats				
<ul style="list-style-type: none"> - Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol. 275, 2/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Fèlix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevère) i Teresa Sant Joan. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Nicolau de Sant Joan i Llobregat i Amell i de Anna de Sant Joan i Many. - Muller: Victòria de Sant Joan i de Tàpies. 				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	17/01/1736	875, 2n. llibre, fol. 97		
<ul style="list-style-type: none"> - Anna de Sant Joan i Many, mare. - Victòria de Sant Joan i Tàpies, muller. - Perè Jeroni de Quintana, en Reial Audiència, casat amb Gertrudis Quintana i Tàpies, cunyat. - Dionís de Sant Joan, oncle, canonge de Tarragona. - Josep Dalmases i Ros, canonge de Barcelona. - Baltasar i Gaspar Tàpies, cunyats. 				
Misses marit				
apariexerà				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a l'església del Remei. - Demana a "Anna Sant Joan i Many, mare i senyora mia tingua present a dita Sra Victòria Sant Joan i Tàpia molt amada muller mia, a mos fills en tot lo de son major consuelo i a la dita Victòria que continue ab la mare las bonas atencions que li ha guardat a fi que viscan ab la conformitat i unió que desitjo en companyia de mos fills i en lo mateix modo que si jo visqués". - Tudors: la mare i l'esposa. 				
Hereu				
Victoria Sant Joan i Tàpia.				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
<ul style="list-style-type: none"> - Felip Quintana - Els Dalmases 				

Nº201	Sant Joan	Nicolau		
	Llobregat	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Cav (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Pare de Francesc Nicolau de Sant Joan i Many.</p> <p>- Partidari de la submissió a la Junta de Braços de 1713. Va ser el primer en parlar i defensà aquesta opció i contra ell es dirigí el discurs de Ferrer i Sitges (Albertí, 1964, p. 130).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Macià de Sant Joan, donzell, i de Narcisa Sant Joan Llobregat i Amell.</p> <p>- Muller: Anna de Sant Joan i Many.</p>				
Marmessors				
<p>- Dionís de Sant Joan, canonge de Tarragona, germà.</p> <p>- Anna de Sant Joan i Many, muller.</p> <p>- Francisco de Sant Joan i Llobregat, fill, donzell.</p> <p>- Teresa de Sant Joan i Romeu, cosina.</p>				
Data testament		Referència testament		
06/10/1726		875, 1r. llibre, fol. 235		
Misses marit				
500				
Dots marit				
1.000 filla				
Misses muller				
1.000				
Dots muller				
3.000 neta				
Hereu				
Francisco de Sant Joan				
Altres testaments relacionats				
<p>- Anna de Sant Joan i Many. 984, 1r. llibre, fol.11, 09/08/1751. Vídua de Nicolau de Sant Joan Llobregat i Amell, donzell. Filla de Josep Many, mercader, i de Gertrudis Many i Dalmases. Entre els marmessors, Dionís de Sant Joan, prevere i canonge de Tarragona, cunyat; Victòria de Sant Joan i de Tàpies, nora i vídua del seu fill Francisco; els fills d'aquests (nets) Nicolau Victoriano i Maria; Pau Ignasi Dalmases i Vilana, sagristà major, canonge de Barcelona; Anna de Cervera i Many, vídua de Salvador Cervera, Dr. en drets; Clara Subirà i Many, casada amb Anton Subirà; Josep Pausa, casat amb Teresa Sant Joan. 1.000 misses. 3.000 ll. de dot a la néta Anna de Sant Joan i Tàpies. Aquest dot es fa "tenint molt present lo estat de mos bens propis i los de la casa de dit mon marit, que no me permeten disposar de lo que me dicta lo carinyo, conformant-me amb lo que dicta la possibilitat". 40 ll. a Francisco de Sant Joan, altre net que és alferes. Diu que per les despeses de la seva sepultura es paguin amb la venda de censals, però que si el seu hereu no ho vol fer, aleshores que vengui "la joya de diamants gran ab un cupido i una altra joya que és un ram de or ab rubins i una pera seta". Hereu: Nicolau Victoriano.</p> <p>- Relació amb els Dalmases.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a Sant Agustí.</p> <p>- 1.000 ll. a Teresa per matrimoni o religiós.</p>				
Relació comercial				
- El seu sogre és mercader.				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
Cav		☐ Sí		
Evolució estamental				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
- Els Dalmases				

Nº202	Sayol	Lluís			Altres testaments relacionats
	Quarteroni	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	- Teresa Vilallonga i Sayol. 876/32, fol. 40. És la seva germana. Casada amb Bernat Vilallonga. - Antoni Sayol i Quarteroni, 867/23, fol. 263, germà.
Biografia	<p>- Cav, nob, B. de Querol (Bru-Fluvià, 1998). - Germà de Daniel i Antoni Sayol i Quarteroni, desinsaculats durant la revolta dels Gorretes. - Antoni Sayol, mort 11 de setembre de 1714 i Jaume Saiol era de la 8ena companyia del III batalló al setge (Albertí, 1964, pp. 423 i 435).</p>				
Familiars directes	<p>- Fill de Felicià Sayol i Barbera, en Barcelona vivint i de Maria Sayol i Quarteroni. - Muller: Jacinta Flora de Sayol i Ortiz. - Fills: Josep, Carlos Agustí, Antoni, Leopold, Lluís.</p>				
		Misses marit	500		
		Dots marit	1.000 filla		
		Misses muller			
		Dots muller			
Marmessors	Data testament	Referència testament			
	26/10/1703	880/23, fol. 80			
<p>- Jacinto Flora. - Anton de Sayol, canonge de Barcelona, germà. - Felicià Sayol, recibidor de Torre de Sant Joan, germà. - Teresa de Vilallonga i Sayol, germana. - Francisco Gascón i Andrés, cavaller de Santiago, marit de Isabel Sayol, germana. - Felip de Bouwerkerke, baró de May, gendre, casat amb Jacinta Sayol, filla. - Guillem Ramon de Ivorra i Salra, baró de Vicens. - Josep Falcó. - Narcís Descatllar, marquès de Besora. - Josep Terré i Marquet, baró de Canyelles.</p>					
Hereu	Lluís de Sayol i Ortiz				
Relació comercial					

Afiliació política

No definit

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

- 1705 apareix com a cav.
- 1705 nob a les Corts

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Magí Vilallonga
- Josep Terré Marquet
- Narcís Descatllar

Nº203	Sayol	Francesc			Altres testaments relacionats
	Quarteroni	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí	- Anonti Sayol i Quarteroni, 867/23, fol. 263, germà.
Biografia	<ul style="list-style-type: none"> - Nob (Bru-Fluvià, 1998). - Diputat militar trienni 1677 (Sans, 1982). - Un germà, Antoni Sayol i Quarteroni, canonge, va ser diputat eclesiàstic 1686 (Sans, 1982). Germà de Daniel i Antoni Sayol i Quarteroni, desinsaculats durant la revolta dels Gorretes. Antoni Sayol fou lloctinent del Portantveus del General, Pere Torrelles i Sentmentat, lluità durant el setge de l'11 de setembre, present a les reunions sobre la capitulació (Albertí, 1964, pp. 300, 350, 357). - La seva elecció com diputat militar el 1677 va ser conflictiva, perquè quan va ser insaculat, al 1672, encara no tenia 30 anys i era il·legal, però el problema es solucionà. (DD.AA., 2003, vol. II, p. 275). - Era capità de la coronela de Barcelona el 1684, participà en les guerres contra França, cavaller de l'ordre de Calatrava a les Corts de 1705-06 (D.D.A.A. 2003, vol. II, p. 284). - Velascó l'espulsà de Barcelona durant el setge de 1705 per considerar-lo desafecte a Felip V (Porta, 1984, p. 424). - Va ser nomenat Lloctinent del batlle General el 19 d'agost de 1707 (LLDBM, vol. VIII, fol. 261) - Els seus béns van ser confiscats el 1714. (Bruguera, 1871, p. 383). - Va ser clavarí del Braç Militar el 1705 (Martí, 2005, p. 51). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes	<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Feliciano Sayol i Barberà i Maria Sayol i Quarteroni. 				
	Misses marit	500			
	Dots marit	1.000 neboda			
Marmessors	Data testament	Referència testament			
	08/04/1719	III.22, fol. 104			
<ul style="list-style-type: none"> - Marquesa de Monferrat. - Els nebots: Josep (canonge), Carlos i Lluis. - Jacinta Bouvert, baronesa de Murs (Estat de Flandes). - Teresa de Feliu i Sayol, neboda, muller de Josep Feliu i Feu, noble de Mataró. - Ramon Ivorra i Sayol, baró de Sant Vicens, casat amb Manuela de Ivorra i Descatllar. - Teresa Montoliu. 					
	Misses muller				
	Dots muller				
Hereu	Jacinta Bouvert				
	Relació comercial	- Relació amb els Feu.			
Afiliació política Constitucionalista					
Categoria social	Canvi d'estament				
Cav	☒ Sí				
Evolució estamental <ul style="list-style-type: none"> - Nob - Quan va ser escollit com a Diputat militar era cavaller. - Cavaller de l'ordre de Calatrava el 1705 					
	Braç Militar	☒ Sí			
	Conferència	☒ Sí			
	Corts 1701	☐ Sí			
	Corts 1705	☒ Sí			
	JGB 1713	☐ Sí			
Relacions <ul style="list-style-type: none"> - Josep Feliu i Feu 					

Nº204	Sayol	Felicià		
	Quarteroni	Doctòr ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Comendador de Sant Joan.</p> <p>- Membre de la "Junta de Eclesiàsticos" que Carles III va organitzà el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona. Carles III el va fer majordom el 1707 (Castellví, 1997, vol. I. p. 620 i vol. II, p. 240).</p> <p>- Lloctinent del prior de l'ordre de Sant Joan a Catalunya. Fou ennoblit el 1708 (D.D.A.A. 2004, vol. II, p. 284).</p> <p>- Velascó l'expulsà de Barcelona durant el setge de 1705 per considerar-lo desafecte a Felip V (Porta, 1984, p. 424).</p> <p>- En el seu testament s'autodefineix com: "Cavaller de la ordre i milícia de la Sagrada casa i Hospital de San Joan de Jerusalem, comendador i Gentilhome de càmera, majordom en nom de la Sacra Cesàrea Catòlica y Real Magestat del Rey Nostre Senyor i Emperador Carlos".</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de: Feliciano Sayol i Barberà, Maria Sayol i Quarteroni.</p> <p>- Fills: Antoni i Lluís Sayol i Quarteroni.</p>				
Marmessors		Data testament	Referència testament	
<p>- Francisco de Sentmenat.</p> <p>- Pedro Torrelles.</p> <p>- Els germans: Eulàlia Sayol, priora; Francisco Sayol i Quarteroni, cavaller de Calatrava, Lloctinent de la Batllia general; Isabel Sayol, marquesa de Monferrat.</p> <p>- Nebots: Lluís, Anton, Carlos, Jacinta (Baronesa de Mur), Teresa, Ramon Ivorra, baró de Sant Vicens, casat amb Emmanuela de Ivorra i Descatllar, Caterina, Isabel i Joana Ivorra.</p> <p>- Josep Meca marit de Isabel Meca i Cardona.</p> <p>- Pedro de Montoliu; Jeroni de Montoliu, hàbit de San Joan.</p> <p>- Teresa de Montoliu, monja; Josep Falcó.</p> <p>- Joan de Copons de la Manresana, casat amb Josepa Copons i Boixadors, marquesos.</p> <p>- Jaume Copons, casat amb Mª de Copons i Aguilar, comte de Sant Martí.</p> <p>- Josep de Clariana, comte de Múnter; Anton de Clariana, hàbit de Sant Joan.</p>		28/04/1713	III.22, fol. 51	
Hereu				
Altres testaments relacionats				
<p>- Anontí Sayol i Quarteroni, 867/23, fol. 263. És el seu fill.</p> <p>- Daniel Sayol i de Quarteroni, III.22, fol. 28, 12 /12/1695. Fill de Feliciano Sayol i Barberà i de Mª Sayol i Quarteroni Ponce de León. Entre els germans: Anton, canonge de Barcelona, Feliciano, hàbit de Sant Joan, Francisco. Isabel Sayol, muller de Francisco Gascón, de Nàpols, Josep Falcó. 300 misses. Hereu: un germà.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a l'església de Sant Joan de Jerusalem.</p> <p>- Diu que té moltes coses a casa i no pot fer l'inventari per causa de portar dos mesos de malaltia. Té una criada que el serveix des de fa més de 40 anys.</p> <p>- No té molts diners: "no trobantme de present ab majors avanços, bens".</p> <p>"Vuy en mon poder en quant toca a diner, sols me trobo ab una suficiència per lo gasto de una casa i malaltia per ocasió de molt temps a esta part he de viure i sustentar-me de aquelles mil lliures barcelonines de las quals lo Rei Nostre Senyor me ha fet gràcia per aliments".</p> <p>- Diu que el seu germà Francisco ha viscut amb ell.</p> <p>- A la criada li dóna totes les seves pertinences.</p> <p>- A Teresa Montserrat i Sabater li ha donat diners que li deu, però "per los contratemps de las guerras present ha patit i suportat grans treballs i misèries per la qual causa no pot de present satisfer dita quantitat".</p> <p>- Relació amb Josep Circuns i Jaume Berenguer.</p>				
Misses marit				
500				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Affiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
ecles		☒ Sí		
Evolució estamental				
- Ennoblit al 1708.				
Braç Militar ☐ Sí				
Conferència ☒ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
<p>- Francisco Sentmenat</p> <p>- Josep Clariana</p> <p>- Jaume Copons</p> <p>- Pere Torrelles</p>				

Nº205	Senespleda	Hugo		Altres testaments relacionats
	Tord Despalau	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	
Biografia - Cav. Fill de Josep Senespleda i de Tord, donzell de Berga 1650 (Morales, 1983).				
Altres testaments relacionats				
Comentaris del testament				
Relació comercial				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
Hereu				

Affiliació política

No definit

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº206	Sentmenat	Ramon		
	Toralla	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. Cavaller de San Joan. Hospitaler de Vallfogona (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Germà de Joan de Sentmenat i de Toralla, M. de Sentmenat 1691, sr. de Pallejà i Miralles. Corts 1701 i 1705.</p> <p>- El seu germà Joan va lluitar a l'exèrcit des de 1673 (Espino, 2000, p. 48).</p> <p>- Va estar present al Braç Militar el juliol de 1713, i va ser membre de la trenta-sisena i de les juntes posteriors. Va estar a la reunió del 4 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 300).</p> <p>- Sobre el Sentmenat vegeu l'estudi d'Eva Serra 1975, pp. 36, 39, 48.</p>				
Familiars directes				
- Fill de Francisco de Sentmenat Parapertusa i Emerenciana de Sentmenat i Toralla.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	29/12/1706	873/40, s/f		
- És un religiós profés.				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Altres testaments relacionats				
<p>- Maria de Sentmenat i Agulló, 873/40, s/f, muller de Joan de Sentmenat i Toralla, germà de Ramon.</p> <p>- Joan de Sentmenat Toralla i Gasol, 875, 1r. llibre. fol. 203 1/09/1722. Marquès de Sentmenat. Molts marmessors, entre ells, els marquessos de Gironella (Agulló Sagarriga) els comtes de Múnter, els Magarola Sentmenat, Josep Càncer i Prat de Sanjulià i Joan B. Olzina i Vilanova, prevere.</p> <p>- Teresa de Sentmenat i Boixadors i Sureda, 875, 3r. llibre, fol. 194. Muller de Francisco Sentmenat i Torrelles i Agulló, marquès de Sentmenat.</p> <p>- Relació amb Josep Antoni de Ribera i Claramunt 910, 1r. llibre, fol. 145. Una filla de Josep, Isabel de Ribera, està casada amb Menne de Sentmenat i Agulló, fill de Joan Sentmenat i Toralla.</p> <p>- Relació amb Feliciano Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Ramon és marmessor. Sembla que és amic.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- És l'ampliació d'un testament anterior. està en mans de Vicens Gavarro. Afeggeix 300 misses.</p> <p>- Deixa a Pedro de Torrelles olim de Sentmenat i a Maria Despujol i Sentmenat, oncles, les seves rendes de Clavarol i Serradell, que les té arrendades. També 1/5 dels seus bens.</p> <p>- Una altra ampliació data del 3 de maig de 1713 (875, 1r. llibre, fol 109). Està al lit de greu malaltia.</p>				
Hereu				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social				
Canvi d'estament				
ecles				
☐ Sí				
Evolució estamental				
Braç Militar				
☐ Sí				
Conferència				
☒ Sí				
Corts 1701				
☐ Sí				
Corts 1705				
☐ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
<p>- Felicià Sayol</p> <p>- Josep de Ribera</p> <p>- Pere Torrelles</p>				

Nº207	Serra	Josep	Altres testaments relacionats		
Biografia - És Dr.		Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Familiars directes					
Marmessors		Data testament	Referència testament	Misses marit	Comentaris del testament
Hereu					Relació comercial

Affiliació política
No definit

Categoria social desc **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí No

Conferència Sí No

Corts 1701 Sí No

Corts 1705 Sí No

JGB 1713 Sí No

Relacions

Nº208	Serra	Esteve		
	Vileta	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☐ Sí	☒ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Chb 1688, cav 1728, nob 1728. (Bru-Fluvià, 1998). - Diputat reial al trienni 1692 (Sans, 1982). - Conseller en cap 1695. Casat amb Maria Portell, germana de Francesc Portell, President del Consell de Castella (Molas.1995a, p. 240). - Va ser un dels enviats per la Diputació a rebre a Felip V a l'agost de 1701(Castlleví, 1997, vol. I, p. 278). - Era doctor en drets. Es quedà a Barcelona una vegada marxà Velasco (DD.AA., 2003, vol. II, p. 291). - Fou un ferm partidari de Felip V. En arribar Carles III, l'arxiduc, fou empresonat i més tard bescanviat (Porta, 1984, p. 70). - Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, <i>Dietari de la Generalitat de Catalunya</i>, 19 de setembre de 1706). - El seu germà Antoni va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 14). - Va ser un dels 16 administradors de Barcelona el 1714 i també del primer ajuntament de 1718. Va ser empresonat pels austriacistes pagant una gran suma pel seu alliberament (Mercader, 1968, p. 348). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes				
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Lleonart Serra, mercader, i Agnès Serra i Vileta. - Muller: Maria Serra i Portell. 				
		Misses marit		
		100		
		Dots marit		
		Pocs diners		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
		- Fill de mercader.		
Hereu	Anton Serra i Portell			
		Data testament	Referència testament	
		02/08/1729	875, 1r. llibre, fol 290	
Marmessors				
<ul style="list-style-type: none"> - Maria Serra i Portell. - Anton Serra i Portell, fill. - Josep Bonaventura de Gual, de la Reial Audiència, gendre. 				
Altres testaments relacionats				
- Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n. llibre, fol. 139, 19/04/1712. Té un censal amb ell.				
Comentaris del testament				
<ul style="list-style-type: none"> - Pocs diners: "Conec i reconec molt be ara, las pocas forças de ma heretat i bens i lo poc o no res que de aquells pot restar". - Parla dels mals que li ha fet el cadastre. - Va rebre de la muller una dot de 3.000 ll. i 2 baguls de robes. 				
Afiliació política				
Reialista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<ul style="list-style-type: none"> - 1688 chb - 1728 cav - 1728 nob - Fill de mercader. 				
Braç Militar		☐ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☐ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				

Nº209	Solà	Josep			Altres testaments relacionats	Afiliació política No definit
	Guardiola	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí		
Biografia		<p>- Cav i Dr. (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705 (Castellví, 1997, vol. I, p. 618).</p> <p>- El seu germa Jacinto signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar en la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. III, p. 682).</p> <p>- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1704 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>			Comentaris del testament	Evolució estamental
Familiars directes		Misses marit				
					☐ Conferència ☐ Sí	
		Dots marit			☐ Corts 1701 ☒ Sí	
					☐ Corts 1705 ☐ Sí	
		Misses muller			☐ JGB 1713 ☐ Sí	
					Relacions	
		Dots muller			Relació comercial	
Marmessors		Data testament	Referència testament		Hereu	

Nº210	Solanell	Francisco	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
<p>- Paborde - Possiblement Francesc Antoni de Solanell i de Montellà, abat del monestir de Sant Pere de Galligans, de Girona, fill de Julià de Solanell i Foix, diputat eclesiàstic el 1710, havia estat prior de la pabordia de Àger de la Cerdanya i també visitador general de l'ordre benedictí a Catalunya. Dr. a Lleida en dret canònic i Teologia. En 1713 fou nomenat abat del monestir de Sant Cugat, dignitat de la que fou desposeït pels borbons per promoure la Junta de Braços de 1713, i que no recuperà fins el 1726 (DD.AA., 2003, vol. II, p. 320). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		Misses muller		
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social ecles

Canvi d'estament Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº211	Soler	Ignasi		
	Junyent	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
- Nob Sr. de Sant Mateu de Bages, Fraumir, Mirapol, Vilaciereres i Bonner (Bru-Fluvià, 1998). - fill de Lluís Sler i de boixadors.				
Altres testaments relacionats				
- Gabriel Francisco Bòria i Gualba, 781/80, fol.158. És el pare de la seva muller. - Relació amb Josep Antoni de Ribera i Claramunt. 910, 1r. llibre, fol.145. Josep està casat amb una germana seva. - Maria Soler i Bòria, 911, 1r. llibre, fol.145, 19/06/1733. La seva muller. Filla de Gabriel Francisco Bòria i Gualba i de Petronila Bòria i Gualba. Entre els marmessors Ignasi Bòria Sanahuja, Fernando de Gusman i Basan, capità de Cavalleria, casat amb Ignàsia Soler i Bòria, filla. Les misses que vulguin. Dóna 1000 ll. de dot a cada una de les filles. La filla gran ha de pagar 30 ll. anuals a les dues germanes.				
Comentaris del testament				
- Primera muller és Teresa Soler Ribera i de Gualbes - 5 ll. Administració dels pobre malalts, - 5 ll. a l'hospital Santa Creu. - A Josepa Soler Ribera i de Gualbes, la legítima més 1.000 ll. - 2.000 ll., a Ignàsia Soler i Bòria, - "Confio que mon hereu li serà bon fill i molt obedient i procurarà donar-li gust en tot".				
Familiars directes				
- Fill de Lluís Soler i de Boixadors i de Peguera i M ^a Magdalena de Junyent i Marimon. - Muller: Maria Soler i Bòria. En primeres nupcies la seva muller fou Teresa Soler i Ribera. - Fills: Lluís Soler Ribera i de Gualbes, Maria Soler i Bòria, M ^a Francisca Soler i de Bòria.				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
2.000 filla 1.000 filla				
Misses muller				
Dots muller				
1.000 filla 1.000 filla				
Relació comercial				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	22/12/1718	861/54, nº23		
- Maria Soler i Bòria, muller. - Lluís Soler i de Ribera i de Gualbes, fill. - Marianna Soler i Gualbes, mare i sogre. - Pedro Soler i de Gualbes, germa. - Josep de Ribera i Claramunt, cunyat. - Ignasi Bòria i Sanahuja, cunyat. - Francisco i Ramon Junyent i Vergós, cosins.				
Hereu				
Lluís Soler Ribera i de Gualbes				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
Nob				
Canvi d'estament				
☐ Sí				
Evolució estamental				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☐ Sí				
Relacions				
- Josep Ribera - Gabriel F. Bòria - Francisco Junyent i Vergós				

Nº212	Soler	Joan	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
- Abat de Sant Pau del Camp, - Segons el testament era prevere de la Santa Seu de Barcelona.				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
Marmessors		Data testament 12/07/1724	Referència testament 890/22, s/f	
- Alexandro Valladolid, novici. - Joan B. Casas, Dr. en dret.		Misses muller		
		Dots muller		
Hereu Alexandro Valladolid		Relació comercial		
		Comentaris del testament		
		Relacions		

Affiliació política
No definit

Categoria social ecles Sí **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Nº213	Soler-Peguera	Lluís				
	de Boixadors	☐ Doctor ☐ Immigrant ☐ Vinculació comercial ☐ Sí ☐ Sí ☐ Sí				
Biografia - Nob. Sr. de Fraumir, Mirapol, Bonner i Vilacireres (Bru-Fluvià 1998). - Fill de Pere Soler y de Peguera, net de Luis Soler de casademunt. El seu revesavi era natural de Perpinyà, i havia assolit la dignitat de noble al 1606 (Morales, 1983, vol. II, p. 110). - Va ser síndic del Braç Militar l'any 1684 (Martí, 2005, p. 51).						
Altres testaments relacionats - Lluís Soler i Riber, 911, 1r. llibre, fol. 25, 05/12/1731. És el seu pare. Maria Soler, Riber i Gualbes, vídua, és la seva nora. Entre els marmessors hi ha també Anna Orís i Puiggener i M ^a Anna Soler i Puiggener, muller. - M ^a Anna de Soler, Riber i Gualbes, 911, 1r. llibre, fol.186, 05/04/1730. Vídua de Lluís Soler i Peguera. Filla de Joaquim Gualbes i de Eleonor Gualbes i Sentmenat. En primeres núpcies muller de Francisco Riber. Entre els marmessors: Anna Soler Gualbes. filla. 400 misses. A cada filla casada (Ignàsia Soler, casada amb Antoni Garrofa) li dóna 4.000 ll, i a Anna li dóna 3.000 ll. Tots aquests diners provenen d'un conflicte que té amb la casa Clariana del que esperar cobrar 8.000 ll. Conflicte prové ja d'Ignasi Soler i Junyent.						
Familiars directes [Empty field]						
Marmessors [Empty field]		Misses marit [Empty field]				
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>[Empty field]</td> <td>[Empty field]</td> </tr> </tbody> </table>		Data testament	Referència testament	[Empty field]	[Empty field]	Dots marit [Empty field]
Data testament	Referència testament					
[Empty field]	[Empty field]					
Hereu [Empty field]		Misses muller 400				
Relació comercial [Empty field]		Dots muller Pocs diners tot i tenir dots grans: de 4.000 ll i de 3.000 ll				
Comentaris del testament [Empty field]						
Affiliació política No definit						
Categoria social Nob						
Canvi d'estament ☐ Sí						
Evolució estamental [Empty field]						
☐ Braç Militar ☒ Sí						
☐ Conferència ☒ Sí						
☐ Corts 1701 ☒ Sí						
☐ Corts 1705 ☐ Sí						
☐ JGB 1713 ☐ Sí						
Relacions - Els Clariana - Carlos Orís						

Nº214	Sunyer	Francesc		Altres testaments relacionats	Affiliació política
		Doctor	Immigrant	Vinculació comercial	No definit
Biografia		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí	Categoria social
<p>- Poden ser dos:</p> <p>- Francesc Sunyer, nob, fill de Guillem de Sunyer i de Roger de Vallseca, cav, natural de Girona, nob al 1599 (Morales, 1983).</p> <p>- Francesc Sunyer i Gausch, mort l'onze de setembre (Albertí, 1964, p. 435), que signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374) i els béns del qual van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1987, p. 388).</p> <p>Pensem que deu ser el segon.</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>		<p>- Joan Sunyer i Homdedeu, 854/57, fol.119. No sembla relació.</p>		Canvi d'estament	Evolució estamental
Familiars directes		Misses marit		Comentaris del testament	☐ Braç Militar ☒ Sí
					☐ Conferència ☐ Sí
		Data testament	Referència testament	Dots marit	
Marmessors					
				Misses muller	
Hereu				Dots muller	
		Relació comercial		Relacions	

Nº215	Sunyer	Anton
	Bell-Iloch	Doctor ☒ Sí Immigrant ☐ Sí Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia		
<ul style="list-style-type: none"> - Antoni Sunyer Bell-Iloch i de Macip, nob, (Bru-Fluvià, 1998) i (Generalitat, G81/4). - Dr. en lleis (Mercader, 1968, p. 361). - Fill de Francesc Sunyer. - Va ser cònsol militar de la Llotja el 1705 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX). - Va sol·licitar una plaça com a regidor de l'ajuntament borbònic de 1718, partidari de la rendició el 1713 (Mercader, 1968, p. 361). 		
Familiars directes		
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Francesc Sunyer. - Muller: Maria Sunyer i Bastero. 		
Marmessors		
	Data testament	Referència testament
Hereu		
Altres testaments relacionats		
<ul style="list-style-type: none"> - Pere Antón Bastero, 863/64, fol. 50, Anton Sunyer casat amb una filla seva, Maria Bastero. - Mª Sunyer i Bastero, 904, 1r. llibre, fol.144, 5/06/1737. Muller de Anton Sunyer Massip i de Belloch. Filla de Pere Anton Bastero i de Mª Bastero i Lledó. Molts marmessors. Entre ells: els fills (Josep, Joan, Baltasar Sunyer Bastero); els germans (Anton, canonge de Girona, Baltasar, Bisbe de Girona, Gaspar, canonge de Barcelona); Lluïsa Bastero i Vilana, vídua de Francisco Bastero i Lledó; Lluïsa i Maria Sunyer i Bastero, filles; Francisco, Josep, Eulàlia i Maria Bastero i Vilana, nebotas; Francisco, Ramon i Josep Garau i Sunyer, nebots; Ignasi, Francisco i Ramon de Salles i Sunyer, nebots; Miquel, Joan i Inocència Portell i Belloch, nebots; Josep Eva i Viladraga; Ramon Eva i Belloch. 1.000 misses. Enterrada a San Miquel. 3.000 ll. a Lluïsa, 2.000 ll. a Maria, 1.900 ll. a Joan; 1.000 ll. a Baltasar. Hereu: Anton. 		
Comentaris del testament		
Relació comercial		
<ul style="list-style-type: none"> - Casat amb Maria Bastero, filla d'Anton Bastero, mercader. - Va ser cònsol militar de la Llotja. 		
Misses marit		
Dots marit		
Misses muller		
1.000		
Dots muller		
3.000 filla 2.000 filla 1.900 fill 1.000 fill		
Afiliació política		
No definit		
Categoria social		
Nob		
Canvi d'estament		
☐ Sí		
Evolució estamental		
Braç Militar ☒ Sí		
Conferència ☐ Sí		
Corts 1701 ☒ Sí		
Corts 1705 ☒ Sí		
JGB 1713 ☒ Sí		
Relacions		
- Pere Anto Bastero		

Nº216 Tamarit-Càncer Salvador

Vilanova

Doctor Sí **Immigrant** Sí **Vinculació comercial** Sí

Biografia

- Nob, C. de Rodonyà (1707), m. de Tamarit, sr. de Puigpelat i Montferri. Procedeix d'una família de cavallers, ennoblits al 1586 (Francesc Joan de Tamarit i Llandernosa i Salbà, B. Rodonyà, cav, nob 1586 (Bru-Fluvià, 1998).
- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar a la Diputació al juliol de 1713. Fou el 28 de desembre de 1715 exiliat a Valladolid, on passà 6 anys. Va ser un dels que custodiava el pendó de santa Eulàlia l'11 de setembre de 1714. Va participar en l'expedició per reclutar soldats del 9 d'agost al 5 d'octubre. Present a la reunió del dia 4 de setembre, també a les reunions prèvies a la capitulació (Albertí, 1964, pp. 146, 398, 345, 176, 357 i 366).
- Va ser uns dels encarregats d'ajudar a Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses (Castellví, 1997, vol. III. p. 459).
- Va tenir com a advocat durant un temps a Francesc Grasses i Gralla, (Anguera, 1980, p. 250).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 371 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.

Familiars directes

- Fill de Salvador Tamarit-Càncer i Tarufell i de Alemanda Tamarit i de Vilanova.
- Muller: Maria de Tamarit i Xammar.

Data testament	Referència testament
28/11/1743	911, 1r. llibre, fol. 153

Marmessors

- Salvador Tamarit i Xammar, fill, casat amb Mª Josepa Tamarit i Copons, nora.
- Ramon Tamarit i Xammar, fill eclesiàstic, i Francisco Tamarit i Xammar, fill, ardiaca i canonge de Tarragona.
- Francisca Vilallonga i Tamarit, filla casada amb Galceran de Vilallonga, gendre.
- Les filles religioses: Alemanda, Mª Teresa, Gertrudis, Mª Anna.
- Mª Josepa Tamarit, casada amb Joan Bardills Sureda i Sangalda (a Mallorca).
- Ramon de Xammar i Copons, cunyat, casat amb Caetana Xatmmar i de Pinós, cunyada.
- Vicente Domingo Foxà Xammar i Masdovelles.
- Teresa Xammar i Copons, donzella cunyada.
- Maria Copons i Aguilar, cunyada.

Hereu Salvador Tamarit i Xammar

Altres testaments relacionats

- Gaspar Tamarit i Càncer, 867/33, fol. 71 Salvador és el seu nebot.
- Maria Tamarit Càncer, 867/33, fol. 188, És havia de Salvador.
- Relació amb Josep Aguilar i Josep Bru i Banyuls, vid. testaments respectius.
- Mª Teresa de Tamarit i Llobet, 870, 1r. llibre, fol. 405, 10/02/1737. És la seva tia. Casada amb un Salvador Tamarit i Llobet. Ella és filla de Teresa Llobet i Oluja.
- Relació Eleonor de Francolí Sabater i Copons, 904, 1r. llibre, fol. 25. Salvador és el seu cosí germà.
- Relació amb els Terré. (Teresa Terré i Tamarit, 932, 1r. llibre, fol. 75, 17/03/1741). La germana de Salvador, Caterina, està casada amb Josep Manuel Terré.
- Relació amb Francisco Càncer Solà de Santesteve, 961, 1r. llibre, fol. 148, 30/06/1755. Entre els marmessors: Caterina Càncer i Montaner, muller, Baltasar Montaner, sogre; Salvador Tamarit.
- Relació amb els Padellàs. Bernardino de Padellàs Casamitjana i de Puig. 979, 1r. llibre, fol. 268.

Comentaris del testament

- Enterrat a Capella de Sta Magdalena, església de Rodonyà, Bisbat de Barcelona.
- 3.000 ll. a Mª Josepa Tamarit i Bordills.
- 100 ll. anuals a les monges de les Jonqueres (les tres primeres de la llista).
- 3.000 ll. si una de les monges es casa.
- 100 ll. al fill prevere.
- Del matrimoni del seu fill gran es reserva 12.000 ll. de les quals paga les despeses anteriors.

Relació comercial

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social **Canvi d'estament**

Nob Sí

Evolució estamental

- 1707 c. de Rodonyà

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Francisco Càncer
- Josep Terré
- Ignasi Francolí
- Josep Aguilar
- Josep Bru i Banyuls
- Els Xammar
- Magí Vilallonga
- Ramon Xammar
- Agustí Copons

Nº217	Taverner	Fèlix	Altres testaments relacionats	
Biografia		Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
- Canonge de Barcelona, capitular més antic. Al Tribunal de contrafaccions, 1702 (Sans, 1982, p.114). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.				
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		Misses muller		
		Dots muller		
Hereu		Relació comercial		
		Comentaris del testament		
		Relacions		

Affiliació política
Reialista

Categoria social
ecles

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Nº218	Teixidor	Feliu	Altres testaments relacionats	
	Sastre	☒ Sí ☐ Sí ☒ Sí	- Marmessor de Rafael Llinàs.	
Biografia	<p>- Chb. Te un germà, Jaume Teixidor i Sastre, mercader, chb 1705, nob 1706 (Bru-Fluvià, 1998)</p> <p>- Pel testament sabem que era doctor en drets i sr. de Pinos.</p> <p>- El seu germà Jaume vinculat als següents camps econòmics: fabricació i botigues de teles, arrendaments a l'exèrcit i altres arrendaments (Gacia Espuche, 2004, p. 318). Molt vinculat a l'exèrcit i als virreis. Va fer préstecs el 1675, 1677, 1684 i 1691. El 1679 va signar un assentament de grans, i un altre 1689. Entre 1675 i 1686 havia prestat més de 446.400 reals sense haver recuperat gran part d'aquella quantitat (Espino, 1996, p.1420). Jaume va començar el seu madiratge amb el poder el 1675 quan va fer un préstec al virrei San German de 256.000 reals sense interesos per enviar municions al front. Després van ser 80.193 rals de plata per completar l'assentament del carruatge. En 1679 signa un assentament de 2.350 quarteres de blat i un nou préstec el 1684 (Espino, 1990, p. 328). També va ser membre de la "Companyia de Sant Benet i Sant Julià" que recollia l'esperit innovador de Feliu de la Penya en les tècniques de teixit. En aquesta companyia hi eren Arnald Jager i Martin Piles (Oliva, 2001, p. 131). D'altra banda, va ser fiador de les bolles de Vilafranca del Penedés el 1662, 1668 i de les bolles foranes de Barcelona i Drets del General el 1674 (Jordà, 1982, p. 202). A més, durant la segona meitat del segle XVII va invertir 18.300 ll. en 4 companyies (Lobato, 2005, p. 60).</p> <p>- Feliu Teixidor i Sastre, Membre del Govern, ferit l'11 de setembre de 1714, capità de la 6a companyia del V batalló. Membre de la trenta-sisena creada per assessorar a la Diputació al juliol de 1713. Partidari de la resistència a ultrança, va ser el que va fer el vot més radical dins els braços reials el 1713 i decantà gariebé definitivament la balança a favor de la resistència. Membre d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre (Albertí, 1964, p. 436, 147, 134, 300).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 386).</p> <p>- El seu germà va ser Conseller tercer el 1691 (MNA).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>		Comentaris del testament - Enterrat on vulguin els marmessors. No diu cap cosa més.	
Familiars directes	- Fill de Rafael Teixidor i Ferrer, chb i Dr. en drets, i de Anna Teixidor i Sastre. - Muller: Josepa Teixidor i Fontana.		Misses marit 300	
			Dots marit 	
			Misses muller 	
			Dots muller 	
Marmessors	Data testament	Referència testament	Relació comercial	
- Josepa Teixidor i Fontana. - Anton i Manuel Teixidor i Fontana, fills. - Bernarda de Teixidor i Monso, nora. - Josep Pi Fontana, Dr. en drets. - M ^a Huguet i Pi, casada amb Ignasi Huguet, regidor de Barcelona i capità.	27/12/1754	948, 1r. llibre, fol. 67	- Relacionat amb Joan Llinàs. - Germà de Jaume Teixidor i Sastre, important mercader.	
Hereu	Josepa Teixidor i Fontana			

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- 1706 nob

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Joan Llinàs

Nº219	Terré	Josep Manuel		
	de Peguera	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob. Corts 1705. Sr. de Morell i c. de Terré (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Membre de la Junta Reial d'Estat formada per Carles III el 28 d'octubre de 1705 (Castellví, 1997, vol. I, p. 621).</p> <p>- Deputat militar al trienni, 1692 (Sans, 1982).</p> <p>- Fou un dels desinsaculats el 1704, i al maig de 1700 per no haver acceptat el comte de Corzana com a virrei. Assití a Carles III durant el setge de 1706 i romangué a la ciutat durant el setge de 1713-14 (DD.AA., 2003, vol. II, p. 291).</p> <p>- Va ser protector del Braç Militar el 1701 (Martí, 2005, p. 51).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Josep de Corbera, antes Terré i Anna Terré i Peguera.</p> <p>- Muller: Caterina Terré i de Tamarit.</p> <p>- Fills: Francisco, Oleguer Maria, Teresa i Gertrudis.</p>				
Messes marit				
<input type="text"/>				
Dots marit				
<input type="text"/>				
Messes muller				
<input type="text"/>				
Dots muller				
<input type="text"/>				
Relació comercial				
<input type="text"/>				
Hereu				
<input type="text"/>				
Altres testaments relacionats				
<p>- Josep Galceran de Corbera, antes Terré, 818/79, fol.168. És el seu pare. Guerau de Peguera i Marianna de Peguera i Aimeric són els seus cunyats. Anton Granollachs és el seu cusi (de Josep Galceran de Corbera). Com a marmessor també hi està Salvador Tamarit, Josep Vilana, Pedro Ribes, Josep Agulló.</p> <p>- Mre Anna de Peguera i Aimeric, 901, fol.16. La seva mare. Francesc Terré i Tamarit és nebot de Guerau de Peguera.</p> <p>- Relació amb Josep Josa i Agulló. 914, 1r. llibre, fol. 61. Maria Terré, està casada amb Ramon Dalmases. Els dos són marmessors i nebots de Josep Josa.</p> <p>- Teresa Terré i Tamarit, 932, 1r. llibre, fol.75, 17/03/1741. Monja de les Jonqueres, filla. Entre els marmessors Jerònima Marimon, priora, Francisco Costa, prevere, els germans Oleguer, Gertrudis, Maria Dalmases i Terré, i el seu oncle, Salvador Tamarit Càncer i Vilanova. Hereu: Francisco.</p> <p>- Maria Dalmases i Terré, 960, 1r. llibre, fol. 76, 01/06/1750, filla. Vidua en segones núpcies de Ramon Dalmases Ros i Vilana. Entre els marmessors: Ana de Vilana i Dalmases, vídua de Anton de Vilana i Vilamala,</p>				
Comentaris del testament				
<input type="text"/>				
Relacions				
<p>- Guerau de Peguera</p> <p>- Anton Granollachs</p> <p>- Salvador Tamarit</p> <p>- Els Aimeric</p> <p>- Anton Vilana i Vilamala</p>				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

- 1711 C. de Terré.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Nº220	Terré-Marquet	Josep
	Codina	☐ Doctor Sí ☐ Immigrant Sí ☒ Vinculació comercial Sí
Biografia - Cav. Nob 1705. B. Canyelles (Bru-Fluvià, 1998). Als textos ens apareix sobretot com el "baró Terré" o com "baró de Canyelles". - Va ser una de les persones que el Consell de Cent envià el 1688 a negociar amb els de Centelles (Espino, 2003). - Membre de la "Junta de nobleza" que Carles III va organitzà el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona (Castellví, 1997, vol. I, p. 619). - Va ser conseller militar del Braç Militar els anys 1686 i 1692 (Martí, 2005, p. 51). - Cap al 1708 ja era difunt, ja que el lloguer de les taules de la carn passa a la seva germana (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 163r). - Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213 fol. 112v.).		
Familiars directes - Muller: Magdalena Ripoll i Sunyer (primeres núpcies) i Tomasina Vega i Rovira (segones núpcies).		
		Misses marit <input type="text"/> Dots marit <input type="text"/>
		Misses muller <input type="text"/> 1.000 Dots muller <input type="text"/> 1000 ll. que conserva del marit
	Data testament	Referència testament
Marmessors	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Hereu <input type="text"/>		
Altres testaments relacionats - Magdalena de Planella i Terré i Ciurana, baronesa de Canyelles, 854/57, fol. 259. És la seva germana. Casada amb Pere Planelles i Talamarca. - Magdalena Terré Ripoll i Sunyer. 871/28, fol.12. És la seva muller. Filla de Josep Ripoll i Bru. Entre els marmessors: Francisco Reart, Magdalena Planella, vídua de Pere Planella i Maria Fluvià, vídua de Francisco Fluvià. - Tomasina de Terré de Vega i Rovira, 875, 3r. llibre, fol. 209. 30/01/1749. Vídua de Josep Terré i Marquet, baró de Canyelles. Abans muller de Pere Planella. Filla de Josep de Vega i Pons. Entre els marmessors està Francisco i Narcisa Rius i Vega, nebots (fills de la germana Anna de Rius); Anton Rius, canonge i Ramon de Falguera. Contempla la possibilitat de morir a Mataró. 1.000 misses. Té un crèdit de 1.000 ll. del primer marit, destina 150 ll. a la celebració de misses i per les despeses de l'enterrament. El que sobri de les 1.000 ll. per a la fundació de aniversaris. - Relació amb els Fluvià i els Orís. Anna de Fluvià Orís i Puiggener i Descatllar, 938, 1r. llibre, fol. 7. Pere Anton de Fluvià Torrelles i Marquet. 949, 2n. llibre, fol. 206.		
Comentaris del testament <input type="text"/>		
Relació comercial - Llogava al Consell de Cent cases al tall de la carn		
Afiliació política No definit		
Categoria social <input type="text"/> Cav		
Canvi d'estament ☒ Sí		
Evolució estamental - Cav - 1705 nob, B. Canyelles		
☐ Braç Militar ☒ Sí ☐ Conferència ☒ Sí ☐ Corts 1701 ☒ Sí ☐ Corts 1705 ☒ Sí ☐ JGB 1713 ☐ Sí		
Relacions - Pere Planella - Ramon Falguera - Carlos Orís - Bernat Fluvià		

Nº221	Toda	Francesc		
	Gil	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia				
<p>- Chb 1670, Dr. en dret. Magistrat de la Reial Audiència, Regent de la Cancilleria, habilitador de Corts. Cav 1709 (Bru-Fluvià).</p> <p>- El seu germà Josep va ser capità de la 5ena companyia del II batalló de la coronela al setge de 1713-1714 (Albertí, 1964, p. 433).</p> <p>- Tant el seu pare com la seva mare eren i pertanyien a famílies de mercaders. El seu pare havia estat batlle de Riudoms. Un cop acabada la guerra continua residint a Barcelona exercint com a advocat (Rovira 2001)</p> <p>- Va participar en la defensa l'onze de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 337).</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. Va ser cridat per Felip V per la seva oposició a la modificació del testament de Carles II. Nomenat Regent de la Reial Audiència per Carles III, va ser uns dels encarregats d'ajudar a Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277, 381, 624 i vol. III. p. 459).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 247 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).</p> <p>- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1705 (MNA).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966 i Rovira, 2001.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Francisco Toda, chb, natural de Riudoms, i Isabel Toda i Gil.</p> <p>- Muller: Francisca Toda i Fontana.</p> <p>- Fills: Anton.</p>				
Marmessors		Data testament	Referència testament	
		07/02/1724	875, 1r. llibre, fol. 199	
<p>- Francisca Toda i Fontana, net.</p> <p>- Anton Toda i Fontana, fill.</p> <p>- Josep Toda i Domenec, cabiscol de Tarragona, nebot.</p> <p>- Francisco Toda i Domenec, chb, vivint a Riudoms, nebot.</p>				
Hereu Anton Toda				
Altres testaments relacionats				
<p>- Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol. 275, 2/06/1724. Francesc és marmessor.</p> <p>- Francisca Toda Fontana, 875, 2n. llibre, fol.130, 03/06/1736. Muller. Filla de Jaume Fontana, Dr. en medicina. Marmessors: Ignàsia Sagrera, priora; Mª Engràcia de Oriola, subpriora, Agustina Bellet; Eulàlia Toda, religioses del convent de Santa Maria de Magdalena; Maria i Teresa Toda i Fontana, donzelles, filles; Ignasi Pi i Riu i Teresa Pi i Fontana, cònjuges; Fèlix Teixidor (Dr. en Drets i chb) i Josepa Teixidor i Fontana, cònjuges, cunyats i germanes; Josep Toda i Domenec, cabiscol i canonge de Tarragona; Francisco Toda i Domenec, CHB; Onofre de Homdedeu i Toda, de Riudecanyes. Enterrada al convent de Santa Magdalena, Barcelona. Misses que voldran. 20 ll. anuals a Eulàlia Toda, monja. Hereu: Maria i Teresa, filles.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a la capella de San Salvador de Orta.</p> <p>- "Per la col·locació en matrimoni carnal o espiritual de Raimunda, Maria i Teresa Toda, donzellas, más fillas se'ls sie donat de mos bens per llur col·locació lo que sie menestar, segons las forçes i possibilitats de mos bens i dels de dita Sra. Francisca muller mia i mare de ellas, a vista dels pocs diners que tinc i dels càrrecs a que estan obligats".</p> <p>- 25 ll. anuals a Eulàlia més les despeses de professó.</p> <p>- Muller li deixa l'usdefruit.</p>				
Misses marit				
apareixerà				
Dots marit				
Pocs diners				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
- Tant el seu pare com la seva mare procedien de famílies d'origen mercantil				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- Chb</p> <p>- 1709 cav</p>				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☒ Sí				
Relacions				
- Fèlix Teixidor				

Nº222	Tord	Francesc	Altres testaments relacionats							
	de Granollachs	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí						
Biografia - Nob (Bru-Fluvià, 1998). - Procedeix d'una família vigatana, que es relacionà amb els Granollachs. Per veure alguns dels conflictes on estigueren implicats vegeu (Torres, 1995, pp. 108 i 132). - Va ser conseller militar del Braç Militar el 1703 (Martí, 2005, p. 51).			- Jerònima Tord i Granollachs, 815/28, fol. 224. Mare de Francisco Tord i Granollachs. - Ignasi Tord i Granollachs, 812/19, fol. 71. Germà de Francesc Tord i Granollachs. Fill de Josep Tort i Peguera, vivint en Barcelona i Vic, i de Jerònima Tord i Granollachs, Casat amb Teresa Tord i Cortada. Altres germans: Anton i Josep. - Magdalena de Oriol i Tord, 875, 2n. llibre, fol. 29, 9/11/1722. És la seva germana. Vidua de Baltasar Oriol. Entre els marmessors el seu germà Francesc, Francisco Sabater, casat amb una Oriol, vivint a Cervera, Felip Puig, casat amb una Oriol, vivint a Pons. - Agnès Tord i Granollachs, 865/40, fol. 127, 4/08/1702. La seva muller en segones núpcies. Filla de Carlos de Llar i de Anna de Llar i Pasqual. Entre els marmessors, hi ha el marit, Francisco de Llar i Pasqual, comte de Llar i germà, Anton i Josep Tord i Granollachs, monjos, Baltasar Oriol i Mercer, lloctinent del protonotari, casat amb M ^a Àngela Tord, cunyada, Ramon Vilana Perlas							
Familiars directes - Fill de Josep Tord i Peguera, en Barcelona i Vic vivint i de Jerònima Tord i Granollachs. - Muller: Gertrudis de Tord i de Monner.			Misses marit <input type="text"/> Dots marit <input type="text"/>							
Marmessors			Misses muller <input type="text"/> 2.000 Dots muller 1000 neboda 500 nebot							
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Hereu</td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>				Data testament	Referència testament	Hereu	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Comentaris del testament <input type="text"/>	
	Data testament	Referència testament								
Hereu	<input type="text"/>	<input type="text"/>								
			Relació comercial <input type="text"/>							

Afiliació política

No definit

Categoria social

Canvi d'estament

Nob

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Francisco Sabater
- Ramon Vilana Perlas
- Comte de Llar

Nº223	Torrelles	Pere		
	Sentmenat	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Nob. M. de Torrelles concedit el 1706, sr. de la Quadra de Torrelles del Llobregat (Fluvià, 2006, p. 73) - Va ser protector del Braç Militar el 1704 (Martí, 2005, p. 51). - Portantveus del governador des de 1705 i fins 1714 i membre de la Junta Reial d'Estat (Molas, 2003, p. 151). - Al 1705 tenia 72 anys, i durant el setge 81. Tot i així, ocupà càrrecs importants el govern de Carles III, l'arxiduc (Porta, 1984, p. 437). - Va ser present a la reunió del dia 4 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 147 i 300). - Felip V li donà el títol de marquès, però ell no l'acceptà. Presentà un dissentiment general a les Corts de 1701-02 que gairebé porta a la ruptura. Membre de la Junta Reial d'Estat formada per Carles III, l'arxiduc, el 28 d'octubre de 1705. Membre de la "Junta de medios" de 1705 per rebre els préstecs que els particulars fessin per subvenir les urgències del moment (Castellví, 1997, vol. I, pp. 375, 621, 624 i vol. II, p. 232). - Pertanyia a la nissaga de Sentmenat, ben estudiats per Eva Serra. Germà de Francesc de Sentmenat i Parapertusa, hereu de la família. Heretà el patrimoni Torrelles (Serra, 1975, pp 48 i 58) - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 455 ll. (Bruguera, 1871, p. 383). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966 i Serra 1975 				
Familiars directes				
- Fill de Joan de Sentmenat i Lapera i M ^a de Sentmenat i Parapertusa.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	28/02/1704	873/40, s/f		
<ul style="list-style-type: none"> - Maria Despujol i Sentmenat, germana, vídua de Benet Despujol. - Joan de Sentmenat Toralla i Gasol, marquès de Sentmenat, nebot. - Ramon de Sentmenat, cavaller Militar de l'Ordre de Sant Joan, nebot. - Miquel de Clariana, comte de Munter. - Antonia Magarola i Fons. 				
Hereu Maria Despujol i Sentmenat				

Altres testaments relacionats

- Maria Despujol i Sentmenat 873/40, 20/07/1704. Germana de Pere Torrelles. Posa els mateixos marmessors que el seu germà. Hereu és Pere Torrelles. Demana 1000 misses. La sepultura on digui Pere Torrelles. Si Pere ha mort, aleshores a Santa Caterina. Un altre testament a 875, 1r. llibre, fol. 169, 15/11/1717. Diu que és vídua de Benet Despujol, donzell. Fixa els mateixos marmessors que el seu germà, inclús la data d'aquest segon testament és la mateixa. Afegeix a Francisco Despujol i Moncorp, a Francisco Despujol i Pons (fill de l'anterior) i Manuel de Nadal i Despujol. 500 misses. Enterrada on vulgui el seu germà. En un tercer testament, del mateix notari, (fol. 170, 12/04/1719) afegeix, quan ja s'ha mort el seu germà, "vull i dispo expressament que de mos bens sien pagats i sastisfets tots los deutes als quals lo Sr. D. Pedro Torrelles i Sentmenat, mon germà estava obligat en lo dia de sa fi, segons de dits deutes millor constarà en escriptures públicas i privadas". Diu com el castell de Pallejà "se troba com vuy se troba aplicat al real Segrest". Ella viu "a carta de gràcia" en casa del Comte de Múnter.

- Relació amb Feliciano Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Pere és marmessor. Relació amb Josep Galceran de Pinós i Rocabertí. III.23, 1710-1714. s/f. 25/10/1714. Pere és el seu marmessor

Comentaris del testament

- Els dos últims marmessors estan taxats.
- Enterrat a l'Església de San Joan de Jerusalem.

- Té un altre testament del 2 d'octubre de 1717 (875, 1r. llibre, fol. 163). "trobantme en edat molt crescuda i ab algunas indisposicions de salut". Aquí, entre els marmessors afegeix, als comtes de Múnter (la mare i el fill Josep Clariana Gualbes), a Alexandre Palau i Josepa Palau i Magarola, a Francisco i a Menne Sentmenat i Agulló, marquesos de Sentmenat. Té un conflicte pel terme de Pallejà i tota la jurisdicció civil i criminal. Diu que li pertany al marquès de Sentmenat però que abans vol que sigui de la seva germana durant el temps que li quedi de vida.

Relació comercial

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Nob

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Els Despujol
- Josep Galceran de Pinós
- Felicà Sayol
- Miquel de Clariana
- Anton Magarola
- Ramon de Sentmenat

Nº224	Torrelles olim Sentmenat	Francisco			Altres testaments relacionats	Afiliació política Constitucionalista						
	Parapertusa	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí			Categoria social Nob	Canvi d'estament ☐ Sí				
Biografia					Comentaris del testament	Evolució estamental						
<p>- Nob, B. de la Roca, Montbuy, (Morales, 1983).</p> <p>- Desterrat per Velasco a l'estiu de 1705 per considerar-lo afí a Carles III (Castellví, 1997, vol. I, p. 619).</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).</p> <p>- Va ser dels primers a presentar-se a Carles III, l'arxiduc quan encara es trobava a bord del Britània i no havia arribat a Barcelona, el 1705. Formà part de les Guardies Catalanes amb grau de capità (Porta, 1984, p. 431).</p> <p>- Està a Lioma el 1714. Exiliat el 1714 segons la llista del Consejo de España. Cobra una pensió el desembre de 1714 (Alcoberro, 2002, p. 47 i 49 i ss).</p> <p>- Sobre el Sentmenat vegeu l'estudi d'Eva Serra 1975, pp. 36, 39, 48.</p>							Braç Militar ☒ Sí					
Familiars directes					Misses marit	Conferència ☐ Sí						
					Dots marit	Corts 1701 ☒ Sí						
					Misses muller	Corts 1705 ☒ Sí						
					Dots muller	JGB 1713 ☒ Sí						
					Relació comercial	Relacions						
Marmessors						- Felicità Sayol - Pere Torrelles						
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						Data testament	Referència testament					
	Data testament	Referència testament										
Hereu	la germana											

Nº225	Torres	Pau		Altres testaments relacionats
Biografia		Doctor ☒ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
- Dr. Chb 1678 (Bru-Fluvià, 1998).				
Altres testaments relacionats				
- Pau Torres, 818/79, fol. 95. Prevere beneficiat de Sta M ^a del Mar. Fill de Emmanuel Torres, negociant de Sta Coloma de Centelles.				
Comentaris del testament				
- A Rosa Camps, filla, tots els bens de la herència de Salvador Camps, avi matern.				
Familiars directes	- Fill de Josep Torres, ciutadà de Tarragona.		Misses marit 50	
			Dots marit	
Marmessors	Data testament 08/04/1728	Referència testament 875, 1r. llibre, fol. 262		
- Miquel de la Torre, gendre. - Anton Gibert, cunyat.				
			Misses muller	
			Dots muller	
Hereu	M ^a Gràcia de la Torre i Torres			
Relació comercial				

Afiliació política

No definit

Categoria social CHB

Canvi d'estament Sí

Evolució estamental

- Chb
- Pel testament sembla noble.

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº226	Tristany	Alexandre Gayetano		
	Claresvalls	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob.</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1707 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- La seva muller era Clara Antic, filla del donzell Francesc Antic. Els Antic eren cavallers procedents d'estaments inferiors. Vegeu Martínez Rodríguez, 2005, p. 222.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Bonaventura Tristany i d'Agraida Claresvalls.</p> <p>- Muller: Clara Antic i Sala.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
Hereu				
Altres testaments relacionats				
<p>- Entre els marmessors de Francisco Padellàs hi ha Pedro Tristany i Padellàs, 875, 2n. llibre, fol. 230.</p> <p>- Agraida de Tristany i Claresvalls, 861, 1r. llibre, fol. 160, 07/11/1714. És la vídua de Bonaventura de Tristany i Bofill. La seva mare.</p>				
Comentaris del testament				
Relació comercial				
Affiliació política				
No definit				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
- El seu pare havia estat fet noble al 1686.				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☐ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☐ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				

Nº227	Tristany	Bonaventura	Altres testaments relacionats	
	Bofill de Bernac	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<ul style="list-style-type: none"> - Nob 1686, cav de Montesa, Dr. en drets. (Bru-Fluvià, 1998). - Dr. en drets, chb, cav 1671(Bru-Fluvià, 1998) - Capità del regiment de la Diputació, ferit el 17 de juliol de 1714 (Albertí, 1964, p. 418). - Un dels jutges que es va declarar a favor de la província en la qüestió del testament de Carles II. Va votar que no es podia revelar el secret de les reunions del Consell de Cent (Castellví, 1997, vol. I, p. 273 i 469). - Era religiós i advocat, membre de la Reial Audiència (Porta, 1984, p. 272). - El seu pare també era un membre destacat de la Reial Audiència, relacionat familiarment amb els Montserrat. La seva muller era filla de Lluís Claresvalls, un important mercader del camp de Tarragona que era baró de Llorac i cavaller. Vegeu Martínez Rodríguez, 2005, pp. 156 i ss. i també p. 222. - Sobre la seva trajectòria professional en la Reial Audiència resulta de gran interès l'estudi de vegeu Martínez Rodríguez, pp. 165 i ss. - Al setembre de 1711 tenia un conflicte per unes terres que posseïa a Montjuïc (LLDCC, 1B. II, 220, fol. 249r.). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 		<ul style="list-style-type: none"> - Maremessor de Joan Claresvalls, cunyat seu. - Agraïda de Tristany i Claresvalls, 861, 1r. llibre, fol. 160, 07/11/1714. És la vídua de Bonaventura de Tristany i Bofill. 		
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Relació comercial		
Hereu				

Afiliació política
Constitucionalista

Categoria social
Cav

Canvi d'estament
 Sí

Evolució estamental
- 1671 cav
- 1686 nob

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

Nº228	Vadell	Jose Félix	Altres testaments relacionats	
	Besturs	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia		- Josep Costa Puig. 875, 1r. llibre, fol. 275, 02/06/1724. Fèlix és marmessor.		
<ul style="list-style-type: none"> - Nob. Fill de José Vadell, de Moià, cav 1657, nob 1706. (Morales, 1983, p. 128). - Va ser síndic del Braç Militar l'any 1708 (Martí, 2005, p. 51). - Els seus béns van ser confiscats el 1714. (Bruguera, 1871, p. 388). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966. 				
Familiars directes		Misses marit		
<ul style="list-style-type: none"> - Fill de Dr. Josep Vadell, i Lluïsa Vadell i Besturs. - Muller: Teresa Vadell i Massart. 		300		
		Dots marit		
		500 filla		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Data testament	Referència testament	
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Figueres, sacerdot de Sant Felip Neri, cosí. - Ramon Massart i Romeu, prevere de Igualada, cunyat. - Josepa de Vadell i Lleo, vídua de Esteve de Vadell i Besturs, cosina i cunyada. - Agustina de Bernal i Vadell, neboda. - Mª Teresa de Vadell i Lleó, nebot. - Francisco Massart i Alòs, chb. Viu a Igualada. 		01/01/1731	875, 2n. llibre, fol. 33	
Hereu		Agustina Bernal		
		Comentaris del testament		
		<ul style="list-style-type: none"> - Enterrat a l'església de Sant Just. - El dot del seu matrimoni fou de 1.600 ll. - La mare va donar a la seva filla 500 ll. - Fèlix té 1.000 ll. en el col·legi de Sant Sever. - El seu germà Esteve morí el 25 d'octubre de 1714. 		
		Relació comercial		
		- Vinculat al negoci de la carn		

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav

Sí

Evolució estamental

- Germà era cavaller, el pare Dr. en dret.
- El pare era cavaller, el 1657 i noble 1706.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

- Jose Bernal
- Josep Costa

Nº229	Valencia-Franquesa	Anton	Altres testaments relacionats	
	Balaguer	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Noble, fill de Luis de Valencia Franquesa i Gavas, doctor en dret, fet noble al 1689 i net de Luis de Valencia de Franquesa i Ximenis, cavaller (1599) natural de Piera, d'Ager. El revesavi era donzell (Morales, 1983, vol. II, p. 128.).</p> <p>- Conseller en cap de 1703 i 1710. Mort l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 439 i MNA).</p> <p>- Partidari de la submissió a la Junta del Braç Militar, protestà la segona votació (Albertí, 1964, p. 136).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>				
Familiars directes		Misses marit		
- Casat amb Emerència Sagrera i Cortiada, cosina germana de Gaspart Berart i Cortiada.				
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
		Relació comercial		
Marmessors	Data testament	Referència testament		
Hereu				

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

Cav Sí

Evolució estamenal

- El seu pare fou fet noble al 1689. El seu avi era cavaller.

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions

- Gaspart Berart

Nº230	Valencia-Franquesa	Tomás	Altres testaments relacionats		
	de Regàs	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia - Cav (Bru-Fluvià, 1998). - Capità de la 3a Companyia del V batalló de la coronela. Ferit de juliol de 1714 (Albertí, 1964, p. 436). - Protestà per la revotació del Braç a la Junta de Braços. - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.					
Familiars directes			Misses marit		
			Dots marit		
Marmessors		Data testament	Referència testament		
Hereu			Misses muller		
			Dots muller		
			Relació comercial		

Affiliació política
Constitucionalista

Categoria social **Canvi d'estament**
Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Relacions

Nº231	Valencia-Franquesa	Josep	Altres testaments relacionats	
	de Regàs	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☒ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia - Cav (Bru-Fluvià, 1998). - Natural de Piera d'Ager, fill de Antonio Valencia Franquesa i Gavás, donzell de Piera (Morales, 1983, vol. II, p. 23).				
Familiars directes			Misses marit	
			Dots marit	
Marmessors		Data testament	Referència testament	
			Misses muller	
			Dots muller	
Hereu			Relació comercial	
			Comentaris del testament	
			Relacions	

Affiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**

Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Nº232	Vertamon	Josep		
	de Fizes	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Nob. (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Francisco Vertamon, el seu pare, va ser un dels jutges de la Reial Audiència que acceptà el testament de Carles II. Votà que no es podia revelar el secret de les reunions del Consell de Cent (Castellví, 1997, vol. I, pp. 273 i 469).</p> <p>- Noble, fill de Francesc Vertahmon, i de Vermís, noble, natural de Tarragona, doctor en dret, fet noble al 1701. Nét de Francisco Verthamont, natural de Limonges, en el regnet de França, i mercader de tarragona</p> <p>- El seu pare era natural de Tarragona. Cfr. Martínez Rodríguez, 2005, p. 174 i 223.</p> <p>- Per les dades que tenim sembla que el seu pare es va casar al menys tres vegades: primerament amb Maria Alió, filla de chb de Barcelona, després amb Caterina Fizes i finalment amb Francisca Escarrer. Aquesta última família la relacionava amb Joan Llinàs. Vegeu testaments.</p> <p>- Va ser jutge de confiscacions amb Felip V (León, 2003, p. 277).</p> <p>- La casa del seu pare va ser saquejada el 14 d'octubre en arribar les tropes de Carles III, l'arxiduc (Porta, 1984, pp. 273 i 563).</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Francisco Vertamon, noble, del Consell d'Aragó, i de Caterina Vertamon i Fizes.</p> <p>- Muller. Lluïsa de Vertamon i Carreras.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	21/08/1745	901, 2n. llibre, fol. 105		
<p>- Lluïsa de Carreras i Gachapay, vídua Josep Carrera i Falguera, sogres.</p> <p>- Francisca Vertamon i Escarrer, madrastra, vídua.</p> <p>- Antonia Carrera i Gachapay, cunyada.</p> <p>- Teresa de Carreras, cunyada.</p> <p>- Francisco de Llar i Pons, comte de Llar.</p> <p>- Mª Teresa Planella i Llar, casada amb Bonaventura Planella, neboda.</p>				
Hereu	Miquel Vertamon i Carreras			
Altres testaments relacionats				
<p>- Teresa Vertamon, 799/13, s/f, vídua de Francisco Vertamon, mercader de Tarragona.</p> <p>- Francisca Vertamon Escarrer, 949, 2n. llibre, fol. 79, 17/02/1749. Filla de Francisco Escarrer, Dr. en Dret i de Ana Mª Escarrer i Portas. Vídua de Francisco Vertamon. Entre els marmessors hi ha Josep Vertamon, de la Reial Audiència, casat amb Lluïsa Vertamon i Carrera; Josep Francisco de Llar i de Pons, comte de Llar; Francisco Llinàs i Escarrer, prevere canonge de Urgell; Joan Anton Llinàs i Escarrer, chb, casat amb Elisabet Llinàs i Carreras, nebot. San Felip Neri. 500 misses. Hereu: Joan Anton Llinàs, nebot. A Josep Vertamon fill, li dóna 500 ll. més el dot del seu primer marit.</p> <p>- Francisco Vertamon, 897/24, s/f, 21/08/1705. Entre els marmessors hi ha Pere de Trías, Francisco Solà i Joan Llinàs. Tenia possessions a Terras i uns horts a Tarragona. A la filla gran li donava 6200ll lliures en dot, 2000 a cada fill i 3000 a cada filla.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a San Felip Neri.</p> <p>- 6.000 ll. a Mª Francisca Paula de Vertamon i Carrera, "més dos baguls de roba".</p> <p>- 2.000 ll. a Maria Lluïsa.</p> <p>- 2.000 ll. a Mª Josepa.</p> <p>- 600 ll. a Pelegri.</p> <p>- 600 ll. a Narcís.</p> <p>- 600 ll. a Joan Albert. Tots i totes són fill seus.</p> <p>- Muller és usufructuària.</p>				
Misses marit				
1.000				
Dots marit				
6.000 filla				
2.000 filla				
2.000 filla				
600 fill				
600 fill				
600 fill				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
- Fill d'un mercader.				
Afiliació política				
No definit				
Categoria social				
Cav				
Canvi d'estament				
☒ Sí				
Evolució estamental				
- El seu pare fou ennoblit al 1701. El seu avi era mercader.				
Braç Militar				
☒ Sí				
Conferència				
☐ Sí				
Corts 1701				
☒ Sí				
Corts 1705				
☒ Sí				
JGB 1713				
☒ Sí				
Relacions				
<p>- Joan Llinàs</p> <p>- Els Carreras</p>				

Nº233	Vila	Diego			Altres testaments relacionats - Diego Vila i Casanova, 860, fol. 76
	Peiret	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia - Cav (Bru-Fluvià, 1998).					
Familiars directes					
				Misses marit	
				Dots marit	
Marmessors		Data testament	Referència testament	Misses muller	
				Dots muller	
Hereu					Relació comercial

Affiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**
Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Relacions

Nº234	Vilallonga	Josep									
	Saportella	☒ Doctor Sí ☐ Immigrant Sí ☐ Vinculació comercial Sí									
Biografia - Chb 1698, cav 1706, Dr. en drets (Bru-Fluvià, 1998).C. de Estaràs (Fluvià, 2006, p. 73). - El seu germà, va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III. Aquest va anar a les terres de l'Empordà a aixecar la moral després de la desfeta d'Almansa. (Castellví, 1997, vol. I, p. 618 i vol. II, p. 431). - Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.											
Altres testaments relacionats - Teresa de Vilallonga i Sayol, 876/32, fol. 40. És la muller de Bernat Vilallonga, gemana dels Sayol i Quarteroni. - Francisco Vilallonga i Russinyol, casat amb Agnès de Sant Joan, neboda de Hugo de Sant Joan Planella (vid. testament) - Francisco Vilallonga, marmessor de Anna de Blanes i de Pinós. 911, 3r. llibre, fol.15. - Anna Guables i Vilallonga, muller de Bonaventura Gualbes, filla de Francisco Vilallonga i de Clemencia Saportella. 924, 1r. llibre, fol. 49.											
Comentaris del testament											
Familiars directes		Misses marit <input type="text"/>									
		Dots marit <input type="text"/>									
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Data testament</th> <th>Referència testament</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Marmessors</td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>			Data testament	Referència testament	Marmessors	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Misses muller <input type="text"/>
	Data testament	Referència testament									
Marmessors	<input type="text"/>	<input type="text"/>									
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>									
		Dots muller <input type="text"/>									
Relació comercial <input type="text"/>											
Hereu <input type="text"/>											

Afiliació política
 No definit

Categoria social **Canvi d'estament** Sí

Evolució estamental
 - 1698 chb
 - 1706 cav
 - 1708 C. de Estaràs

Braç Militar Sí
Conferència Sí
Corts 1701 Sí
Corts 1705 Sí
JGB 1713 Sí

Relacions
 - Bonaventura de Gualbes
 - Francisco Blanes
 - Hugo de Sant Joan

Nº235	Vilana	Ramon		
	Perlas	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☒ Sí	☒ Sí	☒ Sí
Biografia				
<p>- Chb 1681. Notari de Barcelona i escrivà reial, Dr. drets, M. de Rialb 1710, C. sense denominació al 1725 (Bru-Fluvià, 1998). Va ser secretari de Despatx Universal de Carles III, i tingué un paper clau en l'exili austríacista.</p> <p>- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1704 (MNA).</p> <p>- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1702 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Empresonat entre juny i agost de 1704 per Velasco.</p> <p>- Vinculació entre: Salvador Massanés de la Ribera, Joan B. Reverter, Ramon Vilana Perlas, Pere Trelles, Joan Frances Veneda (García Espuche, 2003, p. 279).</p> <p>- Els Vilana Perlas van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).</p> <p>- Castellví el cita com uns dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).</p> <p>- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 234 ll. (Bruguera, 1871, p. 389).</p> <p>- Per una biografia més o menys estensa vegeu Albertí, 1966; García Espuche, 2003 i Lluch, 2000.</p>				
Familiars directes				
<p>- Fill de Joan de Vilana Perlas i de Joana Vilana Perlas i Ribes.</p> <p>- Muller: Magdalena Vilana Perlas i Boffill.</p>				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	16/04/1695	806/45, fol. 72		
<p>- Magdalena Vilana Perlas i Boffill.</p> <p>- Ramon Federic Vilana Perlas i Boffill, fill, casat amb Teresa Vilana Perlas i Fàbregas.</p> <p>- Pau Vilana Perlas, degà i canonge d'Urgell, fill.</p> <p>- Josep Llaurador Satorre, notari, Burgés de Vilafranca, gendre, casat amb Maria Llaurador Vilana.</p> <p>- Joan Francesc Veneda, notari i gendre, casat amb Hipòlita Vilana Perlas.</p> <p>- Magi Vilana Perlas, germà, "vuy residint en la vila de Madrid".</p> <p>- Josep Vila, ardiaca.</p> <p>- Pere Ribes i Boixadors.</p>				
Hereu Ramon Federic				
Altres testaments relacionats				
<p>- Maria Llaurador i Vilana Perlas, 911, 1r. llibre, fol. 144. 24/01/1643. Filla de Ramon Vilana Perlas. Muller de Josep Llaurador i Satorre, cavaller. Entre els marmessors Ignasi Teixidor, BHP, notari, gendre i filla de Mª Teixidor i Llaurador; Josep Llaurador de Vilana Perlas. Hereu: el marit.</p> <p>- Relació amb Pere Ribes i Boixadors, Llaurador i Satorre.</p>				
Comentaris del testament				
<p>- Enterrat a Sant Just. Demana també 4 misses anuals a Sant Andreu (vila de Oliana).</p> <p>- A Pau Vilana Perlas i Camarasa (fill de la primera muller), li deixa 25 dobles d'or més la legítima.</p>				
Relació comercial				
<p>- Va ser client de la companyia Feu-Feliu.</p> <p>- Relacionat amb Salvador Massanés de la Ribera.</p>				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
CHB		☒ Sí		
Evolució estamental				
<p>- Chb</p> <p>- 1710 M. de Rialb</p> <p>- 1725 C. sense denominació</p>				
Braç Militar		☒ Sí		
Conferència		☒ Sí		
Corts 1701		☐ Sí		
Corts 1705		☐ Sí		
JGB 1713		☐ Sí		
Relacions				
<p>- Pere Ribes</p> <p>- Salvador Massanés de la Ribera</p> <p>- Joan B. Reverter</p>				

Nº236	Vilana-Peguera	Josep		
	de Millars	Doctor	Immigrant	Vinculació comercial
		☐ Sí	☐ Sí	☐ Sí
Biografia				
<p>- Nob, M. de Millars 1708 (Bru-Fluvià, 1998). En el testament diferencia entre el seu nom "Don Josep Paguera, olim de Vilana i Millàs" i el del seu pare, "Don Josep de Paguera, olim Vilana".</p> <p>- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1676 (Molas, 1977b, p. 204).</p> <p>- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1704 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc (Castellví, 1997, vol I, p. 618).</p> <p>- Va signar la protesta de Emmanuel Ferrer sobre la validesa de la primera resolució del Braç Militar el juliol de 1713. Tinent de la coronela de la Ciutat durant el setge de la ciutat. Era la màxima autoritat de la coronela, en substitució d'Hug de Sant Joan que era a Mallorca. Paper destacat a l'11 de setembre. Va ser qui comunicà a Casanova la capitulació de la ciutat (Albertí, 1964, p. 132, 432, 159).</p> <p>- El seu germà Joan Baptista va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 14).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966 (vid Peguera).</p>				
Familiars directes				
- Fill de Josep de Peguera, òlim Vilana, i M ^a Anna de Vilana de Millars.				
Marmessors				
	Data testament	Referència testament		
	07/12/1724	875, 1r. llibre, fol. 211		
<p>- Joan B. Vilana i de Millars, germà prevere.</p> <p>- Armengol de Peguera, cunyat i marit d'Estàsia de Peguera i de Vilana, germana.</p> <p>- Magdalena Vilana, germana i donzella.</p>				
Hereu	Joan B. Vilana, germà.			
Altres testaments relacionats				
<p>- Joan B. de Vilana i Millàs, arxipreste de Sant Joan de les Abadeses. 875, 2n. llibre, fol. 274.</p> <p>- Magdalena de Vilana i Millars, filla religiosa. 875, 2n. llibre, fol.166.</p> <p>- Felip Anton de Vilana i Millars, 875, 3r. llibre, fol.115, 3/02/1749. Fill de Josep de Peguera i Vilana. Entre els marmessors hi ha Francisco Montaner, abat de Sant Salvador; Armengol Peguera, cunyat; Baltasar Montaner casat amb a Caetana Peguera i Vilana; Anton de Peguera i Vilana, nebot, Francisco de Vilana i Vilamala i Anton de Vilamal i Júdice.</p> <p>- Francisco Vilana, 892/10, fol.14. És el seu cunyat. Josep Peguera està casat amb una germana de Francisco Vilana</p> <p>- Anna Vilana i Millars, vídua de Josep Peguera Vilana. 15/12/1702. 873/40 s/f . La seva mare.</p>				
Comentaris del testament				
- Sepultura i lloc on diguin els marmessors.				
Misses marit				
Dots marit				
Misses muller				
Dots muller				
Relació comercial				
Afiliació política				
Constitucionalista				
Categoria social		Canvi d'estament		
Nob		☐ Sí		
Evolució estamental				
- 1708 M. de Millars				
Braç Militar ☒ Sí				
Conferència ☒ Sí				
Corts 1701 ☐ Sí				
Corts 1705 ☒ Sí				
JGB 1713 ☐ Sí				
Relacions				
- Armengol Peguera - Baltasar Montaner				

Nº237	Vilana-Puigmari	Francisco
	de Vilamala	Doctor ☐ Sí
		Immigrant ☐ Sí
		Vinculació comercial ☒ Sí
Biografia		
<p>- Nob (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Capità de la tercera companyia del III batalló de la coronela al setge de Barcelona (Albertí, 1964, p. 434).</p> <p>- Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III (Castellví, 1997, vol. I, p. 618).</p> <p>- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.</p>		
Familiars directes		
<p>- Fill de Francisco Vilana i de Boixadors i de Jerònima de Vilana i de Vilamala,</p> <p>- Muller: Ana Vilana, germana de la muller de Francesc Bastero.</p>		
Marmessors		
	Data testament	Referència testament
	07/08/1749	875, 3r. llibre, fol. 141
<p>- Anna de Vilana i Vilamala, muller.</p> <p>- Anna de Vilana i de Dalmases, vídua de Anton Vilana i Vilamala, cunyada.</p> <p>- Francisco de Mari i de Vilana, nebot, casat amb Teresa Mari i Montserrat.</p> <p>- Anton de Vilana i de Cordelles, cosí i cunyat.</p> <p>- Pau Ignasi de Dalmases i Vilana, sagristà de la Catedral.</p> <p>- Mª de Dalmases i de Terré, vídua de Ramon de Dalmases i Vilana.</p> <p>- Melchor de Figuerola i de Blanes, casat amb Ignàsia de Figuerola i Vilana.</p>		
Hereu	Francisco Mari i de Vilana, nebot.	
Altres testaments relacionats		
<p>- Francisco Vilana, 892/10, fol.14. El seu pare. Una filla, gemana de Francisco Vilana, està casada amb Francisco Mari i Ginovés, que és marmessor.</p> <p>- Lluïsa Bastero i Vilana, 899, 1r. llibre, fol.261. Muller de Francisco Bastero Lledó. La germana de Lluïsa és la muller de Francisco Vilana.</p> <p>- Anton de Vilana i Vilamala, 875, 3r. llibre, fol.133, germà.</p> <p>- Mª Sunyer Bastero, 904, 1r. llibre, fol.144. Germana de Francesc Bastero. Els fills d'aquest són els nebots de Francisco.</p> <p>- Josep Josa Agulló. 914, 1r. llibre, fol.61. Anton de Vilana i Vilamala casat amb Marianna Dalmases, filla de Pau Ignasi.</p> <p>- Anna de Vilana i Vilamala, 914, 1r. llibre, fol.90, 12/10/1751. Muller i vídua. Filla de Lluís de Vilana i de Francisca Cordelles i Júdice. Entre els marmessors: Anton de Vilana i Júdice, germà; Pau Ignasi de Dalmases i Vilana, canonge; Francisco Bastero i Vilana, prevere; Domingo Duran i Moxiga, tots nebots; Esperança Duran i Bastero, muller de Domingo Duran, Anna Vilana i Eulàlia Bastero, donzelles i nebodes. 2.500 misses. A les nebodes Figuerola Vilana els hi dóna la roba; a Maria Vilana i Dalmases li deixa la torre que té a Sans durant els messos d'estiu. Hereu: Anton de Vilana i Júdice, germà.</p>		
Comentaris del testament		
<p>- Enterrat al convent de Santa Caterina Martir. Si mor aprop de Sant Esteve d'en Bas en aquella parròquia.</p> <p>- 25 ll. als hospitals de Santa Creu, Orfes i Misericòrdia. També a les Monges Repenedides.</p> <p>- A la muller: totes les terres que té a la Marina, aprova les compres de terra que ella ha fet, terres prop del convent de Jesús, la meitat de les joïes de or i plata, tapiseria i demés robes i mobles, tot el que se li deurà de pensions, de censos i de censals. També "els lluïsmes que me deuran".</p> <p>- La dot a Mª Ana de Vilana i Dalmases cunyada i vídua. La seva muller li pot donar el dot venent l'altra meitat "de les joies o dels censals i de les pensions". Si la muller mor i Anna de Vilana i Dalmases conserva el cognom aleshores l'hereva li pot donar 250 ll. anuals més la dot. També "la casa gran que posseesc en Barcelona davant de la iglesia de Sant Joan de Jerusalem, eo la habitació de la dita casa gran solament, no empero las botigas".</p> <p>- 25 ll. a les dues criades i 30 ll. a una altra criada.</p>		
Misses marit		
2.000		
Dots marit		
Misses muller		
2.500		
Dots muller		
Relació comercial		
<p>- El seu cunyat és Francesc Bastero.</p> <p>- Posseix varies botigues.</p> <p>- Relació també amb els Dalmases.</p>		
Afiliació política		
Constitucionalista		
Categoria social		Canvi d'estament
Nob		☐ Sí
Evolució estamental		
Braç Militar		☒ Sí
Conferència		☐ Sí
Corts 1701		☐ Sí
Corts 1705		☐ Sí
JGB 1713		☒ Sí
Relacions		
<p>- Pere Anton Bastero</p> <p>- Pau Ignasi Dalmases</p> <p>- Josep Josa</p> <p>- Josep Terré</p> <p>- Francisco Blanes</p> <p>- Sunyer</p>		

Nº238 Vives Joan

de Ferrer

Doctor

Sí

Immigrant

Sí

Vinculació comercial

Sí

Biografia

- CHG, cav 1673, nob 1675 (Bru-Fluvià, 1998).
- Josep Vives (germà) morí l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435).

Altres testaments relacionats

Comentaris del testament

Familiars directes

Misses marit

Dots marit

Data testament

Referència testament

Marmessors

Misses muller

Dots muller

Relació comercial

Hereu

Afiliació política

No definit

Categoria social

CHB

Canvi d'estament

Sí

Evolució estamental

- Chg
- 1673 cav
- 1675 nob

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Relacions

Nº239	Vives	Joaquim	Altres testaments relacionats	
	Ximenes	Doctor ☒ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí
Biografia		<p>- Chb 1692. És Dr. (Bru-Fluvià, 1998).</p> <p>- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1708 (Martí, 2005, p. 51).</p> <p>- Al març de 1709 fou nomenat escrivà de manament del Consell d'Aragó (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 66v.).</p> <p>- Literàriament és conegut com el rector dels Banyes. Va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats. Fou advocat del Braç Militar i va estar present a la Junta de Braços de 1713 (Comas, 2000, p. 14 i p. 140 i ss.).</p>		
Familiars directes		Misses marit		
		Dots marit		
		Misses muller		
		Dots muller		
Marmessors		Relació comercial		
Hereu				
		Comentaris del testament		
		Relacions		

Afiliació política

Constitucionalista

Categoria social

Canvi d'estament

CHB

Sí

Evolució estamental

- Possiblement abans devia pertànyer a una categoria inferior, doncs la ciutadania l'adquireix el 1695.

Braç Militar

Sí

Conferència

Sí

Corts 1701

Sí

Corts 1705

Sí

JGB 1713

Sí

Nº240	Xammar	Francesc	Altres testaments relacionats		
	Corbera de Sant Climent	Doctor ☐ Sí	Immigrant ☐ Sí	Vinculació comercial ☐ Sí	
Biografia - Cav, fill de Ramon de Xammar i de Ballaró. (Morales, 1983). - La seva casa a la plaça de Santa Ana va ser destruïda al setge de 1697 i va invertir més de 1.200 ll. per reedificar-la (García Espuche, 2004, p.147).					
Familiars directes			Misses marit		
			Dots marit		
Marmessors		Data testament	Referència testament		
Hereu			Misses muller		
			Dots muller		
			Relació comercial		

Afiliació política
No definit

Categoria social **Canvi d'estament**
Cav Sí

Evolució estamental

Braç Militar Sí

Conferència Sí

Corts 1701 Sí

Corts 1705 Sí

JGB 1713 Sí

Relacions